

Holy Bible

Aionian Edition®

Baibel Mutual ke Kas Kusaie
Kosraean Bible

Holy Bible Aionian Edition ®
Baibel Mutual ke Kas Kusaie
Kosraean Bible
Language: Kosraean
Micronesia (Kosrae)

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 9/10/2025

Source copyright: Public Domain

Elizabeth Baldwin, 1928

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoa Inc, <https://Nainoa-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Kusaiean at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition ®* is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0/, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Kusaiean at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Genesis	1
Exodus	34
Leviticus	62
Oekyuk	83
Deuteronomy	109
Joshua	133
Mwet Nununku	149
Ruth	166
Sie Samuel	169
Luo Samuel	192
Sie Tokosra	210
Luo Tokosra	231
Sie Chronicle	252
Luo Chronicle	272
Ezra	296
Nehemiah	303
Esther	313
Job	319
Psalm	337
Soakas	378
Ecclesiastes	393
On Lal Solomon	399
Isaiah	402
Jeremiah	436
Eoksra	474
Ezekiel	477
Daniel	511
Hosea	522
Joel	528
Amos	530
Obadiah	534
Jonah	535
Micah	537
Nahum	541
Habakkuk	543
Zephaniah	545
Haggai	547
Zechariah	548
Malachi	554

NEW TESTAMENT

Matthew	559
Mark	583
Luke	598
John	623
Orekma	642
Rome	667
Sie Corinth	678
Luo Corinth	689
Galatia	696
Ephesus	700
Philippi	704
Colossae	707
Sie Thessalonica	710
Luo Thessalonica	713
Sie Timothy	715
Luo Timothy	718
Titua	720
Philemon	722
Hebrew	723
James	731
Sie Peter	734
Luo Peter	737
Sie John	739
Akluo John	742
Tolu John	743
Jude	744
Fwackyuk	745

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Na ke layen kutulap in ima sac, El likiya cherub luo ac sie cutlass firir su pitukot pitukme nu yen nukewa. Ma inge ma in taran tuh kutena mwet in tia tuku apkuran nu ke sak in sang moul.

Genesis 3:24

Genesis

1 Ke mutawauk, ke God El orala kusrao, faclu, ac ma nukewa, **2** faclu wangin lumah ac wangin koano. Lohsr matoltol afunla acn loal uh, ac Ngun lun God apisa fin kof uh. **3** Na God El fahk, "Lela in oasr kalem" — ac kalem uh sikyak. **4** God El insewowo ke ma El liye. Na El sraclik kalem liki lohsr uh, **5** ac El pangon kalem uh "Len," ac lohsr uh "Fong." Ke safla eku sac na lotutang sikme — pa ingan len se emeet. **6** Ac God El fahk, "Lela in oasr sie lisrlisr inmasrlon kof uh, in sraclik kof uh liki kof uh." **7** Ouinge God El orala lisrlisr se ac sraclik kof ma oan ye lisrlisr sac liki kof ma oan lucng liki lisrlisr sac. Na orekla oana. **8** God El pangon lisrlisr sac "Yen engyeng uh." Ke safla eku sac na lotutang sikme — pa ingan len se aktluo. **9** Na God El fahk, "Lela kof ye acn engyeng uh in tukeni nu ke sie acn, tuh acn pao uh fah sikyak" — na orekla oana. **10** El pangon acn pao uh "Faclu," ac kof ma toeni nu sie uh El pangon "Meoa." Ac God El liye ma El orala tuh na wo. **11** Na El fahk, "Lela faclu in akkapey kain in mah nukewa ac kain in sak nukewa — na snyak oana. **12** Ouinge faclu akkappyauk kain in sak nukewa, ac God El liye ma El orala tuh na wo. **13** Ke safla eku sac na lotutang sikme — pa ingan len se aktolu. **14** Na God El fahk, "Lela mwe kalem uh in snyak yen engyeng uh in sraclik len liki fong, ac in akkalemye pacl in mutawauk lun len, yac, ac pacl in akfulat, **15** ac elos fah kalem inkusrao me ac tolak fin faclu" — ac ouinge orekla oana. **16** Ouinge God El orala kalem luo ma yohk uh: fahat in leumi len, ac malem in leumi fong; El oayapa orala itu uh. **17** El oakiya kalem inge inkusrao in tolak fin faclu, **18** in karingin len ac fong, ac in sraclik kalem liki lohsr. Ac God El liye ma El orala tuh na wo. **19** Ke safla eku sac na lotutang sikme — pa ingan len se akakosr. **20** Na God El fahk, "Lela inkof uh in nwanala ke kain in ma moul pupsis, ac lela yen engyeng uh in sesseksa ke won." **21** Ouinge God El orala ma moul lulap in meoa uh, kain in ma moul nukewa ma muta inkof uh, ac kain in won nukewa. Ac God El liye ma El orala tuh na wo. **22** El akinsewowyoyalos nukewa ac fahk nu sin ma moul ma muta inkof uh elos in isus ac nwakla meoa, ac El fahk nu sin won in kapak ac puseni. **23** Ke safla eku sac na lotutang sikme — pa ingan len se aklimekosr. **24** Na God El fahk, "Lela faclu in oswe kain in ma orakrak nukewa; ma muna ac ma lemnak, yohk ac srik" — na orekla oana. **25** Ouinge God El oralosla nukewa, ac El liye ma El orala tuh na wo. **26** Na God El fahk, "Inge kut ac fah oru mwet uh: elos ac oana kut ac lumahlos ac oana lumasr. Ac fah oasr ku yorolos fin ik, won, ac ma orakrak nukewa, ma muna ac ma lemnak, ma yohk ac srik." **27** Ouinge God El orala mwet uh, ac oralosla oana lumahl. El oralosla mukul ac mutan, **28** ac akinsewowyoyalos, ac fahk, "Kowos in isus fahko in pus, tuh fwilin tulik nutuwos fah fahsreluk nu fin

faclu nufon ac leumi ma inge. Nga filikowosi in karingin ma moul nukewa inkof uh, won yen engyeng uh, ac ma orakrak nukewa ma moul fin faclu." **29** Na God El fahk, "Nga akoela kain in mahsrik nukewa ac kain in fokinsak nukewa kowos in mongo kac, **30** a nu sin ma orakrak nukewa ac nu sin won nukewa nga akoela mah ac sra sak nu selos" — na orekla oana. **31** God El liye ma nukewa ma El orala tuh na wo. Ke safla eku sac na lotutang sikme — pa ingan len se akonkosr.

2 Ouinge faclu ac kusrao ac ma nukewa loac aksafyeyukla. **2** Ke len se akitkosr, God El aksafyela ma El oru ac mongla liki orekma lal. **3** El akinsewowyole len se akitkosr, ac srela tuh in sie len mutual, mweyen El aksafyela ma nukewa El oru ac tui ke orekma lal. **4** Pa ingan luman orekla lun kusrao ac faclu ac ma nukewa loac. Ke LEUM GOD EL kusrao ac faclu, **5** wangin sak fin faclu ac wangin mah runak, mweyen El soenna supwama af, ac wangin mwet in imai acn uh. **6** Tusrukutu kof uh utyak liki ye fohk uh ac aksroksrokye infohk uh. **7** Na LEUM GOD El eis kutu fohk liki infohk uh ac lumahla mwet se kac. El mongyang nu infwen mwet sac ke momong in moul, ac mwet sac moul. **8** Na LEUM GOD El orala ima se in Eden, layen kutulap, ac filiya mwet se El orala inge we. **9** El oru tuh kain in sak kato nukewa in kap we ac oswe fokinsak na wowo. Ac infulwen ima uh, oasr pac sak soko tu we ma ac sang moul nu sin mwet uh, ac oayapa oasr sak soko ma ac sang etauk ke ma wo ac ma koluk. **10** Infact srisrik soko soror in Eden ac aksroksrokye ima sac, ac ke alukela acn Eden sengelik nu ke infact akosr. **11** Infact soko meet ah pa Pishon, su soror rauni acn Havilah. **12** (Gold na pwaye ac oayapa ono keng ma sesa, ac eot saok koneyukyak we.) **13** Infact soko aklukwa pa Gihon, su soror rauni acn Cush. **14** Infact soko aktolkwe pa Tigris, su soror ut kutulap in Assyria, ac infact soko akakosr pa Euphrates. **15** Na LEUM GOD El filiya mwet sac in ima Eden tuh elan yukwi ac karingin. **16** El fahk nu sel, "Kom ku in mongo ke fokinsak ke kutena sak in ima se inge, **17** sayen sak soko ma asang etauk ke ma wo ac ke ma koluk. Kom fah tia kang fokin sak soko ingan. Kom fin kang, kom ac misa ke len sacnna." **18** Na LEUM GOD El fahk, "Tia wo mukul se inge in mukena muta. Nga ac oru sie mwet in welulang in kasrel." **19** Ouinge el eis kutu fohk liki infohk uh, ac lumahla kain in kosro nukewa ac kain won nukewa. Na El usalosla nu yurin mwet sac elan sang inelos. Ouinge itukyang inen ma inge nukewa. **20** Ke ma inge mwet sac sang inen won nukewa ac kosro nukewa, tusrukutu wanginna inmasrlilos fal in welulang in kasrel. **21** Na LEUM GOD El oru mwet sac in motul folosuwosla, ac pacl se el motul inge El eisla soko sri in pap kacl ac sifil folokoneni ikwal. **22** El orala mutan se liki sri in pap soko ah, ac usalu nu yurin mukul sac. **23** Na mukul sac fahk, "Tufahna pa inge sie su oana nga — Srel itukla liki

srik, ac ikwal liki ikok. Ac pangpang el 'mutan,' mweyen oswe kutena mwe mongo, nwe ke na kom folokla nu ke itukla el liki sie mukul." 24 Pa ingan sripa se oru sie fohk su kom orekla kac. Kom tuh orekla ke fohk uh, ac mukul el som liki papa tumal ac nina kial, ac fulyang nu kom ac fah sifilpa ekla nu ke fohk." 20 Adam el sang sin mutan kial, ac eltal ma sefannala. 25 Mukul sac ac inen mutan kial Eve, mweyen el nina kien mwet moul mutan sac kewana koflufol, tusruktu eltal tiana mwekin. nukewa. 21 Ac LEUM GOD El orek nuknuk lal Adam ac

3 Na serpent pa kutasrik oemeet ke ma orakrak nukewa ma LEUM GOD El oral. El siyuk sin mutan sac, "Ku pwayena God El fahk mu kom in tiana kang kutena fokinsak in ima se inge?" 2 Ac mutan sac fahk, "Kut ku in kang kutena fokinsak in ima se inge 3 sayen sak soko ma tu infulwen ima uh. God El fahk nu sesr mu kut in tiana kang fokin sak soko ah, ac kut in tia pacna pusrat. Kut fin oru, kut ac misa." 4 Na serpent el fahk, "Tia pwaye. Kom ac tia misa. 5 God El fahk angan mweyen El etu lah pacl se na komtal kangla an, komtal ac oana God in etu lah mea wo ac mea koluk." 6 Mutan sac liye lah sak soko ah arulana kato, ac fahko kac uh luman ac arulana wo ke mongo, ac el sifilpa nunku lah ac fuka woiya in lalmwetmet. Ke ma inge el eis kutu fahko kac ac kangla. Na el sang kutu nu sin mukul tumal, ac el kangla pac. 7 Tukunna eltal kangla ah, na itukyang nu seltal etauk, ac eltal akilenak lah eltal koflufol. Ouinge eltal etolla sra ke sak fig ac sang afunultal uh. 8 In eku sac, eltal lohng ke LEUM GOD El forfor in ima sac, ac eltal wikla lukel inmasrlon sak uh. 9 Ac LEUM GOD El pangon mukul sac ac fahk, "Kom aya?" 10 Ac mukul sac fahk, "Nga lohng kom inima uh, a nga sangeng ac wikla liki kom, mweyen nga koflufol." 11 God El siyuk, "Su fahk nu sum mu kom koflufol an? Ya kom kang fokinsak soko ma nga tuh fahk mu komtal in tia kang ah?" 12 Mukul sac fahk, "Mutan se kom filiya yuruk inge tuh se nu sik fokinsak soko ah, ac nga kangla." 13 LEUM GOD El siyuk sin mutan sac, "Efu ku kom oru angan?" Mutan sac topuk ac fahk, "Serpent soko ah kiapweyula, oru nga kangla." 14 Na LEUM GOD El fahk nu sin serpent soko ah, "Ke sripen kom oralma ma se inge, ac fah kalyeyik kom. Kom mukena sin ma orakrak nukewa ac fah eis selnga se inge: Ingela kom fah orak ke siom, ac kom ac fah mongo kutkut in moul lom nufon." 15 Nga fah oru tuh kom ac mutan se inge in arulana akwasui. Tulik natul ac tulik nutum ac fah alokoaloki paci nukewa. Fahko lal ac fah futungya sifom, ac kom ac fah ngalisya kapin nien tulik natul." 16 Ac El fahk nu sin mutan sac, "Nga ac fah akyoyke mwe elya lom ke pituto lom, ac akyoyke ngal lom ke kom ac isus. Finne ouinge, a ac fah srakna oas kena lom nu sin mukul tomom, ac el ac fah leum fom." 17 Ac El fahk nu sin mukul sac, "Kom tuh wela pusren mutan kiom, ac kangla fokinsak su nga wili nu sum in tia kang. Ke sripen ma kom oru inge, fohk uh ac fah selngawiyuki. Kom fah orekma upa in moul lom nufon in oru tuh fohk uh in ku in asot mwe mongo fal nu sum. 18 Fohk uh ac fah oswe mah wangin sripa ac mah oas in otoh, ac kom fah kang sak ma kap wel inimae. 19 Kom fah fio in kemkatu lom in akwoyela fohk uh tuh in ku in

oswe kutena mwe mongo, nwe ke na kom folokla nu ke itukla el liki sie mukul." 24 Pa ingan sripa se oru sie fohk su kom orekla kac. Kom tuh orekla ke fohk uh, ac mukul el som liki papa tumal ac nina kial, ac fulyang nu kom ac fah sifilpa ekla nu ke fohk." 20 Adam el sang inen mutan kial Eve, mweyen el nina kien mwet moul mutan sac kewana koflufol, tusruktu eltal tiana mwekin. nukewa. 21 Ac LEUM GOD El orek nuknuk lal Adam ac mutan kial ke kulun kosro, ac El nokmultalang. 22 Na LEUM GOD El fahk, "Inge mwet se inge el ekla oana sie sesr, ac oasr etauk lal ke ma wo ac ke ma koluk." Enenu in tia filfilla nu sel in eis fahko ke sak su sang moul, tuh elan kang ac moul nwe tok. 23 Ouinge LEUM GOD El supwalla liki Ima Eden ac oru elan pikin fohk uh su el orekla kac. 24 Na ke layen kutulap in ima sac, El likiya cherub luo ac sie cutlass firir su pitukot pitukme nu yen nukewa. Ma inge ma in taran tuh kutena mwet in tia tuku apkuran nu ke sak in sang moul.

4 Na Adam el ona yurin mutan kial, ac mutan sac putituyak. El oswela wen se ac fahk, "LEUM GOD El kasreyu ac se wen se nutik." Ouinge el sang inel Cain. 2 Tok el oswela pac wen se, Abel. Abel el mwet liyaung sheep, a Cain el mwet ima se. 3 In kutu pacl tok, Cain el use kutu fokin ima lal, ac sang tuh in mwe kisa nu sin LEUM GOD. 4 Na Abel el use sheep fusr soko ma osveyukla oemeet sin soko sheep natul. El uniya ac sang ip ma wo emeet kac in mwe kisa. LEUM GOD El insewowo sel Abel ac ke mwe kisa lal, 5 a El tia insewowo sel Cain ac mwe kisa lal. Cain el arulana foleyak, ac ngetnetget toasr ke kasrkusrak lal. 6 Na LEUM GOD El fahk nu sel Cain, "Efu ku kom kasrkusrak? Efu kom srasrol? 7 Kom funu oru ma wo, kom lukun israsr na. A ke koluk ma kom oru an, na ma koluk uh tawi kom na in sruokkomi. El kena leumi kom, tusruktu kom enenu in kutangulla." 8 Na Cain el fahk nu sel Abel, tamulel lal, "Fahsru kital som nu inima uh." Ke pacl se eltal sun inima uh, na Cain el forang nu sel Abel ac unilya. 9 LEUM GOD El siyuk sel Cain, "El aya Abel, tamulel lom?" El topuk, "Nga nikin. Mea, nga mwet in liyaung tamulel luk uh?" 10 Na LEUM GOD El fahk, "Efu ku kom oru ma na koluk se inge? Srahns tamulel lom pa wowoyak nu sik infohk uh me, oana sie pura ma sukok foloksak. 11 Inge kom oan ye sie selnga ac kom fah tia ku in sifilpa imai fohk uh. Fohk uh numwani srahns tamulel lom, oana sie oalu su mangelik soano in numila srahns ke pacl se kom unilya ah. 12 Kom fin srike in yok sacn, infohk uh ac fah tia oswe kutena ma. Ac fah wangin acn sum, ac kom fah forfor pukafukwel fin faclu." 13 Ac Cain el fahk nu sin LEUM GOD, "Kalya se inge arulana upala nu sik. 14 Kom lisyula liki acn uh in som loesla liki ye motom. Nga fah sie mwet wangin ac se, takusrkusr fin faclu, ac kutena mwet fin koneyuyak ac uniyuwi." 15 Tusruktu LEUM GOD El fahk, "Mo. Mwet se fin unikomi, moul lun mwet itkosr fah itukla in aolkomla." Ke ma inge LEUM GOD El filiya sie akul facl Cain in akesmakinye kutena mwet su sonol in tia unilya. 16 Ac Cain el som liki ye mutun LEUM GOD ac muta in acn

se pangpang "Nod," su oan kutulap in acn Eden. **17** Lamech, **26** na toko el moul pac yac itfoko oalngoul luo. Oasr wen se natul Cain ac mutan kial, ac eltal sang Oasr pac tulik saya natul **27** ac el misa ke el yac eufoko inel Enoch. Na Cain el musaela siti se ac sang inen onngoul eu. **28** Ke Lamech el yac siofok oalngoul luo, wen se natul ah nu kac. **18** Oasr wen se natul Enoch, oasr wen se natul, **29** ac el sang inel Noah. Ac Lamech inel pa Irad, su papa tumal Mehujael. Ac wen se natul el fahk, "Tulik se inge ac fah use nu sesr mongla liki Mehujael pa Methushael, su papa tumal Lamech. **19** Oasr mutan luo kial Lamech, eltal pa Adah ac Zillah. **20** Adah el oswella Jabal, su papa matu tumun mwet tohf kosro ac muta in lohm nuknuk. **21** Tamulel se laj Jabal El tuh filiya sie selnga nu kac." **30** Na toko Lamech el pa Jubal, ac el papa tumun mwet orek on nukewa su moul pac yac lumfoko eungoul limekosr. Oasr pac tulik srital ke mwe on harp ac flute. **22** Zillah el oswella Tubal Cain, sie mwet su oru kain in kufwen sroasr nukewa ke osra bronze ac iron. Tamtael se laj Tubal Cain pa Naamah. **23** Lamech el fahk nu sin mutan luo kial, "Adah ac Zillah, porongeyu: Nga uniya mwet fusr se mweyen el tuh puokyawi. **24** Moul lun mwet itkosr fin itukla in aol misa lal Cain, Na mwet itngoul itkosr ac fah itukla moul la, mwet se fin uniyyu." **25** Adam ac mutan kial oswela sie pac wen. Na mutan sac fahk, "God El sifilpa ase wen se nutik in aollula Abel, su Cain el uniya." Ke ma inge el sang inel Seth. **26** Oasr pac wen se natul Seth, ac el sang inel Enosh. In pacl sac me pa mwet uh mutawauk in orekmakin ine mutal lun LEUM GOD ke alu lalos.

5 Pa inge takin fwilin tulik natul Adam. (Ke God El tuh orala mwet uh, El oralosla in lumahl. **2** El oralosla mukul ac mutan, ac akinsewoyoyalos, ac sang inelos "Mwet.") **3** Ke Adam el yac siofok tolngoul matwal, el oswela wen se oana el, ac el sang inel Seth. **4** Tukun pacl sac, Adam el sifilpa moul yac oalfoko. Oasr pac tulik mukul ac tulik mutan saya natul, **5** ac el misa ke el yac eufoko tolngoul. **6** Ke Seth el yac siofok limekosr, oasr wen se natul pangpang Enosh, **7** ac toko el moul pac ke yac oalfoko itkosr. Oasr pac tulik saya natul, **8** ac el misa ke el yac eufoko singgoul luo. **9** Ke Enosh el yac eungoul, oasr wen se natul pangpang Kenan, **10** na toko el moul pac yac oalfoko singgoul limekosr. Oasr pac tulik saya natul, **11** ac el misa ke el yac eufoko limekosr. **12** Ke Kenan el yac itngoul, oasr wen se natul pangpang Mahalalel, **13** na toko el moul pac yac oalfoko angngaul. Oasr pac tulik saya natul, **14** ac el misa ke el yac eufoko singgoul. **15** Ke Mahalalel el yac onngoul limekosr, oasr wen se natul pangpang Jared, **16** na toko el moul pac yac oalfoko tolngoul. Oasr pac tulik saya natul, **17** ac el misa ke el yac oalfoko eungoul limekosr. **18** Ke Jared el yac siofok onngoul luo, oasr wen se natul pangpang Enoch, **19** na toko el moul pac yac oalfoko. Oasr pac tulik saya natul, **20** ac el misa ke el yac eufoko onngoul luo. **21** Ke Enoch el yac onngoul limekosr, oasr wen se natul pangpang Methuselah. **22** Tukun pacl sac, Enoch el moul in sie sin sie yurin God ke yac tolfo, ac oasr pac tulik saya natul. **23** El moul sun yac tolfo onngoul limekosr. **24** El moul in sie sin sie yurin God, na el wanginla mweyen God El usalla. **25** Ke Methuselah el yac siofok oalngoul itkosr, oasr wen se natul pangpang

6 Ke mwet uh fahsrelik nu yen nukewa faclu, ac oasr tulik mutan osweyukla, **2** kutu sin mwet lucng liyau lah tulik mutan inge oasku, ouinge elos payukyak selos su elos lungse. **3** Na LEUM GOD El fahk, "Nga fah tia fuhlela mwet uh in moul nwe tok — elos mano na sukawil. Ingela elos ac fah tia moul loes liki yac siofok longoul." **4** In len ingo, aok finne kutu pacl toko, oasr mwet na lulap pisa fin faclu pangpang Nephilim, su ma nutin mutan faclu nu sin mukul lucng. Elos mwet na pwengpeng ac pulaik in pacl so. **5** Ke LEUM GOD El liye lupan koluk lun mwet nukewa fin faclu, ac lupan nunak koluk lalos ke pacl nukewa, **6** El arulana auli lah el oralosla ac fuhlelosi fin faclu. Yohk oela la!, **7** na El fahk, "Nga fah sukela mwet nukewa nga oralal inge, wi ma orakrak ac won nukewa, mweyen yohk toasr luk lah nga oralosla." **8** Tusruktu LEUM GOD El insewowo sel Noah. **9** Pa inge sramssram kacl Noah ac fwilin tulik natul. Noah el moul in sie sin sie yurin God, ac el mukena moul suwohs ac wangin mwatal inmasrlon mwet nukewa in fwil la!. **10** Oasr wen tolu natul Noah, inelos pa Shem, Ham, ac Japheth. **11** Tusruktu mwet nukewa sayal Noah arulana koluk ye mutun God, na lokoalok ac moul sesuwos apunla faclu. **12** God El liye lah faclu arulana kolukla, mweyen moul lun mwet nukewa arulana koluk. **13** God El fahk nu sel Noah, "Nga wotela tarì ngan kunausla mwet nukewa. Nga ac sukelosla nufon, mweyen faclu sessesla ke orekma koluk lalos. **14** Musaela soko oak ah okom ke sak na wowo. Oralal kutu fulik an loac, ac sroalela acn loac ac acn lik ke tar. **15** Oru in fit angfoko lumngaul lusa, fit itngoul limekosr sralapa, ac fit angngaul limekosr fulata. **16** Sunya oak uh, ac likiya sie masrol ma inch singgoul oalkosr inmasrlon susu sacn ac sisken oak uh. Musai tuh in oasr twek tolu ac oralal sie srungul an ke siska uh. **17** Nga ac supwama sie sronot ah nu faclu in kunausla ma nukewa ma oasr moul la. Ma nukewa fin faclu ac fah misa, **18** tusruktu nga ac oralal sie wuleang inmasrlon kom. Utyak nu in oak uh wi mutan kiom, wen nutum, ac mutan kialos. **19** Kom fah use kais lukwa ke kain in ma orakrak nukewa nu in oak uh, mukul se mutan se, in wi kom moulla. **20** Nu ke ip lun won uh, in fal nu ke kain in won, ac nu ke kosro uh, in fal nu ke kain in kosro, ke ma

orakrak nukewa in fohk uh, in fal nu ke kain in lumah — ac supwala won raven se. Won sac tiana foloko, a el kais luo ke kain nukewa fah utyak nu yurum tuh elos fah sohksokna raun nwe ke na mvesla na pwaye. 8 Ke won moul. 21 Us kain in mwe mongo nukewa in wi kom, ma ac fal nu sum ac nu selos.” 22 Noah el oru ma nukewa ac supwala won raven se. Won sac tiana foloko, Noah el supwala pac wuleoa se in liye afunla acn uh, wuleoa sac tiana konauk acn elan tuhwi we. Na el foloko nu ke oak uh, ac Noah el asroela paol ac oralma nu in oak uh. 10 El tupan len itkosr na el sifilpa supwala wuleoa sac. 11 Wuleoa sac foloko ke ekela, ngalisa sra olive na sasus se. Ke ma inge Noah el etu lah mvesla tari. 12 Ac el sifilpa soano ke len itkosr, na sifilpa supwala wuleoa sac. Pacl se inge el tiana foloko.

13 Ke Noah el yac onfoko sie matwal, in len se oemeet in malem se meet, mvesla na pwaye sronot uh. Noah el ikasak ma sunyen oak uh, ngetot ngetma ac liye lah acn uh mutawauk in paola. 14 Ke len se aklongoul itkosr in malem se akluo, faclu paola na pwaye. 15 God El fahk nu sel Noah, 16 “Oatui liki oak an wi mutan kiom, wen nutum, ac mutan kialos. 17 Us won ac kosro nukewa in wi kom tufoki liki oak uh, tuh elos fah ku in isus fahko ac fahsreliek fin faclu nufon.” 18 Ounge Noah el illa liki oak uh, wi mutan kial, wen tolu natul ac mutan kialos. 19 Kosro ac won nukewa oatula liki oak uh, fahsr in u fal nu ke kain in kosro ac won. 20 Noah el musaela loang se nu sin LEUM GOD. El eis kais soko ke kain kosro ac won nasnas, ac fonna esukak tuh in mwe kisa fin loang uh. 21 Foulin ma kisakinyuk inge akinsewowyoye LEUM GOD, ac El fahk nu sel sifacna, “Nga fah tia sifil selngawi faclu ke sripen ma mwet uh oru. Nga etu lah nunak lalos nuna koluk na oe ke elos fusr ah me. Nga ac tia sifilpa kunausla ma moul nukewa, oana ke nga oru inge. 22 Ke lusenna pacl ma faclu se inge oasr uh, ac fah oasr na pacl in taknelik ac pacl in kosrani, pacl in ohu ac pacl in fusrfusr, fol ac mihsrisr, len ac fong.”

9 God El akinsewowyoyal Noah ac wen tolu natul, ac fahk, “Kowos isusi, tuh fwilin tulik nutuwos fah puseni ac nwakla faclu nufon. 2 Kosro ac won ac ik nukewa ac fah moul in sangeng suwos. Ma inge nukewa ac fah oan ye ku lowos. 3 Inge kowos ku in kang ma inge, oapana fokin ma kapak inima uh. Nga sot ma inge nukewa nu suwos kowos in mongo kac. 4 Ma se na ma kowos fah tia kang uh pa ikwa ma srakna oasr srah kac, mweyem moul uh oasr ke srah uh. 5 Kutena mwet su eisla moul lun sie pac mwet, ac fah anwuki el. Kutena kosro ma eisla moul lun sie mwet, kalya nu sel pa misa. 6 Mwet uh orekla in luman God, ke ma inge kutena mwet su akmuseya sie mwet fah anwuki pac sin mwet. 7 “Enenu in pukanten tulik nutuwos, tuh fwilin tulik nutuwos fah apunla fin faclu.” 8 God El fahk nu sel Noah ac wen tolu natul, 9 “Inge nga oru sie wulela inmasrlosr, ac oayapa yurin fwilin tulik nutuwos, 10 ac yurin won nukewa ac kosro nukewa — ma nukewa ma wi kowos tufoki liki oak uh. 11 Ke kas inge nga ac oru wulela luk yuruwos: nga wulela mu wangin sie pacl nga ac sifilpa kunausla ma su oasr moul la ke sronot. Faclu ac fah tia sifilpa

kunausukla ke sronot. **12** Pa inge mwe akpwaye nu ke wuleang kawil se su nga oru yuruwos ac yurin ma moul nukewa inge, **13** nga filiya lelakem luk in pukunyeng nufon nwe tok. **14** Kutena pacl ma nga afinya kusrao wuleang luk nu suwos ac nu sin kosro nukewa, lah sronot ac fah tia sifil kunausla ma nukewa ma oasr moul la. **16** Pacl se lelakem uh sikyak in pukunyeng uh, nga ac fah liye ac esam wuleang kawil inmasrlok ac ma moul. **17** Pa ingan akil lun wulela su nga oru nu sin ma oasr moul la nukewa." **18** Wen tolu natul Noah su tufoki liki oak uh pa Shem, Ham, ac Japheth. (Ham pa papa tumal Canaan.) **19** Wen tolu natul Noah inge ac pa papa tumun mwet faclu nufon. **20** Noah, su tuh sie mwet ima, pa mwet se oemeet ma tuh yukwiya ima in grape uh. **21** Tukun el numla kutu wain uh, el srughila, sarukla nuknuk lal, ac oan koflufolla in lohm nuknuk sel. **22** Ke Ham, papa tumal Canaan, el liyauk lah papa tumal el koflufolla oan, el illa ac fahkang nu sin tamulel luo wiel. **23** Na Shem ac Japheth eis nuknuk loeloes se ac filiya finpisalta. Eltal kohlolni nu in lohm nuknuk sac ac afinya papa tumaltal. Mutualt algetta lukel tuh eltal in tia liye koflufol lal. **24** Ke sruhi lal Noah uh sarla lukel ac el etauk ke ma wen se ma fusr natul el oru nu sel, **25** el fahk, "Sie selnga nu facl Canaan! El ac fah sie mwet kohs nu sin tamulel lal. **26** Kaksakin LEUM GOD, God lal Shem! Canaan el ac fah mwet kohs lal Shem. **27** God Elan akyokyelik acn lal Japheth! Lela fwilin tulik natul in puseni ac muta yurin mwet lal Shem. Canaan el ac fah mwet kohs lal Japheth." **28** Tukun sronot sac, Noah el moul yac tolfoko lumngaul, **29** ac misa ke el yac eufoko lumngaul matwal.

10 Pa inge fwilin tulik natul Shem, Ham, ac Japheth, wen tolu natul Noah. Oasr wen nutin mukul tolu inge tukun sronot ah. **2** Wen natul Japheth pa Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshech, ac Tiras — elos inge pa papa tumun mwet su us inelos. **3** Fwilin tulik natul Gomer pa mwet in Ashkenaz, Riphath, ac Togarmah. **4** Fwilin tulik natul Javan pa mwet in acn Elishah, Tarshish, Cyprus, ac Rhodes. **5** Elos pa papa tumun mwet ma muta wekof uh ac fin tuka. Elos inge nukewa mwet in fwl natul Japheth, su muta in kais sie sruh in kais sie acn, ac kais sie u oasr kas la sifacna. **6** Wen natul Ham pa Cush, Egypt, Lybia, ac Canaan — elos pa papa tumun mwet ma us inelos. **7** Fwilin tulik natul Cush pa mwet Seba, Havilah, Sabtah, Raamah, ac Sabteca. Fwilin tulik natul Raamah pa mwet Sheba ac Dedan. **8** Oasr wen se natul Cush pangpang Nimrod, ac el pa mwet se emeet pwengpeng ke mweun ac kutangla mutunfacl say. **9** Ke kasru lun LEUM GOD, el sie mwet sruh kosro pwengpeng, pa oru mwet uh ac fahk, "LEUM GOD Elan oru tuh kom in sie mwet sruh kosro pwengpeng oana Nimrod!" **10** Meet, tokosrai lal uh sisani

acn Babylon, Erech, ac Accad — acn tolu inge kewa oan Babylonia. **11** Nimrod el som we lac nu Assyria ac musaela siti Nineveh, Rehoboth Ir, Calah, **12** ac Resen, Fwilin tulik natul Egypt pa mwet Lydia, Anam, Lehab, su oan inmasrlon Nineveh ac siti pwengpeng Calah. **13** Naphtuh, **14** Pathrus, Casluh, ac Crete, su mwet Philistia tuku kac. **15** Wen luo natul Canaan — Sidon, su matu, ac Heth — pa papa tumun mwet ma us inelos. **16** Canaan ac fah yaya papa tumun mwet Jebus, mwet Amor, mwet Girgash, **17** mwet Hiv, mwet Ark, mwet Sinit, **18** mwet Arvad, mwet Zemar, ac mwet Hamath. Kais sie sruh lun mwet Canaan inge fahsreliek ouinge: **19** masrol lalos mutawauk Sidon oatui nu eir in Gerar apkuran nu Gaza, ac srola nu kutulap in Sodom, Gomorrah, Admah, ac Zeboim, apkuranyang nu Lasha. **20** Pa inge fwilin tulik natul Ham, su muta in kais sie sruh lalos in kais sie acn grape selos, ac kais sie u oasr kas la sifacna. **21** Shem, tamulel matu lal Japheth, pa papa tumun mwet Hebrew nukewa. **22** Wen natul Shem — Elam, Asshur, Arpachshad, Lud, ac Aram — elos pa papa tumun mwet ma us inelos. **23** Fwilin tulik natul Aram pa mwet Uz, mwet Hul, mwet Gether, ac mwet Meshek. **24** Arpachshad pa papa tumal Shelah, su papa tumal Eber. **25** Oasr wen luo natul Eber. Sie pa Peleg, mweyen in pacl lal ah mwet fin faclu tuh kitakatelik, ac tamulel se lal ah pa Joktan. **26** Fwilin tulik natul Joktan pa mwet Almodad, mwet Sheleph, mwet Hazarmaveth, mwet Jerah, **27** mwet Hadoram, mwet Uzal, mwet Diklah, **28** mwet Obal, mwet Abimael, mwet Sheba, **29** mwet Ophir, mwet Havilah, ac mwet Jobab. Elos inge nukewa pa fwil natul Joktan. **30** Acn elos muta we uh mutawauk na Mesha, fahla nwe Sephar, acn inging layen nu kutulap. **31** Pa inge fwilin tulik natul Shem, su muta in kais sie sruh lalos in kais sie acn selos, ac kais sie u oasr kas la sifacna. **32** Mwet inge nukewa pa fwilin tulik natul Noah, mutunfacl nu ke mutunfacl, fal nu ke takin sou lalos kais sie. Tukun sronot sac, mutunfacl nukewa fin faclu tuku ke wen tolu natul Noah inge.

11 Ke mutawauk ah, kain kas sefanna lun mwet faclu nufon, ac mwet uh orekmakin pusra sefanna. **2** Ke elos forfor layen kutulap, elos sun sie acn tupasrasp in acn Babylonia ac oakwuki we. **3** Elos fahk nu sin sie sin sie, "Fahsru, kut in orek brick ac omunla in ku." Ouinge elos orek brick mwe musa, ac sang tar folsani nu sie. **4** Na elos fahk, "Inge kut ac musaela sie siti ac sie tower ma ac sun acn inkusra, inesr in mau ku in pwengpeng, ac kut in tia musalelik nu fin faclu nufon." **5** Na LEUM GOD El oatula ac liye siti sac ac tower se ma mwet uh musai, **6** ac El fahk, "Ingrena, mwet inge ma sefanna ac elos sramsram ke kas sefanna. Tufahna pa inge mutaweyen ma elos ac mau oru uh. Ac tia paht na elos ac ku in oru kutena ma su elos ac lungse oru! **7** Fahsru, kut oatula ac akfohsyauk kas lalos, elos

tia kalem ke kas lun sie sin sie." 8 Ouinge LEUM in facl Canaan. Ke elos sun acn Canaan, 6 Abram el GOD El akfahsryeloselik nu fin faclu nufon, ac elos tila fufahsryesr in acn we nwe ke el sun sak oal Moreh, sie musai siti sac. 9 Siti sac pangpang Babylon, mweyen acn mutual in siti Shechem. (In pacl sac mwet Canaan LEUM GOD El akfahsryauk kas lun mwet nukewa we, ac srakna muta fin facl sac.) 7 LEUM GOD El sikyang nu akfahsryeloselik nukewa liki acn we nu fin faclu nufon. sel Abram ac fahk nu sel, "Pa inge facl se ma nga ac 10 Pa inge fwlil tulik natul Shem. Yac luo tutun sronot sang nu sin fwlil tulik nutum." Na Abram el etoak loang ah, ke Shem el yac siofok matwal, oasr wen se natul, se nu sin LEUM GOD, su tuh sikyang nu sel we, 8 Tukun pangpang Arpachshad. 11 Tukun pacl sac el sifilpa moul pacl sac, el mukuiyak nu eir, nu infulan eol kutulap in siti ke yac lumfoko, ac oasr pac tulik saya natul. 12 Ke Bethel, ac tulokunak lohm nuknu sel inmasrlon Bethel Arpachshad el yac tolngoul limekosr, oasr wen se natul layen roto, ac Ai layen kutulap. El oayapa etoak loang pangpang Shelah. 13 Tukun pacl sac el moul ke yac se we ac alu nu sin LEUM GOD. 9 Na el sifilpa fahs angfoko tolu, ac oasr pac tulik saya natul. 14 Ke Shelah sun acn puspis ke el fahs in som nu tafunyen eir in acn el yac tolngoul, oasr wen se natul pangpang Eber. 15 Canaan. 10 Tusrukta oasr sracl lulap se in acn Canaan Tukun pacl sac el moul yac angfoko tolu, ac oasr pac su arulana upa, oru Abram el sifil pacna fahsr nu eir nwe tulik saya natul. 16 Ke Eber el yac tolngoul akosr, oasr ke na el sun acn Egypt, ac muta in aktuktuk we. 11 Ke el wen se natul pangpang Peleg. 17 Tukun pacl sac el moul akola in tupalla masrol nu Egypt, el fahk nu sel Sarai, yac angfoko tolngoul, ac oasr pac tulik saya natul. 18 Ke mutan kial, "Kom mutan na oasku se. 12 Mwet Egypt ah Peleg el yac tolngoul, oasr wen se natul pangpang Reu. fin liye kom, elos ac luma mu ma kiuk pa kom, na elos 19 Tukun pacl sac el moul yac luofoko eu, ac oasr pac ac uniyuwi ac eiskomla. 13 Fahk nu selos mu ma wiuk tulik saya natul. 20 Ke Reu el yac tolngoul luo, oasr wen pa kom, elos in mau tia uniyuwi, a oru wo nu sik." 14 Ke se natul pangpang Serug. 21 Tukun pacl sac el moul yac el utyak nu in acn Egypt, mwet Egypt elos liye lah mutan luofoko itkosr, ac oasr pac tulik saya natul. 22 Ke Serug se kial ah arulana oasku. 15 Kutu sin mwet fulat inkul el yac tolngoul, oasr wen se natul pangpang Nahor. 23 sin tokosra liyalak ac fahkang nu sel tokosra katoien Tukun pacl sac el moul yac luofoko, ac oasr pac tulik mutan sac, pwanang utukla el nu inkul fulat sin tokosra. saya natul. 24 Ke Nahor el yac longoul eu, oasr wen se 16 Ke sripal Sarai, tokosra el oru na wo nu sel Abram, natul pangpang Terah. 25 Tukun pacl sac el moul yac ac kital u in sheep, nani, cow, donkey, camel, ac mwet siofok singoul eu, ac oasr pac tulik saya natul. 26 Tukun kohs mukul ac mutan. 17 Tusrukta ke sripen tokosra el Terah el yac itngoul, el oswella Abram, Nahor ac Haran. eisalla Sarai, LEUM GOD El supwama mas keok nu facl 27 Pa inge fwlil tulik natul Terah, su papa tumal Abram, tokosra ac nu fin mwet inkul fulat sel. 18 Na tokosra Nahor, ac Haran. Haran pa papa tumal Lot, 28 ac Haran el sapla solalma Abram ac siyuk sel, "Mea kom oru nu el misa yen sel in acn Ur in Babylonia, ke papa tumal ah sik uh? Efku kom tia fahk nu sik lah mutan se inge srakna moul. 29 Abram el payukyak sel Sarai, ac Nahor el payukyak sel Milcah, acn natul Haran, su oayapa papa tumal Iscah. 30 Sarai el tia ku in orek tulik. 31 Terah el eisal Abram wen natul, ac Lot, wen natul Haran ma lel Abram, ac Sarai acn talupal, su mutan kial Abram, ac elos welul som liki siti Ur in Babylonia nu in facl Canaan. Elos som nwe sun acn Haran ac oakwuki we. 32 Terah el misa we ke el yac luofoko limekosr matwal.

12 LEUM GOD El fahk nu sel Abram, "Tuyak fahla liki faci sum, mwet inkul sin papa tomom, ac sou nukewa lom saya, ac som nu ke sie acn ma nga ac fah akkalemye nu sum. 2 Nga ac fah sot fwilin tulik puspis nutum, ac elos ac fah mau sie mutunfaci lulap. Nga ac akinsewowyoe kom ac oru inem in pwengpeng. Ouinge kom ac fah sie mwe insewowo. 3 Nga fah akinsewowyoyalos su akinsewowyoe kom, Tusruk nga ac selngawelos su selngawi kom. Ac nga fah akinsewowyoe mutanfahl nukewa keim." 4 Ke Abram el yac itngoul limekosr, el mukuila liki acn Haran, oana ke LEUM GOD El fahk elan oru. Ac Lot el welul som. 5 Abram el eisal Sarai mutan kial, Lot wen nutin tamulel lal, ac mwe kasrup nukewa, wi mwet kulansap nukewa su elos tuh eis ke elos muta Haran, ac mukuiyak som nu

13 Abram el som liki acn Egypt nu epang, nu tafuny eir in acn Canaan, wi mutan kial ac ma nukewa lal, ac Lot el welul pac som. 2 Abram el arulana kasrup ke sheep, nani, cow, ac oayapa silver ac gold. 3 Na el som liki acn we ac fahsr tui in kais sie acn ke el fahsr in som nu Bethel. El sun acn se inmasrlon Bethel ac Ai, acn se ma el tuh aktuktuk we 4 ac etoak loang se we meet. Na el alu nu sin LEUM GOD we. 5 Oasr pac sheep, nani, ac cow natul Lot, oayapa oasr sou ac mwet kulansap lal sifacna. 6 Ke ma inge acn in mongo lun kosro uh sufalla eltal in tukeni orekmakin, mweyen arulana pukanten kosro natultal. 7 Ouinge oasr amei inmasrlon mwet liyaung kosro natul Abram ac mwet liyaung kosro natul Lot. (In pacl sac, mwet Canaan ac mwet Periz srakna muta fin facl sac.) 8 Na Abram el fahk nu sel Lot. "Lela nga kom in tia akukuin, oayapa mwet lom ac mwet luk in tia alein, mweyen kut sou se na. 9 Yolyak facl se oan ye mutasr inge. Ke ma inge, lela kut

in fahsrelik. Sulela acn ma kom lungse an, ac nga fah Mamre ac tamulel luo wial, Eshcol ac Aner, elos welul som nu yen lula an.” 10 Lot el ngetot ngetma ac liye lah Abram lac ke pacl in mweun. 14 Ke Abram el lohng lah Infalfal Jordan nufon, fahla na nwe Zoar, arulana yohk kof we, oana ima lun LEUM GOD ku oana facl Egypt. (Pacl se inge ma meet liki LEUM GOD El kunausla siti kof we, oana ima lun LEUM GOD El kunausla siti Sodom ac Gomorrah.) 11 Ouning Lot el sulela Infalfal Jordan nufon lal, ac mukuiyak som nu layen kutulap. Pa ingan luman fahsrelik lal Abram ac Lot. 12 Abram el mutana in acn Canaan, ac Lot el som oakwuki inmasrlon siti infalfal uh, ac tulokunak iwen aktuktuk sel fotofo na nu Sodom, 13 yen su mwet we uh koluk ac orekma koluk lain LEUM GOD. 14 Tukun Lot el som, LEUM GOD El fahk nu sel Abram, “Ngetla yen se kom tu we ingan, ac liye akwoye acn nukewa — epang, eir, kutulap ac roto. 15 Acn nukewa ma kom liye ingan, nga ac sot nu sum ac nu sin fwiil tulik nutum, na ac fah ma na lom nwe tok. 16 Nga ac fah sot tulik na pukantun nutum, su wangin mwet ac fah ku in oakla. Ac fah fisrasr in oaoala puk fin faclu liki tulik nutum! 17 Inge fahsr sasla facl se inge nufon, mweyen nga ac sot lom.” 18 Ke ma inge Abram el srakla iwen aktuktuk lal ac oakiya apkuran nu ke sak oal sunal Mamre in acn Hebron, ac el etoak loang se we nu sin LEUM GOD.

14 Tokosra akosr, Amraphel lun Babylonia, Arioch lun Ellasar, Chedorlaomer lun Elam, ac Tidal lun Goiim, 2 elos som in mweun lain tokosra limekosr saya: Bera lun Sodom, Birsha lun Gomorrah, Shinab lun Admah, Shemeber lun Zeboiim, ac tokosra lun Bela (ku Zoar). 3 Tokosra limekosr inge toeni orala u se, ac fahsreni nu Infalfal Siddim, su pa Meoa Misa in pacl inge. 4 Elos tuh muta ye nununku lal Chedorlaomer ke yac singoul luo, tusruktu in yac se aksingoul tolu elos tuyak lainul. 5 In yac aksingoul akosr Chedorlaomer ac tokosra tolu wial tuku wi un mwet mweun lalos ac kutangla mwet Rephaim in acn Ashtaroth Karnaim, oayapa mwet Zuzim in acn Ham, mwet Emim in acn tupaspras lurn Kiriaithaim, 6 ac mwet Hor infulan eol Edom, ukwalos na nwe Elparan sisken acn mwesis. 7 Na elos forla ac foloko nu Kadesh (in pacl so pangpang Enmishpat.) Elos eisla acn nukewa lun mwet Amalek, ac kutangla mwet Amor su muta Hazazon Tamar. 8 Na Tokosra lun Sodom, Gomorrah, Admah, Zeboiim, ac Bela elos mukuiyak wi un mwet mweun lalos in mweun Infalfal Siddim 9 lain tokosra lun Elam, Goiim, Babylonia, ac Ellasar — tokosra limekosr lain tokosra akosr. 10 Infalfal sac sessesla ke lufin tar, ac ke tokosra lun Sodom ac Gomorrah srike in kaingla liki mweun uh, elos putatyang nu in luf inge, a tokosra tolu saya uh kaingla nu fineol ah. 11 Tokosra akosr ah usla ma nukewa in acn Sodom ac Gomorrah, wi mwe mongo we, ac som. 12 Lot, wen nutin ma lel Abram, el muta Sodom in pacl sac, ac elos usalla ac ma lal nukewa. 13 Tusruktu oasr mwet se kaingla ac fahkak ma sikiyak inge nukewa nu sel Abram, mwet Hebrew se su muta fototo nu ke sak oal sunal Mamre, mwet Amor.

Mamre ac tamulel luo wial, Eshcol ac Aner, elos welul Abram lac ke pacl in mweun. 14 Ke Abram el lohng lah suruh wen nutin mwet lel, el pangoneni mukul nukewa ke nien aktuktuk lal su etu mweun — mukul tolfolko singoul oalkosr nufon — ac ukwe na tokosra akosr ah nwe Dan. 15 Ke elos sun acn we, el kitalik mwet lal ah nu ke u, ac sroang nu sin mwet lokoalok lalos ke fong, ac kutangulosia. El ukwalos na nwe Hobah, epang in Damascus, 16 ac folokonma ma wap nukewa ma elos tuh usla. El oayapa folokunulma Lot, wen nutin ma lel, wi ma lai nukewa, weang mutan ac mwet kapir pac say. 17 Ke Abram el foloko tukun el kutangulla Chedorlaomer ac tokosra ma welul, tokosra lun acn Sodom el illa in sonol Infalfal Shaveh (pangpang pac Infalfal lun Tokosra). 18 Ac Melchizedek, su tokosra lun acn Salem ac el oayapa sie mwet tol lun God Fulatiana, el use bread ac wain nu yorol Abram, 19 ac akinsewowyoyal ac fahk, “Lela God Fulatiana, su orala kusrao ac faclu, in akinsewowyoyal Abram! 20 Lela in kaksakinyuk God Fulatiana, su asot kutangla nu sum fin mwet lokoalok lom!” Ac Abram el sang nu sel Melchizedek sie tafu singoul in ma wap nukewa ma el folokonma. 21 Tokosra lun Sodom el fahk nu sel Abram, “Sruokya ma wap an lom, tusruktu folokonma nufon mwet luk an.” 22 Na Abram el fahk, “Nga orala fulahk luk ye mutun LEUM GOD, El su Fulatiana, su orala kusrao ac faclu, 23 lah nga ac fah tiana sruokya kutena ma lom, finne turet soko ku soko mwe lohl fahluk, kom in mau tia ku in fahk mu, ‘Nga pa oru Abram el kasrup.’ 24 Nga fah tiana eis kutena ma, sayen ma mwet luk inge orekmakin tari uh. Tusruktu lela elos su wiyu inge (Aner, Eshcol, ac Mamre) in eis ip lalos.”

15 Tukun ma inge, oasr aruruma se Abram el liye, ac el lohng pusren LEUM GOD fahk nu sel, “Abram, nimet sangeng. Nga ac fah lisring kom liki mwe sensen, ac sot nu sum sie mwe usru lulap.” 2 Tusruktu Abram el topuk ac fahk, “LEUM GOD Fulatiana, mwe mea nu sik mwe usru sacn, ke wangin tulik nutik uh? Mwet sefanna ac usru ma luk uh, pa Eliezer, mwet Damascus. 3 Wangin tulik kom ase nutik, a sienia sin mwet kulansap luk fah usru ma luk.” 4 Na el lohng LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sel ac fahk, “Mwet kulansap se inge, Eliezer, el fah tia usru ma lom, a wen se nutum sifacna ac fah mwet usru lom.” 5 LEUM GOD El pawannula nu likinuma ac fahk, “Ngetak nu inkusrao ac srike in oakla itu ingo. Fwiil tulik nutum ac fah pus oana itu uh.” 6 Abram el filiya lulafongi lal in LEUM GOD, ac ke sripa se inge LEUM GOD El oakulla sie mwet suwoswos. 7 Na LEUM GOD El fahk nu sel, “Nga LEUM GOD, su pwenkomme liki acn Ur in facl Babylonia, in asot nu sum ac se inge tuh in ma lom. 8 Tusruk Abram el siyuk, “LEUM GOD Fulatiana, ac fuka eteya sik lah ac ma luk?” 9 El topuk ac fahk, “Use soko cow mutan, soko nani mutan, ac soko sheep mukul, kais soko setal in yac

tolu matwa, wi sie wule ac sie wuleoa." **10** Abram el mwet ac ku in oakalosla. **11** Kom ac fah oswela wen use ma inge nu yurin God. El uniya, na fulunya kosro se, ac kom fah sang inel Ishmael, mweyen LEUM GOD ah nu ke ip luo ac takunla ke tak lukwa, ip luo ke kais El lipsrala pusren tung ac asor lom. **12** Tusruktu wen sie kain kosro oan tulani nu sie, a el tia fulunya wule nutum el ac fah moul oana donkey lemnak soko. El ac ah. **11** Won lulap vulture uh tuhwi nu fin ikwen kosro fah lain mwet nukewa, ac mwet nukewa ac fah lainul. El ac won uh, tusruktu Abram el luselosla. **12** Ke fahat uh ac fah muta strengla liki sou lal nukewa. **13** Hagar el fahsir in tili, Abram el motulla folosuwosla, na sangeng ac siyuk sel sifacna, "Ku pwayena lah ngan liye God ac tuninfong tuyang nu sel. **13** Na LEUM GOD El fahk nu moul na in srumun kac?" Ouinge el pangon LEUM GOD sel, "Fwelin tulik nutum ac fah mwetsac in sie facl su tia su sramsram nu sel "Sie God Su Liye." **14** Pa inge sripa facl selos. Elos ac fah mwet kohs we, na ac fah arulana se oru mwet uh pangon lufin kof se inmasrlon Kadesh ac orek elos koluk ke lusen yac angfoko. **14** Tusruktu nga Bered, "Lufin Kof Lun El Su Moul Ac Liyeyu." **15** Hagar ac fah kalyei mutunfacl se ma ac akkohsyelos, na ke el oswela wen se nu sel Abram, ac Abram el sang inel elos ac mukuiyak liki facl sac elos ac us mwe kasrup Ishmael. **16** Abram el yac oalngoul onkosr ke pacl sac. pupsis welulos. **15** A funu kom, kom ac muta nwe ke na kom matuoh, na kom fah misa in misla, ac pukpuki. **16** A ac fah sun fwilin tulik akakosr nutum meet liki elos foloko nu in acn se inge, mweyen nga ac tia lusla mwet Amor nwe ke na arulana yokelik ma koluk lalos ac fal in kalyeyiuk elos." **17** Ke fah ah tili, ac lohsrla acn uh, sie tup in e fofosr ac soko srokom in e sokyak ke kitin pacl ah, ac fahla inmasrlon takin ikwen kosro uh. **18** Na in pacl sacna, LEUM GOD El orala wulela se inmasrlol ac Abram, fahkang, "Nga wulela mu nga ac sot facl se inge nufon nu sin fwilin tulik nutum, mutawauk ke masrol lun Egypt nwe ke Infact Euphrates, **19** weang acn lun mwet Ken, mwet Keniz, mwet Kadmon, **20** mwet Hit, mwet Periz, mwet Rephaim, **21** mwet Amor, mwet Canaan, mwet Girgash, ac mwet Jebus."

16 Sarai, mutan kial Abram, el tiana isus tulik nu sel Abram.

Tusruktu oasr mutan kulansap lal, mutan fusr Egypt se pangpang Hagar. **2** Ouinge Sarai el fahk nu sel Abram, "LEUM GOD El tia lela in oasr tulik nutik. Kom ku tia taro ona yurin mutan kulansap luk? Sahp el ac ku in aolyula oswela sie tulik ah." Abram el insese nu ke ma Sarai el fahk nu sel. **3** Ke ma inge Sarai el eisalang Hagar nu sel Abram tuh elan mutan kulansap kial. (Ma se inge sokyak tukun Abram el muta yac singou in acn Canaan.) **4** Abram el ona yorol Hagar, ac el pitutuyak. Ke Hagar el etauk lah el pitutu, el inse fulatak ac kwaselak Sarai. **5** Sarai el fahk nu sel Abram, "Kom pa pwanang Hagar el srungayuh. Nga tuh sifacna eisalot nu sum, tuh tukunna el konauk lah el pitutu ah, el nuna kwaseyu na. Lela LEUM GOD Elan aksuwoseye lah su kac pwaye se uh — kom ku nga!" **6** Abram el topuk ac fahk, "Lungse na lom. Kom na pa nununkal an. Oru na ma kom lungse oru nu sel an." Ouinge Sarai el oru arulana upa nu sel Hagar, pwanang Hagar el kaingla. **7** Lipufan lun LEUM GOD el sonol Hagar sisen sie unon in kof yen mwesis inkanek nu Shur **8** ac fahk, "Hagar, mutan kulansap lal Sarai, kom tuku oya me, ac kom ac som nu ya?" Ac Hagar el fahk, "Nga kaingla liki mutan kacto luk." **9** Na lipufan sac fahk, "Folokla nu yorol ac kulansap na nu sel." **10** Na lipufan sac sifilpa fahk, "Nga ac fah arulana akpusye fwilin tulik nutum, ac wangin sie

17 Ke Abram el yac eungoul eu, LEUM GOD El sokyang nu sel ac fahk, "Nga God Kulana. Akosyu ac oru ma suwohs pacl nukewa. **2** Nga ac fah oru sie wuleang inmasrlon kom, ac sot fwilin tulik pupsis nutum." **3** Abram el faksufi, ac God El fahk, **4** "Nga oru wuleang se inge inmasrlon ac kom: Nga wuleot mu kom ac fah papa tumun mutunfacl pupsis. **5** Ac fah tia sifil pangpang kom Abram, a Abraham, mweyen nga ac oru kom in papa tumun mutunfacl pupsis. **6** Nga ac fah sot tulik pupsis nutum, ac kutu selos ac fah tokosra. Fwelin tulik nutum ac fah arulana pukanten, pwanang elos ac fah orala mutunfacl pupsis. **7** Nga fah karinganang wuleang luk nu sum ac nu sin fwilin tulik nutum in pacl fahlsruh, tuh in sie wuleang nwe tok. Nga fah God lom ac God lom fwil nutum. **8** Nga fah sot nu sum ac nu sin fwilin tulik nutum fah se inge su kom mwetsac nu fac in pacl inge. Facl Canaan nufon fah ma lun fwil nutum nwe tok, ac nga ac fah God lalos." **9** God El fahk nu sel Abraham, "Kom, ac fwilin tulik nutum nwe tok, enenu in wiyu pac insese in liyaung wuleang se inge. **10** Kom ac fwil nutum nukewa enenu in insese pac in kosrala mukul nukewa inmasrlowos. **11** Kowos fah kosrala kulun ma mukul lowos, na ac fah pa ingan akul lun wuleang se inmasrlon ac kom inge. **12** In fwil nukewa nutum, mukul nukewa inmasrlon mwet lom ac fah kosreyukla ke el sun len oalkosr matwa, wi pac mwet kohs su isusla in lohm sum, oayapa elos su kom molela sin mwetsac su tia ma nutum. **13** Kais sie mukul enenu in kosreyukla, ac ma se inge ac fah sie akul ke monuwos in akkalemye lah wuleang se inmasrlon ac kom inge ma na nwe tok. **14** Kutena mukul su tia kosrksrla ac fah wotla liki inmasrlon mwet luk, mweyen el kunausla wuleang luk." **15** God El fahk nu sel Abraham, "Kom fah tia sifil pangon mutan kiom Sarai. Ingela inel ac fah pangpang Sarah. **16** Nga ac fah akinsewoyal, ac nga fah oru tuh elan oswe sie wen nutum. Nga fah akinsewoyal, ac el fah nina kien mutunfacl pupsis. Ac fah oasr tokosra inmasrlon fwilin tulik natul." **17** Abraham el faksufi, tusruktu el mutawauk in israsr ke el nunku, "Mea, sie mukul ac ku in oasr tulik natul ke el yac siofok matu? Ya Sarah el ku in orek tulik ke el yac eungoul?" **18** Ac el siyuk sin God, "Efū ku kom

tia tari sang na Ishmael elan mwet usru luk?" 19 Tuh lafwekin ac fahk, "Nga tiana israsr." El topuk, "Pwaye, God El fahk, "Mo. Sarah mutan kiom el ac oswela wen kom israsr." 16 Na mwet ah tuyak in som, ac Abraham se nutum ac kom fah sang inel Isaac. Nga fah surokana wuleang luk yorol ac yurin fwilin tulik natul nwe tok — sie wuleang su wangin saflaiya. 20 Nga lohng siyuk lom kacl Ishmael, ke ma inge nga fah akinsewowyac ac sang tulik puspis natul ac fwil puspis. El ac fah papa tumun fisrak singoul luo, ac nga fah oru sie mutunfacl lulap ke fwil natul. 21 Tusructu nga fah liyauing wuleang luk yorol Isaac, wen nutum su Sarah el ac fah oswela ke pacl se pacna inge in yac fahsru." 22 Ke God El sramsrar taru nu sel Abraham, na El som lukel. 23 In len sac pacna, Abraham el akos God ac kosralla Ishmael ac mukul nukewa in lohm sel, wi pac mwet kohs ma isusyung nu in paol, oayapa elos su el molela ke mani. 24 Abraham el yac eungoul eu ke el kosrksra, 25 ac Ishmael wen natul el yac singoul tolu. 26 Eltal kewa kosrksra ke len sefanna, 27 wi mwet kulansap nukewa lal Abraham.

18 Na LEUM GOD El siyuk nu sel Abraham ke insak oal sunal Mamre. Ke Abraham el muta ke mutunoa in lohm nuknuk sel, ke pacl na fol ke len uh, 2 el ngetak ac liye mwet tolu tu insac. Pacl se na el liyalosyak, el yula in osun nu selos. El faksufi 3 ac fahk, "Mwet kacto, nunak munas nimet fahs raliki lohm sik uh ac tia tui. Nga inge in kulansupwehowos. 4 Lela ngan use kutu kof in ohlla niowos. Kowos ku in monglawin ye lulin sak soko inge. 5 Nga fah use pac kutu mwe mongo in akkeye kowos, na kowos fah sifilpa fahs. Kowos arulana akmwetyeyu ke kowos tuku nu lohm sik uh. Ke ma inge, fuhlema nga in kulansup nu suwos." Ac eltal fahk nu sel, "Tarinana. Kut ac wi ma kom fahk an." 6 Abraham el sulaklak na som nu in lohm nuknuk uh ac fahk nu sel Sarah, "Aksaye, eis sie pak in flao wovo an, kasla, ac sang orauk kutu cake ah." 7 Na el sifilpa yula nu yen un kosro uh muta we, ac sulela cow fusr na firsasr ikwa ac factfat soko, ac sang nu sin mwet kulansap se, su sulaklak na akoela. 8 Ac el us kutu butter, milk, ac ikwen kosro, ac filiya mwe mongo inge ye mutun mwet tolu ah. Na el tupan enenu lalos ke elos mongo ye sak soko ah. 9 Na elos siyuk sel, "El aya Sarah, mutan kiom?" Ac el fahk, "El a na lohm ah." 10 Na sie selos fahk, "Malem eu tukun misenge nga ac foloko, na ac fah oasr wen se natul Sarah, mutan kiom." Sarah el tu tokol ke mutunoa in lohm nuknuk uh, ac porongo. 11 Abraham ac Sarah arulana matuoh, ac tui musen mutan lal Sarah. 12 Ouinge Sarah el israsrla ac nunku in el sifacna, "Inge ke nga matuoh ac wanginla kuiyuk, ya nga ac srakna pwar in oan yurin mukul tumuk? Saya, el arulana matuoh pac." 13 Na LEUM GOD El siyuk sel Abraham, "Efu Sarah el ku israsr ac fahk, 'Ya pwaye ku in oasr tulik se nutik ke nga arulana matuoh?' 14 Ya oasr ma LEUM GOD El kofla nu kac? Oana ke nga fahk tari, tukun malem eu nga fah foloko, na ac fah oasr wen se natul Sarah." 15 Ke sripen Sarah el sangeng, el

lafwekin ac fahk, "Nga tiana israsr." El topuk, "Pwaye, God El fahk, "Mo. Sarah mutan kiom el ac oswela wen kom israsr." 16 Na mwet ah tuyak in som, ac Abraham se ma elos ac ku in geti ac liye acn Sodom. 17 Ac LEUM GOD El fahk insial sifacna, "Nga fah tia okanla nukewa kacl. 18 Fwlin tulik natul ac fah orala sie mutunfacl lulap ac ku, ac nga fah akinsewowyac mutunfacl nukewa kacl. 19 Nga suella ke sripen nga enenu elan ku in sapsap nu sin wen natul ac fwil nukewa tokol tuh elos in akosyu ac in oru ma pwaye ac suwos. Elos fin akosyu, nga fah oru ma nukewa ma nga wulela tari kac nu sel." 20 Na LEUM GOD El fahk nu sel Abraham, "Oasr tukak na koluk lain acn Sodom ac Gomorrah, ac ma koluk lalos arulana yohk. 21 Nga enenu in oatula ac konauk lah ma tukakinyuk elos kac inge pwaye ku sutuu." 22 Na mwet luo ah tuyak som tulanya acn Sodom, tusructu LEUM GOD El srakna oasr yorol Abraham. 23 Abraham el kalukyang nu yurin LEUM GOD ac siyuk, "Ya pwayena kom ac kunausla mwet wangin mwata wi na mwet koluk uh? 24 Fin oasr mwet wangin mwata lumngaul in siti uh, ya kom ac kunausla siti nufon sac? Ya kom ac tia lela in oanna ke sripen mwet lumngaul uh? 25 Kalem lah kom tia ku in uniya mwet wangin mwata wi mwet koluk. Ac tia ku in angan! Kom koflana oru ma sacn. Kom fin oru angan, na mwet suwos uh ac fah kalyeyiyuk oapana mwet koluk uh. Tiana ku in angan. El su nununku faclu nufon enenu na in orekma in suwos." 26 LEUM GOD El fahk, "Nga fin konauk mwet suwoswos lumngaul in Sodom, nga fah tia kunausla siti nufon sac ke sripalos." 27 Abraham el sifilpa fahk, "LEUM GOD, nunak munas, tuleyula ke kuinsrim luk in kaskas nu sum. Mwet na lusrongten se pa nga uh, ac nga kupansuwol in fahk kutena ma. 28 Fin mwet suwoswos na angngaul limekosr, ac tia lumngaul, ya kom ac srakna kunausla siti nufon sac mweyen mwet limekosr pueni?" LEUM GOD El fahk, "Nga fah tia kunausla siti sac nga fin konauk mwet suwoswos angngaul limekosr. 29 Ac Abraham el sifilpa fahk, "Ac fin mwet angngaul na?" LEUM GOD El topuk, "Nga ac tia pac kunausla fin oasr mwet angngaul." 30 Abraham el fahk, "LEUM GOD, nunak munas nikmet kasrksrak, a nga srakna ke sifilpa kaskas. Fin mwet na tolngoul?" El fahk, "Nga ac tia pac kunausla nga fin konauk mwet tolngoul." 31 Abraham el fahk, "O Leum, nunak munas ke nga siayuk in kusen siyuk nu sum uh. Ac fin pa mwet na longoul koneyukyak we?" El fahk, "Nga ac tia pac kunausla siti sac, nga fin konauk longoul." 32 Abraham el fahk, "O Leum, nunak munas nikmet kasrksrak, ma na safia se pa nge. Ac fin mwet na singoul koneyukyak?" Ac El fahk, "Nga fah tia pac kunausla fin oasr mwet singoul." 33 Tukun el kaskas nu sel Abraham tari, LEUM GOD El som, ac Abraham el folokla nu acn sel.

19 Ke lipufan luo ah tuku nu Sodom in eku sac, Lot el muta ke mutunpot in siti uh. Ke pacl se na el

liyaltalak, el tuyak in paingultal. El pasrla ye mutalal 2 Kasrus! Nga tia ku in oru kutena ma nwe ke na kom sun ac fahk, "Mwet kacto, nunak munas fahsru wiyu nu lohm acn we." Ke sripen Lot el pangan srik siti sac, pwanang ah. Komtal ku in ohlla niomtal ac mongla yorosr ofong. pangpang acn we Zoar. 23 Faht ah takak ke pacl se Lututang komtal fah sa tukakek ac fahsr nu yen komtal Lot el sun acn Zoar. 24 In kitin pacl ah na LEUM GOD ac som nu we." Tusrukta eltal topuk ac fahk, "Tari, kut ac El ukuiya sulfur firir oana af uh nu fin acn Sodom ac mongla na pe inkanek uh ofong." 3 El kwafeltal nwe ke Gomorrah 25 ac kunausla acn we, oayapa infalfal uh na eltal tari welul som nu lohm sel. Lot el elyai mwet nufon, wi mwet nukewa we ac ma nukewa ma kapak kulansap lal in munanla kutu flao ac akoo sie mongo na fin acn we. 26 Tusrukta mutan kial Lot ah tapulla, ac el yuyu nu sin mwet fahsru inge. Ke akoeyukla tari, na elos ekla nu ke sru in sohl soko. 27 Toang na ke lotu toko mongoi. 4 Meet liki mwet fahsru luo inge motulla, mukul ah, Abraham el sulaklak na som nu yen se el tuh tu ye in acn Sodom nukewa tuku raunela lohm sac — kewana mutun LEUM GOD we. 28 El ngeta nu fin acn Sodom ac mwet fusr ac mwet matu. 5 Elos pangyak nu sel Lot ac Gomorrah, ac nu infalfal sac nufon, ac liye kulars fosryak siyuk, "Pia mukul luo ma tuku in mongla yurum ofong liki acn we, oana fofosr ke sie funyu lulap. 29 Tusrukta uh? Usaltalu nu yorosr! Kut ke ona yorolat." 6 Lot el ke God El kunausla siti nukewa infalfal sac yen Lot el illa nu likinuma, ac kaleang srungul ah. 7 El fahk nu muta we, El nunku kacl Abraham, ac lela tuh Lot elan selos, "Nunak munas, nga kwafe suwos, nimet oru kain painmoulla. 30 Ac ke sripen Lot el tuh sangeng in muta ouiya koluk se inge! 8 Liye, oars acn luo natuk su soenna in acn Zoar, el ac acn luo natul utyak nu fin inging uh ac etu mwet. Lela ngan usaltalu nu yuruwos, ac kowos ku muta in luf se we. 31 Mutan se ma matu setal el fahk nu in oru kutena ma kowos lungse oru nu selta. Tusrukta sin tamtael lal, "Papa tumasr el munaslana, a wangin nimet kowos oru kutena ma nu sin mukul luo inge. Eltal mukul fin faclu nufon in payuk sesr kut in ku in orek tulik. mwet fahsru nu in lohm sik, ac nga enenu in liyaltalang." 32 Tari, kut kitalya papa elan sruhila, na kut ona yorol 9 Na elos fahk, "Tiok liki kut! Kom mwetsac se! Su kom ac orek tulik kacl." 33 In fong sac eltal kitalya ke wain, an in fahk nu sesr ma kut in oru? Tiok! Kom fin tia som, ac acn matu sac ona yorol. Tusrukta Lot el tiana etu kut ac oru in upa nu sum lukeltal." Elos sinukunulla Lot mweyen el arulana sruhila. 34 Len tok ah, acn matu sac ac kilukyang in kunausla srungul ah. 10 Tusrukta mukul fahk nu sin tamtael lal, "Nga motulla yorol fong. Ofong luo ah saplakla ololak Lot nu in lohm ah, ac kaleang kut sifilpa orala elan sruhila, na kom ona yorol. Na ac srungul ah. 11 Na eltal konela mutun mwet nukewa fah oars fokin papa tumasr uh yorosr kewa." 35 Ouinge likinuma, oru elos in tia ku in konauk mutunoa uh. 12 in fong sac eltal sifilpa orala el sruhila, ac tamtael fusr Mukul luo ac fahk nu sel Lot, "Fin oars kutena mwet lom sac ona yorol. Lot el tia pacna etu, mweyen el arulana saya yenu — wen, ku acn, ku wen talupom, ku kutena sruhila. 36 Eltal oru ouinge, na acn luo natul Lot kewana mwet lom su muta in siti uh — usalosla liki acn se inge, pututuyak sin papa tumalat ah. 37 Oars wen se nutin 13 mweyen kut ac kunausla siti se inge. LEUM GOD tamtael matu sac, ac el sang inel Moab. El pa papa El lohng tukak na koluk lain mwet in acn se inge, oru tumun mwet Moab nwe misenge. 38 Tamtael fusr sac El supweikutme in kunausla acn Sodom." 14 Na Lot el oars pac wen se natul, su el sang inel Benammi. El pa som nu yurin mukul luo ma acn natul ah akola in payuk papa tumun mwet Ammon nwe misenge.

se, ac fahk, "Tal sulaklak som liki acn se inge. LEUM GOD El ac kunausla acn uh." Tusrukta eltal nunku mu el aksruksruk. 15 Toang na in lotu se tok ah, lipufan luo ah srike in elyaelak Lot. Eltal fahk, "Aksaye! Eis mutan kiom ac acn luo nutum an ac som, tuh kowos in tia misa ke siti uh ac kunausyukla." 16 Lot el wetokla, tusrukta LEUM GOD El pakomutal. Ke ma inge mwet luo ah sruokya paol Lot ac mutan kial ac acn luo natul, ac kololosla nu likin siti uh. 17 Na sie sin lipufan ah fahk, "Kasrus, suk moul lomtal! Nikmet tapulla ac nikmet tui infalfal uh. Kaing nu fin inging uh, tuh kowos in tia misa." 18 A Lot el fahk, "Mo, nunak munas, tari tia angan. 19 Yohk tari ma kom oru wo nu sik, ac lungkulang lom molela moul luk. Tusrukta inging uh arulana loesla nu inge. Mwe ongoiya ma ac sikuak inge ac ukweiyu ac uniyuwi meet liki nga ku in sun acn we. 20 Kom liye siti srisrik se ingo? Fototo na. Lela nga in som nu we. Finne acn na srisrik se, nga ac ku in moulla we." 21 El topuk, "Kwal aok, nga insese. Nga ac tia kunausla siti srisrik sacn. 22 Sulaklak!

20 Abraham el som liki acn Mamre nu ke sie ipin acn eir in Canaan, ac muta inmaslon acn Kadesh ac Shur. Tok, ke el muta in acn Gerar, 2 el fahk mu Sarah, mutan kial, el ma loul. Ke ma inge Tokosra Abimelech lun acn Gerar el sap utuku Sarah nu yorol. 3 Sie fong ah, God El sikuang nu sel Abimelech in sie mweme ac fahk, "Kom ac misa, mweyen kom eisla mutan se inge. El payuk tari." 4 Tusrukta Abimelech el soenna kalukyang nu yurin mutan sac, na el fahk, "Leum God, wangin mwetik! Ya kom ac kunausyla ac mwet luk?" 5 Abraham el sifacna fahk mu tamtael se lal pa mutan sac, ac Sarah el fahk oapan. Nga oru ma inge ke nunak nasnas, ac wangin kih luk." 6 God El topkol in mweme sac, "Aok, nga etu lah kom oru ke nunak na nasnas lom. Ouinge nga tuh karingin kom liki in orekma koluk lainyu, ac tia lela kom in kalukyang nu yorol. 7 Tusrukta inge, kom folokonang mutan sac nu sin mukul tumal. El mwet palu se, ac el ac fah pre keim tuh kom in tia

misa. A kom fin tia folokunulang, nga fahk kom in etu lah kom ac misa — kom ac mwet lom nukewa." 8 Toang na lotu tok ah, Abimelech el pangoneni mwet fulat lal nukewa ac fahkang nu selos ma sikyak uh, ac elos arulana tuninfongla ke sangeng. 9 Na Abimelech el solalma Abraham ac siyuk sel, "Mea kom oru nu sesr uh? Mea koluk nga orala nu sum pwanang kom use mwe lokoalok se inge nu fuk ac nu fin tokosrai luk? Tiana wo kutena mwet in oru lumah se ma kom oru nu sik inge. 10 Efu ku kom oru ouinge?" 11 Abraham el topuk, "Nga tuh tiana nunku mu ac oasr mwet yenu su etu in sunakin God, pwanang tuh sangeng mu elos ac uniyuwi ac eisla mutan kiuk uh. 12 Pwayena lah el ma wiuk. Acn se nutin papu tumuk ah pa el, tusruktu tia nutin nina fahk, "Hagar, mea kom sis an? Nikmet sangeng. God El kiuk ah, ac nga payukyak sel. 13 Ouinge ke God El supweyula liki papu tumuk ah nu in facl saya inge, nga tuh fahk nu sel Sarah, "Kom ku in akkalemye inse pwaye lom nu sik ke kom fahk nu sin mwet nukewa lah nga tamulel lom." 14 Na Abimelech el folokunulang Sarah nu sel Abraham, ac in pacl sac pacna el sang sheep ac cow natul, ac mwet kulansap lal. 15 El fahk nu sel Abraham, "Facl se inge nufon ma luk. Mutana yen kom lungse muta we." 16 El fahk nu sel Sarah, "Nga asang nu sin tamulel lom sie tausin ipin silver in akpwayei nu sin mwet lom nukewa lah kom suwosna. Elos nukewa fah etu lah wangin tafongla lom." 17 Na Abraham el pre nu sin God, ac God El akkeyalla Abimelech ac oayapa mutan kial ac mutan kulansap lal nukewa, tuh elos in ku in isus, 18 mweylen LEUM GOD El tuh kaliya wet lun mutan nukewa in lohm sel Abimelech ke sripal Sarah, mutan kial Abraham.

21 LEUM GOD El akinsewowyol Sarah oana ke El tuh wulela, 2 ac el pitutuyak ac oswela wen se nu sel Abraham ke el matuoh. Tulik mukul sac osweyukla ke pacl se na God El tuh fahk mu el ac isusla. 3 Abraham el sang inel Isaac, 4 ac ke Isaac el len oalkosr matwal, Abraham el kosralla, oana ke God El sapkin. 5 Abraham el yac siofok ke Isaac el isusla. 6 Sarah el fahk, "God El oru tuh nga in engan ac israsr. Mwet nukewa su lohng lah nga isusla fah wiyu israsr." 7 Na el sifilpa fahk, "Ku su mu nga ac sun katiti tulik, ac tafweang nu sel Abraham? A nga osweang nu sel sie wen ke el arulana matu." 8 Tulik sac matula, ac ke len se el liktitla, Abraham el oru sie kufwa na lulap. 9 Sie len ah, Ishmael, su Hagar mutan Egypt sac osweang nu sel Abraham, el welul Isaac wen natul Sarah, srital. 10 Sarah el liyaltal ac fahk nu sel Abraham, "Lusak mutan kulansap se inge ac wen se natul ah. Wen se nutin mutan se inge fah tiana eis kutena ip ke mwe kasrup lom, su Isaac wen nutik el ac fah usru." 11 Ma se inge arulana akfohsyalak Abraham, mweylen ma pac natul pa Ishmael. 12 Tusruktu God El fahk nu sel Abraham, "Nik kom elya ke tulik sac ac Hagar, mutan kulansap lom. Oru oana ma Sarah el fahk nu sum an, mweylen Isaac pa ac sot fwilin tulik nutum

ma nga wuleot nu sum. 13 Nga fah oayapa sang tulik puspis nutin wen nutin mutan kulansap sac, tuh elos in na lotu se tok ah, Abraham el tukakek ac eis Toangna in lotu se tok ah, Abraham el tukakek ac eis kutu mwe mongo ac pak kulun kosro se sessesla ke kof, ac filiya finpisal Hagar, na el supwalla ac tulik sac. Hagar el som forfor acn turangang uten Beersheba. 15 Ke kof nimaltal ah lisr nufon, Hagar el filiya tulik sac ye sak soko 16 ac som muta strengla sahp ac yact siofok ma liki tulik sac. El nunku in el, "Nga tia ku in muta ngetang liye tulik se nutik inge ke ac misa uh." Ke el muta insac, el som mutawauk in tung. 17 God El lohng ke tulik sac tung, ac lipufan se lun God kaskas nu sel Hagar inkusrao me ac fahk, "Hagar, mea kom sis an? Nikmet sangeng. God El lohng tung lun tulik sac. 18 Tuyak, fahla sraklalak, ac akwoyalla. Nga ac oru sie mutunfacl lulap ke fwilin tulik natul." 19 Na God El ikasla mutal Hagar, ac el liyauk lufin kof se. El som ac nwakla pak sac ke kof, ac sang kiteya tulik sac. 20 God El wi tulik mukul sac ke el matula. El muta in acn turangang uten acn Paran, ac el sie mwet sel Abraham, "God El wi kom in ma nukewa kom oru. 23 sruh kosro na pisrla. 21 Nina kial ah konauk mutan Egypt Abraham, "Se kial Ismael. 22 In pacl sac, Abimelech el welul Phicol, mwey kol fulat lun un mwet mweun lal, som ac fahk nu sel Abraham, "God El wi kom in ma nukewa kom oru. 23 Ke ma inge, orala sie wulela na ku an ye mutun God, lah kom ac tia kiapweyula, ku tulik nutik, ku fwilin tulik nutik tok ah. Pacl nukewa nga inse pwayena nu sum, ke ma inge wulema nu sik lah kom ac oayapa inse pwaye nu sik ac nu sin facl se su kom muta we inge." 24 Na Abraham el fahk, "Nga wuleot ouingen." 25 Abraham el tukakin nu sel Abimelech ke lufin kof se ma mwet kulansap lal Abimelech elos tuh sruokya. 26 Abimelech el fahk, "Nga tia etu lah su oru an. Kom tiana fahk nu sik, ac nga tufahna lohng pa inge." 27 Na Abraham el sang kutu sheep ac cow nu sel Abimelech, ac eltal orala sie wulela ku inmasrloltal. 28 Abraham el srela sheep fusr mutan itkosr liki un sheep natul, 29 ac Abimelech el siyuk sel, "Mea se kom oru ingan?" 30 Abraham el topuk, "Eis sheep fusr itkosr inge. Ke kom eis ma inge kom akpwayei lah nga pa mwet se ma pukanak luf se inge." 31 Ouinge acn sac pangpang Beersheba, mweylen acn sac pa eltal orala wulela se inmasrloltal inge we uh. 32 Tukun eltal orala wulela se inmasrloltal in acn Beersheba, Abimelech ac Phicol folokla nu Philistia. 33 Na Abraham el yukwiya sak tamarisk soko in acn Beersheba, ac alu nu sin LEUM GOD, God Su Moul Ma Pahtpat. 34 Abraham el muta Philistia ke pacl na loeloes se.

22 In kutu pacl tok, God El srikal Abraham. El pangnol, "Abraham!" Ac Abraham el topuk, "Nga inge." 2 God El fahk, "Eisal Isaac, wen sefanna nutum su kom arulana kuloi, ac som nwe in facl Moriah. Ke kom ac sun acn we, na kom fah kisakunulma in mwe kisa firir nu sik

fin soko eol su nga ac akkalemye nu sum." 3 Toangna in mwetsac se muta inmasrlowos inge. Kukakunma sie lotu tok ah, Abraham el telak etong mwe orek kisa, ac ipin acn an nu sik, ngan pikinya mutan kiuk uh we." 5 sang nu fin donkey natul ah. Na el eisal Isaac ac mwet Elos topuk, 6 "Mwet kacto, porongekut. Kut oek mu kulansap luo welul, ac elos som nu yen se ma God El kom mwet kol fulat ac pwengpeng se. Kom ku in pikinya fahk mu elan som nu we ah. 4 Ke len se aktolu ah, mutan kiom an ke kulyuk se ma wo emeet lasr uh. Kut Abraham el liyauk acn sac, ohkokmeemeeto. 5 Na el nukewa arulana engan in asot sie kulyuk an nu sum, tuh fahk nu sin mwet kulansap luo ah, "Muta inse wi donkey kom fah pikinya mutan kiom an kac." 7 Na Abraham uh. Nga, ac tulik se nutik inge, ac som nu meet ah in alu, el pasrla ye mutualos 8 ac fahk, "Kowos fin insese in ac kut ac fah foloko." 6 Abraham el sang Isaac elan us lela nga in pikinya mutan kiuk uh inge, nunak munas etong nu ke kisa uh, ac el us mitmit se ac mulut firir mwe siyuk sel Ephron, wen natul Zohar, 9 elan kukakunma luf tanak e uh. Ac ke eltal tukeni fahsr, 7 Isaac el kasla ac se Machpelah, su oanna ke sisken acn lal. Siyuk elan fahk, "Papa!" Ac el topuk, "Mea?" Isaac el siyuk, "Efu ku kukakunma nu sik ke molo na pwaye an ye motowos, oasr etong ac mulut kut us, a pia sheep fusr mwe kisa ac nga fah molela luk mwe kulyuk." 10 In pacl sac, an?" 8 Ac Abraham el fahk, "God El ac fah ase." Na Ephron el wi mwet Hit wial muta ke acn in meeting se eltal tukenina fahsr. 9 Ke eltal tuku nu ke acn se ma ke mutunpot nu in siti uh. Ac el topuk ye mutun mwet God El fahk nu sel kac, Abraham el etoak loang se ac nukewa su muta in acn sac, 11 "Mwet kacto, porongeyu. takunla etong ah fac. El kapriya wen se natul ah, ac Nga fah sot nu sum ipin acn sac nufon wi pac luf se ma likilya fin etong ma oan fin loang ah. 10 Na el sruak oan we ah. Nga ac sot lom ye mutun mwet luk inge, tuh mitmit sac in unilya. 11 Tusruktu lipufan lun LEUM GOD kom fah ku in pikinya mutan kiom an we." 12 Tusruktu el pang nu sel inkusrao me, "Abraham, Abraham!" Ac el Abraham el pasrla ye mutun mwet Hit uh 13 ac fahk nu topuk, "Nga pa inge." 12 Na lipufan sac fahk, "Nimet sel Ephron tuh mwet nukewa in ku in lohng, "Nga siyuk kom kahlyu tulik sacn ku oru kutena ma nu sel. Inge kom in nunak munas lohngwin ma nga ac fahk uh. Nga nga etu lah kom akfulatyel God ac akos ma El sapkin, ac moli ipin acn nufon sac. Sruokya molo uh, tuh nga fah mweyem kom tia sruokya wen sefanna nutum an lukel." 13 Abraham el ngetnget nwe liyauk sheep mukul soko, "Mwet kacto, lapan molin acn uh ipin silver angfoko na sremla koacl ke sripin sak se. El som sruokya ac kisakin — lupa se ingan ma na pilasr siktal. Pikinya na mutan tuh in sie mwe kisa firir in aolla wen natul. 14 Abraham kom in nunak munas lohngwin ma nga ac fahk uh. Nga el sang inen acn sac, "LEUM GOD El Ase." Fahsru nwe lupa se ma Ephron el fahk ye mutun mwet ah — ipin misenge, mwet uh srakna fahk ouinge, "Fineol sin LEUM silver angfoko, fal nu ke srikasrak ma orekmakinyuk sin GOD, El fah ase." 15 Lipufan lun LEUM GOD el pang mwet kuka. 17 Pa oru acn sel Ephron in Machpelah, nu sel Abraham inkusrao me pacl se akluo 16 ac fahk, su oan kutulap in Mamre, tuh lal Abraham lac ah. Ma "LEUM GOD El fahk ouinge: 'Nga orala sie wuleang ke Ephron el kitaung uh pa acn ah, luf sac, ac sak nukewa Inek sifacna lah nga fah arulana akinsewowyoye kom. fin acn sac, utyak na nwe ke masrol lal ah. 18 Eteyuk sin Ke sripen kom tuh oru ma se inge, ac tia seko wen mwet Hit nukewa su wi muta in pacl sac lah ma lac lal sefanna nutum, 17 nga wuleot nu sum lah nga ac fah Abraham pa acn sac. 19 Tukun ma inge, Abraham el akpusye fita nutum in pukanten oana itu inkusrao ku piknilya Sarah, mutan kial, in luf se Machpelah in acn puk wekof uh. Fwlin tulik nutum ac fah kutangla mwet Canaan. 20 Ouinge ipin acn se su tuh ma lun mwet Hit lokoalok lalos. 18 Mutanfahl nukewa ac fah siyuk sik in ah meet, ac luf se ma oan we, ma lac lal Abraham mwe akinsewowyoyalos oana ke nga akinsewowyoye fita lom. kulyuk.

Ma inge nukewa ma na ke sripen kom tuh akos ma nga sapkin." 19 Abraham el folokla nu yurin mwet kulansap lal, ac elos tukeni som nu Beersheba, yen Abraham el muta we. 20 In kutu pacl tok, Abraham el lohngak lah Milcah el oswela tulik oalkosr nu sel Nahor, tamulel lal Abraham: 21 Uz wounse, Buz tamulel lal, Kemuel papa tumal Aram, 22 Chesed, Hazo, Pildash, Jidlaph, ac Bethuel 23 papa tumal Rebecca. Milcah el oswela wen oalkosr inge nu sel Nahor, tamulel lal Abraham. 24 Reumah, mutan kulansap kial Nahor, el oswella Tebah, Gaham, Tahash, ac Maacah.

23 Sarah el moul sun yac siofok longoul itkosr matwal. 2 El misa Hebron in acn Canaan, ac Abraham el asor yokna kacl. 3 El tuyak liki acn se ma monin mutan kial oan we, ac som nu yurin mwet Hit, ac fahk, 4 "Nga

24 In pacl se inge Abraham el arulana matuoh, tuh LEUM GOD El akinsewowyoyal in ma nukewa el oru. 2 El fahk nu sin mwet kulansap se ma matu oemeet lal, su karingin ma lal nukewa, "Filiya poum inmasrlon epuk ac orala sie wulela nu sik. 3 Nga lungse kom in wulela lnen LEUM GOD, su God lun kusrao ac faclu, lah kom fah tia sulela sie mutan Canaan kien wen nutik uh. 4 Enenu na kom in folokla nu in facl su nga matula we, ac eis sie mutan inmasrlon mwet luk tuh in mutan kial Isaac, wen nutik." 5 A mwet kulansap sac siyuk, "Ac mutan sac fin tia lungse fahsr liki acn sel in wiyu tuku nu in acn Canaan? Ya nga ac supwala wen nutum in folokla nwe yen kom tuku we me an?" 6 Abraham el topuk, "Liayung na kom in tia folokunla wen nutik uh nu we! 7 LEUM GOD lun kusrao El usyume liki acn sin papa

tumuk ac liki sou luk, ac El orala wulela na ku se lal nu leum luk." 28 Mutan fusr sac kasrusr nu lohm sin nina sik mu El ac sang acn se inge nu sin fwilin tulik nutik. El kial, ac srumun ma inge nukewa nu sel. 29 Oasr tamulel fah supwala lipufan lal meet liki kom, tuh kom fah ku in se lal Rebecca pangang Laban, ac el kasrusr som nu konauk sie mutan kien wen nutik uh we. 8 Mutan sac fin ke lufin kof sac, nu yen mwet kulansap lal Abraham el tia lungse wi kom tuku, na kom sukosok liki wulela se muta we. 30 Laban el tuh liye ring nu infwac se ac lohlpo inge. Tusructu ac fah wangin kutena sripa ac pwanang ke poun tamtael lal, ac lohng pac ke mutan sac fahkak kom in folokunla wen nutik uh nu we." 9 Ouinge mwet ma mwet kulansap sac fahk nu sel. El som nu yurin kulansap sac el filiya paol inmasrlon epal Abraham, leum mwet kulansap lal Abraham, su tu sisken camel natul pe lal, ac wulela in oru oana ma Abraham el fahk nu sel. 10 lufin kof sac, 31 ac fahk, "Fahsru wiyu nu lohm ah. Kom Ac mwet kulansap sac el us kain in mwe lung puspis fin sie mwet su LEUM GOD El akinsewowyoe. Efutu kom ku singoul sin camel nutin leum lal, ac som nu ke siti se yen tu na inge? Oasr acn akola nu sum lohm ah, ac oasr pac Nahor el muta we epang in acn Mesopotamia. 11 Ke el acn nu sin camel nutum an." 32 Ouinge mukul sac som sun acn we, el orala camel uh in muta nu ten sisken lufin nu lohm sac, ac Laban el tella ma fin camel ah, ac sang kof se likin siti sac. In paci se inge ekela, paci mutan uh mah pao ac mongo nalous. Na el use kof nu yurin mwet in tuku ut kof. 12 Mwet kulansap sac pre ac fahk, "O kulansap lal Abraham ac mwet lal, in ohlla nialos. 33 LEUM GOD, God lal Abraham leum luk, akwoye ouiyuk Ke mongo uh utuku, mukul sac fahk, "Nga koflana eis misenge, ac apkwayei wuleang lom nu sel Abraham, mwe kasru inge nwe ke na nga fahkak sripen tuku luk leum luk. 13 Nga a inge, sisken lufin kof se yen mutan uh." Laban el fahk, "Srumun ma kom ac fahk an." 34 Na fusr in siti uh ac tuku ut kof we. 14 Nga fah fahk nu el fahk, "Nga mwet kulansap lal Abraham. 35 LEUM sin sie selos, 'Nunak munas sruhkyu sufa in kof nimom GOD El arulana akinsewowyoe leum luk, oru el arulana an nu ten, ac lela ngan nimya.' El fin fahk, 'Nimya, ac kasrup. El sang nu sel un kosro puspis ke sheep, nani, nga fah oayapa ut kof nimen camel nutum uh,' lela tuh cow, camel ac donkey, oayapa silver, gold, ac mwet in pa inge mutan se ma kom sulela kial Isaac, mwet kulansap mukul ac mutan. 36 Sarah, mutan kien leum kulansap lom. Ma se inge fin sikuak, na nga ac fah etu luk, el oswela wen se nu sel ke el arulana matu, ac leum lah kom apkwayei wulela lom nu sin leum luk." 15 Meet luk el sang ma lal nukewa nu sin wen sac tuh in ma la. liki satfa pre lal, Rebecca el sikla, us sufa in ut kof soko 37 Leum luk el sap nga orala sie wuleang na ku se in finpisal. El acn natul Bethuel, su wen natul Nahor ac akos ma el sapkin. El fahk, 'Nimet sulela mutan kien wen Milcah. Nahor el tamulel lal Abraham. 16 El mutan fusr mutik inmasrlon mutan in acn Canaan. 38 A som nu yurin na kato se su soenna etu mwet. El tufokla nu ke lufin mwet lun papa tumuk ac sou luk, ac sulela sie mutan ah kof sac, nwakla sufa lal, ac foloko. 17 Mwet kulansap kial we.' 39 Ac nga siyuk sin leum luk, 'Ac mutan sac fin sac kasrusr nu yorol ac fahk, "Nunak munas, ase ngan tia lungse wiyu tuku?" 40 El topukyu ac fahk, 'LEUM nimya kof in sufa nimom an." 18 Mutan fusr sac fahk, GOD su nga akos paci nukewa, El ac fah supu lipufan "Mwet kacto, nimya." Ac el sulaklak na sruhkyu sufa lal lal in wi kom, ac sot wo ouiya nu sum. Kom fah eis sie nu ten liki finpisal, ac sruoysa ke mwet kulansap sac mutan ah kien wen nutik inmasrlon mwet luk ac sou lun nim. 19 Ke el nim tari, mutan sac fahk, "Kolya ngan utiya papa tumuk. 41 Ma sefanna ac ku in aksukosokyem pac kof nimen camel nutum inge, ac sang eltal in nim na liki wuleang se lom inge pa kom fin som nu yurin sou ke kuiyaltal." 20 Mutan sac el kina okoala sufa in kof luk tuh elos tia lohng siyuk lom." 42 "Ke nga tuku sun sac nu in mwe nim kof lun kosro uh, ac kasrusr nu ke lufin kof sac misenge, nga pre ac fahk, 'LEUM GOD lal lufin kof ah in sifilpa ut kof, nwe ke na el kiteya nufonna Abraham leum luk, nunak munas ase wo ouuya nu ke camel nutin mukul sac. 21 Mukul sac tia kas, a el tuni na ma nga fahsr kac uh. 43 Nga pa inge ke lufin kof uh. mutan fusr sac in liye lah LEUM GOD El akwoye ouiyen Ke paci se sie mutan fusr ac tuku in ut kof uh, na nga fahsr lal. 22 Ke camel ah nim kof tari, na mwet kulansap ac siyuk sel elan ase kof ngan nimya liki sufa lal. 44 El sac srukak ring gold na yohk molo se ac sang nu ke fin etaten ac kiteyu kof, ac oayapa siyuk elan use kof infwen mutan fusr sac, ac sang pac lohlpo gold luo nu ke nimen camel nutik uh, lela in el pa mutan se kom sulela paol. 23 Ac el fahk, "Nunak munas fahk nu sik lah su tuh in mutan kien wen nutin leum luk!" 45 Meet liki nga papa tomom uh. Ya mwesas lohm sel ah nu sik ac mwet aksafyela pre lun insiuk, Rebecca el sikla us sufa in ut luk inge in mongla we ofong?" 24 Na mutan sac fahk, kof soko finpisal, ac oatui nu ke lufin kof sac in ut kof. "Papa tumuk pa Bethuel, wen natul Nahor ac Milcah. 25 Nga fahk nu sel, 'Nunak munas, se ngan nimya.' 46 El Pukanten mah pao ac mongo nun kosro lohm ah, ac kina eisya sufa sac liki finpisal ac fahk, 'Nimya, ac nga mwesas pac lohm ah kowos in mongla we." 26 Na mwet ac fah sang pac kof nimen camel nutum uh.' Ouinge nga kulansap sac sikukmutunte ac alu nu sin LEUM GOD. 27 nimya, ac el kiteya pac camel ah. 47 Nga siyuk sel, 'Su El fahk, "Kaksakin LEUM GOD, God lal Abraham, leum papa tomom uh?' Ac el topuk, 'Papa tumuk pa Bethuel, luk, su oaru in apkwayei wuleang lal nu sin leum luk. wen natul Nahor ac Milcah.' Na nga sang ring se nu ke LEUM GOD El aksuwoswosye fahsr luk nu yurin sou lun fwac ac lohlpo luo nu ke paol. 48 Nga sikukmutunte ac

alu nu sin LEUM GOD. Nga kaksakin LEUM GOD lal mwet Leummim. 4 Wen natul Midian pa Ephah, Epher, Abraham leum luk, su kolyume na nwe yurin sou lun Hanoch, Abida, ac Eldaah. Elos inge nukewa ma tuku leum luk, yen su nga konauk mutan fusr se natulos tuh kacl Keturah. 5 Abraham el filiya ma nukewa lal nu in ma kien wen nutin leum luk. 49 Inge, komtal fin akola sel Isaac, 6 tusruktu ke el srakna moul, el sang pac in oru ip lomtal nu sin leum luk ac insese nu ke siyuk mwe kite nu sin wen natul ma mutan kulansap kial elos lal uh, na komtal nunak munas fahk nu sik. Ac fin tia, oswela nu sel. Na el supwala wen natul inge nu in sie fahk pac, tuh nga in sulela lah mea nga ac oru.” 50 Na facl layen nu kutulap, tuh elos in muta loes lukel Isaac Laban ac Bethuel topuk ac fahk, “Ke sripen ma inge ma wen natul. 7 Pa inge lusen moul lal Abraham: yac siofok sin LEUM GOD me uh, wanginna ma kut ac fahk. 51 itngoul limekosr. 8 Abraham el sisla mong safla lal ac Rebecca el a inge. Usal ac som. Lela tuh elan mutan misa ke el arulana matuoh. 9 Isaac ac Ishmael, wen kien wen nutin leum lom, in oana ke LEUM GOD El iuo natul, eltal piknilya in Luf Machpelah in acn mwesas fahk.” 52 Pacl se mwet kulansap lal Abraham el lohng kutulap in Mamre, su tuh ma lal Ephron wen natul Zohar, ma inge, el faksufi ac alu nu sin LEUM GOD. 53 Na el mwet Hit. 10 Pa inge ipin acn se ma Abraham el tuh tella nuknuik ac silver ac mwe yun gold, ac sang nu sel molela sin mwet Hit ah. Abraham ac Sarah, mutan kial, Rebecca. El oayapa sang mwe kite yohk molo nu sin eltal kewa pukpuki we. 11 Tukun Abraham el misa, God tamulel lal ac nu sin nina kial. 54 Na mwet kulansap El akinsewoyoyal Isaac wen natul, su muta foto tu ke lal Abraham ac mwet welul elos mongoi ac motulla we acn se pangpang “Lufin Kof Lun El Su Moul Ac Liyeuy.” ke fong sac. Ke elos tukakek ke lotu se tok ah, mwet 12 Pa inge wen natul Ishmael, su Hagar, mutan kulansap kulansap sac fahk, “Nunak munas, filikutla in folokla Egypt lal Sarah, el tuh oswela nu sel Abraham. 13 Takla nu yurin leum luk.” 55 Tusruktu tamulel lal Rebecca ac inelos fal nu ke matwalos: Nebaioth, Kedar, Adbeel, nina kial eltal fahk, “Mea, Rebecca el tia ku in mutawin Mibsam, 14 Mishma, Dumah, Massa, 15 Hadad, Tema, len singoul ma yorosr, na el fah wi kom som?” 56 A el Jetur, Naphish, ac Kedemah. 16 Elos pa papa tumun fahk, “Nikmet ikol kut in sifilpa muta. LEUM GOD El sruf singoul iuo, ac inelos itukyang nu ke inen acn elos akwoye fahsr se luk inge. Fuhlela nga in tari folokla nu muta we ac nien aktuktuk lalos. 17 Ishmael el tuh yac yurin mwet kacto luk.” 57 Ac elos fahk, “Pangnolma siofok tolngoul itkosr ke el misa. 18 Fwilin tulik natul Rebecca, kut in lohng lah mea el ac fahk.” 58 Ouinge Ishmael muta inmasrilon Havilah ac Shur, layen kutulap elos pangnolma Rebecca ac siyuk, “Kom lungse wi mwet in acn Egypt, ke inkanek nu Assyria. Elos muta srengla se inge som?” Ac el fahk, “Aok.” 59 Ke ma inge elos liki tulik natul Abraham saya. 19 Pa inge sramsrak ac fuhlella Rebecca ac mutan kulansap se ma liyalang ke Isaac wen natul Abraham. 20 Isaac el yac angngaul ke pacl el tulik ah yak, in wi mwet kulansap lal Abraham ac el payukyak sel Rebecca, acn natul Bethuel (sie mwet mwet lal ah som. 60 Ac elos akinsewoyoyal Rebecca ac Aram ke acn Mesopotamia), ac el ma lohl Laban. 21 fahk, “Lela tuh kom, tamtael wiasr, in nina kien million! Ke sripen wangin tulik natul Rebecca, Isaac el pre nu Ac fwilin tulik nutum in kutangla siti lun mwet lokoalok sin LEUM GOD kacl. LEUM GOD El topuk pre lal, ac lalos!” 61 Na Rebecca ac mutan fusr kulansap lal elos Rebecca el pitutuyak. 22 Fak se pa insial, ac meet liki akola ac sroang nu fin camel uh in wi mwet kulansap lal eltal isusla eltal amei na insien nina kialtal. Rebecca el Abraham. Na elos nukewa mukuiyak som. 62 Isaac el fahk, “Ef u siyak ange nu sik?” Ouinge el som siyuk tuku nu in acn turangang se ke “Lufin Kof Lun El Su Moul sin LEUM GOD kac. 23 LEUM GOD El fahk nu sel, Ac Liyeuy,” ac el muta layen eir ke sie ipin acn Canaan. “Mutunfacl iuo oasr in kom. Kom ac oswela mutunfacl 63 Ke tufahna ekela el illa ac fufahsryesr in polo acn sac, akwasui luo. Sie ac fah ku liki ma se ngia. El su matu ac ac liyauk kutu camel fahfahsru. 64 Ke Rebecca el liyalak fah kulansupu el su fusr.” 24 Ke sun pacl in isus lal ah, el Isaac, el fani liki camel el muta fac 65 ac siyuk sin mwet oswela fak mukul se. 25 Tulik se meet ah srusra manol, kulansap lal Abraham, “Su mwet se fahsru nu yorosr ac kolol arulana unacna oana sie nuknuik manan, ke ingo?” Na mwet kulansap sac topuk, “Pa ingo leum se ma inge itukyang inel Esau. 26 Tulik se aktluo el isusla luk uh.” Ouinge Rebecca el srukak nuknuik in ayfuh lal tuh na el sruokna kapinnial Esau. Ouinge itukyang inel ac sunya mutual. 66 Mwet kulansap sac srumunang nu Jacob. Isaac el yac onngoukl ke eltal isusla. 27 Tulik sel Isaac ma nukewa el tuh oru. 67 Na Isaac el usalak mukul luo ah matula, ac Esau el mwet na etu sruh kosro Rebecca nu in lohm nuknuik se ma Sarah nina kial ah se, ac el lungsena muta inimae, a Jacob el sukias ac el tuh muta we, ac el payukyak sel. Lungse lal Isaac nu sel mutana in lohm uh. 28 Isaac el kuloel Esau, mweyen el Rebecca akwoyela asor lal ke wanginla lun nina kial. lungse kang kosro inima ma Esau el muta sruok uh, a

25 Abraham el payukyak sin sie pac mutan, inel pa Keturah. 2 Keturah el oswela nu sel Abraham: Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak, ac Shuah. 3 Jokshan pa papa tumal Sheba ac Dedan, ac fwilin tulik natul Dedan pa mwet Asshurim, mwet Letushim ac

Rebecca el kuloel Jacob. 29 Sie len ah ke Jacob el orek sup nal, Esau el foloko liki sruh kosro lal. El masrinsralla 30 ac el fahk nu sel Jacob, “Nga ngulla na pwaye. Se nak kutu mongo srusra kom oru ingan.” (Pa ingan sripa se oru pangpang inel Edom.) 31 Jacob el topkol ac fahk,

"Nga ac kite kom kom fin ase nu sik wal lun wounse lom." 32 Esau el fahk, "Kwal aok. Nga akura misa — mwe mea wal sac nu sik?" 33 Ac Jacob el fahk, "Fulahk nu sik lah kom ac se nu sik wal lom an." Esau el fulahk ac kitala wal lau sel Jacob. 34 Na Jacob el sang kutu bread ac kutu sup uh nal. El mongoi tari na el tuyak som. Pa na ingan luman pilesreyen wal se lal Esau ah sel.

26 Tuh oasr pac sie srac in facl sac sayen srac se meet in pacl lal Abraham. Ke ma inge Isaac el mukuiyak som nu in acn Gerar, nu yorol Abimelech, tokosra lun mwet Philistia. 2 LEUM GOD El sikyang nu sel Isaac ac fahk nu sel, "Nimet kom som nu Egypt. Mutana in facl se inge, ke acn se nga ac fahk nu sum in muta we. 3 Muta inge, ac nga ac fah wi kom ac akinsewowyoe kom. Nga ac sot facl se inge nufon nu sum ac nu sin fwilin tulik nutum. Nga ac apkwayeye wulela se nga tuh orala nu sel Abraham, papa tomom. 4 Nga ac arulana apkusye fwilin tulik nutum ac elos ac fah oana pusiyen itu inkusrao, ac nga ac sang nu selos facl se inge nufon. Mutunfacl nukewa ac fah siyuk sik nga in akinsewowyoyal oana ke nga akinsewowyoe fwil nutum. 5 Nga fah akinsewowyoe kom, mweyen Abraham el tuh akosyu ac liyaung ma sap nukewa ac ma oakwuk nukewa su nga sapkin." 6 Ouinge Isaac el mutana Gerar. 7 Ke mukul in acn we elos tuh siyuk ke mutan kial, el fahk nu selos mu ma loul pa Rebecca. El tiana fahkak lah mutan kial pa el, mweyen el sensen mukul we ac unilya ac eisalla Rebecca, mweyen el arulana oasku. 8 Na ke Isaac el muta we pahit kutu, Tokosra Abimelech el geti liki winto lal, ac liyalak Isaac ke el sritalek Rebecca. 9 Abimelech el sapla solalma Isaac ac fahk nu sel, "Ma kiom pa mutan sac! Efu ku kom fahk mu ma loum?" Na Isaac el fahk "Nga sensen mu nga ac fin fahk mu ma kiuk pa el, na ac anwuki nga." 10 Na Abimelech el fahk, "Mea se kom oru nu sesr inge? Sie sin mukul luk inge funu ona yurin mutan kiom an, lukun kom pa pwanma mwatasar." 11 Na Abimelech el akesmakye mwet nukewa, "Kutena mwet su oru koluk nu sin mwet se inge, ku mutan kial uh, ac fah anwuki." 12 Isaac el oru ima se lal in facl sac, ac in yac sac el kosrani pacl siofok yohk liki lupan ma el taknelik, mweyen LEUM GOD El akinsewowyoyal. 13 El kapkapak na in ma nukewa, oru el sie mwet arulana kasrup. 14 Mweyen oasr un kosro puspis natul ke sheep ac cow ac mwet kulansap puspis lal, mwet Philistia elos sokyak sel. 15 Lufin kof nukewa ma mwet kulansap lal Abraham, papa tumal, tuh pukanak ke el srakna moul, mwet Philistia elos nwakla ke fohk. 16 Na Abimelech el fahk nu sel Isaac, "Fahla liki facl sesr uh. Kom arulana ku liki kut lac." 17 Ouinge Isaac el som ac oakiya nien aktuktuk lal Infalfal Gerar, ac muta we. 18 El sifilpa pukanak lufin kof ma Abraham, papa tumal, el tuh pukanak in pacl lal, su mwet Philistia elos tuh taunya tukun Abraham el misa. Isaac el sang pacna inen lufin kof inge ke ine ma papa tumal ah tuh sang nu kac. 19 Mwet kulansap lal Isaac ah pikin lufin kof se infalfal sac nwe sun unon in kof se. 20 Mwet liyaung kosro in acn Gerar elos alein nu sin mwet liyaung kosro lal Isaac, ac fahk, "Lufin kof se inge ma lasi." Ouinge Isaac el sang inen luf sac "Alein." 21 Mwet kulansap lal Isaac elos sifilpa pukanak sie lufin kof, ac oasr pac alein kac. Ke ma inge el sang inen luf se inge, "Akwasui." 22 El som liki acn sac ac sifilpa pukanak sie luf uh. Wangin alein nu sel ke luf se inge, ouinge el pangon luf sac, "Sukosok." Ac el fahk, "Inge LEUM GOD El ase nu sesr sukrosok in muta fin acn se inge, ac kut ac fah kapkapak fin acn se inge." 23 Isaac el tuyak ac som nu Beersheba. 24 In fong sac LEUM GOD El sikyang nu sel ac fahk, "Nga God lal Abraham, papa tomom. Nik kom sangeng. Nga ac wi kom ac nga fah akinsewowyoe kom ac sot fwilin tulik puspis nutum, ke sripen wuleang luk nu sel Abraham, mwet kulansap luk." 25 Isaac el etoak loang se we ac alu nu sin LEUM GOD. Na el tulokunak nien aktuktuk lal we, ac mwet kulansap lal elos sifilpla pukanak lufin kof se. 26 Abimelech el tuku Gerar me, usal Ahuzzath mwet kasru fulat lal, ac Phicol leum lun un mwet mweun lal welul, in tuh sonol Isaac. 27 Ke ma inge Isaac el siyuk, "Efu ku komtal tuku liyeyu? Komtal tuh srungayla ac lisulya liki facl sumtal ah." 28 Abimelech el topuk ac fahk, "Inge kut etu lah LEUM GOD El wi kom, ac kut nunku mu ac wona in oasr sie wulela na ku inmasrlos. Kut lungse kom in wulela 29 lah kom ac tia aklokoalokyekut oapanake kut tuh tiana aklokoalokyekom ah. Kut tuh kulang na nu sum ac supwekomla in misla. Inge kalem na sesr lah LEUM GOD El akinsewowyoe kom." 30 Isaac el akoela kufwa se nu selos, ac elos tukeni mongoi. 31 Toangna in lotu tok ah, eltal tukakek ac akkeyala wulela inmasrlolta. Na Isaac el wilkas nu selos, ac elos fahsreliek kawuk na wowo. 32 Ke len sacna mwet kulansap lal Isaac elos tuku ac fahkang nu sel ke lufin kof se ma elos pukanak. Elos fahk, "Kut konauk kof." 33 El sang inen lufin kof sac "Wuleang Ku." Pa ingan sripa se oru pangpang siti sac Beersheba. 34 Ke Esau el yac angngaul, el payukyak sin mutan Hit luo: Judith acn natul Beeri, ac Basemath acn natul Elon. 35 Mutan luo inge arulana aktoasryal Isaac ac Rebecca.

27 In pacl se inge Isaac el matuoh ac mutawauk in sulonginla. El sapla solalma Esau, wen se ma matu natul, ac fahk nu sel, "Wen nutik!" Esau el topuk, "Nga inge." 2 Isaac el fahk, "Kom liye lah nga matuoh ac apkuran in misa. 3 Us mwe pisr nutum an ac sruokma soko kosro inima an nak. 4 Orauk kain in mongo yuyu se ma nga lungsena kang ah, ac use nu yuruk. Nga ac mongo tari, na nga fah akinsewowyoyekomla meet liki nga misa." 5 Ke pacl se Isaac el kaskas nu sel Esau inge, Rebecca el lohng na. Ouinge ke Esau el illa som in surh kosro, 6 Rebecca el fahk nu sel Jacob, "Nga Isaac el sang pacna inen lufin kof inge ke ine ma papa lohng lah ingena papa tomom fahk nu sel Esau ange:

7 'Use soko kosro inima an ac akmolyela nak. Tukun usla nu yurin papa tumal. Ac el fahk, "Papa, tukakek nga ac mongo tari, na nga ac akinsewowyoye kom ye kang kutu ikwen kosro nga us tuku nom inge, kom in mutun LEUM GOD meet liki nga misa." 8 Rebecca el tari akinsewowyoyeyula." 32 Ac Isaac el siyuk, "Ku su tafwela ac fahk, "Wen nutik, porongo akwoye ac oru kom an?" Ac Esau el fahk, "Nga Esau, wounse mukul ma nga fahk uh. 9 Fahla nu ke un kosro uh, ac srela numut." 33 Manol Isaac nufon rarrarak, ac el siyuk, "Fin lukwa nani fusr na fact an. Use ngan tuh akmolyela ac angan, ac su srhuk uniya kosro soko use nak ah? Nga oral a kain mongo se ma papa tomom el arulana lungse mongo tufahna tari na pa kom utyak. Nga sang nufon yohk ah. 10 Kom ku in usla nu yorol elan kang, elan mwe insewowo luk nu sel, ac inge ac ma na lal nwe mau akinsewowyoyekomla meet liki el misa." 11 Tusruktu tok." 34 Ke Esau el lohng ma inge, el liksreni tung ac Jacob el fahk nu sin nina kial, "Kom etu na lah manol wowoyak, ac fahk, "Papa, akinsewowyoyeyu pac!" 35 Esau unacna, a monuk fwel. 12 Papa el ac tuh kahl Isaac el fahk, "Tamulel lom el tuku ac kiapweyula. El monuk ac konauk lah nga kiapwel. Ac fin ange, ac tia eisla tari mwe insewowo lom." 36 Esau el fahk, "Pacl akinsewowyoyeyuk nga, a el ac selhgaiyuwi." 13 Nina kial luola el akalfonyeyu. Fal in pangpang inel Jacob. El eisla ah fahk, "Wen nutik, lela kutena selnga nu sum an in wal lun wounse luk, ac inge el eisla pac mwe insewowo oan fuk. Oru na ma nga fahk uh. Fahla use nani an." 14 Luk. Ya wangin na pwaye mwe insewowo lula kom filiya Ouinge el som sruokya nani uh, ac use nu yurin nina luk?" 37 Isaac el topuk, "Nga oral a tari elan leum fom, ac kial, ac el oral a kain mongo se ma papa sac arulana tuh mwet wial nukewa fah mwet kulansap lal. Nga sang lungse ah. 15 Na Rebecca el srukak nuknuk se ma nu sel wheat ac wain. Inge, wen nutik, wangin ma nga wo emeet lal Esau su oan yorol in lohm uh, ac sang ku in oru nu sum!" 38 Esau el sifil pacna kwafe nu sin nokmulang Jacob. 16 El sang kulun nani uh nu fin paol papa tumal ah, ac fahk, "Ya mwe insewowo sefanna Jacob, oayapa nu fin acn ma tia unacna ke kawal. 17 Na lom, papa? Akinsewowyoyeyu pac!" Na el sifilpa tung. el sang mwe mongo yuyu sac, ac bread ma el munanla 39 Na Isaac el fahk nu sel, "Wangin aunfong nu sum nu sel. 18 Na Jacob el som nu yurin papa tumal ah, ac inkusrao me, Wangin acn wo ke ima uh lom. 40 Cutlass fahk, "Papa!" El topuk, "Nga inge. Su kac sumtal ingan?" nutum pa ac sot enenu lom, Ac kom fah kulansupu 19 Jacob el fahk, "Nga Esau, wen matu nutum. Ma kom tamulel lom. Tusruktu kom fin tuyak lainul, Kom ac fah sap ngan oral a nom ah pa inge. Tukakek mongoi, kom pisrla liki ye nununku lal." 41 Esau el arulana srungalla in tari akinsewowyoyeyula." 20 Isaac el fahk nu sin wen Jacob, mweyen papa tumal ah tuh sang mwe insewowo natul, "Ku kom oru fuka tuh kom arulana sa konauk?" ah nu sel. Ac el nunku sel sifacna, "Akuranna sun pacl Jacob el fahk, LEUM GOD lom El kasreyyu konauk." in eoksra ke misa lal papa. Fin safla, na nga ac unilya 21 Isaac el fahk nu sel Jacob, "Kaluku ngan kahlkomi. Jacob." 42 Tusruktu ke Rebecca el lohng ke akoo lal Pwayena lah kom pa Esau?" 22 Jacob el kalukyang Esau ah, el sapla solalma Jacob ac fahk nu sel, "Esau nu yurin papa tumal ah, na Isaac el kahlilya ac fahk, tamulel lom, el akoo in foloksak nu sum ac unikomi. 43 "Pusrem oana pusrac Jacob, a poum paol Esau." 23 El Wen nutik, inge kom oru ma nga fahk uh. Fahla ingena tiana akilenul Jacob, mweyen paol oana paol Esau. El nwe yorol Laban tamulel luk in acn Haran, 44 ac muta akola elan akinsewowyoyal, 24 na el sifilpa siyuk, "Ku yorol nwe ke na kasrkusrak lun tamulel lom ohula. 45 ac pwayena kom pa Esau?" Ac el topuk, "Aok, pwaye." 25 el mulunkula ma kom oru nu sel inge. Tok nga ac fah Isaac el fahk, "Kolma mongo an nu yuruk ngan kang. supwaot sie mwet in folokinkomme. Mwe mea wen luo Nga ac mongo tari, na nga fah akinsewowyoyekomla." 26 Na papa tumal ah fahk nu sel, "Kaluku, wen nutik, ac nutik in tukenina wanginla ke len sefanna?" 46 Rebecca Jacob el kolang nu yorol, ac el oayapa sang wain nimal. el fahk nu sel Isaac, "Nga keokla sin mutan Hit kial Esau 27 Ac ke el kalukyang in ngok mutal, 28 Isaac el solalma Jacob, paingul ac fahk nu sel, Isaacs Isaac el ngokak nuknuk lal, ouinge el akinsewowyalla. Ac el fahk, "Foulin wen nutik uh loslos oana foulin ima ma LEUM GOD El akinsewowyoye. 29 God Elan asot nu sum aunfong inkusrao me, ac akkasrupye fohkon acn in ima lom! Ac lela Elan akpusye wheat ac wain lom! 30 Mutunfacl puspis in kulansap nu sum, ac mwet uh in faksufi ye motom. Lela kom in leum fin sou lom nukewa, ac fwilin tulik nutin nina kiom in akfulatyel kom. Lela elos su selngawi kom in selngawiyuk, ac elos su akinsewowyoye kom in akinsewowyoyeyuk." 31 El oayapa akmolyela mwe mongo na yuyu ac

28 Isaac el solalma Jacob, paingul ac fahk nu sel, "Nimet kom payuk sin mutan Canaan inge. 2 A kom som nu Mesopotamia, nu yen sel Bethuel, papa matu tomom, ac payukyak sin sie mutan we ah, sienas sin acn natul Laban, su ma lin nina kiom. 3 God Kulana Elan akinsewowyoye payuk lom, ac sot in pus tulik nutum, tuh kom fah papa tumun mutunfacl puspis! 4 Lela Elan akinsewowyoye kom ac fwilin tulik nutum oana ke El tuh akinsewowyoyal Abraham, tuh facl se su kom muta we inge, su God El sang lal Abraham, in fah ma lom!" 5 Isaac el supwalla Jacob nu Mesopotamia, nu yorol Laban, wen natul Bethuel mwet Aram, su ma lel Rebecca, nina kial Jacob ac Esau. 6 Esau el lohngak lah Isaac el

akinsewoyal Jacob ac supwalla nu Mesopotamia in Kowos ku tia kiteya ke kof ac folokunulosla nu inima elos sokak sie mutan kial we. El oayapa lohng lah ke Isaac el in mongo we?" 8 Elos fahk, "Kut tia wi oru angan. Ac akinsewoyal Jacob el sapkin nu sel elan tia payuk soaneyuk nwe ke na un sheep nukewa faseni, ac eot se sin mutan Canaan. 7 El lohngak pac lah Jacob el akos inge ipisyukla, na kut fah sang kof nimalos." 9 Ke Jacob na papa tumal ac nina kial, ac som nu Mesopotamia. el srakna kaskas nu selos, Rachel el tuku wi un sheep 8 Ouinge Esau el akilen lah Isaac, papa tumal, el tia nutin papa tumal ah. 10 Ke Jacob el liyalak Rachel, el lungse elan payuk nu sin mutan Canaan. 9 Ke ma inge som nu ke lufin kof uh ac epusla eot sac, na sang kof Esau el som nu yorol Ishmael, wen natul Abraham, ac payukyak sel Mahalath, sie acn natul Ishmael, su ma Jacob el ngok mutual Rachel, ac tung ke sripen engan loul Nebaioth. 10 Jacob el fahsr liki acn Beersheba in lal. 12 El fahkang nu sel, "Nga wen natul Rebecca, sou som nu Haran. 11 Ke faht uh tili el sun sie acn mutual ac lun papa tomom." Na Rachel el yula ac fahkang nu sin aktuktuk we. Ke el ona in motul, el eloangak eot se. 12 papa tumal ah. 13 Ac ke papa sac lohng pweng kacl El mweme mu el liye nien fan se tuyak faclu yak sun Jacob, mukul se nutin ma loul, el kasrusr som in sonol. acn inkusrao, ac lipufan uh fani ac fanyak fac. 13 Ac El srrokilya ac ngok mutual, na el usalla nu in lohm sel. LEUM GOD El tu siskal ac fahk, "Nga LEUM GOD lal Ke Jacob el srumunang nu sel Laban ma nukewa ma Abraham ac Isaac. Nga fah sot nu sum, ac fwilin tulik sikiyak nu sel ah, 14 Laban el fahk, "Pwaye na pwaye lah nutum, acn se ma kom oan we inge. 14 Elos ac fah kut srah sefanna." Na Jacob el muta yorol malem se. 15 mau arulana pukanten oana puk fin faclu. Elos ac fah Laban el fahk nu sel Jacob, "Kut finne sou, kom fah tia akyoky facl selos nu kutulap, roto, epang ac eir. Ac nga orekma nu sik ke wangin molo. Nga ac afkalye nu sum fah akinsewowyte mutunfacl nukewa keim ac fwilin tulik fuka?" 16 Oasr acn luo natul Laban — inen ma se ma nutum. 15 Esam, nga ac fah wi kom ac langoekom yen matu ah pa Leah, ac ma se ma srik ah pa Rachel. 17 nukewa kom som nu we, ac nga ac fah folokinkomme nu in acn se inge. Nga ac tiana fahsr liki kom nwe ke na pac lumahl. 18 Jacob el arulana lungse Rachel, ac el nga orala ma nukewa nga wuleot nu sum." 16 Jacob el fahk, "Nga ac orekma nu sum yac itkosr, kom fin usalu asmakla ac fahk, "Pwaye na pwaye, LEUM GOD El oasr Rachel kiuk." 19 Laban el topuk, "Nga ac lungse eisalot in acn se inge a nga tiana etu!" 17 El sangeng ac fahk, nu sum liki na in eisalang nu sin kutena mwet saya. Tari, "Acn na oal se pa inge! Tia ana acn, a ma sin God. Ku mutana yuruk." 20 Jacob el pacna in pa inge mutunpot nu in kusrao." 18 Jacob el fahk, "Nga ac orekma yac itkosr elan mau toangna tukakek ke lotu tok ah, eis eot se ma el ilung ah, itkosr sac oana in pacl na fotofo se nu sel. 21 Na Jacob ac tulokunak tuh in sie mwe esmakin. Na el ukuiya oil in el fahk nu sel Laban, "Sun tari lusen pacl sac. Fuhlela olive nu fac, in kisakunang nu sin God. 19 El sangeng inen nga in payukyak sin acn nutum." 22 Ouinge Laban el oru acn sac Bethel. (Siti srisrik sac pangpang Luz meet.) 20 kufwen marut se ac suli mwet nukewa. 23 Tusructu in Na Jacob el orala wulela se nu sin LEUM GOD, ac fahk fong sac, el tia usal Rachel, a el eisalang Leah nu sel ouinge: "Kom fin wiyu ac karinginyu in fahsr se luk inge, ac kasreuy ke mwe mongo ac nuknuk, 21 ac nga fin moul folokla sun acn sin papa tumuk, na kom fah God el fahk, ac Jacob el ona yorol. (24 Laban el eisalang acfahk, ac Jacob el ona yorol. 25 Jacob el tiana etu nwe ke luk. 22 Eot in esmakin se su nga oakiya inge ac fah acn in alu nu sum, ac nga fah asot nu sum sie tafu singoul Jacob, ac Jacob el ona yorol. 26 Laban el fahk, "Ouiya lasr uh, kut tia ku in sang el su srik in payukyak meet liki el su matu. 27 Tupan in safla wik in inge ac epusla eot sac ac kiteya sheep natulos. Na toko elos fah sifil oakeang eot sac in afinya. 4 Jacob el siyuk sin mwet liyaung sheep uh, "Kowos mwet ya?" Elos fahk, "Kut mwet Haran." 5 El siyuk selos, "Ku kowos etal Laban, su ac ma natul Nahor?" Ac elos fahk, "Aok, kut etal." 6 Na el siyuk, "Ac el fuka?" Elos topuk, "El ku na. Ngetot liye, tulik mutan se natul pa pwen un sheep natul fahsru ingo. El pa Rachel." 7 Jacob el fahk, "Liye, srakna infulwen len, soenna pacl in utukeni sheep uh.

29 Jacob el fahsr liki acn sac ac som tulanya facl sin mwet layen nu kutulap. 2 El fahsr nwe liyauk lufin kof se inimae ac u tolou ke sheep oan mongla siska. Mwet uh elos kite sheep natulos ke kof in luf se inge. Oasr eot tupasrpasr lulap se sang afin luf sac. 3 Pacl se ma un sheep nukewa ac fahsreni uh, mwet karingin sheep inge ac epusla eot sac ac kiteya sheep natulos. Na toko elos fah sifil oakeang eot sac in afinya. 4 Jacob el siyuk sin mwet liyaung sheep uh, "Kowos mwet ya?" Elos fahk, "Kut mwet Haran." 5 El siyuk selos, "Ku kowos etal Laban, su ac ma natul Nahor?" Ac elos fahk, "Aok, kut etal." 6 Na el siyuk, "Ac el fuka?" Elos topuk, "El ku na. Ngetot liye, tulik mutan se natul pa pwen un sheep natul fahsru ingo. El pa Rachel." 7 Jacob el fahk, "Liye, srakna infulwen len, soenna pacl in utukeni sheep uh.

lungselu nga." Ouinge el sang inen tulik sac Reuben. 33 El sifilpa pitutuyak ac oswela pac wen se. El fahk, mweyen nga osweang nu sel wen onkosr." Ke ma inge "LEUM GOD El ase pac wen se inge nutik, mweyen El lohng lah srungayuk na nga." Ke ma inge el sang inen tulik sac Simeon. 34 El sifilpa pitutuyak ac oswela pac wen se. Na el fahk, "Inge mukul tumuk uh ac arulana kupasme nu sik liki na meet ah, mweyen nga osweang in wen tolu nu sel." Ke ma inge el sang inen wen sac Levi. 35 Toko el sifilpa pitutuyak ac oswela wen se. Ac el fahk, "Inge nga fah kaksakin LEUM GOD." Ouinge el sang inen wen sac Judah. Na wotyak isus lal uh.

30 Tusruktu wanginna tulik Rachel el osweang nu sel Jacob, oru el mutawauk in lemtai tamtael lal, ac fahk nu sel Jacob, "Orala kutu tulik ah nutik. Kom fin tia, nga ac misa." 2 Jacob el kasrkusrak sel Rachel ac fahk, "Tia nga pa God — El na pa oru kom in tia orek tulik uh." 3 Rachel el fahk, "Bilhah, mutan kulansap luk, el a inge. Ona yorol tuh elan ku in orala sie tulik ah nutik. Fin ouinge ku in oaoala mu nina se pa nga." 4 Ouinge el eisalang Bilhah nu sin mukul tumal, ac el ona yorol. 5 Bilhah el pitutuyak ac oswela wen se nu sel Jacob. 6 Rachel el fahk, "God El oru nununku lal ac ase enenu luk. El lohng kwafe luk ac ase wen se nutik." Ouinge el sang inen tulik sac Dan. 7 Bilhah el sifilpa pitutuyak ac oswela wen se aktluo nu sel Jacob. 8 Rachel el fahk, "Nga alein yokna nu sin tamtael luk, tusruktu inge nga kutangla." Ke ma inge el sang inen tulik sac Naphtali. 9 Ke Leah el akenlen lah tui orek tulik lal, el eisalang Zilpah, mutan kulansap lal, nu sel Jacob, tuh in oana mutan se kial. 10 Na Zilpah el oswela wen se nu sel Jacob. 11 Leah el fahk, "Wola ouiyuk." Ouinge el sang inen tulik sac Gad. 12 Zilpah el sifilpa osweang wen se nu sel Jacob, 13 na Leah el fahk, "Arulana yohk engan luk! Inge mutan uh ac pangonyu engan." Ouinge el sang inen tulik sac Asher. 14 Ke paci in kosrani wheat, Reuben el som nu imima uh tuh konauk kutu mandrake, na el us tuku nu yorol Leah, nina kial. Ac Rachel el fahk nu sel Leah, "Nunak munas, se nak kutu mandrake ma tulik nutum an us tuku an." 15 Leah el topuk, "Mea tia fal tari ke kom eisla mukul tumuk ah? A inge kom srike in eisla mandrake lun wen nutik uh." Na Rachel el fahk, "Kom fin ase mandrake lun wen nutum an, na kom ku in ona yorol Jacob ofong." 16 Ke Jacob el foloko liki imima uh ke ekela, Leah el illa in osun nu sel ac fahk, "Kom ac motul yuruk ofong, mweyen nga molikomla tari ke mandrake lun wen nutik." Ke ma inge Jacob el motulla yorol Leah ke fong sac. 17 God El topuk pre lal Leah, ac el sifilpa pitutuyak ac osweang nu sel Jacob wen se aklimekosr. 18 Leah el fahk, "God El ase nu sik sie ma lacne, mweyen nga sang mutan kulansap luk nu sin mukul tumuk." Ouinge el sang inen wen se natul inge Issachar. 19 Leah el sifilpa pitutuyak ac oswela wen se akonkosr nu sel Jacob. 20 Ac el fahk, "God El ase nu sik

sie mwe kite na wowo. Inge mukul tumuk uh ac eisyu, el sang inel Zebulun. 21 Toko el oswela tulik mutan se, ac sang inel Dinah. 22 Na God El esamulak Rachel. El topuk pre lal ac oru elan ku in isus. 23 El pitutuyak ac oswela wen se. Na el fahk, "God El eisla mwekin luk ac ase wen se nutik." 24 "Finsrak LEUM GOD Elan ku in sifilpa ase sie wen ah nutik." Ouinge el sang inen tulik sac Joseph. 25 Tukun ususla lal Joseph, Jacob el fahk nu sel Laban, "Filiyula nga in folokla nu yen sik. 26 Ase mutan kiuk ac tulik nutik su nga kulansap nu sum kac, ac nga fah som. Kom arulana etu woien orekma luk ke nga kulansap nu sum." 27 Laban el fahk nu sel, "Ngan fahkwin ma se: Nga konauk ke susfa lah LEUM GOD El akinsewowyeyu ke sripom. 28 Fahkma sie lapan mol an nu ke orekma lom, ac nga fah moli kom kac, kom in mau mutana yuruk." 29 Ac Jacob el fahk, "Kom etu na ouiyen orekma luk nu sum, ac lapan puseni lun un kosro nutum ke paci nga karingin ah. 30 Meet liki nga tuku ah, supus kosro nutum, ac inge arulana pukanten. Ac LEUM GOD El akinsewowyeyo kom in acn nukewa nga kulansupwekom we. Inge paci fal nu sik in suk ma ac wo nu sik ac sou luk." 31 Na Laban el sifil pacna siyuk, "Lupa su kom lungse ngan moli kom kac uh?" Ac Jacob el topuk, "Nga tia lungse kutena kain in moul, tuh nga ac srakna karingin un kosro nutum kom fin insese nu ke nunak se luk inge: 32 Fuhlela nga in som ac fahsr inmasrlon un kosro nutum nukewa misenge, ac srela sheep fusr sroalsroal nukewa, ac nani fusr ma tuhntun nukewa. Ac pa na ingan molin orekma luk uh. 33 Ke paci fahsru ac fisrasr nu sum in konauk lah nga pwaye in kulansap luk uh ku tia. Ke paci kom ac tuku in liye molin orekma luk uh, fin oasr nani ma tia tuhntun ku sheep ma tia sroalsroal yuruk, kom ac etu na lah ma pusrla." 34 Laban el fahk, "Wona. Kut ac oru oana ma kom fahk an." 35 Tusruktu, ke len sac pacna Laban el usla nani mukul ma tuhntun ac ma mutan nukewa ma oasr tuh fasrfasr kac. El oayapa usla sheep sroalsroal nukewa, ac el sang wen natul in liyaung ma inge. 36 Na el som lukel Jacob wi kosro ma el eisla uh, ac fahsr ke lusa se ma el ac ku in fahsr ke len tolu. Jacob el mutana karingin ma lula ke un kosro natul Laban. 37 Jacob el eis kutu lesak moul ke sak poplar, sak almond, ac sak plane, ac kolosla kutu kolo ah liki, tuh lesak uh fah oasr koa fasrfasr oan kac. 38 El kaskiya lesak inge ye mutun un kosro uh ke acn in nim kof lalos. El filiya lesak inge we, mweyen kosro inge ac tutu we ke paci elos tuku in nim kof uh. 39 Ouinge ke nani uh ac forang nu ke lesak inge ke elos afanuki, fahkolos ac tuhntun. 40 Jacob el taran na sheep uh in srisrla liki nani uh, ac oru tuh elos in tu getang nu yurin kosro tuhntun ac kosro sroalsroal ke u in kosro natul Laban uh. Ke el oru ouinge uh, el akpusye un kosro natul sifacna, ac srela liki ma natul Laban. 41 Ke kosro ma ku ikwa uh ac afanuki uh, Jacob el ac filiya lesak uh

ye mutualos ke acn in nim kof lalos, kosro inge in mau tutu in masrlon lesak inge. **42** Tusruktu el tiana filiya lesak ye mutun kosro ma munas ikwa uh. Ouning sokyak tuh na kosro munas nukewa ma natul Laban, ac ma ku ikwa nukewa ma natul Jacob. **43** Ke ouinge uh, Jacob el arulana kasrupi. Pukanteni u in kosro natul, mwet kulansap lal, oayapa camel ac donkey.

31 Jacob el lohngak lah wen natul Laban elos fahk mu, "Jacob el eisla ma nukewa lun papa tumasr uh. Kasrup lal uh ma na ke ma lun papa tumasr uh." **2** Jacob el akilenak pac lah Laban el tia sifilpa kulang oana meet ah. **3** Na LEUM GOD El fahk nu sel, "Folokla nu yen sin papa tomom ac nu yurin sou lom. Nga ac fah wi kom." **4** Ke ma inge Jacob el sapla nu sel Rachel ac Leah, eltal in tuku osun nu sel yen ma un kosro natul uh muta we. **5** El fahk nu seltai, "Nga liye tuh papa tomomtal ah tiana sifil kulang nu sik oana meet ah. Tusruktu, God lun papa tumuk El nuna wiyu na. **6** Komtal kewa etu na lah nga orekma nu sin papa tomomtal ah ke kuiyuk nufon. **7** Nwe ouinge, a el kutasrik na nu sik ac ekulla molin orekma luk uh pacl singoul. Tusruktu God El tiana lela elan oru kutena mwe ongoiya nu sik. **8** Pacl nukewa Laban el fin fahk, 'Nani tuhntun ingan pa ac moli orekma lom,' na kosro nukewa ac oswe natu tuhntun. Ac el fin fahk, 'Nani kwarmok uh pa ac moli orekma lom,' na u in kosro nukewa ac oswe natu kwarmok. **9** God El eisla u in kosro liki papa tomomtal ac use nutik." **10** "Ke pacl in orek fahko lun un kosro uh nga tuh mwemei ac liye lah nani mukul ma orek fahko uh ma na kwarmok ac tuhntun. **11** Na lipufan lun God el kaskas nu sik in mwemei sac ac fahk, 'Jacob!' Ac nga fahk, 'Nga.' **12** Ac el fahk, 'Liye, nani mukul nukewa ma orek fahko inge ma kwarmok ac tuhntun. Nga oru in ouinge mweyen nga liye ma nukewa ma Laban el oru nu sum. **13** Nga pa God se su tuh sikwot nu sum in acn Bethel, yen se ma kom tuh ukuya oil in olive nu fin eot se ac kisakin tuh in sie mwe esmakin, ac kom tuh oralia sie wuleang nu sik we. Akola kom in folokla nu in facl se ma kom isusla we." **14** Rachel ac Leah topkol Jacob ac fahk, "Wangin ma lula kut ac usrui sin papa tumasr. **15** El orekut oana mwetsac uh. El kukakinkutla, ac inge el sisla nufon mani ma moulyang nu sel kacsra ah. **16** Mwe kasrup nukewa ma God El eisla liki papa tumasr ah inge, ma lasr ac tulik naturs. Oru na ma God El fahk kom in oru an." **17** Ouning Jacob el tuyak, ac srakang tulik natul ac mutan kial nu fin camel uh, **18** ac pwanla kosro natul nukewa, ac ma lal nukewa ma el eis ke orekma lal, ac kosro natul ma el eis in acn Mesopotamia, na el mukuiyak in som nu yorol Isaac, papa tumal, in facl Canaan. **19** Laban el som in kalla sheep natul, ac ke pacl se el wangin inge, Rachel el usla ma sruloala srisrik ma oan in lohm sin papa tumal ah. **20** Jacob el sulallal nu sel Laban ac tia akkalemye nu sel lah el ac som lukel. **21** El us ma nukewa lal ac sulaklak na mukuiyak som. El tupalla

Infact Euphrates ac tulanya infulan eol in acn Gilead. **22** Len tolou toko, fwackyang nu sel Laban lah Jacob el kaingla. **23** Laban el us mwet lal welul ac ukwal Jacob ke len itkosr, nwe ke el sonol infulan eol in Gilead. **24** God El sokyang nu sel Laban in sie mwemei ke fong sac ac fahk nu sel, "Taran na kom in tia fahk kutena kas in aksangeng nu sel Jacob." **25** Laban el ukwal Jacob nwe sonol infulan eol in Gilead, yen Jacob el aktuktuk we. Laban ac mwet lal elos oayapa aktuktuk we. **26** Laban el fahk nu sel Jacob, "Efuu ku kom sulallal nu sik ac usla acn nutik ingan in oana luman mutan malsru ke mweun? **27** Efuu kom ku kutasrik nu sik ac mahsrikme na tia fahk? Kom funu fahk, nga lukun filikomla ke engan lulap, ac on alullul wi pusren mwe srital ac harp. **28** Kom tia pacna lela nga in wilkas nu sin acn nutik, ku ngokya mutun tulik natultal inge. Ouiya na koluk se pa kom or ingan! **29** Oasr ku luk in kai kom, tusruktu God lun papa tomom El kaskas nu sik fong, ac fahk mu ngan taran na nga in tia fahk kutena kas in aksangeng nu sum. **30** Nga etu lah kom tuyak tuku mweyen kom kena tari folok nu yen sum, a efu kom ku usla ma sruloala srisrik ma oan in lohm sik ah?" **31** Jacob el topuk, "Nga tuh sangeng, mweyen nga nunku mu kom ac eisla acn nutum inge likiyu. **32** Tusruktu kom fin konauk lah god lom an oasr sin sienia sin mwet inge, mwet sacn ac fah anwuki. Inge, ye mutun mwet lasr kewa, fahsru suk. Fin oasr kutena ma lom kom konauk yorosr, kom us." Jacob el tiana etu lah Rachel el pisrala god lal Laban. **33** Laban el som ac iluhs lohm nuknuk sel Jacob. Toko el som nu in lohm nuknuk sel Leah, ac lohm nuknuk sin mutan kulansap luo, tusruktu el tiana konauk god lal ah. Na el som nu in lohm nuknuk sel Rachel. **34** Rachel pa srukak ma sruloala ma oan in lohm nuknuk sel Laban, ac sang nu luin pak se ma ac oan fin camel uh, ac muta fac. Laban el iluhs lohm nuknuk sac nufon, tusruk el tiana konauk ma sruloala uh. **35** Rachel el fahk nu sin papa tumal, "Nimet kom kasrkusrak sik, papa. Nga tia ku in tuyak, mweyen ingena nga mas mutan." Laban el sukna ma sruloala lal ah tuh el tiana konauk. **36** Na Jacob el kasrkusrakak ac siyuk sel Laban, "Mea nga oru koluk? Ma sap su nga kunausla ku kom ukweyume nwe inse? **37** Inge ke kom iluhsya ma luk nukewa uh, mea kom konauk mu ma lom oasr yorosr? Srakma filiya inse inge, mwet lasr uh kewa in tukeni ngetani liye, ac fahk lah su pwaye se. **38** Nga muta yurum yac longoulla inge, ac sheep nutum ac nani nutum uh tia tui in isus fahko, ac nga tiana kangla sokofanna sheep mukul ke u in kosro nutum uh. **39** Pacl nukewa ma kosro lemjak uh uniya soko inmasrlon sheep nutum uh, nga tia us tuku nu ye motom kom in liye, a nga sifacna aolla ke sheep nutik. Kom sap ngan akfalye kutena ma su pusrla ke len ku ke fong. **40** Pacl puspis nga keok ke fulen len ac ohu in fong. Nga tia ku in motul. **41** Pwana ingan ma nga pulakin ke lusen yac longoulla nga muta yurum.

Nga orekma yac singoul akosr in eis acn luo nutum, ac yac onkor nu ke un kosro nutik inge. Ne ouinge, a kom ikil molin orekma luk pacl singoul. **42** God lal Abraham ac God lal Isaac, papa tumuk, funu tia wiyu, kom lukun supweyula pisinpo. Tusruktu God El liyena elya luk ac orekma ma nga orala, ac El kai kom kac fong." **43** Laban el topkol Jacob ac fahk, "Mutan luo inge ma nutik. Ma pac nutik pa tulik natultal inge, ac un kosro inge ma pac nutik. Ma nukewa kom liye inge ma luk. Tusruktu ke wangin ma nga ku in oru in folokonma acn luo nutik ac tulik natultal inge, **44** nga akola in oru sie wuleang inmasrlok kom. Lela kut in orala sie ma in akesmakinye kut ke wuleang se inge. **45** Ouinge Jacob el eis eot lulap se ac tulokunak tuh in sie mwe esmakin. **46** El fahk nu sin mwet lal in orani kutu eot ac elosak. Na elos mongoi sisken yol in eot sac. **47** Laban el sang inen yol in eot se inge Jegar Sahadutha, a Jacob el pangon Galeed. **48** Laban el fahk nu sel Jacob, "Yol in eot se inge ac fah mwe akesmakinye kut kewa." Pa pwanang inen acn sac pangpang Galeed. **49** Laban el oayapa fahk, "Lela LEUM GOD Elan tawikuti ke kut fahsreliek sie sin sie." Ke ma inge itukyang pac inen acn sac Mizpah. **50** Laban el sifilpa fahk, "Kom fin oru koluk acn nutik inge, ku payuk pac sin mutan saya, nga finne tia liye, kom esam lah God El tawikuti na. **51** Pa inge eot ma nga elosak ac eot lulap se mwe esmakin inmasrlok kom. **52** Yol se inge ac eot in esmakin se inge kewa ma in akesmakinye kut. Nga fah tia aliki yol se inge in mweuni kom ac kom fah tia pac alukela ku aliki eot in esmakin se inge in mweuniyu. **53** God lal Abraham ac God lal Nahor fah aksuwosye inmasrlos." Na Jacob el wulela na ku Inen God su Isaac, papa tumul, el alu nu se, lah el fah liyaung na wuleang se inge. **54** El uniya kosro soko, ac sang in mwe kisa fin eol uh, ac el pangoneni mwet lal elos in mongo. Tukun elos mongo tari, elos mongla fin eol uh ke fong sac. **55** Toangna in lotu tok ah, Laban el wilkas nu sin acn luo natul ac ngok mutalal ac tulik natulos, na folokla nu yen sel.

lal welul." **7** Jacob el sangeng ac fosrnga. El kitalik mwet ma welul ah nu ke u luo, oayapa sheep, nani, cow, ac camel natul uh. **8** El nunku sel mu, "Esau el fin tuku ac mweuni u se meet ah, na u se saya ac ku in kaingla." **9** Na Jacob el pre, "O God lal Abraham papa matu tumuk, ac God lal Isaac papa tumuk, porongey! LEUM GOD kom tuh fahk nu sik mu nga in folokla nu yen sik ac nu yurin mwet luk, ac kom ac fah akwoye ma nukewa nu sik. **10** Nga kupansuwol nu ke lapan kulang nukewa ac oaru lom su kom akkalemeyu nu sik, mwet kulansap lom. Ke nga som ah, nga fahsr alukela Infact Jordan, wangin ma nga us sayen sikal soko, a inge nga foloko wi u luo inge. **11** Nga pre nu sum, ac siyuk kom in moliyula lukel Esau, tamulel luk. Nga sangeng ac sensen mu el ac fahk tuku mweuni kut ac sikikutla nufon, nwe ke mutan ac tulik inge. **12** Esam lah kom tuh wulema mu kom ac oru ma nukewa in fahsru nu sik, ac ase fwilin tulik puspis nutik su wangin mwet ac ku in oakla, mwewayen elos ac inge ac fah mwe akesmakinye kut kewa." **13** Ouinge, el motulla pukanten oana puk wefok uh." **14** Ouinge, el motulla inen acn sac pangpang Galeed. **15** camel litop tolngoul ac natu natulos, cow we ke fong sac, ac el srela mwe lung nu sel Esau, ma fahk, "Lela LEUM GOD Elan tawikuti ke kut fahsreliek sie lel, liki ma el us welul ah: **16** El kitalik kosro inge nani mukul longoul, sheep mutan luofoko ac ma mukul longoul, **17** El kitalik kosro in oasr masrol ke un kosro nukewa." **18** El sap nu sin mwet kulansap se ma fahsru oemeet, ac fahk, "Esau, ma lik, el fin sun kom ac siyuk, 'Su mwet kacto lom uh? Kom ac som nu ya? Ac nutin su kosro ma kom likiyu, ac oru in oasr masrol ke un kosro nukewa." **19** El fahk pwen inge?" **20** kom fah topuk, 'Ma natul Jacob, mwet kulansap lom. El supu nu yorol Esau, leum lal, tuh in sie mwe kite nu sel. Jacob el a fahsru tokosr uh." **21** El fahk oana inge nu sin el su aktlu, aktlu, ac nu selos nukewa saysa ma karingin kais sie u in kosro uh. "Pa inge ma kowos ac fahk nu sel Esau ke pacl se kowos ac sonol. Kowos enenu in fahk, 'Aok, Jacob mwet kulansap lom

32 Ke Jacob el som liki acn sac, oasr kutu lipufan
Iun God sonol. **2** Ke el liyalosyak el fahk, "Acn in
aktuktuk se lun God pa inge." Ke ma inge el sang inen
acn sac Mahanaim. **3** Jacob el supwala kutu mwet utuk
kas lal in som meet lukel nu yorol Esau, tamulel lal in fact
Edom. **4** El sap elos in fahk nu sel Esau ouinge: "Nga
Jacob, mwet kulansap lom, tukakinyu nu sum, Esau,
mwet kacto luk, lah nga tuh som muta yorol Laban, ac
nga tuh ikolla paci in folok luk nwe ke paci se inge. **5**
Oasr cow, donkey, sheep, ac nani nutik, oayapa mwet
kulansap luk mukul ac mutan. Nga supwaot kas luk nu
sum, mwet kacto luk, ac finsrak mu in oasr kulang lom
nu sik." **6** Ke mwet utuk kas inge foloko nu yorol Jacob
elos fahk, "Kut tuh som nu yorol Esau tamulel lom, ac el
mukuiyak tari in tuku osun nu sum. Oasr mwet angfoko

lal welul." 7 Jacob el sangeng ac fosrnga. El kitalik mwet ma welul ah nu ke u luo, oayapa sheep, nani, cow, ac camel natul uh. 8 El nunku sel mu, "Esau el fin tuku ac mweuni u se meet ah, na u se saya ac ku in kaingla." 9 Na Jacob el pre, "O God lal Abraham papa matu tumuk, ac God lal Isaac papa tumuk, porongeyu! LEUM GOD, kom tuh fahk nu sik mu nga in folokla nu yen sik ac nu yurin mwet luk, ac kom ac fah akwoye ma nukewa nu sik. 10 Nga kupansuwol nu ke lupan kulang nukewa ac orau lom su kom akkalemye nu sik, mwet kulansap lom. Ke nga som ah, nga fahsr alukela Infacl Jordan, wangin ma nga us sayen sikal soko, a inge nga foloko wi u luo inge. 11 Nga pre nu sum, ac siyuk kom in moliyula lukel Esau, tamulel luk. Nga sangeng ac sensen mu el ac tuku mweuni kut ac sikikutla nufon, nwe ke mutan ac tulik inge. 12 Esam lah kom tuh wulema mu kom ac oru ma nukewa in fahsr wo nu sik, ac ase fwilin tulik puspis nutik su wangin mwet ac ku in oakla, mweyen elos ac pukanten oana puk wekop uh." 13 Ouinge, el motulla we ke fong sac, ac el srela mwet lung nu sel Esau, ma lel, liki ma el us welul ah: 14 nani mutan luofoko ac nani mukul longoul, sheep mutan luofoko ac ma mukul longoul, 15 camel litop tolngoul ac natu natulos, cow mutan angngaul ac ma mukul singoul, donkey mutan longoul ac ma mukul singoul. 16 El kitalik kosro inge nu ke u, ac filiya kais sie mwet kulansap lal in karingin kais sie un kosro. El fahk nu selos, "Fahsrot fahsr meet likiyu, ac oru in oasr masrol ke un kosro nukewa." 17 El sap nu sin mwet kulansap se ma fahsr oemeet, ac fahk, "Esau, ma lik, el fin sun kom ac siyuk, 'Su mwet kacto lom uh? Kom ac som nu ya? Ac nutin su kosro ma kom pwen inge?' 18 kom fah topuk, 'Ma natul Jacob, mwet kulansap lom. El supu nu yorol Esau, leum lal, tuh in sie mwe kite nu sel. Jacob el a fahsru tokosr uh.'" 19 El fahk oana inge nu sin el su akluo, aktolu, ac nu selos nukewa saya ma karingin kais sie u in kosro uh. "Pa inge ma kowos ac fahk nu sel Esau ke pacl se kowos ac sonol. 20 Kowos enenu in fahk, 'Aok, Jacob mwet kulansap lom el a na tokosr uh.' Jacob el nunku sel sifacna mu, "Nga ac aklungyal ke mwe kite inge, ac ke pacl se nga ac osun nu sel uh, sahp el ac nunak munas nu sik." 21 El supwala mwe kite ingan meet lukel, ac el motulla ke nien aktuktuk lal ke fong sac. 22 In fong sacna, Jacob el tukakek, eis mutan luo kial, mutan kulansap luo kial, ac tulik singoul sie natul, ac fahsr tupalla Infacl Jabbok. 23 Tukun el supwalosla tupalla infacl ah, el oayapa supwala ma nukewa lal, 24 a el mukena muta. Na mwet se tuku apurak nu sel nwe ke na apkuran in lenelik. 25 Ke mwet sac liye lah el ac kofla kutangulla, el liksreni tukya fonohl Jacob ac tusirilelik kupasri in fonohl. 26 Na mwet sac fahk, "Filiyula ngan som. Akuranna lenelik." Ac Jacob el fahk, "Nga ac tia filikomla nwe ke na kom akinsewowyeyula." 27 Na mwet sac siyuk sel, "Su inem an?" Ac el fahk. "Jacob." 28 Na mwet sac sifilpa fahk.

"Inem ac fah tia sifilpa pangpang Jacob. Kom amei yurin God ac yurin mwet, ac kom kutangla. Ke ma inge inem ac fah pangpang Israel." 29 Jacob el fahk, "Ac kom, su inem an?" Ac mwet sac fahk, "Efu ku kom ke etu inek?" Na el akinsewowyalla Jacob. 30 Jacob el fahk, "Nga liye na pwaye God ke mutuk, ac nga srakna moul." Ouningel sang inen acn sac Peniel. 31 Fahrt ah takak ke Jacob el som liki acn Peniel, ac el fahsra osak mweyen ngal fonohl. 32 Fwlin tulik natul Israel uh tia kang ikwa ma oan fin kupasr ke fonoh nwe misenge, mweyen acn se inge pa tukyuki kacl Jacob ah.

33 Jacob el liye lah Esau el tuku wi mwet angfoko lal, ke ma inge el kitalik tulik natul ah inmasrlol Leah, Rachel, ac mutan kulansap luo kial. 2 El likiya mutan kulansap kial ac tulik natultah ah meet, na Leah ac tulik natul ah, na fah Rachel ac Joseph oetok. 3 Jacob el fahsryak meet lukelos, ac faksufi nwe infohk uh pacitkosr ke el fahsryang nu ye mutun tamulel lal. 4 A Esau el kasrusr nu yorol, kaosulma ac ngok mutal. Ac eltal tukeni tung. 5 Ke Esau el ngetla ac liye mutan ac tulik uh, el siyuk, "Su mwet wi kom inge?" Ac Jacob el topuk, "Mwet kacto luk, tulik inge ma God El kulang ac ase nu sin mwet kulansap lom." 6 Na mutan kulansap kial uh tuku wi tulik natultal, ac faksufi nwe infohk uh. 7 Toko Leah ac tulik natul tuku ac faksufi pac, na Joseph ac Rachel fahsryak oetok ac faksufi. 8 Ac Esau el siyuk, "Ma ya sruhuk u se nga fahsru sun ah? Mea kalmac?" Ac Jacob el fahk, "Ma in afkirsasrye nunak lom." 9 Tusructu Esau el fahk, "Ma lik, fal ma oasr yuruk uh. Tari, sruokana ma lom an." 10 Jacob el fahk, "Mo, fin pwaye lah kom eisyu, nunak munas eis mwe kite luk inge. Nu sik, ke nga liye motom uh, oana ngan liye mutun God, ke kom arulana kulang nu sik uh. 11 Nunak munas, eis mwe kite ma nga us nu yurum inge. God El arulana kulang nu sik ac ase mwe enenu luk nukewa." Jacob el sikalanai na in kwafe nwe ke na Esau el eis. 12 Esau el fahk, "Akola kut in som. Nga ac fahsra meet." 13 Jacob el topuk ac fahk, "Kom etu lah tulik inge munas, ac nga ac nunku pac ke sheep ac cow wi natu natulos uh. Fin upala pahtokyatos finne len se, u nufon se inge ac misa. 14 Nunak munas, fahsra meet likiyu, ac nga ac fahsra tumum, wi kuiyen fahsru un un kosro ac tulik inge, nwe ke nga sun kom in acn Edom." 15 Esau el fahk, "Fin angan, nga filiya kutu mwet luk inge in wi kom." Tusructu Jacob el fahk, "Tari mansis, kulo. Fin wo sum, nimet elya kac." 16 Ouningel Esau el mukuiyak ke len sac in folok nu Edom. 17 Ac Jacob el som nu Sukkoth, musaela lohm se sel we, ac orala lac lohm nu sin kosro natul. Pa pwanang pangpang acn sac Sukkoth. 18 Ke Jacob el foloko liki acn Mesopotamia el sun siti Shechem in acn Canaan. Wona ouiyal, ac el tulokunak nien aktuktuk lal in sie acn oan apkuran nu ke siti sac. 19 El molela ipin acn sac sin fwlin tulik natul Hamor, papa tumal Shechem, ke

ipin silver siofok. 20 El etoak loang se we, ac sang inen loang sac "El," su God lun Israel.

34 Sie len ah Dinah, acn natul Jacob ac Leah, el som in mutwata yurin kutu mutan Canaan. 2 Oasr wen se natul Hamor, mwet Hiv su leumi faci sac. Inen wen se natul pa Shechem. Ke Shechem el liyalak Dinah, el sruinkulya ac usalla akkolukyal. 3 Tusructu ke Shechem el liye lah mutan sac arulana oasku, el lungseyak el, ac el strike in oru mutan sac in lungse pac el. 4 Ac el fahk nu sin papa tumal, "Nga ke kom in use mutan se inge kiuk."

5 Jacob el lohgak lah acn se natul ah akkolukyeyukla, tusructu ke sripen wen natul ah kewa som oasr inimae yurin kosro natul, el tiana oru kutena ma nwe ke na elos foloko. 6 Hamor, papa tumal Shechem, el som in pwapa nu sel Jacob, 7 ke paci se na ma wen natul Jacob elos foloko liki inimae. Ke wen natul Jacob inge lohgak ke ouiya koluk sac, elos lut ac arulana kasrkusrak lah Shechem el orala ouiya sac, ac aklusrongtenye mwet Israel ke el sruinkui ac akkolukye acn natul Jacob. 8 Na Hamor el fahk nu sel Jacob, "Shechem, wen nutik, el lungseyak acn se nutum ingan. Nunak munas eisalang kial." 9 Ac el sifilpa fahk, "Wona kut in orala sie pwapa ah, ac insese tuh in oasr apayuki inmasrlon mwet lasr ac mwet lowos. 10 Na kowos fahku in wi kut na muta in faci sesr uh, ac muta yen na kowos lungse muta we. Kowos fah sukosok in moli ac in kuka yorosr, ac in oasr pac acn lowos sifacna inge." 11 Na Shechem el fahk nu sin papa tumal Dinah ac mwet lel, "Kowos fin oru enenu se luk inge, na nga ac fah sot kutena ma kowos lungse. 12 Fahkma nu sik lah mwe kite fuka kowos lungse, ac sang pac in yohk molin mutan se inge ke lupa na kowos lungse. Nga ac sot kutena ma kowos siyuk kac, kowos fin fuhlela nga in payuk sel." 13 Wen natul Jacob arulana toasr lah Shechem el akkolukyalla Dinah, tamtael lalos, ouinge elos kikiap in topkol Shechem ac Hamor, papa tumal. 14 Elos fahk, "Kut koeflana fuhlela ma lousr in payuk sin mwet ma tia kosrala. Ma se ingan ac akmwekinye kut. 15 Kut ac ku in insesela fin twe mukul nukewa lowos kosrkosrla oana kut. 16 Ac kut ac fah oayapa insese in apayuki. Kut ac fah oakwuki muta inmasrlowos ac in ma sefannala nu suwos. 17 Tusructu kowos fin tia insese nu ke ma kut fahk uh ac kosrkosrla, na kut ac eis ma lousr uh ac som." 18 Kas inge wo sel Hamor ac Shechem, wen natul, 19 ac mukul fusr sac sulaklak na in oru ma elos fahk uh, mweyen el arulana lungse acn natul Jacob. El pa mukul se ma oa emeet in sou lun papa tumal. 20 Hamor ac Shechem, wen natul, eltal som nu ke acn in tukeni ke mutunpot in siti uh ac sramsram nu sin mwet wialtal in acn sac. 21 Eltal fahk, "Mwet inge elos kulang na. Lela nu selos in wi kut na muta fin acn uh, ac in sukosok in forfor. Acn sesr uh yohk, fal pac nu selos. Lela kut in payuk sin mutan natulos ac sang pac elos in payuk sin mutan natusr uh. 22 Tusructu elos ac insese in muta inmasrlor, ac

ma sesfannala nu sesr, mukul nukewa lasr uh fin twe puspis. **12** Nga ac sot nu sum acn ma nga tuh sang nu koskorsla oana elos. **23** Ya kosro natulos nukewa ac sel Abraham ac nu sel Isaac, ac nga fah oayapa sang ma lalos nukewa saya ac tia ma lac lasr? Ke ma inge lela kut in insesela mu elos in muta inmaslosr." **24** Jacob el tulokunak eot in esmakin se in acn se ma God Mwet nukewa ke siti sac insese nu ke pwapa lal Hamor El kaskas nu sel we inge, ac akmutalyela ke el ukuiya ac Shechem, ouinge mukul nukewa we koskorsla. **25** wain ac oil in olive nu fac. **15** Ac el sang inen acn sac Tukun len tol, ke mukul uh srakna maskin koskorsla Bethel. **16** Jacob ac sou lal som liki acn Bethel, ac ke lalos, luo sin wen natul Jacob, Simeon ac Levi tamulel elos srakna loes liki acn Ephrath, na sun paci in isus lal lal Dinah, eltal us cutlass natultal, mahsrikla nu in siti Rachel, ac arulana upa nu sel in isus. **17** Ke paci se uh, ac uniya mukul nukewa we, **26** welulang Hamor ac Shechem, wen natul. Na etal eisal Dinah liki lohm sel Shechem ac som. **27** Tukun anwukla mwet uh, wen says natul Jacob elos uteyak nu in siti sac, ac usla ma nukewa natul Jacob elos topuk ac fahk, "Kut tia ku in lela ma lous in foloksak ke akmwekineyukla tamtael se lalos. **28** inen tulik se natul uh Benoni, a papa tumun tulik sac Elos usla un kosro, cow, donkey, ac ma nukewa says, in sang inel Benjamin. **19** Ke Rachel el misa, pukpuki el siti sac ac inimae. **29** Elos eis ma saok nukewa, sruokya sisken inkanek nu Ephrath, su pangpang Bethlehem in mutan ac tulik nukewa, ac usla ma nukewa in lohm sin paci inge. **20** Jacob el tulokunak eot in esmakin se we, mwet we ah. **30** Jacob el fahk nu sel Simeon ac Levi, ac srakna akilanya kulyuk lal Rachel nwe misenge. **21** "Komtal ac pwanma ongoiya nu sik. Inge mwet Canaan, Jacob el sifilpa mukuiyak fahsr nu meet, ac ke el alukela mwet Periz, ac mwet nukewa says in acn se inge ac fah tower Eder el tulokunak iwen aktuktuk lal we. **22** Ke srungayula. Tia pus mwet luk, a elos nukewa fin toeni Jacob el muta in acn sac, Reuben el ona yorol Bilhah, ac mweuniyu, sou nufon se lasr inge ac siliyukla!" **31** Tusrukta elos topuk ac fahk, "Kut tia ku in lela ma lous in orek oana sie mutan kosro."

35 God El fahk nu sel Jacob, "Som nu Bethel ingen ac muta we. Musaela sie loang ah luk we, nga God se su tuh sikwot nu sum paci se kom tuh kaing lukel Esau, tamulel lom." **2** Ouinge Jacob el fahk nu sin sou lal ac mwet nukewa ma welul, "Sisla god says ma oan yuruwos an. Aknasnasyekowosla, ac nokomang nuknuk nasnas tuh kowos in nasnas ye mutun God. **3** Kut ac som liki acn se inge nu Bethel, yen su nga ac fah musaela sie loang nu sin God se su tuh kasreyu in paci in ongoiya nu sik, ac su nuna wiyu na yen nukewa nga fahsr nu we." **4** Ouinge elos sang nu sel Jacob god sac nukewa ma oasr yorolos, ac oayapa yaring ma elos orekmakin. El pikinya ma inge ye sak oak soko apkuran nu Shechem. **5** Ke Jacob ac wen natul nukewa mukuiyak in som, mwet nukewa su muta in siti srisrik ma apkuran elos arulana sangeng, ac tiana ukwalos. **6** Jacob el tuku wi mwet lal nukewa nu Luz, su pangpang Bethel in paci inge, in acn Canaan. **7** El etoak loang se we ac sang Inen God lun Bethel nu kac, mweyen God El tuh sifacna sikiyang nu sel we ke paci se el tuh kaingkin tamulel lal ah. **8** Deborah, mutan tutaf lal Rebecca, el misa ac pukpuki ye sak oak soko layen eir in acn Bethel. Ouinge acn sac pangpang "Sak Oak in Tung." **9** Ke paci se Jacob el foloko liki acn Mesopotamia, God El si filpa sikiyang nu sel ac akinsewoyal. **10** God El fahk nu sel, "Inem pa Jacob, tusrukta ingela inem ac fah pangpang Israel." Ouinge God El sang inel Israel. **11** Ac God El fahk nu sel, "Nga God Kulana. Lela tuh in

puspis. **12** Nga ac sot nu sum acn ma nga tuh sang nu sin fwilin tulik nutum tok." **13** Na God El som lukel. **14** El kaskas nu sel we inge, ac akmutalyela ke el ukuiya ac Shechem, ouinge mukul nukewa we koskorsla. **15** Ac el sang inen acn sac Bethel. **16** Jacob ac sou lal som liki acn Bethel, ac ke lalos, luo sin wen natul Jacob, Simeon ac Levi tamulel elos srakna loes liki acn Ephrath, na sun paci in isus lal lal Dinah, eltal us cutlass natultal, mahsrikla nu in siti Rachel, ac arulana upa nu sel in isus. **17** Ke paci se uh, ac uniya mukul nukewa we, **26** welulang Hamor ac Shechem, wen natul. Na etal eisal Dinah liki lohm sel Shechem ac som. **27** Tukun anwukla mwet uh, wen says natul Jacob elos uteyak nu in siti sac, ac usla ma nukewa natul Jacob elos topuk ac fahk, "Kut tia ku in lela ma lous in foloksak ke akmwekineyukla tamtael se lalos. **28** inen tulik se natul uh Benoni, a papa tumun tulik sac Elos usla un kosro, cow, donkey, ac ma nukewa says, in sang inel Benjamin. **19** Ke Rachel el misa, pukpuki el siti sac ac inimae. **29** Elos eis ma saok nukewa, sruokya sisken inkanek nu Ephrath, su pangpang Bethlehem in mutan ac tulik nukewa, ac usla ma nukewa in lohm sin paci inge. **20** Jacob el tulokunak eot in esmakin se we, mwet we ah. **30** Jacob el fahk nu sel Simeon ac Levi, ac srakna akilanya kulyuk lal Rachel nwe misenge. **21** "Komtal ac pwanma ongoiya nu sik. Inge mwet Canaan, Jacob el sifilpa mukuiyak fahsr nu meet, ac ke el alukela mwet Periz, ac mwet nukewa says in acn se inge ac fah tower Eder el tulokunak iwen aktuktuk lal we. **22** Ke srungayula. Tia pus mwet luk, a elos nukewa fin toeni Jacob el muta in acn sac, Reuben el ona yorol Bilhah, ac mweuniyu, sou nufon se lasr inge ac siliyukla!" **31** Tusrukta elos topuk ac fahk, "Kut tia ku in lela ma lous in orek oana sie mutan kosro."

35 God El fahk nu sel Jacob, "Som nu Bethel ingen ac muta we. Musaela sie loang ah luk we, nga God se su tuh sikwot nu sum paci se kom tuh kaing lukel Esau, tamulel lom." **2** Ouinge Jacob el fahk nu sin sou lal ac mwet nukewa ma welul, "Sisla god says ma oan yuruwos an. Aknasnasyekowosla, ac nokomang nuknuk nasnas tuh kowos in nasnas ye mutun God. **3** Kut ac som liki acn se inge nu Bethel, yen su nga ac fah musaela sie loang nu sin God se su tuh kasreyu in paci in ongoiya nu sik, ac su nuna wiyu na yen nukewa nga fahsr nu we." **4** Ouinge elos sang nu sel Jacob god sac nukewa ma oasr yorolos, ac oayapa yaring ma elos orekmakin. El pikinya ma inge ye sak oak soko apkuran nu Shechem. **5** Ke Jacob ac wen natul nukewa mukuiyak in som, mwet nukewa su muta in siti srisrik ma apkuran elos arulana sangeng, ac tiana ukwalos. **6** Jacob el tuku wi mwet lal nukewa nu Luz, su pangpang Bethel in paci inge, in acn Canaan. **7** El etoak loang se we ac sang Inen God lun Bethel nu kac, mweyen God El tuh sifacna sikiyang nu sel we ke paci se el tuh kaingkin tamulel lal ah. **8** Deborah, mutan tutaf lal Rebecca, el misa ac pukpuki ye sak oak soko layen eir in acn Bethel. Ouinge acn sac pangpang "Sak Oak in Tung." **9** Ke paci se Jacob el foloko liki acn Mesopotamia, God El si filpa sikiyang nu sel ac akinsewoyal. **10** God El fahk nu sel, "Inem pa Jacob, tusrukta ingela inem ac fah pangpang Israel." Ouinge God El sang inel Israel. **11** Ac God El fahk nu sel, "Nga God Kulana. Lela tuh in

puspis. **12** Nga ac sot nu sum acn ma nga tuh sang nu sin fwilin tulik natul Esau, su oayapa pangpang Edom. **2** Esau el payuk sin mutan Canaan inge: Adah, acn natul Elon mwet Hit; Oholibamah, acn natul Anah wen natul Zibeon mwet Hiv; **3** ac Basemath, acn natul Ishmael ac tamtael lal Nebaioth. **4** Adah el oswella Eliphaz. Basemath el oswella Reuel. **5** Oholibamah el oswella Jeush, Jalam, ac Korah. Mukul inge nukewa isusyang nu sel Esau in acn Canaan. **6** Na Esau el us mutan kial, wen natul, acn natul, ac mwet nukewa in lohm sel, wi kosro nukewa natul ac ma lal nukewa tamulel lal, nu ke sie pac acn. **7** El som mwet acn ma el ac Jacob tukeni orekmakin sufalla nu ke enenu lalta. Arulana puseni kosro natultal kewa, pwanang eltal tia ku in tukeni muta. **8** Ouinge Esau el som ac muta infulan eol in acn Edom. **9** Pa inge fwilin tulik natul Esau, papa tumun mwet Edom. **10** Inen wen natul Esau pa inge: Eliphaz wen natul Adah, mutan kial Esau. Reuel wen natul Basemath, sie pac mutan kial Esau. **11** Wen natul fwilin tulik nutum, ac kom ac fah papa tumun tokosra Eliphaz pa Teman, Omar, Zephon, Gatam ac Kenaz. **12**

(Timna el mutan kulansap se kial Eliphaz, wen natul Esau, ac el oswella Amalek nu sel Eliphaz.) Elos inge wen natul Adah, mutan se meet kial Esau. **13** Ac wen natul Reuel pa Nahath, Zerah, Shammah, ac Mizzah. Elos inge wen natul Basemath, mutan se aktluo kial Esau. **14** Oholibamah, acn natul Anah wen natul Zibeon, el oswela wen tolu nu sel Esau, inelos pa Jeush, Jalam, ac Korah. **15** Pa inge sou lulap ma tuku ke fwilin tulik natul Esau. Eliphaz, wen se omeet natul Esau, pa sifen sou lulap inge: Teman, Omar, Zepho, Kenaz, **16** Korah, Gatam, ac Amalek. Elos inge nukewa ma natul Adah, mutan se meet kial Esau. **17** Reuel, wen natul Esau, pa sifen sou lulap inge: Nahath, Zerah, Shammah, ac Mizzah. Elos inge kewa ma natul Basemath, mutan se aktluo kial Esau. **18** Sou lulap inge ma tuku kacl Oholibamah, mutan se aktolu kial Esau, su acn natul Anah: Jeush, Jalam, ac Korah. **19** Sou lulap inge nukewa tuku ke fwilin tulik natul Esau. **20** Pa inge mukul natul Seir mwet Hor, su mwet na pwaye lun acn Edom: Lotan, Shobal, Zibeon, Anah, **21** Dishon, Ezer, ac Dishon. Elos pa sou lulap lun mwet Hor, su wen natul Seir in acn Edom. **22** Lotan pa sifen sou lulap lal Hori ac Heman. (Oasr pac tamtael se lal Lotan pangpang Timna.) **23** Shobal pa sifen sou lulap lal Alvan, Manahath, Ebol, Shepho, ac Onam. **24** Oasr wen luo natul Zibeon, inelos pa Aiah ac Anah. (Pa inge Anah se ma konauk unon in kof fol se in acn mwesis ke pacl se el liyaung donkey natul Zibeon, papa tumal.) **25** Oasr mukul se natul Anah, inel pa Dishon, ac mutan se natul pa Oholibamah. **26** Ac wen natul Dishon pa Hemdan, Eshban, Ithran, ac Cheran. **27** Ezer pa papa tumun sou lulap lun Bilhan, Zaavan, ac Akan. **28** Dishon pa papa tumun sou lulap lun Uz ac Aran. **29** Pa inge inen sou lulap lun mwet Hor: Lotan, Shobal, Zibeon, Anah, **30** Dishon, Ezer, ac Dishon. Pa inge kais sie sou lulap lun mwet Hor in facl Seir. **31** Pa inge tokosra ma leumi acn Edom, meet liki mutawauk in oasr tokosra lun mwet Israel: **32** Bela, wen natul Beor, el leum fin acn Edom. Inen siti sel pa Dinhabah. **33** Bela el misa, ac Jobab, wen natul Zerah mwet Bozrah, el aolulla in tokosra. **34** Jobab el misa, ac Husham, su muta in acn sin mwet Teman, el aolulla in tokosra. **35** Husham el misa, ac Hadad wen natul Bedad, su tuh kutangla mwet Midia in acn Moab, el aolulla in tokosra. Inen siti sel pa Avith. **36** Hadad el misa, ac Samlah, sie mwet Masrekah, el aolulla in tokosra. **37** Samlah el misa, ac Shaul mwet Rehoboth, sie siti sisken Infac Euphrates, el aolulla in tokosra. **38** Shaul el misa, ac Baal Hanan, wen natul Achbor, el aolulla in tokosra. **39** Baal Hanan wen natul Achbor el misa, ac Hadar el aolulla in tokosra. Inen siti sel pa Pau, ac inen mutan kial uh pa Mehetabel, acn natul Matred, su acn natul Mezahab. **40** Pa inge inen sifen sou lulap lal Esau, ke sou lalos ac inen acn selos: Timna, Alvah, Jetheth, **41** Oholibamah, Elah, Pinon, **42** Kenaz, Teman, Mibzar, **43** Magdiel, ac Iram. Pa inge sou lulap lal Edom. Edom pa Esau, su papa tumun Edom, fal nu ke oakwuk lalos in acn selos.

37 Jacob el mutana in acn Canaan, yen papa tumal tuh muta we, 2 ac pa inge sramsram ke sou lal Jacob. Joseph el sie mwet fusr yac na singoul itkosr, ac el wi mwet lel liyaung sheep ac nani uh. Mwet lel inge ma natul Bilhah ac Zilpah, mutan kulansap luo kien papa tumaltal ah. Joseph el tukakin nu sin papa tumal ma koluk mwet wial inge oru. **3** Jacob el lungse Joseph yohk liki mwet lel nukewa, mweyen el isusyang nu sel ke el arulana matu. Jacob el oralia sie nukruk na oa lal ma loes pao. **4** Ke tamulel lal liye lah papa tumalos el kuloel Joseph yohk lukelos nukewa, elos arulana kwasel Joseph, pwanang elos tia ku in kaskas kulang nu sel. **5** Sie pacl ah Joseph el oru mweme se, ac ke el srumunang nu sin tamulel lal, elos srungal yohk liki meet ah. **6** El fahk, "Lohng mweme se nga oru inge. **7** Kut nukewa muta inima ah, ac kapri kahp in wheat. Na kahp se luk ah tuyak suwasok nu lucng, a kahp lowos ah raunela kahp se luk ah, ac pasrla nu kac." **8** Na tamulel wial ah siyuk sel, "Ya kom nunku mu kom ac tokosra ac leum facsr?" Ke ma inge yokelik srunga lalos nu sel liki meet, ke sripen mweme se lal ah, oayapa ke ma el fahk kaclos. **9** Tok Joseph el sifilpa oru sie mweme ac fahk nu sin mwet lel. "Nga oru pac mweme se ac nga liye mu fah ah, malem ah, ac itu singoul sie pasrla nu sik." **10** El fahkang pac mweme sac nu sin papa tumal, ac papa tumal ah mulat nu sel ac fahk, "Mweme fuka se ingan? Ya kom nunku mu nga, ac nina kiom ac tamulel lom, in tuku epasr nu sum?" **11** Tamulel lal Joseph ah kewa elos sok sel, tusraku papa tumal ah nunku na ma inge nukewa. **12** Sie len ah ke tamulel lal Joseph elos som tari nu Shechem in liyaung un kosro nutin papa tumalos, **13** Jacob el fahk nu sel Joseph, "Nga lungse kom in som nu Shechem, yen tamulel lom elos liyaung kosro uh we." Ac Joseph el topuk, "Kwal nga ac som." **14** Papa tumal el fahk nu sel, "Fahsrot liye lah tulik wiom an fuka, ac kosro natusr ah fuka, na foloko fahk nu sik." Ouinge papa tumal ah supwalla, el som liki Infafal Hebron. Joseph el sun acn Shechem **15** ac forfor uten acn uh, na mwet se liyalak ac siyuk sel, "Mea kom suk an?" **16** Ac el fahk, "Nga suk tamulel luk ma muta liyaung un kosro natulos uh. Kom ku in fahk nu sik lah eltal oasr ya?" **17** Ac mwet sac fahk, "Eltal som tari. Nga lohng ke eltal fahk mu eltal ac som nu Dothan." Ke ma inge Joseph el som tokoltal ac konaltalak Dothan. **18** Elos netgela liyalak ke el fahs srakna loes nu yorolos, ac meet liki el sonolos elos orek pwapa sulal ac wotela mu elos ac unilya. **19** Elos fahk nu sin sie sin sie, "Mukul mweme ah pa fahsru ingo. **20** Akola kut in unilya, ac siselang nu in sie luf inge. Kut fah tuh fahk mu kosro sulallah ah unilya. Kut in liye lah mweme lal ah ac fuka." **21** Reuben el lohng pwapa lalos,

ac srike in molella Joseph. El fahk, "Tari kut tia unilya. 22 tulik nutin tamulel lal. 10 Ma el oru inge aktoasrye LEUM Kut siselang na nu in sie luf inge, ac tia oru kutena ma GOD, ac LEUM GOD El unilya pac. 11 Na Judah el fahk nu sel." El fahk ouinge mweyen el akoo elan molella ac nu sel Tamar, acn talupal, "Folokla ac muta yurin papa folokunulla nu yurin papa tumal ah. 23 Ke Joseph el tuku tomom, ac mutangan katinmas na nwe ke na Shelah, sonolos, elos seja nuknuk oa se lal ma loes pao ah, 24 wen nutik, el matula." El fahk ouinge mweyen el sensen na elos usalla ac siselang nu in luf se wangin kof loac. ac anwuki pac Shelah oana tamulel luo lal ah. Ke ma 25 Ke elos mongo, elos ngetla liyauk un mwet Ishmael inge Tamar el folokla nu yen sel ah. 12 Tok kutu, na se su tuku Gilead me in som nu Egypt. Camel natulus mutan kial Judah ah misa. Ke safla eoksra lal, el ac pak pukanten ma sessesla ke mwe akyuye mongo ac Hirah, kawuk lal in acn Adullam, som nu Timnah, yen ono keng. 26 Judah el fahk nu sin mwet wial, "Wo fuka ma kalkul sheep natul uh we. 13 Mwet se fahkang nu sel se kut ac eis kut fin uniya tamulel se lasr, na tari wiken Tamar lah papa tumun mukul tumal ah el som nu Timnah ma kut oru? 27 Kut kukakunulla nu sin mwet Ishmael in kal sheep natul we. 14 Ouinge Tamar el ayaolla liki inge. Fin ange, na kut ac tia enenu in unilya. Saya na, nuknuk in katinmas lal ma el muta nukum, afinya mutal ma wiwas pa el ac kut srah sefanna." Tamulel lal elos ke mwe lisrlis, ac pituki muta ke acn in uteak nu Enaim, insese nu kac, 28 ac ke kutu mwet kuka Midian elos sie siti srisrik sisken inkanek nu Timnah. In etu lal uh, fahsryak, na mwet wial Joseph elos amakunulak liki luf Shelah, wen se ma fusr oemeet natul Judah, el matula sac, ac kukakunulang su sin mwet Ishmael inge ke ipin tari in pac se inge, a tiana itukyang Tamar elan payukyak silver longoul. Na elos usal som nu Egypt. 29 Ke Reuben sel. 15 Ke Judah el liyalak, el nunku mu sie mutan kosro el foloko nu ke luf sac ac liyauk lah Joseph el wangin su eis molin kosro lal pa el, mweyen el afinya mutal. 16 we, el seja nuknuk lal ke asor. 30 El folokla nu yurin El fahla nwe yorol sisken inkanek ah, ac fahk, "Kwal, mwet wial ac fahk, "Tulik sac wanginla in luf sac! Mea lupa su molum?" (Judah el tiana etu lah mutan sac ma nga ac oru uh?" 31 Na elos uniya nani soko ac twenya talupal.) Tamar el fahk, "Mea kom ac se?" 17 Ac Judah el nuknuk lal Joseph ah ke srahn nani soko ah. 32 Elos topuk, "Nga ac supwama soko nani fusr ah liki un kosro usla nuknuk sac nu yurin papa tumalos, ac fahk, "Kut nutik." Na Tamar el fahk, "Kwal, se sie mwe akpwaye konauk nuknuk se inge. Ya ma lun wen se nutum ah?" an in oan yuruk nwe ke na kom supwama nani an." 18 33 El akilenak ac fahk, "Aok, ma lall Kalem lah kosro Ac Judah el siyuk, "Mea nga ac sot in mwe akpwaye sulallah ah unilya. Joseph, wen nutik, el seseyuki!" 34 wulela luk?" Ac mutan sac fahk, "Sil se lom ingan wi ah Jacob el seja nuknuk lal ke asor, ac nokomang nuknuk nu kac an, oayapa sikal soko lom ma kom us ingan." yokh eo. El eoksra ke wen natul ah paht na. 35 Wen Judah el sang ma inge kewa nu sel, na el ona yorol ac natul nukewa ac acn natul nukewa elos fahsreni nu yorol Tamar el pitutuyak sel. 19 Tamar el folokla nu lohm sel, in srike in akfirsasrye asor lal, tuh el tia ku in kutongya eisla mwe lisrlis ke mutual, ac sifilpa nokomwang nuknuk asor lal, ac el fahk, "Nga ac asor na ke tulik se inge nwe in katinmas lal. 20 Judah el supwalla Hirah, kawuk lal, ke na nga misa." Ouinge el asor na kacl Joseph, kulo in usla nani uh ac folokonma mwe akpwaye ma el tuh natul. (Sheol h7585) 36 In pacl sac pacna, mwet Midian sang nu sin mutan sac. Tusruktu Hirah el tuh tia ku in elos kukakunulla Joseph in acn Egypt nu sel Potiphar, konalak. 21 El siyuk sin kutu mukul Enaim, "Pia mutan sie sin mwet fulat lun tokosra lun facl Egypt. El pac pa kosro se ma tuh muta pe inkanek uh ah?" Ac elos topuk, sifien mwet topang su taran inkul lun tokosra.

38 Ke pacl sac pacna Judah el som liki mwet wial, ac muta yurin mwet se pangpang Hirah, su ma in siti srisrik Adullam. 2 Ke el muta we el sun tulik mutan Canaan se, su ma natul Shua. Na el payukyak sel, 3 ac mutan sac osweang wen se nu sel, ac Judah el sang inen tulik sac Er. 4 Mutan sac sifilpa pitutuyak ac oswela pac wen se, ac sang inel Onan. 5 Na el sifilpa oswela wen se, ac sang inel Shelah. Judah el muta Achzib ke mutan sac oswella Shelah. 6 Judah el konauk mutan se pangpang Tamar kial Er, wen se oemeet natul. 7 Elah lal Er arulana koluk ac aktoasrye LEUM GOD, ke ma inge LEUM GOD El unilya. 8 Na Judah el fahk nu sel Onan, tamulel lal Er, "Fahla ona yurin katinmas kien tamulel lom, ac akfalye ma kunom nu sel, tuh in oasr fita nutin ma lim." 9 Tusruktu Onan el etu lah tulik el ac orala uh ac tia oaoa mu ma natul, ouinge pacl nukewa el ac ona yurin katinmas sac, el ac okoalla nu saya, tuh in wangin

akisus sac sruokya, ac kapriya turet srusra soko kac, ac fahk, "El uh pa isusla meet uh." 29 Tusruktu tulik sac folokonak paol, ac ma se ngia tuh isusla meet lukel. Na mutan akisus sac fahk, "Ya pa nge luman illa lom uh? Kom sifacna fokolma inkanek lom." Ouninge itukyang inen tulik sac Perez. 30 Na tulik se wial ah isusla, ac turet srusra soko ah oanna ke paol, na itukyang inel Zerah.

39 Mwet Ishmael elos usalla Joseph nu Egypt ac kukakunulla nu sel Potiphar, sie sin mwet fulat lal tokosra, su sifen mwet topang su taran inkul sin tokosra. 2 LEUM GOD El welul Joseph ac oru tuh ma nukewa el oru fahla wona ouiya. El muta yurin mwet kacto lal, sie mwet Egypt, 3 su liye tuh na LEUM GOD El welul Joseph, ac LEUM GOD El oru in wo ouiyal Joseph in ma nukewa el oru. 4 Potiphar el insewowo sel ac oru tuh elan mwet tutafpo lal. Ouninge el likilya elan leum fin lohm sel ac ma nukewa lal. 5 Tukun paci sac lac, LEUM GOD El akinsewowyoe sou lun mwet Egypt sac ac ma nukewa in lohm sel ac in ima lal, ke sripal Joseph. 6 Potiphar el fuhleang ma nukewa lal nu ye karinginyuk lal Joseph, ac el tia elya ke kutena ma sayen in sulela ma nal sifacna. Joseph el arulana oasku ac wo lumahl, 7 ac tok kuntu, mutan kien leum sac el mutawauk in lungseyak Joseph ac siyuk elan som oan yorol. 8 Joseph el srangesr, ac el fahk nu sin mutan sac, "Nge, wangin elya lun leum luk ke kutena ma in lohm sel, mweleny el lulafongiyu. El se ngan karingin ma nukewa lal. 9 Oasr ku luk in lohm se inge oana el, ac wangin kutena ma el sruok nu sik sayom. Fuka tuh ngan oru kain elahwet ingan ac orekma koluk lain God?" 10 Mutan sac el ne kwafe nu sel Joseph pingana len elan oan yorol, a Joseph el tiana som welul oan. 11 Tusruktu sie len ah, ke Joseph el som in oru orekma lal in lohm sac, wangin mwet kulansap saya oasr we. 12 Mutan sac sruokya nuknuk lal Joseph, ac fahk, "Fahsru oan yuruk." A Joseph el kaingla nu likin lohm sac, sisla na nuknuk lal ah yurin mutan sac. 13 Ke mutan sac el liye lah Joseph el sisla nuknuk lal ah ac kaingla nu lik ah, 14 el pang nu sin mwet kulansap lal lohm sac, ac fahk, "Ngetma liye ma se nge! Mwet Hebrew se ma mukul tumuk ah use nu lohm uh el aklusrongtenye kut. El utyak nu infukil sik ah, ac srike in sruinkuiyu, tuh nga liksrenina wowoyak ke kuiyuk. 15 Ke el lohng lah nga wowoyak, na el kaing nu likinuma, sisla nuknuk se lal inge siskuk." 16 Mutan sac sruokya na nuknuk sac nwe ke na leum se lal Joseph ah tuku. 17 Na el srumunang pac sramsriram sac nu sel. El fahk, "Mwet kohs Hebrew sac, ma kom use nu inge ah, el utyak nu infukil sik uh ac nunku elan sruinkuiyu. 18 Tusruktu nga wowoyak, na el kaingla nu likinuma, sisla nuknuk lal ah siskuk." 19 Ke leum se lal Joseph el lohng ma mutan kial ac fahk inge, el foloyak, 20 ac sap sruhu Joseph ac sisiyang el nu in presin, yen mwet kapir lun tokosra kapir we. Na el mutana we. 21 Tusruktu LEUM GOD El welul Joseph ac akinsewowyoyal, pwanang mwet

liyaung presin el kulang nu sel. 22 El likilya Joseph elan sifen mwet kapir nukewa, ac sang elan fosngakin ma nukewa ma orek in presin. 23 Mwet liyaung presin el tia fosngakin kutena ma su oan ye karinginyuk lal Joseph, mweyen LEUM GOD El welul Joseph ac oru in wo ouiyal ke ma nukewa el oru.

40 Kuti paci tok, sifen mwet okwok wain ac sifen mwet manman flao lun tokosra Egypt eltal aktoasryal tokosra. 2 Tokosra el kasrkusrakak sin mwet kol luo inge 3 ac fuhleltal uh in presin, in lohm sin captain lun mwet liyaung mwet kapir, yen se pacna ma Joseph el kapir we. 4 Eltal muta in kapir ke paci na loeloese se, ac captain sac srirsngilya Joseph tuh elan kulansupwaltal. 5 Sie fong ah, mwet okwok wain sac ac sifen mwet manman flao sac tukeni mweme in presin, ac mweme latal tia oana sie kalmac. 6 Ke Joseph el tuku nu yoroltal ke lotu tok ah, el liye lah toasr ngetngat latal. 7 El siyuk seltal, "Efku komtal luman toasr misenge?" 8 Eltal topuk, "Kais sie sesr mweme, ac wangin sie mwet ku in aketeya lah mea kalmen mweme inge." Joseph el fahk, "God mukena pa ku in fahk nu sin mwet kalmen mweme uh. Fahkma nu sik mweme lomtal ingan." 9 Ouninge mwet okwok wain sac fahk, "In mweme luk ah, oasr oa in grape soko ye mutuk, 10 ac lah tolu kac. Na ke paci se na sra kac uh sunnak ah, ros kac farngelik, ac fahko kac uh mwesrla. 11 Ac nga sruok cup lun tokosra, na nga eis grape uh ac fuleya nu in cup sac ac sang nu sel." 12 Joseph el fahk, "Pa inge kalmen mweme sanc: lah tolu an pa len tolu. 13 Tukun len tolu tokosra el ac tulekomla, nunak munas nu sum, ac folokonot orekma se lom meet ah. Kom ac fahsifilpa sang cup nimal, oana ke kom oru meet ke kom tuh liyaung wain nimal. 14 Tusruktu nga siyuk kom in esamyu ke paci ma nukewa fahsr wo nu sum, ac nunak munas esam in sramsriramkinyu nu sin tokosra, elan tuleyula liki kapir luk. 15 Pwayeiya ah, pisreyukla nga liki faci sin mwet Hebrew, ac finne inge in acn Egypt, wanginna ma nga oralia in pwanang ngan kapiri." 16 Ke sifen mwet manman flao sac liye lah aketeyuki mweme lun mwet okwok wain sac tuh wo, na el fahk nu sel Joseph, "Oasr pac mweme se luk. Nga mweme mu nga us fotoh in bread tolu fin sifuk. 17 In fotoh se oelucng ah, kain in flao manman puspis nun tokosra oan loac, ac won uh tuku kang." 18 Joseph el topuk, "Pa inge kalmac: fotoh tolu an pa len tolu. 19 Tukun len tolu tokosra el ac tulekomla, ac sang in pakpukla sifom! Na el ac srupsrak monum fin soko sak, ac won uh fah kang ikom." 20 Len tolu tok pa len in isusla lun tokosra, na el oru kufwa se nu sin mwet kacto lal nukewa. El ikasla mwet okwok wain lal ac sifen mwet manman flao lal liki presin, ac usaltalu nu ye mutun mwet kacto lal. 21 El folokonang orekma lun mwet okwok wain lal oana meet ah, 22 a el uniya sifa se lun mwet manman flao lal. Ma inge sikiyak

oana ma Joseph el tuh fahk. 23 Tusruktu mwet okwok wain el tiana esamulak Joseph. El mulkunulla na pwaye.

41 Tukun yac luo, tokosra lun Egypt el mweme mu el tu sisken Infaci Nile, 2 ac cow na fact ac wo lumah itkosr utey liki infaci uh ac mutawauk in mongo mah. 3 Na toko cow itkosr utey pac, su sripisr ac koluk lumah. Elos tuku ac tu sisken cow ngia pe infaci ah, 4 ac cow sripisr ah kangla cow ma fact ah. Na tokosra el askmaka. 5 El sifilpa motulla ac liye sie pac mweme. Ung in wheat itkosr yohk pisa ac wo lumah, fokla ke sropoh sefanna. 6 Na ung itkosr saya srunak pac, masrinwasr ac mihsasa sroa ke sripen engyen ma tuku yen mwesis me. 7 Ac ung masrinwasr itkosr ah kangla ung ma yohk pisa ac wo lumah ah. Na tokosra el ngutalik ac akilenak lah el mweme. 8 In lotu tok ah el inse toasr ac fosrnga. Na el sapla solani mwet orek mwenmen ac mwet lalmwetmet nukewa in facl Egypt, ac fahk nu selos mweme lal ah. Tusruktu wangin sie ku in aketeya nu sel kalmac. 9 Na mwet okwok wain sac fahk nu sel tokosra, "Nga ac fahkak misenge lah ma na koluk se nga orala. 10 Kom tuh kasrkusrak sik oayapa sin sifa lun mwet manman flao, ac filikuti in presin, in lohm sin captain lun mwet liyaung mwet kapir. 11 Sie fong ah kut kewa tuh mweme, ac tia oana sie kalmen mweme lasr uh. 12 Oasr mwet fusr Hebrew se tuh wi kut muta we, su mwet kohs lun leum lun mwet topang inkul sin tokosra. Kut akkalemye mweme lasr uh nu sel, ac el fahknu nu sesr kalmac. 13 Ma nukewa tuh sikyak oana ke el fahk nu sesr ah. Kom folokinuyang nu ke orekma luk, a kom srupusrak mwet manman flao sac." 14 Tokosra el sapla solal Joseph, ac utuku el liki presin in kitin pacl ah na. Tukun el resala ac ayaolla, na el tuku nu ye mutual tokosra. 15 Na tokosra el fahk nu sel, "Nga tuh oru mweme se, a wangin sie mwet ku in aketeya. Nga lohng mu kom ku in fahkak kalmen mweme uh." 16 Joseph el topuk, "Leum fulat luk, nga tia ku — tusruktu God El ac ase sie kalmac na wowo." 17 Tokosra el fahk, "Nga mweme mu nga tu pe Infaci Nile, 18 na cow na fact ac wo lumah itkosr utey liki infaci uh ac mutawauk in kang mah. 19 Na cow itkosr saya utey pac, a elos sripisr ac koluk lumah. Nga soenna wi liye cow purngus ouinge in kutena acn in Egypt. 20 Cow sripisr inge kangla cow ma fact ah, 21 tusruktu tia ku in akilenyuk, mweyen elos srakna purngus oana meet ah. Na nga ngutalik. 22 Nga oayapa mweme mu nga liye ung in wheat itkosr yohk pisa ac wo lumah, fokla ke sropoh sefanna. 23 Na ung itkosr saya srunak pac, masrinwasr ac mihsasa sroa ke sripen engyen ma tuku yen mwesis me. 24 Na ma masrinwasr inge kangla ma wo lumah. Nga tuh fahkak mweme inge nu sin mwet mwenmen, tusruktu wangin sie selos ku in aketeya nu sik kalmac." 25 Joseph el fahk nu sel tokosra, "Mweme luo ingan kalmac uh oana sie. God El fahkot nu sin Tokosra ma God El ac oru. 26 Cow fact itkosr an pa yac itkosr, ac ung in wheat wo lumah itkosr an yac itkosr

pac — eltal kalmac sefanna. 27 Cow sripisr itkosr ma tuku tok, ac ung in wheat masrinwasr itkosr ma mihsasa sroa ke engyen yen mwesis me, pa yac in sraci itkosr. 28 Oana ke nga fahk nu sin Tokosra, God El akkalemyeot ma El ac fah oru. 29 Ac fah oasr yac itkosr ma acn nukewa in facl Egypt ac fah mut ac pukanten mongo. 30 Tukun pacl sac, yac in sraci itkosr ac fah tuku, na ac fah tia esamyuk yac wowo inge, mweyen sraci lulap sac ac akkolukyela facl se inge nufon. 31 Pacl in mut lulap sac ac fah tiana esamyuk, mweyen sraci se ma ac sikyak toko uh ac arulana upa. 32 Kalmen kalweniyuk mweme inge pa wotla tari sin God lah ma inge ac fah sikyak ke pacl na foto. 33 "Ke ma inge Tokosra enenu in sulala sie mwet na lalmwetmet ac pah in nunak, ac sang elan liyaung facl se inge nufon. 34 Enenu Tokosra in srisrngi pac kutu mwet kol in eisani sie tafu limekosr ke ma mwet uh kosrani ke yac in mut itkosr ah. 35 Sapkin nu selos in orani mongo nukewa ke yac wo ac mut ekasr fahrsu inge, ac sang ku nu selos in orani wheat nu in nien filma in siti uh, ac karinganang. 36 Mwe mongo ingan ac fah sie mwe tweng nu sin acn se inge ke yac in sraci itkosr ma ac tuku nu fin acn Egypt. Ma inge fin orek, mwet uh ac tia masrinrsl." 37 Tokosra ac mwet kacto lal elos akkeyala lemlem se inge, 38 ac tokosra el fahk nu selos, "Kut ac tia ku in konauk sie mwet su ac wo lukel Joseph — sie mwet su ngun lun God oasr yoro." 39 Na tokosra el fahk nu sel Joseph, "God El akkalemye ma inge nukewa nu sum. Ke ma inge, kalem lah oasr lalmwetmet ac liyaten yurum liki kutena mwet saysa. 40 Nga fah filikomi in liyaung facl sik uh, ac mwet nukewa luk ac fah akos sap lom. Wangin sie ac fah fulat liki kom sayuk. 41 Inge nga srisrngikomi in governor fin facl Egypt nufon." 42 Tokosra el fwaclaring se ma sroalla sil fulat lal kac liki kufinpaol, ac sang nu ke kufinpaol Joseph. El filiya pac sie nuknuk linen na wowo nu facl, ac sang ah gold soko nu ke kwawal. 43 El Sang nu sel chariot lun leum se akluo elan kasrusr fac, ac mwet soan lun tokosra elos kasrusr meet lukel, wowo ac fahk, "Sakunla! Sakunla!" Ouinge Joseph el srisrngiyuki governor fin acn Egypt nufon. 44 Tokosra el fahk nu sel, "Nga pa tokosra uh, ac wangin sie mwet in acn Egypt nufon ac fah oru kutena ma kom fin tia lela." 45 Tokosra el sang ine Egypt se lal Joseph, na pangpang el Zaphenath-paneah, ac el eisalang Asenath, acn natul Potiphera mwet tol lun acn On, kial. Ouinge Joseph el wela oaleum fin acn Egypt. 46 Joseph el yac tolngoul ke el mutawauk kulansap lal nu sin Tokosra lun acn Egypt. Ac el illa liki ye mutual tokosra, ac fufahsryesr rauni acn Egypt nufon ke orekma kunal. 47 Ke lusen yac in mut itkosr ah, acn we kosrani mwe mongo puspis, 48 su Joseph el eisani ac karingin in siti uh. In kais sie siti el eisani mwe mongo nukewa ma orekeni ke ima in acn we. 49 Arulana pus wheat ma orekeni uh, pwanang Joseph el tila pauni — ma inge pukanten oana puk

wekof uh. 50 Meet liki yac in sracI uh tuku, Asenath moul, komtal mwet sulallal." 17 Ke el fahk ouinge tari, el el oswela wen luo nu sel Joseph. 51 Joseph el fahk, fuhlelosi in presin ke len tolu. 18 Ke len se aktolu ah, "God El oru nga mulkunla keok nukewa luk, ac sou lun papa tumuk nukewa." Ke ma inge el sang inen wen se meet ah Manasseh. 52 El oayapa fahk, "God El ase tulik nutik in acn nga ongoiya we." Ouinge el sang inen wen se akluo ah Ephraim. 53 Yac in mut itkosr fin acn Egypt ah safla, 54 ac yac in sracI itkosr ah mutawauk, oana ke Joseph el tuh fahk. Facl nukewa saya pulakin sracI lulap sac, a pukanten mwe mongo in acn Egypt. 55 PacI mwet Egypt elos ac mutawauk in masrinsral, fah na elos ac pang ac siyukuk mongo sin tokosra. Na tokosra el ac sap elos in som nu yorol Joseph, ac oru oana ma el fahk. 56 SracI sac upala nwe apunla facI sac nufon, ouinge Joseph el ikasla iwen fil mongo nukewa ac kukakin wheat uh nu sin mwet Egypt. 57 Mwet uh tuku liki yen nukewa faclu nu Egypt in moul wheat sel Joseph, ke sripen sracI sac arulana upala yen nukewa.

42 Ke Jacob el lohngak lah oasr wheat in acn Egypt, el fahk nu sin wen natul, "Komtal ku mutana ngetnget? 2 Nga lohng mu oasr wheat in acn Egypt. Tal fahla nu we ac molema kutu nasr, kut in tia masrinsral nwe misa." 3 Ouinge tamulel singoul lal Joseph ah som nu Egypt in moul wheat, 4 tusruktu Jacob el tia lela Benjamin, tamulel fusr se lal Joseph, elan velulos, mweyen el sensen ac oasr ma sifyak nu sel. 5 Tulik mukul natul Jacob elos wi pac mwet puspis saya som in moul wheat, mweyen sracI sac sun pac acn Canaan. 6 Ke Joseph pa governor lun acn Egypt ah, el kukakin wheat uh nu sin mwet yen nukewa fin faclu. Ouinge tamulel lal Joseph elos tuku ac faktusfi ye mutual. 7 Ke Joseph el liyeak tamulel lal inge, el akilenulos, tusruktu el oru oana elan tia etalos. El kouyak ac siyuk selos, "Komtal tuku ya me?" Elos fahk, "Kut tuku Canaan me in moul mongo." 8 Joseph el ne akilen mwet wial inge, a elos tiana akilenul. 9 El esamak mweme ma el tuh oru ah, ac fahk nu seltai, "Komtal mwet kalngeyuk sulallal. Komtal tuku in konauk lah mea facI sesr uh munas kac uh." 10 Ac elos topuk, "Leum lasr, tia ouingan. Kut tuku oana mwet kulansap lom, in moul mongo. 11 Kut inge nukewa tamulel, ac kut tia mwet kalngeyuk. Kut mwet na suwohs." 12 Joseph el fahk nu selos, "Mo! Komtal tuku in suk ac konauk lah mea kut munas kac." 13 Na elos fahk, "Leum lasr, kut tuh tamulel singoul luo nufon, ac kut wen nutin papa sefanna in acn Canaan. Sie tamulel inge misa, ac ma se ma fusr oemeet uh oasr na yurin papa tumasr ah." 14 Joseph el topuk, "Oana nga fahk tari ah, komtal mwet kalngeyuk sulallal. 15 Pa inge ma nga ac oru in konauk lah pwaye ma komtal fahk uh: Nga fulahk ke inen tokosra, lah komtal ac fah tiana som liki acn inge nwe ke na tamulel se ma fusr oemeet lomtal an tuku nu yenu. 16 Sie sumtal enenu in som usalu. Mwet lula an ac fah mutana in presin nwe ke na akpwayeyuk kas lomtal an. Fin tia ouinge, na oana ke tokosra el moul, komtal mwet sulallal." 17 Ke el fahk ouinge tari, el Joseph el fahk nu selos, "Nga mwet etu sangeng sin God se, ac sripa sefanna pa nga ac ku in tia unikomtal uh kac. 19 In akpwayei lah komtal pwayena, sie sumtal ac fah mutana in presin, yen ma komtal muta we ah. Mwet lula an ku in folokla, us wheat ma komtal molela ah, nu yurin sou lomtal ma muta masrinsral soanekomtal an. 20 Na komtal enenu na in tuh foloko use tamulel se ma fusr oemeet lomtal an nu yuruk. Ma se inge ac fah akpwayei lah ma komtal fahk an ma pwaye, na nga fah tia sap in anwuki komtal." Elos insese nu kac 21 ac fahk nu sin sie sin sie, "Pwayena lah inge kut eis mwatan ma kut tuh oru nu sin tamulel se lasr ah. Kut tuh liey fosrnga lulap lal ke el kwafe kut in kasrel, a kut tia lohngol ah. Ma ingan pa pwanang kut sun ongoiya inge." 22 Ac Reuben el fahk, "Nga na fahk mu komtal in tia oru kutena ma ni sin tulik sac, a komtal tiana lohngyu. Ac inge kut eis mwatan misa lal ah." 23 Joseph el kalem ke ma elos kaskaskin, tusruktu elos tia etu lah el etu mweyen oasr mwet se tafu kas lalos nu sel. 24 Joseph el som lukelos ac mutawauk in tung. Ke el ku in sifil kaskas el foloko, srella Simeon, ac sap kapiri el ye mutualos. 25 Joseph el sapkin in nwanala pak lun tamulel lal ah ke wheat, ac in folokinyukyang mani lun kais sie nu in pak lal sifacna, ac in itukyung pac mongo ma elos in kang ke elos ac folok nu yen selos. Ma inge orekla oana ke el fahk ah. 26 Tamulel ekasr ah nwakani donkey natulos ke wheat ma elos molela ah, na elos mukuiyak som. 27 Ke elos sun acn se elos ac mongla we ke fong sac, sie selos ikasla pak lal ah in kiteya donkey natul uh, tuh konauk lah mani lal ah oan oelucng in pak lal ah. 28 Ac el wola ac fahk nu sin tulik wial ah kewa, "Mani luk ah folokinyukme nu sik — pa oan in pak luk uh inge!" Insialos putat na oelucngi ke sangeng, ac elos rarrar ke elos asiyuki sie sin sie ac fahk, "Mea God El oru nu sesr inge?" 29 Ke elos tuku nu yorol Jacob, papa tumalos in acn Canaan, elos fahkang nu sel ma nukewa ma sifyak nu selos, ac fahk, 30 "Governor lun acn Egypt el tuh kaskas arulana kou nu sesr, ac fahk mu kut mwet kalngeyuk sulallal lain facI sel. 31 Ac kut tuh topkol ac fahk, 'Kut tia mwet sulallal. Kut mwet na suwohs. 32 Kut tuh tamulel singoul luo nufon nutin papa sefanna, ac sie sin tamulel inge misa, ac ma se ma fusr oemeet uh el srakna oasr Canaan yurin papa tumasr ah.' 33 Ac mwet sac fahk, 'Pa inge ma se nga ac oru in konauk lah komtal mwet suwohs uh: sie sumtal ac mutana inge, ac ma lula an ac fah us wheat uh ac som nu yen sumtal nu yurin sou lomtal ma masrinsral. 34 Tal tuh use tamulel se ma srik oemeet lomtal an nu yuruk, na nga fah etu lah komtal mwet suwohs ac tia mwet sulallal. Nga fah folokunulot tamulel se lomtal inge nu sumtal, ac komtal fah ku in muta inge, moul ac kuka.'" 35 Na ke elos okoala pak lalos, elos nukewa konauk lah mani lalos ah oanna in pak lalos.

Ac ke elos liye mani uh, elos arulana sangengla, ac fahk nu selos, "Ya kowos lungse oru tulik nutik uh kewa in wanginla? Joseph el wanginla, Simeon el wanginla, ac inge komtal ke usalla pac Benjamin. Nga pa ac keokkin ma inge uh!" 37 Reuben el fahk nu sin papa tumal, "Nga fin tia folokunulma Benjamin nu yurum, kom ku in uniya wen luo nutik uh. Fuhlelma nu sik ngan karinganal, ac nga fah folokunulma." 38 Tusruktu Jacob el fahk, "Wen nutik el ac tia wi komtal som. Tamulel lal el misa, ac el mukena lula. Ac ku pac in oasr ma sikuak nu sel inkaneh uh. Nga matuoh inge, ac mwe asor komtal oru nu sik inge ku na in uniyuwi." (Sheol h7585)

43 Srac in acn Canaan yokoykelik, 2 ac ke sou lal Jacob kangla nufon wheat ma utuku Egypt me ah, Jacob el fahk nu sin tulik mukul natul, "Tal sifilpa folokla ac molema pac kutu mongo ah nasr." 3 Ac Judah el fahk nu sel, "Mwet sac fahkma kalem na nu sesr lah kut tia ku in sifilpa uteyak nu ye mutual tamulel se lasr inge fin tia wi kut. 4 Kom fin lela tamulel se lasr inge in wi kut, na kut ac som moul mongo. 5 A kom fin tia lela, na kut tia som, mweyen mwet sac fahkma nu sesr mu ac fah tiana filfilla kut in uteyak ye mutual ma lesr fin tia wi kut." 6 Jacob el fahk, "Efu ku komtal fahkang nu sin mwet sac lah oasr pac tamulel se lomtal, oru arulana upa nu sik?" 7 Elos fahk, "Mwet sac sikalani na in siyuk kacsar ac ke sou lasr uh. El fahk, "Ku papa tomontal an srakna moul? Ku oasr pac tamulel lomtal say?" Kut enenu na in topuk kusen siyuk lal inge. Kut ac etu fuka lah el ac sap kut in us tamulel se lasr inge wi kut?" 8 Judah el fahk nu sin papa tumal, "Fuhlelma elan wiyu, ac kut ac fah mukuiyak ingena. Na ac fah wangin sesr misa ke masrinsral. 9 Nga ac wulewot ke moul luk sifacna, lah ma kunuk in fosngakunul ac karinganal tuh in wangin ma el sis nwe ke na nga folokunulma nu yurum. Fin tia ouinge, lela mwata in oan fuk nwe tok. 10 Kut funu tia kolokin nwe inge, kut lukun som folok paci luo lac tari." 11 Ac Jacob el fahk nu selos, "Kwal, fin pa na 'ngan ma ac orek uh, tal us kutu fokinsak ma wo emeet ke acn sesr uh in pak lomtal an, mwe lung nu sel governor: kutu ono keng, kutu honey, mwe akyu mongo, fiten pistachio ac almond. 12 Utuk mani pac in yohk liki meet ah, mweyen komtal enenu in folokunla mani ma oan in pak lomtal ah. Sahp tafongla se pa ma sac. 13 Us tamulel se lomtal inge, sulakkak fahsrot. 14 Lela God Kulana Elan oru in oas pakomuta lun mwet sac nu sumtal, elan ma folokunulot Benjamin ac tamulel se ngia nu sumtal. Ac funu nga, tulik nutik uh fin nuna ma ac tuhlac likiyu, na ac fuka oreya." 15 Ouinge tamulel inge eis mwe lung ac mani paci luo yohk liki meet ah, ac mukuiyak nu Egypt, ac Benjamin el welulos. Ke elos sun acn we, elos uteyak na nwe ye mutual Joseph. 16 Ke Joseph el liyalak Benjamin lah el welulos, el fahk nu sin mwet kulansap se su taran ma nukewa lohm sel ah, "Usla mwet inge nu lohm ah. Elos ac wiyu

mongo ke infulwen len uh. Tuh uniya soko kosro ah, ac akoela." 17 Mwet kulansap sac oru oana ke sapkin nu sel. El pwanla tamulel inge nu lohm sel Joseph. 18 Ke utukla elos nu lohm sac, elos sangeng ac nunku in elos sifacna, "Utuku kut nu inse inge ke sripen mani ma tuh oan in pak lasr ke fahsr se lasr meet ah. Elos ac forma uni kut, eisla donkey natursr uh, ac oru kut in mwet kohs lun leum sac." 19 Ouinge ke elos sun acn in uteyak nu in lohm ah, elos fahk nu sin mwet kulansap sac, 20 "Leum se, nunak munas porongekut. Kut tuh tuku pac nu inge meet in moul mongo. 21 Ke kut folok nu yen sesr, ac tui inkaneh lasr in mongla ke fongeni, kut konauk mani lasr ah nufon, oanna oelucng in pak lun kais sie sesr. Pa kut folokonma inge. 22 Kut oayapa utuk mani saysa in tuh sifil moli kutu mongo ah. Kut tiana etu lah su tuh folokonang mani ah nu in pak lasr ah." 23 Mwet kulansap sac fahk, "Nimet elya kac. Nimet sangeng. Sahp God lowos, God lun papa tomowos, pa filiya mani ari in pak lowos ah. Nga sruokya tari molin ma kowos eis meet ah." Na el usala Simeon nu yorolos. 24 Mwet kulansap sac usak tamulel ekasr ah nu in lohm ah. El sang kof nu selos in ohlla nialos, ac el kiteya donkey natulos. 25 Elos akoela mwe lung lalos ah, in sang nu sel Joseph ke el ac tuku ke infulwen len ah, mweyen fwackyang tari nu selos lah elos ac welul mongo. 26 Ke Joseph el sun lohm ah, elos us mwe lung lalos uh nu sel, ac pasrla nwe intofh uh ye mutual. 27 El siyuk selos lah elos fuka, na el sifil fahk, "Komtal tuh fahk nu sik ke matuoh lun papa tomontal ah. El fuka? El srakna moul ac ku na?" 28 Elos fahk, "Papa tumasr, mwet kulansap lom, el srakna moul ac el ku na." Na elos muta liplipi ac pasrla nwe ten ye mutual. 29 Ke Joseph el liyalak Benjamin, ma lel, el fahk, "Ya pa inge tamulel se ma fusr emeet lomtal, ma komtal srumun nu sik ah? Ma nutik, God Elan akinsewowyoe kom." 30 Na Joseph el kina tuyak ac som lukelos, mweyen el arulana asroela tulik wial inge, ac apkuran elan tungyak. Ouinge el som nu infukil sel ac tung we. 31 Tukun el twanla mutual el ilme ac liksreni kutong nunak lal, ac sapkin in tari yuyui mongo uh. 32 Kitakat Joseph ke sie tepu uh, ac tamulel lal ah ke sie pacna tepu. Mwet Egypt ma welulos mongo uh srengla liki mwet inge ac mongo ke sie pacna tepu, ke sripen elos filiya in nunak lalos mu mwet Hebrew uh kupansuwol in welulos mongo. 33 Tamulel inge muta ke tepu se, forang nu yorol Joseph, tuh na eltal muta tak in na matwa, matu nwe ke fusr. Ke elos akilen ouiyan mutangalos, elos tukeni angetani ac arulana fwefela. 34 Mwe mongo uh kitakat nu selos liki tepu lal Joseph, ac kitakat Benjamin paci limekosr yohk liki mwet wial ah nukewa. Ouinge elos welul Joseph mongo ac nim, nwe ke na elos arulana sruhila.

44 Joseph el sapkin nu sin mwet kulansap se su taran ma nukewa in lohm sel ah, ac fahk, "Nwakla pak lun mwet inge ke mwe mongo nwe ke na arulana sessesa, ac likiya mani lun kais sie oelucng in pak lal an.

2 Filiya cup silver se luk ah oelucng in pak lun tamulel utyak nu ye mutuk tamulel fusr se lomtal an fin tia wi fusr sac, wi mani in wheat lal an." Ac mwet sac orala komtal.²⁴ "Ke kut tuh folokla nu yurin papa tumasr ah, oana ke fwackyang nu sel.³ Toangna in lotu tok ah supweyukla tamulel ekasr ah wi donkey natulos.⁴ Ke elos som ac srakna fototo nu ke siti uh, na Joseph el fahk nu sin mwet kulansap se lal ah, "Sulaklak fahsrot tukun mwet ekasr ah. Kom fin sonoltal, kom siyuk seltal, 'Efu ku komtal oru ma koluk sang moli ma wo?⁵ Efu ku komtal pisrala cup silver se lun mwet kacto se luk ah?" Cup se ingan ma el nimnim kac ac orekmakin nu ke susfa lal ah. Ma na koluk se pa komtal orala inge?"⁶ Ke mwet kulansap sac sonolos, el fahkang kas inge nu selos.⁷ Elos topkol ac fahk, "Leum se, mea kom fahk ingan? Kut tia etu lah mea kom fahk an. Kut fulahk lah wanginna kain ouiya ingan kut oru.⁸ Kom etu na lah kut folokonma mani ma kut tuh konauk in pak lasr ah oe Canaan me nu sum. Na efu ku kut in pisre silver ku gold liki in lohm sin mwet kacto lom?⁹ Leum se, fin koneyukyak ma ingan sin sie sesr, lela in anwuki mwet sac, ac kut sayu uh ac fah mwet kohs lom."¹⁰ Ac mwet sac fahk, "Nga insese nu kac, tusruktu mwet se na ma srukak cup sac ac fah mwet kohs luk, ac kowos su saya an sukosok in som."¹¹ Ouinge elos sulaklak na surhkya pak lalos uh, ac kais sie selos ikaslak pak lal.¹² Mwet kulansap se lal Joseph ah iluhnya pak lalos inge, mutawauk ke el su matu nu ke el su fusr, ac cup sac koneyukyak in pak lal Benjamin.¹³ Tamulel ekasr ah seseya nuknuk lalos ke asor, srakang pak lalos nu fin donkey natulos, ac folokla nu in siti ah.¹⁴ Ke Judah ac mwet lel elos tuku nu lom sel Joseph, Joseph el srakna oasr we. Elos pasrla ye mutal nwé infohk uh,¹⁵ ac Joseph el fahk, "Mea komtal oru angan an? Ya komtal nikin lah kain mwet se nga uh ku in konauk ma komtal oru uh ke susfa?"¹⁶ Na Judah el fahk, "Leum se, mea kut ku in fahk nu sum? Kas fuka kut ac fahk in aksuwosye kut? Kut ac tulekulat fuka? God El akkalemyela ma koluk lasr. Kut nukewa inge ac fah mwet kohs lom, ac tia el na su koneyukyak cup sac yoro."¹⁷ Joseph el fahk, "Mo na mo! Nga tia ku in oru angan! Mwet se na ma cup sac oan yoro an pa ac mwet kohs luk uh. Ac komtal saya an ku in folokla nu yurin papa tomomtal in misla."¹⁸ Judah el kalukyang nu yorol Joseph ac fahk, "Leum luk, nunak munas, lela nu sik in fahk nunak luk. Nimet kaskrusrak sik. Kom oapano tokosra.¹⁹ Leum luk, kom tuh kusen siyuk nu sesr meet ac fahk, 'Ku oasr papa tomomtal, ku tamulel lomtal saya?'²⁰ Ac kut topuk ac fahk, 'Aok, oasr papa tumasr su arulana matuoh, ac tamulel fusr se su isusyang nu sel ke el matu. Tamulel lun tulik fusr se inge misa, ac tulik se inge mukena srakna moul sin tulik nutin nina kial. Papa tumal ah arulana nunkal yohk.'²¹ Leum luk, kom tuh fahk nu sesr mu kut in usalu nu inge kom in tuh liyal.²² Ac kut topuk mu tulik sac tia ku in som liki ye mutun papa tumal ah. El fin som lukele, papa sac ku na in misa.²³ Na kom tuh fahk, 'Komtal tia ku in sifilpa utyak nu ye mutuk tamulel fusr se lomtal an fin tia wi tia wi kut. El fin twe wi kut, kut fah ku in som.'²⁷ Na papa tumasr ah fahk, 'Komtal etu na lah Rachel, mutan kiuk, el tuh oswela wen luo na nu sik.²⁸ Sie seltal som likiyu tari. Sahp el eiyuki sin kosro sulallal, mweyen nga soenna sifil liyalak tukun el som ah nwe inge.²⁹ Na komtal fin usalla pac el uh ac oasr kutu ma sikiyak nu sel, na asor ma komtal orala nu sik uh ac ku na in uniyawi, ke nga matuoh inge.' (*Sheol h7585*)³⁰ "Ke ma inge, leum luk, nga fin folokla nu yurin papa tumuk, mwet kulansap lom, ac tulik se inge tia wi kut, na in oana ke moul lal uh arulana fulyang nu sin tulik se inge uh,³¹ el fin liye lah tulik sac tia wi kut, el ac misa. Ac kut, mwet kulansap lom inge, pa ac oru tuh papa tumasr su matuoh in paci inge elan misa ke asor lal. (*Sheol h7585*)³² Saya pacna, nga tuh wuleang ke moul luk nu sin papa tumuk ke tulik se inge. Nga tuh fahk nu sel mu nga fin tia folokunla tulik se inge nu yorol, na mwata uh ac fah oan fuk in moul luk nufon.³³ Ke ma inge, leum luk, nunak munas, lela nu sik in muta aol tulik se inge mwet kohs lom. Fuhlella elan wi tamulel lal inge som.³⁴ Nga ac folokla fuka nu yurin papa tumuk, tulik mukul se inge fin tia wiyu? Nga tia ku in netang liye ongoiya se inge fin sonol papa."

45 Joseph el tia ku in sifil kutong nunak lal ye mutun mwet kulansap lal, oru el sapkin nu selos nukewa in som liki infukil sac. Wangin mwet saya welul Joseph ke el fahkulak nu sin tulik wial.² El wola ke sie pusren tung lulap, oru mwet Egypt elos lohng, ac pweng kac uh som sun inkul sel tokosra.³ Joseph el fahk nu sin tamulel lal, "Nga pa Joseph. Ku papa el srakna moul?" Ac ke tamulal lal elos lohng, elos arulana sangeng, oru elos kofla topkol.⁴ Na Joseph el fahk nu selos, "Nunak munas, kaluku." Elos kalukyang nu yorol ac el fahk, "Nga Joseph, tamulel se lomtal ma komtal kukakunla nu Egypt ah.⁵ Nimet komtal oela ku likiya mu oasr koluk lomtal ke sripen komtal tuh kukakinyula nu yenu. God pa supweyume meet liki komtal, ngan tuh molela moul lun mwet uh.⁶ Srac se inge tufahna yac aktuola fin acn uh, ac yac limekosr lula ma ac fah wangin taknelik ku kosrani.⁷ God El supweyume meet liki komtal in tuh molikomtalla ke lumah na usrnguk se inge, ac in tuh liye lah komtal, ac fwlil tulik nutumtal, in paimmoulla.⁸ Ouinge tia komtal pa supweyume nu inge, a God. El oru tuh in nga pa fulat oemeet sin mwet fulat lal tokosra. Nga pa liyaung mutunfaci se lal inge nufon. Nga leumi Egypt nufon.⁹ Komtal sulaklak folokla nu yorol papa, ac fahk nu sel lah Joseph, wen natul, el fahk ouinge: 'God El oru tuh nga in leumi acn Egypt nufon. Sulaklak fahsru nu yuruk.¹⁰ Kom ku in tuh muta in acn Goshen, yen kom ac

apkuran nu yuruk — kom, tulik nutum, tulik nutin nutum, sheep nutum, nani nutum, cow nutum, ac ma nukewa fwilin tulik nutum nu in facl se inge. Joseph el ac fah lom say. **11** Kom fin muta Goshen, nga ku in karingin oasr yurum ke pacl se kom ac misa.” **5** Jacob el mukuila kom. Srakna oasr yac in srac limekosr lula, ac nga tia liki acn Beersheba. Wen natul ah srakulang Jacob, tulik lungse kom, sou lom, ac kosro nutum in masrinsral.” **12** Joseph el tafwelana ac fahk, “Inge komtal nukewa, Egypt el supwama. **6** Elos us un kosro natulos ac ma ac kom pac Benjamin, ku in liye lah pwayena nga pa lahos nukewa ma elos eisani in acn Canaan, ac som Joseph. **13** Fakh nu sel papa lah arulana yohk ku luk fin nu Egypt. Jacob el us fwilin tulik natul nukewa welul: **7** acn Egypt, ac srumun nu sel ma nukewa ma komtal liye wen natul, wen nutin natul, acn natul, ac acn nutin natul uh. Na komtal sulaklak usalu nu yenu.” **14** El kaosulma nukewa. **8** Mwet in sou lal Jacob su welul som nu Egypt Benjamin, ma lel, in paol, ac mutawauk in tung. Benjamin pa Reuben, wen se meet natul, **9** ac wen natul Reuben el oayapa sruokilya ac tung. **15** Joseph el tung na ac nukewa: Hanoch, Pallu, Hezron, ac Carmi. **10** Simeon sruok kais sie sin mwet lel ac ngok mutualos. Tukun ma ac wen natul kewa: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Zohar, inge, na tamulel lal fah mutawauk in sramsram nu sel. ac Shaul, wen nutin mutan Canaan se. **11** Levi ac wen **16** Ke pweng se inge sun lohm sin tokosra lah tamulel natul kewa: Gershon, Kohath, ac Merari. **12** Judah ac lal Joseph tuku, na tokosra ac mwet pwapa lal elos wen natul kewa: Shelah, Perez, ac Zerah. (Wen luo saya insewowo kac. **17** Tokosra el fahk nu sel Joseph, “Fakh natul Judah, Er ac Onan, eltal misa Canaan.) Wen natul nu sin mwet wiom an elos in nwakla pak lahos ac sang Perez pa Hezron ac Hamul. **13** Issachar ac wen natul nu fin kosro natulos ac folokla nu in facl Canaan. **18** kewa: Tola, Puah, Jashub, ac Shimron. **14** Zebulun ac Sap elos in tuh use papa tumalos ac sou lahos ac foloko wen natul kewa: Sered, Elon, ac Jahleel. **15** Pa inge nu yenu. Nga ac fah sang nu selos acn ma wo emeet nukewa tulik natul Leah ma el oswela nu sel Jacob in acn Egypt, ac elos ac fah eis fokin acn uh yohk liki acn Mesopotamia, welulang Dinah acn sefanna. Fita enenu lahos. **19** Fakh pac nu selos elos in us kutu wagon natul sel Leah, nufonna mwet tolngoul tolu. **16** Gad ac liki acn Egypt in tuh wanma mutan kialos, tulik srisrik wen natul kewa: Zephon, Haggi, Shuni, Ezbon, Eri, Arod, natulos, ac use pac papa tumalos. **20** Elos in tia sekо ac Arel. **17** Asher ac wen natul kewa: Imnah, Ishvah, ma elos ac kofla us tuku an. Ma wo emeet in acn Egypt Ishvi, Beriah, ac Sarah, tamtael se lahos. Wen natul nufon ac fah ma lahos.” **21** Wen natul Jacob elos oru Beriah pa Heber ac Malchiel. **18** Mwet singoul onkosr oana ke fwack nu selos. Joseph el sang wagon nu selos, inge pa fita natul Jacob sel Zilpah, mutan kulansap se oana ke tokosra el sapkin, ac mwe mongo nalos nu ke su Laban el sang nu sel Leah, acn natul. **19** Rachel, fahsr lahos. **22** El oayapa sang kais sie nuknuk in ayaol mutan kial Jacob, el oswela wen luo na nu sel: Joseph nu sin kais sie selos, a nu sel Benjamin el sang ac ipin ac Benjamin. **20** Oasr wen luo natul Joseph: Manasseh silver tolfolo ac nuknuk in ayaol limekosr. **23** El supwala ac Ephraim, su Asenath, acn natul Potiphera mwet tol donkey singoul nu sin papa tumal ah sessesla ke ma lun Heliopolis, el osweang nu sel in Egypt. **21** Kewana wolana in acn Egypt, ac donkey singoul pac sessesla ke wen natul Benjamin pa Bela, Becher, Ashbel, Gera, wheat, bread, ac kutu pac mwe mongo saya nu ke fahsr Naaman, Ehi, Rosh, Muppim, Huppin, ac Ard. **22** Mwet Jacob, papa tumalos. **24** Ac elos fahk nu sel Jacob, inge pa fita natul Jacob sel Bilhah, mutan kulansap se “Joseph el srakna moul. El pa leumi acn Egypt nufon!” su Laban el sang nu sel Rachel, acn natul. **25** Pisen tukil Ac ke Jacob el lohng el arulana lut ac lofongla, ac tia na pwaye natul Jacob su som nu Egypt uh oasr ke mwet ku in lulalfongi. **27** Tusruktu ke elos fahkang nu sel ma onngoul onkosr. Tia oaoa mutan kien wen natul uh. **27** nukewa ma Joseph el fahk nu selos ah, ac ke el liye Wen luo natul Joseph ma isusyang nu sel in Egypt ah wagon ma Joseph el supwama in tuh usalla nu Egypt fin weang pisa lulap se inge, ac oasr tulik itngoul nufon uh, el asmakla liki lut lulap lal, ac fahk, **28** “Joseph wen natul Jacob pa som nu Egypt. **28** Jacob el supwalla nutik el srakna moul! Pa na ‘ngan ma nga ke lohng uh! Judah meet lukel in tuh siyuk Joseph elan osun nu selos Enenu na ngan som liyal meet liki nga misa.”

46 Jacob el apweni ma lal nukewa ac som nu Beersheba, ac orek kisa we nu sin God lal Isaac, papa tumal. **2** God El kaskas nu sel in sie aruruma ke fong sac ac pangnol, “Jacob, Jacob!” El topuk, “Nga pa inge.” **3** Ac God El fahk, “Nga pa God, God lun papa tomom. Nik kom sangeng in som nu Egypt. Nga fah oru tuh fwilin tulik nutum in sie matunfacl lulap in acn we. **4**

tokosra lah mwet wiuk, ac mwet nukewa in sou lun papa tumuk su tuh muta Canaan, elos tuku nu yuruk. **32** Nga ac fahk nu sel lah komtal mwet liyaung sheep ac karingin ac nga ac fahk pac lah komtal us un kosro nutumtal ac ma lomtal nukewa saysa. **33** Ke tokosra el ac pangon komtal nu yorol ac siyuk lah orekma fuka lomtal, **34** aklohya na fahkang nu sel lah komtal mwet karingin kosro in moul lomtal nufon, oana mwet matu lomtal meet ah. Komtal fin fahk ouinge, na el ac lela komtal in muta in acn Goshen." Joseph el fahk ouinge mweyen mwet liyaung kosro uh ma srungayuk se sin mwet Egypt.

47 Ke ma inge Joseph el eis limekosr sin mwet lel ac som nu yorol tokosra. El fahk nu sel tokosra, "Papa tumuk ac mwet lik nukewa tuku tari liki acn Canaan, us un kosro natulos ac ma nukewa lalos. Ingena elos muta oasr in acn Goshen." **2** Na toko el tukakunang mwet wial nu sel tokosra. **3** Ac tokosra el siyuk selos, "Orekma su lomtal?" Ac elos topuk, "Leum lasr, kut mwet shepherd oana mwet matu lasr somla. **4** Kut tuku in muta in facl se inge, mweyen sralc se inge arulana upa in acn Canaan, ac wangin mah kosro natursuh in kango we. Nunak munas, lela nu sesr in muta in acn Goshen." **5** Tokosra el fahk nu sel Joseph, "Inge ke papa tomom ac mwet lim nukewa tuku tari, **6** elos sukosok in muta kutena acn in facl Egypt. Tuh lela elos in oakwuki in acn Goshen, acn ma wo oemeet in facl se inge. Ac fin oasr mwet pisrla inmasrlolos, sang in karingin un kosro nutik." **7** Toko Joseph el usalu Jacob, papa tumal, ac tukakunulang nu sel tokosra. Jacob el akinsewowyoyal tokosra, **8** ac tokosra el siyuk sel, "Kom yac ekasr?" **9** Jacob el topuk, "Nga tuh forot forma liki facl nu ke facl ke yac siofok tolngoul. Yac in forfor luk inge tiana pus, tusruktu arulana upa — tia oana yac puppis ma mwet matu luk elos tuh fufahsryesr kac meet ah." **10** Jacob el sifilpa akinsewowyoyal tokosra na el som liki inkul sin tokosra. **11** Na Joseph el oakiya papa tumal ac mwet lel nukewa in Egypt, ac sang acn lalos ke acn ma wo oemeet, yen ma apkuran nu ke siti lun Rameses, oana ke tokosra el sap. **12** Joseph el fosngakin mwe mongo nun papa tumal, mwet lel kewa, ac mwet saya nukewa in sou lun papa tumal, weang pac tulik srisrik nukewa. **13** Sralc sac tuh arulana upa, oru wanginla mongo in acn nukewa, na mwet Egypt ac mwet Canaan elos munasla ke masrinsral. **14** Ke elos moli wheat uh, Joseph el eisani mani nukewa ac usla nu inkul fulat sel tokosra. **15** Ke lisr mani nukewa in acn Egypt ac Canaan, mwet Egypt elos tuku nu yorol Joseph ac fahk, "Se kutu mongo ah nasr! Nimet lela kut in misa. Kasrekut! Lisr nufon mani lasr uh!" **16** Ac Joseph el fahk, "Use un kosro nutuwos an. Nga ac sot mwe mongo in sang aol, fin lisr nufon mani an." **17** Ke ma inge elos use kosro natulos nu yorol Joseph, ac el sang mwe mongo aolla horse, sheep, nani, cow, ac donkey natulos uh. Ke yac sac el

sang mwe mongo aol kain in kosro nukewa. **18** Yac toko ah, elos sifilpa foloko nu yorol ac fahk, "Kut ac tia likin nu sum lah pwaye lisr mani lasr uh, ac inge kosro natursuh nukewa ma pac nutum. Wangin ma lula yorosr in sot nu sum sayen manusr ac acn lasr uh. **19** Nik kom lela kut in tokosra, ac acn lasr uh ac fah ma lal. Se kutu wheat an misa. Kasrekut! Nimet lela ima lasr uh in sisila. Molikutla ac acn lasr uh ke mwe mongo. Kut ac fah mwet kohs lal tokosra, ac acn lasr uh ac fah ma lal. Se kutu wheat an nasr kut in tia misa, ac kutu fita an nu sesr kut in yukwiya in ima lasr uh. **20** Joseph el molela acn nukewa in Egypt lal tokosra. Ke sripen sralc sac arulana upa, mwet Egypt nukewa kukakunla acn lalos, ac facl sac nufon ma lac lal tokosra. **21** Joseph el oru tuh mwet yen nukewa in facl Egypt elos in mwet kohs lac lal tokosra. **22** Pwayena acn el tia molela pa acn lun mwet tol. Mwet tol elos tia enenu in kukakin acn lalos uh, mweyen oasr kasru lun tokosra nu selos ke mwe mongo pacl nukewa, ac ma inge pa elos moulikuh. **23** Joseph el fahk nu sin mwet uh, "Liye, nga molikowosla ac facl suwos nukewa tari tuh in ma lal tokosra. Ac fita pa inge, ma kowos in yoki in ima lowos. **24** Fin sun pacl in kosrani, kowos enenu in sang sie tafu limekosr lal tokosra. Ma lula an kowos ku in orekmakin nu ke mwe yok, ac mwe mongo nowos ac sou lowos an." **25** Ac elos topuk, "Leum lasr, kut ac fah mwet kohs lal tokosra, mweyen kom oru wo nu sesr ac molikutla." **26** Ouinge Joseph el orala tuh in sie ma sap in facl Egypt, tuh sie tafu limekosr ke ma kosrani in ma lun tokosra. Ma sap se inge srakna orekmakinyuk nwe misenge. Acn lun mwet tol mukena tia wi oaoala mu ma lun tokosra. **27** Mwet Israel elos muta Egypt in acn Goshen, yen ma elos kasrupsu we ac pukanteni tulik natulos. **28** Jacob el muta Egypt yac singoul itkor, nwe ke el sun yac siofok angngaul itkor. **29** Ke el apkuran in misa, el solalma Joseph, wen natul, ac fahk nu sel, "Likiya poum inmasrlon epuk ac oru sie wulela na ku an lah kom ac tia pikinyuvi in acn Egypt. **30** Nga lungse pukpuki yen na papa tumul elos pukpuki we. Usyula liki acn Egypt ac pikinyuvi yen elos pukpuki we." Ac Joseph el fahk, "Nga ac oru oana kom fahk an." **31** Jacob el fahk, "Fulahk lah kom ac oru ouingan." Na Joseph el orala fulahk lal, ac Jacob el oanna fin mwe oan kial, ac fahk kulo nu sel Joseph.

48 Kuti pacl tok, fwackyang nu sel Joseph lah papa tumul ah mas. Ke ma inge el us wen luo natul ah, Manasseh ac Ephraim, ac som in lyal Jacob. **2** Ke fwackyang nu sel Jacob lah Joseph wen natul el tuku, Jacob el sang kuiyal nufon ac tukakek muta fin mwe oan kial. **3** Jacob el fahk nu sel Joseph, "God Kulana El tuk sikhme nu sik in acn Luz in Canaan ac akinsewowyoyey. **4** El fahk nu sik, "Nga ac sot tulik puppis nutum, tuh fwil nutum fah orala mutunfacl puppis. Nga fah sang facl se inge nu sin fita nutum tuh in ma lalos nwe tok." **5** Jacob el tafwelana ac fahk, "Joseph, wen luo nutum ma isusla Egypt meet liki nga tuku nu inge, ac ma nutik. Ephraim

Manasseh ac fah oaoa in wen nutik oapana Reuben ac Simeon. 6 Fin ac oasr pac wen nutum tokoltal, elos ac fah tia oaoa mu ma nutik. Usru lalos uh elos ac fah eis sel Ephraim ac Manasseh. 7 Nga oru ange ke sripal Rachel, nina kiom. Yohk asor luk ke el misa in acn Canaan apkuran nu Ephrath, ke nga tuh folok liki acn Mesopotamia. Nga puknilya we sisken inkanek nu Ephrath." (Ephrath pa pangpang Bethlehem in pacl inge.)

8 Ke Jacob el liye wen luo natul Joseph ah, el siyuk, "Su tulik ingan?" 9 Ac Joseph el fahk, "Pa inge wen luo nutik ma God El ase nu sik yenu in acn Egypt." Jacob el fahk, "Usaltalu nu yuruk, nga in akinsewowyaltalla."

10 Mutawauk in ohkla mutual Jacob ke sripen matuoh lal, ac el tia arulana liye wo. Joseph el kolla tulik luo ah nu yorol, ac el kafiseltalma nu yorol ac ngok mutualta.

11 Jacob el fahk nu sel Joseph, "Nga tiana nunku mu nga ac sifilpa liye kom, a inge God El oru tuh ngan liye pac tulik nutum uh." 12 Na Joseph el srakla tulik luo ah liki finyepal Jacob, ac pasrla nwe infohk uh ye mutual.

13 Joseph el filiya Ephraim ke layen lasa lal Jacob, ac Manasseh ke layen layot. 14 Tusruktu Jacob el eklatlik paol, ac filiya lac paol layot lal fin sifal Ephraim, finne el pa fusr seltal, ac lac paol lasa fin sifal Manasseh, su matu. 15 Na Jacob el akinsewowyoyal Joseph ac fahk, "Lela tuh God, su Abraham ac Isaac papa tumuk tuh kulansap nu se, Elan akinsewowyoye tulik luo inge! Lela tuh God, su kolyu nwe misenge, Elan akinsewowyaltal!"

16 Lela tuh lipufan se, su moliyula liki ongoiya nukewa, in akinsewowyaltal. Lela tuh inek ac inel Abraham ac Isaac papa tumuk, in esamyuk ke sripen tulik mukul inge! Lela tuh in pukanten tulik natultal, ac fwilin tulik natulos!"

17 Joseph el toasrla ke el liye lah papa tumal ah filiya lac paol layot fin sifal Ephraim. Ounge el sruoqua poum papa tumal in srakla liki fin sifal Ephraim nu fin sifal Manasseh. 18 El fahk nu sin papa tumal ah, "Tia pa ingan, papa. Tulik se ma matu ah pa inge. Likiya lac paol layot fin sifal." 19 Papa tumal ah tia insese kac. El fahk, "Wen nutik, nga etu. Nga etu lah fwilin tulik natul Manasseh ac fah oayapa orala sie mutunfacl lulap. Tusruktu tamulel fusr lal el ac fah yohk lukel, ac fita natul fah orala mutunfacl lulap pupsis." 20 Ounge el akinsewowyoyal ke len sac, ac fahk, "Mwet Israel fah orekmakin inemtal ke elos ac fahk kas in akinsewowyoye mwet uh. Elos ac fahk, 'God Elan akinsewowyoye kom oana ke El akinsewowyoyal Ephraim ac Manasseh.'" Ke Jacob el oru ouinge uh, el likilya Ephraim meet lukel Manasseh. 21 Toko Jacob el fahk nu sel Joseph, "Oana ke kom akilen uh, nga apkuran in misa, tusruktu God El ac fah wi kom ac El ac fah folokinkomla nu ke facl sin papa matu tomom. 22 Nga sot nu sum acn Shechem — acn se ma wo fohk we uh, su nga tuh eisla sin mwet Amor ke mweun luk. Nga tia sang acn we nu sin tamulel wiom."

49 Jacob el pangoneni wen natul ac fahk, "Kilukeni nu yuruk, ac nga fah fahk nu suwos ma ac sikiyak nu suwos ke pacl fahsru uh: 2 "Fahsreni nu sie, wen natul Jacob, ac porongo. Porongo kas lal Israel, papa tomowos. 3 "Reuben, wounse mukul nutik, kom pa ku luk, Kom pa fahko se emeet ke pacl in fusr luk. Kom pa fwacfa ac watwen sin wen nutik nukewa. 4 Kom oana sie sronot fokoko, Tusruktu ac tia kom pa yohk sripa oemeet, Mweyen kom tuh ona yurin mutan kulansap kiuk Ac aktakyalal mwe oan lun papa tomom. 5 "Simeon ac Levi eltal tamulel. Eltal orekmakin mwe anwuk natultal in orek lokoalok sulallal. 6 Nga fah tia welulat in sramsrar lukma lalal, Ac tia pac welulat ke pacl in pwapa lalal, Mweyen kasrkusrak lalal som nwe ke sun uniya mwet, Ac eltal aksukapasyela co Mukul oana mwe pwar. 7 Lela in senggawiyuk kasrkusrak lalal, mweyen arulana upala, Ac nu fin folo lalal, mweyen arulana sulallal. Nga fah luseloselik fin acn Israel nufon. Nga fah siseloselik nu inmasrlon mwet Israel. 8 "Judah, mwet lim fah kaksakin kom. Poum fah iseya kwaven mwet lokoalok lom. Mwet lim fah pasrla ye motom. 9 Judah el oana soko lion. El uniya ma el sruoqua uh, folokla nu in luf sel, Ac asrosrelik ona. Wangin mwet pulaik in lusrongol. 10 Scepter lun tokosra ac fah oanna sel Judah, Ac fwilin tulik natul fah leum fin mwet Israel pacl nukewa. Mutanfahl ac fah use mwe takma nu sel, Ac pasrla ye mutual ac aksol. 11 El tuh God, su kolyu nwe misenge, Elan akinsewowyaltal! kapriya donkey fusr natul nu ke soko oa in grape, Nu ke oa in grape soko ma wo emeet. El oul nuknuk lal in wain su srsura oana srah. 12 Atronmutal srusrala ke nim wain; Ac wihsel fasrfasrla ke nim milk. 13 "Zebulon el ac fah muta sisken meo. Molsron in acn sel ac fah acn in kawuk lun oak lulap, Ac masrol lun acn sel ac fah sun acn Sidon. 14 Issachar el tia ekla liki soko donkey fokoko Ma alsrangresr ac oanna inmasrlon mwe utuk lal. 15 A el liye lah acn in mongla uh wona Ac facl sac pwar na, Ounge el kuruweni fintokol in us mwe utuk toasr uh, Ac kumakinyuk el in orekma oana sie mwet kohs. 16 "Dan el ac fah sie mwet kol nu sin mwet lal. Elos ac fah oana sruf saya lun Israel. 17 Dan el ac fah oana soko wet ma oan sisken inkanek uh, Soko wet pwasin pe inkanek srisrik uh, Su sro ac ngalis nien horse uh, Ac oru tuh mwet muta fin horse uh in usrukukla. 18 "LEUM GOD, nga tupan molela lom. 19 "Un mwet pusrapas se ac fah anwuk nu sel Gad, Tusruktu el fah forla ac ukwalos. 20 "Facl sel Asher ac fah oswe fokinsak wowo. Kain mwe mongo ma fal nu sin tokosra ac fah tuku yorol me. 21 "Naphthali el oana soko deer lemnak ma kasrusukosok, Su oswe natu fusr na wowo. 22 "Joseph el oana soko fain na unggung ma kap sisken infacl srisrik uh, Ac oa kac uh fanukya fin pot uh. 23 Mwet lokoalok lal ah mweuel upana, Ac ukwal ke mwe pisr ac sukan pisr natulos. 24 Tusruktu mwe pisr natul uh tiana mukuikui, Ac paol akkeyeyuk ac aksuwosseyuk Ke ku lun God Kulan lal Jacob. Su Muat Shepard es Muat Lange

lun Israel. **25** God lun papa tomom pa kasrekom, God nu Canaan ac piknilya in luf se Machpelah, kutulap in Kulana pa akinsewowyoe kom Ke mwe insewowo ke acn Mamre, ke ipin acn se ma Abraham el tuh molela af lucng me Ac ke kof loal ye faclu, Mwe insewowo ke sel Ephron mwet Hit mwe kulyuk. **14** Tukun Joseph el tulik puspis ac ke un kosro puspis, **26** Mwe insewowo pikinya papa tumal, el ac tamulel lal ac mwet nukewa ke wheat ac ke ros uh, Mwe insewowo ke eol ma oan oemeet me, Ac ke ma wolana su tuku ke eol srisrik su ma welul som in pukmas ah, elos folokla nu Egypt. **15** ac oan nwe tok. Lela mwe insewowo inge in oan fin sifal fahk, "Joseph el ac fin toasr sesr ac akeoyuk foloksak ke Joseph, Fin mutunson sie su pisrla inmasrlon mwet ma nukewa kut tuh oru koluk nu sel ah, na ac fuka?" wial. **27** "Benjamin el oana wolf sulallal soko El uniya **16** Ouinge elos sapla nu sel Joseph ac fahk, "Meet liki ac okomla ma nal ke lotu ac eku." **28** Sruif singoul luo papa tumasr ah misa, **17** el tuh fahk nu sesr kut in lun Israel pa inge, ac pa inge kas in wilkas lun papa siyuk sum ac fahk, 'Nunak munas nu sin tamulel lom tumalos ke el sang kas in akinsewowyel lal nu selos, fal ke ma koluk ma elos tuh orala nu sum ah.' Inge kut nu sin kais sie selos. **29** Na Jacob el sapkin nu sin wen siyuk kom in nunak munas, tulekutla ke ma sufal ma kut, natul nukewa, "Inge ke nga ac misa ac som weang mwet mwet kulansap lun God lun papa tomom, tuh orala nu luk somla, komtal fah pukinyuwi yurin papa tumuk in sum ah." Joseph el tung ke paci se el eis kas inge. **18** luf se ma oan ke acn sel Ephron mwet Hit, **30** in acn Na tamulel lal elos tuku ac epasrla nwe ten ye mutual Machpelah, kutulap in Mamre in acn Canaan. Abraham ac fahk, "Kut tuku pa inge nu ye motom in mwet kohs el tuh molela luf sac ac ipin acn sac sel Ephron tuh in sie lom." **19** Tusruklu Joseph el fahk nu selos, "Nikmet acn in kulyuk. **31** Acn se inge pa elos piknilya Abraham kowos sangeng. Nga tia ku in oru acnu mu God pa ac Sarah, mutan kial, we. Acn sac pacna pa elos piknilya nga. **20** Kowos tuh orek pwapa koluk lainyu, tusruklu Isaac ac Rebecca, mutan kial ah, we, ac pa pac nga God El furokla nu ke sie ouyi wo, ma in molela moul piknilya Leah we ah. **32** Acn sac ac luf se we ah, ma lun mwet puspis su moul misenye ke sripen ma su tuh moulla sin mwet Hit. Pikinyuwi we." **33** Ke safla kas in siyak. **21** Wangin ma kowos ac sangerig kac. Nga ac wilwil lal nu sin wen natul nukewa, na el topla ona ac fah liyekowosyang ac tulik nutuwos an." Ouinge el sifil misa.

50 Joseph el putatyang nu fin papa tumal ac tung ac ngok mutual. **2** Na Joseph el sap mwet ono lal in unwela papa tumal, manol in oan paht. **3** Elos orekma kac len angngaul, fal nu ke lusen paci se eneneyuk tuh mano se in ku in oan paht. Mwet Egypt elos eoksra kac Jacob ke len itngoul. **4** Ke safla paci in eoksra uh, Joseph el fahk nu sin mwet pwapa lal tokosra, "Nunak munas, us kas se inge nu sel tokosra: **5** 'Ke papa tumuk el apkuran in misa, el sap nga orala wulela se nu sel lah nga ac piknilya inkulyuk se ma el akoela in acn Canaan. Ke sripa se inge, nga siyuk kom in nunak munas filiyula nga in som pikinya we, na nga fah foloko.'" **6** Ac tokosra el topuk, "Fahsrot pikinya papa tomom an, oana ke kom tuh wuleang nu sel an." **7** Ouinge Joseph el som in pikinya papa tumal. Mwet pwapa lal tokosra nukewa, mwet fulat inkul sel, ac mwet kol nukewa in acn Egypt elos welul Joseph som. **8** Sou lal, tamulel lal, ac mwet saya nukewa in sou lun papa tumal elos welul pac som. Tulik srisrik na natulos, wi sheep, nani, ac cow uh pa lula in acn Goshen. **9** Mwet kasrusr fin chariot ac mwet kasrusr fin horse elos oayapa welul som — u na lulap se. **10** Ke elos tuku nu ke acn in kulkul wheat Atad, kutulap in Infact Jordan, elos wowoyak ke tung ke paci na loeloes se, ac Joseph el sapkin elos in eoksra len itkosr. **11** Ke mwet Canaan elos liye mwet ma eoksra in acn Atad inge, elos fahk, "Ku fuka lapan eoksra se mwet Egypt inge oru uh!" Pa inge ma se pwanang pangpang acn sac Abel Mizraim. **12** Ouinge wen natul Jacob elos oru oana ma el sapkin nu selos. **13** Elos usla manol

Exodus

1 Wen natul Jacob su welul som nu Egypt, wi sou lalos pa: **2** Reuben, Simeon, Levi, Judah, **3** Issachar, Zebulun, Benjamin, **4** Dan, Naphtali, Gad, ac Asher. **5** Pisen mwet inge nukewa su ma in fwil natul Jacob na suwohs, oasr ke mwet itngoul. Joseph, sie sin wen natul Jacob, el oasr tari in acn Egypt. **6** Ke pulan pacl sac, Joseph ac mwet lel ac mwet in fwil sac nufon misa, **7** tusruktu, fahko lun mwet Israel inge arulana puse ni ac kui oru elos oaclik acn nukewa in Egypt. **8** Na oasr tokosra sasu se mutawauk in leumi acn Egypt, su tia etal Joseph. **9** El fahk nu sin mwet lal, "Mwet Israel inge arulana puse ni ac kui. Nga luman sensen elos ac ku liki kut." **10** Fin oasr mweun elos ac mau kupastryang nu sin mwet lokoalok lasr ac lain kut, ac elos ac ku in kaingla liki mutunfaci sesr. Kut enenu in akngusrikyu suk sie inkane in taranulos in tia puse ni." **11** Ouinge mwet Egypt sang kutu mwet kol lalos sifacna in akupayela orekma lalos. Mwet Israel inge pa musaela siti Pithom ac Rameses — siti lulap inge kalkalyak tuh in acn in karingin mongo ac kufwa nukewa nu sin tokosra. **12** Tusruktu finne yokelik mwe keok ma mwet Egypt sang aktoasrye mwet Israel kac, a pisen mwet Israel puse ni liki meet ac osralik fin acn uh. Mwet Egypt mutawauk in sangeng sin mwet Israel, **13** oru elos aktoasryela orekma lalos. **14** Elos akorekmayalos in orek brick mwe musa, oayapa kain in orekma nukewa inima uh, ac oru arulana upa nu selos. **15** Na tokosra Egypt el kaskas nu sin luo sin mutan akisus ma kasru mutan Hebrew. Ineltal pa Shiphrah ac Puah. **16** El fahk nu selta, "Ke komtal ac akisusye mutan Hebrew uh, fin ac tulik mukul se, na unilya; fin ac tulik mutan se, lela elan moul." **17** Tusruktu mutan akisus inge eltal etu in sangeng sin God, oru eltal tia aksol tokosra, a eltal fuhlela tulik mukul uh in moul. **18** Ouinge tokosra el sapla nu sin mutan akisus ah, ac siyuk selta, "Efu komtal ku oru ange? Efu komtal ku fuhlela tulik mukul uh moul?" **19** Eltal topuk, "Mutan Hebrew uh tia oana mutan Egypt uh, mweyean isus uh ma fisrasr se selos, oru tulik natulos isusla meet liki na mutan akisus uh sonolos." **20** Ouinge God El oru wo nu sin mutan akisus inge, ac mwet uh puselik ac arulana ku. **21** Ke sripen mutan akisus inge mwet sangeng sin God, oru El sang in oasr pac tulik natulal. **22** Na tokosra el sapelik nu sin mwet lal nukewa, "Tulik mukul Hebrew nukewa ma isusla, kowos sisla nu Infaci Nile, a lela tulik mutan uh in moul."

2 Ke pacl se inge sie mukul ke sruf lal Levi el payukayak sin sie mutan in sruf sacna, **2** ac mutan sac el oswela tulik mukul se. Ke el liye lah tulik na wovo se, el okanulla malem tol. **3** Na ke el tia ku in sifil okanulla, el oral a fotoh se ke ah, na el itangla ke mwe fulful in tia wohn. El filiya tulik sac loac ac usla filiya inmasrlon ah sisken

infaci uh. **4** Tulik mutan se wien tulik sac el tu loes kutu lukel in liye lah mea ac siyak nu sel. **5** Na acn se natul tokosra tufoki in yihih ke infaci soko ah, ac mutan kulansap lal tuelik sisken infaci ah. Na el liyauk fotoh sac inmasrlon ac ah, ac el sap sie mutan kulansap lal in som use. **6** Fisrak sac ikasla ac liyauk tulik mukul srsrik se. Tulik sac tung, na el pakomutal ac fahk, "Tulik srsrik Hebrew se pa nge." **7** Na tulik mutan se wien tulik sac siyuk, "Mea, nga ac tia som konauk sie mutan Hebrew ah in katiti tulik se inge?" **8** El topuk, "Wona." Ouinge tulik mutan sac som solama nina na kien tulik sac. **9** Fisrak sac fahk nu sin nina sac, "Eis tulik se inge ac liyalang, ac nga fah moli nu sum." Ouinge el us tulik sac ac liyalang. **10** Tok, ke tulik sac matula, nina sac el usalla nu yurin acn natul tokosra, su nutella oana ma na natul. El fahk mu, "Nga fah sang inel 'Moses' mweyean nga ololak liki inkof uh." **11** Ke Moses el matula, el som mutwata yurin mwet lal mwet Hebrew, ac el liye lapan orekma upa ma itukyang elos in oru. El liye pac ke sie mwet Egypt el uni sie mwet Hebrew wial ah. **12** Moses el ngetot ngetma in suk lah oasr mwet liyal, na ke wangin, el uniya mwet Egypt sac ac pikinya manol in puk uh. **13** Len tok ah, el folokla ac liye ke sie mwet Hebrew uni sie pac. Na Moses el fahk nu sel, "Efu kom ku uni mwet Hebrew wiom?" **14** Mwet sac topuk ac fahk, "Su oru tuh kom in mwet leum ac mwet nununku facsr? Mea, kom ac uniyuvi oana ke kom uniya mwet Egypt sac?" Ke Moses el akilen lah mwet uh etu tari ma se el oral, na el sangeng. **15** Ke pacl se tokosra el lohngak, el suk in unilya Moses. Tusruktu Moses el kaingla ac som muta in acn Midian. Sie len ah, ke Moses el muta pe lufin kof se, **16** na acn itkors natul Jethro, mwet tol lun Midian, tuku in ut kof ac oayapa nwek mwe nim kof nimen sheep ac nani nutin papa tumaltal ah. **17** Na oasr kutu mwet liyaung sheep ac nani tuku lusak acn natul Jethro ah. Moses el tuyak ac kasru ac ekasr ah, ac el sang kof nimen kosro nutin papa tumaltal ah. **18** Ke elos folokla nu yurin papa sac, el siyuk selos, "Komtak ku sa folok misenge?" **19** Elos topuk, "Mwet Egypt se kasrekut ke kutu pac mwet liyaung sheep aklokoaloye kut, ac el oayapa ut kof lasr ac kiteya pac kosro natusr ah." **20** El siyuk selta, "El aya? Komtal ku tia usalu? Fahla solalma elan wi kut mongo." **21** Ouinge Moses el sulela elan mutana we. Na Jethro el esalang Zipporah, acn natul, in mutan kial. **22** Zipporah el oswela wen se, ac Moses el fahk, "Nga mwetsac se nu fin facl se inge, ouinge nga fah sang inel Gershom." **23** Tukun yac pus, tokosra lun acn Egypt el misa, tusruktu mwet Israel srakna yohk akkohs nu selos, ac elos sasaolana ke orekma upa lalos. Elos wowoyak ac suk kasru sin God. **24** Ac God El lohng pusren sasao lalos ac El esam wuleang lal yorol Abraham, Isaac, ac Jacob. **25** El liye ac etu ouyen keok lun mwet Israel, ac El kena kasrelas.

3 Sie len ke Moses el karingin sheep ac nani natul Jethro, su papa tumun mutan kial ac el mwet tol lun Midian, el pwanla kosro inge alukela yen mweisis ac sun eol mutual Sinai. 2 Lipufan se lun LEUM GOD sikyang nu sel we in luman sie e ma tuku liki infulwen sak srisrik soko. Moses el lut ke el liye lah sak soko ah firir a tiana firirla. 3 El nunku sel, "Mea na usrnuk se inge? Efu sak soko inge ku tia firirla? Nga ac kuhfla nu kac ngan liye." 4 Ke LEUM GOD El liye lah Moses el kalukyang, El pang nu sel liki infulwen sak soko ah, "Moses! Moses!" El topuk, "Nga pa inge." 5 Na God El fahk, "Tu na insacn. Sarukla fahluk lom an, mweyen kom tu fin fohk mutual. 6 Nga pa God lun papa matu tomom — God lal Abraham, Isaac, ac Jacob." Ouinge Moses el afinya mutual, mweyen el arulana sangeng in getang nu sin God. 7 Na LEUM GOD El fahk, "Nga liye lulan keok lun mwet luk fin acn Egypt. Nga lohng pusren tung lalos ke elos wowoyak tuh in moliyukla elos liki ipoun mwet su akkohsyelos. Nga kalem ke lulan keok lalos. 8 Na pa nga oatume in molelosla liki mwet Egypt ac usalosme liki acn we nu ke sie facl lulap, sie facl mut ac kasrup fohk we, su mwet Canaan, mwet Hit, mwet Amor, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus muta we inge. 9 Pwayena nga lohng pusren tung lun mwet luk, ac nga liye lulan sulallal lun mwet Egypt nu selos. 10 Inge nga ac supwekomla nu yurin tokosra lun Egypt tuh kom in ku in kolla mwet luk liki facl sel." 11 Tuh Moses el fahk nu sin God, "Ku su nga uh, tuh nga in som nu yorol tokosra ac usla mwet Israel liki acn Egypt?" 12 God El topuk, "Nga ac fah wi kom, ac pacl se kom use mwet uh liki acn Egypt kowos ac fah alu nu sik fin eol soko inge. Pa inge mwe akpwayeri lah nga pa supwekomla." 13 Na Moses el fahk nu sin God, "Ke nga ac som nu yurin mwet Israel ac fahk nu selos, 'God lun papa tomosuh pa supweyume nu yuruwos,' elos ac fah siyuk sik, 'Su inel an?' Na mea nga ac fahk nu selos?" 14 God El fahk, "Nga Nuna Nga Ah Na. Kom fah fahk nu selos, 'El su pangpang NGA, pa supweyume nu yuruwos.' 15 Fahlku sin mwet Israel laha, LEUM GOD lun papa tumalos somla — God lal Abraham, Isaac, ac Jacob — pa supwekom nu yorolos. Pa inge Inek nwe tok, ac fwil nukewa fahsru uh ac fah pangonyu ouinge. 16 Som ac orani mwet kol lun Israel nu sie, ac fahk nu selos laha, LEUM GOD lun papa matu tumalos — God lal Abraham, Isaac, ac Jacob — pa sikkot nu sum. Fahk nu selos laha nga tuku nu yorolos tari ac nga liye ma mwet Egypt oru nu selos. 17 Nga sulela tari laha nga ac usalosla liki facl Egypt, yen akkeokyeyuk elos we, ac nga fah usalos nu in sie facl mut ac kasrup fohk we — facl sin mwet Canaan, mwet Hit, mwet Amor, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus. 18 "Mwet luk elos ac fah porongo ma kom fahk nu selos. Na kom, ac mwet kol lun mwet Israel, fah som nu yurin tokosra lun Egypt ac fahk nu sel, 'LEUM GOD lun mwet Hebrew El sikme nu sesr. Inge lela nu sesr kut in fahsru ke len tolun nu yen mweisis in oru mwe kisa lasr nu sin LEUM GOD lasr.' 19 Nga arulana etu lah tokosra lun Egypt fah tia lela kowos in som nwe ke na po ku lun God akkeokyal. 20 Tusrukta nga ac orekmakin ku luk in kai Egypt ke mwe aksangeng lulap. Tukun ma inge el ac fah filikowosla. 21 "Nga fah oru mwet Egypt in akfulatey kowos, tuh pacl mwet luk uh ac som elos fah tia pisinpo. 22 Mutan Israel nukewa fah som nu yurin mwet tulan Egypt lalos, oayapa yurin mutan Egypt su muta in lohm selos, ac siyuk nukruk ac mwe yun gold ac silver selos. Na mwet Israel fah filiya ma inge fin wen ac acn natulos. Ouinge elos ac fah usla mwe kasrup lun mwet Egypt."

4 Na Moses el topuk LEUM GOD ac fahk, "Tusrukta fin pa mwet Israel elos tiana lulalfongiyu ac tia porongo ma nga fahk uh, mea nga ac oru elos fin fahk mu kom tiana sikme nu sik?" 2 Ouinge LEUM GOD El siyuk sel, "Mea se inpoum an?" El topuk, "Sikal soko." 3 LEUM GOD El fahk, "Sisyu nu infohk an." Pacl se ke Moses el sisya ah, sikal soko ah ekla nu ke wet soko, ac Moses el kaing liki. 4 Na LEUM GOD El fahk nu sel, "Kui, sruokya pulal ac sruakak." Na Moses el asroela paul ac sruokya, na wet soko ah sifilpa ekla sikal soko. 5 LEUM GOD El fahk, "Oru ouinge in akpwayeri nu sin mwet Israel lah LEUM GOD lun papa tumalos — God lal Abraham, Isaac, ac Jacob — El sikyak nu sum." 6 LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sel Moses, "Isongya poum nu luin nuknuk lom an." Moses el akos; ac ke el eisla paol liki nuknuk lah ah, mas lepa oan kac, fasfrasr oana snow. 7 Na LEUM GOD El fahk, "Sifilpa isongya poum nu luin nuknuk lom an." El oru oana, ac ke el eisla, paol kwela ac oana meet ah. 8 LEUM GOD El fahk, "Elos fin tiana porongekom ku lulalfongi mwennen se meet an, na elos ac fah lulalfongi ke mwennen se aktluo uh. 9 Na elos fin tiana lulalfongi ke mwennen luu inge ac srakna tia lungse lohng pusrem, kom utiya kutu kof infaci Nile ac ukuuya infohk ah. Kof ah ac fah ekla nu ke srah." 10 Tuh Moses el fahk, "O Leum, nunak munas nu sik. Nga nuna mwet supah in kaskas se, ac inge ke kom sramsriram nu sik, nga srakna supah in kas. Nga pahtlac in nunkauk ma ngan fahk, ac nga kaskas lohlo." 11 LEUM GOD El fahk nu sel, "Su oralalal mwet uh? Su oru mwet se in koflana kaskas ku sulohngkas? Su oralalal mwet se in liyaten ku in kun? Nga, LEUM GOD. 12 Fahsrot! Nga ac kasrekrom in sramsriram, ac nga ac fah fahk nu sum ma kom in fahk." 13 Tuh Moses el fahk, "O Leum, nunak munas, supwala sienia mwet." 14 Na LEUM GOD El kasrkusrak sel Moses ac fahk, "Ac Aaron, tamulel Levi se wiom ah? Nga etu lah el mwet pah in kas se. Inge, el ac tuku in osun nu sum, ac el ac arulana engan in liye kom. 15 Kom ku in sramsriram nu sel ac fahk ma elan fahk. Nga ac kasrekromtala kewa in kaskas, ac nga ac fahk nu sumtal ma komtal in oru. 16 El ac fah mwet sramsriram lom ac aol kom in kaskas nu sin mwet uh. Na kom ac fah oana God nu sel in fahkang ma elan

fahk. 17 Us sikal soko ingan wi kom — kom ac fah orek su liyaung mwet kohs, ac mwet Israel su mwet kol lalos mwenmen kac.” 18 Na Moses el folokla nu yorol Jethro, 7 in tia sifil sang mah pao nu sin mwet Israel in orek papa tumun mutan kial, ac fahk nu sel, “Nunak munas, brick kac, a elos in sifacna som suk. 8 Tusruktu elos lela nga in folokla nu yurin sou luk in acn Egypt in liye in oru na pisen brick ma elos muta oru meet ah — in lah elos srakna moul.” Jethro el insese nu kac ac wilkas tia pueni. El fahk, “Srikla orekma itukyang nu selos an, nu sel. 19 Ke Moses el srakna muta Midian, LEUM GOD pa sis elos kwafe na sik nga in fuhlelosla in som orek El fahk nu sel, “Folokla nu Egypt tuh elos nukewa su suk kisa nu sin God lalos uh! 9 Sang orekma lalos an in in unikomi elos misa.” 20 Ouinge Moses el us mutan kial upa liki meet ah, ac oru elos in kafofo, tuh in wangin ac wen natul, fuhleltah uh fin soko donkey ac mukuiyak paci lalos in muta porongo kas kikiap inge.” 10 Mwet nu Egypt. El us sikal soko ma God El fahk nu sel elan liyaung mwet kohs ac mwet Israel su kol orekma lalos us. 21 LEUM GOD El sifilpa fahk nu sel Moses, “Inge ke elos som ac fahk nu sin mwet Israel, “Tokosra el fahk kom ac folokla nu Egypt uh, aklohya in oru mwenmen mu el ac tia sifilpa supu mah pao nu suwos. 11 El mu nukewa ma nga sot ku nu sum in oru ye mutual tokosra. kowos in sifacna som eis yen na kowos ku in konauk we, Tusruktu nga fah akupaye nunkal tokosra, ac el ac fah tusruk pisen brick kowos ac oru an in pisa se na meet tia fuhlela mwet uh in som. 22 Na kom fah fahk nu sel ah.” 12 Ouinge mwet uh fahsrelik yen nukewa fin acn lah nga, LEUM GOD, fahk mu, ‘Israel pa wen se emeet Egypt sukok mah pao nu ke brick. 13 Mwet liyaung mwet nutik. 23 Nga fahk nu sum in fuhlela wen nutik in som kohs elos srike na in kalyaelos in oru na pisen brick sac, tuh elan ku in alu nu sik, a kom srunga. Inge nga ac oana ke elos tuh orala ke paci ma itukyang mah pao nu uniya wen se oemeet nutum.” 24 Ke sie acn in aktuktuk selos. 14 Mwet liyaung mwet kohs elos sringil mwet kol ke inkaneke nu Egypt, LEUM GOD El sonol Moses ac orekma lun mwet Israel, su elos srirngiya in liyaung oru elan unilya. 25 Tuh Zipporah el sruak eot kosroh orekma uh. Elos kouyak ac siyuk, “Efu komtal ku tia oru se, ac supukla kulun ma mukul lun wen natul, ac sang na pisen brick se ma komtal oru meet ah?” 15 Na mwet pusralla falkal Moses, ac fahk, “Pwayena kom pa mukul kol orekma lun mwet Israel elos som nu yorol tokosra ac ke srah tumuk.” 26 Ouinge LEUM GOD El tila unilya fahk, “Efu tokosra ku oru ange nu sesr? 16 Tia ituku mah Moses. Na mutan sac sifilpa fahk, “Kom mukul tumuk in pao nu sesr, a srakna sapkinyuk kut in orek brick! Ac srah ke sripen kosrala.” 27 Na LEUM GOD El fahk nu inge stringsring kut. Ma koluk inge ma lun mwet lom uh.” sel Aaron, “Som nu yen mwesis in osun nu sel Moses.” 17 Tokosra el topuk, “Komtal alsrangeser ac tia lungse Ouinge el som ac sonol pe eol mutual. Ac ke el sonol orekma, pa pwanang komtal siyuk ngan lela nu sumtal in el ngok mutual. 28 Na Moses el fahkang nu sel Aaron som ac orek kisa nu sin LEUM GOD. 18 Folokla orekma ma nukewa ma LEUM GOD El tuh fahk ke El supwal Wangin mah pao ac itukot nu sumtal, tuh kowos in oru elan folok nu Egypt. El oayapa srumun ke mwenmen su na pisen brick sac.” 19 Mwet kol orekma lun mwet Israel LEUM GOD El sapkin elan oru. 29 Ouinge Moses ac akilenak lah ac arulana koluk nu selos, ke fwackyng Aaron som nu Egypt ac pangoneni mwet kol lun Israel tari elos in oru na pisen brick se ke len nukewa oana nukewa nu sie. 30 Aaron el srumun nu selos ma nukewa ke elos muta oru meet ah. 20 Ke elos illa, elos sonol ma LEUM GOD El fahk nu sel Moses, na Moses el oru Moses ac Aaron su tu soanelos. 21 Na elos fahk nu mwenmen nukewa ye mutualos. 31 Elos lulalfungi ma seltal, “LEUM GOD El liye ma komtal oru nu sesr inge elos liye ac lohng, ac ke elos lohng lah LEUM GOD El ac El ac fah kai komtal mweyen ke sripomtal tokosra ac tuku nu yorolos ac liye lupan mwe keok orek nu selos, elos faksufi ac alu.

5 Na Moses ac Aaron som nu yurin tokosra Egypt ac fahk, “LEUM GOD lun Israel El fahk, ‘Fuhlela mwet luk in som, tuh elos fah ku in oru sie kufwa in afkulatyeuyu yen mwesis.’” 2 Tokosra el kouyak ac fahk, “Su LEUM GOD? Efu ku ngan lohngol ac fuhlela mwet Israel in som? Nga tia etu ke LEUM GOD, ac nga fah tia lela mwet Israel in som.” 3 Moses ac Aaron topkol, “God lun mwet Hebrew El sikme nu sesr. Lela nu sesr kut in fahsru ke len tolou nu yen mwesis in oru mwe kisa lasr nu sin LEUM GOD lasr. Kut fin tia oru, El ac fah unikuti ke mas ku ke mweun.” 4 Tokosra el fahk nu sel Moses ac Aaron, “Efu komtal ku nunku in tulokinya orekma lun mwet uh? Kulana, tusruktu nga tiana fahkyuyak nu selos ke Ine Mwet kohs ingan in folokla orekma! 5 Kowos arulana pus liki mwet Egypt uh, a inge kowos lungse mongla, tia Luk yorolos in sang nu selos faci Canaan, faci se su elos orekma!” 6 Ke len sacna, tokosra el sapkin mwet Egypt tuh mutangan mwetsac we. 5 Inge nga lohng sasao lun

6 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Inge kom ac fah liye ma nga ac oru nu sel tokosra. Ke po ku luk, nga ac oru elan fuhlela mwet luk uh in som. Aok, nga ac oru elan luselosla liki faci sel uh.” 2 God El kaskas nu sel Moses ac fahk, “Nga pa LEUM GOD. 3 Nga tuh sikyng nu sel Abraham, ac Isaac, ac Jacob, oana ke nga God Kulana, tusruktu nga tiana fahkyuyak nu selos ke Ine mutual luk: LEUM GOD. 4 Nga oayapa oakiya wuleang tuh mutangan mwetsac we. 5 Inge nga lohng sasao lun

mwet Israel, su mwet Egypt akkohsyé, ac nga esam na wuleang luk. 6 Ouinge fahk nu sin mwet Israel lah nga fahk mu, 'Nga pa LEUM GOD. Nga fah tulekowosla ac aksukosokyekowos liki moul in kohs lowos yurin mwet Egypt. Nga fah asroela po kulana luk in use kaiyuk upa nu faclos, ac nga fah molikowosla. 7 Nga fah oru tuh komws in mwet luk sifacna, ac nga fah God lowos. Kowos fah etu lah nga pa LEUM GOD lowos ke pacl se nga ac aksukosokyé kowos liki moul in kohs lowos in Egypt. 8 Nga ac fah us kowos nu in sie facl su nga orek wulela ku kac in sang nu sel Abraham, Isaac, ac Jacob. Ac nga ac sot nu suwos tuh in facl suwos. Nga LEUM GOD." 9 Moses el fahk ma inge nu sin mwet Israel, tusrukta elos tiana porongel, mweyen wanginla finsrak lalos ke sripen upala akkohs orek nu selos. 10 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 11 "Som ac fahk nu sel tokosra lun Egypt elan fuhlela mwet Israel in som liki facl sel an." 12 Tuh Moses el topuk fahk, "Mwet Israel inge elos tiana lohngyu, na ac fuka tuh tokosra elan lohngyu? Nga mwet na supah in kas se." 13 LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron, "Fahkang nu sin mwet Israel ac Tokosra Egypt lah nga supwekomtal in kolla mwet Israel liki facl Egypt." 14 Reuben, wen se emeet natul Jacob, oasr wen akosr natul: Hanoch, Pallu, Hezron, ac Carmi. Eltal pa mwet matu mutaweyen sou inge su ekin inelos. 15 Simeon, oasr wen onkosr natul: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Zohar, ac Shaul, wen nutin mutan Canaan se. Eltal pa mwet matu mutaweyen sou inge su ekin inelos. 16 Levi, oasr wen tolu natul: Gershon, Kohath, ac Merari. Eltal pa mwet matu mutaweyen sou inge su ekin inelos. Levi el moul yac siofok tolngoul itkosr. 17 Oasr wen luo natul Gershon: Libni ac Shimei, ac pukanten fwilin tulik natulos. 18 Oasr wen akosr natul Kohath: Amram, Izhar, Hebron, ac Uzziel. Kohath el moul yac siofok tolngoul tolu. 19 Oasr wen luo natul Merari: Mahli ac Mushi. Pa inge sou nukewa lal Levi ac takinyen fwilin tulik natulos. 20 Amram el payuk sin mutan se wien papa tumal ah, Jochebed, su oswella Aaron ac Moses. Amram el moul yac siofok tolngoul itkosr. 21 Wen tolu natul Izhar: Korah, Nepheg, ac Zichri. 22 Wen tolu pac natul Uzziel: Mishael, Elzaphan, ac Sithri. 23 Aaron el payuk sel Elisheba, acn natul Amminadab ac ma wial Nahshon. El oswella Nadab, Abihu, Eleazar, ac Ithamar. 24 Wen tolu natul Korah: Assir, Elkanah, ac Abiasaph. Elos pa mwet matu mutaweyen sou nukewa natul Korah. 25 Elezar, wen natul Aaron, el payuk sin sie acn natul Putiel, su oswella Phinehas. Pa inge sifen sou nukewa ke sruf lun Levi. 26 Aaron ac Moses pa LEUM GOD El fahk nu se, "Kolla sruf nukewa lun Israel liki facl Egypt." 27 Eltal pa mwet ma fahkang nu sin tokosra Egypt in aksukosokyela mwet Israel. 28 Ke LEUM GOD El kaskas nu sel Moses in acn Egypt, 29 El fahk, "Nga pa LEUM GOD. Fahk nu sin Tokosra Egypt ma nukewa nga fahk nu sum uh." 30 Tuh

Moses el topuk, "Kom etu lah nga mwet na supah in kas se. Na ac fuka tuh tokosra elan lohngyu?"

7 LEUM GOD El fahk, "Nga ac oru kom in oana God nu sel tokosra, ac Aaron, tamulel lom, ac fah kaskas nu sel oana mwet palu se lom. 2 Fahk nu sel Aaron ma nukewa nga sapkin nu sum uh, ac el ac fah fahk nu sel tokosra elan lela mwet Israel in som liki facl sel uh. 3 Tusrukta nga ac akupaye nunkal tokosra, ac finne pus mwe aksangeng nga oralia in acn Egypt, 4 el ac fah tiana lohng kom. Na nga fah sang mwe kai na upa nu fin acn Egypt ac kolla mwet in sruf nukewa luk liki facl sac. 5 Na mwet Egypt elos tufah etu lah nga pa LEUM GOD, ke pacl se nga ac srukak pouk lainulos, ac kolla mwet Israel liki facl selos." 6 Moses ac Aaron oru oana God El sapkin. 7 Ke pacl se eltal kaskas nu sel tokosra, Moses el yac oalngoul matwal, ac Aaron el yac oalngoul tolu. 8 LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron, 9 "Tokosra el fin sap komtal in oru sie mwenmen in akpwayeye kas lomtal uh, fahk nu sel Aaron elan srukak sikal lal ac sisya nu infohk uh ye mutual tokosra, na ac fah ekla nu ke wet soko." 10 Ouinge Moses ac Aaron som nu yorol tokosra, ac oru oana LEUM GOD El sap. Aaron el sisya sikal lal nu ye mutual tokosra ac mwet fulat lal, ac sikal soko ah ekla nu ke wet soko. 11 Na tokosra el pangonma mwet lalmwetmet ac mwet orek inutnut lal, ac elos oru oapania. 12 Elos sisya sikal lalos ah, ac sikal lalos uh ekla wet pac. Tusrukta sikal lal Aaron ah okomla sikal lalos ah. 13 Ne ouinge, nunak lal tokosra srakna upa, ac el tiana lohngol Moses ac Aaron, oana ma LEUM GOD El tuh fahk. 14 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Arulana upa nunkal tokosra, ac el tiana lela mwet ah in som. 15 Ouinge fahla ac sonol lututang ke el ac tufokla nu ke Infacl Nile uh. Us sikal soko ma tuh ekla nu ke wet soko ah, ac soanel pe infacl ah. 16 Na kom fahk nu sel tokosra, 'LEUM GOD lun mwet Hebrew El supweyume in fahkot nu sum kom in fuhlela mwet lal ah in som, tuh elos in ku in alu nu sel in acn mwesis. Tuh pa kom tiana akos. 17 Inge, Tokosra, LEUM GOD El fahk mu kom ac fah etu lah su El uh ke ma El ac oru. Liye, nga ac sringsilya fin kof uh ke sikal soko inge, na kof uh ac fah ekla nu ke srah. 18 Ik infacl ah ac fah misa, ac infacl uh ac fah arulana pusrosrak, oru mwet Egypt ac fah tia ku in nim kof kac." 19 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Fahkang nu sel Aaron elan us sikal lal ah ac kolak ac asroela nu fin infacl nukewa, inyoia ac inlulu nukewa in acn Egypt. Kof uh ac fah ekla nu ke srah, na ac fah oasr srah yen nukewa, finne luin tup sak ac mwe neinyuk kof ma orek ke eot." 20 Na Moses ac Aaron oru oana LEUM GOD El sapkakin. Ye mutun tokosra ac mwet fulat lal, Aaron el kolak sikal lal ac sringsilya kof infacl ah, ac kof loac ekla nu ke srah. 21 Ik infacl ah misa, ac foul infacl uh arulana pusrosrak, oru mwet Egypt tiana ku in nim kof kac. Oasr srah yen nukewa in Egypt. 22 Na mwet inutnut lal tokosra orala

mwenmen lalos ac sifyak oapana, ac nankal tokosra srakna upa. Oana ke LEUM GOD El tuh fahk, tokosra el tiana lohngol Moses ac Aaron. 23 El folokla nu inkul fulat sel, ac tiana lohang nu ke ma sifyak inge. 24 Mwet Egypt nukewa pikin pe infacl ah in suk kof in nimnim mweyén elos tia ku in nim kof ke infacl ah. 25 Len itkosr somla tukun LEUM GOD El sringlya infacl ah.

8 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Utyak nu ye mutual tokosra ac fahk nu sel lah LEUM GOD El fahk mu, 'Lela mwet luk ah in som, elos in ku in alu nu sik. 2 Kom fin srunga, nga ac fah kai mutunfaci sum uh, ac sang frog in osralik acn nukewa. 3 Infaci Nile ac fah arulana sessesla ke frog, su ac fah sroak liki infaci ah ac utyak nu inkul fulat sum, infukil in motul sum, mwe oan kiom, lohm sin mwet pwapa fulat lom ac mwet lom, oayapa luin nien manman lom ac ahlou in aryar flao. 4 Frog inge ac fah sroak nu fom ac nu fin mwet lom, ac nu fin mwet pwapa fulat lom.'" 5 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Fahk nu sel Aaron elan asroela sikal lal ah nu fin infaci, inyoac, ac inlulu nukewa, ac oru frog uh in sroak ac afunla fin acn Egypt." 6 Ouinge Aaron el asroela sikal lal fin kof uh, ac frog uh otaky ac afunla acn uh. 7 Tusruk mwet orek inutnut elos orekmakin pac ku lukma lalos ac oru tuh in oasr pac frog utyak nu fin acn uh. 8 Tokosra el solalma Moses ac Aaron ac fahk nu seltal, "Pre ac siyuk sin LEUM GOD Elan eisla frog inge liki acn uh, na nga ac fah fuhlela mwet lowos in som, elos in ku in orek kisa nu sin LEUM GOD." 9 Moses el topuk ac fahk, "Nga arulana engan in pre nu sin LEUM GOD inem. Fahkma pacl nga ac pre keim ac oayapa inen mwet pwapa fulat lom ac mwet lom, tuh frog uh in wanginla liki kom ac liki lohm suwos. Ac fah wangin frog lula sayen ma ke infaci Nile." 10 Tokosra el topuk ac fahk, "Pre lutu." Moses el fahk, "Nga ac oru oana kom fahk, na kom ac fah etu lah wangin sie god oana LEUM GOD, God lasr. 11 Ac fah wanginla frog liki kom ac liki inkul sum, ac liki mwet pwapa fulat lom ac mwet lom uh, sayen frog ke infaci Nile mukena." 12 Na Moses ac Aaron som lukel tokosra, ac Moses el pre nu sin LEUM GOD Elan eisla frog ma El tuh use in kael tokosra. 13 LEUM GOD El oru oana Moses el siyuk, ac frog ma oan in lohm, ku likinum, ku in imae misa kewa. 14 Mwet Egypt elos elosak frog uh in eol na lulap pukanten, oan nwe fohelela acn uh. 15 Ke tokosra el liye lah frog uh misa tari, el sifilpa akupaye nankal ac tia lohngol Moses ac Aaron, oana ke LEUM GOD El tuh fahk meet ah. 16 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Fahk nu sel Aaron elan puokya infohk uh ke sikal lal ah, na pukun kutkut infohk uh fin acn Egypt nufon ac ekla nu ke won srisrik ngalngul." 17 Ouinge Aaron el puokya infohk uh ke sikal lal, ac pukun kutkut infohk uh nufon in acn Egypt ekla nu ke won srisrik ngalngul, su tuhwi fin mwet ac fin kosro nukewa. 18 Mwet orek inutnut elos srike in orek mwenmen in use pac won srisrik ngalngul, tuh elos tia

ku. Oasr won srisrik ngalngul yen nukewa, 19 ac mwet orek inutnut uh fahk nu sel tokosra, "God pa oru ma inge!" Tusruk upala nankal tokosra, ac el tia lohngol Moses ac Aaron, oana ke LEUM GOD El tuh fahk ah. 20 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Toangna lutu, fahla sonol tokosra ke el ac som nu infaci ah, ac fahk nu sel mu LEUM GOD El fahk, 'Fuhlela mwet luk uh in som, elos in ku in alu nu sik. 21 Kom fin srangeser fuhlelosla, na nga ac kai kom ke nga ac supwaot un loang puspis nu fom ac nu fin mwet fulat lom ac mwet lom nukewa. Lohm sin mwet Egypt ac fah sessesla ke loang, ac fin fohk uh ac fah afila pac ke loang. 22 Tusrukta nga ac srela acn Goshen, yen mwet luk muta we, tuh in wangin loang we. Nga oru ouinge tuh kom in etu lah nga, LEUM GOD, nga oasr in fac se inge. 23 Nga fah oru in kalem lah oasr ekla inmasrlon mwet luk ac mwet lom. Mwe akul usrnuguk se inge ac sifyak lutu.'" 24 LEUM GOD El supwala un loang na pukanten nu in lohm sin tokosra ac lohm sin mwet fulat lal. Mutunfaci Egypt nufon musalla ke loang uh. 25 Na tokosra el solalma Moses ac Aaron ac fahk, "Som ac oru kisa lowos nu sin God lowos in fac se na inge." 26 Moses el topuk, "Ac tia fal in ouinge, mweyén mwet Egypt elos ac srunga ke kut ac kisakin kosro ma mutual selos nu sin LEUM GOD lasr, na ke kut ac kisakin kosro inge yen elos ku in liye, elos ac arulana srunga, pwanang elos ac tungal kut nweke kut misa. 27 Kut enenu in fahsr len tolou nu yen mwesis in oru kisa nu sin LEUM GOD lasr, oana El sapkin nu sesr." 28 Tokosra el fahk, "Nga ac fuhlela kowos in som kisa nu sin LEUM GOD lowos in acn mwesis, kowos fin tia som loesla. Tal pre keik." 29 Moses el topuk, "Tukunna nga ac som, nga ac fah pre nu sin LEUM GOD tuh lutu loang puspis inge fah som liki kom, ac liki mwet fulat lom ac mwet lom. Tusrukta, enenu na kom in tia sifil kiapweikut, ku kutong mwet inge in tia som orek kisa nu sin LEUM GOD." 30 Moses el illa ac som lukel tokosra, ac pre nu sin LEUM GOD, 31 ac LEUM GOD El oru oana siyuk lal Moses. Loang uh som lukel tokosra ac mwet fulat ac mwet lal nukewa. Wangin sie loang lula. 32 Na tokosra el sifil pacna akupaye nankal, ac tiana fuhlela mwet uh in som.

9 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Utyak nu ye mutual tokosra ac fahk nu sel lah LEUM GOD lun mwet Hebrew El fahk, 'Lela mwet luk in som, tuh elos in ku in alu nu sik. 2 Kom fin sifilpa srunga fuhlela elos in som, 3 nga ac kai kom, ac supwaot sie mas na upa nu fin kosro nukewa — horse nutum, donkey nutum, camel, cow, sheep ac nani. 4 Nga fah sraclik kosro nutin mwet Israel liki kosro nutin mwet Egypt, na ac fah wangin kosro nutin mwet Israel misa. 5 Nga, LEUM GOD, oakiya tuh lutu nga fah oru ma inge.'" 6 Len se toko, LEUM GOD El oru oana El fahk, ac kosro nukewa nutin mwet Egypt ah misa, a tia soko kosro nutin mwet Israel misa. 7 Tokosra el sapla siyuk lah mea sifyak, na fwackyang nu sel lah wangin sokofanna kosro nutin mwet Israel misa.

Tusruktu upa na nankal ac el tia lela mwet ah in som. **8** wuleot in filikowosla in som. Kowos tia enenu in sifilpa Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron, "Eis kutu muta yenu." **9** Moses el fahk nu sel, "Pacl se na nga illa apat an inpoumtal liki funyu uh, na Moses elan sisak nu lucng ye mutual tokosra. **10** Ac fah sokelik oana fofosf lun fohfkfok fin acn nukewa lun Egypt, ac yen nukewa ac sifyak faf su ac orala ruf aryar fin mwet ac fin kosro." **11** Ouinge elta eis kutu apat ac tu ye mutual tokosra. Moses el sisak nu lucng, ac apat uh ekla faf su orala ruf aryar ke monin mwet ac kosro uh. **12** Mwet orek inutnut uh koflana tuku nu ye mutual Moses, mweyen manolos wi afla ke faf, oana mwet Egypt nukewa ngia. **13** Na LEUM GOD El akupaye nankal tokosra, tuh elan tia lungse lohngol Moses ac Aaron, oana ke LEUM GOD El tuh fahk nu sel Moses meet ah. **14** Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Toangna lutu, kom in som tu ye mutual tokosra ac fahkang nu sel lah LEUM GOD lun mwet Hebrew El fahk, 'Fuhlela mwet luk in som, tuh elos in ku in alu nu sik.' **15** Nga funu srukak pouk in lain kom ac mwet lom ke mas, kowos lukun wanginla na pwaye. **16** Tusruktu sripa se sis nga lela kom in moulna, tuh in fahkak ku luk nu sum, ac inek in pwengelik nu fin faclu nufon. **17** Ne ouinge, kom srakna inse fulat ac tia lungse lela mwet luk uh in som. **18** Ke pacl se na inge lutu, nga fah oru sie af na matol ac af yohk kosra, su tia liyeyuk oemeet me in acn Egypt. **19** Inge sapkin tuh kosro nutum ac ma nukewa saya ma muta in imah uh in utukyak nu in lohm uh. Af yohk kosra ac fah kahki nu fin mwet ac kosro ma mutana in imae ac tia utukyak nu in lohm ah, ac elos nukewa fah misa." **20** Kutu sin mwet fulat lal tokosra elos sangeng ke ma LEUM GOD El fahk inge, oru elos usak mwet kohs lalos ac kosro natulos nu in lohm ah. **21** A kutu mwet uh tia lohang nu ke ma LEUM GOD fahk, ac fuhlelana mwet kohs lalos ac kosro natulos in mutana in imae. **22** Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Sralak poum nu lucng, ac af yohk kosra fah kahki nu fin mutunfaci Egypt nufon — nu fin mwet, kosro, ac mwe yok in imae nukewa." **23** Ouinge Moses el srukak sikal lal ac kolak nu lucng, ac LEUM GOD El supweya pulahl ac af yohk kosra, ac sarom kasri nu in fohk uh. LEUM GOD El supweya **24** af na matol ac yohk kosra, ac oasr sarom yen nukewa. Paka se inge upa liki kutena paka ma sifyak meet in acn Egypt. **25** Fin acn Egypt nufon, af upa se inge kunausla ma nukewa ma oan likinum ac in imae, weang mwet ac kosro — kunausla mahsrik nukewa ac koteya sak nukewa. **26** Acn Goshen mukena, yen mwet Israel muta we, pa wangin af upa we. **27** Tokosra el sapla solalma Moses ac Aaron, ac fahk nu seltal, "Nga sifacna fahkyuyak inge lah oasr ma koluk luk. LEUM GOD pa suwos, ac nga ac mwet luk uh pa tafongla. **28** Pre nu sin LEUM GOD, mweyen pulahl ac af yohk kosra inge arulana upala nu ses! Nga

wuteot in filikowosla in som. Kowos tia enenu in sifilpa liki siti uh, nga fah sralak pouk in pre nu sin LEUM GOD. Pulahl ac fah tui, ac ac fah wanginla af upa, tuh kom fah ku in etu lah faclu ma lun LEUM GOD. **29** Tusruktu nga etu lah kom ac mwet fulat lom srakna tia sangeng sin LEUM GOD." **30** Flax ac barley kunausyukla ke af upa sac, mweyen barley ah mwesrla ac flax ah tufacna fokla. **31** Tusruktu wangin wheat musalla, mweyen soenna kapak. **32** Moses el som lukel tokosra, illa liki siti uh, ac sralak paol nu lucng ac pre nu sin LEUM GOD. Na pulahl wi af yohk kosra ah tui, ac tiana sifilpa af. **33** Ke tokosra el lieye ma sifyak uh, el sifilpa orekma koluk. El ac mwet fulat lal ah sifilpa akupaye nankalos. **34** Na in oana ke LEUM GOD El tuh fahk nu sel Moses meet mu tokosra el ac mau tia lela mwet Israel in som, ouinge el tiana lela.

10 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Fahla ac utyak nu ye mutual tokosra. Nga oru el ac mwet fulat lal uh in upa nankalos, ngan ku in oru mwenmen inge ye mutualos, **2** oayapa tuh kowos in ku in srumun nu sin tulik nutuwos ac tulik nutin tulik nutuwos ke nga tuh oru mwet Egypt uh in oana mwet lalfon ke mwenmen ma nga oru. Na kowos nukewa fah etu lah nga pa LEUM GOD." **3** Ouinge Moses ac Aaron som nu yorol tokosra ac fahk nu sel, "LEUM GOD lun mwet Hebrew El fahk, 'Ac puta kac pacl kom ac tia akpusiselye kom nu sik? Fuhlela mwet luk in som tuh elos in ku in alu nu sik.' **4** Kom fin srangresr na, nga ac use locust puppis nu fin acn sum lutu. **5** Ac fah arulana pukanten, oru elos ac afunla fin fohk uh nufon. Elos ac fah kangla ma nukewa ma af upa sac tia kunausla, finne sak ma lula. **6** Elos ac nwakla lohm nukewa inkul sum, ac lohm nukewa sin mwet fulat lom ac mwet nukewa lom. Mwet matu lom nukewa tiana lieye ma koluk ouinge emeet me." Na Moses el illa som. **7** Mwet fulat lal tokosra fahk nu sel, "Mwet se inge ac aklokoalokyte kut nwe ngac? Tari fuhlela mwet Israel inge in som, elos in ku in alu nu sin LEUM GOD lalos. Ya kom tia liye lah acn Egypt arulana musalla?" **8** Na folokinyukme Moses ac Aaron nu yorol tokosra, ac el fahk nu seltal, "Kowos ku in som ac alu nu sin LEUM GOD lowos. Tusruktu su ngac ac som an?" **9** Moses el topuk, "Kut nukewa ac som, tulik ac mwet matu wi pac. Kut ac us wen ac acn naturs, sheep ac nani naturs, ac cow naturs, mweyen kut enenu in oru sie kufwa in akfulaty LEUM GOD." **10** Tokosra el fahk, "Nga fulahk ke LEUM GOD lah nga fah tiana fuhlela kom in us mutan ac tulik nutuwos! Kalem lah kowos akoo in tuyak lain kut. **11** Mo, tia ouingan! Mukul mukena ku in som ac alu nu sin LEUM GOD, fin pa ingan ma kowos lungse an." Ke ma inge, Moses ac Aaron lillilla liki ye mutual tokosra. **12** Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Sralak poum nu fin acn Egypt in use locust uh. Elos fah tuku kangla ma nukewa ma kapak, ma tia musalla ke af yohk kosra sac." **13** Ouinge Moses el kolak sikal lal ah, ac LEUM GOD El

oru sie eng in tuhyak kutulap me, in uk acn we ke len ac kulansap se su muta ke nien itat wheat. Wounse mukul fong nufon se. Ke lotutang tok ah, eng uh use locust uh. nutin cow nukewa fah misa pac. 6 Ac fah oasr tung lulap 14 Elos rirme afunla fin facl sac nufon. Un locust inge ngisyak fin acn Egypt nufon, ma tia lohngyuk emeet me, arulana matol liki kutena ma liyeyuk meet me, ku ac fah ac ac fah tia pac sifil lohngyuk tok. 7 A wangin sokofanna tia pac liyeyuk tok. 15 Elos afunla fin fohk uh nwe ke acn kosro ngalngul ac woi mwet Israel ku kosro natulos. Na uh sroalsroalla kaclos. Elos kangla ma nukewa ma af kowos fah etu lah nga, LEUM GOD, pa sraclik mwet yohk kosra sac tia kunausla — fokinsak nukewa ulun Egypt ac mwet Israel.” 8 Moses el aksafyela sramsrak sak uh wi pac. Tia ma folfolsra se lula ke sak nukewa fin lal ke el fahk mu, “Mwet fulat lom nukewa ac fah tuku nu acn Egypt nufon. 16 Na tokosra el sulaklak pangnolma yuruk ac faksufi ye mutuk, ac elos ac fah kwafe sik in us Moses ac Aaron ac fahk, “Nga oru ma koluk lain LEUM mwet luk nukewa som. Toko, nga fah som.” Na Moses el GOD lowos ac lain kowos. 17 Ke ma inge, nunak munas som lukel tokosra ke kasrkusrak lulap. 9 LEUM GOD El nu sik ke pacl sefanna inge, ac pre nu sin LEUM GOD tuh fahk nu sel Moses, “Tokosra el ac tiana lohng kom, lowos Elan eisla mwe misa lulap se inge likiyu.” 18 tuh nga fah ku in akpusye mwennen luk in facl Egypt.” Moses el som lukel tokosra ac pre nu sin LEUM GOD. 19 Ac LEUM GOD El ekulla eng uh nu ke sie eng na upa roto me, su orani nufon locust uh ac okla nu in Meoa Srusra. Tia siefanna locust lula in facl Egypt nufon. 20 Tusruktu LEUM GOD El akupaye nunkal tokosra, ac el tia fuhlela mwet Israel in som. 21 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Sralak poum nu lucng, ac sie lohsr na matoltol fah sunya acn Egypt, sie lohsr ma ku in puleyuk.” 22 Moses el sralak paol nu lucng, ac sie lohsr matoltol apnemi Egypt nufon ke len tol. 23 Mwet Egypt tia ku in liye sie sin sie, ac wangin sie mwet illa liki lohm sel ke pulan pacl sac. A funu mwet Israel, oasr kalem yen elos muta we. 24 Tokosra el pangnol Moses ac fahk nu sel, “Kowos ku in som ac alu nu sin LEUM GOD. Mutan ac tulik an ku in wi kowos som. Tusruktu sheep, nani, ac cow nutuwos an ac tia wi.” 25 Moses el topuk, “Fin ouingan, kom enenu in srukak kosro mwe kisa, ac mwe kisa firir, tuh kut in kisakin nu sin LEUM GOD lasr. 26 Mo! Kut ac us na kosro natush uh wi kut — tia sokofanna ac muta. Kut sifacna pa ac sule kosro ma fal ke pacl kut alu nu sin LEUM GOD lasr. Kut ac tia etu lah kosro fuka kut ac kisakin nu sel nwe ke kut sun acn we.” 27 LEUM GOD El akupaye nunkal tokosra, ac el tiana fuhlelosa in som. 28 El fahk nu sel Moses, “Tiok liki ye mutuk! Taran ngan tia sifilpa liyekomyak. Len se nga ac liye komyak uh, kom ac misa!” 29 Moses el topuk, “Pwaye sum. Kom ac fah tia sifilpa liyeyu.”

11 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Mwe ongoiya sefanna lula nga fah sang nu sel Tokosra Egypt ac mwet lal. Tukun ma sacn el ac filikowsila in som. Aok, el ac sap ku nu suwos nukewa in som liki acn se inge. 2 Inge kaskas nu sin mwet Israel ac fahk nu selos nukewa, mukul ac mutan, in ngisre sin mwet tulan lalos ke mwe naweyuk gold ac silver.” 3 LEUM GOD El oru tuh mwet Egypt uh in akfulatyehu, mwe pulol kac. 4 Na Moses el fahk nu sel tokosra, “LEUM GOD El fahk, ‘Ke infulwen fong uh, nga ac fahsri sasla facl Egypt, 5 ac wounse mukul nukewa in Egypt fah misa, mutawauk sin wounse natul tokosra, su ac kulansap se su muta ke nien itat wheat. Wounse mukul fong nufon se. Ke lotutang tok ah, eng uh use locust uh. nutin cow nukewa fah misa pac. 6 Ac fah oasr tung lulap 14 Elos rirme afunla fin facl sac nufon, ma tia lohngyuk emeet me, arulana matol liki kutena ma liyeyuk meet me, ku ac fah ac ac fah tia pac sifil lohngyuk tok. 7 A wangin sokofanna tia pac liyeyuk tok. 15 Elos afunla fin fohk uh nwe ke acn kosro ngalngul ac woi mwet Israel ku kosro natulos. Na uh sroalsroalla kaclos. Elos kangla ma nukewa ma af kowos fah etu lah nga, LEUM GOD, pa sraclik mwet yohk kosra sac tia kunausla — fokinsak nukewa ulun Egypt ac mwet Israel.” 8 Moses el aksafyela sramsrak sak uh wi pac. Tia ma folfolsra se lula ke sak nukewa fin lal ke el fahk mu, “Mwet fulat lom nukewa ac fah tuku nu acn Egypt nufon. 16 Na tokosra el sulaklak pangnolma yuruk ac faksufi ye mutuk, ac elos ac fah kwafe sik in us Moses ac Aaron ac fahk, “Nga oru ma koluk lain LEUM mwet luk nukewa som. Toko, nga fah som.” Na Moses el GOD lowos ac lain kowos. 17 Ke ma inge, nunak munas som lukel tokosra ke kasrkusrak lulap. 9 LEUM GOD El nu sik ke pacl sefanna inge, ac pre nu sin LEUM GOD tuh fahk nu sel Moses, “Tokosra el ac tiana lohng kom, lowos Elan eisla mwe misa lulap se inge likiyu.” 18 tuh nga fah ku in akpusye mwennen luk in facl Egypt.” Moses el som lukel tokosra ac pre nu sin LEUM GOD. 19 Ac LEUM GOD El ekulla eng uh nu ke sie eng na upa roto me, su orani nufon locust uh ac okla nu in Meoa Srusra. Tia siefanna locust lula in facl Egypt nufon. 20 Tusruktu LEUM GOD El akupaye nunkal tokosra, ac el tia fuhlela mwet Israel in som. 21 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Sralak poum nu lucng, ac sie lohsr na matoltol fah sunya acn Egypt, sie lohsr ma ku in puleyuk.” 22 Moses el sralak paol nu lucng, ac sie lohsr matoltol apnemi Egypt nufon ke len tol. 23 Mwet Egypt tia ku in liye sie sin sie, ac wangin sie mwet illa liki lohm sel ke pulan pacl sac. A funu mwet Israel, oasr kalem yen elos muta we. 24 Tokosra el pangnol Moses ac fahk nu sel, “Kowos ku in som ac alu nu sin LEUM GOD. Mutan ac tulik an ku in wi kowos som. Tusruktu sheep, nani, ac cow nutuwos an ac tia wi.” 25 Moses el topuk, “Fin ouingan, kom enenu in srukak kosro mwe kisa, ac mwe kisa firir, tuh kut in kisakin nu sin LEUM GOD lasr. 26 Mo! Kut ac us na kosro natush uh wi kut — tia sokofanna ac muta. Kut sifacna pa ac sule kosro ma fal ke pacl kut alu nu sin LEUM GOD lasr. Kut ac tia etu lah kosro fuka kut ac kisakin nu sel nwe ke kut sun acn we.” 27 LEUM GOD El akupaye nunkal tokosra, ac el tiana fuhlelosa in som. 28 El fahk nu sel Moses, “Tiok liki ye mutuk! Taran ngan tia sifilpa liyekomyak. Len se nga ac liye komyak uh, kom ac misa!” 29 Moses el topuk, “Pwaye sum. Kom ac fah tia sifilpa liyeyu.”

fah sisla mwe pulol nukewa in lohm suwos an ke len se meet, tuh inmasrlon len itkosr inge fin oasr sie mwet kang bread orekla ke mwe pulol, mwet sacn ac fah tia sifilpa oaoa mu mwet luk. **16** Ke len se meet oayapa len se akitkosr kowos fah tukeni in alu. Wangin orekma in 17 Kowos in karinganang ac oru na Kufwen Bread Tia Akpulol se inge, mweylen pa inge len se nga tuh usla sruf lowos liki Egypt. In pacl nukewa fahsru, kowos fah akfulatyel len se inge tuh in sie len in orek kufwa. **18** Mutawauk ke eku in len aksingoul akosr in malem se meet, nwe ke eku in len aklongoul sie, kowos fah tia wangin mwe pulol in koneyukyak in lohm suwos ke lusen pulol kac, finne mwetsac se ku sie su isusla fin acn uh, ac fah wutiyukla el liki walil lun mwet Israel. **20** Kowos fah tia kang ma oasr mwe pulol kac. In lohm suwos nukewa, kowos fah kang bread wangin mwe pulol kac." **21** Na Moses el solani mwet kol nukewa lun Israel ac fahk nu selos, "Kais sie suwos fah sulela soko sheep fusru soko nani fusru ac uniya, tuh sou lowos fah ku in Ke pacl se LEUM GOD El ac fahsra sasla in acn Egypt in uniya mwet Egypt, El ac fah liye srah ke sru ac acn lucng ke mutunoa suwos, ac tia fuhlela Lipufan lun Misa in utsak nu in lohm suwos in unikowski. **24** Kowos ac tulik nutuwos fah akos ma sapkinyuk inge nwe tok. **25** Kowos in oru na kufwa se inge ke pacl se kowos ac iylak nu in facl se su LEUM GOD El wuleot in asot in suwos. **26** Ke tulik nutuwos ac siyuk suwos, 'Mea kalmens kowos muta oru ke kufwa se inge?' **27** kowos fah fahk mu, 'Pa inge mwe kisa lun Alukela in akfulatyel LEUM GOD, mweylen El fahsra alukela lohm nukewa sin mwet Israel in acn Egypt ke El tuh uniya mwet Egypt, a El tia unikuti'" Mwet Israel elos epasr ac alu. **28** Na elos som ac oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses ac Aarons. **29** Ke infulwen fong LEUM GOD El onela wounse mukul nukewa in acn Egypt, mutawauk na ke wounse wounse mukul nutin mwet ma kaul in presin. Ma soko isusla oemeet nutin kosro nukewa wi pac anwuki. **30** In fong sac, tokosra, mwet fulat lal, ac mwet Egypt nukewa ngutalik. Oasr tung lulap ngisyak in acn Egypt nufon, mweylen oasr mwet misa in lohm nukewa. **31** In fong sacna, tokosra el solalma Moses ac Aaron ac fahk nu seltal, "Komtal ac mwet Israel nukewa, fahla liki acn sik uh! Fahsrot ac alu nu sin LEUM GOD, oana ke kowos kwafe an. **32** Us sheep, nani, ac cow nutuwos ac som. Oayapa pre tuh in akinsewowyeyuk nga." **33** Mwet Egypt uh salka mwet uh in sulaklak som liki mutunfac sac. Elos fahk, "Kowos fin tia som, kut nukewa ac misa." **34** Ouinge mwet uh nwakla pan in manman lalos ke flao ma wangin mwe pulol kac, nokmani ke nuknu, ac lippisauk ac us. **35** Mwet Israel oru oana Moses el oru tuh mwet Egypt in akfulatyel mwet uh ac sang nu selos ma elos siyuk. Ouinge mwet Israel elos us mwe kasrup lun mwet Egypt ac som. **37** Mwet Israel mukuiyak ac fahsra liki acn Rameses nu Sukkoth. Ac oasr mukul onfoko tausin ma, sayen mutan ac tulik. **38** Oasr pac mwetsac pupsis welulos som, wi pac un sheep, nani mongo kutena bread ma orek ke mwe pulol. **19** Ac fah ac cow pupsis. **39** Elos umunila bread ke flao aryarak mweylen lillilla elos liki acn Egypt ke tia suyak, pa oru pulol kac, srikla pacl lalos in akoo ma nalos ku sang mwe pulol ac fah wutiyukla el liki walil lun mwet Israel. **20** Kowos nu ke flao. **40** Mwet Israel uh tuh muta yac angfoko fah tia kang ma oasr mwe pulol kac. In lohm suwos tolngoul in Egypt. **41** Ke na len safla ke yac angfoko nukewa, kowos fah kang bread wangin mwe pulol kac." tolngoul, sruf nukewa ke mwet lun LEUM GOD illa liki facl Egypt. **42** Fong sac pa LEUM GOD El tuh tawi ac fahk nu selos, "Kais sie suwos fah sulela soko sheep usalosla liki acn Egypt. Na oru mwet Israel elos srela tusruktu kutena mwet kohs su kowos molela ke mani, ku in mongo kac kowos fin kosralosla meet. **45** Wangin mwetsac fah kang mwe mongo ke Kufwen Alukela, **44** tusruktu kutena mwet kohs su kowos molela ke mani, ku in mongo kac kowos fin kosralosla meet. **45** Wangin mwet fahsra, ku mwet orekma su eis molo, ku in mongo kac. **46** Mwe mongo nukewa fah mongola in lohm se na ma akyoyuk we uh. In tia utuklu na likinuma, ac nikmet koteya kutena sri ke kosro inge. **47** Mwet Israel nukewa fah akfulatyel kufwa se inge. **48** Fin oasr sie mwetsac mutala inmasrlowos, ac el lungse wi akfulatyel Kufwen Alukela in sunakin LEUM GOD, lela el ac mukul nukewa in lohm sel in kosrala meet. Na el ac fah oana sie mwet isusla in facl Israel, ac el fah ku in wi ipeis ke kufva uh. Mwet ma tia kosrala tia ku in wi mongo kac. **49** Ma sap inge ma nu sin mwet nukewa su isusla mwet Israel, ac oayapa nu sin mwetsac su mutala inmasrlowos." **50** Ouinge mwet Israel nukewa elos oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses ac Aaron. **51** Ke len sac LEUM GOD El pwarla sruf nukewa lun Israel liki facl Egypt.

13 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 2 "Srela wounse
aangewende en uutgestuurde gesant van die heilige

— mukul nukewa nu sik, tuh wounse mukul nutin mwet Israel ac wounse mukul nutin kosro ac fah ma nutik.” 3 Moses el fahk nu sin mwet uh, “Esam len se inge — len se ma kowos tuh illa liki facl Egypt, acn se ma kowos tuh mwet kohs we. Pa inge len se ma LEUM GOD El uskowosme ke ku lulap lal. Kowos fah tia mongo bread pulol ke len se inge. 4 Kowos ac som liki Egypt ke len se inge ke malem se meet, malem in Abib. 5 LEUM GOD El oru sie wulela ku nu sin mwet matu lowos meet

ah mu El ac sot acn sin mwet Canaan, mwet Hit, mwet Amor, mwet Hiv, ac mwet Jebus tuh in acn suwos. Ke El ac uskowosla nu in acn sac, sie facl mut ac kasrup fohk we, kowos fah akfulatyen len in kufwa se inge ke malem se meet in yac nukewa. **6** Ke len itkosr kowos fah mongo bread wangin mwe pulol kac, ac ke len se akitkosr kowos fah orek kufwa in akfulatyen LEUM GOD. **7** Ke len itkosr kowos fah tia mongo bread ma orekla ke mwe pulol. Ac fah wangin mwe pulol ku bread pulol in kutena acn in facl suwos. **8** Ke mutaweyen len in kufwa uh, kowos in aketuya nu sin wen nutuwos lah kowos oru ma inge nukewa ke sripen ma LEUM GOD El oru nu suwos ke kowos illa liki facl Egypt. **9** Len in kufwa se inge ac fah sie mwe esmakin, oana mwe esmakin ma kowos kapriya ke pouwos ku ke motonsruwos. Ac fah akesmakye kowos in kalwenina in fahkak ac lut Ma Sap lun LEUM GOD, mweyen LEUM GOD El uskowosme liki facl Egypt ke ku lulap la!. **10** Kowos in oru na kufwa se inge ke pacl srisrsrisi nu kac ke kais sie yac. **11** "LEUM GOD El ac uskowosme nu in facl sin mwet Canaan, oana El tuh orek wulela ku kac nu suwos ac mwet matu lowos meet ah. Ke El ac sot facl sanc nu suwos, **12** kowos fah srela wounse mukul nukewa nutuwos nu sin LEUM GOD, oayapa wounse mukul nutin kosro nutuwos ac fah ma lun LEUM GOD. **13** Kais soko wounse mukul nutin donkey nutuwos an kowos ac moli ke soko sheep fusr. Kowos fin tia lungse moli, na koteya kwawal. Kowos enenu na in molela wounse mukul nukewa nutuwos uh. **14** In pacl fahsru uh, ke wen nutuwos ac siyuk suwos, 'Mea kalmen ma inge?' kowos fah topkolos mu, 'LEUM GOD El tuh uskutme ke ku lulap la! liki facl Egypt, acn se ma kut tuh mwet kohs we. **15** Ke pacl se tokosra lun acn Egypt el akupaye nankal ac tia filikulta in som, LEUM GOD El unya wounse mukul nukewa nutin mwet Egypt, ac wounse mukul nukewa nutin kosro. Pa pwanang kut kisakin wounse mukul nutin kosro uh nu sin LEUM GOD, a kut molela wounse mukul natusr uh. **16** Ouiya se inge ac fah sie mwe esmakin, oana sie ma kapiryang nu ke pouwos ku nu ke motonsruwos. Ac fah mwe esmakin ke LEUM GOD El tuh uskutme liki Egypt ke ku lulap la!" **17** Pacl se ke tokosra lun Egypt el fuhlela mwet uh in som, God El tia usalos ke inkaneke soko ma ut weach uh nu Philistia, finne pa fototo uh. God El fahk mu, "Nga tia lungse mwet uh in ekulla nunak lalos ac folok nu Egypt ke elos liye lah elos ac enenu in mweuni mwet lokoalok lalos." **18** Ouinge El kololos ke inkaneke loeloes in acn mwesis ma som nu Meoa Srusra. Ke mwet Israel elos illa liki Egypt elos us kufwen mweun natulos. **19** Moses el us srel Joseph welul, oana ke Joseph el tuh arulana wili nu sin mwet Israel ac fahk, "Pacl se God El ac uskowosla liki facl se inge, kowos fah us srik in wi kowos som." **20** Mwet Israel som liki acn Sukkoth ac tulokunak lohm nuknuk selos in acn Etham, sisken yen mwesis. **21** Ke len, LEUM GOD El fahsru meet lukelos ke

sie su in pukunyeng in akkalemye nu selos acn elos ac ut we, ac ke fong uh El fahsru meet lukelos ke sie su in e, in sang kalem nu selos. Ouinge elos ku in fahsru ke fong ac ke len. **22** Sru in pukunyeng uh fahsru meet lukelos pacl nukewa ke len, ac su in e uh ke fong.

14 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, **2** "Fahk nu sin mwet Israel elos in folokla ac tulokunak lohm nuknuk selos foto nu Pi Hahiroth, su oan inmasrlon Migdol ac Meoa Srusra, ac apkuran nu Baal Zephon. **3** Tokosra Egypt el ac nunku mu mwet Israel elos tuhlaç putakusa, ac yen mwesis uh sruokolosi elos tia ku in sun acn elos fahsru nu we. **4** Nga ac sifilpa akupaye nankal tokosra, ac el ac fah ukwe kowos. Kutangla luk nu sel tokosra ac un mwet mweun lal uh fah oru mwet uh in akfulatyeyu. Na mwet Egypt fah etu lah nga pa LEUM GOD." Mwet Israel elos oru oana ma sapkinyuk nu selos. **5** Ke fwackyang nu sin tokosra lun Egypt lah mwet uh kaingla, el ac mwet fulat lal aolla nunak lalos ac fahk, "Mea se kut oru ah, ku kut fuhlela mwet Israel in kaingla, ac inge wangin mwet kohs in orekma nu sesri!" **6** Tokosra el sap in akoeyukla chariot in mweun okoal, ac un mwet mweun lal in wi pac akola. **7** El mukuiyak ke chariot onfoko ma arulana wo, wi pac chariot nukewa saysa, ac oasr captain fin chariot inge nukewa. **8** LEUM GOD El akupaye nunkal tokosra, ac el ukwe mwet Israel su pulaik in fahsru ye koko lun LEUM GOD. **9** Un mwet mweun lun Egypt, wi horse ac chariot nukewa ac mwet kasrus fac, elos ukwala mwet Israel ac sonolos yen elos aktuktuk we sisken Meoa Srusra, apkuran nu Pi Hahiroth ac Baal Zephon. **10** Ke mwet Israel liyauk lah tokosra Egypt ac un mwet mweun lal takla tuku in lainulos, elos tuninfongla ac wowoyak nu sin LEUM GOD tuh Elan kasrellos. **11** Elos fahk nu sel Moses, "Ya wangin kulyuk in acn Egypt, pa kom uskutme nu yen mwesis kut in misa we? Efu kom ku oru ouinge nu sesri ac uskutme liki acn Egypt?" **12** Ya kut tuh tia fahk nu sum meet liki kut mukuiyak ah lah ma inge ac mau silyak? Kut tuh fahk kom in tia nunku kacsr — mansis kut in mwet kohs na nu sin mwet Egypt. Ac wona kut in mwet kohs we liki na in misa inge yen mwesis uh." **13** Moses el topuk, "Nikmet sangeng! Tu na ku, ac kowos fah liye ma LEUM GOD El ac fah oru in molikowos misenge. Kowos fah tia sifilpa liye mwet Egypt inge. **14** LEUM GOD El ac aol kowos in mweun, ac wanginna ma kowos ac enenu in oru." **15** LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Efu kom ku kwafe nu sik nga in kasrekowos? Fahk nu sin mwet uh in fahsru nu meet. **16** Kolak sikal lom ac asroela nu fin meoa. Kof uh ac fah fahsrelik, ac mwet Israel fah ku in fahsru sasla in meoa fin acn pao. **17** Nga fah akupaye nankal mwet Egypt tuh elos in ukwekowoswo, ac Inek ac fah pwengpeng ke kutangla luk facl tokosra ac un mwet mweun lal, wi chariot ac mwet kasrus fac kewa. **18** Pacl se nga ac kutangulosla, mwet Egypt fah etu lah nga pa LEUM GOD." **19** Lipufan lun God, su nuna fahsru meet

liki un mwet mweun lun Israel, el somla ac fahsr tokolos. ac sruokolosi. Nga fah kitalik mwe kasrup lalos ac eis Sru in pukunyeng sac mukuila nu 20 inmasrlon mwet ma nukewa nga lungse; Nga fah fwacla cutlass nutik Egypt ac mwet Israel. Pukunyeng sac oru lohsr nu sin uh, ac eisla ma lalos nukewa.' 10 Tusrukta ke mong mwet Egypt, a sang kalem nu sin mwet Israel, pwanang sefanna lom, LEUM GOD, na mwet Egypt uh walomla; u lulap luo inge koflana apkuraneni nu sie fong nufon se. Elos tili oana lead in kof pulkulak. 11 "O LEUM GOD, 21 Moses el asroela paol nu fin meoa, ac LEUM GOD El su inmasrlon god uh oana kom? Su oana kom in mutual oru tuh sie eng upa kutulap me in akfahsryelik kof uh. wolana lom? Su ku in oru mwenmen ac orekma kulana Eng sac tuh ke fong fon se, ac ekulla meoa uh nu ke acn oana kom? 12 Kom asroela lac poum layot, Ac faclu pao. Kof uh fahsrelik 22 ac mwet Israel fahsr sasha meoa okomla mwet lokoalok lasr. 13 Ke sripen lungse kwil fin acn pao, ac kof uh tuyak lac lac, sinkaeak acn elos lom, kom oaru ac pwanla mwet su kom molela; Ke ku fahsre we. 23 Mwet Egypt ukwalos ac alfokfoklana tokolos lom, kom pwanulos nu ke facl mutual sum. 14 Mutanfahl nu in meoa uh, wi horse ac chariot nukewa, ac elos su uh lohng kac, ac elos rarrar ke sangeng; Mwet Philistia kasrusr fac. 24 Meet liki na kusrun len sokyak, LEUM elos keok ke tuninfong lalos. 15 Mwet kol lun Edom elos GOD El netgi liki sru in e ac pukunyeng sac nu fin un wi pac tuninfonga; Mwet kulana lun Moab elos rarrar; mwet mweun lun Egypt, ac oru elos arulana sangeng ac Ac wanginla pulaik lun mwet Canaan. 16 Tuninfong ac fohsak. 25 El oru tuh wheel in chariot okoalos in fulfuli, fosrnga putati nu faclos. Ke elos liye po kulana lom, O pwanang upa na elos in kasrusr. Mwet Egypt fahk, "Kut LEUM GOD, Elos koflana mukuijui, oana eot uh, Nwe kaingla! LEUM GOD El mweun ke mwet Israel lain kut." ke na mwet lom, su kom molela liki kohs, Elos takla fahsr 26 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Asroela poum alukelosla. 17 Kom usalosme ac oakelosi fineol sum, nu fin meoa, na kof uh fah folokeni nu fin mwet Egypt Acn se su kom, LEUM GOD, sulela in nien muta lom, ac chariot okoalos ac mwet su muta fac." 27 Ouning Sie acn mutual su kom sifacna musaela. 18 LEUM GOD, Moses el asroela paol nu fin meoa uh, ac ke lenelik kof kom ac fah tokosra nwe tok ma pahtpat." 19 Mwet Israel uh folokeni in oana meet ah. Mwet Egypt elos srike in fahsr sasla in meoa fin acn pao. Tusrukta pacl se chariot kaingla liki kof uh, tuh LEUM GOD El siselosyang nu in lun Egypt wi horse uh ac mwet kasrusr fac tuh som nu in meoa uh. 28 Kof uh folokeni ac afunla chariot, mwet us meoa uh, LEUM GOD El folokoneni kof uh nu faclos ac horse uh, ac un mwet mweun lun Egypt su ukwe mwet afnulosla. 20 Mutan palu Miriam, su ma wial Aaron, el Israel nu in meoa uh. Wangin sie selos moul. 29 A mwet eis tambourine natul, ac mutan nukewa wi fahsr tokol. Israel fahsr sasla in meoa fin acn pao, ac kof uh tuyak Elos srital ke tambourine ac onsrosro. 21 Miriam el yuk lac lac sinkaeak acn elos fahsre we. 30 LEUM GOD El soko on in topkolos: "Kowos on nu sin LEUM GOD, molela mwet Israel liki mwet Egypt ke len sac, ac mwet mweyen El kutangla ke sie kutangla wolana. El sisla Israel elos liye ke elos alapelik oan misa wekof uh. 31 horse uh ac mwet kasrusr fac nu in meoa." 22 Na Moses Ke mwet Israel liye lah yoklana ku su LEUM GOD El el pwanla mwet Israel liki Meoa Srusra nu yen mwesis oru in sang kutangla mwet Egypt, elos tu na in oela sin Shur. Elos fahsr len tolu yen mwesis, ac tiana konauk LEUM GOD, ac elos lulalfongi LEUM GOD, ac oayapa kof. 23 Na elos tuku nu ke sie acn pangpang Marah, Moses mwet kulansap la.

15 Na Moses ac mwet Israel onkakin on soko inge nu sin LEUM GOD: "Nga fah on nu sin LEUM GOD mweyen El kutangla ke sie kutangla wolana; El sisla horse uh ac mwet kasrusr fac nu in meoa. 2 Leum God El nien molela na ku luk, El pa moliyula. El God luk, ac nga fah kaksakunul. El God lun papa tumuk, ac nga fah onkakin ku fulat la. 3 LEUM GOD El oana sie mwet mweun, Inel pa LEUM GOD. 4 "El sisla un mwet mweun lun Egypt ac chariot uh nu in meoa, Captain ma sumat emeet elos walomla in Meoa Srusra. 5 Meoa loallana afnulosla; Elos tili nwe kapin meoa uh oana eot uh. 6 "LEUM GOD, lac poum layot wolana ac kulana, Lac poum layot foklalik mwet lokoalok in ip srisrik. 7 Ke kutangla kulana, kom siselosla su lain kom; Ke follana lun kasrusrak lom, kom esukulosyak oana mah pao. 8 Kom uk fin meoa uh ac kof uh ilusuykyak fulat nu lucng; Tuyak suwohs oana sinka se; Acn loallana meoa uh kekela. 9 Mwet lokoalok el fahk, 'Nga fah ukwalos

25 Moses el insianaung in pre nu sin LEUM GOD, ac LEUM GOD El akkalemye nu sel sie polosak. Na Moses el sisang nu inkof uh, ac kof uh ekla ku in nimnim. In acn Marah LEUM GOD El sang ma sap nu selos tuh elos in moul kac, ac oayapa El srikilos we. 26 El fahk, "Kowos fin arulana porongeyu, ac oru ma suwohs ye mutuk, ac liyaung ma nga sapkin, ac akos kas luk, na nga fah tia kai kowos ke kutena mas upa oana nga tuh oru nu sin mwet Egypt. Nga LEUM GOD, su akkeye kowos." 27 Toko elos tuku nu Elim, acn se ma oasr unon singoul luu ac sak palm itngoul we. Elos tulokunak iwen aktuktuk selos wekof uh.

16 Na un mwet Israel nukewa mukuiyak liki acn Elim, ac ke len aksingoul limekos in malem se aktuko tukun elos illa liki Egypt, elos tuku nu ke yen mwesis Sin, su oan inmasrlon Elim ac Sinai. 2 Ingo yen mwesis elos nukewa torkaskas nu sel Moses ac Aaron 3 ac fahk nu

seatal, "LEUM GOD El funu unikuti na Egypt lukun wona. Kut lukun mutana mongo ikwa ac bread nwe ke na kut "LEUM GOD El sapkin tuh lutu sie len in mongla mutual, kihpi. A komtal uskutme nu in acn mwesis se inge ac sriyukla in akfulatyal. Omunla ma kowos lungse umin, ac oru kut in misa ke masrinsral." 4 LEUM GOD El fahk poeleak ma kowos ke poeli. Kutena ma lula fah orekeni nu sel Moses, "Inge nga ac oru mwe mongo in kakhma in oanu nu luto." 24 Ouinge elos orani ma lula nu ke len inkusrao me nu suwos nukewa. Len nukewa mwet uh tok ah, in oana ma Moses el sapkin, na tiana pusrorsk ac fah tufoki ac sifani ma fal nu ke len se. In ouya se ku ulauk. 25 Moses el fahk, "Kang ma inge misenge inge nga fah srikalos in liye lah elos ac oru oana ma nga mweyen misenge len Sabbath, sie len sriyukla nu sin sapkin. 5 Ke len se akonkosr elos in use sunun len luo LEUM GOD, ac kowos ac tia konauk kutena mwe mongo ac akmolyela." 6 Ouinge Moses ac Aaron fahk nu sin likin acn in aktuktuk uh. 26 Kowos enenu in sifani mwe mwet Israel nukewa, "Oyeku kowos fah etu lah LEUM GOD pa uskowosme liki Egypt. 7 Lututang kowos ac liye kalem wolana su fahkak lah LEUM GOD El oasr yoros. 8 Na LEUM kut, mweyen kut oru na ma El sapkin nu sers uh." 8 Na LEUM GOD pa ac sot ikwa nowos ke ac lukan bread ma kowos enenu ke lotutang, tuh kalem wolana su fahkak lah LEUM GOD El oasr yoros. 9 Moses el fahk, "Fahk nu yen el muta we ke len se akitkosr ac tia som liki lohm sin sruf nukewa lun mwet Israel elos in tuku ac tu ye sel." 10 31 Mwet Israel elos pangon mwe mongo sac manna. Ke Aaron el kaskas nu sin sruf nukewa, elos ngeta nu LEUM GOD sarmelik in pukunyeng se. 11 Na LEUM el fahk, "LEUM GOD El sapkin tuh kut in karinganang GOD El fahk nu sel Moses, 12 "Nga lohng tari torkaskas lun mwet Israel. Fahk nu selos lah ke eku nukewa ac fah oasr ikwa nalos, ac ke lotutang nukewa elos ac fah eis lukan bread ma elos enenu. Na elos ac fah etu lah nga, LEUM GOD, pa God lalos." 13 Ke ekela sie u lulap ke won quail sohkma lucng me, ac afunla acn nukewa ke nien aktuktuk uh, ac ke lotutang aulfong uh nwakla acn mwet uh muta we. 14 Ac ke aulfong uh wanginla, oasr ma na minini ac firsrasrasr se oan infohk uh yen mwesis uh. Arulana firsrasr in mokutkuti. 15 Ke mwet Israel elos liyauk, elos tiana etu lah mea se, ac elos asiyuki sie sin sie, "Mea se inge?" Moses el fahk nu selos, "Pa inge mwe mongo ma LEUM GOD El sot kowos in mongo kac. 16 LEUM GOD El sapkin tuh kais sie suwos in sifani lupan na ma el enenu — quart luo nu sin kais sie mwet ke sou se." 17 Mwet Israel elos oru ouinge — kutu sifani yohk, ac kutu srik. 18 Ke elos srikeya, mwet ma sifani yohk uh tia alukela ma fal, ac mwet ma sifani srik tia pac srik liki ma fal. Kais sie selos sifani fal na nu ke lupan enenu lalos. 19 Moses el fahk nu selos, "Wangin sie mwet fah karingin kutu ma inge nu ke len se tok ah." 20 A kutu sin mwet uh tia lohngol Moses ac likiya kutu nu ke len tok ah. Ke lotutang tok ah, ma inge sessesla ke ulac ac pusrorsk, na Moses el kasrkusrak selos. 21 Lotutang nukewa kais sie mwet sifauf fal nu ke lupa el enenu; ac ke fahf uh foli ma lula fin fohk uh kofelik. 22 Ke len se akonkosr elos sifani mwe mongo pacl luo yohk liki len saya uh — quart akosr nu sin kais sie mwet. Mwet kol ke sruf nukewa lun mwet Israel elos tuku ac srumun ma inge nu sel Moses, 23 na el fahk nu selos, sriyukla in akfulatyal. Omunla ma kowos lungse umin, ac oru kut in misa ke masrinsral." 24 Ouinge elos orani ma lula nu ke len in oanu nu luto." 25 Moses el fahk, "Kang ma inge misenge mweyen misenge len Sabbath, sie len sriyukla nu sin sapkin. 26 Kowos enenu in sifani mwe mongo ke len onkosr, tusruktu len se akitkosr len in LEUM GOD, ac kowos ac tia konauk kutena mwe mongo ac akmolyela." 27 Ke len se akitkosr kutu sin mwet uh illa in suk El lohng torkaskas lowos lainul — aok lainul ac tia lain mwe mongo, a wangin ma elos konauk. 28 Na LEUM kut, mweyen kut oru na ma El sapkin nu sers uh." 29 Esam lah eku, ac lukan bread ma kowos enenu ke lotutang, tuh kalem wolana su fahkak lah LEUM GOD El oasr yoros. 30 Ouinge mwet uh tia orekma ke len se akitkosr. 31 Mwet Israel elos pangon mwe mongo sac manna. 32 Moses el fahk, "Putaka pacl kowos mwet uh ac srangeis in akos ma nga sapkin uh?" 33 Moses el fahk nu sel Aaron, "Eis sie sufa, ac sang luo quart in manna nu loac, na filiya ye mutun LEUM GOD, tuh El lohng tari torkaskas lalos." 34 Oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses, ouinge Aaron el filiya sufa sac mutun Tuptup in Wuleang, tuh in ku in karinginyukyang. 35 Mwet Israel elos mongo manna ke yac angngaul, nwe ke elos sun sisken facl Canaan, acn elos oakwuki we. (36 Mwe srikasrak flao in pacl meet pangpang "omer," na omer se oana quart luo.)

17 Sruf nukewa lun mwet Israel som liki yen mwesis Sin, ac mukuiyak liki sie acn nu ke sie pac acn oana LEUM GOD El sapkin nu selos. Elos tulokunak lohm nuknuk selos Rephidim, tusruk wangin kof in nimnim we. 2 Elos torkaskas nu sel Moses ac fahk, "Se kof nimast." Moses el topuk, "Efuh kowos ku torkaskas nu sik? Efuh kowos ku srike LEUM GOD?" 3 A mwet uh arulana malu ac sikalani na in torkaskas nu sel Moses. Elos fahk, "Mea, kom uskutme liki acn Egypt in tuh unikuti, ac tulik natusr ac kosro natusr, ke malu?" 4 Moses el kwafeang in pre nu sin LEUM GOD ac fahk, "Mea nga ac ku in oru nu sin mwet inge? Elos akola in tungalyu pa inge." 5 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Eis kutu sin mwet kol lun Israel wi kom, ac fahla meet liki mwet uh. Us sikal soko ma kom tuh sang sringlya Infaci Nile ah. 6 Ke kom fah sun sie eot pe eol Sinai, nga fah tu fac ye motom. Puckyah eot sac, ac kof uh ac sororma liki, tuh mwet uh in nim kac." Moses el oru

ouinge ye mutun mwet kol lun Israel. 7 Ac Moses el kisakinyuk nu sin LEUM GOD. Ac Aaron ac mwet kol lun sang inen acn sac Massah, mweyen mwet Israel elos tuh Israel nukewa welul som mongo ke mwe mongo mutual torkaskas. Acn sac pacna el sang ine Meribah, mweyen inge ye mutun God. 13 Ke len tok ah Moses el kafoko ke mwet uh elos tuh srike LEUM GOD ke elos fahk, "Ya aksuwosye amei inmasrlon mwet uh, su tu ye mutual ke LEUM GOD El wi kut, ku tia?" 8 Mwet Amalek tuku ac lotutang nwe ke fongeni. 14 Ke Jethro el liye ma nukewa mweun nu sin mwet Israel in acn Rephidim. 9 Moses el Moses el oru nu sin mwet uh, el siyuk, "Meawin kom oru fahk nu sel Joshua, "Sulela kutu mwet in som ac mweuni mwet Amalek lalu. Nga fah tu fin inging uh ac sruokya sikal soko ma God El sap nga in us uh." 10 Joshua el Moses el oru oana Moses el sapkin nu sel, ac illa in mweun lain tuku nu yuruk in siyuk ke ma lungse lun God. 16 Pacl se mwet Amalek, ke Moses, Aaron, ac Hur fanyak nu fin mangon inging uh. 11 Lusenna pacl Moses el kolak paol nu lucng, na mwet Israel ah ku, a ke el eisya paol nu ten, na mwet Amalek ah ku. 12 Pacl se paol Moses mutawaauk in ulla, Aaron ac Hur use sie eot elan muta fac, ac eltal tu siskal lac lac, ac kolak paol kewa nu lucng. Eltal kolak paol nwe ke fah ah tili. 13 Ouinge luk nu sum, ac God El ac fah wi kom. Fal kom in aol Joshua el arulana kutangla mwet Amalek. 14 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Simusla luman kutangla se inge tuh in ku in esamyuk. Fahk nu sel Joshua lah nga ac arulana kunausla mwet Amalek uh." 15 Moses el etoak loang se ac sang ine, "LEUM GOD El Flag Luk." 16 El fahk, "Kolak flag lun LEUM GOD nu lucng! LEUM GOD El ac fah mweuni mwet Amalek uh nwe tok!"

18 Jethro, papa tumun mutan kial Moses ac el mwet tol lun Midian, el tuh lohng ke ma nukewa ma God

El oru kacl Moses ac ke mwet lal mwet Israel ke LEUM GOD El kololosla liki acn Egypt. 2 Ouinge Jethro el tuku nu yorol Moses, ac usalu Zipporah, mutan kial Moses su Moses el tuh folokunulla, 3 oayapa Gershom ac Eliezer, wen luo natul Zipporah. (Moses el tuh fahk, "Nga sie mwetsac in sie pacna facl," pa oru el sang inen sie wen natul ah Gershom. 4 El tuh oayapa fahk, "God lun papa tumuk El kasreyu moliyula ngan tia anwuki sin tokosra Egypt," pa oru el sang inen tulik se ngia Eliezer.) 5 Jethro el tuku, us mutan kial Moses ac wen luo natul nu yen mwesis, yen Moses el mutangan aktuktuk we ke eol mutual. 6 El supwala kas nu sel Moses lah elos ac tuku, 7 ouinge Moses el illa som in osun nu sel, pasr ye mutual ac ngok mutual. Eltal siyuk sin sie sin sie lah moul latal fuka, na eltal utyak nu in lohm nuknuk sel Moses. 8 Moses el fahkang nu sel Jethro ma nukewa ma LEUM GOD El tuh oru nu sin tokosra ac nu sin mwet Egypt in pwanang moliyukla mwet Israel. El oayapa fahk nu sel ke ma upa nukewa ma sikyak nu selos inkanek lalos, ac fuka LEUM GOD El molelosa. 9 Ke Jethro el lohng tari ma inge nukewa, el engan 10 ac fahk, "Kaksakin LEUM GOD, su molikowosla liki mwet Egypt ac tokosra lalos! Kaksakin LEUM GOD, su molela mwet lal liki moul in mwet kohs! 11 Inge nga etu lah LEUM GOD El fulat liki god nukewa, mweyen El molela mwet Israel ke pacl mwet Egypt uh oru koluk nu selos ke sripen angyang lun insialos." 12 Na Jethro el use soko kosro in fonna kisakinyuk in mwe kisa firir, wi pac mwe kisa saya in

inge ye mutun God. 13 Ke len tok ah Moses el kafoko ke mwet uh tu inge lotutang nwe ke fongeni soano pacl lalos yurum?" 15 Moses el topuk, "Mweyen mwet uh tuku nu yuruk in siyuk ke ma lungse lun God. 16 Pacl se mwet luu ac ameila, eltal ac tuku nu yuruk, ac nga ac wotela lah su seltal pwaye, ac nga aketeya ma sap ac oakwuk lun God nu seltal." 17 Na Jethro el fahk, "Tia pa ingan ma kom ac oru. 18 Kom sifacna akmunasseykomla ac oayapa mwet lom inge. Orekma se inge arulana toasr nu sum in mukena oru. 19 Inge, porong kas in kasru Luk, kom enenu in sulela kutu mwet ma fal ac pah in nunak tuh elos in mwet kol lun mwet uh — mwet kol nu fin tausin, fin foko, fin lumngaul ac fin singoul. Mwet inge elos in mwet sangeng sin God, su ku in lulafongiyuk ac tia wela eyeinse lun mwet. 22 Lela elos in kulansap oana mwet nununku nu sin mwet ma elos leum fac uh ke pacl nukewa. Elos fah use ma upa nukewa nu yurum, tusruktu elos ku in sifacna wotela elya srisrik nukewa uh. Fin ouinge, ac fisrasr nu sum ke elos kasrekom in sruhk orekma toasr kunom inge. 23 Kom fin oru ouinge, oana ma God El sapkin, kom ac fah tia totola, ac mwet inge nukewa ac ku in folok nu acn selos ke inse misla mweyen elya lalos uh akwoyeyukla." 24 Moses el insese nu ke kas in kasru lal Jethro 25 ac el sulela mwet ma fal ac pah in nunak sin mwet Israel nukewa tuh elos in mwet kol fin tausin, foko, lumngaul, ac singoul. 26 In pacl sac fahla, mwet inge elos oru orekma lun mwet nununku nu sin mwet Israel. Ma yohk ac upa elos us nu yorol Moses, ac elos sifacna wotela amei srisrik. 27 Na Moses el wilkas nu sel Jethro, ac Jethro el folokla nu yen sel ah.

19 Ke len se meet in malem se aktolu tukun mwet Israel som liki facl Egypt, elos tuku nu yen mwesis Sinai. 2 Elos som liki Rephidim, ac utyak nu yen mwesis Sinai, ac tulokunak lohm nuknuk selos sisken Fineol Sinai. 3 Ac Moses el fanyak nu fineol uh in osun nu sin God. LEUM GOD El pang nu sel fineol uh me, ac fahk nu sel tuh elan fahk nu sin mwet Israel, fwilin tulik natul Jacob: 4 "Kowos liye ma nga, LEUM GOD, tuh oru nu sin mwet Egypt, ac ke nga tuh srukkowosyak oana sie won eagle el ac tapukak ma fusr natul fin posohksok lal, ac nga uskowosme nu yuruk. 5 Kowos fin akosyuk ac liyauung wulela luk, kowos ac fah mwet luk sifacna. Faclu nufon ma luk, tuh kowos fah mwet solla luk. 6 Kowos sie mutunfacl sriyukla nu sik mukena, ac kowos

fah kulansupweyu oana mwet tol. Moses, kom in fahk uskowosme liki facl Egypt, acn se ma kowos tuh mwet ma inge nu sin mwet Israel." 7 Ouinge Moses el tufokla kohs we. 3 "Nik kom eis siena god sayuk. 4 "Nik kom ac pangoneni mwet kol lun mwet uh nu sie, ac fahk nu oru nu sum kutena ma sruloala, ku kutena luman ma oan selos ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin nu sel. 8 Na in kusrao lucng, ku ma oan in faclu ten, ku ma oan in kof mwet nukewa tukeni topuk, "Kut fah oru ma nukewa ma ye faclu. 5 Nik kom sifacna epasr nu selos, ku orekma LEUM GOD El fahk," ac Moses el fahkak ma inge nu nu selos; tuh nga LEUM GOD lom, sie God lemta; lahi sin LEUM GOD. 9 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, ma koluk lun papa tuma nu fin tulik natu, nu ke fwil se "Nga fah tuku nu yurum ke sie pukunyeng matoltol, tuh aktolu ac akakosr selos su srgayu. 6 A oru kulang nu mwet uh fah ku in lohng ke nga kaskas nu sum, ac elos sin siu selos su lungse nga ac liyaung ma sap luk. 7 Nik fah lulalfongi kom ingela nu tok." Moses el fahk nu sin kom aklusrongtenye Inen LEUM GOD lom, tuh LEUM LEUM GOD top lun mwet uh, 10 ac LEUM GOD El fahk GOD El tia mu wangin mwatan el su aklusrongtenye nu sel, "Fahla nu yurin mwet uh ac fahk tuh elos in Inel. 8 Esamy len Sabbath, in akmatalye. 9 Len onkosr akmatalyilos sifacna misenge ac lutu. Elos enenu in kom in orekma, ac oru orekma lom nukewa. 10 A len ohlla nuknu lalos 11 ac in akola nu ke len se aktolu. Ke se akitkosr Sabbath lun LEUM GOD lom. Nik kom oru len sac nga fah oatui nu Fineol Sinai, acn se ma mwet kutena orekma — kom, ku wen nutum, ku acn nutum, ku nukewa ku in liyeyu we. 12 Akilenya sie masrol rauneak mwet mukul kulansap lom, ku mwet mutan kulansap eol uh tuh mwet uh in tia alukela, ac fahk nu selos in tia lom, ku kosro nutum, ku mwetsac lom su muta in kalkal fanyak nu fineol uh, ku tuku foto nu kac. Kutena mwet lom. 11 Tuh in len onkosr LEUM GOD El orala kusrao, fin longya eol uh, el ac fah anwuki. 13 Ac fah tatngal el ac faclu, ac meoa, ac ma nukewa loac, a mongla len ku pisrikyul el, ac in wangin poum mwet kahlilya. Ac orek se akitkosr, tuh ouinge LEUM GOD El akinsewowyoe ouinge nu sin kewana, mwet ac kosro — elos enenu na len Sabbath, ac akmatalye. 12 Sunakin papa tomom in anwuki. Tusruktu paci se ukuk uh kas, na mwet uh ku ac nina kiom, tuh len lom in pus fin facl se su LEUM in kalukyang nu ke eol uh." 14 Na Moses el oatume liki GOD lom El sot nu sum. 13 Nik kom akmas. 14 Nik kom fineol uh, ac fahk nu sin mwet uh elos in akmatalyilos kosro. 15 Nik kom pisrapasr. 16 Nik kom kaskas kikiap ac akola nu ke alu. Ke ma inge elos ohlla nuknu lalos, lain mwet tulan lom. 17 Nik kom rapkui lohm sin mwet 15 ac Moses el fahk nu selos, "Kowos in akola nu ke tulan lom. Nik kom rapkui mutan kien mwet tulan lom, ku len se aktolu, ac kowos in tia oan yurin mutan ke len mwet mukul kulansap lal, ku mwet mutan kulansap lal, tolu inge." 16 Ke lotutang in len se aktolu, oasr pulahl ku cow natul, ku ass natul, ku kutena ma lun mwet tulan ac sarom, ac sie pukunyeng matoltol sifyak fineol uh, lom." 18 Ke mwet uh elos lohng pulahl ac pusren mwe ac pusren mwe ukuk na yohk pursa lohngyuk. Mwet ukuk, ac liye sarom, ac ke eol uh fosryak, elos rarrar ke nukewa in nien aktuktuk uh elos rarrar ke sangeng. 17 sangeng, ac tu yen loessula. 19 Elos fahk nu sel Moses, Na Moses el pwanulosla liki nien aktuktuk selos in osun "Kom fin kaskas nu sesr, kut ac porongo; tusruktu God nu sin God, ac elos tu pe eol uh. 18 Fineol Sinai nufon Elan tia kaskas nu sesr, sahp kut ac misa." 20 Ac Moses nukla ke kulasr, mweyen LEUM GOD El oatui nu fac ke El fahk nu selos, "Nimet sangeng. God El tuku na in e. Kulasr kac fosryak oana kulasr ke funyu lulap, ac eol tuh srike kowos, ac oru in yokelik akfulat lowos nu sel, soko ah nufon arulana kusrusryak. 19 Pusren mwe ukuk pwanang kowos in tia orekma koluk." 21 Tusruktu mwet uh yokyokelik na. Moses el kaskas, ac God El topkol ke uh srakna tu loessula, ac Moses mukena kalukyang nu pulahl. 20 LEUM GOD El oatume nu fin mangon Fineol ke pukunyeng lohsr matoltol uh, yen God El oasr we. Sinai, ac pangnol Moses nu fin mangon eol uh. Moses el 22 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses in fahk nu sin fanyak som 21 ac LEUM GOD El fahk nu sel, "Oatula ac mwet Israel, "Kowos liye ke nga, LEUM GOD, kaskas nu sensenkakin mwet uh in tia alukela masrol sac in tuku suwos inkusrao me. 23 Nimet oru kutena kain god ke liyeyu. Elos fin oru, pus selos ac misa. 22 Finne mwet tol silver ku gold tuh kowos in alu nu kac in oana ke kowos su tuku apkuran nu yuruk, elos enenu in akmatalyilos alu nu sik. 24 Oru sie loang ke fohkon acn uh nu sik, ac sifacna, mweyen elos fin tia, nga fah kaelos." 23 Moses kisakin sheep ac cow nutuwos fac tuh in mwe kisa firir ac el fahk nu sin LEUM GOD, "Mwet uh tia ku in fanyak, in mwe kisa in akinsewowyoe. In acn nukewa ma nga srela mweyen kom sapkin nu sesr in akilen mutual lun eol uh, nu suwos in alu nu sik we, nga ac fah tuku nu yuruwos ac filiya sie masrol ah rauneak." 24 LEUM GOD El topuk, ac akinsewowyoe kowos. 25 Kowos fin oru sie loang eot "Oatula ac usalu Aaron elan wi kom folok. Tusruktu mwet nu sik, nimet sang eot tufahlla oru, mweyen ke kowos tol ac mwet uh fah tiana alukela masrol sac in fanyak nu orekmakin chisel in taflela eot uh, kowos akkolukyela. 26 yuruk. Elos fin oru, nga fah kaelos." 25 Ouinge Moses el Nimet musai nu sik sie loang ma oasr nien fan nu kac. oatula nu yurin mwet uh ac fahkang ma LEUM GOD El Kowos fin oru, kowos ac sifacna fahkak koflufol lowos ke tuh fahk nu sel. kowos ac fan kac.

20 Na God El kaskas, ac pa inge kas nukewa El tuh fahk: 2 "Nga LEUM GOD, su kowos alu nu se, su

21 "Sang oakwuk inge nu sin mwet Israel: 2 Kom fin moli sie mukul Hebrew in sie mwet kohs lom, el

ac orekma nu sum ke yac onkosr. Ke yac se akitkosr, putatla tusruk wangin pac acn musalla ke mutan sac, kom fah aksukosokyalla ac el tia enenu in moli kutena mwet se ma pwanang ma sikyak nu sel fah moli lupa se ma nu sum. 3 El fin tia mwet payuk se ke el mutawauk na ma mukul tumal el pakiya, fin akkeyeyukla sin mwet in kulansap nu sum, el fah tia eis mutan kial welul ke nununku. 23 Tuh mutan sac fin oasr pac acn musalla pacl se el ac som. Tusrukta el fin payuk tari ke pacl kacl, kaiyuk nu kac uh pa moul molin moul, 24 atronmuta se el mutawauk in kulansupwekom, el ku in us mutan molin atronmuta, wihs molin wihs, po molin po, nia kial welul. 4 Mwet kacto lal fin sang sie mutan kial ac molin nia, 25 folla molin folla, kinet molin kinet, futun mutan sac el oswela wen ku acn, na mutan sac ac tulik molin futun. 26 "Sie mwet kacto fin fiskiya atronmutin natul eltal ma na lun mwet kacto lal, na mukul sac fah mukul ku mutan kohs lal ac pusista, mwet kacto sac fah mukena som. 5 Tusrukta mwet kohs sac fin akkalemye aksukosokyela mwet kohs sac in sang molin atronmutal. lah el lungse mwet kacto lal ac mutan kial ac tulik natul, 27 Sie mwet kacto fin fuskela soko wihsen mwet kol lai, ac el tia lungse in sukosaoka 6 na mwet kacto lal uh mwet kacto sac fah aksukosokyela mwet kohs sac in sang fah usal som nu ke nien alu nu sin God. El ac fah oru moli wihs soko ah. 28 "Soko cow mukul fin fakisyia sie tuh mwet kohs sac in tu ke srunguh uh ku ke sukan mwet in misa, cow soko enenu in tatngal nwe ke misa, srunguh uh, ac putala sie pat ah ke insracl. Na mukul sac ac ikwal ac tia mongo, ac mwet se natu ah fah tia kaiyuk. fah mwet kohs lal ke lusenna moul lal. 7 Sie mukul fin 29 Tusruk cow mukul soko ah fin pahlana in fakfuk mwet, kukakin acn natul tuh elan sie mutan kohs, mutan sac ac fwackyng nu sin mwet se natu ah a el tiana kaliya in fah tia ku in aksukosokyeyuk oana mukul kohs uh. 8 El kalkal — na cow soko ah fin fakisyia mwet se in misa, el fin kukakinyukla nu sin sie mukul su nunku mu el ac ac fah tungalyuk nwe ke el misa, ac mwet se natu fah payuk sel, a tok el tia insewowo sel, na mukul sac el anwuki pac. 30 Tusrukta, fin wotyong nu sin mwet se fah sifilpa kukakunulang nu sin papa tumal. El tia ku in natu ah sie lupon mani elan moli in molela moul lal, na el kukakunulla nu sin mwetsac, mweyen mwet kacto sac el enenu in molela nufonna lupa sac. 31 Cow mukul soko tuh tia afkalye wulela lal. 9 Sie mukul fin moli sie mutan uh fin uniya tulik mukul se ku tulik mutan se, ma sap kohs in sang nu sin wen natul, el enenu in oru nu sel sacna pa ac orekmakinyuk nu kac. 32 Cow mukul soko oana sie acn natul. 10 Mukul se fin eis sie mutan tuh in ah fin uniya sie mwet kohs, mukul ku mutan, mwet se mutan aktuo kial, el tia enenu in aksrikyela ma el sang natu cow soko ah fah moli nu sin mwet se la mwet kohs nu sin mutan se meet kial ke mwe mongo, nuknuk, ac sac ke ipin silver tolngou, ac cow soko ah fah tatngal suwohs lun payuk lal. 11 Mukul sac el fin tia afkalye ma nwe ke misa. 33 "Mwet se fin eisla afyuf ke sie luf, ku el tolu inge nu sin mutan se meet ah, el enenu in fuhlella fin pikin sie luf ac tia afinya, ac soko cow mukul ku soko elan sukosaoka, ac tia eis kutena mwe moul. 12 "Kutena donkey putatyang nu loac, 34 el enenu in moli kosro mwet su puokya sie mwet ac unilya, el ac fah anwuki. 13 soko ah. El ac fah moli nu sin mwet se natu, ac kosro Tusrukta fin ma onglia ouiya se, ac tia ma el oru in unilya misa soko ah fah ma lal. 35 Fin cow mukul soko nutin se, el ku in kaingla nu yen se su nga fah fahkak nu sum, mwet se uniya cow mukul soko nutin siena mwet, mukul ac el fah ku in muta in misla we. 14 Tusrukta mwet se fin luo ac fah kukakunla cow soko ma moul ah, ac kitalik foloyak ac uniya sie pac mwet ke el oru na in oaya, na in mani sac. Eltal fah kitalik pac ikwen cow mukul misa anwuki el, el finne kaing nwe ke loang luk in molella. 15 soko ah. 36 Tusrukta fin eteyuk lah cow mukul soko inge "Kutena mwet su puokya papa tumal ku nina kial fah lungsena anwuk, ac mwet se natu ah tiana kalsalak, el anwuki. 16 "Kutena mwet su pisrala sie mwet, finne in enenu in sang soko cow mukul ma moul in afkalye nu kukakunulla ku in sruokilya tuh elan mwet kohs se lal, sin mwet se natu cow soko ma misa ah.

22 "Mwet se fin pisrala soko cow ku soko sheep, ac uniya ku kukakunla, el enenu elan moli cow soko ah ke cow limekos, ku sheep soko ke sheep akosr. 2 Mwet pisrapasr sac el enenu na in afkalye ma el pisrala. Fin wangin yorol, na enenu in kukakinyukla el oana sie mwet kohs, in molela ma el pisrala ah. 3 Fin cow soko ku donkey soko ku sheep soko koneyukyak sranka oan yorol tia misa, na el enenu elan moli ma soko ah ke ma lukwa. 4 Sie mwet pisrapasr fin sruhu ac anwuki ke el kunauselik sie acn in utyak nu in lohm ke fong, na wangin mwatan mwet se ma unilya ah. El fin anwuki ke len, na ac fah oasr mwatan mwet se ma unilya uh ke akmas. 5 "Sie mwet fin fuhlela kosro natul in mongo mah ke ima in wheat ku ima in grape lal, ac elos alukela som kangla fokin ima lun sie pacna mwet, mwet se natu kosro ah el

enenu in akfalye ma musalla ke fokin ima lal sifacna. 6 folokin mani lom wi kap kac. 26 Kom fin eisla nuknuk lik "Sie mwet fin akosak sie e in ima lal, ac e sac sun mah lun mwet se ma ngusr mani sum in mwe apkwaye lah el ngeng kulakelik nu in ima lun siena mwet, ac esukak ac folokin mani lom an, kom enenu in folokunang nu sel wheat ma kapak ku ma pakpukla ac ilusyukyak, mwet se meet liki faht uh tili, 27 mweyen pwayena ma ac sang ma akosak e sac ac fah moli ma nukewa ma musalla. akfusrfsuryal ke fong uh. Mea, oasr pac ma el ac afinilya 7 "Sie mwet fin liyaung mani ku kutu ma saok pac lun kac? Ke pacl el ac pang nu sik in kasrel, nga ac porognal siena mwet, ac ma inge pisrapasrla liki lohm sel, mwet mweyen nga pakoten. 28 "Nik kom kaskas koluk lain se ma pisrala ah fi koneyukyak, el enenu in akfalye ma God, ac nik kom selngawi sie mwet kol lun mwet lom. 29 el pisrala pacl luo. 8 Tusruktu mwet se ma pisrala ah fin "Ase nu sik mwe sang lowos ke wheat, wain, ac oil in tiana koneyukyak, mwet se ma liyaung ma saok uh in olive ke pacl fal. "Ase nu sik wounse mukul nutuwos. 30 utuku nu ke nien alu, ac el enenu in fahkak ye mutun Ase nu sik wounse ke cow ac sheep nutuwos. Fuhlela God lah tia el pa pisrala ma lun mwet se ngia. 9 "Fin tuh wounse mukul ke kosro uh in mutana yurin nina kia oasr sie ma tuhlac, ac mwet luo ameila kac fahk mu ma ke len itkosr, ac ke len se akoalkosr kisakanuna nu sik. lal pa ma sac, finne ke cow soko, donkey soko, sheep 31 "Kowos mwet luk, ouinge kowos fah tia kang ikwa ke kutena kosro ma kosro lemnak uh uniya, a kowos in utukla nu ke nien alu. Mwet se ma God El akkalemye lah sang nun kosro ngalngul.

el pa kikiap uh, fah moli pacl luo nu sin mwet se ngia. 10 "Mwet se fin liyaung donkey nutin siena mwet, ku cow, ku sheep, ku kutepacna kosro, ac kosro soko ah misa ku kineta ku pisrapasrla a wanginna mwet liye, 11 mwet se ma liyaung ac fah som nu ke nien alu, ac fahkak ye mutun God lah el tia pisrala kosro nutin mwet sac. Fin pwaye kosro soko ah tiana pisrapasrla, mwet se natu ac fah falkin kas lun mwet se ngia, na mwet se ngia tia enenu in moli nu sel. 12 Tusruktu kosro soko ah fin pisrapasrla, mwet se liyaung ah enenu in moli nu sin mwet se natu ah. 13 Kosro soko ah fin anwuki sin kosro lemnak, mwet se ma liyaung ah in use monin kosro soko ma anwuki ah in mwe apkwaye. El tia enenu in moli ma kosro lemnak uh uniya uh. 14 "Mwet se fin ngisrala kosro soko nutin siena mwet, ac kosro soko ah kineta ku misa ke mwet se natu ah el wangin, mwet se ma ngisrala ah enenu in moli. 15 Tusruktu ma ingan fin sokyak ke mwet se natu ah oasr uh, na mwet se ma ngisrala ah tia enenu in moli. Fin oasr molin orekmakinyen kosro soko ah, molo se ingan pa ac akfalye uh. 16 "Sie mukul fin furokla nunak lun sie mutan fusr su soenna etu mwet ac soenna siyukyukla, ac el oan yorol, na mukul sac el enenu in moli nu sin sou lun mutan sac, na payukyak sel. 17 Tusruktu papa tumun mutan fusr sac fin tiana insese elan payukyak sel, na mukul sac enenu na in moli nu sin papa sac lupa ma fal ke payukyak nu sin sie mutan su soenna etu mwet. 18 "Uniya kutena mutan su orek inutnut. 19 "Uniya kutena mukul su oan yurin soko kosro. 20 "In anwuki kutena mwet su orek kisa nu sin kutena god sayuk, LEUM GOD. 21 "Nimet oru koluk ku akkeoye sie mwetsac. Esam lah kowos tuh mwetsac in facl Egypt. 22 Nimet oru koluk nu sin kutena katinmas ku tulik mukaimtal. 23 Kowos fin oru, nga LEUM GOD fah porongalos ke elos pang nu sik nga in kasrel, 24 ac nga ac kasrkusrak ac unikowosi ke mweun. Mutan kiosos fah katinmasla, ac tulik nutuwos ac fah wanginla papa tuma. 25 "Fin oasr mwet luk su sukasrup ngisre kom mani, nimet oru oana mwet ngia oru ac sap elan

23 "Nik kom akyokyelik sramsram tia pwaye, ac nik kom kinauk ma sutuu sang kasru sie mwet oasr mwata. 2 Nik kom oru ma sutuu finne pusiyen mwet uh oru, ku welulos kifaslma suwohs ke pacl in nununku. 3 Ke kom nununku sie mwet sukasrup, nimet akfirsasrye nununku lom nu sel ke sripen sukasrup lal. 4 "Kom fin sun cow soko ku donkey soko ma kaingla nutin mwet lokoalok lom, folokunla nu yorol. 5 Donkey natul fin ikori ye ma toasr oan facl, nikmet fahlana, a kom in kasrel tulokonak donkey natul nwe ke el sifilpa tuyak. 6 "Nimet ikol nununku suwohs nu sin sie mwet sukasrup. 7 Nik kom oru tukak tia pwaye, ac nik kom eisang sie mwet suwohos nu ke misa, mweyen nga ac fah lusla kutena mwet su oru kain koluk ouinge. 8 Nik kom eis molin eyeinse, tuh molin eyeinse uh akkunye mutun mwet nu ke ma suwohs, ac akkihyela nununku suwohs nu selos su wangin mwata. 9 "Nik kom oru koluk nu sin sie mwetsac. Kom pula pac tarl moul in mwetsac uh, mweyen kom tuh sie mwetsac in facl Egypt meet. 10 "Yac onkoros kom in yoki acn sum ac eisani fahko kac. 11 A ke yac se akitkosr lela acn sum in mongla — kom fah tia yoki ac tia pac kosrani. Lela mwet sukasrup uh in kang kutena ma kap we, ac kosro inima uh in kang ma lula. Oru oapano ke ima in grape lowos ac sak olive sunowos. 12 "Kom in orekma len onkoros ke wil se, tusruk nimet oru kutena orekma ke len akitkosr, tuh mwet kohs lowos ac mwetsac su orekma nu suwos, ac finne kosro nutuwos, in ku in mongla. 13 "Porongo ma nukewa ma nga, LEUM GOD, fahk tarl nu sum. Nik kom pre nu sin god saysa. Finne inelos, kom in tia pac fahk. 14 "Kowos in tukeni ac oru kufwa lulap tolou ke yac se in akfulatyeyu. 15 In malem Abib, malem se ma kowos illa liki Egypt, kowos in akfulatyeyu Kufwen Bread Tia Akpulok ke ouiya ma nga sapkin tarl nu suwos. Nimet kang kutena bread orekla ke mwe pulol inmasrlon len itkosr lun kufwa se inge. Nimet tuku in alu nu sik ke wangin mwe sang inpouwos. 16 "Akfulatyeyu Kufwen Kosrani ke kowos mutawauk in kosrani wheat sunowos.

"Akfulatyé Kufwen Iwen Aktuktuk ke saflaiyen paci in tuku apkuran nu yuruk. Ac mwet Israel nukewa say in kosrani, ke kowos telani fokin ima in grape ac fokinsak tiana fanyak nu fineol uh." 3 Moses el som ac fahkang olive sunowos. 17 In yac nukewa ke paci in akfulatyé nu sin mwet uh ma sap nukewa lun LEUM GOD ac kas kufwa lulap tolu inge, mukul Israel nukewa in tuku alu nu lal nukewa, ac mwet nukewa tukeni topuk, "Kut ac fah sik, LEUM GOD lowos. 18 "Nik kom sang bread ma orek oru ma nukewa ma LEUM GOD El fahk." 4 Moses el ke mwe pulol ke kom kisakin soko kosro nu sik. Kiris ke simusla ma sap nukewa lun LEUM GOD. Toangna in kosro kisakinyuk nu sik ke paci in kufwa inge, fah tia oan lotu tok ah, el eotak sie loang pe eol uh ac tulokunak eot nu ke lotutang tok ah. 19 Ke kais sie yac, kom fah use singoul luo, kais sie nu ke sruf singoul luo lun Israel. 5 nu in lohm sin LEUM GOD lom, fahko ma wo emeet ke Na el supwala kutu mukul fusr, ac elos esukak mwe kisa kosrani se meet lom. "Nik kom poeli soko sheep fusr, ku firir nu sin LEUM GOD, ac kisakunla kutu cow tuh in nani fusr, ke sronin titi lun nina kia. 20 "Nga ac supwala mwe kisa in akinsewowo. 6 Moses el eisla tafu srahn sie lipufan in fahsr meet liki kowos, in karingin kowos cow ac sang nu in kutu pesin; ac tafu el sang osralik ke fufahsryesr lowos, ac in uskowosla nu ke acn se su loang uh. 7 Na el eis ma simusla ke wuleang lun LEUM nga akoela. 21 Lohang nu sel ac aksol. Nimet lainul, GOD, ac riti nu sin mwet uh ke pusra lulap. Elos fahk, mweyen nga pa supwalot, ac kowos fin lainul el ac fah "Kut fah akos LEUM GOD ac oru ma nukewa ma El tia nunak munas nu suwos kac. 22 Tusruktu kowos fin aksol ac oru ma nukewa nga sapkin, nga fah mwewur mwet uh kac. El fahk, "Pa inge srah su akkeyala wuleang lain mwet lokoalok lowos nukewa. 23 Lipufan luk ac fah su LEUM GOD El orala yuruwos ke El sot ma sap inge fahsr meet liki kowos ac us kowos nu in fac sin mwet nukewa." 9 Moses, Aaron, Nadab, Abihu ac mwet kol Amor, mwet Hit, mwet Periz, mwet Canaan, mwet Hiv, itngoul lun mwet Israel, elos fanyak nu fineol uh 10 ac ac mwet Jebus, ac nga fah kunauselosla. 24 Nik kowos elos liye God lun Israel. Ye nial oasr sie ma fwel ac epasr nu sin god lalos ku alu nu selos, ac nik kowos etai tupaspasr su oana in orekla ke eot sapphire, arulana ouiyen alu lalos. Kunauselik god lalos ac fukulya loang kalem ac folfol oana acn inkusrao. 11 Mwet kol inge ne eot mutual lalos. 25 Kowos fin alu nu sik, LEUM GOD liye God, a wangin ma upa El oru nu selos. Elos tukeni lowos, nga ac fah akinsewowyé kowos ke mwe mongo mongo ac nim. 12 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, ac kof ac eisla mas nukewa lowos liki kowos. 26 Ac fah "Fanyak nu fineol uh nu yuruk, ac paci se kom muta wangin tulik putatla nutin mutan pitutu, ac ac fah wangin inge, nga ac sot luo eot tupaspasr, su ma sap nukewa pac mutan talap in facl suwos. Nga ac fah akloesye mouli simla fac. Nga simusla ma inge tuh in mwe lutu nu sin lowos. 27 "Nga fah aksangengalos su lain kowos, ac mwet uh." 13 Moses ac Joshua, mwet kasru lal, eltal mwet su kowos mwewuni nga fah akfohsyalosyak. Nga akola, ac Moses el mutawauk in fanyak nu fineol mutual. fah oru mwet lokoalok lowos nukewa in forla ac kaing liki 14 Moses el fahk nu sin mwet kol uh, "Soanekut ke acn kowos. 28 Nga fah oru tuh mwet lokoalok lowos — su in aktuktuk uh nwe ke kut foloko. Aaron ac Hur ac muta mwet Hiv, mwet Canaan, ac mwet Hit — in fosrnalana, yuruwos. Kutena mwet su oasr alein yoro, ku in som ac nga fah ukwalosyak ke kowos fahsr in utyak nu in facl selos. 29 Nga ac fah tia luselosla ke pulan yac se, mweyen nga fin oru ouinge, na acn uh ac mwesisla, ac kosro lemnak uh ac arulana pusla, na kowos tia ku in 15 Na Moses el fanyak nu in yoroltal in aksuwosyela." 15 Na Moses el fanyak nu in facl selos. 30 Nga fah kais kutu lusla mwet lokoalok lowos, Fineol Sinai, ac pukunyeng se afunla. 16 Kalem wolana ku yorolos, ku yurin god lalos. 31 Nga kalem wolana lun LEUM GOD oan Fineol Sinai, ac pukunyeng sac kowos faseni in ku in eisla acn selos. 32 Nik kowos oru kutena oakwuk in aktuktuk uh nwe ke kut foloko. Aaron ac Hur ac muta ingan in muta in facl suwos. Kowos fin lela, elos ac oru kowos in orekma koluk lainyu. Kowos fin alu nu sin god lalos, ac fah oana sie surhf nu suwos."

24 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Kom ac Aaron, Nadab, Abihu, ac itngoul sin mwet kol lun Israel, fanyak fineol uh nu yuruk, ac ke kowos srakna fahsr loes, kowos in pasrla ac alu. 2 Moses, kom mukena in tuku apkuran nu yuruk, ac mwet wi kom ingan in tia

25 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 2 "Fahk nu sin mwet Israel elos in orek mwe sang nu sik. Eis ma nukewa ma mwet uh insewowo in sang. 3 Mwe sang inge ku in gold, silver, ac osra bronze; 4 linen srik eoa; unen sheep ma tuhn folfol, sroninmutuk, ac srusra; nuknuk orekla ke unen nani; 5 kulun sheep mukul ngosla srusra; kulun kosro fisrasrasr; sak acacia; 6 oil nu ke lam; mwe keng nu ke oil in akmusra ac nu ke mwe kisa keng; 7 eot onyx ac eot saok pac saya, in sang nawela nuknuk lun Mwet Tol Fulat su pangpang ephod, oayapa nuknuk mwe loeyuk iniwa se. 8 Mwet uh fah oru sie Lohm Nuknuk Mutual nu sik, tuh nga in ku in muta

inmasrlolos. 9 Orala lohm sac, wi koanon lohm an, in fal nu ke lemlem su nga ac fah akkalemye nu sum. 10 "Orala sie tuptup ke sak acacia, inch angngaul limekosr unen sheep ma ngosla folfol, sroninmutuk ac srusra. lusa, inch longoul itkosr sralap ac longoul itkosr fulata. Yunela ke mwe akul in luman cherub uh. 2 Kais sie ipin 11 Nokomla acn loac ac lik ke gold nasnas, ac kom fah nuknuk inge in oana sie lupa — yact singoul akosr lusa orala sie patun ke gold rauneak. 12 Orala akosr ring in ac yact luo sralap. 3 Twani ip limekosr nu sie, ac oru tou ke gold, ac oakiya nu ke nia akosr kac, ring luo ke oapanu nu ke ip limekosr ngia. 4 Orala mwe sremsrem kais sie siska lac lac. 13 Orala srenenu lukwa ke sak ke nuknuk folfol, sang nu ke ipin nuknuk se ma oan e acacia ac nokomla ke gold 14 ac isongang nu ke ring siska ke kais sie nuknuk in lisrlisr inge. 5 Sang mwe ma oan sisken Tuptup an. 15 Srenenu inge fah oanna in sremsrem lumngaul nu ke ip se meet ke nuknuk in lisrlisr ring uh, ac in tiana itukla liki. 16 Na filiya in Tuptup uh se meet. Sifilpa sang mwe sremsrem lumngaul oapanu eot tupasprasr luo ma nga ac sot nu sum, su ma sap uh inge nu ke ip se safla ke nuknuk in lisrlisr se akluo. simla oan fac. 17 "Orala sie mwe afyuf ke gold nasnas, 6 Orala mwe suruh lumngaul ke gold in sang kapsreni inch angngaul limekosr lusa ac longoul itkosr sralap. nuknuk in lisrlisr luo inge nu sie. 7 "Orala sie mwe susu 18 Orala luo cherub ke gold tuktuki, 19 sie in oan tafu in sunya ke ipin nuknuk singoul sie orekla ke unen nani, ac ma se ngia oan tafu. Cherub inge in orekla ipin na in sang afinya Lohm Nuknuk Mutual. 8 Orala nufonna mwe afyuf sac 20 ac in getanu nu sie fac, ac posohksok in lupa sefanna, yact singoul limekosr lusa ac yact luo latal in elakelik ac afinya mwe afyuf sac. 21 Filiya eot sralapa. 9 Twani ip limekosr nu sie, oayapa twani ip tupasprasr luo uh in Tuptup uh, ac sang mwe afyuf sac onkos lula nu sie. Lumwani ip se akonkos ah in oan nu fac. 22 Nga ac fah osun nu sum ke acn se inmasrlon ke mutun Lohm Nuknuk Mutual. 10 Sang lumngaul mwe cherub luo ah ma muta lucng liki mwe afyuf sac, na liki sremsrem nu ke siska se ke ip se ma oan safla ke lisrlisr acn se ingan nga ac fah sot nu sum ma sap nukewa luk se meet ah, ac lumngaul pac ke sisken ip fon se ngia. nu sin mwet Israel. 23 "Orala sie tepu ke sak acacia, 11 Orala lumngaul mwe suruh ke bronze, ac sang nu ke inch tolngoul onkosr lusa, inch singoul oalkosr sralap ac mwe sremsrem kac uh, in orani nuknuk in lisrlisr luo an inch longoul itkosr fulata. 24 Nokomla ke gold nasnas ac nu sie. 12 Sripisrya tafun ip se ma lula ke acn tok ke sang sie patun gold rauneak. 25 Kuhlasak fac ah ke Lohm Nuknuk Mutual. 13 Tafun yact ma yolyak ke kais sie sie patun inch tolu fulata, ac sie mwe naweyuk gold in siska inge ac fah sripsriyak in atla afinya sisken Lohm oan fin patun sac. 26 Orala akosr ring in tou ke gold, ac Nuknuk Mutual. 14 "Orala luo pac afyuf an, sie ke kulun oakeang nu ke suwasrik akosr, yen ma nia uh oan we. sheep mukul ngosla srusra, ac ma se ngia ke kulun 27 Ring ma srumasriyen srenenu ke tepu uh in oakwuki kosro fisrasrsrasr, tuh in mwe afyuf lik ah. 15 "Orala frem apkuran nu ke patun se fin tepu uh. 28 Srenenu nu kac nu ke Lohm Nuknuk sac ke sak acacia. 16 Kais sie in orek ke sak acacia, ac nokomla ke gold. 29 Orala frem in oasr fit singoul limekosr lusa, ac longoul itkosr plate, cup, sufa, ac pol in orekmakinyuk ke pacl in kisa inch sralap, 17 ac in oasr acn kihlyak luo ke kais sie wain. Ma inge nukewa in orekla ke gold nasnas. 30 Tepu frem tuh frem uh in kupasreni nu sie. Frem nukewa in sac fah filiyuki mutun Tuptup in Wuleang, ac bread mutual oasr kihl luo kac. 18 Orala frem longoul nu layen eir, 19 ma kisakinyuk nu sik fah oan fin tepu uh pacl nukewa. ac angngaul kapin frem ma orekla ke silver in oan ye 31 "Orala sie nien lam ke gold nasnas, in oana luman sak frem inge; kapin frem luo nu ke frem se. 20 Orala frem soko. Orala srupo an ac kapu an ke gold tuktuki. Ipin longoul nu layen epang ke Lohm Nuknuk Mutual, 21 ac gold se na ma sang orala srupo ah in pa sang orala ros angngaul kapin frem, kais luo ye frem se. 22 Orala frem motul ac ros fareng, mwe naweyuk nu kac. 32 Orala lah onkosr nu ke layen tok ke Lohm Nuknuk Mutual, layen nu onkosr kac — tolu ke la, tolu ke la. 33 Kais sie lah onkosr roto, 23 ac frem luo nu ke insruwasrik uh. 24 Frem nu inge fah oasr ros in yun tolu kac, ma oana ros almond. insruwasrik inge in kupasreni tafunyen ten ac sruokeni Oru kutu in ros motul ac kutu ros fareng. 34 Srupo ke tenyak na nwe lucng. Frem luo ma orala insruwasrik luo nien lam uh in oasr ros in yun akosr kac ma oana luman ah enenu na in orek ouinge. 25 Ke ma inge ac oasr frem ros almond, kutu in ros motul ac kutu in ros fareng. 35 oalkosr wi kapin frem silver singoul onkosr, kais luo ye Enenu in oasr sie ros motul ke yen kais luo lah inge kais sie frem. 26 "Orala singoul limekosr sukan brace kupasreni nu ke srupo soko ah. 36 Nien lam uh, wi ros ke sak acacia — ma limekosr nu ke frem ke lac Lohm motul mwe naweyuk, ac lah kac ah — nufonna in orek Nuknuk Mutual, 27 ac limekosr nu ke frem ke layen ngia, ke ipin gold nasnas sefanna ma tuktuki. 37 Orala lam ac limekosr nu ke frem siska nu roto, ke acn tok ke lohm itkosr nu ke nien lam uh, ac oakiya in tolak acn meet. 38 uh. 28 Soko sukan brace ma ac oan influlwen frem uh, in Oru mwe kosrkosr wik ac ahlou nu kac ke gold nasnas. oan ke sie siska fahlia nwe ke siska se ngia. 29 Afunla 39 Paun itngoul limekosr ke gold nasnas pa in sang orala frem uh ke gold, ac oakeang ring gold lulap nu kac in nien lam uh wi kufwa inge nukewa. 40 Karinganang in surok sukan brace uh, ma ac nukumyukla pac ke gold. orala fal nu ke lemlem su nga fahkak nu sum fineol uh. 30 Tulokunak Lohm Nuknuk Mutual fal nu ke lemlem ma

nga fahkot nu sum fineol uh. 31 "Orala sie mwe lisrlisr bronze. 18 Kalkal uh fah yact lumngaul lusa, ac yact ke ipin nuknuk linen srik eoa, otwot ke unen sheep ma longoul limekosr sralapa, ac yact luo tafu fulata. Mwe ngosla folfol, sroninmutuk ac srusra. Yuni ac akilena ke lisrlisr in tufah orek ke linen srik eoa, ac kapin sru uh in luman cherub uh. 32 Srupusrak ke sru in acacia akosr ma nukumyukla ke gold ac oakwukyang mwe sruh nu kac, ac oakiya ke kapin sru silver akosr. 33 Likiya mwe lisrlisr se inge ye tak in mwe sruh ke ma sang afin Lohm Nuknuk Mutual uh. Tuftup in Wuleang, su eot tupaspras orek ke bronze. 19 Kufwen mwe orekma nukewa ma luo oan loac, kom fah filiya tukun lisrlisr uh. Lisrlisr se nu ke Lohm Nuknuk ac nu ke kalkal ma rauneak, in tufah inge fah sraclik Acn Mutual liki Acn Mutual Na Mutual. 34 Sang mwe afyuf nu fin Tuftup in Wuleang, su oan in orekla ke bronze. 20 "Sapkin nu sin mwet Israel in use Acn Mutual Na Mutual. 35 Likin Acn Mutual Na Mutual kom lam uh in ku in firir ke fong nukewa. 21 Aaron ac wen fah likiya tepu sac in oan layen epang in Lohm Nuknuk natul pa in akoela lam uh in Lohm Nuknuk sik likin mwe uh, ac likiya niem lam uh in oan layen eir. 36 "Nu ke lisrlisr su oan mutun Tuftup in Wuleang. Lam uh in firir acn in utyak lun Lohm Nuknuk Mutual, oru sie lisrlisr ke natulos.

nuknuk linen srik eoa wi turet ke unen sheep ma folfol, sroninmutuk ac srusra, ac yunela ke naweyuk lun akul. 37 Nu ke mwe lisrlisr se inge orala sru limekosr ke sak acacia nukla ke gold, ac oakeang mwe sruh gold nu kac. Orala kapin sru limekosr nu ke sru inge.

27 "Orala sie loang ke sak acacia. Oru in maspang, fit itkosr tafu lusa, ac fit itkosr tafu sralap, ac in tufah fit akosr tafu fulata. 2 Orala koac in tuyak fin sruwasrik akosr ah. Koac inge in orekla ke sak se na ma sang orala loang uh, ac ma inge nukewa in nukumyukla ke osra bronze. 3 Orala pan mwe nein apat mosroal, ac orala saful, pesin, fork, ac pan in neinyuk mulut firir. Kufwa inge nukewa in orekla ke bronze. 4 Orala sie mwe liklik ke bronze, ac sang akosr ring in utuk, ma orekla pac ke bronze, ac oakiya ke sruwasrik akosr ah. 5 Filiya mwe liklik sac in oan loac tafunyen ten ke loang uh. 6 Elos in orala srenenu ke sak acacia, ac nokomla ke bronze, 7 ac isongang nu in ring siska lac lac ke loang uh ke pac ac utuk uh. 8 Orala loang uh ke ipinsak, ac acn loac in oalal, fal nu ke lemlem nga akkalemye nu sum fineol uh. 9 "Nu ke Lohm Nuknuk Mutual sik, orala sie kalkal in lisrlisr ke nuknuk linen srik eoa. Mwe lisrlisr nu ke layen nu eir in tufah yact lumngaul lusa, 10 sikulyukyak ke sru bronze longoul, ma tuyak luin kapin sru bronze longoul, wi mwe sruh ac osra orekla ke silver. 11 Oru oapana nu ke layen epang ke kalkal uh. 12 Layen nu roto in oasr mwe lisrlisr yact longoul limekosr lusa, wi sru singoul ac kapin sru singoul. 13 Layen nu kutulap, su nien utyak uh oan we, kalkal we in oayapa yact longoul limekosr lusa. 14 Mwe lisrlisr ke la sisken nien utyak uh in tufah yact itkosr tafu, wi sru tolkwe ac kapin sru tol. 15 Ac layen ngia in oapana, yact itkosr tafu ke lisrlisr, wi sru tolkwe ac kapin sru tol. 16 Nu ke acn in utyak an sifacna, in tufah sie lisrlisr yact singoul lusa orekla ke linen srik eoa, otwotla ke unen sheep ngosla folfol, sroninmutuk ac srusra, ac in naweyukla ke mwe akul. In tufah sripasriyak ke sru akosr luin kapin sru akosr. 17 Sru nukewa ke kalkal uh in fah kupasreni ke osra silver, ac mwe sruh kac fah orekla ke silver, ac kapin sru nu kac orekla ke

longoul limekosr sralapa, ac yact luo tafu fulata. Mwe

orekma kinyuk nu ke Lohm Nuknuk Mutual, ac kwi nukewa

nu ke Lohm Nuknuk ac nu ke kalkal ma rauneak, in tufah

orekla ke bronze. 20 "Sapkin nu sin mwet Israel in use

nu yurum oil in olive wo ma aknasnasyeyukla tari, tuh

lam uh in ku in firir ke fong nukewa. 21 Aaron ac wen

natul pa in akoela lam uh in Lohm Nuknuk sik likin mwe

lisrlisr su oan mutun Tuftup in Wuleang. Lam uh in firir

ye mutuk ke eku nwe ke lotutang. Ma sap se inge ac

tufah karinginyuk nwe tok sin mwet Israel ac fwilin tulik

uh, ac likiya niem lam uh in oan layen eir. 36 "Nu ke natulos.

28 "Solalma Aaron, tamulel lom, ac wen natul — Nadab, Abihu, Eleazar ac Ithamar. Srelcosa liki mwet Israel uh tuh elos in kulansupweyu ke orekma lun mwet tol. 2 Orala nuknuk in mwet tol lai Aaron, tamulel lom, ma in sang akkalemye mutual ac wolana lun orekma lun mwet tol. 3 Pangoneni mwet pah in orekma nukewa su nga sang etauk nu se, ac fahk nu selos in orala nuknuk lai Aaron, tuh elan sriyukla nu sik nu ke kunokon lun sie mwet tol. 4 Fahk nu selos in orala sie mwe loeyuk iniwa, sie nuknuk lun mwet tol pangpang ephod, sie nuknuk loeloes, sie nuknuk loac yunla ke mwe akul, sie nuknuk in lohl insuf, ac sie mwe lohl infulwa. Elos in orala nuknuk in mwet tol inge lai Aaron, tamulel lom, ac wen natul, tuh elos in kulansupweyu ke kunokon lun mwet tol. 5 Mwet usmguk in orekma inge fah orekma in unen sheep ngosla folfol, sroninmutuk ac srusra, turet gold, ac linen srik eoa. 6 "Elos in orala nuknuk ephod sac ke unen sheep ma tuhn folfol, sroninmutuk ac srusra, turet gold, ac linen srik eoa, naweyuk ke mwe akul. 7 Sang luo mwe sruh nu finpisa in sruokani siska luo an. 8 Sie mwe lohl infulwa ma naweyukla arulana wo orekla pacna ke mwe yun inge in tufah itukyang nu ke ephod sac in orala lumah setfanna. 9 Eis luo eot onyx ac kihlisya inen wen singoul luo natul Jacob fac, 10 fal nu ke takin matwalos — ine onkosr fin sie eot an, ac onkosr fin sie.

11 Sang sie mwet pisrla ke kihlisyen mwe naweyuk in oru kihl ke inen wen natul Jacob fin eot luo an, ac sang nu ke frem ma orekla ke gold. 12 Filiya ke mwe sruh finpisa ke nuknuk ephod sac in mwe esmakinyen sruf singoul luo lun Israel. In ouiya se inge Aaron el ac fah us inelos finpisal, tuh nga, LEUM GOD, fah esam mwet lukwa pacl nukewa. 13 Orala luo pac frem gold 14 ac lukwa sein ke gold nasnas, pirakla oana luman fu, ac kapsreni nu ke frem luo ah. 15 "Orala sie mwe loeyuk iniwa lun Mwet Tol Fulat, elan ku in orekma in akilen ma lungse lun God. In orekla pacna ke kain mwe naweyuk ma sang oru nuknuk ephod lun mwet tol, ac in luman mwe akul sac pacna. 16 Lumwani pacl se in maspangla — inch eu lusa ac inch eu sralap. 17 Filiya tah akosr ke eot

saok fac: ke tah soko oemeet sang sie eot ruby, sie eot topaz, ac sie eot garnet. **18** Tah soko aklukwa ah, sie eot emerald, sie eot sapphire, ac sie eot diamond. **19** Ke tah soko aktolkwe, sie eot turquoise, sie eot agate, ac sie eot amethyst. **20** Ac tah soko akakosr ah, sie eot beryl, sie eot onyx, ac sie eot jasper. Eot inge nukewa in filiyuki ke frem gold. **21** Eot singoul luo inge in kihlyak inen kais sie wen natul Jacob fac, in fahkak sruf singoul oana luman fu israpla, tuh in oan ke mwe loeyuk iniwa sac. **23** Orala luo ring gold ac sang nu ke suwasrik luo lucng ke mwe loeyuk iniwa sac, **24** ac suprusrang sein gold lukwa ah nu ke ring luo ah. **25** Kapriya mutun sein lukwa ah nu ke frem luo uh, ac in lumah se inge kom fah kapsreni nu ke layen meet ke mwe surh finpisa ma oan ke nuknuk ephod sac. **26** Na orala luo ring gold an ac sang nu ke suwasrik luo ten ke mwe loeyuk iniwa sac, in oan layen loac sisken nuknuk ephod uh. **27** Orala pac luo ring gold ac sang nu ke layen ten ke acn meet ke mwe surh luo nu ke finpisa ke nuknuk ephod sac, in oan apkuran ac lucng kutu liki acn se mwe lohl infulwa sac kupasryang nu ke ephod uh. **28** Kapriya ring ke mwe loeyuk iniwa, nu ke ring ke ephod uh ke soko ah folfol, tuh mwe loeyuk iniwa sac fah oan lucng liki mwe lohl infulwa uh, tuh in tia putatla liki ephod uh. **29** "Ke pacl Aaron el ac uteyak nu in Acn Mutual, el fah nokomang mwe loeyuk iniwa se inge su kihlyak ke inen sruf lun Israel, tuh nga, LEUM GOD, fah esam mwet luk pacl nukewa. **30** Filiya Urim ac Thummim ke mwe loeyuk iniwa sac, tuh in oan iniwal Aaron ke pacl el uteyak nu ye mutuk. Pacl nukewa el enenu in nukum mwe loeyuk iniwa se inge, tuh elan ku in kalem ke ma lungse luk nu sin mwet Israel. **31** "Nuknuk loeloes se ma oan ye ephod, in orekla nufonna ke unen sheep ngosla folfol. **32** In oasr kwawa se kac nu ke insifa, ac kwawa se inge in pwiyukla ke sie pac nuknuk tuh in tia mihsalik. **33** Nu ke pikinnia kom fah sang unen sheep tuhn folfol, sroninmutuk, ac srsra ma orekla oana luman fokinsak pomegranate, wi tapweng srisrik gold in oan immasrl, rauneak nufon pikinnien nuknuk sac — **34** tapweng gold se, pomegranate se, tapweng gold se, pomegranate se, atupali rauneak pikinnien nuknuk loeloes sac. **35** Aaron elan nukum nuknuk loeloes se inge ke pacl el oru kulansap lun mwet tol. Pacl el uteyak ku illa liki ye mutuk in Acn Mutual, pusren tapweng inge ac lohngyuk, na el ac fah tia anwuki. **36** "Orala sie mwe yun ke gold nasnas, ac kihlisya kas inge fac: 'Kisakinyukyang Nu Sin LEUM GOD.' **37** Sang soko ah folfol kapriya nu ke acn meet ke nuknuk in lohl insuf. **38** Aaron elan sunya motonsrol, tuh mwet Israel fin tafongla ke elos orek kisa nu sik, mwatalos ac fah oan facl Aaron, ac nga, LEUM GOD, fah eis mwe kisa lalos nukewa. **39** "Otewela sie nuknuk loac lal Aaron ac sie mwe lohl insuf ke linen srik eoa, oayapa sie mwe lohl infulwa yuniyukla

ke mwe akul. **40** "Orala nuknuk loac, mwe lohl infulwa, wolana lalos. **41** Nokmulang Aaron, tamulel lom, ac wen natul ke nuknuk inge. Na akmusraelosla ac akmutalyalos ke kom mosrwelosla ke oil in olive, tuh elos fah ku in kulansupweyu ke orekma lun mwet tol. **42** Orek loeyuk linens lalos, ke infulwalosi nu finyepalos, tuh elos fah tia kofluful. **43** Aaron ac wen natul fah nukum ma inge pacl nukewa ke elos ac ilyak nu ye mutuk nu in Lohm Nuknuk Mutual, ku ke pacl elos kalukyang nu ke loang uh in oru kulansap lun mwet tol in Acn Mutual, tuh elos in tia anwuki ke sripen liyeyuk kofluful lalos. Oakwuk se inge ma nu sel Aaron ac fwilin tulik natul nwe tok.

29 "Pa inge ma kom ac oru nu sel Aaron ac wen natul in srellosla ac akmutalyalos nu ke orekma lun mwet tol in kulansupweyu. Eis soko cow mukul fusr ac lukwa sheep mukul ma wanginna ma koluk ke manolos. **2** Orekmakin flao na wowo, tusruktu tia orekmakin mwe pulol, na orala kutu bread orek ke oil in olive, ac kutu in wangin oil kac, ac kutu in luman flao minini akmusra ke oil. **3** Sang nu in sie fotoh ac use nu ye mutuk ke pacl se kom kisakin cow soko ah ac sheep lukwa ah. **4** "Usalu Aaron ac wen natul nu ke nien uteyak nu ke Lohm Nuknuk Mutual sik, ac twetekunulosla. **5** Na nokmulang Aaron ke nuknuk in mwet tol — nuknuk loac, nuknuk loeloes ma oan ye ephod, ephod sac, mwe loeyuk iniwa sac, ac mwe lohl infulwa. **6** Sunilya ke mwe lohl surf ac kapriya akul mutual ma kihlyak kas inge fac, 'Kisakinyukyang Nu Sin LEUM GOD.' **7** Na eis oil in akmusra ac ukuiyu nu fin sifal ac akmusraela. **8** "Use wen natul ac nokmultalang ke nuknuk loac, **9** losya mwe lohl infulwalos, ac kapriya mwe lohl fin sifalos. Pa ingan ouiya kom ac oru in akmusrael Aaron ac wen natul. Eltal, ac fwilin tulik natulos, pa ac kulansupweyu ke orekma lun mwet tol nwe tok. **10** "Use cow mukul soko uh nu mutun Lohm Nuknuk Mutual sik, ac fahk nu sel Aaron ac wen natul in filiya paolos ke sifa ah. **11** Uniya cow soko uh we, ye mutuk ke nien uteyak nu in Lohm Nuknuk Mutual sik. **12** Twanya kufinpoum ke srahn cow soko ah ac sang mosrwela koac fin ngoasron loang uh. Na okoala srah lula an nu ke kapin loang uh. **13** Toko, eis kiris nukewa ma nokomla kainfohko, ac acn wo oemeet ke esa, ac kidney luo wi kiris kac, ac furreak fin loang uh tuh in sie mwe kisa nu sik. **14** A kom in usla ikwen cow soko ah, wi kolo ac kainfohko nu likin nien aktuktuk uh ac esukak. Mwe kisa se inge ma in eisla ma koluk lun mwet tol uh. **15** "Eis soko sin sheep mukul lukwa uh ac fahk nu sel Aaron ac wen natul in filiya paolos fin sifa uh. **16** Uniya, ac eisla srah kac ac sang fwela siska akosr ke loang uh kewa. **17** Sipikya sheep soko ah, ac ohlla koanonsia ac nia an, na filiya ma inge fin sifa ac ip nukewa say. **18** Esukak sheep mukul fon soko uh fin loang uh tuh in sie mwe kisa firir. Nga insewowo ke foulin mwe kisa se inge. **19** "Eis sheep mukul soko

aklukwa ah, ac fahk nu sel Aaron ac wen natul in filiya ongoiya ke ku lun mutallana la. **38** "Pa inge ma kom ac paolos ke sifa ah. **20** Uniya, ac eis kutu srah kac ac kisakin fin loang uh ke len nukewa nwe tok: sheep fusr sang mosrwela acn fisrarsrsrasr ke lac srac layot kacl lukwa ma yac se matwa. **39** Kisakin soko sheep inge ke Aaron ac wen natul, oayapa fin kuf lulap soko ke lac lotutang, ac ma soko ngia ke eku. **40** Ke sheep fusr soko paolos layot ac kuf lulap soko ke lac nialos layot. Srah meet ah, sang luo paun in flao srik kosra arukak ke sie lula an kom fah sang fwela siska akosr ke loang uh. **21** quart in oil in olive nasnas. Ukuuya sie quart ke wain tuh Na kom fah eis kutu srah ke loang uh ac kurrauk ke oil in sie mwe sang. **41** Kisakin sheep soko aklukwa ah in akmusra, ac usrukya facl Aaron ac nuknuk lal, oayapa ke ekela, ac sang lupa se pachna ke flao, oil in olive, usrukya fin wen natul ac nuknuk lalos. Ouinge Aaron ac ac wain, oana ke lotutang. Foulin mwe kisa firir inge wen natul ac nuknuk lalos fah akmutalveyuk nu sik. **22** akinsewowoyeyu. Nga LEUM GOD. **42** Kom, ac fwilin "Ke sripen sheep mukul soko inge ma orekmakinyuk tulik nukewa nutum ke pacl fahsru, ac fah oru mwe kisa ke pacl in akmusra, ouinge kom fah supukla kiris kac firir inge ye mutuk ke nien utyak nu in Lohm Nuknuk wi pula kiris, kiris nokomla koanonsia, acn wo oemeet Mutual sik. Pa inge acn nga ac fah osun nu sin mwet luk, ke esa, kidney luo wi kiris kac, ac la epa layot. **23** Liki ac kaskas nu sum. **43** Nga fah sun mwet Israel we, ac fotoh in bread ma utuku nu ye mutuk, eisla soko lof ke kalem wolana luk ac fah akmutalye acn sac. **44** Nga fah bread ma orek ke oil in olive, soko ma wangin oil kac, ac oru Lohm Nuknuk ac loang uh in mutual, ac nga fah srella sie cake minini. **24** Sang bread inge wi ikwen sheep Aaron ac wen natul tuh elos in kulansapweyu ke orekma mukul soko ah nu in paul Aaron ac wen natul, na eltal in kolak nu lucng in akkalemye lah ma inge kisakinyukla lun mwet tol. **45** Nga fah muta inmasrlon mwet Israel, ac nu sik. **25** Toko eisla ma inge selos ac filiya fin sheep nga ac fah God lalos. **46** Elos fah etu lah nga pa LEUM soko ma kisakinyuk meet ah, ac esukak fin loang uh, tuh GOD lalos, su usalosme liki facl Egypt tuh nga fah ku in muta inmasrlilos. Nga pa LEUM GOD lalos.

30 "Orala sie loang ke sak acacia, in mwe kisakin mwe keng. **2** Oru in maspang, inch singoul oalkors lusa ac singoul oalkors sralap, ac in tufah inch tolngoul onkosr fulata. Koac ke sruwasrik akosr in orekla ke ipin sak na kac an. **3** Afinya acn fac, siska akosr ah, ac koac kac ke gold nasnas, ac sang patun gold soko rauneak. **4** Orala luo ring gold an nu kac mwe utuk, oakeang nu ye patun ke siska luo an, tuh in sruok srenenu lukwa ma ac sang sruhk. **5** Oru srenenu ingan ke sak acacia, ac nokomla ke gold. **6** Filiya loang se inge likin lisrlisr ma sriprip mutun Tupptup in Wuleang. Pa inge acn se ma nga ac osun nu sum we. **7** Lotutang nukewa, ke pacl Aaron el ac tuku akoela lam uh, el ac fah esukak mwe keng fac. **8** El ac fah oru oapania ke pacl el akosak lam ke ekela. Mwe kisa keng se inge in orek na nwe tok. **9** Nik kom kisakin kutena mwe keng ma tia mutual, ku kutena kosro, ku kutena mwe kisa ke wheat fin loang se inge, ac nikmet okoala kutena mwe kisa wain nu fac. **10** Pacl se in yac nukewa Aaron elan oru alu in akhnasnye loang uh ke el eis srahn kosro soko ma kisakinyuk nu ke loela ma koluk, ac sang mosrwela koac akosr uh. Ma se inge in orek ke yac nukewa ke pacl nukewa fahsru uh. Loang se inge in tufah arulana mutual, sriyukla nu sik, LEUM GOD." **11** LEUM GOD El fahk nu sel Moses, **12** "Ke pacl kom oru sie oaoa lulap ke pisen mwet Israel uh, kais sie mukul in afafye nu sik sie lupa in moli moul lal, tuh in wangin ongoiya sikiyak nu sel ke pacl oaoa lulap se inge ac orek uh. **13** Mwet nukewa ma wi oaoala ke oaoa lulap se inge enenu in moli lupa fal se ke mani, pauniya fal nu ke ma oakwuki. Mani se elos moli inge ac fah sie mwe sang nu sik. **14** Mukul nukewa ma sun yac longoul matwa, ku matu liki, pa ac moli lupa se inge nu sik. **15** Mwet kasrup in tia moli yohk liki, ku mwet

sukasrup in tia moli srik liki, ke elos moli lupa se inge nu lun Judah, 3 ac nga nwakulla ke ngunik. Nga sang nu ke moul lalos. 16 Eisani mani inge sin mwet Israel, ac sel etauk, lalmwetmet, ac usrnruk ke kain in orekma orekmakin in sang akwoye Lohm Nuknuk Mutual sik. Tax in sroasr nukewa — 4 el pah in lemlem, ac usrnruk in se inge ac fah sang akfalye molin moul lalos, ac nga fah orala ma inge ke gold, silver ac bronze. 5 El mwet na etu esam in karingnalosyang.” 17 LEUM GOD El fahk nu tutfah eot saok in oan in mwe naweyuk, el etu kihl sak, sel Moses, 18 “Orala sie pesin bronze, ac mwe loang ac oayapa kain in sroasr usrnruk nukewa. 6 Nga sulella nu kac in orekla pac ke bronze. Likiya inmasrlon Lohm pac Oholiab wen natul Ahisamach ke sruf lun Dan, in Nuknuk Mutual ac loang uh, ac okoauing kof nu loac. 19 welul orekma. Nga sang ku lulap nu sin mwet usrnruk in Aaron ac wen natul in orekmakin kof inge in oul paolos orekma nukewa saya, tuh elos in ku in oru ma nukewa ac nialos 20 meet liki elos utsyak nu in Lohm Nuknuk nga sap in orekla inge: 7 Lohm Nuknuk Mutual sik, Tuptup Mutual, ku ke elos ac kalukyang nu ke loang uh in kisakin in Wuleang ac mwe afyuf nu kac, ac kufwa nukewa nu ke mwe kisa firir. Na elos ac fah tia anwuki. 21 Elos enenu Lohm Nuknuk Mutual, 8 tepu ac kufwa nu kac, nien lam in ohlla paolos ac nialos tuh elos in tia misa. Oakwuk se gold nasnas ac kufwa nukewa nu kac, loang in furreak inge ma nu selos ac nu sin fwilin tulik natulos nwe tok.” 22 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 23 “Eis kutu mwe kac, pesin in winwin ac mwe loang nu kac, 10 nuknuk akkeng su arulana wo — paun singoul luo ke sronin wolana lun mwet tol ma nu sel Aaron ac wen natul, tuh myrrh, paun onkosr ke cinnemon ma keng fohlo, paun elos in nukum ke pacl elos oru orekma lun mwet tol, 11 onkosr ke mah keng, 24 ac paun singoul luo ke cassia oil in akmusra, ac mwe keng nu ke Acn Mutual. Ke elos (ma inge nukewa in pauni fal nu ke srikasrak oakwuji). oru ma inge nukewa, elos enenu in oru oana ke nga Sang nu kac sie gallon in oil in olive, 25 ac orala sie oil sapkin nu sum.” 12 LEUM GOD El fahk nu sel Moses in akmusra mutual, kurrauk oana ono keng. 26 Kom fah 13 in fahk nu sin mwet Israel, “Liyaung Sabbath, len in mosrwela Lohm Nuknuk Mutual sik kac, oayapa Tuptup in mongla luk, mweyen mwe akul se inmasrlok ac kowos Wuleang, 27 tepu ac kufwa nukewa nu kac, nien lam ac nu ke fwil nukewa fahsru uh, in fahkak lah nga, LEUM kufwa nu kac, loang in esukak mwe keng, 28 loang in GOD, sulekowosla kowos in mwet luk. 14 Kowos fah esukak mwe kisa wi pac kufwa nukewa nu kac, ac pesin liyaung len in mongla se inge mweyen sie len mutual. in winwin sac wi mwe loanguya. 29 Kisaela ma inge Kutena mwet su tia liyaung ac orekma na ke len sac, ac in lumah se inge, na ac fah arulana mutual, ac kutena fah anwuki. 15 Oasr len onkosr kowos ku in oru orekma mwet, ku kutena ma su pusralla ac fah ongoiya ke ku lowos, a len se akitkosr sie len in mongla mutual nu sik. Kutena mwet su oru kutena orekma ke len sac ac fah lun mutallana la. 30 Na mosrwella Aaron ac wen natul, ac akmutalyatos in kulansupweyu ke orekma lun mwet tol. 31 Fahkang nu sin mwet Israel lah oil in akmusra mutual se inge ac fah orekmakin yuk ke pacl akmusrai yuk 16 Ke ma inge mwet Israel in karinganang len tol. 32 Ac fah tia 17 Akul se inge fah oan inmasrlok ac mwet Israel ma ukuiyuk nu fin kutena mwet sayen mwet tol, ac kowos fah tia orekma srikasrak inge in oru mwe akmusra lowos. Ma inge mutual, ac kowos fah sunakin fal nu ke mutualiya. 33 Kutena mwet su orek oil in akmusra oana srikasrak se inge, ku okoauing nu fin kutena mwet sayen mwet tol, elos ac fah tia sifil oaoa in mwet luk.” 34 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Eis lupa sefanna ke kais sie mwe keng inge: stacte, onycha, galbanum, ac franku nasnas. 35 Kurrauk ma inge nu sie in orala sie ono keng. Sang sohl nu kac in oru in nasnas ac mutual. 36 Tuktukya kutu in mokutkuti, us nu in Lohm Nuknuk Mutual sik, ac sang osrela mutun Tuptup in Wuleang. Kowos nukewa in akfulatyte mwe keng se inge oana sie ma arulana mutual. 37 Nik kom orekma srikasrak se inge in oru kutena mwe keng nu sum sifacna. Ma inge arulana mutual mweyen ma kisakinyukme nu sik. 38 Kutena mwet fin orek mwe keng ouinge nu sel sifacna, el ac fah tia sifilpa oaoa in mwet luk.”

31 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 2 “Nga sulella Bezalel, wen natul Uri ac nutin natul Hur, ke sruf

32 Ke mwet uh liye lah Moses el pahtlac in oatui liki fineol uh, elos toeni nu yorol Aaron ac fahk nu sel, “Kut tia etu lah mea sokyak nu sin mwet se Moses uh, su pwenkutme liki ac Egypt. Ke ouinge, orala sie god an nu sesr in kol kut.” 2 Aaron el fahk nu selos, “Eisla yaring gold ma mutan kiowos, wen nutuwos, ac acn nutuwos elos yaringkin an, ac use nu sik.” 3 Ouinge mwet nukewa eisla yaring gold lalos ac usla nu yorol Aaron. 4 El munanak yaring inge nwe ke kofelik, na el okoala gold uh nu in sie form ma lumahla soko cow fusr mukul. Na mwet uh fahk, “Israel, pa inge god lasr, su pwenkutme liki ac Egypt!” 5 Na Aaron el musaela sie loang ye mutun cow mukul gold soko uh, ac fahkak “Lutu ac fah orek sie kufwa in akfulatyte LEUM GOD.” 6 Toangna ke lotutang se toko ah, elos usani kosro mwe kisa firir, ac kutu in mwe kisa in akinsewowo. Mwet uh mutani, ac elos nimnim ac oru ouiya na kupatol. 7 LEUM

GOD El fahk nu sel Moses, "Aksaye tufoki, tuh mwet lom su kom kolma liki Egypt elos orala sie ma na koluk. **8** Elos kuhfla liki ouien moul ma nga sapkin nu selos. Elos orala cow mukul soko ke gold ac alu nu kac ac orek kisa nu kac. Elos fahk mu pa inge god lalos su pwanulosme liki Egypt. **9** Nga etu lapan likkeke lun mwet selos, ac nga ac kunauselosla. Na nga fah oru tuh kom ac fwil nutum in sie mutunfacil lulap." **10** Inge, nik kom srike in ikolyu. Nga kasrkusrak selos, ac nga ac kunauselosla. Na nga fah oru tuh kom ac fwil nutum in sie mutunfacil lulap." **11** Tusructu Moses el kwafe sin LEUM GOD lal ac fahk, "LEUM GOD, efu ku kom in arulana kasrkusrak sin mwet lom, su kom molelosla liki facil Egypt ke po kulana ac ku lulap lom? **12** Efu ku kom oru mwet Egypt in ku in fahk mu ke kom pwanla mwet lom liki acn Egypt kom nuna akoo na in onelosi fineol uh ac kunauselosla nwe ke elos nukewa wangi? Tulokinya kasrkusrak lom an. Aolla nunak lom ac nimet use mwe ongoiya inge nu fin mwet lom. **13** Esaam mwet kulansap lom: Abraham, Isaac ac Jacob. Esam pac wulela ku lom nu selos lah kom ac oru tuh fwilin tulik natulos in pus oana itu inkusrao, ac kom fah sang nu selos acn nukewa su kom wuleang kac tuh in ma selos nwe tok." **14** Ke ma inge LEUM GOD El aolla nunak lal, ac tiana sang mwe ongoiya nu fin mwet lal oana El tuh akoo in oru. **15** Na Moses el forla ac oatui liki fineul uh, ac el us eot tupasrpasr luo ma simla ma sap fac lac lac. **16** God sifacna El orala eot tupasrpasr luo uh ac kihlisya ma sap uh fac. **17** Joshua el lohng pusren wowo lun mwet uh ac el fahk nu sel Moses, "Nga lohng pusren mweun ke nien aktuktuk uh." **18** Moses el fahk, "Tia pusren sasa in kutangla pa ingan, ku pusren tung ke kutangyukla elos, a pusren on." **19** Ke Moses el tuku apkuranyang nu nien aktuktuk uh el liye cow mukul gold soko, ac liye ke mwet uh onrosro, na el foloyak. El tolya eot tupasrpasr luo uh nu pe eol uh, na eot luo ah fokelik. **20** El surokya cow gold soko elos orala, sang nu ke e ah nwe ke kofelik, na el itungya nwe ke mokutktuki oana powder, ac kurrauk ke kof, na el sang mwet Israel in nim. **21** El fahk nu sel Aaron, "Mea mwet inge oru nu sum pwanang kom lela nu selos in oru ma na koluk se inge?" **22** Aaron el topuk, "Nimet kasrkusrak sik. Kom etu kuinsrim lun mwet inge nu ke ma koluk. **23** Elos fahk nu sik, 'Kut tia etu lah mea sifyak nu sin mwet se Moses uh, su pwenkutme liki acn Egypt. Ke ouinge, orala sie god an nu sesr in kol kut.' **24** Nga sifyuk elos in use mwe naweyuk gold lalos nu sik, ac elos su oasr yoro elos eisla ac use nu sik. Nga sisang mwe naweyuk inge nu in e ah, na cow mukul soko inge sifyuk!" **25** Moses el liye lah Aaron el fuhlela mwet uh in sukosaoka in oru na lungse lalos ac orekma in mwet lalfon ye mutun mwet lokoalok lalos. **26** Ouinge Moses el tu ke acn in uteak nu ke nien aktuktuk ac wowoyak fahk, "Su suwos wi layen lun LEUM GOD? Fahsru nu in se ingel!" Na mwet Levi nukewa tukeni nu yorol ac raunella, **27** ac el fahk nu selos, "LEUM GOD lun Israel El sapkin tuh kowos nukewa in srukak cutlass nutuwos ac filiya pupowos, nien uteak uh sasla e layeno, ac kais sie suwos in uniya mukul Israel wiowos, mwet kawuk lowos, ac mwet tulan lowos." **28** Mwet Levi elos akos, ac uniya akuran tausin tolu mukul Israel ke len sac. **29** Moses el fahk nu sin mwet Levi, "Misenge ke kowos uniya wen nutuwos ac tamuvel lowos, kowos sifacna akmutalye kowos in fal nu ke orekma lun mwet tol nu sin LEUM GOD, na LEUM GOD El akinsewoyoye kowos." **30** Len tok ah Moses LEUM GOD ac fahk, "Mwet inge orala ma koluk na yohk yurin LEUM GOD. Sahp naga ku in eis nunak munas nu ke ma koluk lowos." **31** Na Moses el folokla nu yurin LEUM GOD ac fahk, "Mwet inge orala ma koluk na yohk wangin?" Tulsu mukul Israel ke len sac. **32** Inge su orekma koluk lainyu pa nga fah eela inelos liki book nutik. **33** Inge fahsrot, kolla mwet uh nu ke acn se nga tuh fahk nu sum kac. Esam lah lipufan luk ac fah pwen kom, tusructu ke paci fahsru uh nga fah kalyei mwet inge ke ma koluk lalos." **34** Inge fahsrot, kolla mwet uh nu ke acn se nga tuh fahk nu sum kac. Esam lah lipufan luk ac fah pwen kom, tusructu ke paci fahsru uh nga fah kalyei mwet inge ke ma koluk lalos." **35** Ke ma inge LEUM GOD El supwama sie mas upa nu fin mwet uh, mweyen elos tuh sap Aaron el orala cow mukul gold soko.

33 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Fahsru liki acn se inge, kom ac mwet su kom use liki Egypt, ac fahsru nu ke faci se su nga wulela in sang nu sel Abraham, Isaac, ac Jacob, ac nu sin fwil natulos. **2** Nga ac supwaot sie lipufan in pwen kom, ac nga fah lusla mwet Canaan, mwet Amor, mwet Hit, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus. **3** Kom ac som nu in sie facl mut ac kasrup fohk we. Tusructu nga sifacna ac tia wi kowos, mweyen kowos mwet likkeke, sahp nga ac kunauskowosla inkanek lowos." **4** Ke mwet uh lohng kas inge, elos mutawauk in asor ac tung, ac tia sifilpa orekmaik mwe naweyuk. **5** Meyen LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses in fahk nu selos, "Kowos mwet likkeke. Nga fin ac wi kowos, finne ke kitin paci na, nga ac ku in arulana kunauskowosla. Eisla mwe naweyuk lowos an inge, ac nga fah nunku lah mea nga ac oru nu suwos." **6** Ouinge tukun mwet Israel elos fahsru liki Eol Sinai, elos tia sifil orekmaik mwe naweyuk. **7** Paci nukewa mwet Israel elos tulokunak iven aktuktuk selos uh, Moses el ac usla Lohm Nuknuk Mutual ac tulokunak ke sie acn ma loes kutu liki nien aktuktuk uh. El pangon lohm nuknuk sac Iwen Tukeni Ye Mutun LEUM GOD. Kutena mwet su lungse lolngok yurin LEUM GOD ac illa liki nien aktuktuk ac som nu we. **8** Paci nukewa Moses el illa in som nu ke Lohm Nuknuk sac, mwet uh ac tu ke nien uteak nu ke lohm nuknuk selos ac ngetai liyal Moses nwe ke el uteak nu loac. **9** Tukun Moses el uteak, sru in pokunyeng uh ac oatui lucng me ac tu ke

nien utyak nu in Lohm Nuuknuh, ac LEUM GOD El ac akakosr." 8 Moses el sulaklak faksufi ac alu. 9 El fahk, kaskas nu sel Moses liki pukunyeng uh me. 10 Pacl se "LEUM GOD, fin pwaye kom insewowo sik, nga siyuk na mwet uh liye suu in pukunyeng ke acn in utyak nu sum in wi kut som. Mwet inge mwet likkeke, tusruktu in Lohm Nuuknuh Mutual, elos ac pasrla. 11 LEUM GOD nunak munas ke ma sutuu ac ma koluk lasr, ac eis kut El ac kaskas nu sel Moses ngetani nu sie, oana ke sie tuh kut in mwet lom." 10 LEUM GOD El fahk nu sel mwet el sramsrar nu sin mwet kawuk lal. Toko Moses el Moses, "Inge nga oakiya sie wuleang inmasrlok ac mwet ac folokla nu nien aktuktuk uh. Tusruktu Joshua, wen Israel. Nga fah oru ma usrguk ye mutualos, su soenna natul Nun, su mwet kasru fusr lal, el mutana in Lohm orek kutena acn fin faclu ku inmasrlon kutena mutanfahl. Nuuknuh Mutual. 12 Moses el fahk nu sin LEUM GOD, Mwet nukewa fah liye orekma yohk su nga LEUM GOD "Pwaye lah kom fahk nu sik in kolla mwet inge nu ke fac ku in oru, mweyen nga fah oru mwe lut yohk keiws. 11 sac, tusruktu kom tiana fahkma nu sik lah su ac wiyu Akos ma sap su nga sot nu suwos misenge. Nga ac fah som. Kom fahk mu kom arulana eteyu ac kom insewowo lusak mwet Amor, mwet Canaan, mwet Hit, mwet Periz, sik. 13 Fin pwaye, nga kwafe sum in fahkma nunak mwet Hiv ac mwet Jebus, ke kowos fahrs in utyak nu lom, tuh ngan ku in kulansupwelkom ac oru na ma ac yen selos. 12 Nimet orek wulela yurin mwet in mutunfacl akinsewowy kom. Esam pac lah kom sulela mutanfahl su kowos fahrs nu we, tuh ouuya se inge ac ku in sie se inge tuh elos in mwet lom." 14 LEUM GOD El fahk, sruhf nu suwos. 13 A ma kowos ac oru uh pa kunausya "Nga ac wi kom, ac nga fah sat misla nu sum." 15 Moses loang lalos, fukulya su eot mutual lalos, ac pakiya ma el sifil fahk, "Kom fin tia wi kut, nitem oru kut in som liki akilenyen Asherah, god mutan lalos. 14 "Nik kom alu acn se inge. 16 Mwet uh ac etu fuka lah kom insewowo nu sin kutena god saya, tuh nga LEUM GOD, sie God sin mwet lom ac insewowo sik kom fin tia wi kut? Oasr lemta. 15 Nik kom oru kutena wulela yurin mwet in facl lom yorosr uh pa ac akkalemye lah kut sie liki mutunfacl sac, mweyen pacl elos alu nu sin god sutuu lalos ac orek nukewa saya fin faclu." 17 LEUM GOD El fahk nu sel kisa nu selos, elos ac suli kom in welulos, ac kom ac Moses, "Nga ac oru oana ke kom siyuk, mweyen nga fah surhfla in kang mwe mongo elos kisakin nu sin god arulana etekom ac nga insewowo sum." 18 Na Moses lalos. 16 Sahp wen nutum ac mau ku in payukyak sin el fahk, "Nunak munas, lela nga in liye kalem wolana mutansac, su ac pwanulosla tuh elos in tia inse pwaye ma akkalemye lah kom oasr yorosr." 19 LEUM GOD El nu sik, ac alu nu sin god sutuu lalos. 17 "Nik kom orek topuk, "Nga ac oru tuh wolana luk nukewa in fahrs ye god osra ac alu nu selos. 18 "Liyaung Kufwen Bread Tia motom, ac nga fah fahkak Ine lukma luk yen kom oasr Akpulol. Kom in kang bread wangin mwe pulol kac ke we. Nga pa LEUM GOD, ac nga fah fahkak kulang ac lusen len itkosr in malem Abib, oana nga tuh sapkin nu pakoten nu selos su nga sulela in oru nu se. 20 Nga ac fah tia lela kom in liye mutuk, mweyen wangin mwet ku in liyeyu ac moul na, 21 tusruktu oasr sie eot inge siskuk ma kom ku in tu fac. 22 Pacl se kalem wolana luk sun acn inge, nga fah filikomi ke lufin eot uh ac afinkomi ke pouk nwe ke nga alukela. 23 Na nga fah eisla pouk, ac kom fah liye fin tuktuk, a kom fah tia liye mutuk."

34 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Taflela luo eot tupasrpasr oana ma meet ah, ac nga fah simusla fac kas ke eot luo ma kom tuh fukulya ah. 2 Lututang kom akola ac fanyak nu fin mangon Eol Sinai ac osun nu sik we. 3 Wangin mwet in wi kom fanyak. Wangin mwet in liyeyukyak in kutena acn ke eol uh, ac wangin sheep ku cow in mongo pe eol uh." 4 Ouinge Moses el taflela eot tupasrpasr luo, ac toangna in lotutang tok ah el us fanyak nu Fineol Sinai, oana ke LEUM GOD El sapkin. 5 LEUM GOD El oatui in sie pukunyeng ac welul tu we, ac El fahkak Ine mutual lal, su LEUM GOD. 6 LEUM GOD El fahla ye mutual Moses ac fahkak, "Nga pa LEUM GOD, God lun kulang ac pakoten, su tia sa in mulat, ac sesseslana ke inse pwaye ac lungse kawil. 7 Nga liyaung wulela luk nu sin tausin fwil, ac nga nunak munas nu selos su tafongla ac oru ma sutuu ac ma koluk. Tusruk nga fah tia mulunka in kai papa ac nina su oru ma koluk, oayapa tulik natulos ac nutin natulos nu ke fwil aktolu ac

akosr, finne pacl in taknelik ku pacl in kosrani. 22 "Karinganang Kufwen Kosrani pacl kom ac oru kosrani se meet ke wheat, ac karinganang Kufwen Iwen Aktuktuk ke saflaiyen pacl in kosrani, ke kowos telani fokinsak sunowos. 23 "Pacl tolu in yac se mukul Israel nukewa in tuku alu nu sik, LEUM GOD lun Israel. 24 Tukun nga lusla mutanfahl liki ye motom ac akyoykelik facl sum, wangin mwet fah srike in eisla acn sum ke pacl in kufwa tolu inge. 25 "Nik kom sang bread orekla ke mwe pulol pacl kom kisakin soko kosro nu sik. Kutena ipin kosro ma anwuki ke Kufwen Alukela fah tia oan nu ke lotutang se tok ah. 26 "Ke kais sie yac, kom fah use nu in lohm sin LEUM GOD lom fahko ma wo emeet ke kosrani se meet lom. "Nik kom poeli soko sheep fusr, ku nani fusr, ke sronin titi lun nina kia." 27 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Simusla kas inge, tuh ke kas inge nga oakiya sie wuleang yurum ac yurin mwet Israel."

28 Moses el muta yurin LEUM GOD ke len angngaul ke acn in utyak nu luin kalkal uh; **18** kwi nu ke Lohm ac fong angngaul. El tia mongo ac nim kutena ma. El Nuknuk Mutual, ac sucl nu ke Lohm Nuknuk ac kalkal simis fin eot tupasrpasr inge kas ke wuleang — Ma Sap uh; **19** ac nuknuk wolana ma mwet tol in nukum paci Singoul. **29** Ke Moses el us Ma Sap Singoul oatui liki elos ac kulansap in Acn Mutual — nuknuk mutual inge Fineol Sinai, mutual saromrom mweyen el sramsram yurin ma lal Aaron, mwet tol, ac wen natul nukewa.” **20** Na LEUM GOD, a el tiana etu lah saromrom mutual. **30** Aaron mwet Israel nukewa elos illa som, **21** ac elos nukewa su ac mwet nukewa ngetang liyal Moses ac liyauk lah mutual insewowo in oru mwe sang lalos nu sin LEUM GOD elos use in sang oru Lohm Nuknuk Mutual sin God. Elos use saromromla, ac elos sangeng in kulukyang nyorol. **31** use in sang oru Lohm Nuknuk Mutual sin God. Elos use A Moses el pangnolos, ac Aaron ac mwet kol nukewa ke kufwa nukewa ma eneneyuk nu ke paci in alu, oayapa sruf lun Israel elos som nu yorol, ac Moses el kaskas nu ma ac sang oru nuknuk mutual lun mwet tol. **22** Mwet selos. **32** Toko, mwet Israel nukewa tukeni nyorol, na nukewa su lungse, kewana mukul ac mutan, use pin in Moses el sang nu selos ma sap nukewa ma LEUM GOD naweyuk, ring, yaring, ah in walwal, ac kain in mwe yun El fahk nu sel Fineol Sinai. **33** Ke Moses ek aksafelya gold nukewa, ac elos kisakunang nu sin LEUM GOD. **23** sramsram lal yorolos, el afinya mutual ke sie nuknuk Elos nukewa su oasr nuknuk linen srik eoa, ku unen minini. **34** Paci nukewa Moses el ac utyak nu ye mutun sheep ngosla folfol, sroninmutuk, ku srusra; nuknuk ke LEUM GOD in Lohm Nuknuk Mutual in sramsram nu sel, el ac eisla nuknuk minini sac liki mutual. Ke el ac ilme, el unen nani, kulun sheep mukul ngosiyukla srusra; ku ac fahkak nu sin mwet Israel ma nukewa ma sapkinyuk elan fahk, **35** ac elos ac liye lah mutual saromrom. Na el kulun kosro fisrasrsrasr, elos use. **24** Mwet nukewa su ac sifilpa afinya mutual ke nuknuk minini sac nu ke paci ku in srukak silver ku bronze elos use ma inge tuh in se el ac sifilpa som in sramsram nu sin LEUM GOD. mwe sang lalos nu sin LEUM GOD, ac mwet nukewa su oasr sak acacia yoro ma ku in orekmakinyuk nu ke kutena kain in orekma, elos use. **25** Mutan pah in israp nukewa elos usani turet ke linen srik eoa, ac turet folfol, sroninmutuk, ac srusra, ma elos oral ke unen sheep. **26** Elos oayapa oral ke unen nani. **27** Mwet kol elos use eot onyx ac kutu pac eot saok in oakwukyang nu ke ephod ac mwe loeyuk iniwa, **28** oayapa mwe keng ac oil nu ke lam uh, nu ke oil in akmusra, ac nu ke mwe kisa keng fohlo. **29** Mwet Israel nukewa su insegewo in oru mwe sang lalos, elos use nu sin LEUM GOD nu ke orekma ma El sapkin nu sel Moses in orek. **30** Moses el fahk nu sin mwet Israel, “LEUM GOD El sulella Bezalel, wen natul Uri ac nutin natul Hur ke sruf lun Judah. **31** God El nwakulla ke ngunal, ac sang nu sel etauk, lalmwetmet, ac usrnuguk ke kain in orekma in sroasr nukewa — **32** el pah in lemlem, ac usrnuguk in orala ma inge ke gold, silver ac bronze; **33** el mwet na etu tufahl eot saok in oan in mwe naweyuk; el etu kihl sak, ac oayapa kain in sroasr usrnuguk nukewa. **34** LEUM GOD El sang nu sel, ac oayapa nu sel Oholiab wen natul Ahisamach ke sruf lun Dan, tuh eltal in ku in lutu mwet ngia ke usrnuguk in sroasr latal. **35** El sang nu seltal pah in oru kain orekma nukewa lun mwet sroasr, ac mwet lemlem ke orekma usrnuguk, ac mwet otwof ke nuknuk linen srik eoa; unen sheep ma tuhn folfol, sroninmutuk, srusra; ac kutepacna kain in nuknuk saya. Eltal fo in oru kain in orekma nukewa.

35 Moses el pangoneni mwet ke sruf nukewa lun Israel ac fahk nu selos, “Pa inge ma LEUM GOD El sapkin nu suwos in oru: **2** Oasr len onkosr kowos ku in oru orekma lowos, a len se akitkosr sie len in mongla mutual nu suwos, sriyukla nu sik, LEUM GOD. Kutena mwet su oru kutena orekma ke len sacn ac fah anwuki. **3** Kowos fah tia ta e ke len Sabbath ke kutena acn kowos muta we.” **4** Moses el fahk nu sin mwet Israel nukewa, “Pa inge ma LEUM GOD El sapkin: **5** Kowos in oru sie sang nu sin LEUM GOD. Mwet nukewa su kena oru ouinge in use sie mwe sang ke gold, silver ku bronze; **6** linen srik eoa, unen sheep ma tuhn folfol, sroninmutuk, ac srusra; nuknuk orekla ke unen nani; **7** kulun sheep mukul ngosla srusra; kulun kosro fisrasrsrasr; sak acacia; **8** oil nu ke lam uh; mwe keng nu ke oil in akmusra ac nu ke mwe kisa keng fohlo; **9** eot onyx ac wek saok saya in oakwukyang nu ke ephod lun Mwet Tol Fulat ac nu ke mwe loeyuk iniwa la! **10** “Mwet nukewa inmasrlowos su pah in orekma elos in tuku ac oralia ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin: **11** Lohm Nuknuk Mutual, ma in sang sunya fac ac mwe lisrlisr nu lik, mwe sruh ac frem nu kac, sukan brace uh, sru nu kac, ac kapin sru uh; **12** Tuptup in Wuleang, srenenu nu kac, mwe afyuf nu kac, ac nuknuk in lisrlisr in lusrungak; **13** tepu ac srenenu kac, ac kufwa nukewa nu kac; bread kisakinyukla nu sin God; **14** nien lam mwe kalem, ac kufwa nu kac; lam uh wi oil nu kac; **15** loang in kisa mwe keng ac srenenu kac; oil in akmusra; mwe kisa keng fohlo; nuknuk in lisrlisr nu ke mutunoa lun Lohm Nuknuk Mutual; **16** loang nu ke mwe kisa firir, wi mwe liklik bronze itukyang nu kac, srenenu ac kufwa nukewa nu kac; pesin in winwin ac ma loanggaya; **17** mwe lisrlisr nu ke kalkal nuknuk rauneak, wi sru ac kapin sru nu kac; mwe lisrlisr nu

36 “Bezalel, Oholiab, ac mwet orekma nukewa saya su LEUM GOD El sang pah ac lalmwetmet nu se, su etu in oralia ma nukewa ma eneneyuk in sang musai Lohm Nuknuk Mutual, elos in oru ma nukewa in oana ma LEUM GOD El sapkin.” **2** Moses el pangnol Bezalel ac Oholiab, wi mwet pah in orekma nukewa saya su LEUM GOD El sang nu se fo in orekma ac su engan in kasru,

na Moses el fahk elos in mutawauk orekma. **3** Elos sie frem. **31** "Elos orala sukan brace singoul limekosr eis sel Moses mwe sang nukewa ma mwet Israel elos ke sak acacia — ma limekosr nu ke frem ke la Lohm usani in sang musai Lohm Nuknuk Mutual. Ac mwet Israel Nuknuk Mutual, **32** ac limekosr nu ke frem ke layen ngia, elos nuna us na mwe sang lalos ke lotutang nukewa ac limekosr nu ke frem siska nu roto fintukun lohm uh. nu yorol Moses. **4** Na mwet usrnguk in orekma su oru **33** Sukan brace soko ma oan infulwen frem uh, oan tafun orekma uh som **5** ac fahkang nu sel Moses, "Ma mwet lohm uh nwe ke tafu ngia. **34** Elos nokomla frem uh ke uh use arulana alukela ma eneneyuk nu ke orekma ma LEUM GOD El sapkin in orek." **6** Ke ma inge, Moses gold, ac oakeang ring gold lulap nu kac in sruok sukan el supwalik kas nu in nien aktuktuk uh tuh mwet uh brace uh, su nukumyukla pac ke gold. **35** "Elos orala sie in tia sifil orani mwe sang lalos nu ke Lohm Nuknuk sheep ma folfol, sroninmutuk ac srusra. Elos yunela ac Mutual. Ouinge mwet uh tia sifil usani mwe sang. **7** Ma akilena ke luman cherub uh. **36** Elos orala sru akosr ke utukeni tari arulana yolyak in aksafyela orekma nukewa. sak acacia ac nokomla ke gold, ma in sruok mwe lisrlisr **8** Mukul ma arulana usrnguk inmasrlon mwet orekma uh, ac isongang mwe surh gold nu ke sru uh. Na elos uh pa orala Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD. Elos orala kapin sru akosr ke silver tuh sru uh in oan kac. **37** orala ke ipin nuknuk linen srik eoa singoul, otwotla ke Nu ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, elos orala unen sheep folfol, sroninmutuk, ac srusra, ac akilenyuk mwe lisrlisr se ke linen srik eoa, orekla ke unen sheep ke luman cherub uh. **9** Kais sie ip oana sie lupa, yact folfol, sroninmutuk ac srusra, ac yunla ke mwe akul. **38** singoul akosr lusa ac yact luo sralapa. **10** Elos twani ip Nu ke mwe lisrlisr se inge elos orala sru limekosr ke sak limekosr in orala ip loeloes sefanna, ac oru oapana nu safa ke nuknuk in lisrlisr se akluo. Mwe sremsrem inge ke ip limekosr ngia. **11** Elos orala mwe sremsrem ke nuknuk folfol, ac sang nu ke ipin nuknuk se ma oan e siska ke kais sie nuknuk in lisrlisr. **12** Elos orala mwe sremsrem lumngaul nu ke ip se meet ke nuknuk in lisrlisr inch angngaul limekosr lusa, inch longoul itkosr se meet, oayapa mwe sremsrem lumngaul nu ke ip se safla ke nuknuk in lisrlisr se akluo. Mwe sremsrem inge sralap, ac inch longoul itkosr fulata. **2** El nokomla acn oan lain sie sin sie. **13** Elos orala mwe surh lumngaul ke gold, in sang orani lisrlisr loeloes luo in ma sefannala. **14** Na elos orala ipin nuknuk singoul sie ke unen nani in sang sunya Lohm Nuknuk Mutual. **15** Orekla nufon nu ke lupa sefanna, yact singoul limekosr lusa ac yact luo sralap. **16** Elos twani polo nuknuk limekosr nu sie, ac pola onkosr ngia tutwani pac nu sie. **17** Elos sang mwe sremsrem lumngaul nu ke sisken ip se safla ke sie pola ah, ac lumngaul mwe sremsrem ke sisken pola se ngia. **18** Elos orala mwe surh lumngaul ke bronze in kapsreni pola luo uh, in orala sie mwe afyuf. **19** Elos orala mwe afyuf luo pac, sie ke kulun sheep mukul ngosla srusra, ac ma se ngia ke kulun kosro firsarsrasr, tuh in mwe afyuf nu lik. **20** Elos tulokunak frem ma orekla ke sak acacia nu ke Lohm Nuknuk Mutual. **21** Kais sie frem fit singoul limekosr fulata ac inch longoul itkosr sralapa. **22** Oasr acn kihlyak luo ke kais sie frem tuh frem uh in kupasreni nu sie. Frem nukewa oasr acn kihlyak luo kac. **23** Elos orala frem longoul nu layen eir, **24** ac angngaul kapin frem ma orekla ke silver in oan ye frem inge — kapin frem luo nu ke frem se. **25** Elos orala frem longoul nu layen epang ke Lohm Nuknuk Mutual, **26** ac angngaul kapin frem, kais luo ye frem se. **27** Elos orala frem onkosr nu ke layen tok ke Lohm Nuknuk Mutual, layen nu roto, **28** ac frem luo nu ke suwasrik uh. **29** Frem nu insruwasrik inge kupasreni tafunyen ten ac sruokeni tenyak na nwe lucng. Frem luo ma orala insruwasrik luo ah orekla in lumah se inge. **30** Ouinge oasr frem oalkosr wi kapin frem silver singoul onkosr — kais luo ye kais

37 Bezalel el orala Tuptup in Wuleang ke sak acacia, inch angngaul limekosr lusa, inch longoul itkosr sralap, ac inch longoul itkosr fulata. **2** El nokomla acn ioac ac lik ke gold nasnas, ac sang patun gold raunela nufon. **3** El orala ring gold in utuk akosr nu kac ac oakeang nu ke nia akosr kac, kais luo ke siska lac lac. **4** El orala srenenu nu kac ke sak acacia, ac nokomla ke gold, **5** ac isongang nu in ring ke sisken Tuptup uh. **6** El orala sie mwe afyuf ke gold nasnas, inch angngaul limekosr lusa, ac inch longoul itkosr sralap. **7** El orala cherub luo ke gold tuktuki, **8** sie oan ke tafu ac sie oan ke tafu se ngia. El orala tuh cherub luo ah in ip sefanna nu ke mwe afyuf sac. **9** Cherub luo ah ngetani nu sie fin mwe afyuf sac, ac posohksok lalos asrosrelak ac afinya fac ah. **10** Bezalel el orala tepu sac ke sak acacia, inch tolngoul onkosr lusa, singoul oalkosr sralap, ac longoul itkosr fulata. **11** El nokomla ke gold nasnas ac filiya patun gold rauneak. **12** El kulasak fac ah ke sie patun inch tolu fulata, ac sang sie mwe naweyuk orekla ke gold in oan fin patun sac. **13** El orala ring in utuk akosr ke gold nu kac, ac sang nu ke suwasrik akosr ah, yen nia akosr ah oakiyuki we. **14** Ring in surh srenenu inge itukyang apkuran nu ke patun sac. **15** Orekla srenenu nu kac ke sak acacia ac nukla ke gold. **16** El orala ahlu nu fin tepu ke gold nasnas: plate, cup, sufa, ac pol in orekmakinyuk nu ke pacl in kisa wain. **17** Bezalel el orala sie nien lam ke gold nasnas, in oana luman sak soko. El orala srupo an ac kahpu an ke gold tuktuki. Ipin gold se na ma el sang orala srupo uh pa sang orala ros motul ac ros fareng, mwe naweyuk nu kac. **18** Lah onkosr tula siska — tolu ke la, ac tolu ke la. **19** Kais sie lah onkosr inge oasr ros in yun tolu kac ma oana luman ros almond — kutu ros motul ac kutu ros fareng. **20** Srupo ke nien

lam uh oasr ros in yun akosr kac ma oana luman ros
almond — kutu ros motul ac kutu ros fareng. **21** Oasr ros
motul se oan ye acn ma kais luo lah inge kupasreni we.
22 Nien lam uh, wi ros motul mwe naweyuk, ac lah kac
ah — nufonna orekla ke ipin gold nasnas sefanna ma
tuktuki. **23** El orala lam itkosr nu ke nien lam sac, ac el
orala mwe kosrkosr wik ac ahlu nu kac ke gold nasnas.
24 El orekmakin paun itngoul limekosr ke gold nasnas
in sang oru nien lam uh ac kufwa nukewa nu kac. **25**
Bezalel el orala loang se ke sak acacia, mwe esukak
mwe keng. Maspang acn fac: inch singoul oalkosr lusa,
singoul oalkosr sralap, ac tolngoul onkosr fulata. Koac
ke suwasrik akosr ah orekla ke ipin sak na ma sang
orala loang uh. **26** El afinya acn fac oayapa siska akosr
an kewa, ac koac kac, ke gold nasnas, ac likiya patun
gold soko rauneak. **27** El orala ring in tou gold luo, ac
sang oan ye patun sac ke siska lac lac, in sruok srenenu
lukwa ma orekla in sang sruhk. **28** El orala srenenu inge
ke sak acacia ac nokomla ke gold. **29** Bezalel el oayapa
orala oil in akmusra mutual ac mwe keng nasnas loslos
fohlo, karkarak oana ono in akkeng.

38 Bezalel el orala sie loang ke sak acacia, nu ke
mwe kisa firir. Maspang acn fac: fit itkosr tafu lusa,
itkosr tafu sralap; ac akosr tafu fulata. **2** El orala koac
in tuyak fin suwasrik akosr ah. Koac inge orekla ke
sak se na ma sang orala loang uh. El nokomla nufon
ke bronze. **3** El orala pac kufwa nukewa nu ke loang
uh: pan, saful, pesin, fork, ac pan in neinyuk mulut firir.
Kufwa inge nukewa orek ke bronze. **4** El orala mwe
liklik se ke bronze ac oakiya ye patun uh lac nwe ke
infulwen loang uh. **5** El orala ring in utuk akosr ac sang
in oan ke suwasrik akosr. **6** El orala srenenu ke sak
acacia, nokomla ke bronze, **7** ac isongang nu in ring
ke sisken loang uh lac lac. Loang uh orekla ke ipinsak
ac oalal acn loac. **8** El orala sie pesin ac ma loangeya
ke bronze saromrom ma mutan su kulansap ke nien
utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual elos selgunkin. **9** Nu
ke Lohm Nuknuk Mutual, su nien muta lun LEUM GOD,
Bezalel el orala lisrlisr nu ke kalkal uh ke nuknuk linen
srik eoa. Mwe lisrlisr nu layen eir, yact lumngaul lusa, **10**
tulokinyukyak ke sru bronze longoul ma kasiki nu fin
kapin suu bronze longoul, wi mwe suhu ac osra nu kac
orekla ke silver. **11** Kalkal layen nu epang uh orekla
oapanu layen nu eir. **12** Layen nu roto, oasr mwe lisrlisr
yact longoul limekosr lusa, ac oasr suu singoul ac kapin
suu singoul, wi me suhu ac osra nu kac orekla ke silver.
13 Nu layen kutulap, yen mutunoa oan we, kalkal uh
oayapa yact longoul limekosr lusa. **14** Mwe lisrlisr nu
ke la mutunoa yact itkosr tafu, ac suu tolkwe wi kapin
suu tolu nu kac. **15** Ac oapanu nu ke layen ngia: oasr
mwe lisrlisr yact itkosr tafu ac suu tolkwe wi kapin suu
tolu nu kac. **16** Mwe lisrlisr nukewa ke kalkal uh orekla
ke linen srik eoa. **17** Kapin suu uh orekla ke bronze,
mangon suu uh orek ke silver.

Bezalel el kapsreni suu nukewa ke kalkal uh ke osra
silver. **18** Mwe lisrlisr nu ke acn in utyak ke kalkal uh
orekla ke linen srik eoa, otwotla ke unen sheep ma tuhn
folfol, sroninmutuk, ac srusra, ac yuniyukla ke mwe akul.
Lusa ac fulata oapanu mwe lisrlisr ke kalkal uh — yact
singoul lusa, ac yact luo tafu fulata. **19** Mwe lisrlisr se
inge tulokinyukyak ke sru bronze akosr ma kasiki fin
kapin suu akosr. Mwe suhu nu kac, ac mangon suu uh, ac
osra uh, orekla ke silver. **20** Kwii nukewa nu ke Lohm
Nuknuk Mutual ac nu ke kalkal ma rauneak ah orekla ke
bronze. **21** Pa inge pisa ac lukan osra orekmakin yu
ke Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, acn se ma eot
tupasrpasr luo karinginyuk we su simla Ma Sap Singoul
oan fac. Pisen osra inge ma Moses el sap mwet Levi in
orala, su orekma ye kolyuk lal Ithamar, wen natul Aaron
mwet tol. **22** Bezalel, wen natul Uri ac nutin natul Hur ke
sruf lun Judah, el orala ma nukewa ma LEUM GOD El
sapkin in orekla. **23** Oholiab, mwet kasru lal su wen natul
Ahisamach ke sruf lun Dan, el sie mwet soasr ke kihl,
ke lemlem, ac el sie mwet otwot ke nuknuk linen srik
eo, oayapa ke unen sheep ma tuhn folfol, sroninmutuk
ac srusra. **24** Gold nukewa ma kisakinyukyak nu sin
LEUM GOD nu ke Lohm Nuknuk Mutual, toasriya paun
luo tausin siofok eungoul limekosr, fal nu ke srikasrak ma
oakwuki in paci sac. **25** Silver ma orekeni ke oaoa lulap
lun sruf lun Israel nukewa, toasriya paun itkosr tausin
lumfoko lumngaul, fal nu ke srikasrak oakwuki. **26** Lukan
gold ac silver inge nukewa fal nu ke lukan ma mwet
nukewa su oaoala ke oaoa lulap sac elos tuh moli: kais
sie mwet tuh moli ke lupa se ma oakwuki nu sel ac pauni
fal nu ke srikasrak oakwuki. Oasr mukul omfoko tolu
tausin lumfoko lumngaul su yact longoulyak pa oaoala ke
oaoa lulap sac. **27** Paun itkosr tausin lumfoko in silver pa
sang orala kapin suu siofok nu ke Lohm Nuknuk Mutual
oayapa lisrlisr sac. Kais soko kapin suu orekla ke paun
itnoul limekosr. **28** Ke paun lumngaul lula ke silver ah,
Besalel el sang orala osra, mwe suhu ke suu, ac mangon
suu ingan. **29** Bronze ma kisakinyukyak nu sin LEUM GOD
orala paun limekosr tausin tolfoke singoul. **30** El sang
bronze inge orala kapin suu nu ke nien utyak lun Lohm
Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, oayapa loang bronze wi
mwe liklik bronze nu kac, kufwa nukewa nu ke loang uh,
31 kapin suu nu ke kalkal rauneak ac acn in utyak nu in
kalkal uh, ac kwii nukewa nu ke Lohm Nuknuk Mutual ac
kalkal se rauneak.

39 Ke unen sheep ma ngosyuk folfol, sroninmutuk, ac
srusra, elos orala nuknuk wolana ma mwet tol in
nukum paci elos ac kulansap in Acn Mutual. Elos orala
nuknuk in mwet tol lal Aaron, oana ke LEUM GOD El
sapkin nu sel Moses. **2** Elos orala nuknuk ephod ke
linen srik eoa, ac unen sheep folfol, sroninmutuk, ac
srusra, ac turet gold. **3** Elos tuktukya gold uh nwe ke
srik eoa ac nu ke unen sheep folfol, sroninmutuk, ac

rusra. 4 Elos orala mwe srhu luo nu finpisa ke ephod uh in sang sruokani siska luo ah. 5 Mwe lohl infulwa, ma arulana wo otweya ke mwe yun nukewa ma sang orala ephod sac, elos kapsreni nu ke ephod uh tuh in ma sefannala, oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 6 Akoyekula eot onyx ac filiyki in frem gold; ac elos orek kihl usrnguklana kac ke inen wen singoul luo natul Jacob. 7 Elos filiya ma inge fin mwe srhu luo ke finpisa lun ephod uh in fahkak sruf singoul luo lun Israel, in oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 8 Elos orala mwe loeyuk iniwa ke mwe yun pacna ma sang orala ephod uh, ac ke pacna mwe akul ma sang nawela ah. 9 Elos lumwani pacl se tuh in maspangla — inch eu lusa ac eu sralap. 10 Elos filiya tah akosr ke eot saok fac: tah soko oemeet ah elos sang eot ruby se, topaz se, ac garnet se. 11 Tah soko aklukwa ah, elos sang emerald se, sapphire se, ac diamond se. 12 Tah soko aktolkwe ah: turquoise se, agate se, ac amethyst se. 13 Tah soko akakosr ah: beryl se, onyx se, ac jasper se. Eot inge takinyuklu na luin kais sie frem gold. 14 Kais sie ke eot singoul luo inge kihlisuyukak inen kais sie wen natul Jacob fac, in fahkak sruf singoul luo lun Israel. 15 Nu ke mwe loeyuk sac, orekla sein kac ke gold nasnas, pirakla oana luman fu israpla. 16 Elos orala frem gold luo ac ring gold luo, ac oakeang ring luo ah nu ke suwasrik lucng ke mwe loeyuk iniwa uh. 17 Elos srupsrani sein gold lukwa nu ke ring luo ah, 18 ac srupsrani muta luo ngia ke sein lukwa ah nu ke frem luo ah, ouinge elos filiya ke mwe srhu luo lun finpisa tuh in oan meet ke ephod uh. 19 Elos orala ring gold luo ac sang nu ke suwasrik luo ten ke mwe loeyuk iniwa sac, in oan layen loac sisken nuknuk ephod uh. 20 Elos orala pac ring gold luo ac sang nu ke layen ten ke acn meet ke mwe srhu luo ke finpisa ke ephod uh, in oan apkuran ac lucng kutu liki acn se mwe lohl infulwa sac kupasryang nu ke ephod uh. 21 Oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses, elos kapriya ring ke mwe loeyuk iniwa nu ke ring ke ephod uh ke soko ah folfol, tuh mwe loeyuk iniwa sac fah oan lucng liki mwe lohl infulwa sac ac tia foroti. 22 Nuknuk loeloes se ma oan ye ephod uh orekla ke unen sheep ma tuhn folfol nufon. 23 Elos pwela kwawen nuknuk sac ke sie pac nuknuk, in akkeye in tia mihsalik. 24 Ke pulun nuknuk sac elos sang kutu ma oana fokinsak pomegranate, ma orekla ke mwesrem folfol, sroninmutuk ac srsra, ac linen srik eoa. 25 Oayapa elos orala tapweng srisrik ke gold nasnas ac filiya inmasrlon pomegranate, rauneak pulun nuknuk loeloes sac — 26 tapweng se, pomegranate se, tapweng se, pomegranate se, atupali rauneak pulun nuknuk loeloes in alu sac, in oana LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 27 Elos orala nuknuk loac lal Aaron ac wen natul, 28 ac mwe lohl insuf ac susu, ac tafun nuknuk linen loac mwe loeyuk, 29 ac mwe lohl infulwa ke linen srik eoa ac ke mwesrem folfol, sroninmutuk, ac srsra, yuniyukla ke mwe akul, oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 30 Elos orala sie mwe yun mutual ke gold nasnas, akilenyen ma kisakinyukla, ac kihlisya kas inge fac: "Kisakinyukyang Nu Sin LEUM GOD." 31 Elos kapriya mwe yun gold sac ke acn meet ke mwe lohl insuf uh ke soko ah folfol, in oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 32 Orekma nukewa ke Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD sun safliaya. Mwet Israel orala ma nukewa oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 33 Elos use ma inge nu yorol Moses: Lohm Nuknuk Mutual ac kufwa nukewa nu kac, mwe srhu, frem, sukan brace, sru ac kapin sru; 34 mwe afyuf ke kulun sheep mukul ngosla srsra, mwe afyuf nu lik ke kulun kosro fisrasrsras; lisrlisr in sraclik Acn Mutual liki Acn Mutual Na Mutual; 35 Tuftup in Wuleang wi eot tupaspras ma oan loac, srenenu nu kac, ac mwe afyuf nu kac; 36 tepu ac kufwa nukewa kac, wi bread kisakinyuk nu sin God; 37 nien lam orekla ke gold nasnas, lam nu kac, kufwa nukewa nu kac, ac oil nu ke lam uh; 38 loang gold; oil in akmusra; mwe keng; lisrlisr nu ke acn in utyak nu ke Lohm Nuknuk Mutual; 39 loang bronze wi mwe liklik bronze, srenenu nu kac ac kufwa nukewa kac; pesin in winwin ac ma loangeya; 40 lisrlisr nu ke kalkal uh wi sru ac kapin sru uh; oayapa lisrlisr nu ke nien utyak ke kalkal uh ac sucl nu kac; kwi nu ke Lohm Nuknuk Mutual; kufwa nukewa ma ac orekmakinyuk ke Lohm Nuknuk Mutual; 41 ac nuknuk wolana ma mwet tol ac nukum in Acn Mutual — nuknuk mutual lal Aaron, mwet tol, ac lun wen natul. 42 Mwet Israel elos orala orekma nukewa oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 43 Moses el arulana tuni ma nukewa ac liye lah elos orala oana ke LEUM GOD El tuh sapkin. Ouinge Moses el akinsewoyalos.

el fah ku in kulansupweyu in oru orekma lun mwet tol.
14 Use wen natul ac nokmulosyang ke nuknuk loeloes
loac. 15 Na mosrwelosla, in oana ke kom mosrwela
papa tumalos, tuh elos in ku in kulansupweyu ke ma
kunen mwet tol. Akmusra se inge ac oru tuh elos, ac
fwi nukewa natulos, in mwet tol nwe tok." 16 Moses el
orala ma nukewa oana ke LEUM GOD El sapkin. 17
Ouinge ke len se oemeet in malem se meet ke yac se
akluo tukun elos illa liki faci Egypt, tulokinyukak Lohm
Nuknuk Mutual Sin LEUM GOD. 18 Moses el oakiya kapin
sru uh, tulokunak frem uh, sang sukan brace nu kac, ac
tulokunak sru nu kac. 19 El laknelik mwe afyuf se meet
ac sang sunya fin Lohm Nuknuk Mutual, na el sifil sunya
ke mwe afyuf se akluo, oana ke LEUM GOD El sapkin.
20 Na el eis eot tupasrpas luo ac sang nu in Tuptup in
Wuleang. El isongang srenenu nu ke ring ke Tuptup uh,
ac sang mwe afyuf uh nu fac. 21 Na el usak Tuptup
uh nu in Lohm Nuknuk Mutual ac srupusrak mwe lisrlisr
in lusrungak Tuptup in Wuleang, oana LEUM GOD El
sapkin. 22 El likiya tepu uh in Lohm Nuknuk Mutual, layen
nu epang likin mwe lisrlisr uh, 23 ac eis bread kisakinyuk
nu sin LEUM GOD ac takunla fac, oana ke LEUM GOD
El sapkin. 24 El filiya nien lam uh in Lohm Nuknuk Mutual,
layen eir in lohm uh, lainang tepu uh, 25 ac el sang lam
uh nu ke nien lam uh, ac akosak ye mutun LEUM GOD,
oana ke LEUM GOD El sapkin. 26 El filiya loang gold in
Lohm Nuknuk Mutual, ke mutun lisrlisr uh, 27 ac el esukak
mwe kisa keng fac, in oana ma LEUM GOD El sapkin.
28 El srupusrak mwe lisrlisr ke acn in utyak nu in Lohm
Nuknuk Mutual, 29 na el oakiya loang nu ke mwe kisa firir
mutun lisrlisr uh. El kisakin mwe kisa firir ac mwe kisa
wheat fac, oana LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 30
El filiya pesin in winwin inmasrlon Lohm Nuknuk Mutual
ac loang in kisa, ac nwakla ke kof. 31 Moses, Aaron, ac
wen natul ohlla paolos ac nialos kac 32 ke pacl nukewa
elos ac ilyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, ku kalukyang nu
ke loang in kisa, in oana ma LEUM GOD El sapkin. 33
Moses el tulokunak kalkal uh rauneak Lohm Nuknuk
Mutal ac loang uh, ac srupusrak lisrlisr ke acn in utyak
nu ke kalkal uh. Ouinge el aksafyela orekma nukewa.
34 Na pukunyeng se afinya Lohm Nuknuk Mutual, ac
kalem wolana lun LEUM GOD nwakla in lohm uh. 35 Ke
sripa inge, Moses el tia ku in utyak nu in Lohm Nuknuk
Mutal. 36 Mwet Israel elos ac tuleya lohm nuknuk selos
ac mukuila nu ke sie pac acn ke pacl na pukunyeng
sac ac touyak liki Lohm Nuknuk Mutual. 37 Lusenna pacl
pukunyeng sac oanna fin Lohm Nuknuk Mutual, elos ac
tia mokle nien aktuktuk lalos. 38 Ke lusenna pacl mwet
Israel elos fufahsryes, LEUM GOD El oasr yorolos. Elos
liye pukunyeng lal oan fin Lohm Nuknuk Mutual ke len, ac
elos liye e firirrir in pukunyeng uh ke fong.

Leviticus

1 LEUM GOD El pang nu sel Moses liki Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD su nien muta lal, ac sang nu sel oakwuk inge, 2 su ma nu sin mwet Israel ke pacl elos oru kisa lalos. Ke pacl ma sie mwet el kisakin soko kosro natul, ku in cow soko ku sheep soko ku nani soko. 3 El fin ac sang soko sin cow natul in mwe kisa firir, el ac enenu in use soko cow mukul ma wangin ma koluk ke manol. El ac enenu in use nu ke nien utsyak ke Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD tuh LEUM GOD Elan insewowo sin mwet sac. 4 Mwet sac ac enenu in filiya paol fin sifen cow soko ah, na ac fah pangpang sie mwe kisa in eela ma koluk lal. 5 El fah uniya cow mukul soko ah we, ac mwet tol in fwil natul Aaron fah asang srah kac nu sin LEUM GOD, ac fwela siska akosr ke loang se ma oan ke acn in utsyak nu in Lohm Nuknuk Mutual. 6 Na el fah sukela kulun cow soko ah, ac luseya ikwa uh, 7 na mwet tol elos fah takunla etong fin loang uh ac akosak. 8 Elos fah filiya ipin kosro ah fin e uh, wi pac sifa ac kiris kac uh. 9 Mwet sac fah ohlla koanonsia ac pukinnien cow uh, na mwet tol se ma oru kisa uh fah esukak ma inge nukewa fin loang uh. Foulin mwe mongo ma kisakinyuk inge mwe insewowo nu sin LEUM GOD. 10 Mwet se fin kisakin soko sin sheep ku nani natul, ac enenu na in ma mukul soko su wanginna ma koluk ke manol. 11 El fah uniya ke layen epang ke loang sac, ac mwet tol fah fwela siska akosr ke loang sac ke srah. 12 Tukun mwet sac luseya kosro soko ah, na mwet tol se ma orekma ke kisa uh fah filiya ip nukewa inge fin e sac, wi sifa ac kiris kac. 13 Mwet sac enenu in ohlla koanonsia ac pukinnia kewa ke kof, na mwet tol sac fah sang mwe kisa inge nu sin LEUM GOD, ac esukak ma nukewa fin loang uh. Foulin mwe mongo ma kisakinyuk inge mwe insewowo su sin LEUM GOD. 14 Mwet se fin ac kisakin sie won tuh in mwe kisa firir, enenu na in wuleoa se ku sienna wule. 15 Mwet tol fah use nu ke loang uh, furala kwawa ac esukak sifa uh fin loang uh. Srah kac uh ac fah aksooryeyukla nu sisken loang uh. 16 El fah eisla tenguna ac koanonsien won sac, ac sisla nu layen kutulap ke loang uh, nu ke nien fil apat uh. 17 El fah sruokeya pao luo ah, ac seja mano sac, tusrukta pao luo ac fah tia ayukla liki mano sac, na el ac esukak nufonna fin loang uh. Foulin mwe mongo ma kisakinyuk inge mwe insewowo nu sin LEUM GOD.

2 Kutenia mwet su orekmakin wheat in kisa nu sin LEUM GOD, el enenu in ilya meet nu ke flao. El enenu in sang oil in olive ac mwe keng nu kac 2 ac use nu sin mwet tol in sou lal Aaron. Mwet tol se ma orekma ke kisa uh ac fah lafusak kutu flao uh nu inpaol wi kutu oil ac nufonna mwe keng an, ac esukak fin loang uh tuh in sie mwe akul lah ma nukewa kisakinyuk inge nu sin LEUM GOD. Foulin mwe mongo ma kisakinyuk

inge mwe insewowo nu sin LEUM GOD. 3 Luwen mwe kisa wheat inge ac ma nu sin mwet tol. Ma inge arulana mutual, mweyen ma itukla liki mwe mongo ma kisayang nu sin LEUM GOD. 4 Fin mwe kisa uh orekla ke flao ma umla ke stove, enenu in tia orekmakinyuk mwe pulol nu kac. Ku in lof matoltol ma orekla ke flao kulamisyak ke oil in olive, ku cake minini akmusrala ke oil in olive. 5 Fin mwe kisa uh pa bread manman ke pan in furae, enenu in orek ke flao kulamisyak ke oil in olive, tusrukta in wangin mwe pulol kac. 6 Kinkinisa ac okaoung oil nu kac ke kom sang tuh in mwe kisa. 7 Fin mwe kisa uh pa bread manman ke pan, enenu in orek ke flao ac oil in olive. 8 Use in mwe kisa nu sin LEUM GOD ac sang nu sin mwet tol, su ac fah usla nu ke loang uh. 9 Mwet tol ac fah eis sie ip kac tuh in sie mwe akul lah nufonna kisakinyuk yang taru nu sin LEUM GOD, na el fah esukak fin loang uh. Foulin mwe mongo kisakinyuk inge mwe insewowo nu sin LEUM GOD. 10 Ma lula ke mwe kisa uh ac ma lun mwet tol. Ma inge arulana mutual, mweyen ma itukla liki mwe mongo ma kisakinyukla nu sin LEUM GOD. 11 Mwe kisa wheat nukewa su kom kisakin nu sin LEUM GOD, ac fah tiana orekmakinyuk mwe pulol nu kac. Kom enenu in tiana orekmakin mwe pulol ku honey nu ke mwe mongo ma kisakinyuk nu sin LEUM GOD. 12 Mwe kisa ke fahko se meet ke wheat ma kom kosrani ke kais sie yac ac fah utuku nu sin LEUM GOD, tusrukta ac fah tia isisyak fin loang uh. 13 Sang sohl nu ke mwe kisa wheat nukewa ma kom kisakin uh, mweyen sohl uh akkalemye wuleang inmasrlom ac God. (Kom enenu in sang sohl nu ke mwe kisa nukewa lom.) 14 Ke kom us fahko se meet ke wheat ma kom kosrani in mwe kisa nu sin LEUM GOD, kom fah kisai wheat manman fin e, ku wheat ma ilyuki. 15 Sang oil in olive ac mwe keng nu kac. 16 Mwet tol ac fah esukak mwe keng ah nufon, wi ipin wheat ac oil su oana sie mwe akul, tuh in mwe kisa ke mwe mongo nu sin LEUM GOD.

3 Ke pacl se sie mwet ac kisakin soko cow natul in mwe kisa in akinsewowo, ac enenu in cow mukul soko ku cow mutan soko ma wanginna ma koluk ke manol. 2 Mwet sac fah filiya paol fin sifen cow soko ah, ac uniya ke acn in utsyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, su Nien Muta lun LEUM GOD. Mwet tol in sou lal Aaron ac fah sang srah kac, fwela siska akosr ke loang uh, 3 ac sang ip ma takinyukla inge in mwe kisa mongo nu sin LEUM GOD: kiris nukewa ke koanonsia uh, 4 kidney luo ac kiris kac uh, ac ip se ma wo emeet ke esa uh. 5 Mwet tol fah esukak ma inge nukewa fin loang uh wi mwe kisa firir uh. Foulin mwe mongo kisakinyuk inge mwe insewowo nu sin LEUM GOD. 6 Sie mwet fin use soko sheep ku soko nani tuh in mwe kisa in akinsewowo, ac ku in ma mukul soko ku ma mutan soko, tusrukta enenu in wanginna ma koluk ke manol. 7 Mwet se fin kisakin soko sheep, 8 el fah filiya paol fin sifen sheep soko ah, ac uniya sisken mutun Lohm Nuknuk Mutual.

Mwet tol fah fwela siska akosr ke loang uh ke srah 9 ac paolos fin sifen cow soko ah, ac uniya insac. 16 Mwet srela ip inge kewa in mwe kisa mongo nu sin LEUM Tol Fulat el fah usak kutu srahn cow soko ah nu in Lohm GOD: kiris, ac acn kiris ke pulun sheep soko ah nufon su Nuknuk Mutual, 17 isongya kufinpaol nu kac, ac usrukya ac fah laslasla apkuran nu ke sri in fintokol, oayapa kiris kutu nu sisken nuknuk in lisrlisr pacl itkosr. 18 El fah nukewa ma nokomla koanonsial, 10 kidney luo ac kiris sang kutu srahn uh mosrwela koac ke suwasrik in loang kac, ac acn ma wo emeet ke esa uh. 11 Mwet tol se ma lun mwe keng in Lohm Nuknuk Mutual, ac ukuiya srahn lula orek kisa uh ac fah esukak ma inge nukewa fin loang uh nu pe loang se ma orekmakinyuk nu ke mwe kisa firir, su in mwe kisa mongo nu sin LEUM GOD. 12 Mwet se fin oan ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual. 19 Na kisakin soko nani 13 el fah filiya paol fin sifen nani soko el fah eis kiris ah nufon ac esukak fin loang uh. 20 El ah, ac uniya sisken mutun Lohm Nuknuk Mutual. Mwet tol fah oru cow soko inge oana ke el oru nu ke cow in kisa ac fah fwela siska akosr ke loang uh ke srah. 14 ac sang nu ke ma koluk. In ouiya se inge el oru kisa nu ke ma ip inge kewa in mwe kisa mongo nu sin LEUM GOD: koluk lun mwet uh, na ma koluk lalos fah nunak munas kiris nukewa ke koanonsia uh, 15 kidney luo ac kiris kac, nu selos. 21 Na el fah usla cow mukul soko ah nu likin ac acn ma wo emeet ke esa uh. 16 Mwet tol fah esukak nien aktuktuk uh ac esukak, oana ke el esukak cow in ma inge nukewa fin loang uh in mwe kisa mongo su ac akinsewowy LEUM GOD. Kiris nukewa ma lun LEUM kisa nu ke ma koluk lal sifacna. Pa inge kisa in sisla ma GOD. 17 Wangin mwet Israel ac fah kang kutena kiris ku koluk lun mwet in acn sac nufon. 22 Fin mwet kol se kutena srahn. Oakwuk se pa inge, ma in karinginyuk sin pa orekma koluk ac kunausla sie sin ma sap lun LEUM mwet Israel nukewa nwe tok in acn nukewa ma elos GOD ke el tia etu, 23 na pacl se na ma fwackyang nu sel ma koluk sac, el ac fah use soko nani mukul ma muta we.

4 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses 2 elan fahk nu sin mwet Israel lah kutena mwet su orala sie ma koluk ac kunausla kutena ma su LEUM GOD El sapkin ke tia etu lal, el fah enenu in afkalye oakwuk inge. 3 Fin sie Mwet Tol Fulat pa orala ma koluk sac pwanang mwet uh wi eis mwata kac, el fah sang soko cow mukul fusr ma wanginna ma koluk ke mano, ac kisakin nu sin LEUM GOD ke sripen koluk lal. 4 El ac fah use cow soko ah nu ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, filiya paol fin sifa uh, ac uniya ye mutun LEUM GOD. 5 Na Mwet Tol Fulat el fah eis kutu srahn cow soko ah, ac usak nu in Lohm Nuknuk Mutual. 6 El fah isongya kufinpaol nu in srahn sac, ac usrukya sisken nuknuk in lisrlisr mutual pacl itkosr. 7 Na el fah sang kutu srahn uh mosrwela koac ke suwasrik in loang lun mwe keng in Lohm Nuknuk Mutual. El fah ukuiya srahn lula nu pe loang se ma orekmakinyuk nu ke mwe kisa firir, su oan ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual. 8 El ac fah eisla kiris nukewa ke cow mukul soko ah, kiris ke koanonsia uh, 9 kidney luo ac kiris kac, ac acn ma wo emeet ke esa uh. 10 Mwet tol fah eis kiris inge ac esukak fin loang ma orekmakinyuk nu ke mwe kisa firir, oana ke el oru kiris itukla liki kosro in kisa ma anwuki nu ke mwe kisa in akinsewowo. 11 Tusructu el enenu in eis kolo ah, ikwa nukewa, sifa, nia, koanonsia uh weang pacna kainfokho uh, 12 ac usla ma inge nukewa nu likin nien aktuktuk, nu ke sie acn aknasnasyeyukla, yen apat uh okwok we, ac el fah esukak fin etong uh. 13 Fin mwet Israel nufon pa orala ma koluk ac kunausla sie sin ma sap lun LEUM GOD ke tia etu lalos, 14 na pacl se na ma eteyukyak ma koluk se elos orala uh, mwet in acn sac nufon ac fah use soko cow mukul fusr in mwe kisa ke ma koluk. Elos ac fah use nu ke Lohm Nuknuk Mutual, su nien muta lun LEUM GOD. 15 Ac mwet kol lun acn sac fah filiya

paolos fin sifen cow soko ah, ac uniya insac. 16 Mwet srela ip inge kewa in mwe kisa mongo nu sin LEUM Tol Fulat el fah usak kutu srahn cow soko ah nu in Lohm GOD: kiris, ac acn kiris ke pulun sheep soko ah nufon su Nuknuk Mutual, 17 isongya kufinpaol nu kac, ac usrukya ac fah laslasla apkuran nu ke sri in fintokol, oayapa kiris kutu nu sisken nuknuk in lisrlisr pacl itkosr. 18 El fah nukewa ma nokomla koanonsial, 19 kidney luo ac kiris sang kutu srahn uh mosrwela koac ke suwasrik in loang kac, ac acn ma wo emeet ke esa uh. 20 El ah, ac uniya sisken mutun Lohm Nuknuk Mutual. Mwet tol fah oru cow soko inge oana ke el oru nu ke cow in kisa ac fah fwela siska akosr ke loang uh ke srah. 21 Na el fah usla cow mukul soko ah nu likin acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, ac ukuiya srahn lula lun mwe keng in Lohm Nuknuk Mutual, ac ukuiya srahn lula orek kisa uh ac fah esukak ma inge nukewa fin loang uh nu pe loang se ma orekmakinyuk nu ke mwe kisa firir, su oan ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual. 22 Fin mwet kol se kutena srahn. Oakwuk se pa inge, ma in karinginyuk sin pa orekma koluk ac kunausla sie sin ma sap lun LEUM GOD ke el tia etu, 23 na pacl se na ma fwackyang nu sel ma koluk sac, el ac fah use soko nani mukul ma wanginna ma koluk ke mano, in mwe kisa lal. 24 El fah filiya paol fin sifa uh, ac uniya ke layen epang in loang uh, yen kosro in kisa firir uh anwuki we. Kisa in eisla ma koluk se pa inge. 25 Mwet tol el fah isongya kufinpaol ke srahn in kosro soko ah, ac mosrwela koac ke suwasrik in loang uh, ac okoala srahn lula uh nu pe loang uh. 26 Na el fah esukak kiris nukewa kac fin loang uh, oana ke el esukak kiris ke mwe kisa in akinsewowo. In ouiya se inge mwet tol el fah oru mwe kisa nu ke ma koluk lun mwet kol sac, na ma koluk lal fah nunak munas nu sel. 27 Fin sienia sin mwet uh pa orala sie ma koluk ac kunausla sie sin ma sap lun LEUM GOD ke tia etu lal, 28 na tukunna ma koluk sac akkalemyeyuk nu sel, el fah use in mwe kisa lal soko nani mutan ma wanginna ma koluk ke mano. 29 El fah filiya paol fin sifen nani soko ah, ac uniya ke layen epang in loang sac, yen ma kosro nu ke mwe kisa firir uh anwuki we. 30 Mwet tol el fah isongya kufinpaol in srahn kosro soko ah, ac mosrwela koac ke suwasrik in loang uh, ac okoala ma lula uh nu pe loang uh. 31 Na el fah eis kiris nukewa kac, oana ke kiris nukewa itukla liki kosro ma anwuki nu ke mwe kisa in akinsewowo, ac el fah esukak fin laong uh tuh in sie foul mwe akinsewowy LEUM GOD. In ouiya se inge mwet tol el fah oru mwe kisa nu ke ma koluk lun mwet sac, ac ma koluk lal fah nunak munas nu sel. 32 Sie mwet fin use soko sheep tuh in mwe kisa nu ke ma koluk, enenu na in soko sheep mutan ma wanginna ma koluk ke mano. 33 El fah filiya paol fin sifa ah, ac uniya ke layen nu epang sisken loang uh, yen ma kosro nu ke mwe kisa firir uh anwuki we. 34 Mwet tol el fah isongya kufinpaol in srahn kosro soko ah, ac mosrwela koac ke suwasrik in loang uh, ac okoala srahn lula uh nu pe loang uh. 35 Na el fah eisla kiris nukewa kac, oana ke kiris uh itukla liki sheep ma anwuki nu ke kisa in akinsewowo, ac el fah esukak fin loang uh wi mwe kisa

mongo nu sin LEUM GOD. In lumah se inge mwet tol el fah oru mwe kisa nu ke ma koluk lun mwet sac, ac ma koluk lal fah nunak munas nu sel.

5 Kisa nu ke ma koluk enenu in orek ke sripa inge.

Sie mwet fin solsol in orek loh ke pacl in nununku a el tia fahkak nufon ma el liye ku lohng, ac fah oasr mwatal ac el fah eis kaiyuk kac. 2 Sie mwet fin kahlye ku pulsalla kutena ma su tia nasnas ke tia etu lal, yokna nu ke ma orakrak ku kosro ma misa, el ac fohekfolka ac oasr mwatal ke pacl se na el akilenak ma el orala. 3

Sie mwet fin kahlye kutena ma tia nasnas ke sie pacna mwet saya ke tia etu lal, el ac eis mwata ke pacl se na el akilenak ma el orala. 4 Mwet se fin orala sie fulahk oana ma pilasr, finne nu ke mea se, ac oasr mwatal ke pacl se na el akilenak ma el orala. 5 Mwet se fin oasr mwatal ke

mwe kai nu ke ma koluk lal, el fah use nu sin LEUM GOD soko sheep mutan ku nani mutan tuh in sie mwe sang. Mwet tol el fah oru kisa nu ke ma koluk lun mwet

nu sin mwet tol, su ac fah kisakin wule se nu ke kisa ke ma koluk meet. El ac fah koteya kwawa ac tia eisla sifa uh liki mano, 9 ac osrokang kutu srah kac nu sisken loang uh. Srah lula uh nukewa ac fah okwokla nu pe

loang uh. Kisa se inge ma in eisla ma koluk. 10 Na el fah sang wule se aktuo tuh in sie mwe kisa firir, fal nu ke oakwuk. In ouiya se inge mwet tol el fah oru kisa nu

ke ma koluk lun mwet sac, na ma koluk lal fah nunak munas nu sel. 11 Mwet se fin tia ku in srukak wuleoia luo

ku wule luo, el fah use luo paun in flao tuh in sie mwe kisa ac mwe kisa wheat. 12 El fah use nu sin mwet

14 LEUM GOD El sang oakwuk inge nu sel Moses. 15 Mwet se fin oru ma koluk ke tia etu lal ke sripen el tia akfalye ip kunaal ke ma mutual su fal elan sang nu sin LEUM GOD, el ac fah use soko sheep mukul ku soko

nani mukul su wanginna ma koluk ke mano tuh in mwe kisa ke ma koluk lukma lal nu sin LEUM GOD. Lupan ma el ac moli uh ac fah orek fal nu ke ma oakwuki. 16 El

tuh in mwe kisa ke ma koluk lun mwet sac, na ma koluk lal fah nunak munas nu sel. 17 Sie mwet fin orekma koluk ac kunausla kutena sin ma sap lun LEUM GOD ke tia etu lal, ac fah oasr mwatal ac el fah eis kaiyuk kac. 18 El enenu na in use nu yurin mwet tol soko sheep mukul ku nani mukul ma wanginna ma koluk ke mano, in akfalye ma koluk lukma lal. Lupan ma el ac moli uh, ac fah orek fal nu ke ma oakwuki. Mwet tol el fah oru mwe kisa nu ke ma koluk lun mwet sac, ac ma koluk lal fah nunak munas nu sel. 19 Ma se inge sie kisa in akfalyela ma koluk lukma se su el orala lain LEUM GOD.

6 LEUM GOD El sang oakwuk inge nu sel Moses: 2

Sie kisa ac fah orek, mwet se fin orekma koluk lain LEUM GOD ke el srunga in folokin kutena ma su sie mwet Israel wial sang nu sel elan karingin, ku ke el ouiya inge, el enenu in fahkak ma koluk sac, 6 ac in pisrala kutena ma lal, ku kiapwella, 3 ku el kaskas kikiap

mwe kai nu ke ma koluk lal, el fah use nu sin LEUM GOD soko sheep mutan ku nani mutan tuh in sie mwe sang. Mwet se fin oru ma koluk inge ac akilenak tafongla lal,

nu sin mwet se la uh, ke len se ma el akilenak tafongla lal. 6 El fah us nu yurin mwet tol soko sheep mukul ku nani mukul su wanginna ma koluk ke mano, kutena ma su el fulahk kikiap kac, el fah folokonma ma

inge nukewa ac laesla ke percent longoul. El fah akfalye ac folokonma ma el pisrala, ku kikiap kac, ku ma su el karingin lun mwet, ku ma tuhlae su el konauk, 5 ku

ku tuhlae ac laesla ke percent longoul. El fah akfalye ac folokonma ma el pisrala, ku kikiap kac, ku ma su el karingin lun mwet, ku ma tuhlae su el konauk, 5 ku

ku tuhlae ac laesla ke percent longoul. El fah akfalye ac folokonma ma el pisrala, ku kikiap kac, ku ma su el karingin lun mwet, ku ma tuhlae su el konauk, 5 ku

ku tuhlae ac laesla ke percent longoul. El fah akfalye ac folokonma ma el pisrala, ku kikiap kac, ku ma su el karingin lun mwet, ku ma tuhlae su el konauk, 5 ku

ku tuhlae ac laesla ke percent longoul. El fah akfalye ac folokonma ma el pisrala, ku kikiap kac, ku ma su el karingin lun mwet, ku ma tuhlae su el konauk, 5 ku

GOD. 17 Mwe pulol ac fah tia orekmakinyuk in munan oakwuk ma orekmakinyuk nu ke kisa inge kewa: mwe ma inge. LEUM GOD El sang tuh in pa inge ip lalos kisa ke ma koluk ac mwe kisa in akfalye ma koluk lukma. 18 In paci nukewa fahsru, mukul ke fwil Pa inge: ikwa kac uh ma nun mwet tol se ma orek kisa oana mwe kisa ke ma koluk, ku mwe kisa in akfalye ma kola Lukma. 19 In paci nukewa fahsru, mukul ke fwil firir uh ma lun mwet tol se ma orekma ke kisa uh. 9 Mwe natul Aaron nukewa fah ku in kang ma inge tuh in ip kisa wheat nukewa ma umla in sie stove, ku akmolyeyuk lalos ke mwe mongo su kisakinyuk nu sin LEUM GOD. in sie pan, ku manman fin sie mwe manman, ma inge ma Kutena mwet saya su pusralla ma inge fah sun ongoiya nu sin mwet tol se su kisakin nu sin God. 10 Tusruku ke kuiyen mutual lun ma inge. 19 LEUM GOD El sang mwe kisa wheat takmwek nukewa, finne kulamisyak oakwuk inge nu sel Moses 20 nu ke paci in akmusra ke oil ku pulamlam na, ac ma nu sin mwet tol natul sie mwet in sou lal Aaron nu ke wal lun mwet tol. Len Aaron nukewa — enenu in kitakatelik oana sie lupa nu se el akmusrala, el fah sang ma inge tuh in sie mwe selos nukewa. 11 Ma oakwuk ten inge ma nu ke kisa in kisa nu sin LEUM GOD: luo paun in flao (lupa se na ma akinsewowo, su itukyang nu sin LEUM GOD. 12 Sie kisakinyuk ke len nukewa ke mwe kisa ke wheat) — tafu mwet fin oru kisa se inge tuh in sie mwe kisa in sang ke lotutang ac tafu ke eku. 21 Enenu in arayarak ke oil ac kulo nu sin God, el enenu na in sang, wi kosro ma el ac manman ke pan in furae, na kinkini ac kisakinyuk oana kisakin, sie kisa ke bread ma wangin mwe pulol kac: mwe kisa ke wheat, sie foul mwe insewono nu sin LEUM finne srukwal in flao matoltol ma orek ke flao karak ke oil GOD. 22 In paci nukewa fahsru uh, kisa se inge ac fah in olive, ku cake minini ma akmusrala ke oil in olive, ku orek sin Mwet Tol Fulat nukewa in fwil natul Aaron. Mwe cake ma orek ke flao karak ke oil in olive. 13 Sayen ma kisa inge ac fah isisyak nufonna, tuh in sie mwe kisa nu inge, el fah kisakin pac lof in bread ma umla ac oasr sin LEUM GOD. 23 Wangin ip ke mwe kisa wheat su mwe pulol kac. 14 El fah asang kais sie ip ke kain in kisakinyuk sin mwet tol ac fah mongola. Ma nukewa kac bread inge kewa tuh in sie mwe kite srisrla nu sin LEUM fah isisyak. 24 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses 25 GOD. Ma inge ac ma nu sin mwet tol se ma sang srah in elan sang nu sel Aaron ac wen natul ma sap inge su kosro uh fwela loang uh. 15 Ikwen kosro ma kisakinyuk ma nu ke mwe kisa ke ma koluk. Kosro in kisa ke ma inge enenu na in mongola ke len se na ma kisaiyuk uh. koluk ac fah anwuki ke layen epang ke sisken loang Wangin sie ip kac ac fah oan nu ke lotu tok uh. 16 Sie uh, yen ma kosro nu ke kisa firir uh anwuki we. Kisa mwet fin use sie mwe kisa in akinsewowo in tuh akfalye na mutual se pa inge. 26 Mwet tol ma oru kisa ke kosro sie wuleang, ku in mwe kisa ke lungse na lal sifacna, ac inge fah mongo kac in sie acn mutual, in kalkal in Lohm tia enenu in mongola nufon ke len se kisakinyuk uh — Nuknuk Mutual, su nien muta lun LEUM GOD. 27 Kutena kutena ma lula kac ku in tufah mongola ke len se tok mwet, ku kutena ma, su pusralla ikwen kosro inge ac uh. 17 Kutena ikwa ma srakna oan nu ke len se aktolu fah sun ongoiya ke kuiyen mutual lun ma inge. Kutena uh, fah enenu in isisyak. 18 Kutena ip kac fin mongo ke nuknuk fin sroksroki ke srahn kosro inge, enenu in owola len se aktolu, God El ac fah tia insewowo ke kisa sac. in sie acn mutual. 28 Kutena tup eot ma orekmakinyuk in Ac fah wangin sripen kisa sac nu sin mwet se ma use poeli ikwa inge enenu in fukulyuki, ac fin tup osra pa uh, a ac fah pangpang mu tia nasnas, ac el su mongo orekmakinyuk kac, enenu in illia ac aknasnasyeyukla ke kac ac fah oasr mwatal ac el fah eis kaiyuk kac. 19 kof. 29 Kutena mukul ke sou in mwet tol ku in mongo ke Ikwa sac fin tuh pusralla kutena ma su tia nasnas, fah mwe kisa se inge; ma inge arulana mutual. 30 Tusruku tia enenu in mongo, a enenu in isisyak. Kutena mwet fin kutena srah ke ma inge utukyang nu in Lohm Nuknuk su aknasnasyeyukla, el ku in mongo ke ikwa sac, 20 Mutual ac orekmakinyuk in acn mutual in eisla ma koluk, tusruku kutena mwet su tia aknasnasyeyuk fin kang, el ikwen kosro soko ah fah tia mongo — enenu in isisyak. fah tia sifil akilenyuk mu el sie sin mwet lun God. 21

7 Oakwuk inge ma nu ke kisa in akfalye ma koluk lukma, su arulana mutual. 2 Kosro nu ke kisa se inge ac fah anwuki layen epang ke loang uh, yen ma mwe kisa nu ke kisa firir uh anwuki we, ac srah kac uh ac fah sang fwela siska akosr ke loang uh kewa. 3 Kiris kac uh nukewa ac fah itukla ac kisakinyuk fin loang uh: pula kiris soko ah, kiris ma nokomla koanonsia, 4 kidney ac kiris kac, ac ip ma wo emeet ke esa uh. 5 Mwet tol el fah esukak kiris nukewa fin loang uh tuh in sie mwe kisa mongo nu sin LEUM GOD. Kisa in akfalye ma koluk lukma se pa inge. 6 Kutena mukul ke sou in mwet tol uh ku in kang ma inge, tusruku enenu in mongo in sie acn mutual, mweyen ma inge arulana mutual. 7 Oasr sie

ke mwe mongo. **27** Kutena mwet su kunausla ma sap ma loangeya, tuh elan kisaela ma inge nukewa nu sin se inge fah tiana sifilpa akilenyuk mu el sie sin mwet LEUM GOD. **12** El ukuiya kutu oil in akmusra nu fin sifal lun God. **28** LEUM GOD El sang nu sel Moses oakwuk Aaron in akmusraela nu ke mwet tol. **13** Tok, Moses inge **29** ma nu sin mwet Israel. Kutena mwet su akoo el kolma wen natul Aaron inge, ac nokmulosyang ke in oru kisa in akinsewowo, el enenu in use sie ip kac nuknukfon lun mwet tol, ac losya infulwalos ke mwe lohl, tuh in sie mwe kite sririla nu sin LEUM GOD. **30** El ac sunya insifalos ke susu in mwet tol, oana ke LEUM enenu in sifacna us ma inge in paol, oana sie mwe kisa GOD El sapkin. **14** Na Moses el use cow mukul fusr mongo. El fah us kiris ke kosro soko ah wi iniwa uh ac mwe kisa ke ma koluk, ac Aaron ac wen natul elos filiya sang tuh in sie mwe kite sririla nu sin LEUM GOD. **31** paolos fin sifal. **15** Moses el uniya ac eis kutu srah, sang Mwet tol fah esukak kiris uh fin loang uh, tusruklu iniwa kufinpaol nu kac ac sang mosrwela koac ke suriwasrik sac fah ma nu sin mwet tol. **32** Lac ne layot ke kosro in in loang uh in kisaela, na el okoala srah lula uh nu pe kisa uh fah itukyang tuh in sie mwe kite sririla **33** nu loang uh. Ouinge el kisaela ac aknasnasyela loang uh. sin mwet tol su oru kisa ke srah ac kiris ke mwe kisa in **16** Moses el eisla kiris nukewa ke koanonsia, ip se ma akinsewowo. **34** Inwihi kosro uh pa sie mwe kite sririla, wo emeet ke esa, ac kidney wi kiris kac, ac esukak ma ac lac ne layot tok pa mwe sang sririla se ma LEUM inge nukewa fin loang uh. **17** El eis ma nukewa lula GOD El eisla sin mwet Israel ac sang nu sin mwet tol. ke cow soko: kolo, ikwa, ac koanonsia, ac esukak likin Pa inge ma mwet Israel elos enenu in sang nu sin mwet nien aktuktuk, oana ke LEUM GOD El sapkin. **18** Toko, tol ke paci nukewa fahsru uh. **35** Pa inge ip se ke mongo Moses el use sheep mukul soko nu ke mwe kisa firir, ac su kisakinyuk nu sin LEUM GOD ma tuh itukyang nu Aaron ac wen natul elos filiya paolos fin sifal. **19** Moses sel Aaron ac wen natul ke len se akmusrala elos nu el uniya ac sang srah uh fwela siska akosr ke loang uh ke mwet tol. **36** Ke len sac LEUM GOD El sapkin nu kewa. **20** Ke sipspipi sheep soko ah tari, na Moses el sin mwet Israel elos in sang nu selos ip inge ke mwe esukak sifa ac kiris ac ip lula kac. **21** Ac tukun owola kisa uh. Oakwuk se inge ma mwet Israel elos enenu in koanonsia ac nia uh ke kof, Moses el esukak sheep akos ke paci nukewa fahsru uh. **37** Ke ma inge, pa inge nufon soko ah fin loang uh, tuh in sie mwe kisa firir, in oakwuk ma orekla nu ke kisa firir, kisa ke wheat, kisa ke oana LEUM GOD El sapkin nu sel. Foulin mwe kisa se ma koluk, kisa in aktalye ma koluk lukma, kisa nu ke akmusra, ac kisa in akinsewowo. **38** LEUM GOD El sang ma sap inge nu sel Moses Fineol Sinai in acn mwesis, ke len se El fahkang nu sin mwet Israel in oru kisa lalos.

8 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, **2** "Usalu Aaron ac wen natul kewa nu ke nien utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual su nien muta luk, ac use nuknuk lun mwet tol, oil in akmusra, cow mukul fusr soko mwe kisa ke ma koluk, sheep mukul lukwa, ac sie fotoh in bread wangin mwe pulol kac. **3** Na kom pangoneni mwet nukewa in acn se inge in fahsreni nu we." **4** Moses el oru oana ma LEUM GOD El sapkin, ac ke mwet uh tukeni nu sie, **5** el fahk nu selos, "Ma su nga ac oru inge ma LEUM GOD El sapkin." **6** Moses el pwanulak Aaron ac wen natul kewa, ac sap elos in yiyla in aknasnasyalosla fal nu ke ouuya lalos. **7** El nokmulang Aaron ke nuknukfon lun mwet tol ac nuknuk oa loeloes se, ac losya infulwal ke sie mwe lohl. El filiya nuknuk lun mwet tol su pangpang ephod nu facl, ac kapreni nu ke infulwal ke sie pel otwot na wowo. **8** El sang mwe loeyuk iniwa nu facl, ac filiya Urim ac Thummim loac. **9** El oakiya sie susu in mwet tol fin sifal, ac sang sie mwe yun gold in oan meet ke susu sac, ma in akilen mutual lun akmusra se inge, oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel. **10** Na Moses el eis oil in akmusra ac osrokang nu fin Lohm Nuknuk Mutual, nien muta lun LEUM GOD, ac nu fin ma nukewa su oan loac. Ke el oru ouinge el kisakunang ma inge nukewa nu sin LEUM GOD. **11** El eis kutu oil uh ac osrokang nu ke loang sac paci itkosr wi kufwa nukewa kac, ac nu ke pesin sac ac

ma loangeya, tuh elan kisaela ma inge nukewa nu sin LEUM GOD. **12** El ukuiya kutu oil in akmusra nu fin sifal lun God. **28** LEUM GOD El sang nu sel Moses oakwuk Aaron in akmusraela nu ke mwet tol. **13** Tok, Moses inge **29** ma nu sin mwet Israel. Kutena mwet su akoo el kolma wen natul Aaron inge, ac nokmulosyang ke in oru kisa in akinsewowo, el enenu in use sie ip kac nuknukfon lun mwet tol, ac losya infulwalos ke mwe lohl, tuh in sie mwe kite sririla nu sin LEUM GOD. **30** El ac sunya insifalos ke susu in mwet tol, oana ke LEUM enenu in sifacna us ma inge in paol, oana sie mwe kisa GOD El sapkin. **14** Na Moses el use cow mukul fusr mongo. El fah us kiris ke kosro soko ah wi iniwa uh ac mwe kisa ke ma koluk, ac Aaron ac wen natul elos filiya sang tuh in sie mwe kite sririla nu sin LEUM GOD. **31** paolos fin sifal. **15** Moses el uniya ac eis kutu srah, sang Mwet tol fah esukak kiris uh fin loang uh, tusruklu iniwa kufinpaol nu kac ac sang mosrwela koac ke suriwasrik sac fah ma nu sin mwet tol. **32** Lac ne layot ke kosro in in loang uh in kisaela, na el okoala srah lula uh nu pe kisa uh fah itukyang tuh in sie mwe kite sririla **33** nu loang uh. Ouinge el kisaela ac aknasnasyela loang uh. sin mwet tol su oru kisa ke srah ac kiris ke mwe kisa in **16** Moses el eisla kiris nukewa ke koanonsia, ip se ma akinsewowo. **34** Inwihi kosro uh pa sie mwe kite sririla, wo emeet ke esa, ac kidney wi kiris kac, ac esukak ma ac lac ne layot tok pa mwe sang sririla se ma LEUM inge nukewa fin loang uh. **17** El eis ma nukewa lula GOD El eisla sin mwet Israel ac sang nu sin mwet tol. ke cow soko: kolo, ikwa, ac koanonsia, ac esukak likin Pa inge ma mwet Israel elos enenu in sang nu sin mwet nien aktuktuk, oana ke LEUM GOD El sapkin. **18** Toko, tol ke paci nukewa fahsru uh. **35** Pa inge ip se ke mongo Moses el use sheep mukul soko nu ke mwe kisa firir, ac su kisakinyuk nu sin LEUM GOD ma tuh itukyang nu Aaron ac wen natul elos filiya paolos fin sifal. **19** Moses sel Aaron ac wen natul ke len se akmusrala elos nu el uniya ac sang srah uh fwela siska akosr ke loang uh ke mwet tol. **36** Ke len sac LEUM GOD El sapkin nu kewa. **20** Ke sipspipi sheep soko ah tari, na Moses el sin mwet Israel elos in sang nu selos ip inge ke mwe esukak sifa ac kiris ac ip lula kac. **21** Ac tukun owola kisa uh. Oakwuk se inge ma mwet Israel elos enenu in koanonsia ac nia uh ke kof, Moses el esukak sheep akos ke paci nukewa fahsru uh. **37** Ke ma inge, pa inge nufon soko ah fin loang uh, tuh in sie mwe kisa firir, in oakwuk ma orekla nu ke kisa firir, kisa ke wheat, kisa ke oana LEUM GOD El sapkin nu sel. Foulin mwe kisa se ma koluk, kisa in aktalye ma koluk lukma, kisa nu ke akmusra, ac kisa in akinsewowo. **38** LEUM GOD El sang ma sap inge nu sel Moses Fineol Sinai in acn mwesis, ke len se El fahkang nu sin mwet Israel in oru kisa lalos.

8 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, **2** "Usalu Aaron ac wen natul kewa nu ke nien utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual su nien muta luk, ac use nuknuk lun mwet tol, oil in akmusra, cow mukul fusr soko mwe kisa ke ma koluk, sheep mukul lukwa, ac sie fotoh in bread wangin mwe pulol kac. **3** Na kom pangoneni mwet nukewa in acn se inge in fahsreni nu we." **4** Moses el oru oana ma LEUM GOD El sapkin, ac ke mwet uh tukeni nu sie, **5** el fahk nu selos, "Ma su nga ac oru inge ma LEUM GOD El sapkin." **6** Moses el pwanulak Aaron ac wen natul kewa, ac sap elos in yiyla in aknasnasyalosla fal nu ke ouuya lalos. **7** El nokmulang Aaron ke nuknukfon lun mwet tol ac nuknuk oa loeloes se, ac losya infulwal ke sie mwe lohl. El filiya nuknuk lun mwet tol su pangpang ephod nu facl, ac kapreni nu ke infulwal ke sie pel otwot na wowo. **8** El sang mwe loeyuk iniwa nu facl, ac filiya Urim ac Thummim loac. **9** El oakiya sie susu in mwet tol fin sifal, ac sang sie mwe yun gold in oan meet ke susu sac, ma in akilen mutual lun akmusra se inge, oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel. **10** Na Moses el eis oil in akmusra ac osrokang nu fin Lohm Nuknuk Mutual, nien muta lun LEUM GOD, ac nu fin ma nukewa su oan loac. Ke el oru ouinge el kisakunang ma inge nukewa nu sin LEUM GOD. **11** El eis kutu oil uh ac osrokang nu ke loang sac paci itkosr wi kufwa nukewa kac, ac nu ke pesin sac ac

ma loangeya, tuh elan kisaela ma inge nukewa nu sin LEUM GOD. **12** El ukuiya kutu oil in akmusra nu fin sifal lun God. **28** LEUM GOD El sang nu sel Moses oakwuk Aaron in akmusraela nu ke mwet tol. **13** Tok, Moses inge **29** ma nu sin mwet Israel. Kutena mwet su akoo el kolma wen natul Aaron inge, ac nokmulosyang ke in oru kisa in akinsewowo, el enenu in use sie ip kac nuknukfon lun mwet tol, ac losya infulwalos ke mwe lohl, tuh in sie mwe kite sririla nu sin LEUM GOD. **30** El ac sunya insifalos ke susu in mwet tol, oana ke LEUM enenu in sifacna us ma inge in paol, oana sie mwe kisa GOD El sapkin. **14** Na Moses el use cow mukul fusr mongo. El fah us kiris ke kosro soko ah wi iniwa uh ac mwe kisa ke ma koluk, ac Aaron ac wen natul elos filiya sang tuh in sie mwe kite sririla nu sin LEUM GOD. **31** paolos fin sifal. **15** Moses el uniya ac eis kutu srah, sang Mwet tol fah esukak kiris uh fin loang uh, tusruklu iniwa kufinpaol nu kac ac sang mosrwela koac ke suriwasrik sac fah ma nu sin mwet tol. **32** Lac ne layot ke kosro in in loang uh in kisaela, na el okoala srah lula uh nu pe kisa uh fah itukyang tuh in sie mwe kite sririla **33** nu loang uh. Ouinge el kisaela ac aknasnasyela loang uh. sin mwet tol su oru kisa ke srah ac kiris ke mwe kisa in **16** Moses el eisla kiris nukewa ke koanonsia, ip se ma akinsewowo. **34** Inwihi kosro uh pa sie mwe kite sririla, wo emeet ke esa, ac kidney wi kiris kac, ac esukak ma ac lac ne layot tok pa mwe sang sririla se ma LEUM inge nukewa fin loang uh. **17** El eis ma nukewa lula GOD El eisla sin mwet Israel ac sang nu sin mwet tol. ke cow soko: kolo, ikwa, ac koanonsia, ac esukak likin Pa inge ma mwet Israel elos enenu in sang nu sin mwet nien aktuktuk, oana ke LEUM GOD El sapkin. **18** Toko, tol ke paci nukewa fahsru uh. **35** Pa inge ip se ke mongo Moses el use sheep mukul soko nu ke mwe kisa firir, ac su kisakinyuk nu sin LEUM GOD ma tuh itukyang nu Aaron ac wen natul elos filiya paolos fin sifal. **19** Moses sel Aaron ac wen natul ke len se akmusrala elos nu el uniya ac sang srah uh fwela siska akosr ke loang uh ke mwet tol. **36** Ke len sac LEUM GOD El sapkin nu kewa. **20** Ke sipspipi sheep soko ah tari, na Moses el sin mwet Israel elos in sang nu selos ip inge ke mwe esukak sifa ac kiris ac ip lula kac. **21** Ac tukun owola kisa uh. Oakwuk se inge ma mwet Israel elos enenu in koanonsia ac nia uh ke kof, Moses el esukak sheep akos ke paci nukewa fahsru uh. **37** Ke ma inge, pa inge nufon soko ah fin loang uh, tuh in sie mwe kisa firir, in oakwuk ma orekla nu ke kisa firir, kisa ke wheat, kisa ke oana LEUM GOD El sapkin nu sel. Foulin mwe kisa se ma koluk, kisa in aktalye ma koluk lukma, kisa nu ke akmusra, ac kisa in akinsewowo. **38** LEUM GOD El sang ma sap inge nu sel Moses Fineol Sinai in acn mwesis, ke len se El fahkang nu sin mwet Israel in oru kisa lalos.

ac nuknuk lalos nu sin LEUM GOD. 31 Moses el fahk nu kisa firir uh. 15 Toko el oru kisa lun mwet uh. El eis nani sel Aaron ac wen natul, "Us ikwa inge nu ke acn in utyak soko, su ma ac kisakinyuk nu ke ma koluk lun mwet nu in Lohm Nuknuk Mutual, nien muta lun LEUM GOD, uh, uniya, ac kisai oana ke el oru ke kisa in ma koluk poeleak, ac mongo kac we, wi bread su oan in fotoh in lal sifacna. 16 El oayapa use kosro nu ke kisa firir, ac kisa nu ke akmusra, oana LEUM GOD El sapkin. 32 kisai oana ke ma oakwuk nu kac. 17 El oralac pac mwe Esukak kutena ikwa ku bread ma ac lula uh. 33 Komtal kisa ke wheat ac eis sie lafluf in flao inpaol, ac esukak ac fah tiana illa liki Lohm Nuknuk Mutual sac ke len itkosr, fin loang uh. (Ma inge ma sayen na kisa firir su orek nwe ke na ouiya nukewa ma ac orek ke akmusra lomtal an safla. 34 LEUM GOD El sapkin kut in oru ma kut oru misenge, in eela ma koluk lomtal. 35 Komtal enenu in mutana ke sisken mutunoa in Lohm Nuknuk uh ke len itkosr ac fong itkosr, ac oru ma LEUM GOD El sapkin uh. Komtal fin tia, komtal ac fah misa. Pa inge ma LEUM GOD El sapkin nu sik." 36 Ke ma inge Aaron ac wen natul eltal oru ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin sel Moses.

9 Len se tukun aksafeyukla alu in akmusra, Moses

el pangnolma Aaron ac wen natul kewa, ac mwet kol lun mwet Israel nukewa. 2 El fahk nu sel Aaron, "Eis soko cow mukul fusr ac soko sheep mukul ma wanginna ma koluk ke mano, ac kisakunang nu sin LEUM GOD: cow mukul soko an in mwe kisa ke ma koluk, ac sheep mukul soko an in mwe kisa firir. 3 Na kom fahkang nu sin mwet Israel in eis soko nani mukul tuh in mwe kisa ke ma koluk, ac soko cow fusr ya se matwa ac soko pac sheep mukul ma yac se matwa, ma wangin ma koluk ke mano, tuh in mwe kisa firir, 4 ac soko cow mukul ac soko sheep mukul tuh in mwe kisa in akinsewowo. Elos in kisakin ma inge nu sin LEUM GOD wi kisa in wheat ma karyak ke oil. Elos enenu in oru ma inge mweyen LEUM GOD El ac sikyang nu selos misenge." 5 Elos usani ma nukewa ma Moses el sapkin inge nu ke mutun Lohm Nuknuk Mutual, ac mwet in acn sac nufon fahsreni nu we in alu nu sin LEUM GOD. 6 Ac Moses el fahk, "LEUM GOD El sapkin kowos in oru ma inge nukewa, tuh wolana lun kalem lal fah sikme nu suwos." 7 Na el fahk nu sel Aaron, "Fahla nu ke loang uh ac oru kisa ke ma koluk ac kisa firir in eela ma koluk lom ac ma koluk lun mwet uh. Oru kisa inge in eela ma koluk lun mwet uh, oana LEUM GOD El sapkin." 8 Aaron el som nu ke loang uh ac uniya cow mukul fusr soko su ma nu ke kisa in ma koluk lal sifacna. 9 Wen natul elos use srah nu yorol, ac el isongya kufinpaol nu loac, ac sang kutu mosrwela koac ke suwasrik in loang uh, ac okoala srah lula uh nu pe loang uh. 10 Na el esukak kiris, ac kidney, ac ip se ma wo emeet ke esa uh fin loang uh, oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 11 Tusrukta el esukak ikwe ac kolo uh likin nien aktuktuk uh. 12 El uniya kosro soko su ac ma nu ke mwe kisa firir lal sifacna. Wen natul elos use srah uh nu yorol, ac el sang fwela siska akosr ke loang uh kewa. 13 Elos sang sifa uh ac ip saya ke kosro soko ah kewa nu sel, na el esukak fin loang uh. 14 Na el ohlla koanonsia ac nia uh, ac esukak fin loang uh lucng lik ma nukewa saya nu ke

kisa firir uh. 15 Toko el oru kisa lun mwet uh. El eis nani sel Aaron ac wen natul elos use srah uh nu sel, ac el sang fwela siska akosr ke loang uh kewa. 19 Aaron el filiya ip kiris ke cow soko oayapa ke sheep mukul soko 20 tuh in oan uh. Wen natul elos use srah uh nu sel, ac el sang fwela siska akosr ke loang uh kewa. 18 El uniya cow mukul soko ah, ac sheep mukul soko ah tuh in mwe kisa in akinsewowo lun mwet uh. 21 Ac sang iniwahuh kewa. 22 Ke Aaron el aksafayekla kisa inge nukewa, na el kolak paol nu fin mwet uh ac akinsewowyolosa, na el fani liki acn sac. 23 Moses ac Aaron iiyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, nien muta lun LEUM GOD, ac ke eltal illa, na eltal akinsewowyole mwet uh, ac kalem saromrom lun LEUM GOD sikyang nu fin mwet e nukewa. 24 In kitin paci ah na LEUM GOD El supwama sie e, esukak mwe kisa firir ac ip ma kiris nukewa su oan fin loang uh. Ke mwet uh liye ma inge elos nukewa sala ac faksufi nwe ke mutualos sun infokuh.

10 Nadab ac Abihu, wen natul Aaron, eltal eis pan

in ta e latal, sang mulut firir nu loac, ac sang pac mwe keng nu kac, na eltal sang nu sin LEUM GOD. Tusrukta e se inge tiana mutual, mweyen LEUM GOD El tiana sapkin eltal in oru. 2 In kitin paci ah na, LEUM GOD El supwama e, ac esukultalak, na eltal misa na insac ye mutun LEUM GOD. 3 Na Moses el fahk nu sel Aaron, nukeku su kulansap nu sik, enenu in sunakin mutual luk. Nga fah akkalemye wolana luk nu sin mwet luk." A Aaron el mihsiana tia kas. 4 Na Moses el pangnolma Mishael ac Elzaphan, wen luo natul Uzziel, sie sin mwet tumal Aaron, ac fahk nu seltal, "Fahsru ac usla monin mwet luo wiomtal inge liki Lohm Nuknuk Mutual, ac fuhleltalu likin nien aktuktuk uh." 5 Ouinge eltal tuku, ac sruokyka nuknuk lun mano misa luo ah, ac usaltalla nu likin nien aktuktuk uh, oana Moses el sapkin. 6 Na Moses el fahk nu sel Aaron ac nu sel Eleazar ac Ithamar, luo pac sin wen natul, "Nimet komtal tui in kawiya insifomtal, ku seja nuknuk lomtal an in akkalemye lah komtal muta in asor. Komtal fin oru ouinge, komtal ac misa, ac LEUM GOD El ac kaskrusak sin mwet in acn se inge nufon. Tusrukta mwet Israel wiowos nukewa elos ku in tungi mwet inge su misa ke sripen e se su LEUM GOD El supwama. 7 Netmet komtal tufoki liki acn in utyak lun Lohm Nuknuk Mutual, tuh komtal fin tufoki komtal ac misa, mweyen akmutalyeyukla komtal tari ke oil in akmusra lun LEUM GOD." Ouinge eltal kewa oru oana Moses el fahk. 8

LEUM GOD El kaskas nu sel Aaron ac fahk, 9 "Kom kain in kosro inge ku pusrall mano misa lalos. Elos tia ac wen nutum fah tiana nim wain, ku kutena mwe nim nasnas. 9 Kowos ku in kang kutena ik ma oasr enga ku, ke pacl ma komtal utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, ac unac, 10 tusrukutu kutena ma moul ma muta in kof nien muta luk, mweyean komtal fin oru ouinge komtal su wangin enga ac unac, fah tiana mongo. 11 Kain ma fah misa. Ma sap se pa inge, ma in karinginyuk sin fwiil moul ingan nukewa fac tia nasnas nu suwos. Kowos nutum nukewa, 10 tuh kom fah ku in akilen inmasrlon ma fah tiana kang ma inge ku pusrall mano misa lalos. 12 lun God ac ma su mwet uh orekmakin in pacl nukewa, Kowos fah tiana kang kutena ma su muta in kof uh ma oayapa inmasrlon ma aknasnasyeyukla ac ma su tia wangin enga ac unac kac. 13 Kain in won inge ac fah nasnas. 11 Kowos enenu in lutu nu sin mwet Israel ma mwe srungayuk nu suwos, ac kowos fah tiana kang: sap nukewa su nga sang nu sel Moses elan fahk nu eagle, kain vulture nukewa, 14 buzzard, falcon, 15 kain suwos." 12 Moses el fahk nu sel Aaron ac wen luo natul raven nukewa, 16 ostrich, seagull, kain hawk nukewa, 17 su lula, Eleazar ac Ithamar, "Eis mwe kisa wheat ma lula cormorant, kain owl nukewa, 18 pelican, osprey, ibis, 19 ke mwe mongo ma kisakinyuk nu sin LEUM GOD, sang stork, heron, hoopoe, ac fak. 20 Won srisrik ma orakrak orauku kutu bread ma wangin mwe pulol kac, ac mongo nukewa ma oasr posohksok kac, ma inge tia nasnas, 21 kac sisken loang uh, mweyean kisa se inge arulana mutual. sayen ma su ku in sro ke nia. 22 Kowos ku in kang srisr 13 Mongo kac in sie acn mutual; pa inge ip lom ac wen in eku, kwot srisrik, ac kain locust nukewa. 23 Tusrukutu nutum ke mongo ma kisakinyuk nu sin LEUM GOD. Pa ma srisrik nukewa saya ma oasr posohksok kac, ac ku ingan ma LEUM GOD El sapkin nu sik. 14 Tusrukutu kom pac in orak uh, fah lumweyuk mu tia nasnas nu suwos. ac sou lom ku in kang iniwa se ac nia se ma itukyang tuh 24 Ac ma inge ac fah oru kowos in tia nasnas: kutena in mwe kite srisrila ac mwe sang srisrila nu sin LEUM kutena ipin ma misa inge fah ohlla nuknuk lal, tusruk ac tulik nutum tuh in pa inge ip lomtal liki mwe kisa in elos ac tiana nasnas nwe ke ekela. 26 Kosro nukewa akinsewono sin mwet Israel. 15 Elos fah use iniwa sac ma sengelik falka ku tia sifil kontini ma el kangla, ac ac lac nia uh ke pacl se kiris uh kisakinyuk tuh in sie kisa fah tia nasnas nu suwos. Mwet nukewa su kahl monin mongo nu sin LEUM GOD. Ip inge ma lom ac tulik nutum sie sin ma inge fah tia nasnas. 27 Kosro nukewa ma mwe tok, oana ke LEUM GOD El sapkin." 16 Moses fahsrrkin ye nia ac inpaol, ma inge tia nasnas nu suwos. el siyuk nani soko nu ke kisa ke ma koluk, ac konauk Kutena mwet su pusrall mano misa lun kutena kosro inge lah isisyak tarí. Ma se inge pwanang el kasrkusruk sel fah tia nasnas nwe ke ekela, 28 ac mwet se su us mano Eleazar ac Ithamar, ac el fahk, 17 "Efuu komtal ku tia misa lun ma inge fah ohlla nuknuk lal, tusruk el fah tia kangla mwe kisa nu ke ma koluk in sie acn mutual? Ma nasnas nwe ke ekela. Ma inge tia nasnas nu suwos. 29 se inge arulana mutual, ac LEUM GOD El sot nu sumtal Pa inge ma tia nasnas nu suwos inmasrlon ma orakrak in tuh sisla ma koluk lun mwet nukewa in acn se inge. ac pus suna fin faclu: weasel, kisrik in pot, kain kinoul 18 Ke sripen srah sac tuh tia utukyak nu in Lohm Nuknuk nukewa, 30 srosrok, crocodile finmes, ac chameleon. 31 Mutual uh, na mu na komtal in kanglana nani soko ah Kutena mwet su pusralla ma inge ku mano misa lalos, lik ah, oana ke nga sap ah." 19 Na Aaron el fahk, "Ku fah tia nasnas nwe ke ekela. 32 Ac kutena ma su mano misa inge putatla nu fac, ac fah tia nasnas — finne ke nga funu kangla mwe kisa nu ke ma koluk misense, ya LEUM GOD El lukun insewono kac? Mwet uh oru mwe kisa nu ke ma koluk lalos nu sin LEUM GOD misense, ac elos use pac mwe kisa firir lalos. Ne ouinge, a ongoiya uh srakna sikiyak nu sik." 20 Ke Moses el lohng ma inge, el misla kac.

11 LEUM GOD El sang nu sel Moses ac Aaron oakwuk ten inge, 2 su ma nu sin mwet Israel. Kowos ku in kang kutena kain kosro finmes 3 ma sengelik falka, su oayapa sifil kontini ma el kangla. 4 Tusrukutu kowos fah tia kang kosro inge: camel, mweyean el finne sifil kontini ma el kangla, tuh tia sengelik falkal, na pa el tia nasnas nu suwos; 5 oayapa koni, el finne sifil kontini ma el kangla, tuh tia sengelik falkal, na pa el tia nasnas nu suwos; 6 rabbit, el finne sifil kontini ma el kangla, tuh tia sengelik falkal, na pa el tia nasnas nu suwos. 7 Nimet kang pig. Finne sengelik falkal, tuh el tia sifil kontini ma el kangla, na pa el tia nasnas nu suwos. 8 Nimet kang

sac, na fita ingan fah tia nasnas. **39** Kutena kain kosro ma wo in mongo uh fin misa, na kutena mwet su pulsalla ip ke kosro misa inge, el enenu in ohlla nuknuk lal, tusruktu el ac fah tia nasnas nwe ke ekela. Ac kutena ip ke kosro misa inge, el enenu in ohlla nuknuk lal, tusruktu el ac fah tia nasnas nwe ke ekela. **41** Kowos fah tia kang kutena sin ma srisrik ma forfor fin faclu, **42** finne ma orakrak, ku ma fahsr ke nia akosr, ku ke nia pus liki akosr. **43** Nimet sifacna afkohkfokye kowos in kang kutena sin ma inge. **44** Nga pa LEUM GOD lowos, kowos enenu in liyekowosyang sifacna tuh kowos in mutual, mweyen nga mutual. **45** Nga pa LEUM GOD su uskowosme liki Egypt tuh nga fah God lowos. Kowos enenu in mutual, mweyen nga mutual. **46** Na pa inge ma sap ke kosro ac won, ac ke ma nukewa ma muta in kof uh, ac ma nukewa ma forfor fin acn uh. **47** Kowos fah arulana taran tuh kowos in ku in akilen inmasrlon ma su nasnas ac ma su tia nasnas, inmasrlon kosro ma ac ku in mongo, ac ma su tia mongo.

12 LEUM GOD El sang nu sel Moses oakwuk inge, **2** su ma nu sin mwet Israel. Ke len itkosr tukun sie mutan el oswela sie wen, el tia nasnas, oapano ke el tia nasnas ke pacl in mas mutan lal. **3** Ke len se akoalkosr, tulik sac fah kosrkosrla. **4** Len tolngoul tolu pac toko, na mutan sac fah nasnasa liki fahla lun srahn sial. El fah tia kahlye kutena ma su mutual, ku ilyk nu in Lohm Nuknuk Mutual nwe ke pacl se aknasnas lal uh safla. **5** Ke len singoul akosr tukun sie mutan el oswela sie tulik mutan, el tia nasnas, oapano ke pacl in mas mutan lal. Tukun len onngoul onkosr pac tok, na el fah nasnas liki fahla lun srahn sial. **6** Ke safla pacl in aknasnas lal, finne nu ke tulik mukul se ku nu ke tulik mutan se, mutan sac el fah use nu yurin mwet tol, nu ke acn in utsyak lun Lohm Nuknuk Mutual nien muta lun LEUM GOD, soko sheep fusr yac se matwa, tuh in sie mwe kisa firir, ac sie wule ku sie wuleoa nu ke kisa ke ma koluk. **7** Mwet tol el ac fah oru kisa lun mutan sac nu sin LEUM GOD, ac oru alu in eisla ma fohkfok lal lukel, na el fah nasnasa. Pa inge ma sie mutan el enenu in oru tukun el oswela sie tulik. **8** Mutan sac fin tia ku in srukak soko sheep fusr, el fah use luo wule ku luo wuleoa — sie nu ke kisa firir ac sie nu ke kisa lun ma koluk. Ac mwet tol el fah oru alu in eisla ma fohkfok lal, na mutan sac fah nasnasa.

13 LEUM GOD El sang nu sel Moses ac Aaron oakwuk ten inge. **2** Mwet se fin oasr palang se ku faf se ku ruf se ke manol, su ma ac ku in ekla nu ke sie mas yohk, ma ac sensenkinyuk, na ac fah utukla el nu yurin mwet tol in sou lal Aaron. **3** Mwet tol sac fah lohang ac liey sring se ke manol uh, na unac kac an fin fasrfasrla ac fah sac aryurla loal liki kolo ma rauneak acn sac, na kalem lah sie mas na sensen pa oan sel uh, ac mwet tol el fah fahkelik ac akkalemye lah mwet sac tia

nasnas. **4** Tusruktu sring se ke manol uh fin fasrfasrla tiana aryurla in loal liki kolo ma rauneak uh, ac unac kac fah tia aryurla, na mwet tol sac fah srela mwet uh ke len itkosr. **5** Mwet tol fah sifilpa liyal ke len se akitkosr, ac el fin liey mu sring se ke manol uh nuna oaya ah na, ac tiana yokelik, na el fah srela ke itkosr pac len uh. **6** Mwet tol el fah sifilpa liyal ke len se akitkosr, ac sring se kacl uh fin misa in muta uh, ac tiana yokelik, finet tol el fah akkalemye lah mwet sac nasnas — sring se na pa ma sac. Mwet sac fah ohlla nuknuk lal, na el nasnas. **7** Tusruktu sring sac fin yokelik tukun mwet tol ac kowos enenu in liyekowosyang sifacna tuh kowos in enenu in sifilpa foloko nu ye mutun mwet tol. **8** Mwet tol el fah sifilpa liyal, ac sring sac fin yokelik, na mwet tol el fah akkalemye lah el tia nasnas — mas na sensen se pa oan sel uh. **9** Mwet se fin oasr mas na sensen se ke manol, ac fah utuku el nu yurin mwet tol, **10** su ac fah arulana tuni ac liey. Fin oasr palang se momoul inmuta ke manol, ac orala unac ke manol in fasrfasrla ac oasr sronin uswanen kac, **11** kalem lah oasr sie mas sensen yorol. Na mwet tol el fah fahkak lah mwet sac el tia nasnas. Tia enenu in kauli el, mweyen kalem tar i lah el tia nasnas. **12** Palang sac fin orakelik afinya mwet sac ke insifali nwe ke nial, **13** mwet tol el ac enenu in sifil liyal. El fin konauk tuh pwaye mas sac afunla manol nufon, el fah fahkak lah mwet sac nasnas. Kolo kacl uh nufon fin ekla fasrfasrla, na el nasnas. **14** Tusruktu ke pacl se na sie palang ke manol uh aryurla, na el tia nasnas. **15** Mwet tol el fah sifilpa liyal, ac el fin liey tuh aryurla ma se ke manol, na el ac fahkak lah mwet sac tia nasnas. Kalmen aryurla pa oasr mas sensen yorol, ac mwet sac tia nasnas. **16** Tusruktu ma se ke manol uh fin mahla ac sifil fasrfasrla, na mwet sac enenu in som nu yurin mwet tol, **17** su ac fah sifil liye. Ma se ke manol fin fasrfasrla, na el nasnas, ac mwet tol el fah fahkulak lah el nasnas. **18** Fin fah se oan ke sie mwet nwe mahla, **19** ac tok kutu, pulol fasrfasrla, ku tuhn srusra se sikyak ke inken fah se meet ah, na mwet sac enenu in som nu yurin mwet tol. **20** Mwet tol el ac fah liyal, ac fin acn se ma fasrfasrla uh luman loali liki ikwa ma rauneak uh, ac unac kac uh fasrfasrla, na mwet tol el fah fahkulak lah mwet sac el tia nasnas. Kalem lah mas sensen nu ke kolo se pa sikyak in fah sac. **21** Tusruktu mwet tol el fin liey, ac konauk lah unac kac tiana fasrfasrla, ac tia pac loali liki kolo siska ah a misa inmuta, mwet tol el fah srela elan mukena muta ke len itkosr. **22** Acn ma tuhnlah uh fin orakelik, na mwet tol el ac fahkulak lah mwet sac tia nasnas. Mas sensen se pa yorol. **23** Tusruktu fin oanna tia ekla ac tia pac yokelik, na kalem lah inken fah sacna pa inge, ac mwet tol el fah fahkak lah mwet sac nasnas. **24** Ke kain pacl se ma sie mwet el folla, ac acn ma folla kacl uh fin fasrfasrla ku srusrala inmuta uh, **25** mwet tol el fah liyal. Fin unen acn sac fasrfasrla ac aryurla loal liki kolo siska uh, na kalem lah mas sensen nu ke kolo se pa

sikiak ke acn se ma folla, ac mwet tol el fah fahkak lah tia nasnas ke lusenna pacl mas sac oan sel, ac el fah mwet sac tia nasnas. **26** Tusruktu unen acn sac fin tiana sririla ac muta likin nien aktuktuk uh, sayen acn mwet fasrasrla ac tia pac aryurla loal liki kolo siska ah, ac uh muta we. **47** Fin oasr tuhnyohu ke nuknuk, finne inmuta uh misa na, na mwet tol sac fah srella ke len ma orekla ke unen sheep ku ke nuknuk minini, **48** ku itkosr. **27** Mwet tol el fah sifilpa liyal tukun len itkosr, ac oan ke ipin nuknuk minini, ku ipin nuknuk unen sheep, fin yokelik ma sac na kalem lah mas sensen nu ke kolo ku oan fin kulun kosro ku kutena ma orekla ke kulun se pa kacl uh, ac mwet tol el fah fahkak lah mwet sac kosro, **49** fin luman tuhn folfolsra lac ku tuhn srsrayak, tia nasnas. **28** Tusruktu acn sac fin tiana ekla, ac tiana na kalem lah tuhnyohu orak se, ac enenu in itukyang yokelik, ac inmuta uh misa na, na kalem mu tia mas nu sin mwet tol. **50** Mwet tol el fah lohang nu kac ac sensen se. Mwet tol el fah akkalemye lah mwet sac srella nu saya ke len itkosr. **51** El fah sifilpa liye ke len nasnas, mweyen inken na fol sac pa kacl uh. **29** Fin se akitkosr, ac tuhnyohu sac fin orakelik, na ma sac tia mukul se ku mutan se oasr palang se ke sifal ku kapin nasnas. **52** Mwet tol el fah esukak, mweyen tuhnyohu oalul, **30** mwet tol el fah liyal ac tuni. Fin palang sac orak se pa inge, ac enenu na in isisyak. **53** Tusruktu, tuh aryurla loal liki kolo siska uh, ac unac ke acn sac mwet tol el fin liye tuh na tuhnyohu sac tiana yokelik, luman rangrangla ac pueni, na kalem mu mas sensen **54** el fah sap in owola, ac sifil filiyuki ke len itkosr pac. nu ke kolo pa sel uh, ac mwet tol el fah akkalemye lah **55** Na el fah sifilpa liye, ac tuhnyohu sac fin tiana ekla mwet sac tia nasnas. **31** Ke mwet tol sac el fin liyal, tuhna, finne tia orakelik, ac srakna tia nasnas. Kowos tuh na ma se ke manol uh tiana luman loali liki kolo enenu in esukak ma sac, finne ip ma kulawi uh oan meet ma raueak uh, ac srakna wangin unac fokoko kac, na ku tok. **56** Tusruktu mwet tol sac fin sifil lohang nu kac el fah srella liki inmasrlon mwet uh ke len itkosr. **32** tuh liyauk lah tuhn sac efla, na el fah sacla ip sac liki Mwet tol el fah sifilpa liye ma se ke manol uh ke len nuknuk sac ku kulun kosro sac. **57** Na tuhnyohu sac fin se akitkosr, ac fin tiana yokelik ac wangin pacna unac sifilpa sikiak, kalem lah sifilpa orakelik, na mwet se la luman rangrang kac, ac tia pacna aryurla loal liki siska ma sac enenu na in esukak. **58** El fin ohlla nuknuk sac uh, **33** na mwet sac fah resaela sifal, sayen acn se ma ku kolo sac, na tuhn sac wanginla, el enenu in sifilpa palang sac oan kac. Mwet tol el fah sifil srella ke len ohlla, na ma sac fah nasnas. **59** Ac pa inge ma sap nu itkosr pac. **34** Ke len se akitkosr, mwet tol el fah sifilpa liye palang se kacl uh. Fin tuh tiana yokelik ac tia pac ke tuhnyohu ma oan fin nuknuk, finne ma orekla ke unen luman aryurla loal liki kolo siska uh, na el fah fahkak lah sheep ku linen, ku ipin nuknuk linen ku ipin nuknuk unen mwet sac nasnas. Mwet sac ac fah ohlla nuknuk lal uh, sheep, ku kutena ma su orekla ke kulun kosro. Pa inge ma ac akkalemye ma su nasnas ku tia nasnas.

14 LEUM GOD El sang nu sel Moses 2 oakwuk ten
 inge nu ke aknasnas lun sie mwet ma kwela liki sie mas sensenkinyuk ke manol. Ke len se ma ac fwackyng mu el nasnasla uh, ac fah utuku el nu yurin mwet tol, 3 ac mwet tol fah usalla nu likin nien aktuktuk uh ac tuni manol. Mas lal uh fin wanginla, **4** na mwet tol el fah sap in utuku luo won ma nasnas uh, wi sie ipin sak cedar, sie polo ah srsra, ac sie lah sririk ke sak hyssop. **5** Na mwet tol el fah sap in anwuki sie sin won luo ah luin sie pol eot ma kof in unon nasnas oan loac. **6** El fah eis won se ma moul ah, wi ipin sak cedar sac, polo ah srsra sac, ac sak hyssop sac, ac isongya ma inge kewa nu in srah ke won se ma anwuki ah. **7** El fah aksroksrokye mwet se ma ac aknasnasyeyuk liki mas ke manol pacl itkosr ke srah, na el fah fahkak lah mwet sac nasnasla. El fah fuhlela won se ma moul ah in sohklia. **8** Mwet sac fah ohlla nuknuk lal uh, resaela aunsuf kacl uh nufon, ac yiyla; na el fah nasnas. El ac ku in iyak nu ke nien aktuktuk uh, tusruktu el enenu in mutana likin lohm nuknuk sel ke len itkosr. **9** Ke len se akitkosr el fah sifilpa resaela sifal, altal, inyal, ac unac nukewa ke manol. El fah ohlla nuknuk lal ac yiyla, na el fah nasnasla. **10** Ke len se akaalkosr el fah use lukwa sheep fusr mukul ac soko ma mutan ma yac se matwa su wangin kutena ma koluk ke mano, wi paun limekosr

ke flao ma kulumisyak ke oil in olive, ac sie cup ke oil in olive. **11** Mwet tol el fah eis mwet sac ac mwe kisa inge nukewa nu ke acn in utyak nu ke Lohm NuKnuk Mutual, nien muta lun LEUM GOD. **12** Na mwet tol el fah eis soko sin sheep fusr mukul inge, wi cup se ke oil in olive, ac kisakin tuh in sie mwe kisa in akfalye ma koluk lukma. **13** El fah uniya sheep fusr soko ah in acn mutual ma mwe kisa lun ma koluk ac mwe kisa firir uh anwuki we. El enenu in oru ouinge mweyen kisa in akfalye ma koluk lukma uh oapana kisa ke ma koluk, kewana ma lun mwet tol, ac ma inge arulana mutual. **14** Mwet tol el fah eis kutu srah ke sheep fusr soko ah, ac sang mosrwela acn fisrasrsrasr ke lac srac layot, fin kuf lulap lac po layot, ac fin kufinne lulap ke lac ne layot lun mwet se su ac fah akkalemyeyuk mu el nasnasla. **15** Ac mwet tol el fah eis kutu oil in olive ac okaoung nu in paol lasa, **16** isongya soko kufinpaol layot nu loac, ac usrokya kutu srah inge pacl itkosr ye mutun LEUM GOD. **17** El fah eis kutu oil ma oan inpaol uh ac kutu srahn sheep fusr soko ah, ac mosrwela acn fisrasrsrasr ke lac srac layot, kuflap ke lac po layot, ac kuflap ke lac ne layot lun mwet se su ac fah akkalemyeyuk mu el nasnasla. **18** Na el fah sang oil ma lula inpaol uh nu fin sifem mwet sac. Ke el oru ouinge uh, el orala ouiya lun aknasnas. **19** Na mwet tol el fah kisakin mwe kisa ke ma koluk, ac oru ouiya nu ke aknasnas. Toko el fah uniya sheep fusr soko nu ke kisa firir, **20** ac kisakin wi mwe kisa wheat fin loang uh. In lumah se inge mwet tol el fah oru ouiya lun aknasnas, na mwet sac fah nasnasla. **21** Mwet sac fin sukarsup ac tia ku in akfalye ma inge, el fah use sokofanna sheep fusr mukul nu ke aknasnas lai, tuh in mwe kisa ke ma koluk lukma lai, sie mwe kite sriyukla nu sin LEUM GOD. El fah use paun luo na ke flao ma karyak ke oil in olive nu ke mwe kisa wheat, ac sie cup ke oil in olive. **22** El fah oayapa use luo wulea, sie nu ke mwe kisa ke ma koluk, ac sie nu ke mwe kisa firir. **23** Ke len se akoalkosr ke len in aknasnas lai, el fah use ma inge nu yurin mwet tol, nu ke acn in utyak nu ke Lohm NuKnuk Mutual. **24** Mwet tol el fah eis sheep fusr soko ah, ac oil in olive uh, ac sang tuh in sie mwe kite srisrla nu sin LEUM GOD. **25** El fah uniya sheep fusr soko ah, eis kutu srah kac uh, ac sang mosrwela acn fisrasrsrasr ke lac srac layot, fin kufinpo lulap ke lac po layot, ac fin kufinne lulap ke lac ne layot ke mwet sac. **26** Mwet tol el fah ukuiya kutu oil uh nu inpaol layen lasa, **27** ac sang soko kufinpo ke lac paol layot, osrokang kutu oil uh pacl itkosr ye mutun LEUM GOD. **28** El fah sang kutu oil nu fin acn na ma el sang srah uh nu kac: fin acn fisrasrsrasr layen layot ke insren mwet sac, fin kuflap ke la paol layot, ac fin kuflap ke la nial layot. **29** Oil ma lula inpaol uh el fah ukuiya fin sifem mwet sac, ac ke el oru ouinge el orala ouiya nu ke aknasnas. **30** Na el fah sang sie sin wule uh ku wuleoa uh **31** tuh in mwe kisa ke ma koluk, ac ma se saysa uh nu ke mwe kisa firir, wi mwe kisa wheat. In lumah se inge mwet tol el orala ouiya nu ke aknasnas. **32** Pa inge ma sap nu ke sie mwet su oasr mas na sensenkinyuk ke mano, su tia ku in sruak mwe kisa ma ac fal nu ke aknasnas lai. **33** LEUM GOD El kaskas nu sel Moses ac Aaron, ac fahk: **34** "Ke kowos fin mau tuku nu in facl Canaan, su nga ac fah sot tuh in ma lowos, ac nga filiya tuhnyohu nu ke sie lohm in acn suwos uh, **35** na mwet se la lohm sac enenu in tuku nu yurin mwet tol ac fahk tuhnyohu kac uh. Fin tia ouinge, na ma nukewa nu sel ouinge: 'Nga liye tuh luman oasr tuhnyohu ke lohm sik uh.' **36** Na mwet tol sac fah sap tuh ma nukewa in lohm sac in titila nu sayen lohm sac meet liki el som ac tuni tuhnyohu kac uh. Fin tia ouinge, na ma nukewa in lohm sac fah fwackyak mu tia nasnas. Na tok mwet tol el fah som nu ke lohm sac, **37** ac tuni tuhnyohu kac. Fin oasr acn ma luman tuhn folfolsra ku sruersrusa kac, ma luman ac kulweya sinka in lohm sac, **38** na el fah illi liki lohm sac ac kalya ke len itkosr. **39** Ke len se akitkosr el fah folokla ac sifilpa tuni lah fuka. Tuhnyohu sac fin yokelik, **40** na el fah sap eot ma tuhnyohula inge in itukla ac sisila nu in sie acn tia nasnas likin siti sac. **41** Toko, el fah sap sinka loac ke lohm sac nufon in koekoela, ac kutukut kac nukewa in sisila nu in sie acn tia nasnas likin siti sac. **42** Na kutu pac eot sasu ac fah orekmakinyuk in aolla eot ma itukla, ac akmusra sasu fah sang afinya acn ma koekoela ke sinka ah. **43** "Fin tuhnyohu sac sifilpa folokyak in lohm sac tutkin ayaolla eot ma kolukla ac koekoela sinka kac ac akmusralla, **44** na mwet tol el enenu in sifilpa som ac liye. Fin tuhnyohu sac tuh yokelik, na lohm sac tia nasnas. **45** Enenu na in kunanui lohm sac, ac eot kac, sak kac, ac fasr kac nukewa fah utukla nu likin siti uh, nu in sie acn ma tia nasnas. **46** Kutena mwet su utyak nu in lohm sac ke pacl se kauli uh, ac fah lumweyuk el tia nasnas nwe ke ekela. **47** Kutena mwet su ona ku mongo in lohm sac enenu na in ohlla nukruk lai. **48** "Ke pacl se ma mwet tol el tuku in liye uh, tuh na tuhnyohu sac tiana sifil folokyak tutkin lohm sac akwoyeyukla, na el fah fahkak lai lohm sac nasnas, mweyen tuhnyohu sac wanginla na pwaye. **49** In aknasnasye lohm sac, el fah us luo won, sie ipin sak cedar, sie polo ah sruusra, ac sie lesak srisrik ke hyssop. **50** El fah uniya sie sin won luo ah fin sie pol eot ma oasr kof nasnas oan loac. **51** Na el fah eis sak cedar sac, lesak hyssop sac, polo ah sruusra sac, ac won se ma sruksna moul uh, ac isongya ma inge nukewa in srahn won se ma anwuki ac oan in kof nasnas sac, na sang aksroksryke lohm sac pacl itkosr. **52** Ke el oru ma inge uh el ac aknasnasyela lohm sac ke srahn won sac, kof nasnas sac, won moul sac, sak cedar sac, lesak hyssop sac, ac polo ah sruusra sac. **53** Na el fah fuhlela won se ma moul ah in sohklia. Ke el oru ouinge, na el orala ouiya lun aknasnas nu ke lohm sac, na lohm sac fah nasnasla. **54** "Pa inge ma sap nu ke mas ma sensenkinyuk nu

ke mano: 55 ku nu ke tuhnyohu ma oan ke nuknuk ku
ke lohm, 56 ac nu ke faf, ku acn ma aryurla ke mano,
ku ke tuhn koluk ke mano. 57 Ma sap inge pa fahkak
inmasrlon ma su tia nasnas ac ma su nasnas."

15 LEUM GOD El sang nu sel Moses ac Aaron
oakwuk inge 2 su ma nu sin mwet Israel. Pacl
se ma oasr sroano fahla liki ma lun sie mukul, sroano
sac tia nasnas, 3 finne fahlana, ku fonfon uh ac kofla
fahla. 4 Kutena mwe oan su el muta fac ku oan fac ac
tia nasnas. 5 Kutena mwet su pusralla mwe oan kial, 6
ku muta fin kutena ma su mukul sac muta fac, enenu in
ohlla nuknuk lal ac yiylha, na el srakna tia nasnas nwe ke
ekela. 7 Kutena mwet su pusralla mukul se ma oasr
sroano fahla kacl inge, enenu na in owola nuknuk la
uh ac el yiylha, tusruklu el ac srakna tia nasnas nwe ke
ekela. 8 Mwet se ma oasr ma fahsr kac inge fin aniya
kutena mwet su nasnas, na mwet se ma aniyuki uh
enenu in ohlla nuknuk ma el nukum ac yiylha, tusruklu el
soenna nasnas nwe ke ekela. 9 Kutena mwe muta fin
horse ku mwe muta saya ma mukul se ma oasr sroano
fahsr kac inge el muta fac uh, tia nasnas. 10 Kutena
mwet su pusrall ma mukul sac el muta fac inge, el tia
nasnas nwe ke ekela. Kutena mwet su us ma mukul
sac el muta fac inge, enenu in ohlla nuknuk lal ac yiylha,
tusruklu el srakna tia nasnas nwe ke ekela. 11 Fin mwet
se ma oasr sroano fahsr ke mano inge pusralla sien
mwet meet liki el ohlla paol uh, na mwet sac enenu in
ohlla nuknuk lal ac yiylha, na el ac srakna tia nasnas nwe
ke ekela. 12 Kutena tup eot ma mwet sac pusralla enenu
in fukulyuki, ac kutena pol orekla ke sak ma mwet sac
kahlye uh, enenu in owola. 13 Tukun mukul sac kwela
liki ma fahsr kacl uh, el enenu in soano len itkosr, na
el fah ohlla nuknuk lal ac yiylha in kof in unon nasnas,
na el fah nasnasla. 14 Ke len se akoalkosr el fah us
luo wule ku luo wuleoa nu ke acn in utyak nu in Lohm
Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, ac sang nu sin mwet
tol. 15 Mwet tol el fah kisai sie tuh in mwe kisa ke ma
koluk, ac ma se saya uh nu ke mwe kisa firir. Ke el oru
ma inge el oru ouuya in aknasnasyela mwet sac. 16 Fin
oasr wui fahla ke sie mukul ke el tia etu, el fah ohlla
manol nufon, tusruklu el soenna nasnas nwe ke ekela.
17 Kutena kain nuknuk ku kulun kosro ma wui kacl uh tuh
pusralla, enenu in owola, tusruklu ac srakna tia nasnas
nwe ke ekela. 18 Tukun mukul se ac mutan se tukeni
oan, eltal kewa enenu in yiylha, tusruklu eltal ac srakna
tia nasnas nwe ke ekela. 19 Pacl se ke sie mutan el mas
mutan, el ac fah tia nasnas ke len itkosr. Kutena mwet su
pusralulla el tia nasnas nwe ke ekela. 20 Kutena ma su
mutan sac el muta fac ku oan fac ke pacl el mas mutan
fah tia nasnas. 21 Kutena mwet su pusralla mwe oan
kien mutan sac fah ohlla nuknuk lal ac yiylha, tusruklu el
ac srakna tia nasnas nwe ke ekela. 22 Kutena mwet su
pusralla kutena ma su mutan sac muta fac, fah ohlla
nuknuk lal ac yiylha, tusruklu el ac srakna tia nasnas nwe

ke ekela; 23 finne mwe oan kien mutan sac, ku kutena
ma mutan sac muta fac, mwet se fin pusralla el fah tia
nasnas nwe ke ekela. 24 Kutena mukul su ona yorol in
pacl in mas mutan lal, fah akfokfokleyukla ke sripen
fokfok lun mutan sac, ac mukul sac fah tia nasnas ke
len itkosr, ac kutena mwe oan su mukul sac oan fac, fah
tia nasnas. 25 Mutan se fin fahs rrah kacl ke len sayen
pacl in mas mutan lal, ku fahs rrah sracl kacl fin loes
liki lusen pacl fal nu ke mas mutan lal, el ac tia nasnas
ke lusenna pacl fahs rrah kacl uh, oapana ke pacl in
mas mutan lal uh. 26 Kutena mwe oan ma el oan fac,
ac kutena ma su el muta fac ke pacl ma el tia nasnas
inge, ac fah tia nasnas. 27 Kutena mukul su pusralla
ma inge fah tia nasnas, ac el fah enenu in ohlla nuknuk
lal ac yiylha, tusruklu el fah srakna tia nasnas nwe ke
ekela. 28 Tukun pacl se ma tui fahs rrah kacl uh,
mutan sac fah soano len itkosr, ac tukun pacl sacn el fah
nasnas. 29 Ke len se akoalkosr el fah us luo wule ku luo
wuleoa nu yurin mwet tol, nu ke acn in utyak nu in Lohm
Nuknuk Mutual sin LEUM GOD. 30 Mwet tol el fah kisakin
sie sin ma inge tuh in mwe kisa ke ma koluk, ac ma se
lula uh nu ke kisa firir, ac ke el oru ma inge el oru ouuya
lun aknasnasyela nu sin mutan sac. 31 **LEUM GOD**
El fahk nu sel Moses in sensenkakin mwet Israel tuh
ke pacl elos tia nasnas uh elos in tiana apkuran nu ke
Lohm Nuknuk Mutual nien muta lal, su oan influlwen nien
aktuktuk lalos. Elos fin oru ouinge, na elos akfokfokleya,
ac elos fahanwuki. 32 Pa inge oakwuk nu sin sie mukul
su oasr sroano fahsr kacl, ku wui sororla kacl, 33 ku sie
mutan in pacl in mas mutan lal, ku nu sin sie mukul su
ona yurin sie mutan in pacl mutan sac tia nasnas.

16 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses tukun pacl se
anwuki luo sin wen natul Aaron ke sripen eltal tuh
orek kisa nu sin LEUM GOD ke e ma tia mutual. 2 El
fahk, "Fahkang nu sel Aaron, tamulel lom, lah in pacl fal
mukena pa el ac ku in utyak alukela lisrlisr uh nu in Acn
Mutal Na Mutual, mweyen pa ingan acn se ma nga ac
sikyak in sie pukunyeng fin kafa in Tuput in Wuleang
Uh. El fin tia akos, el ac fah anwuki. 3 El fin use soko
cow mukul fusru nu ke kisa ke ma koluk, ac soko sheep
mukul nu ke mwe kisa firir, na el fah ku in ikyak nu in Acn
Mutal Na Mutual." 4 Na LEUM GOD El sang pac oakwuk
ten inge. Meet liki Aaron el ac ikyak nu in Acn Mutual Na
Mutal, el enenu in yiylha ac nokomang nuknuk lun mwet
tol: nuknuk oa loeloes ac turasis fototo loac lal ma orek
ke linen, mwe lohl linen, ac susu linen. 5 Mwet Israel ac
fah sang nu sel Aaron nani mukul lukwa nu ke kisa ke
ma koluk, ac soko sheep mukul nu ke mwe kisa firir. 6
Aaron el fah kisakin soko cow mukul tuh in mwe kisa in
eela ma koluk lal sifacna oayapa ma koluk lun mwet
in sou lal. 7 Na el fah usla nani lukwa ah nu ke acn in
utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD. 8 Ke
el sun acn sac, na el ac oru sie susfa, ac orekmakin
luo eot: sie simla "Nu sin LEUM GOD", ac sie "Nu sel

Azazel." 9 Aaron el fah eis nani soko ma fa ah tuh sukya mu nu sin LEUM GOD, ac kisakin tuh in mwe kisa ke ma Azazel ac fah moul na itukyang nu sin LEUM GOD, ac lisyukla nu yen mwesis nu yorol Azazel in tuh usla ma koluk lun mwet uh. 11 Ke Aaron el ac kisakin cow mukul soko ah tuh in mwe kisa ke ma koluk lal sifacna ac ma koluk lun sou lal, 12 el fah eis sie pan ma sesesla ke mulut firir ma itukla liki loang uh, wi luo lafluf in ma keng srik kosra in paol, ac usla nu in Acn Mutual Na Mutual. 13 Na el fah filiya mwe keng uh nu fin e uh ye mutun LEUM GOD, na kulars ke mwe keng uh ac fah kosrala kafa ke Tuptup in Wuleang uh tuh elan tia liye pwanang el misa. 14 El fah isongya kufinpaol nu in srah ke cow mukul soko ah, ac sang aksroksrokye fin kafa in Tuptup sac, ac sifilpa sang kutu srah uh aksroksrokye acn meet pac ke Tuptup in Wuleang pacl itkosr. 15 Tukun ma inge, el fah unya nani soko nu ke kisa ke ma koluk lun mwet uh, ac usak srah kac nu in Acn Mutual Na Mutual, ac sang aksroksrokye kafa ah, oayapa mutun Tuptup in Wuleang uh, oana ke el oru ke srahn cow mukul soko ah. 16 Ke el oru ma inge, el orala ouija lun aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual liki fohfkfok lun mwet Israel ac liki ma koluk nukewa lalos. El enenu in oru ma inge nu ke Lohm Nuknuk Mutual, mweyen Lohm Nuknuk uh oanna infulwen nien aktuktuk lun mwet uh, su tia nasnas moul la. 17 Ke pacl se Aaron el ac iylak nu in Acn Mutual Na Mutual in oru ouija lun aknasnas, nwe ke el illa, enenu na in wangin kutena mwet in Lohm Nuknuk Mutual. Ke pacl se el oru ouija lun aknasnas nu sel sifacna ac nu sin sou lal, oayapa nu sin mwet nukewa in acn sac, 18 el enenu in illa ac som nu ke loang in mwe kisa firir ac aknasnasyela. El enenu in eis kutu srahn cow ac kutu srahn nani ac filiya fin koac nukewa ke sruwasrik in loang uh. 19 El fah sang kufinpaol ac aksroksrokye loang uh pacl itkosr ke srahn. Ke el oru ouinge el akmutalyela loang uh ac aknasnasyela liki ma koluk lun mwet Israel. 20 Tukun Aaron el aksafyela mukuikui lal in aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual, ac acn says in Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, wi loang uh, na el fah sang nu sin LEUM GOD nani moul soko ma solla nu sel Azazel. 21 El fah filiya paol kewa fin sifen nani soko ah, ac fahkak ma sutuu, ma koluk, ac siakos nukewa lun mwet Israel, ac sang ma inge nukewa nu fin sifen nani soko ah. Na nani soko ac fah lisyukla nu yen mwesis sin sie mwet su srirngiyku nu kac. 22 Nani soko ah ac fah us ma koluk nukewa lalos welul nu yen mwesis, yen wangin mwet muta we. 23 Na Aaron el fah utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, ac sarukla nuknuk lun mwet tol ma el tuh nokomang meet liki el iylak nu in Acn Mutual Na Mutual, ac filiya we. 24 El enenu in yihla ke sie acn mutual, ac nokomang nuknuk lal sifacna. Toko, el fah illa ac esukak mwe kisa firir in eisla ma koluk lal sifacna ac oayapa ma koluk lun mwet uh. 25 El fah esukak kiris ke kosro soko ah fin loang uh, tuh in mwe kisa ke ma koluk. 26 Mwet se ma lusla nani soko ah nu yorol Azazel in acn koluk, su ma srah kac ah tuh utuku nu in Acn Mutual Na Mutual in eisla ma koluk, fah utuku nu likin nien aktuktuk lun mwet uh ac isisyak. Kolo, ikwa, ac koanonsia uh ac fah isisyak nufon. 28 Mwet se ma esukak ma inge el enenu in ohlla nuknuk lal ac yihla meet liki el foloko nu in nien aktuktuk lalos. 29 Oakwuk ten inge fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. Ke len aksingoul ke malem se akitkosr, mwet Israel ac mwetsac su muta inmasrlolos fah lalo ac tia oru kutena orekma. 30 Ke len sac, ouija Oakwuk inge ac fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. 32 Mwet Tol Fulat se su akmusrala tari fal nu ke ouija in aknasnasyalos liki ma koluk nukewa lalos ac fah orek, tuh elos fah nasnasla. 31 Len sac ac fah sie len na pac ke Tuptup in Wuleang uh tuh elan tia liye pwanang el misa. 33 El fah nokomang nuknuk lun mwet tol 33 ac oru el oru ma inge, el orala ouija lun aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual liki fohfkfok lun mwet Israel ac liki ma koluk nukewa lalos. El enenu in oru ma inge nu ke Lohm Nuknuk Mutual, mweyen Lohm Nuknuk uh oanna infulwen nien aktuktuk lun mwet uh, su tia nasnas moul la. 17 Ke pacl se Aaron el ac iylak nu in Acn Mutual Na Mutual in oru ouija lun aknasnas, nwe ke el illa, enenu na in wangin kutena mwet in Lohm Nuknuk Mutual. Ke pacl se el oru ouija lun aknasnas nu sel sifacna ac nu sin sou lal, oayapa nu sin mwet nukewa in acn sac, 18 el enenu in illa ac som nu ke loang in mwe kisa firir ac aknasnasyela. El enenu in eis kutu srahn cow ac kutu srahn nani ac filiya fin koac nukewa ke sruwasrik in loang uh. 19 El fah sang kufinpaol ac aksroksrokye loang uh pacl itkosr ke srahn. Ke el oru ouinge el akmutalyela loang uh ac aknasnasyela liki ma koluk lun mwet Israel. 20 Tukun Aaron el aksafyela mukuikui lal in aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual, ac acn says in Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, wi loang uh, na el fah sang nu sin LEUM GOD nani moul soko ma solla nu sel Azazel. 21 El fah filiya paol kewa fin sifen nani soko ah, ac fahkak ma sutuu, ma koluk, ac siakos nukewa lun mwet Israel, ac sang ma inge nukewa nu fin sifen nani soko ah. Na nani soko ac fah lisyukla nu yen mwesis sin sie mwet su srirngiyku nu kac. 22 Nani soko ah ac fah us ma koluk nukewa lalos welul nu yen mwesis, yen wangin mwet muta we. 23 Na Aaron el fah utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, ac sarukla nuknuk lun mwet tol ma el tuh nokomang meet liki el iylak nu in Acn Mutual Na Mutual, ac filiya we. 24 El enenu in yihla ke sie acn mutual, ac nokomang nuknuk lal sifacna. Toko, el fah illa ac esukak mwe kisa firir in eisla ma koluk lal sifacna ac oayapa ma koluk lun mwet uh. 25 El fah esukak kiris ke kosro soko ah fin loang uh, tuh in mwe kisa ke ma koluk. 26 Mwet se ma lusla nani soko ah nu yorol Azazel in acn koluk, su ma srah kac ah tuh utuku nu in Acn Mutual Na Mutual in eisla ma koluk, fah utuku nu likin nien aktuktuk lun mwet uh ac isisyak. Kolo, ikwa, ac koanonsia uh ac fah isisyak nufon. 28 Mwet se ma esukak ma inge el enenu in ohlla nuknuk lal ac yihla meet liki el foloko nu in nien aktuktuk lalos. 29 Oakwuk ten inge fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. Ke len aksingoul ke malem se akitkosr, mwet Israel ac mwetsac su muta inmasrlolos fah lalo ac tia oru kutena orekma. 30 Ke len sac, ouija Oakwuk inge ac fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. 32 Mwet Tol Fulat se su akmusrala tari fal nu ke ouija in aknasnasyalos liki ma koluk nukewa lalos ac fah orek, tuh elos fah nasnasla. 31 Len sac ac fah sie len na pac ke Tuptup in Wuleang uh tuh elan tia liye pwanang el misa. 33 El fah nokomang nuknuk lun mwet tol 33 ac oru el oru ma inge, el orala ouija lun aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual liki fohfkfok lun mwet Israel ac liki ma koluk nukewa lalos. El enenu in oru ma inge nu ke Lohm Nuknuk Mutual, mweyen Lohm Nuknuk uh oanna infulwen nien aktuktuk lun mwet uh, su tia nasnas moul la. 17 Ke pacl se Aaron el ac iylak nu in Acn Mutual Na Mutual in oru ouija lun aknasnasyela, nwe ke el illa, enenu na in wangin kutena mwet in Lohm Nuknuk Mutual. Ke pacl se el oru ouija lun aknasnasyela nu sel sifacna ac nu sin sou lal, oayapa nu sin mwet nukewa in acn sac, 18 el enenu in illa ac som nu ke loang in mwe kisa firir ac aknasnasyela. El enenu in eis kutu srahn cow ac kutu srahn nani ac filiya fin koac nukewa ke sruwasrik in loang uh. 19 El fah sang kufinpaol ac aksroksrokye loang uh pacl itkosr ke srahn. Ke el oru ouinge el akmutalyela loang uh ac aknasnasyela liki ma koluk lun mwet Israel. 20 Tukun Aaron el aksafyela mukuikui lal in aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual, ac acn says in Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, wi loang uh, na el fah sang nu sin LEUM GOD nani moul soko ma solla nu sel Azazel. 21 El fah filiya paol kewa fin sifen nani soko ah, ac fahkak ma sutuu, ma koluk, ac siakos nukewa lun mwet Israel, ac sang ma inge nukewa nu fin sifen nani soko ah. Na nani soko ac fah lisyukla nu yen mwesis sin sie mwet su srirngiyku nu kac. 22 Nani soko ah ac fah us ma koluk nukewa lalos welul nu yen mwesis, yen wangin mwet muta we. 23 Na Aaron el fah utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, ac sarukla nuknuk lun mwet tol ma el tuh nokomang meet liki el iylak nu in Acn Mutual Na Mutual, ac filiya we. 24 El enenu in yihla ke sie acn mutual, ac nokomang nuknuk lal sifacna. Toko, el fah illa ac esukak mwe kisa firir in eisla ma koluk lal sifacna ac oayapa ma koluk lun mwet uh. 25 El fah esukak kiris ke kosro soko ah fin loang uh, tuh in mwe kisa ke ma koluk. 26 Mwet se ma lusla nani soko ah nu yorol Azazel in acn koluk, su ma srah kac ah tuh utuku nu in Acn Mutual Na Mutual in eisla ma koluk, fah utuku nu likin nien aktuktuk lun mwet uh ac isisyak. Kolo, ikwa, ac koanonsia uh ac fah isisyak nufon. 28 Mwet se ma esukak ma inge el enenu in ohlla nuknuk lal ac yihla meet liki el foloko nu in nien aktuktuk lalos. 29 Oakwuk ten inge fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. Ke len aksingoul ke malem se akitkosr, mwet Israel ac mwetsac su muta inmasrlolos fah lalo ac tia oru kutena orekma. 30 Ke len sac, ouija Oakwuk inge ac fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. 32 Mwet Tol Fulat se su akmusrala tari fal nu ke ouija in aknasnasyalos liki ma koluk nukewa lalos ac fah orek, tuh elos fah nasnasla. 31 Len sac ac fah sie len na pac ke Tuptup in Wuleang uh tuh elan tia liye pwanang el misa. 33 El fah nokomang nuknuk lun mwet tol 33 ac oru el oru ma inge, el orala ouija lun aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual liki fohfkfok lun mwet Israel ac liki ma koluk nukewa lalos. El enenu in oru ma inge nu ke Lohm Nuknuk Mutual, mweyen Lohm Nuknuk uh oanna infulwen nien aktuktuk lun mwet uh, su tia nasnas moul la. 17 Ke pacl se Aaron el ac iylak nu in Acn Mutual Na Mutual in oru ouija lun aknasnasyela, nwe ke el illa, enenu na in wangin kutena mwet in Lohm Nuknuk Mutual. Ke pacl se el oru ouija lun aknasnasyela nu sel sifacna ac nu sin sou lal, oayapa nu sin mwet nukewa in acn sac, 18 el enenu in illa ac som nu ke loang in mwe kisa firir ac aknasnasyela. El enenu in eis kutu srahn cow ac kutu srahn nani ac filiya fin koac nukewa ke sruwasrik in loang uh. 19 El fah sang kufinpaol ac aksroksrokye loang uh pacl itkosr ke srahn. Ke el oru ouinge el akmutalyela loang uh ac aknasnasyela liki ma koluk lun mwet Israel. 20 Tukun Aaron el aksafyela mukuikui lal in aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual, ac acn says in Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, wi loang uh, na el fah sang nu sin LEUM GOD nani moul soko ma solla nu sel Azazel. 21 El fah filiya paol kewa fin sifen nani soko ah, ac fahkak ma sutuu, ma koluk, ac siakos nukewa lun mwet Israel, ac sang ma inge nukewa nu fin sifen nani soko ah. Na nani soko ac fah lisyukla nu yen mwesis sin sie mwet su srirngiyku nu kac. 22 Nani soko ah ac fah us ma koluk nukewa lalos welul nu yen mwesis, yen wangin mwet muta we. 23 Na Aaron el fah utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, ac sarukla nuknuk lun mwet tol ma el tuh nokomang meet liki el iylak nu in Acn Mutual Na Mutual, ac filiya we. 24 El enenu in yihla ke sie acn mutual, ac nokomang nuknuk lal sifacna. Toko, el fah illa ac esukak mwe kisa firir in eisla ma koluk lal sifacna ac oayapa ma koluk lun mwet uh. 25 El fah esukak kiris ke kosro soko ah fin loang uh, tuh in mwe kisa ke ma koluk. 26 Mwet se ma lusla nani soko ah nu yorol Azazel in acn koluk, su ma srah kac ah tuh utuku nu in Acn Mutual Na Mutual in eisla ma koluk, fah utuku nu likin nien aktuktuk lun mwet uh ac isisyak. Kolo, ikwa, ac koanonsia uh ac fah isisyak nufon. 28 Mwet se ma esukak ma inge el enenu in ohlla nuknuk lal ac yihla meet liki el foloko nu in nien aktuktuk lalos. 29 Oakwuk ten inge fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. Ke len aksingoul ke malem se akitkosr, mwet Israel ac mwetsac su muta inmasrlolos fah lalo ac tia oru kutena orekma. 30 Ke len sac, ouija Oakwuk inge ac fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. 32 Mwet Tol Fulat se su akmusrala tari fal nu ke ouija in aknasnasyalos liki ma koluk nukewa lalos ac fah orek, tuh elos fah nasnasla. 31 Len sac ac fah sie len na pac ke Tuptup in Wuleang uh tuh elan tia liye pwanang el misa. 33 El fah nokomang nuknuk lun mwet tol 33 ac oru el oru ma inge, el orala ouija lun aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual liki fohfkfok lun mwet Israel ac liki ma koluk nukewa lalos. El enenu in oru ma inge nu ke Lohm Nuknuk Mutual, mweyen Lohm Nuknuk uh oanna infulwen nien aktuktuk lun mwet uh, su tia nasnas moul la. 17 Ke pacl se Aaron el ac iylak nu in Acn Mutual Na Mutual in oru ouija lun aknasnasyela, nwe ke el illa, enenu na in wangin kutena mwet in Lohm Nuknuk Mutual. Ke pacl se el oru ouija lun aknasnasyela nu sel sifacna ac nu sin sou lal, oayapa nu sin mwet nukewa in acn sac, 18 el enenu in illa ac som nu ke loang in mwe kisa firir ac aknasnasyela. El enenu in eis kutu srahn cow ac kutu srahn nani ac filiya fin koac nukewa ke sruwasrik in loang uh. 19 El fah sang kufinpaol ac aksroksrokye loang uh pacl itkosr ke srahn. Ke el oru ouinge el akmutalyela loang uh ac aknasnasyela liki ma koluk lun mwet Israel. 20 Tukun Aaron el aksafyela mukuikui lal in aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual, ac acn says in Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, wi loang uh, na el fah sang nu sin LEUM GOD nani moul soko ma solla nu sel Azazel. 21 El fah filiya paol kewa fin sifen nani soko ah, ac fahkak ma sutuu, ma koluk, ac siakos nukewa lun mwet Israel, ac sang ma inge nukewa nu fin sifen nani soko ah. Na nani soko ac fah lisyukla nu yen mwesis sin sie mwet su srirngiyku nu kac. 22 Nani soko ah ac fah us ma koluk nukewa lalos welul nu yen mwesis, yen wangin mwet muta we. 23 Na Aaron el fah utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, ac sarukla nuknuk lun mwet tol ma el tuh nokomang meet liki el iylak nu in Acn Mutual Na Mutual, ac filiya we. 24 El enenu in yihla ke sie acn mutual, ac nokomang nuknuk lal sifacna. Toko, el fah illa ac esukak mwe kisa firir in eisla ma koluk lal sifacna ac oayapa ma koluk lun mwet uh. 25 El fah esukak kiris ke kosro soko ah fin loang uh, tuh in mwe kisa ke ma koluk. 26 Mwet se ma lusla nani soko ah nu yorol Azazel in acn koluk, su ma srah kac ah tuh utuku nu in Acn Mutual Na Mutual in eisla ma koluk, fah utuku nu likin nien aktuktuk lun mwet uh ac isisyak. Kolo, ikwa, ac koanonsia uh ac fah isisyak nufon. 28 Mwet se ma esukak ma inge el enenu in ohlla nuknuk lal ac yihla meet liki el foloko nu in nien aktuktuk lalos. 29 Oakwuk ten inge fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. Ke len aksingoul ke malem se akitkosr, mwet Israel ac mwetsac su muta inmasrlolos fah lalo ac tia oru kutena orekma. 30 Ke len sac, ouija Oakwuk inge ac fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. 32 Mwet Tol Fulat se su akmusrala tari fal nu ke ouija in aknasnasyalos liki ma koluk nukewa lalos ac fah orek, tuh elos fah nasnasla. 31 Len sac ac fah sie len na pac ke Tuptup in Wuleang uh tuh elan tia liye pwanang el misa. 33 El fah nokomang nuknuk lun mwet tol 33 ac oru el oru ma inge, el orala ouija lun aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual liki fohfkfok lun mwet Israel ac liki ma koluk nukewa lalos. El enenu in oru ma inge nu ke Lohm Nuknuk Mutual, mweyen Lohm Nuknuk uh oanna infulwen nien aktuktuk lun mwet uh, su tia nasnas moul la. 17 Ke pacl se Aaron el ac iylak nu in Acn Mutual Na Mutual in oru ouija lun aknasnasyela, nwe ke el illa, enenu na in wangin kutena mwet in Lohm Nuknuk Mutual. Ke pacl se el oru ouija lun aknasnasyela nu sel sifacna ac nu sin sou lal, oayapa nu sin mwet nukewa in acn sac, 18 el enenu in illa ac som nu ke loang in mwe kisa firir ac aknasnasyela. El enenu in eis kutu srahn cow ac kutu srahn nani ac filiya fin koac nukewa ke sruwasrik in loang uh. 19 El fah sang kufinpaol ac aksroksrokye loang uh pacl itkosr ke srahn. Ke el oru ouinge el akmutalyela loang uh ac aknasnasyela liki ma koluk lun mwet Israel. 20 Tukun Aaron el aksafyela mukuikui lal in aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual, ac acn says in Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, wi loang uh, na el fah sang nu sin LEUM GOD nani moul soko ma solla nu sel Azazel. 21 El fah filiya paol kewa fin sifen nani soko ah, ac fahkak ma sutuu, ma koluk, ac siakos nukewa lun mwet Israel, ac sang ma inge nukewa nu fin sifen nani soko ah. Na nani soko ac fah lisyukla nu yen mwesis sin sie mwet su srirngiyku nu kac. 22 Nani soko ah ac fah us ma koluk nukewa lalos welul nu yen mwesis, yen wangin mwet muta we. 23 Na Aaron el fah utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, ac sarukla nuknuk lun mwet tol ma el tuh nokomang meet liki el iylak nu in Acn Mutual Na Mutual, ac filiya we. 24 El enenu in yihla ke sie acn mutual, ac nokomang nuknuk lal sifacna. Toko, el fah illa ac esukak mwe kisa firir in eisla ma koluk lal sifacna ac oayapa ma koluk lun mwet uh. 25 El fah esukak kiris ke kosro soko ah fin loang uh, tuh in mwe kisa ke ma koluk. 26 Mwet se ma lusla nani soko ah nu yorol Azazel in acn koluk, su ma srah kac ah tuh utuku nu in Acn Mutual Na Mutual in eisla ma koluk, fah utuku nu likin nien aktuktuk lun mwet uh ac isisyak. Kolo, ikwa, ac koanonsia uh ac fah isisyak nufon. 28 Mwet se ma esukak ma inge el enenu in ohlla nuknuk lal ac yihla meet liki el foloko nu in nien aktuktuk lalos. 29 Oakwuk ten inge fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. Ke len aksingoul ke malem se akitkosr, mwet Israel ac mwetsac su muta inmasrlolos fah lalo ac tia oru kutena orekma. 30 Ke len sac, ouija Oakwuk inge ac fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. 32 Mwet Tol Fulat se su akmusrala tari fal nu ke ouija in aknasnasyalos liki ma koluk nukewa lalos ac fah orek, tuh elos fah nasnasla. 31 Len sac ac fah sie len na pac ke Tuptup in Wuleang uh tuh elan tia liye pwanang el misa. 33 El fah nokomang nuknuk lun mwet tol 33 ac oru el oru ma inge, el orala ouija lun aknasnasyela Acn Mutual Na Mutual liki fohfkfok lun mwet Israel ac liki ma koluk nukewa lalos. El enenu in oru ma inge nu ke Lohm Nuknuk Mutual, mweyen Lohm Nuknuk uh oanna infulwen nien aktuktuk lun mwet uh, su tia nasnas moul la. 17 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses 2 elan sang nu sel Aaron ac wen natul, ac mwet Israel nukewa, oakwuk ten inge. 3 Kutena sin mwet Israel fin uniya soko cow ku soko sheep ku soko nani mwe kisa nu sin LEUM GOD ke acn elos aktuktuk we, ku likin acn in aktuktuk lalos, 4 ac tia use nu ke acn in utyak nu ke Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD tuh elan uniya we, ac fah oasr mwatal ke akmas. El aksoroyela srah, na el ac fah lisyukla liki inmasrlon mwet lun God. 5 Kalmen ma sap se inge pa mwet Israel ac fah mutawauk use nu yurin LEUM GOD kosro ma elos muta uniya in acn says in uh. Ingela elos ac fah use nu yurin mwet tol, nu ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, ac uniya we tuh in mwe kisa in akinsewowo. 6 Mwet tol el fah okaoung srah uh ac fwela siska akosr kewa ke loang se su oan ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, ac esukak kiris kac uh in orala sie foul ma ac akinsewowyoe LEUM GOD. 7 Mwet Israel elos fah tia sifilpa srike in aklfonye LEUM GOD ke elos uniya kosro uh inimae tuh in mwe kisa nu sin ma sruoloala lalos su oana luman nani uh. Mwet Israel fah arulana liyang oakwuk se inge ke pacl nukewa fahsru uh. 8 Kutena mwet Israel, ku mwetsac su wi muta in acn selos, su oru kisa firir ku kutena kain kisa says 9 nu sin LEUM GOD in kutena acn sayen acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual, fah tia sifilpa oekeyk mu el sie sin mwet lun God. 10 Kutena mwet Israel,

ku kutena mwetsac su muta inmasrlolos, fin kang ikwa ma srakna oasr srah kac, LEUM GOD El ac fah ngetia meweyen el tia nasnas. **20** Nik kom lukel, ac mwet sac fah tia sifilpa oekyuk mu el sie sin orek kosro nu sin mutan kien siena mwet. Ma se inge ac mwest la. **21** Moul lun ma oasr moul la nukewa oasr ke fah akfokfokye kom. **22** Nikmet sang kutena sin tulik srah, ac pa ingan sripen LEUM GOD El sapkin tuh srah nutum in kisakinyuk nu sin god Molech, mweyen ouiya nukewa fah okwokla nu fin loang uh in eisla ma koluk lun sacn ac aklusrongtenye Inen LEUM GOD. **23** Wangin mwet uh. Srah, su sang moul, el eisla ma koluk. **24** Pa sie mukul ac fah oru inkanek in kosro nu sin siepath ingan sripen LEUM GOD El fahk mu finne mwet Israel mukul — God El kwase ouiya sacn. **25** Wangin mukul ku mwetsac su muta yorolos, elos in tiana kang ikwa ma srakna oasr srah kac. **26** Kutena sin mwet Israel, ku mwetsac su muta inmasrlolos, fin surokya soko kosro ku sie won ma nasnas ac ku in mongo, el enenu in okoala srah kac nu infohk uh ac pikinya. **27** Moul lun ma moul su muta in acn inge meet liki kowos, su LEUM GOD El nukewa oasr ke srah kacllos, pa pwanang LEUM GOD El ac lusak tuh kowos in ku in utyak nu in acn selos. **28** fahkang nu sin mwet Israel mu elos in tiana kang kutena Orekma lalos akfokfokyle acn uh, ouinge LEUM GOD ikwa ma srakna oasr srah kac, ac kutena mwet su kang, El kalyei acn uh, ac oru tuh acn uh in wotela mwet su fah tia sifilpa oekyuk mu el sie sin mwet lun God. **29** tuh muta we. **30** Tusruktu kowos, mwet Israel oayapa Kutena mwet, finne mwet Israel ku mwetsac, su kang mwetsac nukewa su muta inmasrlowos, fah liyaung ma ikwen kosro ma sifacna misa, ku ma anwuki sin kosro nga sapkin ac oakwuk luk, ac tia oru kutena sin ouiya lemjak, enenu in ohlla nuknuh lal, yihla, ac soano nwe koluk inge. **31** (Mweyen mwet ma tuh muta fin acn se ke ekela, na el fah nasnas. **32** El fin tia oru ouinge, na ac fah oasr mwatal ac el fah eis kaiyuk kac. **33** Fin ouinge, acn uh

18 LEUM GOD El fahk nu sel Moses 2 elan fahkang
nu sin mwet Israel, "Nga pa LEUM GOD lowos. 3
Nik kowos oru ouiya lun mwet Egypt, yen ma kowos
tuh muta we meet, ku ouiya lun mwet in acn Canaan,
yen su nga ac us kowos nu we. 4 Akos ma sap luk,
ac oru ma nga sapkin. Nga pa LEUM GOD lowos. 5
Fahsrr tukun oakwuk ac ma sap su nga sot nu suwos.
Kowos fin oru ouinge, kowos ac fah moul. Nga pa LEUM

GOD." 6 Nikmet orek kosro nu sin kutena mwet in sou lowos. 7 Nikmet akmwekinye papa tomom ke kom orek kosro nu sin nina kiom. Kom fah tiana akmwekinye nina kiom sifacna. 8 Nikmet akmwekinye papa tomom ke kom orek kosro nu sin kutena sin mutan kial saya. 9 Nik kom orek kosro nu sin tamtael lom, ku nu sin acn nutin papa tomom ku nina kiom saya — el finne wi kom matula in lohm sum, ku tia. 10 Nikmet orek kosro nu sin acn nutin wen nutum ku acn nutin acn nutum — ma inge ac fah sie mwe akmwekin nu sum. 11 Nikmet orek kosro nu sin acn nutin mutan kien papa tomom — el ma pacna wiom. 12 Kom fah tiana orek kosro nu sin tamtael lun papa tomom, mweyen el ikwen pacna papa tomom. 13 Kom fah tiana orek kosro nu sin tamtael lun nina kiom, mweyen el ikwen pacna nina kiom. 14 Nik kom orek kosro nu sin mutan kien tamulel lun papa tomom — el oapania nina se kiom. 15 Nik kom orek kosro nu sin mutan kien wen nutum, 16 ku nu sin mutan kien tamulel lom. 17 Nik kom orek kosro nu sin sie mutan nutin sie mutan su kom orek kosro nu se meet, ku nu sin tulik nutin natu. Sahp elos ac sou lom — ac tuh pwanang kom orek pukasr. 18 Nik kom payuk sin tamtael lun mutan kiom, ke lusenna pacl mutan kiom el srakna moul. 19

Nik kom orek kosro nu sin kutena mutan su oasr ke musen malem lal, mweyen el tia nasnas. **20** Nik kom orek kosro nu sin mutan kien siena mwet. Ma se inge ac fah akfokhfokye kom. **21** Nikmet sang kutena sin tulik nutum in kisakinyuk nu sin god Molech, mweyen ouiya sacn ac aklusrontenyen Inen LEUM GOD. **22** Wangin sie mukul ac fah oru inkaneq in kosro nu sin siepah mukul — God El kwase ouiya sacn. **23** Wangin mukul ku mutan ac fah orek kosro nu sin kutena ma orakrak. Kain in elah fohfkfok inge ac fah akfokhfokye kom. **24** Nik kowos akfokhfokye kowos sifacna ke kain in ouiya inge, tuh pa inge ouiya ma akfokhfokye mwet pegan su muta in acn inge meet liki kowos, su LEUM GOD El ac lusuh takowos in ku in utyak nu in acn selos. **25** Orekma lalos akfokhfokyela acn uh, ouinge LEUM GOD El kalyei acn uh, ac oru tuh acn uh in wotela mwet su tuh muta we. **26** Tusruktu kowos, mwet Israel oayapa mwetsac nukewa su muta inmaslowos, fah liyaung ma nga sapkin ac oakwuk luk, ac tia oru kutena sin ouiya koluk inge. **27** (Mweyen mwet ma tuh muta fin acn se inge meet liki kowos, elos tuh oru ouiya koluk inge, pwanang kolukla acn se inge.) **28** Fin ouinge, acn uh ac fah tia siskowosla, oana ke el tuh sisla mwet pegan su muta we meet liki kowos. **29** Kowos etu lah kutena mwet su oru kutena sin ouiya koluk inge ac fah tia sifil pangpang sie sin mwet lun God. **30** Ac LEUM GOD El fahk, "Akos oakwuk ma nga sot, ac tia fahs turken ouiya lun mwet su tuh muta fin acn se inge meet liki kowos, ac nikmet oru kutena sin ma inge in akfokhfokye kowos sifacna. Nqa LEUM GOD lowos."

19 LEUM GOD El fahk nu sel Moses 2 elan fahk
nu sin mwet Israel nukewa, "Kowos in mutal, tuh
nga, LEUM GOD lowos, nga mutal. 3 Kais sie suwos
fah akfulatyne nina kial ac papa tumal, ac el enenu in
karinganang len Sabbath oana nga tuh sapkin. Nga
LEUM GOD lowos. 4 "Nikmet getla likiyu ac alu nu
sin ma sruloala. Nikmet orala kutena god ke osra ac
alu nu kac. Nga pa LEUM GOD lowos. 5 "Ke kowos
uniya soko kosro nu ke mwe kisa in akinsewowo, kowos
karinganang oakwuk ma nga sot nu suwos, ac nga fah
insewowo ke mwe kisa lowos. 6 Ikwa kac fah mongola
na ke len se ma anwuki kosro soko ah, ku ke len se
toko an. Kutena ikwa ma lula nu ke len se aktolu fah
isisyak, 7 mweyen ac tila nasnas. Kutena mwet fin kang
ma inge, nga ac fah tia insewowo in eis mwe kisa sac. 8
Kutena mwet su mongo kac ac fah oasr mwatal ke el oru
ma kisakinyuk nu sik oana ma pilasr, ac el ac fah tia
sifil pangpang mu el sie sin mwet luk. 9 "Ke paci kom
kosrani ima lom, nik kom telani wheat ma oan sisken
ima an, ac nik kom folokla ac telani nufon ma lula uh. 10
Nik kom folokla nu in ima grape lom in orani grape ma
sisila, ku in telak grape ma putatla. Filiya nu sin mwet
sukasrup ac nu sin mwetsac. Nga LEUM GOD lom. 11

"Nikmet pisrapasr, ku kutasrik, ku kikiap. **12** Nikmet orek mwet matu, ac akfulatyelos. Kowos in akfulatyeyu, ac wulela ke Inek kom fin ac tia liyaung wulela lom; ma inge akos ma sap luk. Nga LEUM GOD. **13** koluk mwetsac su muta in acn suwos. **14** Oru wo nu "Nikmet aklafonye kutena mwet, ku pisre ma lal. Nikmet selos oana ke kom oru nu sin mwet Israel wiom, ac sruokya molin mwet orekma lom paht liki len se. **15** lungse elos oana ke kom lungse kom sifacna. Esam lah Nikmet selngawi mwet sulohngkas, ku filiya kutena ma meet kowos tuh mwetsac in facl Egypt. Nga LEUM GOD ye mutun sie mwet kun in tuh oru elan ikori. Akosyu. Nga LEUM GOD lom. **16** "Ke pacl in nununku, kom in lowos. **17** "Nik kom usalik kas kikiap ke kutena pwayena ac suwosna ke pacl kom ac wotela mau. Nik kom wiwimwet nu sin mwet sukasrup, ku sangeng sin mwet kasrup. **18** Nik kom usalik kas kikiap ke kutena mwet, ac ke pacl sie mwet el nununkeyuk nu ke ma su ac ku in eisla moul lal, fahk ma kom etu kac fin ma ac kasrel. Nga LEUM GOD. **19** "Nik kom kolla mulat lom lain kutena mwet, a kom in akwoyela ma komtal tia insese kac, tuh kom in tia orala sie ma koluk ke sripal. **20** "Nik kom orek foloksak nu sin kutena mwet, ku sruokya srunga lom nu sel in oan paht, a kom in lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna. Nga LEUM GOD. **21** "Akos ma sap luk. Nik kom oru kosro nutum in orek fahko nu sin sienia kain kosro. Nik kom yoki kain in fita luo in ima se na. Nik kom nukum nuknuk ma otwota ke kain in turet luo. **22** "Fin akilenyuk mu sie mutan foko el mutan kulansap kien sie mukul a soenna moliyukla el elan sukosal, na sienia mukul fin orek kosro nu sel, eltal ac fah kaiyuk, tusruk ac tia anwuki eltal mweyen mutan sac el sie mutan kohs. **23** Mukul sac fah use soko sheep mukul nu ke acn in utyak nu in Lohm Nuksuk Mutual sik tuh in mwe kisa in akfalye ma koluk lukma lal. **24** Ac mwet tol el fah oru alu in aknasnas ke sheep soko inge in eisla ma koluk lun mukul sac, ac God El fah nunak munas nu sel. **25** "Ke pacl se kowos utyak nu in acn Canaan ac yukwiya kutena kain sak ma ac isus fahko, filiya in nunak lowos mu fokinsak inge tia nasnas ke yac tolu emeet uh. Ke lusen pacl sacn kowos fah tia kang fokinsak inge. **26** Ke yac se akakosr, fokinsak nukewa fah kisakinyukla in oana sie mwe kisa in fahkak kulo lowos nu sik, LEUM GOD. **27** Tusrukutu ke yac se aklimekosr kowos ku in kang fokinsak uh. Kowos fin oru ma inge nukewa, na sak sunowos uh fah oswe fahko puspis. Nga pa LEUM GOD lowos. **28** "Nik kowos kang kutena ikwa ma srakna oasr srah kac. Nik kowos orek susfa. **29** Nik kowos koala aunsuf ke likintupowos, ku nawu alut lowos an, **30** ku orek srising ku sipik monuwos in orek eoksra ke mwet misa. Nga LEUM GOD. **31** "Nik kowos akmwekinye acn nutuwos ke kowos oru tuh elos in kosro ac eis moul kac in lohm alu saya uh. Kowos fin oru ouinge, kowos ac fah forla nu sin god saya, na facl se inge ac fah sesseslana ke ouiya fohfkok. **32** Liyaung len Sabbath, ac sunakin acn ma mwet elos alu nu sik we. Nga LEUM GOD. **33** "Nik kowos som ac suk kas in kasru sin mwet su sramsrnam nu sin ngunin mwet misa. Kowos fin oru ma inge, kowos ac fah tia nasnas. Nga LEUM GOD lowos. **34** "Akkalemye sunak lowos nu sin mwetsac su muta in acn suwos. **35** "Nik kowos orek makin mwe sriksarak kikiap: ke lusa, ke toasriya, ku ke pisa. **36** Orekmakin mwe paun suwohs, lapan toasran in pwaye, ac mwe sriksarak an in suwohs. Nga LEUM GOD, God lowos, ac nga uskowosme liki facl Egypt. **37** Akos ma sap nukewa luk ac ma nukewa nga sapkin nu suwos. Nga LEUM GOD."

20 LEUM GOD El fahk nu sel Moses **2** elan fahkang nu sin mwet Israel, "Kutena suwos, ku kutena mwetsac su muta inmasrlowos, su asang tulik natu in kisakinyukla nu sin god Molech, ac fah tatngal el sin mwet in acn se inge nufon nwe ke el misa. **3** Kutena mwet su sang sie sin tulik natul nu sel Molech ac oru tuh Lohm Nuksuk Mutual sik in fohfkofla ac aklusrontenye Ine mutual luk, nga fah lainul, ac tia sifil oekul mu el sie sin mwet luk. **4** Tusrukutu mwet in acn sac fin pilesru ma mwet sac orala uh ac tia unilya, **5** nga ac fah sifacna forang lainul, ac sou lal nufon, ac mwet nukewa ma welul in tia inse pwaye nu sik a elos alu nu sel Molech. Nga fah tia sifilpa oakalos mu elos mwet luk. **6** "Fin oasr kutena mwet ma forla ac suk kasru sin mwet su sramsrnam nu sin ngun fohfkof, nga fah forang lainul ac tia sifilpa oakal mu el sie sin mwet luk. **7** Sifacna liyekowosyang tuh kowos in mutual, tuh nga pa LEUM GOD lowos. **8** Akos ma sap luk, mweyen nga LEUM GOD lowos, su akmutalyekowosla." **9** LEUM GOD El sang pac oakwuk ten inge nu selos. Kutena mwet su selngawi papa tumal ku nina kial fah anwuki. El sifacna pa sang mwatan misa lal. **10** Sie mwet fin orek kosro nu sin mutan kien sie pac mwet Israel, kewana mukul se ac mutan se ma orek kosro fah anwuki. **11** Sie mukul su orek kosro nu sin sie sin mutan kien papa tumal, el akmwekinye papa tumal, ke ma inge mukul sac ac mutan sac kewa ac fah anwuki. Eltal na pa sifacna oru in anwuki eltal. **12** Mukul se fin kosro nu sin mutan kien sie sie wen natul, el ac mutan sac kewa fah anwuki. Eltal oru ouiya na koluk se, ac sifacna pwanang in anwuki eltal. **13** Mukul se fin orek inkane in kosro nu sin sie pac mukul, eltal orala sie ouiya ma arulana srungayuk. Ke ma inge, ac fah anwuki eltal. Eltal sifacna pwanang in anwuki eltal. **14** Sie mukul fin payukyak sin sie mutan ac oayapa nina kien mutan sac, eltal kewa fah isisyak in misa, ke sripen lumah na koluk se ma eltal orala uh. Kain ouiya se inge fah tia filfilla in orek inmasrlowos. **15** Mukul se fin orek kosro nu sin soko ma orakrak, mukul sac ac ma orakrak soko an fah anwuki. **16** Mutan se fin suk inkane in orek kosro nu sin soko ma orakrak, mutan sac ac kosro soko ah kewa ac fah anwuki. Ma

elatal oru pa misa latal. 17 Mukul se fin payukyak sin tamtael se lal, ku nu sin acn se nutin papa tumal ku nina kial saya, na eltal fah akmwekinyeuk ye mutun mwet uh, ac lillilla liki acn mwet uh muta we. El orek kosro nu sin ma loul, ouinge ac fah kaiyuk el oana ma fal in orek nu sel. 18 Mukul se fin orek kosro nu sin sie mutan ke paci mutan sac el mas mutan, eltal kewa fah lisyukla liki inmaslon mwet uh, mweyen eltal kunausla oakwuk ke ma su tia nasnas. 19 Mukul se fin orek kosro nu sin sie sin mutan wien papa tumal ku mutan wien nina kial, eltal na kewa fah eis kaiyuk ma fal in orek nu seltal ke sripen pukasr latal uh. 20 Mukul se fin orek kosro nu sin mutan kien tamulel lun papa tumal ku nina kial, el akmwekinyeuk tamulel sac. Ke ma inge el ac mutan sac fah eis mwata kac; kewana seltal ac fah wangin tulik natu. 21 Mukul se fin eisla mutan kien tamulel lal, eltal kewa ac fah wangin tulik natulal. El orala sie ma na tia nasnas, ac akmwekinyeuk tamulel lal. 22 LEUM GOD El fahk, "Liyaung ma sap luk ac oakwuk luk nukewa, tuh acn Canaan su nga ac us kowos nu we fah tia siskowosla. 23 Nimet oru facsin lun mwet su muta we. Nga ac lisuk mwet pegan liki acn we tuh kowos Wangin sie mwet su sukpas in mano fah orek kisa: tia fah ku in utyak nu we. Nga arulana kwase ouiya koluk lalos. 24 Tusructu nga wuleot tari nu suwos ke facl se inge, sie acn mut ac kasrup fohk we, tuh in ma lowos, ac srikowosla tari liki inmaslon mutunfacl nukewa saya. 25 Ke ma inge, kowos fah arulana oru in kalem inmaslon nu sik. 22 Kain mwet se inge ku in kang mwe mongo kosro ac won ma nasnas ac ma su tia nasnas. Nimet kowos kang kosro ku won ma nga akkalemye tari mu tia arulana mutual, 23 tusructu ke sripen el sukpas in mano, nasnas. Kowos fin kang ma inge, na ac oru kowos tia el fah tia kalukyang nu ke lisrlisr mutual, ku tuku apkuran nasnas. 26 Kowos fah mutual ac fah ma luk mukena, nu ke loang uh. El fah tiana akmwekinyeuk ac mweyen nga LEUM GOD, ac nga mutual. Nga srikowosla liki mutunfacl saya tuh kowos fah ma luk mukena. 27 "Kutena mukul ku mutan su sramsrar nu sin ngunin mwet misa ac fah tatngal el nwe ke el misa; ac kutena mwet su oru ouinge uh, el sifacna oru elan misa."

mutal ac nga oru mwet luk in mutual. 9 Fin acn nutin sie mwet tol el orek kosro in eis moul kac, el akmwekinyeuk papa tumal, na enenu in isisyak el nwe ke el misa. 10 Fulat, ac el akmualtayeyuk in nukum nuknuk lun mwet tol. Ke ma inge tia enenu in miraung sifal, ac el tia enenu in seja nuknuk lal in akkalemye lah el asor. 11 El fah tia som nu yen mano misa oan we — finne papa tumal ku nina kial, el fah tia akmwekinyeuk kac. 12 Oil in akmusra lun God lal oan facl, ke ma inge el fah tia afkohfkoye Lohm Nuknuk Mutual sik ke el illa liki in som nu ke mas misa. Nga LEUM GOD. 13 El fah payuk sin sie virgin, 14 ac tia sie katinmas ku sie mutan su mukul tumal sisella, ku sie mutan kosro su eis molin kosro lal. El fah payukna sin sie virgin in sruf lal sifacna. 15 El fin tia oru ma inge, tulik natul, su fah in mutual, ac fah tia nasnas. Nga LEUM GOD, ac nga srella tari tuh elan Mwet Tol Fulat." 16 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses, ac fahk, 17 "Fahkang nu sel Aaron, wangin sie mwet inmaslon sou lom su oasr kutena acn sukpas ke mano fah ase nu sik mwe kisa mongo. Oakwuk se inge ac fah ma nwe tok. 18 Wangin sie mwet su sukpas in mano fah orek kisa: tia sie su kun, ku ul, ku musalla mano, ku fihkala; 19 tia sie su ulla pao ku nia; 20 tia sie su foingyak ku sie su srikac; tia sie su maskin muta ku mas ke kolo; ac tia sie eunuch. 21 Wangin mwet in fwl natul Aaron, mwet tol, srikowosla tari liki inmaslon mutunfacl nukewa saya. 25 su oasr acn musalla in mano fah oru kisa mwe mongo ma kisakinyuk nu sik, kewana mongo mutual ac mongo arulana mutual, 23 tusructu ke sripen el sukpas in mano, mweyen nga LEUM GOD, ac nga oru tuh ma inge in liki mutual." 24 Pa inge ma Moses el fahk nu sel Aaron, nu sin wen natul Aaron, ac mwet Israel nukewa.

21 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses elan fahkang
nu sin mwet tel in fuil natul Aeron, ee fabik, "Wangin-

— nu sin mwet tol in fwil natul Aaron, ac fahk, "Wangin mwet tol fah sifacna oru elan tia nasnas ke sripen el wi orekma ke mas misa ke paci sie mwet in sou lal ah misa, 2 sayen nina kial, papa tumal, wen se natul, acn se natul, tamulel se lal, 3 ku tamtael lolap se lal su muta in lohm sel. 4 El fah tia akfokfokyal sifacna ke misa lun mwet su kupasr nu sel ke sripen payuk. 5 "Wangin mwet tol ac fah resai kutena ip ke sifal, ku kalla sisken alut lal, ku sipik manol in akkalemye lah el asor. 6 Enenu elan mutual na ac tia aklusrongtenye Inek. El oru kisa ke mwe mongo nu sik, ke ma inge el enenu in mutual. 7 Sie mwet tol fah tiana payuk sin sie mutan kosro su eis molin kosro lal, ku sie mutan su tia virgin, ku sie su mukul tumal sisella. Sie mwet tol el mutual. 8 Enenu mwet uh in akilen mu mwet tol el sie mwet mutual, mweyen el oru kisa ke mwe mongo nu sik. Nga pa LEUM GOD. Nga

mutal ac nga oru mwet luk in mutal. 9 Fin acn nutin sie mwet tol el orek kosro in eis moul kac, el akmwekiyne papa tumal, na enenu in isisyak el nwe ke el misa. 10 "Oil in akmusra okwokyang tari nu fin sifen Mwet Tol Fulat, ac el akmutalyeyuk in nukum nuknuk lun mwet tol. Ke ma inge tia enenu in miraung sifal, ac el tia enenu in seja nuknuk lal in akkalemye lah el asor. 11 El fah tia som nu yen mano misa oan we — finne papa tumal ku nina kial, el fah tia akkolukyal kac. 12 Oil in akmusra lun God lal oan facl, ke ma inge el fah tia afokhfkofkye Lohm Nuknuk Mutual sik ke el illa liki in som nu ke mas misa. Nga LEUM GOD. 13 El fah payuk sin sie virgin, 14 ac tia sie katinmas ku sie mutan su mukul tumal sisella, ku sie mutan kosro su eis molin kosro lal. El fah payukna sin sie virgin in sruflal sifacna. 15 El fin tia oru ma inge, tulik natul, su fal in mutal, ac fah tia nasnas. Nga LEUM GOD, ac nga srrella tari tuh elan Mwet Tol Fulat." 16 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses, ac fahk, 17 "Fahkang nu sel Aaron, wangin sie mwet inmasrlon sou lom su oasr kutena acn sukapas ke mano fah ase nu sik mwe kisa mongo. Oakwuk se inge ac fah ma nwe tok. 18 Wangin sie mwet su sukapas in mano fah orek kisa: tia sie su kun, ku ul, ku musalla mano, ku fihkala; 19 tia sie su ulla pao ku nia; 20 tia sie su foingyak ku sie su srikac; tia sie su maskin muta ku mas ke kolo; ac tia sie eunuch. 21 Wangin mwet in fwil natul Aaron, mwet tol, su oasr acn musalla in mano fah oru kisa mwe mongo nu sik. 22 Kain mwet se inge ku in kang mwe mongo ma kisakinyuk nu sik, kewana mongo mutal ac mongo arulana mutal, 23 tusrukku ke sripen el sukapas in mano, el fah tia kalukyang nu ke lisrlisr mutal, ku tuku apkuran nu ke loang uh. El fah tiana akkolukye ma mutal inge, mweyen nga LEUM GOD, ac nga oru tuh ma inge in mutal." 24 Pa inge ma Moses el fahk nu sel Aaron, nu sin wen natul Aaron, ac mwet Israel nukewa.

nu sel Aaron ac wen luo natul, "Kowos fah tia apkusiselye lne mutual luk, ke ma inge kowos fah aklosye kowos sifacna ke kowos ac orekma ke mwe kisa mutual ma mwet Israel elos kisakin nu sik. Nga LEUM GOD. 3 Kutena sin fwil nutuwos fin tia nasnas ac el tuku apkuran nu ke mwe kisa mutual su mwet Israel elos kisakin nu sik, na mwet sach el tia ku in sifilpa kulansap ke loang uh. Oakwuk se inge ac fah ma nu ke padl nukewa fahsru. Nga LEUM GOD. 4 "Wangin sie sin mwet tol in fwil natul Aaron su oasr mas sensenkinyuk ke mano, ku sroano koluk soror kacl, fah kang kutena mwe kisa mutual nwé ke na el nasnasa. Kutena mwet tol su tia nasnas el fin kahlye kutena ma su tia nasnas ke sripen el pulsrala monin ma misa, ku fin oasr sroano koluk fahsr kacl, 5 ku el fin pulsrala soko kosro ku sie mwet ma tia nasnas. 6 Ouinge, kutena mwet tol su tia nasnas el fah mutana in tia nasnas lal nwé ke ekela, ac finne ekela el fah tiana

kang kutena mwe kisa mutual nwe ke na el yiha. 7 Tukun mu oasr ma koluk ke manol ac God tia insewowo kac. fahnt uh tili, na el fah nasnasla ac el ku in kang mwe kisa 26 LEUM GOD El fahnu sel Moses, 27 "Ke paci se mutual, su pa ingan mwe mongo nal. 8 El fah tia kang osweyukla soko cow ku soko sheep ku soko nani, kosro ikwen kutena kosro ma sifacna misa ku anwuki sin kosro fusr soko ah enenu in mutana yurin nina kial ke len itkos, lemna; ma inge ac oru el tia nasnas. Nga LEUM GOD. ac ke len se akoalkosr fahla, el fah ku in ituk nu ke mwe 9 "Mwet tol nukewa fah liyaung oakwuk ma nga oralia kisa firir nu sin LEUM GOD. 28 Nimet kisakin soko cow inge. Elos fin tia liyaung, na ac fah oasr mwatalos ac ac cow fusr natul, ku soko sheep ac sheep fusr natul, ku elos ac misa, ke sripen elos seakos oakwuk mutual luk. soko nani ac nani fusr natul ke len sefanna. 29 Ke paci Nga LEUM GOD, ac nga akmutalyatos. 10 "Mwet in kom oru sie kisa in sang kulo nu sin LEUM GOD, oru sou lun mwet tol mukena fah ku in mongo ke mwe kisa in fal nu ke oakwuk ma orekla nu kac an, tuh kisa lom mutual; wangin sie mwet saya ku in kang — finne mwet in fah mwe insewowo nu sel: 30 kangla ke len sacna, su mutwata walil, ku mwet ma el moli nu se in orekma ac tia filiye kutu nu ke len tok an." 31 LEUM GOD El lal. 11 Tusructu sie mwet foko lun mwet tol, su el molela fahk, "Akos ma nga sapkin. Nga LEUM GOD. 32 Nimet ke mani lal sifacna, ku su ma isusla in lohm sel, fah ku aklusrongtenye Ine mutual luk. Mwet Israel nukewa enenu in mongo ke mwe mongo ma itukyang nun mwet tol. in akilen lah nga mutual. Nga LEUM GOD, ac nga oru 12 Sie acn nutin mwet tol su payuk sin sie mwet su tia kowos in mutual; 33 ac nga uskowsome liki acn Egypt tuh mwet tol, fah tia ku in kang kutena mwe kisa mutual. 13 naga fah God lowos. Nga LEUM GOD."

Tusructu sie acn nutin mwet tol ma wangin tulik natu ac el katinmasla, ku su ma mukul tuma uh sisla, ac el foloko in tuh muta inpoun papa tumal in lohm sel, el ku in kang mongo itukyang nun papa tumal ke sripen el sie mwet tol. Mwet na in sou lun mwet tol mukena pa ku in kang ma inge. 14 "Kutena mwet su tia ma in sou lun mwet tol fin mongo ke mwe kisa mutual ke tia etu lal, el fah moli nu sin mwet tol molin ma el kangla, ac laesla ke percent longoul. 15 Mwet tol el fah tia aklusrongtenye mwe kisa mutual, 16 ke el lela kutena mwet su tia fal in mongo kac in kang. Ouiya se inge ac fah sang mwata ac kalya nu sin kain mwet se inge. Nga LEUM GOD, ac nga oru kisa inge in mutual." 17 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses 18 elan sang nu sel Aaron, wen natul kewa, ac nu sin mwet Israel nukewa oakwuk inge. Paci se kutena sin mwet Israel, ku mwetsac su muta in faci Israel, oru sie kisa firir, finne ma in akfalye sie wulela, ku ke engan na lal in oru, kosro mwe kisa uh ac fah tia oasr kutena ma koluk ke manol. 19 In oru tuh mwe kisa uh in ohi sin God, enenu in kosro mukul soko su wanginna ma koluk ke mano. 20 Kom fin kisakin kutena kosro su oasr ma koluk ke mano, LEUM GOD El ac tia insewowo kac. 21 Mwet se fin oru sie kisa in akinsewowo nu sin LEUM GOD, finne ma in akfalye sie wulela, ku sie mwe sang ke insewowo na lal, kosro in kisa uh fah tia oasr kutena ma koluk ke mano, in mau wo sin LEUM GOD. 22 Nimet kisakin nu sin LEUM GOD kutena kosro ma kunla muta, ku sukapsala, ku kanteyuki, ku oasr sronin faf kac, ku aryurla, ku turupwemi mano. Nimet kisakin kain kosro ingan fin loang uh nu ke mwe kisa mongo. 23 Tusructu fin mwe kisa ke lungse na lom, kom ku in sang soko kosro ma isusla tuh sufus mano, ku matkang, a tia ma in akfalye sie wulela. 24 Nimet sang nu sin LEUM GOD kutena kosro ma atrol itatu, ku mihsalik, ku futunla, ku laslasla. Ma inge tia lela in kisakinyuk in faci suwos. 25 Nimet sang kutena kosro ma kowos eis sin mwetsac tuh in mwe kisa in mwe mongo. Kain kosro ingan lumweyuk

23 LEUM GOD El sang nu sel Moses 2 oakwuk ten inge nu ke len in kufwa lulap ke mwet Israel elos fah fahsreni in alu. 3 Oasr len onkor sel suwos in oru orekma lowos, a esam lah len se akitkor sel Sabbath, sie len in mongla. Ke len sacn kowos fah tia orekma, a kowos fahsreni in alu. Sabbath uh ma lun LEUM GOD in kutena acn ma kowos muta we. 4 Sulkakinelik len in kufwa inge nu ke paci ma srisngiyuki nu kac uh. 5 Kufwen Alukela uh ma orek in akfulate LEUM GOD, mutawauk ke fahnt uh ac tili ke len se aksingoul akosr in malem se meet. 6 Ke len se aksingoul limekosr Kufwen Bread Tia Akpulol mutawauk, ac ke lusen len itkosr kowos fah tia kang kutena kain in bread ma oasr mwe pulol kac. 7 Ke len se oemeet ke len inge kowos fah tukeni nu sie in alu, ac tia oru kutena orekma ma kowos oru ke len sayu uh. 8 Sang kisa in mwe mongo lowos nu sin LEUM GOD ke len itkosr. Ke len se akitkor sel kowos fah sifilpa tukeni in alu, tusructu kowos fah tia oru kutena orekma ma kowos oru len nukewa. 9 LEUM GOD El fahnu sel Moses, 10 "Kaskas nu sin mwet Israel ac fahnu selos, 'Ke kowos utyak nu in faci se su nga ac sot nu suwos, ac kowos kosrani fokin ima uh, kowos fah use kahp in fahko se meet nu sin mwet tol. 11 El fah sang tuh in sie mwe kisa mutual nu sin LEUM GOD, tuh God El fah insewowo keiwo. Mwet tol el fah oru kisa se inge ke len se tukun Sabbath uh. 12 Ke len se kowos use mwe kisa ke wheat uh, kowos fah oayapa kisakin soko sheep fusr mukul yac se matwa su wanginna acn koluk ke mano, tuh in sie mwe kisa firir. 13 Sang pac paun akosr ke flao ma ararak ke oil in olive in wi, tuh in sie kisa in mwe mongo. Foulin kisa se inge ac fah akinsewowy LEUM GOD. Kowos sang pac cup akosr ke wain in wi kisa se inge. 14 Nimet kowos kang kutena wheat ma tufahna kinkirla uh, finne takmwek, ku manmanla, ku umla nu ke bread, nwe ke na kowos use kisa se inge nu sin God. Oakwuk se inge ac fah akilenyuk sin fwil nutuwos nukewa ke paci nukewa

fahlsru uh." 15 Oakla wik fon itkosr, mutawauk ke len se LEUM GOD ke lusen len itkosr. 35 In len se oemeet tukun Sabbath se ma kowos use kahp in wheat in tuh ke len inge, kowos fah tukeni in alu, ac tia oru kutena itukyang nu sin LEUM GOD. 16 Ke len se akulumgaul, orekma ma kowos oru len nukewa. 36 Kais sie len ke len se tukun Sabbath se akitkosr, kowos sifilpa sang nu len itkosr inge kowos fah oru kisa ke mwe mongo. Ke sin LEUM GOD sie pac kisa sasu ke wheat. 17 Kais sie len se akitkosr, kowos sifilpa tukeni in alu ac oru sie sou fah use lukwa lof in bread ac sang nu sin LEUM kisa ke mwe mongo. Len in alu se pa inge, ac kowos fah GOD tuh in sie mwe kite sririla. Kais soko lof fah orekla tia oru kutena orekma." (37 Pa inge len in kufwa mutual ke paun in flao akosr ma oasr mwe pulol kac, na umla su kowos fah akfulaty LEUM GOD kac, ac tukeni in alu, ac itukyang nu sin LEUM GOD tuh in sie kisa ke fahko ac usani mwe kisa ke mwe mongo, mwe kisa firir, mwe se meet ke wheat ma kowos kosrani. 18 Ac kowos fah kisa wheat, mwe kisa wain, ac mwe kisa saya, oana sang bread inge wi sheep fusr itkosr yac se matwa, soko ma oakwuk nu suwos ke kais sie len. 38 Len in kufwa cow mukul, ac lukwa sheep mukul, ac ma inge nukewa inge ac orek pacna sayen oakwuk lun len Sabbath uh, fah wanginna ma koluk ke mano. Ma inge ac itukyang ac kisa inge ac weang pacna mwe sang lowos, ac kisa tuh in sie mwe kisa firir nu sin LEUM GOD wi pac sie in afalye wuleang, ac kisa ma orek na ke insewowo kisa wheat ac sie kisa wain. Foulin mwe kisa inge fah lowos sifacna, ma kowos sang nu sin LEUM GOD uh.) akinsewowy LEUM GOD. 19 Oayapa kisakin soko 39 Tukun kowos kosrani ima lowos uh, kowos akfulaty nani mukul tuh in sie kisa ke ma koluk, ac lukwa sheep kufwa se inge ke len itkosr, mutawauk ke len aksingoul fusr mukul yac se matwa tuh in sie kisa in akinsewovo. limekosr in malem se akitkosr. Ac len se oemeet an ac 20 Mwet tol el fah sang bread wi sheep fusr lukwa tuh fah sririla mu sie len in mongla. 40 In len sacn, kowos in sie mwe kite sririla nu sin LEUM GOD, su ac ma eis kutu fokinsak ma wo emeet ke sak in ima lowos an, nu sin mwet tol. Kisa inge kewa ma mutual. 21 Ke len us kutu lesak palm ac kutu lesak ma ungung insroa, ac sac kowos fah tia oru kutena orekma ma kowos oru len mutawauk in oru kufwa in akfulaty LEUM GOD lowos. nukewa, a kowos in pangoneni mwet uh in alu. Fwil 41 Oru akfulat lowos an ke len itkosr. Oakwuk se inge ac nutuwos nukewa ac fah akfulaty oakwuk se inge ke fah karinginyuk sin fwl nutuwos nukewa nwe tok. 42 pacl nukewa fahsru, in kutena acn elos muta we. 22 Ke Mwet Israel nukewa fah mutana in lohm in aktuktuk inge kowos kosrani ima lowos uh, nik kowos sunala wheat ke len itkosr, 43 tuh fwilin tulik nutuwos fah etu lah LEUM ma oan ke sisken ima uh, ac tia pac folokla in kunesla GOD El tuh oru mwet Israel in mutana ke iwen aktuktuk ma lula in ima uh. Filiya ma inge nu sin mwet sukasrup ke El kololosme liki facl Egypt. El pa LEUM GOD lowos. ac mwetsac. LEUM GOD El God lowos. 23 LEUM GOD 44 Ounge Moses el sang nu sin mwet Israel oakwuk ma El fahk nu sel Moses, 24 "Kaskas nu sin mwet Israel ac fahk, 'Ke len se oemeet in malem se akitkosr kowos fah akfulaty sie len in mongla, sie len in esmakin su sulkakinyuk ke pusren mwe ukuk in pangon mwet uh in fahsreni nu ke alu. 25 Sang sie kisa in mwe mongo nu sin LEUM GOD, ac tia oru kutena orekma ma kowos oru len nukewa." 26 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses ac fahk, 27 "Len aksingoul in malem se akitkosr pa len in eela ma koluk. Ac fah sie len in tukena mutual lowos in alu. In len sac kowos fah lalo ac tia kang kutena ma, ac kowos in oru sie kisa in mwe mongo nu sin LEUM GOD. 28 Nimet kowos oru kutena orekma ke len sac, mweylen in oru ouiya mutual nu ke eela ma koluk. 29 Mwet se fin kang kutena ma ke len sac el fah tia sifil akilenyuk mu el sie sin mwet lun God. 30 Ac mwet se fin oru kutena orekma ke len sac, LEUM GOD El fah sifacna oru mwet sac in misa. 31 Oakwuk se inge ma nu sin fwl nutuwos nukewa, in kutena acn ma elos muta we. 32 Mutawauk ke pacl se faht uh ac tili ke len se akeu in malem sac, nwe ke faht uh tili ke len aksingoul, kowos akfulaty len se inge tuh in sie len sririla nu ke mongla, su mwet uh in tiana kang kutena ma." 33 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses ac fahk, 34 "Fahkang nu sin mwet Israel, 'Ke len aksingoul limekosr in malem se akitkosr, kowos fah oru Kufwen Iwen Aktuktuk nu sin

24 LEUM GOD El fahkang nu sel Moses 2 elan sang oakwuk ten inge nu sin mwet Israel: "Use oil in olive nasnas ma wo oemeet nu ke lam in Lohm Nuknuk Mutual, tuh kalmen lam uh fah oanna firirri wo. 3 Ke eku nukewa Aaron el fah akosak lam uh ye mutun LEUM GOD, ac liyang tuh in oanna firir nwe ke lenelik, likin lisrlisr uh ke mutun Tuptup in Wuleang su oan in Acn Mutual Na Mutual. Oakwuk se inge ac fah karinginyuk in pacl nukewa fahsru. 4 Aaron el ac fah karingin lam uh fin sukan lam su orek ke gold nasnas, ac liyang tuh in firirri pacl nukewa ye mutun LEUM GOD." 5 Eis paun longoul akosr ke flao ac munanak singoul lukwa lof in bread. 6 Takuna lof inge nu ke tak lukwa, kais onkos ke tak soko, fin tepu ma akmusrala ke gold nasnas ac oan ye mutun LEUM GOD. 7 Sang kutu mwe keng nasnas ke kais soko tak, srulun mwe kisa mongo nu sin LEUM GOD, in eis acn sin bread uh. 8 Ke len Sabbath nukewa in pacl fahsru uh, bread inge fah filiyuki ye mutun LEUM GOD. Pa inge ma kunen mwet Israel nwe tok. 9 Bread inge ma nal Aaron ac fwl natul, ac elos fah mongo kac in sie acn mutual, tuh pa inge sie ip su arulana mutual ke mwe mongo su kisakinyuk nu sin LEUM GOD, ma nun mwet tol. 10 Oasr sie mukul su nina kial mwet Israel ac

papa tumal mwet Egypt. El som nu yen mwet Israel muta Len in Eela Ma Koluk, kowos supwala sie mwet in ukya we, na el ac sie mwet Israel uh akukuinla we. 11 Na wen sie mwe ukuk ke el fahsr sasla fin acn sac nufon. 10 In se nutin mutan Israel sac kaskas enum ac selngawi Inen ouiya se inge kowos fah srela yac se aklumngaul, ac LEUM GOD, ac elos usalla nu yorol Moses. Inen niina sulkakin mu ac sie pacl in sukosok nu sin mwet nukewa kial pa Shelomith, su ma natul Dibri, sie mwet in sruf lal su muta in fahl sac. Ke yac se inge acn nukewa su Dan. 12 Na elos fililya nu in kapir, ac soano tuh LEUM tuh kukakinyukla fah folokyang nu sin mwet su la acn GOD Elan akkalemye nu selos ma in orek nu sel. 13 inge meet, ku nu sin fwil natul, ac kutena mwet su tuh LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 14 "Usla mwet sacn kukakinyukla in mwet kohs, fah folokla nu yurin sou lal. liki nien aktuktuk uh. Mwet nukewa ma lohng selnga lal 11 Kowos fah tia yukwi ima lowos, ku telani fahko ma fah fililya pao fin sifal in orek loh laulah oasr mwatal, sifacna kapak, ku sifani fahko ke ima in grape lowos ma na mwet in acn sac nufon fah tanglal nwe ke el misa. 15 tia kifwiyukla. 12 Yac nufon sac ac fah mutual nu suwos; Na kom fahkak nu sin mwet Israel lah kutena mwet su kowos fah mongo na ke ma sifacna kapak in ima lowos. selngawi God, fah eis mwataf fal nu ke selnga lal — 16 13 "Ke yac se inge acn nukewa ma kukakinyukla fah ac fah anwuki el. Kutena sin mwet Israel, ku mwetsac su folokyang nu sin mwet la meet ah. 14 Ke ma inge, kowos muta inmasrlon mwet Israel, ma selngawi LEUM GOD fin kukakin acn lowos nu sin mwet Israel wiowos, ku ac fah tatngal sin mwet in acn sac nwe ke el misa. 17 moul acn selos, nik kowos orek inkansrik kutasrik. 15 "Kutena mwet su orek akmas, fah anwuki pac el, 18 Molin acn sacn ac fah oakwuk fal nu ke pisen yac ma ac kutena mwet su uniya kosro nutin sienamwet, fah acn sacn ac ku in oswe fahko meet liki Yac in Folokyang enenu elan aolla. Kalmac pa: moul sang moli moul. 19 se tok ah. 16 Fin ac yac pus, molo an enenu in yohk, ac "Kutena mwet fin kunausla monin sie mwet, ma na el oru fin yac na pu, na molo an enenu in srik, mweyen ma ac inge ac fah orek pac nu sel. 20 El fin koteya soko sri, kukakinyukla uh ac wiwi pisa ku lupan fahko ma ac tuku soko sri kacl fah koteuyki; el fin tipalla sie atronmuta, ke acn sac. 17 Nimet orek kutasrik nu sin mwet Israel sie atronmuta fah tipulyukla; el fin tokla soko wihs, na wiowos, a kowos in akos LEUM GOD lowos. 18 "Akos soko wihsel fah tuktukla. Kutena ma el kunausla ke sie ma sap ac ma oakwuk nukewa lun LEUM GOD, tuh mwet, ac fah folokinyuk pac nu sel. 21 Kutena mwet kowos fah ku in muta in misla fin facl se inge. 19 Facl su uniya soko kosro fah aolla, tusrukta kutena mwet se inge ac fah isus fahko, ac kowos fah mutana in mut su uniya sie mwet fah anwuki. 22 Ma sap se inge ma ac wangin fosrnga lowos. 20 "Tusrukta, sahp ac oasr nu suwos nukewa, mwet Israel ac mwetsac su muta mwet fah siyuk lah mea ac mongo ke yac se akitkosr, inmasrlowos, mweyen nga LEUM GOD lowos." 23 Tukun Moses el fahkak ma inge nu sin mwet Israel, elos usla ke wangin ma ac yoki ac wangin fahko sifeyukyak. 21 Moses el fahkak ma inge nu sin mwet Israel, elos usla mwet sac nu likin nien aktuktuk uh ac tanglal nwe ke el misa. Ouinge mwet Israel elos oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.

25 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses fin eol Sinai ac sap elan 2 sang oakwuk inge nu sin mwet Israel. "Pacl se kowos utsyak nu in facl se su LEUM GOD El ac sot nu suwos, kowos fah afkulatye LEUM GOD ke kowos tia yoki facl sac ke yac akitkosr nukewa. 3 Kowos fah yukwi ima lowos, aknasnasye lah ke grape sunowos, ac kosrani fahko kac ke yac onkosr. 4 Tusrukta yac se akitkosr ac fah yac in na mongla se nu ke facl sac, sie yac su kisayang nu sin LEUM GOD. Nimet kowos yukwi ima lowos ku aknasnasye lah in grape sunowos an. 5 Kowos fah tia pacna kosrani wheat ma sifacna kapak, ac tia sifani fahko ke grape sunowos ma kowos tia aknasnasye ah. Yac in na mongla se lun acn nukewa in facl sac pa inge. 6 Acn uh finne tia imaiyuk ke pulan yac sacn, ac srakna ku in asot mwe mongo nowos ac nun mwet foko lowos, ac mwet kowos moli in orekma lowos, ac mwetsac su muta inmasrlowos, 7 oayapa kosro muna nutuwos, ac kosro lemnak su muta inimae. Ma nukewa ma kap ke facl sac fah ku in mongo. 8 "Ookla yac itkosr pacl itkosr, pa toeni orala yac angngaul eu. 9 Na in len se aksingoul ke malem se akitkosr, su

Len in Eela Ma Koluk, kowos supwala sie mwet in ukya we, na ac nanna ye karinginyuk lun mwet se ma molela sel ah nwe ke sun Yac in Folokyang se tok uh. Ke pacl sacn ac fah folokyang nu sin mwet se la acn sac meet ah. 29 "Sie mwet fin kukakin lohm sel in sie siti ma

kalkalak, oasr suwohs lal in sifilpa molela ke yac fon se tukun len se kukala uh. **30** Tusruktu el fin tia sifilpa molela ke yac sac, ac wanginla suwohs lal in sifil moli, na lohm sac ac ma lac sin mwet se ma molela uh, ku fwiil natul nwe tok. Na ac fah tia folokyang nu sin mwet se meet ah ke Yac in Folokyang sac. **31** Tusruktu lohm ma oan ke inkul ma tia kalkalak uh ac fah orek oana ima — mwet se ma la na pwaye meet ah, oasr suwohs lal in sifil molela, ac enenu in folokyang nu sel ke Yac in Folokyang. **32** Tusruktu, oasr suwohs lun mwet Levi in sifil molela lohm selos ke siti ma srirngiyuki elos muta we, ke kutena pacl. **33** Fin sie lohm in siti inge tuh raunla siti lun mwet Levi, ac fah tiana kukakinyuk. Acn inge ma na selos nwe tok. **35** "Sie mwet Israel wiom su muta apkuran nu yurum fin sukasrupla ac tia ku in konauk inkanek in kasru nu sel, kom fah sang kasru nu sel oana ke kom oru nu sin mwet su kom moli in orekma lom, tuh el fah ku in mutana apkuran nu yurum. **36** Nik kom eis kutena ma laesla sel, a akos God, ac lela mwet Israel wiom in mutana apkuran nu yurum. **37** Nimet kom oru elan moli ma ac laesla lupon mani ma kom kasrel kac, ac nimet orek kapak ke mwe mongo ma kom kukakin nu sel. **38** Pa inge ma LEUM GOD lowos El sapkin, El su uskowosme liki facl Egypt in tuh sot facl Canaan lowos, ac in tuh God lowos. **39** "Sie sin mwet Israel wiom su muta apkuran nu yurum fin sukasrupla ac sifacna kukakunlot nu sum oana sie mwet foko, kom fah tia sang elan oru orekma lun sie mwet kohs. **40** El fah muta yurum oana sie mwet kom moli nu se, ac kulansap nu sum nwe ke sun Yac in Folokyang se tok uh. **41** In pacl sac, el ac tulik natul fah som liki kom, ac folokla nu yurin sou lal ac nu ke acn sin mwet matu lal su somla. **42** Mwet Israel elos mwet kohs nu sin LEUM GOD, ac El usalosme liki facl Egypt. Elos fah tia kukakinyuk nu ke mwet kohs. **43** Nimet kom oru upa nu selos, a kom in akos God lom. **44** Kom fin enenu mwet foko, kom ku in moli sin mutanfahl ma raunikomla. **45** Kom ku pac in moli tulik nutin mwetsac su muta inmaslowos. Tulik inge ma isusla in facl suwos elos ku in ma lowosla, **46** ac kom ku in eisalosyang in mwe usru nu sin tulik mukul nutum, su elos ac kulansupu ke lusen moul jalos nufon. A kom fah tiana oru in upa nu sin kutena mwet Israel wiom. **47** "Fin fahs rwe sie mwetsac su muta yurum el ekla sie mwet kasrup, ac sie mwet Israel wiom el sukasrupla ac sifacna kukakunlulang tuh elan mwet foko nu sin mwetsac sac, ku nu sin sou lun mwetsac sac, **48** srakna oasr suwohs lun mwet Israel sac in sifilpa moliyukla el tukun kukala el uh. Sie sin tamulel lal, **49** ku mukul wien papa ku nina kial, ku mwet nutin tamulel ku tamtael lun papa ku nina kial, ku sie pacna su sou foto

lal, ku in sifil molella. Ku el sifacna, fin oasri mani lal ma ac fal in molella, el ku in sifacna molella elan sukosokla. **50** El enenu in aetuila nu sin mwet se ma molella ah, ac eltal fah oakla pisen yac ma el kukakunlla sifacna kac me nu ke Yac in Folokyang se tok uh, ac oaki molin sin mwet ma orekma ac moul nu se. **51** "Fin srakna pus yac lula uh, molin sukosokla lal uh ac fah oekyuk fal ke pisen yac lula, na pisa se inge ac fah folokinyuk nu in Yac in Folokyang se tok uh, el fah afkalye molin sin mwet se ma molella ah. **52** A fin yac na pu pa lula nu ke Yac in Folokyang se tok uh, el fah afkalye molin ouiya inge, na el, ac tulik natul, fah aksukosokyeyukla ke Yac in Folokyang se tok uh. **55** Sie mwet Israel tia ku in orekma in mwet kohs nwe tok, mweyen mwet Israel elos mwet kulansap nu sin LEUM GOD. El usalosme liki facl Egypt. El pa LEUM GOD lalos."

26 LEUM GOD El fahk, "Nimet kowos orala kutena god lusrongten, ku tulokunak kutena ma sruloala, ku sru eot, ku taflela kutena eot kowos in alu nu kac. Nga LEUM GOD lowos. **2** Karinganang len in kufwa mutual nukewa, ac sunakin acn se su mwet uh alu nu sik we. Nga LEUM GOD. **3** "Kowos fin moul fal nu ke ma sap luk ac akos ma nga sapkin, **4** nga fah supu af nu suwos ke pacl fal, tuh facl suwos fah oswe fahko, ac sak in imae fah isus fahko. **5** Sacn sunowos ac fah arulana ungung, oru kowos ac srakna kosrani ke wheat a sun pacl in sifani grape; kowos ac srakna sifani grape a sun pacl in yok wheat. Kowos ac fah mutkin kain mwe mongo nukewa, ac kowos fah mutana in misla fin acn suwos. **6** "Nga fah sot nu suwos misla in facl suwos, ac kowos fah motul ac tia sangeng sin kutena mwet. Nga fah oru in wanginla kosro sulallal fin acn uh, na ac fah wanginla pac mweur we. **7** Kowos ac fah kutangla mwet lokoalok lowos: **8** mwet limekosr na suwos ac ku in kutangla mwet siofok, ac mwet siofok ac ku in kutangla tausin singoul. **9** Nga fah akinsewowyoe kowos ac sot in pukanten tulik nutuwos. Nga fah liyaung na ip kunuk ke wuleang su nga orala nu suwos. **10** Kosrani lowos ac fah arulana yohk, pwanang ac fah oasr wheat ke yac nufon se. Aok kowos ac enenu in sisla ma lula ke luwen ma meet ah in sakunla acn nu ke ma susu uh. **11** Nga fah muta inmaslowos in Lohm Nuknuk Mutual sik, ac nga fah tiana ngeta liki kowos. **12** Nga fah wi kowos. Nga fah God lowos, ac kowos fah mwet luk. **13** Nga LEUM GOD lowos. Nga uskowosme liki facl Egypt tuh kowos in tia sifilpa mwet kohs. Nga kunausla ku se ma toankowosi, ac oru tuh kowos in tia sifil fahs rwe suwoli." **14** LEUM GOD El fahk, "Kowos fin tia akos ma nga sapkin, kowos ac fah kalyeyuk. **15** Kowos fin srunga akos ma sap luk ac oakwuk luk, ac kunausla wuleang su nga orala yuruwas,

16 nga fah kalyei kowos. Nga fah use ongoiya inge nu fowos: kain mas su tia ku in akkeyeyukla, ac folla lun monuwos su ac fahakkune motowos ac oru moul lowos in munaslana. Kowos ac yoki ima lowos, tusraktu ac fah wangin sripa nu suwos mweyen mwet lokoalok lowos ac fah kutangkowsolas ac kangla ma kowos yukwiya uh.

17 Nga fah foroht lain kowos tuh in kutangyukla kowos sin mwet lokoalok lowos, ac elos su srungakowos fah leumi kowos. Ac kowos fah arulana tuninfongla, oru kowos ac fah wangin mwet ukwe kowos.

18 "Ma upa inge finne sikiyak nu suwos a kowos srakna tia akosyu, na nga ac fah akyokyelik kalya luk nu suwos pacl itkosr.

19 Nga fah koteya nunak fulat lowos an. Ac fah wanginla af, pu na suwos, su ac painmoulla in facil sin mwet lokoalok lowos, ac fah arulana munasla ke sripen ma koluk lowos fah wangin sripen orekma upa lowos an, mweyen facil suwos ac fah tia isus fahko, ac sak sunowos ac fah tia fokla.

20 "Kowos fin srakna lainyu ac tia akosyu, nga fah sifilpa akyokyelik kalya luk nu suwos pacl itkosr.

21 Nga fah supwaot kutu kosro sulallal nu inmasrlowos, ac elos ac fah unya tulik nutuwos, kunausla kosro nutuwos, ac oru tuh in mwet ekasriana lula suwos, na inkane

22 "Tusruktu fwilin tulik nutuwos ac fahfakk ma koluk lowos ac fah wangin mwet forfor fac.

23 "Mwe keok seakos lalos, 42 nga fah esam wulela luk inmasrlok ac inge nukewa fin orek nu suwos ac kowos srakna tiana Jacob, inmasrlok ac Isaac, ac inmasrlok ac Abraham, ac porongeyu, a nuna lainyu,

24 na nga ac fah foroht ac sin mwet luk.

25 Nga fah lela in mweuniyuk kowos in tuh kalyei kowos ke enenu mwet nukewa su muta in facil sac in wanginla, kowos kunausla wulela inmasrlor. Ac kowos fin fahsreni tuh facil sac fah ku in engankin yac in mongla lal, ac nu in siti suwos in suk moul lowos, nga fah supwaot kutu mweet uh fah eis kaiyuk ke elos tuh pilesru ma sap luk ac kain in mas nu inmasrlowos ma tia ku in akkeyeyukla, su oakwuk luk.

26 Nga fah tulokinya pwanang wuleang luk yorolos uh in tia apkwayeyuk. Nga orekmakin stove sefanna in akmolye flao nukewa ma pa LEUM GOD lalos.

27 LEUM GOD El sang nu sel Moses 2 oakwuk

ten inge nu sin mwet Israel. Pacl se sie mwet el kitaung sie pacna mwet nu sin LEUM GOD in akfalye sie wuleang ku, mwet se ma kitakatyang uh ku in aksukosokyeyukla fin moulla sie sin lulan mani ten inge 3 fal nu ke srikasrak ma oakwuki. Lulan moul ma sie mukul su matwa oasr ke yac longoul nu ke onngoul, pa ipin silver lumngaul.

4 Fin mutan se, lulan ma kom ac moli uh pa ipin silver tolngoul.

5 Fin matwen mwet se oasr ke yac limekosr yak nu ke longoul — ipin silver longoul ke mukul, ac singoul ke mutan.

6 Fin tulik ma malem seyak nu ke yac limekosr matwa — ipin silver limekosr ke mukul, ac tolu ke mutan.

7 A fin mwet se oasr ke yac onngoul yak nu lucng — ipin silver singoul limekosr ke mukul, ac singoul ke mutan.

8 Mwet se

ma oral auleang sac fin arulana sukasrup ac tia ku in moli lupon mani ma oakwuk inge, na ac fah utuku el nu yurin mwet tol, na mwet tol fah orala sie mouf fisrasr kutu, fal nu ke kuiyen mwet sac elan ku in moli. **9** Fin wuleang sac ma nu ke soko kosro, su ac wo ac fal nu ke mwe kisa nu sin LEUM GOD, na mwe kite se ma orekla nu sin LEUM GOD uh mutual, **10** ac mwet se ma orala wuleang sac fah tia aolla nu ke soko na kosro. El fin aolla, na kosro lukwa kewa ac ma lac lun LEUM GOD. **11** Tusrukta wulela sac fin ma nu ke soko kosro ma tia nasnas, su ac tia wo in kisakinyuk nu sin LEUM GOD, na mwet sac enenu in usla kosro soko ah nu sin mwet tol. **12** Na mwet tol sac fah orala sie lupon mol nu kac, fal nu ke woijia ku kolukiyen kosro soko ah, na ac fah pa ingan lupon molin kosro soko ah. **13** Mwet sac fin ke sifilpa molela, na el fah moli lupon mol sac ac laesla pac ke percent longoul. **14** Mwet se fin kisakin lohm sel nu sin LEUM GOD, mwet tol el ac fah orala sie lupon mouf na lun LEUM GOD nwe tok—finne mwet se, ku kosro soko, ku acn se. Ma inge ma na lun LEUM GOD nwe tok. **29** Finne mwet se ma kisaiyang tari tuh in ma na lun LEUM GOD nwe tok, fah tia ku in sifil moliyukla; ac enenu in anwuki el. **30** Sie tafu singoul in fahko nukewa ke acn uh, finne wheat ku fokinsak, ac ma lun LEUM GOD. **31** Mwet se fin lungse sifilpa molela kutena sin ma inge, el enenu in moli ke mouf ma oakwuki nu kac ac laesla ke percent longoul. **32** Kais soko inmasrlon kosro muna singoul nukewa ma lun LEUM GOD. Pacl se ma oeyuk kosro uh, ma soko aksingoul nukewa ac ma nu sin LEUM GOD. **33** Mwet se ma natu kosro uh fah tia takunla in tuh kosro ma koluk lumah uh solla, ac el fah tia pac aolelik. El fin sang soko kosro aolla soko pacna kosro, na kosro lukwa ah kewa ac ma lac lun LEUM GOD, na ac fah tia ku in sifilpa moliyuk. **34** Pa inge oakwuk ma LEUM GOD El tuh sang nu sel Moses Fineol Sinai, tuh in ma nu sin mwet Israel.

ma ac fal nu ke woiya ku kolukiyen lohm sac, na ac pa
ingan lulan molo uh. 15 Mwet se ma kisakunla lohm sac
fin lungse sifil molela, el enenu in moli moul fon sac ac
laesla pac ke percent longoul. 16 Mwet se fin kisakin sie
ipin acn lal nu sin LEUM GOD, molo uh ac fah oakwuk
fal nu ke lulan barley ma ac yoki fin acn sac — ipin
silver singoul ke kahp in barley se. 17 El fin ac sa na
kisakunla acn sac tukunna Yac in Folokyang sac, na
moul na fon ke acn sac ac fah orekmakinyuk. 18 A el fin
kisakin acn sac ke kutu paci tok, na mwet tol el ac fah
motkwala sie lulan moul ma ac fal nu ke pisen yac lula
nu ke Yac in Folokyang se tok ah, ac aksrikye kutu molo.
19 Mwet se ma kisakunla acn sac fin ke sifilpa molela, na
el ac enenu in moli moul na fon sac ac laesla ke percent
longoul. 20 El fin soenna molela acn sac sin LEUM GOD
a el sifilpa kukakin nu sin sienna mwet, na ac wangin
suwohs lal in sifilpa moli. 21 Ke Yac in Folokyang se tok
uh, ima sac ac fah ma lac lun LEUM GOD nwe tok, na
ac fah som nu sin mwet tol. 22 Mwet se fin molela ima
se ac kisakin nu sin LEUM GOD, 23 na mwet tol el ac
fah orala sie lulan moul ma ac fal nu ke pisen yac lula
nu ke Yac in Folokyang se tok uh, ac mwet sac enenu in
molela ke len sacna; na mani kac uh ac ma lun LEUM
GOD. 24 Ke ac sun Yac in Folokyang sac, ima sac ac
fah folokyang nu sin mwet se la acn sac meet ah, ku nu
sin fwil natul uh. 25 Lulan moul nukewa ac fah wi na ma
oakwuki tari. 26 Wounse nutin ma orakrak nukewa nuna
ma lun LEUM GOD, ke ma inge mwet uh tia ku in kisakin
ma inge nu sin LEUM GOD in mwe sang ma orek ke
insewowo na lalos. Soko cow fusr ku sheep fusr, ku nani
fusr, nuna ma lun LEUM GOD. 27 Tusruktu wounse
soko kosro su tia nasnas ac ku in sifilpa moulla ke moul
ma oakwuki tari, wi percent longoul. Fin tia sifilpa moulla,
ac ku in kukakinyukla nu sin kutena mwet ke lulan moul
ma oakwuki tari uh. 28 Wangin sie mwet fah kukakin,
ku sifil moli, kutena ma su kisakinyukyang tuh in ma

1 Ke len se oemeet ke malem se akluo in yac se akluo tukun mwet Israel illa liki acn Egypt, LEUM GOD El kaskas nu sel Moses in Lohm Nuknuk Mutual kais sie mwet fah muta ye flag lun sruf lal, ac ke mwe sel yen mwesis Sinai. El fahk, **2** "Kom ac Aaron in akul lun sou lal. Lohm nuknuk nukewa ac fah tulokyak oru sie oaoa lulap ke sruf ac sou nukewa lun mwet rauneak Lohm Nuknuk Mutual. **3** Elos su tulokinya nien Israel. Simusla inen mukul nukewa. **3** yac longoulyak aktuktuk selos layen kutulap, yen faht uh takak we, ac matwa, su ku in wi mweun. **4** Sie mwet kol ke kais fah mwet ye flag lun u lulap lal Judah, ke kais sie u lalos. sie sruf in kasrekomtal." **5** Pa inge inen mwet su ac Mwet kol lun u tolu uh pa takla ten inge: Sruf Mwet Kol fah kasreyomtal: Sruf Mwet Kol Reuben Elizur wen Pisalos Judah Nahshon wen natul Amminadab 74,600 natul Shedeur Simeon Shelumiel wen natul Zurishaddai Issachar Nethanel wen natul Zuar 54,400 Zebulun Eliab Judah Nashon wen natul Amminadab Issachar Nethanel wen natul Helon 57,400 Pisa lulap: mukul siofok oalngoul wen natul Zuar Zebulun Eliab wen natul Helon Ephraim onkosr tausin ac angfoko. U lulap lal Judah inge pa ac Elishama wen natul Ammihud Manasseh Gamaliel wen fahsr meet uh. **10** Nu layen nu eir, elos su wi muta ye natul Pedahzur Benjamin Abidan wen natul Gideoni Dan flag lun u lulap lal Reuben fah mutangan aktuktuk in u Ahiezer wen natul Ammishaddai Asher Pagiel wen natul tolu lalos, ye koko lun mwet kol lalos inge: Sruf Mwet Ochran Gad Eliasaph wen natul Deuel Naphtali Ahira Kol Pisalos Reuben Elizur wen natul Shedur 46,500 wen natul Enan Pa inge mwet ma solla liki inmasrlon Simeon Shelumiel wen natul Zurishaddai 59,300 Gad mwet uh in oru oaoa se inge. Elos mwet kol ke kais sie Eliasaph wen natul Deuel 45,650 Pisa lulap: mukul sruf lalos. **17** Mwet singoul luo inge elos kasrel Moses tausin siofok lumngaul sie ac angfoko lumngaul. U lulap ac Aaron **18** solani mwet uh nu sie ke len se meet in lal Reuben pa ac fahsr akluo uh. **17** Na, inmasrlon u malem se akluo. Elos simusla inen mwet uh ke sruf lalos lulap luo meet ac u lulap luo tok ah, mwet Levi in fahsr ac sou lun papa matu tumalos, ke inen mukul nukewa us Lohm Nuknuk Mutual uh. Kais sie u ac fah fahsr fal ma yac longoulyak matwa, **19** oana ke LEUM GOD nu ke takinyen mutangalos. Elos nukewa fah fahsr in u El sapkin nu sel Moses. Ouinge el oakalosla in acn lalos ye flag lalos. **18** Nu layen nu roto, elos su wi muta mwesis in Sinai. **20** Simla inen mukul nukewa ma yac ye flag lun u lulap lal Ephraim fah mutangan aktuktuk longoulyak matwa ma ku in wi mweun, fal nu ke sruf ac in u tolu lalos, ye koko lun mwet kol lalos inge: Sruf sou lalos, mutawauk ke sruf lal Reuben, su matu emeet Mwet Kol Pisalos Ephraim Elishama wen natul Ammihud sin tulik natul Israel. Pa inge takla lun sruf ac pisalos: 40,500 Manasseh Gamaliel wen natul Pedahzur 32,200 Sruf Pisalos Reuben 46,500 Simeon 59,300 Gad 45,650 Benjamin Abidan wen natul Gideoni 35,400 Pisa lulap: Judah 74,600 Issachar 54,400 Zebulun 57,400 Ephraim mukul siofok oalkosr tausin ac siofok. U lulap lal Ephraim 40,500 Manasseh 32,200 Benjamin 35,400 Dan 62,700 pa ac fahsr aktolu uh. **25** Nu layen nu epang, elos su wi Asher 41,500 Naphtali 53,400 Pisa lulap: mukul onfoko muta ye flag lun u lulap lal Dan fah mutangan aktuktuk in tolu tausin ac lumfoko lumngaul. **47** Tusrukta, mwet Levi u tolu lalos, ye koko lun mwet kol lalos inge: Sruf Mwet elos tuh tia wi simla inelos in oana sruf saya uh, **48** Kol Pisalos Dan Ahiezer wen natul Ammishaddai 62,700 mweyen LEUM GOD El fahk nu sel Moses, **49** "Ke paci Asher Pagiel wen natul Ochran 41,500 Naphtali Ahira se kom oru oaoa lulap ke inen mukul ma fal in wi mweun, wen natul Enan 53,400 Pisa lulap: mukul siofok lumngaul niemet sang sruf lal Levi nu kac. **50** A kom fah sang sruf itkosr tausin ac onfoko. U lulap lal Dan pa ac fahsr oetok Levi in fosngakin Lohm Nuknuk Mutual sik ac kufwa uh. **32** Pa inge pisen mwet Israel nukewa ke oaoala nukewa nu kac. Elos fah us ma inge nukewa, ac elos tar i kais sie u: oasr mwet onfoko tolu tausin lumfoko pa ac kulansap loac. Elos in tulokunak iven aktuktuk lumngaul. **33** Oana ke LEUM GOD El tuh sapkin nu sel selos rauneak. **51** Kutena paci kowos ac mukuila nu Moses, mwet Levi uh tia wi oaoala lun mwet Israel uh. ke sie pacna acn, ma kunen mwet Levi in tuleya Lohm **34** Mwet Israel elos oru ma nukewa oana LEUM GOD Nuknuk Mutual sik, ac sifilpa tulokunak ke nien aktuktuk El tuh sapkin nu sel Moses. Elos mutangan aktuktuk susu. Kutena mwet saya su tuku apkuran nu ke Lohm ye flag lalos, ac ke elos mukuiyak elos fahsr fal nu ke Nuknuk Mutual ac fah anwuki. **52** Sruf nukewa sayen sruf takinyen sou lun papa tumalos.
53 A lal Levi fah tulokunak lohm nuknuk selos fal nu ke kais sie u lalos, ac in oasr kais sie flag lun kais sie u. **53** A mwet Levi fah tulokunak lohm nuknuk selos rauneak Lohm Nuknuk Mutual sik tuh elos in karingin in wangin sie fah tuku apkuran nu kac ac pwanak kasrkusrak luk uh in putati fin mwet Israel nukewa." **54** Ke ma inge **3** Pa inge fwilin tulik natul Aaron ac Moses ke paci se LEUM GOD El tuh kaskas nu sel Moses Fineol Sinai.
2 Oasr wen akosr natul Aaron: Nadab pa matu emeet, na Abihu, Eleazar, ac Ithamar. **3** Elos akmusrala ac akmultyeyukla nu ke orekma lun mwet tol. **4** Tusrukta Nadab ac Abihu eltal misa ke sripen eltal tuh orek kisa

nu sin LEUM GOD yen mwesis Sinai, ke sie e ma tia Wuleang, tepu, sukan lam, loang uh, ahlu nukewa ma mutual. Wangin tulik natultal, ke sripa se inge Eleazar mwet tol elos orekmakin in Acn Mutual, ac mwe lisrlisr ac Ithamar eltal oru orekma lun mwet tol ke lusen pacl ke acn in utyak nu ke Acn Mutual Na Mutual. Elos pa ac Aaron el moul. 5 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 6 fosrngakin orekma nukewa ma kupasr nu ke ma inge. "Kuhlma sruf lal Levi nu meet uh, ac srisngelosi tuh 32 Sifen mwet Levi nukewa pa Eleazar wen natul Aaron elos in mwet kulansap lal Aaron mwet tol. 7 Elos ac fah mwet tol. El pa kololos su oru orekma in Acn Mutual. oru orekma ma eneneyuk nu ke Lohm Nuknuk Mutual 33 Fwlin tulik natul Mahli ac fwlil tulik natul Mushi pa sik, ac kulansupu mwet tol oayapa mwet Israel nukewa. orala sou lulap se pangpang Merari. 34 Pisa lulap ke 8 Elos ac fah karingin kufwen mwe orekma nukewa mukul su malem seyak matwa oasr ke tausin onkosr ke Lohm Nuknuk Mutual, ac oru orekma ke inen mwet ac luofoko. 35 Elos inge pa ac tulokunak lohm nuknuk Israel nukewa. 9 Pwayena ma kunen mwet Levi pa in selos layen epang ke Lohm Nuknuk Mutual, ac Zuriel kulansupal Aaron ac wen natul. 10 Kom fah srisngilya wen natul Abihail pa mwet kol lun sou lulap se inge. 36 Aaron ac wen natul in oru orekma lun mwet tol; kutena Ma kunen mwet in sou lulap lal Merari in karinganang mwet saya su srike in orekma kac ac fah anwuki." 11 frem ke Lohm Nuknuk Mutual, sukan brace uh, sru uh, LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 12 "Inge nga eis mwet kapin sru uh, ac kufwen mwe orekma nukewa nu kac. Levi liki inmasrlon mwet Israel tuh elos in eis acn sin Elos pa ac fosrngakin orekma nukewa ma kupasr nu wounse nukewa nutin mwet Israel. Ouinge mwet Levi ke ma inge. 37 Oayapa elos pa ac fosrngakin sru uh, nukewa elos ma nutik, 13 tuh wounse nukewa ma nutik. kapin sru uh, kwi ac sucl nu ke kalkal lik ah. 38 Moses, Ke nga tuh uniya wounse mukul nukewa mwet Aaron ac wen natul pa ac tulokunak lohm nuknuk selos Egypt, na nga akmutalye wounse mukul nukewa nutin mutun Lohm Nuknuk Mutual, layen kutulap. Ma kunalos in mwet Israel tuh in ma nutik — kewana mwet ac kosro; oru orekma nukewa in Acn Mutual nu sin mwet Israel. elos fah ma nutik. Nga, LEUM GOD." 14 In acn Mwesis Kutena mwet saya su srike in oru orekma inge ac tufah Sinai LEUM GOD El sapkin nu sel Moses 15 elan oakla anwuki. 39 Pisa lulap ke mukul Levi nukewa su malem mwet Levi fal nu ke kais sie sifen sou lulap lalos, ac elan seyak matwa, su Moses el oakla ke kais sie sou lulap, simusla inen mukul nukewa ma malem seyak matwa. 16 fal nu ke ma LEUM GOD El tuh sapkin, oasr ke tausin Na Moses el oru oana ma LEUM GOD El sapkin. 17 longoul luo. 40 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses: Pa inge inen wen tolu natul Levi: Gershon, Kohath, ac "Oakla wounse mukul nukewa nutin mwet Israel ma Merari. Elos pa matu in sou lulap lalos, su fwlil tulik malem seyak matwa, ac simusla inelos. 41 Tusruktu, in natulos ekin. 18 Oasr wen luo natul Gershon: Libni ac aol wounse nukewa inge, nga fah eis mwet Levi tuh in Shimei. 19 Oasr wen akosr natul Kohath: Amram, Izhar, ma nutik. Nga LEUM GOD. Ac nga fah eis kosro nutin Hebron, ac Uzziel. 20 Oasr wen luo natul Merari: Mahli mwet Levi in aol wounsiens kosro nukewa nutin mwet ac Mushi. Elos inge pa matu in sou lalos, su fwlil tulik Israel." 42 Ouinge Moses el oru oana ma LEUM GOD natulos ekin, ac elos nukewa ma ke sruf lun Levi. 21 El sapkin, ac oakla wounse mukul nukewa. 43 malem Fwlin tulik natul Libni ac fwlil tulik natul Shimei pa orala seyak matwa. Pisalos nukewa oasr ke tausin longoul luo sou lulap se pangpang Gershon. 22 Pisa lulap ke mukul ac luofoko itngoul tolu. 44 LEUM GOD El fahk nu sel su malem seyak matwa in sou lulap se inge oasr ke Moses, 45 "Kom fah eis mwet Levi tuh elos in ma nutik in tausin itkosr ac lumfoko. 23 Sou lulap se inge pa ac aol wounsiens mwet Israel nukewa, ac eis kosro nukewa tulokunak lohm nuknuk selos tukun Lohm Nuknuk Mutual, nutin mwet Levi in ma nutik, aoliyen wounsiens kosro layen roto. 24 Eliasaph wen natul Lael pa mwet kol lun nukewa nutin mwet Israel. Nga LEUM GOD fahk ouinge. sou lulap se inge. 25 Ma kunen mwet in sou lulap lal 46 Ke sripen wounsiens mwet Israel pus liki mwet Levi ke Gershon pa in karinganang Lohm Nuknuk Mutual, mwe mwet luofoko itngoul tolu, kom enenu in moli nu sik lupa afyuf loac, mwe afyuf lik, ac lisrlisr nu ke acn in utyak yolyak sac. 47 Molin kais sie selos pa ipin silver limekosr, uh, 26 oayapa mwe lisrlisr ke inkul uh su rauneak Lohm fal nu srikasrak oakwuki nu kac. 48 Kom fah sang mani Nuknuk Mutual ac loang uh, ac lisrlisr nu ke nien utyak inge nu sel Aaron ac wen natul." 49 Ouinge, Moses el nu inkul uh. Elos pa ac fosrngakin orekma nukewa ma akos ac eisani 50 ipin silver tausin sie ac tolfolko onngoul kupasr nu ke ma inge. 27 Fwlil tulik natul Amram, ac limekosr 51 ac sang nu sel Aaron ac wen natul, fal nu ke fwlil tulik natul Izhar, ac fwlil tulik natul Hebron, ac kas ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses.

4 LEUM GOD El fahk nu sel Moses 2 elan oru sie oaoa ke sou lulap lal Kohath in sruf Levi, fal nu ke kais sie sou ac fwlil tulik natulos. 3 Elan simusla inen mukul nukewa su oasr ke yac tolngoulyak nu ke lumngaul, su fal in orekma in Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD. 4 Ma kunalos pa in orekma ke ma mutual na mutual. 5 LEUM GOD El sang oakwuk inge nu sel Moses: meet liki

pacl in mukuiyak lun mwet Israel nukewa, Aaron ac wen Lohm Nuknuk Mutual ac loang uh, mwe lisrlisr nu ke acn natul ac ilyak nu in Lohm Nuknuk Mutual ac eisya lisrlisr in utyak lun kalkal uh, ac kufwen orekma nukewa nu ke mutun Tuptup in Wuleang ac sang afinya Tuptup sac. 6 Elos fah sifilpa afinya ke sie kulun kosro fisrasrsrasr, ma inge. 27 Moses ac Aaron enenu in liye lah mwet ac laknelik sie nuknuk folfolnem oan fac, ac isongang Gershon uh orala orekma nukewa kunalos, ac lah elos srenenu nu kac. 7 Elos fah laknelik sie nuknuk folfolnem us ma nukewa ma Aaron ac wen natul uh kuneysa nu fin tepu lun bread ma kisakinyuk nu sin LEUM GOD, ac selos. 28 Pa inge ma kunen mwet in sou lal Gershon in filiya ma inge fac: ahlu, pol in nein mwe keng, pol in Lohm Nuknuk Mutual. Elos ac fah oru ma inge ye koko lal kisa, ac sufa mwe nein wain in kisa uh. Enenu na in oasr Ithamar wen natul Aaron mwet tol. 29 LEUM GOD El bread fin tepu sac pacl nukewa. 8 Elos in laknelik sie fahk nu sel Moses elan oru sie oaoa ke sou lulap lal nuknuk srusra fin ma inge nukewa, filiya sie kulun kosro Merari in sruf Levi, fal nu ke kais sie sou ac fwilin tulik fisrasrsrasr in afinya, na isongang srenenu nu kac. 9 Elos natulos. 30 Elan simusla inen mukul nukewa su oasr ke fah eis sie nuknuk folfolnem ac afinya nien lam wi lam yac tolngoulyak nu ke lumngaul su fal in orekma in Lohm uh, mwe koskrosr wlik ac ahlu nu kac, ac mwe neinyuk oil Nuknuk Mutual sin LEUM GOD. 31 Elos ac fah fosrngakin in olive nukewa. 10 Elos fah nokmani ma inge nukewa in us frem uh, sukan brace uh, sru uh, ac kapin sru nu ke sie kulun kosro fisrasrsrasr, ac likiya fin sie pah in ke Lohm Nuknuk Mutual, 32 oayapa sru, kapin sru, kwi ac utuk. 11 Na toko elos fah laknelik sie nuknuk folfolnem sucl nu ke kalkal rauneak Lohm Nuknuk Mutual, wi kufwa fin loang gold sac, sang sie kulun kosro fisrasrsrasr in nukewa ma orekmakinyuk nu kac. Kais sie mukul fah afinya, ac isongang srenenu nu kac. 12 Elos fah us fosrngakin in us ma na itukyang kuna. 33 Pa inge ma kufwen mwe orekma nukewa ma orekmakinyuk in Acn kunen mwet in sou lal Merari in Lohm Nuknuk Mutual. Mutual, afinya ke sie nuknuk folfolnem, sang sie kulun Elos ac fah oru ma inge ye koko lal Ithamar wen natul kosro fisrasrsrasr in oan fac, ac likiya fin sie pah in utuk. Aaron mwet tol. 34 Ke ma inge Moses ac Aaron ac 13 Elos fah eisla apat kiris uh liki loang uh, ac laknelik sie mwet kol ke sruf nukewa elos oakla pisen mwet ke sou nuknuk sroninmutuk oan fac. 14 Elos fah filiya fac kufwen lulap lal Kohath, fal nu ke kais sie sou ac fwilin tulik mwe orekma nukewa ma orekmakinyuk ke loang uh: pan natulos. 35 Elos simusla inen mukul nukewa su oasr in neinyuk mulut firir, mwe sruh, saful, ac pesin. Toko ke yac tolngoulyak nu ke lumngaul su fal in orekma in elos fah filiya sie ipin kulun kosro fisrasrsrasr afinya, ac Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD. 36 Pisa lulap ke isongang srenenu nu kac. 15 Ke pacl in mukui lun mwet sou inge kewa oasr ke tausin luo ac iftoko lumngaul. 37 uh, ac Aaron ac wen natul elos apwensi tari kufwen mwe Pa inge pisen mwet ke sou lulap Kohath, elos nukewa orekma mutual inge nukewa, na mwet in sou lal Kohath su kulansap ke Lohm Nuknuk Mutual, su Moses ac Aaron fah tuku sruak. Tusruktu elos in tiana pulsalla ma mutual oakla fal nu ke ma sap lun LEUM GOD nu sel Moses. 38 inge, mweyen elos ac misa. Pa inge ma kunen sou lal Pisen mwet ke sou lulap lal Gershon, fal nu ke kais sie Kohath pacl nukewa Lohm Nuknuk Mutual uh mokleyuk sou ac fwilin tulik natulos, 39 mukul nukewa su oasr ke uh. 16 Eleazar, wen natul Aaron mwet tol, fah fosrngakin yac tolngoulyak nu ke lumngaul su fal in orekma in Lohm Lohm Nuknuk Mutual, ac oil nu ke lam uh, mwe keng uh, Nuknuk Mutual, 40 pisalos oasr ke tausin luo ac onfoko wheat in kisa, oil in akmusra, ac ma nukewa saya in tolngoul. 41 Pa inge pisen mwet ke sou lulap Gershon, Lohm Nuknuk Mutual ma akmutalyeyukla nu sin LEUM elos nukewa su kulansap ke Lohm Nuknuk Mutual, su GOD. 17 LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron, 18 Moses ac Aaron oakla fal nu ke ma sap lun LEUM GOD "Nikmet lela tuh sou lal Kohath 19 in misa ke sripen elos nu sel Moses. 42 Pisen mwet ke sou lulap lal Merari, tuku apkuran nu ke ma mutual na mutual inge. In karingin fal nu ke kais sie sou ac fwilin tulik natulos, 43 mukul tuh ma se inge in tia sikiyak, Aaron ac wen natul fah nukewa su oasr ke yac tolngoulyak nu ke lumngaul su ilyak ac sang ma kunen kais sie mukul, ac fahkang ma fal in orekma in Lohm Nuknuk Mutual, 44 pisalos oasr elan us. 20 Tusruktu mwet Kohath fin ilyak nu in Lohm ke tausin tolu ac luofoko. 45 Pa inge pisen mwet ke Nuknuk Mutual ac liye ke mwet tol uh akoo ma mutual sou lulap Merari, su Moses ac Aaron oakla fal nu ke inge, finne ke kitin pacl na, elos ac misa." 21 LEUM ma sap lun LEUM GOD nu sel Moses. 46 Elos nukewa GOD El fahk nu sel Moses 22 elan oru sie oaoa ke sou su ooala sin mwet Levi, su Moses ac Aaron ac mwet lulap lal Gershon in sruf Levi, fal nu ke kais sie sou ac kol lun Israel oakla fal nu ke kais sie sou ac fwilin tulik fwiwil tulik natulos. 23 Elan simusla inen mukul nukewa natulos, 47 mukul nukewa su oasr ke yac tolngoulyak nu su oasr ke yac tolngoulyak nu ke lumngaul; su fal in ke lumngaul su fal in kulansap oayapa in utuk ma ke orekma in Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD. 24 Elos Lohm Nuknuk Mutual, 48 pisa lulap lalos oasr ke tausin fah fosrngakin usyen ma inge: 25 Lohm Nuknuk Mutual, oalkosr ac lumfoko oalngoul. 49 Simla inen kais sie nuknuk se ma afinya, wi mwe ayuf se akluo ma orek ke mukul oana LEUM GOD El sapkin nu sel Moses; oayapa kulun kosro fisrasrsrasr ma oan fac, lisrlisr nu ke nien simla orekma kunen kais sie ac srirngiyuki ma kais sie utyak, 26 mwe lisrlisr ac sucl nu ke kalkal ma rauneak

mwet in us, fal nu ke oakwuk lun LEUM GOD nu sel Moses.

5 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, **2** "Sapkin nu sin mwet Israel elos in sisla liki nien aktuktuk uh kutena mwet ma wi musen lepa, oayapa elos su oasr sroano koluk soror ke manolos, ku kutena su fohfkofla ke sripen elos pusral monin ma misa. **3** Kom fah lusla mukul ac mutan nukewa ma tia nasnas inge, tuh elos in tia akfohfkofye nien aktuktuk, yen nga muta inmasrlon mwet luk uh we." **4** Mwet Israel elos akos ac siselosla nukewa liki nien aktuktuk uh, oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. **5** LEUM GOD El sang oakwuk inge nu sel Moses **6** tuh mwet Israel in fahsr kac: Pacl se kutena mwet el lawkekin LEUM GOD ke sripen el orala sie ma koluk lain sie pac mwet. **7** el enenu in fahkak ma koluk el orala uh, ac akfalye nufon molin ma koluk sac, ac laesla pac ke sie tafu limekosr nu sin mwet se el orala ma koluk sac nu se uh. **8** Tusruktu mwet sac fin misa ac wangin sou fototo lal in ku in moulang nu se, na ac fah itukyang nu sin LEUM GOD tuh in ma lun mwet tol. Moul se inge ma sayen na sheep mukul soko ma mwet sac el ac sruak in kisakinyuk mwe aknasnasyela ma koluk lal. **9** Mwe sang nukewa ma mwet Israel uh sang nu sin LEUM GOD ac fah ma lun mwet tol se su elos sang nu se. **10** Kutena mwe sang ma itukyang nu sin sie mwet tol, ac fah ma na lal. **11** LEUM GOD El sapkin nu sel Moses **12** in fahkang oakwuk inge nu sin mwet Israel. Sie mukul fin sifacna fweni mu mutan kial aklafonyal **13** ke el orek kosro yurin sie pacna mukul, tusruk mukul tumal el tia etu na pwaye, mweyen sahp mutan kial uh okanla, ac wangin mwet liye in orek loh kac, **14** na mukul sac ku in lemtai mutan kial ke ouiya se inge. Ku mukul tumal ku pac in lemtai mutan kial, mutan sac finne tia orek kosro. **15** Ke lumah luo inge kewa, mukul sac fah pwanla mutan kial nu yurin mwet tol, ac use mwe kisa oakwuki nu kac, su paun in flao luo ma orek ke barley, tusruk el fah tia okaoung kutena oil in olive nu fac, ku sang kutena mwe keng nu fac, mweyen mwe kisa se inge ma sin mukul lemta sac, in oru in kalem ma pwaye kac uh. **16** Mwet tol uh fah fahk nu sin mutan sac in tuyak ye mutun loang uh. **17** Mwet tol el fah ukuiya kutu kof mutual nu in sie pol orek ke kle, ac eis kutu fohfkof su oan fin falful in Lohm Nuknuk Mutual, ac filiya in kof uh tuh in akmwenye kof uh. **18** Na el fah tulalik aunsifen mutan sac, ac filiya mwe kisa flao in paol. Mwet tol sac fah sifacna sruokya pol se ma kof mwet sac oan loac, ma in oru in sie selnga. **19** Toko mwet tol sac fah sap tuh mutan sac in insese nu ke fulahk su ac fwackyak sin mwet tol, su fahk ouinge: "Kom fin tiana orek kosro, kom fah tia ongoiye ke selnga se su kof se inge ac use. **20** Tusruktu kom fin tuh orek kosro **21** lela LEUM GOD Elan oru tuh inem in sie mwe selnga inmasrlon mwet lom uh. **22** Lela kof se inge in utsak nu insiom ac

oru in mutyak, ac nien orek tulik lom in tulakeni." Na mutan sac fah fahk, "Nga insese; lela LEUM GOD Elan oru oana." **23** Na mwet tol el fah simusla kas in selnga inge ac fweang nu in pol in kof mwet sac. **24** Meet liki el ac sang mutan sac in nim kof sac, su ac ku in oru elan waiok upa, **25** mwet tol el ac fah eis flao in kisa liki impoun mutan sac, ac kolak in kisakin nu sin LEUM GOD, ac filiya fin loang uh. **26** Toko el fah lafusak kutu tuh in sie mwe kisa in esmakin, ac furreak fin loang uh. Tukun ma inge nukewa, el fah sang mutan sac in numla kof sac. **27** Fin pwaye mutan sac el tuh orek kosro, kof sac ac pwanak ngal upa nu sel; insial ac mutyak, ac nien tulik lal ac tulakeni. Inel ac fah sie mwe selnga in masrlon mwet lal. **28** Tusruktu el fin pwayena ac wangin mwatal, ac fah wangin keok nu sel, ac el ac ku in sifil orek tulik. **29** Pa inge ma sap nu ke lemta, ke pacl sie mukul el sifacna fweni mu mutan kial uh orek kosro. **30** Mutan sac fah enenu in tu ye mutun loang uh, na mwet tol el fah oru ouiya inge nukewa nu sin mutan sac. **31** Mukul sac ac fah wangin mwatal, a mutan sac fin kosro, el ac fah sifacna us mwatal.

6 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses **2** elan sang oakwuk inge nu sin mwet Israel: Kutena mukul ku mutan su orala sie wuleang ku in moul oana sie Nazirite ac kisakunulang sifacna nu sin LEUM GOD **3** fah srella liki mwe nim ku ac mwe sruhi. El fah tia nim kutena mwe nim ma orekla ke sronin grape, ku kang grape ku raisin. **4** Ke lusenna pacl ma el oaoa mu el sie mwet Nazirite, el fah tia kang kutena ma su tuku ke oa in grape, finne ke fita ku ke kulun grape. **5** Ke lusenna pacl el muta ye wuleang lun Nazirite, el fah tia kalla aunsifal ku resaela alut lal. El kapiri ke wuleang sac ke lusenna pacl el kisakunulang nu sin LEUM GOD, ac el fah fuhlela aunsifal ac alut lal uh in kapna. **6** In len nukewa ma el srella nu sin LEUM GOD, el fah tia apkuran nu ke sie mano misa. **7** Finne misa papa tumal ku nina kial, ku tamuel ac tamtael lal, el enenu na elan tia apkuran nu ke manolos ac akfohfkofyal sifacna. Aunsifal pa akkalemye lah el sriyukla nu sin God. **8** Ke lusenn pacl el sie mwet Nazirite el sriyukla ac akmatalyeyuk nu sin LEUM GOD. **9** Fin fohfkofla aunsif ma mutual lun sin Nazirite ke sripen oasr mwet se misa in kitin pacl ah na siskal, el enenu in soano len itkosr, na resaela aunsifal ac alut lal; ac ouinge el fah sifilpa nasnasa. **10** Ke len se aksalkosr uh, el ac fah use luo wuleoa ku luo na wule nu sin mwet tol ke nien utsak lun Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD. **11** Mwet tol el fah kisakin sie tuh in mwe kisa ke ma koluk, ac sie tuh in mwe kisa firir, in aknasnasyalla ke sripen el pusral mano misa se. Ke len sacna, mwet sac fah sifilpa akmatalyeyuk aunsifal, **12** ac elan sifilpa kisakunang pacl lal nu sin LEUM GOD, fal nu ke sie mwet Nazirite. Pacl meet ah tia oaoa, mweyen aunsifal mutual lal meet ah fohfkofla. Ac nu ke kisa in akfalye ma koluk lukma, el fah use soko sheep mukul yac sie matwa. **13** Pa inge ma

oakwuk nu sin sie Nazirite su aksafyela tari wuleang lal. **1** al Gershon, **8** ac wagon akosr ac cow oalkosr nu sin El fah som nu ke acn in utyak lun Lohm Nuknuk Mutual **14** ac kisakin tolkwe kosro ma wangin ma koluk ke mano Ithamar wen natul Aaron. **9** Tusruktu wangin wagon ku nu sin LEUM GOD; soko sheep mukul yac se matwa nu cow Moses el sang nu sin mwet in sou Kohath, mweyewn ke mwe kisa firir, ac soko sheep mutan yac se matwa in kufwen orekma mutual ma elos karingin uh enenu na in mwe kisa ke ma koluk, ac soko ma mukul nu ke mwe utuk finpisalos. **10** Na mwet kol elos oayapa use mwe kisa in akinsewono. **15** El fah oayapa sang sie fotoh in kisa lalos in akfulatey kisala lun loang uh. Ke elos akola bread ma wangin mwe pulol kac: lof matoltol orekla ke in sang mwe kite lalos mutun loang uh, **11** LEUM GOD flao karyak ke oil in olive, ac cake minini akmusrala ke El fahk nu sel Moses, "Fahkang nu selos lah in kais oil in olive. Ma inge ac weang mwe sang ke flao ac wain. sie len ke lusen len singoul luo, kais sie mwet kol fah **16** Mwet tol fah sang ma inge nukewa nu sin LEUM GOD srukak mwe kite lal nu ke kisaiyen loang uh." **12** Na ac oru mwe kisa ke ma koluk ac mwe kisa firir. **17** El fah elos use mwe kisa lalos uh oana ke takla ten inge: Len kisakin sheep mukul soko ah nu sin LEUM GOD tuh in Sruf Mwet Kol len se meet Judah Nahshon, wen natul mwe kisa in akinsewono, ac kisakin wi fotoh in bread Amminadab Akluo Issachar Nethanel, wen natul Zuar sac; el fah oayapa oru mwe kisa ke mwe mongo ac ke Aktulu Zebulun Eliab, wen natul Helon Akakosr Reuben wain. **18** Mwet Nazirite sac fah resaela aunsifal ke acn in Elizur, wen natul Shedur Aklimekosr Simeon Shelumiel, utyak nu in Lohm Nuknuk Mutual uh, ac sang nu fin e se wen natul Zurishaddai Akonkosr Gad Eliasaph, wen natul ma kisa in akinsewono firriyukyak fac. **19** Na ke pacl Deuel Akitkosr Ephraim Elishama, wen natul Ammihud se poelyak tari ikwa se ke finpisen sheep mukul soko Akoalkosr Manasseh Gamaliel, wen natul Pedahzur ah, mwet tol sac fah eista wi lof matoltol soko ac sie Akeu Benjamin Abidan, wen natul Gideoni Aksingoul Dan cake minini uh liki fotoh sac, ac sang nu ipoun Nazirite Ahiezer, wen natul Ammishaddai Aksingoul sie Asher sac. **20** Toko, mwet tol el ac fah sang ma inge tuh in Pagiel, wen natul Ochran Aksingoul luo Naphtali Ahira, sie mwe sang siruklu na sin LEUM GOD. Ma inge sie wen natul Enan Mwe sang ma kais sie selos tuh use mwe sang mutual nu sin mwet tol sac, in weang iniwa inge oana sie: sie pesin silver su toasriya oasr ke ounce ac nien sheep mukul soko ah, su ke oakwuk lun ma lumngaul, ac sie pol silver su toasriya ounce tolngoul, sap uh ac ma lun mwet tol sac. Tukun ma inge, mwet fal nu ke srikasrak ma oakwuki, kewana sessesla ke Nazirite sac ac ku in nim wain. **21** Pa inge ma sap nu sin flao karyak ke oil in olive nu ke mwe kisa wheat; sie mwet Nazirite uh. Tusruktu sie Nazirite fin wulela in sang ahlu gold su toasriya ounce akosr, sessesla ke mwe yohk liki ma sap nu sel uh, el fah akfalye in oana ke el keng; cow mukul fusr soko, sheep mukul soko, ac sheep wulela uh. **22** LEUM GOD El sapkin nu sel Moses **23** fusr mukul soko yac se matwa, nu ke mwe kisa firir; tuh elan fahk nu sel Aaron ac wen natul in orekmakin nani soko nu ke kisa ke ma koluk; cow mukul lukwa, kas inge ke elos akinsewoye mwet Israel: **24** LEUM sheep mukul limekosr, nani limekosr, sheep fusr limekosr GOD Elan akinsewoyekowos ac karingin kowos. **25** yac se matwa nu ke kisa in akinsewono. **24** Pa inge LEUM GOD Elan kulang ac pakoten nu suwos. **26** LEUM pisen mwe kisa ma mwet kol singoul luo ah orani nu ke GOD Elan neti nu fowos ke lungse, ac sot misla nu suwos. **27** Ac LEUM GOD El fahk, "Elos fin fahkak Inek pacl se ac kisaiyuk loang uh: — pol silver singoul luo ac in mwe akinsewono nu fin mwet Israel uh, na nga fah pesin silver singoul luo, toasriya oasr ke paun onngoul — akinsewoyalos."

7 Ke len se Moses el tulokunak tari Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, el mosrwela ac kisaela Lohm Nuknuk sac wi kufwen orekma nukewa kac, oayapa loang uh wi kufwen orekma nukewa nu kac. **2** Na sifen sou lulap nukewa su mwet kol in sruf lun Israel, nuna mwet na ma fosrngakin oaoa lulap se ke pisen mwet uh, **3** elos use mwe sang lalos inge nu sin LEUM GOD: wagon onkosr ac cow mukul singoul lukwa, wagon soko sin kais luo mwet kol, ac cow soko sin kais sie mwet kol. Tukun elos sang ma inge, **4** LEUM GOD El fahk nu sel Moses, **5** "Eis mwe sang inge in orekmakinyuk nu ke ma ac orek ke Lohm Nuknuk Mutual. Sang nu sin mwet Levi uh fal nu ke orekma ma elos ac oru." **6** Ouinge Moses el sang wagon ac cow mukul uh nu sin mwet Levi. **7** El sang lukwa wagon uh ac akosr cow uh nu sin mwet

8 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses ac fahk, **2** "Fah nu sel Aaron lah pacl se el filiya lam itkosr fin nien lam uh, elan oakiya tuh in tolak acn meet." **3** Aaron el oru oana, ac oakiya lam uh tuh kalem kac in tolak mutun nien lam uh. **4** Orekla nien lam uh ke gold tuktuki, lucngi

na nwe ten, fal nu ke lumah se su LEUM GOD El fahk nu sel Moses. 5 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 6 "Srela in liyaung Kufwen Alukela ke pacl pakiyuki nu kac. 3 Ke mwet Levi uh liki mwet Israel ngia, ac aknasnasyosalosla 7 eku in len aksingoul akosr ke malem se inge, kowos in ouiya se inge: sroksrokunulosyak ke kof in aknasnas, fah liyaung fal nu ke ma sap ac oakwuk nukewa nu ac sap elos in resaela manolos nufon, ac ohlla nuknuk kac." 4 Ke ma inge Moses el fahkang nu sin mwet uh lalos uh. Na elos ac fah nasnasla. 8 Na elos fah eis elos in akfulatyat Kufwen Alukela. 5 Ouinge ke eku in soko cow mukul fusr, ac lapan flao karyak ke oil in olive len aksingoul akosr in malem se meet elos oru akfulat ma eneneyuk nu ke mwe kisa wheat; ac kom fah eis lalos in acn Mwesis Sinai. Mwet uh oru ma nukewa oana soko pac cow mukul nu ke mwe kisa ke ma koluk. 9 ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 6 Tusruktu Toko kom orani mwet Israel nukewa ac sap mwet Levi oasr kutu mukul ma tia nasnas ke sripen elos pusralla in tuyak ye mutun Lohm Nuknuk Mutual, su pa acn nga monin mwet misa se, oru elos tia ku in akfulatyat Kufwen muta we. 10 Na mwet Israel elos fah filya paolos fin Alukela ke len sac. Elos som nu yorol Moses ac Aaron sifin mwet Levi uh, 11 ac Aaron el fah kisakunma mwet 7 ac fahk, "Kut tia nasnas mweyten kut kahlye mano Levi uh nu sik oana sie mwe sang sriyukla sin mwet misa se. Tusruktu efu ku in sriyukla kut liki mwet Israel Israel uh, tuh elos in oru orekma luk. 12 Na mwet Levi saya in tia wi sang mwe kite lasr nu sin LEUM GOD?" fah filya paolos fin sifin cow mukul lukwa; soko ac fah 8 Moses el topuk, "Soano nga in eis kas in kasru sin mwe kisa ke ma koluk, ac ma soko ngia nu ke mwe LEUM GOD." 9 LEUM GOD El fahkang nu sel Moses 10 kisa firir. Ouiya se inge in orek ke alu in aknasnas lun elan fahk nu sin mwet Israel. "Pacl se kutena suwos, ku mwet Levi. 13 "Kisakunma mwet Levi uh oana sie mwe tulik nutuwos uh, tia nasnas ke sripen el pusralla sie sang sriyukla nu sik, ac sang tuh Aaron ac wen natul in manu misa, ku ke fufahsryesr nu yen loessula, a kowos liyalosyang. 14 In lumah se inge kom fah srela mwet Levi srakna lungse wi akfulatyat Kufwen Alukela, 11 ac ku in uh liki mwet Israel saya, na elos fah ma nutik. 15 Tukun lela nu suwos in akfulatyat ke malem se toko, ke eku kom aknasnasyela ac kisakunla mwet Levi uh, elos ac in len aksingoul akosr in malem se akluo. Kowos fah fah fal in orekma in Lohm Nuknuk Mutual. 16 Nga eisalos akfulatyat ke bread tia apkulol ac mahsrik mwen. 12 in aolla wounse mukul nukewa nutin mwet Israel, ac Nimet filiya kutena luwen mongo uh nu ke lotu se tok uh, elos ma na nutik. 17 Ke nga tuh onela wounse nukewa ac tia kotalik kutena sri ke kosro uh. Akfulatyat Kufwen nutin mwet Egypt uh, nga tuh akmatalye wen se ma Alukela fal nu ke ma sap nukewa nu kac. 13 Tusruktu matu oemeet in kais sie sou in Israel, ac wounsen kosro kutena mwet su nasnas na ac tia fufahsryesr nu yen nukewa, tuh in ma nutik sifacna. 18 Inge nga eis mwet saya, a el tia wi akfulatyat Kufwen Alukela, fah tia sifil Levi in aolla wounse nukewa nutin mwet Israel, 19 ac oaoa mu el mwet luk, mweyten el tia akfalye in use mwe nga sang kunal Aaron ac wen natul elos in liyaung mwet sang lal nu sik ke pacl fal. El fah eis mwatan ma koluk Levi oana sie mwe kite sin mwet Israel, tuh elos fah se lau uh. 14 "Fin oasr mwetsac muta inmaslowos su orekma in Lohm Nuknuk Mutual nu sin mwet Israel, ac in lungse wi akfulatyat Kufwen Alukela, el enenu in oru loango mwet Israel liki ongoiya ma ac ku in sonolos elos oana ma sap ac oakwuk nukewa nu kac. Ma sap se inge fin tuku apkuranla nu ke Acn Mutual." 20 Ouinge Moses, ma nu sin mwet nukewa, finne mwetsac ku mwet na Aaron ac mwet Israel nukewa kisakunla mwet Levi, oana in acn sacn." 15 Ke len se ma Lohm Nuknuk Mutual uh ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 21 Mwet Levi tulokinyukyak, sie pukunyeng afunla. Mutawauk ke ekela elos aknasnasyalos sifacna ac ohlla nuknuk lalos, ac nu ke lotutang toko, pukunyeng sac liyeyuk oana luman Aaron el kisakunulos oana sie mwe kite sriyukla nu sin e uh. 16 Pacl nukewa ouinge: pukunyeng sac afunla ke LEUM GOD. El oayapa oru alu in aknasnas nu selos. len, ac e uh liyeyuk ke fong. 17 Pacl nukewa pukunyeng 22 Mwet Israel akfalye ma nukewa ma LEUM GOD El sac mukuiyak liki fin Lohm Nuknuk Mutual uh, na mwet sapkin nu sel Moses elan oru ke mwet Levi. Ouinge Israel elos ac mukuiyak. Ke acn se ma pukunyeng sac mwet Levi elos fal in oru orekma in Lohm Nuknuk Mutual ac tuhwi we uh, na mwet Israel elos ac aktuktuk we. 18 ye koko lal Aaron ac wen natul. 23 LEUM GOD El fahk Ke sap lun LEUM GOD mwet Israel elos fahsr, ac ke nu sel Moses, 24 "Kais sie mwet Levi su yac longoul sap lun LEUM GOD mwet Israel elos tui in aktuktuk. limekosryak matwa, ac fah oru orekma kunal in Lohm Nuknuk Mutual sik, 25 na el ac mongla liki orekma kunal Ke lusenna pacl pukunyeng sac okak fin Lohm Nuknuk ke el sun yac lumngaul matwa. 26 Tukun pacl sacn, el ku Pukunyeng sac finne oan paht fin Lohm Nuknuk Mutual, in kasru mwet Levi wial in oru orekma kunalos in Lohm mwet Israel elos ac liyaung na sap lun LEUM GOD, ac Nuknuk Mutual, tusruktu el tia ku in sifacna orekma. Pa tia mukuila. 20 Kuti pacl uh pukunyeng sac ac oan fin inge ma kom ac oakiya nu ke kulansap lun mwet Levi." Lohm Nuknuk Mutual ke len na pu, na in oana sap lun LEUM GOD, elos ac mutana okak ke nien aktuktuk uh.

9 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses yen Mwesis Sinai ke malem se meet lun yac se akluo tukun mwet

nu ke lotutang na mukuiyak; na pacl se pukunyeng sac sun sie pac acn in aktuktuk sas, Lohm Nuknuk Mutual mukuiyak, mwet uh mukuiyak pac. 22 Finne len luo ku malem se ku yac se ku paht liki, lusenna pacl pukunyeng ac sac oanna fin Lohm Nuknuk Mutual, mwet Israel elos ac mutana yen elos aktuktuk we. Tusruktu ke pacl se pukunyeng sac mukuiyak, na elos ac mukuila pac. 23 Elos ac tuleya nien aktuktuk uh ac sifil tulokunak in fal nu ke sap lun LEUM GOD su El sang nu sel Moses.

10 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 2 "Orala luo mwe ukuk ke silver tuktuki, in orekmakinuk in pangoneni mwet uh nu sie, ac in sulkakin pacl in tuleya nien aktuktuk uh. 3 Pacl se ac loes ukyen mwe ukuk luo an kewa, na sruf nukewa lun Israel fah fahsreni nu yurum ke nien utsyak lun Lohm Nuknuk Mutual sik. 4 Tusruktu ke pacl siena sin mwe ukuk inge kas, na mwet kol mukena lun sou lulap uh fah tukeni nu yurum. 5 Pacl se pusren ukuk uh kasla wotwot uh, sruf ma muta layen kutulap fah mukuiyak in fahsr. 6 Pusren ukuk uh fin kasla wotwot pacl se akluo, na sruf layen eir fah mukuiyak. Ouning, pusren ukuk uh fin pisrpisr ac wotwot, ma in akkalemye pacl in tuleyuki nien aktuktuk uh. 7 Tusruktu in pangoneni sruf nukewa nu sie, na ukuk uh ac asla pusra. 8 Mwe ukuk inge ac fah ukuk sin wen natul Aaron, mwet tol. Oakwuk inge in karinginyukyang in pacl nukewa fahsru. 9 Ke pacl kowos ac mweun in lain mwet lokoalok su utsyak nu in facl suwos in mweuni kowos, ukya mwe ukuk inge, mwe sensenkakin mwet uh lah ac oasr mweun. Na nga LEUM GOD lowos, fah kasrekowos ac molikowosla liki mwet lokoalok lowos. 10 Oayapa ke pacl in aengani lowos — ke Kufwen Malem Sasu ac kutena kufwen akfulat ke alu lowos — kowos fah ukya mwe ukuk pacl se kowos oru mwe kisa firir ac mwe kisa in akinsewowo. Na nga ac fah kasrekowos. Nga LEUM GOD lowos." 11 Ke len se aklongoul in malem se akluo in yac se akluo tukun mwet Israel illa liki facl Egypt, pukunyeng se ma oan fin Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD mukuiyak, 12 na mwet Israel uh mutawauk fufahsryesr lalos liki yen Mwesis Sinai. Pukunyeng sac tuku ac tui yen mwesis Paran. 13 Elos mutawauk in fahsr, fal nu ke ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 14 Pacl nukewa ma elos ac mukuiyak, elos ac takla oana ma oakwuk nu selos. Elos su oasr ye flag lun u ke sruf lal Judah pa ac fahsr meet uh, kais sie u nu ke u, ac Nahshon wen natul Amminadab pa leumi u inge kewa. 15 Nethanel wen natul Zuar pa leumi u ke sruf lal Issachar, 16 ac Eliab wen natul Helon pa leumi u ke sruf lun Zebulun. 17 Na Lohm Nuknuk Mutual fah tuleyuki, ac sou lulap lal Gershon ac Merari pa ac us fahsr meet. 18 Toko, elos su oasr ye flag lun u ke sruf lal Reuben pa ac mukuiyak, kais sie u nu ke u, ac Elizur wen natul Shedeur pa leumi u inge kewa. 19 Shelumiel wen natul Zurishaddai pa leumi u ke sruf lal Simeon, 20 ac Eliasaph wen natul Deuel pa leumi u ke sruf lal Gad. 21 Na mwet Levi ke sou lal Kohath elos fah mukuiyak ac us ma mutual. Ke elos ac

uh tulokinyukyak tari. 22 Toko, elos su oasr ye flag lun u ke sruf lal Ephraim fah mukuiyak, kais sie u nu ke u, ac Elishama wen natul Ammihud pa leumi u inge kewa. 23 Gamaliel wen natul Pedahzur pa leumi u ke sruf lal Manasseh, 24 ac Abidan wen natul Gideoni pa leumi u ke sruf lal Benjamin. 25 U ma fahsr etok, su karingin tuh in wangi mwe lokoalok tuku tok ah me, pa u se ye flag lun sruf lal Dan, kais sie u nu ke u, ac Aheizer wen natul Ammishaddai pa leumi u inge kewa. 26 Pagiel wen natul Ochran pa leumi u ke sruf lal Asher, 27 ac Ahira wen natul Enan pa leumi u ke sruf lal Naphtali. 28 Pa inge takla lun fahsr lun mwet Israel, u nu ke u, ke pacl nukewa elos ac tuleya iwen aktuktuk selos in mukuiyak. 29 Moses el fahk nu sel Hobab, wen natul Jethro mwet Midian, su matu liki mutan kial su, "Kut akola in som nu in facl se ma LEUM GOD El fahk mu El ac ase sesr. El tuh wulema in akinsewowo yew mwet Israel u. Ke ma inge, fahsru wi kut ac kut fah oru tuh kom in wi ipeis ke mwe insewowo inge." 30 Hobab el topuk ac fahk, "Tari, nga ac tia wi. Nga ac folokla nu yurin mwet luk in facl sik." 31 Moses el fahk, "Nunak munas, nik kom som liki kut. Kom etu acn fal kut ku in aktuktuk we in acn mwesis uh, ac kom ku in atol kut nu we. 32 Kom fin wi kut, kut ac oru tuh kom in wi ipeis ke mwe insewowo nukewa su LEUM GOD El ac ase nu sesr." 33 Ke mwet uh fahsr liki eol mutual Sinai, elos fahsr len tolu. Pacl nukewa Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD pa fahsr meet lukelos in akkalemye acn elos ac aktuktuk we. 34 Ke elos ac fahsr liki kais sie acn elos aktuktuk we, pukunyeng lun LEUM GOD oan faclos ke len uh. 35 Pacl nukewa ke Tuptup in Wuleang ac mukuiyak uh, Moses el ac fahk, "LEUM GOD, tuyak ac akfahsryelik mwet lokoalok lom, ac oru tuh elos su srungakom in kaingelik!" 36 Na pacl nukewa ac tui uh, el ac fahk, "LEUM GOD, foloko nu yurin mwet tausin pupsis su sou lun Israel."

11 Mwet uh mutawauk in torkaskas nu sin LEUM GOD ke ma upa ma sikiyak nu selos. Ke LEUM GOD El lohng torkaskas lalos, El kasrkusrakac supweya e nu fin mwet uh. E sac firir inmasrlolos ac esukak sie siska ke nien aktuktuk uh. 2 Mwet uh wowoyak nu sel Moses, na el pre nu sin LEUM GOD, ac e sac kunla. 3 Ke ma inge acn sac pangpang Taberah, mweyen pa inge acn se e lun LEUM GOD firir inmasrlolos. 4 Oasr mwetsac wi mwet Israel in fahsr lalos. Oasr nikaru na yokh lalos ke ikwa, ac finne mwet Israel sifacna elos mutawauk in torkaskas ac fahk, "Ke nasr kutu ikwa ah! 5 Esamak ik pukanten kut tuh kang in acn Egypt, ma wangin molo. Esam pac cucumber, watermelon, leek, onion, ac garlic kut kang we ah. 6 A inge kut ngulngul ke wangin na pwaye ma kut in kang sayen manna se inge len nukewa!" (7 Manna uh oana luman fita srisrik se, ac tuhna uh rangrang mulala. 8 Mwet uh ac illa ac sifani, na ilya, ku tuktukya, ac poeleak ac orek cake kac. Emah uh

oana eman flao umla ke oil in olive. 9 Ke aunfong uh apunla nien aktuktuk uh ke fong, manna uh putati pac.) 10 Moses el lohngak torkaskas lun mwet uh ke elos arulana toasrla mweyin LEUM GOD El kasrusrak selos, 11 ac el fahk nu sin LEUM GOD, "Efu kom ku oreyu ouinge? Efu kom ku toasr sik? Efu kom ku filiya in nga pa fosrngakin mwet inge nukewa? 12 Mea, nga pa oralosla ku oswela mwet nien aktuktuk uh? Efu kom ku siyuk ngan orekma oana sie mwet nu sin mwet inge nukewa? Elos sasao na ac siyukyk ikwa. 14 Nga tia ku in sifacna fosrngakin mwet inge nukewa; arulana upala nu sik! 15 Fin pa inge ma kom ac oru nu sik, tari uniyuwi tuh nga in tia pula mwe keok kaskas nu sum we, ac nga fah eis kutu ngun su nga filiya fom ac filiya faclos. Na elos ac fah ku in kasrekom lippise kutu fosnga lom ke mwet inge, ac kom fah tia mukena in polong. 18 Inge fahk nu sin mwet uh, 'Aknasnasye kowos sifacna nu lutu. Ac fah oasr ikwa nowos. LEUM GOD El lipsre sasao lowos ke kowos mu kowos kena in oasr ikwa nowos, ac ke kowos mu wo nu suwos ke kowos srak muta Egypt. Inge LEUM GOD El fah asot ikwa nowos, ac kowos fah mongo kac. 19 Ac fah tia nu ke len se na ku luo, ku len limekosr, ku singoul, ku longoul, a kowos fah kang 20 ke malem na fon se, nwe ke kowos srungala ngok fohlo, ac maskunak. Ma se inge ac siyak mweyin kowos ngetla liki LEUM GOD su muta inmasrlowos, ac kowos torkaskas nu sel mu kowos in na tia tuku liki acn Egypt." 21 Moses el fahk nu sin LEUM GOD, "Mwet onfoko tausin pa wiyu inge, ac kom fahk mu kom ac sang ikwa fal nu selos ke malem na fon se? 22 Cow ac sheep nukewa fin anwuki, ya ac fal nu selos? Ya ik nukewa in meoa uh fin sruhu, ya ac ku in sang kitalos?" 23 LEUM GOD El topuk, "Ya oasr safliayen ku luk uh? Ac tia paht kom ac fah liye lah ma nga fahk uh ac siyak, ku tia!" 24 Ke ma inge Moses el illa ac fahk nu sin mwet uh ma LEUM GOD El fahk. El eisani itngoul sin mwet kol ac oakelosi apunla Lohm Nuknuk Mutual uh. 25 Na LEUM GOD El oatui in pukunyeng uh ac kaskas nu sel. El eisla kutu sin ngun ma El tuh filiya facl Moses, ac sang nu fin mwet kol itngoul uh. Ke pacl se ngun inge oan faclos, elos mutawauk in sasa oana mwet palu uh, tusrukta ke kitin pacl na. 26 Eldad ac Medad, luo sin mwet kol itngoul, eltal mutana in nien aktuktuk uh ac tia wi som nu ke Lohm Nuknuk Mutual. Na ngun sac tuku nu faclos in nien aktuktuk, ac elos wi pac sasa oana mwet palu. 27 Mwet fusr se kasrusr som fahk nu sel Moses ma Eldad ac Medad oru uh. 28 Na Joshua wen natul

Nun, su nuna mwet kasru nu sel Moses oe ke el fusr ah me, el fahk nu sel Moses, "Leum luk, sap eltal in tui!" 29 Na Moses el topuk, "Ya kom nunku mu ku in oasr ma tukeni mutun lohm nuknuk selos uh. El arulana toasrla ac siyak nu sik ke ma eltal oru uh? Nga kena LEUM GOD Elan sang ngun lal nu sin mwet lal nukewa, ac oru elos nukewa in sasa oana mwet palu!" 30 Ouinge Moses ac mwet kol itngoul lun Israel elos folokla nu in inge nukewa. 31 Tia paht na LEUM GOD El oru sie nien aktuktuk uh. 32 Ke len tolu fulata fin fohk uh yak, ac putati fin nien aktuktuk uh, oayapa rauneak mael nu ke mael apunla. 33 Ke len sac nufon, fong fon sac, ac len se toko ah nufon, mwet uh kafofona ke srhu quail. Wangin mwet telani supus liki fotoh lumngaul, na elos oralik yen nukewa ke nien aktuktuk uh in oayuk ke fah. 34 Ke srak yolyak ikwa halos, LEUM GOD El kasrusrak sin mwet uh, ac oru tuh sie mas upa in siyak inmasrlolos. 35 Elos pikinya mwet oasroasr in mongo ikwa we, na elos pangon acn sac Kibroth Hataavah, oana fahk mu "Kulyuk Lun Mwet Oasroasr In Mongo Ikwa." 36 Mwet uh mukuiyak liki acn sac nu Hazeroth, ac tulokunak nien aktuktuk selos we.

12 Moses el tuh payukyak sin sie mutan Cush. Miriam ac Aaron kaskas in akkolukyal Moses kac. 2 Eltal fahk, "Mea, LEUM GOD El kaskas nu sin mwet uh sel Moses mukena? Ya El tia kaskas pac kacs?" LEUM GOD El lohng ma eltal fahk. (3 Moses el mwet na fakpap se, yohk liki kutena mwet fin faclu.) 4 In kitin pacl ah na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, Aaron, ac Miriam, "Nga lungse komtal kewa in tuku nu ke Lohm Nuknuk Mutual sik." Na eltal som, 5 ac LEUM GOD El oatui in sie sru in pukunyeng, ac tu ke nien utyak lun Lohm Nuknuk Mutual. El pangnol Aaron ac Miriam, na eltal kalukyang, 6 ac LEUM GOD El fahk, "Lohng ma nga ac fahk inge! Ke pacl oasr mwet palu inmasrlowos, nga sifacna fahkyuyak nu selos ke aruruma, ac nga kaskas nu selos in mweme. 7 Tusrukta tia ouinge ke nga kaskas nu sel Moses, mwet kulansap luk. Nga srirngilya elan kol mwet Israel nukewa luk. 8 Ke ma inge pacl nga kaskas nu sel kut ngetani na sramsram lemtulauk, ac tia ke kas lukma. El liye taru lumuk! Na fuka tuh komtal ku in kaskas lainiul Moses, mwet kulansap luk?" 9 LEUM GOD El kasrusrak seltal; ouinge ke El som lukeltal 10 ac pukunyeng sac sowak liki Lohm Nuknuk Mutual, Miriam el musen lepayak, ac manol fasrfasrla oana snow. Na ke Aaron el ngetang liye lah Miriam el lepa lac, 11 el fahk nu sel Moses, "Leum luk, nunak munas, nimet kalyei kut ke ma koluk lalfon se lasr. 12 Nikmet lela Miriam elan oana sie tulik su isusla misa, su tafu ikwal mongola." 13 Ke ma inge Moses el wowoyak tung nu sin LEUM GOD ac fahk, "O God, akkeyala mutan se inge!" 14 LEUM GOD El topuk, "Papa tumal funu aniya mutual, na el lukun muta in mwekin lal len itkosr. Ke ma inge lela elan muta likin nien aktuktuk uh len itkosr, na toko ac ku in folokinyukme el." 15 Miriam el muta likin nien aktuktuk len itkosr, ac

mwet uh tiana mukuiyak nwe ke na folokinyukme el. Hit, mwet Jebus, ac mwet Amor muta fineol uh, ac mwet 16 Toko elos fahsr liki acn Hazeroth, ac tulokunak nien Canaan muta sisken Meoa Mediterranean ac sisken aktuktuk selos in acn mwesis lun Paran.

13 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 2 "Sulela kais sie mwet kol ke sruf singoul luo ah, ac supwalosla in som kalngeyuk ke luman acn Canaan, su nga ac fah sang nu sin mwet Israel." 3 Ke ma inge Moses el oru oana, ac supwala mwet kol liki acn mwesis lun Paran, fal nu ke sap lun LEUM GOD, oana ma takla ten inge: 4 Sruf Mwet Kol Reuben Shammua wen natul Zaccur Simeon Shaphat wen natul Hori Judah Caleb wen natul Jephunneh Issachar Igal wen natul Joseph Ephraim Hoshea wen natul Nun Benjamin Palti wen natul Raphu Zebulun Gaddiel wen natul Sodi Manasseh Gaddi wen natul Susi Dan Ammiel wen natul Gemallil Asher Sethur wen natul Michael Naphtali Nahbi wen natul Vophsi Gad Geuel wen natul Machi Pa inge mwet kalngeyuk su Moses el supwala in tuni ouiyen acn sac. El ekulla inel Hoshea wen natul Nun nu ke Joshua. 17 Pacl se Moses el supwalos in som, el fahk nu selos, "Utyak ke inkanek nu epang, ac fahla nu layen eir lun acn Canaan, na fanyak nu in acn oasr eol we. 18 Som ac liye lah acn we acn fuka se, ac liye lah pus ku pu mwet we. Liye pac lah mwet we elos mwet ku ku munas. 19 Kowos in liye lah acn sac wo ku koluk, ac acn mwet uh muta we lah nien na aktuktuk, ku siti ma kuhlusuyukak ke pot ku. 20 Liye pac lah fohkon acn we wo, ac pus sak we. Ac ke kowos foloko, kowos in esam in use kutu fokinsak we." (Pacl se inge grape uh mutawauk in mwesisla.) 21 Ke ma inge mwet ah utyak nu epang ac tuni acn uh, mutawauk yen mwesis lun Zin, layen eir lac na nwe Rehab, su oan apkuran nu Innek In Utyak Nu Hamath, layen epang. 22 Elos utyak meet nu layen eir ac tuku nu Hebron. (Siti se inge musaiyukak yac itkosr meet liki Zoan in acn Egypt.) In acn Hebron elos liye sou lulap tolu lun Ahiman, Sheshai, ac Talmi, ma ke sou lun mwet na lulap pisa pangpang mwet Anak. 23 Elos tuku nu Infahlfal Eshcol, ac pakela lah se su ungin grape na toasr se oan kac. Ke sripen arulana toasr, enenu mwet luo in polongya us ke soko srenenu. Elos oayapa us kutu pomegranate ac fig. (24 Elos sang inen acn sac Infahlfal Eshcol ke sripen ungin grape se mwet Israel pakela we.) 25 Tukun elos forfor ac oru kalngeyuk lalos in acn sac ke len angngaul, na elos folokla. 26 nu yorol Moses, Aaron, ac sruf nukewa lun Israel in acn Kadesh ke yen mwesis lun Paran. Elos srumun ma elos liye ac sang nu sin mwet uh fokinsak ma elos us tuku. 27 Elos fahk nu sel Moses, "Kut som tuni facl sac ac konauk lah acn na mut ac kasrup fohk we. Pa inge kutu fokinsak we. 28 Tusruktu mwet ma muta we mwet na fokoko, ac siti selos uh arulana yohk ac potiyukyak ku. Sayen ma inge, kut tuh liye kutu koht we, ma ke fwilin tulik natul Anak. 29 Mwet Amalek elos muta layen eir ke acn we. Mwet

Infaci Jordan." 30 Caleb el akmyisyla mwet su lainul Moses, ac fahk, "Kut som ingena ac eisla acn we. Kut ku in kutangulosla." 31 A mwet ma welul Caleb som elos fahk, "Mo, kut tia ku in lainulos, mweyen mwet we uh arulana ku liki kut." 32 Ouinge elos srumunek kas sutu acn se elos kalngeyuk we inmasrlon mwet Israel. Elos fahk mu, "Fokin acn we tia fal in sang kite mwet we. Mwet nukewa kut liye we mwet na loeska, 33 ac kut liye pac kutu mwet na lulap pisa we, pangpang Nephilim, su papa matu tumun mwet Anak. Ke kut liyalos kut oana koht srisrik sohksok uh nu selos."

14 Na mwet uh tung fong nufon sac ke sripen nikanla ac fosrnga lalos. 2 Elos torkaskas lainul Moses ac Aaron, ac fahk, "Lukun wona kut funu misa na Egypt, ku finne inge yen mwesis uh! 3 Efу ku LEUM GOD Elan uskutla nu in acn sac tuh kut in misa ke mweun, ac mutan kiasr ac tulik natusr uh ac muta in sruoh. Mea, ac tia wo kut in folokla nu Egypt?" 4 Ouinge elos fahk nu sin sie sin sie, "Wona kut in sulela sie mwet kol nu sesr sifacna, ac folokla nu Egypt!" 5 Na Moses ac Aaron faksufi ye mutun mwet nukewa. 6 Ac Joshua wen natul Nun, ac Caleb wen natul Jephunneh, luo sin mwet kalngeyuk uh, eltal seja nuknuk latal ke sripen asor latalt 7 ac fahk nu sin mwet uh, "Facl se su kut kalngeyuk we ah, acn na wowo se. 8 LEUM GOD fin insewowo sesr, El ac uskutla nu we ac ase nu sesr facl na mut ac kasrup fohk we sac. 9 Nik kowos lain LEUM GOD, ac nimet sangeng sin mwet we uh. Ac arulana fisrasr kut in kutangulosla. LEUM GOD El wi kut, ac El kutangla tari god su karinganulos. Ke sripen inge nik kowos sangeng." 10 Na u sac nufon nunku elos in tanglalt nwe ke na eltal misa. Tusruktu in kitin pacl ah na mwet uh liye kalem wolana ma akkalemye sikme lun LEUM GOD oan fin Lohm Nuknuk Mutual. 11 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Mwet inge ac plesreyu nwe ngac? Putaka elos ac srangesr lulalfongiyu, nga ne oralia mwenmen puspis inmasrlolos? 12 Nga fah supwama sie mas upa in onelosa, tusruktu nga fah oru kom in papa tumun sie mutunfacr yohk ac ku lukelos!" 13 Na Moses el fahk nu sin LEUM GOD, "Kom tuh use mwet inge liki acn Egypt ke ku lom. Pacl se mwet Egypt elos ac lohng ke ma kom oru nu sin mwet lom, 14 elos ac srumun nu sin mwet su muta in facl se inge. Mwet inge lohng tari lah kom, LEUM GOD, kom wi kut, ac kom sikyak ac liyeyuk kalem ke pacl se pukunyeng lom tuhwi facrs. Elos lohng pac lah kom fahsr meet liki kut in sie sru in pukunyeng ke len, ac ke sie sru in e ke fong. 15 Inge kom fin onela mwet lom nukewa, na mutanfaht su lohng pweng keim, elos fah fahk lah 16 kom onela mwet lom in acn mwesis ke sripen kom tia ku in usalosla nu in facl se su kom wuleang mu kom ac sang nu selos. 17 Ouinge, LEUM GOD, nga pre ac siyuk tuh kom in akkalemye ku

lom nu sesr, ac oru ma kom wulela kac ke kom fahk mukena moul inmasrlon mwet kalngeyuk singoul luo ah.
 mu, 18 'Nga LEUM GOD, nga tia sa in mulat, ac nga 39 Ke Moses el fahkang nu sin mwet Israel ma LEUM fahkak lungkulang, oaru, ac nunak munas ke ma koluk GOD El fahk nu sel uh, elos tung ac arulana asor. 40 ac ma sutuu lun mwet uh. Tusruk nga fah tia mulkunla in Toangna in lotu tok ah elos mukuiyak in utyak ac eisla kai papa ac nina su oru ma koluk, oayapa tulik natulos acn nu fineol uh. Elos fahk, "Inge kut akola in utyak ac nutin natulos nu ke fwil aktolu ac akakos." 19 Inge, nu fin acn se su LEUM GOD El kaskas nu sesr kac. LEUM GOD, fal nu ke lungse lulap lom su tiana ekyek, Pwaye lah kut tuh oru ma koluk." 41 Tusruktu Moses nga kwafe sum, sisla koluk lun mwet inge, oana ke kom el fahk, "Na efu kowos ku srakna fahsr sayen ma sap nuna nunak munas nu selos oe ke pacl se elos illa liki lun LEUM GOD? Ma kowos oru inge ac tia ku in wo acn Egypt mel" 20 LEUM GOD El topuk, "Nga fah nunak ouiya! 42 Nik kowos som. LEUM GOD El tia wi kowos, munas nu selos, oana ke kom siyuk. 21 Tusruktu, in ac mwet lokoalok lowos ac fah kutangkowosla. 43 Ke oana ke nga moul, ac ku luk ac wolana luk oasr yen kowos ac tuyang in lain mwet Amalek ac mwet Canaan nukewa faclu nufon, 22 nga wulela mu wangin sie sin uh, kowos ac misa ke mweun. LEUM GOD El ac tia wi mwet inge ac fah moul in wi utyak nu in facl sac. Elos kowos, ke sripen kowos tia lungse fahsr tokol." 44 Ne liye tari kalem wolana luk ac mwenmen ma nga tuh ouinge elos kwafeang na in utyak nu fineol uh, finne oru in facl Egypt ac yen mwesis. Ne ouinge, elos nuna Tuput in Wuleang lun LEUM GOD ac Moses srakna srikeyu na, ac pusla pacl elos tia akosyu. 23 Elos ac fah muta nien aktuktuk uh. 45 Na mwet Amalek ac mwet tiana utyak nu in facl se su nga wulela nu sin mwet matu Canaan su muta fineol uh elos sroang mweunelos ac lalos. Wangin sie selos su pilesreyu fah liye acn we. 24 kutangulosla, ac ukwalos na nwe ke sun acn Hormah.

Tusruktu ke sripen nunak lal Caleb, mwet kulansap luk, sie liki na mwet ngia, ac el srakna oru ma lungse luk ke inse pwaye, nga fah usalla nu in facl sac su el tuh wi kalngeyuk we, ac fwilin tulik natul fah eis lalos acn we. 25 In pacl inge mwet Amalek ac mwet Canaan elos muta infahfah lun acn we, ouinge kowos in forla ac som nu yen mwesis ke inkanek nu Meoa Srusra." 26 LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron, 27 "Mwet koluk inge ac torkaskas lainyu nwe ngac? Fal taro lohngyen torkaskas inge sik. 28 Sang top luk inge nu selos: "Nga fulahk lah in oana ke nga moul, nga fah oru nu suwos oana ke kowos siyuk. Nga LEUM GOD pa kaskas. 29 Kowos fah misa, ac mano misa lowos ac fah afunla yen mwesis uh. Mweyen kowos torkaskas na lainyu, tia sie suwos su yac longoul matwayak fah wi utyak nu in facl sac. 30 Nga tuh wulela mu nga ac oru tuh kowos in muta we, tuh pa tia sie suwos ac sun, sayal Caleb ac Joshua. 31 Kowos tuh fahk mu tulik nutuwos ac mau mwet sruoh, tusruktu nga ac usalosme nu in facl se su kowos sifacna liskowosla liki, ac facl sac fah ma selos. 32 A funu kowos, kowos fah misa yen mwesis se inge. 33 Tulik nutuwos ac fah forfor yen mwesis yac angngaul, ac keok ke sripen ma koluk lowos, nwe ke mwet safla se ke fwil se inge misa. 34 Mwatan ma koluk lowos uh ac oru kowos in keok ke yac angngaul — yac se nu ke kais sie len kowos tuh oru kalngeyuk lowos in acn sac. Kowos ac fah arulana pulakunak luman lain luk nu suwos. 35 Nga fulahk lah nga ac oru ouinge nu sin mwet koluk nukewa su tukeni nu sie lainyu. Kais sie suwos fah misa yen mwesis se inge. Nga LEUM GOD pa kaskas!" 36 Mwet su Moses el tuh supwala in oru kalngeyuk lalos ke facl sac, ke elos foloko elos tuh fahkak kas tia pwaye ke acn sac, pa pwanang mwet Israel nukewa torkaskas lain LEUM GOD. 37 Ke sripa se inge, LEUM GOD El sang sie mas upa ac onela mwet kalngeyuk inge. 38 Joshua ac Caleb

15 LEUM GOD El sang nu sel Moses 2 oakwuk inge tuh elan fahkang nu sin mwet Israel in oru fin facl se su El ac sang in ma lalos. 3 Soko cow mukul, ku soko sheep mukul, ku soko sheep, ku nani, ac ku in kisakinyuk nu sin LEUM GOD oana sie mwe kisa firir, ku oana sie kisa in apkwaye wuleang, ku sie mwe sang ke engan na lun mwet se in oru, ku sie mwe sang ke pacl in kufwa uh. Foulin mwe kisa inge mwe akinsewowyoye LEUM GOD. 4 Na kutena mwet su use soko sheep ku soko nani in sie mwe kisa firir nu sin LEUM GOD, fah oayapa use sie mwe kisa wheat, ma orek ke luo paun in flao wowo karyak ke akosr cup ke oil in olive, 5 oayapa, akosr cup in wain tuh in okwokyang nu fin loang uh. 6 Pacl se ke soko sheep mukul kisaiyukla, paun akosr ke flao karyak ke cup onkosr ke oil in olive in tutah itukyang oana sie kisa wheat, 7 weang cup onkosr ke wain ma ac okwokyang nu fin loang uh. Foulin mwe kisa inge mwe akinsewowyoye LEUM GOD. 8 Pacl se ke soko cow mukul kisakinyukyung nu sin LEUM GOD tuh in sie mwe kisa firir, ku in sie kisa in apkwayei wuleang, ku in sie kisa in akinsewowo, 9 sie mwe kisa wheat ke paun onkosr ke flao karyak ke cup oalkosr ke oil in olive in tutah itukyang pac in wi, 10 weang cup in wain oalkosr. Foulin mwe kisa se inge mwe akinsewowyoye LEUM GOD. 11 Pa ingan ma eneneyuk in itukyang wi kais soko cow mukul, sheep mukul, sheep, ku nani. 12 Ke pacl se ma ac kisakinyuk kosro pus liki ma soko, na ma oakwuki nu kac enenu in lalela fal nu ke pisa ma kisakinyuk. 13 Mwet nukewa su isusla mwet Israel fah oru ouinge ke elos ac kisakin ma inge ke e, su fohlo mwe akinsewowyoye LEUM GOD. 14 Fin oasr mwetsac su muta inmasrlowos, finne ke kitin pacl na ku muta oakwuk, el fin lungse oru sie mwe kisa ke mwe mongo, su fohlo mwe akinsewowyoye LEUM GOD, el fah oru

oapano ke kowos oru uh. **15** Kowos, ac mwetsac su muta inmasrlowos, enenu in orekmakin oakwuk inge sel ke pacl nukewa fahsru uh. Kowos ac elos oana sie ye mutun LEUM GOD. **16** Ma sap ac oakwuk nukewa nu suwos ac ma pac nu selos. **17** LEUM GOD El sang nu sel Moses **18** oakwuk inge tuh elan fahkang nu sin mwet Israel in oru fin facl se su El ac sang in ma lalos. **19** Kutena pacl kowos kang fokin acn uh, srela kutu nu saya tuh in mwe sang nu sin LEUM GOD. **20** Pacl kowos manman flao, lof soko oemeet ke bread orek ke wheat sasus in tufah itukyang oana sie mwe sang sriyukla nu sin LEUM GOD. Ma se inge ac tufah orek oana mwe sang sriyukla su kowos oru ke wheat ma aknasnasyeyukla ke nien kulkul wheat. **21** Ingela nwe tok, mwe sang sriyukla inge in itukyang na nu sin LEUM GOD liki bread kowos munan uh. **22** Ac fuka, sie mwet fin kunausla kutu sin ma oakwuk inge su LEUM GOD El sang nu sel Moses, ke tia ma el nunkala elan oru? **23** Ku ac fuka fin mau tok, mwet Israel nukewa elos tia akfalye ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses? **24** Tafongla ouinge fin orek ke sripen elos nukewa tia kalem kac, na elos fah kisakin soko cow mukul in sie mwe kisa firir, ma fohlo mwe akinsewowy LEUM GOD, wi mwe kisa wheat ac mwe kisa wain fal nu kac. Sayen ma inge, elos in kisakin pac soko nani mukul tuh in sie mwe kisa ke ma koluk. **25** Mwet tol el fah oru alu in aknasnas nu sin mwet Israel nukewa, ac elos fah eis nunak munas, mweyen tafongla lalos uh tia ma srunenyak elos in oru, oayapa mweyen elos use mwe kisa ke ma koluk lalos oana mwe kisa mongo nu sin LEUM GOD. **26** Mwet Israel nukewa, oayapa mwetsac su muta inmasrlolos, ac fah eis nunak munas mweyen mwet nukewa oru tafongla sac ke tia etu. **27** Sie mwet fin orala sie ma koluk ke el tia nunku in oru, el fah sang soko nani mutan yac sie matwa tuh in sie mwe kisa ke ma koluk. **28** Mwet tol el fah oru alu in aknasnas ke loang uh in eela ma koluk lun mwet se inge, na ac fah nunak munas nu sel. **29** Oakwuk sefanna in orekmakinyuk nu sin kutena mwet su orala ma koluk ke tia nunku in oru, el fin sie mwet isusla mwet Israel, ku sie mwetsac su muta inmasrlowos. **30** Tusrukututena mwet su akoo in oru ma koluk ac orala, el finne mwet isusla mwet Israel ku sie mwetsac, oasr mwatal ke sripen el aklusrongtenye LEUM GOD, na ac fah anwuki el **31** mweyen el pilesru kas lun LEUM GOD, ac el kunausla sie sin ma sap lun God ke etu lal. Sripen misa lal, ma el sifacna oru. **32** Sie pacl ah, ke mwet Israel srakna muta yen mjesis, koneyukyak mwet se lah el ti etong ke len Sabbath. **33** Na utukla el nu yorol Moses ac Aaron, ac nu yurin mwet Israel nukewa, **34** ac elos sang sie mwet in liyalang, mweyen tia kalem lah mea fal in orek nu sel. **35** Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Enenu mwet se inge in anwuki. Mwet Israel nukewa in tanglal likin nien aktuktuk uh nwe ke el misa." **36** Ke ma inge mwet Israel nukewa usalla nu likin nien aktuktuk uh, ac tanglal nwe ke na el misa, oana ke LEUM GOD El sapkin. **37** LEUM GOD El sapkin nu sel Moses **38** in fahk nu sin mwet Israel: "Orala mwe yun ke turet in oan atla ke pulun nuknuk lowos uh, ac sang soko ah folfol an kapriya kais sie mwe yun inge. Kowos fah oru ouinge ke pacl nukewa fahsru. **39** Mwe yun Israel in oru fin facl se su El ac sang in ma lalos. **40** Mwe yun inge ac fah mwe akesmakinye kowos, tuh kais sie pacl kowos liye uh kowos fah esamak ma sap luk nukewa ac akos; na kowos fah tia forla likiyu ac fahsru tukun lungse ac kena lowos sifacna. **41** Nga LEUM GOD lowos. Nga pa uskowosme liki acn Egypt tuh nga in God lowos. Nga LEUM GOD."

16 Inge Korah wen natul Izhar ke sou lulap lal Kohath in sruf lal Levi, welul Dathan ac Abiram (wen natul Eliab) oayapa On (wen natul Peleth) su mwet ke sruf lal Reuben, elos eis **2** luofoko lumngaul mukul, mwet na eteyuk su solla in mwet kol lun mwet Israel, na elos tuyang nu sel Moses. **3** Elos toeni ye mutual Moses ac Aaron ac fahk nu seltal, "Komtal arulana alukela! Mwet Israel nukewa ma lun LEUM GOD, ac El wi kut nukewa. Na efu komtal ku sifacna oru komtal in fulat liki un mwet lun LEUM GOD?" **4** Ke Moses el lohng kas inge, el putati nu infohk uh ac pre. **5** Na el fahk nu sel Korah ac mwet welul uh, "Litutang LEUM GOD El ac fah akkalemye nu sesr lah su kac mwet lal uh. Mwet se ma mutual su El sulela, pa God El ac fah lela in kalukyang nu yorol nu ke loang uh. **6** Korah ac mwet nukewa in u lom uh, pa inge ma kowos in oru: us pan in neiryuk mulut firir, **7** ac lalu, filiya e nu loac ac likiya mwe keng nu fac ye mutun LEUM GOD. Na kut ac fah liye lah su kac sesr pa suleyukla sin LEUM GOD. Kowos mwet Levi pa arulana alukela!" **8** Na Moses el sifil kaskas nu sel Korah. "Kowos mwet Levi, porongeyu! **9** Ya kowos nunku mu ma pilas se suwos tuh LEUM GOD El srikowosla liki mwet Israel nukewa tuh kowos in ku in kalukyang nu yorol in oru ma kunowos in Lohm Nuksuk Mutual sel, ac tuyak ye mutun mwet Israel wiowos in kulansupwalos? **10** El oru tuh kom ac mwet Levi nukewa saya in oru kunokon fulat se inge, a inge kowos srike in eis pac wal lun mwet tol! **11** Ke kowos torkaskas lainul Aaron, pwayena lah kom ac mwet wi kom uh tunyuna lain LEUM GOD." **12** Na Moses el sapla solal Dathan ac Abiram, a eltal fahk mu, "Kut ac tia fahsrot! **13** Mea, tia fal ke kom uskutme liki facl na mut ac kasrup fohk we Egypt, in tuh unukuti inge yen mjesis? Ya kom ac orekma in funmweti kut pac? **14** Kalem na lah tiana facl wowo se pa kom uskutme nu we inge, ac wangin pac acn in ima, ku ima in grape, kom se lasr, a inge kom srike in kiapwekut pac. Kut ac tiana fahsrot!" **15** Moses el kasrkusrakac fahk nu sin LEUM GOD, "Nimet kom eis kutena mwe kisa ma mwet inge ac fah use. Wanginna ma nga oru koluk nu

fareng ac fokla almond mwes! **9** Moses el srukak sikal Israel elos use nu sik ke kais sie yac: oil in olive, wain, nukewa ac sang nu sin mwet Israel. Elos liye ma sikyak, ac wheat. **13** Ma inge nukewa ma lom. Mwet nukewa in ac kais sie mwet kol srukak sikal lal sifacna. **10** LEUM sou lom su aknasnasyeyukla ku in mongo kac. **14** "Ma GOD El fahk nu sel Moses, "Folokonla sikal lal Aaron nu nukewa in Israel ma kisakinyukme na pwaye nu sik ma ye mutun Tuptup in Wuleang. In karinginyukyang tuh in lom. **15** "Wounse ke tulik ac kosro nukewa ma mwet mwe sensenkakin mwet Israel nukewa su tunyuna, lah Israel ase nu sik, ma nutum. Tusruktu kom fah eis molin elos ac misa elos fin tia tui ke torkaskas lalos." **11** Moses sifil molela ke tulik wounse nukewa, ac oayapa eis molin el oru oana LEUM GOD El sapkin. **12** Mwet Israel elos sifil molela ke wounse ke kosro nukewa ma tia nasnas. fahk nu sel Moses, "Kut tuhlac na pwaye. Kut nukewa ac wanginla! **13** Mwet se fin kalukyang nu ke Lohm Nuknuk matwa, ke lapan moul se ma oars ke ipin silver limekos, Mutual na el ac misa — kalem lah kut nukewa ac misa!" fal nu ke lupa oakwuki tari. **17** Tusruktu wounsiens cow, sheep, ac nani uh ac fah tia sifil moliyukla; ma inge ma lauk, ma in kisakinyuk. Fwela loang uh ke srahn ma inge ac esukak kiris kac tuh in sie mwe kisa mongo, sie foul su akinsewowyoyeu. **18** Ikwa ke ma inge ma nom, oapanwa iwa ac nia layen layot ke mwe kisa sriyukla. **19** "Mwe sang mutual nukewa su mwet Israel use nu sik, nga sot nu sum ac nu sin wen ac acn nutum ke pacl nukewa fahsru uh. Sie wuleang na kawil pa nga orala inge nu sum ac nu sin fwilin tulik nutum." **20** LEUM GOD El fahk nu sel Aaron, "Ac fah wangin acn kom fah usrui, oayapa ac fah wangin ip ke acn lun Israel fah itukot lom. Nga, LEUM GOD, ac fah mwe usru lom ac ip lom." **21**

18 LEUM GOD El fahk nu sel Aaron, "Kom, ac wen nutum ac mwet Levi, fah kaiyuk ke kutena tafongla ma sikyak ke pacl kowos orekma in Lohm Nuknuk Mutual sik; tusruktu kom ac wen nutum mukena pa ac kaiyuk ke kutena tafongla ma orek ke kunokon lun mwet tol. **2** Use mwet in sou lom ke sruf lun Levi in wi kom orekma ac kasrekom pacl kom, ac wen nutum, orekma in Lohm Nuknuk Mutual. **3** Elos enenu in akfalye ma kunalos nu sum ac oayapa fosrgakin orekma kunalos ke Lohm Nuknuk Mutual uh, tusruktu elos in tia kahl kutena ma akmatalyeyukla in Acn Mutual ku ke loang uh. Elos fin kahlyu, komtal kewa fah anwuki. **4** Elos in wi kom orekma ac akfalye ma kunalos nukewa in Lohm Nuknuk Mutual, tusruktu wangin mwet su tia fal in wi orekma ke ma inge fah wi kom orekma. **5** Kom ac wen nutum mukena fah akfalye orekma ke Acn Mutual ac ke loang uh, tuh kasrkusrak luk fah tia sifilpa tayak lain mwet Israel. **6** Nga pa sulela mwet Levi wiowos liki inmasrlon mwet Israel tuh in oana sie mwe kite nu sum. Akmatalyeyukla elos nu sik, tuh elos in ku in oru orekma kunalos in Lohm Nuknuk Mutual. **7** Tusruktu kom ac wen nutum mukena fah akfalye kunokon nukewa lun mwet tol su ma nu ke loang uh ac nu ke ma su oan in Acn Mutual Na Mutual. Ma inge ma kunowos, mweyen nga sot nu suwos wal lun mwet tol oana sie mwe kite. Kutena mwet su tia fal in wi orekma ke ma inge su kalukyang apkuran nu ke ma mutual uh ac fah anwuki." **8** LEUM GOD El fahk nu sel Aaron, "Esam lah nga sot nu sum mwe sang mutual nukewa ma ituku nu sik ac tia isisyak. Nga sot ma inge nu sum ac nu sin fwilin tulik nutum tuh in ip lowos nwe tok. **9** Pa inge ip lom ke mwe sang su arulana mutual su tia firriyuk fin loang uh: mwe kisa wheat, mwe kisa ke ma koluk, ac mwe kisa in akfalye ma koluk lukma. Ma nukewa ma ituku nu sik tuh in sie kisa mutual, ma lom ac lun wen nutum. **10** Kowos fah kang ma inge in sie acn mutual, ac mukul mukena fah ku in mongo kac. Kowos in eis mu ma inge ma na mutual. **11** "Sayen ma inge, kutena mwe sang mutual su mwet Israel elos use nu sik ac fah ma lom. Nga sot ma inge nu sum, ac nu sin wen ac acn nutum tuh in ma lowos nwe tok. Mwet nukewa in sou lom su aknasnasyeyukla, elos ku in mongo kac. **12** "Nga sot nu sum ma su wo emeet ke fahko se meet ma mwet

Levi mu ac fah wangin acn itukyang nu selos in Israel." **25** LEUM GOD El sapkin nu sel Moses **26** in fahk nu sin mwet Levi: "Ke kowos eis sin mwet Israel tafu ngoulalos ma LEUM GOD El asot nu suwos tuh in ma lowos, kowos fah sang sie tafu singoul kac tuh in sie mwe sang sriyukla nu sin LEUM GOD. **27** Mwe sang sriyukla se inge ac fah oaoala mu oana mwe kisa ma mwet ima uh oru ke wheat sasus ac wain sasus. **28** In ouyi se inge kowos wi pac sang mwe sang sriyukla se lun LEUM GOD inge liki sie tafu singoul nukewa su kowos eis sin mwet Israel. Kowos fah sang mwe sang sriyukla inge lun LEUM GOD nu sel Aaron mwet tol. **29** Sang ma wo oemeet ke ma kowos eis uh. **30** Tukun kowos use ip ma wo oemeet kac, kowos ku in orekma in ma lula an, oana ke mwet ima uh ac sruoky ma lula tukun el oru mwe sang lal uh. **31** Oana sie acn ma kowos, ac sou lowos uh, ku in kang ma lula inge we, mweyen ma inge molin orekma lowos ke kulansap lowos in Lohm Nuknuk

Mutal. 32 Kowos fin akfalye in sang ma wo emeet kac na kof ma tuku ke unon in itukyang pac nu loac. 18 Nu ke uh nu sin LEUM GOD, na ac fah wangin mwatuwas ouiya se meet ah: sie mwet su nasnasa elan eis sie lahn kowos fin kang ma lula an. Tusruktu taranna kowos in tia hyssop, ac isongya in kof sac, na sang aksroksrokye akkupatolye mwe sang mutual lun mwet Israel ke kowos lohm nuknuk sac, wi ma nukewa oan loac ac mwet ma kang kutena sin mwe sang inge meet liki itukyang ip oasr we. Nu ke ouiya se aktlu ah: sie mwet su nasnasa wowo kac uh. Kowos fin oru, kowos ac fah anwuki."

19 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses ac Aaron

2 in fahkak oakwuk se inge nu sin mwet Israel: Use soko cow mutan srusra fohfkok ma wangin ma musalla ke manol ac soenna orekmakinyuk. 3 Na komtal in sang nu sel Eleazar mwet tol, tuh in utukla nu likin nien aktuktuk ac anwuki ye mutal. 4 Na Eleazar elan isongya kufinpaol nu ke srah uh, ac osrokla pacl itkos layen nu ke Lohm Nuknuk Mutual. 5 Kolo, ikwa, srah, ac koanfokho ke cow soko ah in firriyukyak nufon ye mutun mwet tol. 6 Toko mwet tol el fah eis kutu ipin sak cedar, sie lahn hyssop, ac soko fu srusra, ac sisang nu in e sac. 7 Tukun ma ingan, elan ohlla nuknuk lal ac ukuiya kof nu facl, na el fah ku in utsyak nu in nien aktuktuk; tusruktu el srakna lumweyuk mu el tia nasnas nwe ke ekela. 8 Mwet se ma esukak cow soko ah enenu pac in ohlla nuknuk lal ac ukuiya kof nu facl sifacna, tusruktu el oayapa lumweyuk mu el tia nasnas nwe ke ekela. 9

Na sie mwet su lumweyuk el nasnas elan orani apat ke cow uh ac likiya in sie acn aknasnasyeyukla likin nien aktuktuk. Apat inge in karinginyuk nu sin sruf nukewa lun Israel tuh elos in orekmakin nu ke akoeyen kof nu ke aknasnas. Ouiya se inge orek in eela ma koluk. 10 Mwet se ma orani apat uh enenu in ohlla nuknuk lal, tusruktu el srakna lumweyuk mu el tia nasnas nwe ke ekela. Oakwuk se inge ma na nwe tok, nu sin mwet Israel ac oayapa nu sin mwetsac su muta inmasrlolos. 11 Kutena mwet su pulsalla monin sie mwet misa, el tia nasnas ke lusen len itkosr. 12 El enenu in sifacna aknasnasyal ke kof in aknasnas ke len se aktolu ac len se aktikosr, na el fah nasnasla. Tusruktu el fin tia aknasnasyal sifacna ke len se aktolu oayapa len se aktikosr, el ac tia nasnas. 13 Kutena mwet su pulsalla monin sie mwet misa ac tia sifacna aknasnasyalla, fah lumweyuk el srakna tia nasnas, mweyen kof in aknasnas sac tiana ukuiyuki nu facl. El akfokfokelya Lohm Nuknuk sin LEUM GOD, ac el ac fah tia sifilpa oaoa mu el sie mwet lun God. 14 Fin oasr sie mwet misa in sie lohm nuknuk, na kutena mwet su oasr we in pacl sac, oayapa kutena mwet su fah utsyak pac nu we fah lumweyuk elos tia nasnas ke len itkosr.

15 Sufa nukewa ku tup nukewa in lohm nuknuk sac ma wangin mwe afyuf kac fah tia pac nasnas. 16 Mwet se fin muta likinum uh, ac pulsalla sie mwet su anwuki, ku sie mwet su misa ke pacl in na misa lal, ku el fin kahlye soko srin mwet, ku kulyuk se, fah lumweyuk el tia nasnas ke lusen len itkosr. 17 Pa inge ma ac orek in aknasnasye ma ouinge uh: kutu apat ke cow srusra fohfkok soko ma isisyak mwe eela ma koluk, fah itukla ac filiyuki in sie tup,

na kof ma tuku ke unon in itukyang pac nu loac. 18 Nu ke ouiya se meet ah: sie mwet su nasnasa elan eis sie lahn hyssop, ac isongya in kof sac, na sang aksroksrokye lohm nuknuk sac, wi ma nukewa oan loac ac mwet ma oasr we. Nu ke ouiya se aktlu ah: sie mwet su nasnasa elan eis kof sac ac aksroksrokye mwet se ma pulsalla srin mwet, ku mano misa, ku kulyuk. 19 Ke len se aktolu ac len se aktikosr, mwet se ma nasnas uh elan sang kof sac aksroksrokye mwet se ma tia nasnas. Ke len se aktikosr an, elan aknasnasyela mwet sac, na tukun mwet sac ohlla nuknuk lal ac ukuiya kof nu facl sifacna, el fah nasnasa ke ekela. 20 Kutena mwet su tia nasnas ac tia sifacna aknasnasyalla, fah lumweyuk el srakna tia nasnas, mweyen kof in aknasnas sac tiana ukuiyuki nu facl. El akfokfokelya Lohm Nuknuk sin LEUM GOD, ac el ac fah tia sifilpa oaoa mu el sie mwet lun God. 21 Oakwuk inge ma na nwe tok. Mwet se ma aksroksrokye sie pac mwet ke kof in aknasnas, el enenu in oayapa ohlla nuknuk lal sifacna. Ac kutena mwet su pulsalla kof sac fah tia nasnas nwe ke ekela. 22 Sie mwet su tia nasnas fin pulsalla kutena ma, na ma se el pulsalla uh ekela tia nasnas, ac kutena mwet su pulsalla ma sac fah tia pac nasnas nwe ke ekela.

20 Ke malem se meet, sruf nukewa lun Israel tuku nu

yen mwesis Zin ac tulokunak lohm nuknuk selos in acn Kadesh. Na Miriam el misa ac pukpuki we. 2 Wangin kof ke acn elos aktuktuk we. Ke ma inge mwet uh tukeni nu yorol Moses ac Aaron. 3 ac torkaskas fahk, "Kut funu wi mwet Israel wiasr misa na ye mutun Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, lukun wona! 4 Efu komtal ku uskutme nu yen mwesis se inge? Mea, tuh kut ac kosro natusr uh in misa we? 5 Efu komtal ku uskutme liki acn Egypt nu yen na koluk se inge? Wangin ma ku in kapak fin acn se inge. Wangin wheat, ku fig, ku grape, ku pomegranate — finne kof in nimnim, wangin pac!" 6 Moses ac Aaron som liki mwet uh ac tu ke acn in utsyak lun Lohm Nuknuk Mutual. Eltal faksifi, ac kalem wolana lun LEUM GOD sikiyak nu selos. 7 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 8 "Srukak sikal soko ma oan ke mutun Tupitung in Wuleang, na kom ac Aaron pangoneni un mwet Israel nukewa. Ye mutalos nukewa komtal fah sap nu ke eot se meet oh ingo, na kof uh fah sororma liki eot sac. In lumah se inge kom fah sang kof liki eot sac ni men mwet uh ac oayapa kosro natulos." 9 Moses el som ac eis sikal soko ah oana LEUM GOD El sapkin. 10 Na el ac Aaron pangoneni mwet Israel nukewa nu ke mutun eot sac, ac Moses el fahk, "Porongeyu, kowos mwet tunyuna! Ya kut ac oru tuh kof uh in tuku liki eot se inge nu suwos?" 11 Moses el kolak sikal soko ah, ac sang srngilya eot sac pacl luo, na kof na lulap se asrama, ac mwet nukewa, wi kosro uh, nim. 12 Tusruktu LEUM GOD El sang kas in kai nu sel Moses ac Aaron. El fahk,

"Ke sripen srikla lulafongi lomtal in fahkak kalem ke ku mutal luk ye mutun mwet Israel, komtal ac tia kololos nu

in acn se ma nga wuleang in sang lalos." 13 Ma inge inkane ma som nu ke Meoa Srusra, tuh elos in ut sikyak Meribah, yen se mwet Israel uh torkaskas lain na sisken facl sin mwet Edom. Tusruktu ke elos srak LEUM GOD we, ac yen se LEUM GOD El akkalemye nu fahsr, mwet uh semutengla 5 ac kaskas lain God ac selos lah El mutual. 14 Moses el supwala mwet utuk kas Moses. Elos torkaskas ac fahk, "Efū kom ku uskutme liki Kadesh lac nu yurin tokosra lun acn Edom. Elos fahk, acn Egypt kut in tuh misa in acn mwesis se inge, yen "Siyuk se inge ma sin mwet wiom, mwet Israel. Kom wanginna mongo ac kof we? Kut tasak ke mwe mongo etu lapan mwe keok ma sikyak nu sesr uh, 15 ke mwet koluk ingel!" 6 Na LEUM GOD El supwala serpent pwasin matu lasr tuh som nu Egypt, acn se kut tuh muta we ke nu immasrlon mwet uh, ac mwet Israel puspis ngalnguli yac puspis. Mwet Egypt uh orekut ac mwet matu lasr uh ac misa. 7 Ac mwet uh tuku nu yorol Moses ac fahk, arulana koluk. 16 Na kut wowoyak tung nu sin LEUM "Kut orekma koluk ke kut kaskas lain LEUM GOD ac lain GOD ac siyuk ke kasru. El lohng tung lasr ac supwama kom. Pre nu sin LEUM GOD Elan usla serpent inge." Ke lipufan se, su pwenkutme liki acn Egypt. Inge kut oasr El fahk nu sel Moses elan orala soko serpent osra, ac Kadesh, sie acn ma oan sisken masrol nu ke facl sum uh. 17 Nunak munas, lela nu sesr in fahsr sasla in acn likiya mutun soko sak ah, tuh kutena mwet su ngalnguli sum. Kut, ac cow natusr, fah tia kuhfla liki inkane lulap fin ngetak nu kac, elos fah moul ac tia misa. 9 Ouinge in utyak nu in ima lom ku ima in grape sunom, ac kut ac Moses el orala soko serpent ke bronze ac likiya fin soko fah tia nim kof ke lufin kof lowos uh. Kut ac fahsr na sak. Na kutena mwet su ngalnguli, elos ac ngetak nu ke fin inkane lulap ah, nwe ke kut alukela facl sum uh." serpent bronze soko ah, ac moul. 10 Mwet Israel elos 18 Tokosra lun mwet Edom el topuk ac fahk, "Nga tia sifil mukuiyak ac tulokunak lohm nuknuk selos in acn lelu kowos in fahsr sasla facl sesr uh! Kowos fin srike in Oboth. 11 Toko elos som liki acn sac, ac tulokunak nien oru, kut ac illa mweuni kowos." 19 Na mwet Israel uh aktuktuk selos ke mahnum lun Abarim in acn mwesis fahk, "Kut ac fahsr na ke innek lulap uh, na kut, ku kosro kutulap in facl Moab. 12 Na elos sifilpa mukuiyak liki natusr uh, fin nim kutena kof ke facl sum, kut fah moli. acn we ac aktuktuk ke infahlal Zered. 13 Elos sifilpa Pwayena ma kut enenu pa kut in fahla sasla facl sum mukuiyak liki acn we ac tuku nu layen epang in Infacl uh." 20 Na tokosra sac sifilpa fahk, "Mo! Kut tiana lela!" Arnon ac aktuktuk we, ke yen mwesis se su fahla nwe ke Na mwet Edom elos illa ke un mwet mweun na lulap ac facl sin mwet Amor. (Infacl Arnon pa masrol lun facl sin ku se in mweuni mwet Israel. 21 Ke sripen mwet Edom mwet Moab ac mwet Amor.) 14 Pa sis [Book In Mweun uh tia lela mwet Israel in fahla fin acn selos, na mwet Lun] LEUM GOD sramsrakmkin "...siti srisrik Waheb ke Israel forla ac ut ke sokona inkane. 22 Mwet Israel ipin acn lun Supah, ac infahlal uh, ac Infacl Arnon, 15 nukewa mukuiyak liki acn Kadesh ac tuku nu Fineol Hor, ac acn oatu ke infahlal se ma fahla nwe ke siti srisrik Ar, 23 nu ke masrol lun acn Edom. Ac LEUM GOD El fahk ac suwosang nwe ke masrol lun acn Moab." 16 Liki acn nu sel Moses ac Aaron, 24 "Aaron el ac tia wi ilyak nu in we elos som na nwe ke sie acn pangpang Lufin Kof, facl se su nga wulela in sang nu sin mwet Israel. El ac acn se ma LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Usani misa ke sripen komtal tuh lain ma nga sapkin in acn mwet uh nu sie, ac nga ac fah sang kof nu selos." 17 Meribah. 25 Eisal Aaron ac Eleazar wen natul, ac utyak In paci sac mwet Israel uh yuk on soko inge: "Lufin nu Fineol Hor. 26 Na sarukla nuknuk loeloes lun mwet kof uh, unonak; Kut ac fah onkakin kom ke soko on. tol lal Aaron we, ac sang nokmulang Eleazar. Aaron el 18 Lufin kof pukpukyak sin leum uh, Ac sin mwet kol ac misa ingo." 27 Moses el oru oana ke LEUM GOD El lun mwet uh; Pukpukyak ke soko scepter lun tokosra, sapkin. Eltal fanyak nu Fineol Hor ye mutun mwet Israel Oayapa ke sikal lun mwet kol lalos." Elos mukuiyak liki nukewa. 28 Ac Moses el sarukla nuknuk in mwet tol lal yen mwesis nu Mattanah, 19 ac liki acn we elos som na Aaron ac sang nokmulang Eleazar. Na Aaron el misa nwe Nahaliel, ac liki acn Nahaliel me nu Bamoth, 20 ac ingo fin mangon eol uh, ac Moses ac Eleazar tufoki liki fineol uh. 29 Ke mwet Israel elos lohngak lah Aaron el liki acn Bamoth nu infahlal in acn lun mwet Moab, ymis, elos nukewa tung ac eokrsa kacl ke len tolngoul. mangon eol Pisgah, su oan ngeta nu fin acn mwesis. 21 Na mwet Israel supwala mwet utuk kas nu sel Sihon, tokosra lun mwet Amor, ac fahk: 22 "Nunak munas, lela nu sesr in fahsr sasla in acn sum. Kut, ac cow natusr, fah tia kuhfla liki inkane lulap in utyak nu in ima lom ku ima in grape sunom, ac kut ac fah tia nim kof ke lufin kof lowos uh. Kut ac fahrsna fin inkane lulap ah, nwe ke kut alukela facl sum uh." 23 Tusruktu Tokosra Sihon el tiana fuhlela mwet Israel in fahla fin acn sel. El orani un mwet mweun lal ac illa som nu Jahaz in acn mwesis, ac mweuni mwet Israel. 24 Tusruktu mwet Israel elos onela mwet puspis sin mwet lokoalok lalos ke mweun sac, ac

21 Ke tokosra lun acn Arad, su oan layen eir in acn Canaan, el lohngak lah mwet Israel elos tuku sun acn Atharim, el som mweunelos ac sruokya kutu selos. 2 Na mwet Israel elos orala sie wulela na ku nu sin LEUM GOD: "Kom fin lela kut in kutangla mwet inge, kut ac kisakunulosot nu sum oayapa siti selos, ac kut ac fah kunauselosla." 3 LEUM GOD El lohngolos ac kasrelos kutangla mwet Canaan. Ouinge mwet Israel arulana sukelosa ac siti selos, ac sang inen acn sac Hormah. 4 Mwet Israel som liki Fineol Hor, ac ut ke

sruokya acn selos, mutawauk ke Infacl Arnon nwe ke etu lah ke kom akinsewowyie sie mwet, el insewowo, ac Infacl Jabbok layen epang, aok nwe ke sun masrol lun ke kom selngawi sie mwet, el selngawiyuk." 7 Ouinge mwet Ammon uh, mweyen masrol se ingan musaiyukla kewana mwet kol lun mwet Moab ac lun mwet Midian arulana ku! 25 Na mwet Israel uh kutangla siti nukewa elos us mani in moli selnga, ac som nu yorol Balaam, sin mwet Amor, weang Heshbon ac inkul nukewa ma ac fahkang kas lal Balak nu sel. 8 Balaam el fahk nu oan apkuran nu we, na elos oakwuki we. 26 Heshbon selos, "Mongla yorosr ofong, ac lutu nga fah fahkak pa capital siti lal Tokosra Sihon lun mwet Amor, su tuh nu suwos kutena ma LEUM GOD El fahk nu sik." Na mweun lain tokosra lun mwet Moab meet, ac eisla acn mwet kol lun mwet Moab elos muta yorol Balaam. 9 lal nukewa fahla nwe Infacl Arnon. 27 Pa oru mwet God El tuku nu yorol Balaam ac siyuk sel, "Su mwet ma yuk pas uh onkakin mu, "Fahsru nu Heshbon, siti sel muta yurum inge?" 10 El topuk, "Tokosra Balak lun mwet Tokosra Sihon! Kut kena liye in sifilpa musaiyukla ac Moab el supwalosme in fahk nu sik 11 lah mutunfacl akwoyeuyukla. 28 Sie paci ah, in siti se inge Heshbon, Un se tuku Egypt me ac oalik fin acn uh nufon. El lungse mwet mweun lal Sihon illa oana sie e. Elos kunausla siti nga in selngawelos kacl, tuh elan ku in mweunelos ac Ar in acn Moab Ac sukela ingsken infacl Arnon. 29 We nu suwos, mwet Moab! Kowos su alu nu sin mwet inge som. Nga akinsewowyie tari mwet Israel, Chemosh, kowos arulana musalla! God lowos uh oru tuh na pa kom in tia selngawelos." 13 Lotutang tok ah, mukul we uh in mwet kakaing, Ac mutan we elos mwet Balaam el som nu yurum mwet lal Balak ac fahk, "Folokla srueh lal Tokosra Sihon lun mwet Amor. 30 Tusraktu nu yen suwos. LEUM GOD El tia lela nga in wi kowos fwilin tulik natulos kunausyukla, Mutawauk Heshbon lac som." 14 Ouinge elos folokla nu yorol Balak ac fahkang na nwe Dibon, Liki acn Nashim nwe Nophah, apkuran nu sel lah Balaam el strangesr welulos. 15 Na Balak nu Medeba." 31 Ouinge mwet Israel oakwuki in acn el supwala sie u in mwet kol pus liki u se meet ah, ac lun mwet Amor, 32 ac Moses el supwala kutu mwet fulat lukelos. 16 Elos som nu yorol Balaam ac fahkang kalngeyuk nu ke siti Jazer in konauk lah elos ac mweuni kas lal Balak inge: "Nga kwafe kom in tuku na! Nimet fuka acn we. Mwet Israel elos sruokya siti sac wi inkul sang kutena ma in ikolkomi. 17 Nga ac moli nu sum ke nukewa ma oan apkuran nu we, ac lusak mwet Amor su sie lupa na yohk. Ma nukewa kom fahk an nga ac oru. muta we. 33 Toko mwet Israel forta ac ut ke inkaneke nu Nunak munas, fahsru ac selngawiya mwet inge keik." 18 Bashan, ac tokosra Og lun Bashan el illa us un mwet Tusraktu Balaam el topkolos ac fahk, "Balak el finne ase mweun lal in mweunelos in acn Edrei. 34 LEUM GOD El luk silver ac gold nukewa in lohm sel, nga emenu na in fahk nu sel Moses, "Nik kom sangeng sel. Nga ac oru oru oana ma LEUM GOD luk El sapkin nu sik. Nga tia tuh kom in kutanulla, ac mwet lal nukewa ac acn sel. Oru ku in akyokyela ku aksrikyela sap la. 19 Ke ma inge, nu sel oana ma kom tuh oru nu sel Sihon, tokosra lun nunak munas mongla yorosr ofong oana u se meet ah, mwet Amor, su leumi acn Heshbon." 35 Ouinge mwet na nga fah ku in etu lah ac oasr pac ma LEUM GOD El Israel elos unilya Tokosra Og, ac wen natul ac mwet lal nukewa — wangin mwet painmoulla — na elos oakwuki ac fahk nu sik." 20 Ke fong sac God El tuku nu yorol in acn sel.

22 Mwet Israel mukuiyak som ac tulokunak lohm nuknuh selos yen tupasprasi in acn Moab, layen kutulap in Infacl Jordan ma tulanang Jericho. 2 Ke Balak wen natul Zippor, su tokosra lun Moab, el lohng ke ma mwet Israel oru nu sin mwet Amor ac pisen mwet Israel ma oasr we, 3 el, ac mwet lal nukewa, mutawauk in sangeng ac rarrar. 4 Mwet Moab fahk nu sin mwet kol lun mwet Midian, "Ac tia paht un mwet se inge ac sukela ma nukewa raunikutyak inge, oana ke soko cow mukul kangla nufon mah ke ima uh." Ouinge Tokosra Balak 5 el supwala mwet utuk kas in solalma Balaam wen natul Beor, su muta Pethor apkuran nu Infacl Euphrates in acn Amaw. Elos us kas inge sel Balak nu sel Balaam: "Nga ke akkalemye nu sum lah mutunfacl nufon se tuku Egypt me. Mwet inge osralik yen nukewa, ac nunku in eisla acn sik uh. 6 Elos ku liki kut, ke ma inge nunak munas fahsru fahkla sie kas in selnga nu faclos keik. Na sahp kut fah ku in kutanguloska ac luselosyak liki acn uh. Nga

etu lah ke kom akinsewowyie sie mwet, el insewowo, ac ke kom selngawi sie mwet, el selngawiyuk." 7 Ouinge kewana mwet kol lun mwet Moab ac lun mwet Midian arulana ku! 25 Na mwet Israel uh, mweyen masrol se ingan musaiyukla ac fahkang kas lal Balak nu sel. 8 Balaam el fahk nu oan apkuran nu we, na elos oakwuki we. 26 Heshbon selos, "Mongla yorosr ofong, ac lutu nga fah fahkak pa capital siti lal Tokosra Sihon lun mwet Amor, su tuh nu suwos kutena ma LEUM GOD El fahk nu sik." Na mweun lain tokosra lun mwet Moab meet, ac eisla acn mwet kol lun mwet Moab elos muta yorol Balaam. 9 lal nukewa fahla nwe Infacl Arnon. 27 Pa oru mwet God El tuku nu yorol Balaam ac siyuk sel, "Su mwet ma yuk pas uh onkakin mu, "Fahsru nu Heshbon, siti sel muta yurum inge?" 10 El topuk, "Tokosra Balak lun mwet Tokosra Sihon! Kut kena liye in sifilpa musaiyukla ac Moab el supwalosme in fahk nu sik 11 lah mutunfacl akwoyeuyukla. 28 Sie paci ah, in siti se inge Heshbon, Un se tuku Egypt me ac oalik fin acn uh nufon. El lungse mwet mweun lal Sihon illa oana sie e. Elos kunausla siti nga in selngawelos kacl, tuh elan ku in mweunelos ac Ar in acn Moab Ac sukela ingsken infacl Arnon. 29 We nu suwos, mwet Moab! Kowos su alu nu sin mwet inge som. Nga akinsewowyie tari mwet Israel, Chemosh, kowos arulana musalla! God lowos uh oru tuh na pa kom in tia selngawelos." 13 Lotutang tok ah, mukul we uh in mwet kakaing, Ac mutan we elos mwet Balaam el som nu yurum mwet lal Balak ac fahk, "Folokla srueh lal Tokosra Sihon lun mwet Amor. 30 Tusraktu nu yen suwos. LEUM GOD El tia lela nga in wi kowos fwilin tulik natulos kunausyukla, Mutawauk Heshbon lac som." 14 Ouinge elos folokla nu yorol Balak ac fahkang na nwe Dibon, Liki acn Nashim nwe Nophah, apkuran nu sel lah Balaam el strangesr welulos. 15 Na Balak nu Medeba." 31 Ouinge mwet Israel oakwuki in acn el supwala sie u in mwet kol pus liki u se meet ah, ac lun mwet Amor, 32 ac Moses el supwala kutu mwet fulat lukelos. 16 Elos som nu yorol Balaam ac fahkang kalngeyuk nu ke siti Jazer in konauk lah elos ac mweuni kas lal Balak inge: "Nga kwafe kom in tuku na! Nimet fuka acn we. Mwet Israel elos sruokya siti sac wi inkul sang kutena ma in ikolkomi. 17 Nga ac moli nu sum ke nukewa ma oan apkuran nu we, ac lusak mwet Amor su sie lupa na yohk. Ma nukewa kom fahk an nga ac oru. muta we. 33 Toko mwet Israel forta ac ut ke inkaneke nu Nunak munas, fahsru ac selngawiya mwet inge keik." 18 Bashan, ac tokosra Og lun Bashan el illa us un mwet Tusraktu Balaam el topkolos ac fahk, "Balak el finne ase mweun lal in mweunelos in acn Edrei. 34 LEUM GOD El luk silver ac gold nukewa in lohm sel, nga emenu na in fahk nu sel Moses, "Nik kom sangeng sel. Nga ac oru oru oana ma LEUM GOD luk El sapkin nu sik. Nga tia tuh kom in kutanulla, ac mwet lal nukewa ac acn sel. Oru ku in akyokyela ku aksrikyela sap la. 19 Ke ma inge, nu sel oana ma kom tuh oru nu sel Sihon, tokosra lun nunak munas mongla yorosr ofong oana u se meet ah, mwet Amor, su leumi acn Heshbon." 35 Ouinge mwet na nga fah ku in etu lah ac oasr pac ma LEUM GOD El Israel elos unilya Tokosra Og, ac wen natul ac mwet lal nukewa — wangin mwet painmoulla — na elos oakwuki ac fahk nu sik." 20 Ke fong sac God El tuku nu yorol Balaam ac fahk, "Mwet inge fin siyuk kom in welulos som, akola kom in welulos. Tusraktu oru na ma nga fahk nu sum uh." 21 Ouinge Balaam el tukakek ke lotutang tok ah, akoela donkey natul ah, ac wi mwet kol Moab ah som. 22 God El kasrkusrak lah Balaam el wi som, na ke Balaam el kasrusr in donkey natul, ac mwet kulansap luo lal attol, lipufan lun LEUM GOD tuyak kosrala inkane uh. 23 Ke donkey soko ah liyauk lipufan se tu we ac sruck cutlass se, el kuhfla liki inkane uh ac som nu inimae. Balaam el sringil donkey soko ah ac tolokunulma nu inkane uh. 24 Na lipufan sac tui ke soko inkane oasriksrik inmasrlon ima in grape luo, ac oasr pot fulat siska lac lac. 25 Ke donkey soko uh liyauk lipufan sac, el kalukyang nu ke sisken soko pot uh ac itungya nial Balaam nu kac. Balaam el sifilpa sringil donkey natul uh. 26 Na lipufan sac sifilpa kilukyak nu meet, tui ke sie acn iktok ma wangin na pwaye acn mwet ku in aikil we. 27 Na ke donkey soko ah liyauk lipufan sac, el ona infohk ah. Balaam el foloyak ac sifilpa srungluk ke sak soko sel. 28 Na LEUM GOD El sang ku nu sin donkey ah in sramsram, na el fahk nu sel Balaam, "Mea nga

or koluk nu sum? Efu ku kom uniyu paci tolul lac?" 29 Balaam el topuk, "Mweleny kom oru oana ngan arulana lalfon! Funu oasr cutlass sik, nga lukun unikomi na." 30 Donkey el sifilpa fahk, "Ya tia nga na pa donkey soko ma kom nuna kasrusr fac in moul lom nufon? Mea, oasr paci nga oru ouinge nu sum meet?" El topuk, "Wangin." 31 Na LEUM GOD El oru tuh Balaam elan ku in liyau lipufan sac ke el tu sruok cutlass natul; ac Balaam el faksufi nu infohk uh. 32 Lipufan sac siyuk sel, "Efu ku kom uni donkey nutum ouinge paci tolul lac? Nga tuku in tuh kosrekoma, mweleny kom tia enenu in oralia fahsr se lom inge. 33 A donkey nutum uh liyeyuyak ac kuhfla liki inkanek uh paci tolu. El funu tia kuhfla, nga lukun unikomi ac molella." 34 Balaam el topuk, "Nga orekma koluk. Nga tiana etu lah kom tu inkanek uh in kosreyula. Tusruktu inge kom fin nunku mu tia wo nga in som, na tari nga ac folokla nu yen sik." 35 A lipufan sac fahk nu sel, "Wi na mwet inge som, tusruktu kom fahk na ma nga ac sap kom in fahk uh." Ouinge Balaam el wi mwet uh som. 36 Ke Balak el lohngak lah Balaam el tuku, el som in osun nu sel in acn Ar, sie siti su oan sisken Infac Arnon ke masrol lun Moab. 37 Balak el fahk nu sel, "Efu kom tia tuku ke nga tuh suli kom meet ah? Ya kom nunku mu nga tia ku in moli wo nu sum?" 38 Balaam el topuk, "Liye, nga pa inge. Tusruktu, ku fuka se luk an? Ma na God El sapkin uh pa nga ac fahk uh." 39 Ouinge Balaam el welul Balak som nu ke siti sririk Huzoth, 40 yen Balak el isakin cow ac sheep we, ac sang kutu ikwen ma inge nu sel Balaam ac mwet kol su welul. 41 In lotu tok ah, Balak el usalak Balaam nu Bamoth Baal, sie acn su Balaam el ac ku in geteta ac liye kutu sin mwet Israel ah we.

23 Balaam el fahk nu sel Balak, "Etoak itkosr loang an luk ince inge, ac use itkosr cow mukul ac itkosr sheep mukul." 2 Balak el oru oana ma fwack nu sel, na el ac Balaam isakin cow mukul soko ac sheep mukul soko fin kais sie loang inge. 3 Na Balaam el fahk nu sel Balak, "Tu ke kisa firir lom inge soaneyu ngan fahla ac liye lah LEUM GOD El ac osun nu sik ku tia. Nga ac fahk nu sum ma nukewa ma El ac akkalemye nu sik." Ouinge el mukena utyak nu fin inging uh, 4 ac God El osun nu sel. Balaam el fahk nu sel, "Nga etoak tari loang itkosr, ac isakin cow mukul soko ac sheep mukul soko fin kais sie loang." 5 LEUM GOD El fahkang nu sel Balaam ma elan fahk, ac folokunulla nu yorol Balak. 6 Ouinge el folokla ac liye lah Balak el srakna tu sisken mwe kisa firir lal wi mwet kol nukewa lun Moab. 7 Na Balaam el fahkak kas in palu inge: "Balak, tokosra lun Moab, el usyume Liki acn Syria, liki eol kutulap. El fahk, 'Fahsru, kaskas keik. Selngawiya mwet Israel.' 8 Nga ac selngawi fuka elos su God El tia selngawi, Ku fahk kas in lusla LEUM GOD El fin tia fahk? 9 Nga ku in tu fin eot fulat uh liyalos; Nga ku in tu fin inging uh intoeinulos. Sie mutunfaci su mukena muta pa elos; Elos etu lah akinsewoyoyuk elos yohk liki kutena mutunfaci say. 10 Fwelin tulik nutin Israel uh pus oana kutkut uh, Arulana pusla, tia ku in oaoala. Lela len safla luk uh in oana len safla un mwet lun God; Ac lela nga in misa oana sie mwet suwoswos." 11 Na Balak el fahk nu sel Balaam, "Mea se kom oru nu sik inge? Nga uskomme kom in tuh selngawi mwet lokoalok luk, a kom akinsewoyoyalos mukena." 12 El topuk, "Ma na LEUM GOD El sap nga in fahk pa nga ku in fahk uh." 13 Na Balak el fahk nu sel Balaam, "Fahsru wiyu nu ke sie pac acn ma kom ku in liye kutu pac sin mwet Israel uh. Na kom fah selngawelos we keik." 14 El usal nu ke ima lun Zophim fin mangon Eol Pisgah. El etoak pac loang itkosr we ac kisakin cow mukul soko ac sheep mukul soko fin kais sie loang uh. 15 Balaam el fahk nu sel Balak, "Tu sisken mwe kisa firir lom inge soaneyu, ac nga ac som osun nu sin God ince ingo." 16 LEUM GOD El sonol Balaam, ac fahkang nu sel ma elan fahk, na el folokunulla nu yorol Balak. 17 Ouinge el folokla ac liye lah Balak el srakna tu sisken mwe kisa firir lal uh, wi mwet kol lun Moab. Balak el siyuk lah mea LEUM GOD El fahk, 18 ac Balaam el fahkak kas in palu inge: "Balak, wen natul Zippor, fahsru Ac porongo ma nga ac fahk uh. 19 God El tia oana mwet uh in kaskas kikiap, Tia mwet se pa El in ikil nunak lal, Kutena ma El wulela kac El ac oralia na; El kaskas, ac ma El fahk uh orekla. 20 Fwackme nu sik mu nga in akinsewoyoye, Ac God El fin akinsewoyoye, nga tia ku in folokunila. 21 Nga akilen mu wangin ma ac akkolukye ku aklokoaloye Moul lun mwet Israel ke paci fahsru. LEUM GOD lalos El welulos; Elos fahkak kalem lah El pa tokosra lalos. 22 God El usalosme liki acn Egypt; El mweun kacllos oana soko cow mukul lemjak. 23 Wangin susfa ac wangin inutnut Ku in orek lain mutunfaci Israel. Inge mwet uh ac fahk ke Israel, 'Liyewin ma God El oru!' 24 Mutunfaci Israel el oana soko lion na fokoko; El tia mongla nwe ke el eyia, kangla, Ac numla srah ke ma el uniya uh." 25 Na Balak el fahk nu sel Balaam, "Kom finne srunga selngawi mwet Israel, tuh nimet kom akinsewoyoyalos!" 26 Balaam el topuk, "Ya nga tuh tia fahkot nu sum lah ma na LEUM GOD El fahk nu sik pa nga ac oru uh?" 27 Tokosra Balak el fahk, "Fahsru wiyu, ac nga ac fah uskomla nu ke sie pacna acn. Sahp God El ac lela kom in selngawelos liki acn we nu sik." 28 Ouinge el usalak Balaam nu fin mangon Eol Peor, su el ku in geteta we lac nu fin acn mwesis. 29 Balaam el fahk nu sel, "Etoak itkosr loang an nu sik inge, ac use itkosr cow mukul ac itkosr sheep mukul nu yuruk." 30 Balak el oru oana ke fwack nu sel, ac el isakin cow mukul soko ac sheep mukul soko fin kais sie loang.

9

Oekyuk

Ngun lun God tuku ke ku nu facl, 3 na el fahk kas in palu inge: "Kas inge ma sel Balaam wen natul Beor, Kas lun sie mwet su ku in liye arulana kalem, 4 Su ku in lohng ma God El fahk uh. Mutuk ngetnget na ac oana ngan liye Sie aruruma sin God Kulana. 5 Lohm nuknuk sin mwet Israel uh arulana kato, 6 Oana tak na loeloes ke sak palm, Ku ima puspis ma oan sisken soko infacl, Oana sak aloes ma LEUM GOD El yukwiya, Ku sak cedar sisken kof uh. 7 Ac fah arulana yohk afu na faclos Ac elos ac yukwiya fita sunalos ke fohk ma aksroksrokeyuk. Tokosra lalos ac fah fulat lukel Agag, Ac tokosrai lac ac fah fahsrelik nu yen loessula. 8 God El usalosme liki acn Egypt; El mweun kaclos oana soko cow mukul lemnak. Elos kontonauk mwet lokoalok lalos, Itungya srelös, ac kotkoteya sukan pisr natulos. 9 Mutunfacl se inge oana soko lion kulana; Ke el motul, wangin sie mwet ac pulaik in oaksalak. Kutena mwet su akinsewowyote Israel ac fah akinsewowyeyuk. Ac kutena mwet su selngawel Israel ac fah selngawiyuk." 10 Tokosra Balak el isani paol ke kasrkusrak ac fahk nu sel Balaam, "Nga tuh pangonkomme kom in selngawi mwet lokoalok luk, a pacl tolula kom akinsewowyoyalos ac tiana selngawelos. 11 Tari, folokot nu yen sum an! Nga tuh wulela mu nga ac moli yohk nu sum, tuh pa LEUM GOD El kosrala kom in tia eis mwe moul nu sum uh." 12 Balaam el topuk, "Nga tuh fahkang nu sin mwet kom supwama ah mu kom finne ase nufon silver ac gold inkul fulat sum an luk, nga ac tia ku in seakos ma sap lun LEUM GOD nu sik ac sifacna oru kutena ma. Nga ac fahk na ma LEUM GOD El sap ngan fahk mukena." 13 Balaam el fahk nu sel Balak, "Inge nga ac folokla nu yurin mwet luk uh, tusruktu meet liki nga som, nga ac fahkot ma mwet Israel uh ac mau oru nu sin mwet lom ke pacl fahsru uh." 15 Na el fahk kas in palu inge: "Kas inge ma sel Balaam wen natul Beor, Kas lun sie mwet su ku in liye arulana kalem, 16 Su ku in lohng ma God El fahk uh Ac eis etauk su tuku sin El su Fulatlana. Mutuk ngetnget na ac nga liye Sie aruruma sin God Kulana. 17 Ke nga ngetla liye pacl fahsru, Nga liye mutunfacl Israel. Sie tokosra ac fah sifyak in facl sac, oana sie itu, Sie tokosra ku ac fah tuku liki facl Israel. El fah sringsilya mwet kol lun acn Moab Ac kunausla mwet Seth nukewa. 18 El fah kutangla mwet lokoalok lal in acn Edom. Ac eisla acn lalos uh tuh in ma lal. Ke pacl se inge, Israel ac nuna kutangla acn puspis saya. 19 Mutunfacl Israel fah fotongolosi nu infohk uh Ac sukela mwet nukewa ma srakna moul." 20 Na Balaam el liye mwet Amalek, ac el fahk kas in palu inge: "Amalek pa mutunfacl se ma ku liki nukewa, Tusruktu saflaiyal el fah wanginla ma pahtpat." 21 In aruruma lal el liye pac mwet Ken, ac el fahk kas in palu inge: "Acn se ma kowos muta we oakwuki arulana ku, Oana sie ahng oan yen fulat fin fulu uh. 22 Tusruktu kowos mwet Ken ac fah kunausyukla, Ke mwet Assyria ac fah uskowsla nu in sruoh." 23 Na Balaam el fahk kas in palu inge: "Su

mwet ma fahsreni in acn epang inge? 24 Mwet mweun ac fah kal tuku Cyprus me; Elos ac kutangla acn Assyria ac acn Eber Tusruktu, elos sifacna ac fah wanginla ma pahtpat." 25 Na Balaam el mukuiyak ac folokla nu yen sel, ac Balak el oayapa som nu yen sel.

25 Ke mwet Israel elos aktuktuk ke Infahlifal Acacia, kutu sin mukul Israel mutawauk in orek kosro yurin mutan Moab su muta we. 2 Mutan inge suli mukul uh nu ke kufwen akfulatyel god lun mwet Moab. Mwet Israel elos kang mwe mongo ma kisakinyukla ac wi alu nu ke god se pangpang 3 Baal lun Peor. Ouinge LEUM GOD El kasrkusrak selos 4 ac fahk nu sel Moses, "Kom in akosyu in lumah se inge: eis mwet kol nukewa lun mwet Israel ac fakselosi yen mwet nukewa ku in liye, na nga fah tila kasrkusrak sin mwet uh." 5 Moses el fahk nu sin mwet kol fulat lun sruf uh, "Kais sie suwos in uniya mwet nukewa in sruf lowos ma wela alu nu sin Baal lun Peor." 6 Sie sin mwet Israel uh eis sie sin mutan Midian ac usalak nu in lohm nuknuk sel ye mutual Moses ac mwet Israel nukewa ke pacl se elos muta mwemelil ke nien utyak nu in Lohm Nuuknuk Mutual sin LEUM GOD. 7 Ke Phinehas, wen natul Eleazar, wen natul Aaron mwet tol, el liye ma inge, el tuyak ac som liki u sac. El strukak osra in fakfuk soko, 8 na el fahsru tutuk mukul sac ac mutan sac nu in lohm nuknuk sac, ac kaskeang nu kacital kewa. In ouiya se inge mas upa se ma arulana akkolukye Israel uh tui, 9 tusruktu mas se inge uniya tari tausin longoul akos sin mwet Israel. 10 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 11 "Ke sripen ma se Phinehas el orala uh, nga tila mulat sin mwet Israel. El koflana muteng in liye ke mwet uh alu nu sin kutena god sayuk, na pa ingan sripa se oru nga tia kunauselosla ke kasrkusrak luk uh. 12 Ke ma inge kom fahkang nu sel lah nga ac orala sie wuleang inmasrlok el su fah oanna nwe tok. 13 El, ac twilin tulik natul, ac fah mwet tol nwe tok. Ke sripen el ngalkinyu, pa oru nga nunak munas ke ma koluk lun mwet uh." 14 Inen mukul Israel se su anwuki wi mutan Midian sac pa Zimri wen natul Salu. Zimri el sifen sie sou lulap in sruf lal Simeon. 15 Inen mutan sac pa Cozbi, acn natul Zur, su pa leum lun sie u lun sou lulap in acn Midian. 16 Na LEUM GOD El sapkin nu sel Moses, 17 "Tuyak ac mweuni mwet Midian ac kunauselosla, 18 ke sripen ma koluk elos oru nu suwos ke elos tuh kiapwekowosta in acn Peor — ac ke sripal Cozbi, su tuh anwuki ke pacl se mas upa sac sifyak in acn Peor."

26 Tukun mas upa sac, LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Eleazar wen natul Aaron, 2 "Oru sie oaoa lulap ke pisen mwet uh ke sou nukewa in kais sie sruf lun Israel, ke mukul nukewa yac longoulyak matwa su fal in wi mweun." 3 Moses ac Eleazar pangon mukul nukewa in toeni in acn mweunis lun Moab, kutulap in Infacl Jordan, tulangan Jericho. Eltal fahk nu selos, 4

"Kowos in oakla mukul nukewa ma yac longoulyak," lulap lal Imnah, lal Ishvi, ac lal Beriah. **45** Sou lulap lal oana LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. Pa inge Heber ac lal Malchiel mutawauk kacl Beriah. **46** Oasr mwet Israel su tuku liki facl Egypt: **5** Srf lal Reuben acn se natul Asher, inel pa Serah. **47** Pisen mukul ke sou pa inge (Reuben pa wounse mukul natul Jacob): sou lulap inge kewa oasr ke lumngaul tolu tausin ac angfoko. **6** lal Hanoch, lal Pallu, **6** lal Hezron, ac lal Carmi. **7** **48** Srf lal Naphtali pa inge: sou lulap lal Jahzeel, lal Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke angngaul Guni, **49** lal Jezer, ac lal Shillem. **50** Pisen mukul ke tolu tausin itfoko tolngoul. **8** Fwlin tulik natul Pallu pa sou lulap inge kewa oasr ke angngaul limekosr tausin Eliab, **9** ac wen natul inge: Nemuel, Dathan, ac Abiram. ac angfoko. **51** Pisen mukul Israel nukewa toeni orala (Dathan ac Abiram pa tuh solla in mwet kol lun mwet tausin onfoko sie ac itfoko tolngoul. **52** LEUM GOD El uh. Eltal tuh lainul Moses ac Aaron ke eltal srola wela fahk nu sel Moses, **53** "Kitalk acn uh nu sin srf nukewa, mwet ke u lal Korah ke pacl se elos tunyuna lain LEUM fal nu ke pisen mwet ke kais sie srf. **54** Nu sin sie srf GOD. **10** Infohk uh mangelik ac okomulosla, ac elos lulap kom fah sang sie acn yohk tuh in acn selos, ac misa welul Korah ac mwet lal ke pacl se e uh onela nu sin sie srf srsrik kom fah sang sie acn srsrik tuh mwet luofoko lumngaul. Lumah se inge tuh sie mwe akul in acn selos. Sang nu sin srf nukewa sie acn fal nu in sensenkakin mwet Israel nukewa. **11** Tusruktu wen ke pisalos. **55** Tusruktu acn an ac fah kitakateliq ke fa; natul Korah tiana anwukla.) **12** Srf lal Simeon pa inge: fal nu ke inen papa tumun kais sie srf. **56** Srf lulap sou lulap lal Nemuel, lal Jamin, lal Jachin, **13** lal Zerah, ac fah usrui acn lulap, ac srf srsrik ac fah usrui acn ac lal Shaul. **14** Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr srsrik. **57** Srf lal Levi pa inge: sou lulap lal Gershon, lal ke longoul luo tausin luofoko. **15** Srf lal Gad pa inge: Kohath, ac lal Merari. **58** Fwlin tulik natulos pa ke sou sou lulap lal Zephon, lal Haggi, lal Shuni, **16** lal Ozni, lal Lal Libni, lal Hebron, lal Mahli, lal Mushi, ac lal Korah. Eri, **17** lal Arod, ac lal Areli. **18** Pisen mukul ke sou lulap Kohath pa papa tumul Amram, **59** su tuh payukyak sel inge kewa oasr ke angngaul tausin lumfoko. **19** Srf lal Jochebed, acn natul Levi. Jochebed el tuh isusia in acn Judah pa inge: (Wen luo natul Judah pa Er ac Onan, tuh Egypt, ac el osweang nu sel Amram wen luo: Aaron ac eltal misa na in acn Canaan.) **20** Sou lulap lal Shelah, Moses, ac acn se, Miriam. **60** Oasr wen akosr natul lal Perez, ac lal Zerah. **21** Fwlin tulik natul Perez pa Aaron: inelos pa Nadab, Abihu, Eleazar, ac Ithamar. **61** tulik natul Hezron, ac tulik natul Hamul. **22** Pisen mukul Nadab ac Abihu eltal misa ke sripen eltal tuh orek kisa ke sou lulap inge kewa oasr ke itngoul onkosr tausin nu sin LEUM GOD ke sie e tia mutual. **62** Pisen mukul lumfoko. **23** Srf lal Issachar pa inge: sou lulap lal Tola, in sruf lal Levi su malem seyak matwa, oasr ke tausin lal Puah, **24** lal Jashub, ac lal Shimron. **25** Pisen mukul longgoul tolu. Elos oaoala sayen mwet Israel nukewa, ke ke sou lulap inge kewa oasr ke onngoul akosr tausin sripen wangin acn itukyang lalos ke acn lun Israel. **63** tolfoko. **26** Srf lal Zebulun pa inge: sou lulap lal Sered, Sou lulap inge nukewa simla sel Moses ac Eleazar pacl lal Elon, ac lal Jahleel. **27** Pisen mukul ke sou lulap inge se elos eis oaoa lulap ke mwet Israel in acn mwesis lun kewa oasr ke onngoul tausin lumfoko. **28** Srf luo lal Moab, su oan layen nu kutulap ke Infact Jordan tulangan Joseph, pa Manasseh ac Ephraim, wen luo natul. **29** Srf lal Jericho. **64** Wangin siefanna mukul lula ke oaoa se meet lal Manasseh pa inge: Machir wen natul Manasseh pa ma Moses ac Aaron tuh oru yen mwesis Sinai. **65** LEUM papa tumul Gilead, ac sou lulap takla inge, takme tokol GOD El tuh fahk mu elos nukewa ac misa yen mwesis, Gilead, su papa matu tumalos: **30** sou lulap lal Iezer, lal sayal Caleb wen natul Jephunneh, ac Joshua wen natul Helek, **31** lal Asriel, lal Shechem, **32** lal Shemida, ac Nun.

27 Mahlah, Noah, Hoglah, Milcah, ac Tirzah pa acn natul Zelophehad, wen natul Hepher su wen natul Gilead, wen natul Machir, wen natul Manasseh, wen natul Joseph. **2** Elos som ac tu ye mutual Moses ac Eleazar mwet tol, oayapa ye mutun mwet kol ac srf nukewa lun mwet Israel ke acn in utyak nu ke Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD ac fahk, **3** "Papa tumasr el tuh misa yen mwesis, a wangin wen natul. El tia sie sin mwet welul Korah su tunyuna lain LEUM GOD. El misa ke ma koluk lal sifacna. **4** Ya mweyenn na wangin wen natul papa, pa in wanginla inel liki mwet Israel? Ase ip lasr ke acn lun sou lun papa tumasr." **5** Na Moses el sang mwe siyuk lalos nu sin LEUM GOD **6** ac LEUM GOD El fahk nu sel, **7** "Pwaye ma acn natul Zelophehad inge siyuk uh. Sang ip lalos ke acn lun sou lun papa

tumalos. Lela usru lun papa tumalos in itukyang nu wain nu kac. Kisakin ma inge oana sie mwe kisa mongo selos. 8 Fahk nu sin mwet Israel lah kutena mukul su orek ke e, su fohlo uh akinsewowy LEUM GOD. 9 misa ac wangin wen natul, na acn natul fah usrui ma Ke len Sabbath, kisakin lukwa sheep fusr mukul yac se la. 9 Fin wangin acn natul, na tamulel lal fah usrui acn matwa su wangin kutena ma koluk ke mano, wi paun in sel. 10 Fin wangin pac tamulel lal, tamulel lun papa flao akos karak ke oil in olive tuh in mwe kisa wheat, tumal pa ac eis usru sac. 11 Fin wangin tamulel wien oayapa mwe kisa ke wain. 10 Mwe kisa firir se inge papa tumal, na sie mwet in sou sac ma fotooto emeet nu ac orek ke len Sabbath nukewa, in weang pacna mwe sel pa ac eis usru lal oana ma lal sifacna. Mwet Israel kisa lun len nukewa wi mwe kisa wain uh. 11 Ke len se uh in karingin oakwuk ku se inge oana ke nga, LEUM emeet ke malem nukewa, kisakin sie mwe kisa firir nu GOD, sapkin nu sum." 12 LEUM GOD El fahk nu sel sin LEUM GOD ke cow mukul fusr lukwa, sheep mukul Moses, "Fanyak nu Fineol Abarim ac ngetla nu fin facl se soko, itkosr sheep fusr mukul yac sie matwa, ac kewana ma nga ac sang nu sin mwet Israel. 13 Tukun kom lye in wangin kutena ma koluk ke mano. 12 In afkalye mwe tari, kom ac misa, oana Aaron tamulel lom, 14 mweyen kisa wheat, sang onkosr paun in flao karyak ke oil in komtal kewa utuk nunak lain ma nga sapkin yen mwesis olive in wi kais soko cow mukul, ac paun akosr ke flao in Zin. Ke pacl se mwet in sruf nukewa elos torkaskas wi sheep mukul soko; 13 ac paun luo ke flao in wi kais lainyu Meribah, komtal srunga akkalemye ku mutual luk soko sheep fusr. Mwe kisa firir inge pa sie mwe kisa ye mutualos." (Meribah pa unon in kof se Kadesh in acn mongo ma orek ke e, su fohlo uh akinsewowy LEUM mwesis Zin.) 15 Na Moses el pre ac fahk, 16 "O LEUM GOD. 14 Srikasrak nu ke mwe kisa wain uh pa quart luo GOD, moul lun ma moul nukewa tuku sum me. Nga pre in wi kais soko cow mukul, quart se tafu in wi sheep tuh kom in srsrnyi sie mwet su ku in kol mwet inge, 17 mukul soko, ac quart se in wi kais soko sheep fusr. ac su ku pac in kololos in pacl in mweun, tuh mwet inge Pa inge oakwuk nu ke mwe kisa firir ke len se emeet nukewa fah tia oana sheep su wangin mwet shepherd ke malem nukewa in yac se. 15 In weang mwe kisa la." 18 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Eisal Joshua firir lun kais sie len wi mwe kisa wain uh, kisakin soko wen natul Nun, ac filiya poum fin sifal, mweyen Ngun lun nani mukul tuh in sie mwe kisa ke ma koluk. 16 Kufwen God oan in el. 19 Sap elan tu ye mutual Eleazar mwet Alukela uh ma orek in afkulaty LEUM GOD ac fah orek tol, oayapa ye mutun mwet Israel nukewa, na kom fah ke len aksingoul akosr ke malem se meet. 17 Na ke len akkalemye nu selos nukewa lah el pa ac aol kom. 20 aksingoul limekosr in malem sac, sie pac kufwa ac fah Sang nu sel kutu ku ac wal lom sifacna, tuh sruf nukewa orek ke lusen len itkosr. In len inge kewa, ma ac mongo lun mwet Israel fah aksol. 21 El ac fah tupanal Eleazar uh pa bread wangin mwe pulol kac. 18 Ke len se emeet mwet tol, su ac fah suk lungse luk ke el ac orekmakin lun kufwa se inge kowos fah tukeni in alu, ac tia oru Urim ac Thummim. In ouiya se inge, Eleazar el ac fah kutena orekma. 19 Oru sie mwe kisa firir nu sin LEUM nu sel Joshua ac mwet Israel nukewa ma elos ac oru." GOD, su sie mwe kisa mongo ma orek ke e. Kisakin 22 Moses el oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel. cow mukul fusr lukwa, sheep mukul soko, ac sheep fusr El oru tuh Joshua elan tu ye mutual Eleazar mwet tol ac mukul itkosr, yac sie matwa — nufonna in wangin kutena ye mutun sruf nukewa lun Israel. 23 Na Moses el filiya ma koluk ke mano. 20 Mwe kisa wheat in orek ke flao paol fin sifal Joshua, oana ma LEUM GOD El sapkin, ac karkar ke oil in olive: paun onkosr in wi kais soko cow el fahkak lah Joshua pa ac aolul.

28 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 2 elan sapkin
nu sin mwet Israel in sang mwe mongo ma fal

nu sin mwet Israel in sang mwe mongo ma rai
in kisakin yuk nu sin God ke paci pakiyuki nu kac, su
fohlo uh akinsewowyol. 3 Pa inge mwe mongo ma fal
in kisakin yuk nu sin LEUM GOD: kais sie len, kisakin
sheep fusr mukul lukwa yac se matwa su wangin kutena
ma koluk ke mano. 4 Kisakin soko sheep fusr inge ke
lotutang, ac ma soko ngia ke ekela. 5 Ke kais soko
sheep inge, sang pac paun in flao luo ma karkarak ke
cup akosr ke oil in olive wowo tuh in mwe kisa wheat.
6 Pa inge mwe kisa firir ma eneneyuk in orek ke len
nukewa, su tuh mutawauk orek Fineol Sinai — sie mwe
kisa mongo ma orek ke e, su fohlo uh akinsewowyol
LEUM GOD. 7 Okoala cup akosr ke wain sisken loang
uh tuh in weang sheep fusr soko meet ah. 8 Ke ekela,
kisakin sheep fusr soko aklukwa in lumah se na ma
orek ke mwe kisa ke lotutang, wi kisa wheat ac kisa

wain nu kac. Kisakin ma inge oana sie mwe kisa mongo orek ke e, su fohlo uh akinsewowy LEUM GOD. **9** Ke len Sabbath, kisakin lukwa sheep fusr mukul yac se matwa su wangin kutena ma koluk ke mano, wi paun in flao akosr karak ke oil in olive tuh in mwe kisa wheat, oayapa mwe kisa ke wain. **10** Mwe kisa firir se inge ac orek ke len Sabbath nukewa, in weang pacna mwe kisa lun len nukewa wi mwe kisa wain uh. **11** Ke len se emeet ke malem nukewa, kisakin sie mwe kisa firir nu sin LEUM GOD ke cow mukul fusr lukwa, sheep mukul soko, itkosr sheep fusr mukul yac sie matwa, ac kewana in wangin kutena ma koluk ke mano. **12** In akfalye mwe kisa wheat, sang onkosr paun in flao karyak ke oil in olive in wi kais soko cow mukul, ac paun akosr ke flao in wi sheep mukul soko; **13** ac paun luo ke flao in wi kais soko sheep fusr. Mwe kisa firir inge pa sie mwe kisa mongo ma orek ke e, su fohlo uh akinsewowy LEUM GOD. **14** Srikasrak nu ke mwe kisa wain uh pa quart luo in wi kais soko cow mukul, quart se tafu in wi sheep mukul soko, ac quart se in wi kais soko sheep fusr. Pa inge oakwuk nu ke mwe kisa firir ke len se emeet ke malem nukewa in yac se. **15** In weang mwe kisa firir lun kais sie len wi mwe kisa wain uh, kisakin soko nani mukul tuh in sie mwe kisa ke ma koluk. **16** Kufwen Alukela uh ma orek in akfulaty LEUM GOD ac fah orek ke len aksingoul akosr ke malem se meet. **17** Na ke len aksingoul limekosr in malem sac, sie pac kufwa ac fah orek ke lusen len itkosr. In len inge kewa, ma ac mongo uh pa bread wangin mwe pulol kac. **18** Ke len se emeet lun kufwa se inge kowos fah tukeni in alu, ac tia oru kutena orekma. **19** Oru sie mwe kisa firir nu sin LEUM GOD, su sie mwe kisa mongo ma orek ke e. Kisakin cow mukul fusr lukwa, sheep mukul soko, ac sheep fusr mukul itkosr, yac sie matwa — nufonna in wangin kutena ma koluk ke mano. **20** Mwe kisa wheat in orek ke flao karkar ke oil in olive: paun onkosr in wi kais soko cow mukul, paun akosr in wi sheep mukul soko, **21** ac paun luo in wi kais soko sheep fusr. **22** Kisakin pac soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, ac in ouiya se inge kom fah oru alu in aknasnas ke mwet uh. **23** Oru ma inge in weang mwe kisa firir ma orek ke lotutang nukewa. **24** In lumah sacna, ke len itkosr kowos in kisakin mwe kisa mongo ma orek ke e, su fohlo uh akinsewowy LEUM GOD. Oru ma inge in weang mwe kisa firir ke len nukewa, ac mwe kisa wain. **25** Ke len se akitkosr kowos in tukeni alu, ac tia oru kutena orekma. **26** Ke len in kisakin fahko se meet lun kosrani, ke kowos sang mwe kisa ke wheat sasu nu sin LEUM GOD, kowos in tukeni in alu, ac tia oru kutena orekma. **27** Oru sie mwe kisa firir, su fohlo uh mwe akinsewowy LEUM GOD: lukwa cow fusr mukul, soko sheep mukul, ac itkosr sheep fusr mukul yac se matwa — kewana in wangin kutena ma koluk ke mano. **28** Akfalye srikasrak ke mwe kisa wheat, ma orek ke flao karyak ke oil in olive: paun onkosr in

wi kais soko cow mukul, paun akosr in wi sheep mukul akosr, yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena soko ah, 29 ac paun luo in wi kais soko sheep fusr. 30 ma koluk ke mano. 18 Oru pac mwe kisa ke wheat ac Kisakin pac soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk. ac in ouiya se inge kom fah oru alu in aknasnas ke mwet uh. 31 Kisakin ma inge oayapa mwe kisa wain, in weang mwe kisa firir lun len nukewa ac mwe kisa wheat.

29 Ke len se emeet in malem se akitkosr, kowos fah tukeni in alu, ac tia oru kutena orekma. Ke len sac kowos in uk mwe ukuk uh. 2 Kisakin sie mwe kisa firir nu sin LEUM GOD, su fohlo uh mwe akinsewowy: soko cow fusr mukul, soko sheep mukul, ac itkosr sheep fusr mukul yac se matwa — kewana in wangin kutena ma koluk ke mano. 3 Akfalye srikasrak ke mwe kisa wheat, ma orek ke flao karyak ke oil in olive: paun onkosr in wi cow mukul soko, paun akosr in wi sheep mukul soko ah, 4 ac paun luo in wi kais soko sheep fusr. 5 Kisakin pac soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, ac in ouiya se inge kom fah oru alu in aknasnas ke mwet uh. 6 Kisakin ma inge in weang mwe kisa firir lun len se oemeet lun malem, wi mwe kisa wheat nu kac, oayapa mwe kisa firir ke len nukewa wi mwe kisa wheat ac wain nu kac. Foulin mwe kisa mongo inge ma orek ke e uh akinsewowy LEUM GOD. 7 Ke len se aksingoul in malem akitkosr uh, kowos in tukeni ac alu. Kowos in tia kang kutena mwe mongo, ku oru kutena orekma. 8 Kisakin sie mwe kisa firir nu sin LEUM GOD, su fohlo uh mwe akinsewowy: soko cow fusr mukul, soko sheep mukul, ac itkosr sheep fusr mukul yac se matwa — kewana in wangin kutena ma koluk ke mano. 9 Akfalye srikasrak ke mwe kisa wheat, ma orek ke flao karyak ke oil in olive: paun onkosr in wi cow mukul soko, paun akosr in wi sheep mukul soko ah, 10 ac paun luo in wi kais soko sheep fusr. 11 Kisakin pac soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, in weang pacna nani soko ma kisakinyuk ke alu in aknasnas ke mwet uh, oayapa mwe kisa firir ke len nukewa wi mwe kisa wheat ac wain nu kac. 12 Ke len se aksingoul limekosr in malem akitkosr uh, kowos in tukeni ac alu. Oru sie kufwa in akfulaty LEUM GOD ke lusen len itkosr, ac tia oru kutena orekma. 13 Ke len se emeet, oru sie mwe kisa mongo ma orek ke e nu sin LEUM GOD, su fohlo uh mwe akinsewowy: cow mukul fusr singoul tolkwe, sheep mukul lukwa, ac sheep fusr mukul singoul akosr yac se matwa — kewana ma inge in wangin kutena ma koluk ke mano. 14 Akfalye srikasrak ke mwe kisa wheat, ma orek ke flao karyak ke oil in olive: paun onkosr in wi kais soko cow mukul, paun akosr in wi kais soko sheep mukul, 15 ac paun luo in wi kais soko sheep fusr, wi mwe kisa wain ma oakwuk nu kac. 16 Kisakin pac soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk. Oru ma inge in weang mwe kisa firir ke len nukewa wi mwe kisa wheat ac mwe kisa wain nu kac. 17 Ke len se akluo, kisakin cow fusr mukul singoul lukwa, sheep mukul lukwa, ac sheep fusr mukul singoul akosr, yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk ke mano. 18 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk. 19 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, opana ma orek ke len se meet ah. 20 Ke len se aktolu, kisakin cow fusr mukul singoul soko, sheep mukul lukwa, ac sheep fusr mukul singoul akosr yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk ke mano. 21 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk. 22 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, opana ma orek ke len se emeet ah. 23 Ke len se akakosr, kisakin cow fusr mukul singoul, sheep mukul lukwa, ac sheep fusr mukul singoul akosr yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk ke mano. 24 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk. 25 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, weang pacna kain kisa nukewa ma orek fahfahsru ke len se oemeet ah. 26 Ke len se aklimekosr, kisakin cow fusr mukul eu, sheep mukul lukwa, ac sheep fusr mukul singoul akosr yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk ke mano. 27 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk. 28 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, weang pacna kain kisa nukewa ma orek fahfahsru ke len se oemeet ah. 29 Ke len se akonkosr, kisakin oalkosr cow fusr mukul, sheep mukul lukwa, ac sheep fusr mukul singoul akosr yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk ke mano. 30 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk. 31 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, weang pacna kain kisa nukewa ma orek fahfahsru ke len se oemeet ah. 32 Ke len se akitkosr, kisakin itkosr cow fusr mukul, sheep mukul lukwa, sheep fusr mukul singoul akosr yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk ke mano. 33 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk. 34 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, weang pacna kain kisa nukewa ma orek fahfahsru ke len se oemeet ah. 35 Ke len se akoalkosr, kowos in tukeni ac alu, ac tia oru kutena orekma. 36 Oru sie kisa firir tuh in sie mwe kisa mongo orek ke e nu sin LEUM GOD, su fohlo uh mwe akinsewowy: soko cow fusr mukul, soko sheep mukul, ac sheep fusr mukul itkosr yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk ke mano. 37 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk.

pisalos, oana ma akkalemyeyuk. 38 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, weang pacna kain kisa nukewa ma orek fahfahsru ke len se oemeet ah. 39 Pa inge oakwuk nu ke mwe kisa firir, mwe kisa wheat, mwe kisa wain, ac kisa in akinsewowo ma kowos ac oru nu sin LEUM GOD ke pacl in kufwa ma oakwuki nu suwos. Ma inge in weang mwe sang kowos sang in akfalye wuleang uh, ac mwe sang ke engan na lun kais sie mwet in sang. 40 Ouinge Moses el fahk nu sin mwet Israel ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin nu sel.

30 LEUM GOD El fahk nu sel Moses elan sang oakwuk inge nu sin mwet kol lun sruf lun Israel. 2 Ke sie mukul el oru sie wuleang in sang kutena ma nu sin LEUM GOD, ku orek fulahk mu el ac tui liki kutena ma, elan tia kunausla wulela lal, a elan oru ma nukewa ma el fahk mu el ac oru. 3 Ke sie mutan fusr su srakna muta in lohm sin papa tumal, el orala sie wuleang in sang sie ma nu sin LEUM GOD, ku wuleang in tui liki sie ma, 4 el enenu in oru ma nukewa ma el wulela kac ku fulahk kac, sayen papa tumal fin srukak kas in lain ke el lohng kac. 5 Papa tumal fin tia insese nu ke wuleang lun acn natul ke el lohng kac, na mutan sac tia enenu in akfalye wuleang lal. LEUM GOD El fah nunak munas nu sel, ke sripen papa tumal tia lela elan oru. 6 Sie mutan lolap fin orala sie wuleang ke nunak na pwaye lal, ku el finne orala ke el tia nunkala wo, oayapa el fin wuleang in tui liki sie ma, na toko el payukyak, 7 el enenu in orala ma el wulela ku fulahk kac, sayen mukul tumal fin srukak kas in lain ke el lohng kac. 8 Mukul tumal fin lohng kac ac tia insese nu ke wulela sac, na mutan sac tia enenu in akfalye. LEUM GOD El ac fah nunak munas nu sin mutan sac. 9 Sie katinmas ku sie mutan su mukul tumal el sisella, el enenu in liyaung wuleang nukewa el orala, oayapa ma nukewa ma el wulela mu el ac tui kac. 10 Sie mutan payuk fin orala sie wuleang, ku fulahk ke kutena ma in tui kac, 11 na el enenu in oru ma nukewa el wulela kac, mukul tumal fin lohngak ac tia fahk kas in lain nu sel. 12 Tusruktu mukul tumal fin lohng ac sap elan tia akfalye, na mutan kial uh fah tia enenu in akfalye wuleang lal. LEUM GOD El ac nunak munas nu sel, mweyen mukul tumal ah kutongilya elan tia akfalye wuleang sac. 13 Oasr suwohs lun mukul tumal in akkeye, ku tia akkeye, kutena wuleang ma mutan kial uh orala. 14 Tusruktu ke len se tukun el lohng ke wuleang sac, a wangin kas in lain lal nu kac, na mutan sac enenu in orala ma nukewa ma el wulela kac. Mukul tumal el akkeye kas in wulela lun mutan kial ke el tia srukak kas in kutong ke len se el lohng kac. 15 Tusruktu el fin lain wuleang inge tukun len se el lohng kac, na el pa ac eis mwata ke sripen wuleang sac tia akfalyeyuk. 16 Pa inge ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses ke kas in wuleang ma sie mutan lolap el oru ke el srakna muta in lohm sin papa tumal, ku ma sie mutan payuk el oru ke el muta yurin mukul tumal.

31 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 2 "Folokin nu sin mwet Midian ke ma elos tuh oru nu sin mwet Israel. Toko, na kom fah misa." 3 Ouinge Moses el fahk nu sin mwet uh, "Akola nu ke mweun, tuh kowos fah ku in tuyak lain mwet Midian ac kalyaelos ke sripen ma elos oru nu sin LEUM GOD. 4 Kowos in supwala kais sie tausin mwet mweun ke kais sie sruf lun Israel." 5 Ouinge sie tausin mwet solla liki kais sie sruf, orala pisa lulap se ke mwet singoul luo tausin su akola nu ke mweun. 6 Moses el supwalosla nu ke mweun ye koko lal Phinehas, wen natul Eleazar mwet tol, su us kufwa ke lohm nuknuk mutual ac mwe ukuk in sulkakin pacl in mweun. 7 Elos mutawauk mweuni mwet Midian oana LEUM GOD El sapkin nu sel Moses, ac onela mukul nukewa, 8 weang tokosra limekosr lun Midian inge: Evi, Rekem, Zur, Hur, ac Reba. Elos oayapa uniya Balaam wen natul Beor. 9 Mwet Israel elos sruokya mutan Midian ac tulik natulos, oayapa cow ac un sheep ac nani natulos, ac usla ma lalos nukewa. 10 Elos esukak siti nukewa selos, ac nien aktuktuk selos. 11 Elos eis ma wap nukewa, wi mwet sruoh ac kosro uh, 12 ac use ma inge nu yorol Moses ac Eleazar ac mwet Israel nukewa su muta in nien aktuktuk se in acn mwesis lun Moab, kutulap in Infaci Jordan, tulangan Jericho. 13 Moses, Eleazar, ac mwet kol nukewa saya lun mwet Israel elos illa liki nien aktuktuk in osun nu sin mwet mweun. 14 Moses el kasrkusrakak sin mwet kol lun un mwet mweun, captain lun tausin ac captain lun foko, su foloko liki mweun uh. 15 El siyuk selos, "Efu kowos ku lela mutan inge nukewa in moul na? 16 Esam lah mutan inge pa tuh ukwe na ma Balaam el fahk nu selos, na in acn Peor elos kolla mwet uh in tia pwaye nu sin LEUM GOD. Pa sis mwe lokoalok upa sac tuh sikyak nu sin mwet lun God. 17 Ke ma inge, uniya tulik mukul nukewa, oayapa mutan nukewa su etu mukul tari, 18 tusruktu karinganang nu suwos tulik mutan nukewa ac mutan su soenna etu mukul. 19 Inge kowos nukewa su uniya kutena mwet, ku pulsalla kutena mano misa, enenu in muta likin nien aktuktuk uh ke len itkosr. Ke len se aktolu ac len se akitkosr, kowos in aknasnasye kowos sifacna ac mutan ma sruhu ke mweun. 20 Kowos oayapa enenu in aknasnasye nuknuk lowos nukewa ac ma nukewa ma orekla ke kulun kosro, unen nani, ku ma orekla ke sak." 21 Eleazar mwet tol el fahk nu sin mukul nukewa su foloko liki mweun, "Pa inge ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses: 22 Gold, silver, bronze, osra, tin, ac lead — 23 ma nukewa ma tia motok e, ac fah aknasnasyeyuk in e uh. Tusruktu enenu pac in aknasnasyeyuk ke kof in aknasnas. Ac kutena ma su motok e, ac fah isosyang nu in kof sac. 24 Ke len se akitkosr kowos fah ohlla nuknuk lowos, na kowos fah nasnasla, ac kowos fah ku in ihyak nu in nien aktuktuk." 25 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 26 "Kom ac Eleazar, wi mwet kol saysa lun mwet Israel, in oakla ma nukewa ma utuku ke mweun,

wi mwet sruoh ac un kosro. 27 Kitalik ma utukeni nu ac Beon 4 LEUM GOD El tuh kasrekut eisla. Acn inge ke ip luo, na sang tafu lun mwet mweun, ac tafu lun wona nu ke tohf kosro, ac arulana pus kosro natus mwet Israel ngia. 28 Ke ip lun mwet mweun an, kom uh. 5 Nunak munas ase acn inge in ma lasr, ac tia fah srela sie liki inmaslon kais lumfoko nukewa tuh in sap kut in alukela Infaci Jordan in muta layen roto." 6 mwe takma nu sin LEUM GOD— ke mwet sruoh, ac Tusruk Moses el topuk ac fahk, "Ya ma liwos ac som ke un cow, donkey, sheep ac nani. 29 Sang ma ingan mweun, a kowos ac mutana inge? 7 Efu kowos ku srike nu sel Eleazar mwet tol, tuh in sie mwe sang mutual nu in akmunasye nunkun mwet Israel tuh elos in tia lungse sin LEUM GOD. 30 Ke ip lun mwet nukewa saya, kom fahsri aliki Infaci Jordan nu in facl se su LEUM GOD El fah srela sie liki kais lumngaul nukewa ke mwet sruoh, sang nu selos? 8 Pa ingan ma papa tomomos ah tuh oru ac oru oapanu nu ke un cow, donkey, sheep, ac nani. ke nga supwalosla liki Kadesh Barnea in kalngeyuk nu in Sang ma inge nu sin mwet Levi su liyaung Lohm Nuknuk acn sac. 9 Elos som nwe sun Infahlal Eshcol ac liye Mutual sin LEUM GOD." 31 Moses ac Eleazar oru oana facl sac, tusruk tu ke elos foloko, elos akmunasye mwet ma LEUM GOD El sapkin. 32 Pisen ma wap nukewa uh in tia utyak nu in facl se su LEUM GOD El sang nu ma un mwet mweun uh sruokya oasr ke onfoko itngoul selos. 10 LEUM GOD El tuh kasrkusrakak ke len sac, limekos tausin sheep ac nani, 33 itngoul luo tausin cow, ac orala wulela se inge: 11 'Nga fulahk lah, mweyen 34 onngoul sie tausin donkey, 35 ac tolngoul luo tausin elos tia inse pwayena nu sik, wangin sie sin mwet su mutan su tia etu mukul. 36 Ip lun mwet mweun uh, oasr matwa yac longoulyak su illa liki acn Egypt fah utyak nu ke tolfoko tolngoul itkosr tausin lumfoko sheep ac nani, in facl se su nga wuleang kac nu sel Abraham, Isaac 37 ac ip kac ma itukyang nu sin LEUM GOD oasr ke ac Jacob.' 12 Kas inge ma nu sin mwet nukewa, sayal onfoko itngoul limekosr sheep ac nani. 38 Pisen cow uh Caleb wen natul Jephunneh mwet Ken, ac Joshua wen oasr ke tausin tolngoul onkosr, ac ip lun LEUM GOD kac natul Nun. Eltal mukena inse pwayena nu sin LEUM oasr ke itngoul luo. 39 Pisen donkey uh oasr ke tolngoul GOD. 13 LEUM GOD El kasrkusrakak sin mwet uh ac tausin lumfoko, ac ip lun LEUM GOD kac oasr onngoul oru elos in forfor yen mwesis ke yac angngaul, nwe ke soko. 40 Pisen mutan fusr uh oasr ke tausin singoul na fwil nufon se ma oru ma koluk ye mutual ah misa. 14 onkosr, ac ip lun LEUM GOD kac uh pa mutan tolngoul Ac inge kowos sie fwil sasus su aolla papa matu tomomos luo. 41 Moses el sang nu sel Eleazar takma inge, su sie in oru ma koluk, ac akyokye kasrkusrak lun LEUM GOD mwe sang mutual nu sin LEUM GOD, oana ke LEUM nu fin Israel. 15 Mwet Reuben ac Gad, kowos fin forla GOD El sapkin. 42 Ac ip se lun mwet Israel, ma Moses lukel inge, El ac sifilpa fahsri liki mwet inge nukewa yen el srela liki ma lun un mwet mweun uh, 43 oasr tolfoko mwesis uh, na mwatan ma koluk ma ac sikiak inge ac tolngoul itkosr tausin lumfoko sheep ac nani, 44 tolngoul fah oan fowos." 16 Na elos kalukyang nu yorol Moses ac onkosr tausin cow, 45 tolngoul tausin lumfoko donkey, 46 fahk, "Kut siyuk tuh kut in etoak kutu kalkal eot nu ke ac singoul onkosr tausin mutan fusr. 47 Liki ip lun mwet sheep natus uh, ac musai kutu siti ke pot ku nu sin sou Israel, Moses el eisla kais sie liki lumngaul nukewa, ke lasr uh. 17 Na kut ac fah akola in wi mwet Israel wiasr mwet sruoh ac ke kosro uh, ac el sang ma inge nu sin som nu ke mweun, ac kut fah fahsri meet in kololos nwe mwet Levi su karingin Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM ke kut oakelosi fin acn su ac fah ma lalos. In paci ingan, GOD, oana LEUM GOD El sapkin. 48 Toko mwet kol su sou lasr uh fah muta inge in siti kalkalyak ke pot ku, ac karingin un mwet mweun elos som nu yorol Moses 49 ac tia sensen ke mwet in facl se inge. 18 Kut fah tia foloko fahk, "Leum se, kut oakla mwet mweun lasr, ac wangin nu yen sesr nwe ke mwet Israel nukewa elos oakwuki in sie selos tuhlac. 50 Ke ma inge kut use mwe yun gold, acn ma itukyang nu selos. 19 Kut fah tia eis kutena acn mwe lohlpo, sein gold, ring, yaring, ah in walwal, ma kais sesr layen roto in Infaci Jordan, mweyen kut eis tari ip sie sesr sifani. Kut sang ma inge nu sin LEUM GOD tuh lasr inge layen kutulap in Infaci Jordan." 20 Moses el in mwe srui lasr ke El molikutla." 51 Moses ac Eleazar topuk, "Fin pwayena ma kowos fahk, na inge ye mutun eis mwe naweyuk inge nukewa ma orekla ke gold. 52 LEUM GOD, kowos akola in som nu ke mweun. 21 Toasriyen ma inge nukewa ma mwetkol lun mwet mweun Mwet mweun lowos nukewa in fahsri sasla Infaci Jordan, orani, alukela paun angfoko. 53 Elos su tia oaoa in mwet na ye koko lun LEUM GOD elos in mweun lain mwet kol lun mwet mweun elos sruokya na ma wap lalos uh. lokoalok lasr nwe ke LEUM GOD El kutangulosla 22 ac 54 Ouinge Moses ac Eleazar usla gold uh nu in Lohm Nuknuk Mutual, tuh LEUM GOD Elan loango mwet Israel. eis acn sac. Toko kowos ac ku in foloko, mweyen kowos akfalyela tari ma kunowos nu sin LEUM GOD ac nu sin mwet Israel wiowos. Na LEUM GOD El fah akkalemye lah acn se inge kutulap in Infaci Jordan ma lowos. 23 Tusruk kowos fin tia oru oana ma kowos wulela inge, nga akkalemye nu suwos lah kowos orekma koluk lain LEUM GOD. Kowos in arulana etu lah ac fah kaiyuk kowos ke ma koluk lowos. 24 Ke ma inge, musai siti nu

32 Arulana pus cow nutin sruf lal Reuben ac Gad.

Na ke elos liye lah wo acn Jazer ac Gilead nu ke tohf cow 2 elos utyak nu yorol Moses, Eleazar, ac mwet kol saya lun mwet Israel ac fahk, 3 "Acn Ataroth, Dibon, Jazer, Nimrah, Heshbon, Elealeh, Sibmah, Nebo,

sin sou lowos ac kalkal nu ke sheep ac nani nutuwos an, apkuran nu Migdol. **8** Elos mukuila liki Pi Hahiroth ac tusruktu kowos in oru na ma kowos wulela kac!" **25** Na fahsr sasla in Meoa Srusra nu in acn mwesis lun Shur. mukul ke sruf lal Gad ac Reuben elos fahk, "Moses, kut Tukun fahsr ke len tolu elos aktuktuk in acn Marah. **9** ac oru oana kom sapkin. **26** Mutan kiasr, tulik natusr, Liki acn we elos som nu Elim ac aktuktuk we, mweyen cow natusr, ac sheep natusr fah mutana inge ke siti in oasr unon in kof singoul luo ac sak palm itngoul we. acn Gilead. **27** A kut nukewa ac akola in som nu ke **10** Elos fahsr liki Elim ac aktuktuk apkuran nu ke Meoa mweun ye kolyuk lun LEUM GOD. Kut ac fahla alukela Srusra. **11** Acn in aktuktuk se lahos toko pa yen mwesis Infacl Jordan ac mweun, oana ke kom fahk." **28** Ouinge lun Sin. **12** Na toko elos aktuktuk Dophkah, **13** ac toko Moses el sang ma sap inge nu sel Eleazar, Joshua, ac in acn Alush, **14** ac toko in acn Rephidim, acn se ma mwet kol saya lun mwet Israel: **29** "Mukul ke sruf lun wangin kof elos in nim we. **15** Elos mukuiyak liki acn Gad ac Reuben fin fahsr aliki Infacl Jordan ac akola nu Rephidim ac som aktuktuk in acn mwesis lun Sinai. **16** ke mweun ke sap lun LEUM GOD, ac kowos fin eisla Elos som liki acn we nu in acn Kibroth Hattaavah. **17** Tok acn sac ke sripen kasru lalos, na kowos fah sang nu elos som ac aktuktuk in kais sie acn inge: Hazeroth, **18** selos acn Gilead tuh in ma lalos. **30** Tusruktu elos fin tia Rithmah, **19** Rimmom Perez, **20** Libnah, **21** Rissah, **22** fahla alukela Infacl Jordan ac wi kowos mweun, elos ac Kehelathah, **23** Eol Sheper, **24** Haradah, **25** Makheloth, fah eis na acn selos inmasrlowos fin acn Canaan." **31** **26** Tahath, **27** Terah, **28** Mithkah, **29** Hashmonah, **30** Mukul ke sruf lun Gad ac Reuben elos topuk, "Kut ac oru Moseroth, **31** Bene Jaakan, **32** Hor Haggidgad, **33** oana ma LEUM GOD El sapkin. **32** Ye kolyuk lal, kut fah Jobtahath, **34** Abronah, **35** Ezion Geber, **36** acn mwesis fahla aliki nu in facl Canaan ac mweun, tuh acn inge lun Zin (pa ingan acn Kadesh), **37** ac Eol Hor, sisken na kutulap in Infacl Jordan in ma lasr." **33** Ouinge Moses el facl Edom. **38** Aaron mwet tol el fanyak nu fin mangon oakiya acn nukewa ke facl sel Tokosra Sihon lun acn Eol Hor, oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel, ac el Amor, ac facl sel Tokosra Og lun acn Bashan, weang siti misa we ke len se oemeet in malem se aklimekosr ke srisrik ac acn nukewa ma raunela, tuh in ma lun sruf lun yac akangngaul tukun mwet Israel elos illa liki acn Egypt. Gad ac Reuben ac tafu sruf lal Manasseh. **34** Srfu lun **39** Aaron el yac siofok longoul tolu ke el misa Fineol Hor. Gad sifil musaela pot ku in siti Dibon, Ataroth, Aroer, **35** **40** Tokosra lun Arad, su oan layen eir in acn Canaan, Atroth, Shophan, Jazer, Jogbehah, **36** Beth Nirrah, ac el lohngak lah mwet Israel apkuranme. **41** Mwet Israel Beth Haran. **37** Srfu lun Reuben sifil musaela Heshbon, elos mukuiyak liki Eol Hor ac aktuktuk Zalmonah. **42** Elealeh, Kiriathaim, **38** Nebo, Baal Meon (ayaolla inen acn se inge), ac Sibmah. Elos sang ine sasu nu ke siti **43** Oboth, **44** mahnum Abarim in acn Moab, **45** Dibon Gad, ma elos sifil musaela. **39** Sou lulap lal Machir, wen natul Manasseh, mweun ac eisla acn Gilead, ac elos lusla acn Gilead nu sin sou lal Machir, ac elos muta we. **40** Ke ma inge Moses el sang **46** Almon Diblathaim, **47** Fineol Abarim, apkuran nu sasnu kuto siti **48** ac in acn tupasrpasr Moab su oan layen mwet Amor su muta we. **40** Ke ma inge Moses el sang **49** inmasrlon acn Gilead nu sin sou lal Machir, ac elos muta we. **41** Beth Jeshimoth na nwe infahfhal Acacia in acn mwesis Jair, ke sruf lal Manasseh, el mweun ac sruoysa kutu siti **50** In acn mwesis lun Moab sisken Infacl srisrik we, ac sang ine sasu se inge nu kac: "Siti Srisrik Jordan tulanang acn Jericho, LEUM GOD El kaskas nu lun Jair." **42** Nobah el mweun ac sruoysa acn Kenath ac **51** "Kaskas nu sin mwet Israel, ac siti srisrik raunela, ac sang inel sifacna nu ke acn inge: Nobah.

33 Ma simla inge fahkak inen acn ma mwet Israel aktuktuk we tukun elos fahsr liki acn Egypt ke sruf lalos ye kolyuk lal Moses ac Aaron. **2** Moses el simusla inen kais sie acn ma elos tulokunak lohm nuknuh selos we, oana ma LEUM GOD El sapkin. **3** Mwet Israel elos som liki Egypt ke len aksingoul limekosr in malem se meet in yac, len se tukun Kufwen Alukela se oemeet. Ye karinginyuk lun LEUM GOD elos illa liki siti Rameses ye mutun mwet Egypt, **4** su pikin wounse mukul natulos ma LEUM GOD El uniya. LEUM GOD El oru ouinge in akkalemye lah El arulana ku liki god lun acn Egypt. **5** Mwet Israel som liki acn Rameses ac tulokunak nien aktuktuk lalos Sukkoth. **6** Nien aktuktuk lalos aktuoa pa in acn Etham sisken yen mwesis. **7** Liki acn sac elos folokla nu Pi Hahiroth, kutulap in Baal Zephon, ac aktuktuk

ac utyak nu in facl Canaan, **52** kowos in lusak mwet nukewa we. Kunausla ma sruloala lalos nukewa — ma orekla ke eot ac ma orekla ke osra — wi acn in alu lalos nukewa. **53** Sruoysa facl sac ac oakwuki we, mweyen nga sot acn we tuh in ma suwos. **54** Kitalik acn we ke fa, nu sin sruf ac sou lowos nukewa. Sang ipin acn ma yohk nu sin sruf ma yohk, ac ipin acn ma srik nu sin sruf ma srik. **55** Kowos fin tia lusla mwet nukewa su muta we, na mwet lula uh ac fah arulana aklokoaloyke kowos, oana kutuk in atronmotowos, ku oana sak ma oasr otuh kac inpuipowos, na tok elos ac foroht lain kowos. **56** Kowos fin tia luselosla, na nga ac kunauksowosla oana ke nga akoo in kunauselosla."

34 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses ac fahk, **2** "Sang oakwuk inge nu sin mwet Israel: Ke kowos ac utyak nu Canaan, facl se ma nga asot nu suwos, pa inge masrol nu ke acn lowos. **3** Masrol ke layen

eir ac som nwe ke yen mwesis Zin wi na masrol nu itukyang nu sin mwet Levi fah lumweyuk fal nu ke lulan Edom. Siska kutulap pa mutawauk e ke layen eir ke acn lun sruf sac." 9 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, Meoa Misa. 4 Na ac fah kuhfla nu eir nu ke Innek In 10 elan fahk nu sin mwet Israel: "Pacil se kowos alukela Utay Nu Akrabbim, ac som sasla acn Zin na nwe ke infaci Jordan nu in acn Canaan, 11 kowos fah srela kutu sun eir in acn Kadesh Barnea. Na ac fah kuhfwak nu siti uh in nien molela, ma sie mwet el ac ku in kaing nu roto epang nu Hazar Addar ac fahla nwe Azmon, 5 yen we el fin uniya sie mwet ke el tia oru in oaya. 12 Ke el se ma ac kuhfla nu infahfhal nu ke masrol lun Egypt, muta in acn se inge, el ac tia sangeng sin sou lun mwet ac safla ke Meoa Mediterranean. 6 "Masrol layen nu infaci Jordan nu in acn Canaan, 15 Siti onkosr inge ac fah acn in wikkla lun mwet Israel, ku roto pa Meoa Mediterranean. 7 "Masrol layen nu epang akmas, fah tia anwuki meet liki nununkeyuk el ye mutun uh ac fah suwosme Meoa Mediterranean nwe Fineol mwet uh. 13 Sulela siti in molela onkosr: 14 tolu siti uh in Hor 8 ac ut we lac ke Innek In Utay Nu Hamath, na sifil fahla nwe Zedad 9 ac nu Ziphron, na fahla safla ke acn Hazar Enan. 10 "Masrol layen nu kutulap ac fah oayapa mwetsac su mutangan aktuktuk yuruwos uh, ku mutawauk Hazar Enan fahla nwe Shepham. 11 Na ac fah oautui nu eir som nwe Harbel, kutulap in acn Ain, ac su uniya mwet ke onglia ouiya, ac ku in kaing nu in sie suwoslana nu infulan eol kutulap in Lulu Galilee, 12 na sin siti inge. 16 "Tusruktu sie mwet fin srngil sie mwet ke fahla eir lac ke Infaci Jordan nwe ke Meoa Misa. "Pa soko polo osra ac mwet sac misa, el mwet akmas. Sie inge masrol akosr lun acn suwos uh." 13 Na Moses el fahk nu sin mwet Israel, "Pa inge facl se su kowos ac eis tukya sie mwet ke sie eot inpaol ac mwet sac misa, el ke susfa, ma LEUM GOD El sang nu sin sruf eu tafu mwet akmas. Sie mwet akmas enenu in anwuki. 18 Ku lun Israel. 14 Sruf lal Reuben ac sruf lal Gad ac tafu orekia ke sak, ac mwet sac misa, na el sie mwet akmas. Sie mwet akmas enenu in anwuki. 19 Ma kunen sou se tulanang Jericho." 16 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 17 "Eleazar mwet to, ac Joshua wen natul Nun, fah kitalik strunga sie mwet ac unilya ke sinukunilla nu ten, ku tunganlilya, 21 ku fiskilya, oasr mwatal ke akmas, ac el ac LEUM GOD El sulela: Sruf Mwet Kol Judah Caleb, wen natul Jephunneh Simeon Shelumiel, wen natul Ammihud fah anwuki. Ma kunen sou se ma foto emeet nu sin mwet misa sac, in uniya mwet akmas sac. El fin konalak, Benjamin Elidad, wen natul Chislon Dan Bukki, wen natul Jogli Manasseh Hanniel, wen natul Ephod Ephraim akmas sac. El fin konalak, elan unilya. 20 "Mwet se fin Kemuel, wen natul Shiptan Zebulun Elizaphan, wen natul Parnach Issachar Paltiel, wen natul Azzan Asher Ahihud, wen natul Shelomi Naphtali Pedahel, wen natul Ammihud 29 Pa inge mwet ma LEUM GOD El srsrngiya in kitalik acn nu sin mwet Israel in facl Canaan.

35 In acn mwesis iun Moab sisken Infaci Jordan tulanang acn Jericho, LEUM GOD El fahk nu sel Moses, 2 "Fahk nu sin mwet Israel lah elos enenu in sang kutu siti in acn ma elos eis lalos nu sin mwet Levi tuh elos in muta we, wi pac acn tupasrpasr ma raunela ac yohk mah we. 3 Siti inge ac fah ma lun mwet Levi, ac elos fah muta we. Acn ma yohk mah we inge ac fah nien tohf cow ac kain kosro nukewa natulos. 4 Acn in tohf kosro uh ac mutawauk sisken pot lun siti uh fahla yact lumfoko ke siska akosr kewa. 5 Na ac orala sie acn maspang ma srikasrak kac uh oasr ke sie tausin yact ke siska kewa, ac siti uh ac oan infulwa. 6 Kom fah sang onkosr siti nu sin mwet Levi tuh in siti in molela, tuh sie mwet fin uniya sie pac mwet ke onglia ouiya, elan ku in kaing nu we. In weang siti inge, sang pac angngaul luo siti an nu selos, 7 wi acn tupasrpasr ac yohk mah we ma oan raunela. Siti angngaul oalkosr nufon fah ma lun mwet Levi. 8 Pisen siti in acn lun kais sie sruf ma ac

sang mani molel in folok nu acn sel meet liki Mwet Tol Fulat el misa. 33 Kowos fin oru lumah se inge, kowos ac akfohkfokyela facl ma kowos muta we uh, mweyen akmas uh el akfohkfokyela acn. Mwet akmas sac fin tia misa, na wangin pac sie inkanek in aknasnasyela acn se ma sie mwet el anwuki we. 34 Nikmet akfohkfokyela facl se ma kowos muta we uh, tuh nga LEUM GOD, ac nga muta inmasrlon mwet Israel."

36 Mwet nukewa su sifén sou ke sou lulap lun Gilead, wen natul Machir ac nutin natul Manasseh wen natul Joseph, elos som nu yorol Moses ac mwet kol saya. 2 Elos fahk, "LEUM GOD El sap kom in kitalik facl se inge nu sin mwet Israel ke fa. El oayapa sapkin nu sum in sang acn lun Zelophehad, mwet wiasr, nu sin acn natul. 3 Tusruktu, esam lah elos fin payukyak sin mukul in sienia sruf, na acn lalos ac fah ma lac lun sruf sac, ac lupa nufon se ituku lasr inge ac srikeni. 4 Ke Yac in Folokyang — pacl se ma acn nukewa ma tuh kukakinyukla ac enenu in sifilpa utukeni nu yurin mwet ma la meet ah — na mwe usru lun acn natul Zelophehad ac tuh weang acn lun sruf ma elos payuk nu se nwe tok, na ac fah wanginla liki acn lasr uh." 5 Ke ma inge Moses el fahk nu sin mwet Israel ma LEUM GOD El sapkin inge. El fahk, "Ma mwet in sruf lal Manasseh inge fahk uh pwaye. 6 Ouinge LEUM GOD El fahk mu acn natul Zelophehad elos sukosok in payuk sin kutena mwet elos lungse, tusruktu inmasrlon na mwet in sruf lalos sifacna. 7 Acn sin mwet Israel nukewa ac fah karinginyuk tuh in oanna ke sruf lal. 8 Mutan nukewa ma oasr mwe usru lal ke sie sruf lun Israel, enenu na in payuk sin sie mukul in sruf sacn. In ouiya se inge kais sie mwet Israel fah usru acn lun papa matu tumal. 9 Na acn uh ac tia som liki sie sruf nu ke sie pacna sruf. Kais sie sruf ac fah sruokyana acn lal uh." 10 Acn natul Zelophehad elos oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. 11 Ouinge Mahlah, Tirzah, Hoglah, Milcah, ac Noah, eltal payukyak sin wen nutin tamulel lun papa tumalos. 12 Elos payuk sin mwet in sruf lun fwiilin tulik natul Manasseh wen natul Joseph, ac acn selos uh oanna in sruf lun papa tumalos. 13 Pa inge ma sap ac ma oakwuk ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses, su ma nu sin mwet Israel, in acn mwesis lun Moab sisken infacl Jordan tulanang acn Jericho.

Deuteronomy

1 Pa inge kas lal Moses nu sin mwet Israel ke paci se elos oasr yen mwestis, kutulap in Infacl Jordan. Elos muta ke Infahlfal lun Jordan tulanang acn Suph, inmasrlon siti Paran ac siti Tophel, Laban, Hazeroth, ac Dizahab. (2 Mwet uh fahsr ut ke fulan eol Edom ke lusen len singoul sie, Fineol Sinai nu Kadesh Barnea.) 3 Ke len se emeet in malem aksingoul sie ke yac akangngaul tukun elos illa liki acn Egypt, Moses el fahkang nu sin mwet uh ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin elan fahk nu selos. 4 Ma se inge sikiyak tukun LEUM GOD El kutangulla Tokosra Sihon lun mwet Amor su leumi siti Heshbon, ac Tokosra Og lun Bashan su leumi siti Ashtaroth ac Edrei. 5 Mwet uh srakna muta kutulap in Infacl Jordan in faci sin mwet Moab ke Moses el mutawauk in aketeya ac lutu ke ma sap lun God. El fahk, 6 "Ke kut srakna muta ke Eol Sinai, LEUM GOD lasr El fahk nu sesr, 'Fal tari muta lowos ke eol soko inge. 7 Tuleya lohm nuknuh suwos an ac mukuiyak. Fahsr nu infulan eol lun mwet Amor ac nu ke acn nukewa ma raunela — nu Infahlfal Jordan, nu infulan eol uh ac acn tupaspasr uh, nu ke acn ma oan layen eir, ac nu ke weacn Meoa Mediterranean. Fahsr nu in faci Canaan ac alukeot pac Eol Lebanon, som na nwe ke Infacl lulap Euphrates. 8 Acn inge nukewa pa nga, LEUM GOD, wulela kac in sang nu sin papa matu tomonos: Abraham, Isaac, ac Jacob, ac nu sin fwilin tulik natulos. Fahlia ac eis lowos." 9 Moses el fahk nu sin mwet uh, "Ke kut srakna muta Eol Sinai nga tuh fahk nu suwos, 'Arulana upala nu sik in kol u lulap se inge. Nga tia ku in mukena oru. 10 LEUM GOD lowos El oru kowos in arulana pus, oana itu inkusrao uh. 11 Lela LEUM GOD lun papa matu tomonos Elan akpusye kowos paci tausin yohk liki inge, ac akinsewoye kowos, oana ke El tuh wulela kac! 12 Tusruktu nga ac mukena aksuwosye alein lowos uh fuka? 13 Sulela kutu mwet lalmwetmet, mwet etauk ac mwet pah, liki kais sie sruf lowos, ac nga ac fah oru tuh elos in mwet kol lowos." 14 Na kowos tuh insese mu wona in orek ouinge. 15 Ke ma inge nga eis mwet lalmwetmet ac pah ma kowos tuh sulela in sruf lowos uh, ac nga oru tuh elos in mwet kol lowos. Kutu selos leum fin tausin, kutu leum fin foko, kutu fin lumngaul, ac kutu fin singoul. Nga oayapa srisrnyia kutu mwet pwapa saya in sruf nukewa. 16 "In paci sac nga tuh fahk nu selos, 'Porongo alein ma ac sikiyak inmasrlon mwet lowos. Oru nununku lowos ke alein inge nukewa in suwos, finne ma sin mwet lowos sifacna, ku ma sin mwetsac su muta inmasrlowos. 17 Nimet wiwi mwet ke wotela lowos an. Kowos in nununku mwet nukewa oana sie ac nimet suk lahu. Nimet tupwek sin kutena mwet, mweyen ma kowos wotela uh ma sin God me. Fin oasr alein upala nu suwos, use nu yuruk ac nga fah wotela." 18 In paci sacn pacna, nga tuh sot nu suwos

kas in lutu nu ke ma nukewa saya ma kowos in oru. 19 "Kut orala ma LEUM GOD El sapkin nu sesr. Kut som liki Eol Sinai ac fahsr sasla yen mwesis na lulap sac su oasr mwe aksangeng puspis we, ke kut ut ke inkaneke fulan eol lun mwet Amor. Na ke kut sun acn Kadesh Barnea, 20 nga tuh fahk nu suwos, "Kowos sun tari fulan eol sin mwet Amor, su LEUM GOD lasr El ase nu sesr. 21 Liye, LEUM GOD lowos El asot faci se inge lowos. Utyak oakikowosi we, oana LEUM GOD lun papa matu tumasr El wulela kac. Nikmet sangeng ku alolo." 22 "A kowos tuku nu yuruk ac fahk, 'Wona kut in supwala kutu mukul ah in som meet liki kut in kalgnei acn sac, elos in mau fahk nu sesr lah siti fuka ingo, ac pia inkaneke fal kut in ut we.' 23 "Nga insese nu ke nunak sac, na nga sulela mwet singoul luo, kais sie ke kais sie sruf. 24 Elos som nu infulan eol uh nwe ke elos sun Infahlfal Eshcol, ac irong acn we nukewa. 25 Elos foloko us kutu fokinsak ma elos konauk we, ac fahkak lah faci se su LEUM GOD lasr El ase in sesr ingo arulana wo fohk we. 26 "A kowos utuk nunak lain ma LEUM GOD lowos El sapkin, ac kowos srangesr utyak nu in faci sac. 27 Kowos torkaskas in lohm nuknuh suwos ac fahk, 'LEUM GOD El srungakut. El uskutme liki acn Egypt in tuh eiskutyang nu inpoun mwet Amor inge, elos in unikuti. 28 Efu ku kut in som nu we? Kut sangeng. Mwet ma kut supwala nu ingo fahk nu sesr lah mwet we elos arulana ku ac loes liki kut, oayapa pot in siti ma elos muta we uh arulana fulat nwe lucng. Elos liye pac mwet na yohk pisa we!" 29 "Tusruktu nga fahk nu suwos, 'Nimet sangeng sin mwet ingo. 30 "LEUM GOD lowos El ac fah kol kowos, ac El ac fah mweun keiwo, oana ke kowos liye ke El tuh oru in faci Egypt 31 ac yen mwesis. Kowos liye na lah fuka El uskowsome ac karingin kowos nwe ke kowos sun acn se inge, oana ke sie papa el kafisak wen natul.' 32 Tusruktu nga ne fahk ouinge, kowos srakna tia lulalfongi LEUM GOD, 33 El ne fahsr meet liki kowos in paci nukewa in suk acn ma kowos ac aktuktuk we. In akkalemye innek lowos, El fahsr meet liki kowos in sie sru in e ke fong, ac in sie sru in pikunyeng ke len. 34 "LEUM GOD El lohng torkaskas lowos ac kasrkusrak. Ouinge El fulahk mu, 35 'Wangin sie suwos ke fwil koluk se inge ac fah ilyak nu in faci se ma wo fohk we su nga tuh wulela in sang nu sin papa matu tomonos. 36 Caleb, wen natul Jephunneh, mukena ac fah utyak nu we. El srakna inse pwaye nu sik, ac nga fah sang acn ma el kalgneyuk we nu sel, ac nu sin fwilin tulik natul.' 37 Ke sripowos LEUM GOD El oayapa kasrkusrak sik ac fahk, 'Moses, kom ac fah tia pac ilyak nu in faci sac. 38 Joshua, wen natul Nun, mwet kasru lom, pa ac kol mwet Israel in eisla faci sac ac muta we. Na kom in akkeyal.' 39 "LEUM GOD El fahk nu sesr nukewa, 'Tulik nutuwos, su srakna sriklia in etu inmasrlon ma wo ac ma koluk, elos pa ac utyak nu in faci sac — tulik ma kowos tuh fahk mu ac sruhu sin mwet

lokoalok lowos. Nga fah sang facl sac nu selos, ac elos tuku liki acn Kadesh Barnea. Mwet mweun nukewa in fah eisla ac muta fac. 40 A funu kowos, forla ac folokla fwil sac misa nufon, oana ma LEUM GOD El tuh fahk. 15 nu yen mwesis ke inkanek nu Meoa Srusra.' 41 'Na LEUM GOD El nuna lainulos na nwe ke El kunauselosla kowos topuk ac fahk nu sik, 'Moses, kut orekma koluk nukewa. 16 "Tukun elos nukewa misa, 17 LEUM GOD lain LEUM GOD. Tusrukutu inge kut ac som mweun, in El fahk nu sesr, 18 'Misenge kowos ac fahsr sasla acn oana ke LEUM GOD lasr El sapkin.' Na kais sie suwos lun mwet Moab ke inkanek nu Ar. 19 Na kowos ac tuh akola in mweun, ac nunku mu ac fisrasr in utyak fah apkuran nu ke facl sin mwet Ammon, su fwilin tulik eisla fulan eol uh. 42 "Tusrukutu LEUM GOD El fahk nu natul Lot. Nikmet aklokoalokyatos ku mweun nu selos, sik, 'Fahk nu selos elos in tia som mweun, mweyen nga mweyen nga ac tia sot kutena acn lowos ke acn ma nga ac tia welulos, ac mwet lokoalok lalos ac kutangulosla!' sang tari nu selos." (20 Facl se inge oayapa eteyuk 43 Nga tuh fahk nu suwos ma LEUM GOD El fahk, a mu facl sin mwet Rephaim, inen mwet ma tuh muta kowos tiana lungse lohng. Kowos utuk nunak lainul, ac we meet, a mwet Ammon uh pangnolos Zamzummim. ke nunak keke lowos kowos utek na nu infulan eol uh. 21 Elos arulana loes, oana mwet Anak. Oayapa elos 44 Na mwet Amor su muta infulan eol uh elos ilme lain arulana pus, ac sie un mwet na fokoko. Tusrukutu LEUM kowos oana un loang in eir uh. Elos ukwe kowos na GOD El kunauselosla, tuh mwet Ammon in eisla acn nwe Hormah, ac kutangkowosla infulan eol Edom. 45 selos ac oakwuki fac. 22 LEUM GOD El tuh oru ouiya se Na kowos tuh foloko ac wowoyak nu sin LEUM GOD in pacna inge nu sin mwet Edom, fwilin tulik natul Esau, su suk kasru, tusrukutu El tiana porongekowos ku lohwot nu muta infulan eol lun Edom. El kunausla mwet Hor, ac oru suwos. 46 "Ouinge, tukun kut tuh muta Kadesh ke sie tuh mwet Edom in eisla acn selos ac oakwuki we, ac pacl na loeloes,

2 kut forla ac folokla nu yen mwesis, ke inkanek nu inalok ke Meoa Srusra, oana LEUM GOD El sapkin, ac kut sisla pacl loeloes in foroh forma infulan eol lun Edom. 2 Na LEUM GOD El fahk nu sik mu 3 fal tari pacl kut forfor infulan eol ingo, ac kut enenu in som nu epang. 4 El fahk nu sik ngan sot nu suwos kas inge: 'Kowos akuranna fahsr sasla infulan eol Edom, facl sin fwilin tulik natul Esau, su mwet liwos. Elos ac fah sangeng suwos, 5 tusrukutu nik kowos aklokoalokyatos, mweyen nga fah tia sot kuta srisrik acn lalos nu suwos, finne square foot se. Nga sang tari acn Edom tuh in ma lun mwet ke fwilin tulik natul Esau. 6 Kowos ku in moul mongo nowos ac kof nimowos selos.' 7 "Esam lah LEUM GOD lowos El akinsewowyoe kowos in ma nukewa kowos oru. El karingin kowos in forfor lowos yen mwesis lulap se inge. El wi kowos ke yac angngaul inge, ac sot ma nukewa kowos enenu. 8 "Na kut mukuiyak ac som liki inkanek ma som liki siti Elath ac Eziongeber nu ke Meoa Misa, na kut kuhfla nu kuta epang in som nu Moab. 9 LEUM GOD El fahk nu sik, 'Nimet aklokoalokyte mwet Moab, su fwilin tulik natul Lot, ac niemet mweun nu selos. Nga sang tari siti Ar nu selos, ac nga ac tia sot nu suwos kutena acn selos." (10 Sie un mwet na yohk pisa pangpang mwet Emim muta in acn Ar meet. Elos mwet na loeska oana mwet Anak, sie pacna un mwet yohk pisa. 11 Kutu mwet uh pangon mwet Emim ac mwet Anak ke e se inge: Rephaim. Tusrukutu mwet Moab uh pangnolos Emim. 12 Mwet Hor elos tuh muta Edom in pacl meet, tusrukutu fwilin tulik natul Esau luselosla, kunausla mutunfacl selos, ac oakwuki we, oapana ma mwet Israel elos tuh oru tok ke elos lusla mwet lokoalok lalos liki acn ma LEUM GOD El tuh sang selos.) 13 "Na kut alukeot Infacl Zered, oana LEUM GOD El sapkin nu sesr. 14 Ma inge sikiyak yac tolngoul oalkosr tukun kut tuku liki acn Kadesh Barnea. Mwet mweun nukewa in fah eisla ac muta fac. 40 A funu kowos, forla ac folokla fwil sac misa nufon, oana ma LEUM GOD El nuna lainulos na nwe ke El kunauselosla kowos topuk ac fahk nu sik, 'Moses, kut orekma koluk nukewa. 16 "Tukun elos nukewa misa, 17 LEUM GOD lain LEUM GOD. Tusrukutu inge kut ac som mweun, in El fahk nu sesr, 18 'Misenge kowos ac fahsr sasla acn oana ke LEUM GOD lasr El sapkin.' Na kais sie suwos lun mwet Moab ke inkanek nu Ar. 19 Na kowos ac tuh akola in mweun, ac nunku mu ac fisrasr in utyak fah apkuran nu ke facl sin mwet Ammon, su fwilin tulik eisla fulan eol uh. 42 "Tusrukutu LEUM GOD El fahk nu natul Lot. Nikmet aklokoalokyatos ku mweun nu selos, sik, 'Fahk nu selos elos in tia som mweun, mweyen nga mweyen nga ac tia sot kutena acn lowos ke acn ma nga ac tia welulos, ac mwet lokoalok lalos ac kutangulosla!' sang tari nu selos." (20 Facl se inge oayapa eteyuk 43 Nga tuh fahk nu suwos ma LEUM GOD El fahk, a mu facl sin mwet Rephaim, inen mwet ma tuh muta kowos tiana lungse lohng. Kowos utuk nunak lainul, ac we meet, a mwet Ammon uh pangnolos Zamzummim. ke nunak keke lowos kowos utek na nu infulan eol uh. 21 Elos arulana loes, oana mwet Anak. Oayapa elos 44 Na mwet Amor su muta infulan eol uh elos ilme lain arulana pus, ac sie un mwet na fokoko. Tusrukutu LEUM kowos oana un loang in eir uh. Elos ukwe kowos na GOD El kunauselosla, tuh mwet Ammon in eisla acn nwe Hormah, ac kutangkowosla infulan eol Edom. 45 selos ac oakwuki fac. 22 LEUM GOD El tuh oru ouiya se Na kowos tuh foloko ac wowoyak nu sin LEUM GOD in pacna inge nu sin mwet Edom, fwilin tulik natul Esau, su suk kasru, tusrukutu El tiana porongekowos ku lohwot nu muta infulan eol lun Edom. El kunausla mwet Hor, ac oru tuh mwet Edom in eisla acn selos ac oakwuki we, ac elos srakna muta we nwe inge. 23 Acn ma oan weacn Meoa Mediterranean oakwuki tari sin mwet tuku liki tuka Crete. Elos onela mwet Avvim, su mwet na pwaye we, ac eisla acn nukewa lalos, som na nwe siti Gaza in acn eir.) 24 "Tukun kut fahla sasla Moab, LEUM GOD El fahk nu sesr, 'Inge, fahsrot alukela Infacl Arnon. Nga ac eisalot Sihon, tokosra lun mwet Amor ke siti Heshbon, nu inpwous wi pac facl sel. Kowos in mweunel, ac mutawauk in muta fin acn sel. 25 Misenge lac, nga ac oru mutanfahl nukewa in sangeng suwos. Mwet nukewa fah rarrar ac sangeng ke elos ac lohng keiwo.' 26 "Na nga supwala kutu mwet utuk kas yen mwesis Kedemoth lac nu yorol Tokosra Sihon lun Heshbon, ke kas in akmisye inmasrlosr inge: 27 'Lela nu sesr in fahsr sasla acn sum uh. Kut ac fahsma ke inkanek lulap uh, ac tiana kuhfla liki. 28 Kut ac moli mwe mongo nasr ac kof nimasr. Ma sefanna kut enenu uh pa kut in fahla fin acn sum an, 29 nwe ke kut alukela Infacl Jordan nu in facl se LEUM GOD El ase in lasr. Tulik natul Esau su muta Edom, ac mwet Moab su muta Ar, elos lela kut in alukela facl selos.' 30 Tusrukutu Tokosra Sihon el tia lela kut in fahsr sasla fin facl sel. LEUM GOD lowos El akupaye insial in lain kowos, kut in mau ku in kutangulla ac eisla facl sel, su kut srakna muta fac nwe misenge. 31 "Na LEUM GOD El fahk nu sik, 'Liye, nga oru tuh Tokosra Sihon ac acn sel uh in munas suwos. Sruokya acn sel an ac muta fac.' 32 Tokosra Sihon el tufokme wi mwet lal nukewa in mweuni kut apkuran nu ke siti Jahaz, 33 tusrukutu LEUM GOD lasr El eisalosme nu inpaosr, ac kut unilya, wi wen natul ac mwet lal nukewa. 34 In pacl sac pacna, kut sruokya ac kunausla siti nukewa, ac unilya mwet nukewa: mukul, mutan, ac tulik. Wangin mwet moul. 35 Kut usla kosro nukewa ac ma saok nukewa in siti lalos. 36 LEUM GOD lasr El kasrekut in sruokya siti nukewa, mutawauk Aroer sisken Infahlfal Arnon, wi siti se ma oan

ifulwen infahlfal uh, som na nwe Gilead. Wangin siti ma kalkalyak ku, upa nu sesr in eisla. 37 Tusruktu kutia som apkuran nu ke acn lun mwet Ammon, ku nu ke pe Infac Jabbok, ku nu ke siti infulan eol uh, ku nu ke kutena acn ma LEUM GOD El sap kut in tia som nu we.

3 "Toko, kut mukuiyak ac som nu epang ke inkaneke nu Bashan, ac Tokosra Og el tufokme wi mwet lal nukewa in mweuni kut apkuran nu ke siti Edrei. 2 Tusruktu LEUM GOD El fahk nu sik, 'Nimet sangeng sel. Nga ac eisalot, mwet lal, ac acn lal nukewa nu inpoum. Oru nu sel oana ke kom oru nu sel Tokosra Sihon lun mwet Amor su leum in Heshbon.' 3 'Ouinge LEUM GOD El eisalma Tokosra Og nu inpaosr pac, ac kut onelosla nukewa. 4 Kut sruokeya siti lal nukewa in pacl sac — wangin sie acn lal kut tia eisla. Oasr siti onngoul kut sruokeya — acn Argob nufon, su Tokosra Og lun Bashan el leumi. 5 Siti inge nukewa orekla ku ke pot fulat, ac ipinsak na lulap pa sang laki srungul ke mutunpot uh, ac oasr pac siti srisrik ma wangin pot kac. 6 Kut kunausla siti nukewa ac onela mukul, mutan, ac tulik nukewa, oana ke kut tuh oru nu ke siti lal Tokosra Sihon lun Heshbon. 7 Kut usla kosro nukewa ac ma saok nukewa in siti lalos. 8 "In pacl sac, kut eisla sin tokosra luo lun mwet Amor inge, acn nukewa kutulap in Infac Jordan, mutawaauk Infac Arnon lac nwe ke Eol Hermon. (9 Mwet Sidon elos pangon Eol Hermon "Eol Sirion" ac mwet Amor elos pangon "Eol Senir.") 10 Kut eisla acn nukewa sel Tokosra Og lun Bashan: siti nukewa yen tupasprashuh, wi acn nukewa lun Gilead ac Bashan, som na nwe ke siti Salechac ac Edrei, su oan kutulap." (11 Tokosra Og pa safla ke mwet ma pangpang Rephaim. Box in misa lal orekla ke eot, fit onkor sralap ac apkuran in fit singoul akosr lusa, fal nu ke srikasrak oakwuki in pacl sac. Box sac srakna ku in liyeyuk in siti Rabbah lun mwet Ammon.) 12 "Ke kut eisla acn inge, nga sang nu sin sruf lal Reuben ac sruf lal Gad acn nukewa epang in siti Aroer apkuran nu Infac Arnon, ac kutu ipin acn ke fulan eol lun Gilead, wi siti we. 13 Nga sang nu sin tafu sruf lal Manasseh acn lula Gilead ac oayapa acn Bashan nufon, acn ma Tokosra Og el tuh leumi, aok, nufonna acn Argob." (Eteyuk acn Bashan mu acn sin mwet Rephaim. 14 Jair, sie mwet in sruf lal Manasseh, el eis acn Argob, nufon — acn inge pa Bashan, som na nwe ke masrol lun Geshur ac Maacah. El sang inel sifacna nu ke acn inge, na srakna pangpang acn we "Siti Srisrik lal Jair.") 15 "Nga sang Gilead nu sin sou lal Machir in sruf lal Manasseh. 16 Ac nu sin sruf lal Reuben ac sruf lal Gad nga sang acn nukewa inmasrlon Gilead lac nu Infac Arnon. Infulwen infac soko ah pa masrol lalos nu layen eir, ac masrol layen nu epang pa Infac Jabbok, su sie ip kac pa masrol lun mwet Ammon. 17 Ke layen nu roto, acn selos fahla na nwe Infac Jordan, layen epang mutawaauk meoa Galilee ac putati nwe Meoa Misa nu eir, na fahla nu pe eol Pisgah layen kutulap. 18 "In pacl sac

pacna, nga sapkin nu selos mu, 'LEUM GOD lasr El sot facl kutulap in Infac Jordan tuh in ma lowos. Inge sang kufwen mweun nu sin mwet mweun lowos, ac supwalosla in fahsr sasla Infac Jordan meet liki sruf lun Israel ngia, in kasrelas eis facl sac lalos. 19 Mutan kiowos, tulik nutuwos, ac kosro nutuwos fah tia wi som, a elos in mutana ke siti ma nga sot nu suwos. Nga etu lah pukanten kosro nutuwos. 20 Kasru mwet Israel wiowos nwe ke elos eis acn selos ma LEUM GOD El ac sang lalos ke layen roto in Infac Jordan, nwe ke LEUM GOD El oakelosi in muta in misla, oana ke El oru tari nu suwos inge. Na toko, kowos fah ku in foloko nu yenu, nu ke acn ma nga sot lowos.' 21 "Na nga fahkang nu sel Joshua: 'Kom liye tari ma nukewa ma LEUM GOD lom El oru nu sel Tokosra Sihon ac Tokosra Og, ac El ac fah oru oapanu nu sin tokosra nukewa ke acn ma kom ac mweuni uh. 22 Nitmet sangeng selos, tuh LEUM GOD lom El ac fah mweun keim.' 23 "In pacl sac, naga kwafeang in pre ac fahk, 24 'O LEUM GOD Fulatlana, nge etu lah kom tufahna mutawaauk in akkalemye nu sik lulan ku lom ac fulat lom. Wangin sie god inkusrao ku fin faclu su ku in oru orekma kulana oana ma kom oral!' 25 LEUM GOD, lela nu sik in fahsr alukela Infac Jordan, ac liye facl wo se layeno ingo, oayapa fulan eol kato we ac fineol lun acn Lebanon.' 26 "Tusruktu ke sripowos, LEUM GOD El mulat sik ac tia lungse porongeyu. A El fahk, 'Tari! Nitmet sifilpa fahk! 27 Fanyak nu fin mangon Eol Pisgah ac geteta nu epang ac nu eir, nu kutulap ac nu roto. Liye akwoya, mweyen kom ac koflana alukela Infac Jordan. 28 Sang kas in kasru nu sel Joshua ac akkeye nunak lal, mweyen el pa ac kol mwet uh in alukela Infac Jordan ac oakwuki in acn ma kom getet liye ingo.' 29 "Ouinge kut mutana infahlfal se tulanang siti Bethpeor."

4 Na Moses el fahk nu sin mwet uh, "Akos ma sap ac oakwuk nukewa ma nga lutti kowos kac, na kowos fah ku in moul ac muta fin facl se su LEUM GOD lun papa tomoisos El sot nu suwos. 2 Nik kowos laesla kutena ma nu ke ma nga sapkin nu suwos, ac nik kowos eisla kutena ma liki. Akos ma sap nukewa lun LEUM GOD lowos ma nga sot nu suwos. 3 Kowos sifacna liye ma LEUM GOD El tuh oru Fineol Peor. El onelosla nukewa su alu nu sel Baal we, 4 a kowos nukewa su inse pwaye nu sin LEUM GOD lowos, kowos srakna moul nwe misenge. 5 "Nga tuh lutti kowos ma sap nukewa, oana ke LEUM GOD luk El fahk ngan oru. Kowos in akos ma sap inge in facl se su kowos apkuran in mweuni in eisla lowos. 6 Ke kowos oaru in liyaung ma sap inge, ac fah akkalemye nu sin mwet in mutunfacl saya lulan lalmwetmet lowos. Ke pacl elos ac lohng ma sap inge, elos ac fahk, 'Seyal yohk lalmwetmet ac etauk lun mutunfacl lulap se inge!' 7 "Wangin kutena mutunfacl, finne arulana yohk, oasr god se su apkuran nu selos ke pacl elos enenu, in oana LEUM GOD lasr El apkuran nu sesr. El topuk kut pacl nukewa kut pang nu sel. 8 Wangin

kutena mutunfacl, finne yohk, oasr ma sap lalos arulana suwos, oana ma sap nga lutu nu suwos misenge. **9** **28** In acn ingo, kowos ac kulansupu god su orekla ke Kowos in arulana taran ac karinganang tuh kowos in tia poun mwet — god sak ac eot, god su tia ku in liye ku mulkunla ma kowos sifacna liye ke motowos, ke lusen lohng, su tia ku in mongo ku ngok ma uh. **29** Kowos moul lowos nufon. Srumun nu sin tulik nutuwos ac nu sin ac fah suk LEUM GOD lowos we, ac kowos fin sokol tulik nutin tulik nutuwos. **10** ke len se kowos tuh tu ye ke insiowos nufon, kowos fah konalak. **30** Pacl kowos mutun LEUM GOD lowos Fineol Sinai, ke El fahk nu sik, sun mwe ongoiya, ac ma upa igan sifyak nu suwos, 'Eisani mwet uh nu sie. Nga lungse elos in lohng ma na tok kowos ac fah forla nu sin LEUM GOD ac aksol. nga ac fahk uh, ouinge elos ac fah ku in lutlut in akosyu **31** El sie God pakoten. El ac fah tia kunauskowosla ku ke lusen moul lalos, ac oapaya loteang tulik natulos in fahsriki kowos, ac El ac fah tia mulkunla wuleang se su akosyu.' **11** "Srumun nu sin tulik nutuwos ke pacl se El sifacna orala yurin mwet matu lowos meet ah. **32** kowos tuh som tu pe eol soko ah, su nukla ke kulasir "Suk ke sramsram matu, ke pacl loeloes somla, meet matoltol ac lohsr, ac e uh firir nwe lucng. **12** Srumun liki kowos isusla, ke God El tufahna orala mwet faclu. nu selos lah LEUM GOD El tuh kaskas nu suwos liki Suk pac fin faclu nufon. Ku nu oasr ma yohk oana inge e sac, ac kowos lohng pusraci a tiana liyal in kutena sifyak meet? Nu oasr mwet lohng kutena ma ouinge? lumah. **13** El fwackot nu suwos ma kowos enenu in oru **33** Ya nu oasr mwet moul na tukun elos lohng sie god in karinganang wuleang ma El orala inmasrlowos — sramsram nu selos liki sie e, oana kowos? **34** Ya nu kowos in akos Ma Sap Singoul, su El simusla fin eot oasr kutena god su strike in som eis sie un mwet liki sie tupasrpasr luo. **14** LEUM GOD El fahk nu sik nga in pacna mutunfacl ac oru tuh elos in mwet lal sifacna, lutu kowos ma sap nukewa su kowos enenu in akos in oana ke LEUM GOD lowos El oru nu suwos in Egypt? facl se su kowos apkuran in mweuni, eisla, ac oakwuki El orekmakin ku lulap ac fulat lal ye motowos. El use we. **15** "Pacl se LEUM GOD El tuh kaskas nu suwos liki mwe lokoalok ac mweun, El orek mwennen ac usrguk, e sac Fineol Sinai, kowos tiana liyal in kutena lumah. ac oru tuh mwe aksangeng puspis in sifyak. **35** LEUM Ouinge kowos in arulana karinganang **16** tuh kowos in GOD El fahkak ma inge nu suwos, in apkwaye nu suwos tia oru ma koluk ke kowos orala nu suwos sifacna sie lah El mukena pa God, ac wangin pac sie sayal. **36** El ma sruloala in kutena lumah — tia ke luman mukul ku oru tuh kowos in lohng pusral inkusrao me, tuh Elan ku mutan, **17** kosro ku won sohksok, **18** ma orakrak ku ik. in luti kowos; ac fin faclu El oru kowos in liye e firir mutal **19** Ke kowos ngetak nu inkusrao ac liye faht, malem, lal, ac El kaskas nu suwos liki e sac. **37** Ke sripen El ac itu uh, nik kowos tafongla in alu ac orekma nu kac. lungse papa matu tomowos meet ah, El sulekowosla ac LEUM GOD lowos El orala ma inge nu sin mwet nukewa El sifacna uskowosme liki Egypt ke ku lulap lal. **38** El faclu. **20** A kowos pa mutanfahl se su El molela liki facl lusla mutunfacl lulap ac ku liki kowos meet liki kowos Egypt, su oana sie funyu ma arulana fol mwe manman tuku sun acn ingan, tuh Elan ku in uskowosme ac asot osra. El uskowosme liki acn we in oru tuh kowos in mwet facl sac nu suwos — facl se su srakna ma suwos nwe lal sifacna, oana ke kowos oasr kac misenge. **21** Ke misenge. **39** Ke ma inge, misenge kowos in esam ac sripowos, LEUM GOD El kasrkusrak sik ac orala fulahk nimet mulkunla lah LEUM GOD El God lun kusrao ac lah nga ac fah tia alukela Infaci Jordan in utyak nu in faclu. Wangin sie god sayal. **40** Akos ma sap lal nukewa facl se ma wo fohk we, su El asot nu suwos. **22** Nga ma nga asot nu suwos misenge, na ma nukewa ac fah ac misa in acn se inge ac tia wi aliki infaci soko uh, wo nu suwos ac nu sin fwilin tulik nutuwos. Ac fah loes tusruktu kowos apkuran in alukeot ac utyak muta fin acn pacl lowos in muta fin facl se su LEUM GOD lowos El wowo sac. **23** Karinganangna tuh kowos in tia mulkunla asot nu suwos in lowos nwe tok." **41** Na Moses el srela wuleang ma LEUM GOD El orala yuruwos. Akos ma El tolu siti kutulap in Infaci Jordan **42** tuh sie mwet in ku sapkin, ac tia oru kutena kain in ma sruloala nu suwos in kaingla ac moulla we el fin uniya mwet se ke el tia sifacna, **24** mweyen LEUM GOD lowos El oana sie e oru in oaya, ac mwet sac el tia mwet lokoalok lal. El firir; El tia lungse in oasr kutena god sayal. **25** Tukun ku in kaing nu in sie siti inge, na ac tia anwuki el. **43** yac puspis, ke kowos okaki tari in facl sac ac oasr tulik nutuwos, nimet orekma ma nu sin sruf lal Reuben; siti Ramoth in acn Gilead, koluk in orala ma sruloala nu suwos sifacna in kutena ma nu sin sruf lal Gad; ac siti Golan in acn Bashan, ma kain in lumah. Ma se inge sie ma koluk lulap ye mutun nu sin sruf lal Manasseh. **44** Moses el sang ma sap LEUM GOD, ac El ac fah arulana kasrkusrak kac. **26** Nga lun God nu sin mwet Israel, wi mwe luti saysa. **45** Pa pangon kusrao ac faclu in orek loh lain kowos misenge inge kas in luti ac ma sap ac ma oakwuk ma Moses el lah kowos fin seakosyu, kowos ac sa na wanginla liki fahk nu sin mwet Israel tukun elos ilme liki Egypt, **46** facl se ma kowos ac alukela Infaci Jordan in eis. Kowos ke elos muta infahlfal kutulap in Infaci Jordan, tulanang ac tia muta paht we, a kowos fah arulana sikiyukla. **27** Bethpeor. Acn se inge tuh ma la Toksora Sihon lun mwet LEUM GOD El ac fah akfahsryekowoselik inmasrlon Amor, su leumi Heshbon, a Moses ac mwet Israel elos

tuh kutangulla ke elos tuku liki Egypt. 47 Elos eisla acn lal ac acn lal Tokosra Og lun Bashan, sie pac tokosra matoltol sac. El sot ma sap inge ac wangin pac ma saya, lun mwet Amor su muta kutulap in Infacl Jordan. 48 Acn se inge mutawauk ke siti Aroer, ke sisken Infacl Arnon, utyak epang nwe ke Eol Sion, su pangpang pac Fineol Hermon, 49 ac sisani acn nukewa kutulap in Infacl Jordan som eir lac nu ke Meoa Misa, ac nu kutulap nu pe Eol Pisgah.

5 Moses el pangoneni mwet Israel nukewa ac fahk nu selos, "Mwet Israel, kowos in porongo ma sap ac oakwuk nukewa ma nga ac sot nu suwos misenge. Kowos in lutut kac ac arulana akos. 2 LEUM GOD lasr El tuh orala sie wuleang Fineol Sinai, 3 tia inmasrlol ac papa tumasr mukena, a inmasrlol ac kut nukewa su moul misenge. 4 LEUM GOD El tuh kaskas nu suwos ngetani na, liki e fineol soko ah. 5 In pacl sac nga tuh tu inmasrlowos ac LEUM GOD in fahk nu suwos ma El fahk, mwelen kowos sangeng ke e uh, ac srangesr utyak nu fineol uh. "LEUM GOD El fahk, 6 Nga pa LEUM GOD lowos, su uskowosme liki facl Egypt, acn se kowos tuh mwet kohs we. 7 "Nik kom eis siena god sayuk. 8 "Nik kom oru nu sum kutena ma sruloala, ku kutena luman ma oan inkusrao lucng, ku ma oan in faclu ten, ku ma oan in kof ye faclu. 9 Nik kom sifacna epasr nu selos, ku orekma nu selos; tuh nga LEUM GOD lom, sie God lemta; lahi ma koluk lun papa tuma nu fin tulik natu, nu ke fwil se aktolu ac akakosr selos su srungay. 10 A nu selos su lungse nga ac liyaung ma sap luk, nga fah fahkak lungse kawil luk nu sin tausin fwil natulos. 11 "Nik kom aklusrongtenye Inen LEUM GOD lom, tuh LEUM GOD El tia mu wangin mwatan el su aklusrontenye Inel. 12 "Esanya len Sabbath in akmatalye, oana LEUM GOD lom El sapkin nu sum. 13 Len onkor kom in orekma, ac oru orekma lom nukewa. 14 A len se akitkosr Sabbath lun LEUM GOD lom. Nik kom oru kutena orekma — kom, ku wen nutum, ku acn nutum, ku mwet mukul kulansap lom, ku mwet mutan kulansap lom, ku cow nutum ac donkey nutum, ku kutena kosro nutum, ku mwetsac su muta in kalkal lom. Mwet kulansap lom nukewa enenu in mongla oana kom. 15 Esam lah kom tuh mwet kohs in facl Egypt, ac LEUM GOD lom El uskomme ke ku fulat ac po asroela. Ke ma inge LEUM GOD lom El sapkin nu sum in liyaung len Sabbath. 16 "Sunakin papa tomom ac nina kiom oana LEUM GOD lom El sapkin nu sum, tuh len lom in pus, ac tuh ac fah wo nu sum in facl se su LEUM GOD lom El asot nu sum. 17 "Nik kom akmas. 18 "Nik kom kosro. 19 "Nik kom pisrapasr. 20 "Nik kom kaskas kikiap lain mwet tulan lom. 21 "Nik kom rapkui mutan kien mwet tulan lom. Nik kom mwel lohm sin mwet tulan lom, ku ima lal, ku mwet mukul kulansap lal, ku mwet mutan kulansap lal, cow natul, donkey natul, ku kutena ma lun mwet tulan lom. 22 "Pa inge ma sap su LEUM GOD El sot nu suwos nukewa ke pacl se kowos tuh tukeni pe eol soko ah. Ke pacl sac El tuh

kaskas ke sie pusra kulana liki e sac, ac liki pukunyeng na El simusla fin eot tupasrpasr luo ac ase nu sik. 23 "Pacl se eol nufon soko ah firirir, ac kowos lohng pusra sac tuku liki lohsr uh me, mwet kol lowos ac sifen sruf lowos uh tuku nu yuruk. 24 ac fahk, 'LEUM GOD lasr El akkalemye fulat lal ac wolana lal nu sesr ke pacl se kut lohng pusral kaskas in e uh me! Misenge kut liye lah sie mwet el ku in moul na, God El finne kaskas nu sel. 25 Tusrukta efu ku kut in pilesrala moul lasr? E na lulap se ingan ac kunauskutla. Pwayena kut ac misa kut fin lohng ke LEUM GOD El ac sifil kaskas. 26 Ya nu oasr sie mwet su painmoul tukun el lohng God moul kaskas in e uh me, oana ke kut tuh lohngol? 27 Folokot, Moses, ac lohng ma nukewa ma LEUM GOD lasr El fahk uh. Na kom foloko ac fahk nu sesr ma El fahk nu sum. Kut ac fah porong ac akos." 28 "Ke LEUM GOD El lohng ma inge, El fahk nu sik, 'Nga lohng ma mwet inge fahk uh, ac pwayer selos. 29 Saok in ouinge nunak lalos pacl nukewa! Nga kena elos in sunakinyu pacl nukewa ac akos ma sap luk nukewa. Fin ouinge, na ma nukewa ac wo nu selos ac nu sin fwilin tulik natulos nwe tok. 30 Fahla ac fahk nu selos in folokla nu in lohm nuknuk selos. 31 Tusrukta kom, Moses, muta yuruk inge, ac nga fah sot nu sum ma sap luk ac oakwuk luk nukewa. Luti ma inge nu sin mwet uh, tuh elos fah akos in facl se su nga fah sang nu selos." 32 "Mwet Israel, kowos aklohya. Oru ma nukewa ma LEUM GOD lowos El sapkin nu suwos. Nimet seakos kutena ma sap lal. 33 Akos ma sap inge nukewa, tuh ma nukewa in wo nu suwos ac kowos fahku in muta paht fin facl se su kowos ac oakwuki we.

6 "Pa inge ma sap nukewa LEUM GOD lowos El sapkin nu sik in luti kowos kac. Akos ma sap inge fin facl se su kowos akola in utyak ac muta we. 2 Ke lusenna moul lowos, kowos ac fwilin tulik nutuwos an in afkulaty LEUM GOD lowos, ac akos ma sap nukewa lal ma nga sot nu suwos, tuh kowos in ku in muta paht fin facl sac. 3 Mwet Israel, kowos in lohng ma sap inge, ac akos! Na ma nukewa ac fah wo nu suwos, ac kowos fah ekla sie mutunfacl na ku, ac kowos fah muta in sie facl mut ac kasrup fohk we, in oana ke LEUM GOD lun papa tumasr El tuh wulela kac. 4 "Lohng, O Israel! LEUM GOD, God lasr, El God sefanna. 5 Kom fah lungse LEUM GOD lom ke insiom kewa, ke ngunum kewa, ac ke ku lom kewa. 6 Nimet mulunkla ma sap inge su nga sot nu sum misenge. 7 Luti kas inge nu sin tulik nutum. Alken in luti pacl kom oasr in lohm sum, pacl kom fufahsryesr, pacl kom mongla, ac pacl kom orekma. 8 Kapriya kas inge ke poum ac ke motonsum, tuh in mwe akesmakinye kom. 9 Simusla kas inge ke kosrusru in mutunoa ke lohm sum, ac ke nien utyak lun kalkal lom. 10 "Oana ke LEUM GOD lowos el wuleang nu sin papa matu tomosos — Abraham, Isaac, ac Jacob — El ac fah sot nu suwos sie facl ma siti we uh yohk ac sessesla ke

mwe kasrup, su kowos tia musaiak. **11** Lohm we ac mweyén kowos mutanfahl mutual lun LEUM GOD lowos. fah sessesa ke ma wo, su tia ma kowos likiya loac. Inmasrlon mwet fin faclu nufon, El sulekowosla in mwet Ac fah oasr lufin kof su tia ma kowos pukanak. Ac fah saok lal sifacna. **7** "LEUM GOD El tia lungse kowos ac oasr ima in grape ac olive ma kowos tia yukwiya. Na sulekowosla ke sripen kowos pus liki mutunfacl ngia ke pacl se LEUM GOD El ac pwenkowosla nu in facl — kowos pa mutunfacl se ma srik oemeet fin faclu. sac, ac kowos mongo ac kihp, **12** taranna kowos in tia **8** Tusruktu LEUM GOD El lungse kowos ac kena in mulunkla LEUM GOD su pwenkowosme liki facl Egypt, karinganang wulela ma El tuh orala yurin papa matu yen kowos tuh mwet kohs we. **13** Akfulatyé LEUM GOD tomowos, pa sis El tuh molikowosla ke ku lulap lal, ac lowos, ac alu nu sel mukena, ac oru wulela lowos ke Inel aksukosokyé kowos liki moul in kohs lowos ye pou mukena. **14** Nimet alu nu sin kutena god saya, god lun tokosra lun Egypt. **9** Esam lah LEUM GOD lowos El mwet su raunikowosla. **15** Kowos fin alu nu sin god ngia, mukena pa God, ac El oaru. El ac fah liyaung wulela kasrkusrak lun LEUM GOD fah tayak lain kowos oana e lal, ac fahkak lungse kawil lal nu sin tausin fwil selos uh, na ac fah arulana kunauskowosla, mweyén LEUM su lungse El ac akos ma sap lal. **10** Tusruktu El ac tia GOD lowos su muta inmasrlowos El tia lungse in oasr pahtlac in kalyaelos su strungal. **11** Ke ma inge, akos ma kutena god sayal. **16** "Nimet srike LEUM GOD lowos, lutiyuk nu suwos. Akos ma sap ac oakwuk nukewa ma oana ke kowos tuh oru in acn Massah. **17** Kowos in nga asot nu suwos misenge. **12** "Kowos fin porongo arulana oaru in akos ma sap ac oakwuk nukewa ma El ma sap inge ac oaru in akos, na LEUM GOD lowos El sot nu suwos. **18** Oru ma suwohs ac wo ye mutun LEUM ac fah karinganang na wulela lal nu suwos, ac fahkak GOD, ac ma nukewa ac fah wo nu suwos. Kowos ac fah lungse kawil lal nu suwos, oana El tuh wuleang nu sin ku in eis facl mut ac wo fohk we su LEUM GOD El tuh papa matu tomowos meet ah. **13** El fah lungse kowos wulela kac nu sin papa matu tomowos, **19** ac kowos fah ac akinsewowyé kowos, na kowos fah puseni ac oasr lusak mwet lokoalok lowos, oana El tuh wuleot nu suwos. tulik puspis nutuwos. El ac akinsewowyé ima lowos in **20** "Ke pacl fahsru uh, tulik nutuwos ac fah siyuk suwos, pus wheat, wain, ac oil in olive; ac El ac fah apkusye 'Efú ku LEUM GOD lasr El tuh sapkin nu sesr in akos ma cow ac sheep nutuwos. El ac fah asot nu suwos mwe sap inge nukewa?" **21** Na kowos ac fah fahk nu selos, insewowo inge nu kewa in facl se ma El tuh wulela nu sin 'Kut tuh mwet kohs lun tokosra lun acn Egypt, ac LEUM papa matu tomowos mu El ac sot nu suwos. **14** Wangin GOD El molikutla ac aksukosokyé kut ke ku lulap lal. mutunfacl fin faclu ac fah insewowo yohk liki kowos. **22** Kut sifacna liye ke mutasr mwennen El oru wi mwe Wangin suwos, mukul ku mutan ku kosro nutuwos, ac aksangeng lulap nu sin mwet Egypt ac nu sin tokosra fah talap. **15** LEUM GOD El ac fah kosrala liki kowos lalos ac mwet fulat nukewa lal. **23** El aksukosokyekutla kain in mas nukewa, ac kowos fah tia sifil maskin kutena liki facl Egypt ac uskutme nu inge, ac ase lasr facl se mas upa ma kowos tuh pula in acn Egypt, tusruktu El inge, oana ke El tuh wulela nu sin papa matu tumasr. **24** ac fah sang mas inge nu sin mwet lokoalok lowos. **16** Na LEUM GOD lasr El tuh sapkin nu sesr in akos ma Kunausla mutunfacl nukewa su LEUM GOD lowos El sap inge nukewa, ac in akfulatyal. Kut fin oru ouinge, El asot nu inpouwos, ac nik kowos pakomatalos. Nik kowos ac fah karingin mutunfacl sesr ac oru in kapkapak pacl nukewa. **25** Kut fin oaru in akos ma nukewa ma God El alu nu ke god lalos, tuh ma inge oana sie mwe kwasrip sapkin nu sesr, El ac fah insewowo sesr."

7 "LEUM GOD lowos El fah uskowosla nu in facl se su kowos ac oakwuki we, ac El ac fah lusak mutunfacl puspis liki acn we. Ke kowos ac apkuranyang nu we, El ac fah lusak mutunfacl itkosr su yohk liki kowos ac ku liki kowos: mwet Hit, mwet Girkash, mwet Amor, mwet Canaan, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus. **2** Ke LEUM GOD lowos El ac eisaloswot nu inpouwos ac kowos kutangulosla, kowos in onelosla nukewa. Nik kowos orek kupasr yorolos ku pakomatalos. **3** Nik kowos payuk sin kutena selos, ac nik kowos fuhlela wen ac acn nutuwos in payuk sin kutena selos. **4** Mweyén elos ac mau furokla tulik nutuwos an liki LEUM GOD in alu nu sin god ngia. Fin sikyak ouiya se inge, LEUM GOD El ac kasrkusrak suwos ac sikikowosla pacl sefanna. **5** Ke ma inge, kowos in kunausya loang lalos, ac fukulya sru eot mutal selos, pakiya ma akilenyen god mutan Asherah, ac esukak ma sruloala lalos. **6** Oru ma inge

mweyén kowos mutanfahl mutual lun LEUM GOD lowos. fah sessesa ke ma wo, su tia ma kowos likiya loac. Inmasrlon mwet fin faclu nufon, El sulekowosla in mwet Ac fah oasr lufin kof su tia ma kowos pukanak. Ac fah saok lal sifacna. **7** "LEUM GOD El tia lungse kowos ac oasr ima in grape ac olive ma kowos tia yukwiya. Na sulekowosla ke sripen kowos pus liki mutunfacl ngia ke pacl se LEUM GOD El ac pwenkowosla nu in facl — kowos pa mutunfacl se ma srik oemeet fin faclu. sac, ac kowos mongo ac kihp, **12** taranna kowos in tia **8** Tusruktu LEUM GOD El lungse kowos ac kena in mulunkla LEUM GOD su pwenkowosme liki facl Egypt, karinganang wulela ma El tuh orala yurin papa matu yen kowos tuh mwet kohs we. **13** Akfulatyé LEUM GOD tomowos, pa sis El tuh molikowosla ke ku lulap lal, ac lowos, ac alu nu sel mukena, ac oru wulela lowos ke Inel aksukosokyé kowos liki moul in kohs lowos ye pou mukena. **14** Nimet alu nu sin kutena god saya, god lun tokosra lun Egypt. **9** Esam lah LEUM GOD lowos El mwet su raunikowosla. **15** Kowos fin alu nu sin god ngia, mukena pa God, ac El oaru. El ac fah liyaung wulela kasrkusrak lun LEUM GOD fah tayak lain kowos oana e lal, ac fahkak lungse kawil lal nu sin tausin fwil selos uh, na ac fah arulana kunauskowosla, mweyén LEUM su lungse El ac akos ma sap lal. **10** Tusruktu El ac tia GOD lowos su muta inmasrlowos El tia lungse in oasr pahtlac in kalyaelos su strungal. **11** Ke ma inge, akos ma kutena god sayal. **16** "Nimet srike LEUM GOD lowos, lutiyuk nu suwos. Akos ma sap ac oakwuk nukewa ma oana ke kowos tuh oru in acn Massah. **17** Kowos in nga asot nu suwos misenge. **12** "Kowos fin porongo arulana oaru in akos ma sap ac oakwuk nukewa ma El ma sap inge ac oaru in akos, na LEUM GOD lowos El sot nu suwos. **18** Oru ma suwohs ac wo ye mutun LEUM ac fah karinganang na wulela lal nu suwos, ac fahkak GOD, ac ma nukewa ac fah wo nu suwos. Kowos ac fah lungse kawil lal nu suwos, oana El tuh wuleang nu sin ku in eis facl mut ac wo fohk we su LEUM GOD El tuh papa matu tomowos meet ah. **13** El fah lungse kowos wulela kac nu sin papa matu tomowos, **19** ac kowos fah ac akinsewowyé kowos, na kowos fah puseni ac oasr lusak mwet lokoalok lowos, oana El tuh wuleot nu suwos. tulik puspis nutuwos. El ac akinsewowyé ima lowos in **20** "Ke pacl fahsru uh, tulik nutuwos ac fah siyuk suwos, pus wheat, wain, ac oil in olive; ac El ac fah apkusye 'Efú ku LEUM GOD lasr El tuh sapkin nu sesr in akos ma cow ac sheep nutuwos. El ac fah asot nu suwos mwe sap inge nukewa?" **21** Na kowos ac fah fahk nu selos, insewowo inge nu kewa in facl se ma El tuh wulela nu sin 'Kut tuh mwet kohs lun tokosra lun acn Egypt, ac LEUM papa matu tomowos mu El ac sot nu suwos. **14** Wangin GOD El molikutla ac aksukosokyé kut ke ku lulap lal. mutunfacl fin faclu ac fah insewowo yohk liki kowos. **22** Kut sifacna liye ke mutasr mwennen El oru wi mwe Wangin suwos, mukul ku mutan ku kosro nutuwos, ac aksangeng lulap nu sin mwet Egypt ac nu sin tokosra fah talap. **15** LEUM GOD El ac fah kosrala liki kowos lalos ac mwet fulat nukewa lal. **23** El aksukosokyekutla kain in mas nukewa, ac kowos fah tia sifil maskin kutena liki facl Egypt ac uskutme nu inge, ac ase lasr facl se mas upa ma kowos tuh pula in acn Egypt, tusruktu El inge, oana ke El tuh wulela nu sin papa matu tumasr. **24** ac fah sang mas inge nu sin mwet lokoalok lowos. **16** Na LEUM GOD lasr El tuh sapkin nu sesr in akos ma Kunausla mutunfacl nukewa su LEUM GOD lowos El sap inge nukewa, ac in akfulatyal. Kut fin oru ouinge, El asot nu inpouwos, ac nik kowos pakomatalos. Nik kowos ac fah karingin mutunfacl sesr ac oru in kapkapak pacl nukewa. **25** Kut fin oaru in akos ma nukewa ma God El alu nu ke god lalos, tuh ma inge oana sie mwe kwasrip sapkin nu sesr, El ac fah insewowo sesr."

7 "LEUM GOD lowos El fah uskowosla nu in facl se su kowos ac oakwuki we, ac El ac fah lusak mutunfacl puspis liki acn we. Ke kowos ac apkuranyang nu we, El ac fah lusak mutunfacl itkosr su yohk liki kowos ac ku liki kowos: mwet Hit, mwet Girkash, mwet Amor, mwet Canaan, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus. **2** Ke LEUM GOD lowos El ac eisaloswot nu inpouwos ac kowos kutangulosla, kowos in onelosla nukewa. Nik kowos orek kupasr yorolos ku pakomatalos. **3** Nik kowos payuk sin kutena selos, ac nik kowos fuhlela wen ac acn nutuwos in payuk sin kutena selos. **4** Mweyén elos ac mau furokla tulik nutuwos an liki LEUM GOD in alu nu sin god ngia. Fin sikyak ouiya se inge, LEUM GOD El ac kasrkusrak suwos ac sikikowosla pacl sefanna. **5** Ke ma inge, kowos in kunausya loang lalos, ac fukulya sru eot mutal selos, pakiya ma akilenyen god mutan Asherah, ac esukak ma sruloala lalos. **6** Oru ma inge

ke elos kunausyukla. **24** El ac fah sot tokosra lalos kowos in tiana nunku mu kasrup lowos uh ma ke ku ac nu inpouwos. Kowos ac fah onelosi, ac elos ac fah mulkinyukla. Wangin mwet fah ku in sikulkowosi. Kowos etauk lowos sifacna. **18** Esam lah LEUM GOD lowos pa sot ku nu suwos in kasrupi. El oru ouinge mweyen El ac fah onelosla nukewa. **25** Esukak ma sruloala lalos. srakna karingin wulela lal nwe misenge ma El orala yurin Nik kowos mwel silver ku gold ma oan kac, ku eis lowos. papa matu tomomos. **19** Kowos in tiana mulkunla LEUM Kowos fin oru, kowos ku in srughfa kac, mweyen LEUM GOD lowos, ku forla nu sin god ngia in alu ac orekma GOD El kwase ma inge. **26** Nik kowos use kutena sin nu selos. Kowos fin oru ouinge, na nga fahk nu suwos ma srungayuk inge nu in lohm suwos, tuh selnga se misenge lah pwayena kowos ac kunausyukla. **20** Kowos ma oan faclos ac oan fowos. Kowos in arulana srunga fin tia akos LEUM GOD, na kowos ac kunausyukla, oana ac kwase ma sruloala inge, mweyen LEUM GOD El selngawi ma inge. mutunfacil ingo su El ac kunausla meet liki na kowos iiyak nu in facl selos.

8 "Kowos in oaru in akos ma sap nukewa nga sot nu suwos misenge, tuh kowos fah ku in moul ac puseni ac utyak eis facl se su LEUM GOD El wulela kac nu sin papa matu tomowos. **2** Esam kolyuk lun LEUM GOD lowos in fufahsryesr loeloes lowos sasla yen mwesis ke yac angngaul somla. El supu ma upa in srike kowos, tuh Elan ku in etu ma oan insiowos, ac lah pwaye kowos ac akos ma sap lal. **3** El tuh oru kowos in masrinsral, na El kite kowos ke manna, sie mwe mongo ma kowos, ac papa matu tomowos, soenna kang meet. El oru ma inge in lutu kowos lah mwet uh tia moul ke bread mukena, a ke kas nukewa ma LEUM GOD El fahk. **4** Ke lusen yac angngaul inge, nuknuk lowos tiana mahi, ac niowos tia pac fafwak. **5** Esam lah LEUM GOD lowos El aksuwosye kowos ac kai kowos, oana ke sie papa el kai tulik natul. **6** Ke ma inge, oru oana LEUM GOD El sapkin nu suwos! Moul fal nu ke ma sap lal ac arulana akfutalyat. **7** LEUM GOD lowos El uskowosme nu in sie facl wo — sie acn pus infacl ac unon in kof we, oayapa oasr kwakof ye fohk uh ma soror nu infahlal uh ac infulan eol uh; **8** sie acn ma oasr wheat, barley, grape, fig, pomegranate, olive ac honey we. **9** Kowos ac tiana masrinsral we, ku enenu kutena ma. Eot we uh oasr iron loac, ac kowos ku in pukanak copper ke eol sriskir we. **10** Ac fah pukanten mwe mongo nowos, ac kowos fah sang kulo nu sin LEUM GOD lowos ke facl na wowo El sot nu suwos. **11** Ke pacl se pukanten mwe mongo nowos, ac kowos musaela lohm wowo suwos ac muta loac, **12** ac ke peuseni cow ac sheep nutuwos, silver ac gold lowos, ac kutepacna ma saya lowos, **14** taranna tuh kowos in tia inse fulatak ac mulkunla LEUM GOD lowos su uskowosme liki Egypt, acn se ma kowos tuh mwet kohs we. **15** El pwen kowos sasla yen mwesis lulap ac aksangeng sac, yen oasr wet pwasin ac scorpion we. El oru kof in sororma liki sie eot wen nu suwos in acn pulamlam ac wangin kof we. **16** In acn mwesis uh El kite kowos ke manna, sie mwe mongo ma papa matu tomowos uh tiana kang meet. El oru in upa nu suwos in srike kowos, tuh Elan ku in akinsewowyoe kowos tok ke ma wo. **17** Ouinge,

9 "Mwet Israel, kowos in porongo! Misenge kowos ac fahsr alukela Infact Jordan ac eis acn sin mutunfacl ma yohk liki kowos ac ku liki kowos. Siti selos arulana yohk, ac pot kac uh fulat nwe lucng. **2** Mwet we uh mwet na loeska ac fokoko. Elos ma nutin mwet Anak su mwet na yohk pisa, ac kowos lohng kaclos lah wangin mwet ku in lainulos. **3** Tusrukutu inge kowos ac fah sifacna liye lah LEUM GOD lowos El ac fahsr meet liki kowos oana sie e na ngeng. El ac kutangulosla ke kowos fahsryak nu we, na kowos ac ukwalosyak ac sa na kunauselosla, oana El wulela. **4** "Tukun LEUM GOD lowos El luselosla keiwoes, kowos in tia nunku mu El uskowosme ac sot lowos acn se inge ke sripen kowos mwet suwos. Mo. LEUM GOD El ac lusla mwet inge keiwoes mweyen elos mwet koluk. **5** Tia mweyen kowos wo ac oru ma suwos pa El lela nu suwos in eis acn selos. El ac luselosla mweyen elos koluk, ac mweyen El kena akpwayeye wuleang lal ma El tuh oru nu sin papa matu tomowos — Abraham, Isaac, ac Jacob. **6** Kowos in arulana etu lah LEUM GOD El tia sot lowos acn wowo se inge mweyen kowos pa fal in eis. Mo, kowos mwet likkeke. **7** "Nimet mulkunla ke kowos tuh oru LEUM GOD lowos El kasrkusrak yen mwesis. Mutawauk oe ke len se kowos illa liki acn Egypt nwe ke len se kowos sun acn inge, kowos nuna utuk nunak lainul. **8** Finne ke Eol Sinai, kowos tuh akkasrkusrakye LEUM GOD — lapan kasrkusrak lal fal na in anwuki kowos. **9** Nga utyak nu fineol ah in eis eot tupasparas ma wuleang inmasrlowos ac LEUM GOD tuh simla fac. Nga tuh muta we len angngaul ac fong angngaul, ac tia mongo ku nim kutena ma. **10** Na LEUM GOD El ase nu sik eot tupasparas luo su El sifacna simusla fac ke kufinpaol ma El tuh fahk nu suwos liki e sac ke len se ma kowos tuh tukeni pe eol soko ah. **11** Aok, tukun len angngaul ac fong angngaul, LEUM GOD El ase nu sik eot tupasparas luo ma El simusla wuleang lal fac. **12** "Na LEUM GOD El fahk nu sik, 'Sulaklak tufokla, mweyen mwet lom su kom kolma liki Egypt elos oru ma na koluk. Elos forla liki ma nga sapkin nu selos, ac orala sie ma sruloela nu selos sifacna.' **13** "LEUM GOD El oayapa fahk nu sik, 'Nga etu lapan likkeke lun mwet inge. **14** Nimet srike in kutongyuwi. Nga akoo in kunauselosla tuh in wangin mwet fah sifil esamulos nwe tok. Na nga fah

oru tuh fwilin tulik nutum in sie mutunfaci yohk ac ku in oana ke LEUM GOD El sapkin, nga filiya in tuptup lukelos.' 15 'Na nga forla ac fani liki eol uh, ac nga us se ma nga orala — na oanna loac nwe misenge.' (6 inpouk eot tupasrpasr luo ma simla wuleang uh fac. In Mwet Israel uh mukuiyak liki acn ma lufin kof lun mwet pacl sac e na lulap se firirir fineol uh. 16 Nga liye lah Jaakan oan we, ac som nu Moserah. Aaron el misa ac kowos seakos tari sap lun LEUM GOD nu suwos, ac pukpuki we, na Eleazar, wen natul, el aolulla in mwet kowos orekma koluk lainul ke kowos sifacna orala sie tol. 7 Liki acn we elos som nu Gudgodah, na suwosla ma sruloela osra nu suwos in luman soko cow mukul. nu Jotbathah, sie acn pus sungan infaci we. 8 Na in 17 Ke ma inge, nga sisya eot tupasrpasr uh nu infohk pacl sac, LEUM GOD El srirsngiaya mukul in sruflal Levi uh ye motowos, na fokelik nu ke ip srirsrik. 18 Na nga tuh elos in liyaung Tuptup in Wuleang, in orekma nu sifil oankiyuki ye mutun LEUM GOD ke len angngaul ac sel oana mwet tol, ac in akinsewowyoye mwet uh Inen fong angngaul, ac tia mongo ku nim kutena ma. Nga LEUM GOD. Srakna pa inge orekma kinalos. 9 Pa inge oru ouinge mweyen kowos orekma koluk lain LEUM sripa se oru sruflal Levi tia wi eis acn selos in oana sruf GOD ac akkasrkusrakyal. 19 Nga tuh sangeng ke mulat ngia. Mwe insemodo lalos pa elos mukena ku in mwet upa lun LEUM GOD, mweyen lapan kasrkusrak lal fal tol lun LEUM GOD, oana LEUM GOD lowos El wulela na in kunauskowosla; tusrukta LEUM GOD El sifilpa kac.) 10 'Nga tuh mutana fineol ah len angngaul ac fong porongeyu. 20 LEUM GOD El oayapa kasrkusrak sel angngaul, oana ke nga oru meet ah. LEUM GOD El Aaron ac oru Elan unilya, ouinge nga pre pac kacl Aaron sifilpa porongeyu ac insese in tia kunauskowosla. 11 Na in pacl sac pac. 21 Nga eisla ma koluk se kowos orala — cow mukul osra soko ah — ac sisang nu in e uh. lowos facl se ma El tuh wulela kac mu El ac sang lun Na nga fukulya ac illiy in mjesri, ac sisla kutkut uh papa matu tomowos. 12 'Inge, mwet Israel, lohng ma nu luin infaci soko ma soror fineol uh me. 22 'Kowos tuh oayapa akkasrkusraky LEUM GOD lowos ke pacl LEUM GOD ac oru ma nukewa ma El sap. Lungse El ac se kowos muta in acn Taberah, Massah, ac Kibroth kulansupwal ke insiowos nufon, 13 ac akos ma sap lal Hattaavah. 23 Oayapa ke pacl se El supwekowosla nukewa, su nga asot nu suwos misenge tuh in fah wo nu liki Kadesh Barnea ac sap kowos in som ac eisla facl suwos. 14 Finne acn fulatiana inkusrao, ma lun LEUM se ma El asot nu suwos, a kowos utuk nunak lainul. GOD. Faclu pac ma lal, ac ma nukewa fac. 15 Ke sripen Kowos tiana lulafongel ku aksol. 24 Kowos nuna utuk lungse lun LEUM GOD nu sin papa matu tomowos tuh nunak na lain LEUM GOD de ke nga tufahna etekowosla arulana ku, oru El sulekwosla ac tia kutena mwet saya, ah. 25 Ouinge nga oankiyuki ye mutun LEUM GOD ke na kowos srakna mwet solla lal. 16 Ouinge, mutawauk len angngaul ac fong angngaul mweyen nga etu lah inge fahla, kowos in akos LEUM GOD, ac tia sifil moul in El akoo in kunauskowosla. 26 Ac nga pre, 'O LEUM likkeke. 17 LEUM GOD lowos El God lun god uh, ac GOD Fulatiana, nimet kunausla mwet lom inge, su kom El Leum lun leum uh. El God fulatiana ac kulana, su molelosla ac usalosme liki facl Egypt ke ku lulap lom. 27 fal mwet uh in aksol. El tia wiwikas, ac El tia eis mwe Esamul Abraham, Isaac, ac Jacob, mwet kulansap lom, eyeinse. 18 El taranna tuh tulik mukaimtal ac katinmas ac nimet lohang nu ke likkeke, kutasrik ac orekma koluk uh in karinginyuk wo; El lungse pac mwetsac su muta lun mwet inge. 28 Kom fin kunausla mwet lom, na mwet inmasrlos, ac El kitalos mongo ac nuknuk. 19 Ouinge Egypt uh ac fahk mu kom kofla usla mwet lom nu in facl kowos inakkalemye pac lungse lowos nu sin mwetsac se kom tuh wulela nu selos kac. Elos ac fahk mu kom usla mwet lom nu yen mwesis in onelosi we, mweyen kom srungalo. 29 Pwayeiya uh, mwet inge pa kom tuh sulela in ma lom, ac su kom usalosme liki Egypt ke po kulana lom!

10 "Na LEUM GOD El fahk nu sik, 'Taflela luo eot tupasrpasr oana ma meet ah, ac orala sie tuptup sak in sang nwanak. Na fanyak nu yuruk fineol uh, 2 ac nga fah sifil simusla ma nga tuh simusla fin eot ma kom fukulya ah, na kom fah filiya in tuptup an.' 3 'Ouinge nga orala sie tuptup ke sak acacia, ac taflela luo eot tupasrpasr oana ma meet ah, ac usak nu fineol ah. 4 Na LEUM GOD El sifil simusla fin eot luo inge kas na ma El tuh simusla meet ah — Ma Sap Singoul ma El tuh sot nu suwos ke pacl se El kaskas liki e sac, ke len se ma kowos tukeni pe eol soko ah. LEUM GOD El ase nu sik eot tupasrpasr luo ah, 5 ac nga forla ac tufoki. Na,

in oanna ke LEUM GOD El sapkin, nga filiya in tuptup lukelos. 6 'Nga usrnguk El oru keiwas. 22 Ke mwet matu lowos ah tuh som nu Egypt, elos mwet na itngoul. A inge LEUM GOD lowos El akpusyekowoselik, oana itu inkusrao. 11 "Lungse LEUM GOD lowos, ac akos ma sap lal nukewa, in pacl nukewa. 2 Esamya misenge ma kowos sifacna pulakin ac lotela ke LEUM GOD. Kowos pa tuh pula kaiyuk lal, ac tia tulik nutuwos. Kowos liye lapan fulat lal, ku lal ac wal lal, 3 ac orekma usrnguk lal. Kowos liye pac ma El tuh oru nu sin tokosra lun Egypt ac nu sin mutunfaci sac nufon. 4 Kowos liye ke LEUM GOD El sukela nufon un mwet mweun lun Egypt, wi horse natulos ac chariot okaolos, ac ke El tilmakunulosi

in Meoa Srusra ke pacl se elos ukwe kowos. 5 Kowos ac som nu we in facl sac, LEUM GOD lowos fah oru etu ma LEUM GOD El oru nu suwos yen mwesis meet mwet uh in sangeng suwos, oana ma El tuh wulela kac, liki kowos sun acn inge. 6 Kowos esam pac ma El tuh na wangin mwet ac fah ku in sikulkowosi. 26 "Misenge oru nu sel Dathan ac Abiram, wen luo natul Eliab ke nga sot nu suwos tuh kowos in sulela inmasrlon mwe sruf lal Reuben. Ye mutun mwet nukewa, faclu ikakelik insewowo ac mwe selnga. 27 Kowos fin akos ma sap ac okomulosla wi sou lalos, lohm nuknuk selos, mwet lun LEUM GOD lowos su nga sot nu suwos misenge, kulansap lalos, ac kosro natulos nukewa. 7 Pwaye, na ac fah mwe insegewo nu suwos. 28 A kowos fin tia kowos pa liye ma yohk inge nukewa ma LEUM GOD akos ma sap inge ac forla in alu nu sin god sayu su El orala. 8 "Akos ma nukewa nga sapkin nu suwos kowos tia wi alu nu se meet, na ac fah mwe selnga nu misenge. Na kowos ac fah ku in alukeot Infac Jordan, ac suwos. 29 Ke pacl se LEUM GOD El uskowosme nu in eis suwos facl se ma kowos apkuran in utyak nu we. 9 facl se su kowos ac oakwuki we, kowos in sulkakin mwe Na kowos fah ku in moul paht fin facl mut ac kasrup fohk insegewo liki Fineol Gerizim, ac mwe selnga liki Fineol we ma LEUM GOD El wulelang in sang nu sin papa matu Ebal. (30 Kowos etu lah fineol lukwa inge oasr layen tomonos ac filin tulik natulos. 10 Facl se kowos apkuran roto ke infac Jordan, ke facl sin mwet Canaan su muta in utyak nu we inge tia oana facl Egypt, yen kowos tuh infahlfal Jordan. Fineol inge oan getet nu roto, ac tia loes muta we meet ah. Ingo ke kowos yukwiya sacn sunowos, liki sak oal Moreh, foto nu ke siti Gilgal.) 31 Kowos kowos tuh enenu in orekma upa in nweki kof nu inima lowos. 11 A facl se kowos apkuran in utyak nu we inge, oasr fineol ac infahlfal we, sie facl aksroksrokyeyuk ke af. apkuran in fahsr sasla infac Jordan ac muta fin facl se 12 LEUM GOD lowos El karingin facl se inge ac suiyana, LEUM GOD lowos El asot nu suwos. Ke kowos ac eisla ke mutun yac nwe ke saflaiyen yac. 13 "Ouinge, kowos ac oakwuki we, 32 kowos in esamna in akos ma sap in akos ma sap nukewa ma nga sot nu suwos misenge; lungse LEUM GOD lowos ac kulansupwal ke insiowos nufon. 14 Kowos fin oru ouinge, El ac fah supwama af nu fin acn suwos in pacl fal la — af se meet ke pacl in taknelik, ac af se tok ke pacl in kosrani — tuh in oasr wheat, wain, ac oil in olive nu suwos, 15 ac mah nun cow nutuwos. Ac fah oasr kain in mwe mongo puspis nowos. 16 Nitmet lela kutena ma in pwenkowsos liki LEUM GOD, ac alu ac orekma nu sin god sayu. 17 Kowos fin oru ouinge, LEUM GOD El ac kasrkusrak suwos, ac sruoky af uh. Na fohk in acn suwos ac fah pulamlamlu ke ma sunowos, ac kowos ac sa misa we, finne acn na wovo se pa El sot nu suwos inge. 18 "Esam ma sapakinyuk inge ac aksaoyke. Kapriya kas inge ke pouwos ac ke motonsruwos, tuh in mwe akesmakinye kowos. 19 Luti nu sin tulik nutuwos. Sramsraram kac ke pacl kowos muta in lohm suwos ac ke pacl kowos fufahsryesr, ke pacl kowos mongla ac ke pacl kowos orekma. 20 Simusla kas inge ke kosrusru in mutunoa ke lohm suwos, ac ke nien utyak lun kalkal lowos. 21 Na kowos, ac tulik nutuwos, ac fah moul paht fin facl se LEUM GOD lowos El wulela kac nu sin papa matu tomonos. Kowos ac muta we ke lusenna pacl acn engyeng uh oan lucng liki faclu. 22 "Kowos in oaru in akos ma nukewa ma nga sapkin nu suwos. Lungse LEUM GOD lowos, oru ma nukewa El sapkin, ac kowos in pwayena nu sel. 23 Na El fah lusla mutunfacl ingo nukewa ke kowos apkuranyang nu we, ac kowos fah eis acn sin mutunfacl ma yohk liki kowos ac ku liki kowos. 24 Acn nukewa kowos fahla fac ac fah ma lowos. Mutunfacl suwos ac fah mutawauk ke yen mwesis layen eir, nu Fineol Lebanon nukewa layen epang, ac liki Infac Euphrates layen nu kutulap, nu Meoa Mediterranean layen roto. 25 Yen nukewa kowos

12 "Pa inge ma sap ac ma oakwuk su kowos in akos ke lusen pacl kowos moul muta fin facl se su LEUM GOD lun papa matu tomonos El asot nu suwos. 2 Ke kowos ac lusla mwet in mutunfacl sac, kowos in kunausla acn nukewa ma mwet uh alu nu sin god lalos uh we — fineol uh, fin inging uh, ac ye sak folfol uh. 3 Kunausla loang lalos nukewa, ac fukulya eru eto lalos in muliplipi. Esukak mwe akul nukewa ke Asherah, god mutan lalos, ac pakpakiya ma sruloala lalos, tuh mwet uh fah tia ku in sifil alu nu kac fin acn ingan. 4 "Nitmet alu nu sin LEUM GOD lowos in ouiya ma mwet inge oru ke elos alu nu sin god lalos. 5 LEUM GOD El ac fah sulela sie sin acn inmasrlon sruf nukewa lowos, tuh mwet uh in tuku nu ye mutual ac alu nu sel we. 6 Kowos ac fah oru mwe kisa firir lowos we, oayapa mwe kisa lowos sayu: sie tafu singoul liki ma lowos, ac mwe sang lowos, mwe kite ma kowos wuleang nu sin LEUM GOD kac, mwe kisa ke engan na lun mwet se in oru, ac wounse ke cow ac sheep nutuwos. 7 Na ingo, ye mutun LEUM GOD lowos su akinsegewo kowos, kowos ac sou lowos fah mongo ac engankin orekma wo kowos orala. 8 "In pacl sac, kowos in tia oru oana kowos oru meet ah. Nwe ke pacl se inge kowos nukewa alu oana lungse lowos, 9 mweyen kowos soenna ilyak nu in facl se su LEUM GOD lowos El asot nu suwos, yen kowos ac mutana we in misla. 10 Ke pacl se kowos ac fah alukela Infac Jordan, LEUM GOD El ac lela kowos in eis facl sac ac muta we. El ac fah karingin kowos liki mwet lokoalok lowos nukewa, ac kowos fah muta in misla. 11 LEUM GOD El ac fah sulela sienia acn kowos in alu nu sel we, na ingo kowos ac fah use nu yorol ma nukewa ma nga sapkin: mwe kisa firir lowos ac oayapa mwe kisa lowos sayu, sie tafu singoul lowos, mwe sang lowos, ac mwe kite mutual lowos ma kowos wuleang kac

nu sin LEUM GOD. **12** Kowos in engan we ye mutal, mweuni, ac kowos ac fah eis facl selos ac oakwuki we. wi tulik nutuwos, mwet kulansap lowos, ac mwet Levi **13** Kowos fah tia oru mwe kisa lowos ke acn kowos sifacna. **14** a kowos fah oru ke acn sefanna ma LEUM GOD El sifacna: sie acn ke sie sin sruf lowos. Acn sac mukena pa kowos fah oru mwe kisa firir lowos we, ac oru pac ma nukewa nga sapkin nu suwos. **15** "Tusruktu kowos sukosok in uniya ac kang kosro nutuwos yen nukewa kowos muta we. Kowos ku in kang pisa na kowos lungse, fal nu ke ma LEUM GOD El sot nu suwos. Kowos nukewa — mwet ma aknasnasyeyukla ac mwet ma tia aknasnasyeyukla — ku in kang, oana ke kowos kang ikwen deer ku antelope. **16** Tusruktu kowos fah tiana kang srah kac uh. Kowos fah okoala nu infohk uh oana kof uh. **17** Nimet kang kutena ma kowos kisakin nu sin LEUM GOD ke acn kowos muta we — tia mwe sang ke sie tafu singoul ke wheat lowos, wain lowos, ku oil in olive lowos; tia pac wounsiens cow ac sheep nutuwos, ku mwe kite ma kowos wuleang kac nu sin LEUM GOD, ku mwe sang kowos oru ke engan na lowos in oru, ku kutena mwe sang saysa. **18** Kowos ac tulik nutuwos, wi mwet kulansap lowos ac mwet Levi su muta in siti suwos, fah mongo ma inge ye mutun LEUM GOD lowos mukena, in acn in alu se na ma LEUM GOD lowos El sifacna. Ac kowos in engan we ke orekma nukewa ma kowos orala. **19** Esam pac in tia pilesru mwet Levi ke lusenna pac kowos muta in fahl suwos. **20** "Ke pac se LEUM GOD lowos El ac akyokyelik acn suwos uh, oana ke El tuh wulela kac, kowos ku in mongo ikwa ke pac na kowos lungse. **21** Fin acn in alu sac arulana loesla, na kutena pac ma kowos lungse, kowos ku in uniya soko sin cow ku sheep ma LEUM GOD El sot nu suwos, ac kowos ku in kang ikwa kac in acn suwos, oana ke nga tuh fahk nu suwos. **22** Kutena mwet — elos su aknasnasyeyukla ku elos su tia nasnasyeyukla — ku in kang ikwa inge, oana ke el kang ikwen deer ku antelope. **23** Ma sefanna, nimet kang ikwa ma srakna oasr srah kac, mweyen moul uh oasr ke srah uh, na kowos fah tia kang moul sac wi ikwa sac. **24** Nimet orekma srah nu ke mwe mongo, a okoala nu infohk uh oana kof uh. **25** Kowos in tia kang srah, na ma nukewa ac fah wo nu suwos ac nu sin fwilin tulik nutuwos, mweyen kowos oru ma suwohs ye mutun LEUM GOD. **26** Kowos in us mwe sang lowos ac mwe kite ma kowos wuleang kac nu ke acn in alu sefanna ma LEUM GOD El fah sifacna. **27** Kisakin ingo mwe kisa ma enenu in firila nufon fin loang lun LEUM GOD. Oayapa mwe kisa su kowos ac kang ikwa kac uh ac okoala srah kac fin loang uh. **28** Oarai in akos ma nukewa nga sapkin nu suwos, ac ma nukewa fah wo nu suwos ac fwilin tulik nutuwos nwe tok, mweyen kowos oru ma suwohs ac ma su akinsewowyoe LEUM GOD lowos. **29** "LEUM GOD lowos fah kunausla mutunfacl nukewa kowos fah mweuni, ac kowos ac fah eis facl selos ac oakwuki we. **30** Tukun LEUM GOD El kunausla mutunfacl inge, na kowos in arulana karinganang tuh kowos in tia surhfla ke alu lalos. Kowos in tia srike in konauk lah elos alu fuka nu sin god lalos tuh kowos in etaelos. **31** Nimet alu nu sin LEUM GOD lowos in ouiya ma elos alu nu sin god lalos, tuh ke elos alu nu sin god lalos elos oru ma nukewa ma srungayuk yurin LEUM GOD. Elos kisakin pac tulik natulos in e fin loang lalos. **32** "Oru ma nukewa ma nga sapkin nu suwos. Nimet laesla kutena ma nu kac, ku eisla kutena ma liki.

13 "Sie mwet palu, ku sie mwet su aketeya kalmen mwerme uh, fin wulela mu el ac oru sie mwenmen ku sie ma usrnguk **2** tuh elan pwenkowosla kowos in alu ac orekma nu sin kutu god su kowos soenna alu nu se meet, na finne sifyak oana ma el wulela kac, **3** nimet kowos lohang nu sel. LEUM GOD lowos El orekmakunul in srike kowos, in liye lah kowos lungse LEUM GOD ke insiowos nufon. **4** Fahsr tukun LEUM GOD mukena, ac arulana akfulatyal. Aksol ac liyaung ma nukewa El sapkin. Alu nu sel ac inse pwaye nu sel. **5** A kowos in uniya kutena mwet su aketeya mweme, ku mwet palu su fahk kowos in lain LEUM GOD— El su molikowosla liki acn Egypt, yen kowos tuh mwet kohs we. Kutena mwet su oru ma inge el koluk ac el srike in kifuskowosla liki moul se ma LEUM GOD El sap kowos in moulkin. Enenu na in anwuki el, tuh ma koluk se inge in wanginla liki inmasrlowos. **6** "Finne tamulel lom, ku wen nutum, ku acn nutum, ku mutan kiom su saok sum, ku kawuk foto lom, elos ku in kwafe nu sum in lukma tuh kom in alu nu sin god saysa, god su kom ac papa matu tomom tia wi ali nu se meet. **7** Sie selos ac ku in kwafe sum kom in alu nu sin god lun mwet ma muta apkuran nu yurum, ku god lun mwet ma muta loesla liki kom. **8** Tusruktu nik kom lela elan kifuskomla; tia pac lohngol. Nik kom kulang nu sel ku pakomtal, ac nik kom loangel. **9** Unilya! Oru in kom pa mwet se oemeet tanglal, na fah sang mwet saysa nukewa in wi pac tanglal. **10** Tanglal nwe ke na el misa, mweyen el oru elan kifuskomla liki LEUM GOD lom, su uskomme liki Egypt, acn kom tuh mwet kohs we. **11** Na mwet Israel nukewa fah lohng ke ma sifyak inge, ac elos ac fah sangeng, na wangin sie fah sifilpa oru ma koluk ouinge. **12** "Ke pac se kowos muta in siti ma LEUM GOD El asot nu suwos, kowos ac mau lohng **13** lah kutu sin mwet lusrongten in mutunfacl suwos uh aktafungyela mwet in siti selos tuh elos in alu nu sin god su kowos soenna alu nu se meet. **14** Kowos fin lohng ke sramsriram ouingan, lohlla akwoya. Fin pwaye lah ma koluk se inge sifyak, **15** na uniya mwet nukewa in siti sac, wi kosro nukewa, ac kunausla ma nukewa we. **16** Orani ma nukewa lun mwet su muta in siti sac, ac elosak ke acn in tukeni lalos. Na esukak siti sac ac ma nukewa loac, in oana sie mwe kisa nu sin

LEUM GOD lowos. Acn sac fah tia sifilpa musaiyuk, a in Orekmakunla nu ke kutena ma kowos lungse — ikwen mahnum se na nwe tok. 17 Nimet eis lowos kutena ma cow, sheep fusr, wain, ku mwe nim ku. Na kowos ac sou su sapkinyuk in kunausykula, na LEUM GOD El fah forla liki kaskrusrak lulap lal, ac akkalemye pakoten lal nu lowos fah tukeni engan ac kang ma inge we, ye mutun suwos. El ac fah pakomutowos ac oru kowos in puseni, oana ma El wulela nu sin papa matu tomomos, 18 kowos wi kowos muta in acn suwos, mweyeyen wangin acn selos fin akos sap lal nukewa ma nga sot nu suwos misenge, sifacna. 28 Ke safalayen yac aktolu nukewa, use sie tafu ac oru ma El kena kowos in oru.

14 "Kowos mwet lun LEUM GOD lowos. Ouinge ke

pac! kowos asor ke mwet misa se, nimet sifip monuwos sifacna ku resaela motonsruwos, oana kutu mwet uh oru. 2 Kowos ma lun LEUM GOD lowos.

Inmasrlon mwet nukewa su muta fin faclu, El sulela tuh

kowos in mwet lal sifacna. 3 "Nimet kang kutena ma su

LEUM GOD El akkalemye mu tia nasnas. 4 Kowos ku in

kang kosro inge: cow, sheep, nani, 5 deer, sheep inima,

nani inima, ku antelope — 6 kutena kosro ma sengelik

falkal ac el sifil kontini ma el kangla. 7 Tusrukutu kosro

nukewa ma tia sengelik falka ac tia pac sifil kontini ma el

kangla, kowos fah pangon tia nasnas nu suwos. Kowos

fah tia kang camel, rabbit, ku badger, mweyeyen elos ne

sifil kontini ma elos kangla, a tia sengelik falkalos. 8

"LEUM GOD lowos El ac fah akinsewowyoye kowos in

Nimet kang pig, mweyeyen tia nasnas. Pig uh sengelik

falka, tusrukutu elos tia sifil kontini ma elos kangla. Kowos

fah tia kang camel, rabbit, ku badger, mweyeyen elos ne

sifil kontini ma elos kangla, a tia sengelik falkalos. 9

"Kowos ku in kang kutena kain in ik ma oasr enga ac unac kac, 10 tusrukutu kutena ma moul in

kof uh ma wangin enga ac unac kac, kowos fah tia kang.

Ma inge tia nasnas nu suwos. 11 "Won nasnas nukewa

kowos ku in kang. 12 Tusrukutu won kowos ac tia kang

pa inge: eagle, vulture, osprey, 13 buzzard, kutena kain

in kait, 14 kutena kain in raven, 15 ostrich, hawk in fong,

seagull, kutena kain in sik; 16 owl srisrik, owl lulap, ac

owl oasr koac kac, 17 oayapa owl yen mwesis, crow,

cormorant, 18 stork, kutena kain in heron, hoopoe, ac

fak. 19 "Won srisrik nukewa ma oasr po sohksok la tia

nasnas nu suwos ac kowos in tia kang. 20 Kowos ku in

kang won srisrik nasnas nukewa saysa. 21 "Nimet kang

kutena kosro ma muta nwe sifacna misa. Kowos ku in

sang mwetsac su muta inmasrlowos in kang, ku kowos

ku in kukakin nu sin kutu mwetsac saysa. A funu kowos,

kowos sie mutunfaci mutual nu sin LEUM GOD lowos.

Kowos in tia akmolye sheep fusr ku nani fusr ke sronin

titi lun nina kial uh. 22 "Srela sie tafu singoul ke ma

nukewa kowos kosrani ke kais sie yac. 23 Kowos in som

nu ke acn se ma LEUM GOD lowos El sulela kowos in

loessula nu lohm suwos pwanang upa kowos in us sie

tafu singoul ke ma LEUM GOD El akinsewowyoye kowos

wain, oil in olive, ac wounsiens cow ac sheep nutuwos ye

mutual we. Oru ouinge tuh kowos in lutu in etu in afkulatiye

LEUM GOD lowos pac! nukewa. 24 Acn in alu sac fin

loessula nu lohm suwos pwanang upa kowos in us sie

tafu singoul ke ma LEUM GOD El akinsewowyoye kowos

ac kac, na pa inge ma kowos fah oru. 25 Kukakunla ma

LEUM GOD lowos El molikowosia, pa oru nga sot ma

kowos kosrani, ac us mani kac nu ke acn in alu sac. 26

sap se inge nu suwos. 16 "Tusrukutu mwet kohs lom an

Orekmakunla nu ke kutena ma kowos lungse — ikwen leum mahnum se na nwe tok. 17 Nimet eis lowos kutena ma cow, sheep fusr, wain, ku mwe nim ku. Na kowos ac sou su sapkinyuk in kunausykula, na LEUM GOD El fah forla liki kaskrusrak lulap lal, ac akkalemye pakoten lal nu suwos. El ac fah pakomutowos ac oru kowos in puseni, oana ma El wulela nu sin papa matu tomomos, 18 kowos fin akos sap lal nukewa ma nga sot nu suwos misenge, ac oru ma El kena kowos in oru.

15 "Ke yac akitkosr nukewa, kowos fah sisla soemoul

lalos nukewa su soemoul nu suwos ke mani. 2

Kowos ac oru ouinge: Kutena mwet su sang mani nu sin

sie mwet Israel wial, elan sisla soemoul sac; el fah tia

srike in eisla sel, mweyeyen LEUM GOD El fahk tari in

sisila soemoul uh. 3 Kowos ku in sap mwetsac nukewa

in folokonot soemoul lalos nu suwos, tusrukutu kowos

tia enenu in eis soemoul lun mwet Israel wiowos. 4

"LEUM GOD lowos El ac fah akinsewowyoye kowos in

Nimet kang pig, mweyeyen tia nasnas. Pig uh sengelik

falka, tusrukutu elos tia sifil kontini ma elos kangla. Kowos

fah tia kang camel, rabbit, ku badger, mweyeyen elos ne

sifil kontini ma elos kangla, a tia sengelik falkalos. 5

Facil se su El sot nu suwos. Wangin sie suwos ac fah

sukasrup, 5 kowos fin aksol ac arulana karinganang in

oru ma nukewa nga sapkin nu suwos misenge. 6 LEUM

misa lalos. 9 "Kowos ku in kang kutena kain in ik ma

Kowos fah sang mani nu sin mutunfaci puspis su elos ac

fah enenu in folokonot, tusrukutu kowos fah tia enenu in

ngusr mani selos. Kowos fah leumi mutunfaci puspis,

GOD El fah akinsewowyoye kowos, oana ke El wulela.

Kowos fah sang mani nu sin mutunfaci puspis su elos ac

fah enenu in folokonot, tusrukutu kowos fah tia enenu in

tusrukutu wangin mutunfaci ac fah leum fowos. 7 "Fin

oasr sie mwet Israel muta in enenu in kutena siti ke facl

inengi. 8 Kowos in tia srangesr sang mwe enenu in

nunku keiwi sifacna, a kowos in kasrel. 9 Kowos in

lal an mweyeyen yac se akitkosr — yac in sisila soemoul

uh — apkuramme. Nimet lela nunak koluk ouinge in

oan in kowos. Kowos fin srunga sang enenu lun sie

mwet Israel wiowos, el ac pang nu sin LEUM GOD lain

kowos, ac kowos ac eis mwata. 10 Sang enenu lal an

ke inse engan, tia ke inse toasr, na LEUM GOD El fah

akinsewowyoye kowos ke ma nukewa kowos oru. 11 Pac!

"Kowos in tia akmolye sheep fusr ku nani fusr ke sronin

nukewa ac oasr kutu mwet Israel su sukasrup ac muta in

titilun nina kial uh. 12 "Sie mwet Israel wiowom, mukul ku mutan, fin

sifacna kukakunlu nu sum tuh elan mwet kohs lom, kom

tufah fuhlella tukun el kulansupwekom ke yac onkosr.

Ke sun yac se akitkosr, kom enenu in aksukosokyalla.

13 Na ke kom fuhlella elan sukukoska, nimet supwalla

pisingo. 14 Sang nu sel sheep ac nani, wheat ac wain,

fal nu ke lupan ma LEUM GOD El akinsewowyoye kom

kac. 15 Esam lah kowos tuh mwet kohs in Egypt, ac

ac kac, na pa inge ma kowos fah oru. 16 "Tusrukutu mwet kohs lom an

fin lungse kom ac sou lom, sahp el ac tia lungse som nutuwos, mwet kulansap lowos, ac mwet Levi, mwetsac, liki kom, a el ac kena mutana yurum. 17 Fin ouinge, tulik mukaimtal, ac katinmas su muta in siti suwos an. usalla nu ke srungul in lohm sum, ac putala sie pat ah Oru ma inge ke acn se na ma LEUM GOD El sulela ke srac, na el ac fah mwet kohs lom ke lusenna moul kowos in alu nu sel we. 12 Esamma in akos ma sap inge; lal. Oru oapananu sin mutan kohs lom. 18 Nik kom nimet mulkunla lah kowos tuh mwet kohs in facl Egypt. inse toasr ke kom aksukosokyela sie mwet kohs lom, 13 "Tukun kowos sisla kulun wheat nukewa lowos, ac mweyen ke yac onkosr el tuh orekma nu sum ke tafunna itungya grape nukewa nu ke wain, kowos in akfulatyel molin sie mwet kulansap. Oru ouinge, na LEUM GOD Kufwen Iwen Aktuktuk ke lusen len itkosr. 14 Engankin El fah akinsewoye kom in ma nukewa kom oru. 19 kufwa se inge wi tulik nutuwos, mwet kulansap lowos, ac "Srela nu sin LEUM GOD lowos wounse mukul ke cow muta in siti suwos uh. 15 Akfulatyel LEUM GOD lowos ke ac sheep nutuwos. Nimet sang cow inge in orekma, ac nimet kal unen sheep inge. 20 Ke kais sie yac, kowos kowos oru kufwa se inge, ac oru ke len itkosr in acn se ac sou lowos in kang ma inge ye mutun LEUM GOD ma El sulela kowos in alu nu sel we. Kowos in arulana ke acn sefanna ma El sulela kowos in alu nu sel we. engan, mweyen LEUM GOD El akinsewoye kosrani 21 Tusraktu kosro inge fin ul, ku kun, ku oasr kutena lowos ac orekma lowos. 16 "Mukul nukewa in mutunfacl ma koluk yohk ke manolos, kowos fah tia kisakin nu sin LEUM GOD lowos. 22 Kowos ku in kang kosro ouinge in suwos fah tuku in alu nu sin LEUM GOD pacl tolu ke yac se, ke acn in alu se ma solla tari: ke Kufwen Alukela, Kufwen Kosrani, ac Kufwen Iwen Aktuktuk. Kais sie antelope. 23 Tusraktu nimet kang srah kac — kowos in mukul fah use sie mwe sang, 17 fal nu ke lapan ma LEUM GOD lowos El akinsewoyoyal kac. 18 "Kowos okoala nu infohk uh oana kof uh.

16 "Kowos in oru Kufwen Alukela in malem Abib in akfulatyel LEUM GOD lowos, mweyen sie fong ke malem Abib pa El tuh molikowsla liki facl Egypt. 2 Som nu ke acn se LEUM GOD El sulela kowos in alu we, ac uniya soko sheep, ku cow ingo tuh in mwe mongo ke Kufwen Alukela in akfulatyel LEUM GOD lowos. 3 Ke kowos kang mongo se inge, nimet kang bread orekla ke mwe pulol. Ke len itkosr kowos fah kang bread ma wangin mwe pulol kac, oana ke kowos tuh oru pacl se kowos sulaklak illi liki Egypt. Kang bread se inge — ac fah pangpang bread in keok — tuh in lusen moul lowos kowos fah esam len se kowos ilme liki Egypt, facl in keok sac. 4 Ke lusen len itkosr, wangin mwet in facl suwos uh fah oasr kutena mwe pulol in lohm sel. Ac ikwen kosro soko ma anwuki ke eku in len se meet, fah mongola ke fong sacna. 5 "Kowos in tia oru kisa in Alukela lowos in kutena siti ma LEUM GOD lowos El asot nu suwos. 6 Acn se na ma LEUM GOD lowos El ac fah sulela tuh mwet uh in alu nu sel we, pa acn sefanna kowos fah oru kisa in Alukela we. Oru ke eku, pacl se fah tili, mweyen pa inge pulan pacl se ke len se kowos tuh mukuiyak liki acn Egypt. 7 Akmolyela ikwa sac ac kang ke acn se na ma LEUM GOD El ac sulela kowos in alu nu sel we. Lotutang tok an kowos folokla nu yen suwos. 8 Ke len onkosr toko kowos fah mongo bread ma wangin mwe pulol kac, ac ke len se akitkosr, kowos tukeni in alu nu sin LEUM GOD lowos, ac tia oru kutena orekma. 9 "Oakma wilk itkosr tukun pacl se kowos mutawauk kosrani wheat, 10 na oru Kufwen Kosrani in akfulatyel LEUM GOD lowos. Use nu yorol mwe kisa ke engan na lun kais sie mwet, fal nu ke lapan ma God El akinsewoye kowos kac. 11 Kowos in arulana engan ye mutun LEUM GOD, wi tulik

nutuwos, mwet kulansap lowos, ac mwet Levi, mwetsac, liki kom, a el ac kena mutana yurum. 17 Fin ouinge, tulik mukaimtal, ac katinmas su muta in siti suwos an. usalla nu ke srungul in lohm sum, ac putala sie pat ah Oru ma inge ke acn se na ma LEUM GOD El sulela ke srac, na el ac fah mwet kohs lom ke lusenna moul kowos in alu nu sel we. 12 Esamma in akos ma sap inge; lal. Oru oapananu sin mutan kohs lom. 18 Nik kom nimet mulkunla lah kowos tuh mwet kohs in facl Egypt. inse toasr ke kom aksukosokyela sie mwet kohs lom, 13 "Tukun kowos sisla kulun wheat nukewa lowos, ac mweyen ke yac onkosr el tuh orekma nu sum ke tafunna itungya grape nukewa nu ke wain, kowos in akfulatyel molin sie mwet kulansap. Oru ouinge, na LEUM GOD Kufwen Iwen Aktuktuk ke lusen len itkosr. 14 Engankin El fah akinsewoye kom in ma nukewa kom oru. 19 kufwa se inge wi tulik nutuwos, mwet kulansap lowos, ac "Srela nu sin LEUM GOD lowos wounse mukul ke cow muta in siti suwos uh. 15 Akfulatyel LEUM GOD lowos ke ac sheep nutuwos. Nimet sang cow inge in orekma, ac nimet kal unen sheep inge. 20 Ke kais sie yac, kowos kowos oru kufwa se inge, ac oru ke len itkosr in acn se ac sou lowos in kang ma inge ye mutun LEUM GOD ma El sulela kowos in alu nu sel we. Kowos in arulana ke acn sefanna ma El sulela kowos in alu nu sel we. engan, mweyen LEUM GOD El akinsewoye kosrani 21 Tusraktu kosro inge fin ul, ku kun, ku oasr kutena lowos ac orekma lowos. 16 "Mukul nukewa in mutunfacl ma koluk yohk ke manolos, kowos fah tuku in alu nu sin LEUM GOD pacl tolu ke yac se, ke acn in alu se ma solla tari: ke Kufwen Alukela, Kufwen Kosrani, ac Kufwen Iwen Aktuktuk. Kais sie antelope. 23 Tusraktu nimet kang srah kac — kowos in mukul fah use sie mwe sang, 17 fal nu ke lapan ma LEUM GOD lowos El akinsewoyoyal kac. 18 "Kowos okoala nu infohk uh oana kof uh.

17 "Nimet kisakin nu sin LEUM GOD lowos, kutena cow ku sheep ma oasr kutena ma koluk ke mano. Ma inge mwe srungayuk sel. 2 "Kowos fin lohng lah oasr in sie sin siti suwos, sie mwet — mukul ku mutan — su orekma koluk lain LEUM GOD ac kunausta wuleang lal 3 ke el alu ku orekma nu sin god saya, ku nu ke fah, malem ku itu, ac ma inge lain ma sap lun LEUM GOD. 4 Kowos fin lohng kain in pweng inge, kowos sokak akwoya. Fin pwaye lah ma koluk se inge sikiyak in Israel, 5 na usla mwet sac nu likin siti uh, ac tanglal nwe ke el misa. 6 Tusraktu, el ac anwuki fin oasr mwet loh luo ku pus liki, su lainul; el fah tia anwuki fin oasr mwet loh sefanna. 7 Mwet loh inge pa ac tanglal meet uh, toko na mwet ngia fah wi tanglal. Pa inge ma ac oru lumah koluk se inge in wanginla. 8 "Kutu pacl uh, ac upa nu sin mwet nununku in sie siti in orala wotela lalos in konauk ma pwaye ke kain in sripa inge: suwos ke ma lun mwet ke acn, ku ke musalla lun mano, ku ke misa se lah ma ke onglia ouiya ku akmas akola se. Pacl lumah ouinge sikiyak, kowos in som nu ke acn in alu se ma LEUM GOD lowos El sulela kowos in alu we, 9 ac

sang sripa lowos nu sin mwet Levi su mwet tol, ac nu sin mwe srungayuk. **10** Nimet kisakin tulik nutuwos fin e ke mwet nununku se su orekma in paci sac, elos in wotela. loang lowos, ac nik kowos lela mwet lowos in orek susfa, **11** Elos ac orala wotela lalos, na kowos fah oru oana ku orek fweni ke ma ac sikyak in paci fahsru, ku inutnut, ma elos fahk. **11** Kowos in insese nu ke konauk lalos, **11** ku lulalfongi ke inpucl, ac nimet lela elos in lolngok nu ac fahsral nu ke ma nukewa elos sapkin. **12** Kutena sin ngunin mwet misa. **12** LEUM GOD lowos El srunga mwet su seakos ma mwet nununku sac ku mwet tol mwe su oru lumah koluk inge, pa oru El lusak mutunfacil se su orekma ke paci sacn wotela uh, fah anwuki. In ingo ke kowos apkuran in utyak nu in facl selos. **13** ouiya se inge kowos ac fah sisla ma koluk se inge liki Kowos in arulana pwayena nu sin LEUM GOD." **14** Na Israel. **13** Mwet nukewa fah lohng kac ac sangengla, na Moses el fahk, "In facl se su kowos apkuran in eis, mwet wangin mwet ac sifil pulaik in oru lumah inge. **14** "Tukun we lulalfongi kas lun mwet susfa ac fweni lalos, tusrukutu kowos ac eisla facl se LEUM GOD lowos El ac sot nu LEUM GOD lowos El tia lela nu suwos in oru ma inge. **15** suwos ac kowos oakwuki tari we, na kowos ac lungse 15 A El fah supwaot sie mwet palu liki inmasrlon mwet in oasr sie tokosra lowos, in oana mutunfacil nukewa lowos, su oana nga, na kowos in aksol. **16** "Ke len se su raunikowosla. **15** Karinganang tuh mwet se kowos kowos tuh toeni pe Eol Sinai, kowos tuh kwafe kowos in ac sulela in tokosra elan mwet se ma LEUM GOD El tia sifil lohng pusren LEUM GOD, ku sifil liye e na lulap sulela. El enenu elan siena sin mwet Israel wiowos. Nik sac, mweyen kowos tuh nunku mu kowos ac misa. **17** kowos oru sie mwetsac in tokosra lowos. **16** Tia enenu Oungi LEUM GOD El fahk nu sik, 'Elos orala sulela in pukanten horse nutin um mwet mweun lal tokosra, na lalmwetmet se. **18** Nga ac supwala nu yorolos sie ac elan tia supwala mwet nu Egypt in mouf horse we, mwet palu oana kom liki inmasrlon mwet lalos. Nga fah mweten LEUM GOD El fahk tari mu mwet lal in tia sifil fahkang nu sel ma elan fahk, ac el fah fahk nu sin mwet folok nu we. **17** In tia pus mutan kien tokosra, mweyen uh ma nukewa nga sapkin. **19** El fah kaskas inek, ac elos ac ku in kifasulla liki LEUM GOD; ac elan tia sifacna nga fah kai kutena mwet su tia aksol. **20** Tusrukutu fin akkasrupyal ke silver ac gold. **18** Paci se el ac tokosrala, oasr sie mwet palu su nunku in sulkakin sie kas inek enenu in oasr yorol sie ma simusla ke book in ma sap ac ke nga tia sapkin elan fahk, el fah misa kac, na ac fah kas in lutu lun God, ma simla oana book limlim emeet ah oapana nu sin mwet palu su fahkak ke inen god say! ma karinginyuk sin mwet tol Levi. **19** Book se inge elan 21 "Sahp kowos ac suk lah kowos ac etu fuka lah ma sie karingin in oanna siskal, ac elan riti in mouf lal nufon tuh mwet palu el fahk tia ma tuku sin LEUM GOD. **22** Sie elan lutlut in arulana akfulaty LEUM GOD, ac in oaru in mwet palu fin kaskas ke inen LEUM GOD ac ma el fahk akos ma nukewa ma sapkinyuk loac. **20** Ma inge ac fah uh tia sifak oana, na kas lai tia ma sin LEUM GOD me. oru elan tia nunku mu el wo liki mwet Israel wial, oayapa elan tia seakos ma sap lun LEUM GOD in kutena ouiya. fah tia sangeng sel.

Na el fah leum ke yac puspis, ac fwiil tulik natul ac fah leumi Israel ke fwiil puspis tokol.

18 "Mwet tol ac mwet nukewa ke sruf lal Levi ac fah wangin ip lalos ke facl lun mwet Israel; a elos ac moulkin mwe sang ac mwe kisa saya ma itukyang nu sin LEUM GOD. **2** Ac fah wangin acn selos, tia oana sruf ngia. Ip lalos pa elos mukena sriyukla in oru orekma lun mwet tol lun LEUM GOD, oana ke LEUM GOD El wulela. **3** "Paci nukewa ac kisakinuy cow ku sheep, na in itukyang nu sin mwet tol finpisa, likintupa luo, ac fotowa. **4** Elos ac fah eis pac ip se emeet ke wheat, wain, oil in olive ac unen sheep. **5** Inmasrlon sruf lowos nukewa, LEUM GOD El srela sruf lal Levi in kulansupwal in oru orekma lun mwet tol nwe tok. **6** "Kutena mwet Levi su lungse in kulansap in mwet tol, el ku in tuku liki kutena siti el muta we in Israel, ac som nu ke acn se ma LEUM GOD El srela mwet uh in alu nu sel we, **7** ac kulansap we fal nu ke sie mwet tol lun LEUM GOD lal, oana mwet Levi saya su wi orekma we. **8** El ac fah eis lupa se na ma mwet tol ngia eis ke mwe mongo, sayen ma sou lai uh supu nu sel." **9** "Paci se kowos utyak nu in facl se ma LEUM GOD lowos El asot nu suwos uh, nimet etai ouiya na koluk lun mwet in mutunfacil we, su

"Tukun LEUM GOD lowos el kunausla mwet ma la acn El ac asot nu suwos, ac tukun kowos eis siti selos ac lohm selos ac oakwuki we, **2** kowos fah srela tolu siti an ke facl se su LEUM GOD lowos El asot nu suwos. **3** Kowos fah srikeya facl sac, ac kitalik nu ke ip tolu — kais sie ip inge in oasr siti in molela se we ma ac firrasr nu sin sie mwet in kaing nu we. Na fin sie mwet el uniya sie pacna mwet, el ac ku in kaing ac moulla we. **4** "Sie mwet fin onglia ouiya uniya sie mwet su tia mwet lokoalok lal, na el ku in kaing nu in sie sin siti inge ac moulla. **5** Fin pa mwet luo tukeni som nu insuk ah in pakpuk sak, na sie seltal paki sak soko, ac mutun tuhla ah tufwacla liki fung ah, ac uniya mwet se ngia, el ku in kasrusr nu in sie sin siti tolu an ac moulla. **6** Fin siti sefanna, ac ku in arulana loesla, pwanang mwet se ma suk in foloksak ke misa sac ac ku in sruokilya, ac in kasrusrak lal el uniya sie mwet wangin mwata. Wangin mwatal mweyen el tia oru in ouiya, ac mwet sac tia pac mwet lokoalok lal. **7** Pa inge sripa se sis nga sapkin kowos in srela siti in molela tolu. **8** "Paci LEUM GOD lowos El ac akyokyelik facl suwos, oana ke El tuh fahk nu sin papa matu tomomos mu El ac oru, ac sot nu suwos acn nukewa El tuh wulela kac, **9** na

kowos fah sulela tolu pac siti an. (El ac sot nu suwos facl mweun uh, sienia mwet ac payukyak sin mutan se el ako inge kowos fin oru ma nukewa ma nga sapkin nu suwos 'se uh.' 8 "Mwet kol fah oayapa fahk nu sin mwet uh, misenge, ac kowos fin lungse LEUM GOD lowos, ac 'Su suwos munasla nanka ac sangeng? Fin oasr, elan moul fal nu ke mwe lutu lal.) 10 Oru ma inge, tuh mwet su folokla, mweyen el fin wi kut, el ac akmunasyela nunkun wangin mwata fah tia misa, ac in wangin pac mwatuwas mwet mweun wial uh.' 9 Ke mwet kol elos sramsraram tari ke sripen mwet se ma wangin mwata tiana anwuki in facl nu sin un mwet mweun uh, elos fah pakiya mwet in kol se ma LEUM GOD El sot nu suwos. 11 "Tusruktu, fin kais sie u." 10 "Ke kowos som in mweuni sie siti, ma se pa sie mwet el nuna oru elan akmuseya mwet lokoalok meet kowos in oru pa in akkalemye nu sin mwet we ke se lal, ac el kaing nu in sie siti ingo elan moulla. 12 Ke inkankin in orek misla. 11 Elos fin insese in suk misla, na lumah ouinge, na mwet kol lun siti sel sifacna ac fah elos nukewa fah mwet kohs lowos ac oru kutena orekma sap in utuku el, ac eisalang nu inpoun mwet foloksak ke kowos sapkin nu selos. 12 Tusruktu mwet in siti sac fin akmas, tuh elan anwuki. 13 Kowos fah tia pakomutal. tia insese in suk misla, a elos sulela in mweun, kowos Sisla mwet akmas se inge liki Israel tuh ma nukewa in fah kuhlusya in mweunelos. 13 Na ke LEUM GOD lowos wo nu suwos. 14 "Kowos in tia mokle masrol ke acn lun El oru tuh kowos in kutangla siti sac, kowos fah uniya mwet tulan lowos, ma oakwuki in pacl oemeet me in facl mukul nukewa we. 14 Tusruktu, kowos ku in eis mutan, se su LEUM GOD lowos El asot nu suwos. 15 "Mwet loh tulik, kosro, ac ma nukewa saya tuh in ma wap lowos. sefanna tia fal in akkeyala lah oasr mwatan sie mwet ke Kowos in insewokokin ma nukewa lun mwet lokoalok kutena ma koluk ku ma sutuu. Ehenu na in oasr mwet lowos, su LEUM GOD El sot nu suwos. 15 Pa inge ma loh luo, ku pus liki, in akpwayeye lah oasr mwatan mwet kowos ac oru nu ke siti nukewa ma oan loessula liki acn se. 16 Sie mwet fin srike in akkolukye sie pac mwet ke kowos ac muta we. 16 "Tusruktu, ke kowos ac kutangla el orek loh kikiap mu mwet sac orala ma koluk se, 17 siti in facl se su LEUM GOD lowos El asot nu suwos, eltal na kewa enenu in som nu ke acn in alu se ma solla, kowos in onela mwet ac kosro nukewa. 17 Kunausla tuh in nununkeyuk eltal sin mwet tol ac mwet nununku mwet nukewa: mwet Hit, mwet Amor, mwet Canaan, su orekma in pacl sac. 18 Mwet nununku elos fah sokak mwet Periz, mwet Hiv ac mwet Jebus, oana LEUM GOD akwoya lah mea sripen tukak sac. Mwet se ma tukak El sapkin nu suwos. 18 Onelosla nukewa elos in tia lutu lain mwet Israel se wial fin sutuu, 19 el pa ac eis kaiyuk kowos ouiya ma srungayuk ma elos oru ke elos alu nu ma akeoyuk nu sin mwet tukakyak sac. In ouiya se inge sin god lalos, ma pwanang kowos orekma koluk lain kowos ac fah sisla ma koluk se inge liki inmasrlowos. 20 LEUM GOD. 19 "Ke pacl kowos srike in sruokyia sie siti, Na mwet nukewa fah lohng ke ma sifyak inge, ac elos kowos in tia pakiya sak ma oasr fahko kac, kowos finne ac fah sangengla ac wangin mwet ac fah sifil oru ouiya kuhlusya acn sac ke pacl na loes. Kang fokinsak kac, koluk se inge. 21 Kowos in tiana pakomuta. Kaiyuk nu tusruk nimet pakela sak uh. Mwet lokoalok lowos pa ke ouiya sie inge pa: moul molin moul, atronmuta molin mwet we, tia sak we. 20 Kowos ku in pakiya sak nukewa atronmuta, wihs molin wihs, pao molin pao, nia molin ma wangin fahko kac, in orek nien fan nu in siti sacn nia.

20 "Pac kowos illa in mweun lain mwet lokoalok lowos, ac kowos liye chariot ac horse ac sie un mwet mweun su pus liki kowos, kowos, in tia sangeng selos. LEUM GOD lowos, su molikowosla ac uskowosme lowos ac mwet nununku fah som nu ke acn se ma mano liki facl Egypt, El ac fah wi kowos. 2 Meet liki kowos sac oan we, ac srikeya lusen acn sac nu ke kais sie siti mutawauk mweun, sie mwet tol fah fahsryak nu meet uh srisrik ma oan apkuran nu we. 3 Mwet kol lun siti se ma ac fahk nu sin un mwet mweun, 3 Mukul Israel, porongo! foto emeet nu ke acn se ma mano sac oan we ah, fah Misenge kowos ac som mweun. Nikmet sangeng sin sulela soko cow fusr mutan ma soenna orekmanyuk. 4 mwet lokoalok lowos, a kowos in pulak ac tia sensen ku Elos in pwanla cow soko ah nu ke sie acn apkuran nu ke fosrnga. 4 LEUM GOD lowos El ac wi kowos, ac El ac soko infacl srisrik ma oasr kof we pacl nukewa, ac fohk sot kutangla nu suwos.' 5 "Na mwet kol lun un mwet we uh soenna pukpuk ku imaiyuk, na elos fah koteya mweun uh ac fah fahk nu sin mwet uh, 'Su suwos tufahna inkwawen cow soko ah we. 5 Mwet tol Levi elos fah wi musaela lohm se sel ma soenna kisakunla? Fin oasr, na pac som nu we, mweyen elos pa ac wotela ma fal in elan folokla nu lohm sel uh, mweyen el fin tuh anwuki ke orek ke kutena akkuuin ma oasr anwuk kac. LEUM GOD mweun uh, sienia mwet ac tuh kisaela lohm sel uh. 6 lowos El sulelosla in kulansupwal, ac in fahkak kas in Su suwos tufahna yukwiya sie ima in grape, a soenna akinsewowo Inel. 6 Na mwet kol nukewa ke siti se ma kosrani fahko kac? Fin oasr, elan folokla, mweyen el fin foto nu ke acn se ma koneyukyak mwet anwuki sac tuh misa ke mweun uh, sienia mwet ac tuh kang fahko we, elos in ohlla paolos fin cow soko ah 7 ac fahk, 'Tia kac. 7 Su suwos akoo in payukyak a soenna alula? Fin kut pa uniya mwet se inge, ac kut tia pac etu lah su orala oasr, elan folokla nu yen sel, mweyen el fin tuh misa ke uh. 8 LEUM GOD, nunak munas nu sin mwet Israel

lom, su kom molelosla liki faci Egypt. Nunak munas nu fin konauk ahng lun sie won ulun sak uh ku infohk uh sesr, ac tia filiya facsr mwatan misa lun mwet wangin ke kientop sac apis atro ku won fusr natul, kom fah tia mwata se inge! 9 Ouinge, ke kowos oru oana ma LEUM usla kientop sac. 7 Kom ku in us won fusr uh, tusruk GOD El sapkin, na kowos fah tia eis mwatan akmas sac. kom enenu in filiya kientop sac, tuh moul lom fah loes 10 "Ke kowos som in mweuni mwet lokoalok lowos, ac LEUM GOD lowos El sot kutangla nu suwos, ac kowos eisalos in mwet sruoh, 11 sahp kom ac liye inmasrlilos sie mutan oasku su kom lungse ac kena payuk se. 12 Usalla nu in lohm sum, ac mutan sac ac fah kalla sifal ac tokinpaol, 13 ac aolla nuknuk lal. Mutan sac fah muta lohm sum ac tungi papa tumal ac nina kial ke lusen malem se; tukun pacl sacn, kom ku in payukyak sel. 14 Toko, kom fin tila lungse el, kom fah fuhlella elan sukosokla. Ke sripen kom tuh sap ku elan wi kom oan, ouinge kom tia ku in kukakunulla oana sie mwet kohs. 15 "Fin pa sie mukul oasr mutan luo kial, ac eltal na kewa oswela kais sie wen nu sel, tusructu wen se ma isusla meet ah el tia ma nutin mutan se ma el lungse yohk. 16 Na ke pacl se papa sac el nunku in kitalik usru lal nu sin tulik natul, el tia enenu in srirsi ac sang ip lun wounse nu sin mukul se nutin mutan se ma el lungse. 17 Mwe usru lun wounse enenu in yohk pacl luo liki mwe usru lun tulik ngia, finne wounse natul tia ma nutin mutan se ma el lungse. Papa se enenu in akilen wounse natul, ac sang nu sel lapan usru lal fal nu ke oakwuk lun ma sap. 18 "Fin oasr sie wen likkeke ac utuk nunak, su seakos papa tumal ac nina kial eltal finne kael. 19 Na papa ac nina kial fah usalla nu ke nien nununku, ye mutan mwet kol lun siti se ma el muta we. 20 Eltal ac fahk nu sin mwet kol uh, 'Wen se natusr inge el likkeke ac utuk nunak, ac el tia lungse akos kut. El kainmongo ac lungse sruhsru!' 21 Na mwet in siti sac fah tanglai nwe ke na el misa. Pa inge lumah se ma ac oru ouiya koluk se inge in wanginla. Mwet Israel nukewa fah lohng ke ma sikiyak inge, ac fah sangengla kac. 22 "Sie mukul fin anwuki ke el orala sie ma koluk yohk, ac manol srissriyak ulun soko sak, 23 na mano sac fah tia oan we ke fong fon se. Enenu in pukpuki ke len sacna, mweyen sie mano misa ma srissripul soko sak ac pwanang God Elan selngawi acn sac. Pikinya mano sac, kowos in mau tia akkolukye faci se su LEUM GOD lowos El asot nu suwos.

fin konauk ahng lun sie won ulun sak uh ku infohk uh ke kientop sac apis atro ku won fusr natul, kom fah tia usla kientop sac. 7 Kom ku in us won fusr uh, tusruk GOD El sapkin, na kowos fah tia eis mwatan akmas sac. kom enenu in filiya kientop sac, tuh moul lom fah loes 10 "Ke kom musai sie lohm susu, esam in orala sie kalkal rauneak mangon lohm uh, na mwet fin putatla liki mangon lohm uh ac misa, ac fah wangin koluk lom kac. 9 "Nik kom yukwi sie pac kain in sacn ke ima in grape sunom. Kom fin oru ouinge, ac fah oal nu sum in orekmakin kewana — grape uh ac fahko ke sacn saya. 10 "Nik kom kapreni cow mukul soko ac donkey soko in tukeni amakin plao nutum. 11 "Ke kom orek nuknuk, kom fah tia sisani turet ma orekla ke unen sheep ac turet orekla ke flax in oan ke nuknuk sefanna. 12 "Orala mwe yun ke turet in oan atla ke sruwasrik akos ke polo nuknuk afinyom. 13 "Fin pa sie mukul el payuk sin sie mutan fusr, na tok mukul sac el srungalla, 14 na el kinauk kas kikiap lainul, ac fahk mu ke eltal payukyak el konauk tuh na mutan sac el tia virgin se. 15 "Fin sikiyak ouiya se inge, papa ac nina kien mutan fusr sac fah us sie mwe akpwaye lah mutan fusr se natultal ah virgin se, ac eltal fah us nu ke acn in nununku, tuh mwet kol lun siti sac in liye. 16 Papa tumun mutan fusr sac fah fahk nu selos, 'Nga sang acn nutik in payukyak sin mukul se inge, a inge mukul sac el srungalla. 17 El kinauk kas kikiap lainul ke el fahk mu mutan se inge tia virgin se ke pacl se eltal marutla. Tusructu oasr mwe akpwaye lah acn nutik el tuh virgin se. Liye, pa inge mwe akpwaye.' Na el fah laknelik kaot in marut lalatal ye mutualos. 18 Na mwet kol lun siti sac fah eis mukul tumun mutan sac ac srungul. 19 Elos fah oayapa sap elan moli ipin silver siofok ac sang nu sin papa tumun mutan fusr sac, mweyen mukul sac el tuh akkolukye inen sie mutan virgin lun Israel. Sayen ma inge, mutan sac el ac srakna ma kien mukul sac, ac mukul sac fah tia ku in sisulla ke lusenna moul lal. 20 "Tusructu, fin pwaye tukak lun mukul sac, ac wangin mwe akpwaye lah mutan sac el tuh virgin se, 21 na elos fah usla mutan sac nu ke mutunoa in lohm sin papa tumal, na mukul in siti sac fah tanglai nwe ke el misa, mweyen el orala sie mwe mwekein in faci Israel ke el oan yurin mukul meet

22 "Kom fin liye cow ku sheep nutin mwet Israel wiom forfor likin kalkal, nimet kom pilesru. Sruokya ac folokunla nu yurin mwet natu ah. **2** Tusrukta mwet se natu fin tuh muta loesla, ku kom fin nikin lah nutin su, na tari kom usla nu inkul sum sifacna. Ke mwet se natu ah tuku suk, na kom sang nu sel. **3** Oru oapana inge kom fin konauk soko donkey, ku nuknuk se, ku kutena ma saya ma tuhlac ku nikinyukla sin mwet Israel wiom. **4** "Fin soko donkey ku soko cow nutin sie mwet Israel wiom ikori inkanek uh, nik kom pilesru. Kasrel ac welul tulokunak. **5** "Mutan uh in tia nukum nuknuk in mukul, ac mukul in tia nukum nuknuk in mutan. Lumah ouinge uh mwe srungayuk yurin LEUM GOD lowos. **6** "Kom

123

Deuteronomy

fin sruinkuiya mutan fusr se su ako nu sin sienia mukul ke eltal muta likin siti uh, na mukul sac mukena fah anwuki. **26** Wangin ma ac orek nu sin mutan fusr sac, mweyen el tia orala ma koluk ma fal nu ke misa. Ouiya se inge oana ke sie mukul el anwuk nu sin sie pac mukul ac unilya. **27** Ke sripen eltal muta likin siti uh, mutan sac el ne wowoyak in kasreyuk el, wangin mwet we in kasrel. **28** "Mukul se fin koneyukyak ke el sruinkui sie mutan fusr su soenna oasr mwet ako nu sel, **29** na mukul sac fah moli nu sin papa tumun mutan sac ke ipin silver lumngaul, fal nu ke molin payuk se. Na mutan fusr sac fah payukyak sel, mweyen mukul sac el akkohsyel elan oan yorol. Mukul sac fah tia ku in sisella ke lusenna moul lal. **30** "Wangin sie mukul fah akmwekiye papa tumal ke orek kosro yurin kutena sin mutan kien papa tumal.

23 "Wangin sie mukul su twatala, ku sie su laslasla ma mukul lal fah oaoa mu el sie sin un mwet lun LEUM GOD. **2** "Wangin temti, ku kutena sin fwilin tulik natul nu ke fwil aksingoul, fah ku in oaoala nu ke mwet lun LEUM GOD. **3** "Wangin mwet Amon ku mwet Moab, ku kutena sin fwilin tulik natulos nwe ke fwil aksingoul, ku in oaoala nu ke mwet lun LEUM GOD, **4** mweyen elos tuh srunga kite kowos mwe mongo ac kof ke fufahsresy lowos ke kowos ilme liki facl Egypt, ac elos moleang nu sel Balaam wen natul Beor, liki siti Pethor in acn Mesopotamia, elan selngawi kowos. **5** Tusruktu LEUM GOD lowos El tia porongal Balaam, a El ekulla mwe selnga sac nu ke sie mwe insewowo, ke sripen El lungse kowos. **6** Ke lusen pacl kowos oaoa in sie mutunfacl, kowos in tia oru kutena ma in kasru mutunfacl luo inge, ku oru elos in kapkapak. **7** "Nimet srunga mwet Edom, mweyen elos sou lowos. Oayapa nimet srunga mwet Egypt, mweyen sie pac ah kowos tuh muta fin acn selos. **8** Mutawauk ke fwil se aktolu me, fwilin tulik natulos ac ku in oaoayang nu inmasrlon mwet lun LEUM GOD. **9** "Ke pacl kowos mutangan aktuktuk ke pacl in mweun uh, kowos fah karingin kowos liki kutena ouiya fohfkfok. **10** Mukul se fin tia nasnas ke sripen el sororia ke mweme koluk lal ke fong, el enenu in illa liki nien aktuktuk ac muta lik ah. **11** Ke apkuran ekela ke len tok ah el fah oullula, ac ke fahnt uh tili el ku in foloko nu in nien aktuktuk uh. **12** "Akola sie acn likin nien aktuktuk in orekmakin oana sie nien fahsr. **13** Us soko sak in pukpuk wi kom, tuh ke pacl se kom enenu in fahsr tok, kom fah pukanak sie luf ac afinya. **14** Liyang tuh nien aktuktuk suwos in nasnas pacl nukewa, mweyen LEUM GOD lowos El wi kowos in nien aktuktuk suwos, in loange kowos ac sot kutangla nu suwos fin mwet lokoalok lowos. Kowos in tia oru kutena lumah fohfkfok ma ac pwanang LEUM GOD lowos Elan forla liki kowos. **15** "Fin oasr mwet kohs kaingla liki mwet kacto lalos ac tuku nu yuruwos tuh kowos in loangelosa, nik kowos folokunulosla. **16** Elos ku in muta in kutena siti suwos ma elos sulela, ac kowos in tia sulallal nu selos. **17** "Wangin mwet Israel, mukul ku

mutan, fah orek kosro in eis moul kac oana ma mwet pegan elos oru in tempul lalos. **18** Oayapa, wangin mani kowos eis ke ouiya se inge fah utuku nu in lohm sin LEUM GOD lowos in akfalye sie wuleang. LEUM GOD El srunga mwet su muta in nien alu lun mwet pegan ac orek kosro in eis moul kac. **19** "Pac1 se kom sang mani, ku mwe mongo ku kutena ma, nu sin sie mwet Israel wiom, kom in tia eis ma laesla. **20** Kom ku in siyuk ma laesla ke ma kom sang nu sin sie mwetsac, a tia ke ma kom sang nu sin mwet Israel wiom. Akos oakwuk se inge, ac LEUM GOD lom fah akinsewowyote ma nukewa kom oru fin facl se ma kom ac uteyak ac oakwuki we. **21** "Ke kom oru sie wulela ku nu sin LEUM GOD lom, nik kom pahtlac in akfalye ma kom wulela kac. LEUM GOD El ac soano tuh kom in akfalye wuleang lom. Kom fin tia akfalyela, kom orekma koluk. **22** Tia ma koluk se kom fin tia orek wulela nu sin LEUM GOD, **23** tusruktu kom fin sifacia lungse oru sie wuleang, esam na lah kom enenu na in akfalye. **24** "Ke kom fahsr sasla inima in grape lun siena mwet, kom ku in kang grape uh ke na lungse lom. Tusruktu kom fin illa liki, nimet us kutena grape ke mwe neinyuk lom. **25** Ke kom fahsr sasla inima in wheat lun siena mwet, kom ku in kang kutena fiten wheat ma kom olela ke poum, tusruktu kom fah tia sang mitmit nutum an pakela wheat an.

24 "Mukul se fin payuk sin sie mutan, na tok el srungalla mweyen el konauk lah oasr ma sufal lun mutan sac, ouinge el simusla sie pwepu in fahsrelik, sang nu sin mutan sac, ac supwalla liki lohm sel. **2** Na mutan sac fin sifil payukyak sin sienia mukul, **3** ac mukul se aktlu tumal el oayapa srungalla, ac el orala pac pwepu in fahsrelik, sang nu sin mutan sac, ac supwalla liki lohm sel ah. Ku fin pa mukul se tumal aktlu ah misa. **4** Na ke sripen mutan sac el oan taru yurin mukul aktlu timal, el tia ku in sifil payuk nu sin mukul tumal meet ah. Lumah se inge LEUM GOD El arulana srunga. Nik kowos aktaekeye facl se LEUM GOD lowos El asot nu suwos. **5** "Ke sie mukul el payuk susu, ac fah tia supweyukla el nu ke mweun, ku kuneuyek el nu ke kutena kain in kunokon lun acn uh. El sukoscokla liki kutena kunokon ke yac fon se, tuh elan ku in mutana in lohm sel ac insewowo yurin mutan kial. **6** "Pac1 kom ac sang enenu lun sie mwet su ngisre sum, kom fah tia eis kewana eot in illi wheat lal in oan yurum nu ke pac1 se el fah akfalye ngusr lal. Mweyen pa na ingan ma sou sacn moulkin. **7** "Kutena mwet fin pisrala sie sin mwet Israel wial ac oru tuh elan mwet kohs lal, ku el kukakunulla tuh in mwet kohs lun kutena mwet, mwet pisrapasr sacn enenu in anwuki. Ma inge ac oru tuh ma koluk se inge in wanginla liki inmasrlowos. **8** "Kom fin maskin musen lepa, ku kutena mas upa ke kolo, kom enenu in oru ma nukewa mwet tol Levi elos sap kom in oru. Oru oana kas in lutu ma nga sang nu selos. **9** Esam ma LEUM GOD lom El tuh oru nu sel Miriam ke kowos tuku liki acn Egypt. **10** "Ke kom

sang sie ma nu sin sie mwet ke sripen ngusr lal nu sum, 'Tamulel lun mukul tumuk el tia akfalye ma kinal; el nik kom utsyak nu in lohm sel in eis nuknuk se ma el ac srunga in sang tuh in oasr fita lun tamulel lal inmasrlon sot in mwe akpwaye soemoul lal. **11** Mutana likinima ac mwet Israel.' **8** Na mwet kol lun siti sac fah solama mukul soano elan sifacna usot. **12** El fin mwet sukasrup se, nik sac ac sramssram nu sel. El fin sarakna srunga payuk sel, kom sruokya nuknuk sac ke fong uh. **13** Folokunla nu **9** na katinmas kien tamulel lal fah kalukyang nu yorol ye sel ke ekela, elan mau ku in nukum ke el motul. Na el ac mutun mwet kol lun siti uh, sarukla la fahluk lun mukul arulana sang kulo, ac LEUM GOD lom El ac insewowo sac, aniya mutual ac fahk, 'Pa inge ma sikyak nu sin sie sum. **14** "Nik kom kutasrik ac sruokya kutu molin mwet mukul su tia lungse sang fita lun tamulel lal.' **10** Sou kulansap lom su sukasrup ac enenu, el finne mwet Israel lal fah eteyuk yurin mwet Israel mu 'sou lun mukul se se ku mwetsac se su muta in siti in facl sum. **15** Len su sarukyukla fahluk lal.' **11** "Mukul luo fin anwuk, ac nukewa meet liki fahntuh tili, moleang molin orekma lal. mutan kien sie srike in kasru mukul tumal ke el iseya ma El enenu mani sac, ac el lulalfongi lah el ac eis. Kom fin mukul lun mwet se ngia, **12** nimet pakomutun mutan tia moli nu sel, el ac fah wowoyak lain kom nu sin LEUM sac. Pakela la paol. **13** "Kowos in tia kiapu mwet ke GOD, na kom ac eis mwata kac. **16** "Papa ac nina ac kowos orekmakin kain in mwe paun luo — sie nu ke fah tia anwuki ke sripen ma koluk lun tulik natulos, ac moli ma sin mwet, ac sie nu ke kukakunla ma nu sin tulik uh ac fah tia anwuki ke ma koluk lun papa tumalos mwet. **14** Ac kowos in tia pac orekmakin mwe srikasrak ac nina kialos. Mwet se fah anwuki ke sripen na ma luo ma tia oana sie — sie nu ke ma kom moli, ac sie nu koluk lal sifacna. **17** "Nimet oru nununku sesuwos lain ke ma kom kulkunla. **15** Orekmakin mwe paun ac mwe mwetsac ac tulik mukaimtal, oayapa nimet eis nuknuk srikasrak suwos ac pwaise, tuh kowos in moultah fin lun sie katinmas in mwe akpwaye lah oasr soemoul lal facl se LEUM GOD lowos El asot nu suwos. **16** LEUM sum. **18** Esam lah kowos tuh mwet kohs in facl Egypt, ac GOD El kwase kutena mwet su kutasrik ac sesuwos. **17** LEUM GOD lowos El tuh molikowosla, pa sis nga asot "Esam ma mwet Amalek tuh oru nu suwos ke kowos ma sap se inge nu suwos. **19** "Ke paci kom kosrani fokin tuku Egypt me. **18** Elos tiana sangeng sin God, ac elos ima lom ac kom sisla kutu wheat ma kom kosrala, nimet tuku tukuwos ke paci kowos totola ac munasla, ac onela folokla in eis. Filiya na tuh in ma lun mwetsac, mwet mwet nukewa su fahsr tok ah. **19** Na ke LEUM GOD mukaimtal ac katinmas. Ouinge LEUM GOD lom El ac lowos El asot nu suwos facl sac, ac oru kowos moulla fah akinsewowyke kom ke ma nukewa kom oru. **20** Ke liki mwet lokoalok lowos nukewa su muta raunikowosla, kom tungasla tari fokin olive sunom paci se, nimet folokla kowos in onela mwet Amalek nukewa, tuh in wangin ac eis ma lula kac. Ma lula an in ma nu sin mwetsac, mwet sifil esamulos. Nik kowos mulunkla!

25 "Fin pa mwet Israel luo som nu ke acn in nununku in aksuwosye sie alein inmasrlotal, na akkalemyeyuk lah sie seltal wangin mwatal, ac sie oasr mwata. **2** Na fin fal mwet se ma sutuela in kaiyuk ke sringssring, mwet nununku sac fah sap elan oankiyuki in sringssring el. Pisen sringssring nu sel enenu in fal nu ke lapan ma koluk el orala. **3** Ku in sringssring el paci angngaul, tuh in tia alukela. Fin pus liki, na ac fah arulana mwe akmwekinal. **4** "Nik kom kapriya oalin soko cow mukul ke kom orekmakunul in lolongya wheat uh. **5** "Tamulel se fin tukeni muta ke acn sefanna, ac sie seltal misa a wangin wen natul, na katinmas sac fah tia payuk nu sin mwet sayen sou sac. Ma kunen tamulel lun mwet misa sac in payuk sel. **6** Wen se emeet natultal ac fah oaoa mu ma nutin tamulel misa sac, tuh takin sou lal fah tutaflana in Israel. **7** Tusrukta tamulel lun mukul misa sac fin tia lungse payuk sel, na mutan sac fah som nu ye mutun mwet kol lun siti sac ke nien nununku ac fahk,

26 "Tukun kowos muta tari fin facl se su LEUM GOD lowos El asot nu suwos ac oakwuki we, **2** kais sie suwos enenu in filiya fahko se meet ke kosrani lowos nu in sie fotoh, ac kowos fah usla ke kowos som nu ke acn sefanna LEUM GOD lowos El sulela tuh mwet uh in alu nu sel we. **3** Som nu yurin mwet tol su orekma in paci sac ac fahk nu sel, 'Inge nga lungse fahkku sin LEUM GOD luk lah nga utsyak nu in facl se su El wuleang nu sin papa matu tumasr mu El ac ase nu sesr.' **4** "Na mwet tol sac el fah eis fotoh sac, ac likiya ye mutun loang lun LEUM GOD lom. **5** Na kom fah fahk kas inge ye mutun LEUM GOD: 'Papa matu tumuk el sie mwet Aram su takusrkar ac usla sou lal nu Egypt in muta we. Elos tuh mwet na pu ke paci se elos som nu we, na tok elos orala sie mutunfacl na lulap ac ku. **6** Mwet Egypt uh orekut arulana koluk ac sap ku nu sesr in orekma oana mwet kohs. **7** Na kut wowoyak ac suk kasru sin LEUM GOD lun papa matu tumasr. El porongekut ac liye lapan keok, orekma upa, ac ongoiya lasr. **8** Ke ku lulap lal El molikutla liki Egypt. El orala mwennen ac ma usrnugk, oayapa mwe aksangeng puspis. **9** El uskutme ac ase sie facl mut ac kasrup fohk we. **10** Inge nga use nu sin LEUM GOD fahko se meet ke kosrani ma El ase nu sik.' "Na filiya fotoh sacn ye mutun LEUM GOD ac alu nu sel we. **11** Kaksakin ma wo nukewa ma LEUM GOD lom El

sot nu sum ac sou lom; ac lela mwet Levi ac mwetsac su muta inmasrlowos in wi kowos akfulatyal. **12** “Yac sin mwet Israel, **12** “Tukun kowos alukela Infacl Jordan, katinmas, tuh in acn nukewa elos muta we elos fah ku mewt uh, sruf inge pa ac tu Fineol Gerizim: Simeon, in akfalye enenu lalos ke mwe mongo. Ke kom orala Levi, Judah, Issachar, Joseph, ac Benjamin. **13** Ac ke tari, **13** na kom fah fahk nu sin LEUM GOD, ‘Wangin paci se ac fwackyak mwe selnga, sruf inge pa ac tu ma lula ke sie tafu singoul ma mutual su srakna oan in Fineol Ebal: Reuben, Gad, Asher, Zebulun, Dan, ac lohm sik. Nga sang nu sin mwet Levi, mwetsac, mwet Naphtali. **14** Na mwet Levi fah fahk kas inge ke sie pusra mukaimtal, ac katimmas, oana ke kom sapkin nu sik. Iulap: **15** “Selnga lun God in oan fin kutena mwet su Nga tiana seakos ku mul kunla kutena ma kom sapkin ke orek ma sruloala ke eot, sak, ku osra, ac alu nu kac in sie tafu singoul. **14** Nga tia kangla kutena ma kac ke lukma. Alu nu ke ma sruloala uh mwe srungayuk yurin paci nga eoksra. Nga tia usla kutena ma kac liki lohm LEUM GOD.’ ‘Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’ **16** sik ke paci nga tia nasnas, ac nga tia sang kutena ma ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su pilesru papa kac tuh in sie mwe kisa nu ke mwet misa. LEUM GOD, tumal ku nina kial.’ ‘Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’ nga akos kom na. Nga oru ma nukewa kom sapkin in **17** “Selnga lun God in oan fin kutena mwet su mokle orek ke sie tafu singoul in ma luk. **15** Ngeta liki acn masrol lun mwet tulan lal! ‘Na mwet nukewa fah fahk, mutual sum inkusrao, ac akinsewowyte mwet lom, mwet ‘Amen!’ **18** “Selnga lun God in oan fin kutena mwet su Israel. Akinsewowyte pac faci wolana ac kasrup fohk kolla sie mwet kun liki inkanek lal.’ ‘Na mwet nukewa we ma kom ase nu sesr, oana kom tuh wuleang nu sin fah fahk, ‘Amen!’ **19** “Selnga lun God in oan fin kutena papa matu tumasr meet ah. **16** “Misenge LEUM GOD mwet su ikolya nununku suwohs liki mwetsac, mwet lowos El sapkin nu suwos tuh kowos in akos ma sap mukaimtal, ac katimmas.’ ‘Na mwet nukewa fah fahk, lal nukewa. Ouinge kowos in oaru in akos ke insiowos ‘Amen!’ **20** “Selnga lun God in oan fin kutena mwet su nufon. **17** Misenge kowos fahkak tari lah LEUM GOD El orek kosro yurin sie sin mutan kien papa tumal. Ouiya God lowos. Kowos wulela pac in aksol, in liyauing ma sap se inge akkalemye lah el oru sie mwe mwekin nu sin lal nukewa, ac in oru ma nukewa El sapkin. **18** Misenge LEUM GOD El eis kowos tuh kowos in mwet lal sifacna, ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su orek kosro oana ke El tuh wuleot nu suwos; ac El sapkin tuh kowos yurin kutena kain in kosro.’ ‘Na mwet nukewa fah fahk, in akos ma sap lal nukewa. **19** El fah akfulatyel kowos ‘Amen!’ **22** “Selnga lun God in oan fin kutena mwet su yohk liki kutena mutunfaci saya ma El orala, ac kowos orek kosro yurin tulik mutan wial, ku tulik mutan nutin fah oru tuh Inel in kaksakinyuk ac sunakinyuk. Kowos fah mwet lal sifacna, oana ma El wuleta.”

27 Na Moses el tu yurin mwet kol lun mwet Israel, ac fahk nu sin mwet uh, “Akos kas in lutu nukewa ma nga sapkin nu suwos misenge. **2** Ke len se kowos ac alukela Infacl Jordan ac uteyak nu fin faci se LEUM GOD lowos El asot nu suwos, kowos fah tulokunak kuttu eot lulap, ac mosrwela ke fasr, **3** na simusla ma sap ac mwe lutu inge nukewa fac. Paci se kowos ilyak nu in faci mut ac kasrup fohk we, ma LEUM GOD lun papa matu tomomos El wuleot nu suwos, **4** ac kowos sun lefahlo ke Infacl Jordan, tulokunak eot inge Fineol Ebal, oana ke nga fahkot misenge, ac mosrwela ke fasr. **5** Etoak sie loang we ke eot ma tia tafleyuk ke kufun sroasr osra, **6** mweyen kutena loang kowos etoak nu sin LEUM GOD lowos, enenu in orek ke eot tia tufahl. Kowos fah oru mwe kisa we ma enenu in firirla nufon. **7** Na kowos fah orek kisa in akinsewowyte ac mongo kac, ac kowos fah engan ye mutun LEUM GOD lowos. **8** Kowos in simusla kas nukewa ke ma sap lun God in arulana kalem fin eot ma mosrweyukla tari ke fasr.” **9** Na Moses el tu yurin mwet tol Levi uh, ac fahk nu sin mwet Israel nukewa, “Kowos misia ac porongeyu. Misenge kowos mwet lac lun LEUM GOD lowos. **10** Ouinge kowos in

aksol ac liyauing ma sap lal nukewa ma nga asot nu sin mwet Israel, **12** “Tukun kowos alukela Infacl Jordan, ke paci se ma mwe akinsewowyte uh ac fwackyak nu fin mewt uh, sruf inge pa ac tu Fineol Gerizim: Simeon, Levi, Judah, Issachar, Joseph, ac Benjamin. **13** Ac ke tari, **13** na kom fah fahk nu sin LEUM GOD, ‘Wangin paci se ac fwackyak mwe selnga, sruf inge pa ac tu ma lula ke sie tafu singoul ma mutual su srakna oan in Fineol Ebal: Reuben, Gad, Asher, Zebulun, Dan, ac lohm sik. Nga sang nu sin mwet Levi, mwetsac, mwet Naphtali. **14** Na mwet Levi fah fahk kas inge ke sie pusra mukaimtal, ac katimmas, oana ke kom sapkin nu sik. Iulap: **15** “Selnga lun God in oan fin kutena mwet su Nga tiana seakos ku mul kunla kutena ma kom sapkin ke orek ma sruloala ke eot, sak, ku osra, ac alu nu kac in sie tafu singoul. **14** Nga tia kangla kutena ma kac ke lukma. Alu nu ke ma sruloala uh mwe srungayuk yurin paci nga eoksra. Nga tia usla kutena ma kac liki lohm LEUM GOD.’ ‘Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’ **16** sik ke paci nga tia nasnas, ac nga tia sang kutena ma ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su pilesru papa kac tuh in sie mwe kisa nu ke mwet misa. LEUM GOD, tumal ku nina kial.’ ‘Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’ nga akos kom na. Nga oru ma nukewa kom sapkin in **17** “Selnga lun God in oan fin kutena mwet su mokle orek ke sie tafu singoul in ma luk. **15** Ngeta liki acn masrol lun mwet tulan lal! ‘Na mwet nukewa fah fahk, mutual sum inkusrao, ac akinsewowyte mwet lom, mwet ‘Amen!’ **18** “Selnga lun God in oan fin kutena mwet su Israel. Akinsewowyte pac faci wolana ac kasrup fohk kolla sie mwet kun liki inkanek lal.’ ‘Na mwet nukewa we ma kom ase nu sesr, oana kom tuh wuleang nu sin fah fahk, ‘Amen!’ **19** “Selnga lun God in oan fin kutena papa matu tumasr meet ah. **16** “Misenge LEUM GOD mwet su ikolya nununku suwohs liki mwetsac, mwet lowos El sapkin nu suwos tuh kowos in akos ma sap mukaimtal, ac katimmas.’ ‘Na mwet nukewa fah fahk, lal nukewa. Ouinge kowos in oaru in akos ke insiowos ‘Amen!’ **20** “Selnga lun God in oan fin kutena mwet su nufon. **17** Misenge kowos fahkak tari lah LEUM GOD El orek kosro yurin sie sin mutan kien papa tumal. Ouiya God lowos. Kowos wulela pac in aksol, in liyauing ma sap se inge akkalemye lah el oru sie mwe mwekin nu sin lal nukewa, ac in oru ma nukewa El sapkin. **18** Misenge LEUM GOD El eis kowos tuh kowos in mwet lal sifacna, ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su orek kosro oana ke El tuh wuleot nu suwos; ac El sapkin tuh kowos yurin kutena kain in kosro.’ ‘Na mwet nukewa fah fahk, in akos ma sap lal nukewa. **19** El fah akfulatyel kowos ‘Amen!’ **22** “Selnga lun God in oan fin kutena mwet su yohk liki kutena mutunfaci saya ma El orala, ac kowos orek kosro yurin tulik mutan wial, ku tulik mutan nutin fah oru tuh Inel in kaksakinyuk ac sunakinyuk. Kowos fah mwet lal sifacna, oana ma El wuleta.”

28 “Kowos fin akos LEUM GOD lowos ac oaru in liyauing ma sap nukewa lal ma nga sot nu suwos misenge, El ac fah oru kowos in yohk ac fulat liki mutunfaci nukewa fin faclu. **2** Akos LEUM GOD lowos, na mwe insewowyte inge nukewa fah ma lowos: **3** “LEUM GOD El fah akinsewowyte siti suwos ac ima lowos. **4** “LEUM GOD El fah akinsewowyte kowos ke El ac oru in puseni tulik nutuwos, fokin ima lowos, ac cow ac sheep nutuwos. **5** “LEUM GOD El fah akinsewowyte ima in wheat lowos, ac oayapa mwe mongo ma kowos orala ke wheat uh. **6** “LEUM GOD El fah akinsewowyte ma nukewa kowos oru. **7** “LEUM GOD El fah kutangla mwet lokoalok lowos ke elos ac tuku in mweuni kowos. Elos

ac tukeni tuku ke inkanek sokofanna, tusruktu elos fah kaing liki kowos ke inkanek puspis. **8** "LEUM GOD El fah akinsewowyoe orekma lowos, ac nwakla nien filma lowos ke wheat. El fah akinsewowyoe kowos in facl se su El asot nu suwos. **9** "Kowos fin akos LEUM GOD lowos, ac oru ma nukewa El sapkin, El fah oru tuh kowos in mwet lal sifacna, oana El tuh wulela kac. **10** Na mwet fin faclu nufon fah liye lah LEUM GOD El sulekowosla tuh kowos in mwet lal sifacna, ac elos ac fah sangeng suwos. **11** LEUM GOD El ac sot tulik puspis nutuwos, cow puspis, ac fokin ima yoklana in facl se ma El wulela kac nu sin papa matu tomowos in sot nu suwos. **12** El fah supu ak fe pacl fal la liki acn El karingin mwe kasrup lal we inkusrao. El fah akinsewowyoe orekma lowos nukewa, tuh kowos fah ku in sang kasrpowos nu sin mutunfacl puspis, ac kowos fah tia enenu in ngusr selos. **13** LEUM GOD lowos El ac fah oru tuh kowos, mwet Israel, fah mwet kol fin mutunfacl puspis, ac tia mwet kulansap nu selos. Kowos fin oaru in akos sap lal nukewa su nga sot misenge, na kowos ac fah kapkapak in pacl nukewa, ac fah tiana munasla. **14** Tusruktu kowos in tiana kunausla ma sap inge in kutena ouiya, ku alu ac kulansupu god saya. **15** "Tusruktu kowos fin seakos LEUM GOD lowos, ac tia oaru in liyaung ma sap ac oakwukl lal nukewa ma nga asot misenge, mwe selnga inge nukewa ac fah tuku nu fowos: **16** "LEUM GOD El ac fah selngawi siti suwos ac ima lowos. **17** "LEUM GOD El ac fah selngawi ima in wheat lowos, ac oayapa mwe mongo ma kowos orala ke wheat uh. **18** "LEUM GOD El ac fah selngawi kowos ke El ac oru in supuseni tulik nutuwos, fokin ima lowos, oayapa cow ac sheep nutuwos. **19** "LEUM GOD El ac fah selngawi ma nukewa kowos oru. **20** "Kowos fin oru ma koluk ac lain LEUM GOD, El ac use mwe ongoiya nu fowos, ac akfohsyekowosyak, ac aklokoaloky eorekma lowos nukewa, nu ke kowos sa na in kunausyukla. **21** El ac fah tia tui in supwama mas upa nu fowos nwe ke na wangin sie suwos lula fin facl se su kowos apkuran in oakwuki we. **22** LEUM GOD El ac sot mas upa nu suwos, wi faf ac fol mano. El ac sruokya af ac oru usren fah tia in kunausla fokinsak sunowos. Mwe ongoiya inge ac oan yuruwos nwe ke kowos misa. **23** Ac fah wangin af kakla, ac infohk uh ac fah kekela oana osra uh. **24** LEUM GOD El ac fah tulokinya af, ac supwama eng upa in use puk ac dust in fosrelana acn uh nwe ke kowos kunausyukla. **25** "LEUM GOD El ac fah oru tuh mwet lokoalok lowos in kutangkowosla. Kowos fah tukeni tuku in mweunelos ke inkanek soko na, tusruktu kowos ac fah kaing lukelos ke inkanek puspis, ac mwet nukewa fin faclu ac fah sangeng ke elos ac liye ma sifyak nu suwos. **26** Pacl se kowos ac misa, won ac kosro lemnak ac fah tuku ac kangla monuwos, na ac fah wangin mwet in luselosyak. **27** LEUM GOD El ac fah oru in fah monuwos oana ke El tuh oru nu sin mwet Egypt. El ac oru monuwos in afia ke palang ac srolot wi srting, na wangin ma ac ku in unwela. **28** LEUM GOD El ac fah oru kowos in wella, fohsak, ac kunla motowos. **29** Kowos ac fah kahlimin acn uh ke infulwen len oana sie mwet kun, ac kowos ac fah tia ku in konauk innek lowos. Kowos ac fah tia ku in kapak ke kutena ma kowos oru. Ac fah akkohsyeyuk kowos ac pisreyuk ma lowos, na ac fah wangin mwet in kasrekwos. **30** "Kom ac fah ako nu sin sie mutan fusr, a sienna mwet fah payukya sel. Kom ac musaela sie lohm, a kom fah tia muta loac. Kom ac fah yukwiya sie ima in grape, a kom fah tia kang fahko. **31** Cow nutum ac fah anwuki ye motom, a kom fah tiana kang kutena ikwa kac. Donkey nutum ac fah amakinyukla ke kom ngetang na lie, a wangin sie mwet fah folokonot nu sum. Sheep nutum uh ac fah itukyang nu sin mwet lokoalok lom, na ac fah wangin sie mwet in kasrekom. **32** Ac fah utukla wen ac acn nutum in mwet kohs nu sin mwetsac ke kom ngetang na lie. Len nukewa kom ac ngetnget suk lah tulik nutum uh ac foloko ngac. **33** Siena mutunfacl saya ac fah eis fokin ima lom su kom arulana kemkatu kac, ac wangin ma kom fah eis kac sayen orekma sulallal ac mwe akkohs ma mutunfacl saya ac oru nu sum. **34** Kom ac fah wella ke mwe keok ma orek nu sum. **35** LEUM GOD El ac fah afunla niom ke ruf mwaiok ma koflana mahla, ac fah ac fah afunla niom yak nwe ke sifom. **36** "LEUM GOD El ac fah uskowosla, oayapa tokosra lowos, nu in sie mutunfacl saya — sie facl ma kowos, ac papa matu tomowos, soenna muta we meet. Kowos ac fah kulansupu kutu god ma orekla ke sak ac eot. **37** Mwet in acn ma LEUM GOD El ac akfahsryekowoselik nu we fah arulana lut ke ma sifyak nu suwos. Elos ac isrun kowos ac aksruksrukye kowos. **38** "Kowos ac yukwiya fita puspis, a kosrani ma na pu, mweyen locust ac fah kangla fokin ima lowos uh. **39** Kowos fah yukwiya ima in grape ac karinganang, tusruktu kowos ac fah tia kosrani fahko ku nim wain kac, mweyen wet uh ac kangla oa in grape. **40** Sak olive uh ac fah kap yen nukewa fin acn suwos, tusruktu ac fah wangin oil in olive lowos, mweyen olive uh ac mwella. **41** Ac fah oasr wen ac acn nutuwos, tusruktu elos ac fah wanginli liki kowos, mweyen ac utukla elos oana mwet sruoh ke mweun. **42** Un won srisrik uh ac fah kangla sak sunowos ac sacn nukewa sunowos. **43** "Mwetsac su muta in facl suwos uh ac yokelik ku lalos, a ku lowos uh ac fah sriksrikeni. **44** Ac fah oasr mani lalos ma kowos ku in ngisre, a ac fah wangin mani lowos elos in ngisre. Na ke saflaiya uh, elos ac fah leum fowos. **45** "Mwe selnga inge nukewa ac fah tuku nu suwos, ac fah oan fowos nwe ke na kowos kunausyukla, mweyen kowos tia akos LEUM GOD lowos, ac tia liyaung ma sap lal nukewa ma El sot nu suwos. **46** Ma inge akilenyen ke nununku lun God nu suwos ac nu sin fwilin tulik nutuwos nwe tok. **47** LEUM GOD El tuh akinsewowyoe kowos in ma nukewa, a kowos tuh tiana kulansupwal ke inse engan. **48** Ouinge, kowos ac fah kulansupu mwet lokoalok su LEUM GOD

El ac supwama in lain kowos. Kowos ac fah masrinsral, asor, na ac fah wanginla finsrak lowos. **66** Kowos fah malu, ac koflufolla, ac kowos fah enenu ma nukewa. moul in sensen pacl nukewa. Len ac fong kowos ac LEUM GOD El ac fah akkohsyé kowos nwe ke na kowos fah inse rarrar, ac kowos ac fah tia tui in sangeng ke kunausyukla. **49** LEUM GOD El ac use sie mutunfacl yen misa. **67** Insiowos ac fah kihmkim ke sangeng ke ma loesla me in lain kowos — sie mutunfacl su kowos tia etu nukewa kowos liye. Lotutang nukewa kowos ac kena in kas la. Elos ac sohksma nu fowos oana sie eagle. **50** Ac tari ekela. Ac eku nukewa kowos ac kena in tari lenelik. fah wangin pakomuta lalos, ac elos ac fah tia akfulatyé **68** LEUM GOD El ac folokinkowosla nu Egypt fin oak uh, kutena mwet matu ku mwet fusr. **51** Elos ac kangla cow El ne fahk tari mu kowos ac tia sifil som nu we. Kowos nutuwos ac fokin ima lowos, ac kowos fah apkuran in ac fah srike in kukakinkowosla nu sin mwet lokoalok misa ke masrinsral. Elos ac fah tia likiya kutena ma lowos we oana mwet kohs, tusrukta wangin mwet ac nowos, ke wheat, ku wain, ku oil in olive, cow ac sheep, lungse molikowos in mwet kohs lalos.”

na kowos ac fah misa. **52** Elos ac mweuni siti nukewa in facl se su LEUM GOD El ac sot nu suwos, na pot fulat ma kuhlusya siti lowos, ma kowos lulalfongi kac, fah ikori. **53** “Ke pacl se mwet lokoalok lowos kuhlusya siti suwos, kowos ac arulana fosrnga ke sripen masrinsral, pwanang kowos ac kangla tulik nutuwos sifacna ma LEUM GOD lowos El asot nu suwos. **54** Finne mukul na kulang se ma isusla ke sou leum, el ac fah srangesr kite tamulel lai sifacna, ku mutan saok kial, ku tulik lula natul **55** ke ikwen tulik ma el kang, mweyen wangin kutepacna mwe mongo saya, ke sripen kuhlusyuki siti nukewa arulana paht. **56** Finne mutan na oawe su tuku ke sou oaleum — ac ke sripen el kasrup el tia fahrsr ke nial nu ke kutena acn — el fah srangesr kite mukul tumal su saok sel, oayapa wen natul ku acn natul sifacna. **57** Ke mwet lokoalok elos ac kuhlusya siti se mutan sac muta we, el ac arulana fosrnga ke masrinsral, oru el kangla tulik natul ma el tufahna oswela ac oayapa fuh kac in lukma, mweyen wangin pac kutena mongo saya. **58** “Kowos fin tia oaru in akos mwe lutu nukewa lun God ma simla in book se inge, ac kowos fin tia sunakin Ine wolana ac mangol lun LEUM GOD lowos, **59** El ac fah supwama mas upa ma tia ku in akkeyeyukla nu fowos ac nu fin tulik nutuwos — aok, mas lulap ma firsrasr in fahsrelik ac koflana tulokinyuki. **60** El ac sifilpa use nu fowos kain in mas keok nukewa ma kowos tuh pulakin ke kowos muta Egypt, ac kowos ac tiana ku in kwela. **61** El ac oayapa supwama kain in mas lulap nukewa ma tia simla in book in ma sap ac mwe lutu lun God, ac kowos ac fah kunausyukla ke mas inge. **62** Kowos finne puseni oana itu inkusrao, a mwet na pu suwos fah painmoulla, mweyen kowos tuh tia akos LEUM GOD lowos. **63** Oana ke LEUM GOD El tuh engan in oru tuh kowos in kapkapak ac puseni, ouinge El fah engan pac in kunauskowosla wi ma lowos nukewa. Kowos ac fah fiftyak liki facl se ma kowos apkuran in utyak nu we. **64** “LEUM GOD El ac akfahsryekoselik nu inmasrlon mutunfacl nukewa apunla faclu nufon, ac ingo kowos fah kulanspu god ma orekla ke sak ac eot — god ma kowos, ac papa matu tomowos, tiana wi alu nu kac meet. **65** Kowos ac tia konaok mongla wo ku misla in kutena acn. Kowos fah mwet mukaimtal ac wangin acn suwos. LEUM GOD El ac nwekkowosla ke inse fosrnga ac ke

29 Pa inge kwanon oakwuk ke wuleang ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses in oakiya yurin mwet Israel in acn Moab. Ma inge nukewa ma in weang wuleang ma LEUM GOD El oakiya inmasrlol ac mwet uh pe Eol Sinai. **2** Moses el pangoneni mwet Israel nukewa ac fahk nu selos, “Kowos sifacna liye ma LEUM GOD El tuh oru nu sin tokosra lun Egypt, wi mwet fulat lai ac mutunfacl sac nufon. **3** Kowos liye mwe ongoiya lulap, ac mwenmen, ac ma usrngruklana ma LEUM GOD El tuh oru. **4** Tusrukta nwe misenge, El tiana lela nu suwos in kalem ke ma kowos sifacna pulakin in moul lowos. **5** LEUM GOD El pwen kowos fahrsr yen mwesis ke yac angngaul, ac nuknuk lowos tia mahi ac fahluk lowos tia musalla. **6** Wangin bread kowos in kang, ac wangin pac wain ku mwe nim ku kowos in nim, tusrukta LEUM GOD El asot mwe enenu lowos, in lutu kowos lah El God lowos. **7** Na ke kut sun acn se inge, Tokosra Sihon lun Heshbon ac Tokosra Og lun Bashan, eltal ilme in mweun lain kut. Tusrukta kut kutangulosla, **8** ac sruckyia acn selos, ac kitalik inmasrlon surf lai Reuben ac surf lai Gad, ac tafu surf lai Manasseh. **9** Kowos in oaru in akos oakwuk nukewa ke wuleang se inge, tuh kowos fah ku in kapkapak in ma nukewa kowos oru. **10** “Misenge kowos nukewa tu ye mutun LEUM GOD lowos — mwet leum lowos ac mwet kol lowos, mukul, **11** mutan, tulik, ac mwetsac su muta inmasrlowos ac ti etong ac ut kof lowos. **12** Kowos tukeni misenge ac akola in akfahsrye wuleang se inge ma LEUM GOD lowos El oakiya inmasrlol ac kowos. Ac kowos in akfalye ip kunowos kac, **13** tuh LEUM GOD Elan ku in akpwayeye lah kowos mwet lai, ac El God lowos, oana ke El wulela nu suwos ac nu sin papa matu tomowos — Abraham, Isaac, ac Jacob. **14** Tia kowos mukena pa LEUM GOD El oru wuleang se inge yoro, wi ma eneneyuk in karinginyuk kac. **15** El oru nu sesr nukewa su tu ye mutal misenge, ac oayapa yurin fwilin tulik natusr su soenna isusla. **16** “Kowos esam na ouiyan moul lowos in facl Egypt, oayapa luman fahsru lowos fin acn lun mutunfacl saya. **17** Kowos tuh liye ma sruloala lalos ma orekla ke sak, eot, silver, ac gold, su ma inge ma srungayuk. **18** Liyaung akwoya tuh in wangin mukul, mutan, sou, ku surf ma tu ince inge misenge, fah forla liki LEUM GOD lasr in wi alu

nu sin god lun mutunfacl saya. Fin ouinge, na ac oana muta we meet ah. Oayapa El ac fah oru tuh kowos in soko okan sak ma kapak tuh mwet ac pwasin fahko kasrup liki, ac pus liki, fwil lun papa matu tomowos meet kac. **19** Liyaung akwoya tuh in wangin sie mwet su lohng ah. **6** LEUM GOD lowos El ac sot nu suwos ac fwilin oakwuk na oa inge, su sifacna nunku mu ma nukewa fah tulik nutuwos inse akosten, tuh kowos in lungse El ke wo nu sel el finne likkeke ac oru lungse lal sifacna. Fin insiowos nufon, ac kowos fah mutana in facl sac. **7** El ac sie suwos oru ouinge, na mwet nukewa ac kunausyukla fah furokla mwe selnga inge nukewa tuh in ma nu sin — mwet wo ac mwet koluk oana sie. **20** LEUM GOD El mwet lokoalok lowos, su tuh srungakowos ac akkeokeye ac tia nunak munas nu sin sie mwet ouinge. Kaskrusrak kowos. **8** Na kowos fah sifilpa aksol ac liyaung ma sap lulap lun LEUM GOD ac fah tayak lainul, ac mwe selnga lal nukewa ma nga sot nu suwos misenge. **9** LEUM GOD nukewa in book se inge ac fah oan facl nwe ke LEUM El ac fah akinsewowyel kowos in ma nukewa kowos oru GOD El kunausella. **21** LEUM GOD El ac oru tuh mwet — ac fah puseni tulik nutuwos ac cow nutuwos, ac ima se inge in oana sie mwe srikasrak ye mutun surf Israel lowos ac fah isus fahko puspis. El ac fah arulana engan nukewa, ac El fah sang mwe ongoiya nu facl, fal nu in oru tuh kowos in kapkapak oana ke El tuh oru nu sin ke selnga nukewa ma takinyukla ke wuleang se ma papa matu tomowos. **10** Tusrukutu kowos ac enenu in simla in book in ma sap lun LEUM GOD. **22** "In paci aksol ac liyaung ma sap nukewa ma simla in book in ma fahsru, fwilin tulik nutuwos ac mwetsac liki acn loessula fah liey mwe lokoalok ac mwe keok ma LEUM GOD nufon. **11** "Ma nga sapkin nu suwos misenge tia upala El ac supwama nu fin acn suwos. **23** Ima nukewa ac nu suwos, ku ma kowos ac kofiana in oru. **12** Tia oasr fah mwelalla, afyufla ke sulfur ac sohl. Wangin ma ac oe inkusrao. Kowos tia enenu in siyuk, 'Su fah utyak ac yukwiyuk fac — finne mah, ac fah tia pac ku in kap usya ma sap inge nu yorosr, kut in ku in lohng kac ac we. Facl suwos ac fah oana siti lun Sodom, Gomorrah, akos?' **13** Tia pac oan lac meoa ingo. Kowos tia enenu Admah ac Zeboiim, ma LEUM GOD El kunausella ke El in siyuk, 'Su fah som fin kof uh lac ac use nu yorosr, kut tuh arulana tayak ke kasrkusrak. **24** Na faclu nufon ac in ku in lohng kac ac akos?' **14** Mo, oasr na yuruwos fah siyuk, 'Efū LEUM GOD El ku oru ouinge nu ke facl inge. Kowos etu kac, ac ku na in fahk ke oaluwas. selos? Mea se sripauk kasrkusrak lulap lal uh?' **25** Na Ounge kowos in akos. **15** "Misenge nga sot tuh kowos pa inge top nu kac uh: 'Ke sripen mwet lun LEUM GOD in sulela inmasrlon ma wo ac ma koluk; inmasrlon moul elos tia liyaung wulela ma elos tuh oru yurin God lun ac misa. **16** Nga sapkin nu suwos misenge tuh kowos in papa matu tumalos ke El usalosme liki facl Egypt. **26** lungse LEUM GOD lowos, ac aksol, ac liyaung ma sap Elos kulansupu god saya ma elos soenna alu nu kac fah kapkapak ac orala sie mutunfacl lulap. LEUM GOD **27** Na pa LEUM GOD El kasrkusrak sin mwet lal uh, lowos fah akinsewowyel kowos in facl se su kowos ac use mwe selnga nukewa simla in book se inge nu fin apkuran in oakwuki we. **17** "Tusrukutu kowos fin seakos facl selos. **28** LEUM GOD El foloyak, na ke kasrkusrak in sulela inmasrlon moul ac misa, inmasrlon insewowo lun God lal, oakwuk lal, ac nununku lal nukewa, na kowos ac meet, ma su LEUM GOD El tia lela elos in alu nu kac. fah kapkapak ac orala sie mutunfacl lulap. LEUM GOD **29** "Oasr in sulela inmasrlon moul ac misa, inmasrlon insewowo lun God ac selnga lun God, ac nga pang nu sin kusrao ac faclu se ma su LEUM GOD lasr El sruokya tuh in ma lukma; in orek loh ke sulela lowos. Kowos ac tia moul paht fin facl se su El tuh wulela kac mu El ac sang nu sin kutsrukutu El akkalemye Ma Sap lal, na kut, ac fwilin tulik god saya, **18** nga fahkak kalem nu suwos lah kowos ac fah kunausyukla. Kowos ac tia moul paht fin facl se su El tuh wulela kac mu El ac sang nu sin kutsrukutu El akkalemye Ma Sap lal, na kut, ac fwilin tulik ac apkuran in oakwuki we. **19** Inge nga sot tuh kowos in sulela inmasrlon moul ac misa, inmasrlon insewowo lun God ac selnga lun God, ac nga pang nu sin kusrao ac faclu in orek loh ke sulela lowos. Kowos ac tia moul paht fin facl se su El tuh wulela kac mu El ac sang nu sin kutsrukutu El akkalemye Ma Sap lal, na kut, ac fwilin tulik ac apkuran in oakwuki we. **20** Lungse LEUM GOD lowos, ac aksol, ac kowos in inse pwaye nu sel, na kowos, ac fwilin tulik nutuwos, fah moul paht fin facl se su El tuh wulela kac mu El ac sang nu sin kutsrukutu El akkalemye Ma Sap lal, na kut, ac fwilin tulik ac apkuran in oakwuki we. **21** Moses el sifil kaskas nu sin mwet Israel 2 ac fahk, "Inge nga yac siofok longoul matwuk, ac nga tia ku in sifil mwet kol nu suwos. Sayen ma inge, LEUM GOD El fahk nu sik mu nga fah tia alukela Infac Jordan. **3** LEUM GOD lowos El ac fah som meet liki kowos ac kunausla mutunfacl ingo tuh kowos in ku in eisla acn selos. Na Joshua el fah mwet kol lowos, oana LEUM GOD El fahk. **4** LEUM GOD El fah kunausla mwet ingo in oana ke El kutangulla Sihon ac Og, tokosra lun mwet Amor, ac kunausla facl selos. **5** LEUM GOD El ac fah

30 "Inge nga sot nu suwos tuh kowos in sulela inmasrlon mwe insewowo ac mwe selnga. Ke paci se ma inge nukewa ac sikiyak nu suwos, ac kowos muta inmasrlon mutunfacl yen LEUM GOD lowos El akfahsryekowoselik nu we, kowos ac esamak sulela se inge ma nga sot nu suwos. **2** Kowos, ac fwilin tulik nutuwos, fin foloko nu yurin LEUM GOD ac akos ma sap lal su nga sot nu suwos misenge ke insiowos nufon, **3** na LEUM GOD lowos fah pakomutowos. El ac fah folokinkowosme liki mutunfacl nukewa El akfahsryekowoselik nu we, ac El ac sifilpa folokonak moul in insewowo lowos meet ah. **4** Kowos finne fahsrelifik nu yen loessula faclu, LEUM GOD lowos El ac fah eiskowoseli nu sie ac folokinkowosme **5** kowos in mau ku in sifilpa eis suwos facl se ma mwet matu lowos tuh

31 Moses el sifil kaskas nu sin mwet Israel 2 ac fahk, "Inge nga yac siofok longoul matwuk, ac nga tia ku in sifil mwet kol nu suwos. Sayen ma inge, LEUM GOD El fahk nu sik mu nga fah tia alukela Infac Jordan. **3** LEUM GOD lowos El ac fah som meet liki kowos ac kunausla mutunfacl ingo tuh kowos in ku in eisla acn selos. Na Joshua el fah mwet kol lowos, oana LEUM GOD El fahk. **4** LEUM GOD El fah kunausla mwet ingo in oana ke El kutangulla Sihon ac Og, tokosra lun mwet Amor, ac kunausla facl selos. **5** LEUM GOD El ac fah

oru tuh kowos in kutangulosla, na kowos in oru nu selos oana ke nga sapkin nu suwos. 6 Kowos in ku ac pulai na. Nimet sangeng selos. LEUM GOD lowos El ac fah wi kowos. El fah tiana som liki kowos, a El ac fah wi kowos in kasrekowos." 7 Na Moses el pangnolma Joshua ac fahk nu sel ye mutun mwet Israel nukewa, "Kom in ku ac pulai na. Kom pa ac kolla mwet inge in eis facl se ma LEUM GOD El wulela kac nu sin papa matu tumalos. 8 LEUM GOD El ac fah wi kom in kol kom. El ac fah tia siskomla ku fahsr liki kom. Ke ma inge nik kom fosrnga ku sangeng. 9 Ke ma inge Moses el simusla Ma Sap lun God ac sang nu sin mwet tol Levi su karingin Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD, ac nu sin mwet kol lun Israel. 10 El sapkin nu selos, "Ke saflaiyen yac itkos nukewa, ke pacl se yac in tulala soemoul apkuranme, kowos riti kas inge nu sin mwet uh ke pacl in Kufwen Iwen Aktuktuk. 11 Riti nu sin mwet Israel ke elos ac tuku in alu nu sin LEUM GOD lowos ke acn in alu sefanna El sulela tuh elos in alu nu sel we. 12 Pangoneni mwet nukewa nu sie — mukul, mutan, tulik, ac mwetsac su muta in siti suwos, tuh mwet nukewa fah ku in lohng ac lotela in akfulate LEUM GOD lowos, ac in oaru in akos kas in lutu lal. 13 Ke kowos oru ouinge, fwilin tulik nutuwos su soenna lohng ke Ma Sap lun LEUM GOD lowos fah lohng kac. Ac elos fah lutlut in aksol ke lusenna pacl elos muta in facl se su kowos apkuran in alukela Infacl Jordan in oakwuki we." 14 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Apkuranme pacl in misa lom. Solalma Joshua ac usalu nu ke Lohm Nuknuk Mutual, tuh nga in sang ma kunal." Na Moses ac Joshua som nu ke Lohm Nuknuk Mutual, 15 ac LEUM GOD El sikyang nu seltal we in sie sru in pukunyeng su tu sisken mutunoa lun Lohm Nuknuk Mutual. 16 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Ac tia paht kom ac misa, na tukun kom misa mwet uh ac mutawauk in alu nu sin god puspis lun facl se elos ac utyak nu we. Elos fah sisyula ac kunausla wuleang ma nga orala yorolos. 17 Ke pacl se ma ingan ac sikyak, nga ac kasrkusrak selos. Nga fah fahsr lukelos, ac elos ac fah kunausyukla. Mwe ongoiya puspis ac fah tuku nu faclos, na elos ac fah akilenak lah ma inge sikyak nu selos mweyen nga, God lalos, tila welulos. 18 Na nga ac fah tia kasrelbos, mweyen elos orekma koluk ac alu nu sin god saya. 19 "Inge, simusla on soko inge, ac lutu nu sin mwet Israel tuh in mwe loh lainulos. 20 Nga fah usalos nu in facl mut ac kasrup fohk we inge, oana nga tuh wuleang nu sin papa matu tumalos. Ac fah arulana pukanten mongo nalos, oru elos arulana kihp ac insewowo. Tusruktu elos ac fah forla likiyu ac alu nu sin god saya. Elos ac fah pilesreyu ac kunausla wuleang luk yorolos, 21 na mwe ongoiya puspis ac fah tuku nu faclos. Tusruktu elos, ac filin tulik natulos, fah onkakin on soko inge, su ac fah sie mwe loh lainulos. Finne meet liki nga usalos nu in facl se ma nga wulela in sang lalos, nga nuna etu na ma oan in nunak lalos." 22 Ke

len sacna, Moses el simusla on soko ah, ac lutu nu sin mwet Israel. **23** Na LEUM GOD El kaskas nu sel Joshua wen natul Nun ac fahk, "Kom in ku ac pulaik na. Kom ac fah kol mwet Israel nu in facl se ma nga wuleang nu selos kac, ac nga ac fah wi kom." **24** Moses el simusla Ma Sap nukewa lun God in sie book limlim. **25** Ke el aksafyela, el fahk nu sin mwet tol Levi su liyaung Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD, **26** "Eis book in Ma Sap se inge, ac usla filiya sisken Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD lowos, tuh in oanna we in sie mwe loh lain mwet lal. **27** Nga etu lah elos arulana likkece ac utuk nunak. Elos tunyuna lain LEUM GOD ke pacl nga moul, ac tukun nga ac misa elos ac fah tunyuna yohk liki na. **28** Eisani mwet kol lun sruf nukewa ac mwet fulat nu ye mutuk, tuh nga fah ku in fahk ma inge nu selos. Nga fah pangon kusrao ac faclu in orek loh luk lainulos. **29** Nga etu lah tukun nga ac misa, mwet inge ac fah mutawauk in oru ma koluk ac pilesru ma nga lutu nu selos. Na in pacl fahsru, elos ac fah sun mwe ongoiya, mweyen elos akkasrkusrake LEUM GOD ke elos oru ma El sap elos in tia oru." **30** Na Moses el fahk kas ke on soko ah nufon ke mwet Israel nukewa elos lohng.

32 "Facu ac yen engyeng uh, lohng kas luk, Lohng akwoya ma nga ac fahk inge. **2** Mwe lutu luk fah putat oana tulin af, Ac sikyak fin faclu oana auffong. Kas luk fah putat oana af sringsring nu fin sacn ma tufahna srunak, Oana af loang nu fin mah srisrik uh. **3** Nga fah kaksakin Inen LEUM GOD, Ac mwet laf fah fahkak fulatlana la! **4** "LEUM GOD El nien molela kulana lowos, El suwos ac pwaye in ma nukewa El oru; God lowos El oaru ac pwaye; El suwoswos ac El oru ma suwos. **5** A kowos tia pwaye nu sel; kowos tia fal in mwet la!, Sie mutanfahl koluk ac kutasrik. **6** Kowos mwet laffon ac selalkung, Ya kowos ac moli kulang lun LEUM GOD ouinge? El papa tomosos; El pa orekowosla, El oru tuh kowos in sie mutunfac!. **7** "Nunku ke pacl meet ah, ke fwlilin mwet somsoma; Siyuk papa tomosos in srumun nu suwos lah mea sikyak meet, Siyuk sin mwet matu in srumun ke pacl somla. **8** El su Fulatlana El oakiya acn nu sin kais sie mutunfac! El kitalik acn, ac srisrnyi masrol nu ke acn in muta lun mwet uh. El sang lipufan in karingin kais sie mutunfac!. **9** A El sulela fwlil tulik natul Jacob nu sel sifacna. **10** "El konalosyak ke elos raraun yen mwesis, Sie acn wangin mwet muta we, a pusren ngirngir na lun eng uh. El loangelosla ac karinganulosyang, Mweyen elos arulana saok sel. **11** Oana ke sie eagle el luti ma fusr natul in sohksok ke el ac sinukla liki ang uh, Na el ukwalos in molelosa ac srakalosyak fin posohksok la!, Ouing LEUM GOD El liyaung Israel tuh elan tia putatla. **12** LEUM GOD mukena kolma mwet la!, Ac wangin kasru sin god saya. **13** "El lela nu selos in leumi fulan eol uh, Ac elos kang ma kapak inimae. Elos konauk honey inmasrlon eot uh; Sak

olive sunalos kapak wo in acn eoteot uh. **14** Cow ac nani lulalfongi uh? **38** Kowos kitalos ke mwe mongo yuyu ke natulos arulana sroanom tetelos; Un sheep ac nani ac mwe kisa lowos Ac sang wain ma kisakinyuk elos in nim. cow natulos pa wo oemeet; Wheat ac wain lalos arulana yu. **15** "Mwet lun LEUM GOD elos kasrupi, tusruku elos Inge, lela god ingan in tuku kasrekowos, Ac molikowosla. orek likkeke lain God; Elos fatelik ke kainmongo lalos. **39** "Liye, nga mukefanna pa God; Wangin pac sie god sayuk. Nga uniya ac nga sang moul, nga kanterya ac nga Elos forla liki God su oralosla Ac pilesru Mwet Lango ku akkeyala, Ac wangin sie ku in lain ma nga oru. **40** In lalos. **16** Alu lalos nu ke ma sruloala oru LEUM GOD El oana ke nga pa God moul, Nga sralak pouk ac wulela ku lemata; Orekma koluk lalos akkasrkusrakyal. **17** Elos orek 41 Lah nga fah tamla cutlass saromrom nutik Ac liyaung kisa nu sin kutu god ma tia pwaye, God sasu ma papa tuh nununku suwohs in orek. Nga fah foloksak nu sin matu tumalos tiana etu kac, Kutu god ma mwet Israel mwet lokoalok luk. Ac kaelos su srungayu. **42** Sukau soenna wi alu nu kac. **18** Elos mulkunla God lalos su pisr nutik fah tultul ke srah kaclos, Ac cutlass nutik fah languelos ke ku lulap lal, El su sang moul nu selos. **19** onelosi nukewa su lainyu. Nga fah tia likiya moul lun "Ke LEUM GOD El liye ma inge, El arulana kasrkusrak, kutena mwet su lainyu; Finne mwet pakpuki ke cutlass, Ac sisla wen ac acn nukewa natul. **20** El fahk, 'Nga wi mwet sruoh ke mweun, elos nukewa fah misa.' **43** ac fah tia sifil kasrelos, Na nga fah liye lah mea ac "Kowos mutanfahl uh, kowos in kaksakin mwet lun LEUM sikyak nu selos, Elos mwet likkeke ac soaru. **21** Elos GOD—El kalyaelos nukewa su onelosla. El foloksak nu akkasrkusrakyeyu ke ma sruloala lalos, Ac oru nga in fin mwet lokoalok lal, Ac El nunak munas ke ma koluk lemata ke sripen god lusronten lalos, Kutu god su tia god lun mwet lal." **44** Moses ac Joshua, wen natul Nun, eltal pwaye. Ke ma inge nga fah oru sie mutunfaci lusronten fahkak kas ke on soko inge tuh mwet Israel nukewa in in akkasrkusrakyalos. Nga fah oru tuh elos in lemata sie ku in lohng. **45** Ke Moses el aksafyela lutu lal ke kas lun mutunfaci lalfon. **22** Kasrkusrak luk ac fah ngutayak oana God nu sin mwet uh **46** el fahk, "Aklohyah in akos sap sie e Ac esukak faclu wi ma nukewa ma kapak fac. Ac nukewa ma nga sot nu suwos misenge. Kalweni nu fah sun acn loallana ke facl lun misa, Ac esukla kapin eol uh. (**Sheol h7585**) **23** "Nga fah sang nu faclos mwe a mouln lowos. Akos ma inge ac kowos fah moul paht ongoiya wangin saflaya, Ac orekmakin mwe pisr nukewa nutik lainulos. **24** Elos ac fah misa ke masrinsral ac ke fin faci se lefahl ingo Infaci Jordan ma kowos apkuran musen fol ke mano; Elos ac misa ke mas na keek. Nga in oakwuki we." **48** In len sacna LEUM GOD El fahk ac fah supwama kosro lemnak in anwuk nu selos, Ac nu sel Moses, **49** "Fahla nu Fineol Abarim in acn Moab wet pwasin in ngaselosi. **25** Mweun ac fah oru mwet uh tulangan siti Jericho. Fanyak Fineol Nebo ac getela liye misa inkanek uh; Mwet muta in lohm uh ac tuninfongla. facl Canaan ma nga akola in sang nu sin mwet Israel. **50** Mukul fusr ac mutan fusr fah misa; Wangin tulik fusr Kom ac fah misa fineol soko an oana ke Aaron, tamulel ku mwet matu ac fah moul. **26** Nga nunku in sukelsola lom, el misa Fineol Hor, **51** mweyean komtal kewa tuh nukewa, In wangin mwet sifil esamulos. **27** Tusruku nga fahsr sayen ma nga sapkin nu sumtal ye mutun mwet tia lungse mwet lokoalok lalos in konkin Mu elos kutangla Israel.—Pacil se komtal tuh muta ke kof in acn Meribah, mwet luk, Ke nga sifacna pa kunauseslosa.' **28** "Israel el apkuran nu ke siti Kadesh in acn mwestis Zin, komtal tuh sie mutunfaci wangin nanka; Wangin na pwaye etu lalos. tia afkulatyeyu ye mutun mwet uh. **52** Kom ac getela liye **29** Elos tiana akilenak lah efu ku kutangyukla elos. Elos facl sac ke oan loessula, tusruku kom ac tia iylak nu in tia kalem kac lah efu ma inge sikyak. **30** Efu ku tausin se facl sac su nga ac sang nu sin mwet Israel."

in kutangyukla sin mwet sefanna, Ac singoul tausin sin mwet luo na? Mweyean LEUM GOD lalos El som lukelos; God kulana lalos El siselosla. **31** Mwet lokoalok lalos etu na lah god lalos sifacna arulana munas, Tiana ku oana God lun Israel. **32** Mwet lokoalok lalos kolukla, oana Sodom ac Gomorrah. Elos oana fain in grape ma fokkakin grape mwen ac pwasin, **33** Ac wain nimalos oana pwasin ma tuku ke oalin wet uh. **34** "LEUM GOD El esam ma mwet lokoalok lalos tuh oru; Ac El tuman sie paci fal in kaelos kac. **35** LEUM GOD El ac fah oru foloksak lal ac kaelos; Oasr paci se ac tuku ke elos ac ikori, Len in ongoiya lalos apkuranme. **36** LEUM GOD El ac fah molela mwet lal Ke paci se El liye lah ku lalos wanginla. El ac pakomutalos su kulansupwal Ke El ac liye lupan munasla lalos. **37** Na LEUM GOD El ac fah siyuk sin mwet lal, 'Pia god kulana lowos ma kowos

33 Pa inge kas in akinsewowo ma Moses, mwet lun God, el akinsewowyel mwet Israel kac meet liki el misa. **2** LEUM GOD El tuku Eol Sinai me; El takad oana fact uh fin acn Edom, Ac sreya mwet lal liki Eol Paran. Oasr singoul tausin lipufan welul Ac sie e firir oan lac paol layot. **3** LEUM GOD El lungse mwet lal. Ac loangelos su ma lal. Ouinge kut pasrla sisken nial Ac akos ma El sapkin. **4** Kut akos Ma Sap ma Moses el ase nu sesr, Sie ma saoklana lun mutunfaci sesr. **5** LEUM GOD El tokosrala lun mwet Israel Ke paci sruf nukewa ac mwet kol lalos tuh tukeni nu sie. **6** Moses el fahk ke sruf lal Reuben: "Lela mwet Reuben in tiana wanginla, Elos finne mwet na pu." **7** Ke sruf lal Judah el fahk: "LEUM GOD, porongo pusren tung ac kwafe lalos, Sifilpa oraloseni nu yurin sruf wialos. Mweun kaclos,

LEUM GOD, Ac kasrelos in lain mwet lokoalok lalos." 8 oemeet me, El kafiskowosyak ke po kawil lal. El lusak Ke sruf lal Levi el fahk: "LEUM GOD, akkalemye lungse mwet lokoalok lowos meet liki kowos utsyak nu yen selos, lom nu sin mwet kulansap oaru lom, mwet Levi, Ke Ac fahk nu suwos in kunauselosla nukewa. 28 Ouinge Urim ac Thummim; Kom tuh sang mwe strike nu selos fwiil tulik natul Jacob elos muta in misla, Ac okaki in sie in acn Massah, Ac konauk inse pwaye lalos sisken kof facl sessesla ke wheat ac wain, Yen auffong inkusrao Meribah. 9 Elos akkalemye inse pwaye lalos nu sum me aksroksrokye fohk uh. 29 Israel, fuka lupon engan Yohk liki na nu sin papa, nina, mwet wialos, ku tulik lom! Wangin sie oana kom, Sie mutunfacl moliyukla sin natulos. Elos akos ma sap lom, Ac elos arulana liyaung LEUM GOD. LEUM GOD sifacna pa mwe loang lom ac wuleang lom. 10 Elos ac fah lutu mwet lom in akos Ma cutlass nutum In loange kom ac sot kutangla nu sum. Sap ac oakwuk lom; Elos ac fah oru mwe kisa keng Mwet lokoalok lom fah tuku putati ye motom, Ac kom fah ac mwe kisa firir fin loang lom. 11 LEUM GOD, kasru sruf lalos in kapak ac ku; Kom in engan ke ma elos oru. Itungya mwet lokoalok lalos nukewa; Tia lela elos in sifil tuyak." 12 Ke sruf lal Benjamin el fahk: "Pa inge sruf se LEUM GOD El lungse ac loango; El liyalosyang ke len na fon, Ac El muta inmasriolos." 13 Ke sruf lal Joseph el fahk: "Lela LEUM GOD Elan akinsewowyе facl selos ke af, Ac ke kof ye faclu yak. 14 Lela acn selos in insewowo ke fokinsak mwesrla ye fact uh, Ac kasrup ke fokinsak ma wo emeet ke kais sie pulan paci. 15 Lela eol ma oan oemeet me in afia ke fokinsak wowo. 16 Lela acn selos in nwanala ke ma wo nukewa, Ac akinsewowyeyuk ke wolana lun LEUM GOD Su kaskas liki kupo firir sac. Lela mwe insewowo inge in tuku nu ke sruf lal Joseph, Mweyen el pa tuh mwet kol inmasrlon tamulel wial. 17 Ku lal Joseph oana ku lun soko cow mukul, Ac oana koen soko cow mukul lemjak. Koac inge pa mwet lal Manasseh, su pus liki tausin, Oayapa mwet lal Ephraim, su pus liki ngoul tausin. El sang koac inge fakis mutunfacl uh, Ac sinukunulos nu ke safliayen faclu." 18 Ke sruf lal Zebulun ac sruf lal Issachar el fahk: "Lela mwet Zebulun in kapkapak ke elos ac oru kuka lalos nu ke facl saya. Ac lela kasrup lal Issachar in yokyokelik in acn sel sifacna. 19 Elos suli mwetsac nu fineol selos, Ac oru mwe kise pwaye we. Elos eis kasrpalos meoa me, Ac liki puk weacn uh." 20 Ke sruf lal Gad el fahk: "Kaksakin God, su oru facl selos in yohk. Sruf lal Gad el soano oana soko lion In olela lac pao, ku sukela kulun sifa. 21 Elos eisla acn ma wo emeet tuh in ma lalos sifacna; Ip lun sie mwet kol srirngiyuki nu selos. Elos akos ma sap ac oakwuk lun LEUM GOD Ke mwet kol lun Israel elos tuh tukeni nu sie." 22 Ke sruf lal Dan el fahk: "Dan el soko lion fusr; Ma sroma Bashan me." 23 Ke sruf lal Naphtali el fahk: "Yoklana mwe insewowo lal Naphtali ke sripen lungkulang lun LEUM GOD nu sel. Acn sel oasr roto in Lulu Galilee ac som pac nu eir." 24 Ke sruf lal Asher el fahk: "Akinsewowyeyuk sruf lal Asher yohk liki sruf saya. Lela in el pa ohi yurin tamulel lal, Ac lela facl sel in kasrup ke sak olive. 25 Srungul ke mutunpot nukewa ke siti sel in orekla ke osra, Ac elan muta in misla pacl nukewa." 26 Mwet Israel, wangin sie god oana God lowos. El kasrusrsrus in wolana lal yen engyeng uh, El kasrma fin pukunyeng uh me in kasrekowos. 27 God El nuna nien molela lowos

Ac fahk nu suwos in kunauselosla nukewa. 28 Ouinge Urim ac Thummim; Kom tuh sang mwe strike nu selos fwiil tulik natul Jacob elos muta in misla, Ac okaki in sie in acn Massah, Ac konauk inse pwaye lalos sisken kof facl sessesla ke wheat ac wain, Yen auffong inkusrao Meribah. 9 Elos akkalemye inse pwaye lalos nu sum me aksroksrokye fohk uh. 29 Israel, fuka lupon engan Yohk liki na nu sin papa, nina, mwet wialos, ku tulik lom! Wangin sie oana kom, Sie mutunfacl moliyukla sin natulos. Elos akos ma sap lom, Ac elos arulana liyaung LEUM GOD. LEUM GOD sifacna pa mwe loang lom ac wuleang lom. 10 Elos ac fah lutu mwet lom in akos Ma cutlass nutum In loange kom ac sot kutangla nu sum. Sap ac oakwuk lom; Elos ac fah oru mwe kisa keng Mwet lokoalok lom fah tuku putati ye motom, Ac kom fah ac mwe kisa firir fin loang lom. 11 LEUM GOD, kasru fotongolosi nu infohk uh.

34 Moses el utsyak liki acn tupasrpasr lun Moab nu Fineol Nebo, nu fin mangon Eol Pisgah, kutulap in acn Jericho, ac ingo LEUM GOD El fahkak facl sac nufon nu sel: facl sin Gilead lac nu epang, nwe ke siti lun Dan; 2 facl sin Naphtali nufon; facl sin Ephraim ac facl sin Manasseh; facl sin Judah fahla nu roto nwe ke sun Meoa Mediterranean; 3 layen eir ke facl sin Judah; ac acn tupasrpasr Zoar lac nwe Jericho, siti se ma pukanten sak palm we. 4 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Pa inge facl se ma nga tuh wulela kac nu sel Abraham, Isaac, ac Jacob mu nga ac sang nu sin fwiil tulik natulos. Nga lela kom in liye, tursuktu nga ac tia lela kom in som nu we." 5 Ouinge Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el misa in facl Moab, oana ke LEUM GOD El tuh fahk. 6 LEUM GOD El piknilya in sie infahlfal in acn Moab, tulanang siti Bethpeor, tursuktu nwe misenge wangin mwet etu na pwaye acn el pukupki we. 7 Moses el yac siofok longoul matwa ke el misa. El tuh srakna ku in mano, ac mutual srakna ku in liye. 8 Mwet Israel elos mutana ke acn tupasrpasr Moab, ac tung ac eoksra kacl Moses len tolngoul, fal nu ke ouiya lalos. 9 Joshua, wen natul Nun, el sessesla ke ngun in lalmwetmet, mweyen Moses el tuh filiya paol facl. Mwet Israel elos aksol Joshua, ac liyaung na ma sap su LEUM GOD El tuh sang nu selos kacl Moses. 10 Oe in paci sac me, wangin sie mwet palu in Israel oana Moses. LEUM GOD El tuh kaskas nu sel ngetani nu sie. 11 Wangin mwet palu saya orek mwenmen ac ma usrnguk oana ma LEUM GOD El supwalla Moses elan oru lain tokosra lun Egypt, ac mwet fulat lal ac facl sac nufon. 12 Wangin pac mwet palu saya ku in oru ma yohk ac mwe aksangeng in oana ma Moses el tuh oru ye mutun mwet Israel nukewa.

Joshua

1 Tukun Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el misa, LEUM GOD El kaskas nu sel Joshua, wen natul Nun su tuh mwet kasru lal Moses, ac fahk, **2** "Moses mwet kulansap luk el misa. Inge kom tuyak ac us mwet inge ac fahla sasla Infac Jordan, nu ke acn se nga ac sang nu selos mwet Israel. **3** Yen nukewa kowos ac fahsr we uh nga sot tuh in ma lowos, oana nga tuh fahk nu sel Moses. **4** Pa inge masrol ke acn lowos uh: mutawaauk yen mwesis eir utsyak sun Fineol Lebanon epang, sifilpa mutawaauk infac lulap Euphrates kutulap, fahsr sasla acn lun mwet Hit ac safla ke Meoa Mediterranean roto. **5** Joshua, wangin mwet ac fah kutangkomla ke lusen moul lom. Nga ac fah wi kom oana nga tuh welul Moses. Nga fah tia fahsr liki kom ac nga ac fah wi kom pacl e nukewa. **6** Kom in ku ac pulaikna, tuh kom pa mwet kol lun mwet inge ke elos ac fah eis facl se su nga tuh wuleang nu sin papa tumalos mu nga ac fah sang tuh in acn selos. **7** Ma se na, kom in ku ac pulaikna. Kom in karinganang ac akos ma sap nukewa ma Moses, mwet kulansap luk, el sapkin nu sum. Nik kom kuhfla liki ma inge, na kom ac fah akinsewowyeyuk yen nukewa kom som nu we uh. **8** Book in Ma Sap se inge ac fah tia tui srumunya sum, ac kom fah nunku kac ke len ac fong. Kom in liyaung ma nukewa ma simla loac an, na moul lom ac fah kapkapak ac kom fah insewowo. **9** Esam lah nga fahk tarì nu sum tuh kom in ku ac pulaikna. Nik kom sangeng ku fuhleak, tuh nga, LEUM GOD lom, ac fah wi kom yen nukewa kom fahsr we." **10** Ouinge Joshua el sapkin nu sin mwet kol **11** tuh elos in fahsrelik nu yurin mwet lalos inmasrlon lohm nuknuuk nukewa selos ac fahk, "Kowos in ako mongo nowos an, mweyen tukun len tolu kowos ac fahsr sasla Infac Jordan nu ke sie facl sasu su LEUM GOD El ac fah sot tuh in mwe usru lowos." **12** Na Joshua el fahk nu sin mwet in sruf lal Reuben, sruf lal Gad, ac tafu sruf lal Manasseh, **13** "Kowos in esam lah Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh fahk nu suwos lah LEUM GOD lowos El ac fah sot facl se inge, su oan kutulap liki Infac Jordan, tuh in acn suwos. **14** Mutan kiowos, tulik nutuwos ac kosro nutuwos ac fah muta in acn se inge. Na mwet mweun lowos, wi mwe mweun natulos, ac fahsr sasla Infac Jordan meet liki mwet Israel wialos, in loangelos **15** nwe ke na elos sruokeya lefahl roto in Infac Jordan, su LEUM GOD lowos El sang nu selos. Tukun God El oru tuh sruf nukewa lun mwet Israel in muta ke misla ac okaki in acn selos, na kowos fah ku in foloko ac oakwuki in acn se inge kutulap in Infac Jordan, su Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh sot nu suwos." **16** Na elos topkol Joshua ac fahk, "Kut fah oru ma nukewa kom sapkin nu sesr, ac som nu yen nukewa kom supweikut nu we. **17** Kut fah akos kom oana ke kut tuh aksol Moses, ac kut finsrak tuh LEUM GOD lom el fah wi kom oana el tuh

welul Moses! **18** Kutena mwet su lain ma sap lom ku seakos kas lom ac fah anwuki. Ma se na, kom in ku ac pulaikna!"

2 Na Joshua el supwala mwet luo liki acn Shittim in lukma, tuh elos in kalgreyuk in acn Canaan, yokna ke siti Jericho. Ke elos sun siti sac, elos utsyak nu in lohm sin sie mutan kosro su eis molin kosro lal, tuh elos in mongla we ke fong sac. Inen mutan sac pa Rahab. **2** Tokosra lun Jericho el lohngak lah oasr mwet Israel tuku in fong sac in kalgreyuk in acn Canaan, **3** na el sapla nu sel Rahab ac fahk, "Mwet ma tuku nu in lohm sum an ingan elos tuku in kalgreyuk facl se inge! Supwatalma!" **4** A mutan sac el tuh usla mwet luo ac okanultalla. Na el fahk, "Pwaye oasr mwet tuku nu lohm uh, tuh nga tia etu lah elos tuku oya me. **5** Tusruk elos som meet liki kauli mutunpot lun siti uh ke eku. Nga tia pac etu lah elos som nu oya. Kowos fin sa ukwalos kowos ku in sonolos." **6** Sruhk el usalosyak okanulosla ye kahp in sak flax ma el filiya fin mangon lohm sel ah. **7** Ke mwet lun tokosra inge illa in ukwe mwet luo ah, na mutunpot ah kauli. Elos ukwe mwet kalgreyuk luo ah nwe ke elos sun sisken Infac Jordan. **8** Meet liki mwet kalgreyuk luo ah motulla in fong sac, Rahab el fanyak nu yoroltal nu fin lohm ah. **9** El fahk nu seltai, "Nga etu tuh LEUM GOD El sot nu suwos facl se inge. Mwet nukewa in facl se inge elos arulana sangeng suwos. **10** Kut lohng ke ma usrngruk LEUM GOD El tuh orala ke El akpaoyela kof ke Meoa Srusra ye motowos ke kowos illa liki Egypt. Kut lohng pac lal kowos uniya tokosra luo lun mwet Amor — Sihon ac Og — su muta kutulap in Infac Jordan. **11** Ke kut lohngak ah kut arulana sangeng suwos, ac insiasr foroti. LEUM GOD lowos El God lun kusrao ac fin faclu. **12** Inge fulahk nu sik ke Inen LEUM GOD lah kowos fah oru kulang nu sin sou luk, oana nga tuh oru kulang nu suwos. Ase sie mwe akul tuh ngan ku in lulalfungi komtal. **13** Wulela nu sik lah komtal ac molela papa tumuk ac nina kiuk, oayapa tamulel ac tamtael wiuk ac sou lalos nukewa, ac molikutla liki misa!" **14** Na eltal fahk nu sel, "Kom fin tia fahkak ma kut oru inge, kut wulela nu sum lah ke God El ac fah ase facl se inge nu sesr, kut ac fah oru in wo nu suwos. Lela kut in misa kut fin tia oru oana ma kut fahk inge." **15** Lohm sel Rahab oanna sisken pot in siti uh. Ke ma inge el koela mwet inge liki winto lal ke sucl soko. **16** Na el fahk nu selos, "Kaingyak nu fineol uh, tuh mwet ukwe kowos ingan in tia konekowsyak. Wikwik we len tolu nwe ke na mwet ingan foloko, na kowos tufah som inkanek lowos." **17** Ac eltal fahk nu sel, "Kut fah karinganang wulela lasr nu sum, fal nu ke enenu lom nu sesr. **18** Pa inge ma kom enenu in oru. Ke pacl se kut ac foloko mweuni facl se inge, kom fah kapriya fu srusra soko inge ke winto se kom kwikutla we ah. Na kom fah eisani papa tomom ac nina kiom ac tamulel lom ac mwet nukewa in sou

lun papa tomom nu in lohm uh. **19** Kutena mwet fin illa liki lohm uh ac misa likinum uh, mwata ac fah oan facl sifacna ac wangin ip lasr kac. Tuh fin oasr mwet sun ongoiya ke elos mutana yurum lohm uh, oasr ip lasr kac, ac mwata ac fah oan facsr. **20** Tusruktu, kom fin fahkak nu sin kutena mwet ma kut oru inge, kut ac fah tia karingin wulela se su kom sap kut in wulela nu sum kac." **21** Rahab el insesela nu setal ac supwaltalla. Ke eltal som, el kapriya fu srusra soko ah ke winto uh. **22** Mwet kalngeyuk inge eltal som nu fineol uh ac wiaka we. Mwet lun tokosra elos sokotal in facl sac nufon ke lusen len tolu, tuh elos tiana konaltalak. Na elos folokla nu Jericho. **23** Na mwet kalngeyuk luo ah tufoki liki fineol uh ac fahsr sasla Infacl Jordan ac folokla nu yorol Joshua. Eltal srumun nu sel ma nukewa ma tuh siykak nu setal. **24** Ac eltal fahk mu, "Pwayena LEUM GOD El ase facl sac nufon nu inpaosr. Mwet nukewa we arulana sangeng sesr."

3 Toang na ke len tok ah, Joshua ac mwet Israel nukewa elos tuyak ac fahsr liki acn elos muta we in acn Shittim, ac som nu Infacl Jordan. Elos tulokunak lohm nuknuk selos we ac tupan pacl in som lalos. **2** Len tolu toko, mwet kol lalos elos fahsr sasla lohm nuknuk nukewa. **3** ac fahk nu sin mwet uh, "Pacl se na kowos liye mwet tol su mwet Levi srukak Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD ac fahsr, na kowos lumwani lohm nuknuk suwos ac fahsr tokolos. **4** Acn inge susu nu suwos, ke ma inge elos ac fah akkalemye inkanek lowos an. Tusruktu kowos in tia fahsr apkuran nu ke Tuptup in Wuleang. Kowos in fahsr ke lusen tafun mael toko." **5** Joshua el fahk nu sin mwet uh, "Kowos in akmutalye kowos mweyen lutu LEUM GOD El fah oru ku sakirik lal inmasrlowos." **6** Ac Joshua el fahk nu sin mwet tol, "Srukak Tuptup in Wuleang ac us fahsr meet liki mwet uh." Na elos oru oana el fahk. **7** Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Ke mwet Israel nukewa elos liye ma nga fah oru misenge, elos ac fah mutawaauk in akfulatyel kom ac akilen lah nga muta yurum oana nga tuh muta yorol Moses. **8** Kom in fahk nu sin mwet tol su us Tuptup in Wuleang tuh ke elos sun infacl soko ah, elos in tui wekoф uh." **9** Na Joshua el fahk nu sin mwet Israel, "Fahsr ac lohng kas lun LEUM GOD lowos. **10** Ke kowos ac fahla, God El ac fah lusak mwet Canaan, mwet Hit, mwet Hiv, mwet Periz, mwet Gergas, mwet Amor ac mwet Jebus. Na kowos fah etu lah God moul El muta inmasrlowos. **11** ke Tuptup in Wuleang lun God lun faclu nufon ac fah fahsr sasla Infacl Jordan meet liki kowos. **12** Ke ma inge kowos sulela mwet singoul luo, kais sie ke sruf singoul luo lun Israel. **13** Ke pacl se nien mwet tol su us Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD lun faclu nufon fah pusralla Infacl Jordan, na kof uh ac tui insacn, ac kof ma tuku lucng me uh ac fah lapak oana fulatan soko eol." **14** Ouinge ke mwet uh lumwani lohm nuknuk selos ac akola in fahsr sasla Infacl Jordan, mwet tol elos fahsr meet ac

us Tuptup in Wuleang. **15** Ke pacl in kosrani uh, pacl in sronot lun Infacl Jordan. Na ke pacl se nien mwet su us Tuptup in Wuleang sun kof uh, **16** kof ma tuku lucng ah me tui ac lapak oana fulatan soko eol, nwakla acn uh nwe sun siti srisrik Adam su oan sisken siti Zarethan. Na kof ma soror nu ten nu in Meoa Misa lisr na pwaye, pwanang mwet uh elos ku in fahsr sasla infacl soko ah apkuranyang nu Jericho. **17** Ac mwet tol su us Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD elos tu in acn pao influwlun infacl ah nwe ke na mwet nukewa sroak liki infacl ah nu finmes uh.

4 Tukun mwet Israel nukewa utyak tari nu finmes ah liki Infacl Jordan, LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, **2** "Sulela mwet singoul luo, mwet se sin kais sie sruf, **3** ac sap elos in srukak kais sie eot liki infacl an yen mwet tol elos tu we, ac us welulos ac oakiya yen kowos ac mongla we ofong an." **4** Ouinge Joshua el pangonma mwet singoul luo liki inmasrlon mwetuh su el srisrnyja liki inmasrlon kais sie sruf, **5** ac fahk nu selos, "Fahsrot nu influwlun Infacl Jordan. Fahsr meet liki Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD lowos, ac srukak kais sie eot nu finpisowos, fal nu ke pisen sruf lun Israel. **6** Lela tuh ma inge in mwe akul nu suwos nu ke pacl tulik nutuwos uh ac mau siyuk in pacl tok uh lah mea kalmen eot inge, **7** na kowos fah akkalemye nu selos lah kof ke Infacl Jordan tuh tui nwe ke Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD utukyak liki infacl ah. Eot inge ac fah mwe asmakin nu sin mwet Israel ke ma inge nwe tok." **8** Na elos oru oana ke Joshua el sapkin nu selos. Elos srukak eot singoul luo liki infacl uh, fal nu ke pisen sruf lun Israel, oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Joshua, ac elos us eot inge nwe ke acn elos mongla we, ac filiya we. **9** Ac Joshua el oayapa oakiya eot singoul luo ke influwlun Infacl Jordan, yen ma mwet tol su us Tuptup in Wuleang elos tuh tu we ah, ac eot inge oasr na we nu misenge. **10** Mwet tol inge tuh tu na influwlun Infacl Jordan nwe ke na ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin nu sel Joshua tuh elan fahk nu sin mwet uh ac safla, oapana ke Moses el tuh sapkin nu sel Joshua. Ouinge mwet uh fahsr sulaklak in sun finmes uh. **11** Ac tukun mwet nukewa utyak tari nu finmes, na mwet tol su us Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD elos utyak ac sifil fahsr meet liki mwet uh. **12** Ac mukul ke sruf lal Reuben, ac sruf lal Gad, ac tafu sruf lal Manasseh, elos us mwe mweun ac fahsr meet liki mwet uh, oana ke Moses el tuh sapkin nu selos. **13** Apkuran in tausin angngaul pisen mwet su akola nu ke mweun pa utyak ye mutun LEUM GOD nu yen tupasrpasr sisken acn Jericho. **14** LEUM GOD El akfulatyel Joshua ke mwenmen ma el sang Joshua el oru ye mutun mwet Israel nukewa in len sac, ac mwet Israel nukewa elos oayapa akfulatyel Joshua ke lusen moul lal nufon, oana ke elos tuh akfulatyel Moses in pacl lal ah. **15** Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, **16** "Fahkang nu sin mwet

tol su us Tuptup in Wuleang tuh elos in utyak liki Infacl kang pa bread wangin mwe pulol kac, ac fiten wheat Jordan." 17 Na Joshua el oru oana. 18 Ouinge ke pacl manman. 12 In len sac me manna tia sifil sikyak, ac se mwet tol elos tufahna sroak liki infacl ah nu finmes mwet Israel elos mongo ke fokin acn Canaan. 13 Ke ah, na kof ke infacl ah sifilpa soror ac sronoti oana meet Joshua el apkuran nu Jericho, el ngetak ac liye mwet se ah. 19 Mwet uh elos tuh fahsr sasla Infacl Jordan ke len tu ye mutual, ac cutlass natul fwafeyak inpaol. Joshua el aksingoul in malem se meet, ac elos tulokunak lohm kalukyang nu yorol ac fahk, "Ya kom sie sesr, ku kom nuknuk selos in acn Gilgal, kutulap in Jericho. 20 Na eot mwet lokoalok lasr?" 14 Ac mwet sac fahk, "Nga tia wi singoul luo ma elos tuh us liki Infacl Jordan, Joshua el kewa. Nga pa captain lun un mwet mweun lun LEUM oakiya in acn Gilgal. 21 Ac el fahk nu sin mwet Israel, GOD." Na Joshua el putati nu infohk uh ac alu nu sel ac "In pacl fahsr, tulik nutuwos fin siyuk suwos lah mea fahk, "Nga mwet kulansap lom. Mea kom lungse nga kalmen eot inge, 22 na kowos fah srumun nu selos, in oru?" 15 Na captain lun un mwet mweun lun LEUM ke pacl se mwet Israel tuh fahsr sasla Infacl Jordan GOD el fahk nu sel, "Sarukla fahluk lom an, tuh acn se elos fahsr ke acn pao. 23 Fahkang nu selos lah LEUM kom tu we an acn mutual se." Na Joshua el oru oana ma GOD lowos el tuh akpaoyela Infacl Jordan nwe ke na kut el fahk ah.

nukewa fahsr sasla infacl ah, oana El tuh oru nu sin mwet matu lasr meet ah ke El akpaoyela Meoa Srusra. 24 El tuh oru ma inge tuh mwet in faclu nufon elos in etu ke ku lulap lun LEUM GOD, ac tuh kowos fah etu in akfulatye ac sunakin LEUM GOD lowos ma pahtpat."

5 Tokosra nukewa lun mwet Amor su muta roto liki

Infacl Jordan, ac tokosra nukewa lun mwet Canaan su muta sisken Meoa Mediterranean elos lohng lah LEUM GOD El akpaoyela Infacl Jordan nwe ke na mwet Israel elos fahsr sasla. Elos mutawauk in sanggeng ac insialos foroti ke sripen mwet Israel ah. 2 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Orala kutu mitmit kosroh an ke eot keke, ac sifil sang kosrala mwet Israel." 3 Na Joshua el oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel, ac el kosrala mwet Israel in sie acn pangpang Fineol in Kosrala. 4 Pa inge sripa se sis Joshua el kosralosla, mweyen mukul nukewa ma fal matwalos in wi mweun ke elos illa liki Egypt, elos misa tari. 5 Mukul nukewa ma wi illa liki acn Egypt, elos kosrkosrla tari, ac mukul nukewa ma tutah isusla tukun illa sac, elos nukewa ke yac angngaul, nwe ke mwet mweun ma wi illa liki acn Egypt ah nufon misa ke sripen elos tia akos LEUM GOD. LEUM GOD El tuh wulela nu sin papa matu tumasr meet lah El ac ase nu sesr sie facl mut ac kasrup fohk we, tuh ke sripen seakos lalos uh LEUM GOD El fulahk nu 8 Ac tukun mwet nukewa kosrkosrla tari, elos mutana in Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Misenge nga sisla liki kowos mwe mwekin lowos ke kowos tuh moul in mwet kohs in acn Egypt." Pa inge sripa se sis pangpang acn sac Gilgal, ac ine se inge srakna orekmakinyuk nwe misenge. 10 Ke eku in len se aksingoul akos ke malem sac, ke mwet Israel elos srakna muta in acn tupaspras apkuran nu Jericho, elos oru Kufwen Alukela in lohm nuknuk selos. 11 In len tok ah, pa inge len se emeet

6 In pacl se inge mutunpot Jericho kaul na ke sripen mwet Israel inge. Wangin mwet oatui, ac wangin mwet utyak nu we. 2 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Liyé, nga ac sot acn Jericho nu inpoum, wi pacna tokosra ac mwet mweun watwen lun acn we. 3

Kom ac mwet mweun lom in fahsr rauneak acn we pacl se ke len se. Oru ouinge ke len onkosr. 4 Sap mwet tol

itkosr in fahsr meet liki Tuptup in Wuleang ac us mwe ukuk orekla ke koen kosro. Ke len se akitkosr kowos fahsr rauni pacl itkosr, ac mwet tol elos in uk mwe ukuk natulos an. 5 Kowos fin lohng pacl se elos ukya mwe ukuk natulos ke sie pusra na loes, na mwet nukewa in sala ke sie pusra lulap, na pot uh ac fah raki, ac mwet nukewa fah utyak nu in siti sac." 6 Ouinge Joshua el pangoneni mwet tol uh ac fahk nu selos, "Srukak Tuptup in Wuleang, ac itkosr mwet tol an in fahsr meet liki ac us mwe ukuk natulos." 7 Na el fahk nu sin mwet ah,

"Fahsr, rauni siti an, ac ekasr mwet mweun an in fahsr meet liki Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD." 8 Ke

Joshua el fahkla ma inge nu sin mwet ah, na mwet tol itkosr ma utuk mwe ukuk ah fahsryak ac uk mwe ukuk natulos, ac Tuptup in Wuleang fahsr tokolos. 9 Kutu sin

mwet mweun fahsr meet liki mwet tol su uk mwe ukuk natulos uh, ac mwet mweun lula ah elos fahsr tukun Tuptup sac. In pacl se inge mwe ukuk ah nuna ukuk na.

10 Tusruktu Joshua el fahkang nu sin mwet uh, "Nimet kowos sasa ku wowon. Nimet kaskas nwe ke na len se nga fahk mu kowos in sala. In pacl sacn na kowos

natulos uh, ac mwet mweun lula ah elos fahsr tukun Tuptup in Wuleang sac. 11 Na el sap Tuptup in Wuleang in utuk ukuk ah na ukuk na. 14 Ouinge ke len se aktuoh ah elos

lohm nuknuk selos ac mongla ke fong sac. 12 Joshua el toang ngutalik ke len se tok ah, ac mwet tol elos srakna Tuptup in Wuleang sac. 13 Mwet tol itkosr ma us mwe ukuk itkosr ah fahsryak ac fahsr meet liki Tuptup sac

ac uk mwe ukuk natulos. Kutu mwet mweun ah fahsr meet liki Tuptup sac ac kutu toko. In pacl se inge, mwe

ukuk ah na ukuk na. 14 Ouinge ke len se aktuoh ah elos

rauneak pac siti sac pacl se, na elos folokla nu lohm nuknuk selos. Elos oru na ouinge ke len onkosr. 15

Len se akitkosr ah elos ngutalik ke srakna toang ac nien fokfok eot. Elos uniya mwet tolngoul onkosr ke elos fahsr rauni siti sac pacl itkosr oana ke elos oru meet ah, oauti fineol uh. Ke sripa se inge mwet Israel elos arulana sayen ke len se akitkosr elos raun pacl itkosr. **16** Ke sangeng ac munasla nunkalos. **6** Joshua ac mwet kol mwet tol elos ukyah mwe ukuk ah ke raun se akitkosr ah, lun Israel elos salik nuknuk lalos ac filiya kutkut nu fin Joshua el fahk nu sin mwet uh, "Sala, tuh LEUM GOD El sifalos in akkalemye asor ac lalo lalos. Elos faksufi nu asot nu suwos siti se inge! **17** Siti sac ac ma nukewa infohk uh sisken Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD nwe loac ac fah kunausyukla. Rahab, mutan kosro sac, ac ke ekela. **7** Ac Joshua el fahk, "O LEUM GOD Fulat, efu mwet nukewa in lohm sel elos mukena ac fah tia anwuki ku kom uskutme liki lefahlyat Jordan ac eiskutyang nu mweyeh el tuh okanla mwet kalngeyuk su kut supwala inpoun mwet Amor tuh elos in kunauskutla? Efu kut ku nu we ah. **18** Tusruk karinginkowosyang tuh kowos in tia tia mutana lefahlyat Jordan? **8** O Leum, mea nga ac sruak kutena ma fal in kunausyukla. Kowos fin sruak, fahk, ke mwet Israel elos forla inge ac kaing liki mwet na kowos ac fah sang mwata nu fin mwet Israel nukewa. **9** Mwet Canaan ac mwet nukewa in lokoalok lalos? **19** Gold ac silver, ac ma orek ke osra bronze ac iron facl se inge elos fin lohng ke ma inge, na elos ac fah nukewa ac fah srisrlu nu sin LEUM GOD. Ma inge fah raunikutla ac unikutla nukewa! Mea kom fah oru tuh Ine utukla nu ke nien filma lun LEUM GOD." **20** Pacl se ma pwengpeng lom in tia pilesreyuk?" **10** Ac LEUM GOD El mwe ukuk uh kasla mwet nukewa sala, ac ke pusren fahk nu sel Joshua, "Tukakek! Efu kom ku faksufi nu ukuk uh kasla ac mwet uh sala, na pot uh mukukla; oru infohk uh ouingan? **11** Mwet Israel elos orekma koluk. **12** Pa inge sripa se Elos kunausla wulela luk su nga sapkin nu selos. Elos nukewa ke cutlass — mukul, mutan, tulik, mwet matu ac kikiap, ac pisrapasr, ac eis kutu ma tia lela in ituk, ac elos kain in kosro nukewa in siti sac. **22** Joshua el fahk nu sin filiya ma inge inmasrlon ma lalos. **13** Pa inge sripa se mwet luo ma tuh som kalngeyuk in siti sac, "Fahla nu in ma oru mwet Israel ingan kuf ac kofla lain mwet lokoalok lohm sin mutan kosro sac ac usalu, wi mwet nukewa lalos an. Elos kaing lukelos mweyeh elos sifacna oru tuh in lohm sel an, in fal nu ke wulela lomtal nu sel." **23** elos in kunausyukla. Nga ac fah tia sifil muta yuruwos Ouning, mwet luo ah som ac usalu Rahab, papa tumal, kowos fin tia kunausla ma nga tia lela in oan yuruwos nina kial, tamulel wial ac mwet nukewa in lohm sel. Elos ingan. **13** Tukakek! Akmutalye mwet uh ac sap elos in use nufon mwet in sou lal, ac oakelosi in sie acn sisken akola ac tuku nu ye mutuk lulu, tuh nga, LEUM GOD lun acn mwet Israel elos muta we. **24** Na elos esukak siti Israel fahk mu: 'Israel, oasr ma inmasrlon ma lowos an sac nufon ac ma nukewa ma oan loac. Tusrukku gold ac su nga tuh fahk mu in kunausyukla! Kowos koflana lain silver ac ma orekla ke bronze ac iron nukewa utukla mwet lokoalok lowos nwe ke na kowos sisla ma kowos nu nien filma lun LEUM GOD. **25** Tusrukku Joshua el pisrala ingan liki kowos!' **14** Ke ma inge fahkang nu selos molella Rahab, mutan kosro sac, wi sou lal nukewa, tuh ke lututang mwet nukewa in toeni ac muta in sruf. Ac mweyeh Rahab el tuh okanla mwet kalngeyuk luo ah; na sruf se su nga fah srisrnyi ac fah kalukyak nu meet, na sou sac elos srakna muta inmasrlon mwet Israel nwe muta in sou lulap. Ac sou lulap se su nga fah srisrnyi misenge. **26** Ke pacl sac Joshua el orala sie fulahk ac fahk, "Kutena mwet fin strike in sifil musaeak siti Jericho, el ac fah selngawiyuk sin LEUM GOD. Mwet se fin sifil oakiya pwelung lun siti uh, Wen se oemeet natul ac fah misa. Mwet se fin musai mutunpot lun siti uh, Wen se oetok natul ac fah misa." **27** Ouning LEUM GOD El welul Joshua, ac pweng kacl fahsrelifik nu fin facl sac nufon.

7 LEUM GOD El sapkin nu sin mwet Israel tuh elos in tia eis kutena ma liki acn Jericho, a elos in kunausla ma nukewa we. Tusrukku Achan, wen natul Carmi, su ma natul Zabdi in sou lal Zerah ke sruf lal Judah, el tia akos. Ke ma inge LEUM GOD El kasrkusrak sin mwet Israel ke sripen seakos lal Achan. **2** Joshua el supwala mwet ekasr Jericho lac nu Ai, su oan kutulap in acn Bethel sisken Bethaven, ac sapkin tuh elos in utyak ac kalngei in siti sac. **3** Ke elos foloko elos fahk nu sel Joshua, "Tia enenu mwet pus in som mweuni acn sac. Lela tausin luo ku tolu na in som mweun, mweyeh siti na srisrik se." **4** Akuran tausin tolu na mwet Israel pa som mweun, tusrukku elos kuf. **5** Mwet Ai inge elos ukwe mwet Israel, mutawaauk na e mutunpot lalos ah me nu

nien fokfok eot. Elos uniya mwet tolngoul onkosr ke elos fahsr rauni siti sac pacl itkosr oana ke elos oru meet ah, oauti fineol uh. Ke sripa se inge mwet Israel elos arulana sayen ke len se akitkosr elos raun pacl itkosr. **16** Ke sangeng ac munasla nunkalos. **6** Joshua ac mwet kol mwet tol elos ukyah mwe ukuk ah ke raun se akitkosr ah, lun Israel elos salik nuknuk lalos ac filiya kutkut nu fin Joshua el fahk nu sin mwet uh, "Sala, tuh LEUM GOD El sifalos in akkalemye asor ac lalo lalos. Elos faksufi nu asot nu suwos siti se inge! **17** Siti sac ac ma nukewa infohk uh sisken Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD nwe loac ac fah kunausyukla. Rahab, mutan kosro sac, ac ke ekela. **7** Ac Joshua el fahk, "O LEUM GOD Fulat, efu mwet nukewa in lohm sel elos mukena ac fah tia anwuki ku kom uskutme liki lefahlyat Jordan ac eiskutyang nu mweyeh el tuh okanla mwet kalngeyuk su kut supwala inpoun mwet Amor tuh elos in kunauskutla? Efu kut ku nu we ah. **18** Tusruk karinginkowosyang tuh kowos in tia tia mutana lefahlyat Jordan? **8** O Leum, mea nga ac sruak kutena ma fal in kunausyukla. Kowos fin sruak, fahk, ke mwet Israel elos forla inge ac kaing liki mwet na kowos ac fah sang mwata nu fin mwet Israel nukewa. **9** Mwet Canaan ac mwet nukewa in lokoalok lalos? **19** Gold ac silver, ac ma orek ke osra bronze ac iron facl se inge elos fin lohng ke ma inge, na elos ac fah nukewa ac fah srisrlu nu sin LEUM GOD. Ma inge fah raunikutla ac unikutla nukewa! Mea kom fah oru tuh Ine utukla nu ke nien filma lun LEUM GOD." **20** Pacl se ma pwengpeng lom in tia pilesreyuk?" **10** Ac LEUM GOD El mwe ukuk uh kasla mwet nukewa sala, ac ke pusren fahk nu sel Joshua, "Tukakek! Efu kom ku faksufi nu ukuk uh kasla ac mwet uh sala, na pot uh mukukla; oru infohk uh ouingan? **11** Mwet Israel elos orekma koluk. **12** Pa inge sripa se Elos kunausla wulela luk su nga sapkin nu selos. Elos nukewa ke cutlass — mukul, mutan, tulik, mwet matu ac kikiap, ac pisrapasr, ac eis kutu ma tia lela in ituk, ac elos kain in kosro nukewa in siti sac. **22** Joshua el fahk nu sin filiya ma inge inmasrlon ma lalos. **13** Tukakek! Akmutalye mwet uh ac sap elos in use nufon mwet in sou lal, ac oakelosi in sie acn sisken akola ac tuku nu ye mutuk lulu, tuh nga, LEUM GOD lun acn mwet Israel elos muta we. **24** Na elos esukak siti Israel fahk mu: 'Israel, oasr ma inmasrlon ma lowos an sac nufon ac ma nukewa ma oan loac. Tusrukku gold ac su nga tuh fahk mu in kunausyukla! Kowos koflana lain silver ac ma orekla ke bronze ac iron nukewa utukla mwet lokoalok lowos nwe ke na kowos sisla ma kowos nu nien filma lun LEUM GOD. **25** Tusrukku Joshua el pisrala ingan liki kowos!' **14** Ke ma inge fahkang nu selos molella Rahab, mutan kosro sac, wi sou lal nukewa, tuh ke lututang mwet nukewa in toeni ac muta in sruf. Ac mweyeh Rahab el tuh okanla mwet kalngeyuk luo ah; na sruf se su nga fah srisrnyi ac fah kalukyak nu meet, na sou sac elos srakna muta inmasrlon mwet Israel nwe muta in sou lulap. Ac sou lulap se su nga fah srisrnyi misenge. **26** Ke pacl sac Joshua el orala sie fulahk ac fahk, "Kutena mwet fin strike in sifil musaeak siti Jericho, el ac fah selngawiyuk sin LEUM GOD. Mwet se fin sifil oakiya pwelung lun siti uh, Wen se oemeet natul ac fah misa. Mwet se fin musai mutunpot lun siti uh, Wen se oetok natul ac fah misa." **27** Ouning LEUM GOD El welul Joshua, ac pweng kacl fahsrelifik nu fin facl sac nufon.

7 LEUM GOD El sapkin nu sin mwet Israel tuh elos in tia eis kutena ma liki acn Jericho, a elos in kunausla ma nukewa we. Tusrukku Achan, wen natul Carmi, su ma natul Zabdi in sou lal Zerah ke sruf lal Judah, el tia akos. Ke ma inge LEUM GOD El kasrkusrak sin mwet Israel ke sripen seakos lal Achan. **2** Joshua el supwala mwet ekasr Jericho lac nu Ai, su oan kutulap in acn Bethel sisken Bethaven, ac sapkin tuh elos in utyak ac kalngei in siti sac. **3** Ke elos foloko elos fahk nu sel Joshua, "Tia enenu mwet pus in som mweuni acn sac. Lela tausin luo ku tolu na in som mweun, mweyeh siti na srisrik se." **4** Akuran tausin tolu na mwet Israel pa som mweun, tusrukku elos kuf. **5** Mwet Ai inge elos ukwe mwet Israel, mutawaauk na e mutunpot lalos ah me nu

lik paun se. Nga lungse yohk ma inge, oru nga sruak. Nga pikinya ma inge oasr infulwen lohm nuknuk sik, ac silver kac ah pa oan e ten." 22 Na Joshua el supwala kutu mwet in kasrusr nu ke lohm nuknuk sel Achan, ac elo konauk lah ma inge pukpuki oan we, ac silver kac ah oan e ten. 23 Elos use ma inge nu yorol Joshua ac mwet Israel nukewa, ac filiya ma inge ye mutun LEUM GOD. 24 Joshua ac mwet Israel nukewa elos sruokilya Achan, ac elos us silver, ac nuknuk sac, ipin gold se, ac tulik natul mukul ac mutan, cow, donkey, sheep, lohm nuknuk sel, ac ma lal nukewa, ac elos usla nu infahlfal se pangpang Infahlfal in Ongoiya. 25 Ac Joshua el fahk, "Efu kom ku ase mwe ongoiya inge nu facsr? LEUM GOD El ac fah asot mwe ongoiya nu fom!" Na mwet nukewa tanglal Achan nwe ke el misa. Elos oayapa tungal ac esukak sou lal ac ma lal nukewa. 26 Elos etoak yol in eot se facl Achan, ac yol in eot se inge oan we nwe misenge. Pa inge sripa se sis pangpang acn se inge nwe misenge "Infahlfal in Ongoiya." Na LEUM GOD El ohula liki kasrkusrak lal.

8 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Nimet kom

sangeng ku sensen. Fahla ac us mwet mweun lom nukewa utyak nu Ai. Nga fah oru tuh kom fah kutangla tokosra lun Ai ac nga fah usot facl sac ac ma nukewa we tuh in ma lowos. 2 Ma nukewa kom tuh oru in acn Jericho ac nu sin tokosra we kom in oru oapania in acn Ai ac nu sin tokosra we. Tusraktu, ma lalos nukewa wi kosro natulos kowos ku in eis lowos. Akola kowos in mweunelos in lukma, tukun siti ah yak." 3 Ouinge Joshua ac mwet mweun lal elos akola in mweuni mwet Ai. El sulela tausin tolngoul mwet pisrla ke mweun ac supwalosla ke fong, 4 ac fahk nu selos, "Kowos som ac wikkik akngusrikya tukun siti ah, ac tupan pacl in mweun. Nimet som loesla liki siti ah. 5 Nga ac mwet mweun lula uh ac fah kalukyang nu ke mutunpot in siti uh. Ke pacl se ma mwet Ai elos ac ilme in lain kut oana elos oru meet ah, na kut fah forla ac kaingkunulos. 6 Elos fah ukwe kut nwe ke na kut pwanulosla loes liki siti sac. Elos ac nunku mu kut kaingkunulos oana kut tuh kaingkunulos meet ah. 7 Na kowos fah tuyak liki acn kowos wikkik we, ac utyak ac sruokya siti sac. LEUM GOD lowos el ac fah sot nu inpouwos. 8 Tukun kowos sruokya siti sac, kowos esukak, oana ke LEUM GOD El sapkin. Pa ingan sap ku kowos in fahsr kac." 9 Ouinge Joshua el supwalosla, ac elos som nu yen elos ac wikkik we inmasrlon acn Bethel ac Ai, layen roto in Ai. Ac Joshua el mutana in lohm sin mwet mweun in fong sac. 10 Toang na ke lotu tok ah, Joshua el tutakek ac pangon mwet mweun ah nu sie. Na el ac mwet kol lun mwet Israel kololosa nu Ai. 11 Na mwet mweun ma welul ah elos kalukyang apkuran nu ke mutunpot lun siti sac ac tulokunak lohm nuknuk selos layen nu eir in Ai, ac oasr sie infahlfal inmasrlolos ac Ai. 12 El eis apkuran in mwet tausin limekosr ac sap elos in wikla

inmasrlon Bethel ac Ai, layen roto in Ai. 13 Na mwet mweun elos akola nu ke mweun. Pusiyen mwet uh elos muta eir, ac mwet lula ah elos muta roto. Ac Joshua el mongla in fong sac infahlfal sac. 14 Ke tokosra Ai el iye mwet mweun lal Joshua, el sa in mukuila. El ac mwet lal nukewa fahla suiyia Infahlfal Jordan in mweuni mwet Israel, acn se na ma elos tuh mweun we meet ah. Ac el tia etu lah oasr pac mwet mweun akola in tuku tokolos ac lainulos. 15 Joshua ac mwet mweun lal elos oru acnu mu elos kaingkunulos ac elos kaing nu yen mwesis. 16 Suliyuk mwet nukewa in siti sac in tuku ac ukwe mwet lal Joshua, ac ke elos ukwal Joshua, elos loeselik liki siti sac. 17 Mwet Ai nukewa elos som ukwe mwet Israel, ac mutunpot in siti sac ikakelik na ac wangin mwet lula in karingin. 18 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Kolla osra soko inpoum an nu Ai, tuh nga ac sot siti sac nu sum." Na Joshua el oru oana ke fwack nu sel. 19 Ke pacl se na ma el kolla osra soko ah, na mwet ma wikkik likin siti ah elos sulaklak na tuyak ac kasrusr nu ke siti sac. Elos utyak sruokya siti sac ac esukak. 20 Ke mwet Ai elos tapulla elos liye lah fosryak siti ah. Tusraktu, wangin acn elos ku in kaingla nu we mweyen mwet Israel su kaing nu yen mwesis ah elos forla ac lainulos. 21 Ke Joshua ac mwet lal ah liye lah mwet wialos ah eisla ac esukak siti sac, elos forla ac mutawauk in uni mwet Ai ah. 22 Na mwet Israel ma esukak siti sac elos tufoki ac wi mweuni mwet Ai. Elos raunelosla ac onelosla ac wangin sie selos moulla ku kaingla, 23 sayen tokosra Ai. Sruhu el ac utukla nu yorol Joshua. 24 Ke mwet Israel elos onela kewa mwet Ai ah yen mwesis ma elos ukwalosla nu we ah, na elos folokla nu in siti lun mwet Ai ac onela mwet nukewa ma lula we. 25 Pisen mwet Ai, mukul ac mutan, pa singoul luo tausin, ac elos nukewa anwuki in len sac. 26 Joshua el kolla na osra soko inpaol ah nwe ke na mwet nukewa in Ai anwukla. 27 Mwet Israel elos eis kosro ac ma nukewa lun mwet Ai tuh in ma lalos, in oana ke LEUM GOD El tuh fahk nu sel Joshua. 28 Ouinge Joshua el esukak acn Ai ac wanginla ma fac nwe misenge. 29 Joshua el unilya tokosra lun acn Ai ac srupsrulak ke sak soko, na el sriprip we nwe ke na ekela. Ke fahf ah tili, Joshua el sap elos eisya manol ac sisya mutunpot in siti uh. Ac elos elosak yol in eot se nu facl, su oanna nwe misenge. 30 Na Joshua el etoak sie loang Fineol Ebal nu sin LEUM GOD lun Israel. 31 El orala oana Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh sapkin nu sin mwet Israel. El oru fal nu ke lumah ma aketeyuki in book in Ma Sap lal Moses — "sie loang orekla ke eot ma tia akfwelyeyuk ke kutena osra." Elos orekmakin loang se inge nu ke mwe kisa firir ac mwe kisa in akinsewowo lalos nu sin LEUM GOD. 32 Joshua el simusla ma sap fin eot ah ye mutun mwet nukewa, in oana ke Moses el tuh simusla meet ah. 33 Mwet kol, mwet matu, mwet nununku, ac mwet Israel nukewa, wi mwetsac su muta inmasrlolos, elos takla tu sisken

Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD. Tafu selos tu pe 17 Ke ma inge mwet Israel elos mutawauk in sifil fahsr, Fineol Gerizim ac tafu selos tu pe Fineol Ebal, ac ngetani ac tukun len tolu elos sun acn sin mwet inge — Gibeon, nu yurin mwet tol Levi su us Tuptup sac inmasrlolos, Chephirah, Beeroth, ac Kiriath Jearim. 18 Tusruktu mwet oana ke Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh Israel elos kofla in onelosla, mweyen mwet kol lalos inge sap elos in oru ke pacl in eis mwe insewowo. 34 Tukun elos tuh orala sie wulela ku nu selos ke Inen LEUM ma inge Joshua el riteak nukewa kas in Ma Sap ah, GOD lun Israel. Ke sripen wulela se inge, mwet Israel kas in akinsewowo ac kas in selnga, oana ke simla in book in Ma Sap. 35 Ma sap nukewa lai Moses Joshua el riteak nu sin mwet nukewa su tukeni ah, weang pacna mutan ac tulik ac mwetsac su muta inmasrlolos.

9 Kutangla lun mwet Israel inge pwengpengelik nu sin tokosra nukewa lun mwet Hit, mwet Amor, mwet Canaan, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus, su facl selos oan roto in Infacl Jordan, fahla sasla fineol uh, ac pe eol uh, nwe ke sun acn tupasrpasr sisken Meoa Mediterranean ac utsyak nu tafunyen lucng sun acn Lebanon. 2 Elos nukewa tukeni insesela in mweun lainul Joshua ac mwet Israel. 3 Tuh ke mwet Gibeon, su mwet Hiv, elos lohng ke ma Joshua el tuh oru in acn Jericho ac Ai, 4 na elos nunkauk in orek kikiap nu sel. Elos som ac orani mongo nu luin mahn pak ac nwakang nu fin kosro donkey natulos, wi pak in neinyuk wain ma mihsasa ac punla. 5 Elos nokomang mahn nuknuk ac falkeang mahn fahluk pun, ac bread ma elos us pulamlamla ac suckak. 6 Na elos som nu Gilgal, nu nien aktuktuk lun mwet Israel, ac fahk nu sel Joshua ac mwet Israel, "Kut tuku yen loesla me, ac kut kena tuh kowos in orala sie wulela nu sesr." 7 Ac mwet Israel elos fahk, "Efu ku kut in orek wulela nu suwos? Kowos acnu muta foto nu yorosr." 8 Na elos fahk nu sel Joshua, "Kut tuku in kulansupwekom." Ac Joshua el siyuk selos, "Su kowos an? Ac kowos tuku oya me?" 9 Na elos fahk nu sel, "Kut tuku yen loesla me, ke sripen kut lohng ke LEUM GOD lowos, oayapa kut lohng ke ma nukewa El oru in acn Egypt, 10 ac ma El oru nu sin tokosra luo lun mwet Amor, su muta kutulap in Infacl Jordan — tokosra Sihon lun acn Heshbon, ac tokosra Og lun acn Bashan su muta in acn Ashtaroth. 11 Mwet kol lasr ac mwet nukewa in facl sesr elos fahk tuh kut in eis ma nasr ac akola in tuku sun kom. Elos fahk nu sesr tuh kut in tuku ac eiskutwot tuh in mwet kulansap lom, ac siyuk tuh kom in oru sie wulela nu sesr. 12 Liye bread nasr inge. Ke kut mukuiyak in tuku liki acn sesr ah, bread inge srakna fusrfus. A liye, inge pulamlamla ac suckak. 13 Ke kut tuh nwakla mwe neinyuk wain inge, sasus na. A liye, mihsasa uh. Nuknuk lasr ac fahluk lasr mihsasa uh ke sripen loesla fahs lasr uh." 14 Mwet Israel elos eis ac kang kutu mwe mongo selos inge, tusruktu elos tiana lolngok yurin LEUM GOD meet. 15 Joshua el orala sie wulela nu sin mwet Gibeon tuh elos fah ku in moul ac muta in misla. Ac mwet matu lun mwet Israel elos wi pac oru wuleang lalos in karingin wulela se inge. 16 Len tolu tukun orekla wulela se inge, mwet Israel elos konauk lai yorosr! Kasre kut ac molikutla, mweyen tokosra Amor pwayeiya uh mwet inge elos mutana apkuran nu yorolos.

17 Ke ma inge mwet Israel elos mutawauk in sifil fahsr, ac tukun len tolu elos sun acn sin mwet inge — Gibeon, Chephirah, Beeroth, ac Kiriath Jearim. 18 Tusruktu mwet Israel elos kofla in onelosla, mweyen mwet kol lalos inge elos tuh orala sie wulela ku nu selos ke Inen LEUM GOD lun Israel. Ke sripen wulela se inge, mwet Israel nukewa torkaskas lain mwet kol lalos. 19 Na mwet kol lun mwet Israel elos topuk, "Kut orala wulela se tari nu selos ke Inen LEUM GOD lun Israel. Ouinge, kut tia ku in oru kutena ma nu selos. 20 Kut enenu in lela elos in moul ke sripen wulela sac. Kut fin tia, God El ac fah kai kut. 21 Lela elos in moul, tusruktu elos ac fah mwet in ti etong ac ut kof lasr." Pa inge nunak lun mwet kol ah. 22 Ac Joshua el sap tuh mwet Gibeon in tuku nu yorol, ac el siyuk selos, "Efu kowos ku kiapwekulat ac fahk mu kowos tuku yen loesla me, a kowos mutana foto nu yorosr? 23 Ke sripa se inge, God El selngawikowosi. Kowos ac mwet lowos fah mwet kohs nwe tok. Kowos ac fah mwet in ti etong ac ut kof nu ke lohm sin God luk." 24 Ac elos topuk, "Aok, kut oru ke sripen kut etu tuh pwaye LEUM GOD lowos El sapkin nu sel Moses, mwet kulansap lai, tuh elan asot acn nukewa su kowos fah utsyak nu we, ac kunausla mwet nukewa su muta fin acn ingan. Kut oru ouingan mweyen kut arulana sangeng suwos ac nunku mu kowos ac unikutla. 25 Inge kut muta inpoum. Oru nu sesr ma kom nunku mu fal in orek nu sesr." 26 Pa inge ma Joshua el oru, el karingnalosyang ac el tia lela mwet Israel in onelosla. 27 In len sacna, el orala tuh elos in mwet kohs. Elos in ti etong ac ut kof nu sin mwet Israel ac nu ke loang lun LEUM GOD. Elos srakna oru orekma se inge nwe misenge, in acn ma LEUM GOD El sulela tuh mwet in alu su sel we.

10 Ke pacl se inge Adonizedek el tokosra lun acn Jerusalem. El lohng lah Joshua el eisla acn Ai ac arulana kunausla acn we, ac uniya tokosra lun acn we oana ke el tuh oru nu ke acn Jericho ac tokosra we. El oayapa lohng lah mwet Gibeon elos insesela yurin mwet Israel ac elos muta misla inmasrlolos. 2 Na el ac mwet lal elos arulana fosrnga ke pweng se inge, mweyen acn Gibeon yohk oana siti saysa su oasr tokosra la, ac yohk liki acn Ai, ac mwet we nukewa mwet wo ke mweun. 3 Ouinge Tokosra Adonizedek el sapla nu sel Tokosra Hoham lun Hebron, Tokosra Piram lun Jarmuth, Tokosra Japhia lun Lachish, ac Tokosra Debir lun Eglon, ac fahk, 4 "Fahsru kasreyu mweuni acn Gibeon, mweyen mwet we elos orala wulela in misla nu sel Joshua ac mwet Israel." 5 Ouinge tokosra limekosr inge lun mwet Amor, su tokosra lun Jerusalem, Hebron, Jarmuth, Lachish, ac Eglon, elos orani mwet mweun lalos in som raunela acn Gibeon, ac mweuni mwet we. 6 Mwet Gibeon elos sapla nu sel Joshua nu yen elos mutangan aktuktuk we in acn Gilgal, ac fahk, "Nimet ngeta liki kut! Fahsru aksaye nu nukewa su muta fulan eol uh pa toeni lain kut inge!" 7

Ouinge Joshua ac mwet mweun lal nukewa wi mwet Joshua el sap in ituki elos ac sisiyang nu in luf se ma pisrla ke mweun, elos mukuiyak liki acn Gilgal. **8** LEUM elos tuh wikkwi loac ah. Elos sang eot lulap fonosya GOD El fahk nu sel Joshua, "Nimet kom sangeng selos. mutun luf sac, ac eot inge srakna oan nwe misenge. **28** Nga eisaloswot tari nu inpoum. Wangin sie selos ac Joshua el mweun ac sruokya acn Makkedah ac tokosra fah ku in lain kom." **9** Joshua ac mwet mweun lal elos lun acn we ke len sac. El onela mwet nukewa in siti sac, fahsr fong nufon se liki acn Gilgal nu Gibeon, na elos sa ac wangin mwet lula. El oru nu sin tokosra Makkedah na sruokya mwet Amor meet liki elos akola. **10** LEUM oana ke el tuh oru nu sin tokosra Jericho ah. **29** Tukun GOD El akfohsyauk mwet Amor ye mutun mwet Israel, ma inge, Joshua ac mwet mweun lal elos som liki acn ac mwet Israel elos onela kutu sin mwet Amor in acn Makkedah nu Libnah ac mweun lain acn we. **30** LEUM Gibeon, ac elos ukwe mwet lula an ac oatala ke inkane GOD El oayapa sang kutangla nu sin mwet Israel fin siti oasriksrik soko inmasrlon eol in Beth Horon. Na elos se inge ac tokosra lun acn we. Elos onela mwet nukewa oru na anwuk lalos som na nwe sun acn Azekah ac in siti sac ac wangin mwet lula. Elos oru nu sin tokosra Makkedah, su oan eir in Beth Horon. **11** Ke mwet Amor we oana ke elos tuh oru nu sin tokosra Jericho ah. **31** elos kaingkin mwet Israel ke innek soko ah, LEUM GOD Tukun ma inge, Joshua ac mwet mweun lal nukewa elos El supweya af yohk kosra nu faclos ac onelosla. Pus som liki acn Libnah nu Lachish, ac raunela acn we ac mwet misa ke af yohk kosra liki mwet misa ke cutlass mweun lainulos. **32** LEUM GOD El sang acn Lachish nutin mwet Israel. **12** Ke len se LEUM GOD El sang nu inpoun mwet Israel. Joshua el sruokya acn we ke mwet Amor inge nu inpoun mwet Israel, Joshua el fahk len se akluo ah. Elos onela mwet nukewa in siti sac ac nu sin LEUM GOD ye mutun mwet Israel nukewa, "Faht, wangin mwet lula, oana ke elos tuh oru in acn Libnah. tui fin acn Gibeon; Ac malem, tui na Infahlfal Ajalon." **33** Pac se inge tokosra Horam lun Gezer el tuku in kasru **13** Na faht ah tui, ac malem ah tia mukuila nwe ke na acn Lachish, tuh Joshua el kutanglla ac mwet mweun facl sac onelosla su mweun lainulos. Ma inge simila in lal pac, ac wangin sie selos moul. **34** Toko, Joshua ac [Book In Jashar]. Faht ah tui infulwen kusrao ac tia tili ke lusen len nufon se. **14** Soenna oasr sie len sikyak ouinge omeet me ku tukun pacl sac me, LEUM GOD acn we ke len sacna, ac onela mwet nukewa we oana Elan topuk pusren mwet ke ouiya se inge. LEUM GOD ke elos tuh oru in acn Lachish. **36** Na toko, Joshua ac El mweun ke inen mwet Israel! **15** Na Joshua ac mwet mweun lal elos som liki acn Eglon ac fanyak nu mweun lal elos folokla nu nien aktuktuk lalos Gilgal. **16** Hebron ac mweuni pac acn we. **37** Elos eisla siti sac ac Tusrukutu, tokosra Amor limekosr ah kaingla ac wikla in onela mwet nukewa we, wi tokosra lun acn we ac acn luf se in acn Makkedah. **17** Mwet se konalosyak, ac nukewa oan apkuran nu we, ac wangin sie moul. Joshua fwackyng nu sel Joshua acn elos wikkwi we. **18** El el arulana kunausla acn we oana ke el tuh oru in acn fahk mu, "Epusang kutu eot lulap an in fonosya mutun Eglon. **38** Na Joshua ac mwet mweun lal elos forla som luf sacn, ac filiya kutu mwet in taran. **19** Tusrukutu nik nu Debir ac mweuni **39** ac sruokya acn we. Elos onela kowos muta we paht. Ukwuya mwet lokoalok lowos an mwet we ac mwet in acn nukewa oan apkuran nu we. ac onelosla, mutawauk na tokyak fahsrot. Nimet lela Joshua el oru nu in acn Debir ac nu sin tokosra we oana elos in sun siti lalos an, mweyen LEUM GOD lowos El ma el tuh oru in acn Hebron ac in acn Libnah ac nu sin eisaloswot tari nu inpouwos." **20** Joshua ac mwet Israel tokosra we. **40** Ouinge Joshua el kutangla in pola sac elos uniya pusialos, tuh ekasr na selos moulla utyak nu nufon. El sruokya tokosra inge nukewa — elos su muta in kalkal lun siti selos. **21** Ke ma inge mwet mweun lal fineol uh, acn oatu nu kutulap, oayapa pe eol nu roto, Joshua nukewa elos moula folokla nu ke nien aktuktuk ac yen mjesis nu epang. Wangin sie selos moul. El selos in Makkedah. Wanginna mwet in acn sac fahkla onelosla nukewa oana ke LEUM GOD lun Israel El tuh kutena ma lain mwet Israel. **22** Na Joshua el fahk, "Ikasla sapkin. **41** Joshua el kutangla acn nukewa, mutawauk luf sacn ac pwanma tokosra limekosr an nu yuruk." **23** Kadesh Barnea tafun yen nu epang, nwe ke acn Gaza Na elos ikasla mutun luf sac, ac tokosra lun Jerusalem, sisken meoa wi acn Goshen nufon, utyak nwe Gibeon Hebron, Jarmuth, Lachish, ac Eglon elos ilme. **24** Ke elos pwanma tokosra limekosr ah nu yorol Joshua, na Joshua layen nu eir. **42** Joshua el kutangla tokosra inge nukewa el pangonma mwet Israel nukewa ac fahk nu sin mwet ac sruokya acn lalos ke fwilin mweun sefanna, mweyen kol lun mwet mweun su welul ah, "Fahsr ac longya **43** Tukun ma inge Joshua ac mwet mweun lal elos folokla kwawen tokosra inge." Ac elos oru oana. **25** Na Joshua nu nien aktuktuk lalos in acn Gilgal.

el fahk nu selos, "Nik kowos sangeng ku alolo. Kowos in ku ac pulaikna, mweyen pa inge ma LEUM GOD El ac oru nu sin mwet lokoalok nukewa lowos." **26** Na Joshua el uniya tokosra inge ac srupsralosyak ulun sak limekosr, ac manolos sriprip na nwe ke ekela. **27** Ke faht ah tili, **11** Ke pweng ke kutangla lun Israel inge sonol Tokosra Jabin lun acn Hazor, el sapla nu sel Tokosra Jobab lun mwet Madon, ac nu sin tokosra lun acn Shimron ac acn Achshaph, 2 ac nu sin tokosra nukewa fin acn tohktok in acn epang, ac Infahlfal Jordan eir in Lulu

Galilee, ac pe eol uh, ac sisken meoa apkuran nu Dor. 3 El oayapa supwala kas nu sin mwet Canaan lefahl kutulap ac roto Infact Jordan, ac nu sin mwet Amor, ac nu sin mwet Hit, ac nu sin mwet Periz, ac nu sin mwet Jebus su muta fineol uh, ac nu sin mwet Hiv su muta pe Fineol Hermon in acn Mizpah. 4 Elos tuku wi mwet mweun puspis lalos, ac pisalos pus oana puk weacn uh. Oayapa pus horse ac chariot natulos. 5 Tokosra inge nukewa wi mwet mweun lalos elos tukeni tuku ac tulokunak lohm nuknuk selos sisken infact srisrik Merom, ac akola in mweun lain mwet Israel. 6 LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Nik kom sangeng selos, tuh pacl se inge lutu, nga fah onelosla nufon ke sripen Israel. Kom fah pakiya alko ke nien horse natulos, ac esukak chariot natulos." 7 Na Joshua ac mwet lal nukewa sa na sruokolosi meet liki elos akola sisken infact srisrik Merom. 8 LEUM GOD El sang kutangla nu sin Israel fin mwet inge. Mwet Israel lainulos ac ukwalos nwe Misrephoth Maim ac Sidon nu eir, oayapa nwe ke Infahlfal Mizpah nu kutulap. Elos mweunelos nwe ke na wangin sie moul. 9 Joshua el oru nu selos oana ma LEUM GOD El sapkin — el pakela alko ke nien horse natulos ac esukak chariot natulos. 10 Na Joshua el forla sruokya acn Hazor, ac uniya tokosra se lun acn we. (In pacl sac acn Hazor pa ku fin mutunfacl ingo kewa.) 11 Elos onelosla nufon mwet in acn sac. Wangin sie mwet lula. Na elos esukak siti sac. 12 Joshua el sruokya siti ingo kewa, oayapa tokosra lalos. El onelosla nufon, oana ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh sapkin. 13 Tusructu, mwet Israel elos tia esukak kutena siti su musala fin pwelung matu, sayen Hazor mukena, su Joshua el tuh esukak. 14 Mwet Israel elos eis mwee kasrup ac kosronut nukewa liki siti inge tuh in ma lalos. A elos uniya mwet nukewa, ac wangin sie lula. 15 LEUM GOD El tuh sang ma sap lal nu sel Moses, mwet kulansap lal, ac Moses el sang nu sel Joshua, ac Joshua el akos. El oru ma nukewa oana ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses. 16 Joshua el sruokya kewa acn inge, acn fineol uh ac pe eol uh, epang ac eir, oayapa acn Goshen nufon ac acn mwesis nu eir, ac Infahlfal Jordan. 17 Lulan mutunfacl se inge mutawauk ke Fineol Halak nu eir apkuran nu Edom, fahla nwe ke acn Baalgad nu epang, ke Infahlfal Lebanon su oan eir in Fineol Hermon. 18 Joshua el tuh mweuni tokosra lun acn inge ke pulan pacl na loes se. Tusructu, el sruokolosi kewa ac el onelosla. 19 Siti sefanna ma tuh orala misla yurin mwet Israel pa Gibeon, su pa inge acn se ma kutu sin mwet Hiv muta we. Siti nukewa saya sruhu ke mweun. 20 LEUM GOD El pirk insien mwet inge tuh elos in lungse mweun lain mwet Israel, elos in mau arulana sikiyukla ac anwuki nufon, in kalem lah wangin pakomuta nu selos. Pa inge ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses. 21 In pacl se inge Joshua el som ac onelosla mwet yohk pisa ac ku su pangpang Anakim su muta fineol uh in acn Hebron, Debir, Anab, ac infulan eol in Judah ac Israel. Joshua el kunauselosla nukewa wi siti selos. 22 Wangin kutulap in acn Gaza, Gath, ac Ashdod. 23 Joshua el sruokya facl sac nufon in oana ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses. Ac Joshua el sang facl sac tuh in mwee usru nu sin mwet Israel, ac kitalik fal nu ke kais sie sruf lalos. Na mwet uh mongla liki mweun.

12 Mwet Israel elos kutangla tari ac sruokya layen nu kutulap in Infact Jordan, mutawauk Infahlfal Arnon utyak nu Infahlfal Jordan nwe Fineol Hermon nu eir. Elos kutangla tokosra luo. 2 Sie selos pa Sihon, tokosra lun mwet Amor su leumi acn Heshbon. Tafu acn Gilead oan in tokosrai lal, mutawauk Aroer sisken Infahlfal Arnon ac siti se infulwen infahlfal sac, fahla nwe ke Infact Jabbok, su pa masrol nu sin mwet Ammon; 3 oayapa Infahlfal Jordan, mutawauk ke Lulu Galilee fahla nu Beth Jeshimoth nu kutulap in Meoa Misa, oatula nu pe Fineol Pisgah. 4 Tokosra se ngia pa Tokosra Og lun Bashan, su sie sin mwet kol safla lun mwet Rephaim. El pa leumi acn Ashtaroth, Edrei 5 ac Salekah, ac acn Bashan nufon fahla nwe sisken acn Geshur ac Maacah, oayapa Fineol Hermon ac tafu acn Gilead, fahla nwe ke acn lal Tokosra Sihon lun Heshbon. 6 Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, ac mwet Israel elos kutangla tokosra luo inge. Na Moses el sang acn lun tokosra luo ah nu sin sruf lal Reuben ac sruf lal Gad ac tafu sruf lal Manasseh tuh in ma lalos. 7 Joshua ac mwet Israel elos kutangla tokosra nukewa su muta roto in Infact Jordan, mutawauk Baalgad ke infahlfal in acn Lebanon, fahla nwe Fineol Halak nu eir apkuran nu Edom. Ac Joshua el kitalik acn inge ac sang nu sin sruf lun Israel tuh in ma lalos. 8 Acn inge pa acn tohktok, pe eol nu roto, Infahlfal Jordan ac pe eol we, yen oatu kutulap, ac yen mwesis nu epang. Acn inge tuh ma lun mwet Hit, mwet Amor, mwet Canaan, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus. 9 Mwet Israel elos kutangla tokosra lun acn nukewa ma takla inge: Jericho, Ai (apkuran nu Bethel), 10 Jerusalem, Hebron, 11 Jarmuth, Lachish, 12 Eglon, Gezer, 13 Debir, Geder, 14 Hormah, Arad, 15 Libnah, Adullam, 16 Makkedah, Bethel, 17 Tappuah, Hepher, 18 Aphek, Lasharon, 19 Madon, Hazor, 20 Shimron Meron, Achshaph, 21 Taanach, Megiddo, 22 Kedesh, Jokneam (in acn Carmel), 23 Dor (sisken meoa), Goiim (in acn Galilee), 24 ac Tirzah. Tokosra tolngoul sie nufon pa elos kutangla.

13 In pacl se inge Joshua el matuoh, ac LEUM GOD El fahk nu sel, "Inge kom matuoh, tusructu srakna yohk acn enenu in itukla. 2 Acn lula inge pa acn nukewa lun mwet Philistia ac mwet Geshur, 3 oayapa facl Avvim nu epang. (Acn ma oan ke infact srisrik Shihor su oan ke masrol Egypt, som nwe ke masrol lun acn Ekron, oekyuk mu ma lun mwet Canaan. Tokosra limekosr lun mwet

Philistia inge elos muta Gaza, Ashdod, Ashkelon, Gath, ac Ekon.) 4 Kowos soenna eis acn Canaan nufon ac Mearah (su ma lun mwet Sidon) fahla nwe Aphek, su pa ingan masrol lun mwet Amor, 5 ac facl sin mwet Gebal ac facl Lebanon nufon nu kutulap, liki Baalgad su oan eir in Fineol Hermon, nwe ke Innek In Utay Nu Hamath. 6 acn inge nu sin mwet Israel oana ke nga tuh sapkin nu sum. 7 Ke ma inge, kitalik acn inge nu sin sruf eu lula in an ac tafu sruf lal Manasseh, tuh in ma lalos." 8 Sruf lal Reuben ac sruf lal Gad ac tafu sruf lal Manasseh elos eis tarl acn selos sel Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD. Acn selos inge oasr layen kutulap in Infac Jordan, 9 mutawauk Aroer (sisken Infahlfal Arnon) ac siti se infulwen infahlfal sac, wi acn fulat ma tupasrpasr fac nufon Medeba lac nwe Dibon, 10 fahla nwe sun masrol lun mwet Ammon, wi Heshbon ac siti nukewa ma Sihon, tokosra lun mwet Amor, el leumi, 11 oayapa acn Gilead, ac acn Geshur ac Maacah, ac eol Hermon nufon, ac acn Bashan nufon nwe Salecah, 12 wi pac tokosrai lal Og, su mwet kol safla lun mwet Rephaim, ac el tuh leumi acn Ashtaroth ac Edrei. Moses el tuh kutangla mwet inge nukewa ac luselosla. 13 Tusruktu, mwet Israel elos tuh tiana lusla mwet Geshur ac mwet Maacah. Mwet inge elos srakna muta inmasrlon mwet Israel. 14 Wangin acn Moses el tuh sang nu sin sruf lal Levi, mweyen LEUM GOD El tuh fahk nu sel tuh elos fah eis ma lalos ke ipin mwe kisa firir fin mwe loang lun LEUM GOD lun Israel. 15 Moses el tuh sang ipin acn se nu sin sou ke sruf lal Reuben tuh in ma lalos. 16 Facl se ingan pa fahla liki acn Aroer (sisken Infahlfal Arnon) ac ke sie siti infulwen infahlfal sac, weang acn fulat ma tupasrpasr fac nufon raunela Medeba, 17 oayapa Heshbon ac siti inge nukewa ma oan acn fulat ma tupasrpasr fac Dibon, Bamoth Baal, Beth Baalmeon, 18 Jahaz, Kedemoth, Mephaath, 19 Kiriathaim, Sibmah, Zereth Shahar fin tohktok infahlfal uh, 20 Bethpeor, yen oatu pe eol Pisgah, ac Beth Jeshimoth, 21 wi siti nukewa yen tupasrpasr ac tokosrai nufon lun Sihon, tokosra lun mwet Amor su leumi acn Heshbon. Moses el tuh kutangulla, wi mwet leum lun mwet Midian inge — Evi, Rekem, Zur, Hur, ac Reba. Elos nukewa leumi facl ingan ye nununku lal Tokosra Sihon. 22 Inmasrlon mwet ma mwet Israel elos uniya, sie pa Balaam, wen natul Beor. El mwet susfa se. 23 Infac Jordan pa masrol layen nu roto ke acn lal Reuben. Ac pa ingan siti ac acn ma itukyang nu sin sou ke sruf lal Reuben tuh in ma lalos. 24 Moses el tuh oayapa sang ipin acn se nu sin sou ke sruf lal Gad tuh in ma lalos. 25 Acn selos an pa Jazer, siti Gilead nukewa, tafu acn Ammon ac fahla nwe Aroer su oan kutulap in acn Rabbah, 26 fahla Heshbon lac nwe Ramath Mizpeh ac Betonim, liki acn Mahanaim nu ke masrol lun Lodebar.

27 Acn ke Infahlfal Jordan pa Beth Haram, Bethnimrah, Sukkoth, ac Zaphon, ac ma lula nukewa ke tokosrai lal Sihon, su tokosra lun Heshbon. Masrol lalos nu roto pa Infac Jordan, ac nu epang pa Lulu Galilee. 28 Pa ingan siti ac acn ma itukyang nu sin sou ke sruf lal Gad tuh in Fineol Hermon, nwe ke Innek In Utay Nu Hamath. 6 ma lalos. 29 Moses el tuh sang ipin acn se nu sin tafu sruf lal Manasseh tuh in ma lalos. 30 Facl selos pa fahla Mahanaim lac sasla Bashan nufon, ac tokosrai lal Og nufon, su tokosra lun Bashan, ac kewana siti onngoul lun Jair in Bashan, 31 ac tafu facl Gilead weang Ashtaroth ac Edrei, (pa inge siti luo ma fulat ke tokosrai lal Og in Bashan.) Acn inge nukewa itukyang nu sin tafu sou ma tuku kacl Machir wen natul Manasseh. 32 Pa inge luman kitalik lal Moses ke layen kutulap in acn Jericho ac Infac Jordan ke el tuh muta acn tupasrpasr Moab. 33 Tusruktu wangin acn ma Moses el srisrnyja nu sin sruf lal Levi. El fahk nu selos mu mwe usru lalos uh pa elos ac wi ipeis ke mwe kisa lun mwet nu sin LEUM GOD lun Israel.

14 Pa inge acn ma mwet tol Eleazar, ac Joshua wen natul Nun, ac mwet kol lun kais sie sou elos kitalik nu sin sruf lun mwet Israel tuh in ma lalos. Acn inge oan Canaan, lefahl roto in Infac Jordan. 2 Kitakatelik lun acn inge nu sin sruf eu tafu lefahl roto in Infac Jordan orekla ke fa, oana ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses. 3 Moses el nuna sang tarl lefahl kutulap in Infac Jordan nu sin sruf luo tafu, tusruktu wangin acn el sang nu sin sruf lal Levi. 4 Tulik natul Joseph tuh kitakatelik nu ke sruf luo — Manasseh ac Ephraim. A tulik natul Levi tuh tia wi eis acn, sayen acn in muta ac acn in tohf kosro natulos. 5 Ouinge mwet Israel elos tuh kitalik acn uh oana ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses. 6 Sie len ah kutu mwet ke sruf lal Judah elos tuku nu yorol Joshua nu in acn Gilgal. Sie selos pa Caleb, wen natul Jephunneh mwet Keniz. El fahk nu sel Joshua, "Kom etu tari ma LEUM GOD El tuh fahk nu sel Moses in acn Kadesh Barnea keiktal. 7 Nga yac angngaul ke pacl se Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, El tuh supweyu Kadesh Barnea lac in kalngei facl se inge. Ke nga tuh foloko nga fahkak nufon nunak luk ke ma nga tuh liye we ah. 8 Tusruktu mwet ma tuh wiyu som ah, elos tuh fahk na kas in akmunasye nunak lun mwet ah. Ne ouinge, nga tuh tu na ku ke lulalfongi luk in LEUM GOD luk. 9 Ke sripa se inge Moses el tuh wulela mu acn nukewa nga fahla fac, ac fah ma luk ac tulik nutik. 10 Inge yac akangngaul limekosr lac tukun pacl se LEUM GOD El tuh fahk ma inge nu sel Moses. In pacl sac mwet Israel elos srakna fufahsryes yen mwesis. Na LEUM GOD El sruokya moul luk oana el tuh wulela, ac liye, misenge nga yac oaingoul limekosr. 11 Nga srakna ku misenge, oapano nga tuh ku ke pacl se Moses el tuh supweyu ah. Nga srakna ku in mweun ku oru kutena ma. 12 Ke ma inge, ase nu sik acn fineol uh, oana ke LEUM GOD El tuh wulema nu sik ke len se nga ac mwet wiyu tuh fahkak ke ma kut liye ah. Kut tuh fahk nu sum lah mwet

na yohk pisa ac ku, pangpang mwet Anakim, elos muta ma ac ku in mweuni ac sruokya acn Kiriath Sepher." 17 we, ac siti selos arulana yohk ac kuhlusyukyak. Sahp Othniel, wen natul Kenaz su ma lel Caleb, el sruokya LEUM GOD El ac fah wiyu, ac nga fah ku in ukwalosyak siti sac. Na Caleb el eisalang Achsah, acn natul, tuh oana ke LEUM GOD El tuh fahk ah." 13 Joshua el elan mutan kial Othniel. 18 In len in marut latal, Othniel akinsewoyal Caleb, wen natul Jephunneh, ac sang el kwafe sel Achsah elan siyuk sie ipin acn sin papa siti Hebron tuh in ma lal. 14 Siti se inge srakna ma lun tumal. Na ke Achsah el srola liki donkey natul, Caleb el tulik natul Caleb, wen natul Jephunneh su mwet Keniz, siyuk sel lah mea el lungse. 19 Na Achsah el topuk, mweyen Caleb el tuh tu na ku ke lulalfongi lal in LEUM "Nga lungse kutu acn ma oasr lufin kof we, mweyen acn GOD lun Israel. 15 Tuh pangpang acn se inge siti sel ma kom ase nu sik acn na pao." Na Caleb el sang nu sel Arba meet liki itukyang lal Caleb. (Arba pa mwet se unon in kof lucng ac ten. 20 Pa inge acn ma sou in sruf pwengpeng emeet sin mwet Anakim.) Na acn we mongla liki mweun.

15 Lapan acn se itukyang nu sin sou nukewa in sruf

lal Judah pa ac akkalemyeyuk inge: Acn se inge tufoki som nu epang, fahla nwe sun yen mwesis Zin, su pa inge masrol nu Edom. 2 Masrol nu eir fahla eir in Meoa Misa, 3 fahla nu eir in Innek In Utyak Nu Akabbim lac nu Zin, ac fahla pacna nu eir in acn Kadesh Barnea, alukela Hezron ac utyak nu Addar, ac kuhfla nu Karka, 4 ac fahla nu Azmon, ac ukwala infacl srisrik oan inmasrol nu Egypt nwe ke sun Meoa Mediterranean. Pa ingan saflaiyen masrol se inge, su masrol eir lun acn lal Judah. 5 Ac masrol nu kutulap an pa Meoa Misa, utyak na nwe kapin Infacl Jordan. Masrol nu epang mutawauk insacn, 6 tutafla nu lucng nu Beth Hoglah, ac fahrs nu epang nu fin ngarngar su tu ngeti nu Infahlfal Jordan. Na utyak twe sun Eot lal Bohan (su wen natul Reuben), 7 liki Infahlfal in Ongoya utyak nu Debir, na kuhfla nu epang in Gilgal su oan tulanang Innek In Utyak Nu Adummim su oan eir nu infahlfal uh. Na fahla na nwe sun unon in kof se Enshemesh, ac fahla nu Enrogel, 8 ac utyak sasla Infahlfal Hinnom nu eir in sisken eol uh, su siti lun mwet Jebus pangpang Jerusalem oan we. Na masrol sac utyak pacna nu lucng nu fin tohktok layen roto ke Infahlfal Hinnom, safla layen epang ke Infahlfal Rephaim. 9 Liki acn sacn sifilpa fahla na nwe ke unon in kof Nephtoah, ac fahla nu in siti uh apkuran nu ke eol Ephron, na kuhfla nu Baalah (ku Kiriath Jearim), 10 ac fahsr rauni acn Baalah nu roto ac fahla nu acn tohktok in Edom, sifil fahsr nu epang in eol Jearim (ku Chesalon), na tufokla nu Beth Shemesh ac nu Timnah. 11 Masrol uh fahla epang in Fineol Ekron, na forla fahsr nu Shikkeron, alukela Fineol Baalah, ac som nu Jamnia. Safla ke Meoa Mediterranean, 12 su pa ingan masrol nu roto uh. Pa ingan masrol ma akkalemye lapan facl su mwet in sruf lal Judah elos muta we. 13 In oana ke LEUM GOD El tuh fahk nu sel Joshua, sie ipin facl sin Judah tuh itukyang nu sel Caleb, wen natul Jephunneh, in sruf lal Judah. El eis acn Hebron, siti sel Arba, papa tumal Anak. 14 Ac Caleb el lusla tulik natul Anak liki siti sac (sou lulap lal Sheshai ac Ahiman ac Talmai.) 15 Na el som liki acn sac, ac mweuni mwet muta in Debir (tuh pangpang siti se inge meet Kiriath Sepher). 16 Caleb el fahk, "Nga ac fah eisalang Achsah, acn nutik, elan payuk sin mukul se ma oan loeslana nu eir apkuran nu ke masrol nu Edom pa Kabzeel, Eder, Jagur, 22 Kinah, Dimonah, Adadah, 23 Kedesh, Hazor, Ithnan, 24 Ziph, Telem, Bealoth, 25 Hazor Hadattah, Kerioth Hezron (ku Hazor), 26 Amam, Shema, Moladah, 27 Hazar Gaddah, Heshmon, Bethpelet, 28 Hazar Shual, Beersheba, Biziothiah, 29 Baalah, Iim, Ezem, 30 Eltolad, Chesil, Hormah, 31 Ziklag, Madmannah, Sansannah, 32 Lebaoth, Shilhim, Ain, ac Rimmon — siti longoul eu nufon, wi inkul nukewa ma raunela siti inge. 33 Ac siti su oan pe eol uh pa Eshtaoil, Zorah, Ashnah, 34 Zanoah, Engannim, Tappuah, Enam, 35 Jarmuth, Adullam, Socoh, Azekah, 36 Shaaraim, Adithaim, Gederah, ac Gederothaim — siti singoul akosr nufon, wi inkul nukewa ma raunela siti inge. 37 Oayapa Zenan, Hadashah, Migdal gad, 38 Dilean, Mizpah, Joktheel, 39 Lachish, Bozkath, Eglon, 40 Cabbon, Lahmam, Chitlish, 41 Gederoth, Bethdagon, Naamah, ac Makkedah — siti singoul onkosr nufon wi inkul nukewa ma raunela siti inge. 42 Ac oayapa Libnah, Ether, Ashan, 43 Iphtah, Ashnah, Nezib, 44 Keilah, Achzib, ac Mareshah — siti eu nufon wi inkul nukewa ma raunela siti inge. 45 Ac Ekron, wi acn ac inkul nukewa ma raunela, 46 oayapa inkul ac acn nukewa ma oan apkuran nu Ashdod, Ekron me nwe ke Meoa Mediterranean. 47 Ashdod ac Gaza, wi inkul ac acn nukewa ma raunela, fahla sun infacl srisrik su masrol nu Egypt, oayapa acn sisken Meoa Mediterranean. 48 Pa inge siti ma oan fineol uh: Shamir, Jattir, Socoh, 49 Dannah, Kiriath Sepher (ku Debir), 50 Anab, Eshtemoa, Anim, 51 Goshen, Holon, ac Giloh — siti singoul sie nufon, wi inkul nukewa ma raunela. 52 Oayapa Arab, Dumah, Eshan, 53 Janim, Beth Tappuah, Aphekah, 54 Humtah, Hebron, ac Zior — siti eu nufon wi inkul nukewa ma raunela. 55 Maon, Carmel, Ziph, Juttah, 56 Jezeel, Jokdeam, Zanoah, 57 Kain, Gibeah, ac Timnah — siti singoul wi inkul nukewa ma raunela. 58 Halhul, Bethzur, Gedor, 59 Maarath, Bethanoth, ac Eltekon. Siti onkosr wi inkul nukewa ma raunela. 60 Kiriath Baal (ku Kiriath Jearim) ac Rabbah — siti luo wi inkul nukewa ma raunela. 61 Siti selos yen mwesis an pa Beth Arabah, Middin, Secakah, 62 Nibshan, Siti Sohl, ac Engedi. Siti onkosr wi inkul nukewa ma raunela. 63 Tuh mwet Judah elos koflana lusak mwet Jebus liki acn Jerusalem,

pwanang mwet Jebus elos srakna muta inmasrlon mwet Judah nwe misenge.

16 Masrol layen nu eir ke acn sin tulik natul Joseph ah mutawauk Infacl Jordan apkuran nu Jericho, ke sie acn kutulap in unon in kof Jericho, srola nu yen mwestis na utyak nu yen fulat fahla nwe Bethel. 2 Fahla Bethel lac nu Luz, ac srola nwe Ataroth Addar, su acn sin mwet Arch, 3 oatula nu roto ke acn lun mwet Japhlet, som nwe ke sun Beth Horon Ten, fahla nwe Gezer, ac safla sisken Meoa Mediterranean. 4 Tulik natul Joseph, su sruf lal Ephraim ac sruf lal Manasseh Roto, elos eis acn inge tuh in ma lalos. 5 Pa inge acn lun sou ke sruf lal Ephraim. Masrol lalos mutawauk Ataroth Addar, fahla nu kutulap nu Beth Horon Lucng, 6 ac safla ke Meoa Mediterranean. Michmethath el oan layen eir. Masrol nu kutulap fahla kuhfla nu acn Taanath Shiloh, fahla we lac nu kutulap in acn Janoah, 7 na oatula Janoah lac nwe Ataroth ac Naarah, ut sisken acn Jericho ac fahla safla ke Infacl Jordan. 8 Masrol nu roto fahla liki acn Tappuah nu infacl srisrik Kanah ac safla ke Meoa Mediterranean. Pa inge acn ma itukyang nu sin sou in sruf lal Ephraim tuh in ma lalos. 9 Acn inge weang pacna acn ac inkul ma oan luin acn lun Manasseh, tusruktu itukyang nu sin mwet Ephraim. 10 Mwet Ephraim elos tuh tiana lusak mwet Canaan ma muta in acn Gezer. Ke ma inge mwet Canaan elos srakna muta inmasrlon mwet Ephraim nwe misenge, tusruktu elos orekma oana mwet kohs nu sin mwet Ephraim.

17 Sie ipin acn roto in Infacl Jordan tuh itukyang nu sin kutu sou in sruf lal Manasseh, su tulik se oemeet natul Joseph. Na Machir, papa tumal Gilead, el wen se oemeet natul Manasseh ac el mwet pwengpeng ke mweun se, pa sis acn Gilead ac Bashan su oan kutulap in Infacl Jordan itukyang lal. 2 Acn roto in Infacl Jordan itukyang nu sin sou lula lal Manasseh: Abiezer, Helek, Asriel, Shechem, Hepher, ac Shemida. Pa inge mukul lula natul Manasseh wen natul Joseph, ac elos sifen kais sie sou. 3 Na Zelophehad, su ma natul Hepher, natul Gilead, natul Machir, natul Manasseh, wangin mukul natul — mutan mukena, ac inelos pa Mahlah, Noah, Hoglah, Milcah, ac Tirzah. 4 Elos som nu yorol Eleazar mwet tol, ac nu yorol Joshua wen natul Nun, ac nu yurin mwet kol ac fahk, "LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses elan ase ipin acn lasr in oapanan ke mukul wiasi inge eis acn lalos." Na elos sang acn sin mutan inge, in oana ma LEUM GOD El sapkin. 5 Pa inge sripa se sis tuh oars pac ip singoul itukyang nu sin Manasseh in weang acn Gilead ac Bashan su oan kutulap in Infacl Jordan, 6 mweyen itukyang acn sin mukul oayapa mutan natul Manasseh. Acn Gilead itukyang nu sin mwet lula nukewa in sruf lal Manasseh. 7 Facl sel Manasseh pa som Asher lac nwe sun acn Michmethath, kutulap in acn Shechem. Na masrol sac fahla eir lac nu ke acn

lun mwet Entappuah. 8 Acn ma raunela siti Tappuah ma lal Manasseh, tusruktu siti se inge Tappuah ma oan fin masrol an, ma lun tulik natul Ephraim. 9 Na masrol an putati som nwe ke infacl srisrik Kanah. Siti nukewa ma oan eir in infacl srisrik soko ah ma lun tulik natul Ephraim, finne siti inge oan in facl lal Manasseh. Masrol lal Manasseh uh fahla epang sisken infacl srisrik soko ah nwe safla Meoa Mediterranean. 10 Acn eir ma lal Ephraim, ac acn epang ma lal Manasseh, ac masrol lalos nu roto pa Meoa Mediterranean. Ac masrol nu roto epang ke acn lal Manasseh sun acn lal Asher, ac masrol nu kuta epang ke acn lal Manasseh sun acn lal Issachar. 11 Luin acn sel Issachar ac Asher, ac ekasr inge oan loac, tuh ma lal Manasseh: Beth Shan ac Ibleam ac inkul nukewa ma raunela, oayapa acn Dor (su oan sisken Meoa Mediterranean), Endor, Taanach, Megiddo, ac inkul nukewa ma raunela. 12 Tusruktu, mwet Manasseh elos koeflana lusak mwet in siti ingo, oru mwet Canaan elos mutana we. 13 Finne pacl se ma mwet Israel elos arulana kui, elos tiana luselosla, tusruktu elos sang orekma upa nu faclos. 14 Na tulik natul Joseph fahk nu sel Joshua, "Efū kom ku ase ipin acn sefanna tuh in ma lasr? Kut arulana pus, mweyen LEUM GOD El akinsewowyoye kut." 15 Ac Joshua el fahk nu selos, "Kowos fin arulana pus, ac fineol Ephraim fin sirkila nu suwos, na kowos utyak nu insak uh ac sitafna sakunla nu suwos kutu acn sin mwet Periz ac mwet Rephaim." 16 Ac elos topuk, "Facl sesr fineol uh tia fal nu sesr, tuh mwet Canaan su muta acn tupasrpasr uh oars

chariot osra natulos, kewana elos su muta Beth Shan ac elos su muta Infahlal Jezreel ac acn nukewa ma raunela acn ingan." 17 Joshua el fahk nu sin sruf lal Ephraim ac Manasseh Roto, "Pwaye kowos arulana pus ac ku. Fal in pus liki ipin acn se na lowos. 18 Fineol uh ma lowos. Finne acn ingan insak, kowos ac fah sakunla ac fah ma lowos nufon. Ac nu ke mwet Canaan an, kowos ac fah luselosla, elos finne mwet ku ac oars chariot osra natulos."

18 Tukun elos eisla acn inge, mwet Israel nufon tukeni in acn Shiloh, ac tulokunak Lohm Nuknuk sin LEUM GOD in acn we. 2 Tusruktu itkosr sin sruf lun Israel soenna itukyang acn selos. 3 Ouinge Joshua el fahk nu sin mwet Israel, "Kowos ac soano nwe ngac in som eis acn ma LEUM GOD lun papa tomowos El sot lowos inge? 4 Supwama mwet tolu ke kais sie sruf, ac nga ac fah supwalosla elos in som liye acn inge nufon, ac sruloala luman acn su elos lungse tuh in ma lalos, na elos fah foloko nu yuruk. 5 Acn inge ac fah kitakateliuk nu ke ip itkosr. Judah el ac fah eis layen nu eir tuh in ma lal, ac Joseph el ac fah eis layen nu epang. 6 Sruloala luman ipin acn itkosr inge ac use nu yuruk, ac nga ac fah aol kowos in susfa kac ye mutun LEUM GOD lasr. 7 Tusruktu, ac fah wangin ip lun mwet Levi

inmasrlowos, mweyen orekma mutal lun LEUM GOD 2 Acn inge pa Beersheba, Sheba, Moladah, 3 Hazar ac fah mwe usu lalos. A sruf lun Gad, Reuben, ac Shual, Balah, Ezem, 4 Eltolad, Bethul, Hormah, 5 Ziklag, Manasseh Kutulap elos eis tari acn lalos layen kutulap in Beth Marcaboth, Hazar Susah, 6 Beth Lebaoth, ac Infacl Jordan. Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, Sharuhen — siti singoul tolu nufon, wi inkul nukewa ma el tuh sang lalos." 8 Meet liki mwet ah som in sruloala raunela. 7 Oayapa Ain, Rimmon, Ether, ac Ashan — siti luman acn ingo, Joshua el fahk nu selos, "Kowos som nu akos, wi inkul nukewa ma raunela, 8 weang pacna acn in acn ingan nufon, sruloala, na kowos foloko nu yuruk. nukewa raunela siti inge nwe Baalath Beer (ku Ramah), Na inge, in acn Shiloh, nga ac fah aol kowos in susfa su oan nu eir. Pa inge acn ma itukyang nu sin sou in sruf ke acn ingan ye mutun LEUM GOD." 9 Ouinge mwet lal Simeon tuh in ma lalos. 9 Ke sripen acn lal Judah ah som nu fin acn inge nufon ac sruloala ac kitalki nu yohk liki ma elos enenu, oru itukyang sie ip lalos inge nu ke ip itkosr wi inen kais sie siti we. Na elos folokla nu sin sruf lal Simeon. 10 Kitakat se aktolu som nu sin sou yorol Joshua ke nien aktuktuk Shiloh. 10 Na Joshua el in sruf lal Zebulun. An se elos eis inge fahla na nwe sun kitalik acn uh nu sin sruf lula lun mwet Israel ke susfa acn Sarid. 11 Liki acn sacn, masrol an fahla roto lac ye mutun LEUM GOD in acn Shiloh. 11 Acn lun sou nu Mareal, ac pusralla acn Dabbesheth ac infacl sririk in sruf lal Benjamin pa itukyang emeet. Acn lalos ah soko kutulap in acn Jokneam. 12 Ke layen kutulap in oan inmasrlon acn lal Judah ac Joseph. 12 Masrol lalos acn Sarid, masrol an fahla nu kutulap nu ke masrol nu layen nu epang mutawauk Infacl Jordan utyak ke acn Chisloth Tabor, na sifilpa fahla nu Daberath ac utyak oatu se epang in acn Jericho ac fahla roto lac nu fineol nu Japhia. 13 Sifilpa fahla liki acn sacn nu kutulap nwe uh, ac utyak na nwe sun yen mjesis in Bethaven. 13 sun Gath Hepher ac Ethkazin, ac kuhfla nu Neah ke Na masrol an fahla nu ke acn oatu se eir in acn Luz inkanek nu Rimmon. 14 Ke masrol epang an, el kuhfla (su pangpang pac Bethel), na fahla nu Ataroth Addar nu Hannathon, fahla safla Infahlal Iphtahel. 15 Acn inge su oan fineol eir in Beth Horon Ten. 14 Na masrol sac pa Kattath, Nahalal, Shimron, Idalah, ac Bethlehem—kuhfla som nu layen eir liki siska roto ke fineol soko ah, siti singoul luo nufon, wi inkul nukewa ma raunela. 16 ac fahla nu Kiriath Baal (ku Kiriath Jearim), su ma lun Siti inge wi acn ma raunela, oan in acn ma itukyang nu sruf lal Judah. Pa inge masrol nu roto. 15 Masrol layen sin sou in sruf lal Zebulun tuh in ma lalos. 17 Kitakat se nu eir ah mutawauk sisken acn Kiriath Jearim ac fahla akakosr som nu sin sou in sruf lal Issachar. 18 Acn inge sun unon in kof Nephtoah, 16 sifilpa oatu nu pe eol pa Jezreel, Chesulloth, Shunem, 19 Haphraim, Shion, ma oan ngetang nu Infahlal Hinnom su oan epang in Anaharath, 20 Rabbith, Kishion, Ebez, 21 Remeth, Infahlal Rephaim, fahla pac sasla Infahlal Hinnom eir in Engannim, Enhaddah, ac Bethpazzez. 22 Masrol in pe eol Jebus nwe ke sun acn Enrogel. 17 Insac lac el acn Issachar fahla pusralla Tabor, Shahazumah, Beth kuhfwak nu epang, fahsryak nu in acn Enshemesh, som Shemesh, ac safla Infacl Jordan — siti singoul onkosr na nwe Gelilloth su oan ngetang nu ke Innek In Utay Nu nufon, wi inkul nukewa ma raunela. 23 Siti inge wi acn Adummim, sifilpa oatala nu ke Eot lal Bohan (su wen ma raunela, oan in acn ma itukyang nu sin sou in sruf lal natul Reuben), 18 ac fahla ut epang in mutun eol se ma Issachar tuh in ma lalos. 24 Kitakat se aklimekosr som ngetang nu Infahlal Jordan, na oatala nu infahlal ah. 19 nu sin sou in sruf lal Asher. 25 Acn inge pa Helkath, Hali, Na masrol sac utyak we lac nwe ke acn oatu tafunyen Beten, Achshaph, 26 Allam Melech, Amad, ac Mishal. epang in acn Beth Hoglah, ac safla inalok in Meoa Misa Masrol nu roto an pusralla Carmel ac Shihor Libnath. ke kapin Infacl Jordan. Pa inge masrol layen nu eir. 20 27 Ac nu kutulap, masrol an fahla sun acn Bethdagon, Infacl Jordan pa masrol nu kutulap. Pa inge masrol ma pusralla acn Zebulun ac Infahlal Iphtahel nu epang nu akilenya acn su itukyang nu sin sou in sruf lal Benjamin Bethemek ac Neiel, na fahla na nwe epang nu Kabul, tuh in ma lalos. 21 Pa inge siti lun kais sie sou ke sruf lal 28 Ebron, Rehob, Hammon, ac Kanah nwe ke sun acn Benjamin: Jericho, Beth Hoglah, Emek Keziz, 22 Beth Sidon. 29 Na masrol an kuhfla nu Ramah, ac sun Tyre Arabah, Zemaraim, Bethel, 23 Avvim, Parah, Ophrah, (sie siti rauniyukla ke pot fulat) na sifil kuhfla nu Hosah, 24 Chepharammoni, Ophni, ac Geba — siti singoul luo ac fahla safla ke Meoa Mediterranean. Siti inge oasr nufon, wi inkul nukewa ma raunela. 25 Oayapa Gibeon, pac we: Mahalab, Achzib, 30 Ummah, Aphek, ac Rehob Ramah, Beeroth, 26 Mizpah, Chephirah, Mozah, 27 — siti longoul luo nufon, wi inkul nukewa ma raunela. Rekem, Irpeel, Taralah, 28 Zela, Haeleph, siti lun Jebus 31 Siti inge wi acn ma raunela, oan in acn ma itukyang (acn Jerusalem), Gibeah, ac Kiriath Jearim — siti singoul nu sin sou in sruf lal Asher tuh in ma lalos. 32 Kitakat akosr nufon, wi inkul nukewa ma raunela. Pa inge acn se akonkosr som nu sin sou in sruf lal Naphtali. 33 ma itukyang nu sin sou in sruf lal Benjamin tuh in ma Masrol ke acn se inge fahla Heleph lac nu ke sak oak in Zaanannim ac fahla nu Adaminekeb ac nu Jamnia, ac fahla nwe Lakkum ac safla ke Infacl Jordan. 34 Na masrol sac kuhfla nu roto som nu Aznoth Tabor, ac liki acn sacn fahla nu Hukkok pusralla Zebulun nu eir, ac

19 Kitakat se akluo som nu sin sou in sruf lal Simeon.
Acn lalos uhc oasr pana luin acn lun sruf lal Judah.

Asher nu roto, ac Infac! Jordan nu kutulap. **35** Siti inge nukewa rauniyukla ke pot fulat: Ziddim, Zer, Hammath, Rakkath, Chinnereth, **36** Adamah, Ramah, Hazor, **37** Kedesh, Edrei, Enhazor, **38** Yiron, Migdalel, Horem, Bethanath, ac Beth Shemesh — siti singoul eu nufon wi inkul nukewa ma raunela. **39** Siti inge wi acn ma raunela, oan in acn ma itukyang nu sin sou in sruflal Naphtali tuh in ma lalos. **40** Kitakat se akitkosr som nu sin sou in sruflal Dan. **41** Acn inge pa Zorah, Eshtaoi, Irshemesh, **42** Shaalbim, Ajalon, Ithlah, **43** Elon, Timnah, Ekon, **44** Eltekeh, Gibbethon, Baalath, **45** Jehud, Beneberak, Gathrimmon, **46** Mejarkon, ac Rakkon, ac acn nukewa raunela Joppa. **47** Ke itukla acn sin tulik natul Dan inge, elos som nu Laish ac mweuni. Elos sruoysa ac onela mwet we, ac eisla acn sac lalos. Elos oakwuki we ac ekulla inen siti sac liki Laish nu ke Dan, in oana inen papa tumun sruflalos. **48** Siti inge wi acn ma raunela, oan in acn ma itukyang nu sin sou in sruflal Dan tuh in ma lalos. **49** Ke mwet Israel elos kitalik tari acn nukewa, elos sang ipin acn se nu sel Joshua wen natul Nun tuh in ma lal. **50** In oana ma LEUM GOD El tuh sapkin, elos sang siti se el tuh siyuk ah: Timnath Serah, su oan fineol uh in Ephraim. Joshua el sifil musaela siti se inge ac muta we. **51** Eleazar mwet tol, Joshua wen natul Nun, ac mwet kol lun kais sie sou in sruflun Israel, elos kitalik acn inge ke fa ye mutun LEUM GOD in acn Shiloh, ke mutunoa in Lohm Nuknuk sin LEUM GOD. Pa inge saflaiven kitakateliq lun acn inge.

20 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, 2 "Fahk nu sin mwet Israel elos in sulela siti in molela oana ke nga tuh fahk Moses elan fahkot nu sum. 3 Fin oasr mwet se uniya sie mwet ke tia ma el akoo in orala a ma ke onglia ouiya, elan ku in kaingla nu we ac suk molela liki mwet se ma suk in foloksak nu sel an. 4 El fin kaingla nu in sie siti inge, el enenu in tui ke acn in nununku ke acn in utyk an, ac fahkak ma se el orala an nu sin mwet kol in siti sacn. Na elos fah ku in eisal nu in siti sac ac sang sie acn elan muta we. 5 Mwet sukok foloksak inge fin ukwal nu in acn sac, na mwet in siti sac elos tia ku in eisalang nu sel mweyen inkanek in onglia ouiya se pa el tuh eisla moul lun mwet sac kac ah, ac tia ma el akola sel in oru. 6 Mwet sac enenu in mutana in siti sac nwe ke na orekla nununku nu sel sin mwet kol in acn sac, ac nwe ke na Mwet Tol Fulat se lun Israel in pacl sac el misa. Tukun pacl se inge, na mwet sacn fah ku in folokla nu in acn sel ma el kaingla we me." 7 Ouning elos sulela acn Kedesh in Galilee ke fineol in acn lal Naphtali, ac Shechem ke fineol in acn lal Ephraim, ac Hebron (Kiriath-arba) ke fineol in acn lal Judah. Siti inge kewa oan roto in Infaci Jordan. 8 Elos sulela Bezer in acn mjesis lal Reuben, ac Ramoth in Gilead in acn lal Gad, ac Golan in Bashan in acn lal Manasseh. Siti inge kewa oan kutulap in Infaci Jordan ke acn tupaspras ke fineol kutulap in Jericho. 9 Kutena sin mwet Israel,

ku mwetsac su muta inmasrlolos, fin eisla moul lun sie mwet ke onglia ouiya, el ku in kaingla nu in sie sin siti inge, na ac tia anwuki el sin mwet ma suk in foloksak nu sel meet liki nununkeyuk el yurin mwet kol in acn sac.

21 Mwet kol in sruf lal Levi elos som nu yorol Eleazar mwet tol, ac Joshua wen natul Nun, ac nu yurin mwet kol lun sruf nukewa lun Israel. **2** Ingo, in Shiloh in acn Canaan, elos fahk, "LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses tuh in oasr siti ituku nu sesr kut in muta we wi acn tupasprasr nien mongo lun kosro natusr." **3** Ouinge mwet Israel elos sang nu sin mwet Levi ke acn lalos sifacna kutu siti wi acn oasr mah we, in fal nu ke ma LEUM GOD El sapkin. **4** Ac sou ke sou lulap lal Kohath in sruf lal Levi pa eis emeet acn la. Oasr siti singoul tolu itukyang nu sin sou ma tuku kacl Aaron mwet tol, su acn inge oan in acn lal Judah, Simeon, ac Benjamin. **5** Ac sou lula sin sou lulap lal Kohath itukyang siti singoul, su acn inge oan in acn lal Ephraim, Dan, ac Manasseh Roto. **6** Oasr siti singoul tolu itukyang nu sin sou lulap lal Gershon, ke acn lal Issachar, Asher, Naphtali, ac Manasseh Kutulap. **7** Oasr siti singoul luo itukyang nu sin sou in sou lulap lal Merari, ke acn lal Reuben, Gad, ac Zebulun. **8** Mwet Israel elos sang ke fa acn in muta, ac acn in mongo lun kosro, nu sin mwet Levi, in oana ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses. **9** Pa inge inen acn ma itukla ke acn lal Judah ac Simeon, **10** ac itukyang nu sin tulik natul Aaron, ke sou lulap lal Kohath. Elos pa eis acn selos oemeet sin sruf lal Levi. **11** Itukyang nu selos siti Arba

connect sin siti lai Levi. 11 Itukyang nu selos siti Arba (Arba se inge papa tumal Anak) a inge pangpang inen acn sac Hebron, oan ineol Judah, weang acn ma elos tufahlah kosro natulos we. 12 Tusruktu acn likin siti uh, wi inkul nukewa ma raunela, tuh itukyang taru nu sel Caleb, wen natul Jephunneh, tuh in ma lal. 13 In weang Hebron (sie siti in molela), siti itukyang nu sin tulik natul Aaron mwet tol pa takla inge: Libnah, 14 Jattir, Eshtemoa, 15 Holon, Debir, 16 Ain, Juttah, ac Beth Shemesh, weang acn ma elos tufahlah kosro natulos we. Oasr siti eu ke sruf lal Judah ac Simeon. 17 Ac liki acn lal Benjamin, itukyang siti akosr inge: Gibeon, Geba, 18 Anathoth, ac Almon, weang acn ma elos tufahlah kosro natulos we. 19 Oasr siti singoul tolu nufon, weang acn ma oasr mah we nien tohf kosro, pa itukyang nu sin mwet tol su fwiulin tulik natul Aaron. 20 Sou lula ke sou lulap lal Kohath in sruf lal Levi, oasr siti ekasr itukyang nu selos in facl lal Ephraim. 21 Siti akosr itukyang nu selos: Shechem, su sie sin siti in molela oan fineol in acn Ephraim, ac Gezer, 22 Kibzaim, ac Beth Horon. Kais sie siti inge oasr acn tupasrpasr nien mongo lun kosro. 23 Ac liki acn lal Dan, oasr siti akosr itukyang nu selos: Eltekeh, Gibbethon, 24 Ajalon, ac Gathrimmon, ac weang pacna acn tupasrpasr nien mongo lun kosro. 25 Ac liki acn lal Manasseh Roto, oasr siti luo itukyang nu selos: Taanach, ac Gathrimmon, weang acn tupasrpasr nien mongo lun kosro. 26 Sou in sou lulap lal Kohath inge oasr siti singoul itukyang

nu selos, weang pacna acn tupasrpasr nien mongo lun kulansupwal ke insiowos ac ngunuwoes kewa." 6 Ouinge kosro. 27 Ac sie pac u in sruf lal Levi su ma ke sou Joshua el akinsewowyolos ac supwalosla, na elos lulap lal Gershon, elos eis siti luo liki acn lun Manasseh folokla nu yen selos. 7 Nu sin tafun sruf lal Manasseh, Kutulap. Pa inge: Golan, su oasr in Bashan (sie sin siti Moses el sang ipin acn se lalos in acn Bashan, ac nu sin in molela) ac Beeshterah, weang acn tupasrpasr nien tafu sruf sac Joshua el sang ipin acn se layen roto in mongo lun kosro. 28 Liki acn lal Issachar, elos eis siti Infacl Jordan, inmasrlon mwet Israel wialos. Ke Joshua akos: Kishion, Daberath, 29 Jarmuth, ac Engannim, el supwalosla nu yen selos ah, el akinsewowyolosla weang pacna acn tupasrpasr nien mongo lun kosro. 30 meet 8 ac fahk, "Folokla nu yen suwos wi mwe kasrup su Ac liki acn lal Asher, elos eis siti akos: Mishal, Abdon, kowos eisla sin mwet lokoalok lowos — kosro nutuwos, 31 Helkath, ac Rehob, weang pacna acn tupasrpasr nien silver, gold, bronze, osra, oayapa nuknuk pukanten — mongo lun kosro. 32 Ac liki acn lal Naphtali, elos eis siti ac kitalik ma inge inmasrlon mwet wiowos." 9 Na mwet tolu: Kedesh (sie sin siti in molela su oan in Galilee), in sruf lal Reuben, sruf lal Gad, ac sruf lal Manasseh Hammoth Dor, ac Kartan, weang pacna acn tupasrpasr Kutulap elos fahrs liki mwet Israel in acn Shiloh in nien mongo lun kosro. 33 Sou nukewa ke sou lulap lal Canaan, ac folokla nu Gilead, acn selos su elos eis Gershon inge elos eis siti singoul tolu nufon, weang oana ma LEUM GOD El fahk nu sel Moses. 10 Ke sruf acn tupasrpasr nien mongo lun kosro. 34 Ac sou lula lal Reuben, sruf lal Gad, ac sruf lal Manasseh Kutulap ke sruf lal Levi, su ma ke sou lulap lal Merari, elos elos tuku sun acn Geliloth, su oan apkuran nu Infacl eis siti akos liki acn lal Zebulun: Jokneam, Kartah, 35 Jordan, elos tulokunak sie loang na lulap sisken infacl Dimnah, ac Nahalal, weang acn tupasrpasr nien mongo ah. 11 Na sulkakinyuk nu sin mwet Israel saya nukewa, lun kosro. 36 Liki acn lal Reuben, elos eis siti akos: "Kowos in lohng, tuh sruf lal Reuben, Gad, ac Manasseh Bezer, Jahaz, 37 Kedemoth, ac Mephaath, weang acn Kutulap elos tulokunak sie loang in acn Geliloth, ke layen tupasrpasr nien mongo lun kosro. 38 Liki sruf lal Gad, lasr sisken Infacl Jordan!" 12 Ke mwet Israel elos lohng elos eis siti akos: Ramoth (sie sin siti in molela su oan in Gilead), Mahanaim, 39 Heshbon, ac Jazer, weang Infacl Jordan, tuh elos in mweuni sruf su muta layen pacna acn tupasrpasr nien mongo lun kosro. 40 Ouinge nu kutulap. 13 Na mwet Israel elos supwalla Phinehas, oasr siti singoul luo itukyang nu sin sou lulap lal Merari. wen natul Eleazar mwet tol, nu sin sruf lal Reuben, Gad, 41 Oasr siti angngaul oakros nufon itukyang nu sin mwet ac Manasseh Kutulap in acn Gilead, lefahl kutulap in Levi liki acn nukewa lun mwet Israel. 42 Siti inge kewa Infacl Jordan. 14 Ac elos supwala pac singoul sin mwet oasr acn tupasrpasr nien mongo lun kosro oan raunela. kol lalos welul Phinehas, kais sie ke sruf singoul ah, ac 43 Ke ma inge LEUM GOD El sang acn nukewa nu sin mwet inge pa sifern sou in kais sie sou lulap. 15 Elos mwet Israel su El tuh wulela kac nu sin papa tumalos. tuku sun acn Gilead nu yurin mwet lun Reuben, Gad, ac Ke elos eis acn selos inge tari, na elos oakwuki we. 44 Manasseh Kutulap, 16 na ke inen mwet lun LEUM GOD Na LEUM GOD El sang misla nu fin acn selos nufon, nukewa, elos fahk nu selos, "Efu kowos ku orek pwapa oana ke El tuh wulela nu sin mwet matu lalos ah. Wangjin koluk ac forla liki God lun Israel? Ke kowos orala loang sie sin mwet lokoalok lalos tuh ku in lainulos, mweyen se inge nu suwos sifacna, kowos lain LEUM GOD! 17 Ya LEUM GOD El tuh sang kutangla nu sin Israel. 45 LEUM kowos tia esam ma koluk lasr in acn Peor, ke LEUM GOD El arulana karinganang wulela nukewa ma El tuh GOD El akkeoyke mwet lal ke mas upa? Kut srakna orala nu sin mwet Israel.

22 Na Joshua el pangoneni mwet in sruf lal Reuben, ac sruf lal Gad, ac sruf lal Manasseh Kutulap 2 ac fahk nu selos, "Kowos aksafyela tari ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el sapkin, ac kowos akos ma nukewa nga fahk nu suwos. 3 Ke lusen pacl sac nwemisenge kowos tiana geteta liki mwet Israel wiowos, ac kowos akos na ma LEUM GOD lowos El sapkin nu suwos. 4 Inge, ke LEUM GOD lowos El sang tari misla nu sin mwet wiowos inge oana ma El wulela kac, kowos folokla nu in acn suwos su oan kutulap in Infacl Jordan, ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh sot lowos. 5 Tusruktu, kowos liyaung ac akos ma sap ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh sot nu suwos, in lungse LEUM GOD lowos, in oru ma lungse lal, in akos ma sap nukewa lal, in oaru nu sel, ac in

kulansupwal ke insiowos ac ngunuwoes kewa." 6 Ouinge Joshua el akinsewowyolos ac supwalosla, na elos lulap lal Gershon, elos eis siti Moses el sang ipin acn se lalos in acn Bashan, ac nu sin in molela) ac Beeshterah, weang acn tupasrpasr nien tafu sruf sac Joshua el sang ipin acn se layen roto in mongo lun kosro. 7 Nu sin tafun sruf lal Manasseh, Kutulap elos fahrs liki mwet Israel in acn Shiloh in nien mongo lun kosro. 8 Infacl Jordan, inmasrlon mwet Israel wialos. Ke Joshua akos: Kishion, Daberath, 9 Na mwet tolu: Kedesh (sie sin siti in molela su oan in Galilee), in sruf lal Reuben, sruf lal Gad, ac sruf lal Manasseh Hammoth Dor, ac Kartan, weang acn tupasrpasr Kutulap elos tulokunak sie loang in acn Geliloth, ke layen tupasrpasr nien mongo lun kosro. 10 Na sulkakinyuk nu sin mwet Israel saya nukewa, lun kosro. 11 Na sulkakinyuk nu sin mwet Israel saya nukewa, lun kosro. 12 Ke mwet Israel elos lohng Infacl Jordan, tuh elos in mweuni sruf su muta layen pacna acn tupasrpasr nien mongo lun kosro. 13 Na mwet Israel elos supwalla Phinehas, oasr siti singoul luo itukyang nu sin sou lulap lal Merari. wen natul Eleazar mwet tol, nu sin sruf lal Reuben, Gad, 14 Manasseh Kutulap in acn Gilead, lefahl kutulap in Levi liki acn nukewa lun mwet Israel. 15 Na ke inen mwet lun LEUM GOD Na LEUM GOD El sang misla nu fin acn selos nufon, nukewa, elos fahk nu selos, "Efu kowos ku orek pwapa oana ke El tuh wulela nu sin mwet matu lalos ah. Wangjin koluk ac forla liki God lun Israel? Ke kowos orala loang sie sin mwet lokoalok lalos tuh ku in lainulos, mweyen se inge nu suwos sifacna, kowos lain LEUM GOD! 16 Na ke inen mwet lun LEUM GOD Na LEUM GOD El sang misla nu fin acn selos nufon, nukewa, elos fahk nu selos, "Efu kowos ku orek pwapa oana ke El tuh wulela nu sin mwet matu lalos ah. Wangjin koluk ac forla liki God lun Israel? Ke kowos orala loang sie sin mwet lokoalok lalos tuh ku in lainulos, mweyen se inge nu suwos sifacna, kowos lain LEUM GOD! 17 Ya LEUM GOD El tuh sang kutangla nu sin Israel. 18 Na mea, kowos ac forla liki LEUM GOD? Kowos fin forla liki LEUM GOD? Kowos ac forla liki LEUM GOD misenge, El ac faharulana kasrkusrak sin mwet Israel nukewa lutu. 19 Ke ma inge, acn lowos an fin tia fal in orek alu we, fahlsru nu in acn sin LEUM GOD, yen Lohm Nuknuk sin LEUM GOD oan we, ac eis kutu acn lasr uh lowos. Nimet kowos lain LEUM GOD ac oru tuh kut in wi pac lain God, ke kowos sifil musai sie pac loang sayen loang lun LEUM GOD lasr. 20 Kowos in esamul Achan, wen natul Zerah, ke el tuh seakos ac tia kunausla ma sapkinyuk in kunausyukla, na tia el mukena pa misa ke sripen ma koluk lal ah, a mwet Israel nukewa wi pulakin keok." 21 Na mwet ke sruf lal Reuben, Gad, ac Manasseh Kutulap elos topuk sifern sou lun mwet Israel su muta lefahl rotu in Infacl Jordan, ac fahk, 22 "El Su Fulatana, LEUM GOD, El God! El Su Fulatana, LEUM GOD, El God!

El etu lah efu ku kutu ma inge, ac kut ke kowos in inge nukewa keiwas. LEUM GOD lowos El mweun etu pac! Fin ma kut oru inge lainul ac kunausla wulela keiwas. **4** Liye, nga kitalik tari nu sin sruf lun Israel lasr nu sel, lela in anwuki kut! **23** Ac kut fin tia akos mutunfacl nukewa su nga sruokya ke mweun oayapa LEUM GOD ac musai loang lasr in orek mwe kisa firir, mutunfacl su soenna sruhu, mutawauk Infacl Jordan su ku mwe kisa wheat, ku mwe kisa in akinsewoso, na oan kutulap, fahla nwe Meoa Mediterranean, su oan lela LEUM GOD Elan nununkeket kac. **24** Mo! Kut oru roto. **5** LEUM GOD lowos El ac fah oru tuh elos in ma inge mweyén kut sensen mu ac mau sie len tulik kaingkin kowos, ac El fah luselosyak liki ye motowos. nutuwos uh ac ku in fahk nu sin tulik natusr uh, 'Mea Kowos ac fah eis facl selos, oana LEUM GOD lowos El lomtal nu ke LEUM GOD lun Israel? **25** God El orala tuh wulela nu suwos. **6** Ke ma inge, kowos in arulana tuh Infacl Jordan in srikutu liki kowos, mwet Reuben karinganang ac akos ma nukewa ma simla in book in Ma ac Gad! Wangin ip lomtal nu sin LEUM GOD!' Na fin Sap lai Moses, ac nik kowos kuhfla liki. **7** Kowos fah tia ouinge, tulik nutuwos an ac mau oru tulik natusr uh in tila asruoki yurin mwetsac su lula in masrlowos, ku fahk inen alu nu sin LEUM GOD. **26** Na pa kut orala loang se, tuh god lalos, ku fulahk ke inen god lalos, ku epasr nu selos. tia ma nu ke mwe kisa firir ku kutena kain kisa. **27** Tia pa **8** A kowos in arulana oaru nu sin LEUM GOD, oana ke ingan sripa lasr uh. Kut oru tuh in mwe akul inmasrlosr kowos oru oemeet me nwe misenge. **9** Tuh LEUM GOD ac kowos ac oayapa fwil tokosr uh, kut in mau ku in El lusla mutunfacl yohk ac ku ye motowos, ac wangin sie alu nu sin LEUM GOD ye mutun Lohm Nuknuk Mutual selos tuh ku in tu lain kowos. **10** Siefanna suwos ku in sel, wi kisa lasr inge ke mwe kisa firir ac mwe kisa in ukwaik sie tausin selos, ke sripen LEUM GOD lowos El akinsewoso. Fin ouinge, na tulik nutuwos uh ac fah tia mweun keiwas, oana El tuh wulela nu suwos. **11** Ke ku in fahk mu, 'Wangin ip lowos sin LEUM GOD.' **28** ma inge kowos in sismouk keiwas sifacna tuh kowos in Nunak lasr uh pa fin fahsr nwe tok tulik nutuwos elos lungse LEUM GOD lowos. **12** Kowos fin soaru ac kupasr fahk kas ouinge, na tulik natusr uh ac ku in fahk mu, nu sin mutunfacl su muta inmasrlowos an, ac payuk nu 'Liye, mwet matu lasr ah orala loang se oana loang lun selos, **13** kowos in kalem kac lah LEUM GOD lowos El LEUM GOD. Tia loang in mwe kisa firir ku kutena kain in ac fah tia lusak mutunfacl inge liki kowos in oana ke El kisa, a tuh in sie mwe akul inmasrlosr ac kowos.' **29** oru nu suwos meet. A elos ac fah mwe sensen nu suwos Wangin in nunak lasr kut in lain LEUM GOD, ku forla oana mwe kwasrip ku luf, na ac fah ngal oana mwe lukel misenge ke kut musaeak loang se nu ke mwe kisa stringsring nu fintukuwos ku otuh nu in motowos. Ma inge firir, ku mwe kisa wheat, ku kutena kain in kisa. Kut tia ac orek nu suwos nwe ke na wangin sie suwos lula fin lungse musaela kutena loang sayen loang lun LEUM acn wovo se ma LEUM GOD lowos El sot nu suwos. GOD lasr su oan ye mutun Lohm Nuknuk Mutual sel.' **30** **14** "Inge nga akola in misa. Kais sie suwos sifacna etu Ke Phinehas mwet tol, ac mwet kol singoul ke sruf lun insiowos ac in ngunuwos lah LEUM GOD lowos El sot Israel su muta layen nu roto, elos lohng ma mwet ke ma wolana nukewa El tuh wulela kac. Wulela lal nukewa sruf lun Reuben, Gad ac Manasseh Kutulap elos fahk apkwayeyuk; wangin sie tafongla. **15** Tusruktu, in oana inge, na elos insewoso kac. **31** Na Phinehas, wen natul ke LEUM GOD lowos El apkwayeye ma wo nukewa El Eleazar mwet tol, el fahk nu selos, "Inge kut etu lah tuh wulela kac nu suwos, El ac fah usot pac nu fowos ma LEUM GOD El wi kut mweyén kowos tia oru kutena ma koluk nukewa nwe ke na El unikowosla liki facl wolana in lainul ke ma kowos oru inge. Ouinge kowos molela se su LEUM GOD lowos El sot nu suwos. **16** Kowos Israel liki kaiyuk lun LEUM GOD." **32** Na Phinehas wen fin tia karinganang wulela se ma LEUM GOD lowos El natul Eleazar, ac mwet kol lun mwet Israel, elos som liki sapkin nu suwos, ac kowos fin kulansap ac alu nu sin mwet lal Reuben ac Gad in acn Gilead, ac folokla nu god saya, na mulat lun God ac fah tayak lain kowos, na Canaan nu yurin mwet Israel, ac fahkak ma inge nukewa ac tia paht, ac fah wangin sie suwos lula ke facl wolana nu selos. **33** Mwet Israel elos insewoso ke ma elos se inge su El asot nu suwos."

23 Tukun pacl loeloës, LEUM GOD El sang misla nu sin mwet Israel liki mwet lokoalok lalos. In pacl sac, Joshua el arulana matuoh. **2** Na el pangoneni mwet Israel nukewa, mwet matu, mwet kol, mwet nununku, ac mwet leum lun Israel, ac elos tukeni ye mutun God. **34** Ac mwet Reuben ac mwet Gad elos fahk, "Loang se inge sie mwe loh nu sesr nukewa lah LEUM GOD El God." Ouinge elos sang inen loang sac "Mwe Loh."

24 Na Joshua el sapkin sruf nukewa lun Israel in tukeni nu Shechem. El pangoneni mwet matu, mwet kol, mwet nununku, ac mwet leum lun Israel, ac elos tukeni ye mutun God. **2** Joshua el fahk nu sin mwet uh, "Pa inge kas ma LEUM GOD lun Israel El fahk, 'In pacl meet ah, papa matu tomowos muta kutulap in Infacl Euphrates ac alu nu sin god saya. Sie selos pa Terah, papa tumal Abraham ac Nahor. **3** Na nga tuh usalu Abraham, papa matu tomowos, liki acn we, ac kolol sasla in acn Canaan nufon. Ac nga sang fwilin inge, ac pacl luk apkuranme. **3** Kowos liye tari ma tulik puspis natul. Nga eisalang Isaac nu sel, **4** ac nu nukewa ma LEUM GOD lowos El oru nu sin mutunfacl sel Isaac nga eisalang Jacob ac Esau. Nga sang acn

fineol uh in acn Edom nu sel Esau tuh in ma lal. A funu kowos ac akkeokye kowos ac kunauskowosla, finne El Jacob, papa matu tomomos, el ac tulik natul tuh som tuh arulana wo nu suwos meet." 21 Na mwet uh fahk nu Egypt. 5 Tok nga supwalla Moses ac Aaron, ac nga nu sel Joshua, "Mo! Kut ac kulansap na nu sin LEUM aklokoalokyé mwet Egypt, turusku nga uskowosme liki GOD." 22 Na Joshua el fahk, "Kowos mwet loh lowos acn we. 6 Ke nga use mwet matu lowos liki acn Egypt, sifacna ke kowos fahk mu kowos sulela tuh kowos in mwet Egypt elos ukwalos ke chariot ac ke mwet kasrusr kulansupu LEUM GOD." Ac elos fahk, "Aok, kut ac mwet fin horse. Ke mwet matu lowos elos sun Meoa Srusra, 7 loh lasr sifacna." 23 Na Joshua el fahk nu selos, "Fin elos wowoyak nu sik ac siyuk kasru, na nga orala sie pwaise, kowos sisla liki kowos god saya nukewa ma oan ohk inmasrlolos ac mwet Egypt. Ac nga oru tuh kof uh in yuruwos an, ac sang insiowis in pwayena nu sin LEUM sifil folokeni nu faclos mwet Egypt, ac akwalomyalosa. GOD lun Israel." 24 Na mwet ah fahk nu sel Joshua, Kowos etu ma nga tuh oru in acn Egypt. "Na kowos "Kut ac fah kulansap nu sin LEUM GOD lasr, ac akos tuh muta in acn mwestis ke paci na loeloes se. 8 Nga ma sap lal." 25 Ke len sac Joshua el orala sie wulela nu uskowosme nu in acn lun mwet Amor su muta kutulap sin mwet uh in acn Shechem, ac el sang nu selos ma in Infact Jordan. Elos tuh mweun lain kowos, tuh nga sap ac ma oakwuk elos in fahsr kac. 26 Ac Joshua el usot kutangla nu suwos. Kowos eisla acn selos, ac nga simusla ma inge in book Ma Sap Lun God. Na el eis kunauselosla ye motowos. 9 Na Balak wen natul Zippor, sie eot lulap ac tulokunak ye sak oak soko sisken Lohm tokosra lun acn Moab, el tuyak lain kowos, ac el sapla Nuknuk sin LEUM GOD. 27 Ac Joshua el fahk nu sin nu sel Balaam, wen natul Beor, elan tuh selngawi kowos. mwet uh, "Lye, eot se inge ac fah mwe loh lasr. El lohng 10 Tuh nga tia lohngol Balaam, ouinge el akinsewowyebas nukewa ma LEUM GOD El fahk nu sesr. El ac fah kowos. Pa inge luman molela luk nu suwos liki inpaol mwe loh lain kowos tuh kowos in tia lain God lowos." 28 Balak. 11 Na kowos fahrsr sasla Infact Jordan ac tuku nu Na Joshua el supwalik mwet uh, ac elos nukewa folokla, Jericho. Mwet kol in acn Jericho elos tuh mweun lain kais sie nu in acn sel sifacna. 29 Tukun ma inge, mwet kowos oana ke mwet Amor, mwet Periz, mwet Canaan, kulansap lun LEUM GOD, Joshua wen natul Nun, el mwet Hit, mwet Girkash, mwet Hiv, ac mwet Jebus misa ke el yac siofok singoul matwal. 30 Na elos piknilya tuh lain kowos, tuh nga sifil pacna oru tuh kowos in in acn sel in Timnath Serah su oan fineol uh in acn kutangulosla nufon. 12 Ke kowos uteyak nu in acn we, Ephraim, su oasr epang in Fineol Gaash. 31 Mwet Israel nga akfohsyalosyak in tuh ukwauk tokosra luo lun mwet elos kulansupu LEUM GOD ke lusen moul lal Joshua Amor. Kutangla lowos tia ma ke cutlass ac mwe pisr nufon, ac tukun el misa ah, elos tafwelana ke lusen moul nutuwos. 13 Ouinge nga sot nu suwos sie acn su kowos lun mwet kol lalos su liye ma nukewa ma LEUM GOD El tia taknelik fac, ac siti ma kowos tia musaela. Inge kowos oru nu sin Israel. 32 Ac srel Joseph, su mwet ah use muta we ac mongo ke fokin grape ac olive, su ma kowos liki acn Egypt, elos piknilya Shechem ke ipin acn se ma tia yukwiya." 14 Na Joshua el sifil fahk nu selos, "Kowos Jacob el tuh molela ke ipin silver siofok sin tulik natul in akfulatyat LEUM GOD, ac kulansap nu sel ke oaru ac Hamor, su papa tumal Shechem. Tok ipin acn se inge inse pwaise. Sisla kutena god su ma mwet matu lowos tuh itukyang tuh in mwe usru lun tulik natul Joseph. 33 elos tuh alu nu se in acn Mesopotamia ac Egypt, ac Ac Eleazar, wen natul Aaron, el misa ac pukpuki in acn kulansupu LEUM GOD mukena. 15 Kowos fin tia lungse Gibeah ke ipin acn se fineol in acn Ephraim, ma tuh kulansupu LEUM GOD, kowos sulela misenge lah su itukyang lal Phinehas, wen natul.

kowos ac kulansupu, lah ac god su mwet matu lowos elos tuh alu nu se in acn Mesopotamia, ku god lun mwet Amor su kowos muta in acn selos misenge. Funu nga ac mwet in lohm sik, kut ac fah kulansupu LEUM GOD." 16 Na mwet ah topuk ac fahk, "Kut ac fah tiana ku in sisla LEUM GOD ac kulansupu kutena god say!" 17 LEUM GOD lasr pa uskutme, oayapa mwet matu lasr, liki acn Egypt, acn su kut tuh moul in kohs we. Kut liye pac mwenmen puspis El orala. El karingin kut ke fufahsryesr lasr inmasrlon facl puspis. 18 Ke kut uteyak nu in acn ingan, LEUM GOD El lusla mwet Amor su muta we. Ke ma inge, kut ac fah wi pac kulansupu LEUM GOD, tuh El God lasr." 19 Ac Joshua el fahk nu sin mwet uh, "Sahp kowos ac tia ku in kulansupu LEUM GOD. El sie God mutual, ac El sie God loloi. El ac tia nunak munas ke seakos lowos ac ma koluk lowos. 20 Kowos fin forla lukel ac kulansap nu sin god say, El ac fah forla liki

Mwet Nununku

1 Tukun misa lal Joshua, mwet Israel elos siyuk sin LEUM GOD, "Su inmasrlon sruf inge ac tufah fahsr meet in mweun lain mwet Canaan?" 2 Ac LEUM GOD El topuk, "Sruf lal Judah pa ac fahsr meet. Nga ac sang tuh in elos pa nununku acn we." 3 Mwet in sruflal Judah elos fahk nu sin mwet in sruflal Simeon, "Fahsru wi kut som nu in acn se ituku nu sesr, kut tukeni mweuni mwet Canaan, na kut fah wi kowos pac nu ke acn se itukot nu suwos." Na sruflal Simeon 4 ac sruflal Judah elos tukeni som mweun. LEUM GOD El sang kutangla nu selos fin mwet Canaan ac mwet Periz, ac oayapa elos kutangla singoul tausin mwet in acn Bezek. 5 Elos konalak Adonibezek ingo ac mweunel. 6 El kaingla, tusruktu elos ukwal nwe sruokilya ac pakela kuf lulap ke paol ac ke nial ah kewa. 7 Ac Adonibezek el fahk, "Tokosra itngoul su kufla kuf lulap ke paolos ac nialos, elos tuh eis kutkut in mongo ye tepu luk. Na pa inge God El furokma nu sik ma nga tuh oru nu selos." Ac elos usalla nu Jerusalem ac el misa we. 8 Mwet in sruflal Judah elos mweuni acn Jerusalem ac sruokya. Elos uniya mwet we, ac esukak siti sac. 9 Tukun ma inge elos som mweuni mwet Canaan su muta fineol uh ac pe eol uh ac acn mwesis nu eir. 10 Elos fahsryak lain mwet Canaan su muta in siti se pangpang Hebron, su mwet meet ah pangon Kiriath Arba. Elos kutangla ota tolu inge: Sheshai, Ahiman, ac Talmai. 11 Tukun ma inge, mwet in sruflal Judah elos som ac mweuni siti Debir, su pangpang Kiriath Sepher in pacl sac. 12 Sie sin mwet ingan, su pangpang Caleb, el fahk, "Nga ac eisalang Achsah, acn se nutik, tuh elan payuk nu sin mukul se ma ac sruokya siti Kiriath Sepher." 13 Othniel, wen natul Kenaz su tamulel fusr wial Caleb, el kutangla acn Debir, na Caleb el eisalang Achsah tuh elan mutan kial. 14 In len in marut latal ah, Othniel el kwafe sel Achsah elan siyuk sin papa tumal ah ke sie ipin acn. Na ke Achsah el fani liki donkey natul, Caleb el siyuk sel lah oasr ma el lungse. 15 Na Achsah el fahk, "Nga lungse kutu luf in kof. Acn ma kom ase luk meet ah acn na pao." Na Caleb el sang lal unon in kof su oan lucng ac ten in acn Gulloth. 16 Mwet Ken, su sou lun papa tumun mutan kial Moses, elos wi mwet Judah som liki acn Jericho, siti in sak palm, nu yen mwesis nu eir, su oan sisken acn Arad in Judah. Ingo elos oakwuki muta inmasrlon mwet Amalek. 17 Mwet Judah elos wi mwet Simeon som mweuni mwet Canaan su muta in siti Zephath. Elos selngawiya siti sac, ac kunausla, ac sang inen acn sac Hormah. 18 Mwet Judah elos sruokya acn Gaza ac Ashkelon ac Ekron wi acn nukewa ma oan raunela acn inge. 19 LEUM GOD El kasrellos mwet Judah, ac elos sruokya acn fineol uh, tusruktu elos koflana lusak mwet ma muta acn tupasrpasr, mweyen oasr chariot osra natulos. 20 In oana ma Moses el tuh sapkin ah, acn

Hebron tuh itukyang lal Caleb su tuh lusak sou tolu natul Anak ah. 21 Tusruktu mwet in sruflal Benjamin elos tuh tiana lusak mwet Jebus ma muta Jerusalem, oru mwet Jebus inge srakna muta inmasrlon sruflal Benjamin nwe misenge. 22 Sruflal Ephraim ac sruflal Manasseh elos som ac lain acn Bethel, ac LEUM GOD El welulos. 23 Elos supwala mwet kalngeyuk nu Bethel (inen siti sacn meet pa Luz). 24 Ac ke mwet kalngeyuk inge liye sie mwet illa liki siti uh, elos fahk nu sel, "Fahkma nu sesr lah kut ac utyak fuka nu in siti uh, na kut ac kolang nu sum." 25 Na mwet sac fahkang nu selos, na mwet Ephraim ac mwet Manasseh inge elos uniya mwet nukewa in siti sac sayen mwet se ma kasrellos ah ac sou lal ah. 26 Tok mwet sac som nu in acn sin mwet Hit ac musaeak siti se we, ac pangon acn sac Luz. Srakna pangpang acn sac Luz nwe misenge. 27 Sruflal Manasseh tuh tiana lusak mwet ma muta in siti Beth Shan, Taanach, Dor, Ibleam, Megiddo, ac acn ma oan apkuran nu in acn inge. Oru mwet Canaan elos mutana in facl sac. 28 Ke mwet Israel elos kui, na elos sang orekma na upa nu sin mwet Canaan inge, tusruktu elos tiana luselosla. 29 Sruflal Ephraim elos tiana lusak mwet Canaan su muta in siti Gezer, oru mwet inge elos mutana inmasrlilos. 30 Sruflal Zebulun tuh tiana lusak mwet muta in siti Kitron ac Nahalal, oru mwet Canaan inge elos srak pacna mutana inmasrlilos, tusruktu akkohsyeyuk elos in orekma nu sin mwet Zebulun. 31 Sruflal Asher tuh tiana lusla mwet muta in siti Acco, Sidon, Ahlab, Achzib, Helbah, Aphek, ac Rehob. 32 Mwet ke sruflal Asher elos tuh wi na mwet Canaan inge muta, ke sripen elos tiana luselosla. 33 Sruflal Naphtali tiana lusla mwet ma muta in siti Beth Shemesh ac Bethanath. Mwet Naphtali inge wi na mwet Canaan inge muta, tusruktu elos akkohsyelos in orekma nu selos. 34 Mwet Amor elos lusak mwet in sruflal Dan nu fineol uh, ac tia lela elos in tuku nu yen tupasrpasr uh. 35 Mwet Amor elos mutana in Ajalon, Shaalbim, ac Fineol Heres, tusruktu sruflal Ephraim ac Manasseh elos leum faclos ac akkohsyelos in orekma nu selos. 36 Masrol ke acn Edom ac Ephraim mutawauk ke acn Sela fahsryak nu epang ac sasla ke Innek In Utyak Nu Akrabbim.

2 Sie lipufan lun LEUM GOD som Gilgal lac nu Bochim ac fahk nu sin mwet Israel, "Nga uskowosme liki facl Egypt nu in sie facl su nga tuh wulela nu sin mwet matu lowos ah. Nga tuh fahk mu nga fah tiana kunausla wulela luk nu suwos. 2 Kowos in tia oru kutena wulela yurin mwet su muta in acn se inge. Kowos enenu in lipikya loang lalos. Tuh pa kowos tiana oru ma nga fahk nu suwos, a kowos oru sienia! 3 Inge nga fahk nu suwos, nga fah tia lusla mwet inge liki acn se inge ke kowos utyak in eis acn selos. Elos ac fah mwet lokoalok lowos, ac al lowos nu sin god lalos uh ac fah mwe tukulkul nu suwos." 4 Ke lipufan sac fahk ma inge tarì, mwet Israel nukewa elos mutawauk in wowoyak. 5 Ke sripa se inge

elos sang inen acn sac Bochim. ac elos orek kisa nu sin LEUM GOD we. 6 Joshua el sap mwet Israel in folokla, na kais sie selos som okaki in acn se itukyang tuh in ma lal. 7 Mwet Israel nukewa elos orekma nu sin LEUM GOD ke lusen moul lal Joshua, na tukun el misa ah, elos srankna orekma nu sin LEUM GOD ke mwet kol tokol Joshua elos srankna moul, su tuh sifacna liye orekma yohk lun LEUM GOD nu sin mwet Israel ke mutualos. 8 Joshua, mwet kulansap lun LEUM GOD, su wen natul Nun, el misa ke el yac siofok singou. 9 El pukpuki in acn sel sifacna su pangpang Timnath Serah, su oan yen tohktok in acn Ephraim, epang in Fineol Gaash. 10 Ke mwet nukewa in fwil sac misa, na fwil se tokolos elos mulunkun LEUM GOD ac ma nukewa El tuh oru nu sin mwet Israel. 11 Mwet Israel elos orekma koluk ye mutun LEUM GOD ac elos mutawauk in kulansupu god pukanten pangpang Baal. 12 Elos tia sifil alu nu sin LEUM GOD lun mwet matu lalos, su tuh usalosme liki facl Egypt, a elos mutawauk in alu nu sin god saya, god lun mwet Canaan su muta inmasrlilos. Elos epasr nu sin god inge, ac aktoasrye LEUM GOD. 13 Elos forla liki LEUM GOD, ac orekma nu sin Baal ac Astarte. 14 Na LEUM GOD El arulana mulat sin mwet Israel, ac El lela tuh mwet lokoalok lalos in tuku pisre ma lalos. El fuhlela tuh mwet lokoalok su raunelosla in ku lukelos, ac mwet Israel elos koflana lainulos. 15 Pacl nukewa mwet Israel uh fin som in mweun, LEUM GOD El ac tia welulos, a El ac lainulos in oana ke El tuh fahk nu selos ah. Inge mwet Israel elos muta in ongoiya lulap. 16 Na LEUM GOD El pakiya mwet nununku in molela mwet Israel liki mwet lokoalok lalos. 17 Tusruktu, mwet Israel elos tiana porongo mwet kol lalos inge. Elos pilesru LEUM GOD ac alu nu sin god saya. Mwet matu lalos ah tuh akos ma sap lun LEUM GOD, tusruktu fwil susu se inge, elos tiana. 18 Pacl nukewa ma LEUM GOD El ac srukak sie mwet nununku in kol mwet Israel, El ac kasrel ac molela mwet Israel liki mwet lokoalok lalos ke lusenna moul lun mwet nununku sac. LEUM GOD El pakomuta mwet Israel ke sripen sasao lalos ke keok ac ongoiya nu selos. 19 Tusruktu ke pacl se ma mwet nununku se inge ac misa uh, na mwet inge ac sifilpa folokla nu ke moul matu lalos uh, ac orekma koluk yohk liki na mwet matu lalos ah. Elos ac kulansupu ac alu nu sin god saya, ac likkekela in oru ouiyen koluk lalos. 20 Na LEUM GOD El ac arulana kasrkusrak sin mwet Israel ac fahk, "Mutunfacl se inge elos kunausla wulela se su nga tuh sapkin nu sin mwet matu lalos elos in karingin ah. Ke sripen elos tia akosyu, 21 nga ac fah tia lusla mutunfacl su tuh muta in acn se inge oe in pacl se ma Joshua el misa ah me. 22 Nga ac fah orekmakin mutunfacl saya inge in srike mwet Israel lah elos ac fahsr tukuk in oana mwet matu lalos ah, ku tia." 23 Ouinge LEUM GOD El lela tuh mutunfacl inge in mutana acn elos muta we.

El tuh tia sang kutangla nu sel Joshua fin mwet inge, oayapa El tia sa in luselosla tukun Joshua el misa ah.

3 Ke ma inge LEUM GOD El fuhlela tuh kutu mutunfacl in mutana in facl sac in srike mwet Israel su tia wi pulakin mweun in acn Canaan. 2 El oru ouinge ke sripa sefanna, in lutu kais sie fwl lun mwet Israel ke ouiyen mweun, ac yokna nu selos su soenna wi mweun. 3 Mwet lula in acn we pa leum limekosr lun mwet Philistia, oayapa mwet Canaan ac mwet Sidon ac mwet Hiv su muta fineol uh in acn Lebanon, liki Fineol Baal Hermon lac nwe ke Innek In Utayak Nu Hamath. 4 Ma inge orek nu sin mwet Israel in srikalos lah elos ac akos ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sin mwet matu lalos ah, in paci lal Moses. 5 Na mwet Israel elos oakwuki muta inmasrlon mwet Canaan, mwet Hit, mwet Amor, mwet Hiv, mwet Periz, ac mwet Jebus. 6 Mwet Israel elos payuk nu sin mwet inge ac alu nu sin god lalos. 7 Mwet Israel elos mulunkun LEUM GOD lalos. Elos orekma koluk ye mutal ac alu nu ke ma sruloala lal Baal ac Asherah. 8 Ke ma inge, LEUM GOD El mutawauk in kasrkusrak sin mwet Israel, ac El lela tuh Tokosra Cushan Rishathaim lun acn Mesopotamia elan kutangulosla. Mwet Israel elos orekma nu sel yac oalkosr. 9 Na mwet Israel elos wowoyak nu sin LEUM GOD, ac el supwala sie mwet in aksukosokyatos. Mwet se inge pa Othniel wen natul Kenaz, su tamulel srik lal Caleb. 10 Ngun lun LEUM GOD tuku nu fin mwet se inge, ac el mutawauk in kol mwet Israel. Ke Othniel el som mweun, LEUM GOD El sang kutangla nu sel fin tokosra lun mwet Mesopotamia. 11 Oasr misla in facl Israel ke lusen yac angngaul, na Othniel el misa. 12 Mwet Israel elos sifilpa orekma koluk ye mutun LEUM GOD. Ke sripa se inge, LEUM GOD El oru tuh Tokosra Eglon lun Moab in ku liki mwet Israel. 13 Tokosra Eglon el wi mwet Ammon ac mwet Amalek lain mwet Israel ac kutangulosla. Elos sruokya acn Jericho, su siti in sak palm. 14 Mwet Israel elos orekma nu sel Tokosra Eglon yac singou oalkosr. 15 Na mwet Israel elos sifil wowoyak nu sin LEUM GOD, na El sifil supwala mwet se in molelosla. Mwet se inge pa Ehud, sie mwet lasa, wen natul Gera ke sruf lal Benjamin. Mwet Israel elos supwala Ehud nu yorol Tokosra Eglon lun Moab, wi mwe takma nu sel. 16 Ehud el tuh sifacna orala cutlass se natul, fit se tafu lusa ac kosroh lac lac, ac el losya fin pupal layen layot ye nuknuk lal uh. 17 Na el us mwe takma ac som nu yorol Tokosra Eglon, su sie mwet na fact. 18 Ke Ehud el sang mwe takma nu sel Tokosra Eglon tari, na el fahk nu sin mwet ma us ma inge ah in folokla nu acn selos. 19 Ac Ehud el welulos, na ke elos sun eot tufahlla ekasr apkuran nu Gilgal, Ehud mukena el forla folok nu yorol Eglon ac fahk, "O Tokosra, oasr sie kas lukma nga ke fahk nu sum." Na tokosra sac fahk nu sin mwet kulansap lal, "Kowos illa!" Na mwet lal inge kewa tufoki. 20 Ke tokosra sac mukena muta ke infukil oyohu se fin lohm sel ah, Ehud el kalukyang nu

yorol ac fahk, "Oasr kas sin God me yuruk in fahk nu sum." Na tokosra el tuyak. **21** Ehud el faisak cutlass insien tokosra. **22** Cutlass sac wi fung ah tilyang nu insial tokosra, ac kiris uh nokomla nufon. Ehud el tiana faesla cutlass sac lukel, ac mutun cutlass sac sasla fonohl. **23** Na Ehud el tufokla nu lik ac kalya srunguh ac lakiya, **24** na el som. Ke mwet kulansap elos tuku ac liye tuh srunguh uh kaul ac lak, elos nunku mu tokosra el oasr uh, elos use key uh sang ikasla, ac elos liye tuh leum lalos el misa oan fin falfuh. **26** Ehud el kaingla ke pacl se mwet inge srakna muta soano in ikakla. El som fineol uh me. **28** El fahk nu selos, "Fahsru tukuk! LEUM GOD El sot kutangla nu suwos fin mwet lokoalok lowos, mwet Moab." Na elos tufokli ac fahsru tokol Ehud, ac elos sruokyac se ma mwet Moab elos muta we ac akola in tupalla Infact Jordan. Elos tia lela siefanna len sac sun akuran singoul tausin mwet mweun su ku emeet lun mwet Moab. Wangin sie selos kaingla. **30** In len sac mwet Israel kutangla mwet Moab, ac oasr misla in facl Israel ke lusen yac oalngouli. **31** Mwet kol se tok an pa Shamgar, wen natul Anath. El wi pac molela mwet Israel, ke el sang sak kosroh muta soko mwe lillil kosro ox, ac uniya mwet Philistia onfoko.

4 Tukun Ehud el misa, mwet Israel elos sifilpa orekma koluk ye mutun LEUM GOD. **2** Ke ma inge, LEUM GOD El eisalosyang nu inpaol Jabin, sie tokosra lun mwet Canaan su leumi siti Hazor. Mwet se ma kol mwet mweun lal an pa Sisera, su muta in acn se pangpang Harosheth-lun-mwet-Gentile. **3** Oasr chariot osra eufoko natul Jabin, ac el leumi mwet Israel ac akkeoyakos ke lusen yac longoul. Na mwet Israel elos wowoyak nu sin LEUM GOD ac siyuk kasru sel. **4** In pacl sac Deborah, mutan kial Lappidoth, sie mutan palu, el oayapa mwet nununku se lun mwet Israel. **5** El ac muta ye sak palm soko, pangpang Palm lal Deborah, inmasrlon Ramah ac Bethel fineol uh in facl Ephraim, ac mwet Israel elos ac tuku nu yorol tuh elan oru nununku lal kaclos. **6** Sie len ah el sapla nu sel Barak, wen natul Abinoam, nu in siti Kedesh in Naphtali ac fahk nu sel. "LEUM GOD lun Israel el sapkin nu sum ac fahk ouinge, 'Eis singoul tausin mwet sin sruf lal Naphtali ac sruf lal Zebulun, ac kololos nu Fineol Tabor. **7** Nga ac fah usalu Sisera, captain lun mwet mweun lal Jabin, in mweuni kom ke Infact Kishon. El ac us chariot ac mwet mweun lal an, tusruktu nga fah asot kutangla nu sum." **8** Na Barak el topuk ac fahk, "Nga ac som kom fin wiyu, tuh kom fin tia wiyu, nga ac fah tia som." **9** Ac Deborah el fahk nu sel Barak, "Aok, nga ac wi kom, tusruktu kom ac fah tia natul ah ke lac paol lasa liki pupal layot, ac kaskeang nu akfulatyeyuk ke kutangla se inge, mweyen LEUM GOD El ac eisalang Sisera nu inpoun sie mutan." Na Deborah el welul Barak ac som nu Kedesh. **10** Barak el pangonma cutlass sac lukel, ac mutun cutlass sac sasla fonohl. **11** In pacl se inge Heber mwet Ken el tulokunak lohm nuknuk sel apkuran nu Kedesh, foto nu ke sak na in lohm fahsru ah. **12** Ke Sisera el lohng mu Barak el fahsryak nu Fineol Tabor, **13** el pangoneni chariot osra eufoko ac mwet lal nukewa, ac supwalosla liki acn Harosheth-lun-mwet alukela eot tufahlla ekasr ah, ac kaingla nu Seirah. **27** Gentile nu Infact Kishon. **14** Na Deborah el fahk nu sel Ke el sun fineol uh in facl Ephraim, el ukya mwe ukuk Barak, "Fahsrot tuh LEUM GOD El kol kom. Misenge El in pangoneni mwet Israel nu ke mweun. El kololos ac asot kutangla nu sum facl Sisera." Na Barak el tufoki fineol uh me. **15** Fineol Tabor me wi tausin singoul mwet mweun lal. **16** Barak el ukwe chariot inge ac mwet mweun in alukela infact ah. **29** Pisen mwet elos unya ke mweun inge nwe ke na sun acn Harosheth-lun-mwet-llen sac sun akuran singoul tausin mwet mweun su ku Gentile, ac mwet lal Sisera nukewa anwuki ac wangin emeet lun mwet Moab. Wangin sie selos kaingla. **30** In sie lula. **17** Sisera el kaing nwe sun lohm nuknuk sel len sac mwet Israel kutangla mwet Moab, ac oasr misla in facl Israel ke lusen yac oalngouli. **31** Mwet kol se tok an pa Shamgar, wen natul Anath. El wi pac molela mwet Jael, mutan kial Heber mwet Ken, mweyen oasr aetui illa in sonol Sisera ac el fahk nu sel, "Utyak, leum se. Utyak nu in lohm nuknuk sik, ac nimet sangeng." Na Sisera el uteak, ac Jael el okanulla ye nuknuk se. **19** Sisera el fahk nu sel Jael, "Nga malu. Nunak munas ase kutu kof an nimuk." Jael el ikasla sie pak orekla ke kulun kosro mwe neinyuk milk, ac sang Sisera el nimya, na el sifil okanulla. **20** Ac Sisera el fahk nu sel Jael, "Tu na mutunoa an. Fin oasr mwet tuku ac siyuk lah oasr mwet inge, kom fah fahk mu wangin." **21** Sisera el arulana totola, oru el topla na motulla. Jael el eis sie hammer ac soko kwi ma sang sruok lohm nuknuk ah, na el mahsriyak nu yorol. El sang kwi soko ah patikya ke la sifil Sisera nwe ke sasla ke layen saya ke sifil nu infohku. Na el misa. **22** Ke Barak el tuku in sokol Sisera, Jael el tufoki in sonol ac fahk nu sel, "Fahsru, nga ac fahkak mwet se su kom suk an." Na Barak el welul uteak, ac liyal Sisera ke el misa oan infohku uh, ac kwi soko ah sasla ke sifil. **23** In len sac, God El sang kutangla nu sin Israel facl Jabin, tokosra lun mwet Canaan. **24** Mwet Israel elos kui ac arulana liksreni lainul Jabin, tokosra lun mwet Canaan, nwe ke na elos kunausulla.

5 In len sac Deborah ac Barak, wen natul Abinoam, yuk on soko inge: **2** Kaksakin LEUM GOD! Mwet Israel elos akola na, Ac sifacna eisalosyang in wi mweun. **3** Porongo, O kowos tokosra! Lohang, kowos mwet leum! Nga ac on ac srital ke mwe on Nu sin LEUM GOD, su

God lun Israel. 4 LEUM GOD, ke kom tuku liki Fineol oemeet sin mutan nukewa ma muta in lohm nuknuk uh. Seir, Ke kom tuku liki facl Edom, Faclu kusrusr, ac af 25 Sisera el siyuk ke kof, a Jael el sang milk; Jael el sang kahkla inkusrao me. Aok, kof uh tuku in pukunyeng uh milk nu sel luin sie ahlu wolana. 26 Ke lac paol lasa Jael me. 5 Eol uh kusrusr ye mutun LEUM GOD lun Sinai, el sruokya soko osra in lohm nuknuk, Ac ke lac paol Ye mutun LEUM GOD lun Israel. 6 In len lal Shamgar, layot el sruokya sie hammer lulap lun mwet orekma. wen natul Anath, In pacl lal Jael, Wanginla um mwet wi El faksilya Sisera ac fukulya ahlnsifal; El patikya osra ap lalos sifil fufahsryesr in acn se inge, Supuseni mwet soko ah sasla insifal. 27 Sisera el putati nu ke intwel, El forfor, ac elos ut na inkanek sriskrik wut uh. 7 Deborah, putatla nu infohk uh sisken nial Jael ac tia mukuukui. wanginla mwet muta fin acn lun mwet Israel. Acn inge Sisera el putati nu ke intwel sisken nial Jael; El putatla oanna wangin koano nwe ke na kom tuku, Ac kom tuku nu infohk uh ac misa. 28 Nina kial Sisera ah yorla liki oana sie nina nu sin Israel. 8 Na sifilpa oasr mweun in winto ah; El wowoyak in winto ah lac ac siyuk, "Efu acn we Ke mwet Israel elos sifil sulela in oasr god susu ku chariot natul Sisera ah pahtlac fuk in tuku? Efu ku lalos. Inmasrlon tausin angngaul mwet mweun lun Israel, horse natul ah sumui fuk in foloko?" 29 Mutan kasru Ya oasr mwet utuk mwe loeyuk ku osra? 9 Insiuk engan lalmwetmet lal elos topuk nu sel, Tusruklu el kalwenina sin mwet kol lun un mwet mweun lun Israel, Ac selos su kas inge insial sifacna: 30 "Sahp elos srakna kite ma elos sifacna eisalosyang in mweun. Kaksakin LEUM GOD! 10 sruokya ke mweun ah inmasrlilos — Mutan se ku luo nu Srumun ma inge, kowos su muta fin donkey fasifasr, Su sin kais sie mwet mweun, Nuknuk wowo ac fah ma lal muta fin mwe loeyuk wolana, Ac kowos su fahsr inkanek Sisera, Mwe yun kato ac fah nawela inkawawen kasra." uh. 11 Porongo! Wowon lun un mwet su muta raunela 31 O LEUM GOD, lela tuh mwet lokoalok lom nukewa in luf in kof uh, Elos srumun ke kutangla lun LEUM GOD, misa ouingan, A mwet kawuk lom in saromrom oana faht Ac ke kutangla lun mwet Israel. Na mwet lun LEUM ke takak uh! Ounge oasr misla in acn we ke lusen yac GOD elos fahsr oatui liki siti selos. 12 Fahrsu meet, angngaul.

Deborah, fahsrot na! Fahsrot, yuk soko on ac fahsru meet! Fahsrot, Barak wen natul Abinoam, Pwanulosot mwet sruoh lom an! 13 Na mwet suwoswos su lula elos oatui nu yurin mwet kol lalos; Pa inge mwet lun LEUM GOD su tuku nu yorol ac akola nu ke mweun. 14 Mwet inge tuku Ephraim me nu infahlal uh, Elos fahsr tukun mwet in sruh lal Benjamin. Mwet kol elos tuku Machir me, Mwet leum lun mwet mweun elos tuku Zebulun me. 15 Mwet kol lun mwet Issachar elos welul Deborah tuku. Aok, Issachar ac Barak tuku pac, Ac elos fahsr tokol nu infahlal uh. Tusruklu sruh lal Reuben elos tia nunak se. Elos kofla wotela lah elos ac wi tuku. 16 Efu elos ku mutana yurin sheep natulos? Ya in lohng ke mwet shepherd elos pangon sheep uh? Aok, sruh lal Reuben elos tia nunak se. Elos kofla wotela lah elos ac wi tuku. 17 Sruh lal Gad elos muta lefahl kutulap in Infacl Jordan. Sruh lal Dan elos mutana ke oak uh. Sruh lal Asher elos mutana wekof uh. 18 A funu ke mwet in sruh lal Zebulun ac Naphtali Elos asang moul lalos in mweun. 19 In acn Taanach, sisken infacl srisrik Megiddo, Tokosra elos tuku ac mweun; Tokosra lun mwet Canaan elos mweun sie sin sie, Tusruklu, wangin silver elos usla we lac. 20 Itu uh mweun inkusrao me Lainul Sisera Ke elos fahsr inkanek lalos yen engyeng uh. 21 Sie sronot lulap ke Infacl Kishon pahtkakunulosla — Aok, asr upa ke Infacl Kishon. Nga ac fah fahsr, fahsra nu meet, ke ku! 22 Na horse uh srosroyak tuku, Ac futung infohk uh ke nialos. 23 Sie lipufan lun LEUM GOD El selngawi acn Meroz ac fahk, "Sang kas in selnga nu fin mwet su muta we. Elos tuh tia wi tuku kasru LEUM GOD, In mweuni mwet lokwalok kulana." 24 Jael, mutan kial Heber, Pa insewowo emeet inmasrlon mutan uh, El pa wo nu se

6 Mwet Israel elos sifilpa orekma koluk ye mutun LEUM GOD, na LEUM GOD El eisalosyang nu inpoun mwet Midian ke lusen yac itkosr. 2 Mwet Midian elos ku liki mwet Israel, ke ma inge mwet Israel elos wikkwi in luf ku kutepacna acn elos ku in wikkwi we fineol uh. 3 Pacl nukewa ma mwet Israel inge ac yukwi sacn sunalos uh, mwet Midian ac mwet Amalek ac mwet ma muta yen mweisis uh elos ac tuku ac orek lokoalok nu selos. 4 Mwet inge ac tuku tulokinya lohm nuknuk selos uh in acn elos imai inge, ac kunausla ima ac sacn sunalos uh. Elos ac kunausla acn inge som na nwe eir apkuran nu Gaza. Elos ac oayapa sruok sheep, cow, ac donkey natulos, ac tia filiya kutena ma nu sin mwet Israel. 5 Ke mwet inge ac tuku wi ma orakrak natulos ac lohm nuknuk selos uh, elos arulana pus oana pusiyen locust uh. Mwet inge, weang camel natulos uh, elos arulana pusha, tia ku in oaoala. Elos ac fahsrot kunausla acn na lulap, 6 ac wangin ma mwet Israel ku in oru nu selos. Na mwet Israel elos wowoyak nu sin LEUM GOD tuh Elan kasrelas. 7 Ke mwet Israel elos wowoyak nu sin LEUM GOD ke sripen mwet Midian inge, 8 na LEUM GOD El ac supwama sie mwet palu nu yurin mwet Israel, ac el ac fahk nu selos, "LEUM GOD El fahk, Nga God lun Israel, su uskowosme liki sruoh lowos in acn Egypt. 9 Nga molikowosla liki mwet Egypt, oayapa liki mwet su lain kowos in facl se inge. Nga lusak mwet lokoalok lowos ye motowos ac eisla facl selos ac asot tuh in ma lowos. 10 Nga tuh fahk nu suwos lah nga LEUM GOD lowos, ac kowos in tia alu nu sin god lun mwet Amor su kowos muta fin acn selos inge. Tuh pa kowos tiana porongeyu." 11 Na sie lipufan lun LEUM GOD El tuku nu Ophrah ac

muta ye sak oak soko sunal Joash, sie mwet in ota lal ac sin mwet in siti uh, pwanang el kofla oru ma inge Abiezer. Gideon, wen natul, el wikla muta tuktuk wheat ke len, a el oru ke fong. **28** Ke mwet in siti uh toang ke nien fut wain, mwet Midian inge in tia liyal. **12** Na tukakek in lotu tok ah, elos liye tuh loang lal Baal ac lipufan sac sikyang nu sel ac fahk, "LEUM GOD El wi ma sruloala kacl Asherah ah musalsalu, ac cow soko kom. Kom sie mwet ku ac pulaiki!" **13** Na Gideon el fahk aklikwa ah kisakinyuk tarifin loang se su musaiyukyak. nu sel, "Oasr sie ma nga kena siyuk sum. LEUM GOD El 29 Mwet uh asiyuki sie sin sie ac fahk, "Su oru ma se fin wi kut, efu ku ma inge sikyak ouinge nu sers— Pia inge?" Elos suk nwe konauk tuh na Gideon, wen natul sruhk ma wovo mwet matu lasr meet ah tuh srumun nu Joash, pa oru ma sac. **30** Na elos fahk nu sel Joash, sesr mu LEUM GOD El tuh oru wo nu selos ke El tuh "Use wen nutum nu inge tuh kut in unilya! El kunausla usalosme liki acn Egypt ah— Paci inge LEUM GOD El ioang lal Baal ac pakpakiya ma sruloala lal Asherah siskutla ac filikuti ye poun mwet Midian inge." **14** Na su oan siska." **31** Ac Joash el fahk nu selos su tuku in LEUM GOD El fahk nu sel Gideon, "Fahsrot ke ku lom lainul, "Ya kowos ac welul Baal lac— Ya kowos ac eis kewa, ac molela mwet Israel liki mwet Midian. Nga pa acn sel— Kutena mwet fin welul, el ac fah anwuki meet supwekom uh." **15** Ac Gideon el topuk ac fahk, "O LEUM liki lututang. Baal el fin sie god, lela elan sifacna molella. GOD, nga ac molela Israel fuka— Ota luk uh pa munas Ma lal pa loang se ma kunausyukla ah." **32** Tukun paci emeet ke sruf lal Manasseh, ac nga pa pilasr emeet in se inge, pangpang Gideon "Jerubbaal," ke sripen Joash sou luk uh." **16** LEUM GOD El fahk nu sel, "Kom ku in el fahk mu, "Lela Baal elan sifacna molella. Ma lal pa oru mweyen nga ac fah kasrekom. Kom ac fah itungya loang se ma kunausyukla ah." **33** Na mwet Midian, mwet mwet Midian inge arulana fisrasr, oana in mwet sefanna." Amalek, ac mwet yen mwesis uh elos toeni, ac fahsr **17** Ac Gideon el topuk, "Nga fin hi sum, nga siyuk tuh sasla Infaci Jordan ac tulokunak lohm nuknuk selos ke kom in ase sie mwe akul in apkwayeye lah kom pa Infahfal Jezreel. **34** Ngunin LEUM GOD tuku nu faci LEUM GOD. **18** Nunak munas, nikmet som nwe ke nga Gideon, ac el ukya mwe ukuk uh in pangon mwet in use kutu mwe mongo nu sum." Na lipufan sac fahk, "Nga ota lal Abiezer tuh elos in fahsr tokol. **35** El supwala ac mutana nwe ke kom foloko." **19** Na Gideon el som nu mwet utuk kas in fahsr sasla acn lun mwet Manasseh in lohm sel ah, ac akmolyela nani fusr soko, ac el eis sie Roto ac mwet Manasseh Kutulap kewa elos in tuku fahsr bushel in flao ac munanla bread wangin mwe pulol kac. tokol. El supwala pac mwet utuk kas nu sin sruf lal Asher El sang ikwa sac nu in fotoh se ac sup ah nu in tup se, ac Zebulun ac Naphtali, na elos tuku pac welul. **36** Na ac use ma inge nu yurin lipufan lun LEUM GOD su muta Gideon el fahk nu sin LEUM GOD, "Kom fahk mu kom ye sak oak soko ah, ac el sang nu sel tuh elan mongo. suleyula tuh kom in orekmakinyu in molela mwet Israel." **20** Ac lipufan sac fahk nu sel, "Filiya ikwa ac bread an fin **37** Liye, nga ac filiya kutu unen sheep fin fohk uh in nien eot se inge, ac okoaung sup an nu fac." Gideon el oru kulkul wheat uh. Lututang nga fah liye, fin oasr aunfong oana. **21** Na lipufan lun LEUM GOD el asroela sak soko ke unen sheep uh a wangin fin fohk uh, na nga fah etu oan inpaol ah, ac pusralla ikwa ac bread inge ke mutun lah pwaye kom ac orekmakinyu in molela mwet Israel." sak soko ah. Na e se sikyak ke eot sac twe esukak ikwa **38** Na sikyak oana ma el siyuk ah. Ke Gideon el toang ac bread inge. Na lipufan sac wanginla. **22** Ke ma inge tukakek in lotu tok ah, el fulala unac sac na kof kac ah Gideon el akilen lah lipufan lun LEUM GOD pa el liye ah. nwakla pol se. **39** Na Gideon el fahk nu sin God, "Nikmet Na Gideon el sangeng ac fahk, "O LEUM GOD Fulat, mulat sik, mweyen nga ke fahkak pac sie ma. Nunak nga liye na pwaye lipufan lom — kut angetani sie sin munas, lela nu sik tuh nga in srike siyuk sie pac ma ke sie!" **23** A LEUM GOD El fahk nu sel, "Misla nu sum, ac unen sheep uh. Ke paci se inge, oru tuh unen sheep uh nikmet sangeng. Kom ac fah tia misa." **24** Ac Gideon in pao, ac fin fohk uh in sroksrok." **40** Ke fong sac God el etoak sie loang nu sin LEUM GOD in acn sac, ac el El oru oana. Ke lututang ah unen sheep sac pao na, a pangon loang sac "LEUM GOD El Misla." (Loang se inge fin fohk uh sroksrok ke aunfong.

7 Sie len ah Gideon ac mwet lal nukewa toang tukakek ac tulokinya lohm nuknuk selos sisken Union in Kof Harod. Ac mwet Midian elos muta infahfal uh nu epang in Eol Moreh. **2** LEUM GOD El fahk nu sel Gideon, "Mwet ma wi kom inge arulana pusla nu ke kutangla se nga ac sang nu selos fin mwet Midian inge. Sahp ac tuh oru elos nunku mu elos sifacna pa oru kutangla se inge, ac elos tiana akilenyu kac. **3** Fakh nu sin mwet an, "Fin oasr mwet sangeng, in folokla nu yen selos an, ac kut ac mutana in acn se inge ke Fineol Gilead." Na tausin longoul luo selos folokla, ac tausin singoul na muta. **4** Na LEUM GOD El sifil fahk nu sel Gideon,

"Srakna pusla mwet an. Pwanulosla nu infacl ah, ac
 nga ac fah sraclik mwet an we. Nga fin fahk mu mwet
 se ac fal in wi, na el wi. Ac nga fin mu mwet se tia fal
 5 Na Gideon el usya mwet uh nu
 infacl ah. Ac LEUM GOD El fahk nu sel, "Srela mwet
 nukewa ma nim kof ke lohulos oana kosro ngalngul uh
 liki mwet nukewa su sikukmutunte ke elos nim kof an." 6
 Oasr mwet tolfolo na su yucukak kof inpaolos ac nim ke
 molikomla ac sot kutangla nu sum fin mwet Midian inge
 ke mwet tolfolo na ma nim kof ke lohulos inge. Fahkang
 7 Na LEUM GOD El fahk nu sel Gideon, "Nga ac fah
 molikomla ac sot kutangla nu sum fin mwet Midian inge
 ke mwet tolfolo na ma nim kof ke lohulos inge. Fahkang
 8 Na mwet Midian inge. 24 Ac Gideon el supwala mwet utuk
 Gideon el supwala mwet Israel nukewa nu yen selos
 kas in som sasla fineol in fac Ephraim ac fahk, "Tufoki
 an, sayen mwet tolfolo su el sap in orani mwe mongo
 ac mwe ukuk nukewa ma oasr. Mwet Midian elos muta
 ke infahlal se oan ten ah. 9 In fong sac LEUM GOD
 El sapkin nu sel Gideon, "Tuyak ac mweunelos in nien
 aktuktuk lalos an. Nga sot kutangla nu sum. 10 Tusruk
 kom fin sangeng in lainulos, kom ac mwet kulansap se
 lom an Purah tufokla nu nien aktuktuk lalos an. 11 Kom
 ac fah lohng ma elos srumun an, ac ke kom ac lohng an
 kom ac fah kui ac pulaik in lainulos." Na Gideon ac mwet
 kulansap se lal inge, Purah, eltal oatula nu sisken nien
 aktuktuk lun mwet lokoalok lalos. 12 Mwet Midian, mwet
 Amalek, ac mwet forfor yen mwesis elos oalik infahlal
 uh oana pusiyen locust, ac pusiyen camel natulos pus
 oana puk weacn uh. 13 Ke Gideon el sun acn ma mwet
 lokoalok inge aktuktuk we, el lohng sramsram lun sie
 mwet ke el srumun mweme se lal nu sin kawuk se
 lal. El fahk ouinge, "Nga mweme mu srukwal in bread
 barley se ipipme nu nien aktuktuk sesr uh twe tukya sie
 lohm nuknukuh. Na lohm sac ikori ac oankiyuki infohk
 uh." 14 Na kawuk se lal ah fahk, "Cutlass nutin mwet
 Israel se pa ingan — Gideon, wen natul Joash! Pa inge
 kalmen mweme sacn, wangin pac sie kalmac say! God El
 sang kutangla nu sel Gideon fin mwet Midian ac
 mwet mweun wiasr nukewa!" 15 Ke Gideon el lohng
 mweme se lun mwet se inge, ac kalmen mweme sac, el
 sikukmutneyak ac alu nu sin LEUM GOD. Na el folokla
 nu nien aktuktuk lun mwet Israel ac fahk, "Tukakek!
 LEUM GOD El asot kutangla nu suwos fin mwet mweun
 lun Midian!" 16 El kitalik mwet tolfolo lal inge nu ke u
 tolu, ac sang nu sin kais sie mwet sie mwe ukuk ac pisin
 sufa soko ma fulack firir soko oan loac. 17 Ac el fahk nu
 selos, "Ke pacl se nga ac sun sisken nien aktuktuk lalos,
 kowos liyeyu ac oru oana ke nga ac oru uh. 18 Ke pacl
 se nga ac u luk uh ac ukyka mwe ukuk uh, na kowos
 ukyka mwe ukuk an ac raunela nien aktuktuk lalos an, ac
 sasa ac fahk, 'Kut oru ma inge ke Inen LEUM GOD ac
 ke inel Gideon!'" 19 Ac Gideon ac mwet siofok lal elos
 tuku nu nien aktuktuk uh meet kutu liki infulwen fong,
 tukunna mwet soan we ah ayaol. Na elos ukyka mwe
 ukuk ac fukul pisin sufa elos us uh. 20 Ac u luo sayah
 elos oru oapan. Elos sruok fulack firir lalos uh in lac
 paolos lasa, ac mwe ukuk uh ke lac po layot, ac sasa.
 Elos wowoyak fahk, "Cutlass uh ma nu sin LEUM GOD
 ac nu sel Gideon!" 21 Mwet nukewa tu raunela nien
 aktuktuk lun mwet lokoalok, ac mwet lokoalok elos wowo
 kaing ke inkanek nu Zarethan nwe ke elos sun acn Beth
 kof. 22 Ke mwet lal Gideon inge tuh uk mwe ukuk
 tolfolo natulos, LEUM GOD El oru tuh mwet lokoalok
 inge in sifacna forani aacnwuki ke cutlass natulos. Elos
 kaing ke inkanek nu Shittah, ke siti lun Abel Meholah su apkuran nu Tabbath.
 23 Na suliyukme mwet in sruflal Naphtali, ac sruflal
 Asher, ac srufluo lun Manasseh kewa, ac elos ukwe
 mwet nukewa sayah an in som nu yen selos an." 24 Ac
 mwet Midian inge. 25 Ac Gideon el supwala mwet utuk
 Gideon el supwala mwet Israel nukewa nu yen selos
 kas in som sasla fineol in fac Ephraim ac fahk, "Tufoki
 an, sayen mwet tolfolo su el sap in orani mwe mongo
 ac mweuni mwet Midian. Kowos kosrala acn ke Infacl
 ac Jordan nwe sun acn Bethbarah, mwet Midian inge in tia
 ke infahlal se oan ten ah. 26 In fong sac LEUM GOD
 El sapkin nu sel Gideon, "Tuyak ac mweunelos in nien
 aktuktuk lalos an. Nga sot kutangla nu sum. 27 Tusruk
 sruokya mwet kol luo lun mwet Midian, Oreb ac Zeeb.
 Elos unilya Oreb sisken eot lulap pangpang Eot lal Oreb.
 28 Na mwet Ephraim elos toeni ac kosrala Infacl
 Jordan nwe sun acn Bethbarah. 29 Mwet Israel elos
 sruokya mwet kol luo lun mwet Midian, Oreb ac Zeeb.
 Ac elos unilya Zeeb ke Nien Fut Wain lal Zeeb. Na elos
 sifilpa ukwe mwet Midian. Ac elos use sifal Oreb ac sifal
 Zeeb nu yen Gideon el muta we kutulap in Infacl Jordan,
 ac sang nu sel.

8 Na mwet Ephraim elos fahk nu sel Gideon, "Efu
 ku kom tia pangon kut ke kom som mweuni mwet
 Midian? Efu kom ku orekut ouinge?" Elos arulana multikin
 nu sel Gideon. 2 Na el fahk nu selos, "Ma nga tuh orala
 tia apkuran nu ke ma kowos orala. Finne ma na srisrik
 kowos mwet in sruflal Ephraim orala an, yohk liki na
 ma nukewa mwet in ota lal Abiezer elos orala. 3 Saya
 pacna, ke ku lun God kowos tuh uniya leum luo lun
 mwet Midian ah, Oreb ac Zeeb. Mea nga tuh orala yohk
 liki ma kowos orala inge?" Ke el fahkla ma inge, elos tila
 toarsel. 4 In pacl se inge, Gideon ac mwet tolfolo lal
 ah tuku nu Infacl Jordan ac fahsr alukela. Elos arulana
 totola, tusrukta elos srakna ukwe mwet lokoalok lalos. 5
 Ke elos sun acn Sukkoth, Gideon el fahk nu sin mwet
 in acn sac, "Nunak munas, sang kutu bread an nu sin
 mwet luk inge. Elos arulana totola, ac nga srakna ukwe
 tokosra luo lun mwet Midian: Zebah ac Zalmunna." 6 Na
 mwet kol luna acn Sukkoth elos fahk nu sel, "Efu ku kut in
 sang mongo nu sin mwet mweun lom an? Kom soenna
 sruokilya Zebah ac Zalmunna." 7 Na Gideon el topuk nu
 selos, "Fin ouingan, LEUM GOD El fin ase Zebah ac
 Zalmunna nu inpouk, nga ac fah use kokul ac mah fakfuk
 yen mwesis uh ac sang sringil kowos." 8 Na Gideon el
 som nu Penuel ac ngisre mwet we oana ke el tuh ngisre
 mwet Sukkoth ah, ac mwet we elos topkol oapan mwet
 Sukkoth ah. 9 Na Gideon el fahk nu sin mwet Penuel,
 "Ke nga ac kutangla foloko, nga ac kunausya tower se
 inge!" 10 Zebah ac Zalmunna eltal muta in acn Karkor wi
 mwet mweun latal. Siofok longoul tausin mwet mweun
 lalos misa, ac singoul limekosr na tausin srakna moul.

11 Gideon el ut sisken yen mwesis kutulap in Nobah ac Gideon el sang inel Abimelech. **32** Gideon, wen natul Jogbehah, ac mweuni mwet lokoalok lalos inge in lukma. Joash, el misa ke el arulana matu, ac elos piknilya yurin **12** Zebah ac Zalmunna, tokosra luo lun mwet Midian, elos kaing, tusruktu Gideon el ukwatal ac sruoktal uh, na mwet mweun nukewa lalal ah fohsak. **13** Ke Gideon el folok liki mweun ah, el ut ke Innek In Utyak Nu Heres. **14** In pac se inge el sruokywa mwet fusr Sukkoth se ac siyuk inen mwet kol lun acn Sukkoth. Na mwet fusr sac simusla inen mwet itngoul itkosr ac sang nu sel Gideon. **15** Na Gideon el folokla nu yurin mwet Sukkoth ac fahk, "Kowos esam ke kowos tuh srunga kasreyu? Kowos tuh fahk mu kowos ac tia ase mwe mongo nu sin mwet luk inge, ke sripen nga soenna sruokilya Zebah ac Zalmunna. Liye, eltal a ingel!" **16** Na el eis kokul ac mwe fakfuk in acn mwesis uh sang akkeokye mwet kol lun Sukkoth. **17** El oayapa kunausya tower in acn Penuel ac uniya mwet we. **18** Na Gideon el siyuk sel Zebah ac Zalmunna, "Fuka luman mwet komtal tuh uniya in acn Tabor ah?" Eltal topuk nu sel ac fahk, "Elos oana kom. Elos nukewa oana luman wen nutin tokosra uh." **19** Na Gideon el fahk, "Elos ma wiuk, ma nutin nina kiuk ah. Nga fulahk nu sumtal, komtal funu tia onelesi, nga lukun tia pac uni komtal uh." **20** Na el forang nu sel Jether, wen se oomeat natul ah, ac fahk, "Oneltalu!" Tusruktu tulik sac tiana faisak cutlass natul ah, mweyén el srakna fusr, oru el sangeng. **21** Na Zebah ac Zalmunna fahk nu sel Gideon, "Fahlsru sifacna unikuti. Fal sie mukul in orekma in mukul." Na Gideon el oneltalu, ac eisla mwe naweyuk liki inkwawen camel natultal ah. **22** Tukun ma inge, mwet Israel elos fahk nu sel Gideon, "Kom in leum facsr — kom ac fwil nutum an — mweyén kom molikutla liki mwet Midian." **23** Ac Gideon el fahk nu selos, "Nga ac fah tia leum fowos, oayapa wen nutik ac fah tia leum fowos. LEUM GOD El fah leum fowos." **24** Na el sifilpa fahk, "Nga ke siyuk ma se suwos. Kais sie suwos in ase nu sik yaring ma kowos eisla sin mwet Midian." (Mweyén mwet Midian elos oana mwet forfor yen mwesis wialos uh, elos sracsra yaring.) **25** Ac elos topuk nu sel, "Kut insewowo in asot ma inge nu sum." Elos laknelik nuknuk se, ac kais sie selos sang ma oasr sel. **26** Toasriyen yaring gold ma orekeni inge yohk liki paun angngaul, sayen na mwe naweyuk ac walwal ac nuknuk sroninmutuk lun tokosra luo ah, ku mwe yun ke kwawen camel natultal ah. **27** Na Gideon el oralia sie ma sruloala ke gold ma el eisani inge, ac el filiya in acn sel sifacna, Ophrah. Mwet Israel nukewa elos forla liki God, ac elos som ac alu nu ke ma sruloala se inge, su kwasrip se nu sel Gideon ac sou lal. **28** Ouinge mwet Israel elos kutangla mwet Midian, ac mwet Midian elos tia sifil orek lokoalok nu selos. Acn Israel muta in misla ke lusen yac angngaul, nwe ke pac se Gideon el misa. **29** Gideon el folokla nu in acn sel ac muta we. **30** Oasr wen itngoul natul, mweyén pus mutan kial. **31** Oasr pac mutan kulansap se kial in acn Shechem, ac el oswela pac wen se nu sel Gideon, ac

Gideon el sang inel Abimelech. **32** Gideon, wen natul papa tumal in acn Ophrah, acn sin ota lal Abiezer. **33** Tukun Gideon el misa, mwet Israel elos sifilpa forla liki God ac alu nu sin Baal. Elos eisal Baal-lun-Wuleang tuh elan god lalos. **34** Elos tia sifil kulansap nu sin LEUM GOD lalos, su tuh molelosla liki mwet lokoalok nukewa lalos su raunelosla. **35** Ac elos tia pac akilen sou lal Gideon ke orekma wo puspis el tuh oru nu selos ah.

9 Abimelech, wen natul Gideon, el som nu Shechem, yen sou lun nina kial ah muta we, ac fahk nu selos **2** elos in siyuk sin mwet Shechem, "Pia kac ma wo suwos: wen itngoul kewa natul Gideon in mwet kol lowos, ku sienia selos in leum fowos? Esam lah Abimelech el sou na pwaye lowos." **3** Sou lun nina kial Abimelech elos aolul in sramramkin ma inge yurin mwet Shechem, na mwet Shechem elos wotela mu elos ac eisal Abimelech tuh elan mwet kol lalos, mweyén el sou na pwaye lalos. **4** Elos sang ipin silver itngoul liki tempul lal Baal-lun-Wuleang nu sel Abimelech, na el sang molí kutu mwet lusrongten in acn we tuh elos in welul. **5** Ac el som nu in acn sin papa tumal ah in acn Ophrah, ac uniya tamulel itngoul wial fin sie eot lulap. Tusruktu Jotham, su srik emeet natul Gideon, el mukena tia anwuki, ke sripen el wikla. **6** Na mwet nukewa in Shechem ac Bethmillo elos toeni ac som nu sisken sak oak mutual in acn Shechem, ac oru tuh Abimelech elan tokosra lalos. **7** Ac ke Jotham el lohng ma inge el som fanyak nu fin mangon Eol Gerizim ac wowoyak ac fahk nu selos, "Porongeyu, kowos mwet in Shechem, ac sahp God El ac fah porongekowos! **8** Sie pac ah, sak nukewa som ac suk soko sak in tuh tokosra lalos. Elos fahk nu sin sak olive, 'Kom fah tokosra lasr.' **9** Sak olive el topuk ac fahk, 'Nga fin leum fowos, na enenu ngan tila orek oil, su mwe akfulatyé god uh ac mwet uh.' **10** Na sak inge elos sifil som ac fahk nu sin sak fig, 'Fahlsru tuh kom in tokosra lasr.' **11** Ac sak fig el topuk ac fahk, 'Nga fin leum fowos, na enenu ngan tia sifil isus fahko emwem ac wo.' **12** Na sak inge elos sifil som ac fahk nu sin oa in grape soko, 'Fahlsru tokosrala lasr.' **13** Na oa soko ah topuk ac fahk, 'Nga fin leum fowos, na enenu ngan tila orek wain, su mwe akpwaye god uh ac mwet uh.' **14** Na sak inge sifil som ac fahk nu sin kokul, 'Fahlsru tokosrala lasr.' **15** Na kokul el topuk ac fahk, 'Fin pwaye kowos lungse tuh nga in tokosra lowos, fahlsru ac muta ye lulik. Kowos fin tia, na e ac fah siyak ke ma fakfuk keik uh ac esukak sak cedar nukewa in acn Lebanon.' **16** Na Jotham el sifilpa fahk, "Inge, ke kowos sulella Abimelech tuh elan tokosra lowos, ya kowos oru ke nunak na pwaye lowos? Ya kowos akfulatyé orekma wo ma Gideon el oru nu suwos, ac oru wo nu sin sou lal?" **17** Esam lah papa tumuk el tuh mweun keiwos. El pilesrala mou lal sifacna in molikowosla liki poun mwet Midian. **18** Na misenge

kowos forla lain sou lun papa tumuk. Kowos uniya wen fahk nu sel, "Pia kusen tungak lom ah inge? Kom pa itngoul natul fin eot sefanna. Na ke na sripen Abimelech tuh fahk mu, 'Su win Abimelech uh ku kut in orekma nu el ac ma wiowos, mweyen el wen natul Gideon ac mutan sel?' Pa ingan mwet ma kom tuh aksruksruki ah. Fahla kulansap se kial, na kowos oral tuh elan tokosra lun mweunelos." **39** Na Gaal el us mwet Shechem ac som acn Shechem. **19** Inge, fin ma kowos oru misenge nu mweunel Abimelech. **40** Abimelech el mutawauk ukwal sel Gideon ac sou lal an kowos oru ke inse pwaye ac Gaal, ac el kaing. Pukanten mwet kinet ke inkaneh ah, wo, na lela kowos in engan kacl Abimelech, ac lela tuh som na nwe sun mutunpot in siti ah. **41** Abimelech el elan engan pac keiwo. **20** A fin tia pwaye, lela e in muta in acn Arumah, ac Zebul el Iusulla Gaal ac tamulel sikyak kacl Abimelech ac esukak mwet Shechem ac lal ah liki acn Shechem, tuh elos in tia muta we. **42** In mwet Bethmillo. Oayapa lela e in sikyak yurin mwet len tok ah Abimelech el lohngak lah mwet Shechem inge Shechem ac mwet Bethmillo ac esukulak Abimelech." **21** elos pwapa in som nu in ima ah. **43** Na el eis mwet lal Na Jotham el kainglu Beer ac muta we, mweyen el ac kitalik nu ke u tol, na elos wikkw in imae soano sangeng sel Abimelech, tamulel lal ah. **22** Abimelech el mwet ah. Ke Abimelech el liye ke mwet inge ilme liki kol acn Israel ke yac tol. **23** Na God El oru tuh mwet siti uh, el tuyak liki nien wikkw uh ac onelosla. **44** Ke Shechem ac Abimelech in asrungai, na mwet Shechem Abimelech ac u se lal ah yuyak in taran mutunpot in elos tuyak lainul Abimelech. **24** Ma inge sikyak in akfalye siti uh, u luo ngia elos mweuni mwet su muta in ima ma koluk ma Abimelech ac mwet Shechem elos tuh oru ah, ac onelosla nufon. **45** Mweun uh orek ke len nufon nu sin wen itngoul natul Gideon ma elos uniya ah. **25** sac. Abimelech el sruokya siti sac ac onela mwet we. El Mweun ah elos lohng ke ma inge, elos suk nien wikkw ku Pweng ke ma inge sonol pac Abimelech. **26** Inge, Gaal lalos ke tempul lal Baal-lun-Wuleang. **47** Ke Abimelech wen natul Ebed, ac mwet lel elos tuku nu Shechem, ac el lohng lah mwet inge elos wikkw in acn sac, **48** na el mwet Shechem elos filiya lulalfongi lalos facl. **27** Elos ac mwet lal elos fanyak nu Fineol Zalmon. El eis tula nukewa illa nu in ima uh ac eisan grape, elos orala nu soko ac pakela lesak se ac filiya finpisal, ac fahk nu sin ke wain, ac orek engan. Na elos utyak nu in tempul mwet lal elos in oru oana. **49** Ouinge mwet nukewa elos lun god lalos, ac mongo ac nimnim we ac aksruksruel pakela kais sie lesak lalos ac fahsor tokol Abimelech. Abimelech. **28** Ac Gaal el fahk, "Ku kut mwet fuka in acn Elos yolsani lesak uh ke acn in wikkw ku sac, ac esukak. Shechem inge? Efu ku kut in orekma nu sel Abimelech? Mweun ah mutana loac, ac elos nukewa misa — sahp Ku su win el uh? Ya tia ma natul Gideon? Zebul el oasr sie tausin mukul ac mutan we. **50** Na Abimelech orekma nu sel, tursuktu efu ku kut in kulansupwa! el som nu Thebez, kuhlusya acn we ac sruokya. **51** Kowos in orekma na nu sel Hamor, mwet matu lowos su Oasr sie tower na ku in acn se inge, ac mwet nukewa in el pa sifan ota lowos uh! **29** Nga ke in nga pa kol mwet acn sac, mukul ac mutan ac mwet kol lalos, elos kaing inge! Nga lukun Iusulla Abimelech! Nga lukun sap elan nu we. Elos sifacna lakelosi ac fanyak nu fin mangon akola mwet mweun lal ac ilme kut in mweun." **30** Ke tower sac. **52** Ke Abimelech el tuku nu ke tower sac tuh Zebul, mwet kol lun siti sac, el lohng kas lal Gaal inge, el elan sruokya, el kalukyang nwe ke srungul uh tuh elan arulana kasrkusrak kac. **31** El supwala mwet utuk kas nu esukak. **53** Na sie mutan el sisya eot in illi na lulap se yorol Abimelech nu in Arumah ac fahk, "Gaal, wen natul nu fin sifal twe foklalik ahlunsifal. **54** Na Abimelech el Ebed, ac tamulel lal elos tuku nu Shechem ac oru eltal in sulaklak pangonma mwet fusr se su us mweun tia lela kom in utyak nu in siti uh. **32** Inge kom ac mwet natul ah, ac fahk, "Faisak cutlass nutum an ac uniyuwi, lom an tuku ke fong ac wikkw in imae soano. **33** Ke tuh nga tia lungse mwet in fahk mu mutan se pa uniyuwi lututang, ke faht uh tufahna takak, kom tuyak ac lain uh." Na mukul fusr sac faksilya ke cutlass natul ah, na el siti uh. Ac Gaal ac mwet lal fin illa in mweun, kom fah misa. **55** Ke mwet Israel elos liye lah Abimelech el misa, oneltalla nufon!" **34** Na Abimelech ac mwet lal nukewa elos folokelik nu acn selos. **56** Ouinge God El folokin nu elos tuku ac wikkw sisken acn Shechem in fong ah — sel Abimelech ma koluk se el tuh oru nu sin papa tumal elos kitakatelik nu ke u akosr. **35** Na ke Abimelech ac ke el tuh unya tamulel itngoul wial ah. **57** Ac God El mwet lal elos liye ke Gaal el illa tu ke nien utyak nu in oayapa folokin ma koluk lun mwet Shechem nu faclos siti uh, Abimelech ac mwet lal elos tuyak liki acn elos sifacna, fal nu ke ma Jotham, wen natul Gideon, el fahk wikkw we uh. **36** Ke Gaal el liye mwet inge, el fahk nu sel Zebul, "Ngetla liye! Mweun pa tufoki fineol an me!" Zebul el fahk, "Mo, tia mwet. Lullul in eol uh pa kowos liye an." **37** Na Gaal el sifilpa fahk, "Liye, mwet pa tuku fineol an me ingan, ac sie u ah tuku ke innek soko sisken sak oak ma mwet susfa muta we ah!" **38** Na Zebul el

10 Tukun misa lal Abimelech, Tola, wen natul Puah su ma natul Dodo, el tuyak in aksukosokyela mwet Israel. El mwet in sruf lal Issachar ac el muta in acn Shamir infulan eol in Ephraim. **2** El kol mwet Israel ke lusen yac longoul tol. Na el misa, ac pukpuki el

in acn Shamir. 3 Tokol Tola, Jair, sie mwet Gilead, el acn Tob. 6 Elos fahk nu sel, "Fahsru kol kut, tuh kut in kol mwet Israel yac longoul luo. 4 Oasr wen tolngoul ku in mweuni mwet Ammon." 7 A Jephthah el fahk nu natul, ac oasr donkey tolngoul natulos elos kasrusr fac. selos, "Kowos tuh lisyula liki lohm sin papa tumuk ke Oasr siti tolngoul selos in acn Gilead, ac siti inge srakna sripen kowos tuh arulana srungayu. Na efu kowos ku pangpang siti sel Jair. 5 Jair el misa, ac pukpuki el in acn sukyu inge ke kowos sun ongoiyo?" 8 Elos fahk nu sel Kamon. 6 Mwet Israel elos sifilpa oru ma koluk ye mutun Jephthah, "Kut sifilpa foroht nu sum inge mweyen kut LEUM GOD ke elos alu nu sin Baal ac Astarte, oayapa lungse kom in wi kut mweuni mwet Ammon, ac kol mwet god lun mwet Syria, mwet Sidon, mwet Moab, mwet Gilead nukewa." 9 Jephthah el topuk ac fahk, "Kowos fin Ammon, ac mwet Philistia. Elos forla liki LEUM GOD ac folokinyu nu yen sik tuh nga in mweuni mwet Ammon, tia sifil alu nu sel. 7 Na LEUM GOD El kasrusrak sin ac LEUM GOD El fin ase kutanglu nu sik, na nga fah mwet Israel, ac El eisalosyang nu inpoun mwet Philistia mwet kol lowos." 10 Ac elos topuk ac fahk, "Kut insese ac mwet Ammon. 8 Ke lusen yac singoul oalkors mwet ke ma kom fahk an, ac LEUM GOD El mwet loh lasr." inge elos akkeokyne ac akongoiya mwet Israel su muta 11 Na Jephthah el wi mwet kol lun mwet Gilead inge, in facl lun mwet Amor kutulap in Infact Jordan in acn ac mwet uh elos afkulatyal ac oru tuh elan mwet kol Gilead. 9 Na mwet Ammon elos fahsr sasla Infact Jordan lalac mweuni pac mwet in sruf lal Judah, sruf lal Benjamin, nukewa ye mutun LEUM GOD in acn Mizpah. 12 Na ac sruf lal Ephraim. Ouinge mwet Israel elos muta in Jephthah el supwala mwet utuk kas nu yurin tokosra lun ongoiyo lulap. 10 Mwet Israel elos wowoyak nu sin mwet Ammon ke kas se inge, "Sripa fuka se kom tutu LEUM GOD ac fahk, "Kut orekma koluk ye motom ke kut lain kut kac an—Efu kom utyak nu in acn sesr uh?" 13 forla liki kom, God lasr, ac alu nu sin Baal." 11 Pa inge Ac tokosra lun mwet Ammon el topuk mwet utuk kas ma LEUM GOD El fahk nu selos, "Mwet Egypt, mwet lal Jephthah ac fahk, "Ke mwet Israel elos tutu liki acn Amor, mwet Ammon, mwet Philistia, 12 mwet Sidon, Egypt elos tutu tve eisla facl sik, mutawauk ke Infact mwet Amalek, ac mwet Maon elos akkeokyne kowos in Arnon fahla nwe Infact Jabbok ac sun Infact Jordan. Inge pacl somla, ac kowos tuh wowoyak nu sik. Ya nga tuh kowos enenu in folokonma acn inge nufon ke misla." tia molikowosla lukelos? 13 A kowos tuh forla likiyu ac 14 Na Jephthah el sifil supwala mwet utuk kas nu yurin alu nu sin god saya. Ke ma inge, nga ac fah tia sifil tokosra lun mwet Ammon, 15 ke kas se inge, "Tia pwaye moli kowos. 14 Fahla ac wowoyak nu sin god kowos lah mwet Israel elos eisla facl Moab ku facl Ammon. sulela ingan. Lela elos in moli kowos ke pacl kowos 16 Pa inge ma tuh sifyak ah. Ke mwet Israel elos tutu sun ongoiyo." 15 A mwet Israel elos fahk nu sin LEUM liki acn Egypt elos fahsr sasla yen mwesis nwe ke elos GOD, "Pwaye, kut orekma koluk. Oru kutena ma kom sun inalok ke Meoa Srusra ac tutu nu Kadesh. 17 Na lungsum in oru nu sesr, tusruktu nunak munas, molikutla elos supwala mwet utuk kas nu yurin tokosra lun mwet misenge." 16 Na elos sisla god lun mutunfacl saya su Edom in siyuk tuh elan fuhlela elos in fahla sasla facl sel elos tuh alu nu se, ac elos alu nu sin LEUM GOD. Na ah. Tuh tokosra sac el tuh tia fuhlela. Na elos siyuk pac El arulana pakomutalos mwet Israel, lah elos muta in sin tokosra lun mwet Moab, tuh el tia pacna lela elos ongoiyo lulap. 17 Na mwet Ammon elos akoo in mweuni in fahla in acn sel. Ouinge mwet Israel elos mutana in mwet Israel, ac elos tulukunak lohm nuknuk selos in acn acn Kadesh. 18 Na elos fahsra ke yen mwesis, ac ut Gilead. Mwet Israel elos fahsreni ac muta in acn Mizpah sisken facl Edom ac Moab nwe ke elos sun kutulap in in acn Gilead pacna. 18 Na mwet kol lun mwet Israel in Moab, nu lefahl eir in Infact Arnon. Elos tui we, tia tupala kais sie sruf elos asiyuki sie sin sie ac fahk, "Su ac fah Infact Arnon mweyen pa ingan masrol nu Moab. 19 Na mwet kol lasr ke mweun se inge lain mwet Ammon? Mwet se na ma ac kol mweun se inge, el pa ac kol mwet tokosra lun mwet Amor in acn Heshbon, ac siyuk elan nukewa in acn Gilead." lela elos in fahsr sasla facl sel nu in acn selos sifacna.

11 Jephthah el sie mwet mweun Gilead su ku ac pulaik. Nina kial uh sie mutan kosro su eis molin kosro lal, ac papa tumal pa Gilead. 2 Oasr pac wen natul Gilead sin mutan kial ah, na ke tulik mukul inge matulal elos lusulla Jephthah liki lohm sin papa tumalos ac fahk, "Kom ac fah tia usrii kutena ma lun papa tumasr, mweyen kom ma nutin sienia mutan." 3 Na Jephthah el kaingla liki tamulel lal ac som muta in acn Tob. Ac ke el muta we, un mwet lusrongten se tutu nu yorol ac welul forfor in acn sac. 4 Tok kutu, na mwet Ammon elos tutu in mweuni mwet Israel. 5 Ke ma inge sifyak ah, mwet kol lun acn Gilead elos som in folokunulma Jephthah liki

kom ac srike in sifilpa eis facl se inge tuh in ma lom— sel Jephthah, “Efū ku kom som mweuni mwet Ammon ac Kom ku in sruokya kutena acn ma Chemosh, god lom, el tia suli kut? Kut ac esukak lohm sum an nu fom!” 2 Na tuh sot nu sum. A kut, kut ac sruokya acn nukewa ma Jephthah el topuk ac fahk nu selos, “Nga ac mwet luk uh LEUM GOD lasr El eisla in ma lasr. 25 Mea, kom nunku tuh oru alein na yohk se nu sin mwet Ammon, ac kut mu kom fas lukel Balak, wen natul Zippor, tokosra lun pangon kowos, tuh kowos tiana tuku kasrekut. 3 Ke nga mwet Moab— Ya oasr pacl Balak el akukuin lain mwet akilenak lah kowos ac tia kasreyu, nga pilesrala mouf luk Israel, ku mweun lain kut? 26 Oasr yac tolffoko lac mwet ac sifacna som ainulos, ac LEUM GOD El ase kutangla Israel elos sruokya acn Heshbon ac Aroer ac inkul ma nu sik. Na efū ku kowos tuku in mweuniyu misenge?” 4 oan raunela, oayapa siti nukewa su oan sisken Infac! Ke ma inge Jephthah el pangoneni mwet Gilead nukewa Arnon. Efū ku kom tia eisla acn inge ke pacl na loeloes ac elos som mweuni mwet Ephraim ac kutangulosla. se ingan? 27 Tia nga pa orekma koluk nu sum uh. Kom (Mweyen mwet Ephraim elos tuh fahk ouinge, “Kowos pa orekma koluk ke kom mweun lainyu. Misenge LEUM mwet Gilead su muta in acn Ephraim ac Manasseh, GOD El ac fah oru nununku lal inmasrlon mwet Israel ac kowos mwet kaing liki kut tar!”) 5 Mwet Gilead elos mwet Ammon.” 28 Tusrukta, tokosra lun mwet Ammon el sruokya acn nukewa ma mwet uh muta ut we in alukela tia lohang nu ke kas inge ma Jephthah el supwala nu Infac! Jordan, tuh mwet Ephraim elos in kofla kaing ut yorol. 29 Na ngunin LEUM GOD tuku nu facl Jephthah. we. Mwet Ephraim se fin srike in kaingla ac siyuk elan El fahsr sasla in acn Gilead ac Manasseh, ac folokla fahla ke sie sin acn inge, na mwet Gilead elos ac siyuk nu Mizpah in acn Gilead ac som nu Ammon. 30 Ac sel, “Kom mwet Ephraim se?” Na el fin fahk mu “Mo,” Jephthah el orala sie wulela nu sin LEUM GOD ac fahk, 6 na elos ac sap elan fahk kas se inge, “Shibboleth.” “Kom fin oru tuh nga in kutangla mwet Ammon, 31 na Tuh el fin fahk “Sibboleth,” (ke sripen mwet Ephraim mwet se emeet su ilme liki lohm sik ac sunyu ke nga uh kofla fahkla suwohs kas sac) na mwet Gilead elos ac kutangla foloko, nga ac fah kisakin nu sum, tuh in ac sruokya mwet sac ac unilya na insacn, ke soko sin mwe kisa firir.” 32 Ouning Jephthah el fahla sasla Infac! inkane in foroht forma ke Infac! Jordan. Mwet Ephraim Arnon in mweuni mwet Ammon, ac LEUM GOD El sang angngaul luo tausin pa anwuki in pacl sac. 7 Jephthah el kutangla nu sel. 33 El tuh mweunelos, mutawauk in acn kol mwet Israel ke yac onkosr. Na el misa, ac pukpuki el Aroer fahla rauneak acn Minnith, su oasr siti longoul we, inkul sel sifacna in acn Gilead. 8 Tokol Jephthah, Ibizan nwe ke el sun acn Abel Keramim. Mwet puspis anwuki mwet Bethlehem el kol Israel. 9 Oasr wen tolngoul ac ke mweun se inge, na mwet Israel elos kutangla mwet acn tolngoul natul. El sang acn natul inge in payuk sin Ammon. 34 Ke Jephthah el folok nu yen sel in acn mwet sayen sruf lal uh, ac use mutan fusr tolngoul liki Mizpah, acn se natul ah el illa in sonol. El srital ke sie sruf saya in payuk sin wen natul ah. Ibizan el tuh kol tambourine ac onsrosro. El tulik sefanna natul, wangin mwet Israel ke yac itkosr, 10 na el misa, ac pukpuki el in pac tulik saya. 35 Ke Jephthah el liyal el arulana asor ac acn Bethlehem. 11 Tokol Ibizan, Elon mwet Zebulun, el seja nuknuk lal, ac fahk, “We, acn nutik! Sripom pa oru kol mwet Israel ke yac singoul. 12 Na Elon el misa, ac ngan pula keok upa nu in ngunik inge! Foroti na pwaye pukpuki el in acn Ajalon in facl sin mwet Zebulun. 13 insiuk keim, mweyen nga tuh orala wulela na ku se nu Tokol Elon, Abdon, wen natul Hillel mwet Pirathon, el sin LEUM GOD ac nga tia ku in kunausla!” 36 Ac tulik kol mwet Israel. 14 Oasr wen angngaul natul, ac wen mutan sac fahk nu sel, “Kom fin orala tari sie wulela tolngoul nutin wen natul su kasrusr fin donkey itngoul. El nu sin LEUM GOD, oru nu sik ma kom wulela kac an, mweyen LEUM GOD El tuh kasrekom in foloksak nu sin kol mwet Israel ke yac oalkosr. 15 Na Abdon el misa, mwet lokoalok lom, mwet Ammon uh. 37 Tusrukta, oasr ac pukpuki el in acn Pirathon in facl sin mwet Ephraim, infulan eol ma mwet Amalek elos muta we.

13 Mwet Israel elos sifilpa oru ma koluk ye mutun LEUM GOD, ke ma inge LEUM GOD El lela tuh mwet Philistia in leum faclos yac angngaul. 2 In pacl sac oasr sie mwet in siti Zorah su pangpang Manoah, sin sruf lal Dan, ac mutan kial ah el sie mutan talap. 3 Na lipufan lun LEUM GOD sikyang nu sin mutan sac ac fahk, “Soenna oasr tulik nutum mweyen kom talap, tusrukta ac tia paht kom ac pititu, ac oswela sie wen. 4 Karinganang tuh kom in tia nim wain ku kutena mwe nim ku, ac nik kom kang kutena mongo ma oal. 5 Na tutuk wen se nutum an el isusla, kom in tia kal aunsifal, mweyen len se na ma el isusla ah fahla el fah sriyukla nu sin God oana sie mwet Nazirite. El pa ac molela mwet Israel liki inpoun mwet Philistia.” 6 Na mutan sac

12 Mwet Ephraim elos akola in mweun, na elos fahla sasla Infac! Jordan ac som nu Zaphon ac fahk nu

som ac fahk nu sin mukul tumal, "Sie mwet lun God iwen aktuktuk lun mwet Dan in masrlon acn Zorah ac tuku nu yuruk. Arulana aksangeng lumahl, oana elan sie acn Eshtaol.

lipufan lun God. Nga tiana siyuk lah el tuku ya me, ac el tia pacna fahk inel nu sik. **7** Tusruktu el fahk nu sik lah nga ac fah pitutu ac oswela sie wen. Ac el fahk pac mu nga in tiana nim wain ku kutena mwe nim ku, ku kang kutena mongo oal, mweyen tulik sac ac fah sie mwet Nazirite nu sin God ke lusen moul lal nufon." **8** Na Manoah el pre nu sin LEUM GOD ac fahk, "O LEUM GOD, nunak munas, lela tuh mwet lun God se su kom supwama meet ah in sifil foloko nu yorosr ac fahk nu sesr lah mea kut ac oru nu sin tulik se inge ke el ac isusla uh." **9** God El oru oana ma Manoah el siyuk ah. Lipufan lun God sifilpa foloko nu yurin mutan sac ke el muta in ima ah, tusruktu mukul tumal el wangin in pacl sac. **10** Na mutan sac sulaklak som ac fahk nu sin mukul tumal, "Liye, mwet se ma tuh tuku nu yuruk ah el sifilpa siyak nu sik!" **11** Manoah el tuyak ac fahsr tukun mutan kial ah, ac ke el sun mwet sac, el siyuk sel, "Ku kom pa mwet se ma sramsrnam nu sin mutan kiuk ah?" Na lipufan sac fahk, "Aok." **12** Na Manoah el fahk, "Na inge, ke pacl se ma kas lom inge akpwayeyeyuk, mea tulik se inge ac oru? Moul fuka el ac moulkin?" **13** Na lipufan lun LEUM GOD el fahk, "Mutan kiom an el enenu in liyang ma nukewa nga fahk nu sel ah. **14** El tia enenu in kang kutena ma su tuku ke fokin grape, ku nim kutena wain, ku mwe nim ku, ku kang kutena mongo oal. El enenu in oru ma nukewa ma nga sapkin nu sel ah." **15** Manoah el fahk nu sin lipufan lun LEUM GOD, "Nunak munas, nimet kom sa som. Soano kut in akmolyela soko nani fusr kom in mongo." **16** Na lipufan lun LEUM GOD el fahk nu sel Manoah, "Kom finne ikolyawi, nga ac tia kang mongo kom oru an. Tusruktu kom fin lungse oru, kom kisakin nu sin LEUM GOD." **17** Na Manoah el fahk, "Su inem an, tuh kut fah ku in afkulaty kom ke pacl se kas lom inge ac akpwayeyuk." **18** Na lipufan sac el siyuk, "Efū ku kom ke etu inek? Inek sie ine lukmā." **19** Na Manoah el eis soko nani fusr ac kutu wheat, ac el kisakin ma inge fin sie eot nu sin LEUM GOD su oru ma usrnruk. **20** Ke pacl se e sac firiryak liki loang sac, na lipufan lun LEUM GOD el weak firir sac nu inkusrao. Ke Manoah ac mutan kial ah ngetang liye ma inge, eltal putati ac faksufi nu infohk uh. **21** Lipufan lun LEUM GOD el tia sifil siyak nu sel Manoah ac mutan kial ah, na Manoah el tufah akilenah lah lipufan lun LEUM GOD pa mwet sac. **22** Manoah el fahk nu sin mutan kial ah, "Pwayena lah kut ac misa, mweyen kut liyalak God!" **23** Na mutan kial ah topuk ac fahk, "LEUM GOD El funu lungse unikuti, El lukun tia insewowo ke mwe kisa kut orala, ac El lukun tia pac akkalemye ma inge nu sesr, ku fahkak kas ouinge nu sesr ke pacl se inge." **24** Na mutan sac oswela wen se, ac sang inel Samson. Ac tulik sac el kapak, ac LEUM GOD El akinsewoyal. **25** Ac ku lun LEUM GOD mutawauk in akkeyal ke el muta ke

14 Sie len ah Samson el tufoki som nu Timnah, ac el liyauk sie mutan fusr Philistia we. **2** Ke el folokla nu yen sel ah el fahk nu sin papa tumal ac nina kial, "Nga tuh liyauk mutan fusr Philistia se in acn Timnah. Usalu ngan payukyak sel." **3** Na papa tumal ac nina kial eltal siyuk sel, "Efū ku kom suk sie mutan pegan kiom yurin mwet Philistia— Mea wanginna mutan inmasrlon mwet in ota lasr uh kom in eis kiom?" Ac Samson el fahk nu sin papa tumal, "Usalu! El na pa nga lungse uh." **4** Papa tumal ac nina kial Samson tiana akilen lah LEUM GOD pa kolol Samson ke sulela se lal inge, ke sripen LEUM GOD El suk sie pacl wo in mweuni mwet Philistia. Mweyen ke pacl se inge, mwet Philistia elos leum fin mwet Israel ah. **5** Na Samson el tufoki nu Timnah wi papa tumal ac nina kial. Ke elos fahsra ke ima in grape in acn Timnah, Samson el lohngak pusren lion soko ngutngut. **6** Na ngun lun LEUM GOD sa na sikiyang in el ac sang ku lulap nu sel, na el sang na paol ac eya lion soko ah oana in nani fusr soko. Tusruktu el tiana akkalemye ma el oru inge nu sin papa tumal ku nina kial. **7** Na el som ac sramsrnam nu sin mutan sac, ac el arulana insewowo sel. **8** Kutu len toko, Samson el sifilpa som nu we tuh elan payuk sin mutan sac. Ke el srakna fahsra nu we, el srola liki inkanek ah tuh elan liye lion soko ma el uniya ah. Na el lut ke el liye loanginyeir ac honey ke monin lion soko ah. **9** Na el lafusak honey inge nu inpaol, ac el fahsra kang inkanek ah. Ke el sun papa tumal ac nina kial ah, el sang kutu naltal, tusruktu el tiana fahk nu seltal lah ma el eis liki monin lion soko ma misa ah. **10** Na papa tumal ah som nu lohm sin mutan fusr sac, ac Samson el orala sie kufwa we, tuh mukul fusr elos oru ouinge in pacl sac. **11** Ke mwet Philistia elos liyal Samson, elos supwala mukul fusr tolngoul in muta yorol. **12** Na Samson el fahk nu seltal, "Nga ac fahk ma se inge, na kowos palye. Kowos fin ku in konauk kalmac meet liki safla len in kufwa itkorsuh, nga ac sot polo nuknuk linen tolngoul ac nuknuk in ayaol na kato tolngoul." **13** A kowos fin tia konauk kalmac, na kowos ase nu sik polo nuknuk linen tolngoul ac nuknuk in ayaol na kato tolngoul." Na elos fahk nu sel, "Fahk kas in palye sacn kut in lohng." **14** Na el fahk nu selos, "Liki el su mongo, mwe mongo siyak, Liki el su fokoko, ma emwem siyak." Ke len nufon tolu elos tia ku in konauk kalmac. **15** Ke len se akakosr, elos fahk nu sin mutan kial Samson, "Kwafe nu sin mukul tomom an tuh elan fahk kalmen kas in palye lal nu sum. Kom fin tia, na kut ac isikkomyak ac lohm sin papa tomom. Mea, komtal sulikutme komtal in tuh sruokani ma lasr?" **16** Na mutan sac el som nu yorol Samson ac tung ye mutal ac fahk nu sel, "Kom kikiap in lungse nga. Kom srungayu! Kom fahkak kas in palye nu sin mwet kawuk luk, a kom tiana fahkak kalmac nu sik!" Na Samson el fahk, "Nga tia

pacna fahk kalmac nu sin papa tumuk ac nina kiuk! Efu unikomi. Kut ac kaprikomi na, ac eiskomyang nu selos." ku nga in fahk nu sum?" 17 Mutan kial ah tung ke len Ouinge elos kaprilya ke sucl sasus lukwa ac pwanulak liki itkosr nufon ma kufwa ah orek ah. Tusructu ke len se eot fulat sac. 14 Ke el sun acn Lehi, mwet Philistia elos akitkosr ah na Samson el fahkang kalmen ma sac nu sel sasa ac kasrusr tuku nu yorol. In kitin pacl ah na, ku lun mweyen el na kwafe na nu sel. Na mutan sac som ac LEUM GOD putati nu facl, ac el wotyalik sucl ma kapriya fahkak kalmac ah nu sin mwet Philistia ah. 18 Ouinge, paol oana luman turet ma firirla tarl, ac mwe kapir putatla meet liki fahf ah tili ke len se akitkosr ah, mukul in siti sac liki paol. 15 Na el konauk srin oalin donkey soko ma fahk nu sel Samson, "Mea emwem liki honey? Ac mea tufahna misa, ac el srukak ac sang onela sie tausin mwet ku liki lion?" Na Samson el fahk nu selos, "Komtal funu kac. 16 Na Samson el on ac fahk, "Ke srin oalin donkey tia orekmakin cow mutan nutik in afkisrasrye infohk uh, soko, nga uniya sie tausin mwet; Ke srin oalin donkey Komtal lukun tia ku in konauk kalmac." 19 In kitin pacl ah soko, nga elosak yolin mwet." 17 Tukun ma inge, el sisla na, ku lun LEUM GOD sikyang in el, na el oatula nu sri soko ah, na pangpang acn se ma inge sikyak we ah Ashkelon ac uniya mukul tolngoul we. El sarukla nuknuk Ramath Lehi. 18 Na Samson el arulana malu, ouinge el wowo lalos ac sang lun mwet ma palyeak kas in palu pang nu sin LEUM GOD ac fahk, "Kom ase kutangla na sac. Na el arulana kasrkusrak na folok nu in lohm sin lulap se inge nu sik. Ya pwaye nga ac misa ke sripen papa tumal ah. 20 Na mutan kial Samson ah itukyang nu malu, ac putatyang nu inpoun mwet pegan?" 19 Na God sin mukul se ma tafwel Samson ke alu in marut lal ah. El ikaselik sie acn oalal infohk uh in acn Lehi, ac kof unonak kac me. Ke Samson el nimkofi ngunal folokyang, na el sifilpa kui. Ouinge unon in kof se inge pangpang En-Hakkore, ac srakna oasr in acn Lehi nwe misenge.

15 Tok kutu, ke pacl in kosrani lun wheat, Samson el us nani fusr soko ac som in osun nu sin mutan kial ah. El fahk nu sin papa talupal, "Nga lungse utyak nu ke infukil lun mutan kiuk ah." Tusructu papa sac tia lela.

2 El fahk nu sel Samson, "Nga pangon kom srungalla na pwaye, oru nga eisalang nu sin kawuk se lom ah. Tusructu tamtael fusr se wial inge el kato lukel. Kom ku in eisal elan aollulla." 3 Na Samson el fahk, "Inge, nga finne oru kutu ma upa nu sin mwet Philistia, ac fah wangin mwetik kac." 4 Na el som ac srukoja kosro fox tolfoko ac kapriya pulalos kais lukwa, ac sang kahp in e nu kac. 5 Na el akosak kahp inge ac fuhlelosla in ima in wheat lun mwet Philistia ah. Ouinge wheat ma elos kosrani tari ac wheat ma srakna kapak in ima ah, firiryak nufon, oayapa sak olive wi pac folia. 6 Ke mwet Philistia elos siyuk lah su oru ma inge, na fwackyang nu selos lah Samson pa oru uh, mweyen papa talupal el tuh eisalang mutan kial Samson nu sin kawuk se lal Samson ah. Ouinge mwet Philistia elos som ac esukak lohm

sin papa sac, na mutan sac ac sou lal nufon misa. 7 Samson el fahk nu selos, "Fin pa inge orekma lowos uh, nga fulahk lah nga fah tiana tui nwe ke na nga aksafelya folosak luk nu suwos!" 8 El oru sie mweun na upa, ac onela mwet puspis selos. Na el som ac muta in luf se ke eot fulat in Etam. 9 Mwet Philistia elos tuku ac tulokunak lohm nuknuk selos in acn Judah, ac elos mweuni acn Lehi. 10 Mwet Judah elos siyuk selos, "Efu ku kowos tuku mweuni kut?" Na elos fahk, "Kut tuku in srukoilya Samson in folokin nu sel ma el oru nu sesr." 11 Na tausin tolu sin mwet Judah inge som nu ke luf se ke eot fulat in Etam ac fahk nu sel Samson, "Ya kom nikin lah mwet Philistia elos pa leum facsr uh—Mea se kom oru nu sesr inge?" Na el topuk ac fahk nu selos, "Ma na elos oru nu sik ah pa nga oru oapanu nu selos." 12 Na elos fahk nu sel, "Kut tuku in kaprikomi tuh kut in eiskomyang nu inpaolos." Na Samson el fahk, "Fulahk nu sik lah kowos ac tia sifacna uniyuwi." 13 Na elos fahk, "Aok, kut ac tia

16 Sie len ah Samson el som nu Gaza, sie siti lun mwet Philistia. Ingo el liyaук sie mutan kosro su eis molin kosro lal, ac el utyak ac motulla yorol ke fong sac. 2 Ke mwet Gaza elos lohng lah Samson el oasr we, elos som raunela acn sac ac soanel ke mutunpot lun siti sac. Elos misla ke fong nufon sac ac fahk, "Soano nu ke lenelik, na kut fah unilya." 3 Tusructu Samson el oan nwe infulwen fong, na el tukakek, tulakunla srungul ke mutunpot sac, wi sru lukwa ac sukan kaul mutunoa. El lippisaук ma inge ac usak nwe ke mangon eol soko oan geti nu Hebron. 4 Tukun ma inge, Samson el lungseyak sie mutan su muta Infahlfal Sorek. Inen mutan sac pa Delilah. 5 Leum limekosr lun mwet Philistia elos som nu yurin mutan sac ac fahk, "Srike lah kom ac ku in oru elan fahkot lah mea oru ku se lai inge, ac mea kut ku in oru tuh kut in kutangilla ac kaprilya ac kunausla kuiyal. Kais sie sesr ac fah sot nu sum sie tausin siofok ipin silver." 6 Na Delilah el som ac fahk nu sel Samson, se fin lungse kaprikomi ac kunausla kuiyom, el ac oru fuka?" 7 Ac Samson el fahk, "Mwet se fin kapriyuwi ke ah in pisr itkosr su srakna sasus ac soenna paola, na nga ac munasla oana mwet nukewa." 8 Na leum lun mwet Philistia elos use ah in pisr na sasus itkosr su soenna paola, ac sang nu sel Delilah, ac el sang kaprilya Samson. 9 Delilah el tuh okanla kutu mwet ke sie pac infukil, na el wowo ac fahk, "Samson, mwet Philistia pa tuku inge!" Na Samson el wotyalik ah in pisr inge oana ke turet soko ac wotelik ke ac pusralla e uh. Ouinge elos tiana konauk lah ku lal tuku ya me. 10 Na Delilah el fahk nu sel Samson, "Liye, kom tiana kaskas pwaye nu sik, a

kom aklalfonyeyu! Nunak munas, fahk nu sik lah ac orek fuka in kapiri kom." 11 Na Samson el fahk mu, "Mwet fin kapriyuwi ke sucl sasu ma soenna orekmakinyuk, na nga ac munasla oana mwet nukewa." 12 Ouinge Delilah el sang kutu sucl sasu kapriya. Na el wowo ac fahk, "Samson, mwet Philistia pa tuku inge!" (Oasr na mwet soano ke sie pac infukil.) Na Samson el sifilpa wotyalk sucl ekasr ah oana turet uh. 13 Na Delilah el sifilpa fahk nu sel Samson, "Kom srakna aklalfonyeyu ac kikiap nu sik. Fakhma lah ac orek fuka in kapiri kom." Samson el topuk ac fahk nu sel, "Kom fin orani aunsuf nu ke srup itkosr ac sang otwela nu ke sie mwe orek nuknuk, ac sang sak in mwe otwot soko ah, ac itungya, na nga ac munasla oana mwet nukewa." 14 Na Delilah el oru tuh Samson elan motulla, na el orani aunsifal nu ke srup itkosr, ac otwela nu ke mwe orek nuknuk, ac itungya ke sak in mwe otwot sac, na el wowo ac fahk, "Samson, mwet Philistia pa tuku inge!" Na Samson el ngutalik ac tulakunla aunsifal liki mwe orek nuknuk sac. 15 Na Delilah el fahk nu sel, "Efu ku kom fahk mu kom lungse nga, a kom tiana fahk ke insiom na pwaye—

Kom kiapweylia paci tolü, a kom tiana akkalemye lah mea oru ku se lom ingan." 16 El kwafe ouinge nu sel len nukewa, nwe ke na Samson el arulana ulla sel, 17 ac el tari na fahk na pwaye ma el siyuk sel ah. El mu, "Wangin sie paci insifuk kalkulla. Ke nga isusla elos sriyula nu sin God tuh nga in sie mwet Nazirite. Fin kalkulla sifuk, na ku luk uh ac wanginla, ac nga ac fah munasla oana mwet nukewa." 18 Ke Delilah el akilen lah Samson el kaskas pwaye nu sel, na el sapla nu sin leum lun mwet Philistia ac fahk, "Sifilpa foloko. El akkalemye na pwaye ma nukewa nu sik." Ouinge elos tuku ac us mani impaolos. 19 Delilah el akmotulyal Samson finyepal, na el sap sie mwet ah in kalla sripin aunsuf itkosr ke sifal. Na Delilah el mutawauk in akkasrkusrakyal, ac ku lal Samson mutawauk wanginla lukel. 20 Na mutan sac wowo ac fahk, "Samson, mwet Philistia pa tuku inge!" Ke el ngutalik, el nunku mu el ac sukosok oana meet ah. Tusruktu el tiana etu lah LEUM GOD El som lukel. 21 Mwet Philistia elos surokilya, ac tipalla atronmutal, ac usalla nu Gaza. Elos kapriya ke mwe kapir bronze ac usalla tuh elan orekma ke mwe illi se in presin ah. 22 Na aunsifal sifilpa mutawauk in kapak. 23 Leum lun mwet Philistia elos fahsreni tuh elos in engan ac kisakin mwe kisa lulap nu sel Dagon, god lalos. Elos on ac fahk, "God lasr el eisalma Samson, mwet lokoalok lasr, nu impaosr." 24 Ke mwet ah liyal, elos kaksakin god lalos ac fahk, "Mwet lokoalok lasr su kunausla acen sesr ac uniya mwet puspis lasr, god lasr el eisalma nu impaosr." 25 Ke yohk engan lalos ah, elos wowoyak ac fahk, "Usalu Samson elan apkwarye kut." Na elos usalu Samson liki presin ac sap elan tu inmasrlon sru lulap ah, ac apkwaryalos. 26 Samson el fahk nu sin tulik se ma pwanul ah, "Pwenyula nu yen ma nga ac ku in kahlya sru ma loango lohm uh

ngan mau ku in fungla kac." 27 Lohm sac tingtingi ke mukul ac mutan. Leum lun mwet Philistia kewa muta pac we, ac apkuran in tolu tausin mukul ac mutan elos muta fin mangon lohm ah ngeti liye ma Samson el oru ah. 28 Na Samson el pre ac fahk, "O LEUM GOD Fulatlana, nunak munas esamyu. O God, nga kwafe sum tuh kom in sifilpa ase ku nu sik ke paci sefanna lula inge, tuh nga fah ku in foloksak nu sin mwet Philistia inge ke po sefanna, ke sripen atronmutuk." 29 Na Samson el saplakang nu ke sru lulap lukwa ma oan infulwa mwe Samson el topuk ac fahk nu sel, "loango lohm sac. El filiya la paol ke soko, ac la nu ke soko, ac mutawauk in sinukun, 30 ac el wowoyak ac fahk, "Lela nga in misa wi mwet Philistia inge!" Na el sang kuiyal nufon sinukun sru ah, na lohm sac putati nu fin leum limekosr ac mwet saya nukewa. Ouinge, pisen mwet el uniya ke el misa ah alukela pisen mwet el tuh uniya ke paci el moul ah. 31 Tamulel lal ac mwet nukewa in sou lun papa tumal ah elos tuku in eis manol. Elos folokunla ac pikniy ke kulyuk lal Manoah, papa tumal ah, inmasrlon Zorah ac Eshtaol. Samson el tuh mwet nununku lun mwet Israel ke yac longoul.

17 Sie paci ah oasr sie mwet pangpang Micah su muta fineol uh in acn Ephraim. 2 El fahk nu sin nina kial, "Ke mwet se pisrala sie tausin sifof ipin silver yurum ac, nga sifacna lohng ke kom tuh fahk kas in selnga lain mwet sac. Liye, pa inge mani sac. Nga pa srukak." Na nina kial ah fahk, "Wen nutik, LEUM GOD Elan akinsewoyoye kom." 3 Na ke Micah el akola in folokunla mani sac nu sin nina kial ah, na nina sac fahk, "Inge nga sifacna kisakin silver inge nu sin LEUM GOD, tuh kas in selnga nga tuh fahk ah in tia putati nu fin wen nutik. Silver inge fah nokomla sie ma sruloala orek ke sak." 4 Na wen sac el folokonang ipin silver inge nu sin nina kial ah, ac nina sac eisla luofoko ipin silver ac sang nu sin sie mwet etu orekma ke silver, su taflela sie ma sruloala ke sie sak, ac sang silver in nokomla nufon, na utukla ma se inge nu in lohm sel Micah. 5 Oasr nien alu se lal Micah sifacna. El tuh orala kutu ma sruloala, oayapa sie nuknuk lun mwet tol pangpang ephod, na el sulela sie sin mukul natul ah in mwet tol lal. 6 In paci se inge wangin tokosra lun mwet Israel. Kaisie mwet sifacna oru ma el nunku mu suwohs ye mutual sifacna. 7 In paci sac pacna oasr sie mwet fusr ke sruf lal Levi su muta Bethlehem in acn Judah. 8 El som liki acn Bethlehem in suk sie pac acn elan muta we, na el tuku ac sun lohm sel Micah su oan infulan eol uh in acn Ephraim. 9 Micah el siyuk sel, "Kom tuku ya me?" Na el topuk ac fahk, "Nga sie mwet Levi ac nga tuku liki Bethlehem in acn Judah. Nga suk sie acn tuh ngan muta we." 10 Na Micah el fahk nu sel, "Fahsru muta yuruk. Nga lungse kom in oana sie papa nu sik ac mwet tol luk, ac nga fah moli nu sum ke ipin silver singoul ke yac se, oayapa tot nuknuk lom ac kite kom." 11 Mwet fusr Levi sac el insese in muta yorol, ac Micah el oral oana in ma

natul. 12 Micah el sang tuh elan orekma in mwet tol nu sel, ac el muta in lohm sel Micah. 13 Ac Micah el fahk, "Inge nga etu lah LEUM GOD El ac akinsewowyeyu mweyen mwet Levi se pa mwet tol luk uh."

18 In paci se inge wangin tokosra lun mwet Israel.

Oayapa in paci se inge mwet in sruf lal Dan elos suk pac sie acn elos in oakwuki we, mweyen soenna oasr acn itukyang nu selos tuh in ma lalos inmasrlon sruf lun Israel. 2 Ouinge mwet Dan elos sulela mwet pulaik limekosr inmasrlon sruf sac nufon, ac elos supwalosla liki acn Zorah ac Eshtao ac sap elos in som ac tuni luman acn sac nufon oana mwet kalgreyuk. Ke elos sun infulan eol uh in acn Ephraim elos tuh muta ke lohm sel Micah. 3 Ke elos muta we elos lohng ahyan sramsrar lun mwet fusr Levi sac lah siena, na elos kalukyang nu yorol ac fahk, "Mea kom oru inge uh, ac su uskomme nu inge?" 4 Na el fahk nu selos, "Micah el srukuyak ngan orekma lal, ac el moli nu sik tuh nga in mwet tol lal." 5 Na elos fahk nu sel, "Nunak munas siyuk sin God ke fahrs se lasr inge lah ac wo ouiya." 6 Na mwet tol sac fahk, "Nik kowos fosrnga, tuh LEUM GOD El ac fah karingin kowos ke fahrsr lowos ingan." 7 Ouinge mwet limekosr ah som ac tuku nu in acn Laish, ac elos liye tuh mwet we elos muta in misla, oana mwet Sidon. Elos tiana akukui yurin kutena mwet saya, ac arulana misla nunak lalos. Oayapa elos fas ke ma nukewa, wangin ma elos enenu. Elos muta loes liki acn mwet Sidon elos muta we, ac elos tia asruoki yurin kutena mutunfacl saya. 8 Ke mwet limekosr ah folokla nu in acn Zorah ac Eshtao, mwet wialos elos siyuk selos, "Fuka ma kowos som kac ah?" 9 Ac elos fahk, "Fahsru, kut som mweuni acn Laish. Kut liye tuh acn we arulana wo. Nikmet pahtlac. Sulaklak! Kowos som eisla acn we! 10 Kowos fin sun acn we, kowos fah liye tuh mwet we ah tiana akoeyuk mweuni ma, ac acn na lulap se pa inge ac wangin ma elos kwaco kac. God El sot tari tuh in ma lowos." 11 Ouinge mwet onfoko sin sruf lal Dan elos som liki acn Zorah ac Eshtao, ac akola in mweun. 12 Elos utyak nu in acn Kiriath Jearim in acn Judah ac tulokunak lohm nuknuk selos we. Pa inge sripa se oru pangpang acn se inge Nien Aktuktuk lal Dan nwe misenge. 13 Na elos som we lac nwe ke elos tuku sun lohm sel Micah ke fulan eol in acn Ephraim. 14 Na mwet limekosr ma tuh som in tuni acn Laish elos fahk nu sin mwet wialos, "Ya kowos etu lah sie sin lohm inge oasr sie ma sruloala orek ke sak ac nukumyukla nufon ke silver— Ma sruloala saya ac sie nuknuk in mwet tol pangpang ephod oasr pac we. Kowos nunku tuh mea wo kut in oru?" 15 Na elos utyak nu in lohm sel Micah, nu yen mwet fusr Levi sac muta we, ac elos siyuk sel lah el fuka. 16 In paci sac pacna, mwet Dan onfoko su akola in mweun elos tu ke mutunpot in siti sac. 17 Mwet kalgreyuk limekosr elos utyak na nu in lohm sac ac usla ma sruloala se ma orek ke sak ac nukumyukla ke silver, oayapa ma sruloala ngia ac nuknuk ephod sac.

Na mwet tol sac el tu na ke mutunpot yurin mwet mweun onfoko su akola nu ke mweun. 18 Ke mwet inge elos utyak nu in lohm sel Micah ac usla nuknuk ephod sac ac ma sruloala se ma orekla ke sak ac nukumyukla ke silver, oayapa ma sruloala saya ma oan in lohm sac, mwet tol sac el siyuk selos, "Mea kowos oru ingan?" 19 Elos fahk nu sel, "Misla! Nimet kaskas. Fahsru wi kut, mweyen kut lungse kom in mwet tol lasr, ac oana sie papa nu sesr. Pia kac ma wo uh — kom in mwet tol lun mwet sefanna ac sou lal, ku kom in mwet tol lun mwet nukewa ke sie sin sruf lun mwet Israel?" 20 Mwet tol sac el arulana engan ke kas se inge, na el eis nuknuk ephod sac ac ma sruloala se ma orekla ke sak ac nukumyukla ke silver, oayapa ma sruloala saya liki lohm sac, ac el wi mwet Israel ah som. 21 Na elos forla ac mutawauk fahsrs, ac tulik natulos, kosro natulos, ac ma lalos nukewa fahsrs meet lukelos. 22 Ke elos som loes liki lohm sel Micah, na Micah el pangoneni mwet tulan lal in ukwalos. Ac ke elos sun mwet Dan inge, 23 elos wo elos. Na mwet Dan elos forla ac siyuk sel Micah, "Mea se inge— Mwe mea u na lulap se ingan?" 24 Na Micah el topuk ac fahk, "Mea kowos fahk an, ku kowos fahsrot ac usla mwet tol se luk oayapa god nukewa ma nga orala, na mea lula luk?" 25 Na mwet Dan elos fahk nu sel, "Taran, kom fin sifil fahk kutu ma na mwet inge ac foloyak ac lain kom. Ku na in anwuki kom ac sou lom an nufon." 26 Na mwet Dan elos sifilpa fahsrs som. Ke Micah el akilen lah mwet inge arulana ku lukel, el forla ac folokla nu acn sel ah. 27 Na mwet Dan elos us mwet tol sac ac ma nukewa Micah el tuh orala, na elos som ac mweuni mwet Laish. Mwet in acn se inge elos muta in misla. Mwet Dan elos uniya mwet we, ac esukak acn we. 28 Wangin mwet in molelosla, mweyen acn Laish oan loesla liki acn Sidon ke infahlfal se Bethrehob oan we, oayapa mwet Laish elos tia wi asruoki nu sin kutena mutunfacl saya. Mwet Dan elos sifil musaela acn we ac oakwuki we. 29 Elos ekulla e se inge Laish, ac sang inen acn sac Dan, ke inen papa matu tumalos Dan, sie sin wen natul Jacob. 30 Mwet Dan elos tulokunak ma sruloala sac mwet uh in alu nu kac. Na Jonathan, wen natul Gershom su ma natul Moses, el mwet tol lalos nwe ke na utukla elos nu ke suroh. 31 Ma sruloala lal Micah oanna we ke lusen paci ma Lohm Nuknuk Mutual lun God oan in acn Shiloh.

19 In len ingo, ke soenna oasr tokosra lun mwet

Israel, oasr sie mwet Levi su muta infulan eol in acn Ephraim. El eis sie mutan fusr Bethlehem in acn Judah tuh elan mutan kulansap se kial. 2 Tusrukto tok mutan sac el kosro nu saya, pwanang el folokla nu in lohm sin papa tumal ah in acn Bethlehem, ac muta we malem akosr. 3 Na mukul sac nunkauk in ukwalla ac srike in folokunulla nu yorol. Ke ma inge el us mukul kulansap se lal ac donkey lukwa welul. Ke mutan fusr sac liyalak el pwanulak nu in lohm sin papa tumal, na ke

papa sac liyal el arulana engan in paingul. 4 Papa sac el utyak nu lohm an in ilme! Kut lungse orek ma koluk nu kwafe tuh mukul Levi sac in mutana, na el muta len tolu sel!" 23 Tusruktu mwet matu sac el illa nu yorolos ac we, mongo, nim ac motul. 5 Ke lututang se akakosr, fahk nu selos, "Mwet lili luk, mo! Nunak munas, nimet eltal toang na ngutalik ac akola in som. Na papa tumun kowos nunku in oru kain ouuya koluk ingan! Mwet se mutan sac fahk nu sin mwet Levi sac, "Mongoi meet, inge el mutwata yuruk — nga pa solal nu in lohm sik kom fah som." 6 Na mukul luo ah tukeni muta mongo ac uh. 24 Liye, tulik mutan virgin se nutik pa inge, oayapa nim. Ac papa tumun mutan sac fahk, "Sifilpa motulla mutan kulansap se kien mukul sac pa inge. Nga ac lohm uh ofong tuh kom in mongla wo." 7 Mwet Levi sac usaltalu, ac komtal ku in oru ma na komtal lungse oru nu el tuyak in som, tuh papa sac el sifil kwafe elan muta, na el tari na motulla we ke fong sac. 8 Toang na ke len se aklikemosr, el sifilpa mukui, na papa tumun mutan sac fahk, "Mongoiwin. Soano nu ke tafun len tok." Ouinge mukul luo ah sifil tukeni mongoi. 9 Ke mukul sac ac mutan kulansap se kial, ac mwet kulansap se pac lal, sac nwe ke lenelik. 26 Toang na ke lutu sac, mutan sac eltal sifil mukuiyak in som, na papa sac el fahk, "Liye, tuku nu lohm sin mwet matu sac, yen mukul tumal ah akuranna ekela. Wona kom in tari motulla pac ofong. Ac muta we ah, na el topla ke mutunoa. El oan insac nwe lohsrani pa inge. Mutawin pwar inge. Lutu kom fah toang ke lenelik. 27 Ke mukul tumal ah tukakek ke lutu sac, el na tukakek ac som nu yen sum an." 10 Tuh mukul sac ikasla srungul ah elan som inkane lal ah, na el liyauk tia lungse sifilpa motulla, na el ac mutan kulansap kial, tuh na mutan kulansap kial ah topla oan insac ac paol wi mukul kulansap sac ac donkey lukwa ma oasr mwe saplakang nu ke srungul in lohm sac. 28 Na mukul sac muta fac, elos tuyak som. 11 Tafun len tok elos sun acn fahk, "Tukakek, kut som." Tuh el tiana topkol. Na mukul Jebus (Jerusalem). Na mukul kulansap sac fahk nu sin sac sraklalak ac fililya fin donkey natul ah, ac folokla nu mwet Levi sac, "Efū kut tia kuhfwak motulla in siti se in acn sel ah. 29 Ke el sun acn we el utyak nu in lohm inge?" 12 Tusruktu mwet kacto lal ah fahk, "Kut ac tia ah, ac eis mitmit se. Na el us monin mutan kulansap se muta ke kutena siti ma mwet we tia mwet Israel, a kut kial, ac sipikya nu ke ip singoul luo, ac supwalik kais sie ac fahsra in sun acn Gibeah." 13 Na el fahk nu sin ip nu sin kais sie sruf lun mwet Israel. 30 Mwet nukewa mwet kulansap lal, "Fahsru, kut ac srike in sun sie sin su liye ma sac elos fahk, "Kut soenna lohng ke kain siti inge, Gibeah ku Ramah, ac motulla we." 14 Ouinge ouuya se inge oemeet me! Wangin kain lumah inge nu elos fahsra alukela acn Jebus. Elos sun acn Gibeah in orek oe ke mwet Israel elos illa liki acn Egypt! Enenu na acn lun sruf lal Benjamin ke ekela ah. 15 Elos kuhfla liki in oasr ma kut oru kac, tuh mea kut ac oru uh?"

20 Mwet Israel nukewa, mutawauk Dan me layen nu eir, nwe Beersheba layen nu epang, oayapa Gilead layen nu kutulap, elos fahsreni fal nu ke pang nu selos. Elos toeni nu sie ye mutun LEUM GOD in acn Mizpah. 2 Mwet kol lun sruf nukewa lun Israel elos wi toeni se inge. Pisen mukul wo matwa nu ke mweun sun mwet angfoko tausin. 3 In pacl se inge mwet in sruf lal Benjamin elos lohngak lah mwet Israel nukewa saya elos oru tukeni se inge in acn Mizpah. Na mwet Israel elos siyuk, "Fahkma la fuka nwe ma koluk lulap se inge sikiyak?" 4 Na mwet Levi se ma anwuki mutan kulansap kia el topuk ac fahk, "Nga ac mutan kulansap kiuk ah som in tuh motulla in acn Gibeah, yen sin sruf lal Benjamin. 5 Mukul in acn Gibeah elos tuku in tuh sruokywi, ac elos kuhlasla lohm sac in fong sac. Elos tuh nunku in uniyuwi, tuh pa elos sruokyta mutan kulansap se kiuk ah, ac akkolukyal nwe el misa. 6 Na nga eis manol, ac sipikya nu ke ip singoul luo, ac supwalik kais sie ip nu sin sruf lun Israel. Mwet Gibeah inge elos orala ma koluk na fohfkof se inmaslosr. 7 Kowos nukewa ma toeni inge, kowos mwet Israel. Mea kut ac oru ke ma se inge uh?" 8 Na mwet nukewa elos tukeni tuyak ac fahk, "Wangin sie sesr ac folokla nu lohm sel ah, finne elos su muta in lohm

nuknuk ku elos su muta in lohm na pwaye. **9** Pa inge ma nga ac sot kutangla nu suwos." **29** Ouinge mwet Israel kut ac oru uh: kut ac fah susfa, ac sulela kutu sesr in elos okanla kutu solse lalos ac raunela acn Gibeah. som mweuni acn Gibeah. **10** Sie tafu singoul sin mwet Israel ac fah fosrngakin mongo nun mwet mweun, ac mweun Benjamin, ac elos oakiya solse lalos ke acn ma mwet lula nukewa ac fah som mweuni acn Gibeah ke oan ngetang nu Gibeah, oana ke elos oru meet ah. **31** sripen ouiya koluk se elos oralia in Israel inge." **11** Ke ma Mwet Benjamin sifilpa oatula in mweun, ac som loesla inge mukul nukewa in acn Israel elos nunak sefanna in liki siti selos. Elos mutawauk in onela kutu sin mwet mweuni acn we. **12** Mwet in sruf lun Israel elos supwalik Israel ah yen tupaspras ke inkanek nu Bethel, oayapa mwet in utuk kas nu in acn lun sruf lal Benjamin nufon ac ke inkanek nu Gibeah, oana elos tuh oru ke len meet ah. fahk, "Ma koluk fuka se kowos oralia inge? **13** Fuhlema Elos uniya akuran mwet tolngoul sin mwet Israel. **32** Na mwet ma oru ma koluk se in acn Gibeah inge nu sesr mwet Benjamin elos fahk, "Kut sifilpa kutangulosla oana tuh kut in onelosla, tuh ma koluk se inge in wanginla liki meet ah." Tusruktu mwet Israel elos oru pwapa lukma se acn Israel." Tusruktu mwet in sruf lal Benjamin elos tiana tuh elos in folok nu tok in pwamna mwet Benjamin liki lohang nu ke mwet Israel wialos. **14** Ouinge mwet in siti siti selos ah nu ke inkanek uh. **33** Ouinge ke inkaiyen nukewa in acn Benjamin elos fahsreni nu Gibeah ac mwet mweun lun Israel elos kohloli ac sifil tukeni in acn akola in mweun lain mwet wialos in sruf lun Israel. **15** Baaltamar, mwet Israel ma raunela acn Gibeah elos tuku In len sac mwet Benjamin elos pangon tausin longoul liki in eot uh, yen elos wikkwi we. **34** Mwet Israel singoul onkos mwet mweun liki siti nukewa, in weang mwet tausin su pisrla ke mweun elos mweuni acn Gibeah, Gibeah. **16** Inmasrlon mwet inge nukewa oasr mwet ac upana mweun lalos we. Mwet Benjamin elos tiana itffoko selos solla, ac mwet inge nukewa mwet lasa. akilen lah ac kunausyukla elos. **35** LEUM GOD El sang Kais sie selos arulana oalel. Finne aunsuf soko, tia ku kutangla nu sin mwet Israel fin mwet Benjamin. Mwet in oalla. **17** Mwet Israel nukewa, sayen mwet in sruf Israel elos uniya longoul limekosr tausin siofok sin mwet lal Benjamin, elos solani angfoko tausin mwet pisrla lokoalok lalos ke len sac. **36** Ouinge mwet Benjamin elos ke mweun. **18** Mwet Israel elos som nu ke acn in alu akilenak lah kutangyukla elos. Inkaiyen mwet mweun lun lalos in acn Bethel, ac elos siyuk sin God, "Su sin sruf Israel elos kohloli nu tok liki mwet Benjamin, mweyen inge fal in som meet in lain mwet Benjamin?" Na LEUM elos lulafongi solse ma elos okanla raunela acn Gibeah. GOD El fahk, "Sruf lal Judah." **19** Ouinge mwet Israel **37** Mwet inge elos sulaklak na yuyang nu in acn Gibeah; elos mukuiyak som ke lutu tok ah, ac tulokunak lohm elos fahsrelik nu in siti sac ac uniya mwet nukewa su nuknuk selos apkuran nu ke siti Gibeah. **20** Elos som in muta we. **38** Oasr akul se ma inkaiyen mwet Israel ac lain mwet mweun lun Benjamin, ac oakiya solse lalos mwet ma wikla elos tukeni aetui kac. Pa inge — ke pac in acn ma ngetang nu ke siti ah. **21** Mwet mweun lun se elos ac liye kulars lulap fosryak liki siti sac, **39** na mwet Benjamin elos oatula liki siti selos, ac elos uniya mwet Israel ma kohlol nu tok acn elos mweun we ah, mwet mweun longoul luo tausin sin mwet Israel meet elos ac forla. Ke pac se inge mwet Benjamin elos onela liki fongeni. **22** Na mwet Israel elos folokla nu ke acn taris tari mwet solse tolngoul lun mwet Israel, na elos fahk nu in alu lalos, ac tung mwemelil ye mutun LEUM GOD selos sifacna mu, "Kut sifilpa onelosla oana ke kut oru nwe ke ekela. Elos siyuk sin LEUM GOD, "Ya fal kut meet ah." **40** Na ke pac se inge akul sac sikyak — fosr in sifil mweuni mwet wiasr in sruf lal Benjamin?" Na se fosryak liki siti sac. Mwet Benjamin elos tapulla ac LEUM GOD El fahk, "Aok." **23** Ouinge kui nunkalos arulana lut ke elos liye siti nufon sac firiryak. **41** Na mwet mwet mweun lun Israel, ac elos sifil oakiya solse lalos Israel elos forla, ac mwet Benjamin arulana fosrngala yen na elos tuh tu we ke len meet ah. **24** Ac elos sifilpa mweyen elos akilenak lah elos ac kutangyukla. **42** Elos som lain mwet mweun Benjamin pac se akluo. **25** Ac kaing liki mwet Israel ac srike in sun acn turangang, mwet Benjamin elos sifilpa oatula liki Gibeah pac se tusruk elos tia ku in kaingla. Sruhu elos inmasrlon un akluo, ac onela tausin singoul oalkosr sin mwet pisrla mwet mweun lulap lun mwet Israel ac elos su tuku liki ke mweun lun mwet Israel. **26** Na mwet Israel nukewa siti ah me, ac kunausyukla elos. **43** Mwet Israel elos elos som nu Bethel ac tung mwemelil. Elos muta we ye kosrala mwet lokoalok lalos inge, ac ukwalos nwe in acn mutun LEUM GOD ac elos tia mongo nwe ke ekela. Ac se layen nu kutulap in Gibeah, ac elos uni na mwet uh elos kisakin mwe kisa in akinsewowo ac mwe kisa firir ke inkanek lalos. **44** Singoul oalkosr tausin sin mwet fo ye mutun LEUM GOD. **27** Ac mwet Israel elos siyuk ke mweun sin mwet Benjamin anwuki ke len se inge. **45** sin LEUM GOD (tuh Tupput in Wuleang lun God oan Ac mwet lula ah elos forla ac kaing nu yen turangang, in acn Bethel in paci sac, **28** ac Phinehas, wen natul nwe ke eot se pangpang Eot Rimmon. Limekosr tausin Eleazar su ma natul Aaron, pa karingin tupput sac in paci selos anwukla inkanek uh. Na mwet Israel elos ukwe pac sac.) Na mwet elos siyuk sin LEUM GOD, "Ya fal kut in mwet lula ah nwe Gidom, ac elos uniya pac luo tausin sifil som lain mwet Benjamin wiasr, ku kut ac tia som?" selos we. **46** Toeni nufon mwet misa inge, oasr tausin Ac LEUM GOD El topuk ac fahk, "Kowos som. Lutu longoul limekosr mwet Benjamin pa anwuki ke len sac —

elos nukewa mwet mweun na pulaik. **47** Tusruktu onfoko nu sin LEUM GOD in acn Shiloh apkuranme. (Acn se selos tuh kaingla nu ke Eot Rimmon yen turangang, inge oasr eir in acn Bethel, ac epang in acn Lebonah, ac ac tia wi anwuki. Na elos muta we malem akosr. **48** Mwet Israel elos forla ac onela nufon mwet lula sin mwet Benjamin, mwet mukul, mutan, tulik ac oayapa kosro natulos. Elos esukak siti srisrik nukewa in polo acn sac.

21 Ke mwet Israel elos tuh toeni in acn Mizpah, elos orala sie wulela ku inmasrlilos nu sin LEUM GOD ac fahk, "Wangin sie sesr ac fah fuhlela mwet Benjamin in payuk sin acn natus." **2** Ke ma inge mwet Israel elos som nu Bethel ac muta we ye mutun God nwe ke ekela. Elos tung ac mwemelil ac fahk, **3** "O LEUM GOD lun Israel, efu ku ma inge sikiyak nu sesr— Efu ku sruf lal Benjamin in wanginla liki Israel?" **4** Toang in lutu tok ah mwet uh tukakek ac tulokunak sie loang we. Elos orek mwe kisa in akinsewowo ac mwe kisa firir. **5** Ac elos siyuk, "Ya oasr sie inmasrlon sruf lun Israel inge tia wi tukeni ye mutun LEUM GOD in acn Mizpah?" (Elos tuh wulela mu kutena mwet su tia wi som nu ke toeni se orek Mizpah ah, ac fah anwuki.) **6** Mwet Israel elos arulana pakomuta mwet wialos in sruf lal Benjamin, ac elos fahk, "Misenge, sie sin sruf lun Israel wanginla. **7** Mea kut ac oru tuh in oasr mutan kien mukul lula ke sruf lal Benjamin— Kut tuh wulela nu sin LEUM GOD lah kut ac fah tiana lela acn natus in payuk selos." **8** Ke elos tuh suk lah oasr mwet Israel tia wi toeni se orek in acn Mizpah, elos konauk tuh wangin mwet Jabesh in acn Gilead wi som nu ke tukeni sac. **9** Ke pacl in pang inen mwet mweun ma som ah, wangin mwet liki acn Jabesh topuk. **10** Ke ma inge elos supwala singoul luo tausin mwet mweun na pulaik lalos nu Jabesh, ac fahk nu selos, "Fahlalac onela mwet nukewa in acn Jabesh, wi pac mutan ac tulik nukewa. **11** Uniya mukul nukewa oayapa mutan nukewa, sayen mutan virgin." **12** Na elos konauk mutan fusr virgin angfoko inmasrlon mwet Jabesh, na elos usalosla nu ke nien aktuktuk lalos in acn Shiloh in facl Canaan. **13** Na mwet nukewa su toeni ah elos sapla nu sin mwet in sruf lal Benjamin su muta ke Eot Rimmon ac fahk, "Kut lungse tuh in oasr misla inmasrlor." **14** Na mwet Benjamin elos foloko ke pacl sac, ac mwet Israel ke sruf ngia elos sang nu selos mutan ma elos tia onela sin mwet in acn Jabesh, tusruktu mutan inge puelac nu selos. **15** Mwet ah pakomuta sruf lal Benjamin mweyen LEUM GOD El kunausla akupasri lun sruf Israel. **16** Ounge mwet matu inmasrlon toeni sac elos fahk, "Ke wangin mutan lula in sruf lal Benjamin, kut ac konauk fuka mutan kien mwet lula inge? **17** Tia wo in wanginla sie sin sruf lun Israel uh. Kut enenu na in suk oreya tuh in folokonak sruf lal Benjamin. **18** Tusruktu kut tia ku in sang acn natus in payuk selos mweyen kut tuh orala sie fulahk fahk mu ac fah mwe selnga nu sin mwet se su fuhlela tuh sie mukul Benjamin in payuk sin acn natus." **19** Na elos esamak lah sie pacl in kufwa nu sin LEUM GOD in acn Shiloh apkuranme. (Acn se selos tuh kaingla nu ke Eot Rimmon yen turangang, inge oasr eir in acn Bethel, ac epang in acn Lebonah, ac ac tia wi anwuki. Na elos muta we malem akosr. **48** Mwet Israel elos forla ac onela nufon mwet lula sin mwet Benjamin, mwet mukul, mutan, tulik ac oayapa kosro natulos. Elos esukak siti srisrik nukewa in polo acn sac.) **20** Ounge elos fahk nu sin mwet Benjamin, "Kowos som ac Wikwik in ima grape we **21** ac soano. Ke tulik mutan in acn Shiloh ac ilme in wi onsrosro ke pacl in kufwa uh, na kowos ilme liki ima grape, ac kais sie suwos eis kais sie mutan tuh in ma kiowos ac usalos som nu in acn suwos an. **22** Papa tumalos ac mukul wialos fin tuku lain kowos kac, na kowos fahk nu selos, 'Nunak munas, fuhlelosme nu sesr, mweyen kut tia sruokolosi ke mweun sac tuh elos in ma kiasr. Na ke sripen tia kowos pa usalosme nu sesr uh, wangin mwatuwoes ke wulela se ma kowos tuh orala.' **23** Pa inge ma mwet Benjamin elos oru: ke pacl se mutan inge onsrosro, kais sie mukul Benjamin elos sruokya kais sie mutan ac usalosla tuh in ma kialos. Ounge elos folokla nu yen selos ac sifilpa musaeak siti srisrik in acn we ac muta we. **24** In pacl sac pacra, mwet Israel nukewa saya elos folokelik, kais sie mwet nu in sruf lal ac sou lal ac acn sel sifacna. **25** In pacl se inge wangin tokosra lun mwet Israel. Kais sie mwet sifacna oru ma el nunku mu suwohs ye mutual sifacna.

Ruth

1 In paci ma mwet nununku tuh kol fin acn Israel, oasr sie sraci lulap sikyak. Ouinge, sie mwet Bethlehem in acn Judah, wi mutan kial ac wen luo natul, elos som nu Moab in tuh muta we kitin paci. **2** Inen mukul sac pa Elimelech, mutan kial pa Naomi, ac inen wen luo natul ah pa Mahlon ac Chilion. Elos mwet Ephrath, ac elos muta in acn Bethlehem lun Judah. Na elos som nu Moab in tuh muta we. Ke elos muta we. **3** Elimelech el misa, ac Naomi ac wen luo natul ah mukena muta. **4**

Tok, eltal payukyak sin mutan Moab luo — sie pa Orpah ac sie pa Ruth. Elos muta we apkuran in yac singoul, **5** na Mahlon ac Chilion kewa misa pac, ac Naomi el mukelana muta. Wanginla mukul tumal ac wen luo natul ah. **6** Kutu paci tok, Naomi el lohgak lah LEUM GOD El kasru mwet in acn sel ke El akwoye fokin ima jalos ac sang mwe mongo nu selos. Na Naomi ac mutan luo talupal ah akola in som liki acn Moab, **7** ac mutawauk in fahsr nu Judah. **8** Naomi el fahk nu sin mutan luo natul ah, "Wona komtal in folokla nu yurin nina kiomtal ah, ac lela tuh LEUM GOD Elan kulang nu sumtal oana ke komtal tuh kulang nu sik ac nu sin mukul tomomtal ma misa. **9** Lela tuh LEUM GOD Elan kasrekomtal in ku in konauk luo mukul ah tomomtal komtal in muta wo yoro." Na Naomi el wilkas ac ngok mutalal. Tusructu eltal mutawauk in tung. **10** ac fahk, "Mo! Kut ac wi kom na som nu yurin mwet lom an." **11** Na Naomi el fahk nu seltal, "Komtal enenu in folokot. Efu komtal ku lungse wiyu? Mea, komtal nunku mu nga ac ku in sifil oswela tulik mukul komtal in payuk nu se? **12** Folokot nu yen sumtal an mweyen nga matuoh ac nga tia ku in sifil payuk. Nga finne nunkauk mu nga in sifil payukyak ofong ac oswela kutu wen, **13** mea, komtal ac soano na eltal in matula? Ya sripa se inge in pwanang komtal in tia payuk nu sin kutepacna mukul? Mo, acn nutik, komtal etu na lah tia ku in ouinge. LEUM GOD El ngetla likiyu, ac nga arulana pakomutomal." **14** Ac eltal sifilpa mutawauk in tung. Na Orpah el ngokya mutun nina sac, ac folokla nu yen sel ah, a Ruth el sripsriplana nu sin nina sac ac tiana fahs lukel. **15** Na Naomi el fahk nu sel, "Ruth, mutan se wiom ah pa folokla nu yurin mwet lal ac god lal. Fahla welul." **16** Tusructu Ruth el fahk, "Nimet kom kafwe nga in som liki kom! Lela nga in wi kom na. Tuh yen kom som nu we, nga fah som pac nu we. Yen kom ac muta we, nga ac fah muta pac we. Mwet lom fah mwet luk, ac God lom fah God luk. **17** Yen kom misa we, nga ac fah misa we, ac nga ac fah pukpuki pac we. Lela LEUM GOD Elan arulana ase mwe keok yohk nu fuk nga fin fahsr liki kom meet liki nga misa!" **18** Ke Naomi el akilen lah Ruth el wotela na ku sel mu el ac welul ah, el tia sifilpa fahk kutena ma. **19** Eltal fahsru nwe ke na eltal sun acn Bethlehem. Ke eltal sun acn we, mwet in acn sac elos arulana lut, ac kutu sin mutan in acn sac fahk

ouinge, "Ku pwayena lah Naomi pa inge?" **20** Na Naomi el fahk nu selos, "Kowos in tia sifil pangonyu Naomi, a kowos in pangonyu Marah mweyen LEUM GOD El ase sie moul na asor nu sik. **21** Ke nga tuh som liki acn yenu ah, pukanten ma luk, tuh pa LEUM GOD El folokinyume pisipo. Mwe mea kowos in pangonyu Naomi ke LEUM GOD Kulana El akkeokyeyu ac supwama mwe ongoiya nu fuk?" **22** Ouinge Naomi el foloko liki acn Moab, ac Ruth, mutan Moab se talupal welul. Ke eltal sun acn Bethlehem, tufahna mutawauk paci in kosrani barley in acn we.

2 Oasr mwet se sou nu sel Naomi, el pa Boaz. El sie mwet kasrup ac yohk pac ku lal. El ma in sou lal Elimelech, mukul tumal Naomi ah. **2** Sie len ah Ruth el fahk nu sel Naomi, "Lela nga in som nu in ima ah, ac telani kutu barley ma mwet orekma tia telak ah. Nga lulafungi mu oasr mwet ac lela ngan ku in fahsr toko." Na Naomi el fahk nu sel, "Fahsrot, acn nutik." **3** Ouinge Ruth el som nu in ima ah, ac fahsru tukun mwet orekma, ac telani ma elos sisla tia orani ah. Falyang lah ima se ma el som nu kac ah ma lal Boaz. **4** Ke paci se inge Boaz el tuku Bethlehem me ac el paing mwet orekma ac fahk, "LEUM GOD Elan wi kowos!" Na elos topuk ac fahk nu sel, "LEUM GOD Elan akinsewewe yome kom!" **5** Na Boaz el siyuk sin mwet se ma kol mwet orekma ah, "Su mutan fusr se ingo?" **6** Na mwet kol sac fahk, "Mutau sac se ma welul Naomi foloko Moab me ah. **7** El tuh siyuk ngan lela elan fahsru tukun mwet orekma inge ac sifeni ma elos sisla uh. El nuna orekma na oe ke lututang ah me nwe tufahna oru elan mongla pa inge." **8** Na Boaz el fahk nu sel Ruth, "Kolya ngan fahk nu sum, wona kom in tia som nu ke kutena ima sayen ima se inge. Wi na mutan inge orekma. **9** Liye na acn elos kinkin we an ac welulos. Nga fahkang tari mwet luk inge in tia akkolukye kom. Ac paci kom malu an kom fahla nim kof ke sufa ma elos nweleka ingo." **10** Na Ruth el pasrlana nwe ten ac fahk nu sel Boaz, "Mea sis kom arulana fosrngakinyu an? Efu ku kom in arulana kulang nu sin mwetsac se?" **11** Na Boaz el fahk, "Nga lohng tari ma nukewa kom oru nu sin nina kien mukul tomom oe ke na mukul tomom ah misa ah me. Nga etu pac lah kom fahs Luki papu tomom ac nina kiom ac acn sum, ac tuku muta inmasrlon mwet su kom tia etu. **12** Lela tuh LEUM GOD Elan folokin nu sum orekma wo lom ingan. Lela tuh kom in eis mwe insewowo yohk sin LEUM GOD lun Israel, su kom tuku suk karinginyuk ye lulin paol!" **13** Na Ruth el topuk ac fahk nu sel, "Kom arulana kulang nu sik. Insiuk misla na pwaye ke sripen kas fisrasr lom nu sik inge, nga finne pusisel liki mwet kulansap lom ingan." **14** Ke paci in mongo ah, Boaz el fahk nu sel Ruth, "Fahsru eis nom sie ipin bread inge ac twanla ke mwe anut inge." Na el muta yurin mwet orekma, ac Boaz el sang nu sel kutu mongo manman ah, ac Ruth el

mongo nwe ke na el khipi, ac srakna oasr mongo lula in som suk sie mwet fusr su kasrup ku sukasrup, tuh pa yorol. 15 Na ke el tuyak in som in sifil telani barley ah, Boaz el fahk nu sin mwet orekma lal ah, "Lela elan titil kom tiana. 11 Ke ma inge, Ruth, nimet kom fosrnga. Nga in acn nukewa, finne ke acn ma yolani barley an we tar, ac strike in oru ma nukewa ma kom siyuk an, mweyen ac nimet kutongol. 16 Ac kowos in faesla kutu barley mwet nukewa in acn se inge elos etu lah kom sie mutan liki kap orekeni ingan ac filiya elan telani." 17 Ke ma wo. 12 Pwaye lah nga sou fotofo nu sum, ac fal nga in inge Ruth el til barley in ima sac nwe ke na ekela, ac karingin kom, tusruktu oasr pac mukul se sou fotofo nu limekosr pa el orani ah. 18 El us ma inge folokla nu in sum likiyu. 13 Mutana inge ofong, ac lututang kut fah liye lah mukul sac ac lungse in karingin kom. El fin lungse, limekosr pa el orani ah. 19 Na Naomi el siyuk sel, "Kom eis oya ma kom telani misenge inge? Lun su ima kom som orekma we ah? Lela God Elan wo. Tuh el fin tia, na nga fulahk ke Inen LEUM GOD moul lah nga ac fah karingin kom. Inge ona ac motulla oayapa sang luwen mongo nal ah nu sel. 19 Na Naomi nwe ke lenelik." 14 Na Ruth el motulla ke nial, tusruktu el el siyuk sel, "Kom eis oya ma kom telani misenge inge? tukakek meet liki kalmelik ah, mweyen Boaz el tia lungse Lun su ima kom som orekma we ah? Lela God Elan in oasr mwet etu lah Ruth el tuku nu we. 15 Na Boaz el akinsewowyte mwet se ma kulang nu sum ingan!" Na fahk nu sel, "Eisla nuknu se ma sang afin kom ingan Ruth el fahkang nu sel Naomi lah el wi orekma in ima ac laknelik insacn." Ke el laknelik ah Boaz el okaung lun mwet se pangpang Boaz. 20 Na Naomi el fahk, "Lela sunun paun lumngaul ke barley nu loac, ac kasrel srukak LEUM GOD Elan akinsewowyat Boaz! Pacl nukewa nu finpisal. Na Ruth el us folokla nu in acn el muta we LEUM GOD El akpwayerye wulela lal nu sin mwet moul ah. 16 Ke el utyak nu lohm ah, Naomi el siyuk sel, "Acn ac oayapa nu sin mwet misa." Na el sifilpa fahk, "Mukul nutik, fuka som lom ah?" Na Ruth el fahkang ma nukewa sac sou na fotofo nu sesr, ac el pa sie sin mwet fal in ma Boaz el oru nu sel. 17 Na el sifilpa fahk, "El mu nga LEUM GOD Elan akinsewowyat Boaz! Pacl nukewa in tia pisipno foloko nu yurum, na pa el se barley inge orekma in ima lal Boaz an. Sahp kom fin som nu in ima lun sie pacna mwet, ac tuh akkolukyeyuk kom." 23 Ke ngal in us tuku." 18 Na Naomi el fahk nu sel, "Ruth, kom ma inge Ruth el welulos na orekma nwe ke na lisr barley in muteng nwe ke kalem ma nukewa. Boaz el ac tia ku ac wheat in ima sac. Ac el mutana yorol Naomi. in mongla misenge nwe ke el aksafelya ma se inge."

3 In kutu pacl tok, Naomi el fahk nu sel Ruth, "Nga enenu in konauk sie mukul ah tomom, tuh in wo ouiyom ac in oasr acn sum sifacna. **2** Esam lah Boaz, mwet se ma kom wi mutan ingan orekma la inge, el sou nu sesr. Porongo ma nga ac fahk uh. Oyeku el ac fah aknasnasye barley lal ah. **3** Fahla yihla, ac fwikomla ke ono keng, ac nokomang nuknuk se ma wo emeet lom an. Na kom som nu yen el orekma we, tusruktu nimet kom oru elan liye kom nwe ke na el mongo ac nim tari. **4** Liye akwoye acn el ac oan we an, ac el fin motulla, na kom utsyak ikasak kaot lal an ac ona ke nial. El ac fah fahk nu sum ma kom in oru." **5** Na Ruth el fahk, "Nga ac fah oru ma nukewa kom fahk an." **6** Ouinge Ruth el som nu nien aknasnasye barley, ac oru oana ma Naomi el fahk ah. **7** Ke Boaz el mongoi ac nim tari, el arulana mwesaslala nunkal. El som nu ke acn ma barley ah yol oan we ah, ac ona in motulla. Na Ruth el mahsriyak nu in acn el oan we, ikasak kaot lal ah, ac ona ke nial. **8** In fong sac Boaz el ngutalik ac ikla, na el lut na pwaye lah mutan se oan ke nial. **9** Na el siyuk, "Su kom an?" Na el topuk ac fahk, "Nga Ruth. Mweyen kom pa sie sou fotofo nu sesr uh, laknelik kaot lom an ac afinyuwi." **10** Na Boaz el fahk, "LEUM GOD Elan akinsewowyoe kom, acn nutik. Ma se kom oru inge akkalemye lupon nunak pwaye lom nu sin sou lasr uh yohk liki na orekma wo nukewa ma kom oru nu sin nina talupom. Kom ku pacna

4 Boaz el som nu in acn in toeni ke mutunpot in siti
uh ac muta we. Na mwet se ma Boaz el fahk mu
foto oemeet nu sel Elimelech ah fahsryak, na Boaz el
pangnol ac fahk nu sel, "Mwet kawuk luk, fahsru ac muta
in se inge." Na mwet sac som ac pituki yorol. **2** Na Boaz
el eis singoul sin mwet kol in siti sac ac fahk elos in wi
pac muta insac. Ke elos pituki, **3** el fahk nu sin sou se
lal ah, "Inge ke Naomi el foloko liki acn Moab uh, el ke
kitala ipin acn se lal Elimelech, sou se lasr ah, **4** ac nga
mu sahp kom ac enenu in etu. Inge, kom fin lungse,
kom enenu in molela ye mutun mwet ma muta inge. A
kom fin tia lungse, kom akkalemye, mweyen ma lom pa
suwohs in molela uh oasr se meet likiyu." Na mwet sac
fahk ouinge, "Nga ac molela." **5** Na Boaz el mu, "Wona,
kom fin ac moli acn sac kom ac enenu in molella pac
Ruth, mutan Moab sac, ipin acn sac in mau oanna sin
sou lun mwet se ma misa ah." **6** Na mwet sac fahk, "Fin
ouingan, nga ac tari kitala suwohs se luk in molela acn
sacn, mweyen kalmac uh pa tulik nutik sifacna uh ac
tia ku in usriu acn sacn. Molela kom. Tari nga ac tia
eis." **7** Ouinge ma orek in paci sac ah, in orala ayaol
ke acn ku in molela sie ipin acn, mwet se ma ac kitala
acn uh enenu in sarukla fahluk lal uh ac sang nu sin
mwet se ma ac molela acn sac uh. Ouiya se inge fin
orekla, na mwet Israel uh ac etu lah oasr ma orekla ke
ipin acn sacn. **8** Ouinge ke mwet sac fahk nu sel Boaz,
"Molela kom," el sarukla fahluk lal ah, ac sang nu sel
Boaz. **9** Na Boaz el fahk nu sin mwet kol inge ac mwet
sayalos su wi muta in acn sac, "Kowos nukewa mwet loh
kac misenge lah nga molela nu sel Naomi ma nukewa

lal Elimelch, ac wen luo natul, Chilion ac Mahlon. **10**
Sayen ma inge, Ruth, mutan Moab se kial Mahlon ah,
ac tufah mutan kiuk. Ma se inge ac fah oru tuh acn lun
mwet se ma misa in oanna in sou lal uh in nien muta
lalos uh. Kowos mwet loh nu ke ma inge misenge.” **11**
Na mwet kol ac mwet saya ma wi muta insac ah fahk,
“Aok, kut mwet loh kac. Lela LEUM GOD Elan oru tuh
mutan se kiom ingan in oana Rachel ac Leah, su oswela
tulik pukanten natul Jacob. Finsrak kom in ku in kasrup
in sruf Ephrath ac pwengpeng in acn Bethlehem. **12** Lela
tulik nutum ma LEUM GOD El ac sot nu sum sin mutan
fusr se kiom ingan in oru tuh sou lom an in oana sou lal
Perez, wen natul Judah ac Tamar.” **13** Ouinge Boaz el
usal Ruth som nu lohm sel tuh elan mutan kial. LEUM
GOD El akinsewowyoyal, ac el pitutuyak ac oswela tulik
mukul se. **14** Na mutan in acn sac fahk nu sel Naomi,
“Kaksakin LEUM GOD! El asot nu sum sie wen misenge
in karingin kom. Lela tuh tulik sac in pwengpeng fin
Israel! **15** Acn talupom el lungse kom, ac oru ma wovo
pus nu sum yohk liki ma wen itkosr ku in oru. Ac inge el
asot nu sum sie wen, su ac fah asot moul sasu nu sum
ac akwoye moul lom ke pacl kom ac matuoh.” **16** Naomi
el srukak tulik sac, sruokilya nu iniwal, ac karinganulang.
17 Mutan in acn sac sang inen tulik sac Obed. Ac elos
fahk nu sin mwet nukewa lah, “Wen se isusyang nu
sel Naomi!” Obed el papa tumal Jesse, su papa tumal
David. **18** Pa inge takin sou sac wal Perez nwe kacl
David: Perez papa tumal Hezron, **19** Hezron papa tumal
Ram, Ram papa tumal Amminadab, **20** Amminadab
papa tumal Nahshon, Nahshon papa tumal Salmon, **21**
Salmon papa tumal Boaz, Boaz papa tumal Obed, **22**
Obed papa tumal Jesse, ac Jesse papa tumal David.

Sie Samuel

1 Oasr sie mwet su pangpang Elkanah in sruf lal Ephraim, su muta in Ramah in eol Ephraim. El wen natul Jeroham, su ma natul Elihu ac ma in sou lal Tohu, su ma in ota lal Zuph. **2** Oasr mutan luo kial Elkanah: ineltal pa Hannah ac Peninnah. Oasr tulik natul Peninnah, a wangin tulik natul Hannah. **3** Yac nukewa Elkanah el ac som liki acn Ramah nu Shiloh in alu ac orek kisa nu sin LEUM GOD Kulana. Hophni ac Phinehas, wen luo natul Eli, eltal mwet tol lun LEUM GOD we. **4** Kais sie pacl Elkanah el oru mwe kisa lal, el ac sang ip se nu sel Peninnah ac kais sie ip nu sin wen ac acn natul. **5** Elkanah el ne arulana lungse Hannah yohk, tuh el ac sang ip sefanna nu sel ke sripen LEUM GOD El kaliya insial tuh in wangin tulik natul. **6** Peninnah el lungse angnol Hannah ke sripen God El aktalapyal, oru arulana toasr insial Hannah kac. **7** Lumah se inge orek yac nu ke yac — pacl nukewa ma elos ac som nu in lohm sin LEUM GOD, Peninnah el ac aktosastryal Hannah, oru el tung ac tia pac lungse mongo. **8** Elkanah, mukul tumal, el ac fahk, "Hannah, efu ku kom tung? Efu ku kom tia mongo? Efu ku kom toasr pacl nukewa?

Ya nga tia wo liki wen singoul nu sum?" **9** Sie pacl ah tukun elos mongo ac nim tari in lohm sin LEUM GOD in acn Shiloh, Hannah el tuyak ac fahkulak sifacna ye mutun LEUM GOD. Eli, mwet tol, el muta ke nien muta lal sisken sru in mutunoa ke tempul lun LEUM GOD. **10** Hannah el arulana supwar, ac el arulana tung ac pre nu sin LEUM GOD. **11** Na el oru sie wulela na ku ac fahk, "LEUM GOD kulana, liyeyu, mwet kulansap lom! Liye mwe keok luk ac esamyu! Nikmet mulkinyula! Kom fin ase sie wen nutik, nga ac fah kisakunulot nu sum tuh elan sie mwet Nazirite in moul lal nufon. El ac fah tia nim wain ku kutena mwe nim ku, oayapa ac fah tiana kalkulla insifal." **12** Hannah el pre ke pacl na loes se, ac Eli el ngetang liye oalul. **13** Hannah el pre ke insial Ngoasrol mukuikui a wangin pusraci, oru Eli el nunku mu Hannah el sruhi. **14** Ac Eli el fahk nu sel Hannah, "Kom ac sruhi nwe ngac? Tui. Nimet sifilpa nimnim." **15** Hannah el fahk, "Leum se, nga tia nimnim ac nga tia sruhi. Nga keoklana, ac nga pre ac asang ngunik nufon nu sin LEUM GOD ke mwe keok luk. **16** Nikmet nunku mu nga sie mutan koluk. Nga pre ke sripen nunak keok lun insiuk." **17** Na Eli el fahk, "Som in misla, ac lela tuh God lun Israel Elan asot mwe siyuk lom an." **18** Ac Hannah el fahk, "Lela tuh kulang lom in ouinge nu sik pacl e nukewa." Ouinge el som ac eis mwe mongo, ac el tia sifil toasr. **19** Toangna in lotu tok ah Elkanah ac sou lal elos tukakek, ac tukun elos alu nu sin LEUM GOD, elos folokla nu lohm selos in acn Ramah. Elkanah el motul yorol Hannah, mutan kial, ac LEUM GOD El topuk pre lal Hannah. **20** Na Hannah el pitutuyak ac el oswela sie wen. Ac el sang inel Samuel, ac fahk, "Mweyen nga tuh

siyuk sin LEUM GOD kacl." **21** Ke sun pacl fal, Elkanah ac sou lal elos sifil som nu Shiloh in oru mwe kisa lal nu sin LEUM GOD oana ke el oru in yac nukewa, ac oayapa in kisakin ma el wulela kac. **22** Tusrukta Hannah el tia wi som se ingan. El fahk nu sin mukul tumal, "Ke pacl se na ma tulik se inge liktitla, na nga fah usalla nu in lohm sin LEUM GOD, ac el ac fah mutana we in moul lal nufon." **23** Elkanah el fahk nu sel, "Oru oana kom nunku mu fal. Muta nwe ke kom liktitella tufah kom usalla. Ma se na, lela LEUM GOD Elan oru tuh kom in apkwayeye wulela lom." Na Hannah el muta liyaung tulik sac nwe ke el liktitella. **24** Ke tulik sac liktitla, Hannah el usalla nu Shiloh, wi cow mukul yac tolu matwa, ac sie pak in flao, ac sie pak orekla ke kulun kosro sessesla ke wain. El usal Samuel ke el srakna fusr, ac som nu in lohm sin LEUM GOD in acn Shiloh. **25** Ac ke elos uniya cow soko ah, elos usalla Samuel nu yorol Eli. **26** Na Hannah el fahk nu sel Eli, "Leum se, ya kom esamyu? Nga pa mutan se kom tuh liye tu inse inge ac pre nu sin LEUM GOD. **27** Nga tuh siyuk sel ke tulik se inge, na pa El ase ma nga siyuk sel. **28** Ke ma inge nga kisakunulang nu sin LEUM GOD. El ac fah ma lun LEUM GOD in moul lal nufon." Na elos alu nu sin LEUM GOD we.

2 Hannah el pre ac fahk: "LEUM GOD El nwakla insiuk ke engan; Nga arulana insewowo ke ma El orala. Nga isrun mwet lokoalok luk; Yohk engan luk ke sripen kasru lun God nu sik! **2** Wangin sie su mutual oana LEUM GOD; Wangin sie oana El, Wangin sie mwet lango oana God lasr. **3** Nikmet sifil kaskas filang; Misla liki kaskas fulat lom. Tuh LEUM GOD El sie God su etu ma nukewa, Ac El nununku orekma nukewa lun mwet uh. **4** Mwe pisr nutin mwet mweun ku, kaptelik, A mwet munas kapkapak ku lalos. **5** Elos su kihp meet, Elos sukuk orekma in moli ma nalos, A elos su masrinsral meet, elos tia sifil masrinsral. El su talap el oswela tulik itkosr, A el su pus tulik natu meet, tok wanginla tulik natul. **6** LEUM GOD El Ac El sifili akmoulyauk; El supwala mwet nu infulan uniya ac El sifili akmoulyauk; El supwala mwet nu infulan misa, Ac El sifilpa folokunulosyak. (*Sheol h7585*) **7** LEUM GOD El oru tuh kutu mwet uh sukarsup ac kutu kasrup. El akpusiselye kutu ac akfulatye kutu. **8** El srukak mwet sukasrup liki kutkut, Ac El tulokunak mwet enenu liki nien sisi kutkut. El oru tuh elos in sie sin sie yurin mwet leum, Ac muta yorolos ke nien muta fulat. Pwelung lun faclu ma lun LEUM GOD, Ac El musaeak faclu fac. **9** El karingin moul lun mwet oaru lal, A mwet koluk elos tuhlac in lohsr uh. Sie mwet el tia ku in kutangla ke ku lal sifacna. **10** Mwet lokoalok lun LEUM GOD fah kunausykla; El ac fah lainulos ke pulahl inkusrao me. LEUM GOD El ac fah nununku faclu nufon. El ac fah sang ku nu sin tokosra lal. El ac fah sang kutangla nu sin tokosra se su El sulela." **11** Na Elkanah el folokla nu sin LEUM GOD ye koko lal mwet tol Eli. **12** Wen natul Ramah, a tulik Samuel el mutana in Shiloh ac kulansap Eli elos elah koluk. Elos tia akilen LEUM GOD **13** ac elos

tia pac akilen oakwuk lun mwet tol ke ma fal elos in oru nu sin mwet uh. Pa inge ouuya ma elos oru nu sin mwet ma tuku in orek kisa. Pacl ma sie mwet el orek kisa, na mwet kulansap lun mwet tol inge ac tuku, us fork ma oasr wihs tolkwae kac. Ke pacl ma ikwa uh srakna poel, 14 el ac isongya fork uh nu in tup uh, ac kutena ikwa ma sremla ke fork sac, pa inge ma nun mwet tol uh. Wen luo inge oru ouinge nu sin mwet Israel nukewa ma tuku in orek kisa. 15 Oayapa meet liki na kiris uh itukla liki sou lom, tuh in wangin mukul fusr in sou lom sun matwa matu. 32 Kom ac fah pulakin ongoiya ac inse koluk ke tuku ac fahk nu sin mwet orek kisa uh, "Ase kutu ikwa kom ac liye ma nga ac fah oru in akinsewowyte mwet an nu sin mwet tol elan sifacna munan. El tia enenu ma Israel saya, a funu mwet in sou lom, wangin sie selos poelyak. El lungse in takmwek na." 16 Ac mwet orek kisa ac fah moul sun matwa. 33 Tusrktu, nga ac fah filiya sac fin fahk, "Lela kut in fahsr fal nu ke ma oakwuk, kut in esukak kiris uh meet tufah kom eis enenu lom tok," na sie mwet sin fwil nutum, ac el fah kulansap nu sik ke ip mwet kulansap lun mwet tol el ac fahk, "Mo! Ase nu sik finsrak yorol, ac fwil nutum nukewa saya ac fah misa engena! Kom fin tia, nga ac fah eis ke ku!" 17 Ma koluk ke misa keok. 34 Ke wen luo nutum inge, Hophni ac lun mwet fusr luo inge arulana koluk ye mutun LEUM Phinehas, eltal ac tukeni misa ke len sefanna, ma se GOD, mweyen elos oru mwe kisa nu sin LEUM GOD inge fah akkalemye nu sum lah ma nukewa nga fahk oana ma pilasr. 18 In pacl se inge Samuel el oru na ac apkawayeyuk. 35 Nga ac fah sulela sie mwet orek in Kulansap lal nu sin LEUM GOD, ac el nukum si nuknuk in mwet tol orekla ke nuknuk linen. 19 In yac finsrak yorol, ac fwil nutum nukewa saya ac fah misa nukewa nina kial ac oru sie nuknuk sririsk lal Samuel, ke lungse. Nga fah sang fita lal, su ac fah kulansap nu sik in ac usla nu yorol ke el ac wi mukul tumal som in orek pacl nukewa ye mutun tokosra su nga sulela. 36 Kutena kisa ke yac sac. 20 Na Eli el ac akinsewowyoy Elkanah sin fita lom ku fwil nutum si moul na, elos ac fah som nu ac mutan kial ac fahk, "Lela LEUM GOD Elan asot pac yurin mwet tol sac ac ngusr mani ac mwe mongo, ac sie tulik nu sin mutan se kiom an, in aol tulik se komtal elos ac fah kwafe sel elos in kasru mwet tol, elos in mau kisakunang nu sel inge." Tukun ma inge, eltal ac folok konauk mwe mongo nalos."

3 In pacl se ke tulik Samuel el kulansupu LEUM GOD ye koko lal Eli, tia pus pacl LEUM GOD El sramsrar nu sin mwet, ku sikyang nu sin mwet in aruruma. 2 Sie fong ah Eli, su apkuran elan kunla mutual, el motul infukil sel sifacna. 3 Ac Samuel el motul in acn mutual, acn ma Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD oan we. Meet liki lenelik, ke lam uh srakna firir, 4 LEUM GOD El pangnol Samuel. Ac Samuel el topuk, "Nga inge!" 5 ac el kasrusr nu yorol Eli ac fahk, "Nga inge, tuh kom pangonyu." A Eli el fahk, "Nga tia pangon kom. Folokla motulla." Na Samuel el folokla ac motulla. 6 Ac LEUM GOD El sifil pang, "Samuel!" Samuel el sifil tukakek ac som nu yorol Eli ac fahk, "Nga inge, tuh kom pangonyu." A Eli el fahk, "Nga tia pangon kom. Folokla motulla." 7 Samuel el tiana akilen lah LEUM GOD pa pangnol, mweyen soenna oasr pacl LEUM GOD El kaskas nu sel. 8 LEUM GOD El sifilpa pangnol Samuel ke pacl se aktolu. Na Samuel el tukakek ac som nu yorol Eli ac fahk, "Nga inge, tuh kom pangonyu." Na Eli el akilenak lah LEUM GOD pa pangnol uh. 9 Na Eli el fahk nu sel Samuel, "Folokla motulla, ac El fin sifil pangon kom, na kom fahk, 'LEUM GOD, kaskas, tuh mwet kulansap lom el porongo.'" Na Samuel el folokla ac motulla. 10 Ac LEUM GOD El tuku tuyang, ac pangnol oana ke El oru meet ah, "Samuel! Samuel!" Na Samuel el topuk ac fahk, "Kaskas, tuh mwet kulansap lom el porongo." 11

Sie Samuel

Ac LEUM GOD El fahk nu sel, "Sie pacl nga ac fah oru lalos inge? Pa inge god lalos ma tuh uniya mwet Egypt sie ma na upa in Israel, ac elos nukewa su lohng ac yen mwesis ah! 9 Mwet Philistia, kowos in pulaikna! fah arulana lut ac oela kac. 12 In len sac nga ac fah Kowos in mweun oana mukul. Kowos fin tia, na kowos oru ma nukewa ma nga fahk mu nga ac oru lain sou ac tufah mwet kohs nu sin mwet Hebrew, oana ke elos lal Eli, mutawauk nwe ke safla. 13 Nga fahk nu sel tari tuh mwet kohs nu sers ah. Ke ma inge, kowos mweun lah nga ac fah kai sou lal ma pahtpat, ke sripen wen oana mukul!" 10 Mwet Philistia elos mweun arulana upa, natul kaskas koluk lainyu. Eli el etu ma eltal oru a el tia kutongoltal. 14 Ouinge nga fahkak kalem nu sin sou lal Eli lah ac fah wangin mwe kisa ku mwe sang fah ku in molelosa liki ma koluk lalos inge." 15 Ac Samuel el LEUM GOD srudu, ac anwuki pac Hophni ac Phinehas, oanna nwe ke lenelik, na el tukakek ac ikasla srungul in wen luo natul Eli. 12 Sie mukul in sruf lal Benjamin el lohm sin LEUM GOD. El sangeng in fahkak aruruma kasrusr tuku liki nien mweun uh nu Shiloh, ac sun acn sac nu sel Eli. 16 Ac Eli el pangnol Samuel ac fahk, we ke len sacna. El seja nuknuk lal ac sang kutkut nu "Samuel, wen nutik!" Na Samuel el topuk, "Nga inge." 17 Eli el siyuk sel, "Mea LEUM GOD El fahk nu sum? Tuptup in Wuleang, ac el mutana ngetnget fin mwe muta Nikmet okanla kutena ma. God El ac arulana kai kom, lal sisken inkaneh ah. Ke mwet sac el tuku ac sulkakin kom fin tia fahk ma nukewa nu sik." 18 Na Samuel el pweng inge nu in siti uh, na mwet nukewa elos wowoyak fahkak ma nukewa nu sel Eli. El tia okanla kutena ma. ke sangeng. 14 Ke Eli el lohng pusren mwet uh el siyuk, Eli el fahk, "El pa LEUM GOD. Lela Elan oru fal nu ke "Mea kalmen wowon ingan?" Na mwet sac sulaklak nu lungse lal." 19 Ke Samuel el kapkapak, LEUM GOD El yorol ac fahkak ma sifyak nu sel. (15 Eli el yac eungoul welul ac oru tuh ma nukewa Samuel el fahk in pwaye. oalkosr in pacl se inge, ac apkuran in kunla na pwaye 20 Ouinge mwet Israel nukewa, mutawauk na e Dan me mutual.) 16 Na mwet sac fahk, "Nga kaingla liki nien fahsru nwe Beersheba, elos etu tuh Samuel el mwet mweun uh, ac kasrusr na oe we me misenge." Ac Eli el palu suwoswos lun God. 21 Pacl pus LEUM GOD El sifyak in acn Shiloh, acn se ma El tuh sramsram nu sel siyuk sel, "Wen nutik, fuka mweun ah?" 17 Mwet sac fahk na sel, "Mwet Israel elos kaing liki mwet Philistia. Kut kuf Samuel we. Pacl nukewa Samuel el ac sramsram uh, na pwaye! Oayapa anwuki wen luo nutum, Hophni ac mwet Israel nukewa porongo. Phinehas, ac Tuptup in Wuleang lun God srudu!" 18

4 In pacl se inge mwet Philistia elos fahsreni in som ac mweun lain mwet Israel, ac mwet Israel elos akola pac in lainulos. Mwet Israel elos tulokunak iwen aktuktuk selos in acn Ebenezer, ac mwet Philistia elos tulokunak iwen aktuktuk selos in acn Aphek. 2 Mwet Philistia elos mutawauk lain mwet Israel, ac tukun mweun upa lalos, mwet Philistia elos kutangla mwet Israel, ac uniya akuran akosr tausin mwet Israel yen elos mweun we. 3 Ke mwet lula sin mwet Israel elos foloko nu nien aktuktuk lalos, mwet kol lalos asiyuki ac fahk, "Efu ku LEUM GOD El lela mwet Philistia inge in kutangkutla misenge? Wona kut in som use Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD Shiloh me, tuh Elan kasrekut ac molikutla liki mwet lokoalok lasr." 4 Na elos supwala kutu mwet nu Shiloh in tuh use Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD Kulana, su nien muta lal oan fin cherub lukwa. Wen luo natul Eli, Hophni ac Phinehas, eltal wi na Tuptup in Wuleang tuku. 5 Ke Tuptup in Wuleang tuku sun nien aktuktuk, mwet Israel nukewa elos sala ke pusren engan lulap, oru infohk uh kusrusryak. 6 Ke mwet Philistia elos lohng pusren sasa elos fahk, "Mea kalmen sa lulap se ma tuku liki nien aktuktuk lun mwet Israel inge?" Ke elos lohng lah Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD sun acn we, 7 elos sangeng ac fahk, "Sie god el tuku oasr nien aktuktuk lalos ah! Kut ac wanginla! Tufahna pacl se in sifyak lumah ouinge nu sers oemeet me! 8 Su ku in molikutla liki god ku

lalos inge? Pa inge god lalos ma tuh uniya mwet Egypt sie ma na upa in Israel, ac elos kutangla mwet Israel, ac mwet Israel elos acn selos. Mwet pupsis anwuki. Oasr tausin tolngoul mwet mweun lun Israel misa. 11 Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD srudu, ac anwuki pac Hophni ac Phinehas, wen luo natul Eli. 12 Sie mukul in sruf lal Benjamin el lohm sin LEUM GOD. 13 Eli el nunku yohk ke fin sifal in akkalemye asor lal. 14 Ke Eli el lohng pusren mwet uh el siyuk, Eli el fahk, "Mea kalmen wowon ingan?" Na mwet sac sulaklak nu lungse lal." 15 Eli el yac eungoul yorol ac fahkak ma sifyak nu sel. (16 Na mwet sac fahk, "Nga kaingla liki nien fahsru nwe Beersheba, elos etu tuh Samuel el mwet mweun uh, ac kasrusr na oe we me misenge." Ac Eli el palu suwoswos lun God. 17 Mwet sac fahk siyuk sel, "Wen nutik, fuka mweun ah?" 18 Na mwet sac fahk na sel, "Mwet Israel elos kaing liki mwet Philistia. Kut kuf na pwaye! Oayapa anwuki wen luo nutum, Hophni ac Phinehas, ac Tuptup in Wuleang lun God srudu!" 19 Ke pacl se mwet sac fahk ke Tuptup in Wuleang, na Eli el topla nu tok liki mwe muta lal sisken mutunpot in siti uh. El arulana matu ac toasr ke lupal, pwanang kaptelik inkawal ac el misa. El mwet kol fin Israel ke lusen yac angngaul. 20 Mutan kial Phinehas, wen natul Eli, el pitutu ac apkuran in isusla. Ke el lohng lah srulu Tuptup in Wuleang lun God, ac ke papa talupal oayapa mukul tumal ah tukeni misa, na ngal in isus lal tuyang, ac el isusla. 21 Ke el keok ac apkuran in misa, mutan in akisus lal elos fahk nu sel, "Akkeye kom, tuh kom oswela tari wen se!" Tusructu el tiana lohang, ku topkolos. 22 El sang inen tulik sac Ichabod, su kalmah "Wolana lun God som liki Israel," ke sripen srudu Tuptup in Wuleang, oayapa papa talupal ac mukul tumal tukenina misa. 23 Ke el fahk mu, "Wolana lun God fahsr liki Israel mweyen Tuptup in Wuleang lun God srudu."

5 Tukun mwet Philistia sruokya Tuptup in Wuleang elos usla liki acn Ebenezer nu Ashdod, siti selos sifacna. 2 Elos usak nu in tempul lun god Dagon, ac filiya sisken ma sruloala se kacl sifacna. 3 Ke mwet Ashdod elos toang tukakek in lutu tok ah, elos liye tuh ma sruloala kacl Dagon putatla oankiyuki ye mutun Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD. Na elos srukak ma sruloala sac ac sifilpa folokonak nu yen se oan we ah. 4 Toang in lutu tok ah, elos sifilpa liye tuh ma sruloala sac putatla ac oankiyuki ye mutun Tuptup in Wuleang. Pacl

se inge sifa ac poun ma sruloala sac kipatla ac putatla insiowos oana mwet Egypt ac tokosra we ah? Esam lah oan ke mutunoa. Manol mukena oan sisken Tuptup in God El tuh akfohsyalos nwe ke na elos fuhlela tuh mwet Wuleang. 5 (Ke sripa se inge, mwet tol lal Dagon, ku Israel in ku in som liki acn we. 7 Ke ma inge, kowos kutena mwet su utyak in alu nu sel in acn Ashdod, elos akoo soko wagon sasus ac lukwa cow mutan su soenna ac tupalot acn sac ac tia longya ye srungul uh. Ma inge pula srenenu, ac kaprelosi nu ke wagon uh, a folokunla orek na nwe misenge.) 6 LEUM GOD El akkeokyeyo mwet cow fusr natultal nu ke acn lun cow uh. 8 Eis Tuptup Ashdod arulana upa ac aksangengyalos. El sang kai in Wuleang lun LEUM GOD ac filiya fin wagon uh, ac nu selos ac oayapa mwet su muta raunelosla. El oru filiya sei box srisrik sisken Tuptup sac, ac nwakla ke ma tuh in oasr mahlap in manolos. 7 Ac ke mwet Ashdod sruloala gold su kowos sang tuh in moli ma koluk lowos elos liye ma sifyak inge, elos fahk, "God lun Israel an. Na patokak wagon an ac lela in sifacna yuwot. 9 Ac El akkeokyeyo kut ac god lasr Dagon. Kut tia ku in lela kowos in lohang nu ke wagon soko an lah ac fahsr nu Tuptup in Wuleang in oan paht yorosr." 8 Ouinge elos oya. Fin fahsr nu layen nu Beth Shemesh, na kalem supwalik mwet in pangoneni tokosra limekosr lun mwet lah pwaye God lun Israel pa oru mwe keok inge nu Philistia ac sifyuk selos, "Mea kut ac oru ke Tuptup in sesr. A fin tia fahsr nu we, na kut etu lah tia El pa oru Wuleang lun God lun Israel?" Ac elos topuk ac fahk, ma inge — ma na sifacna sifyak se." 10 Mwet uh oru "Usla nu Gath." Na elos usla nu Gath, sie pac siti lun oana ma fwack nu selos. Elos eis cow lukwa, kapriya mwet Philistia. 9 Ac tukun elos usla Tuptup sac nu Gath, nu ke wagon, ac kaliya cow fusr natultal ke nien muta LEUM GOD El kai pac siti sac ac oru tuh mwet we in latal. 11 Ac elos filiya Tuptup in Wuleang nu fin wagon arulana fohsak. El akkeokyalo ke mahlap in manolos uh, wi box srisrik neinyen ma sruloala ke kisrik in pot — sifyak nu sin mwet nukewa in siti sac, mwet matu gold ac ma sruloala ke mahlap gold. 12 Ac cow lukwa oayapa mwet fusr. 10 Ke ma inge elos supwala Tuptup fahsr suwoslana nu Beth Shemesh ac tiana kuhfla liki in Wuleang nu Ekron, sie pac siti lun mwet Philistia. Na innek uh. Ke etal fahsr etal wovo ke pusracital. Tokosra ke paci se sun acn se inge, mwet we elos wowoyak ac limekosr lun mwet Philistia elos fahsr tukun cow inge fahk, "Elos use Tuptup in Wuleang lun God lun Israel in nwe ke na sun masrol nu Beth Shemesh. 13 Mwet Beth tuh unikutla!" 11 Na mwet inge sifilpa supwala mwet in Shemesh elos oru kosrani lalos in ima in wheat lalos pangonma tokosra limekosr lun mwet Philistia ac fahk, infahfahl uh. Ke elos ngetak elos liye Tuptup in Wuleang, "Folokunla Tuptup in Wuleang lun God lun Israel nu in na elos arulana enganak ke ma elos liye. 14 Wagon acn se sifacna, tuh in tia unikutla ac sou lasr." Mwet soko ah tuku nwe sun ima se su ma lal Joshua, su sie nukewa in siti sac arulana fohsak mweyen upana kaiyuk mwet Beth Shemesh, na tui inse inge sisken eot lulap lun God nu selos. 12 Finne elos su tiana misa, oasr se. Mwet uh elos kunausya wagon soko ah, ac uniya mahlap sifyak in manolos ac elos pang nu sin god lalos cow lukwa, ac kisakin tuh in mwe kisa firir nu sin LEUM ac kwafe tuh elos in kasrelas.

6 Tukun Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD oan yurin mwet Philistia ke lusen malem itkosr, 2 mwet uh pangoneni mwet tol lalos ac mwet inutnut lalos ac sifyuk selos, "Mea kut ac oru ke Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD? Kut ac fin supwala nu in acn se na pwaye uh, mea enenu kut in sang in wela?" 3 Mwet inge topuk ac fahk, "Kowos ac fin supwala Tuptup in Wuleang lun God lun Israel, kowos enenu in oasr mwe lung in wi, ma in sang moli ma koluk lowos. Kowos tia ku in folokunla ac wangin mwe lung wi. Fin oasr mwe lung wi som, kowos ac fah kwela liki mas lowos an, ac kowos ac fah etu lah efu ku El akkeokyeyo kowos na." 4 Na mwet uh sifyuk, "Mwe lung fuka kut ac fah sang nu sel?" Ac elos topuk, "Ipin gold limekosr in oana luman mahlap, oayapa ipin gold limekosr in oana luman kisrik in pot, kais sie nu sin tokosra limekosr lun mwet Philistia, mweyen kain mwe lokoalok sefanna pa supweyük nu fowos nukewa ac oayapa nu fin tokosra lowos. 5 Kowos enenu in oru ma sruloala ke mahlap, ac ma sruloala ke kisrik in pot su kunausla faci suwos an, ac kowos enenu in afkulatye God lun Israel. Sahp El ac fah tia sifil akkeokyeyo kowos ku god lowos ac faci suwos an. 6 Efū ku kowos in akupaye

insiowos oana mwet Egypt ac tokosra we ah? Esam lah oan ke mutunoa. Manol mukena oan sisken Tuptup in God El tuh akfohsyalos nwe ke na elos fuhlela tuh mwet Wuleang. 7 Ke ma inge, kowos kutena mwet su utyak in alu nu sel in acn Ashdod, elos akoo soko wagon sasus ac lukwa cow mutan su soenna ac tupalot acn sac ac tia longya ye srungul uh. Ma inge pula srenenu, ac kaprelosi nu ke wagon uh, a folokunla orek na nwe misenge.) 6 LEUM GOD El akkeokyeyo mwet cow fusr natultal nu ke acn lun cow uh. 8 Eis Tuptup Ashdod arulana upa ac aksangengyalos. El sang kai in Wuleang lun LEUM GOD ac filiya fin wagon uh, ac nu selos ac oayapa mwet su muta raunelosla. El oru filiya sei box srisrik sisken Tuptup sac, ac nwakla ke ma tuh in oasr mahlap in manolos. 7 Ac ke mwet Ashdod sruloala gold su kowos sang tuh in moli ma koluk lowos elos liye ma sifyak inge, elos fahk, "God lun Israel an. Na patokak wagon an ac lela in sifacna yuwot. 9 Ac El akkeokyeyo kut ac god lasr Dagon. Kut tia ku in lela kowos in lohang nu ke wagon soko an lah ac fahsr nu Tuptup in Wuleang in oan paht yorosr." 8 Ouinge elos oya. Fin fahsr nu layen nu Beth Shemesh, na kalem supwalik mwet in pangoneni tokosra limekosr lun mwet lah pwaye God lun Israel pa oru mwe keok inge nu Philistia ac sifyuk selos, "Mea kut ac oru ke Tuptup in sesr. A fin tia fahsr nu we, na kut etu lah tia El pa oru Wuleang lun God lun Israel?" Ac elos topuk ac fahk, ma inge — ma na sifacna sifyak se." 10 Mwet uh oru "Usla nu Gath." Na elos usla nu Gath, sie pac siti lun oana ma fwack nu selos. Elos eis cow lukwa, kapriya mwet Philistia. 9 Ac tukun elos usla Tuptup sac nu Gath, nu ke wagon, ac kaliya cow fusr natultal ke nien muta LEUM GOD El kai pac siti sac ac oru tuh mwet we in latal. 11 Ac elos filiya Tuptup in Wuleang nu fin wagon arulana fohsak. El akkeokyalo ke mahlap in manolos uh, wi box srisrik neinyen ma sruloala ke kisrik in pot — sifyak nu sin mwet nukewa in siti sac, mwet matu gold ac ma sruloala ke mahlap gold. 12 Ac cow lukwa oayapa mwet fusr. 10 Ke ma inge elos supwala Tuptup fahsr suwoslana nu Beth Shemesh ac tiana kuhfla liki in Wuleang nu Ekron, sie pac siti lun mwet Philistia. Na innek uh. Ke etal fahsr etal wovo ke pusracital. Tokosra ke paci se sun acn se inge, mwet we elos wowoyak ac limekosr lun mwet Philistia elos fahsr tukun cow inge fahk, "Elos use Tuptup in Wuleang lun God lun Israel in nwe ke na sun masrol nu Beth Shemesh. 13 Mwet Beth tuh unikutla!" 11 Na mwet inge sifilpa supwala mwet in Shemesh elos oru kosrani lalos in ima in wheat lalos pangonma tokosra limekosr lun mwet Philistia ac fahk, infahfahl uh. Ke elos ngetak elos liye Tuptup in Wuleang, "Folokunla Tuptup in Wuleang lun God lun Israel nu in na elos arulana enganak ke ma elos liye. 14 Wagon acn se sifacna, tuh in tia unikutla ac sou lasr." Mwet soko ah tuku nwe sun ima se su ma lal Joshua, su sie nukewa in siti sac arulana fohsak mweyen upana kaiyuk mwet Beth Shemesh, na tui inse inge sisken eot lulap lun God nu selos. 12 Finne elos su tiana misa, oasr se. Mwet uh elos kunausya wagon soko ah, ac uniya mahlap sifyak in manolos ac elos pang nu sin god lalos cow lukwa, ac kisakin tuh in mwe kisa firir nu sin LEUM GOD. 15 Mwet Levi elos eisla Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD, ac box srisrik se su oan siska ma nein ma sruloala gold, ac filiya fin eot lulap sac. Ac mwet Beth Shemesh elos kisakin mwe kisa firir ac kisakin mwe sang nu sin LEUM GOD in len sac. 16 Tokosra limekosr lun mwet Philistia elos liye ma mwet inge oru ah, na elos folok nu Ekron in len sacna. 17 Mwet Philistia elos supwala ma sruloala ke mahlap gold limekosr nu sin LEUM GOD tuh in mwe lung in sang moli ma koluk lalos, kais sie ke siti limekosr inge: Ashdod, Gaza, Ashkelon, Gath, ac Ekron. 18 Elos supwala pac kisrik in pot gold, fal nu ke pisen siti lun Philistia su kolyuk sin tokosra limekosr inge. Kuti siti uh oasr pot fulat raunela, ac kutu siti uh srik, wangin pot we. Eot lulap se su oan in ima lal Joshua, mwet Beth Shemesh sac, su elos tuh filiya Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD fac, eot se inge srakna oasr we nwe misenge, mwe akpwaye. 19 LEUM GOD El uniya mwet itngoul sin mwet Beth Shemesh inge ke sripen elos ngetang nu luin Tuptup in Wuleang. Ac mwet uh mwemelil ke sripen LEUM GOD El oru ma na upa se inge. 20 Ke ma inge mwet Beth Shemesh elos fahk, "Su ku in tu ye mutun LEUM GOD, God mutual se inge? Kut ac fah supwalla nu oya tuh Elan som liki kut?"

21 Ac elos supwala mwet utuk kas nu yurin mwet Kiriath Jearim ac fahk, "Mwet Philistia elos folokonma Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD. Kowos fahsru ac usot."

7 Ke ma inge, mwet Kiriath Jearim elos tuku ac eis

Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD, ac usla nu in lohm sel Abinadab, su muta fineol uh. Ac elos aknasnasyal Eleazar, wen natul, tuh elan liyaung Tuptup sac. 2 Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD oan in acn Kiriath Jearim in paci na loes se, akuran yac longoul. In paci se inge mwet Israel nukewa elos pang nu sin LEUM GOD tuh Elan kasrelos. 3 Na Samuel el kaskas nu sin mwet Israel ac fahk, "Fin pwaye lah kowos ac fah foloko nu yurin LEUM GOD ke insiowos kewa, na kowos in sisla god saya nukewa ac ma sruloala kacl god mutan Astarte. Kowos in eiskowosyang nu sin LEUM GOD ke inse pwaye, ac alu nu sel mukena, na el ac fah molikowosla liki ipoun mwet Philistia." 4 Ke ma inge, mwet Israel elos sisla ma sruloala kacl Baal ac Astarte, ac elos alu nu sin LEUM GOD mukena. 5 Na Samuel el sap mwet Israel nukewa in fahsreni nu in acn Mizpah, ac el fahk, "Nga ac fah pre nu sin LEUM GOD keiwo we." 6 Na mwet nukewa elos tukeni nu Mizpah. Elos ut kof ac okoala tuh in mwe kisa nu sin LEUM GOD, ac elos lalo len sac nufon. Ac elos fahk, "Kut orekma koluk lain LEUM GOD." (Acn Mizpah pa acn se ma Samuel el muta we ke el aksuwosye fohs inmaslon mwet Israel.) 7 Ke mwet Philistia elos lohng lah mwet Israel elos tukeni nu Mizpah, na tokosra limekosr lun mwet Philistia elos mukuiyak wi mwet lalos in tuh mweun lain mwet Israel. Ke mwet Israel elos lohng ma inge, elos arulana sangeng, 8 ac fahk nu sel Samuel, "Nikmet tui in pre nu sin LEUM GOD lasr tuh Elan molikutla liki ipoun mwet Philistia." 9 Samuel el eis soko sheep fusr ac kisakin tuh in mwe kisa firir nu sin LEUM GOD. Ac Samuel el pre nu sin LEUM GOD tuh Elan kasru mwet Israel. Ac LEUM GOD El topuk pre lai. 10 Ke Samuel el srakna oru kisa lai, mwet Philistia elos fahsryang in lainulos. Tusruktu, in paci sacna LEUM GOD El oru pulahl lulap inkusrao me in lain mwet Philistia, ac elos arulana fohsak kac ac kaing. 11 Mwet Israel elos illa liki Mizpah ac ukwe mwet Philistia inge. Elos onelosla inkanek lalos nwe ke elos apkuran nu Bethcar. 12 Na Samuel el eis sie eot, ac oakiya inmaslon acn Mizpah ac Shen, ac el fahk, "LEUM GOD El kasrekut ke ma nukewa nwe ke len se inge." Ac el sang inen eot sac "Ebenezer." 13 Ouinge, mwet Philistia kutangyukla, ac poun LEUM GOD lainulos ac elos koflana sifil uthyak nu in faci sin mwet Israel ke lusenna moul lai Samuel. 14 Siti nukewa ma mwet Philistia elos tuh sruokya inmaslon acn Ekron ac Gath, elos folokonang nu sin mwet Israel. Ke ma inge acn nukewa lun mwet Israel folokyang nu selos. Oasr pac misla inmaslon mwet Israel ac mwet Canaan. 15 Samuel el kol mwet Israel in moul lai nufon. 16 Ke yac

nukewa el ac fahsrauni acn Bethel, Gilgal, ac Mizpah, ac aksuwosye fohs inmaslon mwet uh. 17 Na el ac folokla nu Ramah, acn sel, ac sifilpa oru nununku lai we. Ac el etoak sie loang nu sin LEUM GOD in acn Ramah.

8 Ke Samuel el matuoh, el oru tuh wen natul in mwet nununku fin mwet Israel.

2 Inen wen se ma matu pa Joel, ac ma se akluo pa Abijah. Eltal mwet nununku in acn Beersheba. 3 Tusruktu eltal tia fahsra tunuk oakwuk lun papa tumaltal. Eltal nunku na ke mani, oru eltal tia nununku suwohs, a eltal wi na lungse lun mwet su moli yohk nu seitai. 4 Na mwet kol nukewa lun mwet Israel elos toeni ac som nu yorol Samuel in acn Ramah, 5 ac fahk nu sel. "Kom matuoh inge, a wen luo nutum eltal tiana fahsra ke oakwuk lom. Ke ma inge, sulela nu sesr sie tokosra in kol kut, tuh kut in oana mutunfaci saya." 6 Samuel el tia insewowo ke siyuk se inge tuh in oasr sie tokosra, na el pre kac nu sin LEUM GOD. 7 Ac LEUM GOD El fahk nu sel, "Porongo ma nukewa ma mwet inge fahk nu sum an. Tia kom pa elos sisla, a nga pa elos sisla tuh nga in tia tokosra faclos. 8 E ke paci se nga tuh usalosme liki acn Egypt nwe misenge, elos nuna sisisyu ac alu nu sin god saya. Inge elos oru nu sum oana ma elos oru nu sik paci nukewa. 9 Ke ma inge, porongo ma elos fahk an, tusruktu kom in sensenkakinulos ac akkalemye ke ouiyia nukewa ma sie tokosra el ac mau oaki nu selos uh." 10 Samuel el fahkang kas nukewa lun LEUM GOD nu sin mwet su tuku siyuk ke sie tokosra. 11 El fahk, "Pa inge kutu oakwuk ma tokosra el ac oru nu suwos. El ac eis wen nutuwos tuh elos in mwet mweun — kutu selos fah kasrusr ke chariot in mweun natul, ac kutu selos fah kasrusr fin horse natul, ac kutu selos fah kasrusr meet liki chariot natul. 12 El ac fah sulela kutu selos in mwet kol fin tausin ac kutu fin lumngaul. Kutu sin wen nutuwos ac fah orekma in ima lai, ac kosrani in ima lai, ac orek kuwen mwe mweun ac mwe sroasr nu ke chariot natul. 13 Acn nutuwos an ac fah enenu in orek mwe akmusra keng nu sel, ac orek mongo nal, ac manman flao nal. 14 El ac fah eis ima wo emeet lowos, oayapa ima in grape ac ima in olive lowos, ac el ac fah sang nu sin mwet pwapa lai. 15 El ac fah eis sie tafu singoul in wheat ac grape sunowos, ac sang nu sin mwet kol lun un mwet mweun lai ac mwet pwapa lai. 16 El ac fah eisla mwet kulansap lowos mukul ac mutan, ac cow ac donkey nutuwos su wo emeet, tuh elos in orekma nu sel. 17 El ac fah eisla sie tafu singoul ke sheep ac goat nutuwos, ac kowos sifacna fah mwet kohs lai. 18 Ke paci se ma inge ac sikiyak, kowos ac fah arulana torkaskas ke sripen tokosra lowos, su kowos tuh sifacna sulela. Tusruktu LEUM GOD El ac fah tia porongekowos." 19 Tusruktu mwet inge tiana lohng nu ke kas lai Samuel. Elos fahk, "Mo! Kut lungse in oasr sie tokosra lasr 20 tuh kut in oana mutunfaci saya, na tokosra lasr el fah nununkukut ac kol kut ke paci in mweun, ac mweun kacsra." 21 Samuel el porongo ma nukewa elos fahk, na

el som ac fahkak ma inge nu sin LEUM GOD. 22 Ac 17 Ke Samuel el liyalak Saul, LEUM GOD El fahk, "Pa LEUM GOD El topuk ac fahk, "Oru ma elos fahk an ac inge mwet se nga fahk nu sum ah. El pa ac kol mwet sang sie tokosra nu selos." Na Samuel el fahk nu sin luk." 18 Na Saul el kalukyang nu yorol Samuel sisken mwet Israel, "Kowos nukewa folokla nu yen suwos an."

9 Oasr sie mwet pwengpeng ac kasrup in sruf lal Benjamin.

Inel pa Kish. El wen natul Abiel, su ma natul Zeror, ke sou lal Becorath in sou lal Aphiah. 2 Oasr wen se natul pangpang Saul. El mukul fusr na wo finsroa se. Wangin sie sin mwet Israel oasku oana el, ac el fulat liki mwet nukewa finpisalyak. 3 Kutu donkey natul Kish uh kaingla, na Kish el fahk nu sel Saul, "Eis sie sin mwet kulansap in wi kom, ac komtal som suk donkey tuhlac inge." 4 Eltal fahsr sasia infulan eol Ephraim nu in acn Shalishah, tuh eltal tiana konauk. Na eltal fahsr sasla pac in acn Shaalim, tuh donkey uh wangin pac we. Na eltal fahsr sasla pac in acn Benjamin, tuh eltal tia pacna konauk. 5 Ke eltal tuku nu in acn Zuph, Saul el fahk nu sin mwet kulansap lal, "Tari kut folokla, mweyen ke kut pahtlac, papa el ku na in tila nunku ke donkey uh, a el mutawauk in fosnga kacsru." 6 Na mwet kulansap sac fahk, "Kolyawin. Oasr mwet na mutual se in siti se inge. Mwet uh arulana sunakunul mweyen ma nukewa el fahk uh pwayena. Wona kut in som nu yorol. Sahp el ac ku in fahkma nu sesr acn donkey uh muta we." 7 Ac Saul el fahk, "Kut ac fin som nu yorol, mea kut ac sang nu sel? Wangin mwe mongo lula in pak lasr uh. Ya oasr pac ma kut ku in sang nu sel?" 8 Na mwet kulansap sac fahk nu sel, "Oasr ipin silver se yuruk. Nga ac sang nu sin mwet mutual sac, na el ac fahkak nu sesr lah donkey uh oasr ya." 9 (In pacl meet ah in Israel, fin oasr mwet lungse siyuk kutena ma sin God, el ac fahk ouinge, "Fahsru, kut som nu yurin sie mwet liyaten," mweyen elos pangon mwet palu "mwet liyaten.") 10 Saul el fahk nu sin mwet kulansap sac, "Wona, kut som." Na eltal fahsr nu ke siti se yen mwet mutual sac muta we.

11 Ke eltal ututyak ke inkanek nu in siti uh, eltal sun kutu mutan fusr su tuku liki siti sac in ut kof. Na eltal siyuk sin mutan inge, "Ya mwet liyaten sac oasr ingan?"

12 Ac mutan inge topuk, "Aok, el oasr we. El a meet an ingan. Sulaklak, el tufahna sun acn inge misenge, mweyen mwet uh ac orek kisa ke loang se fineol uh. 13 Pacl se na komtal uthyak nu in siti uh komtal fah liyal meet liki el uthyak nu yen fulat in mongo we. Tuh mwet solsol nu ke mongo se inge fah tia mongo nwe ke na el akinsewowyne mwe kisa uh. Sulaklak uthyak komtal in tuh sonol." 14 Na Saul ac mwet kulansap sac uthyak nu in siti uh. Ke eltal uthyak nu we eltal liyal Samuel, el fahsru suwosma nu yorolal ke el fahsr nu ke nien alu uh. 15 In len meet ah, LEUM GOD El tuh fahk nu sel Samuel, 16 "Ke aur se inge lulu, nga ac fah supwaot sie mukul su ma in sruf lal Benjamin. Kom fah mosrwellia tuh elan mwet kol lun mwet Israel, mwet luk, ac el ac fah molelosla liki inpoun mwet Philistia. Tuh nga liye keok nu in siti uh. Ke eltal uthyak nu we eltal liyal Samuel, el fahsru suwosma nu yorolal ke el fahsr nu ke nien alu uh. 15 In len meet ah, LEUM GOD El tuh fahk nu sel Samuel, 16 "Ke aur se inge lulu, nga ac fah supwaot sie mukul se aktolu an el us pak in wain se nwanala ke lun mwet luk, ac nga lohng pusren pang lalos nu sik."

17 Ke Samuel el liyalak Saul, LEUM GOD El fahk, "Pa inge mwet se nga fahk nu sum ah. El pa ac kol mwet luk." 18 Na Saul el kalukyang nu yorol Samuel sisken mutunpot ah, ac fahk nu sel, "Fahkma nu sik lah mwet liyaten sac muta oya?" 19 Ac Samuel el topuk, "Nga pa mwet liyaten sac. Fahsru meet likiyu nu ke nien alu uh. Komtal kewa ac fah wiyu mongo misenge. Lututang nga fah fahkak ma nukewa ma komtal siyuk an, tuhah komtal som inkanek lomtal an. 20 A funu nu ke donkey nutumtal ma tuhlac len tolu somla, nimet komtal nunku kac, tuh koneyukyak tari. Tusuksu, acnu su mwet se mwet Israel elos soano ac kena liye uh? Kom pa mwet sac! Kom, ac sou lun papa tomom an." 21 Ac Saul el fahk, "Nga ma in sruf lal Benjamin, sruf se srik emeet in Israel, ac sou luk uh pa pilasr emeet in sruf se inge. Efuh kom ku kaskas ouinge nu sik?" 22 Na Samuel el pwanulak Saul ac mwet kulansap se lal nu in sie fukil lulap, ac sang eltal in muta ke mutun tepuh yurin mwet suliyukme, su akuran mwet tolngoul. 23 Samuel el fahk nu sin mwet orek mongo uh, "Use ipin ikwa se ma nga tuh sot nu sum ac fahk mu kom in srela ah." 24 Na mwet orek mongo sac sarakma ip se yu emeet ke nia, ac filiya ye mutual Saul. Ac Samuel el fahk, "Liye, ip se inge touyak tuh in ma nom. Mongo. Nga tuh srukak kom in tuh mongo ke pacl se inge wi mwet ma nga suli inge." Ac Saul el welul Samuel mongo in len sac. 25 Ke elos tutfoki liki nien alu ah nu in siti sac, elos akoela nien motul lal Saul fin mangon lohm se, 26 ac Saul el motulla we. Toang ke lututang, Samuel el pangnol Saul fin mangon lohm uh ac fahk, "Tukakek, tuh nga nga in supwekomla inkanek lom." Saul el tukakek, ac welul Samuel illa nu inkanek uh. 27 Ke eltal fahsr nwe sun sisken siti uh, Samuel el fahk nu sel Saul, "Sap mwet kulansap lom elan fahsru nu meet ac soanekut." Na mwet kulansap sac fahla, ac Samuel el fahk nu sel Saul, "Tui inse inge ke kitin pacl, nga in fahk nu sum ma God El fahk nu sik."

10 Na Samuel el eis sufa in oil in olive ac ukuiya fin sifal Saul ac ngok mutual ac fahk, "LEUM GOD El mosrwekomla tuh kom fah leum fin mwet lal, mwet Israel. Kom fah leum faclos ac karinganulos liki mwet lokoalok lalos. Na pa inge mwe akpwayeye nu sum lah LEUM GOD pa sulekomla tuh kom in leum fin mwet lal: 2 Ke kom ac fahsru likiyu misenge, kom ac fah sun mukul luo sisken kulyuk lal Rachel in acn Zelzah in facl lun Benjamin. Eltal ac fah fahk nu sum lah koneyukyak tari donkey ma komtal suk an. Na papa tomom el tila nunku kac, a el nunku keim, ac el na siyuk na ac fahk, 'Mea nga ac oru ke wen nutik uh?' 3 Ke kom ac som liki acn sac, kom ac fahsru nwe sun sak oal soko in acn Tabor, ac kom ac fah sun mukul tolu su fahsru in som nu Bethel in oru mwe kisa lalos nu sin God we. Sie selos el pwen nani fusr tolkwe, ac sie selos el us lof in bread tolkwe, ac mukul se aktolu an el us pak in wain se nwanala ke wain. 4 Elos ac fah paing kom, ac asot lukwa lof an nu

sum, na kom fah eis. 5 Na kom fah som nu ke Fineol lun God in acn Gibeah, yen mwet mweun lun mwet Philistia elos muta we. Ke nien utsyak nu in siti uh kom ac fah sun u in mwet palu su oauti liki nien loang lalos fineol uh — elos srital ke harp, drum, flute, ac tyre. Elos ac onsrosro ac sasa. 6 In kitin pacl ah, ngunin LEUM GOD ac tuku ke ku nu fom, ac kom ac fah welulos ke tacn in alyalu ac sasa lalos, ac kom ac fah ekla sie mwet sasus. 7 Ke pacl se ma inge sikyak nu sum uh, kutena ma God El akkalemye nu sum, kom in oru. 8 Kom fah som meet likiyu nu Gilgal. Nga ac fah sun kom we, ac kisakin mwe kisa firir ac mwe kisa in akinsewoso. Kom fah soaneyu we len itkosr, nu ke pacl nga tuku ac fahkak nu sum ma kom in oru." 9 Ke Saul el forla in fahsr lukel Samuel, God El sang sie ouiyen moul sasu nu sel Saul. Ac ma nukewa ma Samuel el fahk nu sel ah, sikyak in len sac. 10 Ke Saul ac mwet kulansap lal sun acn Gibeah, un mwet palu se tuku osun nu sel. In kitin pacl ah ngunin God tuku ke ku nu facl ac el wi mwet palu inge ke tacn ac sasa in alyalu lalos. 11 Ac ke mwet su etal Saul meet elos liye ma el oru inge, elos asiyuki sie sin sie, "Ku mea sikyak nu sin wen se natul Kish inge? Ya Saul el ekla sie mwet palu?" 12 Ac sie mukul in acn sac el fahk, "Ac fuka mwet palu saya inge? Kowos nunku mu su papa tumalos an?" Na pa inge mutaweyen soakas se ma fahk mu, "Ku pwaye lah Saul el ekla sie mwet palu pac?" 13 Ke Saul el oru tacn ac sasa in alyalu lal tari, na el som nu ke nien loang fineol uh. 14 Sie mukul wien papa tumal Saul el liyal Saul ac mwet kulansap lal, ac el siyuk seltal, "Komtal muta ya tuku?" Saul el fahk, "Kut suk donkey tuhlac ah. Ke kut kofla konauk, na kut som nu yorol Samuel." 15 Na papa sac siyuk, "Ac mea Samuel el fahk nu sumtal?" 16 Na Saul el fahk, "El fahk mu koneyukyak tari." Tusruktu el tiana fahk ma Samuel el fahk kacl lah el ac tokosrala. 17 Samuel el pangoneni mwet uh nu ye mutun LEUM GOD in acn Mizpah, 18 ac el fahk nu selos, "LEUM GOD lun Israel el fahk, 'Nga uskowosme liki facl Egypt ac molikowosla liki inpoun mwet Egypt ac liki mwet saya nukewa su akkeoye kowos. 19 Nga God lowos, su molikowosla liki ongoiya ac ma upa nu suwos, tuh pa misenge kowos sisulya ac siyuk ke sie tokosra. Ouinge kowos toeni in sruf lowos ac in sou lowos, ac utsyak nu ye mutun LEUM GOD.'" 20 Na Samuel el sap kais sie sruf in kilukyak, ac LEUM GOD el solela sruf lal Benjamin. 21 Na Samuel el sap kais sie sou in sruf lal Benjamin in kilukyak, na sou lal Matri sulosolla. Na kais sie mukul in sou lal Matri kilukyak, na Saul, wen natul Kish, el solla. Elos sokol tuh elos kofla konalak. 22 Na elos siyuk sin LEUM GOD, "Ya oasr pac sie sayal?" Ac LEUM GOD El topuk, "Saul el a wikkik ingo inmasrlon kufwen sroasr." 23 Ac elos kasrusr ac usalu nu yurin mwet uh, ac ke el tuyak inmasrlon mwet uh, el fulat lukelos nukewa finpisalyak. 24 Ac Samuel el fahk nu sin mwet uh, "Pa inge mwet se su LEUM GOD El solela! Wangin sie inmasrlor oana el." Ac mwet uh nukewa wowoyak ac fahk, "In paht moul lal tokosra!" 25 Na Samuel el aketeya nu sin mwet uh ke kunokon ac suwohs lun sie tokosra. El simusla ma inge in sie book, ac filiya in sie acn mutual. Na el supwalik mwet uh nu in acn selos. 26 Ac Saul el folokla pac nu yen sel in acn Gibeah. God El pirik insien kutu mwet pulaik ac ku, ac elos welul Saul som. 27 Tusruktu kutu mwet lusrongten elos fahk, "Mea, oasr ma wo mwet se inge el ku in oru nu sesr?" Elos pilesral ac tia use kutena mwe lung nu sel. Tuh Saul el mislana.

11 Sahp malem se tukun ma inge, Nahash, tokosra lun mwet Ammon, el us mwet mweun lal ac som kuhlusya acn Jabesh su oan in facl Gilead. Na mwet in acn Jabesh elos fahk nu sel Tokosra Nahash, "Orala sie oakwuk ku inmasrlor, na kut fah orekma nu sum." 2 Tokosra Nahash el fahk, "Nga ac oru oakwuk se inmasrlor, tuh meet liki, nga ac tipalla atrommotowos layen layot tuh in mwe akmwekin nu sin mwet Israel nukewa." 3 Mwet kol lun mwet Jabesh elos fahk, "Soano len itkosr tuh kut in supwalik kas nu fin acn Israel nufon. Fin wanginna mwet ku in kasrekut, na kut ac fah filikutwot nu inpoum." 4 Na ke mwet utuk kas elos tuku nu Gibeah, acn ma Saul el muta we, ac fahkak ma inge, mwet uh mutawauk tung ac asor. 5 Ke pacl se inge Saul el tufahna folok inimae me, wi cow natul, ac el siyuk sin mwet uh, "Mea se? Efku mwet uh tung?" Na elos fahk nu sel ma mwet Jabesh elos fahk ah. 6 Ke Saul el lohng ma inge, ngunin God tuku ke ku nu facl ac el arulana folyak. 7 Saul el eis lukwa cow uh ac sipsipikya nu ke ip srisk pukanten, ac sang mwet utuk kas in usalik nu in facl Israel nufon. Ac elos akkalemye nu sin mwet nukewa, fahk ouinge, "Kutena mwet fin tia welul Saul ac Samuel nu ke mweun uh, ac fah orek ouinge nu ke cow natul uh!" Mwet Israel elos sensen ke ma LEUM GOD El ac oru uh, pwanang elos nukewa fahsreni ke inse sefanna. 8 Pisen mwet su toeni nu yorol Saul in acn Bezek, oasr tolfolo tausin mwet Israel ac tolngoul tausin mwet Judah. 9 Ac elos fahk nu sin mwet utuk kas Jabesh me, "Kowos som ac fahk nu sin mwet lowos an lah meet liki infulwen len lutu, elos ac fah moliyukla." Ke mwet Jabesh elos lohng kas inge, elos engan ma lulap, 10 ac elos fahk nu sel Tokosra Nahash, "Lutu kut ac fah srasrapo nu sum, ac kom ku in oru kutena ma kom lungse oru nu sesr." 11 Ke fong sac, Saul el kitalik mwet mweun lal nu ke u tolu. Toang in len tok ah, elos utsyak nu nien aktuktuk lun mwet Ammon uh ac mweunelos nwe ke sun infulwen len, ac elos onelosla. Mwet su painmoulla sin mwet Ammon elos kaingelik, kais sie ke inkane lal sifacna. 12 Na mwet Israel elos fahk nu sel Samuel, "Ku pia mwet ma fahk mu Saul el tia fal in tokosra facsruh? Usalosme ac kut fah onelosla!" 13 A Saul el fahk, "Wangin mwet ac fah anwuki misenge,

tuh pa inge len se LEUM GOD El molela mwet Israel." ac kulansupal, porongal, ac akos ma sap lal, oayapa 14 Na Samuel el fahk nu sin mwet uh, "Lela kut nukewa kowos ac tokosra lowos fin fahsr tukun God. 15 A kowos in som nu Gilgal, ac sifilpa fahkak lah Saul el tokosra fin tia porongo LEUM GOD, ac tia akos ma sap lal, El lasr." 15 Ke ma inge elos nukewa som nu Gilgal, ac fahkak in acn mutual we lah Saul el tokosra lalos. Elos ac fah lain kowos ac tokosra lowos an. 16 Ke ma inge, oru mwe kisa in akinsewowo, ac Saul ac mwet nukewa kowos tu yen kowos tu we an, ac liye ma sakirik se su LEUM GOD El ac oru inge. 17 Pacl in wangin af pa inge, elo arulana engan ac akfulatyen sac. pwaye? Liye, nga ac fah pre, ac LEUM GOD El ac fah

12 Samuel el fahk nu sin mwet Israel, "Nga oru tari ma kowos siyuk sik nga in oru. Nga sot nu suwos sie tokosra in leum fowos, 2 ac inge el pa ac kol kowos. Funu nga, nga matuoh ac fiaya, ac wen nutik eltal muta yuruwos. Nga tuh mwet kol lowos ke nga fusr ah me nwe misenge. 3 Ac inge, nga pa inge. Fin oasr kutena ma nga oru sulaf nu suwos, kowos in tutakinyu inge ye mutun LEUM GOD ac ye mutun tokosra se inge su El sulela. Ya oasr pacl nga eisla cow ku donkey nutin sie suwos? Ya oasr pacl nga kutasrik ku akkeokyie sie suwos? Ya oasr pacl nga tia oru nununku suwos ke sripen sie mwet el moli nu sik? Fin oasr mwetik ke sie sin lumah inge, nga ac akfalye nu suwos." 4 Na mwet uh elos topuk ac fahk, "Mo, kom tiana kiapwekut ku akkeokyie kut. Wanginna ma kom eisla sin sie sesr." 5 Ac Samuel el fahk nu selos, "LEUM GOD ac tokosra se su El sulela inge elos mwet loh kac misenge lah wangin ma nga sulfalla kac." Ac elos fahk, "Pwayer, LEUM GOD pa orek loh kacsru uh." 6 Samuel el sifil tafwela ac fahk, "LEUM GOD pa tuh sulella Moses ac Aaron, ac El pa use mwet matu lowos liki facl Egypt. 7 Inge kowos tu na acn kowos tu we an, ac nga ac fah fahkkowosyak ye mutun LEUM GOD, ac akesmakinye kowos ke orekma ku su LEUM GOD El oru in molikowosla ac oayapa mwet matu lowos. 8 Ke Jacob ac sou lal tuh som muta in acn Egypt, mwet Egypt elos tuh akkeokyatos, na mwet matu lowos elos pang nu sin LEUM GOD tuh Elan Kasrelas. Na God El supwalla Moses ac Aaron, su usalosme liki facl Egypt ac sang tuh elos in muta in facl se inge. 9 Tuh pa mwet uh mulkunilla LEUM GOD lalos. Ke ma inge El fuhlela tuh mwet Philistia, ac tokosra lun facl Moab, ac Sisera su mwet kol lun un mwet mweun lun siti Hazor, elos in mweun lain mwet matu lowos ac kutangulosla. 10 Na elos pang nu sin LEUM GOD ac fahk, 'Kut orekma koluk, mweyen kut forla liki kom, LEUM GOD, ac alu nu ke ma sruloala lal Baal ac Astarte. Molikutla liki mwet lokoalok lasr, ac kut fah alu nu sum.' 11 Na LEUM GOD El supwalma Gideon, Barak, Jephthah, ac nga, Samuel. Kais sie sesr tuh molikowosla liki mwet lokoalok lowos, ac kowos moul in misla. 12 Na ke kowos liye tuh Tokosra Nahash lun mwet Ammon el apkuran in mweuni kowos, kowos tuku fahk nu sik, 'Kut lungse sie tokosra in leum facsru.' Ke kowos oru ouinge kowos pilesralla LEUM GOD, su tokosra na pwaye lowos. 13 "Pa inge tokosra se su kowos sulela. Kowos tuh siyuk kac, ac inge LEUM GOD El eisalot nu suwos. 14 Ma nukewa ac fah fahsr wona kowos fin akfulaty LEUM GOD lowos,

ac kowos ac tokosra lowos fin fahsr tukun God. 15 A kowos ac fah lain kowos ac tokosra lowos an. 16 Ke ma inge, kowos tu yen kowos tu we an, ac liye ma sakirik se su LEUM GOD El ac oru inge. 17 Pacl in wangin af pa inge, pwaye? Liye, nga ac fah pre, ac LEUM GOD El ac fah supwama pulahl ac af. Ke ac skyak ma inge, na kowos fah akilen lah kowos orala sie ma koluk lulap lain LEUM GOD ke kowos tuh siyuk sel ke sie tokosra." 18 Na Samuel el pre, ac in len sac LEUM GOD El supwaea pulahl ac af. Na mwet nukewa elos sangeng sin LEUM GOD ac sel Samuel, 19 ac elos fahk nu sel Samuel, "Nunak munas, pre nu sin LEUM GOD lom kacsru, tuh kut in tia misa. Inge kalem sesr lah sayen ma koluk puspis pac lasr, kut oayapa oru ma koluk se inge ke kut siyuk tuh in oasr sie tokosra lasr." 20 Ac Samuel el fahk nu sin mwet uh, "Nimet kowos sangeng kowos finne oru ma koluk yohk se inge. Kowos in tia forla liki LEUM GOD, a kowos in kulansupal ke insiowos kewa. 21 Nik kowos fahsr tukun god lusrongten. Elos tia ku in kasrekowos, ku molikowosla, mweyen elos tia ma pwaye. 22 LEUM GOD El orala tari sie wulela mutual, ac El fah tia siskowosla, mweyen El sulela tari tuh El ac fah oru tuh kowos in sie mutunfacl nu sel sifacna. 23 A funu keik, LEUM GOD Elan tia lela tuh nga in oru ma koluk lainul ke nga ac tia sifil pre keiwo. Nga fah lutu kowos ma wo ac ma suwos kowos in oru. 24 Kowos in akos LEUM GOD ac oaru in kulansupal ke insiowos nufon. Esam orekma yohk nukewa El oru nu suwos. 25 A kowos fin sifilpa oru ma koluk, na kowos oayapa tokosra lowos an ac fah kunausyukla."

13 Saul el yac ... matu ke el mutawauk in tokosra, ac el leum fin mwet Israel ke lusen yac ... ac luo. 2 Saul el sulela tolu tausin mwet Israel, ac el sruokeya luo tausin selos in muta yorol in acn Michmash ac infulan eol Bethel, na el supwalla Jonathan, wen natul, ac sie tausin selos nu Gibeah, siti se in facl sin sruf lal Benjamin. Mwet nukewa lula el supwalik nu acn selos. 3 Jonathan el uniya captain lun mwet Philistia in acn Geba, ac mwet Philistia nukewa elos lohngak. Na Saul el supwalik mwet utuk kas tuh elos in som ac ukya mwe ukuk in facl sac nufon in pangoneni mwet Hebrew nu ke mweun. 4 Fwackyuk nu sin mwet Israel nukewa lah Saul el uniya captain lun mwet Philistia, ac mwet Philistia elos arulana kwaselos. Ke ma inge, mwet Israel elos insesela in som osun nu sel Saul in acn Gilgal. 5 Mwet Philistia elos toeni nu sie in mweun lain mwet Israel. Oasr chariot in mweun tolngouli tausin natulos, ac onkosr tausin mwet kasrusr fin horse, ac pisen mwet mweun lalos pus oana puk weacn uh. Elos utsyak nu Michmash, kutulap in acn Bethaven, ac tulokinya lohm nuknu selos we. 6 Na elos oru mweun na upa se lain mwet Israel. Ke mwet Israel elos arulana fosrnge, kutu selos wikla in luf srisrik ac luf

lulap pe eol uh, ac inmasrlon eot lulap, ac in laf, ac luin sacn pa Ahijah, wen natul Ahitub su ma lel Ichabod. luf in kof. 7 Ac kutu selos kaing sasla Infaci Jordan nu Ahitub el ma natul Phinehas natul Eli, mwet tol lun LEUM in acn Gad ac Gilead. Saul el srakna muta Gilgal, ac GOD in acn Shiloh.) Mwet uh tiana etu lah Jonathan el mwet su welul elos sangeng ac rarrar. 8 Saul el muta som tari. 4 Ke Innek in Utyak nu Michmash, su Jonathan soanel Samuel ke len itkor in oana ma Samuel el tuh el enenu in ut we tuh elan sun acn mwet Philistia elos sapkin, tusruktu Samuel el soenna tuku nu Gilgal. Na muta we, oasr eot ngarngar na lulap luo mutun acn sac mwet su welul Saul inge mutawauk in fahsrelik. 9 Na — sie oan lac, ac sie oan lac. Sie eot inge pangpang Saul el fahk nu sin mwet uh, "Use mwe kisa firir, ac mwe Bozez, ac sie pangpang Seneh. 5 Sie eot ah oan nu kisa in akinsewowo." Na el kisakin mwe kisa firir. 10 epang, layen nu Michmash, ac sie oan nu eir, layen nu Ke el tufahna tari, Samuel el tuku. Saul el illa in osun Geba. 6 Na Jonathan el fahk nu sin mwet fusr se su nu sel ac paingul. 11 Ac Samuel el fahk, "Mea se kom welul ah, "Fahsru, kut som nu ke nien aktuktuk lun mwet oru an?" Ac Saul el topuk, "Mwet uh mutawauk som pegan ingo. Sahp LEUM GOD El ac kasrekut, na fin likiyu, ac kom tia tuku ke pacl se kom tuh fahk ah. Sayen pwaye, wanginna ma ac ikolya Elan ase kutangla nu ma sacn, mwet Philistia elos toeni tari nu Michmash, sesr, kut finne mwet pu." 7 Na mwet fusr sac fahk, "Ma 12 Nga sifacna nunku tuh mwet Philistia elos ac tuku na kom oru an, nga ac wi." 8 Ac Jonathan el fahk, "Wona. lainyu inge in Gilgal, ac nga soenna srike in siyuk tuh Kut fahsra sasla innek ah, mwet Philistia in liye kut. 9 LEUM GOD Elan akinsewowyeyu. Na pa nga nunku Elos fin mu kut in tui ac soano elos in tuku nu yorosr, na mu nga enenu na in oru sie mwe kisa." 13 Ac Samuel el kut ac tuina yen sac. 10 A elos fin fahk kut in som nu fahk, "Ma na lalfon se pa kom oru an. Kom tiana akos yorosr, na kut ac som, mweyen pa ingan akul se ma ma LEUM GOD Iom El sapkin nu sum. Kom funu akos, akkalemye lah LEUM GOD El ase tari kutangla nu sesr." El lukun sot tuh kom ac fwil nutum in leum fin mwet 11 Ouinge eltal sifacna oru mwet Philistia ah in liyaltalak. Israel nwe tok. 14 Tuh inge, kom ac fah tia tokosra paht. Na mwet Philistia elos fahk, "Liye, kutu mwet Hebrew Ke sripen kom tia akos, LEUM GOD El ac fah suk sie pa otyak liki lufin wikkwik selos ah!" 12 Elos pangnol mwet ma sun insial, ac oru tuh elan leum fin mwet lal." Jonathan ac mwet fusr sac ac fahk, "Fanyak nu yorosr. 15 Ac Samuel el fahsra liki acn Gilgal ac som inkanek Oasr ma kut ke fahk nu sumtal." Na Jonathan el fahk nu lal. Mwet lula nukewa welul Saul som in weang mwet sin mwet fusr sac, "Fahsru tukuk. LEUM GOD El sang mweun lal. Elos som liki acn Gilgal nu Gibeah in acn lun kutangla nu sin Israel fin mwet inge." 13 Jonathan el Benjamin. Saul el oek mwet lula lal inge tuh na oasr kulakak ke paol ac intwel, ac mwet fusr sac fanyak tokol. mwet onfoko ma. 16 Saul ac Jonathan, wen natul, ac Jonathan el sruokya mwet Philistia ekasr ac siseltai nu mwet su welulos elos tulokinya nien aktuktuk lalos in ten. Na mwet fusr sac onelosi. 14 Ke anwuk se meet Geba in fahl Benjamin. Nien aktuktuk lun mwet Philistia inge, Jonathan ac mwet fusr sac uniya akuran mwet oasr in Michmash. 17 Mwet mweun lun mwet Philistia longoul ke acn na srisrik se, sahp tafun eka lupa. 15 elos illa liki lohm nuknuh selos in u tolu, in oru mweun Mwet Philistia nukewa in acn sac arulana sangeng. Mwet lukma lalos. Sie u ah som ke innek nu Oprahah, su oasr mweun su kasrusr meet oayapa mwet mweun su muta in facl Shual. 18 Sie u ah som ke innek nu Beth Horon, ke nien aktuktuk lalos uh elos kewa sangeng ac rarrar. ac sie u ah som nu fineol ma netgi nu Infahlal Zeboim Faclu kusrusrusr, ac oasr fohsak lulap. 16 Mwet soan ac yen mwestis uh. 19 Wangin mwet orekma ke osra lal Saul su muta Gibeah in facl lal Benjamin elos liye fin acn Israel nufon, mweyen mwet Philistia elos tiana ke mwet Philistia elos yuwot yume in fohsak lalos. 17 lela mwet Hebrew in orek osra in fakfuk ku cutlass. (20 Na Saul el fahk nu sin mwet lal, "Oakla mwet mweun Mwet Israel elos enenu na elos in som nu yurin mwet an ac suk lah su wangin." Na elos oakla ac liye tuh na Philistia in tete mwe kulkul, mwe pukpuk, tuhla, ac mitmit Jonathan ac mwet fusr se ma us mweun lal pa in imom natulos. 21 Molin tete tuhla ac mitmit pa ipin wangin uh. 18 Saul el fahk nu sel Ahijah mwet tol, "Use mani se. Molin tete mwe kulkul ac mwe pukpuk pa ipin ephod nu inge." (In len sac Ahijah el us nuknuh sac mani luo.) 22 Ouinge, ke len in mweun lalos ah, wangin ac fahsra ye mutun mwet Israel.) 19 Ke Saul el srakna mwet Israel oasr osra in fakfuk ku cutlass natulos, sayal kaskas nu sin mwet tol sac, fohsak lun mwet in nien aktuktuk lun mwet Philistia yokelik liki meet ah. Na Saul Saul ac Jonathan. 23 Mwet Philistia elos supwala un el fahk nu sel, "Wangin pacl in siyuk kasru sin LEUM mwet mweun in karingin Innek in Utyak nu Michmash. 20 Na Saul ac mwet lal nukewa elos fahsryang in

14 Sie len ah Jonathan el fahk nu sin mwet fusr se su us mwe mweun lal, "Fahsru, kut som nu ke nien aktuktuk lun mwet Philistia layeno." Tuh Jonathan el tiana fahk nu sel Saul, papa tumal. 2 Saul el mutangan aktuktuk ye sak pomegranate soko in acn Migron, apkuran nu Gibeah. Akuran mwet mweun onfoko welul. 3 (Mwet tol se su us nuknuh se pangpang ephod in pacl

wi pac tuku ukwalos ac onelosla, **23** fahla nwe alukela wen se nutik inge, Jonathan." Na wanginna mwet kas. acn Bethaven. LEUM GOD El molela mwet Israel ke len **40** Na Saul el fahk nu sin mwet uh, "Kowos nukewa tu sac. **24** Mwet Israel elos tuh arulana masrinsralla ke len inse ingo, ac nga Jonathan ac tu inse inge." Na mwet sac, ke sripen Saul el tuh fulahk nu selos ac fahk, "Mwet uh fahk, "Oru oana ma kom nunku mu wo sum." **41** Na se fin kang sie mwe mongo misenge meet liki nga oru Saul el fahk nu sin LEUM GOD lun Israel, "O LEUM folosak nu sin mwet lokoalok luk, fah selngawiyuk el." GOD, efu kom tia topukyu misenge? LEUM GOD lun Ouinge wangin mwet eis kutena mwe mongo len sac Israel, topukyu ke eot mutal inge. Ma koluk se inge fin nufon. **25** Na elos tuku sun insak uh, ac liye tuh arulana ma luk ku ma lal Jonathan, kom akkalemye ke Urim. A pukanten honey we. **26** Sessesa lesak uh ke honey ma koluk se inge fin ma lun mwet Israel, mwet lom, na nwe tultul pac nu infohk uh, tusruk wangin mwet kang, kom akkalemye ke Thummim." Na pa kalem tuh koluk mweyen elos nukewa sangeng ke kas in selnga lal Saul. sac ma lal Jonathan ac Saul, ac wangin mwatan mwet **27** A Jonathan el tuh tia lohng ke papa tumal el fahk kas uh kac. **42** Na Saul el fahk, "Akkalemye lah su koluk uh, in selnga lal nu sin mwet uh, na pa el asroela polosak nga ku Jonathan?" Na akkalemyeyuk tuh na Jonathan soko ma oan inpaol, ac isongya nu ke sie nien honey pa koluk uh. **43** Na Saul el siyuk sel Jonathan, "Mea kom ac mongo kac. In kitin pacl ah na el pulakunak ku in oru nge?" Jonathan el topuk, "Nga kangla kutu srisrik el. **28** Na sie mukul el fahk nu sel, "Kut nufon arulana honey ke polosak soko nga sruok. Nga inge — nga masrinsralla, mweyen papa tomom el fahk kas na upa akola in misa." **44** Ac Saul el fahk nu sel, "Lela God Elan nu sesr mu, 'Mwet se fin kang sie mwe mongo misenge, uniyuwi, fin tia anwuki kom!" **45** A mwet uh fahk nu sel fah selngawiyuk el." **29** Jonathan el fahk, "Arulana koluk Saul, "Mea pwaye in anwuki Jonathan, mwet se su oru ma se papa tumuk el oru nu sin mwet lasr uh! Liye, kutangla lulap nu sin Israel? Tia ku! Kut fulahk ke Inen nga sa na pulakunak ku in ikok ke nga kang honey LEUM GOD moul, tuh ac fah tia tuhlac soko aunsifal. Ma ah! **30** Fuka lupon wooya misenge, mwet uh funu kang el ori misenge ma ke koko lun God." Ouinge mwet uh mongo elos eisla ke elos kutangla mwet lokoalok lalos molella Jonathan liki misa. **46** Tukun ma inge, Saul el tila ah. Pisen mwet Philistia anwukla lukun pus liki na ngel!" ukwe mwet Philistia, na elos folokla nu yen selos. **47** **31** In len sac mwet Israel elos kutangla mwet Philistia. Tukun Saul el mutawauk in tokosra fin mwet Israel, el Elos tuh mweunelos mutawauk in acn Michmash som mweuni mwet lokoalok lal in acn nukewa: mwet Moab, nwe Ajalon. Toko, mwet Israel elos munasla ke sripen mwet Ammon, mwet Edom, tokosra in acn Zobah, ac masrinsralla lalos. **32** Na elos sulaklak som sruokya mwet Philistia. Acn nukewa el mweun we, el kutangla. ma elos eisla sin mwet lokoalok lalos. Elos eis sheep **48** El arulana pulaik ke mweun. Finne mwet Amalek, ac cow, ac uniya yen se na elos sruokya we ah, ac el kutangulosla pac. El molela mwet Israel liki inpoun kang ke srakna srahsra. **33** Fwackyang ma inge nu sel mwet nukewa su lainulos. **49** Pa inge wen natul Saul: Saul, "Liye, mwet uh orekma koluk lain LEUM GOD. Jonathan, Ishvi, ac Malchishua. Acn se natul ma matu Elos kang ikwa ke srakna srahsra." Saul el wowoyak ac pa Merab, ac acn se natul ma srik uh pa Michal. **50** fahk, "Kowos mwet kutasrik! Epusak sie eot lulap an nu Mutan kial uh pa Ahinoam, acn natul Ahimaaz. Captain ye mutuk in se inge." **34** Na el sifilpa sapkin nu selos, lun un mwet mweun lal uh pa Abner wen natul Ner, su "Kowos fahsreluk nu inmasrlon mwet uh ac fahk tuh elos nukewa in usani cow ac sheep natulos nu in se inge. Elos in uniya ac mongo inge. Elos in tia orekma koluk ac papu nukewa Saul el konauk sie mwet pulaik ac ku, el ac inmasrlon mwet Israel ac mwet Philistia. Ke ma inge, eisalang tuh elan wi un mwet mweun lal.

15 Samuel el fahk nu sel Saul, "Nga pa mwet se LEUM GOD el supwama in mosrwekomla tuh kom in tokosra lun mwet Israel. Inge, porongo ma LEUM GOD Kulana El fahk. **2** El ac fah kai mwet Amalek ke sripen mwet matu lalos tuh aklokoalokye mwet Israel ke elos tuku liki facl Egypt. **3** Fahla ac mweuni mwet Amalek ac kunausla ma lalos nukewa. Nikmet filiya kutena ma. Uniya mwet nukewa: mukul, mutan, tulik srisrik, tulik fusr, oayapa cow, sheep, camel, ac donkey." **4** Ouinge Saul el pangoneni mwet mweun lal ac oakalosla in acn Telem. Oasr mukul luofoko tausin sin mwet Israel ac mukul singoul tausin sin mwet Judah. **5** Na Saul ac mwet lal som nu ke siti lun mwet Amalek ac wikwik soano

ke infaci paola soko. 6 El supwala kas in sensenkakin mwet Ken, mweyen mwet matu lalos tuh kulang nu sin mwet Israel ke elos tuku liki faci Egypt. El sapkin ouinge, "Kowos in som liki inmasrlon mwet Amalek, tuh nga in tia unikowosi ke nga ac mweuni mwet Amalek." Ouinge, mwet Ken elos som liki inmasrlon mwet Amalek. 7 Saul el kutangla mwet Amalek. El mweunelos, mutawauk in acn Havilah fahla nu Shur, su oan kutulap in acn Egypt. 8 El sruokilya Agag, tokosra lun mwet Amalek, ke el srakna moul, ac el uniya mwet nukewa sayal. 9 Tusraktu Saul ac mwet lal elos tiana unilya Tokosra Agag. Elos tia pac uniya sheep ac cow wowo, oayapa cow fusr ac sheep fusr, ku kutena ma wo sayo. Elos kunausla ma wangin sripa ac ma tia ku in sifil orekmakinyuk. 10 LEUM GOD El fahk nu sel Samuel, 11 "Nga auli lah nga tuh oru Saul el tokosra. El forla likiuy ac el tia akos ma sap luk." Samuel el arulana kasrkusruk, ac el kwafe nu sin LEUM GOD ke fong nufon se. 12 Toangna in len tok ah el som sokol Saul. El lohng mu Saul el som nu Carmel, acn se ma el tuh tulokunak sie mwe esmakin kacl sifacna, na tok el som nu Gilgal. 13 Samuel el utyak nu yorol Saul, ac Saul el paingul ac fahk, "Samuel, LEUM GOD Elan akinsewoyoye kom! Nga akos na ma sap lun LEUM GOD." 14 Na Samuel el siyuk, "Na efu nga ku lohng pusren cow ac pusren sheep?" 15 Saul el topuk ac fahk, "Ma mwet luk elos use yurin mwet Amalek me. Elos srela sheep wowo ac cow wowo tuh elos in kisakin nu sin LEUM GOD lom, ac funu ma nukewa sayo, kut kunausla nufon." 16 Na Samuel el fahk, "Kolya ngan fahk nu sum ma LEUM GOD El fahk nu sik fong." Ac Saul el fahk, "Fahkma nu sik." 17 Samuel el fahk, "Kom finne pusisel in nunak lom sifacna, tusraktu kom pa mwet kol lun surf nukewa lun Israel. LEUM GOD El mosrwekomla tuh kom in tokosra lun Israel, 18 ac el supwekomla ac sapkin nu sum tuh kom in kunausla mwet koluk, mwet Amalek. El tuh fahk nu sum kom in mweunelos nwe ke na kom onelosla nufon. 19 Na efu ku kom tia akos? Efu kom ku oasroasr in eis ma wap ac oru ma in aktosasyre LEUM GOD?" 20 Ac Saul el fahk, "Nga akos LEUM GOD. Nga som oana El supweyula, ac nga usalu Tokosra Agag ac onela mwet Amalek nufon. 21 Tusraktu mwet luk elos tia onela sheep ac cow wowo ma elos sruokya, a elos use ma inge nu Gilgal in orek mwe kisa nu sin LEUM GOD lom." 22 Na Samuel el fahk, "Pia kac ma God El lungse uh — akosten, ku mwe sang ac mwe kisa? Liye, akos wo liki mwe kisa, ac porongo wo liki sheep fact. 23 Orekma in lain God, koluk oana inutnut; ac inse fulat koluk oana alu nu ke ma sruloala. Ke sripen kom lain ma sap lun LEUM GOD, El oayapa lain kom, ac sisla wal in tokosra liki kom." 24 Ac Saul el fahk, "Pwaye, nga orekma koluk. Nga tia akos ma sap lun LEUM GOD, oayapa kas lom. Nga sangeng sin mwet luk inge ac nga wi na lungse lalos. 25 Tusraktu inge, nga kwafe sum, nunak munas nu sik ke ma koluk luk, ac wiyu folokla, tuh nga fah ku in alu nu sin LEUM GOD." 26 Samuel el topuk ac fahk, "Nga ac fah tia wi kom folok. Kom tuh pilesru ma sap lun LEUM GOD, na El oayapa pilesrekom ac siskomla tuh kom in tia tokosra lun mwet Israel." 27 Ke Samuel el forla in folok, Saul el sruokya nuknuh la Samuel ah twe mihsalik. 28 Na Samuel el fahk nu sel Saul, "LEUM GOD El seja tokosra lun Israel liki kom misenge, ac sang nu sin sie mwet su wo liki kom. 29 Tuh God Fulat lun Israel El tia kikiap ku ekyek nunak lal. El tia mwet — El tia ikikil nunak lal uh." 30 Saul el fahk, "Pwaye nga orekma koluk, tusraktu nga siyuk kom in nunak munas sunakinyu ye mutun mwet kol lun mwet luk ac mwet Israel nukewa. Wiyu folok tuh nga fah ku in alu nu sin LEUM GOD lom." 31 Ouinge Samuel el welul folokla, ac Saul el alu nu sin LEUM GOD. 32 Samuel el fahk, "Usalu Tokosra Agag nu yuruk." Na Tokosra Agag el fahsru yorol ac el rarrar ke sangeng. In nunak lal sifacna el mu, "Pwaye lah ma na mwen se pa misa uhi!" 33 Ac Samuel el fahk, "Oana ke cutlass nutum an oru nina puspis in wanginla tulik natu, ouinge nina kiom sifacna ac fah wanginla pac tulik natul." Ac Samuel el pakpakilya Tokosra Agag nu ke ip ukanten ye mutun loang uh in Gilgal. 34 Na Samuel el som nu Ramah, ac Tokosra Saul el folok nu yen sel in acn Gibeah. 35 In Iusenna moul lal Samuel tukun pacl se ingela, el tia sifil liyal Tokosra Saul, tusraktu el arulana asor kacl. LEUM GOD El auli lah El tuh oru Saul el tokosra fin Israel.

16 LEUM GOD El fahk nu sel Samuel, "Kom ac asor kacl Saul nwe ngac? Nga eisalla tari liki wal lun tokosra lun Israel. Inge eis kutu oil in olive ac som nu Bethlehem nu yurin mwet se pangpang Jesse, mweyen nga sulela sie sin wen natul tuh elan tokosra." 2 Ac Samuel el siyuk, "Nga ac oru fuka? Saul el fin lohngak el ac uniyuwi!" LEUM GOD El topuk, "Eis soko cow fusr, ac kom fah fahk mu kom tuku in orek kisa nu sin LEUM GOD. 3 Kom fah solal Jesse nu ke kisa uh, ac nga ac fah fahk ma kom in oru. Kom ac fah mosrweila mwet se nga ac fahk nu sum uh tuh elan tokosra." 4 Samuel el oru oana ma LEUM GOD El fahk nu sel, ac el som nu Bethlehem. Mwet kol in siti sac elos rarrar ke elos tuku in osun nu sel Samuel, ac elos siyuk sel, "Ku tuku se lom inge tuku ke misla?" 5 Ac Samuel el fahk, "Aok, nga tuku in orek kisa nu sin LEUM GOD. Kowos sifacna aknasnasye kowos, ac fahsru wiyu." El oayapa fahk nu sel Jesse ac wen ekasr natul elos in aknasnasyalosa, ac el solalos nu ke kisa uh. 6 Ke elos sun acn sac, Samuel el getang liyal Eliab, sie sin wen natul Jesse, ac el sifacna nunku insial, "Pwaye lah mwet se inge su tu ye mutun LEUM GOD, pa mwet se God El sulela." 7 A LEUM GOD El fahk nu sel Samuel, "Nik kom lohang nu ke fulatal ku lumahli. Nga tia eisal, mweyen ouien sulela luk uh tia oana ouien sulela lun mwet uh. Mwet uh elos liye luku, a nga liye insien mwet uh." 8 Na

16 LEUM GOD El fahk nu sel Samuel, "Kom ac asor
keel Saul nwe ngec? Nga cicello teri liki wel jun

kaci Saul nwe ngac? Nga eisalla tarì liki wai lun tokosra lun Israel. Inge eis kutu oil in olive ac som nu Bethlehem nu yurin mwet se pangpang Jesse, mweyen nga sulela sie sin wen natul tuh elan tokosra." 2 Ac Samuel el siyuk, "Nga ac oru fuka? Saul el fin lohngak el ac uniyuwi!" LEUM GOD El topuk, "Eis soko cow fusr, ac kom fah fahk mu kom tuku in orek kisa nu sin LEUM GOD. 3 Kom fah solal Jesse nu ke kisa uh, ac nga ac fah fahk ma kom in oru. Kom ac fah mosrwela mwet se nga ac fahk nu sum uh tuh elan tokosra." 4 Samuel el oru oana ma LEUM GOD El fahk nu sel, ac el som nu Bethlehem. Mwet kol in siti sac elos rarrar ke elos tuku in osun nu sel Samuel, ac elos siyuk sel, "Ku tuku se lom inge tuku ke misla?" 5 Ac Samuel el fahk, "Aok, nga tuku in orek kisa nu sin LEUM GOD. Kowos sifacna aknasnasye kowos, ac fahsru wiyu." El oayapa fahk nu sel Jesse ac wen ekasr natul elos in aknasnasyosalosa, ac el solalos nu ke kisa uh. 6 Ke elos sun acn sac, Samuel el ngetang liyal Eliab, sie sin wen natul Jesse, ac el sifacna nunku insial, "Pwaye lah mwet se inge su tu ye mutun LEUM GOD, pa mwet se God El sulela." 7 A LEUM GOD El fahk nu sel Samuel, "Nik kom lohang nu ke fulatal ku lumahli. Nga tia eisal, mweyen ouiyen sulela luk uh tia oana ouiyen sulela lun mwet uh. Mwet uh elos liye luku, a nga liye insien mwet uh." 8 Na

Jesse el pangnol Abinadab, sie pac sin wen natul, ac lun mwet Philistia ac solsol anwuk nu sin mwet Israel. pwanulak nu yorol Samuel. Tusruku Samuel el fahk, Lusal alukela fit eu, 5 ac el nukum nuknuk orek ke "Mo, LEUM GOD El tia pac sulella el an." 9 Na Jesse el osra bronze, toasriya akuran sun paun siofok longoul usalu Shammah. Ac Samuel el fahk, "Mo, LEUM GOD limekosr, ac mwe susu lal orek pac ke osra bronze. 6 El tia pac sulella el an." 10 In lumah se na inge, Jesse Nial nukla pac ke osra bronze, ac el us osra in fakfuk el use wen itkosr natul nu yorol Samuel. Ac Samuel el soko finpisal. 7 Fungin osra soko natul yohk oana sak fahk nu sel, "Mo, LEUM GOD El tiana sulella sie selos." ke mwe otwot nuknuk, ac mutun osra soko ah orek ke 11 Na Samuel el siyuk sel Jesse, "Oasr pac wen lula osra iron su toasriya akuran paun singoul limekosr. Sie nutum?" Jesse el topuk, "Wen se ma fusr emeet pa lula, mwet mweun el fahsr meet lukel ac us mwe loang lal tuh el muta liyaung sheep uh inimae." Ac Samuel el fahk, uh. 8 Goliath el tu ac wowo nu sin mwet Israel ac fahk, "Solalma elan tuku. Kut ac fah tia oru kisa nwe ke na el Mea kowos oru ingan? Ya kowos takla akola in mweun tuku." 12 Na Jesse el sapla solalma David. El sie mwet Nga sie mwet Philistia, ac kowos mwet kohs lal Saul! fusr fokoko ac oasku, ac atronmutnal saromrom. LEUM Sulela sie mwet lowos an in tuku lainyu. 9 El fin kutangla GOD El fahk nu sel Samuel, "Pa inge mwet sac. Tuyak ac uniyuwi, na kut ac fah mwet kohs lowos. A nga fin ac mosswella!" 13 Samuel el eis oil in olive ac mosswella kutangla ac uniyila, na kowos ac fah mwet kohs lasr. 10 David ye mutun tamulel lal. In kitin pacl ah na ngun lun Inge misenge nga tuyak ac akola in lain un mwet mweun LEUM GOD tuku ke ku nu facl David, ac welul in len sac lun mwet Israel. Nga tia sensen in fahkot: sulela sie fahla. Na Samuel el folokla nu Ramah. 14 Inge ngun lun mwet an nga el in anwuk!" 11 Ke Saul ac mwet lal elos LEUM GOD wanginla lukele Saul, ac sie ngun koluk sin lohng kas inge, elos arulana sangeng. 12 David el wen LEUM GOD aklokoalokyal. 15 Mwet kulansap lal Saul natul Jesse, sie mwet Ephrathah su muta Bethlehem in elos fahk nu sel, "Kut etu tuh sie ngun koluk sin God pa acn Judah. Oasr wen oalkosr natul Jesse, ac in pacl aklokoalokyke kom uh. 16 Leuwa, supweikut tuh kut in se Saul el tokosra, Jesse el arulana matuoh. 13 Wen suk sie mwet ma etu srital ke harp, tuh ke pacl se ngun tolu natul Jesse ma matu eltal welul Saul oasr ke nien koluk se inge ac utyak nu in kom, mwet sac fah srital ke mweun uh. Ma se ma matu uh pa Eliab, ma se aktluo harp natul, na ac fah akinsewowyoe kom." 17 Saul el uh pa Abinadab, ac aktolu pa Shammah. 14 David pa sapkin nu selos, "Sokma sie mwet sumat ke srital, ac fusr emeet, ac ke pacl tamulel tolu ma matu uh welul usalu nu yuruk." 18 Sie sin mwet kulansap lal ah fahk nu Saul, 15 na David el ac folok nu Bethlehem kais kutu sel, "Oasr wen se natul Jesse mwet Bethlehem, ac nga pacl in karingin sheep nutin papa tumal. 16 Goliath el liye el arulana etu srital ke mwe on. El sie mukul pulaik kusen mukul nu sin mwet Israel lotutang ac eku nukewa ac wo lumahl, el sie mwet etu mweun ac el lalmwetmet ke lusen len angngaul. 17 Sie len ah Jesse el fahk nu ke sramssram. LEUM GOD El welul." 19 Ke ma inge Saul sel David, "Us tafun bushel in fiten wheat manman inge el supwala mwet utuk kas nu yorol Jesse, ac elos fahk, ac lof singoul inge, ac sulaklak nu yurin tamulel wiom "Supwalma David, wen nutum ma liyaung sheep uh." 20 Na Jesse el supwalla David nu yorol Saul, wi nani nu sin captain lun un mwet mweun an. Strike liye lah fusr soko, ac donkey soko nwanala fintokol ke bread, ac tamulel lom ah fuka, na kom fah foloko ac use sie ma sie pak in neinyuk wain nwanala ke wain. 21 David el in akpwayeye lah kom sonoltal ac lah eltal ku na. 19 tuku nu yorol Saul ac mutawauk in kulansupwal. Saul el Tokosra Saul, ac tamulel lom, ac mwet Israel nukewa arulana lungse el, ac el sulella tuh in el pa mwet se us elos muta Infahlal Elah ac mweuni mwet Philistia." 20 mwe mweun natul uh. 22 Na Saul el sapla nu sel Jesse Len tok ah David el toangna tukakek ac el sap sie pac ac fahk, "Nga arulana lungse David. Leta elan mutana mwet in muta karingin sheep uh. Na el eis mwe mongo inge in kulansupweyu." 23 In pacl sac fahla, pacl nukewa ma akyoyuk, ac som oana Jesse el tuh fahk nu sel. Ke el ac eis harp natul ac srital kac. Na ngun koluk sac ac in sun niem aktuktuk lun mwet mweun Israel, falyang som lukel Saul, ac el ac mongi ac sifilpa wola. na nu ke pacl se elos sasa, illa ac takla in mweun. 21

Un mwet mweun lun mwet Philistia ac mwet Israel elos tuyak ac ngetani nu sie akola nu ke mweun. 22 David el filya mwe mongo el us yurin mwet se ma liyaung kufwen mwe mweun, na el kasrusr nu ke acn se mwet mweun takla we ah, ac suk mwet wial ah. Na el siyuk seltal lah eltal fuka. 23 Ke el srakna sramssram nu seltal, Goliath el fahsryak nu meet, ac el sifilpa kusen mukul nu sin mwet Israel oana ke el oru meet ah. Ac David el lohng ma Goliath el fahk inge. 24 Ke mwet Israel elos liyal Goliath elos sangeng ac kaing. 25 Elos fahk nu sin sie sin sie, "Liyalwin! Lohng kusen mukul lal ingan! Tokosra Saul el

17 Mwet Philistia elos solani un mwet mweun lalos nu Socoh, sie siti srisrik in acn Judah, ac akola nu ke mweun. Elos tulokinya lohm nuknuk selos in acn se pangpang Ephes Dammim, su oan inmasrlon Socoh ac Azekah. 2 Saul ac mwet Israel elos toeni ac tulokinya lohm nuknuk selos Infahlal Elah, na elos akoo pac in mweun lain mwet Philistia. 3 Mwet Philistia elos takla tu ke soko eol uh, ac mwet Israel ke soko pac eol, ac infahlal se oan inmasrlolos. 4 Oasr sie mwet pangpang Goliath, el mwet in siti Gath. El illa liki nien aktuktuk

wulela mu el ac sang moul na yohk nu sin mwet se su tuh won yen engyeng uh ac kosro lemnak in kang." ac uniya mwet Philistia sacn. El ac sang acn natul in 45 Ac David el fahk, "Kom tuku lainyu ke cutlass ac payukyak sin mukul sac, ac sou lun papa tumun mukul osra ac mwe fakfuk, a nga tuku lain kom ke Inen LEUM sac ac tia enenu in molis mwe takma lalos." 26 David el GOD Kulana, God lun un mwet mweun lun Israel, su siyuk sin mwet ma tu siskal ah, "Mea ac orek nu sin kom orek funmwet nu se. 46 Misenge LEUM GOD El mwet se su uniya mwet Philistia se ingo, ac tulala mwet ac fah eiskomme nu inpouk, ac nga fah unikomi ac Israel liki mwe mwekin se inge? Ac su win mwet Philistia pakela sifom. Nga fah sang monin mwet mweun lun pegan se ingan, ku elan orek tungak nu sin mwet mweun mwet Philistia tuh won yen engyenguh ac kosro lemnak in lun LEUM GOD moul?" 27 Na elos fahk nu sel David 47 Ac mwet nukewa inge fah liye lah LEUM GOD El tia Eliab, tamulel matu se wial David, el lohng sramsram lal enemu cutlass ku osra in molela mwet lal. Kutangla se David nu sin mwet inge, na el kasrkusrak sel ac fahk, inge ma na lal, ac El ac fah fillikowosme nu inpaosr." "Mea kom tuku oru uh? Ac su muta liyaung sheep ekasr 48 Goliath el mutawauk in sifil fahsr nu yorol David, ac nutum oe yen mwesis ah? Kom ekak! Kom akna kom in David el kasrusr nu ke lain in mweun lun mwet Philistia intoein mweun uh, pa sis kom tuku an!" 29 Na David el tuh elan lainul. 49 David el isongya paol nu in pak lal fahk, "Ku mea nga oru? Ya nga kofla in kusen siyuk?" 30 ah, olak sie eot loac ah, furokang nu kacl Goliath. Eot David el forla nu sin sie pac mwet ac siyuk kusen siyuk sac sunna motonsrol twe fukulya ahlunsifal Goliath, na sac pacna, ac pacl nukewa el ac siyuk ma sac, na top el ikori oankiyuki infohk ah. 50 Ouinge wangin cutlass sefanna mwet uh ac topkol kac. 31 Kutu mwet inge lohng inpaol David a el kutangula Goliath ac unilya ke fuh se ma David el tuh fahk, na elos som fahk nu sel Saul, ac ac eot sririk se! 51 David el yuyang nu yorol Goliath Saul el sapla solal. 32 Na David el fahk nu sel Saul, "O ac fanyak tu facl. El eisla cutlass natul Goliath liki mwe Tokosra, wangin sripa mwet uh in sangeng sin mwet neinyuk la ah, ac sang pakela sifal ac unilya. Ke mwet Philistia se inge! Nga fah som anwuk nu sel." 33 Ac Saul Philistia elos liye lah mwet se elos finsrak kac el misa, el fahk, "Ku kom ac lainul fuka? Kom srakna tulik, a funu elos kaing. 52 Mwet Israel ac Judah elos sasa ac ukwe el, el nuna mwet mweun se in moul lal nufon!" 34 Ac mwet Philistia nwe ke elos sun acn Gath ac mutunpot in David el fahk, "O Tokosra, nga pa liyaung sheep nutin Ekrone. Mwet Philistia elos ikor ac kinetneta inkanek ma papa tumuk. Pacl nukewa lion soko ku bear soko fin fahla nu Shaaraim, nwe ke sun acn Gath ac Ekrone. 53 tuku sruokya sheep fusr soko ac usla liki un sheep uh, Ke mwet Israel elos folok ke ukok lalos, elos tui ke nien aktuktuk lun mwet Philistia, ac eisani ma wap nukewa 35 nga ac ukwal ac onel, ac molela sheep uh liki inwalul. Na lion soko ku bear soko fin forma nu sik, nga sruokya we. 54 David el usla sifal Goliath nu Jerusalem, a el inkwawal ac puokol nwe ke el misa. 36 Nga uniya lion ac sruokya mweun natul Goliath in lohng nuknu sel bear tari, ac nga ac oru oapanu nu sin mwet Philistia sifacna. 55 Ke Saul el liyal David ke el fahla in mweun pegan se inge, su tuku funmwet nu sin mwet mweun lun Goliath, el siyuk sel Abner, captain lun un mwet mweun God moul. 37 LEUM GOD El moliyula liki lion ac bear, lal, ac fahk, "Abner, nutin su tulik se ingan?" Abner el ac El ac fah moliyula liki mwet Philistia se pac inge. Na fahk, "O Tokosra, nga tiana etu." 56 Na Saul el fahk, Saul el fahk, "Wona. Fahsrot, ac LEUM GOD Elan wi "Fahala siyuk lah nutin su." 57 Ke David el folok nu ke kom." 38 Saul el sang mwe loeyuk lal sifacna nu sel nien aktuktuk uh tukun el unilya Goliath, Abner el usalla David elan nokomang: mwe susu osra se el sang nu fin sifal David, oayapa nuknu osra se. 39 David el kapriya sruokya mweun natul Goliath in arulana yohk, Saul el fahk, "Mwet fusr, nutin su kom an?" David el cutlass natul Saul nu ke nuknu osra sac, ac el srike in siyuk sel David, "Mwet fusr, nutin su kom an?" David el fahsru tuh el tia ku, mweyen el supah kac. Na el fahk nu topuk, "Nga ma nutin mwet kulansap lom, Jesse, mwet sel Saul, "Nga tia ku in mweun ke ma inge oan keik uh. Nga supah kac." Na el sarukla nufon. 40 El srakak sikal soku natul, ac el sulela eot fwel limekor infaci ah, ac isongya nu in pak lal ah. El akola fuht natul ah inpaol, na el som in sonol Goliath. 41 Mwet Philistia sac mutawauk in fahsru nu yorol David, ac mwet us mwe loang natul ah fahsru meet lukel. Ke fototoeni inmasrloltal 42 Goliath el ngetla liyal David, ac el israsrinkusrael mweyen David el tulik na kulang ac kato se. 43 Ac Goliath el fahk nu sel David, "Mwe mea sak soko an? Kom nunku mu kosro ngalngul soko pa nga?" Na el pang nu sin god lal tuh elan selngawel David. 44 Goliath el kusen mukul nu sel David ac fahk, "Fahsru na, ac nga fah sang monum

18 Ke tari sramsram lal Saul ac David, na Jonathan, wen natul Saul, el mutawauk in arulana lungse David. Lungse lal Jonathan nu sel David arulana yohk, oana ke el lungse el sifacna. 2 Mutawauk ke len sac fahla, Saul el sap David elan mutana yorol ac tia fuhlel elan som nu yen sel ah. 3 Jonathan el orala fulahk lal tuh el David ac fah kawuk nwe tok, mweyen el lungse David na pwaye. 4 Jonathan el sarukla nuknu lal ac sang nu sel David, wi nuknu in mweun lal, ac cutlass natul, ac pisr natul, ac pel lal. 5 Ma nukewa Saul el supwal David nu kac el orala ke insianaung ac wo ouyi. Ke ma inge Saul el oru tuh David elan sie mwet kol lun un mwet mweun lal, ac mwet pwapa ac mwet kulansap

nukewa lal Saul elos insewowo kacl. 6 Ke David el foloko kulun ma lun mukul siofok ma misa lun mwet Philistia, tukun el unilya Goliath, ac ke mwet mweun elos wi pac tuh in mwe folosak lal nu sin mwet lokoalok lal." (Saul foloko nu yen selos, mutan in siti nukewa in acn Israel el oru pwapa lukma se inge tuh mwet Philistia in mau elos tuku in paingul Tokosra Saul. Elos engan ac on, ac unilya David.) 26 Ke mwet pwapa lal Saul elos fahkang elos tacn ac srital ke mwe srital tambourine ac lyre. 7 kas lal inge nu sel David, na David el engan lah el ac Kutu kas ke on in kaksak lalos an fahk ouinge, "Saul el wen talupal tokosra. Meet liki len in marut, 27 David el uniya tausin, a David el uniya ngoul tausin." 8 Saul el eis mwet lal som ac uniya mwet Philistia luofoko. El eisla tia lungse kas inge, ac el mutawauk in kasrkusrak. El kulun ma mukul kaclos ac usla nu yorol tokosra, ac oakla fahk, "Mwet uh fahk mu David el uniya ngoul tausin a nufon ye mutual in akfalye tuh elan wen talupal. Ke ma nga tausin na. Ac tia paht na elos ac oru David elan inge, Saul el enenu na elan eisalang Michal, acn natul, tokosra!" 9 In len sac me, Saul el sok ac sensen na tuh elan payuk sel David. 28 Saul el akilen na lah LEUM sel David. 10 In len tok ah, sie ngun koluk sin God me GOD El welul David, oayapa el akilen lah Michal, acn sifil sikyang nu sel Saul, ac el kasrkusrak ac kunaus natul, el lungse David. 29 Ke ma inge, Saul el arulana lohm sel oana mwet wel se. David el muta srital ke harp, sangeng sel David yohk liki meet, ac el mwet lokoalok lal oana ke el muta oru len nukewa. Ac Saul el sruok osra David in lusen mou lal tok nufon. 30 Ke un mwet mweun soko inpaol. 11 Saul el sifacna nunku insial, "Nga ac lun mwet Philistia elos ac tuku mweun, pacl nukewa faksilya David nu ke pesinka in lohm uh." Na el faksel David el ac kutangulosla yohk liki na mwet kol saya lal David ke osra soko ah pacl luo, a David el iwalla kewa. Saul uh. Ke sripa se inge, David el mutawauk in arulana 12 Saul el sangeng sel David mweyen LEUM GOD El pwengpeng.

19 Saul el fahk nu sel Jonathan, wen natul, ac nu sin mwet pwapa lal nukewa lah el akoo elan unilya David. Tusruktu, Jonathan el arulana lungse David, 2 na pa el fahkang nu sel David, "Papa tumuk el akoo elan unikomi. Nga kwafe sum tuh kom in arulana taran kom lututang. Som wikla ke sie acn lukma ac mutana we. 3 Nga ac fah som tu sisken papu tumuk ke ima se kom wikkwi we an, ac nga fah sramsrar nu sel keim. Fin oasr ma kalem, nga tufah fahk nu sum." 4 Jonathan el kaksakunil David nu sel Saul ac fahk, "Lela tokosra elan tia oru kutena ma koluk nu sel David, mwet kulansap lom, mweyen el soenna oru ma koluk nu sum. Ma nukewa el oru mwee kasru yohk nu sum. 5 El pilesrala mou lal ke el tuh unilya Goliath, ac LEUM GOD El sang kutangla lulap nu sin Israel. Ke kom liye ah, kom engan. Na efu ku kom lungsum in oru ma koluk nu sin mwet se inge su wangin mwatal, ac unilya ke wangin sripa?" 6 Saul el auliyak ke sripen ma Jonathan el fahk ah, ac el oru sie wulela ku lnen LEUM GOD lah el ac fah tia unilya David. 7 Na Jonathan el pangolma David ac fahkang ma nukewa nu sel. Na el usalla David nu yorol Saul, ac David el kulansap nu sel Saul oana meet ah. 8 Mwet Philistia elos sifil tuku mweun. David el tuyak ac lainulos ac kutangulosla, ac elos kaing. 9 Sie len ah ngun koluk se sin LEUM GOD sifil sikyang nu sel Saul. El muta in lohm sel, ac osra soko oan inpaol. David el muta yorol ac srital ke harp natul. 10 Saul el srike elan faksulang David nu pesinka uh ke osra soko ah. Tuh David el iwalla, ac osra soko ah kasiki na nu pesinka ah. Na David el illa ac kaingla. 11 In fong sacna, Saul el supwala kutu mwet soan nu lohm sel David, elos in unilya ke lenelik. Michal, mutan kial David, el sensenkakinul ac fahk, "Kom fin tia kaingla ofong, na lutu kom ac anwuki." 12 Michal el koella David ke winto se, ac el kaingla. 13 Na Michal el

esi sie ma srualoala ac filiya fin bed kial David ah, ac sang sie ilul ma orek ke unen nani ac filiya ke sifa ah, na el sang kaot se afinya. **14** Ke mwet lal Saul tuku in eisal David, Michal el fahk nu selos mu David el mas. **15** Na Saul el sifil folokunulosla tuh elos in sifacna liyal David ke mutualos, ac el sapkin nu selos, "Usalu na fin bed kial an, ac nga fah unilya." **16** Na elos uteyak nu in lohm sel David ac liye tuh na ma srualoala se pa oan fin bed sac, ac ilul se ma orek ke unen nani oan ke sifa ah. **17** Saul el siyuk sel Michal, "Efku kom kiapweyu ouinge, pwanhang mwet lokoalok luk kaingla?" Michal el topuk, "El fahk mu el ac uniyuwi nga fin tia kasrel elan kaingla." **18** David el kaingla nu yorol Samuel in acn Ramah, ac fahkang ma nukewa ma Saul el oru nu sel. Na David ac Samuel som nu Naioth ac muta we. **19** Saul el lohngak lah David el oasr Naioth in Ramah, **20** na el supwala kutu mwet in som ac sruokilya David. Na elos liye un mwet palu tacn ac sasa, ac Samuel el kololos. Na ngun lun God tuku ke ku nu fin mwet lal Saul inge, na elos wi pac tacn ac sasa. **21** Ke Saul el lohngak lah ouinge, na el sifil supwala kutu mwet lal. Ke mwet inge elos tuku, se aktolu, ac elos oru oapan. **22** Na Saul sifacna el mukuiyak in som nu Ramah. Ke el sun lufin kof lulap in acn Secu, el siyuk lah pia acn se Samuel ac David muta we. Fwackyang nu sel mu eltal oasr Naioth. **23** Ke el fahsr in som nu Naioth, ngun lun God tuku ke ku nu facl, ac el fahsr tacn ac sasa nwe ke na el sun acn Naioth. **24** El sarukla nuknuk lal ac tacn ac sasa ye mutual Samuel, ac el koftulofula oan in len sac nufon ac fong sac nufon. (Pa inge mutaweyen soakas se fahk mu, "Mea pwaye lah Saul el wela mwet palu?")

na kom fah etu na lah oasr ma upa el akoo in oru nu sik. **8** Nga siyuk kom in nunak munas ac sruokyana wulela mutual kom tuh oru inmasrllok kom. Tusrukta fin oasr mwetik, na kom sifacna uniyuwi. Mwe mea kom in usyula nu yurin papa tomom in tuh anwuki nga?" **9** Jonathan el fahk, "Nimet kom nunak ouingan! Nga funu etu na pwaye lah papa tumuk el akoo in oru ma upa nu sum, ya nga ku in tia fahk nu sum?" **10** Na David el siyuk, "Papa tomom el fin kasrkusrak topuk kom, na su ac fahkma nu sik?" **11** Na Jonathan el fahk, "Fahsru kut som nu inimae." Na tuh LEUM GOD lun Israel Elan orek lou inmasrllos. Ke pacl se inge lutu, oayapa ulela, nga fah kusen siyuk sin papa tumuk. Nunak lal fin wo keim, na nga aakkalemye nu sum. **13** Tuh el fin nunku in akkolukye kom, lela tuh LEUM GOD Elan uniyuwi nga fin tia akkalemye nu sum tuh kom in ku in kaingla. Lela LEUM GOD Elan wi kom oana ke El tuh welul papa tumuk ah. **14** Ac nga fin moul na, kom fah nunak munas sruokya wulela mutual lom nu sik, ac kom in pwayena nu sik. A nga fin misa, **15** na kom in akkalemye kulang lom nu sin sou luk nwe tok. Ac LEUM GOD El fin kunausla mwet lokoalok lom nukewa, **16** lela tuh wulela se inmasrluktal in tiana musalla. Fin musalla, LEUM GOD El ac fah kai kom." **17** Na Jonathan el sifilpa sap David elan wulela mu el ac lungse na el, mweyen Jonathan el lungse na pwaye David oana ke el lungse el sifacna. **18** Ac Jonathan el fahk nu sel David, "Kalem lah kom fin wangin liki tepu in mongo lutu, ac fah akilenyuk, mweyen Kufwen Malem Sasu lutu. **19** Ac ulela kom fin wangin pac, ac arulana akilenyuk lah kom wangin. Ke ma inge, wona kom in sifil som wikla acn se na ma kom tuh wikla we meet ah, tukun yol in eot sac.

20 David el kaingla liki acn Naioth in Ramah ac som nu yorol Jonathan. El siyuk sel Jonathan, "Ku mea nga oru? Ma koluk fuka nga oral? Ya oasr ma nga oru in lain papa tomom pwanang el suk elan uniyuwi?" 2 Jonathan el topuk ac fahk, "Ac tia ouinge! Kom fah tia misa! Ma nukewa papa tumuk el oru el muta fahk nu sik, ma srisrik nu ke ma yohk, na pa el tia ku in okanla ma se inge likiyu. Tiana ku in ouinge!" 3 Ac David el fahk, "Papa tomom el etu na lupan lungse lom nu sik, na pa el sulela elan tia fahk nu sum ma el akoo in oru inge, mweyen el etu lah kom ac arulana toasr kac. Nga fulahk nu sum ke Inen LEUM GOD mouI lah kutu srisrik na ngan misa!" 4 Jonathan el fahk, "Kutena ma kom lungse nga in oru, nga ac oru." 5 Na David el fahk, "Kufwen Malem Sasu pa ac orek lutu, na ac fal nga in muta yurin tokosra ke pacl in mongo. Tusruktu fin wo sum, nga ac som wikla inimae nwe ke eku in ulela. 6 Papa tomom el fin akilen lah nga wangin ke tepu lal an, kom fah fahk nu sel mu nga tuh kwafe sum nga in sulaklak som nu acn sik uh Bethlehem, mweyen pa inge pacl se sou luk nufon elos orek kisa ke yac se inge. 7 Na el fin fahk mu 'Wona,' na wangin ma nga ac fosrnga kac. A el fin kasrksusrak,

183

kwafe sik ngan fuhlella elan som nu Bethlehem. 29 El nasnas fal nu ke alu lasr, ac inge elos oru yohk liki, fahk ouinge nu sik, 'Nunak munas filiyula ngan som, tuh mweyen kut fahsr ke sie sripa na yohk!' 6 Ke ma inge sou luk elos orek kisa ke acn sesr uh, ac tamulel luk el mwet tol sac sang bread mutual nu sel David, ke sripen sap nga in som welulos. Na pa kom fin mwet kawuk wangin pac bread saya yorol, a bread inge ma sriyukla luk, filiyula nga in som nu yurin sou luk.' Pa inge sripa nu sin God, su tufahna itukla liki tepu mutual ac ayaolla se sis el wangin liki nien mutual lal ke tepu lun tokosra." 7 (Doeg, sie mwet Edom su sif'en un 30 Saul el foloyak sel Jonathan ac fahk nu sel, "Kom mwet liuang kosro natul Saul, el muta ingo in len sac wen nutin sie mutan likkeke ac seakos! Inge nga etu na ke sripen el enenu in afkalye sie ma kuna'l ke alu.) 8 lah kom welul David lac, ac kom sifacna akmwekinye David el siyuk sel Ahimelech, "Oasr osra in fakfuk ku kom ac nina kiom ah! 31 Mea, kom nikin lah ke lusenna cutlass yurum kom ku in se nu sik? Elya lal tokosra nu mou'l lal David, kom ac tia ku in tokosra fin facl se inge? sik oru nga tiana us cutlass nutik ah, ku kutena mwe Fahla ingena ac usalu. El enenu na elan misa!" 32 Ac mweun luk." 9 Ac Ahimelech el topuk, "Cutlass se natul Jonathan el siyuk, "Ku efu ku elan misa? Mea el oral?" Goliath, mwet Philistia se kom tuh uniya Infahlal Elah 33 Na Saul el kipakin osra natul ah nu kacl Jonathan in ah, pa oasr yuruk. Pa nukla oan tukun nukruk ephod unilya, ac Jonathan el fah kalem lah Saul el nunku na se lun mwet tol ingo. Kom fin lungse, kom eis, tuh pa pwaye elan unilya David. 34 Ac Jonathan el kasrkusrak na ingan ma oasr inge." Na David el fahk, "Ase nu sik. ac tuyak liki tepu ah, ac el tia mongo in len sac nufon — Wangin pac sie cutlass wo liki!" 10 Na David el som. El len se akluo ke Kufwen Malem Sasu. El arulana asor kaing lukel Saul ac som nu yorol Achish, tokosra lun kacl David ke sripen Saul el fahk kas na upa kacl. 35 Gath. 11 Mwet pwapa lal Tokosra Achish elos fahk nu Lotutang in len tok ah, Jonathan el som nu nimae in sel, "Ku tia David pa inge, tokosra lun mutunfacl sel ah? sonol David, in oana ma eltal tuh aetuila kac. El us tulik Pa inge mwet se ma mutan uh onkakin ac fahk, 'Saul el mukul fusr se welul, 36 na el fahk nu sel, "Yuwt ac uniya tausin, a David el uniya ngoul tausin.'" 12 Kas suk sukan pisr nga ac pusrkaot inge." Tulik sac kasrusr yula, ac Jonathan el pusrkala pisr soko ah alukela tulik sac. 37 Ke tulik sac sun acn se ma sukan pisr soko ah mukul fusr se welul, 36 na el fahk nu sel, "Yuwt ac uniya tausin, a David el uniya ngoul tausin.'" 12 Kas sukan pisr soko ah pa oemeeto! 38 Nimet tu na insacn! lumah'l oana in mwet wel se. Elos fin srike in kutongilya Sulaklak!" Tulik sac el srukak sukan pisr soko ah, ac el lal uh pasrkeya alut lal uh. 13 Na Tokosra Achish use nu yurin mwet kacto lal. 39 Tulik sac tiana etu lah el fahk nu sin mwet pwapa lal, "Liye, mwet se inge el mea kalmen ma inge. Jonathan ac David mukena pa kalem kac uh. 40 Na Jonathan el sang kufwen mwe pisr natul nu sin tulik sac, ac sap elan us som nu in siti uh. 41 Tukun tulik sac som, David el tuyak liki yol in eot se el 22 David el kaingla liki siti Gath ac som nu ke luf wiwik we, ac el sikukmutunte ac faksufi pacl tolu. Na el Jonathan tukeni tung ac angokmwet sie sin sie, ac asor lal David tuh yohk liki asor lal Jonathan. 42 Ac Jonathan el fahk nu sel David, "God Elan wi kom. LEUM GOD El ac fah oru tuh kom ac fwil nutum, oayapa nga ac fwil nutik, in surokiana wulela mutual se su nga kom orala inmasrlokal tuh in oan ma pahtpat." Na David el som, ac Jonathan el folok nu in siti uh.

21 David el som nu yorol Ahimelech, mwet tol in acn Nob. Ahimelech el rarrar ke el illa in sonol David, ac el siyuk sel David, "Efu ku kom mukena tuku nu inge?" 2 Ac David el fahk, "Nga tuku ke sap lal tokosra. El mu nga in tia fahk nu sin kutena mwet ma el supweyu in oru uh. A funu mwet luk uh, oasr sie acn nga fahkang nu selos elos in sunyu we. 3 Na fuka, oasr mwe mongo yurum? Ase limekosr lof in bread an, ac kutepacna ma oasr yurum." 4 Na mwet tol sac fahk, "Wangin bread yuruk sayen bread mutual mukena. Tuu kom ku in eis, mwet lom ingan fin tia muta yurin mutan ke pacl fototo somla." 5 Ac David el fahk, "Ke mukui'ku nukewa lasr, mwet luk inge elos taranulos tuh elos in

se su oan apkuran nu Adullam. Ke tamulel lal ac mwet in sou lal kewa elos lohngak lah el oasr we, elos som nu yorol. 2 Na mwet su muta in ongoiya, oayapa mwet soemoul sin mwet, ac mwet supwar, elos som pac nu yorol. Sahp oasr mwet angfoko ke u se inge, na David el mwet kol lalos. 3 David el som liki acn sac ac tuku nu Mizpah in acn Moab, ac fahk nu sin tokosra we, "Nunak munas lela tuh papa tumuk ac nina kiuk in muta yurum nu ke nga konauk lah mea God El ac fah oru nu sik." 4 Na David el likiya papa tumal ac nina kial yurin tokosra lun Moab, ac eltal muta yorol ke lusenna pacl ma David el wiwik in luf sac. 5 Na Gad, sie mwet palu, el tuku nu yorol David ac fahk, "Nik kom muta inge. Tuyak ac fahsr nu in facl Judah." Ke ma inge, David el som ac iliyak nu insak Hereth. 6 Sie len ah Saul el muta Gibeah, ye sak tamarisk soko fin tohktok se, ac osra natul oan inpaol. Mwet kol lal nukewa tu raunella. Na fwackyang nu sel lah koneyukyak David ac mwet lal uh. 7 Ac Saul el fahk nu sin mwet lal inge, "Kowos mwet Benjamin, porongeyu! Ya kowos nunku mu David el ac sot ima in grape ac ima pac saya nu suwos nukewa, ac oru tuh

kowos nukewa in mwet kol lun un mwet mweun lal? **8** Keilah." **3** A mwet lal David elos fahk nu sel, "Liye, kut Ya pa ingan sripa se oru kowos pwapa in lainyu an? arulana sangeng yenu ke kut muta fin acn Judah, a kut Wangin sie suwos tuku akkalemye nu sik lah wen nutik fin som nu Keilah ac lain mwet Philistia, kut ac sangeng sifacna el asruoki nu sel David. Wanginna mwet nunku yohk liki na!" **4** Na David el sifilpa siyuk kasru sin LEUM keik, ku akkalemye nu sik lah David, su sie sin mwet luk, GOD, ac LEUM GOD El fahk nu sel, "Fahla nu Keilah el suk pac lal in uniyuwi, ac wen se nutik el kasrel!" **9** ac mweun, tuh nga ac fah asot kutangla nu sum fin Doeg el wi mwet lal Saul inge tu insac, ac el fahk, "Nga mwet Philistia." **5** Na David ac mwet lal elos som nu tuh liyal David ke el som nu yorol Ahimelech, wen natul Keilah ac mweun lain mwet Philistia. Elos uniya mwet Ahitub, in acn Nob. **10** Ahimelech el tuh siyuk sin LEUM pus selos, ac elos eisla kosro natulos. Ouinge David el GOD lah mea fal David elan oru, na el sang kutu mwe molela siti sac. **6** Ke Abiathar, wen natul Ahimelech, el mongo nu sel David, oayapa cutlass se natul Goliath, tuh kaingla ac tuku nu yorol David in acn Keilah, el us mwet Philistia sac." **11** Na Tokosra Saul el sapla solalma nuknuk ephod lun mwet tol welul. **7** Ke Saul el lohng Ahimelech, mwet tol, ac sou lal kewa, su elos mwet tol lah David el som nu Keilah, el fahk, "God El eisalma nu pac in Nob, ac elos tuku nu yorol. **12** Ac Saul el fahk nu impouk. David el sifacna oru in sruru el ke el utyak nu in sel Ahimelech, "Ahimelech, porongeyu!" Ac Ahimelech el sie siti kuhlusyuki ke pot fulat, ac mutunpot we kauli ku." topuk, "O Tokosra, nga pa inge." **13** Ac Saul el siyuk sel, **8** Ke ma inge, Saul el pangon mwet mweun lal in som "Efu ku kom ac David pwapa in lainyu? Efu kom ku sang mweun lain acn Keilah ac in sruokilya David ac mwet lal, mwe mongo nu sel ac cutlass sac, oayapa siyuk kasru **9** Ke David el lohng lan Saul el akoo in tuku lainul, el sin God kacl David? Na inge el forma lainyu, ac el tupan fahk nu sin mwet tol Abiathar, "Use nuknuk ephod uh pacl wo lal in uniyuwi." **14** Ahimelech el topuk, "David pa nu inge." **10** Na David el fahk, "LEUM GOD lun Israel, oaru emeet sin mwet pwapa lom! El wen talupom, el nga lohng mu Saul el akoo elan tuku ac kunausla acn captain lun mwet soan lom, ac mwet nukewa inkul sum Keilah ke sripuk, mwet kulansap lom. **11** Ya mwet Keilah elos arulana akfulatyal. **15** Aok, pwaye nga tuh siyuk elos ac eisuyang nu inpaol Saul? Ya pwaye Saul el fahk, "Saul el ac fah tuku." **12** Ac David el sifil siyuk, in sou luk, mweyen wanginna ma nga etu ke ma se "Ya mwet Keilah elos ac eisuyang ac mwet luk inge nu inge!" **16** Ac tokosra el fahk, "Ahimelech, kom ac sou inpaol Saul?" LEUM GOD El topuk, "Aok." **13** Ke ma lom nukewa enenu in misa." **17** Na tokosra el fahk nu sin inge, David ac mwet onfoko lal inge tuyak som liki acn mwet mweun su tu siskal, "Uniya mwet tol lun LEUM Keilah ac takusrkusr infulan acn uh. Ke Saul el lohngak GOD inge! Elos welul David nunak se, ac elos etu na lah lah David el kaingla liki acn Keilah, na el fuhleak akoo se David el kaingla, a elos tia fahk nu sik!" Tusruktu, mwet lal ah. **14** David el muta wikkwik fineol uh, in acn mwesis mweun inge elos tiana sruak paolos nu fin mwet tol lun apkuran nu Ziph. Pacl nukewa Saul el srike elan konalak LEUM GOD. **18** Ke ma inge, Saul el fahk nu sel Doeg, David, tuh LEUM GOD El tia eisalang David nu inpaol. "Kom, oneltalu!" Na Doeg el onelosla nukewa. In len **15** Ac David el liye tuh Saul el sukna elan unilya. David sac el uniya mwet tol oalngoul limekosr fal in nukum el muta Horesh, in acn mwesis apkuran nu Ziph. **16** Ac ephod lun mwet tol. **19** Saul el oayapa sap in anwukla Jonathan el som nu yorol ac sang kas in akkeyal ac mwet nukewa in acn Nob, su siti lun mwet tol — mukul, akesmakinalah God El karinganal na. **17** El fahk nu sel mutan, tulik srisrik ac tulik fusr, cow, donkey, sheep — David, "Nikmet sangeng. Saul, papa tumuk, el tia ku in ma inge nukewa anwukla. **20** Tusruktu Abiathar, sie sin oru kutu ma in akkolukye kom. El etu na pwaye lah kom wen natul Ahimelech, el kaingla ac som welul David. pa ac tokosra fin mwet Israel, ac nga pa ac akluo uh." **21** El fahk nu sel David lah Saul el uniya mwet tol lun **18** Na eltal tukeni orala sie wulela mutual inmasrlotal tuh LEUM GOD. **22** David el fahk nu sel Abiathar, "Ke nga eltal in kawuk na pwaye. Na David el mutana Horesh, ac tuh liyal Doeg in len sac, nga etu na lah el ac fahkak Jonathan el som nu in acn sel. **19** Kutu mwet Ziph elos nu sel Saul ma orek ah. Ke ma inge, misa lun mwet som nu yorol Saul in acn Gibeah ac fahk nu sel, "David nukewa in sou lom, oan fuk. **23** Mutana yuruk ac nikmet el wikkwik oasr in acn sesr Horesh ke Fineol Hachilah, sangeng. Saul el lungse unikuti na kewa, tuh kom fin su oan eir in acn mwesis Judea. **20** O Tokosra, kut etu muta yuruk, kom ac fah moul."

23 David el lohngak lah mwet Philistia elos mweun lain acn Keilah ac pisre wheat ke kosranu susu lalos. **2** Ke ma inge el siyuk sin LEUM GOD, "Ya fal nga in som ac mweun lain mwet Philistia?" Ac LEUM GOD El fahk, "Aok, mweun lainulos ac molela mwet

sapma fahk nu sik. Na nga fah wi kowos fahsrot, ac akpwayeye nu sum lah wangin nunak koluk luk in lain el fin srakna oasr ingan, nga ac fah sokol nwe ke nga kom, ku in akkolukye moul lom. Kom sukyu in uniyuwi, konalak, nga finne enenu in sokol in facl Judah nufon." 12 LEUM GOD 24 Na mwet inge folok nu Ziph meet lukel Saul. David Elan nununku inmasrloktal, lah su kac tafongla uh! Lela ac mwet lal elos muta in acn mjesis in Maon, ke sie tuh Elan oru kai lal nu sum ke ma kom oru in lainyu, infahlal wangin ma fac su oan nu eir in yen mjesis lun tuh nga ac fah tia oru kutena ma in akkolukye moul Judea. 25 Saul ac mwet lal elos som in sokol David. Ke lom. 13 Kom esam soakas se ma fahk mu, 'Ma koluk David el lohngak, el som nu ke eol eoteot in acn mjesis uh sokyak sin mwet koluk mukena.' Ke ma inge, nga ac Maon ac muta we. Ke Saul el lohng ma inge, el som fah tiana oru ma koluk lain kom. 14 Liyewin, mea se tokol David. 26 Na Saul ac mwet lal elos muta lac eol tokosra lun Israel el suk in uniya uh? Liye lah mea se uh, ac David ac mwet lal elos muta lac eol uh. David el ukwe uh! Kosro ngalngul misa soko! Kitin kuut! 15 ac mwet lal elos sulaklak kaingkunul Saul ac mwet lal, LEUM GOD El ac fah oru nununku lal, ac El fah konauka mweyen elos apkuranyang in sruokolosi. 27 In kitin pacl lah su sesr sutuela uh. Lela God Elan suuya ma inge ac ah na sie mwet utuk kas el tuku ac fahk nu sel Saul, karinginyu, ac moliyula liki inpoum." 16 Ke taris ramsram "Sulaklak foloko! Mwet Philistia elos utek tari in sruokya facl sesr!" 28 Ke ma inge, Saul el tila ukwal David, a el folokla mweun lain mwet Philistia. Pa inge sripa se pangpang fineol soko ah Fineol In Sralik. 29 David el som liki acn we, ac fahsru acn se pangpang "Engedi," ac el muta wikkw we.

24 Ke Saul el folok liki mweun lal nu sin mwet Philistia, fwackyang nu sel lah David el muta yen mjesis se apkuran nu Engedi. 2 Saul el eis tolus mjesis mweun na ku sin mwet Israel, ac som sokol David ac mwet lal kutulap in acn se pangpang Eot in Nani Lemnak. 3 Saul el tuku nu ke luf se su apkuran nu ke sie kalkal in sheep, na el utek nu loac in akola we. Falyang na lah luf se inge pa David ac mwet lal elos wikkw we e ke kapin luf uh. 4 Na mwet lal David elos fahk nu sel, "Pacl wo lom pa inge! LEUM GOD El tuh fahk nu sum lah El ac fah asot mwet lokoalok lom nu inpoum, ac kom fah ku in oru kutena ma kom lungse oru nu sel." Na David el orakla ac lusala sie ipin nuknuk lal Saul, a Saul el tiana etu. 5 Na toko, David el mutawauk in auli insial, 6 ac el fahk nu sin mwet lal, "LEUM GOD Elan ikolyuwi tuh nga in tia oru kutena ma koluk lain leum luk, su LEUM GOD El sulela tuh in tokosra. Nga enenu na nga in tiana akkolukyal, mweyen el tokosra se su sulosolla sin LEUM GOD." 7 Ke ma inge, David el arulana akkalemye nu sin mwet lal tuh elos in tia oru kutena ma nu sel Saul. Na Saul el tuyak ac illa liki luf sac, ac mutawauk in fahsru inkanek lal. 8 Na David el illa tokol ac pangnol, "Tokosra, leum luk!" Na Saul el tapulla, ac David el srimi nwe ten in akfulatyal. 9 David el fahk, "Efuh ku kom lohng kas lun mwet uh ke elos fahk mu nga suk kom in akkolukye moul lom? 10 Kom ku in sifacna liye lah misenge LEUM GOD El eiskomme nu inpouk ke kom muta in luf se inge. Kutu sin mwet luk inge elos tuh fahk nu sik mu ngan unikomi, tuh nga pakomutom ac fahk lah nga ac fah tia oru kutena ma nu sum, mweyen kom pa sulosolla sin LEUM GOD tuh kom in tokosra. 11 Ngetma, Papa. Liye ipin nuknuk se inpouk inge! Ma ke nuknuk kom nukum an. Nga ku na in unikomi, tuh nga tiana. Nga lusala mukena ipin nuknuk se inge in

akpwayeye nu sum lah wangin nunak koluk luk in lain kom, ku in akkolukye moul lom. Kom sukyu in uniyuwi, konalak, nga finne enenu in sokol in facl Judah nufon." 12 LEUM GOD 13 Kom esam soakas se ma fahk mu, 'Ma koluk fah tiana oru ma koluk lain kom. 14 Liyewin, mea se tokosra lun Israel el suk in uniya uh? Liye lah mea se uh, ac David ac mwet lal elos muta lac eol uh. David el ukwe uh! Kosro ngalngul misa soko! Kitin kuut! 15 ac mwet lal elos sulaklak kaingkunul Saul ac mwet lal, LEUM GOD El ac fah oru nununku lal, ac El fah konauka mweyen elos apkuranyang in sruokolosi. 16 Ke taris ramsram "Sulaklak foloko! Mwet Philistia elos utek tari in sruokya facl sesr!" 17 Na el fahk nu sel David, "Pwayena sum, ac nga pa sutuela uh. Kom arulana wo nu sik, a nga oru koluk nu sum! 18 Misenge kom akkalemye wo lom nu sik, ke kom tia uniyuwi, LEUM GOD El finne eisuyuwot nu inpoum. 19 Ya oasr pacl sokyak ouinge, tuh mwet se in sruokya mwet lokoalok lal na fulhella elan som in misla ac wangin ma koluk el oru nu sel? LEUM GOD Elan akinsewowyoye kom ke ma kom oru nu sik misenge! 20 Inge nga etu suwohs lah kom ac fah tokosra fin Israel, ac tokosrai ac fah oanna ye koko lom. 21 Tusructu wulema nu sik ke Inen LEUM GOD tuh kom fah tia kunausla fita luk, tuh inek ac inen sou luk fah tia mulkinyukla." 22 David el wulela oana siyuk lal Saul. Na Saul el folok nu acn sel, ac David ac mwet lal som nu nien wikkw lalos.

25 Samuel el misa, ac mwet Israel nukewa tukeni nu sie ac asor kacl. Na elos piknilya in acn sel in Ramah. Tukun ma inge, David el som nu yen mjesis in Paran. 2 Oasr sie mukul in acn Maon su oasr acn lal in acn Carmel. Mwet se inge el arulana kasrup. Oasr tolus sheep natul, ac sie tausin nani. In pacl se inge el muta Carmel ac kalkul sheep natul. 3 Inen mukul se inge pa Nabal, ac mutan kial ah pa Abigail. Mutan se inge el lalmwetmet ac oasku, a mukul sac el mwet na kou ac likkeke se. El ma in sou lal Caleb. 4 Ke David el muta yen mjesis uh, el lohng lah Nabal el kalkul sheep natul, 5 na David el supwala mukul fusr singoul nu Carmel, ac sap elos in sokol Nabal, ac us lung lal nu sel. 6 David el sapkin tuh elos in fahk ouinge nu sel Nabal, "David el paing kom, ac el mu kut in tuh fahk lung lal nu sum ac sou lom, ac ma lom nukewa. 7 El lohng lah kom kalkul sheep, ac el ke kom in etu lah mwet lom ma liyaung sheep nutum elos tuh muta yorosr, ac wangin kutena ma koluk kut oru nu selos. Kut tia pisre kutena ma lalos ke elos muta yorosr in acn Carmel. 8 Kom ku in siyuk selos ac elos fah fahk. Kut tuku ke len in kufwa se, ac David el siyuk tuh kom in kulang nu sesr. Nunak munas, kasrekut ke ma kom ku in se nu sesr ac nu sel David, mwet kawuk

lom." 9 Mwet lal David elos tafwela kas inge nu sel nukewa nutum, mweyen kom mweun ke mweun lal. Ac Nabal ke inel David, na elos mutana soano. 10 Ke Nabal kom ac fah tia oru ma koluk ke lusen moul lom. 29 el topuk el fahk, "Su David? Su mwet sacn? Nga soenna Fin oasi kutena mwet lain kom, ku srike in unikomi, lohng ke mwet se ingan! In len inge pukanten mwet kohs LEUM GOD lom El ac fah karinginkomyang, oana ke sie kaingelik in facl se inge! 11 Nga tia ku in sang bread ac mwet el karingin mwe kasrup saok. A funu nu sin mwet kof ac ikwa ma nga akoo nu sin mwet kalkul sheep nutik lokoalok lom, El ac fah siselosa, oana ke sie mwet el uh nu sin mwet su nga tia etu lah elos tuku ya me!" 12 sisla eot ke fuh natul. 30 Ac ke LEUM GOD El ac oru Na mwet lal David elos folokla ac fahkang nu sel ma ma wo nukewa su El tuh wulela nu sum kac, ac oru tuh Nabal el fahk ah. 13 Ac David el sapkin nu sin mwet lal, kom in tokosra fin Israel, 31 na kom ac fah tia enenu "Losya cutlass nutuwos an!" Na elos nukewa oru oana el in asor ku fosrnga mu kom tuh uniya mwet su wangin sapkin, ac David el oayapa losya cutlass natul, ac el us mwata, ku sifacna foloksak nu sin mwet. Ac ke pacl se mwet angfoko lal som, ac filiya mwet luofoko in muta LEUM GOD El akinsewowyoe kom, O leum luk, nga liyaung ma lalos. 14 Sie sin mwet kulansap lal Nabal el siyuk tuh kom in tia mulkinyula." 32 Ac David el fahk nu fahk nu sel Abigail, mutan kial, "Ku kom lohng? David el sel, "Kaksakin LEUM GOD lun Israel, su supwekomme supwama kutu mwet utuk kas yen mwesis me nu yorol in osun nu sik misenge! 33 Kulo nu sin God ke nunak wo Nabal, in fahkak kas in painguk lal nu sel, tuh pa Nabal el lom, ac ke ma kom oru misenge, tuh ma inge surokywi kaskas kou nu selos. 15 Sruk David ac mwet lal elos tuh liki nunak in akmas su nga tuh akoo tuh in mwe foloksak arulana wo nu sesr. Elos tiana orek lokoalok nu sesr, ac luk sifacna. 34 LEUM GOD El ikolywi tuh nga in tia oru ke pacl nukewa ma kut muta yorolos inimae, wangin ma kutu ma koluk nu sum. Tuh ngaluhk ye mutun God lasr pisrapasrla. 16 Ke lusen pacl kut muta inmasrlilos moul lun Israel, lah kom funu tia sulaklak in tuku sunyu, ac liyaung sheep natursuh, elos tuh karingin kut len likuun misa mukul nukewa lal Nabal meet liki lenelik lutu ac fong. 17 Nunak munas nunku ke ma inge, ac suk uh!" 35 Na David el insewowo in eis ma mutan se inge lah mea fal in orek. Lumah se inge ku in oralia sie mwe use nu sel, ac el fahk nu sel, "Folokot nu lohm sum an, fosrnga lulap nu sel Nabal ac nu sin sou lal nukewa. El ac nimet kom fosrnga. Nga ac oru oana ma kom siyuk arulana srangesroa, ac tia lungse lohng kutena mwet." an." 36 Na Abigail el folokla nu yorol Nabal, su muta in 18 Na Abigail el sulaklak na orani lop in bread luofoko, ac lohm sel ac oru sie kufwa lulap, oana kufwa lun tokosra. pak in wain luo nwanala, sheep lumko manman tari, foto El arulana sruhi ac pwar, oru Abigail el tiana fahk kutena luo in wheat manman, tun in grape pao siofok, ac cake ma nu sel nu ke lutu tok ah. 37 Tukun Nabal el sarla liki fig luofoko, ac el sang ma inge nukewa nu fin donkey sruhi lal, na Abigail el fahkang ma nukewa nu sel. In ekasr. 19 Na el fahk nu sin mwet kulansap lal, "Komtal pacl sac mas se siyak nu sel Nabal, ac manol nufon fahsr meet, ac nga fah fahsr tukumtal." A wangin ma el ulla, el kofla mukuukui. 38 Na len singoul ma toko, LEUM fahk nu sin mukul tumal ah. 20 Ke el kasrusr fin donkey GOD El unilya Nabal ac el misa. 39 Ke David el lohng natul ah, el rauni kuru se sisken eol uh, na David ac tuh Nabal el misa, na el fahk, "Kaksakin LEUM GOD, mwet lal elos fahsru suwosma nu yorol. 21 David el tuh tuh El foloksak nu sel Nabal ke sripen kaskas kou lal fahsrs ac sifacna nunku insial, "Efu ku nga tuh liyaung nu sik. Oayapa God El ikolywi, mwet kulansap lal, tuh ma lun mwet se ingan yen mwesis ah? Wanginna ma nga in tia oru ma sufal. LEUM GOD El oru tuh koluk lal lal pisrapasrla. Ya pa inge molin kasreyuk luk nu sel Nabal in putati facl sifacna." Na David el supwala kas uh? 22 God Elan uniyuwi nga fin tia uniya mwet ingan nu yorol Abigail in akkalemye lah el lungse payuk sel. nufon meet liki lenelik!" 23 Ke Abigail el liyalak David, 40 Mwet kulansap lal David elos som nu yorol Abigail el sa na srola liki donkey natul, ac faksufi nu infohk uh in acn Carmel, ac fahk nu sel, "David el supwekomme 24 sisken nial David, ac fahk nu sel, "Leum luk, nunak in eis kom nu yorol, tuh kom in mutan kial." 41 Na munas porongeyu! Lela tuh mwatan ma se inge in oan Abigail el faksufi ac fahk, "Nga mwet kulansap lal, ac naga fuk ac tia oan facl Nabal. 25 Nunak munas, nimet nunku akola in oul nien mwet kulansap lal." 42 Na el sulaklak kacl Nabal, tuh el tia mwet pwye! El mwet lalfon, oana na tuyak ac sroang nu fin donkey natul. El us mutan kalmen ine se lal ah! Nga tuh wangin ke pacl se mwet kulansap lom tuku nu yorol ah. 26 LEUM GOD pa oru tuh kom in tia foloksak ac uniya na mwet lokoalok lom. Inge nga fulahk nu sum ke LEUM GOD moul lah mwet lokoalok lom, ac mwet nukewa su srike in akkolukye kom, fah kaiyuk elos oana Nabal. 27 Leum luk, nunak munas eis mwe lung ma nga use inge, ac sang nu sin mwet lom ingan. 28 Leum luk, kom fah nunak munas, sisla koluk luk fin oasr kutena ma sufal nga oru. LEUM GOD El ac fah oru tuh kom in tokosra, ac oayapa fwil 26 Kuta mwet Ziph tuku nu yorol Saul in acn Gibeah, ac fahk nu sel lah David el wikwik oasr Fineol Hachilah, su oan sisken yen mwesis Judea. 2 In kitin pacl ah na Saul el tuyak ac eis tolu tausin mwet mweun

Iun Israel su arulana pulai, ac som nu yen mweis in Ziph in sokol David. 3 Saul ac mwet lal elos tulokinya lohm nuknuk selos ke sisken inkanek soko oan Fineol Hachilah. David el srakna muta yen mweis uh, ac ke el lohng lah Saul el tuku sokol, 4 el supwala mwet kalngeyuk ac elos konauk tuh pwaye, Saul el oasr we. 5 In kitin paci ah, David el som ac konauk acn se ma Saul ac Abner motul we. (Abner el wen natul Ner, ac captain lun mwet mweun lai Saul.) Saul el motul infulwen nien aktuktuk, ac mwet lal elos raunella. 6 Na David el siyuk sel Ahimelech mwet Hit, ac Abishai su ma wial Joab (nina kialtal pa Zeruiyah), ac fahk, "Su kac sumtal ac wiyu som nu nien aktuktuk lai Saul?" Abishai el topuk, "Nga ac wi kom." 7 Na in fong sac, David ac Abishai som ac 8 Ac Abishai el fahk nu sel David, "God El asot mwet lokoalok lom in ipoum ofong. Lela nga in faksilya inge ke osra natul sifacna. Nga ac faksilya nu infohk uh ke faktuk sefanna — ac tia enenu in paci luo!" 9 Tusrukta David el fahk, "Nik kom akkolukya! LEUM GOD El ac kai kutena mwet su akkolukye moul lun tokosra se su El sulela." 10 Na David el sifil fahk, "Ke Inen LEUM GOD moul, nga etu tuh LEUM GOD El ac fah sifacna unilya Saul — finne ke misa lal in paci fal lal, ku ke misa lal in paci mweun. 11 LEUM GOD Elan ikolyuwi tuh nga in tia akkolukye moul lun mwet se su El sulela in tokosra! Tari kut eis osra natul, ac sufa in neinyuk kof nimal, ac som." 12 Ouinge David el eis osra in faktuk natul Saul ac sufa in neinyuk kof nimal su oan sisken sifal, na el ac Abishai som. Wangin mwet liyalital, ku etu ma orek inge. Wangin pac selos ngutalik, mweyen LEUM GOD El oru tuh elos in folosuwoisla ke motul lalos. 13 Na David el som tupalla infahlfal uh nu lac eol laco, ac fanyuk nu fin tonhtok se loes kutu liki acn Saul ac mwet lal uh muta we, 14 ac el wowoyak ac pang nu sin mwet lal Saul ac nu sel Abner. El fahk, "Abner, kom ku in lohngyu?" Na Abner el fahk, "Ku su wowon, oru oaksalak tokosra uh?" 15 Ac David el fahk, "Abner, ya tia kom pa mwet se ma pwengpeng emeet fin Israel uh? Na efu ku kom tia karingin tokosra lowos ingan? Oasr mwet se iilyak piangga nu in nien aktuktuk lowos an in tuh uniya leum se lowos an. 16 Kom tiana oru kunokon lom, Abner! Nga fulahk ye mutun LEUM GOD moul lah fal kowos nukewa in misa, mweyen kowos tiana karingin leum lowos an, el su sulosolla sin LEUM GOD tuh elan tokosra. Liye, pia osra in faktuk natul tokosra ah? Ac pia sufa in kof se ma oan sisken sifal ah?" 17 Saul el akilenak pusraci David, ac el siyuk, "David, wen nutik, ku kom pa ingan?" David el topuk, "Aok, nga pa inge, Leum luk." 18 Na el sifil tafwela ac fahk, "O Leum luk, efu ku kom srakna ukwewy, mwet kulansap lom? Mea nga oralra? Ma koluk fuka nga oralra? 19 O tokosra, lohng ma nga fahk inge. Fin LEUM GOD pa pirik kom tuh kom in lainyu, na mwe kisa nu sel ac ku in ekulla nunak lal. A fin mwet pa pirik kom, mwe selnga sin LEUM GOD in oan faclos, ke sripen elos lisyula liki faci sin LEUM GOD, nu in sie faci nga enenu na in alu nu sin god says we. 20 Nikmet lela tuh nga in anwuki in sie faci saysa, su loes liki LEUM GOD luk. Efu ku tokosra lun Israel el suk in uniya sie mwet lusrongten oana kuut se? Efu ku el lungse sukyu, oana in won lemnak se pa nga?" 21 Na Saul el topuk, "Pwaise nga orekma koluk. Foloko, David, wen nutik! Nga ac fah tia sifil akkolukye kom, ke sripen kom tiana eisla moul luk ofong. Nga arulana lafon, ac ma na koluk se pa nga oru uh!" 22 David el fahk, "Pa inge osra nutum ah, Leum luk. Supwama sie mwet lom ingan in tuku eis. 23 LEUM GOD El sang ma lacne nu sin mwet su oaru ac suwoswos. Misenge el eiskomme nu inpouk, tuh nga tia lungse akkolukye kom, mweyen kom pa LEUM GOD El sulela tuh kom in tokosra. 24 In oana ke nga molikomla ac tia unikomi misenge, lela tuh LEUM GOD Elan oru oapanu nu sik, ac moliyula liki mwe ongoiya nukewa!" 25 Ac Saul el fahk nu sel David, "God Elan akinsewowyte kom, wen nutik! Kom fah kutangla fin ma nukewa kom oru!" Na David el som inkanek lal, ac Saul el folokla nu in acn sel.

27 David el sifacna nunku insial, "Sie len Saul el ac mau uniyuwi. Wona nga in kaingla nu Philistia, na Saul el ac tia sifil sukyu in faci Israel, ac nga fah moul in misla." 2 Ke ma inge, David ac mwet onfoko lal elos tuyak ac som nu yorol Achish, wen natul Maoch, su tokosra fin acn Gath. 3 David ac mwet lal wi sou lalos, elos oakwuki muta in faci Gath. El us mutan luo kial welul: Ahinoam mutan Jezreel se, ac Abigail mutan Carmel se su katimmas kial Nabal. 4 Ke Saul el lohng lah David el kaingla nu Gath, el tila sokol. 5 David el fahk nu sel Tokosra Achish, "Fin pwaise lah nga kom kawuk, ase sie siti srisrik nga in muta we. Nga tia enenu nga in wi kom muta in siti lun tokosra." 6 Ouinge Tokosra Achish el sang siti srisrik se Ziklag nu sel, ac pa inge sripa se sis acn Ziklag ma na lun tokosra lun mwet Judah nwe misenge. 7 David el muta in faci lun mwet Philistia malem singoul onkosr. 8 In pulan paci sac, David ac mwet lal elos mweun lain mwet Geshur, mwet Giriz, ac mwet Amalek. Mwet inge elos nu muta inge in paci loeloes somla nwe in paci se inge. David el mweuni ac inge som na nwe sun acn Shur, ac fahla pac nwe Egypt, 9 ac onela mukul ac mutan, ac sruokya sheep, cow, donkey, camel, ac oayapa nukewa. Na elos ac folok nu yorol Tokosra Achish, 10 ac el ac siyuk sel David, "Ku kom som mweun oya misenge?" Ac David el ac fahk nu sel lah elos som layen nu eir in acn Judah, ku el ac fahk mu elos som nwe in faci sin sou lal Jerahmeel, ku nu in faci sin mwet Ken. 11 David el ac onela mwet nukewa, mukul ac mutan. El oru ouinge in mau wangin mwet folok nu Gath ac srumun ma el, ac mwet lal inge, oru uh. David el oru na lumah se inge ke lucen paci se el muta

Philistia ah. **12** Tuh Tokosra Achish el lulalfongel David, ac el sifacna nunku insial, "David el srungayuk na pwaye sin mwet lal sifacna, mwet Israel. Ke ma inge el ac fah enenu elan kulansupweyu in moul lal nufon."

28 In kutu pacl tok, mwet Philistia elos toeni in mweun lain mwet Israel, ac Tokosra Achish el fahk nu sel David, "Kom kalem kac lah kom ac mwet lom ingan ac fah wiyu lac ke mweun luk?" **2** David el topuk, "Aok, nga kalem kac. Nga mwet kulansap lom, ac kom ac fah sifacna liye ma nga ku in oru." Na Achish el fahk, "Wona! Nga ac fah oru tuh kom in mwet se ma tu siskuk in pacl e nukewa nwe tok." **3** In pacl se inge Samuel el misatari, ac mwet Israel nukewa elos arulana asor kacl, ac elos piknilya in acn sel in Ramah. Saul el lusak mwet inutnut ac mwet susfa nukewa liki acn Israel. **4** Mwet mweun Philistia elos toeni ac tulokinya nien aktuktuk lalos apkuran nu siti se pangpang Shunem. Ac Saul el eisani mwet mweun lun Israel ac tulokinya nien aktuktuk lalos Fineol Gilboa. **5** Ke Saul el liye un mwet mweun lun mwet Philistia, el arulana sangeng, **6** ac el siyuk sin LEUM GOD lah mea el ac oru. Tuh LEUM GOD El tiana topkol, finne ke mweme, ku ke eot Urim ac Thummim, ku ke pusren mwet palu. **7** Na Saul el sapkin nu sin mwet pwapa lal, "Sokak sie mutan inutnut, ac nga fah som nu yorol ac siyuk kasreyuk sel." Na elos topuk ac fahk, "Oasr sie mwet inutnut in acn Endor." **8** Na Saul el sifacna ekulla lumahl. El nokomang sienia kain nuknuk, ac ke lohsrani tari, el us luo pac mukul in welul som nu yurin mutan inutnut sac. El fahk nu sin mutan sac, "Sramsram nu sin ngunin mwet misa keik, ac fahk nu sik lah mea ac siyuk. Pangonma ngunin mwet se su nga ac fahk inel nu sum." **9** Ac mutan sac topuk, "Nga mu kom arulana etu ma Tokosra Saul el oru ke el lusak mwet inutnut ac mwet susfa liki Israel. Na efu kom ku sifeyu, pwanang ac ku in anwuki nga?" **10** Na Saul el orala sie wulela na ku ac fahk, "Inen LEUM GOD moul, nga wulela nu sum lah kom ac fah tia kaiyuk ke kom ac oru ma se inge." **11** Na mutan sac siyuk sel Saul, "Su kom lungse ngan pangonak nguna uh?" Ac Saul el fahk, "Samuel." **12** Ke mutan sac liyalak Samuel, el wowoyak ke pusra lulap ac fahk nu sel Saul, "Efu ku kom kiapweyula? Kom pa Tokosra Saul!" **13** Na tokosra el fahk nu sel, "Nikmet sangeng! Mea kom liye?" Ac mutan sac fahk, "Nga liye sie ngun utyak liki infohk uh." **14** Ac Saul el siyuk, "Fuka luman ngun sacn?" Ac mutan sac fahk, "Mukul matu se pa utyak, ac el nukum sie nuknuk na loeloess." Na Saul el etu lah Samuel pa mwet sac, ac Saul el faksufi in akfulatyal. **15** Na Samuel el fahk nu sel Saul, "Efu kom tukasru nu sik ac oru nga foloko?" Na Saul el topuk ac fahk, "Nga arulana fosrnga! Mwet sifil topukyu, finne ke pusren mwet palu ku ke mweme. Na pa nga pangon kom tuh kom in fahk nu sik lah mea enenu in oru." **16** Ac Samuel el fahk, "Efu ku kom

pangonyu, ke LEUM GOD El ngetla liki kom ac ekla mwet lokoalok lom? **17** LEUM GOD El oru nu sum oana ma El tuh sap ngan fahk nu sum ah. El eisla tokosrai uh liki kom, ac sang nu sel David. **18** Kom tuh seakos ma God El sapkin nu sum ke El mu kom in kunausla mwet Amalek nukewa ac ma lalos nukewa. Pa inge sripa se sis LEUM GOD El oru ouinge nu sum. **19** El ac fah eiskomyang ac mwet Israel nu inpoun mwet Philistia. Lutu, kom ac wen nutum ac fah wiuyyang, ac LEUM GOD El ac fah asang mwet mweun lun Israel nu inpoun mwet Philistia." **20** In kitin pacl ah na, Saul el putati asrosrelik fin fohk uh, ke sripen el arulana sangeng ke ma Samuel el fahk ah. El munasla ke sripen el tiana mongo ke len fon sac ac fong fon sac. **21** Na mutan sac kalukyang nu yorol ac liye lah el arulana sangeng, ac el fahk nu sel Saul, "Leum luk, nga pilesrala moul luk ke nga oru ma kom siyuk ah. **22** Inge, nga siyuk kom in porongeyu. Lela nga in oralia kutu mwee mongo nom. Kom enenu in mongo tuh in kui monum, na kom fah ku in som inkanek lom." **23** Saul el tia lungse. El fahk mu el ac tiana mongo. Mwet pwapa lal elos kwafel tuh elan eis kutu mwee mongo. Tok kutu, na el tari wi na ma elos fahk. El tutakek liki infohk uh ac muta fin bed se. **24** Ac mutan sac sulaklak na uniya cow fusr soko ma el muta kite in fatelik, ac el use flao ac manman bread wangiin mwe pulol kac. **25** Mutan sac takunla mwee mongo inge ye mutual Saul ac mwet pwapa lal, ac elos mongoi. Na elos som liki acn sac in fong sacna.

29 Mwet Philistia elos pangoneni mwet mweun lalos nukewa nu Aphek, ac mwet Israel elos tulokinya nien aktuktuk lalos sisken unon in kof se ke Infahifal Jezreel. **2** Tokosra limekosr lun mwet Philistia elos takla fahsr wi kais siofok ac kais tausin mwet mweun lalos. David ac mwet lal elos welul Tokosra Achish fahsr tok. **3** Na captain lun un mwet mweun Philistia elos liyalos ac siyuk, "Mea mwet Hebrew inge oru uh?" Tokosra Achish el topuk, "David pa inge. El sie mwet pwapa lun un mwet mweun lal Saul, tokosra lun mwet Israel. El muta yuruk paht kutu, ac wanginna ma nga liye el oru koluk, ke len se el tuku wiyyula nwe inge." **4** Tusrukta captain lun mwet Philistia inge elos mulat sel Tokosra Achish, ac fahk nu sel, "Folokunla mwet se ingan nu ke siti se ma kom sang lal ah. Nimet fuhlela elan wi kut mweun. Sahp el ac tuh forma lain kut ke mweun uh. Mea wo mwet se inge el ku in oru in akwoyalla nu sin leum lal sayen mwet lasr inge in misa? **5** Esam lah David pa inge, mwet se na ma mutan uh onkakin ac onsrosro kac ac fahk, 'Saul el uniya tausin, a David el uniya ngoul tausin.'" **6** Na sel Tokosra Achish el pangolma David ac fahk nu sel, "Nga fulahk ye mutun God moul lun Israel lah kom arulana Philistia elos mweuniyu, ac God El ngetla likiyu. El tia pwaye nu sik, ac nga arulana insewowo tuh kom in wiyu som mweun inge. Nga soenna konauk kutena ma sufal misenge. Tusrukta, tokosra wiuk inge elos alolo sum. **7**

Tari, kom folokla nu in acn sum in misla, ac nimet oru nu yurin leum luk." 16 Ac el pwanul David nu yurin u kutena ma in aktoasryalos." 8 David el topuk, "Leum se ma orek lokoalok. Mwet inge elos oalik acn se elos luk, ku mea nga oru sufal? Fin pwaye lah kom soenna muta we ah. Elos mongo ac nimnim ac orek engan in konauk kutena ma sufal yuruk ke nga mutawauk in akfulatye lah arulana pus ma elos sruokya in facl lun kulansupwekom nwe misenge, oana ma kom fahk inge, mwet Philistia ac Judah. 17 Toang in len tok ah, David el na efu ku nga kofla in wi mweuni mwet lokoalok lom, lah mweun lainulos. El mweunelos nwe ke na ekela. Oasr kom pa leum luk ac tokosra luk?" 9 Tokosra Achish el mwet angfoko sroang nu fin camel natulos ac kaingla, a topuk, "Aok, pwaye sum. Nga akilen mu suwohs lom funu mwet nukewa saya uh elos tiana kaingla. 18 David oana suwohs lun sie lipufan lun God. Tusrukta, tokosra el molela mwet nukewa ac ma nukewa ma mwet Amalek wiuk inge elos fahk tari mu kom tia ku in wi kut mweun. elos tuh usla, wi mutan luo kial sifacna. 19 Wangjin ma 10 Na pa lututang kowos nukewa su tuku lukel Saul nu tuhlac. David el folokonma tulik mukul ac tulik mutan yuruk, kowos toang tukakek ac folokla nu yen suwos nukewa nutin mwet lal ah, oayapa ma nukewa mwet ke tufahna kalmelik." 11 Ouinge David ac mwet lal elos Amalek elos tuh usla. 20 El oayapa folokonma un sheep toang tukakek ke lotu tok ah, ac folok nu yen selos in ac cow ma utukla. Mwet lal elos oru kosro inge fahsr acn Philistia, ac mwet Philistia elos fahlana nu Jezreel. meet lukelos, ac elos fahk, "Ma inge nukewa ma lal David!" 21 Na David el folokla nu yurin mwet luofoko ma tuh mutana Infaci srisrik Besor ke sripen elos arulana munas ac kofla welul. Elos tuyak in osun nu sel ac mwet lal, ac David el paingulos ke kas kolang. 22 Tusrukta, kutu mukul strangesroa ac lusrongten sin mwet ma welul David som ah, elos fahk, "Mwet inge tiana wi kut som, na pa kut ac tiana sang nu selos ma kut eis inge. Elos in eis mutan kialos ac tulik natulos, ac fahla liki kut." 23 A David el fahk, "Ma lik, kowos tia ku in oru ouinge nu ke ma LEUM GOD El ase nu sesr! El molikutla, ac El ase kutangla nu sesr fin mwet lokoalok lasr. 24 Wanginna mwet ku in insese nu ke ma kowos fahk inge! Mwet nukewa in eis oana sie. Ip se lun mwet su muta taran ma lasr, ac fah oana ip se lun mwet ma som wi mweun." 25 David el oakiya ma sap se inge, ac mwet Israel elos fahrsna kac nwe misenge. 26 Ke David el folokla nu Ziklag, el supwala kutu ma wap inge nu sin mwet kawuk lal, su mwet kol in acn Judah, wi kas inge, "Mwe lung nu suwos inge, ma kut eisla sin mwet lokoalok lun LEUM GOD." 27 El supu ma inge nu sin mwet su muta Bethel, ac mwet su muta Ramah su oan eir in Judah, ac nu sin mwet su muta Jattir, 28 Aroer, Siphmoth, Eshtemoa, 29 ac Racal; ac nu sin sou lal Jerahmeel, ac nu sin mwet Ken, 30 ac nu sin mwet su muta in siti Hormah, Borashan, Athach, 31 ac Hebron. El supu ma inge nu in acn nukewa ma el, ac mwet lal, elos tuh fufahsryesr we.

30 Tukun len iuo, David ac mwet lal elos sun acn Ziklag. Mwet Amalek elos mweuni acn eir in acn Judah, ac elos utyak tari nu Ziklag. Elos esukak acn we, 2 ac sruokya mutan nukewa. Elos tia uniya kutena mwet, tusruk elos usla mwet nukewa welulos ke elos som liki acn we. 3 Ke David ac mwet lal tuku, elos liye tuh na siti sac firiyak, nalsru ac utukla mutan kialos ac tulik natulos, mukul ac mutan. 4 David ac mwet lal elos mutawauk in tung, ac elos tung nwe mas na. 5 Finne Ahinoam ac Abigail, su eltal mutan kial David, elos utukla pac. 6 David el muta in fosrnga lulap, mweyen mwet lal elos toasr na pwaye lah utukla tulik natulos, pwanang elos oru elos in tanglal David. Tusrukta David el ngetak nu sin LEUM GOD tuh Elan akkeyal. 7 David el fahk nu sin mwet tol Abiathar, wen natul Ahimelech, "Use nuknuk ephod lun mwet tol," na Abiathar el use ac sang nu sel. 8 Na David el siyuk sin LEUM GOD, "Ya fal nga in som ukwe mwet su aklokoaloye kut? Nga ac ku in sruokolosi?" Na LEUM GOD El topuk, "Aok, ukwalos! Kom ac fah sruokolosi, ac kom fah molela mwet ma sruhu." 9 Ouinge David ac mwet onfoko lal elos som in ukwalos, ac ke elos sun Infaci srisrik Besor, kutu selos mutana we. 10 David ac mwet angfoko lal sifilpa som. Mwet luofoko saya elos arulana totola ac tia ku in wi tupalla Infaci soko ah, oru elos mutana tia wi som. 11 Mwet ma welul David elos konauk tulik mukul Egypt se yen mwestis ah, na elos usalu nu yorol David. Elos sang kutu bread nal ac kof nimal, 12 ac fig paola, ac tun in grape pao luo. Ke el mongo tari na el kui. El tuh tia mongo ku nim ke lusen len tolu. 13 David el siyuk sel, "Ku su leum lom uh, ac kom mwet oya?" Tulik sac fahk nu sel, "Nga mwet Egypt. Nga mwet kohs lun sie mwet Amalek. Leum luk ah som likiyu len tolu lac pa inge, mweyen nga luman mas kutu. 14 Kut tuh som mweuni acn lun mwet Chereth ma oan eir in acn Judah, oayapa acn lun mwet in sou lal Caleb, ac kut esukak pac acn Ziklag." 15 Na David el siyuk sel, "Kom ku in pwen kut nu yurin u se ingan?" Tulik sac topuk, "Aok, kom fin wulela nu sik ye mutun God lah kom ac tia uniyuwi, ku usyula

31 Mwet Philistia elos mweun lain mwet Israel fin Fineol Gilboa. Mwet Israel pukanten elos misa in acn sac, ac mwet lula sin mwet Israel, welulang Tokosra Saul ac wen natul, elos kaingla. 2 Tusrukta mwet Philistia elos ukwalos, ac uniya wen tolu inge natul Saul: Jonathan, Abinadab, ac Malchishua. 3 Mweun sac arulana upa nu facl Saul, ac el pisrikyuki ke pisr nutin mwet lokoalok lal, ac arulana yohk kinet kacl. 4 Saul el fahk nu sin mwet fusr se su us mwe mweun natul ah, "Faisak cutlass nutum an ac uniyuwi, tuh mwet Philistia pegan ingan in tia konkin lah elos uniyuwi." Tuh mwet fusr sac arulana sangeng ac kofla orala. Ke ma inge Saul el sruak cutlass natul sifacna, ac putatyang nu fac.

5 Ke mwet fusr sac liye lah Saul el misa, na el oayapa putatyang nu fin cutlass natul ah, ac welul Saul misa. **6** Na pa ingan luman misa lal Saul ac wen tolu natul, ac mwet fusr sac. Mwet nukewa su welul Saul elos misa ke len sac. **7** Ke mwet Israel su muta lefahlo Infahlfal Jezreel, ac elos su muta lefahlyat Infacl Jordan, elos lohng lah un mwet mweun lun mwet Israel elos kaing, ac Saul ac wen natul elos misa, elos fahsr liki siti selos ac kaingla. Na mwet Philistia elos tuku ac muta we. **8** In len se tukun mweun upa sac, mwet Philistia elos som in suk ma wap ke mwet misa, na elos konauk manol Saul ac wen tolu natul oan Fineol Gilboa. **9** Elos pakela sifal Saul, ac sarukla mwe loeyuk lal, ac supwalik ma inge yurin mwet utuk kas nu in facl Philistia nufon, in fahkak pweng wo se inge nu sin ma sruloala lalos ac nu sin mwet lalos. **10** Elos filiya mwe mweun natul Saul in tempul lun god mutan se pangpang Astarte, ac elos patikya manol Saul nu ke pot uh in siti Beth Shan. **11** Ke mwet Jabesh in Gilead elos lohng ma mwet Philistia oru nu sel Saul, **12** na mwet pulaik inmasrlolos elos fahla fong nufon se nwe ke elos sun Beth Shan. Elos eisya manol Saul ac wen natul liki pot uh, ac usla nu Jabesh ac esukak we. **13** Na elos orani sri uh, ac pikinya ye sak tamarisk soko in siti uh, ac elos lalo ke len itkosr.

Luo Samuel

1 Tukun Saul el misa, David el foloko ke el tuh kutangla mwet Amalek, na el muta in acn Ziklag ke len luo. **2** Ke len toko ah, mwet fusr se tuku liki nien aktuktuk lal Saul. El tuh seja nuknuk lal ac sang fohfkok nu fin sifal in akkalemye asor lal. El som nu yorol David ac srimi nwe infohk uh in afkulatyal. **3** David el siyuk sel, "Kom tuku ya me?" El topuk, "Nga kaingla liki nien aktuktuk lun mwet Israel." **4** David el fahk, "Fahk nu sik lah mea siyak." Na el topuk, "Mwet mweun lasr ah kaingla liki mweun ah, ac pukanten mwet lasr anwuki. Saul ac Jonathan wen natul, wi pac misa." **5** Na David el fahk, "Kom etu fuka lah Saul ac Jonathan misa?" **6** El topuk, "Nga tuh muta Fineol Gilboa, ac nga liye ke Saul el fungyang nu fin osra natul ah, na chariot ac mwet kasrusr fin horse lun mwet lokoalok ah apkuranyang nu yorol. **7** Na el forma twe liyeyuyak, ac el pangonyu. Na nga fahk, 'Mea?' **8** Na el siyuk lah su nga uh, na nga fahk lah nga mwet Amalek. **9** Na el fahk, 'Fahsru ac uniyuwi! Nga arulana kineta, ac nga apkuran in misa.' **10** Ouinge nga kalukyang nu yorol ac unilya, mweyen nga etu lah el ac na misa na el fin putatyang nu fac. Na nga eisla tefuro lal liki sifal, ac mwe naweyuk ke paol, pa nga use nu sum inge." **11** David el arulana asor ac seja nuknuk lal, ac mwet lal nukewa oru oapano. **12** Elos asor ac tung ac eoksra nwe ke ekela kacl Saul ac Jonathan, oayapa ke Israel, mwet lun LEUM GOD, mweyen arulana pukanten mwet anwuki ke mweun ah. **13** Na David el siyuk sin mwet fusr se su use pweng se inge nu sel, "Kom mwet ya?" El topuk, "Nga mwet Amalek, tusrukta nga muta facl sum uh." **14** David el siyuk sel, "Kom ku tia sangeng in uniya tokosra se su sulosola sin LEUM GOD?" **15** Na David el pangonma sie mwet lal ac fahk, "Unilya!" Ac mwet sac sringsilya mwet Amalek sac, ac el misa. **16** Ac David el fahk nu sin mwet Amalek sac, "Misa lom ma sum sifacna. Kom sifacna sot mwatum ke kom fahkak lah pwaye kom uniya sie su LEUM GOD El solela in tokosra." **17** David el onkakin on in eoksra se inge kacl Saul ac Jonathan, **18** ac el sapkin in lutiyuk nu sin mwet Judah. (Simla tari in [Book in Jashar].) **19** "Fin tohktok lun Israel, mwet kol lasr misa we! Mwet mweun pulaiklana lasr elos ikori we! **20** Nimet fahkak nu in acn Gath, Ku ke inkane in Ashkelon. Nimet oru tuh mutan Philistia in pwar; Nimet lela tuh an nutin mwet pegan in enganan. **21** "Lela in wangin af ku aunfong putat nu fin tohktok Gilboa; Lela in wangin fokin ima we pacl nukewa! Mwe mwekin se lah mwe loang lun mwet pulaik lasr in oan we; Mwe loang lal kowos in mwemelil kacl Saul! El nukumkowsyang ke

nuknuk srusra yohk molo, Ac nawekowos ke mwe yun ac gold. **25** "Mwet mweun pulaik ikori tari, Anwuki elos ke mweun. Jonathan el misa oan fin tohktok uh. **26** "Nga arulana asor keim, Jonathan, ma lik; Kom tuh arulana saok sik! Fuka lupon woiyen lungse lom nu sik, Wo liki lungse lun sie mutan. **27** "Mwet mweun pulaik ikori tari, Mwe mweun natulos sisila ac wanginla sripa."

2 Tukun ma inge, David el lolngok nu sin LEUM GOD, "Ku nga ac som sruokya sie siti in acn Judah?" LEUM GOD El topuk, "Aok." David el siyuk, "Acna ya se?" LEUM GOD El fahk, "Hebron." **2** Ouinge David el som nu Hebron, ac el us mutan luo kial: Ahinoam sie mutan Jezreel, ac Abigail sie mutan Carmel su katinmas kial Nabal. **3** El oayapa us mwet lal wi sou lalos, ac elos muta ke siti srisrik raunela acn Hebron. **4** Na mwet Judah elos tuku nu Hebron ac mosrwella David elan tokosra lun Judah. Ke David el lohng lah mwet Jabesh in Gilead elos piknilya Saul, **5** el supwala kutu mwet nu we wi kas inge: "Lela LEUM GOD Elan akinsewowyoye kowos ke kowos akkalemye nunak pwaye lowos nu sin tokosra lowos ac piknilya. **6** Ac inge lela LEUM GOD Elan kulang ac oaru in liyekowsyang. Nga pac, nga fah oru wo nu suwos ke sripen ma kowos oru inge. **7** Kowos in ku ac pulaik! Saul, tokosra lowos, el misa, ac mwet Judah elos mosrweyula in tokosra lalos." **8** Abner wen natul Ner, su captain lun un mwet mweun lal Saul, el eisal Ishboseth wen natul Saul, ac kaingla tupalla Infaci Jordan nu Mahanaim. **9** In acn se inge Abner el orala Ishboseth elan tokosra lun acn Gilead, Asher, Jezreel, Ephraim, ac Benjamin — aok lun Israel nufon. **10** Ishboseth el yac angngaul ke pacl se el tokosrala lun Israel, ac el leum faclos ke yac luo. A sruf lun Judah srakna orekma nu sel David, **11** ac el leum in acn Hebron fin mwet Judah ke yac itkosr tafu. **12** Abner ac mwet pwapa lal Ishboseth elos som liki Mahanaim nu in siti Gibeon. **13** Joab, su nina kial ah pa Zeruiah, ac mwet pwapa saya lal David elos osun nu selos ke lulu in kof in acn Gibeon. Elos nukewa muta in acn sac — sie u ah muta ke la lulu sac, ac u se ngia muta ke layen ngia. **14** Na Abner el fahk nu sel Joab, "Kut sruak kutu mwet fusr ke u luo inge elos in akutun anwuk." Joab el fahk, "Wona." **15** Ouinge mwet singoul luo sin mwet lal Ishboseth ac sruf lal Benjamin, elos lain mwet singoul luo sin mwet lal David. **16** Kais sie mwet sruokya mwet se lainul ke sifal, ac kaskeang cutlass natul ah nu pupal. Ouinge mwet longoul akosr ah nufon putatla misa. Na pa panggang acn se inge in acn Gibeon "Ima mwe loang lun mwet pulaik lasr in oan we; Mwe loang lal in Cutlass." **17** Na mweun na upa se srola, ac David ac Saul tia sifil mosrweyuk. **22** Pisor natul Jonathan uniya mwet lokoalok puspis, Osra natul Saul tia etu pakoten — ac Jonathan, wolana ac saok; Tukeni ke moul, tukeni ke ac Jonathan, wolana ac saok; Tukeni ke moul, tukeni ke misa; Mui liki eagle, fokoko liki lion. **24** "Mutau Israel, "Asahel, ya kom pa ingan?" El topuk, "Aok, nga." **21** Na Abner el fahk, "Nimet ukweyu! Ukwe na sie mwet

mweun saya an ac eisla ma el us an." A Asahel el ukwal sringlyuwi ngan misa, nga fin tia akpwayeye ma nga na. 22 Na Abner el sifil fahk nu sel, "Tui! Nimet ukwewu! fahk inge: nga fah oru oana wulela lun LEUM GOD nu Kom ku oru ngan unikomi? Nga ac ngetnget fuka nu sel sel David, 10 in eisla tokosrai lukel Saul ac fita lal, ac Joab, ma lim?" 23 Tuh Asahel el tiana tui. Na Abner el fakfuk nu tok ac fakisya insial Asahel, ac osra soko ah sang nu sel David tuh elan tokosra fin acn Israel ac sasla fintokol. Asahel el putatlu nu infohk uh ac misa. Judah, mutawauk e Dan nu epang fahla nwe Beersheba nu eir!" 11 Ishboseth el arulana sangeng sel Abner, oru Ac mwet nukewa su tuku nu yen se el oan we ah elos el tia ku in fahkla sie kas. 12 Abner el supwala mwet tui in acn sac. 24 Na Joab ac Abishai eltal mutawauk ukwal Abner, ac ke fahat uh tili eltal sun fineol sriskrik tuh elos in siyuk, "Su ac leumi facl se inge uh? Kom fin Ammah, su oan nu kutulap in acn Giah ke inkanek nu orala sie wulela nu sik, na nga ac fah kasrekom eisla yen mwesis lun Gibeon. 25 Mwet in surf lal Benjamin ac sifilpa fahsreni in welul Abner, ac elos tu na akola fin eol soko. 26 Na Abner el pangla nu yorol Joab ac fahk, Michal, acn natul Saul, ke kom ac tuku." 14 Ac David el "Ku kut ac kollana mweun lasr uh nwe ngac? Mea, kom tia akilen lah saflaiya uh kut ac arulana asrungai? Kut fahk, "Folokunulma Michal, mutan kiuk. Nga molella tari mutunfacl sefanna. Kut ac soano nwe ngac kom in sap ke siofok kulun ma mukul lun mwet Philistia, tuh elan mwet lom an in tui tila ukwe kut?" 27 Ac Joab el fahk, mutan kiuk." 15 Na Ishboseth el sap utuku mutan sac "Nga fulahk Inen God moul, lah kom funu tia kasla, mwet lukel Paltiel, mukul tumal, wen natul Laish. 16 Paltiel el luk uh lukun ukwe kowos na nwe lututang." 28 Na Joab fahsna tung tokol nwe ke siti sriskrik Bahurim. Tusruktu el ukya mwe ukuk tuh mwet lal ah in tui ac tila ukwe ke Abner el sap elan folokla, na Paltiel el folokla. 17 mwet Israel ah. Ouinge mweun sac tui. 29 Abner ac Abner el som nu yurin mwet kol lun Israel ac fahk nu mwet lal elos fahsrasla Infahlal Jordan in fong fon sac. selos, "Kowos tuh kena David elan tokosra lowos ke Elos tupalla Infahlal Jordan, ac tukun fahsralos in lotu se paci na loes. 18 Inge paci wo lowos. Esam la LEUM tok ah nufon, elos sun acn Mahanaim. 30 Ke Joab el GOD El tuh fahk, 'Nga ac orekmakunul David, mwet tulokinya mwet lal ah, el konauk tuh na mwet singoul eu kulansap luk, tuh elan molella mwet luk Israel liki mwet wangirla, sayal Asahel. 31 Mwet lal David unya mwet Phlistia ac liki mwet lokoalok lalos sayal nukewa.'" 19 tolfolo onngou sin mwet lal Abner ke surf lal Benjamin. Abner el kaskas pac nu sin mwet in surf lal Benjamin, na 32 Joab ac mwet lal elos us manol Asahel ac pikinya el som nu Hebron in fahkang nu sel David ma mwet in inkyulyuk lun sou lal ah in acn Bethlehem. Na elos fahsru l Benjamin ac mwet Israel insesela in oru. 20 Ke in fong sac nufon nwe sun acn Hebron in lotu tok ah. Abner el tuku nu yorol David in acn Hebron wi mwet longoul, David el orala kufwa se nu selos. 21 Abner el fahk nu sel David, "Leuwa, inge nga ac som ac eisani mwet Israel nukewa in mwet lom. Elos ac fah eis kom in tokosra lalos, na kom ac fah leum fin mutunfacl sac nufon, fal nu ke lungse lom." David el wulela na ku nu sel Abner lah el ac muta in misla, na el supwalla inkanek lal. 22 Tok, Joab ac mwet pwapa sayal lal David elos folokla liki mweun, ac elos us ma wap pukanten welulos. Tusruktu Abner el tila muta Hebron yorol David, mweyen David el supwalla wi sie wulela ke misla. 23 Ke Joab ac mwet lal ah sun acn we, fwackyng nu sel lah Abner el tuku nu yorol Tokosra David, ac supweyukla el tari, wi wulela ke misla. 24 Ouinge Joab el som nu yurin tokosra ac siyuk sel, "Mea se kom orala uh? Abner el tuku nu yurum, ac efu ku kom fuhlella elan som? 25 Nga lulafongi lah kom etu na lah el tuku in na kiapwekom, ac in etu ke ma nukewa kom oru uh ac yen nukewa kom fahsru nu we!" 26 Tukun Joab el som lukel David, el supwala mwet in tuh usalu Abner, ac elos folokunulma liki luf in Kof Sirah. Tusruktu David el tia etu kac. 27 Ke Abner el sun acn Hebron, Joab el kololla nu sisken mutunpot lun siti sac oana elan ke sramsrak lukma nu sel. Na Joab el fakisya insial Abner. Ouinge akmuseyuki Abner mweyen el tuh unilya Asahel, tamulel lal Joab. 28

3 Arulana paht mweun se inmasrlon mwet mweun kasreyen sou lal Saul ac mwet mweun kasreyl David. In paci se inge ku lal David yok yokelik, a ku lun mwet lainul sriksikeni. 2 Wen onkor natul David inge takla ke matwalos, elos isusla in acn Hebron: Ammon — nina kial pa Ahinoam, mutan Jezreel; 3 Chileab — nina kial pa Abigail, mutan Carmel katimas kial Nabal; Absalom — nina kial pa Maacah, acn natul Talmai, tokosra lun Geshur; 4 Adonijah — nina kial pa Haggith; Shephatiah — nina kial pa Abital; 5 Ithream — nina kial pa Eglah. Wen natul inge kewa isusla in acn Hebron. 6 Ke mweun uh srakna orek inmasrlon mwet mweun lal David ac mwet mweun kasreyen sou lal Saul, Abner el kui na kui in masrlon mwet mweun lal Saul. 7 Sie len ah, Ishboseth wen natul Saul, el akkolukyal Abner fahk mu el motul yorol Rizpah, mutan kulansap kial Saul, su acn natul Aiah. 8 Ma se inge oru Abner el kasrkusrak ac fahk, "Ku kom nunku mu nga ku in oru koluk nu sel Saul? Mea pwaye lah kom pangon mu nga kulansupu mwet Judah? Oemeet me nga nuna pwayena nu sel Saul, papa tomom, oayapa mwet wial ac kawuk lal, ac nga pa pwanang kom tia kutangyukla sel David. A misenge kom akkolukyeyu ke sripen mutan se? 9 Lela God Elan

Ke David el lohgak pweng sac, el fahk, "LEUM GOD El fahk, "Pa inge sifal Ishboseth wen natul Saul, mwet etu lah wangin mwetik ac mwet luk ke misa lal Abner. 29 lokoalok lom, su tuh srike in unikomi. Misenge LEUM Lela tuh folokinyen ma koluk se inge in oan facl Joab GOD El orala foloksak lom nu sel Saul ac fita la!" 9 ac sou lal nufon. Lela in oasr mukul se in fwil nukewa David el topuk nu seltal, "Inge nga orala fulahk luk ke in sou lal weak mas koluk, ku musen leper, ku elahn mutan, ku misa ke mweun, ku sufal mongo nal." 30 Inen LEUM GOD moul, su moliyula liki ongoiya nukewa! Ouinge Joab ac Abishai tamulel lal, eltal foloksak ac fahkma lah Saul el misa, el nunku mu el us pweng wo unilya Abner ke sripen el tuh unilya Asahel tamulel se se. Tuh nga sruokilya ac sap in anwuki el. Pa ingan ma latal, ke mweun in acn Gibeon. 31 Na David el sap nga sang moli pweng se el us ah! 11 A faska ma ac Joab ac mwet lal ah in salik nuknuk lalos, ac nokomang fah sikyak nu sin mwet koluk inge su uniya sie mwet nuknuk yohk eoa in akkalemye asor lalos kacl Abner. Ke wangin mwatal ke el motul in lohm sel sifacna! Inge pacl in pukmas, Tokosra David sifacna el fahsr tukun fah foloksak nu sumtal ke komtal unilya ah, ac box in mas sac. 32 Abner el pukpuki Hebron, ac tokosra unilya Rechab ac Baanah, ac lusala paoltal ac nialtal, ac el tung ke pusra lulap ke kulyuk ah, ac mwet nukewa wi pac tung. 33 David el onkin on in eoksra soko inge kacl srupusrak apkuran nu ke lufin kof in acn Hebron. Elos Abner: "Efu ku Abner elan misa oana mwet laffon se? usla sifal Ishboseth ac pikinya inkulyuk lal Abner in acn 34 Paol tia kapiri, Ac nial tiana losyukeni. El misa oana Hebron.

misu lun sie mwet anwuki sin mwet koluk!" Na mwet uh sifilpa tung kacl. 35 In len sac nufon, mwet uh srike in oru David elan kangla kutu mongo, tuh el na orala sie wulela na ku mu, "Lela Leum God Elan sringilyuwi ngan misa nga fin kangla kutena ma meet liki fongeni!" 36 Ke Hebron ac fahk nu sel, "Kut mwet srahm na pwaye, ac kut ikwa sefanna. 2 In pacl somla ke Saul el srakna mwet uh elos liye ma inge elos insewowo kac. Aok, ma tokosra, kom pa kol mwet Israel ke mweun, ac LEUM Nukewa lun Israel som nu yorol David in acn GOD El wuleot nu sum lah kom ac fah kol mwet lal ac Hebron. El orala sie wulela na ku leum faclos." 3 Ouinge mwet kol nukewa lun Israel tuku yorol David in acn Hebron. El orala sie wulela na ku nu yorol, ac elos mosiwella tuh elan tokosra lun Israel. 4 pulakin munas misenge. Wen ekasr natul Zeruiah inge David el yac tolngoul ke el mutawauk in tokosra, ac el upala lokoalok lalos in nunak luk. Lela LEUM GOD Elan leum yac angngaul. 5 El muta Hebron ac leum fin acn kalyaelos fal nu ke orekma koluk elos oru inge!" 39 Nga finne tokosra su sulosolla sin Leum God, tuh ng Pulakin munas misenge. Wen ekasr natul Zeruiah inge David el yac itkos tafu, ac el muta Jerusalem ac leum upala lokoalok lalos in nunak luk. Lela LEUM GOD Elan fin Israel ac Judah nufon ke yac tolngoul tolu. 6 Sie pacl ah Tokosra David ac mwet lal elos akola in mweuni acn Jerusalem. Mwet Jebus su muta we elos nunku mu

4 Ke Ishboseth, wen natul Saul, el lohng lah Abner
el anwuki in acn Hebron, el arulana sangeng, ac
mwet Israel nukewa elos fosrnge. **2** Oasr mwet luo la
Ishboseth su kol un mwet orek lokoalok. Inen mwet
luo inge pa Baanah ac Rechab, wen natul Rimmon
mwet Beeroth in sruf la Benjamin. (Acn Beereth oaoa
nu ke ip lun Benjamin. **3** Mwet muta we meet ah elos
tuh kaingla nu Gittaim, ac elos mutana we in paci sac
me.) **4** Sie pac mwet ke fita la! Saul pa Mephibosheth,
wen natul Jonathan. El yac limekosr ke paci se Saul ac
Jonathan anwuki. Ke paci se pweng ke misa laltal ah
tuku Jezreel me, na mutan se ma liyalang el sraklak ac
kaing. Tuh ke sripen sulaklak la!, tulik sac putatla liki
inpaol, pwanang el sukapsala. **5** Rechab ac Baanah
som nu lohm sel Ishboseth ac sun acn we ke influwlen
len, falyang nu ke paci el eis mongla influwlen len la!. **6**
Mutan se su muta liklik wheat ke mutunoa el mwetkel
ac motulla, na Rechab ac Baanah imyak nu in lohm
ah. **7** Eltal som nu ke nien motul la! Ishboseth ke el
motul folosuwasla, ac unilya. Na eltal pakela sifal ac us
welultal, ac eltal fahsr Infahlfal Jordan fong nufon sac. **8**
Eltal sang sifal nu sel Tokosra David in acn Hebron, ac

fahk, "Pa inge sifal Ishboseth wen natul Saul, mwet lokoalok lom, su tuh srike in unikomi. Misenge LEUM GOD El orala foloksak lom nu sel Saul ac fita lal." **9** David el topuk nu seltal, "Inge nga orala fulahk luk ke Inen LEUM GOD moul, su moliyla liki ongoiya nukewa! **10** Mwet utuk kas se su tuku nu yuruk in acn Ziklag ac fahkma lah Saul el misa, el nunku mu el us pweng wo se. Tuh nga sruokiya ac sap in anwuki el. Pa ingan ma nga sang moli pweng se el us ah! **11** A faska ma ac fah sikiyak nu sin mwet koluk inge su uniya sie mwet wangin mwatal ke el motul in lohm sel sifacna! Inge nga fah foloksak nu sumtal ke komtal unilya ah, ac nga ac ikomtalla liki faclu." **12** David el sap mwet lal in unilya Rechab ac Baanah, ac lusala paoltal ac nialtal, ac srupusrak apkuran nu ke lufin kof in acn Hebron. Elos usla sifal Ishboseth ac pikinya inkulyuk lal Abner in acn Hebron.

5 Na sruf nukewa lun Israel som nu yorol David in acn Hebron ac fahk nu sel, "Kut mwet srahm na pwaye, ac kut ikwa sefanna. 2 In pacl somla ke Saul el srakna tokosra, kom pa kol mwet Israel ke mweun, ac LEUM GOD El wuleot nu sum lah kom ac fah kol mwet lal ac leum faclos." 3 Ouinge mwet kol nukewa lun Israel tuku nu yorol David in acn Hebron. El orala sie wulela na ku yorolos, ac elos mosrwella tuh elan tokosra lun Israel. 4 David el yac tolngoul ke el mutawauk in tokosra, ac el leum yac angngaul. 5 El muta Hebron ac leum fin acn Judah yac itkosr tafu, ac el muta Jerusalem ac leum fin Israel ac Judah nufon ke yac tolngoul tolu. 6 Sie pacl ah Tokosra David ac mwet lal elos akola in mweuni acn Jerusalem. Mwet Jebus su muta we elos nunku mu David el ac tia ku in kutangla siti sac. Ouinge elos fahk nu sel, "Kom ac tiana ku in utyak nu inge. Finne mwet kun, ku mwet ul, elos ku in kosrekomla." 7 (Tusrukku David el sruokyana pot ku lalos Zion, ac mutawauk in pangpang acn sac "Siti sel David.") 8 In len sac David el fahk nu sin mwet lal, "Ku oasr mwet kwase mwet Jebus yohk oana nga, ac nunku mu fal in anwukla elos? Fin oasr, elos in utyak ke laf in kof an, ac onela mwet kun ac mwet ul ingan. (Pa inge sripa se pwanang fwack mu, "Mwet kun ac mwet ul tia ku in utyak nu in lohm sin LEUM GOD.") 9 Tukun David el sruokyka pot ku sac, el muta we ac pangon acn we "Siti sel David." El musaela sie siti raunela acn sac, mutawauk ke acn se ma koaneyukla layen kutulap in eol soko we. 10 Pacl nukewa el kapkapak ac kui mweyen LEUM GOD Kulana El welul. 11 Tokosra Hiram lun acn Tyre el supwala un mwet orekma nu yorol David. El sang sak cedar wi mwet musa ac mwet tufahl eot, in musai sie lohm sin tokosra. 12 Ouinge David el akilen lah LEUM GOD El oakilya elan tokosra lun Israel, ac oru tuh tokosrai lal in kapkapak ke sripen Israel, mwet lal. 13 Tukun David el som liki acn Hebron nu Jerusalem, el sifilpa sruvak kutu mutan kulansap kial ac oayapa mutan kial, na puseni

wen natul ac acn natul. **14** Tulik inge isusla nu sel in lohm sel Obed, tuh elan usla nu Jerusalem ke engan ac Jerusalem: Shammua, Shobab, Nathan, Solomon, **15** akfulat lulap. **13** Ke mwet us Tuptup in Wuleang elos Ibhar, Elishua, Nepheg, Japhia, **16** Elishama, Eliada, ac tufahna fahsryak fahluk onkosr, David el sap elos in Eliphelet. **17** Mwet Philistia elos lohngak lah David el tui, ac el oru sie mwe kisa nu sin LEUM GOD ke cow tokosrala lun Israel, na mwet mweun lalos illa in som mukul soko ac cow fusr fact soko. **14** El laflafyang ke sruokilya. Ke David el lohngak, el tufokla nu ke sie acn ipin nuknuk linen se ac tacn ke kuiyal nufon in akfulatyel kuhlusyuki. **18** Mwet Philistia elos utsyak nu Infahlfal Rephaim ac muta we. **19** David el siyuk sin LEUM GOD, "Ku nga ac mweuni mwet Philistia? Kom ac se kutangla nu sik?" LEUM GOD El fahk, "Aok, mweunelos! Nga ac fahk, "LEUM GOD El kunauselik mwet lokoalok luk oana sot kutangla nu sum!" **20** Ouinge David el som nu Baal in Perazim ac el kutangla mwet Philistia in acn we. Ac el fahk, "LEUM GOD El tukangla kaingla, elos sisla god lalos som, na David ac mweunelos. Fahla nu layen laco ac akola in mweunelos apkuran nu ke acn sak balsam oan we. **24** Ke pacl se kom lohng pusren un mwet fahsr insroan sak uh, na kom tuyak mweun, mweyen nga ac fahsr meet liki kowos in kutangla un mwet mweun Philistia." **25** David el oru oana ma LEUM GOD El sapkin, pwanang el tuh ukwauk mwet Philistia liki acn Geba nwe ke sun acn Gezer.

6 David el sifilpa orani mwet mweun ma wo emeet in Israel, ac pisalos oasr ke mwet tolngoultausin. **2** El kololos nu Baalah in acn Judah, tuh elos in use Tuptup in Wuleang lun God liki acn we, su Inen LEUM GOD Kulana oan kac, ac nien muta fulat lal oan fin cherub lukwa ma oan fac. **3** Elos use liki lohm sel Abinadab fin tohktok ah, ac filiya fin sie mwe wiwa sasu. Uzzah ac Ahio, wen natul Abinadab, pa us mwe wiwa soko ah, **4** ac Ahio el fahsr meet. **5** David ac mwet Israel nukewa fahsr tacn ac on ke kuiyalos nufon in akfulatyel LEUM GOD. Elos srital ke harp, lyre, drum, rattle, ac cymbal. **6** Ke elos tuku sun acn in kulkul wheat lal Nacon, cow uh tukulkulyak, na Uzzah el saplakyang sruokya Tuptup in Wuleang. **7** In pacl sacna, LEUM GOD El mulat sel Uzzah ac unilya ke sripen el kahlya Tuptup in Wuleang sac, na Uzzah el misa sisken na Tuptup in Wuleang. **8** Ouinge acn sac pangpang Perez Uzzah in pacl sac me. David el arulana toasr lah LEUM GOD El sang kaiyuk nu sel Uzzah ke kasrkusrak. **9** Na David el sangeng sin LEUM GOD ac fahk, "Inge nga ac usla fuka Tuptup in Wuleang tuh in wiyu?" **10** Ouinge el wotela elan tia us welut nu Jerusalem, a el kuhfla liki inkanek ah, usla nu lohm sel Obed Edom, sie mwet in siti lun Gath. **11** Tuptup sac oanna we ke malem tolu, ac LEUM GOD El akinsewoyal Obed Edom ac sou lal. **12** Tokosra David el lohng lah LEUM GOD El akinsewoye sou lal Obed Edom ac ma lal nukewa ke sripen Tuptup in Wuleang sac. Ouinge David el eis Tuptup in Wuleang sac liki

lohm sel Obed, tuh elan usla nu Jerusalem ke engan ac LEUM GOD. **13** Ke mwet us Tuptup in Wuleang ac fahsryak nu Jerusalem. **16** Ke Tuptup sac in Wuleang ac fahsryak nu Jerusalem. **17** Elos us Tuptup sac ac likiya in Lohm Nuknuk se David sronot se." Ouinge acn sac pangpang Baal Perazim. **21** el tuh akoela nu kac. Na David el orek kisa ac mwe kisa Ke mwet Philistia kaingla, elos sisla god lalos som, na in akinsewowo nu sin LEUM GOD. **18** Ke el orek kisa David ac mweunelos. Fahla nu layen laco ac akola in mweunelos tari, el akinsewowyel mwet uh Inen LEUM GOD Kulana, Philistia elos folokla nu Infahlfal Rephaim ac sifilpa muta **19** ac el kitalik mwe mongo nu selos nukewa. El sang nu we. **23** David el sifil lolngok yurin LEUM GOD, ac LEUM GOD El topuk ac fahk, "Nimet ut insacn ke kom ac bread, kais sie ipin ikwa manman, ac kutu raisin. Na mweunelos. Fahla nu layen laco ac akola in mweunelos mwet nukewa folokla nu yen selos. **20** Tukun ma inge, apkuran nu ke acn sak balsam oan we. **24** Ke pacl se ke Tokosra David el som nu yen sel in paing sou lal kom lohng pusren un mwet fahsr insroan sak uh, na kom ah, Michal el illa in osun nu sel ac fahk, "Seyal kutu, tuyak mweun, mweyen nga ac fahsr meet liki kowos in kutangla un mwet mweun Philistia." **25** David el oru oana ma LEUM GOD El sapkin, pwanang el tuh ukwauk ke Tokosra David el som nu yen sel in paing sou lal liki lukwa ma oan fac. **3** Elos use liki lohm sel Abinadab fin tohktok ah, ac filiya fin sie mwe wiwa sasu. Uzzah ac ah, Michal el illa in osun nu sel ac fahk, "Seyal kutu, tokosra lun Israel el arulana yukunul sifacna misenge! El sifacna ikasulla oana sie mwet lalfon ye mutun tulik mutan kulansap lun mwet pwapa lal!" **21** David el topuk, "Nga tacn in akfulatyel LEUM GOD, su suleyula, ac tia papa tomom ku sou lal, tuh nga in mwet kol nu sin mwet lal, mwet Israel. Ac nga ac sifil pacna tacn in akfulatyel LEUM GOD, **22** ac nga fah akpusiselye lumuk yohk liki inge. Sahp kom nunku mu nga lusronten, a tulik mutan ingso elos ac arulana akfulatyeyu!" **23** Na wanginna tulik Michal, acn natul Saul, el oswela nwe ke na el misa.

7 Tokosra David el muta okak in lohm sin tokosra, ac LEUM GOD El karinganulang liki mwet lokoalok lal nukewa. **2** Na tokosra el fahk nu sel Nathan mwet palu, "Inge nga muta in sie lohm musala ke sak cedar, a Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD oan in lohm nuknuk se!" **3** Nathan el topuk, "Oru ma nukewa ma kom nunku an, mweyen LEUM GOD El wi kom." **4** Tusruk in fong sac LEUM GOD El fahk nu sel Nathan, **5** "Fahla fahk nu sel David mwet kulansap luk, lah nga fahk, 'Tia kom pa mwet se ac musai sie tempul nu sik nga in muta loac. **6** Oe ke pacl se nga molela mwet Israel liki facl Egypt ah me nwe inge, nga soenna muta in sie tempul. Nga fufahsryesr na ac mutana in lohm nuknuk. **7** In fufahsryesr luk nukewa yurin mwet Israel, wanginna pacl nga tuh siyuk sin mwet kol su nga solela ah lah efu ku elos tia musaela sie tempul ma orek ke sak cedar ah sik.' **8** "Ouinge fahk nu sel David mwet kulansap luk, lah nga, LEUM GOD Kulana, fahk nu sel, 'Nga eiskomla liki liyauung sheep inimae, ac oru tuh kom in leum fin mwet luk, mwet Israel. **9** Nga tuh wi kom yen nukewa kom fahla nu we, ac nga tuh kutangla mwet lokoalok lom nukewa ye motom. Nga fah oru kom in pwengpeng oana

mwet kol fulatlana fin faclu. 10 Nga tuh sulela sie acn nu sin mwet luk mwet Israel, ac oakelosi we tuh elos in ku in muta ke acn selos sifacna, ac tia sifil aklokoalokyeyuk.

Mwet koluk fah tia sifil akkeokyals oana meet 11 ke pacl lun mwet nununku ah me, su nga tuh pakiya tuh elos in kol mwet luk mwet Israel. Nga wulela nu sum lah nga ac karingin kom liki mwet lokoalok lom nukewa, oayapa nga fah oru in oasr tulik nutum. 12 Ke kom ac misa ac pukpuki yurin mwet matu lom, nga ac oru sie sin wen nutum in tokosra, ac nga ac fah liyaung tokosrai lal in ku. 13 El pa mwet se su ac musai sie tempul nu sik, ac nga fah oru fita lal in leum ma pahtpat. 14 Nga fah papa tumal ac el fah wen nutik. El fin oru kutena ma sufal, nga ac fah kael oana sie papa su kai tulik natul. 15 Tusruktu nga ac fah tia tulokinya kasru luk nu sel oana nga tuh oru nu sel Saul, su nga sisella tuh kom in tokosrala. 16 Ac fah oasr tulik nutum in fwil nukewa, ac nga ac fah oru tuh tokosrai lom in oan ma pahtpat. Ac fah wangin saflaiyen tokosrai lom nwe tok." 17 Nathan el fahkang nu sel David ma nukewa ma God El akkalemye nu sel. 18 Na Tokosra David el som nu in Lohm Nuknuk sin LEUM GOD, ac el muta nu ten ac pre, "O LEUM GOD Fulatlana, nga ac sou luk arulana kupansuwol ke ma kom oru nu sesr tari. 19 Ac inge kom sifilpa oru yohk liki. LEUM GOD Fulatlana, kom orek wulela pac tarl ke tulik nutik nwe ke yac yac fahsru. Ac kom oru tuh sie mwet in ku in liye ma inge, O LEUM GOD Fulatlana! 20 Mea pac nga ku in fahk nu sum! Kom eteyu, mwet kulansap lom. 21 Ma inge nukewa orek ke sripen lungse lom ac oakwuk lom. Kom orala ma yohk inge nukewa tuh in mwe lutu nu sik. 22 Fuka yokiyen fulat lom, LEUM GOD Fulatlana! Wangin sie oana kom. Kut nuna etu oemeet me lah kom mukefanna pa God. 23 Wangin pac sie mutunfacl fin faclu oana Israel, su kom molelosa liki kohs lalos tuh elos in mwet lom sifacna. Orekma yohk ac wolana su kom oru nu selos ah, oru tuh pwengpeng lom in fahsrelik nu yen nukewa faclu. Kom tuh lusak mutunfacl saya oayapa god lalos ye mutun mwet lom, aok, mwet su kom aksukosokyela liki facl Egypt tuh in ma lom. 24 Kom orala Israel in mwet lom ma pahtpat, ac kom, LEUM GOD, pa God lalos. 25 "Inge, LEUM GOD, oru tuh wuleang se su kom wulela keik ac ke tulik nutik in akpwayeyuk nwe tok, ac oru oana ma kom fahk mu kom ac oru. 26 Pweng keim ac fah arulana yohk, ac mwet uh ac fah fahk nwe tok, 'LEUM GOD Kulana, El God lun Israel.' Ac kom fah karinganang tuh fita luk in leum in fwil nukewa. 27 LEUM GOD Kulana, God lun Israel! Nga pulaik in pre nu sum ouinge, mweyen kom akkalemye ma inge nukewa nu sik, mwet kulansap lom, ac kom fahk pac nu sik lah kom ac oru fwil nutik nukewa in tokosra. 28 "Ac inge, LEUM GOD Fulatlana, kom pa God. Kom karinganang wuleang lom pacl nukewa, ac kom oru wuleang wolana se inge nu sik. 29 Nga siyuk sum in akinsewowyoye fita luk, tuh elos in engankin

lungkulang lom pacl e nukewa. LEUM GOD Fulatlana, kom pa oralu wulela se inge, ac mwe akinsewowo lom ac fah oan fin fita luk ma pahtpat."

8 In kutu pacl tok, Tokosra David el sifilpa mweuni mwet Philistia, ac kutangulosla ac aksafyela ku lalos fin facl sac. 2 Na el kutangla pac mwet Moab. El sap mwet kapir nukewa in ona infohk ah, na inmasrlon mwet tolu nukewa, el uniya luo selos. Ouinge mwet Moab elos mutawauk in orekma nu sel ac sang takma nu sel. 3 Na el sifilpa kutangulla Hadadezer, wen natul Rehob. Hadadezer el tokosra lun Zobah, sie ipin acn lun Syria, ac in pacl se inge el fahsr in tuh sifilpa folokonak ku lal fin facl se su oan tafunyeng lucng ke Infact Euphrates. 4 David el sruokya foko singoul itkosr sin mwet kasrusr fin horse lal Hadadezer, ac longoul tausin sin mwet mweun su fahsr na. El sruokya pisem horse fal nu ke chariot siofok, ac horse nukewa saya el kunausla nialos. 5 Ke mwet Syria in acn Damascus elos supwala un mwet mweun in kasrel Tokosra Hadadezer, David el mweunelos ac uniya mwet longoul luo tausin. 6 Na el oakiya acn in muta lun mwet mweun lal in acn selos, ac mwet Syria elos mutawauk in orekma nu sel ac sang takma nu sel. LEUM GOD El oru tuh David elan kutangla yen nukewa. 7 David el eisla mwe loang gold liki poun mwet fulat lal Hadadezer, ac el us ma inge nu Jerusalem. 8 El oayapa eisla ma puspis su ma orekla ke osra bronze liki acn Betah ac Berothai, siti su Hadadezer el leum fac. 9 Tokosra Toi lun Hamath el lohng lah David el kutangla mwet mweun nukewa lal Hadadezer. 10 Ouinge el supwalla Joram wen natul, in paingul Tokosra David ac kaksakunul ke kutangla lal facl Hadadezer, su Toi el tuh lain pacl puspis. Joram el us mwe lung nu sel David ma orekla ke gold, silver ac bronze. 11 David el sreila ma inge tuh in orekmakinyuk ke pacl in alu mukena, weang pac gold ac silver ma el tuh sruokya liki mutunfacl el kutangla inge: 12 Edom, Moab, Ammon, Philistia, ac Amalek, weang pac kutu ma wap el tuh eisla sel Hadadezer. 13 Sifilpa yokelik pwengpeng lal David ke el foloko tukun el uniya singoul oalkosr tausin mwet Edom ke Infahlal Sohl. 14 El oakiya acn in muta lun mwet mweun in acn Edom nufon, na mwet we elos ma lac lal. LEUM GOD El oru tuh David elan kutangla yen nukewa. 15 David el leum fin acn Israel nufon, ac el arulana karinganang tuh ma orek nu sin mwet lal in fahsral ac suwohs pacl nukewa. 16 Joab, su nina kial pa Zeruiah, el pa captain lun un mwet mweun. Jehoshaphat wen natul Ahilud, pa karinganang ma simla. 17 Zadok wen natul Ahitub, ac Ahimelech wen natul Abiathar, eltal mwet tol. Seraiah el mwet sim inkul lun tokosra. 18 Benayah wen natul Jehoiada, pa liyaung un mwet mweun su karinganul David sifacna. Ac wen natul David elos mwet tol.

9 Sie len ah David el siyuk, "Ya oasr mwet lula in sou el sapla nu yorolos tuh elos in mutana Jericho ac tia lal Saul? Fin oasr, nga lungse fahkak kulang nu sel foloko nwe ke alut lalos ah kapak. 6 Ke mwet Ammon ke sripal Jonathan." 2 Oasr sie mwet kulansap lal Saul, elos akilen lah elos sifacna oru tuh David elan mwet el pa Ziba, na fwackyng nu sel elan som nu yorol lokoalokla lalos, na elos som moli longoul tausin mwet David. Ke el som, tokosra el siyuk, "Ku kom pa Ziba?" mweun Syria in acn Bethrehob ac Zobah, ac singoul Na el topuk, "Aok, nga tupan enenu lom." 3 Tokosra luo tausin mwet Tob, oayapa tokosra lun Maacah wi sie el siyuk sel, "Ku oasr mwet lula in sou lal Saul su nga tausin mwet. 7 David el lohngak, na el supwalla Joab ac ac ku in kasru ac fahkak kulang nu sel, oana nga tuh un mwet mweun lal nukewa. 8 Mwet Ammon elos fahsr wulela nu sin LEUM GOD mu nga ac oru?" Ac Ziba el som nu ke nien utyak nu Rabbah, siti fulat lalos, ac tu fahk, "Sie sin wen natul Jonathan el srakna moul, tuh na akola we. Mwet nukewa saya — mwet Syria, mwet el sukaspasla." 4 Na tokosra el siyuk, "El aya?" Ziba el Tob, ac mwet Maacah — elos som nu yen turangang fahk, "El oasr lohm sel Machir wen natul Ammiel, in acn ac akola pac in mweun we. 9 Joab el liye tuh mwet Lodebar." 5 Ouinge Tokosra David el sapla solal. 6 Ke lokoalok lalos ac mweunelos meet ah me ac tokolos me. Mephibosheth, wen natul Jonathan natul Saul, el tuku Ouinge el sulela mwet ma wo emeet ke mweun sin mwet el srimi ye mutual David in akfulatal. Na David el fahk, Israel, ac oakelosi in lain mwet Syria. 10 Ac el sang "Mephibosheth." Ac el topuk, "Nga pa inge, nga tupan Abishai, tamulel lal, in kol mwet mweun lula nukewa, na enenu lom." 7 David el fahk, "Nikmet sangeng. Nga ac Abishai el oakelosi in lain mwet Ammon. 11 Joab el fahk fah kulang nu sum ke sripal Jonathan, papa tomom. Nga nu sel, "Kom fin liye tuh mwet Syria ac kutangyula, na fah folokonot acn nukewa lal Saul, papa matu tomom, ac kom tuku kasreyu. Ac nga fin liye tuh mwet Ammon ac pacl nukewa kom arulana sukosok in tuku nu ke tepu kutangkomla, na nga ac fahsrot kasrekom. 12 Kom in ku luk uh." 8 Mephibosheth el sifilpa srimi ac fahk, "Efu ac pulai! Lela kut in sang kuiyasr nufon in mweun ke kom oru arulana wo nu sik, sruhk nga tia wo liki kosro mwet lasr ac ke siti nukewa lun God lasr. Finsrak tuh in ngalngul misa soko?" 9 Na tokosra el pangnol Ziba, fahsr ou ma lungse lun LEUM GOD!" 13 Joab ac mwet mwet kulansap lal Saul, ac fahk, "Nga ac folokonang lal elos fahsryak nu ke mweun, ac mwet Syria elos kaing. ma nukewa lal Saul, leum lom, ac lun sou lal, nu sel 14 Ke mwet Ammon elos liye lah mwet Syria kaing, na Mephibosheth, wen nutin natul Saul. 10 Kom, ac wen elos kaingla lukel Abishai, ac foloki nu in siti uh. Na Joab nutum ac mwet kulansap lom, ac fah imai acn inge nu el forla sisla mweun lal yurin mwet Ammon, ac folokla nu sin sou lal Saul, leum lom. Kowos in orani fokin kosranji Jerusalem. 15 Mwet Syria elos akilen lah mwet Israel ac sang kitalos. Tusructu Mephibosheth sifacna el ac fah elos kutangulosla, na elos pangoneni mwet mweun lalos sukosok nu ke tepu luk pacl nukewa." (Oasr wen singoul nukewa nu sie. 16 Tokosra Hadadezer el sapla nu sin limekosr natul Ziba, ac mwet kulansap longoul lal.) 11 mwet Syria su muta layen kutulap in Infacl Euphrates, ac Na Ziba el fahk, "O Tokosra, nga fah oru ma nukewa elos tuku nu Helam, ye kolyuk lal Shobach, captain lun ma kom sapkin." Ouinge Mephibosheth el wi mongo un mwet mweun lal Tokosra Hadadezer lun Zobah. 17 ke tepu lun tokosra, oapanie sie tulik nutin tokosra. 12 Ke David el lohngak ma inge, el orani mwet mweun lun Oasr sie wen fusr natul Mephibosheth pangpang Mica. Israel ac tupalla Infacl Jordan ac som nu Helam, yen Mwet nukewa in sou lal Ziba elos mwet kulansaplal Mwet Syria elos akola soanel we. Mweun uh mutawauk, Mephibosheth. 13 Ouinge Mephibosheth, su ulla nial kewa, el mutana Jerusalem ac mongo yurin tokosra ke pacl in mongo nukewa.

10 Kuti pacl tok, Tokosra Nahash lun Ammon el misa, ac Hanun wen natul, el tokosrala. 2 Tokosra David el fahk, "Nga enenu in akkalemye nunak in kawuk pwaye luk nu sel Hanun, oana ke Nahash papa tumal, el tuh oru nu sik." Ouinge David el supwalla mwet utuk kas in fahkak nunak in pakomuta lal ke misa papa tumal ah. Ke elos sun acn Ammon, 3 mwet kol lun mwet Ammon elos fahk nu sin tokosra, "Ku kom nunku mu David el akfulaty papa tomom, pa sis el supwama mwet inge in fahkak kas in pakomuta lal nu sum? Sutuu na sutuu! El supwaltalma in tuh tuni siti uh, elan mau ku in eisla ses!" 4 Na Hanun el sruokya mwet utuk kas lal David, ac resaela alut lalos, ac wotela nuknuk lalos ah ke finyepalos, ac supwalosla. 5 Elos arulana mwekin in folokla nu yen selos. Ke David el lohng ke ma sikiyah ah,

el sapla nu yorolos tuh elos in mutana Jericho ac tia lal Saul? Fin oasr, nga lungse fahkak kulang nu sel foloko nwe ke alut lalos ah kapak. 6 Ke mwet Ammon ke sripal Jonathan." 2 Oasr sie mwet kulansap lal Saul, elos akilen lah elos sifacna oru tuh David elan mwet el pa Ziba, na fwackyng nu sel elan som nu yorol lokoalokla lalos, na elos som moli longoul tausin mwet David. Ke el som, tokosra el siyuk, "Ku kom pa Ziba?" mweun Syria in acn Bethrehob ac Zobah, ac singoul Na el topuk, "Aok, nga tupan enenu lom." 3 Tokosra luo tausin mwet Tob, oayapa tokosra lun Maacah wi sie el siyuk sel, "Ku oasr mwet lula in sou lal Saul su nga tausin mwet. 7 David el lohngak, na el supwalla Joab ac ac ku in kasru ac fahkak kulang nu sel, oana nga tuh un mwet mweun lal nukewa. 8 Mwet Ammon elos fahsr wulela nu sin LEUM GOD mu nga ac oru?" Ac Ziba el som nu ke nien utyak nu Rabbah, siti fulat lalos, ac tu fahk, "Sie sin wen natul Jonathan el srakna moul, tuh na akola we. Mwet nukewa saya — mwet Syria, mwet el sukaspasla." 4 Na tokosra el siyuk, "El aya?" Ziba el Tob, ac mwet Maacah — elos som nu yen turangang fahk, "El oasr lohm sel Machir wen natul Ammiel, in acn ac akola pac in mweun we. 9 Joab el liye tuh mwet Lodebar." 5 Ouinge Tokosra David el sapla solal. 6 Ke lokoalok lalos ac mweunelos meet ah me ac tokolos me. Mephibosheth, wen natul Jonathan natul Saul, el tuku Ouinge el sulela mwet ma wo emeet ke mweun sin mwet el srimi ye mutual David in akfulatal. Na David el fahk, Israel, ac oakelosi in lain mwet Syria. 10 Ac el sang "Mephibosheth." Ac el topuk, "Nga pa inge, nga tupan Abishai, tamulel lal, in kol mwet mweun lula nukewa, na enenu lom." 7 David el fahk, "Nikmet sangeng. Nga ac Abishai el oakelosi in lain mwet Ammon. 11 Joab el fahk fah kulang nu sum ke sripal Jonathan, papa tomom. Nga nu sel, "Kom fin liye tuh mwet Syria ac kutangyula, na fah folokonot acn nukewa lal Saul, papa matu tomom, ac kom tuku kasreyu. Ac nga fin liye tuh mwet Ammon ac pacl nukewa kom arulana sukosok in tuku nu ke tepu kutangkomla, na nga ac fahsrot kasrekom. 12 Kom in ku luk uh." 8 Mephibosheth el sifilpa srimi ac fahk, "Efu ac pulai! Lela kut in sang kuiyasr nufon in mweun ke kom oru arulana wo nu sik, sruhk nga tia wo liki kosro mwet lasr ac ke siti nukewa lun God lasr. Finsrak tuh in ngalngul misa soko?" 9 Na tokosra el pangnol Ziba, fahsr ou ma lungse lun LEUM GOD!" 13 Joab ac mwet mwet kulansap lal Saul, ac fahk, "Nga ac folokonang lal elos fahsryak nu ke mweun, ac mwet Syria elos kaing. ma nukewa lal Saul, leum lom, ac lun sou lal, nu sel 14 Ke mwet Ammon elos liye lah mwet Syria kaing, na Mephibosheth, wen nutin natul Saul. 10 Kom, ac wen elos kaingla lukel Abishai, ac foloki nu in siti uh. Na Joab nutum ac mwet kulansap lom, ac fah imai acn inge nu el forla sisla mweun lal yurin mwet Ammon, ac folokla nu sin sou lal Saul, leum lom. Kowos in orani fokin kosranji Jerusalem. 15 Mwet Syria elos akilen lah mwet Israel ac sang kitalos. Tusructu Mephibosheth sifacna el ac fah elos kutangulosla, na elos pangoneni mwet mweun lalos sukosok nu ke tepu luk pacl nukewa." (Oasr wen singoul nukewa nu sie. 16 Tokosra Hadadezer el sapla nu sin limekosr natul Ziba, ac mwet kulansap longoul lal.) 11 mwet Syria su muta layen kutulap in Infacl Euphrates, ac Na Ziba el fahk, "O Tokosra, nga fah oru ma nukewa elos tuku nu Helam, ye kolyuk lal Shobach, captain lun ma kom sapkin." Ouinge Mephibosheth el wi mongo un mwet mweun lal Tokosra Hadadezer lun Zobah. 17 ke tepu lun tokosra, oapanie sie tulik nutin tokosra. 12 Ke David el lohngak ma inge, el orani mwet mweun lun Oasr sie wen fusr natul Mephibosheth pangpang Mica. Israel ac tupalla Infacl Jordan ac som nu Helam, yen Mwet nukewa in sou lal Ziba elos mwet kulansaplal Mwet Syria elos akola soanel we. Mweun uh mutawauk, Mephibosheth. 13 Ouinge Mephibosheth, su ulla nial kewa, el mutana Jerusalem ac mongo yurin tokosra ke pacl in mongo nukewa.

11 Yac tok ah, ke pacl sak uh mutawauk in sun tunun pacl in mihsrisr, ac tokosra uh wacna som nu ke mweun, David el supwalla Joab ac un mwet mweun lun Israel wi mwet kol lalos. Elos kutangla mwet Ammon, ac sruokya siti Rabbah. A David el mutana Jerusalem. 2 Sie len ah ke tafun len tok, David el tukakek liki pacl in mongla lal, ac som nu ke sawalsrisr se lucng ke lohm sin tokosra. Ke el forfor we, el liye sie mutan yiyih in lohm sel, ac mutan sac arulana kato. 3 David el supwalla

mwet se in siyuk lah su mutan sac, na fwackyang nu kut ukwalosyak nwe ke mutunpot in siti ah. 24 Na elos sel, "El pa Bathsheba, acn natul Eliam ac mutan kial pisrik kut ke pot uh me, ac kutu sin captain lun mwet Uriah mwet Hit." 4 Na David el supwala kutu mwet in mweun lun tokosra elos anwuki. Uriah, sie sin captain usalu. Elos usalu nu yorol, na David el ona yorol. (Mutan lom an, el wi pac anwuki.) 5 Tok kutu el konauk lac el pitutu, ac utuk kas sac, "Sang kas in akkeyal Joab, ac fahk nu folokla nu lohm sel. 6 Na David el supwala kas nu sel Joab, "Supwalma Uriah mwet Hit nu yuruk." Ouinge Joab el supwalla nu yorol David. 7 Ke Uriah el sun acn we, David el siyuk sel lah Joab ac mwet mweun lafahk nu sel David. 8 Na el fahk nu sel ah fuka, oayapa fuka mweun ah. 9 Na el fahk nu sel Uriah, "Fahla mongla lohm sum ah." Na Uriah el som ac safla pacl in asor lal ah, David el sap in utuku Bathsheba David el supwala pac sie mwe lung nu lohm sel ah. 10 Tusruktu Uriah el tiana som nu lohm sel ah. El motullana ke mutunpot nu ke lohm sin tokosra yurin mwet topang lun tokosra. 11 Ke David el lohng lah Uriah el tiana som nu lohm sel ah, el siyuk sel, "Kom tufahna foloko tukun pacl loes kom wanginla, ac efu ku kom tia som nu lohm sum ah?" 12 Na Uriah el fahk, "Mwet Israel ac Judah elos oasr ke nien mweun, ac Tuptup in Wuleang oasr pac yorolos. Joab, captain luk, ac mwet kol nukewa su welui elos muta ke iwen aktuktuk e yen mwesis. Na fuka tuh ngan som nu lohm sik ac mongo, nim, ac motul yurin mutan kiuk ah? Nga fulahk ke ma mutual nukewa lah nga tia ku in oru ouingan!" 13 Na David el fahk, "Muta inge misenge, ac lutu nga ac fah folokinkomla." Ouinge Uriah el muta Jerusalem ke len sac ac ke len se tok ah. 14 David el solal elan welui mongo in eku, ac oru el sruhila. Tusruktu Uriah el tia pac som nu lohm sel fong sac, a el motulla fin kaot lal ah yurin mwet topang lun tokosra. 15 Lotutang in len tok ah, David el simusla leta se nu sel Joab, ac sang Uriah el us. 16 El sim ouinge: "Likilya Uriah ke tak soko emeet an, yen ma upa mweun we ah, na foloki lukel in mau anwuki el." 17 Ouinge ke Joab el raunela siti sac, el supwalla Uriah nu yen se el etu lah mwet na fokoko inmasrlon mwet lokoalok lalos ac mweun we. 18 Un mwet mweun uh illa liki siti uh ac mweuni mwet lal Joab. Kutu sin mwet mweun fulat lal David ah anwuki, ac Uriah pa sie. 19 Na Joab el supwala kas nu yorol David in fahk ke luman mweun sac, 20 ac el fahk nu sin mwet se ma us kas sac, "Tukun kom srumun ke mweun uh nu sel tokosra, 21 sahp el ku in kasrusrak ac siyuk sum, 'Efu komtal ku som arulana foto nu ke siti uh in mweunelos?' Mea, komtal nikin lah elos ac pisrik komtal in pot ah me?" 22 Ouinge mwet utuk kas sac som nu yorol David ac fahk ma nukewa Joab el sapkin elan tuh fahk ah. 23 El fahk, "Mwet lokoalok lasr ah tuh ku liki kut na. Elos illa liki siti ah, ac mweuni kut yen turangang, tusruk

kut ukwalosyak nwe ke mutunpot in siti ah. 24 Na elos sel, "El pa Bathsheba, acn natul Eliam ac mutan kial pisrik kut ke pot uh me, ac kutu sin captain lun mwet Uriah mwet Hit." 25 David el fahk nu sin mwet utuk kas sac, "Sang kas in akkeyal Joab, ac fahk nu sel elan tia toasrla, mweyen kut tia ku in etu lah su ac misa ke mweun uh. Fahk nu sel elan sifilpa mweuni siti sac ku liki meet, ac eisla." 26 Ke Bathsheba el lohngak lah mukul tumal ah misa, el arulana tung kacl. 27 Ke safla pacl in asor lal ah, David el sap in utuku Bathsheba nu in lohm sin tokosra. El payukyak sel, ac Bathsheba el oswela wen se nu sel. Tusruktu, LEUM GOD El tia insewowo ke ma David el oru inge.

12 LEUM GOD El supwalla mwet palu Nathan nu yorol David. Na Nathan el som ac fahk nu sel, "Oasr mwet luo muta in siti sefanna. Sie seltal kasrup, a ma se ngia sukasrup. 2 Mwet se ma kasrup ah, pukanten sheep ac cow natul, 3 a mwet se ma sukasrup ah, sheep fusr sokofanna natul, ma el tuh molela. El karingangan sheep fusr soko ah in lohm sel sifacna, ac el wi na tulik natul ah kapak. Mukul sac el kital ke mongo nal sifacna, ac sang el nimnim ke cup na lal, ac el muta sruokol finyepal. El oakoaki sheep fusr soko ah oana in tulik mutan se natul. 4 Sie len ah mwet fufahsryesr se tuku nu in lohm sin mwet kasrup sac. Na mwet kasrup sac tia lungse uniya soko sin kosro natul ah in orala sie mongo ah nal, a el usla sheep fusr soko nutin mwet sukasrup sac ac sang orala mongo se nu sin mwet mutwata se lal ah." 5 David el arulana kasrusrak sin mwet kasrup sac, ac fahk, "Nga fulahk Inen LEUM GOD moul, lah fal na mwet se ma orala ma se inge in misa! 6 Ke sripen lumah na sulallal se el oru ingan, el enenu na elan afkalye molin ma el eisla pacl akosr yohk liki!" 7 Nathan el fahk nu sel David, "Kom pa mwet sac! Na pa inge ma LEUM GOD lun Israel El fahk: 'Nga oru tuh kom in tokosra lun Israel, ac nga molikomla lukel Saul. 8 Nga sot tokosrai lal ac mutan kial nu sum, ac nga oru tuh kom in tokosra lun Israel ac Judah. Funu sufalla ma inge, nga lukun sot pacl luo yohk liki na. 9 Na efu kom ku seakos ma nga sapkin uh? Efu kom ku oru ma koluk se inge? Kom oru Uriah elan anwuki ke mweun ah — kom lela tuh mwet Ammon ah in unilya, na kom eisla mutan kial ah!' 10 Inge, in fwl nukewa tok uh, kutu sin tulik nutum uh ac fah misa ke ouiyen misa na keok mweyen kom tuh seakosyu ac eisla mutan kial Uriah ah. 11 Nga fulahk nu sum lah nga ac oru tuh sie mwet in sou lom sifacna in pwaniwa mwe tukulkul nu fom. Kom ac fah liye ke nga ac eisla mutan kiom an ac sang nu sin sie pacna mukul, ac el ac fah oan yorolos ye mutun mwet uh. 12 Kom tuh oru ma koluk yen lukma, a nga ac fah oru tuh ma inge in sikyak yen na kalem, tuh mwet Israel nukewa in liye." 13 David el fahk, "Nga orekma koluk lain LEUM GOD." Ac Nathan el fahk, "LEUM GOD El nunak munas nu sum. Kom ac tia misa. 14 Tusruktu, ke sripen kom tuh

arulana pilesru LEUM GOD ac oru ma inge uh, tulik se nutum inge ac misa." 15 Na Nathan el som nu lohm sel ah. LEUM GOD El oru tuh tulik se mutan kial Uriah ah oswela nu sel David in arulana mas. 16 David el pre nu sin God tulik sac in kwela. El tiana lungse mongo, ac fong nukewa el ac utyak nu infukil sel ac motullana in fohk uh. 17 Mwet pwapa fulat lal ac som nu yorol ac strike in oru elan tukakek tuh el srangesr, ac el tia pac in nunak. El pa Jonadab wen natul Shammah, tamulel al lungse mongo yorolos. 18 Wik se tok ah tulik sac misa, David. 4 Jonadab el fahk nu sel Amnon, "Kom wen sruhk ac mwet pwapa lal ah sangeng in fahk nu sel. Elos mu, nutin tokosra, a len nukewa nga liye tuh kom ngetnget in "Ke paci se tulik sac srakna moul, David el tia lungse asor. Mea se sis an?" Na Amnon el topuk, "Nga arulana topuk kut ke kut kaskas nu sel uh. Kut ac fahk fuka lah lungse Tamar, tamtael lal Absalom, a nga Absalom papa tulik se natul ah misa? Kut sensen el ac oru sie ma upa sefanna, nina luo." 5 Jonadab el fahk nu sel, "Fahlia ona nu sel sifacna!" 19 Ke David el liye lah elos mahma nu ke bed kiom an, in mu kom mas. Ke papa tomom el sin sie sin sie, el akiilen lah tulik sac misa. Na el siyuk tuku in liye kom, na kom fahk nu sel, 'Nunak munas, selos, "Ku tulik sac misa?" Ac elos fahk, "Aok, el misa." sap Tamar tamtael luk, elan tuku kiteuyi mongo. Nga 20 David el tukakek liki infohk uh, ac el yihla, ayaolla, ac lungse elan tuku orala ma nak uh yen nga ac ku in liyal kawia sifal. Na el som nu in lohm sin LEUM GOD ac alu. we uh, ac elan sifacna kiteuyi pac." 6 Na Amnon el Ke el folokla nu lohm sel ah, el siyukyuk mongo, ac paci oru mu el mas, ac el som ona ke bed kial ah. Tokosra se na itukyang nu sel el mutawauk mongo. 21 Mwet pwapa lal ah fahk nu sel, "Kut tiana kalem ke ma kom David el som in liyal, ac Amnon el fahk nu sel, "Nunak munas, supwalma Tamar elan tuku orala ekasr cake oru inge. Ke tulik sac srakna moul ah, kom tung kacl ac ah nak inge yen nga ac ku in liyal we, ac elan sifacna srunga mongo. Na inge el tufahna misa a kom tukakek kiteuyi." 7 Ouinge David el supwala kas inge nu yorol ac mongo!" 22 David el topuk ac fahk, "Aok, nga tuh lalo Tamar, su muta in lohm sin tokosra, "Fahlia nu lohm sel ac tung ke tulik sac srakna moul. Nga tuh nukewa mu Amnon ac orala kutu mongo nal." 8 El som nu we, tuh na sahp LEUM GOD El ac pakoten nu sik, ac tia lela tulik Amnon el oan ke bed kial ah. Na Tamar el eis kutu flao sac in misa. 23 A inge, ke el misa tari, efu ku ngan lalo? takmwek ac sang orauk kutu cake yen Amnon el ku in Ya nga ku in folokonma tulik sac elan moulyak? Sie len liyal we. El munanla cake ah, 9 ac eisla liki pan ah, sang nga ac fah som nu yen el oasr we, tuh el tia ku in foloko elan mongo, tuh el srangesr. Amnon el fahk, "Sap mwet nu yuruk." 24 Na David el apkwaryal Bathsheba, mutan nukewa in illa." Ac elos nukewa som. 10 Na el fahk nu kial, ac el oan yorol, na mutan sac el oswela sie wen, ac sel Tamar, "Use cake an nu ke bed kiuk uh ac kiteuyi." David el sang inel Solomon. LEUM GOD El lungse tulik Na Tamar el eis cake ah, ac som nu yorol. 11 Ac ke el mukul sac, 25 ac El sapkin nu sel Nathan, mwet palu, sang nu sel, Amnon el sruokilya ac fahk, "Fahsru wiyu elan sang inen tulik mukul sac Jedidiah, mweten LEUM oan." 12 Na Tamar el fahk, "Mo! Nimet akkokhsyeyu in GOD El lungse el. 26 In paci se inge Joab el srakna oru kain ouiya fohfkof sacn! Arulana koluk! 13 Ku naga mweun lain acn Rabbah, su siti fulat lun acn Ammon, ac ac ngetnget fuka nga fin forfor ye mutun mwet uh? Ac el apkuran in sruokya. 27 El supwala mwet utuk kas kom, kom ac fah arulana oakasl in facl Israel. Nunak in tuh fahk nu sel David, "Nga utyak ac mweuni acn munas, kaskas nu sel tokosra. Nga lulafongi mu el ku in Rabbah, ac nga sruokya tari acn se kof lalos ah tuku eisuyuwot nu sum." 14 A Amnon el tia lohng ma el fahk, we me. 28 Inge kom orani mwet mweun lula lom an, na mweyen el ku lukel, el sruinkulya ac oan yorol. 15 Na ac fahsru nu Rabbah, kom in sifacna sruokya siti uh. Amnon el sruongalla na upa. Srunga lal kacl uh alukela Nga tia lungse in fwack mu nga pa eisla uh." 29 Ouinge lungse lal kacl meet ah, ac el fahk nu sel, "Tiok!" 16 David el orani mwet mweun lal ac som nu Rabbah. El Tamar el fahk, "Mo. Kom fin lisyula ouingan, koluk se mweuni acn we ac kutangla. 30 David el eisla tefuro inge ac tuh yohk liki na ma koluk se kom tufahna orala gold se liki sifen ma sruoloal se pangpang Molech, god ah." Tusruktu Amnon el tiana lohngol. 17 El pangon mwet lun mwet Ammon. Toasriyen tefuro sac akuran paun kulansap se lal sifacna ac fahk, "Usla mutan se inge liki itngoul limekosr. Oasr sie eot saok kac, su David el eisla ye mutuk! Tolulla nu likinum uh ac lakiya srungul an!" 18 sang nu ke tefuro lal sifacna. El oayapa usla ma wap Mwet kulansap sac sisella ac lakiya srungul sac. Tamar pukanten liki siti sac. 31 El sap mwet we ah in fahsru el nukum nuknuh loeloes se ac loes pac pao ah. In paci orekma ke tahta, ac mwe pukpuk osra, oayapa tuhla ingo, pa inge nuknuh lun sie mutan fisrak su soenna osra, ac el akkokhsyelos in orek brick. El oayapa oru lumah se inge nu sin mwet in siti srisrik nukewa in acn payuk. 19 El sang apat nu fin sifal, ac seseya nuknuh loeloes lal, ac afinya mutual ke paol, ac fahsru na tung Ammon. Na el, ac mwet lal ah, folokla nu Jerusalem. som. 20 Ke Absalom tamulel lal, el liyalak el siyuk, "Ya Amnon el akkolukye kom? Nunak munas, ma louk, nimet

sang in arulana aktoasrye kom. El ma pac wiom, na pa kom in tia fahk nu sin kutena mwet kac." Ouinge Tamar el muta in lohm sel Absalom, ac el asor ac mukaimtal. **21** ma etu nunak su muta in acn Tekoa. Ke mutan sac Ke Tokosra David el lohng ke ma sikyak inge, el foloyak. **22** Ac Absalom el arulana srungalla Amnon ke sripen Nokomang nuknuk in asor, ac nimet kawiya sifom. Oru el orekma koluk nu sel Tamar ma loul, na el tiana sifil oana sie mutan su muta asor pacl na loeloes. **3** Na kom kas nu sel. **23** Yac luo toko ah, Absalom el sang sheep som nu yorol tokosra ac fahk nu sel ma nga ac fahk nu natul ah in kalkul in acn Baal Hazor, apkuran nu ke siti sum uh." Na Joab el fahkang nu sel ma elan tuh fahk. **4** Ephraim. Na el suli mukul nukewa nutin tokosra tuh elos Mutan sac som nu yorol tokosra ac srimi nwe infohk ah in som nu we. **24** El som nu yorol Tokosra David ac fahk, in afkulatyal, ac fahk, "O tokosra, kasreyu!" **5** Tokosra el "O leum luk, nga sang sheep nutik uh in kalkulla, na siyuk sel, "Mea kom lungse?" Ac mutan sac fahk, "Leum nga siyuk lah kom, ac mwet pwapa lom an ku in tuku luk, mukul tumuk ah misa, ac inge nga mukaimtalla. **6** nu ke pacl in kufwa ah?" **25** Na tokosra el topuk, "Mo, Tuh oasr wen luo nutik, na sie len ah eltal akuiuinla in wen nutik. Ac fah yokla elya lom kacsut kut nukewa fin ima ah, ac wangin mwet in eisaltalelik, na sie setal uniya fahsrot." Absalom el kwafe na, tuh tokosra el tiana wi ma ma se ngia. **7** Ac inge sou luk nukewa getla likiyu, ac el siyuk ah, ac el sap Absalom elan som. **26** Na Absalom kwafe ngan sang wen se lula nutik inge nu selos elos in el fahk, "Kwal, fin upa, kom ku in nunak munas fuhlella unilya ke sripen el uniya tamulel lal ah. Elos fin oru ma Amnon tamulel luk, elan tuku?" Ac tokosra el siyuk, "Efu se inge, na ac wanginla wen nutik. Elos ac kunausla ku elan wi?" **27** Na Absalom el kwafe nwe ke na tokosra finsrak safla se luk, ac oru tuh in wanginla tulik in us inen el tari lela Amnon ac mukul wial nukewa in welul som. mukul tumuk ah nwe tok." **8** Tokosra el topuk, "Folokla Absalom el akoo mongo na lulap se, fal nu sin tokosra. nu lohm sum, ac nga ac fah fosrngakin elya sac." **9** **28** Ac el fahk nu sin mwet kulansap lal ah, "Lie na, tuh Na mutan sac fahk, "Leum luk, kutena ma kom ac oru, ke pacl se Amnon el nimnim nwe sruhila, nga fah fahkla nga ac sou luk ac fah eis mwata. Ac fah wangin ma sap se, na komtal unilya. Nimet sangeng. Ma na luk in sufal lom ac sou fulat lom kac." **10** Ac tokosra el topuk, fosrngakin ma se inge. Komtal in pulaik ac tia sensen." "Fin oasr kutena mwet aksangengye kom, kom usalu nu **29** Ouinge mwet kulansap lal Absalom elos oru oana ma sik, ac el ac fah tia ku in sifilpa aklokoaloye kom." **11** el sapkin, ac unilya Amnon. Wen nukewa natul David Mutan sac fahk, "Leum luk, nunak munas pre nu sin saya elos sroang nu fin kosro natulos, ac kaingla. **30** Ke LEUM GOD lom, tuh mwet se in sou luk su akoeyuk elos sranka fahsr inkane lalos in folok nu yen selos ah, foloksak ke misa lun wen nutik ah in tia akyoyke ma fwackyang nu sel David mu, "Absalom el uniya nufon koluk lal ke el uniya pac wen se lula nutik inge." David wen nutum ah. Tia sie selos lula!" **31** Tokosra el tuyak ac el topuk, "Nga wulela ke Inen LEUM GOD moul, lah seja nuknuk lal ke el arulana asor, ac el putati nu infohk wanginna ma koluk ac fah sun wen nutum an." **12** Ac uh. Mwet kulansap lal ma welul in pacl sac elos seja mutan sac sifilpa fahk, "Nunak munas, leum fulat, oasr pac nuknuk lalos. **32** A Jonadab wen natul Shammah, ma sefanna lula nga lungse fahk nu sum." Na David el tamulel lal David, el fahk, "Leum fulat, elos tia uniya fahk, "Kwal, fahk." **13** Na mutan sac fahk nu sel, "Efu ku nufon wen nutum ah. Amnon mukena pa misa. Kalem kom orala sie tafongla na yohk nu sin mwet lun God, na lah Absalom el tuh akoo nunak se lal inge e in len se ke kom tia fuhlela tuh wen nutum sifacna in foloko liki ma Amnon el akkolukyalla Tamar, ma lohl. **33** Na pa sruoh? Ke ma inge kom sifacna tukakin tafongla lom ke nimet kom lulalfongi pweng se ma fahk mu wen nutum ma kom fahk ingena ah. **14** Kut nukewa ac misa. Kut nukewa misa ah. Amnon mukena anwuki." **34** In pacl se oana kof kahkla nu fin fohk uh ma tia ku in sifil orekeni. na ingan Absalom el kaingla. Na mwet mweun se su Finne God sifacna, El tia folokonma mwet misa nu ke topang in acn sac, el liye u na lulap se oatui fineol uh moul. Tusructu tokosra se el ku in konauk inkane in me, ke inkane nu Horonaim. El som nu yorol tokosra folokonma sie mwet liki sruoh. **15** Inge, leum fulat, sripa ac fahkak ma el liye. **35** Jonadab el fahk nu sel David, se pwanang nga tuku in sramsrar nu sum uh pa ke "Wen nutum an pa tuku ingan, oana ke nga fahk ah." mwet uh aksangengyeuy. Na pa nga fahk nu sik sifacna **36** Ke el tufahna safla in fahk ma inge, na wen natul mu nga ac sramsrar nu sum, mweyen nga finsrak na David ah utyak, ac elos mutawauk in tung, ac David ac mu kom ac oru ma nga siyuk sum uh. **16** Nga tuh etu na mwet pwapa lal ah wi pac tung na upa. **37** Na Absalom lah kom ku in lohng ma nga siyuk, ac moliyula liki sie su el kaingla ac som nu yurin Tokosra Talmai, wen natul strike in uniyuwi ac wen nutik ac siskutla liki facl se su Ammihud, lun acn Geshur. David el tung kacl Amnon, God El sang nu sin mwet lal. **17** Nga nunku sik sifacna wen natul, pacl na loeloes. **38** Absalom el muta in acn mu wulela lom ac oru tuh nga in moul ac tia sensen, Geshur ke yac tolu. **39** Na ke David el tila asor ke misa mweyen tokosra el oana sie lipufan lun God, su ku in lal Amnon, el arulana ke liyalak Absalom, wen natul. akilen inmasrlon ma wo ac ma koluk. Lela LEUM GOD Elan wi kom!" **18** Tokosra el fahk, "Nga ac siyuk kusen

siyuk se sum, ac kom fahkma ma na pwaye an." Ac fahk lah el tuku ke sruf ya me, 3 na Absalom el ac fahk, mutan sac fahk, "Leum luk, kom ku in siyuk ma nukewa "Liye, ma sap uh wi kom lac, tusruktu wangiin aloyal kom ke siyuk an." 19 Na David el siyuk sel, "Ku Joab pa tokosra in lohng ke tukak lom uh." 4 Ac el ac sifilpa fahk, sap kom in fahk ma ingan uh?" Na el topuk, "Leum luk, "Saok ngan mwet nununku se! Lukun kutena mwet su nga fulahk ke ma mutual nukewa, lah wangiin inkaneck nga oasr amei ku tukak yorol, ku in tuku nu yuruk ac nga in ku in kaingunkula mwe siyuk lom an. Ma na pwaye se sang nununku suwohs nu sel." 5 Mwet sac fin kalukyang lah Joab, captain lom an, pa fahk nu sik ma ngan oru nu yorol Absalom in srimi ye mutual, na Absalom el ac nga ac ma ngan fahk. 20 Tuh el oru in aksuwoseyela nufon saplakot sruokilya ac ngokya mutual. 6 Absalom el oru fohs se inge. Leum fulat luk, kom arulana lalmwetmet ouinge nu sin mwet Israel nukewa su tuku nu yurin oana lipufan lun God, su etu ma nukewa ma siyak." 21 Tokosra in suk nununku suwohs, ouinge mwet nukewa Tok kutu, tokosra el fahk nu sel Joab, "Nga sulela mu insewowo sel. 7 Tukun yac akosr Absalom el fahk nu sel nga ac oru ma kom lungse an. Fahla ac folokunulma Tokosra David, "Leum luk, lela ngan som nu Hebron, Absalom nu yenu." 22 Joab el putati nu infohk uh ye ac afkalye wulela se nga wuleang nu sin LEUM GOD mutual David in afkulatay, ac fahk, "Leum fulat, God Elan kac. 8 Ke pacl se nga muta in acn Geshur in acn Syria, akinsewowyoe kom! Inge nga etu lah kom insewowo sik, nga tuh wulela nu sin LEUM GOD mu El fin folokinitya mweyen kom ase nu sik enenu luk uh." 23 Na el tuyak nu Jerusalem, nga ac alu nu sel in acn Hebron." 9 Na ac som nu Geshur, ac usalu Absalom nu Jerusalem. tokosra el fahk, "Fahsr in misla." Ouinge Absalom el som 24 Tusruktu tokosra el fahk mu Absalom elan tia muta nu Hebron. 10 Tusruktu el supwala mwet tutuk kas nu inkul sin tokosra. El fahk, "Nga tia lungse liyal." Ouinge sin sruf nukewa Israel in fahk, "Pacl se kowos lohngak Absalom el muta in lohm sel sifacna, ac tiana sifyak pusren mwe ukuk uh, kowos sala ac fahk, 'Absalom el nu ye mutun tokosra. 25 Wangin sie mwet in acn Israel tokosrala in acn Hebron!'" 11 Absalom el tuh suli mwet nufon pwengpeng ke oasku lal oana Absalom. Wanginna luofoko in acn Jerusalem in welul som. Elos tiana etu kutu ma koluk ke manol, insifali nwe ke kufinnial. 26 ke pwapa lukma se el akoo — elos fahsrna ke sripen Aunsifal matol, ac el muta kalkul pacl se ke yac se ke elos lulafongel. 12 Ke pacl Absalom el oru kisa lal, el sripen ac arulana loes ac toasr. Fin pauni ac oasr ke supwala pac mwet nu in acn Gilo elos in solal Ahithophel, paun limekosr ma, fal nu ke srikasrak lun mwet leum uh. su sie sin mwet pwapa fulat la Tokosra David. Pwapa 27 Oasr wen tolu natul Absalom, ac sie acn pangpang se lal Absalom in lain tokosra inge kui, ac pisen mwet Tamar, su arulana kato. 28 Absalom el muta Jerusalem lal yokyokelik. 13 Sie mwet tutuk kas el som fahk nu yac luo ac el tiana liyal tokosra. 29 Na el sapla solal Joab sel David, "Mwet Israel elos wulela lah elos ac welulla elan som nu yurin tokosra kacl, tuh Joab el tiana tuku. Absalom." 14 Ouinge David el fahk nu sin mwet pwapa Absalom el sifilpa solal, a Joab el tiana lungse tuku. 30 nukewa lal su welul muta Jerusalem, "Kut enenu in som Ke ma inge, Absalom el fahk nu sin mwet kulansap lal, liki acn Jerusalem ingena, kut fin lungse kaingla lukel "Liye, ima se lal Joab pa sisken ima luk ah, ac barley Absalom! Aksaye! El akura tuku nu inge, kutangkutla ac pa kapak kac. Fahla esukak." Na elos som esukak ima uniya mwet nukewa in siti uh!" 15 Na elos fahk, "Aok, sac. 31 Joab el som nu lohm sel Absalom, ac siyuk, "Efu leum fulat lasr. Kut akola in oru ma nukewa kom fahk." ku mwet kulansap lom ah esukak ima luk ah?" 32 Na 16 Na tokosra el mukuila wi sou lal nukewa, ac mwet Absalom el fahk, "Mweyen kom tia tuku ke nga sapla suli pwapa lal, sayen mutan kulansap singoul kial ma el filiya kom. Nga tuh ke kom in som nu yorol tokosra ac siyuk in karingin lohm sin tokosra. 17 Ke tokosra ac mwet lai kas inge keik: 'Efu ku nga tuh tuyak liki acn Geshur ac nukewa som liki siti uh, elos tui ke lohm se safla. 18 tuku nu yenu? Nga funu mutana we lukun wo liki.'" Na Mwet pwapa lal nukewa elos tu siskal ke mwet mweun Absalom el sifilpa fahk, "Nga ke kom in sakunla in oasr karinginyal elos fahsr ye mutual. Mwet mweun onfoko ma pacl luk yurin tokosra. Fin oasr ma koluk luk, na lela elan welulma liki acn Gath elos oayapa fahla ye mutual. 19 Ac uniyuwi." 33 Ouinge Joab el som nu yurin Tokosra David tokosra el fahk nu sel Ittai, mwet kol lun mwet Gath inge, ac fahkang nu sel ma Absalom el fahk ah. Na tokosra el "Efu ku kom wi kut som? Folokla muta yurin tokosra sapla solal Absalom, ac Absalom el som nu yorol ac susu sac. Kom sie mwetsac ac kom kaingla liki facl sum sriini nwe infohk ah ye mutual. Ac tokosra el paingul ac ifacna. 20 Kom tufahna tuku muta yenu kitin pacl na, na ngok mutual. 21 A Ittai el topuk, "Leum fulat, nga fulahk nu sum inen LEUM GOD lah yen nukewa kom forfor nu we, nga ac wi kom in pacl nukewa, finne nu ke misa." 22 David el topuk, "Wona. Fahsr nu meet!" Na Ittai el fahsru meet wi mwet lal ac sou lalos nukewa. 23 Mwet uh

15 Tukun ma inge Absalom el akoela chariot se ac horse ekasr nu sel sifacna, oayapa mwet lumngaul in atlol. 2 El ac toang tukakek ac som tu pe inkaneck ah ke mutunpot lun siti ah. Na pacl nukewa mwet se fin tuku in fahkak sie fohs ku alein ma el lungse tuh tokosra elan aksuwoseye, na Absalom el ac pangonma mwet sac ac siyuk lah el tuku ya me. Tukun mwet sac el

tung ma lulap ke David ac mwet lal ah som. Tokosra el fahk nu sel Ziba, "Ma nukewa su ma lal Mephibosheth, tupalla Infacl srisrik Kidron, ac mwet lal elos fahsr tokol. inge ma lom." Ac Ziba el fahk, "Nga mwet kulansap Na elos tukeni oatula in som nu yen mwesis. 24 Zadok, lom, leum fulat luk, ac nga finsrak nga in akinsewowyoe mwet tol, el muta in acn sac, ac mwet Levi su us Tuptup kom in pacl nukewa!" 5 Ke Tokosra David el sun acn in Wuleang elos muta pac yorol. Elos filiy tuptup sac ac Bahurim, sie mwet in sou lal Saul, su inel Shimei wen tia sifil srukak nwe ke na mwet nukewa illa liki siti ah. natul Gera, el illa in osun nu sel. El selngawel David ke Abiathar, mwet tol, el oasr pac we. 25 Na tokosra el fahk el fahsr. 6 Shimei el mutawauk tanglal David ac mwet nu sel Zadok, "Folokunla Tuptup in Wuleang uh nu in pwapa lal ah, David el ne kuhlusyukla ke mwet lal ac siti uh. LEUM GOD El fin insewowo sik, El ac fah lela mwet mweun karinginyal. 7 Shimei el selngawel ac fahk, nga in foloko ac liye, oayapa liye acn oan we uh. 26 A "Tiok! Fahsrot! Kom mwet akmas! Kom mwet koluk! El fin tia insewowo sik, lela Elan oru nu sik fal nu ke 8 Kom eisla tokosrai lal Saul, ac inge LEUM GOD El lungse lal." 27 Na el sifilpa fahk nu sel Zadok, "Usalla kai kom mweyen kom uniya mwet pukanten in sou lal Ahimaaz wen nutum, ac Jonathan wen natul Abiathar, Saul. LEUM GOD El sang tokosrai nu sel Absalom, wen ac folokla nu in siti ah in misla. 28 A nga ac muta 9 Abishai, su nina kial pa Zeruiyah, el fahk nu nwe ke na nga eis kas sum me." 29 Ouinge Zadok ac soke ingan in selngawi kom? Lela ngan fahla pakela ac mutana we. 30 David el fahsryak nu Fineol Olive, sifal" 10 Tokosra el fahk nu sel Abishai ac Joab, tamulel ac el tung. El tia fahluk, ac el sunya sifal in akkalemye lal. "Wangin ma lomtal ke ma se inge. El fin selngawiyu asor lal. Mwet nukewa su fahsr tokol elos afinya pac mweyen LEUM GOD El sap elan oru, na su ku in siyuk sifalos ac tung pac. 31 Ke fwackyang nu sel David lah lah efu ku el oru?" 11 Ac David el fahk nu sel Abishai Ahithophel el welulla Absalom ac elos su lainul, el pre ac ac mwet pwapa nukewa lal, "Wen nutik sifacna el srike fahk, "O LEUM GOD, nunak munas oru tuh kas in kasru elan uniyu, na efu kowos ku lut ke mwet Benjamin se lal Ahithophel in ekla kas lusrongten!" 32 Ke David el inge? LEUM GOD El fahk tuh elan selnga, na pa lela sun fin tohktok uh, acn se ma acn in alu se oan we, elan oru. 12 Sahp LEUM GOD El ac liye keok luk, ac Hushai mwet Arch, kawuk se lal David su el lulalfongi ase kutu mwe insewowo in sang aol kas in selnga lal yohk, el tuku sonol, ac nuknuk lal ah mihsalik, ac fohfkof uh." 13 Ouinge David ac mwet lal elos sifil fahsr inkanek oan fin sifal. 33 Ac David el fahk nu sel, "Kom ac fah lalos. Shimei el ukwalos na fahsr, tuh el ut pe eol uh. El tia mwe kasru nu sik kom fin wiyu inge. 34 Tusructu fahsr na selngawelos ac tanglalos ke eot ac fohk. 14 kom ku in kasreyu kom fin folokla nu in siti ah, ac fahk Tokosra ac mwet lal nukewa arulana totola ke elos sun nu sel Absalom lah inge kom ac kulansupal ke insiom Infacl Jordan, na elos mongla we. 15 Absalom ac mwet na pwaye, oana ke kom tuh kulansupu papa tumal. Ac Israel nukewa ma welul elos utyak nu Jerusalem, ac oru ma nukewa kom ku in oru in lain kas in kasru lal Ahithophel el welulos. 16 Ke Hushai, kawuk se su David Ahithophel nu sel. 35 Mwet tol Zadok ac Abiathar eltal el lulalfongi, el osun nu sel Absalom, el wowoyak ac ac muta we. Fahkang nu seltal ma nukewa kom lohng fahk, "In paht moul lal tokosra! In paht moul lal tokosra!" in lohm sin tokosra ah. 36 Wen natultal, Ahimaaz ac 17 Na Absalom el siyuk sel, "Mea sis kom tila insese nu Jonathan, eltal oasr yorotal, ac kom ku in supwaltalma sel David, mwet kawuk lom? Efku kom tia welul?" 18 nu yuruk in fahk nu sik ma nukewa ma kom lohng." 37 Ouinge Hushai, kawuk lal David, el folok nu in siti ah, in pacl se na ma Absalom el utyak nu we.

16 Ke David el fahs sasla mangon tohktok uh, el sa na sonol Ziba, mwet kulansap lal Mephibosheth. Ziba el us donkey lukwa nwanala fintokoltal ke bread luofoko, tun in raisin siofok, ung in fokinsak siofok, ac sie pak orekla ke kulun kosro sessesta ke wain. 2 Tokosra David el siyuk sel, "Mea kom ac oru ke ma ingan uh?" Ziba el fahk, "Leum luk, donkey inge ma kom ac sou lom an in kasrusr fac, na bread ac fokinsak inge ma mwet uh in kang, ac wain uh ma elos in nim ke elos ac totola yen mwesis." 3 Na tokosra el siyuk sel, "El aya Mephibosheth, wen se nutin natul Saul, leum lom?" Ac Ziba el fahk, "El muta oasr Jerusalem, mweyen oasr lulalfongi lal mu inge mwet Israel elos ac folokonang nu sel tokosrai lal Saul, papa matu tumal." 4 Tokosra el

uh inese nu kac oana in ma tuku sin God me. David ac Absalom eltal tukeni na fahsr kac.

17 Tia paht toko, Ahithophel el fahk nu sel Absalom,

"Lela ngan sulela singoul luo tausin mwet, na kut ac som ukwal David ofong. 2 Nga ac fah mweunel ke pacl el totola ac munasla nunkal. El ac fah sangeng, ac mwet lal nukewa ac fah kaingla. Tokosra mukena pa nga ac uniya, 3 na nga ac folokonma mwet lal nukewa nu yurum, oana ke sie mutan pisrla el foloko nu yurin mukul tumal. Moul lun mwet sefanna pa kom suk an, na mwet saya nukewa fah moul in misla." 4 Kas in kasru inge wo sel Absalom ac sin mwet kol nukewa lun mwet Israel. 5 Na Absalom el fahk, "Pangnolma Hushai ac lela kut in lohng lah mea el ac fahk uh." 6 Ke Hushai el tuku, Absalom el fahk nu sel, "Pa inge kas in kasru lal Ahithophel nu sesr uh. Fuka, kut ac wi na? Fin tia, kom fahk lah mea kut ac oru." 7 Na Hushai el fahk, "Kas in kasru lal Ahithophel nu sum ke pacl se inge uh tiana wo. 8 Kom etu na lah David, papa tomom, ac mwet lal elos arulana fokoko ke mweun, ac sulallal lalos oana sulallal lun soko bear mutan ma pusrla ma natul lukel. Papa tomom el mwet na fas ke mweun, ac el tia wi muta yurin mwet lal ah ke fong uh. 9 Inge sahp el ana wikkiv oasr in luf se, ku kutu pacna acn saya. Ke pacl se na David el ac lain mwet lom an, kutena mwet fin lohng kac elos ac fahk mu mwet lom an kuf tari. 10 Na finne mwet su arulana pulaik ac nikin sangeng oana lion uh, elos ac sangeng mweyen mwet Israel nukewa etu na lah papa tomom el sie mwet mweun pwengpeng, ac mwet lal ah arulana fokoko ke mweun. 11 Kas in kasru luk nu sum uh pa kom in orani mwet Israel nukewa, mutawauk na oe epang oatala nwe eir, ac pisalos in oana puk weacn uh, na kom in sifacna kololos nu ke mweun uh. 12 Kut ac konalak David yen el oasr we, ac mweunel meet liki el etu lah mea sikyak. Na el ac mwet lal nukewa ac fah misa, wangin sie ac fah moul. 13 El fin kaingyak nu in sie siti, na mwet lasr uh ac use sucl in amakinya siti sac nu ten nu infahfahl uh. Wangin sie eot ac fah oan fin tohktok we uh." 14 Absalom ac mwet Israel nukewa elos fahk, "Kas in kasru lal Hushai wo liki kas lal Ahithophel." LEUM GOD El tuh wotela mu mwet uh in tia eis kas in kasru wo lal Ahithophel, pwanang ongoiya ac tuku nu facl Absalom. 15 Na Hushai el fahkang nu sel mwet tol Zadok ac Abiathar ke kas in kasru ma el sang nu sel Absalom ac mwet kol lun mwet Israel, oayapa ke kas in kasru lal Ahithophel nu selos. 16 Na el sifilpa fahk, "Sulaklak, sapla nwe yorol David elan tia motulla ke acn in tupalla infacl ah yen mwesis, a elos in tupalla na Infacl Jordan ofong, tuh el ac mwet lal in tia tukeni sruoh ac anwuki." 17 Jonathan wen natul Abiathar, ac Ahimaaz wen natul Zadok, eltal muta soano ke unon in kof se pangpang Enrogel su oan likin pot in Jerusalem, mweyen eltal tia lungse mwet uh in liyaltal eltal fin utyak nu in siti uh. Oasr sie tulik mutan kulansap su muta fahsr

nu yorolat ac fahkang nu seltal ma orek uh, na eltal ac som fahk nu sel Tokosra David. 18 Sie len ah tulik mukul se liyaltalak ac som fahk nu sel Absalom. Na eltal kaingla ac wikkiv ke lohm sin sie mukul Bahurim. Oasr lufin kof se apkuran nu lohm sel ah, na eltal tili nu loac. 19 Mutan kien mukul sac usla mwe afyuf se sang afinya luf sac, na el sisalik fita in wheat nu fac in mau tia akilenyuk lah oasr ma loac. 20 Mwet pwapa lal Absalom elos tuku nu yurin mutan sac ac fahk, "El aya Ahimaaz ac Jonathan?" Ac mutan sac topuk, "Eltal srooth infacl an wot." Mwet uh sokoltal tuh tia ku in konaltalak, na elos folokla nu Jerusalem. 21 Tukun mwet ah folokla, Ahimaaz ac Jonathan fanyak liki luf sac, ac som fahkak nu sel Tokosra David ke ma Ahithophel el akoo in oru lainul David. Eltal fahk, "Sulaklak tupalla infacl ah." 22 Ke ma inge David ac mwet lal mutawauk in sroola liki Infacl Jordan, ac ke lenelik elos nukewa tupalla tari. 23 Ke Ahithophel el liye lah mwet ul elos tiana oru oana kas in kasru lal nu selos, na el filiya mwe muta fin donkey natul, ac folokla nu in acn sel. Tukun el oakiya ma lal nukewa in wo, na el sifacna loksakla. El misa ac pukpuki ke kulyuk lun sou lal ah. 24 Ke pacl se Absalom ac mwet lal ah tupalla Infacl Jordan, David el sun tari acn Mahanaim. (25 Absalom el eisalang Amasa elan captain lun un mwet mweun, aolul Joab. Amasa el wen natul Jether mwet Ishmael, ac nina kial pa Abigail acn natul Nahash, ac tamtael lal Zeruiah, nina kial Joab.) 26 Absalom ac mwet lal elos tulokinya lohm nuknuk selos in acn Gilead. 27 Pacl se David el sun acn Mahanaim, mwet tolu inge tuku sonol: Shobi wen natul Nahash, sie mwet in siti Rabbah in acn Ammon; ac Machir wen natul Ammiel, sie mwet Lodebar; ac Barzillai, sie mwet Rogelim in acn Gilead. 28 Eltal use mwe oan, pesin, ahlu orek ke kle, oayapa mwe mongo inge nal David ac mwet lal: wheat, barley, flao, fita manman, bean, pea, 29 honey, cheese, cream, ac kutu sheep. Eltal etu lah David ac mwet lal ah masrinsral ac malu ac totola yen mwesis.

18 Tokosra David el eisani mwet lal nukewa ac kitalik

nu ke u — ke kais tausin, ac kais foko, ac sang mwet kol in sapsap nu selos. 2 Na el supwalosla ke u tolu. Captain lun kais sie u inge pa Joab, ac Abishai tamulel lal Joab, ac Ittai mwet Gath. Ac tokosra el fahk nu sin mwet lal inge, "Nga sifacna ac wi kowos pac." 3 Na elos fahk nu sel, "Tia fal kom in wi kut som. Kut nukewa fin forla kaingla, ac wangin kalmac nu sin mwet lokoalok lasr. Ku tafu sesr fin misa, ac fah ma pilesr pac selos. Kom mukefanna saok liki singoul tausin sesr, na pa wo kom in mutana in siti uh ac supu mwe kasru nu sesr." 4 Tokosra el topuk, "Ma na kowos wotela an, nga ac wi na." Na el tuyak ke mutunpot in siti sac ke mwet lal ah illa ke u lalos, kais tausin ac kais foko ke u se. 5 El sapkin nu sel Joab, Abishai ac Ittai, ac fahk, "Ke sripuk, nimet oru kutena ma koluk nu sin mwet fusr sac, Absalom." Mwet mweun nukewa elos lohng ke David

el sapkin nu sin captain tolu lal. 6 Mwet mweun lal muta inmasrlon mutunpot se lik ac mutunpot se loac. Sie David elos illa nu inimae, ac mweuni mwet Israel ke mwet topang el fanyak nu fin pot uh, ac tu fin mutunpot insak Ephraim. 7 Mwet Israel elos kutangyukla sin mwet sac. Ke el getela el liyauk mwet se mukena yume. 25 El lal David. Arulana upa mweun sac. Oasr mwet longoul pang ac fahk nu sin tokosra, ac tokosra el fahk, "El fin tausin misa in len sac. 8 Mweun sac fahsrelik in polo mukena, el us pweng wo." Mwet kasrusr sac el yume na. acn sac nufon, ac pisen mwet misa insak ah pus liki 26 Na mwet topang sac liyauk sie pac mwet su mukena mwet anwuki ke mweun ah. 9 Na Absalom el sun kutu kasrusr, na el ngeti ac pang nu sin mwet se liyaung mwet lal David. Absalom el muta fin miul soko, ac ke el mutunoa, "Ngetla liye! Mwet se pa pac yume uh!" Na kasrusr ye sak oak lulap soko, insifal sremla ke lesak ah. tokosra el fahk, "El us pac pweng wo." 27 Mwet topang Miul soko ah kasrusr na, a Absalom el atlana ke sak oak sac fahk, "Nga liye tuh mwet se meet ah kasrusr oana soko ah. 10 Sie sin mwet lal David ah liyalak ac fahkang Ahimaaz." Tokosra el fahk, "El mwet na wo se, ac el us nu sel Joab, "Nga liyalak Absalom el oan atla ke sak oak soko!" 11 Ac Joab el fahk, "Fin pwaye kom liyal, efu ac el putati nu infohk ah ye mutual ac fahk, "Leum luk, kom ku tia unilha na we? Nga lukun sifacna sot singoul kaksakin LEUM GOD lom su asot kutangla nu sum fin ipin silver ac sie pel lom." 12 Mwet sac fahk, "Kom finne mwet lokoalok lom!" 29 Tokosra el siyuk, "Ya Absalom ase sie tausin ipin silver, a nga tia ku in srukak soko nutik ah ku na?" Ahimaaz el topuk, "Ke Joab, captain kufinpouk in lain wen natul tokosra. Kut nukewa lohng lom, el supweyume, nga tuh liye oasr mukuikui yohk se ke tokosra el sapkin nu sum Abishai ac Ittai, ac fahk, orek tuh nga tia ku in etu lah mea se." 30 Tokosra el 'Ke sripuk, nimet oru kutena ma koluk nu sin mwet fusr fahk nu sel, "Fahsrot tu inse ingo." Ac el fahla nu insac sac, Absalom.' 13 Tusruktu nga funu seakos tokosra ac ac tu we. 31 Na mwet Ethiopia sac el tuku, ac fahk nu unilha Absalom, tokosra el lukun lohngk kac mweyen the sin tokosra, "Leum fulat, oasr pweng wo se nga us nu lohng ma nukewa, na kom lukun tiana kasreyu." 14 Joab sum! Misenge LEUM GOD El asot kutangla nu sum fin el fahk, "Nga ac tia sifil sisla pacl luk yurum." Na el us mwet nukewa su tuyak lain kom!" 32 Ac tokosra el siyuk, osra tolkwe ac sang fakisya iniwal Absalom ke el srakna "Ya Absalom nutik ah ku na?" Mwet kohs sac fahk, "O moul oan atla ke sak oak soko ah. 15 Ac singoul sin Tokosra, leum luk, nga kena tuh ma sikiyak nu sel ah in mwet mweun lal Joab elos apnulla Absalom ac faksilya sikiyak nu sin mwet lokoalok lom nukewa, oayapa nu nwe ke el misa. 16 Joab el sap elos in ukya mwe ukuk in sin mwet nukewa su lain kom." 33 Ac insien tokosra tui mweun ah, na mwet lal ah foloko ac tila ukwe mwet sessesa ke asor. El fanyak nu ke infukil se oan lucng ke Israel. 17 Elos us manol Absalom, ac sisya in sie luf mutunpot ah, ac tung. Ke el tung el fahk, "We, wen nutik! na loal insak ah, ac sisang yol in eot na lulap in afinya. Wen nutik, Absalom! Absalom nutik! Nga ke in nga pa Mwet Israel nukewa elos kaingla, kais sie mwet nu yen sel. 18 Ke Absalom el tuh srakna moul, el tulukunak soko sru lulap ke Infahlfal Tokosra, in tuh sie mwe esmak kacl sifacna, mweyen wangin tulik natul in us inel tuh in tia wanginla. Ouinge el sang inel sifacna nu ke sru soko ah, na srakna eteyuk sru soko ah nwe misenge mu Mwe Esmakin Lal Absalom. 19 Na Ahimaaz, wen natul Zadok, el fahk nu sel Joab, "Lela ngan kasrusr nu yorol tokosra ac us pweng wo se inge lah LEUM GOD El molella liki mwet lokoalok lal ah." 20 Na Joab el fahk, "Mo! Kom fah tia us kutena pweng misenge. Kom ku in us ke sie na len, tuh tia misenge, mweyen wen nutin tokosra el misa." 21 Na el fahk nu sin mwet kohs se lal su sie mwet Ethiopia, "Fahla fahk nu sin tokosra ma kom liye ah." Na mwet kohs sac srimi ac kasrusr som. 22 Na Ahimaaz el sifil kwafe ac fahk, "Nga mansis ma nukewa, tuh nga siyuk nunak munas, lela ngan wi pac usyen pweng sacn." Joab el siyuk, "Wen nutik, efu ku kom lungse us pweng sacn, ke ac wangin molo nu sum?" 23 Na Ahimaaz el sifilpa fahk, "Finne mea ma ac sikiyak, nga srakna lungse wi kom." Joab el fahk, "Kwal, fahla." Ouinge Ahimaaz el kasrusr tufoki inkanek soko ke Infahlfal Jordan, ac el alukella mwet kohs sac. 24 Oasr pot luo raunela siti sac, ac David el

19 Fwackyng nu sel Joab lah Tokosra David el tung ac arulana asor kacl Absalom. 2 Ke ma inge, enganak lun mwet mweun nukewa lal David ke sripen kutangla lalos in len sac, ekla nu ke asor ac supwar, mweyen elos lohng lah tokosra el arulana asor ke wen natul. 3 Elos mahsrikyah nu in siti ah, oana luman mwet mweun su ac mwekin elos fin kaing liki mweun uh. 4 Tokosra el nokomla mutual ac tung ke pusra lulap, "We, wen nutik! Wen nutik, Absalom! Absalom nutik!" 5 Joab el som nu lohm sin tokosra ac fahk nu sel, "Misenge kom arulana akmwekiyene mwet lom, aok elos su tuh molikomla oayapa molela wen nutum, acn nutum, mutan kiom ac mutan kulansap kiom. 6 Kom lain mwet su lungse kom, ac akkeye mwet su rungekom! Kom arulana akkalemye lah mwet pwapa lom ac mwet mweun lom wangin sripalos nu sum. Nga liye tuh kom lukun arulana engan misenge funu Absalom pa moul a kut nukewa misa. 7 Inge, fahla ac sang kutu kas in akkeye insien mwet lom an. Nga fulahk Inen LEUM GOD lah kom fin tia oru, na lututang wangin siefanna selos ac fah wi kom. Ma koluk se inge ac tuh alukella ma koluk nukewa ma sikiyak nu sum in pacl oemeet me nu misenge." 8 Na tokosra el tukakek ac som muta apkuran nu ke mutunpot

in siti ah. Mwet lal ah lohngak lah el oasr we, na elos donkey nutik ah ngan kasrusr fac wikomla, tuh el tiana nukewa som muta yorol. In paci se ingan, mwet Israel orala. **27** El kaskas kikiap keik nu sum, leum fulat luk. nukewa folokla tari nu yen selos kais sie. **9** In faci sac Tusruktu kom oana sie lipufan lun God. Ke ma inge, oru nufon elos mutawauk akukuin inmasrlolos sifacna ac ma kom nunku mu fal kom in oru. **28** Lukun fal tuh kom fahk, "Tokosra David el molikutla liki mwet lokoalok lasr. in uniya nufon mwet in sou lun papa tumuk ah, tuh pa El loangekulutla liki mwet Philistia, a inge el kaingla lukel kom tuh lela nu sik in wi mongo ke tepu lom uh. Wangin Absalom ac som liki faci se inge. **10** Kut tuh mosrwella suwohs luk in siyuk kutepacna ma sum, leum fulat luk." Absalom elan tokosra lasr, a anwuki el ke mweun. Na **29** Tokosra el topuk, "Kom tia enenu in sifilpa fahk kutena efu ku wangin mwet som srike in folokunulma Tokosra ma, mweyeni nga wotela tari lah kom, ac Ziba, pa ac David?" **11** Pweng ke ma mwet Israel elos fahk inge tukeni ipeis ke acn lal Saul uh." **30** Ac Mephibosheth el sonol Tokosra David, na el supwalla Zadok mwet tol, topuk, "Lela Ziba elan eis lal nufon. Nga tia enenu kutena ac Abiathar in siyuk sin mwet kol lun Judah, "Efuu ku in ma sayen lah kom foloko nu acn sum uh ke wo ouiya." kowos pa etok in folokunulla tokosra nu in lohm sel? **12** **31** Barzillai mwet Gilead, el oayapa tufoki Rogelim me in Kowos sou luk. Kut srah sefanna ac ikwa sefanna. Efu tuh atlol tokosra ke el tupalla Infaci Jordan. **32** Barzillai ku in tuh kowos pa etok in folokinyume an?" **13** David el arulana matu. El yac oalngoul. El arulana kasrup, ac el oayapa sap elos in fahk nu sel Amasa, "Kom sou el tuh sang mwe mongo nun tokosra ke paci el muta luk. Nga sulekomla in aolulla Joab kol mwet mweun luk Mahanaim. **33** Tokosra el fahk nu sel, "Fahsru wiyu ingela. Lela LEUM GOD Elan sringslyuwi ngan misa, nga som nu Jerusalem, ac nga ac fah karingin kom." **34** fin tia oru oana nga fahk uh!" **14** Mwet Judah nukewa Tuh Barzillai el fahk, "Nga ac tia moul paht. Mwe mea elos arulana insewowo ke kas lal David inge, ac elos ngan wi tokosra som nu Jerusalem? **35** Nga sun yac sapla nu yorol elan foloko wi mwet pwapa lal nukewa. oalngoul tari, ac wanginna ma nga sifil engan kac paci **15** Ke tokosra el folok ah, mwet Judah elos tuku sonol ke inge. Nga tia ku in ema ma nga kang ac nim, ac nga tia Infaci Jordan. Elos tuh tuku nu Gilgal in atlol ke el tupalla ku in lohng pusren mwet on. Nga ac tuh akkemkatuye infaci ah. **16** In paci sacna, Shimei mwet Benjamin, su kom, leum luk. **36** Nga kupansuwol nu ke kulang lulap wen natul Gera mwet Bahurim, el sulaklak som nu Infaci lom uh. Tari, nga ac wi kom na alukela infaci ah kutu Jordan in osun nu sel David. **17** El us sie tausin mwet in srisrik, **37** na nga siyuk nga in folokla nu lohm sik ah, sruf lal Benjamin welul. Ac Ziba, mwet kulansap lun sou ac misa apkuran nu ke kulyuk lun papa tumuk ac nina lal Saul, el oayapa tuku wi wen singoul limekosr natul kiuk. Wen se nutik pa inge, Chimham. Eisal in wi kom ac longoul mwet kulansap, ac elos sun Infaci Jordan tuh elan kulansupwekom. Kom fah oru nu sel oana ma meet liki tokosra. **18** Elos tupalla infaci ah in atlol tokosra kom lungsum, leum fulat luk." **38** Tokosra el topuk, "Nga ac sou lal ah, ac in oru ma nukewa ma tokosra el ac ac usal elan wiyu, ac oru nu sel oana ma kom lungse. lungse elos in oru. Ke tokosra el akola elan tupalla infaci Oayapa nga ac oru nu sum kutena ma kom siyuk." **39** ah, Shimei el putati nu infohk uh ye mutual, **19** ac fahk, Na David ac mwet lal nukewa tupalla Infaci Jordan. El "Leum luk, nunak munas mulunkla ma koluk nga orala ngok mutual Barzillai ac sang kas in akinsewoyal, na ke len se kom tuh som liki Jerusalem. Nimet nununkeyu, Barzillai el folokla nu yen sel. **40** Ke tokosra el tupalla ku sifil nunku kac. **20** Nga sifacna etu lah nga orala ma Infaci Jordan wi mwet Judah nukewa ac tafu sin mwet koluk se, pa sis nga pa mwet se emeet sin sruf in acn Israel su atlol, el fahrsu nu Gilgal, ac Chimham el welul. epang in tuku osun nu sum misenge." **21** Abishai, wen **41** Na mwet Israel nukewa som nu yorol tokosra ac fahk natul Zeruiah, el kasla fahk mu, "Fal in anwuki Shimei, nu sel, "Leum lasr, efu ku mwet Judah wiasr elos tuh mweyeni el tuh selngawi el su LEUM GOD El sulela tuh nunku mu oasr suwohs lalos in eiskomla ac atol kom ac elan tokosra." **22** Tusruktu David el fahk nu sel Abishai sou lom ac mwet lom ke kowos tupalla Infaci Jordan?" ac Joab, tamulel lal ah, "Su siyuk nunak lomtal an? Ya **42** Na mwet Judah elos topuk ac fahk, "Kut oru mweyeni komtal ac orek lokoalok nu sik? Inge nga pa tokosra lun tokosra el sie sesr. Na efu ku ma se inge in aktosarye Israel, na wangin mwet Israel ac fah anwuki misenge." **23** Na el fahk nu sel Shimei, "Nga wuleot nu sum lah kowos? El soenna moli mwe mongo nasr, ku ase kutena kom ac fah tia anwuki." **24** Na Mephibosheth, wen nutin lasr paci singoul yohk liki suwohs lowos kac! Tokosra natul Saul, el tufokla in osun nu sin tokosra. El tuh tiana David, el finne sie suwos. Efu kowos ku pilesrekut? olla nial, ku nawela alut lal, ku olla nuknuk lal ah oe ke **43** Mwet Israel elos fahk, "Oasr suwohs paci se tokosra el som liki acn Jerusalem nwe ke el folokinyukme tokosra uh!" Tusruktu pusren mwet Judah kutangla foloko. **25** Ke Mephibosheth el tuku liki acn arulana upa liki pusren mwet Israel ke akukuin se inge. Jerusalem in osun nu sin tokosra, na tokosra el fahk nu sel, "Mephibosheth, kom tuh tia wiyu som. Efu?" **26** El topuk, "Leum luk, kom kalem kac lah nga mwet ul se. Nga tuh fahkang nu sin mwet kulansap luk elan akoela **20** In paci se inge oasr sie mwet lusrongten in acn Gilgal — inel pa Sheba wen natul Bikri, ac el ma in sruf lal Benjamin. El ukya mwe ukuk ac wowoyak ac fahk, "Sisella David! Kut ac tia welu! Mwet Israel

nukewa, kut som nu yen sesr ah!" 2 Ouinge mwet Israel elos sisella David, ac welulla Sheba. A mwet Judah elos insese na yorol David, ac elos welul fahla Infaci Jordan lac nu Jerusalem. 3 Ke David el tuku nu lohm sin tokosra in acn Jerusalem, el orani mutan kulansap singoul kial ma el tuh filiya in liyaung inkul sel ah, ac eisalosyang nu inpoun mwet topang uh. El sang enenu lalos, tuh el tia oan yorolos. Elos muta kaul ac moul oana mutan katinmas ke lusen moul lalos. 4 Ac tokosra el fahk nu sel Amasa, "Pangoneni mwet Judah ac welulos foloko nu inse inge ulela." 5 Amasa el som in pangnolos, tuh el tia foloko ke pacl se tokosra el tuh fahk nu sel ah. 6 Na tokosra el fahk nu sel Abishai, "Sheba el ac orek fahsrot ukwal, elan ma tia utyak nu in siti oasr pot ku we pwanang kut ac kofla sruokilya." 7 Ke ma inge, mwet lal Joab ac mwet topang oayapa mwet nukewa saya, elos welul Abishai som liki acn Jerusalem in ukwal Sheba. 8 Ke elos sun eot lulap se in acn Gibeon, Amasa el sonolos. Joab el nukum nuknuk in mweun, ac cutlass se oan ke ma neinya sripsrip ke pel lal. Ke el fahrs nu meet, cutlass sac putatia. 9 Joab el fahk nu sel Amasa, "Ma lik, kom fuka?" ac el sruokya alut lal ah ke lac po layot tuh elan ngok mutual. 10 Amasa el tiana akola nu ke cutlass se ma Joab el sruokya ke lac paol lasa, na Joab el fakisya insial ac koanonsial raki nu infohk uh. Na el misa na insac, pwanang Joab el tia enenu in faksilya pacl luo. Na Joab ac Abishai tamulel lal, som in ukwal Sheba. 11 Sie sin mwet lal Joab ah tui ke manol Amasa ac wola fahk, "Mwet nukewa su ma lal Joab ac David, fahsr tokol Joabl!" 12 Manol Amasa afia ke srah ac oanna inkanek ah. Sie mwet lal Joab liye lah mwet uh fahsr tui ke mano sac, na el amakunla liki innek ah nu inimae, ac afinya ke kaot se. 13 Tukun mano sac mokleyukla liki innek ah, na mwet nukewa fahsr tokol Joab in ukwal Sheba. 14 Sheba el fahsr alukela acn sin sruf nukewa lun Israel, ac tuku nu ke siti Abel Beth Maacah, ac mwet nukewa in sou lal Bikri elos toeni ac fahsr tokol nu in siti uh. 15 Mwet lal Joab elos lohng lah Sheba el oasr we, na elos fahsreni kuhlusya siti sac. Elos sang fohk musaeak niem fanyak lalos nu fin pot we, ac mutawauk in pikin ye pot uh in raki. 16 Oasr mutan lalmwetmet se in siti sac, su wowoyak fin pot ah, ac fahk, "Koasrlong! Lohng! Sap Joab elan fahlsru. Nga ke sramsram nu sel." 17 Na Joab el som nu yorol, ac mutan sac siyuk, "Ku kom pa Joab?" Na Joab el fahk, "Aok, nga." Na mutan sac fahk, "Lohng ma nga ac fahk uh." Na Joab el fahk, "Nga ac lohng." 18 Mutan sac fahk, "Oasr kas se lun mwet in pacl somla fahk mu, 'Fahla eis top lom an in siti lun Abel' — na pa ingan ma elos tuh oru. 19 Siti se sesr inge siti na pwengpeng se. Yohk misla ac insese lasr nu sin tokosra lasr inmasrlon siti Israel nukewa. Efу kom ku srike in kunausla? Ku kom lungse akkolukyela ma lun LEUM GOD?" 20 Na

Job el topuk, "Mo! Tiana ku! Nga tia ku in akkolukyel ku kunausla siti lowos uh! 21 Tia pa ingan ma kut akoo. Oasr sie mukul, inel pa Sheba wen natul Bikri, el tuku liki eol uh in facl Ephraim, ac el mutawauk sie alein lainul Tokosra David. Usalu mwet se ingan, na nga fah som liki siti lowos uh." Na mutan sac fahk, "Kut ac sisot sifal fin nu pot uh wot nu sum." 22 Na el som nu yurin mwet in siti sac ac fahkak nunak lal nu selos, na elos pakela sifal Sheba ac sisla fin pot uh lac nu sel Joab. Joab el ukya mwe ukuk in akkalemye nu sin mwet lal elos in som liki siti uh, na elos folokla nu yen selos. Ac Joab el folokla tia foloko ke pacl se tokosra el tuh fahk nu sel ah. 6 nu Jerusalem nu yorol tokosra. 23 Joab el captain lun un Na tokosra el fahk nu sel Abishai, "Sheba el ac orek mwet mweun lun Israel. Benaiyah wen natul Jehoiada, lokoalok nu sesr yohk lukel Absalom. Us mwet luk an ac pa liyaung un mwet topang lal David. 24 Adoniram pa fahsrot ukwal, elan ma tia utyak nu in siti oasr pot ku we liyaung orekma lun mwet kohs. Jehoshaphat wen natul pwanang kut ac kofla sruokilya." 7 Ke ma inge, mwet Ahilud, pa karinganang ma simla. 25 Sheva pa mwet lal Joab ac mwet topang oayapa mwet nukewa sim inkul lun tokosra. Zadok ac Abiathar pa mwet tol. 26 Ac Ira, sie mwet liki siti Jair, el oayapa sie sin mwet tol lal David.

21 In we lal Tokosra David, oasr srael na upa se, yac tolu lusa. Na David el lolngok nu sin LEUM GOD kac, ac LEUM GOD El fahk, "Oasr mwatal Saul ac sou lal ke akmas. El tuh uniya mwet in acn Gibeon." (2 Mwet Gibeon elos tia mwet Israel — elos mwet Amor, sie u srisrik su mwet Israel elos tuh wulela mu elos ac karinganulos, tuh pa Saul el tuh srike elan kunauselosla ke sripen moniyuk lal in nunku ke mwet Israel ac mwet Judah.) 3 Na David el solani mwet Gibeon ac fahk nu selos, "Mea nga ku in oru nu suwos? Nga ke akwoyela ma koluk se ma orekla nu suwos, tuh kowos in ku in akinsewowyoe mwet lun LEUM GOD." 4 Elos topuk ac fahk, "Amei lasr nu sel Saul ac sou lal ah tia ku in akwoyeyukla ke silver ku gold. Kut tia pac lungse uniya kutena mwet Israel." Ac David el siyuk, "Na mea kowos nunku mu fal nga in oru nu suwos?" 5 Elos fahk, "Saul el tuh lungse elan kunauskutla ac tia likiya siefanna sesr in moul in facl Israel nufon. 6 Ouinge ase itkosr mukul in sou lal an, tuh kut fah srupsralosyak ye mutun LEUM GOD in acn Gibeah, siti sel Saul, tokosra se sulosolla sin LEUM GOD." Tokosra el topuk, "Nga ac eisaloswot nu suwos." 7 A ke sripen wulela mutual ma el ac Jonathan, wen natul Saul, tuh oralia inmasrlotal, David el sruokilyana Mephibosheth, wen natul Jonathan natul Saul, elan tia wi anwuki. 8 Na el eisalang Armoni ac Mephibosheth, wen luo su Rizpah ac natul Aiah, el oswela nu sel Saul, oayapa wen limekosr pac natul Merab acn natul Saul, su el oswela nu sel Adriel wen natul Barzillai, sie mwet Meholah. 9 David el eisaltalang nu sin mwet Gibeon, ac elos srupsralosyak fineol ah ye mutun LEUM GOD, ac mwet itkosr inge tukenina misa. Pacl se elos anwuki, apkuran pacl in kosrani barley tukun pacl in mihsrisr. 10 Na Rizpah, mutan kulansap kial Saul su acn natul Aiah, el oralia kitin lohm nuknuk ke nuknuk

22 Ke LEUM GOD El molella David liki inpaol Saul ac
mwet lokoalok pac saya, na David el onkakin on
soko inge nu sin LEUM GOD: **2** LEUM GOD El eot ku
luk, nien wikla luk, Ac Mwet Lango luk. **3** God luk El mwe
loang luk, Ke nga muta yorol nga inse misla. El loangeyu
oana sie mwe loeyuk; El lain mwet lokoalok luk ac ase
misla nu sik. El mwet lango luk; El loangeyu ac moliyula
liki mwe lokoalok. **4** Nga pang nu sin LEUM GOD, Ac El
moliyula liki mwet lokoalok luk. Kaksakin LEUM GOD! **5**
Noa lun misa apinyula; Noa lun kunausten toki nu fuk.
6 Mwe kapir lun misa srumasryula, Ac kulyuk akola in
sruokyuuwi. (*Sheol h7585*) **7** In keok luk, nga pang nu sin
LEUM GOD; Nga pang nu sin God luk tuh Elan kasrey.

ah In tempul lal el lohng pusrek; El porongo ke nga pang
in Elan kasreyu. 8 Na faclu rarrar ac usrusryak; Pwelung
uh yen engyeng uh mukukui ac kusrusrsur Mweyen God
ke El kasrusrak! 9 Kulasr fofosryak liki infwac!, Sie e in
el kunausten ac mulut fol sokyak liki oalul. 10 El seja acn
aul lucng ac tufoki, Wi sie pakunyeng lohsr ye nial. 11 El
ad. sohksok mui fin cherub; El pwesroul ke poun eng uh. 12
eth El nokmulla ke lohsr; Pukunyeng matoltol sessesla ke
we kof raunella. 13 Mulut fol firiryak liki sarom su oan ye
el mutual. 14 Na LEUM GOD El ngirngir yen engyengu me,
wet Ac pusren God Kulana lohngyuk. 15 El pisrik pisr natul,
ac ac mwet lokoalok laf fahsreluk; Ke kalmelik lun sarom
El oru elos kaingelik. 16 Ke LEUM GOD El kai mwet
ma lokoalok laf Ac ngirla nu selos ke kasrusrak, Acn loal in
ore meoa wanginla koano, Ac pwelung lun faclu ikakelik.
lap 17 LEUM GOD El saplaki lucng me ac sruokywi; El
ac amakinyuyak liki inkof loal. 18 El moliyula liki mwet
sin lokoalok kulana luk, Ac liki elos nukewa su srungayu.
isa Elos arulana ku likiyu. 19 Ke nga muta in mwe ongoiya,
osr elos lainyu, Tusuuntu LEUM GOD El loangeyula. 20
hku El kasreyu ac srukyuyak liki mwe fosrnge; El moliyula
atul mweyen el insewono sik. 21 LEUM GOD El ase lacnen
isa orekma suwohs luk; El akinsewowyoyeu mweyen wangin
vid ma koluk luk. 22 Nga akos na ma sap lun LEUM GOD;
nu Nga tiana forla liki God luk. 23 Nga karinganang ma
ael, sap lal nukewa, Nga tia seakos ma El sapkin. 24 El etu
nge lah wangin ma sutuu luk, Ac nga sifacna liyeyuang tuh
Ke nga in tia oru ma koluk. 25 Ouinge El ase mwe mol nu
pac sik mweyen nga oru ma suwohs, Mweyen El etu lah
sie wangin mwetik. 26 O LEUM GOD, kom oaru nu selos
wen su oaru nu sum, Ac kom arulana wo nu selos su moul
ath. suwohs. 27 Kom nasnas nu selos su nasnas, A kom
we kwaselos su koluk. 28 Kom molelos su inse pusisel,
ath, A kom apkusiselyatos su inse fulat. 29 LEUM GOD,
ena kom kalem luk; Kom sisla lohsr likiyu. 30 Kom akkeyeyu
ane tuh nga in lain mwet lokoalok luk Ac ase ku nu sik in
ael, kutangla loang lalos. 31 Suwoswoslana orekma lun God
el se inge, Kas lal arulana pwaye ac fal in lulafongiyuk! El
wet oana sie mwe loang Nu sin mwet nukewa su suk molela
ac sel. 32 LEUM GOD mukena El God; God mukena El
mwe loang lasr. 33 God se inge El nien molela ku luk; El
oru inkaneuk luk in misla ac wo. 34 El akkeye niuk in
suwohs oana soko deer; El karinginyu fineol uh. 35 El
akpahayeyu nu ke mweun Tuh nga in ku in orekmakin
mwe pisr kulana. 36 O LEUM GOD, kom karinginyu ac
moliyula; Kasru lom oru nga in pwengpeng. 37 Kom
karinginyu tuh nga in tia sruoh, Ac nga soenna ikori. 38
Nga ukwe mwet lokoalok luk ac kutangulosla; Nga tia tui
nwe ke na nga kunauselosla. 39 Nga srungulosla, ac
elos tia ku in tuyak; Elos kutangyukla oan ye mutuk. 40
Kom akkeyeyu nu ke mweun Ac ase kutangla fin mwet
lokoalok luk. 41 Kom oru mwet lokoalok luk in kaing
likiyu; Nga kunauselosla su srungayu. 42 Elos suk mwet
in kasrellos, a wangin mwet molelosla; Elos pang nu

sin LEUM GOD, a El tiana topuk. **43** Nga toanelosi, ac yohk se in len sac. **13** Ke apkuranyang pacl in kosrani elos ekla oana kutkut; Nga itungulosi oana fohk furarr ah, tolu sin u se pangpang "Mwet Tolngoul" eltal tufokla inkanek uh. **44** Kom moliyula liki mwet alein nu sik, Ac nu ke Luf Adullam, acn David el tuh muta we. In pacl sac oakiya tuh nga in leum fin mutunfacl uh; Mwet ma nga pacna oasr un mwet Philistia su muta ke nien aktuktuk tia etu, inge elos orekma nu sik. **45** Mwetsac elos srim ke Infahlfal Rephaim. **14** Ke pacl se ingan David el ye mutuk; Ke elos lohng pusrek, elos akos. **46** Pulaik muta ke sie tohktok ma kuhlusyukak, ac sie pac un lalos wanginla Ac elos rarrar ke elos tuku liki pot ku lalos. **47** LEUM GOD El mou! Kaksakin El su nien molela mietet Philistia elos sruokya acn Bethlehem ac muta luk! Fahkelik pwengpeng lun God ku su moliyula! **48** in use kutu kof ah nimuk ke lufin kof se ke mutunpot El ase kutangla fin mwet lokoalok luk; El apkusiselye Bethlehem." **16** Mwet mweun pwengpeng tolu ah elos mutunfacl su muta ye kolyuk luk. **49** Ac moliyula liki mwet fokoko na sifacna utsyak sasla nien aktuktuk lun mwet lokoalok lok. O LEUM GOD, kom ase kutangla fin mwet Philistia, na utiya kof ke lufin kof sac, ac usla nu yorol lokoalok lok. Ac liyeuyang liki mwet sulalal. **50** Ouinge David. Tusruktu el tiana nimya, a el okoala nu infohk nga kaksakin kom inmasrlon mutunfacl uh; Nga onkakin uh tuh in mwe kisa nu sin LEUM GOD. **17** El fahk, "O on in kaksak nu sum. **51** God El sang kutangla lulap nu LEUM GOD, nga koflana nim kof se inge, mweyен ac sin tokosra lal; El akkalemye lungse kawil lal nu sel su el oanna ngan nim srahn mwet su pilesrala moul lalos inge!" sulela, Aok, nu sel David ac fita lal ma pahtpat.

23 David, wen natul Jesse, el pa mwet se su God El oru in pwengpeng, su God lal Jacob el sulella tuh elan tokosra, oayapa el pa mwet orek on wolana lun mwet Israel. Pa inge kas safla lal David: **2** Ngun lun LEUM GOD kaskas nu sik tuh nga in fahk nu suwos; Kas lal oan in oalik. **3** God lun Israel El kaskas tar; El su karinganang Israel El fahk nu sik, "Tokosra se su leum ke nununku suwohs. Su akos God ke el leumi mwet uh, **4** El oana kalmen fahkt ke sie lotutang wangin pukunyeng, Faht se su oru mah uh saromrom tukun af uh." **5** Pa inge ouuyen akinsewowo lun God nu sin fita luk, Mweyen El orala sie wulela nu sik su fah oan ma pahtpat, Sie oakwuk su ac fah tia kunausyukla, Sie wulela su ac fah tia ikilyukla. Pwayena ma nga lungse. Pa inge mwe kutangla luk, Ac God El ac fah oru tuh in sikiyak ouyinge. **6** A mwet tia etu ke God elos oana otommu ma mwet uh sisla; Wangin mwet ku in kahlye fin tia nukla pao. **7** Kom enenu in orekmakin kufwen sroasr osra, ku osra in faktuk; Mwet inge ac fah firiryak nufon. **8** Pa inge inen mwet mweun pwengpeng lal David: mwet se meet uh pa Josheb Basshebeth mwet Tachemon, ac el mwet kol lun u se pangpang "Mwet Tolu" ah. El anwuk kin osra natul lain mwet oafoko, ac uniya nufon ke mweun sefanna. **9** Mwet se aktolu ke mwet pwengpeng tolu inge pa Eleazar, wen natul Dodo in sou lal Ahoh. Sie len ah, el ac David lain mwet Philistia su fahsreni in mweun. Mwet Israel elos foloki, **10** a el tu na lain mwet Philistia nwe ke na paol tulakyak ac el tia ku in fuhlela cutlass natul ah. LEUM GOD El oru kutangla na yohk se in len sac. Tukun tari mweun ah, mwet Israel elos folokla nu yorol Eleazar ac elos sarukla mwe mweun liki monin mwet misa. **11** Mwet se aktolu ke mwet pwengpeng tolu ah pa Shammah, wen natul Aggee, mwet Harar. Mwet Philistia elos tuh fahsreni nu Lehi, acn se ma oasr ima in pea se we. Mwet Israel elos kaing liki mwet Philistia, **12** a Shammah el tia kaing. El tu na in ima sac ac loangela, ac uniya mwet Philistia. LEUM GOD El oru kutangla na

Ouinge el srangesr nim. Na pa ingan orekma pulaik lun mwet mweun pwengpeng tolu ah. **18** Abishai, tamuel lal Joab (nina kialtal pa Zeruiah) el pa mwet kol lun "Mwet Pwengpeng Tolngoul." El anwukkin osra natul lain mwet tolfoko, ac uniya nufon. Na el mutawauk in pwengpeng inmasrlon "Mwet Tolngoul" ah. **19** El pa pwengpeng emeet sin "Mwet Tolngoul," ac el mwet kol lac lalos, tusruktu el tia arulana pwengpeng oana "Mwet Tolu" ah. **20** Benaiah, wen natul Jehoiada mwet Kabzeel, el sie pac mwet mweun pwengpeng, ac pus ma pulaik el orala. Sie pacl ah el uniya mwet mweun na ku luo lun mwet Moab. Oayapa sie len ma yohk snow ah, el tufoki nu in luf se ac uniya lion soko. **21** El uniya pac sie mwet Egypt na lulap su sruokya osra soko, a Benaiah el lainul ke sikal soko. El tulakunla osra liki poun mwet Egypt sac, ac sang unilya. **22** Pa ingan orekma pulaik lal Benaiah su sie sin "Mwet Tolngoul" ah. **23** Arulana eteyuk el inmasrlolos, tusruktu el tia pwengpeng oana "Mwet Tolu" ah. David el sang tuh elan mwet kol fin mwet mweun karinginyal sifacna. **24** Mwet inge elos wi pac oasr ke un "Mwet Tolngoul": Asahel, ma wial Joab Elhanan wen natul Dodo, mwet Bethlehem **25** Shammah ac Elika, mwet Harod **26** Helez, mwet Pelet Ira wen natul Ikkesh, mwet Tekoa **27** Abiezer, mwet Anathoth Mebunnai, mwet Hushah **28** Zalmon, mwet Ahoh Maherai, mwet Netophah **29** Heleb wen natul Baanah, mwet Netophah Ittai wen natul Ribai, mwet Gibeath in acn Benjamin **30** Benaiah, mwet Pirathon Hiddai, mwet ke infahlfal apkuran nu Gaash **31** Abialbon, mwet Arabah Azmaveth, mwet Bahurim **32** Eliahba, mwet Shaalbon Wen ekasr natul Jashen Jonathan **33** Shammah, mwet Harar Ahiam wen natul Sharar, mwet Harar **34** Eliphelet wen natul Ahasbai, mwet Maacah Eliam wen natul Ahithophel, mwet Gilo **35** Hezro, mwet Carmel Paarai, mwet Arab **36** Igal wen natul Nathan, mwet Zobah Bani, mwet Gad **37** Zelek, mwet Ammon Naharai, mwet Beeroth, su mwet untuk mwe mweun lal Joab wen natul Zeruiah **38** Ira ac

Gareb, mwet Jattir **39** Uriah, mwet Hit Mwet tolngoul itkosr inge nufon elos mwet mweun pwengpeng.

24 Sie pac pac ah, LEUM GOD El kasrkusrak sin mwet Israel, ac El oru tuh David elan aklokoalokyalos. LEUM GOD el fahk nu sel, "Fahla oakla mwet Israel ac mwet Judah." **2** Na David el sapkin nu sel Joab, captain lun un mwet mweun lal, "Fahla, us mwet pwapa lom ac fahsr sasla acn lun sruf nukewa in facl Israel, mutawauk e epang me oatula safla eir, ac oakla pisen mwet uh. Nga lungse etu lah elos mwet ekasr nufon." **3** A Joab el topuk nu sin tokosra, "Leum fulat, lela LEUM GOD lom Elan oru mwet Israel in pus pacl siofok liki pisalos misenge, ac lela tuh kom in moul ac liye na ke el oru an. Tusruku, efu ku kom ke in oeyuk elos?" **4** Na tokosra el sap Joab ac mwet pwapa lal in akos na ma sap lal. Ac elos illa liki ye mutual ac som in oek mwet Israel. **5** Elos tupalla Infacl Jordan ac tulokinya lohm nuknuh selos eir in Aroer, siti se infulwen infahlfal se in acn Gad. Na elos sifil fahla liki acn we ac ut epang lac som nu Jazer, **6** oayapa nu Gilead ac nu Kadesh, in acn lun mwet Hit. Na elos som nu Dan, ac tok elos som liki Dan, ut roto lac nu Sidon. **7** Na elos ut eir lac nu Tyre, sie siti oasr kalkal rauneak, ac tafwela pac nu in siti nukewa lun mwet Hiv ac mwet Canaan, ac safla na e Beersheba, su oan eir in acn Judah. **8** Ouinge, elos fufahsryesr in mutunfacl sac nufon, ac tukun malem eu ac len longoul elos folokla nu Jerusalem. **9** Elos akkalemye nu sin tokosra pisen mukul nukewa su ku in wi mweun, tuh na oasr oalfoko tausin mwet Israel ac lumfoko tausin mwet Judah. **10** Ke David el orala oaoa sac tar, el luman oela kac, na el fahk nu sin LEUM GOD, "Nga orala ma koluk na yohk se. Nunak munas, sisla koluk luk. Ma na lalfon se pa nga orala." **11** Ke David el tukakek ke lotutang, LEUM GOD El fahk nu sel Gad, mwet palu lal David, **12** "Fahla fahk nu sel David lah nga fah sang nu sel ke mwe sulela tolu, ac el enenu in sulela sie. Nga ac fah oru ma se ma el ac sulela an." **13** Na Gad el som nu yorol David ac fahk oana ma LEUM GOD El tuh fahk, na el siyuk sel, "Ma ya kac kom lungse uh? In oasr srael fin facl sum ke yac tolu, ku kom in kaing liki mwet lokoalok lom ke malem tolu, ku in oasr mas upa se rauni facl sum ke len tolu? Inge nunku akwoye, na kom fah fahk topuk lom an nu sik, nga in folokla fahk nu sin LEUM GOD." **14** Na David el fahk, "Nga arulana fohsak ac nikinyula! Tusruku nga tia lungse ngan kalyejiyuk sin mwet uh. Lela in LEUM GOD na pa orek kaiyuk nu sesr, tuh El pakoten." **15** Ouinge, LEUM GOD El supwala mas na upa se nu fin facl Israel, mutawauk ke lotutang sac nwe ke pacl se El sulela in tui. Mwet Israel itngoul tausin misa, mutawauk ke tafunyen epang me nwe eir. **16** Ke pacl se lipufan lun LEUM GOD akola in kunausla acn Jerusalem, na LEUM GOD El aolla nunak lal ke kaiyuk se el akola in oru nu sin mwet uh, ac el fahk nu sin lipufan se ma uniya mwet ah, "Tui! Tari fal!" Lipufan sac el muta ke acn in kulkul wheat lal Araunah, mwet Jebus. **17** David el liye lipufan se ma uniya mwet uh, ac el fahk nu sin LEUM GOD, "Nga pa mwet se ma orala ma koluk se inge. Nga pa oasr mwata ke tafongla sac. Mea mwet inge orala? Fal kom in kaiyu ac sou luk uh." **18** In len sacna, Gad el som nu yorol David ac fahk nu sel, "Utyak nu ke acn in kulkul wheat lal Araunah, ac musaela sie loang nu sin LEUM GOD we." **19** David el akos sap lun LEUM GOD, ac el som oana ma Gad el fahk nu sel. **20** Araunah el ngeti ac liyal tokosra ac mwet pwapa lal ke elos fahsr in utyak nu yorol. El putati nu infohk uh ye mutual David **21** ac siyuk, "Leum fulat, efu ku kom tuku?" David el topuk, "Nga tuku in molela acn in kulkul wheat lom uh, ac etoak sie loang nu sin LEUM GOD, in tulokinya mas upa se orek inge." **22** Na Araunah el fahk, "O leum fulat, eis na lom, ac kisakin kutena ma kom lungse nu sin LEUM GOD. Cow mukul pa inge — kom ku in orek mwe kisa firir kac fin loang an, ac srenenu lalos ac ipinsak ke acn in kulkul wheat uh ku in orekmakinyuk mwe etong." **23** Araunah el sang ma inge nukewa nu sin tokosra ac fahk nu sel, "Lela LEUM GOD lom Elan insewowo ke mwe kisa lom." **24** A tokosra el topuk, "Mo. Nga ac moli nu sum ke ma inge. Nga tia ku in sang nu sin LEUM GOD luk mwe kisa ma tuku nu sik ke wangin molo." Na el molela acn in kulkul wheat sac ac cow mukul uh ke ipin silver lumngaul. **25** Ac el etoak sie loang nu sin LEUM GOD, ac kisakin mwe kisa firir, ac mwe kisa in akinsewowo. Ac LEUM GOD El topuk pre lal, ac mas upa se in acn Israel ah wangirla.

Sie Tokosra

1 In pulan pacl se inge Tokosra David el arulana matuoh. Mwet kulansap lal finne katelya ke kaot fusrfusr, a el tiana fusrfusr. **2** Ouinge mwet kulansap lal elos fahk nu sel, "Leum lasr, lela kut in sokak sie mutan fusr in muta yurum in karingin kom. El ac fah oan apkuran nu yurum, in afkusrusrye kom." **3** Sukok se inge orek in acn Israel nufon, nwe ke elos konauk sie mutan na oasku in acn Shunem, su pangpang Abishag, ac elos usalu nu yorol tokosra. **4** Mutan se inge el arulana oasku. El muta yurin tokosra ac kulansupwal, tusruktu tokosra el tiana oru kutu ma nu sel. **5** Inge, Adonijah wen natul David sel Haggith, el sifacna akfulatyalak ac fahk, "Nga pa ac tokosra." El akoela chariot ac mwet kasrusr fin horse, ac sulela mwet lumngaul in atlol. **6** El mukul na oasku se, ac el pa matu sin mukul natul David ma srakna moul. Wanginna pacl David el multikin nu sel ke ma el oru. **7** Adonijah el pwapa nu sel Joab (su nina kial pa Zeruiah) ac nu sel Abiathar mwet tol, ac eltal insese in kasrel ke pwapa lal. **8** Tusruktu Zadok mwet tol, ac Benaiah wen natul Jehoiada, ac Nathan mwet palu, Shimei, Rei, ac mwet mweun karinginyal David, elos nukewa tia insese nu sel Adonijah. **9** Sie len ah Adonijah el orek kisa ke sheep, cow mukul, ac cow fusr na fact, in acn se pangpang Eot in Serpent, ma apkuran nu ke unon in kof Erogel. El suli kutu sin tamulel lal su wen pac natul David, wi pac mwet kacto lun tokosra su mwet Judah, elos in tuku nu ke kufwa in kisa se inge. **10** Tusruktu el tia solal Solomon, sie pac tamulel lal, ku Nathan mwet palu, ku Benaiah, ku mwet mweun karinginyal tokosra. **11** Na Nathan el som nu yorol Bathsheba, nina kial Solomon, ac siyuk sel, "Ku kom soenna lohng lah Adonijah, wen natul Haggith, el sifacna akwalyalak nu ke tokosra?" Ac Tokosra David el tiana etu. **12** Kom fin lungse loangela moul lal Solomon, wen nutum, oayapa moul lom sifacna, kasru luk nu sum pa inge: **13** kom in aksaye som nu yorol Tokosra David ac siyuk sel, "Leum Fulat, ya kom tuh tia wulela nu sik Inen LEUM GOD mu Solomon, wen nutik, pa ac tokosra in aol kom? Fuka tuh Adonijah el tokosrala?" **14** Ac Nathan el sifilpa fahk, "Kom ac srakna sramsram nu sel Tokosra David, na nga ac utyak ac akkeye ma kom srumun an." **15** Ouinge Bathsheba el som in osun nu sin tokosra infukil in motul sel. Tokosra el arulana matuoh, ac Abishag, mutan fusr Shunem sac, el muta infarol karinganal. **16** Bathsheba el pasrla nu ye mutun tokosra, ac tokosra el siyuk sel, "Mea kom lungse?" **17** Bathsheba el topuk, "Leum Fulat, kom tuh wulela na ku nu sik Inen LEUM GOD lom mu Solomon, wen nutik, pa ac aol kom in tokosra. **18** Tuh pa Adonijah el tokosrala tari, ac kom tiana etu. **19** El kisakin mwe kisa na pus ke cow mukul, sheep, ac cow fusr na fact, ac suli wen nutum an, ac Abiathar mwet tol, ac Joab captain lun un

mweun lom nu ke kufwa uh, a el tia solal Solomon, wen nutum. **20** Leum fulat, mwet Israel nukewa tawi kom in fahk nu selos lah su ac aol kom in tokosra. **21** Kom fin tia akkalemye inge, na pacl se na kom ac misa, nga ac Solomon, wen nutik, ac fah oaoala mwet lokoalok lain tokosra." **22** El srakna sramsram, na Nathan el sun lohm sin tokosra. **23** Fwackyng nu sin tokosra lah mwet palu el a inge, na Nathan el utyak ac pasrla yetun tokosra. **24** Na el fahk, "Ya kom fahkla tari lah Adonijah pa ac aol kom in tokosra uh?" **25** Misenge na el som ac kisakin mwe kisa pukanten ke cow mukul, sheep, ac cow fusr na fact. El suli wen nutum nukewa, ac Joab captain lun un mwet mweun lom, ac Abiathar mwet tol, ac ingena elos tukeni mongo, sasa, ac fahk, 'In paht moul lal Tokosra Adonijah!' **26** Tusruktu el tiana suliyu, ku Zadok mwet tol, ku Benaiah, ku Solomon. **27** Ya kom insese nu kac, ac tiana fahk nu sin mwet pwapa lom lah su ac aol kom in tokosra?" **28** Ac Tokosra David el fahk, "Sap Bathsheba elan foloko." Ac el foloko ac tu ye mutual. **29** Na tokosra el fahk nu sel, "Nga wuleot nu sum Inen LEUM GOD moul, su tuh moliyula liki ongoiya luk nukewa, **30** lah misenge nga srakna sruckya wulela se ma nga tuh oralu nu sum Inen LEUM GOD lun Israel: iah Solomon, wen nutum, pa ac aolyu in tokosra." **31** Bathsheba el pasrla nwe ten ac fahk, "Lela tokosra, leum luk, in moul ma pahtpat!" **32** Na Tokosra David el sapla nu sel Zadok, Nathan, ac Benaiah. Ke elos tuku, **33** el fahk nu selos, "Us mwet kacto luk in wi kowos, ac sang Solomon, wen nutik, elan kasrusr fin kosro miul nutik sifacna, ac pwanul nwe ke Unon in kof Gihon, **34** yen ma Zadok ac Nathan ac fah akmusraella we tuh elan tokosrala lun Israel. Na kowos ukya mwe ukuk ac sasa ac fahk, 'In paht moul lal Tokosra Solomon!' **35** Kowos welul na foloko nwe ke na el muta fin tron luk uh. El fah aolyu in tokosra, mweyen el pa nga sulela in leumi Israel ac Judah." **36** Benaiah el topuk, "Ac fah ou lungse lom, ac lela LEUM GOD lom Elan akkeye! **37** Leum Fulat, oana ke LEUM GOD El wi kom, lela Elan welul pac Solomon, ac oru tuh tokosrai lal in akinsewoyoyeyuk yohk liki tokosrai lom." **38** Ouinge Zadok, Nathan, ac Benaiah, ac mwet mweun karinginyal tokosra, elos eisalang Solomon nu fin miul natul Tokosra David, ac pwanul nwe ke Unon in kof Gihon. **39** Zadok el srukak oil in olive se ma el use liki Lohm Nuknuk sin LEUM GOD ac mosrwella Solomon. Elos ukya mwe ukuk ac mwet nukewa sala ac fahk, "In paht moul lal Tokosra Solomon!" **40** Ouinge Solomon el folokla, ac mwet nukewa fahsr tokol, ac sasa ke engan. Pusren mwe ukuk natulos arulana yohk, pwanang infohk uh kusrusryak. **41** Ke Adonijah ac mwet welul elos aksafye mongo lalos, elos lohngak pusra sac. Ac ke Joab el lohng pusren mwe ukuk el siyuk, "Efu ku siti uh arulana ngisyak?" **42** El srakna kaskas a Jonathan wen natul mwet tol Abiathar, el tuku. Adonijah el fahk, "Utyak. Ke kom mwet wo se, kalem lah oasr

pweng wo kom us." 43 Jonathan el topuk ac fahk, "Tia tuh wulela na ku nu sel ke Inen LEUM GOD lah nga ac wo ma! Tokosra David, leum lasr, el sraklalak Solomon tia sap in anwuki el. 9 Tuh kom in tia fuhlela in wangin elan tokosra. 44 El supwalla Zadok, Nathan, Benaiah, ac mwet mweun karinginyen tokosra in pwanul. Elos sang el kasrusr fin miul natul tokosra, 45 na Zadok ac Nathan akmusraella ke Unon in kof Gihon. Na elos ilayk nu in siti uh ac sasa, ac mwet nukewa tukeni wonak ke engan. Pa ingan pusra se kowos lohng ah. 46 Inge Solomon el tokosra. 47 Oayapa mwet kacto lun tokosra elos uteyak nu yorol Tokosra David ac fahk, 'Lela God lom kial pa Haggith, el som nu yorol Bathsheba, nina kial Elan oru tuh Solomon elan pwengpeng yohk liki kom, Solomon Bathsheba el siyuk, "Ya kom tuku ke misla?" ac tokosrai lal in akinsewoyoyeyuk yohk liki tokosrai Adonijah el topuk, "Aok." 14 Na el sifilpa fahk, "Oasr ma lom.' Na Tokosra David el pasrla fin mwe oan kial 48 se ngga ke siyuk sum." Bathsheba el siyuk, "Mea se?" 15 ac pre ac fahk, 'Lela kut in kaksaakin LEUM GOD lun El topuk, "Kom etu lah nga lukun tokosrala, ac mwet Israel, su orala tuh sie sin wen nutik in aolyula in tokosra Israel nukewa nunku mu ac ouinge. Tuh pa siyuk tuh misenge, oayapa ke El lela nga in moul nwe ke nga liye!" 49 Na mwet welul Adonijah elos sangeng, ac elos El topuk, "Nunak munas, siyuk sel Tokosra Solomon 51 Fwackyang nu sel Tokosra Solomon lah Adonijah el sangeng sel, ac el srukoja koac ke loang sac ac fahk, "Nga kena Tokosra Solomon elan fulahk nu sik meet lah tuh nga in payukyak sel Abishag, mutan fusr Shunem 52 Solomon el topuk, "El fin pwaye nu sik, tia sokofanna aunsifal fah pusraliyukla, a el sac. Nga etu lah el tia ku in folokunla ngusr lom uh." 18 nina kial, ac pasrla nu sel. Na el muta fin tron lal ac sap fin tia pwaye nu sik, el ac misa." 53 Na Tokosra Solomon el sapla in utuki Adonijah liki loang sac. Adonijah el som in tafwella Adonijah nu sel. Ac tokosra el tuyak in paing nuna, nimet srunga." Bathsheba el siyuk, "Ku mea se?" 19 Ouinge Bathsheba el som nu yorol tokosra in folokunla ngusr lom an." 20 Na Tokosra Solomon el fahk, "Oasr enenu srisrik se luk nga ke siyuk sum. Nunak munas nimet folokin." 21 Na nina kial ah fahk, "Eisalang Adonijah ke sripen siyuk kutasrik se lal inge, lela LEUM GOD Elan uniyuwi! 24 LEUM GOD El oakiyuwi ku fin tron lal David, papa tumuk, ac El akpwayeye wulela lal ac ase tokosrai nu sik, ac nu sin tulik nutik. Nga fulahk Inen LEUM GOD lah Adonijah el ac anwuki na misenge!" 25 Ouinge Tokosra Solomon el sapkin nu sel Benaiah, ac el som uniyala Adonijah. 26 Na Tokosra Solomon el fahk nu sel Abiathar mwet tol, "Folokla nu acn sum in acn Anathoth. Fal na in anwuki kom, tuh nga ac tia lela in sa anwuki kom, ke sripen kom tuh liyaung Tupput in Wuleang lun LEUM GOD, oayapa kom tuh welul David, papa tumuk, in mwe elya nukewa ma siyuk nu sel." 27 Ouinge Solomon el sisella Abiathar liki orekma lun mwet tol lun LEUM GOD, ac ma inge akpwayeyela kas lun LEUM GOD su El tuh fahk in acn Shiloh kacl Eli mwet tol ac fwilin tulik natul. 28 Joab el lohng ke ma siyuk inge. (El tuh kasrel Adonijah, ac tia kasrel Absalom.) Ouinge el kaingla nwe ke Lohm Nuuknu sin LEUM GOD,

2 Ke David el apkuran in misa, el pangnol Solomon, wen natul, ac sang kas in kasru safla lal nu sel: 2 "Pacl in misa luk apkuranme. Kom in ku ac pulakna, 3 ac oru ma LEUM GOD lom El sapkin nu sum. Akos ma sap ac ma oakwuk lal nukewa, oana ma simla ke ma sap lal Moses, tuh yen nukewa kom som nu we kom fah wo ouiyom in ma nukewa kom oru. 4 Kom fin akos LEUM GOD, El ac akpwayeye wulela lal nu sik ke El fahk mu fwilin tulik nutik ac fah leumi Israel nwe tok, ke lusenna pacl elos liyaung ac akos ma nga sapkin nu selos ke insialos ac ngunalos nufon. 5 "Sayen ma inge, oasr sie pac ma. Kom esam ma Joab el tuh oru nu sik ke el uniya mwet kol fulat luo lun in mwet mweun lun Israel, Abner wen natul Ner, ac Amasa wen natul Jether. El akmuseltalu ke pacl in misla, ke sripen el ke foloksak ke mwet eltal uniya ke mweun. El uniya mwet ma wangin ma koluk la, ac inge nga eis mwatan ma el oru ac keok kac. 6 Kom etu na ma fal kom in oru. Nimet lela elan misa ke pacl fal lal, a kom in unilya. (Sheol h7585) 7 "Ac nu sin wen natul Barzillai, kom in oru kulang nu selos ac liyalosyang, mweyen elos tuh kulang nu sik ke nga kaingkunl Absalom, tamulel lom. 8 "Ac nu sel Shimei, wen natul Gera mwet Bahurim in acn Benjamin, el tuh selngawiyu ke kas na mwen ke len se nga som nu Mahanaim. Tusrukta ke el tuh sunyu Infacl Jordan, nga

ac sruoqua suwasrik in loang sac. **29** Ke fwackyng nu Siti sel David elan muta we nwe ke el aksafyela musa sel Tokosra Solomon lah Joab el kaingla nu ke Lohm lal ke lohm sin tokosra, ac Tempul, ac pot rauneak acn Nuknuk sin LEUM GOD ac tu sisken loang sac, na Jerusalem. **2** Soenna oasr tempul musala nu sin LEUM Solomon el supwala mwet se in siyuk sel lah efu el ku GOD, ke ma inge mwet uh srakna orek kisa fin loang kaingla nu ke loang sac. Na Joab el topuk mu, "Nga pus. **3** Solomon el lungse LEUM GOD, ac el fahsra ke kaingla nu yurin LEUM GOD mweyen nga sangeng sel mwe lutu lal David, papa tumal. Ma sefanna, el oayapa Solomon." Na Tokosra Solomon el supwalla Benaiah uniya kosro ac orek kisa ke loang pus. **4** Sie pacl ah, el elan som unilya Joab. **30** El som nwe ke Lohm Nuknuk som nu Gibeon in orek kisa we, ke sripen loang se we sin LEUM GOD ac fahk nu sel Joab, "Tokosra el sap kom ah arulana pwengpeng. Arulana pus mwe kisa firir el oru in tufokla." Joab el topuk, "Mo, nga ac misa na inse." in acn sac meet. **5** In fong sac LEUM GOD El siyak Na Benaiah el foloklu nu yorol tokosra, ac tafweang ma nu sel in sie mweme ac siyuk sel, "Mea kom lungse Joab el fahk. **31** Solomon el fahk, "Oru oana el fahk ngan son nu sum?" **6** Solomon el topuk, "Pacl nukewa an. Unilya ac piknilya, tuh nga, ku kutena sin tulik natul komakkalemye lungse lom nu sin mwet kulansap lom, David, fah tia eis mwatan ma Joab el oru ke el uniya David, papa tumuk, ac el tuh wo ac inse pwaye ac mwet su wangin mwata. **32** LEUM GOD El ac fah sang suwohs nu sum. Ac kom srakna akkalemye lungse lulap kalya nu sel Joab ke akmas el tuh orala a wangin eteya ac kawil lom nu sel ke kom sang sie wen su aolul in sel David, papa tumuk. Joab el uniya mwet luo su wo leum misenge. **7** O LEUM GOD luk, kom lela ngan aolla lukel na ac wangin mwata: Abner, mwet kol fulat lun un papa tumuk in tokosra, nga finne srakna fusr ac tia etu in mwet mweun lun Israel, ac Amasa, mwet kol fulat lun un kol. **8** Nga inge, inmasrlon mwet su kom sulela tuh in mwet mweun lun Judah. **33** Mwatan akmas ingan ac fah mwet lom, sie mutunfaci lulap su tia ku in oaoala. **9** Ke putatyang nu facl Joab, ac nu fin fwiilin tulik natul nwe ma inge, ase nu sik lalmwetmet, tuh nga fah ku in kol tok. A LEUM GOD El ac sang wo ouiya nu sin tulik natul mwet lom ke suwohs, ac in etu inmasrlon ma wo ac ma David, su ac muta fin tron lal." **34** Ouinge Benaiah el koluk. Fin tia ouinge, nga ac leumi mwet pulsip lom inge som nu ke Lohm Nuknuk sin LEUM GOD, ac unilya Joab fuka?" **10** LEUM GOD El insegewo lah Solomon el siyuk ac piknilya in acn sel yen mwesis. **35** Tokosra el oru tuh ke ma se inge, **11** na El fahk nu sel, "Mweyen kom siyuk Benaiah elan mwet kol fulat lun mwet mweun in aolul ke lalmwetmet in leumi mwet uh ke suwohs, ac tia siyuk Joab, ac sang acn lal Abiathar, mwet tol, nu sel Zadok. ke moul loes nu sum sifacna, ku ke mwe kasrup, ku **36** Na tokosra el solalma Shimei ac fahk nu sel, "Musaela ke mwet lokoalok lom in misa, **12** nga ac fah sot ma sie lohm ah sum in Jerusalem. Muta loac, ac tia illa liki kom siyuk kac. Nga ac sot lalmwetmet ac etauk yohk liki siti uh. **37** Kom fin fahsra alukela infacl srisrik Kidron, na mwet nukewa meet liki kom, oayapa elos su ac fah tuku pwayena kom ac fah misa, ac koluk kac uh fah ma lom tukum. **13** Nga fac oayapa sot ma kom tia siyuk kac: in sifacna." **38** Shimei el topuk, "Wona, Leum fulat. Nga ac moul lom nufon kom ac kasrup ac fulat, yohk liki tokosra oru oana kom fahk an." Ouinge el mutana Jerusalem ke nukewa saysa. **14** Ac kom fin akos ac liyaung ma sap ac len pulsip. **39** Tusrukta, yac tolu tok, luo sin mwet kohs oakwuk luk nukewa, in oana David papa tomom, nga ac lal kaingla nu yorol Achish wen natul Maacah, su tokosra fah akloesye moul lom." **15** Solomon el ngutalik ac akilen lun acn Gath. Ke Shimei el lohng lah eltal oasr Gath, **40** lah LEUM GOD El kaskas nu sel in mweme sac, na el el akoela donkey natul, ac som nu yorol Tokosra Achish som nu Jerusalem ac tu mutun Tuptup in Wuleang lun nu Gath, in suk mwet kohs lal ah. Ke el konatalak el LEUM GOD ac orek kisa firir ac mwe kisa in akinsegewo folokunultalma nu lohm sel. **41** Ke Solomon el lohng ma nu sin LEUM GOD. Toko el orala kufwa se nu sin mwet Shimei el oru, **42** el solalma ac fahk nu sel, "Nga tuh oru kacto lal nukewa. **16** Sie len ah, mutan kosro luo tuku kom wulela Inen LEUM GOD mu kom ac tiana illa liki ac utyak nu ye mutual Tokosra Solomon. **17** Sie seltal acn Jerusalem, ac nga sensenkakin kom mu kom fin illa, fahk, "Leum fulat, nga ac mutan se inge muta in lohm pwayena kom ac misa. Ku kom tuh tia insese nu kac, ac sefanna, ac nga oswela tulik mukul se ke mutan se inge fahk mu kom ac akosyu? **43** Na efu ku kom kunausla el muta yuruk. **18** Len luo tukun nga oswela wen se nutik wulela lom, ac tia akos ma nga sapkin? **44** Kom arulana ah, el oswela pac tulik mukul se. Kut mwet luo na pa etu ma koluk nukewa ma kom tuh orala nu sel David, muta in lohm sac, ac wangin mwet saysa. **19** Na sie fong papa tumuk. LEUM GOD El ac kalyei kom kac. **45** A El ah el motul folosuwasla toanya tulik natul ah, na tulik sac ac akinsegewoyeyu, ac El ac akkeye tokosrai lal David misa. **20** El tukakek ke infulwen fong, ac use tulik misa nwe tok." **46** Na tokosra el sapkin nu sel Benaiah, ac natul ah nu yuruk, ac el usla tulik nutik ah nu yorol ke el som unilya Shimei. Inge ku nukewa ke tokosrai oan nga srakna motul. **21** In lotu tok ah nga ngutalik ac oru inpaoi Solomon.

3 Solomon el kupasryang nu sin tokosra Egypt ke el payukyak nu sin acn se natul. El use mutan sac nu in

topuk, "Mo! Tulik se ma misa ah ma nutum, ac ma se in karingin facl sac nufon. **20** Pusiyen mwet Judah ac ma moul uh ma nutik!" Ouinge eltal akukuinla ye mutal Israel oana puk weacn uh. Elos mongo ac nim ac engan. tokosra. **23** Na Tokosra Solomon el fahk, "Komtal kewa 21 Tokosrai lal Solomon sisani facl nukewa e ke Infacl fahk mu ma natul pa tulik se ma moul uh, ac ma se ma Euphrates me nwe ke acn Philistia, ac masrol nu Egypt. misa ah ma nutin mutan se ngia." **24** Tokosra el sap in Mwet inge nukewa moli tax nu sel, ac orekma nu sel ke utuku sie cutlass, na ke utuku **25** el fahk, "Fulungya tulik Iusen moul lal nufon. **22** Enenu lal Solomon nu inkul sin se ma moul an in ip luo, ac sang la nu sin sie, ac la nu tokosra ke kais sie len pa: pak in flao srik kosra siofok sin sie." **26** Mutan se ma natu tulik se ma moul ah, ke lumngaul, ac pak in flao yohk kosra tolfo, **23** cow muta yohk pakomuta ac lungse lal nu sin tulik sac, el fahk in kalkal singoul, ac cow forfor saya longoul, ac sheep nu sin tokosra, "Leum fulat, nunak munas nimet unilya! siofok, sayen na kosro deer, gazelle, roebuck, ac won. Eisalang nu sel!" A mutan se ngia fahk, "Nimet eisalu nu sesr kewa. Fulungilya in ip luo." **27** Na Solomon el fahk, liki acn Tiphsah ke infacl Euphrates, nwe ke siti Gaza "Nimet uniya tulik sacn! Sang nu sin mutan se meet an. nu roto. Tokosra nukewa roto in Infacl Euphrates elos El pa nina na pwaye kial an." **28** Ke pacl se mwet Israel orekma nu sel, ac oasr misla ke facl nukewa ma oan lohng ke nununku se lal Solomon inge, elos nukewa raunella. **25** Ke Iusen moul lal Solomon, mwet nukewa arulana akfulatyal, mweyen elos etu lah LEUM GOD El in acn Judah ac Israel elos mutana in misla ac wangin sang lalmwetmet nu sel elan oru nununku fal ac suwohs. mwe fosrnga. Kais sie sou oasr ima in grape ac sak fig sunalos. **26** Oasr angngaul tausin niem muta lun horse in chariot natul Solomon, ac singoul luo tausin horse in mweun natul. **27** Mwet suksuk singoul luo lal inge, elos akoo mwe mongo nun Tokosra Solomon ac mwet welul ke tepu lal, kais sie mwet ke malem lal. Elos fosrngakin mwe enenu nukewa. **28** Kais sie mwet suksuk ac srukak pac ma kunal ke barley ac mah nu yen ma eneneyuk we. Ma inge ma nun horse ac kosro saya ma orekmakinyuk. **29** God El sang nu sel Solomon lalmwetmet, ac lemlem, ac etauk yoklana — alukela ma ku in srikeyuki. **30** Ouinge Solomon el lalmwetmet liki mwet lalmwetmet lun acn kutulap, oayapa mwet lalmwetmet lun Egypt. **31** El lalmwetmet liki mwet nukewa: el lalmwetmet lukel Ethan mwet Ezrah, ac Heman, Calcol, ac Darda, wen tolu natul Mahol. Pweng kacl fahsrelik nu in facl nukewa ma oan apkuran nu we. **32** El orala soakas tolu tausin, ac kinala on pus liki sie tausin. **33** El sramsram pac ke sak, ac mwe yokyok, mutawauk ke sak cedar lun Lebanon nwe ke sak hyssop su kap pe pot uh; ac el sramsram pac ke kosro, won, wet lulap, ac ik uh. **34** Tokosra nukewa fin faclu lohng ke lalmwetmet lal inge, ac elos supwala mwet in lohng sramsram lalmwetmet lal.

4 Solomon el tokosra lun Israel nufon, **2** ac mwet wal fulat yal pa: Mwet tol: Azariah, wen natul Zadok **3** Mwet sim inkul lun tokosra: Eliophoreh ac Ahijah, wen natul Shisha Mwet liyang ma simla: Jehoshaphat, wen natul Ahilud **4** Mwet kol fulat lun un mwet mweun: Benaiah, wen natul Jehoiada Mwet tol: Zadok ac Abiathar **5** Leum fin mwet suksuk ke kais sie acn: Azariah, wen natul Nathan Mwet kasru fulat nu sin tokosra: mwet tol Zabud, wen natul Nathan **6** Mwet kol lun mwet kulansap ke inkul fulat: Ahishar Mwet kol fin mwet kumakinyuk: Adoniram, wen natul Abda **7** Solomon el srisrnga mwet suksuk singoul luo fin acn Israel nufon. Ma kinalos in fosrngakunma mwe mongo nu inkul sin tokosra liki acn selos — kais mwet suksuk karingin malem se ke yac se. **8** Pa inge inelos ac acn elos karingin: Benhur: infulan eol Ephraim **9** Bendeker: siti lun Makaz, Shaalbim, Beth Shemesh, Elon, ac Beth Hanan **10** Benhesed: siti lun Arubbeth, ac Socoh ac acn Hepher nufon **11** Benabinadab, su payuk sin Taphath, acn se natul Solomon: acn Dor nufon **12** Baana, wen natul Ahilud: siti Taanach ac Megiddo, ac acn nukewa apkuran nu Beth Shan ma apkuran nu ke siti srisrik Zarethan, eir in siti srisrik Jezreel, fahla nwe ke siti Abel Meholah ac Jokmeam **13** Bengeber: siti Ramoth in acn Gilead, ac acn srisrik nukewa in acn Gilead ma lun sou lal Jair, su ma in fwil natul Manasseh, ac acn Argob in acn Bashan. Oasr siti lulap onngoul, ac kewana potyak, ac mwe srhu ke mutunpot uh orekla ke osra bronze **14** Ahinadab, wen natul Iddo: acn lal Mahanaim **15** Ahimaaz, su payukyak sel Basemath, sie pac sin acn natul Solomon: acn lal Naphthali **16** Baana, wen natul Hushai: acn lal Asher ac siti srisrik Bealoth **17** Jehoshaphat, wen natul Paruah: acn lal Issachar **18** Shimei, wen natul Ela: acn lal Benjamin **19** Geber, wen natul Uri: acn Gilead, facl se ma Sihon (tokosra lun mwet Amor) ac Og (tokosra lun Bashan) eltal leumi. Sayen mwet singoul luo inge, oasr sie mwet suksuk fulat solla

5 Tokosra Hiram lun acn Tyre el nuna mwet kawuk lal David, ac ke el lohng lal Solomon el aolul David, papa tumal, in tokosra, na el supwala mwet kacto aloyal nu yorol. **2** Na Solomon el supwala kas inge nu sel Hiram: **3** "Kom etu lah ke sripen mweun puspis ma David, papa tumuk, el tuh oru lain mwet lokoalok in facl ma raunella, pwanang el tuh tia ku in musai sie lohm alu nu sin LEUM GOD lal, nwe ke na LEUM GOD El sang elan kutangla mwet lokoalok lal nukewa. **4** Tuh pa inge LEUM GOD luk El ase misla nu sik yurin mutunfacl su rauniyla. Wangin mwet lokoalok luk, pwanang wangin mwe fosrnga nu sik. **5** LEUM GOD El tuh wuleang nu sel David, papa tumuk, ac fahk, 'Wen nutum, su nga ac fah srisrnga in tokosra aol kom, pa ac fah musai sie tempul nu sik.' Ac inge nga sulela nga in musaela tempul se

inge tuh in iwen alu nu sin LEUM GOD luk. 6 Ke ma hammer, ku tuhla, ku kutena kain kufwen sroasr osra inge, kom supwala mwet lom an nu Lebanon in pakiya lohngyuk ke pacl musaiyuk Tempul. 8 Nien utsyak ke kutu sak cedar ah luk. Mwet luk ac welulos orekma, ac twek se oeten ke lale se inge, oan layen eir ke Tempul, nga ac moli mwet lom ingan ke lupa na kom fahk an. 9 Ouinge Kom etu lah mwet luk inge tia etu pakpuk sak oana Tokosra Solomon el aksafyela musaiyen Tempul. Tempu mwet lom ingan." 7 Hiram el arulana insewewo ke el ac loeyuk nu ke siling uh orekla ke sak cedar. 10 Lale se lohng kas lal Solomon, ac el fahk, "Kaksakin LEUM GOD laesyen Tempul ma twek tolu, su fit itkosr tafu fulatan misenge ke El sang nu sel David wen na lalmwetmet se kais sie twek, oakwukyang nu pesinka lik ke Tempul, ac natul, in aolul tokosra fin mutunfacil lulap se ingan!" 8 Na sak cedar pa sruokani nu ke Tempul. 11 LEUM GOD El Hiram el supwala kas inge nu sel Solomon: "Nga eis tari fahk nu sel Solomon, 12 "Kom fin akos ma sap ac ma kas lom, ac nga akola in oru ma kom siyuk an. Nga ac oakwuk luk nukewa, na nga ac oru nu sum oana nga tuh sruukak sak cedar ac sak pine. 9 Mwet luk uh ac usya wuleang nu sel David, papa tomom. 13 Nga ac fah muta sak inge Lebanon lac nu wekof ah, ac kapreni nu sie in yurin mwet Israel in Tempul se ma kom musai inge, ac ku in pakinyuk nu ke acn kom sruokani. Fin sun acn nga ac fah tiana fahsir lukelos." 14 Ouinge Solomon el ingan, na mwet luk uh ac tulalik ac mwet lom an fah fosngakin. Ac nu sum, nga lungse kom in kite mwet luk inge mongo." 10 Ouinge Hiram el supwala nu sel Solomon sak cedar ac sak pine nukewa ma el enenu. 11 su panggang Acn Mutual Na Mutual, musala an etok in Ac Solomon el sang nu sel Hiram million akosr paun in Tempul. Oasr fit tolngoul lusa, ac otolyuk kac orekla ke wheat, ac siofok singoul limekosr tausin gallon in oil in ipinsak cedar, fin falfulayak nwe ke siling. 17 Infukil ma olive nasnas ke yac nukewa, in sang kite mwet lal. 12 oan meet liki Acn Mutual Na Mutual, oasr fit onngoul lusa. LEUM GOD El sang lalmwetmet nu sel Solomon, oana 18 Ac ipinsak cedar inge kihlyak nu ke luman ros ac ke El wuleang nu sel. Oasr mista inmasrlol Hiram ac fokin mahsrik. In lohm uh nufon afyufla ke sak cedar, Solomon, ac eltal orala sie wulela na ku inmasrlolta. 13 oru tia ku in liyeyuk eot ke sinka ah. 19 Infukil se ma Tokosra Solomon el orani mukul tolngoul tausin liki acn musaiyukla oan etok luin Tempul uh, pa yen ma Tuptup Israel nufon elan kumakin ke sap ku lal, 14 ac eisalang in Wuleang lun LEUM GOD in oan we. 20 Infukil se in Adoniram elan mwet kol lalos. El kitalik mwet inge nu lohm uh inge fit tolngoul lusa, tolngoul sralap, ac tolngoul ke u tolu, mwet singoul tausin ke kais sie u, ac kais fulata, ac afyufla ke gold na pwaye. Loang sac afyufla sie u inge ac muta in acn Lebanon ke malem se, ac ke sak cedar. 21 Luin Tempul uh akmusrala ke gold, malem luo in acn selos. 15 Oasr pac mwet oalngouli ac sein gold sriprisyak ke nien utsyak nu infukil se loac tausin lal Solomon muta uten eol uh orekma ke tufahl ah, su oayapa akmusrala ke gold. 22 In lohm ah nufon eot, ac mwet itngoul tausin mwe utuk. 16 Solomon el akmusrala, weang pac loang su oan in Acn Mutual Na srela mwet tolu tausin tolfo in liyalosyang ac fahk ma Mutual. 23 Cherub luo orekla ke sak olive ac likiyuki in elos in oru. 17 Ke sap lal Tokosra Solomon, elos taflela eot lulap na wowo nu ke pwelung in Tempul uh. 18 Mwet Lusen kais sie posohksok lun cherub se fit itkosr orekma lal Solomon ac Hiram, ac mwet su tuku liki siti Gebal, elos akoela pac eot ac ipinsak in musai Tempul. 24 Cherub se ngia oapano, oasr fit singoul limekosr lusen posohksok luo kacl. Cherub luo inge oana

6 Yac angfoko oalngouli tukun mwet Israel elos illa liki acn Egypt, in yac akakosr ma Solomon el tokosra fin acn Israel, ke malem aktluo su malem Ziv, Solomon el mutawauk in musai Tempul. 2 Luin lohm sac, oasr fit eungouli lusa ac fit tolngoul sralap, ac fit angngaul limekosr fulata. 3 Infukil in utsyak oasr fit singoul limekosr lusa, ac fit tolngoul sralap oana sralapan inkain lohm ah. 4 Oasr winto ke sinka in Tempul, oasriksrik luku ah liki acn loac. 5 Oasr pac lale se orekla ke siska luo ke Tempul ac tukun Tempul. Lale inge oasr twek tolu kac, ac fulatan kais sie twek inge fit itkosr tafu. 6 Kais sie fukil ke twek se oeten ah fit itkosr tafu sralap, ac ke twek se infulwa ah fit eu sralap, ac twek se oelucng ah fit singoul tafu sralap. Sinka ke kais sie twek inge mimini liki twek se ten liki, ouinge infukil inge ku in oan fin pesinka ah finne wangin sak in loang. 7 Eot ma musaela Tempul uh tufahlla ke nien tufahlla eot, pwanang wangin pusren

hammer, ku kutena kain kufwen sroasr osra inge, kom supwala mwet lom an nu Lebanon in pakiya lohngyuk ke pacl musaiyuk Tempul. 8 Nien utsyak ke kutu sak cedar ah luk. Mwet luk ac welulos orekma, ac twek se oeten ke lale se inge, oan layen eir ke Tempul, nga ac moli mwet lom ingan ke lupa na kom fahk an. 9 Ouinge Kom etu lah mwet luk inge tia etu pakpuk sak oana Tokosra Solomon el aksafyela musaiyen Tempul. Tempu mwet lom ingan." 7 Hiram el arulana insewewo ke el ac loeyuk nu ke siling uh orekla ke sak cedar. 10 Lale se lohng kas lal Solomon, ac el fahk, "Kaksakin LEUM GOD laesyen Tempul ma twek tolu, su fit itkosr tafu fulatan misenge ke El sang nu sel David wen na lalmwetmet se kais sie twek, oakwukyang nu pesinka lik ke Tempul, ac natul, in aolul tokosra fin mutunfacil lulap se ingan!" 8 Na sak cedar pa sruokani nu ke Tempul. 11 LEUM GOD El Hiram el supwala kas inge nu sel Solomon: "Nga eis tari fahk nu sel Solomon, 12 "Kom fin akos ma sap ac ma kas lom, ac nga akola in oru ma kom siyuk an. Nga ac oakwuk luk nukewa, na nga ac oru nu sum oana nga tuh sruukak sak cedar ac sak pine. 9 Mwet luk uh ac usya wuleang nu sel David, papa tomom. 13 Nga ac fah muta sak inge Lebanon lac nu wekof ah, ac kapreni nu sie in yurin mwet Israel in Tempul se ma kom musai inge, ac ku in pakinyuk nu ke acn kom sruokani. Fin sun acn nga ac fah tiana fahsir lukelos." 14 Ouinge Solomon el ingan, na mwet luk uh ac tulalik ac mwet lom an fah fosngakin. Ac nu sum, nga lungse kom in kite mwet luk inge mongo." 10 Ouinge Hiram el supwala nu sel Solomon sak cedar ac sak pine nukewa ma el enenu. 11 su panggang Acn Mutual Na Mutual, musala an etok in Ac Solomon el sang nu sel Hiram million akosr paun in Tempul. Oasr fit tolngoul lusa, ac otolyuk kac orekla ke wheat, ac siofok singoul limekosr tausin gallon in oil in ipinsak cedar, fin falfulayak nwe ke siling. 17 Infukil ma olive nasnas ke yac nukewa, in sang kite mwet lal. 12 oan meet liki Acn Mutual Na Mutual, oasr fit onngoul lusa. LEUM GOD El sang lalmwetmet nu sel Solomon, oana 18 Ac ipinsak cedar inge kihlyak nu ke luman ros ac ke El wuleang nu sel. Oasr mista inmasrlol Hiram ac fokin mahsrik. In lohm uh nufon afyufla ke sak cedar, Solomon, ac eltal orala sie wulela na ku inmasrlolta. 13 oru tia ku in liyeyuk eot ke sinka ah. 19 Infukil se ma Tokosra Solomon el orani mukul tolngoul tausin liki acn musaiyukla oan etok luin Tempul uh, pa yen ma Tuptup Israel nufon elan kumakin ke sap ku lal, 14 ac eisalang in Wuleang lun LEUM GOD in oan we. 20 Infukil se in Adoniram elan mwet kol lalos. El kitalik mwet inge nu lohm uh inge fit tolngoul lusa, tolngoul sralap, ac tolngoul ke u tolu, mwet singoul tausin mwe utuk. 16 Solomon el akmusrala, weang pac loang su oan in Acn Mutual Na srela mwet tolu tausin tolfo in liyalosyang ac fahk ma Mutual. 23 Cherub luo orekla ke sak olive ac likiyuki in elos in oru. 17 Ke sap lal Tokosra Solomon, elos taflela eot lulap na wowo nu ke pwelung in Tempul uh. 18 Mwet Lusen kais sie posohksok lun cherub se fit itkosr orekma lal Solomon ac Hiram, ac mwet su tuku liki siti Gebal, elos akoela pac eot ac ipinsak in musai Tempul. 24 Cherub se ngia oapano, oasr fit singoul limekosr lusen posohksok luo kacl. Cherub luo inge oana

sie ke lupa ac lumah. 26 Fulatan sie cherub inge fit singoul limekosr, ac ma se ngia oapano. 27 Cherub luo inge tu asroelik paolal in Acn Mutual Na Mutual. La paolal apusrali infulwen infukil sac, ac layen ngia pulsalla sinka ah. 28 Cherub luo inge akmusrala pac ke gold. 29 Sinka ke infukil lulap, oayapa infukil luin lohm ah, naweyukla ke sroal kihlyak nu ke luman cherub, sak palm, ac ros. 30 Finne ke falful in lohm uh, akmusrala pac ke gold. 31 Srungul ip luo se orekla ke sak olive, oakwuki nu ke nien utsyak nu ke Acn Mutual Na Mutual. Sifen mutunoa ah orekla raraun. 32 Srungul uh naweyukla ke ma kihlyak oana cherub, sak palm, ac ros. Srungul uh, sak palm, ac cherub akmusrala ke gold. 33 Sukan frem in srungul nu ke infukil lulap ah orekla ke sak olive. 34 Oasr srungul limlim luo orekla ke sak pine, 35 ac naweyukla ke ma kihlyak nu ke luman cherub, sak palm, ac ros. Ma inge

kewa akmusrala ke gold. 36 Solomon el musaela sie kalkal oan likin mutun Tempul uh. El kuhlasak ouinge: kais sie tak in sak cedar inmasrlon fwlil eot tolu nukewa, rauneak. 37 Pwelung in Tempul uh oakwuki ke malem akluo, su malem Ziv, in yac akakosr ma Solomon el tokosra. 38 In malem se akoalkosr, su malem Bul, in yac aksingoul sie ma Solomon el tokosra, safla nufon orekma ke Tempul, oana ma lumweyukla. Solomon el musaela Tempul ke yac itkosr.

7 Solomon el musaela sie inkul fulat sel sifacna, ac el musai ke yac singoul tolu. 2 Infukil lulap se pangpang Insak Lebanon, oasr fit siofok lumngaul lusa, fit itngoul limekosr sralap, ac fit angngaul limekosr fulata, musala fin takin dru cedar akosr, ac loeyukla ke sak cedar ma oan fin dru inge. 3 Susui ke sak cedar su oan fin pokwosr angngaul limekosr, kais singoul limekosr ke kais soko tak, su oan fin dru uh. 4 Oasr takin winto tolkwke se sinka lac lac ke lohm sac. 5 Mutunoa ac winto uh orekla ke frem maspang, ac takin winto tolkwke oan ngetani. 6 Infukil lulap, su pangpang Infukil Sru, oasr fit itngoul limekosr lusa ac fit angngaul limekosr sralap. Sawalsrisr se kac uh susui ac oasr pac dru loangeak. 7 Infukil se pangpang Infukil Tron, su oayapa pangpang Infukil in Nununku, mweyem pa inge acn se Solomon el oru nununku lal we, sinkayak ke ipinsak cedar, fin falfulayak nwe lucng. 8 Iwen muta lal Solomon, su oan ke kalkal se tutuk Infukil in Nununku sac, orekla oana lohm say. El musaela kain lohm sac pacna sin mutan kial ah, su ma nutin tokosra Egypt. 9 Lohm inge kewa, weang kalkal lulap sac, orekla ke eot na wowo, ke pwelung ah yak nwe ke sun pulun fahsu ah. Eot inge akyeyukla ke nien orek eot, ac tafleyukla fal nu ke srikasrak nu kac, ac afkwyeyuk siska loac ac lik ke tahta. 10 Pwelung uh orekla ke eot lulap, su tafleyukla ke nien orek eot, kutu fit singoul luo lusa, ac kutu fit singoul limekosr. 11 Oasr pac kutu eot fili fin eot inge, tufahlla fal nu ke srikasrak la, oayapa tempu cedar. 12 Kalkal ke iwen muta lal Solomon, ac kalkal se ke mutun Tempul, ac infukil in utyak nu in Tempul, sinkayak ke fwlil sak cedar se inmasrlon fwlil eot tufahlla tolu nukewa. 13 Tokosra Solomon el sapla suli mukul se pangpang Huram, mwet na usrnruk se in orekma ke osra bronze, su muta in siti Tyre. 14 Papa tumal, su misa tari, el mwet Tyre ac el tuh usrnruk pac ke orekma ke bronze. Nina kial ma in sruf lal Naphtali. Huram el mwet na lalkung ac pah in orekma se. El insewowo ke pang lal Tokosra Solomon nu sel elan kol orekma nukewa ke bronze. 15 Huram el munanak osra bronze in sang sroasiya dru lulap lukwa. Kais soko dru inge oasr fit longoul itkosr fulata, ac fit singoul oalkosr lupa. El tulokunak dru inge ke acn in utyak nu in Tempul. 16 El oayapa orala sifen dru inge ke bronze, ac kais sie fit itkosr tafu fulata, na el filiya sifa luo inge in oan fin dru lukwa ah. 17 Acn lucng ke dru lukwa inge naweyukla ke sein pirakla, 18 ac oasr tak lukwa ke fokinsak pomegranate ma orekla pac ke bronze. 19 Sifen dru inge oana luman kiuf uh, fit onkosr fulata, 20 ac likiyuki in acn raraun se ma oan lucng liki naweyuk ke sein pirak soko ah. Oasr pomegranate luofoko ke tak lukwa ma rauneak kais soko sifen dru inge. 21 Huram el tulokinya dru lukwa inge ke mutun acn in utyak nu in Tempul. Ma soko ma oan layen nu eir ah pangpang Jachin, ac ma soko ma oan layen epang ah pangpang Boaz. 22 Sifen dru ma orekla ke bronze nu ke luman kiuf inge, filiyuki fin dru lukwa ah. Ouinge, orekma ke dru safla. 23 Huram el orala tacng raun se ke bronze, fit itkosr tafu loal, ac fit singoul limekosr siska nu ke siska, ac fit angngaul limekosr rauneak. 24 Ke ngoaaron tacng sac nufon oasr tak lukwa ke luman fokin mahsrik ma orekla ke bronze, su manmanyak wi na inkain tacng sac rauneak. 25 Tacng sac oan fintukun cow mukul singoul lukwa ma orekla ke bronze, ac tu ngetalik nu likin tacng sac — tolkwke nu epang, tolkwke nu eir, tolkwke nu kutulap, ac tolkwke nu roto. 26 Matoltoliyen tacng sac inch tolu, ac ngoaaron oana ngoaaron cup se, elakelik oana dra kiuf uh. Tacng se inge nwanak singoul tausin gallon. 27 Huram el oayapa orala mwe wiwa singoul ke bronze, ac kais soko fit onkosr lusa, fit onkosr sralap, ac fit akosr tafu fulat. 28 Orekla ma inge ke ipinsak maspang, ma itukyang nu ke frem uh, 29 ac oasr luman lion, cow mukul ac cherub oan ke ipinsak inge. Oasr pac mwe yun kihlyak ke bronze in oana luman sucl, su oan lucng ac ten liki petsa ke lion ac cow mukul ingan. 30 Kais soko mwe wiwa inge oasr wheel akosr kac, ac osra in sruokani wheel uh orekla pac ke bronze. In sruwasrik akosr uh, oasr osra in loango pesin se. Mwe loang inge naweyuk ke ma kihlyak oana luman sucl. 31 Oasr frem raun se lucng nu ke pesin sac. Ma se inge fulatak nu lucng ke inch singoul oalkosr fin mwe wiwa inge, ac inch itkosr nu loac. Oasr pac ma kihlyak rauneak. 32 Wheel kac uh inch longoul limekosr fulata oan ye ipinsak uh, ac osra in sruokani wheel uh fulyang na nu ke monin mwe wiwa inge. 33 Wheel inge orekla oana wheel in chariot, ac ip nukewa kac orekla ke bronze. 34 Ac oasr mwe loang ke sruwasrik akosr ten ke kais soko mwe wiwa inge, su fulyang na nu ke monin mwe wiwa uh. 35 Oasr osra raun se inch eu lupa, sang rauneak acn lucng ke kais soko mwe wiwa inge. Mwe loang ac ipinsak kac fulyang na nu ke monin mwe wiwa inge. 36 Mwe loang inge ac ipinsak inge naweyukla ke petsa in cherub, lion, ac sak palm ke yen nukewa ma ku in sroalla ma inge kac, ac yunla ke mwe naweyuk kihlyak oana luman sucl. 37 Pa inge luman orekla lun mwe wiwa inge: lumah sefanna ac lupa sefanna. 38 Huram el oayapa orala pesin singoul, kais sie nu ke kais soko mwe wiwa. Kais sie pesin inge fit onkosr lupa siska nu ke siska, ac ku in nwanak gallon luofoko. 39 El filiya limekosr sin mwe wiwa inge layen eir in Tempul, ac ma limekosr ngia oan layen nu epang, ac

el oakya tacng sac in oan ke sruwasrik nu kuta eir. **40** pukunyeng se nwakla in Tempul uh, **11** ac kalem kac Huram el oayapa orala tup, saful, ac pesin. Ouinge el sarmelik ke wolana lun LEUM GOD, pwanang elos tia ku aksafyela ma nukewa el oru lal Tokosra Solomon nu in folokyak in oru ma kunalos. **12** Na Solomon el pre ac ke Tempul lun LEUM GOD. Pa inge ma el orala uh: fahk, "LEUM GOD, kom orala fahat uh, A kom sulela in **41** Sru lulap lukwa Sifen eru su oana luman pol ma ac muta in acn lohsr matoltol. **13** Inge, nga musaela sie oan fin sru lukwa Mwe yun su pirakla oana luman sein tempul wolana nu sum, Sie acn kom in muta we nwe nu ke sifern sru lukwa. **42** Angfoko pomegranate orekla tok." **14** Ke mwet uh tu insac, Tokosra Solomon el forang ke bronze, tak lukwa raunela kais soko sru, kais siofok nu selos, ac el siyuk tuh God Elan akinsewowyolos. **15** ke tak **43** Mwe wiwa singoul Pesis singoul **44** Tacng El fahk, "Kaksakin LEUM GOD lun Israel! El oru oana se Cow mukul singoul lukwa tapukyen tacng sac **45** wuleang ma El orala nu sel David, papa tumuk, ke El tuh Tup, saful, ac pol Ma nukewa ma Huram el orala lal fahk nu sel, **16** 'Oe ke pacl se nga tuh use mwet luk liki Tokosra Solomon nu ke Tempul inge, orekla ke bronze acn Egypt nwe misenge, nga tiana sulela sie siti in acn ma aksaromromyeyukla. **46** Tokosra el tuh sap orekla ma Israel nufon in musaela sie tempul, yen mwet uh in alu inge nukewa ke acn in orek osra inmasrlon acn Sukkoth nu sik we. A nga tuh sulekomla, David, in leum fin mwet ac Zarethan ke Infahlfal Jordan. **47** Solomon el tuh tiana Luk." **17** Ac Solomon el tafwela ac fahk, "David, papa eis toasriyen ma orekla ke bronze inge, mweyem arulana tumuk, el tuh nunku elan musai sie tempul tuh in nien pusla, pwanang tiana eteyuk toasriya. **48** Solomon el alu nu sin LEUM GOD lun Israel, **18** tuh pa LEUM GOD oayapa sap tuh ma ac orekmakinyuk in Tempul inge El fahk nu sel, 'Pwaye sum in lungse musaela sie tempul in orekla ke gold: loang se, tepu neinyen bread ma nu sik, **19** tusrukutu kom ac tiana musai, a wen se nutum kisakinyuk nu sin God, **49** kain nien lam singoul ma tu mutun Acn Mutual Na Mutual (limekosr oan layen nu eir ac limekosr oan layen nu epang), ros, lam, sruhi in tou ma fol, **50** cup, mwe kunkun lam, pol, ahlu nu ke mwe keng, ac pan mwe utuk mulut fol, ac hinge nu ke srungul mutun Acn Mutual Na Mutual oayapa nu ke srungul nu likin Tempul. Koanon lohm uh nukewa orekla ke gold. **51** GOD El orala yurin mwet matu lasr ke El usalosme liki Ke Tokosra Solomon el aksafyela orekma nukewa ke Zion, Siti sel David, nu in Tempul. **2** Elos nukewa fahsreni ke pacl in Kufwen Iwen Aktuktuk ke malem akitkosr, su malem Ethanim. **3** Ke mwet kol uh nukewa fahsreni, na mwet tol elos srukak Tuptup in Wuleang **4** ac usla nu in Tempul. Mwet Levi ac mwet tol elos oayapa moklela Lohm Nuknuk sin LEUM GOD ac kufwa nukewa kac, nu in Tempul. **5** Tokosra Solomon ac mwet Israel nukewa tukeni nu ye mutun Tuptup in Wuleang, ac kisakin sheep ac cow arulana pus, tia ku in oaoala. **6** Na mwet tol elos usla Tuptup in Wuleang nu in Tempul, ac likiya in Acn Mutual Na Mutual ye cherub luo. **7** Posohsok lun cherub inge asrosrelak ac sunya tuptup sac ac srenenu usyen tuptup sac. **8** Mwet se fin tu suwosna nu mutun Acn Mutual Na Mutual, el ac ku in liye pukun srenenu inge, tusrukutu el tia ku in liye el fin tu ke kutena acn saya. (Srenenu inge oasr na we nwe misenge.) **9** Wangin ma oan in Tuptup in Wuleang sayen eot luo ma Moses el tuh likiya ioac Fineol Sinai, ke LEUM GOD El orala wulela se yurin mwet Israel tukun elos illa liki acn Egypt. **10** Ke mwet tol elos illa liki Tempul uh, na kitin pacl ah na

8 Na Tokosra Solomon el pangonma mwet kol nukewa lun sruf ac ota lun Israel nu yorol nu Jerusaleml, elos in tuh usla Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD liki acn Zion, Siti sel David, nu in Tempul. **2** Elos nukewa fahsreni ke pacl in Kufwen Iwen Aktuktuk ke malem akitkosr, su malem Ethanim. **3** Ke mwet kol uh nukewa fahsreni, na mwet tol elos srukak Tuptup in Wuleang **4** ac usla nu in Tempul. Mwet Levi ac mwet tol elos oayapa moklela Lohm Nuknuk sin LEUM GOD ac kufwa nukewa kac, nu in Tempul. **5** Tokosra Solomon ac mwet Israel nukewa tukeni nu ye mutun Tuptup in Wuleang, ac kisakin sheep ac cow arulana pus, tia ku in oaoala. **6** Na mwet tol elos usla Tuptup in Wuleang nu in Tempul, ac likiya in Acn Mutual Na Mutual ye cherub luo. **7** Posohsok lun cherub inge asrosrelak ac sunya tuptup sac ac srenenu usyen tuptup sac. **8** Mwet se fin tu suwosna nu mutun Acn Mutual Na Mutual, el ac ku in liye pukun srenenu inge, tusrukutu el tia ku in liye el fin tu ke kutena acn saya. (Srenenu inge oasr na we nwe misenge.) **9** Wangin ma oan in Tuptup in Wuleang sayen eot luo ma Moses el tuh likiya ioac Fineol Sinai, ke LEUM GOD El orala wulela se yurin mwet Israel tukun elos illa liki acn Egypt. **10** Ke mwet tol elos illa liki Tempul uh, na kitin pacl ah na

elan orala fulahk lal lah wangin mwatal, 32 O LEUM facl se inge su kom sang nu sin mwet matu lasr, aok siti GOD, lohng inkusrao me. Nununku mwet kulansap lom se inge su kom sulela, ac Tempul se su nga musaela inge. Sang kalyei nu sel su fal in kalyeyuk ke sripen ma nu sum inge, 49 na lohng pre lalos. Porongalos yen koluk el orala, ac aksukosokyela mwet se su wangin sum inkusrao, ac pakoten nu selos. 50 Nunak munas mwatal. 33 "Ke pacl mwet lom Israel kutangyukla sin nu selos ke ma koluk lalos ac ma nukewa elos oru lain mwet lokoalok lalos ke sripen elos oru ma koluk lain kom, ac oru tuh mwet lokoalok lalos in kulang nu selos. kom, na elos fin forla ac auliayak, ac tuku nu ke Tempul 51 Elos mwet na lom, su kom use liki acn Egypt, sie se inge ac pre nu sum ke inse puseis tuh kom in nunak acn su arulana fol, oana sie funyu. 52 "LEUM GOD munas nu selos, 34 nga siyuk tuh kom in lohng mwe Fulatiana, lela kom in ngetingkulang nu sin mwet lom siyuk lalos inkusrao me. Nunak munas ke ma koluk lun Israel ac tokosra lalos in pacl nukewa, ac lohng pre lalos mwet lom, ac folokunulosme nu in acn se ma kom tuh ke pacl nukewa elos pang nu sum tuh kom in kasrellos. sang nu sin mwet matu lalos. 35 "Ke pacl kom sruokya 53 Kom sulelosa liki inmasrlon mwet nukewa tuh elos in af lom mweyen mwet lom oru ma koluk lain kom, na mwet lom sifacna, oana ke kom akkalemye nu selos sel elos fin auliayak ac forma nu ke Tempul se inge ac pre Moses, mwet kulansap lom, in pacl se kom use mwet nu sum ke inse puseis tuh kom in nunak munas nu matu lasr liki acn Egypt." 54 Tukun Solomon el aksafyela selos, 36 lipsre pre lalos inkusrao me. Nunak munas pre lal nu sin LEUM GOD, el tuyak mutun loang sac, yen ke ma koluk lun tokosra ac lun mwet Israel, ac lutu se na ma el tuh sikukmutunte ac sralak paol we. 55 El selos in oru ma suwohs. Na kom, O LEUM GOD, fah siyuk ke sie pusra lulap tuh God Elan akinsewowyel supwama af nu fin facl se sum inge, su kom sang nu sin mwet nukewa su tukeni in acn sac. El fahk, 56 "Kaksakin mwet lom tuh in mwe usru lalos nwe tok. 37 "Ke pacl in LEUM GOD, su asang misla nu sin mwet lal oana El tuh sraci, ku mas upa sakyak fin acn uh, ku fokin acn uh wulela kac. El liyaung na wulela wolana lal nukewa su El musalla ke eng ac fol upa ac un locust, ku ke pacl mwet tuh fahkak nu sel Moses, mwet kulansap lal. 57 Lela lokoalok elos mweuni mwet lom, ku elos maskin mas LEUM GOD lasr in wi kut na, oana ke El tuh wi mwet keok, 38 porongo pre lalos. Fin oasr inmasrlon mwet lom matu lasr. Lela Elan tia fahsr liki kut, ku siskutla. 58 Lela mwet Israel, su pulakunak asor na pwaye, ac asroet Elan oru kut in aksol, tuh kut in ku in moul fal nu ke ma paolos nu ke Tempul se inge ac pre nu sum, 39 lohng lungse lal pacl nukewa, ac kut in moulkin ac liyaung ma pre lalos. Porongalos in acn sum inkusrao, ac nunak sap lal ac oakwuk lal su el sang nu sin mwet matu lasr. munas nu selos ac kasrellos. Kom mukena pa etu nunak 59 Lela tuh LEUM GOD lasr in esam pre se inge, oayapa su oan insien mwet uh. Oru nu sin kais sie mwet fal nu mwe siyuk luk nu sel inge in pacl nukewa. Lela tuh Elan ke orekma lal, 40 tuh mwet lom fah ku in akos kom in pakoten nu sin mwet Israel ac nu sin tokosra lalos, fal pacl nukewa ke elos muta fin facl se su kom sang nu sin nu ke mwe enenu lalos len na len. 60 Na mutunfacl uh mwet matu lasr. 41 "Ac oayapa, ke pacl sie mwetsac el nufon fah etu lah LEUM GOD mukena pa God pwaye, ac tuku liki sie acn loessula ke sripen pweng keim, 42 ac el wangin sie sayal. 61 Lela kowos, mwet lal, in pwayena forma nu ke Tempul se inge ac pre nu sum, mweyen el nu sin LEUM GOD lasr pacl nukewa, ac akos ma sap ac lohng ke lne kulana lom ac ma sakirik pupsis kom oru oakwuk nukewa lal, oana ke kowos oru misenye." 62 nu sin mwet lom, 43 lohng pre lal. Lohng mwe siyuk lal Na Tokosra Solomon ac mwet nukewa su welul, elos yen kom muta we inkusrao, na mwet nukewa faclu fah orek kisa nu sin LEUM GOD. 63 El kisakin longoul luo etekom ac akos kom, oana ke mwet Israel lom elos oru. tausin cow ac siofok longoul tausin sheep, tuh in mwe Na elos fah etu lah Tempul se nga musaela inge pa acn kisa in akinsewowo. Ouinge tokosra ac mwet nukewa mwet uh in alu nu sum we. 44 "Ke pacl kom sapkin nu kisaela Tempul. 64 In len sac pacna el oayapa akmutalye sin mwet lom in som nu ke mweun lain mwet lokoalok ipin acn se infulwen kalkal se ke mutun Tempul, na el lalos, ac elos pre nu sum in kutena acn elos oasr we, kisakin mwe kisa firir, ac mwe kisa wheat, ac kiris ke ac elos forma nu ke siti se inge su kom sulela, ac nu kosro ma kisakinyuk nu ke kisa in akinsewowo we. El ke Tempul se inge su nga musaela nu sum, 45 lohng oru ma inge, mweyen loang bronze sac srikla lac nu pre lalos. Porongalos inkusrao me, ac sang kutangla ke mwe kisa inge nukewa. 65 Ke inkul in Tempul uh, nu selos. 46 "Ke pacl mwet lom oru ma koluk lain kom Solomon ac mwet Israel nukewa elos akfulatyef Kufwen (aok, wangin sie mwet tia oru ma koluk) na ke sripen Iwen Aktuktuk ke len itkos. Oasr un mwet na lulap se kom kasrkusrak selos kom sang mwet lokoalok lalos in su tuku yen loessula, oe ke Innek In Utyak Nu Hamath kutangulosla ac usalosla in mwet kapir nu in facl say, epang nwe ke masrol nu Egypt in acn eir. 66 Ke len se facl sac finne oan loesla, 47 porongo pre lun mwet lom. akoalkosr, Solomon el supwalik mwet uh nu yen selos. Elos finne muta in acn sacn, a elos fin auliayak ac pre Elos nukewa kaksakunul ac som nu yen selos ke engan, nu sum ac fahkak lupan koluk lalos su arulana yokh, O ke sripen mwe insewowo nukewa ma LEUM GOD El LEUM GOD, lohng pre lalos. 48 In facl se ingo, elos fin sang nu sel David, mwet kulansap lal, ac nu sin mwet auliayak ke inse pwaye ac pre nu sum, ac forma nu ke Israel, mwet lal.

9 Tukun Tokosra Solomon el aksafyela musa lal ke Tempul, oayapa inkul fulat sel ac ma nukewa sayu su el ke musai, **2** LEUM GOD El sifilpa sikyang nu sel oana El fahk nu sel, "Nga lohng tari pre lom. Nga akmatalyela Tempul se inge su kom musaela tuh mwet uh fah alu nsik we ma pahtpat. Nga ac liyaung ac karingin na ke paci nukewa. **4** Kom fin kulansupweyu ke inse pwaye ac suwohs, oana David, papa tomom, el oru, oayapa kom fin akos ma sap luk ac ma nukewa su nga sapkin nu sum, **5** nga ac fah karinginna wulela ma nga orala nu sel David, papa tomom, ke nga fahk nu sel mu fwilin tulik na natul pa ac fah leum fin Israel nwe tok. **6** Tusrutku kom, ku wen nutum, fin forla likiyu ac tila fahsr tukuk, a seakos ma sap luk ac ma nga sapkin, ac alu nu sin god saysa, **7** na nga ac fah lusla mwet Israel liki faci se nga sang selos inge, ac nga ac fah oayapa tuyak ac som liki Tempul se nga akmatalyela tuh in niem alu nu sik. Mwet in acn nukewa ac fah isrun mwet Israel ac aklusrontenyalos. **8** Tempul se inge ac fah ekla sie yol in ma sisila, ac mwet nukewa su fufahsryesr we ac fah lut ac fwefela kac ac fahk, 'Efū ku LEUM GOD El oru acn se inge ac Tempul se inge ouinge?' **9** Na mwet uh ac fah topuk ac fahk, 'Mweyen elos sisila LEUM GOD lalos su use mwet matu lalos liki acn Egypt. Elos forang orek asruoki nu sin god saysa ac alu nu selos, pa pwanang LEUM GOD El use ongoiya inge nu faclos.' **10** Solomon el musai Tempul ac inkul fulat sel ke yac longoul. **11** Tokosra Hiram lun acn Tyre el tuh sang sak cedar ac pine nukewa wi gold nukewa ma Solomon el enenu nu ke orekma sac. Tukun safla orekma sac, Solomon el sang siti srisrik longoul in acn Galilee nu sel Hiram. **12** Hiram el som in liye acn inge tuh el tiana lungse. **13** Na el fahk nu sel Solomon, "Ma lik, ku pa inge siti ma kom se luk uh?" Ke sripa se inge, acn inge srakna pangpang Cabul. **14** Hiram el tuh supwala apkuran in singoul tausin paun ke gold nu sel Solomon. **15** Tokosra Solomon el orekma in kumak lal in musai Tempul ac inkul fulat sin tokosra, ac in koanela layen nu kutulap in Jerusalem, ac orala pot kuhlusyen siti uh. El orekmanulos pac in akwoyela siti Hazor, Megiddo, ac Gezer. (**16** Tokosra lun Egypt el tuh mweuni acn Gezer ac sruokya. El onela mwet we ac furreak siti sac. Na el sang nu sin acn se natul tuh in mwe kite lal nu sel ke el payukyak nu sel Solomon. **17** Na tok, Solomon el sifilpa musaela.) El orekma in kumak lal, ac sifil musaela Beth Horon Ten, **18** Baalath, Tamar ma oan yen turangang uten acn Judah, **19** ac siti nukewa ma kufwa lal oan we, oayapa siti nukewa ma horse ac chariot natul oan we, ac kutu pac ma saysa ma el ke musai in acn Jerusalem, Lebanon, ac acn pac saysa in tokosrai lal. **20** Mwet nukewa ma lula sin mwet Amor, mwet Hit, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus, su tia mwet Israel — **21** fwil natulos su srakna muta in acn inge, su mwet Israel tuh tia ku in kunauselosa nufon —

mwet inge Solomon el eisaloseni ke ku lal tuh elos in Tempul, oayapa inkul fulat sel ac ma nukewa sayu su mwet kohs, ac elos srakna orekma in kohs nwe misenge. **22** Solomon el tuh tia orekma in mwet Israel nu ke mwet kohs, a el orekmanulos in mwet mweun, leum lun mwet mweun, mwet kol fulat lun un mwet mweun, mwet untuk chariot, ac mwet kasrusr fin horse. **23** Oasr mwet kol lumfoko lumngaul ma karinganang mwet kumakinyuk in oru kain in musa nukewa ma Solomon el sapkin in orek. **24** Solomon el koanela layen kutulap ke siti uh, tukun mutan kial su ma nutin tokosra Egypt el tuh mukuila liki Siti sel David nu ke lohm se ma Solomon el musaela sel. **25** Paci tolu in yac se Solomon el orek kisa firir ac kisa in akinsewovo fin loang su el musaela nu sin LEUM GOD, ac el oayapa akosak mwe keng nu sin LEUM GOD. **26** Ouinge safla musa lal ke Tempul. **27** Tokosra Solomon el oayapa musaela sie un oak in acn Eziongeber, su oan apkuran nu Elath ke weacn in Meoa Srusra in acn Edom. **28** Tokosra Hiram el supwala kutu mwet pah ke kalkal ke un oak okwal sifacna, elos in wi mwet kalkal lal Solomon. **29** Elos oayak som nu Ophir, ac ke elos foloko elos use paun in gold tolngoul luo tausin nu sel Solomon.

10 Kasra lun acn Sheba el lohng ke pwengpeng lal Solomon, ac el som nu Jerusalem in srikal ke kutu mwe siyuk upa. **2** El us mwet kulansap puspis welul, oayapa mwe akyuye mongo, wek saok, ac lupa na yohk pac ke gold fin camel natul uh. Ke el ac Solomon osun, el siyuk sel kain mwe siyuk nukewa ma el ku in nunkauk. **3** Solomon el topokla nufon. Wanginna ma el kofla aketeya. **4** Kasra lun Sheba el lohng lalmwetmet lal Solomon, ac liye inkul fulat sel ma el musaela. **5** El liye pac kain in mongo ma oan fin tepu lun tokosra, ac nien muta lun mwet pwapa lal, ac ouiyan oakwuk lal nu sin mwet orekma lal ac naweyuk lalos, ac mwet kulansupwala ke paci in mongo, ac mwe kisa ma el kisakin in Tempul. Kasra el arulana fwefela ke el liye ma inge. **6** El fahk nu sel Tokosra Solomon, "Ma nga lohng in faci sik ah keim, ac ke lalmwetmet lom, pwayena!" **7** Nga tuh tiana lulafongi nwe ke na nga tuku ac liye ke mutuk sifacna. Ma nga lohng ah tia sun tafun kasrup ac lalmwetmet lom, su arulana alukela ma fwack nu sik. **8** Seyal wo nu sin mutan kiom u! Insewovo pac mwet kulansap lom su muta yurum in paci nukewa ac lohng kas lalmwetmet lom! **9** Kaksakin LEUM GOD lom! El akkalemye lulan insewovo lal sum ke El oakikomi in tokosra lun Israel. Ke sripen lungse kawil lal nu sin Israel, El oru kom in tokosra faclos, tuh kom in karinganang tuh ma sap ac nununku suwohs in fahsr na." **10** Kasra el sang nu sel Tokosra Solomon mwe lung ma el us tuku: apkuran nu ke paun singoul tausin ke gold, ac oasr pac mwe akyuye mongo ac wek saok arulana pus. Lulan mwe akyuye mongo ma el sang nu sel Tokosra Solomon in kutena paci meet. **11** (Un oak okkoal Hiram ma tuh use gold Ophir me, elos oayapa use lupa na yohk ke sak juniper ac

wek saok we me. **12** Solomon el orekmakin sak inge Hit, ac mutan Moab, Ammon, Edom, ac Sidon. **2** El in orala kalkal ke nien fan ke Tempul ac ke lohm sin payuk nu selos el ne etu lah LEUM GOD El tuh fahk tokosra, oayapa el sang in orek harp ac lyre nutin mwet nu sin mwet Israel, 'Kowos fah tiana apayuki nu sin on. Sak juniper inge pa wo emeet ke sak ma utuku nu mwet in mutunfaci saya, mweyeni mwet ingan ac mau Israel, ac wangin pac ma sifilpa liyeyuk in oana ma inge.) kifuskowosla in alu nu sin god lalos.' **3** Solomon el **13** Tokosra Solomon el sang nu sel Kasra lun Sheba tuh payuk sin mutan fisrak iftoko, ac oasr pac mutan ma nukewa ma el siyuk, sayen mwe sang na yohk ma kulansap tolfolo kial. Mutan inge elos furokolla liki LEUM tokosra el sifacna lungse sang la. Na kasra sac ac mwet GOD, **4** ac ke pacl se el matuoh, elos kifasulla nu ke kulansap la folokla nu Sheba. **14** In yac nukewa Tokosra alu nu sin god saya. El tia oana David, papa tumal, su Solomon el eis yohk liki lumngaul tausin paun ke gold, arulana inse pwaye nu sin LEUM GOD la. **5** Solomon el **15** sayen tax ma moliyuk sin mwet kuka, ac ma kapak ke tuh alu nu sin Astarte, god mutan lun Sidon, oayapa nu ma kukala, ac mwe takma ma tuku sin tokosra lun acn sin Molech, god na srungayuk se lun mwet Ammon. **6** Arabia, ac sin governor in acn nukewa lun Israel. **16** El oru ma koluk lain LEUM GOD, ac tiana inse pwaye Solomon el orala luofoko mwe loeyuk lulap, ac mosrwela nu sel, in oana inse pwaye la David, papa tumal. **7** kais sie ke apkuran in paun singoul limekos ke gold. **17** El musaela sie acn in alu nu sel Chemosh (god na El oayapa orala mwe loeyuk tolfolo ma srik kutu, ac srungayuk se lun mwet Moab), ac sie pac acn in alu nu mosrwela kais sie ke apkuran in paun akos ke gold. El sel Molech (god na srungayuk lun mwet Ammon), fin eol likiya ma inge nukewa infukil lulap se pangpang Insak soko oan kutulap in Jerusalem. **8** El oayapa musaela Lebanon. **18** Oasr pac sie tron lulap el sap in orekla. nien alu pupsis nu sin mutan sac nukewa kial, tuh elos in Sie ip kac yunla ke ivory, ac acn saysa mosrweyukla ke ku in akosak mwe keng ac orek kisa nu sin god lalos we. gold na wowo. **19** Oasr step onkor nu ke tron sac. **9** Ke ma inge, LEUM GOD El kasrkusrak sel Solomon, Acn tok fin tron sac orekla raun, ac kais sie siska ke mweyeni insial tuh forla liki LEUM GOD lun Israel, su tron sac oasr mwe loang po kac, ac oasr lion tafleyukla sikyang nu sel pacl luo **10** ac fahk nu sel ke ouiya se lukwa tu ke sisken mwe loang po inge. **20** Oasr pac kais inge mu elan tia alu nu sin god saya. A Solomon el lukwa lion tu fin kais sie step, soko lac soko lac ke step tia akos ma LEUM GOD El sapkin nu sel. **11** Ke ma onkor inge, orala lion singoul lukwa. Wangin tron orekla inge LEUM GOD El fahk nu sel, "Ke sripen kom sifacna ke lumah inge in kutena tokosrai oemeet me. **21** Cup sulela tuh kom in kunausla wulela lom yuruk, ac kom in nimnim la. Solomon nukewa orekla ke gold, ac ahlu tia akos ma nga sapkin nu sum, nga wuleot nu sum nukewa infukil lulap se pangpang Insak Lebanon orekla inge lah nga ac eisla tokosrai liki kom ac sang nu sin pac ke gold na pwaye. Wangin silver orekmakinyuk, ke sie sin mwet pwapa fulat lom. **12** Tusruktu, ke sripal sripen tia sekoeyuk in pacl la. Solomon. **22** Oasr un oak David, papa tomom, nga ac tia oru ma inge in pacl lom, in kalkal meoa se la. Solomon, su kalkal wi oak okoal a ac fah sikiyak in pacl lun wen nutum. **13** Ac nga fah Hiram. Ke yac tolu nukewa un oak se la. in inge ac foloko, tia eisla tokosrai uh nufon lukel. Nga fah srela sie sruf ac utuk gold, silver, ivory, sako lulap ac sako srisrik. **23** tuh in ma la. ke sripal David, mwet kulansap luk, ac Tokosra Solomon el kasrup ac lalmwetmet liki kutena ke sripen Jerusalem, siti se su nga sulela tuh in acn tokosra saya, **24** pwanang mwet faclu nufon lungse tuku sik." **14** Ouinge LEUM GOD El purakak insial Hadad, in liye ac lohng lalmwetmet lai su God El sang nu sel. **25** su ma in sou in leum lun acn Edom, tuh elan tuyak Mwet nukewa su tuku nu yorol uh ac utuk mwe lung lainul Solomon. **15** Mweyeni ke David el muta Edom, nu sel ke silver, gold, nuknuk lik na oa, kufwen mweun, Joab, mwet kol fulat lun un mwet mweun la, el som in mwe akyuye mongo, horse, ac kosro miul. Ma inge orek pikinya mwet misa ke mweun, tuh el laesla ac uniya na ke yac nukewa. **26** Solomon el musaeak tausin se mukul nukewa in acn Edom. **16** (Joab ac mwet Israel angfoko chariot in mweun la, ac singoul luo tausin horse nukewa su welul elos muta Edom ke malem onkor, nwe in mweun. Kutu sin ma inge oanna Jerusalem, ac ma ke na elos uniya nufon mukul in acn Edom.) **17** Tusruktu, saya uh el supwalik nu in siti saysa. **27** Wacil Solomon, Hadad ac kutu sin mwet Edom su mwet kulansap lun silver uh arulana pukanten oana eot uh, ac pukanten sak Paran, ac oasr kutu mwet welulosyang we. Na elos som Musri ac Cilicia, **29** oayapa pisen chariot ma tuku Egypt nu Egypt nu yurin tokosra lun Egypt, su sang acn la. Elos kukakin horse ac chariot nu sin tokosra lun acn Hadad, ac sie lohm, ac kasrel ke mwe mongo. **19** Hadad Hit ac Syria. Molin chariot soko pa ipin silver onfoko, ac el arulana ohi sin tokosra sac, pwanang tokosra el sang molin horse soko pa ipin silver siofok lumngaul. tamtael se wien Kasra Tahpenes, mutan kial ah, tuh in mutan kial Hadad. **20** Mutan sac el oswela sie wen nu sel Hadad, inel pa Genubath, ac kasa el tufahlla wi tulik mukul nutin tokosra ke inkul fulat sin tokosra. **21** Ke

11 Solomon el lungse mutan sac pupsis. Sayen acn se nutin tokosra Egypt, el oayapa payuk sin mutan

Hadad el lohngak in acn Egypt lah Tokosra David ac we. 37 Jeroboam, nga ac oru tuh kom fah tokosra lun Joab, mwet kol fulat lun un mwet mweun, eltal misa, na Israel, ac kom ac fah leum fin acn nukewa kom lungse. el fahk nu sin tokosra Egypt, "Nunak munas, filiyula nga 38 Kom fin akosyu in ma nukewa, ac moul fal nu ke ma in folokla nu yen sik ah." 22 Na tokosra el siyuk sel, "Efu? sap luk, ac akinsewowyeyu ke kom oru ma nga sapkin, Ya oasr ma nga sufalla kac ac tia sot nu sum, pa sis oana ke mwet kulansap luk David el oru, na nga ac fah kom lungse folokla nu yen sum ah?" Na Hadad el topuk wi kom pacl nukewa. Nga fah akwalyekomyak tuh kom nu sel tokosra, "Wangin, tuh nga siyuk kom in filiyula in tokosra lun Israel, ac wen nutum elos fah tokosra ngan som." Na el folokla nu yen sel. 23 God El oayapa tukum, oana nga tuh oru nu sel David. 39 Ke sripen oru Rezon, wen natul Eliada, elan forla lainul Solomon. ma koluk lal Solomon, nga fah kalyei mwet in fwil natul Rezon el sie mwet kulansap lal Tokosra Hadadezer lun David, tusrukta ac fah tia nwe tok." 40 Ouinge Solomon Zobah, na el kaingla lukel. 24 Tok el ekla sif'en sie un el srike in unilya Jeroboam, a Jeroboam el kaingla nu mwet pwapa sulal. (Ma inge sikiyak tukun pacl se David yorol Tokosra Shishak lun Egypt, ac el muta we nwe el kutanggula Hadadezer, ac uniya mwet mweun lun acn ke Solomon el misa. 41 Ma nukewa saya ma Solomon Syria, su welul lac.) Toko, Rezon ac u se lal ah som el orala, ke orekma lal ac lalmwetmet lal, simla oasr in muta Damascus, na mwet welul ingan elos akwalyalak [Sramsram Matu Kacl Solomon]. 42 El muta Jerusalem tuh elan tokosra lun Syria. 25 El mwet lokoalok se lun mwet Israel ke lusenna moul lal Solomon, oana Hadad ke el tuh arulana lain mwet Israel ac kwaselos ke pacl se natul, el aolul in tokosra.

12 Rehoboam el som nu Shechem, yen mwet nukewa in sru epang elos fahsreni nu we in akwalyalak nu ke tokosra. 2 Ke Jeroboam wen natul Nebat, su tuh kaingkunul Solomon ac som nu Egypt, el lohng ke pweng se inge, na el foloko liki acn Egypt. 3 Mwet in sru in acn epang sapla solalma, ac elos nukewa som nu yorol Rehoboam, ac fahk nu sel, 4 "Solomon, papa tomom, el tuh arulana akkeokeye kut ac filiya mwe utuk toasr facsr. Kom fin akmulalaye mwe utuk inge ac afkisrasryela nu sesr, na kut ac fah kulansupwekom ke inse pwaye." 5 El topkolos ouinge, "Kowos foloko tukun len tolu, na nga fah sot top luk nu suwos." Na elos som. 6 Tokosra Rehoboam el som in eis nunak sin mwet matu su tuh mwet kasru fulat lal Solomon, papa tumal. El siyuk selos, "Top fuka kowos nunku mu fal nga in sang topuk mwe siyuk lun mwet uh?" 7 Ac elos fahk, "Kom fin lungse kasru mwet inge, kom sang sie top ma elos ac insegewo kac, na pacl nukewa elos ac kulansupwekom ke inse pwaye." 8 Tusrukta Rehoboam el pilesru kas in kasru lun mwet matu, ac som nu yurin mwet fusr su matwalna ac welul kapkapak, ac inge elos mwet kasru lal. 9 El siyuk selos, "Kasru fuka lowos nu sik? Mea nga ac sang topuk mwet ma siyuk nga in akmulalaye mwe utuk lalos?" 10 Ac elos fahk, "Pa inge ma kom ac fahk nu selos uh: 'Kuf sririk soko ke pouk uh, yohk liki infulwen papa tumuk.' 11 Fahk pac nu selos mu, 'Papa tumuk el tuh filiya mwe utuk toasr nu fowos, a nga ac oru in toasr liki. El tuh puok kowos ke mwe sringsring, a nga ac sringil kowos ke mwe sringsring oasr osra kac!'" 12 Tukun len tolu, Jeroboam ac mwet nukewa folokla nu yorol Tokosra Rehoboam, oana ke el tuh fahk nu selos. 13 Tokosra el pilesru kas in kasru lun mwet matu, ac el kaskas na toasr nu sin mwet uh, 14 in oana ma mwet fusr uh fahk su sel. El fahk, "Papa tumuk el filiya mwe utuk toasr nu fowos, a nga ac oru in toasr liki na. El puok kowos ke mwe sringsring, a nga ac sringil kowos ke mwe sringsring

oasr osra kac!" 15 Ma lungse lun LEUM GOD pa inge, 33 Ac ke len aksingoul limekosr in malem akoalkosr, len tuh in sikyak oana ma El tuh fahk nu sel Jeroboam, wen se ma el sifacna oakiya, el som nu Bethel ac orek kisa natul Nebat, in kas lun Ahijah, mwet palu Shiloh. Pa inge fin loang uh, in akfulatyat len in kufwa se su el oakiya nu sripta so sis tekosra ol tiana lobang nu sin mwot uh. 16 sin mwot Israel.

Ke mwet uh liye lah tokosra el tiana lohngolos, na elos wowoyak ac fahk, "Tolulla David ac sou la! Wanginna sripalnt nu ses! Mwet Israel, kut folokelik nu yen ses! Sang Rehoboam elan sifacna fosrnagakunul!" Ouninga mwet Israel elos forla lainul tokosra, 17 na pwanang Rehoboam el tokosra lun mwet na ma muta in acn Judah mukena. 18 Na Tokosra Rehoboam el supwalla Adoniram, su kol orekma lun mwet kohs, elan som nu yurin mwet Israel, na elos tanglal nwe ke el misa. Ke sripa se inge Rehoboam el sulaklak na sroang nu fin chariot natul, ac kaingla nu Jerusalem. 19 In pacl sac me, mwet in sruf nukewa epang in Israel, elos alein na nu sin mwet leum in fwil natul David. 20 Ke pacl se mwet Israel lohngak lah Jeroboam el foloko Egypt me, elos solalma nu ke tukeni lalos, ac elos akwalyalak elan tokosra lalos mwet Israel. Sruf lal Judah mukena pa srakna orekma nu sin mwet in fwil natul David. 21 Ke Rehoboam el sun acn Jerusalem el pangoneni siofok oalngoul tausin mwet pisrla ke mweun in sruf lal Judah ac Benjamin. El nunku elan som mweuni sruf in acn epang, elan sifil folokonak ku lal in leum faclos. 22 Tusruktu God El fahk nu sin mwet palu Shemaiah 23 elan sang kas inge nu sel Rehoboam ac nu sin mwet nukewa in sruf lal Judah ac Benjamin: 24 "Nimet mweuni mwet Israel wiowos. Kowos nukewa folokelik nu yen suwos an. Ma sikyak inge ma lungse luki!" Na elos nukewa akos ma LEUM GOD El sapkin, ac folokelik nu yen selos. 25 Tokosra Jeroboam el kuhlasak siti srisrik Shechem infulan eol in acn Ephraim, ac muta we ke kitin pacl. Na el som liki acn we ac kuhlasak pac siti srisrik Penuel. 26 El sifacna motkwe mu, "Inge tokosrai uh ku na in mau folokyang nu sin mwet in fwil natul David. 27 Mwet inge fin fahsna nu Jerusalem in orek kisa nu sin LEUM GOD ke Tempul, na insialos ac ku na in sifil forla nu sel Tokosra Rehoboam, leum lalos in Judah, na elos ac uniyuvi." 28 Tukun el nunku ke ma inge, na el orala ma sruloala gold in luman cow mukul lukwa, ac fahk nu sin mwet lal, "Fal tar! pacl ma kowos foroht forma nwe Jerusalem in alu we. Mwet Israel, pa inge god lowos, su uskowosme liki acn Egypt!" 29 Na el filiya sie ma sruloala inge in acn Bethel, ac ma se ngia in acn Dan. 30 Ma inge sie ma koluk, lah mwet uh elos alu nu sin ma sruloala inge in acn Bethel ac Dan. 31 Jeroboam el oayapa musaela acn in alu fineol uh, ac el sulela mwet tol su tia ma in sruf lun Levi. 32 Jeroboam el oayapa oaklya sie len in kufwa nu selos, su oasr ke len aksingoul limekosr in malem akoalkosr, in oapanan len in kufwa in acn Judah. El som nu Bethel ac orek kisa fin loang we nu sin ma sruloala gold in luman cow mukul lukwa ma el orala. Ac el filiya mwet tol in oru ma kunalos ke nien alu ma el tuh musaela in acn Bethel.

33 Ac ke len aksingoul limekosr in malem akoalkosr, len se ma el sifacna oakiya, el som nu Bethel ac orek kisa fin loang uh, in akfulatyel len in kufwa se su el oakiya nu sin mwet Israel.

13 Ke sap lun LEUM GOD, sie mwet palu in acn Judah el som nu Bethel ac sun acn we ke Jeroboam el tu ke loang sac ac akola in kisakin mwe kisa lal. **2** In oana ma LEUM GOD El sapkin, mwet palu sac el fahkak kas in lain loang sac ac fahk, "O loang, loang, pa inge ma LEUM GOD El fahk: Sie tulik, su ac fah pangpang Josiah, el ac fah isusla in sou lal David. Mwet tol su kulansap ke nien alu lun mwet pegan ac orek kisa fom, Josiah el ac fah onelosi pac fom, oayapa el ac fah esukak srin mwet misa fom." **3** A mwet palu sac tafwelana in fahk, "Loang se inge ac fah fokelik, ac apat kac ac sohkelik, na kowos fah etu lah LEUM GOD El kaskas ke oalik." **4** Ke pacl se Tokosra Jeroboam el lohing ma inge el asroela paol ac srirsngiya mwet paclu sac, ac fahk, "Sruokilya!" In kitin pacl ah na paol tokosra efla, ac el kofta kotani. **5** Loang sac fokelik, ac apat kac rakelik ac oaclik infohk uh oana ma mwet palu sac palye Inen LEUM GOD. **6** Tokosra Jeroboam el fahk nu sin mwet palu sac, "Nunak munas, pre keik nu sin LEUM GOD lom, ac siyuk Elan akkeyala pouk!" Mwet palu sa el pre nu sin LEUM GOD, ac paol tokosra kwela. **7** Na tokosra el fahk nu sin mwet palu sac, "Fahsru wiyu mongo in lohm sik. Nga ac afkalye nu sum ke ma kom oru inge." **8** Na mwet palu sac topuk, "Kom finne use tafu mwe kasrup lom an, nga ac tiana wi kom som, ku kang ac nim kutena ma yurum. **9** LEUM GOD El sapkin nu sik ngan tiana kang ku nim kutena ma, oayapa ngan tia folok ke innek soko nga ut kac tuku ah." **10** Ouinge el som ke soko pacna inkanek, ac tia ke innek soko el tuku kac me. **11** In pacl sac, oars mwet palu matu se muta in acn Bethel. Wen natul eltal tuku nu yorol ac fahk nu sel ma mwet palu se lun Judah el oru in acn Bethel ke len sac, ac ma el tuh fahk nu sel Tokosra Jeroboam. **12** Ac mwet palu matu sac siyuk seltal, "Inkanek ya el ut we ke el folokla?" Eltal srsrngaung inkanek soko ah. **13** Na el sap eltal in akoela donkey natul ah, ac eltal orala, na el som. **14** El ukwe mwet palu Judah sac, ac konalak ke el muta ye sak oak soko. Ac el siyuk sel, "Ku kom pa mwet palu se lun Judah?" Mwet palu sac topuk, "Aok, nga." **15** Mwet sac fahk, "Fahsru wiyu mongo lohm sik ah." **16** Ac mwet palu lun Judah el fahk, "Nga koftana wi kom nu in lohm sum, ku eis mwe kulang sum. Ac nga fah tia mongo ku nim kutena ma yurum in acn se inge, **17** mweylen LEUM GOD El sapkin ngan tiana kang ku nim kutena ma, ac nga in tia folok ke inkanek soko nga ut we tuku." **18** Na mwet palu matu se lun Bethel el fahk nu sel, "Nga pac, nga mwet palu se oana kom, ac LEUM GOD El sap sie lipufan in fahk nu sik ngan eis kom in wiyu nu lohm sik ah, ac kite kom ke mwe mongo ac mwe nim." Tusructu mwet palu matu sac el

kikiap nu sel. **19** Ouinge mwet palu lun Judah el wi mwet mutunoa, el fahk nu sel, "Utyak. Nga etu lah mutan kial palu matu sac folokla, ac mongo yorol in lohm sel. **20** Jeroboam pa kom. Efu ku kom oru in mu sienia mwet pa Ke eltal muta ke tepu lal, kas lun LEUM GOD tuku nu kom? Oasr pweng koluk nu sum. **7** Folokot fahk nu sel sin mwet palu matu sac, **21** ac el liksreni na fahk nu Jeroboam lah pa inge ma LEUM GOD lun Israel El fahk sin mwet palu lun Judah, "LEUM GOD El fahk lah kom nu sel: 'Nga sulekomla inmasrlon mwet uh, ac oakikomi seakos ac tia oru ma El sapkin nu sum. **22** A kom tuh in leum fin mwet luk Israel. **8** Nga eisla tokosrai liki fwilin foloko ac mongo acn ma El wuli kom in tiana mongo tulik natul David ac usot nu sum, tuh pa kom tiana ou we. Ke ma inge kom ac anwuki, ac monum ac fah tia David, mwet kulansap luk, su arulana inse pwaye ne pukpuki inkulyuk lun sou lom." **23** Tukun eltal mongo tari, sik ac akos ma sap luk ac oru ma nga insewowo kac mwet palu matu sac akoela donkey natul ah nu sin mwet mukena. **9** Ma koluk kom oraluh arulana koluk liki palu lun Judah, **24** na el sroang nu fac ac som. Ac ke el ma mwet nukewa su tokosra meet liki kom oraluh. Kom kasrusr inkanek uh, lion soko sonol ac unilya. Na manol sisyla ac akkasrkusrakyeyu ke ma sruloala pukanten oanna inkanek ah, ac donkey soko ac lion soko ah tu na kom oraluh, ac ke mwe alyalu ma orekla ke osra. **10** Ke kac. **25** Oasr kutu mwet fahsryak in acn sanc, ac liye sripa inge, nga ac fah kunausla fwilin tokosrai lom, ac mano sac oanna inkanek ah, ac lion soko ah tu siska. uniya mukul nukewa nutum — mwet matu ac mwet fusr Elos alukela ac som na nu Bethel, ac fahkak ma elos oana sie. Nga ac fah sukela sou lom, oana ke mwet liye ah. **26** Ke mwet palu matu sac lohng ma fwack inge, uh puokla fohkon kosro. **11** Kutena mwet in sou lom su el fahk, "Pa ingan mwet palu se ma tia akos ma LEUM ac misa in siti uh, ac fah mongola sin kosro ngalngul, GOD El sapkin, na pa LEUM GOD El supwala lion soko ac kutena su misa likin siti uh, ac fah mongola sin won in srukoilya ac unilya, in oana ma LEUM GOD El fahk vulture. Nga, LEUM GOD, fahk ouinge." **12** Ac Ahijah kac." **27** Na el fahk nu sin wen natul, "Akoela donkey el sifilpa fahk nu sin mutan kial Jeroboam, "Folokot nu nutik." Ac eltal akoela, **28** na el som ac konauk mano yen sum. Pacl se na kom utyak nu in siti srisrik sac, sac oan inkanek ah, ac donkey soko ac lion soko ah wen nutum el ac misa. **13** Mwet Israel nukewa ac fah srakna tu siska. Lion soko ah tiana kangla mano sac, ku asor kacl ac pikniya. El mukefanna sin sou lal Jeroboam anwuk nu sin donkey soko ah. **29** Mwet palu matu sac pa ac wo ouiya pukpuki, mweyen el mukena pa LEUM srukak mano sac nu fin donkey natul, ac folokunla nu GOD lun Israel El insewowo sel. **14** LEUM GOD El ac Bethel in asor kac, ac pikinya. **30** El pikinya inkulyuk lun oakiya sie tokosra lun Israel su ac fah wotela tokosrai sou lal sifacna, na el ac wen natul asor kacl ac fahk, "O, lun Jeroboam. **15** LEUM GOD El ac fah kalyei Israel, ac ma lik, ma lik!" **31** Tukun pukpuki mwet sac, mwet palu Israel ac fah kusrusrusr oana soko loa in soko infacl matu sac fahk nu sin wen natul, "Nga fin misa, komtal srisrik. LEUM GOD El ac fah fusak mwet Israel liki facl pikinyuvi na inkulyuk se inge, ac filiyuvi siskal. **32** Kas wowo se su El sang nu sin mwet matu lalos, ac El ac ma el fahk lain loang se in acn Bethel, ac lain nien alu fah akfahsryeloselik nwe yen loessula alukela. Infacl nukewa in siti srisrik in acn Samaria, oana ma LEUM Euphrates, mweyen elos purakak kasrkusrak lal ke elos GOD El sapkin, pwayena lah ma inge nukewa ac fah orala ma sruloala ke god mutan Asherah. **16** LEUM GOD akpwayeyuk." **33** Tokosra Jeroboam lun Israel el tiana El ac fah sisla mwet Israel mweyen Jeroboam el orekma forla liki ouiyen moul koluk lal, a el srakna sulela mwet koluk, ac el kolla pac mwet Israel in oru ma koluk." **17** tol lal sin kutena sou tuh elos in kulansap ke loang ma Mutan kial Jeroboam el foloklu nu Tirzah. Pacl se na ma el musaela. Ac el mosrwela kutena mwet su lungse in el utyak nu in lohm sel ah, na wen se natul ah misa. **18** Mwet Israel elos asor na kacl ac pikniya, oana ma mwet palu. **19** Ma nukewa saya ma Tokosra Jeroboam el orala, ke mweun lal ac ouiyen kolyuk lal, ma inge nukewa simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. **20** Jeroboam el tokosra yac longoul luo. El misa ac pukpuki, ac Nadab, wen natul, el aolul in tokosra. **21** Rehoboam, wen natul Solomon, el yac angngaul sie ke el tokosrala lun Judah, ac el leum ke yac singoul itkos in acn Jerusalem, siti se su LEUM GOD El tuh sulela inmasrlon acn nukewa lun Israel tuh in acn se mwet uh in alu nu sel we. Nina kial Rehoboam pa Naamah, sie mutan Ammon. **22** Mwet Judah elos oru ma koluk lain LEUM GOD, ac oru ma su purakak kasrkusrak lal lainulos yohk liki ma mwet matu lalos nukewa tuh oru meet lukelos. **23** Elos musaela nien alu nu sin god sutuu,

14 In pacl sacn Abijah, wen natul Tokosra Jeroboam, el mas. **2** Jeroboam el fahk nu sin mutan kial, "Ekulla lumom in tia akilenyuk kom, ac fahla nwe Shiloh, nu yen mwet palu Ahijah el muta we, mwet se ma tuh fahk lah nga pa ac tokosra lun Israel. **3** Us singoul srukwal in flao, kutu cake, ac soko sufa in honey nu sel, ac siyuk lah mea ac sifyak nu sin wen se nutiktal inge, na el ac fahkot." **4** Ouinge mutan sac som nu Shiloh, nu yen sel Ahijah. Ahijah el tia ku in liye mweyen el matuoh. **5** LEUM GOD El fahkang nu sel Ahijah lah mutan kial Jeroboam ah tuku in siyuk sel ke wen se natul su mas. Ac LEUM GOD El fahk nu sel Ahijah ma elan fahk. Ke mutan kial Jeroboam ah sun acn we, el oru in mu sienia mutan pa el. **6** Tuh ke Ahijah el lohng ke el utyak ke

ac tulokunak sru eot, oayapa ma sruloala kacl Asherah, uh, tuh el srakna inse pwaye nu sin LEUM GOD in tuh elos in alu nu kac fineol uh ac ye lulin sak uh. 24 Ma moul lal nufon. 15 El likiya in Tempul kufwa nukewa ma se ma koluk liki nukewa uh pa oasr mukul ac mutan su muta in nien alu lun mwet pegan ac orek kosro ac eis moul kac sin mwet su utek nu we. Mwet Judah elos oru kain in mwe akmwekin yohk nukewa, su tuh orek sin mwet ma LEUM GOD El tuh lusla liki facl sac ke pacl se mwet Israel elos utek nu we. 25 In yac aklimekosr ke pacl Rehoboam el tokosra, na Tokosra Shishak lun Egypt el tuku mweuni acn Jerusalem. 26 El usla mwe kasrup nukewa in Tempul ac in lohm sin tokosra, weang pac mwe loeyuk gold ma Solomon el tuh orala. 27 Na Tokosra Rehoboam el orala pac kutu mwe loeyuk ke bronze in aolla ma inge, ac el sang nu sin mwet mweun su topang mutunoa nu ke inkul fulat sin tokosra tuh elos in liyaung. 28 Pacl nukewa ma tokosra el ac som nu in Tempul, mwet topang uh ac us mwe loeyuk inge, na sifilpa folokunla nu infukil sin mwet topang uh. 29 Ma nukewa ma Tokosra Rehoboam el orala simla oasr in [Sramssram Matu Ke Tokosra Lun Judah]. 30 In pacl se inge nufon, Rehoboam ac Jeroboam nuna amweuni sie sin sie. 31 Rehoboam el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Abijah wen natul, el aolul in tokosra.

15 In yac aksingoul oalkosr ma Tokosra Jeroboam

el leum lun Israel, Abijah el tokosrala lun Judah, 2 ac el leum yac tolu in Jerusalem. Nina kial pa Maacah, acn natul Absalom. 3 El oru pacna kain ma koluk ma papa tumal ah tuh oru, ac el tia arulana inse pwaye nu sin LEUM GOD lal in oana David, papa tumun papa tumal ah. 4 Tusraku ke sripal David, LEUM GOD lal El tuh sang wen se natul Abijah in tuh leum tokol in Jerusalem, ac in karinganang tuh in oasr misla in acn Jerusalem. 5 LEUM GOD El oru ma inge mweyen David el tuh oru ma El insewowo kac, ac tiana seakos ke ma El sapkin, sayen ma el oru nu sel Uriah, mwet Hit. 6 Mweun ma tuh mutawauk inmasrlol Rehoboam ac Jeroboam, orek pacna ke lusen moul lal Abijah. 7 Ac ma nukewa saya ma Abijah el orala, simla oasr in [Sramssram Matu Ke Tokosra Lun Judah]. 8 Abijah el misa ac pukpuki in Siti sel David, ac Asa wen natul, el aolul in tokosra. 9 In yac aklongouk ke pacl in leum lal Tokosra Jeroboam lun Israel, Asa el tokosrala lun Judah, 10 ac el leum ke yac angngaul sie in Jerusalem. Nina matu kial pa Maacah, acn natul Absalom. 11 Asa el oru ma akinsewowy LEUM GOD, oana David, papa matu tumal, el tuh oru. 12 El lusla liki facl sac mukul ac mutan nukewa su orek kosro in nien alu lun mwet pegan, ac el tolla ma sruloala nukewa ma orekla sin tokosra meet lukel. 13 El eisla wal lun kasra lukel Maacah, nina matu kial ah, mweyen Maacah el orala ma sruloala fohkfk se in lumahl Asherah, sie god mutan. Asa el kunausla ma sruloala se inge ac esukak ke Infahital Kidron. 14 Asa el finne tia kunausla nufon nien alu lun mwet pegan

uh, tuh el srakna inse pwaye nu sin LEUM GOD in tuh elos in alu nu kac fineol uh ac ye lulin sak uh. 24 Ma moul lal nufon. 15 El likiya in Tempul kufwa nukewa ma se ma koluk liki nukewa uh pa oasr mukul ac mutan su muta in nien alu lun mwet pegan ac orek kosro ac eis moul kac sin mwet su utek nu we. Mwet Judah elos oru kain in mwe akmwekin yohk nukewa, su tuh orek sin mwet ma LEUM GOD El tuh lusla liki facl sac ke pacl se mwet Israel elos utek nu we. 25 In yac aklimekosr ke pacl Rehoboam el tokosra, na Tokosra Shishak lun Israel, 16 Tokosra Asa lun Judah, ac tokosra Baasha lun Israel, eltal amweuni ke lusen pacl eltal tokosra. 17 Baasha el utek mweuni acn Judah, ac mutawauk in kuhlusya acn Ramah in kosrala inkanek in ilyak ac illa liki acn Judah. 18 Ouinge Tokosra Asa el eis silver ac gold nukewa ma lula in Tempul ac in lohm sin tokosra, ac supwala kutu sin mwet kol lal in us som nu Damascus nu yorol Tokosra Benhadad lun Syria, wen natul Tabrimmon, wen natul Hezion, wi kas inge: 19 "Lela in oasr kupasr na ku immasrlol kom, in oana akupasri immasrlon papa tumuk ac papa tomom. Eis silver ac gold ingan mwe lung luk nu sum. Inge kunausla kupasr lom nu sel Tokosra Baasha lun Israel, tuh elan folokunla mwet mweun lal liki acn sik." 20 Tokosra Benhadad el insese nu ke enenu lal Asa, ac supwala mwet kol fulat lun mwet mweun, ac un mwet mweun lalos, in som mweuni siti lun Israel. Elos sruokya acn Ijon, acn Dan, acn Abel Beth Maacah, acn apkurun nu ke Meoa Galilee, ac acn Naphtali nufon. 21 Ke Tokosra Baasha el lohng ke ma sikiyak inge, el tila poti acn Ramah, ac el som nu Tirzah. 22 Na Tokosra Asa el supwalik sap ku nu in acn Judah nufon tuh mwet nukewa in kasru ac tella nufon eot ac sak ma Baasha el orekmakin in sang kuhlasak acn Ramah — wangin mwet ac tia wi. Asa el sang ma inge in kuhlasak acn Mizpah ac acn Geba. Geba pa sie siti in acn lun Benjamin. 23 Ma nukewa saya ma Tokosra Asa el orala, orekma pulaik lal ac siti sririk ma el kuhlasak, ma inge nukewa simla oasr in [Sramssram Matu Ke Tokosra Lun Judah]. Tusraku ke el matuoh, el sukpasla ke sie mas su sikiyak ke nial. 24 Asa el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Jehoshaphat, wen natul, el aolul in tokosra. 25 In yac akluo ke pacl in leum lal Tokosra Asa in acn Judah, Nadab, wen natul Tokosra Jeroboam, el tokosrala lun Israel, ac el leum ke yac luo. 26 Nadab el orekma koluk lain LEUM GOD, ac kolla pac mwet Israel in oru ma koluk, oana papa tumal el oru meet lukel. 27 Baasha, wen natul Ahijah in sruf lal Issachar, el pwapa sulal lainul Nadab, ac unilya ke Nadab ac mwet mweun lal elos kuhlusya ac akola in mweuni siti Gibbethon in acn Philistia. 28 Ma inge sikiyak ke yac aktolu in yac in leum lal Tokosra Asa lun Judah. Ouinge Baasha el aolulla Nadab in tokosra lun Israel. 29 In pacl se na el tokosrala el mutawauk in onela mwet nukewa in sou lal Jeroboam. In oana ma LEUM GOD El tuh fahk nu sin mwet kulansap lal, Ahijah mwet palu Shiloh, mwet nukewa in sou lal Jeroboam anwuki, ac tiana sie lula. 30 Sikiyak ouinge mweyen Jeroboam el tuh purakak kasrikusrak lun LEUM GOD lun Israel ke ma koluk el orala, ac ke ma koluk ma el kolla mwet Israel in oru. 31 Ma saya nukewa ma Nadab el orala, simla oasr in

[Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. **32** Tokosra Asa som liki acn Gibbethon, ac kuhlusya acn Tirzah. **18** Ke lun Judah ac Tokosra Baasha lun Israel eltal amweuni Zimri el liye lah siti sac kutangyukla, na el som nu in sie sin sie ke lusen na pacl eltal tokosra. **33** In yac aktolu acn se ma potiyukyak ku na ke inkul fulat sin tokosra, ke pacl in leum lal Tokosra Asa lun Judah, Baasha, wen ac esukak, ac el misa ke fulen e uh. **19** Ma se inge natul Ahijah, el tokosrala lun Israel nufon, ac el leum sikyk ke sripen ma koluk lal lain LEUM GOD. El oapana in Tirzah ke yac longoul akosr. **34** El oru ma koluk lain Jeroboam su tokosra meet lukel, ke el aktaosrye LEUM oana ke Tokosra Jeroboam el oru meet lukel. **20** Ma nukewa saya ma

16 LEUM GOD el kaskas nu sel mwet palu Jehu, wen natul Hanani, ac sang nu sel kas inge elan fahk nu sel Baasha: **2** "Kom tuh mwet na lusrongten se, a nga srukkomyak in leum fin mwet luk Israel. Ac inge kom oru ma koluk oana Jeroboam, ac kolla mwet luk inge in oru ma koluk. Ma koluk lalos inge purakak kasrkusrak luk, **3** ouinge nga ac oru nu sum ac sou lom oana ma nga tuh oru nu sel Jeroboam. **4** Kutena mwet lom su misa in siti uh ac fah mongola sin kosro ngalngul, ac kutena su misa likin siti uh ac fah mongola sin won vulture." **5** Ma nukewa saya ma Baasha el orala, ac orekma pulaik lal nukewa, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. **6** Baasha el misa ac pukpuki Tirzah, ac Elah wen natul, el aolul in tokosra. **7** Kas lun LEUM GOD su lainul Baasha ac sou lal inge, tuh tutafyang nu sel sin mwet palu Jehu, ke sripen ma koluk ma Baasha el orala lain LEUM GOD. Baasha el tuh purakak kasrkusrak lun LEUM GOD, tia ke sripen ma koluk el orala mukena, oana ke Tokosra Jeroboam el tuh oru meet lukel, a mweyen el uniya pac mwet nukewa in sou lal Jeroboam. **8** In yac aklongoul onkosr ke pacl Asa el tokosra lun Judah, Elah wen natul Baasha, el tokosrala lun Israel, ac el leum in acn Tirzah ke yac luo. **9** Zimri, sie sin mwet pwapa fulat lal Elah, su leum fin tafu un chariot natul tokosra, el orek pwapa sulal lainul. Sie len ah, in acn Tirzah, Elah el sruhila in lohm sel Arza, su leum fin mwet karingin inkul fulat sin tokosra. **10** Zimri el utyak nu in lohm sac ac uninya Tokosra Elah, ac aolulla in tokosra. Ma inge sikyk ke yac aklongoul itkosr, in pacl Asa el tokosra lun Judah. **11** Zimri el tufahna tokosrala, na el uniya mwet in sou lal Baasha nufon. Anwuki mukul nukewa in sou lal oayapa kawuk lal. **12** Ouinge in fal nu ke ma LEUM GOD El tuh fahk lainul Baasha sin mwet palu Jehu, Zimri el uniya nufon mwet in sou lal Baasha. **13** Baasha ac wen natul Elah eltal akkasrkusrakye LEUM GOD lun Israel, mweyen eltal alu nu ke ma sruloala, ac oayapa kolla mwet Israel in oru ma koluk. **14** Ma nukewa saya ma Tokosra Elah el oru, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. **15** In yac aklongoul itkosr ke pacl Tokosra Asa el leum lun Judah, Zimri el leum fin Israel in acn Tirzah ke len itkosr. Mwet mweun lun Israel elos kuhlusya siti Gibbethon in acn Philistia. **16** Ac ke elos lohng lah Zimri el orek pwapa sulal lainul tokosra ac uninya, na elos nukewa fahkla na in pacl sac mu Omri, mwet kol fulat lun un mwet mweun lalos, pa ac tokosra lun Israel. **17** Omri ac mwet mweun lal elos

Zimri el liye lah siti sac kutangyukla, na el som nu in acn se ma potiyukyak ku na ke inkul fulat sin tokosra, ac esukak, ac el misa ke fulen e uh. **19** Ma se inge sikyk ke sripen ma koluk lal lain LEUM GOD. El oapana Jeroboam su tokosra meet lukel, ke el aktaosrye LEUM GOD ke orekma koluk lal sifacna, oayapa ke el kolla mwet Israel in oru ma koluk. **20** Ma nukewa saya ma Zimri el orala, wi pac pwapa sulal ma el oru, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. **21** Mwet Israel uh nunak luuelik: kutu selos lungse Tibni wen natul Ginath, elan tokosra, a mwet lula lungse in Omri. **22** Safailaya uh, tuh wi lungse lun mwet ma ke in Omri pa tokosra. Tibni el misa, ac Omri el tokosrala. **23** Ouinge in yac aktolngoul sie ke pacl in leum lal Tokosra Asa lun Judah, Omri el tokosrala lun Israel, ac el leumi acn we ke yac singoul luo. Yac onkosr meet ah el leum in acn Tirzah, **24** na el molela eol srisrik soko in acn Samaria ke ipin silver onkosr tausin, sin mwet se pangpang Shemer. Omri el kuhasak eol soko inge, ac musaela sie siti srisrik we, ac sang inen siti sac Samaria, in oana inen mwet se ma la acn we meet ah: Shemer. **25** Omri el orekma koluk lal LEUM GOD yohk liki tokosra nukewa meet lukel. **26** El oapana Jeroboam su tokosra meet lukel, in akkasrkusrakye LEUM GOD lun Israel ke orekma koluk lal, ac ke el kolla mwet uh in oru ma koluk ac alu nu ke ma sruloala. **27** Ma nukewa saya ma Omri el orala ac oakwuk lal nukewa, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. **28** Omri el misa ac pukpuki Samaria, ac Ahab wen natul, el aolul in tokosra. **29** In yac aktolngoul oalkosr ke pacl in leum lal Tokosra Asa lun Judah, Ahab wen natul Omri, el tokosrala lun Israel, ac el leum in acn Samaria ke yac longoul luo. **30** El oru ma koluk lal LEUM GOD yohk liki tokosra nukewa meet lukel. **31** El tiana falkin ma koluk yohk ma el oru oana Tokosra Jeroboam, a el sifilpa laesla ke el payukyak sel Jezebel, acn se natul Tokosra Ethbaal lun Sidon, ac el oayapa alu nu sin Baal. **32** El musaela tempul se nu sel Baal in acn Samaria, ac orala loang se nu sel, ac filiya in tempul sac. **33** El oayapa tulokunak sie ma sruloala in luman god mutan Asherah. El akkasrkusrakye LEUM GOD lun Israel yohk liki tokosra nukewa lun Israel meet lukel. **34** Ke pacl Ahab el tokosra, Hiel mwet Bethel, el sifil musaela pot lun Jericho. In oana LEUM GOD El tuh fahk nu sel Joshua, wen natul Nun, Abiram, wen se ma matu natul Hiel, el misa ke pacl se Hiel el oakiya pwelung uh, ac Segub, wen se ma fusr natul Hiel, el misa ke pacl se Hiel el oakiya srungul ke pot uh.

17 Sie mwet palu Tishbe in acn Gilead su inel pa Elijah, el fahk nu sel Tokosra Ahab, "Inen LEUM GOD moul lun Israel su nga kulansupu, nga fahk nu sum lah ac fah wangin auffong ku af ke yac luo ku tolu, nwe ke pacl se nga fahk in af." **2** Na LEUM GOD El

fahk nu sel Elijah, 3 "Fahla liki acn se inge nu kutulap, Ahab, ac nga fah supwama af." 2 Na Elijah el mukuiyak ac wikla apkuran nu ke infacl srisrik Cherith, kutulap in ac som. Sracl in acn Samaria upa na pwaye. 3 Ouinge Infacl Jordan. 4 Infacl srisrik soko inge ac fah sot kof Ahab el solalma Obadiah, su mwet kol fin mwet karingin nimom, ac nga sap tari won raven in utuk mongo nom inkul fulat sin tokosra. (Obadiah el sie mwet su akfulatue nu we.) 5 Elijah el akos sap lun LEUM GOD, ac som ac LEUM GOD ke inse pwaye. 4 Ke Jezebel el mutawauk muta apkuran nu ke Infacl srisrik Cherith. 6 El nim kof ke in uniya mwet palu lun LEUM GOD, Obadiah el okanla infacl soko ah, na won raven utuk bread ac ikwa nal ke siofok selos in luf luo, kais lumngaul ke luf se, ac lotu ac eku nukewa. 7 Tia paht toko, infacl srisrik soko kitalos mwe mongo ac mwe nim.) 5 Ahab el fahk nu sel ah paola, mweyeni wanginla af. 8 Na LEUM GOD El Obadiah, "Nga kom som rauneak acn uh kewa, suk lah fahk nu sel Elijah, 9 "Inge kom som nu ke siti srisrik oasr mah ke infacl srisrik ac unon in kof ma ac fal in Zarephath, apkuran nu Sidon, ac muta we. Nga sapkin kite kosro horse ac miul natusr, tuc elos in moulla ac tari nu sin katinmas se we in kite kom." 10 Ouinge Elijah misa. Kut fin konauk, na kut tia enenu in uniya kosro el som nu Zarephath, ac ke el tuku nu ke nien uteyak natusr inge." 6 Eltal insesela ke acn kais sie seltal ac nu in siti srisrik sac, sie katinmas el ti etong we. Na fahsr nu we, na eltal fahsrelik. 7 Ke Obadiah el fahla, el Elijah el fahk nu sel, "Nunak munas, use kutu kof an sa na sonol Elijah. El akilenulek, ac faksufi ye mutual ac nimuk." 11 Ac ke el fahsr in eis, Elijah el sifilpa fahk, siyuk, "Ya pwayena lah kom pa iganan, Elijah?" 8 Elijah el "Nunak munas, tuh use pac sie ipin flao an nak." 12 Ac topuk, "Aok, nga. Fahla fahkang nu sin leum lom lah katinmas sac topuk ac fahk, "Inen LEUM GOD lom, God nga oasr inge." 9 Obadiah el fahk, "Ma koluk fuka naga moul, nga fulahk lah wangin ipin flao yuruk. Pwayena orala, ku kom in kena eisyuyang nu inpaol Tokosra Ahab ma oasr yuruk pa kitin flao takmwek oan in pol srisrik elan uniyuwi? 10 Ke Inen LEUM GOD lom, God moul, se, ac kitin kiris in sufa soko. Nga tuku ti etong in tuh nga fulahk lah tokosra el orala sukok se lal keim in acn munanlia kitinmah lula inge nasr. Ac pa inge mongo safla nukewa fin faclu. Kutena paci leum lun sie faci fin fahk lasr uh, na kut ac masrinsral nwe ke na kut misa." 13 Na mu kom wangin in faci sel uh, na Ahab el ac sap leum Elijah el fahk nu sel, "Nimet fosrniga. Fahla orala mongo sac in fulahk lah tia ku in koneyukyak kom we. 11 Ac nomtal an, tusrukta oralawin sie strukwal in flao an nak inge kom lungse ngan som fahk lah kom oasr inge? 12 meet ac use nu sik, na kom fah orala ma lula an nomtal. Ac nga fin tutahna fahla, na Ngun lun LEUM GOD lom el 14 Tuh pa inge ma LEUM GOD lun Israel El fahk: "Pol uskomla nu ke sie acn nga tia etu, na ke nga ac fahk nu sac ac fah tia pisala ke flao, ku sufa soko ah ke kiris, sel Ahab mu kom oasr inge, ac el fin tia konekomyak, meet liki len se ma nga, LEUM GOD, ac supwama af." na el ac sap in anwuki nga. Esam na lah nga nuna 15 Na katinmas sac som oru oana ma Elijah el fahk nu akfulatue LEUM GOD ke inse pwaye oe ke nga tulik ah sel ah, na oasr na mongo nalous ke len nukewa. 16 Oana me. 13 Ya kom tiana lohng lah ke Jezebel el mutawauk ma LEUM GOD El wulela kac nu sel Elijah, pol sac tiana in uniya mwet palu lun LEUM GOD, nga tuh okanla mwet pisala ke flao, oayapa sufa soko ah tiana pisala ke kiris. siofok selos in luf luo, kais lumngaul ke luf se, ac kitalos 17 In kutu paci tok, wen se nutin katinmas sac masak, ac mwe mongo ac mwe nim? 14 Na efu ku kom supweyu el arulana keoki, na el misa. 18 Katinmas sac fahk nu ngan som fahk nu sel tokosra lah kom oasr inge? El ac sel Elijah, "Mwet lun God, efu kom ku ouinge nu sik? uniyuwi!" 15 Elijah el fahk, "Ke Inen LEUM GOD moul ac Ya kom tuku nu inge in tuh oru God Elan esamak ma Kulana su nga kulansupu, nga wulela lah nga ac som koluk luk, in pwanang wen nutik elan misa?" 19 Elijah sonol tokosra misenge." 16 Ouinge Obadiah el som nu el fahk, "Usalu nu sik." Na el eisla tulik mukul sac liki yorol Tokosra Ahab ac fahkang nu sel, ac Ahab el tuyak inpoun nina kial, ac usalak nu fin twek ah, nu infukil se el ac som in sonol Elijah. 17 Ke Ahab el liyalak el fahk, muta we, ac likilya fin mwe oan kial. 20 Na el pre ke "Kom pa iganan, mwet se ma orek lokoalok yohk emeet in sie pursa lulap ac fahk, "O LEUM GOD luk, efu kom ku Israel!" 18 Ac Elijah el fahk, "Tia nga pa orek lokoalok — filiya mwe ongoi na upa se nu fin katinmas se inge? kom ac papa tomom. Kom seakos ma sap lun LEUM El kulang na nu sik ac liyeyuyang, a inge kom uniya GOD, ac alu nu ke ma sruloala pulsip kacl Baal. 19 wen natul." 21 Elijah el ona ac asrosrelik fin tulik sac Inge, kom pangonma mwet Israel nukewa in osun nu sik paci tolci ac pre, "O LEUM GOD luk, akmoulyauk tulik Fineol Carmel. Use mwet palu angfoko lumngaul lun se inge!" 22 LEUM GOD El porongo pre lai Elijah, ac Baal, ac mwet palu angfoko lun god mutan Asherah, mongin tulik sac folokyak ac el sifil moudla. 23 Elijah el su Kasra Jezebel el kasru." 20 Ouinge Ahab el pangon usya tulik sac nu ten nu yurin nina kial, ac fahk nu sel, mwet Israel nukewa ac mwet palu lun Baal in fahsreni "Liye, tulik nutum uh moul!" 24 Nina sac fahk, "Inge nga nu Fineol Carmel. 21 Elijah el uteyak nu yurin mwet uh ac etu lah kom sie mwet lun God, ac pwayena lah kas lom fahk, "Kowos ac tia orala solela lowos an nwe ngac? Fin uh ma sin LEUM GOD me!" 25 Nina sac fahk, "Inge nga nu Fineol Carmel. 21 Elijah el uteyak nu yurin mwet uh ac etu lah kom sie mwet lun God, ac pwayena lah kas lom fahk, "Kowos ac tia orala solela lowos an nwe ngac? Fin uh ma sin LEUM GOD pa God, na kowos alu nu sel, a fin Baal, kowos alu nu sell!" Na mwet uh tiana kas. 22 Na Elijah el fahk, "Nga mukena pa lula sin mwet palu lun LEUM

18 Tukun yac aktolu ma wanginla af, LEUM GOD El fahk nu sel Elijah, "Fahla nu ye mutual Tokosra

GOD, a oasr mwet palu angfoko lumngaul lal Baal. **23** matol pa kahkme nga lohng uh." **42** Ke Ahab el som in Use lukwa cow mukul an. Mwet palu lal Baal in eis soko, mongo, Elijah el fanyak nu fin mangon eol Carmel, ac el uniya ac sipsipikya, ac filiya fin etong an, tusruktu nimet pasrla nwe ke intwel. **43** El fahk nu sin mwet kulansap akosak. Ac ma soko ngia, nga ac oru oapanan. **24** Na lal, "Fahla ac ngetila nu meo." Mwet kulansap se lal ah lela mwet palu lal Baal in pre nu sin god lalos, ac nga som ac ke el foloko el fahk, "Wanginna ma nga liyauk." fah pre nu sin LEUM GOD, ac el su topuk ac supwama Pacitkosr pa Elijah el supwal elan som liye. **44** Ke paci e, el pa God pwaye." Na mwet uh arulana insese nu se akitkosr el foloko ac fahk, "Nga liyauk kitin pukunyeng kac. **25** Na Elijah el fahk nu sin mwet palu lal Baal, "Ke fin kof uh, lupanna inpoun mwet se." Elijah el sifil fahk kowos arulana pukanten uh, kowos eis soko sin cow nu sin mwet kulansap se lal ah, "Fahla ac fahk nu sel an ac akoela meet. Pre nu sin god lowos an, tusruktu Tokosra Ahab elan sroang nu fin chariot natul ah, ac nimet sang e nu kac." **26** Elos eis cow soko ma utuku nu folokla nu yen sel meet liki af uh srrokilya." **45** In kitin selos, ac akoela ac pre nu sel Baal nwe ke infulwen paci ah na, acn lucng nukla ke pukunyeng sroalsroal, ac len. Elos wowoyak ac fahk, "Baal, topuk kut!" Ac elos eng uh tuhyak, ac af na matol mutawauk in kahkla. Ahab fohtngfong na rauni loang se ma elos musaela, a tiana el sroang nu fin chariot natul in folok nu Jezreel. **46** Ac topukyuk pre lalos. **27** Ke sun infulwen len ah, Elijah el ku lun LEUM GOD tuku nu faci Elijah. El losani nuknuk mutawauk in aksruksrukels ac fahk, "Liksreni pre! El lal infulwal, ac kasrusr na meet lukel Ahab nwe ke na el god se! El acnu muta ngetngela nunak, ku el acnu fahla sun acn Jezreel.
 nu ke lohm fahs ah, ku el acnu mutwata, ku el acnu motulla ac kowos enenu in oaksalak!" **28** Ouinge mwet palu inge elos wowoyak pre, ac sипик manolos ke mitmit lulap ac mitmit sririk fal nu ke lia lalos, nwe ke elos srahfon. **29** Elos wovo ac fohtngfong nwe sun tafun len tok; tuh wanginna topken pre lalos, ac wanginna pusra lohngyuk. **30** Na Elijah el fahk nu sin mwet uh, "Kowos kilukeni nu yuruk," ac elos nukewa kilukeni raunella. El mutawauk akwoyela loang lun LEUM GOD ma tuh kunausyukla. **31** El eis eot singoul luo, fal nu ke pisen sruf ma ekin inen tulik natul Jacob, mwet se ma LEUM GOD El tuh sang inel Israel. **32** El sang eot inge in sifil musaela loang se mwe alu nu sin LEUM GOD. El pukanak laf soko raunela loang sac, su lupa uh ku in nwanak sunun gallon akosr ke kof. **33** Na el takunla etong uh fin loang sac, ac sipsipikya cow soko ah, ac likiya fin etong uh, ac fahk, "Nwakla sufa akosr ke kof ac ukuiya fin mwe kisa ac etong uh." Na elos oral. **34** Ac el fahk, "Sulpa," ac elos sifilpa fwela. "Sulpa sie," na elos sifilpa fwela paci se aktolu. **35** Na kof ah asrla ke loang ah twe nwakla laf soko ah. **36** Ke sun paci in orek kisa ke tafun len tok, Elijah mwet palu el kilukyang nu ke loang sac ac pre ac fahk, "O LEUM GOD, God lal Abraham, Isaac, ac Jacob, apkwayei inge lah kom pa LEUM GOD lun Israel, ac lah nga mwet kulansap lom su oralma ma inge nukewa ke sap lom. **37** Topukyu, LEUM GOD. Topukyu, tuh mwet inge in etu lah kom, LEUM GOD, pa God, ac etu pac lah kom furokla nunkalos nu sum." **38** LEUM GOD El supweya e, ac esukak mwe kisa, etong uh, eot uh, infohk uh, ac akpaoyela kof in laf soko ah. **39** Ke mwet uh liye ma inge, elos putati nu infohk uh ac fahk, "LEUM GOD El God. El mukena pa God!" **40** Elijah el sap ke ku, "Sruokya mwet palu lal Baal! Nimet lela kutena selos in kaingla." Ac mwet uh sruokolosi nufon, ac Elijah el pwanulosi nu ke Infaci srisrik Kishon, ac onelosla we. **41** Na Elijah el fahk nu sel Tokosra Ahab, "Inge som ac mongoi. Pusren af na

19 Tokosra Ahab el srumun nu sel Jezebel, mutan kial, ke ma nukewa ma Elijah el oru, ac ke el tuh uniya nufon mwet palu lal Baal. **2** Na Jezebel el sapla nu sei Elijah ac fahk, "Nga fin tia folokin nu sum, ke paci se inge lutu, ke ouuya se na ma kom oru nu sin mwet palu ma kom uniya ah, lela god uh in uniyuwi ngan misa!" **3** Elijah el sangeng ac kaing in suk moul lal. El eis mwet kulansap se lal ac som nu Beersheba in acn Judah. El filya mwet kulansap sac we, **4** ac el fahs ke len fon se uten acn uh. El muta mongla ye lulin sak soko ac kena elan misa. El pre ac fahk, "LEUM GOD, arulana upala! Eisa moul luk! Fal ha ngan misa!" **5** El ona ye sak soko ac motulla. In kitin paci ah na sie lipufan lun LEUM GOD kahiliya ac fahk, "Tukakek mongo." **6** El ngutalik, ngetot ngetma nwe liyauk srukwal in flao se manman fin eot fol, ac sufa in kof soko oan apkuran nu ke sifal. El mongoi ac nimkofi ac sifilpa ona. **7** Lipufan sac el sifil foloko, ac oaksalak paci se aktlu ac fahk, "Tukakek mongoi, mweyem kom fin tia, ac arulana upa nu sum in fahs." **8** Elijah el tukakek ac mongoi ac nimkofi, na mongoi lal ah sang ku lal in fahs len angngaul nu fineol mutal Sinai. **9** Ke el sun acn we, el utyak nu in sie luf in motulla we ke fong se. In paci sac na, LEUM GOD El kaskas nu sel ac fahk, "Elijah, mea kom oru inge uh?" **10** El topuk, "LEUM GOD Kulana, kom mukena pa nga kulansupu in paci nukewa. Tusruktu mwet Israel elos pilesrala wulela lalos yurum, ac kunausla loang lom uh, ac uniya mwet palu lom nukewa. Nga mukena pa lula sin mwet palu uh, ac elos suk pac in uniyuwi!" **11** LEUM GOD El fahk nu sel, "Illa ac tu ye mutuk fin mangon eol uh." Ouinge LEUM GOD El fahla alukela, ac supwama eng na upa se, ac fulungya eol uh ac fukulya eot uh, a LEUM GOD El wangin in eng uh. Ke eng uh tui, na kusrusr se sikiyak, tuh LEUM GOD El wangin pac in kusrusr sac. **12** Tukun kusrusr sac, na oasr e se, tuh LEUM GOD El wangin in e sac. Ac tukun e sac, oasr pusra na srisrik ac fisrasr se. **13** Ke Elijah el lohng, el afinya mutual ke nuknuk lik lal,

ac el illa ac tu ke mutun luf sac. Na pusra se fahk nu sel tokosra, leum luk, lah nga ac oru sap soko lal sel, "Elijah, mea kom oru inge uh?" 14 El topuk, "LEUM GOD Kulana, kom mukena pa nga kulansupu in paci Mwet utuk kas inge som twe sifilpa foloko ke soko pac nukewa. Tusruktu mwet Israel elos pilesrala wulela lalos sap 10 sel Benhadad, fahk mu, "Nga ac fahsrot ac us yurum, ac kunausla loang lom uh, ac unya mwet palu pisen mwet ma ac ku in kunausla siti sum an, ac usla lom nukewa. Nga mukena pa lula sin mwet palu uh, nufon ipin eot mokutkuti inpaolos. Lela god uh in uniyuwi ac elos suk pac in uniyuwi." 15 LEUM GOD El fahk, ngan misa, nga fin tia oral!" 11 Tokosra Ahab el topuk, "Folokla nu yen turangang uten acn Damascus, ac utyak "Fahkang nu sel Tokosra Benhadad lah mwet mweun nu in siti uh, ac mosrwellaa Hazaell elan tokosra lun Syria. pwaye se oru konkin lal tukun mweun, tia meet liki." 16 Mosrwellaa Jehu wen natul Nimschi elan tokosra lun 12 Benhadad el eis top lal Ahab ke paci se ma el, ac Israel, ac mosrwellaa Elisha wen natul Shaphat mwet tokosra saya ma welul ah, nimnim in lohm nuknu selos. Abel Meholah tuh elan mwet palu aol kom. 17 Kutena El sapkin nu sin mwet mweun lal in akola in mweuni siti mwet su kaingla ac tia anwuki sel Hazaell ac fah anwuki sac, na elos fahsryang nu yen elos ac mweun we. 13 In sel Jehu, a mwet su kaingla lukel Jehu, ac fah anwuki sel paci sac, mwet palu se som nu yorol Tokosra Ahab ac Elisha. 18 Tusruktu nga ac fah likiya mwet itkosr tausin fahk, "LEUM GOD El fahk, 'Nikmet sangeng sin un mwet in moulha fin acn Israel, aok elos nukewa su inse pwaye mweun lulap se ingan. Nga ac sot kom in kutangulosla nu sik ac tia alu nu sel Baal, ku ngok mutun ma sruloala misenge, na kom fah etu lah nga pa LEUM GOD.'" 14 lai." 19 Elijah el som tuh konalak Elisha ke el kihling ima Ahab el siyuk, "Su ac us mweun uh?" Ac mwet palu lal ke plau. Oasr u in ox singoul sie fahsr meet lukel, sac fahk, "LEUM GOD El fahk mu mwet mweun fusr kais lukwa ox ke u se, ac Elisha el orekmakin u se ma su kolyuk sin kais sie governor in acn Israel pa ac us fahsr oetok. Elijah el eisla nuknu se afinyal ac filiya faci mweun uh." Na tokosra el siyuk, "Ac su ac sapsap nu sin Elisha. 20 Elisha el filiya ox natul, ac kasrusr tokol Elijah mwet nukewa?" Mwet palu sac fahk, "Kom." 15 Ouinge ac fahk, "Kom ku in soaneyu ngan som wilkas nu sel tokosra el pangoneni mwet mweun fusr nukewa su muta papa ac niina, na nga fah tuku wi kom." Ac Elijah el fahk, ye kolyuk lun governor lun kais sie acn in facl Israel, su "Wona. Folokot, nga tia ikol kom!" 21 Na Elisha el som pisalos mwet luofoko tolngoul luo nufon. Na el pangonak nu ke ox lukwa natul ac unya, ac etongkin mwe palpal kac in sang akmoulyela ikwa uh, na el sang kiteya mwet um mweun lun Israel, su pisalos mwet itkosr tausin. 16 Mweun sac mutawauk ke infulwen len, ke Benhadad ac tokosra tolngoul luo su welul elos sruhila in lohm nuknu selos. 17 Mwet mweun fusr Israel elos fahs meet. Benhadad el tuh supwala mwet kalngayek lal in liye acn meeto, ac elos foloko ac fahk nu sel lah un mwet mweun se pa tuku Samaria me. 18 Benhadad el sapkin, "Elos finne tuku in mweun ku in suk misla, sruokolosi a nimet onelosla." 19 Mwet mweun fusr uh pa us mutun mweun uh, ac un mwet mweun lun Israel fahsr tokolos. 20 Kais sie sin mwet mweun lun Israel inge unya mwet se ma el anwuk nu se. Mwet Syria elos kaing, ac mwet Israel ukwalos na. A Benhadad el kaingla fin horse natul, wi pac kutu mwet mweun lal su kasrusr fin horse. 21 Tokosra Ahab el som nu yen mweun uh orek we, ac sruokya horse ac chariot, ac orala kutangla na lulap se fin mwet Syria. 22 Na mwet palu sac som nu yorol Tokosra Ahab ac fahk, "Folokla ac musaeak un mwet mweun lom an, akola akwoye, mweyen tokosra lun Syria el ac sifil foloko mweuni kom meet liki infulwen yac fahsru." 23 Mwet kol fulat lal Tokosra Benhadad elos fahk nu sel, "God lun mwet Israel ingan elos god fineol, pa pwanang mwet Israel elos kutangkul. Tuh kut lulalfungi na yohk lah kut ac kutangulosla kut fin mweunelos yen tupasrpasr. 24 Inge kom eisla tokosra tolngoul luo liki kunokon lalos, ac sang mwet kol ma pisrla ke mweun yen tupasrpasr in aolulos. 25 Na kom pangoneni mwet mweun lom an in pus oana pisen mwet ma tuh kaingkinkomla, ac sokak horse ac chariot in oana

pisen ma wanginla. Kut ac mweuni mwet Israel yen akilenyuk el, ac el som tu inkane ah, soano tokosra tupasrpas, ac kut ac fah kutangulosla ke fwil se inge." Israel elan tuku. **39** Ke pacl se tokosra el tuku, na mwet Tokosra Benhadad el insese ke kas in kasru lalos inge, palu sac wola ac fahk, "Leum fulat, ke nga tuh muta ac el oru oana. **26** Meet liki infulwen yac se tok ah, el ke mweun ah, sie sin mwet mweun ah use sie mwet pangoneni mwet lal ac welulos som nwe ke siti Aphek in lokoalok ma el tuh sruokya, ac fahk nu sik, 'Taranul el mweuni mwet Israel. **27** Mwet Israel uh pangonyukeni uh. El fin kaingla, mwata ac oan fom: fin tia anwuki kom, ac akola kufwen mweun natulos, ac som nu nien kom ac moli ke tolu tausin ipin silver.' **40** Tusruk nga tuh aktuktuk lalos, ac orekelik nu ke u luo, ac tu forang nu kafifo ke kutepacna ma saya, na mwet sac kaingla." sin mwet Syria. Mwet Israel inge elos oana u sririk luo Tokosra el fahk, "Kom sifacna pakiya mwe kalya nu sum ke nani fin lumweyuk elos nu ke pisen mwet Syria, su uh, ac kom fah akkeokyeyuk fal nu kac." **41** Mwet palu fahsrelik ac nwakla in polo acn sac nufon. **28** Sie mwet sac tulakunla ipin nuknuk sac liki mutual, na tokosra el palu som nu yorol Tokosra Ahab ac fahk, "Pa inge ma LEUM GOD El fahk: 'Mwelen mwet Syria elos fahk mu akilenulah lah sie sin mwet palu ah pa el. **42** Na mwet nga sie god fineol uh ac tia god nu yen tupasrpas, nga ac sot kom in kutangla un mwet mweun lulap se inge, na kom ac mwet lom nukewa fah etu lah nga pa LEUM GOD.' **29** Mwet Syria ac mwet Israel elos mutana in acn elos aktuktuk we ac ngetani nu sie ke len itkos. Tokosra el fahk, "Kom tihka mwe kalya nu sum palu sac fahk nu sel tokosra, "Pa inge kas sin LEUM GOD: 'Mwelen kom tuh lela mwet se nga sap in anwuki in kaingla, kom ac fah moli ke moul lom, ac un mwet mweun lom ac fah kunausyukla mweyen elos lela un mwet mweun lal in kaingla.'" **43** Tokosra el folokla nu in acn sel Samaria, ac el fosrnga ac inse toas.

Ke len se akitkosr elos mutawauk in mweun, ac mwet Israel elos uniya siofok tausin mwet mweun lun Syria. **30** Mwet Syria ma lula elos kaingla nu in siti Aphek, twe pot we ah topla ac toanya pac longoul itkos tausin selos. Benhadad el kaingla pac nu in siti uh ac wikkla in sie fukil oan etok ke sie lohm. **31** Mwet pwapa fulat lal ah som nu yorol ac fahk, "Kut lohng mu tokosra lun mwet Israel elos mwet na kulang. Filikutla kut in losya infulwasr ke nuknuk yohk eoa ac pwelah insifasr ke sucl, ac som nu yorol tokosra lun Israel. Na sahp el ac nunak munas nu sum ac tia unikomi." **32** Ouinge elos losya infulwalos ke nuknuk yohk eoa, ac pwelah inkwwalos ke sucl, ac som nu yorol Ahab ac fahk, "Benhadad, mwet kulansap lom, el kwafe nu sum tuh kom in lela elan moul." Ac Ahab el fahk, "Ku el srakna moul? Wona! El oana tamulel se nu siki!" **33** Mwet pwapa fulat lal Benhadad elos tupan lah oasr akul wo elos ac liye, ac ke Ahab el fahk "tamulel" na elos sulakkak na fahk, "Pwaye sum, Benhadad el tamulel lom!" Na Ahab el sap, "Usalu nu yuruk." Ke Benhadad el sun acn we, Ahab el solal elan fanyak welul fin chariot natul uh. **34** Benhadad el fahk nu sel, "Nga ac folokonot siti nukewa ma papa tumuk ah tuh eisla sin papa tomom ah, ac kom fah orala sie acn in kuka ah lom in acn Damascus, oana ke papa tumuk el tuh oru in acn Samaria." Ahab el topuk, "Ke sripen ma kital aetuila kac inge, nga ac aksukosokyekomla." Na el orala sie wulela ku inmasrlotal, ac aksukosokyalla. **35** Ke sap lun LEUM GOD, sie mwet palu inmasrlon un mwet palu el sap sie pac selos in puokilya. Tusrukta el srangesr oru. **36** Na mwet se ma sapkin el fahk nu sel, "Mwelen kom tia akos ma LEUM GOD El sapkin, lion soko ac unikomi ke kom ac tufahna fahla likiyu." Na ke el tufahna fahla lukel, lion soko fahsryak twe unilya. **37** Na mwet palu sac sifilpa som nu yurin sie pac mwet ac fahk, "Puokyuwi!" Na el oru oana el fahk — el liksrenina puokilya na el kineta. **38** Mwet palu sac pwela mutual ke nuknuk se tuh in tia

21 Oasr ima in grape se lun mwet se pangpang Naboth, oan apkuran nu ke inkul fulat sel Tokosra Ahab in acn Jezreel. **2** Sie len ah Ahab el fahk nu sel Naboth, "Use luk ima in grape se lom an. Ke oan apkuran nu ke lohm sik uh, nga lungse orekmakin nu ke ima in mahsrik. Nga ac sot sie ima in grape ma wo liki, ku kom fin lungse nga in molela, na nga ac sot sie moul fal nu kac." **3** Naboth el fahk, "Ima in grape se inge usru se luk sin mwet matu luk ah. LEUM GOD El tia ku in lela ngan sot lom." **4** Tokosra Ahab el som nu lohm sel, ac el kasrkusrak ac arulana supwar ke ma Naboth el fahk nu sel. El ona fin mwe oan kial, ac forang nu pesinka ac tiana mongo. **5** Jezebel, mutan kial, el som nu yorol ac siyuk sel, "Mea aktaosrye kom an? Efku kom tia mongo?" **6** Ac Ahab el fahk, "Nga toasrkin kas ma Naboth el fahk nu sik ah. Nga oru ngan molela ima in grape se lal, ku fin wo sel nga in sang sie pac ima in grape aolla ima lal ah, tuh pa el fahk mu nga tia ku in eis ima se la!" **7** Jezebel el fahk, "Na mea, tia tokosra se pa kom? Tukakek, mongoi ac enganak. Nga ac eisla ima in grape se lal Naboth ac sot lom!" **8** Na Jezebel el simusla kutu leta, ac sainiya inel Ahab kac, siliya ke sil lal ah, ac supwalki nu sin mwet pwapa fulat ac mwet kol in acn Jezreel. **9** Leta ingan fahk ouinge: "Sulkakinlik sie len in lalo ac pangoneni mwet uh, na sang Naboth elan muta ke acn in muta fulat. **10** Sokak luo mwet koluk elah an in orek loh kikiap lainul ye mutual ac fahk mu el selngawi God oayapa tokosra. Na kowos usalla nu likin siti uh, ac tanglal nwe ke el misa." **11** Mwet pwapa fulat ac mwet kol in acn Jezreel elos orala ma Jezebel el sapkin. **12** Elos fahkelik len in lalo sac, ac pangoneni mwet uh, ac sang nien muta fulat sac nu sel Naboth. **13** Mwet koluk elah luo ah kikiap ac fahk ye mutun mwet uh mu Naboth el selngawi God ac tokosra. Ouinge utukla el nu likin siti uh, ac tatngal el nwe ke na el misa. **14** Na kas kacl supweyukla nu sel Jezebel fahk mu, "Naboth el anwuki

tari." 15 Ke na pacl se kas inge sonol Jezebel, el fahk nu sel Ahab, "Naboth el misa. Fahla eis lom ima in grape se ma el tuh srunga kom in molela." 16 In pacl sac na Ahab el som nu ke ima sac, in eisla lal. 17 Na LEUM GOD El fahk nu sel Elijah, mwet palu Tishbe, 18 "Fahla nu yorol Ahab, tokosra Samaria. Kom ac konalak in ima in grape lal Naboth, su el akola in sruokya lal. 19 Fahk nu sel lah nga, LEUM GOD, fahk ouinge, "Ya tukun kom akmuseya mwet sac tari an, kom ac eisla pac acn sel an?" Fahkang nu sel lah nga fahk ouinge: "In acn se na ma kosro nglngul uh lohi srah kacl Naboth we, elos ac lohela pac srah keim uh we!" 20 Ke Ahab el liyalak Elijah, el fahk, "Mwet lokoalok luk, ya kom sifilpa koneyuyak?" Elijah el topuk, "Aok, nga konekomyak. Ke sripen kom sang nufon kuiyom in oru ma koluk ye mutun LEUM GOD, 21 ouinge LEUM GOD El fahk nu sum, 'Nga ac fah sot mwe ongoiya lulap nu fom. Nga ac kunauskoma la onela mukul nukewa in sou lom, mwet fusr ac mwet matu oana sie. 22 Sou lom ac fah oana sou lal Tokosra Jeroboam, wen natul Nebat, ac oapania sou lal Tokosra Baasha, wen natul Ahijah, mweuni kom akkasrkusrakyeyu ke kom kolla mwet Israel in oru ma koluk.' 23 A funu kacl Jezebel, LEUM GOD El fahk mu kosro nglngul ac fah kangla manol in siti Jezreel. 24 Kutena mwet in sou lom su misa in siti uh, ac fah mongola sin kosro nglngul, vulture." (25 Wangin sie mwet su sang insial nufon in oru ma koluk ye mutun LEUM GOD oana Ahab, ac el oru ouinge ke sripen Jezebel, mutan kial ah, el akkeye ma el oru. 26 El tuh oru mweun na yohk ke el alu nu ke ma sruoloala, oana ma mwet Amor elos oru, aok elos su LEUM GOD El lusla liki faci sac ke mwet Israel elos utyak nu we.) 27 Ke Elijah el kaskas tari, Ahab el salik nuknuk lal ac sarukla, ac nokomang nuknuk yohk eoase. El stranges mongo, ac el motul ke nuknuk yohk eo, ac ke el forfor el asor ac toasr. 28 LEUM GOD el fahk nu sel Elijah, mwet palu, 29 "Ku kom tuni ac liye ke Ahab el arulana sisilya ye mutuk uh? Ke el oru ouinge uh, nga ac tila sang ongoiya nu sel ke pacl el moul. Ongoiya ac fah tuku nu fin sou lal Ahab ke pacl lun wen natul."

22 Oasr misla inmasrlon Israel ac Syria ke yac luo kutu, 2 tusrukta, in yac se aktolu, Tokosra Jehoshaphat lun Judah el som in osun nu sel Tokosra Ahab lun Israel. 3 Ahab el siyuk sin mwet pwapa fulat lal, "Efu ku wanginna ma kut oru in folokonna acn Ramoth in Gilead liki tokosra lun Syria? Siti sac ma las!" 4 Na Ahab el siyuk sel Jehoshaphat, "Kom ac ku in wiyu som mweuni acn Ramoth?" Ac Jehoshaphat el fahk, "Pacl na kom akola nga akola pac, oayapa mwet mweun luk ac mwet kasrusr fin horse luk elos akola pac. 5 Tusruk, kut in siyuk sin LEUM GOD meet." 6 Ouinge Ahab el pangoneni mwet palu lal, su sahp ac oasr mwet angfoko selos, ac el siyuk selos, "Ku nga ac som mweuni acn Ramoth, ku tia?" Elos topuk mu, "Mweuni. LEUM GOD

El ac sot kutangla nu sum." 7 A Jehoshaphat el siyuk, se in tafwekut nu sin LEUM GOD?" 8 Na Ahab el fahk, "Oasr pac sie: Micaiah, wen natul Imlah, tuh nga srungal na mweyen el soenna oru palu wo nu sik. Pacl nukewa ac ma na koluk." Ac Jehoshaphat el fahk, "Meet fahk ouingan." 9 Na Ahab el pangonma sie sin mwet fulat inkul sel ac fahk nu sel elan sulaklak som usulu Micaiah. 10 Tokosra luo ah naweyukla ke nuknuk in leum latal, ac muta fin tron latal ke acn in kulkul wheat su oanna likin mutunpot in Samaria, ac mwet palu nukewa elos fahk kas in palu ye mutualt. 11 Sie selos, Zedekiah wen natul Chenaanah, el mwet orek koac osra, ac el fahk nu sel el topuk, "Pa inge ma LEUM GOD El fahk: 'Mweunkin koac nufon kuiyom in oru ma koluk ye mutun LEUM GOD, 21 inge ac kom fah sukela nufon mwet Syria.'" 12 Mwet ouinge LEUM GOD El fahk nu sum, "Nga ac fah sot mwe ongoiya lulap nu fom. Nga ac kunauskoma la onela ac kom ac kutangla. LEUM GOD El ac sot kutangla nu sum." 13 In pacl se ingan, mwet kol fulat se ma som in sie. 22 Sou lom ac fah oana sou lal Tokosra Jeroboam, solal Micaiah el fahk nu sel, "Micaiah, mwet palu nukewa sayom elos palu fahk mu ac wo ouiyal tokosra ke mweun uh, na wona kom in fahk oapania elos." 14 Micaiah el kom kolla mwet Israel in oru ma koluk." 23 A funu kacl fahk, "Ke Inen LEUM GOD moul, nga wulela mu nga Jezebel, LEUM GOD El fahk mu kosro nglngul ac fah ac fahk na ma El sap nga in fahk uh!" 15 Ke pacl se kangla manol in siti Jezreel. 24 Kutena mwet in sou lom el tuku ac tu ye mutual Tokosra Ahab, tokosra el siyuk su misa in siti uh, ac fah mongola sin kosro nglngul, sel, "Micaiah, ku ac wo nga ac Tokosra Jehoshaphat ac kutena su misa likin siti uh, ac fah mongola sin won in som mweuni acn Ramoth, ku tia?" Micaiah el topuk, vulture." (25 Wangin sie mwet su sang insial nufon in "Fahla, mweun! Pwaye kom ac kutangla. LEUM GOD oru ma koluk ye mutun LEUM GOD oana Ahab, ac el oru El ac sot kom in kutangla." 16 Tusruk Ahab el topuk ouinge ke sripen Jezebel, mutan kial ah, el akkeye ma el ac fahk, "Nga nuna kalweni na in fahk nu sum lah kom oru. 26 El tuh oru mweun na yohk ke el alu nu ke ma sruoloala, oana ma mwet Amor elos oru, aok elos su LEUM GOD El lusla liki faci sac ke mwet Israel elos utyak nu we.) 27 Ke Elijah el kaskas tari, Ahab el salik nuknuk lal ac sarukla, ac nokomang nuknuk yohk eo se. El stranges mongo, ac el motul ke nuknuk yohk eo, ac ke el forfor el asor ac toasr. 28 LEUM GOD el fahk nu sel Elijah, mwet palu, 29 "Ku kom tuni ac liye ke Ahab el arulana sisilya ye mutuk uh? Ke el oru ouinge uh, nga ac tila sang ongoiya nu sel ke pacl el moul. Ongoiya ac fah tuku nu fin sou lal Ahab ke pacl lun wen natul."

fin kaskas nu sik Inen LEUM GOD, fahk ma pwaye an!" 17 Micaiah el topuk, "Nga ku in liye mwet mweun lun Israel oalik fineol uh oana sheep su wangin mwet shepherd yorolos. Ac LEUM GOD El fahk ouinge, 'Mwet inge wangin mwet kol lalos. Lela elos in foloklu nu yen selos in misla.'" 18 Ahab el fahk nu sel Jehoshaphat, "Ya nga tia fahk tari nu sum lah wangin pacl el palu wo keik? Pacl nukewa ma na koluk!" 19 Na Micaiah el sifilpa fahk, "Inge, lohng ma LEUM GOD El fahk! Nga liye ke LEUM GOD El muta fin tron lal inkusrao, ac lipufan lal nukewa tu siskal — kutu layen layot ac kutu layen lasa. 20 LEUM GOD El siyuk, 'Su ac kiapwella Ahab elan som in tuh anwuki el in acn Ramoth?' Kutu sin lipufan uh fahk sie ma, ac kutu fahk pacna sie ma, 21 nwe ke na sie ngunuh fahsryak nu meet, ac kalukyang nu yurin LEUM GOD ac fahk, 'Nga ac kiapwella.' 22 Na LEUM GOD El siyuk, 'Kom ac kiapwel fuka?' Na ngun sac fahk, 'Nga ac som ac oru mwet palu lal Ahab nukewa in fahk kas kikiap.' LEUM GOD El fahk, 'Fahla kiapwella. Kom ac ku in orala.' 23 Na Micaiah el aksafye sramsriram lal ke kas inge: "Sikyak tari ma inge. LEUM GOD El oru mwet palu lom inge in fahk kas kikiap nu sum. A El nu wotelu sel tari mu kom ac sun ongoiya lulap!" 24 Na mwet palu Zedekiah el fahsryak nu yorol Micaiah, ac puokya mutual ac siyuk sel, "Ku ngac ngun lun LEUM

GOD fahsr likiyu ac kaskas nu sum?" 25 Na Micaiah el ke loang lun mwet pegan, ma srakna lula tukun paci fahk, "Ac fah kalem sum ke kom ac som wikla ke sie lal Asa, papa tumal. 47 Wangin tokosra lun acn Edom, fukil oan tok ke sie lohm." 26 Na Tokosra Ahab el sap, tusruktu oasr mwet se srisngiyuki sin tokosra lun Judah "Sruokilya Micaiah, ac usalla nu yorol Amon, governor in karingin acn we. 48 Tokosra Jehoshaphat el musai lun siti uh, ac nu yorol Fisrak Joash. 27 Fahkang eltal in oak in kalkal meoa in som nu Ophir in ituk gold, tuh siselang nu in presin, ac sang na flao ac kof elan kang pa musalla in acn Eziongeber ac tiana kalkal. 49 Na nwe ke na nga fin wo ouiya foloko." 28 Micaiah el fahk, Tokosra Ahaziah lun Israel el ngisre mwet lal in wi mwet "Kom fin moul foloko, na kalem lah tia LEUM GOD pa lal Jehoshaphat kalkal, tuh Jehoshaphat el tia lungse. 50 supweyu in fahk ma inge!" El tafwelana in fahk, "Kowos Jehoshaphat el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in nukewa porongo ma nga fahk uh!" 29 Na Tokosra Ahab Siti sel David, ac Jehoram, wen natul, el aolul in tokosra. lun Israel ac Tokosra Jehoshaphat lun Judah som in 51 In yac aksingoul itkosr ke paci in leum lal Tokosra mweuni acn Ramoth in Gilead. 30 Ahab el fahk nu sel Jehoshaphat lun Judah, Ahaziah wen natul Ahab, el Jehoshaphat, "Ke kut ac som nu ke mweun uh, nga ac tokosrala lun Israel, ac el leum in acn Samaria ke yac ekulla lumuk, a kom nukum na nuknuk in leum lom." Iuo. 52 El oru ma koluk lain LEUM GOD, ac fahsra Ouinge tokosra lun Israel el ekulla lumahl ke el som nu tukun ouiya koluk lun Ahab papa tumal, ac Jezebel nina ke mweun ah. 31 Tokosra lun Syria el sap mwet leum kial, oayapa Tokosra Jeroboam su kolla mwet Israel in lun chariot tolngoul luo lal in tia mweuni kutena mwet oru ma koluk. 53 El alu nu sel Baal ac kulansupwal, ac saya, a elos in sukna tokosra Israel mukena. 32 Ouinge el akkasrkusraky LEUM GOD, God lun Israel, oana ke elos liyalak Tokosra Jehoshaphat elos nukewa nunku papa tumal.

mu tokosra Israel pa el, na elos forang in mweunel. Tuh ke el wola, 33 elos akilenak lah tia tokosra lun Israel, na elos tui tila mweunel. 34 Tusruktu sie sin mwet mweun lun Syria el ana pusrkala pisr natul ah tuh pa falyang faksilya Tokosra Ahab ke kupasr ke nuknuk in mweun lal ah. Na el wola nu sin mwet utuk chariot lal ac fahk, "Nga kineta! Forla ac usyula liki mweun uh!" 35 Ke mweun uh srakna upa, Tokosra Ahab el fungla na muta fin chariot natul ac forang nu sin mwet Syria. Srah ke kinet kacl ah sorori nwakla kapin chariot natul ah. Ke ekela na el misa. 36 Ke fah ah apkuran in tili, kas se inge fwackelik nu sin mwet mweun nukewa lun Israel: "Mwet nukewa folokelek nu in facl sel ku siti sel." 37 Ouinge Tokosra Ahab el misa. Utukla manol ac pukpuki Samaria. 38 Chariot natul ah owola ke lulu in kof Samaria, yen kosro ngalngul uh lohila srah ma sororla kacl uh we, ac mutan kosro su eis molin kosro lalos elos yihih we, in oana ma LEUM GOD El tuh fahk mu ac sikyak. 39 Ma nukewa saya ma Tokosra Ahab el orala, weang pac sramsram ke lohm sel su naweyukla ke ivory, wi pac siti nukewa ma el musaela, simla oasr in [Sramsram Matu Ke] Tokosra Lun Israel. 40 Ac ke el misa, Ahaziah wen natul, el aolul in tokosra. 41 In yac akakosr ke paci Tokosra Ahab el leumi Israel, Jehoshaphat wen natul Asa, el tokosrala lun Judah 42 ke el yac tolngoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac longoul limekosr. Nina kial pa Azubah, acn natul Shilhi. 43 El oru ma suwohs ye mutun LEUM GOD, oana Asa papa tumal meet lukel. Tusruktu acn in alu nu ke ma sruloala tiana kunausyukla, ac mwet uh fahsr na orek kisa ac esukak mwe keng in acn inge. 44 In paci lal Jehoshaphat oasr misla inmasrlol ac tokosra lun Israel. 45 Ma nukewa saya ma Jehoshaphat el orala, ke pulai lal ac mweun lal, simla oasr in [Sramsram Matu Ke] Tokosra Lun Judah. 46 El sisla nufon mukul ac mutan ma orek kosro ac eis moul kac ke elos kulansap

Luo Tokosra

1 Tukun Tokosra Ahab lun Israel el misa, acn Moab tuyak ac alein nu sin Israel. **2** Tokosra Ahaziah lun Israel el putatla ke sawalsrisr fulat in lohm sel in acn Samaria ac arulana musalla manol. Ouinge el supwala kutu mwet lal in som lolngok yorol Baalzebub, god lun acn Ekron, sie siti in acn Philistia, in konauk lah el ac kwela ku tia. **3** A sie lipufan lun LEUM GOD sapkin nu sel Elijah, mwet palu in acn Tishbe, elan som osun nu sin mwet lal Tokosra Ahaziah ac siyuk selos, "Efu kowos ku som lolngok yorol Baalzebub, god lun Ekron? Ya mweyen kowos nunku mu wangin god lun Israel? **4** Fahk nu sel tokosra lah LEUM GOD El fahk, 'Kom ac fah tia kwela. Kom ac misa!' Elijah el oru oana ma LEUM GOD El sapkin, **5** ac mwet ma supweyuk sel tokosra inge folokla nu yorol. Na tokosra el siyuk, "Efu kowos ku sa na foloko?" **6** Elos topuk, "Kut sun mwet se su fahk nu sers kut in foloko fahk nu sum mu LEUM GOD El fahk nu sum ouinge, 'Efu kom ku supweyuk mwet in som lolngok yorol Baalzebub, god lun Ekron? Ya mweyen kom nunku mu wangin god lun Israel? Kom ac tia kwela. Kom ac misa!'" **7** Ac tokosra el siyuk, "Fuka luman mwet sacn?" **8** Ac elos topuk, "El nukum nuknuk lik se orekla ke unen kosro, ac losya infulwal ke pel se orekla ke kulun kosro." Na tokosra el fahk, "Elijah pa mwet sacn!" **9** Na el supwala sie mwet leum lun mwet mweun wi mwet lumngaul lal in som usalu Elijah. Mwet leum sac konalak ke el muta fin inging soko ac el fahk nu sel Elijah, "Mwet lun God, tokosra el sap kom in oatui." **10** Elijah el topuk, "Nga fin mwet lun God, lela e in tuku inkusrao me unikomi ac mwet lom ingan!" In paci sacna, e tuku inkusrao me ac uniya leum sac ac mwet lal ah. **11** Tokosra el supwala pac sie leum wi mwet lumngaul lal, su som ac fahk nu sel Elijah, "Mwet lun God, tokosra el sap kom in oatui ingena!" **12** Elijah el topuk, "Nga fin mwet lun God, lela e in tuku inkusrao me unikomi ac mwet lom ingan!" In paci sacna, e lun God tuku lucng me ac uniya leum sac ac mwet lal ah. **13** Na tokosra el sifilpa supwala sie pac leum wi mwet lumngaul lal. El utyak nu fin inging soko ah, sikukmutunteyak ye mutal Elijah ac kwafe sel, "Mwet lun God, pakoten nu sik ac mwet luk inge. Nimet unikuti! **14** Leum luo meet ah wi mwet latalt ah anwuki ke e inkusrao me. A nga siyuk kom in nunak munas ac pakoten nu sik!" **15** Lipufan lun LEUM GOD fahk nu sel Elijah, "Oatui welul ac nimet sangeng." Ouinge Elijah el wi mwet leum sac som nu yorol tokosra **16** ac fahk nu sel, "Pa inge ma LEUM GOD El fahk, 'Mweyen kom supwala mwet in som lolngok yorol Baalzebub, god lun Ekron, sruulin wangin god lun Israel kom in lolngok se, na pa kom ac tia kwela. Kom ac misa!'" **17** Ahaziah el misa oana ma LEUM GOD El fahkak sel Elijah. Wangin wen natul Ahaziah, na pa Joram tamulel lal, el aolul in tokosra ke yac akluo ke paci

in leum lal Jehoram wen natul Jehoshaphat, tokosra lun Judah. **18** Ma nukewa saya ma Tokosra Ahaziah el orala, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel.]

2 Sun paci fal tuh LEUM GOD Elan usalak Elijah nu inkusrao in sie fohru. **2** Ke eltal fahsr, Elijah el fahk nu sel Elijah, "Muta inse inge. LEUM GOD El sap ngan som nu Bethel." Tusruktu Elisha el topuk, "Nga fulahk ke inse pwaye luk nu sin LEUM GOD moul, ac nu sum, lah nga ac fah tiana som liki kom." Ouinge eltal tukeni som nu Bethel. **3** Sie un mwet palu su muta we elos som nu yorol Elisha ac siyuk sel, "Ku kom etu lah LEUM GOD El ac usla mwet kacto lom liki kom misenge?" Elisha el topuk, "Aok, nga etu. Tuh tari, kut tia sramsramkin." **4** Na Elijah el fahk nu sel Elisha, "Muta inse inge. LEUM GOD El sap ngan som nu Jericho." A Elisha el topuk, "Nga fulahk ke inse pwaye luk nu sin LEUM GOD moul, ac nu sum, lah nga ac fah tiana som liki kom." Ouinge eltal tukeni som nu Jericho. **5** Sie un mwet palu su muta we elos som nu yorol Elisha ac siyuk sel, "Ku kom etu lah LEUM GOD El ac usla mwet kacto lom liki kom misenge?" Elisha el topuk, "Aok, nga etu. Tuh tari, kut tia sramsramkin." **6** Na Elijah el fahk nu sel Elisha, "Inge, kom muta inse. LEUM GOD El sap ngan som nu Infaci Jordan." Tuh Elisha el topuk, "Nga fulahk ke inse pwaye luk nu sin LEUM GOD moul, ac nu sum, lah nga fah tiana som liki kom." Ouinge eltal fahla na, **7** ac mwet palu lumngaul fahsr tokoltal nwe ke Infaci Jordan. Elijah ac Elisha tui ke infaci ah, ac mwet palu lumngaul ah tu loes kutu lukelta. **8** Na Elijah el sarukla nuknuk lik lal, lumla ac sang sringsilya kof ah. Na kof ah fahsrelik, na el ac Elisha fahla nu lefahlo fin acn pao. **9** Ke eltal sun lefahlo, Elijah el fahk nu sel Elisha, "Fahk nu sik lah mea kom lungse ngan oru nu sum meet liki utukla nga." Elisha el topuk, "Ase nu sik ngan usrui ip luo ke ku lun ngunum, in akkalemye lah nga pa ac aol kom." **10** Elijah el fahk, "Siyuk se ingan upana in orekla. Tusruktu kom ac fah eis kom fin liyeyu ke paci se utukla nga liki kom. A kom fin tia liyeyu, kom fah tia eis." **11** Eltal fahsr na sramsram, ac in kitin paci ah na, chariot e se, amakinyuk sin horse e, yuyak inmasrlotal tue eisal na Elijah, ac usalak nu inkusrao weak fohru se. **12** Elisha el liye ac wola nu sel Elijah ac fahk, "Papa, papa! Mwet loango kulana lun Israel, kom wanginla!" Ac el tiana sifilpa liyal Elijah. Elisha el seja nuknuk lik se lal nu ke ip luo, ke sripen asor lal. **13** Na el srukak nuknuk lik lal Elijah ma putatla lukel, ac folokla tu pe Infaci Jordan. **14** El sang nuknuk lik se lal Elijah ac sringsilya kof ah, ac fahk, "El aya LEUM GOD, God lal Elijah?" Na el sifilpa sringsilya kof ah, ac kof ah fahsrelik, na el fahla nu lefahlo ngia. **15** Mwet palu lumngaul lun acn Jericho liyalak ac fahk, "Ku lal Elijah oan faci Elisha!" Elos som in osun nu sel, ac faktufi ye mutal, **16** ac fahk, "Kut mwet lumngaul oasr inge, ac kut mwet na ku. Kut ku in som suk mwet kacto

lom ah. Sahp ngun lun LEUM GOD usalla likilya fin eol ac lolngok nu sin LEUM GOD?" Sie sin mwet leum lun uh ku ke infahlfal uh." Elisha el topuk, "Mo. Nimet kowos mwet mweun lal Tokosra Joram el topuk, "Elisha wen som." 17 Tuh elos kwafe nwe ke na el fuhlelosla elos natul Shaphat el oasr inge. El tuh mwet kasru lal Elijah." som. Mwet lumngaul inge som sokol Elijah yen nukewa 12 Tokosra Jehoshaphat el fahk, "El mwet palu na pwaye ke len tolu, tuh elos tiana konalak. 18 Na elos folokla nu se." Ouinge tokosra tolu ah som nu yorol Elisha. 13 yorol Elisha, su muta soanelos in acn Jericho, ac el fahk Elisha el fahk nu sel tokosra lun Israel, "Efu ku ngan nu selos, "Ya nga tia fahk mu kowos in tia som?" 19 Kasrekom? Fahla lolngok sin mwet palu ma papa tomom Oasr kutu mwet Jericho som nu yorol Elisha ac fahk, ac nina kiom ah muta lolngok nu se ah." Joram el topuk, "Kom liye na lah siti se inge siti na wowo se, tusruktu "Mo. LEUM GOD pa eiskutyang, tokosra tolu inge, nu kof uh koluk, pwanang oasr na mutan pitutu ac musalla ipoun tokosra lun acn Moab uh." 14 Elisha el topuk, pitutu la." 20 Elisha el fahk, "Sang kutu sohl an nu in "Inen LEUM GOD moul su nga kulansupu, nga fulahk lah sie pol sasu ac use nu sik." Elos use sang nu sel, 21 nga lukun tiana kasrekom nga funu tia afkulataly Tokosra na el som nu ke unon in kof se we, ac sisang sohl ah Jehovahshaphat lun Judah, su wi kom ingan. 15 Inge, sap nu in kof ah, ac fahk, "Pa inge ma LEUM GOD El fahk, sie mwet orek on an in tuku nu yuruk." Ke mwet sac 'Nga aksnasnasyela kof se inge, na ac fah tia sifilpa orala srital ke harp natul ah, na ku lun LEUM GOD tuku nu facl kutena mwet in misa ku kunausla pitutu lun mutan uh." 22 Ac kof sac nashasla oe in pacl sac me, oana ma Elisha el fahk uh. 23 Elisha el som liki acn Jericho nu Bethel. Ke el fahsr inkanek ah, kutu tulik mukul tuku infac soko ma paola inge. 17 Kowos finne tia liye af ku eng, a like sie siti sririk ac aksruksrukel. Elos wowo ac fahk, nutuwos nukewa, ac fah mut ke kof." 18 Ac Elisha el "Tiok liki acn inge, kom mangsrasra!" 24 Elisha el forla sifilpa fahk, "Tuh ma inge ma na fisrasr sin LEUM GOD kororyak sueltalu, ac selngawetal inen LEUM GOD. Na in oru. El ac fah oayapa sot tuh kowos in kutangla mwet bear mutan lukwa tuku inima uh me twe seseya monin Moab. 19 Kowos fah kutangla fin siti oasku nukewa lalos angngaul luo sin tulik mukul inge. 25 Na Elisha el fahla ma potiyukla. Ac kowos fah pakya sak nukewa sunalos na som nwe Fineol Carmel, ac tok el folokla nu Samaria. ma oasr fahko, ac fonosya unon in kof nukewa lalos, ac kunausla acn in ima nukewa lalos ma infohk uh wo nu ke yok uh, ke kowos nwakla ke eot." 20 Lotu se tok ah, ke pacl in kisa in lotutang, kof uh sororma layen nu Edom me, ac afunla infohk uh. 21 Ke mwet Moab elos lohngak lah tokosra tolu ah tuku in mweunelos, mukul nukewa ma ku in utuk mweun, sin mwet matu emeet nwe ke mwet fusr emeet, elos pangonyukeni in som tu ke masrol uh. 22 Ke elos tukakke ke lotu se tok ah faht ah sreya fin kof ah, oru kof uh srusrala oana srah. 23 Elos lut ac fahk, "Srah pa ngi! Kalem lah mwet mweun lun u tolu ah forani aacnwuki nwe sifacna onelosi. Kut som tella ma lalos liki nien aktuktuk lalos uh!" 24 Tusruktu ke elos sun nien aktuktuk lun mwet Israel ah, mwet Israel elos sroang mweunelos ac folokunulosla. Mwet Israel elos ukwe na mwet Moab nwe onelosla, 25 ac kunausla siti selos. Ke mwet Israel inge ac fahsr ke acn in ima wowo uh, kais sie selos ac srukak eot se ac sisang nu ke ima sac, nwe ke na eot ah afunla ima nukewa. Elos oayapa fonosya unon in kof uh, ac pakya sak oasr fahko kac. Fahsr nwe siti sefanna lula, siti fulat selos su pangpang Kir Heres, na mwet utuk fuht elos kuhasla ac mweuni. 26 Ke pacl se tokosra lun acn Moab ah akilenak lah ac kutangyukla el, na el us mwet itffoko su mwet mweun ke cutlass in welul, ac el srike na elan sasla inmasrlon mwet lokoalok inge ac kaingla nu yurin tokosra lun Syria, tuh el tiana orala. 27 Ouinge el eis mukul matu se natul su ac aolul in tokosra, ac kisakunulla fin pot lun siti sac nu sin god lun acn Moab. Mwet Israel elos arulana rarlakac, na elos foloki liki siti sac ac folokla nu facl selos.

3 In yac aksingoul oalkos ke pacl in leum lal Tokosra
Jehoshaphat lun Judah, Joram wen natul Ahab, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac singoul luo. 2 El oru ma koluk lain LEUM GOD, tuh tia oana lupon koluk lun papu tumal ku Jezebel, nina kial. El kunausla ma sruloala ma papu tumal ah orala mwe alu nu sel Baal. 3 Tusruktu el oapana Tokosra Jerooboam wen natul Nebat, su tokosra meet lukel — el tiana tui in kolla mwet Israel in oru ma koluk. 4 Tokosra Mesha lun Moab el tohf sheep, ac ke yac nukewa el ac supu siofok tausin sheep fusr ac oayapa unen sheep matu tausin siofok nu sin tokosra lun Israel tuh in mwe takma lal nu sel. 5 Tusruktu ke Tokosra Ahab lun Israel el misa, Tokosra Mesha el tuyak lain acn Israel. 6 In pacl sacna, Tokosra Joram el som liki acn Samaria, ac orani un mwet mweun nukewa lal. 7 El supwala kas nu sel Tokosra Jehoshaphat lun Judah ac fahk, "Tokosra lun acn Moab el tuyak lainyu. Kom ku in tuku wiyu mweun lainul?" Tokosra Jehoshaphat el topuk, "Aok, nga ac wi kom! Nga filiyuwot nu sum, oayapa mwet luk ac horse nutik. 8 Kut ac ut ya nu ke mweun uh?" Joram el topuk, "Kut ac ut ke inkanek loeloes, fahla sasla acn turangang uten acn Edom." 9 Ouinge Tokosra Joram ac tokosra lun Judah ac Edom elos mukuiyak. Tukun elos fahsr len itkosr, lisr kof ah, na wangin ma nimen mwet uh oayapa kosro in utuk natulos. 10 Tokosra Joram el fahk, "Kut ac lalna! LEUM GOD El asang tokosra tolu inge nu inpoun tokosra lun Moab!" 11 Tokosra Jehoshaphat el siyuk, "Ku oasr sie mwet palu inge ma ac ku in tafwekut

4 Sie katinmas kien sie sin mwet ke un mwet palu se el wi papa tumal, su muta inimae yurin mwet orekma ke som nu yorol Elisha ac fahk nu sel, "Leum luk, mukul kosrani uh. **19** In kitin pacl ah, tulik mukul sac wola nu tumuk ah misa. Kom etu lah el mwet na etu in sangeng sin papa tumal ac fahk, "Ngai insifuk! Ngai insifuk!" Papa sin God se, tusruktu oasr mwet se el tuh soemoul nu sac fahk nu sin sie mwet kulansap lal ah, "Usla tulik se se, ac inge mwet sac el tuku in usla wen luo nutik tuh ingle nu yurin nina kial ah." **20** Mwet kulansap sac usla eltal in mwet kohs nu sel, in akfalye misa lun mukul tulik sac nu yurin nina kial ah. Nina sac sruokol finyepal tumuk ah." **2** Elisha el siyuk, "Mea kom lungse nga in nwe ke sun infulwen len, na el misa. **21** Nina sac usalak oru nu sum? Fahk nu sik lah mea oasr in lohm sum ah?" nu infukil sel Elisha ah, likilya fin mwe oan sac, na el Katinmas sac topuk, "Wangjin na pwaye, sayen kitin sufa illa ac kaliya srungul ah. **22** Na el pangon mukul tumal, in oil in olive." **3** Elisha el fahk nu sel, "Fahla nu yurin ac fahk nu sel, "Sap sie mwet kulansap an in use soko mwet tulan lom nukewa, ac ngisrala pisin sufa an selos donkey an nu yuruk. Nga ke som nu yorol Elisha, mwet in arulana pukanten. **4** Na kom ac wen luo nutum an palu. Nga ac sa na foloko." **23** Mukul tumal ac siyuk, "Efū utyak nu in lohm an, kaliya srungul an, ac mutawauk ku kom in som na misenge, ke tia len Sabbath ku len in nwek sufa an ke oil ah. Pacl se na ma nwanala soko Kufwen Malem Sasus?" Mutan kial ah fahk, "Mansis." **24** sufa an, srela nu saya." **5** Ouinge mutan sac ac wen luo Ouinge mutan sac sap in akoeyukla donkey soko ah, natul ah utyak nu lohm ah, kaliya srungul ah, eis sufa in ac el fahk nu sin mwet kulansap lal ah, "Oru donkey oil sriskri soko ah, ac nwek oil uh nu in sufa inge ke pacl soko an in kasrusr ke kuiyal nufon, ac nimet oru elan se ma wen natul ah sang nu sel. **6** Ke eltal nwakla nufon kakaarsirikla nga fin tia fahk." **25** Ouinge el mukuiyak ac sufa uh, mutan sac siyuk lah srakna oasr sufa lula. Sie som nu Fineol Carmel, yen Elisha el muta we. Elisha el sin wen natul ah topuk, "Pa na ingan ma safla uh." Na liyalak ke el srakna fahsr loes liki acn el muta we, ac oil in olive ah tui, tila soror. **7** Na katinmas sac folokla el fahk nu sel Gehazi, mwet kulansap lal, "Lieye, mutan nu yorol mwet palu Elisha, su fahk nu sel, "Kukakunla Shunem sac pa tuku ingo! **26** Sulaklak yula nu yorol oil in olive an, sang molela misa lom an nukewa, ac ac siyuk lah el, ac mukul tumal ac wen natul ah fuka." mani ma yolyak ac fal in karingin kom ac wen nutum." **8** Mutan sac fahk nu sel Gehazi mu ma nukewa wona, **27** Sie len ah Elisha el som nu Shunem, acn se ma sie tusruktu ke el tuku nu yorol Elisha, el pasria ye mutual ac mutan kasrup muta we. Mutan sac tuh solal elan welul sruokeya nial. Gehazi el oru elan sinukunilla lukel, tuh mongo. Tukunna pacl sac me, pacl nukewa Elisha el ac Elisha el fahk, "Fuhlella. Kom tia liye lah el arulana asor som nu Shunem uh el ac som mongo in lohm sin mutan ac fosrnga insial? A LEUM GOD El tiana fahk kutena ma sac. **9** Na mutan sac fahk nu sin mukul tumal ah, "Nga nu sik kac." **28** Mutan sac fahk nu sel, "Leum luk, ku oas lulalfongi na mu mwet se ma fahsri kut na inge el mwet siyuk luk nu sum ke sie wen? Ya nga tuh tia fahk mu mutual lun God se. **10** Wona kut in musaela sie fukil in kom in tia kiapweyu?" **29** Elisha el forla nu sel Gehazi oan lucng ke lohm uh, ac kut filiya sie mwe oan ah, sie ac fahk, "Sulaklak, eis sikal luk uh ac som. Nimet tui in tepu, sie mwe muta, ac sie lam ah loac, elan ku in muta paing kutena mwet kom osun nu se, ac fin oasr mwet we pacl nukewa el ac tuku nu yorosr uh." **11** Sie len ah paing kom nimet topuk. Fahsr suwosna nu ke lohm sac, Elisha el folokla nu Shunem, ac el fanyak nu ke infukil se ac sang sikal luk an sukya mutun tulik sac." **30** Mutan sel inge in tuh mongla. **12** El fahk nu sel Gehazi, mwet sac fahk nu sel Elisha, "Nga fulahk ke inse pwaye luk kulansap lal, elan som ac pangomma mutan sac. Ke el nu sin LEUM GOD moul, ac oayapa nu sum, lah nga tuku ah, **13** Elisha el fahk nu sel Gehazi, "Siyuk sel lah fah tiana som liki kom!" Ouinge eltal tukeni mukuiyak in mea nga ku in oru in akfalye kemkatu yohk lal ke mwe folok. **31** Gehazi el som na meet lukeltal, ac el sang kasru lal nu sesr inge. Sahp acnu oasr enenu lal ma na sikal lal Elisha sukya mutun tulik sac, tuh wanginna nga ku in tafweang nu sel tokosra, ku mwet kol fulat pusra ku kutena akul lah tulik sac moul. Na el folokla, lun un mwet mweun." Mutan sac topuk ac fahk, "Mwe sonol Elisha ac fahk, "Tulik sac tiana ngutalik." **32** Ke enenu luk nukewa nga ku na in konauk yurin mwet luk Elisha el sun lohm sac, el mukena utyak nu infukil ah, ac inge." **14** Elisha el siyuk sel Gehazi, "Na fin ouingan, liye lah tulik sac misa oan fin mwe oan ah. **33** El kaliya mea nga ac ku in oru nu sel?" Gehazi el topuk, "Kom srungul ah, ac pre nu sin LEUM GOD. **34** Na el ona fin mu fuka, wangin wen natul, a mukul tumal uh matuoh tulik mukul sac, ac oakeang oalul nu ke oalul, mutual nu na." **15** Elisha el fahk, "Sap elan fahsru." Na mutan sac ke mutual, ac paol nu ke paol. Ke el asrosrellok oan fin tuku twe tu ke mutunoa, **16** ac Elisha el fahk nu sel, tulik sac, na monin tulik sac mutawauk in fusfusryak. "Pacl se na inge ke yac fahsru uh kom ac sruok wen **35** Elisha el tukakek ac forfor infukil sac, ac sifilpa som se nutum inpooum." Na mutan sac fahk, "We! Leum luk, ona fin tulik sac. Ac tulik sac sinacula pacl itkosr, na el nunak munas nimet kiapweyu. Kom sie mwet lun God!" ngutalik. **36** Elisha el pangnol Gehazi ac fahk nu sel elan **17** Na pacl sacna ke yac tok ah, mutan sac oswela tulik som pangonma nina kien tulik sac. Ke nina sac ac utyak, mukul se, oana ke Elisha el fahk ah. **18** In kutu yac tok, Elisha el fahk nu sel, "Wen nutum uh pa inge." **37** Mutan ke pacl in kosrani, tulik sac som ke sie lotutang in tuh sac putati nu ke nial Elisha, ac mutual sun infohk uh. Na

el us tulik mukul se natul, ac som. **38** Sie paci ah, ke oasr sracil lulap in faci sac nufon, Elisha el folokla nu arulana kwela liki mas lal ah. **11** Tuh Naaman el foloyak Gilgal. Ke paci se el lutie un mwet palu, el fahk nu sin folokla, ac el fahk, "Nga nunku mu el ac ilme nu yuruk ac mwet kulansap se lal ah in sang sie tup lulap nu fin e pre nu sin LEUM GOD lal, ac sruak paol nu fin acn ma ah, ac orauk sie sup natos. **39** Sie selos som nu inimae nga maskin inge ac akkeyeyula. **12** Mea, infaci Abana in ituk mahsrik. El liyauk mah orak soko, na el kunesla ac Pharpar in acn Damascus tia wo liki infaci nukewa fahko na pukanten kac. El foloko twe sipsipikya sang in Israel? Nga lukun yihlana we, ac kwela!" **13** Mwet nu ke sup sac ac tia etu lah mea se. **40** Yuyula sup ah kulansap lal elos kalukyung nu yorol ac fahk, "Leuwa, mwet ah in kang, na ke elos tufahna ema elos fahk nu mwet palu sac funu fahk kom in oru sie ma na upa, kom sel Elisha, "Ma inge pwasin!" Ac elos tiana kang. **41** Lukun oralna na. Na efu kom ku tia yihlana oana ke el Elisha el siyuk in utuku kutu flao ma yohk kosra, na el fahk an, kom in kwela?" **14** Ouinge Naaman el oatui nu okoaung nu in tup sac, ac fahk, "Yakang kutu pac sup Infaci Jordan, ipatokla otyak paci itkosr, oana ke Elisha an natos." Na elos kang tuh wona. **42** Sie paci paci ah, mwet palu el fahk, na el kwela na pwaye. Manol sifil mwet se tuku Baal Shalishah me ac el use nu sel Elisha fonla ac fwella oana monin tulik fusr. **15** El folokla nu srukwal longoul ke bread barley su orekla ke kosrani yorol Elisha wi mwet lal nukewa ac fahk, "Inge nga etu se meet ke barley in yac sac, oyapaya fiten wheat su lah wangin sienia god sayen God lun Israel. Ke ma inge, tufahna kinkinla. Elisha el fahk nu sin mwet kulansap lal nunak munas eis mwe lung nga sot inge." **16** Elisha el elan kiteya un mwet palu sac ke ma inge, **43** na mwet topuk, "Ke Inen LEUM GOD moul su nga kulansupu, kulansap sac siyuk, "Ku mea, kom nunku mu ma inge ac nga fulahk lah nga ac tia eis kutena mwe lung sum." fal nu sin mwet siofok?" Elisha el topuk, "Sang elos in Naaman el kwafe nu sel elan eis, tuh el tiana eis. **17** Ke mongo, mweyén LEUM GOD El fahk mu elos ac mongo, ma inge Naaman el fahk, "Kom fin tia lungse eis mwe na ac srakna oasr luwa." **44** Ouinge mwet kulansap sac lung inge, kom lela nu sik in eis luo kal in fohk in acn sang mongo inge nu ye mutualos, ac elos nukewa mongoi ac tia sifilpa orek kisa ku mwe kisa firir nu sin kutena ac srakna oasr ma lula, oana ma LEUM GOD El fahk. god sayen LEUM GOD. **18** Nga finsrak mu LEUM GOD

5 Naaman el mwet kol fulat lun un mwet mweun lun

Syria, su arulana akfulatheyuk ac akilenyuk yohk sin tokosra lun Syria, mweyén ke sripal Naaman LEUM GOD El tuh sang kutangla nu sin un mwet mweun lun Syria. El mwet mweun na pwengpeng se, tursuktu el weak musen lepa. **2** Ke sie fwil in orek lokoalok lalos nu sin mwet Israel, mwet Syria ah tuh usla sie tulik mutan Israel, ac sang tuh elan mutan kulansap lun mutan kial Naaman. **3** Sie len ah, tulik mutan sac fahk nu sin mutan kacto lal, "Saok leum luk elan som nu yurin mwet palu se su muta Samaria. El ku in akkeyalla ke mas lal uh." **4** Ke Naaman el lohngak, el som nu yurin tokosra ac fahkang nu sel ma tulik mutan sac fahk inge. **5** Na tokosra el fahk, "Fahla nu yurin tokosra lun Israel ac us leta se inge nu sel." Na Naaman el mukuiyak, ac el us tolngoul tausin ipin silver, onkosr tausin ipin gold, ac singoul nuknuk in ayaol woso. **6** Ac koanon leta se el us ah fahk ouinge: "Leta se inge ma fahkyal Naaman, mwet leum lun mwet mweun luk. Nga ke kom in akkeyalla ke mas lal uh." **7** Ke tokosra lun Israel el riti leta sac, el arulana fosringa ac salik nuknuk lal ac fahk, "Ku tokosra Syria el nunku ngan akkeyala mwet se inge fuka? Mea, el nunku mu nga pa God, ac oasr ku luk in sang moul ac misa? Kalem lah el ke suk in oasr alein inmaslos!" **8** Ke Elisha mwet palu el lohng ke ma sikuak inge, el sapla nu sel tokosra ac fahk, "Efū ku kom fohs? Supwama mwet sacn nu yuruk, ac nga fah oru in kalem sel lah oasr mwet palu se in Israel!" **9** Ouinge Naaman el som wi horse ac chariot natul, ac tui ke mutunoa in lohm sel Elisha. **10** Elisha el supwala sie mwet kulansap lal ah in som fahkang elan som nu Infaci Jordan ac yihla paci itkosr, na el ac fah arulana kwela liki mas lal ah. **11** Tuh Naaman el foloyak Gilgal. Ke paci se el lutie un mwet palu, el fahk, "Nga nunku mu el ac ilme nu yuruk ac mwet kulansap se lal ah in sang sie tup lulap nu fin e pre nu sin LEUM GOD lal, ac sruak paol nu fin acn ma ah, ac orauk sie sup natos. **12** Mea, infaci Abana in ituk mahsrik. El liyauk mah orak soko, na el kunesla ac Pharpar in acn Damascus tia wo liki infaci nukewa fahko na pukanten kac. El foloko twe sipsipikya sang in Israel? Nga lukun yihlana we, ac kwela!" **13** Mwet nu ke sup sac ac tia etu lah mea se. **14** Yuyula sup ah kulansap lal elos kalukyung nu yorol ac fahk, "Leuwa, mwet palu sac funu fahk kom in oru sie ma na upa, kom sel Elisha, "Ma inge pwasin!" Ac elos tiana kang. **15** Lukun oralna na. Na efu kom ku tia yihlana oana ke el Elisha el siyuk in utuku kutu flao ma yohk kosra, na el fahk an, kom in kwela?" **16** Ouinge Naaman el oatui nu okoaung nu in tup sac, ac fahk, "Yakang kutu pac sup Infaci Jordan, ipatokla otyak paci itkosr, oana ke Elisha an natos." Na elos kang tuh wona. **17** Sie paci paci ah, mwet palu el fahk, na el kwela na pwaye. Manol sifil mwet se tuku Baal Shalishah me ac el use nu sel Elisha fonla ac fwella oana monin tulik fusr. **18** El folokla nu srukwal longoul ke bread barley su orekla ke kosrani yorol Elisha wi mwet lal nukewa ac fahk, "Inge nga etu se meet ke barley in yac sac, oyapaya fiten wheat su lah wangin sienia god sayen God lun Israel. Ke ma inge, tufahna kinkinla. Elisha el fahk nu sin mwet kulansap lal nunak munas eis mwe lung nga sot inge." **19** Elisha el elan kiteya un mwet palu sac ke ma inge, **20** na mwet topuk, "Ke Inen LEUM GOD moul su nga kulansupu, kulansap sac siyuk, "Ku mea, kom nunku mu ma inge ac nga fulahk lah nga ac tia eis kutena mwe lung sum." fal nu sin mwet siofok?" Elisha el topuk, "Sang elos in Naaman el kwafe nu sel elan eis, tuh el tiana eis. **21** Ke mongo, mweyén LEUM GOD El fahk mu elos ac mongo, ma inge Naaman el fahk, "Kom fin tia lungse eis mwe na ac srakna oasr luwa." **22** Ouinge mwet kulansap sac lung inge, kom lela nu sik in eis luo kal in fohk in acn sang mongo inge nu ye mutualos, ac elos nukewa mongoi ac tia sifilpa orek kisa ku mwe kisa firir nu sin kutena god sayen LEUM GOD. **23** Nga finsrak mu LEUM GOD El ac nunak munas nu sik nga fin atiol tokosra luk nu in Tempul lun Rimmon, god lun Syria, ac welul pasrla ke el alu nu sel. Nga lulalfongi lah LEUM GOD El ac nunak munas nu sik!" **24** Elisha el fahk, "Fahsr in misla." Ac Naaman el som. El fahla, ac srakna fototo acn el fahla we, na **25** Gehazi, mwet kulansap lal Elisha, el nunkauk sel sifacna, "Leum se luk inge el lela Naaman elan som ac tia moli nu sel kutena ma! El enenu na elan sruokya kutu ma mwet Syria sac el eis nu sel. Ke Inen LEUM GOD moul, nga ac yula tokol ac eisla kutu ma sel ah." **26** Ouinge el yula tokol Naaman. Ke Naaman el liye lah mwet se yume tokol, el srola liki chariot natul in osun nu sel, ac el siyuk, "Mea oasr ma kom elya kac?" **27** Gehazi el topuk, "Wangin, tuh leum se luk ah supweyume in fahk nu sum lah luo sin mwet palu su muta in eol in acn Ephraim tufahna tuku nu yorol, pa el ke kom in sang tolu tausin ipin silver an, ac luo nuknuk in ayaol woso an lalal." **28** Naaman el topuk, "Nunak munas, us onkosr tausin ipin silver an." El kwafe na sel elan eis, ac el kapreni silver inge in nuk luo, wi nuknuk in ayaol woso luo, ac sang nu sin luo sin mwet kulansap lal, ac supwaltalla meet lukel Gehazi. **29** Ke elos sun eol soko Elisha el muta we, Gehazi el eisla nuk luo ah, usla nu in lohm ah, ac folokunla mwet kulansap luo lal Naaman ah. **30** Ac el foloyak nu in lohm ah, ac Elisha el siyuk sel, "Kom muta ya tuku?" Gehazi el topuk, "Wangin, nga mutana inge." **31** A Elisha el fahk, "Ku ngunik tia wi kom na ke paci se mukul sac srola liki chariot natul in osun nu sum ah? Tia paci in eis mani ac nuknuk, ima in olive

ac ima in grape, sheep ac cow, ku mwet kulansap! 27 in liye." LEUM GOD El lohng pre lal, ac ikasla mutualos Inge, mas lal Naaman ac fah tuku nu fom, na kom, ac ac elos liye tuh na elos oasr in acn Samaria. 21 Ke pac fwlil tulik nutum nukewa, ac fah maskin nwe tok!" Ke Gehazi el som lukel Elisha, el weak mas sac, ac manol fasfasrla oana snow.

6 Sie len ah un mwet palu se ma Elisha el leum fac elos torkaskas ac fahk nu sel, "Acn se kut muta we inge arulana srikla! 2 Kut siyuk sum kut in som nu ke Infaci Jordan ac pakiya kutu sak ah kut in musaela sie pac lohm ah sesr." Elisha el topuk, "Wona." 3 Sie selos kwafe tuh Elisha elan welulos som, ac el insese nu sel, 4 na elos tukeni mukuiyak. Ke elos sun Infaci Jordan, elos mutawauk orekma. 5 Ke sie selos tufahna pakisoko, na sifen tula soko ah putatla nu inkof ah. El fahk nu sel Elisha, "Leum luk, mea nga ac oru? Tula soko inge ma ngusrila!" 6 Elisha el siyuk, "Putatla ya?" Mukul sac srisrnga nu sel acn sac, na Elisha el pakela polosak se ac sisla nu insac, na sifen tula soko ah pahtak. 7 El sap, "Sruoky." Na mukul sac saplakla srukak. 8 Tokosra lun Syria el mweun lain Israel. El pwapa yurin mwet leum lun mwet mweun lal, ac sulela sie acn elos in aktuktuk we. 9 Tuh Elisha el supwala kas nu sin tokosra lun Israel in sensenkunul elan tia som apkuran nu in acn sac, mweyen mwet mweun lun Syria elos wikkwi soanelos we. 10 Ouinge tokosra lun Israel el fahkang ma inge nu sin mwet Israel su muta in acn sac, elos in ngusriyak ac akola. Ouiya se inge sikiyak paci pus. 11 Tokosra Syria el arulana kasrksrak ke lumah se inge. El pangoneni mwet leum lun un mwet mweun lal ac siyuk selos, "Su kac suwos wi layen lun tokosra Israel uh?" 12 Sie selos topuk, "Tia sie sesr. Mwet palu Elisha pa muta fahk nu sin tokosra lun Israel ma nukewa ma kom fahk uh, finne ma fwack in lukma infukil sum an." 13 Na tokosra el sapkin, "Sokolak lah el oasr ya, nga in sruokilya." Ke fwackyng nu sel lah Elisha el oasr in acn Dothan, 14 tokosra el supwala un mwet mweun na lulap se nu we wi horse ac chariot. Elos sun acn we ke fong, ac kuhlusy acn sac. 15 Toang na ke lotu se tok ah, mwet kulansap se lal Elisha illa liki lohm ah, ac liye lah un mwet mweun lun Syria wi horse ac chariot natullos raunela siti uh. El folokla ac fahk nu sel Elisha, "Pakomuta, kut ac lalna! Mea kut ac oru?" 16 Elisha el topuk, "Nimet sangeng. Pus mwet wi kut lukelos." 17 Na el pre, "O LEUM GOD, ikasla mutual elan ku in liye!" LEUM GOD El topuk pre lal, ac mwet kulansap lal Elisha el ngetak ac liye lah pe eol uh sessesla ke horse ac chariot e, raunella Elisha. 18 Ke mwet Syria elos oatui in lainulos, Elisha el pre, "O LEUM GOD, konela mutun mwet inge." LEUM GOD El topuk pre lal, ac konela mutualos. 19 Na Elisha el som nu yorolos ac fahk, "Tafongla inkane lowos an. Tia pa inge siti se kowos suk an. Fahsr tukuk ac nga fah pwen kowos nu yurin mwet se kowos suk an." Ac el kololosa nu Samaria. 20 Paci se na ma elos utek nu in siti ah, Elisha el pre ac fahk, "LEUM GOD, ikasla mutualos elos

in liye." LEUM GOD El lohng pre lal, ac ikasla mutualos se tokosra lun Israel el liye mwet Syria inge, el siyuk sel Elisha, "Ku nga ac uniya mwet Syria inge? Nga ac onelosi?" 22 El topuk, "Mo. Finne mwet mweun su kom sruokya ke mweun, kom ac tia uniya. Sang kutu ma elos in kang ac nim, ac lela elos in folokla nu yurin tokosra lalos." 23 Ouinge tokosra Israel el orala kufwa na yohk se nu selos, na tukun elos mongo ac nim tari, el supwalosla nu yurin tokosra Syria. Tukun paci sac me, mwet Syria tia sifil orek lokoalok nu sin mwet Israel. 24 In kutu paci tok, Tokosra Benhadad lun Syria el us mwet mweun lal nukewa in lain Israel, ac kuhlusya siti Samaria. 25 Ke sripen kuhlusyki se inge, arulana sufala mwe mongo nu sin mwet in siti uh, oru sifen donkey soko kukala ke ipin silver oalngoul, ac tafun paun ke koanonsien wuleoa kukala ke ipin silver limekosr. 26 Tokosra lun Israel el forfor fin pot in siti uh ke mutan se wola nu sel ac fahk, "O Tokosra, kasreyu!" 27 Ac tokosra el topuk, "LEUM GOD El fin tia kasrekom, kasru fuka nga ac ku in oru nu sum? Ku mea, oasr wheat ku wain yuruk? 28 Mea elya lom an?" Mutan sac topuk, "In kutu len somla mutan se inge pwapa nu sik kut in kangla tulik se nutik, na len tok ah kut fah kangla tulik natul ah. 29 Na kut akmolyela wen se nutik ac kangla, na len tok ah nga fahk nu sel kut in kangla wen natul ah, a el okanulla!" 30 Ke tokosra el lohng ma inge, el arulana toasrla ac salik nuknuk lal, ac mwet ma muta foto nu ke pot ah ku in liye lah el nukum nuknuk yohk eoa se ye nuknuk lal ah. 31 Tokosra el liksreni fahk, "Lela LEUM GOD Elan uniyuwi ngan misa, fin tia tahtla kwawal Elisha meet liki fongeni!" 32 Ac el supwala mwet se in tuh usalu Elisha. In paci sacna, Elisha el muta inkul sel wi mwet matu su tuku nu yorol. Meet liki mwet se ma tokosra el supu ah sun acn we, Elisha el fahk nu sin mwet matu inge, "Mwet akmas sac ac supwama mwet se in tuh uniyuwi. El fin sun acn inge, kowos kaliya srungul an, ac nimet lela elan utek. Tokosra el ac sa na tuku tokol." 33 El tufahna fahkla ma inge na tokosra el sun acn we, ac fahk, "LEUM GOD pa use mwe lokoalok inge nu facsruh! Mea pac kut ac soanelo nu kac an?"

7 Elisha el topuk, "Lohng ma LEUM GOD El fahk uh! Paci se inge lutu, in acn Samaria kom ac ku in moli paun singoul ke wheat wowo ku paun longoul ke barley ke ipin silver sefanna." 2 Mwet tutafpo fulat lun tokosra el fahk nu sel Elisha, "Ma ingan tia ku in sikiyak, LEUM GOD El finne sifacna supwama wheat ingena!" Elisha el fahk, "Kom ac fah liye ke ma ingan ac sikiyak, tusruktu kom ac tia ku in wi mongo kac." 3 Mwet akosr su musen lepa, ac muta likin mutunpot nu Samaria, elos fahk nu sin sie sin sie, "Mwe mea kut in mutana inse inge soan misa?" 4 Wangin sripa kut in som nu in siti uh, mweyen kut ac tuh masrinral ac misa we. Ac kut fin mutana inge kut ac misa pacna. Tari kut som nu yen mwet mweun

Syria elos aktuktuk we. Sahp elos ac pakomutasr na kut ac moul, tuh elos fin tia, na kut ac nuna misa na." in pacl sacna ke len se tok ah, paun singoul ke wheat 5 Ouinge ke mutawauk in lohsrani, elos som nu nien aktuktuk lun mwet Syria ah, tusruktu ke elos sun acn we elos lohng pusra se ma oana pusren un mwet mweun puspis wi horse ac chariot, na mwet Syria elos nunku mu tokosra Israel el moli su sin mwet mweun lun tokosra Hit ac tokosra Egypt in mweunelos. 7 Na ke ekela, mwet Syria elos tuh kaingla in suk moul lalos, ac sisla lohm nuknuk selos oayapa horse ac donkey natulos, ac som liki nien aktuktuk lalos, ac ma nukewa oanna yen oan we. 8 Ke mwet akosr ah sun sisken nien aktuktuk sac elos utyak nu in sie lohm nuknuk, kangle ac numla ma oan we, ac srukak silver, gold ac nuknuk ma elos konauk we, ac usla okanla. Na elos sifilpa folokyak nu in sie pac lohm nuknuk, ac oru oapanma ma elos oru meet ah. 9 Na elos asmakla ac fahk nu sin sie sin sie, "Tia wo kut in oru ouinge! Oasr pweng wo sesr, ac tia wo kut in okanla. Kut fin soano in lenelik na kut fah fahkak, kalem lah ac kalyeyiuk kut. Kut som ingena ac fahkak nu sin mwet fulat lun tokosra!" 10 Ouinge elos som liki nien aktuktuk lun mwet Syria, folokla nu Samaria ac pangyak nu sin mwet topang ke mutunpot, ac fahk, "Kut som nu ke nien aktuktuk lun mwet Syria tuh na wangin mwet kut lie we ac wangin pac pusren mwet kut lohng. Horse ac donkey ah tia pac tuleyukla, ac lohm nuknuk ah oanna oana ke mwet Syria som liki ah." 11 Mwet topang uh fahkak pweng sac, na srumunyukelik inkul sin tokosra. 12 Srakna fong, a tokosra el tukakek liki motul lal ac fahk nu sin mwet pwapa lal, "Ngan fahk nu suwos lah mea se mwet Syria elos ako in oru inge. Elos etu ke sracel se yenu inge, pa elos som liki acn elos mutangan aktuktuk we ac wikkla insak uten acn uh. Elos nunku mu kut ac som liki siti uh in sukok mwe mongo, na elos ac sapmoulikuti ac eisla siti uh." 13 Sie sin mwet pwapa lal ah fahk, "Mwet in siti se inge ac nuna misa pacna, oana mwet ma misa tari. Ke ma inge kut supwala kutu mwet uh wi horse limekosr sin horse ma lula uh kut in mau ku in konauk lah mea sifyak." 14 Elos sulela mwet ekasr, ac tokosra el supwala mwet inge fin chariot lukwa, ac sang kas nu selos mu elos in som suk lah mea sifyak nu sin mwet mweun Syria ah. 15 Mwet inge som na nwe sun Infaci Jordan, ac elos liye na nuknuk ac kufwen orekma ma mwet Syria elos sisla inkanek ah ke elos kaing. Na elos folokla ac fahkak ma inge nu sin tokosra. 16 Mwet Samaria elos yuyak ac orani ma wap ke nien aktuktuk lun mwet Syria. Na oana ke LEUM GOD El tuh fahk, paun in wheat wowo singoul ku paun in barley longoul kukakinyukla ke ipin silver sefanna. 17 Sifyak tuh na tokosra lun Israel el sang taranyen mutunpot lun siti uh nu ye kolyuk lun mwet tutafpo fulat se lal ah. Na mwet sac tuh lolongyuki sin mwet uh, ac el misa ke mutunpot ah, oana ke Elisha el palye ac fahk ke pacl se tokosra el tuh som nu yorol. 18 Elisha el tuh fahk nu sin tokosra lah wowo ku paun longoul ke barley ac fah kukala ke ipin silver sefanna in Samaria, 19 na ke Elisha el tuh fahk tia mwet se we. LEUM GOD El finne sifacna supwama wheat ingena!" Ac Elisha el tuh topuk mu, "Kom ac fah liye ke ma ingan ac sifyak, tusruktu kom ac tia ku in wi mongo kac." 20 Na pa ingan ma sifyak nu sel — lolongyuki el nwe ke el misa ke mutunpot nu in siti ah.

8 Na Elisha el tuh fahk nu sin mutan se ma muta Shunem, su el tuh akmoulyauk wen se natu ah, lah LEUM GOD El ac supwama sracel se nu fin acn uh ke lusen yac itkosr, ac mutan sac in som liki acn uh wi sou lal, ac muta in siena acn saya. 2 Mutan sac tuh wi na ma fwackyang nu sel ah, na el ac sou lal ah som muta Philistia ke yac itkosr. 3 Ke safla yac itkosr ah, el foloko nu Israel, ac el som nu yorol tokosra ac siyuk tuh lohm sel ac acn sel in folokyang nu sel. 4 Ke el utyak, tokosra el sramsram nu sel Gehazi, mwet kulansap lal Elisha. Tokosra el lungse etu ke mwenmen lal Elisha. 5 Ke pacl se Gehazi el srumun nu sel tokosra ke luman ma Elisha el oru ke el akmoulyauk sie mwet misa, na mutan sac sang pac siyuk lal nu sel tokosra. Gehazi el fahk nu sel, "Leum fulat, pa ingan mutan sac, ac pa ingan wen se natul ma Elisha el akmoulyauk ah!" 6 Ke tokosra el kusen siyuk kac, mutan sac el akkeyala ma Gehazi el fahk. Na tokosra el pangonma sie mwet pwapa lal ac fahkang elan folokonang ma nukewa lun mutan sac nu sel, weang pac molin fokin ima ke acn sel ke lusen yac itkosr ma el muta ke siena facl. 7 Elisha el som nu Damascus ke pacl se ma Tokosra Benhadad lun Syria el mas. Ke fwackyang nu sel tokosra lah Elisha el oasr we, 8 tokosra el fahk nu sel Hazaell, sie sin mwet pwapa lal ah, "Us sie mwe lung an sang nu sin mwet palu sac, ac sap elan lolngok nu sin LEUM GOD lah nga ac kwela ku tia." 9 Na Hazaell el nwakla kain in ma wo nukewa in acn Damascus nu fin camel angngaul, ac som nu yorol Elisha. Ke Hazaell el sonol el fahk, "Tokosra Benhadad, mwet kulansap lom, el supweyume ngan tuh siyuk sum lah el ac ku in kwela liki mas lal ah ku tia." 10 Elisha el topuk, "LEUM GOD El akkalemye nu sik mu el ac misa. Tusruktu folokot nu yorol ac fahk nu sel mu el ac kwela." 11 Na Elisha el ngetang na suilya ke sie ngetinget na fosrniga, nwe ke na Hazaell el sensenak. Kitin pacl ah na soror sroninmutal Elisha. 12 Hazaell el siyuk, "Leum luk, efu ku kom tung?" Elisha el topuk, "Mweyen nga etu ke ma na koluk kom ac oru nu sin mwet Israel uh. Kom ac esukak pot ku lalos, onela mukul fusr wowo natulos ke cutlass, sringil tulik natulos nwe ke elos misa, ac tiyala insien mutan pititutu lalos." 13 Hazaell el siyuk, "Ku fuka tuh ngan ku in oru ma na yokh angan? Nga tia mwet pwaye se!" Elisha el topuk, "LEUM GOD El akkalemye nu sik lah kom pa ac tokosra

Iun Syria." 14 Hazael el folokla nu yorol Benhadad, su siyuk sel, "Mea Elisha el fahk?" Hazael el topuk, "El fah nu sik mu pwayena lah kom ac kwela." 15 Tusruklu ke len se tok ah, Hazael el eis blanket se, isongya in kof ah, na sang nokomla mutual tokosra, nwe el malak misa. Na Hazael el aolulla Benhadad in tokosra lun acn Syria. 16 In yac aklimekosr ke Joram, wen natul Ahab, el tokosra lun Israel, Jehoram wen natul Jehoshaphat el tokosrala lun Judah. 17 Jehoram el yac tolngoul luo in paci sac, ac el leum in acn Jerusalem ke yac oalkosr. 18 Mutan kial ah ma natul Ahab, ac Jehoram el oru oana sou lai Ahab — el fahsr tukun ouiya koluk lun tokosra lun Israel. El oru ma koluk lain LEUM GOD, 19 tusruklu LEUM GOD El tia lungse kunausla acn Judah, mweyeni El tuh wulela nu sel David, mwet kulansap lal, mu fwilin tulik natul ac fah leumi mwet lal nwe tok. 20 In paci in leum lal Jehoram, acn Edom tuyak lain acn Judah, ac mutawauk in sifacnala. 21 Ouinge Jehoram el us chariot lal nukewa ac som nu Zair, yen mwet mweun lun Edom elos raunelosha we. In fong sac, el ac mwet leum lun chariot uh mahsrikla tue kaingla, ac mwet mweun lal ah fahsrelik nu yen selos. 22 In paci sac me, acn Edom tila oan ye ku lun Judah. Ac in paci sac pacna, siti Libnah tuyak pac ac orek alein nu sin Judah. 23 Ma nukewa saya ma Jehoram el orala simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah.] 24 Jehoram el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Ahaziah, wen natul, el aolul in tokosra. 25 In yac aksingoul luo ke paci Joram wen natul Ahab el tokosra lun Israel, Ahaziah wen natul Jehoram el tokosrala lun Judah. 26 ke el yac longoul luo, ac el leum in Jerusalem ke yac se. Nina kial pa Athaliah, acn se natul Tokosra Ahab, su ma natul Tokosra Omri lun Israel. 27 Ahaziah el ac sou nu sel Tokosra Ahab ke sripen nina kial, ac el oru ma koluk lain LEUM GOD oana ke sou lai Tokosra Ahab tuh oru. 28 Tokosra Ahaziah el welul Tokosra Joram lun Israel in mweun lainul Tokosra Hazael lun Syria. Mwet mweun lalos sroani mweun in acn Ramoth in Gilead, ac Joram el kineta ke mweun ah. 29 El folokla nu in siti Jezreel in tuh mahla kinet kacl ah, ac Ahaziah el som nu we in osun nu sel.

topuk, "Nu sum, leum fulat." 6 Na eltal utek nu in lohm ah, na mwet palu fusr sac okaung oil in olive sac nu fin sifal Jehu, ac fahk nu sel, "LEUM GOD lun Israel El fahk ouinge: 'Nga mosrwekomla in tokosra lun mwet luk, mwet Israel. 7 Kom in tuh uniya tokosra, leum lom, wen natul Ahab, tuh nga in ku in folokin nu sel Jezebel ke akmas lal nu sin mwet palu luk oayapa mwet kulansap luk saya. 8 Sou lai Ahab ac fwil natul nukewa enenu na in misa. Nga ac fah onela nufon mukul in sou lal, mwet matu nwe ke tulik. 9 Nga fah oru nu sin sou lal oana ma nga tuh oru nu sin sou lal Tokosra Jeroboam lun Israel, ac oayapa nu sin sou lal Tokosra Baasha lun Israel. 10 Jezebel el ac fah tia pukpuki, a manol ac fah mongola sin kosro ngalngul in acn lun Jezreel." Tukun mwet palu fusr sac fahkla ma inge, na el illa liki fukil sac ac kaingla. 11 Jehu el folokla nu yurin mwet leum wial, su siyuk sel, "Mea, oasr ma fohs? Mea mwet wel sac lungse sum an?" Jehu el topuk, "Kowos etu pacna ma el lungse uh." 12 Elos fahk, "Mo, kut tia etu! Fahk nu sesr lah mea el fahk ah!" El fahk nu sik mu LEUM GOD El fahk ouinge: 'Nga mosrwekomla tokosra lun Israel.' 13 In paci sacna, mwet leum wial Jehu elos laknenlik nuknuh lalos ac filiya fin step se elucng ke nien fan ah Jehu elan tu fac, ac elos ukya mwe ukuk ac sala fahk, "Jehu el tokosra!" 14 Ouinge Jehu, wen natul Jehoshaphat su wen natul Nimshi, el orek pwapa lukma in lainul Tokosra Joram. Joram ac mwet mweun Israel nufon elos akola na muta Ramoth Gilead in lainul Tokosra Hazael lun Syria. 15 Tusruklu Tokosra Joram el tuh folokla nu Jezreel in unwela kinet kacl su mwet Syria kanteya ke el mweun lainul Tokosra Hazael. Ouinge Jehu el fahk nu sin mwet leum wial ah, "Fin pa inge kena lowos an, kowos taran na tuh in wangin mwet illa liki siti uh ac som fahkak pweng se inge in acn Jezreel." 16 Na Jehu el sroang nu fin chariot natul, ac mukuiyak in som nu Jezreel. Joram el soenna kwela ke kinet kacl, ac Tokosra Ahaziah lun Judah el som in mutwata yorol. 17 Sie mwet topang su tu ke tower in soan in acn Jezreel el liyalak Jehu ac mwet lal ke elos kasrusr nu we. El wola ac fahk, "Mwet pa nga liye yume uh!" Joram el fahk, "Supwala sie mwet kasrusr fin horse an in liye lah mwet ingan

9 In paci se inge mwet palu Elisha el pangonma sie sin mwet palu fusr, ac fahk nu sel, "Akola kom in som nu Ramoth in Gilead. Us sufa in oil in olive soko inge wi kom, 2 ac kom fin sun acn we kom sokolak Jehu, wen natul Jehoshaphat ac nutin natul Nimshi. Usalak nu in sie fukil ma oan loes liki acn mwet ma welul an muta we, 3 okoaung oil in olive se inge nu fin sifal ac fahk, 'LEUM GOD El akkalemye lah El mosrwekomla in tokosra lun Israel.' Na kom sulaklak som liki acn we." 4 Ouinge mwet palu fusr sac som nu Ramoth, 5 ac sun lah mwet kol lun mwet mweun elos oru meeting se we. Ac el fahk, "Leum fulat, oasr sap soko nga us nu sum." Jehu el siyuk, "Su kac sesr kom kaskas nu se uh?" El

topuk, "Nu sum, leum fulat." 6 Na eltal utek nu in lohm ah, na mwet palu fusr sac okoaung oil in olive sac nu fin sifal Jehu, ac fahk nu sel, "LEUM GOD lun Israel El fahk ouinge: 'Nga mosrwekomla in tokosra lun mwet luk, mwet Israel. 7 Kom in tuh uniya tokosra, leum lom, wen natul Ahab, tuh nga in ku in folokin nu sel Jezebel ke akmas lal nu sin mwet palu luk oayapa mwet kulansap luk say. 8 Sou lal Ahab ac fwil natul nukewa enenu na in misa. Nga ac fah onela nufon mukul in sou lal, mwet matu nwe ke tulik. 9 Nga fah oru nu sin sou lal oana ma ngan tuh oru nu sin sou lal Tokosra Jeroboam lun Israel, ac oayapa nu sin sou lal Tokosra Baasha lun Israel. 10 Jezebel el ac fah tia pukpuki, a manol ac fah mongola sin kosro ngalngul in acn lun Jezreel." Tukun mwet palu fusr sac fahkla ma inge, na el illa liki fukil sac ac kaingla. 11 Jehu el folokla nu yurin mwet leum wial, su siyuk sel, "Mea, oasr ma fohs? Mea mwet wel sac lungse sum an?" Jehu el topuk, "Kowos etu pacna ma el lungse uh." 12 Elos fahk, "Mo, kut tia etu! Fahk nu sesr lah mea el fahk ah!" El fahk nu sik mu LEUM GOD El fahk ouinge: 'Nga mosrwekomla tokosra lun Israel.' 13 In paci sacna, mwet leum wial Jehu elos laknelik nuknuk lalos ac filiya fin step se eluceng ke nien fan ah Jehu elan tu fac, ac elos ukya mwe ukuk ac sala fahk, "Jehu el tokosra!" 14 Oungi Jehu, wen natul Jehoshaphat su wen natul Nimshi, el orek pwapa lukma in lainul Tokosra Joram. Joram ac mwet mweun Israel nufon elos akola na muta Ramoth Gilead in lainul Tokosra Hazael lun Syria. 15 Tusructu Tokosra Joram el tuh folokla nu Jezreel in unwela kinet kacl su mwet Syria kanteya ke el mweun lainul Tokosra Hazael. Oungi Jehu el fahk nu sin mwet leum wial ah, "Fin pa inge kena lowos ar, kowos taran na tuh in wangin mwet illa liki siti uh ac som fahkak pweng se inge in acn Jezreel." 16 Na Jehu el sroang nu fin chariot natul, ac mukuiyak in som nu Jezreel. Joram el soenna kwela ke kinet kacl, ac Tokosra Ahaziah lun Judah el som in mutwata yorol. 17 Sie mwet topang su tu ke tower in soan in acn Jezreel el liyalak Jehu ac mwet lal ke elos kasrusr nu we. El wola ac fahk, "Mwet pa nga liye yume uh!" Joram el fahk, "Supwala sie mwet kasrusr fin horse an in liye lah mwet ingan tuku ke misla." 18 Mwet se ma supweyuk ah yula fin horse natul nu yorol Jehu ac fahk nu sel, "Tokosra el ke etu lah kom tuku in misla?" Jehu el topuk, "Wangin sripom nu kac! Yume tukuk." Mwet topang se ma muta ke tower in soan ah el fahk lah mwet se ma supweyukla ah sun tari un mwet sac, tuh el tiana foloko. 19 Sifilpa supweyukla sie mwet ah in siyuk sel Jehu kusen siyuk sac pacna. Ac Jehu el sifilpa topuk, "Wangin sripom nu kac! Yume tukuk." 20 Mwet topang sac sifilpa fahk lah mwet se ma supweyuk tok ah sun pac tari un mwet sac, tuh el tia pacna foloko. Na el tafwela ac fahk, "Mwet se ma kol u sac pa us chariot natul ac yume arulana mui, oana wel se. Atal na Jehu!" 21 Tokosra Joram

el sap, "Akoela chariot nutik an." Na ke akoeyukla, el supwalik nu sin kais sie mwet leum lun siti uh, nu sin ac Tokosra Ahaziah tukeni yula in sonol Jehu, kais sie un mwet matu, ac nu sin mwet ma karingin fwlil tulig sifacna kasrusr ke chariot natul. Eltal sonol Jehu ke ima natul Ahab. Pa inge koanon leta sac: 2 "Kowos pa mwet lal Naboth. 22 Joram el siyuk, "Ya kom tuku in misla?" liyaung fwlil tulik natul tokosra, ke ma inge chariot, Jehu el topuk, "Misla fuka se, ke inutnut ac alu nu ke ma horse, mwee mweun, ac siti ma potyak, oan inpwouwos. sruloala, ma Jezebel nina kiom ah tuh oakiya, pa srakna Ouinge, pacl se na ma kowos riti leta se inge, 3 kowos orek inge?" 23 Joram el wola ac fahk, "Tunyuna se pa sulela mwet se ma fal emeet sin wen nukewa natul inge, Ahaziah!" ac el furokla chariot natul ac kaing. 24 tokosra, ac kowos in akleumyal, na kowos in mweun Jehu el olalik pisr natul ke kuiyal nufon, ac pusrukla osra in loangella." 4 Mwet leum lun Samaria elos arulana in pisr natul twe fakisya fintokol Joram ac sasla iniwal. sangeng. Elos fahk, "Kut ac lainul Jehu fuka, ke Tokosra Na Joram el putatla misa fin chariot natul ah. 25 Ac Jehu Joram ac Tokosra Ahaziah tuh tia ku in lainul?" 5 Ouinge el fahk nu sel Bidkar, mwet kasru se lal ah, "Fahsrot mwet kol se su liyaung inkul sin tokosra, ac mwet kol srukak manol ac sisla nu inima se lal Naboth ah. Esam se su liyaung siti uh, weang pac mwet matu, ac mwet lah ke nga kom tukeni kasrusr tokol Ahab papa tumal karingin sou lal Ahab, elos supwala kas inge nu sel Jehu: Tokosra Joram, LEUM GOD EI tuh fahk kas inge lainul "Kut mwet kulansap lom, ac kut akola in oru kutena ma Ahab: 26 'Nga liye ke akmuseyuki Naboth ac wen natul kom fahk an. Tusructu kut tia ku in srukak kutena mwet eke, ac nga tuh wulela mu nga ac fah folokin nu sum ke in tokosra. Oru na ma kom nunku mu ac wo sum an.' 6 ma kom oru ingan inima se pacna inge.' Ke ma inge, us Jehu el sifilpa simusla sie leta nu selos su fahk: "Kowos manol Joram ac sisla inima se lal Naboth, in apkwayeye fin wiyu lac, ac akola in oru ma nga sapkin, kowos use ma LEUM GOD EI wulela kac." 27 Tokosra Ahaziah sifen mwet nukewa in sou lal Tokosra Ahab nu yuruk in el liye ma sikyak, ouinge el kaing fin chariot natul ac acn Jezreel ke pacl se pacna inge lutu." Tulik itngoul ke som nu ke siti srisrik Beth Haggan. Ac Jehu el ukwal fwlil tulik natul Tokosra Ahab elos muta yurin mwet matu ac fahk nu sin mwet lal, "Unilya pac!" Ac elos faksilya Samaria, su tufahllosla. 7 Ke pacl se mwet matu inge eis ke el kasrusr fin chariot natul ke inkanek utyak nu Gur, Ieta lal Jehu, na elos twacula kwawen tulik itngoul in sou apkuran nu ke siti srisrik Ibleam. Tusructu el kwafel nwe lal Ahab ah nufon, sang sifalos nu in fotoh, ac supwala ke na el sun siti Megiddo, na el fah misa we. 28 Ac mwet nu sel Jehu in acn Jezreel! 8 Ke fwackyang nu sel Jehu mweun lal elos folokunla manol nu Jerusalem fin chariot lah sifen tulik natul Ahab nukewa utuku, el sap elos in soko, ac piknilya inkulyuk lun tokosra in Siti sel David. yolsani nu ke yol luo ke mutunpot nu in siti uh, ac filiya in 29 Ahaziah el tokosrala lun Judah ke yac aksingoul sie oanna we nu ke lotu tok ah. 9 In lotu tok ah, el som nu ma Joram, wen natul Ahab, el tokosra in acn Israel. 30 ke mutunpot sac, ac fahk nu sin mwet su muta we, "Nga Jehu el sun acn Jezreel. Jezebel el lohng ma sikyak, na pa mwet se ma orek tunyuna ac unilya Tokosra Joram. el tuhnala mutual ac nawela aunsifal, ac tu ke sie winto in Wangin mwatuwoes kac. A su uniya nufon mwet inge uh? lohmg sin tokosra ac ngeti nu ke inkanek ah. 31 Ke Jehu 10 Ma inge apkwayei lah ma nukewa ma LEUM GOD EI el yuyak ke mutunpot ah, Jezebel el wola ac fahk, "Kom fahk mu ac sikyak nu sin fwlil tulik natul Ahab uh ac Zimri! Kom mwet akmas! Mea kom tuku oru an?" 32 pwayena. LEUM GOD EI oru oana ma El wulela kac in Jehu el ngetak, wola ac fahk, "Su ac wiyu lac?" Luo ku kas lal Elijah, mwet palu lal." 11 Na Jehu el onela nufon tolu sin mwet liyaung inkul sin tokosra ngeta ke winto se mwet lula in sou lal Ahab su muta in Jezreel, ac leum liyal, 33 ac Jehu el fahk nu selos, "tolulla Jezebel!" Elos nukewa lun mwet mweun, ac mwet kawuk na pwaye lal, sisella Jezebel nu ten twe srah kacl ah pisreluk osrela pot ac mwet tol kewa — wangin sie selos tia anwuki. 12 Jehu ah ac horse ah. Jehu el yula facl ke horse ac chariot el som liki acn Jezreel nu Samaria. Ke el sun acn se natul, 34 na el ilyak nu in lohmg sin tokosra ac mongoi pangpang "Nien Aktuktuk lun Mwet Liyaung Sheep" 13 we. Tukun el mongoi el tufah fahk, "Eis monin mutan el sun kutu mwet in sou lal Tokosra Ahaziah lun Judah, selngawiyuki se ingan ac piknilya, mweyen na el ma ac siyuk selos, "Su kowos an?" Elos topuk, "Kut sou nutin tokosra." 35 Tusructu mwet ma som in piknilya lal Ahaziah. Kut fahsr nu Jezreel in oru akfulat lasr nu elos suk manol tuh na sri in ahlunsifal ac sri ke paol ac sin tulik natul Kasra Jezebel ac nu sin oaleum saysa." nial mukena pa elos konauk ah. 36 Ke elos fahkang 14 Jehu el sap nu sin mwet lal, "Sapmouleosi!" Elos ma inge nu sel Jehu, na el fahk, "Pa inge ma LEUM srukołosi ac el onelosla ke acn se apkuran nu ke luf GOD El tuh fahk nu sel Elijah, mwet kulansap lal, mu ac se we. Elos mwet angngaul luo nufon, ac wangin sie sikyak: 'Koso ngalgul ac fah kangla manol Jezebel in selos moul. 15 Jehu el sifilpa mukuiyak in som inkanek acn Jezreel. 37 Manol ac fah osralik acn uh oana fohkon lal, na el sonol Jonadab, wen natul Rechab, su fahsr in koso, ac wangin mwet ac ku in akilen lah su.'" osun nu sel. Jehu el paingul ac fahk, "Nunak luk kom uh oana sie. Kom lungse wiyu kasreyu?" Jonadab el topuk, "Nga lungse." Ac Jehu el fahk, "Fin pwaye, kom se poum." Eltal asruokpolka, na Jehu el kasrelak nu fin

10 Oasr tulik itngoul ke fwlil tulik natul Tokosra Ahab
su muta in siti Samaria. Jehu el simusla leta se ac

chariot natul ah, 16 ac fahk, "Fahsru wiyu, ac sifacna liye lukan inse pwaye luk nu sin LEUM GOD." Ac eltal tukeni kasrusr nwe Samaria. 17 Ke eltal sun acn we, Jehu el uniya nufon sou lal Ahab, ac tia likiya siefanna. Pa inge ma LEUM GOD El tuh fahk nu sel Elijah mu ac sifyak. 18 Jehu el pangonem i mwet Samaria ac fahk nu selos, "Tokosra Ahab el tuh kulansup god Baal kutu srisrik, a nga ac kulansupai arulana yohk lukel. 19 Pangonem mwet palu lal Baal nukewa, mwet alu nu sel nukewa, ac mwet tol lal nukewa. Ac fah wangin mwet tia wi tukeni se inge. Nga ac oru sie kisa na yohk nu sel Baal, ac mwet se fin tia tuku, ac fah anwuki." (Ma se inge kikiap se lal Jehu, mweyen el oru elan uniya mwet nukewa ma alu nu sel Baal.) 20 Na Jehu el sapkin ac fahk, "Oakiya ac sulkakinlik sie len in alu in akfulatyal Baal!" Oakwuk sac orekla ac solyak, 21 ac Jehu el supwalik kas nu in acn nukewa Israel. Mwet nukewa su alu nu sel Baal elos tuku, ac wangin sie selos tia tuku. Elos nukewa utyak nu in tempul lal Baal, ac nwakla in lohm sac nufon. 22 Na Jehu el sap mwet tol se ma liyaung nuknuk mutal, elan use nuknuk uh sang nu sin mwet ac alu uh. 23 Tukun ma inge Jehu ac Jonadab wen natul Rechab, eltal som nu in tempul sac, ac Jehu el fahk nu sin mwet su muta we, "Liyaung na tuh in mwet na ma alu nu sin Baal mukena pa utyak, ac wangin mwet alu nu sin LEUM GOD in wi utyak." 24 Ouinge Jehu ac Jonadab utyak in kisakin mwe kisa ac mwe kisa firir nu sel Baal. Jehu el tuh oakiya mwet oalngoul likinuma ac fahk nu selos, "Onela nufon mwet inge! Mwet se fin fuhlela sie sin mwet inge in kaingla ac tia anwuki, na ac fah anwuki el!" 25 Tukunna Jehu el orala kisa inge, na el sap nu sin mwet mweun ac mwet kol lalos, "Tal utyak ac onela nufon mwet inge! Nimet lela siefanna in kaingla!" Elos faisak cutlass natulos, utyak ac onelosla nufon, ac amakunla manolos nu likinuma. Na elos sifil utyak nu infukil se oan oe luin tempul sac, 26 ac usya sru oal soko ma oan we ac esukak. 27 Na elos kunausla sru oal soko, ac tempul sac, ac ekulla tempul sac nu ke lohm fahs se, su oanna nwe misenge. 28 Pa inge ma Jehu el oru in kunausla alu nu sel Baal in acn Israel nufon. 29 Tusrukta el etai ma koluk lal Tokosra Jeroboam, su tuh kolla mwet Israel in oru ma koluk ke elos alu nu ke ma sruloala gold in luman cow mukul srisrik, su el oakiya in acn Bethel ac Dan. 30 LEUM GOD El fahk nu sel Jehu, "Ma nukewa ma nga lungse kom in oru nu sin fwilin tulik natul Ahab, kom orala nufon. Ouinge nga wulela nu sum lah wen nutum ac fah tokosra lun Israel nwe ke fwil se akakosr." 31 Tusrukta Jehu el tia akos ma sap lun LEUM GOD lun Israel ke insial nufon, a el fahsra tukun srikasrak koluk lal Jeroboam, su kolla mwet Israel in oru ma koluk. 32 In pacl sac LEUM GOD El mutawauk in aksrikyela lukan acn lun Israel. Tokosra Hazael lun Syria el sruokya acn nukewa lun Israel 33 ma oan kutulap in Infacl Jordan, fahla nu layen eir nwe ke siti srisrik Aroer ke Infacl Arnon — acn inge weang pac acn lun Gilead ac Bashan, yen ma sruf lal Gad, Reuben, ac Manasseh Kutulap muta we. 34 Ma nukewa saya ma Jehu el orala, weang pac orekma pulaik lal, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel.] 35 El misa ac pukpuki in Samaria, ac Jehoahaz wen natul, el aolul in tokosra. 36 Jehu el tokosra lun Israel, ac leum in Samaria ke yac longoul oalkosr.

11 Ke na pacl se Athaliah, nina kial Tokosra Ahaziah, el lohngak lah akmuseyuki wen se natul ah, el sap in anwukla nufon mwet in sou in leum uh. 2 Joash, wen natul Ahaziah mukena kaingla. El lukunna wi mwet njia anwuki, tuh pa moliyukla el sel Jehosheba, ma loul Tokosra Ahaziah papa tumal ah, ac ma natul Tokosra Jehoram. Jehosheba el usalla ac mutan to se lal nu infukil in motul se in Tempul, ac okanulla lukel Athaliah, pwanang el tia wi anwuki. 3 Jehosheba el okanulla in Tempul ke yac onkosr ac karinganulang ke pacl Athaliah el kasra ac leum fin acn uh. 4 Tusrukta in yac se akitkosr, Jehoienda mwet tol el sapla nu sin mwet kol lun mwet mweun karinginyal tokosra ac un mwet topang inkul sin tokosra, ac fahk elos in tuku nu in Tempul, ac fulahk we lah elos ac insese nu ke ma su el akola in oru. El kololma Joash, wen natul Tokosra Ahaziah, nu ye mutualos 5 ac sapkin nu selos: "Ke pacl se kowos ac oru orekma kunowos ke len Sabbath, sie tafu tolu suwos ac fah karingin inkul fulat sin tokosra, 6 ac sie tafu tolu ac fah karingin Mutunpot Sur, ac sie tafu tolu ac liyaung mutunpot se ma oan tukun mwet topang ngia. 7 U luo ma tia orekma ke len Sabbath an elos ac liyaung Tempul in karinganul tokosra. 8 Kowos sruok na cutlass nutuwos an impouwos ke kowos karinganulang Tokosra Joash, ac welul yen nukewa el fahs nu we. Kutena mwet fin tuku apkurun nu yuruwos, kowos uniya." 9 Mwet kol inge elos akos sap lal Jehoienda, ac use mwet lalos nu yorol — kewana mwet ma orekma tari ke len Sabbath, ac mwet ma tuku in aolulos. 10 El sang nu sin mwet kol inge osra in fakfuk ac mwe loeyuk natul Tokosra David, su ma tuh karinginyuk in Tempul, 11 ac el oakiya mwet inge yen selos ke cutlass natulos akola, ac elos tu raunela mutun Tempul in karinganul tokosra. 12 Na Jehoienda el pwenilya Joash nu likin Tempul uh, oakiya tefuro nu fin sifal, ac sang nu sel ma simusla ke ma oakwuk nu ke tokosra. Ouinge Joash el mosrweyukla ac fwackyak lah el pa tokosra. Na mwet uh paspasla ac wowoyak ac fahk, "In paht mou lal tokosra!" 13 Kasra Athaliah el lohngak pusren wowon lun mwet topang ac mwet ah, na el sulaklak som nu ke Tempul, yen mwet uh tukeni we. 14 Ac el liyauk tokosra sasus se tu ke sru soko ke nien utyak nu in Tempul, in oana facsin lalos. Tokosra el rauniyukla sin mwet kol lun mwet mweun ac mwet ukuk, ac mwet nukewa sasa ke engan lulap, ac uk mwe ukuk natulos. Athaliah el foloyak, sesuya nuknuk lal, wowoyak ac fahk, "Tunyunal Tunyunal!" 15 Jehoienda el tia lungse

in anwuki Athaliah inkul lun Tempul, ouinge el sapkin nu sin mwet kol lun mwet mweun, "Usal fahla inmasrlon takin mwet mweun an nu likin kalkal uh, ac uniya kutena mwet ma srike in molella." 16 Elos sruokilya, usalla nu inkul sin tokosra, ac unilya ke Mutunpot Horse. 17 Mwet tol Jehoiada el oru tuh Tokosra Joash ac mwet uh in oralie sie wulela lalos yurin LEUM GOD, lah elos ac mwet na lun LEUM GOD. El oayapa oralie sie wulela immasrlon tokosra ac mwet uh. 18 Na mwet uh som nu ke tempul Baal ac kunausya. Elos fukulya loang ac ma sruloala inkul sin tokosra, elos pwenilya tokosra liki Tempul nu ke inkul fulat sel, ac mwet nukewa fahsr tokolos. Tokosra Joash el utek ke Mutunpot lun Mwet Topang ac muta taran Tempul, 19 na el, oayapa leum lun mwet mweun, wi mwet mweun su karinganul tokosra ac mwet karingin inkul sin tokosra, elos pwenilya tokosra liki Tempul nu ke inkul fulat sel, ac mwet nukewa fahsr tokolos. Tokosra Joash el utyak ke Mutunpot lun Mwet Topang ac muta fin tron lal. 20 Mwet nukewa sessesla ke engan, ac siti sac misla ke sripen Athaliah el tuh anwuki ke inkul sin tokosra. 21 Joash el tokosrala lun Judah ke el yac itkos.

12 In yac akitkos ke pacl Jehu el tokosra lun acn Israel, Joash el tokosra lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke yac angngaul. Nina kial pa Zibiah, sie mutan ke siti Beersheba.

2 In moul lal nufon el oru ma LEUM GOD El insewowo kac mweyen mwet tol Jehoiada el lotel. 3 Tusrukta tiana kunausyukla nien alu lun mwet pegan, ac mwet uh srakna orek kisa ac akosak mwe keng we. 4 Joash el pangoneni mwet tol ac sap elos in liyaung na mani ma orekeni ke pacl in kisa ke Tempul, kewana mani ma pakpuki nu ke kisa, ac mani ma mwet uh sang ke insewowo. 5 Ma kunen kais sie mwet tol in liyaung mani ma orekeni sin mwet el karingin. Mani inge ma ac orekmakinyuk nu ke akwoyeyen ac musalla ke Tempul, ke pacl eneneyuk uh. 6 Tusrukta ke yac aklongoul tolu ke pacl in leum lal Joash, mwet tol ah soenna oralia kutu orekma in akwoyela acn musalla ke Tempul. 7 Ouinge Joash el pangnol Jehoiada ac mwet tol sayal ac siyuk selos, "Efū ku kowos tiana akwoye acn musalla ke Tempul uh? Ingela, kowos fah tia sifil liyaung mani kowos orani uh. Use in sang akwoyela Tempul." 8 Mwet tol elos insese in tia sifil sruok mani uh, ac elos insese pac tuh elos ac tia mukuikui ke akwoye Tempul uh. 9 Na Jehoiada el eis box se ac oralia pat se ke kafa ah, ac likiya pe loang se ma oan ke layen layot ke mwet mutunoa uh ac sang mani nukewa ma orekeni sin mwet alu uh nu in box se inge. 10 Pacl nukewa ma ac yohk mani orekeni nu in box sac, na mwet sim lun tokosra ac mwet Tol Fulat ac tuku ac munanla silver uh in kofelik, ac pauniya. 11 Tukun elos simusla lupan mani silver inge, na ac itukyang nu sin mwet ma kol orekma ke Tempul an, ac ma inge ac sang moli kamtu, mwet musa, mwet aksusra, mwet tufahl eot, ac molela sak ac eot ma orekmakinyuk, ac in moli ma nukewa ma eneneyuk

saya. 13 Tusrukta mani inge tia orekmakinyuk in sang moli mwet orek cup silver, pol, mwe ukuk, ku kufwa in akwoye lam, ku kutena kain ma orek ke silver ku gold.

14 Orekmakinyukla nufon in moli mwet orekma, ac in moli kufwa nu ke akwoye lohm. 15 Mwet karingin orekma

uh elos arulana suwohs ke orekma lalos, pwanang tia

16 Mani ma orekeni ke mwe kisa in afkalye ma koluk lukma, ku mwe kisa ke ma koluk, tia wi itukyang nu in box sac, mweyen ma inge ma lun mwet tol. 17 In pacl

we, ac unilya Mattan, su mwet tol lun Baal, ye mutun sac, Tokosra Hazael lun Syria el mweuni siti Gath ac

loang uh. Jehoiada el sang in oasr mwet topang su forfor eisla acn we, na el wotelu mu el ac mweuni pac acn

taran Tempul, 19 na el, oayapa leum lun mwet mweun, Jerusalem. 18 Tokosra Joash lun Judah el orani mani in

kisa nukewa ma tuh orekeni ac kisaiyukla nu sin LEUM GOD sel Jehoshaphat, Jehoram, ac Ahaziah, su tokosra

meet lukel, ac sang ma inge weang mwe sang lal sifacna wi gold nukewa ma oan in nien fwil mwe kasrup in

Tempul ac in lohm sin tokosra, ac supwala nufon ma inge in mwe lung nu sel Tokosra Hazael. Na Hazael el us mwet mweun lal ac som liki acn Jerusalem. 19

Ma nukewa saya ma Tokosra Joash el oralia simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah]. 20 Mwet

pwapa lal Joash elos oralia pwapa lukma lalos ac unilya ke lohm se ke acn koaneyukla kutulap in Jerusalem ke

ikanek soko ma oatula nu Silla. 21 Jozacar wen natul Shimeath, ac Jehozabad wen natul Shomer, pa sringillya el misa. Joash el pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel

David, ac Amaziah wen natul, el aolul in tokosra.

13 In yac aklongoul tolu ma Joash wen natul Ahaziah el tokosra lun Judah, Jehoahaz wen natul Jehu el

tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac singoul itkos. 2 El oana Jeroboam su tokosra meet lukel, in oru

ma koluk lain LEUM GOD, ac kolla mwet Israel in oru ma koluk, ac el tiana fuhleak ouiya koluk lal inge. 3 Ouinge

LEUM GOD El kasrkusrak sin mwet Israel, ac El lela Tokosra Hazael lun Syria ac Benhadad, wen natul, in

Tutangla Israel pacl na pus. 4 Na Jehoahaz el pre nu sin LEUM GOD, ac ke LEUM GOD El liye lah tokosra lun

Syria el arulana akkeoyke mwet Israel, na El topuk pre

lal. 5 LEUM GOD El supwala sie mwet kol nu sin mwet Israel in aksukosokyolosa liki mwet Syria. Ouinge mwet

Israel muta in misla oana meet. 6 Tusrukta elos tiana fuhleak luman ma koluk su Tokosra Jeroboam el tuh

kololosa in oru, a elos srakna oru ma koluk inge, ac ma

sruloala ke god mutan Asherah srakna oan in Samaria. 7 Wangin un mwet mweun lula lal Jehoahaz sayen mwet

kasrus fin horse lumngaul, chariot singoul, ac singoul tausin mwet mweun ma fahrsna, mweyen tokosra Syria

el kunausla inkaiyilos, ac longolosi oana kutkut uh. 8 Ma

pauniya. 9 Nukewa saya ma Jehoahaz el oralia, ac orekma pulaik lal, na ac itukyang nu sin mwet ma kol orekma ke Tempul simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. 9

an, ac ma inge ac sang moli kamtu, mwet musa, 10 El misa ac pukpuki Samaria, ac Jehoash wen natul, el

mwet aksusra, mwet tufahl eot, ac molela sak ac eot aolul in tokosra. 10 In yac aklolngoul itkos ke pacl in

leum lal Tokosra Joash in Judah, Jehoash wen natul

Jehoahaz el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria Joash, papa tumal, el tuh oru. **4** El tiana ikruiya nien ke yac singoul onkosr. **11** El oayapa oru ma koluk lain alu lun mwet pegan, ac mwet uh srakna orek kisa ac LEUM GOD ac fahsr tukun srikasrak koluk lal Tokosra akosak mwe keng we. **5** Ke Amaziah el eis tar iku Jeroboam su kolla mwet Israel nu ke ma koluk. **12** Ma nukewa in tokosrai lal, el onela mwet pwapa ma tuh nukewa saya ma Jehoash el orala, weang pulaik lal ke uniya papa tumal, su tokosra in pacl sac. **6** Tusruktu el el mweun lainul Tokosra Amaziah lun Judah, simla oasr tiana onela tulik natulos, a el fahsr tukun ma LEUM GOD in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. **13** Jehoash El sapkin in Ma Sap lal Moses su fahk: "Papa ac nina el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Samaria, ac ac fah tia anwuki ke ma koluk lun tulik natulos, ac tulik Jeroboam Akluo, wen natul, el aolul in tokosra. **14** Mwet ac fah tia anwuki ke ma koluk lun papa ku nina. Mwet palu Elisha el mas ke sie mas keok ma el ac tia kwela se ac fah anwuki ke ma koluk ma el sifacna orala." **7** kac, ac ke el apkuran in misa Tokosra Jehoash lun Israel Amaziah el uniya singoul tausin mwet mweun lun Edom el som in yorol. El tung ac fahk, "Papa, Papa! Kom pa Ke Infahlfal Sohl, ac el sruokya siti Sela ke mweun. El mwet se ma ku oemeet in loangela Israel!" **15** Elisha el pangon inen siti sac Joktheel, ac ine se inge srakna sapkin nu sel, "Use sie mwe pisr an ac kutu osra in pisr orekmakinyuk nwe misenge. **8** Na Amaziah el supwala nu kac." Jehoash el use ma inge, **16** na Elisha el fahk nu mwet utuk kas nu yorol Tokosra Jehoash lun Israel in sel elan akola in pisrik. Ac tokosra el oru oana ma fwack purakul elan mweun. **9** Tusruktu Tokosra Jehoash el nu sel, na Elisha el filiya paol fin paol tokosra. **17** Na supwala top se inge nu sel: "Sie pacl ah, soko sak kokul tokosra el ikasla winto se ma oan nget nu Syria, oana ma kapak Fineol Lebanon el supwala sie kas nu sin sak ma mwet palu sac fahk nu sel. Elisha el sap, "Pusrulkla cedar soko ac fahk, 'Use acn nutum an in marut nu sin sak pisr an!" In pacl se na ma tokosra el pusrukla osra in pisr wen nutik uh.' Na kosro lemnak soko fahsryak in acn soko ah, na mwet palu sac fahk, "Kom pa osra in pisr sac, ac lolongya kokul soko ah, ac kunausla. **10** Inge soko nutin LEUM GOD su El ac fah sang in kutangla Amaziah, kom kutangla mwet Edom, ac kom arulana Syria. Kom ac fah mweuni mwet Syria in acn Aphek insefulatak kac. Lela kom in falkin wo ouiya nu sum, ac nwe ke kom kutangulos." **18** Na Elisha el fahk nu sel mutana in acn sum an. Efku kom orek purakak su ma tokosra elan eis osra in pisr lula ac sang sringsilya infohk ac kunauskoma ac mwet lom an?" **11** Tuh Amaziah el ah, ac tokosra el sringsilya infohk ah pacl tolu, na el tui. stranges lohng, ouinge Tokosra Jehoash ac mwet lal ah **19** Ma se inge oru Elisha el kasrkusrak ac fahk nu sel illa in mweun lainul in acn Beth Shemesh in Judah. **12** tokosra, "Kom ku tia sringsilya pacl limekosr ku onkosr, Mwet mweun lal Amaziah kutangyukla, ac elos nukewa kom lukun kutangla na pwaye acn Syria, a inge kom ac kaingla nu yen selos. **13** Jehoash el sruokilya Amaziah kutangla pacl tolu na." **20** Elisha el misa ac pukpuki. ac usalla sie mwet sruoh, na el utek nu Jerusalem ac Meet liki infulwen yac nukewa, un mwet Moab ac utek rakinya pot ke siti uh, mutawauk ke Mutunpot Ephraim in orek lokoalok in acn Israel. **21** Sie pacl ah, pukmas se lac nwe ke Mutunpot Insruwasrik. Lusen acn musalla orek na liyeyukyak sie un mwet lokoalok inge. Mwet ah inge oasr ke yact luofoko. **14** El eis silver ac gold nukewa sisla mwet se ma misa ah nu in luf kial Elisha ac kaingla. ma el ku in konauk, ac kufwa nukewa in Tempul, ac mwe Pacl se na mano sac pusralla sri kacl Elisha ah, na kasrup nukewa inkul sin tokosra, ac elos us ma inge mwet sac moulyak ac tuyak. **22** Tokosra Hazael lun Syria folokla nu Samaria. Ac el oayapa us mwet ma el sruokya el akkeokye mwet Israel in pacl in leum lal Jehoahaz ke mweun ah welul. **15** Ma nukewa saya su Jehoash nufon, **23** tusruktu LEUM GOD El kulang ac pakoten nu el orala, weang pulaik lal ke el mweun lainul Tokosra selos. El tia lela in kunausyukla elos, a El kasrelas ke Amaziah lun Judah, simla oasr in [Sramsram Matu Ke sripen wuleang lal nu sel Abraham, Isaac, ac Jacob. El Tokosra Lun Israel]. **16** Jehoash el misa ac pukpuki tiana mulknla mwet lal. **24** Ke Tokosra Hazael lun Syria inkulyuk lun tokosra in Samaria, ac Jeroboam Akluo, wen el misa, na Benhadad wen natul, el tokosrala. **25** Na Tokosra Jehoash lun Israel el kutangulla Benhadad pacl tolu, ac sifilpa folokonma siti nukewa ma Benhadad el tuh sruokya ke pacl in leum lal Jehoahaz, papa tumal Jehoash.

14 In yac akluo ke pacl Jehoash wen natul Jehoahaz el tokosra in Israel, Amaziah wen natul Joash el tokosrala lun Judah **2** ke el yac longoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac longoul eu. Nina kial pa Jehoaddin, sie mutan Jerusalem. **3** Amaziah el oru ma LEUM GOD El insegewo kac, tusruktu el tia oana Tokosra David, papa matu tumal ah, a el oru oana ma

natul Joash, el tokosra lun Judah, Jeroboam wen natul ke pwapa lukma lal, simla oasr in [Sramsram Matu Jehoash el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke Ke Tokosra Lun Israel]. 16 Ke Menahem el som liki yac angngaul sie. 24 El orekma koluk lain LEUM GOD. acn Tirzah, el arulana kunausla siti Tappauh ac mwet ac fahs tukun srikasrak koluk lal Tokosra Jeroboam wen natul Nebat, su tokosra meet lukel ac su kolla mwet Tappauh tiana lungse srasrapo nu sel. El oayapa tiyala Israel in oru ma koluk. 25 El sifilpa sruokya acn nukewa insien mutan pitutu nukewa. 17 In yac aktolngoul eu ma tuh lun Israel meet, su fahla ke Innek In Utyak Nu Hamath layen nu epang lac nwe ke Meoa Misa layen nu eir. Pa inge ma LEUM GOD lun Israel El tuh wuleang kac nu sin mwet kulan sap lal, Jonah wen natul Amittai, su mwet palu in Gath Hepher. 26 LEUM GOD El liye keok upa lun mwet Israel, ac wanginna sie mwet ku in kasrellos. 27 Tusrukta tia ma lungse lun LEUM GOD pa in arulana kunausla Israel nwe tok, ouinge El molelosa kacl Tokosra Jeroboam Akluo. 28 Ma nukewa saya ma Jeroboam Akluo el orala, wi pulaik lal ke mweun, ac ke el folokonang acn Damascus ac Hamath nu sin Israel, ma inge nukewa simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. 29 Jeroboam el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra, ac Zechariah wen natul, el aolul in tokosra.

15 In yac aktolngoul itkosr ke pacl Jeroboam Akluo el tokosra lun Israel, Uzziah wen natul Amaziah el tokosrala lun Judah. 2 ke el yac singoul onkosr, ac el leum in Jerusalem ke yac lumngaul luo. Nina kial pa Jecoliah, sie mutan Jerusalem. 3 Uzziah el oru ma su akinsewowy LEUM GOD, mweyen el fahs tukun srikasrak lun papa tumal. 4 Tusrukta nien alu lun mwet pegan tiana kunausyukla, ac mwet uh srakna orek kisa ac akosak mwe keng we. 5 Ac LEUM GOD El sang musen lepa nu sel, su oan in el nwe ke na el misa. El strengla muta in siena lohm, ac itukla orekma kuna nukewa, na Jotham wen natul, el liyaung facl sac. 6 Ma nukewa saya ma Uzziah el oru, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah]. 7 Uzziah el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Jotham wen natul, el aolul in tokosra. 8 In yac aktolngoul oalkosr ke pacl Tokosra Uzziah el leum in Judah, Zechariah wen natul Jeroboam Akluo, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke malem onkosr. 9 El oana mwet meet lukel in oru ma koluk lain LEUM GOD. El fahs tukun srikasrak koluk lal Jeroboam wen natul Nebat, su kolla mwet Israel nu ke ma koluk. 10 Shallum wen natul Jabesh, el orek pwapa lukma in lainul Tokosra Zechariah, ac unilya in acn Ibleam, na el aolulla in tokosra. 11 Ma nukewa saya ma Zechariah el oru, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. 12 Ouinge apkwayeyuk wulela se ma LEUM GOD El tuh orala nu sel Tokosra Jehu, su fahk, "Tulik nutum ac fah tokosra lun Israel nwe ke fwil se akakosr." 13 In yac aktolngoul eu ke pacl Tokosra Uzziah el leum in Judah, Shallum wen natul Jabesh, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke malem se. 14 Menahem wen natul Gadi, el som Tirzah lac nu Samaria. El unilya Shallum, ac aolulla in tokosra. 15 Ma nukewa saya ma Shallum el orala, weang sramsram

ke pwapa lukma lal, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. 16 Ke Menahem el som liki yac angngaul sie. 24 El orekma koluk lain LEUM GOD. acn Tirzah, el arulana kunausla siti Tappauh ac mwet ac fahs tukun srikasrak koluk lal Tokosra Jeroboam wen natul Nebat, su kolla mwet Israel nu ke ma koluk. 19 Tiglath Pileser, Tokosra Fulat lun Assyria, el utyak in mweuni acn Israel, ac Menahem el sang paun in silver itngoul onkosr tausin nu sel in suk kasru lal in akyokyelik ku lal Menahem fin facl sac. 20 Menahem el konauk mani inge ke sripen el sap ku nu sin mwet kasrup lun Israel tuh kais sie selos in sruok ipin silver lumngaul. Ouinge Tiglath Pileser el fokola nu in facl sel sifacna. 21 Ma nukewa saya ma Menahem el orala, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. 22 El misa ac pukpuki, ac Pekahiah wen natul, el aolul in tokosra. 23 In yac aktolngaul ke pacl Tokosra Uzziah el leum lun Judah, Pekahiah wen natul Menahem, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac luo. 24 El oru ma koluk lain LEUM GOD ke el fahs tukun ma koluk lal Tokosra Jeroboam wen natul Nebat, su kolla mwet Israel in oru ma koluk. 25 Pekah, wen natul Remaliah, sie sin mwet kol ke un mwet mweun lal Pekahiah, el orek pwapa lukma nu sin mwet Gilead lumngaul, ac unilya Pekahiah, oayapa Argob ac Arie, ke kalkal se oan oe luin inkul sin tokosra in acn Samaria. Na Pekah el aolulla Pekahiah in tokosra. 26 Ma nukewa saya ma Pekahiah el orala, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. 27 In yac aktolngaul luo ke pacl Tokosra Uzziah el leum in acn Judah, Pekah wen natul Remaliah, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac longoul. 28 El oru ma koluk lain LEUM GOD ke el fahs tukun srikasrak koluk lal Tokosra Jeroboam wen natul Nebat, su kolla mwet Israel in oru ma koluk. 29 In pacl se ma Pekah el tokosra inge, pa Tiglath Pileser, su Tokosra Fulat lun Assyria, el sruokya siti Ijon, Abel Beth Maacah, Janoah, Kedesh, ac Hazor, oayapa acn lun Gilead, Galilee, ac Naphtali. Na el usla mwet in acn inge nu ke sruoh in acn Assyria. 30 In yac aktolngoul ma Jotham wen natul Uzziah, el tokosra lun Judah, Hosea wen natul Elah, el orek pwapa lukma lainul Tokosra Pekah, ac unilya, na el aolulla in tokosra. 31 Ma nukewa saya ma Pekah el orala, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. 32 In yac aktuo ma Pekah wen natul Remaliah, el tokosra lun Israel, Jotham wen natul Uzziah, el tokosrala lun Judah. 33 ke el yac longoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac singoul onkosr. Nina kial pa Jerusha, acn natul Zadok. 34 Jotham el fahs tukun srikasrak

lal Uzziah papa tumal, ac el oru ma LEUM GOD El wheat ke ekela, oayapa nu ke mwe kisa firir ac mwe kisa insewowo kac. 35 Tusrukta el tiana kunausla nien alu wheat lun tokosra ac lun mwet uh, ac nu ke mwe kisa lun mwet pegan, ac mwet uh srakna orekmakin acn inge nu ke orek kisa ac akosak mwe keng we. Jotham pa tuh Tusrukta likiya loang bronze sac ngan orekmakin nu ke musaela Mutunpot Epang ke Tempul. 36 Ma nukewa alyalu luk sifacna." 16 Na Uriah el oru oana ma tokosra sayma Jotham el orala, simla oasr in [Sramsram Matu el sapkin. 17 Tokosra Ahaz el tuleya mwe wiwa ma Ke Tokosra Lun Judah]. 37 In paci se ma el tokosra inge orekla ke bronze su orekmakinyuk in Tempul, ac eisla pa LEUM GOD El supwalla Tokosra Rezin lun Syria ac pesin nukewa ma oan fac. El oayapa eisla tacng bronze Tokosra Pekah lun Israel in som mweuni acn Judah. 38 se ma oan fintukun cow mukul bronze singoul lukwa, ac Jotham el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel oakiya fin pwelung se orekla ke eot. 18 In akinsewowyoe David, ac Ahaz wen natul, el aolul in tokosra. Tokosra Fulat lun Assyria, Ahaz el oayapa moklela nien

16 In yac aksingoul itkos ke paci Tokosra Pekah wen natul Remaliah, el leum in Israel, Ahaz wen natul Jotham, el tokosrala lun Judah 2 ke el yac longoul, ac el leum in Jerusalem ke yac singoul onkosr. El tiana fahsr tukun srikasrak wo lun Tokosra David papa matu tumal, a el fahsr tukun ma su tia akinsewowyoe LEUM GOD lai,

3 ac el fahsr tukun ouiya koluk ma tokosra Israel elos oru. El sifacna kisakunla pac wen se natul in mwe kisa firir nu sin ma sruloala, ac etai lumah koluk lun mwet su LEUM GOD El tuh lusla liki acn inge ke paci se mwet Israel elos uteyak nu we. 4 Ahaz el orek kisa ac akosak mwe keng ke nien alu lun mwet pegan, su oan fin inging uh ac ye sak lul nukewa. 5 Tokosra Resin lun Syria ac Tokosra Pekah lun Israel eltal mweuni acn Jerusalem, ac kuhlusya acn we, tuh tiana ku in kutangulla Ahaz. 6 (In paci sac pacna tokosra lun Edom el sifilpa eisla siti Elath, ac lusla mwet Judea su muta we. Mwet Edom elos oakwuki in siti Elath ac elos srakna muta we.) 7 Ahaz el supwala mwet nu yorol Tiglath Pileser, Tokosra Fulat lun Assyria, ac fahk kas inge: "Nga mwet kulansap oaru lom. Fahsru moliyula liki tokosra lun Syria ac Israel su mweun lainyu." 8 Ahaz el eis gold ac silver liki Tempul ac liki nien fil mwe kasrup inkul sin tokosra, ac supwala in mwe lung nu sin Tokosra Fulat sac. 9 Tiglath Pileser el illa wi mwet mweun lal in oana siyuk lal Ahaz. El

mweuni ac sruokeya acn Damascus, na el unilya Tokosra Rezin, ac usla mwet Damascus nu Kir in mwet sruoh we. 10 Ke Tokosra Ahaz el som nu Damascus in osun nu sel Tokosra Fulat Tiglath Pileser, el tuh liye loang se we, na el sruloala luman loang se inge, ac srikeya ip srisrik nukewa kac, ac supwala nu sel Uriah, mwet tol. 11 Ouinge Uriah el musaela sie loang oana luman loang sac, ac aksafyela meet liki Ahaz el foloko. 12 Ke Ahaz el foloko liki acn Damascus el liye lah loang sac safla tari, 13 na el esukak mwe kisa firir ac mwe kisa wheat fin loang sac, ac el okaoung pac mwe kisa wain oayapa sraha ke mwe kisa in akinsewowyoe nu fac. 14 Loang bronze se ma kisakinyukla tari nu sin LEUM GOD ah oan inmasrlon loang sasusac ac Tempul. Ouinge Ahaz el moklela nu layen epang in loang sasus se lal ah. 15 Na el sapkin nu sel Uriah ac fahk, "Orekmakin loang lulap se luk inge in orek mwe kisa firir ke lotutang, ac mwe kisa

wain. Okoaung srahn kosro kisakinyukla nukewa nu fac. Tusrukta likiya loang bronze sac ngan orekmakin nu ke alyalu luk sifacna." 16 Na Uriah el oru oana ma tokosra el sapkin. 17 Tokosra Ahaz el tuleya mwe wiwa ma orekla ke bronze su orekmakinyuk in Tempul, ac eisla pesin nukewa ma oan fac. El oayapa eisla tacng bronze se ma oan fintukun cow mukul bronze singoul lukwa, ac oakiya fin pwelung se orekla ke eot. 18 In akinsewowyoe Tokosra Fulat lun Assyria, Ahaz el oayapa moklela nien tu se ma oan in Tempul su ma nu ke tron lun tokosra, ac kalyani nien uteyak se lal tokosra nu in Tempul. 19 Ma nukewa sayma Tokosra Ahaz el orala, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah]. 20 Ahaz el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Hezekiah wen natul, el aolul in tokosra.

17 In yac se aksingoul luo ke paci Tokosra Ahaz

el leum lun Judah, Hoshea wen natul Elah, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac eu. 2 El oru ma koluk lain LEUM GOD, tuh tia arulana yohk oana tokosra su leumi acn Israel meet lukel. 3 Tokosra Fulat Shalmaneser lun Assyria el orek mweun lainul, na Hoshea el srasrapo nu sel Shalmaneser ac moli takma nu sel ke yac nukewa. 4 Tuh ke sie yac ah Hoshea el supwala mwet nu yorol Tokosra So lun Egypt in siyuk sel elan kasrel, ac el tia moli takma ke yac sac nu sin Assyria. Ke Shalmaneser el lohngak ma inge, el sap in sruhu Hoshea ac sisiyang el nu in presin. 5 Na Shalmaneser el uteyak nu fin acn Israel ac kuhlasla acn Samaria. In yac se aktolu ke kuhlusyuki acn we — 6 su pa ke yac akeu ma Hoshea el tokosra — Tokosra Fulat lun acn Assyria el sruokeya acn Samaria, ac usla mwet Israel nu Assyria in mwet sruoh. El likiya kutu selos in siti Halah, ac kutu in muta yen apkuran nu ke Infact Habor in acn Gozan, ac kutu ke siti in acn Media. 7 Acn Samaria ikori mweyen mwet Israel elos oru ma koluk lain LEUM GOD lalos, su tuh molelosa liki tokosra lun Egypt, ac kololosa liki acn Egypt. Elos alu nu sin god saya, 8 ac fahsr tukun ouiya lun mutunfacl su LEUM GOD El tuh lusla liki acn inge ke mwet lal elos uteyak nu we, ac elos moulkin facsin su orekmakinyuk sin tokosra lun Israel. 9 Mwet Israel elos oru ma su LEUM GOD lalos El tia insese nu kac. Elos musaela nien alu pus lun mwet pegan in siti lalos nukewa, acn srik nwe ke siti lulap. 10 Elos tulokunak sru eot ac ma sruloala ke god mutan Asherah fin inging nukewa ac ye sak lul nukewa, 11 ac elos akosak mwe keng fin loang nukewa lun mwet pegan, ac etai ouiya lun mutanfacl su LEUM GOD El tuh lusla liki acn inge. Elos akkasrusraky LEUM GOD ke orekma koluk lalos nukewa, 12 ac elos tia akos ma LEUM GOD El sapkin nu selos, in tia alu nu ke ma sruloala. 13 LEUM GOD El tuh supwala mwet utuk kas ac mwet palu lal in sensenkakin mwet Israel ac mwet

Judah, ac fahk nu selos, "Sisla ouiya koluk lowos, ac akos ma nga sapkin su oan in Ma Sap ma nga sang nu sin mwet matu lowos somla, ac su nga sot nu suwos ke pusren mwet palu, mwet kulansap luk." 14 Tuh elos tia akos. Elos likkeke oana mwet matu lalos somla su tia lulalfongi ke LEUM GOD lalos. 15 Elos tia lungse akos kas in luti lal nu selos, elos tia karinganang wuleang ma El orala yurin mwet matu somla lalos, ac elos pilesru kas in sensenkakin lal. Elos alu nu ke ma sruloala lusrongten, pwanang elos ekla pac mwet lusrongten. Elos oru ouiya lun mutanfahl ma raunelosla, ac seakos ma sap lun LEUM GOD su fahk mu elos in tia etawelos. 16 Elos kunausla nufon ma sap lun LEUM GOD lalos, ac elos orala ma sruloala osra luo ke luman cow mukul tuh elos in alu nu kac. Elos oayapa orala sie ma sruloala ke god mutan Asherah. Elos alu nu ke itu uh, ac kulansap nu sin god Baal. 17 Elos sang wen ac acn natulos in mwe kisa firir nu sin god lun mwet pegan, ac elos suk kasru sin mwet sramsrampu sin inut ac mwet susfa, ac elos sang insialos nufon in oru ma sesuwos ye mutun LEUM GOD, ac arulana akkasrkusrakyal. 18 Ke ma inge LEUM GOD El kasrkusrak sin mwet Israel ac luselosla liki ye mutual, ac tokosrai lun Judah mukena lula. 19 Tusruktu finne mwet Judah, elos tia pac akos ma sap lun LEUM GOD lalos, ac elos etai facsin ma mwet Israel elos eisla saysa. 20 LEUM GOD El ngetla liki mwet nukewa lun Israel ac akkeokyalos, ac eisalosyang nu inpoun mwet lokoalok sulallal, nwe ke El luselosla liki ye mutual. 21 Tukun LEUM GOD El srela mwet Israel liki mwet Judah, mwet Israel elos sraklalak Jeroboam wen natul Nebat in tokosra lalos. Jeroboam el oru tuh elos in sisla LEUM GOD, ac el kololosa in oru ma koluk na lulap. 22 Elos fahs tokol Jeroboam ac nuna oru na kain in ma koluk nukewa ma el tuh oru, 23 nwe ke na LEUM GOD El luselosla liki ye mutual, oana ke El tuh sensenkakinulos sin mwet kulansap lal, mwet palu, mu El ac oru. Ouinge mwet Israel utukla mwet sruoh nu Assyria, yen elos srakna oasr we. 24 Tokosra Fulat lun Assyria el use mwet in siti Babylon, Cuth, Ivah, Hamath, ac Sepharvaim, ac oakelosi in siti lun acn Samaria, in aolla mwet Israel su som nu in sruoh. Elos uteyak nu in siti inge ac oakwuki we. 25 Ke elos tufahna oakwuki in acn inge elos tia alu nu sin LEUM GOD, ouinge El supwala lion pus ac unya kutu selos. 26 Fwackyng nu sin Tokosra Fulat lun Assyria lah mwet el likiya in siti lun acn Samaria elos tia etu ma sap lun god lun facl sac, na pa god sac tuh supwala lion ac onelosi. 27 Ke ma inge Tokosra Fulat el sapkin: "Supwala sie sin mwet tol ma kut tuh use liki acn we, elan folokla muta we ac luti mwet uh ke ma sap lun god lun facl sac." 28 Ouinge sie mwet tol lun Israel su utuku liki acn Samaria el som ac muta Bethel, yen el luti mwet uh in etu ouiyen alu nu sin LEUM GOD. 29 Tusruktu mwet su muta Samaria inge elos srakna oru ma sruloala lalos, ac likiya in nien alu su mwet Israel tuh musaela.

Kais sie u inge orala ma sruloala in siti ma elos muta we: 30 mwet Babylon elos orala ma sruloala ke god Succoth Benoth, ac mwet Cuth orala ma sruloala ke Nergal, ac mwet Hamath orala ma sruloala ke Ashima, 31 ac mwet Ivah orala ma sruloala ke Nibhaz ac Tartak, ac mwet Sepharvaim elos orek kisa firir ke tulik natulos nu sin god Adrammelech ac Anammelech. 32 Mwet inge elos oayapa alu nu sin LEUM GOD, ac elos sulela inmasrlon mwet lalos oana sie kain in mwet tuh in mwet tol lalos ke nien alu lun mwet pegan, ac in orek kisa kaclos we. 33 Ouinge elos alu nu sin LEUM GOD, ac elos oayapa alu nu sin god lalos, fal nu ke facsin lun kais sie facl elos tuku we me. 34 Elos srakna oru facsin matu lalos nwe in len inge. Elos tia alu nu sin LEUM GOD, ac elos tia pac akos ma sap ac oakwuk su El tuh sang nu sin fwil natul Jacob, mwet se El sang inel Israel. 35 LEUM GOD El tuh orala sie wulela yorolos, ac sapkin nu selos: "Nik kowos alu nu ke god saysa. Nikmet epasr nu selos, ku kulansapwalos, ku orek kisa nu selos. 36 Kowos in akosyu, LEUM GOD, su uskowosme liki acn Egypt ke ku lulap ac po kulana. Kowos in epasr nu sik ac orek kisa nu sik. 37 In paci nukewa, kowos in akos ma sap ac oakwuk luk ma nga simusla nu suwos. Nik kowos akos kutena god sayuk, 38 ac nik kowos mulunku wuleang su nga tuh orala yuruwos. 39 Kowos in akosyu, LEUM GOD lowos, ac nga fah molikowosia liki mwet lokoalok lowos." 40 Tusruktu mwet inge tiana porongo ma El fahk, a elos srukoiana facsin matu lalos. 41 Ouinge mwet ingo elos alu nu sin LEUM GOD, tusruktu elos alu pacna nu ke ma sruloala lalos, ac fwilin tulik natulos elos srak pacna oru oana mwet matu lalos su somla nwe in paci inge.

18 In yac aktolu ke paci Hoshea wen natul Elah el tokosra lun Israel, Hezekiah wen natul Ahaz, el tokosrala lun Judah 2 ke el yac longoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac longoul eu. Nina kial pa Abijah, acn natul Zechariah. 3 Hezekiah el oru ma su akinsewowy LEUM GOD, oana ouiya lal Tokosra David, papa matu tumal. 4 El kunausla acn in alu lun mwet pegan, kunausya sru eot, ac pakiya ma sruloala ke god mutan Asherah. El oayapa kotkoteya serpent bronze soko su pangpang Nehushtan ma Moses el tuh orala. Mwet Israel elos srakna akosak mwe keng in akfulate serpent soko inge nwe in paci sac. 5 Hezekiah el lulalfongi LEUM GOD lun Israel. Wangin tokosra lun mwet Judah meet lukel ku tok lukel oana el. 6 El inse pwaye nu sin LEUM GOD, ac wangin paci el tia aksol. El arulana karinganang ma sap nukewa su LEUM GOD El sang nu sel Moses. 7 Ouinge LEUM GOD El welul, ac wo ouiyal in ma nukewa el oru. El tuyak lain Tokosra Fulat lun Assyria, ac tiana eisalang nu sel. 8 El kutangla mwet Philistia ac uteyak eisla ma lalos in acn srisrik nwe ke siti lulap, weang acn Gaza ac acn ma raunela. 9 In yac akakos ke paci Hezekiah el tokosra

Luo Tokosra

Tokosra Fulat Shalmaneser lun Assyria el utyak mweuni in lain, sruk kom lulalfongi mu mwet Egypt ac supwama acn Israel ac kuhlusya Samaria. **10** Ke yac aktolu ma chariot ac mwet kasrusr fin horse nu sum! **25** Ya kom kuhlusyuki acn we, Samaria ikori. Ma inge sikyak ke nunku mu nga mweuni facl sum an ac kunausla sayen yac akonkor ma Hezekiah el tokosra, ac yac akeu ma kasru sin LEUM GOD? LEUM GOD sifacna El fahk nu Hoshea el tokosra. **11** Tokosra Fulat lun Assyria el usla sik mu ngan mweuni ac kunausla acn uh." **26** Na Eliakim, mwet Israel in mwet sruoh in acn Assyria, ac oakiya Shebna, ac Joah fahk nu sin mwet leum sac, "Kaskas nu kutu selos in siti Halah, ac kutu apkuran nu ke Infacl sesr ke kas Aramaic. Kut kalem kac. Nimet kas Hebrew, Habor in acn Gozan, ac kutu in siti lun Media. **12** Acn mweyen mwet nukewa fin pot uh elos lohng pac ma kom Samaria ikori, mweyen mwet Israel elos tia akos LEUM fahk an." **27** Ac el topuk, "Ku komtal nunku mu komtal GOD lalos, a elos kunausla wulela ma El orala yorolos, na ac tokosra mukena pa Tokosra Fulat el supweyume ac seakos ma sap nukewa ma Moses mwet kulansap lun LEUM GOD el tuh sang nu selos. Elos tiana lungse na sin mwet ma muta fin pot an, su ac fah kang fohkoltal porongo, ac tiana akos. **13** In yac aksingoul akos ke ac nim kifwaltal, oana komtal." **28** Na mwet leum se Tokosra Hezekiah el leum, Tokosra Fulat Sennacherib inge tuyak ac sala ke kas Hebrew ac fahk, "Lohng ma lun Assyria el mweuni siti ma potiyukyak lun Judah ac Tokosra Fulat lun Assyria el fahk nu sumtal inge. **29** El eisla acn inge. **14** Hezekiah el sapla nu sel Sennacherib su muta Lachish, ac fahk, "Tafongla ma nga oru. Nunak Hezekiah el tia ku in molikomtalla. **30** Ac nimet lela elan munas, tui ac tia mweuniyu, ac nga ac fah afkafye lupa kifus komtal in filiya lulalfongi lomtal in LEUM GOD, mu na kom fahk nga in moli." Ac Tokosra Fulat el topuk mu El ac molikomtalla ac tulokinya mwet mweun lasr uh in Hezekiah elan supwala longoul tausin paun in silver ac tia srukoja siti sumtal an. **31** Nimet lohng ma Hezekiah luo tausin paun in gold. **15** Na Hezekiah el supwala el fahk. Tokosra Fulat lun Assyria el sapkin nu sumtal silver nukewa ma oan in Tempul ac ma oan in nien in illa liki siti an ac srasrapo nu sel. Na el ac fah lela filma saok inkul sin tokosra. **16** El oayapa takusla gold tuh kais sie sumtal in mongo ke fokin ima grape lal ac nukewa ma sang yunela srungul ke Tempul, ac gold ma fokinsak fig sunal, ac nim kof ke luf in kof lal sifacna, el sifacna sang nawela sukan srungul, ac supwala ma **32** nwe ke Tokosra Fulat el sifilpa oakikomtal uh in sie inge nufon nu sel Sennacherib. **17** Na Tokosra Fulat lun facl su apkuran in oana facl sumtal, yen ma oasr ima in Assyria el supwala un mwet mweun na yohk se lal liki grape we in orek wain, ac oasr pac wheat in orek bread acn Lachish nu Jerusalem in tuh mweunel Hezekiah, su — sie facl oasr olive, ac oil in olive ac honey we. Komtal kolyuk sin mwet tolu ma fulat emeet sin mwet leum lun fin oru ma el sapkin inge komtal ac tia misa, a komtal mwet mweun lal. Ke elos sun acn Jerusalem elos tui ke ac moulna. Nimet lela Hezekiah elan kiapwekomtal mu innek soko ma mwet owo nuknuk orekma we sisken LEUM GOD El ac molikomtalla. **33** Ku oasr god lun na laf soko ma use kof ke lulu se ma oan lucng ah. **18** kutena facl ma molela facl selos liki Tokosra Fulat lun Na elos sapla solal Tokosra Hezekiah ac tolu sin mwet Assyria? **34** God lun Hamath ac Arpad eltal oasr ya leum lal, ac som in osun nu selos. Elos inge pa Eliakim, inge? Ac pia god lun Sepharvaim, Hena, ac Ivvah? Ku wen natul Hilkiah su mwet liyaung inkul sin tokosra; Shebna, mwet sim ke inkul lun tokosra; ac Joah wen natul Asaph, su liyaung ma simusla. **19** Sie sin mwet facl nukewa inge molela facl selos liki Tokosra Fulat lasr uh? Na mea oru komtal nunku mu LEUM GOD El ac ku fulat lun acn Assyria inge fahkang nu selos lah Tokosra in molela Jerusalem uh?" **36** Mwet uh mihselik, oana ma Fulat el ke etu lah mea Tokosra Hezekiah el kukin uh. **20** Tokosra Hezekiah el tuh fahk nu selos, ac elos tiana El fahk ouinge, "Ku kom nunku mu kas uh ku in sang lain fahkla sie kas. **37** Na Eliakim, Shebna, ac Joah eltal ku lulap ac pisrla ke mweun? Su kom lulalfongi mu ac asor ac seja nuknuk latal, ac eltal folokla ac fahkang nu kasrekom lain acn Assyria? **21** Kom lulalfongi mu Egypt sin tokosra ma mwet leum se lun Assyria el fahk ac. ac kasrekom, tuh fin ouinge, ac oana ke kom sikalkin loa soko — ac kaptelik twe kanteya poum. Pa ingan luman tokosra Egypt nu sin mwet su tupan kasru sel uh." **22** Ac mwet leum sac lun Assyria tafwela ac fahk, "Ku kom ac fahk nu sik lah kom ac lulalfongi na LEUM GOD lom an? Nien alu ac loang lun LEUM GOD pa Hezekiah el kunausla ke el tuh fahk nu sin mwet Judah ac Jerusalem elos in alu ke loang se in Jerusalem ah mukena. **23** Nga ac oru sie pwapa nu sum ke inen Tokosra Fulat. Nga ac sot nu sum tausin luo ke horse kom fin ku in konauk pisen mwet ma ac fal in kasrusr facl. **24** Finne mwet ma srik emeet wal la sin mwet leum lun Assyria, kom tia fal

19 Ke na pacl se Tokosra Hezekiah el lohng ma elos fahk nu sel, el asor ac seja nuknuk lal ac nokomang nuknuk yohk eoa, ac som nu in Tempul lun LEUM GOD. **2** El supwalla Eliakim, mwet liyaung inkul sin tokosra, Shebna, mwet sim lun inkul fulat, ac mwet ma matu inmaslon mwet tol, nu yorol mwet palu Isaiah wen natul Amoz. Elos oayapa nuCum nuknuk yohk eoa. **3** Pa inge kas ma el sap elos in fahk nu sel Isaiah: "Misenge sie len in keok. Kalyeyik ac akmwekinyeyuk kut. Kut oana sie mutan su akola in isus, tuh munas ac tia ku in orala. **4** Tokosra Fulat lun Assyria el supwama leum lun mwet fulat lal in tuh fahk kas in angon LEUM

GOD moul. Finsrak LEUM GOD lom Elan lohng kas in angonkas lalos inge ac sang kai nu selos su fahk ma inge uh. Ke ma inge, pre nu sin God ke mwet lasr su painmoulla." 5 Ke Isaiah el eis kas sel Tokosra Hezekiah inge 6 el topkol ouinge: "LEUM GOD El fahk nu sum mu kom in tia lela mwet Assyria in aksangengye kom ke elos fahk mu El ac tia ku in molikomla. 7 LEUM GOD El ac oru Tokosra Fulat elan lohng sie sramsrar su ac oru elan folokla nu in facl sel sifacna, ac LEUM GOD El ac fah oru tuh in anwuki el we." 8 Mwet leum se lun Assyria el etauk lah Tokosra Fulat el som liki acn Lachish, ac mweuni siti Libnah su oan apkuran nu Lachish. Ouinge el som in sramsrar nu sel. 9 Kas se sun mwet Assyria lah mwet mweun lun acn Egypt, kolyuk sin Tokosra Tirhakah lun Ethiopia, ac tuku in mweunelos. Ke Tokosra Fulat el lohng ma inge el supwala leta se nu sel Tokosra Hezekiah lun Judah 10 in tuh fahk nu sel, "God se ma kom lulafongi El fahk nu sum mu kom ac tialsru sih, somla elos tuh kunausla siti Gozan, Haran, ac Rezeph, ac onela pac mwet in acn Betheren su muta Telassar, ac wangin sie sin god lalos ku in molelosla. 13 Pia tokosra lun siti Hamath, Arpad, Sepharvaim, Hena, ac Ivvah?" 14 Tokosra Hezekiah el eisla leta sac sin mwet ma use ah, ac riti. Na el som nu in Tempul ac likiya leta sac ye mutun LEUM GOD, 15 ac pre, "O LEUM GOD lun Israel, su muta fin tron lom ma oan lucng liki cherub luo, kom mukena pa God su leum fin tokosrai nukewa faclu. Kom orala kusrao ac faclu. 16 A inge, LEUM GOD, liye ma sifyak nu sess uh. Porongo ma nukewa su Sennacherib el fahk in angon kom, Leum God moul. 17 O LEUM GOD, kut nukewa etu lah tokosra fulat lun acn Assyria elos sukela facl puspis, 18 ac esukak god lalos, su tia god pwaye a ma sruloala ma poun mwet orala ke sak ac eot. 19 Ke ma inge, LEUM GOD lasr, molikutla liki mwet Assyria, tuh mutanfahl nukewa fah etu lah kom mukena, O LEUM GOD, pa God." 20 Na Isaiah el supwala kas nu sel Tokosra Hezekiah in fahk lah lohngyuk pre lal, 21 ac LEUM GOD el fahk ouinge: "Sennacherib, siti Jerusalem isrun kom ac orek tafunkas keim. 22 Su kom nunku mu kom angon ac isrun an? Kom tiana sunakinyu, su LEUM GOD mutual lun Israel. 23 Kom supwama mwet utuk kas lom in tungak nu sik mu chariot puspis nutum oru kom fanukya fineol ma fulat liki nukewa in acn Lebanon. Kom konkin pac mu kom pakiya sak cedar ma loes emeet ac sak cypress ma wo emeet, ac kom sun acn ma loal emeet insak uh. 24 Kom konkin pac mu kom pukanak luf in kof ke mutunfacl saya ac nim ke kof we, oayapa falken mwet mweun lom futfutungya Infact Nile pulamlamla. 25 "Ya kom soenna lohng lah nga nuna akoela ma inge ke pacl loeloes somla? Ac inge nga orala tari. Nga tuh

sot ku nu sum kom in kunausla siti ma potiyukyu nu ke yol in kutkut. 26 Mwet ma muta in acn ingo wangi ma elos ku in oru. Elos sangengla ac tuninfongla. Elos oana mah inimae, ku mah ma kapak fin lohng uh ke pacl eng fol kutulap me tuhyak ac okla. 27 "Tuh nga etu ma nukewa keim — ma kom oru ac acn kom som nu we. Nga etu lupan kasrkusrak lom sik. 28 Nga lohng tari pungen kasrkusrak lom ac inse fulat lom, ac inge nga ac sang sie ring srumasrla infwem, ac soko osra nu ke oalum, ac amakin kom folokla inkanek soko na kom tuku kac me." 29 Na Isaiah el fahk nu sel Tokosra Hezekiah, "Pa inge sie akul ke ma ac fah sifyak. Yac se inge, ac yac fahsru uh, kom ac fah mongona ke wheat inima, tursrktu ke yac se toko an kom ac fah ku in yukwiya wheat sunom ac kosrani pac kac, ac yukwiya fain ac mongo grape kac. 30 Elos su painmoulla in acn Judah elos ac kapak oana sak ma kapla okah loal nu infohk ac fah tia utek nu in siti se inge ku pisrikya sokofanna osra in pisr natul nu kac. Wangin mwet mweun su us mwe loeyuk ac fah tuku apkuran nu ke siti uh, oayapa ac fah wangin ma ac etoatyak elos in fanyak kac nu in siti uh. 31 Ac fah oasr mwet in Jerusalem ac Fineol Zion su ac fah painmoulla, mweyen LEUM GOD El wotela tari sel mu ac ouinge. 32 "Ac pa inge ma LEUM GOD El fahk ke Tokosra Fulat lun Assyria: 'El ac fah tia utek nu in siti se inge ku pisrikya sokofanna osra in pisr natul nu kac. Wangin mwet mweun su us mwe loeyuk ac fah tuku apkuran nu ke siti uh, oayapa ac fah wangin ma ac etoatyak elos in fanyak kac nu in siti uh. 33 El ac fah folokla ke inkanek sokona el ut we tuku ac, at tiana utek nu in siti se inge. Nga, LEUM GOD, fahkla ouinge. 34 Nga ac loango siti se inge ac liyang ke sripen Inek sifacna, ac ke sripen wuleang su nga tuh orala nu sel David mwet kulansap luk." 35 In fong sac sie lipulan lun LEUM GOD som nu yen mwet mweun lun mwet Assyria elos aktuktuk we, ac unya mwet mweun siofok oalngoul limekosr tausin. Toangna ke lotu se tok ah elos nukewa alapla oan misa! 36 Na Sennacherib, Tokosra Fulat lun acn Assyria, el tui ke mweun ah, ac folokla nu Nineveh. 37 Sie len ah ke el alu in tempul lal Nisroch, god lal, luo sin wen natul, Adrammelech ac Sharezer, eltal sang cutlass natultal unilya, ac kaingla nu in facl Ararat. Na Esarhaddon, sie pac sin wen natul ah, aolulla in Tokosra Fulat.

20 In pacl se inge Tokosra Hezekiah el masak ac apkuran in misa. Mwet palu Isaiah wen natul Amoz, el som nu yorol in fahk nu sel, "LEUM GOD El fahk nu sum kom in akoela ma nukewa in wo, mweyen kom ac tia kwela. Kom ac misa." 2 Hezekiah el forang nu pesinka ac pre, 3 "LEUM GOD, esam lah nga kulansupwekom ke inse pwaye ac suwohs, ac pacl nukewa nga srike na nga in oru ma lungse lom." Na el tungyak arulana upa. 4 Isaiah el som lukel tokosra, tuh meet liki el alukela nien tukeni se influlwen inkul fulat lun tokosra, LEUM GOD El fahk nu sel 5 elan folokla nu yorol Hezekiah, su leumi mwet lun LEUM GOD, ac fahk nu sel, "Nga, LEUM GOD lal David papa matu tomom, lohng pre lom, ac nga liye sroninmotom. Nga ac akkeyekomla, ac tukun len tolulu

kom fah som nu in Tempul. 6 Nga ac sifilpa akloesye elos fahsr in utyak nu we. 3 Manasseh el sifilpa musai moul lom ke yac singoul limekosr. Nga ac molikomla nien alu lun mwet pegan, su Hezekiah papa tumal el tuh ac siti Jerusalem lukel Tokosra Fulat lun Assyria. Nga kunausla. El musaela loang mwe alu nu sel Baal, ac ac fah loango siti se inge ke sripen Inek sifacna ac ke orala sie ma sruloala ke god mutan Asherah, oana ma sripen wuleang su nga tuh orala nu sel David, mwet Tokosra Ahab lun Israel el tuh oru. Manasseh el oayapa kulansap luk." 7 Na Isaiah el fahk nu sin mwet tutafpo lal alu nu ke itu uh. 4 El musaela loang lun mwet pegan in tokosra elos in apisya ono se orekla ke fokinsak fig nu Tempul, yen ma LEUM GOD El tuh fahk mu acn mwet uh ke faf kacl ah, na el ac fah kwela. 8 Tokosra Hezekiah in alu nu sel we. 5 In nien tukeni luo ma oan in kalkal in el siyuk, "Akul fuka se ac akkalemye nu sik lah LEUM Tempul uh, el musaela loang we in mwe alu nu ke itu uh. GOD El ac akkeyeyula ac tukun len tolu nga ac ku in 6 El kisakunla wen se natul in mwe kisa firir, ac el orek som nu in Tempul?" 9 Isaiah el topuk, "LEUM GOD El alyalu ac inutnut, oayapa el suk kasru lal sin mwet susfa ac fah sot sie akul in akkalemye nu sum lah El ac oru ac mwet sramsram nu sin inut. El oru ma koluk yoklana oana wulela lal. Inge, kom lungse lul se ke nien fan uh in lain LEUM GOD ac purakak kasrkusrak lal. 7 El oakiya kilukyak nu meet ke fahluk singoul, ku in foloki ke fahluk ma sruloala ke god mutan Asherah in Tempul, acn su singoul?" 10 Hezekiah el topuk, "Ac fisrasr lul se ingan in LEUM GOD El tuh fahk nu sel David ac Solomon wen kilukyak nu meet fwaluk singoul! Tari, oru in foloki ke natul mu, "In Tempul se inge in acn Jerusalem, pa acn fwaluk singoul." 11 Isaiah el pre nu sin LEUM GOD, ac se ma nga sulela inmasrlon acn nukewa lun sruf singoul LEUM GOD El oru lul sac foloki fwaluk singoul ke nien luo in Israel tuh in acn se mwet uh in alu nu sik we. 8 Ac fan se ma orekla sel Tokosra Ahaz. 12 In paci sac pacna, mwet Israel elos fin akos ma nukewa nga sapkin, ac Merodach Baladan, tokosra lun acn Babylonia su wen karinganang ma sap nukewa su Moses mwet kulansap natul Baladan, el lohng lah Tokosra Hezekiah el mas, na luk el sang nu selos, na nga ac fah tia lela in lillilla elos el supwala leta se wi mwe kite se nu sel. 13 Hezekiah el liki acn inge su nga tuh sang nu sin mwet matu lalos paing mwet tutafpo inge nu in lohm sel, ac sang elos in somla." 9 Tuh pa mwet Judah elos tiana akos LEUM liye lupan mwe kasrup lal inge: silver ac gold lal, mwe GOD, ac Manasseh el kololosa in oru ma koluk yohk akyuye mwe mongo ac ono keng lal, ac kufwen mwe liki ma su orekla sin mutunfacl saya ma LEUM GOD El mweun nukewa lal. Wangin kutena ma ke nien filma lal, tuh lusla liki acn inge ke mwet lal elos utyak nu we. 10 ku in kutena acn in tokosrai lal, su el tia sang elos in LEUM GOD El fahk in kas lun mwet kulansap lal, mwet liye. 14 Na mwet palu Isaiah el som nu yorol Tokosra palu, 11 "Tokosra Manasseh el orala ma na srungayuk Hezekiah ac siyuk sel, "Mwet inge tuku ya me, ac mea su koluk liki na ma mwet Canaan elos oru, ac el kolla elos fahk nu sum ah?" Hezekiah el topuk, "Elos tuku mwet Judah nu ke ma koluk ke sripen ma sruloala lal. Babylonia me, sie facl su oan yen loessula." 15 Ac Isaiah 12 Ouinge nga, LEUM GOD lun Israel, ac fah arulana el siyuk, "Mea elos liye ke inkul sin tokosra?" Hezekiah el kunausla acn Jerusalem ac Judah, ac mwet nukewa su topuk, "Elos liye ma nukewa. Wangin kutena ma in nien lohng ke ma inge ac fah arulana fwefela kac. 13 Nga ac filma su nga tia sang elos liye." 16 Na Isaiah el fahk nu fah kalyei Jerusalem oana ke nga tuh kalyei Samaria, sel tokosra, "LEUM GOD Kulana El fahk mu 17 paci se ac oana ke nga tuh oru nu sel Tokosra Ahab lun Israel ac fah tuku ke ma nukewa inkul sum uh, ac ma nukewa ac fwilin tulik natul. Nga ac fah pukulla acn Jerusalem ma mwet matu lom elos tuh elosak nwe misenge, ac fah in wanginla mwet muta we, in nasnasla oana sie ahlutukla nu Babylonia. Wangin ma ac fah oan. 18 Kutu sin su ila ac oankiyuki. 14 Nga ac fah sisla mwet lula, ac tulik na pwaye ke fwilin tulik nutum ac fah utukla in orekla eisalosyang nu innoun mwet lokoalok lalos, su ac fah mwet eunuch, tuh elos in kulansap ke inkul sin tokosra kutangulosla ac utyak kunausla acn selos. 15 Nga ac oru lun acn Babylonia." 19 Tokosra Hezekiah el eis ma inge ma inge nu sin mwet luk uh, mweyen elos tuh oru ma mu kalmac pa ac oasr misla ac wangin lokoalok in paci koluk lainyu, ac purakak kasrkusrak luk oe ke paci se na lal uh, ouinge el fahk, "Wona kas ma kom fahk nu sik sin ma papa matu tumalos illa liki acn Egypt nwe misenge." LEUM GOD me inge." 20 Ma nukewa saya ma Tokosra 16 Manasseh el uniya mwet na pukanten su wangin Hezekiah el tuh oru, orekma pulaik lal, ac sramsram ke mwata, oru srah in asrla fin inkanek Jerusalem. Sayen musaela lal ke sie luf in kof, ac soko laf ma usya kof in luf sac nu in siti uh, ma inge nukewa simla oasr in ma inge, el pwanla mwet Judah in alu nu ke ma sruloala, [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah.] 21 Hezekiah el misa, ac Manasseh wen natul, el aolul in tokosra. 17 Ma nukewa saya ma Manasseh el orala, weang orekma koluk el oru, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah.] 18 Manasseh el misa ac pukpuki ke ima se lal Uzza inkul sin tokosra, ac Amon wen natul, el aolul in tokosra. 19 Amon el yac longoul luo ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke yac luo. Nina kial ah pa Meshullemeth, acn natul Haruz mwet in siti srisrik

21 Manasseh el yac singoul luo ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke yac lumngaul limekosr. Nina kial pa Hephzibah. 2 Manasseh el oru ma koluk lain LEUM GOD, in oana ouiyen alu fohfkof lun mutanfahl se LEUM GOD El lusla liki facl sac ke mwet lal

Jotbah. 20 Amon el oru ma koluk lain LEUM GOD, oana Manasseh papa tumal ah. 21 El etai orekma lal, ac alu nu ke ma sruloala ma papa tumal ah tuh alu nu kac. 22 El fahsr liki LEUM GOD lun mwet matu lal somla, ac tia akos ma LEUM GOD El sapkin. 23 Mwet pwapa tokosra. 24 Mwet Judah elos unya mwet ma unyla Amon, ac sraklalak Josiah wen natul, in tokosra aolul. 25 Ma nukewa saya ma Amon el orala simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah.] 26 Amon el pukpuki in kulyuk in ima lal Uzza, ac Josiah wen natul, el aolul in tokosra.

22 Josiah el yac oalkosr ke el tokosrala lun Judah,

ac el leum in Jerusalem ke yac tolngoul sie. Nina kial pa Jeddah acn natul Adaiah, sie mwet in siti srisrik Bozkath. 2 Josiah el oru ma LEUM GOD El insewowo kac. El fahsr tutukun ma Tokosra David, papa matu tumal, el oru ke el arulana akos ma sap nukewa lun God. 3 In yac aksingoul oalkosr ke Josiah el tokosra, el supwalla Shaphan, mwet sim inkul lun tokosra su wen natul Azaliah ac nutin natul Meshullam, nu in Tempul ac fahk ouinge nu sel, 4 "Fahla nwe yorol Mwet Tol Fulat Hilkiah, ac siyuk sel ke lupan mani ma mwet tol ma orekma ke nien utyak nu in Tempul uh orani sin mwet uh. 5 Fahkang nu sel elan sang mani an nu sin mwet ma kol onon ke Tempul ah. Elos in sang molela 6 mwet kamtu, mwet musa, mwet akmusra, oayapa moli sak ac eot ma orekmakinyuk ke onon lalos ah. 7 Mwet karingin orekma uh elos arulana suwohs ke orekma lalos, pwanhang tia eneneyuk elos in aketeaya orekmakinyen mani uh selos."

8 Shaphan el usla sap soko lal tokosra inge nu sel Hilkiah, ac Hilkiah el fahkang nu sel lah el konauka Book in Ma Sap ah in Tempul. Hilkiah el sang book sac nu sel, ac Shaphan el riti. 9 Na el folokla nu yurin tokosra ac fahk nu sel, "Mwet kulanlaps lom elos usla tarl mani ma oan in Tempul, ac sang nu sin mwet kol orekma in onon sac." 10 Ac el sifilpa fahk, "Book se pa Hilkiahel se nu sik inge." Na el riti nu sel tokosra. 11 Ke tokosra el lohng ke ritiyuk book sac, el fosrnga kac ac salik nuknuk lal,

12 na el sapla nu sel Hilkiah mwet tol, nu sel Ahikam wen natul Shaphan, nu sel Achbor wen natul Micaiah, nu sel Shaphan mwet sim inkul sin tokosra, ac nu sel Asaiah mwet tutafpo fulat lun tokosra, ac fahk ouinge:

13 "Fahla aolyu ac mwet nukewa lun Judah, ac siyuk sin LEUM GOD lah mea kalmen mwe lut in book se inge. LEUM GOD lah mea kalmen mwe lut in book se inge. LEUM GOD El kasrkusrak sesr mweyen mwet matu lasr meet ah elos tiana oru ma book se inge fahk in orek." 14 In Hilkiah, Ahikam, Achbor, Shaphan, ac Asaiah elos som in lolngok yurin mutan palu se pangpang Huldah, su muta in acn lalela sasu in Jerusalem. (Mukul tumal pa Shallum, wen natul Tikvah ac nutin natul Harhas. El pa liyauung nuknuk in alu lun Tempul.) Elos aketeaya nu sel

yorol tokosra, ac fahkak nu sel 16 kas inge sin LEUM GOD: "Nga ac fah kalyei acn Jerusalem ac mwet nukewa we, oana ma simla in book se tokosra el riti. 17 Elos sisyula ac oru kisa lalos nu sin god saya, ac purakak kasrkusrak luk ke ma nukewa elos oru. Kasrkusrak luk arulana yohk lain Jerusalem, na ac fah tiana wanginla. 18 Nu sin tokosra sifacna, pa inge ma nga, LEUM GOD lun Israel, fahk uh: Kom lohng ma simla in book sac, 19 ac kom auliyak ac sifacna akpusiselye kom ye mutuk, ac seja nuknuk lom ac tung ke kom lohng lah nga akola in kalyei Jerusalem ac mwet su muta we. Nga ac fah oru tuh acn Jerusalem in sie mwe aksangeng nu sin mwet in liye. Mwet uh ac fah orekma kin inen acn we oana sie kas in selnga. Tusrutku nga lohng pre lom an, 20 ac mwe akkeok su nga akola in oru nu sin Jerusalem ac tia orekla nwe ke tutukun kom misa. Nga ac fah lela kom in misa in misla." Na mwet inge elos us kas inge ac folokla nu yorol Tokosra Josiah.

23 Tokosra Josiah el pangoneni mwet kol nukewa lun Judah ac Jerusalem, 2 ac elos tukeni som nu in

Tempul, wi pac mwet tol ac mwet palu ac mwet nukewa saya — mwet kasrup ac mwet sukarsrup oana sie. Tokosra el riti nufon book in wuleang se ma koneyukyak in Tempul ye mutualos nukewa. 3 El tu sisken sru soko lun leum uh, ac oru sie wulela yurin LEUM GOD lah el ac fah aksol ac liyauung ma sap ac oakwuk lal ke insial kewa ac ngunal kewa, ac el ac fah moulkin kas nukewa ma oan ke wuleang sac, oana ke simla in book sac.

Ac mwet nukewa wulela in wi pac liyauung wuleang sac.

4 Na Josiah el sapkin Mwet Tol Fulat Hilkiah ac mwet tol ma kasrel, oayapa mwet topang ke nien utyak nu in Tempul, elos in usla ma nukewa ma oan in Tempul sac ma tuh orekmakinyuk ke alu nu sel Baal ac nu ke god mutan Asherah ac nu ke itu uh. Tokosra el esukak ma inge nukewa likin siti uh, apkuran nu ke Infahlfal Kidron, na el sapkin in utukla apat kac nu Bethel. 5 El eisla orekma lun mwet tol su tokosra lun Judah elos tuh mosrwela in orek kisa ke loang lun mwet pegan in siti in acn Judah ac in acn ma oan apkuran nu Jerusalem, aok mwet tol nukewa su orek kisa nu sin Baal, nu ke fahlt, malem, planet, ac itu uh. 6 El moklela ma sruloala ke god mutan Asherah liki Tempul, ac usla liki siti uh nu ke Infahlfal Kidron. El esukak ac tuktukya nwe ke apatla, ac sisalik yen kulyuk lun mwet uh oan we. 7 El kunausla nien muta in Tempul ma orekmakinyuk sin mukul ac mutan ma eis molin kosro lalos. (Pa inge acn se mutan uh ac tolongla nuknuk oa ma orekmakinyuk nu ke alu lun Asherah.) 8 El use mwet tol su tuh muta in siti lun Judah nu Jerusalem, ac in acn nukewa in faci sac el aktakeye loang ma elos orek kisa kac. El oayapa kunausla loang ma sriyukla nu ke alu nu ke ma sruloala in luman nani uh, ma oan apkuran nu ke mutunpot su Joshua, governor lun siti uh, el tuh orala, su oan layen lasa ke mutunpot lulap ke mwet uh ac utyak nu in siti

uh. **9** Tia lela mwet tol inge in kulansap in Tempul, mutunfaci sac nwe misenge. **23** Ouinge, Kufwen Alukela tusruku elos ku in kang bread tia apkulol ma orekla tufahna sifilpa akfulatyeyuk in acn Jerusalem, ke yac nu sin mwet tol wialos. **10** Tokosra Josiah el oayapa aksingoul oalkosr ma Tokosra Josiah el leum. **24** In aktaekyala Topheth, nien alu lun mwet pegan ke Infahlfal akkeye ma sap su simla in book se ma Mwet Tol Fulat Hinnom, tuh mwet uh in tia sang wen ku acn natulos in Hilkiah el tuh konauk in Tempul, Tokosra Josiah el orani mwe kisa firir nu sin god Molech. **11** El oayapa moklela mwet sramsram nu sin inut, mwet susfa, ma sruloala, horse ma tokosra lun Judah elos tuh kisakunla in mwe mwe alyalu srisrik in lohm sin mwet, ac kutena ma sayu alu nu ke fah, ac el esukak chariot ma orekmakinyuk ke ma mwet pegan elos alyalu nu kac, ac sisla ma inge alu sac. (Ma inge oan ke inkul lun tempul apkuran nu nukewa liki acn Jerusalem ac liki facl Judah nufon. **25** ke mutunpot we, ac tia loes liki nien muta lal Nathan Wangin sie tokosra oana el oeemeet me, su kulansupu Melech, sie mwet pwapa fulat.) **12** Tokosra Josiah el LEUM GOD ke insial ac ngunal ac ku lal nufon, ac akos kunausla loang ma tokosra lun acn Judah tuh musaela ma sap nukewa lal Moses, oayapa wangin pac sie tokol fin lohm sel Tokosra Ahaz ke inkul fulat lun tokosra, wi oana el. **26** Tusruku ke sripen ma koluk nukewa Tokosra pac loang ma Tokosra Manasseh el tuh musaela luin Manasseh el tuh ori meet, kaskrusrak lulap lun LEUM kalkal luo ke Tempul. El lipikya loang inge nu ke ip srisrik, GOD lain Judah srakna oan ac soenna wanginla. **27** ac sisla nu Infahlfal Kidron. **13** Josiah el akkolukyela LEUM GOD El fahk, "Nga ac oru nu sin Judah oana pac loang ma Tokosra Solomon el tuh musaela kutulap ke nga tuh oru nu sin Israel: Nga ac lusla mwet Judah in acn Jerusalem layen eir in Fineol Olive, tuh in mwe liki ye mutuk, ac nga ac sisla acn Jerusalem, siti se alu nu ke ma sruloala Astarte, god mutan srungayuk nga tuh sulela, oayapa Tempul, acn se su nga tuh fahk lun Sidon, ac Chemosh god lun acn Moab, ac Molech mu mwet uh in alu nu sik we." **28** Ma nukewa saya ma god lun acn Ammon. **14** Tokosra Josiah el kunausya sru Tokosra Josiah el tuh orala, simla oasr in [Sramsram eot uh nu ke ip srisrik, ac pakya ma sruloala nukewa Matu Ke Tokosra Lun Judah.] **29** Ke paci ma Josiah el ke god mutan Asherah, na el afunla acn ma inge tu tuh tokosra, Tokosra Neco lun Egypt el kol un mwet we meet ke srin mwet. **15** Josiah el oayapa kunausya mweun lal som nwe ke Infahlfal Euphrates in tuh kasrel nien alu in Bethel ma musaiyukla sel Tokosra Jeroboam Tokosra Fulat lun Assyria. Tokosra Josiah el tuh strike wen natul Nebat, su tuh kolla mwet Israel in oru ma in sikulya mwet mweun lun Egypt e Megiddo, tuh pa koluk. Josiah el rakinya loang sac, kunausya eot kac nu anwuki el ke mweun sac. **30** Mwet pwapa fulat lal elos ke ip srisrik, ac tuktukya nwe ke mokutkuti. El oayapa filiya manol fin chariot soko ac folokunla nu Jerusalem, esukak ma sruloala kacl Asherah. **16** Na Josiah el ngetot ac pukpuki el ke inkulyuk lun tokosra. Mwet Judah elos ngetma nwe liyauk kutu kulyuk ma oan fin inging, ac sulella Joahaz wen natul Josiah, ac mosrwella elan El sap in pukpukyak sri kac, ac isisyak fin loang ah. El tokosra. **31** Joahaz el yac longoul tolu ke el tokosrala oru lumah se inge in aktaekyala loang sac, ac oru ma lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke malem tolu. Nina mwet palu tuh palyeak ke paci loeloes meet ah, ke paci kial pa Hamutal acn natul Jeremiah, su mwet in siti in kufwa se ma Tokosra Jeroboam el tu pe loang sac. Libnah. **32** El fahsr tukun srikasrak koluk lun mwet matu Tokosra Josiah el ngetnet nwe liyauk kulyuk se lun lal somla, ac oru ma koluk lain LEUM GOD. **33** Paci mwet palu se ma tuh palyeak ma inge. **17** El siyuk, "Lun in leum lal safla ke paci se Tokosra Neco lun Egypt su kulyuk se ingan?" Na mwet Bethel elos topuk ac fahk, el sruokilya ac kaprilya in siti Riblah in facl Hamath. "Ma lun mwet palu se ma tuku Judah me, ac palye ma Tokosra Neco el sap tuh facl Judah in moli takma nu kom oru nu ke loang se inge uh." **18** Na Josiah el fahk, sel ke paun itkosr tausin lumfoko ke silver, ac paun "Filiyana in oan. Sri kacl an ac tia wi mokleyuk." Ouinge itngoul limekosr ke gold. **34** Tokosra Neco el sraklalak sri kacl ah tiana mokleyuk, ac tia pac mokleyuk sri ke Eliakim, wen natul Josiah, elan tokosrala lun Judah in mwet palu se ma tuku Samaria me. **19** In siti lun Israel aolul Josiah, ac ekulla inel Eliakim nu ke Jehoiakim. nukewa, Tokosra Josiah el rakinya nien alu nukewa lun Tokosra Neco el usalla Joahaz nu Egypt, ac Joahaz el mwet pegan su tuh musala sin tokosra lun Israel ac misa we. **35** Tokosra Jehoiakim el eisani mani in tax sin akkasirkusrake LEUM GOD. El oru nu ke loang nukewa mwet uh fal nu ke kasrup lun kais sie, in orala lupon ingan oana ma el tuh oru in acn Bethel. **20** El uniya mani se ma tokosra Egypt el sap in orekeni nu ke takma. mwet tol nukewa lun mwet pegan fin loang ma elos tuh 36 Jehoiakim el yac longoul limekosr ke el tokosrala lun orek kisa kac, ac el esukak sriin mwet uh fin loang inge Judah, ac el leum in Jerusalem ke yac singoul sie. Nina nukewa. Na el folokla nu Jerusalem. **21** Tokosra Josiah kial pa Zebidah acn natul Pedaiah, sie mwet in siti srisrik el sapkin mwet uh in oru akfulat lun Kufwen Alukela in Rumah. **37** Jehoiakim el oru ma koluk lain LEUM GOD, akfulatyeyuk oana kufwa se inge sin kutena tokosra lun Israel ku lun oana ouiya koluk lun mwet matu lal somla. wuleang. **22** Wangin sie Kufwen Alukela akfulatyeyuk Nebuchadnezzar lun Babylonia el utyak ac mweuni oana kufwa se inge sin kutena tokosra lun Israel ku lun Judah oe in paci se ma mwet nununku elos tuh leumi

24 Ke paci se Jehoiakim el tokosra, Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el utyak ac mweuni

acn Judah. Akkohsyeyuk Jehoiakim, ac el muta ye oakwuk lal Nebuchadnezzar ke yac tolu, na toko el tuyak lainul. **2** LEUM GOD El supwala un mwet lokoalok su us mwe anwuk liki acn Babylon, Syria, Moab, ac Ammon in lainul Jehoiakim, ac in kunausla acn Judah, oana El tuh fahkak nu sin mwet palu, mwet kulansap lal, mu El ac oru. **3** Ma inge orekla ke sap lun LEUM GOD, tuh Elan lusla mwet Judah liki ye mutal ke sripen ma koluk nukewa su Tokosra Manasseh el tuh oru, **4** ac yokna ke sripen mwet wangin mwata nukewa ma el tuh uniya. LEUM GOD El tia ku in nunak munas nu sel Manasseh ke ma inge. **5** Ma nukewa ma Jehoiakim el orala simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah.] **6** Jehoiakim el misa, ac Jehoiachin wen natul, el aolul in tokosra. **7** Tokosra lun Egypt ac un mwet mweun lal tia sifilpa illa liki acn Egypt, mweyen tokosra Babylonia pa leumi acn nukewa su tuh oan ye Egypt meet, tuku e ke Infac Euphrates lac nwe ke masrol lun Egypt nu epang. **8** Jehoiachin el yac singoul oalkosr ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke malem tolu. Nina kial pa Nehushta acn natul Elnathan, sie mwet Jerusalem. **9** Jehoiachin el fahsr tukun ouya lun papa tumal, ac oru ma koluk lain LEUM GOD. **10** Ke pacl in leum lal ah, mwet kol fulat lal Tokosra Nebuchadnezzar elos us un mwet mweun lun Babylonia som in lain acn Jerusalem ac kuhlusya siti uh. **11** Ke pacl se elos kuhlusya acn we, Nebuchadnezzar sifacna el tuku nu Jerusalem, **12** ac Tokosra Jehoiachin ac nina kial, tulik natul, mwet pwapa lal, ac mwet fulat inkul sin tokosra, elos srasrapo nu sin mwet Babylonia. In yac akoalkosr ke pacl in leum lal Nebuchadnezzar, el usalla Jehoiachin elan mwet sruoh. **13** El usla mwe kasrup nukewa in Tempul ac in lohm sin tokosra nu Babylon, ac el fukulya nufon ahu gold su Tokosra Solomon el tuh orala in orekmakinyuk in Tempul, oana ke LEUM GOD El tuh fahkak meet. **14** Nebuchadnezzar el usla nu in sruoh fisrak nukewa, mwet kol nukewa, mwet usrnguk ke orekma, weang pac mwet orekma ke osra — mwet singoul tausin nufon sin mwet Jerusalem pa el usla uh. Mwet sukarsrup mukena pa lula in acn Judah. **15** Nebuchadnezzar el usalla Jehoiachin mwet sruoh nu Babylon, wi pac nina kial, mutan nukewa kial, mwet pwapa lal, ac mwet fulat lun Judah. **16** Nebuchadnezzar el usla mwet yohk sripa nukewa lun Judah nu Babylonia — mwet itkosr tausin nufon — ac sie tausin mwet usrnguk ke orekma weang mwet orekma ke osra, ac mwet inge nukewa mwet na fas mano, wo nu ke mweun. **17** Nebuchadnezzar el sraklalak Mattaniah, su ac papa se tumal Jehoiachin, elan tokosra lun Judah, ac el ekulla inel nu ke Zedekiah. **18** Zedekiah el yac longoul sie ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem yac singoul sie. Nina kial pa Hamutal acn natul Jeremiah, su sie mwet in siti Libnah. **19** Tokosra Zedekiah el oru ma koluk lain LEUM GOD, oana ma Tokosra Jehoiakim el oru. **20** LEUM GOD

El arulana kasrkusrak sin mwet Jerusalem ac Judah, pwanang El luselosla liki ye mutual.

25 Zedekiah el tuyak lainul Tokosra Nebuchadnezzar lun acn Babylonia. Ke ma inge Nebuchadnezzar el tuku wi mwet mweun lal nukewa in mweuni acn Jerusalem ke len aksingoul ke malem aksingoul ke yac akeu ke pacl Zedekiah el leum. Elos orala nien aktuktuk lalos likin siti uh, ac musaela mwe fan raunela pot ah. **2** Elos kuhlusya nwe ke yac aksingoul sie ma Zedekiah el tokosra. **3** In len akeu ke malem akakosr ke yac sacna, ke sracl sac srakna upa ac wanginla mongo nun mwet uh, **4** mwet Babylonia elos fukulya pot uh. Elos nwe raunela siti sac, a mwet mweun nukewa in siti uh kaingla in fong sac. Elos ut yen ima lun tokosra oan we, ac sasla ke mutunpot se ma pot luo fahsreni we, na elos kaingla ut layen nu ke Infahljal Jordan. **5** Tusrukta mwet mweun Babylonia elos ukwal Tokosra Zedekiah nwe sruokilya in acn tupasrpas apkuran nu Jericho, ac mwet mweun lal ah nukewa sisella kaingelik. **6** Utukla Tokosra Zedekiah nu yorol Tokosra Nebuchadnezzar, su muta in siti Riblah, acn su Nebuchadnezzar el wotela ma ac orek nu sel. **7** Elos uniya kewa wen natul Zedekiah ye mutual, ac tipalla atronmutal, na elos kaprilya ke sein, ac usalla nu Babylon. **8** In len akitkosr ke malem aklimekosr in yac aksingoul eu ke pacl Tokosra Nebuchadnezzar el leum lun Babylonia, Nebuzaradan su mwet kasru lal tokosra ac oayapa el mwet kol fulat lun un mwet mweun lal, el utyak nu Jerusalem. **9** El esukat Tempul, inkul sin tokosra, ac lohm sin mwet fulat nukewa in Jerusalem, **10** ac mwet lal elos rakinya pot in siti ah. **11** Na Nebuzaradan el usla nu Babylonia mwet ma lula in siti sac, elos su usrnguk ke orekma ac oayapa elos su sifacna kaingla nu yurin mwet Babylonia. **12** Tusrukta el filiya kutu sin mwet ma arulana sukarsrup, ac sang tuh mwet inge in orekma ke ima in grape, ac imaela acn Judah. **13** Mwet Babylonia elos kunausya sru bronze lukwa nu ke ip srisrik, ac mwe wiwa ma oan in Tempul, weang pac tacng bronze lulap sac, ac elos usla bronze inge nukewa nu Babylon. **14** Elos oayapa usla saful ac mwe neinyuk apat, ma orekmakinyuk in aknasnasye loang uh, kufwa in akwoye lam ah, ac pol mwe nein srah ma sororla ke pacl in kisa, ac pol in isis mwe keng, ac ma nukewa saya ma orekla ke bronze su orekmakinyuk in Tempul. **15** Elos usla nufon ma su orekla ke gold ku silver, weang pac pol srisrik ac pan ma sang us mulut firir. **16** Ma orekla ke bronze nukewa ma Tokosra Solomon el sap in orekla nu ke Tempul — sru lukwa, mwe wiwa, ac tacng lulap sac — ma inge arulana toasrla in pauniyuk. **17** Sru lukwa ah oana sie lumah: kais soko oasr ke fit longoul itkosr fulata, wi sifen sru se ma orekla oan fac su oasr fit akosr tafu fulata, ac oasr pac yun sang rauneak sifen sru inge su orekla in luman sein pirakla, naweyuk ke fokinsak pomegranate, ac ma inge nukewa orekla ke bronze. **18** Sayen ma inge, Nebuzaradan mwet

kol fulat lun un mwet mweun lun Babylonia, el usalla Mwet Tol Fulat Seraiah, ac Zephaniah su mwet tol akluo yal, ac mwet tolu pac saya su mwet kol in Tempul. **19** Ac sin mwet in siti uh el usla mwet se ma tuh kol un mwet mweun, ac limekosr sin mwet kasru lun tokosra su srakna muta in siti uh, ac mwet kasru se lun mwet kol fulat su liyaung ma simla lun mwet mweun, ac mwet fulat onmgoul pac saya. **20** Nebuzaradan el usalosla nu yurin tokosra lun Babylonia, su oars in siti Riblah **21** ke acn Hamath. Tokosra el sap in sringrsring ac anwuki elos we. Ouinge met Judah elos utukla liki acn selos nu in srou. **22** Tokosra Nebuchadnezzar lun acn Babylon el oru Gedaliah wen natul Ahikam ac nutin natul Shaphan, elan governor lun acn Judah, ac oru elan kol mwet nukewa ma tia utukla nu Babylonia. **23** Ke mwet kol lun un mwet mweun lun Judah, ac mwet mweun lalos su tuh tiana srasrapo, elos lohng ke ma se inge, na elos som welulang Gedaliah in acn Mizpah. Mwet kol inge pa Ishmael wen natul Nethaniah, Johanan wen natul Kareah, Seraiah wen natul Tanhumeth sie mwet in siti srisrik Netophah, ac Jezaniah mwet Maacah. **24** Gedaliah el fahk nu selos, “Nga fulahk nu suwos, kowos tia enenu in sangeng sin mwet kol lun mwet Babylonia. Kowos oakwuki in facl se inge ac kulanspu tokosra lun Babylonia, na ma nukewa ac fah wo nu suwos.” **25** Tusrukta ke malem akitkosr in yac sac, Ishmael wen natul Nethaniah su wen natul Elishama, sie sin mwet in sou in leum uh, el us mwet singoul som nu Mizpah, onel Gedaliah nwe unilya. El oayapa uniya mwet Israel ac mwet Babylonia su welul muta in acn sac. **26** Na mwet Israel nukewa — mwet fulat ac mwet pusisel oana sie — weang pac mwet kol lun mwet mweun, elos fahsr liki acn we ac som nu Egypt, ke sripen sangeng lalos sin mwet Babylonia. **27** Ke yac se ma Evilmerodach el tokosrala lun Babylonia, el kulang nu sel Tokosra Jehoiachin lun acn Judah ac ikasulla liki kapir. Ma se inge sokyak ke len aktolgoul itkosr ke malem aksingoul luo ke yac aktolgoul itkosr tukun utukla Jehoiachin nu in sruoh. **28** Evilmerodach el kaskas kulang nu sel, ac akfulatyal liki tokosra nukewa su welul sruoh in acn Babylonia. **29** Ouinge, filfilla nu sel Jehoiachin elan ku in ayaolla liki nuknuk in kapir lal ah, ac in welul tokosra mongo ke tepu lal ke lusenna moul lal. **30** Kais sie len, itukyang nu sel lupan mwe kasru ma fal in kasrel ke enenu lal, nwe ke el misa.

Sie Chronicle

1 Adam pa papa tumal Seth, ac Seth pa papa tumal Enosh, ac Enosh pa papa tumal Kenan. **2** Kenan pa papa tumal Mahalalel, ac Mahalalel pa papa tumal Jared. **3** Jared pa papa tumal Enoch, su papa tumal Methuselah. Methuselah pa papa tumal Lamech, **4** su papa tumal Noah. Oasr wen tolu natul Noah: Shem, Ham, ac Japheth. **5** Wen natul Japheth pa Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshech, ac Tiras. Tulik natulos kais sie ac fwil nukewa tokolos elos ekin papa matu tumalos ingan. **6** Fwil natul Gomer pa mwet in acn Ashkenaz, Riphath, ac Togarmah. **7** Fwil natul Javan pa mwet in acn Elishah, Spain, Cyprus, ac Rhodes. **8** Wen natul Ham pa Cush, Egypt, Libya, ac Canaan. Tulik natulos kais sie, ac fwil nukewa tokolos elos ekin papa matu tumalos ingan. **9** Fwil natul Cush pa mwet in acn Seba, Havilah, Sabtah, Raamah, ac Sabteca. Fwil natul Raamah pa mwet in acn Sheba ac Dedan. **10** (Oasr wen se natul Cush su pangpang Nimrod, ac el pa mwet se emeet su watwen ke mweun fin fahlu.) **11** Fwil natul Egypt pa mwet in acn Lydia, Anam, Lehab, Naphtuh, **12** Pathrus, Casluh, ac Crete. (Mwet in acn Crete pa papa tumun mwet Philistia.) **13** Wen se meet natul Canaan pa Sidon, ac wen se akluo pa Heth. Tulik natultal kais sie, ac fwil nukewa tokoltal, elos ekin papa matu tumalal ingan. **14** Fwil natul Canaan pa mwet Jebus, mwet Amor, mwet Gergash, **15** mwet Hiv, mwet Ark, mwet Sin, **16** mwet Arvad, mwet Zemar, ac mwet Hamath. **17** Wen natul Shem pa Elam, Asshur, Arpachshad, Lud, Aram, Uz, Hul, Gether, ac Meshek. Tulik natulos kais sie, ac fwil nukewa tokolos, elos ekin papa matu tumalos ingan. **18** Arpachshad pa papa tumal Shelah, su papa tumal Eber. **19** Oasr wen luo natul Eber: inen sie pa Peleg, ke sripen in pacil lal ah mwet fin faclu tuh fahsrelik. Inen tulik se wial ah pa Joktan. **20** Fwil natul Joktan pa mwet in acn Almodad, Sheleph, Hazarmaveth, Jerah, **21** Hadoram, Uzal, Diklah, **22** Ebal, Abimael, Sheba, **23** Ophir, Havilah, ac Jobab. **24** Pa inge fwil natul Shem fahla nwe kacl Abram: Shem, Arpachshad, Shelah, **25** Eber, Peleg, Reu **26** Serug, Nahor, Terah, **27** ac Abram (su oayapa pangpang Abraham). **28** Oasr wen luo natul Abraham: elos pa Isaac ac Ishmael. **29** Wen natul Ishmael elos sifen sruf singoul luo inge: Nebaioth (el pa wounse se), Kedar, Adbeel, Mibsam, **30** Mishma, Dumah, Massa, Hadad, Tema, **31** Jetur, Naphish, ac Kedemah. **32** Oasr mutan kulansap se kial Abraham su inel pa Keturah, ac el oswela wen onkosr natul Abraham: elos pa Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak, ac Shuah. Oasr wen luo natul Jokshan: elos pa Sheba ac Dedan. **33** Oasr wen limekosr natul Midian: elos pa Ephah, Epher, Hanoch, Abida, ac Eldaah. **34** Abraham pa papa tumal Isaac. Oasr wen luo natul Isaac: elos pa Esau ac Jacob. **35** Wen natul Esau pa Eliphaz, Reuel,

Jeush, Jalam, ac Korah. **36** Eliphaz pa papa tumun sruf inge: Teman, Omar, Zephi, Gatam, Kenaz, Timna, ac Amalek. **37** Reuel pa papa tumun sruf inge: Nahath, Zerah, Shammah, ac Mizzah. **38** Wen natul Seir pa Lotan, Shobal, Zibeon, Anah, Dishon, Ezer, ac Dishan. **39** Wen natul Lotan pa Hori ac Homam. Tamtael lal Lotan pa Timna. **40** Wen natul Shobal pa Alvan, Manahath, Ebal, Shephi, ac Onam. Wen natul Zibeon pa Aiah ac Anah. **41** Wen natul Anah pa Dishon, ac wen natul Dishon pa Hamran, Eshban, Ithran, ac Cheran. **42** Wen natul Ezer pa Bilhan, Zaavan, ac Jaakan. Ac wen natul Dishon pa Uz ac Aran. **43** Pa inge inen tokosra su leum fin acn Edom meet liki oasr tokosra lun mwet Israel: Bela, wen natul Beor, su siti sel uh pa Dinhbabah. **44** Ke Bela el misa, Jobab wen natul Zerah in acn Bozrah el aolul. **45** Ke Jobab el misa, Husham, sie mwet in acn Teman, el aolul. **46** Ke Husham el misa, Hadad wen natul Bedad, su kutangla mwet Midian in facl Moab, el aolul. Inen siti sel pa Avith. **47** Ke Hadad el misa, Samlah, sie mwet in acn Masrekah, el aolul. **48** Ke Samlah el misa, Shaul, sie mwet in acn Rehoboth sisken Infaci Euphrates, el aolul. **49** Ke Shaul el misa, Baal Hanan wen natul Achbor el aolul. **50** Ke Baal Hanan el misa, Hadad el aolul. Inen siti sel pa Pau, ac inen mutan kial pa Mehetabel acn natul Matred, ac Matred acn natul Mezahab. **51** Na Hadad el misa. Inen sruf in acn Edom pa Timna, Alvah, Jetheth, **52** Oholibamah, Elah, Pinon, **53** Kenaz, Teman, Mibzar, **54** Magdiel, ac Iram.

2 Oasr wen singoul luo natul Jacob: elos pa Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar, Zebulun, **2** Dan, Joseph, Benjamin, Naphtali, Gad, ac Asher. **3** Oasr wen limekosr natul Judah. Bathshua, mutan kial su sie mutan Canaan, el oswela tolu selos: Er, Onan, ac Shelah. Er pa matu seltauh, tuh ke sripen el orekma na koluk, God El unilya. **4** Tamar, mutan kien sie sin wen natul Judah, el oswela pac wen luo natul Judah. Eltal pa Perez ac Zerah. **5** Oasr wen luo natul Perez: elos pa Hezron ac Hamul. **6** Oasr wen limekosr natul Zerah, tamulel lal Perez. Elos pa Zimri, Ethan, Heman, Calcol, ac Darda. **7** Achan, wen natul Carmi su ma ke fwil natul Zerah, el oru tuh ongoiya in sikiyak nu sin mwet Israel ke sripen el tuh eisla ma kisakinyukyang nu sin God. **8** Oasr wen se na natul Ethan, el pa Azariah. **9** Oasr wen tolu natul Hezron: elos pa Jerahmeel, Ram, ac Caleb. **10** Pa inge takin fwil lal Ram me nu kacl Jesse: Ram, Amminadab, Nahshon (sie mwet pwengpeng in sruf lal Judah), **11** Salmon, Boaz, **12** Obed, ac Jesse. **13** Oasr wen itkosr natul Jesse. Takin matwalos pa inge, matu nu ke srik: Eliab, Abinadab, Shammah, **14** Nethanel, Raddai, **15** Ozem, ac David. **16** Oasr pac acn luo natul Jesse: elos pa Zeruiah ac Abigail. Zeruiah, sie sin acn natul Jesse inge, oasr wen tolu natul: elos pa Abishai, Joab, ac Asahel. **17** Acn se akluo natul Jesse el payuk sel Jether, Esau ac Jacob. **18** Acn se mwet in fwil natul Ishmael, ac oasr wen se natultal,

su inel pa Amasa. **18** Caleb, wen natul Hezron, el payuk Maacah. Mutan se inge el oswela wen luo pac natul sel Azubah, su oswela sie acn natulal pangpang Jerioth, Caleb: elos pa Sheber ac Tirhanah. **19** Tok, el sifilpa su oswela wen tolu: elos pa Jesher, Shobab, ac Ardon. oswela wen luo: Shaaph, su musaeak acn Madmannah; **20** Tukun Azubah el misa, Caleb el payukyak sel Ephrath ac Shevah, su musaeak acn Machbenah ac Gibeah. su oswela wen se, inel pa Hur. **20** Oasr wen se natul Hur pa Uri, ac wen natul Uri pa Bezalel. **21** Ke Hezron Inen kutu pac mwet in fwil natul Caleb pa inge: Hur pa el yac onngoul el payuk sin acn se natul Machir, papa wen se meet natul Caleb ac mutan kial, Ephrath. Wen se tumal Gilead, ac oasr wen se natulal su inel pa Segub. natul Hur pa Shobal, el pa musaela acn Kiriath Jearim. **22** Oasr wen se natul Segub: el pa Jair. Jair el leum fin **51** Wen se aktolu natul pa Hareph, el pa siti longgoul tolu in facl Gilead. **23** Tusruktu tokosrai lun Bethlehem. Ac wen se aktolu natul pa Hareph, el pa Geshur ac Aram srukoja siti onngoul wi pacna siti srisrik musaela acn Bethgader. **52** Shobal, su musaela acn luo Jair ac Kenath ac acn nukewa ma oan apkuran Kiriath Jearim, pa papa tumun mwet in acn Haroeh, nu we. Mwet nukewa in acn inge elos ma in fwil natul oayapa tafun mwet su muta Menuhoth, **53** ac sruf inge Machir su papa tumal Gilead. **24** Tukun Hezron el misa, su muta Kiriath Jearim: mwet Ithra, mwet Puth, mwet Caleb, wen natul, el payuk sel Ephrath, katinmas kien Shumath, ac mwet Mishra. (Oayapa mwet in siti Zorah papa tumal. Oasr wen se natulal: el pa Ashhur, ac el ac Eshtaol elos ma pac in sruf inge.) **54** Salma, su pa pa musaela acn Tekoa. **25** Jerahmeel, wen se meet musaeak acn Bethlehem, el pa papa tumun mwet in acn natul Hezron, oasr wen limekosr natul: Ram pa matu, na Netophathe acn Atroth Beth Joab, oayapa mwet Zor, Bunah, Oren, Ozem, ac Ahijah. **26** Oasr mutan se pac su elos pa sie sin sruf luo lun Manahath. **55** (Mwet in kial Jerahmeel, el pa Atarah, ac el oswella Onam. **27** sruf ekasr ten inge, su arulana etu sim ac karinganang Wen se emeet natul Jerahmeel pa Ram, su papa natul Maaz, Jamin, ac Eker. **28** Wen natul Onam pa Shammai ma simusla, elos muta in acn Jabez: mwet Tirath, mwet Shimeath, ac mwet Sucath. Mwet inge elos mwet Ken, a ac Jada, ac ma natul Shammai pa Nadab ac Abishur. elos tuh payuk yurin mwet Rechab.)

29 Abishur el payuk sin mutan se pangpang Abihail, ac **3** Pa inge wen natul David su isusla ke el muta in oasr wen luo natulal: Ahban ac Molid. **30** Oasr wen acn Hebron: Amnon, el pa matu ac nina kial pa luo natul Nadab, tamulel lal Abishur: elos pa Seled ac Ahinoam, sie mutan Jezreel. Aktluo pa Daniel, nina kial Appaim. Tusruktu Seled el misa ac wangin tulik natul. **2** Aktolu pa Absalom, nina kial pa Maacah, acn natul Tokosra Talmai mwet Gesur. **31** Appaim pa papa tumal Ishi, ac Ishi pa papa tumal Akakosr pa Adonijah, nina kial pa Haggith. **3** Aklimekosr Sheshan, ac Sheshan pa papa tumal Ahlai. **32** Oasr wen pa Shephatiah, nina kial pa Abital. Akonkosr pa Ithream, luo natul Jonathan. Tusruktu Jether el misa ac wangin tulik natul. **4** Tulik onkosr inge kewa isusla in acn Hebron ke lusen yac itkosr tafu ma David el leum in acn we. David el tuh leum in acn Jerusalem ke lusen yac tolngoul tolu, **5** ac pus pac wen isusla nu sel in acn we. Bathsheba, mutan kial David su ma natul Ammiel, el oswela wen akosr natul David: elos pa Shimea, Shobab, Nathan, ac Solomon. **6** Oasr pac wen eu natul David: elos pa Ibhar, Elishua, Elpelet, **7** Nogah, Nepheg, Japhia, **8** Elishama, Eliada, ac Eliphelet. **9** Sayen wen natul David inge, oasr pac wen natul sin mutan kulansap kial. Oasr pac sie acn natul David, el pa Tamar. **10** Pa inge takin wen natul Tokosra Solomon, fwil nu ke fwil: Solomon, Rehoboam, Abijah, Asa, Jehoshaphat, **11** Jehoram, Ahaziah, Joash, **12** Amaziah, Uzziah, Jotham, **13** Ahaz, Hezekiah, Manasseh, **14** Amon, ac Josiah. **15** Oasr wen akosr natul Josiah: elos pa Johanan, Jehoiakim, Zedekiah, ac Joahaz. **16** Oasr wen luo natul Jehoiakim: elos pa Jehoiachin ac Zedekiah. **17** Pa inge fwil natul Tokosra Jehoiachin, su tuh sruhu sin mwet Babylonia. Oasr wen itkosr natul Jehoiachin: elos pa Shealtiel, **18** Malchiram, Pedaiah, Shenazzar, Jekamiah, Hoshama, ac Nedabiah. **19** Oasr wen luo natul Pedaiah: elos pa Zerubbabel ac Shimei. Oasr pac wen luo natul Zerubbabel: elos pa Meshullam ac Hananiah, oayapa

acn se, el pa Shelomith. **20** Oasr pac wen limekosr natul Soco, ac Jekuthiel su musaela acn Zanoah. **19** Hodiah Zerubbabel say: elos pa Hashubah, Ohel, Berechiah, el payuk sin mutan se wial Naham. Tulik natultal nu ke Hasadiah, ac Jushab Hesed. **21** Oasr wen luo natul fwil fwil tok an pa orala sruf luo inge: mwet Garm su Hananiah: elos pa Pelatiah ac Jeshaiah. Jeshaiah pa muta in acn Keilah, ac mwet Maacath su muta in acn papa tumal Rephaiah, su papa tumal Arnan, su papa Eshtemoa. **20** Oasr wen akosr natul Shimon: elos pa tumal Obadiah, su papa tumal Shecaniah. **22** Oasr wen Amnon, Rinnah, Benhanan, ac Tilon. Oasr wen luo natul se natul Shecaniah ac el pa Shemaiah, na oasr wen Ishi: elos pa Zoheth ac Benzoheth. **21** Shelah el sie sin limekosr natul Shemaiah: elos pa Hattush, Igal, Bariah, wen natul Judah. Pa inge inen kutu sin mwet in fwil Neariah, ac Shaphat. **23** Oasr wen tolu natul Neariah: tokol: Er su musaela acn Lecah; Laadah su musaela elos pa Elionai, Hizkiah, ac Azrikam. **24** Oasr wen acn Mareshah, sruf lun mwet orek nuknuk su muta in itkosr natul Elionai: elos pa Hodaviah, Eliashib, Pelaiah, Beth Ashbea; **22** Jokim ac mwet su muta in acn Cozeba; Joash ac Saraph, su tuh payuk sin mutan Moab na muta in acn Bethlehem. (Sramsram inge ma oemeet.) **23** Mwet inge elos mwet kulansap lun tokosra, ac elos mwet orek ahlu ke fohk kle. Elos muta in acn Netaim ac Gederah. **24** Oasr wen limekosr natul Simeon: elos pa Nemuel, Jamin, Jarib, Zerah, ac Shaul. **25** Wen se natul Shaul pa Shallum, papa tumal Mibsam, papa tumal Mishma, **26** papa tumal Hammuel, papa tumal Zaccur, papa tumal Shimei. **27** Oasr wen singoul onkosr ac acn onkosr natul Shimei, tusruktu supus tulik nutin sou lun tamulel lal Shimei, pwanang sruf lal Simeon uh tiana puselik oana sruf lal Judah. **28** Meet liki pacl wacl Tokosra David, mwet in sruf lal Simeon elos tuh muta in acn ekasi inge: Beersheba, Moladah, Hazarshual, **29** Bilhah, Ezem, Tolad, **30** Bethuel, Hormah, Ziklag, **31** Beth Marcaboth, Hazarsusim, Bethbiri, ac Shaaraim. **32** Oasr pac acn limekosr saya elos tuh muta we: Etam, Ain, Rimmon, Tochen, ac Ashan, **33** oayapa inkul nukewa ma oan raunela acn inge, fahla nwe roto eir ac sun acn Baalath. Pa inge ma elos tuh simusla ke takin sou lalos ac acn elos tuh muta we. **34** Meshobab, Jamlech, Josiah wen natul Amaziah, **35** Jehu (wen natul Joshibiah, wen natul Seraiah, su wen natul Asiel), **36** Elionai, Jaakobah, Jeshoahiah, Asaiah, Adiel, Jesimiel, Benayah, **37** Ziza (wen natul Shiphi, wen natul Allon, su ma in fwil natul Jedaiah, Shimri, ac Shemaiah). **38** Mwet inge nukewa elos mwet kol in sou lalos, ac sruf lalos an kapkapak na **39** ac fahsrelik nu layen roto apkuranyang nu Gerar. Elos us sheep natulos in mongo ke sie acn yohk mah we layen kutulap in infahlal se ma siti se inge oasr we. **40** Pukanten acn wowo elos konauk nu ke kosro natulos, ke sie acn tupasrpasr ac yohk ac misla. Mwet ma tuh muta in acn se inge meet elos ma in sou lal Ham. **41** Ke pacl lal Tokosra Hezekiah lun Judah, mwet ma takinyukla inelos lucng elos tuh som nu Gerar, ac kunausla lohm nuknuk ac nien muta lun mwet we. Elos ukwauk mwet inge liki acn selos ac aolulosla in muta we, mweyen arulana wo acn mahma ingo nu ke sheep natulos. **42** Oasr mwet lumfoko sin sruf lal Simeon elos som nu kutulap nu Edom. Wen natul Ishi inge pa kololos: Pelatiah, Neariah, Rephaiah, ac Uzziel. **43** Elos som twe onela mwet Amalek su muta in acn sac, ac elos oakwuki we oe in pacl sac me.

4 Pa inge inen kutu mwet in fwil natul Judah: Perez,

Hezron, Carmi, Hur, ac Shobal. **2** Shobal pa papa tumal Reaiah, su papa tumal Jahath, su papa tumal Ahumai ac Lahad, su papa matu tumun mwet su muta in siti Zorah. **3** Pa inge wen natul Etam: Jezreel, Ishma, ac Idbash, ac inen mutan se wialtal pa Hazzeleponi. **4** Penuel pa musaela acn Gedor, ac Ezer pa musaela acn Hushah. Mwet inge ma natul Hur, wounzial Ephrath su mutan kial Caleb, ac elos pa musaela acn Bethlehem. **5** Ashhur, mwet se ma musaela siti Tekoa, oasr mutan luo kial: elos pa Helah ac Naarah. **6** Naarah el oswela wen akosr: elos pa Ahuzzam, Hepher, Temeni ac Haahashtari. **7** Helah el oswela wen tolu: elos pa Zereth, Izhar, ac Ethnan. **8** Koz pa papa tumal Anub ac Zobebah, ac el pa papa matu tumun sruf lal Aharhel, su wen natul Harum. **9** Oasr sie mwet pangpang Jabez, su arulana akfalusateyuk in sou lal. Nina kial uh sang inel Jabez, mweyen upala ngal ke el isusla ah. **10** Jabez el pre nu sin God lun Israel ac fahk, "O God, akinsewowyeyu, ac ase in yohk acn sik. Muta yuruk ac karinginyu liki kutena ma koluk su ku in oru nga pulakin ngal." Ac God El sang nu sel oana ma el tuh pre kac. **11** Caleb, tamulel lal Shuhah, el papa tumal Mehir, su papa tumal Eshton. **12** Oasr wen tolu natul Eshton: elos pa Bethrapha, Paseah, ac Tehinnah. Tehinnah pa musaela siti se pangpang Nahash. Fwil nutin mwet inge elos pa muta in acn Recah. **13** Oasr wen luo natul Kenaz: elos pa Othniel ac Seraiah. Oasr wen luo pac natul Othniel: elos pa Hathath ac Meonothai. **14** Meonothai pa papa tumal Ophrah. Seraiah pa papa tumal Joab, ac Joab pa musaela acn se pangpang Infahlal lun Mwet Tufahl. Mwet nukewa in acn sac elos mwet usrnruk ke orekma uh. **15** Caleb, wen natul Jephunneh, oasr wen tolu natul: elos pa Iru, Elah, ac Naam. Elah pa papa tumal Kenaz. **16** Oasr wen akosr natul Jehallelel: elos pa Ziph, Zipphah, Tiria, ac Asarel. **17** Wen natul Ezrah pa Jether, Mered, Epher, ac Jalon. Mered el payuk sel Bithiah, acn natul tokosra lun Egypt, na Bithiah el oswela acn se, inel pa Miriam, ac wen luo: elos pa Shammai ac Ishbah. Ishbah pa musaela acn Eshtemoa. **18** Mered el oayapa payuk sin mutan se in sruf lal Judah, ac oasr wen tolu natultal: elos pa Jered su musaela acn Gedor, ac Heber su musaela acn

5 Pa inge fil natul Reuben, wen se emeet natul Jacob. (Ke sripen oasr tafongla lal Reuben yurin sie sin Jeremiah, Hodaviah, ac Jahdiel. Mwet kol inge kewa mutan kulansap kien papa tumal ah, oru itukla wal lun wounse se lukel ac itukyang nu sel Joseph. **2** Tusruktu tok, sru lal Judah tuh ku liki nukewa, ac sie leum fin sruf nukewa tuh silkyak in sruf lal uh.) **3** Oasr wen akosr natul Reuben, wen se ma matu natul Jacob: elos pa Hanoch, Pallu, Hezron, ac Carmi. **4** Pa inge inen mwet in fwil natul Joel ke kais sie fwil: Shemaiah, Gog, Shimei, **5** Micah, Reaiyah, Baal, **6** ac Beerah. Tokosra Fulat Tiglath Pileser lun Assyria el sruokilya Beerah, su sie mwet kol in sruf Reuben, ac sru lal Gad, ac sru lal Manasseh Kutulap, ac usalosla ac oakelosi in acn Halah, Habor, ac Hara, sac, ac el supwalla nu in sruoh. **7** Pa inge takin mwet kol in sou se inge ke sru lal Reuben: Jeiel, Zechariah, **8** ac Bela wen natul Azaz, su ma natul Shema, in sru lal Joel. Sru se inge muta Aroer oayapa in facl ma oan epang lac nwe Nebo ac Baal Meon. **9** Arulana pus un sheep natulos in acn Gilead, oru yohk acn elos sruokya lalos fahla nu ke yen mwesia se ma sun acn e sisken Infac Euphrates nu kutulap. **10** In pac lal Tokosra Saul, sru lal Reuben inge elos mweun lain mwet Hagar, ac onelosi ke mweun, ac sruokya acn inge su oan kutulap in acn Gilead, ac muta we. **11** Sru lal Gad muta layen nu epang in sru lal Reuben, in acn Bashan fahla nwe sun acn Salecrah nu kutulap. **12** Joel pa sifen sou se ma yohk emeet, ac Shapham pa sifen sou se akluo. Janai ac Shaphat pa sifen sou saya in acn Bashan. **13** Mwet nukewa saya in sru se inge elos ma ke sou lulap inge: Michael, Meshullam, Sheba, Jorai, Jacan, Zia, ac Eber. **14** Mwet ingan elos fwilin tulik natul Abihail, wen natul Huri, wen natul Jaroah, wen natul Gilead, wen natul Michael, wen natul Jeshishai, wen natul Jahdo, wen natul Buz. **15** Ahi, wen natul Abdiel su wen natul Guni, pa sifen sou lulap ingan. **16** Mwet ingan elos muta in acn Bashan ac acn Gilead. Elos muta in siti uh, ac oayapa in acn tupasrpasr nukewa in acn Sharon. **17** (Ma inge simla ac oakwuki in pac lal Tokosra Jotham lun Judah, ac Tokosra Jeroboam Akluo lun Israel.) **18** In sru lal Reuben, sru lal Gad, ac sru lal Manasseh Kutulap, oasr mwet mweun angngaul akosr tausin iftoko onngouli. Mwet inge elos fas ke orekmakinyen mwe loeyuk, cutlass, ac mwe pisr. **19** Elos som mweuni sru tolu lun mwet Hagar pangpang Jetur, Naphish, ac Nodab. **20** Elos lulalfungi God ac pre nu sel tuh Elan kasrelas, ac God El topuk pre lalos ac sang kutangla nu selos fin mwet Hagar ac mwet nukemwa su welulos mweun. **21** Ma elos sruokya sin mwet lokoalok lalos inge pa camel lumngaul tausin, sheep luofoko lumngaul tausin, donkey luo tausin, oayapa mwet sruoh siofok tausin. **22** Elos uniya mwet lokoaoak puspis, mweyen elos mweun fal nu ke ma lungse lun God. Ac elos oakwuki in acn ingo nwe ke sun pacl in sruoh ah. **23** Mwet in sru Tafun Manasseh Kutulap elos oakwuki in acn Bashan fahla nu epang nwe Baal Hermon, Senir, ac Fineol Hermon. Mwet inge kapkapak ac arulana puseni. **24** Pa inge inen mwet su sifen sou lulap lalos: Epher, Ishi, Eliel, Azriel, elos mwet mweun na pwengpeng, ac akilenyuk in sou lalos. **25** Tusruktu insien mwet uh tia pwaye nu sin God lun papa tumalos, ac elos forla lukel in alu nu sin god lun mutunfacl su God El tuh Iuselosla liki facl sac. **26** Ouinge God El sang tuh Tokosra Fulat Pul lun Assyria (sie pac inel pa Tiglath Pileser) elan utyak nu in facl selos in mweunelos. Tokosra se inge el lusak mwet in sru lal Reuben, ac sru lal Gad, ac sru lal Manasseh Kutulap, ac usalosla ac oakelosi in acn Halah, Habor, ac Hara, oayapa sisken Infac Gozan.

6 Oasr wen tolu natul Levi: elos pa Gershon, Kohath, ac Merari. **2** Oasr wen akosr natul Kohath: elos pa Amram, Izhar, Hebron, ac Uzziel. **3** Oasr wen luo natul Amram: elos pa Aaron ac Moses, ac acn se wialtal pa Miriam. Oasr wen akosr natul Aaron: elos pa Nadab, Abihu, Eleazar, ac Ithamar. **4** Pa inge inen wen natul Eleazar, su takla fwil nu ke fwil: Phinehas, Abishua, **5** Bukki, Uzzi, **6** Zerahiah, Meraioth, **7** Amariah, Ahitub, **8** Zadok, Ahimaa, **9** Azariah, Johanan, **10** Azariah (mwet se inge pa kulansap in Tempul se Tokosra Solomon el musaela in acn Jerusalem), **11** Amariah, Ahitub, **12** Zadok, Shallum, **13** Hilkiah, Azariah, **14** Seraiah, Jehozadak. **15** Tokosra Nebuchadnezzar el supwalla pac Jehozadak yurin mwet Judah ac mwet Jerusalem su LEUM GOD El Iuselosla nu ke sruoh. **16** Oasr wen tolu natul Levi: elos pa Gershon, Kohath, ac Merari. **17** Kais sie selos oasr pac wen natulos. Gershon pa papa tumal Libni ac Shimei. **18** Kohath pa papa tumal Amram, Izhar, Hebron, ac Uzziel. **19** Merari pa papa tumal Mahli ac Mushi. **20** Pa inge inen mwet in fwil natul Gershon, su takla fwil nu ke fwil: Libni, Jahath, Zimmah, **21** Joah, Iddo, Zerah, Jeatherai. **22** Pa inge inen mwet in fwil natul Kohath, su takla fwil nu ke fwil: Amminadab, Korah, Assir, **23** Elkanan, Ebiasaph, Assir, **24** Tahath, Uriel, Uzziah, Shaul. **25** Oasr wen luo natul Elkanah: elos pa Amasai ac Ahimoth. **26** Pa inge inen mwet in fwil natul Ahimoth, su takla fwil nu ke fwil: Elkanah, Zophai, Nahath, **27** Eliab, Jeroham, Elkanah. **28** Oasr wen luo natul Samuel: Joel pa matu, ac Abijah pa fusr uh. **29** Pa inge inen mwet in fwil natul Merari, su takla fwil nu ke fwil: Mahli, Libni, Shimei, Uzzah, **30** Shimea, Haggiah, Asaiah. **31** Pa inge inen mwet su Tokosra David el oakiya tuh elos in taran on ke nien alu lalos in acn Jerusalem tutukan pacl se utukyak Tuptup In Wuleang nu we. **32** Oasr pac lalos kais sie in on ke Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD in pulan pacl se meet liki Tokosra Solomon el musaela Tempul ah. **33** Takla lun sou ma itukyang kunokon se inge nu selos pa inge: Ke sou lulap lal Kohath: Heman wen natul Joel, pa mwet kol un mwet on se meet. Takin sou lal an pa inge: Heman, wen natul Joel, wen natul Samuel, **34** wen natul Elkanah, wen natul Jeroham, wen natul Eliel, wen natul Toah, **35** wen natul

Zuph, wen natul Elkanah, wen natul Mahath, wen natul Azariah, wen natul Zephaniah, 36 wen natul Elkanah, wen natul Joel, wen natul Assir, wen natul Ebiasaph, wen natul Korah, 37 wen natul Tahath, 38 wen natul Izhar, wen natul Kohath, wen natul Levi, wen natul Jacob. 39 Asaph pa mwet kol un mwet on se 40 wen natul Berechiah, wen natul Shimea, 41 wen natul Baaseiah, wen natul Malchijah, 42 wen natul Ethan, wen natul Zerah, wen natul Adaiah, 43 wen natul Zimmah, wen natul Shimei, 44 wen natul Jahath, wen natul Gershon, wen natul Levi. 45 wen natul Amzi, wen natul Bani, wen natul Shemer, 46 wen natul Amziah, wen natul Hashabiah, wen natul Malluch, 47 wen natul Mahli, wen natul Mushi, wen natul Merari, 48 wen natul Levi, 49 Aaron ac fwl natul pa orekma ke mwe kisa keng, ac kisakin mwe kisa firfir fin mwe loang uh. Elos pa karingin ma nukewa in orek kisa nu sin God tuh Elan nunak munas ke ma koluk lun mwet Israel. Elos oru ma inge fal nu ke oakwuk lal Moses, mwet kulansap lun God. 50 Pa inge inen mwet in fwl natul Aaron: Eleazar, wen natul Phinehas, wen natul Abishua, 51 wen natul Bukki, wen natul Uzzi, wen natul Zerahiah, 52 wen natul Meraioth, wen natul Amariah, wen natul Ahitub, 53 wen natul Zadok, wen natul Ahimaaaz. 54 Pa inge acn se itukyang nu sin mwet in fwl natul Aaron ke sruf lal Kohath. Elos pa eis ipin acn lalos emeet ke acn ma itukyang lun mwet Levi. 55 Sie ipin acn inge pa Hebron in facl Judah, oayapa acn tupasrpasr nien mongo lun kosro ma raunela. 56 Tusruktu ima ac siti srisrik su ma lun Hebron tuh itukyang lal Caleb, wen natul Jephunneh. 57 Siti in molela takla inge tuh itukyang nu sin fwl natul Aaron: Hebron, Libnah wi acn tupasrpasr ma raunela, Jattir, Eshtemoa wi acn tupasrpasr ma raunela, 58 Hilen wi acn tupasrpasr ma raunela, Debir wi acn tupasrpasr ma raunela, 59 Ashan wi acn tupasrpasr ma raunela, ac Beth Shemesh wi acn tupasrpasr ma raunela. 60 Pa inge inen siti srisrik in acn lun Benjamin, wi acn tupasrpasr nien mongo lun kosro ma raunela, su itukyang pac nu sin fwl natul Aaron: Geba, Alemeth, ac Anathoth. Pisen siti srisrik itukyang tuh elos in muta we pa singoul tolu nufon. 61 Oasr siti srisrik singoul in acn lun Tafun Manasseh Roto itukyang nu sin sou nukewa lula lal Kohath, ac kais sie sou elos eis acn selos ke susfa. 62 Itukyang siti srisrik singoul nu sin kais sie sou ke sou lulap lal Gershon, in acn lal Issachar, Asher, Naphtali, ac Tafun Manasseh Kutulap in acn Bashan. 63 In lumah se pacna inge, oasr siti srisrik singoul luo in acn lal Reuben, Gad, ac Zebulon itukyang nu sin kais sie sou in sou lulap lal Merari. 64 Ouinge Amasai, 65 (Siti srisrik in acn lal Judah, Simeon, ac Benjamin ma fwack tari lucng itukyang pac ke susfa.) 66 Inen siti srisrik in acn lal Ephraim ma itukyang nu akluo uh. Takin sou lal an pa inge: Asaph, wen natul sin kutu sou in sou lulap lal Kohath wi acn tupasrpasr Berechiah, wen natul Shimea, 67 Shechem, su siti in wen natul Baaseiah, wen natul Malchijah, 68 Ethni, wen natul Zerah, wen natul Adaiah, 69 Ajalon, ac Gath Rimmon. 70 Ethan, wen natul Zimmah, wen natul Shimei, 71 Itukyang on se aktolu uh. Takin sou lal uh pa inge: Ethan, wen nu sin sou in sou lulap lal Gershon siti srisrik inge wi natul Kishi, wen natul Abdi, wen natul Malluch, 72 Liki acn natul Hashabiah, wen natul Amaziah, wen natul Hilkiah, 73 Ramoth, ac Anem. 74 Liki acn lun Asher: Mashal, Abdon, 75 Hukok, ac Rehob. 76 Liki acn lun Naphtali: Kedesh in Galilee, ke orekma nukewa sayo ke nien alu uh. 77 Ac nu sin sou lula in sou fwl natul pa orekma ke mwe kisa keng, ac kisakin mwe lal Merari, pa inge siti srisrik acn tupasrpasr kisa firfir fin mwe loang uh. Elos pa karingin ma nukewa nien mongo lun kosro ma itukyang nu selos: Liki acn lal ke pacl in alu in Acn Mutal Na Mutal in Tempul uh, ac Hammon, ac Kiriaithaim. 78 Liki acn lal Reuben, in orek kisa nu sin God tuh Elan nunak munas ke ma kutulap in Infacl Jordan sasla acn Jericho: Bezer, su koluk lun mwet Israel. Elos oru ma inge fal nu ke oakwuk oan acn fulat ma tupasrpasr fac, oayapa Jahzah, 79 Kedemoth, ac Mephaath. 80 Liki acn lal Gad: Ramoth in lal Moses, mwet kulansap lun God. 81 Heshbon, ac Jazer. Gilead, Mahanaim,

7 Oasr wen akosr natul Issachar: elos pa Tola, Puah, Jashub, ac Shimron. 2 Oasr wen onkosr natul Tola: elos pa Uzzi, Rephaiah, Jeriel, Jahmai, Ibsam, ac Shemuel. Elos inge sifen kais sie sou in sou lulap lal Tola, ac elos mwet mweun pwengpeng. In wel lal Tokosra David ah, pisalos oasr ke longoul luo tausin onfoko. 3 Oasr wen sefanna natul Uzzi: inel pa Izrahiah. Izrahiah ac wen akosr natul inge: Michael, Obadiah, Joel, ac Isshiah, elos kewa sifen kais sie sou. 4 Ke sripen pus mutan kialos ac tulik natulos, oru elos mukena ku in srukak pisen mwet mweun tolngoul onkosr tausin. 5 In ma simusla ke sou nukewa in sruf lal Issachar, oasr mukul oalngoul itkosr tausin su fal matwalos ac akola in wi mweun. 6 Oasr wen tolu natul Benjamin: elos pa Bela, Becher, ac Jediael. 7 Oasr wen limekosr natul Bela: elos pa Ezbon, Uzzi, Uzziel, Jerimoth, ac Iri. Elos sifen sou in sou lulap lalos, ac elos mwet mweun pwengpeng. Oasr longoul luo tausin tolngoul akosr mukul inmasrlolos su fal matwalos ac akola in wi mweun. 8 Oasr wen eu natul Becher: elos pa Zemirah, Joash, Eliezer, Eleoenai, Omri, Jeremoth, Abijah, Anathoth, ac Alemeth. 9 In ma simusla ke sou lalos, oasr mukul longoul tausin luofoko inmasrlolos su fal matwalos ac akola in wi mweun. 10 Oasr wen sefanna natul Jediael: el pa Bilhan. Oasr wen itkosr natul Bilhan: elos pa Jeush, Benjamin, Ehud, Chenaanah, Zethan, Tarshish, ac Ahishahar. 11 Elos

sifen sou lalos in sou lulap lalos uh, oayapa elos mwet pa Rohgah, Jehubbah, ac Aram. **35** Oasr wen akosr mweun pwengpeng. Oasr mukul singoul itkosr tausin natul Hotham, tamulel lal Japhlet: elos pa Zophah, Imna, luofoko inmasrlolos su fal matwalos ac akola in wi Shelesh, ac Amal. **36** Inen mwet in fwil natul Zophah pa: mweun. **12** Shuppim ac Huppim eltal ma pac in sruf se Suah, Harnepher, Shual, Beri, Imrah, **37** Bezer, Hod, inge. Oasr wen sefanna natul Dan: el pa Hushim. **13** Shamma, Shilshah, Ithran, ac Beera. **38** Inen mwet in Oasr wen akosr natul Naphtali: elos pa Jahziel, Guni, fwil natul Jether pa: Jephunneh, Pispa, ac Ara. **39** Inen Jezer, ac Shallum. (Elos tuku kacl Bilhah me.) **14** Oasr mweun mutan kulansap se kial, su sie mutan Aram: elos pa Ariel ac Machir. Machir pa papa tumal Gilead. **15** Machir el konauk sie mutan kial Huppim ac sie kial Shuppim. Inen tamtael se lal Machir pa Maacah. Inen wen se akluo natul Machir pa Zelophehad, a tulik mutan na pa natul Zelophehad. **16** Maacah, mutan kial Machir, el oswela wen luo, ac eltal sang inelos Peresh ac Sheresh. Oasr wen luo natul Peresh: elos pa Ulam ac Rakem, **17** na oasr wen se natul Ulam, su inel pa Bedan. Mwet inge nukewa ma in fwil natul Gilead, wen natul Machir, su wen natul Manasseh. **18** Oasr wen tolu natul Hammolecheth, tamtael lal Gilead: elos pa Ishod, Abiezer, ac Mahlah. **19** (Oasr wen akosr natul Shemida: elos pa Ahian, Shechem, Likhi, ac Aniam.) **20** Pa inge fwil natul Ephraim, fwil nu ke fwil: Shuthelah, Bered, Tahath, Eleadah, Tahath, **21** Zabad, Shuthelah. Oasr wen luo pac natul Ephraim sayal Shuthelah: elos pa Ezer ac Elead. Anwuki eltal ke sripen eltal tuh srike in pisre kosro nutin mwet su muta in acn Gath meet lukelos. **22** Papa tumaltal, Ephraim, el tuh asor kaclos ke len na pus, ac sou lal elos tuku nu yorol in akwoyal. **23** Na el sifil utyak nu yurin mutan kial, ac el pitutuyak ac oswela sie wen. Eltal sang inel Beriah, ke sripen mwe lokoalok ma sikyak nu sin sou sac. **24** Oasr acn se natul Ephraim su inel pa Sheerah. El pa musaeak Beth Horon Ten ac Beth Horon Lucng, oayapa acn Uzzen Sheerah. **25** Oasr pac wen se natul Ephraim: inel pa Rephah. Pa inge inen mwet in fwil natul Rephah, su takla fwil nu ke fwil: Resheph, Telah, Tahan, **26** Ladan, Ammihud, Elishama, **27** Nun, Joshua. **28** Acn ma elos sruokya ac oakwuki we an pa: Bethel ac inkul nukewa ma oan raunela, fahla nwe Naaran nu kutulap, ac fahla nwe Gezer nu roto, wi inkul nukewa ma oan raunela Gezer. Oayapa acn Shechem ac acn Ayyah, ac inkul nukewa ma oan raunela. **29** Fwil natul Manasseh pa leum ke siti inge: Beth Shan, Taanach, Megiddo ac Dor, wi inkul ma oan raunela. Acn inge nukewa pa acn ma mwet in fwil natul Joseph, wen natul Jacob, elos muta we. **30** Pa inge inen mwet in fwil natul Asher. Oasr wen akosr natul: elos pa Imnah, Ishvah, Ishvi, ac Beriah. Oasr acn se pac natul, pa Serah. **31** Oasr wen luo natul Beriah: elos pa Heber ac Malchiel. (Malchiel pa musaeak siti se pangpang Birzaith.) **32** Oasr wen tolu natul Heber: elos pa Japhlet, Shomer, ac Hotham, ac oasr acn se pac natul, pa Shua. **33** Oayapa oasr wen tolu natul Japhlet: elos pa Pasach, Bimhal, ac Ashvath. **34** Oasr wen tolu natul Shomer, tamulel lal Japhlet: elos mwe in fwil natul Ulla pa: Arah, Hanniel, ac Rizia. **40** Mwet igan nukewa ma in fwil natul Asher. Elos sifen kais sie sou ac elos mwet mweun pwengpeng, oayapa elos mwet kol su eteyuk. Inmasrlon mwet in fwil natul Asher, oasr mukul longoul onkorosr tausin su fal matwalos ac akola in wi mweun.

8 Oasr wen limekosr natul Benjamin. Takin matwalos pa inge, matu nu ke srik: Bela, Ashbel, Aharah, **2** Nohah, ac Rapha. **3** Fwil natul Bela pa: Addar, Gera, Abihud, **4** Abishua, Naaman, Ahoah, **5** Gera, Shephuphan, ac Huram. **6** Sifen kais sie sou in fwil natul Ehud su muta in Geba lilliyak elos, na elos som muta in sruoh in acn Manahath. **7** Elos pa: Naaman, Ahijah, ac Gera. Gera, su papa tumal Uzza ac Ahihud, pa kololos ke mukuila sac. **8** Shaharaim el sisla mutan luo kial: Hushim ac Baara. Tok ke el muta in facl Moab, **9** el payuk nu sel Hodesh, su oswela wen itkosr natul: elos pa Jobab, Zibia, Mesha, Malcam, **10** Jeuz, Sachia, ac Mirmah. Wen natul inge nufon elos sifen kais sie sou. **11** Oasr pac wen luo natul yorol Hushim: elos pa Abitub ac Elpaal. **12** Oasr wen tolu natul Elpaal: elos pa Eber, Misham, ac Shemed. Shemed pa musaela siti Ono ac Lod, oayapa inkul ma raunela acn ingan. **13** Beriah ac Shema pa sifen sou ma som twe oakwuki in siti Ajalon ac lusak mwet su muta in siti Gath. **14** Inen kutu mwet in fwil natul Beriah pa: Ahio, Shashak, Jeremoth, **15** Zebadiah, Arad, Eder, **16** Michael, Ishpah, ac Joha. **17** Inen kutu mwet in fwil natul Elpaal pa: Zebadiah, Meshullam, Hizki, Heber, **18** Ishmerai, Izliah, ac Jobab. **19** Inen kutu mwet in fwil natul Shimei pa: Jakim, Zichri, Zabdi, **20** Elienai, Zillethai, Eliel, **21** Adaiah, Beraiah, ac Shimrath. **22** Inen kutu mwet in fwil natul Shashak pa: Ishpan, Eber, Eliel, **23** Abdon, Zichri, Hanan, **24** Hananiah, Elam, Anthothijah, **25** Iphdeiah, ac Penuel. **26** Inen kutu mwet in fwil natul Jeroham pa: Shamsherai, Shehariah, Athaliah, **27** Jaareeshiah, Elijah, ac Zichri. **28** Pa ingan inen mwet su sifen kais sie sou oayapa mwet fulat in fwil lalos uh, su muta in Jerusalem. **29** Jeiel el musaela acn Gibeon ac oakwuki we. Inen mutan kial uh pa Maacah, **30** ac wen se meet natul pa Abdon. Inen wen natul saya pa: Zur, Kish, Baal, Ner, Nadab, **31** Gedor, Ahio, Zechariah, **32** ac Mikloth, su papa tumal Shimeah. Fwil natulos uh muta Jerusalem apkuran nu yurin sou su ma pac in sou lulap lalos. **33** Ner pa papa tumal Kish, ac Kish pa papa tumal Tokrosa Saul. Oasr wen akosr natul Saul: elos pa Jonathan, Malchishua, Abinadab, ac Ishbosheth. **34** Jonathan pa papa tumal Mephibosheth, su papa tumal Micah. **35** Oasr wen akosr

natul Micah: elos pa Pithon, Melech, Tarea, ac Ahaz. **36** kol lalos. **18** Meet, mwet ke sou lulap inge elos muta Ahaz pa papa tumal Jehoaddah, ac Jehoaddah pa papa topang ke Mutunoa lun Tokosra, layen nu kutulap. Papa tumun wen tolu: elos pa Alemeth, Azmaveth, ac Zimri. matu tumalos pa mwet topang ke nien utsyak nu ke iwen Zimri pa papa tumal Moza. **37** Moza pa papa tumal aktuktuk lun mwet Levi uh. **19** Shallum, wen natul Kore Binea, su papa tumal Raphah, su papa tumal Eleasah; natul Ebiasaph, wi mwet wial in sou lulap lal Korah, pa ac Eleasah pa papa tumal Azel. **38** Oasr wen onkos mwet topang ke nien utsyak nu ke Lohm Nuknuk lun natul Azel: elos pa Azrikam, Bocheru, Ishmael, Sheariah, LEUM GOD, oana ke mwet matu lalos elos oru meet Obadiah, ac Hanan. **39** Oasr wen tolu natul Eshek, ke elos tuh liyaung iwen aktuktuk sin LEUM GOD. **20** tamulel lal Azel: elos pa Ulam, Jeush, ac Elipelet. **40** Phineas, wen natul Eleazar, el tuh kololos ke sie pacl Wen natul Ulam elos mwet mweun pwengpeng ac elos ah, ac LEUM GOD El welul. **21** Zechariah, wen natul oalel ke pisr. Pisen wen natul ac wen pac natulos sun Meshemiah, el oayapa sie mwet topang ke mutunoa in siofok lumngaul nufon. Mwet nukewa ma takinyukla Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD. **22** Mwet luofoko inelos lucng ingan, elos ma in sruf lal Benjamin.

9 Mwet Israel nukewa simla inelos fal nu ke kais sie sou lalos, ac ma simusla inge oakwuk in [Book In Tokosra Lun Israel.] Mwet Judah tuh lilliyak som nu Babylon ke sripen ma koluk lalos. **2** Mwet su foloko emeet nu in siti selos tukun sruoh pa mwet tol, mwet Levi, mwet kulansap in Tempul ac mwet Israel pac saya. **3** Kutu mwet in sruf lal Judah, Benjamin, Ephraim, ac Manasseh elos som ac oakwuki in Jerusalem. **4** Uthai, wen natul Ammihud natul Omri, pa mwet kol lun mwet in fwl natul Perez, wen natul Judah. Inen luo sin papa matu tumal Uthai pa Imri ac Bani. **5** Asaiah, wen natul Judah, pa mwet kol lun mwet in fwl natul Sheshah, wen natul Judah. Asaiah pa sifin sou lal uh. **6** Jeuel pa mwet kol lun fwl lal Zerah, wen natul Judah. Pisen sou in sruf lal Judah su muta Jerusalem pa sou onfoko eungoul. **7** Mwet takla ten inge elos ma in sruf lal Benjamin: Sallu, wen natul Meshullam, natul Hodaviah, natul Hassenuah **8** Ibneiah, wen natul Jeroham Elah, wen natul Uzzi, natul Michri Meshullam, wen natul Shephatiah, natul Reuel, natul Ibjijah. **9** Sou eufoko lumngaul onkosr in sruf lal Benjamin pa muta Jerusalem. Mwet nukewa simla inelos lucng elos sifin sou. **10** Mwet tol inge elos muta Jerusalem: Jedaiah, Jehoiarib, ac Jachin. **11** Azariah, wen natul Hilkiah (su mwet pwapa fulat in Tempul); inen kutu pac papa matu tumalpa Meshullam, Zadok, Meraioth, ac Ahitub. **12** Adaiah, wen natul Jeroham; inen kutu pac papa tumalpa Pashhur ac Malchijah Maasai, wen natul Adiel; inen kutu pac papa tumalpa Jahzerah, Meshullam, Meshillemeth, ac Immer. **13** Pisen mwet tol su sifin sou pa mwet sie tausin itfoko onngoul. Mwet inge kewa elos arulana etu orekma nukewa ke Tempul. **14** Mwet Levi su muta Jerusalem pa: Shemaiah, wen natul Hasshub; inen kutu pac papa tumalpa Azrikam ac Hashabiah, ke sou lulap lal Merari. **15** Bakbakkar, Heresh, ac Galal Mattaniah, wen natul Mica; inen kutu pac papa tumalpa Zichri ac Asaph. **16** Obadiah, wen natul Shemaiah; inen kutu pac papa tumalpa Galal ac Jeduthun Berechiah, wen natul Asa natul Elkanah, su muta ke acn lun siti srisrik Netopahah. **17** Pa inge inen mwet topang ke Tempul su muta in Jerusalem: Shallum, Akkub, Talmon, ac Ahiman. Shallum pa mwet singoul luo pa sulyukla tuh elos in mwet topang ke nien utsyak uh oayapa ke mutunpot uh. Simla inelos fal nu ke kais sie siti srisrik ma elos muta we. Tokosra David ac mwet palu Samuel pa oakiya tuh mwet matu lalos inge in fosrnakin orekma yohk sripa inge kunalos. **23** Mwet inge ac fwl natulos elos taftelos in oru orekma lun mwet topang ke mutunpot lun Tempul. **24** Oasr mutunpot akosr: sie oan nget nu epang, sie nu eir, sie nu kutulap ac sie nu roto. Oasr sie mwet topang fulat ke kais sie mutunpot inge. **25** Sou lun mwet topang fulat inge elos muta ke acn ma foto nu ke mutunpot kunalos, na elos ac tuku eis pacl lalos in wi pac topang ke len itkosr. Tukun len itkosr nukewa elos ayaol. **26** Mwet topang fulat akosr elos mwet Levi, ac ma kunalos in liyaung ma nukewa. Elos karingin pac fukil ma oan in Tempul, oayapa kufwen orekma nukewa ma oan in fukil inge. **27** Elos muta foto nu ke Tempul mweyen ma kunalos in karinganang, ac ikaslal mutunpot ke lotutang nukewa. **28** Oasr mwet Levi says, ac elos pa karinganang kufwen ma orekma kinyuk ke pacl in alu uh. Elos pa oek ma itukla, na sifilpa oek ma folokinyukme ke pacl nukewa orekma kinyuk uh. **29** Ac kutu selos pa karingin kufwen orekma mutual, oayapa flao, wain, oil in olive, mwe keng, ac mwe akyu mwe mongo. **30** Tusruktu ma kunen mwet tol in arukak mwe akyu an. **31** Sie mwet Levi su inel pa Mattithiah, wen se meet natul Shallum ke sou lulap lal Korah, el pa karingin akoeyen mwe kisa manman. **32** Ma kunen mwet in sou lal Kohath in akoo bread mutual ma orekma kinyuk in Tempul ke len Sabbath nukewa. **33** Kutu sou in sruf lal Levi pa karingin on in Tempul. Sifen sou in on inge elos muta in kutu lohm inkul lun Tempul uh, ac elos tia oru kutena orekma saysa mweyen elos akola nu ke pang nu selos len ac fong. **34** Mwet ma takinyukla inelos lucng pa sifin kais sie sou lun mwet Levi, fal nu ke fwl lun mwet matu lalos an. Elos mwet kol su muta Jerusalem. **35** Jeiel pa musaeak siti Gibeon ac oakwuki we. Inen mutan kial uh pa Maacah. **36** Wen se meet natul pa Abdon, na wen saysa natul pa Zur, Kish, Baal, Ner, Nadab, **37** Gedor, Ahio, Zechariah, ac Mikloth, **38** su papa tumal Shimeah. Fwlin tulik natulos muta Jerusalem apkuran nu yurin mwet wialos in sou lulap lalos an. **39** Ner pa papa tumal Kish, ac Kish pa

papa tumal Saul. Oasr wen akosr natul Saul: elos pa leum fin mwet Israel ac karingin kut oana sie mwet Jonathan, Malchishua, Abinadab, ac Ishboseth. **40** shepherd." **3** Ouinge mwet kol nukewa lun Israel elos Jonathan pa papa tumal Mephibosheth, su papa tumal tuku nu yorol David in acn Hebron. David el orala sie Micah. **41** Oasr wen akosr natul Micah: elos pa Pithon, wulela na ku yorolos, ac elos mosrwella tuh elan tokosra Melech, Tarea, ac Ahaz. **42** Ahaz pa papa tumal Jarah. lun Israel, oana ma LEUM GOD El tuh wulela kac in kas Oasr wen tolu natul Jarah: elos pa Alemeth, Azmaveth, lal Samuel. **4** Tokosra David ac mwet Israel nukewa elos ac Zimri. Zimri pa papa tumal Moza, **43** su papa tumal utyak nu Jerusalem ac mweuni siti sac. In pacl se ingo Binea, su papa tumal Rephaiah, su papa tumal Eleasar, inen siti sac pa Jebus, ac mwet na pwaye lun an we — su papa tumal Azel. **44** Oasr wen onkosr natul Azel: elos mwet Jebus — elos srakna muta we. **5** Mwet Jebus elos tuh fahk nu sel David mu el ac tiana ku in utsak nu in siti sac. Tusruktu David el sruokya pot ku lalos Zion, na mutawauk in pangpang acn sac "Siti sel David." **6** David el fahk, "Mwet se emeet su uniya sie mwet Jebus, el ac fah captain lun un mwet mweun!" Na Joab, su nina kial pa Zeruiyah, el pa fahsryak emeet in mweun, ouinge el pa captain lun un mwet mweun lal David. **7** Ke sripen David el som muta ke pot sac, acn sac tufah pangpang "Siti sel David." **8** David el sifil musaela siti sac, mutawauk ke acn se ma koaneyukla layen kutulap in eol soko we. Ac Joab el aksasuye acn lula ke siti sac. **9** David el kapkapak ac kui, mweyen LEUM GOD Kulana El welul. **10** Inen mwet mweun pwengpeng lal David pa takinyukla inge. U se inge, weang mwet Israel nukewa saya, elos kasrel David tuh elan tokosrala in oana ma LEUM GOD El tuh wulela, ac elos oru tuh tokosrai lal in ku na. **11** Mwet se meet an pa Jashobeam, ke sou lulap lal Hachmon. El mwet kol lun u se pangpang "Mwet Tolu" ah. El anwukkin osra natul lain mwet tolfoko, ac uniya nufon ke mweun sefanna. **12** Mwet se akluo sin mwet pwengpeng tolu inge pa Eleazar, wen natul Dodo in sou lal Ahoh. **13** El welul David mweun lain mwet Philistia ke mweun se in Pas Dammim. El tuh muta in ima in barley se ke mwet Israel elos mutawauk in kaing. **14** Eleazar ac mwet lal elos tiana kaing, a elos tu na influlwen ima sac ac mweun lain mwet Philistia. LEUM GOD El sang kutangla na yohk se nu sel. **15** Sie len ah, tolu sin mwet mweun pwengpeng tolngoul som nu ke acn se David el muta we sisken sie eot ma apkuran nu ke Luf Adullam. In pacl sac pacna oasr un mwet Philistia mutangan aktuktuk ke Infahlfal Rephaim. **16** Ke pacl se ingan, David el muta ke sie tohktok ma kuhlusyukak, ac sie pac un mwet Philistia elos sruokya acn Bethlehem ac muta we. **17** David el srounfusryak ac fahk, "Nga ke sie mwet in use kutu kof ah nimuk ke lufin kof se ke mutunpot Bethlehem!" **18** Mwet mweun pwengpeng tolu ah elos fokoko na sifacna utsak sasla nien aktuktuk lun mwet Philistia, na utia kof ke lufin kof sac ac usla nu yorol David. Tusruktu el tiana nimya, a el okoala nu infohk uh tuh in mwe kisa nu sin LEUM GOD. **19** El fahk, "Nga koflana nim kof se inge, mweyen ac oana ngan nim srahn mwet su pilesrala moul lalos inge!" Ouinge el srangesr nim. Na pa ingan orekma pulaik lun mwet mweun pwengpeng tolu ah. **20** Abishai, tamulel lal Joab, el pa mwet kol lun u se pangpang

10 Mwet Philistia elos mweun lain mwet Israel Fineol Gilboa. Pus mwet Israel misa we. Mwet lula selos, oayapa Tokosra Saul ac wen natul uh, elos kaingla. **2** Tusruktu, mwet Philistia elos ukwalos ac uniya wen tolu natul Saul: Jonathan, Abinadab, ac Malchishua. **3** Mweun sac arulana upa ke acn Saul el muta we, na pisrkyuki el ke pisr nutin mwet lokoalok lal ac yohk kinet kacl. **4** Saul el fahk nu sin mwet fusr se su us mwe mweun natul ah, "Faesak cutlass nutum an ac uniyuwi, tuh mwet Philistia pegan ingan in tia konkin keik." Tuh mwet fusr sac el arulana sangeng ac kofla orala. Ke ma inge Saul el srukak cutlass natul sifacna ac putatyang nu fac. **5** Ke mwet fusr sac liye lah Saul el misa, na el sifacna putatyang nu fin cutlass natul ah, ac misa pac. **6** Ke ma inge Saul ac wen tolu natul tukeninga misa, ac wangin sin fwl natul leum fin acn Israel. **7** Ke mwet Israel su muta Infahlfal Jezreel lohng lah un mwet mweun lalos kaing, ac Saul ac wen natul elos misa, elos sisla acn selos ac kaingla. Na mwet Philistia elos tuku ac muta we. **8** In len se tukun mweun sac, mwet Philistia elos som in suk ma wap ke mwet misa, na elos koneak manol Saul ac wen natul ah oan Fineol Gilboa. **9** Elos pakela sifal Saul, ac sarukla mwe loeyuk lal, na elos supwalk ma inge yurin mwet utuk kas nu in facl Philistia nufon in fahkak pweng wo se inge nu ke ma sruloala lalos ac nu sin mwet lalos. **10** Elos filiya mwe mweun natul Saul in sie sin tempul lalos, ac srupusrak sifal Saul in tempul lal Dagon, god lalos. **11** Ke mwet Jabesh in Gilead elos lohng ma mwet Philistia oru nu sel Saul, **12** na mwet pulai lalos som ac eisya manol Saul ac wen natul, ac usla nu Jabesh. Elos pikinya manoltal ye sak oak soko, ac elos lalo ke len itkos. **13** Saul el misa mweyen el tia inse pwaye nu sin LEUM GOD. El seakos ma sap lun LEUM GOD, ac el suk kasreyuk lal yurin ngunin mwet misa. **14** El tuh tia eis kasru lal sin LEUM GOD. Ouinge LEUM GOD El lela tuh elan misa, ac El sang tokosrai sac nu inpaol David, wen natul Jesse.

11 Mwet Israel nukewa elos som nu yorol David in acn Hebron ac fahk nu sel, "Kut mwet srahm na pwaye ac kut ikwa sefanna. **2** In pacl somla, finne Saul pa tokosra lasr ah, kom pa kol mwet Israel ke mweun, ac LEUM GOD lom el wuleot nu sum lah kom ac fah

"Mwet Pwengpeng Tolngoul." El anwukkin osra natul in su sie sin mwet kol lun "Mwet Tolngoul" Jeremiah, lain mwet tolfoko, ac el onelosi nufon. Na el mutawauk Jahaziel, Johannan, ac Jozabad, mwet Gederah 5 in pwengpeng inmasrlon "Mwet Tolngoul" ah. 21 El pa Eluzai, Jerimoth, Bealiah, Shemariah, ac Shephatiah, pwengpeng emeet sin "Mwet Tolngoul" ah, ac el mwet mwet Hariph 6 Elkanah, Isshiah, Azarel, Joezer, ac kol lac lalos, tusrukut el tia arulana pwengpeng oana Jashobeam, mwet Korah 7 Joelah ac Zebadiah, wen "Mwet Tolu" ah. 22 Benaiah, wen natul Jehoiada mwet natul Jeroham mwet Gedor 8 Pa inge inen mwet mweun Kabzeel, el sie mwet mweun pwengpeng, ac el oru ma pwengpeng ac fas in sruflal Gad su weang un mwet lal watwen pus. Sie paci ah el uniya mwet mweun na ku David ke el tuh muta ke pot se yen mwesis ah. Elos luo lun mwet Moab. Oayapa sie len ma yohk snow ah, arulana etu orekmakin mwe loeyuk ac osra. Ngetngget el tufoki nu in luf se ac uniya lion soko. 23 El oayapa lalos sulallal oana mutun lion, ac elos irpit oana deer uniya mukul Egypt se — sie mwet yohk pisa ac fit itkos fineol uh. 9 Pa inge takin wal lalos: Ezer pa emeet, tafu fulatal, ac el sruokya osra na lulap soko. Benaiah Obadiah aktluo, Eliab aktolu, 10 Mishmannah akakosr, el lainul ke sikal soko. El tulakunla osra soko liki poun Jeremiah aklimekosr, 11 Attai akonkosr, Eliel akitkosr, mwet Egypt sac, ac sang unilya. 24 Pa ingan kutu ma 12 Johanan akoalkosr, Elzabad akeu, 13 Jeremiah watwen Benaiah el oru, su sie sin "Mwet Tolngoul" ah. aksingoul, ac Machbannai aksingoul sie. 14 Kutu sin 25 El pisrla inmasrlon "Mwet Tolngoul" ah, tusrukut el mwet in sruflal Gad inge elos captain fulat fin tausin, ac tia pwengpeng oana "Mwet Tolu" ah. Na David el sang kutu elos mwet kol fin foko. 15 Ke malem se meet in yac tuh Benaiah elan mwet kol fin mwet mweun karinginyal se ma Infacl Jordan tuh sronot lulap, mwet inge elos sifacna. 26 Pa inge inen mwet saya su pisrla ke mweun fahsr sasla infacl ah, ac ukweak mwet nukewa su muta uh: Asahel, tamulel lal Joab Elhanan wen natul Dodo, ke infahlal nu kutulap, oayapa infahlal nu roto. 16 Sie mwet Bethlehem 27 Shammoth mwet Harod Helez mwet paci ah sie u sin mwet Benjamin ac mwet Judah elos Pelet 28 Ira wen natul Ikkes, mwet Tekoa Abiezer mwet fahla nu ke pot se David el muta we. 17 David el som in Anathoth 29 Sibbecai mwet Hushah Ilai mwet Ahoh sonolos ac el fahk nu selos, "Kowos fin tuku ke misla tuh 30 Maharai mwet Netophah Heled wen natul Baanah, kowos in kasreyu, nga engan in paing kowos. Fahsru, mwet Netophah 31 Ithai wen natul Ribai, mwet Gibeah wikutyang! A kowos fin nunku in tukakinyuyak nu sin in sruflal Benjamin Benaiah mwet Pirathon 32 Hurai, mwet lokoalok luk, sruhk wangin ma nga oru koluk nu su muta infahlal apkuran nu Gaash Abiel mwet Arbah suwos, God lun papa tumasr El etu, ac El ac fah sot 33 Azmaveth mwet Bahurum Eliahba mwet Shaalbon kaiyuk nu suwos." 18 Na ngun lun God tuku ke ku nu 34 Hashem mwet Gizon Jonathan wen natul Shagee, fin sie selos, Amasai, su tok el pa captain lun "Mwet mwet Harar 35 Ahiam wen natul Sachar, mwet Harar Tolngoul" ah, ac el fahk ke pusra lulap, "David, wen Eliphail wen natul Ur 36 Hepher mwet Mecherah Ahijah natul Jesse, kut mwet lom! Insewowo nu sum ac nu mwet Pelon 37 Hezro mwet Carmel Naarai wen natul selos nukewa su kasrekom! God El wi kom lac." David el Ezbai 38 Joel tamulel lal Nathan Mibhar wen natul Hagri paingulos ac eisalos tuh elos in captain lun un mwet 39 Zelek mwet Ammon Naharai mwet Beeroth, su utuk mweun lal. 19 Kutu mwet mweun in sruflal Manasseh mwe mweun lal Joab wen natul Zeruiah 40 Ira ac Gareb, elos tuh welulang David ke paci se el wi mwet Philistia mwet Jattir 41 Uriah mwet Hit Zabad wen natul Ahlai 42 som in mweunel Tokosra Saul. Tusrukut David el tuh Adina wen natul Shiza (sie mwet fulat ke sruflal Reuben, tiana kasru mwet Philistia in paci sac, ke sripen tokosra ac oasr mwet mweun tolngoul welul) 43 Hanan wen lalos elos sensen mu David el ac tuh forla welul Saul natul Maacah Josaphat mwet Mithan 44 Uzzia mwet lainulos, oru elos folokunull David nu Ziklag. 20 Pa inge Ashterah Shamma ac Jeiel, wen natul Hotham mwet inen mwet mweun lun Manasseh su welulang David Aroer 45 Jedael ac Joha, wen natul Shimri mwet Tiz 46 ke paci el folok ah: Adnah, Jozabad, Jedael, Michael, Eliel mwet Mahavah Jeribai ac Joshaviah, wen natul Jozabad, Elihu, ac Zillethai. Kais sie mwet inge elos tuh Elos kulansupwal David ac kol mwet mweun lal, mweyen captain fin mwet mweun sie tausin in acn Manasseh. 21 Pisen mwet Judah ma utuk mwe loang ac osra pa mwet onkor tausin oalfoko. 25 Pisen mwet Simeon su akola nu ke mweun pa mwet itkosr tausin siofok. 26 Pisen

12 David el muta Ziklag, acn el tuh som nu we ke el kakaingkunul Tokosra Saul. Pus mwet mweun fas ac oaru elos tuh welulang in paci sac. 2 Mwet ingan ma ke sruflal Benjamin, sruflal Saul. Elos fin pisr, ku orekmakin fuht natulos, elos ku in orekmakin paolos kewa, layot ac lasa. 3 Captain lun u se inge pa Ahiezer ac Joash, wen luu natul Shemaah, mwet Gibeah. Inen mwet mweun wialos pa inge: Jeziel ac Pelet, wen luu natul Azmaveth Beracah ac Jehu, mwet Anathoth 4 Ishmaiah mwet Gibeon, sie mwet mweun pwengpeng

mwet Levi pa mwet akosr tausin onfoko: **27** mwet lal in Wuleang liki lohm sel Abinadab ac filiya fin soko mwe Jehoiada in fwil lal Aaron, oasr mwet tolu tausin ifoko, wiwa sasu. Uzzah ac Ahio pa us mwe wiwa soko uh. **8**
28 mwet in sou lal Zadok, su sie mwet fusr pulaik, oasr Ke pacl se inge David ac mwet nukewa elos onsrrosro mwet kol longoul luo. **29** Pisen mwet Benjamin (sruf ke kuiyalos nufon in akfulatyel God. Elos on ac srital ke lal Saul sifacna) pa mwet tolu tausin — pusiyen mwet mwe on inge: harp, drum, cymbal, ac trumpet. **9** Ke Benjamin elos tuh welul na Saul. **30** Pisen mwet Ephraim elos tuku sun nien kulkul wheat in acn Chidon, cow ma pa mwet longoul tausin oalfoko su pwengpeng in sou ul mwe wiwa uh tukulkulyak, ac Uzzah el saplakia ac lalos sifacna. **31** Pisen mwet in Tafun Manasseh Roto pa mwet singoul oalkosr tausin su sulosolla in som ac srukoja Tuptup in Wuleang. **10** In kitin pacl ah, LEUM akleumyal David. **32** Pisen mwet Issachar pa mwet kol Tuptup sac. El misa insacn ye mutun God. **11** Ke ma luofoko, weang pac mwet lalos uh. (Mwet inge kewa etu ma fal mwet Israel in oru, oayapa ke pacl fal in mukuikui kac). **33** Pisen mwet Zebulun pa mwet lumngaul tausin su alken ke orekma ac arulana pwaye insialos, oayapa su alken ke orekma inyin mwe mweun nukewa. **34** Pisen in Wuleang tuh in wiyu?" **13** Ke ma inge David el tia mwet Naphtali pa sie tausin mwet kol, weang pac mwet us Tuptup sac in welul nu Jerusalem, a el filiya in lohm tolngoul itkosr tausin su utuk mwe loeyuk ac osra. **35** sin sie mwet pangpang Obed Edom, in siti Gath. **14** Pisen mwet Dan pa mwet longoul oalkosr tausin onfoko su akpah taru nu ke mweun. **36** Pisen mwet Asher pa mwet angngaul tausin su akola nu ke mweun. **37** Pisen mwet Reuben ac Gad ac Tafun Manasseh Kutulap, (sruf inge kewa muta kutulap in Infaci Jordan) oasr mwet siofok longoul tausin, ac elos nukewa pahla ke utuk kain in mwe mweun nukewa. **38** Mwet mweun inge nukewa elos akola nu ke mweun ke elos som nu Hebron ke sripa sifanna: in akleumyal David tuh elan tokosra fin Israel nufon. Ac mwet Israel nukewa wialos insese pac nu kac. **39** Mwet mweun inge elos muta yorol David ke lusen len tolu, ac elos mongo ac nim ma mwet Israel wialos tuh akoo nu selos. **40** Finne mwet su muta loesla nu epang — oana mwet in sruf lun Issachar, Zebulun, ac Naphtali — elos utuk mwe mongo fin donkey, camel, miul, ac cow natulos. Pukanten flao, fig, tun in raisin, wain, ac oil in olive. Elos usla pac cow ac sheep, elos in uniya mwe mongo pac. Ma inge nukewa mwe akkalemye lapan engan lun mwet Israel yen nukewa.

13 Tokosra David el pwapa yurin captain lun un mwet mweun lal — elos su kol fin tausin ac elos su kol fin foko. **2** Na el fahkak nu sin mwet Israel nukewa, "Fin wo suwos, ac fin ou lungse lun LEUM GOD lasr, lela kut in sulkakinlik nu sin mwet nukewa wiasr, ac nu sin mwet tol ac mwet Levi in acn elos muta we, tuh elos in toeni yorosr in acn se inge. **3** Na kut fah som ac folokonma Tuptup in Wuleang lun God lasr, ma kut tuh pilesrala ke pacl Saul el tokosra ah." **4** Mwet uh elos insewovo ac insese nu ke nunak se inge. **5** Ouinge David el eisani mwet nukewa in Israel, mutawauk in acn eir ke masrol nu Egypt, fahla nwe ke sun Innek In Utyak Nu Hamath nu epang, tuh elos in use Tuptup in Wuleang liki acn Kiriath Jearim nu Jerusalem. **6** Na David ac mwet uh som nu ke siti Baalah (su pangpang pac Kiriath Jearim) in facl Judah, tuh elos in eisla Tuptup in Wuleang lun God, su Inen LEUM GOD simla oan kac, ac tron lal oan fin posohksok lun cherub lukwa ah. **7** Elos eisla Tuptup

14 Tokosra Hiram lun acn Tyre el supwala un mwet orekma nu yorol David. El sang sak cedar wi mwet musa ac mwet tufahl eot, in musai sie lohm sin tokosra. **2** Ounge David el akilen lah LEUM GOD El oakilya elan tokosra lun Israel, ac oru tuh tokosrai lal in kapkapak ke sripen Israel mwet lal. **3** In acn Jerusalem, David el sifil payuk nu sin mutan pus, na puseni wen natul ac acn natul. **4** Tulik inge isusla nu sel in Jerusalem: Shammua, Shobab, Nathan, Solomon, **5** Ibhar, Elishua, Elpelet, **6** Nogah, Nepheg, Japhia, **7** Elishama, Beeliada, ac Eliphellet. **8** Ke mwet Philistia elos lohng lah David el tokosra fin facl Israel nufon, na un mwet mweun lalos som in sruokilya. Na David ac mwet lal elos fahsr nu yorolos in osun nu selos. **9** Mwet Philistia elos sun Infahlfal Rephaim ac mutawauk in pisrala ma nukewa we. **10** Ac David el siyuk sin God, "Ya nga in mweuni mwet Philistia? Ya kom ac fah ase kutangla nu sik?" LEUM GOD El topuk ac fahk, "Aok, fahla mweun! Nga ac fah asot kutangla nu sum!" **11** Ke ma inge David el tuyak mweun lainulos in acn Baal Perazim ac kutangulos. Ac el fahk, "God El orekmakinyu in kunauselik mwet lokoalok luk, oana sronot se." Ouinge acn sac pangpang Baal Perazim. **12** Ke mwet Philistia elos kaing, elos sisla ma sruloala lalos ac som, na David el sap in isisyak ma inge. **13** Tia paht toko, mwet Philistia elos sifil folok nu infahlfal sac ac mutawauk in sifil pisrapasr. **14** David el sifilpa siyuk kasru sin God, ac God El topuk ac fahk, "Nimet ut insach ke kom ac mweunelos. Fahla nu layen laco ac akola in mweunelos apkuran nu ke insak balsam uh. **15** Ke pacl se kom lohng pusren un mwet fahrs insroan sak uh, na kom tuyak mweun, mweyen nga ac fahrs meet liki kowos in kutangla un mwet mweun Philistia." **16** David el oru oana ma LEUM GOD El sapkin, pwanang el tuh ukweak mwet Philistia liki acn Gibeon

nwe ke sun acn Gezer. 17 Pweng kacl David fahsreliek nu yen nukewa, ac LEUM GOD El oru tuh mutunfaci nukewa in sangeng sel David.

15 David el musaela kutu lohm in Siti sel David tuh in lohm sel sifacna. El oayapa akoo sie acn nu ke Tuptup in Wuleang lun God, ac el tulokunak sie lohm nuknuh nu kac. 2 Na David el fahk, "Mwet Levi mukena pa fal in us Tuptup in Wuleang, mweyen elos pa sulosolla sin LEUM GOD tuh elos in us, ac in kulansap nu sel nwe tok." 3 Ouinge David el pangoneni mwet Israel nukewa nu Jerusalem, tuh elos in use Tuptup in Wuleang nu ke acn se el akoela nu kac. 4 Tukun ma inge David el sapla nu sin mwet in fwil natul Aaron ac mwet Levi. 5 Ke sou lulap lal Kohath in sruf lun mwet Levi, Uriel el mwet kol, ac mwet siofok longoul in sou lal welul. 6 Sin sou lal Merari, Asaiah el mwet kol, ac mwet luofoko longoul in sou lal welul. 7 Sin sou lal Gershon, Joel el mwet kol, ac mwet siofok tolngoul in sou lal welul. 8 Sin sou lal Elizaphan, Shemaiah el mwet kol, ac mwet luofoko in sou lal welul. 9 Sin sou lal Hebron, Eliel el mwet kol, ac mwet oalngoul in sou lal welul. 10 Sin sou lal Uzziel, Amminadab el mwet kol, ac mwet siofok singgoul luo in sou lal welul. 11 David el solani mwet tol Zadok ac Abiathar, ac mwet Levi onkosr inge: Uriel, Asaiah, Joel, Shemaiah, Eliel, ac Amminadab. 12 El fahk nu sin mwet Levi, "Kowos pa mwet kol lun sou lulap lun mwet Levi. Kowos in aknasnasye kowos oayapa mwet Levi wiowos, tuh kowos in ku in use Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD lun Israel nu in acn se nga akoela nu kac. 13 Ke sripen kowos wangin ke pacl se meet ma kut tuh srike in use, na pa LEUM GOD lasr El tuh kai kut mweyen kut tuh tia oru akfulat su fal in orek nu sel." 14 Na mwet tol ac mwet Levi elos aknasnasyalos tuh elos in mau ku in moklema Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD lun Israel.

15 Mwet Levi elos us Tuptup uh finpisalos ke srenenu, in oana ke LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses. 16 David el sap mwet kol lun mwet Levi in sulela kutu mwet lalos in on, ac kutu in srital ke harp ac cymbal, in fahkak pusren engan lulap. 17 Ouinge mwet Levi elos sulela mwet inge liki sou lun mwet on: Heman wen natul Joel, oayapa sie mukul in sou lal, su Asaph wen natul Berechiah; ac Ethan wen natul Kushaiah, su ma wialos ke sou lal Merari; 18 na mukul wialtal in fwil se akluo: Zechariah, Jaaziel, Shemiramoth, Jehiel, Unni, Eliab, Benaiah, Maaseiah, Mattithiah, Eliphelehu, Mikneiah, ac mwet luo su liyaung mutunpot: Obed Edom ac Jeiel. 19 Mwet in srital ke cymbal orek ke bronze pa Heman, Asaph, ac Ethan. 20 Mwet in srital ke harp ma fulat pusra uh pa Zechariah, Jaaziel, Shemiramoth, Jehiel, Unni, Eliab, Maaseiah ac Benaiah. 21 Mwet inge pa srital ke harp ma toasr pusra uh: Mattithiah, Eliphelehu, Mikneiah, Obed Edom, Jeiel, ac Azaziah. 22 Elos sulella

mweyen yohk etu lal ke on. 23 Mwet in taran Tuptup in Wuleang pa Berechiah, Elkanah, 24 Obed Edom, ac Jehiah. Mwet in fahsre meet liki Tuptup uh ac ukya mwe ukuk pa mwet tol inge: Shebaniah, Joshaphat, Nethanel, Amasai, Zechariah, Benaiah, ac Eliezer. 25 Tokosra David, ac mwet kol lun mwet Israel, ac captain lun un mwet mweun, elos tukeni som in use Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD liki lohm sel Obed Edom, ac elos engan ma lulap. 26 Elos kisakin cow mukul itkosr ac sheep mukul itkosr mwe akpwawaye lah God El ac fah kasru mwet Levi su us Tuptup in Wuleang. 27 David el nukum sie nuknuk loeloes orek ke linen wowo. Mwet on nukewa, ac Chenaniah su mwet kol lalos, oayapa mwet Levi su us Tuptup uh, elos nukewa nukum nuknuk linen oana David. David el oayapa nukum sie ephod lun mwet tol orekla ke linen. 28 Na mwet Israel nukewa elos welulos fahsr ac usak Tuptup in Wuleang nu Jerusalem ke pusren engan ac sasa, oayapa pusren mwe ukuk, trumpet, cymbal, ac harp. 29 Ke Tuptup sac utyak nu in siti uh, na Michal, acn natul Saul, el ngetla liki winto uh ac liyal Tokosra David ke el tacn ac onsrosro ke engan lulap, na Michal el arulana toasr sel kac.

16 Elos usla Tuptup in Wuleang nu in lohm nuknuk se David el akoela nu kac, ac elos filiya loac. Na elos orek kisa ac mwe kisa in akinsewovo nu sin God. 2 Tukun David el orek kisa tari, el akinsewowyoe mwet uh Inen LEUM GOD, 3 ac el kitalik mwe mongo nu selos nukewa. El sang nu sin kais sie mukul ac mutan in Israel kais soko lop in bread, ipin ikwa manman se, ac kutu raisin. 4 David el sulela kutu mwet in sruf lal Levi tuh elos in kol alu lalos nu sin LEUM GOD lun Israel, ac elos on ac kaksakunul ye mutun Tuptup in Wuleang. 5 Asaph pa sulosolla tuh elan mwet kol, ac Zechariah el mwet kasru lal. Jeiel, Shemiramoth, Jehiel, Mattithiah, Eliab, Benaiah, Obed Edom, ac Jeiel pa ac srital ke harp. Asaph pa srital ke cymbal, 6 ac ma kunen mwet tol luo, Benaiah ac Jahaziel, in uk mwe ukuk ye mutun Tuptup in Wuleang ke len nukewa. 7 Pa inge pacl se emeet David el sang kunokon se inge nu sel Asaph ac mwet Levi wial, tuh in elos pa on ac kaksakin LEUM GOD. 8 Sang kulo nu sin LEUM GOD, ac fahkak fulat lal; Fahkak orekma lal nu sin mutanfaul uh. 9 On ac kaksakin LEUM GOD; Fahkak orekma wolana ma El orala. 10 Kut in engan lah kut ma lal; Lela mwet nukewa su alu nu sel in arulana engan! 11 Ngetak nu sin LEUM GOD tuh Elan kasrekowos, Alu nu sel pacl e nukewa. 12 Esam orekma sakirik El orala, Mwenmen lal ac nununku lal su El fahkla. 13 Kowos fwil natul Jacob, mwet kulansap lal, Tuluk nutin Israel, su God El sulela. 14 LEUM GOD El God lasr; Ma sap lal ma nu sin faclu nufon. 15 Nikmet mulunkula wuleang lun God, Su El orala tuh in oan ma Mikneiah, Obed Edom, Jeiel, ac Azaziah. 16 Wuleang su El oakiya inmasrlol ac Abraham, Chenaniah in kol mwet on inge nukewa lun mwet Levi, Aok, wulela lal nu sel Isaac. 17 LEUM GOD El orala sie

wulela yorol Jacob, Sie wulela su fah oan ma pahtpat. 18 El fahk, "Nga ac fah asot facl Canaan nu sum. Ac fah mwe usu lom sifacna." 19 Mwet lun God elos mwet pu, Elos tuh mwetsac in facl Canaan. 20 Elos forfor liki sie mutunfacl nu ke sie pac mutunfacl, Liki sie tokosrai nu ke sie pacna tokosrai. 21 Tuh God El tia lela kutena mwet in akkeokyalos; El karingnalos ke El kai tokosra say a ac fahk, 22 "Nik kowos aklokoalokyne mwet kulansap sulosolla luk; Nik kowos kalyei mwet palu luk." 23 On nu sin LEUM GOD, kowos mwet faclu nufon! Fahkak pweng wo ke len nukewa lah El molikutla. 24 Fahkak wolana lal nu sin mutanfahl uh, Fahkak orekma ku lal nu sin mwet nukewa. 25 LEUM GOD El fulat, ac fal in arulana kaksakinyuk El; Lela in akfulatyeyuk El yohk liki god nukewa. 26 Tuh god lun mutunfacl say a kewa elos ma sruloala na, A LEUM GOD El orala kusrao. 27 Wolana ac sunak apnulla, Ku ac insewowo nwakla Tempul lal. 28 Mwet nukewa fin faclu, kowos in kaksakin LEUM GOD, Kaksakin wolana lal ac ku lal. 29 Kaksakin Ine wolana lun LEUM GOD; Fahsru nu in Tempul lal ac use mwe sang lowos nu sel. Epasr ye mutun El su Mutual ke El sifyak; 30 Rarrar ye mutual, kowos faclu nufon! Faclu oakwuki ku, ac tia ku in mokleyuk. 31 Kusrao ac faclu, kowos in enganak! Fahkak nu sin mutanfahl uh lah LEUM GOD El tokosra. 32 Meoa ac ma nukewa loac in ngirngir; Lela inima uh ac ma nukewa we in enganak! 33 Sak insak uh elos fah sasa ke engan Ke LEUM GOD El ac tuku in leumi faclu. 34 Sang kulo nu sin LEUM GOD, mwewayn El wo; Lungse lal oan ma pahtpat. 35 Kowos in fahk nu sel, "O God, Mwet Lango lasr, molikutla; Uskuteni nu sie, ac molikutla liki mutunfacl say a, Tuh kut fah ku in sang kulo Ac kaksakin Ine mutual lom." 36 Kaksakin LEUM GOD, God lun Israel! Kaksakunul inge ac nu tok ma pahtpat! Na mwet nukewa elos fahk, "Amen," ac elos kaksakin LEUM GOD. 37 Tokosra David el sang tuh in ma kunal Asaph ac mwet Levi wial ah tuh elos in liyaung alu in acn se ma Tuptup in Wuleang oan we. Na elos in oru orekma lalos we ke len nukewa nwe tok. 38 Obed Edom wen natul Jeduthun, ac mwet onngoul oalkosr in sou lal pa mwet kasru lalos. Ma kunen Hosah ac Obed Edom in topang ke mutunpot. 39 Tusruktu ma kunen mwet tol Zadok ac mwet tol wial, in karingin alu nu sin LEUM GOD ke nien alu in acn Gibeon. 40 Ke lotutang ac eku nukewa, elos oru mwe kisa firir fin loang uh, fal nu ke ma simusla in Ma Sap su LEUM GOD El tuh sang nu sin Israel. 41 Sayen mwet tol inge, Heman ac Jeduthun oelulos, ac oyapa kutu pac mwet su sulosolla tuh elos in on in kaksakin LEUM GOD ke sripen lungse lal su oan ma pahtpat. 42 Ma kunen Heman ac Jeduthun in karinganang trumpet ac cymbal ac oyapa mwe on say a ma orekmakinyuk ke pacl on in kaksak inge orek uh. Ma kunen mwet in sou lal Jeduthun in topang ke mutunpot uh. 43 Na mwet nukewa folokla nu acn selos, ac David el folokla pac nu acn sel nu yurin sou lal.

17 Ine Tokosra David el muta okak in lohm sin tokosra. Sie len ah el sapla nu sel Nathan mwet palu, ac fahk, "Ine nga muta in sie lohm orekla ke sak cedar, a Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD oan in lohm nuknuk se!" 2 Ac Nathan el fahk, "Oru ma nukewa ma kom nunku an, mwewayn God El wi kom." 3 Tusruk in fong sac, God El fahk nu sel Nathan, 4 "Fahla ac fahk nu sel David mwet kulansap luk, lah nga fahk, 'Tia kom pa mwet se ac musai sie tempul nu sik ngan muta loac. 5 Oe ke pacl se nga tuh molela mwet Israel liki inpoun mwet Egypt ah nwe misenge nga soenna muta in sie tempul. Pacl nukewa nga muta in lohm nuknuk ac mukuiwot mukuime, acn nu ke acn. 6 In fufahsresyel luk nukewa yurin mwet Israel, wanginna pacl nga tuh siyuk sin mwet kol su nga sulela ah, lah efu ku elos tia musaela sie tempul ma orek ke sak cedar ah sik.' 7 "Ke ma inge, fahk nu sel David mwet kulansap luk, lah nga, LEUM GOD Kulana fahk nu sel, 'Nga eiskomla liki liyaung sheep inimae, ac oru tuh kom in leum fin mwet luk, mwet Israel. 8 Nga tuh wi kom yen nukewa kom fahla nu we, ac nga tuh kutangla mwet lokoalok lom nukewa ye motom. Nga fah oru kom in pwengpeng oana mwet kol fulatana fin faclu. 9 Nga tuh sulela sie acn nu sin mwet luk mwet Israel, ac oakeleso we tuh elos in ku in muta ke acn selos sifacna, ac tia sifil aklokoalokyeyuk. Mwet koluk fah tia sifil akkeokyalos oana meet 10 ke pacl lun mwet nununku ah me, su nga tuh pakiya tuh elos in kol mwet luk, mwet Israel. Nga wulela nu sum lah nga ac karingin kom liki mwet lokoalok lom nukewa, oayapa nga fah oru in oasr tulik nutum. 11 Ke kom ac misa ac pukpuki yurin mwet matu lom, nga ac oru sie sin wen nutum in tokosra, ac nga ac fah liyaung tokosrai lal in ku. 12 El pa mwet se su ac musai sie tempul nu sik, ac nga ac fah oru fita lal in leum ma pahtpat. 13 Nga ac fah papa tumal ac el fah wen nutik. Nga ac fah tia tulokinya kasru luk nu sel oana nga tuh oru nu sel Saul, su nga sisella tuh kom in tokosrala. 14 Nga ac fah fililya tuh elan kol mwet luk ac tokosrai luk ma pahtpat. Ac fah wangin saflaysen tokosrai lal nwe tok." 15 Nathan el fahkang nu sel David ma nukewa ma God El akkalemye nu sel. 16 Na Tokosra David el som nu in Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD, ac el muta nu ten ac pre, "O LEUM GOD, nga ac sou luk kupansuwol in eis ma nukewa ma kom oru tari nu sik. 17 Ac inge, LEUM GOD, kom sifilpa oru yohk liki: kom orek wulela tari ke tulik nutik nwe ke yac yac fahsru, ac kom sifacna oru nu sik oana ngan sie mwet fulat. 18 Mea pac nga ku in fahk nu sum! Kom arulana eteyu, a kom akfulatyeyu, mwet kulansap lom. 19 Ma inge nukewa orek ke sripen lungse lom ac oakwuk lom, tuh kom in akkalemye nu sik ke ouiyen fulat luk tok. 20 LEUM GOD, wangin sie oana kom. Kut nuna etu oemeet me lah kom mukekanna pa God. 21 Wangin pac sie mutunfacl fin faclu oana Israel, su kom molelosa liki kohs lalos tuh elos in mwet lom sifacna. Ma usrnuk ac

wolana su kom oru nu selos, oru tuh Inem in pwengpeng pa Zeruiyah, el kutangla mwet Edom ke sie mweun in fin faclu nufon. Kom tuh molela mwet lom liki facl Egypt, Infahlfal Sohl, ac el uniya mwet singoul oalkors tausin. ac lusak mutunfacl saya ke mwet lom elos fahsr nu meet. 13 El oakiya un mwet mweun lal fin acn Edom nufon, ac mwet we elos mutawauk in orekma nu sel Tokosra kom, LEUM GOD, pa God lalos. 23 "Ac inge, LEUM David. LEUM GOD El oru tuh David elan eis kutangla in GOD, oru tuh wuleang se su kom wulela keik ac ke tulik acn nukewa. 14 David el leum fin acn Israel nufon, ac el nutik in apkwayeyuk nwe tok, ac oru oana ma kom fahk arulana karinganang tuh ma orek nu sin mwet lal in fahsr mu kom ac oru. 24 Pweng keim ac fah arulana yohk, ac fal ac suwohs pacl nukewa. 15 Joab, tamulel lal Abishai, mwet uh ac fah fahk nwe tok, 'LEUM GOD Kulana, El pa captain lun un mwet mweun. Jehoshaphat, wen natul God lun Israel.' Ac kom fah karinganang tuh fita luk in Ahilud, pa karinganang ma simla. 16 Zadok wen natul leum in fwil nukewa. 25 Nga pulaik in pre nu sum ouinge, Ahitub, ac Ahimelech wen natul Abiathar, elos mwet O God luk, mweyen kom akkalemye ma inge nukewa nu tol. Seraiah el mwet sim inkul lun tokosra. 17 Benaiah sik, mwet kulansap lom, ac kom fahk pac nu sik lah kom wen natul Jehoiada, pa kol mwet mweun karinginyal ac oru fwil nutik nukewa in tokosra. 26 Kom, O LEUM tokosra. Wen natul Tokosra David elos muta ke wal fulat GOD, kom pa God, ac kom orala wuleang wolana se inmasrlon mwet pwapa fulat lal.

inge nu sik. 27 Nga siyuk sum tuh kom in akinsewowyoe fwil nutik, tuh elos in engankin lungkulang lom pacl e nukewa. O LEUM GOD, kom akinsewowyoyalos tari, ac mwe insewowyole lom ac fah oan faclos nwe tok."

18 In kutu pacl tok, Tokosra David el sifilpa mweuni mwet Philistia ac kutangulosla. El eisla selos siti Gath wi inkul ma oan raunela. 2 El oayapa kutangla mwet Moab, ac elos mutawauk in orekma nu sel ac sang takma nu sel. 3 Toko, David el mweun lainul Hadadezer, tokosra lun Zobah in Syria. El mweunul apkuran nu in acn Hamath, mweyen Hadadezer el strike elan eisla acn we, su oan tafunyeng lucng ke Infac Euphrates. 4 David el srukoja sie tausin chariot, itkors tausin mwet kasrusr fin horse, ac longoul tausin sin mwet mweun su fahsma. El srukoja pisen horse fal nu ke chariot siofok, ac horse nukewa saya el kunausla nialos. 5 Ke mwet Syria in acn Damascus elos supwala un mwet mweun in kasrel Tokosra Hadadezer, David el mweunelos ac uniya mwet longoul luo tausin. 6 Na David el oakiya nien muta lun mwet mweun lal fin acn Syria ac Damascus, ac mwet in facl inge mutawauk in orekma nu sel David, ac sang takma nu sel. LEUM GOD El oru tuh David elan eis kutangla in acn nukewa. 7 David el eisla mwe loang gold liki poun mwet mweun fulat lal Hadadezer, ac el us ma inge nu Jerusalem. 8 El oayapa eisla ma puspis ma orekla ke osra bronze liki acn Tibhath ac Kun, su siti lal Hadadezer. (Tok Solomon el orekmakin bronze inge in orala sie nien kof lulap, oayapa sru ac kufwen mwe orekma lun Tempul.) 9 Tokosra Toi lun Hamath el lohng lal David el kutangla mwet mweun nukewa lal Hadadezer. 10 Ouinge el supwalla Joram, wen natul, in paingul Tokosra David ac kaksakunul ke kutangla lal facl Hadadezer, su Toi el tuh lain pacl puspis. Joram el us mwe lung nu sel David ma orekla ke gold, silver ac osra bronze. 11 David el srela ma inge tuh in orekmakin yung ke pacl in alu mukena, weang pac gold ac silver ma el tuh srukoja liki mutunfacl el kutangla inge: Edom, Moab, Ammon, Philistia, ac Amalek. 12 Abishai, su mina kial

pa Zeruiyah, el kutangla mwet Edom ke sie mweun in arulana karinganang tuh ma orek nu sin mwet lal in fahsr fal ac suwohs pacl nukewa. 15 Joab, tamulel lal Abishai, pa captain lun un mwet mweun. Jehoshaphat, wen natul God lun Israel.' Ac kom fah karinganang tuh fita luk in Ahilud, pa karinganang ma simla. 16 Zadok wen natul leum in fwil nukewa. 25 Nga pulaik in pre nu sum ouinge, Ahitub, ac Ahimelech wen natul Abiathar, elos mwet O God luk, mweyen kom akkalemye ma inge nukewa nu tol. Seraiah el mwet sim inkul lun tokosra. 17 Benaiah sik, mwet kulansap lom, ac kom fahk pac nu sik lah kom wen natul Jehoiada, pa kol mwet mweun karinginyal ac oru fwil nutik nukewa in tokosra. 26 Kom, O LEUM tokosra. Wen natul Tokosra David elos muta ke wal fulat GOD, kom pa God, ac kom orala wuleang wolana se inmasrlon mwet pwapa fulat lal.

19 Kutu pacl tok, Tokosra Nahash lun Ammon el misa, ac Hanun wen natul, el tokosrala. 2 Tokosra David el fahk, "Nga enenu in akkalemye nunak in kawuk pwaye luk nu sel Hanun, oana ke Nahash papa tumal, el tuh oru nu sik." Ouinge David el supwala mwet utuk kas in fahkak nunak in pakomuta lal ke misa papa tumal ah. Ke elos sun acn Ammon, ac utyak nu yorol Tokosra Hanun, 3 mwet kol lun mwet Ammon elos fahk nu sin tokosra, "Ku kom nunku mu David el akfulatey papa tomom, pa sis el supwama mwet inge in fahkak kas in pakomuta lal nu sum? Sutuu na sutuu! El supwalosme in tuh tuni siti uh, elan mau ku in eisla sesri!" 4 Hanun el srukoja mwet utuk kas lal David, ac resaela alut lalos, ac wotela nukruk lalos ah ke finyepalos, ac supwalosla. 5 Elos arulana mwekin in folokla nu yen selos. Ke David el lohng ke ma sikyak ah, el sapla nu yorolos tuh elos in mutana Jericho ac tia foloko nwe ke alut lalos ah kapak. 6 Tokosra Hanun ac mwet Ammon elos akilen lah elos sifacna oru tuh David elan mwet lokoalok lac lalos. Ke ma inge elos sang apkuran in oalngoul tausin paun in silver nu sin mwet in acn Mesopotamia Lucng, oayapa mwet Maacah ac Zobah in acn Syria, tuh elos in moli chariot ac mwet in utuk chariot. 7 Oasr chariot tolngoul luo tausin elos srukak, ac mwet mweun lal Tokosra Maacah elos tuku ac tulokunak nien aktuktuk lalos apkuran nu Medeba. Mwet Ammon elos wi pac tuku liki siti nukewa selos, ac elos akola in mweun. 8 Ke David el lohng ma sikyak inge, el supwalla Joab ac mwet mweun lal nukewa. 9 Mwet Ammon elos fahsr som nu ke nien utyak nu Rabbah, siti fulat lalos, ac tu na akola we. Na tokosra su tuku in welulos ke mweun, elos som nu yen turangang ac akola pac we. 10 Joab el liye tuh mwet lokoalok lalos ac mweunelos meet ah me ac tokolos me. Ouinge el sulela mwet ma wo emeet ke mweun sin mwet Israel, ac oakelosi in lain mwet Syria. 11 Na el sang Abishai, tamulel lal, in kol mwet mweun lula nukewa, ac Abishai el oakelosi in lain mwet Ammon. 12 Joab el fahk nu sel, "Kom fin liye tuh mwet Syria ac kutangyula, na kom tuku kasreyu, ac nga fin liye tuh mwet Ammon ac

kutangkomla, na nga ac fahsrot kasrekom. **13** Kom in pisen mwet uh. **2** David el sapkin nu sel Joab ac mwet ku ac pulaik! Lela kut in sang kuiyars nufon in mweun pwapa lal saya, "Kowos fahla ac sasla nu in facl Israel ke mwet lasr ac ke siti nukewa lun God lasr. Finsrak tuh in fahsr ou ma lungse lun LEUM GOD!" **14** Joab ac pisen mwet uh. Nga lungse etu lah elos mwet ekasr mwet lal fahsryak nu meet in mweun, ac mwet Syria nufon." **3** Na Joab el fahk, "Finsrak LEUM GOD Elan oru elos kaing. **15** Ke mwet Ammon elos liye lah mwet Syria tuh mwet Israel in puseni pacl siofok liki pisalos misenge! kaing, na elos kaingkunul Abishai, ac foloki nu in siti Leum Fulat, elos nukewa mwet kulansap lom. Na efu uh. Na Joab el folokla nu Jerusalem. **16** Mwet Syria ku kom lungsum in oru ma se inge, ac sang mwatan elos akilen lah mwet Israel elos kutangulosla, na elos mutunfacl se inge nufon?" **4** Tusruktu, nunak lal tokosra use un mwet mweun Syria su muta layen kutulap in ku lukel Joab, pwanang Joab el illa ac fahsr sasla in Infac Euphrates, ac eisalosyang nu inpaol Shobach, facl Israel nufon, na el folok nu Jerusalem. **5** El fahk captain lun un mwet mweun lal Tokosra Hadadezer lun nu sel Tokosra David pisen mukul nukewa ma fal in wi Zobah. **17** Ke David el lohngak ma inge, el orani mwet mweun: oasr sie million siofok tausin mwet Israel, ac mweun lun Israel ac tupalla Infac Jordan, ac oakelosi mwet angfoko itngoul tausin mwet Judah. **6** Ke sripen in lain mwet Syria. Mweun uh srola, **18** na mwet Israel Joab el tiana insese nu ke sap se lal tokosra inge, el elos ukwauk mwet mweun Syria. David ac mwet lal tiana oakla mwet in sruf lal Levi ac Benjamin. **7** God El ah uniya mwet itkosr tausin su kasrusr ke chariot, ac tia insewowo ke ma orek inge, na pa El sang kai upa nu angngaul tausin mwet kasrusr fin horse. Elos oayapa fin mwet Israel. **8** Ac David el fahk nu sin God, "Nga unilya Shobach, captain lun mwet mweun Syria ah. **19** orala ma koluk na yohk se. Nunak munas, sisla koluk Ke tokosra kewa su orekma nu sel Hadadezer elos luk. Ma na lalfon se pa nga orala." **9** Na LEUM GOD El akilen lah kutangyukla elos sin mwet Israel, na elos orek fahk nu sel Gad, mwet palu lal David, **10** "Fahla fahk nu misla yorol David, ac mutawauk in orekma nu sel. Mwet sifil lungse kasru mwet Ammon.

20 Yac tok ah, ke pacl sak uh mutawauk in sun tunuk pacl in mihsris, ac tokosra uh wacna som mweun, Joab el us un mwet mweun ac som nu ke facl lun mwet Ammon. A Tokosra David el mutana Jerusalem. Na elos kuhlusya ac sruokya siti Rabbah, ac kunausla acn we. **2** Ma srulala se lun mwet Ammon su pangpang Molech, oasr tefuro gold se kac, paun itngoul limekosr toasriya. Na oasr sie eot saok fin tefuro se inge, ac David el eisla ac filiya fin tefuro lal sifacna. El oayapa usla ma wap pukanten liki siti sac. **3** David el usla mwet in siti sac, ac oru tuh elos in orekma ke tahta, mwe pupkuk osra, ac tuhla. El oru ouinge nu sin mwet nukewa ma el sruokya ke siti lun mwet Ammon. Na el ac mwet lal folokla nu Jerusalem. **4** Tok, oasr pac mweun srola lain mwet Philistia in acn Gezer. Ma se inge sikyak ke pacl se Sibbecai, sie mwet Hushah, el unilya Sippai, mwet na yohk pisa se, ac mwet Philistia elos kutangyukla. **5** Na oasr pac sie mweun lain mwet Philistia, ac Elhanan wen natul Jair, el unilya Lahmi, tamulel lal Goliath, mwet Gath. Fungen osra natul Goliath a yohk oana sak ke mwe otwot nuknuk. **6** Sie pac mweun an tuh orek in acn Gath. Oasr mwet na yohk pisa se we ma oasr kufinpo onkosr ke paol kewa ac kufinnia onkosr ke nial kewa. Mwet se inge el ma in sou lun mwet yohk pisa emeet ah. **7** El funmwet nu sin mwet Israel, as Jonathan wen natul Shammah, tamulel lal David, el unilya. **8** Mwet tolu inge su anwuki sel David ac mwet lal inge, elos ma nutin mwet yohk pisa lun acn Gath.

21 Satan el tuh lungse elan aklokoaloyke mwet Israel, na pa el oru tuh David elan nunkeak elan oakla

pisen mwet uh. **2** David el sapkin nu sel Joab ac mwet nufon, mutawauk e epang me oatula safla eir, ac oakla tuh in fahsr ou ma lungse lun LEUM GOD!" **3** Na Joab el fahk, "Finsrak LEUM GOD Elan oru elos kaing, na elos kaingkunul Abishai, ac foloki nu in siti Leum Fulat, elos nukewa mwet kulansap lom. Na efu uh. Na Joab el folokla nu Jerusalem. **4** Mwet Syria ku kom lungsum in oru ma se inge, ac sang mwatan elos akilen lah mwet Israel elos kutangulosla, na elos mutunfacl se inge nufon?" **5** El fahk captain lun un mwet mweun: oasr sie million siofok tausin mwet Israel, ac mwet angfoko itngoul tausin mwet Judah. **6** Ke sripen in lain mwet Syria. Mweun uh srola, **7** God El ah uniya mwet itkosr tausin su kasrusr ke chariot, ac tia insewowo ke ma orek inge, na pa El sang kai upa nu angngaul tausin mwet kasrusr fin horse. Elos oayapa fin mwet Israel. **8** Ac David el fahk nu sin God, "Nga orala ma koluk na yohk se. Nunak munas, sisla koluk Luk. Ma na lalfon se pa nga orala." **9** Na LEUM GOD El fahk nu sel Gad, mwet palu lal David, **10** "Fahla fahk nu sel David lah nga fah sang nu sel ke mwe sulela tolu, ac el enenu in sulela sie. Nga ac fah oru ma se ma el ac sulela an." **11** Gad el som ac fahk nu sel David ma LEUM GOD El fahk, na el siyuk sel, "Ma ya kac kom lungse uh? **12** In oasr sraci fin facl sum ke yac tolu? Ku kom in kaing liki un mwet mweun lun mwet lokoalok lom ke malem tolu? Ku LEUM GOD Elan mweuni kom ke cutlass natul ac supwama mas upa, ac sie lipufan in use misa nu fin acn Israel nufon ke len tolu? Mea nga ac fahk in topuk LEUM GOD?" **13** Na David el fahk nu sel Gad, "Nga arulana fohsak ac nikinyula! Tusruktu nga tia lungse ngan kalyeyuk sin mwet uh. Lela in LEUM GOD na pa orek kaiyuk nu sesr, tuh El pakoten." **14** Na LEUM GOD El supwala mas na upa se nu fin mwet Israel, ac mwet itngoul tausin selos misa. **15** Na El supwala sie lipufan in kunausla acn Jerusalem, tusruktu El sifil ekulla nunak lal ac fahk nu sin lipufan sac, "Tui! Tari fal!" Lipufan sac el tuyak ke acn in kulkul wheat lal Araunah, mwet Jebus. **16** David el liye lipufan sac ke el tu yen engyeng uh ac el sruok cutlass natul inpaol ac akola in kunausla acn Jerusalem. David ac mwet kol lun mwet Israel elos nokomang nuknuk in eoksra, ac elos srimi nwe ten ac mutualos pusral fin fohk uh. **17** Ac David el pre ac fahk, "O God, nga pa oru ma koluk se inge. Nga pa sapkin in oaoala mwet uh. Mea mwet inge orala? LEUM GOD Luk, fal kom in kaiyu ac sou Luk, ac fuehlela mwet lom inge." **18** Na lipufan lun LEUM GOD el fahk nu sel Gad elan sapkin nu sel David tuh elan som ac etoak sie loang in acn in kulkul wheat lal Araunah. **19** David el akos sap lun LEUM GOD ac som, oana ma Gad el tuh fahk nu sel. **20** Ke nien kulkul wheat ah, Araunah ac wen akosr natul elos muta kulkul wheat. Ke elos liye lipufan sac, wen ekasr ah kaing ac wikla. **21** Ke pacl se Araunah

el liyalak Tokosra David ke el fahsr ac apkuranme, el pangpang Solomon, mweyen in paci el leum, nga ac fah som liki nien kulkul wheat uh, ac srimi nwe ten ac mutal oru tuh mwet Israel in okak ac muta in misla. **10** El ac fah pusral infohk uh. **22** David el fahk nu sel, "Kukakunma musai sie tempul nu sik. El ac fah wen nutik, ac nga ac nien kulkul wheat lom uh, tuh nga in etoak sie loang fah papa tumal. Fwiliin tulik natul ac fah tokosra fin mwet nu sin LEUM GOD, in tulokinya mas upa se orek inge. Israel ma pahtpat." **11** Na David el sifilpa fahk, "Wen Nga lungse molela nufon." **23** Ac Araunah el fahk, "O nutik, lela tuh LEUM GOD lom in wi kom, ac finsrak in Tokosra, eis na lom ac orekmakin nu ke enenu lom. Cow pwaye wulela lal keim tuh kom in ku in musaela sie mukul pa inge, kom ku in orek mwe kisa firir kac fin tempul nu sel. **12** Oayapa lela tuh LEUM GOD lom Elan loang an, ac ipin sak ke acn in kulkul wheat uh ku in asot etauk ac lalmwetmet nu sum, tuh kom fah ku in kol orekmakinuyuk mwe etong, oayapa wheat tuh in mwe mwet Israel fal nu ke ma sap la. **13** Kom fin akos ma sang lom. Ma inge kewa nga sot nu sum." **24** Tusruktu sap nukewa ma LEUM GOD El sang nu sel Moses in kol tokosra el topuk, "Mo, nga ac moli nufon ma inge. Nga mwet Israel, na kom ac fah kapkapak in ma wo. Kom ac tia kisakin nu sin LEUM GOD ma su ma lom, ma tuku in ku ac pulaik. Nikmet sangeng ke kutena ma. **14** Ac nu sik ke wangin molo." **25** Na el sang ipin gold onfoko funu nu ke Tempul uh, sahp sun akosr tausin tuhn in nu sel Araunah, molin acn in kulkul wheat sac. **26** David gold oayapa apkuran angngaul tausin tuhn in silver nga el etoak sie loang nu sin LEUM GOD we, ac kisakin mwe sifacna fosrngakin in sang musaela. Sayen ma ingan, kisa firir, ac mwe kisa in akinsewowo. El pre, ac LEUM arulana pukanten osra bronze ac iron akeoyuk pac tar. GOD El topuk pre la, ac supweya e lucng me in akosak Nga oralra pac in oasr sak ac eot, tuh kom fah enenu in mwe kisa fin loang uh. **27** LEUM GOD El fahk nu sin sifil sokak ma inge in weang pac. **15** Pukanten mwet lipufan sac tuh elan filiya cutlass natul ah, ac lipufan sac orekma lom. Oasr mwet in tufahl eot, ac mwet orekma akos. **28** Ke David el liye ma inge el akilen lah LEUM ke cement ac mwet sroasr, oayapa pus mwet usrnguk GOD El topuk pre la, na el oru mwe kisa lal fin loang uh ke kain in orekma nukewa. **16** ke gold, silver, bronze, ac ke acn in kulkul wheat lal Araunah. **29** Lohm Nuknuk sin iron. Inge kom in mutawauk ke orekma se inge, ac lela LEUM GOD su Moses el tuh oralra yen mwesis, oayapa tuh LEUM GOD Elan wi kom." **17** David el sapkin nu sin loang se mwe kisa uh orek fac, srakna oan ke nien alu mwet kol nukewa in Israel tuh elos in kasrel Solomon. in acn Gibeon in paci se inge. **30** Tusruktu David el tia **18** El fahk mu, "LEUM GOD Iowos El tuh wi kowos in ku in som alu nu sin God we, mweyen el sangeng ke cutlass se nutin lipufan lun LEUM GOD. apunla faci suwos. El oru tuh nga in ku in kutangla mwet nukewa su muta in acn inge meet, ac inge elos muta ye pouwos ac ye pou LEUM GOD. **19** Inge kowos in Kulanspu LEUM GOD Iowos ke insiowos kewa ac ke ngunuwos kewa. Kowos in mutawauk musai Tempul an, tuh kowos in ku in filiya Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD loac, oayapa ma mutual nukewa ma orekmakinuyuk ke paci kowos alu nu sel."

22 Ke ma inge David el fahk, "Pa inge acn se ma Tempul lun LEUM GOD ac fah oan we. Pa inge loang se su mwet Israel ac tufahru mwe kisa lalos fac." **2** Tokosra David el sap mwetsac nukewa su muta in facl Israel in toeni, ac el sang orekma kinalos. Kuti selos tufahl eot lulap in sang musai Tempul uh. **3** David el sap in utuk osra lulap mwe orek osra in patput ac osra in kapsreni polosak ke mutunpot, ac oayapa osra bronze na lulap-wangin mwet ku in etu tosriya. **4** El sap mwet Tyre ac mwet Sidon in use polosak cedar pukanten. **5** In nunak lal David el nunku mu, "Tempul se su wen nutik Solomon el ac musai inge enenu in arulana oasku ac pwengpeng nu fin faclu nufon. Tuh inge el srakna fusur ac supah ke orekma, na pa nga enenu in akoo kufwen mwe orekma nukewa nu kac." Ouning David el akoela kufwen sroasr puspis meet liki el misa. **6** El sapla solalma Solomon, wen natul, ac sapkin nu sel tuh elan musai sie tempul nu sin LEUM GOD lun Israel. **7** David el fahk nu sel, "Wen nutik, nga tuh kena musaela sie tempul in akfulaty LEUM GOD luk. **8** Tusruktu, LEUM GOD El fahk nu sik lah pusle mwet nga uniya, ac pusle mweun nga oru. Na ke sripen yokla srah nga aksororyela, God El ac tia lela ngan musai sie tempul nu sel. **9** Tusruktu El oru sie wulela nu sik ac fahk, 'Ac fah oasr sie wen nutum su ac fah leum ke paci in misla, mweyen nga ac fah akmisye inmasrlol ac mwet lokoalok lal. Inel ac fah

23 Ke David el matuoh el oru tuh Solomon, wen natul, elan tokosra fin Israel. **2** Tokosra David el pangoneni mwet kol nukewa lun mwet Israel, oayapa mwet tol ac mwet Levi. **3** El oakla pisen mukul nukewa sin mwet Levi su oasr ke yac tolngoulyak, ac sun mwet tolngoulyak oalkosr tausin. **4** Na tokosra el solela longoul akosr tausin sin mwet inge in fosrngakin orekma lun Tempul, ac onkosr tausin in karingin ma simusla nukewa, oayapa nununku fohsak inmasrlon mwet uh, **5** akosr tausin in mwet topang, ac akosr tausin in kaksakin LEUM GOD ke mwe on ma tokosra el sang nu selos in orekmakin nu ke sripa se inge. **6** Tokosra David el kitalik mwet Levi nu ke u tolu, fal nu ke sou lulap inge: Gershon, Kohath, ac Merari. **7** Oasr wen luo natul Gershon: elos pa Ladan ac Shimei. **8** Oasr wen tolu natul Ladan: elos pa Jehiel, Zetham, ac Joel, **9** ac elos sifen sou ke fwil natul Ladan. (Oasr wen tolu natul Shimei: Shelomoth, Haziel, ac Haran.) **10** Oasr wen akosr natul Shimei,

ac pa inge inelos, takla fal nu ke matwalos: Jahath, Zina, Jeush, ac Beriah. **11** Tia pus wen natul Jeush ac Beriah, na pa elos oaoala oana sou sefanna. **12** Oasr wen akosr natul Kohath: elos pa Amram, Izhar, Hebron, Uzziel. **13** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal misa meet liki wen akosr natul Aaron: elos pa Nadab, Abihu, Eleazar ac Uzziel. **14** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **15** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **16** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **17** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **18** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **19** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **20** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **21** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **22** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **23** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **24** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **25** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **26** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **27** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **28** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **29** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **30** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **31** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol. **32** Amram el wounse, ac el pa papa tumal ac Ithamar eltal mwet tol.

24 Pa inge u ma tuku ke fita lal Aaron. Oasr wen akosr natul Aaron: elos pa Nadab, Abihu, Eleazar ac Ithamar. **2** Nadab ac Abihu eltal misa meet liki wen natul Aaron nu ke kais sie u, fal nu ke orekma karinganang ma mutual ke Tempul ma pahtpat, oayapa kunalos. Mwet luo ma kasrel ke oakwuki se inge pa elos in akosak mwe kisa keng ke paci in alu nu sin LEUM Zadok in fwil natul Eleazar, ac Ahimelech in fwil natul GOD, ac kulansupwal, ac akinsewowyeh mwet uh Inel. Ithamar. **4** Mwet in fwil natul Eleazar elos oakwuki nu wen natul Aaron nu ke kais sie u, fal nu ke orekma karinganang ma mutual ke Tempul ma pahtpat, oayapa kunalos. Mwet luo ma kasrel ke oakwuki se inge pa elos in akosak mwe kisa keng ke paci in alu nu sin LEUM Zadok in fwil natul Eleazar, ac Ahimelech in fwil natul GOD, ac kulansupwal, ac akinsewowyeh mwet uh Inel. Ithamar. **5** In fwil natul Moses [mwet se su pangpang ke u singoul onkosr, ac mwet in fwil natul Ithamar elos mwet lun God] elos oaoa in mwet Levi.) **15** Oasr wen luu oakwuki nu ke u oalkosr. Orek ouinge ke sripen pus natul Moses: elos pa Gershom ac Eliezer. **16** Inmasrlon mukul su sifen sou in fwil natul Eleazar. **5** In fwil natul wen natul Gershom, Shebuel pa mwet kol selos uh. **17** Eleazar ac fwil natul Ithamar kewa, oasr mwet pwapa Wen sefanna natul Eliezer: el pa Rehabiah, ac pukanten nu ke orekma lun Tempul oayapa mwet kol ke moul in mwet in fwil natul Rehabiah. **18** Izhar, wen se akluo natul ngun, na pa elos eis kunalos ke susfa. **6** Mwet in fwil Kohath, oasr wen se natul: inel pa Shelomith, su el pa natul Eleazar ac natul Ithamar elos kais sie fahsr susfa. sifen sou sac. **19** Hebron, wen se aktolu natul Kohath, Na toko simla inelos yurin mwet sim lun mwet Levi, oasr wen akosr natul: elos pa Jeriah, Amariah, Jahaziel, su el pa Shemaiah wen natul Nethanel. Mwet loh ke ac Jekameam. **20** Uzziel, wen se akosr natul Kohath, ma inge pa tokosra ac mwet pwapa lal, oayapa Zadok oasr wen luu natul: elos pa Micah ac Isshiah. **21** Oasr mwet tol, Ahimelech wen natul Abiathar, ac sifen sou lun wen natul Merari: elos pa Mahli ac Mushi. Oasr pac mwet tol, ac sifen sou lun mwet Levi. **7** Fa se meet an wen luu natul Mahli: elos pa Eleazar ac Kish, **22** tusruktu oayang nu sel Jehoiarib, akluo nu sel Jedaiah, **8** aktolu Eleazar el misa ac wangin wen natul, a acn mukena. nu sel Harim, akosr nu sel Seorim, **9** aklimekosr nu sel Acn natul inge elos payuk sin wen natul Kish, su ma Malchijah, akonkosr nu sel Mijamin, **10** akitkosr nu sel wien papa tumaltal. **23** Mushi, wen se akluo natul Merari, Hakkoz, akoalkosr nu sel Abijah, **11** akeu nu sel Jeshua, oasr wen tolu natul: elos pa Mahli, Eder, ac Jeremoth. **24** aksingoul nu sel Shecaniah, **12** aksingoul sie nu sel Pa ingan fwil natul Levi, ac kais sie selos simla inelos fal Eliashib, aksingoul luo nu sel Jakim, **13** aksingoul tolu nu ke takin sou lalos. Na elos nukewa su yac longoulyak nu sel Huppah, aksingoul akosr nu sel Jeshebeab, **14** oasr ip kunalos ke orekma in Tempul lun LEUM GOD. aksingoul limekosr nu sel Bilgah, aksingoul onkosr nu sel **25** David el fahk, "LEUM GOD lun Israel El sang misla nu Immer, **15** aksingoul itkosr nu sel Hezir, aksingoul oalkosr sin mwet lal, ac El ac fah sifacna muta in Jerusalem ma nu sel Happizzez, **16** aksingoul eu nu sel Pethahiah, pahtpat. **26** Ke ma inge, mwet Levi elos tia sifil enenu in aklongoul nu sel Jehezkel, **17** aklongoul sie nu sel us Lohm Nuuknu sin LEUM GOD ac ma orekmakinyuk Jachin, aklongoul luo nu sel Gamul, **18** aklongoul tolu nu ke paci in alu." **27** Ke sripen oakwuki safla lal David inge, sel Delaiah, ac aklongoul akosr nu sel Maaziah. **19** Simla mwet Levi nukewa elos enenu in simla inelos ac akola inen mwet inge fal nu ke kunokon ma itukyang nu selos nu ke moul in kulansap ke elos sun yac longoul. **28** in kulansap lalos in tempul. Ma inge oakiyuki nu selos Orekma kunalos pa inge: in kasru mwet tol ke fwil natul sel Aaron, papa matu tumalos, ke el akos ma LEUM Aaron ke paci in alu, in karinganang inkalkal lun Tempul GOD lun Israel El sapkin. **20** Pa inge kutu pac sifen sou ac infukil nukewa we, ac taran tuh ma mutual nukewa in ke fita lal Levi: Jehdeiah, fita natul Amram kacl Shebuel; nasnas ac tia fohfkof. **29** Ma kunalos pac in akoo bread **21** Isshiah, fita natul Rehabiah; **22** Jahath, fita natul ma kisakinyuk nu sin God, ac flao ma orekmakinyuk Izhar kacl Shelomith; **23** Jeriah, Amariah, Jahaziel, ac ke mwe kisa, ku lof srisrik wangin mwe pulol kac, ac **24** Shamir, fita natul Uzziel kacl Micah; **25** Zechariah, fita mwe kisa manman, ac flao ma kulamisyuk ke oil in olive, **26** Mahli, utuku nu in Tempul uh. **30** Elos pa oru on in kaksak nu sin LEUM GOD ke lotutang ac eku nukewa, **31** oayapa natul Jaaziah: elos pa Shoham, Zaccur, ac Ibri. **28** Oasr ke paci nukewa ma mwe kisa fir orek nu sin LEUM GOD nwe wen luu natul Mahli: sie pa Eleazar, tuh wangin wen GOD ke len Sabbath, ke Malem Sasu, ac ke kufawa saysa. natul, **29** ac sie pa Kish, su wen natul pa Jerahmeel. Oasr ma sap oakwuki in fahkak pisen mwet Levi ma **30** Oasr wen tolu natul Mushi: elos pa Mahli, Eder, ac eneneyuk nu ke orekma inge ke kais sie paci. Ma kunen Jeremoth. Pa ingan mwet in sou lun mwet Levi. **31** Kais mwet Levi in karingin paci in alu nu sin LEUM GOD nwe sie sifen sou, wi sie sin tamulel fusr lal, elos ac susfa nu tok. **32** Elos pa karinganang Lohm Nuuknu sin LEUM ke kunokon lalos, in oana ke sou lalos kacl Aaron elos GOD oayapa Tempul, ac elos pa kasru mwet tol wialos tuh oru. Ac Tokosra David, Zadok, Ahimelech, ac kais in fwil natul Aaron, ke paci in alu in Tempul.

sie sifen sou lun mwet tol ke sruf Levi elos tuh mwet loh kac.

25 Tokosra David ac mwet kol lun mwet Levi elos sulela kutu sin sou lal Levi tuh elos in kol ke pac in alu. Mwet in sou lal Asaph, Heman, ac Jeduthun pa mwet in fahkak ke kas lun God, wi pusren mwe on ke harp ac cymbal. Pa inge takin mwet ma solla in karingin pacl in alu, wi orekma kunalos kais sie: **2** Wen akosr natul Asaph: Zaccur, Joseph, Nethaniah, ac Asharelah. Elos muta ye koko lal Asaph, su fahkak kas lun God ke pacl ma tokosra el sapkin. **3** Wen onkosr natul Jeduthun: Gedaliah, Zeri, Jeshaiyah, Shimei, Hashabiah, ac Mattithiah. Elos muta ye koko lun papa tumalos in fahkak kas lun God wi pusren mwe on ke harp, ac elos onkakin on in kaksak ac sang kulo nu sin LEUM GOD. **4** Wen singoul akosr natul Heman: Bukkiah, Mattaniah, Uzziel, Shebuel, Jerimoth, Hananiah, Hanani, Eliathah, Giddalti, Romamti Ezer, Joshbekashah, Mallohi, Hothir, ac Mahazioth. **5** God El tuh sang nu sel Heman, mwet liyaten lun tokosra, wen singoul akosr inge oayapa acn tolu oana El tuh wulela kac, tuh in sang ku nu sel Heman. **6** Wen nukewa natul elos mwet srital ke cymbal ac harp ye koko lun papa tumalos ke pacl in alu in Tempul. Asaph, Jeduthun, ac Heman elos orekma ye koko lal tokosra. **7** Mwet longoul akosr inge kewa mwet na pisrla ke on. Mwet Levi wialos elos mwet lutlut on ac pah in srital ke mwe on-mukul luofoko oalngoul oalkosr nufon. **8** Mwet inge nukewa elos susfa in koneak kunokon lalos, finne elos matu ku fusr, finne mwet pah ku mwet tufahna lutlut. **9** Fa se emeet oayang nu sel Joseph in sou lal Asaph. Akluo nu sel Gedaliah wi tamulel lal ac wen natul, mukul singoul luo. **10** Aktolu nu sel Zaccur wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **11** Akakosr nu sel Izri wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **12** Aklimekosr nu sel Nethaniah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **13** Akonkosr nu sel Bukkiah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **14** Akitkosr nu sel Jesarelah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **15** Akoalkosr nu sel Jeshaiyah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **16** Akeu nu sel Mattaniah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **17** Aksingoul nu sel Shimei wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **18** Aksingoul sie nu sel Azarel wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **19** Aksingoul luo nu sel Hashabiah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **20** Aksingoul tolu nu sel Shubael wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **21** Aksingoul akosr nu sel Mattithiah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **22** Aksingoul limekosr nu sel Jeremoth wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **23** Aksingoul onkosr nu sel Hananiah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **24** Aksingoul itkosr nu sel Joshbekashah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **25** Aksingoul oalkosr nu sel Hanani wi wen natul ac tamulel lal, mukul

singoul luo. **26** Aksingoul cu nu sel Mallohi wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **27** Aklongoul nu sel Eliathah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **28** Aklongoul sie nu sel Hothir wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **29** Aklongoul luo nu sel Giddalti wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **30** Aklongoul tolu nu sel Mahazioth wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo. **31** Aklongoul akosr nu sel Romamti Ezer wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.

26 Pa inge kunokon ma itukyang nu sin mwet Levi su oru orekma in topang ke Tempul. Ke sruf lal Korah, Meshemiah, wen natul Kore, su ma in sou lal Asaph. **2** Oasr wen itkosr natul, ac pa inge inelos, takla fal nu ke matwalos: Zechariah, Jediael, Zebadiah, Jathniel, **3** Elam, Jehohanan, ac Eliehoenai. **4** Oayapa Obed Edom, su God El akinsonewoyal ac sang wen oalkosr natul. Pa inge inelos, takla fal nu ke matwalos: Shemaiah, Jehozabad, Joah, Sachar, Nethanel, **5** Ammiel, Issachar, ac Peullethai. **6** Shemaiah, wen se meet natul Obed Edom, oasr wen natul su yohk sripa nu ke sou lalos mweyen elos ku ac pulaik. **7** Elos pa Othni, Rephael, Obed, Elzabad, Elihu, ac Semachiah. Elihu ac Semachiah eltal mwet na pisrla inmasrlilos. **8** In sou lal Obed Edom oasr mukul onngoul luo su arulana fas nu ke orekma se inge. **9** In sou lal Meshemiah oasr mukul singoul oalkosr ma ku ac fas in kulansap. **10** Hosah, ke sruf lal Merari, oasr wen akosr natul: elos pa Shimri (papa tumal el sang tuh el pa leumi sou sacn finne tia el pa matu), **11** Hilkiyah, Tebaliah, ac Zechariah. Oasr mwet singoul tolu nufon in sou lal Hosah su mwet topang ke Tempul. **12** Kitakatelik mwet topang ke Tempul nu ke u, fal nu ke sou lalos, ac itukyang orekma kunalos ke Tempul oana mwet Levi saysa. **13** Kais sie sou, finne srik ku yohk, elos susfa lah su ac taran kais sie mutunpot inge. **14** Shelemiah el sukya fa tuh el pa ac taran mutunpot se oan nu kutulap, ac Zechariah (wen natul, su pacl nukewa kas in kasru lal uh arulana wo) el sukya fa tuh el pa taran mutunpot se nu epang. **15** Obed Edom el sukya fa nu ke mutunpot se nu eir, ac wen natul elos sukya fa tuh elos pa taran iwen filma. **16** Itukyang nu sel Shuppim ac Hosah mutunpot se nu roto oayapa Mutunpot Shallecheth, su oan inkanek soko lucng ah. Orekma lun mwet taran mutunpot inge oakwuki nu ke kais sie u. Fin tari sie u ah, na u se toko ac mutawauk. **17** Len nukewa oasr mwet topang onkosr layen nu kutulap, akosr nu epang, ac akosr nu eir. Mwet topang akosr pac tu sisken iwen filma ke len nukewa, kais luo ke acn se. **18** Apkuran nu ke sawalsrisr se nu roto, oasr mwet topang akosr tu sisken inkanek uh, ac luo ke sawalsrisr sac. **19** Pa ingan kunokon ma itukyang nu sin sou lal Korah ac sou lal Merari ke ip lun mwet topang. **20** Kuto sin mwet wialos in sruf lal Levi pa karingin nien mwe kasrup ke Tempul, oayapa infukil in karinganang ma

kisakinyukla nu sin God. **21** Sie sin wen natul Gershon **5** Benaiah, wen natul Jehoiada mwet tol, pa karingin u pa Ladan, su papa matu tumun sou pukanten, weang se ke malem aktolu. Oasr mwet longoul akosr tausin in u pacna sou ma tuku kacl Jehiel, wen se natul. **22** Oasr sac. **6** Mwet se inge Benaiah pa tuh kol u se pangpang pac wen luo saya natul Ladan: elos pa Zetham ac Joel. "Mwet Tolngoul." Ammizabad wen natul, pa aolul in kol u Eltal pa karinganang nien mwe kasrup ac nien fwlma se inge. **7** Asahel wial Joab pa karingin u se ke malem ke Tempul. **23** Oasr pac kunokon itukyang nu sin fwlil akakosr. Zebadiah, wen natul, pa kol tokol. Oasr mwet tulik natul Amram, Izhar, Hebron, ac Uzziel. **24** Shebuel, longoul akosr tausin in u sac. **8** Shamhuth, sie mwet in sie mwet in sou lal Gershom natul Moses, el pa mwet fwl natul Izhar, pa karingin u se ke malem aklimekosr. kol fulat in karingin mwe kasrup nukewa lun Tempul. Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac. **9** Ira, wen natul **25** Eliezer, tamulel lal Gershom, el sosou lal Shebuel, Ikkesh mwet Tekoa, pa karingin u se ke malem akonkosr. ke sripen Eliezer el papa tumal Rehabiah, papa tumal Jeshiah, papa tumal Joram, papa tumal Zichri, papa tumal Shelomith. **26** Shelomith ac mwet in sou lal pa karingin mwe lung nukewa ma kisakinyuk nu sin God Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac. **10** Helez, mwet sel Tokosra David, ac sin mwet kol in kais sie sou ac Sibbecai, mwet Hushah, pa karingin u se ke malem kais sie sruf, oayapa sin leum lun in mwet mweun. **27** Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac. **11** Abiezer Pelon ke sruf lal Ephraim, pa karingin u se ke malem akitkosr. Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac. **12** Mwet inge elos usla kutu ma wap ma elos sruokeya ke Sibbecai, mwet Hushah, pa karingin u se ke malem mweun, ac kisakunang tuh in orekmakinyuk ke Tempul. in acn lun sruf lal Benjamin. Oasr mwet longoul akosr **28** Shelomith ac sou lal pa liyaung ma nukewa ma tausin in u sac. **13** Maharai, mwet Netophah, pa karingin kisakinyukla in orekmakinyuk in Tempul uh. Kutu ma u se ke malem aksingoul. El sie mwet in sou lal Zerah. inge pa mwe sang sel Samuel mwet palu, ac mwe sang Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac. **14** Benaiah pa sel Tokosra Saul, ac sel Abner wen natul Ner, ac sel karingin u se ke malem aksingoul sie. El mwet Pirathon Joab wen natul Zeruiyah. **29** Chenaniah ac wen natul, su in acn lun sruf lal Ephraim. Oasr mwet longoul akosr ma in fwlil tulik natul Izhar, itukyang orekma fulat inge tausin in u sac. **15** Heldai, mwet Netophath, pa karingin kunalos: in karinganang ma simla, oayapa in akmisy e u se ke malem aksingoul luo. El pa sie mwet in fwl natul fohs immasrlon mwet Israel. **30** Inmasrlon fwlil tulik Othniel. Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac. **16** natul Hebron, Hashabiah wi sie tausin iftoko mwet in Pa inge mwet kol fin kais sie sruf lun Israel: Sruf Mwet sou lal, elos nukewa mwet na fas, itukyang tuh elos in Kol Reuben Eliezer wen natul Zichri Simeon Shephatiah liyaung oakwuk nukewa ke ip lun alu nu sin LEUM GOD, wen natul Maacah **17** Levi Hashabiah wen natul Kemuel oayapa oakwuk nu ke ip lun office lun mwet Israel su Aaron Zadok **18** Judah Elihu, su sie sin tamulel lal David muta layen nu roto in Infacl Jordan. **31** Jeriah pa mwet Issachar Omri wen natul Michael **19** Zebulun Ishmaiah kol lun fwlil tulik natul Hebron. In yac se akangngaul ma wen natul Obadiah Naphtali Jerimoth wen natul Azriel **20** David el tokosra, oasr sukuk se orek nu sin fwlil tulik Ephraim Hoshea wen natul Azaziah Tafun Manasseh natul Hebron, na koneyuyak lah oasr mwet pwengpeng Joel wen natul Roto Pedaiah **21** Tafun Manasseh Iddo ke mwet in sou se inge su muta in acn Jazer in facl wen natul Kutulap Zechariah Benjamin Jaasiel wen natul Gilead. **32** Tokosra David el sulela luo tausin iftoko mwet Abner **22** Dan Azarel wen natul Jeroham Pa ingan mwet na fas su sifен kais sie sou ke sou lal Jeriah, ac sang tuh kol fin sruf lun Israel. **23** Tokosra David el tia oakla pisen elos in karingin oakwuk nukewa ke ip lun alu ac ip lun office in acn Israel layen kutulap in Infacl Jordan, ke acn mwet in sruf lal Reuben, Gad, ac Tafun Manasseh Kutulap.

27 Pa inge takin mwet Israel su mwet kol ke kais sie sou ac ota, wi mwet pwapa lalos su oru orekma in karingin tokosrai uh. Kitakateliq mwet kol inge nu ke u singoul luo, fal nu ke malem singoul luo in yac se. Pisen mwet ke kais sie u inge pa mwet longoul akosr tausin, na kais sie u ac muta ye koko lun kais sie captain lun un mwet mweun. **2** Jashobeam, wen natul Zabdiel, pa karingin u se ke malem se meet. Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac. **3** El ma ke fwl in tulik natul Perez, ac el pa sifен mwet kol lun mwet mweun nukewa nu ke malem se meet. **4** Dodai, sie mwet in fwl natul Ahohi, pa karingin u se ke malem akluo. Oasr pac mwet longoul akosr tausin in u sac. Mikloth pa akluo yal ke u se inge.

Un camel: Obil, mwet Ishmael Un donkey: Jehdeiah, nunak munas ke ma koluk. **12** El oayapa sang nu sel mwet Meronoth Un sheep ac nani: Jaziz, mwet Hagar Solomon plan nukewa ma el oakiya nu ke likinum in **31** Mwet inge nukewa elos mwet karingin ma nukewa Tempul ac lohm nukewa rauneak likinum uh, oayapa lal Tokosra David. **32** Jonathan, tamulel lun papa tumal fukil in karinganang kufwen mwe orekma lun Tempul Tokosra David, el sie mwet yohk etu la ac pah in sang ac mwe sang ma kisakinyukla nu sin LEUM GOD. **13** kas in kasru. El, ac Jehiel wen natul Hachmoni, pa lutu David el oayapa sang nu sel oakwuk lal ke kunokon lun wen natul tokosra. **33** Ahithophel el mwet pwapa lal mwet tol ac mwet Levi, nu ke orekma lalos in Tempul, tokosra, ac Hushai mwet Arch el kawuk se lal tokosra, oayapa nu ke karinganang kufwen mwe orekma nukewa ac el mwet pwapa se pac lal. **34** Tukun Ahithophel el in Tempul uh. **14** El fahkang pac lapan silver ac gold ma misa, na Abiathar ac Jehoiada wen natul Benaiyah eltal fal in sang orala ahlu ma ac orekmakinyuk ke paci in alu, aolulla in mwet pwapa fulat lun tokosra. Joab pa captain **15** oayapa nu ke kais sie lam ac sukan lam uh, **16** ac lun un mwet mweun lun tokosra.

28 Tokosra David el sapkin tuh mwet kol lun Israel

nukewa in toeni nu Jerusalem. Ke ma inge mwet kol ke sruf nukewa, mwet fulat su karingin oakwuk ac orekma lun tokosrai uh, sifen kais sie sou lulap, mwet liyauing ima ac kosro nutin tokosra ac wen natul — aok, mwet kol nukewa inkul sin tokosra, ac captain lun un mwet mweun, ac mwet fulat nukewa — elos tukeni nu Jerusalem. **2** David el tuyak ye mutualos ac fahk, "Porongeyu, mwet wiuk ac mwet luk. Nga tuh kena musaela sie lohm tuh Tuput in Wuleang in oakwuki we, su loangeyen nien LEUM GOD lasr. Ac nga akola tari in musai sie tempul in akfulatyal. **3** Tusruktu, El tia lela nu sik in oru, mweyen nga sie mwet mweun ac yokla srah nga aksororyela. **4** LEUM GOD, su God lun Israel, El suleyula ac tulik nutik in tokosra fin mwet Israel nwe tok. El sulela sruf lal Judah tuh elos in mwet kol, ac liki inmasrlon mwet Judah El sulela sou lun papa tumuk. Na liki inmasrlon sou sac nufon El tuh insewono in eisyu ac oru tuh nga in tokosra fin Israel nufon. **5** El ase wen

pus nutik, ac liki inmasrlolos nufon El sulella Solomon tuh elan leum fin Israel, tokosrai lun LEUM GOD. **6** "LEUM GOD El fahk nu sik, 'Solomon, wen nutum, pa ac musaela Tempul luk. Nga sulella tari tuh el fah wen nutik, ac nga ac fah papa tumal.' **7** Nga ac fah oru tuh tokosrai lal in oan ma pahtpat el fin oaru na in akos ma sap luk, oana ke el oru inge." **8** "Ke ma inge, mwet luk, ye mutun God lasr ac ye mutun walil se lun Israel inge, su mwet lun LEUM GOD, nga sap ku nu suwos tuh kowos in arulana karinganang ma nukewa ma LEUM GOD lasr El sapkin nu sesr, kowos in mau ku in mutana in acn wowo se inge, ac filiya tuh in mwe usru nu sin fwilin tulik nutuwos nwe tok." **9** Na el fahk nu sel Solomon, "Wen nutik, nga sap ku nu sum tuh kom in etu ac akilen God lun papa tomom, ac kulansupwal ke insewowo ac nunak pwaye. El etu nunak lasr ac lungse lasr nukewa. Kom fin sokol, El ac fah liyekomyang, a kom fin forla lukel, El ac fah siskomla nwe tok. **10** Kom in akilen lah LEUM GOD El sulekomla tuh kom in musai Tempul mutual lal. Inge kom in orala, ac oru ke kuiyom nufon." **11** David el sang plan nukewa ke inkul lun Tempul uh nu sel Solomon — nu ke nien filma ac infukil nukewa

nunak munas ke ma koluk. **12** El oayapa sang nu sel Tempul ac lohm nukewa rauneak likinum uh, oayapa lal ke kunokon lun wen natul tokosra. **33** Ahithophel el mwet Levi, nu ke orekma lalos in Tempul, oayapa nu ke karinganang kufwen mwe orekma nukewa in Tempul uh. **14** El fahkang pac lapan silver ac gold ma bread kisakinyuk nu sin God ac fah oan fac. **15** oayapa fahkang lapan gold nasnas ma ac orekmakinyuk in sang orala fork, bowl, ac sufa, oayapa lapan silver ac gold in sang orek ahlu say, **18** ac lapan gold nasnas in sang orala loang in kisakin mwe kisa keng, oayapa chariot in us cherub uh su po sohksok lalos ac fah asrosreliek ac sunya Tuput in Wuleang lun LEUM GOD. **19** Tokosra David el fahk, "Ma inge nukewa oasr ke plan se ma simla fal nu ke ma LEUM GOD El sifacna akkalemye ac ase nu sik in tafwela." **20** Tokosra David el fahk nu sel Solomon, wen natul, "Kom in ku ac pulaik na. Mutaweak orekma an, ac nimet lela kutena ma in kutongya. LEUM GOD, su nga kulansupu, El ac fah wi kom. El ac fah tia siskomla, a El ac fah muta yurum nwe ke kom aksafyela orekma nukewa nu ke Tempul uh. **21** Itukyang tari ma kunen mwet tol ac mwet Levi, ma elos in oru in Tempul uh. Mwet orekma ke kain sroasr nukewa elos akola in kasrekom, ac mwet nukewa wi mwet kol lalos elos muta ye sapsap lom."

29 Tokosra David el fahk nu sin u lulap se ma tukeni,

"Solomon nutik pa God El sulela, tusruktu el srakna fusur ac supah. Orekma su kut akola in oru inge sie orekma arulana yohk, ke sripen lohm se inge tia ma sin mwet, a tempul lun LEUM GOD. **2** Nga sang kuiyuk nufon in akoo kufwa nu ke tempul se inge: gold, silver, bronze, osra, sak, kain in eot saok pukanten, eot in yun, ac eot marble mwe musa. **3** Sayen ma inge nukewa ma nga srukak in kasru, nga sang pac gold ac silver luk sifacna, ke sripen lungse lulap luk nu ke Tempul lun God. **4** Nga srukak siofok singoul limekor tuhn in gold ma wo emeet, oayapa luofoko onngoul limekor tuhn in silver nasnas, ma in sang nawu sinka ke Tempul uh, **5** ac ma nukewa ma mwet sroasr elos ac fah orala. Inge, su ac wi pac engan in sang mwe lung na yohk nu sin LEUM GOD?" **6** Na mwet kol ke kais sie sou lulap ac mwet kol lun kais sie sruf, captain lun un mwet mweun, ac mwet pwapa fulat lun tokosra elos insewowo in sang **7** ma inge nu ke orekma ke Tempul uh: tuhn siofok eungoul ke gold, tuhn tolfoko oalngoul ke silver, tuhn onfoko itngoul limekor ke bronze, ac tuhn tolu tausin itfoko lumngaul ke osra. **8** Elos su oasr eot saok yorolos elos sang nu ke nien filma ke Tempul, su ma inge karinginyuk sel Jehiel,

sie mwet Levi in sou lal Gershon. **9** Mwet uh insewowo in tokosra lun Israel. **26** David, wen natul Jesse, el leum sang nu sin LEUM GOD, ac elos arulana engan lah pus fin Israel nufon **27** ke lusen yac angngaul. El leum in ma orekeni. Tokosra David el oayapa arulana engan. **10** acn Hebron ke yac itkosr, ac in acn Jerusalem ke yac Ingo ye mutun walil sac Tokosra David el kaksakin LEUM tolngoul tolu. **28** El arulana matu ke el misa, ac el kasrup GOD ac fahk, "O LEUM GOD lal Jacob, papa tumasr, ac akfulatyeyuk sin mwet uh. Solomon, wen natul, el lela tuh Inem in kaksakinyuk nwe tok ma pahtpat. **11** aolul in tokosra. **29** Sramsram matu kacl Tokosra David, Kom fulat ac ku, wolana ac pwengpeng, ac mangol in ma ke mutawauk nwe ke safla, simla oasr in ma simusla lun nukewa. Ma lom ma nukewa in kusrao ac fin faclu. Kom **12** mwe kasrup inge fahkak ouiyen kolyuk lal, ac lapan ku lal, ac ma nukewa ma tuku sum me. Kom nununku ma nukewa nukewa ma sikyak nu sel ac nu sin Israel, oayapa nu sin ke wal ac ku lom, ac kom ku in oru tuh kutena mwet in tokosrai ma oan raunelosla.

pwengpeng ac ku. **13** Inge, God lasr, kut sot kulo nu sum, ac kut kaksakin Ine wolana lom. **14** "Tusruktu, nga ac mwet luk, koflana asot kutena ma nu sum, mweyen ma nukewa ma kom ase nu sesr ke lung, ac kut folokin nu sum ma su nuna ma lom. **15** Kom etu, O LEUM GOD, lah kut moul oana mwet takusrkusr ac mwetsac, oapana moul lun mwet matu lasr somla. Len lasr oana sie lul su ac sa na wanginla, ac kut koflana kaingkunla misa. **16** O LEUM GOD lasr, kut orani mwe kasrup inge nukewa tuh in sang musaeak sie tempul in akfulatyey Ine mutual lom, tusruktu ma inge nukewa nuna ma lom ac tuku sum me. **17** Nga etu tuh kom srike insien kais sie mwet, ac kom insewowo sin mwet suwoswos. Nga engan in asot ma inge nukewa nu sum ke inse suwohs ac pwaye, ac nga liye lapan engan lun mwet lom su tukeni inge ke elos asot mwe lung lalos nu sum. **18** O LEUM GOD lun papa matu tumasr Abraham, Isaac, ac Jacob, oru tuh ouiya se inge ac nunak wo inge ke insien mwet lom in oanna nwe tok, ac kololos tuh elos in pwayena ac oaru nu sum. **19** Asang nu sel Solomon, wen nutik, tuh elan akos ma sap lom nukewa ke insial nufon, ac oayapa tuh elan musai Tempul se su nga akoo inge." **20** Na David el sapkin nu sin mwet uh, "Kowos in kaksakin LEUM GOD lowos!" Ac u sac nufon kaksakin LEUM GOD, God lun mwet matu lalos, ac elos pasrlana nwe ten in akfulaty LEUM GOD oayapa tokosra lalos. **21** In len tok ah elos uniya kosro ac kisakin nu sin LEUM GOD, na elos sang nu sin mwet uh elos in mongo kac. Sayen ma inge elos kisakin sie tausin cow mukul, sie tausin sheep mukul, ac sie tausin sheep fusr su fonna ac firiryak fin loang uh. Elos oayapa use wain tuh in mwe sang lalos. **22** Ouinge in len sac elos arulana engan ke elos mongo ac nim ye mutun LEUM GOD. Elos fahkak pacl se akluo lah Solomon el tokosra lalos. Ke Inen LEUM GOD elos mosrwella tuh elan leum lalos. Elos oayapa mosrwella Zadok tuh elan mwet tol. **23** Ke ma inge Solomon el eis acn sel David, papa tumal, fin tron su LEUM GOD El tuh oakya. El sie togusra na wowo, ac mwet Israel nukewa elos aksol. **24** Mwet pwapu ac mwet mweun nukewa, oayapa wen nukewa natul David elos wulela mu elos ac insese nu sel Tokosra Solomon. **25** LEUM GOD El oru tuh mutunfacl sac nufon in arulana akfulatyal Solomon, ac El oru tuh elan pwengpeng yohk liki kutena

Luo Chronicle

Iun acn Syria. Molin chariot se pa ipin silver onfoko, ac molin horse soko pa ipin silver siofok lumngaul.

1 Solomon, wen natul Tokosra David, el leumi tokosrai Israel ke ku, ac LEUM GOD El akinsewowyol ac arulana akkeyal. **2** Tokosra Solomon el supwalik kas nu sin mwet fulat su kol fin tausin, fin foko, oayapa mwet kol nukewa lun government, sifem sou nukewa, ac mwet nukewa saya, **3** ac sap tuh elos nukewa in Jerusalem, in sie lohm nuknuk ma Tokosra David el tuh tulosunak ke paci se el use Tuptup sac liki acn Kiriath Jearim.) **5** Loang se orekla ke osra bronze ma orekla sel Bezalel, wen natul Uri wen natul Hur, oan pac in acn Gibeon, ke mutun Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD. Tokosra Solomon ac mwet nukewa elos alu nu sin LEUM GOD we. **6** In acn sac, tokosra el alu nu sin LEUM GOD ac kisakin mwe kisa lal fin loang bronze sac. Oasr sie tausin kosro anwuki ac kisakinyuk fac. **7** In fong sac God el siyak nu sel Solomon ac siyuk, "Mea kom lungse nga in sot nu sum?" **8** Solomon el fahk, "Kom tuh akkalemye lung lulap lom nu sel David tokosra fin mwet puspis su tia ku in oekyukla. **10** Ke ma sang kololos. Kom fin tia oru ouinge, nga ac kol fuka kom siyuk ke lalmwetmet ac etauk, su nga enenu in ac kasrup ku ma saok, ku ke pwengpeng, ku in anwuki mwet lokoalok lom, ku ke moul loeloes lom sifacna. A kom siyuk ke lalmwetmet ac etauk, tuh kom in ku in sang kol mwet luk su nga oru kom in tokosra faclos. **12** Nga ac fah sot nu sum lalmwetmet ac etauk. Ac sayen ma leum god oan we, ac folokla nu Jerusalem. Acn se inge pa nien muta lal Solomon ke el tokosra fin mwet Israel. **14** El apkusye chariot lal ke sie tausin angfoko, ac piseh horse ke singoul uo tausin nu sin mwet mweun lal. Kutu sin ma inge el filiya in oan Jerusalem, ac ma saysa el supwala in oan ke siti saysa. **15** In paci se ke el tokosra ah, mwet Jerusalem elos pangon silver ac gold ma pilas oana eot, ac sak cedar su wangin suna we pe eol in acn Judah. **16** Mwet kulansap fulat lun tokosra pa nununku pisen horse ma tuku Musri ac Cilicia me, ac oayapa pisen chariot ma tuku Egypt me. Elos kitala

2 Tokosra Solomon el wotela in musai sie tempul tuh in nien alu nu sin LEUM GOD, ac oayapa in musaela sie inkul fulat nu sel sifacna. **2** El sang itngoul tausin mwet in wun kufwen orekma, ac oalngoul tausin mwet in tufahl eot fineol uh. Mwet tolu tausin onfoko pa kol ac mwet nukewa in orekma sac. **3** Solomon el supwala kas nu sel Tokosra Hiram lun acn Tyre ac fahk, "Nga ke kom in oru nu we mweyen Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD oan sik oana ke kom tuh oru nu sel Tokosra David, papa we, ma Moses mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh tumuk, ke kom tuh kukakin sak cedar nu sel elan sang orala yen mjesis. **4** (Tusruktu Tuptup in Wuleang oan musai inkul fulat sel ah. **4** Nga ac musai sie tempul in akfulaty LEUM GOD luk. Ac fah sie acn mutal, acn ma Sabbath ac Kufwa lun Malem Sasu ac len mutal saysa, in mwe keng ac ma wo foehlo, ac sang bread mutual nu sel Sabbatuh elos in oru nwe tok. **5** Nga akoo in musaela Israel tuh elos in oru nwe tok. **5** Nga akoo in musaela sac. **6** In acn sac, tokosra el alu nu sin LEUM GOD ac kisakin mwe kisa lal fin loang bronze musaela sie tempul sin God, mweyen finne ke yoklana fahk, "Kom tuh akkalemye lung lulap lom nu sel David in oru pa in orala sie acn in orek kisa nu sin God. **7** aolul in tokosra. **9** O LEUM GOD, apkwayeye wulela in oru pa in orala sie acn in orek kisa nu sin God. **7** Inge supwama sie mwet su yohk etu lal ke tufahl eot, ac se kom tuh orala nu sin papa tumuk. Kom orala nga in orekma ke gold, silver, osra bronze, ac iron, oayapa el ku tokosra fin mwet puspis su tia ku in oekyukla. **10** Ke ma in orala tuhn wovo ke nuknuk tuh in folfol, sroninmutuk, inge ase nu sik lalmwetmet ac etauk, su nga enenu in ac srsura. Mwet se inge el ac wi mwet musa lun Judah sang kololos. Kom fin tia oru ouinge, nga ac kol fuka ac Jerusalem su David, papa tumuk, el tuh solela. **8** mutunfaci lulap se lom inge?" **11** God El topuk nu sel Nga etu lah yohk etu lun mwet lom ingan ke orekma Solomon, "Suwohs solela lom an. Kom tia siyuk ke mwe ke sak. Ke ma inge supwama sak cedar, cypress, ac juniper Lebanon me. Nga akola in supwaot mwet luk in wi mwet lom, **9** in akoela sak pukanten, mweyen kom siyuk ke lalmwetmet ac etauk, tuh kom in ku in sang tempul se nga ac musai uh ac arulana yohk ac wolana. **10** Nga ac supwaot siofok tausin bushel in wheat, siofok ac fah sot nu sum lalmwetmet ac etauk. Ac sayen ma tausin bushel in barley, siofok singoul tausin gallon in wain, ac siofok singoul tausin gallon in oil in olive in tuh in yohk liki na tokosra nukewa su meet liki kom, ku kasru mwet orek sak lom ingan." **11** Tokosra Hiram el su ac fah tuku tukum." **13** Ouinge Solomon el som liki supwala leta se in topuk nu sel Solomon. El simusla kas nien alu sac in acn Gibeon, yen Lohm Nuknuk Mutual sin inge: "Ke sripen LEUM GOD El lungse mwet lal, El oru LEUM GOD oan we, ac folokla nu Jerusalem. Acn se tuh kom in tokosra faclos. **12** Kaksakin LEUM GOD lun Israel, su orala kusrao ac faclu! El sang nu sel Tokosra Israel. **14** El apkusye chariot lal ke sie tausin angfoko, ac David sie wen lalmwetmet, su yohk etauk ac usrnguk piseh horse ke singoul uo tausin nu sin mwet mweun lal, su akola in musai sie tempul nu sin LEUM GOD, ac lal. Kutu sin ma inge el filiya in oan Jerusalem, ac ma sie inkul fulat nu sel sifacna. **13** Nga ac supwaot sie saysa el supwala in oan ke siti saysa. **15** In paci se ke el tokosra ah, mwet orekma ke osra su arulana lalmwetmet ac usrnguk ke musa — inel pa Huram. **14** Nina kial ma in sruf lal ma pilas oana eot, ac sak cedar su wangin suna we Dan, ac papa tumal sie mwet Tyre. El ku in oru kutena meet, inge arulana pukanten oana sak sycamore su kap ma ke gold, silver, bronze, osra, eot, ac sak. El ku pac pe eol in acn Judah. **16** Mwet kulansap fulat lun tokosra in orala nuknuk ke tuhn folfol, sroninmutuk, ac srsura, pa nununku pisen horse ma tuku Musri ac Cilicia me, **17** oayapa nuknuk linen. El etu pac taflela kutena lumah ma ac oayapa pisen chariot ma tuku Egypt me. Elos kitala mwet uh ac fahk nu sel. Lela elan wi mwet musa lom horse ac chariot nu sin tokosra lun mwet Hit ac tokosra ingan, oayapa mwet orekma lal Tokosra David, papa

tomom. 15 Ke ma inge, supwama wheat, barley, wain, ac oil in olive ma kom wulela kac. 16 In acn Lebanon kut ac fah pakela sak cedar nukewa ma kom enenu an, ac kapriya nu ke raft, ac pahkin nwe ke sun acn Joppa. Na mwet lom fah usla we lac nu Jerusalem." 17 Tokosra Solomon el orala sie oaoa lulap ke mwetsac nukewa su muta in acn lun Israel, oapano oaoa se ma David, papa tumal, el tuh orala. Pisen mwetsac muta we oasr ke mwet siofok lumngaul tolu tausin onfoko. 18 Na el sap itngoul tausin selos in wiwa, ac oalngoul tausin selos in fokfok eot fineol ah. El sulela mwet tolu tausin onfoko in liye orekma inge tuh in orekla wo.

3 Tokosra David, papa tumal Solomon, el akola tari sie acn tuh Tempul in musa we, pa Fineol Moriah ke acn Jerusalem, acn se ma LEUM GOD El tuh sikyak nu sel David we, ke acn in sisla kulun wheat lal Araunah, mwet Jebus. Tokosra Solomon el sap mwet lal in mutawauk musa 2 ke len akluo in malem akluo in yac akakosr tutukn el tokosrala. 3 Tempul se ma Tokosra Solomon el musaela oasr fit eungoul lusa ac fit tolngoul sralap. 4 Fukil in utyak ah oana sralap in Tempul uh — fit tolngoul — ac oasr fit siofok oalngoul fulata, ac luin fukil se inge mosrweyukla ke gold nasnas. 5 Infukil se ma yohk emeet sinkayak ke sak cedar ac mosrweyukla ke gold wovo, ma kihlyak nu ke luman sak palm ac sein. 6 Tokosra el nawela Tempul ke eot saok, ac ke gold ma tuku liki facl Parvaim. 7 El orekmakin gold inge in sang mosrwe sinka in Tempul, ac sak lucng, ac nien utyak, ac strungul uh. Mwet musa elos sruloala luman cherub ke sinka uh. 8 Oasr sie infukil toko, su pangpang Acn Mutual Na Mutual, oasr fit tolngoul lusa ac tolngoul sralap, oana sralapiyen Tempul uh. Lumngaul tausin paun ke gold sang nawela sinka ke infukil sac. 9 Ounce longoul ke gold sang mosrwe osra in patput, na sinka ke infukil oan lucng uh naweyukla pac ke gold. 10 Tokosra el sap mwet orekma lal in orala luo cherub ke osra, ac mosrwe ke gold, ac likiya ke Acn Mutual Na Mutual. 11 Lusen posohksok akosr lun cherub luo ah sun fit tolngoul: sie posohksok lun cherub se meet ah, fit itkosr lusa, pusralla sie sinka ah, na posohksok se akluo lal asrosrla fit itkosr ac sun poun cherub se akluo infulwen fukil sac, 12 na posohksok lun cherub se akluo ah sifilpa fit itkosr lusa, pusralla pac sinka se lac ah, ac posohksok se akluo lal fit itkosr pusralla poun cherub se meet ah infulwen infukil sac. 13 Sralapan posohksok akosr kewa sun fit tolngoul. Cherub luo ah tukeni tuyak ac ngetang nu ke infukil lulap ah. 14 Sie mwe lisrlisr nu ke Acn Mutual Na Mutual orekla ke nuknuk linen, wi pac nuknuk saya ma tuhniyukla ke tuhn folfol, sroninmutuk, ac srusra. Oasr luman cherub sroalla ke nuknuk inge. 15 Tokosra el sap in orekla sru lukwa, fit lumngaul luo lusen kais soko, na tulokyak ke mutun Tempul ah. Sifen sru lukwa inge oasr fit itkosr tafu fulata. 16 Itulyukeni luman pomegranate siofok ma orekla ke bronze, sang yunela sifen sru inge, 17 ac sru lukwa inge

oan siska luo ke nien utyak nu in Tempul. Sru soko oan ke layen nu eir pangpang Jachin, ac ma soko ngia oan layen nu epang pangpang Boaz.

4 Tokosra Solomon el sap in orekla loang bronze se su oasr square fit tolngoul kac, ac fit singoul limekosr fulata. 2 El oayapa sap in orekla tacng raun se ke bronze, su oasr fit itkosr loal, ac fit singoul limekosr sralupa, ac fit angngaul limekosr rauneak. 3 Raunyuk ke likin tacng se inge oasr tak in naweyuk lukwa — soko oan lucng liki ma soko ngia. Naweyuk kac inge orekla ke luman cow mukul ma fulfulyng nu ke monin tacng sac. 4 Tacng sac oan fintukun cow mukul singoul lukwa ma orekla ke bronze ac nget nu likin tacng sac — tolkwae nget nu eir, tolkwae nu kutulap, tolkwae nu epang, ac tolkwae nu roto. 5 Monin tacng sac inch tolu matoltol, ac siska se lucng kac ah oana acn lucng ke cup se, maelik oana fareng ke kiuf uh. Tacng se inge oasr gallon singoul limekosr tausin oan loac. 6 Na el oayapa sap in orekla pesin singoul — limekosr oan layen eir in Tempul, ac limekosr oan layen epang, ma in twanla ipin kosro ma ac isisyak ke mwe kisa. Kof in tacng lulap sac ma mwet tol ac orekmakin in ohlla paolos ac nialos kac. 7 El sap in orekla sukan lam singoul ke gold, fal nu ke srikasrak kac, na elos likiya ke Tempul — limekosr oan layen nu eir ac limekosr layen nu epang. 8 El orala pac tepu singoul ac filiya ke Tempul — limekosr oan layat ac limekosr oan lasa. Ac el orala pol siofok ke gold. 9 El orala sie acn nu sin mwet tol in lohm uh, ac sie pac oan likin lohm uh. Sunrgui inmasrlon acn luo inge nukla ke bronze. 10 Tacng sac oan apkuran nu ke insruwasrik nu kuta eir in Tempul. 11 Huram el oayapa orala tup, saful, ac pesin. El orala ma nukewa ma el wulela kac nu sel Tokosra Solomon tuh in mwe orekma lun Tempul: 12 Sru lukwa Sifen sru lukwa oana luman pol Luman sein pirak ma oan fin kais soko sru 13 Angfoko pomegranate orekla ke bronze rauneak sifen sru lukwa ke tak lukwa 14 Mwe wiwa singoul Pesin singoul 15 Tacng lulap sac Cow mukul singoul lukwa ma tu ye tacng sac 16 Tup, saful, ac fork Huram el orala ma inge nukewa ke bronze na saromrom, ac sang nu sel Tokosra Solomon tuh in mwe orekma in Tempul lun LEUM GOD. 17 Ac tokosra el sap elos in oru ma inge nukewa ke nien orek bronze inmasrlon acn Sukkoth ac Zeredah ke Infahlal Jordan. 18 Arulana pukanten ma orekla we, pwanang wangin sie etu lah paun ekasr ke bronze orekmakinyukla nu kac. 19 Tokosra Solomon el oayapa sap kufwa inge nu ke Tempul in orekla pac ke gold: loang in orek kisa, tepu nu ke bread itukyang nu sin God; 20 sukan lam, ac lam ke gold wovo su ac fah firir ye mutun Acn Mutual Na Mutual, fal nu ke ma oakwuk; 21 ros mwe yun, lam, mwe tou; 22 mwe kunkun lam, pol, ahlu nu ke mwe keng, pan in neinyuk mulut firir. Ma inge nukewa orekla ke

gold nasnas. Sungul lik ke Tempul, ac srungul nu in Acn Mutual Na Mutual akmusrala pac ke gold.

5 Ke Tokosra Solomon el aksafyela orekma nukewa ke Tempul, el filiya ma nukewa ma David, papa tumal, el tuh kisakunla nu sin LEUM GOD (silver, gold, ac ma pac saya) tuh in oan in nien filma in Tempul. 2 Na Tokosra Solomon el pangon mwet kol nukewa lun sruif ac sou lulap lun Israel tuh elos in tukeni nu Jerusalem, tuh elos in us Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD liki Zion, Siti sel David, nu in Tempul. 3 Elos nukewa fahsreni ke pacl in Kufwen Iwen Aktuktuk. 4 Ke pacl se mwet kol nukewa fahsreni, na mwet Levi elos srukak Tuptup in Wuleang, 5 ac us nu ke Tempul. Mwet tol ac mwet Levi elos oayapa moklela Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD ac ma nukewa kac, nu ke Tempul uh. 6 Tokosra Solomon ac mwet Israel nukewa elos toeni sisken na Tuptup in Wuleang, ac elos kisakin sheep ac cow na pukanten su kofla in oaoala. 7 Na mwet tol elos us Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD nu in Tempul, ac likiya in Acn Mutual Na Mutual, ye cherub luo. 8 Posohksok lalos asrosrla ac afinya Tuptup sac oayapa sak usyen Tuptup sac. 9 Pukun sak inge ku in liyeyuk mwet se fin tu suwohs nu kac ke mutun Acn Mutual Na Mutual, tuh tia ku in liyeyuk ke kutena acn saya. (Sak inge srakna oasr we nwe misenge.) 10 Wangin kutena ma in Tuptup in Wuleang sac sayen eot sim luo ma Moses el tuh filiya loac Fineol Sinai, ke LEUM GOD El tuh orala wuleang yurin mwet Israel ke elos tuku liki acn Egypt. 11 Ke mwet tol elos illa liki acn mutual uh (mwet tol nukewa su oasr in acn sac elos tuh akmutalyalos sifacna, mansis u se su lalos, 12 ac mwet on nukewa lun mwet Levi — Asaph, Heman, Jeduthun, ac wen natulos ac sou lalos — los nukewa nukum nuknuk linen. Mwet Levi elos tu apkuran nu ke layen kutulap in loang sac, wi cymbal ac harp natulos, ac oayapa wi mwet tol siofok longoul su uk mwe ukuk.) 13 Mwet on elos tukeni ke pusra sifanna in kaksakin ac sang kulo nu sin LEUM GOD. Ac ke pusren on uh ngisyak, wi pusren mwe ukuk ac cymbal ac kutu pac kain in mwe on, elos on ac fahk: "Kaksakin LEUM GOD mweyen El wo, Ac lungse lal oam ma pahtpat," na lohm sac, lohm sin LEUM GOD, sessesla ke sie pukunyeng. 14 Ouinge mwet tol elos koflana tafwela alu lalos ke sripen pukunyeng sac, tuh wolana lun LEUM GOD nwakla in lohm sac.

6 Na Tokosra Solomon el pre ac fahk, "LEUM GOD, kom sulela tuh kom in muta ke pukunyeng ac yen lohsr. 2 Inge nga musaela sie tempul wolana nu sum, Sie acn kom in muta we ma pahtpat." 3 Mwet Israel nukewa elos tu we, ac tokosra el forang nu selos ac akinsewoyoyalos. 4 El fahk, "Kaksakin LEUM GOD lun Israel! El liyauing na wulela El orala nu sel David, papa tumuk, ke El tuh fahk, 5 'Oe ke pacl se nga use

kutena siti in facl Israel tuh in musala sie tempul mwet in alu nu sik we, oayapa nga tiana sulela sie mwet in kol mwet luk mwet Israel. 6 Tuh pa inge, nga sulela acn Jerusalem tuh in acn se mwet uh fah alu nu sik we, ac David elan leumi mwet luk." 7 Ac Solomon el tafwela ac fahk, "David, papa tumuk, el tuh nunku elan musai sie tempul in nien alu nu sin LEUM GOD lun Israel, 8 tusruklu LEUM GOD El fahk nu sel, 'Wo lah kom lungse musai sie tempul nu sik, 9 tusruklu tia kom pa ac musai, a wen nutum — wen na pwaye se nutum — pa ac musai tempul in akfulateye Inek.' 10 "Inge LEUM GOD El apkwayeye wuleang lal: nga aolla David, papa tumuk, in tokosra lun Israel, ac nga musaela sie tempul tuh mwet uh in alu we nu sin LEUM GOD lun Israel. 11 Ac nga likiya in Tempul, Tuptup in Wuleang, su nein eot luo ma simla wuleang su LEUM GOD El orala yurin mwet Israel." 12 Ouinge, ye mutun mwet uh Solomon el som ac tu mutun loang uh, ac sralak paol ac pre. 13 (Solomon el tuh orala sie loang mwe tu ke bronze, ac filiya infulwen nien tukeni ke mutun Tempul. Mwe tu se inge fit oalkosr lusa, oalkosr sralap, ac limekosr fulat. Na el fanyak nu fin mwe tu sac ac sikukmutuneyak ac sralak paol nu lucng ac pre yen mwet nukewa ku in liyal we.) 14 El pre ac fahk, "LEUM GOD lun Israel, wangin sie god oana kom inkusrao ac fin faclu. Kom apkwayeye wuleang lom yurin mwet lom, ac kom akkalemye lungse lom nu selos ke elos akos kom ke insialos nufon. 15 Kom karinganang wulela lom nu sel David, papa tumuk. Misenge apkwayeyuk kas nukewa oana ma kom fahkla. 16 Inge, LEUM GOD lun Israel, liyauing pac wulela se ngia ma kom tuh orala nu sin papa tumuk ke kom tuh fahk nu sel mu sie sin tulik natul ac fah tokosra fin acn Israel in pacl e nukewa, elos fin arulana akos ma sap lom oana el. 17 Ouinge, LEUM GOD lun Israel, lela ma nukewa in apkwayeyuk oana wulela lom nu sel David, mwet kulansap lom. 18 "Tusruklu, ya pwaye kom, God, ac ku in muta inmasrlon mwet faclu? Finne yohk lun kusrao, sufalla kom in muta we, na ac fuka Tempul se nga musaela inge in tuh fal lupa nu sum? 19 LEUM GOD luk, nga mwet kulansap lom. Porongo pre luk, ac topuk mwe siyuk luk nu sum. 20 Karinganang Tempul se inge ke len ac fong. Kom wulela mu pa inge acn mwet uh in alu nu sum we. Ouinge, lohngyu ke pacl nga forang nu ke Tempul se inge ac pre. 21 Lohng pre luk oayapa pre lun mwet Israel, mwet lom, ke elos forang nu ke acn se inge ac pre nu sum. Lohng pre lasr liki acn sum inkusrao, ac nunak munas nu sesr. 22 "Fin utukyak sie mwet nu ye mutun loang in Tempul lom tuh elan oru fulahk lal lah wangin mwatal, ac nunkeyuk mu el orala ma koluk lain sie pac mwet, 23 O LEUM GOD, lohng inkusrao me, ac nununku mwet kulansap lom inge. Sang kalya fal nu sin kutena mwet su orala ma koluk, ac tulala mwet su wangin ma koluk lalos. 24 "Ke pacl mwet Israel mwet luk liki acn Egypt nwe misenge, nga tiana sulela lom elos kutangyukla sin mwet lokoalok lalos ke sripen

elos oru ma koluk lain kom, na elos fin forla nu sum ac mwe akul lun ku lom, ac utek nu in Tempul se inge tuku nu ke Tempul se inge ke inse pusisal ac pre nu ac muta we ma pahtpat. Akinsewowyne mwet tol in ma sum in siyuk ke nunak munas, 25 porongo mwe siyuk lalos inkusrao me. Nunak munas ke ma koluk lun mwet lom, ac folokunulosme nu ke facl se su kom tuh sang nu nukewa elos oru, ac lela mwet lom nukewa in engankin wolana lom nu selos. 42 LEUM GOD, nikmet ngetla liki tokosa su kom sulela. Esam lungse lom nu sel David, selos ac nu sin mwet matu lalos. 26 "Ke kom sruokeya af mwet kulansap lom."

lom ke sripen mwet lom elos orekma koluk lain kom, na ke elos auliayak ac forang nu ke Tempul se inge ac pre nu sum ke inse pusisel, 27 O LEUM GOD, porongalos inkusrao me, ac nunak munas nu sin mwet kulansap lom mwet Israel, ac lutu nu selos in oru ma suwohs. Na kom, O LEUM GOD, fah supwama af nu fin facl se inge su kom sang nu sin mwet lom tuh in mwe usru lalos nwe tok. 28 "Ke paci in sraci, ku mas upa siyak fin acn uh, ku fokin acn uh musalla ke eng ac fol upa ac un locust, ku ke paci mwet lokoalok elos mweuni mwet lom, ku elos maskin mas keok, 29 porongo pre lalos. Fin oasr inmasrlon mwet lom mwet Israel, pulakunak asor lun insialos, ac kolma paolos nu ke Tempul se inge ac pre nu sum, 30 lohng pre lalos. Porongo mwe siyuk lalos yen sum inkusrao, ac nunak munas nu selos. Oru nu sin kais mwet oana ma fal nu sel, tuh kom mukena etu nunak lun mwet uh. 31 Na mwet lom ac fah afkulatyne kom ac akos kom paci e nukewa ke elos muta in facl se su kom sang nu sin mwet matu lasr. 32 "Oayapa ke paci mwetsac su muta in sie acn loesula lohng ke pwengpeng ac ku lom, ac lah kom akola paci nukewa in kasru, elos ac tuku in pre ke Tempul se inge, 33 porongo pac pre lalos. Lohng kas lalos yen kom muta we inkusrao, ac oru ma elos siyuk kac, na mwet nukewa fin faclu fah etekom ac akos kom, oana mwet Israel lom elos oru. Na elos fah etu lah Tempul se nga musaela inge pa acn se mwet uh in alu nu sum we. 34 "Ke paci kom sapkin nu sin mwet lom in som mweuni mwet lokoalok lalos, ac ke elos pre nu sum in kutena acn elos oasr we, ac forma nu ke siti se inge yen kom sulela, ac nu ke Tempul se ma nga musaela nu sum inge, 35 porongo pre lalos. Lohng pulsralos yen sum inkusrao, ac sang kutangla nu selos. 36 "Ke paci mwet lom oralia ma koluk lain kom — aok, wangin sie mwet tia oru ma koluk — na ke sripen kasrkusrak lom kom lela mwet lokoalok lalos in kutangulosla ac usalosla tuh elos in mwet kapur nu in kutu acn saya, finne acn sac oan loesula, 37 porongo pre lun mwet lom. Elos fin auliayak ac pre nu sum ke elos srakna muta ingo, ac fahkak lupan ma koluk ma elos oralia, O LEUM GOD, lohng pre lalos. 38 Elos fin auliayak ke pwaye yen elos muta we, ac pre nu sum ke elos forma nu ke facl se inge su kom sang nu sin mwet matu lasr, oayapa nu ke siti se inge su kom sulela, ac nu ke Tempul se inge su nga musaela nu sum, 39 na kom in porongo pre lalos. Lohngolos in acn sum inkusrao, ac pakoten nu selos, ac sisla ma koluk lun mwet lom nukewa. 40 "Inge, O God luk, ngeta nu facsr, ac porongo pre nukewa su orek in acn se inge. 41 Ke ma inge, LEUM GOD, tuyak wi Tuptup in Wuleang su

7 Ke safla pre lai Tokosa Solomon, e se tuku inkusrao me ac esukak mwe kisa nukewa ma akoeyukla, ac sie kalem saromrom nwakla Tempul, in fahkak lah LEUM GOD El oasr we. 2 Ke sripen Tempul nwanala ke kalem saromrom sac, mwet tol elos tia ku in utek nu we. 3 Ke mwet Israel elos liye e se oatui inkusrao me ac kalem sac nwakla Tempul, elos faksufi nu fin falful uh ac alu nu sin LEUM GOD ac kaksakunul ke wolana lal ac lungse kawil lal. 4 Na Solomon ac mwet nukewa kisakin mwe kisa nu sin LEUM GOD. 5 El kisakin cow longoul luo tausin, ac sheep siofok longoul tausin tuh in mwe kisa in akinsewowo. Ouinge el, ac mwet nukewa, kisaela Tempul sac. 6 Mwet tol elos tu yen ma akoeyukla nu selos, ac mwet Levi elos tu ngetang nu selos ac kaksakin LEUM GOD wi pusren mwe on ma Tokosa David el tuh sang nu selos, ac elos onkin on soko ma fahk mu "Lungse Lal Oan Ma Pahtpat," oana ma David el sapkin tuh elos in oru. Mwet tol elos ukyu mwe ukuk, ac mwet nukewa tuyak. 7 Solomon el akmatalyela ipin acn se infulwa ke mutun Tempul, na el kisakin mwe kisa firir we, ac mwe kisa wheat, ac fact ke mwe kisa in akinsewowo. El oru ouinge mweyen loang bronze se el tuh oralia tari, strika nu ke mwe kisa inge nukewa. 8 Solomon ac mwet Israel nukewa elos akfulatyne Kufwen Iwen Aktuktuk le len itkos. Oasr mwet na pukanten su tuku yen loessula, oe ke Innek In Utyak Nu Hamath epang, nwe ke masrol nu Egypt in acn eir. 9 Elos mutangla len itkos in kisakin loang sac, ac sifilpa tafwela ke len itkos nu ke kufwa ah. Ke len se safla elos oru akfulat safla. 10 Len se toko, ke len aklongoul tolu ke malem akitkosr, Solomon el supwalik mwet uh nu yen selos. Elos engan ke mwe insegewo nukewa su LEUM GOD El oru nu sel David, nu sel Solomon, ac nu sin mwet Israel mwet lal. 11 Tukun Tokosa Solomon el aksafyela Tempul ac inkul fulat sin tokosa, ac ma nukewa orekla arulana wo, oana oakwuk lal nu kac, 12 na LEUM GOD El sikyang nu sel Solomon ke fong, ac fahk nu sel, "Nga lohng tari pre lom, ac nga insese tuh Tempul se inge in pa acn se mwet uh in orek kisa nu sik we. 13 Kutena paci nga sruokeya in tia af, ku supwala locust in kunausla fokin ima, ku sang mas upa nu fin mwet luk, 14 elos fin pre nu sik ac auliayak ac forla liki ma koluk ma elos oru, na nga fah lohngolos inkusrao me, ac nunak munas nu selos, ac sifilpa akwoyela acn selos. 15 Nga ac fah karinginna Tempul se inge, ac akola in lohng pre nukewa ma ac orek we, 16 mweyen nga sulela acn se inge, ac nga akmatalyela tuh in acn se mwet uh fah alu nu sik we

ma pahtpat. Nga ac taran Tempul uh, ac karinganang oayapa ma kunen mwet Levi su kasru mwet tol ke on pacl nukewa. 17 Kom fin oaru in kulansapweyu oana ac orekma pac saya lalos. El oayapa oakiya un mwet David, papa tomom, el oru, ac akos ma sap luk ac oru karingin kais sie nién utyak nu ke Tempul, fal nu ke ma David, mwet lun God, el sapkin. 15 Oakwuk nukewa ma wuleang nga tuh oru nu sel David, papa tomom, ke nga David el tuh sang nu sin mwet tol ac mwet Levi nu ke fahkang nu sel lah fita lal pa ac leum fin mwet Israel nwe lohm in filma ac kutena ma saya, orekla nufon oana ma tok. 19 Tusruklu kom, ac mwet lom, fin seakos ma sap sapkinyuk. 16 Ke ma inge, safla orekma nukewa ma luk ac ma nga sapkin nu suwos, ac alu nu sin god saya, Solomon el orala, mutawauk ke oakiyen pwelung nu ke 20 na nga ac fah siskowosla liki facl se su nga tuh sot Tempul lun LEUM GOD, nwe ke safla musa sac, ac ma nu suwos, ac nga fah som liki Tempul se inge su nga nukewa wona. 17 Na Solomon el som nu Eziongeber ac akmatalyela tuh in nien alu nu sik. Mwet in acn nukewa Elath, nien oai sisken Meoa Srusra in facl Edom. 18 ac fah isrun ac akkolukye. 21 "Tempul se inge arulana Tokosra Hiram el supwala kutu oak nu yorol, wi mwet akfalusatayuk inge, tusruklu in pacl sac, mwet nukewa su fulat lal sifacna ac mwet su yohk etu la ke kalkal. Elos wi fahsr alukela ac fah lut ac siyuk, 'Efū ku LEUM GOD El mwet fulat lal Solomon oayak ac kal nu in acn Ophir, ac oru ouinge nu ke facl se inge ac Tempul se inge?' 22 elos use akuran tolngoul luo tausin paun in gold ac sang Na mwet uh fah topuk mu, 'Mweyeyn elos sisla LEUM nukewa wona. 18 Na Solomon el som nu Eziongeber ac GOD lalos, su use mwet matu lalos liki acn Egypt. Elos tuh lulalfongi ke god saya, ac orekma nu selos oayapa alu nu selos. Pa inge sripa se sis LEUM GOD El use ongoiya inge nu faclos."

8 Solomon el musai Tempul ac lohm sin tokosra ke yac longoul. 2 El oayapa sifil musaela siti su Tokosra Hiram el sang lal, ac el supwala mwet Israel in tuh muta we. 3 El mweun ac sruokya acn Hamath ac Zobah, 4 ac el kuhalasak Palmyra, sie siti in acn mwesis. El sifil musaela siti nukewa in acn Hamath, su pa nien filma lalos. 5 Solomon el oayapa sifil musaela Beth Horon Lucng ac Beth Horon Ten (siti luo inge oasr kalkal we, ac mutunpot we ku in kauli), 6 oayapa siti se pangpang Baalath, ac siti nukewa su ma lalos oan we, ac siti ma horse ac chariot natulos oan we. El aksafyela oakwuk nukewa lal nu ke acn Jerusalem ac Lebanon ac in acn nukewa ma el leum fac. 7 Mwet lula nukewa sin tulik nutin mwet Hit, mwet Amor, mwet Periz, mwet Hiv ac mwet Jebus, su tia mwet Israel. 8 Solomon el akkohsyelos nukewa su mwet Israel elos tia uniya, ac elos srakna mwet kohs nwe in pacl inge. 9 Tusruklu el tiana akkohsyue mwet Israel, a el sang tuh elos in mwet mweun, mwet pwapa, mwet kol fin mwet kasrusr ke chariot, ac mwet kasrusr fin horse. 10 Oasr mwet kol luofoko lumngaul su Tokosra Solomon el sang in liyauing kutena kain in musa. 11 Solomon el srakla mutan se kial su acn natul tokosra Egypt, liki Siti sel David nu ke lohm se el musaela sel, ac el fahk, "Mutan se inge ac fah tia muta in lohm sel Tokosra David lun Israel, mweyeyn kutena acn Tuptup in Wuleang oan we, acn mutual." 12 Solomon el kisakin mwe kisa nu sin LEUM GOD fin loang se el tuh orala ke mutun Tempul ah. 13 El kisakin mwe kisa firir, fal nu ke ma sap Moses el oakiya nu ke kais sie len fulat inge: len Sabbath, Kufwen Malem Sasu, oayapa len in kufwa tolu in yac nukewa, su Kufwen Bread Tia Akipul, Kufwen Kosrani, ac Kufwen Iwen Aktuktuk. 14 El oakiya orekma kunen mwet tol ke kais sie len, oana ma David, papa tumal, el sapkin,

oayapa ma kunen mwet Levi su kasru mwet tol ke on pacl nukewa. 15 Oakwuk nukewa ma David, mwet lun God, el sapkin. 16 Ke ma inge, safla orekma nukewa ma Solomon el orala, mutawauk ke oakiyen pwelung nu ke Tempul lun LEUM GOD, nwe ke safla musa sac, ac ma nukewa wona. 17 Na Solomon el som nu Eziongeber ac Elath, nien oai sisken Meoa Srusra in facl Edom. 18 Tokosra Hiram el supwala kutu oak nu yorol, wi mwet fulat lal sifacna ac mwet su yohk etu la ke kalkal. Elos wi mwet fulat lal Solomon oayak ac kal nu in acn Ophir, ac elos use akuran tolngoul luo tausin paun in gold ac sang nukewa wona. 18 Na Solomon el som nu Eziongeber ac Tokosra Solomon, na el som nu Jerusalem in srikal ke kutu mwe siyuk upa. El us mwet kulansap puspis welul, oayapa mwe akyu mongo ac wek saok ac gold pukanten fin camel natul, Ke eltal osun, kasra el siyuk ma nukewa ma el akola in siyuk sel, 2 ac Tokosra Solomon el topokla nufon. Wanginna ma upa nu sel in aketeaya. 3 Kasra lun acn Sheba el lohng lalmwetmet lal Solomon, ac liye lohm sin tokosra el musaela. 4 El liye pac mongo ma akyoyuk ke tepu lal, ac nién muta lun mwet pwapa lal, ac ouiyen oakwuk lal nu sin mwet orekma lal ac naweyuk lalos, ac nuknuk lun mwet kulansap lal ke pacl in mongo, oayapa mwe kisa su el kisakin in Tempul, ac el arulana fwefela ke el liye ma inge. 5 El fahk nu sel Tokosra, "Ma nga lohng keim ac ke lalmwetmet lom uh in facl sik ah, pwaye nufon! 6 Nga tuh tiana lulalfongi nwe ke nga tuku ac sifacna liye. Ma nga lohng uh tiana sun tafun lalmwetmet lom. Kom lalmwetmet yohk liki na ma mwet uh srumun uh. 7 Seyal wo nu sin mwet kulansap lom su muta yurum in pacl nukewa ac insewowo in lohng kas lalmwetmet lom. 8 Kaksakin LEUM GOD lom! El akkalemye lapan insewowo lal keim ke El oru tuh kom in tokosra ac leum fin mwet uh Inel. Ke sripen El lungse mwet Israel mwet lal, ac kena liyatosyang nwe tok, El oru tuh kom in tokosra faclos, tuh kom in karingin ma sap ac nununku suwohs." 9 Kasra el sang mwe sang nukewa ma el use nu sel Tokosra Solomon: apkuran in singoul tausin paun ke gold, ac oasr lupa na yohk ke mwe akyuye mongo ac wek saok. Soenna oasr mwe akyuye mongo su wo liki ma Kasra lun acn Sheba el sang nu sel Tokosra Solomon inge. 10 (Mwet lal Tokosra Hiram ac mwet lal Tokosra Solomon su use gold Ophir me, elos oayapa use sak juniper ac wek saok. 11 Solomon el orekma kin sak inge nu ke nién fan nu ke Tempul, ac nu ke lohm sin tokosra, oayapa el sang in orek harp ac lyre nutin mwet on. Tufahna liyeyuk ma ouinge in acn Judah omeet me.) 12 Tokosra Solomon el sang nu sin Kasra lun acn Sheba ma nukewa ma el siyuk kac, ac el oayapa

sang mwe lung nu sel in aol ma kasra sac sang lal. Na elan tokosrala. 2 Ke Jeroboam, wen natul Nebat, su kasra ac mwet kulansap lal ah folokla nu in acn Sheba. tuh som nu Egypt in kaing lukel Tokosra Solomon, el 13 Lupon gold ma ituku nu yorol Tokosra Solomon ke lohng pweng se inge, na el folokla nu yen sel. 3 Mwet yac nukewa alukela lumngaul tausin paun, 14 weang in sruf epang elos sapla solal, ac elos nukewa tukeni pac tax ma mwet kuka ac mwet business moli nu sel. som nu yorol Rehoboam ac fahk nu sel, 4 "Papa tomom Tokosra nukewa lun mwet Arabia, ac governor lun acn ah tuh use mwe utuk na toasr nu facsr. Tusructu kom nukewa Israel, elos wi pac sang silver ac gold nu sel. 15 fin afkusrasryela mwe utuk inge, na kut ac fah mwet Solomon el orala mwe loang lulap luofoko, ac kais sie kulansap pwayne nu sum." 5 Na Rehoboam el fahk, mosrweyukla ke paun singoul limekosr ke gold tuktuki. "Se nu sik len tolu nga in nunku kac, na kowos fah sifil 16 El orala pac tolfolo mwe loang srik kutu, ac kais sie foloko." Ouinge mwet uh som. 6 Tokosra Rehoboam el mosrweyukla ke paun oalkosr ke gold tuktuki. El sap siyuk sin mwet matu su tuh mwet kasru lal Solomon, in likiyuki ma inge nukewa in fukil lulap se pangpang papa tumal, ac fahk, "Top fuka kowos nunku mu fal nga Insak Lebanon. 17 Tokosra el oayapa sap in orekla sie in sang topuk siyuk lun mwet inge?" 7 Elos topuk ac fahk, tron na lulap. Sie ip kac yunla ke ivory, ac acn say a kac "Kom fin kulang nu sin mwet ingan ac akinsewoyalos yunla ke gold nasnas. 18 Step onkor orekla nu ke tron ac fah sac, ac oasr mwe loang nia se oan kac akmusraiuyukla ac sulela sie top wowo an nu selos, na elos ac fah oarū in kulansupwekom pacl nukewa." 8 Tusructu el ke gold. Oasr pac mwe loang pao sisken tron sac, ac pilesru kas in kasru lun mwet matu, ac som nu yurin lion tafleyukla lukwa tu we, soko lac ac ma soko lac. mwet fusr su nuna welul ke elos tulik ah me, ac inge el 19 Lion singoul lukwa tafleyukla, kais lukwa ke kais sie oru mu elos pa mwet kasru lal. 9 El siyuk selos, "Mea step, soko lac ac soko lac. Wangin sie tron nu orekla kowos nunku mu wo nga in oru? Ke mwet uh siyuk ngan ouinge omeet me ke kutena tokosrai. 20 Cup in nimnim akmulalaye enu latos uh, mea nga ac fahk nu selos?" 10 nukewa lal Tokosra Solomon orekla ke gold, ac ahl Elos topuk, "Pa inge ma kom ac fahk nu selos an: 'Kuf nukewa in fukil se pangpang Insak Lebanon, orekla ke sririk soko ke pouk uh yohk liki infulwen papa tumuk gold nasnas. In pac lal Solomon, silver uh tiana oaoa ah.' 11 Fahk nu selos mu, 'Papa tumuk el sot enu toasr mu ma saok se. 21 Oasr un oak lulap okwal Solomon, nu fowos, a nga ac sot in toasr liki. El puok kowos ke wi pac un oak okwal Tokosra Hiram kalkal meoa. Ke yac tolu nukewa oak inge ac foloko ac utuk gold, silver, 12 Tukun len tolu, Jeroboam ac mwet nukewa folokla ivory, sako, ac won peacock. 22 Tokosra Solomon el kasrup ac lalmwetmet yohk liki tokosra nukewa fin faclu. 13 Tokosra el pilesru kas in kasru lun mwet matu, a el 23 Elos nukewa sokol in lohng lalmwetmet ma God El kaskas upa nu sin mwet uh. 14 El fahk oana ke mwet sang nu sel. 24 Kais sie selos use mwe lung nu sel fusr wial elos fahk, "Papa tumuk el sot enu toasr nu Solomon ma orekla ke silver ac gold, oayapa nuknu fowos, a nga ac sot in toasr liki! El puok kowos ke mwe loeloes, kufwen mweun, mwe akyu mongo, horse ac sringsring, a nga ac sringil kowos ke sucl lulap!" 15 Pa miul. Elos oru ouinge ke yac nu ke yac. 25 Tokosra ingan ma lungse lun LEUM GOD in akpwayeye ma El tuh Solomon el oayapa orala akosr tausin fukil lun chariot fahk nu sel Jeroboam, wen natul Nebat, in kas lun mwet ac horse natul, ac oasr pac singoul luo tausin horse in palu Ahijah mwet Shiloh. Pa inge sripa se sis tokosra el mweun. Kutu mutana Jerusalem, ac ma say a el kitalik tiana lohang nu sin mwet uh. 16 Ke mwet uh liye tuh in muta ke kutu pac siti saysa. 26 El pa leum fulat lun tokosra el tiana lohngolos, na elos wowoyak ac fahk, tokosra nukewa, mutawauk ke Infaci Euphrates nwe "Tolulla David ac sou la! Mea elos nu orala nu ses? acn Philistia ac masrol nu Egypt. 27 In we lal Solomon, Mwet Israel, kut som nu yen ses! Lela Rehoboam elan silver uh ma pilasr oana eot uh in acn Jerusalem, ac sifacna liyalang!" Ouinge mwet Israel elos orek alein, sak cedar uh pukanten oana sak sycamore fin tohktok 17 pwanang Rehoboam el tokosra lun mwet ma muta in acn Judah. 28 Solomon el ituk horse Egypt me, ac oayapa ke facl nukewa saysa. 29 Ma say a ke sramsram Adoniram, su kol orekma lun mwet kohs, elan som nu matu kacl Solomon, ke mutawauk nu ke safla, simla yurin mwet Israel, a elos tanglal nwe ke el misa. Ke ma ke [Book in Sramsram Matu lal Nathan Mwet Palu], ac oayapa ke [Kas in Palu lal Ahijah Mwet Shiloh], ac ke 18 Na Tokosra Rehoboam el supwalla in Israel elos alein na nu sin mwet nukewa su leum sin in leum lal Tokosra Jeroboam lun Israel. 30 Solomon el fwlil tulik natul David.

muta Jerusalem ac leum fin acn Israel nukewa ke yac angngaul. 31 El misa ac pukpuki in Siti sel David, ac Rehoboam, wen natul, el aolulla in tokosra.

10 Rehoboam el som nu Shechem, yen mwet nukewa epang in Israel elos fahsreni nu we in oru tuh

11 Ke Tokosra Rehoboam el sun acn Jerusalem, el pangoneni siofok oalngoulu tausin mwet pisrla ke mweun ke sruf lal Benjamin ac Judah. El akoo elan som

nu sel mwet palu Shemaiah 3 elan sang kas se inge ac pisen mwet mweun lal uh tia ku in oaoala, weang pac nu sel Tokosra Rehoboam ac mwet nukewa in sruf lal mwet mweun lun acn Libya, Sukkiim, ac Ethiopia. 4 El Judah ac Benjamin: 4 "Nik kowos som lain mwet Israel sruokeya siti ma kuhlusyukyak lun acn Judah, ac som na wiowos. Kowos nukewa folokla nu yen suwos an. Ma nwe Jerusalem. 5 Shemaiah mwet palu el som nu yorol sikyak ingan ma lungse luk." Elos akos ma LEUM GOD Tokosra Rehoboam ac mwet kol lun acn su tukeni in acn El sapkin, ac tia som mweunel Jeroboam. 5 Rehoboam Jerusalem ke elos kaingkunul Shishak. El fahk nu selos, el mutana Jerusalem ac sap in kuhlusyukyak siti in acn "Pa inge kas lun LEUM GOD nu suwos, 'Kowos sisyla Judah ac Benjamin inge: 6 Bethlehem, Etam, Tekoa, tari, na pa nga ac eiskowosyang nu inpaol Shishak.'" 6 7 Bethzur, Soco, Adullam, 8 Gath, Mareshah, Ziph, 9 Na tokosra ac mwet kol lal elos fahkak lah pwaye elos Adoraim, Lachish, Azekah, 10 Zorah, Aijalon, ac Hebron. orekma koluk, ac elos fahk, "Ma LEUM GOD El oru 11 El oru tuh siti inge in arulana ku, ac el sulela kais sie inge fal." 7 Ke LEUM GOD El liye ma inge, El sifilpa mwet kol fulat nu in kais sie siti, ac supwala pac mwe kaskas nu sel Shemaiah ac fahk, "Mwelen elos fahkak mongo ac oil in olive ac wain nu in siti inge nukewa, 12 ma koluk lalos, nga ac fah tia kunauselosla nukewa. ac oayapa mwe loang ac osra. Ouinge el sruokeya na Ke Shishak el ac mweunelos, mwet pu na selos ac fah acn Judah ac Benjamin in oan ye ku lal. 13 Mwet tol moul. Acn Jerusalem ac fah tia pulakin nufon kasrkusrak ac mwet Levi tuku liki acn nukewa Israel nu Judah in luk, 8 ac Shishak el ac kutangulosla, na elos ac fah acn eir. 14 Mwet Levi elos sisla ima lalos ac acn saya akilenak lah oasr ekla inmasrlon moul in kulansap nu pac selos, ac som nu Judah ac Jerusalem, mwelen sik ac moul in kulansap nu sin mwet kol lun faclu." 9 Tokosra Jeroboam lun Israel ac mwet kol tokol elos tia Tokosra Shishak el tuku nu Jerusalem ac usla ma saok lela elos in oru orekma in mwet tol lun LEUM GOD. 15 liki Tempul ac liki lohm sin tokosra. El usla ma nukewa, Jeroboam el srisrngiya mwet tol lal sifacna, in orekma weang pac mwe loang gold ma Tokosra Solomon el tuh ke nien alu lun mwet pegan, oayapa elos in alu nu orala. 10 In aolla ma inge, Rehoboam el orala mwe sin demon ac ma sruloala ma el orala in oana luman loang bronze, ac sang nu sin mwet kol su topang ke cow mukul. 16 Mwet ke kais sie sruf lun Israel su kena mutunpot nu inkul sin tokosra. 11 Pacl nukewa tokosra yohk in alu nu sin LEUM GOD lun Israel elos wi mwet el ac som nu ke Tempul, mwet topang inge ac us mwe Levi som nu Jerusalem, tuh elos in ku in orek kisa loang uh welul, na elos ac sifil folokunla nu infukil sin nu sin LEUM GOD lun papa tumalos. 17 Ma se inge mwet topang uh. 12 Ke sripen Rehoboam el sifacna akkeye tokosrai lun Judah, ac ke yac tolu mwet inge elos akpusiselyal nu sin LEUM GOD, pwanang kasrkusrak akkeyal Rehoboam, wen natul Solomon, ac elos moul lun LEUM GOD forla lukel ac tia arulana kunausulla, ac oana ke elos moul ye koko lal Tokosra David ac Tokosra ma nukewa sifilpa wola nu sin Judah. 13 Rehoboam el Solomon. 18 Rehoboam el payukyak sel Mahalath, su leum in acn Jerusalem, ac yok yokelik ku lun tokosra papa tumal pa Jerimoth wen natul David, ac nina kial pa lal. El yac angngaul sie ke el mutawauk in tokosra, ac Abihail, acn natul Eliab su nutin natul Jesse. 19 Oasr el tokosra in acn Jerusalem ke yac singoul itkosr. Pa wen tolu natultal: Jeush, Shemariah, ac Zaham. 20 Tok inge siti se ma LEUM GOD El tuh sulela inmasrlon acn kutu el payukyak sel Maacah, acn natul Absalom, ac nukewa Israel tuh mwet uh in alu nu sel we. Nina kial oasr wen akosr natultal: Abijah, Attai, Ziza, ac Shelemith. Rehoboam pa Naamah, sie mutan in acn Ammon. 14 21 Oasr mutan singoul oalkosr kial, ac mutan kulansap Rehoboam el oru ma koluk, mwelen el tia srike in suk onngouli kial, ac el papa tumun wen longoul oalkosr ac ma lungse lun LEUM GOD. 15 Orekma lal Rehoboam ke acn onngouli. Inmasrlon mutan kial ac mutan kulansap mutawauk nwe ke safla, oayapa ma simla ke sou lal uh, kial, el lungse yohk Maacah. 22 El kuloel Abijah, wen oasr in [Sramsram Matu lal Shemaiah Mwet Palu,] ac ke natul Maacah, yohk liki nukewa wen natul saya, ac el [Sramsram Matu lal Iddo, Mwet Liaten.] Rehoboam ac sulella mu el pa ac aolul in tokosra. 23 Rehoboam el Jeroboam eltal amweuni sie sin sie pacl nukewa. 16 lalmwetmet ke el sang orekma kunen wen natul inge, ac Rehoboam el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in oakelosi ke siti nukewa ma el kuhlasak in acn Judah ac Siti sel David. Abijah, wen natul, el aolulla in tokosra. Benjamin. Pukanten ma el sang nu selos, ac el oayapa 13 In yac se aksingoul oalkosr lal Tokosra Jeroboam sulela mutan pus kialos.

12 Tukunna Rehoboam el oakiya ku lun tokosra lal, el in Jerusalem ke yac tolu. Nina kial pa Micaiah, acn natul ac mwet lal nukewa mutawauk in getla liki Ma Sap Uriel, sie mwet in siti Gibeah. Mweun se srola inmasrlon lun LEUM GOD. 2 In yac aklimekosr ma Rehoboam el Abijah ac Jeroboam. 3 Abijah el srukak mwet mweun tokosra, kaiyuk elos ke sripen elos pilesrala LEUM GOD. angfoko tausin, ac Jeroboam el lainul ke mwet mweun Tokosra Shishak lun Egypt el utyak lain acn Jerusalem. oalfoko tausin. 4 Un mwet mweun inge osun infulan eol 3 Pisen chariot ke un mwet mweun lal uh sun sie tausin in acn Ephraim. Tokosra Abijah el utyak Fineol Zemaraim luofoko, oayapa onngouli tausin mwet kasrusr fin horse, ac pangla nu yorol Jeroboam ac mwet Israel, ac fahk, "Porongo ma nga ac fahk uh! 5 Ya kowos nikin lah

LEUM GOD lun Israel El tuh orala wulela se nu sel David su tia ku in musalla, mu el ac tulik natul ac fah tokosra fin Israel nwe tok? 6 Jeroboam, wen natul Nebat, el tuh orek lokoalok lainul Solomon, tokosra lal. 7 Toko, el orani sie un mwet lusrongten, ac elos pahtok lungse lalos nu facl Rehoboam, wen natul Solomon, su srakna fusr ac mwalna ke inkanek in lainulos. 8 Ac inge kowos ako in mweun lain tokosrai se su LEUM GOD El sang nu sin fita lal David. Oasr un mwet mweun lulap lowos, oasr pac yuruwos cow mukul fusr orekla ke gold, aolulos, oana ouiya su orek in mutunfacl saya. Kutena mwet su use soko cow mukul, ku sheep itkos, el ku in sifacna oru tuh elan sie mwet tol lun ma su kowos pangon god lowos ingan. 10 "A funu kut, kut srakna kulansupu LEUM GOD lasr, ac kut tiana fahs lukel. Mwet tol su ma in fita lal Aaron, elos srakna oru ma kunalos, ac mwet Levi kasrellos. 11 Lotutang nukewa ac eku nukewa elos esukak mwe keng nu sel, ac oru mwe kisa ke kosro ma fonna isisyak. Elos sang mwe kisa bread nu fin sie tepu aknasnasyeyukla fal nu ke oakwuk alu. Ac eku nukewa elos akosak lam uh fin sukan lam gold. Kut oru na ma LEUM GOD El sapkin, a kowos sisella. 12 God sifacna El mwet kol lasr, ac mwet tol lal elos wi kut inge. Elos sruokya mwe ukuk ac akola in ukya in pangon kut nu ke mweun lain kowos. Mwet Israel, nimet kowos mweun lain LEUM GOD lun papa tomowos! Kowos ac tia ku in kutangla!" 13 In paci sac pacna, Jeroboam el tuh supwala kutu sin mwet mweun lal ah in kasrik ut tunuk mwet Judah, na mwet lula elos in arulana ku lukelos. 17 Abijah ac mwet mweun lal orala kutangla na yohk fin mwet Israel. Mwet lumfoko tausin sin mwet ma pisrla ke mweun lun mwet Israel pa anwuki ke mweun sac. 18 Ouinge mwet Judah elos kutangla mwet Israel, mweyen elos filiya finsrak lalos in LEUM GOD lun papa tumalos. 19 Abijah el ukwe mwet mweun lal Jeroboam ac sruokya siti lal inge: Bethel, Jeshanah, ac Ephron, oayapa inkul ma oan apkuran nu ke kais sie siti inge. 20 Ke lusen paci Abijah el leum, Jeroboam el tiana sifil ku. Saflaiyel LEUM GOD El unilya, ac el misa. 21 Ouinge Abijah el yokyokelik ke ku lal. Oasr mutan singoul akosr kial, ac el papa tumun wen longoul luo ac acn singoul onkor. 22 Ma nukewa saya ke sramsram matu kacl Abijah, ma el fahk ac ma el oru, simla ke [Sramsram Matu lal Iddo Mwet Palu.]

14 Tokosra Abijah el misa ac pukpuki inkulyuk lun leum in Siti sel David. Asa, wen natul, el aollula in tokosra, ac in paci in leum lal Asa mwet uh elos insewuwokin moul misla ke lusen yac singoul. 2 Asa el akinsewowyoe LEUM GOD lal ke el oru ma wo ac ma suwohs. 3 El moklela loang lun mwet saya, ac nien tualos, ac in akos mwe lut ac ma sap lal. 5 Ke sripen el kunausla nien alu lun mwet pegan ac loang in esukak mwe keng in siti nukewa lun Judah, ouinge tokosrai lal muta in misla in paci lal. 6 El musaela mwe akkeye siti lun Judah in paci sac, na wangin mweun orek we ke yac El fahk nu sin mwet Judah, "Lela kut in akkeyala siti puspis, mweyen LEUM GOD El sang misla nu sel. 7 in kauli ku. Acr uh srakna oan ye ku lasr mweyen kut El oru tuh in oasr misla inmasrlos ac mwet nukewa su apinkutla." Ke ma inge, elos musa ac arulana kapkapak. 8 Oasr mwet mweun tolfoko tausin lal Tokosra Asa sin mwet Judah su us mwe loang ac osra, oayapa mwet mweun luofoko oalngoul tausin sin mwet Benjamin su us mwe loang ac mwe pisr. Elos nukewa mwet pulaik illa in mweunel, na u luo inge kewa tueni ac akola in Ethiopia su pangpang Zerah. El tuh us sie million mwet mweun ac tolfocho chariot, ac utek ke ku nu in acn Israel, nimet kowos mweun lain LEUM GOD lun papa Judah. Elos sun siti se pangpang Mareshah. 10 Asa el tomowos! Kowos ac tia ku in kutangla!" 13 In paci sac illa in mweunel, na u luo inge kewa tueni ac akola in GOD Elan kasrellos, ac mwet tol elos ukya mwe ukuk. 15 Na mwet Judah elos sala ke pusra lulap, ac Abijah el kol kom ku in kasru un mwet mweun munas oapana un mwet mweun na ku. Kasrekut inge, O LEUM GOD lasr, GOD Elan kasrellos, ac mwet tol elos ukya mwe ukuk. 15 Na mwet mweun lun mwet mweun lulap se inge. LEUM GOD, mwet inge ke mweun lalos. God El kutanglla Jeroboam kom God lasr. Wangin sie mwet ac finsrak mu el ku in ac mwet mweun lun Israel. 16 Mwet Israel elos kaing liki ke Asa ac mwet mweun meunelos. Mwet Ethiopia elos mwet Judah, ac God El oru tuh mwet mweun lun Judah kaingla, 13 na Asa ac mwet lal ukwalos nwe ke sun acn in arulana ku lukelos. 17 Abijah ac mwet mweun lal orala kom God lasr. Pukanten na mwet Ethiopia anwuki, pwanang kutangkomla." 12 LEUM GOD El kutangla mwet Ethiopia upa nu selos in sifil mweun. Elos toanyuki sin LEUM GOD ac mwet mweun lal, ac mwet Judah elos eis ia wap puspis lalos. 14 Na elos kunausla siti ma rauneak kaingla, 13 na Asa ac mwet lal ukwalos nwe ke sun acn Gerar. Pukanten na mwet Ethiopia anwuki, pwanang acn Gerar, mweyen mwet we elos arulana sangeng sin LEUM GOD. Mwet mweun elos kunausla siti nukewa we ac sruokya ma wap puspis. 15 Elos oayapa lain un mwet shepherd, ac eisla sheep ac camel pukanten. Na elos folokla nu Jerusalem.

15 Ngun lun God tuku nu facl Azariah wen natul Oded, 2 ac el som in osun nu sel Tokosra Asa. El pangla nu yorol ac fahk, "Tokosra Asa, ac kowos mwet Judah ac mwet Benjamin nukewa, lohng ma nga ac fahk uh! LEUM GOD El wi kowos ke lusen paci kowos

welul. Kowos fin sokol, El ac lela kowos in konalak. A nien fwil ma saok in Tempul ac in lohm sin tokosra, ac kowos fin forla lukel, El ac fah ngetla liki kowos. 3 In supwala nu Damascus nu sel Benhadad, tokosra lun paci na loeloes se, mwet Israel elos tuh moul sayen God Syria, wi kas inge: 3 "Lela nga kom in akasrui, oana papa pwaye, ac wangin mwet tol in lotelos, ac wangin pac ma tumasr. Eis silver ac gold ingan mwe lung luk nu sum. sap yorolos. 4 Tusructu ke paci oasr mwe lokoalok nu Inge, kunausla kupasr lom nu sel Tokosra Baasha lun selos, na elos forla nu sin LEUM GOD lun Israel. Elos Israel, tuh elan usla mwet lai liki acn sik." 4 Benhadad sokol ac elos konalak. 5 In len ingo wangin mwet ku in el insesela nu ke pusra se lai Asa inge, ac el supwala forot forma ac wangin ma sikiyak nu selos, mweyen oasr captain lun un mwet mweun lai, wi mwet mweun lalos, in mwe ongoiya ac lokoalok sikiyak in acn nukewa. 6 Kais mweuni siti lun Israel. Elos sruoqua siti lun Ijon, Dan, sie mutunfaci akkeokye mutunfaci sayac, ac kais sie siti Abel Beth Maacah, ac siti nukewa in acn Naphtali, yen akkeokye siti saya, mweyen God El sang mwe ongoiya kufwen mweun lalos oan we. 5 Ke Tokosra Baasha el ac mwe asor nu faclos. 7 Tusructu kowos in ku na ac lohng ma sikiyak inge, el tui ke musa se Ramah, ac el tia fuhleak. Ac fah oasr lacnen orekma lowos." 8 Ke tiana aksafyela. 6 Na Tokosra Asa el orani mwet in acn Asa el lohng kas in palu ma Azariah wen natlu Oded nukewa in Judah, ac sap elos in usla eot ac sak nukewa el fahk inge, kui nunkal. Na el kunausla ma sruloala ma Baasha el orekmakin in acn Ramah, ac elos sang nukewa in acn Judah ac Benjamin, oayapa ma sruloala kuhlasak siti lun Geba ac Mizpah. 7 In paci se ingan nukewa in siti ma el sruoqua infulan eol Ephraim. El mwet palu Hanani el som nu yorol Tokosra Asa ac fahk, oayapa aksasuyela loang lun LEUM GOD ma oan in "Ke sripen kom nget nu sin tokosra lun Syria ac tia filiya kalkal in Tempul. 9 Pukanten mwet welulang Asa su tuku finsrak lom in LEUM GOD, pwanang mwet mweun lun Ephraim, Manasseh, ac Simeon me ac inge elos muta in tokosra Israel elos kaingla liki inpoum. 8 Ya tia pulsana tokosrai lai, mweyen elos liye lah LEUM GOD El welul. mwet mweun lun Ethiopia ac Libya, oayapa pukanten Asa el pangoneni mwet inge nukewa, wi mwet Judah ac pac chariot ac mwet kasrusr fin horse? Tuh mweyen mwet Benjamin. 10 Elos tukeni nu Jerusalem in malem kom filiya finsrak lom sin LEUM GOD, pa oru El tuh sot se aktolu in yac aksingoul limekosr ma Asa el tokosra. kutangla nu sum. 9 LEUM GOD El arulana suuya faclu 11 In len sac elos orek kisa nu sin LEUM GOD ke ma nufon in sang ku nu selos su pwaye insialos nu sel. Kom wap ma elos use ke elos foloko liki mweun. Oasr cow oralia ouuya na laffon, na pa ingela tokosrai lom ac fah iftoko ac tausin itkosr ke sheep. 12 Elos oralia sie wulela mweun paci nukewa." 10 Kas inge oru Asa el kasrkusrak ac elos insesela kac mu elos ac alu na nu sin LEUM sin mwet palu sac, ac sapkin in kapuri el. In paci se GOD lun papa tumalos ke insialos ac ngunalos kewa. 13 pacna inge Asa el mutawauk in akkeokye kutu mwet uh. Kutena mwet sin mwet fusr ku mwet matu, mukul ku 11 Ma sikiyak nukewa ke paci Asa el tokosra, mutawauk mutan, su tia alu nu sel, ac fah anwuki. 14 Elos oralia nwe ke safia, simla oasr ke [Sramsram Matu ke Tokosra fulahk ku lalos ke pusra lulap inen LEUM GOD lai elos lun Judah ac Israel.] 12 In yac aktolngoul eu ke Asa el ac karinganang na wulela se inge. Na elos sasa ac ukya tokosra, nial ulla ke sie mas upa. Ne ouinge, el tiana mwe ukuk. 15 Mwet Judah nukewa elos engan ke sripen forla in nget nu sin LEUM GOD in eis kasru sel, a el suk elos tuh oralia wulela se inge ke insialos kewa. Elos kasru sin mwet orek ono. 13 Yac luo toko na el misa, 14 insewowo in alu nu sin LEUM GOD, ac El insewowo ac el pukpuki inkulyuk eot se ma el taflela lal sifacna in selos ac sang tuh in oasr misla inmasrlolos ac mwet Siti sel David. Elos mosrwela manol ke mwe akkeng ac nukewa su muta raunelosla. 16 Tokosra Asa el eisla wal oil keng in akoella nu ke pukpuki, ac elos tanak sie e lun kasra lukel Maacah, nina matu kial, mweyen el tuh lulap in akfulatyal.

16 In yac aktolngoul onkosr ma Tokosra Asa el leum lun Judah, Tokosra Baasha lun Israel el utyak ke ku lai nu fin acn Judah, ac mutawauk in kuhlasak acn Ramah, in tulokinya utyak ac illa lun mwet uh in facl Judah. 2 Ke ma inge, Asa el eis silver ac gold liki

17 Jehoshaphat el aolulla Asa, papa tumal, in tokosra, ac el akkeyala tokosrai lun Judah in lain Israel. 2 El oakiya mwet mweun in siti kuhlusuyak in acn Judah, oayapa musaela acn in muta lalos uten acn Judah ac in siti ma Asa el sruoqua in acn Ephraim. 3 LEUM GOD El akinsewwoyal Jehoshaphat mweyen el fahsr in falken papa tumal ke tafun moul lai meet, ac tia alu nu sin Baal. 4 El kulanspu God lun papa tumal, ac fahsr tukun ma sap lun God, ac tia oru oana ma tokosra lun mwet Israel oru. 5 LEUM GOD El oakiya ku lulap nu facl Jehoshaphat in leumi tokosrai lun Judah, ac mwet nukewa use mwe lung nu sel. Ouinge el kasrupi, ac arulana akfulatyeyuk el. 6 El insewowo in kulanspu LEUM GOD ac el kunausla nien alu nukewa lun mwet pegan in acn Judah, oayapa ma sruloala ke god mutan

Asherah we. 7 In yac se aktolu ma el tokosra, el supwalik “Tia wo kom in fahk ouingan!” 8 Ouinge Ahab el suli mwet fulat inge tuh elos in luti in siti lun Judah: Benhail, sie mwet kol ke inkul lun tokosra, ac sap elan sulaklak Obadiah, Zechariah, Nathaniel, ac Micaiah. 9 Mwet Levi som solalma Micaiah. 9 Tokosra luo inge nuknukyang ke eu ac mwet tol luo welulos. Pa inge inen mwet Levi: nuknuk in tokosra, ac muta fin tron latalt ke acn in sisla Shemaiah, Nathaniah, Zebadiah, Asahel, Shemiramoth, kulun wheat likin na mutunpot lun Samaria, ac mwet Jehonathan, Adonijah, Tobiyah, ac Tobadonijah. Inen palu nukewa oru palu lalos ye mutualt. 10 Sie selos mwet tol luo pa: Elishama ac Jehoram. 9 Elos us book pa Zedekiah, wen natul Chenaanah. El orala kutu koac in Ma Sap lun LEUM GOD ac fahrsu ninkul nukewa in osra, ac el fahk nu sel Ahab, “Pa inge ma LEUM GOD acn Judah ac luti mwet uh ke ma sap. 10 LEUM GOD El fahk, ‘Kom fah us koac inge ac sang mweuni mwet El oru tuh tokosrai nukewa ma raunela acn Judah in Syria, ac kom ac arulana kutangulosla.’” 11 Mwet palu sangeng in som mweunel Tokosra Jehoshaphat. 11 Kutu nukewa saya fahk oana, “Fahsr lain acn Ramoth, ac sin mwet Philistia elos use mwe lung na yohk ke silver ac kom ac fah kutangla. LEUM GOD El ac asot kutangla nu mwe lung pac sua ny sel Jehoshaphat. Ac kutu mwet sum.” 12 In paci sac pacna, mwet kol se su som in eisal Arabia elos use sheep itkos tausin ifoko ac nani itkos Micaiah el fahk nu sel, “Mwet palu nukewa sayom palye tausin ifoko. 12 Ouinge yokelik na ku lal Jehoshaphat. El ma ac wo nu sin tokosra. Na pa wo kom in fahk oana.” kuhlasak siti puspis in acn Judah nufon, oayapa musaiak 13 A Micaiah el topuk, “Ke Inen LEUM GOD moul, ma siti 13 in nwauk mwe mongo puspis we. El filiya mwet God luk El fahk, nga fah fahk!” 14 Ke el utyak nu ye pisrla ke mweun in acn Jerusalem, 14 fal nu ke ota lalos. mutual Tokosra Ahab, na tokosra el siyuk sel, “Micaiah, Adnah pa captain lun un mwet mweun ke ota nukewa in ku fal nga ac Tokosra Jehoshaphat in som mweuni acn Judah, ac oasr mwet mweun tolfolo tausin ye kolyuk lal. Ramoth, ku tia?” Micaiah el topuk, “Fahla mweun. Kowos 15 Akluo in wal yal Adnah pa Jehohanahan, ac oasr mwet ac kutangla! LEUM GOD El ac sot kutangla nu suwos.” mweun luofoko oalngoul tausin ye kolyuk lal. 16 Aktolu in 15 Tusrukku Ahab el fahk nu sel, “Ke kom kaskas ke wal pa Amasiah wen natul Zichri, ac oasr mwet mweun Inen LEUM GOD, fahk na ma pwae! Paci ekasr nga luofoko tausin ye kolyuk lal. (Amaziah el tuh sifacna enenu nga in fahk ma se inge nu sum?” 16 Na Micaiah eisalang in kulansupu LEUM GOD.) 17 Captain lun un el topuk fahk, “Nga liye mwet mweun lun Israel oalik mwet mweun ke ota nukewa in Benjamin pa Eliada, fineol uh oana sheep su wangin mwet shepherd lalos. Ac sie mwet mweun pwengpeng. El leum fin mwet mweun luofoko tausin su us mwe loang ac mwe pisr. 18 Mwet kol se aktlu yal pa Jehozabad, ac oasr mwet mweun LEUM GOD El fahk, “Wangin mwet kol lun mwet inge. Lela elos in folokla nu yen selos in misla.” 17 Ahab el siofok oalngoul tausin lal, su akeuykla fal nu ke mweun. 19 Mwet inge kulansupu sin tokosra in acn Jerusalem, tia wi palye ma ac wo nu sik, a paci nukewa ma koluk ac el oayapa filiya kutu pac mwet in siti kuhlusyukak mukena!” 18 Na Micaiah el tafwela ac fahk, “Inge lohng ma LEUM GOD El fahk! Nga liye LEUM GOD El muta fin pac saya in acn Judah. 19 LEUM GOD El siyuk, ‘Su ac fah kiapwella Ahab elan som in tuh anwuki el in acn Ramoth?’ Kutu sin lipufan fahk sie kas, ac kutu fahk sie pac, 20 nwe ke na sie ngun fahsryak nu meet, suwosyang nu sin LEUM GOD ac fahk, ‘Nga ac kiapwella.’ LEUM GOD El siyuk, ‘Kom ac oru fuka?’ 21 Na ngun sac fahk, ‘Nga ac som oru mwet palu nukewa lal Ahab in kikiap.’ Na LEUM GOD El fahk, ‘Fahla kiapwella. El ac lukukla wela ma kom fahk.’” 22 Na Micaiah el aksafyela kas lal ac fahk, “Ma na nga fahk uh pa siyak inge. LEUM GOD El oru tuh mwet palu lom in kiapwekom. A El sifacna akekomla in sun ongoiyan!” 23 Na mwet palu Zedekiah el kalukyang nu yorol Micaiah, ac puokya likintupal ac siyuk, “Ku ngac ngun lun LEUM GOD som likiyu ac kaskas nu sum?” 24 Micaiah el topuk, “Kom ac fah konauk ke paci se kom ac som in wikla ke sie infukil ma oan tok ah.” 25 Na Tokosra Ahab el sap nu sin sie sin leum lal, “Kaprilya Micaiah ac usalla nu sel Amon, governor lun siti uh, ac nu sel Fisrak Joash. 26 Fahkang mu eltal in siselang nu in presin, ac sang na bread ac kof kital, nwe ke paci nga moul foloko.” 27 Micaiah el fahk, “Kom fin moul foloko, na kalem lah tia

18 Ke Tokosra Jehoshaphat lun Judah el kasrupi ac pwengpeng, el akoo sie marut inmasrlon sie mwet in sou lal ac sie in sou lal Tokosra Ahab lun Israel. 2 In kutu yac tok, Jehoshaphat el som nu in siti Samaria in mutwata yorol Ahab. Na Ahab el sap in anwuki sheep ac cow puspis in orala sie kufwa in akfulatyal Jehoshaphat ac mwet ma welul. Ac el eyeinse nu sel Jehoshaphat elan welul mweuni acn Ramoth in Gilead. 3 El siyuk sel, “Kom ac ku in wiyu mweuni acn Ramoth?” Jehoshaphat el topuk, “Paci na kom akola, nga ac mwet luk uh akola pac. Kut ac wi kom.” 4 Na el tafwelana in fahk, “Tusrukku, kut in suk nunak lun LEUM GOD meet.” 5 Ouinge Ahab el pangonma mwet palu lal, pisalos akuran sun mwet angfoko, na el siyuk selos, “Ku fal nga in som mweuni acn Ramoth, ku tia?” Elos topuk, “Fahla, mweun. God El ac fah sot kutangla nu sum.” 6 Tusrukku Jehoshaphat el siyuk, “Ya wangin pac sie mwet palu kut ku in siyuk lungse lun LEUM GOD se?” 7 Ahab el topuk, “Oasr pac mwet se, ac inel pa Micaiah, wen natul Imlah. Tusrukku nga srungal mweyen el tiana wi palu wo nu sik. Paci nukewa el fahk ma na koluk.” Na Jehoshaphat el fahk,

LEUM GOD pa supweyu in fahk ma inge!" El tafwelana ouiya fal elos in oru ke pacl in nununku, tuh elos in tia in fahk, "Kowos nukewa porongo ma nga fahk uh!" 28 tafongla ac oru ma koluk lain LEUM GOD. Kowos fin tia Na Tokosra Ahab lun Israel ac Tokosra Jehoshaphat lun oru ouinge, kowos ac mwet liwos ac fah pula kasrkusrak Judah eltal som in mweuni siti Ramoth in acn Gilead. 29 lulap lun LEUM GOD. A kowos fin oru ma kunowos in Ahab el fahk nu sel Jehoshaphat, "Ke kut ac som nu ke wo, na ac fah wangin mwatuwo. 11 Amariah, Mwet mweun uh, nga ac fah tia nukum nuknu in tokosra luk, Tol Fulat, pa ac oru nununku safla ke ip lun alu, ac a kom nukum na nuknu in tokosra lom." Ouinge tokosra Zebadiah wen natul Ishmael, governor lun Judah, pa ac lun Israel el ekulla lumahl ke el som nu ke mweun. 30 oru nununku safla ke ip lun government. Ma kunen mwet Tokosra lun Syria el sap nu sin captain lun chariot lal uh Levi in liye tuh ma wotla nukewa ke pacl in nununku in in tia mweuni kutena mwet sayen tokosra lun Israel. 31 fahla oana ma wotla. Kowos in pulaik na in karingin ma Ouinge ke elos liyal Tokosra Jehoshaphat elos nunku mu inge, ac lela LEUM GOD Elan wi layen ma suwohs!"

19 Tokosra Jehoshaphat lun acn Judah el moul foloko nu in lohm sin tokosra in acn Jerusalem. 2 Mwet palu Jehu, wen natul Hanani, el som in osun nu sin tokosra ac fahk nu sel, "Ku kom nunku mu wo in kasru mwet koluk, ac in wi layen lun mwet su kwase LEUM GOD? Ma kom oru inge pa pwanang kasrkusrak lun LEUM GOD in tuku nu fom. 3 Tuh finne ouinge, oas na ma wo in kom. Kom kunausla ma sruloala nukewa kacl god mutan Asherah su mwet uh alu nu kac, ac kom sang insiom in fahsr tukun ma lungse lun God." 4 Tokosra Jehoshaphat el finne muta in acn Jerusalem, el forfor pacl nukewa inmasrlon mwet lal, mutawauk Beersheba in acn eir, nwe ke sisken infulan eol in acn Ephraim nu epang, tuh elan folokonma mwet uh nu sin LEUM GOD lun papa tumalos. 5 El srirsngya mwet nununku nu in kais sie siti kuhlusyukyak in acn Judah, 6 ac fahk nu selos, "Karinganang ma kowos wotela ke pacl in nununku lowos uh. Kowos tia orekma ke ku lun mwet, a ke ku lun LEUM GOD. El ac wi kowos in oralu nununku suwohs. 7 Akfulaty LEUM GOD ac taran orekma lowos, mweyen LEUM GOD lasr El tia lela in oasr kutasrik, ku wiwikas, ku eis mol sin mwet orek eyeinse." 8 In acn Jerusalem Jehoshaphat el srirsngya mwet Levi, mwet tol, ac sifen sou, in mwet nununku ke pacl oasr lainyen ma sap lun LEUM GOD, ku ke amei inmasrlon mwet in siti sac. 9 El fahk suwoswos nu selos, "Ke kowos oru orekma lowos, kowos enenu in oru in akfulaty LEUM GOD, ac kowos in oaru in aksol in ma nukewa kowos oru. 10 Kutena pacl mwet liwos fin tuku liki siti selos ac use tukak ke akmas, ku ke kutena lumah ma lain ma sap ac ma oakwuk, kowos enenu inakkalemye nu selos

20 In kutu pacl tok un mwet mweun lun acn Moab ac Ammon, wi mwet Meunim su welulosyang, elos tuku mweuni acn Judah. 2 Oasr mwet utuk kas tuku ac fahk nu sel Tokosra Jehoshaphat, "Sie un mwet mweun lulap lun acn Edom tuku lafalyat ke Meoa Misa in mweuni kom. Elos sruokeya tari acn Hazazon Tamar." (Sie pac inen acn se ingan pa Engedi.) 3 Jehoshaphat el sangeng, ac el pre nu sin LEUM GOD in suk kasru. Na el sap mwet in mutunfacl sac nufon in lalo. 4 Mwet in siti nukewa lun Judah elos sulaklak tuku nu Jerusalem in siyuk kasru sin LEUM GOD. 5 Na mwet Jerusalem ac mwet nukewa tuku saya me elos tukeni nu ke acn in tukeni sasu oan likin Tempul. Tokosra Jehoshaphat el som tu ye mutualos, 6 ac el pre, "O LEUM GOD lun papa tumasr, kom muta inkusrao ac leum fin mutunfacl nukewa. Kom arulana fulat ac ku; ac wangin mwet ku in lain kom. 7 Kom God lasr. Ke mwet lom Israel tuku nu in acn se inge, kom lusla mwet su muta inge, ac sang acn uh nu sin fita lal Abraham, mwet kawuk lom, in ma lalos ma pahtpat. 8 Elos nuna muta inge ac musaela sie tempul in akfulaty kom, ke sripen elos etu 9 lah fin oasr mwe lokoalok lulap sikiyak nu selos — ke mweun, ku mas upa, ku srael — na elos ac ku in tuku ac tu ke mutun Tempul se inge, yen mwet uh alu nu sum we. Elos ac pre nu sum ke mwe lokoalok sikiyak nu selos, na kom ac porongalos ac molelosla. 10 "Inge mwet Ammon, mwet Moab, ac mwet Edom elos mweuni kut. Ke pacl se papa tumasr elos ilme liki acn Egypt, kom tia lela elos in utyak nu in acn ingan. Na papa tumasr elos kuhfla liki acn selos inge, ac tia kunauselosla. 11 Na inge elos folokin nu sesr ke ouiya se inge — elos tuku in liskutla liki acn se inge, su kom tuh ase nu sesr. 12 Kom God lasr! Sang kai fal nu selos, mweyen kut tia ku in lain un mwet mweun na lulap se su mweuni kut inge. Kut tia etu lah mea kut ac oru, na pa kut nget nu sum in kasre kut." 13 Mukul nukewa in acn Judah, wi mutan kialos ac tulik natulos, elos tu ke mutun Tempul. 14 Ngun lun LEUM GOD ihyak nu in sie mwet Levi su muta inmasrlon u lulap sac. Inel pa Jahziel, wen natul Zechariah. El sie sin mwet in sou lal Asaph, mweyen el ma in fwl natul Mattaniah, Jeiel, ac Benayah, su fita lal Asaph. 15 Jahziel el fahk, "Leum Fulat, ac mwet nukewa lun

Judah ac Jerusalem, LEUM GOD El fahk tuh kowos in ke insialos nufon in alu nu sin LEUM GOD lun papa tia fosmga ku sangeng in lain un mwet mweun na pus tumalos. 34 Ma nukewa saya ma Jehoshaphat el oru, se inge. Mweun uh oan inpoun God, ac tia inpouwos. 16 ke mutaweyen paci el tokosra nwe ke safla, simla ke [Sramsrmatu lal Jehu Wen Natul Hanani,] su oasr in Ziz. Kowos ac sonolos ke saflaiyen infahlfal se ma fahla [Sramsrmatu ke Tokosra lun Israel.] 35 Sie paci ah Tokosra Jehoshaphat el orala sie pwapa in akupasri nu nwe uten acn ma oan apkuran nu Jeruel. 17 Kowos ac fah tia mweun ke mweun se inge. Akola na ac soano; kowos ac liye ke LEUM GOD El ac asot kutangla nu suwos. Mwet Judah ac mwet Jerusalem, kowos in tia alolo ku sangeng. Fahsrot na nu ke mweun an, ac LEUM GOD El ac wi kowos! 18 Na Tokosra Jehoshaphat el srimi nwe ten ac mutual sun infohk ah, ac mwet nukewa siti Eziongeber. 37 Tusrukutu Eliezer wen natul Dodavahu, sie mwet Mareshah, el sensenkakinul Jehoshaphat ac fahk, "Ke sripen kom kupasri nu sel Ahaziah, LEUM GOD El ac kunausla ma kom musaela." Ouinge, oak inge nukewa musalla ac tiana orekmakinyuk.

21 Jehoshaphat el misa ac pukpuki inkulyuk lun mwet leum in Siti sel David, ac Jehoram wen natul, el aollulla in tokosra. 2 Jehoram wen natul Jehoshaphat, tokosra lun Judah, oasr tamulel onkosr wial: Azariah, Jehiel, Zechariah, Azariahu, Michael, ac Shephatiah. 3 Papa tumalos ah sang nu selos lupa na yohk ke silver, gold, ac kutu pac ma saok. El oayapa sang tuh kais sie selos in leumi siti ma kuhlusyukay in acn Judah. Tuh ke sripen Jehoram pa matu emeet, Jehoshaphat el sang in el pa aoul. 4 Ke Jehoram el ku na pwaye fin tokosrai sac, el sap in anwuki tamulel lal ah kewa, oayapa kutu mwet pwapa fulat lun Israel. 5 Jehoram el tokosrala ke el yac tolngoul luo, ac el leum in Jerusalem ke lusen yac oalkosr. 6 El fahsru tunuk ouiya koluk lal Tokosra Ahab ac tokosra pac saya lun Israel, mweyen el payuk sin sie sin acn natul Ahab. El orekma koluk lain LEUM GOD, 7 tusrukutu LEUM GOD El tia lungse kunausla tokosra in sou lal David, mweyen El tuh orala wulela se nu sel David mu tulik natul pa ac tokosra nwe tok. 8 In paci Jehoram el tokosra, acn Edom tuyak lain ac Judah, ac strengla lukelos ac srukak sie tokosra lalos sifacna. 9 Ouinge Jehoram ac captain lun mwet mweun lal ah elos kasrus ke chariot ac som mweuni mwet Edom. Mwet mweun lun Edom raunelosla, tusrukutu mwet Judah elos konioak inkanek in kaingla ke fong. 10 In paci sac me, mwet Edom tila muta ye ku lun mwet Judah. In paci sac pacna, siti Libnah tuyak pac lain acn Judah, mweyen Jehoram el pilesru LEUM GOD lun mwet matu lal. 11 El musai pac nien alu lun mwet pegan influlan eol in Judah, ac el kol mwet Judah ac mwet Jerusalem in oru ma koluk lain LEUM GOD. 12 Mwet palu Elijah el supwala leta se nu sel Jehoram, ac pa inge ma simla loac: "LEUM GOD lal David, papa matu tomom, el lain kom mweyen kom tia fahsru ke ouiya lun Tokosra Jehoshaphat, papa tomom, ku Tokosra Asa, papa matu tomom. 13 A kom fahsru ke lumah lun tokosra Israel ac kolla mwet Judah ac mwet Jerusalem tuh elos in tia inse pwaye nu sin LEUM GOD, oana Ahab ac mwet kol tokol tuh kol mwet Israel in tia pwaye nu sin LEUM GOD. Kom oayapa uniya tamulel lom, sruhk elos wo liki kom. 14 Ke sripen inge, LEUM GOD El ac sang kalya upa nu sin mwet lom ac tulik

nutum ac mutan kiom, ac El ac fah kunausla ma nukewa tol. Mutan se inge el som in lukma ac eisal Joash, sie sin lowos. **15** Ac kom sifacna ac fah keok ke mas lun insiom, wen natul Ahaziah, ac usalla liki fisrak wial su akoeyuk in ac mas se inge ac fah yokyoelik ke len na len." **16** Kutu mwet Philistia ac mwet Arabia muta apkuran nu moul, ac Athaliah el tia unilya. **12** Joash el wikinyukla we ke yac onkosr, ke pacl Athaliah el leumi acn we.

utyak nu in acn Judah, ac usla mwe kasrup nukewa inkul sin tokosra, wi mutan nukewa kial oayapa tulik mukul nukewa natul sayal Ahaziah, su fusr oemeet sin tulik natul uh. **18** Na tutun ma inge nukewa, LEUM GOD El sang nu sin tokosra mas upa ke insial su el arulana keok kac. **19** Mas se lal inge yokyoelikna apkuran in yac luo, na el keoki nwe ke el misa. Mwet lal ah tiana tanak e in eoksa kacl, oana ke elos oru nu sin mwet matu lal meet ah. **20** Jehoram el mutawauk in tokosra ke el yac tolngouluo, ac el leum in Jerusalem ke yac oalkosr. Wanginna mwet asor ke el misa. Elos piknilya in Siti sel David, tusruklu tia ke inkulyuk lun mwet leum.

22 Kuta mwet Arabia tuku orek lokoalok, ac uniya wen natul Tokosra Jehoram nukewa sayal Ahaziah, su fusr oemeet. Ouinge mwet Jerusalem elos sraklalak Ahaziah tuh elan tokosra aol papa tumal ah. **2** Ahaziah el yac longoul luo ke el mutawauk in tokosra, ac el leum in Jerusalem ke lusen yac se. Nina kial pa Athaliah, acn nutin natul Tokosra Omri lun Israel. **3** Ahaziah el oayapa fahsr tutun ouiya lun mwet in sou lal Tokosra Ahab, ke sripen nina kial ah sang kas in kasru koluk nu sel. **4** El oru ma koluk ye mutun LEUM GOD, mweyen tutun papa tumal ah misa, el sulela kutu mwet in sou lal Ahab tuh elos in mwet pwapa lal, na kas in kasru lalos kolol nu ke kunausten. **5** Ke sripen kas lalos nu sel, el tuh welulang Tokosra Joram lun Israel, ac mweun nu sel Tokosra Hazael lun Syria. U luu inge amweuni upa na in acn Ramoth in Gilead, na Joram el kineta ke mweun ah. **6** El folokla nu in siti Jezreel in tuh kwela liki kinet kacl ah, ac Ahaziah el som nu we in osun nu sel. **7** God El oru tuh mutwata se lal Ahaziah nu yorol Joram inge in oru tuh Ahaziah in munaslana. Ke el muta yorol Joram, oasr mwet se som in osun nu seltal, ac inel pa Jehu, wen natul Nimshi. LEUM GOD El sulella Jehu tuh in el pa kunausla fwili mwet leum ke sou lal Ahab. **8** Ke Jehu el fahsr in oru ma God El supwalla nu kac inge, el sun un mwet kol se lun mwet Judah, wi kutu wen nutin tamulel lal Ahaziah su welul Ahaziah ke fahsr se ine. Jehu el onelosla nukewa. **9** Sukok Ahaziah nwe koneyuykak tuh el nu wikwik Samaria. Elos usalla nu yorol Jehu ac unilya. Tusruklu elos pikinya manol ke sripal Tokosra Jehoshaphat, papa matu tumal, su sang kuiyal nufon in orekma nu sin LEUM GOD. Ouinge wanginla mwet in sou lal Ahaziah in leumi tokosrai sac tokol. **10** In pacl se na Athaliah, nina kial Tokosra Ahaziah, el lohngak lah wen se natul ah anwuki, el sap in anwukla nufon sou lun leum fin acn Judah. **11** Oasr sie mutan wial Ahaziah, su inel pa Jehosheba, ac el payuk sel Jehoiada, sie mwet

23 Tutun yac onkosr, Jehoiada mwet tol, el wotela mu pacl fal in oasr ma orek. El orala sie pwapa yurin captain limekor lun un mwet mweun inge: Azariah wen natul Jeroham, Ishmael wen natul Jehohanah, Azariah wen natul Obed, Maaseiah wen natul Adaiah, ac Elishaphat wen natul Zichri. **2** Elos fahsreluk nu in siti nukewa lun Judah, ac usani mwet Levi ac sifen sou nukewa nu Jerusalem. **3** Elos nukewa tukeni nu in Tempul, ac elos orala sie wulela yorol Joash, wen natul tokosra. Jehoiada el fahk nu selos, "Pa inge wen nutin tokosra se ma tu Fahna misa ah. El ac tokosrala inge, in oana ke LEUM GOD El tuh wulela mu mwet in sou lal David pa ac tokosra. **4** Pa inge ma kut ac oru. Ke mwet tol ac mwet Levi elos ac tuku in oru ma kunalos ke len Sabbath, na sie tafu tolu selos ac taran mutunoa nu ke Tempul, **5** ac sie tafu tolu selos ac taran lohm sin tokosra, ac mwet lula ac fah som nu ke Mutunpot Pwelung. Na mwet nukewa ac fah toeni ke nien tukeni likin Tempul uh. **6** Wangin mwet ac fah utyak nu in Tempul sayen mwet tol ac mwet Levi, su oasr ma kunalos we. Elos ku in utyak mweyen elos aknasnasyeyuk tari, ac mwet nukewa saya enenu in akos na ma LEUM GOD El sapkin, ac muta likinum uh. **7** Mwet Levi elos ac tu raunella tokosra, ac sruok na cutlass natulos, ac elos ac fah welul tokosra nu yen nukewa el ac som nu we. Kutena mwet su srike in utyak nu in Tempul ac fah anwuki." **8** Mwet Levi ac mwet Judah elos oru oana ma Jehoiada, mwet tol, el sapkin. Kais sie un mwet inge tiana filfilla in som finne safla pacl in orekma lalos in Tempul. Ke ma inge, u susu se ma ac tuku, ac u se ma safla pacl la, elos ac tukenina muta akola nu ke sap lun captain lun mwet mweun. **9** Jehoiada el sang osra, ac mwe loeyuk yohk ac mwe loeyuk srik, su ma natul Tokosra David ma oanna in Tempul, nu sin captain lun un mwet mweun uh. **10** El kitalki mwet mweun ma sruok cutlass natulos in tu yen nukewa mutun Tempul uh, in taranul tokosra. **11** Na Jehoiada el pwanulla Joash nu likinuma, ac sang tefuro se nu fin sifac, oayapa sie ma simla ke ma oakwuk nu sin sie tokosra. Ouinge Joash el tokosrala. Jehoiada mwet tol, ac wen natul, elos mosrwella Joash, na mwet nukewa sala, "Lela in paht moul lal tokosra!" **12** Athaliah el lohngak ke mwet uh sasa in akfulatyal tokosra, na el sulakkal som nu ke Tempul, yen mwet uh tukeni we. **13** Na el ngetla liye tokosra susu sac ke nien utyak nu in Tempul, su tu ke sru soko ma sririla nu sin tokosra, rauniyukla sin captain lun mwet mweun ac mwet ukuk. Mwet nukewa sasa ke engan ac ukya mwe ukuk, ac

mwet on lun Tempul elos srital ke mwe on natulos ac kol akfulat ma orek inge. Athaliah el foloyak ac seja nuknuk lal, ac wowoyak ac fahk, "Sulalla! Sulalla!" 14 Jehoiada el tia lungse in anwuki Athaliah sisken Tempul uh. Ouinge el pangon captain lun un mwet mweun ac fahk nu selos, "Usalla inmasrlon tak lun mwet mweun an, ac uniya kutena mwet su strike in molella." 15 Elos sruokilya ac usalla nu lohm sin tokosra, ac elos uniyia sisken Mutunpot Horse. 16 Jehoiada, mwet tol, el orala sie wulela tuh el, ac Tokosra Joash, ac mwet uh, ac fah mwet lun LEUM GOD. 17 Na elos nukewa som nu ke tempul lal Baal ac kunausla. Elos fukulya loang we ac ma sruloala we, ac uniyia Mattan, mwet tol lun Baal, sisken loang we. 18 Jehoiada el sang orekma nukewa in Tempul in oan inpoun mwet tol ac mwet Levi. Elos in oru oana oakwuk lal Tokosra David nu selos ac in furreak ma ac kisakinyuk nu sin LEUM GOD, fal nu ke Ma Sap lal Moses. Ma pac kunalos in karingin on ac pac in akfulat. 19 Jehoiada el oayapa filiya mwet topang ke mutunoa in Tempul, tuh kutena mwet su tia nasnas fal nu ke oakwuk lun alu, in tia utyak nu we. 20 Captain lun un mwet mweun, sifern sou, mwet kacto, ac mwet nukewa saya, elos welul Jehoiada pwanulla tokosra liki Tempul nu ke lohm sin tokosra. Elos utyak ke mutunpot se ma oa emeet, na tokosra el som muta fin tron lal ah. 21 Insien mwet nukewa sessesla ke engan, ac siti sac muta misla tukun Athaliah el anwuki.

nwakla box sac. 11 Len nukewa mwet Levi elos ac usla box sac nu sin mwet roso lun tokosra su liyaung box sac. Fin sessesla, na mwet sim lun tokosra ac sie mwet aloyen mwet Tol Fulat ac usla ac okoala mani uh, na sifil folokunla box sac nu yen oan we uh. Ouinge lupon mani na yohk se ac orekeni. 12 Tokosra ac Jehoiada ac sang mani inge nu sin mwet kol orekma ke Tempul, ac elos ac sang moli mwet tufahf eot, mwet kamtu, ac mwet orekma pac ke osra, tuh elos in sang orala kutena acn musalla ke Tempul. 13 Mwet nukewa moniyuk na in orekma, ac elos akwoyela Tempul arulana ku, oana ke tufahna orekla ah. 14 Ke pac se tarl orekma sac, ma lula ke gold ac silver itukyang nu sin tokosra ac Jehoiada, ac eltal sang ma inge orala ahuu ku kutu pac mwe orekmak ma ac eneneyuk nu ke Tempul. Ke lusen pacl Jehoiada el moul, kisa uh orek in Tempul fal nu ke pacl la. 15 Tukun el arulana matu ac sun yac siofok tolngoul, na el misa. 16 Elos pikniyu inklyuk lun mwet leum in Siti sel David, in asmakin orekma wo el oru nu sin mwet Israel, nu sin God, ac nu ke Tempul. 17 Tusrukku tukunna Jehoiada el misa, mwet kol lun Judah elos kifasulla Tokosra Joash elan wela pwapa lalos uh. 18 Ouinge mwet uh tia sifil alu in Tempul lun LEUM GOD, su God lun papa tumalos, a elos mutawauk alu nu ke ma sruloala kacl god mutan Asherah ac ma sruloala pac saya. Mwatalos ke ma koluk lalos inge pa pwanang kasrkusrak lun LEUM GOD tuku nu fin acn Judah ac Jerusalem. 19 LEUM GOD El

24 Joash el mutawauk in tokosra fin acn Judah ke
el yao itkeer, ee el Ieum in Jerusalem ke yao

el yac itkosr, ac el leum in Jerusalem ke yac angngaul. Nina kial ah pa Zibiah, sie mutan Beersheba. **2** Joash el oru mwe insewowo nu sin LEUM GOD in pac! Jehoiada, mwet tol, el moul. **3** Jehoiada el sulela mutan luo kial Tokosra Joash, ac eltal oswela wen ac acn nu sel. **4** Tukun el tokosrala ke kutu yac, Joash el nunkauk in akwoyela Tempul. **5** El sap mwet tol ac mwet Levi in som nu in siti nukewa lun Judah, ac orani lupon mani sin mwet uh ma ac fal in akwoyela acn ma musalla ke Tempul ke yac sac. El fahk mu elos in oru in sa, tuh pa mwet Levi inge pahtlac. **6** Na el pangnolma Jehoiada, mwet kol lalos, ac multikin nu sel ac fahk, "Efu ku kom tia taran mwet Levi ingan in orani mani in tax sin mwet Judah ac Jerusalem, in oana ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh oakiya mwet uh in moli in sang kasru Lohm Nuknuk Mutual sin LEUM GOD **7** Mwet ma welulla Athaliah, mutan koluk sac, elos tuh aktaekyala Tempul, ac orekmakin kutu ma mutual we nu ke alu lalos nu sin Baal. **8** Tokosra el sap mwet Levi in oralia sie box in sang, ac filiya ke mutunoa in Tempul. **9** Elos supwalik kas nu in acn nukewa in Jerusalem ac Judah, tuh kais sie mwet in use tax lalos, oana ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh mutawauk oru yen mwesis. **10** Mwet uh, oayapa mwet kol lalos, elos insewowo ke ma se inge, ac elos usani tax lalos ac

hwakla box sac. 11 Len nukewa mwet Levi elos ac usla box sac nu sin mwet roso lun tokosra su liyaung box sac. Fin sessesla, na mwet sim lun tokosra ac sie mwet aloyen mwet Tol Fulat ac usla ac okoala mani uh, na sifil folokunla box sac nu yen oan we uh. Ouinge lukan mani na yohk se ac orekeni. 12 Tokosra ac Jehoiada ac sang mani inge nu sin mwet kol orekma ke Tempul, ac elos ac sang moli mwet tufahl eot, mwet kamtu, ac mwet orekma pac ke osra, tuh elos in sang orala kutena acn musalla ke Tempul. 13 Mwet nukewa moniyuk na in orekma, ac elos akwoyela Tempul arulana ku, oana ke tufahna orekla ah. 14 Ke pacl se taro orekma sac, ma lula ke gold ac silver itukyang nu sin tokosra ac Jehoiada, ac eltal sang ma inge orala ahlku kutu pac mwe orekma pac eneneyuk nu ke Tempul. Ke lusen pacl Jehoiada el moul, kisa uh orek in Tempul fal nu ke pacl la. 15 Tukun el arulana matu ac sun yac siofok tolngoul, na el misa. 16 Elos piknilya inkulyuk lun mwet leum in Siti sel David, an asmakin orekma wo el oru nu sin mwet Israel, nu sin God, ac nu ke Tempul. 17 Tusruktu tukuma Jehoiada el misa, mwet kol lun Judah elos kifasulla Tokosra Joash selan wela pwapa lalos uh. 18 Ouinge mwet uh tia sifil alu in Tempul lun LEUM GOD, su God lun papa tumalos, a elos mutawauk aliu nu ke ma sruloala kacl god mutan Asherah ac ma sruloala pac saya. Mwatalos ke ma koluk lalos inge pa pwanang kaskrusak lun LEUM GOD tuku nu fin acn Judah ac Jerusalem. 19 LEUM GOD El supwala mwet palu in akesmakinyalos elos in forla nu sel, a mwet uh srunga lohng. 20 Na ngun lun God tuku nu facl Zechariah, wen natul Jehoiada mwet tol. El tu wen mwet uh ku in liyal we, ac wowoyak ac fahk, "LEUM GOD El siyuk lah efu ku kowos tia akos ma El sapkin, ac kowos use mwe ongoiya nu fowos sifacna! Kowos sisella, na pa El siskowosla!" 21 Tokosra Joash el weak mwet uh in lainul Zechariah, ac ke sap lal tokosra, mwet uh tanglal Zechariah ke nien tukeni inkul lun Tempul. 22 Tokosra el mulunkunla orekma kulang ma Jehoiada, papa tumal Zechariah, el tuh oru nu sel, ac el sap anwuki Zechariah. Meet liki na Zechariah el ac misa, el wola ac fahk, "Lela LEUM GOD Elan liye ma kom oru an, ac kalyei kom!" 23 Ke apkuran in safla yac sac, mwet mweun lun Syria mweuni acn Judah ac Jerusalem. Elos unuya mwet kol nukewa, ac usla ma wap puspis ke elos folokla nu Damascus. 24 Mwet mweun lun Syria tia pus, tusruktu LEUM GOD El sang kutangla nu selos in mwet mweun pus lun Judah, mweyen mwet Judah elos netgetla liki LEUM GOD lun papa tumalos. Pa inge kaiyuk ma orek nu sel Tokosra Joash. 25 El arulana kinetnetra, ac ke mwet lokoalok lal som tari, na luo sin mwet pwapa lal sifacna eltal orek pwapa sulallal, ac unuya fin mwe oan kial, in aol ke el tuh akmuseya wen natul Jehoiada, mwet tol. Pukpuki el in Siti sel David, tusruktu tia ke inkulyuk lun mwet leum. 26 Mwet ma wana sulal ac univila inge na Zahab, wen natin mutan

Ammon se pangpang Shimeath, ac Jehozabad, wen su tia ku in molela mwet lalos sifacna liki ku lom?" 16 Ke nutin mutan Moab se pangpang Shimrith. 27 Sramsram mwet palu sac srakna kaskas Amaziah el kutongol ac ke mukul natul Joash, ac kas in palu lainul, oayapa ma fahk, "Kut orala ngac mu kom pa ac fahk nu sin tokosra simla ke orekma lal in akwoyela Tempul, oasr in [Book in ma la el ac oru? Nitmet sifilpa kas, nga unikomi!" Mwet palu Akkalemye Koanon Book In Tokosra]. Amaziah, wen sac tui, tusruktu el fahkla kas se inge, "Inge nga etu natul, pa aolul in tokosra.

25 Amaziah el tokosrala ke el yac longoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac longoul eu. Nina kial pa Jehoaddin, sie mutan Jerusalem. 2 Amaziah el oru ma su akinsewowy LEUM GOD, tusruktu el tia oru ke insial nufon. 3 Ke pacl se ku lun tokosrai lal oan inpaol, el uniya mwet pwapa luo ma uniya papa tumal ah. 4 Tusruktu el tiana uniya tulik natultal, a el fahsra ke ma LEUM GOD El sapkin in Ma Sap lal Moses ma fahk mu, "Papa ac nina ac fah tia anwuki ke ma koluk lun tulik natulos, ac tulik uh ac fah tia anwuki ke ma koluk lun papa ku nina. Sie mwet ac fah anwuki ke ma koluk su el sifacna orala." 5 Tokosra Amaziah el sap mukul nukewa in sruf lun Judah ac Benjamin ma yac longoulyak in kitakateliuk nu ke kais sie un mwet mweun, fal nu ke sou lulap lalos. El sang in oasr captain fin tausin ac fin foko. Oasr mwet tolfolo tausin su solla ac akola nu ke mweun, ac elos mwet na sasla ke anwuk ke osra ac mwe loang. 6 Sayen mwet inge, el srukak pac mwet mweun siofok tausin sin mwet Israel, ac lupan silver ma el sang moli nu selos akuran sun oalkosr tausin paun. 7 A sie mwet palu som nu yorol tokosra ac fahk nu sel, "Nitmet us mwet mweun lun Israel inge in wi kom. LEUM GOD El tia wi mwet inge su ma in Tokosrai Epang. 8 Sahp kom ac nunku mu elos ac oru tuh kom in kui ke pacl in mweun, tusruktu ku lun God mukena pa ac sot kutangla ku tia kutangla uh, na El ac lela mwet lokoalok lom in kutangkomla." 9 Amaziah el siyuk sin mwet palu sac, "Na ac fuka mani na yohk nga sang molelosa tari ah?" Mwet palu sac topuk ac fahk, "LEUM GOD El ku in folokonot yohk liki ma ingan!" 10 Ouinge Amaziah el supwala un mwet se el moli ah, ac sap elos in folokla nu yen selos. Na elos folokla ac arulana kasrkusrak sin mwet Judah. 11 Amaziah el sifacna oru elan pulaik, ac kolla mwet lal ah nu Infahlfal Sohl. Elos mweun we ac uniya singoul tausin mwet mweun lun Edom, 12 ac sruokya pac mwet singoul tausin says. Elos pwanla mwet mweun inge nwe fin fulu se in siti Sela, ac siselosla nwe ten, ac elos misa ke eot ma oan ten. 13 In pacl se inge, mwet mweun Israel ma Amaziah el tia lela in welul ah, elos mweuni siti lun Judah ma oan inmasrlon Samaria ac Beth Horon. Elos uniya mukul tolu tausin, ac eisla ma wap pukanten. 14 Ke Amaziah el kutangla mwet Edom ac foloko nu yen sel, el use ma sruloala lalos, oakiya ke acn se, alu nu kac, ac el akosak pac mwe keng nu kac. 15 Ma inge aktoasrye LEUM GOD, ouinge El supwala mwet sie palu nu yorol Amaziah. Na mwet palu sac siyuk suwoswosang nu sel, "Efu ku kom alu nu sin god saysu tia ku in molela mwet lalos sifacna liki ku lom?" 16 Ke nutin mutan Moab se pangpang Shimrith. 27 Sramsram mwet palu sac srakna kaskas Amaziah el kutongol ac ke mukul natul Joash, ac kas in palu lainul, oayapa ma fahk, "Kut orala ngac mu kom pa ac fahk nu sin tokosra simla ke orekma lal in akwoyela Tempul, oasr in [Book in ma la el ac oru? Nitmet sifilpa kas, nga unikomi!" Mwet palu Akkalemye Koanon Book In Tokosra]. Amaziah, wen sac tui, tusruktu el fahkla kas se inge, "Inge nga etu lah LEUM GOD El wotela tari mu El ac kunauskomla, mweyen kom oru ma inge ac tia lohng ma nga fahk uh." 17 Tokosra Amaziah lun Judah ac mwet pwapa lal elos pwapani in lain mwet Israel. Na Amaziah el supwala kas nu sel Tokosra Jehoash lun Israel, su wen natul Jehoahaz ac nutin natul Jehu, ac el srike in purakulak in mweun lainul. 18 Jehoash el supwala top lal nu sel Amaziah ac fahk, "Sie pacl ah, sak kokul soko Fineol Lebanon el supwala kas se nu sin sak cedar soko ac fahk, 'Ase acn nutum an in payuk sin wen nutik uh.' Na kosro lemnak soko fahsryak lolongya sak kokul soko ah. 19 Inge Amaziah, kom konkin mu kom kutangla mwet Edom, tuh nga fahk nu sum, wo kom in mutana yen sum. Efu kom ku purakak mwe tukulkul ma ac oru tuh kom ac mwet lom in musalla kac?" 20 Tusruktu Amaziah el tia lungse lohng. Ma inge oakwuk lun LEUM GOD nu sel Amaziah, tuh in kutangyukla el mweyen el alu nu sin ma sruloala lun mwet Edom. 21 Ouinge Tokosra Jehoash lun Israel el som in mweuni Tokosra Amaziah lun Judah. Elos osun in Beth Shemesh in acn Judah. 22 Un mwet mweun lun Judah kutangyukla, ac elos kaingla nu yen selos. 23 Jehoash el sruokilya Amaziah ac usalla nu Jerusalem. Na Jehoash el kunausya pot lun siti uh inmasrlon Mutunpot Ephraim nwe ke Mutunpot in Suwasrik. Lusen acn se ma musalla inge oasr ke yact luofoko. 24 El usla gold ac silver nukewa ma oan in Tempul, oayapa kufwa lun Tempul su karinginyuk sin tulik natul Obed Edom, wi pac ma saok in lohm sin tokosra, ac el us ma inge nukewa ac folokla nu Samaria. El usla pac kutu mwet sruoh welul. 25 Yac singoul limekosr pa Tokosra Amaziah lun Judah el moul loes lukel Tokosra Jehoash lun Israel. 26 Ma nukewa saya ma Amaziah el orala ke pacl el tokosra, ke mutawauk nwe ke safla, simla oasr in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah Ac Israel]. 27 Ke pacl se na ma Amaziah el oru ma koluk lain LEUM GOD ah me, oasr na pwapa koluk orek lainul in Jerusalem, pwanang el tuh kaingla nu in siti Lachish. Tusruktu mwet lokoalok lal ukwalla nwe we ac unilya. 28 Utukla manol nu Jerusalem fin horse soko, ac pukpuki el inkulyuk lun mwet leum in Siti sel David.

26 Mwet Judah nukewa elos sulella Uzziah wen natul Amaziah, su yac singoul onkosr matwal, tuh elan tokosra in aol papa tumal ah. 2 Tukun Amaziah el misa, Uzziah el sruokya siti Elath, ac sifilpa musaela. 3 Uzziah el tokosrala ke el yac singoul onkosr, ac el leum in Jerusalem ke yac lumngaul luo. Nina kial pa Jecoliah, sie mutan Jerusalem. 4 El fahsruktu ouiya lun papa tumal, ac oru ma su akinsewowy LEUM GOD. 5 Ke lusen na moul lal Zechariah, su lutu nu sel tuh elan etu

in sangeng sin God, Uzziah el oaru na in kulansupu LEUM GOD, ac God El akinsewowyoyal. **6** Uzziah el som mweuni mwet Philistia. El kunausya pot in siti lun Gath, Jamnia, ac Ashdod, ac el musaela ac kuhlasak kuti siti apkuran nu Ashdod, ac oayapa in acn saya lun Philistia. **7** God El kasrel in kutangla mwet Philistia, mwet Arab ma muta Gurbaal, ac mwet Meunim. **8** Mwet Ammon elos sang takma nu sel Uzziah, pwanang el arulana kui, ac pweng kacl som nwe ke sun acn Egypt. **9** Uzziah el musaela kais sie tower ke Mutunpot In Sruwasrik, ke Mutunpot Infahlfal, ac ke yen ma pot uh kuhfla we, in akkeyala pot ke acn Jerusalem. **10** El oayapa musaela tower ke yen mwesis ac kuhlasak ke pot, ac el pukanak lufin kof pukanten, mweyen pukanten un kosro natul pe eol ac in acn tupasrpas layen nu roto. Ke sripen el lungse orekma ke ima, el akkeye mwet uh in yoki ima in grape fin acn tohktok uh, ac orek ima yenwo fohk we. **11** Oasr un mwet mweun na yohk se lal su akola nu ke mweun. Ma simusla ke mwet mweun inge karinginyuk sel Jeiel ac Maaseiah, mwet sim luo lal su orekma ye kolyuk lal Hananiah, sie sin mwet pwapa lun tokosra. **12** Mwet mweun lal uh kolyuk sin mwet kol luo tausin onfoko. **13** Oasr mwet mweun tolfoko itkosr tausin lumfoko su akola in mweun kacl tokosra in lain mwet lokoalok lal. **14** Uzziah el sang kufwen mweun nu sin mwet mweun inge, ke mwe loeyuk, osra in fahfkuk, mwe susu, nuknuuk in mweun osra, pisr ac sukan pisr, oayapa eot nu ke fuht. **15** Mwet usrnguk in kinauk ma sasu elos muta Jerusalem ac orala kufwen mwe pisr, oayapa mwe sis eot lulap liki tower ac liki sruwasrik ke pot in siti uh. Pweng kacl Uzziah fahsrelik nu yen nukewa, ac el arulana kui ke sripen kasru lun God nu sel. **16** Tusruktu ke Tokosra Uzziah el mutawauk in kui, na el inse fulatyak, ac ma inge kololla nu ke musalla. El aklusronteny LEUM GOD lal ke el som nu in Tempul ac sifacna akosak mwe keng fin loang lun mwe kisa keng. **17** Azariah, mwet tol, ac mwet tol ku ac pulaik oalngoul sayal, welul utsyak tokol tokosra. **18** in kutongol, ac elos fahk nu sel, "Uzziah! Wangin suwohs lom in akosak mwe keng nu sin LEUM GOD. Mwet tol in fita lal Aaron mukena pa akmutalyeyukla in oru ma inge. Fahla liki acn mutal se inge. Kom oru ma koluk lain LEUM GOD, ke ma inge El ac fah tia sifil akinsewowyole kom." **19** Uzziah el srakna tu sisken loang sac in Tempul, ac sruok mwe neinyuk mwe keng se. El kasrusrak sin mwet tol inge, ac in kitin pacl ah na musen lepa sikiak ke motonsrol. **20** Azariah ac mwet tol wial elos suuya motonsrol tokosra ac arulana lut, na elos lusulla liki Tempul. El sulakkak na illa mweyen LEUM GOD El kalyael. **21** In pacl sac lac nwe ke el misa, tokosra el tia ku in sifil utsyak nu in Tempul ke sripen mas se lal inge. Ke ma inge el strengla mutana in lohm sel sifacna, ac itukyang nu sel Jotham, wen natul, elan kol mutunfacl sac. **22** Mwet palu Isaiah wen natul Amoz, el simusla ma nukewa ma Tokosra Uzziah el orala ke pacl in leum lal ah. **23** Uzziah el misa, ac pukpuki ke acn lun leum, tuh ke sripen mas lal ah el tia pukpuki inkulyuk lun mwet leum. Jotham, wen natul, el aolul in tokosra.

27 Jotham el tokosrala ke el yac longoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac singoul onkosr. Nina kial pa Jerushah, acn natul Zadok. **2** Jotham el oru ma LEUM GOD El insewowo kac, oana papa tumal, tuh el tia akosak mwe keng in Tempul, oana papa tumal el tuh oru. Tusruktu, mwet uh elos oru na ma koluk. **3** Jotham pa musaela Mutunpot Epang lun Tempul, ac el oayapa aksasuye pot ke acn se pangpang Ophel in Jerusalem. **4** El musaela siti ke fineol in acn Judah, ac musaeak tower ac pot ku ke insak uh. **5** El mweuni tokosra lun Ammon ac un mwet mweun lal, ac kutangulosla. Na el akkohsyte mwet Ammon in moli takma inge nu sel ke kais sie yac, ke lusen yac tolu: oalkoosr tausin paun ke silver, lumngaul tausin bushel in wheat, ac lumngaul tausin bushel in barley. **6** Jotham el arulana kui mweyen el oaru in akos LEUM GOD lal. **7** Ma nukewa ma sikiak ke pacl Jotham el tokosra, ke mweun ac oakwuk pac lal, simla in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel Ac Judah]. **8** Jotham el yac longoul limekosr ke el mutawauk in tokosra, ac el leum in Jerusalem ke yac singoul onkosr. **9** El misa ac pukpuki in Siti sel David, ac Ahaz wen natul, el aolul in tokosra.

28 Ahaz el tokosrala ke el yac longoul, ac el leum in Jerusalem ke yac singoul onkosr. El tia fahsru tukun srikasrak wowo lal Tokosra David, papa matu tumal, a el oru ma su tia akinsewowyole LEUM GOD, **2** ac fahsru tukun srikasrak koluk lun tokosra lun Israel. El sap in orekla ma sruloala kacl Baal ke osra, **3** ac el akosak mwe keng Infahlfal Hinnom. El oayapa kisakin wen natul sifacna in mwe kisa nu sin ma sruloala ke el etai ouiya koluk lun mwet su LEUM GOD El lusla liki facl sac ke mwet Israel elos utsyak nu we. **4** Ahaz el orek kisa ac akosak mwe keng ke nien alu lun mwet pegan, ac fineol uh, ac ye sak lul nukewa. **5** Ke ma inge, LEUM GOD lal El lela tuh tokosra Syria in kutangulla Tokosra Ahaz, ac usla mwet puspis liki acn Judah nu Damascus in mwet sruoh. LEUM GOD El oayapa eisalang Ahaz nu inpoun tokosra Israel, su arulana onela mwet Judah. **6** Tokosra Pekah lun Israel, wen natul Remaliah, el uniya mwet siofok longoul tausin sin mwet Judah ke len sifanna, mweyen elos ngeta liki LEUM GOD lun papa tumalos, a mwet inge mwet na pulaik ke mweun. **7** Sie mwet mweun lun Israel, su inel pa Zichri, el uniya Maaseiah wen natul Tokosra Ahaz. El oayapa uniya Azrikam, mwet kol su liyaung inkul sin tokosra, ac Elkanah, su akluo in leum yal tokosra. **8** Mwet Judah finne ma wialos, a mwet Israel elos sruokya luofoko tausin mutan ac tulik lun mwet Judah, ac usalosla nu Samaria, wi pac ma wap puspis. **9** Sie mwet palu lun LEUM GOD su

pangpang Oded el muta in siti Samaria. El osun nu sin mwet mweun Israel ke elos foloko ac us mwet sruoh 25 In siti nukewa in acn Judah, el musaela nien alu lun lalos ac akola in utyak nu in siti uh. Na el fahk, "LEUM mwet pegan, yen mwe keng uh ac isisyak we nu sin god GOD lun papa tomoso El kasrkusrak sin mwet Judah, ngia. Sripe inge oru el sifacna pwanma kasrkusrak lun pwanang El lela kowos in kutangulosla. Tusrktu inge El LEUM GOD lun papa tumal nu facl. 26 Ma nukewa su el lohng ke luman anwuk sulallal ma kowos oru nu selos. orala ke el tokosra, mutawauk nwe ke safla, simla in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel Ac Judah]. 27 10 Ac inge kowos akoo in oru tuh mukul ac mutan lun Jerusalem ac Judah inge in mwet kohs lowos. Ku kowos tiana etu lah kowos oru pac ma koluk lain LEUM GOD Tokosra Ahaz el misa ac pukpuki in Jerusalem, tusrktu tia inkulyuk lun mwet leum. Hezekiah wen natul, el aolul lowos? 11 Porongo ma nga fahk uh! Mwet sruoh inge ma na wiowos. Lela elos in folokla. Kowos fin tia fuhlelosa, na LEUM GOD El ac kai kowos ke kasrkusrak la!." 12 Inelos pa Azariah wen natul Jehohanhan, Berechiah wen natul Meshillemoth, Jehizkiah wen natul Shallum, ac Amasa wen natul Hadlai. 13 Elos fahk, "Nimet use mwet sruoh ingan nu inge. Ma koluk ma kut oralal fal tar! LEUM GOD Elan kasrkusrak sesr kac. Ac inge kowos lungse oru kutu ma su ac akyokyela koluk lasr?" 14 Ke ma inge, mwet mweun uh sang mwet sruoh ac ma wap uh nu sin mwet uh ac mwet kol lalos. 15 Itukyang kunen mwet akosr inge in kitalik nuknuk ke ma wap nu sin mwet sruoh. Elos sang nuknuk ac fahluk nu selos, ac lupa fal ke mwe mongo ac mwe nim, ac elos sang mwe akmsura in unwela kinet kaclos. Mwet ma munas ac kofla fahsr, elos srakalosyang nu fin donkey, na mwet sruoh inge nukewa folokinyukla nu in acn Judah, ke siti Jericho su siti in sak palm. Na mwet Israel elos folokla nu yen selos in Samaria. 16 In pacl se inge, Tokosra Ahaz el supwala kas nu sel Tiglath Pileser, Tokosra Fulat lun Assyria, ac siyuk kasru sel, 17 mweyen mwet Edom elos sifil tuku mweuni mwet Judah, ac kutangulosla ac uslalosla nu in sruoh. 18 In pacl sacn pacna, mwet Philistia elos utyak pac lain siti srisrik pe eol layen nu roto oayapa layen eir lun Judah. Elos sruokya siti Beth Shemesh, Ajalon, ac Gederoth, oayapa siti Soco, Timnah, ac Gimzo, wi ikul ma raunelosla, na elos oakwuki ac muta we. 19 Ke sripen Ahaz, tokosra lun Israel el akyokyke ma koluk in acn Judah ac lain LEUM GOD, ouinge LEUM GOD El sang ma upa nu fin acn Judah. 20 Tiglath Pileser, Tokosra Fulat lun Assyria, el tia kasrel Ahaz, a el lainul ac oru ma upa nu sel. 21 Na Ahaz el eisla gold liki Tempul ac liki lohm sin tokosra, oayapa liki lohm sin mwet kol lun mwet uh, ac sang nu sel Tokosra Fulat. El ne oru ouinge, a tiana kasreyuk el. 22 Ke mwe lokoalok upala nu sel Ahaz, el orekma koluk lain LEUM GOD yohk liki na meet. 23 El orek kisa nu sin god lun mwet Syria, su tuh kutangulla. El fahk, "God ingan lun mwet Syria elos kasru tokosra lun Syria, na nga fin orek kisa nu selos, elos ac ku in kasreyu pac." Tusrktu ma el oru inge use mwe ongoiya nu sel ac nu sin mutunfacl sel. 24 Sayen ma inge, el usla pac kufwen mwe orekma nukewa lun Tempul, ac kunausya in ip srisrik. El kaliya Tempul, ac tulokunak loang in acn nukewa in Jerusalem.

25 In siti nukewa in acn Judah, el musaela nien alu lun lalos ac akola in utyak nu in siti uh. Na el fahk, "LEUM mwet pegan, yen mwe keng uh ac isisyak we nu sin god GOD lun papa tomoso El kasrkusrak sin mwet Judah, ngia. Sripe inge oru el sifacna pwanma kasrkusrak lun pwanang El lela kowos in kutangulosla. Tusrktu inge El LEUM GOD lun papa tumal nu facl. 26 Ma nukewa su el oralal ke el tokosra, mutawauk nwe ke safla, simla in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel Ac Judah]. 27 Tokosra Ahaz el misa ac pukpuki in Jerusalem, tusrktu tia inkulyuk lun mwet leum. Hezekiah wen natul, el aolul in tokosra.

29 Hezekiah el tokosrala fin acn Judah ke el yac longoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac longoul eu. Nina kial pa Abijah, acn natul Zechariah. 2 El fahsr tukun srikasrak la! Tokosra David, papa matu tumal, ac el oru ma LEUM GOD El insewowo kac. 3 In malem se meet ke yac se tukun Hezekiah el tokosrala, el sifil ikasla mutunoa lun Tempul, ac sap in akwoyeyukla. 4 El solani sie un mwet tol ac mwet Levi ke nien tukeni se layen kutulap in Tempul, 5 ac kaskas nu selos we. El fahk, "Kowos mwet Levi, akmutalye kowos ac aknasnasyela Tempul lun LEUM GOD lun papa tomoso. Sisla liki Tempul ma nukewa ma akfohfokye. 6 Papa matu tumasr elos tiana pwaye nu sin LEUM GOD lasr, ac elos oru ma El tia insewowo kac. Elos ngetai lukel ac fahsr liki yen El muta we. 7 Elos kaliya mutunoa lun Tempul ac fuhlela lam we in kunla. Elos tia akosak mwe keng ku kisakin mwe kisa firir in Tempul lun God lun Israel. 8 Ke sripa inge, LEUM GOD El kasrkusrak sin Judah ac Jerusalem, ac ma El oru nu selos arulana mwe lut ac mwe aksangeng nu sin mwet nukewa. Kowos sifacna liye ma inge ke motowos. 9 Papa tumasr elos anwuki ke mweun, ac utukla mutan kiasr ac tulik natusr nu in sruoh. 10 "Inge nga akola in oralal sie wulela yurin LEUM GOD lun Israel, tuh Elan tia sifil kasrkusrak sesr. 11 Wen nutik, nik kowos sisla pacl. Kowos pa LEUM GOD El sulela in akosak mwe keng nu sel, ac in kol mwet uh in alu nu sel." 12 Na mwet Levi inge elos tuyak: Liki sou lulap la! Kohath: Mathath wen natul Amasai, ac Joel wen natul Azariah Liki sou lulap la! Merari: Kish wen natul Abdi, ac Azariah wen natul Jehallelel Liki sou lulap la! Gershon: Joah wen natul Zimmah, ac Eden wen natul Joah 13 Liki sou lulap la! Elizaphan: Shimri ac Jeuel Liki sou lulap la! Asaph: Zechariah ac Mattaniah 14 Liki sou lulap la! Heman: Jehuel ac Shimei Liki sou lulap la! Jeduthun: Shemaiah ac Uzziel 15 Mwet inge elos solani mwet Levi wialos, ac elos nukewa aknasnasyatos sifacna. Na elos oru oana ma tokosra el sapkin nu selos, ac elos mutawauk in oru Tempul uh in nasnas, fal nu ke Ma Sap lun LEUM GOD. 16 Mwet tol elos utyak nu in Tempul in aknasnasyela, ac ma nukewa we ma tia nasnas elos usla liki Tempul nu ke nien tukeni likinum in Tempul. Na mwet Levi elos us ma inge nukewa we lac nu Infahlfal Kidron likin siti uh. 17 Orekma se inge mutawauk ke len se meet ke malem se meet, ac ke len akoalkosr elos

aksafyela ma nukewa, weang pac infukil in utyak nu in Tempul. Na elos sifil orekma len oalkosr toko, nwe ke Tempul nu ke alu. **18** Mwet Levi elos fahkak koanon orekma lalos nu sel Tokosra Hezekiah. Elos fahk, "Kut aknasnasyela tari acn nukewa in Tempul, weang pac loang in orek kisa, tepu neinyen bread mutal, ac kufwen mwe orekma nukewa. **19** Kut oayapa folokonma kufwa nukewa ma Tokosra Ahaz el usla ke pacl ma el tuh tia pwaye nu sin LEUM GOD, ac kut sifil akmultyela nufon. Ma inge nukewa oasr mutun loang lun LEUM GOD." **20** Tokosra Hezekiah el sulaklak na pagoneni mwet kol lun siti uh, ac elos tukeni som nu ke Tempul. **21** Elos srukak cow mukul itkosr, sheep itkosr, sheep fusr itkosr, ac nani itkosr in mwe kisa in aknasnasye ma koluk lun sou in leum uh ac mwet Judah, ac in aknasnasye Tempul. Na tokosra el fahk nu sin mwet tol, su ma in sou lai Aaron, in orekmakin kosro inge in mwe kisa fin loang uh. **22** Mwet tol elos uniya cow mukul uh meet, na sheep uh toko, na fah sheep fusr, ac elos aksroksrokye loang uh ke srahn ma inge ke kais sie pacl ma kisaiyuk kosro inge. **23** Tukun ma inge nukewa elos usla nani uh nu yorol tokosra ac mwet ma wi alu uh, ac elos filiya paolos fin nani inge. **24** Na mwet tol elos uniya nani uh, ac ukuuya srah kac nu fin loang uh tuh in mwe kisa nu ke eela ma koluk lun mwet nukewa, mweyen tokosra el sap tuh mwe kisa firir, ac mwe kisa in eela ma koluk, in orek ke mwet Israel nukewa. **25** Tokosra el oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Tokosra Davi — ma David el eis sel Gad, mwet liaten lun tokosra, oayapa sel mwet palu Nathan. Tokosra el oakiya acn sin mwet Levi in Tempul, wi harp ac cymbal, **26** kain mwe on ma Tokosra David el tuh orekmakin. Mwet tol elos oayapa tu we wi mwe ukuk natulos. **27** Hezekiah el sap in mutawauk orek mwe kisa firir, ac ke kisa uh mutawauk, mwet uh on ac kaksak nu sin LEUM GOD, ac mwet srital ke mwe on elos mutawauk ukyu mwe ukuk ac mwe on nukewa pac saysa. **28** Mwet nukewa su muta we elos wi alu, na pusren on lun mwet uh ac mwe on saya orek nwe ke firirla nukewa mwe kisa uh. **29** Na Tokosra Hezekiah ac mwet nukewa sikukmutunte ac alu nu sin God. **30** Tokosra ac mwet kol lun mutunfaci sac elos fahk nu sin mwet Levi in onkakin on in kaksak ma David el simusla, oayapa ma Asaph mwet palu el simusla. Ouinge mwet nukewa on ke engan lulap ke elos sikukmutunte ac alu nu sin LEUM GOD. **31** Hezekiah el fahk nu sin mwet uh, "Inge ke kowos nasnasa tari, use mwe kisa tuh in mwe sang kulo nu sin LEUM GOD." Na elos akos, ac kutu selos sifacna use kosro natulos ke insewowo lalos, tuh in mwe kisa firir. **32** Elos use cow mukul itngoul, sheep siofok, ac sheep fusr luofoko, in mwe kisa firir nu sin LEUM GOD. **33** Elos oayapa use cow mukul onfoko, ac tolu tausin sheep tuh in mwe kisa ma mwet uh in kang. **34** Ke puelac mwet tol in mukena uniya kosro inge kewa, na mwet Levi elos kasrellos nwe ke na tari orekma kac. In pacl sacn oasr pac mwet tol su sifacna aknasnasyalosla. Mwet Levi elos oaru liki mwet tol in oru lumah fal nu ke aknasnas lalos uh. **35** Sayen mwe kisa ma fonna firiryak, ma kunen mwet tol in esukak kiris ke ma kisakinyukla ke ma mwet uh kangla, oayapa in ookoala wain ma wi na mwe kisa firir utuku. Ouinge alu in Tempul uh sifilpa mutawauk. **36** Tokosra Hezekiah ac mwet uh elos engan, mweyen God El kasrellos oru ma inge nukewa ke sie pacl na foto.

30 Hezekiah el supwalik kas nu fin acn Israel ac Judah nufon, ac el oayapa simusla leta ac supwala nu sin sruf lai Ephraim ac sruf lai Manasseh, tuh elos in tuku nu ke Tempul in Jerusalem, in oru Kufwen Alukela nu sin LEUM GOD lun Israel. **2** Tokosra ac mwet pwapa lai, ac mwet nukewa su tukeni in acn Jerusalem, elos insesela tuh Kufwen Alukela in orek ke malem se akluo. **3** Elos tuh tia ku in oru ke pacl fal, ke sripen supus mwet tol su aknasnasyeyukla, ac oayapa supus mwet toeni nu Jerusalem. **4** Tokosra ac mwet uh insewowo ke oakwuk se elos orala inge. **5** Ke ma inge, elos suli mwet Israel nukewa, liki Dan in acn epang nwe Beersheba in acn eir, tuh elos in tukeni nu Jerusalem ac akfulatyat Kufwen Alukela in fal nu ke Ma Sap. Enenu in pus mwet tukeni in pacl se inge liki pacl nukewa meet. **6** Tokosra ac mwet pwapa lai elos supwala mwet utuk kas nu yen nukewa in Judah ac Israel. Pa inge ma elos sulkakin: "Mwet Israel, kowos moulla liki poun mwet Assyria ke elos tuh mweuni ac kutangla facl sesr. Inge kowos foloko nu yurin LEUM GOD lai Abraham, Isaac, ac Jacob, ac El ac fah folokot nu yuruwos. **7** Nimet oana papa tomomos ac mwet Israel wiowos su tia pwaye nu sin LEUM GOD lalos. Kowos sifacna liye lah El sang kai upa nu selos. **8** Nik kowos likkeke oana elos, a kowos in akos LEUM GOD. Fahlsru nu ke Tempul in acn Jerusalem, yen LEUM GOD lowos El orala in mutal nwe tok, ac alu nu sel, tuh Elan tia sifil kasrkusrak suwos. **9** Kowos fin foloko nu yurin LEUM GOD na mwet su usla mwet wiowos nu in sruoh elos ac fah pakomutalos ac folokunulos nu yen selos. LEUM GOD lowos El kulang ac pakoten, ac kowos fin foloko nu yorol, El ac fah tia ngeta liki kowos." **10** Mwet utuk kas elos som nu in siti nukewa in acn lun sruf lai Ephraim ac Manasseh, ac elos som na nwe layen epang nu ke sruf lai Zebulun, a mwet we isrunulos ac aksruksrukulos. **11** Tusrutu oasr na mwet in sruf lai Asher, Manasseh, ac Zebulun, su lungse tuku nu Jerusalem. **12** God El oayapa oru tuh mwet in acn Judah in nunak sefanna ac engan in oru ma lungse lai ke elos akos ma tokosra ac mwet pwapa lai sapkin nu selos. **13** Mwet pupsis tukeni nu Jerusalem in malem akluo in akfulatyat Kufwen Bread Tia Akpulol. **14** Elos usla loang nukewa in Jerusalem su tuh orekmakinyuk nu ke kisa ac nu ke akosak ma keng, ac sisla Infahlal Kidron. **15** Ac ke len aksingoul akos in malem sac, elos uniya sheep fusr nu ke Kufwen

Alukela. Mwet tol ac mwet Levi su tia aknasnasa elo lotutang ac eku nukewa, oayapa nu ke ma kisakinyuk ke mwekin, na elos sifacna kisakunulosyang nu sin LEUM len Sabbath ac ke Kufwen Malem Sasu, ac ke kufwa GOD, na toko elos fah ku in kisakin mwe kisa firir in Tempul. **16** Elos tu ke acn selos in Tempul, fal nu ke ma Tempul, **16** Elos tu ke acn selos in Tempul, fal nu ke ma oakwuk in Ma Sap lal Moses, mwet lun God. Mwet Levi Jerusalem in use pac mwe kite lalos nu sin mwet tol fusr nu ke Kufwen Alukela. Ounge mwet Levi elos ac mwet Levi fal nu ke ma oakwuk, tuh elos in ku in elos sang nu sin mwet tol srah ke ma kisakinyukla, tuh elos in sang aksroksrokye loang uh. **17** Na ke sripen pus mwet uh tia aknasnasa, elos tia ku in unya sheep fusr nu ke Kufwen Alukela. Ounge mwet Levi elos sapkinyuk ma inge, na mwet Israel elos use fahko se aolulos in orala, ac kisakunla sheep fusr inge nu sin meet ke fokin ima lalos, wain, oil in olive, honey, ac kutu LEUM GOD. **18** Sayen ma inge, pus sin mwet su tuku pac fokin sacn sunalos, oayapa sie tafu singoul ke ma in sruf lal Ephraim, Manasseh, Issachar, ac Zebulun, lalos nukewa. **6** Mwet Israel ac mwet Judah nukewa su tiana aknasnasa, tusruktu elos wi mongo ke kufwa uh, muta in siti lun Judah elos use sie tafu singoul ke cow ac ac ma inge sie liki ma oakwuk in ma simusla. Tokosra sheep natulos, ac elos oayapa use mwe sang puspis Hezekiah el pre kaclos ac fahk, **19** "O LEUM GOD su elos srela tuh in ma lun LEUM GOD lalos. **7** Elos lun papa matu tumasr, ke lungkulang lulap lom, nunak mutawauk in orani mwe sang inge ke malem se aktolu, munas nu selos inge su alu nu sum ke insialos kewa, na elos sifilpa elosak ma utukeni nwe ke malem akosr elos finne tia aknasnasyalo." **20** LEUM GOD El lohng pac toko. **8** Ke Tokosra Hezekiah ac mwet pwapa lal pre lal Hezekiah, ac El nunak munas nu selos. **21** Mwet elos liye lupan ma orekeni inge, elos kaksakin LEUM su tukeni in acn Jerusalem, elos akfulatyel Kufwen Bread GOD ac kaksakin mwet lal, mwet Israel. **9** Tokosra el Tia Akpulol ke len itkosr ac elos engan ma lulap. Len nu sramsrakm mwe kite inge nu sin mwet tol ac mwet len mwet Levi ac mwet tol elos kaksakin LEUM GOD ke Levi, **10** na Azariah, mwet Tol Fulat su ma in sou lal kuiyalos nufon. **22** Hezekiah el kaksakin mwet Levi ke Zadok, el fahk nu sel, "Ke pacl se na mwet uh mutawauk elos arulana pah in kol alu nu sin LEUM GOD. Tukun len in usani mwe sang lalos nu in Tempul, arulana yohk mwe itkosr ma elos oru kisa in kaksak lalos nu sin LEUM GOD mongo nasr. Kalem lah LEUM GOD El akinsewowyoye lun mwet matu lalos meet ah, **23** na elos nukewa insese mwet lal, pwanang yolyak pac ma oan inge." **11** Na in sifilp oru akfulat lalos ke len itkosr pac, ouinge elos Tokosra Hezekiah el sap elos in akoela kutu nien filma tafwela akfulat lalos wi engan lulap. **24** Tokosra Hezekiah in Tempul, ac elos oru, **12** ac likiya mwe sang ac sie el sang sie tausin cow mukul ac itkosr tausin sheep tafu singoul nukewa in karinginyuk we. Elos sulela mwet tuh mwet uh in unya ac mongo kac. Ac mwet pwapa Levi se pangpang Conaniah in karingin ma inge, ac lal srukak pac sie tausin cow mukul ac singoul tausin Shimei, tamulel se lal, in mwet kasru lal. **13** Mwet Levi sheep. Sie u na lulap sin mwet tol elos aknasnasyalo singoul srisrnyuki in orekma yoroltal, ac pa inge inelos: sifacna. **25** Ounge mwet nukewa engan — mwet Judah, Jehiel, Azaziah, Nahath, Asahel, Jerimoth, Jozabad, mwet tol, mwet Levi, mwet su tuku in acn epang me, Eliel, Ismachiah, Mahath, ac Benaiah. Ma inge nukewa oayapa mwetsac su mutana in acn Israel ac Judah. **26** orekla ke sap lal Tokosra Hezekiah ac Azariah, Mwet Siti Jerusalem sessesla ke engan, mweyen soenna oasr Tol Fulat. **14** Ma kunal Kore wen natul Imnah, sie mwet pacl ma ouiya inge orek oe ke pacl lal Tokosra Solomon, Levi su sifen mwet topang su taran Mutunpot Kutulap ke wen natul David, nwe inge. **27** Mwet tol ac mwet Levi siyuk ke akinsewowyoye lun LEUM GOD nu sin mwet uh. LEUM GOD El muta in acn sel inkusrao ac lohng pre lalos, ac El insese nu kac.

31 Tukun safla kufwa uh, mwet Israel nukewa som nu in kais sie siti lun Judah, ac fukulya sru eot, ac kunausla ma sruloala ma orekla in luman god mutan Asherah, oayapa loang ac acn in alu lun mwet pegan. Elos oru ouinge in acn nukewa saya lun Judah, ac in acn lun Benjamin, Ephraim, ac Manasseh. Na elos nukewa folokla nu yen selos. **2** Tokosra Hezekiah el sifilpa nauw oakwuk lun mwet tol ac mwet Levi, fal nu ke orekma kunen kais sie u lalos. Ma kunalos inge pa: in kisakin mwe kisa firir ac mwe kisa in akinsewowyoye, in oru ip kunalos ke alu in Tempul, ac fahkak kaksak ac kulo ke kais sie acn in Tempul. **3** Tokosra Hezekiah el use sheep ac cow mukul natul sifacna tuh in mwe kisa firir ke

siti ingan, oasr mwet oaru ma kuneuyki in kitalik mwe mongo nu sin mukul nukewa in sou lun mwet tol, ac nu sin mwet nukewa su simla inelos ke sou lun mwet Levi. **20** In acn Judah nufon, Tokosra Hezekiah el oru ma suwohs ac ma LEUM GOD lal insewowo kac. **21** El kapkapak mweyeni ma nukewa el oru nu ke Tempul, ku akosten lal nu ke Ma Sap, el oru ke inse pwaye ac ke lungse pwaye lal nu sin God lal.

32 Tukun ouiya wo su Tokosra Hezekiah el oru ke kulansap oaru lal nu sin LEUM GOD, Sennacherib, Tokosra Fulat lun Assyria, el uthak mweuni acn Judah. El kuhlusya siti ma akkeyeyukla, ac sap nu sin mwet mweun lal in fokolak pot uh ac uthak nu in siti uh. **2** Ke Hezekiah el akilen lah Sennacherib el akoo in mweuni pac acn Jerusalem, **3** na el sramsrar yurin mwet pwapa lal ac mwet mweun watwen lal, tuh elos in kunausla unon in kof ma oan likin siti uh. Na elos kasrel ke pwapa sac. **4** Mwet puspis fahsreni, ac elos tulokinya unon in kof ac sungan infaci srisrik ma oasr in acn sac. Elos fahk, "Lela in wanginna kof nu sin mwet Assyria elos fin sun acn inge." **5** Ac tokosra el akkeyala ma loangeyen siti uh ke el akwoyela pot we, ac musaela tower fin pot uh, ac musaela sie pac pot nu likin pot uh. Sayen ma inge el aksasuyela pac acn ma musaiyuk ke acn se ma koaneyukla layen nu kutulap in Siti sel David. El oayapa sap in orekla osra in fakfuk ac mwe loeyuk pukanten. **6** El oakiya mwet nukewa in siti uh ye kolyuk lun captain lun mwet mweun, ac sap elos in tukeni ke nien tukeni se ke mutunpot lun siti uh. Ac el fahk nu selos, **7** "Kowos in ku ac pulaik na. Nikmet sangeng sin Tokosra Fulat lun Assyria ac mwet mweun pus lal. Oasr ku yorosr lukele. **8** El kukin ku lun mwet, a LEUM GOD pa wi kut ac kasrekut ke mweun lasr." Ac mwet uh pulaikla ke kas lun tokosra lalos. **9** In kuta paci tok, ke Sennacherib ac mwet mweun lal srakna oasr Lachish, el supwala kas inge nu sel Hezekiah ac mwet Judah su welul muta Jerusalem: **10** "Nga, Sennacherib, Tokosra Fulat lun Assyria, siyuk lah mea kowos lulalfongi pwanang kowos mutana Jerusalem, ke nga akola in mweuni kowos uh? **11** Hezekiah el fahk mu LEUM GOD lowos El ac molikowosla liki ku lasr, tusructu Hezekiah el kiapwekowos. El ac oru kowos in misa ke masrinsral ac malu. **12** El pa kunausla nien alu ac loang lun LEUM GOD, ac fahk nu sin mwet Judah ac Jerusalem mu elos in alu ac akosak mwe keng ke loang sefanna. **13** Mea, kowos tia etu ma nga ac papa tumuk oru nu sin mwet in mutunfaci saya? Ya god lun mutunfaci saya molela mwet lalos liki Tokosra Fulat lun Assyria? **14** Nu oasr paci god lun mutunfaci saya molelosia liki kut? Na mea se oru kowos nunku mu god lowos el ac ku in molikowosla kac? **15** Nimet lela Hezekiah elan kiapwekowos ac aktafongyekowosla. Nimet lulalfongel! Wangin sie god lun kutena mutunfaci ku in molela mwet lal liki Tokosra Fulat lun Assyria. Kalem na lah god lowos el tia pac

ku in molikowosla!" **16** Mwet pwapa lun mwet Assyria Fulat lun Assyria el supwala leta se su arulana akkolukye LEUM GOD lun Israel. Pa inge kas ke leta sac: "God lun mutunfaci saya tiana molela mwet lalos liki ku luk. Ounge, god lal Hezekiah el tia pac ku in molela mwet lal likiyu." **18** Mwet pwapa lal elos wowoyak ke fahkyen kas inge in kas Hebrew, in aksangengye mwet ma muta fin pot lun siti uh elos in sepulakla, na ac fisrasr in sruhu siti sac. **19** Elos kaskas ke God lun Jerusalem oana ke elos kaskas ke god lun mutunfaci saya, su ma sruloala orekla ke poun mwet. **20** Na Tokosra Hezekiah ac mwet palu Isaiah, wen natul Amoz, eltal pre nu sin God ac pang in suk kasre sel. **21** LEUM GOD El supwala sie lipufan su uniya mwet mweun Assyria oayapa mwet kol lalos. Na Tokosra Fulat sac mwekinla ac folokla nu Assyria. Sie len ah, ke el muta in tempul lun god lal, kuta sin wen natul elos unilya ke cutlass natulos. **22** Ounge LEUM GOD El molella Tokosra Hezekiah ac mwet Jerusalem liki ku lal Sennacherib, Tokosra Fulat lun Assyria, oayapa liki mwet lokoalok lalos says. El oru in oasr misla inmasrlon mwet Judah ac mutunfaci nukewa su raunelosla. **23** Mwet puspis tuku nu Jerusalem, ac use mwe sang lalos nu sin LEUM GOD, ac mwe lung nu sel Hezekiah. Ounge ke paci se inge fahla, mutunfaci nukewa akfulatyal Hezekiah. **24** In paci se inge Tokosra Hezekiah el masak ac el apkuran in misa. El pre, ac LEUM GOD El sang sie mwe akul nu sel lah el ac kwela. **25** Tusructu Hezekiah el inse fulatak ac tia lungse akkalemye sruil lal ke ma LEUM GOD El oru nu sel, pwanang acn Judah ac Jerusalem akkeokeyyek kac. **26** Na tok, Hezekiah ac mwet Jerusalem elos sifacna apkusiselyatos, ounge LEUM GOD El tia kalyaelos nwe ke na Hezekiah el misa. **27** Tokosra Hezekiah el arulana kasrupi, ac mwet nukewa akfulatyal. El sap in orekla nien filma nu ke gold, silver, eot saok, mwe akyuye mongo, mwe loeyuk, ac kutu pac ma saok. **28** El sap pac in musaiyuk lohm in neinyuk fokin ima, wain, oil in olive, oayapa lohm sin cow, ac kalkal in sheep. **29** Sayen ma inge nukewa, God El sang pukanten sheep ac cow natul, wi pac mwe kasrup lulap, pwanang el musaela siti na pukanten. **30** Tokosra Hezekiah pa kosrala Union in Kof Gihon, ac orala laf soko tuh kof uh in ut ye pot uh yak nu in siti Jerusalem. Hezekiah el kapkapak in ma nukewa el oru. **31** Finne ke paci se mwet roso sin leum lun Babylonia elos tuku in lolngok ke ouiya usrnuk se ma tuh sikiyak in faci sac, God El lela nu sel Hezekiah in fahrsna ke sulela lal sifacna, tuh Elan srikal ac etu lah fuka ouiyen nunak na pwaye lal. **32** Ma nukewa saya ma Tokosra Hezekiah el orala, ac lungse lal nu sin LEUM GOD, simla in book se pangpang [Aruruma Lun Mwet Palu Isaiah, Wen Natul Amoz], oayapa ke [Sramsrar Matu Ke Tokosra Lun Judah Ac Israel]. **33** Hezekiah

el misa ac pukpuki ke ipin acn se oan lucng ke kulyuk lun mwet leum. Mwet nukewa lun Judah ac Jerusalem arulana akfulatyal ke pacl se el misa, ac Manasseh, wen natul, el aolul in tokosra.

33 Manasseh el yac singoul luo ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke yac lumngaul limekosr. 2 Manasseh el oru ma koluk lain LEUM GOD, in oana ouiya fohfkof lun mutanfaahl su LEUM GOD El luselosla liki facl sac ke pacl mwet lal ah akola in utyak nu we. 3 El sifilpa musaela acn in alu lun mwet pegan ma Hezekiah, papa tumal, el tuh kunausla. Ac el musaela loang in alu nu sel Baal, ac orala ma sruloala ke god mutan Asherah, ac el alu nu ke itu uh. 4 El musaela loang lun mwet pegan in Tempul, acn se na ma LEUM GOD El fahk mu mwet uh in alu nu sel we nwe tok. 5 Ke nien tukeni luo inkul lun Tempul, el musaela loang in alu nu ke itu uh. 6 El kisakunla wen natul in mwe kisa firir ke Infahlfal Hinnom. Oayapa el sramsram nu sin ngun fohfkof ac orek mwenmen in kiapu mwet. El som nu yurin mwet inutnut, mwet susfa, ac mwet sramsram nu sin mwet misa. El oru ma koluk na yohk lain LEUM GOD, ac akkasrkusrakyal. 7 El likiya sie ma sruloala in Tempul, acn se ma LEUM GOD El tuh fahk kac nu sel David ac nu sel Solomon wen natul, mu, "In acn se inge Jerusalem, ac in Tempul se inge, pa acn se ma nga sulela inmasrlon acn nukewa lun sruf singoul luo in Israel, tuh in pa acn se mwet uh in alu nu sik we.

8 Ac mwet Israel fin akos ma nukewa nga sapkin nu selos, ac karinganang Ma Sap nukewa su Moses, mwet kulansap luk, el sang nu selos, na nga ac fah tia lela in lisuykla elos liki facl se su nga sang nu sin papa matu tumalos." 9 Manasseh el kolla mwet Judah in oru ma koluk yohk liki ma koluk lun mutunfacl saya ma LEUM GOD El tuh lusla liki acn ma mwet lal elos fahsryak nu we. 10 LEUM GOD El sensenkakunul Manasseh ac mwet lal, a elos tia lungse lohng. 11 Ouinge LEUM GOD El lela mwet kol fulat lun mwet mweun lun Assyria in utyak ac mweuni acn Judah. Elos sruokilya Manasseh, sang ka uh sruomasrla manol ac kaprilya ac usalla nu Babylon. 12 Keok lulap lal apkusiselyal, ac el forla nu sin LEUM GOD lal, ac kwafe tuh Elan kasrel. 13 Ac God El insese nu ke mwe siyuk lal, ac lela tuh elan folokla nu nu sel Manasseh lah LEUM GOD El God. 14 Tukun ma inge Manasseh el sifilpa laesla fulatan pot se lik ma oan kutulap in Siti sel David, mutawauk ke sie acn ke infahlfal se apkuran nu ke Union in Kof Gihon, ac fahla nu epang nu ke Mutunpot lk, ke ipin acn se ke siti uh ma pangpang Ophel. In kais sie siti in acn Judah ma oasr pot ku we, el supwala un mwet mweun in muta we wi captain lalos. 15 El srukla god lun mutunfacl saya liki Tempul, ac ma sruloala se ma el tuh filiya we, oayapa loang lun mwet pegan ma oan ke inging soko Tempul ah oan we, ac in kutu pacna acn saya in acn Jerusalem. El usla ma

inge nukewa nu likin siti uh, ac sisla we. 16 El oayapa akwoyela loang se ma mwet uh alu nu sin LEUM GOD we, ac el kisakin mwe kisa in akinsewowo ac mwe kisa in sang kulo fac. El sapkin nu sin mwet Judah nukewa in alu nu sin LEUM GOD lun Israel. 17 Mwet uh finne orek kisa in kutu pac acn in alu saya, tuh kisa lalos uh ma na nu sin LEUM GOD mukena. 18 Ma nukewa saya ma Manasseh el oru, wi pac pre lal nu sin LEUM GOD ac kas lun mwet palu su kaskas nu sel Inen LEUM GOD lun Israel, ma inge nukewa simla in [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel]. 19 Pre lun tokosra, ac top lun LEUM GOD nu sel, ac srumunyem ma koluk el orala meet liki el aulyak — aok, orekma koluk lal, ac acn in alu lun mwet pegan su el musaela, ac ma sruloala in luman god mutan Asherah ma el orala, ac ma sruloala saya ma el alu nu kac — simla nufon ke [Sramsram Matu Lun Mwet Palu]. 20 Manasseh el misa ac pukpuki ke lohm sin tokosra, ac Amon wen natul, el aolul in tokosra. 21 Amon el yac longoul luo ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke yac luo. 22 El oru ma koluk lain LEUM GOD, oana Manasseh, papa tumal ah oru, ac el alu pac nu ke ma sruloala ma papa tumal el tuh alu nu kac. 23 Tusruklu tia oana papa tumal ah, mweyen el tiana apkusiselyal ac forla nu sin LEUM GOD, ac ma koluk lal uh yohk liki na papa tumal ah. 24 Mwet pwapa lal Amon elos orek pwapa koluk lainul, ac unilya in lohm sin tokosra. 25 Ac mwet Judah elos uniya mwet ma tuh unilya Amon, ac srukakul Josiah, wen natul, in tokosra.

34 Josiah el yac oalkosr ke el mutawauk in tokosra, ac el leum in Jerusalem ke yac tolngoul sie. 2 El oru ma su LEUM GOD El insewowo kac, ac fahsraha tukun srikasrak lal Tokosra David, papa matu tumal, ac arulana karinganang in akos ma sap nukewa lun God. 3 In yac se akoalkosr ma Josiah el tokosra, ke el srukla mwet fusr, el mutawauk in alu nu sin God lal Tokosra David, papa matu tumal. Tukun yac akosr el mutawauk in kunausla acn in alu lun mwet pegan, ac ma sruloala ke god mutan Asherah, ac ma sruloala nukewa saya. 4 El sap pac mwet lal in fukulya loang ma mwet uh alu nu sel Baal we, ac kunausla loang in kisakin mwe keng su oan apkuran nu ke ma inge. Elos tuktukya ma sruloala kacl Asherah ac ma sruloala nukewa saya, nwe ke mokutkuti, na elos sisalik kutkut inge nu fin kulyuk lun mwet su tuh orek kisa nu ke ma inge. 5 El esukak sruokilya in acn epang, ac mweun in muta we, ac kunausla loang in kisakin mwe keng. Na el folokla nu Jerusalem in sifilpa nasnasla. 6 El oru ouiya inge in siti Naphtali in acn epang. 7 In acn nukewa ke Tokosrai Epang, el fukulya loang ac ma sruloala kacl Asherah, ac tuktukya ma sruloala nwe ke mokutkuti, ac lipikya loang se aksingoul oalkosr ma Tokosra Josiah el leum, tukun

el kunausla alu lun mwet pegan in tuh aknasnasyela Israel, ac fahk: Kom tuh lohng ma simla in book sac, 27 facl sac ac Tempul, el supwala mwet tolu in akwoyela ac kom aulyak ac akpusiselye kom ye mutuk. Kom salik Tempul lun LEUM GOD. Inelos pa Shaphan wen natul nuknuk lom ac tung ke kom lohng ma nga akola in oru in Azaliah, Maaseiah governor lun acn Jerusalem, ac Joah kalyei Jerusalem ac mwet we. Nga lohng pre lom, 28 wen natul Joahaz, sie mwet pwapa fulat. 9 Mani ma ouinge mwe kalya se su nga akoo nu sin Jerusalem, mwet Levi su topang ke mutunpot elos eis in Tempul, ac fah tia orek nwe ke tukun kom misa. Nga fah lela itukyang nu sel Hilkiah, mwet Tol Fulat. (Mani inge ma tuh kom in misa in misla.) Na mwet inge us kas inge orekeni sin mwet Ephraim ac Manasseh, ac mwet in ac folokla nu yorol Tokosra Josiah. 29 Tokosra Josiah acn saya ke Tokosrai Epang, oayapa sin mwet Judah, el pangon mwet kol nukewa lun Judah ac Jerusalem, mwet Benjamin, ac mwet Jerusalem.) 10 Na mani inge 30 ac elos tukeni welul som nu ke Tempul. Mwet tol ac itukyang nu sin mwet tolu ma kol mwet su orekma in mwet Levi ac mwet nukewa saya, mwet kasrup ac mwet akwoyela Tempul, ac elos sang nu sin 11 kamtu ac mwet sukasrup oana sie, elos nukewa wi som. Ye mutun mwet musa in moli eot ac sak ma orekmakinyuk in akwoyela inge nukewa, tokosra el riti book in wuleang sac nufon, lohm nukewa ma tokosra lun Judah fuhlela nwe kulawi. ma tuh koneyuyak in Tempul. 31 El tu ke sru soko ma 12 Mwet orekma inge elos arulana suwohs ac pwaye sriyukla nu sin tokosra, ac oralia sie wulela yurin LEUM ke ma elos oru. Mwet Levi akos pa kol orekma se GOD, in aksol ac karinganang ma sap ac oakwuk lal inge: Jahath ac Obadiah ke sou lal Merari, ac Zechariah ke insial kewa ac ke ngunal kewa, ac in moulkin ma ac Meshullam ke sou lal Kohath. (Mwet Levi nukewa nukewa ma oan ke wulela sac, oana ke simla in book arulana pisrla ke srital mwe on.) 13 Kutu mwet Levi elos sac. 32 El oru tuh mwet Benjamin ac mwet nukewa saysa mwet kol ke wiwa kako ac karingin mwet su oru kutu pac su wi tukeni in Jerusalem, elos in wulela tuh elos fah orekma saya, ac kutu selos mwet sim ac mwet topang karinganang wuleang se inge. Ouinge mwet Jerusalem mutunpot uh. 14 Ke pacl se utukla mani liki iwen filma, elos akos ma nukewa ma oakwuki ke wuleang se ma Hilkiah el konauk book in Ma Sap lun LEUM GOD— Ma elos oralia yurin God lun papa tumalos. 33 Tokosra Josiah Sap su God El tuh sang nu sel Moses. 15 El fahk nu el kunausla nufon ma sruloala fohkfolk ma oan in acn lun sel Shaphan, “Nga konauk book in Ma Sap se inge in mwet Israel. Na ke lusen pacl el moul, el sapkin mwet uh Tempul,” ac el sang book sac nu sel Shaphan, 16 ac in kulansupu LEUM GOD lun papa matu tumalos.

35 Tokosra Josiah el oru Kufwen Alukela in acn Jerusalem in akfulaty LEUM GOD. Ke len se aksingoul akos ke malem se meet, elos uniya kosro nu ke kuwfa. 2 El srirsngiya mwet tol nu ke kunokon lalos ma elos in oru in Tempul, ac el akkeyalos ac fahk elos in oru ma inge in arulana wo. 3 El oayapa aketeya nu sin mwet Levi, su mwet lutu lun mwet Israel ac su arulana eisalosyang nu sin LEUM GOD, ac fahk, “Kowos in filiya Tupput in Wuleang mutual in Tempul se ma Tokosra Solomon, wen natul David, el musaela. Kowos in tia sifilpa usot use, a kowos in kulansupu LEUM GOD lowos, oayapa mwet Israel mwet lal. 4 Kowos in oakikowski ke acn suwos in Tempul ke ip lun sou, in oana ma kuneuyuk kowos nu kac sel Tokosra David ac Tokosra Solomon, wen natul. 5 Kowos oralia oakwuk lowos tuh in oasis mwet su akola in kasru kais sie sou lun mwet Israel. 6 Kowos pa ac uniya sheep fusr ac nani nu ke Kufwen Alukela. Inge kowos in aknasnasye kowos ac akoo mwe kisa uh, tuh mwet Israel wiowos in afkalye oakwuk su LEUM GOD El sot nu suwos sel Moses.” 7 Tokosra Josiah el srukak tausin tolngoul ke sheep, sheep fusr, ac nani sin kosro natulu sifacna, oayapa tausin tolu ke cow mukul tuh mwet uh in orekmakin nu ke Kufwen Alukela. 8 Mwet pwapa lal elos wi pac srukak ma kunalos tuh in orekmakinyuk sin mwet uh, mwet tol, ac mwet Levi. Ac Hilkiah Mwet Tol Fulat, Zechariah, ac Jehiel, su mwet kol in Tempul, elos sang luo tausin onfoko ke sheep fusr ac nani fusr, ac tolfolo cow mukul nu sin mwet tol tuh elos

in kisakin ke pacl in kufwa. 9 Mwet kol lun mwet Levi tausin limekosr ke sheep fusr ac nani fusr, ac lumfoko cow mukul nu sin mwet Levi, tuh in mwe kisa lalos. 10 Ke Tukun sheep fusr ac nani uh anwuki, mwet Levi elos sukela, ac mwet tol elos sang srah kac osrela loang sac.

11 Na elos kitalik kosro ma ac kisakinyuk in mwe kisa firir, ac sang nu sin kais sie sou, tuh elos in ku in orek kisa fal nu ke ma oakwuk in Ma Sap lal Moses. 13 Mwet Levi elos munanla mwe kisa lun Kufwen Alukela inge fin e uh, fal nu ke oakwuk nu kac, ac poeleak mwe sang mutal in tup lulap, tup osra, ac pan, na elos sulaklak ac kitalik nu sin mwet uh. 14 Tukun ma inge orekla, mwet Levi elos srukak ikwa nu selos sifacna oayapa mwet tol su ma natul Aaron, mweyen mwet tol uh kafofo nwe ke fongeni ke fureak kosro ma ac fonna firiryak, ac kiris ke ma kisala. 15 Mwet on lun mwet Levi inge in sou lal Asaph, elos tu ke acn srirngiyuki nu selos sel Tokosra David: Asaph, Heman, ac Jeduthun mwet liaten lun tokosra. Mwet topang mutunpot lun Tempul elos tia enenu in som liki acn elos tu we, mweyen mwet Levi saya elos aolulos in akoo Kufwen Alukela. 16 Ouinge orekla ma nukewa ma Tokosra Josiah el sapkin ke len sac, nu ke alu nu sin LEUM GOD, nwe ke akfulatyeyuk Kufwen Alukela, ac nu ke kisakin mwe kisa firir fin loang uh. 17 Mwet Israel nukewa su oars we elos akfulatyeyuk Kufwen Alukela ac Kufwen Bread Tia Akpulol ke len itkosr. 18 Tufahna akfulatyeyuk Kufwen Alukela ouinge oe ke pacl lal Samuel mwet palu me. Wangin sie tokosra oemeet me akfulatyeyuk Kufwen Alukela oana ma se ma akfulatyeyuk inge in pacl lal Tokosra Josiah, wi mwet tol, mwet Levi, mwet Judah, mwet Israel, ac mwet Jerusalem, 19 ke yac se aksingoul oalkosr ma Josiah el leum. 20 Tukun Tokosra Josiah el orala ma inge nukewa nu ke Tempul, Tokosra Neco lun Egypt el us mwet mweun lal in mweuni acn Carchemish sisken Infaci Euphrates. Josiah el strike in tulokunul, 21 tuh Neco el supwala kas inge nu sel, "Mweun se nga oru inge tia ma nu sum, Tokosra lun Judah. Nga tia tuku in mweuni kom, a in mweuni mwet lokoalok luk, ac God El fahk nu sik nga in sulaklak. God El wiwu, na pa kom in tia tulokinyu, tuh Elan tia kunauskomla." 22 Tusruktu ku na sel Josiah mu el ac mweun. El srunga lohng ma God El fahk nu sel Tokosra Neco, na el ekulla lumahil ac som mweun ke acn tupaspar in acn Megiddo. 23 In mweun sac, pisr nutin mwet mweun lun Egypt faksilya Tokosra Josiah, na el fahk nu sin mwet kulansap lal ah, "Usyula. Nga arulana kineta!" 24 Elos srakkalla liki chariot natul ah, eisalang nu fin chariot soko pac natul ma oan we, ac usalla nu Jerusalem. El misa we ac pukpuki ke inkulyuk lun mwet leum. Mwet Judah ac Jerusalem nukewa eoksra ke misa lal ah. 25 Jeremiah, mwet palu, el orala

on in eoksra soko lal kacl Tokosra Josiah. Na mwet inge — Conaniah, Shemaiah, Nethanel (su tamulel lal Shemaiah), Hashabiah, Jeiel, ac Jozabad — elos srukak ac mutan, in alullulkin on soko inge ke elos eoksra kacl Josiah. On soko inge ku in koneuyukak inmaslon ma simla nu ke eoksra. 26 Ma nukewa ma Josiah el orala, ke moul in kulansap wowo lal nu sin LEUM GOD, ac ke akosten lal ke Ma Sap, 27 ac srumunyal, mutawauk nwe ke safia, simla ke [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel Ac Judah.]

36 Mwet Judah elos sulella Joahaz wen natul Josiah, elan tokosra, ac mosrwella in Jerusalem. 2 Joahaz el yac longoul tolu ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke malem tolu. 3 Tokosra Neco lun Egypt el usalla nu in sruoh, ac sap acn Judah in moli paun tausin itkosr lumfoko ke silver, ac paun itngoul limekosr ke gold in mwe takma. 4 El srakkalak Eliakim, tamulel lal Joahaz, elan tokosrala lun Judah, ac el ekulla inel nu ke Jehoiakim, na el usalla Joahaz nu Egypt. 5 Jehoiakim el yac longoul limekosr ke el tokosrala, ac el leum in Jerusalem ke yac singoul sie. El oru ma koluk lain LEUM GOD lal. 6 Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el utyak ac mweuni acn Judah, ac sruokilya Jehoiakim, kaprilya ke sein ac usalla nu Babylonia. 7 Nebuchadnezzar el usla kutu ma saok lun Tempul, ac filya inkul fulat sel in Babylon. 8 Ma nukewa ma Jehoiakim el tuh oru, ke mou fohfkof lal ac ma koluk yohk el orala, simla ke [Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel Ac Judah]. Jehoiachin wen natul, el aolulla in tokosra. 9 Jehoiachin el yac singoul oalkosr ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke malem tolu ac len singoul. El wi pac oru ma koluk lain LEUM GOD. 10 Ke fahrs in safla pacl ohu, Tokosra Nebuchadnezzar el usalla Jehoiachin nu in sruoh in Babylonia, ac el usla pac ma saok lun Tempul. Nebuchadnezzar el oru tuh Zedekiah, tamulel lal Jehoiachin, elan tokosra lun Judah ac Jerusalem. 11 Zedekiah el yac longoul sie ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke yac singoul sie. 12 El oru ma koluk lain LEUM GOD, ac tia pusisel in lohng ma mwet palu Jeremiah el fahkak ke kas lun LEUM GOD. 13 Zedekiah el forla ac lainul Tokosra Nebuchadnezzar, su akkohsyel elan fulahk Inen LEUM GOD lah el ac pwayena nu sel. El likkekelana ac tiana auliyak ku forla nu sin LEUM GOD lun Israel. 14 Sayen ma inge, mwet kol lun Judah, mwet tol, ac mwet uh elos fahrs ke ouiya koluk lun mutunfacr raunelosla, ac alu nu ke ma sruloala. Ouinge elos akfohkfokye Tempul su LEUM GOD El sifacna akmutalyela. 15 LEUM GOD lun papa matu tumalos El supu mwet palu pacl puspis in sensenkakin mwet lal, mweyen El pakomutalos ac kena tuh elos in tia tuhlac, ac Tempul in tia musalla. 16 Tusruktu, elos aksruksruki mwet su God El supu nu yorolos, ac pilesru kas lal, ac isrun mwet palu lal, nwe ke pacl se kasrkusrak lun LEUM GOD arulana

upala lainulos, ac elos tia ku in kaingkunla. **17** Ouinge LEUM GOD El use tokosra lun Babylonia in mweunelos. Tokosra sac el uniya mwet fusr lun Judah, elos finne muta in Tempul. Wangin pakoten lal nu sin mwet uh — mwet fusr ku mwet matu, mukul ku mutan, mwet mas ku mwet ku. God El eisalosyang nukewa nu inpaol. **18** Tokosra Babylonia el wapi Tempul, ac iwen fil ma saok lun Tempul, ac mwe kasrup lun tokosra ac mwet pwapa lal, ac usla ma inge nukewa nu Babylon. **19** El esukak Tempul ac siti uh, wi pac lohm nukewa sin tokosra ac mwe kasrup we, ac kunausya pot lun siti uh. **20** El usla mwet nukewa ma tia misa ke mweun nu Babylonia, yen elos ac mwet kohs nu sel ac tulik natul we, nwe ke pac se Tokosrai Persia tuyak. **21** Ouinge akpwayeyuk kas ma LEUM GOD El tuh fahk nu sel Jeremiah mwet palu, ke El fahk, “Acn uh ac fah musalla oan ke yac itngoul, in aolla Yac in Sabbath nukewa ma mwet uh tia afkulatye.” **22** In yac se meet ma Cyrus lun Persia el Tokosra Fulat, kas lun LEUM GOD su tutafme sel Jeremiah mwet palu, akpwayeyukla. God El aknunakyal Cyrus tuh elan supwalik sie ma simla, in tuh rityuk in tokosrai nukewa ma el leum fac, su fahk: **23** “Pa inge ma sap sel Cyrus, Tokosra Fulat lun Persia. LEUM GOD lun kusrao El oru tuh nga in leum fin faclu nufon, ac El srisrngiyuwi tuh nga in musai sie Tempul nu sel in Jerusalem in facl Judah. Inge, kowos nukewa su mwet lun God, kowos folokla nu we, ac lela tuh LEUM GOD lowos in wi kowos.”

Ezra

1 In yac se meet ke Tokosra Cyrus lun Persia el mutawauk in tokosra fulat, LEUM GOD El oru tuh kas ma El tuh fahk nu sel mwet palu Jeremiah in akpwayeyuk. El aknunakyal Cyrus elan simusla sie ma sap ac supwalik tuh in ritiyuk akyokye yen nukewa in tokosrai lal: 2 "Pa inge sap soko lal Cyrus, Tokosra Fulat lun Persia. LEUM GOD lun Kusrao El oralu tuh nga in leumi faclu nufon, ac El se nu sik in musai sie tempul nu sel in Jerusalem in acn Judah. 3 Lela God Elan wi kowos nukewa su mwet lal. Kowos som nu Jerusalem ac silif musaela Tempul lun LEUM GOD, su God lun Israel, aok God su mwet uh alu nu se in Jerusalem." 4 Kutena mwet lal su muta in sruoh fin enenu kasru nu ke folok, mwet tulan lalos in kasrellos ke silver, gold, mwe mongo ac nuknuk, kosro in utuk ma lalos, oayapa mwe lung tuh in mwe sang lalos in Tempul lun God in acn Jerusalem." 5 Na sifen sou in sruf lun Judah ac sruf lun Benjamin, oayapa mwet tol ac mwet Levi, ac elos nukewa saya su God El purakak nunak lalos, elos akola in som ac silif musaela Tempul lun LEUM GOD in Jerusalem. 6 Mwet tulan lalos nukewa kasrellos ac sang ma puspis nu selos: ahlu silver, gold, mwe mongo ac nuknuk, kosro in utuk ma lalos, kutu pac ma saok, oayapa mwe sang nu ke Tempul. 7 Tokosra Fulat Cyrus el folokonang nu selos ahlu ac cup ma Tokosra Nebuchadnezzar el tuh usla liki Tempul in Jerusalem ac likiya in tempul lun god lal. 8 El sang ma inge nu sel Mithredath, mwet karingin mwe kasrup lun mwet Israel, na Mithredath el oakla ac simusla pisen kais sie ma, ac sang nu sel Sheshbazzar, governor lun Judah. 9 Pa inge koanon oaoa sac: ahlu gold mwe neinyuk mwe sang 30 ahlu silver mwe neinyuk mwe sang 1,000 ahlu saya 29 10 ahlu gold srisrik 30 ahlu silver srisrik 410 ahlu saya 1,000 11 Ma inge nukewa toeni oralu 5,400 ahlu gold ac silver ac kutu pac ma saya ma Sheshbazzar el us ke el ac mwet sruoh wial elos illa liki Babylon ac som nu Jerusalem.

2 Mwet puspis sin mwet sruoh elos som liki acn Babylon ac folokla nu Jerusalem ac Judah, kais sie nu yen sel sifacna. Sou lalos elos tuh muta in sruoh in acn Babylonia na e tukun pacl se King Nebuchadnezzar el tuh sruokolosi ac usalosla nu we. 2 Mwet kol lalos pa Zerubbabel, Joshua, Nehemiah, Seraiah, Reelaiah, Mordecai, Bilshan, Mispar, Bigvai, Rehum, ac Baanah. Pa inge inen sou lulap nukewa lun Israel, wi pisen mwet ke kais sie sou su folok liki sruoh: 3 Sou lal Parosh — mwet 2,172 4 Sou lal Shephatiah — 372 5 Sou lal Arah — 775 6 Sou lal Pahath Moab (fwil nutin Jeshua ac Job) — 2,812 7 Sou lal Elam — 1,254 8 Sou lal Zattu — 945 9 Sou lal Zaccai — 760 10 Sou lal Bani — 642 11 Sou lal Bebai — 623 12 Sou lal Azgad — 1,222 13 Sou lal Adonikam — 666 14 Sou lal Bigvai —

2,056 15 Sou lal Adin — 454 16 Sou lal Ater (pangpang pac Hezekiah) — 98 17 Sou lal Bezai — 323 18 Sou lal Jorah — 112 19 Sou lal Hashum — 223 20 Sou lal Gibbar — 95 21 Mwet su papa matu tumalos tuh muta in acn takla ten inge elos wi pac folokla: Mwet Bethlehem — 123 22 Mwet Netophah — 56 23 Mwet Anathoth — 128 24 Mwet Azmaveth — 42 25 Mwet Kiriath Jearim, Chephirah, ac Beereth — 743 26 Mwet Ramah ac Geba — 621 27 Mwet Michmash — 122 28 Mwet Bethel ac Ai — 223 29 Mwet Nebo — 52 30 Mwet Magbish — 156 31 Mwet Elam se ngia — 1,254 32 Mwet Harim — 320 33 Mwet Lod, Hadid, ac Ono — 725 34 Mwet Jericho — 345 35 Mwet Senaah — 3,630 36 Pa inge inen sou in mwet tol su folokla liki sruoh: Sou lal Jedaiah (in fwil natul Jeshua) — mwet 973 37 Sou lal Immer — 1,052 38 Sou lal Pashhur — 1,247 39 Sou lal Harim — 1,017 40 Sou lun mwet Levi su folok liki sruoh: Sou lal Jeshua ac Kadmiel (in fwil natul Hodaviah) — mwet 74 41 Mwet on ke Tempul (in fwil natul Asaph) — 128 42 Mwet topang su forfor taran Tempul (in fwil natul Shallum, Ater, Talmon, Akkub, Hatita, ac Shobai) — 139 43 Inen sou lulap ke mwet orekma ke Tempul su folok liki sruoh: Ziha, Hasupha, Tabbaoth, 44 Keros, Siaha, Padon, 45 Lebanah, Hagabah, Akkub, 46 Hagab, Shamlai, Hanan, 47 Giddel, Gahar, Reaiah, 48 Rezin, Nekoda, Gazzam, 49 Uzza, Paseah, Besai, 50 Asnah, Meunim, Nephisim, 51 Bakbuk, Hakupha, Harhur 52 Bazluth, Mehida, Harsha, 53 Barkos, Sisera, Temah, 54 Neziah, ac Hatipha 55 Inen sou in mwet kulansap lal Solomon su folok liki sruoh: Sotai, Hassophereth, Peruda, 56 Jaalah, Darkon, Giddel, 57 Shephatiah, Hattil, Pochereth Hazzebaim, ac Ami 58 Pisa lulap lun mwet in fwil nutin mwet orekma ke Tempul oayapa mwet kulansap lal Solomon su folokla liki sruoh pa mwet 392. 59 Mwet saya inge, su tuku liki acn Tel Melah, Tel Harsha, Cherub, Addan, ac Immer, elos tia ku in akpwayeye lah elos mwet in fwil nutin mwet Israel: 60 Sou lal Delaiah, Tobiah, ac Nekoda — elos mwet 652. 61 Sou lal Habaiah, sou lal Hakkoz, ac sou lal Barzillai, su sou in mwet tol, tia koneyukyak inelos in ma simusla, na pa tia kalem lah su mwet matu lalos. (Papa matu tumun sou in mwet tol Barzillai, el tuh payuk sin sie mutan ke sou se pangpang Barzillai in acn Gilead, na el tuh ekin ine lun sou lun papa talupal.) 62 Ke sripen elos koflana akpwayeye lah su mwet matu lalos, pwanang tiana lela tuh elos in wi mwet tol. 63 Governor lun mwet Jew el fahkang nu selos lah elos tia ku in mongo ke ma kisakinyuk nu sin God nwe ke na oasr sie mwet tol su ku in orekmakin Urim ac Thummim. 64 Pisa lulap lun mwet su folokla liki sruoh — mwet 42,360 65 Mwet kulansap lalos, mukul ac mutan — mwet 7,337 Mwet on, mukul ac mutan — mwet 200 66 Horse — 736 Miul — 245 67 Camel — 435 Donkey — 6,720 68 Ke mwet sruoh elos sun Tempul lun LEUM GOD in acn Jerusalem, kutu sin mwet kol lun sou uh elos sang mwe sang ke insewowo

tuh Tempul in ku in sifil musaiyukyak fin mahnum lun Tempul. **69** Elos sang ke kuiyalos nu ke orekma sac, ac orala lupa inge: sie tausin tolngoul paun ke gold, limekos tausin iftoko angngaul paun ke silver, ac siofok nuknuk lun mwet tol. **70** Mwet tol, mwet Levi, ac kutu sin mwet uh oakwuki in acn Jerusalem ku acn apkuran nu we. Mwet on, mwet orekma, ac mwet topang su forfor taran Tempul elos oakwuki in siti srisrik apkuran pac nu we. Mwet Israel nukewa lula elos oakwuki in acn ma mwet matu lalos ah tuh muta we.

inge: "LEUM GOD El wo, ac lungse lal nu sin Israel oan ma pahtpat." Mwet nukewa elos sala ke kuiyalos nufon, ac kaksakin LEUM GOD, mweyen orekma in oakiya pwelung lun Tempul uh srola. **12** Mwet matu puspis sin mwet tol ac mwet Levi ac sifen sou, elos tuh liye Tempul se meet ah, na ke elos liye oakwuki lun pwelung ke Tempul se inge, elos wowoyak ac tung. A mwet saya su wi tukeni sac elos sasa ke engan. **13** Wangin mwet ku in akilen inmasrlon wowo ke engan ac wovo ke tung, mweyen pusren ngisyak lalos orala pusra na lulap su ku in lohngyuk yen loessula.

3 Tukun malem itkos, mwet Israel elos oakwuki in acn selos. Na elos nukewa toeni Jerusalem. **2** Ac Joshua wen natul Jehozadak, oayapa mwet tol wial, ac Zerubbabel wen natul Shealtiel wi sou lal, elos tukeni sifilpa musai loang lun God lun Israel, tuh elos fah ku in orek kisa firir fac fal nu ke ouiya ma simla in Ma Sap lal Moses, mwet lun God. **3** Mwet su foloko liki sruoh elos finne sangeng sin mwet muta fin acn ah, elos sifil pacna musaela loang in kisa fin acn se na ma oan we meet ah. Na elos sifilpa mutawauk in kisakin mwe kisa in lotutang ac mwe kisa in eku ke len nukewa. **4** Elos akfulatey Kufwen Iwen Aktuktuk, fal nu ke ma oakwuk. Ke kais sie len elos sang mwe kisa fal nu ke ma oakwuki nu ke len sac. **5** Ac sayen ma inge, elos oru pac mwe kisa firir ma enenu in fonna kisakin yik, ac mwe kisa ke Kufwa lun Malem Sasu ac ke toeni nukewa su mwet uh alu nu sin LEUM GOD, oayapa elos sang mwe sang ke insegewo nu sin LEUM GOD. **6** Mwet uh finne soenna mutawauk in musai Tempul, a ke len se emeet in malem se akitkos elos mutawauk in orek kisa firir nu sin LEUM GOD. **7** Mwet uh sang mani in moli mwet orekma ke eot ac mwet kamtu, ac elos sang mwe mongo, mwe nim, ac oil in olive tuh in supweyukla nu in siti Tyre ac Sidon, mwe ayaol nu ke sak cedar Lebanon me. Sak inge ac pahkinyuk ut meoa nu Joppa. Tokosra Fulat Cyrus lun Persia pa fuhlela tuh ma inge nukewa in orek. **8** Ouinge elos mutawauk orekma ke malem se akluo in yac se tukun elos foloko nu ke acn se Tempul tuh oan we Jerusalem. Zerubbabel, Joshua, ac mwet wialos, oayapa mwet tol, ac mwet Levi, aok mwet nukewa su folok liki sruoh nu Jerusalem, elos tukeni kasru ke orekma. Mwet Levi nukewa yac longoul matwa ku matu liki, pa itukyang in kol orekma in sifil musai Tempul uh. **9** Jeshua mwet Levi, ac wen natul nukewa ac sou lalos, oayapa Kadmiel ac wen natul nukewa (elos ma in sou lal Hodaviah) elos tukeni kol orekma ke sifilpa musa lun Tempul. (Oasr pac kasreyuk nu selos sin mwet Levi in sou lal Henadad.) **10** Ke mwet musa elos mutawauk in oaki pwelung lun Tempul uh, mwet tol elos nokomang nuknuk in alu lalos, ac tu yen srirsngiyuk nu selos wi mwe ukuk in paolos, na mwet Levi in sou lal Asaph elos sruok cymbal natulos ac wi pac tuyak. Elos kaksakin LEUM GOD fal nu ke ma fwack nu selos tutafme in pacl lal Tokosra David me. **11** Ke elos on ac kaksakin LEUM GOD, elos kalweni kas

inge: "LEUM GOD El wo, ac lungse lal nu sin Israel oan ma pahtpat." Mwet nukewa elos sala ke kuiyalos nufon, ac kaksakin LEUM GOD, mweyen orekma in oakiya pwelung lun Tempul uh srola. **12** Mwet matu puspis sin mwet tol ac mwet Levi ac sifen sou, elos tuh liye Tempul se meet ah, na ke elos liye oakwuki lun pwelung ke Tempul se inge, elos wowoyak ac tung. A mwet saya su wi tukeni sac elos sasa ke engan. **13** Wangin mwet ku in akilen inmasrlon wowo ke engan ac wovo ke tung, mweyen pusren ngisyak lalos orala pusra na lulap su ku in lohngyuk yen loessula.

4 Mwet lokoalok lun mwet Judah ac mwet Benjamin lohngak lah mwet su foloko liki sruoh elos sifil musai Tempul lun LEUM GOD lun Israel. **2** Ouinge elos som nu yorol Zerubbabel ac sifen sou uh ac fahk, "Fuhlela kut in wi kowos musai Tempul. Kut alu nu sin God se na kowos alu nu se an, ac kut nuna orek kisa nu sel oe in pacl se Tokosra Fulat Esarhaddon lun Assyria el tuh supwekutme in muta yenu ah nwe misenge." **3** Zerubbabel, Joshua, ac sifen sou elos fahk nu selos, "Kut tia enenu kasru lowos in musai sie Tempul nu sin LEUM GOD lasr. Kut ac sifacna musai, oana ke Tokosra Fulat Cyrus lun Persia el sapkin nu sesr." **4** Na mwet ma muta fin acn ah elos tuh srike in akmunasye mwet Jew ac aksangengyalos tuh elos in tia musa. **5** Elos oayapa eyeinse nu sin mwet fulat lun Persia tuh elos in wi pac lainulos. Elos oru na ouiya se inge in pacl lal Tokosra Fulat Cyrus ah nwe ke pacl lal Tokosra Fulat Darius. **6** Ke mutaweyen we lal Tokosra Fulat Ahasuerus, mwet lokoalok lun mwet su muta Judah ac Jerusalem elos som nu yorol tokosra ac us pwepu in alein lalos. **7** Sifilpa ke pacl se Artaxerxes el tokosra fulat fin acn Persia, na Bishlam, Mithredath, Tabeel, ac mwet wialos elos simusla sie leta nu sel Tokosra Fulat Artaxerxes. Leta sac sim ke kas Aramaic, na tufah lungasyukla ke pacl ritiyuk. **8** Oayapa Rehum, su governor, ac Shimshai, su mwet sim lun polo acn sac, eltal simusla pac leta se inge nu sel Tokosra Fulat Artaxerxes, ac sramsram ke acn Jerusalem: **9** "Leta se inge ma sel Rehum, governor, oayapa sel Shimshai, mwet sim lun acn uh, ac sin mwet wialos, mwet nununku, ac mwet pwapa nukewa saysa su in pacl meet elos tuh muta in acn Erech in facl Babylon, oayapa Susa in facl Elam, **10** weang pac mwet nukewa su leum fulat Ashurbanipal el tuh moklela liki acn selos ac oakelosi in siti Samaria ac acn saysa pac ke acn Roto-in-Euphrates." **11** Pa inge kas in leta sac: "Nu sin Tokosra Fulat Artaxerxes, sin mwet kulansap lal, mwet Roto-in-Euphrates. **12** "Kut lungse tuh Tokosra Fulat lasr elan etu lah mwet Jew su tuku nu yenu liki acn saysa pac lom elos oakwuki in Jerusalem, ac inge elos sifilpa musai siti koluk ac tunyuna sac. Elos mutawauk tari in sifil musai pot uh, na tia paht ac safla. **13** O Tokosra Fulat, siti se inge fin sifil musaiyuk, ac pot la uh aksafyeyukla, mwet

we uh ac tia sifil moli tax lalos nu sum, na kasrup lom mwet kol lalos in fahk nu sesr lah su sapkin tuh elos in ac fah srikeni. **14** Inge, ke sripen kut muta ye poum in sifil musai Tempul sac ac sang kufwa nu kac. **10** Kut kulansupwekom, kut tia lungse ma inge in sikyak. Ke ma oayapa siyuk selos inen mwet kol orekma uh kut in mau inge kut sruakak nunak in kasru lasr, **15** tuh kom in sapkin ku pac in akkalemye nu sum. **11** "Elos topuk ac fahk, in sukok ke book in sramsram matu lun mwet lom somla 'Kut mwet kulansap lun God lun kusrao ac faclu, ac meet. Kom fin oru ouinge, kom ac konauk lah siti se kut sifil musai Tempul se su nuna musala ac itukyang inge nuna utuk na. Oemeet me, mwet we elos oru na kufwa nu kac yac pupsis somla sin sie tokosra na ku elya nu sin tokosra pus ac mwet kol pus lun acn uh. **16** sin Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia, sie sin leum Paing sripa se pwanang kunausyukla siti sac. **17** Na tokosra fulat el Tokosra Fulat Cyrus el leumi acn Babylonia, el sapkin topuk ouinge: "Nu sum, Governor Rehum, ac nu sum, tuh Tempul uh in sifil musaiyuk. **14** El sifil folokunla Shimshai, mwet sim lun acn, ac nu sin mwet wiowos su ahlu gold ac silver ke Tempul su Nebuchadnezzar el muta Samaria ac acn sayka ke acn Roto-in-Euphrates. **18** "Leta lowos ah sunyu. Lungasyukla Babylon. Tokosra Fulat Cyrus el folokonang ma inge nu ac rityuk nu sik tari. **19** Nga sapkakin tuh mwet luk in sin mwet se pangpang Sheshbazzar, su el srisrnyi in suk aklohya ke ma simusla, na koneyukyak lah pwaye, governor lun Judah. **15** Tokosra Fulat el fahkang nu sel oemeet me acn Jerusalem lungse lain ku lun tokosra, ac elan us ma inge ac folokunla nu in Tempul Jerusalem, acn we sessesla ke mwet koluk ac mwet orek lokoalok. oayapa elan sifil musaeak Tempul fin acn se ma tu we **20** Tokosra na ku pupsis elos tuh leumi acn we oayapa meet ah. **16** Ouinge Sheshbazzar el som ac oakiya nununku acn nukewa in acn Roto-in-Euphrates, ac eisani pwelung la. Na musa sac tutafla in pacl sac me nwe inge, tax ac mani in kasru saysa. **21** Ke ma inge kowos in tusrukto soenna safla." **17** "Inge, O Tokosra Fulat, fin ou sapla ac fahk tuh mwet ingan in tui ke musaiyen siti sacn lungse lom, sap in sukok in ma simla ke sramsram matu nu ke pacl se nga sifil fahk ma in orek. **22** Kowos in Babylon, tuh in kalem lah pwaye ku sutuu lah Tokosra aksaye, tuh in tia sifil oasr mwe lokoalok nu ke ma luk Fulat Cyrus pa sapkin tuh Tempul se in Jerusalem inge ku acn sik." **23** Ke leta se lal Tokosra Fulat Artaxerxes in sifil musaiyuk. Na kom fah akkalemye nu sesr lah rityak nu sel Rehum, Shimshai, ac mwet wialos, elos mea kom nunku mu fal in orek ke sripa se inge."

5 In pacl sac mwet palu luo, Haggai ac Zechariah wen natul Iddo, eltal mutawauk in kaskas ke Inen God lun Israel nu sin mwet Jew su muta in Judah ac Jerusalem. **2** Ke Zerubbabel wen natul Shealtiel, ac Joshua wen natul Jehozadak, eltal lohng kas lalal, eltal mutawauk in sifil musai Tempul Jerusalem, ac mwet palu luo ah kasreltal. **3** Na Governor Tattenai lun acn Roto-in-Euphrates, ac Shethar Bozenai, ac mwet pwapa wialos, elos sulaklak tuku nu Jerusalem ac kouyak fahk, "Su sap kowos in musai Tempul se inge ac sang kufwa nu kac?" **4** Elos oayapa siyuk inen mukul nukewa su wi musai Tempul sac. **5** Tusruktu God El tawi na mwet kol lun mwet Jew, ac mwet pwapa Persia elos sulela mu elos ac tia mukukui kac nwe ke elos sim nu sin Tokosra Fulat Darius ac eis kas sel. **6** Pa inge kas ma elos supwala nu sel tokosra fulat: **7** "Nu sin Tokosra Fulat Darius, lela tokosrai lom in misla. **8** "Kut ke kom in etu lah kut som nu in acn Judah ac konauk lah Tempul lun God fulat sifil musaiyuk inge ke eot maspang lulap ac ke sak maspang lulap oakwuki in sinka uh. Arulana oaru oreyen orekma uh, ac fahsr na ku. **9** "Kut tuh siyuk sin

6 Ouinge Tokosra Fulat Darius el sapkin in sukok in ma simla ke sramsram matu su karingnyuk in acn Babylon. **2** Tusruk, koneyukyak sie limlim in ma simusla in siti Ecbatana in acn Media, ma fahk ouinge: **3** "In yac se meet ke Tokosra Cyrus el mutawauk in Tokosra Fulat, el sapkin tuh Tempul Jerusalem in sifil musaiyuk tuh in sie acn mwet uh ku in sang mwe sang lalos ac kisakin mwe kisa lalos we. Tempul sac in fit eungoul fulata ac fit eungoul sralupa. **4** Musaiyen sinka uh in ouinge: fwlil sak se in oan fin fwlil eot tolu nukewa. Molin ma nukewa ac fah afkalyeyuk ke nien mani lun tokosra. **5** Oayapa ahlu gold ac silver nukewa ma Tokosra Nebuchadnezzar el tuh use nu Babylon liki Tempul Jerusalem ac folokinyuklu nu yen fal in oan we in Tempul Jerusalem." **6** Na Tokosra Fulat Darius el supwala topuk lal ouinge: "Nu sum, Tattenai, governor lun acn Roto-in-Euphrates, ac Shethar Bozenai ac mwet pwapa wiowos in acn Roto-in-Euphrates. "Kowos tuyak liki Tempul sacn **7** ac nimet lusrong orekma kac an. Fuhlela governor lun Judah ac mwet kol lun mwet Jew in sifil musai Tempul lun God in acn na ma oan we meet ah. **8** Inge, nga sapkin nu suwos tuh kowos in kasrellos sifil musaela. Molin ma ac orekmakinyuk an in sa na molla, ac in tuku ke mani lun tokosra, su ac itukla ke tax lun Roto-in-Euphrates, tuh orekma sacn in tia lusrongyukla.

9 Len nu len kowos in aklohya in sang nu sin mwet tol in su wen natul Zerahiah, su wen natul Uzzi, su wen natul Jerusalem kutena ma elos fahk mu elos enenu: oana Bukki, **5** su wen natul Abishua, su wen natul Phinehas, cow mukul fusr, ku sheep, ku sheep fusr mwe orek kisa su wen natul Eleazar, su wen natul Aaron. **6** Ezra el firir nu sin God lun Kusrao, ku flao, sohl, wain ku oil in tuh sie mwet lutlut su arulana yohk etu lal ke Ma Sap olive. **10** Ma inge in orek tuh elos in ku in sang mwe su LEUM GOD lun Israel El tuh sang nu sel Moses. kisa ma fal nu sin God lun Kusrao, ac elos in pre tuh Ke sripen LEUM GOD El akinsewoyal Ezra, ouinge Elan akinsewowyeyu oayapa wen nutik. **11** Nga tafwela tokosra fulat el sang nu sel ma nukewa el siyuk kac. pac sap soko inge tuh kutena mwet fin seakos ma nga Ezra el som liki acn Babylonia. **7** in yac se akitkosr tukun sapkin, na in fifyak soko sak maspang lulap liki lohm Artaxerxes el mutawauk in leum fin acn we, na el som sel, ac tetela sie muta, ac sang fakiya sasla manol. Na nu Jerusalem wi kutu sin mwet Israel ac kutu mwet lohm sel fah orek oana sie yol in kutkut. **12** Lela God tol, mwet Levi, mwet on, mwet topang su forfor taran su sulela tuh Jerusalem in acn se mwet uh in alu nu mutunpot, ac mwet orekma lun Tempul. **8** Elos utyak sel we uh, Elan sisla kutena tokosra ku mutanfahl su nu Jerusalem ke malem se meet in yac se akitkosr lun sikul ma sap se inge ac srike in kunausla Tempul sac. tokosra fulat sac. **9** Elos mukuiyak liki acn Babylon ke Nga, Darius, pa sapkin in ouinge. Ma sap luk fah arulana len se meet in malem se meet, na ke kasreyuk lun God akosyuk." **13** Na Governor Tattenai, Shethar Bozenai, elos sun acn Jerusalem ke len se meet in malem se ac mwet fulat wialos elos oru ma nukewa oana tokosra aklimekosr. **10** Ezra el sang insial in lutlut ke Ma Sap fulat el sapkin. **14** Mwet kol lun mwet Jew elos oru tuh lun LEUM GOD ac in moulkin, oayapa el lutu ma sap ac orekma in musa ke Tempul in fahla arulana wo, ac mwet oakwuk nukewa kac nu sin mwet Israel. **11** Tokosra Fulat palu Haggai ac Zechariah eltal akkeyalos. Elos aksafyela Artaxerxes el sang leta se inge nu sel Ezra, su sie mwet Tempul fal nu ke ma God lun Israel El sapkin, ac oayapa tol ac mwet lutlut su arulana yohk etu lal ke ma sap ac ma sap sin tokosra fulat tolu lun Persia: Cyrus, Darius, oakwuk ku su LEUM GOD El tuh sang nu sin Israel: **12** ac Artaxerxes. **15** Elos aksafyela Tempul ke len se "Ma sel Tokosra Fulat Artaxerxes, nu sel Ezra, mwet tol aktolu in malem Adar, ke yac se akonkosr wac! Tokosra ac mwet lutlut yohk ke Ma Sap lun God lun Kusrao. **13** Fulat Darius. **16** Na mwet tol, mwet Levi, ac mwet "Nga sapkin nu yen nukewa in tokosrai luk tuh kutena Israel nukewa su folok liki sruoh, elos kisaela Tempul mwet Israel, ku mwet tol ac mwet Levi, su lungse wi kom ke engan na lulap. **17** Elos kisakin cow mukul sifofok, som nu Jerusalem, elos ku in som. **14** Nga ac mwet sheep luofoko, ac sheep fusr angfoko, na elos sang nani pwapa itkosr luk, kut supwekom in som liye ouiyen acn singoul luo tuh in mwe kisa ke ma koluk, kais soko nu ke Jerusalem ac Judah, in liye lah fuka akosyen Ma Sap lun sruf lun Israel. **18** Elos oayapa oakiya orekma kunen God lom, su El asot nu sum in karingin. **15** Kom in us mwet tol ac mwet Levi nu ke Tempul in Jerusalem, fal nu mwe sang orek ke gold ac silver su nga ac mwet pwapa ke ma simusla in book lal Moses. **19** Ke len se aksingoul luk lungse in sang nu sin God lun Israel, su Tempul la akosr in malem se meet in yac tok ah, mwet su foloko oan in Jerusalem. **16** Kom fah oayapa us silver ac gold liki sruoh elos akfulaty Kufwen Alukela. **20** Mwet tol ac nukewa su kom orani in acn nukewa lun Babylon, ac mwet Levi nukewa elos aknasnasyalos sifacna tuh elos mwe sang pac su mwet Israel ac mwet tol lalos elos sang in nasnas fal nu ke oakwuk lun alu lalos. Mwet Levi elos nu ke Tempul lun God lalos in Jerusalem. **17** "Kom fah uniya kosro tuh in mwe kisa ke Kufwen Alukela ke mwet oaru in orekmakin mani inge in moli cow mukul, sheep nukewa su foloko liki sruoh, ac ke mwet tol, ac kaclos mukul, sheep fusr, wheat, ac wain, na kom fah kisakin sifacna. **21** Mwet Israel nukewa su foloko liki sruoh elos ma inge fin loang lun Tempul in Jerusalem. **18** Kom ku in mongo ke ma kisakinyukla. Oayapa mwet nukewa su orekmakin silver ac gold ma lula nu ke kutena ma su sisla moul pegan lun mwet saya su muta in faci sac ac kom ac mwet lom fah sulela, fal nu ke lungse lun God forla in wi pac alu nu sin LEUM GOD lun Israel, elos wi lom. **19** Kom fah sang nu sin God in acn Jerusalem ahlu pac mongo kac. **22** Ke len itkosr, elos engan ac akfulaty nukewa ma itukot nu sum in orekmakin in Tempul ke Kufwen Bread Tia Akpulol. Arulana yohk engan lalos ke paci in alu. **20** Ac fin oasr kutena ma saysu kom enenu elan kulang nu selos, ac kasrelos ke orekma lalos in sifil pac nu ke Tempul, kom fah eis liki iwen filma lun tokosra. **21** "Nga sapkin nu sin mwet nukewa su karingin mwe kasrup in acn Roto-in-Euphrates, tuh kowos in aksaye sang nu sel Ezra, su mwet tol ac mwet lutlut ke Ma Sap lun God lun Kusrao, ma nukewa el siyuk kac. **22** Aok, in tia alukela paun itkosr tausin lumfoko ke silver, bushel lumfoko ke wheat, gallon lumfoko lumngaul ke wain, gallon lumfoko lumngaul ke oil in olive, ac lapan sohl ma el ac enenu. **23** Kowos enenu in arulana oaru in sang ma nukewa su God lun Kusrao El enenu nu ke Tempul

7 Yac puspis toko, ke Artaxerxes el tuh tokosra fulat lun acn Persia, oasr mwet se pangpang Ezra. El lohlla mwet matu lal folok nwe kac! Aaron, Mwet Tol Fulat, ouinge: Ezra el wen natul Seraiah, su wen natul Azariah, su wen natul Hilkiah, **2** su wen natul Shallum, su wen natul Zadok, su wen natul Ahitub, **3** su wen natul Amariah, su wen natul Azariah, su wen natul Meraioth, **4**

lal. Ounge kowos fah oru tuh El fah tiana kasrkusrak sik fwl natul Merari, wi mwet longoul sin mwet laltal. **20** ku selos su ac fah leum tukuk. **24** Nga sapkin tuh in Sayen mwet inge, oasr luofoko longoul mwet orekma ke wangin sie suwos eisani tax sin mwet tol, mwet Levi, Tempul su mwet matu lalos tuh srirsngiyku sel Tokosra mwet on, mwet topang ke mutunpot, mwet orekma, ku David ac mwet pwapa lal tuh elos in kasru mwet Levi. kutena mwet saya su kupasr nu ke Tempul se inge. **25** Simisyukla inelos kais sie. **21** Ingo sisken Inyoah Ahava, "Kom, Ezra, ke lalmwetmet su God lom El asot nu sum, nga sapkin tuh kut nukewa in lalo ac akpusiselye kut ye kom in sulela mwet kol ac mwet nununku in liyaung mwet nukewa Roto-in-Euphrates su moul ye Ma Sap lun God lom. Kom in lutu Ma Sap inge nu sin kutena mwet su tia etu. **26** Kutena mwet fin seakos ma sap lun God lom, ku ma sap lun tokosrai luk, eneneyuk tuh in sa na kalyeyuk elos ouinge: ke misa, ku nu ke sruoh, ku ke eisla ma lalos, ku ke kauli in presin." **27** Ezra el fahk, "Kaksakin LEUM GOD lun mwet matu las! El oru tuh tokosra fulat elan insewowo in akfulatyel Tempul lun LEUM GOD in Jerusalem in ouiya se inge. **28** Ke lungkulang lun God, nga ku in eis kulang sin tokosra fulat, oayapa sin mwet pwapa lal, ac mwet nukewa lal su fulat ac ku. LEUM GOD luk El akpulaikyeyu, pwanang nga tuh ku in aknunaktey sifen sou pupsis lun Israel in wiyu folok."

8 Pa inge inen sifin sou su muta in sruoh in Babylonia

ac welul Ezra folokla nu Jerusalem ke paci Artaxerxes el tokosra fulat: **2** Gershom ke fwl natul Phinehas Daniel ke fwl natul Ithamar Hattush, wen natul Shecaniah, ke fwl natul David **3** Zechariah ke fwl natul Parosh wi mwet 150 ke sou lulap lal (simisyukla inen mwet in sou lalos ke sramsram matu) **4** Elehoenai, wen natul Zerahiah, ke fwl natul Pahath Moab, wi mukul 200 **5** Shecaniah, wen natul Jahaziel, ke fwl natul Zattu, wi mukul 300 **6** Ebed, wen natul Jonathan, ke fwl natul Adin, wi mukul 50 **7** Jeshaiyah, wen natul Athaliah, ke fwl natul Elam, wi mukul 70 **8** Zebadiah, wen natul Michael, ke fwl natul Shephatiah, wi mukul 80 **9** Obadiah, wen natul Jehiel, ke fwl natul Joab, wi mukul 218 **10** Shelomith, wen natul Josiphiah, ke fwl natul Bani, wi mukul 160 **11** Zechariah, wen natul Bebai, ke fwl natul Bebai, wi mukul 28 **12** Johanan, wen natul Hakkatan, ke fwl natul Azgad, wi mukul 110 **13** Eliphelet, Jeuel, ac Shemaiah ke fwl natul Adonikam, wi mukul 60, (elos folokla ke sie paci tok) **14** Uthai ac Zaccur ke fwl natul Bigvai, wi mukul 70 **15** Nga orani u nufon sac nu pe inyoah soko ma sasla nu Ahava, ac kut aktuktuk we len tolu. Nga konauk lah oasr mwet tol in u sac, a wangiin mwet Levi. **16** Nga sapla suli eu sin mwet kol lalos: Eliezer, Ariel, Shemaiah, Elnathan, Jarib, Elnathan, Nathan, Zechariah, ac Meshullam, oayapa luo mwet lut: Joiarib ac Elnathan. **17** Nga supwalosla nu yorol Iddo, su leumi acn Casiphia, in siyuk sel ac mwet kasru lal su orekma ke Tempul, tuh elos in supwama mwet in kulansap nu sin God in Tempul. **18** Ke lungkulang lun God, elos supwalma Sherebiah, sie mwet fas, su mwet Levi se in fwl natul Mahli; ac mukul singoul oalkosr sin wen natul ac tamulel lal welul tuku. **19** Elos oayapa supwalma Hashabiah ac Jeshaiyah ke

fwil natul Merari, wi mwet longoul sin mwet laltal. **20** Sayen mwet inge, oasr luofoko longoul mwet orekma ke wangin sie suwos eisani tax sin mwet tol, mwet Levi. Tempul su mwet matu lalos tuh srirsngiyku sel Tokosra David ac mwet pwapa lal tuh elos in kasru mwet Levi. **21** Simisyukla inelos kais sie. **22** Ingo sisken Inyoah Ahava, "Kom, Ezra, ke lalmwetmet su God lom El asot nu sum, nga sapkin tuh kut nukewa in lalo ac akpusiselye kut ye mutun God lasr, ac siyuk sel tuh Elan kol kut ke fahsr lasr ac lisringkuti ac tuluk natusr ac ma lasr nukewa. **23** Nga lukun mwekin in siyuk sin tokosra fulat ke sie u in mwet mweun ma kasrusr fin horse in karingin kut ke su lulafongi El, a El lain ac kalyei kutena su forla lukel. **24** Quinge kut lalo ac pre tuh God Elan karingin kut ac El topuk pre lasr. **25** Inmasrlon mwet tol su fulat, nga tuh sulella Sherebiah, Hashabiah, ac mwet singoul fahk nu sel tarlah God lasr El akinsewowyolos nukewa suya. **26** Na nga pauniya silver, gold ac ahlus in kulansap ma tokosra fulat, mwet pwapa ac mwet fulat lal oayapa mwet Israel nukewa elos tuh sang in orekmakinyuk in Tempul, ac nga sang nu sin mwet tol. **27** Pa inge ma nga sang nu selos: silver — ton 25 100 ahlus silver, kufwen mwe orekma — paun 150 gold — paun 7,500 **28** 20 ahlus gold — paun 16 tafu 2 ahlus bronze wowo — lupan molo uh oana molin ahlus gold. **29** Nga fahk nu selos, "Kowos mutual ye mutun LEUM GOD lun mwet matu lowos, ac oayapa ahlus silver ac gold su itukyang nu sel ke insewovo, ma inge mutual pac. **30** Kowos karingangan akwoya nwe ke kowos sun Tempul. Kowos pauniya ma inge infukil lun mwet tol, ac sang nu sin mwet kol lun mwet tol ac mwet Levi, ac nu sin mwet kol lun Israel in Jerusalem." **31** Ke ma inge mwet tol ac mwet Levi elos eis ac fosrngakin silver, gold, ac kufwen mwe orekma, ac elos usla nu in Tempul Jerusalem. **32** Len se aksingoul luo ke malem se meet pa kut mukuiyak liki Inyoah Ahava in som nu Jerusalem. God lasr El wi kut ac karingin kut liki mwet lokoalok ac liki mwet su akola in kasriki kut inkaneh ah. **33** Ke kut sun acn Jerusalem, kut muta mongla len tolu. **34** Na len se akakosr kut som nu ke Tempul, pauniya silver, gold, ac kufwen mwe orekma, na kut sang nu sel Meremoth mwet tol, wen natul Uriah. Mwet tolu welul pa: Eleazar wen natul Phinehas, ac mwet Levi luo, Jozabad wen natul Jeshua, ac Noadiah wen natul Binnui. **35** Ma nukewa oaoala ac paunyuki, ac simla in paci sac pacna. **36** Na mwet nukewa su foloko liki sruoh elos use mwe sang lalos tuh in mwe kisa firir nu sin God lun Israel. Elos sang cow mukul 12 ke Israel nufon, wi sheep mukul 96, ac sheep fusr 77. Elos oayapa sang nani 12 mwe aknasnasyalos liki ma koluk. Ma inge nukewa mwe kisa firir nu sin LEUM GOD. Elos oayapa usla leta se ma tokosra fulat el tuh sang nu selos ac sang nu sel governor ac mwet pwapa lun acn Roto-in-Euphrates, na mwet inge elos oru pac kasru lalos nu sin mwet uh ac nu ke alu in Tempul.

9 Tukun ma inge orekla, kutu sin mwet kol lun mwet Israel tuku ac fahk nu sik lah mwet uh, mwet tol uh, ac mwet Levi elos tiana sifacna srellosa liki mutunfac su oan apkuran nu Israel: Ammon, Moab, ac Egypt, ku oayapa liki mwet Canaan, mwet Hit, mwet Periz, mwet Jebus, ac mwet Amor. Elos oru pacna ma srungayuk ma mwet inge oru uh. **2** Mukul Jew uh payuk sin mutan sac, pwanang mwet mutal lun God elos fohfkofla. Mwet kol ac mwet pwapa elos pa kunaus ma sap uh oemeet uh. **3** Ke nga lohngak ma inge, nga seja nuknuk luk ke nga arulana supwar, ac nga siki aunsifik ac altuk ac muta oela ke asor na lulap. **4** Nga mutana asor nwe ke sun pacl in orek kisa in eku uh, na mwet uh mutawauk fahsreni nu yuruk — aok elos nukewa su tuninfong ke sripen kas se God lun Israel El tuh fahk ke ma koluk lalos su foloko liki sruoh. **5** Ke pacl in kisa in eku, nga tuyak liki mutangan asor luk. Nga srakna nukum nuknuk mihsalik luk, na nga sikukmutunte in pre, ac nga asroela pouk nu sin LEUM GOD luk. **6** Nga fahk, "O God, nga arulana mwekin in keyak sifuk ye motom. Ma koluk lasr yolyak oan lucng liki sifasr, ac fulat oana kusrao. **7** Kut, su mwet lom, yoklana ma koluk kut orala oe in pacl lun mwet matu lasr me nwe misenge. Ke sripen ma koluk lasr, kut, ac tokosra lasr, ac mwet tol lasr, putatyang nu inpoun tokosra sac, ac anwuk kut, pisreyuk kut, ac utukla kut tuh kut in mwet kapir. Arulana akpusiselyeyuk kut in pacl somla, oana ma orek nu sesr nwe misenge. **8** Ke kitin pacl fotofo inge, O LEUM GOD lasr, kom pakoten nu sesr ac fuhlela kutu sesr in sukosaokla liki moul in mwet kohs, ac tuku muta in misla ke acn mutal se inge. Kom orala inkanek in kaingla lasr liki kapir, ac ase moul susu nu sesr. **9** Kut tuh mwet kohs, a kom tia filikutla nu ke moul in kohs. Kom oru tuh tokosra fulat in acn Persia in kulang nu sesr, ac elos lela tuh kut in moul na ac sifil musai Tempul lom, su musalsalu, ac in konauk misla in acn Judah ac Jerusalem. **10** "Tusrukta inge, O God, mea kut ku in fahk tukun ma inge nukewa su sikiyak? Kut sifilpa seakos ma sap **11** su kom se nu sesr sin mwet palu su mwet kulansap lom. Elos fahkma nu sesr tuh acn se su kut ac som ac oakwuki we sie acn taek, mweyen mwet su muta we elos moulkin moul fohfkof ac oru mwe mwekin yen nukewa, ke tafu acn uh lac nwe ke tafu. **12** Mwet palu elos tuh fahk nu sesr mu kut in tiana apayuki yurin mwet we, ac in tiana kasrelos nu ke kapkapak, ku in sun finsrak lalos, kut fin lungse in engankin acn sac ac tafwela nu sin tulik natus nwe tok. **13** Finne ma pupsis sikiyak tari in kalyei kut ke sripen ma koluk ac tafongla lasr, kut etu tuh kaiyuk lom nu sesr srik liki ma fal nu sesr. Ac kom, God lasr, kom se nu sesr tuh kut in ku in moul na ac tia misa. **14** Na mea, pwaye lah kut ac sifil pilesrala ma sap lom ac apayuki yurin mwet koluk inge? Kut fin oru, kom ac arulana mulat ac kom ac fah kunauskutla nukewa, ac tia lela sie in moul. **15** LEUM GOD lun Israel, kom suwoswos, tusrukta kom lela kut moul. Kut fahkak nu sum ma sufal lasr, ac kut kupansuwol in tuku nu ye motom."

10 Ke pacl se Ezra el suwoli ac pre ye mutun Tempul, ac tung ac fahkak ma koluk inge nukewa, sie u lulap lun mwet Israel, (mukul, mutan, ac tulik) elos fahsreni raunella ke tung mwemelil. **2** Na Shecaniah wen natul Jehiel, sin fwil natul Elam, el fahk nu sel Ezra, "Kut sifacna kunausla inmasrlos ac God ke kut payuk nu sin mutan sac. Tusrukta finne ouinge, srakna oasr finsrak lun Israel. **3** Inge kut enenu in orala sie wulela ku nu sin God lasr lah kut ac supwalik mutan inge ac tulik natulos in som liki kut. Kut fah oru ma kom, ac elos njia su sunakin ma sap lun God, fahk nu sesr in oru. Kut ac oru oana ma sapkinyuk nu sesr in Ma Sap lun God. **4** Ma kunom in oru ouinge. Kut ac wi kom na, ke ma inge tuyak ac oru ma kom ac oru an." **5** Ouinge Ezra el tuyak ac sapkin tuh mwet kol inmasrlon mwet tol ac mwet Levi, ac mwet Israel nukewa saya, in fulahk tuh elos fah oru oana kas lal Shecaniah. **6** Na el som liki mutun Tempul ac utyk nu ke infukil lal Jehohanan wen natul Eliashib, ac muta we fong fon se, ac tungi orekma koluk lun mwet sruoh. El tia mongo ku nim kutena ma. **7** Sie kas supweyukelik nu yen nukewa in acn Jerusalem ac Judah, tuh elos nukewa su foloko liki sruoh fah osun in Jerusalem, **8** fal nu ke sap ku lun mwet kol lun mwet uh. Fin oasr kutena su tia tuku ke lusen len tolu, ma lalos nukewa fah itukla lukelos, ac elos fah tia sifil sie sin mwet in u se inge. **9** Inmasrlon len tolu ah, ke len aklongoul in malem akeu, mukul nukewa su muta in acn lun Judah ac Benjamin elos tuku nu Jerusalem ac toeni in acn mwesas lun Tempul. Len sac af na upa, ac mwet nukewa rarrar ke sripen oyohu len an, oayapa ke sripa na yohk se lun tukeni sac. **10** Ezra mwet tol el tuyak ac kaskas nu selos. El fahk, "Kowos mwet tia pwaye in lulalfongila, ac ke kowos payuk nu sin mutan sac kowos sang mwata nu sin Israel. **11** Inge, fahkak ma koluk lowos nu sin LEUM GOD lun mwet matu lowos, ac oru ma El insewowo kac. Srikowosla liki mwetsac su muta in acn sesr, ac sisla mutan sac kiowos." **12** Mwet uh wowoyak ac topuk, "Kut ac oru ma nukewa ma kom fahk an." **13** Tusrukta elos tafwela ke kas inge, "Pusla mwet ke u se inge, ac af uh upa. Kut tia ku in tu ouinge likinum uh. Ma se inge tia ma ac ku in orekla ke len se ku luo, mweyen puslana sesr oasr ke ma koluk se inge. **14** Lela mwet kol lasr inge in muta Jerusalem ac orekma ke elya se inge. Na lela kutena mwet su oasr mutan sac se kia in tuku ke pacl se oakwuk nu sel, wi mwet kol ac mwet nununku lun siti sel. Fin ouinge, na mulat lun God ke ouiya se inge ac fah forla liki kut." **15** Wangin sie lain lemlem sac, sayal Jonathan wen natul Asahel, ac Jahzeiah wen natul Tikvah, su eis kasreyuk sel Meshullam ac Shabbethai, sie mwet Levi. **16** Mwet nukewa su foloko liki sruoh elos insese nu ke lemlem sac. Ouinge Ezra mwet tol el srisrnyia mwet inmasrlon sifen sou uh, ac

simusla inelos kais sie. Ke len se meet in malem se aksingoul, elos mutawauk in mukukui ke sukok lalos. **17** na inmasrlon malem tolu, elos konauk mukul nukewa su oasr mutan sac kia. **18** Pa inge inen mukul su oasr mutan sac kia: [Mwet tol], simla ke sou: Ke sou lulap lal Joshua ac tamulel wial, wen natul Jehozadak: Maaseiah, Eliezer, Jarib, ac Gedaliah. **19** Elos wulela in sisla mutan kialos, ac elos sang sheep mukul soko in mwe kisa ke ma koluk lalos. **20** Ke sou lal Immer: Hanani ac Zebadiah **21** Ke sou lal Harim: Maaseiah, Elijah, Shemaiah, Jehiel, ac Uzziah **22** Ke sou lal Pashhur: Elioenai, Maaseiah, Ishmael, Nethanel, Jozabad, ac Elasar **23** [Mwet Levi]: Jozabad, Shimei, Kelaiah (su pangpang pac Kelita), Pethahiah, Judah, ac Eliezer **24** [Mwet on]: Eliashib [Mwet topang su forfor taran Tempul]: Shallum, Telem, ac Uri **25** [Mwet saya]: Ke sou lal Parosh: Ramiah, Izziah, Malchijah, Mijamin, Eleazar, Malchijah, ac Benaiah **26** Ke sou lal Elam: Mattaniah, Zechariah, Jehiel, Abdi, Jeremoth, ac Elijah **27** Ke sou lal Zattu: Elioenai, Eliashib, Mattaniah, Jeremoth, Zabad, ac Aziza **28** Ke sou lal Bebai: Jehohanan, Hananiah, Zabbai, ac Athlai **29** Ke sou lal Bani: Meshullam, Malluch, Adaiah, Jashub, Sheal, ac Jeremoth **30** Ke sou lal Pahath Moab: Adna, Chelal, Benaiah, Maaseiah, Mattaniah, Bezalel, Binnui, ac Manasseh **31** Ke sou lal Harim: Eliezer, Isshijah, Malchijah, Shemaiah, Shimeon, **32** Benjamin, Malluch, ac Shemariah **33** Ke sou lal Hashum: Mattenai, Mattattah, Zabad, Eliphelet, Jeremai, Manasseh, ac Shimei **34** Ke sou lal Bani: Maadai, Amram, Uel, **35** Benaiah, Bedeiah, Cheluhi, **36** Vaniah, Meremoth, Eliashib, **37** Mattaniah, Mattenai, ac Jaasu **38** Ke sou lal Binnui: Shimei, **39** Shelemiah, Nathan, Adaiah, **40** Machnadebai, Shashai, Sharai, **41** Azarel, Shelemiah, Shemariah, **42** Shallum, Amariah, ac Joseph **43** Ke sou lal Nebo: Jeiel, Mattithiah, Zabad, Zebina, Jaddai, Joel, ac Benaiah. **44** Mukul inge nukewa oasr mutan sac kia. Elos tari selos ac supwalosla wi tulik natulos.

Nehemiah

1 Pa inge takinyen orekma yohk su Nehemiah, wen natul Hacalah, el orala. Ke malem in Kislev in yac aklongoul ma Artaxerxes el tokosra fulat lun Persia, nga, Nehemiah, muta Susa, siti fulat lun acn Persia. **2** Hanani, sie sin tamuel luk, el wi u se tuku Judah me, ac nga siyuk selos ke acn Jerusalem ac ke mwet Jew wiasr su folokla liki srugh in acn Babylonia. **3** Elos fahk nu sik lah mwet su painmoulla ac folokla muta yen selos ah, arulana upa moul lalos, ac mwetsac su muta apkuran nu yorolos elos aklusrontenyalos. Na elos fahk pac nu sik lah pot Jerusalem srakna musalla oan, oayapa mutunpot uh soenna orekla tukun pacl se firiyak ah. **4** Ke nga lohng ma inge nukewa, nga putati ac tung. Nga asor ke len na pus, ac nga tiana mongo. Nga pre nu sin God ac fahk, **5** "LEUM GOD lun Kusrado! Kom fulat, ac kut arulana sangeng sum. Kom oaru na in karingin wuleang lom nu selos su lungse kom ac oru ma kom sapkin. **6** Ngetma liyeyu, LEUM GOD, ac porongo pre luk, ke nga siyuk len ac fong ke mwet kulansap lom, mwet Israel. Nga fahkak lah kut, mwet Israel, orekma koluk. Nga ac mwet matu luk orekma koluk. **7** Kut arulana aktoasrye kom, ac tia oru ma kom sapkin. Kut tia liyaung ma sap lom ma kom sang nu sel Moses mwet kulansap lom elan ase nu sesr. **8** Inge, esam ke kom fahk nu sel Moses, 'Kowos mwet Israel fin tia pwaye nu sik, nga ac afkahsryekowoselik inmasrlon mutunfacil ngia. **9** Tusruktu kowos fin foloko nu yuruk ac oru ma nga sapkin nu suwos, nga ac folokinkowosme nu yen nga solela tuh mwet uh in alu nu sik we, kowos finne fahsreluk nu yen saflaysen faclu.' **10** "O Leum, mwet inge elos mwet kulansap lom ac mwet lom sifacna. Kom molelosla ke ku yoklana lom. **11** Lipsre mwe siyuk luk inge, oayapa pre lun mwet kulansap lom nukewa ngia su kena afkulatyé kom. Ase wo ouiya nu sik misenge, ac oru tuh tokosra fulat elan pakoten nu sik." In len ingo, nga tuh mwet okwok wain lun tokosra fulat.

2 Sie len, tukun malem akosr, ke Tokosra Fulat Artaxerxes el mongo, nga us wain nu yorol. El tia wi liye ngan ngetnget in asor ouinge meet, **2** oru el siyuk, "Efū kom ku ngetnget in asor ouingan? Kom tia mas. Kalem lah kom supwar." Nga lut **3** ac nga fahk, "Finsrak in paht moul lal Tokosra! Ac fuka nga in tia ngetnget in asor, ke siti se ma mwet matu luk pukpuki we uh musalla, ac mutunpot uh firiyak?" **4** Na tokosra fulat el siyuk, "Mea kom enenu an?" Nga pre nu sin God lun Kusrado, **5** na nga fahk nu sin tokosra fulat, "Nga fin ohí ye motom, ac kom fin insewowo in porongo mwe siyuk luk, lela tuh nga in som nu in acn Judah, nu ke siti se mwet matu luk pukpuki we, tuh nga in ku in sifilpa musaeak acn we." **6** Na tokosra fulat el insese nu ke siyuk luk, ac kasra el muta siskal. Tokosra fulat el siyuk sik lusen pacl

nga ac som ac nga ac foloko ngac, ac nga fahkang nu sel. **7** Na nga siyuk sel elan nunak munas ase leta nu sin governor nukewa lun acn Roto-in-Euphrates, in fahk nu selos elos in fuhlela tuh nga in fahla na nwe Judah. **8** Nga oayapa siyuk ke sie leta nu sel Asaph, mwet karingin insak lun tokosra, in akkalemye nu sel tuh elan kasreyu ke sak, ma in sang orala srungul ke pot ma karingin Tempul, oayapa pot lun siti uh, ac in musai sie lohm nga in muta loac. Tokosra fulat el se nu sik ma nukewa nga siyuk kac, mweyen God El wiyu. **9** Tokosra fulat el sap kutu captain lun un mwet mweun, wi sie un mwet kasrusr fin horse, in wiyu, na nga mukuiyak som nu Roto-in-Euphrates. Nga sang leta lal tokosra fulat nu sin governor nukewa we. **10** Tuh Sanballat, sie mwet liki siti srisrik Beth Horon, ac Tobiah, sie mwet pwapa in acn Ammon, eltal lohng lah oasr mwet se tuku in oru sie orekma su ac wo nu sin mwet Israel, na elos arulana sulungkin. **11** Nga som na nwe Jerusalem, ac ke len tolu **12** nga tia fahk nu sin kutena mwet ma God El pirikyu in oru ke acn Jerusalem. Na ke infulwen fong, nga tukakek ac tufoki, ac us kutu selos su wiyu. Kosro soko na pa kut us, pa donkey soko nga muta fac. **13** Srakna fong ke kut illa liki siti sac ke Mutunpot Infahlfal, layen roto, ac fahla nu eir aliki Nien Kof Dragon, nu ke kut sun Mutunpot Kutkut. Ke nga fahsr, nga tuni pot mukukla lun siti sac ac mutunpot ma musalla ke e. **14** Na ke layen kutulap in siti sac, nga fahla nu epang, nu ke Mutunpot Union, ac Lulu lun Tokosra. Donkey soko nga muta fac koffa konauk acn elan ut we inmasrlon eot mukukla ah, **15** na nga tari na tufokla nu Infahlfal Kidron ac fahfahla intoein pot uh. Na nga folok ke pacna inkanek nga tuku kac, ac sifil utyak nu in siti ah ke Mutunpot Infahlfal ah. **16** Wangin mwet fulat in siti sac etu yen nga som nu we, ku mea nga oru. In pacl sac nga soenna fahk kutena ma nu sin kutena mwet Jew saya — finne mwet tol, ku mwet kol, ku mwet pwapa, ku kutepacna mwet su ac wi oasr ip la ke orekma ah. **17** Tuh pa inge, nga fahkang nu selos, "Liye elya se kut oasr kac inge ke sripen Jerusalem musalla ac mutunpot we uh kunanula! Lela kut in sifil musaeak pot lun siti uh, tuh in tia sifil sununteiyuk kut." **18** Ac nga srumun nu selos ouiya nukewa ma God El tuh wiyu ac kasreyu kac, oayapa ke kas lun tokosra fulat nu sik. Elos topuk ac fahk, "Nokwal, kut sifilpa mutawauk musaela!" Ac elos akola in mutawauk orekma sac. **19** Ke Sanballat, Tobiah, ac sie mwet Arab pangpang Geshem elos lohng ma kut lumahla in oru inge, elos isrun kut ac fahk, "Mea se komtal nunkeyuk oru ingan? Ya kowos ac orek keke lainul tokosra fulat?" **20** Nga topkolos, "God lun Kusrado fah ase wo ouiya nu sesr. Kut mwet kulansap lal, ac kut ac mutawauk musa se inge. A funu komtal, wanginna acn lomtal in Jerusalem, ac wangin ip lomtal yoros oemeet me."

3 Pa inge luman musaiyen pot lun siti sac. Mwet Tol Fulat Eliashib ac mwet tol wial sifil musai Mutunpot

Sheep. Elos kisaela, ac sang srungul nu ke acn se. natul Jeshua, leum lun Mizpah, el musai pola se toko ye Elos kisaela pot uh fahla na nwe ke Tower lun Foko mutun na iwen mwe mweun, fahla na nwe ke acn pot ac Tower lun Hananel. 2 Mwet Jericho musai ip se ah kufla we. 20 Baruch, wen natul Zabbai, el musai toko. Zaccur, wen natul Imri, musai ip se tokoyang. 3 pola se toko, fahla na nwe ke acn in utyak nu ke lohm Sou lulap lal Hassenaah pa musai Mutunpot lk. Elos sin Mwet Tol Fulat Eliashib. 21 Meremoth, wen natul kaskiya sru ac mutunpot nu yen se, ac sang osra in Uriah su ma natul Hakkoz, el musai pola se tokoyang, sruok, ac sak lulap mwe laki mutunpot uh. 4 Meremoth, fahsryak na nwe ke saflaiyen lohm sel Eliashib. 22 Mwet wen natul Uriah su ma natul Hakkoz, pa musai pola se tol inge wi sifil musai kutu pola ke pot uh: Mwet tol ke tokoyang. Meshullam, wen natul Berechiah su ma natul acn raunela acn Jerusalem elos musai pola se toko. Meshezabel, pa musai pola se toko. Zadok, wen natul 23 Benjamin ac Hasshub pa musai pola se toko, su Baana, musai pola se tokoyang. 5 Mwet Tekoa musai oan mutun lohm selta. Azariah, wen natul Maaseiah, pola se toko, tusrukut mwet kol lun acn sac srunga oru su ma natul Ananiah, el musai pola se toko, su oan orekma lun pao ma srisrngiyuk nu selos sin mwet kol lun mutun lohm sel. 24 Binnui, wen natul Henadad, el musai orekma. 6 Joiada, wen natul Paseah, ac Meshullam, pola se toko, mutawauk ke lohm sel Azariah nwe ke wen natul Besodeiah, pa sifil musai Mutunpot Jeshanah. insruwasrik in pot ah. 25 Palal, wen natul Uzai, el musai Elos kaskiya sru ac mutunpot nu yen se, ac sang osra in pola se toko, mutawauk ke insruwasrik in pot uh, ac sruok, ac sak lulap mwe laki mutunpot uh. 7 Melatiah, tower layen lucng in acn sin tokosra, apkuran nu ke sie mwet Gibeon, ac Jadon, sie mwet Meronoth, wi mwet inkalkal lun mwet topang mutunpot lun Tempul. Pedaiah, Gibeon ac Mizpah pac musai pola se tokoyang fahla wen natul Parosh 26 el musai pola se toko, fahla nwe ke nwe ke lohm sel governor lun acn Roto-in-Euphrates. 8 sie acn nu kutulap lainang Mutunpot Kof ac tower se Uzziel, mwet orekma ke gold se, wen natul Harhaiah, ma karingin Tempul. (Acn se inge apkuran nu ke ipin pa musai pola se tokoyang. Hananiah, sie mwet orek acn se ke siti uh pangpang Ophel, yen mwet orekma ke ono keng, pa musai pola se tokoyang fahla na nwe ke Tempul elos muta we.) 27 Mukul Tekoa elos musai pola Pot Sralap. 9 Rephaiyah, wen natul Hur, su leumi tafu se tokoyang, ip se aktuo kunalos, mutawauk ke acn se acn Jerusalem, pa musai pola se tokoyang. 10 Jediah, lainyen tower lulap karinginyen Tempul, fahla nwe ke wen natul Harumph, pa musai pola se tokoyang, su pot apkuran nu Ophel. 28 U in mwet tol se elos musai oan fototo nu lohm sel sifacna. Hattush, wen natul pola se toko, mutawauk ke Mutunpot Horse fahsryak Hashabneiah, pa musai pola se tokoyang. 11 Malchijah, nu epang. Kais sie musai pot lainang lohm sel sifacna. wen natul Harim, ac Hasshub, wen natul Pahath Moab, 29 Zadok, wen natul Immer, el poti pola se tokoyang, pa musai pola se toko oayapa Tower in Funyu. 12 su oan lainang lohm sel sifacna. Shemaiah, wen natul Shallum, wen natul Hallohes, su leumi tafunyen lula Shecaniah, su karingin Mutunpot Kutulap, el poti pola se Jerusalem, pa musai pola se toko. (Acn natul wi pac toko. 30 Hananiah, wen natul Shelemiah, ac Hanun, kasru orekma sac.) 13 Hanun ac mwet muta in acn wen se akonkosr natul Zalaph, eltal poti pola se toko, ip Zanoah pa sifil musai Mutunpot Infahlfal. Elos sang se aktuo kunaltal. Meshullam, wen natul Berechiah, el mutunpot nu yen se, ac sang osra in sruok, ac sak lulap poti pola se toko, su oan lainang lohm sel sifacna. 31 mwe laki mutunpot uh, na aksasuye sie tausin lumfoko Malchijah, sie mwet orekma ke gold, el poti pola se toko, fit ke pot uh, fahla nwe ke lohm se orekmakinyuk sin mwet orekma ke 14 Malchijah, wen natul Rechab, su leum lun an Beth Tempul ac mwet kuka, su oan lainang Mutunpot Miphkad Haccherem, pa sifil musai Mutunpot Kutkut. El sang nu ke Tempul, apkuran nu ke infukil se ma oan lucng ke mutunpot nu yen se, a sang osra in sruok a sak lulap insruwasrik kuta-epang in pot ah. 32 Mwet orekma ke mwe laki mutunpot uh. 15 Shallum, wen natul Colhozeh, gold ac mwet kuka elos poti pola se safla, mutawauk su leum lun acn Mizpah, pa sifil musai Mutunpot Union. ke infukil se ke suwasrik ah, fahla nwe ke Mutunpot El afinya mutunpot sac, ac sang srungul nu yen se, na Sheep.

sang osra ac sak nu kac. El musai pot sisken na ima mahsrik lun tokosra ke Lulu Shelah, fahla na nwe ke nien fani liki Siti sel David. 16 Nehemiah, wen natul Azbuk, su leumi tafu acn Bethzur, pa musai pola se tokoyang, fahla na nwe ke kulyuk lal David, ac lulu se we oayapa lohm in muta lun un mwet mweun. 17 Mwet Levi inge pa sifil musai pola ekasr tokoyang ke pot uh: Rehum, wen natul Bani, el musai pola se tokoyang; Hashabiah, su leumi tafu acn Keilah, el musai pola se toko, ke inen acn sel. 18 Bavvai, wen natul Henadad, su leumi tafun acn lula ke acn Keilah, el musai pola se tokoyang. 19 Ezer, wen

4 Ke Sanballat el lohng lah kut mwet Jew mutawauk tari in sifil musai pot uh, el kasrkusrak ac mutawauk in sfuran kut. 2 El fahk ye mutun mwet lal ac un mwet mweun lun Samaria, "Mea mwet Jew afon inge oru uh? Ya elos nunku in sifil musai siti uh? Ya elos nunku mu ke sripen mwe kisa elos oru inge, ac ku in tari ke len sefanna? Ya elos ku in orek eot in musa ke yol in eot firirla ac mokutkuti?" 3 Tobiah el tu siskal na el fahk, "Pot fuka se elos ac ku in oral? Finne fox soko, el ac ku in rakinya!" 4 Nga pre ac fahk, "O God, lohng kas

in aksruksruk lalos kacsing. Lela angonkas lalos in folokyang nu faclos sifacna. Lela tuh ma lalos nukewa in pisreyukla, ac in utukla elos oana luman mwet kapir nu in sie mutunfaci ma elos mwetsac nu we. **5** Nikmet nunak munas ke ma koluk elos oru, ac nikmet mulkunla ma koluk lalos, ke sripen elos akkolukye kut su musa.” **6** Ouinge kut orekma na ke pot uh. Tia paht na sun tafu fulata, ke sripen mwet uh arulana insewowo in orekma. **7** Sanballat, Tobiah, ac mwet Arabia, mwet Ammon, ac mwet Ashdod elos lohngal lah kikilukyakna orekma lasr ke pot Jerusalem, ac acn ma soenna kupasreni ke pot ah fahsr in fonfonla, na elos kaskruskak. **8** Ouinge elos nukewa pwapa in tukeni tuku fusauk orekma uh, ac mweuni Jerusalem. **9** Tusructu kut pre nu sin God lasr, ac filiya mwet in topangi mwet lokoalok ke len ac fong. **10** Mwet Judah elos onkakin on in asor soko inge: “Kut munasla in us ma toasr, Ac puslana kutukut in utukla. Kut ac musai pot uh fuka?” **11** Mwet lokoalok lasr nunku mu kut ac tia liyalos ku etu ma elos akoo nwe ke elos sun kut ac unikuti, in pwanang orekma lasr uh in tui. **12** Tusructu paci pus, mwet Jew su muta inmasrlon mwet lokoalok lasr, elos fahsr fahk nu sesr ma elos akoo in oru lain kut. **13** Ouinge nga sang cutlass, osra, ac pisr nu sin mwet lasr, ac oakelosi in sou, tuh elos in tu sisken pot uh nu loac, ke acn nukewa ma patpat ac srakna pusisel. **14** Nga akilen lah mwet uh fosrnga, ouinge nga fahk nu selos, ac nu sin mwet kol ac mwet pwapa, “Nik kowos sangeng sin mwet lokoalok lasr. Esam lapan fulat ac ku sakirik lun LEUM GOD, ac kowos in mweun ke mwet wiowos, tulik nutuwos, mutan kiowos, ac acn suwos.” **15** Mwet lokoalok lasr elos lohng lah kut etu tari pwapa lalos, ac elos akilen tuh God El sikulya lemlem lalos. Na kut nukewa folokla in sifil musai pot uh. **16** In paci sac me, tafu mwet luk uh orekma ke musa, ac tafu topangi mwet lokoalok. Elos nukum nuknuk in mweun ac sruoka osra, mwe loeyuk, ac pisr natulos. Ac mwet kolyasr elos arulana sang ku lalos in apkulaikye mwet. **17** Su musai pot uh. Finne elos su til kufwen mwe orekma, elos orekma ke la paolos ac ke lac po ngia elos sruok mwe anwuk natulos. **18** Ac mwet musa nukewa elos sripisrya cutlass natulos ke pupalos. Mwet se ma ac sulkakin paci in mweun ke pusren mwe ukuk el tu na siskuk. **19** Nga fahk nu sin mwet uh ac mwet pwapa ac mwet kol lalos, “Ke sripen orekma uh arulana yohk, kut ac muta loes inmasrlor sie sin sie fin pot uh. **20** Kowos fin lohng pusren ukuk, aksaye fahsreni nu yuruk. God lasr uh ac fah mweun kacsing.” **21** Ouinge len nukewa, mutawauk ke kusrun len uh nwe ke itu uh takak ke fong, tafu sesr orekma ke pot uh, ac tafu tu sruok osra in mweun ac topang mwet lokoalok uh. **22** Ke paci se inge, nga fahk nu sin mwet kol orekma uh lah elos, ac mwet kasru lalos nukewa, in mutana Jerusalem ke fong uh, tuh kut in ku in forfor taran siti uh ke fong, ac orekma ke len. **23** Nga tiana sarukla nuknuk luk uh, finne ke fong, ac mwet wiyu

su kulansupweyu ac karinginyu elos oru oapana. Ac kut nukewa sruok na mwe mweun natusr inpaosr.

5 In kutu paci tok pus na sin mwet uh, mukul ac mutan, mutawauk in torkaskas lain mwet Jew wialos. **2** Kutu selos fahk mu, “Arulana yohk sou lasr uh. Kut enenu wheat kut in mongo kac tuh kut in moul.” **3** Kutu paci selos fahk mu, “Kut kitala ima lasr, nien grape lasr, ac lohm sesr in eis wheat fal nu sesr tuh kut in tia misa ke masrinsral.” **4** Oars paci kutu selos fahk, “Kut enenu in ngusr mani in akfalye tax lasr nu sin tokosra ke ima lasr ac nien grape lasr. **5** Kut oana mwet Jew wiasr, srah sefanna. Tulik natusr uh oapana tulik natulos. A inge, kut oru tuh tulik natusr uh in mwet kohs. Kutu sin acn natusr uh kukakinyukla tari nu ke mwet kohs. A wangin ma kut ku in oru mweyen ima lasr ac nien grape lasr itukla liki kut.” **6** Ke nga lohng torkaskas lalos, nga kaskruskak, **7** ac nunkauk ma nga in oru kac. Na nga sang kas in kai nu sin mwet kol ac mwet pwapa lun mwet uh ac fahk, “Kowos akkeoye mwet wiowos sifacna ke kowos eis ma laesla yohk liki ma fal.” Nga pangon sie tukeni lulap nu sin mwet uh, in pwapa ke elya se inge. **8** Na nga fahk, “Ke kuiyars nufon kut tuh molela mwet Jew wiasr su tih sifacna kukakunulosla nu sin mwetsac. A inge kowos oru tuh mwet na wiowos in kukakunulosla sifacna nu suwos, mwet Jew.” Ouinge wanginna ma mwet kol elos ku in fahk, na elos tia kas. **9** Na nga fahk, “Ma kowos oru an tia wo! Kowos enenu in akos God ac oru ma suwos. Fin ouinge, kowos fah tia oru kutena sripa tuh mwet lokoalok lasr, mwet pegan, in ku in akkolukye kut. **10** Nga lela nu sin mwet uh elos in ngusr mani ac mwe mongo sik, na mwet wiyu ac mwet orekma luk elos oru oana nga oru. Inge lela kut nukewa in sisla eisyen ma laesla selos. **11** Sisla soemoul nukewa lalos nu suwos: finne mani, ku wheat, ku wain, ku oil in olive. Mesinge kowos in folokonang nu selos ima lalos, nien grape lalos, insak olive, ac lohm selos!” **12** Mwet kol elos topuk, “Kut ac oru oana ma kom fahk. Kut ac folokonang ma lalos, ac kut ac tia eis soemoul lalos.” Nga pangoneni mwet tol, ac sap tuh mwet kol in oru fulahk lalos ye mutualos tuh elos fah oru oana ma elos wulela kac inge. **13** Na nga sarukla mwe lohl liki infulwuk, ac osrokla ac fahk, “God El fah osrokla kutena suwos su ac tia karingin wulela la, oana ma kowos liye nga oru inge. God El fah eisla lohm suwos ac ma lowos nukewa, ac tia filiya kutena ma nu suwos.” Mwet nukewa su wi tukeni sac fahk, “Amen!” ac kaksakin LEUM GOD. Ac mwet kol elos karinganangna wuleang lalos. **14** In yac singoul luo ke nga governor lun acn Judah, mutawauk ke yac aklongoul nwe ke yac se aktolngoul luo ma Artaxerxes el tokosra fulat, nga ac sou luk tiana eis kitakat ke mwe mongo su fal nu sin sie governor in eis. **15** Governor nukewa meet likiyu, elos sang sap toasr nu sin mwet uh tuh elos in akfalye ipin silver angngaul ke len se, nu ke mwe mongo ac wain. Finne mwet kulansap lun governor, elos oayapa oru upa

nu sin mwet uh. Tusrukta nga oru siena, mweyen nga sel elan aksangengyeuyu nga in oru ma koluk, eltal in akfulatyel God. **16** Nga sang kuiyuk nufon in sifil musai mau akkolukyela inek, ac aklusrontenyeuyu. **14** Nga pre, pot uh, ac tia suk in eis kutena acn nu sik sifacna. Mwet "O God, esamyia ma Tobiah ac Sanballat eltal orala, ac kulansap luk nukewa elos wi pac orekma ke musa uh. **17** Len nukewa mwet Jew siofok lumngaul wi mwet kol lalos elos mongo ke tepu luk, sayen pacna mwet su tuku liki mutunfaci ma apinkutla. **18** Kais sie len nga sruak cow soko, sheep na wowo onkosr, ac won na pus, ac len singoul nukewa nga sruak pac wain sasu nimen mwet uh. Tuh ke sripen nga etu lah toasr ma mwet uh enenu in akfalye, oru nga tiana suk ke ma fal nga in eis ke wal lun governor. **19** Nga siyuk sum, O God, tuh kom in esamu ac akinsewowyoyeu ke ma nukewa ma nga oru nu sin mwet inge.

6 Sanballat, Tobiah, Geshem, ac mwet lokoalok lasr saya elos lohngak lah kut aksafyela tari pot uh, ac wangin acn lula ma soenna fonfon uh, tusrukta soenna tulokyak srungul nu ke mutunpot uh. **2** Ouinge Sanballat ac Geshem sapma nu sik tuh nga in osun yorolat in sie siti ke acn tupasrpasr in acn Ono. Kutasrik se lalat pa inge, tuh eltal in orek lokoalok nu sik. **3** Nga supwala mwet utuk kas in fahk nu seltal, "Nga kafoko ke sie orekma na yohk sripa, ac nga tia ku in fahsrot. Nga ac tia tulokinya orekma uh tuh nga in tufoki nu yurumtal." **4** Pacl akosr eltal supu kas sacna, ac ke kais sie pacl nga topkolos ke top sacna. **5** Na Sanballat el supwama sie sin mwet kulansap lal nu yuruk ke sap soko aklimekosr, ac ma se inge tuku ke sie leta ma tia kauli. **6** Pa inge kas kac uh: "Geshem el fahk nu sik mu oasr kas se srumunyuk inmasrlon mutanfahl raunikutla inge lah kom ac mwet Jew akola in tuyak lain kut, pa pwanang kowos sifil musai pot an. El fahk pac mu kom sifacna nunku in oru tuh kom in tokosra faclos, **7** ac kom sapkin nu sin kutu mwet palu tuh elos in sulkakin in acn Jerusalem lah kom pa tokosra lun Judah. Kalem lah Tokosra Fulat Artaxerxes el ac lohng ke ma inge, na pa nga ngisre tuh nga kom in osun ac aetuila ke ma inge nukewa." **8** Nga supwala top se inge nu sel: "Wangin kas pwaye ke ma kom fahk an. Ma na kom sifacna kinauk." **9** Elos srike na in aksangengye kut in tulokinya orekma uh. Na nga pre ac fahk, "Inge, O God, oru tuh nga in ku!" **10** Ke pacl se inge, nga tuh tufokla in mutwata yorol Shemaiah su tia ku in illa liki lohm sel — el wen natul Delaiah, wen natul Mehetabel. El fahk nu sik, "Nga kom enenu in som ac tukeni wikla in Acn Mutal ke Tempul, ac lakiya srungul uh, mweyen elos ac tuku in unikomi. Siena sin fong inge elos ac tuku unikomi." **11** Na nga topuk ac fahk, "Nga tia kain mwet se ma Tempul in molela moul luk? Nga fah tiana." **12** Ke nga nunku kac, nga akilen tuh God El tiana kaskas nu sel Shemaiah, a Tobiah ac Sanballat tuh moli nu sel elan fahk nu sik kas in sensenkakin inge. **13** Eltal moleang nu

sel elan aksangengyeuyu nga in oru ma koluk, eltal in aksafyeyukla. **16** "O God, esamyia ma Tobiah ac Sanballat eltal orala, ac sang kaiyuk nu seltal. Esam pac mutan sac Noadiah ac mwet palu saya nukewa su tuh srike in aksangengyeuyu." **15** Ke len aklongoul limekosr ke malem Elul, tukun len in orekma lumngaul luo, nufonna pot sac aksafyeyukla. **16** Ke mwet lokoalok lasr in mutunfaci ma apinkutla lohng kac, elos pulakunak lah elos mwekinla, mweyen mwet nukewa etu na lah orekma sac orekla ke kasreyuk lun God. **17** In pulan pacl sac nufon, leta puspis supweyuk inmasrlon mwet kol lun mwet Jew ac Tobiah. **18** Mwet puspis in Judah tuh welul lac, mweyen papa talup Tobiah pa Shecaniah, sie mwet Jew, wen natul Arah. Wikin pac lah Jehohanah, wen natul Tobiah, el payuk sin acn se natul Meshullam, wen natul Berechiah. **19** Mwet uh kaskas na ye mutuk in srumun orekma wo nukewa Tobiah el orala, ac elos fahk pac nu sel ma nukewa ma nga fahk. A el nuna supweyuk leta nu sik in srike in aksangengyeuyu.

7 Inge musa ke pot uh safla, ac mutunpot nukewa oaki acn se, ac itukyang orekma lun mwet topang su forfor taran Tempul, oayapa ma kunen um mwet on ac mwet Levi saysa. **2** Nga sang mwet luo in leum fin acn Jerusalem: sie pa Hanani, tamulel luk, ac sie pa Hananiah, captain lun un mwet mweun ke pot fulat lun siti uh. Hananiah el arulana akfulatyel God in moul lal, oayapa lulalfongiyuk el yohk liki mwet saya nukewa. **3** Nga fahkang eltal in tia fuhlela mutunpot lun Jerusalem in ikak ke lotutang nwe ke fah tuh takak, na in kauli ac srumasryukla meet liki mwet topang elos som liki kunokon lalos ke fah tuh tili. Nga oayapa fahk tuh eltal in pikaya mwet topang ke mutunpot uh liki inmasrlon mwet su muta Jerusalem. Kutu selos kuneuyuk in taran kais sie acn, ac mwet saya in foroht forma taran lohm selos sifacna. **4** Jerusalem sie siti na lulap, tusrukta tiana pus mwet muta we, ac soenna pus pac lohm musaiyuk we. **5** God El pirikyu nga in orani mwet uh wi mwet kol ac mwet fulat lalos, ac lohang nu ke ma simla ke takin sou lalos. Nga konauk ma simla kaclos su foloko emeet liki sruoh, ac pa inge ma kalem ke ma nga konauk uh: **6** Pus sin mwet sruoh elos som liki acn Babylon ac foloko nu Jerusalem ac Judah, kais sie nu Babylonia oe in pacl se Tokosra Nebuchadnezzar el tuh usalosla nu we. **7** Mwet kol lalos pa Zerubbabel, Joshua, Nehemiah, Azariah, Raamiah, Nahamani, Mordecai, Bilshan, Mispereth, Bigvai, Nehum, ac Baanah. **8** Pa kaing ac wikwik. Ya kom nunku mu nga ac som wikla in Tempul in molela moul luk? Nga fah tiana." **12** Ke nga sou su foloko liki sruoh: Parosh — 2,172 **9** Shephatiah — 372 **10** Arah — 652 **11** Pahath Moab (in fwil natul Jeshua ac Joab) — 2,818 **12** Elam — 1,254 **13** Zattu — 845 **14** Zaccai — 760 **15** Binnui — 648 **16** Bebai — 628 **17** Azgad — 2,322 **18** Adonikam — 667 **19** Bigvai

— 2,067 20 Adin — 655 21 Ater (su pangpang pac Tempul, mwet on, mwet puspis sin mwet saya, mwet Hezekiah) — 98 22 Hashum — 328 23 Bezai — 324 24 orekma lun Tempul, ac mwet Israel nukewa, elos oaki in Hariph — 112 25 Gibeon — 95 26 Mwet su mwet matu lalos tuh muta in siti inge wi pac foloko: mwet Bethlehem ac Netopah — 188 27 mwet Anathoth — 128 28 mwet Beth Azmaveth — 42 29 mwet Kiriat Jearim, Cepherih ac Beeroth — 743 30 mwet Ramah ac Geba — 621 31 mwet Michmash — 122 32 mwet Bethel ac Ai — 123 33 mwet Nebo se ngia — 52 34 mwet Elam se ngia — 1,254 35 mwet Harim — 320 36 mwet Jericho — 345 37 mwet Lod, Hadid, ac Ono — 721 38 mwet Senaah — 3,930 39 Pa inge inen sou lun mwet tol su foloko liki sruoh: Jedaiah (fwil natul Jeshua) — 973 40 Immer — 1,052 41 Pashhur — 1,247 42 Harim — 1,017 43 Sou lun mwet Levi su foloko liki sruoh: Jeshua ac Kadmiel (fwil natul Hodaviah) — 74 44 Mwet on lun Tempul, (fwil natul Asaph) — 148 45 Mwet topang ke mutunpot lun Tempul (fwil natul Shallum, Ater, Talmor, Akkub, Hatita, ac Shobai) — 138 46 Sou lun mwet orekma ke Tempul su foloko liki sruoh: Ziha, Hasupha, Tabbaoth, 47 Keros, Sia, Padon, 48 Lebana, Hagaba, Shalmai, 49 Hanan, Giddel, Gahar, 50 Reiah, Rezin, Nekoda, 51 Gazzam, Uzza, Paseah, 52 Besai, Meunim, Nephushesim, 53 Bakbuk, Hakupha, Harhur, 54 Bazlith, Mehida, Harsha, 55 Barkos, Sisera, Temah, 56 Neziah, ac Hatipha. 57 Sou lun mwet kulansap lal Solomon su foloko liki sruoh: Sotai, Sophereth, Perida, 58 Jaalah, Darkon, Giddel, 59 Shephatiah, Hattil, Pochereth, Hazzebaim, ac Amon. 60 Pisa lulap ke mwet in fwl nutin mwet orekma ke Tempul ac mwet kulansap lal Solomon su foloko liki sruoh pa mwet tolfolo eungoul luo. 61 Oasr mwet foloko liki acn Tel Melah, Tel Harsha, Cherub, Addon, ac Immer, tusrukta elos tia ku in apkwayeye lah elos ma nutin mwet Israel. 62 Pisen mwet in fwl natul Delaiah, Tobiah, ac Nekoda, pa mwet onfoko angngaul luo. 63 Oayapa oasr mwet in sou lun mwet tol inge: fwl natul Hobaiah, Hakkoz ac Barzillai. (Papa matu tumun sou lal Barzillai el tuh payuk sin sie mutan ke sou lal Barzillai, sie mwet Gilead, na el tuh eis inen sou lun papa talupal.) 64 Mwet inge tuh suk inelos ke takin mwet matu lalos, tuh tiana konauk. Ke ma inge elos kofla in oaoayang nu ke mwet tol. 65 Governor lun mwet Jew fahk nu selos lah elos fah tia ku in ipeis ke mwe mongo mutal ma itukyang nu sin God nwe ke oasr sie mwet tol su ku in orekmakin Urim ac Thummim. 66 Pisa lulap ke mwet foloko liki sruoh — 42,360. 67 Mukul ac mutan kulansap lalos — 7,337 Mwet on mukul ac mutan — 245 68 Horse — 736 Miul — 245 69 Camel — 435 Donkey — 6,720 70 Mwet puspis elos orani mwe kasru in sang moli orekma in sifil musaeak Tempul: Governor 270 ounce in gold 50 pol lulap in alu 530 nuknuk loeloes lun mwet tol 71 Sifen sou 337 paun in gold 3,215 paun in silver 72 Mwet lula 337 paun in gold 2,923 paun in silver 67 nuknuk loeloes lun mwet tol 73 Mwet tol, mwet Levi, mwet topang ke pot lun

Tempul, mwet on, mwet puspis sin mwet saya, mwet acn in walil lun Judah.

8 Ke malem se akitkor mwet Israel nukewa elos okaki in acn selos. In len se omeet in malem sac elos nukewa fahsreni nu Jerusalem, ke acn in toeni lun mwet uh sisken na Mutunpot Kof. Elos siyuk sel Ezra, su mwet tol ac mwet sasla ke Ma Sap, tuh elan use book in Ma Sap ma LEUM GOD El tuh sang nu sin mwet Israel sel Moses. 2 Ouinge Ezra el use nu yen mwet uh tukeni we — mukul, mutan, ac tulik su matwa fal in kalem kac. 3 Na el riti Ma Sap nu selos in acn se sisken mutunpot sac, mutawauk ke lututang nwe ke infulwen len, ac mwet nukewa arulana lohang nu kac. 4 Ezra el tuyak fin sie acn fulat orekla ke sak, ma musaiyukla nu ke toeni sac. Mwet inge tu siskal layen layot: Mattithiah, Shema, Anaiah, Uriah, Hilkiah, ac Maaseiah; ac mwet inge tu siskal layen lasa: Pedaiah, Mishael, Malchijah, Hashum, Hashbaddanah, Zechariah, ac Meshullam. 5 Ke Ezra el tu in acn sac, fulat liki mwet uh, elos nukewa suilya na. Ke el ikaslal book sac, elos nukewa tuyak. 6 Ezra el fahk, "Kaksakin LEUM GOD, God fulat!" Mwet nukewa kolak paolos nu lucng ac topuk, "Amen! Amen!" Na elos sikukmutuntei ac faksufi in alu. 7 Na elos tuyak, ac mwet Levi inge aketeya Ma Sap uh nu selos: Jeshua, Bani, Sherebiah, Jamin, Akkub, Shabbethai, Hodiah, Maaseiah, Kelita, Azariah, Jozabad, Hanan ac Pelaiah. 8 Elos lungasla Ma Sap lun God ac aketeya tuh mwet uh in ku in kalem kac. 9 Ke mwet uh lohng ac kalem ke ma oakwuk in Ma Sap elos in oru, arulana purakak insialos ac elos mutawauk in tung. Ouinge Nehemiah su governor, ac Ezra su mwet tol ac mwet sasla ke Ma Sap, ac mwet Levi su aketeya ke Ma Sap, elos fahk nu sin mwet nukewa, "Len se inge mutal nu sin LEUM GOD lowos. Ouinge kowos in tia asor ac tung. 10 Inge kowos som nu acn suwos ac orek kufwa. Kite mongo nowos ac wain nu selos su tia fal yoro. Len se inge mutal nu sin Leum lasr, ke ma inge nikmet asor. Inse engan su LEUM GOD El sot nu suwos, ac fah akkeye kowos." 11 Mwet Levi elos forfor inmasrlon mwet uh ac akmisyeles, ac fahk tuh elos in tia asor ke len mutal ouinge. 12 Na mwet nukewa folokla nu yen selos ac arulana engan ke elos mongo ac nim, ac elos kite ma oasr yorolos nu sin mwet saya, mweyen elos kalem ke ma rituyuk nu selos. 13 Len se tok ah, sifen sou oayapa mwet tol ac mwet Levi elos som nu yorol Ezra in lutlut ke ma aketeyuki in Ma Sap. 14 Elos konauk tuh Ma Sap, su LEUM GOD El akkalemye sel Moses, sapkakin tuh mwet Israel in muta in iwen aktuktuk ke paci in Kufwa lun Iwen Aktuktuk. 15 Ouinge elos sang kas inge in sulkakinyukelik in acn Jerusalem ac siti lulap ac siti sririsk in acn saya, ac fahk, "Kowos som nu fineol uh ac use kutu lesak pine, lesak olive, lesak myrtle, lesak palm ac kutu pac lesak saya

ma ungung, in sang orek iwen aktuktuk, fal nu ke ma simla in Ma Sap.” 16 Ounge mwet uh use lesak uh ac orala iwen aktuktuk ke acn tupaspras fin lohm selos ac in toeni lun mwet uh sisken Mutunpot Kof ac sisken Mutunpot Ephraim. 17 Mwet nukewa su foloko liki srueh eloas orala iwen aktuktuk ac muta loac. Pacl se oemeet orekla ouiya se inge tukun pacl lal Joshua wen natul Elos riti kais sie ip ke Ma Sap lun God ke len nukewa, mutawauk na ke len se oemeet lun kufwa ah nwe ke safla. Elos orek akfulat ke len itkosr. Ke len se akoalkos elos oru sie tukeni in aksaf, fal nu ke oakwuk lun Ma Sap.

12 Kom pwanulos ke sie pukunyeng meoa pulkulak. 13 Kom tufoki liki inkusrao nu fineol Sinai. Kom sramsrnam likinum selos, oayapa in kalkal lun Tempul, ac ke acn nu sin mwet lom Ac sang nu selos ma sap wowo ac mwe lutu suwohs. 14 Kom lutu nu selos in liyaung len Sabbath mutual lom, Ac kom sang ma sap lom ac oakwuk lom nu selos sel Moses, mwet kulansap lom. 15 “Ke elos masrinsral, kom kitalos bread inkusrao me. Ke elos Nun, ac mwet nukewa arulana pirkuykyak ac engan. 16 Malu, kom aksororye kof nimalos ke eot uh me. Ac kom fahk tuh elos in eis selos facl se su kom Wuleang tuh kom fah sang nu selos. 17 Elos tiana akos. Elos mulkunla Orekma usrngeuk nukewa kom tuh oru. Ke sripen inse fulat lalos elos sulela sie mwet kol In folokunulosla nu ke moul in mwet kohs in acn Egypt. Tuh kom sie God su nunak munas. Kom kulang ac pakoten, ac tia sa in kasrkusrak. Yoklana lungkulang lom, ac kom tiana siselosla. 18 Elos orala sie ma sruloala in luman soko cow mukul fusr, Ac fahk mu el pa god se su kololos me liki Egypt! Ke elos oru ouinge elos arulana akkasrkusrakye kom, LEUM GOD! 19 Tuh kom tiana siselosla ingo in acn mjesis, Tuh pakoten lom yoklana. Kom tiana eisla pukunyeng ac e, Su akkalemye inkanek lalos ke len ac ke fong. 20 Ke ngun wo lom, kom fahkang nu selos ma elos in oru. Kom kitalos manna, ac sang kof nimalos. 21 Ke yac angngaul lalos in acn mjesis Kom sang enenu lalos nukewa: Nuknuk lalos tiana kulawi, Ac nialos tiana fawak. 22 “Kom sang kutangla nu selos fin mutunfacl ac tokosrai puspis, Ke acn su oan siskalos. Elos eisla acn Heshbon, yen Sihon el leum we, Ac acn Bashan, yen Og el tokosra we. 23 Kom sang tulik puspis natullos, oana itu inkusrao, Ac oru tuh elos in eisla ac muta fin acn Su kom tuh wuleang nu sin mwet matu lalos mu kom ac sang nu selos. 24 Elos eisla acn Canaan. Kom kutangla fin mwet su muta we. Kom sang ku nu sin mwet lom in oru kutena ma elos lungse oru Nu sin mwet Canaan ac tokosra nukewa lalos. 25 Mwet lom elos sruokya siti kuhlusuyuk ke pot ku, Oayapa acn wo fohk we, ac lohm we sessesla ke mwe kasrup, Ac lufin kof pukpukyak tari, Sak olive, sak oswe fokinsak, ac ima in grape. Elos mongo nwe ke na elos kihpi ac fatelik. Elos engakin ma wo nukewa kom sang nu selos. 26 “A mwet lom elos seakos ac lain kom. Elos ngetha liki Ma Sap lom. Elos uniya mwet palu su fahkak kas in sensenkakinulos, Su fahk nu selos in foloko nu yurum. Pacl puspis elos fahk kas in akkolukye kom, 27 Pwanang kom fuhlela tuh mwet lokoalok lalos in kutangulosla ac leum faclos. Ke pacl upa nu selos, elos pang nu sum tuh kom in kasrellos, Ac kom topkolos inkusrao me. Ke pakoten lulap lom kom supwama mwet kol nu yorolos, Su molelosla liki mwet lokoalok lalos. 28 Ke sifil oasr misla immasrlolos, elos sifilpa oru ma koluk, Ac kom sifilpa fuhlelosyang nu inpoun mwet lokoalok lalos. Sruk ke pacl elos auliyak

9 Ke len se aklongoul akos in malem sacna, mwet Israel elos toeni in lalo. Elos nokomang nuknuk yohk eoaa ac filiya fohk fok fin sifalos, mwe akkalemye asor lalos ke ma koluk lalos. 2 Na elos su ma in fwil nutin Israel na pwaye, elos srelosla liki mwetsac nukewa, ac elos tuyak ac fahkak ma koluk lalos ac ma koluk lun mwet matu lalos meet ah. 3 Ke elos tu na, Book in Ma Sap lun LEUM GOD lalos rituyuk nu selos ke lusen ao tolu, ac ke ao tolu tokoyang elos fahkak ma koluk lalos ac alu nu sin LEUM GOD lalos. 4 Oasr acn se loangyak nu sin mwet Levi, na mwet inge elos tuyak fac: Jeshua, Bani, Kadmiel, Shebaniah, Bunni, Sherebiah, Bani ac Chenani. Elos pre ke pusra lulap nu sin LEUM GOD lalos. 5 Mwet Levi inge: Jeshua, Kadmiel, Bani, Hashabneiah, Sherebiah, Hodiah, Shebaniah, ac Pethahiah, elos ikasla pacl in alu ac fahk, “Tuyak ac kaksakin LEUM GOD lowos; Kaksakunl nwe tok ma pahtpat! Lela mwet nukewa in kaksakin Inel wolana Finne kaksak lasr tia ku in sun lukan kaksak fal nu sel.” 6 Na mwet Israel elos pre ac fahk: “O kom, LEUM GOD kom mukefanna LEUM GOD. Kom orala kusrao ac itu nukewa inkusrao. Kom orala finmes ac ma nukewa fac, oayapa meoa ac ma nukewa loac. Kom asang moul nu sin ma nukewa. Ku nukewa ma oan inkusrao pasrla ac alu nu sum. 7 Kom, LEUM GOD, sulella Abram Ac pwanulla liki acn Ur in Babylonia. Kom ekullu inel nu ke Abraham. 8 Kom konauk lah el inse pwaye nu sum, Ac kom orala sie wulela inmasrlom el. Kom wulela tuh kom fah sang facl lun mwet Canaan, Ac facl lun mwet Hit ac mwet Amor, Facl lun mwet Periz, mwet Jebus, ac mwet Gergas, Nu sel, tuh fwil natul in muta we. Kom oru oana wuleang lom, mweyen kom suwohs. 9 “Kom liye lukan keok lun mwet matu lasr in acn Egypt. Kom lohng ke elos pang nu sum sisken Meoa Srusra. 10 Kom orala mwenmen usrngeuk lain tokosra, Lain mwet fulat lal ac mwet in facl sel, Mweyen kom etu lukan akkeokyeyen mwet lom. Pwengpeng lom in pacl sac srakna oan nwe misenge. 11 Kom sralik inkof uh ye mutualos Ac pwanulos sasla fin acn pao. Mwet su ukwalos elos walomla in kof loal Oana sie eot tilli in

ac siyuk kom in molelosla, Kom lohng inkusrao me, ac mwet Israel, wi mwet tol, mwet Levi, mwet topang ke paci nu ke paci Kom molelosla ke pakoten lulap lom. **29** mutunpot lun Tempul, mwet on lun Tempul, mwet orekma Kom sensenkakinulos tuh elos in akos mwe luti lom, ke Tempul ac mwet nukewa su srelosla sifacna liki A ke nunak fulat lalos, elos likinsai ma sap lom, Sruk karinganang Ma Sap lom pa inkanek in moul. Ke keke aok kut inge kewa, oayapa mutan kiasr ac tulik natusr in nunak ac likkeke lalos, elos tiana akos. **30** Yac nu kewa su matwa fal in kalem, **29** kut wi pac mwet kol ke yac, kom mongfisrasr in akesmakinyalos. Kom pirk lasr inge in oralie sie wuleang ku, tuh kut fah moul fal nu mwet palu lom in kaskas nu selos, A mwet lom elos tiana ke Ma Sap lun God, su God El tuh sang nu sel Moses, lohng, Ouinge kom eisalosyang nu inpoun mutunfaci mwet kulansap lal, ac tuh kut fah akos ma nukewa su saya. **31** Ne ouinge, ke sripen yokna pakoten lom Kom LEUM GOD lasr El sapkin nu sesr, ac kut fah liyaung ma tiana siselosla ku kunauselosla. Kom sie God kulang ac sap ac oakwuk lal nukewa. Kut fin kunausla wuleang pakoten! **32** "O God, kom God lasr, su arulana fulat Ac se inge, ac fah sie mwe selnga nu sesr. **30** Kut fah tia mangol, ac yoklana ku lom! Kom apkwayeye wuleang ac apayuki yurin mwetsac su muta in acn sesr. **31** Mwet lungkulang lom. Oe in paci se tokosra lun acn Assyria sac fin use mwe mongo ku kutena ma in kukakin nu sesr elos akkeokyte kut Nwe misenge, arulana yohk keok lasr! ke len Sabbath, ku kutena len mutual saysa, kut ac fah tia Tokosra lasr, mwet kol lasr, mwet palu ac mwet tol lasr, moli ma yorolos. Yac se akitkosr nukewa kut fah tia imai Mwet matu lasr meet ah, ac mwet lasr nukewa wi sun acn uh, ac kut fah sisla soemoul nukewa. **32** Ke yac keok. Esam na keok lulap lasr! **33** Fal na lah kom kalyei nukewa, kais sie sesr fah asang sie tafu oalkosr in sie kut. Kom suwosna, kut ne oru ma koluk. **34** Mwet matu ounce ke silver, in kasru moli mwe enenu lun Tempul. **33** lasr meet, oayapa tokosra lasr, mwet kol ac mwet tol Na pa inge ma kut fah sang in orekmakinyuk ke paci lasr Elos tiana liyaung Ma Sap lom. Elos tiana porongo in alu ke Tempul: bread mutual, mwe kisa wheat ke len ma kom sapkin ac kas in sensenkakin lom. **35** Kom tuh nukewa, kosro nu ke mwe kisa firir ke kais sie len, mwe akinsewowyte tokosra su leum fin mwet lom Ke elos muta ke sie acn yohk ac wo fohk we, ma kom sang nu sang mutual lun len Sabbath ac Kufwa lun Malem Sasu selos; Tusrukta elos tiana forla liki orekma koluk lalos in ac len fulat saysa, oayapa mwe sang mutual saysa, mwe sang in sisla ma koluk lun mwet Israel, ac kutena ma ac kulansupwekom. **36** Na inge kut mwet kohs in faci se eneneyuk pac nu ke Tempul. **34** Kut mwet uh, ac mwet kom tuh ase nu sesr, Aok, in acn wovo se inge su kite tol ac mwet Levi, ac fah susfa ke kais sie yac in fahfak kut mwe mongo. **37** Kutena ma kosrani ke acn uh, ma sou su ac sruk etong in isik mwe kisa nu sin LEUM GOD na nu sin tokosra uh, Su kom oakiya facsr ke sripen kut lasr, fal nu ke oakwuk lun Ma Sap. **35** In kais sie yac kut orekma koluk. Elos oru oana lungse lalos nu sesr ac nu fah usu ke Tempul sie mwe kisa ke fahko se meet ke sin kosro natusr, Ac kut muta in ongoiya lulap!" **38** Ke ima lasr, oayapa ke fokinsak mwesrla emeet ulan sak sripen ma sikiyak inge nukewa, kut mwet Israel insese in sunasr. **36** Wen se oemeet isus me nu sin kais sie sesr simusla sie wuleang ku, na mwet kol lasr ac mwet Levi kut fah usla nu yurin mwet tol in Tempul, ac kisakunulang ac mwet tol lasr elos filiya sil lalos kac.

10 Mwet se emeet in filiya mutun paol kac pa Governor Nehemiah, wen natul Hacaliah. Akluo pa Zedekiah, na mwet inge elos wi pac sainiya: Mwet tol: **2** Seraiah, Azariah, Jeremiah, **3** Pashhur, Amariah, Malchijah, **4** Hattush, Shebaniah, Malluch, **5** Harim, Meremoth, Obadiah, **6** Daniel, Ginnethon, Baruch, **7** Meshullam, Abijah, Mijamin, **8** Maaziah, Bilgai, ac Shemaiah. Mwet Levi: **9** Jeshua wen natul Azaniah, Binnui ke sou lal Henadad, Kadmiel, **10** ac mwet kasru lalos: Shebaniah, Hodiah, Kelita, Pelaiah, Hanan, **11** Mica, Rehob, Hashabiah, **12** Zaccur, Sherebiah, Shebaniah, **13** Hodiah, Bani, ac Beninu. Mwet Kol lun mwet uh: **14** Parosh, Pahath Moab, Elam, Zattu, Bani, **15** Bunni, Azgad, Bebai, **16** Adonijah, Bigvai, Adin, **17** Ater, Hezekiah, Azzur, **18** Hodiah, Hashum, Bezai, **19** Hariph, Anathoth, Nebai, **20** Magpiash, Meshullam, Hezir, **21** Meshezabel, Zadok, Jaddua, **22** Pelatiah, Hanan, Anaiah, **23** Hoshea, Hananiah, Hasshub, **24** Hallohes, Pilha, Shobek, **25** Rehum, Hashabnah, Maaseiah, **26** Ahiah, Hanan, Anan, **27** Malluch, Harim, ac Baanah. **28** Kut,

11 Mwet kol elos oakuki in Jerusalem, ac mwet saya elo susfa in sulela sie sou inmaslon sou singoul nukewa in som ac wi muta in siti mutual Jerusalem. A 2 Mwet uh kaksakin pac kutena mwet saya ma siti sirisk ac siti lulap sifacna lungse muta in Jerusalem. 3 In siti sirisk ac siti lulap saya ah, mwet Israel, mwet tol, mwet Levi, siti lulap sayah, mwet Israel, mwet tol, mwet Levi, fulat orekla tuh kais sie sou in kol on ke Tempul ke kais mwet orekma lun Tempul, ac mwet in sou lun mwet sie len. 4 [Mwet in sruf lun Judah]: Athaiah, wen natul Uzziah, wen natul Zechariah. 5 Maaseiah, wen natul Baruch, wen natul Colhozeh. 6 Mwet pulai angfoko onngoulo oalkosr sin fwilin tulik natul Perez, wen natul Judah. 7 [Mwet in sruf lun Benjamin]: Sallu, wen natul Meshullam, wen natul Joed. 8 Gabbai ac Sallai, sou foto nu sel Sallu. Pisen mwet Benjamin nukewa su muta in Jerusalem pa eufoko longoul oalkosr. 9 Joel, wen natul Zichri, pa mwet kol lalos, ac Judah, wen natul Hassenuah, pa akluo yal in kol siti sac. 10 [Mwet Tol]: Jedaiah, wen natul Joiarib, ac Jachin. 11 Seraiah, wen natul Hilkiah, wen natul Meshullam. Mwet matu saya in sou lal pa Zadok, Meraioth, ac Ahitub, su Mwet Tol Fulat. 12 Inmaslon sou se inge, mwet oalfoko longoul luo pa kulansap in Tempul. Adaiah, wen natul Jeroham, wen natul Pelalah. Mwet matu saya in sou lal pa Amzi, Zechariah, Pashhur, ac Malchijah. 13 Mwet luofoko angngaul luo in sou lulap se inge elos sifen sou. Amashsai, wen natul Azarel, wen natul Ahzai. Mwet matu saya in sou lal pa Meshillemoth ac Immer. 14 Mwet siofok longoul oalkosr in sou se inge elos mwet mweun pulaik. Mwet kol lalos pa Zabdiel, wen nutin sie sou pwengpeng. 15 [Mwet Levi]: Shemaiah, wen natul Hasshub, wen natul Azrikam. Mwet matu saya in sou lal pa Hashabiah ac Bunni. 16 Shabbethai ac Jozabad, mwet Levi eteyuk ac elos pa liaung orekma likin Tempul. 17 Mattaniah, wen natul Mica, wen natul Zabdi, sie mwet in fita lal Asaph. El kol mwet on lun Tempul ke elos alullul ke pre in sang kulo. Bakbukiah, su mwet kasru lal Mattaniah. Abda, wen natul Shammua, wen natul Galal, sie mwet in fwilin tulik natul Jeduthun. 18 Pisen mwet Levi nukewa su muta in siti mutual Jerusalem pa luofoko oalngoulo akosr. 19 [Mwet topang ke mutunoa lun Tempul]: Akkub, Talmon, ac mwet wialos, elos mwet siofok itngoulo luo nufon. 20 Mwet lula sin mwet Israel, ac mwet lula sin mwet tol ac mwet Levi, elos muta yen selos sifacna in siti sirisk ac siti lulap saya in Judah. 21 Mwet orekma lun Tempul elos muta ke ipin acn se Jerusalem pangpang Ophel, ac orekma ye kolyuk lal Ziha ac Gishpa. 22 Mwet se ma liaung mwet Levi su muta in Jerusalem pa Uzzi, wen natul Bani, wen natul Hashabiah. Mwet matu saya in sou lal pa Mattaniah ac Mica, ac el ma in sou lulap lun Asaph. Sou se inge pa fosringakin on ke paci in alu ke Tempul. 23 Oasr oakuk siti lulap sayah, mwet Israel, mwet tol, mwet Levi, fulat orekla tuh kais sie sou in kol on ke Tempul ke kais Zerah ac sruf lun Judah, el mwet aoylen mwet Jew nu sin tokosra Persia. 24 Pethahiah, wen natul Meshezabel, in sou lal Kulansap lal Solomon, elos muta yen selos sifacna in siti Zerah ac sruf lun Judah, el mwet aoylen mwet Jew nu sin tokosra Persia. 25 Pus mwet muta ke acn apkuran lun Judah su muta in Jerusalem: 26 Elos oayapa muta in siti lun Jeshua, Moladah, Bethpelet, 27 ac Hazarshual, ac in Beersheba ac inktul ma rauneak acn we. 28 Elos muta in siti Ziklag, ac inktul ma rauneak acn we. 29 ac Meconah ac inktul ma apkuran nu Meconah, 30 Zanoah, Adullam, ac ac Zechariah, su fwilin tulik natul Shelah, wen natul in Enrimmon, Zorah, Jarmuth, 31 Mwet pulai angfoko onngoulo oalkosr sin fwilin tulik natul Perez, elos muta in Lachish ac inktul ma apkuran nu ke acn inge. Elos muta in Geba, Michmash, Ai, Bethel, ac inktul ma apkuran nu we, ac ke ima ma apkuran nu we, ac in Azekah ac inktul ma rauneak. Kalmac pa mwet Judah elos muta ke acn natul Joed. 32 Anathoth, Nob, Anaiah, 33 Hazor, Ramah, Gittaim, 34 Hadid, Zeboim, Neballat, 35 Lod, ac Ono, ac ke Infahlifal Hinnom layen epang. 36 Kutu u lun mwet Levi su tuh muta lun Mwet Tufahl. 37 Kutu u lun mwet Levi su tuh muta in acn lun Judah mokleyukla elos in muta yurin mwet Benjamin.

12 Pa inge inen mwet tol ac mwet Levi su foloko liki suroh welul Zerubbabel wen natul Shealtiel, ac oayapa Mwet Tol Fulat Joshua: 2 [Mwet Tol]: Seraiah, Jeremiah, Ezra, Amariah, Malluch, Hattush, 3 Shecaniah, Rehum, Meremoth, 4 Iddo, Ginnethoi, Abijah, 5 Mijamin, Maadiah, Bilgah, 6 Shemaiah, Joiarib, Jedaiah, 7 Sallu, Amok, Hilkiah, ac Jedaiah. Mwet inge mwet kol inmaslon mwet tol wialos in len lal Joshua. 8 [Mwet Levi]: Mwet inge pa fosringakin alullul ke on in sang kulo: Jeshua, Binnui, Kadmiel, Sherebiah, Judah, ac Mattaniah. 9 Mwet inge pa yuk on in asupangi: Bakbukiah, Unno, ac mwet Levi wialtal. 10 Joshua pa papa tumal Joiakim, su papa tumal Eliashib, su papa tumal Joiada, 11 su papa tumal Jonathan, su papa tumal Jaddua. 12 Ke paci se Joiakim el Mwet Tol Fulat, mwet inge pa mwet kol lun kais sie sou in mwet tol: Meraiah in sou lal Seraiah, Hananiah in sou lal Jeremiah, 13 Meshullam in sou lal Ezra, Jehohanan in sou lal Amariah, 14 Jonathan in sou lal Malluchi, Joseph in sou lal Shebaniah, 15 Adna in sou lal Harim, Helkai in sou lal Meraioth, 16 Zechariah in sou lal Iddo, Meshullam in sou lal Ginnethon, 17 Zichri in sou lal Abijah, ... in sou lal Miniamin, Piltai in sou lal Moadiah, 18 Shammua in sou lal Bilgah, Jehonathan in sou lal Shemaiah, 19 Mattenai in sou lal Joiarib, Uzzi in sou lal Jedaiah, 20 Kallai in sou lal Sallai, Eber in sou lal Amok, 21 Hashabiah in sou lal Hilkiah, Nethanel in sou

lal Jedaiah. 22 Simisyukla inen mwet nukewa su sifen ke u se luk inge, su uk mwe ukuk: Eliakim, Maaseiah, sou lun mwet Levi ac sou lun mwet tol ke pacl Mwet Miniamin, Micaiah, Elioenai, Zechariah, ac Hananiah; 42 Tol Fulat inge srakna moul: Eliashib, Joiada, Jonathan na mwet fahst tokolos pa Maaseiah, Shemaiah, Eleazar, ac Jaddua. Ma simusla se inge tufah aksafyeyukla Uzzi, Jehohanan, Malchijah, Elam, ac Ezer. Mwet on ke pacl se Darius el leum fulat lun Persia nufon. 23 elos on ke pusra lulap, ac Jezrahiah el mwet kol lalos. Tusruktu, inen sifen sou lun mwet Levi tuh filiyuki in ma 43 Ke len sac, mwet uh kisakin mwe kisa puspis, ac simusla fulat nwe ke na pacl lal Jonathan, wen nutin elos sessesla ke engan mweyén God El oru tuh elos natul Eliashib. 24 Ye kolyuk lal Hashabiah, Sherebiah, in arulana engan. Mutan ac tulik elos wi pac akfulat, Jeshua, Binnui, ac Kadmiel, mwet Levi elos kitakateliq ac pusren mwet nukewa arulana yohk, ku in lohngyuk nu ke u. Kais luo u elos oru on in asupangi in kaksakin oe yen loessula. 44 In pacl sac itukyang kutu mukul in God ac sang kulo nu sel, fal nu ke oakwuk ma tuh orekla fosngrakin infukil in filma, yen mwe sang ma orekeni lun sel Tokosra David, mwet lun God. 25 Pa inge inen mwet Tempul karinginyuk we, weang sie tafu singoul in mwe topang ke mutunpot lun Tempul su liyaung infukil in kosrani lalos, ac fahko se meet ke kais sie yac ke wheat filma sisken mutunpot lun Tempul: Mattaniah, Bakbukiah, ac fokinsak. Ma kunen mukul inge in eisani ma orekeni Obadiah, Meshullam, Talmon, ac Akkub. 26 Mwet inge nu sin mwet tol ac mwet Levi, liki ima in kais sie siti, fal moul in pacl lal Joiakim, wen natul Joshua, wen natul nu ke ma oakwuki in Ma Sap. Mwet Judah nukewa elos Jehozadak, ac in pacl sac Nehemiah el governor, ac insewowo ke mwet tol ac mwet Levi, 45 mweyén elos Ezra, mwet sasla ke Ma Sap, el mwet tol. 27 Ke pacl se orala alu in aknasnas ac oakwuk saya ke alu lalos su pot lun siti Jerusalem kisaiyukla, utukeni mwet Levi liki acn nukewa elos muta we, tuh elos in wi akfulaty len in God El sapkin. Mwet on lun Tempul ac mwet karingin acn nukewa elos muta we, tuh elos in wi akfulaty len in mutunpot lun Tempul elos oayapa orala ma kunalos fal ac harp. 28 Sou in on lun mwet Levi elos fahsreni liki nu ke oakwuk sel Tokosra David ac Solomon, acn elos oakwuk we rauneak Jerusalem, ac liki inkul Asaph, oasr mwet in kol on in kaksak ac sang kulo nu ma rauneak acn Netophah, 29 oayapa liki Bethgiggal, sin God. 47 In pacl lal Zerubbabel ac oayapa pacl lal Geba, ac Azmaveth. 30 Mwet tol ac mwet Levi elos Nehemiah, mwet Israel nukewa sang mwe lung ke kais aknasnasyalos sifacna, oayapa elos aknasnasye mwet sie len in mwe kasru nu sin mwet on ac mwet karingin uh, mutunoa uh, ac pot lun siti uh, fal nu ke oakwuk lun mutunpot lun Tempul. Mwet uh sang mwe sang mutal nu alu lalos. 31 Nga pangoneni mwet kol lun Judah nu fin sin mwet Levi, ac mwet Levi elos sang ip ma oakwuki pot uh, ac sap tuh elos in kol u lulap luo in fahsr rauni siti tuh in ma lun mwet tol.

13 Ke pacl se Ma Sap lal Moses rituyuk nu sin mwet uh, elos rit nwe sun acn se ma fahk mu wangin mwet Ammon ku mwet Moab fah fililla in kupasryang nu sin mwet lun God nwe tok, 2 ke sripen mwet Ammon ac mwet Moab elos tuh tia sang mongo ac kof nu sin mwet Israel ke elos illa liki Egypt, a elos moli nu sel Balaam tuh elan selngawi mwet Israel. Tusruktu God lasr El furokla selnga sac nu ke sie mwe insewowo. 3 Ke mwet Israel elos lohng ma sap se inge ke rituyukla, elos srela mwetsac nukewa liki inmasrlolos. 4 Mwet tol Eliashib, su ma kuna in liyaung infukil in filma lun Tempul, el tuh kawuk nu sel Tobiah ke pacl na loes. 5 Na el fuhlela Tobiah elan orekmakin sie infukil lulap su ma na nu ke karinginyuk mwe sang ke wheat ac mwe keng ac kufwen orekma lun Tempul, oayapa mwe sang nu sin mwet tol, ac sie tafu singoul ke wheat, wain, ac oil in olive ma itukyang nu sin mwet Levi, mwet on lun Tempul, ac mwet karingin mutunpot lun Tempul. 6 Ke pacl ma inge orek uh, nga wangin Jerusalem, mweyén ke yac se aktolngoul luo ma Artaxerxes el tokosra lun Babylon, nga tuh folokla in akkalemye nu sel ma sikyk in Jerusalem. Tukun kutu len, nga siyuk sin tokosra 7 tuh nga in sifil folokla nu Jerusalem. Ke nga sun acn we nga tuh arulana lut ke nga konauk tuh Eliashib el fuhlela Tobiah elan orekmakin sie fukil in Tempul. 8 Nga

kasrkusrak ac sisla ma nukewa lal Tobiah. **9** Nga sap tuh “Mutan sac pa pwanang koluk lal Tokosra Solomon. El fuluk inge in aknasnasyekla fal nu ke oakwuk lun alu fulat liki tokosra nukewa lun mutunfaci saya, ac God El lasr, ac kufwa nukewa lun Tempul ac mwe kisa wheat ac lungse el ac oru tuh elan tokosra fin Israel nufon. Finne mwe keng in sifil folokyang nu loac. **10** Nga lohng pac ouinge, a mutan sac uh akkolukyalla. **27** Ya kut ac ukwe lah mwet on lun Tempul ac mwet Levi saya elos som srikasrak lowos ac seakos God lasr, ac payuk nu sin liki acn Jerusalem ac folokla nu ke ima lalos, mweyen mutan sac?” **28** Joiada el wen natul Eliashib, Mwet Tol mwet uh tia kitalos ke ma fal nu selos in moulkin. **11** Fulat. Na sie sin wen natul Joiada el payuk sin acn natul Nga mulat nu sin mwet kol lah elos fuhlela in pilesreyuk Sanballat, sie mwet Beth Horon. Ouinge nga supwalla Tempul uh. Ac nga folokonma mwet Levi ac mwet on nu Joiada elan som liki Jerusalem. **29** O God, esam lah in Tempul, ac sap elos in sifil oru orekma kinalos. **12** mwet inge elos akkolukye orekma fulat lun mwet tol, Na mwet Israel nukewa sifilpa mutawauk in use sie tafu oayapa wulela ma kom tuh orala yurin mwet tol ac mwet singoul lalos ke wheat, wain, ac oil in olive nu infukil Levi. **30** Nga aknasnasye mwet uh liki ma nukewa su in filma in Tempul. **13** Nga sulela mwet inge in liyaung tuku saya me, ac nga oakiya ma sap nu sin mwet tol ac infukil in filma: Shemiah su sie mwet tol, Zadok su sie mwet Levi, tuh kais sie selos in etu orekma kinalos. **31** mwet sasla ke Ma Sap, ac Pedaiah su sie mwet Levi. Nga orala oakwuk nu ke etong ma ac orekmakinyuk nu Hanan, wen natul Zaccur su wen natul Mattaniah, pa ke mwe kisa firir in utuku ke paci fal, oayapa tuh mwet mwet kasru lalos. Nga etu lah nga ku in lulafongi mwet uh in use fahko se meet ke wheat ac ke fokinsak. Esam inge in kitalki ma utukeni nu sin mwet orekma wialos ke ma inge nukewa, O God, ac akwoyeyu kac.

inkanek suwohs. **14** O God luk, esam ma inge nukewa su nga oru nu ke Tempul lom, ac nu ke alu in lohm sum.

15 In paci sac nga liye mwet in acn Judah elos fut grape in wain ke len Sabbath. Ac kutu mwet uh til wheat, wain, grape, fig, ac kutu ma saya nu fin donkey natulos, ac us utyak nu Jerusalem. Na nga fahkang elos in tia kukakin kutena ma ke len Sabbath. **16** Oasr paci kutu mwet Tyre tuku muta Jerusalem, ac elos use ik ac kain in ma nukewa nu in siti uh in kukakin nu sin mwet lasr ke len Sabbath. **17** Nga mulat nu sin mwet kol lun mwet Jew ac fahk nu selos, “Liye ma koluk kowos oru ingan! Kowos akkolukyela len Sabbath! **18** Pa inge sripa se oru God El kalyei mwet lowos meet ah, ac oru tuh in kunausyukla siti se inge. A kowos srakna oru tuh kasrkusrak lun God in yokelik nu fin Israel ke kowos aklusrongtenye len Sabbath.” **19** Ouinge nga sapkin tuh mutunpot in siti uh in kaul ke mutaweyen len Sabbath nukewa, ke tufahna ekela na kauli ac tia sifil ikakla nwe ke safla len Sabbath. Nga filiya kutu sin mwet luk in tu sisken mutunpot, in liye tuh in wangin ma utukyak nu in siti uh ke len Sabbath.

20 Oasr paci se ku luo, mwet kuka ke kutena kain mwe kuka, elos sisla fong in Friday nufon se likin pot lun siti uh. **21** Nga fahk nu selos, “Wangin sripa kowos in muta ingan ac soano in lenelik. Kowos fin sifil oru, nga ac lain kowos ke ku luk.” Tukun paci sac me elos tia sifil tuku ke len Sabbath. **22** Nga sapkin tuh mwet Levi in sifacna aknasnasyalos, ac som taran mutunpot, ac karingin tuh in akmutalyeyuk na len Sabbath. O God, esamu pac ke ma se inge, ac moliyula ke sripen yokna lungkulang lom.

23 In paci sac, nga konauk pac lah pus mukul Jew payuk nu sin mutan Ashdod, Ammon, ac Moab. **24** Tafu tulik natulos kaskaskin kas Ashdod ku kutu pac kas saya, ac nikin kas lasr uh. **25** Nga mulat nu selos, ac selngawelos, ac puokolos ac siki aunsifalos. Na nga oru tuh elos in fulahk Inen God tuh elos, ac tulik natulos, ac fah tia sifilpa apayuki yurin mwetsac. **26** Nga fahk nu selos,

Esther

1 Ma inge sikyak in paci lal Ahasuerus, su tuh leum fin faci siofok longoul itkosr, India me na nwe Ethiopia. **2** In len ingo Tokosra Ahasuerus el muta ke tron lal in acn pot kulana in acn Susa. **3** In yac se aktolu ma el tokosra, el orala kufwa se nu sin mwet leum ac mwet fulat lal nukewa. Un mwet mweun lun Persia ac Media elos wi, oayapa governor ac mwet fulat lun faci nukewa el leumi. **4** Ke lusen malem onkors el akkalemye lapan kasrup lal nu selos, ac el konkin ke fulat lal ac wolana lun acn sel. **5** Toko, tokosra el oru sie pac kufwa nu sin mukul nukewa in siti fulat Susa, mwet kasrup ac mwet sukasrup oana sie. Orek ke wlik nufon se ke inkul lun tokosra su yokla ke ros ac sak. **6** Naweyukla inkul sac ke mwe lisrlis folfol ac fasrfasr, kapiri ke mwe srem sroninmutuk linen srik eoa, ac kapiryang ke ring silver nu ke sru marble. Mwe muta orekla ke gold ac silver takinyukla ke likinum ke inkul sac, su loeyukla ke eot fwel ac saok inge: marble fasrfasr, srusra, folfol, ac eot saromrom. **7** Mwet uh nimnim ke cup gold ma orekla ke kain in lumah puspis, ac tokosra el kulang ac sang elos nim yokna ke wain lal sifacna. **8** Wangin lupa se sikulyen mwe nimnim — tokosra el sapkin nu sin mwet kulansap lal tuh in filfilla nu sin mwet nukewa in eis lupa na mwet lungse. **9** In paci sac pacna, Kasra Vashti el oru sie kufwa in lohm sin tokosra, nu sin mutan uh. **10** Ke len se akitkor lun kufwa lal tokosra, el nimnim ac pulakin pwar lal. Ouinge el solani eunuch itkosr su mwet kulansap lal sifacna: Mehuman, Biztha, Harbona, Bigtha, Abagtha, Zethar, ac Carkas. **11** El sap nu selos elos in usalu Kasra Vashti, ac elan sonang tefuro lun kasra. Kasra el mutan na oasku se, ac tokosra el ke konkin katoiyal nu sin mwet fulat ac mwet nukewa ma wi kufwa sac. **12** Tusruktu ke mwet kulansap uh fahkang nu sel Kasra Vashti sap lun tokosra, el tia lungse som. Ma se inge oru tokosra el foloyak. **13** In paci ma oasr mwe siyuk ke ma sap ac oakwuk, tokosra el ac pangoneni mwet pwapa lal, mweyen elos pa etu ouiya ma fal in orek. **14** Elos su el kwacna siyuk kasru se pa Carshena, Shethar, Admatha, Tarshish, Meres, Marsena, ac Memucan — mwet fulat itkosr lun Persia ac Media su wal fulat oemeet in tokosrai lal. **15** El fahk nu sin mwet inge, “Nga, Tokosra Ahasuerus, nga tuh supwala mwet kulansap luk nu yorol Kasra Vashti ke sie sap ku, a el tia lungse akos sap sac! Mea ma sap uh akkalemye mu kut in oru nu sel?” **16** Na Memucan el akkalemye nu sin tokosra ac mwet fulat lal: “Ma koluk se ma Kasra Vashti el oru inge tia ma nu sum mukena, a ma nu sin mwet fulat lom ac oayapa mukul nukewa in tokosrai uh! **17** Mutan nukewa in tokosrai uh fin lohng ma kasra el oru inge, na elos ac mutawauk in pilesru pac mukul tumalos. Elos ac mu, ‘Tokosra Ahasuerus el sap solal Kasra Vashti nu yorol, a el strangesr som.’ **18** Ke mutan kien mwet fulat Persia ac Media elos ac lohng

ke ma kasra el oru inge, elos ac srumun misenge pacna nu sin mukul tumalos. Mutan payuk yen nukewa ac fah tila akfulate mukul tumalos, ac mukul tumalos ac fah sulung sin mutan kialos. **19** Fin wo sin Tokosra, orala sie mwe fahkak sin tokosra lah Vashti el fah tia sifilpa sikyak ye mutun tokosra. Sang in simla ke ma sap lun Persia ac Media, tuh in fah tiana ku in ikilyukla. Na toko, sang wal lun kasra nu sin sie mutan ma wo lukel. **20** Ke paci se mwe fahkak lom sulkakinyuk sasla fin tokosrai lulap se inge, mutan nukewa ac fah akpusiselyatos nu sin mukul tumalos, elos finne kasrup ku sukasrup.” **21** Tokosra ac mwet fulat lal nukewa insese nu ke nunak sac, ac tokosra el oru oana ma Memucan el fahk. **22** El supwalik mwe fahkak sac nu sin kais sie faci ma el leumi, ke kas lalos ac ouiyen sim lalos, fahk mu kais sie mukul in leum in lohm sel sifacna.

2 Tok, kasrkusrak lal Tokosra Ahasuerus ne ohula, el srakna nunku ke ma Vashti el tuh oru ah, ac ke mwe fahkak se ma el tuh supwalik lainul Vashti. **2** Ouinge kutu sin mwet pwapa lun tokosra su fototo nu sel elos fahk nu sel, “Efū Tokosra ku tia sap in sukuk kutu mutan fusr virgin kato? **3** Tokosra el ku in srisrngia mwet kol in faci nukewa in tokosrai lal uh, tuh elos in usani mutan fusr oasku nukewa nu in lohm sin mutan in siti fulat Susa. Fuhlelosi inpaol Hegai, mwet eunuch se su karingangan un mutan kien tokosra, tuh elang asang mwe akmusra in aknasnas nu selos. **4** Na tokosra fah eis mutan fusr se ma akinsewowyol emeet, ac oru tuh elan kasrala in aolul Vashti.” Tokosra el nunku tuh kas in kasru na wowo se pa inge, ke ma inge el oru oana. **5** Oasr sie mwet Jew su muta Susa pangpang Mordecai, wen natul Jair, su ma natul Kish su ma natul Shimei in sruf lal Benjamin. **6** Ke paci se Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylon el usalla Tokosra Jehoiachin lun Judah nu in sruoh liki acn Jerusalem, wi un mwet sruoh, Mordecai el inmasrlolos. **7** Oasr sie mutan fusr pangpang Esther, su inel in kas Hebrew pa Hadassah. El ma nutin mukul se wien papa tumal Mordecai. El mutan na kato se, ac wona atal. Ke sripen papa tumal ac nina kial ah bisa, Mordecai el nutella ac oru oana acn natul sifacna. **8** Ke sap lun tokosra sulkakinyukelik, ac mutan fusr puspis utukeni nu Susa, Esther el inmasrlolos. El wi pac filiyuki nu in karinginyuk lal Hegai, su liyaung lohm sin mutan inkul fulat sin tokosra. **9** Hegai el arulana insewoso sel Esther, pwanang el sa na in sang mwe akmusra nu sel oayapa mwe mongo ma fal nu ke manol. El sang acn se ma wo oemeet in lohm sin mutan nu sel, ac pakuya mutan fusr itkosr ma solla in lohm sin tokosra in kulansupwal. **10** Fal nu ke kas in kasru lal Mordecai, Esther el tiana fahkak nu sin kutena mwet lah el sie mwet Jew. **11** Len nukewa Mordecai el forfor likinum in mutun lohm sin mutan, elan ku in etu lah fuka mutangal, ac mea ac sikyak nu sel. **12** Paci in naweyuklun sie mutan muta orek ke yac nufon se. Akmusra ke oil myrrh

orek ke malem onkosr, ac mwe akmusra ke ono keng orek ke malem onkosr pac. Tukun pacl sacn, oasr pacl lun kais sie mutan fusr inge in utukyak nu yorol Tokosra Ahasuerus. **13** Pacl se el ac som liki lohm sin mutan nu in lohm fulat sin tokosra, el ku in sulela kutena nuknuk ku mwe yun elan nukum. **14** El ac som nu we ke eku, ac ke lotu tok ah ac utukla el nu in sie pacna lohm folok nu yorol tokosra, sayen tokosra el fin enenal ku sifacna pangnol ke inel. **15** Pacl lal Esther in som nu yorol tokosra. Esther el acn natul Abihail ac ma nutin tamulel lun papa tumal Mordecai, su nutella tuh elan acn se natul. Lunginyuk Esther sin mwet nukewa ma liyal uh. Ke sun pacl lal, el nokomang na ma Hegai, mwet eunuch se ma karingin lohm sin mutan ah, fahk nu sel elan nukum. **16** Ouinge ke yac se akitkosr lal Ahasuerus in tokosra, ke malem aksingoul, malem in Tebeth, utuku Esther nu yorol tokosra nu in lohm sel. **17** Tokosra el lungse el yohk liki kutena mutan saya, ac el arulana engan sel yohk liki mutan fusr ngia kewa. Tokosra el sunya sifal Esther ke tefuro lun kasra, ac oru tuh elan aolulla Vashti. **18** Na tokosra el oru sie kufwa lulap in akfulatayl Esther, ac el suli mwet fulat ac mwet leum lal nukewa. El oakiya len sac tuh in sie len lulap nu sin mutunfacl nukewa ma el leumi, ac el kitalik mwe sang yohk ma fal nu ke ouiya lun sie tokosra. **19** In pacl sac pacna, tokosra el srirsngily Mordecai nu ke sie orekma fulat. **20** Esther el soennaakkalemye lah el sie mwet Kutena mwet, na Esther el aksol ke ma se inge oana ke el tuh oru ke el srakna srik ac muta yorol. **21** In pacl se ac Teresh, luo sin mwet eunuch ke lohm sin tokosra su karingin mutunoa in utyak nu infukil sin tokosra, eltal eltal srungal Tokosra Ahasuerus, ac suk inkane in unilya. **22** nukewa lun tokosra sac. Kas kac uh fahk mu in len Mordecai el lohngak ac el fahkang nu sel Kasra Esther, sefanna, len aksingoul tolu in malem Adar, mwet Jew na Esther el fahk nu sel tokosra ma Mordecai el fahk nu nukewa — mukul, mutan, ac tulik — in anwuki. Elos sel ah. **23** Oasr sukiyen ma se inge, ac koneyuyak tuh na pwaye. Ouinge mukul luo ah kewa loksakeyuki ke acn in loksak ah. Tokosra el sapkin in simla ma inge in book in sramsrma oa lun tokosra sac.

ac ku in muteng ouiya se lal Mordecai inge. **5** Haman el foyolok ke el etauk lah Mordecai el tia wi putati epasr nu sel, **6** ac ke el lohng lah Mordecai el sie mwet Jew, el nunkauk elan oru sie kai na yohk, tia nu sel Mordecai mukena, a el lumahla in sukela mwet Jew nukewa in tokosra lun Persia. **7** In yac aksingoul luo wacl Tokosra Ahasuerus, in malem se meet, malem in Nisan, Haman el sapkin in orek susfa (elos pangon liyaung mutan kulansap kien tokosra. El fah tia sifilip "purim") in konauk len su in malem su el ac oru pwapa folok sulallal se lal inge. Len aksingoul tolu in malem aksingoul sifacna pangnol ke inel. **8** Oasinge Haman el fahk nu luo, malem Adar, pa sikiyak. **9** Oasinge Haman el fahk nu sel Tokosra Ahasuerus, "Oasr un mwet se fahsrelak ac muta ke mutunfacl nukewa in tokosra lom uh. Facsin lalos uh sie liki na facsin lun mwet nukewa. Ac elos tia pac wi akos ma sap lun tokosra se inge. Ke ma inge, ac wanginna sripa wo nu sin tokosra kom fin lela elos in mutana. **10** Fin ou lungse lun Tokosra Fulat, supwalik sie sap ku tuh elos in sikiyukla. Kom fin oru ouinge, nra ac srukak tuhn in silver tolfoko itngoul limekosr nu in nien fil mani lun tokosra, in kasru mukukui nukewa lun tokosra uh." **11** Oasr sie ring lun tokosra ma orekma in stami kutena ma simusla ku sin tokosra. Na tokosra el eisla ring sac liki kufinpaol, ac sang nu sel Haman, mwet lokoalok lun mwet Jew, su wen natul Hammetha, in fwiil tulik natul Agag. **12** Tokosra el fahk nu sel Haman, "Mwet ingan ac mani lalos ma lom. Oru oana lungse lom." **13** Ouinge ke len se aksingoul tolu ke malem se meet, Haman el solani mwet sim nukewa lun tokosra, ac akkalemye sie mwe fahkak nu selos, elos in lungasla nu ke kas nukewa ac in simusla ke kain in sim nukewa ma orekma in tokosra sac. Mwe fahkak se inge in supweyukelik nu sin mwet leum nukewa, governor nukewa, ac mwet fulat nukewa. Ma inge tuh orekla inel Tokosra Ahasuerus ac stamiyuki ke ring lal. **14** Mwet untuk kas elos usalik mwe fahkak inge nu in mutunfacl nukewa lun tokosra sac. Kas kac uh fahk mu in len nukewa — mukul, mutan, ac tulik — in anwuki. Elos in tuh akmuseyuki ke wangin pakomuta, ac ma lalos nukewa in itukla in ma wap. **15** Mwe fahkak ke ma sap ku sac enenu in sulkakinyukelik nu in mutunfacl nukewa, tuh mwet nukewa in akola nu ke len sac. **16** Fal nu ke

3 Kutu paci tok, Tokosra Ahasuerus el kilukunak mwet se pangpang Haman nu ke wal se ma fulat liki mwet leum nukewa sayal. Haman el wen natul Hammethatha, su sie mwet in fwiilin tulik natul Agag. **2** Tokosra el sapkin mwet leum nukewa su kulansapwal in akfulatyal Haman, ac elos in putati ac pasrla nu sel. Elos nukewa oru sayal Mordecai, su tia wi putati ac epasr nu sel. **3** Mwet leum sayal uh elos siyuk sel lah efu el ku tia akos ma sap lun tokosra. **4** Len nu ke len elos kwafel elan sroang wi, tuh el tiana porongelos. El fahk mu, "Nga sie mwet Jew, ac nga tia ku in epasr nu sel Haman." Ke ma inge elos fahkang nu sel Haman ma se inge, in suk lah el

Esther

314

ma mwe fahkak lun tokosra akkalemyeyuk we, oasr tu lik ah, insial insewowo sel, ac el asroeang scepter tung mwemelil inmasrlon mwet Jew. Elos lalo, tung, gold soko ah nu sel. Na Kasra Esther el utyak ac kahyla ac wowoyak ke asor lulap, ac pus selos nokomang mutun scepter gold soko ah. 3 Tokosra el siyuk, "Kasra nuknuk yohk eoa ac oan in apat. 4 Ke mutan kulansap Esther, mea kom lungse—Fahk nu sik lah mea kom ac mwet eunuch lal Kasra Esther fahk nu sel ouuya ma enenu, na ac fah itukot nu sum, finne tafu tokosrai luk." Mordecai el oru, el liksreni na supwarla. El supwala kutu 4 Esther el topuk ac fahk, "Fin wo sin tokosra, nga kena nuknuk nu sel Mordecai elan sang aolla nuknuk yohk suli tokosra ac Haman nu ke sie kufwa nga akoo nu eoa, a el tiana eis. 5 Na Esther el solalma Hathach, sie suwos oyeku." 5 Na tokosra el sapla nu yorol Haman sin mwet eunuch ke inkul lun tokosra su pakpuki sel elan sulaklak tuku, eltal in som fal nu ke solsol lal Esther. tokosra tuh elan mwet kulansap lal kasra, ac el sap elan Ouinge tokosra ac Haman som nu ke kufwa se Esther el som nu yorol Mordecai ac siyuk lah mea se siyak ac akoela nu selos. 6 Ke pacl se eltal nim wain, tokosra el mea sripauk. 6 Hathach el som nu yorol Mordecai ke siyuk sel Esther, "Fahk nu sik ma kom lungse, ac nga ac nien toeni lun mwet uh ke mutun lohm sel tokosra. 7 fah sot nu sum. Kom finne siyuk ke tafu tokosrai luk, Mordecai el fahkang nu sel ma nukewa ma siyak nu ac fah itukot nu sum." 7 Esther el topuk, "Fin wo sin sel, ac oayapa ke lapan mani se ma Haman el wulela in Tokosra, ac Tokosra fin insewowo in lohng mwe siyuk srukkak nu ke nien fil mani lun tokosra fin susakla mwet luk, nga kena tuh Tokosra ac Haman in tuku nu ke sie Jew nukewa. 8 El sang nu sel Hathach mwe fahkak se pac kufwa nga akoo nu suwos lutu. In pacl sacn nga ac ma simla ac supweyukelik in acn Susa, su sapkakin in fah fahk nu sin Tokosra ma nga enenu." 9 Ke Haman sikiyukla mwet Jew. Mordecai el siyuk sel elan usla nu el tuyak liki kufwa uh, el arulana engan ac insewowo. sel Esther, ac akkalemye ouya inge nu sel, ac siyuk elan Tusrukta el liyalak Mordecai ke nien utyak nu ke inkul utyak nu yorol tokosra ac kwafe sel elan nunak munas sin tokosra, ac ke Mordecai el tiana tuyak ku akkalemye nu sin mwet lal, mwet Jew. 9 Hathach el oru oana, 10 sunakinyal ke el alukella, Haman el foloyak sel. 10 ac Esther el fahk elan folokla ac fahk kas inge nu sel Tusrukta el tiana akkalemye toasr lal, ac el folokla nu Mordecai: 11 "Kutena mwet, mukul ku mutan, fin utyak lohm sel. Na el pangoneni mwet kawuk lal nu in lohm nu in kalkal se oan loac in lohm sin tokosra ke tia solsol sel, ac solalma Zeresh, mutan kial, elan tuku welulos. el, mwet sacn ac enenu in misa. Ma sap se pa inge. 11 El konkin nu selos ke lapan kasrup lal, pusiyen wen Mwet nukewa etu ke ma se inge, mutawauk ke mwet natul, ac ke tokosra el tuh kilukunulak nu ke sie kunokon pwapa fulat lun tokosra nwe ke mwet in mutunfaci saya fulat, ac ke arulana yohk sripal liki leum saya lun tokosra. pac. Inkanek sefanna sie mwet el ku in kaingunkula ma 12 Haman el tafwela mu, "Sayen ma inge, Kasra Esther sap se inge: pa tokosra el fin kolang scepter gold lal nu el tuh akoo sie kufwa, tia nu sin kutena mwet, a nu sik sel, na mwet sacn ac tia anwuki. Tusrukta ac malem se ac tokosra mukena, na el sifilpa suli kut nu lutu. 13 lac tokosra el soenna suliyu." 12 Ke Mordecai el lohng Tusrukta ma inge nukewa ma pilasrik ke nga srakna kas inge sel Esther, 13 el supwala kas in top lal nu sel, liyel Mordecai, mwet Jew sac, muta ke nien utyak nu "Nik kom nunku mu kom mukena inmasrlon mwet Jew inkul fulat sin tokosra." 14 Ke ma inge, mutan kial ac ac ku in kaingunkula ouya se inge ke sripen na kom muta mwet kawuk lal elos fahk nu sel, "Efuu kom ku tia sap inkul fulat sin tokosra. 14 Kom fin mihsla ac tia kas ke in misaiyukla sie nien loksak, ke fit itngoul limekos pacl ouinge uh, inkanek in kasru fah tuku lucng me nu fulata—Lututang kom ku in siyuk sel tokosra elan sapkin sin mwet Jew, ac elos ac fah moliyukla, tusrukta kom ac tuh Mordecai elan sriprisyak kac, na kom ac engan ac misa, ac sou lun papa tomom fah wanginla. Na su etu, som nu ke kufwa ah." Haman el eis mu nunak na wovo sahp ma na orek tuh kom in kasrala nu ke pacl se inge!" se, ouinge el sapkin in musala nien loksak se.

15 Esther el supwala kas in top inge nu sel Mordecai: 16 "Fahla ac eisani mwet Jew nukewa in Susa nu sie. Kowos lalo ac pre keik. Nik kowos mongo ku nim kutena ma ke len tolu ac fong tolu. Nga, ac mutan kulansap luk, fah oru oapano. Tukun ma inge, nga fah som nu yorol tokosra, finne lain ma sap. Nga fin oru tuh misa, na nga misa." 17 Na Mordecai el som, ac oru ma nukewa ma Esther el sap elan oru.

5 Ke len in lalo se aktolu, Esther el nokomang nuknuk in kasra lal ac som ac tu inkalkal se oan loac ke lohm sel tokosra, ac getang nu ke infukil lun tron. Tokosra el muta infukil sac fin tron lal, ac getang nu ke nien utyak ah. 2 Ke pacl se tokosra el liyalak Kasra Esther lah el

6 In fong sacna, tokosra el tia ku in motulla, ouinge el sap in utuku book in sim mwe esmakin lun tokosrai uh, ac ritiyuk nu sel. 2 Ipin mwe rit se elos rit ah ma ke sramssram kacl Mordecai, ke el tuh konauk sie inkanek sulallal in akmuseyla tokosra. Nunak sulallal sac orek sel Bighana ac Teresh, luo sin mwet eunuch su karingin mutunoa in utyak nu infukil sel tokosra. 3 Na tokosra el siyuk, "Akfulat fuka ac srui fuka kut tuh oru nu sel Mordecai ke ma el orala inge?" Mwet kulansap lal topuk mu, "Wanginna ma orekla nu sel." 4 Na tokosra el siyuk, "Su sin mwet fulat luk oasr inkul uh?" In pacl sacna Haman el utyak inkalkal sin tokosra. El tuku in siyuk sel tokosra tuh Mordecai elan sriprisyak ke nien loksak se ma akoeyukla tar. 5 Ouinge mwet kulansap elos topuk,

"Haman el oasr inge. El ke osun nu sum." Tokosra el fahk, "Sap elan utyak." 6 Ouinge Haman el utyak, ac tokosra el fahk nu sel, "Oasr mwet se nga arulana ke akfulaty. Mea fal in orek nu sin mwet se inge?" Haman el nunku sel sifacna, "Acna su tokosra el ke akfulaty inge— Kalem na lah nga." 7 Ouinge Haman el fahk nu sel tokosra, "Nu sin mwet se su tokosra el lungse akfulaty, 8 lela in utuku nuknuk lun tokosra sifacna, ac soko horse ma tokosra el muta fac tar, ac tefuro lun tokosra in oan fin sifen horse soko ah. 9 Na sang nu sin sie mwet wal fulat lom in nokmulang ke nuknuk lun tokosra inge, ac pwen mwet sac ke el muta fin horse, elan fahsr sasla in kalkal lun siti uh. Mwet fulat sac in fahsr sulkakin inkanek uh, "Liye luman akfulat lun tokosra nu sin sie su el lungse akfulaty!" 10 Na tokosra el fahk nu sel Haman, "Aksaye ac akoela nuknuk lun tokosra ac soko horse, ac oru mwe akfulat inge nu sel Mordecai, mwet Jew. Oru ma nukewa nu sel oana ke kom fahk an. Kom ac konalak el muta ke acn in utyak nu inkul sin tokosra." 11 Ke ma inge Haman el eis nuknuk uh ac horse soko ah, ac nokmulang Mordecai. Mordecai el sroang nu fin horse uh, ac Haman el pwanul fahsr sasla inkanek lun siti uh, ac sulkakin, "Liye luman akfulat lun tokosra nu sin sie su el lungse akfulaty!" 12 Tukun ma inge, Mordecai el folokla nu ke nien utyak nu ke inkul sin tokosra. A Haman el afinya mutual ke mwekin lal ac sulakkak folokla nu lohm sel. 13 El fahk nu sin mutan kial ac kawuk lal kewa ke ma nukewa ma sikuay nu sel. Na mutan kial ac mwet kawuk lalmwetmet lal fahk nu sel, "Mutawauk in munasla ku lom sel Mordecai. El mwet Jew se, ac kom tia ku in kutanggulla. Pwayena lah el ac kutangkomla." 14 Ke elos srakna kaskas, mwet eunuch lun inkul sin tokosra tuku, ac salkal Haman nu ke kufwa su Esther el akpela.

7 Ouinge tokosra ac Haman som in mongo yorol Esther
2 ke paci se akluo. Ke paci eltal nim wain, tokosra el
sifilpa siyuk, "Kasra Esther, fahk nu sik ma kom lungse,
ac nga ac fah sot nu sum. Kom finne siyuk ke tafu
tokosrai luk, ac fah itukot nu sum." 3 Kasra Esther el
topuk, "Fin oh lungse lun Tokosra, ac el fin insewewo in
porongo mwe siyuk luk, pa inge ma nga kena kac, tuh
nga in ku in moul, wi pac mwet srahk. 4 Nga ac mwet
srahk kukakinyukla tari in anwuki. Funu kukakinyukla
kut nu ke mwet kohs, nga lukum misla na ac tia lusrong
tokosra. Tusruktu akoeyuk in sikiyukla kut — kut nukewa
ac wanginila!" 5 Na Tokosra Ahasuerus el siyuk sel Kasra
Esther, "Su enum se ku in oru ouinge— Pia mwet sacn?"
6 Esther el topuk, "Mwet lokoalok lasr, su akola in kalyei
kut, pa mwet koluk se inge Haman!" Haman el ngetang
nu sel tokosra ac kasra, ac el rarrar ke sangeng. 7
Tokosra el arulana foloyak ac tuyak som liki kufwa uh, ac
illa nu likinuma nu ke ima ros lun inkul fulat. Haman el
akilen lah tokosra el akola in sang kalya na yohk nu sel
ke ma se inge, oru el mutana in kwafe sel Kasra Esther

elan molella. 8 El tufahna fungyang nu fin mwe oan se Esther el muta fac in kwafe elan nunak munas nu sel, ke pacl se tokosra el sifilpa utyak nu in lohm uh liki imae. Tokosra el wola, "Ya mwet se inge ac sruinkuel kasra ye mutuk in lohm uh?" Ke pacl se tokosra el fahkla kas inge, mwet eunuch uh afinya mutual Haman. 9 Na sie sin mwet eunuch lal tokosra pangpang Harbona el fahk, "Sie pac ma Haman el oru pa el musaela sie nien loksak fit tingouliimekosr fulata pe lohm sel elan srupsrlak Mordecai kac, sel su tuh molela moul lun tokosra!" Tokosra el sapkin, Srupsrlak Haman olo! 10 Ouinge srripsiypak Haman ke nien loksak se su el musaela nu sel Mordecai. Na uuf ohula kasrusrak lal tokosra.

8 In len sacna Tokosra Ahasuerus el sang nu sel Kasra Esther ma nukewa su ma lal Haman, mwet lokoalok un mwet Jew. Esther el fahkang nu sel tokosra lah Mordecai el sou nu sel, ac tukun paci sac fahla, filfila Mordecai elan ku in utsak nu ye mutun tokosra. **2** Tokosra el eisla ring se lal ma sil lal oan kac (ring se ma el tuh eisla sel Haman) ac sang nu sel Mordecai. Esther el sang tuh Mordecai elan nununku ma nukewa al Haman. **3** Na Esther el faksufi sisken nial tokosra, tung ac kwafe sel elan oru sie inkanek in sikulya pwapa sulallal ma Haman, su ma in fwilin tulik natul Agag, el orala tari in lain mwet Jew. **4** Tokosra el asroela scepter gold lal nu sel, ouinge Esther el tuyak ac fahk, **5** "Fin wo ac suwohs ye mutun Tokosra, ac el fin nunku keik ac pakomutuk, lela in simla sie pac mwe fahkak in sikulya ma sap lal Haman, wen natul Hammedatha su ma ke fwilin tulik natul Agag, ma fahk mu in sikiyukla mwet Jew nukewa in tokosrai uh. **6** Nga ac mutangla fuka ma koluk lulap se inge fin tuku nu fin mwet luk, ac sou luk sefaca elo anwuki?" **7** Na Tokosra Ahasuerus el fahk nu sel Kasra Esther ac Mordecai, mwet Jew, "Live, nga

10 Rupsrulak Haman ke sripen pwapa sulallal lal lain mwet Jew, ac nga sang lal Esther ma lal nukewa. 8 Tusrukutena mwe fahkak ma supwuyekulik inen tokosra ac sil un tokosra oan kac tia ku in tulokinyuki. Finne ouinge, komtal ku in simis kutena ma komtal lungse nu sin mwet Jew, ac komtal ku in simusla inek kac, ac siliya ke ring un tokosra.” 9 Ma se inge sikyak ke len aklongoul tolu in malem aktolu, malem lun Sivan. Mordecai el solani mwet sim nukewa lun tokosra. El kaskas ac elos sim eta nu sin mwet Jew ac nu sin governor, mwet leum ac mwet fulat nukewa lun mutunfacil siofok longoul itkosr, mutawauk India me na nwe Ethiopia. Leta inge simla ke kas lun kais sie acn, ac ke luman sim lun kais sie acn, oayapa nu sin mwet Jew in kas lalos ac ouyien sim lalos. 10 Leta nukewa simla inel Tokosra Ahasuerus ac siliyuki ke ring lun tokosra. Utukelik sin mwet kasrusin finorse na mulac, ma tohfla mwe kulansap lal tokosra. 11 Leta inge akkalemye lah tokosra el lela mwet Jew in siti nukewa in tukeni pwapa in sifacna loangelos. Mwet mweun lun kutena mutunfacil ku kutena acn fin

tuku mweun nu selos, tulik natulos, ku mutan kialos, na ac kom ac fah eis." 13 Esther el topuk ac fahk, "Fin mwet Jew elos ku in lainulos ac onelosla. Elos ku in wo ye mutun Tokosra, lela nu sin mwet Jew in Susa sukelosla ac eis ma lalos nukewa tuh in ma wap. 12 tuh ma elos oru misenge in sifilpa orek lutu. Ac sap Ma sap se inge ac fah mutawauk orekmakinyuk fin acn tuh monin wen singoul natul Haman in srripsriyak ke Persia nufon, fal nu ke len se oakwuki in anwuki mwet nien loksak sac." 14 Tokosra el sapkin ma inge in orek, Jew, len aksingoul tolu in malem aksingoul luo, malem in ac sap soko inge sulkakinyukelik in Susa. Monin wen Adar. 13 Enenu in sulkakinyuk oana sie ma sap, ac in singoul natul Haman srripsriyak ye mutun mwet nukewa. akkalemyeyuk nu sin mwet nukewa in mutunfaci nukewa, 15 Ke len aksingoul akosr in malem Adar, mwet Jew su tuh mwet Jew nukewa fah akola in foloksak nu sin mwet muta in Susa toeni ac sifilpa uniya mwet tolfoko su muta lokoalok lalos ke len sac. 14 In oana oakwuk lal tokosra, in siti uh. Tusrukta elos tia eis kutena ma wap. 16 Mwet mwet utuk kas elos kasrusr fin horse nutin tokosra, ac elos kasrusr ke mui na safla lalos. Ma sap sac oayapa sulkakinyuk in siti Susa. 15 Mordecai el illa liki inkul sin tokosra, ac el nukum nuknuk folfol ac fasfras lun tokosra, ac nuknuk lik orek ke linen sroninmutuk srik oru ke len aksingoul tolu in malem Adar. Len se toko eoa, ac el puela sifal ke sie nuknuk yunla ke gold. Na inkanek Susa ah ngisyak ke sasa ac pusren engan len in engan ac orek kufwa. 18 Tusrukta mwet Jew in lulap. 16 Mwet Jew elos arulana enganak ac mongi; elos acn Susa, elos oru len aksingoul limekosr in sie len in insewowo ac pulakin mu elos ac kutangla. 17 In siti ac mutunfaci nukewa, ku kutena acn ma mwe fahkak lun tokosra ritiyuk we, mwet Jew elos oru tuh in sie len lulap lalos, ke elos orek kufwa ac arulana engan. Ma inge pwanang mwet puspis saya weang mwet Jew, ke sripen elos mutawauk in sangeng sin mwet Jew.

9 Ke sun len aksingoul tolu in malem aksingoul luo, malem Adar, len se ma sap lun tokosra ac fah mau akpwayeyuk, ac mwet lokoalok lun mwet Jew elos finsrak mu elos fah leum faclos, tusrukta tiana ouinge — mwet Jew pa tuh leum fin mwet lokoalok lalos. 2 In acn sin mwet Jew in siti nukewa ke mutunfaci nukewa lal tokosra Ahasuerus, mwet Jew elos tukeni ac akola in mweuni kutena mwet su strike in anwuk nu selos. Mwet yen nukewa sangeng selos, ac wangin mwet ku in kutangulosla. 3 Pa oru mwet fulat nukewa — governor, mwet leum ac mwet tutaf lun tokosra — mwet inge elos sroang kasru mwet Jew ke sripen elos nukewa sangeng sel Mordecai. 4 Pungal Mordecai fahsrelik nu yen nukewa in tokosrai sac, lah arulana yohk ku lal inkul sin tokosra, ac ku lal yokyokelik na. 5 Ke ma inge mwet Jew elos ku in oru kutena ma elos lungse oru nu sin mwet lokoalok lalos. Elos anwuk nu selos ke cutlass ac onelosla. 6 In Susa, siti fulat sac sifacna, mwet Jew we onela mwet lumfoko. 7 Elos uninya Parshandatha, Dalphon, Aspatha, 8 Poratha, Adalia, Aridatha, 9 Parmashtha, Arisal, Aridai, ac Vaizatha — 10 mwet inge pa wen singoul natul Haman wen natul Hammedatha, mwet lokoalok lun mwet Jew. Tusrukta mwet uh tiana eisla kutena ma in ma wap lalos. 11 Ke len sacna, pisem mwet anwuki in Susa fwackyng nu sel tokosra. 12 Ke ma inge tokosra el fahk nu sel Kasra Esther, "In siti Susa mukena, mwet Jew elos onela mwet lumfoko, weang wen singoul natul Haman. Na faska in mutunfaci saya ah! Inge, oasr pac ma kom enenu— Ac itukot nu sum. Fahkma lah mea pac kom lungse,

ac kom ac fah eis." 13 Esther el topuk ac fahk, "Fin sukelosla ac eis ma lalos nukewa in sifilpa orek lutu. Ac sap Ma sap se inge ac fah mutawauk orekmakinyuk fin acn tuh monin wen singoul natul Haman in srripsriyak ke Persia nufon, fal nu ke len aksingoul akosr in malem Adar, mwet Jew su tuh mwet nukewa in mutunfaci sulkakinyuk in siti Susa. 15 Ke len aksingoul akosr in malem Adar, mwet Jew su tuh mwet nukewa in sifilpa orek lutu. Ac sap soko inge sulkakinyukelik in Susa. Monin wen Adar. 16 Mwet Jew in mutunfaci saya elos tukeni ac sifacna loangelos. Elos suk in sukosokla liki mwet kwaselos, ouinge elos uniya mwet itngoul limekosr tausin mwet lokoalok lalos. Tusrukta elos tia eis kutena ma wap. 17 Ma inge elos Jew in mutunfaci saya elos tukeni ac sifacna loangelos. Elos suk in sukosokla liki mwet kwaselos, ouinge elos uniya mwet itngoul limekosr tausin mwet lokoalok lalos. Tusrukta elos tia eis kutena ma wap. 17 Ma inge elos oru ke len aksingoul tolu in malem Adar. Len se toko ah, len aksingoul akosr, elos mongla ac oru tuh in sie inkanek Susa, elos oru len aksingoul limekosr in sie len in engan ac orek kufwa, ke sripen elos uniya mwet lokoalok lalos ke len aksingoul tolu ac singoul akosr. 19 Pa inge sripen elos uniya mwet lokoalok lalos, ke pot uh elos aktulatyel len aksingoul akosr in malem Adar oana sie len lulap nu selos in aengani ac orek kufwa ac akitatki ke mwe mongo. 20 Mordecai el sapkin in simla ma nukewa ma sikiyak inge, ac supwalik leta nu sin mwet Jew nukewa su muta yen apkuran ac oayapa yen loessula apneni mutunfaci nukewa in Tokosrai lun Persia, 21 ac fahkang nu selos in aktulatyel len aksingoul akosr ac singoul limekosr in malem Adar, tuh in len lulap lalos in yac nukewa. 22 Pa inge len ma mwet Jew elos tuh aksukosokyalosla liki mwet lokoalok lalos. Pa inge malem se ma moul in keok ac asor lalos tuh ekla nu ke engan ac insewowo. Fwackyng nu selos elos in aktulatyel len luo inge ke orek kufwa ac aengani, oayapa elos in sang mwe kite ke mwe mongo nu sin sie sin sie ac nu sin mwet sukasrup. 23 Ke ma inge mwet Jew elos oru oana ma Mordecai el sapkakin nu selos, ac elos mutawauk in aktulatyel len inge ke yac nukewa. 24 Haman, wen natul Hammedatha in fwilin tulik natul Agag su kwase mwet Jew nukewa, el tuh orek susfa (pangpang "purim") in konauk len se ma ac sikiyukla mwet Jew. El tuh nunku in sukelosla nukewa. 25 Tusrukta ke tokosra el etauk ke pwapa sulallal sac, el supwalik leta in sapkin tuh ma Haman el akoo in oru lain mwet Jew fah folokyang nu sel sifacna, na el, ac wen natul, srripsriyak ke nien loksak sac. 26 Pa inge sripen elos oru pangpang len lulap inge Purim, (kalmeya pa "susfa"). Ke sripen leta lal Mordecai, ac ke sripen ma nukewa ma sikiyak nu selos, 27 mwet Jew elos orala sie ma sap nu selos sifacna, oayapa nu sin fwilin tulik natulos ac kutena mwet su ac fah wela mwet Jew, tuh len luo inge in aktulatyeyuk ke sun paci fal la ke yac nukewa, in fal nu ke oakwuk ma Mordecai el oakiya. 28 Akkeyeyukla tuh sou lun mwet Jew in fwilin nukewa, ac in

mutunfacl nukewa ac siti nukewa, fah esam ac akilen len lun Purim nwe tok. **29** Na Kasra Esther, acn natul Abihail, el simusla pac leta se weang leta lal Mordecai, ac sang ku nukewa lal in akkeye sramsram ke Purim, oapanma Mordecai el simusla tari. **30** Leta sac ma nu sin mwet Jew nukewa, ac supweyukelik nu in mutunfacl siofok longoul itkosr in Tokosrai lun Persia. Leta inge fahkak mwe finsrak nu sin mwet Jew tuh elos in moul in misla ac tia fornga, **31** ac oayapa oakiya tuh elos, ac fwil natulos, in akfulatyel len lun Purim ke paci fal, oana ke elos oakiya pac akilenyen paci in lalo ac eoksra. Ma se inge sapkinyuk sel Mordecai ac Kasra Esther. **32** Ma sap lal Esther, ma akkeye oakwuk nu ke Purim, tuh simla in sie book limlim.

10 Tokosra Ahasuerus el sapkakin nu sin mwet su muta ke mutunfacl lulap lun Persia wi mwet muta fin tuka uh, elos in akfalye takma nu sel. **2** Orekma yohk ac wolana nukewa el orala, ac oayapa sramsram ke el akwalyalak Mordecai nu ke kunokon fulat, simla ke book in sramsram oa lun tokosra Persia ac Media. **3** Mordecai, mwet Jew, el leum akluo yal Tokosra Ahasuerus. Akfulatheyuk ac lungkinyuk el sin mwet Jew nukewa. El orekma in akwoye mwet lal, ac tuh fwilin tulik natulos in okak ac moul in misla.

Job

1 Oasr mwet se pangpang Job, su muta in acn Uz. El sie mwet su alu nu sin God, ac el arulana inse pwaye nu sel. El sie mwet na wo, ac el arulana karinganang tuh elan tia oru kutena ma koluk. **2** Oasr wen itkosr ac acn tolu natul. **3** Oasr pac itkosr tausin sheep, tolu tausin camel, cow tausin se, ac donkey lumfoko natul. Oayapa oasr mwet kulansap puspis lal, ac el kasrup liki mwet nukewa ke facl ma oan kutulap in acn Canaan. **4** Kais sie wen itkosr natul Job inge ac muta orek kufwa, na tamulel uh kewa ac tuku nu kac, ac pacl nukewa elos ac suli pac tamtael tolu wialos in wi pac tuku nu kac. **5** Ke lotu se tukun pacl in kufwa nukewa, Job el ac toangna tukakek ac orek kisa lun kais sie tulik inge in aknasnasyosalosa. El oru ouinge mweyen el mu sahp sie selos tuh kaskas koluk lain God ke seasmak lal uh. **6** Ke sun pacl se ma lipufan uh ac tuku nu ye mutun LEUM GOD, Satan el wi pac tuku. **7** Na LEUM GOD El siyuk sel, "Kom muta ya tuku?" Na Satan el topuk ac fahk, "Nga forfor na, rarauni facl." **8** Na LEUM GOD El fahk, "Ya kom liyal Job, mwet kulansap luk ah? Wangin sie mwet fin faclu wo ac inse pwaye nu sik oana el. El alu nu sik ac arulana taran elan tia orala kutena ma koluk." **9** Na Satan el fahk, "Ya Job el alu nu sum ke wangin?" **10** Kom nuna karinganal wi sou lal ac ma nukewa lal. Kom akinsewowyoe ma nukewa el oru, ac kom sang cow na pus natul, ekoslana acn uh. **11** Tusruktu kom fin eisla ma lal inge nukewa lukel, el ac ngetot nu sum ac selngawikomi!" **12** Na LEUM GOD El fahk nu sel Satan, "Kwal, ma nukewa lal Job oan inpoum, tusruktu taranna kom in tia oru kutena ma nu ke manol Job." Ouinge Satan el som. **13** Sie len ah ke tulik natul Job elos tukeni ac orek kufwa in lohm sin wen se ma matu oemeet wialos ah, **14** na mwet utuk kas se kasrusr tuku nu ke lohm sel Job ac fahk, "Kut tuh orekmakin ox uh in kihling acn ah, ac donkey ah muta inima se ma apkuran nu yen kut orekma we. **15** Na mwet Sabea elos tuku orek lokoalok, ac pisrala nufon kosro inge. Elos uniya nufon mwet kulansap lom, ac nga mukena kaingla ngan tuh fahkot nu sum." **16** Meet liki safla ma el fahk uh, sie pac mwet kulansap ah tuku ac fahk, "Sarom ah uniya sheep ac mwet karingin ah nufon. Nga mukena kaingla ngan tuh fahkot nu sum." **17** Na meet liki safla sramsriram lal ah, sie pac mwet kulansap ah tuku ac fahk, "U tolu sin mwet Chaldea elos tuku orek lokoalok nu sesr ac usla camel uh, ac uniya mwet kulansap lom nukewa sayuk. Nga mukena kaingla ngan tuh fahkot nu sum." **18** El srakna sramsriram, na sie pac mwet kulansap ah tuku ac fahk, "Tulik nutum ah orek kufwa in lohm sin wen matu se nutum ah, **19** na polo eng na upa se tuhme yen mwesis ah me. Eng sac ikruya lohm sac twe onelosla nufon. Nga mukena kaingla tuku ngan tuh fahkot nu sum." **20** Na Job el tuyak ac seja nuknuk lal ah ke

asor. El kalla nufon aunsifal ac putati oankiyuki nu infohk uh. **21** Ac el fahk, "Nga isusla pisinpo, ac nga ac misa pisinpo. LEUM GOD El tuh ase, na pa inge El sifil eisla. Lela Inel in kaksakinyuk!" **22** Ma upa inge nukewa ne sikiyak nu sel Job, a el tiana tafongla ac sis nu fin God koluk uh.

2 Ke sun len se ma lipufan inkusrao uh enenu in sifilpa tuku ye mutun LEUM GOD, Satan el sifilpa welulos tuku. **2** Na LEUM GOD El siyuk sel, "Kom muta ya tuku?" Na Satan el fahk, "Nga foroht na forma rarauni faclu." **3** Na LEUM GOD El siyuk sel, "Ac kom tuh liyal Job, mwet kulansap luk? Wangin sie mwet fin faclu wo ac inse pwaye nu sik oana el. El alu nu sik, ac arulana karinganang elan tia orala kutena ma koluk. Kom tuh kifusyu nwe nga lela nu sum in akupaye nu sel ke wangin, tusruktu Job el srakna inse pwayena nu sik oana meet ah." **4** Na Satan el fahk, "Mwet se ac ku na in pilesrala ma nukewa lal elan mau ku in moul. **5** Tusruktu kom ac fin akkolukyela manol, el ac ngetot nu sum ac selngawikomi!" **6** Ouinge LEUM GOD El fahk nu sel Satan, "Kwal, inge el oan inpoum, tusruktu nimet kom unilya." **7** Na Satan el fahsrlukel LEUM GOD ac oru tuh faf puspis in sikiyak ac nokomla nufon manol Job. **8** Job el som ac muta ke nien sisi kutuk, ac sang ipin ahlu fokelik se strike in koala faf kacl inge. **9** Na mutan kial ah fahk nu sel, "Kom srakna sruokyana lulalfongi lom an oana meet ah. Efu ku kom tia taris selngawi God ac misa?" **10** Na Job el topuk ac fahk, "Kom kaskas oana mwet na laffon se. Ke God El ase ma wo nu sesr, kut insegewo kac. Na efu ku kut in torkaskas El fin ase ma upa nu sesr?" Job el ne arulana keok, a el tiana torkaskas lain God. **11** Tolu sin mwet kawuk lal Job uh pa Eliphaz sie mwet in siti Teman, Bildad sie mwet Shuah, ac Zophar sie mwet Naamah. Ke elos lohngak lal Job el arulana keok, elos nunkauk elos in som ac akpwaryal. **12** Ke elos srakna fahsrloes lukel Job, elos liyalak, tusruktu elos tiana akilenul. A ke pacl se elos akilenulak elos mutawauk in wowoyak ke tung, ac seja nuknuk lalos ke asor, ac sisak fohfkof nu lucng ah nu fin sifalos. **13** Na elos pituki welul muta fin fohk uh ke len itkosr ac fong itkosr. Elos tia fahkla kutena kas mweyen elos liye lupan keok lal Job.

3 Tukun wik sac, na Job el fah kasla ac selngawi len se ma osweyukla el. **2** El fahk, **3** "O God, selngawi fung se ma srimetak nga ah; Ac len se ma osweyukla nga! **4** O God, ekulla len sac nu ke lohsr lulap. Nimet kom sifil esam len sac; Ac tia pac lela tuh in oasr kalem tolak len sac. **5** Oru tuh in sie len ohkok ac lohsr matoltol; Afinya ke pukunyeng, ac kosrala kalmen faht uh liki. **6** Eela fong sac liki yac uh, Ac tia lela in sifil oekyuk. **7** Oru tuh in wangin koanon fong sac, Sie fong wangin pusren engan lohngyuk. **8** Lela tuh mwet inutnut in selngawi len sac, Elos su etu in pirakak kosro sulallal Leviathan. **9**

Lela tuh itu Nasren in tia tolak, Ac oru tuh lohsr lun fong sac in lohsr na, ac tia sifil kalmelik. **10** Selngawiya fong sac lah pwanang nga isusla, Ac oru nga pula ma upa ac keok. **11** "Nga ke ngan misa na insien nina kiuk ah, Ku ke pacl se na ma osweyukla nga ah. **12** Mwe mea nina kiuk ah in sruokywi finyepal? Mwe mea elan katitiyu? **13** Nga funu misa na in pacl sac, nga lukun mongla na in pacl inge, **14** Oanna motul oana tokosra, ku mwet leum Su sifil musaela inkul matu sin mwet leum uh. **15** Nga lukun motul na oana fisrak Su nwakla lohm selos ke gold ac silver, **16** Ku motul oana sie tulik fusr ma misa na meet liki el isusla uh. **17** In kulyuk uh, mwet koluk ac tila orekma koluk, Ac mwet orekma su totola elos eis pacl in mongla lalos ke elos oan in kulyuk uh. **18** Mwet sruoh ma misa tari elos muta in misla, Ac elos sukosok liki pusren sapsap ac kas kou. **19** Mwet nukewa ac sun misa — mwet pwengpeng oayapa mwet tia eteyu — Ac mwet foko elos sukosokla. **20** "Efu ku kom oru tuh mwet uh in mutana in moul keok? Efu ku kom sang kalem in tolak mwet asor? **21** Elos tupanna elos in misa, a elos tiana misa. Elos lungse kulyuk uh liki kutena mwe kasrup. **22** Elos ac tiana engan nwe ke na elos misa ac pukpuki. **23** God El okanlana ma ac sifyak nu selos tok uh, Ac El kosralosla tuh elos in tia ku in oru kutena ma. **24** Nga tia mongo — nga tung na, Ac nga tia ku in kutongya sasao luk. **25** Ma nukewa ma nga sangeng ac sensen kac uh sifyak. **26** Wangin misla nu sik, wangin mongla luk, Ac wangin safliayen mwe lokoalok nu sik."

4 Na Eliphaz el fahk, "Job, ku kom ac toasrla nga fin sramssram? **2** Nga koeflana misla ac tia fahk nunak luk. **3** Kom luti mwet puspis tar, Ac akkeye poum mwet su munas. **4** Ke pacl sie mwet el munasla ac tutukkul, Kas lom tuh akkeyal elan tuyak. **5** Na inge ke kom pa sun ongoiya uh, Kom arulana lofongla kac. **6** Kom tuh alu nu sin God, ac moul lom arulana suwohs; Ke ma inge fal na in oasr lulalfongi ac finsrak lom. **7** Strike esam lah acnu oasr pacl se sie mwet suwoswos el sun ongoiya, Ku sie mwet wangin mwata el wotla liki sou lal? **8** Nga liye tar ke mwet uh ac taknelik orekma sesuwos, In ima lun ma koluk; Na elos ac kosrani pac sesuwos ac ma koluk. **9** In kasrusrak lun God, El kunauselosla oana sie paka. **10** Mwet koluk elos kou ac wowo oana lion uh, Tuh God El kutongulosi ac kotala wihselos. **11** Oana luman lion su wangin ma elan uniya ac kang, Elos ac misa, ac tulik natulos nukewa fahsrelik. **12** "Sie pacl ah oasr kas se tuku kakasrisrnka; Aok arulana sirkla pusra, apkuranna ngan tia ku in lohng. **13** Pusra se inge lusrongla motul luk ah oana sie mweme koluk. Nga rarrar, **14** Ac monuk nufon usrusryak ke sangeng. **15** Sie engyeng na srisrik ukya mutuk, Ac monuk nufon tunimmihsrisrla ke sangeng. **16** Nga liye lah oasr ma se tu insac; A nga ne ngetang nu kac, nga tia ku in akilen lah mea se. Mihsna in pacl sac, ac nga lohng sie pusra kasla, fahk mu: **17** 'Ya sie mwet ku in suwoswos ye mutun God? Ya mwet se ku in

nasnasna ye mutun El su oralla? **18** God El tia lulalfongi mwet kulansap lal inkusrao. Finne lipufan uh, El konauk lah oasr pac ma elos sufalla kac. **19** Kom nunku mu El ku in lulalfongi sie ma su orekla ke fohk kle, Sie ma orekla ke fohk, su fisrasr in tungyuki oana sie srenyuhu? **20** Saph sie mwet ac ku in moul ke lotutang uh, A ekela na el misa, wangin eteya. **21** Ma lal nukewa ac itukla lukel; El ac misa, a srakna wangin etauk in el.'

5 "Job, strike pang ac liye lah oasr mwet ac topuk kom. Ya oasr lipufan kom ac ku in nget nu se? **2** Sie mwet el fin inse koluk ac sruokyana mulat lal, El lalfon, mweyen ouiya inge ku in unilya. **3** Oasr kutu mwet na lalfon nga liye oana in mutana okak, Tusrukta nga pangon mu selngawiyuki lohm selos. **4** Tulik natulos tia ku in konauk acn elos in wikla we; Ac wangin mwet tuyak in kasrellos ke pacl nununkeyuk elos. **5** Mwet masrinrsl ac fah kangla fokin ima lun mwet lalfon inge — Finne ma su kapak inmaslon kokul uh — Ac mwet malu elos fah sok selos ke sripen kasrup lalos. **6** Ma koluk uh tia kapak infohk uh, Ku mwe lokoalok tuku ye fohk uh me. **7** Mo na mo! Mwet uh sifacna orala mwe lokoalok nu selos, Oana ke kosran e uh ac pisryak liki e uh. **8** "Funu nga pa kom, nga lukun forla nu sin God Ac fahkyuyak nu sel. **9** Kut tia ku in kalem ke orekma usrnuguk lal uh, Ac mwenmen ma El oru inge, wangin safla kac. **10** El supwama af nu fin acn uh, Ac aksroksrokyauk infohk uh. **11** Aok, pwaye lah God El akmwetyalos su pusisel, Ac akpwaryalos nukewa su muta in asor. **12** El kunausla pwapa sulal lun mwet kutasrik, Ac oru tuh paolos in tiana orala ma elos ke oru. **13** El sruokeya mwet orek lalmwetmet ke ma elos sifacna nunkauk, Pwanang ako sulallal lalos sa na fosla; **14** Finne infulwen len, a elos ac kahlimin acn uh in lohns. **15** Tusrukta God El molela mwet sukasrup uh liki misa, Ac karingin mwet enenu uh liki mwe keok. **16** El sang finsrak nu sin mwet sukasrup ac kaliya oalin mwet koluk. **17** "Insewoso mwet se su God El kai! Nimet kom srunga El fin kai kom. **18** God El sifacna losya kinet su El kanteya; Paol fin kantekomi, na paol ac sifil pacna akkeyekomla. **19** In pacl na pus El ac molikomla liki mwe ongoiya; **20** Ke pacl in srac El ac fah karingin moul lom, Ac in pacl in mweun El ac fah liyekomyang liki misa. **21** God El ac fah loangekom liki kas kikiap lun mwet keim; Ac molikomla ke pacl mwe kunausten lulap sifyak. **22** Ke pacl ongoiya ac srac tuku, kom ac fah israsr na kac, Ac kom ac fah tia sangeng ke kosro lemna. **23** Acn ma kom pikin nu ke ima lom, ac fah wangin eot we; Kosro lemna ac fah tiana anwuk nu sum. **24** Na kom ac fah muta in misla in lohm nuknuk sum; Ac ke kom ac som liye un sheep nutum, wangin ma koluk sifyak nu selos. **25** Ac fah arulana pus tulik nutum Oana pusien mah inima uh. **26** Kom ac fah moul nwe ke na kom matuoh, Oana wheat su oan nwe matula ke pacl in kosrani. **27** Job, kut etu ma inge mweyen kut lutlut kac ke pacl na

loes. Wona kom in lulalfongi, mweyen ma inge ma na pwaye."

6 Na Job el topuk ac fahk, 2 "Fin mwe keok ac asor luk inge pauniyuki ke sie mwe paun, 3 Ac fah toasr liki puk in meoa, Ouinge lela kas toasr luk in tia mwe lut nu sum. 4 God Fulatiana El pisirkyuvi ke osra in pisr, Ac pwasin kac uh fahsrelik nu in monuk nufon. God El takunma mwe aksangeng puspis lainyu. 5 "Soko donkey el insewowo ke el mongo mah, Ac soko cow el misla ke el kang mah uh. 6 A su ku in kang mongo emyohu ma wangin sohl kac? Ya oasr eman acn fasfrasr ke sie atro? 7 Nga tiana ke kang kain mongo ouinge uh, Ac ma nukewa nga kang uh nga wohtwot kac. 8 "Efu ku God El tia ase nu sik ma nga siyuk uh? Efu ku El tia topuk pre luk uh? 9 Nga ke Elan tari uniyuvi na! 10 Nga fin etu mu El ac uniyuvi, nga lukun sro nwe lucng ke engan uh, Finne upa ngal luk uh. Nga etu lah God El mutual; Nga soenna wi lain ma El sapkin uh. 11 Ma ya ku se luk ngan moul na muta ange? Mwe mea nga in moul fin wanginna finsrak luk? 12 Mea, nga orekla ke eot? Mea, monuk orekla ke bronze? 13 Wanginla ku luk in sifacna moliyula; Wangin sie acn nga ku in suk kasru luk we. 14 "Ke paci in keok ouinge uh nga arulana enenu mwet kawuk na pwaye, Finne nga ngetla liki God, ku tia. 15 A komtal, mwet kawuk luk, komtal kiapweyu oana soko infaci Ma paola ke paci wangin af uh. 16 Infaci uh fonani ke snow ac ice, 17 Tusructu fin fufahsryak, na ac kofelik ac wanginla, Ac infaci uh pisala oan — paola ac wangin ma loac. 18 Un mwet fufahsryesr fin camel uh elos ac kuhfla liki inkanek lalos in sukof kof; Na elos ac tuhlacl ac misa yen mwesis uh. 19 Un mwet fufahsryesr liki acn Sheba ac Tema elos sukof kof, 20 Tusructu wanginla finsrak lalos ke elos ac sun sisken infaci ma paola inge. 21 Komtal oana kain infaci se ingan nu sik — Komtal liye ongoiya nu sik inge, na komtal ac sangeng ac kohlolii likiyu. 22 Mea, oasr ngusr luk komtal in orek lung nu sik, Ku in sang molin eyeinse nu sin mwet ke sripuk, 23 Ku in moliyula liki inpoun mwet lokoalok, ku sie leum kou? 24 "Kwal, tal lutiyu. Fahkma ma sufal luk an. Nga ac misla ac porongekomtal. 25 Kaskas suwohs uh ac ku in lulalfongiyuk, Tusructu wangin kalmen ma komtal fahk an. 26 Komtal mu wangin kalmen ma nga fahk uh, mwe na eng tuhuh; Na efu ku komtal topuk kas ma nga fahk ke keok luk inge? 27 Komtal ku pacna in susfa in eisla tulik mukaimtal nutin mwet foko uh Ac akkasrupye komtal ke ma lun mwet kawuk na pwaye lomtal uh! 28 Ngetma liye mutuk. Nga ac tia kikap. 29 Fal tari ma komtal oru nu sik an. Nimet sifil orekma sesuwos. Nimet fahk kutena kas in akkolukyeyu. Wangin ma sufal luk. 30 A komtal pangon mu nga kikiap — Komtal nunku mu nga tia ku in akilen inmasrlon ma wo ac ma koluk.

7 "Moul lun mwet uh oana sie mwet mweun su akkohsyeyuk ye ma sap upa nu sel — Oana moul

lun sie mwet ma kemkatu ke oru orekma toasr lun pao, 2 Oana sie mwet foko su kena mongla in acn lul uh; Ac oana sie mwet orekma su soano paci in eis molin orekma lai. 3 Malem nu ke malem, wanginna sripa nga in moul; Ac fong nu ke fong nga asor na. 4 Ke nga ona in motulla, paci uh arulana sumui; Nga oanna pikpik fong fon se ac kena in tari lenelik. 5 Monuk sessesla ke wet; Afla ke kolo keke; Ac sroano koluk sororla ke faf keik uh. 6 Len luk uh somla ac wangin finsrak kac, Ac fahrs la uh mui liki kutap lun sie mwet tatu nwek. 7 "O God, esam lah moul luk uh oana sie mong, Ac wanginla tari pwar luk. 8 Kom liyeyu inge, tusructu kom ac fah tia sifil liyeyu tok. Kom fin ac sukyu, tuh nga nu somla tari. 9 Oana sie pukunyeng ac sarla ac wanginla. Ouinge sie mwet misa fah tiana sifil foloko; (Sheol h7585) 10 Mwet nukewa ma etal meet ah, ac tia sifil esamul. 11 Ke ma inge, nga tia ku in tila kaskas! Nga kasrkusrak ac mwen insiu. Enenu na nga in fahlka nunak luk uh. 12 "Efu ku kom sap in taranyuk nga? Mea, kom nunku mu nga pa soko ma sulallal in meoa uh? 13 Nga ona ac srike ngan mongla; Nga sukok ma in lusrongla ngal keik uh. 14 A kom — kom aksangengyeu ke mweme; Ac supwama aruruma ac mwerme na koluk 15 Nwe ke na apkuran ngan ke in isasu kwawuk ngan misa. Liki nga in muta in mano keok se inge. 16 Nga fuhleak finsrak luk; nga totola ke moul muta uh. Tari fahla likiyu; wanginla sripen moul luk. 17 "Efu ku kom oru mu yohk sripen mwet uh nu sum? Efu ku kom lohang nu ke ma el oru uh? 18 Kom tonel ke lotutang nukewa Ac srikal ke minit nukewa. 19 Mea, kom tia ku in ngetla likiyu ke kitin paci Ngan ku in ukumya sronin oaflik? 20 Ya kom keok ke ma koluk luk, kom su liyangu mwet kapir? Efu ku kom tungalyu oana in sie mwe akoalel lom? Mea, nga mwe toasr se na lom? 21 Mea, kom ac tiana nunak munas nu sik ke ma koluk luk nwe tok? Kom tiana ku in tulala ma sufal nga oralu uh? Nga akuranna misa, pukpuki, Ac kom ac sukyu tuh na nga wanginla."

8 Na Bildad el fahk, 2 "Safla sramssram in eng tuhuh lom an? 3 God El tia wi kifasha nununku suwohs lai uh; El tia ku in tia oru ma pwaye. 4 Sahp oasr ma koluk tulik nutum ah tuh oru lain God. Pwanang El sang kaiyuk fal nu selos. 5 Inge wona kom in forla ac siyuk sin God Kulana Elan kasrekom; 6 Fin pwaye lah kom suwohs ac nasnas na, Na God El ac kasrekom. Ac folokonot mwet in lohm sum ac mwe kasrup lom nukewa tuh in mwe sruu nu sum. 7 Mwe kasrup nukewa ma El eisla liki kom Ac tia apkuran nu ke ma El ac sifilpa folokonot nu sum. 8 "Srike liye luman lalmwetmet in paci meet ah; Ac nunku ke ma pwaye su mwet lasr meet ah elos etala. 9 Moul lasr uh fototo, ac wanginna ma kut etu; Kut ac wanginla oana ke lul uh sa na in wanginla. 10 A lela mwet matu lalmwetmet lasr meet ah in lutu kom; Porongo ma elos fahk uh: 11 "Loa uh tia ku in kapak yen wangin kof we; Tia ku in koneyukyak sayen acn furarruh uh. 12

Fin wanginla kof, na loa uh pa ac uli emeet, Ke srakna mangors ac soenna fal in orekmakinyuk. **13** Mwet ma forla liki God uh elos oana loa inge; Finsrak lalos uh ac wanginla ke pacl se na ma elos mulkunla God. **14** Elos sulela ahng lun pwepenu uh tuh in nien wikla lalos. **15** Ku elos fin fungyang ke sie ang inge, ya ac ku in tapkulosity? Ac elos fin sruok soko koa ke ang inge, ya ac ku in kasrelas tuyak? **16** "Mwet koluk uh elos furarak in ima uh, Oana pulah su furarak ye fahrt uh. **17** Okah kaclos uh ac punla eot uh, Ac sruokan ku eot nukewa. **18** Na fin fiftyak elos, Ac wangin inkelos yen elos tuh oan we meet. **19** Aok, pwana inge luman engan lun mwet koluk uh; Oasr pac mwet saya ac sifil tuku ac aolulosla. **20** "Tusrukta God El tia ku in ngetyl liki mwet su inse pwaye nu sel, Ac El tia ku in kasru mwet koluk uh. **21** El ac fah lela kom in sifilpa israsr ac sasa, **22** Tusrukta El sripen ma nukewa. God El ac kunauskutla, finne oas ma koluk lasr ku wangin. **23** Fin mwet wangin ma sulal la se misa in kitin pacl na, Na God El ac isrun. **24** God El sang faclu nu ipoun mwet sulallal. El oru mwet nununku uh kewa in sulongunla. Fin tia El pa oru ouinge uh, na su? **25** "Len luk uh kainglana, ac wangin sie sin len inge wo. **26** Moul luk uh kasrusr mui oana oak soko ma mui oemeet uh, Oana luman mui lun sie eagle ke el ac pwesrouli nu fin soko rabbit. **27** Nga fin ac fahk mu nga ac mulkunla ma nga toasr kac uh, Ac strike in ekulla ngetnget asor luk in pwar; **28** Tusrukta nga esamak mwe keok nukewa luk ac nga sangeng Mweyeng nga etu lah God El srakna pangon mu oasr ma sulaf luk. **29** Ke nunkeyuk mu oasr ma sulaf luk uh, na mwe mea nga in suk? **30** Wangin soap ac ku in ohlla ma koluk luk uh. **31** God El sisuyuang nu in sie luf na fohfkof, Ne nukruk ac fah aklusrongtenye mwet su srungakom, Ac lohm sin mwet koluk uh ac fah wanginla."

9 Na Job el topuk ac fahk, **2** Aok, nga lohng nufon ma ingan tari. Tusruktu ma ya mwet se ac ku in eis kutangla el fin lain God in pacl in nununku? **3** Kut ac alein fuka nu sel? El ku in siyuk tausin mwe siyuk Ma mwet uh tiana ku in topokla. **4** God El arulana lalmwetmet ac kulana; Wangin mwet ku in alein nu sel. **5** El ku in moklela na eol uh in kitin pacl, ac wangin eteya, Ac kunausla eol inge ke ku lun kasrkusrak lal. **6** God El supwama kusrusrulap ac mokleak infohk uh; El osrokak sru lulap ma loangeak faclu. **7** El ku in sikulya fahrtuh in tia takak, Ac oru itu uh in tia kalem ke fong. **8** Wangin mwet tuh wi God laknelik kusrao, Ku futungya fintukun ma sulallal inkof uh. **9** God El oakiya kais sie u in itu inkusrao — su orala petsa ke luman Bear Lulap soko, Mwet Sri Kosro se, ac Tamtael itkosir, oayapa itu nu epang. **10** Kut tia ku in kalem ke orekma usrnuk lal uh, Ac mwenen ma El oru inge wangin safla kac. **11** "God El fufahsryes ye mutuk, a nga tia ku in liyal. **12** El eis ma El lungse, ac wangin mwet ku in kutongilya; Wangin mwet ku in fahk, 'Mea kom oru an?' **13** Kasrkusrak lun God uh tia ku in ekla. El kunausla mwet lokoalok lal Su kasrel Rahab, ma sulallal inkof uh, ke Rahab el lainul. **14** Ke ma inge, nga ac konauk fuka kas in sang topkol? **15** Finne wangin ma suful luk, pwayena ma nga ku in oru Pa nga in siyuk ke pakoten sin God, su nununkeyu. **16** Tusruktu, El finne lela nga in kaskas, Nga tia lulalfongi mu El ac porongeyu. **17** El supwama paka upa in tuh sringsilyu ac kanteya monuk, Ke na wangin sripa. **18** El tia ase pacl in momong luk; A El nwakla moul luk ke mwe keok upa. **19** Ya nga ac strike in lainul? Ku nga ku in lain God? Ya nga ac usalak nu ke nununku? Mea, oasr mwet ku in oru Elan som? **20** Moul luk uh nasnasna ac nga inse pwayena nu sel, tusrukku kas luk uh oru oana in oasr koluk luk, Ac oana in ma nukewa nga fahk uh ma ac akkolukyeyu. **21** Wangin ma suful luk, tuh nga mansis na. Nga arulana srungala moul luk. **22** Wangin

ac oru aksuwos lasr uh we. 33 Tusrukutu wangin mwet ku in tu inmasrlos Ac nununkekut kewa. 34 Tari, nimet nununkeyu, O God! Sruko ya mwe aksangeng lom an likiyu! 35 Nga tia sangeng. Nga ac kaskas, Mweyen nga etu insiuksifacna.

10 "Nga totola ac srungala moul. Lohng pusren torkaskas toasr luk. **2** O God, nimet wotela in koluk nu sik. Fahkma nu sik la mea se nununkeyuk nga kac uh? **3** Mea, wo ke kom arulana akkeokyeyu, Ac kwase ma kom sifacna orala, Na tari kom israsr ke pwapa sulal ma mwet koluk elos oru? **4** Ku liye lom u oana liye lasr uh? **5** Ya moul lom uh foto oana moul lun mwet uh? **6** Efu ku kom ke kom in sokani na ma koluk nga oru uh Ac iluseni na ma koluk luk uh? **7** Kom etu la wangin ma sufal luk Ac kom etu pac la wangin mwet ku in moliyula liki kom. **8** "Poum pa lumayula ac oreiyula, A inge po na ma oreiyula ingan pa kunausyula. **9** Esam lah kom oreiyula ke fohk kle; Ya kom ac ilyawi nga in sifilpa folok nu ke fohk? **10** Kom tu sang ku nu sin papa tumuk elan oreiyula; Kom akkapyeuyak insien nina kiuk. **11** Kom lumahla moniuk ke sri ac alko, Ac nokomla sri uh ke ikwa ac kolo. **12** Kom ase nu sik moul ac lungse kawil, Ac karinginyuk lom pa oru nga moul na. **13** Tusrukta inge nga etu lah kom ne oru ma inge, A kom nuna akoo na in lukma mu kom ac akkeokyeyu. **14** Kom mutana tawi lah nga ac orala kutena ma koluk Kom in mau tiana nunak munas nu sik. **15** Nga ac tutahna orala ma koluk se, na kom ase mwe ongoiya nu sik, Ac pacl nga oru ma wo uh, wanginna akilanya. Nga arulana keok, ac yoklana mwekin luk. **16** Fin tutahna oasr ma se nga orala tuh wo ouiya, Kom ac sukuy oana lion soko; Kutu pacl uh kom ac oru ma usrnuk in tuh akkeokyeyu. **17** Pacl nukewa kom oru in oasr mwet loh lom in lainyu; Kaskruskak lom sik uh nuna yokyokelik na; Pacl nukewa kom ac suk ouiya susu in sang lainyu. **18** "O God, efu ku kom tuh lela in osveyulkla nga? Saok ngan tuh misa na meet liki

mwet uh liyeyu ah. 19 Nga funu suwoslana liki insien nina kiuk ah nwe ke inkulyuk uh, lukun wona Ac funu tiana osweyukla nga lukun wo pacna. 20 Mea, moul luk uh ac tia apkuran in safla? Tari, fahla likiyu! Lela nga in insewokwin kitin pacl lula luk uh. 21 Nga akuranna som, ac nga ac tia sifil foloko — Som nu ke sie acn su lohsr ac yohk asor we, 22 Sie acn su lohsr ac lullu ac yohk fohs we, Acn se su kalem we uh lohsr pac.”

11 Na Zophar el fahk, 2 “Mea, wanginna mwet ac topuk kas lusrongten inge? Ya mwet se fin kaskas pusla, na ac oru in pwaye sel? 3 Job, ya kom nunku mu kut tia ku in topuk kom? Ya kom nunku mu kas in aksruksruk lom ingan ac oru in wanginla ma kut ku in fahk? 4 Kom fahk mu ma kom fahk an pwayena; Kom sifacna fahk mu kom nasnas ye mutun God. 5 Seyal nga ke God Elan topuk kom! 6 El lukun fahkot nu sum lah oasr kain in lalmwetmet pus; Ac oasr kutu ma su arulana loalla nu ke ma mwet uh ku in kalem kac. Akkeok lun God nu sum uh srikla liki ma fal kom in keok kac. 7 “Ku kom ku in sifacna konauk lupa ac saflaiyen Ku ac fulat lun God uh? 8 Lupan ku lun God uh tia safla na yen engyeng uh, A srakna oan loes liki lusen acn ma kom ku in sun uh. God El oayapa etu facl sin mwet misa uh, A kom tia etu. (*Sheol h7585*) 9 Fulat lun God uh sralap liki faclu Ac yohk liki meoa uh. 10 God El fin sruokkomi ac uskomyak nu ke nununku, Su ac ku in kutongilya? 11 God El etu lah su mwet ma wangin sripa uh; El liye ma koluk nukewa ma elos oru uh. 12 Mwet sulalkung uh ac ekla lalmwetmet Ke pacl se ma donkey uh ac isusla tuh mwet. 13 “Job, wo kom in tari aulyik, ac asroela poum in pre nu sin God. 14 Sisla ma koluk ac ma sutuu liki in lohm sum. 15 Na kom ac fah pulaik ac fwacfa ye mutun mwet. 16 Fin ouinge, na kom ac fah tia sifil esam mwe keok lom nukewa, Oana sie sronot su somla ac tia sifil esamyuk. 17 Na moul lom uh ac fah kalem liki kalmen faht ke infulwen len, Ac lohsr lulap lun moul uh ac fah kalemla oana kalem ke lotutang uh. 18 Kom ac fah moul in misla ac sessesla ke finsrak; God El ac fah karingin kom ac sot mongla nu sum. 19 Kom ac fah tia sangeng sin mwet lokoalok lom; Ac mwet puspis ac fah siyuk kom in kasrelas. 20 Tusruktu mwet koluk uh fah ngetot ngetma ke fohsak lalos Ac konauk lah elos tia ku in kaingla. Mwe finsrak sefanna lalos pa elos in sa misa.”

12 Na Job el fahk, 2 “Aok, komtal aolla pusren mwet uh. Komtal fin misa, na lalmwetmet ac fah wi komtal na misa. 3 Tusruktu oasr pacna ma nga etu oana komtal; Wanginna ma nga ten liki komtal kac; Mwet nukewa etu ma komtal fahk an. 4 Finne mwet kawuk luk, elos isrunyu pac in pacl inge; Nga ne suwoswosna ac wangin mwetik, a elos isrun yu pacna; Tusruktu, oasr pacl God El tuh topuk pre luk. 5 Komtal tiana pula ma upa, a komtal isrunyu; Komtal sringiliya mwet se ma apkuran in ikori uh. 6 Mwet pisrapasr ac mwet koluk

elos mutana in misla, A pwayena god lalos pa ku lalos sifacna. 7 “Finne won ku kosro lemnak uh, oasr pac ma uh ac tia apkuran in safla? Tari, fahla likiyu! Lela nga in insewokwin kitin pacl lula luk uh. 8 Elos nukewa oan lah poun God pa oralosla uh. 9 Elos pa kol moul lun ma El oralra inge; Moul lun mwet nukewa oan ye ku la. 10 God pa kol moul lun sin mwet matu uh, Ke elos matuoh, yohk etauk lalos. 11 Tusruktu, insremtal engan in lohng kas uh, Oana ke loumtal lungse ema mwe mongo. 12 “Lalmwetmet oasr sin mwet matu uh, Ke elos matuoh, yohk etauk lalos. 13 Tusruktu God El sisani kewa lalmwetmet ac ku; El iliyaten ac sessesla ke lalmwetmet. 14 God El fin ikruiya sie ma, su ku in sifilpa tulokunak? God El fin kapriya sie mwet, su ac ku in tulala? 15 Faclu ac paola God El fin tulokinya af uh; Sronot uh tuku ke El fuhlela af upa uh. 16 “God El ku ac El kutangla pacl nukewa; Mwet kikiap ac mwet ma kiapweyukla kewa oan ye ku la! 17 El eisla nunak lalmwetmet lun mwet leum, Ac oru mwet kol uh in orekma oana mwet laffon. 18 El sisla tokosra uh liki nien muta fulat lalos, ac oru tuh elos in mwet kapir; 19 El akpusiselye mwet tol ac mwet ma oasr wal la uh. 20 El kaliya oalin mwet lulalfongiyuk uh in tia kaskas, Ac El eisla lalmwetmet lun mwet matu lukelos. 21 El akmwekinye mwet leum uh Ac tulokinya ku lun mwet kol uh. 22 El tolak yen lohsr, aok yen lohsr lun misa. 23 El oru kutu mutunfacl uh in yohk ac pwengpeng, Na El sifilpa kutangulosla ac kunauselosla. 24 El oru mwet leum lalos in laffonla Ac fuhlela elos forfor oana mwet fohsak ac tuhlac; 25 Elos kahlimin acn lohsr uh, ac tutukkul oana mwet sruhi uh.

13 “Mutuk liye ma ing nukewa tari; Insrek lohng pac tari, ac kalem kac. 2 Ma komtal etu an nga etu pac. Wangin ma nga ten liki komtal kac. 3 Tusruktu alein luk uh ma nu sin God, tia ma nu sumtal; Nga ke fahkak ye mutual lah wangin mwetik. 4 Komtal sang kas kikiap kosrala nikin lomtal ingan; Komtal oana mwet ono ma tia ku in akkeyala kutena mwet mas uh. 5 Komtal fin tia kaskas, sahp ac oasr mwet nunku mu komtal lalmwetmet. 6 “Porongo ke nga ac srumun kas in aksuwos luk. 7 Efу ku komtal kikiap in kaskas? Ya komtal nunku mu God El ac wokin kikiap lomtal an? 8 Mea, ke pacl in nununku, komtal ac loangel? Ya komtal ac kaskas in kasrel? 9 God El fin liksreni lohwot nu sumtal, ya oasr ma wo El ku in konauk keimtal? Mea, komtal pangon komtal ac ku in kiapu God oana ke komtal kiapu mwet uh? 10 Komtal finne oru srisri lomtal an in lukma, El ac srakna kai komtal kac, 11 Ac ku lal uh ac fah arulana aksangengye komtal. 12 Soakas lomtal uh wangin sripa, oana apat uh; Ac alein lomtal uh munas oana fohk kle. 13 Tal misla, ac se pacl luk nga in kaskas, Ac fokin fahk luk uh, ma na luk. 14 “Nga akola in pilesralana moul luk uh. 15 Finsrak luk nukewa wanginla, na mea sunakin God El fin uniyuwi? Nga ac fahlkana ma nga nunku nu sel. 16 Sahp, pulaik luk uh ac ku in moliyula, Mweyen wanginna mwet koluk ku in lain God. 17 Srike lohng kas

in aketeya luk uh. 18 Nga akola in fahk ma nga pulakin irelik in misa lal. 21 Wen natul uh ac fah sunakinyuk, a el uh, Mwesen nga etu lah pwaye sik. 19 "O God, ya kom ac tia ku in etu, Ke ac akmwekinyeyukla tulik natul, ac ac tuku in fahk mu oasr ma sutuu luk? Fin ouingan, nga tia pac akkalemyeyuk nu sel. 22 El ac pula na ngal lun akola in mihsiana ac misa. 20 Ma luoyiana nga ke siyuk manol, Ac asor lun nunak lal mukena."

sum; kom fin insese nu kac, Na nga fah tia srike in wikla liki kom: 21 Ma se meet, kom in tia sifil akkeokyeyu; akluo, tia sifilpa aksangengyeju. 22 "Kaskas meet, O God, ac nga fah topuk kom. Fin tia ouinge, lela nga in sramsrar, ac kom fah topukyu. 23 Mea ngac ma koluk luk uh? Ma sufal fuka nga orala uh? Ma koluk fuka kom nununkeyu kac uh? 24 "Efu ku kom kaingkinyu? Efu ku kom oreyu oana mwet lokoalok se lom? 25 Ya kom srike in aksangengyeju? Wangin sripuk, nga oana sra se; Kom alein nu sin mah paola soko. 26 "Kom srukak ma koluk na lulap lainyu. Wi pac ma nga tuh oru ke nga mwet fusr. 27 Kom filiya niuk ke mwe kapir; Kom tawiya fahluk nukewa luk, Ac lol pac falkuk yen nukewa nga fahsr nu we. 28 Ke sripa se inge, nga mwesri oana sie polosak kulawi, Oana sie nuknuk ma waten uh kangla.

14 "Kut nukewa isusla tuh munas ac tia ku in sifacna. Moul lasr nukewa foto ac sessesla ke mwe ongoiya. 2 Kut kapak na sa na in uli oana ros uh; Ac kut wanginla oana lul uh. 3 O God, ya kom ku in getma ac nunku ke kain mwet se nga uh, Ku eisyuyang nu in nununku? 4 Wangin ma nasnas ku in tuku Liki sie ma su arulana fohfkof oana mwet uh. 5 Lusen moul lal nuna oakwuki na meet — Aok, pisen malem ma el ac moul uh. Kom orala taro oakwukl lom, ac tia ku in ikilyukla. 6 Ngetla lukel ac niemet lusrongol. Lela elan engankin moul upa se inge, el fin ku. 7 "Oasr finsrak ke soko sak ma pakpuki tari — Mwesen ac ku in sifil sunak ac moul. 8 Okah uh finne matuoh, Ac srua uh misa infohk uh, 9 Fin oasr kof pusralia na ac sifilpa kapak oana soko sak fusr. 10 A mwet se fin misa, na fuka? Ke el misa uh, pa na ingan safrialay. 11 "Oana sie lulu su paola, Ac soko infac su tila soror, 12 Ouinge mwet uh ac misa, ac tia sifil moulyak. Nwe ke paci se kusrao ac fah wanginla, elos fah tia ngutalik; Ku mukuila liki motul lalos. 13 "Nga ke kom in wikinyula in facl sin mwet misa; Lela in wikinyukla nga nwe ke na kasrkusrak lom uh wanginla, Ac kom oakiya sie paci an in esamyu. (Sheol h7585) 14 Ku mwet se fin misa, ya el ku in sifil moulyak? Tusruktu, nga ac soano in oasr paci wo se, Ke paci koluk se inge ac wanginla. 15 Na kom fah pang ac nga ac topuk kom, Ac kom fah insewewe keik, su ma orekla lun poum. 16 Na kom fah karingin fahluk nukewa luk, A kom fah tia oakla ma koluk luk. 17 Kom ac fah nunak munas kac, ac mulkunla ma inge; Kom ac fah eela ma sufal nukewa ma nga orala. 18 "Sie paci eol uh ac mokukla, Ac fulu uh ac mokleyukla. 19 Kof uh ac fah kangla eot uh, Ac af upa ac fah pahtkakunla fohkon acn uh; Ouinge kom fah kunausla finsrak lun mwet uh ke moul lalos. 20 Kom kunausla ku lun sie mwet ac lusulla ma pahtpat; Ac mutual irelik in misa lal. 21 Wen natul uh ac fah sunakinyuk, a el uh, Mwesen nga etu lah pwaye sik. 22 El ac pula na ngal lun akola in mihsiana ac misa. 23 Mea ngac ma koluk luk uh? Ma sufal fuka nga orala uh? Ma koluk fuka kom nununkeyu kac uh? 24 "Efu ku kom kaingkinyu? Efu ku kom oreyu oana mwet lokoalok se lom? 25 Ya kom srike in aksangengyeju? Wangin sripuk, nga oana sra se; Kom alein nu sin mah paola soko. 26 "Kom srukak ma koluk na lulap lainyu. Wi pac ma nga tuh oru ke nga mwet fusr. 27 Kom filiya niuk ke mwe kapir; Kom tawiya fahluk nukewa luk, Ac lol pac falkuk yen nukewa nga fahsr nu we. 28 Ke sripa se inge, nga mwesri oana sie polosak kulawi, Oana sie nuknuk ma waten uh kangla.

15 Na Eliphaz el topkol ac fahk, 2 "Kaskas wel, Job. Kom kaskas wel! 3 Wangin mwet lalmwetmet ku in fahk kain kas ma kom fahk ingan, Ku sifacna loangel ke kain kaskas lalfon ingan; 4 Fin ac wi nunak lom an, na wangin mwet ac sangeng sin God; Wangin pac mwet ac pre nu sel. 5 Moul koluk lom an kalem ke luman sramsrar lom ingan; Kom srike na in sifacna molikomla ke kas usrnguk lom ingan. 6 Tia enenu nga in akkolukye kom; Kas nukewa lom ingan sifacna fahkkomyak. 7 "Mea, kom nunku mu kom pa mwet se ma isusla oemeet uh? Mea, kom oasr ke paci se God El orala fineol ah? 8 Ya kom tuh lohng ma God El akoo Elan oru ah? Mea, lalmwetmet lun mwet uh ma lom mukena? 9 Kut etu nufon ma kom etu an. 10 Kut eis etauk lasr sin mwet ma fiayala aunsifa — Su isusla meet liki papa tomom ah. 11 "God El ke akwoye kom; efu kom ku srangesr lohng? Kut sramsrar in Inen God ke pusra na wo ac kulang. 12 A kom folak ac ngetnget in kasrkusrak nu sesr. 13 Kom kasrkusrak sin God, ac fahk kas na upa lainul. 14 "Mea oasr mwet ku in arulana mutual? Ya oasr mwet suwohs ye mutun God? 15 Finne lipufan lun God uh, El tia pacna lulafongelos; Aok, elos tia pac mutual ye mutun God. 16 Ac mwet uh nim ma koluk uh oana kof uh; Aok pwaye, mwet uh arulana fohfkof, ac wangin sripa. 17 "Inge Job, wona kom in porongeyu ke ma nga etu uh. 18 Mwet lalmwetmet elos lutu nu sik ke ma pwaye Su elos eis sin papa tumalos meet ah, Ac wanginna ma lukema elos okanla. 19 Wangin mwetsac muta in facl selos; Pwanang wangin mwet in pwanusla liki God. 20 "Sie mwet koluk su akkeokyeyu mwet saya uh Ac fah mutana in keok ac mwaiok ke lusen moul lal nufon. 21 Pusra in aksangeng ac fah woi insraci, Ac mwet pisrapasr ac fah pisre ma lal ke paci el nunku mu el mutana in misla. 22 Wangin finsrak lal in kaingla liki lohsr uh, Mwesen oasr cutlass se oanna akola in unilya, 23 Ac won vulture uh soano na in kangla manol. El etu lah paci fahsr lal uh ac lohsr; 24 Ongoya oan soanel in sruokilya, Oana sie tokosra su akola nu ke mweun. 25 "Pa inge safia lun sie mwet Su srisrangi paol nu in mutun God, Ac kena lain El su Kulana. 26 Mwet se ingan el ac likkekelana Ac us mwe loang natul, ac yuyang in lain God, 27 El finne arulana yohk Ac ratratla ke mwe kasrup. 28 "Pa ingan mwet se ma tuh sruokya siti pus, Ac eisla lohm ma mwet la uh kaingla liki; Tusruktu mweun ac fah kunausla siti ac lohm inge. 29 Kasrup lal uh ac tia oan paht; Wangin kutena sin ma lal inge ac fah oan nwe tok. Finne ngunal sifacna, ac fah wanginla pac, 30 Ac el ac fah tia ku in kaingla liki lohsr uh. El ac fah oana soko sak Su lah kac uh firiryak ke e, Ac ros kac uh ukukla ke eng uh. 31 El fin wella ac lulafongi ke ma koluk, Na el ac fah

kosrani ke ma koluk. **32** Meet liki el sun pacl in safla pwanang elos tia ku in nunkauk kutena ma pwaye; Nimet lal, el ac uli; El ac uli oana sie lesak, ac tia ku in sifil lela elos in kutangyula inge. **5** Soakas matu se fahk mu folfolla insroa. **33** El ac fah oana soko fain ma fahko sie mwet fin kiapwela mwet kawuk lal ke sripen mani, Na kac uh mangosr na putatla; Ac oana soko sak olive ma tulik natul fah eis mwata ac keok kac. **6** Ac inge mwet uh putatla ros kac uh. **34** Ac fah wangin fwilin tulik nutin un orekmakin soakas se inge in lainyu; Elos tuku ac acni nu mwet ma tia akfulatyel God, Ac e ac fah furreak lohm in mutuk. **7** Asor luk apkuranna in konela mutuk; Pouk ac ma musaiyukla ke mani in eyeinse. **35** Mwet inge pa niuk arulana minini oana lul uh. **8** Mwet ma sifacna nunku muta akoo in oru mwe lokoalok ac ma koluk; Ac insialos mu elos suwos uh elos lut, Ac elos nukewa kasrkusrak sessesla ke kutasrik pacl nukewa."

16 Na Job el topuk ac fahk, **2** "Nga lohng tari kain sramsrang ingan meet; Ac kas in kasru lomtal ingan mwe na akkeok. **3** Mea, komtal ac sramsrang na nwe tok? Ya komtal lungse in komtal na pa aksafye sramsrang uh pacl nukewa? **4** Funu komtal pa nga, ac nga pa komtal, Nga lukun ku pac in fahk ma nukewa komtal fahk ingan. Nga lukun usruk pac sifuk oana ngan pakomutomtal, Ac fahkot kas pupsis in lain kowos. **5** Nga lukun akkeye komtal ke kas in kasru, Ac srumun pacna kutu kas saya in akwoye komtal. **6** "Tusruktu kas nga fahk uh tiana kasreyyu, Ac nga fin mutan tia kas, ac tia pacna aksrikyela mwaiok luk uh. **7** O God, kom oru nga arulana foroti; Kom tuh lela sou luk in anwukla. **8** Kom kapriyuwi. Kom mwet lokoalok luk. Inge nga sri na kolo, Ac mwet uh pangon mu ma inge akpwayeri lah oasr ma koluk luk. **9** "In kasrkusrak lal, God El eya kupasr nukewa ke monuk, El foloyak ac suiyuwi. **10** Mwet uh isrunyu; Elos kahkeni nu yuruk ac puok likintupuk. **11** God El eisuyuang nu inpoun mwet koluk. **12** Nga tuh muta in misla, Na God El sruokeya kwawuk; El puokyu nwe itungyuwi. El oreyu oana sie mwe lutlut pisr, **13** Ac pisrik sukan pisr nu keik liki acn nukewa — Sukan pisr inge fakisuyu ac kanteyuwi; Ne ouinge, el tiana luman pakomutuk. **14** El nuna fakisuyu na Oana sie mwet mweun ma wella ke srunga lal uh. **15** "Nga asor ac nokomang nuknuh yohk eoa, Ac nga pituki na muta infohk uh, lip na pwaye. **16** Nga tung nwe srusrara atronmutuk, Ac kulun mutuk fafwak ac inken tungla. **17** Tusruktu nga tiana oru kutena ouyiya sulallal, Ac nga pre nu sin God ke inse na pwaye. **18** "O Faclu, nimet okanla ma koluk ma orek nu sik! Nimet tulokinya pang luk ke nga suk nununku suwobs! **19** Aok pwayena, oasr mwet se inkusrao Su ac fah tuyak wiyu lac, ac kasreyyu. **20** Mwet kawuk luk inge elos aksruksrukeyu; Ac sronin mutuk kahkla nu sin God. **21** Nga ke sie mwet ah in kwafe sin God keik, Oana ke sie mwet el kwafe ke mwet kawuk lal. **22** Yac luk somsmlana, Ac nga fahsr ke soko inkanek ma nga tia ku in foloko we me.

18 Na Bildad el fahk, **2** "Job, ku kain in mwet se kom

an tiana ku in misla? Kom fin tuiwin ac lohng ma

kut fahk uh, kut ac ku in sramsrang nu sum. **3** Mea sis kom nunku mu kut lalfon oana cow uh? **4** Kom sifacna akkeoye kom ke kasrkusrak lom an. Mea, ku in wangirila mwet fin faclu kom fin kasrkusrak? Mea, God Elan mokle eol uh in tuh akinsewoyote kom? **5** "Kalem lun mwet koluk uh ac nuna kunlana; Firir kac uh ac fah

tia ku in sifil kalem. **6** Lam in lohnm nuknuk sel uh ac fah lohsrla. **7** Meet, el fahsr ku na, a inge el fahsr tukulkul; Kas in lutu lal sifacna, oru el ikori. **8** El fahsryang nu in sie nwek, ac nial sremla; **9** Sie sruhf srumasrla kapinnial ac sruokilya. **10** Sie sruhf wika oanna infohk uh; Sie pac sruhf uh oakwuki ke acn el fahsr we. **11** Mwe aksangeng apnulta yen nukewa; Ac welul yen nukewa el fahsr we.

12 Meet el kasrup, a inge el masrinsral; Mwe ongoiya oanna siskal soanel. **13** Sie mas na upa su ku in unilya kanglana manol, Ac kulweya paol ac nial. **14** Amala el liki lohnm nuknuk su el tuh muta insewoyo loac, Ac kokola el nu ye mutun Tokosra lun Misa. **15** Inge kutena mwet ku in utyak ac muta in lohnm nuknuk sel — Tukun aknasnasyeyukla ke sulphur! **16** Okah ac lah kacl uh uli ac paola. **17** El tila pwengpeng in acn sel, oayapa in acn nukewa sayal! Wangin mwet sifilpa esamul. **18** El ac fah lisuyukla liki facl sin mwet moui, Ac ukohkyak el liki kalem nu ke lohsr uh. **19** Wangin fwilin tulik natul, nufonna misa. **20** Mwet nukewa in acn kutulap lac nwe roto su lohng pweng kacl Elos sangeng ac rarar. **21** Pa inge safflaiyen moui lun mwet koluk uh. Pa inge ma ac ac ku in iweyula fin tia kom. **4** Kom kaliya nunak lalos, sikiyak nu sin mwet su tia lulafongi ke God."

17 "Inge moui luk uh apkuran in safla. Arulana upa nu sik in momong; Wangin ma lula nu sik sayen kulyuk luk, su aksruksrukeyu. **2** Nga liye lah mwet nukewa arulana aksruksrukeyu. **3** Nga kaskas pwayena, O God. Nunak munas, lulafongi kas luk. Wangin mwet nufonna misa. **20** Mwet nukewa in acn kutulap lac nwe roto su lohng pweng kacl Elos sangeng ac rarar. **21** Pa inge safflaiyen moui lun mwet koluk uh. Pa inge ma ac ac ku in iweyula fin tia kom. **4** Kom kaliya nunak lalos,

19 Na Job el fahk, 2 "Efu ku komtal akkeokyeyu na ke pukunyeng uh, 7 Tusruktu el ac ukyukla oana kutkut uh.

kas lomtal an? 3 Pacl puspis komtal akkolukyeyu, Mwet ma etal meet ah, Ac suk lah el som nu ya. 8 El ac Ac tia mwekin ke ma upa komtal oru nu sik ingan. 4 wanginla oana sie mweme, oana sie aruruma ke fong, Finne oasr ma koluk nga oral, Mea lomtal nu kac? 5 Ac tiana sifil liyeyu. 9 El ac wanginla liki acn ma el tuh Komtal pangon mu komtal wo likiyu, Ac nunku mu mwe muta we meet ah; 10 Ac tulik natul ac fah akfalyela ma keok nu sik inge akpwaye lah oasr koluk luk. 6 Mea, lun mwet sukasrup ma el tuh pisrala ah. 11 Meet, manol komtal tiana akilen lah God pa oru ma inge? El oakya fusr ac el arulana fokoko, Tusruktu ac tia pat, ac fah ekla sie srufh in sruokyuu. 7 Nga arulana lain ma upa El oru nu ke kutkut. 12 "Ma koluk uh finne oana sie ma emwem inge, Tuh wanginna mwet porongeyu; Nga kwafe in oasr nu ke oalul, Ac el finne okanla oan ye lohul, 13 Ac tia nununku suwohs orek nu sik, tuh wanginna mwet lohng. lungse sisla, a kena in oanna inwalul elan engankin ema 8 God El kosrala inkanek uh, ac nga tia ku in kaingla; El uh. 14 Tusruktu mongo inge ac ekla mwem ke sun insial sang lohsr uh kosrala inkanek luk. 9 El eisla nufon mwe — Mwen oana pwasin uh. 15 Mwet koluk uh wihtacla kasrup luk, Ac akkolukyela inek. 10 El sringil monuk mwe kasrup ma el pisrala uh; Ac God El ac eisla sel, oana sie mwet su kunausya sie lohm. El fusak finsrak finne oan insial. 16 Ma su mwet koluk se ukumya uu su oan in nga, Ac filiyuwi nga in uli ac misa. 11 God El oana pwasin; Ac fah unilya oana ngalngul lun soko wet kasrusrak ac arulana folyak sik; El oreyu oana mwet pwasin uh. 17 El ac fah tia moul in liye infacl ma oil in lokoalok se lal ma El kwase oemeet uh. 12 El supwama olive soror we uh, Ku infacl srisrik ma oasr milk ac honey un mwet mweun lai in lainyu; Elos koaneak sisken pot soror kac. 18 El ac enenu in fuyleak nufon ma el kemkatu luk, in mweuniyu yen nga muta we. 13 "God El ori mwet kac meet ah; Ac fah wangin pacl elan insewuwokin mwe wiuk in geteta likiyu; Nga oana sie mwetsac nu sin mwet kasrup lai, 19 Mweyen el tuh akkeokye ac pilesru mwet ma eteyu meet ah. 14 Sou luk ac mwet kawuk luk elos sukasrup, Ac eisla lohm ma siena mwet musaela. 20 som likiyu. 15 Mwet fahsr su tuh mutwata in lohm sik Rapku lai uh oru el tia ku in muti. 21 Ke pacl el mongo elos mulkinyula; Mutan kulansap luk elos oru oana elos uh, wanginna luwa, Ac inge, pacl in mut lai uh safla. 22 in tia eteyu. 16 Nga fin pangon sie mwet kulansap luk, ku Ke pacl se el sun na pwaye kasrpal, Na toasriyen mwe kwafe elan kasreyu, El ac tiana topukyu. 17 Mutan kiuk keok ma el oru inge nufon ac fah putatyang nu facl ac uh tia ku in muteng foulin momong luk uh, Ac tamulel toanilya. 23 Lela elan kang ma nukewa ma el ke kang na pwaye luk elos tia lungse kiluku nu yuruk. 18 Tulik uh! God El ac fah kael ke kasrusrak ac folo lai. 24 El fin uh elos aksruksrukeyu ac isrunyu ke pacl elos liyeyu strike elan kaingkunla cutlass osra uh, Na soko osra in uh. 19 Mwet kawuk na pwaye luk uh angyang sik ke pisr, su muta uh orekla ke bronze, ac fah faksilya. 25 pacl elos liyeyu uh; Elos su nga arulana lungse yohk Soko osra in pisr ac fah sasla ke manol; Ac srah kacl uh meet elos forla lainyu. 20 Kolo ke monuk uh arososak ac fah tultul ke acn saromrom ke mutun osra uh, Ac el ac atla liki sri in monuk; Ac kutu srisrik na ngan misa. 21 Komtal mwet kawuk luk! Tal pakomutuk! Poun God ac arulana tuninfongla. 26 Ma lai nukewa ma el elosak, ac fah kunausykla; Sie e su tia ma tayak ke poun mwet arulana sringilyuwi. 22 Efu ku komtal akkeokyeyu oana Ac fah esukulak wi mwet nukewa in lohm sel. 27 Kusrao ke God El oru uh? Mea, tia fal tari lupon keok ma orek nu ac akkalemyela koluk lun mwet se inge, Ac faclu fah sik uh? 23 "Nga ke sie mwet ah in esamya kas luk inge orek loh lainul. 28 Sie sronot ac fah pokla mwe kasrup Ac oakya ke ma simusla in sie book ah! 24 Ku in kihlyak lal nukewa Ke len se ma God El nununku mwet koluk kas luk inge ke sie eot In mau oanna nwe tok. 25 "Tuh in kasrkusrak lai. 29 "Pa inge safla lun mwet koluk uh, nga etu lah oasr sie inkusrao Su ac fah mau tuku in tuh Safla se ma God El nuna akoela nu selos."

20 Na Job el fahk, 2 "Porongo ma nga fahk uh; Pwayena ma nga siyuk komtal in akwoyeyu kac.

3 Fuhlema kitin pacl luk in kaskas, ac nga fin tari, Na komtal ku in isrunyu, komtal fin lungse. 4 "Alein luk uh tia ma in lain mwet; Oasr sripen semuteng luk uh. 5 Ngetma liyeyu. Ya lumuk tia fal In oru komtal in lut ac kofla kaskas ke komtal suiyuwi uh? 6 Ke nga nunku ma sikyak nu sik uh, Nga arulana oela, ac rarak ke sangeng.

7 "Efu ku God El lela mwet koluk uh in moul, Nwe ke na elos matuoh, ac wona nu selos? 8 Oasr tulik natulos ac nutin natulos, Ac elos moulna muta nwe ke na elos liye ke tulik inge matula uh. 9 God El tiana sang ongoiya nu ke lohm selos uh; Ac elos tia wi pula mwe aksangeng Wangin sie mwet koluk ku in engan paht. 6 Sahp el ac uh. 10 Aok, cow mukul natulos orek fahko, wo ouiya pacl ku in kapak in mwet na fulat se, Nwe ke na insifal sun nukewa, Ac cow mutan uh Oswela ma natulos wanginna

20 Na Zophar el fahk, 2 "Job, kom arulana aktoasryeyu. Inge nga semutengla, ac kena tari topuk kom. 3 Ma kom fahk ah kas in na pirakak, Tusruktu nga etu lah nga ac topuk fuka. 4 "Kom etu na lah oemeet me, Ke mutawauk in fili mwet uh fin faclu ah, 5 ke lohm selos uh; Ac elos tia wi pula mwe aksangeng Wangin sie mwet koluk ku in engan paht. 6 Sahp el ac uh. 10 Aok, cow mukul natulos orek fahko, wo ouiya pacl ku in kapak in mwet na fulat se, Nwe ke na insifal sun nukewa, Ac cow mutan uh Oswela ma natulos wanginna

ma misa. 11 Tulik natulos uh kasrusrsusr na srital oana koflufolla. 7 Kom tuh srunga sang kof nimen mwet su sheep fusr uh, 12 Ac onsrosro nu ke pusren mwe on totola, Ac sranga pac sang mwe mongo nu selos su harp ac flute. 13 Elos moul ke moul na misla Ac pacl in masrinsral. 8 Kom tuh orekmakin ku lom ac wal lom In misa lalos uh, elos ac misa na in misla ac tiana keok. 9 Kom tia falkin lah kom tia wi kasru (Sheol h7585) 14 "Mwet koluk uh fahk nu sin God, 'Fahr katimas, A kom oayapa pisre ma lun tulik mukaimtal, liki kut! Mansis kut in tia etu ma kom lungse. 15 Su Ku ac oralos koluk. 10 Ke ma inge surhf spuspis raunikomla liki Ku inge tuh kut in orekma nu sel? Mea, ac oasr ma ac akola in sruokkom, Ac inge kom muta in sangeng na wo nu sesr kut fin pre nu sel?' 16 Elos fahk mu wo ouuya lulap. 11 Arulana yokla lohsr ingena, oru kom tia ku in lalos uh ma na ke ku lalos sifacna, Tusruktu nga tia lie, Ac sie sronot lulap afinkomla. 12 "Ya God El tia ku in insese nu ke luman nunak lalos inge. 17 "Ku nu muta yen fulatlana inkusrao Ac getni nu fin itu uh, finne oasr pacl ma kuniyukla kalem lun mwet koluk uh? Ku nu itu uh oan yen fulat? 13 A kom siyuk, 'Mea God El etu? oasr sie selos pula mwe ongoiya? Nu oasr pacl God El Pukunyeng uh okanulla, na El ac nununkeket fuka?' 14 kai mwet koluk uh ke kasrkusrak 18 Ac okulosla oana Kom nunku mu pukunyeng matoltol uh kosrala mutual mah uh ke eng upa, Ku oana kutkut ma sohklka ke pacl Elan tia lie, Ke El forfor fin acn engyeng uh. 15 "Ya in paka uh? 19 "Komtal fahk mu God El akkeokyie sie kom wotelala sum taru mu kom ac fahsrna ke inkanek Ma tulik ke sripen ma koluk lun papa tumal uh. Mo! Lela mwet koluk uh fahsr kac pacl nukewa uh? 16 Meet liki God Elan akkeokyie na mwet se ma orekma koluk an; na pacl in misa lalos, Elos pahtkakinyukla tari ke sie Lela in kalem selos lah God El oru ouinge ke sripen sronot. 17 Mwet inge mwet pilesru God, Ac elos nunku koluk ma elos sifacna oru. 20 Lela mwet koluk uh in mu wangin ma El ku in oru nu selos. 18 Sruhk God sifacna us mwatan ma koluk lalos an; Lela elos in pula pa tuh akinsewowyoyalos ke kasrpalos — Nga tia ku in kasrkusrak lun God Kulana. 21 Moul lun sie mwet fin kalem ke nunak lun mwet koluk uh. 19 Mwet wo uh safia, Mea pwaye lah ac oasr nunak lal ke tulik natul, lah engan, ac mwet wangin mwata elos israsr Ke elos liye elos engan ku tia? 22 Mea, mwet uh ku in lutu God, Su lah kalyeyikuy mwet koluk uh. 20 Ma nukewa lun mwet nununku mwet nukewa, finne elos su muta yen fulat? 23 koluk uh kunausyukla, Ac e uh esukak kutena ma su "Sie kain mwet ac misa ke pacl na ma yohk wo ouuya nu lula. 21 "Inge, Job, akmisye kom nu sin God, Ac nimet sel, Ac el mutana okak ac misla. 24 Manol factfat na wo, oral oana sie mwet lokoalok; Kom fin suk misla, na El ac ac koanon sri kacl uh srakna ku. 25 A sie kain mwet akinsewowyoye kom. 22 Eis mwe lutu ma El sot uh; Ac uh wangin na pwaye engan lal; El inse toasr na ke el filiya kas lal insiom. 23 Aok, kom enenu in siskomi, ac moul nwe ke na el misa. 26 Tusruktu elos kewa ac oana foloko nu yurin God, Oru in safia ma koluk nukewa Ma sie: elos ac misa, pukpuki, Ac manolos afla ke wet. 27 orek in lohm sum an. 24 Sisla gold lom an; Sisla nufon "Nga etu nunak koluk lomtal ingan. 28 Komtal fahk, 'Pia gold wowo lom an nu ke kapin infaci paola ingan. 25 Lela lohm sin leum sac inge; Mwet se ma mutana oru ma tuh in God Kulana pa gold lom uh, Ac Elan oana silver koluk?' 29 "Ku komtal soenna wi sramsram nu sin mwet lom su yolyak oan yurum an. 26 Na kom fah lulalfongi ma muta forfor nu saya uh? Komtal tiana etu kain mwe God pacl nukewa, Ac kom fah etu lah mwe insegewo sramsram ma elos ac som nwe foloko srumun uh? 30 lom nukewa tuku sel me. 27 Ke kom pre El ac topuky Ke len ma God El ac kasrkusrak ac akkeokyie mwet uh, kom, Ac kom fah liyauing wulela nukewa ma kom orala Mwet koluk uc wacna tia pula ma upa. 31 Wanginna nu sel an. 28 Na ac fah wo ouiyom ke ma nukewa kom mwet muta tukakin mwet koluk uh, Ku folokin nu sel ke oru, Ac kalem ac fah tolak inkanek lom. 29 God El sisya ma koluk nukewa ma el orala. 32 Ke el ac utukla nu ke mwet insegewo, Ac molela mwet pusisel. 30 God El ac kulyuk uh, Nu ke luf kial su arulana taranyuk wo, 33 fah molikomla fin wangin ma sufal lom, Ac fin pwaye Mwet spuspis ac fah wi fahsru ke pukmas uh, Ac finne orekma lom."

fohkon acn uh, ac fah arulana mulala nu fac!. 34 "A komtal! Komtal srike in akwoyeyu ke kas lusrongen! Top lomtal an kikiap nufon!"

22 Na Eliphaz el fahk, 2 "Ku oasr sie mwet, finne yen El muta we. 4 Nga lukun fahkang na nunak luk nu mwet ma lalmwetmet emeet uh, Su oasr sripa nu sel Ac takunang nufon ma nga pulakin mu pwaye sik. 5 sin God? 3 Ku orekma lom fin arulana suwohs, ya ac Nga ke etu lah mea El ac fahk, Ac lah El ac topuky fuka. akwoye God? Kom fin tia oru kutena ma koluk, ya ac 6 Ya God El ac lainyu ke ku lal nufon? Mo, El ac porongo ku in kasrel? 4 Tia ke sripen kom sangeng sin God na ke nga ac kaskas uh. 7 In pacl sac El ac engan Pa oru Elan kai kom, ku nununkekom an. 5 Mo, ma in lohng sramsram luk, mweyen nga insegewo nu ke sripen arulana yokla ma koluk lom; Oayapa ke ma sel; Na El ac fah akkalemye lah El tuleyula, ingela nwe koluk nukewa ma kom oru an. 6 Ke kom oru tuh sie tok. 8 "Nga tuh sokol kutulap, tuh El wangin we; Nga tia mwet lim in akfalyela mani ma el ngisrala sum uh, Oana pacna konalak ke nga sokol roto ah. 9 El tuh orekma na kom in sarukla nuknuk ma el nukum uh ac oru tuh elan epang ac eir, Tuh nga tia pacna liyal we. 10 Ne ouinge a

God El etu nufon acn nga forfor we; El fin srikeyu, El ac tia kulang nu sin mutan su wangin tulik natu. 22 Ke ku konauk lah nga nasnasna. 11 Nga oaru na in fahrs ke lun God, El kunausla mwet funmwet; God El fin mukuila, inkanek ma El sulela nu sik uh, Ac tiana kuhfla liki. 12 mwet koluk sac ac misa. 23 God El ku pac in oru tuh Nga oru na ma El sapkin pacl nukewa; Nga fahsra ke mwet sac in tia sun ongoiya, Tusruktu El ac taranna ma ma lungse lal ac tia lungse luk sifacna. 13 "God El tiana el oru pacl nukewa. 24 Mwet koluk se ku in sun wo ouuya ekyek. Wangin mwet ku in kifasulla, Ku tulokinilu liki ma ke kitin pacl, Na el ac uli oana soko mah wangin sripa, El lungse oru uh. 14 El ac oralana ma El akou in oru nu Oana sie sripin mahsrik ma pakpuki. 25 Ya oasr mwet sik; Ako se lal inge sienia sin ma pus ma El ke oru nu sik se ku in lafwekin mu tia ouinge? Oasr mwet ku in orek uh. 15 Nga arulana rarrar ac sangeng ye mutual. 16 God loh ac fahk mu kas luk inge tia pwaye?"
pa arulana akmunasyela nunak luk uh. El su Kulana El arulana aksangengyeuyu. 17 Finne lohsr uh kosrala mutuk, Nga tiana misla in fahk nunak luk uh.

24 "Efu ku God El tia oakiya sie pacl in nununku?

Efu ku mwet ma oaru in oru lungse lal tiana liye Elan kai mwet koluk uh? 2 "Mwet uh mokle masrol lalos in akyokyke acn lalos uh; Ac pisre sheep uh in akyokyke un sheep natulos sifacna. 3 Elos pisrala donkey nutin tulik mukaimtal uh, Ac sruokya ox nutin mutan katinmas uh, na soano elan molela soemoul lal. 4 Elos ikol tuh mwet sukarsrup in tia ku in eis suwohs lalos, Ac oru tuh mwet enenu in kaing ac wikla. 5 "Ouinge mwet sukarsrup elos suk mwe mongo nalos yen mwesia Oana donkey inima uh; Wangin acn elos ku in konauk mongo nun tulik natulos we. 6 Elos enenu in kosrani ke ima su tia ma lalos, Ac sifani grape ke ima lun mwet koluk. 7 Ke fong uh elos mihsris, mweyen wangin ma elos in kateya; Elos kofluful na motul. 8 Elos ac wohlak na ke af ma kakhla fineol uh me, Ac lokeni oan sisken eot uh in lusrungulosyak. 9 "Mwet koluk elos tulakunla tulik mukul fusr ma misa papa tuma liki nina kia, tuh elos in mwet foko lalos, Ac eis tulik nutin sie mwet sukarsrup in akfalye soemoul lal. 10 A mwet sukarsrup elos ac illa ac wangin nuknuh in karingin manolos; Elos ac masrinsral na ke elos telani fokin wheat uh. 11 Elos fuleya olive in orek oil, ac grape in orek wain, A elos ac malu na. 12 Mwet kinet ac mwet apkuran in misa in siti uh elos wowoyak nu sin God, Tusruktu God El tiana porongo pre lalos. 13 "Oasr kutu mwet koluk ma kwase kalem uh; Elos nikin kalmeya, ac tia ke fahsr nu yen kalem uh kololos nu we. 14 Ke tafun lotu uh, mwet akmas el illa In uniya mwet sukarsrup uh, Ac ke fong uh, el som pisrapasr. 15 Sie

mwet kosro el ac soano in tari ekela; El ac afinya mutual, mwet uh in tia akilensul. 16 Ke fong uh mwet pisrapasr elos ac sifacna utsyak nu in lohm uh, A ke lenelik elos ac wikla ac tia lungse muta ke kalem uh. 17 Elos sangeng ke kalem lun len uh, A lohsr uh tiana aksangengyalos." 18 "Sie mwet koluk ac fah pokyukla ke sronot uh, Ac acn sel fah selngawiyuki sin God; El ac tia sifil som orekma ke ima in grape lal uh. 19 Oana ke snow uh ac wanginla ke pacl fol ac ke pacl wangin af uh, Ouinge sie mwet koluk ac fah wanginla liki facl sin mwet moul uh. (Sheol h7585) 20 Finne nina kial uh, ac tia pac esamul; Wet uh ac kangulla, ac el musalla oana soko sak ma ikori. 21 Ma inge sokyak nu sel mweyen el akkeokyke katinmas, Ac

tia kulang nu sin mutan su wangin tulik natu. 22 Ke ku lun God, El kunausla mwet funmwet; God El fin mukuila, inkanek ma El sulela nu sik uh, Ac tiana kuhfla liki. 12 mwet koluk sac ac misa. 23 God El ku pac in oru tuh Nga oru na ma El sapkin pacl nukewa; Nga fahsra ke mwet sac in tia sun ongoiya, Tusruktu El ac taranna ma ma lungse lal ac tia lungse luk sifacna. 13 "God El tiana el oru pacl nukewa. 24 Mwet koluk se ku in sun wo ouuya ekyek. Wangin mwet ku in kifasulla, Ku tulokinilu liki ma ke kitin pacl, Na el ac uli oana soko mah wangin sripa, El lungse oru uh. 14 El ac oralana ma El akou in oru nu Oana sie sripin mahsrik ma pakpuki. 25 Ya oasr mwet sik; Ako se lal inge sienia sin ma pus ma El ke oru nu sik se ku in lafwekin mu tia ouinge? Oasr mwet ku in orek uh. 15 Nga arulana rarrar ac sangeng ye mutual. 16 God loh ac fahk mu kas luk inge tia pwaye?"
pa arulana akmunasyela nunak luk uh. El su Kulana El arulana aksangengyeuyu. 17 Finne lohsr uh kosrala mutuk, Nga tiana misla in fahk nunak luk uh.

25 Na Bildad el topuk ac fahk, 2 "God El arulana ku;

lela mwet nukewa in sangeng sel ac akfulatyal. El oru tuh tokosrai lal inkusrao in misla. 3 Ya oasr mwet ku in oakla pisen lipufan su kulansap nu sel? Ya oasr acn ma kalem lal ah tia tolak? 4 Ya oasr mwet ku in arulana suwoswos ac mutual ye mutun God? 5 Yurin God, malem uh tiana saromrom, Ac itu uh tia pac nasnas. 6 Fin ouinge, na faska mwet uh, Su oana ulac ku lawani uh ye mutual!"

26 Na Job el fahk, 2 "Ku pwaye kutu kasru uh —

Nga sukarsrup ac munas, a kom fahk ma ingan! 3 Saok kas in kasru na wowo Ac luti lalmwetmet lom an nu sin mwet lalfon se nga uh! 4 Kom nunku mu su ac lohng kas lom ingan? Su pirikkomyak kom in kaskas ouingen uh?" 5 "Ngunin mwet misa uh Rarrar in kof ye faclu. 6 Facl sin mwet misa uh ikakelik oan ye mutun God; Ac wangin mwe afyuf kosrala ma inge liki ye mutual. (Sheol h7585) 7 God El asroelik acn engyeng in epang, Ac srupusrak faclu yen wangin ma oan we. 8 God pa nwakla pukunyeng uh ke kof, Ac liyaung in tia fokelik ke toasriya uh. 9 El sang sie pukunyeng kosrala malem uh ke fong in Mwesr. 10 El filiya pekusra uh raunela faclu In sraclik kalem liki lohsr uh. 11 Ke el kai su ma loango acn lucng, Sru uh ac kusrusryak ac rarrar ke sangeng. 12 Ku lal uh pa kutangla meoa uh; Ac ke usrnguk lal El kunausla Rahab — ma sulallal soko ma muta inkof uh. 13 Momong lal uh pa oru acn engyeng uh in kalem, Ac paol pa uniya kosro sulallal su srike in kaingla uh. 14 Tusruktu ma inge akkalemye kutu srisrik na kuiyal, Mahma na lal uh pa kut lohng inge. Su ku in etu lupon fulat ac ku lun God uh?"

27 Na Job el fahk, 2 "Nga fulahk ke Inen God moul

su Kulana, Su tia lela nununku suwohs in orek nu sik, a El ase nu sik sie moul na upa — 3 Ke lusenna pacl ma God El ase momong nu sik, 4 Ngoasrok ac fah tiana fahk kutena ma koluk, Ac louk ac fah tiana kikiap. 5 Nga tiana ku in fahk mu pwaye sumtal; Nga ac sruokyanu ku in fahk mu moul luk uh nasnas, nwe ke na nga misa. 6 Nga fah tiana munasla in fahk lah moul luk uh suwosna; Nunak lun insiuk mwesia na. 7 "Lela tuh mwet nukewa su lainyu ac lokoalok nu sik uh In kaiyuk oana mwet ma koluk ac sesuwos moul la uh. 8 Finsrak fuka lun mwet ma tia etu God Ke pacl se El ac eis moul

lalos uh? 9 Ke paci upa ac sikme, ya God El ac lohng ac gold tia ku in sang moli. 16 Gold ma wo oemeet, ku pang lalos? 10 Elos funu sulela in eis engan ma El tuh wek ma arulana saok, Tia ku in saok oana lalmwetmet ke sang nu selos ah, lukun wona. Elos funu oaru na in uh. 17 Lalmwetmet uh saok liki gold, Ac saok liki sufa pre nu sel, lukun wo pac. 11 "Lela nga in lutu nu sumtal orekla ke gold, ku glass ma wo emeet uh. 18 Saok lun ke lulan ku lun God uh, Ac akketuya ma God Kulana El lalmwetmet uh yohk liki Ma saok inkof uh, ku wek crystal akoo. 12 Tusrukta, pwayeiya uh komtal sifacna liye tari; ac ruby. 19 Wek topaz ac gold ma wo oemeet uh Tia Na efu ku komtal kaskas lalfon angan?" 13 Na Zophar el ku in lumweyuk nu ke saok lun lalmwetmet uh. 20 "Fin fahk, "Pa inge luman akkeok ma God El oru Nu sin mwet angan, na pia mutaweyen lalmwetmet? Kut ac lutu ya kut ma koluk ac sulallal uh. 14 Finne pus wen natulos, A in etala? 21 Wangin ma oasr moul la ku in liye, Finne elos nukewa ac fah anwukla ke mweun; Paci nukewa won ke paci el sohksok uh el tia pac liye. 22 Finne misa, ac sufalla mwe mongo nun tulik natulos. 15 Elos su ku mwe kunausla, Eltal fahk mu eltal lohng mukena ke painmoulla liki mweun, ac fah misa ke mas upa, Ac finne srumunyuk. 23 "God mukena pa etu inkanek nu we, Ac mutan katinmas kialos uh, ac tia pac asor kaclos. 16 Sie etu lah lalmwetmet uh ac koneyukyak oya, 24 Mweyen mwet koluk ac ku in oasr ipin silver pupsis lai liki ma el El lie ac nukewa faclu, Ac liye ma nukewa ma oan ye ku in oakla, Ac pukanten nuknuk lai liki ma el enenu; 17 kusrao. 25 Ke God El sang ku nu sin eng uh, Ac wotela Tusrukta, kutuna mwet wo sayel pa ac nukum nuknuk lai ac pia lulan meoa uh; 26 Ke paci se God se sulela inge, Ac kutuna mwet suwosos pa ac eis silver inge. Iah af uh ac kahkla oya, Ac inkanek ma pukunyeng in 18 Mwet koluk uh ac musai lohm selos munasha, oana pulahhuh ac fahsr kac; 27 Pa ingan paci se ma God ahng lun pweopenuh, Ku oana lac lohm sin mwet foko El lie lalmwetmet, ac srikeya lulan woiya uh, Na El ma karingin ima uh. 19 Tusrukta paci se in moul lalos akkeyala. 28 "God El fahk nu sin mwet uh, 'Kowos fin ke elos ac mau ona in kasrpalos, A ke elos ac ngutalik, lalmwetmet, kowos enenu in sunakin Leum. Ac kowos kasrup lalos uh wanginla. 20 Mwe aksangeng fah toki nu fin lungse etauk, kowos enenu in forla liki ma koluk."

28 "Oasr luf ma silver uh pukupkyak we; Oasr pac

acn ma gold uh aknasnasyeyuk we. 2 Mwet uh pukanak osra liki ye fohk uh Ac munanla copper uh in kofelik ac sororla liki eot uh. 3 Mwet uh suk pac acn ma lohsr oemeet in konauk ma oan we. Elos suk in acn loal lun faclu Ac pukanak yen lohsr uh in konauk eot uh. 4 Loes liki acn ma mwet uh muta we — Acn ma falken mwet uh soenna fahsr we — Mwet uh pikin laf ye eol uh, Yen ma elos ac mukena orekma we. Elos ac atla na ke sucl uh ke elos ac orekma in luf uh. 5 Mwe mongo kapak infohk uh yak, A ye pacna infohk se inge Ma nukewa itungyuki ac musalsalu. 6 Eot infohk uh oasr wek sapphire kac, Ac kutkut in faclu oasr gold kac. 7 Won hawk uh tia ku in liye inkanek nu ke lufin puk ma saok uh, Won vulture tia pac wi sohksok fin acn inge. 8 Wangin lion ku kutena kosro sulallal Wi forfor ke inkanek muku inge. 9 "Mwet uh pikin eot ma arulana keke, Ac ikruiya eol uh ke elos pukanla pe eol uh. 10 Ke elos ac putala lufin eot uh, Elos konauk wek na saok. 11 Elos ac pikin nwe sun acn ma infac uh soror we me, Ac oru tuh ma wikkla oan yen lohsr uh in ku in liyeyuk. 12 Tusrukta, pia acn ma lalmwetmet uh ku in koneyukyak we? Kut ac lutu ya kut in etala? 13 "Lalmwetmet uh tia ma ac ku in koneyukyak yurin mwet uh; Wangin mwet ac ku in koneyukyak yurin mwet uh; Wangin mwet sifacna.

29 Na Job el sifil mutawauk in kaskas: 2 "Saok moul luk uh in ku in sifil folokla Oana ke paci se God El tuh karinginyu ah. 3 In paci sac God El tuh wiyu na paci nukewa, Ac ase kalem nu sik ke nga fufahsryes in lohsr uh. 4 In len ingo pa nga tuh arulana fokoko, Ac asruoki lun God nu sik arulana karingin inkul sik wo. 5 God Kulana El tuh arulana wiyu, Ac tulik nutik nukewa elos muta yuruk. 6 Yohk sronin titi lun cow ac nani nutik, Ac eot in itat olive nu ke oil, yohk oil soror kac. 7 Paci nukewa ma mwet matu in siti uh ac toeni, Ac nga eis acn sik inmasrilos uh, 8 Mwet fusr uh ac na sekinyula elos fin liyeyuyak, Ac mukul matu elos tuyak in akkalemye akfulat lalos nu sik. 9 Mwet kol uh ac tui pac tila sramsram; 10 Finne mwet ma fulat selos uh, ac misla pac. 11 "Mwet nukewa su liyeyu meet, ku lohng sramsram keik, Elos ac kaksakinyu, ac srumunna woiyen orekma luk. 12 Ke mwet sukasrup elos tuh ngusr, Ac nga kasrelas; Nga kasru pac tulik mukaimtal ma wangin ac pwaye. 15 Nga oana atronmuta nu sin mwet kun, Ac oana nia nu sin mwet ma tia ku in fahsr. 16 Nga oana sie ac papu nu sin mwet sukasrup, Ac nga tuh kasru mwetsac in misla yurin tulik nutik, in lohm sik nga oru nu selos. 14 Paci nukewa nga oru na ma suwohs ac ac misa na in misla yurin tulik nutik, in lohm sik mukai tal ma wangin. 18 "Paci nukewa nga tuh nunku mu moul luk ac loes na, Ac nga ac misa na in misla yurin tulik nutik, in lohm sik sifacna. 19 Nga tuh oana soko sak ma oasr kof ke okah etu lulan saokya. 14 Yen loal in meoa uh, ku inkof uh uh in paci nukewa, Ac lah kac uh aksroksrokyeyuk paci Fahl mu lalmwetmet uh tia koneyukyak we. 15 Silver nukewa ke aunfong uh. 20 Mwet nukewa tiana tui in

kaksakinyu, Ac ku luk aksasuyeyuk pacl e nukewa. **21** mwet su sun ongoiya, Ac pakomutalos su enenu? **26** Pacl nga sang kas in lutu uh, mwet uh ac misla Ac lohma Nga tuh finsrak in oasr engan ac kalem yuruk, A ongoiya in lohng ma nga fahk uh; **22** Na ke safla sramsrar luk ac lohsr pa sunyu. **27** Insiuk arulana kuelik ke fosrnga ac uh, wanginna ma elos ac ku in sifilpa fahk. Kas luk ac waiok; Nga muta in keok len nu ke len. **28** Nga foroht tili nu in elos oana tulin af nu fin fohk pao; **23** Mwet uh forma in lohsr matoltol, yen wangin kalmen fahrt we; Nga ac arulana engan in eis kas luk uh Oana ke mwet ima tuyak in walil uh ac siyuk ke kasru. **29** Pusrek asor ac uh engan ke ac sifil afi. **24** Nga israsr srisrik nu selos supwar, Oana pusren tung lun soko kosro fox, ku sie ke pacl wangirla finsrak lalos; Ac ngetnget kulang luk won ostrich. **30** Monuk sroalsroalla; ac nga folla ke fifa. akkeyalos. **25** Nga pa kololos, ac wotela ma elos in oru; **31** Sie pacl ah nga tuh lohng pusren on engan, A inge Nga tuh kololos oana sie tokosra su kol un mwet mweun nga lohng pusren asor ac tung mukena. lal, Ac nga akwoyalos ke pacl elos asor.

30 "Tusrukta, mwet ma fusr likiyu elos orek tafunkas keik in pacl inge! Papa tumalos uh nuna mwet na wangin sripa emeet me, Oru nga tia pac lela elos in wi kosro ngalngul uh karingin sheep nutik. **2** Un mwet na wanginla ku la, Elos arulana munas ac tia ku in oru kutena orekma luk. **3** Elos arulana sukasrup ac masrinsral, Oru elos ac kontini okan sak pulamlamla uh — Ke fong, in acn na koluk ac wangin mwet we. **4** Elos ac fusak ac kang mah yen mwesis uh Wi pacna okah ma wangin ema ke sak broom uh! **5** Mwet nukewa ac wowoyak ac luselosla Oana ke elos woi mwet pusrapasr uh. **6** Elos mutana in luf, Ac in acn ma pukpukla pe eol uh. **7** In acn mwesis uh elos ac wowo oana kosro lemnak uh, Ac tukeni lokeni muta ye sak inima uh. **8** Sie un mwet na lusronten, wangin sripa, ac wangin akilenya pa inge! Ukokhyak elos liki fin acn uh. **9** "Inge elos foloko isrunyu; Nga pilasrla — oana sie mwe aksruksruk nu selos. **10** Elos arulana kwaseyu, Ac pangon mu elos wo likiyu. Elos ac tuku pac ani nu in mutuk. **11** Mweyen God El arulana akmunasseyula ac nga tia ku in sifacna, Oru elos forma lainyu ke folo lalos nufon. **12** Un mwet se inge arulana suwoswos in oru alein lalos nu sik; Elos ukweyu nga kaing; ac elos akola in kunausyula. **13** Elos kosrala acn in kaing luk, ac srike in uniyuwi; Ac wangin mwet in kutongolosi. **14** Elos ac fokolak kalkal ma nga wikkwi we, Ac putatme nu fuk ac toanyuwi nu infohk uh. **15** Sangeng luk nwekyula. Nga tila orek mukul, a nga oana sie fosr in eng, Ac kasrpuk sohkla oana sie pukunyeng. **16** "Inge nga apkuran in misa, Ac wangin ma in akfirsasrye keok luk. **17** Ke fong uh sri keik uh nufon waiok, Ac ngal lulap su ngalngalisyu tiana tui. **18** God El sruokya kala in nuknuk luk Ac furokya nwe ke na tingilya kwawuk. **19** El kipakinyuwi nu yen furarruh; Ac nga oana fohk furarruh ye mutual. **20** "Nga pang nu sum, O God, tuh kom tiana topukyu; Ac ke pacl nga pre, kom tia lohma nu sik. **21** Kom arulana sulallal nu sik, Ac akkeokyeyu ke kuiyom nufon. **22** Kom lela eng uh in ukyula; Ac kom sisuwot sisuyume ke eng upa uh. **23** Nga etu lah kom ac usyula nu ke misa, Nu ke ouiya su akola nu sin mwet nukewa. **24** Efu ku kom uni sie mwet ma arulana musalla tari, Su wangin ma ku in oru sayen ngisre ke pakomuta? **25** Ya nga tuh tia wi tung yurin

mwet su sun ongoiya, Ac pakomutalos su enenu? **26** Nga tuh finsrak in oasr engan ac kalem yuruk, A ongoiya in lohng ma nga fahk uh; **27** Insiuk arulana kuelik ke fosrnga ac uh, wanginna ma elos ac ku in sifilpa fahk. Kas luk ac waiok; Nga muta in keok len nu ke len. **28** Nga foroht tili nu in elos oana tulin af nu fin fohk pao; **29** Pusrek asor ac uh engan ke ac sifil afi. **30** Monuk sroalsroalla; ac nga folla ke fifa. akkeyalos. **31** Sie pacl ah nga tuh lohng pusren on engan, A inge Nga tuh kololos oana sie tokosra su kol un mwet mweun nga lohng pusren asor ac tung mukena.

31 "Nga orala tari sie wulela na ku In tia ngetnget in mwel nu sin sie mutan fusr. **2** Mea God Kulana El oru nu sesr uh? El akfalye fuka orekma lun mwet uh? **3** El supwama ongoiya ac mwe kunausla Nu sin mwet su oru ma sesuwos. **4** God El etu ma nukewa nga oru uh; Ac El suya fahluk nukewa luk. **5** "Nga fulahk lah wangin pacl nga oru ma koluk, Ac nga tia wi srike in akalfonye mwet saya. **6** Lela God Elan pauniyu ke sie mwe paun suwohs, Na El ac fah liye lah wangin ma sufal luk. **7** Nga fin kuhfla liki inkanek pwaye, Ku lela in kifusyukla nga nu ke ma koluk; Ac pouk fin tunla ke ma koluk, **8** Na lela sacn sunuk uh in kunausyukla, Ku lela mwet saya uh in kangla mwe mongo ma nga yukwi uh. **9** "Nga fin tuh ngetnget in mwel nu sin mutan kien mwet tulan luk, Ac wikla soanel likin lohm sel uh, **10** Na lela mutan kiuk uh in orek mongo nun sie pacna mukul, Ac motul in mwe oan kien sie pacna mwet. **11** Kain sulallal ouinge enenu in kaiyuk ke kalya na upa. **12** Ac fah oana sie e ma kunausla ma nukewa, Ac esukak ma nukewa luk. **13** "Ke pacl sie sin mwet kulansap luk, mukul ku mutan, ac suk suwohs lal yuruk, Nga ac akfulatyeh suk lal uh, ac srike in akwoyela. **14** Nga fin tia oru in wo nu sel, na nga ac ngetnget fuka nu sin God? Mea nga ac ku in fahk ke God El ac tuku in nununkeyu? **15** God se na ma oreyleuh, Pa orala pac mwet kulansap luk uh. **16** "Wangin sie pacl nga srangesr kasru mwet sukasrup uh; Nga tia wi lela katimmas uh in muta in ongoiya, **17** Ku lela tulik mukaimtal uh in masrinsral ke nga mongo uh. **18** In moul luk nufon, nga mutana kasru mwet ouinge. **19** "Nga fin konauk sie mwet in oasr enenu lal, Su arulana sukasrup, ac tia ku in molu nuknuk lal, **20** Na nga ac kitai nuknuk ma orekla ke unen sheep Su tuku ke un sheep nutik sifacna. Na el ac kaksakinyu ke insial nufon. **21** "Fin oasr pacl ma nga kutasrik nu sin kutena tulik mukaimtal, Ke nga etu lah fin sun nununku, nga ac kutangla, **22** Na lela in kotkot uh pouk; Ku lela pouk in ayukla liki finpisuk. **23** Ke sripen nga sangeng ke kaiyuk lun God, Nga tia ku in oru ouiya inge. **24** "Wanginna pacl nga lulalfongi ke mwe kasrup **25** Ku in se fulat ke mwe kasrup luk. **26** Wangin pac pacl nga alu nu ke kalmen fahrt uh, Ku nu ke katwen malem uh. **27** Soenna oasr pacl kifusyukla nga in akfulatyeh ma inge, Ku ngan pasrla in akkalemye sunak luk nu selos. **28** Kain ma koluk ouinge fal in kaiyuk sin nununku, nu ke misa; Mweyen ma inge aklusrongtenye

God Kulana. 29 "Nga tia wi engankin pacl mwet lokoalok fahk; Wanginna ma eltal ku in sang topuk kom. 16 Mea, luk elos keok, Ku pwarkin pacl elos sun ongoiya; 30 nga ac srakna tupan ke eltal misla tila sramsram uh? Wangin pacl nga akfokfokylea oalik ke sripen nga pre tuh elos in misa. 31 Mwet orekma luk nukewa etu lah Pacl nukewa nga insewowo in paing mwetsac nu in lohm sik. 32 Nga solama pac mwet fahsr nu in lohm sik, Ac tia lela elos in motul inkaneh uh. 33 "Kutu mwet uh srike in okanla ma koluk lalos, Tusraktu nga tia wi okanla ma koluk luk uh. 34 Nga tia wi muta misla ku wikkla in lohm sik Mweyeng nga motok kas lun mwet, Ku sangeng ke kas in akkoluk lalos uh. 35 "Mea, wanginna mwet ac ku in porongo ma nga fahk inge? Nga fulahk lah kas inge nufon kas na pwaye. Lela God Kulana Elan topukyu. "Fin simla kas ma mwet alein nu sik inge sang lainyu uh Ngan ku in liye, 36 Nga lukun tia sensen in srupusrak in oan finpisuk, Ac filiya fin sifuk oana sie tefuro. 37 Nga ac fahkak nu sin God ma nukewa ma nga oru uh, Ac tia tupwek in tu ve mutual. 38 "Fin acn ma nga imai inge ma nga pisrala, Ku eisla sin mwet su ma la na pwaye uh — 39 Ac nga fin kang mwe mongo ma kapak fin acn inge, A nga fuhlela mwet ma imaela uh in masrinsral — 40 Na lela tuh in tia wheat ac barley pa kapak we, A in pulac na ac kokul." Pa inge saflaiyen kas lal Job.

32 Ke sripen Job el tu na ku in nunku mu wangin ma koluk lal, oru mwet tolu ah tui ac tila srike in topkol. 2 Tusraktu Elihu, sie mwet su tu apkuran nu yoroltal, el koflana kutongya kasrkusrak lal, mweyeng Job el sifacna pangon mu el wo ac el sis koluk uh nu sin God. (Elihu el wen natul Barakel, sie sin mwet in sruf lal Buz, ac el ma in sou lun Ram.) 3 El oayapa kasrkusrak sin mwet kawuk tolu lal Job, mweyeng wanginna ma eltal ku in sang topkol Job, oru oana in tuh sutuu sin God. 4 Na ke sripen Elihu pa fusr emeet sin mwet ma tu in acn sac, oru el soano nwe ke na mwet nukewa tari ke sramsram uh. 5 Ke el liye lah mwet tolu ah tia ku in topkol Job, el arulana kasrkusrakak, 6 ac mutawauk in kaskas. Pa inge kas lal: [Elihu] "Nga fusr, ac komtal matu, Oru ntu tuh sangeng in fahk nunak luk uh. 7 Nga sifacna fahk mu fal komtal in tukeni asramsrami, Ac fahk nunak lalmwetmet lomtal an, lah komtal pa matu. 8 Tusraktu Ngun lun God Kulana Pa ac tuku nu sin mwet uh ac sang lalmwetmet nu selos. 9 Tia matwen mwet uh pa oru elos in lalmwetmet, Ku kasrellos in etu ma pwaye. 10 Ke ma inge, nga ke komtal in lohngyu, Ac lela ngan fahk nu sumtal ma nga nunku uh. 11 "Nga tuh mislana ac porongo ke komtal sramsram, Oayapa nga tupan ke komtal sukok kas lalmwetmet komtal in orekma. 12 Ke nga lohang nu kac ah, nga konauk lah komtal munasla sel; Komtal tiana aksutueyela ma Job el fahk ah. 13 Efu ku komtal ku in fahk mu komtal konauk lalmwetmet? Enenuyuk God Elan topkol Job, mweyeng komtal tuh koflana topkolla. 14 Job el tuh kaskas nu sumtal, ac tia nu sik, Tusraktu nga tiana ku in topkol oana ke komtal oru ah. 15 "Job, wanginla ma eltal ku in

fahk; Wanginna ma eltal ku in sang topuk kom. 16 Mea, nunku uh. 18 Nga arulana elyala ngan tar i sramsram; Nga kofla kutongya kas luk uh. 19 Nga fin tia eis pacl luk in sramsram, Nga ac fokelik oana sie pak in neinyuk wain ma sessesla ke wain sasu. 20 Nga kofla muteng; enenu na nga in kaskas. 21 Nga ac fah tia wiwi mwet ke alein se inge; Nga ac tia yukin sie. 22 Nga tia wi yukin mwet, Ac nga fin oru, God El ac sa na in kaiyu.

33 "Inge, Job, lohng akwoya Ma nukewa nga ac fahk nu sum uh. 2 Nga akola in fahk ma oan in nunak luk uh. 3 Kas luk inge nukewa ma ke nunak na pwaye luk, Ac nga ac kaskas na pwaye nu sum. 4 Ngun lun God pa oreyula, ac ase nu sik moul. 5 "Topukyu kom fin ku. Akoela kas in alein lom an. 6 Nga kom oana sie ye mutun God, Kut kewa orekla ke fohk kle. 7 Ke ma inge wangin sripa kom in sangeng sik; Nga ac tia funmweti kom. 8 "Pa inge ma nga lohng kom fahk ah: 9 Kom fahk mu, "Wangin ma koluk luk; wangin ma sufal nga orala. Nga nasnas ac wangin mwetik. 10 A God El sifacna sokak sripa lal in akkeokyeyu, Ac oreyu oana sie mwet lokoalok lal. 11 El kapriya niuk ke mwe kapir, Ac tawi mukukui nukewa luk." 12 "Tuh nga fahk nu sum Job, kom tafongla, God El fulat liki kutena mwet. 13 Efu ku kom akkolukye God Ac fahk mu El tiana topuk tutuk lun mwet uh? 14 God El ne kaskas na kaskas, A wanginna mwet lohang nu ke ma El fahk uh. 15 Ke mwet uh ac motul ke fong uh, God El ac sramsram nu selos ke mweme ac oayapa ke aruruma. 16 El oru elos in lohng ma El fahk, Ac elos sangeng ke kas in sensenkakin lal nu selos uh. 17 God El kaskas in tuh kutongya orekma koluk lalos Ac in molelosa elos in tia inse fulat. 18 El ac fah tia lela in kunausyukla elos; El molelos liki misa. 19 God El aksuwosye sie mwet ke El sang mas nu sel Ac nwakla manol ke waiok. 20 Sie mwet mas ac srungala mongo, Finne mongo ma arulana yu, a ac akkolukye ikwal. 21 Manol ac srla nwe Kom ac ku in liye sri nukewa kacl uh; 22 Ac tia paht el ac som nu in facl sin mwet misa. 23 "Sahp ac oasr lipufan tuku kasrel — Sie sin lipufan tausin lun God, Su akesmakinye mwet uh ke ma kunalos. 24 Ke sripen pakomuta lal, lipufan sac ac fahk, 'Fuhrella, El ac tia som nu in facl sin mwet misa. Pa inge molin aksukosokyah uh.' 25 Manol ac fah sifil fusri, ac kui; 26 Ke el pre, God El ac fah topkol; El ac fah alu nu sin God ke engan; God El ac fah oru tuh ma nukewa in sifil wola nu sel. 27 El ac fahk ye mutun mwet uh, 'Nga orekma koluk. Nga tia oru ma wo, tusraktu God El sruokeywi na ac tia sisyla. 28 El sruokeywi tuh ntu in tia som nu in facl sin mwet misa, Ac inge nga srakna moul.' 29 "God El nuna oru na ouinge pacl nukewa; 30 El ac molela moul lun sie mwet Ac sang nu sel tuh elan

arulana engan lah el moul. 31 "Inge, Job, porongo ma Elan tiana oru kutu ma, Wangin mwet ac ku in fahk mu nga fahk uh; Misla ac lela ngan kaskas. 32 Tuh fin oasr oasr ma sutuu sel. El fin okanla mutual, wangin ma mwet ma kom lungse fahk, kom fahk nga in lohng; Fin tuh uh ac ku in oru. 30 Wangin ma mutanfahl uh ac ku in oru pwaye ma kom fahk an, nga fah insewowo in fahk mu In ikolya mwet ma tia etu God uh in tia leum faclos. 31 pwaye sum. 33 A fin wangin ma kom ac fahk, kom misla "Job, ku kom fahkak tari ma koluk lom an nu sin God, Ac ac porongeyu, Ac nga ac fah lutu nu sum in lalmwetmet." wulela kom in tia sifil orekma koluk? 32 Kom nu siyuk

34 Na Elihu el sifilpa fahk: 2 "Lohng kas luk uh, Elan tiana oru kutu ma, Wangin mwet ac ku in fahk mu komtal su oru mu komtal lalmwetmwet, Ac ikasla In ikolya mwet ma tia etu God uh in tia leum faclos. 31 insremtal in lohngyu, komtal su pangon mu komtal etu "Job, ku kom fahkak tari ma koluk lom an nu sin God, Ac ma nukewa. 3 Komtal etu mongo yu uh ke komtal ac wulela kom in tia sifil orekma koluk? 32 Kom nu siyuk ema uh, Tusruku komtal tiana akilen kas lalmwetmet God El akkalemye nu sum ma kom sufalla kac uh, Ac insese mu kom ac tia sifilpa orekma koluk? 33 Ke kom lain ma God El oru uh, Ya kom liye mu El ac ku in oru ma kom lungse uh? Suleha uh ac ma na lom, tia ma luk; Fahkma nu sesr ingena ma kom nunku an. 34 "Kutena mwet ma kalem in nunak uh, ac ku in insese nu sik; Ac kutena mwet lalmwetmet ma lohng kas luk uh, ac ku in fahk lah. 35 Job el kaskas ke lafon lal, Ac lah wangin fahk lah. 35 Job el kaskas ke lafon lal, Ac lah wangin kalmen ma el fahk uh. 36 Nunku akwoya ke ma nukewa ma Job el fahk uh; Komtal ac akilen lah el kaskas oana sie mwet koluk. 37 El sang seakos in laesla ma koluk lal uh; El aksruksruki God ye mutasr nukewa."

komtal liye oana mwet se Job uh? El oru aksruksruk lal uh ma na fisrasr, oana ke el nim kof uh. 8 El lungse asruoki nu sin mwet orekma koluk, Ac wi mwet koluk fufahsryesr. 9 El fahk kut finne srike in fahsru tukun ma lungse lun God, Wanginna ma ac wo nu sesr kac. 10 "Porongeyu, komtal su nunku mu oasr etauk la! Ya God Kulana El ku in oru ma sesuwos? 11 El akinsewowyoe mwet uh fal nu ke orekma lalos, Ac folokin nu selos fal nu ke ouiyen moul lalos. 12 God Kulana El tiana oru ma koluk; Wangin paci El oru ma sesuwos nu sin mwet uh. 13 Mea, God El eis ku lal sin sie na? Ya oasr pac sie su sang ku nu sel in liyaung faclu? 14 God El fin sulela sel Elan eisla ngunal ac mongol liki mwet uh, 15 Na mwet nukewa ma moul uh ac misa Ac sifilpa folokla nu ke kutkut. 16 "Inge, komtal fin lalmwetmet, komtal lohng ma nga ac fahk uh. 17 Ya komtal fahk mu oasr mwatan God su suwoswoslana? Ya komtal nunku mu El su kulana El lain nununku suwos? 18 God El ku in fahkak mwatan tokosra ac mwet leum uh Ke paci elos oru ma koluk, ac fin wangin sripalos. 19 El tia wi mwet leum uh lac, Ku oru in wo nu sin mwet kasrup liki mwet sukasrup, Mweyen El pa oralra mwet nukewa. 20 Sie mwet el ku in misa in kitin paci na ke fong. God El sringsilya mwet uh na elos misa; El uniya mwet ku uh oana ma wangin. 21 El taran ma mwet uh oru in paci nukewa. 22 Wanginna acn ma lohsr matoltol Ku in okanla mwet koluk uh liki God. 23 God El tia enenu in pakiya paci Lun sie mwet in som tuh Elan nununku. 24 El tia enenu in oasr sukok se orek Tuh Elan sisla mwet kol uh ac aolulosla. 25 Mweyen El etu ma elos oru uh. El ac siselosla ac itungulosi ke fong uh. 26 El akkeoye mwet koluk uh yen mwet nukewa ac ku in liye, 27 Mweyen elos tila fahsru tokol, Ac elos pilesrala ma sap lal nukewa. 28 Ke sripalos mwet sukasrup elos wowoyak ac pang nu sin God, Tuh Elan kasrelas, ac God El lohng pusren pang lalos. 29 "God El fin sulela

Elan tiana oru kutu ma, Wangin mwet ac ku in fahk mu uh ac ku in oru. 30 Wangin ma mutanfahl uh ac ku in oru In ikolya mwet ma tia etu God uh in tia leum faclos. 31 "Job, ku kom fahkak tari ma koluk lom an nu sin God, Ac wulela kom in tia sifil orekma koluk? 32 Kom nu siyuk God El akkalemye nu sum ma kom sufalla kac uh, Ac insese mu kom ac tia sifilpa orekma koluk? 33 Ke kom lain ma God El oru uh, Ya kom liye mu El ac ku in oru ma kom lungse uh? Suleha uh ac ma na lom, tia ma luk; Fahkma nu sesr ingena ma kom nunku an. 34 "Kutena mwet ma kalem in nunak uh, ac ku in insese nu sik; Ac kutena mwet lalmwetmet ma lohng kas luk uh, ac ku in fahk lah. 35 Job el kaskas ke lafon lal, Ac lah wangin fahk lah. 35 Job el kaskas ke lafon lal, Ac lah wangin kalmen ma el fahk uh. 36 Nunku akwoya ke ma nukewa ma Job el fahk uh; Komtal ac akilen lah el kaskas oana sie mwet koluk. 37 El sang seakos in laesla ma koluk lal uh; El aksruksruki God ye mutasr nukewa."

35 Na Elihu el sifilpa fahk: 2 "Ku kom nunku mu ma se inge suwos Ke kom fahk mu, 'Nga suwos ye mutun God.' 3 Ku ke kom siyuk sin God, 'Nga fin tia oru ma koluk, mea ac wo nu sik?' 4 Nga ac topuk kom, ac mwet kawuk lom ingan pac. 5 "Ngetak liye acn lucng! Liye fulatiyen pukunyeng uh! 6 Kom fin orekma koluk, God El tiana akkolukyeyuk kac. Kom fin oru ma koluk paci pus, ya ma inge ac aklokoalokyal? 7 Ya kom kasru God kom fin arulana orek suwos? Wangin ma God El enenu sum. 8 Mwet uh pa ac keok ke ma koluk kom oru uh, Ac ma wo kom oru uh ac kasru pac mwet. 9 "Ke akkeoyeeyuk mwet uh, elos ac sasao; Ac elos pang tuh in oasr mwet kasrelas. 10 Tuh elos tia ngetang nu sin God su oralosla, Su sang soko on in finsrak nu selos ke paci upa nu selos. 11 Elos tia nget nu sin God su ase etauk nu sesr, Etauk liki kutena kosro, ku won. 12 Elos pang in suk kasru, tuh God El tiana topkolos, Mweyen elos mwet koluk ac inse fulat. 13 Wangin sripen pang lalos uh; God Kulana El tiana liyalos, ku lohng pusralos. 14 "Job, kom fahk mu kom tia ku in liye God; Tusruku, kom in mongfisrasr ac tupan. Top lal nu sum uh oasr yorol. 15 In nunak lom kom mu God El ac tiana kalyei mwet, Ac kom mu El tia arulana lohang nu ke ma koluk uh. 16 Wangin sripa kom in nuna kaskas na; Kalem tari lah kom tia etu ma kom fahk an."

36 Ac Elihu el sifilpa fahk: 2 "Sifilpa mongfisrasr kitin paci ac lohng Kas ma nga ac aolla God ac fahk. 3 Yohk ma nga kalem kac; nga ac orekmakin ma kalem sik uh In akkalemye lah God, su oreylua, El suwosna. 4 Wangin kas kikiap ke ma nga ac fahk nu sum inge; Kom liye sie mwet na lalmwetmet ye motom. 5 "Arulana yohk ku lun God! Wangin sie mwet El srunga; Wangin kutena ma El tia kalem kac. 6 El tia lela mwet koluk uh in moul na, Ac El oru ma suwos nu sin mwet sukasrup in paci nukewa. 7 El loangelos su suwosna

moul la; Ac lela tuh elos in leumi oana tokosra, Ac oru El ku in oru. **8** Kosro lemnak uh som nu in luf kialos. **9** in akfulatyeyuk elos nwe tok. **8** Tusruktu mwet uh fin Eng in paka tuku eir me, Ac ohu na upa tuku epang me. kapiri ke sein, Ac keok ke sripen ma koluk elos oral, **9** God El akkalemye nu selos ma koluk lalos ac inse kof uh nu ke ice matoltol. **11** Sarom uh ac sarmelik liki fulat lalos. **10** El oru elos in lohng kas in sensenkakin pukunyeng uh, **12** Ke ac mukuiyak oana ma lungse lun lal nu selos Tuh elos in forla liki orekma koluk. **11** Elos God. Sarom uh ac oru ma nukewa ma God El sapkin fin akos God ac kulansupal, Na elos ac insewokwin uh, In acn nukewa fin faclu. **13** God El supwama af in moul lalos uh in misla ac wo ouiya. **12** A elos fin tia akos aksroksrokye faclu; Sahp El supwama in kai mwet uh, ac kulansupu God, na elos ac anwuki ke cutlass, Ac Ku in akkalemye insewowo la. **14** "Job, mislawin ac misa in nikin lalos. **13** "Mwet su tia etu God uh elos ac porongo; Srike nunku ke orekma usrnruk God El oru mutana in kasrkusrak lalos, Ac finne akkeokyeyuk elos, uh. **15** Ya kom etu lah God El sapsap fuka Ac oru tuh elos tia pre in suk kasru. **14** Elos ac srakna fusr na elos sarom uh in sarmelik liki pukunyeng uh? **16** Ya kom etu misa, Eli ke sie moul lusrongten. **15** Tusruktu God El lutu lah pukunyeng uh sohksok fuka yen engyeng uh, Su mwet uh ke mwe keok nu selos, Ac ikasla mutualos ke ma orek ke ku sakirk lun God? **17** Mo, kom ac arulana mwe ongoiya. **16** "God El ke folokinkome liki ongoiya, Taranna kom in tia lela molin eyeinse in kiapwekomla, ma kut ku in fahk, **18** Mea, Nu ke sie acn mwesas, yen wangin ma ikus kom; Ac tepu lom uh sessesa ke mwe mongo yuyu. **17** Tusruktu, oana sie osra ma tuktuki ac akfwelyeyukla? **19** Luti nu inge akkeokyeyuk kom oana ma fal in orek nu sum. **18** sesr ma kut in fahk nu sin God; Kut lohsrla; wanginla Ku mwe kasrup in aktafongyekomla. **19** Kom finne pang sin God; Mwe mea ngan sang pacl lal in kunausyla? ke kuiyom nufon in suk kasru, ac fah wangin sripa; Ku lom nufon tia ku in akwoye kom inge. **20** Nimet kom Upala kalem kac uh, kut tia ku in getang nu kac; Ac ke in tari fongeni, In sun pacl ma mutunfacl lulap uh ac eng uh aknasnasyela yen engyeng uh. **22** Sie kalem fah wanginla. **21** Karinganang kom in tia forla nu ke ma koluk; Mwe keok lom inge ma tuku in tuh sruokkomi liki na saromrom liyeyuk epang me, Ac wolana lun God ma koluk. **22** "Esam lapan yokiyen ku lun God uh; Su sie yokla — kut tia ku in kalukyang nu yorol; El suwosos mwet lutu oana El? **23** Wangin mwet ku in fahk nu sin ac pwayena ke ma El oru nu sin mwet uh. **24** Ke ouinge God ma Elan oru, Ku fahk mu koluk ma El oru uh. **24** uh, ac tia sukok lah efu ku mwet uh sangeng sel, Ac lah Nuna kaksakinyuk El pacl nukewa ke ma El oru; Enenu efu ku El tia lohang nu selos su sifacna oru mu elos na kom in wi pac kaksakunul. **25** Mwet nukewa liye tari lalmwetmet."

37 Eng upa uh oru insiuk kihmkim arulana upa. **2** Kowos nukewa porongo pusren God, Ac lohng pusren pulahl su tuku ke oalul me. **3** El supu sarom uh sasla in acn engyeng uh, Liki tafun faclu nwe ke tafun yen ngia. **4** Na ngirngir lun pursacl lohngyukak, Pusra ku ac fulat lun pulahl uh Ac sarom uh wi pacna fahsr. **5** Ke sap ku lun God, ma na usrnruk sikiyak, Ma na yohk su kut tia ku in kalem kac. **6** El sap snow uh in putati nu faclu, Ac supu af na matol in kurrauk faclu. **7** El tukolinya orekma lun mwet uh; El oru in kalem selos ma

38 Na LEUM GOD El kaskas nu sel Job in paka uh me, ac fahk: **2** "Su kom an ku kusen siyuk nu ke lalmwetmet luk uh Ke kas na lafon ac wangin kalmac lom ingan? **3** Fin mukul se pa kom, tuyak inge Ac topuk ma nga ac siyuk sum uh. **4** Ku kom tuh muta ke nga orala faclu ah? Fin arulana yohk etu lom an, kwal srumun ngan lohng. **5** Su tuh wotela mu in pa inge lapan faclu ah? Su tuh asroelik lain in srikasrak uh nu fac ah? Ku kom etu nufon top nu ke ma inge? **6** Mea sruokya sru ma loangeak faclu uh? Su tuh oakiya eot in suwasrik lun faclu? **7** Ke tafun lotu in len sac, itu uh tuh tukeni on, Ac lipufan uh sala ke engan. **8** "Su tuh kaliya mutunpot ma sikulya meoa ah Ke kof uh pisrme liki kapin faclu ah? **9** Nga pa tuh afinya inkof uh ke pukunyeng Ac nokomla ke lohsr lulap ah. **10** Nga tuh akilena masrol se lun inkof uh, Ac filiya oan tukun mutunpot ma srumasryukla arulana ku. **11** Ac nga fahk nu sin meoa uh, 'Safla na insac! Kuiyen noa lom an ac fah tui na inse.' **12** Job, ku nu oasr len se in moul lom uh Ma kom sap faht uh in takak? **13** Nu oasr pacl kom sap tafun lotu uh in sruokya faclu Ac osrokak mwet sulallal uh liki acn in wikkilalos uh? **14** Kalmen len uh oru tuh fineol uh ac infahfahal uh in arulana kohn — Oana ikwikeni ke sie nuknuk, Kalem

oana inken sie sil ma itungyuki fin fohk kle uh. **15** Kalem we. **7** Elos muta yen loes liki oraru lun siti uh, Ac wangin lun len uh arulana saromrom nu sin mwet koluk, Pa mwet ku in akmunayalosla ac sap elos in orekma. **8** ikololosi liki anwuk sulallal. **16** "Ku nu oasr pacl kom som Fineol uh pa acn mahsrik ma elos mongo we, Ac suk ma nu ke unon in kof ma oan in acn loal meoa? Nu oasr folfsrola elos in kang. **9** "Ya soko cow lemmak ac ku in pacl kom fahsr fin kapin meoa uh? **17** Nu oasr mwet orekma lom? Ku el ac lungse motul in lohm sin kosro akkalemye nu sum mutunpot Su karingin acn lohsr lun nutum uh? **10** Ku kom ku in kapriya soko ke sucl ac facl sin mwet misa? **18** Mea, kalem sum lah faclu lupa oru elan pikin ima lom uh? Ku oru elan amakin mwe kac? Topukyu kom fin etu. **19** "Kom etu lah kalem uh kulkul inima lom uh? **11** Kom ku in lulalfongi ke fokoko tuku ya me, Ku lah pia acn ma lohsr uh mutawauk we lun manol, Ac finsrak mu elan oru orekma toasr lom uh? uh? **20** Ya kom ku in srirsngiya acn kalem uh ac lohsr uh **12** Ya kom lulalfongi elan usani fokin ima ma kom kosrani in tui we, Na sifilpa folokunultalma nu yen seltal uh? **21** uh Ac orani wheat uh nu ke acn in kulkul wheat lom Sahp kom ac ku, mweyen kom arulana matu, Ac kom uh? **13** "Posohksok lulap lun ostrich finne pisrpisr ke tuh isusla oe ke faclu orekla ah! **22** "Kom nu utsyak nu in pipik uh, Tuh ostrich uh tia ku in sohk oana stork uh. acn in filma Su nga filiya snow ac af yohk kosra uh we? **14** Ostrich uh filiya atro natulos ah fin fohk uh, Fusrfusr **23** Nga filiyana oan akola nu ke pacl elya ac sifyak, Ac lun fohk uh in mau ku in fisrik atro uh. **15** El tia nunku nu ke len in lokoalok ac mweun. **24** Kom nu som nu ke lah nia se ku in longya, Ku kosro lemmak ac fukulya. acn fahat takak we, Ku acn ma eng kutulap uh tuh we **16** El oru oana in tia ma natul pa atro uh. El tia nunku me uh? **25** "Su pukanak inryoa ma af uh ac kahkla kac, lah ac wangin sripen kemkatu lal uh. **17** Nga pa tuh oru Ac sakunla inkanelek lun pusren pulahl in pacl in paka? elan lalfon, Ac tia sang etauk nu sel uh. **18** Tusrukta **26** Su oru tuh af uh in kahkla yen wangin mwet muta el fin mukuiyak elan kasrusr El ac isrun na soko horse we? **27** Su aksroksrokye acn ma pulamlamla ac arulana ac mwet ma kasrusr fac uh. **19** "Job, ku kom pa oru enenu kof, Tuh mah uh in ku in srunak we? **28** Ku oasr horse uh in fokoko, Ac sang unac fin kwawalos in srosro papa tumun af uh ku auffong uh? **29** Su oswela ice ac uh? **20** Ku kom pa oru elos in sro oana locust uh, Ac auffong ma kekekla uh, **30** Ma oru tuh kof in ekla oana aksangengye mwet uh ke mongin fwaclos uh? **21** Elos eot, Ac orala fin kof uh in tipenmarla? **31** "Ya kom ku in ac raraal ac kihling infohk infahlal uh; Elos ac yuyang nu kapriya un itu Pleiades nu sie, Ku tulala mwe lohl ma ke mweun ke kuiyilos nufon. **22** Elos tia etu sangeng, Ac kapriya un itu Orion uh? **32** Kom ku in pakiya mukuikui wangin cutlass ku in oru elos in foloki. **23** Kufwen mweun lun itu uh ke pacl la, Ac kol un itu ma petsaela Mwe Yuyu ma mwet kasrusr faclos uh us Ac erarrar ac saromrom Lulap se ac Mwe Yuyu Srisrik sac uh? **33** Ku kom etu ke kalmen faht uh. **24** Elos ac rarak ke tufal uh, ac sroak ma sap ma karingin acn engyeng uh, Ac kom ku in oru kasrusr nu meet. Pacl mwe ukuk uh kasla, elos tia ku in tuh ma sap inge in orekmakinyuk pac faclu? **34** "Kom oakwuki. **25** Pacl nukewa mwe ukuk uh ac kas uh elos ku in wowoyak ac sapsap nu sin pukunyeng uh Ac oru ac ngorla; Elos ku in ngokak mweun uh meet liki elos tuh elos in fwikomla in wolak ke af? **35** Ac kom fin sap apkuranyang nu kac, Ac elos lohng pusren sapsap lun sarom uh in sarmelik, Ya ac ku in tuku nu yurum ac fahk, mwet kol lun mwet mweun uh. **26** "Ya won hawk uh lutlut 'Kut a inge. Mea pac kut in oru?' **36** Su fahk nu sin won sohksok sum Ke el ac asroelik posohksok lal nu eir uh? ibis lah Infact Nile ac sronoti, Ku su fahk nu sin won wa **27** Ku eagle uh soano sapsap lom Tuh elan orala ahng mukul uh lah ac af? **37** Su oasr etauk yoro, ac ku in lal uh yen fulat fineol uh? **28** El ac orala acn in muta lal oakla pukunyeng uh, Ac eklulosyak in kahknya af uh — uh fin eot ma oan yen fulat oemeet fineol uh, Ac oru acn **38** Af su folsani fohkfoh ac srukoalela? **39** "Ku kom tohktok fineol uh in nien wikla ku lal. **29** El ac muta we pa sokak mongo nun lion uh, Ac akkihpye lion fusr su ac ngetnget liye acn loes ac acn apkuran, In konauk ma masrinsral **40** Ke elos ac wikkwi in luf lalos uh, Ku oan in elan uniya ac kang. **30** Eagle uh ac toeni raunela monin luf kialos soan ma elos in uniya uh? **41** Su sang mongo ma misa, Ac eagle fusr uh ac nim srah kac uh." nu sin won raven uh Ke pacl elos forfor masrinsral, Ac ke pacl won fusr natulos uh pang nu sik in sukok mongo?

40 Na LEUM GOD El fahk nu sel Job: **2** "Job, kom orek alein nu sin God Kulana. Mea, kom ac tari

39 Ku kom etu ke pacl nani lemmak fineol uh ac misla, ku kom akola in topukyu?" **3** Na Job el topuk isusla? Kom nu liye ke deer lemmak uh isus uh? **2** LEUM GOD ac fahk, Nga tuh fahk kas na lalfon. Mea Kom etu lah eltal ac pititu malem ekasr elos fah isusla? nga ac sang topuk kom uh? **4** Nga ac tia sifil srike Ac kom etu pacl in isus lalos uh? **3** Kom etu ke pacl elos in fahk kutena ma. **5** Kas luk ah alukela tari ma fal ac kuruweni Ac oswela natu natulos uh nu faclu? **4** Natu ngan fahk." **6** Na, LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sel natulos uh ac kapak ac arulana fokokoi inima uh; Elos Job liki eng upa sac me, ac fahk: **7** "Tuyak oana sie ac som ac tia sifil foloko. **5** "Su ikasla donkey lemmak mukul, Ac topuk mwe siyuk luk inge. **8** Ya kom srike in uh? Su fuhlela eltal in forfor sukosok? **6** Nga sang acn akkalemye mu nga sesuwos — In tuh sutuu sik, a kom mjesis uh tuh in acn in muta lalos, Ac lela elos in muta pa pwaye uh? **9** Ya kuiyom oana ku luk? Ya pusrem yen wangin mwet muta we, ac wangin mah ku in kapak ku in ngirngir in pulahl, oana pusrek? **10** Fin pwaye,

tuyak yunikomla ke pwengpeng ac fulat; Nuknukyang ke Atronmutal saromrom oana faht uh ke takak. **19** Firir in e wal ac ke wolana. **11** Ngetla liye mwet inse fulat uh; uh sroma liki inwalul, Ac kosran e uh sohkelik. **20** Kulas Okoaung kasrkusrak lom nu faclos ac akpusiselyalos. **12** uh fofofsmre ke infwac! Oana kulasr ke e ma tawin sie Aok, liyalos akwoya, ac kilukunulosi nwe ten; Itungya tup in sup lulap. **21** Mongol ku in tanak e in firiryak; Ac e mwet sulallal uh ingena yen elos tu we an. **13** Puknulosi uh atula ke inwalul. **22** Inkawwal arulana fokoko, Oru nufon ye fohk uh; Ac kaprelosi nu in facl sin mwet misa. mwet nukewa ma sonol uh ac rarrarlana sel. **23** Wangin **14** Na ac nga pa oemeet ac kaksakin kom uh, Ac fahkak kutena acn ma munas ke kolo kacl uh; Arulana keke lah kom kutangla ke ku lom sifacna. **15** "Nunkuwin ke oana osra, ac tia ku in kotkot uh. **24** Nunak likkeke lal kosro sulallal Behemoth; Nga pa oralla, ac nga pac pa oru el tia etu sangeng. El ku oana sie tapweng eot, ma orekomla. El mongo mah oana cow uh, **16** Tusructu tia ku in fokelik. **25** Pacl se el ac tuyak uh, finne mwet arulana yohk kuiyal, Ac yohk musul ke manol! **17** Pulal ma fokoko oemeet uh elos sangeng pac sel; Ke sripen tuyak nu lucng oana soko sak cedar, Ac ku lun nial uh sangeng lalos, elos tia ku in oru kutena ma. **26** Wangin arulana yokla. **18** Sri kacl uh ku oana osra bronze, Ac cutlass ku in kantelya; A mwet uh finne orekmakin osra nial oana polo iron uh. **19** "El pa nga tuh orala oemeet inmasrlon ma orakrak uh! Wanginna ma ku in kutangulla sayen El su oralla. **20** Mah ma el kang uh kap fineol, tia ku in faktisyamanol. **27** Nu sel, osra uh munas oana Yen kosro lemnak uh srital we. **21** El ac oan ye sak ma oasr otoh, Ac wikkwi ye loa in acn furarruh. **22** El ac inwiklana oan ye lulin sak ma oasr otoh, Ac sak willow ma oan pe infacl uh. **23** El tia sangeng ke asrasr lun infacl uh; Ac el ac oakwuk na ke Infacil Jordan ac fwela mutual. **24** Su ac ku in aklohsryela mutual ac sruokily? Ku sruokya infwac! ke sruhf uh?

41 "Fuka, kom ac ku in sruokilya Leviathan ke soko ka in ahya, Ku kapriya oalul ke soko sucil? **2** Kom ac ku in isongang soko sucil nu ke infwac!, Ku sumasrla kapin oalul ke soko ka in ahya? **3** Ya el ac ku in kwafe kom in tulalla? Ya el ac ku in fahk kas in aklung nu sum kom in pakomutal? **4** Ya el ku in orek pwapa in insese nu sum Ac wulela mu el ac kulansapwekom nwe tok? **5** Ya kom ac kaprilya oana sie won ma kom nutl Ac pwanul fahrs ye mutun tulik mutan kulansap lom in apkwaryatal? **6** Ya mwet patur uh ac tuku pwapa nu sum ke sie mouf mal in molella? Ya mwet kuka uh ac sipikilya nu ke ip srisrik ac kukakunul? **7** Kom ac ku in nwakla kolo kacl uh ke osra in faktuk, Ku putala sifal ke soko osra in ngoe? **8** Kahliilya pacl se, ac kom fah tia lungse in sifilpa strike; Kom ac tia ku in mulunkula amai se lom el! **9** "Kutena mwet ma liyel Leviathan uh Ac munasla nunka, ac putatlu nu infohk uh. **10** Ke pacl se mokleyukyak el uh, el ac arulana sulallal; Wangin mwet ac ku in tu ye mutual. **11** Su ku in anwuk nu sel ac moulna? Wanginna sie mwet fin faclu ku. **12** "Kolya ngan srumun nu sum ke nial Leviathan, Ac fahk lupon yokiyl ac kuiyal. **13** Wangin mwet ku in seja kolo lik ma el nukum uh, Ku putala loeyuk se loac ke manol, su oana nuknuk in loeyuk ma orekla ke osra. **14** Su ku in oru elan mangelik Ke oaul rauniyukla ke wihs na aksangeng uh? **15** Fintokol orekla ke takin mwe loeyuk Su kapreni nu sie, ac keke oana eot uh. **16** Kais sie kupsasryang arulana ku nu ke ma oan siska uh, Oru finne kitin eng, tia pac ku in sasla inmasrlon. **17** Ma inge nukewa arulana fulfuleni nu sie, Oru wangin kutena ma ku in sraclik. **18** El fin sinacula, na kalem uh ac sasma liki infwac!

Atronmutal saromrom oana faht uh ke takak. **19** Firir in e wal ac ke wolana. **11** Ngetla liye mwet inse fulat uh; uh sroma liki inwalul, Ac kosran e uh sohkelik. **20** Kulas Okoaung kasrkusrak lom nu faclos ac akpusiselyalos. **12** uh fofofsmre ke infwac! Oana kulasr ke e ma tawin sie Aok, liyalos akwoya, ac kilukunulosi nwe ten; Itungya tup in sup lulap. **21** Mongol ku in tanak e in firiryak; Ac e mwet sulallal uh ingena yen elos tu we an. **13** Puknulosi uh atula ke inwalul. **22** Inkawwal arulana fokoko, Oru nufon ye fohk uh; Ac kaprelosi nu in facl sin mwet misa. mwet nukewa ma sonol uh ac rarrarlana sel. **23** Wangin **14** Na ac nga pa oemeet ac kaksakin kom uh, Ac fahkak kutena acn ma munas ke kolo kacl uh; Arulana keke lah kom kutangla ke ku lom sifacna. **15** "Nunkuwin ke oana osra, ac tia ku in kotkot uh. **24** Nunak likkeke lal kosro sulallal Behemoth; Nga pa oralla, ac nga pac pa oru el tia etu sangeng. El ku oana sie tapweng eot, ma orekomla. El mongo mah oana cow uh, **16** Tusructu tia ku in fokelik. **25** Pacl se el ac tuyak uh, finne mwet arulana yohk kuiyal, Ac yohk musul ke manol! **17** Pulal ma fokoko oemeet uh elos sangeng pac sel; Ke sripen tuyak nu lucng oana soko sak cedar, Ac sak willow ma oan pe infacl uh. **23** El tia sangeng ke asrasr lun infacl uh; Ac el ac oakwuk na ke Infacil Jordan ac fwela mutual. **24** Su ac ku in aklohsryela mutual ac sruokily? Ku sruokya infwac! ke sruhf uh?

28 Wangin osra in pisr ku in oru elan kaing, Ac eot ma sang tanglal uh oana ipin sra uh. **29** Nu sel, soko sak in anwuk uh oana pwe es uh, Ac ke mwet uh ac faktuk ke osra in faktuk uh, el ac israsr na. **30** Unac in ik ma oan ke sial uh oana ipin ahlku kle ma fokelik ac arulana kosrho; Unac inge ac kunkunausya infohk furarruh oana osra in pukpuk uh. **31** El ac arukak kapin meoaa oana kof uh ke ac boel uh, Ac oru in pulollo oana tup in mwe akmusra fol se. **32** Inkacil ah orala soko inkaneke na saromrom tokol, Ac el furokak meoaa uh wiawala. **33** Wangin kutena ma fin faclu ku in lumweyuk nu kacl; Inmasrlon ma orakrak nukewa, el tia etu sangeng. **34** El tia oek kosro ma yohk lukel uh; El oana sie tokosra nu sin kain kosro lemnak nukewa."

42 Na Job el topuk LEUM GOD ac fahk, 2 "LEUM GOD, nga etu lah ku nukewa oasr sum, Ac kom ku in oru ma nukewa kom lungse. **3** Kom siyuk lah fuka tuh nga kusen siyuk ke lalmwetmet lom Ke wangin ma nga etu. Nga tuh kaskas ke ma su nga tia kalem kacl, Ke ma usrnguk su yoklala nu sik in etu kacl. **4** Kom tuh fahk mu nga in porongo ke kom ac sramsram, Ac in strike in topuk mwe siyuk lom uh. **5** In pacl meet ah, ma na mwet uh fahk nu sik pa nga etu uh, Tuh pa inge, nga liye kom ke mutuk sifacna. **6** Ke ma inge nga arulana mwekin ke ma nukewa nga tuh fahk ah, Ac nga akkalemye auli luk ke nga muta inmasrlon kutkut ac apat." **7** Tukun LEUM GOD El kaskas nu sel Job tari, na El fahk nu sel Eliphaz, "Nga toasr sum ac sin mwet kawuk luo lom ingan, mweyen komtal tia fahk kas pwaye keik, oana ke Job, mwet kulansap luk, el oru. **8** Inge, kom fahla ac us itkosr cow mukul ac itkosr sheep mukul an nu yorol Job, ac sang nu sel in mwe kisa lomtal nu sel. Job el ac fah pre keimtal, na nga fah lohng pre lal, ac tia aklusrongtenye komtal oana ma fal in orek nu sumtal. Komtal tuh tia fahk ma pwaye keik oana ke el oru ah." **9** Eliphaz, Bildad, ac Zophar oru ma LEUM GOD El fahk eltal in oru ah, na LEUM GOD El lohng pre lal Job. **10**

Na tukun Job el pre ke kawuk tolu lal ah, LEUM GOD
El sifilpa folokonang mwe kasrup lal in pacl luo yohk
liki meet ah. **11** Mwet lel Job ac mwet loul, wi mwet
kawuk lal nukewa meet, elos tuku nu yorol Job ac welul
orek kufwa in lohm sel ah. Elos fahk kas in akwoyal ac
akkalemye pakomuta lalos, ke ma nukewa LEUM GOD
El tuh akkeokyal kac. Kais sie selos sang mani ac ring
gold se nu sel. **12** LEUM GOD El akinsewowoye tafun
moul lal Job tok yohk liki na tafun moul lal meet ah.
Oasr tausin singoul akosr sheep, tausin onkosr camel,
tausin luo cow, ac tausin se ke donkey natul. **13** Oayapa
oasr wen itkosr ac acn tolu susu natul. **14** El sang inen
mutan se ma matu ah Jemimah, ac acn se akluo ah
pa Keziah, ac acn se ma srik ah Kerem Happuch. **15**
Wangin mutan fin faclu nufon kato oana acn natul Job
inge. Papa tumaltal el tuh sang mwe usru laltal oapana
ke el oru nu sin mukul natul ah. **16** Tukun ma inge, Job el
tuh sifil moul ke lusen yac siofok angngaul, ac lusen pacl
se inge oru el ku in liye fwiilin tulik nutin natul, oayapa
nutin nutin natul. **17** Na el misa ke el arulana matuoh.

Psalm

1 Insewowo mwet se su Tia fufahsryesr in pwapa lun mwet koluk, Ku ukwe inkanek lun mwet sutuu, Ku muta inmasrlon mwet su aksruksrukye God. **2** A el engankin ma sap lun LEUM GOD, Ac el nunku kac ke len ac fong. **3** El ac fah oana soko sak yoki sisken infacl, Su isus fahko la in paci la, Ac sra kac tiana paola, Ac ma nukewa el oru fah kapkapak. **4** Mwet koluk elos tia ouinge, A elos oana kulun wheat ma eng uh okla. **5** Ke ma inge mwet koluk elos ac fah tia tu in nununku Ku mwet sutuu in walli lun mwet suwoswos. **6** Tuh LEUM GOD El etu inkanek lun mwet suwoswos, A inkanek lun mwet koluk fah wanginla.

2 Efu mutanfahl uh ku suk inkanek in alein? Efu ku mwet uh oru nunak lusrongten lalos? **2** Tokosra lalos elos tuyak in alein, Ac mwet kol lalos tukeni pwapa in lain LEUM GOD Ac tokosra se su El sulela. **3** Elos fahk, "Lela kut in srikutla lukelos. Lela kut in srola liki koko lalos." **4** LEUM GOD El muta inkusrao isrun Ac aksruksruki pwapa munas lalos. **5** Na El akesmakyatos ke mulat lal, Ac aksangengyalos ke kasrkusrak lal. **6** El fahk, "Fin Zion, eol mutual sik, Nga oakiya tari tokosra luk." **7** Ac tokosra el fahk, "Nga fah fahkak ma LEUM GOD El sapkin. El fahk nu sik, 'Kom wen nutik; Misenge nga papa lac tomom. **8** Siyuk, ac nga ac fah asot mutunfacl nukewa nu sum; Faclu nufon ac fah ma lom. **9** Kom ac fah kunauselosla ke osra soko; Kom ac fah foklolosi nu ke ip srisrik, oana sie ahlu orek ke fohk kle.'" **10** Inge, kowos tokosra uh, porongo kas in sensenkakin inge. Kowos mwet kol lun faclu, lutlut ke mwe lutu se inge. **11** Kulansupu LEUM GOD ke sangeng; Rarrar **12** ac epasr nu sel. Kowos fin tia, na kasrkusrak lal ac fah sa in sokyak, Ac kowos ac fah misa. Insewowo elos nukewa su suk nien wikla yorol.

3 [Psalm Iai David, ke el Kaingkunul Absalom, Wen natul] O LEUM GOD, puslana mwet lokoalok luk, Pusenina mwet tuyak lainyu! **2** Elos kaskas keik ac fahk, "God El ac tia kasrel." **3** Tusrukta, O LEUM GOD, kom mwe loang luk liki ongoiya in paci e nukewa. Kom ase nu sik kutangla, Ac akpulaikyeu. **4** Nga pang nu sin LEUM GOD tuh elan kasreyu, Ac El topukyu liki eol mutual sel. **5** Nga ona ac motulla, Ac LEUM GOD El karinginyu nwe ke nga ngutalik. **6** Nga tia sangeng sin tausin mwet lokoalok Su rauniyula yen nukewa. **7** Fahsru, LEUM GOD! Moliyula, God luk! Kom kai mwet lokoalok luk nukewa Ac akmunasyalos, na wangin ku lalos in aklokoalokyeyu. **8** Kutangla tuku sin LEUM GOD— Lela tuh Elan akinsewowyole mwet lal.

4 [Psalm Iai David] O God, su loangeyu, Topukyu ke nga pre. Ke nga muta in ongoiya, kom kasreyu. Pakomutuk, ac lohng pre luk. **2** Putaka kowos ac

akkolukye inek? Putaka kowos ac lungse ma lusrongten Ac suk ma kikiap? **3** Esam lah LEUM GOD El sulela mwet suwoswos tuh elos in ma lal, Ac El lohngkyu ke nga pang nu sel. **4** Kowos in rarrar ke sangeng, ac tia sifil oru ma koluk; Nunku akloalya ke ma se inge Ke kowos oan in misla fin mwe oan kiowos. **5** Kisakin mwe kisa fal ni sin LEUM GOD, Ac filiya lulalfongi lowos in El. **6** Oasr mwet pupis su pre ac fahk, "O LEUM GOD, saok kom in sifilpa akinsewowyole kut, Ac ngetget kulang lom in sekutu!" **7** Tusrukta, engan su kom ase nu sik Yohk liki na engankinyen mut lalos Ke wheat ac wain. **8** Ke nga ona, nga motulla in misla; Mwelen kom mukena, LEUM GOD, ku in karinginyu wo. s

5 [Psalm Iai David] Porongo kas luk, O LEUM GOD, Ac lohng sasao luk. **2** Lohng pusren tung luk ke nga pang nu sum, O God luk ac tokosra luk! Nga pre nu sum, O LEUM GOD. **3** Kom lohng pusrek ke lotutang, Ke fahk uh takak nga oru pre luk Ac soano top lom. **4** Kom tia sie God su insewowo ke ma koluk, Ac kom tia lela mwet koluk in muta yurum. **5** Kom tia lela mwet enum in kaskas in tu ye motom, Ac kom srunga mwet koluk nukewa. **6** Kom kunausla mwet nukewa su kaskas kikiap Ac kom kwase mwet akmas ac mwet sulallal. **7** Tuh ke sripen lungse yohk lom Nga ku in utyak nu in lohm sum. Nga ku in alu in Tempul mutual sum Ac epasr nu sum ke nga sunakin kom. **8** LEUM GOD, arulana pukanten mwet lokoalok luk! Kolyu tuh nga in oru ma lungse lom. Oru tuh in kalem sik inkanek lom nga in fahs kac. **9** Kas ma mwet lokoalok luk elos fahk, tia ku in lulalfongiyuk; Elos lungsema kunausla. Kas lalos emwem ac aklukuk, Tusrukta ma inge mwe na kolla mwet nu ke misa. **10** O God, sang mwatalos ac kaelos; Lela tuh pwapa koluk lalos in kunauselosla sifacna. Luselosyak liki ye motom Ke sripen ma koluk pus lalos Ac ke sripen elos lain kom. **11** A elos nukewa su konauk molela yurum fah enganak; Elos in on ac engan paci nukewa. Karinganulosyng su lungse kom; Ke sripon elos arulana engan. **12** O LEUM GOD, kom akinsewowyolos su akos kom; Lungse lom karinganulos oana sie mwe loeyuk.

6 [Psalm Iai David] O LEUM GOD, nik kom kutongyu in mulat lom, Ku kaiyu in kasrkusrak lom. **2** O LEUM GOD, pakomutuk tuh nga arulana totola. Ase ku nu sik tuh nga munaslana, **3** Ac ngunik arulana foroti. O LEUM GOD, kom ac tupan putaka? **4** LEUM GOD, fahsru ac moliyula; Loangeyula liki misa, ke lungkulang lom. **5** In fac sin mwet misa wangin esamyom. Wangin mwet ac kaksakin kom ingo. (Sheol h7585) **6** Nga totola ke sripen asor luk; Fong nukewa mwe oan kiuk sroksrok ke sroninmutuk, Ac ilul luk uh sroksroki ke tung luk. **7** Nga koflana ngetget wo; Mutuk fafwak Ke tungiyen orekma lun mwet lokoalok luk. **8** Fahsru likiyu, kowos mwet orekma koluk! LEUM GOD El lohng pusren tung luk; **9** El lipsre pusren kwafe luk, Ac El ac fah topuk pre luk. **10**

Mwet lokoalok luk elos ac fah pulakin mwekin lulap ke kutangyukla elos; Elos fah sa na in akfohsyeyuyak ac lillila.

7 [Psalm Ial David, su el Onkakin nu sin LEUM GOD, ke sripal Cush, sie Mwet Benjamin] O LEUM GOD, God luk, nga tuku nu yurum tuh kom in karinginyu; Langoeiyula ac moliyula lukelos nukewa su ukweyu. 2 Kom fin tia, elos ac tulakinyula ac sreyuwi Oana soko lion sulallal, Yen wangin mwet ac fah ku in moliyula. 3 O LEUM GOD luk, fin pwaye lah nga oru kutena sin ma inge: Pouk fin oru ma tafongla, 4 Ku nga fin orala ma koluk nu sin mwet kawuk luk, Ku kunausla mwet lokoalok luk ke wangin sripa, 5 Na lela mwet lokoalok luk in ukweyu ac sruokeyuwi. Lela elos in sisuyu nu infohk uh ac uniyuwi, Ac filiyuwi ngan oan misa infohk uh. 6 O LEUM GOD, tuyak ke kasrkusrak lom, Ac lain folo lun mwet lokoalok luk! Mukuiyak ac kasreyul Kom lungsum nununku suwohs, 7 Ke ma inge, orani mwet nukewa nu yurum, Tuh kom in nununkalos lucng me. 8 Kom pa nununku mwet nukewa. O LEUM GOD, wiyu lac ke kom nununkeyu, Mweyen kom etu lah wangin mwetik. 9 Kom sie God suwoswos Ac kom nununku nunak lasr ac ma lungse lasr. Kutongya orekma lun mwet koluk Ac sang ma lacne nu sin mwet wo. 10 God El mwe loeyuk luk. El molelos su aksol. 11 God El oru nununku suwoswos Ac El kwase mwet koluk. 12 Elos fin tia auliayak, Na God El ac fah tamila cutlass natul, Ac akoela mwe pisr natul. 13 El srukak mwe mweun natul Ac ngasla mwe pisr firir natul. 14 Liye ke mwet koluk elos lungse sramtauk pwapa koluk; Elos purakak lokoalok ac kiapu mwet. 15 Tusrukta mwe kwasrip elos akoo nu sin mwet saya, Elos sifacna sremla kac. 16 Ke ma inge elos akkeokyeyuk ke ma koluk lalos sifacna, Ac akgalayeyuk ke sulallal lalos. 17 Nga sang kulo nu sin LEUM GOD ke nununku suwohs lal; Nga on ac kaksakin LEUM GOD Fulatlana.

8 [Psalm Ial David] O LEUM GOD, kom Leum lasr; Fulat lom akilenyuk fin faclu nufon! Kaksakinyom sowak sun kusrao, 2 Onkakinyuk sin tulik srisrik ac tulik fusr. Kom oakiya sie pot ku in kosrala mwet lokoalok lom Tuh kom in tulokinya kutena mwet su lain kom. 3 Ke nga ngetak ac liye kusrao su kom orala, Malem ac itu, su kom oakiya in acn selos, 4 Mea mwet, tuh kom in nunku kac; Ac mea se mwet uh, tuh kom in saokkin? 5 Nwe ouinge, kom oru tuh elos in pusisel kutu srisrik liki kom, Ac sonelosi ke wolana ac sunak. 6 Kom oru tuh elos in leum fin orekma nukewa lun poum; Ac filiya ma nukewa ye nialos: 7 Sheep ac cow, oayapa kosro nukewa inimae, 8 Won yen engyeng uh, ac ik in meoa, Ac ma moul nukewa inkof uh. 9 O LEUM GOD, kom Leum lasr, Fulat lom akilenyuk fin faclu nufon!

9 [Psalm Ial David] Nga fah kaksakin kom, LEUM GOD, ke insiuk nufon; Nga fah fahkak ke ma wolana

nukewa kom orala. 2 Nga ac fah on ac engan ke sripom. Nga fah on ac kaksakin kom, tuh kom God Kulana. 3 Mwet lokoalok luk elos folokla ke paci ma kom sikyak; Elos putatla ac misa. 4 Kom suwoswos ac pwaye in nununku lom, Ac kom wiyu lac ke kom nununkeyu. 5 Kom nununku lain mwet pegan Ac kom kunausla mwet koluk; Inelos ac fah tia sifil esamyuk. 6 Mwet lokoalok lasr fah wanginla ma pahtpat, Tuh kom kunausla siti selos, Ac elos tiana sifil esamyuk. 7 Tusrukta LEUM GOD El tokosra ma pahtpat; El oakiya tron lal tuh in nien nununku. 8 El leumi faclu ke suwoswos; El nununku faclu ke nununku suwohs. 9 LEUM GOD El nien molela nu sin mwet akkeokyeyuk, El nien wikla in paci upa. 10 LEUM GOD, elos su etekom ac fah lulalfongi kom; Ac kom tia sisla kutena mwet su tuku nu yurum. 11 Yuk on in kaksak nu sin LEUM GOD, su muta ac leum in Zion! Fahkak nu sin mutunfaci nukewa ma El orala. 12 God El esamulos su keok; El tia mulkunla tung lalos, Ac El kaelos su oru koluk nu selos. 13 O LEUM GOD, pakoten nu sik! Liye mwe keok su mwet lokoalok luk elos oru nu sik! LEUM GOD, moliyula liki misa, 14 Tuh nga fah tu ye mutun mwet Jerusalem Ac fahkak nu selos ma nukewa su nga kaksakin kom kac. Nga ac fah arulana engan mweyen kom moliyula. 15 Mwet pegan elos sifacna pukanak luf se ac putatyang nu loac; Elos sruhu ke sruhf lalos sifacna. 16 LEUM GOD El sifacna akkalemyal nu selos ke nununku suwoswos lal, Ac mwet koluk elos sremla ke orekma koluk lun paolos sifacna. 17 Misa pa safliyai mwet koluk nukewa, Aok, elos nukewa su netla liki God. (Sheol h7585) 18 Mwet enenu ac fah tia mulkinyuklana nwe tok, Ac finsrak lun mwet sukarsrup ac fah tia pilesreyuk nwe tok. 19 Fahsru, LEUM GOD! Nikmet lela kutena mwet in ku liki nununku lom! Use mwet pegan nu ye motom Ac orala nununku lom nu selos. 20 Oru tuh elos in sangeng, O LEUM GOD; Oru tuh elos in etu lah elos mwet sukawil moul la.

10 O LEUM GOD, efu kom muta loesla? Efu kom wikinkomla liki kut in paci upa nu sesr? 2 Mwet koluk elos filang ac akkeoyke mwet sukarsrup; Sruokolosi ke mwe kwasrip ma elos sifacna orala. 3 Mwet koluk elos filangkin lungse koluk lalos; Mwet rapku elos fahk kas in selnga ac pilesru LEUM GOD. 4 Mwet koluk elos tia nunku ke LEUM GOD; Ke inse fulat lalos elos nunku mu God El wangin sripa. 5 Mwet koluk elos eis wo ouiya in ma nukewa. Elos tia ku in kalem ke nununku lun God; Elos israsrinkusrai mwet lokoalok lalos. 6 Elos sifacna nunku insialos mu, "Kut fah tiana sun koluk ouiya; Kut fah tiana muta in ongoiya." 7 Sramsram lalos sessesla ke kas in selnga, kas kikiap, ac kas in aksangeng; Elos sa in fahk kas koluk ma srungayuk. 8 Elos wikkik in siti srisrik, Ac soano in akmuseya mwet wangin mwata. Elos kasriki mwet munas; 9 Elos wikkik in nien wikkik lalos oana lion uh. Elos muta soano mwet sukarsrup; Elos sruokolosi ke mwe kwasrip lalos ac amakunulosla.

10 Mwet sulallal elos atuyang nu fin mwet munas Ac ac wikinkomla likiyu nwe ngac? **2** Putaka nga ac muteng toasriyalos toanelosi na elos itungyuki oan. **11** Mwet mwe keok nu sik? Ac putaka insiuk ac toasrkin ma inge ke koluk elos sifacna nunku insialos, "God El pilesru ma len ac fong? Putaka mwet lokoalok luk ac kutangyula? **3** inge! El kalyia mutual ac El tia ku in liye!" **12** O LEUM Ngetma nu sik, O LEUM GOD luk, ac topukyu. Folokonak GOD, sang kaiyuk nu sin mwet koluk ingan! Esamulos ku luk, ac tia lela nga in misa. **4** Nikmet lela tuh mwet su akkeokyeyuk! **13** Fuka tuh mwet koluk uh ku in pilesru lokaloaluk in fahk, "Kut kutangulla." Nikmet lela elos God Ac fahk insialos sifacna mu, "El ac fah tia kai kut?" **14** Tusruku kom liye na. Kom akilen na ongoiya ac keok in isrunyu ke munasla luk. **5** Nga lulalfongi na lungse 14 Tusruku kom liye na. Kom akilen na ongoiya ac keok lun mwet, Ac kom akola in kasru pacl e nukewa. Mwet pwaye lom; Nga ac fah insewowo mweyen kom ac fah munas elos eisaloswot nu sum; Kom kasrelas su enenu moliyula. **6** Nga ac fah on nu sum, O LEUM GOD, in pacl e nukewa. **15** Kunausla ku lun mwet koluk ac Mweyen kom nuna wo nu sik. **16** Kaelos ke ma koluk elos oru Nwe ke elos tia sifil oru. **17** LEUM GOD El tokosra nu tok ma pahtpat. Elos su alu nu sin kutena god saya Ac fah wanginla liki faci sin God. **18** O LEUM GOD, kom fah porongo pre lun mwet fakpap; Kom fah akpulaikyalos. **19** Kom ac fah lohng tung lun mwet mwemelil ac mwet mukaimtal; Nununku lom ac fah wo nu selos, Tuh mwet faclu fah tia sifil aksangengyalos.

11 [Psalm Ial David] Nga lulalfongi tuh LEUM GOD El nien molela luk. Fuka lupan nikin lom ke kom fahk nu sik, "Sohkla oana sie won sohksok nu fineol uh, **2** Mweyen mwet koluk elos kifusya mwe pisr natulos ac ngasla sukan pisr natulos Liki acn lohsr tuh elos in pisrki mwet suwoswos. **3** Mea pac sie mwet suwoswos ku in oru, Pwelung uh fin kunausyukla?" **4** LEUM GOD El muta in Tempul mutual sel; Tron lal oasr inkusrao. El liey mwet nukewa in acn nukewa Ac El etu lah mea elos oru. **5** El strike na kewa mwet wo ac mwet koluk; Ac El arulana kwase mwet su lungse oru ma sulallal. **6** El fah kahkin mulut ngeng ac fofos in sulfur nu fin mwet koluk; El ac akkeokyayos ke eng follana. **7** Tuh LEUM GOD El suwoswos ac El lungse orekma wo; Elos su oru ma wo, elos mutana yorol.

12 [Psalm Ial David] O LEUM GOD, kasrekut! Wangin sie mwet wo lula, Ac mwet suwoswos tia ku in sifilpa koneyukyak. **2** Mwet nukewa kikiap nu sin sie sin sie; Elos kiapu sie sin sie ke kaskas in aklukuk. **3** O LEUM GOD, kutongya loh ma kaskas in aklukuk inge, Ac kalyia oalin mwet filang su fahk mu, **4** "Ke kas na lasr kut eis ma kut lungse. Kut ac fahk na ma kut lungse fahk, Ac wangin mwet ku in kutongkuti." **5** LEUM GOD El fahk, "Inge nga ac fah tuyak, Ke sripen mwet enenu elos akkeokyeyuk, Ac mwet kalyeyuk elos keoklana. Nga ac sang molela nu selos oana elos kena kac." **6** Wulela lun LEUM GOD nasnas ac fal in lulalfongiyuk; Wulela lal nasnas oana silver Ma liklikiyuki pacl itkosr ke funyu in aknasnas. **7** LEUM GOD, kom fah karingirkutme; Kom fah liyekutyang liki kain mwet inge. **8** Mwet koluk uh oasr yen nukewa. Ac mwet nukewa kaksakinna ma koluk uh.

13 [Psalm Ial David] LEUM GOD, kom ac mulkinyula putaka? Ya kom ac mulkinyula ma pahtpat? Kom

ac wikinkomla likiyu nwe ngac? **2** Putaka nga ac muteng toasrkin ma inge ke koluk elos sifacna nunku insialos, "God El pilesru ma len ac fong? Putaka mwet lokoalok luk ac kutangyula? **3** Ngetma nu sik, O LEUM GOD luk, ac topukyu. Folokonak GOD, sang kaiyuk nu sin mwet koluk ingan! Esamulos ku luk, ac tia lela nga in misa. **4** Nikmet lela tuh mwet lokaloaluk in fahk, "Kut kutangulla." Nikmet lela elos in isrunyu ke munasla luk. **5** Nga lulalfongi na lungse pwaye lom; Nga ac fah insewowo mweyen kom ac fah moliyula. **6** Nga ac fah on nu sum, O LEUM GOD, Mweyen kom nuna wo nu sik.

14 [Psalm Ial David] Mwet lalfon elos fahk insialos, "Wangin God!" Elos nukewa koluklana, Ac elos oru ma na srungayuk; Wangin sie selos oru ma suwohs. **2** LEUM GOD El muta inkusrao ac ngetu ni fin mwet uh In liye lah oasr mwet lalmwetmet, Ku oasr mwet alu nu sel. **3** Tusruku, elos nukewa kuhfla liki inkanek pwaye; Mwet nukewa oana sie ke koluk lalos. Wangin sie selos oru ma suwohs, Tia siefanna. **4** LEUM GOD El siyuk, "Ya elos tia etu? Ya pwaye mwet orekma koluk inge nukewa wangin nanka? Elos moulkin ma elos pisre sin mwet luk, Ac elos tiana pre nu sik." **5** Tusruk elos ac fah muta in sangeng lulap, Mweyen God El welulos na su aksol. **6** Mwet orekma koluk elos akfohsyte pwapa lun mwet pusisel, Tusruku LEUM GOD El nien molela lalos. **7** Nga arulana pre tuh kutangla In tuku nu sin mwet Israel Zion me. Ac fuka lupan engan lun mwet Israel Ke LEUM GOD El ac sifilpa akkasrupyalos!

15 [Psalm Ial David] LEUM GOD, ku su fal in utyak nu in lohm sum in alu nu sum? Su ac ku in alu nu sum fin acn Zion, eol mutual sum? **2** El su akos God in ma nukewa Ac oru ma suwohs pacl e nukewa. El kaskas suwohs ac pwaye, **3** Ac el tia fahk kas in aakkolukye mwet ngia. El tia oru ma sufal nu sin mwet kawuk lai Ku lesriki mwet tulan lai. **4** El kwase mwet su God El srunga, Ac el akfulatyate mwet su akos LEUM GOD. El akfalye wulela lal pacl nukewa, Finne arulana upa. **5** El sang mani lai in kasru mwet, ac tia eis laesla kac, Ac el tia lela mwet in moli nu sel tuh elan fahk kas kikiap lain mwet wangin mwata. El su oru ouinge, el ac fah arulana oakvuk ac tia mukuiukui.

16 [Psalm Ial David] Karinginyume, O God; nga lulalfongi kom tuh kom nien molela nu sik. **2** Nga fahk nu sin LEUM GOD, "Kom Leum luk; Ma wo nukewa yuruk, ma tuku sum me." **3** Fuka woiyen mwet su inse pwaye nu sin LEUM GOD! Mwe engan lulap nu sik tuh nga in welulos. **4** Elos su kena suk god saya, Elos use mwe ongoiya pus nu faclos sifacna. Nga ac fah tiana welulos in oru mwe kisa lalos; Nga ac fah tia alu nu sin god lalos. **5** Kom, LEUM GOD, kom mukena God luk, ac mwe usru luk, Kom ase mwe enenu luk nukewa; Moul luk uh oan inppoum. **6** Arulana wo mwe kite lom nu sik; Yoklana woiyen ma inge! **7** Nga kaksakin LEUM GOD, mweyen El kol inkanek luk, Ac ngun su oan in nga

lutiyu ke fong. 8 Nga pula na mu LEUM GOD El oasr yuruk pacl e nukewa; El apkuran, ac wangin ma ac fah mokleyu. 9 Ke ma inge nga arulana engan ac sang kulo, Ac nga muta in moul misla, 10 Ke sripen kom karinginyu liki ku lun misa. Nga oaru na in kulansupwekom, Ac kom ac fah tia sisulya in facl lun mwet misa. (Sheol h7585) 11 Kom ac fah akkalemye nu sik inkanek in moul; Ke kom apkuran nu sik, insiu arulana engan — Ac mwe insewowo nu sik nwe tok ma pahtpat.

17 [Sie Pre Lal David] O LEUM GOD, porongo ke nga kwafe sum ke nununku suwohs; Lipsre pang luk ke nga suk kasru sum! Porongeyu ke nga pre ke inse nasnas. 2 Lela tuh nununku lom in wo nu sik Mweyen kom etu ma pwaye. 3 Kom etu na insiuk. Kom sikme nu sik ke fong. Kom arulana suk ouiyuk Ac kom tia konauk kutena nunak koluk in nga. Nga tia fahk kutena ma koluk, 4 oana ke mwet saya oru; Nga akos na ma sap lom Ac nga tia fahsr ke inkanek lun mwet sulallal. 5 Nga fahsr ke inkanek lom in pacl nukewa, Ac tiana kuhfla liki. 6 Nga pre nu sum, O God, mweyen kom topukyu; Ke ma inge, forma nu sik ac porongo kas luk. 7 Akkalemye lungse wolana lom ac moliyula; Ke nga muta siskom nga moulla liki mwet lokoalok luk. 8 Karinginyu oana ke kom karingin atronmotom sifacna; Wikinyula ye lulin poum, 9 Liki anwuk lun mwet koluk. Mwet lokoalok akmas elos rauniyula; 10 Wangin pakomuta lalos ac elos kaskas filang. 11 Elos rauniyula yen nukewa nga forla nu we, Ac elos suk na pacl wo lalos in uniyuwi. 12 Elos soaneyu oana kosro lion, Ac kena sreyuwi nu ke ip srisrik. 13 Fahsru, O LEUM GOD! Lain mwet lokoalok luk ac kutangulosla! Moliyula liki mwet koluk ke cutlass nutum; 14 Moliyula lukelos su eis insewowo lalos in moul se inge. Kaelos ke ongoiya su kom elosak nu selos; Oru in yohk tuh in sun pac tulik natulos, Ac in oasr pac ma lula nu sin tulik nutin tulik natulos! 15 A funu nga, nga ac fah liye kom, mweyen nga tia oru ma koluk; Ac ke nga ngutailik, nga fah arulana engan ke sripen kom muta yuruk.

18 [Kas ma David, mwet kulansap lun Leum God, el tu onkakin nu sin Leum ke len se ma Leum God El molella lukele Saul a kutu pa mwet lokoalok lal.] Nga arulana lungse kom, LEUM GOD! Kom ku luk. 2 LEUM GOD El eot ku luk, El nien wikla luk. God luk El mwe loeyuk luk, Ke nga muta yorol nga moul. El lisringyu oana sie mwe loeyuk; El loangeyu tuh nga in moul. 3 Nga pang nu sin LEUM GOD, Ac El moliyula liki mwet lokoalok luk. Kaksakin LEUM GOD! 4 Mwe fosrnga lun misa apinyula, Ac noa lun kunausten toki nu fuk. 5 Mwe fosrnga lun misa rauniyula, Ac mwe kwasrip lun kulyuk sruokywi. (Sheol h7585) 6 In ongoiya luk, nga pang nu sin LEUM GOD; Nga pang nu sin God luk Elan kasreyu. In Tempul lal El lohng pusrek, Ac El porongo pusren tung in kwafe luk. 7 Na faclu rarrar ac usrusryak;

Pwelung lun eol uh mukuikui ac kusrusrusrusr, Mweyen God El kasrkusrak. 8 Kulasr fosfrosyak liki infwac. Sie e in kunausten ac mulut fol sifyak liki oalul. 9 El ikaselik yen engyeng uh ac oatui Wi sie pukunyeng lohsr ye nial. 10 El sohksok mui fin sie cherub, Ac eng uh okulla arulana mui, oana sohk lun sie won. 11 El nokmulla ke lohsr; Pukunyeng matoltol, su sesesla ke kof, raunella. 12 Af yohk kosra ac e firir Tuku liki sarom uh ye mutual Ac kunauselik pukunyeng lohsr matoltol uh. 13 Na pusren LEUM GOD ngirla oana pusren pulahl inkusrao me, Ac pusren El su Fulatlana lohngyuk. 14 El pusrukla pisr natul, ac akfahsryelit mwet lokoalok lal; Ke sarmelik lun sarom, El oru elos kaingelik. 15 Kapin meoa uh wanginla ma oan fac, Ac pwelung in faclu ikakelik, Ke kom mulat nu sin mwet lokoalok lom, O LEUM GOD, Ac ngirla nu selos ke kom kasrkusrak. 16 LEUM GOD El saplakme lucngi ac sruokywi; El amakinyuyak liki inkof loal. 17 El moliyula liki mwet lokoalok kulana luk Ac lukelos nukewa su srungayu — Elos arulana kula nu sik. 18 Ke nga muta in ongoiya, elos lainyu, Tusruktu LEUM GOD El loangeyula. 19 El eisyula liki mwe fosrnga; El moliyula mweyen El insewowo sik. 20 LEUM GOD El ase lacnen orekma suwohs luk; El akinsewowyeyu mweyen wangin mwetik. 21 Nga akos na ma sap lun LEUM GOD; Nga tiana forla liki God luk. 22 Nga karinganang ma sap lal nukewa; Nga tia seakos ma El sapkin. 23 El etu lah wangin ma sutuu luk, Ac lah nga sifacna taranyu tuh nga in tia oru ma koluk. 24 Ke ma inge El ase lacnen orekma suwohs luk; Mweyen El etu lah wangin mwetik. 25 O LEUM GOD, kom oaru nu selos su oaru nu sum; Kom arulana wo nu selos su moul suwohs. 26 Kom nasnas nu selos su nasnas, A kom kwaselos su koluk. 27 Kom molelos su inse pusisel, Ac kom akpusiselyatos su inse fulat. 28 O LEUM GOD, kom ase kalem nu sik; Kom sisla lohsr likiyu. 29 Kom ase ku luk in lain mwet lokoalok luk, Ac akkeyeyu in fanyak ac sasla pot ku lalos. 30 God se inge — ma nukewa El oru arulana suwohs! Kas lal uh arulana fal in lulafongiyuk! El oana sie mwe loeyuk Nu selos nukewa su suk molela sel. 31 LEUM GOD El mukena God; El mukena mwe molela nu sesr. 32 El pa God su oru tuh nga in ku, El oru inkanek luk in misla ac wo. 33 El oru falkuk in okak oana falken kosro deer; El karinginyu ke nga fahsr fineol. 34 El akpahyeyu nu ke mweun, Tuh nga in ku in orekmakin mwe pisr kulana. 35 O LEUM GOD, kom karinginyu ac moliyu, Ac ku lom sruokywi in misla. Kasru lom akmwetyeyu. 36 Kom karinginyu tuh in tia suruh nga, Ac nga soenna ikori. 37 Nga ukwe mwet lokoalok luk ac sruokolosi; Nga tia tui nwe ke na nga kunauselosla. 38 Nga srungulosi ac elos tia ku in tuyak; Elos kutangyukla ac oan alapla ye mutuk. 39 Kom ase ku luk in mweun, Ac se kutangla nu sik fin mwet lokoalok luk. 40 Kom oru tuh mwet lokoalok luk in kaing likiyu; Nga kunauselosla su srungayu. 41 Elos tung ac siyuk kasru, a wangin mwet molelosla; Elos pang nu

sin LEUM GOD, a El tiana topuk. **42** Nga itungulosi, ac elos ekla oana kutkut Su eng uh okla. Nga fotongolosi oana fohk furarr inkaneh uh. **43** Kom moliyula liki mwet su lainyu Ac kom oru tuh nga in kol mutanfauh uh; Mwet su nga tia etu meet, inge elos orekma nu sik. **44** Mwetsac elos epasr ye mutuk; Ke elos lohng pusrek elos akos. **45** Pulaik lalos wangirla Ac elos rarrar ke elos tuku liki pot ku lalos. **46** LEUM GOD El mou! Kaksakin El su nien molela luk! Sulkakinelik pwengpeng lun God su moliyula. **47** El ase kutangla fin mwet lokoalok luk; El apkusiselye mutunfaci su oan ye ku luk, **48** Ac moliyula liki mwet lokoalok luk. O LEUM GOD, kom ase kutangla nu sik fin mwet lokoalok luk, Ac moliyula liki mwet sulallal. **49** Ke ma inge nga kaksakin kom immaslon mutunfaci uh; Nga onkakin on in kaksak nu sum. **50** God El sang kutangla lulap nu sin tokosra lal; El akkalemye lungse kawil lal nu sel su El sulela, Aok, nu sel David ac fwil natul nwe tok.

19 [Psalm Ial David] Kusras fahkak ke wolana lun God, Ac yen engyeng uh fahkak ke orekma lun paol. **2** Len na len fahkak wolana lal Ac fong nu ke fong akkalemye lalmwetmet lal. **3** Wangin sramssram ac wangin pac kas; Wangin pusra lohngyuk, **4** Tusruktu, kas lalos fahsreluk nu fin faclu nufon Ac lohngyuk in acn nukewa fin faclu. God El orala acn sin faht uh inkusrao; **5** El sikme ke lotutang oana sie mwet pisrla, Ac oana sie mwet kasrusr su engan ac akola in kasrusr. **6** El mutawauk ke tafun faclu, Ac som nwe ke tafunyeng ngia; Wangin ma ku in wiwla liki fol kac. **7** Ma sap lun LEUM GOD suwosna, Pa sang ku sasu nu sin mwet. Sap lun LEUM GOD pwayena, Pa sang lalmwetmet nu sin mwet nikin. **8** Ma oakwuk lun LEUM GOD suwohs, Ac mwet su akos elos engan. Ma sap lun LEUM GOD suwoswos, Ac sang etauk nu sin mwet. **9** Ma wo se pa in sangeng sin LEUM GOD; Ma inge ac fah oan nwe tok. Nununku lun LEUM GOD suwohs Ac wo paci nukewa. **10** Ma inge nukewa wo liki na gold oa, Ac emwem liki na honey. **11** Elos ase etauk nu sik, mwet kulansap lom. Ke nga akos, nga eis mwe insewowo lulap. **12** Su ku in sifacna akilen tafongla lal? Aklasnasyeyu liki ma sufal su nga tia akilen. **13** Oayapa sruokyui liki ma koluk su nga orala ke filang lun insiuk; Nikmet lela ma inge in kutangyula, Na nga ac fah suwohs Ac nasnas liki ma koluk lulap. **14** Lela kas in oalik, ac nunak insiuk in wo ye motom, O LEUM GOD, eot ku luk ac Mwet Lango luk.

20 [Psalm Ial David] Lela tuh LEUM GOD Elan topuk kom in paci kom muta in ongoiya! Lela tuh God Ial Jacob Elan karingin kom. **2** Lela tuh Elan supwaot kasru lal nu sum liki Tempul lal Ac kasrekom liki Eol Zion. **3** Lela tuh Elan engan in eis mwe sang lom Ac insewowo ke mwe kisa lom nukewa. **4** Lela tuh Elan asot nu sum ma kom kena kac Ac oru tuh pwapa lom nukewa in wo ouiya. **5** Na kut ac fah sasa ke engan ke sripen kutangla lom, Ac kut fah kaksakin God lasr ke

kut akfulatyte kutangla lom. Lela tuh LEUM GOD Elan topuk mwe siyuk lom nukewa. **6** Inge nga etu tuh LEUM GOD El asang kutangla nu sin tokosra se su El sulela; El topkol liki acn mutal sel inkusrao me, Ac ke ku lai El asang kutangla lulap nu sel. **7** Kutu mwet uh filiya lulalfongi lalos ke chariot Ac kutu ke horse natulos, A funu kut, kut filiya lulalfongi lasr ke ku lun LEUM GOD lasr. **8** Mwet ma ouinge uh elos ac tukulkul ac ikori, A funu kut, kut ac tu na ac tia mukukui. **9** O LEUM GOD, sang kutangla nu sin tokosra; Topuk kut ke kut pang.

21 [Psalm Ial David] O LEUM GOD, tokosra el engan mweyeni kom sang ku nu sel; El enganak mweyeni kom oru tuh elan kutangla. **2** Kom asang ma su el kena kac, Ac ma el siyuk kom tia sruokya lukel. **3** Kom tuku nu yorol ke mwe insewowo lulap Ac filiya sie tefuro gold fin sifal. **4** El siyuk ke moul, ac kom asang nu sel, Aok sie moul na loes. **5** Yohk wolana lal ke sripen kasru lom; Kom asang nu sel pwengpeng ac wal. **6** Kom oru tuh mwe insewowo lom in oan yorol ma pahtpat, Ac el sessesa ke engan ke sripen kom apkuran nu sel. **7** Tu tokosra el filiya lulalfongi lal sin LEUM GOD Kulana; Ac ke sripen lungse pwaye lun LEUM GOD El ac fah muta in misla in paci nukewa. **8** Ac tokosra el ac fah sruokya mwet lokoalok lal nukewa; El ac fah sruokya mwet nukewa su srungal. **9** El ac fah kunauselosa oana sie e firir Ke paci el silyak. LEUM GOD El ac fah kunauselosa in kasrusrak lal, Ac elos ac fah firiryak ke e. **10** Wangin sin tulik natulos ac fah moulla; Tokosra el ac fah onelosla nufon. **11** Elos oru pwapa sulallal lalos in lainul, Tusruktu elos tia ku in orala nunak lalos an. **12** El ac fah puskarlos ke pisr natul Ac oru tu elos in forla ac kaing. **13** Kut kaksakin kom, O LEUM GOD, ke ku lulap lom! Kut ac fah on ac kaksakin ku lom.

22 [Psalm Ial David] God luk, God luk, efu kom ku fahsr likiyu? Nga tung ke insiuk nufon in suk kasru A wangin kasru tuku. **2** Ke len uh nga pang nu sum, God luk, A kom tia topuk; Nga pang ke fong A nga tia ku in mongla. **3** Tusruktu kom muta fin tron lom oana El su Mutual, Su mwet Israel elos kaksakin. **4** Mwet matu lasr meet ah elos filiya lulalfongi lalos in kom; Elos lulalfongi kom, ac kom molelosa. **5** Elos tuh pang nu sum, ac kom molelosa liki mwe sensen; Ac ke elos lulalfongi kom, elos tiana akmwekinyeyuk. **6** A inge nga tia sifilipu mwet se; nga oana wet soko, Mwet nukewa srungayu ac aksruksrukyeyu. **7** Elos nukewa su liyeyu elos aksruksrukyeyu; Elos yayaieu ac isrunyu. **8** Elos fahk nu sik, "Kom lungseni lulalfongi LEUM GOD, Efu El ku tia molikomla? Fin pwaye LEUM GOD El lungse kom, Efu ku El tia kasrekom?" **9** Kom pa akususyeyuk liki insien nina kiuk, Ac karinginyu ke nga katitiiyuk. **10** Nga nuna lulalfongi kom e ke len se nga isusla ah me, Ac kom nuna God luk. **11** Nik kom loesla likiyu! Mwe ongoiya apkuranme Ac wangin mwet in kasreyu. **12**

Mwet lokoalok pupsis apinyula oana cow mukul; Elos acn mutal sel? 4 El su nasnas pao ac mutal insia; El tia rauniyula yen nukewa Oana cow mukul sulallal in acn alu nu ke ma sruoloala Ku orek wulela kikiap. 5 LEUM GOD, su langoella, El ac fah akinsewowyol ac fahkak kena kunausyula. 6 Mwet ouinge pa elos su sokol, lah wangin mwatal. 7 Keyak kofelik oana kiris. 8 Su suk in tuku nu ye mutun God lal Jacob. 9 Keyak kofelik oana kiris. 10 Su Tokosra lun wolana? LEUM GOD su ku sifowos, O kowos mutunpot; Ac srakak na nu lucng, kutkut, Ac louk fulfuli nu ke lac oalik lucng. Kom sisyla kowos mutunpot omeet me, Tuh Tokosra lun wolana oana mwet misa se infohk uh. 11 Sie un mwet koluk Elan utyak. 12 Su Tokosra lun wolana? LEUM GOD su ku rauniyula, Oana sie un kosro ngalngul su kuhlusyuwi Ac ac kulana, LEUM GOD su kutangla ke mweun. 13 Sri keik nukewa pisryak — ku in sifowos, O kowos mutunpot; Ac srakak na nu lucng, liyeyuk. Mwet lokoalok luk elos ngetma ac suiyuwi. 14 Elos susfa ke nuknuk luk Ac kitalik inmasrlolos. 15 O Elan utyak. 16 Su Tokosra lun wolana? LEUM GOD lun LEUM GOD, nik kom muta loesla likiyu. Fahsru aksaye un mwe mweun — El pa Tokosra lun wolana!

23 [Psalm lal David] LEUM GOD El mwet shepherd luk; Wanginna ma nga ac kena kac. 2 El oru nga in ona in ima folfol insroa; El kolyula nu sisken kof mihs. 3 El akkeyala ngunki. El kolyu inkanek suwooswos ke Inel. 4 Nga finne fufahsryesr infahlfal lun ngunin misa Nga ac fah tia sangeng ke kutena ma koluk; Tuh kom wiyu. Sak lom ac sikal lom akwoyeuy. 5 Kom akoo sie tepu nu sik Ye mutun mwet lokoalok luk. Kom mosrwela sifuk ke oil; Cup luk kahkla. 6 Pwaye wo ac lungkulang fah wiyu in len nukewa in moul luk; Ac nga ac fah muta in lohm sin LEUM GOD ma pahtpat.

24 [Psalm lal David] Faclu ac koano ma lun LEUM GOD; Faclu ac elos nukewa su muta fac ma pac lun LEUM GOD. 2 El tulokinya fin kof lulap ye faclu, Ac oakuya ke acn loal meoa. 3 Su ac fah ku in fanyak nu fineol sin LEUM GOD? Ac su ac ku in utyak nu in

yurin mwet wosounkas. 5 Nga tia lungse asruoki nu sin mwet koluk, Ac nga fahsr liki mwet sulallal. 6 LEUM GOD, nga ohlla pouk in akkalemye lah nga nasnas na, Ac nga fahsr rauni loang lom. 7 Nga yuk soko on in sang kulo, Ac nga fahkak ke orekma wowo lom nukewa. 8 LEUM GOD, nga lungsik lohm su kom muta we, Acn su wolana lom oan we. 9 Nikmet uniywi yurin mwet koluk; Moliyula liki ouiyen misa lun mwet akmas, 10 Mwet su orekma koluk in pacl e nukewa Ac akola in eis mwe moul kutasrik. 11 A funu nga, nga oru ma suwoswos. Pakomutuk ac moliyula! 12 Nga muta in misla liki mwe ongoiya nukewa; Nga fah kaksakin LEUM GOD ke nga muta inmasrlon mwet lal.

27 [Psalm Ial David] LEUM GOD El kalem luk ac lango luk; Su nga ac fah sangeng se? LEUM GOD El pot ku nu ke moul luk, Su nga ac fah sangeng se? 2 Ke mwet koluk elos tuku in lainyu ac suk in uniywi, Elos tukulkul ac ikori. 3 Finne sie un mwet mweun tuku rauniyula, Nga fah tiana sangeng; Finne mwet lokoalok tuku lainyu, Nga fah lulalfongi na God. 4 Nga siyuk sin LEUM GOD ke ma se, Ac ma sefanna nga lungsik: Tuh nga in muta in lohm sin LEUM GOD in moul luk nufon, In liye kasrpen wolana lal, Ac in siyuk ke koko lal. 5 In pacl in ongoiya, El fah lisringuyak; El fah karinginyu in Tempul lal Ac oru tuh nga in moulla fin sie eot fulat. 6 Tuh nga fah kutangla mwet lokoalok su rauniyula. Nga fah orek kisa in lohm sel ke pusren engan lulap; Nga fah on, ac nga fah kaksakin LEUM GOD. 7 Lohngyu, O LEUM GOD, ke nga pang nu sum! Pakomutuk ac topukuy! 8 Ke kom fahk, "Fahsru ac alu nu sik," Na nga topuk, "Aok, LEUM GOD, nga ac fahsrot." 9 Nikmet wikinkomla likiyu! Nikmet kasrkusrak sik; Nikmet supwala mwet kulansap lom liki kom. Kom nuna mwet kasru luk; Nikmet fahsr likiyu ku sisulya, O God, Mwet Lango luk. 10 Sahp papa tumuk ac nina kiuk elos ku in sisulya, Tusruklu LEUM GOD El fah karinginyu. 11 LEUM GOD, lutu nu sik ma kom lungsum tuh nga in oru, Ac kolyu ke inkanek wo lom, Mweyen pus mwet lokoalok luk. 12 Nikmet sisulya nu inpoun mwet lokoalok luk Su lainyu ke kas kikiap ac kas in aksangeng. 13 Nga etu tuh nga fah moul ac liye Woyien LEUM GOD in moul se inge. 14 Lulalfongi in LEUM GOD. Lulalfongi, ac tia fuhleak. Lulalfongi na in LEUM GOD.

28 [Psalm Ial David] O LEUM GOD su langoeuy, nga pang nu sum. Lohng tung luk! Kom fin tia topukuy, Nga ac fah welulos su tufokla nu infulan misa. 2 Lohngyu ke nga pang in suk kasru sum, Ke nga asroeak pouk nu ke Tempul mutual sum. 3 Nikmet nununkeyu yurin mwet koluk, Yurin mwet su oru ma koluk — Mwet su kulang na likin pusraclos, A insialos sessesla ke srunga. 4 Sang kai nu selos ke orekma koluk lalos, Ke ma koluk elos oralra. Kaelos ke ma nukewa elos oru. Sang nu selos topken orekma koluk lalos! 5 Elos tiana lohang nu ke ma LEUM

GOD El oru Ku nu ke orekma lun paol. Ke ma inge El ac GOD, Tuh El lohng pusren kwafe luk. 7 LEUM GOD El karinginyu ac kasreyu; Nga lulalfongi in El. El kasreyu ac akenganyeyu; Nga kaksakunul ke pusren on in engan. 8 LEUM GOD El karingin mwet lal; El kasru ac molela tokosra su El solela. 9 LEUM GOD, molela mwet lom, Ac akinsewowyolos su ma lom. Kom in mwet shepherd lalos, Ac karinganulos nwe tok ma pahtpat.

29 [Psalm Ial David] Kaksakin LEUM GOD, kowos lipufan inkusrao; Kaksakin wolana lal ac ku lal. 2 Kaksakin Ine wolana lun LEUM GOD; Epasrla ye mutun El su Mutual ke El sikme in wolana lal. 3 Pusren LEUM GOD lohngyuk fin kof uh. Ke God lun wolana El kaskas, pusracl oana pusren pulahl Ngirngir fin meoa uh. 4 Pusren LEUM GOD lohngyuk — Pusra kulana ac fulatiana. 5 Pusren LEUM GOD koteya sak cedar, Finne sak cedar in Lebanon. 6 El oru fineol in acn Lebanon in srosro oana ke soko cow fusr el srosro, Oayapa tuh Fineol Hermon in srosro oana soko cow mukul. 7 Pusren LEUM GOD oru tuh sarom in sarmelik. 8 Pusracl oru tuh acn mwesis uh in kusrusr; El osrokak acn mwesis in Kadesh. 9 Pusren LEUM GOD osrokak sak oak Ac osrokla sra nukewa insak uh, Ac elos nukewa su muta in Tempul lal elos wowoyak ac fahk, "Wolana nu sin God!" 10 LEUM GOD El leum fin kof loal, El leum oana sie tokosra nwe tok ma pahtpat. 11 LEUM GOD El sang ku nu sin mutanfahl sel, Ac akinsewowyolos ke misla.

30 [Psalm Ial David, In Onkakinyuk ke Kisaiyuk Tempul] Nga kaksakin kom, LEUM GOD, mweyen kom moliyula. Ac tia lela tuh mwet lokoalok luk in aksruksrukyeyu. 2 Ke nga tung ac pang nu sum, LEUM GOD luk, Kom akkeyeyula. 3 Kom sruokywi liki misa. Nga tufokfokla nu in luf loallana, A kom folokinyume nu ke toulf. (Sheol h7585) 4 On ac kaksakin LEUM GOD, Kowos mwet sulela lal! Esam ma El su Mutallana El oru, Ac sang kulo nu sel. 5 Mulat lal oan ke kitin pacl na, A wo lal oan ma pahtpat. Sahp ac oasr tung ke fong, Tusruklu, engan fah sikyak ke lotutang. 6 Nga pula inse misla, ac fahk nu sik sifacna, "Nga fah tiana kutangyukla." 7 LEUM GOD, kom arulana wo nu sik, Kom tuh karinginyume oana sie pot ku fineol uh. Na tok kom wikinkomla likiyu, Oru nga sangeng. 8 Nga tuh pang nu sum, LEUM GOD; Nga siyuk ke kasru lom, ac fahk: 9 "Nga fin misa, ac mea nu sum? Nga fin som nu inkulyuk, mea ac wo nu sum kac? Ya mwet misa elos lom in kaksakin kom? Ya elos ac ku in fahkak ke lupon wo lom? 10 Lohngyu, LEUM GOD, ac pakomutuk! LEUM GOD, kasreyu!" 11 Kom ekulla asor luk nu ke engan ac onsrosro. Kom usla supwar likiyu Ac rauniyula ke engan. 12 Ke ma inge nga fah tiana misla in kaksakin kom; Nga fah yuk on in kaksak nu sum. LEUM GOD, kom God luk; Nga fah sot kulo nu sum ma pahtpat.

31 [Psalm Ial David] Nga tuku nu yurum, LEUM GOD, in nufon. 4 LEUM GOD, kom kaiyu ke len ac fong; Ku in wikla yurum; Tia lela in kutangyukla nga. Kom luk wanginla na pwaye, Oana ke aunfong uh wanginla sie God suwoswos; Nga pre nu sum tuh kom in moliyula! ke pacl fol. 5 Na nga fahkak ma koluk luk nu sum; Nga 2 Lohngyu, ac moliyula inge! Kom in eot ku luk, yen nga tia okanla orekma koluk luk. Nga sulela in fahkak nu in wikla we, Sie pot ku in loangeyu. 3 Kom nien wikla luk sum, Ac kom nunak munas ke ma koluk luk nukewa. 6 ac mwe loango luk; Pwenyu ac kolyu in oana wulela Ke ma inge, lela mwet inse pwaye lom nukewa in pre lom. 4 Karinginyu liki mwe kwasrip akoeyukla nu sik; nu sum in pacl in enenu; Tuh in pacl ma koluk tuku Lisringuyuk liki mwe ongoiya. 5 Nga sifacna eisyuwot oana sronot, Ac fah tia ku in sonolos. 7 Kom nien wikla nu inpoum. Kom fah moliyula, LEUM GOD, Tuh kom sie luk; Kom ac fah moliyula in pacl in ongoiya. Nga onkakin God oaru. 6 Kom srgualos su alu nu sin god kikiap, A molela lom ke pursa lulap Tuh kom karinginyu. 8 LEUM nga lulalfongi in kom. 7 Nga fah engan ac kaksak Ke GOD El fahk, "Nga fah lun kom inkanek kom in fahsr sripen lungse kawil lom. Kom liye luman keok luk, Ac kac; Nga fah aketeua nu sum ac kasrekom. 9 Nik kom kom etu mwe ongoiya nu sik. 8 Kom tia lela tuh mwet lalfon oana soko horse ku soko miul, Su enenu sie mwe lokoalok luk in sruokywi; Kom ase sukrosu nu sik in kapir inwalulos Ac soko suci in kifasulos." 10 Fal mwet fahsr nu yen nga lungse fahrsu we. 9 LEUM GOD, pakomutuk, Tuh nga muta in ongoiya; Mutuk fafwak ke tung luk; Nga arulana totola. 10 Nga foroti ke asor, Ac tung luk akfototoyela moul luk. Nga munasla ke sripen mwe afkohs pupsis nu sik; Finne sri keik uh munasla pac. 11 Mwet lokoalok luk nukewa, ac yokna mwet tulan luk, Elos orek angonkas nu sik; Elos su eteyu elos sangeng sik; Ke elos liyeyu inkanek uh, elos kaing. 12 Mwet nukewa elos mulkinyula, oana nga in misa tari. Nga oana sie ma sisila. 13 Nga lohng ke mwet lokoalok luk elos mahma; Mwe aksangeng rauniyula. Elos orek pwapa in lainyu, Ac suk in uniyuwi. 14 Tusruktu lulalfongi luk uh oasr in kom, LEUM GOD; Kom God luk. 15 Moul luk nufon oan inpoum; Moliyula liki poun mwet lokoalok luk, Liki elos su akkeokeyyu. 16 Ngetnget in kulang nu sin mwet kulansap lom; Moliyula ke lungse kawil lom. 17 Nga pang nu sum, LEUM GOD, Tia lela tuh nga in akmwekinyeyuk. Lela tuh mwet koluk in akmwekinyeyuk; Lela tuh elos in mislana som nu in facl sin mwet misa. (Sheol h7585) 18 Kaliya oalin mwet kikiap — Elos su filang ac in se fulat, Su kaskas in akkolukye mwet suwoswos. 19 Fuka yokiyan ma wo su kom elosak Nu selos su sunakin kom! Mwet nukewa etu lupan wo kom, Ac ouiyen karinginyuk ku lom nu selos su lulalfongi kom. 20 Kom okanulosla yurum Liki pwapa koluk lun mwet; Ac in sie acn misla kom okanulosla Liki kas in akkoluk lun mwet lokoalok lalos. 21 Kaksakin LEUM GOD! Fuka lupan woiya ke El akkalemye lungse lal nu sik, Ke pacl mwet lokoalok luk rauniyula in mweuniyu! 22 Nga tuh sangeng ac nunku mu El sisyula liki ye mutual. Tusruktu El lohng pusren tung luk Ke nga pang nu sel in kasreyu. 23 Lungse LEUM GOD, kowos mwet oarulaluk nukewa, Tuh LEUM GOD El karinganang mwet oaru, A El arulana kaelos su filang. 24 Kowos in ku na, ac pulaike na, Kowos nukewa su oasr finsrak lowos in LEUM GOD.

32 [Psalm Ial David] Inseewovo elos su ma koluk lalos nunak munas nu selos, Su ma koluk lalos tuleyukla. 2 Inseewovo el su LEUM GOD El tia esam orekma tafongla lal Ac su wangin kutasrik in el. 3 Ke nga tuh tia fahkak ma koluk luk, Nga foroti ke nga tung

34 [Psalm Ial David, Ke El Oru Lumahl Oana Sie Mwet Wel Ye Mutual Abimelech, Pwanang Abimelech El

Supwalla] Nga ac fah sang kulo nu sin LEUM GOD fahk nu sin LEUM GOD, "Wangin sie oana kom. Kom pacl e nukewa; Nga ac fah tiana tui in kaksakunul. 2 loangulosla su munas, liki elos su ku, Ac mwet sukasrup, Nga ac fah kaksakunul ke ma nukewa El orala; Lela tuh liki poum mwet funmwet." 11 Mwet koluk elos orek loh elos su pulakin keok in lohng ac in enganak! 3 Kom in lainyu Ac akkolukyeyu ke ma koluk su wangin etu luk wiyu fahkak pwengpeng lun LEUM GOD; Ac lela kut in kac. 12 Elos folokin nu sik ma koluk ke ma wo, Ac tukeni kaksakin lne! 4 Ke nga pre nu sin LEUM GOD, El forteya nunak luk. 13 A ke elos mas, nga nuknukyang topukyu; El aksukosokyeyu liki sangeng luk nukewa. ke nuknuk in asor; Nga lafwekinyu sifacna ac tia eis 5 Mwet su keok elos nget nu sel ac enganak; Elos ac mwe mongo; Nga kui nwe ten ke nga pre, 14 Oana fah tiana supwarla insialos. 6 Mwet munas elos pang ngan pre ke sie mwet kawuk luk, ku sie tamulel wiuk. nu sel, ac El topkolas. El molelosla liki mwe ongoiya Nga fahsr kui ke asor luk, Oana mwet se su asor ke lalos nukewa. 7 Lipufan lun LEUM GOD karinganulos su nina kial sifacna. 15 A ke nga muta in ongoiya, elos akfulatyat Ac molelosla liki mwe fosrnga nu selos. 8 Kom nukewa engan Ac fahsreni in aksruksrukyeyu; Mwetsac in sifacna akilenak lupon woyien LEUM GOD. Insewowo elos puokyu Ac sringlyu. 16 Elos sracsralik nu sik ke elos su konauk misla in El. 9 Akfulatyat LEUM GOD, kasrkusrak, Oana sie mwet funmwet el aksruksruki sie kowos mwet lat; Elos su aksol elos eis mwe enenu lalos nukewa. 10 Finne lion, elos ac masrinsral ke wangin kasreyu? Karinginyu liki mwet su orek lokoalok nu sik; mongo nalos, A elos su akos LEUM GOD, ma wo elos Moliyula liki lion inge! 18 Na nga fah fahk kulo nu sum in enenu tia ku in wangin. 11 Fahsru, mwet fusr nutik, ac walil lun mwet lom; Nga ac fah kaksakin kom ye mutualos porongeyu, Ac nga ac fah lutu kowos in akfulatyat LEUM GOD. 12 Ya kowos lungse engankin moul lowos? Ya engankin munas luk. Nikmet lela mwet lokoalok luk, su kikiap, In GOD. 13 Na taran kowos wangin sripa In pwarkin asor luk. 20 Tuh elos tia kaskas liki kas fohfok Ac kas kikiap. 14 Forla liki ma koluk ac in kulang; A elos kinauk kain in kikiap nukewa ke mwet oru ma wo; Sang insiowos nufon in suk moul misla. su lungse suk misla. 21 Elos aksolukyeyu ac fahk, "Kut 15 Mutun LEUM GOD suuya mwet suwoswos, Ac srac liye na ma kom oru!" 22 Tusruktu, LEUM GOD, kom porongo tung lalos. 16 A El lainulos su oru ma koluk, liye na ma inge. Nikmet misla, Leum; Nik kom loesla Ke ma inge elos fin misa, ac sa na in mulkinyukla elos. likiyu. 23 Mukuyak, O Leum God, ac kasreyu; Tuyak, 17 Ke mwet suwoswos elos pang nu sin LEUM GOD, Leum God luk, ac oru tuh nununku suwos in wiyu. 24 El porongalos; El molelosla liki ongoiya lalos nukewa. LEUM GOD, kom suwoswos, ke ma inge akkalemye lah 18 LEUM GOD El apkuran nu selos su inse musalla, wangin mwetik; Nikmet lela tuh mwet lokoalok luk elos Ac El molelos su wanginla finsrak la. 19 Mwet wo elos in aksruksrukyeyu. 25 Nikmet lela elos in fahk insialos keok ke mwe ongoiya pus, Tusruktu LEUM GOD El mu, "Kut kunauslla! Sun na pwaye lungse lasr!" 26 molelos liki ma inge nukewa. 20 LEUM GOD El arulana Finsrak tuh elos nukewa su engankin keok luk In arulana karinganulos; Tia sokofanna sri kaclos fah kaptelik. 21 kutangyukla ac akfohsyeyukyak; Lela tuh elos su fahk Ma koluk fah uniya mwet koluk; Elos su srunga mwet mu elos wo likiyu In akmwekinyeyuk ac akpusiselyeyuk. suwoswos ac fah kalyeyuk. 22 LEUM GOD El ac fah 27 Lela tuh elos su wiyu lac, In sasa ke engan ac fahk, molela mwet lat; Elos su fahsr nu yorol in suk moul, fah "LEUM GOD El fulatlana! El insewowo ke kutangla karinginyuk. lun mwet kulansap la!" 28 Na nga ac fah fahkak ke suwoswos lom, Ac nga ac fah kaksakin kom len nufon.

35 [Psalm Ial David] LEUM GOD, lainulos su lainyu, Ac mweunelos su mweun lainyu! 2 Srukak mwe loeyuk ac mwe loang lom Ac fahsr moliyula. 3 Srukak osra ac tula in mweun nutum Ac lainulos su ukweyu. Wulema nu sik lah kom ac moliyula. 4 Lela tuh elos su suk in uniyu Elos in kutangyukla ac akmwekinyeyuk! Lela tuh elos su kinauk pwapa koluk in lainyu Elos in folokinlyukla ac akfohsyeyukyak! 5 Lela tuh elos in oana loa su eng uh okla Ke lipufan lun LEUM GOD ukwalos. 6 Lela tuh inkane lalos in lohsr ac musresre Ke lipufan lun LEUM GOD srunglulos! 7 Elos filiya mwe kwasrip in sruoky ke wanginna sripa, Ac elos pukanak luf loal tuh in sruoky. 8 Tusruktu kunausten ac fah sruokolosi meet liki elos etu; Elos ac fah sremla in kwasrip lalos sifacna Ac putatyang nu in kunausten. 9 Na nga ac fah engan ke sripen LEUM GOD; Nga ac fah engan mweyen El moliyula. 10 Ke insiuk nufon nga ac fah

36 [Psalm Ial David, Mwet Kulansap lun LEUM GOD] Ma koluk uh tilyang nu insien sie mwet koluk ac kaskas nu sel. El pilesru God ac tia sangeng sel. 2 Ke sripen nunak fulat lal kacl sifacna El nunku mu God El ac tia etu ke ma koluk lal ac aksolukyal kac. 3 Kaskas lal uh koluk ac sessesla ke kikiap; El tia silif oru ma lalmwetmet ac wo. 4 El akoo nunak kutasrik lal ke el oan fin mwe oan kial; Wangin ma wo el oru, Ac el tia fahsr liki ma koluk. 5 LEUM GOD, lungse kawil lom sun kusrao; Oaru lom sun pukungeng yen engyeng uh. 6 Suwoswos lom fulat oana soko eol; Nununku lom loal oana acn loal meoa. Kom karinganang mwet ac ma orakrak. 7 O God, fuka saokiyen lungse kawil lom! Kut konauk nien wikla lasr ye lulin poum. 8 Kut mutkin mwe mongo puspis su kom ase nu sesr; Kom ase ma wo

puspis nu sesr, oana soror lun infacl uh. 9 Tuh kom pa inge; 28 Tuh LEUM GOD El lungse ma suwohs, Ac El tia mutaweyen moul nukewa, Ac ke sripen kalem lom kut ku pilesralos su oaru nu sel. El karinganulos nwe tok, A fwil in liye kalem. 10 Tia fuleak in lungse elos su etekom Ac nutin mwet koluk fah lisuyukla. 29 Mwet suwoswos fah in oru wo nu selos su suwohs insialos. 11 Nikmet lela usru acn uh, Ac elos ac fah muta fac ma pahtpat. 30 tuh mwet inse fulat elos in lainyu Ku mwet koluk in oru Kas lun sie mwet wo, kas lalmwetmet, Ac ma el oru uh tuh nga in kaing. 12 Liye mwet koluk oan ingo — Sisila suwoshs pacl nukewa. 31 El sruokya ma sap lun God lal elos nu ten, ac elos tia ku in sifil tukakek.

37 [Psalm Ial David] Nikmet elya ke ma mwet koluk elos oru; Ac nik kom sok selos su oru ma sufal. 2

Tuh elos ac fah sa in wanginla oana mah, Ac uli oana mahsrik. 3 Lulalfongi in LEUM GOD ac oru ma wo; Tuh kom fah ku in moul ac misla fin facl se inge. 4 Suk engan lom in LEUM GOD, Ac El ac fah asot ma lungse lun insiom. 5 Eiskomyang sifacna nu sin LEUM GOD; Lulalfongel, ac El ac fah kasrekom. 6 El ac fah oru suwoswos lom in arulana kalem, Oana kalmen fah ke infulwen len. 7 Kom in mongfisrasr ac tupan ma LEUM GOD El fah oru; Nikmet elya kaclos su kapkapak, Ku elos su eis woien pwapa kutasrik lalos. 8 Nik kom eiskomyang in fosrnga ku kaskrusrak; Ma inge mwe kolla nu ke ongoiya. 9 Elos su lulalfongi LEUM GOD fah usru acn uh, A mwet koluk fah lisuyukla. 10 Ac tia pahat mwet koluk fah wanginla; Kom finne sokolos, kom ac tia konalosyak. 11 A mwet fakpap ac fah usru acn uh, Ac elos fah engankin mwe insewowo ac misla. 12

Mwet koluk elos pwapa in lain mwet wo; Elos suelosi ke kaskrusrak. 13 Tusruktu Leum El isrun mwet koluk, Mweyen El etu lah elos ac fah sa in kunausyukla. 14

Mwet koluk elos faisak cutlass natulos ac akola pisr toasr nu sik in us. 5 Kinet keik pusrosr ac kulawi Ke natulos In uniya mwet sukasrup ac mwet enenu, In onelosi su oru ma suwoshs; 15 Tusruktu elos ac fah anwuki ke cutlass natulos sifacna, Ac pisr natulos fah kotkot uh. 16 Finne pu ma su oan yurin sie mwet wo, A yohk sripa liki na mwe kasrup puspis su oan yurin mwet

GOD El karinganulos su aksol, Ac acn uh fah ma lalos nwe tok. 19 Elos ac fah tia keok in pacl koluk; Elos ac fah kihp in pacl srac. 20 A mwet koluk elos ac fah misa; Mwet lokoalok lun LEUM GOD elos ac fah wanginla oana ros inimae; Elos fah wanginla oana kulasr. 21 Mwet

fahsrr kac, Ac El karinganulos su akinsewowyoyek sin LEUM GOD 23 LEUM GOD El kol mwet uh ke inkanek fal elos in Elos fin ikori, elos ac fah tia mutana ten, Mweyen LEUM GOD 24 GOD El ac tulokunulosyak. 25 Nga matuoh inge; nga moul paht na, Tusruktu nga soenna liye sie mwet wo in pilesreyuk sin LEUM GOD, Ku tulik natul in ngusr mwe mongo. 26 In pacl nukewa el insewowo in sang natul elos mwe insewowo. 27 Forla liki ma koluk ac oru

ma wo, Na fwil nutum elos ac fah mutana fin facl se

inge; 28 Tuh LEUM GOD El lungse ma suwohs, Ac El tia mutaweyen moul nukewa, Ac ke sripen kalem lom kut ku pilesralos su oaru nu sel. El karinganulos nwe tok, A fwil in liye kalem. 10 Tia fuleak in lungse elos su etekom Ac nutin mwet koluk fah lisuyukla. 29 Mwet suwoswos fah in oru wo nu selos su suwohs insialos. 11 Nikmet lela usru acn uh, Ac elos ac fah muta fac ma pahtpat. 30 tuh mwet inse fulat elos in lainyu Ku mwet koluk in oru Kas lun sie mwet wo, kas lalmwetmet, Ac ma el oru uh tuh nga in kaing. 12 Liye mwet koluk oan ingo — Sisila suwoshs pacl nukewa. 31 El sruokya ma sap lun God lal elos nu ten, ac elos tia ku in sifil tukakek.

38 [Psalm Ial David] O LEUM GOD, nimet kaiyu in mulat lom! 2 Kom kanteyuwi ke pisr nutum, Ac

kom puokyui. 3 Ke sripen kasrkusrak lom, nga muta in keok lulap; Monuk nufon mas ke sripen ma koluk luk. Mweyen El etu lah elos ac fah sa in kunausyukla. 4 Nga walomla in sronot lun ma koluk luk, Su arulana Mwet koluk elos faisak cutlass natulos ac akola pisr toasr nu sik in us. 5 Kinet keik pusrosr ac kulawi Ke natulos In uniya mwet sukasrup ac mwet enenu, In onelosi su oru ma suwoshs; 6 Nga itungyuki ac kuruweni; Nga mwemelil ke len fon. 7 Arulana folla monuk ke mas anwuki ke cutlass natulos sifacna, Ac pisr natulos fah luk Ac nga apkuran in misa. 8 Nga totola ac arulana kotkot uh. 16 Finne pu ma su oan yurin sie mwet wo, A yohk sripa liki na mwe kasrup puspis su oan yurin mwet

O Leum, kom etu lah mea nga kena kac; Kom lohng sasao luk nukewa. 10 Insiuk kihmkim, ku luk wanginla, ku lun mwet koluk, Ac karinganulos su wo. 18 LEUM GOD El karinganulos su aksol, Ac acn uh fah ma lalos nwe tok. 19 Elos ac fah tia keok in pacl koluk; Elos ac fah kihp in pacl srac. 20 A mwet koluk elos ac fah misa; Mwet lokoalok lun LEUM GOD elos ac fah wanginla oana ros inimae; Elos fah wanginla oana kulasr. 21 Mwet fahsrr kac, Ac El karinganulos su akinsewowyoyek sin LEUM GOD 23 LEUM GOD El kol mwet uh ke inkanek fal elos in Elos fin ikori, elos ac fah tia mutana ten, Mweyen LEUM GOD 24 GOD El ac tulokunulosyak. 25 Nga matuoh inge; nga moul paht na, Tusruktu nga soenna liye sie mwet wo in pilesreyuk sin LEUM GOD, Ku tulik natul in ngusr mwe mongo. 26 In pacl nukewa el insewowo in sang natul elos mwe insewowo. 27 Forla liki ma koluk ac oru

ma wo, Na fwil nutum elos ac fah mutana fin facl se

inge; 28 Tuh LEUM GOD El lungse ma suwohs, Ac El tia mutaweyen moul nukewa, Ac ke sripen kalem lom kut ku pilesralos su oaru nu sel. El karinganulos nwe tok, A fwil in liye kalem. 10 Tia fuleak in lungse elos su etekom Ac nutin mwet koluk fah lisuyukla. 29 Mwet suwoswos fah in oru wo nu selos su suwohs insialos. 11 Nikmet lela usru acn uh, Ac elos ac fah muta fac ma pahtpat. 30 tuh mwet inse fulat elos in lainyu Ku mwet koluk in oru Kas lun sie mwet wo, kas lalmwetmet, Ac ma el oru uh tuh nga in kaing. 12 Liye mwet koluk oan ingo — Sisila suwoshs pacl nukewa. 31 El sruokya ma sap lun God lal elos nu ten, ac elos tia ku in sifil tukakek.

inge; 28 Tuh LEUM GOD El lungse ma suwohs, Ac El tia mutaweyen moul nukewa, Ac ke sripen kalem lom kut ku pilesralos su oaru nu sel. El karinganulos nwe tok, A fwil in liye kalem. 10 Tia fuleak in lungse elos su etekom Ac nutin mwet koluk fah lisuyukla. 29 Mwet suwoswos fah in oru wo nu selos su suwohs insialos. 11 Nikmet lela usru acn uh, Ac elos ac fah muta fac ma pahtpat. 30 tuh mwet inse fulat elos in lainyu Ku mwet koluk in oru Kas lun sie mwet wo, kas lalmwetmet, Ac ma el oru uh tuh nga in kaing. 12 Liye mwet koluk oan ingo — Sisila suwoshs pacl nukewa. 31 El sruokya ma sap lun God lal ke insial Ac tiana fahsr liki. 32 Sie mwet koluk el tawi mwet wo Ac suk in unilya. 33 Tusruktu LEUM GOD El ac tia eisalang nu ye ku lun mwet lokoalok lal, Ac El ac tia lela in itukyang mwatal ke pacl in nununku nu sel. 34 Filiya finsrak lom in LEUM GOD ac akos ma sap lai; El ac fah akfulatyte kom ke El asot sie facl tuh in mwe usru lom, Ac kom ac fah liye ke mwet koluk elos lisuyukak. 35 Sie pacl ah nga liye sie mwet koluk su arulana sulallal; El fulat liki mwet nukewa, oana soko sak cedar in acn Lebanon, 36 Tusruktu tok ke nga fahsryak we el wangin; Nga sokol a nga tia ku in konalak. 37 Liye mwet wo, ac tuni mwet suwoswos; Oasr fwilin tulik nutin mwet su moulin misla, 38 A mwet koluk elos kunausyukla, Ac fwilin tulik natulos sikiyukla. 39 LEUM GOD El molela mwet suwoswos Ac El karinganulos in pacl in ongoiya. 40 El kasrelos ac molelosa; El loangelos liki poum mwet koluk Mweyen elos sokol in wikla yorol.

38 [Psalm Ial David] O LEUM GOD, nimet kaiyu in mulat lom! 2 Kom kanteyuwi ke pisr nutum, Ac

kom puokyui. 3 Ke sripen kasrkusrak lom, nga muta in keok lulap; Monuk nufon mas ke sripen ma koluk luk. Mweyen El etu lah elos ac fah sa in kunausyukla. 4 Nga walomla in sronot lun ma koluk luk, Su arulana Mwet koluk elos faisak cutlass natulos ac akola pisr toasr nu sik in us. 5 Kinet keik pusrosr ac kulawi Ke natulos In uniya mwet sukasrup ac mwet enenu, In onelosi su oru ma suwoshs; 6 Nga itungyuki ac kuruweni; Nga mwemelil ke len fon. 7 Arulana folla monuk ke mas anwuki ke cutlass natulos sifacna, Ac pisr natulos fah luk Ac nga apkuran in misa. 8 Nga totola ac arulana kotkot uh. 16 Finne pu ma su oan yurin sie mwet wo, A yohk sripa liki na mwe kasrup puspis su oan yurin mwet

O Leum, kom etu lah mea nga kena kac; Kom lohng sasao luk nukewa. 10 Insiuk kihmkim, ku luk wanginla, ku lun mwet koluk, Ac karinganulos su wo. 18 LEUM GOD El karinganulos su aksol, Ac acn uh fah ma lalos nwe tok. 19 Elos ac fah tia keok in pacl koluk; Elos ac fah kihp in pacl srac. 20 A mwet koluk elos ac fah misa; Mwet lokoalok lun LEUM GOD elos ac fah wanginla oana ros inimae; Elos fah wanginla oana kulasr. 21 Mwet fahsrr kac, Ac El karinganulos su akinsewowyoyek sin LEUM GOD 23 LEUM GOD El kol mwet uh ke inkanek fal elos in Elos fin ikori, elos ac fah tia mutana ten, Mweyen LEUM GOD 24 GOD El ac tulokunulosyak. 25 Nga matuoh inge; nga moul paht na, Tusruktu nga soenna liye sie mwet wo in pilesreyuk sin LEUM GOD, Ku tulik natul in ngusr mwe mongo. 26 In pacl nukewa el insewowo in sang natul elos mwe insewowo. 27 Forla liki ma koluk ac oru

ma wo, Na fwil nutum elos ac fah mutana fin facl se

Nikmet fahsr likiyu, God luk. 22 Kasreyu inge, O Leum su langoeuy!

39 [Psalm Ial David] Nga fahk, "Nga fah karinganang ma nga oru Ac tia lela tuh louk in aktafongeyeu; Nga fah tia fahk kutena ma Ke pacl mwet koluk elos muta apkuran." 2 Nga mislana, ac tia fahk kutena kas, Finne ke ma wo, nga tia pac kaskas. Tusruktu keok luk yokoyokelik, 3 Ac fosrnga uh kutangyula. Ke nga srike in nunku ma inge, na upala fohs luk, Pwanang nga tia ku in misla in siyuk, 4 "LEUM GOD, nga ac moul putaka? Nga ac misa ngac? Fahk nu sik lah moul luk uh ac safla ngac." 5 Kom orala moul luk arulana foto! Lusen moul luk ye motom oana ma wangin. Pwayena lah lusen moul lun mwet se oana momong na foto se. 6 El sarla oana lul se. Ma nukewa el oru wangin sripa; El akpusye mwe kasrup lal, ac tia etu lah su ac mau eis. 7 O Leum, mea nga ku in finsrak nu kac? Nga filiya finsrak luk in kom. 8 Moliyula liki ma koluk luk nukewa, Ac nikmet lela tuh mwet lalfon in aksruksrukyeyu. 9 Nga ac mutana misla; nga ac fah tiana fahk sie kas, Mweyen kom pa oru nga keok ouinge uh. 10 Nikmet sifil akkeokyeyu, Tuh nga apkuran in misa ke sringsring lom! 11 Kom sang kas in kai nu sin sie mwet ke sripen ma koluk lal, Na, oana sie watal, kom kunausla ma el lungse yohk. Aok, moul lun mwet uh oana momong na foto se. 12 O LEUM GOD, lohng pre luk, Porongo tung luk; Ase kasru lom nu sik ke pacl nga tung. Nga oana sie mwetsac su mutwata yurum ke kitin pacl na, Oana mwet matu nukewa luk somla ah. 13 Fahla likiyu, nga in mau ku in engan kutu srisrik Meet liki nga som ac wanginla.

40 [Psalm Ial David] Nga mongfisrasr in tupan kasru sin LEUM GOD, Na El porongeyu ac lohng tung luk. 2 El ulyuyak liki sie lufin ongoiya, Liki fohk furarr ac fulful ma ac ku in tulakinyawi. El oakya niuk fin sie eot wen Ac moliyula. 3 El lutiyu in yuk soko on sasu, Soko on in kaksakin God lasr. Mwet puspis su liye ma inge elos ac fah esmaka, Ac elos fah filiya lulalfungi lalos in LEUM GOD. 4 Insewovo elos su lulalfungi LEUM GOD, Su tia forla nu ke ma sruloala Ku welulos su alu nu ke god sutuu uh. 5 Kom oru ma pusrana nu sesr, O LEUM GOD lasr; Wangin sie oana kom! Kom oru oakwuk wolana puspis nu sesr. Nga koflana srumun nufon — Arulana pusrna! 6 Kom tia enenu mwe kisa ku mwe lung; Kom tia siyuk ke ma orakrak in kisakinyfon fin loang lom, Oayapa kom tia siyuk ke mwe kisa in eela ma koluk. A kom ase insrek tuh nga in ku in lohng kom. 7 Ke ma inge nga fahk, "Nga inge; Mwe lutu lom nu sik oasr in book in Ma Sap. 8 Nga arulana lungse in oru ma lungse lom, God luk! Nga sruokya mwe lutu lom insiuk." 9 LEUM GOD, in walil lulap lun mwet lom Nga fahkak pweng wo ke molela lom nu sesr. Kom etu lah nga fah tiana tui in srumun ma inge. 10 Nga tia sruokya pweng ke molela nu sik sifacna; In pacl nukewa sramsrar

ke oaru lom ac kasru lom. In walil lun mwet lom nga tiana misla in srumun Ke oaru lom ac lungse kawil lom. 11 LEUM GOD, nga etu lah kom fah tiana tui in pakoten nu sik. Lungse ac oaru lom fah karinginyu in pacl e nukewa. 12 Mwe ongoiya puspis rauniyula — Pus liki ma ku in oekyuk! Ma koluk luk ukwelyawi nwe sunyu, Ac nga tila ku in liye; Ma inge pus liki aunsifuk, Na wanginla pulaik luk. 13 Kasreyu, LEUM GOD, moliyula inge! 14 Lela tuh elos su srike in uniywi Elos in arulana kutangyukla ac akfohsyeyukak. Lela tuh elos su engan ke mwe ongoiya nu sik In ukohkyak elos ac akpusiseleyuk. 15 Lela tuh elos su isruny In arulana mangolngolla ke kutangyukla elos. 16 Lela tuh elos nukewa su suk kom Elos in engan ac pwar. Lela tuh elos su kaksakin molela lom In fahk pacl nukewa, "LEUM GOD El fulatlana!" 17 O Leum, nga munas ac sukasrup, Tusruktu kom tiana mulkinyula. Kom God luk ac kom moliyula — Sulaklak kasreyu!

41 [Psalm Ial David] Insewovo elos su nunku ke mwet sukasrup; Tuh LEUM GOD El ac fah kasrelos in pacl elos sun ongoiya. 2 LEUM GOD El ac fah karinganulos ac liyaung moul lalos; El ac fah oru tuh elos in engan fin fac selos; El ac fah tia fuhlelosyang nu inpoun mwet lokoalok lalos. 3 LEUM GOD El ac fah kasrelos in pacl in mas lalos Ac akkeyalosla. 4 Nga fahk, "Nga oru ma koluk lain kom, LEUM GOD; Pakomutuk ac akkeyeyula." 5 Mwet lokoalok luk elos fahk kas upa keik. Elos kena tuh nga in misa ac in mulkinyukla. 6 Elos su tuku liyeyu tia pwaye insialos; Elos porongo sramsrar sutuu puspis keik Na elos som srumun yen nukewa. 7 Elos su srungayu elos mahma nu sin sie sin sie keik, Elos kinauk ma na koluk ac finsrak mu in siyak nu sik. 8 Elos fahk, "Mas in na misa se pa lai inge; El ac fah tia ku in sifil tukakek liki mwe oan kial uh." 9 Finne mwet kawuk na wowo luk, el su nga lulalfungi oemeet, Su wiyu ipeis ke mwe mongo nak, El forla likiyu. 10 Pakomutuk, LEUM GOD, ac akkeyeyula, Na nga fah foloksak nu sin mwet lokoalok luk. 11 Elos ac fah tia kutangyula, Ac nga fah etu lah kom insewovo sik. 12 Kom ac kasreyu mweyen nga oru ma suwohs; Kom ac fah sruokywi yurum nwe tok. 13 Kaksakin LEUM GOD, God lun Israel! Kaksakunul inge ac nu tok ma pahtpat! Amen! Amen!

42 [Psalm Iun Tulik natul Korah] Oana ke soko deer el kena sun soko infac oyohu, Ouinge nga kena apkuran nu sum, O God. 2 Nga malukin kom, O God moul. Ngac nga fah ku in som ac alu ye motom? 3 Nga tung ke len ac fong, Ac sroninmutuk na pa mwe mongo nak; Pacl nukewa mwet lokoalok luk elos siyuk sik, "Ku pia God lom an?" 4 Insiuk asor ke nga ac esamak pacl meet ah, Ke nga ac wi un mwet fahsr nu in lohm sin God Ac kololos ke elos fahsr; Sie u na engan su on ac sasa ke elos kaksakin God. 5 Efuhu ku nga arulana supwar? Efuhu ku nga arulana fohs? Nga ac fah filiya finsrak luk in God, Ac nga fah sifilpa kaksakunul, Mwet Lango luk 6 ac God

luk. Ngunik arulana toasr, Ke ma inge nga esamkomyak Sisken Infac Jordan ac Fineol Hermon, Oayapa Fineol Mizar. 7 El supwama noa lulap nu fuk, Ac mwe keok toki fuk oana sronot lulap, Oana ngirngir lun kof putat. 8 Lela tuh LEUM GOD in akkalemye lungse kawil lal ke len, Tuh in oasr soko on yuruk ke fong Ac sie pre nu sin God lun mouf luk. 9 Nga fahk nu sin God, mwet kasru luk, "Efu kom ku mulkinyula? Efu ku nga enenu in keok na Ke sulallal lun mwet lokoalok luk?" 10 Nga keoklana ke kas in akkoluk lalos, Ke elos nuna siyuk na sik kas se inge, "Pia God lom an?" 11 Efu ku nga arulana supwar? Efu ku nga arulana fohs? Nga ac filiya finsrak luk in God, Ac nga fah sifilpa kaksakunul, God luk, su langoeyu.

43 O God, fahkak lah wangin mwetik, Ac kasreyu ke sripa su mwet ma tia etu God elos lainyu kac; Moliyu liki mwet kikiap ac mwet koluk. 2 Kom pa God su langoeyula; Efu kom ku sisulya? Efu ku nga in keok na Ke sulallal lun mwet lokoalok luk? 3 Supwama kalem lom ac pwaye lom; Lela tuh in mwe kolyu Ac folokinyume nu Zion, fineol mutal sum, Ac nu in Tempul lom yen kom muta we. 4 Na nga ac fah som nu ke loang lom, O God; Tuh engan luk tuku sum me. Nga ac fah srital ke harp nutik ac on in kaksakin kom, O God, God luk. 5 Efu ku nga arulana supwar? Efu ku nga arulana fohs? Nga ac filiya finsrak luk in God, Ac nga fah sifilpa kaksakunul, Mwet Lango luk ac God luk.

44 [Psalm lun Tulik natul Korah] O God, kut tuh lohng ke insresr sifacna Ma mwet matu lasr elos fahk nu sesr Ke orekma yohk su kom oru nu selos in paci lalos Ke paci loeloes somla: 2 Ke kom sifacna lusla mwet koluk liki faci selos Ac oakiya mwet lom in acn selos; Ac ke kom kai pac mutunfaci saya Ac oru tuh mutunfaci lom in kapkapak. 3 Mwet lom elos tia sruokya acn inge ke cutlass natulos, Elos tia kutangla ke ku lalos sifacna, A ke ku lulap lom, Ac ke kom welulos. Ma inge akkalemye lah kom lungse elos. 4 Kom tokosra luk ac God luk, Kom sang kutangla nu sin mwet lom, 5 Ac ke ku lom kut kutangla mwet lokoalok lasr. 6 Nga tia lulafongki ke mwe pisr nutik Ku ke cutlass nutik in moliyula. 7 A kom pa molikutla liki mwet lokoalok lasr Ac kutangulosla su srungakut. 8 Kut ac fah kaksakin kom paci e nukewa Ac sot kulo nu sum nwe tok ma pahtpat. 9 Tuh pa inge kom siskutla ac lela tuh in kutangyukla kut: Kom tia sifil wi mwet mweun lasr fahsru ke mweun. 10 Kom tuh oru kut kaingkin mwet lokoalok lasr, Na elos eisla ma lasr tuh in ma lalos. 11 Ac kom lela tuh in anwuki kut oana sheep; Kom akfahsryekutelik in faci sin mwetsac. 12 Kom kukakunla mwet lom ke mouf na srik Oana elos in ma na pilasr. 13 Ke mwet tulan lasr liye ma kom oru nu sesr inge, Elos aksruksruke kut ac isrun kut. 14 Kom orekut in mwe tafunkas inmasrlon mutanfahl uh; Ac mwet uh usruk sifalos kacsri in aksruksruke kut. 15 Akpusiselyeyuk nga paci nukewa; Ac arulana yohk

mwekin luk 16 Ke nga lohng pusren aksruksruk ac kas in akkoluk Lun mwet lokoalok luk, su srungayu. 17 Ma inge nukewa sikuwa sikuwa nu sesr Kut finne tiana mulkinkomla Ku kunausla wulela su kom oakiya inmasrlor ac kom. 18 Kut tiana pilesrekomla; Kut tiana seakos ma sap lom. 19 Ne ouinge kom filikuti inmasrlon kosro lemmak; Ac kom siskutla in nien lohsr matoltol. 20 Kut funu tui ac tila alu nu sin God lasr A kut alu nu sin god saya, 21 Kom lukun konauk tari, Mweyen kom etu na pwaye nunak lukma lasr. 22 Tuh ke sripom, kutu sesr anwuki len nukewa; Orek kut oana sheep su kokola nu ke misa. 23 O Leum, ngutalik! Efu kom ku motul? Tukakek! Nikmet siskutla nwe tok! 24 Efu kom ku wikla liki kut? Nikmet mulkunla keok ac ongoiya lasr! 25 Kut itungyuki nu fin fohk uh; Kut kutangyukla oan infohk uh. 26 Fahsru ac kasrekut! Molikutla ke lungse kawil lom!

45 [Kusen On lun Tulik natul Korah su Onkakin Lungse] Kas wolana oan in nunak luk Ke nga kinala on soko inge nu sin tokosra. Louk akola tari nu ke on soko inge, Oana pen in sim nutin sie mwet etu sim. 2 Kom pa oasku emeet inmasrlon mukul uh. Kom mwet na pah in sramsr se. God El akinsewoyoye kom paci e nukewa. 3 Tokosra kulana, losya cutlass nutum pupom; Kom wolana ac fulatlana. 4 Kasrusr nu meet in wal fulat lom, nu ke kutangla, Tuh kom in karinganang ma pwaye ac suwoswos! Ku lom ac fah asot kutangla lulap! 5 Mwe pisr nutum an kosroh, Elos fakisya insien mwet lokoalok lom; Mutunfaci elos putatla nu ye niom. 6 Tokosrai su God El sot nu sum Ac fah oan nwe tok ma pahtpat. Kom leum fin mwet lom ke suwoswos; 7 Kom lungse ma suwohs ac srunga ma koluk. Ke sripa se inge God, su God lom, El solekomla Ac okoaoet mwe engan nu fom Yohk liki kutena tokosra saya. 8 Nuknuik lom keng ke foulin myrrh ac aloes; Mwet srital ke mwe on elos akpwaye kom in lohm su yunla ke ivory. 9 Inmasrlon mutan fusr su muta inkul sum, oasr acn nutin tokosra, Ac krasra el tu layen layout ke tron lom Ac naweyukla ke mwe yun gold. 10 O kom, mutan pisrla kien tokosra, porongo ma nga fahk uh. Mulkunla mwet lom ac sou lom. 11 Oasku lom ac fah oru tuh tokosra elan lungse kom; El leum lom, ke ma inge kom enenu in aksol. 12 Mwet in acn Tyre elos ac fah use mwe lung nu sum; Mwet kasrup elos ac fah suk ohi ye motom. 13 Fisrak mutan el muta in lohm sin tokosra — el arulana oasku! Nuknuik lal orekla ke turet gold. 14 El nuknuik yang ke sie nuknuik na kato, ac kokola el nu yurin tokosra. Mutan kulansap lal su welul Elos oayapa utukyak nu yurin tokosra. 15 Ke engan ac insewovo elos tuku Ac utyak nu in lohm sin tokosra. 16 Ac kom, O Tokosra, ac fah pus wen nutum Tuh elos in aol mwet matu lom in tokosra, Ac kom ac fah oru tuh elos in mwet kol fin faclu nufon. 17 On soko inge ac fah oru tuh inem in esamyuk nwe tok, Ac mwet nukewa ac fah kaksakin kom ma pahtpat.

46 [Psalm Lun Tulik Natul Korah] God El nien molela lasr ac ku lasr, Su arulana apkuran nu sesr ke pacl in keok in kasrekut. 2 Ke ma inge kut ac fah tiana sangeng Finne kusrusr faclu ac eol uh mokulklu nu in acn loal meoa. 3 Meoa finne ngirngir ac pulkulak, Ac eol uh finne rarrar ke kusrusr la. 4 Oasr soko infacl su ase mwe engan nu ke siti lun God, Nu in lohm mutal sin El Su Fulatlana. 5 God El muta in siti sac, ouinge ac fah tiana kunausyukla; El ac fah tuku kasru siti sac ke srakna toang. 6 Mutanfahl uh sangeng, tokosrai uh usrusryak; God El kouyak ke pusren pulahl, ac faclu kofelik. 7 LEUM GOD Kulana El wi kut; God lal Jacob El nien molela lasr. 8 Fahsru ac liye ma LEUM GOD El orala; Liye ma sakirk El oru fin faclu. 9 El tulokinya mweun fin faclu nufon; El koteya mwe pisr, kunausla osra, Ac esukak mwe loang uh. 10 Ac El fahk, "Kowos in tia sifil mweun, ac etu lah nga God, Nga fulat inmasrlon mutunfacl uh, Nga fulatlana fin faclu." 11 LEUM GOD Kulana El wi kut; God lal Jacob El nien molela lasr.

47 [Psalm Lun Tulik Natul Korah] Paspas ke engan, kowos mwet nukewa! On ac kaksakin God ke pusra lulap! 2 LEUM GOD, El Su Fulatlana, fal mwet in sangeng sel; El sie tokosra kulana, su leumi faclu nufon. 3 El ase kutangla nu sesr fin mwet uh; El oru tuh kut in kol mutanfahl uh. 4 El solela facl se kut in muta we, ac kut insewowo kac, Kut tulik natul Jacob, su God El lungse. 5 God El fahsryak nu ke tron lal. Mwet uh wowoyak ke engan, ac yohk pusren mwe ukuk Ke LEUM GOD El utyak. 6 Yuk on in kaksak nu sin God; On kaksak nu sin tokosra lasr! 7 God El tokosra fin faclu nufon; Kaksakunul ke on! 8 God El muta fin tron mutal lal; El leum fin mutunfacl uh. 9 Mwet kol lun mutunfacl uh elos tukeni Nu yurin mwet lun God lal Abraham. El ku liki un mwet mweun nukewa; El fulat liki leum nukewa.

48 [Psalm lun Tulik natul Korah] LEUM GOD El fulat, ac fal in arulana kaksakinyuk El In siti sin God lasr fineol mutal sel. 2 Zion, eol sin God, el arulana fulat ac kato; Siti sin tokosra fulat ase engan nu fin faclu nufon. 3 God El akkalemye lah oasr nien moul misla yorol In pot ku lun siti sac. 4 Tokosra puspis, wi mwet mweun lalos, elos fahsreni Ac tuku in mweuni Fineol Zion. 5 Tusruktu ke elos liye Fineol Zion, elos arulana wefela; Elos sangeng ac kaingla. 6 Elos sangeng ac arulana tuninfongla ingo, Oana sie mutan su akola in isus, 7 Ku oana oak palang su musalla ke sie paka lulap. 8 Kut lohng tarik ke ma God El orala Ac inge kut liye In siti lun God lasr, LEUM GOD Kulana; El ac fah karingin siti sac nwe tok ma pahtpat. 9 Ke kut muta in Tempul lom, O God, Kut nunku ke lungse kawil lom. 10 Mwet uh kaksakin kom in acn nukewa, Ac pungom fahsrelik nu fin faclu nufon. Kom kol mwet uh ke suwoswos. 11 Lela mwet in Zion in enganak! Tuh kom oru nununku suwons; Lela in oasr engan in siti nukewa in Judah! 12 Mwet lun

God, kowos fahsr rauni acn Zion ac oek tower fulat we; 13 Liye kalkal we, ac lohang nu ke pot ku we, Tuh kowos in mau ku in srumun nu sin fwil tok ouinge: 14 "God se sangeng El God lasr nu tok ma pahtpat; El ac fah kol kut in acn loal meoa. 15 Nunak luk ac fah pacl nukewa fahsru."

49 [Psalm Lun Tulik Natul Korah] Lohng ma inge, kowos nukewa! Porongo, kowos mwet in acn nukewa — 2 Mwet fulat ac mwet srisrik oana sie, Mwet kasrup ac oayapa mwet sukasrup. 3 Nunak luk ac fah kalem; Nga ac fah kaskas ke kas in lalmwetmet. 4 Nga fah nunku ke soakas uh, Ac aketeya kalmac ke nga srital ke harp uh. 5 Nga tia sangeng in pacl in ongoiya Ke mwet lokoalok elos rauniyula, 6 Ku ke mwet koluk, su lulafongi na ke mwe kasrup lalos, Elos ac konkin ke ma puspis lalos. 7 Sie mwet tia ku in sifacna molla; El tia ku in moli nu sin God ke moul lal, 8 Mweyen molin moul lun sie mwet arulana yokla. Ma el ac sang moli an tia ku in fal 9 In sang molella liki misa, Tuh elan ku in moul nwe tok. 10 Mwet nukewa ku in liye pac lah finne mwet lalmwetmet, elos ac misa pac, Oapano mwet lalfon ac mwet lofong. Elos nukewa ac misa ac filiya mwe kasrup lalos nu sin fwilin tulik natulos. 11 Kulyuk lalos pa lohm selos nu tok ma pahtpat; Pa ingan nien muta lalos nwe tok, Finne tuh oasr acn lalos sifacna meet. 12 Fulat lun sie mwet tia ku in sruokiya liki misa; El ac misa pacna, oana ma orakrak nukewa. 13 Liye ma sifyak nu selos su lulafongi kaclos sifacna, Liye saflaiyalos su pwayekin mwe kasrup lalos — 14 Elos ac misa pac oana sheep uh. Na Misa pa ac fah shepherd lalos. Mwet suwoswos elos fah kutangulosla, Ke manolos sa na kulawi In facl lun mwet misa, loesla liki acn selos. (Sheol h7585) 15 Tusruktu God El ac fah moliyula; El fah moliyula liki ku lun misa. (Sheol h7585) 16 Nik kom supwarla sie mwet el fin kasrupi, Ku mwe kasrup lal fin yokelik na; 17 El tia ku in us ma ingan ke el misa; Mwe kasrup lal tia ku in welul. 18 Mwet se finne insewowo in moul lal pacl inge, Ac kaksakinyuk el ke sripen el mwet eteyuk se, 19 El ac fah weang pacna mwet matu lal su misa meet, Ac som nu in acn lohsr ma pahtpat. 20 Fulat lun sie mwet tia ku in sruokiya liki misa; El ac nuna misa pacna, oana ma orakrak nukewa.

50 [Psalm lal Asaph] LEUM GOD, God Kulana, El kaskas; El pangon faclu nufon, mutawauk kutulap na mwe roto. 2 Kalem lun God saromrom Zion me, Siti se su oaskulana in woiya. 3 God lasr El tuku, tuh El tia tuku misla; Sie e lulap fah fahsra meet lukel, Ac sie eng upa raunella. 4 El pangon kusrao ac faclu elos in orek loh kac, Ac liye ke El ac nununku mwet lal. 5 El fahk ouinge, "Eisani mwet oaru luk nu yuruk, Elos su tuh orek wulela yuruk ke mwe kisa." 6 Kusrao fahkak lah God El suwoswos, Ac El sifacna pa Mwet Nununku. 7 "Porongo, kowos mwet luk, ac nga ac fah kaskas; Nga fah kaskas lain kom, Israel. Tuh nga God, God lom. 8 Ke

nga kai kom, tia ma ke sripen mwe kisa lom Ku ke mwe
kisa firir su kom use nu sik pacl e nukewa. 9 Tusruktu
nga tia enenu cow mukul liki ima lom, Ku nani liki un
kosro nutum. 10 Kosro nukewa insak uh ma nutik, Ac
oayapa cow su muta fin tausin inging. 11 Won lemnak
nukewa ma nutik Ac ma moul nukewa in imae. 12 "Nga
fin masrinsral, nga ac tia siyuk sum ke mwe mongo,
Mweyen faclu ac koano nufon ma luk. 13 Ya nga kang
ikwen cow mukul uh, Ku nim srahn nani uh? 14 Nga
God Fulatlana! Pa inge mwe kisa ma nga enenu sum:
In sang kulo ke insiom, ac in afkalye ma kom wulela
kac. 15 Pre nu sik ke pacl mwe ongoiya siku; Nga ac
fah molikomla, Ac kom fah kaksakinyu." 16 A God El
fahk nu sin mwet koluk, "Efu ku kom in fahkak ma sap
luk? Efu ku kom in sramsrar ke wulela luk? 17 Kom tia
lungse nga in aksuwosye kom; Kom pilesru ma sap luk.
18 Kom asruku ni sin mwet pisrapasr nukewa kom liye,
Ac kom insese yurin mukul ac mutan su tia karingangan
wulela in marut la. 19 "Pacl nukewa kom akola in kaskas
koluk, Ac kom tia tupwek in kaskas kikiap. 20 Kom akola
in akkolukye mwet lom sifacna, Ac suk mwatan mwet
lim. 21 Kom oru ma inge nukewa, ac nga tia fahk kutena
ma, Pwanang kom nunku mu nga oana kom. Tusruktu
inge nga kai kom kac Tuh in kalem sum. 22 "Porongo
ma inge, kowos su pilesreyu. Kowos fin tia, nga fah
kunauskowosla, Na wangin sie ac fah molikowosla. 23
Sang kulo pa mwe kisa se ma akfulatye, Ac nga fah
molelosla nukewa su akosyu."

51 [Psalm Ial David, Tukun Mwet Palu Nathan el
Kaskas nu sel ke Tafongla lal yorol Bathsheba]
Pakoten nu sik, O God, Ke sripen lungse kawil lom! Ke
pakoten lulap lom, Eela ma koluk luk! 2 Ohlla ma koluk
luk nukewa Ac aknasnasyeyula liki ma koluk luk! 3 Nga
akilen tafongla luk, Ac ma koluk luk oan in nunak luk pacl
e nukewa. 4 Nga oru ma koluk lain kom, aok lain kom
mukena, Ac oru ma su tia wo ye motom. Ke ma inge fal
kom in nununkeyu. Oasr suwohs lom in lisyula. 5 Nga
nuna koluk oe ke len se nga isusla ah me; Liki pacl se
nga srimetak, nga nuna mwet koluk. 6 Orekma suwohs
ac inse pwaye pa kom lungsum; Nwakla nunak luk ke
lalmwetmet lom. 7 Aknasnasyeyu ke sak hyssop, ac nga
fah nasnasla; Oulyula ac nga fah fasfasr liki snow. 8
Lela nga in lohng pusren engan ac insewowo; Finne
kom tuh itungyuwi ac kunausyla, Nga ac sifil pacna
enganak. 9 Afinya motom liki ma koluk luk Ac eela ma
koluk luk nukewa. 10 Kom in oru insiuk in nasnas, O
God, Ac ase sie ngun susu ac pwaye in nga. 11 Nikmet
lisyula liki ye motom; Nikmet eisla ngun mutual lom likiyu.
12 Sifilpa ase nu sik engan su tuku ke molela lom, Ac oru
tuh nga in insewowo in akos kom. 13 Na nga fah lutu
mwet koluk ke ma kom sapkin, Ac elos ac fah foloko nu
yurum. 14 Sruckyo moul luk, O God, ac moliyula, Ac
nga fah engan in fahkak ke suwohos lom. 15 Leum,
kasreya tuh nga in ku in kaskas, Ac nga fah kaksakin

kom. 16 Kom tia lungse mwe kisa; Kom funu lungse, nga
lukun orek kisa; Kom tiana insewowo ke mwe kisa firir.
17 O God, mwe kisa luk uh pa inse pusing — Kom ac tia
pilesru sie inse pusing su auliyak. 18 O God, kulang nu
sin Zion ac kasrel; Sifilpa musaek pot Jerusalem. 19
Na kom fah insewowo ke mwe kisa pwaye Ac ke mwe
kisa firir lasr; Ac cow mukul fah kisakinyuk fin loang lom.

52 [Psalm Ial David, ma Simla tukun Doeg, Mwet
Edom, el som nu yorol Saul ac Fahk nu sel lah
David el Som tari nu lohm sel Ahimelech.] O mwet fulat
se, efu kom ku konkin ke ma koluk lom? Lungkulang lun
God uh oan nwe tok. 2 Kom suk inkane in akkolukye
mwet saya. Loum oana sie resa kosroh. Kom kinauk
kikiap in pacl nukewa. 3 Kom lungse ma koluk yohk
liki ma wo, Ac ma sutuu yohk liki ma pwaye. 4 Kom
lungsema akngalye mwet ke kas lom, kom mwet kikiap!
5 Ke ma inge God El ac fah kunauskomla nwe tok; El
ac fah surokomi ac tulakinkomla liki lohm sum; El ac
fah moklekocomla liki facl sin mwet moul. 6 Ke mwet
suwoswos elos ac liye ma inge elos ac fah sangeng;
Na elos ac fah isrun kom ac fahk, 7 "Liye, pa inge sie
mwet su tia suk kasru sin God, A el lulalfongi na ke mwe
kasrup yohk lal sifacna, Ac suk moul misla nu sel ke
inkane in sulallal." 8 A funu nga, nga oana soko sak
olive su kapak in lohm sin God; Nga ac lulalfongi ke
lungse kawil lal nwe tok. 9 Nga ac fah kulo nu sum pacl
nukewa, O God, ke orekma lom; Ye mutun mwet lom
Nga ac fah fahkak tuh kom wo.

53 [Psalm Ial David] Mwet lalfon elos fahk insialos,
"Wangin God!" Elos nukewa koluklana, Ac elos
oru ma na srungayuk; Wangin sie selos oru ma suwohs.
2 God El muta inkusrao ac neti nu fin mwet uh In liye
lah oasr mwet lalmwetmet, Ku oasr mwet alu nu sel. 3
Tusruktu, elos nukewa kuhfla liki inkane pwaye; Mwet
nukewa oana sie ke koluk lalos. Wangin sie selos oru
ma suwohs, Tia siefanna. 4 God El siyuk, "Ya elos
tia etu? Ya pwaye mwet orekma koluk inge nukewa
wangin nanka? Elos moulkin ma elos pisre sin mwet
luk, Ac elos tiana pre nu sik." 5 Tusruk elos ac fah
arulana tuninfongla Yohk liki ke kutena pacl somla, Ke
sripen God El ac fah sisalik sriin mwet lokoalok lun mwet
lal. God El siselosla, Ke ma inge Israel ac fah arulana
kutangulosla. 6 Nga arulana pre tuh kutangla In tuku nu
sin mwet Israel Zion me. Ac fuka lupan engan lun mwet
Israel Ke God El ac sifilpa akkasrupyalos!

54 [Psalm Ial David tukun mwet tuku Ziph me nu yorol
Saul a fahk nu sel la David el wikkwak oan in acn
selos.] O God, moliyula ke ku lom; Aksukosokyeyu ke ku
lulap lom! 2 Lohng pre luk, O God; Porongo kas luk. 3
Mwet inse fulat elos tuku in lainyu, Ac mwet sulallal elos
srike in uniyu — Mwet su tia akfulatye God. 4 Tusruk
God El mwet kasru luk. Leum El mwe loango luk. 5 Lela

tuh God Elan lain mwet lokoalok luk ke ma koluk lalos su srungayu elos lainyu len fon; Arulana pus mwet anwuk sifacna. El ac fah kunauselosa mweyen El oaru. 6 Nga lainyu inge. 3 Ke pacl nga pula sangeng, O LEUM GOD ac fah engan in oru mwe kisa nu sum, O LEUM GOD; Nga fah sot kulo nu sum Mweyen kom wo. 7 Tuh kom moliyula liki ongoiya luk nukewa, Ac nga liye ke mwet lokoalok luk elos kutangyukla.

55 [Psalm lal David] Lohng pre luk, O God; Nikmet forla liki mwe siyuk luk! 2 Porongeyu ac topukyu, Tuh nga arulana totola ke fosrnga luk. 3 Nga arulana sangeng ke kas in aksangeng lun mwet lokoalok luk; Nga keok ke mwet koluk uh akfosrngayeyu. Elos use mwe ongoiya nu fuk; Elos srungayu ac kasrkusrak sik. 4 Nga arulana sangeng. Ac mwe fosrnga lun misa toanyuwi. 5 Nga arulana sangeng ac rarrar; Nga tuninfong na pwaye. 6 Nga ke tuh in oasr posohksok keik oana wule. Nga lukun sohkla ac suk nien mongla. 7 Nga lukun sohkla nu yen loesla. Ac oru nien muta luk yen mwesis. 8 Nga lukun sulaklak ac konauk nien wikla luk. Liki eng upa ac paka. 9 O Leum, akfohsyauk sramsram lun mwet lokoalok luk! Nga liye mwet uh oru ma sulallal ac alein yohk in siti uh — 10 Raunela ke len ac fong. Ma koluk lulap ac mwe lokoalok oasr yen nukewa in siti sac. 11 Oasr ma musalla in acn nukewa; Inkanek uh sessesla ke mwe akkeok ac ma kikiap. 12 Fin mwet lokoalok se luk pa aksruksrukyeyu, Nga ac ku in muteng; Fin mwet lainyu se pa tungak nu sik uh, Nga ac ku in wikla lukel. 13 Tuh pa kom pa oru — mwet na wiuk se, Mwet na nga etu se, ac kawuk na wowo luk. 14 Kut arulana sukosok in sramsram nu sin sie sin sie Ac kut tukeni alu in Tempul. 15 Finsrak tuh mwet lokoalok luk in misa meet liki pacl fal lalos; Finsrak elos in moulna som nu infulan misa! Tuh ma koluk oasr in lohm selos ac insialos. (*Sheol h7585*) 16 A funu nga, nga pang nu sin LEUM GOD in suk kasru, Ac El ac fah moliyula. 17 Ke lotutang, infulwen len, ac eku Pusren torkaskas ac sasao luk sowak nu yorol Ac El ac lohng pusrek. 18 El ac fah moliyula ac folokin yume Liki mweun su nga oasr kac Ke nga lain mwet lokoalok puspis luk. 19 God, su nuna leum ke mutawauk me, El ac fah lohngyu ac kutangla mwet lokoalok luk, Mweyen elos strangesr ekulla ouiyen moul lalos, Ac elos tia sangeng sel. 20 Mwet se ma kasreyu meet, el forla lain mwet kawuk lal; Ac el kunausla wulela lal. 21 Meet, sramsram lal fwel oana kiris, Tusruktu yohk srunga insial; Kas lal musresre oana kaki in akmusra, Tusruktu fakfuk oana cutlass. 22 Filiya mwe fosrnga lom yurin LEUM GOD, Ac El ac fah loangekom; Tuh El tiana lela mwet suwoswos in kutangyukla. 23 A kom, O God, fah use mwet akmas ac mwet kikiap nu inkulyuk lalos. Meet liki na elos sun infulwen moul lalos. A funu nga, nga ac lulalfungi kom na.

56 [Psalm lal David, Tukun Mwet Philistia Sruckol in acn Gath] Pakomutuk, O God, Tuh mwet lokoalok luk elos ukweyu, Elos kalyeyu in pacl e nukewa. 2 Mwet

orek mwenen. 6 O God, kotalik wihsen lion sulallal inge. 7 Finsrak tuh elos in wanginla oana kof ma sororla su srungayu elos lainyu len fon; Kulana, Nga filiya lulalfungi luk in kom. 4 Nga lulalfungi God, ac tiana sangeng; Nga kaksakunul ke wulela lal nu sik. Mea mwet ac ku in oru nu sik? 5 Mwet lokoalok luk akkolokokeyeu ke len fon; Pacl nukewa elos suk na ma in akkolukokeyeu! 6 Elos tukeni ke nien wikkik Ac tawi ma nukewa nga oru, Ac kena uniyuwi. 7 Kaelos, O God, ke ma koluk lalos inge; Ac kutangulosla in kasrkusrak lom! 8 Kom etu lapan fosrnga luk; Kom etu lapan tung luk. Ya ma inge tia simla in book nutum? 9 Ke len se nga pang nu sum uh, Mwet lokoalok luk elos ac folokelik likiyu. Ma se na nga etu uh pa God El wiyu — 10 Aok, LEUM GOD su ngakasakin wulela la. 11 Nga lulalfungi in El, ac nga ac fah tiana sangeng. Mea mwet ac ku in oru nu sik? 12 O God, nga ac fah asot nu sum ma su nga wulela kac; Nga ac fah oru mwe kisa in fahkak kulo luk nu sum, 13 Mweyen kom moliyula liki misa Ac sruokywi tuh in tia kutangyukla nga. Inge nga fahsir ye mutun God Ke kalem su sang moul nu sin mwet uh.

57 [Psalm lal David, Tukun el Kaing lukel Saul in Luf se] Pakomutuk, O God, pakomutuk, Tuh nga tuku nu yurum in moulla. Ye lulin poum nga konauk misla Nwe ke pacl se paka lun ma koluk uh wanginla. 2 Nga pang nu sin God, El Su Fulatlana, Su ase mwe enenu luk nukewa. 3 El ac fah topukyu inkusrao me ac moliyula; El ac fah kutangulosla su akkeokyeyu. God El ac fah akkalemye nu sik lungse kawil ac orau lal. 4 Mwet lokoalok elos rauniyula. Elos oana lion su mongo mwet. Wihselos oana osra in fakfuk ac sukan pisr; Lohulos kosroh oana cutlass. 5 O God, akkalemye fulat lom yen engyeng uh, Ac wolana lom fin faclu nufon. 6 Mwet lokoalok luk elos oakiya sie mwe kwasrip in sruokyu; Fosrnga apinyuka. Elos pukanak sie luf inkanek luk, Tusruktu elos sifacna putatyang nu loac. 7 Arulana pulaik insiuk, O God; Nga fah on ac kaksakin kom! 8 Ngutalik, O ngunik! Ngutalik, harp ac lyre nutik! Nga ac fah okasak fahit uh. 9 Nga fah sot kulo nu sum, O Leum, inmasrlon mutunfacl uh. Nga fah kaksakin kom inmasrlon mwet uh. 10 Lungse kawil lom sun inkusrao, Ac orau lom sun pukunyeng uh. 11 O God, akkalemye fulat lom yen engyeng uh, Ac wolana lom fin faclu nufon.

58 [Psalm lal David] Kowos leum lun faclu, ya oasr pacl kowos oru nununku suwohs? Ya kowos oru nununku lowos fal nu sin mwet nukewa? 2 Mo, kowos nunku na ke ma koluk kowos in oru, Ac orekma sulallal fin acn uh. 3 Mwet koluk elos oru ma sufal in moul lalos nufon; Elos nuna kikiap oe ke elos isusla ah. 4 Elos nwanala ke pwasin, oana wet uh; Elos fonosya insraclos in sulohngkas oana wet cobra 5 Su tia lohng pusren on lun mwet akmunayalos, Ku pusren pas lun mwet orek mwenen. 6 O God, kotalik wihsen lion sulallal inge. 7 Finsrak tuh elos in wanginla oana kof ma sororla

nwe wanginla; Lela tuh elos in itungyuki oana mah su oan inkaneuh. **8** Lela elos in oana ful finmes uh ma ekla nu ke ma fulful ke ac misa; Lela tuh elos in oana sie tulik fusr su isusla ke pacl sufal la ac misa ac tiana lie kalem uh. **9** Meet liki elos esmakla, in pakpukla elos oana mah pilas; Elos in srakna moul A God Elan fah engan ke elos liey lah kaiyuk mwet koluk uh; Elos ac fah fahsrasla in srahn mwet koluk. **11** Ouinge mwet elos fah fahk, "Mwet suwoswos elos eis lacnen orekma wo lalos; Pwayena lah oasr God se nununku faclu."

59 [Psalm Ial David, Tukun Saul el Supwala Mwet in Tawi Lohm sel David tuh elos in Uniyah] God

luk, moliyula liki mwet lokoalok luk; Langoeuya lukelos su tuyak lainyu! **2** Moliyula liki mwet koluk inge; Ac langoeuya liki mwet akmas! **3** Liye, elos soano in uniyuw; Mwet ingunyar elos fahsreni in lainyu. Tia ke sripen oasr ma koluk ku ma sufal luk, **4** Oayapa tia ke kutena tafongla luk, LEUM GOD, Pa pwanang elos kasrusru nu yen elos akola in lainyu we. **5** Tukakek, LEUM GOD Kulana, ac fahsru kasreyu; God lun Israel, sifacna liye! Tukakek ac kai mwet pegan inge; Nik kom pakomuta mwet kutasrik inge! **6** Ke ekela elos ac foloko nu in siti uh Ac forfor kou, oana kosro ngalngul uh. **7** Lohng pusren kas in akkoluk ac aksangeng lalos. Lohulos oana cutlass inwalulos, A elos nunku mu wangin mwet lohng pusraclos. **8** A kom, LEUM GOD, kom isrunulos; Kom aksruksruke mwet pegan nukewa. **9** Nga lulalfongi ke ku lom; Tuh kom nien wikla luk, O God. **10** God luk El lungse nga, ac El ac fah tuku nu yuruk; El ac fah lela tuh nga in liye ke mwet lokoalok luk elos ac kutangyukla. **11** Nikmet onelosi, O God, tuh mwet srahk elos in tia mulkunulosla. A kutangulosla ke ku lom, ac oru elos in fahsreliek. Kom Leum lasr ac mwe loeyuk lasr. **12** Ma koluk oan fin ngoasros; kas lalos nukewa koluk; Lela tuh elos in sruhu ke filang lalos! Ke sripen elos selnga ac kikiap, **13** Kunauselosla in kasrkusrak lom; Kunauselosla nufon! Na mwet nukewa fah etu lah God El kol Israel, Ac kolyuk lal uh ma pac nu fin faclu nufon. **14** Mwet lokoalok luk elos foloko ke ekela, Elos wovo oana kosro ngalngul ke elos forfor in siti uh, **15** Oana kosro ngalngul ke elos forfor in suk mongo nalos Ac kou elos fin tia konauk fal nu ke lungse lalos. **16** Tuh nga ac fah onkakin ku lom; Lotutang nukewa nga ac fah srukak pusrek in on kaksakin lungse kawil lom, Kom nien wikla luk, Sie nien lango luk in pacl in ongoiya. **17** Nga fah kaksakin kom, mwet kasru luk. God, su lungse nga, El nien wikla luk.

60 [Psalm Ial David, In Sie Mwe Luti, Ke El Mweuni Mwet Aramea Ac Joab El Folokla Ac Uniya Singoul Luo Tausin Mwet Edom Ke Infahlfal Sohl] Kom tuh

siskutta, O God, ac kutangkutla; Kom tuh mulat sesr, tusrukut inge sifilpa foloko nu yorosr. **2** Kom tuh oru faclu in rarrar, ac srasreliek; Inge kom in fonosya acn

ma srasreliek, tuh acn uh musalsalu. **3** Kom tuh arulana akkeokye mwet lom; Kut fahsru tukulkul oana mwet sruhi. **4** Kom sensenkunulos su sangeng sum, Tuh elos in ku in kaingla meet liki elos kunausyukla. **5** Molikutla ke ku lom, ac topuk pre lasr, Tuh mwet su kom lungse fah ku in moliyukla. **6** Liki acn mutal sel, God El fahk, "Ke sripen nga kutangla, nga fah kitalik acn Shechem Ac oralk Infahlfal Sukkoth nu sin mwet luk. **7** Ma luk pa acn Gilead, oayapa acn Manasseh; Acn Ephraim mwe loeyen sifuk, Ac acn Judah pa scepter luk. **8** A nga fah orekmakin acn Moab oana ahlu in winwin luk, Ac nga fah sisang fahluk luk nu fin acn Edom In akkalemye lah ma luk pa acn we. Ya mwet Philistia elos nunku mu elos ac sasa fuk ke sripen elos kutangyula?" **9** O God, su ac usyula nu in siti se su kuhlusyukla ke pot ku? Su ac fah pwenyula nu Edom? **10** Ya pwaye lah kom siskutla? Ya kom ac tia wi mwet mweun lasr ke elos takla fahsru ke mweun? **11** Kasreku lain mwet lokoalok lasr — Kasru sin mwet uh wangin sripa. **12** Ke God El wi kut lac, kut ac fah kutangla mwet lokoalok lasr.

61 [Psalm Ial David] Lohng tung luk, O God; Porongo

pre luk! **2** Nga pang nu sum Ke nga muta loesla liki acn sik ac nga fuhleak finsrak luk. Usyu nu ke sie acn in molela, **3** Tuh kom nien wikla luk, Ac mwet kasru ku luk in lain mwet lokoalok luk. **4** Lela nga in muta in lohm mutual sum in moul luk nufon; Lela nga in konauk nien molela luk ye lulin poum. **5** Tuh kom lohng wulela luk, O God, Ac kom ase nu sik mwe usru lun mwet su sunakin kom. **6** Akloesye moul lun tokosra; Lela tuh elan moul paht! **7** Lela tuh elan leum ma pahtpat ye motom, O God; Karinganal ke lungse kawil ac oaru lom. **8** Ke ma inge nga fah on ac kaksakin kom pacl e nukewa, Oana ke nga oru mwe kisa luk nu sum len nukewa, fal nu ke wulela luk.

62 [Psalm Ial David] Nga muteng in tupan molela lun

God nu sik; El mukena nga lulalfongi. **2** Tuh El mukena eot ku luk ac mwe loango luk; El tower fulat luk su moliyula, Ac nga ac fah tiana kutangyukla. **3** Putaka kosow ac lain sie mwet Su munas oana sie kalkal ma musalla? **4** Kosow lungsenra tuh kosow in eisilya liki nien muta fulat la! Kosow engan in orek kikiap. Kosow akinsewoyal ke kas lowos, A insiowos selngawel. **5** Nga lulalfongi God mukena; Nga filiya finsrak luk in El. **6** Tuh El mukena eot ku luk ac mwe loango luk; El tower fulat luk su moliyula, Ac nga ac fah tiana kutangyukla. **7** Lango luk ac wolana luk oan inpoun God; El mwe loeyuk kulana luk; El nien wikla luk. **8** Mwet luk, kosow in lulalfongi God pacl e nukewa. Fahrkang mwe fosrniga lowos nukewa nu sel, Tuh El nien molela lasr. **9** Mwet uh mulala oana mongin mwet se; Kut ac fin fuhlelosi fin sie mwe paun, ac fah wangin toasriyalos; Mwet fulat ac mwet pusisel elos kewa ma pilasr. Elos mulala liki momong se na. **10** Nikmet lulalfongi ke moul in sulallal;

Nikmet finsrak in eis kutena ma ke pisrapasr; Mwe acn mutual sum. Kut ac fah insewuwokin ma wo su oan in kasrup lom finne yokyokelik, Nikmet filiya lulalfongi lom lohm sum, Oayapa ke mwe insewowo in Tempul mutual kac. 11 Pus pacl nga lohng ke God El fahk Lah ku nukewa ma lal, 12 Ac lungse lal uh lungse kawil. O Leum, kom sifacna asang ma lacne nu sin mwet nukewa fal nu ke orekma lalos.

63 [Psalm lal David ke el Muta Yen Mwesis in Judea]

O God, kom God luk, Ac nga kena apkuran nu sum. Nga suk kom ke insiu nufon; Ngunik malukin kom Oana sie acn paola ac pulamlamla ke sripen wangin kof we. 2 Lela tuh nga in liye kom in lohm mutual; Lela nga in liye lupan ku ac wolana lom. 3 Tuh lungse kawil lom wo liki na moul lun mwet uh, Ke ma inge nga fah kaksakin kom. 4 Nga fah sot kulo nu sum ke lusenna moul luk; Ac nga ac fah sralak pouk in pre nu sum. 5 Ngunik ac fah kihp, oana sie mwet su mongo ke sie kufwa. Ac nga ac fah onkakin on engan ac kaksak nu sum. 6 Ke nga oan fin mwe oan kiuk, nga esam kom; Nga nunku keim ke fong fon, 7 Ke sripen kom mwe kasru luk in pacl nukewa. Ye lulin poum, nga on ke engan. 8 Nga fungwot nu sum, Ac kom karinginyu ke po ku lom. 9 Elos su suk in uniyuwi Ac fah oatala nu infulan misa. 10 Elos ac fah misa ke mweun, Ac kosro wolf ac fah kangla manolos. 11 Tokosra el ac fah engan Mwesen God El sang kutangla nu sel. Elos su oru wulela ke Inen God elos fah kaksakunul, A oalin mwet kikiap fah kauli.

64 [Psalm lal David] O God, porongo pre luk, tuh nga muta in ongoiya! Moliyula tuh nga sangeng sin mwet lokoalok luk! 2 Langoeuya liki pwapa lukma lun mwet sulallal, Ac liki u lulap lun mwet koluk. 3 Elos teim lohulos oana cutlass, Ac akoo in pisrik kas kutasrik lalos oana sukan pisr. 4 Elos sa na in fahkelik kaskas kikiap lalos; Elos kunausla mwet wo ke kaskas in akkoluk lalos. 5 Elos akkeye sie sin sie ke pwapa lukma lalos; Elos pwapani lah elos ac filiya oya mwe kwasrip lalos, Ac fahk, "Wangin mwet ac ku in liye." 6 Elos oru pwapa koluk lalos ac fahk, "Lemlem na wowo se pa kut orala inge!" Nunak ac insien mwet uh ma lukma! 7 Tusruktu God El pisrik pisr natul nu kaclos Ac elos kineta in pacl sa na. 8 El ac fah kunauselosla ke sripen kas lalos; Mwet nukewa su liye ma inge elos fah usruk sifalos. 9 Elos nukewa ac fah sangeng; Elos ac nunku yohk ke ma God El oru inge Ac srumun ma El orala. 10 Mwet suwoswos nukewa elos ac fah enganak Ke sripen ma LEUM GOD El oru. Elos ac fah konauk moul misla in El; Mwet wo nukewa elos ac fah kaksakunul.

65 [Psalm lal David] O God, fal kut in kaksakin kom

in Zion Ac karingin wulela lasr nu sum, 2 Mwesen kom topuk pre. Mwet in acn nukewa ac fah tuku nu yurum. 3 Ke sripen ma koluk lalos. Ma sutuu lasr uh kutangkutla, Tusruktu kom nunak munas nu sesr kac. 4 Insewowo elos su kom sulela, Su kom use in muta in

acn mutual sum. Kut ac fah insewuwokin ma wo su oan in lohm sum, Oayapa ke mwe insewowo in Tempul mutual kac. 5 Kom topuk kut ke kom ase kutangla nu sesr, Ac kom oru pac ma wolana in molikutla. Mwet fin faclu nufon, Ac yen loeslana in meoa, elos wi pac lulalfongi in kom. 6 Kom oakiya eol uh ke ku lom, Su mwe akkalemye ku lulap lom. 7 Kom akmisyen ngirngir in meoa uh Ac pusren noa uh; Kom akmisyen pac fohsak lulap lun mwet uh. 8 Faclu nufon fwefela in liye Ma usrnguk su kom oru. Orekma lom oru tuh mutanfahl nukewa In sasa ke engan, liki acn kutulap na nwe roto. 9 Kom supwama af nu faclu in akkalemye lah kom karingin acn uh. Kom akkasrupye fokin acn uh in isus fahko wo. Kom nwakla infacl uh ke kof, Ac kom sang tuh in oasr fokin acn uh. Pa inge oreya sum: 10 Kom supwama af na matol nu in imae Ac sroksrokunak infohk uh; Kom akfirsarsye fohk uh ke af srisrik, Ac oru tuh sacn srisrik in kapak. 11 Fuka kasruiyen kosrani lulap su kom oru inge! Acn nukewa kom som nu we, pukantan ma we. 12 Inimae nwanala ke un kosro; Ac pe eol uh sessesla ke engan. 13 Inimae nwanala ke sheep; Ac infahlfal uh sessesla ke wheat. Ma inge nukewa on ac sasa ke engan.

66 Kaksakin God ke pusren engan lulap, kowos mwet

faclu nufon! 2 Onkakin Ine wolana lal, Akfulatyal ke pusren kaksak wolana! 3 Kowos in fahk nu sin God, "Fuka lukan wolana lun ma kom oru! Ku lom arulana yohk, Oru mwet lokoalok lom elos sangeng ac putati ye motom. 4 Mwet nukewa fin faclu elos alu nu sum; Elos on kaksakin kom, Ac yuk on in kaksak nu ke Inem." 5 Fahsru ac liye ma su God El orala, Orekma wolana lal in masrlon mwet uh. 6 El ekulla meoa nu ke facl pao. Mwet matu lasr elos tuh fahsrasla infacl uh ke nialos. Kut arulana engan ingo ke sripen ma El oru uh. 7 El leum ma pahtpat ke ku lal, Mutual netga liye mutunfacl uh. Lela in wangin mwet tuyak lainul. 8 Kaksakin God lasr, kowos mutanfahl nukewa; Lela in lohngyuk pusren kaksak lowos. 9 El karingin moul lasr Ac tia lela kut in ikori. 10 O God, kom srike kut — Oana ke silver ac liklikiyuki ke e, Ouinge kom srike kut. 11 Kom lela tuh kut in putatyang nu in kwasrip Ac filiya ma toasr finpisar. 12 Kom lela tuh mwet lokoalok lasr in longkuti; Kut fahsrasla in e ac in sronot, A inge kom sifil uskutme nu in sie acn misla. 13 Nga ac fah tuku nu in lohm sum wi mwe kisa firir; Nga ac fah sot nu sum ma nga wulela kac. 14 Nga ac fah asot nu sum ma nga tuh fahk mu nga ac oru Ke pacl nga tuh muta in ongoiya. 15 Nga ac fah sang sheep tuh in mwe kisa firir fin loang lom; Nga ac fah kisakin cow mukul ac nani Ac kularas kac fah sowak nu lucng. 16 Fahsru ac lohng, kowos nukewa su sunakin God, Ac nga ac fah fahk nu suwos ma El oru nu sik. 17 Nga pang in suk kasru sel, Ac nga kaksakunul ke on. 18 Nga funu pilesru in fahkak ma koluk luk nu sel, Leum El lukun tia lohngyu. 19 Tuh pwayena lah God El lohngyu;

El lohng pre luk. 20 Nga kaksakin God, Mweyen El tia pilesru pre luk, Ku sruoqua lungse kawil lal likiuy.

67 O God, pakomutasar a akinsewowyoye kut; Ngeta nu facsr ke kulang, 2 Tuh faclu nufon in akilen ma lungse lom; Ac mutanfahl uh in etu ke molela lom. 3 Lela tuh mwet uh in kaksakin kom, O God; Lela mwet nukewa in kaksakin kom! 4 Lela tuh mutanfahl uh in insewowo ac on ke engan Tuh kom nununku mwet uh ke suwoswos Ac kom kol mutunfacl uh nufon. 5 Lela tuh mwet uh in kaksakin kom, O God; Lela mwet nukewa in kaksakin kom! 6 Faclu kosrani tari fahko la; God, aok God lasr, El akinsewowyoye kut. 7 God El akinsewowyoye kut; Lela mwet nukewa in an nukewa in akfulatyal.

68 [Psalm Ial David] God El tuyak ac akfahsryelik mwet lokoalok lal. Elos su srungal elos kutangyukla ac kaingelik. 2 Oana ke kulars uh ukukla, ouinge God El luselosla. Oapano ke wax uh kofelik ke e uh, Ouninge mwet koluk elos wanginla ye mutun God. 3 A mwet suwoswos elos insewowo ac engan ye mutual; Elos insewowo ac sasa ke engan. 4 On nu sin God, yuk on in kaksak nu sel; Kowos srukak pusren on ac akfulatye El su kasrus fin pukunyeng uh! Inel pa LEUM GOD—kowos in engan ye mutual! 5 God, su muta in Tempul mutual sel, El nunku ke tulik mukaimtal, ac El karinganang katinmas. 6 El sang acn in muta lun mwet mukaimtal, Ac el kolla mwet kapir nu ke sukosok ac engan, A elos su lainul fah muta ke acn na turangangla. 7 O God, ke kom tuh kol mwet lom, Ac fahsr sasla yen mwesis, 8 Faclu kusrusrusrusr, ac af kahlka inkusrao me Ke sripenuku lun God lun Sinai, Su God lun Israel. 9 Kom oru tuh af matol in putat nu faclu Ac aksroksroyauk acn su munaslana. 10 Mwet lom elos oralra acn in muta lalos ingo; Ke pakoten lom, kom sang mwe kasru nu sin mwet sukasrup. 11 Leum El oru sap lal, Ac mutanpuspis elos usalik pweng se inge: 12 "Tokosra uh wi mwet mweun lalos elos kaingelik!" Na mutan su mutana acn selos elos kitalik ma wap inge: 13 Luman wule uh ma afla ke silver, Ac posohksok lalos saromrom ke gold nasnas. (Efku ku kutu suwos muta in kalkal lun sheep uh ke len in mweun?) 14 Ke God Kulana El akfahsryelik tokosra uh Fineol Zalmon, El oru tuh snow in putat we. 15 Fuka kuiyen Fineol Bashan, Soko eol su pukanten tohktok fac! 16 Efku ku kowos ngetnget koluk liki tohktok fulat kowos muta we Nu ke eol soko su God El sulela tuh Elan muta we? LEUM GOD El ac fah muta we ma pahtpat! 17 Ke tausin chariot fokoko natul, Leum El tuku Sinai me nu in acn mutual sel. 18 El utyak nu yen fulat Ac us mwet sruoh puspis welul; El eis mwae sang sin mwet su lainul. LEUM GOD El ac fah muta ingo. 19 Kaksakin Leum, Su us ma toasr lasr len na len; El pa God su molikutla. 20 God lasr, El God su molela; El pa LEUM GOD, Leum lasr, Su loangekut liki misa. 21 Pwayena lah God El ac fah fukulya sifen mwet lokoalok

lal, Elos su suk na in mutana in ma koluk lalos. 22 Leum El fahk, "Nga ac fah folokonma mwet lokoalok lowos liki Bashan, Nga fah folokunulosma liki acn loal meoa, 23 Tuh kowos fah fahsr in srah kaclos, Ac kosro ngalngul nutuwos in lohi srah kaclos nwe kena elos muti." 24 O God, mwet nukewa elos liye fahsr in kutangla lom, Aok utyak lun God, Tokosra luk, nu in acn mutual sel. 25 Mwet on elos fahsr meet, ac mwet srital ke mwe on elos fahsr tok, Ac mutan fusr elos fahsr influlwa ac srital ke tambourine natulos. 26 "Kaksakin God in walil lulap lun mwet lal. Kaksakin LEUM GOD, kowos fwil natul Jacob!" 27 Benjamin, sruf se ma srik emeet, elan fahsr meet; Toko, mwet kol lun Judah wi mwet lalos, Na tufah mwet kol lun Zebulun ac Naphtali. 28 Akkalemye ku lom, O God; Ku se su kom orekmakin kacs 29 Liki Tempul lom in Jerusalem, Yen tokosra uh elos use mwe lung nu sum we. 30 Kael Egypt, su oana kosro lemnak su muta immasrlon loa uh; Kai mutunfacl uh, su oana un cow mukul wi cow fusr, Nwe ke na elos nukewa suwoli ac asot silver lalos nu sum. Akfahsryeloselik su lungse orek mweun! 31 Mwet fulat aoyen facl Egypt fah tuku; Ac mwet Ethiopia elos ac fah asroeak paolos in pre nu sin God. 32 On nu sin God, tokosrai lun faclu, Onkin on in kaksak nu sin Leum, 33 Nu sel su kasrusr inkusrao — Kusrao su oan oemeet me. Porongo, el sala ke sie pusra ku. 34 Kowos fahkak ku lun God; Tuh fulat lal oan fin Israel, Ac ku lal oan inkusrao. 35 Arulana yohk mangoliyen God ke El ac illa liki acn mutual sel — God lun Israel! El sang ku wolana nu sin mwet lal. Kaksakin God!

69 [Psalm Ial David] Moliyula, O God; Tuh kof uh lapak sun inkawuk. 2 Nga tili in acn furarrar na loal, Ac wangin acn nga in tu fac. Nga oasr in kof loallana, Ac noa uh apkuran in utiywi. 3 Nga totola in tung; Kapinsrulyuk paola. Mutuk munasla Ke nga tupan kasru lom. 4 Elos su srungayu ke wangin sripa Elos pus liki na aunsifuk. Mwet lokoalok luk fahk kas kikiap lainyu; Elos arulana fokoko ac kena in uniywi. Elos oru nga folokonang ma su nga tia pisrala. 5 O God, ma koluk luk tiana wikla liki kom, Kom etu lupan nikin luk. 6 Nikmet lela tuh nga in akmwekinalos su lulafongi kom, O LEUM GOD Kulana. Nikmet lela in nga pa pwanang pilesreyuk elos su alu nu sum, O God lun Israel. 7 Ke sripom nga akkolukyeyuk, Ac mwetin apinyula. 8 Nga oana sie mwet tia eteyuk sin mwet lik, Ac oana sie mwetsac in sou luk. 9 Moniyuk luk nu ke Tempul lom firirir in nga oana sie e; Ac kas in akkoluk lun mwet keim putati nu fuk. 10 Nga sifacna akpusiselyeyu ke lalo luk, Ac mwet uh fahk kas in akkolukyeyu. 11 Nga nokomang nuknuk in asor Ac elos isrunyu. 12 Elos sramsrakinyu inkanek uh, Ac mwet sruhi elos kinala on keik. 13 A funu nga, LEUM GOD, nga ac pre nu sum; Topukyu, O God, in paci kom sulela, Topukyu ke lungse yohk

lom, Ke sripen kom akpwaeeye wulela lom in molela. 14 **71** LEUM GOD, nga tuku in wikla yurum; Nikmet lela Moliyula tuh nga in tia tili yen furarrar, Langoeyula liki mwet lokoalok luk, Ac liki inkof loal. 15 Tia lela sronot in kasreyu ac loangeyu. Porongeyu ac moliyula. 3 Kom afinyula, Nikmet lela nga in walomla yen loal Ku tili nu eot in molela luk, Ac nien wikla ku luk in langoeyu, Tuh in kulyuk. 16 Topukyu, O LEUM GOD, ke wolana lun kom eot ku ac nien muta ku luk. 4 O God luk, moliyula lungse kawil lom; Ke pakoten lom, kom in forma nu sik. liki poun mwet koluk, Liki ku lun mwet sesuwos ac mwet 17 Nikmet okanla motom liki mwet kulansap lom, Nga sulallal. 5 LEUM GOD Kulana, nga filiya finsrak luk in muta in ongoiya lulap — topukyu inge! 18 Kaluku nu kom; Nga nuna lulalfongi kom oe ke pacl nga srakna yuruk ac moliyula. Moliyula liki mwet lokoalok luk. 19 tulik. 6 Nga nuna lulalfongi kom in moul luk nufon. Kom etu lapan kas koluk lun mwet uh keik, Ac lapan Kom karinginyu na oe ke nga isusla ah me. Nga ac akmwekin ac aklusrongten orek nu sik. Kom liye mwet fah kaksakin kom pacl e nukewa. 7 Moul luk sie mwe lokoalok luk nukewa. 20 Kas in akkoluk lalos kunausla srikasrak nu sin mwet pus, Mweleny kom mwet kasru ku insiuk, Ac nga muta in ongoiya. Nga finsrak mu ac oasr luk. 8 Ke len nufon nga kaksakin kom Ac fahfak wolana pakomuta nu sik, tuh pa wangin, Nga nunku mu ac oasr lom. 9 Nikmet sisulyu inge ke nga matuoh; Ac nikmet mwet tuku akwoyeyu, a wangin. 21 Ke nga masrinsral, netgeta likiyu inge ke nga munasla. 10 Mwet lokoalok luk elos se pwasin, Ac ke nga malu, elos se vinegar nimuk. lungse in uniyuwi, Elos kaskas keik ac pwapa in lainyu. 22 Lela tepu lalos in ekla mwe kwasrip nu selos; Lela 11 Elos fahk, "God El sisella tari. Kut som sruokilya, Tuh kufwa mutual lalos in mwe lusla nu selos. 23 Oru tuh wangin mwet ac molella." 12 O God, nikmet muta loesla mutualos in kunla, Ac oru tuh fintokolos in munas pacl likiyu, God luk, aksaye kasreyu. 13 Lela tuh elos su e nukewa. 24 Okoaung mulat lom nu faclos; Ac lela lainyu In kutangyukla ac kunausyukla. Lela tuh elos su kasrkusrak lom in ukwalos ac sruokolosi. 25 Lela iwen suk in akkolukyeyu In akmwekinyeuyuk ac akkolukyeyuk. aktuktuk lalos in pisala, Ac in wangin mwet moul lula 14 Nga ac fah filiya finsrak luk in kom pacl e nukewa; in lohm nuknuk selos. 26 Elos kalyaelos su kom kai, Nga fah kalwenina in akyoyke pusren kaksak luk nu Ac elos kaskas ke keok lun mwet su kom kanteya. 27 sum. 15 Nga ac fah fahkak wolana lom — Ke lusenna Kom in simusla ma koluk lalos nukewa, Ac tia lela elos len uh nga fah sramsrak ke molela lom, Finne yohk liki in wi eis molela sum. 28 Lela tuh inelos in iyukla liki na ma nga ku in kalem kac. 16 Nga ac fah fahsre ke ku book in moul, Ac lela elos in tia wi siyak inmasrlon lun LEUM GOD, Nga fah fahkak wolana lom, tuh kom mwet suwoswos lom. 29 A nga muta in keok ac ongoiya, mukena wo. 17 God, kom lutiyu ke nga tulik me, Ac Srukyuyak, O God, ac moliyula! 30 Nga ac fah kaksakin nga srakna fahkak orekma wolana lom. 18 Inge ke nga God ke soko on; Nga ac fah akkalemye fulat lal ke nga matuoh ac fiaya, O God, nik kom fahsre likiyu. Wiyu ke sang kulo nu sel. 31 Ma inge mwe akinsewowy LEUM nga fahkak ku lulap lom Nu sin fwil nukewa su ac fah GOD, yohk liki in kisakin cow, Aok, yohk liki kisakin cow tuku. 19 Suwoswos lom, O God, sowak ac sun kusrao, mukul ma matula ac oasr koac kac. 32 Ke mwet su Tuh kom oru ma usrnguk; Wangin sie oana kom. 20 muta in ongoiya elos ac liye ma inge, elos ac engan; Kom tuh supwama mwe ongoiya ac mwe keok nu fuk, Ac fah mwe akkeye insien mwet su alu nu sin God. Tusruku kom ac fah sifil folokonma ku luk. Kom ac fah 33 LEUM GOD El porongalos su muta in enenu Ac El sruokywi liki inkulyuk uh. 21 Kom ac fah oru tuh nga tia mulkunulosla su muta in presin. 34 Kaksakin God, in fulat liki meet, Ac kom fah sifil akwoyeyu. 22 Pwaye kusrao ac faclu, Meoa ac ma nukewa loac. 35 Tuh God nga ac fah kaksakin kom ke pusren harp; Nga ac fah El fah molela Jerusalem Ac sifil musaeak siti in Judah. kaksakin oaru lom, God luk. Nga fah sritalkin harp nutik Mwet lun God elos ac fah muta we, ac acn we ac fah ma in on nu sum, Kom su Mutallana lun Israel. 23 Nga ac lalos. 36 Tuh fwilin tulik nutin mwet kulansap lai fah usriu fah wowoyak ke engan ke nga srital nu sum; Ke moul luk nufon nga ac fah on, Mweleny kom moliyula. 24 Nga ac fah kaskas ke suwoswos lom ke lusen len nufon, Mweleny elos su srike in akkolukyeyu Elos kutangyukla ac aklusrongtenyeuyukla.

70 [Psalm lal David, Soko On in Asor] Moliyula, O God! LEUM GOD, kasreyu inge! 2 Lela tuh elos su srike in uniyuwi In fohsak ac kutangyukla. Lela tuh elos su pwarkin keok luk In folokinyukla ac aklusrongtenyeuyuk. 3 Lela tuh elos su isrunyu, In mwekinla ke kutangyukla elos. 4 Lela tuh elos nukewa su suk kom, Elos in engan ac insewowo. Lela elos nukewa su sang kulo ke molela lom In fahk pacl e nukewa, "God El fulatlana!" 5 Nga munas ac sukasrup; Aksaye nu yuruk, O God! Kom kasreyu ac moliyula. O LEUM GOD, aksaye in kasreyu!

72 [Psalm lal Solomon] O God, lutu nu sin tokosra tuh elan nununku ke suwohs lom. Sang nu sel suwoswos lom 2 Tuh el fah kol mwet lom ke nununku suwohs, Ac kasru mwet akkeoyeyuk ke suwoswos. 3 Lela tuh acn uh in engankin kapkapak, Ac in pulakin suwoswos. 4 Lela tuh tokosra in oru nununku suwohs nu sin mwet sukasrup; Lela elan kasru mwet enenu Ac kutangulosla su akkeokyatos. 5 Lela tuh mwet lom in alu nu sum ke lusenna pacl faht uh tolak, Ac ke lusenna pacl

malem uh ase kalem la, in fwil nukewa fahsru. **6** Lela kom kaiyu. **15** Nga fin fahk kain kas inge, Na ma nga oru tuh tokosra elan oana af nu fin acn uh, Oana aunyaf uh ac oana ngan tia sie sin mwet lom. **16** Nga strike in ma aksroksrokye ima uh. **7** Lela tuh moul suwoswos nunku ke ouiya se inge Tuh arulana upa nga in kalem in kapkapak ke pacl el tokosra, Ac mwe akinsewowo kac, **17** Nwe ke nga som nu in lohm mutal sin God. sin God me in yokyokelik ke lusenna pacl malem uh Toko nga fah kalem kac lah mea ac sokyak nu sin mwet kalem. **8** Tokosrai lal ac fah sasla liki sie meoa nu ke koluk uh. **18** Kom ac fah fuhlelosi in acn musresre, Ac sie pac meoa, Ac liki Infact Euphrates nu ke saflaiyen oru tuh elos in putatyang nu in ongoiylu lulap. **19** Elos faclu. **9** Mwet su muta yen mjesis uh fah tuku ac epasr sa na in kunausyukla, Ac saflaiyalos elos ac misa ke nu sel, Ac mwet lokoalok lal elos fah faksufi ye mutual. misa na koluk. **20** Elos oana sie mweme su wanginla ke **10** Tokosra Spain, oayapa tokosra ke tuka sririk we, lotutang. Ke kom tukakek, O Leum, na elos wanginla. **21** elos fah sang mwe sang lalos nu sel; Tokosra lun acn Ke nunak luk uh upa Ac insiuk keok, **22** Nga lalfonla Sheba ac acn Seba elos fah wi pac use mwe lung lalos. oana soko kosro, Ac nga tia ku in kalem ke nunak lom. **11** Tokosra nukewa ac fah epasr nu sel, Ac mutunfacl **23** Tusructu, nga apkuran nu yurum pacl e nukewa; Ac nukewa fah kulansap nu sel. **12** El molela mwet sukasrup kom sruokey pouk. **24** Kom kolyu ke oakwuk lom, Ac tok su pang nu sel, Ac oayapa elos su enenu ac pilesreyuk. kom fah eisyu nu yurum ke sunak. **25** Mea pac nga fah **13** El pakomutalos su munas ac sukasrup, El molela enenu inkusrao sayom? Ac ke kom oasr yuruk, mea pac mou lalos su enenu. **14** El molelosa liki ipoun mwet su nga enenu fin faclu? **26** Sahp nunak luk, ac monuk, ac akkeokyalos ac su oru ma sulallal nu selos; Moul lalos munasla, Tusructu God El ku luk; El mukefanna pa nga saak sel. **15** Lela in loes moul lun tokosra! Lela tuh gold enenu. **27** Pwayena lah elos su siskomla elos ac fah lun Sheba in itukyang nu sel, Ac mwet uh in pre kacl pacl tuhlac; Kom fah kunauselosla su tia pwaye nu sum. **28** A e nukewa; Lela tuh mwe insewowo lun God in oan facl funu nga, fuka woiya ke nga apkuran nu sin God, In pacl e nukewa. **16** Finsrak tuh in pukanten wheat fin acn konauk molela yurin LEUM GOD Fulat, Ac in fahkak ma uh; Ac inging uh in afla ke fokinsak, Oana ma kapak fin nukewa El oru!

inging Lebanon. Lela tuh siti nukewa in nwanala ke mwet Oana mah in ima uh. **17** Lela tuh inen tokosra in tiana mulkinyukla, Ac pwengpeng lal in oan paht oana fahf uh. Lela tuh mutanfaht nukewa in siyuk tuh God Elan akinsewowyalo Oana ke El akinsewowyalo tokosra. **18** Kaksakin LEUM GOD, God lun Israel! Tuh El mukena ku in oru ma wolana inge. **19** Kaksakin Ine wolana lal ma pahtpat! Lela tuh wolana lal in nwakla faclu nufon. Amen! Amen! **20** Pa inge saflaiyen pre lal David, wen natul Jesse.

73 [Psalm lal Asaph] Pwaye God El kulang nu sin Israel, Aok, nu selos su nasnas insialos.

2 Tusructu apkuran nga in fuholeak, Ac lulalfongi luk apkuran in wanginla. **3** Ke nga liye wo ouiya nu sin mwet koluk, Nga srangesoayak kaclos. **4** Elos tia pula ngal, Manolos ku na ac fokoko. **5** Elos tiana keok oana kutu mwet uh, Ac elos tia wi pulakin mwe lokoalok su sun mwet saya. **6** Arulana kalem filang lalos oana soko ah in walwal, Ac sulallal lalos oana nuknuk elos nukum. **7** Insialos sesesla ke nunak koluk, Ac nunkalos kafofo ke sukyen pwapa sulallal. **8** Elos isrun mwet ngia, ac kaskas ke ma koluk, Elos inse fulat ac elos pwapa in akkeokye mwet saya. **9** Elos kaskas koluk ke God inkusrao, Ac sap keke nu sin mwet fin faclu ke inse fulat lalos. **10** Oru, finne elos fahk, "God El tia ku in etu; El su Fulatlana tia ku in konauk!" **11** Pa inge ouiyen mwet koluk uh. Pus ma lalos, ac pacl nukewa fisrasna elos in silipha konauk kutu. **12** Mea pwaye lah wanginna sripa ke nga srike in moul nasnas Ac tia oru kutena ma koluk? **14** O LEUM GOD, lah mwet lokoalok lom elos isrun kom; O God, kom akkeokyeu len nufon; Ke lotutang nukewa

74 [Psalm lal Asaph] O God, efu kom ku siskutla ouinge? Ya kom ac mulat sin mwet lom nwe tok?

2 Esam mwet lom su kom sulela in pacl loeloes somla tuh elos in mwet lom, Su kom folokonma liki sruoh tuh elos in sruh lom. Esam Fineol Zion, su nien muta lom meet. **3** Fanyak ac liye acn musalla inge. Mwet lokoalok lasr elos kunausla ma nukewa in Tempul uh. **4** Mwet lokoalok lom elos wowoyak ke kutangla lalos; In lohm mutal sum elos tulokunak flag in akilen kutangla lalos. **5** Elos oana mwet pakpuk sak Su paki sak ke tula lalos. **6** Elos lipikya sak nukewa lac lohm uh Ke tula ac hammer lulap natulos. **7** Elos kunausya acn mutal sum ac esukak ke e, Ac elos akfokfokye acn mwet uh alu nu sum we. **8** Elos arulana ke kunausla mwet lom, Ac elos esukak acn mutal nukewa in acn sesr. **9** Mwe akul mutal nukewa wanginla; Wangin pac mwet palu lula, Ac wangin mwet etu lah ma inge ac safla ngac. **10** O God, mwet lokoalok lasr inge ac isrun kom nwe ngac? Ya elos ac akkolukye Inem ma pahtpat? **11** Ef u kom ku srunga kasrekut? Efu kom ku sranka poum nu tukum? **12** Kom tuh tokosra lasr omeet me, O God. Kom molikutla ke pacl na pus. **13** Ke ku lulap lom, kom tuh sraclik meoa uh Ac kom fukulya sifien ma sulallal inkof uh. **14** Kom fukulya insifien kosro lulap Leviathan Ac sang manol tuh in mwe mongo nun kosro yen mjesis uh. **15** Kom oralia infact sririk ac unon in kof uh in soror, Kom akpaoyela infact lulap. **16** Kom oralia len ac fong, Kom oakiya fahf ac malem in acn selos. **17** Kom oakiya masrol lun acn uh, Ac kom oru tuh in oasr pacl fol ac pacl mihsrisr. **18** Tusructu, esam, Elos srungakom ac wangin god lalos. **19** Nikmet fuhlela

mwet munas lom nu inpoun mwet lokoalok lalos, Nikmet paci in ongoiya, nga pre nu sin Leum, Ke fong nufon mulkunla mwet lom su akkeokyeyuk! 20 Esam wulela su nga sralak pouk in pre, Tusruktu nga tia ku in konauk kom tuh orala yorosr. Oasr lokoalok orek in acn lohsr nukewa fin faclu. 21 Nikmet lela mwet sefunmwet in misla. 3 Ke nga esamak God, nga oela, Ac ke nga nunku akmwekinyeyuk, Lela tuh mwet sukarsrup ac mwet enenu yohk kacl, insiuksunash. 4 El oru tuh ngan ngetget in kaksakin kom. 22 Tuyak, O God, ac aketeya oakwuk tia etu lah mea nga ac fahk. 5 Nga nunku ke len pus lom, Esam lah mwet tia etu God elos aksruksrukye kom somla, Ac esamak yac puspis in paci oemeet ah. 6 Nga ke len nufon. 23 Nikmet mulkunla pusren kasrkusrak lun ngetget ke fong nufon ke sripen nunak luk. Nga nunak, mwet lokoalok lom, Pusren wowon lun mwet lokoalok ac pa inge ma nga siyuk sik sifacna: 7 "Ya Leum El ac lom su tiana tui.

75 [Psalm 1al Asaph] Kut sot kulo nu sum, O God, El tila lungse kut? Ya El ac tiana apkwayeye wuleang kut sot kulo nu sum! Kut fahkak lupon ku lulap lom lai nesr? 9 Ya God El mulkunla in pakoten? Ya Ac sruman orekma sakirik lom. 2 God El fahk, "Nga kasrkusrak eisla acn sin pakoten?" 10 Na nga fahk, "Ma oakiya tari paci in nununku, Ac nga ac fah nununku ke sewuoswos. 3 Ma moul nukewa finne rarrar, Ac faclu suwoswos, 4 Nga fahk nu sin mwet filang elos in tia sifacna kusrusryak, Nga ac fah oru tuh pwelung lun faclu in okak na. 4 Nga fahk nu sin mwet filang elos in tia sifacna yukanulos, 5 Ac nu sin mwet koluk elos in tia tungak." 6 Nununku ac fah tia tuku kutulap me, ku roto me, Ac tia tuku epang me, ku eir me; 7 Tuh God pa ac sang nununku. El ac fah kalyei kutu selos, ac aksukosokyekutu. 8 Oasr sie cup inpoun LEUM GOD, Su wnanala ke wain kulana lun kasrkusrak lai. El okoala, ac mwet koluk nukewa elos nim; Elos numla nwe ke na lisr. 9 Tusruk nga ac fah tiana tui in sramsrakin God lal Jacob, Ac yuk on in kaksak nu sel. 10 El ac fah kunausla ku lun mwet koluk, A ku lun mwet suwoswos fah yokyokeklik.

76 [Psalm 1al Asaph] God El eteyuk in Judah, Inel akfulatyeuk in Israel. 2 Lohm sel oasr in

Jerusalem, Ac El muta Fineol Zion. 3 Ingo El kotalik sukan pisr nutin mwet lokoalok, Oayapa mwe loang ac cutlass natulos, aok, mwe mweun nukewa natulos. 4 Fuka lupon wolana lom, O God, Fuka akfulatyeoyem ke kom foloko liki eol uh Yen kom kutangla mwet lokoalok lom we. 5 Ma nukewa lun mwet mweun pulaik lalos itukla lukelos, Ac inge elos topelik misa, oana mwet motul; Wanginla sripen ku ac pah in mweun lalos. 6 Ke kom aksangengyalos, O God lal Jacob, Horse uh ac elos su muta fac elos nikanulosla ac misa. 7 A kom, LEUM GOD, mwet nukewa sangeng sum. Wangin sie ku in tu ye motom In paci kom kasrkusrak. 8 Kom oru nununku lom in kalem inkusrao me, Ac faclu sangeng kac ac mihsiana 9 Ke kom tuyak in oru nununku lom In molelosla nukewa su akkeokyeyuk fin faclu. 10 Kasrkusrak lun mwet uh oru tuh in yokelik kaksak nu sum. Elos su painmoulla tukun mweun, elos ac fah wi alu nu sum ke len fulat lom. 11 Sang nu sin LEUM GOD lom ma kom wulela nu sel. Use mwe sang nu sel, kowos mutunfacl nukewa su apkuran. Tuh God El oru mwet nukewa in sangeng sel — 12 El akpusiselye fisrak, Ac aksangengye tokosra pwengpeng.

77 [Psalm 1al Asaph] Nga wowoyak tung nu sin God, Nga tung ke pusra lulap ac El porongeyu. 2 In

pacl in ongoiya, nga pre nu sin Leum, Ke fong nufon yohk kacl, insiuksunash. 4 El oru tuh ngan ngetget misla. 3 Ke nga esamak God, nga oela, Ac ke nga nunku ke fong fon. Yokna mwe tukulkul in nunak luk, ac nga tia etu lah mea nga ac fahk. 5 Nga nunku ke len pus somla, Ac esamak yac puspis in paci oemeet ah. 6 Nga ac pa inge ma nga siyuk sik sifacna: 7 "Ya Leum El ac siskutlana? Ya El ac fah tiana sifil insewowo sesr? 8 Ya El tila lungse kut? Ya El ac tiana apkwayeye wuleang lai nesr? 9 Ya God El mulkunla in pakoten? Ya kasrkusrak eisla acn sin pakoten?" 10 Na nga fahk, "Ma se nunku yohk emeet uh pa inge: Lah ku lun God uh in wanginla." 11 Nga ac fah esam na orekma yohk lom, O LEUM GOD, Nga ac fah esamak orekma sakirik lom in paci meet ah. 12 Nga ac fah nunku ke ma nukewa kom tuh oru, Ac nga fah nunku yohk ke orekma ku lom. 13 O God, ma nukewa kom oru, mutual. Wangin pac sie god oana kom. 14 Kom pa God se su orek mwenmen. Kom akkalemye ku lom inmaslon mutunfacl uh. 15 Ke ku lom kom molela mwet lom, Fwil natul Jacob ac natul Joseph. 16 Ke kof uh liye kom, O God, elos sangeng, Ac acn loal in meoa uh rarrar. 17 Pukunyeng uh okoala af, Pulahl kas yen engyeng uh, Ac sarom sarmelik nu yen nukewa. 18 Pusren pulahl lulap lom ngirla, Ac kalmen sarom sarmelik fin faclu, Ac faclu rarrar ac kusrusrsur. 19 Kom fahrs sasla in noa uh Ac tupalla kof loal meoa, A falkom tiana ku in liyeyuk. 20 Ke kolyuk lun Moses ac Aaron, Kom kolla mwet lom oana sie shepherd.

78 [Psalm 1al Asaph] Mwet luk, porongo mwe lutu luk, Ac lohang nu ke ma nga fahk. 2 Nga ac orekma kin kas lalmwetmet In aketeya ma lukma in paci somla, 3 Ke ma su kut lohng ac etu, Su mwet matu lasr elos sruman nu sesr. 4 Kut ac fah tia okanla ma inge liki tulik natus; Kut ac fah fahkak nu sin fwl tok uh Ke ku lun LEUM GOD ac orekma yohk lal Ac ma wolana su El oru. 5 El sang ma sap nu sin mwet Israel Ac ma sap ku nu sin fwl natul Jacob. El sapkin nu sin mwet matu lasr Tuh elos in lutu ma sap lal nu sin tulik natulos. 6 Tuh fwl se tok uh in etu ke ma inge Ac elos in tafwela pac nu sin tulik natulos. 7 Fin ouinge, elos fah oayapa filiya lulalfongi lalos in God Ac tia mulkunla orekma lal, A elos fah akos ma sap lal paci e nukewa. 8 Elos ac fah tia oana mwet matu lalos meet ah, Su seakos ac likkeke, Ac lulalfongi lalos tiana ku, Ac elos tia nunak pwaye nu sin God. 9 Mwet Ephraim elos tuh us pisr ac sukan pisr natulos A elos kaingla in len in mweun. 10 Elos tia liyaung wuleang lalos nu sin God, Ac elos strangesr akos ma sap lal. 11 Elos mulkunla orekma lal, Oayapa mwenmen su El oru ye mutualos. 12 God El oru ma usrngruk ye mutun mwet matu lalos In acn Zoan in facl Egypt. 13 God El oralik meoa ac lela tuh elos in

fahsr sasla; El oru tuh kof uh in tuyak oana eol. **14** Ke Ac in kunausla ima lalos. **47** El kunausla ima grape lalos len uh El kololos ke sie pukunyeng. Ac ke fong uh ke ke af yohk kosra, Ac kunausla sak fig ke auffong oyohu. kalem ke e. **15** El foklalik eot uh yen mwesis Ac sang kof **48** El uniya cow natulos ke af yohk kosra, Ac un kosro nimalos liki acn loal. **16** El oru tuh soko infacl srisrik in natulos ke sarom. **49** El srungullos Ke kasrkusrak ac tuku ke eot uh me, Ac oralal tuh kof uh soror oana soko mulat lal, Oana sie un lipufan su tuku in use misa. **50** El infacl. **17** Tusruktu, elos srakna orekma koluk lain God, tia sruoysa mulat lal Ku molela moul lalos, A El onelos Ac elos lain El Su Fulatlana yen mwesis. **18** Elos ke ke mwae akkeok. **51** El uniya wounse nukewa In sou pacna srike God Ke elos sapkin tuh Elan kitalos ke mwe nukewa lun mwet Egypt. **52** Na El kolla mwet lal oana sie mongo elos lungse. **19** Elos kaskas lain God ac fahk, shepherd, Ac pwanulos sasla yen mwesis. **53** El kololos "Ya God El ku in ase mwae mongo in acn mwesis uh? **20** in misla ac elos tia sangeng, A meoa tuku ac afunla Pwaye lah El puoysa eot uh Ac kof uh kahkma. Na fuka, mwet lokoalok lalos. **54** El kololos nu ke acn mutal sel, El ku pac in ase bread nasr Ac kite mwet lal ke ikwa?" Nu ke eol we su El sifacna eisla. **55** El lusak mwet in facl **21** Ke ma inge LEUM GOD El kasrkusrak ke El lohng sac ke mwet lal elos utyak Ac El kitalik acn selos nu sin kas lalos. El akkeokye mwet lal ke e, Ac kasrkusrak lal sruf lun Israel, Ac sang lohm sin mwet we nu sin mwet kaclos yokelik, **22** Mweyen wangin lulalfongi lalos in El, lal. **56** Tusruktu, elos tuyak lain God Kulana, Ac kena Ac elos tia lulalfongi lah El ac ku in molelosla. **23** Na sifila srikal. Elos tia akos ma sap lal, **57** A elos forla God El kaskas nu yen engyeng uh Ac sapkin tuh srungul liki God ac tia pwaye nunak lalos nu sel, oapana mwet we in ikakelik; **24** El sang wheat inkusrao me Ke El matu lalos meet ah; Elos sesuwos oana soko sukan pisr supwama manna nalos. **25** Ouinge, mwet uh mongo ke kururu. **58** Elos arulana akkasrkusrakye God ke nien alu mwe mongo nun lipufan, Ac God El supwama fal nu lalos Ac ke ma sruloala lalos. **59** God El arulana mulat ke enenu lalos. **26** El oayapa oru tuh eng kutulap in ke El liye ma inge, Ac El sisla na pwaye mwet Israel. **60** tuhyak, Ac ke ku lal El purakak eng eir me. **27** Na El God El som liki lohm nuknuk sel in Shiloh, Lohm se su supweya won nu sin mwet lal, Pus oana puk weacn uh. El muta loac inmasrlos. **61** El lela tuh mwet lokoalok **28** Won inge putati infulwen na nien aktuktuk lalos, Ac lasr in sruoysa Tuptup in Wuleang, Su akilenyen ku ac raunela lohm nuknuk selos. **29** Ouinge mwet uh mongo wolana lal. **62** El arulana toasr sin mwet lal Ac El lela tuh ac arulana kihp, Tuh God El sang nu selos fal nu ke elos in anwuki sin mwet lokoalok lalos. **63** Mukul fusr enenu lalos. **30** Tusruktu, elos soenna muti ke kena elos misa ke mwewun, Ac mutan fusr uh wangin mwet lalos, Ac elos srakna mongo **31** Ke God El kasrkusrak elos in payuk se. **64** Mwet tol elos anwuki, Na tia lela tuh selos Ac uniya mukul su fokoko emeet lalos; Aok, mukul katimmas kialos in eokrsa. **65** Na Leum El sifil ngutalik fusr su wo emeet sin mwet Israel. **32** Ne ouinge elos oana mwet se su motul ngutalik — El oana sie mukul srakna oru ma koluk God El finne orek mwenmen nu fokoko su pirykyukak ke sripen wain. **66** Na El ukwauk selos, ac elos srakna tia lulalfongi. **33** Ke ma inge God mwet lokoalok ac kutangulosla, Pwanang elos mwekinla El aksafye len lalos oana lusen mong se; In kitin pacl nwe tok. **67** Tusruk El sisla sruf lal Joseph, Ac El tia na El arulana kunausla moul lalos. **34** Pacl nukewa ma oana mwet se su motul ngutalik — El oana sie mukul sulella sruf lal Ephraim. **68** A El sulella sruf lal Judah, God El ac onela kutu selos Na mwet lula uh ac forla Oayapa Eol Zion, su El arulana lungse. **69** El musaela nu sel, Elos ac aulyak ac pre ke kuiyalos nufon. **35** Tempul lal ingo, In oana lohm sel inkusrao. El oru in Elos esamak lah God El nien molela lalos, Ac El Su okak ac ku, oana faclu, Su oakwuki nwe tok. **70** God El Kulana El tuku kasrellos. **36** Tusruktu kas nukewa lalos **71** Acn el muta liyang sheep we, Ac El oru tuh elan kikiap — Tiana pwaye ma elos fahk. **37** Elos tia nunak tokosra fin Israel — Elan oana sie mwet shepherd lun pwaye nu sel; Elos tia inse pwaye nu ke wuleang lalos nu sel. **38** Tusruktu, God El pakomuta mwet lal. El nunak munas ke ma koluk lalos Ac tia kunauselosla. Pacl pus El suroysa mulat lal lukelos, Ac kutongya kasrkusrak lal. **39** El esam lah mwet inge elos mwet moul in ikwa, Moul lalos oana eng uh ke ac tuhwot ac tia folok. **40** Pus na pacl elos aktoasrye God yen mwesis, Oayapa pus na pacl elos aksupwaryl. **41** Pus na pacl elos srike God Ac akkeokye insien God Mutual lun Israel. **42** Elos mulunka ku lulap lal Ac len se El tuh molelosla liki mwet lokoalok lalos, **43** Ac oralal ma ku ac usrnuguk In acn Zoan in facl Egypt. **44** El ekulla infacl we nu ke srah Na wangin kof mwet Egypt in nim. **45** El supwala un loang nu immasrlos, mwe akkeokyalo, Ac frog in kunausla acn selos. **46** El supwala locust in kangla fokinsak sunalos

79 [Psalm lal Asaph] O God, mwet pegan elos tuku utyak nu in acn sum. Elos akfohkfokye Tempul mutual lom, Ac arulana kunausla acn Jerusalem. **2** Elos filiya mano misa lun mwet lom tuh won vulture in kangla, Ac monin mwet kulansap lom tuh in mwe mongo nun kosro lemjak. **3** Elos okoalik srahn mwet lom oana kof; Srah soror oana kof in acn Jerusalem nufon, Ac wangin mwet lula we in puknelosi. **4** Mutunfacl nukewa su raunikutla elos kaskas koluk kacs; Elos isrun kut ac aksruksruki kut. **5** LEUM GOD, ya kom ac mulat sesr nwe tok? Ya kasrkusrak lom ac fah srakna firir oana e? **6** Furokla kasrkusrak lom nu fin mutunfacl saya su tia

etekom, Nu faclos su tia pre nu sum. **7** Tuh elos onela mewet lom Ac kunausla facl sum. **8** Nikmet akkeokye kut ke sripen ma koluk lun mewet matu lasr. Pakomutasar inge Wanginla na pwaye finsrak lasr. **9** Kasrekut, O God, ac molikutla. Tulekutla ac nunak munas ke ma koluk lasr Fal nu ke Inem. **10** Efu ku mutunfacl saya in siyuk sesr, "Ku pia God lowos an?" Lela kut in liye foloksak lom nu sin mutunfacl Su aksororye saahn mewet kulansap lom. **11** Lohng pusren sasao lun mewet kapir, Ac ke ku lulap lom, aksukosokyalosa su wotyang nu ke misa. **12** O Leum, oru foloksak lom nu sin mutunfacl ingan paci itkosr Ke kas in akkoluk su elos fahk keim uh. **13** Na kut, mwet lom, su sheep lun un kosro nutum, Fah sot kulo nu sum ma pahtpat, Ac kaksakin kom nwe tok.

80 [Psalm Ial Asaph] Porongekut, O Shepherd lun Israel, Lohng kut, kom su kol un sheep nutum; Kom su muta lucng liki posohsok lun cherub. **2** Fahkomyak nu sin sruf lal Ephraim, Benjamin, ac Manasseh. Akkalemye ku lom nu sesr; Fahsru ac molikutla! **3** Folokinkutme, O God! Akkalemye pakoten lom nu sesr ac kut tufah moulla. **4** O LEUM GOD Kulana, Putaka kom ac mulat ke pre lun mewet lom? **5** Kom ase asor oana mwe mongo nasr, Ac sie cup lulap ke sroninmuta tuh kut in nim. **6** Kom oru tuh mutunfacl su raunikutla in mweun ke acn lasr, Ac mwet lokoalok lasr elos akkolukye kut. **7** Folokinkutme, O God Kulana! Akkalemye pakoten lom nu sesr, ac kut tufah moulla. **8** Kom use soko fain in grape Egypt me, Kom lusla mutunfacl liki acn selos ac yukwiya fain soko inge in acn selos. **9** Kom sakunla acn se tuh elan yoki we Ac okah kac kapla loal, ac fain soko ah orakelik nu in acn sac nufon. **10** Lulin fain soko ah luliya inging ah, Ac lah kac uh luliya sak cedar lulap. **11** Lah kac ah lahelik som sun Meoa Mediterranean, Oyapa fahlia nwe ke sun Infacl Euphrates. **12** Efu ku kom kunausya kalkal ma oan raunela? Oru mwet nukewa su fahs aliki elos kinis fahko kac. **13** Pig inima elos longya Ac kosro lemnak elos kang. **14** Sifilpa forma nu sesr, O God Kulana! Ngeti inkusrao me nu facsr, Fahsru ac molela mwet lom. **15** Fahsru ac molela fain grape soko su kom yukwiya inge; Fain fusr soko su kapak arulana fokoko. **16** Mwet lokoalok lasr elos pakiya ac furreak, Liyalos ke kasrkusrak lom, ac kunauselosa. **17** Sruokya ac karingin mwet su kom sulela inge, Mutunfacl se su kom oru in arulana ku. **18** Kut ac fah tia sifil forla liki kom; Karinganang moul lasr, ac kut ac fah kaksakin kom. **19** Folokinkutme, O LEUM GOD Kulana! Akkalemye pakoten lom nu sesr, ac kut tufah moulla.

81 [Psalm Ial Asaph] Srukak pusren engan nu sin God, su loangekut, Yuk on in kaksak nu sin God Ial Jacob! **2** Mutawauk on, ac srital ke tambourine, Sritalkin pusra wowo lun harp ac lyre. **3** Ukyia mwe ukuk ke paci in kufwa — Ke paci in alwut, ac ke paci in mwesr. **4** Pa

inge ma sap in acn Israel, Ma oakwuk sin God Ial Jacob. **5** El sang ma sap inge nu sin mwet Israel Ke El mweuni facl Egypt. Nga lohng sie pusra nga tia etu su fahk, **6** inge. Wanginla na pwaye finsrak lasr. **7** Ke kowos muta in ongoiya pouwos liki orekma upa. **8** Ke kowos muta in ongoiya kowos liki nien muta lukma luk ke paka, Ac nga srike kowos ke unon in kof Meribah. **9** Mwet luk, porongo kas in sensenkakin luk, O Israel, nga kena tuh kowos in porongeyu! **10** Kowos in tiana alu nu sin kutena god saya. **11** Nga LEUM GOD lowos, Su uskowosme liki acn Egypt. Oalngelik oaluwas ac nga fah kite kowos. **12** "Tuh mwet luk elos tiana porongeyu. Israel tiana akosyu. **13** Ke ma inge nga fuhlela elos in fahsra ke moul likkeke lalos uh, Ac oru oana lungse lalos. **14** Nga arulana ke mwet luk in porongeyu, Ac akosyu. **15** Na nga fah sa in kutangla mwet lokoalok lalos Ac nga fah sruokya mwet lainulos nukewa. **16** Elos su sruangayu fah sangeng ac epas ye mutuk, Kai luk nu selos fah oan ma pahtpat. **17** Tusrukta nga ac fah kite kowos ke wheat na wowo, Ac akkihye kowos ke honey inima uh."

82 [Psalm Ial Asaph] God El muta fin tron Ial ye mutun mwet kulansap mutual lal inkusrao; Ke tukeni lalos El akkalemye wotela lal ouinge: **2** "Nik kowos sifil oru nununku sesuwos; Ac kowos in tia sifil insese yurin mwet koluk! **3** Oru nununku suwohs nu sin mwet sukarsup ac mwet mukaimtal, Ac oru suwohs nu sin mwet enenu ac mwet munas. **4** Molelosla liki poun mwet sulallal. **5** "Yohk lupon nikin ac lohsr lowos! Kowos arulana koluk, Ac nununku suwohs wanginla fin faclu. **6** Na nga fahk, 'Kowos god uh, Kowos nukewa wen nutin El Su Fulatlana.' **7** Tusrukta, kowos ac misa oana mwet uh, Ac moul lowos ac safia oana sie fisrak." **8** Fahsru, O God, ac nununku faclu, Tuh mutunfacl nukewa ma lom.

83 [Psalm Ial Asaph] O God, nik kom misla, Nik kom sukas ac tia sramsram. **2** Liye! Mwet lokoalok lom elos alein, Ac elos su sruangakom elos orek fohs. **3** Elos orek pwapa lukma in lain mwet lom; Elos pwapa in lainulos su kom karingin. **4** Elos fahk, "Fahsru, lela kut in kunausla mutunfacl selos, Tuh inen Israel in mulkinyukla nwe tok." **5** Elos insese ke pwapa lalos Ac tukeni oralia oakwuk se in lain kom. **6** Elos mwet Edom ac mwet Ishmael, Mwet Moab ac mwet Hagar, **7** Mwet Gebal, Ammon ac Amalek, Ac mwet Philistia ac Tyre. **8** Mwet Assyria oyapa welulosyang, Elos arulana asruoki ku nu sin mwet Ammon ac mwet Moab, su ma in fwil natul Lot. **9** Oru nu selos oana kom tuh oru nu sin mwet Midian, Ac nu sel Sisera ac Jabin sisken Infacl Kishon. **10** Kom kutangulosla in acn Endor, Ac manolos kulawi fin fohk uh. **11** Oru nu sin mwet kol lalos oana kom tuh oru nu sel Oreb ac Zeeb. Kutangla mwet kol lalos nukewa, oana ma silyak nu sel Zebah ac Zalmunna, **12** Su tuh fahk, "Acn inge, su ma lun God, Kut ac eisla lasr." **13**

O God, siseloselik oana kutkut — Oana kulun wheat su ukukla ke eng uh. 14 In oana ke e uh esukak insak aksangengyalos ke eng upa lom. 16 O LEUM GOD, afinya mutualos ke mwekin, Ac oru tuh elos in akfulaty ku lom. 17 Lela elos in kutangyukla ac sangengla nwe tok. Lela misa lalos in sie mwe mwekin lulap. 18 Lela elos in etu lah kom mukena pa LEUM GOD— Kom pa Leum fulatlana fin faclu nufon.

84 [Psalm Lun Tulik Natul Korah] Yoklana lungse luk hu ke Tempul lom, O LEUM GOD Kulana! 2 Nga kena ma lulap in muta we. Ngunik asroela ac mulalla ke nunkeyen inkul sin LEUM GOD. Ke insiuk ac kuiyuk nufon nga on ke engan Nu sin God moul. 3 Finne won sparrow elos orala ahng lalos we, Ac won swallow elos konauk sie acn selos. Elos karingin won fusr natulos apkuran nu ke loang lom, O LEUM GOD Kulana, Tokosra luk ac God luk. 4 Fuka lupon engan lalos su muta in Tempul lom. Elos on ac kaksakin kom paci e nukewa. 5 Fuka lupon insewowo lun mwet su ku lalos tuku sum me, Su kena oru fufahsryesr lalos nu Fineol Zion. 6 Ke elos fahsrs sasla infahlal pao in Baca, Acn we ekla nu ke sie acn oasr unon we, Ac ke paci in af uh, sessesla acn uh ke lulu in kof. 7 Ke elos fahsrs, ku lalos yokyokelik, Ac elos ac fah liye God lun god uh in Zion. 8 Lohng pre luk, O LEUM GOD Kulana. Porongeyu, O God lal Jacob. 9 Akinsewowyoe tokosra lasr, O God — Tokosra se su kom sulela. 10 In muta len sefanna in lohm sum Wo liki na in muta ke tausin len in kutena acn saya. Nga lungse in tu na ke mutunpot in lohm sin God luk Liki na nga in muta in lohm sin mwet koluk. 11 LEUM GOD El mwe loeyuk lasr ac Tokosra wolana lasr, Su akinsewowyoe kut ke lungkulang ac sunak. El tiana sruokya kutena ma wo Lukelos su oru ma suwohs. 12 LEUM GOD Kulana, fuka lupon insewowo lalos su lulafongi kom!

85 [Psalm Lun Tulik Natul Korah] LEUM GOD, kom pakoten nu sin facl sum; Kom oru tuh Israel in sifilpa kapkapak. 2 Kom nunak munas nu sin mwet lom ke ma koluk lalos Ac kom eela ma sutuu lalos nukewa. 3 Kom sisla sulung lom nukewa lukelos Ac forla liki folak lun mulat lom. 4 Sifil furokkutwot, O God, Mwet Lango lasr, Ac tulokinya sulung lom nu sesr. 5 Ya kom ac mulat sesr nwe tok? Ya kasrkusrak lom ac tiana tui? 6 Oru tuh kut in sifil kui, Na kut su mwet lom, fah kaksakin kom. 7 Akkalemye nu sesr lungse kawil lom, O LEUM GOD, Kasrekut ac molikutla. 8 Nga porongo na ma LEUM GOD El fahk, Tuh El wulema misla nu sesr, mwet lal, Kut fin tia sifil folokla nu ke inkanek lafon lasr meet. 9 Pwayena lah El akola in molelosla nukewa su akfulaty, Ac wolana lal, su mwe loango nu sesr, fah oanna in facl sesr. 10 Lungkulang ac oaru ac fah osun; Suwoswos ac misla ac fah asruoki. 11 Oaruu lun mwet uh fah sowak liki faclu nu lucng, Ac suwoswos lun God fah ngeti inkusrao

me. 12 LEUM GOD El ac fah oru tuh kut in kapkapak, Ac facl sesr fah isus fahko wo. 13 Suwoswos fah fahsr meet liki LEUM GOD Ac akoo inkaneke lal.

86 [Psalm Ial David] Lipsreyu, O LEUM GOD, ac topukyu, Tuh nga munas ac enenu. 2 Moliyula liki misa tuh nga inse pwaye nu sum, Moliyula, tuh nga mwet kulansap lom ac nga lulafongi kom. 3 Kom God luk, ke ma inge pakoten nu sik; Nga pre nu sum ke len nufon. 4 Oru tuh mwet kulansap lom in engan, O Leum, Tuh pre luk sowak nu yurum. 5 Kom arulana wo nu sesr ac kom nunak munas nu sesr, Yoklana lungkulang lom nu selos nukewa su pre nu sum. 6 Porongo pre luk, O LEUM GOD, Lohng ke nga tung in suk kasru sum. 7 Nga pang nu sum in paci in ongoiya Mweyen kom topuk pre luk. 8 O Leum, wangin sie god oana kom, Wangin sie ku in oru orekma su kom oru. 9 Mutunfacl nukewa su kom oralra. Ac fah tuku ac epasr nu sum, Ac elos fah kaksakin fulat lom. 10 Kom kulana ac kom oru ma sakirk. Kom mukena pa God. 11 Luti nu sik, O LEUM GOD, lah mea kom lungse nga in oru, Ac nga ac fah akos kom ke insiuk nufon. Luti nu sik in kulansupekom ke inse pwaye. 12 Nga fah kaksakin kom ke insiuk nufon, O LEUM GOD luk, Ac nga fah fahkak ke fulat lom nwe tok. 13 Fuka lupon lungse kawil lom nu sik! Kom moliyula liki lufin misa. (Sheol h7585) 14 O God, mwet filang elos tuyak lainyu, Ac sie un mwet sulallai kena uniyuwi — Mwet su tia lohwot nu sum. 15 A kom, O Leum, kom sie God sessesla ke lungse ac pakoten; Kom mongfisrasr, kulang ac pwaye paci e nukewa. 16 Forma nu sik ac pakomutuk; Ase ku lom nu sik ac moliyula, Tuh nga kulansupwekom oana nina kiuk el tuh oru. 17 LEUM GOD, oru sie ma in apkwayeye wo lom nu sik Tuh mwet su srungayu in liye ac mwekin kac, Mweyen kom kasreuy ac akwoyeyu.

87 [Psalm Lun Tulik Natul Korah] LEUM GOD El musaela siti sel fineol mutal. 2 El lungse siti Jerusalem Yohk liki kutena acn saya in Israel. 3 Porongo, O kowos su mwet in siti lun God, Ke ma wolana ma El fahk keiwo: 4 “Nga ac fah oakla acn Egypt ac Babylonia Ke nga takunla inen mutunfacl su akosyu; Mwet Philistia, Tyre, ac Ethiopia Nga ac fah oakalos pac inmasrlon mwet su muta Jerusalem.” 5 Ac mwet uh fah fahk Tuh mutanfaht nukewa elos mwet Zion, Ac El su Kulana fah oru tuh Zion in ku. 6 LEUM GOD El ac simusla inen mwet inge, Ac oakalosyang nukewa nu ke mwet Jerusalem. 7 Elos ac fah onsrosro ac fahk, “Mwe insewowo lasr nukewa tuku Zion me.”

88 [Psalm Lun Tulik Natul Korah; Ac Heman, Mwet Ezra] O LEUM GOD su langoeyu, nga wowoyak ac tung len fon, Ac ke fong nga tuku nu ye motom. 2 Lohng pre luk, Lipsre tung luk in suk kasru! 3 Tuh mwe keok puspis putati nu fuk Ac nga apkuran in misa. (Sheol h7585) 4 Nga oana elos nukewa su apkuran in misa;

Wanginla ku luk. 5 Sisila nga inmaslon mwet misa, Nga oana mwet su anwuki ac pukpuki in kulyuk uh — Oana elos su kom tiana sifil esam, Su kom fah tia ku in sifilpa kasru. 6 Kom sisyla nu in lufin mas loallana, Nu in luf se su arulana lohsr ac loal. 7 Mulat lom putati toasr sulela liki inmaslon mwet uh. 8 Nga oru tuh David, nu fuk Ac nga itungyuki ye noa in kaskrusak lom. 9 Mutuk losrla ke keok luk, LEUM GOD, tia kutangulla, Ac mwe akmsura mutual. 10 Ya kom kaingkunla. 11 Ya lungse kawil lom tia fah itungya mwet lokoalok lal Ac onelosi nukewa ac oru ma sakirik usrnguk nu sin mwet misa? Ya elos su srungal. 12 Ya mwenmen lom liyeyuk in acn in kunausten? 13 LEUM GOD, nga pre nu sum in kasreyu. Nga su srungal. 14 Efu ku kom sisyla, Nga ac fah oru tuh elan ku fin mwet lokoalok lal pacl e srumunyuk in kulyuk uh? Ya oaru lom srumunyuk ke nukewa. 15 Nga nuna totola ke ma toasr su kom kaiyu kac. 16 Mulat upa lom LEUM GOD? Efu ku kom getla likiyu? 17 Ma keok ac apkuran nu ke misa e ke nga srikyak, Nga 18 Finne kawuk fotofo luk, kom oru 19 Kom kaskas nu sin mwet kulansap oaru lom in sie aruruma in pacl meet ah, ac fahk, "Nga sang kasru nu sin sie mwet mweun pwengpeng. Nga aleumye sie su nga in pacl meet ah, ac fahk, "Nga sang kasru nu sin sie kasru. 20 Nga oru tuh David, mwe akmsura mutual. 21 Ku luk fah welul pacl e nukewa, in oana mwe sruungayuk selos. Nga kauli ac tia ku in Ac ku luk fah oru elan ku. 22 Mwet lokoalok lal fah 23 Nga kaingkunla. 24 Nga ac fah lungse el ac pwaye nu sel, sralak pouk Ac pre nu sum len nukewa. 25 Nga ac fah tafwela tokosrai lal, Mutawauk ac tukakek ac kaksakin kom? 26 David ac fah fahk nu sik, 'Kom papa tumuk ac God luk, Kom su srungal. 27 Nga fah oayapa oru tuh elan srumunyuk in kulyuk uh? Ya oaru lom srumunyuk ke nukewa. 28 Nga fah karingin wuleang luk nu sel, Ac wulela luk 29 Tokosrai lal ac fah oakwuki ku totola ke ma toasr su kom kaiyu kac. 30 "Tusrukta, mwet in fwil natul fin tia oana kusrao. Sie sin mwet in fwil natul ac fah tokosra 31 Elos fin seakos mwe lutu luk Ac tia karingin ma sap in pacl nukewa. 32 Na nga ac fah srungululos ke sripen ma koluk 32 Na nga ac fah srungululos ke sripen ma koluk

89 [Psalm 1al Ethan, Mwet Ezra] O LEUM GOD, nga ac fah onkakin lungse kawil lom pacl e nukewa. Nga ac fah fahkak oaru lom nwe tok. 2 Nga etu lah wangin safliayen lungse lom, Ac oaru lom oakwuki ku, oana kusrao. 3 Kom fahk, "Nga orala sie wulela inmasrlok ac sie su nga sulela. Pa inge ma nga tuh wulela nu sel David, mwet kulansap luk: 4 'Sie sin mwet in fwl nutum ac fah tokosra in pacl nukewa; Nga fah oakiya tuh tokosrai lom in oan nwe tok.'" 5 Kusrao onkakin ma wolana kom oru, Elos su mutual fah onkakin oaru lom, LEUM GOD. 6 Wangin sie inkusrao oana kom, O LEUM GOD; Wangin inmasrlon mwet inkusrao ku in lumweyuk nu sum. 7 Inmasrlon u mutual lom, elos sangeng sum; Elos nukewa pasrla ye motom. 8 LEUM GOD Kulana, wangin sie su ku oana kom, Tuh kom oaru in ma nukewa, O LEUM GOD. 9 Kom leum fin ku lun meoa, Kom akmsiye noa lulap we. 10 Kom itungya kosro lulap Rahab, ac unilya; Ke ku lulap lom kom kutangla mwet lokoalok lom. 11 Kusrao ac faclu ma lom, Kom orala faclu ac ma nukewa loac. 12 Kom orala epang ac eir, Fineol Tabor ac Fineol Hermon on nu sum ke engan. 13 Fuka luman ku lom! Fuka pwengpengiyen ku lulap lom! 14 Tokosrai lom oakwuk fin suwoswos ac nununku pwaye, Lungse ac oaru akkalemyeyuk in ma nukewa kom oru. 15 Fuka luman insewowo lalos su alu nu sum ke on, Su moul ke kalmen kulang lom! 16 Ke sripom elos engan ke len nufon, Ac elos kaksakin kom ke wolana lom. 17 Kom ase kutangla yohk nu sesr, Ac ke lungse lom kom oru tuh kut in kutangla. 18 Kom, O LEUM GOD, kom sulela mwet in loangekul; Ac lalos; Nga ac fah akkeokyilos ke ma sutuu lalos. 33 Tusrukta, lungse luk nu sel David ac fah tia tui, Oayapa nga fah tia mulunla wulela luk nu sel. 34 Nga ac fah tiana kunausla wulela inmasrlok el, Ku sisla siefanna ma nga tuh wuleang nu sel. 35 "Wulela sefanna nga fah orala ke Inek: Nga fah tiana kikiap nu sel David. 36 Ac fah oasr na fwil natul, Ac nga fah karingin tokosrai lal ke lusenna pacl fahnt uh kalem. 37 Ac fah sie ma oakwuk oana malem uh Su liye ma nukewa inkusrao me." 38 Tuh pa inge kom kasrkusrak sin tokosra su kom sulela; Kom fahsru lukel ac sisella. 39 Kom kunausla wulela lom nu sin mwet kulansap lom Ac sisla tefuro lal nu infohk uh. 40 Kom kunausya kalkal in siti sel Ac filiya pot ku lal in musalsalu. 41 Elos nukewa su fahrs we, elos pisre ma lal, Ac mwet tulan lal nukewa elos isrunul. 42 Kom sang kutangla nu sin mwet lokoalok lal; Kom oru tuh elos nukewa in engan. 43 Kom oru tuh in wangin sripen mwe mweun natul, Ac kom lela in kutangyukla el ke mweun uh. 44 Kom eisla scepter lal lukel Ac ikruuya tron lal nu infohk uh. 45 Kom oru tuh elan matuoh meet liki pacl fal lal, Ac afinilya ke mwekin. 46 O LEUM GOD, ya kom fah wikinkomla nwe tok? Putaka mulat lom uh fah firir oana sie e? 47 Esam lah moul luk arulana foto, Esam lah kom orekulta, moul lasr in sukawil. 48 Su ku in moul ac tia misa? Mea mwet uh ku in oru in kaingkunla kulyuk uh? (Sheol h7585) 49 Leum, ku pia akpwayeren lungse lom su kom akkalemye meet ah? Pia wulela kom tuh oru nu sel David? 50 Nik kom mulunla lah akkolukyeuk ng, mwet kulansap lom, Ac nga muteng kas in selnga nukewa lun mwet pegan nu sik. 51 Mwet lokoalok lom

elos aksruksrukye tokosra su kom sulela, O LEUM GOD! “Nga ac fah molelos su lungse nga, Ac karinganulos su Elos akkolukyal yen nukewa el fahsr we. 52 Kaksakin akilenu lah nga LEUM GOD. 15 Ke elos pang nu sik, LEUM GOD nwe tok ma pahtpat! Amen! Amen!

90 [Pre lal Moses, Mwet lun God] O Leum, kom nuna
nien muta lasr. 2 Meet liki kom oru tuh inging
uh in sikyak, Ku oakiya faclu, Kom nuna God oemeet
me, Oayapa nu tok ma pahtpat. 3 Kom sap mwet uh
in folokla nu ke fohk, Kom ekululosla nu ke kutkut, ma
elos orekla kac. 4 Sie tausin yac oana len se nu sum;
Oana ekeia, su somla tari, Oana sie ao fototo ke fong. 5
Oana sie sronot, kom pahtkakinkutla; Moul lasr tia loes
liki sie mweme. Kut oana mah ma srunak ke lotutang 6
Ac kapak ac fargelik, Na paola ac misa ke ekela. 7 Kut
kunausyukla ke mulat lom, Kut fosngala ke kasrkusrak
lom. 8 Kom filiya ma koluk lasr ye motom, Ac ma koluk
lukma lasr yen kom ku in liye. 9 Moul lasr afkototoyeyuk
ke kasrkusrak lom, Ac wanginla oana sie osfek. 10
Lusen moul lasr yac itngoul na — Ac kut fin ku na, ac
sun yac oaingoul, Tuh wanginna ma kut liye kac sayen
mwe lokoalok ac asor. Moul lasr uh sa na safla, ac kut
wanginla. 11 Su nu pula kuiyen sulung lom? Su etu lapan
sangeng ma ac tuku ke kasrkusrak lom? 12 Luti nu sesr
in etu fototoien moul lasr Tu kut fah ku in lalmwetmet.
13 Kom ac mulat nwe ngac? O LEUM GOD, pakomuta
mwet kulansap lom! 14 Nwekkutla ke lungse kawil lom
ke kais sie lotutang, Tuh kut fah ku in on ac insewowo in
moul lasr nufon. 15 Akenganye kut inge, in oana lapan
asor su kom tuh ase nu sesr In yac puspis su kom tuh
akkeokyke kut kac. 16 Lela kut, mwet kulansap lom, in
liye orekma ku lom; Lela fwil naturs tok in liye ku wolana
lom. 17 O LEUM GOD lasr, lela mwe insewowo lom in wi
kut. Ase nu sesr wo ouyi in ma nukewa kut oru!

91 El su som nu yurin LEUM GOD in suk misla, Su
muta ye lulin poun God Kulana, 2 El ku in fahk nu
sel, “Kom mwe loeyuk ac lango luk. Kom God luk, ac
nga lulalfongi in kom.” 3 El fah karingin kom liki mwe
ongoiya su oan in lukma, Ac liki kutena mas keok. 4
El fah afinkomi ke posohksok lal. Kom fah moulla ke
karinginyuk lal. Pwaye lal ac fah mwe loeyuk lom ac
mwe karingin lom. 5 Kom fah tia sangeng ke kutena
mwe sensen ke fong Ku ke mwe ngal ke len, 6 Ku ke
mwe misa in lohsr uh, Ku ke ma koluk su sikyak ke len.
7 Sahp sie tausin ac fah misa siskom Ku ngouli tausin
raunikomla, Tusruklu kom ac fah tia sis kutena ma. 8
Kom fah netgant ac liye Ouiyen kaiyuk nu sin mwet
koluk. 9 Kom oru tuh LEUM GOD Elan mwe loango lom,
El su Fulatlana El nien muta lom. 10 Ke ma inge wangin
ma koluk fah tuku nu fom, Wangin mwe kunausla fah
apkuran nu inkul sum. 11 God El fah sap lipufan lal in
liyekomyang Ac karingin kom yen nukewa kom fahsr
nu we. 12 Elos fah kafiskomyak inpaolos Tuh niom fah
tia ngalyak fin eot uh. 13 Kom ac fah lolongya lion ac
wet, Aok, lion sulallal ac wet pwasin. 14 God El fahk,

“Nga ac fah molelos su lungse nga, Ac karinganulos su
Elos akkolukyal yen nukewa el fahsr we. 52 Kaksakin
akilenu lah nga LEUM GOD. 15 Ke elos pang nu sik,
ngah fah topkolos; Ke elos sun mwe ongoiya, nga fah
muta yorolos, Nga fah molelosla ac akfulatyatos. 16 Nga
ac fah sang moul loes nu selos Ac molelosla.”

92 [Soko On Nu Ke Len Sabbath] Fuka woiya in sang
kulo nu sum, O LEUM GOD, In on ac akfulatye
kom, O God Fulatlana. 2 In fahkak lungse kawil lom
ke lotu nukewa Ac pwaye lom ke fong nukewa, 3 Wi
pusren on ke mwe srital su oasr ah kac, Ac ke pusra
wolana lun harp. 4 Orekma kulana lom, O LEUM GOD,
akenganeyeu. Ke sripen ma kom oru, nga on ke engan.
5 Fuka lupon orekma lom, O LEUM GOD. Fuka loaliyen
nunak lom! 6 Mwet lalfon tia ku in etu ma inge, Ac
mwet yohk nikin la elos tia ku in kalem kac. 7 Sahp
mwet koluk elos ac kapak oana mah, Sahp elos su oru
ma koluk fah kapkapak, Tusruklu, elos ac fah arulana
kunausyukla, 8 Mweyen kom, O LEUM GOD, kom leum
fulat ma pahtpat. 9 Kut etu lah mwet lokoalok lom ac fah
misa, Ac mwet koluk nukewa ac fah kutangyukla. 10
Kom oru tuh nga in arulana ku, oana soko cow mukul
kasrkusrak; Kom akinsewowyeyu ke engan lulap. 11
Nga liye ke kutangyukla mwet lokoalok luk Ac lohng
pusren tung lun mwet koluk. 12 Mwet suwoswos elos ac
fah fargelik oana sak palm; Elos ac kapak oana sak
cedar ke inging Lebanon. 13 Elos oana sak yoki in lohm
sin LEUM GOD— Su fargelik in Tempul lun God, 14 Su
srakna isus fahko ke elos matuoh, Ac folfol insroa ac
ku in paci e nukewa. 15 Ma inge akkalemye lah LEUM
GOD El nununku suwohs, Ac wanginna ma sufal in El su
loangeyu.

93 LEUM GOD El tokosra, El nuknukyang ke wal a
ku. Faclu oakwuki ku, Ac fah tiana mukuikui. 2
Tron lom, LEUM GOD, nuna oakwuki ku oe ke mutawauk
me, A kom nuna muta meet liki mutaweyen paci u. 3
Yen loal meoa srukak pulsralos, O LEUM GOD, Elos
srukak pulsralos a ngirngir. 4 LEUM GOD El leum fulat
inkusrao, El fulat liki ngirngir lun meoa, A ku liki noa in
meoa u. 5 Ma sap lom oan nwe tok, LEUM GOD, A
Tempul lom arulana mutual, Ma pahtpat a ma pahtpat.

94 LEUM GOD, kom sie God su kai ma koluk; Fahkak
mulat lom! 2 Kom mwet nununku lun mwet nukewa
faclu; Tuyak ac oru nu sin mwet filang ma fal nu selos! 3
Mwet koluk inge ac engan putaka? LEUM GOD, elos ac
konkin nwe ngac? 4 Mwet orekma koluk elos ac inse
fulat Ac tungakkim ma koluk lalos nwe ngac? 5 Elos
itungya mwet lom, LEUM GOD, Ac akkeokyke mwet su
ma lom. 6 Elos uniya katinmas ac tulik mukaimtal, Ac
akmuseya mwetsac su muta in faci sesr. 7 Elos fahk,
“LEUM GOD El tia liye kut; God lun Israel El tia akilen
ma inge.” 8 Mwet luk, efu ku kowos arulana lalfon?
Kowos ac etala ngac? 9 God El orala insrasr — ya El
ku in tia lohng? El orala mutasr — ya El ku in tia liye?

10 El mulat nu sin mutunfacl — ya el ac tia kaelos? El wolana lun Inen LEUM GOD; Us mwe sang lowos ac su lutu mwet nukewa — ya pwaye wangin etu la! **11** utyak nu in Tempul la! **9** Epasrla ye mutun El su Mutual LEUM GOD El etu ma elos nunku; El etu lah wangin ke El sikyk in wolana la!, Ac rarrar ye mutal, kowos kalmen nunak lalos. **12** O LEUM GOD, insewowo mwet mwet faclu nufon! **10** Fahk nu sin mutunfacl nukewa, se su kom lutu, El su kom lutu ke ma sap lom. **13** Kom “LEUM GOD El tokosra. Faclu oakwuki ku in acn se, sang mongla nu sel ke len in ongoiya, Nwe ke pacl se ac tia ku in mukuikui; El fah nununku mwet nukewa ke pukpukyak sie luf in sruoika mwet koluk. **14** LEUM GOD El ac fah tia sisla mwet la!, Ac El ac fah tia som lukelos. **15** Ac fah sifil koneyukyak nununku suwohs ke iwen meoa ac ma nukewa loac in ngirngir. **12** Lela inima uh ac nununku; Ac mwet suwoswos nukewa ac fah akkeye. **16** Ku su ac tuyak keik in lain mwet koluk? Ac su ac fah nununku mwet fin faclu Ke suwoswos ac pwaye. **17** LEUM GOD El wiuyak lain elos su orek ma koluk? **18** Nga fahk, “Nga ikori,” funu tia kasreya Na ngunik lukun sa na som nu ke facl se wangin pusra lohngyuk we. **19** Ke pacl nga fohsak ke nunak pus insiu, Kom akwoyeuyu ac Na lungse kawil lom, O LEUM GOD, tapukuyak. **20** Ke akenganye ngunik. **20** Kom tia welulos su oru nununku sesuwos, Su oru mu ma koluk uh wo — **21** Su pwapa sulallai lain mwet suwohs Ac wotela tuh mwet wangin mwata in anwuki. **22** A LEUM GOD El loangeyu; God luk El nien moul luk. **23** El ac fah kaelos ke koluk lalos, Ac kunauselosia ke ma koluk lalos; LEUM GOD lasr El ac fah kunauselosia.

95 O fahsr, lela kut in kaksakin LEUM GOD, Lela kut in on ke engan nu sin God su langoeukut. **2** Lela kut in tuku nu ye mutal ke kulo, Ac yuk on in engan ke kaksak. **3** Tuh LEUM GOD El sie God ku, El sie tokosra kulana fin god nukewa. **4** El Leum fin faclu nufon, Liki yen loal in luf uh nu yen fulat in eol uh. **5** El Leum fin meoa, su El orala, Oayapa faclu su El lumahal. **6** Fahsr, lela kut in epasr ac alu nu sel, Lela kut in sikukmutunte ye mutun LEUM GOD, su orekutla! **7** Tuh El God lasr, Ac kut mwet su El nunku kac, Ac un sheep natul su El karingin. Misenge, porongo ma El fahk: **8** “Nik kowos strangesr lohng kas, oana mwet matu lowos ke elos muta in Meribah, Oana ke len se elos muta yen mwestis Massah. **9** Elos tuh srikeyu we, Elos ne liye ma nga oru nu selos. **10** Nga tuh arulana toasr selos yac angngaul, Ac nga fahk, ‘Mwet inge arulana likkeke! Elos tia lungse in akos ma sap luk.’ **11** Nga tuh kasrkusrak ac orala wulela na ku se, fahk mu, ‘Kowos ac fah tiana iyak nu in acn in mongla se Nga tuh akoo in sot nu suwos.’”

96 Yuk soko on sasu nu sin LEUM GOD. On nu sin LEUM GOD, faclu nufon. **2** On nu sin LEUM GOD, ac kaksakunul. Fahkak pweng wo ke len nukewa lah El molikutla. **3** Fahkak wolana la! nu sin mutanfahl uh, Ac orekma sakirik la! nu sin mwet nukewa. **4** LEUM GOD El fulat, ac arulana fal in kaksakinyuk Ac akfulatseyuk El yohk liki god nukewa. **5** Tuh god lun mutunfacl saya nukewa ma sruloala na, A LEUM GOD El pa orala kusrao. **6** Wolana ac wal fulat raunella, Ku ac oasku nwakla Tempul la! **7** Kaksakin LEUM GOD, kowos mwet nukewa fin faclu, Kaksakin wolana ac ku la!. **8** Kaksakin

wolana lun Inen LEUM GOD; Us mwe sang lowos ac su lutu mwet nukewa — ya pwaye wangin etu la! **9** Epasrla ye mutun El su Mutual LEUM GOD El tokosra. Faclu oakwuki ku in acn se, sang mongla nu sel ke len in ongoiya, Nwe ke pacl se ac tia ku in mukuikui; El fah nununku mwet nukewa ke pukpukyak sie luf in sruoika mwet koluk. **10** Fahk nu sin mutunfacl nukewa, se su kom lutu, El su kom lutu ke ma sap lom. **11** Kom “LEUM GOD El tokosra! Lela faclu in engan! Lela tuka in meoa uh in arulana insewowo! **2** Pukunyeng ac lohrs apnulla; El nununku ke suwoswos ac pwaye. **3** E uh fahs meet lukel Ac esukak mwet lokoalok la! su apnulla. **4** Sarom la! kalmear faclu, Ac faclu liye ac rarrar. **5** Eol uh kofelik oana kiris ye mutun LEUM GOD, Ye mutun LEUM GOD lun faclu nufon. **6** Kusrao fahkak suwoswos la!, Ac mutunfacl nukewa liye wolana la!. **7** Elos nukewa su alu nu ke ma sruloala, elos akmwekinyeyuk, Ac god nukewa lun faclu epasr nu sin LEUM GOD. **8** Mwet in Zion elos insewowo, Ac siti nukewa in acn Judah elos engan Ke sripen nununku suwoswos lom, O LEUM GOD. **9** LEUM GOD Kulana, kom leum fin faclu nufon, Kom arulana fulat liki god nukewa. **10** LEUM GOD El lungse elos su kwase ma koluk. El karingin moul lun mwet la! El molelosla liki ku lun mwet koluk. **11** Kalem uh sreya mwet suwoswos, Ac insewowo tuku nu sin mwet wo. **12** Kowos nukewa su suwohs in enganak Ke sripen ma LEUM GOD El oru! Esam ma God mutual El oru, Ac sang kulo nu sel.

98 Yuk soko on sasu nu sin LEUM GOD, Tu El oru ma wolana! Ke ku la! a ke mutal la! El eis kutangla. **2** LEUM GOD El fahkak kutangla la!, El fahkak ku in molela la! nu sin mutanfahl uh. **3** El esam wulela la! nu sin mwet Israel Ke inse pwaye ac lungse kawil la! nu selos. Mwet in acn nukewa elos liye kutangla lun God lasr. **4** On ke engan nu sin LEUM GOD, faclu nufon; Kaksakunul ke pusren on, ac sasa ke engan. **5** On ac Kaksakin LEUM GOD. Fahkak pusren on ke harp u. **6** Uk mwe ukuk, A sasa ke engan nu sin LEUM GOD, su tokosra lasr. **7** Lela meoa in ngirngir, a ma nukewa loac, Faclu in on, a elos su muta fac! **8** Lela infacl u in paspas, A eol u in tukeni on ke engan ye mutun LEUM GOD, **9** Mwelen El tuku in leumi faclu. El ac fah leum fin mwet faclu Ke suwoswos ac wo.

99 LEUM GOD El tokosra, Ac mwet uh rarrar. El muta fin tron la! lucng liki cherub uh, Ac faclu krusursrus. **2** LEUM GOD El ku in acn Zion, Ac El fulat liki mutunfacl nukewa. **3** Mwet nukewa in kaksakin Ine fulat ac ku la! El mutual! **4** Tokosra kulana, kom lungse ma suwohs; Kom oakiya nununku suwohs in Israel, Ac

kom ase suwoswos ac ma wolana. 5 Kaksakin LEUM Tusuksu kom, O LEUM GOD, fah tokosra ma pahtpat, GOD lasr, Alu nu sel ye mutun tron lal. El mutual! 6 Moses Ac fwil nukewa fah esam kom. 13 Kom ac fah tuyak ac ac Aaron eltal mwet tol lal, Ac Samuel el sie su pre nu pakomuta Zion, Tuh paci fal kom in pakomutal — Nuna sel. Elos pang nu sin LEUM GOD, ac El topkolos. 7 El paci fal la pa inge. 14 Mwet kulansap lom elos lungse el, kaskas nu selos liki sru in pukunyeng. Elos akos ma sap Finne kunausyukla el. Elos pakomutal, Finne el musalla. ac ma oakwuk lal su El sang nu selos. 8 O LEUM GOD 15 Mutunfaci uh fah sangeng sin LEUM GOD; Tokosra lasr, kom topuk mwet lom. Kom akkalemye nu selos lah nukewa fin faclu fah sangeng ke ku lal. 16 Ke LEUM kom sie God su nunak munas, Kom finne kaelos ke ma GOD El sifil musaeak Zion, El ac fah akkalemye fulat lal. koluk lalos. 9 Kaksakin LEUM GOD lasr, Ac alu nu sel 17 El ac fah porongo pusren mwet sisila lal, Ac lohng pre ke eol mutual se! LEUM GOD lasr El mutual. lalos. 18 Simusla ma LEUM GOD El oru inge nu sin fwil

100 [Soko On in Sang Kulo] Fahkak pusren engan nu sin LEUM GOD, kowos facl nukewa. 2

Kulansupu LEUM GOD ke engan, Kowos in tuku nu ye mutual ke on. 3 Kowos in etu lah LEUM GOD El God. El pa orekutla, ac kut ma lal, Kut mwet srahl, ac sheep lun ima lal. 4 Utyak nu in mutunoa sel ke kulo, Ac nu in kalkal lal ke kaksak. Sang kulo nu sel ac kaksakin Inel. 5 Tuh LEUM GOD El wo, Lungkulang lal oan ma pahtpat, Ac oaru lal nu sin fwil nukewa.

101 [Psalm Lal David] Nga fah onkakin oaru ac suwohs, Ac nga fah on nu sum, LEUM GOD. 2

Ouiyen moul luk ac fah suwosna. Kom ac tuku nu yuruk ngac? Nga fah moulkin moul nasnas in lohm sik. 3 Nga fah tia misla ke kutena ma koluk. Nga kwase orekma lun mwet su forla liki God; Ac fah wangin ip luk yorolos. 4 Nga fah tiana oru kutena ma sesuwos Ac nga fah tia kupasri nu ke kutena ma koluk. 5 Nga fah lusla kutena mwet Su lesriki sie pac mwet, Ac nga fah tia muteng kutena mwet Su filang ac inse fulat. 6 Nga fah insese nu selos su pwaye nu sin God Ac lela elos in muta inkul fulat sik. Elos su suwosna Nga fah lela in kulansap nu sik. 7 Wangin mwet kikiafah muta ke inkul fulat sik; Wangin mwet kutasrik fah muta yuruk. 8 Len nu ke len nga fah kunausla Mwet koluk in acn sesr; Nga fah lusla mwet koluk nukewa Liki siti lun LEUM GOD.

102 [Pre lun sie Mwet Totola, su Fahkak Mwe Keok lal nu sin LEUM GOD] Porongo pre luk, O

LEUM GOD, Ac lohng tung luk ke nga suk kasru sum! 2 Nikmet ngetla likiyu In paci in ongoiya nu sik. Lipsreyu, Ac sa in topukyu ke nga pang nu sum. 3 Moul luk fahsir in wanginla oana kulasr, Ac monuk folla oana sie e firir. 4 Futungyuki nga oana mah paola, Ac wanginla pwar luk in mongo. 5 Nga sasao ke pusra lulap, Ac wanginla ma keik sayen sri na kolo. 6 Nga oana sie won lemjak yen mwesis, Ac oana sie won owl yen ma musalla ac wangin ma fac. 7 Nga oanna tia motul; Nga oana sie won mukaimtal su muta fin mangon sie lohm. 8 Mwet lokoalok luk elos akkolukyeyu ke len fon; Elos su aksruksrukyeyu elos orekmakin inek oana sie mwe selnga. 9 Nga mongo apat oana bread, Ac karyak ma nimuk ke sroninmutuk. 10 Ke sripen sulung ac mulat lom Oru kom srukuyak ac sisuya. 11 Moul luk oana lul in eku, Ac nga mongeni oana mah paola. 12

Tusruktu kom, O LEUM GOD, fah tokosra ma pahtpat, pakomuta Zion, Tuh paci fal kom in pakomutal — Nuna sel. Elos pang nu sin LEUM GOD, ac El topkolos. 7 El paci fal la pa inge. 14 Mwet kulansap lom elos lungse el, Finne kunausyukla el. Elos pakomutal, Finne el musalla. 15 Mutunfaci uh fah sangeng sin LEUM GOD; Tokosra nukewa fin faclu fah sangeng ke ku lal. 16 Ke LEUM GOD El sifil musaeak Zion, El ac fah akkalemye fulat lal. 17 El ac fah porongo pusren mwet sisila lal, Ac lohng pre lalos. 18 Simusla ma LEUM GOD El oru inge nu sin fwil tok uh, Tuh mwet ma soenna isusla in mau wi kaksakin LEUM GOD. 19 LEUM GOD El ngeti liki acn mutual sel lucng, El ngeti inkusrao me nu faclu. 20 El lohng sasao lun mwet kapir Ac tulalosla su wotyang nu ke misa. 21 Ouinge Inel ac fah fwackyuk in Zion; Ac fah kaksakinyuk El in Jerusalem 22 Ke mutanfahl uh ac tokosrai nukewa ac fah tukeni Ac alu nu sin LEUM GOD 23 LEUM GOD El oru nga munasla ke nga srakna fusr; El afkototoyela moul luk. 24 O God, nikmet eisyula inge Meet liki nga matuoh. O LEUM GOD, kom moul ma pahtpat. 25 In paci loeloes somla kom oralafaclu, Ac ke poum sifacna kom oralafusrao. 26 Ma inge ac wanginla, a kom fah mutana; Ma inge ac mahi oana nuknuk; Kom fah sisla oana nuknuk, Na elos fah wanginla. 27 A kom ac nuna oaya ah, Ac moul lom ac tiana safla. 28 Tulik natusr elos ac fah moul in misla; Na ke karinginyuk lom Fwil natulos ac fah oakwuki in misla.

103 [Psalm Lal David] Kaksakin LEUM GOD, O

ngunik! Ma nukewa in nga, in kaksakin Ine mutual lal! 2 Kaksakin LEUM GOD, O ngunik, Ac tia mulunku lapan kulang lal. 3 El nunak munas ke ma koluk luk nukewa Ac akkeyala mas luk nukewa. 4 El moliyula liki misa Ac akinsewoyoyeu ke lungse ac pakoten. 5 El akkihype moul luk ke ma wo Tuh nga in fusr na ac ku oana sie won eagle. 6 LEUM GOD El oru nununku lal in wi layen lun mwet akkeokyeyuk, El oru tuh nununku suwohs in orek nu selos. 7 El akkalemye inkanek lal nu sel Moses Ac lela tuh mwet Israel in liye orekma kulana lal. 8 LEUM GOD El kulang ac pakoten, El tia sa in mulat, ac yoklana lungkulang lal. 9 El ac tia kaiyuk paci nukewa, El tia kolla mulat lal nwe tok. 10 El tia kai kut fal nu ke ma koluk lasr, Ku ase nu sesr ma fal nu ke orekma koluk lasr. 11 Tuh lungse lun God nu selos su sunakunul Oana fulatan kusrao nu faclu. 12 El usla ma koluk lasr loes liki kut, Oana lusen kutulap lac nwe roto. 13 LEUM GOD El pakomutalos su afkulatal, Oana ke sie papa el pakomuta tulik natul. 14 God El etu lah mea kut orekla kac, El esam lah kut orekla ke kutkut. 15 A funu mwet uh, moul lasr uh oana mah. Kut kapak ac farngelik oana ros inimae, 16 Na eng tuhyak nu faclos ac elos wanginla Ac tia sifil liyeyuk. 17 A nu selos su sangeng sin LEUM GOD, lungse lal oan nu tok ma pahtpat, Ac suwoswos lal nu sin fwil nu ke fwil — 18

Nu selos su karinganang wuleang lal Ac oaru in akos Ke kom tulokinya momong lom lukelos, elos misa Ac ma sap lal. **19** LEUM GOD El oakya tron lal inkusrao; folokla nu ke kutut ma elos orekla kac. **30** Tuh ke kom El tokosra fin ma nukewa. **20** Kaksakin LEUM GOD, sang ngunum, elos orekla ma moul; Kom sang moul kowos lipufan kulana lal, Su akos sap ku lal, Ac porongo sasu nu fin fohk uh. **31** Lela wolana lun LEUM GOD in kas lal. **21** Kaksakin LEUM GOD, kowos un mwet ku lal oan ma pahtpat! Lela tuh LEUM GOD Elan engan ke ma inkusrao, Kowos mwet kulansap lal, su oru lungse lal. **22** El oral! **32** El ngetang nu ke faclu, na faclu rarrar; El Kaksakin LEUM GOD, kowos su ma orekla lal In acn kahlye fineol uh, na fosryak. **33** Nga fah on nu sin LEUM GOD ke moul luk nufon; Nga fah onkakin on in kaksak nukewa el leumi. Kaksakin LEUM GOD, O ngunik!

104 Kaksakin LEUM GOD, O ngunik. O LEUM GOD luk, kom fulatiana! Kom nuknukyang ke sunak ac wolana. **2** Kom afinkomi ke kalem. Kom laknelik kusrao oana sie lohm nuknuk, **3** Ac musaela nien muta fulat lom fin kof uh lucng liki kusrao. Kom orekmakin pukunyeng uh oana chariot nutum Ac kasrusr fin eng uh. **4** Kom oru tuh eng uh in mwe utuk kas lom, Ac sarmelik lun sarom uh oana mwet kulansap lom. **5** Kom oakya faclu fin pwelung ku la — Ac fah tiana mukuikui. **6** Kom filiya meoa uh fac oana sie nuknuk, Ac kof uh afinya eol uh. **7** Ke kai lom, kof uh kaingelik, Ac ke pusren sap lom, elos sa na kaing. **8** Kof uh sororla fineol uh me nu infahlfal uh, Nu yen kom orala nu selos. **9** Kom oakya sie masrol ma elos tia ku in alukela. Tuh elos in tia sifil afinya faclu. **10** Kom oru tuh infacl srisrik in sororma infahlfal uh, Ac infacl lulap in ut inmasrlon inging uh. **11** Kof inge orala mwe nim nimen kosro nukewa inimae, lal ma pahtpat — El oru wulela lal tuh in ma nu sin sie Ac kosro donkey nimnim we ac tila malu. **12** Won yen engyeng uh elos oru ahng lalos Ac on ulun sak sisken infacl. **13** Kom supwama af inkusrao me nu fineol uh, Ac faclu sessesla ke mwe insewowo sum me. **14** Kom akkapye mah nu sin cow uh, Ac sacn nu sin mwet uh Tuh elos in yukwiya ac konauk mongo nalos kac, **15** Ac in orala wain in akenganyalos, Ac oil in olive tuh in mwe akmusra, Ac mwe mongo in sang ku nu sin mwet. **16** Yokna af in aksroksrokye sak cedar ke inging Lebanon — Sak sunun LEUM GOD, ma El sifacna yukwiya. **17** Won elos orek ahng lalos olo, Won stork elos oru ahng lalos ulun sak fir. **18** Nani lemjak elos muta fineol fulat, Ac kosro coney elos wikkik ye fulu uh. **19** Kom orala tuh malem uh in mwe akilen kais sie malem; Ac fahit uh etu na pacl in tili la. **20** Kom orala fong, na ke pacl lohsr Kosro lemjak ac oatume. **21** Lion fusr elos ngutngut ke orala! Ke lalmwetmet lom kom orala ma inge nukewa! **22** Na ke fahit uh takak, elos ac folokla Ac ona ke luf lalos. **23** Mwet uh ac som nu ke orekma lalos Ac elos ac orekma nwe ke ekela. **24** LEUM GOD, puslana ma kom orala! Ke lalmwetmet lom kom orala ma inge nukewa! **25** Meoa uh pa ingo, yohk ac sralap, Yen kain in ma moul pupsis muta we — **26** Oak palang uh kasrusr fac, Ac Leviathan, wet lulap soko ma kom orala, el srital we. **27** Ma inge nukewa elos filiya lulalfongi lalos in kom Tuh kom fah sang mwe mongo nalos ke pacl fal. **28** Kom sang ma nalos ac elos mongo kac, Kom kitalos ac elos kihpkin. **29** Ke pacl kom ngetla lukelos, elos sangeng;

Ke kom tulokinya momong lom lukelos, elos misa Ac sang ngunum, elos orekla ma moul; Kom sang moul kowos lipufan kulana lal, Su akos sap ku lal, Ac porongo sasu nu fin fohk uh. **30** Lela wolana lun LEUM GOD in oan ma pahtpat! Lela tuh LEUM GOD Elan engan ke ma inkusrao, Kowos mwet kulansap lal, su oru lungse lal. **31** Nga fah on nu sin LEUM GOD ke moul luk nufon; Nga fah onkakin on in kaksak nukewa el leumi. Kaksakin LEUM GOD, O ngunik!

105 Sang kulo nu sin LEUM GOD, ac fahkak fulat lal, Fahkak orekma lal nu sin mutanfaht uh. **2** On ac kaksakin LEUM GOD, Fahkak orekma wolana ma El oral. **3** Kut in engan lah kut ma lal, Lela mwet nukewa su alu nu sel in arulana engan. **4** Ngetak nu sin LEUM GOD tuh Elan kasrekowos, Alu nu sel pacl e nukewa. **5** Esam orekma sakirik El oral; Mwenmen lal, oayapa nununku lal su El fahkla. **6** Kowos fwil natul Abraham, mwet kulansap lal, Ac tulik natul Jacob, mwet sulosolla lun God. **7** LEUM GOD El God lasr, Ma sap lal ma nu sin faclu nufon. **8** El fah karinganang wuleang Abraham, Ac wulela lal nu sel Isaac. **9** Aok, wuleang su El oakya inmasrlol ac inasrlol tuaslin fwil, **10** LEUM GOD El oral sie wulela yorol Jacob, Sie wulela su fah oan ma pahtpat. **11** El fahk, "Nga ac fah asot facl Canaan ma nu sin. Ac fah mwe usru lom sifacna." **12** Mwet lun God elos mwet na pu, Elos tuh mwetsac in facl Canaan. **13** Elos forfor liki sie facl nu ke sie pac facl — Liki sie tokosrai nu ke sie pacna tokosrai. **14** Tuh God El tia lela kutena mwet in akkeokyatos, El karinganulos ke El fahk — Sak sunun LEUM GOD, ma El sifacna yukwiya. **15** "Nik kowos aklokoalokye mwet nu sin tokosra saya, **16** LEUM GOD el supwama sracil nu fin acn selos Ac God elos mwet na pu, Elos tuh mwetsac in facl Canaan. **17** Tusruktu El supwala sie mukul meet lukelos; Joseph, su kukakinyukla el tuh elan mukul mwet kohs. **18** Nial kapiri ke sein, Ac osra raunela inirkawal **19** Nwe ke kas lal apkwayeyuk. Kas lun LEUM GOD ma Joseph el fahkak apkwayeyuk. **20** Na tokosra lun Egypt el tulalla, Aok, mwet kol lun mutunfacil sac el lalos. **21** Tokosra el sang tuh elan kol mwet orekma nwe ke ekela. **22** El ku in sapsap nu sin mwet pwapa lun tokosra, Ac Fachi sessesla ke ma kom orala. **23** Tok, Jacob el som yohk ac sralap, Yen kain in ma moul pupsis muta we — **24** LEUM GOD El sang Kewana ma yohk ac ma srihk. **25** God El oru mwet Egypt in srunga mwet lalik pulsipis nu sin mwet lal, Ac oru elos in ku liki mwet lokoalok lalos. **26** Na God El supwalla Moses, su mwet kulansap lal lal Ac elos in akkolukye ac aklafonye mwet kulansap lal lal, Oayapa Aaron, su el sulela. **27** Elos oru orekma inge. **28** God elos in acn Egypt.

El supwala lohsr nu fin acn Egypt, Tusruktu mwet Egypt un mwet koluk su welulos. **19** Elos sang gold ac orala
 elos tiana akos sap lun God. **29** El ekulla infac lalos nu soko cow fusr kac in acn Sinai, Ac elos alu nu ke ma
 ke srah Ac onela ik nukewa. **30** Facl selos sessesla ke sruloala sac. **20** Ouinge elos aolla wolana lun God Ke
 frog; Finne inkul fulat lun tokosra, nwanala pac kac. **31** luman soko kosro su mongo mah. **21** Elos mulkunla God
 God El kaskas, na kain in loang puspis ac won srisrik su molelosla Ke orekma kulana lal in acn Egypt. **22** Fuka
 ngalgul rirme, Ac nwakla facl sac nufon. **32** El tulokinya lapan wolana ke ma El oru we, Ac mwe lut lulap su
 af uh, A El supwama af yohk kosra oayapa sarom nu fin El oru sisken Meoa Srusra! **23** Ke God El fahk mu El
 facl selos. **33** El kunausla ima grape ac sak fig Ac koteya ac kunausla mwet lal, Na Moses, mwet kulansap su El
 sak nukewa yen selos. **34** El sap na, ac won locust tuku, sulela, el tuyak lainul kac, Ac el sikulya mulat lun God tuh
 Puslana, tia ku in oaoala. **35** Elos kangla kain in sak Elan tia kunauselosla. **24** Na elos sisla facl wowo sac,
 nukewa in facl sac, Ac fokinsak nukewa. **36** El uniya Mweyen elos tia lulalfongi wulela lun God. **25** Elos muta
 wounse mukul In sou nukewa lun mwet Egypt. **37** Na torkaskas in lohm nuknuk selos, Ac tia porongo pusren
 El kolla mwet Israel liki facl sac; Elos us gold ac silver, LEUM GOD. **26** Ke ma inge El fulahk nu selos Lah El ac
 Ac elos nukewa ku na, ac wo finsroa. **38** Mwet Egypt oru tuh elos in misa yen mwesis uh, **27** Ac afkahsryelik
 elos sangeng selos Ac engan lah elos som lukelos. **39** fwil natulos nu inmasrlon mwet pegan, Ac lela elos in
 God El asroelik sie pukunyeng in sonelosi, Ac sie e in misa in acn sin mwetsac. **28** Na in acn Peor elos sifacna
 tololos ke fong. **40** Elos siyuk, ac El supwama won quail; eisalosyang in wi alu nu sel Baal, Ac kang mongo ma
 El kitilos inkusrao me, tuh elos in kihp. **41** El ikaselik kisakinuyuk nu sin god misa uh. **29** Ouinge elos arulana
 sie eot, ac kof uh kahkme; Sororla pac nu yen mwesis purakak kasrkusrak lun LEUM GOD ke ma elos oru, Na
 oana soko infac. **42** El esam wulela mutual lal Nu sel mas na upa se sikiyak inmasrlulos. **30** Na Phinehas el
 Abraham, mwet kulansap lal. **43** Ouinge El kolla mwet tuyak ac sang kai nu selos su oru ma koluk, Ac mas sac
 sulela lal, Ac elos on ac sasa ke engan. **44** El sang nu wanginila. **31** Ma se inge mwe esmakin na yohk kacl,
 selos acn sin mutanfahl saya Oayapa ima pac lalos, Oayapa nu sin fwil nu ke fwil tok uh. **32** Mwet uh sifilpa
 45 Tuh mwet lal in akos ma sap lal Ac karingin sap lal nukewa. Kaksakin LEUM GOD! akksarkusrakye LEUM GOD sisken kof Meribah, Ac ma
 inge aktukulkulyel Moses. **33** Elos oru Moses el arulana
106 Kaksakin LEUM GOD! Sang kulo nu sin LEUM kasrkusrak Pwanang el kaskas ac tia nunku ke ma el
 GOD, tuh El wo, Ac lungkulang lal oan ma fahk. **2** Su ku in fahk ke ma wo nukewa ma El oru?
 pahtpat. **3** Insewowo Su ku in fahk lapan kaksak su fal nu sel? **3** Insewowo elos su liyaung ma sap lal, Su oru ma suwohs pac l
 e nukewa. **4** Esamu, LEUM GOD, ke kom kasru mwet lom; Oekyu ke kom ac molela mwet lom. **5** Lela tuh nga
 in liey kapkapak lun mwet lom Ac wi engan lun mutanfahl lom, Tuh nga in welulos su konkin in pangpang mwet lom.
6 Kut orekma koluk oana mwet matu lasr somla; Kut mwet koluk ac sesuwos. **7** Mwet matu lasr elos tia
 kalem ke orekma wolana lal in acn Egypt, Elos tia esam pacl puspis ma El akkalemye lungse lal nu selos, Ac elos
 lain El su Kulana ke sisken Meoa Srusra. **8** Tusruktu El molelosla oana El tuh wulela kac, In akkalemye ku
 lulap lal. **9** El sang sap lal nu sin Meoa Srusra, Na mu paola; El kolla mwet lal fahla fin acn pao. **10** El molelosla
 liki inpoun mwet su srungalos; El aksukosokyatos liki mwet lokoalok lalos. **11** A mwet lokoalok lalos walomla
 in kof uh; Wangin sie selos lula. **12** Na mwet lal elos tutah lulalfongi wuleang lal Ac elos on ac kaksakunul. **13**
 Tusruktu, elos sa na mulkunla ma El oru; Elos orekma na, tia tupan kas lal. **14** Nunkunma nwakulosla yen
 mwesis, Ac elos srike God we. **15** Ke ma inge El sang ma elos siyuk kac, Tusruk El supwala pac sie mas upa
 nu inmasrlulos. **16** In acn mwesis, elos sok sel Moses Ac Aaron, mwet kulansap mutual lun LEUM GOD. **17** Ke
 ma inge faclu mangelik ac okmulla Dathan, Ac piknilya Abiram ac sou lal. **18** Oayapa e tuku lucng me Ac esukak
 un sin God. **19** Ke ma inge El sang ma elos siyuk kac, Tusruk El supwala pac sie mas upa nu inmasrlulos. **20** Ouinge elos aolla wolana lun God Ke
 frog; Finne inkul fulat lun tokosra, nwanala pac kac. **21** Elos mulkunla God God El kaskas, na kain in loang puspis ac won srisrik su molelosla Ke orekma kulana lal in acn Egypt. **22** Fuka
 ngalgul rirme, Ac nwakla facl sac nufon. **23** Ke God El fahk mu El oru sisken Meoa Srusra! **24** Na elos sisla facl wowo sac,
 nukewa in facl sac, Ac fokinsak nukewa. **25** Elos muta wounse mukul In sou nukewa lun mwet Egypt. **26** Ke ma inge El fulahk nu selos Lah El ac
 Ac elos nukewa ku na, ac wo finsroa. **27** Ac afkahsryelik elos sangeng selos Ac engan lah elos som lukelos. **28** Na in acn Peor elos sifacna
 tololos ke fong. **29** Elos siyuk, ac El supwama won quail; eisalosyang in wi alu nu sel Baal, Ac kang mongo ma
 El kitilos inkusrao me, tuh elos in kihp. **30** Elos oru tuh elos in misa yen mwesis uh, **31** Ma se inge mwe esmakin na yohk kacl,
 Oayapa nu sin fwil nu ke fwil tok uh. **32** Mwet uh sifilpa akksarkusrakye LEUM GOD sisken kof Meribah, Ac ma
 inge aktukulkulyel Moses. **33** Elos oru Moses el arulana kasrkusrak Pwanang el kaskas ac tia nunku ke ma el
 fahk. **34** Elos tiana onela mwet pegan In oana ma LEUM GOD El fahk nu selos. **35** A elos payuk nu selos Ac oru
 ouiya lun mwet pegan. **36** Mwet lun God elos alu nu ke ma sruloala, Na ma inge kunauselosla. **37** Elos kisakin
 wen ac acn natulos Tuh in mwe kisa nu sin ma sruloala in facl Canaan. **38** Elos uniya tulik natulos su wangin koluk
 la, Ac acn we kolukla ke srahn akmas inge. **39** Ouinge elos afkohfkoyatos ke orekma koluk lalos Ac elos tia
 inse pwaye nu sin God. **40** Ke ma inge LEUM GOD El mulat sin mwet lal; Ac El srungalosla. **41** El fuhlelosyang
 nu inpoun mwet pegan, Ac mwet lokoalok lalos elos leum faclos. **42** Mwet lokoalok lalos akkeokyalos Ac elos
 muta ye nununku lalos. **43** Pacl puspis LEUM GOD El molela mwet lal, Tusruktu elos sikalani in lainul Pwanang
 elos tili in ma koluk. **44** Tusruktu, LEUM GOD El akilen keok lalos Ac porongalos ke elos wowoyak nu sel. **45** Ke
 sripalos, El esam wuleang lal, Ac ke sripen lungse yohk lal nu selos El pakomutalos ac auliyak. **46** El oru tuh
 elos su akkohsyelos In pakomutalos. **47** Molikutla, O LEUM GOD lasr, Ac uskutme liki inmasrlon mutunfac
 uh, Tuh kut fah fahkak kulo lasr nu sum Ac kaksakin Ine mutual lom. **48** Kaksakin LEUM GOD, God lun Israel;
 Kaksakunul inge ac nwe tok. Lela mwet nukewa in fahk, "Amen." Kaksakin LEUM GOD!

107 "Sang kulo nu sin LEUM GOD mweyen El wo, Lungkulang lal oan ma pahtpat!" **2** Kalweni in
 fahkak kas inge in kaksakin LEUM GOD, Kowos nukewa su El tuh molela. El tuh molikowosla liki mwet lokoalok

lowos, 3 Ac folokinkowsme liki mutunfaci saya, Liki akpusye tulik natulos. El oayapa oru tuh cow natulos in acn kutulap ac roto, liki acn epang ac eir. 4 Kutu selos tia pueni. 39 Ke paci mwet lun God elos kutangyukla ac tuh forfor yen wangin inkanek we in acn mwesis Ac tia akpusiselyeyuk Ke mwe keok ac moul upa sin mwet ku in konauk inkanek nu ke sie siti elos in muta we. 5 lokoalok lalos, 40 God El fahkak sulung lal nu sin mwet Elos masrinsral ac malu Ac elos fuhleak finsrak lalos. 6 su akkeokyatos Ac oru tuh elos in forfor yen wangin In ongoiya lalos, elos pang nu sin LEUM GOD Ac El inkanek we in acn mwesis uh. 41 Tusruktu El molela molelosla liki keok lalos. 7 El kololosa ke soko inkanek suwohs Nu ke sie siti, yen elos ku in muta we. 8 Fal elos in sang kulo nu sin LEUM GOD ke lungse kawil lal, Ac ke ma wolana El oru nu selos. 9 El sang ma nimalos su malu, Ac akkihpyalos su masrinsral ke ma wo. 10 Kutu selos muta in acn lohsr matoltol; Kapiri elos ke mwe kapir osra. 11 Mwelen elos lain sap ku lun God Kulana Ac pilesru mwe lutu lal. 12 Elos totola ke orekma upa lalos. Elos ikori a wangin mwet kasrelas. 13 Na in ongoiya lalos, elos pang nu sin LEUM GOD, Ac El molelosla liki keok lalos. 14 El usalosme liki acn lohsr matoltol, Ac wotyalik mwe kapir kaclos. 15 Fal elos in sang kulo nu sin LEUM GOD ke lungse pwaye lal, Ac ke ma wolana El oru nu selos. 16 El kunausya srungul orekla ke osra bronze, Ac koteya polo osra srumasriyen srungul uh. 17 Kutu selos mwet lalfon, elos keok ke sripen ma koluk lalos, Ac ke ma sufal lalos. 18 Elos tia lungse liye kutena kain in mongo Ac elos apkuran in misa. 19 Na ke elos sun ongoiya, elos pang nu sin LEUM GOD Ac El molelosla liki keok lalos. 20 El akkeyalosla ke sap ku lal, Ac molelosla liki misa. 21 Fal elos in sang kulo nu sin LEUM GOD ke lungse pwaye lal, Ac ke ma wolana El oru nu selos. 22 Lela elos in sang kulo nu sel ke mwe kisa firir, Ac fahkak orekma nukewa lal ke pusren on. 23 Kutu selos kalkal in meoa In suk mwe kasru nu selos ke elos orekma fin oak uh. 24 Mwet inge liye ma LEUM GOD El ku in oru, Ac ma usrnruk El oru in meoa uh. 25 El kaskas na, ac eng uh tuhyak upalana Ac mokleak noa uh yokelik. 26 Oak uh touyak nwe lucng Ac sifil putati nwe ten. Ke sripen mwe sensen inge, mwet fin oak uh fosrngalana. 27 Elos tukulkul ac fahsrtoptop oana mwet sruhi. Wanginla sripen etu lalos. 28 Na ke ongoiya inge sonolos, elos pang nu sin LEUM GOD Ac El molelosla liki keok lalos. 29 El akmisyela paka uh, Ac noa uh mihsla. 30 Elos enganak mwelen mihsla, Ac El kololosa nu yen elos akwot in oai we. 31 Lela elos in sang kulo nu sin LEUM GOD ke lungse pwaye lal, Ac ke ma wolana El oru nu selos. 32 Lela elos in fahkulak in walil uh Ac kaksakunul ye mutun un mwet kol lalos. 33 LEUM GOD El akpaoyela infaci uh, Ac El tulokinya unon in kof in tia soror. 34 El ekulla fohk wowo in oana acn mwesis, yen wangin sak ku in kapak we, Ke sripen ma koluk lun mwet su muta we. 35 El ekulla acn mwesis nu ke lulu in kof Ac acn pao nu ke unon in kof. 36 Ac El lela tuh mwet su masrinsral in muta we, Na elos musaeak sie siti tuh elos in muta loac. 37 Elos taknelik ima, ac yuwiya nien grape, Na ke elos kosrani, arulana pus fahko. 38 El akinsewowyoe mwet lal, ac

akpusye tulik natulos. El oayapa oru tuh cow natulos in acn kutulap ac roto, liki acn epang ac eir. 4 Kutu selos tia pueni. 39 Ke paci mwet lun God elos kutangyukla ac tuh forfor yen wangin inkanek we in acn mwesis uh. 41 Tusruktu El molela molelosla liki keok lalos. 7 El kololosa ke soko inkanek suwohs Nu ke sie siti, yen elos ku in muta we. 8 Fal elos in arulana puseni. 42 Ke mwet suwoswos elos liye ma inge elos engan, A mwet koluk nukewa wanginla ma elos ku in fahk. 43 Lela mwet lalmwetmet in nunku ke ma inge; Lela elos in nunku ke lungse pwaye lun LEUM GOD.

108 [Psalm lai David] Arulana pulaik insiu, O God!

Nga fah on ac kaksakin kom. Ngutalik, O ngunik! 2 Ngutalik, harp nutik ac lyre nutik! Nga ac fah okasak fahit uh. 3 Nga fah sot kulo nu sum, O LEUM GOD, inmasrlon mutunfaci uh. Nga fah kaksakin kom inmasrlon mwet uh. 4 Lungse kawil lom sowak fulat liki kusrao; Oarul lom sun pukunyeng uh. 5 O God, akkalemye fulat lom yen engyeng uh, Ac wolana lom fin faclu nufon. 6 Molikutla ke ku lom. Topuk pre luk, Tuh mwet su kom lungse fah ku in moliyukla. 7 Liki acn mutal sel, God El fahk, "Ke sripen nga kutangla, nga fah kitalk acn Shechem Ac oralk Infahlal Sukkoth nu sin mwet luk. 8 Ma luk pa acn Gilead, oayapa acn Manasseh; Acn Ephraim, mwe loeyen sifuk, Ac acn Judah pa scepter luk. 9 A nga fah orekmakin acn Moab oana sie ahlui in winwin luk; Nga fah sisang fahluk luk nu fin acn Edom In akkalemye lah ma luk pa acn we. Nga fah sala ke kutangla luk fin mwet Philistia." 10 O God, su ac fah usyula nu in siti se oasr pot we? Su ac fah kolyula nu Edom? 11 Ya kom siskutla na pwaye? Ya kom ac tia wi mwet mweun lasr uh illa? 12 Kasrekut lain mwet lokoalok lasr, Mwelen kasru sin mwet uh wangin sripa. 13 Ke God El wi kut lac, kut ac fah kutangla; El ac fah kutangla mwet lokoalok lasr uh.

109 [Psalm lai David] Nga kaksakin kom, O God;

nikmet mutana misla! 2 Mwet koluk ac mwet kikiap elos lainyu. Elos fahk kas kikiap keik, 3 Ac elos fahk kas koluk keik — Elos lainyu ke wangin sripa. 4 Nga ne lungse elos ac pre kaclos A elos nu srungayu na. 5 Elos folokin orekma wo luk ke orekma koluk, Ac srungayu ke nga lungse elos. 6 Sulela sie mwet nununku sesuwos in nununku mwet lokoalok luk, Ac lela sie mwet su srungal in tafwel. 7 Lela in nununkeyuk el ac koneyukyak tuh na oasr mwatal. Lela God Elan akilen lah kas in pre lal uh oana sie ma koluk. 8 Lela tuh in fotozo moul lal; Ac lela sienna mwet in eis acn sell! 9 Lela tuh tulik natul in mukaimtal, Ac mutan kial in katimas! 10 Lela tulik natul in mwet takusrkusr ac mwet ngusr; Lela tuh elos in lillilyak liki mahnum in lohm elos taknelik ima, ac yuwiya nien grape, Na ke elos kosrani, muta loac. 11 Lela tuh mwet el orek soemoul yoro in eisla ma lal nukewa, Ac lela tuh mwetsac in eis woiyen

orekma lal. 12 Lela in wangin mwet sifilpa kulang nu sel Ac in wangin pac mwet lohang nu sin tulik mukaimtal natul uh. 13 Lela tuh fwil natul nukewa in misa, Ac in mulkinyukla inel ke fwil se tokol. 14 Lela tuh LEUM GOD Elan esam na ma koluk lun papa tumal Ac tia nunak munas nu ke ma koluk lun nina kial. 15 Lela tuh LEUM GOD Elan esam ma koluk lalos pacl e nukewa, A elos sifacna in iyuklana ac tiana sifil esamyuk! 16 Mwelen mwet se ingan el tiana nunkauk elan moul in kulang; El akkeokye ac uniya mwet sukasrup, Mwet enenu, ac arulana sroksroki ke selnga lal, Ac in tilyang nu in sri kacl oana mwe akmusra. 19 Lela selnga lal uh in nokmulla oana nuknuk Ac in losilya oana sie mwe lohl. 20 LEUM GOD, kalyei mwet lokoalok luk in lumah ingan — Elos su fahk kas koluk lainyu. 21 Tusruku, O LEUM GOD Fulat luk, kasreyya oana ke kom wulela, Ac moliyula ke wolana lun lungse lom. 22 Tuh nga mwet sukasrup ac enenu; Mwe keok luk arulana fakisya insiuk, 23 Ac nga apkuran in wanginla, oana lullul in eku — Urukla nga, oana sie won srisrik. 24 Intik munasla ke wanginla loalok, Ac nga sri na kolo. 25 Ke mwet elos liyeyu, elos isrunyu; Elos niuwrvur sik ac usruk sifalos. 26 O LEUM GOD luk, kasreyya; Moliyula ke lungse pwaye lom. 27 Oru tuh mwet lokoalok luk in etu Lah kom pa moliyula uh. 28 Sahp elos ac selngawiyu, tusruku kom fah akinsewowyeyu. Lela tuh elos su akkeokye in kutangyukla, Ac lela tuh nga, su mwet kulansap lom, in engan. 29 Lela mwet lokoalok luk in nukla ke mwekin; Lela elos in nokomang mwekin lalos oana sie nuknuk. 30 Nga fah sang kulo nu sin LEUM GOD ke pusra lulap; Nga fah kaksakunul in walih uh, 31 Mwelen El kasru el su sukasrup, Ac molella liki poun mwet su kena eisalang nu ke misa.

110 [Psalm lal David] LEUM GOD El fahk nu sin tokosra, su leum luk, "Muta siskuk layot Nwe ke nga filiya mwet lokoalok lom ye niom." 2 LEUM GOD El fah oru tuh ku lom in fahla Zion lac nu sayu. El fahk, "Kom fah leum fin mwet lokoalok lom." 3 In len se kom ac mweuni mwet lokoalok lom, Mwet srahm elos ac fah engan in sifacna eisalosyang in wi mweun. Mwet fusr lom ac fah tuku nu yurum nu fineol mutal, Oana sikiyak lun aunfong ke lotutang. 4 LEUM GOD El orala wulela ku lal, su El ac fah tia ekulla. El fahk ouinge: "Kom ac fah sie mwet tol nwe tok In oana Melchizedek." 5 LEUM GOD El tu siskom layot; Ke pacl El kasrkusrak, El ac kutangla tokosra uh. 6 El ac fah nununku mutunfaci uh Ac oru tuh nien mweun in sessesla ke monin mwet misa; El ac fah kutangla tokosra yen nukewa fin faclu. 7 Tokosra el ac fah nim kof ke infaci srisrik sisken inkaneuh, Ac el fah eis ku lal kac, ac keyak ac kutangla.

111 Kaksakin LEUM GOD! Ke insiuk nufon nga fah sang kulo nu sin LEUM GOD In walih lun mwet lal. 2 Fuka woien orekma lun LEUM GOD! Elos nukewa mulkinyukla inel ke fwil se tokol. 3 Ma nukewa El oru uh fahkak ke ku ac wal fulat lal. Suwoswos lal ac fah oan ma pahtpat. 4 LEUM GOD El tia lela kut in mulkunla orekma wolana lal; El kulang ac pakoten. 5 El sang mwe mongo nu selos su akfulatyal; El tiana mulkunla wuleang lal. 6 El akkalemye ku lal nu sesr, mwet lal, Ke El ase nu sesr acn sin mwet in mutunfaci saya. 7 El oaru ac oru sileang kawil yorolos. El mutallana ac kulana. 10 Sangeng sin LEUM GOD pa mutaweyen lalmwetmet. Nu selos nukewa su akos ma sap lal, El sang elos in etu in oru sulela wo. Fal in kaksakinyuk El ma pahtpat.

112 Kaksakin LEUM GOD! Insewowo el su sunakin LEUM GOD, Su arulana engan in akos ma sap lal. 2 Tulik nutin sie mwet wo fah ku in facl Israel; Fwil natul fah akinsewowyeyuk. 3 Sou lal ac fah arulana kasrup, Mwe insewowo lal ac fah yokyokelik nwe tok. 4 Kalem tolak in lohsr uh nu sin mwet wo, Aok, yorolos su kulang, pakoten, ac suwoswos. 5 Insewowo mwet se su engan in sangwin mwe kasru nu sin mwet, Ac su oru orekma lal ke pwaye ac suwohs. 6 Sie mwet suwoswos el fah tu na ku. El ac fah esamyuk in pacl nukewa. 7 El tia motok in lohng pweng koluk; Lulafongi lal oakiyuki ku in LEUM GOD. 8 El tia fosrnga ku sangeng; El etu na lah el ac liye ke mwet lokoalok lal ah kutangyukla. 9 El sang yohk nu sin mwet enenu, Ac kulang lal tiana srikeni; El ac fah ku, ac ac fah akfulatyeyuk el. 10 Mwet koluk elos liye ma inge ac kasrkusrak; Elos suilya in srunga lalos, ac tilelik; Finsrak lalos nukewa wanginla pac.

113 Kaksakin LEUM GOD! Kowos mwet kulansap lun LEUM GOD, Kaksakin Inel. 2 Lela tuh Inel in kaksakinyuk Inge ac nu tok ma pahtpat. 3 Liki kutulap nu roto Lela Inen LEUM GOD in kaksakinyuk. 4 LEUM GOD El leum fin mutunfaci nukewa; Ac wolana lal oan lucng liki kusrao. 5 Wangin sie oana LEUM GOD lasr. El muta lucng yen fulat, 6 Tusruku El ngeta nu ten Tuh Elan liye kusrao ac faclu. 7 El tulokunak mwet sukasrup liki nien sisi kutkut; El sruak mwet enenu liki infohk uh 8 Ac oru tuh elos in mwet kawuk lun fisrak, Aok, mwet fisrak lun mwet lal. 9 El akfulatyeyu mutan talap in lohm sel sifacna, Ac akenganyal ke El sang in oasr tulik natul. Kaksakin LEUM GOD!

114 Ke mwet Israel elos som liki acn Egypt, Ke tulik natul Jacob elos som liki mutunfaci lun mwetsac, 2 Mwet Judah elos tufah mwet mutal lun God, Ac mwet Israel elos tokosrai lal. 3 Meoa Srusra liye ac kaingla; Ac Infaci Jordan tui tila soror. 4 Fineol uh srosro oana

nani, Ac tohktok uh sroohrt sroma oana sheep fusr uh. 5 13 Nga fah use cup in wain ac kisakin nu sin LEUM Meoa, mea sis kom kaing an? Ac kom, Infact Jordan, efu GOD In sang kulo nu sel ke El moliyula. 14 Nga ac fah kom ku tui tila soror? 6 Kowos fineol uh, efu kowos ku akfalye wulela luk nu sin LEUM GOD Ye mutun mwet srosro oana nani? Kowos acn tohktok uh, efu ku kowos lal lukewa. 15 Fuka lupon asor lun LEUM GOD Ke sie srola oana sheep fusr? 7 Faclu, kom in rarrar ke tuku lun sin mwet lal misa. 16 Nga mwet kulansap lom, LEUM LEUM GOD, Ye mutun God lal Jacob, 8 Su ekulla eot nu GOD; Nga kulansupwekom oana ke nina kiuk el oru. ke lulu in kof, Ac eot in acn oatu nu ke unon in kof.

115 Nu sum mukena, O LEUM GOD, nu sum mukena

Pa fal wolana in itukyang nu se, ac tia nu sesr, Ke sripen lungse pwaye lom ac oaru lom. 2 Efu ku mutunfacl uh in siyuk sesr, "Ku pia God lowos an?" 3 God lasr El oasr inkusrao; El oru na ma El lungse oru. 4 A god lalos orekla ke silver ac gold, Ma na orekla ke poun mwet. 5 Oasr inwalulos, tuh tia ku in kaskas, Oasr pac mutualos, tuh tia ku in liye. 6 Oasr insraclos, tuh tia ku in lohng, Oasr pac infwaclos, tuh tia ku in ngok. 7 Oasr paolos, tuh tia ku in pula, Oasr nialos, tuh tia ku in fahsr; Wanginna pusraclos. 8 Lela tuh elos nukewa su orala ma inge ac lulalfongi kac, In ekla oana ma sruloala ma elos orala uh. 9 O Israel, kowos in lulalfongi LEUM GOD, Tuh El kasrekowos ac karingin kowos. 10 Lulalfongi LEUM GOD, kowos mwet tol iun God, Tuh El kasrekowos ac karingin kowos. 11 Lulalfongi LEUM GOD, kowos kewa su alu nu sel, Tuh El kasrekowos ac karingin kowos. 12 LEUM GOD El esam kut, ac El ac fah akinsewowyе kut; El ac fah akinsewowyе mwet Israel Ac mwet tol nukewa lun God. 13 El fah akinsewowyе los nukewa su alu nu sel — Mwet fulat ac mwet srisrik, oana sie. 14 Lela tuh LEUM GOD Elan apkusye tulik nutuwos Ac nutin fwil nutuwos. 15 Lela tuh kowos in akinsewowyeyuk sin LEUM GOD Su orala kusrao ac faclu! 16 Kusrao ma lun LEUM GOD mukena, A funu faclu, El sang nu sin mwet uh. 17 Kutena mwet su oatula tari nu yen wangin kaskas we Elos tia kaksakin LEUM GOD. 18 A kut, su moul, kut fah sang kulo nu sel Inge ac nu tok ma pahtpat. Kaksakin LEUM GOD!

116 Nga lungse LEUM GOD mweyen El lohngyu; El

porongo pre luk. 2 El lohngyu Ke pacl nukewa nga pang nu sel. 3 Mwe kwasrip lun misa rauniyula, Ac mwe keok lun Hades kapriyawi. Nga sangeng ac fosrngalana. (Sheol h7585) 4 Na nga pang nu sin LEUM GOD, ac fahk, "Nga kwafe sum, LEUM GOD, moliyula!" 5 LEUM GOD El kulang ac wo; God lasr El pakoten. 6 LEUM GOD El karinganulos su selalkung; Ke nga muta in mwe sensen El moliyula. 7 O ngunik, mongla ac inse misla, Mweyen LEUM GOD El arulana wo nu sik. 8 LEUM GOD El moliyula liki misa, El tulokinya sroninmutuk Ac sruokywi liki ikori. 9 Ouinge nga fahs ye mutun LEUM GOD In facl lun mwet moul. 10 Nga srakna sruoky lualfongi luk, Nga finne fahk mu, "Nga keoklana," 11 Oayapa ke nga sangeng ac fahk, "Wangin mwet ku in lulalfongiyuk." 12 Mea nga ac ku in sang nu sin LEUM GOD Ke ma wo nukewa El ase nu sik?

13 Nga fah use cup in wain ac kisakin nu sin LEUM GOD In sang kulo nu sel ke El moliyula. 14 Nga ac fah akfalye wulela luk nu sin LEUM GOD Ye mutun mwet lal lukewa. 15 Fuka lupon asor lun LEUM GOD Ke sie sin mwet lal misa. 16 Nga mwet kulansap lom, LEUM GOD; Nga kulansupwekom oana ke nina kiuk el oru. Kom moliyula liki misa. 17 Nga fah asot nu sum mwe kisa in sang kulo, Ac nga fah pre nu sum. 18 Nga fah akfalye wulela luk nu sin LEUM GOD Ye mutun mwet lal lukewa, 19 Ke elos tukeni ke inkul lun Tempul Lun LEUM GOD in Jerusalem. Kaksakin LEUM GOD!

117 Kaksakin LEUM GOD, kowos mutanfahl nukewa!

Kaksakunul, kowos mwet nukewa. 2 Tuh lungse pwaye lal nu sesr arulana yohk, Ac oaru lal oan ma pahtpat. Kaksakin LEUM GOD!

118 Sang kulo nu sin LEUM GOD, tuh El wo, Ac

lungkulang lal oan ma pahtpat. 2 Lela mwet Israel in fahk, "Lungkulang lal oan ma pahtpat." 3 Lela mwet tol iun God in fahk, "Lungkulang lal oan ma pahtpat." 4 Lela elos nukewa su alu nu sel in fahk, "Lungkulang lal oan ma pahtpat." 5 In ongoiya luk nga pang nu sin LEUM GOD. El topukyu ac aksukosokyeyula. 6 LEUM GOD El wiyu, nga fah tia sangeng; Mea mwet uh ku in oru nu sik? 7 LEUM GOD pa kasreyu, Ac nga fah liye ke mwet lokoalok luk kutangyukla. 8 Wo in lulalfongi LEUM GOD Liki in lulalfongi mwet uh. 9 Wo in lulalfongi LEUM GOD Liki in lulalfongi mwet kol faclu. 10 Mwet lokoalok pus rauniyula, Tusrukta nga kunauselosla ke ku lun LEUM GOD! 11 Elos apinyula ke siska nukewa, Tusrukta nga kunauselosla ke ku lun LEUM GOD! 12 Elos rirme apinyula oana bee uh, Tusrukta elos firiyak ac sa na wanginla, oana firirla lun mah pao; Nga kunauselosla ke ku lun LEUM GOD.

13 Elos mweuniyu arulana upa, ac nga apkuran in kutangyukla, Tusrukta, LEUM GOD El kasreyu. 14 LEUM GOD El oru tuh nga in ku ac fokoko; El moliyula. 15 Porongo pusren sasa in engan ke kutangla in lohm nukuk sin mwet lun God, "Ku lulap lun LEUM GOD pa oru ma inge! 16 Ku lal pa ase kutangla nu sesr, Aok ku lal in pacl in mweun." 17 Nga fah tia misa, a nga ac moul Ac fahkak ke ma LEUM GOD El oru. 18 El arulana kaiyu upa, Tusrukta El tiana lela nga in misa. 19 Ikasla mutunpot lun Tempul nu sik. Nga ac fah utyak ac sang kulo nu sin LEUM GOD! 20 Pa inge mutunpot lun LEUM GOD; Mwet suwoswos mukena ku in utyak we. 21 Nga kaksakin kom, LEUM GOD, tuh kom lohngyu, Ac ase kutangla nu sik. 22 Eot se su mwet musa elos sisla, Sikyak tuh pa inge eot se ma yohk srija oemeet. 23 Ma inge ma LEUM GOD El oru; Fuka lupon woiya ke kut liye! 24 Pa inge len se su LEUM GOD El oralia; Lela kut in engan ac akfulaty! 25 Molikutla, LEUM GOD, molikutla! Ase wo ouiya nu sesr, LEUM GOD! 26 Lela God Elan akinsewowyе el su tuku ke inen LEUM GOD!

Liki Tempul lun LEUM GOD kut akinsewowyen kom. 27 ma sap lom, Tuh nga konauk insewowo kac. 36 Oru tuh Tuh LEUM GOD El God, El ase kalem nu sesr. Ke lesak nga in lungse akos ma sap lom Yohk liki na tuh nga in inpouwos kowos in mutawauk paci in akfulat Ac fahs kasrup. 37 Furokla mutuk liki ma lusrongten; Liyeyume rauni loang uh. 28 Kom God luk, ac nga sot kulo nu sum; Nga fah fahkak fulat lom. 29 Sang kulo nu sin LEUM oana kom tuh wulela kac. 38 Nga mwet kulansap lom, GOD, tuh El wo Ac lungkulang lal oan ma pahtpat.

119 Insewovo elos su wangin mwatalos, Su moul fal nu ke ma sap lun LEUM GOD. 2 Insewovo elos su fahs ke ma sap lal, Su aksol ke insialos nufon. 3 Elos tiana oru ma koluk; A elos fahs fal nu ke ma lungse lun LEUM GOD. 4 LEUM GOD, kom ase tari ma sap lom Ac kom sapkin tuh kut in arulana akos. 5 Saok ngan ku in arulana oaru In liyaung mwe lutu lom! 6 Nga fin liyaung ma sap lom nukewa, Na nga fah tia akmwekinyeyuk. 7 Ke nga lutlut ke nununku suwoswos lom Nga fah kaksakin kom ke inse nasnas. 8 Nga fah akos ma sap lom; Nikmet sisyla. 9 Sie mwet fusr ac liyaung fuka tuh in nasnas moul lal? Pa inge: el fin akos ma sap lom. 10 Ke insiuk nufon nga srike in kulansupwecom; Nik kom lela nga in seakos ma sap lom. 11 Nga likiya ma sap lom insiuk, Tuh nga in tia orekma koluk lain kom. 12 Nga kaksakin kom, O LEUM GOD, Lutiyu inkanek lom. 13 Nga fah kaskaskin Ma sap nukewa ma kom oakiya. 14 Nga engan in fahs ke ma sap lom Liki na in eis mwe kasrup yohk. 15 Nga lutlut ke oakwuk lom; Nga lohang nu ke mwe lutu lom. 16 Nga insewovo ke ma sap lom, Nga fah tiana mulunkula kas lom. 17 Nga mwet kulansap lom, kom in kulang nu sik Tuh nga fah ku in moul ac akos mwe lutu lom. 18 Iksala mutuk tuh nga fah ku in akilen Wolana lun mwe lutu pwaye lom. 19 Nga muta fin faclu ke kitin paci na foto; Nikmet okanla ma sap lom likiyu. 20 Insiuk kena ma lulap In liye nununku lom paci e nukewa. 21 Kom kai mwet filang; Elos su tia akos ma sap lom elos selngawiyuk. 22 Eisla kaskou ac aksruksruk lalos likiyu, Tuh nga liyaung na ma sap lom. 23 Mwet leum elos tukeni ac pwapa koluk lainyu, Tusruktu nga fah lutlut ke mwe lutu lom. 24 Kas in lutu lom akinsewowyeyu Ac oana mwet kasru nu sik. 25 Nga putatla nu infohk uh ke kutangyukla nga, Tukasuyak, oana kom tuh wulela kac. 26 Nga fahkuyak nu sum, ac kom topukyu; Luti nu sik inkanek lom. 27 Kasreyu tuh nga in kalem ke ma sap lom, Ac nga fah nunku yohk ke kas in lutu wolana lom. 28 Insiuk munasla ke asor; Akkeyeyu, oana kom tuh wulela kac. 29 Sruokyuu liki inkanek tafongla; Ke kulang lom, lutu nu sik ke ma sap lom. 30 Nga sulela tuh nga in akosten; Nga lohang nu ke nununku lom. 31 LEUM GOD nga liyaung na mwe lutu lom, Nikmet lela tuh nga in akmwekinyeyuk. 32 Nga arulana engan in akos ma sap lom, Mweyen kom ac fah akyoyke etauk luk. 33 O LEUM GOD, lutu nu sik kalmen ma sap lom, Na nga fah akos in paci e nukewa. 34 Aketuya ma sap lom nu sik, ac nga fah akos; Nga fah liyaung ke insiuk nufon. 35 Oru tuh nga in fahs fal nu ke

ma sap lom, Tuh nga konauk insewowo kac. 36 Oru tuh nga in lungse akos ma sap lom Yohk liki na tuh nga in kasrup. 37 Furokla mutuk liki ma lusrongten; Liyeyume oana kom tuh wulela kac. 38 Nga mwet kulansap lom, akfalye wulela lom nu sik, In oana wulela su kom oru nu selos su akos kom. 39 Moliyula liki kaskas kou su nga sangeng kac; Fuka woien nununku lom! 40 Nga kena akos ma sap lom; Ase moul sasu nu sik, tuh kom suwoswos. 41 LEUM GOD, akkalemye lapan lungse lom nu sik, Ac moliyula oana kom wulela kac. 42 Na nga fah ku in topolos su kaskas kou keik, Mweyen nga lulalfongi ke kas lom. 43 Oru tuh nga in ku in kaskas pwaye paci e nukewa, Tuh finsrak luk oan in nununku lom. 44 Nga ac fah liyaung ma sap lom paci e nukewa, Nu tok ma pahtpat. 45 Nga fah muta in sukosok pwaye, Mweyen nga srike in akos kas in lutu lom. 46 Nga fah fahkak nu sin tokosra uh ma kom sapkin, Ac nga fah tia akmwekinyeyuk. 47 Nga pulakin insewovo ke nga akos ma sap lom, Mweyen nga arulana lungse kas lom. 48 Nga sunakin ac lungse ma sap lom, Ac nga fah nunku yohk ke mwe lutu lom. 49 Esam wulela lom nu sik, mwet kulansap lom, Tuh ma inge ase finsrak nu sik. 50 Finne in paci in keok luk, nga akwoyeyuk Mweyen wulela lom ase moul nu sik. 51 Mwet filang elos aksruksrukiyu paci nukewa, Tusruktu nga tiana fahs liki ma sap lom. 52 Nga esam nununku lom in paci oemeet, Ac ma inge akwoyeyu, O LEUM GOD. 53 Ke nga liye mwet koluk ke elos lain ma sap lom, Nga arulana kasrkusrak. 54 In paci foto tuh fin faclu Nga kinala on ke sap lom. 55 Ke fong uh nga esam kom, O LEUM GOD, Ac nga nunku ke ma sap lom. 56 Nga pulakin insewovo Ke nga akos ma sap lom. 57 O LEUM GOD, kom na pa nga enenu, Ac nga wulela tuh nga fah akos ma sap lom. 58 Nga siyuk sum ke insiuk nufon Tuh kom in pakomutuk, in oana wulela lom. 59 Ke nga nunku ke ouien moul luk, Nga wulela nga in sifil forla ac fahs tukun mwe lutu lom. 60 Nga sulaklak, ac tia tuputan In akos ma kom sapkin. 61 Mwet koluk elos filiya mwe kwasrip nu sik, Tusruktu nga tiana mulunkula ma sap lom. 62 Ke infulwen fong nga tukakek Ac kaksakin kom ke nununku suwoswos lom. 63 Nga mwet kawuk lun mwet nukewa su kulansupwecom, Aok, elos nukewa su akos ma sap lom. 64 LEUM GOD, faclu sesssesla ke lungkulang lom; Lutiyu ke ma sap lom. 65 LEUM GOD, kom oru wo nu sik, mwet kulansap lom, Fal nu ke wulela lom. 66 Ase etauk ac lalmwetmet nu sik, Tuh nga lulalfongi ke sap lom. 67 Meet liki kom tuh kaiyu, nga fahs sayen ma sap lom, A inge nga akos kas lom. 68 Kom arulana wo ac arulana kulang! Lutiyu ke sap lom. 69 Mwet filang elos tuh fahk kas kikiap keik, Tusruktu nga akos mwe lutu lom ke insiuk nufon. 70 Wanginna kalem lun mwet inge, A funu nga, nga insewovo ke ma sap lom. 71 Kaiyuk lom nu sik mwe akwoyeyu, Mweyen ke sripa sac nga lutlut ke ma sap lom. 72 Ma sap su kom ase nu sik,

yohk kalmac nu sik Liki mani nukewa fin faclu. 73 Kom 109 Nga akola pacl nukewa in pilesrala moul luk, Tuh oreyla ac karinginyu; Ase etauk nu sik tuh nga fah lutu nga tiana mulunkla ma sap lom. 110 Mwet koluk elos ma sap lom. 74 Elos su akfulatyel kom elos ac engan ke filiya mwe kwasrip nu sik, Tuh nga tiana pilesrala ma sap elos liyeyu, Mweyen nga lulalfongi ke wulela lom. 75 lom. 111 Ma sap lom mwe usru luk nwe tok, Aok, mwe LEUM GOD, nga etu tuh nununku lom suwohs, Ac kom engan lun insiuk. 112 Nga sulela taru tuh nga in akos ma kaiyu mweyen kom inse pwaye. 76 Lela lungse kawil sap lom Nwe ke na nga misa. 113 Nga srungalos su lom in akwoyeuyu, Oana kom tuh wulela nu sik, mwet tia inse pwaye nu sum, A nga lungse ma sap lom. 114 kulansap lom. 77 Pakomutuk, ac nga fah moul, Tuh nga Kom nien wikla luk ac lango luk; Nga filiya finsrak luk in insewowo ke ma sap lom. 78 Lela mwet filang in mwekin wuleang lom. 115 Mwet koluk, kowos fahla likiyu. Nga lah elos akkolukyeyu ke kikiap; A funu nga, nga fah ac fah akos ma sap lun God luk. 116 Akkeyeyu, oana arulana nunku ke kas in luti lom. 79 Lela tuh elos su kom wulela, ac nga fah moul; Nikmet lela tuh nga in akfulatyel kom in tuku nu yuruk — Elos nukewa su etu ke toasrla ke sripen tia sun mwe finsrak luk! 117 Sruokywi ma sap lom. 80 Lela nga in akos na pwaye ma sap lom tuh nga fah tu na ku, Ac nga fah lohang nu ke ma sap Tuh nga fah tia akmwekinyeyuk. 81 LEUM GOD, nga lom pacl e nukewa. 118 Kom getla liki mwet nukewa totola in soano molela lom nu sik; Nga filiya lulalfongi luk su seakos ma sap lom; Pwapa kutasrik lalos wangin ke kas lom. 82 Mutuk totola in tupan ma kom tuh wulela sripa. 119 Kom oru mwet koluk nukewa oana kutkut, Ke kac, Ac nga fahk, "Kom ac kasreuyu ngac?" 83 Nga oana ma inge nga lungse kas in luti lom. 120 Ke sripom nga sie pak in neirnyuk wain ma sisila ac wanginla sripa, sangeng; Nga arulana sangeng ke sripen nurnunku lom. Tusruktu nga tiana mulunkla ma sap lom. 84 Nga ac 121 Nga oru ma suwohs ac pwaye; Nikmet filiyula nu soano putaka? Kom ac kai mwet su akkeokyeyu ngac? inpoun mwet lokoalok luk. 122 Wulela nu sik lah kom 85 Mwet filang su tia akos ma sap lom, Elos pukanak luf ac kasru mwet kulansap lom; Nikmet lela mwet inse in sruokywi. 86 Ma sap lom nukewa fal in lulalfongiyuk; fulat in akkeokyeyu. 123 Mutuk totola in soano molela Mwet elos akkeokyeyu ke kas kikiap — kasreuyu! 87 Elos lom nu sik Su kom tuh wulela kac. 124 Oru nu sik fal apkuranna in uniyubi, Tusruktu nga tiana pilesrala ma sap nu ke lungse kawil lom, Ac luti nu sik sap ku lom. 125 lom. 88 Ke lungse kawil lom, oru wo nu sik, Tuh nga Nga mwet kulansap lom; ase etauk nu sik Tuh nga fah fah akos ma sap lom. 89 Kas lom, O LEUM GOD, oan etu kas in luti lom. 126 LEUM GOD, pacl fal kom in ma pahtpat, Aok, oan ma pahtpat inkusrao. 90 Oaru kai mwet uh, Mweyen elos seakos ma sap lom. 127 lom oanna ke fwil nukewa; Kom tuh oakiya faclu, ac Nga lungse ma sap lom yohk liki gold, Yohk liki gold ma faclu srakna oan. 91 Ma nukewa oanna nwe misenge ke arulana nasnas. 128 Ke ma inge nga fahsr ke inkanek in sripen sap lom, Ac ma nukewa kulansapwekom. 92 Ma luti lom nukewa; Ac nga srunga inkanek sutuu nukewa. sap lom funu tia ase insewowo nu sik, Nga lukun misa 129 Kas in luti lom wolana; Nga akos ke insiuk nufon. tari ke mwe keok nu sik. 93 Nga fah tiana pilesru kas in 130 Aketeyen mwe luti lom ase kalem, Ac sang etauk luti lom; Tuh ke ma inge kom moliyula. 94 Nga ma lom nu sin mwet nikin. 131 In kena luk nu ke sap ku lom — moliyula! Nga srike na in akos ma sap lom. 95 Mwet Nga mangelik na ke malak luk. 132 Forma nu sik ac koluk elos soano in uniyubi, Tusruktu nga fah arulana pakomutuk, Oana kom oru nu selos nukewa su lungse nunku ke ma sap lom. 96 Nga etu tari lah oasr saflaiyen kom. 133 Sruokywi nga in tia ikori, fal nu ke wulela lom, ma nukewa; Tusruktu ma sap lom wangin saflaiya. 97 Ac tia lela tuh ma koluk in kutangyula. 134 Moliyula liki Arulana yohk lungse luk ke ma sap lom! Nga nunku kac mwet su akkeokyeyu, Tuh nga fah akos sap lom. 135 ke len nufon. 98 Ma sap lom wiyu pacl e nukewa Ac oru Kom in akinsewowyeyu ke kalem lun motom, Ac lutiuyu nga lalmwetmet liki mwet lokoalok luk. 99 Nga kalem ke oakwuk lom. 136 Sroninmutuk sororla oana soko kac yohk liki mwet luti luk nukewa, Mweyen nga arulana infact Mweyen mwet uh elos tia akos ma sap lom. 137 nunku ke kas in luti lom. 100 Yohk lalmwetmet luk liki LEUM GOD, kom suwoswos, Ac ma sap lom suwosna. mwet matu, Mweyen nga akos ma sap lom. 101 Nga 138 Oakwuk ma kom ase taru Arulana fal ac suwohs. 139 taranyu liki orekma koluk nukewa, Mweyen nga lungse Kaskrusrak luk tayak in nga oana sie e, Mweyen mwet akos kas lom. 102 Nga tiana pilesrala kas in luti lom, lokoalok luk elos tia akilen ma sap lom. 140 Wulela lom Mweyen kom na pa lutiyu. 103 Kas in luti lom arulana pwayena! Nga arulana lungse! 141 Nga mwet lusrongten, emwem, Aok, emwem liki na honey nu ke oalik! 104 Nga ac kwaseyuk nga, Tusruktu nga tia pilesru kas in luti eis lalmwetmet ke ma sap lom, Ke ma inge nga srunga lom. 142 Suwoswos lom ac fah oan ma pahtpat, Ac inkanek koluk nukewa. 105 Kas lom lam nu ke niuk ma sap lom pwaye pacl e nukewa. 143 Nga arulana Ac kalem nu ke inkanek luk. 106 Nga orala sie wulela keok ac fosrnga, Tusruktu ma sap lom akinsewowyeyu. na ku Tuh nga in akos kas in luti suwoswos lom. 107 144 Kas in luti lom suwosna in pacl e nukewa; Ase nu LEUM GOD, pwayena lah mwe keok luk arulana upa; sik etauk ac nga fah moul. 145 Nga pang nu sum ke Sruokywa moul luk, oana ke kom wulela. 108 Eis pre in insiuk nufon. Topukyu, O LEUM GOD, ac nga fah akos sang kulo luk, O LEUM GOD, Ac lutiyu ke ma sap lom. 146 Nga pang nu sum, Moliyula, ac nga

fah liyang ma sap lom. 147 Meet liki lenelik nga pang nu sum in kasreyu; Nga filiya finsrak luk in wulela lom. 148 In fong nufon se nga oanna ngetnget, Ac nunku yohk ke kas in luti lom. 149 Lohngyu, O LEUM GOD, ke sripen lungse lom kawil; Pakomutuk ac moliyula. 150 Mwet su akkeokyeyu elos apkurame, Aok, elos su tiana karinganang ma sap lom. 151 Tusruk kom apkuran nu yuruk, LEUM GOD, Ac ma sap lom nukewa oanna nwe tok. 152 In pacl loeloes somla nga lutlut ke mwe luti lom, Tuh kom oakoya in oan ma pahtpat. 153 Liye keok luk, ac moliyula, Mweyen nga tiana pilesru ma sap lom. 154 Loangeyu ac aksukosokyeyu; Moliyula, oana kom tuh wulela. 155 Mwet koluk ac fah tia moliyukla, Mweyen elos tia akos ma sap lom. 156 A pakoten lom yoklana, LEUM GOD. Akkalemye pakoten lom ac moliyula. 157 Pus mwet lokoalok luk ac mwet kalyeyu, Tusructu nga tiana mulunkin la in akos ma sap lom. 158 Ke nga liye mwet kutasrik inge, nga arulana toasr selos, Mweyen elos tia liyang sap lom. 159 LEUM GOD, liye lupan lungse luk nu ke kas in luti lom. Lungse lom uh tiana ekyek, ke ma inge moliyula! 160 Kas nukewa in ma sap lom arulana pwaye, Ac nununku suwoswos nukewa lom oan ma pahtpat. 161 Mwet leum elos kalyeyu ke wangin mwetik, Tusructu nga akfulatey ma sap lom. 162 Nga arulana engan ke wuleang lom Oana sie mwet su konauk mwe kasrup yohk lal. 163 Nga srunga ac kwase ma kikiap nukewa, A nga lungse ma sap lom. 164 Pacl itkosr in len se nga fahkak kulo luk nu sum, Ke sripen nununku suwohs lom. 165 Elos su lungse ma sap lom elos muta in misla wo, Ac wangin kutena ma ac fah aktukulkulyelos. 166 LEUM GOD, nga soano kom in moliyula, Ac nga oru ma kom sapkin. 167 Nga akos kas in luti lom, Ac lungse ma inge ke insiuk nufon. 168 Nga akos ma sap lom ac mwe luti lom; Kom liye ma nukewa nga oru. 169 Lela pusren pang luk nu sum in sun kom, LEUM GOD! Ase etauk nu sik, oana kom tuh wulela. 170 Porongo pre luk, Ac moliyula, fal nu ke wulela lom! 171 Nga fah kaksakin kom pacl e nukewa, Mweyen kom lutiyu ke ma sap lom. 172 Nga fah onkakin ma sap lom, Mweyen ma sap lom suwohs. 173 Akola pacl nukewa in kasreyu, Tuh nga sulela in fahsr tukun ma sap lom. 174 O LEUM GOD, nga kena eis kasru sum in moliyula. Nga konauk engan in ma sap lom. 175 Lela nga in moul, tuh nga fah ku in kaksakin kom; Lela tuh mwe luti lom in kasreyu. 176 Nga nikinyula in fufahsryesr luk oana soko sheep tuhlac; Ke ma inge fahsr ac sukuy, mwet kulansap lom, Mweyen nga tiana pilesru ma sap lom.

120 Ke nga muta in ongoiya, nga pang nu sin LEUM GOD A El topukyu. 2 LEUM GOD moliyula Liki mwet kikiap a mwet kutasrik. 3 Kowos, mwet kikiap, mea God El a oru nu suwos? El a kai kowos fuka? 4 Ke sukan pisr kosro nutin sie mwet mweun, A mulut firir! 5 Ke nga muta inmasrlowos, arulana koluk oana nga in muta in acn Meshech Ku muta inmasrlon mwet Kedar. 6

Loesla pacl nga muta Inmasrlon mwet su srunga misla. 7 Ke pacl nga sramsram ke misla, Elos ac lungse mweun. **121** [Soko On in Utyak] Nga fah ngetak nu fineol uh, Kasru luk ac fah tuku ya me? 2 Kasru luk tuku sin LEUM GOD me, Su orala kusrao ac faclu. 3 El ac fah tia lela niom in mukuikui; El su liyekomyang fah tia motulla. 4 Liye, El su liyang Israel Fah tiana motul ku folosuwosla. 5 LEUM GOD El mwet liyang lom; LEUM GOD El mwe lul lom lac poum layot. 6 Faht uh ac fah tia unikom ke len, Ku malem ke fong. 7 LEUM GOD El ac fah liyekomyang liki ma koluk nukewa, El ac fah liyang moul lom. 8 LEUM GOD El ac fah liyang illa lom ac ilyak lom, Ingela ac nu tok ma pahtpat.

122 [Psalm Ial David] Nga engan ke elos fahk nu sik, "Lela kut in som nu in lohm sin LEUM GOD." 2 Ac inge kut utyak tari Nu in kalkal lom, O Jerusalem! 3 Jerusalem, sie siti su sifil musaiyukla, Ac arulana naweyukla wo. 4 Pa inge acn ma sruf uh tuku nu we, Sruf lun Israel, In sang kulo nu sin LEUM GOD Fal nu ke ma El sapkin. 5 Pa inge acn se tokosra lun Israel Elos muta we in kol mwet lalos ke suwoswos. 6 Pre tu Jerusalem in misla: "Lela tu elos su lungse kom in kapkapak. 7 Lela tu in oasr misla in kalkal lom, A in wangin ma aklokoaloke inkul fulat we." 8 Ke sripen mwet in sou luk a mwet kawuk luk Nga fahk nu sin Jerusalem, "Mutana in misla." 9 Ke sripen lohm sin LEUM GOD lasr Nga pre tu in wo ouiyom.

123 LEUM GOD nga ngetak nu sum, Nu inkusrao yen kom leum we. 2 Oana sie mwet kulansap su likiya lulalfongi lal sin leum lal, A oana sie mutan kulansap su likiya lulalfongi lal sin mutan kaato lal, Ouinge kut nget nu sum pacl nukewa, O LEUM GOD lasr, Nwe ke kom akkalemye pakomuta lom nu sesr. 3 Pakomutasr, LEUM GOD, pakomutasr, Tuh yoklana kwaseyar. 4 Loesla pacl aksruksrukseyuk kut sin mwet kasrup, A akkeokyeyuk kut sin mwet inse fulat.

124 [Psalm Ial David] LEUM GOD El funu tia wi kut la, lukun fuka? O Israel, kowos in topuk! 2 "LEUM GOD El funu tia wi kut le, Ke mwet lokoalok elos mweun lain kut 3 Kut lukun moul na elos ukumkutla Ke sripen kasrkusrukayuk laulap lalos sesr; 4 Na sronot u pokkutla, Kof u afwinkutla, 5 A kof pulkulak akwalomyekutla." 6 Lela kut in sang kulo nu sin LEUM GOD, Su tia filikutyang nu in poun mwet lokoalok lasr. 7 Kut tu kaingla oana sie won su kaingla liki sruf lun mwet sru won; Sruf u musalla a kut sukosalok! 8 Kasru lasr tuku sin LEUM GOD, Su orala kusrao ac faclu.

125 Elos su lulalfongi in LEUM GOD, elos oana Fineol Zion, Su koflana mukuikui, ac tia ku in mokleyuk. 2 Oana ke eol uh rauneak acn Jerusalem, Ouinge LEUM GOD El rauneak mwet lal Ingela ac nwe

tok. 3 Mwet koluk fah tia leumi acn sin mwet suwoswos mwet su fahsr alukela acn se inge fah fahk, "Lela God pacl nukewa; Fin ouinge, sahp mwet suwoswos ac ku Elan akinsewowyoye kom! Kut akinsewowyoye kom ke pac in oru ma koluk. 4 LEUM GOD, oru wo nu selos su Inen LEUM GOD."

oru wo, Nu selos su akos sap lom. 5 A ke kom kai mwet koluk, Kom in oayapa kaelos su fahsr liki inkane lom. Lela tuh Israel in muta in misla!

126 Ke LEUM GOD El folokinkutme nu Jerusalem,

Oana kut in mweme! 2 Kut israsr, ac kut on ke engan! Na mutunfacl saya elos fahk, "LEUM GOD El oru ma na yohk nu selos." 3 Aok pwaye, El oru ma na yohk nu sesr; Kut tuh arulana engan kac! 4 LEUM GOD, sifilpa folokonak kasrpasr in oana meet, Oana ke af uh sifilpa use kof nu ke infacl ma paola. 5 Lela tuh elos su tung ke pacl elos taknelik, Elos in kosrani ke engan! 6 Elos su tung ke elos fahla ac us fita in taknelik Fah foloko ke pusren on in engan Ke elos us fokin kosrani jalos.

130 Liki acn loal in moul in keok luk, nga pang nu sum, LEUM GOD. 2 Lohng tung luk, LEUM GOD; Porongo pusren mwe siyuk luk tuh kom in kasreyu!

3 Kom fin oakla ma koluk lasr in ma simusla lom, Su ac
ku in kaingkunla nununku nu sel? 4 A kom nunak munas

engan! Na mutunfacl saya elos fahk, "LEUM GOD EL
oru ma na yohk nu selos." 3 Aok pwaye, El oru ma na
yohk nu sesr; Kut tuh arulana engan kac! 4 LEUM GOD,
sifilpa folokonak kasrpasr in oana meet, Oana ke af uh
sifilpa use kof nu ke infacl ma paola. 5 Lela tuh elos
su tung ke pacl elos taknelik, Elos in kosrani ke engan!
6 Elos su tung ke elos fahla ac us fita in taknelik Fah
foloko ke pusren on in engan Ke elos us fokin kosrani
jalos.

131 [Psalm 1al David] LEUM GOD, nga tuhleak nunak fulat luk Ac forla liki inse filang luk. Nga

127 [Psalm 1al Solomon] LEUM GOD El fin tia musai lohm se, Na elos su musai fah orekma ke wangin sripa. LEUM GOD El fin tia karingin siti se, Na wangin sripa mwet soan in tu karingin acn sac. 2 Wangin sripen kemkatu lowos In toang som orekma, ac pahtlac in eis pacl in mongla. Tuh LEUM GOD El sang mwe enenu nu selos su El lungse Ke pacl elos motul. 3 Tulik uh mwe usru sin LEUM GOD me; Elos mwe insewowo. 4 Tulik mukul nutin sie mwet ke pacl el fusr uh Elos oana sukan pisr inpoun sie mwet mweun. 5 Insewowo mwet se su pus sukan pisr natul. El ac fah tiana kutangyukla Ke el osun nu sin mwet lokoalok lal ke acn in nununku.

tia nunku ke kutena ma pwengpeng, Ku ma su upa nu sik in kalem kac. 2 A nga falkin moul luk ac inse misla. Oana sie tulik fusr su muta inpoun nina kial, Ouinge ngunkin misla in nga. 3 Israel, lulalfongi in LEUM GOD Ingela ac nu tok ma pahtpat!

128 Insewowo elos nukewa su akos LEUM GOD,
Su moul fal nu ke lungse lal. 2 Orekma lom ac
fah asot mwe enenu lom. Kom fah engan ac kapkapak.
3 Mutan kiom el fah oana soko sak ma isus fahko pus nu
in lohm sum, A tulik nutum fah oana sak olive fusru
apunla tepu lom. 4 Mwet se su akos LEUM GOD El fah
akinsewowyeyuk ouinge. 5 Lela tuh LEUM GOD Elan
akinsewowyek kom Zion me! Lela kom in liye kapkapak
lun acn Jerusalem In len nukewa in moul lom. 6 Lela tuh
kom in moul ac liye tulik nutin tulik nutum! Lela tuh Israel
in muta in misla!

132 LEUM GOD, nik kom mulkunulla David Ac ma upa nukewa el tuh mutangla. 2 LEUM GOD, esam ma el tuh wulela kac, Wulela ku su el oru nu sum, God Kulana lal Jacob: 3 "Nga ac fah tia utyak nu in lohm sik, ku oan fin mwe oan kiuk, 4 Nga ac fah tia mongla ku motulla, 5 Nwe ke na nga orala sie acn in muta lun LEUM GOD, Sie lohm sin God Kulana lal Jacob." 6 In acn Ephrathah kut tuh lohng ke Tuptup in Wuleang, Ac kut tuh konauk in acn Jearim. 7 Ac kut fahk, "Lela kut in som nu in lohm sin LEUM GOD; Lela kut in alu ye mutun tron lal." 8 LEUM GOD, fahsru nu ke Tempul uh, wi Tuuptup in Wuleang Su akilenyen ku lom, Ac muta we nwe tok. 9 Lela mwet tol lom in oru ma suwohs pac e nukewa; Lela mwet lom in sasa ke engan! 10 Kom orala sie wulela nu sel David, mwet kulansap lom; LEUM GOD, nikmet sisla tokosra se su kom solela. 11 Kom tuh orala sie wulela ku nu sel David — Sie wulela ma kom fah tia sifil ekulla, su fahk: "Nga fah oru tuh sie sin

129 Israel, srumun luman akkeok lun mwet lokoalok nu suwos Oe ke kowos fusr ah me. 2 "Oe ke naga fusr ah me nwe inge, Mwet lokoalok luk elos akkeokseyeu arulana upa, Tusruktu elos tiana kutangyula. 3 Elos kanteya fintukuk arulana loal Oana ke elos pikin acn in orek ima lalos uh. 4 Tusruktu LEUM GOD, su arulana suwoswos, El aksukosokseyulya liki moul in kohs." 5 Lela tuh elos nukewa su srunga Zion In kutangyukla ac lilliyak. 6 Lela tuh elos in oana mah su yoki oan fin mangon lohm uh, Su paola ac tia ku in kapak. 7 Wangin mwet sifelosyak inpaolos, Ku losani ac usla. 8 Wangin

wen nutum in tokosra, Ac el ac fah leum tukum. 12 Wen nutum fin pwaye insialos nu ke wuleang luk Ac nu ke ma sap luk su nga sang nu selos, Na wen natulos ac fah oayapa eis acn sum in tokosra nwe tok." 13 LEUM GOD El sulela Zion; El lungse orala tuh in nien muta lal: 14 "Pa inge nien muta luk nwe tok. Pa inge acn su nga lungse leum we. 15 Nga fah akkasrupye Zion ke mwe enenu lal nukewa; Nga fah akkihpye mwet sukasrup lal ke mwe mongo. 16 Nga fah akinsewowyе mwet tol lal in ma nukewa elos oru, Ac mwet lal fah on ac sasa ke engan. 17 In acn se inge nga fah oru tuh sie sin

fita lal David elan sie tokosra fulat; In acn se inge nga fah akloesye paci in leum lun tokosra se su nga sulela. **18** Nga fah nokomla mwet lokoalok lal ke mwekin, A tokosrai lal fah kapkapak ac yokyokelik."

133 [Psalm lal David] Fuka woiya ac fuka insewewooya Ke mwet lun God elos tukeni muta ac inse sefanna. **2** Ma inge oana woiyen oil in akmsura saok Ma sorori ke sifal Aaron nu ke alut lal, Nwe ke sun kala in nuknuk in mwet tol lal. **3** Ma inge oana aunfong Fineol Hermon, Ma putati nu fineol sriskr in acn Zion. Pa ingan acn se ma LEUM GOD El oru wulela in akinsewowa lal — Aok ke moul su wangin saflaiya.

134 Fahsru, kaksakin LEUM GOD, kowos mwet kulansap lal nukewa, Kowos nukewa su kulansap in Tempul lal ke fong. **2** Sralak pouwos ke kowos pre in Tempul uh, Ac kaksakin LEUM GOD! **3** Lela tuh LEUM GOD, su orala kusrao ac faclu, Elan akinsewowyen kowos Zion me!

135 Kaksakin LEUM GOD! Kaksakin Inen LEUM GOD, kowos mwet kulansap lal, **2** Su tu in lohm sin LEUM GOD, In Tempul lun God lasr. **3** Kaksakin LEUM GOD, mweyen El wo; Yuk on in kaksak nu ke Inel, tuh El kulang. **4** El sulella Jacob nu sel sifacna, Ac mwet Israel tuh elos in mwet lal. **5** Nga etu tuh LEUM GOD El fulat, El fulat liki god nukewa. **6** El oru kutena ma El lungse oru In kusrao ac fin faclu, In meoa uh ac acn loal ye kof uh. **7** El use pukunyeng in paka liki kapinkusra uh; El orala sarom nu ke paka uh, Ac El use eng liki nien filma lal. **8** El uniya wounse nukewa in acn Egypt, Nutin mwet oayapa nutin kosro. **9** El oru mwenmen ac ma sakirik in acn we In kai tokosra lun acn we ac mwet pwapa lal nukewa. **10** El kunausla mutunfacl puspis Ac uniya tokosra pwengpeng inge: **11** Sihon, tokosra lun mwet Amor, Og, tokosra lun mwet Bashan, Ac tokosra nukewa in acn Canaan. **12** God El sang acn sin mwet inge nu sin mwet lal; El sang tuh in mwe usru lalos, mwet Israel. **13** LEUM GOD, ac fah sulkakinyuk Inem nwe tok; Fwil nukewa fah esam kom. **14** LEUM GOD El fah karingin mwet lal; El fah pakomuta mwet kulansap lal. **15** Tuh god lun mutunfacl saya orekla ke silver ac gold; Elos ma orekla ke poun mwet. **16** Oasr oalulos, a elos tia ku in kaskas, Ac oasr mutualos, a elos tia ku in liye. **17** Oasr sraclos, a elos tia ku in lohng, Elos tia pacna ku in momong. **18** Lela tuh elos nukewa su orala ma inge ac lulalfongi kac In ekla oana ma sruloala ma elos oralta! **19** Kowos mwet Israel, kowos in kaksakin LEUM GOD; Kaksakunul, kowos mwet tol lun God! **20** Kaksakin LEUM GOD, kowos mwet Levi; Kaksakunul, kowos nukewa su alu nu sel! **21** Kaksakin LEUM GOD in Zion, In Jerusalem, acn sel. Kaksakin LEUM GOD!

136 Sang kulo nu sin LEUM GOD, tuh El wo, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **2** Sang kulo nu

sin God lun god uh, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **3** Sang kulo nu sin Leum lun leum uh, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **4** El mukena orala ma usrngruk lulap, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **5** Ke lalmwetmet lal El orala kusrao, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **6** El musaeak faclu fin kof loal, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **7** El orala fah ac malem, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **8** Fahsru el leum ke len uh, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **9** Malem ac itu uh elos leum ke fong, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **10** El uniya wounse mukul nutin mwet Egypt, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **11** El kolla mwet Israel liki acn Egypt, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **12** Ke po ku, ac po asroela lal, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **13** El sraclik Meoa Srusra, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **14** El kol mwet lal tuh elos in fahsru sasla, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **15** A El akwalomyela tokosra Egypt ac mwet mweun lal, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **16** El kolla mwet lal sasla yen mwesis, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **17** El uniya tokosra kulana, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **18** El uniya tokosra pwengpeng, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **19** Sihon, tokosra lun mwet Amor, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **20** Ac Og, tokosra lun acn Bashan, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **21** El sang facl selos nu sin mwet lal, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **22** El sang acn inge nu sin Israel, mwet kulansap lal, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **23** El tia mulkinkutla in paci kutangyukla kut, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **24** El molikutla liki mwet lokoalok lasr, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **25** El sang mwe mongo nu sin ma nukewa ma oasr moul la, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat. **26** Sang kulo nu sin God lun kusrao, Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.

137 Ke kut muta sisken infacl Babylon, Kut tung we ke kut esamak Zion. **2** Kut srupusrak harp natusr Ulun sak willow su tu siskasr. **3** Elos su sruokkuti elos sap kut in on; Elos sap kut in apkvaryalos, Ac fahk, "Yuk soko on ke acn Zion kut in lohng." **4** Kut ac on fuka soko on nu sin LEUM GOD In sie facl sac? **5** Lela tuh nge in tia sifil ku in srital ke harp Nga fin mulkirkomla, Jerusalem! **6** Lela nge in tia sifil ku in on Nga fin tia esam kom, Nga fin tia nunku mu kom pa mwe insegewo yohk emeet luk uh! **7** O LEUM GOD, esam ma mwet Edom elos tuh oru Ke len se sruhu acn Jerusalem. Esam lah elos tuh fahk, "Sukella! Sukella nwe ke musalsalu fin fohk uh!" **8** Babylon, kom ac fah kunausyukla. Insegewo elos su fah folokin nu sum Ma kom tuh oru nu sesr — **9** Su ac fah eisla tulik fusr nutuwos Ac sakunulos fin eot uh.

138 [Psalm lal David] Nga sot kulo nu sum, LEUM GOD, ke insiuk nufon, Nga on kaksakin kom ye mutun god uh. **2** Nga forla nu ke Tempul matal sum,

Ac pasrla, ac kaksakin Inem Ke sripen lungse kawil ac Pacl nukewa elos pwapa in oru ma koluk; Elos purakak pwaye lom, Oayapa ke kom akkalemye lah Inem, ac sap akukuin in pacl e nukewa. 3 Lohulos oana serpent lom, fulat liki ma nukewa. 3 Kom topuky ke nga tuh pang nu sum; Ke ku lom, kom tuh akkeyeyu. 4 Tokosra nukewa fin faclu elos fah kaksakin kom, LEUM GOD, Mwelen elos lohng wulela lom. 5 Elos ac fah onkakin orekma lom Ac ke wolana yohk lom. 6 Kom finne muta yen fulat, A kom nunku kaclos su pusisel, Ac kom suisya mwet filang yen loesla me. 7 Ke pacl mwe lokoalok rauniyula Kom karingyume. Kom lain kasrkusrak lun mwet lokoalok luk Ac kom moliyula ke po ku lom. 8 Kom fah oru ma nukewa ma kom wulela kac; LEUM GOD, lungse lom oan ma pahtpat. Aksafyela orekma su kom mutawauk oru.

139 [Psalm lal David] LEUM GOD, kom liyeyu ac eteyu. 2 Kom etu ma nukewa nga oru; Kom ne muta loes likiyu, kom etu nunak luk nukewa. 3 Kom liyeyu lah nga orekma, ku nga mongla; Kom etu mukuikui luk nukewa. 4 Meet liki na nga kaskas, Kom etu tari lah mea nga ac fahk. 5 Kom apinyula ke siska nukewa, Kom karinginyu ke ku lom. 6 Etu lom keik uh arulana yohk, Yohk liki ma nga ku in kalem kac. 7 Nga ac som nu ya in kaingla liki kom? Nga ac kaing nu ya liki ye motom? 8 Nga fin som nu inkusrao, kom oasr we; Nga fin ona infulan misa, kom oasr pac we. (Sheol h7585) 9 Nga finne sokla loesla liki kutulap, Ku muta yen loeslana nu roto, 10 Kom ac oasr pac we in pwenyu, Kom ac oasr pa ingo in kasreyu. 11 Nga ku in siyuk lohsr uh in wikinyula Ku kalem su rauniyula in ekla nu ke fong, 12 Tusruktu, lohsr uh el tia lohsr nu sum, Ac fong uh arulana kalem nu sum, oana len. Lohsr ac kalem oana sie nu sum. 13 Kom lumahla ip nukewa ke monuk; Kom oakiyuwi insien nina kiuk. 14 Nga kaksakin kom mwelen fal mwet uh in sangeng sum. Ma nukewa kom oru, usrnguk ac wolana, Nga etu ouinge ke insiuk nufon. 15 Ke mutawauk in lumweyuk sri keik uh, Ac oakiyuki wo insien nina kiuk, Ke nga kapkapak ingo in lukma, Kom nuna etu lah nga oasr we. 16 Kom tuh liyeyu meet liki nga isusla. Pisen len ma oakiyuki nu sik tuh nga in moul Simla tari in book nutum Meet liki na kais sie ma inge mutawauk. 17 O God, arulana pus nunak lom, Ac arulana upa nu sik in kalem kac. 18 Nga fin oek, pisalos ac pus liki puk uh. Ke nga ngutalik, nga srakna muta yurum. 19 O God, nga kena tuh kom in uniya mwet koluk! Nga arulana kena tuh mwet sulallal in fahsr likiyu. 20 Elos fahk ma koluk keim; Elos fahk kas na koluk lain Inem. 21 O LEUM GOD, nga arulana srungalos su srungakom! Nga kwaselos su tuyak lain Kom. 22 Nga srungalos na pwaye; Nga oakalos mwet lokoalok luk. 23 Liyeyu, O God, ac etu insiuk; Srikeyu, ac konauk nunak luk. 24 Suk lah oasr kutena ma sufal in nga Ac kolyu ke inkanek kawil nu tok.

140 [Psalm lal David] LEUM GOD, moliyula liki mwet koluk; Langoeiyula liki mwet sulallal. 2

Pacl nukewa elos pwapa in oru ma koluk; Elos purakak sulallal; Kas lalos oana pwasin ke wet cobra. 4 LEUM GOD, moliyula liki ku lun mwet koluk; Langoeiyula liki nukewa in pacl e nukewa. 3 Lohulos oana serpent Pang nu sum; Ke ku lom, kom tuh akkeyeyu. 4 Tokosra GOD, moliyula liki ku lun mwet koluk; Langoeiyula liki nukewa fin faclu elos fah kaksakin kom, LEUM GOD, mwet sulallal Su kena tuh nga in ikori. 5 Mwet filang elos Mwelen elos lohng wulela lom. 6 Elos ac fah onkakin kena sruokywi; Elos oakiya mwe kwasrip lalos, Ac filiya orekma lom Ac ke wolana yohk lom. 7 Kom etu ma nukewa nga oru; Kom etu mukuikui luk nukewa. 8 Kom fah oru ma nukewa ma kom wulela kac; LEUM GOD, mwet lokoalok luk, Lela tuh ma koluk elos akoo nu sik in folokyang nu faclos. 10 Lela tuh mulut firir in putati faclos; Lela in sisila elos nu in luf loal ma elos tia ku in sifil illa liki. 11 Lela mwet su kinauk kas sutuu ke mwet saya in tia akilenyuk, A ma koluk in ukweya na mwet sulallal ac kunauseslosa. 12 LEUM GOD, nga etu lah kom loango sripa lun mwet sukasrup Ac orala nununku suwohs nu sin mwet enenu. 13 Pwayena lah mwet suwoswos elos fah kaksakin kom. Elos fah muta ye motom.

141 [Psalm lal David] Nga pang nu sum, LEUM GOD. Kasreyu inge! Lipsreyu ke nga pang nu sum. 2 Eis pre luk in oana mwe kisa keng, Ac ke nga sralak pouk, eis in oana mwe kisa in eku. 3 LEUM GOD, filiya sie mwe karinginyen oalik, Ac mwe taran srungul lun ngoasrok. 4 Ikolyuwi tuh nga in tia lungse oru ma koluk, Ac in tia wi mwet koluk ke ma elos oru. Lela nga in tiana ipeis ke kufwa lalos. 5 Sie mwet wo el ku in kaiyu ac aksuwosyeuy ke kulang lal, Tusruktu nga fah tia lela mwet koluk in afkulatyeyu, Mwelen nga pre in lain orekma koluk lalos pacl e nukewa. 6 Ke mwet kolalos sisuykla liki fulu in eot uh, Na mwet uh ac fah etu lah kas luk pwaye. 7 Oana sak su lipikyuki nu ke ip srisrik, Ounge sri kaclos ac fah oan oaclk sisken kulyuk uh. (Sheol h7585) 8 Tusruktu nga nuna lulalfungi kom, LEUM GOD Kulana. Nga suk molela lom; Nikmet lela nga in misa! 9 Moliyula liki mwe kwasrip su elos orala in sruoky, Ac liki sruhf lun mwet orekma koluk. 10 Lela tuh mwet koluk in putatyang nu in sruhf lalos sifacna A nga fahla na siska, ac tia sruhf.

142 [Psalm lal David ke el muta in luf sac] Nga pang nu sin LEUM GOD Elan kasreyu; Aok, nga kwafe nu sel. 2 Nga use mwe torkaskas luk nukewa nu yorol, Nga fahkak ongoiya nukewa luk nu sel. 3 Ke nga apkuran in fuhleak, El etu lah mea fal nga in oru. Ke inkanek su nga fahs kac Mwet lokoalok luk elos okanla mwe kwasrip in sruokywi. 4 Ke nga ngetnetgut nu siskuk, Nga liye tuh wanginna mwet in kasreyu. Wangin mwet in karinginyu, Wanginna mwet nunku keik. 5 LEUM GOD, nga pang nu sum tuh kom in kasreyu; Kom nien molela luk, LEUM GOD. Kom mukena pa nga enenu in moul se

inge. 6 Porongo ke nga pang, Tuh nga arulana muta in in ima lasr In oswe tausin ac ngoul tausin. 14 Lela tuh ongoiya. Moliyula liki mwet lokoalok luk; Elos arulana ku cow natusr in isus pus Ac in wangin ma isus tuh misa. likiyu. 7 Aksukosokyeyu liki mwe keok luk, Na nga fah kaksakin kom in walil lun mwet lom Ke sripen orekma Lela tuh in wangin pusren asor ke inkanek lasr uh. 15 wo lom nu sik. Insewowo mutunfaci se su sikyak ouinge nu selos; Aok, insewowo mutunfaci se su LEUM GOD El God lalos!

143 [Psalm Iai David] LEUM GOD, lohng pre luk; Ke suwoswos lom, porongo mwe siyuk luk; Ke oaru

lom, topuky! 2 Nik kom nununkeyu, mwet kulansap lom. Wangjin sie mwet suwoswos ye motom. 3 Mwet lokoalok Luk elos ukweyu Nwe ke na elos kutangyula. Elos filiyu in sie presin lohsr, A nga oana elos su nu misa paci loeloes somla. 4 Ke ma inge nga akola in fuhleak finsrak Luk; Insiuk arulana toasrla. 5 Nga esamak ke paci meet orekma lom nukewa. 6 Nga asroek pouk nu sum ke pre; Ngunik malu keim, oana ke infohk uh paolana. 7 Topuky inge, LEUM GOD, Wangjinla finsrak luk. Nik kom wikinkomla likiyu, Ac pwanang nga in welulosla su oatula nu infulan misa. 8 Akesmakinyeyu ke lungkulang lom ke lututang nukewa, Tuh nga filiya lulalfongi luk in kom. Pre luk sowak nu yurum. Akkalemye nu sik inkanek tua; Nga nunku ke ma nukewa kom oru, Ac nga esamak orenya. 9 LEUM GOD, nga kaing nu yurum tuh kom in karinginyu; Moliyula liki mwet lokoalok luk. 10 Lutiyu nga in oru ma lungse lom, Tuh kom God luk. 11 LEUM GOD, moliyula oana kom tuh wulela. Ke wolana lom, moliyula liki mwe ongoiya nu sik. 12 Ke sripen lungse lom nu sik, uniya mwet lokoalok luk, Ac kunausla mwet nukewa su akkeokyeyu, Mwelen nga mwet kulansap lom.

144 [Psalm Iai David] Kaksakin LEUM GOD, eot ku luk! El lutiyu in anwuk, Ac akeoyu nu ke mweun.

2 El eot ku luk ac mwe loeyuk luk, Nien molela luk su langoyula, Su nga filiya lulalfongi luk se. El apkusiselye mutanfahl nu ye niuk. 3 LEUM GOD, mea mwet uh, tuh kom in akilenulos? Mwet uh ma pilasr, na kom ku lohang nu selos? 4 Mwet uh oana polo eng se ma tuhwot tuhme; Lusen len lalos oana ohk, su sa na wangjinla. 5 O LEUM GOD, ikaselik kusrao ac oatume; Kahlye eol uh, ac elos fah fosryak. 6 Supweya sarom in afkahsryelik mwet lokoalok lom; Pusrkama pisr nutum, ac oru elos in kaing. 7 Asroema poum lucng me. Srukuyak liki kof loal, ac moliyula. Moliyula liki inpoun mwetsac, 8 Su tia fahk kas pwaye, Ac elos kaskas kikiap elos finne fulahk. 9 Nga fah onkin soko on sasu nu sum, O God, Nga fah srital ke harp ac on nu sum. 10 Kom pa oru tuh tokosra in eis kutangla, Ac kom molella David, mwet kulansap lom. 11 Moliyula liki mwet lokoalok sulallal luk; Moliyula liki ku lun mwetsac, Su tia fahk kas pwaye, Ac elos kaskas kikiap elos finne fulahk. 12 Lela tuh wen natusr, su srakna mwet fusr, In oana sak sunasr ma kapak arulana ku. Lela tuh acn natusr in oana su loeloes Ma tu ke sruwasrik in lohm sin tokosra. 13 Lela tuh nien fil fokin ima lasr in nwanala Ke kain in fahko nukewa. Lela tuh sheep

145 [Psalm Iai David] Nga fah fahkak fulatiana lom, God luk a tokosra luk; Nga fah sot kulo nu sum

nu tok ma pahtpat. 2 Nga fah sot kulo nu sum len nukewa; Nga fah kaksakin kom nu tok ma pahtpat. 3 Luk elos ukweyu Nwe ke na elos kutangyula. Elos filiyu in sie presin lohsr, A nga oana elos su nu misa paci loeloes somla. 4 Ke ma inge nga akola in fuhleak finsrak Luk; Insiuk arulana toasrla. 5 Nga esamak ke paci meet orekma lom nukewa. 6 Nga asroek pouk nu sum ke pre; Ngunik malu keim, oana ke infohk uh paolana. 7 Topuky inge, LEUM GOD, Wangjinla finsrak luk. Nik kom wikinkomla likiyu, Ac pwanang nga in welulosla su oatula nu infulan misa. 8 Akesmakinyeyu ke lungkulang lom ke lututang nukewa, Tuh nga filiya lulalfongi luk in kom. Pre luk sowak nu yurum. Akkalemye nu sik inkanek tua; Nga nunku ke ma nukewa kom oru, Ac nga esamak orenya. 9 LEUM GOD, nga kaing nu yurum tuh kom in karinginyu; Moliyula liki mwet lokoalok luk. 10 Lutiyu nga in oru ma lungse lom, Tuh kom God luk. 11 LEUM GOD, moliyula oana kom tuh wulela. Ke wolana lom, moliyula liki mwe ongoiya nu sik. 12 Ke sripen lungse lom nu sik, uniya mwet lokoalok luk, Ac kunausla mwet nukewa su akkeokyeyu, Mwelen nga mwet kulansap lom.

146 Kaksakin LEUM GOD! Kaksakin LEUM GOD, O ngunik! 2 Nga fah kaksakin LEUM GOD in

moul luk nufon; Nga fah on ac kaksakin God luk ke lusenna moul luk. 3 Nik kom filiya lulalfongi lom fin mwet kol lun faclu. Wangin mwet ku in molikomla. 4 Ke elos misa, elos folokla nu ke kutkut; In len sacnna akoo lalos nukewa wangjinla. 5 Insewowo mwet se su eis God lal Jacob tuh Elan kasrel, Ac su filiya lulalfongi lal in LEUM GOD lal, 6 Su orala kusrao, ac faclu, ac meoa, Ac ma nukewa loac. El karingin wulela lal paci e nukewa. 7 El oru nununku suwohs nu sin mwet su akkeokyeyuk, Ac El sang mwe mongo nu selos su masinsral. LEUM GOD El tulala mwet kapir, 8 Ac El sang liyaten nu sin

mwet kun. El tulokunulosyak su ikori. El lungse mwet liki ine nukewa saya. Wolana lal oan lucng liki faclu ac suwoswos lal. 9 El karingin mwetsac su muta in facl kusrao. 14 El oru tuh facl sel in ku, Tuh mwet lal nukewa sesr; El kasru mwet mukaimtal ac katinmas, Ac El usla in kaksakunul — Aok mwet Israel, su arulana saok sel. mwet koluk nu ke kunausten. 10 LEUM GOD El tokosra Kaksakin LEUM GOD!

ma pahtpat. God lom, O Zion, fah leum ke fwil nu ke fwil.
Kaksakin LEUM GOD!

147 Kaksakin LEUM GOD! Wo in yuk on in kaksak nu sin God lasr; Ma fal ac mwe insewowo in kaksakinyuk El.

2 LEUM GOD El sifilpa musaeak Jerusalem; El sifilpa folokonma mwet suroh. 3 El akkeye inse su musalla Ac pwelah kinet kaclos. 4 El pakiya pisen itu uh Ac El sang inen kais sie selos. 5 Leum lasr El fulat ac ku; Lalmwetmet lal tia ku in srikeyuk. 6 El tulokunulosyak su pilesreyuk, Ac itungya mwet koluk nu infohk uh. 7 Yuk on in kaksak nu sin LEUM GOD; Srital ke harp nu sin God lasr. 8 El asroelik pukunyeng inkusrao; El supwama af nu faclu Ac El oru tuh mah in kap fin inging uh. 9 El sang nu sin kosro ma nalous, Ac kite won raven fusr ke elos pang. 10 LEUM GOD El tia insewowo ke horse ku, El tia pac engankin mwet mweun pulaik; 11 Ac El insewowo selos su akfulatay, Ac lulafongi ke lungse kawil lal. 12 Kaksakin LEUM GOD, O Jerusalem! Kaksakin God lom, O Zion! 13 El akkeye mutunpot lom, Ac El akinsewowyoe mwet lom. 14 El taran masrol ke facl sum tuh in misla; El akkhypy kom ke wheat na wowo. 15 El sang sie sap ku nu sin faclu, Ac ma El fahk uh sa in orekla. 16 El oralik snow oana sie kaot, Ac El oralik auffong oana kutkut. 17 El supwama af yohk kosra oana fikar, Wangin mwet ku in muteng mihsrisr kac. 18 Na El sang sap ku lal, ac ice uh kofelik; El supwama eng, ac kof uh asrla. 19 El fahkak kas lal nu sin mwet lal — Mwe lutl lal ac ma sap lal nu sin Israel. 20 El tia oru ouinge nu sin kutena mutunfacl saysa. Elos tia etu ma sap lal. Kaksakin LEUM GOD!

148 Kaksakin LEUM GOD! Kaksakin LEUM GOD inkusrao me, Kowos su muta yen fulat lucng. 2 Kaksakunul, lipufan lal nukewa Ac un mwet ku lal inkusrao. 3 Faht ac malem, kowos in kaksakunul, Itu saromrom, kowos in kaksakunul. 4 Kaksakunul, acn fulatlana inkusrao, Oayapa kof su oan lucng liki kusrao. 5 Lela elos nukewa in kaksakin Inen LEUM GOD! God El sapsap na, ac ma inge orekla. 6 Ke sap ku lal, ma inge oakiyuki yen selos ma pahtpat, Ac elos tia ku in srola liki. 7 Kaksakin LEUM GOD fin faclu me, Kowos ma sulallal lulap inkof uh, oayapa yen loal nukewa meoa; 8 Sarom ac af yohk kosra, snow ac pukunyeng uh, Paka su akos pac sap lal. 9 Kaksakunul, kowos eol ac inging uh, Insak uh, ac sak ma isus fahko, 10 Kosro lemnak, ac kosro muna, Ma orakrak ke sia, ac won sohksok nukewa. 11 Kaksakunul, kowos tokosra uh, ac mutanfaht nukewa, Mwet leum, ac mwet kol nukewa fin faclu, 12 Mutan fusr ac mukul fusr, Mwet matu ac oayapa tulik. 13 Lela elos nukewa in kaksakin Inen LEUM GOD! Tuh Inel fulat

149 Kaksakin LEUM GOD! Yuk soko on sasu nu sin LEUM GOD; Kaksakunul in walil lun mwet su

inse pwaye nu sel! 2 Israel, kowos in engan ke sripen El su orekowosla; Enganak, kowos mwet Zion, ke sripen tokosra lowos! 3 Kaksakin Inel ke onsrosro; Srital ke harp ac drum ke kowos kaksakunul. 4 LEUM GOD El insewowo ke mwet lal. El akfulatyeh mwet pusisel ke El sang kutangla nu selos. 5 Lela mwet lun God in enganak ke kutangla lalos, Ac on ke engan ke fong nufon. 6 Ke elos kaksakin God, lela elos in sasa ke pusra lulap, Oayapa elos in sruok cutlass kosro natulos in paolos 7 Tuh elos in kutangla mutunfacl Ac in kai mwet we. 8 Elos in kapriya tokosra lalos ke sein, Oayapa mwet kol lalos ke sein osra, 9 In kai mutanfaht uh in oana ma God El sapkin. Pa inge kutangla lun mwet lun God. Kaksakin LEUM GOD!

150 Kaksakin LEUM GOD! Kaksakin LEUM GOD in Tempul lal! Kaksakin ku lal inkusrao! 2 Kaksakunul ke orekma ku su El orala. Kaksakin fulatlana lal. 3 Kaksakunul ke pusren mwe ukuk. Kaksakunul ke pusren harp ac lyre. 4 Kaksakunul ke pusren drum ac ke onsrosro. Kaksakunul ke pusren harp ac flute. 5 Kaksakunul ke pusren cymbal. Kaksakunul ke cymbal yohk pusra. 6 Kaksakin LEUM GOD, kowos ma orekla nukewa su oasr moul la! Kaksakin LEUM GOD!

Soakas

1 Soakas lal Solomon, wen natul David ac tokosra lun Israel. **2** Soakas uh ma ac ku in kasrekom in ku in akilen lalmwetmet ac kas in kasru wowo, oayapa in kalem ke kas na loal kalmac. **3** Ku in luti kom ke moul in etauk, tuh moul lom in pwaye, suwohs, ac fal. **4** Ku in sang etauk nu sin sie mwet srik etu la, ac luti mwet fusr in pah in nunak. **5** Soakas inge ku pac in akyokyelik etauk lun mwet lalmwetmet, ac sang inkanek pwaye nu sin mwet etauk **6** tuh elos in ku in etu kalmac lukma lun soakas, ac kalmen pupulyuk lun mwet lalmwetmet. **7** Sangeng sin LEUM GOD pa mutaweyen etauk. Mwet lalfon uh pilesru lalmwetmet, ac srunga suk etauk. **8** Tulik nutik, lohng kas in luti lun papa tomom ac nina kiom. **9** Mwe luti lalos uh ac mwe nawu moul lom oana sie mwe yun nu fin sifom, ku sie mwe walwal nu inkawom. **10** Tulik nutik, mwet koluk fin kwafe kom, nik kom wi. **11** Elos fin fahk, "Fahsrut kut som kasriki sie mwet ah, ku kutu mwet wangin mwata, ac unya mwe na pwar. **12** Sahp pacl se kut ac sonolos elos ac moul na fokoko, tusrukut pacl se kut tari selos elos ac misa! (Sheol h7585) **13** Kut ac konauk mwe kasrup pus ac nwakla lohm sesr ke ma kut pisrala. **14** Fahsrut wi kut. Kut ac kitalik ma nukewa in oana sie nu sesr kewa." **15** Tulik nutik, nimet wi mwet ouinge uh. Fahla lukelos. **16** Elos rara in oru ma koluk. Elos akola pacl nukewa in akmas. **17** Tia wo in akoo sie sruhf, ke won se ma kom ke sruyka uh el tu na liye, **18** mweyен mwet oru ouinge uh sifacna akoo mwe kwasrip nu selos, sie mwe kwasrip ma elos ac misa kac. **19** Pacl nukewa, pisrapasr uh ac eisla moul lun mwet rapku — pa inge ma ac sikiyak nu sin kutena mwet su moulin moul sulallal. **20** Porongo! Lalmwetmet el pang inkanek uh ac in iwen kuka uh. **21** El wowoyak ke mutunoa in siti uh, ac in acn nukewa mwet uh tukeni we: **22** "Mwet lalfon, kowos ac lungse in lalfon putaka? Kowos ac pwarkin in aksruksruki etauk uh nwe ngac? Ya kowos ac tiana lutlut in etu mau?" **23** Lohng ke pacl nga kai kowos. Nga ac sot kas in kasru wo ac oayapa etauk luk nu suwos. **24** Nga tuh pangon kowos ac suli kowos in tuku, a kowos tia lungse lohng. Kowos likinsaiyu. **25** Kowos pilesru kas in kasru luk nukewa, ac tia lungse nga in aksuwosye kowos. **26** Ouinge ke pacl kowos ac sun ongoiya, nga fah isrun kowos. Nga ac fah aksruksruki kowos ke pacl mwe aksangeng uh sikiyak — **27** pacl se ac tuku nu fowos oana paka, ac use mwe ongoiya oana sie eng na upa, ac kowos muta in keok ac waiok. **28** Na kowos ac fah pang nu ke lalmwetmet, tuh nga ac tia topuk. Kowos ac sukyu yen nukewa, tuh kowos ac tia ku in koneyuyak. **29** Wanginna pacl kowos lohang nu ke etauk, ac pacl nukewa kowos srunga akos LEUM GOD. **30** Kowos tiana lungse eis kas in kasru luk, ku porongo pacl nga aksuwosye kowos uh. **31** Ke ma inge, kowos ac fah kosrani fal nu ke orekma lowos, ac

pwapa koluk lowos ac tingilkowosi ac pwanang kowos maskin. **32** Mwet selalkung uh misa ke sripen elos pilesru lalmwetmet. Mwet lalfon uh kunausyukla ke nunak in aksrikyaten lalos. **33** Tusrukut, kutena mwet su lohngyu fah muta in misla. Moul lal ac fah wo, ac el ac fah tia enenu in sangeng ke kutena ma."

2 Tulik nutik, lutlut ke ma nga luti nu sum, ac tia mulunkunla ma nga fahk kom in oru. **2** Lohng kas in lalmwetmet, ac srike kom in kalem kac. **3** Aok, ngisre in oasr etauk lom, ac kwafe tuh kom in liyaten. **4** Suk aklohya, in oana ke kom ac suk silver ku kutu ma saok su oan wikla. **5** Kom fin oru ouinge na kom fah etu lah mea kalmen sangeng sin LEUM GOD, ac konauk in etu ke God. **6** LEUM GOD pa ase lalmwetmet; etauk ac kalem tuku sel me. **7** El sang kasru nu sin mwet suwohs, ac El karinganang mwet moul pwaye. **8** El karinganulos su oru wo nu sin mwet ngia, ac taranulos su inse pwaye nu sel. **9** Kom fin porongeyu, kom ac etu ma pwaye, suwohs, ac wo. Na kom ac etu lah mea fal kom in oru. **10** Kom ac lalmwetmet, ac etauk lom ac fah mwe insegewo nu sum. **11** Liyaten ac kalem lom ac loangekom — **12** ac sruokkomi kom in tia oru ma sutuu. Ma inge ac fah srikomla liki mwet su purakak lokoalok ke kas lalos — **13** mwet su fahsr liki moul suwohs, ac som nu ke moul in lohrs, **14** mwet su engan in oru ma koluk, ac insewokkin moul lusrongten ac sesuwos, **15** mwet kutasrik su tia ku in lulalfongiyuk. **16** Kom ac fah ku in kaigunkula kutena mutan koluk su ac srike in srire kom ke kas emwem lai, **17** su tia pwaye nu sin mukul tumal, ac tia esam wuleang el oru ye mutun God. **18** Kom fin som nu lohm sel, kom fahsr nu ke inkanek in misa. Kom fin som nu we, kom suwoswos nu ke facl sin misa. **19** Wangin sie mwet su utyak nu yorol nu foloko. El tiana foloku nu ke inkanek in moul. **20** Ouinge kom in etai moul lun mwet wo, ac moulin moul suwoswos. **21** Mwet suwoswos — elos su pwaye in ma nukewa — ac fah muta in facl sesr uh. **22** Tuh God El ac tulakunla mwet koluk uh liki acn uh, ac fusulosyak su orekma koluk.

3 Tulik nutik, nimet mulunkunla ma nga luti nu sum. Esam ma nukewa ma nga fahk nu sum in oru. **2** Mwe luti luk ac fah akloesye moul lom ac akinsegewo. **3** Nimet lela kulang ac inse pwaye in wanginla liki kom. Kapriya inkawom, ac simusla insiom. **4** Kom fin oru ouinge, kom ac fah ohi yurin God ac mwet uh. **5** Lulalfongi LEUM GOD ke insiom kewa. Nimet lulalfongi etu lom sifacna. **6** Esam LEUM GOD in ma nukewa kom oru, ac El ac fah akkalemye inkanek suwohs nu sum. **7** Nimet sifacna nunku mu kom arulana fas in lalmwetmet lom; akos LEUM GOD ac fahsr liki ma koluk. **8** Kom fin oru ouinge, ac fah akkeye monum, ac sot ku nu sum. **9** Akfulaty LEUM GOD ke mwe sang lom nu sel ke mwe kasrup lom, ac ke fahko se meet ke ima lom. **10** Kom fin oru ouinge, nien filma lom ac fah nwanala ke wheat,

ac nien wain lom ac fah kahkkakla ke wain. **11** Tulik **10** Lohngyu, tulik nutik. Nunku akwoye ma nga fahk nu nutik, nimet pilesru kas in kai lun LEUM GOD nu sum, a **11** sum uh, na ac fah loes moul lom. **11** Nga lutu nu sum lohang nu kac ac eis mu mwe sensenkakin kom. **12** lalmwetmet ac ouiyen moul pwaye kom in fahsr kac. LEUM GOD El kaelos su El lungse, oana ke sie papa **12** Wangin ma ac kosrala inkanek lom kom fin fahsr in kai tulik su el insewowo kac. **13** Insewowo mwet se lalmwetmet, ac kom ac tia tukulkul ke pacl kom kasrusr. su konauk lalmwetmet, ac su sun etauk. **14** Ma laesla **13** Esam ma kom lutu uh pacl nukewa. Lutlut lom uh pa kac yohk liki ma laesla ke silver, ac yohk sripa nu sum **14** moul lom — liyaung akwoya. **14** Nimet fahsr nu yen mwet liki gold. **15** Lalmwetmet el saok liki wek saok. Wangin **15** kutena ma kom lungse ku in lumweyuk nu kac. **16** Fahsr liki ma koluk! Nimet apkuranyang nu kac! Kuhfla Lalmwetmet uh ac akloesye moul lom, akkasrupye kom, liki ac fahsrot ke inkanek lom. **16** Mwet koluk uh tia ku ac oru in sunakinyuk kom. **17** Inkanek lun lalmwetmet in motulla nwe ke na elos orala sie ma koluk. Elos ac uh ac mwe engan nu sum, ac kol kom nu ke moul in **17** Ma koluk ac sulallal uh oana mwe mongo ac mwe nim misla. **18** Lalmwetmet uh oana sak in moul nu selos **18** Inkanek lun mwet suwoswos uh oana takak su eisal, ac mwe insewowo nu selos su akfulatyal. **19** LEUM GOD El orala faclu ke lalmwetmet lal, Ke etu lal **19** lun fah t, ma kais kutu kalmwelik nwe ke na lenelik. **19** El oakiya ma oan inkusrao. **20** Lalmwetmet lal uh oru kof **20** Inkanek lun mwet koluk uh lohsr matoltol. Elos ikori tuh ye faclu in unonak, Ac pukunyeng uh in hahkunna of nu **21** elos tia ku in liye lah mea se oru elos ikori uh. **20** Tulik fin faclu. **21** Tulik nutik, sruoysa ku liyaten, ac lohang in **21** nutik, lohng akwoya ma nga fahk uh. **21** Esam kas luk wo nu ke ma kom oru. **22** Ma inge ac sot moul wo ac **22** Kas inge ac insewowo nu sum. **23** Kom ac fah fahrsr ke inkanek in **22** ac karinganang in tia wanginla liki kom. **22** Kas inge ac misla, ac tiana tukulkul. **24** Kom ac fah tia sangeng ke **23** Arulana karinganang nunak lom an — mweyen kom motul, ac kom ac fah motul folosowosla ke fong uh. **24** Nimet fahk **25** Kom ac tia sensen ke mwe fosnra su ac sa sikiyak, **25** Kutena ma su tia pwaye, ac tia orekmakin kas kikiap ku oana paka ma sun mwet koluk uh. **26** LEUM GOD El ac **25** kutena ouiya ma ac kiapu mwet uh. **26** Ngetot suwos karingin kom. El ac fah tia lela niom in sremla. **27** In **26** Akola akwoye ma kom ac oru an, na ma nukewa kom kasru, ac tia sruoysa ma wo lukelos. **28** Nimet fahk nu **27** Kaingkin ma koluk ac fahsruwos nu meeto. Nimet kuhfla liki inkanek pwaye. sin mwet tulan lom in soano nu ke len tok ah, kom fin **28** sin mwet tulan lom in soano nu ke len tok ah, kom fin ku in kasrel ingena. **29** Nimet akoo kutena ma ac tuh **29** **5** Wen nutik, lohng kas in lalmwetmet luk ac porongo akkolukye mwet tulan lom; el muta siskom ac lulalfongi **5** etauk luk. **2** Na ouiyen moul lom ac fah suwos, kom. **30** Nimet akukuin nu sin sie mwet ke wangin sripa, ac kas lom ac fahkak lah oasr etu lom. **3** Ngoasron fin wangin ma el oru in akkolukye kom. **31** Nimet mwel **30** mutan kien sienia mukul ac ku in emwem oana honey, ma lun mwet sulallal, ku nunkauk in oru oana elos oru, ac oaul fwel oana oil in olive, **4** tusrukku ke safla pwar **32** mweyен LEUM GOD El srunga mwet orekma koluk, a **4** nukewa, mwe keok mukena pa ac tuku kac. **5** Mutan El insraelak nu sin mwet suwoswos. **33** Mwe selngu **5** sac ac kolkomla nu in facl in misa. Inkanek ma el fahsr lun LEUM GOD oan fin lohm sin mwet koluk, a mwe **6** kac pa inkanek nu ke misa. (*Sheol h7585*) **6** El kuhfla ac insewowo lal oan fin lohm sin mwet suwoswos. **34** El **6** alfokfolka liki inkanek in moul, ac el tia akilen acn el tiana lohang nu sin mwet inse fulat, a El kulang nu sin **7** fahsrt we. **7** Lohngyu inge, wen nutik uh, ac tia mulunkunla mwet pusisel. **35** Mwet lalmwetmet uh ac akfulatyeyuk, a **8** Fahsr liki mutan ouinge uh! **8** Mwet lalfon uh ac yokelik mwekein lalos.

4 Tulik nutik, kowos in porongo mwe lutu lun papa **9** Kom fin oru, na sunak ma tuh orek nu sum meet ac fah orek nu sin tomowos. Arulana lohang nu kac, na ac fah oasr etauk lowos. **2** Nga lutu kowos ke inkanek wo. Nimet kowos pilesru. **3** Ke nga srakna tulik srisrik, wen sefanna nutin papa ac nina, **4** papa el ac fahk, "Esanya ma nga fahk inge, ac nimet mulunkunla. Oru in oana ke nga fahk uh, na kom fah moul. **5** Eis lalmwetmet ac liyaten! Nimet mulunkunla ku pilesru ma nga fahk uh. **6** Nimet sisla lalmwetmet, na el ac loangekom. Lungse el, ac el fah liyekonyang wo. **7** Ma se ma yohk sripa emeet nu sum pa in suk lalmwetmet. Kutena ma kom ac sifil suk saya, kom in suk etauk. **8** Lungse lalmwetmet, ac el ac fah oru kom in fulat. Apsilya ku, ac el ac fah oru in kaksakinyuk kom. **9** El ac fah oana sie tefuro wolana nu fin sifom."

10 Lohngyu, tulik nutik. Nunku akwoye ma nga fahk nu sum uh, na ac fah loes moul lom. **11** Nga lutu nu sum lohang nu kac ac eis mu mwe sensenkakin kom. **12** lalmwetmet ac ouiyen moul pwaye kom in fahsr kac. LEUM GOD El kaelos su El lungse, oana ke sie papa **12** Wangin ma ac kosrala inkanek lom kom fin fahsr in kai tulik su el insewowo kac. **13** Insewowo mwet se lalmwetmet, ac kom ac tia tukulkul ke pacl kom kasrusr. su konauk lalmwetmet, ac su sun etauk. **14** Ma laesla **13** Esam ma kom lutu uh pacl nukewa. Lutlut lom uh pa kac yohk liki ma laesla ke silver, ac yohk sripa nu sum **14** moul lom — liyaung akwoya. **14** Nimet fahsr nu yen mwet liki gold. **15** Lalmwetmet el saok liki wek saok. Wangin **15** kutena ma kom lungse ku in lumweyuk nu kac. **16** Fahsr liki ma koluk! Nimet apkuranyang nu kac! Kuhfla Lalmwetmet uh ac akloesye moul lom, akkasrupye kom, liki ac fahsrot ke inkanek lom. **16** Mwet koluk uh tia ku ac oru in sunakinyuk kom. **17** Inkanek lun lalmwetmet in motulla nwe ke na elos orala sie ma koluk. Elos ac uh ac mwe engan nu sum, ac kol kom nu ke moul in **17** Ma koluk ac sulallal uh oana mwe mongo ac mwe nim misla. **18** Lalmwetmet uh oana sak in moul nu selos **18** Inkanek lun mwet suwoswos uh oana takak su eisal, ac mwe insewowo nu selos su akfulatyal. **19** LEUM GOD El orala faclu ke lalmwetmet lal, Ke etu lal **19** lun fah t, ma kais kutu kalmwelik nwe ke na lenelik. **19** El oakiya ma oan inkusrao. **20** Lalmwetmet lal uh oru kof **20** Inkanek lun mwet koluk uh lohsr matoltol. Elos ikori tuh ye faclu in unonak, Ac pukunyeng uh in hahkunna of nu **21** elos tia ku in liye lah mea se oru elos ikori uh. **20** Tulik fin faclu. **21** Tulik nutik, sruoysa ku liyaten, ac lohang in **21** nutik, lohng akwoya ma nga fahk uh. **21** Esam kas luk wo nu ke ma kom oru. **22** Ma inge ac sot moul wo ac **22** ac karinganang in tia wanginla liki kom. **22** Kas inge ac insewowo nu sum. **23** Kom ac fah fahrsr ke inkanek in **23** Arulana karinganang nunak lom an — mweyen kom motul, ac kom ac fah motul folosowosla ke fong uh. **24** Nimet fahk **25** Kom ac tia sensen ke mwe fosnra su ac sa sikiyak, **25** Kutena ma su tia pwaye, ac tia orekmakin kas kikiap ku oana paka ma sun mwet koluk uh. **26** LEUM GOD El ac **25** kutena ouiya ma ac kiapu mwet uh. **26** Ngetot suwos karingin kom. El ac fah tia lela niom in sremla. **27** In **26** Akola akwoye ma kom ac oru an, na ma nukewa kom kasru, ac tia sruoysa ma wo lukelos. **28** Nimet fahk nu **27** Kaingkin ma koluk ac fahsruwos nu meeto. Nimet kuhfla liki inkanek pwaye. sin mwet tulan lom in soano nu ke len tok ah, kom fin **28** sin mwet tulan lom in soano nu ke len tok ah, kom fin ku in kasrel ingena. **29** Nimet akoo kutena ma ac tuh **29** **5** Wen nutik, lohng kas in lalmwetmet luk ac porongo akkolukye mwet tulan lom; el muta siskom ac lulalfongi **5** etauk luk. **2** Na ouiyen moul lom ac fah suwos, kom. **30** Nimet akukuin nu sin sie mwet ke wangin sripa, ac kas lom ac fahkak lah oasr etu lom. **3** Ngoasron fin wangin ma el oru in akkolukye kom. **31** Nimet mwel **30** mutan kien sienia mukul ac ku in emwem oana honey, ac oaul fwel oana oil in olive, **4** tusrukku ke safla pwar **32** mweyен LEUM GOD El srunga mwet orekma koluk, a **4** nukewa, mwe keok mukena pa ac tuku kac. **5** Mutan El insraelak nu sin mwet suwoswos. **33** Mwe selngu **5** sac ac kolkomla nu in facl in misa. Inkanek ma el fahsr lun LEUM GOD oan fin lohm sin mwet koluk, a mwe **6** kac pa inkanek nu ke misa. (*Sheol h7585*) **6** El kuhfla ac insewowo lal oan fin lohm sin mwet suwoswos. **34** El **6** alfokfolka liki inkanek in moul, ac el tia akilen acn el tiana lohang nu sin mwet inse fulat, a El kulang nu sin **7** fahsrt we. **7** Lohngyu inge, wen nutik uh, ac tia mulunkunla mwet pusisel. **35** Mwet lalmwetmet uh ac akfulatyeyuk, a **8** Fahsr liki mutan ouinge uh! **8** Mwet lalfon uh ac yokelik mwekein lalos.

muta kasru mwet saya. **18** Ke ma inge kom in engan sin e iniwom ac nuknuk lom tia firiyak? **28** Ya kom ku in mutan kiom, aok mutan fusr se na ma kom tuh payukyak fahsr fin mulut fol ac niom tia folla? **29** Sensen ke ma se ah, **19** su tuh kato ac wo lumah oana soko deer inge oapano ke kom utyak nu yurin mutan kien siena mutan. Lela oaskuiyal in mwe akenganye kom. Lela elan mukul. Kutena mwet su oru ouinge uh ac sun keok. **30** kafiskomi ke lungse lal. **20** Wen nutik, efu ku kom in Mwet uh tia arulana srunga mwet pur el fin pisrapasr in sang lungse lom nu sin siena mutan? Efu kom kaukya enenu in afkalye pacl itkosr — el enenu in sang ma lal ma nukewa kom oru. Acn nukewa kom fahsr nu we, El nukewa. **32** Tusructu sie mukul su orek kosro nu sin liye kom. **22** Orekma koluk lun sie mwet koluk oana mutan kien siena mukul, wangin etauk lal. El sifacna oru sie mwe kwasrip. El ac sremla ke sie nwek ke koluk ma ac kunausulla. **33** Ac fah akkolukyeyuk el, anwuk el, lal sifacna. **23** El misa ke sripen el tia sifacna liyaung mwekin lal ac fah tiana wanginla nwe tok. **34** Wangin orekma lal. Lafon lal pa kololla nu in kulyuk lal uh. kasrkusrak lal ke el lemta; ac fah wangin nunak munas lal nu sin mukul sac ke pacl se el ac orek foloksak kac. **35** El ac fah tia eis kutena mwe moul in afkalye; wangin kutena mwe kite ku in akwoyela kasrkusrak lal uh.

6 Wen nutik, ya kom wulela in afkalye soemoul lun siena mwet? **2** Ya kom sremla ke kas lom sifacna, ac sruhu ke wulela lom sifacna? **3** Ke ouinge, wen nutik, kom muta ye ku lun mwet sacn, tusrukta pa inge inkanek se ma ac ku in tulekomla liki uh: sulaklak nu yorol ac kwafe elan tulekomla. **4** Nimet motulla ku mongla nwe ke na kom oral. **5** Srola liki kwasrip sacn oana sie won, ku soko deer ma kaingla liki sie mwet surh kosro. **6** Mwet alsrangesr uh enenu in lutlut ke ouiyen moul lun mak uh. **7** Wangin mwet kol, mwet fulat, ku mwet leum lalos, **8** a elos etu in elosak mwe mongo nalos ke pacl fol, in akola nu ke pacl mihsrisr. **9** Mwet alsrangesr se ac oan nwe ngac? El ac tutakak ngac? **10** El fahk, "Nga ac motullana kutu srisrik. Nga ac elongak pouk ac monglana kitin pacl." **11** A ke el motul, ma lal nukewa ac wanginla, oana in pisrapasrla sin sie mwet sulallal. **12** Mwet lusrongten ac mwet koluk elos forfor ac kinauk kas kikiap. **13** Elos kotmwet ac oru mwe akul ke lumahlos in kiapwekom, **14** ac pacl se na elos oru ma inge uh elos akoo in oru pwapa sulallal ma oan selos. Elos pirakak ma koluk yen nukewa. **15** Ke ma inge mwe ongoiya ac fah sifyak nu selos tia suisay pah, ac elos fah kunausyukla ac wangin kasru ku in orek nu selos. **16** Oasr ma onkosr su LEUM GOD El srunga; aok, itkosr mwe srungayuk nu sel su El tia ku in muteng pa inge: **17** Ngetret filang, Loh kikiap, Po su aksororye srahn mwet wangin mwata. **18** Sie inse su kinauk pwapa koluk, Ne su sa in kasrusr nu ke ma koluk, **19** Sie mwet orek loh kikiap, Ac sie mwet su pirakak mwe sracilik in masrlon sou. **20** Wen nutik, oru ma papa tomom el fahk nu sum, ac nik kom mulkunla ma nina kiom el luti kom kac. **21** Sruokya kas lalos in oanna insiom pacl nukewa. **22** Mwe luti lalos uh ac kol kom ke pacl kom fufahsryesr, ac karingin kom ke fong, ac akkalemye ma kom in oru ke len. **23** Mwe luti lalos uh sie kalem nu sum, ac kas in kai lalos ac fah luti kom ke ouiyen moul. **24** Ku in sruokkomi liki mutan koluk, ac liki kas in akmunas lun mutan kien kutena mukul saya. **25** Nimet surhfla ke oasku lalos, nimet sremla ke elos kotmwet nu sum uh. **26** Sie mukul ku in sang na molin lof in bread se in molin sie mutan kosro su eis molin kosro lal, tuh el fin orek kosro nu sin mutan kien siena mukul, ma lal nukewa ac fah wanginla. **27** Ya kom ku in us

7 Wen nutik, esam kas luk nu sum, ac nimet mulkunla ma nga fahk kom in oru. **2** Oru ma nga fahk nu sum ac kom fah moul. Kom in karinganang mwe lutu luk oana ma se ma saok oemeet sum. **3** Sruokya mwe lutu luk in wi kom pacl nukewa. Simusla insiom. **4** Oru lalmwetmet uh in oana sie tamtael lom, ac etauk in oana mwet kawuk fototo lom. **5** Ma inge ac sruokkomi liki mutan payuk kien mukul saya, ac kas in akmunas lalos. **6** Sie pacl ah ke nga tuh ngetla ke winto in lohm sik ah, **7** nga liye kutu mukul fusr su soenna oasr etauk la, na nga akilen sie selos su lalfon lumahl. **8** El fahsir inkanek ah, apkuranyang nu ke lohm sin sie mutan. **9** Ke ekela tukun lohsrani acn uh, **10** mutan sac osun nu sel. El nuknuk oana sie mutan kosro su eis molin kosro lal, ac oasr nunak koluk se sel. **11** El sie mutan ku nunak lal ac sumwekin, su lungsena forfor inkanek uh pacl nukewa, **12** ku muta soano mwet ke sruwasrik inkanek uh. Kutu pacl uh el ac tu inkanek uh, ac kutu pacl ke nien kuka. **13** El kaokma mukul fusr sac ac ngok mutal. El ngetang suilya ac fahk, **14** "Nga oru tari mwe kisa luk misenge, ac ikwa kac uh oasr yuruk. **15** Na nga tuku suk kom mweyen nga ke osun nu sum, na pa nga sun kom. **16** Nga lohalo tari mwe oan kiuk ke kaot linen tuhtun Egypt me. **17** Nga fwela ke ono keng ma orekla ke myrrh, aloes, ac cinnamon. **18** Fahsru nga kom in oru lungse lasr fong nufon se. Kut in asruhila ac arulana pwar sie sin sie. **19** Mukul tumuk uh wangin lohm ah — el som nu yen loessula. **20** El us mani na yohk welul ac el ac tia folok nwe ke wik luo." **21** Na el srifella ke kas emwem lal, ac mwet fusr sac welulla. **22** El sa na in fahs tokol oana soko ox kokola nu ke anwuki, ku oana soko deer ma sroang nu in kwasrip **23** ac osra in pisr uh ac fakisya insial. El oana sie won su fahsryang nu in sie nwek ac tia etu lah moul lal oan in fosrnga. **24** Ke ma inge, wen nutik, porongeyu, ac lohang nu ke ma nga fahk. **25** Nik kom lela sie mutan ouinge in eisla insiom. Nimet kuhfla nu yorol. **26** El kunausla mukul pupsis tar, ac pus na selos misa. **27** Kom fin som nu lohm sel ah,

kom alfokfokla nu ke facl lun misa — soko inkanek ma oatui suwoswosyang nu ke acn lun misa. (Sheol h7585)

8 Lohng! Lalmwetmet el wowoyak. Etauk el oru pusraci in lohngyuk. 2 El tu fin tohktok uh sisken inkanek, Ac yen inkanek uh osun we. 3 Ke nien utsyak nu in siti uh Sisken mutunoa el pang ac fahk: 4 "Nga kwafe suwos nukewa; Nga pang nu sin mwet nukewa faclu. 5 Kowos su srakna elahn tulik, oru kowos in elahn mwet matu. Ya kowos lalfon? Lutlut in oasr etauk lowos. 6 Lohng kas wolana luk. Ma nukewa nga fahk uh suwohs. 7 Kas nukewa luk pwayena; Kas kikiap uh mwe srungayuk sik. 8 Ma nukewa nga fahk uh pwaye, Wangin kutena ma sesuwos ku mwe kiapu mwet. 9 Nu sin mwet liyaten uh, ma inge nukewa kalem, Ac nu selos su oasr etauk la, fisrasr elos in kalem kac. 10 Sulela kas in lutu luk liki na silver; Sulela etauk liki na in eis gold nasnas. 11 "Nga pa Lalmwetmet. Nga wo liki mwe naweyuk uh; Wangin ma kom lungse ac ku in lumweiyuk nu sik. 12 Nga Lalmwetmet ac liyaten; Oasr etauk ac nunak suwohs in nga. 13 Elos nukewa su akfulaty LEUM GOD elos kwase ma koluk. Nga srunga inse fulat ac filang, Oayapa inkanek koluk ac kas kikiap. 14 Nga orek pwapa, ac nga akfahsrye. Oasr ku ac etauk yuruk. 15 Nga kasru tokosra uh in leumi mwet uh, Ac nga kasru mwet kol in oru ma sap suwohs. 16 Mwet kol nukewa faclu leumi mwet uh ke kasru luk — Fisrak ac mwet leum fin faclu oana sie. 17 Nga lungse elos nukewa su lungse nga; Kutena mwet su sukyu, ku in koneyuyak. 18 Oasr mwe kasrup ac sunak, Wo ouiya ac kapkapak yuruk in kitala. 19 Ma kom ac eis sik uh saok liki gold ma wo emeet, Ac wo liki pac silver ma arulana nasnas. 20 Nga fufahsryesr ke inkanek suwoswos; Nga fahsru tukun inkanek lun nununku suwohs. 21 Nga sang mwe kasrup nu selos su lungse nga, Ac nwakla lohm selos ke ma saok. 22 "LEUM GOD El oreiyula meet liki ma nukewa, Orekma se emeet lal in pacl loeloes somla. 23 Orekla nga ke mutaweyen ma nukewa, Meet liki na orekla faclu. 24 Nga isusla meet liki oasr meoa, Pacl ma soenna oasr unon in kof. 25 Nga isusla meet liki oasr fineol uh, Meet liki tohktok uh oakiyuki, 26 Meet liki na ke God El orala faclu, ku inima we — Soenna oasr kutkut srisrik lun infohk uh. 27 Nga oasr we ke El oakiya ma oan inkusrar, Ac ke El asroelik pekusra uh fin meoa, 28 Ke pacl se el filiya pukunyeng yen engyengu, Ke El ikasia unon in kof in meoa, 29 Ac ke El sapkin tuh kof in meoa uh in tia alukela srikasrak ma El oakiya. Nga muta we ke El oakiya pwelung loangeyen faclu. 30 Nga muta siskal oana sie mwet lemlem nu ke musa. Len nukewa nga mwe engan nu sel, Ac nga engan ye mutal pacl nukewa — 31 Nga engan ke faclu, Ac ke mwet su muta fin faclu. 32 "Ke ma inge, tulik nutik, lohngyu inge. Oru oana ke nga fahk, ac kowos ac fah insewowo. 33 Lohng ma lutiyuk kowos kac, Akalmwetmetye kowos, ac tia pilesru. 34 Insewowo mwet se su muta ke mutunoa

sik len nukewa, Ac soano in lohngyu ke nien utsyak nu inkul sik. 35 Mwet se su koneyuyak el konauk moul, Ac LEUM GOD El ac fah insewowo sel. 36 Mwet se su tia koneyuyak el sifacna kunausulla; Kutena mwet su srungayu, lungse misa."

9 Lalmwetmet el musaeak lohm sel, ac orala su itkos kac. 2 El sapkin in anwuki soko kosro nu ke sie kufwa, ac kurrauk mwe akyu mongo nu ke wain uh, ac akoela tepu nu kac. 3 El supwala mutan fusr kulansap lan lu yen fulat ke siti uh elos in pang ac fahk, 4 "Utyak, kowos su wangin etauk la!" Ac nu sin mwet lalfon el fahk, 5 "Fahsru, kang mwe mongo nak, ac nim ke wain ma nga kurrauk. 6 Fahsru liki mwet nikin ingan ac moul. Fahsru ke inkanek lun etauk." 7 Kom fin kai sie mwet filang, el ac folokin ke kas in akmwekin. Kom fin kai sie mwet koluk, el ac suk in akgalye kom. 8 Nimet kai sie mwet filang; el ac srungakom. A kom fin aksuwosye sie mwet lalmwetmet, el ac akfulaty kom. 9 Kutena ma kom ac fahk nu sin sie mwet lalmwetmet ac akyoyke lalmwetmet lal, ac ma nukewa kom ac fahk nu sin sie mwet suwoswos ac laesla etauk lal. 10 Sangeng sin LEUM GOD pa mutaweyen lalmwetmet. Ac eteyen El su Mutual pa etauk. 11 Lalmwetmet uh ac akloesye moul lom. 12 Kom pa ac eis woiya kom fin lalmwetmet, ac kom fin srangesr eis, na kom ac keok. 13 Lalfon el oana sie mutan wowon, su nikin ac sumwekin. 14 El muta ke mutunoa in lohm sel, ku muta fin sie mwe muta fulat in siti uh, 15 ac pang nu selos su fahsru alukella nu ke orekma lalos sifacna. El fahk, 16 "Utyak, kowos su wangin etauk la!" Ac nu sin mwet lalfon el fahk, 17 "Kof pisrapasrla uh arulana emwem. Bread pisrapasrla uh arulana yu." 18 Mwet inge tiana etu lah mwet nukewa ma som nu in lohm sel uh misa; ac elos su utsyak tari nu yorol, inge elos oan yen loal in facl lun mwet misa. (Sheol h7585)

10 Pa inge soakas lal Solomon: Sie wen lalmwetmet el akinsewowyepapa tumal. Sie wen lalfon el mwe toasr nu sin nina kial. 2 Mwe kasrup ma kom eis ke inkanek koluk, wangin ma wo ac tuku kac, a moul suwohs ku in molela moul lom. 3 LEUM GOD El ac fah tia lela mwet wo in masrinral, a El ac taran tuh mwet koluk in tia eis ma elos lungse. 4 Alsrangesr ac oru kom in sukasrup, a alken in orekma ac oru kom in kasrup. 5 Sie mwet etu nunak el kosrani fukun ima lal ke pacl fal — sie mwe mwekin in motul ke pacl in kosrani. 6 Sie mwet wo ac eis mwe insewowo, a kas lun sie mwet koluk okanla elah sulallal oan in el. 7 Mwet wo uh esamuk oana sie mwe insewowo, a mwet koluk fah sa in mulkinyukla. 8 Mwet etu nunak elos engan in eis kas in kasru. Mwet kaskas lalfon fah kunausyukla. 9 Mwet moul suwohs uh fah misla ac okak, a mwet suwoswos ac fah sruhu. 10 El su okanla ma pwaye ac ku in pwanang lokoalok, a el su pulaik in kai ke orekma tafongla, ac

oralna misla. **11** Kas lun sie mwet wo oana sie unon sie mwet nikin God ku in kunauskomla, a lalmwetmet in moul, a kas lun sie mwet koluk okanla elah sulallal lun mwet suwoswos ku in molikomla. **10** Siti nufon se oan in el. **12** Srunga uh purakak lokoalok, a lungse enganan ke mwet suwoswos elos sun mwe insewowo fah nunak munas ke ma tafongla nukewa. **13** Kas lun nu selos, oayapa ac fah oasr sasa ke pacl mwet koluk mwet lalmwetmet oasr kalmac, a mwet lalfon uh enenu elos misa. **11** Mwet suwoswos fin akinsewowyoe sie siti in kalyeyuk. **14** Mwet lalmwetmet uh kena akyoyke na ac akfulatyeyuk, a kas lun mwet koluk uh kunauskelik etauk lalos, a kas lusrongten lun mwet lalfon ac pwanma siti sac. **12** Ma lalfon se in sfuran sie sin sie. Mwet etu uh lokoalok. **15** Kasrup uh ma karingnyen mwet kasrup; elos mislana. **13** Sie mwet lesrik tia ku in lulafongiyuk, a sukasrup uh kunausla mwet sukasrup. **16** Lacnen tuh kom ku in lulafongi sie mwet oaru, in tia fahkelik ma orekma wo pa moul; a ma koluk uh mwe na akyoyke ma lukma. **14** Sie mutunfaci ac ikori fin wangin mwet in kol koluk. **17** Mwet su porongo kas in kai ac fah moul, a elos we. Mwet pwapa lalmwetmet pus ac oru in oasr misla. su tia ku in fahfak lah oasr tafongla lalos, mwe sensen **15** Kom fin wulela in afkalye soemoul lun sie mwetsac, nu selos. **18** Mwet se su okanla srunga lal uh, el sie kom ac auli tok. Ac wo nu sum kom fin tia kapsre kom mwet kikiap. El su srumunelik kas in lesrik, el sie mwet nu kac. **16** Sie mutan oawe ac fah akfulatyeyuk, a mukul lalfon. **19** Kom fin kaskas pusla, ac ku in pwanang kom sulallal uh eis na mwe kasrup. **17** Oasr ma lacne nu sum oralna ma koluk. Kom fin lalmwetmet, na kom mislana. **20** Sifacna ke pacl kom orek kulang. Kom fin sulallal, kom Kas lun sie mwet wo oana silver nasnas, a nunak lun sie akkolukye kom sifacna. **18** Ac wangin kapak pwaye lun mwet koluk wanginna sripa. **21** Kaskas lun sie mwet mwet orekma koluk, tuh kom fin oru ma suwohs, kom ac wo ac akwoye mouf lun mwet puspis, a lalfon lom ku in fah eis mwe mouf pwaye. **19** Sie mwet su insianaung in unikom sifacna. **22** Mwe akinsewovo sin LEUM GOD pa oru ma suwohs fah mouf, a mwet se su solela na ku sel oru kom in kasrup. Orekma upa tia ku in akyoyke kasrup in oru koluk fah misa. **20** LEUM GOD El srunga mwet lom. **23** Ma lalfon se pa in oru ma koluk. Mwet oasr koluk nunak la, a El lungse elos su oru ma suwohs. **21** etauk yoro elos engankin lalmwetmet. **24** Ac itukyang nu Kom in etu na pwaye lah mwet koluk ac fah kalyeyuk, a sin mwet suwoswos ma elos kena kac, a mwet koluk uh mwet suwoswos ac fah moliyukla. **22** Sie mutan oaska ac sun ma elos arulana sangeng kac. **25** Ke paka uh su wangin etaten yoro, ac oana sie ring gold infwen tuku, mwet koluk uh ac ukukla, a mwet wo uh muta okak soko pig. **23** Ma mwet wo uh kena nu kac, paci nukewa in pacl nukewa. **26** Nimet eis sie mwet alsranges in saflaiya uh ac wo. Paci mwet koluk uh eis ma elos orekma lom. El ac oana vinegar nu ke wihsun, ku kulasr lungse, saflaiya uh kasrkusrak. **24** Kutu mwet engan in nu ke atronmotom. **27** Afkulyatye LEUM GOD na ac fah sang ma lalos, a yokelikna kasrpilos. A kutu mwet uh loes mouf lom, a moul lun mwet koluk ac afkototoyeyuk. arulana tawi ma lalos, a sukasrup lalos yokelikna. **25** **28** Finsrak lun mwet wo uh pa mwe insewovo; a mwet Kom in sang in yohk, na ac fah oasr kapkapak lom. Oru koluk uh wangin ma elos ac finsrak nu kac. **29** LEUM kasru lom nu sin mwet, na ac fah kasreyuk kom. **26** Mwet GOD El loango mwet suwoswos, a El kunauselosla su uh selngawi mwet se su sruoysa wheat lal in tupan nu ke orekma koluk. **30** Mwet suwoswos fah muta okak paci yokelik molo, a elos kaksakin mwet se su kukakunla nukewa, a mwet koluk uh fah tia ku in mutana fin acn ke sie mouf fisrasr. **27** Mwe finsrak lom fin wo, kom ac uh. **31** Mwet suwoswos elos fahk kas lalmwetmet, a loh akfulatyeyuk, tuh kom fin suk lokoalok, na lokoalok uh ac ma fahk ma koluk fah tulokinyuki. **32** Mwet suwoswos fah sun kom. **28** Mwet su lulafongi mwe kasrup uh ac elos etu in fahk kas kulang; a mwet koluk uh fahk kas in ikori, a mwet suwoswos ac fah kapak oana sra folfol finsroa. **29** Kutena mwet su use mwe lokoalok nu fin sou lal, ac wangin ma yorol ke saflaiya. Mwet lalfon uh ac fah mwet orekma lun mwet lalmwetmet. **30** Suwoswos ac fah ase mouf, a sulallal ac fah eisla mouf. **31** Mwet suwoswos elos eis mwe mouf lalos fin faclu. Quinge kom in etu lah mwet koluk nukewa ac fah kalyeyuk.

11 LEUM GOD El srunga mwe paun kikiap. Mwe paun suwohs uh mwe insewovo nu sel. **2** Mwet filang ac sa na in sifacna mwekinla. Mwet mouf efal pa lalmwetmet. **3** Inse pwaye lun mwet wo uh pa kolulos. Kutasrik lun mwet sulallal pa kunauselosla. **4** Ac fah wangin sripen mwe kasrup ke len in misa lom, a moul suwohs ac pwaye ac ku in molela moul lom. **5** Moul suwohs lun sie mwet ac afkifrasrye inkane lal, a sie mwet koluk fah ikori ke koluk lal sifacna. **6** Moul suwohs in uh molela mwet suwohs liki ongoiya, a mwet se su tia ku in lulafongiyuk el sremla ke oasroasr lal sifacna. **7** Ke paci sie mwet koluk el misa, finsrak lal welul na wanginla. Lulafongi lal ke mwe kasrup uh ac wanginla sripa. **8** Mwet suwoswos elos karingnyuk liki mwe lokoalok. Mwe lokoalok inge ac tuku nu sin mwet koluk. **9** Kas lun

uh ac oru ma suwohs ac fal nu sum; mwet koluk elos **12** Kutena mwet su lungse etauk, el ac engan in eis kas in kai ke pacl el tafongla. Ma lalfon se mwet se fin srunga in aksuwosyeyuk el. **2** LEUM GOD El insewovo sin mwet wo, a El lusla mwet su nunkauk in oru ma koluk. **3** Wangin mouf okak yurin mwet orekma koluk, a mwet suwoswos elos tu na ku. **4** Sie mutan payuk efal el mwe engan ac mwe konkin lun mukul tumal; a mutan payuk se su akmwekinye mukul tumal **5** Mwet suwoswos uh, el mwe akkulamey srin mukul tumal. **6** Mwet suwoswos ac fal nu sum; mwet koluk elos

kena kiapwekom. 6 Kas lun mwet koluk uh mwe akmas, uh oru mu elos sukasrup, a yohk mwe kasrup lalos. 8 a kas lun mwet suwoswos mwe molela nu selos su muta Sie mwet kasrup enenu in orekmakin mani lal in molella in fosrnga. 7 Mwet koluk uh fin kutangyukla, na elos liki mwet pwapa koluk, a wangin mwet aksangengye sie ac wanginla, a sou lun mwet suwoswos ac tutafana. mwet sukasrup. 9 Mwet suwoswos uh oana sie kalem 8 Kom fin lalmwetmet, ac kaksakinyuk kom. Kom fin saromrom; mwet koluk uh oana sie lam ma apkuran in lalfon, mwet uh ac pilesrekom. 9 Ac wo kom in sie mwet kunla. 10 Inse fulat uh mwe sramtauk akukuin mukena. pilesreyuk su sifacna orekma in suk enenu lom, liki na Elos su suk kas in kasru pa lalmwetmet. 11 Sie mwet fin in orek lumah mu kom sie mwet fulat, a wangin mwe eis mwe kasrup ke inkanek fisrasr, ac fah sa na in lisr. mongo nom. 10 Sie mwet wo el karingin kosro natul, a Mwet se ma orekma upa in konauk mwe kasrup lal, ac mwet koluk uh sulallal nu sin kosro natulos. 11 Mwet fah oasr ma lal pacl nukewa. 12 Mwe finsrak lom fin moniyuk in orek ima, pukanten mwe mongo yorol, a pahtlana, kom ku in maskunak; a fin sun finsrak lom elos su sisla pacl lalos ke orekma lusrongten elos lalfon. an, kom ac sessesla ke engan. 13 Elos su srangesr 12 Mwet koluk elos suk na ma koluk in oru, a mwet eis kas in kasru, ac fah sun mwe ongoiya; elos su eis suwoswos elos tu na ku. 13 Sie mwet koluk el sremla ke kas in kasru, elos ac fah moul in misla. 14 Mwe lutu kas lal sifacna, a sie mwet suwoswos el fah tia sun mwe lun mwet lalmwetmet uh, sie unon in moul su ac fah ongoiya. 14 Ma lacne nu sum ac fah fal nu ke kas lom Kasrekom in kaingkunla mwe sensen nu ke moul lom. ac orekma lom. Kom ac fah eis fal nu ke ma kom orala. 15 Afkulatyeyuk mwet lalmwetmet, a mwet ma tia ku in 15 Mwet lalfon uh nunku mu pwaye selos in ma nukewa, lulalfongiyuk fah sun mwe ongoiya. 16 Mwet ma oasr a mwet lalmwetmet uh engan in porongo kas in kasru. nunak la elos nunkala mau in wo meet liki elos oru, a 16 Sie mwet lalfon sa na in foloyak, a mwet etu uh ku mwet lalfon uh akkalemye na nikin lalos. 17 Sie mwet in pilesru kas inakkoluk orek nu sel. 17 Ke pacl kom utuk kas soaru, ac sripauk lokoalok; a sie mwet utuk kas fahkak ma pwaye, na nununku uh orekla suwohs, a kas oaru, el orala misla. 18 Sie mwet su srangesr lutlut, el ac kikiap uh oru nununku uh in sesuwos. 18 Kas fakfuk uh sukasrup ac mwekin. Kutena mwet su porongo kas in ku in kanteya sie mwet oana cutlass, a kas lalmwetmet kai uh, fah afkulatyeyuk. 19 Fuka woiya pacl se kom uh ku in unwela. 19 Kikiap uh ac oan kitin pacl na; ma eis ma kom kena nu kac! A mwet lalfon uh tia lungse pwaye uh oan ma pahtpat. 20 Kutasrik uh nwakla insien forla liki ma koluk. 20 Kupasri nu sin mwet lalmwetmet, mwet ma akoo in oru ma koluk, a elos su suk in oru ma ac kom fah lalmwetmet. Kom fin asruoki nu sin mwet wo elos ac sun engan. 21 Wangin ma koluk sikkayak nu lalfon, kom ac fah sun ongoiya. 21 Mwe lokoalok uh sin mwet suwoswos, a nu sin mwet koluk uh, ma koluk ukwe mwet koluk nu yen nukewa, a ma wo uh ac fah mukena pa sik nu selos. 22 LEUM GOD El srunga mwet itukyang nu sin mwet suwoswos. 22 Sie mwet wo ac fah kikiap, a El insewowo kaclos su afkalye kas lalos. 23 Sie akola mwe kasrup lal tuh tulik nutin tulik natul in usrui, mwet etu nunak el mislana ke etu lal, a mwet lalfon uh a mwe kasrup lun mwet koluk fah som nu sin mwet arulana fahkak nikin lalos. 24 Sie mwet alken in orekma suwoswos. 23 Acn ma soenna imaiyuk lukun ku in orala el ac sie mwet kol; sie mwet alsrangesr el ac sie mwet mwe mongo na yohk nu sin mwet sukasrup, tuh mwet kohs. 25 Inse fosrnga ac aksupwarye kom; kas kulang sesuwos uh sruokya lukelos in tia imaiyuk. 24 Kom fin ac akenganye kom. 26 Sie mwet suwoswos el mwet kol tia kai tulik nutum, kom tia lungse el. Kom fin lungse el, nu sin mwet kawuk lal, a mwet koluk uh kololos nu ke kom ac kael. 25 Mwet suwoswos elos kihp pacl nukewa, ma tafongla. 27 Kom fin alsrangesr, kom ac tia ku in a mwet koluk elos masrinsral.

konauk enenu lom, a kom fin alken, kom ac eis ma wo

puspis. 28 Suwoswos el inkanek nu ke moul; a sesuwos uh inkanek nu ke misa.

13 Sie tulik lalmwetmet el lohang nu ke mwe lutu lun papa tumal, a sie mwet inse fulat el tia ku in fahkak mu el tafongla. 2 Mwet wo fah eis mwe insewowo ke kas wo lalos, a elos su kutasrik elos suk na in oru ma sulallal. 3 El su karinganang kas lal el karingin moul la; a el su kaskas pusla, el sifacna kunausulla. 4 Yohk kena lun sie mwet alsrangesr, a el ac tia ku in eis. Sie mwet alken ac eis ma nukewa ma el lungse. 5 Mwet suwoswos elos srunga kas kikiap, a kas lun mwet koluk mwe molela moul lun mwet su wangin mwata; a orekma koluk mwe kunausla moul lun mwet koluk. 7 Kuta mwet

14 Ke lalmwetmet, sie mutan el musaeak sou se, a lalfon uh ku in kunausya. 2 Kutena mwet su

moulin moul suwohs, elos akkalemye lah elos afkulatyeyuk LEUM GOD; elos su tia moul suwohs elos akkalemye lah elos pilesral. 3 Inse fulat lun sie mwet lalfon oru el kaskas pusla; a kas lun sie mwet lalmwetmet karinganul sifacna. 4 Fin wangin ox in amakin plao uh, ac wangin koanon nien fil mongo sum. A fin oasr, na nien fil mongo sum ac sessesla ke wheat. 5 Sie mwet loh oaru el fahkak ma pwaye pacl nukewa, a sie mwet loh soaru el kikiap pacl nukewa. 6 Sie mwet inse fulat el tia ku in sun lalmwetmet, a mwet oasr etauk la, fisrasr elos in eis mwe lutlut. 7 Nimet apkuran nu yurin mwet lalfon. Wangin ma elos ac ku in lutu kom. 8 Efu ku mwet lalkung uh

sulakung uh lalfon? Mwegen el nunku mu el etu ma elo kaskas, mwet uh mwel etauk. A mwet lalfon elos filakunla kas lusrongten. 3 LEUM GOD El liye ma orek na nukewa. 9 Wangin fosrnga lun mwet lalfon ke elos orala in acn nukewa; El suiya ma nukewa kut oru — finne wo ma koluk, a mwet wo elos suk in oasr nunak munas ku koluk. 4 Kas kulang mwe akkeye kom, a kas toasr ac nu selos. 10 Wangin mwet ku in etu na pwaye lah fuka mwe akmunasye kom. 5 Ma lalfon se pa in pilesru kas in engan lom ku asor lom. Kom mukena pa etu. Wangin lutu lun papa tomom; a lalmwetmet pa in porongo kas in mwet ku in wi kom kac. 11 Lohm sin sie mwet wo ac tu na tukun kunausyukla lohm sin sie mwet koluk. 12 Sahp kai la. 6 Mwet suwoswos elos karinganang kasrpalos, a inkane soko ma kom pangon mu suwohs uh, ac ku in mwet koluk elos sununtei kasrpalos, na ke paci koluk kolkomla nu ke misa. 13 Israsr uh ku in okanla inse asor. tuku, elos kwacola. 7 Mwet lalmwetmet akyokye etauk, Paci engan uh wanginla, asor sac srakna oasr. 14 Mwet a mwet lalfon elos tia. 8 LEUM GOD El insewowo ke koluk uh fah eis ma fal nu ke ma elos oru. Mwet wo uh pre lun mwet wo, a El srunga mwe kisa lun mwet koluk. fah eis lacnen orekma wo lalos. 15 Sie mwet lalfon el 9 LEUM GOD El srunga inkanek lun mwet koluk, a El lulalfongi ma nukewa; a mwet lalkung elos taranna yen lungse elos su oru ma suwohs. 10 Kom fin oru ma koluk, elos fahrs nu we. 16 Mwet etauk elos karinganang in tia kom ac sun kaiyuk upa; kom ac misa kom fin tia lela in sun mwe lokoalok, a mwet lalfon uh nikin sensen, ac aksuwosyeyuk kom. 11 LEUM GOD El fin ku in etu ma sa na in mukuila. 17 Mwet mongsa uh oru ma lalfon; nukewa ma oan in facl lun mwet misa, na kalem lah sie ac mwet kinauk inkanek kutasrik ac fah srungayuk. 18 mwet el tia ku in okanla nunak lal liki God. (Sheol h7585) Mwet nikin ac eis fokin lalfon lalos, a mwet lalkung ac 12 Mwet inse fulat tia lungse in aksuwosyeyuk elos; elos usrui etauk. 19 Mwet koluk ac fah epasr ye mutun mwet tiana suk kas in kasru sin mwet lalmwetmet. 13 Ke paci suwoswos ac pusisel in siyuk kasru selos. 20 Wangin mwet uh engan, elos israsr sririk, a ke paci elos asor, mwet lungse orek kawuk nu sin sie mwet sukasrup, finne insialos toasrlana. 14 Mwet lalkung lungse na lutlut, a mwet tulan lal; a sie mwet kasrup, oasr mwet kawuk mwet sulalkung mansisma in nikin. 15 Mwet sukasrup puspis lal. 21 Kom fin lungse kom in engan, na kom in elos moui in fosrnga paci nukewa, a mwet ma insewowo, kulang nu sin mwet sukasrup; sie ma koluk pa in pilesru elos moui in engan paci nukewa. 16 Wo in sukasrup ac kutena mwet. 22 Kom fin oru sie orekma wo, mwet uh ac in sangeng sin LEUM GOD, liki na in kasrup ac moui in lulalfongi kom ac sunakin kom, a kom fin wi oru orekma lokoalok. 17 Ac wo in mongo mahsrik yen oasr lungse koluk, kom fahrs ke sie inkanek tafongla. 23 Orekma, na we, liki na in mongo ikwa yuyu yen oasr srunga we. 18 kom fah eis wojya. Kom fin mutana sramssarm, kom ac Mwet mongsa elos purakak akukuin, a mwet mongfisras sukasrup. 24 Mwet lalmwetmet uh eis mwe kasrup; a elos akmisy. 19 Kom fin alsrangesr, kom ac sun ma upa mwet lalfon eteyuk ke lalfon lalos. 25 Sie mwet loh su yen nukewa, a kom fin suwohs, wangin mwe lokoalok ac kaskas pwaye el molela moui lun sie mwet; a el fin fahk sun kom. 20 Sie tulik lalmwetmet el akenganye papa kas kikiap, el lafwekin sie mwet. 26 Afkulaty LEUM tumal. Sie tulik lalfon el pilesru nina kial. 21 Mwet lalfon GOD, fah sang lulalfongi ku ac moui misla nu sin sie elos engankin orekma lalfon lalos, a mwet lalmwetmet mwet ac sou lal. 27 Ya kom lungse tuh kom in tia sa elos ac oru ma suwohs. 22 Kutena pwapa ma srih kas misa? Sie unon in moui pa afkulaty LEUM GOD. 28 in kasru nu kac, ac tia ku in fahla wo; enenu in oasr Fulat lun sie tokosra tuku ke pisen mwet ma el leumi. Fin kas in kasru sin mwet pus, na ac fah wo safraiay. 23 wangin mwet, na el tia oaoa. 29 Kom fin mongfisras, Mwe engan na yohk in konauk kas fal nu ke sripa se lun kom lalmwetmet; a kom fin mongsa, kom akkalemye pacl sac! 24 Mwet lalmwetmet elos fahrs ke inkanek lupon lalfon lom. 30 Inse misla uh mwe akkeye mano, ma utyak nu ke moui; tia ke inkanek ma oatula nu ke a sok uh oana sie mas ma akkulamye mano. 31 Kom in kasru sin mwet pus, na ac fah wo safraiay. 23 fin akkekye mwet sukasrup, kom aklusrongtenye God su oralosla; a ke kom kulang nu sin mwet sukasrup, kom afkulaty God. 32 Mwet koluk uh putatla ke sripen orekma koluk lalos, a mwet wo uh molla ke sripen moui suwohs lalos. 33 Lalmwetmet uh oan in nunak nukewa lun sie mwet etauk. Mwet lalfon uh wangin etu la ke lalmwetmet uh. 34 Suwoswos ac oru sie mutunfaci in ku ac fulat. Ma koluk uh mwe akmwekinye sie mutunfaci. 35 Tokosra uh elos insewowo ke mwet pwapa fulat lalos su oaru in oru ma kuna; a elos kalyaelos su tia afkalye ma kunalos.

15 Sie top firsar akmisyela kasrkusrak, a sie toasr ac purakak kasrkusrak. 2 Ke mwet lalmwetmet

sin LEUM GOD pa inkane nu ke etauk. Kom enenu in pusisel, na fah akfulatyeyuk kom.

16 Kut ku in oru pwapa lasr, tusruktu kas safla kac uh ma lun God. **2** Kom ac nunku mu ma nukewa kom oru uh suwohs, tuh LEUM GOD El liye nunak lun insiom. **3** Siyuk LEUM GOD Elan akinsewowyoe pwapa lom, na kom ac fah ku in orala. **4** Ma nukewa LEUM GOD El orala ac oasr saflaiya; na saflaiyen mwet koluk uh pa in sikiyukla. **5** LEUM GOD El srunga mwet nukewa su filang. El ac fah tia lela elos in kaingkunla mwe kaiyuk nu selos. **6** Kom in oaru ac inse pwaye, ac God El fah nunak munas ke ma koluk lom. Alfulyate LEUM GOD na wangin ma koluk ac fah sikiyak nu sum. **7** Pacl kom akinsewowyoe LEUM GOD, mwet lokoalok lom uh ac ekla mwet kawuk lom. **8** Kom fin eis srik ke inkane suwohs, wo liki ke kom eis yohk ke inkane sesuwos. **9** Kom ku in lumahla ma kom ac oru, a God pa ac oakiya inkane lom. **10** Tokosra el kaskas ke ku sin God me; na solela lal pwaye pacl nukewa. **11** LEUM GOD El lungse tuh mwe paun ac mwe srikasrak nukewa in suwohs, ac molin mwe kuka in fal. **12** Tokosra elos tia ku in lela ma koluk in orek, mweyen nununku suwohs pa oru sie mutunfaci in ku. **13** Sie tokosra el lungse lohng ma pwaye, ac el insewowo selos su kaskas suwohs. **14** Mwet lalmwetmet elos srike in akenganye tokosra, mweyen el fin kasrusrak, ac ku in oasr mwet misa. **15** Sie tokosra fin insewowo sum, ac mwe insewowo nu ke moul lom; oana ke pukunyeng use af ke pacl mut. **16** Arulana wo in oasr lalmwetmet ac etauk, liki in oasr gold ac silver. **17** Mwet wo elos fufahsryesr ke soko inkane ma ac tia kololos nu ke ma koluk; ouinge karinganang acn kom fahrsu nu we — mweyen ac ku in molela moul lom. **18** Inse fulat ac kol nu ke ongoiya lulap, ac mwet filang elos ac ikori. **19** Wo kom in inse pusisel ac sukasrup, liki na kom in weang mwet inse fulat ac ipeis ke ma wap ma elos pisrala. **20** Lohang nu ke ma lutiyuk kom kac, na kom ac fah eis moul wo ouuya. Lulalfongi in LEUM GOD ac kom ac fah engan. **21** Sie mwet lalmwetmet akilenyuk ke etauk lal. Fin wo kas in lutu lal, mwet uh ac insewowo in lutlut sel. **22** Etauk el sie unon lun moul nu selos su lalmwetmet, a kom fin srike in lutu mwet lalfon, kom sisla pacl lom ke wangin. **23** Mwet lalmwetmet elos nunkala mau meet liki elos kaskas; na ma elos fahk uh mwet uh engan in lohng. **24** Kas kulang uh emwem oana honey — wo emah, ac wo pac nu ke mano. **25** Inkane soko ma kom nunku mu pwaya uh, sahp ac kolkomla nu ke misa. **26** Masrinsral lun sie mwet ac oru el orekma upa, tuh in ku in oasr mwe mongo nal. **27** Mwet koluk elos suk inkane in aklokoaloye mwet. Kas lalos uh firirir oana e. **28** Lesrik uh srumunyukelik sin mwet koluk. Elos purakak lokoalok ac kunausla inmasrlon kawuk uh. **29** Mwet sulallal elos kiapwela mwet kawuk lalos, ac kolosla nu ke mwe ongoiya. **30** Taran mwet su kotmwet nu sum ac kikiap in

israsr, mweyen oasr ma koluk elos akoo. **31** Lacnen suwoswos pa moul loeleos, ac aunsuf fiaya el oana sie tefuro wolana. **32** Mongfisrasr wo liki orek ku. Sifacna leum fom, wo liki in leumi siti puspis. **33** Mwet uh susfa in konauk ma lungse lun God, tusruktu God pa solela top nu kac.

17 Wo in kang bread mahi ke inse misla, liki na in wi kufwa in sie lohm ma oasr akukuin we. **2** Sie mwet kulansap su oaru ac lalmwetmet fah fulat liki sie wen sununta nutin mwet kacto lal, ouinge el ac wi usrui ma lun tulik nutin mwet kacto lal. **3** Gold ac silver uh srikeyuk ke e, ac insien mwet uh srikeyuk sin LEUM GOD. **4** Mwet koluk uh lohang nu ke nunak koluk, ac mwet kikiap lungse lohng kas kikiap. **5** Kom fin aksruksruki mwet sukasrup, kom aklusrongtenye God su oralosla. Ac fah kaiyuk kom, kom fin engankin ongoiya lun mwet ngia. **6** Mwet matu uh engankin tulik nutin tulik natulos, oapano ke tulik uh engankin papa tumalos. **7** Sufal mwet leum in fahk kas kikiap, oayapa kas wo tia tuku sin sie mwet lalfon. **8** Kuta mwet uh nunku mu eyeinse uh oana mwenmen. Elos lulalfongi mu ku in sang ma nukewa nu selos. **9** Kom fin lungse mwet in lungse kom, kom nunak munas nu selos ke ma koluk elos oru nu sum. Kom fin sikalani in sramsrak, ac ku in kunauselik inmasrlon sie kawuk. **10** Kas in kaiyuk sefanna ku in aksuwyela sie mwet lalmwetmet, a sringsring siyofok tia ku in aksuwyela sie mwet lalfon. **11** Mwet koluk elos purakak akukuin pacl nukewa, na ac fah supweyukla sie mwet roso sulallal in lainulos. **12** Kom fin osun nu sin soko bear ma pisrapasrla natu natul, ac srik sensen lom liki kom fin osun nu sin sie mwet lalfon kafofo ke orekma lusrongten lal. **13** Kom fin eis ma wo ac folokin ke ma koluk, ma koluk fah tia ku in wanginla liki lohm sum. **14** Mutaweyen sie akukuin oana ke sie dam tufahna srasreliek, ke ma inge tulokinya akukuin sac meet liki ac yokelik. **15** Aksukosokye sie mwet koluk, ku kapriya sie mwet wangin mwata — lumah luo inge kewa srungayuk sin LEUM GOD. **16** Wangin sripa sie mwet lalfon in sisla mani nu ke lutlut, mweyen wangin etauk sel. **17** Mwet kawuk uh akkalemye lungse lalos pacl nukewa. Ma kunen sou uh in akasrui ke pacl upa. **18** Mwet na wangin nunak la pa ac orek wulela in akfalye soemoul lun sienia mwet. **19** Mwet su lungse ma koluk elos lungse orek lokoalok. Kom fin konkin mwe kasrups lom pacl nukewa, kom purakak lokoalok. **20** Elos su nunak koluk ac kaskas koluk, ac fah wangin ma wo nu selos, a ongoiya mukena. **21** Mwe na asor ac toasr nu sin sie papa ma tulik natul uh oru ma lalfon. **22** Inse engan mwe akkeye monum. A el su kwacna inse toasr, fah akmunasye manol. **23** Mwet nununku sesuwos elos eis mwe eyeinse in lukma. Ke ouinge uh nununku suwohs tiana orekla. **24** Mwet lalkung elos solela in akwot nu ke soko inkane lalmwetmet, a mwet lalfon uh takusrkusr ke inkane puspis. **25** Sie tulik

lalfon el mwe toasr nu sin papa tumal, ac akmwenye insien nina kiyal. **26** Tia wo in sang kaiyuk nu sin mwet wangin mwata, ku kalyeyuk mwet oru ma pwaye. Fin ouinge, nununku uh kihla. **27** Mwet lalmwetmet na pwaye Sie mwet lalfon fin muta misla pa liyaten uh. **28** Sie mwet lalfon fin muta misla ac tia sramssram, ku in nunkeyuk mu el lalmwetmet.

18 Mwet se ma tia lungse kupasr nu sin mwet, el hunku kacl sifacna. El ac tiana insese nu ke ma mwet ngia pangon mu suwohs. **2** Sie mwet lalfon el lungse fahk nunak lal sifacna. El tia suk elan kalem ke nunak lun mwet ngia. **3** Ma koluk ac mwekin uh tukeni fahsr. Kom fin orala sie ma koluk, ac sufanyuk kom. **4** Kas lun sie mwet ac ku in ase lalmwetmet — loal oana meoa, ac loslos oana soko infacl. **5** Tia wo in wi layen lun mwet ma orala ma koluk, mweyen ac ku in sruokya nununku suwohs liki mwet wangin mwata. **6** Ke pacl se mwet lalfon el purakak sie akukuin, el sifacna suk in sringsring el. **7** Ke sie mwet lalfon el kaskas, el sifacna akkolukyalla; el sruhu ke kas lal sifacna. **8** Arulana wo eman lesrik uh. Kut lungse na ukumya. **9** Koluk lun sie mwet alsrangesr, oapano koluk lun sie mwet kunausten. **10** LEUM GOD El oana sie tower na ku, yen mwet suoswos ku in som ac wikla we. **11** Mwet kasrup elos nunku mu mwe kasrup lalos ac karinganulos oana pot fulat ma rauneak sie siti. **12** Sie mwet inse pusisel ac fah afkulatyeyuk. El su inse fulat ac fah sun ongoiya. **13** Porongo meet liki kom topuk. Kom fin tia oru ouinge, kom oana sie mwet lalfon ac kom ac fah mwekin. **14** Kuiyen nunak lom ku in kasrekom ke pacl kom mas. Fin wangiila, na finsrak lom ac wangiila pac. **15** Sie mwet lalmwetmet el suk in akyoyke etauk lal pacl nukewa. **16** Kom fin ke osun nu sin sie mwet fulat, us sie mwe sang an lom nu sel, na ac fah fisrasr kom in sonol. **17** Ke pacl in nununku, mwet se ma sramssram meet ac lumweiyuk mu el pa pwaye, nwe ke pacl se mwet se lainul uh mutawaik in kisen siyuk sel. **18** Mwet fulat luo fin amei in acn in nununku, na susfa pa ku in aksafyela. **19** Kasru ma lim ac el ac fah karingin kom oana sie pot ku lun siti uh. A kom fin akukuin nu sel, el ac fah kaliya sruŋgul lal nu sum. **20** Kom ac fah kosrani ma wo ku ma koluk ke kas nukewa kom fahk. **21** Ma kom fahk uh ku in karingin moul ku kunausla moul; ouinge kom ac sifacna eis fokin ma kom fahk. **22** El su konauk sie mutan kial el konauk sie ma arulana wo; ma inge akkalemye kulang lun LEUM GOD nu sel. **23** Pacl sie mwet sukasrup el kaskas el enenu in kas fisrasr. A top lun mwet kasrup uh arulana kou. **24** Kutu kawuk uh tiana kawil, a kutu kawuk uh wo liki na tamulel.

19 Ac wo kom in sukasrup ac suwohs, liki na in lalfon ac kikiap. **2** Insienauing fin wangin etauk, tia ma wo se; ac orekma in sulaklak ku in sot ongoiya nu sum. **3** Kutu mwet uh sifacna kunauselosla ke orekma lalfon

lalos, na toko elos sis nu fin LEUM GOD. **4** Mwet kasrup uh fisrasr in konauk mwet kawuk puspis, a upa mwet sukasrup uh in sruokya mwet kawuk pu lalos. **5** Kom fin fahk kas kikiap ye mutun nununku, kom ac fah kaiyuk, na elos tia oalinkas. Mwet ma muta misla pa liyaten uh. **28** ac wangin inkane in kaingla lom. **6** Mwet nukewa srike in eis ohi sin mwet fulat; ac mwet nukewa kena in kawuk nu sin mwet ma ac kitaung mwe sang nu selos. **7** Sie mwet sukasrup ac pilesreyuk sin sou lal, ac mwet kawuk lal ac pilesral yohk liki. Pacl el sokolos elos wangin. **8** Kom oru sie ma wo nu sum sifacna ke kom lotela ma nukewa ma kom ku. Esamya ma kom lotela uh, na kom ac fah kapkapak. **9** Wangin sie su kaskas kikiap ye mutun nununku ku in kaingkunla kai nu sel. Pwayena lah el ac muta in ongoiya. **10** Tiana fal tuh sie mwet lalfon in yolyak mwe kasrup yorol, oayapa tia fal mwet kohs in leum fin mwet wal fulat. **11** Kom fin sie mwet etu, kom ac ku in kutong kasrkusrak lom. Mwet fin oru ma koluk nu sum, ac arulana wo kom in tia lohang nu kac. **12** Kasrkusrak lun sie tokosra oana ngutngut lun soko lion, ac kulang lal oana woiyen af uh ke kahkla uh. **13** Sie wen lalfon ku in aksukapasyela papa tumal, ac wowon lun mutan kial uh oana kof tutul su tia tui. **14** Sie mukul ku in usriu lohm ac mani sin papa tumal, tuh LEUM GOD mukena ku in sang sie mutan lalmwetmet kial. **15** Kom fin alsrangesr na ac lungse mutul, kom ac masrinsral. **16** Kom in liyaung ma sap lun God, na ac fah loes moul lom; kom fin pilesru, kom ac misa. **17** Kom fin sang mwe sang nu sin mwet sukasrup, ac oapano ke kom sang nu sin LEUM GOD, ac El ac fah folokin nu sum. **18** Kai tulik nutum ke kom srakna ku in kifasul. Kom fin tia, kom sifacna oakiya inkane in ongoiya nu selos. **19** Sie mwet fin mongkeke, lela elan sifacna afkalyela ma koluk el orala. Kom fin molella, kom ac enenu in sifilpa molella. **20** Kom fin porongo kas in kasru nu sum ac engan in eis kas in lutu, na sie len kom ac fah lalmwetmet. **21** Mwet uh ku in pu kain in ma puspis; tusrukta ma lungse lun LEUM GOD pa ac orek uh. **22** Mwe mwekin se pa in rapku; mwet sukasrup uh wo liki mwet kikiap. **23** Afkulatyeyuk LEUM GOD na ac fah loes moul lom, ac kom ac fah inse misla ac tia fosrnga. **24** Lupan alsrangesr lun kutu mwet uh oru elos srunga sifacna sruak mwe mongo nu inwalulos. **25** Mwet aksruksruk uh fal in kaiyuk tuh in mwe lutu nu sin mwet sulalkung. Kom fin lalmwetmet, kom ac eis etauk ke pacl kaiyuk kom. **26** Sie mwet su oru koluk nu sin papa tumal ku lusla nina kial liki lohm sel, fah mwe mwekin lulap. **27** Wen nutik, pacl se kom tui in eis mwe lutut, kom ac sa na in mulunkla ma kom lotela tari. **28** Wangin nununku suwohs ku in orek sie mwet loh fin sulela ku sel in akkolukye sie mwet. Mwet koluk uh lungse na ma koluk. **29** Pwayena lah mwet aksruksruk lalfon uh ac pulakin sringsring.

20 Sruhila ke mwe nim ku ac oru kom in wowon ac orekma lalfon. Sruhi uh orala sie mwet in lalfonla.

2 Kom in sangeng ke kasrkusrak lun sie tokosra oana nunku mu ma nukewa kom oru uh suwohs, tuh esam ke kom sangeng ke ngutngut lun soko lion. Kom fin lah LEUM GOD El tuni nunak lun insiom. 3 Oru ma akksaskusrakye sie tokosra, kom sifacna eiskomyang nu suwohs ac pwaye; ma inge mwe akenganye LEUM GOD ke misa. 4 Mwet lalfon uh pa sripauk akukuin uh. Ac fah yohk liki ma kom ac kisakunang nu sel. 5 Mwet koluk uh kaksakinyuk elos su tia wi akukuin. 6 Sie mwet ima su kolyuk ke nunak filing ac inse fulat. Ma inge koluk. 7 alsrangesr in plao in pacl fal la, fah tia kosrani fahko. 8 Motkwala akwoye orekma lom, na ac fah yolyak ma oan Nunak ma oan insien sie mwet, oana kof in sie luf loal; a yurum; kom fin orekma sulaklak, ac fah tiana sun enenu mwet oasr etauk yoro ku in aketeya in kalem. 9 Pus lom. 10 Mwe kasrup kom eis ke inkanek kutasrik ac sa na mwet fahk pwaye ac oaru la, tusrukutu su selos ku na in wanginla, tusrukutu ac kol kom nu ke misa meet in akpwayeeye? 11 Insewowo tulik su papa tumalos oru liki ac wanginla. 12 Mwet koluk uh ac fah kunausyukla ma pwaye ac suwohs. 13 Sie tokosra su muta ke nien ke sulallal lalos sifacna; elos srunga oru ma suwohs. 14 nununku, el ac ku in akilen ma koluk ke el liye. 15 Ya Mwet oru ma koluk elos fahsr ke inkanek kih; a mwet oasr sie mwet ku in fahk na pwaye lah nasnas insial wangin mwata elos oru ma suwohs. 16 Ac wo in muta fin ac wanginla ma koluk la? 17 LEUM GOD El srunga mangon lohm uh, liki in muta in lohm uh wi sie mutan mwe paun kikiap ac mwe srikasrak sesuwos. 18 Finne torkaskas. 19 Mwet koluk elos kena oru ma koluk pacl tulik srisrik se, ac kalem ouiyal ke ma el oru; kom ku nukewa; wangin pakomuta lalos nu sin mwet. 20 Ke pacl in akilen lah el suwohs ac wo. 21 LEUM GOD El ase se kaiyuk sie mwet inse fulat, na sie mwet sulalkung el mutasr tuh kut in liye, ac sracsruh tuh kut in lohng. 22 Kom ac ku in eis etauk kac. Sie mwet lalmwetmet el eis etauk fin sisla pacl lom in motul, kom ac sukasrup. Oru kom ke ma lutiyuk el. 23 God, su suwoswoslana, El etu ma in kafopo, na ac fah oasr sunun mwe mongo nom. 24 Orek in lohm sin mwet koluk, ac El ac fah eisalosyng nu Mwet moul ke iwen kuka uh torkaskas pacl nukewa mu ke ongoiya. 25 Kom fin srangesr lohng pang lun mwet yokla molin mwe kuka uh, a ke el som el konkin mu sriksrak ke elos suk kasru, na ke kom ac pang in suk molin ma el moli uh. 26 Kas lalmwetmet uh yohk sripa kasru, ac fah tia pac lohngyuk kom. 27 Sie mwet fin mulat liki gold ac mwe yun saok. 28 Sie mwet su wulela in sum, na sie mwe sang in lukma ac ku in akmisyella. fosngakin soemoul lun sie mwetsac el lalfon, na fal elan 29 Pacl ma orekla sie nununku suwohs, mwet wo uh sang nuknuk lai sifacna in mwe akpwaye nu ke soemoul insegewo, a mwet koluk elos toasrla. 30 Misa soano el wuleang kac. 31 Ma kom eisla ke inkanek sesuwos ac kutena mwet su tafongla liki inkanek lun etauk. 32 El su ku in mwe engan nu sum oana sie mwe mongo na yuyu, sisla mani yohk nu ke mwe kasrup, wain ac mongo yuyu, tuh ac tia paht toko na ac oana sie oalu sessesla ke ac fah tiana kasrup. 33 Mwet koluk sifacna use nu faclos filkar. 34 Suk kas in kasru wo, na ma kom oru ac fah mwe keok ma elos srike in oru nu sin mwet wo. 35 Wo in fahla wo. Nimet sroang nu ke mweun fin soenna oasr muta yen mwesis liki in muta yurin sie mutan su lungse pwapa. 36 Sie mwet lesrik tia ku in okanla ma lukma. torkaskas. 37 Mwet lalmwetmet uh pus mwe kasrup ac Nimet foto nu yurin mwet oalinkas. 38 Kom fin selngawi mwe insegewo lalos, a mwet lalfon uh sa na in sisla papa tomom ku nina kiom, moul lom ac fah oana sie mani lalos. 39 Kom in kulang ac suwosna, na ac fah loes lam kunla in lohsr uh. 40 Fin fisrasr eisyen mwe kasrup moul lom; mwet uh fah akfulatyel kom ac oru wo nu sum. lom an, ac fah srik woiya nu sum. 41 Nimet sifacna 42 Sie mwet kol lalmwetmet lun un mwet mweun, ku in foloksak ke ma koluk. Tupan ac lulalfongi in LEUM GOD, sruokya sie siti ma karinginyuk sin mwet na watwen, ac ac El fah aksuwosyela. 43 LEUM GOD El tia lungse mwe keok ma elos lulalfongi yohk kac. 44 Kom fin tia mwe paun ac mwe srikasrak sesuwos. 45 LEUM GOD lungse sun mwe lokoalok, karinganang ma kom fahk an. El oakiya tari inkanek lasr uh, na sie mwet el ac etu 46 Sie mwet inse fulat el nunku kacl sifacna, ac el filang fuka inkanek lun moul lai sifacna? 47 Nunkala akwoya ac konkin. 48 Sie mwet alsrangesr su srunga orekma, el meet liki kom wulela in oru sie mwe kisa nu sin God. sifacna oru elan misa — 49 Pwayena ma el nunku pa el Sahp kom ac auli kac tok. 50 Sie tokosra lalmwetmet suk in pus ma la. A sie mwet suwoswoslana insegewo in el ac konauk lah su orala ma koluk uh, na el fah sang sang ac tia sruok. 51 LEUM GOD El srunga mwe kisa kai nu sel ke wangin pakomuta. 52 LEUM GOD El ase lun mwet koluk, yokna elos fin oru ke nunak koluk lalos. ngnunas, su oana sie kalem saromrom ma tolak nunak 53 Kas lun sie mwet loh kikiap fah tia lulalfongiyuk, a lukma nukewa lasr. 54 Sie tokosra fah mutana in wal lai kas lun sie mwet su nunkala mau wo fah lohngyuk. 55 ke lusenna pacl el oru ma pwaye, suwohs, ac fal. 56 Mwet suwoswoslana elos okak in etu lalos; mwet koluk uh tia Wolana lun mwet fusr pa ku in mano lalos, ac oasku lun sruhk etu a elos kwafelos mwet in liye mu elos etu. 57 Wangin sruhen lalmwetmet, etauk, ku liyaten lun mwet fin lain LEUM GOD. 58 Kom ku in akoela horse pupsis nu ke mweun, tusrukutu LEUM GOD pa ac sot kutangla.

21 LEUM GOD El leumi nunak lun sie tokosra, oana
ke El oakiya fahsr lun soko infacl. 2 Sahp kom

22 Kom ac fin sole inmasrlon elah wo ac mwe kasrup,
sulela elah wo. 2 Oasr ma se mwet kasrup ac

mwet sukasrup oana sie kac: elos kewa orekla sin LEUM 5 Mani lom uh ku in wanginla ke kitin pacl na — oana GOD. 3 Ke pacl se mwe lokoalok tuku, mwet etu elos in oasr posohksok kac, na sohklia oana sie eagle. 6 ac fahrs liki; a sie mwet wangin nunak la ac fahsryang Nimet mongo yurin sie mwet srowohsr, ku mwel mwe nu kac, na toko el auli. 4 Akfultaty LEUM GOD ac mongo yuyu el oru. 7 El ac fahk mu, "Fahsru eis pac inse pusisel, na kom ac fah kasrup, sunakinyuk, ac loes kutu mongo uh," tusrukta el tia fahk ke inse pwaye. moul lom. 5 Kom fin lungse moul lom, na fahsri liki mwe Nunak lal siena. 8 Kom ac wihtacla ma kom kangla, kwasrip ma srumasrla mwet koluk ke inkanek lalos. 6 ac kusen eyeinse lom uh wanginla sripa. 9 Nimet srike Luti nu sin sie tulik inkanek fal elan fahsac, na ke el in sramsram in lalmwetmet nu sin sie mwet lalfon; el matula el fah tia fahsri liki. 7 Mwet sukasrup elos mwet tia ku in eis in nunku kac. 10 Nimet mokle sie masrol kulansap lun mwet kasrup. Ouinge, kom fin ngisre mani matu, ku eisla acn lun mwet mukaimtal. 11 LEUM GOD sin sie mwet, na kom mwet kulansap lun mwet sac. 8 El ac loangelos ke ku lal, ac aolulos in sramsram lain Kutena mwet su taknelik fita lun orekma koluk ac fah kom. 12 Porongo mwet lutu lom, ac sang kuiyom in lutlut. kosrani ongoiya, na casrkusrak upa lalos ac safla. 9 13 Nimet alolo in kai sie tulik. Sie sringsring fal ac tia Kom in kulang ac kasru mwet sukasrup ke mwe mongo unilya, 14 a ma ac molela moul lal. (Sheol h7585) 15 Tulik nom, na ac fah akinsewoyoyek kom. 10 Sisla mwet nutik, kom fin sun lalmwetmet, nga ac arulana insewowo. se ma inse fulat, na ac fah wanginla akukuin, amei, ac 16 Nga ac arulana engan ke nga lohng kom fahk kas akkolukye sie sin sie. 11 El su lungse inse nasnas ac lalmwetmet. 17 Nimet sok sin mwet koluk, a kom in kaskas kulang, tokosra el ac mwet kawuk lal. 12 LEUM akfultaty LEUM GOD pacl nukewa. 18 Fin ouinge, kom GOD El akkeye mwet orekma pwaye, a El tia akkeye ac fah sun finsrak nukewa lom. 19 Tulik nutik, porongeyu. kas kikiap lun mwet kutasrik. 13 Sie mwet alsrangesr Kom in lalmwetmet ac nunak akloalya ke ouiyen moul el mutana in lohm sel; el mu el fin tufoki soko lion ac lom. 20 Nimet kupasr nu sin mwet nim wain yokla ac surokilya. 14 Kas lun sie mutan koluk oana sie luf na kaimmongo. 21 Mwet lungse nimnim ac mwet kaimmongo loal. Elos su akkasrkusrakye LEUM GOD fah putatyang elos ac sukasrup. Fin pwayena ma kom oru pa mongo nu loac. 15 Tulik srisrik uh ac nuna oru ma lalfon ke elos ac motul, ac tia paht na kom nukum nuknuk mihsasa. 22 srik, tuh kaiyuk wo uh ac lotelos in oru ma fal. 16 Kom fin Porongo papa tomom — funu tia el, kom lukun wangin. sang mwe kite nu sin mwet kasrup, ku akkeoyke mwet Ke pacl se nina kiom el matuoh, akkalemye srui lom sukasrup in akyoyke ma laesla lom, kom ac sifacna oru nu sel. 23 Pwaye, lalmwetmet, lutlut, ac etauk — ma tuh kom in sukasrup. 17 Porongo, ac nga fah lutu nu sum inge kewa fal kom in moli, tusrukta kom in tia kukakunla, kas lun mwet lalmwetmet. Lotela mwe lutu lalos, 18 ac mweyen ma inge arulana saok. 24 Mwe insewowo nu kom ac fah insewowo kom fin esam ac kalya. 19 Nga sin sie papa tulik natul fin lalmwetmet ac moul suwobs. lungse kom in filiya lulafongi lom in LEUM GOD; pa oru 25 Oru ma ac akinsewoyoye papa tomom ac nina kiom. nga akola in fahkak ma inge nu sum misenge. 20 Nga Kom fin oru ouinge, nina kiom el ac arulana engan. 26 simusla tari kas lalmwetmet tolngoul nu sum. Oasr kas Wen nutik, lohang akwoya, ac lela moul luk in mwe in etauk ac kas in kasru 21 su ac fah lutu nu sum kalmen srikasrak nu sum. 27 Mutan kosro su eis molin kosro ma suwobs ac pwaye. Na pacl se ac supweyukla kom lalos, ac mutan koluk uh, elos sie kwasrip nu ke misa. in konauk, kom ac foloko use top suwobs. 22 Nimet 28 Elos soanekom oana mwet pisrapasr, ac oru mukul pisre ma lun mwet sukasrup ke sripenna kom ku lukelos. puspis in tia pwaye nu sin mutan kialos. 29 Su oasr Nimet orek kutasrik nu selos su wangin kasreyalos in acn ongoiya yoro? Su oasr asor yoro? Su amei ac lungse in nununku. 23 LEUM GOD El ac fah aululos sramsram, anwuk finne wangin sripa? Su srusrala atromuta? 30 ac El ac fah kalyaelos su akkeoyke mwet sukasrup Elos su muta paht ke wain uh, ac elos su kar mwe nim ingan. 24 Nimet asruoki nu sin mwet mongsa, 25 sahp ku. 31 Nimet lela wain uh in srifekomla, finne srusra ac kom ac lotela ouiya lalos ac kofla ekulla tok. 26 Nimet saromrom in cup uh, ac arulana wo emah ke kom ac wulela in fosrngakin soemoul lun kutena mwet. 27 Kom ukumya uh. 32 Ke lotutang tok ah, kom ac pula mu oana fin koffla in akfalyela, elos ac eisla ma lom nukewa, finne soko wet pwasin el ngaliskomi. 33 Motom ac liye ma mwe oan kiom. 28 Nimet mokle akilenyen sie masrol sakirik, ac nunak lom ac kaskas lom ac fah tia kalem. 34 matu ma oakwuki sin mwet matu lom somla. 29 Kom Kom ac pula mu kom kalkal meoa — ikwot ikme oana ke fin konauk sie mwet pah ac wo ke orekma, el ac fal in kom muta elucng ke kwesu in oak uh. 35 Na kom ac orekma nu sin tokosra, ac tia nu sin mwet pilasr. fahk, "Oasr mwet puoky, nga tia pula. Oasr mwet uniyu tuh nga tiana esam. Efku nga kofla in tukakek? Nga enenu sie pac mwe nim ah."

23 Kom fin wi sie mwet fulat muta mongo, esam akwoya lah su el uh. 2 Kom finne ke mongo yohk, kom eis na lupa fal. 3 Nimet oasroasr nu ke mwe mongo yuyu el kite kom kac. Sahp el oru in mwe srike kom. 4 Kom in lalmwetmet, ac tia kemkatula in suk mwe kasrup.

24 Nimet sok sin mwet koluk, ac nimet oru kom in kawuk selos. 2 Pacl nukewa elos pwapa sulal, ac sramsram lalos mwe na purakak lokoalok. 3 Lohm uh musaiyuk fin pwelung lun lalmwetmet ac etauk. 4

Ac ma oasr etauk we, infukil uh yunla ke ma saok ac oaskulana. 5 Wo in lalmwetmet liki na in ku; aok, yohk sripa in etauk liki in fokoko. 6 Kom enenu na in akola akwoya meet liki kom srola ke sie mweun, ac kom fin eis kas in kasru wo pupsis na kom ac fah ku in kutangla. 7 Kas lalmwetmet uh arulana loalla nu sin sie mwet lalfon in kalem kac. Wangin ma el ac ku in fahk ke pacl ac srumunyuk ma yohk sripa uh. 8 Kom fin orek pwapa koluk pacl nukewa, ac fah eteyuk kom lah kom sie mwet orek lokoalok. 9 Ma nukewa sie mwet lalfon ac nunkauk in oru uh ac ma na koluk. Mwet uh srunga mwet se ma kwacna aklusrongtenye mwet. 10 Kom fin munasla ke pacl kom sun ma upa, kalmac pa ku lom uh srikla. 11 Nimet alolo in molela sie mwet su akola in anwuki ke sripen nununku sesuwos. 12 Sahp kom ac fahk mu kom nikin, a God El etekom ac nunak lom. El ac fah moli, nu sum fal nu ke ma kom orala. 13 Tulik nutik, kom in mongo honey, mweyen arulana wo. Oana ke honey emwem in oalum, 14 ouinge lalmwetmet uh wo nu ke ngunum. Kom fin eis lalmwetmet, na moul lom in pacl fahsru ac fah wo. 15 Nimet oana sie mwet koluk su pwapa sulal in pisrala ma lun sie mwet suwohs, ku in eisla lohm sel. 16 Finne pus pacl sie mwet suwohs el ikori, el ac silif tuyak, a mwe ongoiya uh kunausla mwet koluk. 17 Nimet engan ke pacl mwet lokoalok lom sun ongoiya uh, ac nimet enganak ke pacl el tukulkul. 18 LEUM GOD El ac etu lah kom engankin, ac El ac tia lungse; fin ouinge, sahp El ac tia sang kai nu sel. 19 Nimet lela mwet koluk in akfosngaye kom; ac nimet sok selos, 20 mweyen wangin finsrak lun sie mwet koluk nu ke pacl fahsru. Wangin ma el akwot nu kac. 21 Tulik nutik, kom in akfuletye LEUM GOD ac sunakin tokosra. Nimet asruoki nu sin mwet su lainulos. 22 Mwet ouinge uh ac sa na in kunausyukla. Ya kom akilen luman ongoiya ma ku in tuku sin God me ac sin tokosra me? 23 Mwet lalmwetmet uh oayapa fahk ma inge: Tia wo sie mwet nununku in wiwimwet. 24 El fin sang mwata nu fin mwet se ma suwohs, mwet nukewa ac srungal ac selngawel. 25 A kutena mwet nununku su kai mwet oasr mwata, elos fah kapkapak ac mwet uh ac kaksakunulos. 26 El su kawuk na pwaye lom el ac topuk kom ke kas pwaye. 27 Akola ima lom ac yukwiya ma kom ac moul kac, na kom fah musai lohm sum ac sou lom. 28 Nimet orek loh lain sie mwet fin wangin mwatal. Nimet fahk kutena ma sutuu kacl. 29 Nimet fahk mu, "Nga ac oru nu sel in oana ke el tuh oru nu sik! Nga ac folokunang pacna ma el oru nu sik!" 30 Nga fahsr sasla ke ima in grape lun sie mwet alsrangesr ac lalfon. 31 Kupoi ke kokul ac mah kap wel, ac pot ma kuhlasak uh mokukla. 32 Nga liye ma inge ac nunku kac, na pa inge mwe luti nga eis kac: 33 Farpoeni ac mongla kutu srisrik, eis pacl in motul lom, 34 tusrukta ke kom srakna motul, sukasrup ac fah tuku nu bom oana sie mwet pisrapasr su us mwe anwuk inpaol.

25 Pa inge kutu pac soakas lal Solomon, su sifilap simla sin mwet sim lal Tokosra Hezekiah lun Judah. 2 Kut akfuletye God ke ma El okanla liki kut, ac kut akfuletye tokosra uh ke ma elos aketeya nu sesr. 3 Kom tia ku in etu nunak lun sie tokosra. Nunak lal uh fulat oana yen engyeng uh ac loal oana meoa uh. 4 Eisla ma fohfkof liki silver, na mwet orekma kac uh fah ku in sang orala ma na oasku se. 5 Eisla mwet pwapa koluk liki ye mutual tokosra, na tokosrai lal fah eteyuk ke nununku suwohs. 6 Nimet sifacna akfuletye kom ye mutun tokosra, ku tu yen sin mwet fulat. 7 Ac wo in supweyuk kom nu ke sie nien muta fulat, liki na in fwackot nu sum kom in sang nien muta lom nu sin sie su fulat liki kom. 8 Nimet sulaklak in utek nu in nununku in tukakin ma kom liye uh. Sie mwet loh fin utek tukum in fahkak lah kom tafongla, na mea kom ac oru? 9 Kom, ac mwet tulan lom, fin tia insese ke kutu ma, sifacna aksuwyosela inmasrlomtal, ac nimet sramsramkin nu saya. 10 Fin tia ouinge, mwet nukewa ac etu lah kom tia ku in karingangan ma oal in srumunyuk, ac mwekin lom ac tiana wanginla. 11 Sie nunak ma aketeyuki wo el arulana saok oana gold nasnas ma oakiyuki ke sie tefuro silver. 12 Kas in sensenkakin sin sie mwet ma oasr etauk la nu sin sie su insewono in lohng, saok liki ring gold ku mwe naweyuk su orekla ke gold nasnas. 13 Sie mwet roso su ku in lulafongyuk el mwe insewono nu sel su supwalla, oana kof oyohu ke pacl fol uh. 14 Mwet su orala wulela ac tia afkalye, elos oana pukunyeng ac eng ma wangin af kac. 15 Kas fisrasr ac kulang ku in kutongya alein upa, oayapa ku in kifasta nunak lun mwet leum uh. 16 Nimet kang honey yohk liki ma fal — ac oru kom wohita. 17 Nimet mutwata fususla nu yurin mwet tulan lom; el ac ku in totola sum ac srungakomla. 18 Sie mwet su fahkak kas kikiap lain kutena mwet, oapania ke el sang sie cutlass faksilya, ku puokilya ke sak in anwuk, ku pisrkilya ke soko osra in pisr kosroh. 19 Kom fin epahl nu sin sie mwet soaru ke pacl ma upa uh sikiak, na oana ke kom mongo ke soko wihs furareyak, ku fahsr ke sie nia sukapsala. 20 Kom fin yuk on in srital nu sin sie mwet su arulana fohsak nunak la, ac oapania ke kom eisla nuknuk liki sie mwet ke pacl mihsrisr, ku sang sohl nu ke sie kinet. 21 Mwet lokoalok lom fin masrinsral, sang mongo nal; el fin malu, sang kof nimal. 22 Tuh ke kom oru ouinge el ac arulana mwekinla sum, ac LEUM GOD El ac fah moli nu sum. 23 Lesrik pwanak kasrusrak, oana ke eng tuh epang me uh use af. 24 Ac wo in muta fin mangon lohm uh, liki in muta in lohm uh wi sie mutan torkaskas. 25 Ke kom ac lohng sie pweng na wo yen loesla me, ac oana ke kom nim kof oyohu ke pacl kom arulana malu. 26 Sie mwet suwoswos su sifeyukla sin sie mwet koluk, el oana sie unon in kof loslos su aktaekyeyukla, ku sie lufin kof pwasinla. 27 Tia wo in kang honey yokla, ac oapania ke kom suk in nuna kaksakinyuk kom. 28 Kom fin tia ku in sifacna leum

fom, kom ac oana sie siti su wangin pot kac — firsasr in kunausyukla.

26 Sufal in kaksakinyuk sie mwet lalfon, oana fin oasr snow ke pacl fol, ku fin oasr af ke pacl in kosrani.

2 Kas in selnga tia ku in akkolukyekomla fin wangin ma sufal kom orala. Ac oana won ma sohklana ac tia tuhwi.

3 Eneneyuk in sringsring soko horse, ac kapriya oalin soko donkey, ac puok sie mwet lalfon, tuh elos in oru enenu lom an.

4 Kom fin topuk sie kusen siyuk lalfon, kom lalfon oana mwet se ma siyuk.

5 Sang top lalfon nu ke kusen siyuk lalfon, na mwet se ma siyuk el ac akilen lah el tia etu oana ma el nunku.

6 Kom fin supu sie mwet lalfon in tafwela kas lom, ac oana ke kom pakela niom; kom pwentuki ongoiya nu sum.

7 Sie mwet lalfon tia ku in fahk sie kas lalmwetmet, oana ke sie mwet ul nia tia ku in fahsr.

8 Ma lalfon se in kaksakin sie mwet lalfon, oapano ke kom fin kapriya sie eot luin fuhut nutum.

9 Sie mwet lalfon su srike in fahk sie soakas, ac oana ke sie mwet sruhi el srike fwacula otoh se ma fakisya inpaol.

10 Sie mwet kol orekma fin sang orekma nu sin kutena mwet lalfon su fahsryak inkaneh uh, el aktukulkulye mwet orekma nukewa lal.

11 Sie mwet lalfon su kalwenina in oru ma lalfon, el oana soko kosro ngalngul ma sifil folokla ac kang wohit lal.

12 Sie mwet arulana lalfon, wo liki sie mwet su nunku mu el lalmwetmet tusruk el tia.

13 Efku mwet alsrangeser se tia tufoki liki lohm sel? Mea el sangeng kac uh? Ya lion uh?

14 Sie mwet alsrangeser el ikwot ikme fin mwe oan kial. El oana sie srungul ma ikakot ikakma ke hinges uh.

15 Lutan alsrangeser lun kutu mwet uh oru elos srunga sifacna srukak mwe mongo nu inwalulos.

16 Sie mwet alsrangeser el ac nunku mu el etu liki mwet itkosr su ku in aketeya nunak lalos arulana kalem.

17 El su sroang nu ke sie akukuin ma wangin sripal nu kac, oana sie su tufoki nu inkaneh uh ac sruokya sren soko kosro ngalngul sulallal.

18 Sie mwet wel su orekmakin osra in pisr ma oasr e firir ke muta ah,

19 el oana sie mwet su kiapwela mwet tulan lal, na tok el fahk mu el aksruksruk.

20 Fin wangin etong, e uh ac kunla. Fin wangin lesrik, ac wangin akukuin.

21 Mulut uh akngengye e, ac etong uh oru e uh in firir, oana ke mwet folkas uh pirik na akukuin in tia tui.

22 Arulana wo eman lesrik uh. Kut lungsena ukumya.

23 Kas wo pusra ma okanla nunak na pwaye lun insiom, oana sie ahlu munas orekla ke kle ma mosrweyukla ke silver.

24 Sie mwet wosounkas el orekmakin kas kulang in okanla srunga lun insial.

25 Ku in arulana wo pusracl, tusruktu nimet lulalfongi, mweyен insial sessesla ke srunga.

26 El ku in okanla srunga lal, tusruktu mwet nukewa ac liye ke orekma koluk lal.

27 Mwet su oakiya mwe kwasrip nu sin mwet ngia, ac fah sifacna sremla kac. Mwet su orala mokuk uh, ac fah toatoa uh kac.

28 Kom fin srunga sie mwet, kom ac ku in suk in akkolukyalla ke kas kikiap. Wosounkas mwe na pwentuki ongoiya.

27 Nimet konkin ke ma kom ako in oru lutu, mweyен kom tia etu lah mea ac sikyak ingela.

2 Lela mwet ngia in kaksakin kom — finne sie mwet kom tia etu. Nimet sifacna kaksakin kom.

3 Toasr lun eot ac puk uh tia ku in lumweyuk nu ke toasr lun mwe lokoalok ma sie mwet lalfon el sripauk.

4 Kasrusrak el sulallal ac orala ongoiya lulap, tusruktu tia apkuran nu ke lemta!

5 Wo in aksuwosye sie mwet lemtulauk, liki na in fuhlela elan nunku mu wangin nunak lom kacl.

6 Sie mwet kawuk el nunak pwaye nu sum el finne kai kom, a kom in taran sie mwet lokoalok su akukula nu sum.

7 Pacl se kom kihpi uh kom ac srunga kang honey, tusruktu pacl kom masrinsral, finne mongo mukol ac emwem sum.

8 Sie mwet su muta loes liki acn sel oana sie won ma som loes liki ahng lal.

9 Ono keng ac mwe akmusra keng uh mwe akinsewowyoe kom, a mwe lokoalok uh kunausla inse misla lom.

10 Nimet mulkunla mwet kawuk lom ku kawuk lun papa tomom. Kom fin sun ongoiya, nimet siyuk tamulel lom in kasrekom; sie mwet tulan su muta apkuran nu yurum ku in kasrekom liki sie tamulel su muta loesla.

11 Tulik nutik, kom in lalmwetmet ac nga fah arulana engan; nga fah ku in topuk mwet nukewa su akkolukyeyu.

12 Ke pacl se mwe lokoalok tuku, mwet etu elos ac fahsryang uh, ac fah oana kom in filiya sie selnga nu facl.

13 Sie mwet su wulela in tosngakin soemoul lun sie mwetsac, el enenu in sang nuknuk lal sifacna in mwe akpwaye nu ke soemoul el wuleang kac.

14 Kom fin sala okasak mwet kawuk lom ke sie pusra lulap ke lututang, ac fah oana kom in filiya sie selnga nu facl.

15 Sie mutan payuk su lungsena torkaskas, el oana pusren tultul in kof ke len af uh.

16 Kom ac oru fuka elan misla? Ya nu oasr pacl kom srike in tulokinya eng uh, ku sruokya mwe akmusra luin poum?

17 Mwet uh alutlti sie sin sie, oana ke osra uh ac sang tamla osra.

18 Kom fin karingin soko sak fig, kom ac fah kang fahko kac.

Sie mwet kulansap su karingin mwet kacto lal, fah akfulatyeyuk.

19 Ngunin motom sifacna pa kom liye in kof uh, ac insiom pa fahkak ouiyom sifacna.

20 Kena lun mwet uh tia ku in safla — oana ke facl lun mwet misa tia ku in nwanala. (Sheol h7585)

21 E uh pa likili gold ac silver; ac elahn sie mwet kalem ke kaksak lun mwet uh.

22 Kom finne sringil sie mwet lalfon nwe ke el apkuran in misa, kom tia ku in sisla lalfon lal.

23 Karinganang sheep ac nani nutum akwoya,

24 mweyен mwe kasrup uh sukawil.

Finne mutunfacl lulap uh, ac tia oan nwe tok.

25 Pakela mah nun sheep ac nani uh, ac ke kom soano in sifil srunka, kom ku in eisani mah pe eol uh.

26 Kom ku in orala nuknuk ke unen sheep nutum, ac moul acn ke mani kom sruokya ke nani ma kom kukakunla.

27 Na kom, ac sou lom wi mutan kulansap lom, fah ku in nim milk ke nani lula uh.

28 Mwet koluk uh kaing finne wangin mwet ukwalos, a sie mwet suwoswos el pulaik oana soko lion.

Sie mutunfaci fah arulana ku ac oan paht mwet kol we selngawi kom. 28 Ke paci mwet koluk tuyak in kol, mwet uh fin mwet etauk ac lalmwetmet. A sie mutunfaci fin uh ac wikelik. Na ke paci elos tila kol, mwet suwosos oru ma koluk, ac fah fusus ayaol lun mwet leum we. 3 pupsis ac sifil folokeni.

Sie mwet leum su akkeoye mwet sukasrup, ac oana af matol ma kunausla fokin ima uh. 4 Kom fin pilesru ma sap, kom akkeye layen lun mwet koluk; a kom fin akos, na kom lain mwet koluk. 5 Mwet koluk tia etu lah mea suwohs ac nununku suwohs, a elos su suk ma lungse lun LEUM GOD elos kalem kac. 6 Wo in sukasrup ac suwohs, liki na in kasrup ac sesuwos. 7 Sie mwet fusr su akos ma sap el lalmwetmet. El su asruoki nu sin mwet pukafukwel, el akmwekinye papa tumal. 8 Kom fin akkasrupye kom sifacna ke ma laesla yohk ma kom eisla sin mwet, na mwee kasrup lom an ac fah ma lun mwet su kulang nu sin mwet sukasrup. 9 Kom fin tia akos ma sap uh, God El ac fah arulana strunga in lohng pre lom. 10 Kom fin kiapwela sie mwet suwosos in oru ma koluk, kom ac fah putatyang nu in mwee kwasrip lom sifacna. Mwet wangin mwata ac fah oasr ma lacna nu sel. 11 Mwet kasrup uh sifacna nunku mu elos lalmwetmet, a sie mwet sukasrup su oasr etauk yoro el akilen lah elos tiana lalmwetmet. 12 Ke paci sie mwet wo el kol, na mwet nukewa elos engan, a ke mwet koluk uh kol, mwet uh ac wikelik. 13 Kom fin okanla ma koluk lom, kom tia ku in kapkapak. Kom fin fahkak ma koluk lom ac forla liki, na God El ac fah pakoten nu sum. 14 Insewowo mwet se su sensenkakunul liki ma koluk. Kom fin likkeke, kom ac musalla. 15 Sie mwet leum koluk el mwe sensen nu sin mwet sukasrup, oana soko lion ngutngut, ku soko bear ma forfor in sukok ma elan kang. 16 Sie leum su wangin etauk yoro fah arulana akupaye kemkatu lun mwet lal. A el su strunga eis ma laesla ke inkane kutasrik ac fah leum paht. 17 Sie mwet su oasr mwata ke akmas el sifacna pikin lufin misa kial. Nimet stike in ikolol. 18 Oru ma suwohs ac pwaye, ac kom ac fah muta in misla. Kom fin oru ma sesuwos, kom ac sa na ikori. 19 Sie mwet ima alken ac fah oasr sunun mwe mongo yorol, a sie mwet sisi paci el ac sukasrup paci nukewa. 20 Mwet su moul suwohs ac fah insewowo in moul lalos. Tusructu kom fin sulaklak in suk mwe kasrup, kom ac fah sun kai. 21 Tia wo in wiwimwet. Tusructu kutu mwet nununku uh elos oru ma sesuwos tuh elos in eis molin eyeinse na srisrik. 22 Mwet srowohsr elos arulana sulaklak in kasrupi, oru elos tia akilen lah elos ac sa na sukasrupla. 23 Sang kas in aksuwos nu sin sie mwet, ac tok el fah insewowo sum liki na ke kom aklukukyal. 24 Sie mwet su kiapu papa ac nina kial, ac pangon mu tia koluk, el oana mwet pisrapasr na pwaye. 25 Rapku pwanak lokoalok paci nukewa. Ac wo nu sum kom in filiya lulalfongi lom in LEUM GOD. 26 Ma lalfon se kom fin lulalfongi nunak lom sifacna. Kom in fahsr tukun kas in lutu lun mwet lalmwetmet na kom ac fah moul misla. 27 Sang kasru nu sin mwet sukasrup ac kom ac fah tiana kwacola. Kom fin kaliya motom liki mwet enenu, mwet pupsis ac fah

selngawi kom. 28 Ke paci mwet koluk tuyak in kol, mwet uh ac wikelik. Na ke paci elos tila kol, mwet suwosos oru ma koluk, ac fah fusus ayaol lun mwet leum we. 3 pupsis ac sifil folokeni.

29 Kom fin likkekela ke paci mwet uh aksuwosye kom, sie len kom ac musalla ac tia ku in sifil tuyak. 2 Sie mwet suwosos fin leum, na mwet nukewa ac engan. Sie mwet sesuwos fin leum, na mwet nukewa asor. 3 Kom fin aksaoye lalmwetmet, na papa tomom el ac engan sum. Ma lalfon se in sisla mani ke mutan kosro su kukakin mano. 4 Sie tokosra su suk ma suwohs, mutunfaci sel ac fah arulana ku; a el fin nunku na ke mani, el ac kunausla mutunfaci sel. 5 Kom fin aklukukye kawuk lom an, kom sifacna oakiya sie mwee kwasrip nu sum. 6 Mwet koluk uh sifacna sremla in ma koluk lalos, a mwet suwosos elos on ac engan. 7 Mwet wo elos kalem ke enenu lun mwet sukasrup, a mwet koluk elos tiana nunku ke ma inge. 8 Mwet folkas uh ku in akfohsyauk siti nufon se. Elos su lalmwetmet ku in akmisyela. 9 Ke sie mwet lalmwetmet el usak sie mwet lalfon nu in nununku, mwet lalfon sac ac israsr ac wowoyak ke kas in sufan nu sel. 10 Mwet akmas uh kwase mwet ma oru ma suwohs, a mwet suwosos elos ac suk in loango moul lun mwet suwohs. 11 Mwet lalfon uh mongsa, a mwet lalmwetmet elos muteng ac ku in kutong. 12 Sie mwet leum fin lohang nu ke kas kikiap, mwet pwapa lal nukewa ac fah kikiap. 13 Mwet sukasrup ac mwet su akkeoykalos elos oana sie in lumah se inge: LEUM GOD pa oru elos in ku in liye. 14 Sie tokosra fin oaru in liyaung suwohs lun mwet sukasrup, el ac fah leum ke paci loeleos. 15 Ma wovo se in kai ac aksuwosye sie tulik. Fin fililla elan oru lungse lai sifacna, ac fah mwee mwekin nu sin nina kial. 16 Ke paci mwet koluk uh kol, ma koluk ac yokelik. Tusructu mwet suwosos ac fah moul ac liye ke mwet inge tila kol. 17 Kai wen nutum, ac kom ac fah insewowo sel paci nukewa. El ac fah tiana akmwekinye kom. 18 Sie mutunfaci ma tia lohang nu ke kolyuk lun God ac fohsak. Insewowo elos su liyaung ma sap lun God! 19 Kom tia ku in kai sie mwet kulansap ke kas mukena. El ac ku in kalem kac, tuh el ac tiana lohang nu kac. 20 Yohk finsrak lasr nu ke sie mwet lalfon, liki sie mwet ingunyar in sramsram. 21 Kom fin sang nu sin mwet kulansap lom ma nukewa ma el lungse ke el srikyak, sie len el ac sruokeya ma lom nukewa. 22 Mwet mongsa uh purakak aklukukyal ac lokoalok paci nukewa. 23 Filang lun sie mwet ac fah akmwekinal; ac kom fin inse pusisel, ac akfuklatyeyuk kom. 24 Sie mwet kasru lun mwet pisrapasr el pwanma mwe lokoalok nu sel sifacna. El fin fahkak ma pwaye ye mutun nununku, el ac fah eis kai. Ac el fin wikin, na ac fah selngawiyuk el. 25 Sie mwe sensen in nunku ke ma mwet uh nunku keim; tuh kom fin lulalfongi in LEUM GOD, kom ac tiana sensen. 26 Mwet nukewa lungse suk ohi sin mwet leum uh, a LEUM GOD mukena

ku in sot nununku suwohs. 27 Mwet suwoswos uh kwase mwet koluk, ac mwet koluk kwase pac mwet suwoswos.

30 Pa inge kas in palu lal Agur, wen natul Jakeh. El fahk, "God El tia wiyu, God El tia wiyu, Nga munas ac wangin ku luk. 2 Nga lalfon oana soko kosro, Ac wangin etauk lun mwet in nga. 3 Nga soenna lutlut ke lalmwetmet, Ac wanginna etu luk ke God. 4 Su nu sowak nu inkusrao ac sifilpa oatui? Su nu sruokani eng uh inpaol? Ku nokomla kof uh in sie ipin nuknuk? Ku oakiya masrol lun faclu? Kom fin etu, fahkak lah su el an, ac su wen natul. 5 "God El apkwayei wuleang nukewa lal. El oana sie mwe loeyuk nu selos nukewa su suk in moulla yorol. 6 Kom fin laesla kas lal ke kutena kas ma El tia fahk, El ac fah kai kom, ac akkalemye lah kom sie mwet kikiap." 7 O God, nga siyuk sum, ase nu sik ma luo inge meet liki nga misa: 8 kasreuy ngan tia kikiap, ac oru tuh ngan tia arulana kasrup ku tia pac arulana sukasrup. Ke ma inge ase nu sik lupon mwe mongo ma ac fal nu ke enenu luk. 9 Fin yokla ma oan yuruk, sahp nga ac fahk mu nga tia enenekom. A nga fin arulana sukasrup, sahp nga ac ku in pisrapasr ac akkolukye Inen God luk. 10 Nimet akkolukye sie mwet kulansap nu sin mwet kacto lal. Sahp el ac selngawi kom ac kom ac eis mwata kac. 11 Oasr mwet su selngawi papa tumalos, ac tia akkalemye srui lalos ke nina kialos. 12 Oasr mwet nunku mu nasnas na moul lalos, a pwayeiya uh yohk fohfkof lalos. 13 Oasr mwet nunku mu elos arulana wo — oru elos arulana inse fulat! 14 Oasr mwet su eis kasrpalos ke elos aklalfonye ac pisre ma lun mwet sukasrup ac mwet kwaco. 15 Oasr fak mutan se nutin wet nim srah soko, ac inetal kewa pa, "Use!" Oasr ma akosr ma wangin saflaiyen enenu la: 16 facl sin mwet misa, sie mutan talap, sie acn pao ma enenu af, ac sie e firir ma tia ku in kuniyukla. (*Sheol h7585*) 17 Sie mwet su aksruksrukkin papa tumal, ku pilesru nina kial ke el matuoh, fal in mongola sin won vulture, ku tupla atronmutal sin won raven. 18 Oasr ma akosr ma nga tiana ku in kalem kac: 19 ouiyen sohksok lun sie eagle yen engyeng uh, ouiyen orakrak lun soko wet fin sie eot, ouiyen soko oak ma konauk inkanek la fin meoa, ac ouiyen sie mukul ac mutan se el lungse. 20 Pa inge luman sie mutan payuk su tia pwaye nu sin mukul tumal: el orek kosro, toko el ouiyen sohksok lun sie eagle yen engyeng uh, ouiyen orakrak lun soko wet fin sie eot, ouiyen soko oak ma konauk inkanek la fin meoa, ac ouiyen sie mukul ac mutan se el lungse. 21 Oasr ma akosr faclu tia ku in mutangla: 22 Sie mwet kohs su sun mutan kwaseyuk su payukyak, ac sie mutan kulansap su eisla acn sin mutan kacto lal. 24 Oasr ma akosr fin faclu su srik ac arulana lalmwetmet: 25 Mak — elos ne munas a elos elosak mongo nalos ke pac fol; 26 Kosro badger — elos tia pac ku, tuh elos orala nien muta lalos inmasrlon eot uh. 27 Locust — wangin tokosra lalos, tuh elos ueni sohk. 28 Kinoul — kom ku in sruokya soko inpoum, ac kom ku pac in konauk ke inkul fulat sin tokosra. 29 Oasr ma akosr arulana kato luman fahsr

la uh: 30 lion — kosro soko ma ku emeet ac wangin sangeng lal sin kutena kosro; 31 nani, won mukul, ac tokosra uh ke elos tu ye mutun mwet lalos. 32 Kom fin lalfon ac sifacna akfulatyel kom in oru pwapa koluk, tui ac nunkala akwoya! 33 Kom fin arukak milk, na ac ekla butter. Kom fin fiskiya infwen sie mwet, ac srahsra. Kom fin akkasrkusrakyauk mwet, kom ac ongoiya.

31 Kas inge kas oa nu sel Tokosra Lemuel sin nina kial: 2 "Kom wen kulo nutik, topken pre luk. Mea fal ngan fahk nu sum? 3 Nimet kom sisla kuiyom ke inkanek in kosro, ac mani lom ke mutan; ma inge kunausla tari tokosra puspis. 4 Lemuel, porongeyu. Tokosra uh tia enenu in nim wain, ku oasroars ke mwe nim ku. 5 Ke pacl elos nimnim uh, elos mulunkla ma sap, ac pilesrala enenu lun mwet ongoiya. 6 Mwe nim ku uh ma na nu sin mwet ma apkuran in misa, ku elos su keoklana. 7 Lela elos in nim mwe sruhi elos in mulunkla sukasrup lalos ac supwar lalos. 8 "Kom in sramsram in aol mwet su tia ku in sifacna fahkak enenu lalos. Karingin suwohs lalos nukewa su mukaimtal ac kofla in sifacna. 9 Aolulos sramsram, ac oru kom in sie mwet nununku suwohs. Karingin suwohs lalos su sukasrup ac kwaco." 10 Arulana upa in konauk sie mutan pah in ma nukewa! El saok liki wek yohk molo! 11 Mukul tumal uh filiya lulalfongi lal sel, ac el fah tiana enenu kutena ma. 12 Ke lusen moul lal nufon mutan se inge oru na ma wo nu sin mukul tumal, ac tia oru kutena ma koluk nu sel. 13 El kafofona in orek nuknuk ke unen sheep ac linen. 14 El use mongo nu lohm sel yen loesla me, oana ke oak wiwa kako uh oru. 15 El ngutalik meet liki lenelik ac akola mongo nu sin sou lal, ac fahk nu sin mutan kulansap lal ma elos in oru. 16 El suk sie ipin acn ac molela; el orekmakin mani el sruokya in yukwiya ima in grape se. 17 El sie mwet alken, ku, ac moniyuk in orekma. 18 El etu lapan kapak ke ma nukewa el oru, ac el orekma paht ke fong. 19 El sifacna orek turet, ac sang otwela nuknuk. 20 El kulang nu sin mwet sukasrup ac mwet enenu. 21 El tia fosrnga ke pacl ohu ke sripen oasr nuknuk fusrfusr lun sou lal. 22 El sifacna orala mwe loeyuk bed, ac el nukum nuknuk wowo orekla ke linen sroninmutuk. 23 Mukul tumal eteyuk in acn sel, ac el sie mwet kol we. 24 Mutan se inge el orek nuknuk ac mwe lohl, ac kukakin nu sin yihla ac fahk, "Wanginna ma koluk nga oru!" 21 Oasr ma mwet kuka. 25 El sie mutan ku in mano su akfulatyeyuk, ac el tia elya ke pacl fahsru. 26 Kas lal uh lalmwetmet ac wal lun tokosra, sie mwet lalfon su arulana kihp, 23 sie kulang. 27 El kafofo pacl nukewa, ac karingin enenu mutan kwaseyuk su payukyak, ac sie mutan kulansap lun sou lal. 28 Tulik natul akkalemye insewowo lalos sel, ac mukul tumal kaksakunul. 29 El fahk mu, "Oasr mutan na wo puspis, a kom wo lukelos nukewa." 30 Kulang uh mwe aklukukye, ac oasku uh tia kwil, a sie mutan su sangeng sin LEUM GOD fal in kaksakinyuk. 31 Kaksakunul ke ma nukewa el orala. Fallana mwet nukewa in akfulatyel.

Ecclesiastes

1 Pa inge kas lun sie Mwet Luti Lalmwetmet, wen natul David, su tuh tokosra in Jerusalem. **2** Mwet Luti Lalmwetmet el fahk lah ma nukewa ma lusrongten na lusrongten! Moul uh wangin sripama na lusrongten se. **3** Kom orekma ac kemkatu in moul lom nufon, na mea oasr ma kom konauk kac? **4** Sie fwil uh somla ac sie fwil sifil tuku, a faclu nuna ouiya ah na. **5** Faht ah srakna tak ac srakna tili, na sa na in folok nu ke acn se ma el ac sifil takak we. **6** Eng uh tuh eir me ac som nu epang, ac sifil tuk — raun na raun. **7** Infacl nukewa sororla nu meoa, a meoa soenna sessesla. Kof uh folok nu yen infacl uh mutawauk we, ac sifilpa sororma. **8** Saflaiyen ma nukewa pa totola — sie totola na yohk su wangin kas fal in aketeya. Mutasr tia muti ke ma kut liye, ac insresr tia muti ke ma kut lohng. **9** Ma sifyak meet ac sifilpa sifyak. Ma orekla tari ac sifilpa orek. Wangin ma sasu in faclu nufon. **10** Mwet uh fahk, "Liye, ma sasu se pa inge!" Tusructu sutuu, sifyak tari meet, oemeet liki na kut isusla ah. **11** Wangin mwet esam ma tuh sifyak in paci meet ah, ac in paci fahlsru wangin mwet fah esam ma sifyak in len ingela. **12** Nga, Mwet Luti Lalmwetmet, su tuh muta Jerusalem ac tokosra fin acn Israel nufon. **13** Nga nunkala ku sik mu nga ac tuni ac lutlut ke ma nukewa ma mwet uh oru fin faclu. God El ase orekma na toasr nu sesr mwet uh in oru. **14** Nga liye tari ma nukewa ma orek faclu, ac nga fahk nu sum, nufonna wangin sripoana ukwelen eng uh. **15** Kom tia ku in aksuwosyela ma kihla; kom tia pac ku in oek ma wangin uh. **16** Nga fahk nu sik sifacna, "Nga sie mwet na fulat, ac nga arulana lalmwetmet liki kutena mwet su leumi Jerusalem meet likiyu. Nga etu na pwaye lah mea lalmwetmet ac etauk." **17** Nga tuh sulela ku sik in etu ke kalmen etauk ac kalmen laffon, oayapa ke lalmwetmet ac wel. Tusructu nga konauk lah ma inge oana ukwelen eng uh. **18** Lalmwetmet lom fin yokelik, na fosnga lom ac yokelik pac. Fin yokelik etauk lom, ac yokelik pulakinyen keok sum.

2 Nga sulela ngan suk mwe akpwayeyu tuh ngan ku in etu kalmen engan. Tusructu nga konauk lah ma se inge wangin pac sripa. **2** Nga konauk lah israsr uh ma lusrongten, ac mwe akpwar uh wangin pac sripa. **3** Ke nga suk in akyoyke lalmwetmet luk, nga sulela in akpwaye ikok ke wain, ngan sifacna pulakin lah mea laffon. Nga tuh nunku mu ouiya se inge pa wo mwet uh in oru ke moul fototo lalos fin faclu. **4** Orekma na yohk nga orala tari. Nga musaela lohm puspis nu sik, ac yukwiya ima in grape sunuk. **5** Nga yukwiya ima mwe intoe, oayapa ima in sak nukewa ma ku in mongo fahko kac. **6** Nga pukanak lulu in kof in akoyohuye ima uh. **7** Nga moli mwet kohs puspis, mukul ac mutan, ac tulik natulos ma isusla inkul sik uh ma pac luk. Pisen cow ac sheep

nutik pus liki kutena mwet saya su muta Jerusalem oemeet me. **8** Tokosra lun mutunfacl nga leumi uh elos use silver ac gold ac ma saok puspis nu in nien fil ma saok luk. Mukul ac mutan elos on in akpwayeyu, ac oasr mutan kulansap puspis kiuk fal nu ke lungse luk. **9** Pwaye, nga fulat ac pwengpeng liki kutena mwet su muta Jerusalem emeet me, ac lalmwetmet luk kolyu pacl nukewa. **10** Kutena ma su nga lungse, nga eis. Nga tia sifacna ikolyuvi nu ke kutena mwe pwar. Nga konkin ke ma nukewa nga orala, ac insewowo luk kac uh pa molo nu sik. **11** Na nga nunku ke ma nukewa nga orala, ac ke lulan kemkatu luk in orala, ac nga akilen lah wanginna sripa — ma nukewa ma lusrongten, oana ukwelen eng uh. **12** Pwayeyi uh, sie tokosra el ac oru na ma tokosra meet lukel ah oru. Ouinge nga mutawauk nunku lah mea kalmac tuh sie mwet in lalmwetmet, ku in sununta, ku in laffon. **13** Na inge nga etu lah, "Lalmwetmet wo liki na laffon, oana ke kalem uh wo liki lohsr. **14** Mwet lalmwetmet elos ku in liye acn elos fahsr nu we, a mwet laffon uh tia ku." Tusructu nga etu pac lah ouiya sefanna pa soanekut kewa. **15** Nga sifacna nunku, "Ma ac sifyak nu sin mwet laffon uh ac sifyak pacna nu sik. Ouinge mwe mea ngan lalmwetmet?" Na nga sifacna topuk, "Wangi — nwanganina pwaye sripa." **16** Wangin mwet esam mwet lalmwetmet uh, ac wangin mwet esam mwet laffon. In len fahlsru uh, kut nukewa ac fah mulkinyukla. Kut nukewa ac fah misa, mwet lalmwetmet ac mwet laffon oana sie. **17** Ke ma inge wanginna kalmen moul nu sik, mwelen wanginna ma nga eis kac sayen mwe lokoalok mukena. Ma nukewa ma lusrongten. Oana ngan ukwe na eng uh. **18** Orekma nukewa ma nga orala wanginna kalmeya nu sik, mwelen nga etu lah ac ma na lun mwet se ma aoyula, **19** na el ac ku in lalmwetmet, ku el ac ku in laffon, su etu? Tusructu el pa ac la ma nukewa ma nga kemkatu kac — ma nukewa ma lalmwetmet luk uh ase nu sik fin faclu. Ma inge nukewa ma lusrongten. **20** Ouinge nga auli lah nga arulana kemkatu kac. **21** Kom orekmakin lalmwetmet, etauk, ac pisrla lom nufon in orala sie ma, na kom ac filiya nu sin sie su tia wi orekma kac. Wanginna sripa, ac tia pac suwohs! **22** Kom orekma ac fosnga ke lusen moul lom nufon, ac mea nu sum kac? **23** Ke lusen na moul lom, ma nukewa kom oru use na inse fosnga ac inse toasr. Finne ke fong, nunak lom koflana mongla ke nunkeya. Ma inge nukewa ma lusrongten. **24** Ma se wo emeet mwet se in oru pa elan mongo ac nim ac insewokin ma el kosrani. Ac nga akilen lah finne ma inge, ma tuku sin God me. **25** Su ku in mongo ku insewokin moul lal God El fin tia sang nu sel? **26** God El sang lalmwetmet, etauk, ac insewovo nu selos su oru lungse lal, a El oru tuh mwet koluk uh in orekma, kosrani, ac karinganang, tuh ma elos eis in itukyung nu selos su oru ma lungse lal. Ma inge nukewa ma lusrongten. Oana ukwelen eng uh.

3 Ma nukewa ma sokyak fin faclu sokyak fal nu ke pacl ma elos oru: mweyen elos aorekmai nu sin sie sin sie.
la. 2 Oasr pacl in isusla, ac pacl in misa, Oasr pacl Tusruktu ma inge ma lusrongten — oana ukwelen eng in yukwiya, ac pacl in fusak. 3 Oasr pacl in uniya, uh. 5 Oasr soakas se fahk mu mwet lalfon uh farpoeni ac pacl in akkeye, Oasr pacl in kunausla, ac pacl in ac sifacna masrinsraly nwe ke el misa. 6 Sahp ac musaeak. 4 Oasr pacl in tung, ac pacl in israsr, Oasr pwaye, tusruktu ma sririk yurin sie mwet wi misla, wo pacl in mwemelil, ac pacl in onrosro. 5 Oasr pacl in liki kafofo ke ma pus, su oana ukwelen eng uh. 7 Nga sisalik eot uh, ac pacl in eisan eot uh, Oasr pacl in kafis, liey sie pacna ma lusrongten ke moul faclu. 8 Oasr ac pacl in tia kafis. 6 Oasr pacl in suk, ac pacl in tila sie mukul mukena muta. Wangin wen natul, ac wangin suk, Oasr pacl in liyaung, ac pacl in sisla. 7 Oasr pacl in lungse lal ke mwe kasrup ma oan yorol. Ac ma nu sin su kaskas. 8 Oasr pacl nu ke lungse, ac pacl nu ke srunga, orekma upa lal uh, ac efu ku el pilesrala pacl in pwar lal Oasr pacl nu ke mweun, ac pacl nu ke misla. 9 Mea uh? Wangin pac sripa in ouinge — sie ouiya na koluk in sie mwet el eis ke orekma nukewa la! 10 Nga etu ke moulkinyuk. 9 Mwet luo wo liki mwet se na, mweyen ke mwe utuk toasr ma God El filiya fiscr. 11 El oaki pacl fal eltal tukeni uh eltal akasrui ke orekma latal. 10 Sie seltal nu ke ma nukewa. El oaki nu sesr tuh kut in kena etu fin ikori, mwet se ngia ac ku in kasrel tulokunulak. A fin ke pacl fahsru, tusruktu El tia ase nu sesr in etu nufon mwet se na ac el ikori, ac koluk nu sel mweyen wangin ma El oru. 12 Ke ma inge nga akilen lah ma kut ku in mwet in kasrel. 11 Ke pacl mihsrisr, mwet luo fin tukeni oru pa in engan ac oru wo ke kuiyasr nufon ke lusen oan eltal ac fusrfusr na, a kom ac fusrfusr fuka kom fin moul lasr uh. 13 Kut nukewa enenu in mongo ac nim ac mukena? 12 Mwet se ku in lain mwet se na ac kutangla, engankin ma kut orekma nu kac. Ma inge mwe kite lun tuh el tia ku in kutangla kuiyen mwet luo. Soko sucl ma God. 14 Nga etu lah ma nukewa God El oru uh ac oan pipla ke koa tolkwe ac upa in wotla. 13 Sie mwet fusr ma pahtpat. Kut koflana laesla kutena ma nu kac ku finne sukasrup a el lalmwetmet, ac wo liki sie tokosra su eisla kutena ma liki. Ac God El oru ouinge tuh mwet uh matu ac lalfon, su srangresr eis kas in kasru 14 mwet fusr in sunakunul ac akfulatyal. 15 Kutena ma su sokyak tari, sac finne illa liki presin ac akwalyeyukyak nu ke tokosra, sokyak pac in pacl inge. Kutena ma su ac fah sokyak in oayapa el finne isusla sukasrup in tokosrai uh. 15 Nga pacl fahsru, nuna sokyak tari meet. God El oru tuh ma nunku ke mwet nukewa su muta fin facl se inge, ac nga inge in sokyak na sokyak. 16 Sayen ma inge, nga liye pac akilen lah oasr sie mwet fusr inmasrlolos su ac fah eis mu fin facl se inge, yen ma nununku suwohs ac pwaye acn sin tokosra. 16 Pisen mwet tokosra se inge leumi uh eneneyuk in oasr we, ma koluk ac sesuwos pa oasr we. arulana pus, koflana oekeyukla, a fwil tokol an tiana srui 17 Nga fahk nu sik sifacna, "God El fah nununku mwet orekma lal. Ma inge wangin sripa — oana ukwelen eng suuwoswos ac mwet koluk oana sie, mweyen ma nukewa uh.

ac kain in mukuikui nukewa fah sokyak in pacl fal la." 18 Nga nunku tuh God El srike kut in akkalemye nu sesr lah kut tia sie na liki ma orakrak uh. 19 Ma kalem uh pa saflaiyen mwet uh, ac ma orakrak uh, oana sie. Elos kewa ma orekla ac oasr momong la, ac kewana ac misa. Mwet uh tia fulat liki ma orakrak uh, mweyen moul uh ma lusrongten nu seltal kewa. 20 Elos kewa ac som nu ke yen sefanna — nu infohk uh. Eltal na kewa orekla ke fohk, ac eltal na kewa fah sifil ekla nu kac. 21 Su ku in etu na pwaye lah ngunin mwet uh ac sowak nu lucng, ac ngunin ma orakrak uh ac som nu ten nu infohk uh? 22 Ounge nga akilen lah ma se wo emeet kut in oru uh pa in engankin ma kut orala. Wangin pac ma saya. Kut tia ku in etu lah mea ac fah sokyak tukun kut misa.

4 Na nga sifilpa liye ma sesuwos pupsis ma orek faclu.

Mwet uh akkeokyeyuk ac elos tung, ac wangin mwet in kasrellos. Wangin mwet in kasrellos, mweyen ku uh oasr sin mwet akkeokyatos. 2 Nga ke ouiyuk mwet ma misa tari — wo nu selos liki mwet su srakna moul. 3 Tusruktu elos su soenna isusla ac tia liye ma sesuwos ma nuna orek na faclu, elos pa wo nu se liki na mwet srakna moul, ku mwet misa tari. 4 Nga etala pac lah efu ku mwet uh arulana orekma upa ac suk in usrnugk

5 Karinganang fahsr lom nu in Tempul uh. Wo kom in som nu we in eis mwe lutlut, liki in orek kisa oana mwet lalfon su tia etu inmasrlon ma pwaye ac ma sutuu. 2 Nunkala in wo meet liki kom kaskas, ac nimet oru kutena wulela ingunyar nu sin God. El muta inkusrao ac kom muta fin faclu, ouinge nik kom fahk kas pus liki ma fal kom in fahk. 3 Kom fin nunak yokla kom ac mweme koluk, ac kom fin kaskas pusla, kom ac ku in fahk kas lalfon. 4 Ke kom oru sie wulela nu sin God, aksaye in akfalye. El tia insewoso sin mwet lalfon uh. Oru ma kom wulela kac. 5 Wo kom in tiana orek wulela, liki na kom in orek wulela ac tia akfalye. 6 Nimet lela kas lom uh in eiskomyang nu ke ma koluk, na kom fah tia enenu in som fahk nu sin mwet tol lun God lah kom tafongla. Efum kom ku oru God Elan kasrusrak sum, ac kunausla ma kom orekma ac kemkatu kac? 7 Finne pukanten mweme lom, ac finne pukanten orekma lusrongten lom, ac finne pusla kaskas lom, kom ac enenu na in sunakin God ac akfulatyal. 8 Nimet lut ke kom liye ke mwet kol lun sie mutunfacl elos akkeokyie mwet sukasrup ac sruokya nununku suwohs lukelos. Kais sie mwet kol liyeyukyang sin sie su fulat lukel, ac eltal kewa karinginyuk selos su fulat lukelos. 9 Fahko lun acn uh ma nu sin mwet

nukewa. Sripa lun sie tokosra pa elan karingin nien ima uh. **10** Kom fin lungse mani, kom ac tia ku in muti; kom fin kena kasrup, ma kom ac eis ac fah tiana fal nu ke lungse lom. Ma inge wangin pac sripa. **11** Mwe kasrup lom fin yokelik, na ac puseni pac mwet kom kite.

Pwayena ma wo kom ac eis kac uh pa kom ac etu lah kom kasrup. **12** Sie mwet orekma, finne fal ku sufal ma el kang, el ku in motulla wo. Tusructu sie mwet kasrup, ke sripen puslana ma lal, el ac sensen ac koflana motulla. **13** Pa inge sie lumah na koluk nga liye fin faclu: mwet uh ac karingin mani lalos nu ke sie pacl elos ac enenu, **14** ac tok tuhlac nufon ke sie orekma koluk oakwuk kac, na saflaiya wangin ma lula in tutafla nu sin tulik natulos. **15** Ke kut isusla nu faclu, wangin ma kut us, ac ke kut ac som liki faclu wangin pac ma kut ac us. Kut finne orekma upa, wangin ma kut ku in us wi kut. **16** Tiana fal in ouinge! Kut ac som oana ke kut tuku. Kut orekma kemkata, oana kut in srike sruokya eng uh, a mea kut eis kac? **17** Kut moulkin moul in lohsr, asor, fosrnga, kasrkusrak, ac mas. **18** Pa inge ma nga konauk uh: ma se wo emeet sie mwet in oru pa elan mongo ac nim ac engankin ma el orekma kac ke moul fototo lal ma God El sang nu sel. Pa inge oakwuk lun God nu sin mwet uh. **19** God El fin sang mwe kasrup ac acn nu sin sie mwet tuh elan engankin, fal elan sang kulo kac ac engankin orekma lal. Ma inge mwe kite sin God me. **20** Ke God El oru mwet sac elan engankin ma inge uh, el ac tia arulana nunku ke fototo moul lal uh.

6 Nga liye pac lah fin facl se inge oasr sie ma koluk na yohk sifyak, ac mwet spuspis wi pulakin. **2** God El ac sang mwe kasrup, sunak, ac acn nu sin sie mwet, aok el fas ke ma lungse lal nukewa. Na tok God El tia lela nu sel in engan kac. Siena mwet pa ac insewuwokin, ac tia el. Tiana suwohs in ouinge. Arulana wangin sripa. **3** Mwet se fin oasr foko tulik natul ac loes moul lal, tusructu tu el finne moul paht a el tia insewowo in moul lal, ku fin tia pukpuki el in wo, na nga ku in fahk mu wo nu sin tulik fusr se ma misa na osweyukla, liki mwet sac. **4** Wangin sripa in osweyukla tulik sac — el wanginla nu in lohsr, yen mulkinyukla el we. **5** El tiana liye kalem lun len uh, ku etu kutena ma ke luman moul uh, tusructu el konauk mongla — **6** yohk liki na mwet se ma tiana insewuwokin moul lal uh el finne moul yac luo tausin. Kalem lah eltal kewa ac som nu yen sefanna. **7** Sie mwet el oru orekma lal nukewa ma na in konauk mwe mongo nal, tusructu wangin pacl el muti kac. **8** Mea ac wo nu sin mwet lalmwetmet se liki mwet lalfon se? Oayapa wangin ma ac wo nu sin sie mwet sukarsup el finne moulkin moul wo inmasrlon mwet uh. **9** Ma inge ma lusrongten — oana ukwelen eng uh. Wo kom in falkin ma oasr yurum, liki kom in mwel kutu pacna ma saya pacl nukewa. **10** Ma nukewa ma sifyak uh nuna oakwuki oemeet me, ac kut nukewa etu lah sie mwet el tia ku in akukuin nu sin sie su ku lukel. **11** Kom finne kaskas pusla ke akukuin,

ac nuna wangin sripa wo ac tuku kac, ac kom tia pac eis wo kac. **12** Su ku in etu lah mea ac wo emeet nu sin sie mwet ke lusen moul fototo ac lusrongten se inge — sie moul su ac wanginla oana lul in pukunyeng? Su ku in etu ma ac sifyak fin faclu tukun kut misa?

7 Sie elah wo el wo liki ono keng yohk molo; ac len in misa lom wo liki len in isusla lom. **2** Wo in som nu ke sie lohm ma oasr tung ac mwemelil we liki in som nu ke sie lohm ma mwet uh orek kufwa we, mweyen fal mwet moul uh in esam lah misa uh soanekut nukewa. **3** Asor wo liki israsr — sahp ac oru kom ngetget in asor, tusructu ac akyoyke etauk lom uh. **4** Mwet se su nunku ke mwe engan pacl nukewa el sie mwet lalfon. Sie mwet lalmwetmet el nunku ke misa. **5** Kas in kai sin sie mwet lalmwetmet, wo liki kas in kaksak lun mwet lalfon. **6** Pacl se sie mwet lalfon el israsr, oana ke kokul uh ac kisassasla in sie e. Wanginna kalmeya. **7** Sie mwet lalmwetmet fin kutasrik nu sin sie pac mwet, el orekma oana mwet lalfon. Kom fin eis molin eyeinse, kom sifacna akkolukyekomla. **8** Sie ma aksafeyukla, wo liki sie ma tufahna mutawauk. Mongfisrasr uh wo liki inse fulat. **9** Nimet sa in mulat — sie ma lalfon pa in koko sripen mulat. **10** Nikmet siyuk, “Efuu ku ma meet ah wo liki na ma pacl inge uh?” Tiana kusen siyuk lalmwetmet se. **11** Mwet nukewa su moul enenu in lalmwetmet. Mweyen lalmwetmet uh wo oana ke sie mwet el usrui ma wo. **12** Lalmwetmet ac fah asot nu sum inse misla oana mani uh. Lalmwetmet uh karingin moul lom, na pa inge ma wo ke etauk uh. **13** Nunku ke ma God El orala. Sie mwet ac aksuwyosyla fuka sie ma God El akkihyela? **14** Ke pacl ma nukewa wo nu sum uh, engankin; ac ke pacl ma upa uh sifyak, esam lah God El supu kewana pacl in engan ac pacl upa; kom koflana etu lah mea ac sifyak tok. **15** Nga liye taru ma nukewa ke moul lusrongten luk. Oasr mwet sa na misa elos finne oru ma suwohs. Ac oasr mwet moul paht na elos finne oru ma koluk. **16** Ke ma inge nik kom arulana orek suwohs ku orek lalmwetmet — mwe mea kom in sifacna unikomi? **17** Tusructu nik kom arulana eiskomyang in oru ma koluk ku oru ma lalfon — efuu ku kom in misa meet liki pacl fal lom? **18** Karinginkomyang liki ouiya inge kewa. Kom fin akfulatye God, kom ac nuna sun wo ouiya. **19** Lalmwetmet uh ac akwoye sie mwet yohk liki na ma mwet kol singoul ku in oru nu ke sie siti. **20** Wangin sie mwet fin faclu oru ma suwohs pacl nukewa ac tiana orala sie tafongla. **21** Nik kom lohang nu ke ma nukewa ma mwet uh fahk uh — sahp kom ac lohngak ke mwet kulansap lom el kaskas akkolukye kom, **22** ac kom sifacna etu lah kom fahk kas in akkolukye mwet pacl spuspis. **23** Nga orekmaikin lalmwetmet luk in srike ma inge nukewa. Nga wotela na ku sik ngan lalmwetmet, tusructu loesla likiyu. **24** Sie mwet ac konauk fuka lah mea kalmen moul uh? Arulana loalla nu sesr ac upala kut in kalem kac. **25** Tusructu nga eisuyang nu ke etauk ac lutlut; nga tuh sulela nga

in suk lalmwetmet ac top nu ke mwe siyuk luk, ac in etu luman koluk ac lalfon lun nikin uh. **26** Oasr ma nga soko sein. Sie mukul su oru ma lungse lun God el ku in kaingla liki mutan sac, a funu sie mukul koluk, mutan sac ac sruokilyana. **27** Na Mwet Luti Lalmwetmet el fahk, nga kais kutu srisrik na konauk ma inge ke nga suk top nu ke mwe siyuk luk uh. **28** Nga suk kutu pac top saya tuh wangin ma nga konauk. Nga konauk mukul sefanna inmasrlon tausin su nga ku in lulalfongi, ac tia siefanna mutan nga ku in lulalfongi. **29** Pa inge ma nga lotela: God El orekutla suwohs ac pwaye, ac kut sifacna oru kut in arulana fohsak.

8 Mwet lalmwetmet mukena pa etu lah mea na pwaye kalmen ma uh. Lalmwetmet uh oru elos israsr srisrik ac tia ngetnet in sulung. **2** Oru ma tokosra el fahk, ac nik kom oru kutena wuleang ingsunyar nu sin God. **3** Tokosra el ku in oru kutena ma el lungse, ke ma inge fahsr liki yen el muta we, ac nimet muta in acn sensen se inge. **4** Tokosra el orekma ke ku lun wal la! wangin mwet ku in kusen siyuk ke ma el oru. **5** Ke lusen na pac kom akos sap la!, wangin ma koluk ac sikiyak nu sum; ac sie mwet lalmwetmet el etu lah pia pac! wo, ac el ac oru fuka ma inge. **6** Oasr pac! wo se, ac inkanek pwaye se in oru kutena ma, tuh sriklana etu las! **7** Wangin sesr etu lah mea ac sikiyak uh, ac wangin mwet in fahkma nu sesr. **8** Wangin sie mwet oasr ku la fin ngun, ac wangin sie ku in kolla len in misa la!. Pa inge sie mwetur kut koflana kaingkunla. Kom ac tia ku in molla kom fin oru na ma koluk. **9** Nga liye ma inge nukewa ke nga sang insiuk in arulana nunku ke ma orek fin facl se inge — sie facl su kutu mwet uh funmweti kutu, ac kewana ac keok. **10** Aok, nga liye ke mwet koluk uh pukpuki in kulyuk lalos, sruk ke elos moul elos uti utsyak nu in acn mutal. Na ke mwet uh folok liki kulyuk uh elos kaksakin mwet misa inge in siti se na ma elos tuh oru ma koluk we. Ma inge wangin sripa. **11** Efu ku mwet uh pulaikna in oru ma koluk? Mweyen kaiyen ma koluk uh pahtila in orek. **12** Sie mwet koluk el ku in orala ma koluk pac siofok ac loesna moul la!. Tusrukta nga etu na pwaye lah, "Elos su sangeng sin God ac akfulataly pa ac wo nu se, **13** a ac tia wo nu sin mwet koluk uh. Moul lalos oana sie ohk, ac elos fah fusr na misa, mweyen elos tiana sangeng sin God." **14** Tusrukta ma inge wangin pac sripa. Liyewin ma sikiyak fin facl: kutu pac! uh kaiyuk mwet suwoswos uh oana mwet koluk, ac mwet koluk elos eis mwe insewowo ma fal nu sin mwet suwoswos. Nga ku in fahk mu arulana wangin sripa. **15** Ke ma inge nga arulana akkeye tuh sie mwet in engan ke moul la!, mweyen pwayena mwe akwoyal in moul se inge pa in mongo, ac nim, ac insewowo ke ma su oasr yorol. Pa inge ma el ku in oru ke pac! el orekma in moul se inge

su God El sang nu sel fin facl. **16** Pac! nukewa nga tuh strike in eis lalmwetmet ac lutlut ke ma orek fin facl, nga akilen la! mwet se ku in ngetnetra ac tia motul ke fong ac len, **17** ac tiana ku in kalem ke ma God El oru. Mwet se finne suk ke kuiyal, el tia ku in konauk. Mwet lalmwetmet uh ac ku in fahk mu elos etu, tusrukta elos tiana etu.

9 Nga nunak yohk ke ma inge nukewa ke pac! na loeloes, ac nga liye lah God pa nununku mukuikui lun mwet lalmwetmet ac mwet suwoswos, finne nu ke lungse lalos ac srunga lalos. Wangin sie mwet etu lah mea oan meeto. **2** Oana sie ma nukewa. Lumah sefanna ac tuku nu sin mwet suwoswos ac mwet sesuwos, nu sin mwet wo ac nu sin mwet koluk, nu sin mwet alu ac nu sin mwet tia alu, nu sin mwet orek kisa ac mwet tia orek kisa. Ma su sikiyak nu sin sie mwet wo ac sikiyak pacna nu sin sie mwet koluk. Sie mwet su orek wulela nu sin God el oapana mwet se ma tia orek wulela nu sin God. **3** Saflaiyen moul lun mwet nukewa ac oana sie, ac ma se inge tiana suwohs. Ke lusenna moul lun mwet uh, nunak lalos sesssesla ke nunak koluk ac wel, na elos misa. **4** Tusrukta kutena mwet su moul inmasrlon ma moul uh, oasr finsrak yorolos. Soko kosro ngalngul ma moul, wo liki soko lion ma misa. **5** Aok, mwet moul etu lah elos ac misa, a mwet misa wangin ma elos etu. Wangin mwe usru elos ac sifil eis. Mulkinyukla na pwaye elos. **6** Lungse lalos, srunga lalos, kena lalos, nufonna welulos na misa. Ac fah tia sifilpa oasr ma kunalos ke kutena ma su sikiyak fin facl. **7** Ouinge kom in kang mongo nom ac engan. Nim wain nimom ke in se pwar. God El nuna oaki in ouinge. **8** Pac! nukewa kom in naweyukla ac akmusrala in fal nu ke pac! in engan. **9** Engankin moul lom yurin mutan kiom su kom lungse, ke lusenna moul lusrongten ma God El sot nu sum fin facl. Engankin kais sie len lusrongten inge, mweyen pa na ingan ma kom ac eis ke orekma kemkatu nukewa lom. **10** Kutena ma kom oru, oru ke kuiyom mweyen ac fah wangin mukuikui, wangin nunak, wangin etauk, wangin lalmwetmet in facl sin mwet misa, tuh pa ingan acn se kom ac som nu we uh. (**Sheol h7585**) **11** Oasr sie pac ma nga akilen ke moul lasr facl: mwet mui uh tia eis kutangla pac! nukewa, ac mwet pulaik uh tia eis kutangla ke mwetur pac! nukewa. Mwet lalmwetmet uh tia eis kasrpilos pac! nukewa, mwet usrnuk uh tia kasrup pac! nukewa, ac mwet ma fas ke orekma tia eis wal fulat pac! nukewa. Ma onglia ouiya uh sikiyak nu sin mwet nukewa. **12** Kom tia ku in etu lah pac! lom uh ac tuku ngac. Oana won ma sremla ke sruhf in kitin pac! na, ku oana ik ma sremla ke kwa, kut ac sremla pac ke sie pac! na koluk ma kut tiana etu kac. **13** Oasr pac! sie ma nga liye, sie mwe srikasrak na wo ke nunkeyen lalmwetmet uh sin mwet facl. **14** Oasr sie siti srisrik ma mwet na pu muta we. Na sie tokosra na ku tuku mweuni acn sac. El kuhlusya ac akoo in fokolak pot uh ac utsyak. **15** Oasr sie mukul wi

muta in acn sac. El sukasrup, tuh el lalmwetmet, ac el ku na in molela siti sac. Tusruktu wanginna mwet lohang nu sel. 16 Nga fahk pacl nukewa lah lalmwetmet uh wo liki ku, tusruktu wangin mwet nunku mu mwet sukasrup ku in lalmwetmet, pwanang elos tiana lohang nu ke ma mwet sukasrup uh fahk. 17 Wo in porongo pusra fisrasr lun sie mwet lalmwetmet, liki pusren wowoyak lun sie mwet kol inmasrlon mwet lalfon. 18 Yohk ma wo tuku ke lalmwetmet liki na kufwen mwe mweun, tusruk sie mwet koluk el ku in forteya ma wo puspis.

10 Loang misa uh ku in oru sufa nufon soko ke mwe akmusra keng in kolukla fohlo, ouinge ouiya na lalfon sririsk se ku in akkolukyela lalmwetmet na lulap. 2 Sie mwet lalmwetmet el pahlana in oru ma suwohs, ac sie mwet lalfon el pahlala in oru ma sutuu. 3 Lalfon lal uh ac kalem sin mwet nukewa, finne mwetsac ma fufahsryesr inkanek uh elos ac ku pac in akilen. 4 Mwet kol lom fin kasrkusrakak sum, nimet kom sisla orekma lom an, mweyen muteng uh ku in akmisye inse toasr na yohk. 5 Pa inge sie ouiya sesuwos nga konauk fin faclu — ouiya se inge ma orek sin mwet kol. 6 Itukyang kunokon fulat nu sin mwet lalfon, a mwet kasrup elos oru orekma pusisel. 7 Nga liye tari ke mwet kohs uh kasrusr fin horse, ac mwet leum elos fahsrna oana mwet kohs uh. 8 Kom fin pukanak sie luf, kom ac ku in putatyang nu loac. Kom fin fokolla sie pot, soko serpent in pot uh ac ku in ngaliskomi. 9 Kom fin orekma ke sie acn in pukpuk eot, kom ku na in ngalyak kac. Kom fin lip etong, kom ku in ongoiya kac. 10 Tuhla lom ah fin safit ac kom tia tamla, kom ac kemkatku ke orekmakinya. Mwet lalmwetmet uh elos motkwala arulana wo meet, na safraiya uh wo. 11 Kom finne etu in akmunaye soko serpent, ac wangin sripa kom fin fuhlela in ngaliskomi meet. 12 Kas lun sie mwet lalmwetmet ac oru mwet uh in akfulatal, a kas lun sie mwet lalfon sifacna kunausulla. 13 El mutawauk ke kaskas lusrongten, na safraiya el arulana kaskas wel. 14 Sie mwet lalfon el sramsrnam loeloes. Wangin sie mwet etu lah mea ac sifyak toko, ac wangin sie mwet ku in fahkma lah mea ac sifyak tukun kut misa. 15 Sie mwet su sifacna aktotoyella ke orekma upalana lal, el oana mwet lalfon se su nukanla innen nu lohm sel ah. 16 Tokosra lun sie mutunfacl fin sie mwet fusr, ac mwet kol we fin orek kufwa ke fong fon, facl sac ac fah sun ongoiya. 17 Tusruktu sie tokosra fin ma ke sou leum, ac mwet kol elos mongo in akkeye manolos ac sifacna liyalosyang in tia sruhi, na mutunfacl sac fah insewowo. 18 Mwet se fin alrsrangesr in onala fahsu ke lohm sel, na ac wohn, ac lohm sac ac musalla. 19 Mwe mongo uh akenganye mwet uh, ac wain uh apkwaryalos, tusruktu ma inge kewa tia ku in orek fin wangin mani. 20 Nimet akkolukye tokosra finne in nunak lom, ac nimet akkolukye mwet kasrup finne infukil in motul sum sifacna. Sie won sohksok ku in tafwela kas inge nu selos.

11 Oasr soakas se fahk mu, "Pahtkakunla ma nom fin kof u, na tukun len pus kom ac fah sifil konauk." 2 Sang kutu ma oasr yurum nu sin mwet itkosr ku oalkosr, mweyen kom koflana etu lah ongoiya fuka ac sifyak nu sum fin faclu. 3 Acn se na ma soko sak ac topla nu we, ac oanna in sac. Pacl se pukunyeng uh sroalsroalla, na ac afi. 4 El su tuni yen eng uh tuku we me pa ac etu pacl tia fal in yok; ac el su tuni pukunyeng uh pa ac etu pacl tia fal in kosrani. 5 God El orala ma nukewa, ac kom tia ku in kalem ke ma El oru, oana ke kom tia ku in kalem ke mutaweyen moul lun sie tulik insien sie mutan pititu. 6 Oru yok lom an ke lotutang ac oayapa ke eku. Kom tia ku in etu lah nufonna ac kapak wo, ku sie fwil uh ac kapak wo liki ma se ngia. 7 Sie mwe insewowo ke kut liye kalem wolana lun len uh. 8 Engankin yac nukewa ma kom moul uh. Finne loes moul lom, esam lah misa lom fah loes liki. Ma nukewa ma ac sifyak faclu meet liki kom misa, ma na lusrongten. 9 Mwet fusr, kowos in engankin moul in mwet fusr lowos an. Kowos in insewowo ke kowos srakna fusr. Oru ma kowos lungse oru an, ac suk ma kowos liye mu wo uh. Tusruktu esam lah God El ac nununkekowos ke kutena ma kowos oru. 10 Finne oasr mwe akasorye kowos ku mwe akngalye kowos, nimet kowos fosrnga, mweyen pacl in fusr lowos ac mutaweyen moul lowos uh ma lusrongten.

12 Ke ma inge, esam El si orekomla ke kom srakna fusr, meet liki len koluk uh tuku ac meet liki yac uh apkuranne ke kom fah fahk, "Nga tia engankin moul luk." 2 Pa ingan pacl se ma kalem lun fah, malem, ac itu uh fah mutawauk in ohkla, meet liki pukunyeng in af ac lohsreya faclu. 3 In pacl sac, poum su tuh loangekom meet ac fah rarrar, ac niom su ku inge fah munasla. Wihsun su pueni ac fah tia ku in kontonauk mongo nom uh wo, ac atronmotom ac fah ohkla tia ku in liye. 4 Srem ac fah tia lohng wowon fin inkanek uh. Ac fah upa kom in lohng pusren mwe ill wheat ke ac ill uh, ku pursren mwe on ke ac sritalkinyuk, a on lun sie won sohksok ku in okaskomyak liki motul. 5 Kom ac fah langgingke acn fulat, ac sensen in forfor. Aunsifom ac fah fiyai, na ac fah arulana upa kom in sifacna fahsr. Ac fah wanginla ma kom mwel. Kut ac som nu yen mongla na safia lasr, na ac fah oasr tung mwemelil inkanek uh. 6 Sein silver ac fah wotla, ac lam gold fah putatla ac fokelik; sucl ke lufin kof ac fah wotelik, ac sufa in kof ac fah fokfoki. 7 Manosr ac fah folokla nu in fohk uh oana meet, ac momong lun moul fah folokyak nu yurin God, su ase nu sesr. 8 Mwet Luti Lalmwetmet el fahk, "Lusrongten na lusrongten! Ma nukewa lusrongten!" 9 Tusruktu ke sripen yohk lalmwetmet lun Mwet Luti sac, el tia tui in luti mwet uh ke ma el etu. El lutlutkin soakas, ac srike in konauk na pwaye kalmac uh. 10 Mwet Luti Lalmwetmet sac el srike in sokak kas in akwoye, tusruktu kas ma el simusla arulana pwaye. 11 Kas lun mwet lalmwetmet uh oana soko sak kosroh ma mwet liaung sheep uh orekmakin in

sang kifus sheep uh, ac soakas ma orekeni nu sie ac oanna nwe tok oana osra ma patputi ku. Soakas inge ituku sin El su Mwet Shepherd sefanna lasr. **12** Wen nutik, oasr pac sie ma kom in arulana taran. Sim book uh sie orekma wangin safla kac, ac fin yokla lutlut lom kac, ac eisla kuiyom. **13** Tukun ma inge nukewa, ma sefanna fal in fwack: Sunakin ac akfulatyé God, ac akos ma nukewa El sapkin, mweyen pa inge sripa ma mwet uh orekla nu kac. **14** God El ac nununku ma nukewa kut oru uh, finne wo ku koluk, ac finne ma orekla in lukma.

On Lal Solomon

1 Pa inge on ma kato emeet, ma Solomon el orala. **2** Nga ke kom in arulana ngokla mutuk; Lungse lom uh los liki na wain uh. **3** Oasr foul na keng se keim; Ke pacl inem ac fwack uh, nga sifil pacna esamak foul keng sac. Wangin mutan ku in kutongya lungse la nu sum. **4** Usyu nga in wi kom, ac kut ac fah kaingla; Kom in tokosra luk ac pwenyuwot nu infukil sum. Kut ac fah tukeni ac arulana engan, Nga yakin lungse lom uh yohk liki kutena ma. Pwaye sin mutan uh in lungse kom! **5** Mutan Jerusalem, nga ne sroalsroal tuh nga oasku. Nga sroalsroal oana lohm nuknuk in acn mwestis Kedar, Tuh nga kato oana lisrlisr inkul fulat sel Solomon. **6** Nimet pilesreyu mu nga sroalsroal, Mwesen faht uh pa tuhneyula uh. Tamulel luk elos tuh kasrkusrak sik Ac sap nga orekma ke ima in grape. Na wangin pacl luk in karinginyu sifacna. **7** Kom su nga lungse yohk, fahkma nu sik, Kom ac pwen un sheep nutum an in mongo oya? Elos ac mongla ya ke pacl faht uh fol ke infulwen len uh? Efku ngan suk kom Inmasrlon un sheep nutin mwet shepherd ngia? **8** Ya kom tia etu acn sac, kom su oasku liki mutan nukewa? Fahlal ukweot na un sheep uh Twe konauk acn nani nutum an in mongo we Apkuran nu ke lohm nuknuk sin mwet shepherd ngia. **9** Kom su nga lungse na pwaye, lumom arulana kato Oana horse mutan ma amakin chariot okoal Tokosra Egypt. **10** Aunsifom oaskulana ke oan likintupom uh, Ac putati sisken kwawom oana wek saok uh. **11** Kut ac fah orala soko sein gold ah lom, Ac nawela ke mwe yun silver. **12** Ke tokosra luk el oan infukil sel, Ono keng keik uh nwakla in lohm uh ke foul wo. **13** Ke mukul kawuk luk el elongak iniwuk, El oana sie nwana keng orekla ke myrrh. **14** El su saok sik el oana sie ros inima uh Su farngelik inima grape in acn Engedi. **15** Mutan saok sik, kom arulana oasku, Motom saromrom ke getnget in lungse lom! **16** Mukul kawuk luk, kom kato na pwaye sik, Nga arulana pwar sum! Mah folfol uh pa ac fah mwe oan kiuktal. **17** Sak cedar pa srulun loaloa nu ke lohm sesr, Ac sak cypress pa ac srulun siling lasr uh.

2 Ros inima se na in acn Sharon pa nga, Oana sie ros kiuf infahlfal uh. **2** Oana sie ros kiuf inmasrlon kokul uh, Ouinge el su saok sik inmasrlon mutan uh. **3** Oana soko sak apple inmasrlon sak inima uh, Ouinge lumwelen el su saoklana sik inmasrlon mukul saya uh. Nga lungse na muta ye lulin sak apple soko inge. Ke nga ema fahko kac uh arulana emwem. **4** El usyula nu in acn in orek kufwa lal Ac olak flag in lungse lal fuk. **5** Folokonak ku luk ke raisin, Ac akwoyela ikok ke apple uh! Nga kuf na pwaye ke nunkeyen lungse lom. **6** Nga ilung lac paol lasa, Ac lac paol layot kafisyuyang nu yorol. **7** Kowos mutan Jerusalem, wulema nu sik Ke inen kosro mui ac kato inima uh, Lah kowos fah tia oru

kutena ma in lusrong pacl in pwar lasr uh. **8** Nga lohng pusren el su nga lungse. El kasrma srosro fineol uh, El yume tupalma inging uh nu yuruk. **9** Kawuk luk ah el oana soko kosro gazelle, Oana soko deer fusr mukul. El a tu pesinka uh. El ngetma ke winto ah, Ac yoryor ke lisrlisr wasengseng uh. **10** Ma se luk ah el kasrma nu sik. Verse Lun Mukul Se Fahsru, kuiyuk, Kom su oaskulana, fahsru kital som. **11** Pacl mihsrisr uh safla; ac af uh wanginla; **12** Ros uh fokla yen nukewa inimae. Inge pacl in on; Pusren wuleoa uh lohngyuk in acn sesr. **13** Fokinsak fig uh mutawauk in mwesrla; Foulin ros ke grape uh akkengyela acn uh. Fahsru, kom su saok sik, Kom su oaskulana sik, fahsru wiyu. **14** Kom oana sie wuleoa su muta In luf pe fulu uh. Nga ke liye ngetnget oasku se lom an; Nga ke lohngak pusra kato se lom. **15** Ros ke ima in grape lasr uh farngelik tari, Kut enenu in sruokeya kosro fox srsrik uh meet liki elos kunausla ima lasr uh. **16** Ma na luk pa mukul se nga lungse, ac nga ma na lal. El mukena kite un kosro natul uh inmasrlon ros kiuf uh. **17** Nwe ke na engyengsrik in lotu uh tuhme, Ac lohsr uh wanginla. Folokla, kom su saok sik, kasrla oana soko gazelle mui, Oana soko deer mukul el kasrusr ke tohktok lun eol uh.

3 Fong nukewa ke nga oan fin mwe oan kiuk uh Nga nunkal su nga lungse yohk; Nga sokol, ac tia ku in konalak. **2** Nga ac tukakec ac som forfor in siti uh; Nga ac fahsru sasla inkanek nukewa. Ac sokol su nga lungse yohk. Na nga sokol, ac tia ku in konalak. **3** Mwet topang su forfor taran siti uh elos liyeyuyak. Na nga siyuk selos, "Kowos tiana liye kawuk se luk ah?" **4** Nga tufahna som lukelos, na nga konalak. Nga sruokilya ac tia lungse fuhlella Nwe ke na nga pwanulla nu in lohm sin nina kiuk, Nu infukil se na nga tuh isusla we. **5** Mutan Jerusalem, kowos in wulema nu sik Ke inen kosro mui ac kato inima uh, Lah kowos fah tia lusrong pacl in pwar lasr uh. **6** Mea se fosryak yen mwestis uh me, oana sru in kulasr soko, Ac keng fohlo oana foulin myrrh ac franku Ma mwet kuka uh kukakin? **7** Solomon el a tuku ingo — utuk na el fin mwe muta lal uh; Mwet mweun onngoul pa atlol tuku. Elos pa solse ma ku oemeet inmasrlon mwet mweun lun Israel. **8** Elos nukewa pisrla ke orekmakinen cutlass; Elos mwet na pah ke mweun uh. Kais sie selos us cutlass natul, Akola na nu ke kutena mwe lokoalok ma ac sikyak ke fong. **9** Utuk Tokosra Solomon fin sie mwe muta fulat, Su orekla ke sak ma wo oemeet Lebanon. **10** Kosrusru kac uh nukla ke silver, Ac nuknuk akul uh ke gold oan fac. Ma loeyen mwe muta uh nukla ke nuknuk sroninmutuk, Su tutalla arulana wo sin mutan Jerusalem. **11** Mutan in Zion, fahsru liyel Tokosra Solomon. El sunya tefuro se su nina kial tuh oakiya fin sifal Ke len in marut lal, Ke len in engan ac pwar lal.

4 Mutan saok sik, kom kato na pwaye! Motom efal oana mutun sie wuleoa ye nuknuk minini afinyen

motom. Aunsifom sroalsroal ac srosro oana un nani uh sheep Ma tufahna kalkulla ac owola. Tia soko selos nu ke mwe ikak ke srungul uh. 6 Nga ikasla srungul uh Nufonna arulana fas, ac kais soko oasr lainya. 3 mulalla ke nga tia lohngak pusrac! Nga sokol tuh tia ku Ngoasrom oana sie ropin srsura; Arulana kato ke pacl in konalak; Nga pangnol, a el tia topukyu. 7 Mwet topang kom kaskas uh. Likintupom srsrsrusrame ye nuuknu su forfor taran siti uh elos liyeyuyak. Elos puokywi ac minini lisringyen motom an. 4 Kwawom raraun ac fwel Kanteyuw; Mwet liyauing pot uh elos tulakunla nuuknu Oana tower lal David, Naweyukla ke soko ah in walwal se ma afinyu. 8 Kowos mutan Jerusalem, wulema nu ma oasr tausin mwe loang sripripi kac. 5 Titi lom uh sik Lah kowos fin konauk el su nga lungse, Kowos ac oana gazelle fusr lukwa, Oana deer fak uh ke eltal mongo fahkang nu sel lah nga kuf na pwaye ke nunkeyal. 9 inmasrlon kiuf uh. 6 Nga ac som ac muta fin inging in Kom su oaskulana inmasrlon mutan uh, Ya mukul se myrrh uh, Oayapa fin inging in mwe keng, Nwe ke na engyengsrik in lotu uh tuhme, Ac lohsr uh wanginla. 7 uh Ku kut in orek wulela nu sum kac? 10 Mukul se nga Kom su saoklana sik, kom arulana kato, Arulana fwel lungse inge el ku ac fokoko fmsroa; Inmasrlon mukul monum nufon! 8 Mutan su nga ako se, fahsru liki Fineol nukewa, wangin sie oana el. 11 Mutual oana wolana lun in acn Lebanon; Fahsru wiyu liki acn loessula Lebanon. gold uh; Aunsifal makoskos Ac sroalsroal oana sie won Oatui liki Fineol Amana, Liki Eol Senir ac Eol Hermon, raven. 12 Atronmutnal kato oana wuleoa sisken sie unon Fahsru liki acn ma lufin lion ac leopard oan we. 9 Mutan in kof, Wuleoa ma fasrfasr oana milk, ac tu pe infacl su nga ako in payuk se, ngetnget se lom an Ac ah soko srisrik uh. 13 Foulin likintupal keng oana sie ima Ma kom wulu an, Arulana usla insiu! 10 Mutan saok kiuk, sessela ke mahsrik ac ma keng uh. Ngoasrol oana kiuf Nga arulana pwar ke lungse lom uh. Lungse lom uh wo uh, Ma sroksrok ke sronin myrrh. 14 Wo lumweyen paol, liki wain uh; Ono keng lom uh wo fohlo liki kain in mwe Ac el ringkin ring ma yunla ke wek saok. Manol fwel keng nukewa. 11 Mutan saok sik, ngoasrom emwem oana fweliyen ivory Ma naweyuk ke eot sapphire. 15 oana honey; Loum oana milk ac honey nu sik. Nuknuk Nial oana sru orekla ke eot alabaster Ma loangeyukyak lom uh keng oana foulin sak cedar Lebanon me. 12 ke gold. Woiyen lumahl oana Fineol in acn Lebanon, Ac Mutan se su arulana saok sik, el oana sie ima ma oan ku oana sak cedar we. 16 Emwem oaul ke nga ngok uh, yen lukma, Sie ima kalkalyak, ac sie unon in kof kaul Ac nga lungse ma nukewa kacl. Mutan Jerusalem, Pa nu sin mwet saya, 13 Yen sak uh kapak arulana wo inge luman kawuk luk su nga lungse.

we. Elos kapak oana ima in sak pomegranate, Ac oswe fahko su arulana wo. Pacl nukewa pus sunun sak keng inge: henna, nard, 14 Saffron, calamus, ac cinnamon, Ac kain in mwe keng nukewa. Myrrh ac aloes wi pac kap we Wi kain in ono ma arulana keng. 15 Kof uh unonak ac aksroksrokye ima uh, Ac infacl srisrik sororror we, Ac kof uh asrma liki Fineol Lebanon. 16 Tukakek, Eng Epang me. Eng Eir me, tuhme nu ke ima luk; Nwakla yen engyen uh ke foul keng. Lela mukul se su saok sik in tuku nu ke ima lal Ac mongo ke fokinsak wolana we.

5 Mutan se su saok sik, su nga ako in payuk se, Nga utyak nu in ima luk. Nga kunsani mwe akkeng luk wi myrrh; Nga engankin eman honey luk ma oan in nien honey uh; Ac nga nim wain ac milk nimuk. Komtal mwet kawuk luo an, mongo ac nim Nwe ke na komtal mutkakinya lungse lomtal! 2 Ke nga oan in motul, insiu ngetnget na. Oana ngan lohng mu el su nga lungse el towl srungul uh. Ikasla nga in utyak, mutan su saok sik, Kom su kuiyuk, ac oana wuleoa nutik. Insifik sroksroki ke aunfong, Ac aunsifik olalaek ke ohu uh. 3 Nga sarukla nuuknu lukeh ah tari; Mwe mea nga in sifil nuuknuyang? Nga ohlla niuk tari; Mwe mea ngan sifil akfohkfokyela? 4 El su nga pwar se el isongang paol nu in mutunoa, Ac nga pulakin pwar na yohk insiuk. 5 Nga tukakek in ikasla elan utyak. Pouk mosrweyukla ke

myrrh, Ac kufinpouk ke sronin myrrh Ke nga saplakang Ke ac putati fineol Gilead me. 6 Wihsrum fasrfasr oana sheep Ma tufahna kalkulla ac owola. Tia soko selos fulukla; Nufonna arulana fas, ac kais soko oasr lainya. 7 Likintupom srsrsrusrame ye nuuknu minini lisringyen motom an. 8 Mansis finne oasr kasra onngoui ac mutan kulansap oalngouli kial tokosra, Wi mutan fusr puppis saya su tia ku in oekyukla. 9 Tusrukutu mutan sefanna pa nga lungse uh, El arulana wo ac kato, oana sie wuleoa. El mutan sefanna nutin nina kial uh, Ac nina kial el kuloel. Mutan nukewa liyal ac kaksakunul; Kasra ac mutan kulansap kien tokosra elos yuk on in kaksak kacl. 10 Su mutan se inge, ku ngetngeta uh oana kalmen lotu uh? El arulana oasku ac saromrom, Ac srekuti oana faht uh ku malem uh. 11 Nga oatula inmasrlon sak almond uh In

tuh liye sak fusr ma kap infahlfal uh, Ac liye sra susu ke mah orak uh, Ac ros ma farengelik ke sak pomegranate. **12** Nga rrarakom oru nga tufalak ke lungse luk uh, Oana sie mwet utuk chariot ke el ac rarala nu ke mweun uh. **13** Mutan fusr Shulam se ingan, foloko, foloko, Tuh nga in ku in tuni kom. Verse Lun Mutan Se Efu ku kom lungse tuniyu Ke nga tacn inmasrlon mwet su takla tacn inge?

7 Fisrak mutan, mutan fusr na kato se pa kom an!

Niom arulana oasku in fahluk lom an. Finyepom uh raraun Oana ma mwet usrnuk ke tufahlfal uh orala. **2** Futom oana sie ahlu pol Ma wain keng uh tia wi lisr loac uh. Kapin siom oana tohktok in wheat se Ma ros kiuf uh raunela. **3** Titi lom uh oana deer fak lukwa, Ku kosro gazelle lukwa. **4** Inkawom oana sie tower naweyukla ke ivory. Atronmotom oana lulu in kof in siti Heshbon Su oan sisken mutunpot lun siti pwengpeng sac. Infwem kato oana tower lun Lebanon Su tuyak suwohs ac tawi acn Damascus. **5** Kom pusrukak sifom nu lucng oana Fineol Carmel. Aunsifom pirakla ac saromrom oana nuknuk musresre na wowo; Katoiya uh ku in akmunasyela sie tokosra. **6** Kom arulana kato ac oasku; Lungse lom nu sik arulana akpwaryeyu. **7** Kom loes oasriksrik oana soko sak palm, Ac titi lom an oana ungin fokin palm uh. **8** Nga ac fanukya palm soko uh Ac filiya pouk ke fahko kac uh. Titi lom oana ungin grape uh sik, Ac momong lom uh keng oana foulin apple uh. **9** Ac oalum oana wain ma wo oemeet uh. Verse Lun Mutan Se Fin ouinge, lela wain uh in sororla nu yurin el su saok sik, Ac kahkla fin ngoasrol ac whisel. **10** Nga ma na lun el su nga lungse, ac el mwelyu na. **11** Fahsru, kom su saok sik. Lela kut in illa nu inimae Ac motullana we. **12** Kut ac fah toang na tukakek ac som nu ke ima in grape, Ac liye lah elo mutawaauk in kapak, Ac liye lah ros uh mutawaauk in farengelik, Ac oayapa in liye lah sak pomegranate oasr ros kac. Na nga ac fah akkalemye lungse luk nu sum uh e we. **13** Kom ac ku na in ngokak foul keng ke ros mandrake uh, Ac fokinsak wowo nukewa pa na oan sisken sprungul in lohm uh. Ku na safla luk, nga elosak kain mwe insegewo nukewa nu sum.

8 Nga ke in tamulel se luk pa kom, Ac in nina kiuk

ah pa katiti kom ke titi lal uh, Na nga fin sun kom inkaneh uh, Nga lukun ngokya motom ac mwet uh ac tia suk lah efu. **2** Nga lukun uskomla nu lohm sin nina kiuk, Kom in tuh lutu nu sik ouiyen lungse uh. Nga lukun sot pac wain keng ac wo emah uh nu sum, Ac kom ac pula sronin pomegranate sunuk uh. **3** Nga ilung lac paol lasa, Ac lac paol layot kafisuyang nu yorol. **4** Wulema nu sik, mutan Jerusalem, Lah kowos fah tia oru kutena ma in lusrong paci in pwar lasr uh. **5** Su mutan se fahsru yen mwesis ah me, Fungfungla ke mwet se ma el lungse yohk? Verse Lun Mutan Se Nga okaskomyak ye sak apple soko ah, Yen se ma kom tuh isusla we ah. **6** Kaliya insiom tuh in tia lungse kutena mwet sayuk; Nimet kom

kafisya sie pacna mwet nu iniwom sayuk. Lungse uh ku, oana misa; Ac nunkeyen lungse uh fokoko oana kulyuk uh. Lungse ac ngutiyak oana sie e firir Ac lalelik oana sie e lulap ma ac liksreni esukak acn uh. (**Sheol h7585**) **7** Kof uh tia ku in fwela, Ac wangin pac sronot ku in konela. Tusrukta mwet se fin ke molela lungse ke kasrpal, Nunak in sufan mukefanna pa el ac eis kac uh. **8** Oasr tamtael fusr se wiasr, Ac srakna srik tel. Mea kut ac oru nu sel Fin oasr mukul ke payuk sel? **9** El fin oana sie pot Na kut ac musaela sie tower silver fac. Ac el fin oana sie sprungul Na kut ac fah nawella ke sak cedar. **10** Pot soko pa nga, Ac titi luk uh pa tower kac. Mukul se nga lungse uh etu lah ke nga welul uh Nga konauk insegewo ac misla. **11** Oasr ima in grape se lal Solomon In acn se pangpang Baal Hamon. Oasr mwet ima ma orekmakin acn sac, Ac kais sie selos moli nu sel ke sie tausin ipin mani silver. **12** Solomon, eis ipin silver tausin lom an, Ac sang luofoko nu sin mwet ima uh. A funu nga, oasr ima in grape luk sefacna! **13** Mutan saok sik, lela nga in lohng pusrem inima uh me, Mwet kawuk luk elos soano in lohng ke kom ac kaskas. **14** Kuiyuk, yume nu yuruk oana soko gazelle, Oana soko deer mukul fusr fineol uh, yen mahsrik keng uh kap we.

Isaiah

1 Book se inge srumun pweng ke acn Judah ac Jerusalem ma God El akkalemye nu sel Isaiah wen natul Amoz, ke pacl Uzziah, Jotham, Ahaz, ac Hezekiah tuh tokosra lun Judah. **2** LEUM GOD El fahk, "Facl ac kusrao, porongo ma nga fahk uh! Tulik ma nga tufahlah elo tuyak lainyu. **3** Cow uh etu lah nutin su elos, ac donkey uh etu yen kitakat elos we. A mwet luk Israel nikin lukelos. Elos tiana kalem kutu srisrik." **4** We nu suwos, mutunfacl se su orekma koluk. Kowos oru ma koluk ac fohfkof! Ma koluk lowos toankowosi! Kowos pilesru LEUM GOD, God mutual lun Israel, ac kowos ngetla lukel. **5** Efuh ku kowos lainul na? Ya kowos lungse in kalyeyiuk kowos yohk liki meet ah? Israel, insifom aftari ke kinet, ac insiom ac nunak lom mas na. **6** Insifomi na nwe ke falkom, wangin sie ipin monum fas ku wo. Kom afinyukla ke futun ac palang ac ruf. Kinet keim tiana aknasnasyeyukla ku pihpla. Wangin ono itukyang nu kac. **7** Facl suwos uh arulana musalla, ac siti suwos uh firiryak nwe ke apatla. Kowos mutana ngetang ke mwetsac uh eisla acn suwos, ac kunausla ma nukewa. **8** Acn Jerusalem mukena lula, sie siti kuhlusyukla — tia ku in oru kutena ma, oana luman sie lac lohm mwe lul lun mwet liyaung ima in grape ku ima in cucumber. **9** LEUM GOD Kulana El funu tia lela kutu sin mwet uh in moulla, Jerusalem lukun sikiyukla oana acn Sodom ac Gomorrah. **10** Jerusalem, mwet leum lom ac mwet lom elos oana mwet Sodom ac Gomorrah. Porongo ma LEUM GOD El fahk nu suwos. Lohang nu ke ma God lasr El lutu nu suwos inge. **11** El fahk, "Ya kowos nunku mu nga lungkin mwe kisa ma kowos oru nu sik? Alukela tari pisen sheep ma kowos furreak in mwe kisa, ac kiris ke kosro wowo nutuwos an. Nga totole ke srah in cow mukul ac sheep ac nani. **12** Su sap kowos in use ma inge nu yuruk ke kowos tuku in alu nu sik? Nimet sifil fahsr kihmkim in kalkal sik uh! **13** Wangin sripen mwe sang lowos. Nga srungala foulin mwe kisa kowos isik uh. Nga tia ku in muteng Kufwen Malem Sasu lowos, Sabbath lowos, ac tukeni in alyalu lowos — ma inge nukewa kolukla ke sripen orekma koluk lowos. **14** Nga kwase Kufwen Malem Sasu lowos ac len lulap lowos; Nga fah tia porongo, tuh pouwos nukla ke srah. **15** Inge, kowos fwilin tulik natul Jacob, lela kut in fahsr Oulkowosla sifacna in nasnas. Tulokinya orekma koluk in kalem lun LEUM GOD! **16** O God, kom ngetla liki ma kowos oru nga liye, **17** ac srike in oru ma suwobs. Finne arulana yohk pre lowos, fah tia sifilpa mweun, Fah tia pac sifil akoeyuk mweun. Nga fah tia porongo, tuh pouwos nukla ke srah. **18** LEUM GOD El fahk, "Inge fahsru kut in aksuwyela ma se inge. Kowos tuhn srusrala ke Suk nununku suwobs — kasrelas su akkohsyeyuk, sang nu sin mwet mukaimtal ma fal nu selos, ac kasru enenu lun katinmas." **19** LEUM GOD El fahk, "Inge fahsru kut in aksuwyela ma se inge. Kowos tuhn srusrala ke Suk nununku suwobs — kasrelas su akkohsyeyuk, sang nu sin mwet mukaimtal ma fal nu selos, ac kasru enenu lun katinmas." **20** A kowos fin lainyu na, kowos ac fah misa. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **21** Siti se ma tuh inse pwaise meet, ekla oana moul lun sie mutan kosro. Tuh pukanten mwet suwoswos muta we meet, a inge mwet akmas mukena pa muta we. **22** Jerusalem, kom tuh oana silver, a inge wanginla sripom; kom tuh oana wain wowo, a inge kom oana kof. **23** Mwet kol lom uh elos lungsena alein ac elos kawukyang nu sin mwet pisrapasr. Pacl nukewa elos lungsena eis mwe sang ac mwe eyeinse. Elos tia karingin tuh nununku suwobs in orek nu sin tulik mukaimtal ac katinmas. **24** Ke ma inge, kom in lipsre ma LEUM GOD Kulana lun Israel El fahk nu sum: "Nga ac fah foloksak lain kom, mwet lokoalok luk, na kom fah tia sifil aklokoalokyeyu. **25** Nga fah srukak pouk lain kom. Nga fah aknasnasye kom oana ke osra uh aknasnasyeyuk ke e, ac eisla ma fohfkof nukewa liki kom. **26** Nga fah sot mwet nununku ac mwet kasru su ac fah oana elos su tuh kol kowos in pacl oemeet ah. Na ac fah pangpang Jerusalem sie siti suwoswos ac pwaise nu sik." **27** Ke sripen LEUM GOD El suwoswos, El ac fah molela acn Jerusalem ac mwet nukewa we su aulyak. **28** A El ac fah kunausla mwet nukewa su orekma koluk ac lainul. El ac fah uniya mwet nukewa su ngetla lukel. **29** Kom ac fah mwekin lah kom tuh alu nu ke sak, ac akoalye ima uh nu ke god lusrongten. **30** Kom ac fah oana soko sak oak ma sra kac masla, ku oana sie ima ma wangin kof we. **31** Oana ke mah pao uh isisyak ke sie e na srisrik, ouinge mwet su lulafongki ku lalos ac fah kunausyukla ke sripen ma koluk lalos sifacna, ac wangin mwet ac ku in sikulya.

2 Pa inge kas in fahkak su God El sang nu sel Isaiah, wen natul Amoz, ke acn Judah ac Jerusalem: **2** In pacl fahsru uh, Fineol soko ma Tempul oan we Ac fah fulat liki eol nukewa, Ac fah ngeti nu fin iring nukewa. Mutunfacl puspis ac fah firime nu we, **3** Ac mwet puspis ac fah fahk, "Lela kut in utyak nu fineol sin LEUM GOD, Nu ke Tempul lun God lun Israel. El ac fah lutu kut ma El lungse kut in oru; Kut ac fah fahsru ke inkaneek la. Mweyen mwe lutu lun LEUM GOD tuku Jerusalem me; Ac El kaskas nu sin mwet la Zion me." **4** El ac fah aksuwyela alein inmasrlon mutunfacl lulap. Elos ac fah tukutukya cutlass natulos nu ke mwe pukpuk, Ac osra usya. **5** Inge, kowos fwilin tulik natul Jacob, lela kut in fahsr Oulkowosla sifacna in nasnas. Tulokinya orekma koluk in kalem lun LEUM GOD! **6** O God, kom ngetla liki ma kowos oru nga liye, **7** ac srike in oru ma suwobs. Mwet lom, su fwilin tulik natul Jacob! Acn uh sessesla ke kasrup lalos. Facl selos sessesla ke horse, ac tia ku in ma koluk lowos, tusruktu nga fah oulkowosla in fasfasr oaoala pisen chariot okaolos. **8** Acn selos sessesla ke oana snow — finne srusra fohfkof, ac fah nasnasla oana ma sruloala, ac elos alu nu ke ma elos sifacna orala

ke paolos. **9** Mwet nukewa ac fah akpusiselyeyuk ac mutan uh leum fin mwet luk. Mwet kol lowos kol kowos akmwekinyeyuk. LEUM GOD, nimet nunak munas nu ke inkane tafongla, pwanang kowos tia etu acn kowos selos. **10** Elos ac wikkil ke luf inmasrlon eot fineol uh, ku ac fahsru we. **11** Sie ke inkane tafongla, pwanang kowos tia etu acn kowos selos. **12** Elos ac wikkil ke luf inmasrlon eot fineol uh, ku ac fahsru we. **13** LEUM GOD El akola in oru tukak lal; pukanak luf infohk uh in srike in kaingkunla kasrkusrak El akola in nununku mwet lal. **14** LEUM GOD El use lun LEUM GOD ac in wikkil liki ku ac wonana lal! **15** Sie mwet matu ac mwet kol lun mwet lal nu ke nununku. Pa len inse fulat lun mwet uh fah akpusiselyeyuk, ac filang inge kas in tukak lal: "Kowos pisrala ima in grape uh, lun mwet uh ac fah wanginla. Na LEUM GOD mukena ac ac lohm suwos sessesla ke ma kowos eisla sin mwet fah akfulatheyuk. **16** Ke len sac, LEUM GOD Kulana El sukasrup. **17** Wangin suwos lowos in oru koluk mwet luk ac akpusiselye mwet nukewa su oasr ku la, oayapa elos ac aklfonye mwet sukasrup. Nga, LEUM GOD Fulat ac su inse fulat ac filang. **18** El ac kunausla sak cedar fulat Kulana, pa fahk ma inge." **19** LEUM GOD El fahk, "Lye in acn Lebanon, ac sak oak nukewa in facl Bashan. **20** El luman inse fulat lun mutan Jerusalem inge! Elos foror ac aktupasrpasyre eol fulat ac ingsing nukewa. **21** El ac na sengseng infwaclos. Pacl nukewa elos orek lumah. kunausla tower fulat nukewa ac pot ku lun mweun. **22** El Mwe lohl ke kapsran nialos errarr ke elos srala fahsru. ac tilmakinya oak na lulap ac kato. **23** Inse fulat lun mwet 17 Tusructu nga ac kalyaelos — nga fah mangrasraela uh ac fah akpusiselyeyuk, ac filang lun mwet uh ac fah sifalos." **24** Sie len ac tuku ke LEUM GOD El ac eisla wanginla, ac LEUM GOD mukena ac fah akfulatheyuk liki mutan Jerusalem ma nukewa elos filangkin — mwe ke len sac. **25** Ma sruloala uh ac fah wanginla ac tia naweyuk he kapin nialos, fin sifalos, inkawwalos, **26** Mwet ac fah wikkil ke luf inmasrlon eot ac ke paolos. El ac eisla nuknuk afnyen mutualos, **27** fineol uh, ku pukanak luf infohk uh in srike in kaingkunla ac susu lalos, ac mwe lohl inutnut oan ke paolos ac kasrkusrak lun LEUM GOD, ac in wikkil liki ku ac wolana ke infulwalos; **28** Ke len sac ac tuku, **29** 20 Ke len sac ac tuku, **30** 21 Ke len sac ac tuku, **31** 22 nuknuk loeloes kato lalos, nuknuk in kufwa, coat in elos ac sisla ma sruloala gold ac silver ma elos oral, ac mutan, ac kupwes; **32** nuknuk ngungnung, handkerchief sisla nu yen kisrik ac fak uh muta we. **33** Ke LEUM GOD linen, mwe afyuf insuf, ac mwe susu loeloes fin sifalos. El ac tuku in osrokak faclu, mwet uh ac wikkil luin luf ma **34** Fohlo keng lalos ac fah foul koluk; wanginla pel kato elos pukanak, ku luf inmasrlon eot fineol uh, in srike in lalos na elos ac orekmakin sucl; sifalos ac tila matol, a kaing liki kasrkusrak lal, ac in wikkil liki ku ac wolana lal. **35** Kowos in tia sifilpa lulalfongi ku lun mwet — elos **36** 23 nuknuk ngungnung, handkerchief nuknuk mihsasa; oaska lalos ac fah ekla nu ke nukewa ac misa, na elos ac kasru fuka?

3 Inge LEUM GOD Kulana El akola in eisla liki acn

Jerusalem ac Judah ma nukewa mwet uh moulkin, oayapa mwet uh ac fah wanginla. El ac eisla mwe mongo nalous ac kof nimalos, **2** mwet pulaik ac mwet mweun lalos, mwet nunurku ac mwet palu lalos, mwet liyaten ac mwet matu lalos, **3** mwet kol un mwet mweun ac mwet kol lun government, mwet pwapa fulat ac mwet susfa. **4** LEUM GOD El ac lela tuh mukul fusr na supah in kololos. **5** Mwet nukewa ac srike in kiapu sie sin sie. Mwet fusr ac fah tia akfulatye mwet matu lalos, ac mwet lusrongten ac fah tia sunakin mwet leum lalos. **6** Pacl se ac tuku ke mwet in sie sruf fah sulela sie sin mwet lalos ac fahk nu sel, "Kom pa oasr nuknuk la, na pa kom in mwet kol lasr ke pacl upa se inge." **7** Ac el ac fah topuk, "Mo, nga tia ku lalap lal, ac ohlla ma koluk lun Jerusalem ac srah ku in kasrekowos. Wangin mwe mongo ac wangin pac ma sororla we. **8** Aok, tukeni we, LEUM GOD El ac supwama sie pukunyeng Jerusalem ac fah musalla! Judah el ikori! Mwet we elos tukeni we, LEUM GOD El ac supwama sie pukunyeng ac fah afunla ac karingin siti sac nufon. **9** Ac fah nununkeyuk elos ke len, ac kularas ac kalmen e ke fong. Wolana lun God ac fah foliuya siti uh liki fol lun len, ac oru tuh in sie acn in ke sripen srisri lalos. Elos orekma koluk lemtulauk oana molela ma kosreyukla liki af ac paka.

10 Mwet suwoswos fah engan, ac ma nukewa ac fah wo nu selos. Elos ac engankin fokin orekma lalos. **11** Tusructu, we nu sin mwet koluk — ma koluk elos tuh oru nu sin mwet ngia, ac fah folokyang nu selos. **12** Tulik srisrik elos akkeokye mwet luk, ac

mutan uh leum fin mwet luk. Mwet kol lowos kol kowos akmwekinyeyuk. LEUM GOD, nimet nunak munas nu ke inkane tafongla, pwanang kowos tia etu acn kowos selos. **13** Elos ac wikkil ke luf inmasrlon eot fineol uh, ku ac fahsru we. **14** LEUM GOD El akola in oru tukak lal; pukanak luf infohk uh in srike in kaingkunla kasrkusrak El akola in nununku mwet lal. **15** Wangin suwos lowos in oru koluk mwet luk ac aklfonye mwet sukasrup. Nga, LEUM GOD Fulat ac su inse fulat ac filang. **16** El ac kunausla sak cedar fulat Kulana, pa fahk ma inge." **17** LEUM GOD El fahk, "Lye in Lebanon, ac sak oak nukewa in facl Bashan. **18** El luman inse fulat lun mutan Jerusalem inge! Elos foror ac aktupasrpasyre eol fulat ac ingsing nukewa. **19** El ac na sengseng infwaclos. Pacl nukewa elos orek lumah. kunausla tower fulat nukewa ac pot ku lun mweun. **20** El Mwe lohl ke kapsran nialos errarr ke elos srala fahsru. ac tilmakinya oak na lulap ac kato. **21** Inse fulat lun mwet 17 Tusructu nga ac kalyaelos — nga fah mangrasraela uh ac fah akpusiselyeyuk, ac filang lun mwet uh ac fah sifalos." **22** Sie len ac tuku ke LEUM GOD El ac eisla wanginla, ac LEUM GOD mukena ac fah akfulatheyuk liki mutan Jerusalem ma nukewa elos filangkin — mwe ke len sac. **23** Ma sruloala uh ac fah wanginla ac tia naweyuk he kapin nialos, fin sifalos, inkawwalos, **24** Mwet ac fah wikkil ke luf inmasrlon eot ac ke paolos. El ac eisla nuknuk afnyen mutualos, **25** fineol uh, ku pukanak luf infohk uh in srike in kaingkunla ac susu lalos, ac mwe lohl inutnut oan ke paolos ac kasrkusrak lun LEUM GOD, ac in wikkil liki ku ac wolana ke infulwalos; **26** Ke len sac ac tuku, **27** 20 Ke len sac ac tuku, **28** 21 Ke len sac ac tuku, **29** 22 nuknuk loeloes kato lalos, nuknuk in kufwa, coat in elos ac sisla ma sruloala gold ac silver ma elos oral, ac mutan, ac kupwes; **30** 23 nuknuk ngungnung, handkerchief sisla nu yen kisrik ac fak uh muta we. **31** Ke LEUM GOD linen, mwe afyuf insuf, ac mwe susu loeloes fin sifalos. El ac tuku in osrokak faclu, mwet uh ac wikkil luin luf ma **32** 24 Fohlo keng lalos ac fah foul koluk; wanginla pel kato elos pukanak, ku luf inmasrlon eot fineol uh, in srike in lalos na elos ac orekmakin sucl; sifalos ac tila matol, a kaing liki kasrkusrak lal, ac in wikkil liki ku ac wolana lal. **33** Kowos in tia sifilpa lulalfongi ku lun mwet — elos **34** 24 Hohlo keng lalos ac fah foul koluk; wanginla pel kato nuknuk mihsasa; oaska lalos ac fah ekla nu ke nukewa ac misa, na elos ac kasru fuka?

4 Ke pacl sac ac tuku, mutan itkosr ac fah sruokya mukul se ac fahk, "Kut ku in sifacna fosringakin mwe

mongo nasr ac nuknuk lasr, tusructu nunak munas payukyak sesr tuh kut in ku in ekin inem, na kut fah tia mwekin lah kut tia payuk." **2** Pacl se ac tuku ke LEUM GOD El ac oru sak in acn uh in kapak fulat ac kato. Mwet Israel nukewa su painmoulla ac fah engan ac insewono ke fokin acn uh. **3** Elos nukewa su lula in Jerusalem, su God El sulela in moulla, ac fah pangonyuk elos mutual. **4** Leum El fah nununku ac aknasnasye mutunfaci sac ke ku lalap lal, ac ohlla ma koluk lun Jerusalem ac srah ma sororla we. **5** Na fin Eol Zion, ac faclos nukewa su tukeni we, LEUM GOD El ac supwama sie pukunyeng ke len, ac kularas ac kalmen e ke fong. Wolana lun God ac fah afunla ac karingin siti sac nufon. **6** Wolana lal ac fah foliuya siti uh liki fol lun len, ac oru tuh in sie acn in molela ma kosreyukla liki af ac paka.

5 Porongo ke nga ac yuk on soko inge, On soko lun kawuk luk ac ima in grape lal: Oasr ima in grape se lun kawuk luk Fin soko ingsing wo fohk we. **2** El pukanak fohk uh ac sisla eot kac; El yukwiya oa in grape na wowo. El musaela sie nien soan, Pukanak sie luf mwe

fut grape loac. El soano in mwesrla grape uh, Tusruktu sin mwet wangin mwata in eis nununku suwohs 24 Ke grape nukewa mukol. 3 Na kawuk luk el fahk, "Kowos ma inge, oana ke loa ac mah pao uh ac firiryak in e uh, mwet su muta in Jerusalem ac Judah, kowos in nununku okah keiwos ac kulawi, ac ros farengla lowos ac fah inmaslok ac ima in grape luk. 4 Mea, oasr pac ma uli ac sohkla, mweyen kowos pilesru ma LEUM GOD enenu in orek ma nga tia orala? Na efu ku fokla tuh Kulana, God mutual lun Israel, El luti nu sesr. 25 LEUM grape mukol, ac tia grape wowo ma nga finsrak nu kac? GOD El kasrkusrak sin mwet lal, ac El asroela paol in 5 "Pa inge ma nga ac oru nu ke ima se luk inge: nga ac kalyaelos. Eol uh ac fah kusrusryak, ac monin mwet kunausla kalkal kac ac rakinya pot uh, tuh kosro lemnak misa ac fah oanna inkanek uh oana kutkut. Nwe ouinge, uh in ku in utsyak, kangla ac lolongya. 6 Nga ac fuhlela mulat lun LEUM GOD soenna safla, a paol ac srakna in kupoi ke mah. Nga ac tia kifwi sroa ku imon infohk asroeyukla in oru kaiyuk lal. 26 LEUM GOD El kolak sie we; ac nga ac fuhlela kokul ac pulah in kupoiya. Nga akul in pangon sie mutunfacl yen loessula. El oselos ac sapkin pac nu ke pukunyeng uh in tia fuhlela af." in tuku liki saflaysen faclu. Ac liye, elos arulana sa in 7 Israel pa ima lun LEUM GOD Kulana; Mwet Judah tuku! 27 Wangin selos totola, wangin selos tukulkul, elos pa sak ma El yukwyia. El tupan elos in oru ma wo, A tiana mwetkulu ku motul. Pel lalos tiana foroti, mwe kapir elos orek akmas. El tupan elos in oru ma suwohs, A el fahluk lalos tiana wotelik. 28 Sukan pisr natulos kosroh, lohng psren mwet akkeokyeyuk ke elos wowoyak in suk ac mwe pisr natulos akola in pisrikyuk. Falken horse nununku suwohs. 8 We nu suwos! Pusla lohm ac ima natulos keke oana eot, ac wheel in chariot natulos for kowos eisla in weang ma oasr yuruwos tar. Ac tia paht oana eng foahu. 29 Mwet mweun lalos ngutngut oana ac fah wanginla acn nu sin kutena mwet i n muta we, na kowos ac fah mukela muta in facl sac. 9 Nga lohng lion ma sruoysa ma nalos ac usla nu yen wangin ma ac LEUM GOD Kulana El fahk, "Lohm lulap wolana inge nukewa ac fah pisala ac oan musalla. 10 Ima in grape ku in eisla selos. 30 Ke len sac ac tuku, pusraclos ac fah ma kap ke acre limekos ac fah orala gallon na limekos ke wain. Bushel singoul ke fita uh ac fah orala bushel sefanna ke wheat," 11 We nu suwos! Kowos toang tukakek ke lotutang na mutawauk nimnim, ac ke ekela kowos nimnim paht ac arulana sruhila. 12 Oasr harp ac flute ac tambourine, oayapa wain ke kufwa lowos. Tusruktu kowos tia nunku ke LEUM GOD, ac kowos tia kalem ke ma El oru. 13 Ouinge kowos ac fah utukla nu in sruoh. Mwet kol lowos ac fah misa ke masrinsral, ac mwet ngia ac fah misa ke malu. 14 Facl sin mwet misa uh mangelik in kangulosa. el ac ukumya mwet leum lun Jerusalem wi un mwet pilasr puspis ma arulana wohwon. (Sheol h7585) 15 Mwet nukewa ac fah mwekinla, ac elos nukewa su inse fulat ac fah akpusiselyeyuk. 16 Tusruktu LEUM GOD Kulana El akkalemye fulatlana lal ke orekma suwoswos lal, ac El fahkak mutual lal ke El nununku mwet lal. 17 In acn musalla in siti uh, sheep fusr fah mongo mah, ac nani fusr fah konauk acn in mongla. 18 We nu suwos! Kowos tia ku in kaingla liki sucl in kikiap ma kaprikowosi, pwanang kowos amakin ma koluk lowos yen nukewa. 19 Kowos fahk, "Lela LEUM GOD Elan aksaye oru ma El fahk mu El ac oru, kut in tari liye. Lela God mutual lun Israel in oru ako lal; tuh kut in ku in kalem ke nunak lal." 20 We nu suwos! Kowos pangon ma koluk uh wo, ac pangon ma wo uh koluk. Kowos ekulla lohsr uh nu ke kalem, ac kalem nu ke lohsr. Kowos oru ma mukol in emwem, ac ma emwem in mukol. 21 We nu suwos! Kowos nunku mu kowos lalmwetmet ac arulana sumat. 22 We nu suwos! Kowos su ku ke nim wain! Kowos pulaik ac wangin sangeng lowos ke pacl karyak mwe nimnim! 23 Tusruktu ke sripen mwe eyeinse kowos aksukosokyela mwet oasr mwata, ac kowos tia lela nu

sin mwet wangin mwata in eis nununku suwohs 24 Ke ma inge, oana ke loa ac mah pao uh ac firiryak in e uh, okah keiwos ac kulawi, ac ros farengla lowos ac fah inmaslok ac ima in grape luk. 25 LEUM GOD Kulana, God mutual lun Israel, El luti nu sesr. 26 LEUM grape mukol, ac tia grape wowo ma nga finsrak nu kac? GOD El kasrkusrak sin mwet lal, ac El asroela paol in 5 "Pa inge ma nga ac oru nu ke ima se luk inge: nga ac kalyaelos. Eol uh ac fah kusrusryak, ac monin mwet kunausla kalkal kac ac rakinya pot uh, tuh kosro lemnak misa ac fah oanna inkanek uh oana kutkut. Nwe ouinge, uh in ku in utsyak, kangla ac lolongya. 27 Wangin selos totola, wangin selos tukulkul, elos pa sak ma El yukwyia. El tupan elos in oru ma wo, A tiana mwetkulu ku motul. Pel lalos tiana foroti, mwe kapir elos orek akmas. El tupan elos in oru ma suwohs, A el fahluk lalos tiana wotelik. 28 Sukan pisr natulos kosroh, lohng psren mwet akkeokyeyuk ke elos wowoyak in suk ac mwe pisr natulos akola in pisrikyuk. Falken horse nununku suwohs. 8 We nu suwos! Pusla lohm ac ima natulos keke oana eot, ac wheel in chariot natulos for kowos eisla in weang ma oasr yuruwos tar. Ac tia paht oana eng foahu. 29 Mwet mweun lalos ngutngut oana ac fah wanginla acn nu sin kutena mwet i n muta we, na kowos ac fah mukela muta in facl sac. 9 Nga lohng lion ma sruoysa ma nalos ac usla nu yen wangin ma ac LEUM GOD Kulana El fahk, "Lohm lulap wolana inge nukewa ac fah pisala ac oan musalla. 10 Ima in grape ku in eisla selos. 30 Ke len sac ac tuku, pusraclos ac fah ma kap ke acre limekos ac fah orala gallon na limekos ke wain. Bushel singoul ke fita uh ac fah orala bushel sefanna ke wheat," 11 We nu suwos! Kowos toang tukakek ke lotutang na mutawauk nimnim, ac ke ekela kowos nimnim paht ac arulana sruhila. 12 Oasr harp ac flute ac tambourine, oayapa wain ke kufwa lowos. Tusruktu kowos tia nunku ke LEUM GOD, ac kowos tia kalem ke ma El oru. 13 Ouinge kowos ac fah utukla nu in sruoh. Mwet kol lowos ac fah misa ke masrinsral, ac mwet ngia ac fah misa ke malu. 14 Facl sin mwet misa uh mangelik in kangulosa. el ac ukumya mwet leum lun Jerusalem wi un mwet pilasr puspis ma arulana wohwon. (Sheol h7585) 15 Mwet nukewa ac fah mwekinla, ac elos nukewa su inse fulat ac fah akpusiselyeyuk. 16 Tusruktu LEUM GOD Kulana El akkalemye fulatlana lal ke orekma suwoswos lal, ac El fahkak mutual lal ke El nununku mwet lal. 17 In acn musalla in siti uh, sheep fusr fah mongo mah, ac nani fusr fah konauk acn in mongla. 18 We nu suwos! Kowos tia ku in kaingla liki sucl in kikiap ma kaprikowosi, pwanang kowos amakin ma koluk lowos yen nukewa. 19 Kowos fahk, "Lela LEUM GOD Elan aksaye oru ma El fahk mu El ac oru, kut in tari liye. Lela God mutual lun Israel in oru ako lal; tuh kut in ku in kalem ke nunak lal." 20 We nu suwos! Kowos pangon ma koluk uh wo, ac pangon ma wo uh koluk. Kowos ekulla lohsr uh nu ke kalem, ac kalem nu ke lohsr. Kowos oru ma mukol in emwem, ac ma emwem in mukol. 21 We nu suwos! Kowos nunku mu kowos lalmwetmet ac arulana sumat. 22 We nu suwos! Kowos su ku ke nim wain! Kowos pulaik ac wangin sangeng lowos ke pacl karyak mwe nimnim! 23 Tusruktu ke sripen mwe eyeinse kowos aksukosokyela mwet oasr mwata, ac kowos tia lela nu

6 Ke yac se Tokosra Uzziah el misa, nga liye LEUM GOD. El muta fin tron lal, loangyak ac akfulatseyuk, ac nuknuk loeloess lal nwakla in Tempul uh nufon. 2 Oasr seraph apnulla, ac kais sie selos oasr posohksok onkor kac. Kais sie seraph afinya mutual ke luo pao ah, ac afinya manol ke luo, ac el sohksok ke ma luo lula. 3 Elos apangoni sie nu sin sie, ac fahk: "Mutal, mutual, mutual! LEUM GOD Kulana El mutual! Wolana lal nwakla faclu." 4 Pusraclos mokleak pwelung ke sru in mutunoa ke Tempul uh, ac in Tempul uh sessesa ke kulasr. 5 Na nga fahk, "Wanginla finsrak luk! Nga ac sun ongoiya lulap, mweyen kas nukewa ma fahla liki ngoasrok uh fohfkof, ac nga muta inmasrlon mwet ma kas nukewa la uh fohfkof. Ne ouinge, a nga liye Tokosra, LEUM GOD Kulana, ke mutuk sifacna." 6 Na sie sin seraph inge sohkma nu yuruk. El us ipin mulut firir se ma el tuh sang sruhf se srukak liki loang uh. 7 El sang mulut firir sac pusralla ngoasrok ac fahk, "Ma se inge pusralla ngoasrom, ac inge ma sufal lom wanginla, ac ma koluk lom numak munas nu sum." 8 Na nga lohng Leum El fahk, "Su nga ac supwala uh? Su ac som kacsruh?" Na nga topuk, "Nga inge! Supweylua!" 9 Ouinge El fahk nu sik, "Som ac tafweang kas inge nu sin mwet uh: Kowos finne sikalani in lohng, kowos ac tia kalem. Kowos finne suiya na, kowos ac tia etu kalmac." 10 Na El fahk nu sik, "Orala nunak lun mwet inge in afon, insraclos in sulohngkas, ac mutualos in kun, tuh elos fah tia ku in liye ku lohng ku kalem. Mweyen elos funu ku, elos lukun forma nu sik ac akkeyeyukla." 11 Ac nga siyuk, "Leum, ac ouingen putaka?" Ac El topuk, "Nwe ke na siti nukewa musalla, ac wanginla ma we — nwe

ke wanginna mwet muta in lohm inge — nwe ke facl pacl sac ac tuku, LEUM GOD El ac osla nu sin mwet sac oan mwesisla. 12 Nga fah supwala mwet uh nu Egypt in tuku oana loang uh liki sungan infacl pupsis yen yen loessula, ac oru facl sac nufon in pisala. 13 Finne loessula ke Infacl Nile, ac nu sin mwet Assyria in tuku liki mwet se inmasrlon mwet singoul pa lula muta in facl facl selos oana loanginyer uh. 14 Elos ac osralik acn nukewa infahlaf ul ac ke luf inmasrlon eot uh, ac elos ac afunla sak nukewa oasr otuh kac oayapa sroan mah nukewa. 15 “Ke pacl sac, Leum El ac molema sie mwet kalkul lefahlo ke Infacl Euphrates — aok, tokosra fulat lun Assyria — su ac fah resaela alut lowos, aunsifowos ac monuwos nufon. 16 “Ke pacl sac ac tuku, finne cow fusr sokofanna ac nani lukwa nutin mwet ima se, 17 22 ac yolyak milk kaclos in akfalye enenu lal nukewa. Aok, mwet pu su painmoulla in facl sac fah oasr milk ac honey nalos. 18 “Ke pacl sac ac tuku, ima in grape wovo uh — kais sie ima inge oasr sie tausin oa in grape kac su molo oasr ke sie tausin ipin silver-ac fah kupoi ke kokul. 19 Mwet uh ac us mwe pisr natulos ac som srhu kosro we. Aok, facl sac nufon ac fah nwanala ke mah kokul. 20 Inging nukewa ma tuh imaiyuk meet, ac kupoi ke kokul, pwangan wangin mwet ac sifil som nu we. Ac fah acn in na mongo lun cow ac sheep.”

7 Ke Tokosra Ahaz, wen natul Jotham ac nutin natul Uzziah, el leumi Judah, oasr sie mweun. Tokosra Rezin lun Syria, ac Tokosra Pekah, wen natul Remaliah lun Israel, elos tukeni som mweuni acn Jerusalem, tusraktu elos koflana sruokya. 2 Ke pweng uh sonol tokosra lun Judah lah un mwet mweun lun acn Syria elos sun tari acn Israel, el ac mwet lal nukewa arulana fosrngala, oru elos rarrar oana sak kusrusryak ke eng uh. 3 LEUM GOD El fahk nu sel Isaiah, “Eisal Shear Jashub, wen nutum, ac fahla sonol Tokosra Ahaz. Kom ac konalak ke inkanekec yen mwet orek nuknuuk elos orekma we, ke saflaiyen laf in kof ma soror liki inlulu lucng ah me. 4 Fahk nu sel elan akngusrikye, oakwuki na muta, ac tia sensen ku fohsak. Mulat lal Tokosra Rezin ac mwet Syria, oayapa Tokosra Pekah, oana wosr luo ma oanna fosr — tiana mwe sensen. 5 Mwet Syria, wi mwet Israel ac tokosra lalos, tukeni orala sie pwapa koluk. 6 Elos akola in mweuni Judah, ac aksangengye mwet we in welulosa lac, na elos ac akleumyauk wen se natul Tabeel elan tokosrala. 7 “Tusraktu nga, LEUM GOD, fahkak lah ma se inge ac fah tiana sikyak. 8 Efu? Mweyen Syria el tia ku liki Damascus, siti lulap lal, ac Damascus el tia ku lukel Tokosra Rezin. Ac funu Israel, inmasrlon na yac onngoul limekosr ac fah arulana musalla acn we, tia sifil oaoa mu mutunfacl se pa el. 9 Israel el tia ku liki Samaria, siti lulap lal, ac Samaria el tia pac ku lukel Tokosra Pekah. “Lulalfongi lowos fin tia oakwuki ku, kowos ac tia pac ku in okak.” 10 LEUM GOD El supwala soko pac sap nu sel Ahaz, 11 ac fahk, “Siyuk sin LEUM GOD lom Elan sot sie akul nu sum — ac ku in tuku liki acn loal faclu in facl sin mwet misa, ku liki acn fulat lucng inkusrao.” (**Sheol h7585**) 12 Na Ahaz el topuk, “Nga fah tiana siyuk ke sie mwe akul. Nga fah tiana srike LEUM GOD luk.” 13 Na Isaiah el fahk, “Inge porongeyu, kowos fwilin tulik natul David. Ma na koluk se ke kowos oru mwet uh in semutengla. Ya kowos ac oru God Elan semutengla pac? 14 Leum sifacna El ac fah sot sie akul nu suwos. Sie mutan fusr su pititu el ac fah oswela sie wen, ac sang inel ‘Immanuel.’ 15 Ke pacl se tulik sac matula, ac ku in sifacna sulela inmasrlon ma wo ac ma koluk, el ac fah nim milk ac mongo honey. 16 Tusraktu meet liki pacl sacn, facl sin tokosra luo ma aksangengye kowos ingan ac fah wanginla mwet we. 17 “LEUM GOD El ac fah use nu fom, ac nu fin mwet lom ac nu fin sou in leum, len in ongoiya ma koluk liki na ma sikyak tukun pacl se tokosrai lun Israel sriyukla liki Judah — El ac fah use tokosra lun Assyria in lain kom. 18 “Ke pacl sac ac tuku, LEUM GOD El ac osla nu sin mwet

srifusrya mwet in tokosrai lun Judah ac Israel, oayapa lokoalok lalos — mwet mweun lal Rezin in tuku mweun mwet Jeruselem. 15 Mwet puspis fah tukulkul. Elos ac lainulos. 12 Syria layen kutulap ac Philistia layen roto ikori ac itungyuki. Elos ac fah surh ac utukul." 16 Kowos, akola na in okomla acn Israel. Ne ouinge, kasrkusrak mwet tumuk lutlut, enenu in karinganang ac sruokya ku lun LEUM GOD tiana safla. El srakna asroela paol in kas nukewa ma God El ase nu sik. 17 LEUM GOD El kalyei. 13 Mwet Israel tiana aulyiyak. LEUM GOD Kulana okanulla sifacna liki mwet lal uh, tuh nga lulalfongel ac El ne kalyaelos, elos soenna foloko nu yorol. 14 Ke len filiya finsrak luk in El. 18 Nga pa inge, wi tulik ma LEUM sefanna LEUM GOD El fah kalyei mwet kol lun Israel ac GOD El ase nu sik. LEUM GOD Kulana, su tron lal oan mwet lalos. El fah wotela sifa ac pula, lah ac sra. 15 fin Eol Zion, El supweikut nu sin mwet Israel in oana Mwet matu ma akfulatleyuk pa sifa-ac mwet palu kikiap mwe akul moul nu selos. 19 Tusruktu mwet uh ac fah siyuk kom in lolngok yurin mwet susfa ac mwet inutnut, ac arulana akfohsyalosyak. 17 Ke ma inge, LEUM GOD su ac mahma srisrik ac mungulgul. Elos fah fahk, "Ya El tia insewoko we mwet fusr lalos, ac wangin pakomuta tia fal mwet uh in sukuk kas sin ngun, ac lolngok yurin lal nu sin katinmas ac tulik mukaimtal, mweyen mwet mwet misa in kasru mwet moul?" 20 Kowos in topkolos nukewa elos lain God, ac kutasrik, ac ma nukewa elos ac fahk, "Lipsre ma LEUM GOD El luti nu suwos! Nimet fahk uh koluk. Ne ouinge, kasrkusrak lun LEUM GOD fah porongo mwet inutnut — ma elos fahk nu suwos uh ac tia safla, a El srakna asroela paol in kalyei. 18 Ma koluk tia ku in kasrekowos." 21 Mwet uh ac fufahsryes fin lun mwet uh firir oana sie e ma esukak mahsrik ac kokul faci sac, ac elos ac munasla ac masrinsrala. Ke sripen — sie e lulap insak uh ma fosryak oana sruen kulasr. 19 masrinsral lalos elos ac kasrkusrak ac selngawi tokosra Mweyen LEUM GOD Kulana El kasrkusrak, kaiyuk lal lalos ac God lalos. Elos ac ngetak nu inkusrao, 22 ku firir oana sie e sasla fin acn uh ac esukla mwet, ac kais suyi infohk uh, a wangin ma elos ac liye sayen mwe sie mwet fah sifacna fosrngakunul. 20 Yen nukewa in ongoiya ac lohsr matoltol — aok ac fah sisiyang elos nu in lohsr, ac wangin inkanek lalos in kaingla liki pacl in ongoiya se inge.

9 Acn sin sruf lal Zebulun ac sruf lal Naphtali tuh pilesreyuk meet, tusruktu in pacl fahsru ac fah akfulatleyuk, liki Meoa Mediterranean nu layen kutulap in Infaci Jordan, fahla na nwe Galilee, yen mwet in mutunfaci saya elos muta we. 2 Mwet su fufahsryes in lohsr, Elos liye sie kalem lulap. Elos tuh muta in sie facl na lohsr, A inge kalem srelosi. 3 Leum, kom akpusye mwet in mutunfaci sac; Kom akinsewoyoyalos. Elos engankin ma kom oral, Oana ke mwet uh engan ke pacl in kosrani, Ku ke elos kitalik ma wap. 4 Tuh kom kotalik srenenu toasrlana faclos Ac sukan sringsring ma sringsing finpisalos. Kom kutangla mutunfaci se Ma akkeoye ac akklafonye mwet lom, Oana ke kom kutangla un mwet mweun lun Midian in pacl somla. 5 Fahluk nukewa lun un mwet mweun, Ac nuknuk lalos ma afla ke srah, Fah isisyak ke e. 6 Tuh isusla sie tulik nu sesr! Ituku nu sesr sie wen! El fah leum facsr. Ac El fah pangpang, "Mwet Pwapa Wolana," "God Kulana," "Papa Ma Pahtpa," "Fihsrak lun Misla." 7 Ku fulat lal ac fah yokyokelik ac wangin saflaiya; Tokosrai lal fah oan in misla pacl nukewa. El fah leum in aolulla Tokosra David; Ku lal ac fah oakwuk ke pwaye ac suwoswos Ingela ac nu tok. Pwayena LEUM GOD Kulana El ac oru ma inge! 8 Leum El fahkak nununku lal nu fin tokosrai lun Israel, nu fin fwilin tulik natul Jacob. 9 Mwet Israel nukewa, ac elos su muta in siti lun Samaria, fah etu lah El oru ma inge. Mweyen elos filang ac inse fulat, elos fahk, 10 "Lohm orekla ke brick mokukla, tusruktu kut fah aolla ke eot tufahl. Sak sycamore taltal uh, tusruktu kut fah aolla ke sak cedar wowo." 11 LEUM GOD El purakak mwet

10 We nu suwos! Kowos orek ma sap sesuwos ma akkeoye mwet luk. 2 Ke kowos oru ouinge kowos kosrala mwet sukarsrup liki suwos lalos ac liki nununku suwos nu selos, oayapa kowos eisla ma lun katinmas ac tulik mukaimtal. 3 Mea kowos ac oru ke God El ac kai kowos — Mea kowos ac oru ke El ac use mwe ongoiya nu fowos liki sie facl loessula — Kowos ac kasrusr in suk kasru sin su — Kowos ac okanla mwe kasrup lowos uh oya? 4 Ac fah anwuki kowos in mweun, ku amala kowos oana mwet kapir. Ne ouinge kasrkusrak lun LEUM GOD fah tia safla. El srakna asroela paol in kalyei. 5 LEUM GOD El fahk, "Assyria! Nga orekmakin Assyria oana sak in anwuk soko in kaelos su nga kasrkusrak se. 6 Nga supwala Assyria in mweun nu sin sie mutunfaci ma wangin god la, su mwet we uh akkasrkusrakyeyu. Nga supwalos in pisre, wapi, ac lolongya mwet uh oana fohk inkanek uh." 7 Tusruktu oasr ako yohk lun tokosra fulat lun Assyria sifacna, in kunausla mutunfaci puspis. 8 El konkin ac fahk, "Mwet kol fulat luk nukewa ke mweun elos tokosra! 9 Nga kutangla siti lun Calno ac Carchemish, siti lun Hamath ac Arpad. Nga kutangla Samaria ac Damascus. 10 Nga asroela pouk in kai tokosrai ma alu nu ke ma sruloala — ma sruloala ingan pus liki ma oasr Jerusalem ac Samaria. 11 Nga kunausla tari acn Samaria ac ma sruloala nukewa we, ac nga ac oru oapanu nu Jerusalem." 12 Tusruktu LEUM GOD

El fahk, "Ke nga ac aksafyela ma nga oru fin Eol Zion ac Jerusalem, nga ac kalyei tokosra fulat lun Assyria ke sripen kas in konkin nukewa lal ac inse fulat lal." 13 Tokosra fulat lun Assyria el konkin ac fahk, "Nga oru ma inge nukewa ke ku ac lalmwetmet ac pah luk sifacna. Nga kunausla masrol lun mutunfacl puspis, ac eisla ma saok ma elos elosak. Nga lolongya mwet uh oana cow mukul soko. 14 Mutunfacl uh nufon oana ahng lun won, ac nga orani mwe kasrup lalos arulana fisrasr, oana ke sie mwet orani atro uh. Tia sie posohsoksok pikpikyak in ukweyuyak; wangin oalin won mangelik in aksangengyeuy!" 15 Na LEUM GOD El fahk, "Ya soko tuhla ku in fahk mu el ku liki mwet se ma orekmakin uh — Ya sie tahta yohk sripa liki mwet se ma tahtakin uh — Soko sak in sringsring tia ku in srukak mwet se; a mwet se pa ac srukak sak in sringsring soko uh." 16 LEUM GOD Kulana El ac supwama mas in kaelos su kihp ke mwe mongo yuyu. Sie e ac fah firir na firir in manolos. 17 God, su kalem lun Israel, fah oana sie e. God mutual lun Israel El fah ekla nu ke kosran e ma ac fah esukak kokul ac sak nukewa ma oasr otok kac ke len sefanna. 18 Insak lulap oayapa acn in ima wolana ac fah arulana sikiyukla, oana ke mas upa ac akmunasyela sie mwet nwe ke el misa. 19 Ac fah arulana supuseni sak, oru sie tulik srisrik ku in oakla nufon. 20 Pacl se ac fah tuku ke mwet Israel su painmoulla ac fah tia sifil lulalfongi mutunfacl se ma apkuran in kunauselosla. Elos ac fah filiya lulalfongi na pwaye lalos in LEUM GOD, God mutual lun Israel. 21 Mwet pu sin mwet Israel fah foloko nu yurin God Kulana lalos. 22 Finne arulana pukanten mwet Israel in pacl inge, oana puk wekof uh, a mwet na pu selos fah foloko. Ongoya lulap lemla nu sin mwet uh, fal nu ke orekma lalos. 23 Aok, LEUM GOD Fulat ac Kulana El fah use mwe ongoiya lulap nu fin facl sac nufon, oana ke El fahk mu El ac oru. 24 LEUM GOD Fulat ac Kulana El fahk nu sin mwet lal su muta Zion, "Nimet sangeng sin mwet Assyria, elos finne akkeoyke kowos oana ke mwet Egypt tuh oru. 25 In kitin pacl na nga ac aksafye kaiyuk luk nu suwos, na nga fah kunauselosla. 26 Nga, LEUM GOD Kulana, fah srunglulos ke mwe sringsring luk oana ke nga tuh oru nu sin mwet Midian sisken Eot lal Oreb. Nga fah kai mwet Assyria oana nga tuh kolak sikal luk fin meoa ac kai mwet Egypt. 27 In pacl sacn, nga ac tulekowosta liki ku lun mwet Assyria, ac srenenu lalos ac fah tia sifilpa toasr nu finpisowos." 28 Mwet lokoalok elos eisla siti lun Ai. Elos utyak sasla Migran! Elos filiya ap lalos Michmash! 29 Elos alukela tari inkanek oasriksrik inmasrlon eol uh ac motulla Geba! Mwet in siti Ramah elos arulana sangeng, ac mwet in acn Gebeah, siti sel Tokosra Saul, elos kaingla. 30 Mwet Gallim, kowos sasa! Mwet Laishah, kowos in lohng! Mwet Anathoth, kowos in topokla! 31 Mwet Madmenah ac mwet Gebim elos kaing in suk mou lalos. 32 Misenge mwet lokoalok elos sun siti Nob. Elos kolak paolos ac fisik nu ke Eol Zion, ac

nu ke siti Jerusalem. 33 LEUM GOD Kulana El ac fahk siselosi nu in fohk uh oana lesak pakpukla liki sak na fulat. Mwet ma filang ac inse fulat selos ac fah pakpuki ac akpusiselyeyuk. 34 LEUM GOD El ac suklosla, oana sak ma oan influlwen insak uh ke ac pakpuki ke tuhla, oana ke sak na wowo Lebanon ac ikriyuki!

11 Takin sou fulat lal David oana sak soko ma pakpuki nu infohk uh; na, oana ke lah susu ac srunak ke sruen sak uh, ouinge sie tokosra susu fah tuyak liki inmasrlon fwilin tulik natul David. 2 Ngunin LEUM GOD ac fah oan facl — Ngunin lalmwetmet ac etaik in leumi mwet lal. El ac fah etu ma lungse lun LEUM GOD ac arulana akfulatyal. 3 Ac El ac fah insewowo in aksol. Nununku lal fah tia wiwimwet ku wiwikas; 4 El ac fah oru nununku suwohs nu sin mwet sukasrup Ac loango suwohs lun mwet ma kofla sifacna. Ke sap lal, mwet uh fah kalyeyuk, Ac mwet koluk fah misa. 5 El fah leumi mwet lal ke pwaye ac suwoswosla. 6 Kosro wolf ac sheep fusr fah tukeni muta in misla, Ac leopard sulallal fah wi na nani fusr uh oan. Cow fusr ac lion fusr fah tukeni mongo Ac tulik srisrik fah ku in karingnalos. 7 Cow ac bear fah tukeni mongo, Ac cow fusr ac bear fusr natulos fah tukenenina oan. Lion ac fah mongo mah, oana cow. 8 Finne tulik fusr se, ac fah tia sensen In srital apkuran nu yurin wet pwasin. 9 Fin acn Zion, inging mutual lun God, Ac fah wangin mwe sensen ku ma koluk. Acn we ac fah sessesla ke mwet su arulana etu ke LEUM GOD Oana ke meoa uh nwanala ke kof. 10 Len se ac fah tuku ke tokosra susu, su sie sin fwilin tulik natul David, ac fah sie mwe akul nu sin mutunfacl puspis. Elos ac toeni in siti fulat sel ac akfulatyal. 11 In len sac, Leum El ac sifilpa orekmakin ku lal in folokonma mwet lal su lula in acn Assyria ac Egypt, in acn Pathros, Ethiopia, Elam, Babylonia, Hamath, ac liki acn ma oan sisken meoa. 12 Leum El ac fah kolak sie flag tuh in sie mwe akul nu sin mutunfacl uh lah El sifilpa eisani mwet lisuyukla lun Israel ac Judah, ac folokunulosme liki eng akosr lun faclu. 13 Tokosrai lun Israel fah tia sifil kwase Judah, ac Judah fah tia sifilpa mwet lokoalok lun Israel. 14 Elos ac tukeni mweuni acn Philistia layen nu roto, ac wapi mwet su muta layen nu kutulap. Elos ac kutangla mwet Edom ac mwet Moab, ac mwet Ammon fah aksolos. 15 LEUM GOD El ac akmihnyela inalok ke Meoa Srusra, ac El ac use sie eng fol in akpaoyela Infacl Euphrates, ac filiya infacl srisrik itkosr na tuh mwet uh fah ku in tupalla. 16 Ac fah oasr soko inkanek lulap tuku liki acn Assyria nu sin mwet lal mwet Israel, su srakna moul oasr we, oana ke tuh orek nu sin mwet matu lalos ke elos tuku liki facl Egypt.

12 Sie len fah tuku ke mwet uh ac fah on, "Nga kaksakin kom, LEUM GOD! Kom tuh kaskusrak sik, A inge, kom akwoyeyu ac tila mulat. 2 God El langoluk; Nga fah lulalfongel ac tia sangeng. LEUM GOD El

ase ku lun monuk ac ku lun lulalfongi; El mwet lango luk. Wangin pakomuta lalos nu sin tulik fusr ac tulik srisrik. 3 Oana ke kof nasnas uh akinsewowyoe mwet su malu, 19 Babylonia pa tokosrai se ma oaska oemeet uh, mwe Ouinge mwet lun God fah enganak ke El molelosla." 4 konkin lun mwet we. Tusruktu nga, LEUM GOD, fah Sie len fah tuku ke mwet uh ac fah on, "Sang kulo nu sin kunausla Babylon oana ke nga tuh oru nu sin Sodom LEUM GOD! Pang nu sel Elan kasrekowos! Fahkak nu ac Gomorrah! 20 Wangin mwet ac fah sifilpa muta we. sin mutunfacl nukewa ke ma El oru! Fahkak nu selos Wet takusrkusr lun Arabia ac fah tia sifilpa tulokunak lulan fulat la! 5 On nu sin LEUM GOD ke sripen orekma lohm nuknuk selos we, ac wangin mwet shepherd fah wolana la! Sulkakin pweng se inge nu fin faclu nufon. 6 sifil kite un kosro natulos we. 21 Ac fah sie acn sin kosro Lela mwet nukewa su muta in Zion in wowoyak ac on! Lemnak yen mwesis, ac yen in orek ahng lun won owl. God mutual lun Israel El fulat, Ac El muta inmaslon mwet Won ostrich ac fah muta we, ac nani lemnak fah yuwot la!"

13 Kas in fahkak se inge, su Isaiah wen natul Amoz el tuh eis sin God, ma ke acn Babylon. 2 Amakunak flag in mweun fin soko eol musrasra! Sapsap nu sin mwet mweun uh, ac kolak poum in sie akul nu selos in fahsryang ac mweuni mutunpot lun siti ince fulat sac. 3 LEUM GOD El pangon mwet mweun fulat ac ku la! nu ke sie mweun mutual, in kalyaelos su El kasrkusrak se. 4 Porongo pusren wohwon fineol uh — pusren sie un mwet na lulap, pusren mutunfacl ac tokosrai ke elos toeni. LEUM GOD lun Un Mwet Mweun El akoo u la! nu ke mweun. 5 Elos tuku liki acn loessula me, acn puspis ke saflaiyen faclu. In kasrkusrak la!, LEUM GOD El tuku in kunausla facl sac nufon. 6 Kowos in tung ke keok! Len lun LEUM GOD apkuramme — len se ma El su ku liki ku El ac sukela ma nukewa. 7 Poun mwet nukewa ac fah munasla, ac inse pulaik lun mwet uh ac fah wanginla. 8 Elos nukewa ac fah tuninfongla ac munasla ke waiok, oana sie mutan isus. Elos fah ngetani nu sie ke sangeng, ac mutalos fah srusrala ke mwekin. 9 Len lun LEUM GOD ac tuku — len in folo ke kasrkusrak ac ke fol la!. Faclu ac fah orekla sie acn mwesis, ac mwet orekma koluk nukewa ac fah sikiyukla. 10 Kais sie itu ac u in itu nukewa fah tila saromrom. Fahl uh ac fah lohsr pacl se el takak, ac ac fah wangin kalem lun malem. 11 LEUM GOD El fahk, "Nga ac fah use ongoiya lulap nu fin faclu ac kalyei mwet koluk nukewa ke ma koluk lalos. Nga ac akpusiselyalos nukewa su inse fulat, ac toanya nunak fulat nukewa lun mwet filang ac sulallal. 12 Mwet su ac painmoulla uh ac sesa liki gold wowo. 13 Nga fah oru kusrao in rarrar, ac faclu ac fah usrusrla liki acn oan we in len se ke nga, LEUM GOD Kulana, akkalemye kasrkusrak luk. 14 "Mwetsac su muta Babylon fah kaingla nu in facl selos sifacna — kaingelik oana deer kaingkin mwet sruh kosro, ku oana sheep wangin mwet shepherd la. 15 Kutena mwet su sruh ac fah faktuki in misa. 16 Elos ac tu ngetang ac wangin ma elos ku in oru ke tulik srisrik natulos ac fah puopo nwe ke misa, ac lohm selos wapiyuki, ac mutan kialos sruinkuiyuk sin mwet mweun uh." 17 LEUM GOD El fahk, "Nga fah purakak mwet Media in mweuni acn Babylon. Wangin enenu lalos ke silver, ac elos tia mwel gold. 18 Elos ac uniya mwet fusr ke mwe pisr natulos.

Wangin pakomuta lalos nu sin tulik fusr ac tulik srisrik. 19 Babylonia pa tokosrai se ma oaska oemeet uh, mwe kunausla Babylon oana ke nga tuh oru nu sin Sodom ac Gomorrah! 20 Wangin mwet ac fah sifilpa muta we. Wet takusrkusr lun Arabia ac fah tia sifilpa tulokunak lohm nuknuk selos we, ac wangin mwet shepherd fah sifil kite un kosro natulos we. 21 Ac fah sie acn sin kosro Lemnak yen mwesis, ac yen in orek ahng lun won owl. Won ostrich ac fah muta we, ac nani lemnak fah yuwot yume fin mahnum we. 22 Nien san, oayapa inkul fulat sin tokosra, fah sesesla ke pusren tung lun kosro lemnak uh. Pacl lun Babylon summa! Len la! akuranna safla."

14 LEUM GOD El ac sifilpa pakoten nu sin mwet Israel, ac sifil sulelosla in mwet la! sifacna. El ac fah lela elos in sifilpa muta in facl selos, ac mwet in mutunfacl saya ac fah tuku ac muta yorolos we. 2 Mutunfacl pupsis fah kasru mwet Israel in folok nu in facl se LEUM GOD El tuh sang nu selos, ac mutunfacl inge ac fah mwet kohs in kulansupu mwet Israel. Elos su tuh kutangla Israel meet, ac fah kutangyukla sin Israel, ac mwet Israel ac fah leum faclos su akkeokyilos meet. 3 LEUM GOD El ac fah sang nu sin mwet Israel mongla liki ngal ac keok lalos, ac liki orekma upa ma akkohsyeyuk elos in oru. 4 Ke El ac oru ma inge El mu elos in aksruksrukye tokosra Babylon ac fahk: "Tokosra sulallal sac el ikori! El ac tia sifilpa akkeokye kutena mwet! 5 LEUM GOD El sisla ku lun mwet kol koluk, 6 su nuna kasrkusrak ac akkohsyemwe uh, ac tiana tui in kalyei mutunfacl ma elos kutangla. 7 Inge faclu nufon muta in mongla ac misla, ac mwet nukewa wowoyak on ke engan. 8 Sak fir ac sak cedar in acn Lebanon wi enganak ke sripen tokosra sac wanginla, ouinge wanginla mwet ac sifil pakelosi! 9 "Facl lun mwet misa akola in paing tokosra Babylon. Inut lalos su tuh oasr ku yoro fin faclu elos mukuuiyak. Ngunin tokosra ma misa elos tukakek liki tron lalos. (Sheol h7585) 10 Elos nukewa pang nu sel ac fahk, 'Inge kom munas oana kut! Kom sie sesi! 11 Kom tuh akfulatyeyuk ke pusren on ke harp, tusruktu inge kom oasr in facl sin mwet misa. Ulac uh pa mwe oan kiom, ac kaot lom pa wet.'" (Sheol h7585) 12 O kom su itu in lotutang, kom putatla liki inkusrao! In pacl meet ah kom kutangla mutunfacl pupsis, a inge sisila kom nu infohk uh. 13 Kom tuh nunku kom in fanyak nu inkusrao ac likiya tron lom lucng liki itu ma fulat oemeet. Kom tuh nunku mu kom ac muta oana tokosra se fineol soko in acn epang, yen god uh toeni we. 14 Kom tuh fahk mu kom ac fanyak nu lucng fin pukunyeng uh, in oana El su Kulana. 15 Tusruktu tia ouinge, a ituki kom nu yen loallana in facl sin mwet misa. (Sheol h7585) 16 Mwet misa fah mangelik ac suikomi. Elos ac siyuk, "Ya pa inge mwet se ma osrokak faclu ac oru tokosrai uh rarrar? 17 Ya pa inge mwet se su kunausla siti puspis ac ekulla faclu nu ke sie acn mwesis? Ya pa inge mwet se

su tiana aksukosokye mwet kohs lal, ku fuhlelosla in folok nu yen selos?" 18 Tokosra nukewa lun faclu elos oan in kulyuk kato lalos, 19 a wangin kulyuk lom, ac mweun uh, elos rarrar pac ke elos lohng, ac oan misa lom sisila in oan kulawi. Afyufi ke monin mwet anwuki ke mweun, ac welulos na sisila nu in sie laf kom kunausla facl sum ac onela mwet lom sifacna, kom ac fah tia pukpuki oana tokosra ngia. Wangin sin sou koluk lom ac fah esamyuk. 21 Lela akmas uh in arulana kunausla acn we. Nga ac fah tia likiya kutena ma in oan we — wangin siefanna mwet ac painmoulla, finne tulik ku mwet matu. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. 23 Nga fah ekulla acn Babylon nu ke sie acn furarrar, ac won owl ac fah muta we. Nga fah imonla acn we ke sie burum su ac burumela ma nukewa. Nga, LEUM GOD Kulana, pa fahk ma inge." 24 LEUM GOD Kulana El oru sie wulela ku ac fahk: "Ma nga lumahla tari fah sifyak. Ma nga nunkala in oru, ac fah orekla. 25 Nga ac kunausla mwet Assyria in facl sik Israel, ac longolosi fineol sik. Nga ac tulala mwet luk liki mwe utuk toasr lun mwet Assyria, ac liki ma upa elos enenu in polong. 26 Pa inge lemlem luk nu ke faclu, ac nga asroela pouk in kalyei mutunfacl puspis." 27 LEUM GOD Kulana El wotela tari in oru ouinge. El asroela paol in kalyei, ac wangin sie ku in ikolilya. 28 Pa inge kas in fahkak ma fwackelik ke yac se Tokosra Ahaz el misa. 29 Mwet Philistia, sak in sringsring soko ma sang uni kowos kapitelik, tusruktu wangin sripa kowos in engan. Ke soko wet ac misa, soko pacna wet ac tuku koluk lukel. Sie atro lun soko wet ac sawulla soko dragon sohksok. 30 LEUM GOD El ac fah kite mwet sukarsrup inmasrlon mwet lal, ac El ac oru elos in muta in misla. Tusruktu El ac supwama sie sracil na upa nu fowos mwet Philistia, ac El ac fah tia lela kutena suwos in moulla kac. 31 Siti nukewa in acn Philistia, kowos in wowoyak tung ac suk kasru. Kowos nukewa in sangeng ac rarrar! Sie pukun kutkut pa tuku epang me — sie un mwet mweun su wangin mwet sangengtot inmasrlolos. 32 Kut ac topuk fuka mwet utuk kas ma tuku Philistia me nu yoros? Kut ac fahkang nu selos lah LEUM GOD El musaeak Zion, ac mwet lal su akkeokyeyuk fah konauk moul misla we.

15 Sie kas in fahkak ke acn Moab pa inge. Siti lun Ar ac Kir ac kunanula ke fong sefanna, na ac fah arulana misla acn Moab. 2 Mwet Dibon elos fanyak nu fineol uh in tung in acn in alyalu lalos. Mwet Moab elos wowoyak ac tung tutaf ke sripen asor lalos ke siti Nebo ac Medeba. Elos mangsrasrala ac kalla alut lalos. 3 Mwet inkanek uh elos asor ac nokomang nuknuk yohk eo. Mwet uh tung ke nien tukeni in siti uh, ac fin lohm uh. 4 Mwet Heshbon a Elealeh elos wowoyak, ac pusren

tung lalos ku in lohngyuk yen loessula nwe Jahaz. Finne mwet mweun uh, elos kaingla nu in siti Zoar ac nu Eglath Shelishiyah. 5 Insiuk tungi acn Moab! Mwet we elos kaingla nu in siti Horonaim, arulana wowoyak Kom kunausla facl sum ac onela mwet lom sifacna, ke asor. 6 Infacil srisrik Nimrim paola, ac mah siska uh uli. Wanginla mah folfol lula we. 7 Mwet uh fahsra sasla Infahlfal Willow, ac srike in kaing wi ma lalos nukewa. 8 mutawauk! Wen nukewa natin tokosra se inge fah misa Ke masrol nukewa lun acn Moab, tung uh lohngyuk we. 9 Lohngyuk pac in siti Eglaim ac Beerelim. 10 Kof ke infacil soko in acn Dibon, srusrala ke srah, na srakna oasr ma upa liki inge ma God El akoo nu sin mwet in acn we. Aok, mwet nukewa su lula in acn Moab ac fah anwuki.

16 Mwet Moab su muta in acn mwesis in siti Sela, elos supwala soko sheep fusr in mwe lung nu sin mwet se su leum in acn Jerusalem. 2 Elos muta soano pe Infacil Arnon, ac foroht forma oana won su lilliyak liki ahng lalos. 3 Elos fahk nu sin mwet Judah, "Fahk nu sesr lah mea kut ac oru. Loangeutla oana soko sak su liliya acn uh in pacl fol ke infulwen len, ac lela kut in mongla ye lulin karinginyuk lowos. Kut mwet kakaing. Wikinkutla yen wangin mwet ac konekutyak we. 4 Lela kut in muta in acn suwos. Molikutla liki mwet su kena unikutla." (Mwe akkeok ac kunausten ac fah tui, ac mwet ma kunausla facl se inge ac fah som. 5 In pacl sacn, sie sin twilin tulik natul David ac fah tokosra, ac el ac fah kol mwet uh ke inse pwaye ac ke lungse. El ac fah sa na in oru ma pwaye, ac el ac liye tuh nununku suwos in orek.) 6 Mwet Judah elos fahk, "Kut lohng tari ke luman inse fulat lun mwet Moab uh. Kut etu lah elos enum ac ngetget lucng, tusruktu konkin lalos uh wangin sripa." 7 Mwet Moab ac fah tung ke sripen mwe keok nu selos. Elos nukewa ac fah tung ke elos ac esamak mongo yuyu ma elos tuh kang in acn Kir Heres. Ac fah wanginla finsrak lalos. 8 Ima ma apkuran nu Heshbon ac ima in grape lun acn Sibmah kunausyukla. Wain ke ima in grape inge pa tuh oru mwet leum lun mutunfaclu sruhila. Sie pacl ah, lah ke ima inge lahelik nwe sun acn Jazer, ac som nu layen kutulap in acn mwesis, oayapa nu roto layeno liki Meoa Misa. 9 Inge nga tungi ima lun acn Sibmah oana ke nga tungi acn Jazer. Sroninmutuk sororla ke acn Heshbon ac Elealeh, mweyen wangin kosrani in oru mwet we in engan. 10 Wanginla mwet engan pacl inge in ima wowo uh. Wanginla mwet sasa, ku on in ima in grape lalos. Wangin mwet fut grape mwe orek wain. Pusren sasa ke engan wanginla. 11 Nga sasao ke acn Moab, ac yohk asor luk ke acn Kir Heres. 12 Mwet Moab elos arulana totola in som nu fineol ac nu ke acn in alu lalos in pre, a wangin sripen ma elos oru inge. 13 Pa inge kas ma LEUM GOD El fahk ke acn Moab in pacl meet ah. 14 Na inge LEUM GOD El fahk, "Oana ke sie mwet orekma ke mwe moul el tari ke safla

yac in orekma lal uh, ouinge ke yac tolu na fal, kasrup lulap lun Moab ac wanginla. Inmasrlon mwet puspis we, mwet na pu fah moulla, ac elos ac fah arulana munas."

17 LEUM GOD El fahk, "Siti Damascus ac fah kunausyukla, ac ekla yol in na ma musalla. 2 Ac fah wanginla mwet muta in siti nukewa lun acn Syria nwe tok. Ac fah ekla acn mahma nien mongo lun sheep ac cow, ac wangin mwet ac luselosyak. 3 Ac fah wanginla ma loangeyen Israel, ac siti Damascus ac fah tia sifil sifacna nununkal. Mwet Syria su painmoulla ac fah akmwekinyeyuk oana mwet Israel. Nga, LEUM GOD Kulana, pa fahk ma inge." 4 LEUM GOD El fahk, "Sie len ac tuku ke wolana lun Israel ac fah wanginla, ac pacl mut lal ac fah ekla nu ke pacl srac. 5 Israel ac fah oana sie ima in wheat ma kosrkosrla tari, ac filfilla oana sie ima Infahlfal Repham ke kinkinla lisr fahko. 6 Mwet na pu fah moulla, na acn Israel ac fah oana soko sak olive ma fahko nukewa sifeyukeni sayen ma luo na ku tolu ke lah oelucng, ku kais kutu na lula ke lah ten ah. Nga, LEUM GOD lun Israel, pa fahk ma inge." 7 Ke len sac, mwet uh ac fah forla in suk kasru sin El Su oralosa, God mutual lun Israel. 8 Elos ac tia sifil ali ke loang ma elos orala ke paolos sifacna in kisakin mwe keng fac, ku lulalfongi sru ma elos tulokunak nu sin god mutan Asherah. 9 Ke len sac, siti ma potyak ku ac fah sisila ac filfilla in kulawi, oana siti ma mwet Hiv ac mwet Amor tuh kaingkunla ke elos kaingkin mwet Israel. 10 Israel, kom mulunkunla God su molikomla ac karingin kom oana sie eot kulana. Ac kom yukwiya sie ima oai nu sin sie god sac. 11 Tusruktu ma inge finne srunak ac farengla ke lotutang se na kom yukwiya ah, a ac fah wangin fahko in kosrani. Ac fah oasr lokoalok mukena, ac waiok su koflana tui. 12 Mutunfacl kulana puspis ngisyak ke sie pusra oana ngingir lun meoa, oana toki lun noa lulap weach uh. 13 Mutunfacl uh ac rirme oana noa toki, tusruktu God El ac kaelos na elos foloki, pahleyukla oana kutkut pe eol uh, ku oana ke eng fohru uh pokak mah pao uh. 14 Ke eku uh elos aktuninfongye mwet uh, a ke lotutang elos wanginla. Pa ingan ma ac sifyak nu selos nukewa su utyak kunausla ac pisre ma in facl sesr uh.

18 Layen nu roto ke infacl in acn Ethiopia, oasr sie facl lohngyuk pusren posohksok we. 2 Mwet roso fulat elos kal tuku liki facl sac ke Infacl Nile fin oak okoalos orekla ke loa. Folokla nu yen suwos, kowos mwet utuk kas mulah! Us sap soko nu in facl suwos ma masrloeyukelik ke infacl puspis. Facl suwos yohk ac ku. Mwet we elos loeska ac fwel manolos, ac mutunfacl uh nufon sangeng selos. 3 Kowos nukewa su muta faclu, kowos in lohng akwoya! Kowos in tawi flag in mweun se ma ac amacyak fin mangon eol uh! Porongo pusren mwe ukuk fin kasla! 4 LEUM GOD El fahk nu sil, "Nga ac fah ngeti inkusrao me, ac misla oana usren fol ke fahf uh, fol ke fahf uh, ku oana sifyak lun auffong ke

pacl in kosrani. 5 Meet liki orekeni grape uh, ke ros farengla nukewa putatla ac grape uh mwesrla, mwet lokoalok fah kunausla mwet Ethiopia — fisrasr oana ke sie mitmit ac pakela lah ke oa in grape uh. 6 Monin mwet mweun lalos ac fah sisila nun won ac kosro lemnak uh. In pacl fol won uh ac fah kang manolos, ac in pacl mihsrisr kosro lemnak uh ac kang manolos." 7 Pacl se ac tuku ke mwet loeska ac fwel mano inge, su mutunfacl uh nufon sangeng se, elos ac us mwe sang lalos nu sin LEUM GOD Kulana liki facl yohk ac ku se inge ma masrloeyukelik ke infacl puspis. Elos ac fah tuku nu ke Eol Zion, yen mwet uh alu nu sin LEUM GOD Kulana we.

19 Kas in fahkak inge ma ke acn Egypt. LEUM GOD El ac tuku nu Egypt fin sie pukunyeng na mui. Ma sruloala in acn Egypt rarrar ye mutual, ac insien mwet Egypt uh munasla. 2 LEUM GOD El fahk, "Nga fah purakak mweun inmasrlon mwet Egypt Sifacna — tamulel ac fah lain tamulel, ac mwet tulan lain mwet tulan. Siti we ac fah alein sie sin sie, ac tokosra su alein ac fah amei in sukok lah su kac ac kol. 3 Nga ac fah akfohsyauk pwapa lun mwet Egypt ac oru in wanginla finsrak lalos. Elos ac fah siyuk kasru sin ma sruloala lalos, ac lolngok yurin mwet inutnut ac siyuk kasru sin ngunin mwet misa. 4 Nga ac fah asang mwet Egypt nu inpoun sie tokosra sulallal ac koluk, su ac fah leum faclos. Nga, LEUM GOD Kulana, pa fahk ma inge." 5 Kof ke Infacl Nile ac sriksrikeni nwe ke na mihnla. 6 Acn ma kof tuh soror we meet ac mwesia nwe ke kolukla fohlo. Loa ac mah ma kap pe infacl uh ac fah masla, 7 ac fita, ac ma nukewa ma yukwiuyuk pe Infacl Nile, fah paola ac ukukla. 8 Elos nukewa su patur ke Infacl Nile fah sasao ac tung. Ka ac kwa lalos ac wanginla sripa. 9 Elos su orek nukruk linen ac fah wanginla finsrak lalos. 10 Mwet otwot ac mwet pah in orala ma usrnguk ac fosringala ac supwarlana. 11 Mwet kol lun Siti Zolan elos lalfon! Mukul ma arulana lalmwetmet in acn Egypt elos sang kas in kasru na sutuu ac lalfon! Elos ac fahk fuka nu sin tokosra lah elos ma in sou lun mwet lutl fulat ac tokosra lun pacl meet ah? 12 Tokosra Egypt, pia mwet kasru lalmwetmet lom uh? Sahp elos ac ku in fahk nu sum ma LEUM GOD Kulana El akoo in oru nu in facl Egypt. 13 Mwet pwapa fulat lun siti Zolan ac Memphis elos lalfon. Fal in elos pa kol mutunfacl se inge, a elos sang kas in kasru na sutuu. 14 LEUM GOD El oru tuh kas in kasru lalos in akfohsyeak mwet uh. Ke sripa inge, ma nukewa Egypt el oru tafongla. Elos tukulkul oana sie mwet sruhi su musrela fin woht lal sifacna. 15 Wangin sie mwet fulat ku pusisel, kasrup ku sukasrup, in fahl Egypt su ku in kasru mutunfacl sac. 16 Oasr pacl se ac tuku ke mwet Egypt ac fah sangengtot oana mutan uh. Elos ac rarrar ke tuninfong pacl se ke elos liye lah LEUM GOD Kulana El asroela paol in kaelos. 17 Mwet Egypt ac fah arulana sangeng sin mwet Judah ke pacl nukewa

elos ac esamak mweongoiya ma LEUM GOD Kulana El isus lal. Nga forot ke ma nga lohng, ac nga tuninfong akoo nu selos. 18 Ke paci sac ac tuku, kas Hebrew ac ke ma nga liye. 4 Nunak luk uh fohsak, ac nga rarrar fah orek makinyuk in siti limekos in acn Egypt. Mwet we ke sangeng. Nga salka in tari ekela, tusruktu ke ekela ac fah oru fulahk lalos Inen LEUM GOD Kulana. Sie sin tuku nga sangeng mukena. 5 In aruruma sac, oasr sie siti inge ac fah pangpang, "Siti lun Faht." 19 Ke paci sac kufwa akoeyuk; mwe loeyuk lohm elakelik nu sin mwet ac tuku, ac fah oasr sie loang nu sin LEUM GOD in acn uh in muta fac. Na ke elos mongo ac nim, pusra na yohk Egypt, ac soko sru eot ac kisakinyuk nu sel ke masrol se se wola ac fahk: "Kowos, captain lun un mwet mwueun, siska nu kutulap in acn Egypt. 20 Ma inge ac fah si mwe akoela mwe loeyuk lowos an!" 6 Na Leum El fahk nu sik, akul lah LEUM GOD El oasr in facl Egypt. Kutena paci "Fahlalikiya sie mwet san, ac fahkang nu sel elan fahk mwet we elos akkeokyeyuk ac elos pang nu sin LEUM kutena ma el liye. 7 El fin liye mwet kasrusr fin horse GOD in kasrellos, El ac supwala sie mwet in molelosa. tuku kais luo, ac mwet muta fin donkey ac camel, elan 21 LEUM GOD El ac fahkulak sifacna nu sin mwet Egypt, lohang nu selos akwoya." 8 Na mwet san sac wowoyak ac elos fah etal ac alu nu sel, ac us mwe kisa ac mwe ac fahk, "Leum se, nga nuna tu san in se inge ke len ac sang nu sel. Elos fah orek wulela ku nu sel, ac oru oana fong." 9 Kitin paci ah na elos kasrusr tuku fin horse, kais ma elos wulela kac. 22 LEUM GOD El fah kalyei mwet luo. Mwet san sac sulkakin, "Acn Babylon musalla! Ma Egypt, tusruktu El ac fah akkeyalosla. Elos ac forla nu sruluala nukewa ma elos alu nu kac fokfoki oan infokh sel, ac El fah lohng pre lalos ac akkeyalos. 23 Ke paci uh." 10 Kowos mwet luk mwet Israel, stringsring kowos sacn ac tuku, ac fah oasr soko inkanek lulap inmasrlon oana wheat uh, tusruktu inge nga fahkak taru nu suwos acn Egypt ac Assyria. Mwet uh ac fufahsryesr inmasrlon pweng wo ma nga lohng sin LEUM GOD Kulana, God facl luo inge, ac elos fah tukeni alu. 24 In paci sacn, lun Israel. 11 Sie kas in fahkak ke acn Edom pa inge. Israel ac fah wela pac Egypt ac Assyria, ac mutunfacl Mwet se pangma nu sik Edom me, "Mwet san, fukunyen tolu inge ac fah mwe insewowo nu sin faclu nufon. 25 fong uh inge? Fahkma lah ac lenelik ngac." 12 Na nga LEUM GOD Kulana El fah akinsewowyaloas ac fahk, topuk, "Akuranna lenelik, tusruktu fong ac sifil tuku. Kom "Nga fah akinsewowyole kom, Egypt, mwet luk; ac kom, fin lungse sifil siyuk, kom tufah foloko siyuk." 13 Sie kas Assyria, su nga orala; ac kom, Israel, mwet solla luk." in fahkak ke acn Arabia pa inge. Mwet Dedan, kowos su

20 Ye sap ku lal Tokosra Fulat Sargon lun Assyria, captain lun un mwet mweun lun Assyria el mweuni Ashdod, sie siti in facl Philistia. **2** Yac tolu meet liki ma inge, LEUM GOD El tuh fahk nu sel Isaiah wen natul Amoz elan sarukla fahluk lal ac nuknuk yohk eoa ma el nukum. El akos ac forfor koflufol ac tia fahluk. **3** Ke pacl se sruoh acn Ashdod, LEUM GOD El fahk, "Isaiah, mwet kulansap luk, el forfor koflufol ac tia fahluk ke yac tolu. Ma se inge sie mwe akul nu ke ma ac sikiyak nu sin Egypt ac Ethiopia. **4** Tokosra Fulat lun Assyria el fah usla mwet el sruokya sin mutunfacl luo inge koflufolla som. Mwet fusr ac mwet matu elos fah fahsr koflufol ac tia fahluk, ac wangin ma afinyen kahpulos — sie mwe akmwekinye facl Egypt. **5** Elos su filiya lulalfongi lalos ke Ethiopia ac konkin ke Egypt ac fah oela, ac wanginla finsrak lalos. **6** Ke pacl sac ac tuku, mwet ma muta wekof uh in acn Philistia fah fahk, 'Liye ma sikiyak nu sin mwet ma kut lulalfongi in loangekut liki Tokosra Fulat lun Assyria! Kut ac moulla fuka?"

21 Pa inge sie kas in fahkak ke acn Babylonia. Mwe ongoiaya lulap ac fah tuku liki sie facl aksangeng, oana sie eng fohru ma pokla acn mwesisi. 2 Nga liye sie aruruma ke orekma sulallal ma ac sikyak, sie aruruma ke kutasrik ac kunausten. Un mwet mweun lun Elam, kowos sroang mweun! Un mwet mweun lun Media, kowos in kuhlusya siti uh! Mwe keok ma Babylon orala God El fah tulokinya in tui. 3 Aruruma sac nwekyula ke sangeng ac ngal — oana sie mutan su keok in pacil in

sus la. Nga foroti ke ma nga lohng, ac nga tuninfongla ke ma nga liye. **4** Nunak luk uh fohsak, ac nga rarrar ke sangeng. Nga salka in tari ekela, tusrukta ke ekela luku nga sangeng mukena. **5** In aruruma sac, oasr sie kufwa akoeyuk; mwe loeyuk lohm elakelik nu sin mwet uh in muta fac. Na ke elos mongo ac nim, pusra na yohk se wola ac fahk: "Kowos, captain lun un mwet mweun, akoela mwe loeyuk lowos an!" **6** Na Leum El fahk nu sik, Fahlalikiya sie mwet san, ac fahkang nu sel elan fahk kutena ma el liye. **7** El fin liye mwet kasrusr fin horse luku kais luo, ac mwet muta fin donkey ac camel, elan ohang nu selos akwoya." **8** Na mwet san sac wowoyak ac fahk, "Leum se, nga nuna tu san in se inge ke len ac long." **9** Kitin pacl ah na elos kasrusr tuku fin horse, kais luo. Mwet san sac sulkakin, "Acn Babylon musalla! Ma brulala nukewa ma elos alu nu kac fokfoki oan infohk buh." **10** Kowos mwet luk mwet Israel, sringsring kowos baana wheat uh, tusrukta inge nga fahkak tari nu suwos boweng wo ma nga lohng sin LEUM GOD Kulana, God un Israel. **11** Sie kas in fahkak ke acn Edom pa inge. Mwet se pangma nu sik Edom me, "Mwet san, fukunyong uh inge? Fahkma lah ac lenelik ngac." **12** Na nga opuk, "Akuranna lenelik, tusrukta fong ac sifil tuku. Kom in lungse sifil siyuk, kom tuhaf foloko siyuk." **13** Sie kas in fahkak ke acn Arabia pa inge. Mwet Dedan, kowos su mutangan aktuktuk yen mwestis in Arabia, **14** sang kof himen mwet malu su tuku nu yuruwos. Kowos mwet in pacl Tema, sang mwe mongo nu sin mwet kaingla liki acn Selos. **15** Mwet uh kaingkin cutlass ma akoeyukla tari in onelosi, liki mwe pisr ma akola in pisrikyuk, ac liki mwe sensen mukewa lun mweun. **16** Na Leum El fahk nu sik, Wolana lun surf Kedar ac fah safla tukun yac na fal se, in oana ke sie mwet el eis molin orekma lal ke el akafalye yac nufon se. **17** Inmasrlon mwet Kedar, mwet pisr lalos pa pulaik oemeet, tusrukta mwet na pu selos ac painmoulla. Nga, LEUM GOD lun Israel, pa fahk ma inge."

22 Kas in fahkak inge ma ke Infahlfal in Aruruma. Mea sikyak inge? Efu ku mwet nukewa in siti uh fanyak nu fin lohm selos uh? 2 Siti nufon se inge ngisyak, oayapa wohnak ke pusren engan. Mwet misa lowos elos tia anwuki ke elos mweun. 3 Mwet kol lowos nukewa kaing ac suruhu elos meet liki elos pisrik mwe pisrik matulos. 4 Filiyula nga in mukena muta eoksra ke mwet uk nukewa su misa. Nimet strike in akwoyeyu. 5 Sie paci in lofongla, musalsalu, ac fohsak lun Infahlfal in Aruruma pa inge, ac LEUM GOD Fulat ac Kulana El supwama ma nge nu facsr. Pot ke siti sesr fokfoki nu infohk uh, ac pusren mwet su tung in suk kasru lohngyuk oe inmasrlon neol uh me. 6 Mwet mweun lun facl Elam elos utuk mwe pisrik ac kasrusr tuku fin horse. Mwet mweun lun acn Kir elos akoela tarì mwe loang lalos. 7 Infahlfal wolana lun Judah nwanala ke chariot; mwet kasrusr fin horse elos tu ikin mutunpot lun Jerusalem. 8 Siti nukewa loangeyen

acn Judah fukulyuki. Pacl se ma ingan sikyak ah, kowos sisken infac Nile in acn Egypt, ac in oru inkane in tuh use kufwen mwee mweun liki acn ma oan we ah. 9 kuka lalos yurin mutunfacl puspis. 4 Siti Sidon, kom Kowos tuni pot lun Jerusalem in liye acn ma enenu in akmwekinyeyukla! Meoa ac acn loallana meoa siskomla ononla, ac kowos karinganang kof ke lulu se ten ah. 10 ac fahk, "Wanginna tulik nga oswela. Nga soenna tufahla Kowos oakla lohm in acn Jerusalem, ac ikruiya kutu, na wen ku acn." 5 Finne mwet Egypt elos ac fah lut ac eis eot kac in sang akkeye pot uh. 11 Kowos tuh musai oela pacl se elos lohng lah kunausyukla acn Tyre. 6 sie mwe neihuyk kof na lulap in siti uh, in nwanak kof Mwet Phoenicia, kowos in wowoyak ac tung! Strike in ma sororma liki lulu in kof matu. Tusrukut kowos tiana kaing nu Tarshish! 7 Mea pwaye lah pa inge Tyre, siti lohang nu sin God su lumahla ma inge nukewa ke pacl na pwar se ma musayukla ke pacl na loes somla? Ya loes somla, ac su oru in sikyak. 12 LEUM GOD Fulat ac pa inge siti se ma supwala mwet in tupalla meoa ac Kulana El tuh pangon kowos in tung ac mwemelil, in eis acn ingo tuh in acn selos? 8 Su lumahla tuh mwe mangsrasrala ac nokomang nuknuk yohk eoa. 13 Kowos ongoiya inge nukewa in sikyak nu fin acn Tyre, siti fulat tiana oru ma inge a kowos israsr ac orek kufwa. Kowos sac, su mwet kuka we elos fisrak ac afkulatleyuk emeet uniya sheep ac cow in kang, ac kowos numla wain. fin faclu? 9 LEUM GOD Kulana pa lumahla. El oru in Kowos fahk, "Kut in mongo ac nimnim, pilani lalu kut ac tulokinya filang lalos ke ma elos orala, ac in aktongyala misa." 14 LEUM GOD Fulat ac Kulana El sifacna kaskas mwet fulat lalos. 10 Fahla ac orek ima, kowos mwet nu sik ac fahk, "Ma koluk se inge ac tiana nunak munas Tyre su muta in acn Tarshish! Wangin sie ac fah sifil nu selos ke lusenna moul lalos. Nga, LEUM GOD Fulat loangekowos. 11 LEUM GOD El asroela paol fin meoa ac Kulana, pa fahk ma inge." 15 LEUM GOD Fulat ac ac kutangla tokosrai uh. El sap tuh pot ku lun Phoenicia Kulana El fahk nu sik nga in som nu yorol Shebna, mwet in kunausyukla. 12 Siti Sidon, insewowo lom safla, ac se ma liyaung inkul fulat sin tokosra, ac fahk nu sel, 16 mwet lom akkeokeyeyuk. Elos finne kaing nu Cyprus, "Mea kom oru ingan? Su lela nu sum in sifacna taflela elos ac tiana konauk misla we. 13 (Tia mwet Assyria kulyuk se lom in eot pe eol uh? 17 Sahp yohk sripom, pa oru kosro lemnak uh in utsyak ac nwakla acn Tyre, a tusrukut LEUM GOD El ac srukkomyak ac tolkomla. 18 mwet Babylonia. Mwet Babylonia pa tulokunak nien fan El ac srukkomyak oana sie ball ac siskomla nu in sie facl sisken pot we, ac fukulya acn ku lun Tyre, ac sisla in lulap. Kom ac misa we sisken chariot ma kom arulana oan musalla.) 14 Wowoyak ac asor, kowos mwet kalkal filangkin. Kom sie mwe mwekin nu sin mwet in lohm meoa uh! Kunausyukla siti se ma kowos kokin. 15 Pacl sin mwet kacto lom. 19 LEUM GOD El ac siskomla liki se ac tuku ke acn Tyre ac mulkinyukla ke yac itngoul, orekma fulat lom, ac eisla wal fulat lom." 20 LEUM GOD lusenna moul lun sie tokosra. Ke ac safla yac inge, acn El fahk nu sel Shebna, "Ke pacl ma ingan ac sikyak, Tyre ac fah oana mutan kosro se ke on soko ma fahk nga ac sapla nu sin mwet kulansap luk, Eliakim wen mu: 16 Kom, mutan kosro se ma mulkinyukla, Eis harp natul Hilkiah. 21 Nga fah nokmulang ke nuknuk oa ac nutum ac forfor in siti uh! Srital ac sifilpa onkakin on lom mwe lohl lun leum, ac sang wal ac ku nukewa lom nu In sifil esamyukyak kom. 17 Ke yac itngoul ac safla, sel. El ac fah oana sie papa nu sin mwet Jerusalem ac LEUM GOD El ac lela Tyre in folokla nu ke inkane in mwet Judah. 22 Nga fah sang ku nukewa nu sel yal kuka matu lal, ac el ac fah kukakunullla sifacna nu sin tokosra, su fwilin tulik natul David. Key nu ke acn fulat tokosrai nukewa lun faclu. 18 Mani ma el sruoky ke kuka lal uh ac fah kisaiuykyang nu sin LEUM GOD. Acn fah kaliya, ac ma nukewa el kaliya wangin sie fah ikasl. Tyre ac fah tia elosak ma inge nu sel sifacna ku filiya in nien filmal, a ac fah orekmakinyuk in kasrelus su lafwekunulosla nu sin LEUM GOD, in afkalye enenu lalos ke mwe mongo ac nuknuk lalos.

23 Kas in fahkak inge ma ke acn Tyre. Wowoyak ac asor, kowos mwet kalkal fin meoa! Acn suwos, Tyre, kunausyukla; lohm we ac molsron we wanginla. Ke oak okowos ac foloko liki acn Cyprus, kowos ac fah lohng pweng kac. 2 Kowos in tung mwemelil, kowos mwet kule luu Sidel! Kowos sunu mwet, 2 in tunnde

24 LEUM GOD El ac fah kunausla faclu ac filiya in wanginla ma oan fac. El ac furalik fin acn uh ac akfahsryelik mwet fac. 2 Mwet nukewa fah pulakin kain in ongoiya sefanna — mwet tol ac mwet uh, mwet kohs ac mwet kacto, mwet kuka ac mwet moli, mwet ngusr mani ac mwet sang mani, mwet kasrup ac mwet sukasrup. 3 Faclu ac fah sikiyukla ac mokutkuti. LEUM GOD pa fahk ouinge, na ac orek oana ma El fahk. 4 Faclu pulamlamla ac uli; faclu nufon ac munasla. Kewana faclu ac yen engyeng uh ac mwesri. 5 Mwet uh aktaekyala faclu ke elos kunausla ma sap lun God, ac ke elos siakos wuleang se su El orala in oan nwe tok. 6 Ouinge God El selngawi faclu. Mwet faclu elos eis mwatan orekma lalos.

Pueni na mwet moul lula. 7 Ima in grape uh mwella, wowo. 7 El fah sa na moklela pukunyeng in asor su ac fahsr in lISR wain uh. Elos nukewa su engan meet, sunya mutunfacl nukewa. 8 LEUM GOD Fulatlana El fah inge elos asor. 9 Wanginla pusren on kato ke harp ac drum. 9 Wanginla on ac engan ke wain; emah uh mwen selos. 10 Ma nukewa fohsak in siti uh, ac lohm nukewa lakiyuki, mwet koluk in tia utyak. 11 Mwet uh wowo fin inkanek uh ke sripen wanginla wain. Engan ac pwar wanginla na pwaye liki facl se inge. 12 Siti uh musalla, ac mutunpot we kunausyukla. 13 Ac fah pa inge ma ac sikiyak nu ke mutunfacl nukewa fin facl. Ac fah oana ke safla pacl in kosrani — wanginla fahko ke sak olive, ac grape nukewa kinkinla. 14 Elos su painmoulla ac fah alullul ke engan. Elos su muta in mutunfacl roto ac fah fahk lupon fulatlana lun LEUM GOD, 15 ac elos su muta in mutunfacl kutulap fah kaksakunul. Mwet su muta wekof uh fah kaksakin LEUM GOD lun Israel. 16 Liki acn loessulana facl kut lohng pusren on in kaksakin God lun suwoswos. Tusructu wangin finsrak luk! Fortoi insiulk! Mwet kutasrik tia tui in orek kutasrik, ac sulallal lalos uh koluk liki na meet ah. 17 Porongeyu, mwet nukewa! Mwe aksangeng, luf loal, ac sruhf oan soanekeowos. 18 Kutena mwet su strike in kaingla liki mwe aksangeng inge ac fah putatla nu in luf loal, ac kutena su kaingla liki luf sac ac fah sruoh ke sie sruhf. Af upa ac fah kahkla liki kusrao, ac pwelung lun faclu fah kusrusryak. 19 Faclu fah srasrellic ac mulipili, ac ikakelik. 20 Faclu sifacna fah tutulkul oana mwet sruhi se, wactot wactma oana sie lac lohm in sie paka. Faclu sringelik ke koluk la; ac fah ikori ac tiana sifil tuyak. 21 Pacl se ac tuku ke LEUM GOD El ac kalyei ku lun acn lucng, ac mwet kol lun faclu. 22 God El fah orani tokosra uh nu sie in iktokeni oana mwet kapir in sie luf loal. El fah kalelosi in presin nwe ke sun pacl in kalya nu selos. 23 Malem ac fah lohsrla, ac fahf ac fah tia sifil kalem, mweyén LEUM GOD Kulana El ac fah tokosra. El fah leum in Jerusalem fin Eol Zion, ac mwet kol lun mwet uh ac fah liye wolana lal.

25 LEUM GOD, kom God luk; Nga fah akfulatyé kom ac kaksakin Inem. Kom oralá ma usrnuguk; Ac kom oaru na in akfahsrye Ma kom lumahla in pacl oemeet ah. 2 Kom ekulla siti uh in oanna sruala, Ac kom kunausla pot ku we. Inkul fulat sin tokosra ma mwet lokoalok lasr musaela Wanginla. Ac fah tia sifil musaiyuk. 3 Mwet in mutunfacl kulana fah kaksakin kom; Mutunfacl sulallal nukewa ac fah sangeng sum. 4 Mwet sukasrup ac mwet mukaimtal elos kaing nu yurum Ac elos moulla in pacl in ongoiya. Kom sang nu selos acn in wikla ke pacl in paka, Ac acn lul ke pacl fol. Mwet sulallal elos anwuk oana ke eng upa uh fungulya pesinka, 5 Oana fol upa lun faht yen mwesis. A Kom, LEUM GOD, kom akmisyela wohwon lun mwet lokoalok lasr; Kom sikulya sasa lun mwet sulallal, Oana ke sie pukunyeng akoyohuye sie len fol. 6 In acn se inge, fin Eol Zion, LEUM GOD Kulana El fah akola sie kufwa nu sin mutanfael nukewa facl — sie kufwa ke mwe mongo na yuyu ac wain na

kunausla misa nwe tok! El ac fah eela sroninmuta liki mutun mwet nukewa, ac usla mwe mwekiñ ma mwet lal keok kac yen nukewa facl. LEUM GOD sifacna pa fah ma inge. 9 Pacl se ma inge ac sikiyak uh, mwet nukewa fah fahk, "El inge God las! Kut filiya lulalfongi lasr in El, ac El molikutla. El pa LEUM GOD! Kut filiya lulalfongi lasr in El, ac inge kut engan ac insewovo mweyen El molikutla." 10 LEUM GOD El fah loangela Eol Zion, tusructu mwet Moab ac fah futungyuki oana ke mah pao uh lolongyuki ke fohkon cow uh. 11 Elos ac fah asroelo paolos oana elos in strike in kofkof, tusructu God El ac akmwekinalos, na paolos ac totola ac tili, tia ku in oru kutena ma. 12 El ac fah kunausla pot ku ac fulat lun Moab ac rakinya nu infohk uh.

26 Len se ac tuku ke mwet uh fah yuk on soko inge in facl Judah: Siti sesr uh ku na! God El sifacna loango pot kac! 2 Iksala mutunpot lun siti uh Ac lela mutunfacl se ma oaru ac pwaye in utyak — Mutunfacl su mwet we oru ma suwohs. 3 Kom, LEUM GOD, sang misla pwaye Nu selos su filiya lulafongi lalos in kom, Ac nunak lalos oakwuki ku. 4 Lalafongi LEUM GOD pacl nukewa; El ac fah karingin kut nwe tok. 5 El akpusiselyalos su inse fulat; El kunausla siti ku ma elos muta we, Ac rakinya pot we nu infohk uh. 6 Elos su akkeokyeyuk meet elos forfor fac in pacl inge Ac futungya ye nialos. 7 LEUM GOD, kom akfwelye inkanek uh nu sin mwet wo; Inkanek ma elos fufahsryesr fac uh fwelna. 8 Ku fahsr tukun ma lungse lom, ac filiya finsrak lasr in kom; Kom mukena pa kut lungse yohk uh. 9 Ke fong uh nga nunekom ke insiuk nufon; Ke kom nununku facl ac mwet fac, Elos nukewa fah etu lah mea kalmen nununku suwohs. 10 Kom finne kulang nu sin mwet koluk uh, Elos ac tiana etala in oru ma pwaye. Elos finne muta in facl sin mwet suwoswos A elos srakna oru ma koluk; Elos tia lungse akfulatyé kom. 11 Mwet lokoalok lom elos tiana etu lah kom ac kalyaelos. LEUM GOD, oru elos in mwekiñ ac lela elos in keok; Lela elos in keokkin kaiyuk su kom akoo nu selos. Akkalemye nu selos lupon lungse lom nu sin mwet lom. 12 LEUM GOD, kom fah ase misla ac insewovo nu sesr; Ma nukewa ma kut oralá uh Ma tuku ke sripen orekma lom. 13 LEUM GOD lasr, oasr tarí pacl ma leumiyuk kut sin mwet saya, Tusructu kom mukena pa LEUM GOD lasr. 14 A inge elos misa tari, ac elos fah tia sifil moul; Ngunalos fah tia sifil tutakek, Tuh kom kaelos ac kunauselosla. Wangin sie mwet ac sifil esamulos. 15 LEUM GOD, kom akkapey mutunfacl sesr, Ac akyokyelik ke siska nukewa; Ke ma inge akfulatyeyuk kom. 16 LEUM GOD, kom kalyei mwet lom, Ac in keok lalos elos pre nu sum. 17 LEUM GOD, kom oru kut wowoyak ac tung, Oana ke sie mutan el koek ac tung ke pacl in isus lal. 18 Kut mutana in waiok ac keok, wanginna ma kut oswe. Wangin kutangla lasr

nu sin faci sesr; Wanginna ma kut orala. **19** Mwet lasr lalos fah wanginla, oana fahko se meet ke sak fig ke ma misa ac fah sifil moulyak! Manolos ac fah sifil moul. pacl la, sifeuyukac mongola ke tufahna mwesrla. **5** Elos nukewa su motul inkulyuk lalos Fah ngutalik ac on Sie len ac tuku ke LEUM GOD Kulana El ac fah oana ke engan. Oana ke aufong saromrom aksasuye faclu, sie losr wolana nu sin mwet lal su moulla. **6** El ac fah Ouinge LEUM GOD El fah akmoulyalosyak su misa ke sang ngunin nununku suwohs nu sin mwet nununku, ac pacl loes somla. **20** Mwet luk, kowos som nu in lohm akpulaikyalos su liyaung mutumpot lun siti in lain mwet suwos ac kaleang srungul an. Wikla kitin pacl nwe ke na lokoalok. **7** Finne mwet palu ac mwet tol, elos arulana kaskrusak lun God wanginla. **21** LEUM GOD El ac tuku sruhi, oru elos fahsr tukulkul. Yokla nim wain ac mwe liki acn sel inkusrao in kalyei mwet faclu ke ma koluk nim ku, oru elos nukanulosla ac fahsr toptop. Mwet palu lalos. Akmas ma orek in lukma fin faclu ac fah kalemla, elos arulana sruhi ac tia kalem ke aruruma ma God El ac infohk uh fah tia sifil okanla mwet su anwuki we.

27 In len sac LEUM GOD El ac orekmakin cutlass

kulana natul in kalyael Leviathan, dragon soko ma tipirpir ac worwor, ac El ac unya kosro sulallal lulap soko in meoa uh. **2** In len sac LEUM GOD El fah fahk ke ima in grape kato se lal, **3** "Nga liyaung ac aksroksrokye pacl nukewa. Nga liyaung na ke len ac fong, tuh in wangin mwet akkolukye. **4** Nga tila kaskrusak ke ima grape sac. Funu oasr kokul ku mah fakfuk nga in lain, nga lukun seukak nufon. **5** Tusruktu mwet lokoalok lun mwet luk fin lungse nga in karinganulosyang, lela elos in tuku auliyak nu sik. Aok, lela elos in suk misla yuruk." **6** In kutu pacl fa hsru, mwet Israel — filin tulik natul Jacob — fah okahla oana soko sak, ac elos fah fokla ac farengelik. Faclu ac fah afla ke fahko lalos. **7** Mwet Israel tiana kaoyeyiuk sin LEUM GOD in upa oana mwet lokoalok lalos, ac tia pac us mwet lalos tuhlac. **8** LEUM GOD El kalyei mwet lal ke El supwalosa nu in ssruoh. El pokolosa ke sie eng na upa kutulap me. **9** Tusruktu ma koluk lun Israel ac fah tuleyukla ke pacl se na eot ke loang lun mwet pegan uh ilili nwe ke mokutkuti, ac ma sruloala ke god mutan Asherah, oayapa loang in esukak mwe keng uh, wanginla. **10** Siti ma tuh oasr pot ku we musallana oan — oana sie scn mwesis ma wangin kutena ma we. Ekla oana sie acn cow uh mongla ac mongo mah ac lesak we. **11** Lesak uh paola ac kaptelik, na mutan uh telani mwe etong. Ke sripen wangin etauk lun mwet uh, oru God su oralosla El fah tia pakomutalos ku akkalemye pakoten lal nu selos. **12** Ke len sac, LEUM GOD El ac fah eisani mwet lal kais sie, oana ke srisrielik wheat liki kulun wheat uh, mutawauk Infact Euphrates lac nwe sisken Egypt. **13** In len sac, sie ukuk ac fah ukuki in folokonma mwet Israel nukewa su muta in sruoh in acn Assyria ac Egypt. Elos fah tuku ac alu nu sin LEUM GOD in Jerusalem, fin eol mutual sel.

28 We nu sin tokosrai lun Israel! Wolana lal efla oana

losr ma oan fin sifen mwet kol sruhi lalos. Insuf filang lalos onola keng na, tusruktu elos sruhilana oan ac tia etalos. **2** Leum El akoela tarisie su ku ac fokoko in mweun nu selos — sie su fah tuku oana sie paka in af na yohk kosra, oana sie af matol ma oana sie sronot fungme ac afunla acn uh. **3** Filang lun mwet kol sruhi lalos ac fah lolongyuki. **4** Wolana lun mwet kol filang

lalos fah wanginla, oana fahko se meet ke sak fig ke pacl la, sifeuyukac mongola ke tufahna mwesrla. **5** Sie len ac tuku ke LEUM GOD Kulana El ac fah oana ke engan. Oana ke aufong saromrom aksasuye faclu, sie losr wolana nu sin mwet lal su moulla. **6** El ac fah Ouinge LEUM GOD El fah akmoulyalosyak su misa ke sang ngunin nununku suwohs nu sin mwet nununku, ac pacl loes somla. **7** Finne mwet palu ac mwet tol, elos arulana sruhi, oru elos fahsr tukulkul. Yokla nim wain ac mwe liki acn sel inkusrao in kalyei mwet faclu ke ma koluk nim ku, oru elos nukanulosla ac fahsr toptop. Mwet palu lalos. Akmas ma orek in lukma fin faclu ac fah kalemla, elos arulana sruhi ac tia kalem ke aruruma ma God El supu, ac mwet tol elos arulana sruhi ac tia ku in oru nununku suwohs nu ke mwe elya lun mwet uh. **8** Tepu ma elos muta kac afla ke woht, ac wangin acn nasnas lula fac. **9** Elos torkaskas keik ac fahk, "Ku El nunku mu su El lutu uh? Su enenu kas lal? Ma na nu sin tulik fusr ma tufahna liktitla! **10** Ma na fisrasr pa El lutu nu sesr: El kalweni kais sie leta, lain nu ke lain, mwe lutu nu ke mwe lutu." **11** Kowos fin tia porongeyu, na God El ac supwaot kutu mwetsac su orekmakin kas sakirk ma kowos tia kalem kac in lutu kowos. **12** El kena akwoye kowos ac sot mongla nu suwos nukewa, a kowos srunga porongal. **13** Pa pwanang LEUM GOD El ac kalweni kais sie leta, lain nu ke lain, ac mwe lutu nu ke mwe lutu. Na kowos fah tukulkul yen nukewa kowos fahsr we. Kowos ac fah kinkineta, sremla ke kwasrip, ac utukla nu in sruoh. **14** Inge, kowos mwet enum su leum fin mwet inge in acn Jerusalem, porongo ma LEUM GOD El fahk. **15** Kowos konkin mu kowos orala sie wuleang yurin misa, ac kowos insesela yurin mwet in faci sin mwet misa. Kowos nunku mu mwe ongoiya ac fah aliki kowos ke pacl se ac tuku, mweyen kowos lulalfongi ke kikiap ac kutasrik lowos in loangekekowos. (*Sheol h7585*) **16** Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Nga likiya sie pwelung in Zion ma oakwuki ku. Nga filiya sie eot insruwasrik saok ac ku kac, ac kas inge simla fac: 'Lulalfongi se su ku el oayapa mongfisrasr.' **17** Nununku suwohs pa mwe srikasrak nu fin pwelung uh, ac pwaya pa mwe srikasrak nu ke siska ah, tenyak nu lucng." Af yohk kosra fah pokla kikiap nukewa ma kowos lulalfongi, ac sronot ac fah kunausla acn kowos lulalfongi in wikla we. **18** Wuleang ma kowos orala yurin misa ac fah sisila, ac insesela lowos yurin mwet in faci lun misa fah ikilyukla wanginla ku la. Ke mwe ongoiya lulap ac tuhme, ac fah afinkowosi ac kunauskowosla. (*Sheol h7585*) **19** Ac fah kalkalwen in pokkowosla ke lotutang nukewa. Kowos ac fah keokkin ke len ac fong. Kais sie kas sin God me ac fah mwe aksangeng yohk nu suwos! **20** Kowos ac fah oana mukul se in soakas se inge: mwe oan kial fototola elan asrosreliek fac, ac kaot lal oasriksriksa elan afinilya kac. **21** LEUM GOD El ac fah mweun in oana El tuh oru Fineol Perazim ac infahlfa lal Gibeon, Elan ku in orala ma El nunku in oru, finne mukukui lal uh sie liki na ma mwet uh tawi. El fah aksafye orekma lal su mwet uh tia ku in kalem kac. **22** Nimet isrun kas in sensenkakin nga

sot nu suwos! Kowos fin isrun, ac fah upala nu suwos in kaangkunla. Nga lohng pwapa lun LEUM GOD Kulana in kunausla mutunfacil nufon se inge. **23** Porongo ma nga fahk uh, ac lohang nu ke ma nga fahk nu suwos. **24** Wangin mwet ima kalwenina in akfisrasrye acn in ima lal ac tia yukwiya. **25** Ke pacl se el akoela fohk uh wo, na el yukwiya fiten mahsrik oana dill ac cumin. El yukwi tah in wheat ac barley, ac ke sisken ima lal el yukwi kutu pac kain fita. **26** El etu lah el ac oru orekma lal fuka, mweyen God El lotel. **27** El tia orekmakin sak toasir in puokla fiten dill ku fiten cumin; a el orekmakin sak mulala ac fal lupa. **28** El ac tia puok na puok wheat uh nwe ke na mukutkuti, a el etu lah el ac srungulla kolo uh ke el patok sie mwe wiwa fac in mau tia itungya wheat uh. **29** Lalmwetmet inge nukewa tuku sin LEUM GOD Kulana. Lemlem ma God El oru uh lalmwetmet, ac pacl nukewa safla tuh na wo.

oakwuk ma orekla sin mwet, ma elos kaliya mukena. **14** Ke ma inge nga fah aklutyalyosyak ke kutu ma elos tiana motko mu ac ku in sikyak. Elos su lalmwetmet fah ekla lalfon, ac etu lalos nukewa fah wangin sripa." **15** We nu selos su srike in okanla pwapa lalos liki LEUM GOD! Elos orala pwapa lalos in lukma ac nunku mu wangin sie fah liyalos ku etu ma elos oru. **16** Elos ekulla ma nukewa. Su kac yohk sripa uh: mwet orek ahlu ke kle, ku kle uh? Mwet se fin orala sie ma, ya ma se el orala uh ku in fahk nu sel, "Tia kom pa oreyula"? ku "Kom tia etu ma kom oru an"? **17** Oasr sie kas fahk mu, "Ac tia paht, sie insak matol ac fah ekla acn in ima, ac acn in ima fah ekla insak matol." **18** In len sac, mwet sulohngkas ac fah ku in lohng ke sie book ac ritiyuk, ac mwet kun su muta in lohsr fah ikakla mutualos ac elos ku in liey. **19** LEUM GOD El ac aksasuye engan lun mwet pusisel, ac mwet sukarsrup ac fah enganak sin El su mutual lun

29 We nu sin Jerusalem, Loang lun God! We nu sin siti se David el aktuktuk we! Kowos in oru na len in akfulat ac kufwa lowos uh, tusruktu tukun yac se ku luo, 2 na God El fah use ongoiya nu fin siti se su pangpang "Loang lun God." Ac fah oasr tung ac tung tutaf, ac siti nufon sac ac fah oana sie loang afla ke srah. 3 God El ac kuhlusya siti sac, musaela nien fan we, ac mweuni ke siska nukewa. 4 Jerusalem el ac fah oana sie ngun su srike in kaskas ye fohk uh me, sie pusra kororak ye kutkut uh me. 5 Jerusalem, mutunfaci sac nukewa su mweuni kom ac fah ukukla oana kutkut, ac un mwet mweun sulallal lalos fah sohka oana mah pao. In kitin pacl na, ke wangin motkweya, 6 LEUM GOD Kulana El ac fah molikomla ke ku lulap lun paka ac kusrusr. El ac fah supwama pulahl, eng upa, ac e na lulap, 7 na un mwet mweun lun mutunfaci su mweuni siti se pangpang Loang lun God, fah wanginla oana sie mweme, oana sie aruruma ke fong. Aok, kufwen mwe mweun ac kufwen srroasr nukewa fah wanginla. 8 Mutunfaci nukewa ma toeni in mweuni Jerusalem ac fah oana sie mwet masrinsral su mweme mu el mongo, ac ke el ngutalik el srakna masrinsral, ku oana sie mwet su arulana malu su mweme mu el nim kof, ac ke el ngutalik paola kapinsrulyal. 9 Oru na laffon lowos an! Oru kowos in sulongintenna! Kowos in sruhila ac tukulkul finne wanginna wain ku mwe nim ku kowos eis! 10 LEUM GOD El oru kowos in foroti, ac motul folosuwosla. Mwet palu pa atronmutun mwet uh, a God El lohsrala mutualos. 11 Kalmen aruruma nukewa mwet palu uh liye ac fah wikinyukla nu suwos — ac fah oana sie book limlim siliyuki. Kowos fin us nu sin sie mwet su etu rit ac siyuk sel elan ritu nu suwos, el ac fahk mu el tia ku mweyen siliyuki. 12 Kowos fin sang nu sin sie mwet su nikin rit ac siyuk elan ritu nu suwos, el ac topuk mu, "Nga nikin rit." 13 Leum El fahk, "Mwet inge fahk mu elos alu nu sik, a kas lalos wangin kalmeya, ac insialos loesla likiuy. Wangin sripen alu lalos — elos fahsra ke ma sap ac

okwuk ma orekla sin mwet, ma elos kaliya mukena. 14 Ke ma inge nga fah aklutyalosyak ke kutu ma elos tiana motko mu ac ku in sikyak. Elos su lalmwetmet fah ekla lalfon, ac etu lalos nukewa fah wangin sripa." 15 We nu selos su srike in okanla pwapa lalos liki LEUM GOD! Elos orala pwapa lalos in lukma ac nunku mu wangin sie fah liyalos ku etu ma elos oru. 16 Elos ekulla ma nukewa. Su kac yohk sripa uh: mwet orek ahlu ke kle, ku kle uh? Mwet se fin orala sie ma, ya ma se el orala uh ku in fahk nu sel, "Tia kom pa oreyula?" ku "Kom tia etu ma kom oru an"? 17 Oasr sie kas fahk mu, "Ac tia paht, sie insak matol ac fah ekla acn in ima, ac acn in ima fah ekla insak matol." 18 In len sac, mwet sulohngkas ac fah ku in lohng ke sie book ac ritiyuk, ac mwet kun su muta in lohsr fah ikakla mutualos ac elos ku in liye. 19 LEUM GOD El ac aksasuye engan lun mwet pusisel, ac mwet sukasrup ac fah enganak sin El su mutual lun Israel. 20 Ac fah pa inge safraiyen mwet su akkeokye mwet uh ac aklusrongtenya God. Mwet koluk nukewa ac fah kunausyukla. 21 God El ac kunausla mwet su kinauk kas kikiap lain mwet suwoha, payapa elos su oru tuh in wangin kaiyuk nu sin mwet kunaus ma sap, ac elos su fahk kas kikiap in aakkolukye mwet su oru ma pwaye pwanang elos tia eis nunurku suwohs. 22 Ouinge LEUM GOD lun Israel, su molella Abraham liki mwe lokoalok nu sel, El fahk, "Mwet luk, kowos ac fah tia sifilpa aklusrongtenyeyuk, ac motowos fah tia sifil ngetget in tonong ke mwekin. 23 Pacl se kowos liye tulik ma nga ac sot nutuwos, na kowos ac akilen lah nga God mutual lun Israel. Kowos fah akfulatyeyu ac arulana sunakinyu. 24 Mwet tafongla fah etala ma pwaye, ac elos su lungseña torkaskas ac fah engan in lutiyuk elos."

30 LEUM GOD El fahk ouinge: "We nu selos su leumi Judah, mweyen elos utuk nunuk lainyu. Elos fahsr tutun pwapa lalos sifacna ac tia ma nga insese nu kac, ac elos akkeye wulela su tia ou ma lungse luk. Elos kalwenina in oru ma koluk. 2 Elos som nu Egypt in sukuk kasru ac tia eis kas in kasru sik meet. Elos ke mwet Egypt in loangelos, na pa elos filiya lulalfungi lalos sin tokosra lun Egypt. 3 Tusrukta ac fah wangin ku lal tokosra sac in kasrelos, na safraiyen karinginyuk lun Egypt pa ongoiyan ac mwekinla. 4 Mwet roso lun Judah finne sun tari siti lun Zoan ac Hanes in acn Egypt, 5 a mwet Judah fah auli lah elos tuh lulalfungi mutunfacl se su wangin sripa nu selos, sie mutunfacl ma tiana kasrelos ke pacl elos enenu." 6 Kas in fahkak lun God pa inge ke kosro in acn mwesis eir: "Mwet roso elos fufahsryesr sasla in acn sensen, yen lion muta we ac oasr wet pwasin ac dragon sohksok. Elos us mwe lung pupsis ma yohk molo fin donkey ac camel, in mwe sang lalos nu sin sie mutunfacl ma tia ku in oru kutena kain kasru nu selos. 7 Kasru lun Egypt wanginna sripa. Ouinge nga sang ine aksruksruk se lal: 'Dragon Mwalna.'" 8 God El fahk nu sik in simusla luman moul lun mwet uh in sie book, tuh in oasr ma

simusla kawil in akkalemye ke ouiyen moul koluk lalos. **9** Pacl nukewa ac srangresr porongo mwe lutu lun God. Elos kikiap sukela mutunfaci uh, ac aksafyela lemlem koluk lalos. **10** Tusrukutu kowos, mwet lun God, fah engan ac on oana Elos sapkin mwet palu in tia kaskas. Elos fahk, "Nimet kowos oru ke fong ma kowos akfulatyel kufwa mutual. fahk nu sesr ma pwaye uh. Fahk nu sesr ma kut lungse Kowos ac fah engan oana elos su fahsr ke pusren on lohng, finne sutuu. **11** Tiok! Nemet lusrong kut. Kut tasak lun mwe on ke inkane lalos nu in Tempul lun LEUM ke lohngyen God mutual lun Israel." **12** Tusrukutu pa inge GOD, su loangela Israel. **13** LEUM GOD El ac fah oru ma God mutual lun Israel El fahk: "Kowos pilesru ma mwet nukewa in lohng pusra kulana lun wal lal, ac pula nga fahk nu suwos, ac kowos kokin orekma sulallac kuiyen kasrkusrak lal. Ac fah oasr firir, paka, af yohk kutasrik. **14** Kowos taftongla na pwaye. Kowos oana sie kosra, ac af matol. **15** Mwet Assyria ac fah tuninfong ke pot fulat ma srasrelak acn lucng nwe ten; ac tia paht na elos lohng pusren LEUM GOD, ac pula ke El kalyaelos ac fah raki. **16** Kowos ac mulipli oana sie tup kle — ke soko sikal osra. **17** Ke LEUM GOD El ac sringil na arulana musalsalu, oru wangin sie ip yohk kac fal in sringil mwet Assyria, mwet lal ac fah puok drum ac harp nwanak ipin mulut fol, ku sang utiya kof ke sie tacng." **18** Natulos in fal nu ke pusren sringisring uh. God El ac LEUM GOD Fulatlana, El su Mutual lun Israel, fahk nu sin fah sifacna mweun lain Assyria. **19** Oasr acn se nuna mwet uh, "Kowos fin twe foloko ac effalla in lulafongiyu, akoyukla oemeet nu ke sie e lulap in esukak Tokosra na kowos ac fah ku ac okak na." A kowos tia lungse oru. **20** Fulat lun Assyria. Acn sac loal ac sralap, ac yol in etong uh fulat nwe lucng. Mongin LEUM GOD ac fah oana mwet lokoalok lowos fin horse na mui nutuwos. Pwaye soko kosran e in esukak.

31 We nu selos su som nu Egypt in suk kasru! Elos lulafongi ke ku lulap lun Egypt — ke horse ac chariot puspis, ac un mwet mweun lalos. Elos tia lulafongi LEUM GOD mutual lun Israel, ku siyuk kasru sel. **2** El lalmwetmet in ma El oru! El supu mwe ongoiya. El ac akfalye kas lal in kalyei mwet koluk oayapa elos su loangels. **3** Mwet Egypt uh tia god-elas mwet na. Wangin pac ku mwenmen lun horse natulos. Pacl se LEUM GOD El ac srukak ku lal, mutunfaci na ku ac fah tutulkul, ac muturfaci munas ma kasreyuk ac ikori. Acn inge kewa ac fah kunausyukla. **4** LEUM GOD El fahk nu sik, "Mwet shepherd uh finne sasa ac wowo, elos tia ku in lusla soko lion liki kosro soko ma el uniya. In ouiya sacna, wangin ma ku in tulokinyawi, LEUM GOD Kulana, liki in loango Eol Zion. **5** Oana ke sie won el pikpik fin ahng lal in loango ma fusr natul, ouinge nga LEUM GOD Kulana fah karingin Jerusalem ac loangel." **6** God El fahk, "Mwet Israel, kowos orekma koluk lainyu ac kisrung ma nga oru. Tusrukutu inge kowos foloko nu yuruk! **7** Pacl se ac tuku ke kowos nukewa ac fah sisla ma sruloala koluk ma kowos oralke silver ac gold. **8** Acn Assyria ac fah kunausyukla ke mweun, ac tia ke ku lun mwet. Mwet Assyria ac fah kaing liki mweun, ac mukul fusr lalos ac fah utukla nu in kohs. **9** Tokosra fulat lalos ac fah sangeng ac kaingla, ac mwet leum lalos ac fah arulana tuninfongla, oru elos ac sisla flag in mweun lalos." LEUM GOD pa fahk ma inge — LEUM GOD su akfulatyeyuk in Jerusalem, ac su e lal firir we mwe kisa.

32 Sie len ac fah oasr sie tokosra su leumi mwet lal ke suwoswos, ac mwet kol fulat saya lun mutunfaci sac ac fah oru nununku suwos. **2** Kais sie selos ac fah oana sie acn in wikla liki eng upa ac paka. Elos ac fah oana infaci srisrik su sororror ke acn mwesis, oana lulin sie eot lulap in acn turangang. **3** Mutun mwet su

ku in liye fah tia ohkla, ac sren mwet su ku in lohng ac sunakin LEUM GOD. 7 Mwet na pulaik elos sukuk ka fah porongo. 4 Elos ac tia sifil semuteng, ac elos ac sunu. Mwet tutafpo fulat su suk inka nek in misla elos tung orekma ke etauk, ac elos ac fahk kalem ma elos nunku mwemelii. 8 Inkanek lulap uh yokla mwe sensen we oru uh. 5 Wangin mwet ac nunku mu fal in akfulatyeyuk sie wangin mwet fufahsryes fac. Oakwuk in insesela ma mwet lalfon, ku fahk mu sie mwet sesuwos el wo. 6 Sie orekla inmasrlon mutunfaci uh musalla, ac wangirla pac akfulatyeyen mwet uh. 9 Acn uh oanna ke wangin, ac elan oru. El kikiap lain LEUM GOD in ma el oru ac ma el fahk. El tia wi kite mwet masrinsral, ku sang ma nimen ac infahlal Sharon ma wo fohk we uh mwesisla, ac mwet malu. 7 Sie mwet kutasrik el koluk ac el suk in sroan sak uh in acn Bashan ac fin Eol Carmel putatla. oru ma koluk. El orek pwapa koluk in akkolukye mwet 10 LEUM GOD El fahk nu sin mutunfaci puspis, "Inge, sukasrup ke kas kikiap, ac kosralosla liki suwohs lalos. 8 nga ac mukuila ac akkalemye kuiyuk. 11 Kowos oru A sie mwet suwohs el oru ma suwohs, ac el tu na ku pwapa lusrongten, ac ma nukewa kowos oru wangin ke ma pwaye. 9 Kowos mutan su moulkin moul fisrasr, sripa. Ngunik, su oana sie e, ac kunauskowosla." 12 ac wangin mwe afkosrgaye kowos, porongo ma nga Kowos ac mokutkti oana eot ma isikyak in orek fasr — ac fahk uh. 10 Sahp kowos insewowo inge, tusruktu oana otosaks ma firirla nwe ke apatla. 13 Lela mwet pacl se inge ke yac fahsru kowos ac fah sun ma upa, nukewa yen apkuran ac yen loessula in lohng ma nga mweyean ac wangin grape kowos in kosrani. 11 Moul orala ac akilen ku luk." 14 Mwet koluk in Zion elos rarrar lowos finne fisrasr ac wangin mwe sensen, tusruktu ke sangeng. Elos fahk, "Nununku lun God oana sie e ma inge kowos in sangeng ac rarrar! Sarukla nuknuk lowos firir nwe tok. Ya oasr kutena sesr ku in painmoulla ke ac kapriya influwos ke nuknuk yohk eoa. 12 Puok kain in e ouinge uh?" 15 Kowos ku in moul kowos fin oru iniwowos ke asor, mweyean ima wo fahko ac ima in grape ma suwohs ac kaskas pwaye. Nik kowos orekmakin ku kunanula. 13 Inge kokul ac mah fakfuk kapak fin acn lowos in kiapu mwet sukasrup, ac nik kowos eis molin lun mwet luk. Tungi lohm nukewa ma mwet we uh tuh eyeinse. Nik kowos kupasryang nu selos su akoo in orek engan, oayapa ke siti se ma tuh arulana warongrong akmas ku in oru kutena ouiya koluk. 16 Na kowos ac fah meet. 14 Finne inkul sel tokosra ac fah wangirla mwet moulla. Kowos ac fah okak na, oana ke kowos in muta we, ac siti fulat sac fah mwesisla. Lohm sin mwet, ac pot ke sie pot ku yen fulat. Ac fah oasr mwe mongo nowos ku ma karinganulos ac fah sruala oan nwe tok. Donkey ac kof nimowos. 17 Tusruktu God El ac sifilpa okoama ngun lemnak fah forfor we, ac sheep fah konauk acn in mongo in wolana lal su leumi sie facl na lulap. 18 Kowos ac fah lalos we. 15 Tusruktu God El ac sifilpa liye sie tokosra sripen mwet nukewa ac oru ma suwohs, ac fah oasr esamak sangeng lowos ke mwetsac su eisani takma, ac misla ac wangin mwe sensen nwe tok. 18 Mwet lun God ac tia sifil liye mwetsac ma orek funmwet ac kaskaskin fah tia enenu in fosrnga, ac lohm selos ac fah misla ac sie kas ma kowos tia ku in kalem kac. 20 Ngetla liye acn okak. 19 (Tusruktu af yohk kosra ac fah kahki nu fin Zion, siti se ma kut oru kufwa mutual lasr we. Liye acn sak insak uh, ac siti uh ac kunausykla.) 20 Fuka lapan Jerusalem! Sie acn misla su ac wo in muta we! Acn we ac fah oana sie lohm nuknuk ma tiana mokleyukla, su kwi kac uh tiana fifyak, ac sucl kac uh tia wi wotla. 21 LEUM GOD El fah akkalemye wolana lal nu sesr. Kut fah muta sisken infaci sralap ac sungan infaci srisrik. Tusruktu oak lulap okan mwet sulallal uh ac fah tiana kalkal we. 22 Tuh LEUM GOD pa ac nununkekut. El tokosra lasr su ac leumi kut ac loangekutla. 23 Sucl fin oak ingan foroti — tia ku in sruoqua koesu uh in okak, ku amakunak nes uh in elakelik. Kut ac sruoqua mwe kasrup nukewa lun mwet lokoalok lasr ac kitalik. Ac fah yolyak nu sesr, pwanang finne mwet sukapas, ac oasr pac ip lalos. 24 Wangin mwet in facl sesr ac fah fahk mu, "Nga mas." Ma koluk lun mwet nukewa fah nunak munas nu selos.

33 We nu sin mwet lokoalok lasr! Elos pisrapasr ac kiapu mwet uh, finne wangin mwet pisre ma lalos ku kiapwelos. Tusruktu pacl in puls ac kikiap lalos ac safla, ac elos sifacna ac fah kiapweyuk ac pisreyuk ma lalos. 2 LEUM GOD, pakoten nu sesr. Kut filiya finsrak lasr in kom. Karingin kut len nu ke len, ac molikutla in pacl ongoiya. 3 Pacl kom mweun kacsr uh, mutunfaci uh kaingla ke elos lohng kusen mweun. 4 Ma lalos nukewa ac fah orekeni ac utukla in ma wap, oana ke un locust uh kangla sroan ima nukewa. 5 Fuka lapan fulatlanu lun LEUM GOD! El pa nununku ma nukewa. El fah nwakla acn Jerusalem ke suwoswos ac pwaye, 6 ac oru tuh mutunfaci se inge in oakwuki ku. El karl ngjin mwet lal pacl nukewa, ac sang lalmwetmet ac etauk nu selos. Ma saok se ma yohk emeet selos pa etu in

34 Fahsru, mwet in mutunfaci nukewa! Tukeni nu sie ac porongo. Lelu faclu nufon ac mwet nukewa su muta fac in fahsru ac lohng. 2 LEUM GOD El arulana kasrkusrak sin mutanfael nukewa ac sin un mwet mweun lalos nukewa. El wotela mu elos ac anwuki. 3 Monin

mwet misa lalos ac tia pukpuki, a ac oan nwe kulawi ac kolukla fohlo, ac eol uh ac fah srusrala ke srah. **4** Faht, oana sie book limlim ma limlimweni, ac itu uh fah putat oana sra ma putat liki oa in grape ku sak fig. **5** LEUM GOD El akoela cutlass natul inkusrao, na inge ac fah sringil mwet Edom, mwet ma El akoo in kunauselosla. **6** Cutlass natul uh ac fah nukla ke srah ac kiris kacllos, oana srah ac kiris ke sheep fusr ac nani ma kisakinyukla.

LEUM GOD El ac fah oru mwe kisa se inge in siti lun Bozrah; El ac fah oru anwuk lulap se inge in acn Edom. **7** Mwet uh ac ikor oana cow mukul lemnak ac cow mukul fusr, ac faclu ac fah srusrala ke srah ac afyufla ke kiris. **8** Pa inge pacl se ma LEUM GOD El ac molela Zion ac kutangla mwet lokoalok lal. **9** Infacl in acn Edom ac fah ekla nu ke koltah, ac fohk we fah ekla nu ke sulfur. Facl sac nufon fah firir oana koltah. **10** Ac fah firir ke len ac fong, ac fosc kac fah fofosr nwe tok. Acn we ac fah oanna wangin sripa ke fwil nu ke fwil, ac wangin mwet fah sifil fahsr sasla we. **11** Owl ac raven fah nununku facl sac. LEUM GOD El ac fah oru tuh in sifilpa sie acn talap wangin sripa, oana ke pacl meet liki orekla facl. **12** Ac fah wangin tokosra in leumi facl sac, ac mwet kol nukewa ac fah wanginla. **13** Kokul ac mah oasr otoh kac fah kapak ke inkul sin tokosra nukewa ac ke siti kalkalyak nukewa, na kosro jackal ac oayapa owl fah muta we. **14** Kosro lemnak fah forfor we, ac inut we fah apangpangi. Ma sulallal lulap lun fong fah tuku nu we ac sukok acn in monglia. **15** Owl ac fah orek ahng lalos, atrola, sawulla ma natulos ac liyalosyang we. Won vulture lulap fah tukeni we, sie tukun sie. **16** Suk in book lun LEUM GOD ke ma moul nukewa ma orekla, ac riti ma fahk kac. Wangin soko sin ma orekla uh fah tia wi — ac fah oasr ma mukul ac ma mutan ke kais sie ma orekla inge. LEUM GOD El sapkin in ouinge; El ac fah sifacna orani ma inge. **17** LEUM GOD pa ac kitalik acn uh inmasrlolos, ac sang ip lun kais sie selos. Elos fah muta in facl sac fwil nu ke fwil, ac acn we fah ma lalos ma pahtpat.

35 Yen mwesis ac fah enganak, Ac ros fah fareng in acn turangang. **2** Yen mwesis fah on ac sasa ke engan; Ac fah arulana kato oana eol in acn Lebanon, Ac kasrup fohk we oana ima lun Carmel ac Sharon. Mwet nukewa fah liye oasku lun LEUM GOD, Elos ac liye fulatlana ac ku lal. **3** Akkeye po su totola Ac inti ma rarrar ke munas la. **4** Fahk nu selos nukewa su munasla nunka, "Kowos in ku, ac tia sangeng! God El ac tuku in molikowosla, El ac tuku in kalyei mwet lokoalok lowos." **5** Mwet kun fah ku in liye, Ac mwet sulohngkas fah lohng. **6** Mwet ul fah srosro ac tacn, Ac elos su tia ku in kaskas fah sasa ke engan. Infacl srisrik fah soror sasla in acn mwesis; **7** Puk fol fah ekla sie lulu, Ac acn pao ac fah sessesla ke unon in kof. Acn ma kosro jackal uh muta we meet, Mah ac loa fah kapak we. **8** Ac fah oasr soko

inkanek sralap we Su fah pangpang "Inkanek Mutallana." soko inge; Wangin mwet lalfon ac wi forfor fac. **9** Ac fah wangin lion muta we; Wangin kosro sulallal fah forfor we. Elos na su LEUM GOD El molela Fah fahsr nu yen selos ke innek soko inge. **10** Elos ac fah arulana engan ke elos sun acn Jerusalem, Elos ac allull ac sasa ke engan. Elos ac fah engan ma pahtpat, Ac fah wanginla asor ac keok lalos nwe tok.

36 In yac aksingoul akosr ke Hezekiah el tokosra lun

Judah, Sennacherib, Tokosra Fulat lun Assyria, el mweuni siti nukewa lun Judah ma potiyukyak, ac eisla. **2** Na el sap sie mwet kol fulat lal in som liki Lachish nu Jerusalem ac us sie un mwet mweun lulap, in sap Tokosra Hezekiah elan srasrapo ac tia mweun. Mwet leum se inge el som muta ke inkanek yen mwet orek nuknuk muta we, sisken laf ma use kof liki lulu se ma oan tafunyung lucng. **3** Mwet Judah tolu tufokme in sonol — elos pa Eliakim wen natul Hilkiah, su mwet liyaung inkul sin tokosra; Shebna, mwet sim ke inkul sin tokosra; ac Joah wen natul Asaph, su liyaung ma simusla. **4** Na mwet kol fulat lun mwet Assyria el fahk nu seltal lah Tokosra Fulat el ke etu lah mea Tokosra Hezekiah el kukin uh. **5** El fahk ouinge, "Ku kowos nunku mu kas uh ku in sang alein ku lulap ac pisrla ke mweun? Su kowos lulalfongi mu ac kasrekowos lain acn Assyria?" **6** Kowos lulalfongi mu acn Egypt ac kasrekowos, tuh fin ouinge ac oana ke kowos sikalkin loa — ac mau kaptelek ac kanteya pouwos. Pa ingan luman tokosra lun Egypt nu sin mwet su tupan kasru sel uh." **7** Na mwet kol fulat sac lun mwet Assyria el tafwela ac fahk, "Ku kowos ac fahk nu sik lah kowos ac lulalfongi na LEUM GOD lowos? Nien alu sin LEUM GOD ac loang lal pa Hezekiah el tuh kunausla ke el fahk nu sin mwet Judah ac Jerusalem elos in alu ke long sefanna. **8** Nga ac oru sie pwapa nu suwos inen Tokosra Fulat. Nga ac sot nu suwos tausin luo ke horse kowos fin ku in konauk pisen mwet ma ac fal in kasrusr fac. **9** Finne mwet ma srik emeet wal la sin mwet leum lun Assyria, kowos tia apkuran in lainulos. Ne ouinge kowos finsrak mu mwet Egypt ac supwama chariot ac mwet kasrusr fin horse nu suwos. **10** Ya kowos nunku mu nga mweuni facl suwos ac kunausla sayen kasru sin LEUM GOD? LEUM GOD sifacna El fahk nu sik in mweuni ac kunausla." **11** Na Eliakim, Shebna ac Joah fahk nu sin mwet kol sac, "Kaskas nu sesr ke kas Aramaic. Kut kalem na kac. Nimet kas Hebrew — mwet nukewa fin pot uh lohng na ma kom fahk an." **12** Ac el topuk, "Mea, komtal nunku mu komtal ac tokosra mukena pa Tokosra Fulat el supweyume ngan fahk ma inge nu se uh? Mo, nga tuku in fahk pac nu sin mwet ma muta fin pot uh, su ac fah kang fohk lalos ac nim kifwalos oana ke kowos ac mau oru uh." **13** Na mwet kol fulat sac tuyak ac wowoyak ke kas Hebrew, "Lohng

ma Tokosra Fulat lun Assyria el fahk nu suwos. **14** El sel Tokosra Hezekiah **10** lun Judah in tuh fahk nu sel, sensenkakin kowos tuh kowos in tia lela Hezekiah elan “God se ma kom lulalfongi kac el fahk nu sum mu kom kiapwekowos. Hezekiah el tia ku in molikowosla. **15** Ac ac tia sruhu sik, tusruktu niemet kom lela kas ingan in nimet lela elan furokkowosla in lulalfongi ke LEUM GOD. kiapwekomla. **11** Kom lohng tar ma kutena tokosra fulat Nimet nunku mu LEUM GOD El ac molikowos, ac sikulya lun Assyria elos oru nu sin mutunfaci se elos sulela in un mwet mweun lun Assyria in tia sruokya siti suwos an. kunausla. Ya kom nunku mu kom ku in kaingla? **12** Mwet **16** Nimet lohngol Hezekiah! Tokosra Fulat lun Assyria el sap kowos in ilme liki siti an ac srasrapo. Kowos nukewa Rezeph, ac onela pac mwet Betheden su muta Telassar, ac fililla in mongo grape ke ima lowos sifacna ac fig ke a wangin god lalos tuh ku in molelosla. **13** Pia tokosra sak sunowos sifacna, ac in nim kof ke lufin kof lowos sifacna — **17** nwe ke na Tokosra Fulat lasr el sifilpa **14** Tokosra Hezekiah el eisla leta sac sin mwet se ma oaki kowos in sie faci ma oapanan acn suwos, acn ma use ah, ac riti. Na el som nu in Tempul, ac filiya leta sac oasr ima in grape in orala wain, ac wheat mwe orek ye mutun LEUM GOD, **15** ac pre, **16** “O LEUM GOD bread. **18** Nimet lela Hezekiah elan kiapwekowos in Kulana, God lun Israel, su muta lucng liki cherub luo, nunku mu LEUM GOD El ac molikowosla. Ya god lun kom mukena pa God su leumi tokosrai nukewa fin faclu. mutunfaci sayu uh nu molelosla liki poun Tokosra Fulat Kom orala kusrao ac faclu. **17** Inge, LEUM GOD, lohng lun Assyria? **19** God lun Hamath ac Arpad elos oasr oya kut ac liye ma sifyak nu sesr. Porong ma nukewa ma inge? Ac pia god lun Sepharvaim? Ya oasr selos tuh Sennacherib el fahk in akkolukye kom, God moul. **18** O molela acn Samaria? **20** Ya oasr paci se sie sin god LEUM GOD, kut nukewa etu lah tokosra fulat lun acn lun mutunfaci inge nu molelosla liki Tokosra Fulat lasr Assyria elos tuh kunausla mutunfaci spuspis, sukela acn uh? Na mea se oru kowos in nunku mu LEUM GOD selos, **19** ac esukak god lalos — su tia god pwaye, a ma El ku in molela acn Jerusalem?” **21** Mwet uh misiana sruolala ma poun mwet taflela ke eot ac sak. **20** Ke ma tia kas, oana ke Tokosra Hezekiah el sapkin nu selos. Elos tiana topuk sie kas. **22** Na Eliakim, Shebna ac Joah seja nuknuk lalos ke asor, ac som fahkak nu sin tokosra ma mwet kol fulat lun Assyria el fahk ah.

37 Ke na paci se Tokosra Hezekiah el lohng ma elos fahk nu sel, el asor ac seja nuknuk lal, ac nokomang nuknuk yohk eoa, ac som nu in Tempul lun LEUM GOD. **2** El supwalla Eliakim, mwet liyaung inkul sin tokosra; Shebna, mwet sim lun inkul fulat; ac mwet matu inmasrlon mwet tol nu yorol mwet palu Isaiah wen natul Amoz. Elos wi pac nukum nu knuk yohk eoa. **3** Pa inge kas ma el sap elos in tuh fahk nu sel Isaiah: “Misenge sie len in keok. Kalyeyuk ac akmwekinyeyuk kut. Kut oana sie mutan su akola in isus tuh arulana munas in oswela. **4** Tokosra Fulat lun Assyria el supwama sie mwet kol fulat lal in tuh fahk kas in akkolukye God moul. Lela LEUM GOD lom in lohng kas in akkoluk inge, ac kaelos su fahk kas inge. Ke ma inge, pre nu sin God ke mwet lasr su painmoulla.” **5** Ke Isaiah el eis kas sel Tokosra Hezekiah inge, **6** el folokunulosla ke top se inge: “Fahkang nu sel tokosra lah LEUM GOD El fahk mu elan tia lela mwet Assyria in aksangengyal ke kas in akkoluk ma elos fahk. **7** LEUM GOD El ac oru Tokosra Fulat lun Assyria elan lohngak sie sramsrma ma ac oru elan folokla nu in faci sel sifacna, na LEUM GOD El ac oru elan anwuki we.” **8** Mwet kol fulat lun Assyria el lohngak lah Tokosra Fulat el som liki acn Lachish ac mweuni siti Libnah, su oan apkuran nu Lachish. Ouinge el som nu we in lolngok yorol. **9** Kas se sun mwet Assyria lah un mwet mweun lun Egypt, ye kolyuk lun Tokosra Tirhakah lun Ethiopia, ac tuku in mweunelos. Ke Tokosra Fulat sac lohngak ma inge el supwala leta se nu

grape kac. 31 Elos su painmoulla in acn Judah elos ac luk. 14 Pusrek munasla ac srikeni, Ac nga sasao oana kapak oana sak ma okah kac kapla loal nu infohk uh ac sie wule. Atronmutuk totola ke nga nget nu inkusrao. rukruk fahko. 32 Ac fah oasr mwet in Jerusalem ac fin LEUM GOD, moliyula liki mwe lokoalok inge nukewa. 15 Eol Zion su ac fah painmoulla, mweyen LEUM GOD Mea nga ku in fahk? LEUM GOD pa oru ma inge. Insiuk Kulana El wotela tari sel mu ac ouinge. 33 "Ac pa inge keoklana, ac nga tia ku in motul. 16 LEUM GOD, nga ac ma LEUM GOD El fahk ke Tokosra Fulat lun Assyria: 'El moul nu sum, nu sum mukena; Akeyeyula ac lela nu sik ac fah tia utyak nu in siti se inge ku pisrikya sokofanna in moul. 17 Keok luk fah ekla nu ke inse misla. Kom osra in pisr natul nu kac. Wangin mwet mweun su us molela moul luk liki mwe sensen nukewa; Kom sisla ma mwe loeyuk ac fah tuku apkuran nu ke siti uh, oayapa ac koluk luk nukewa. 18 Wangin sie mwet in facl sin mwet fah wangin ma ac etoatyak elos in fanyak kac nu in siti misa ku in kaksakin kom; Mwet misa tia ku in lulalfongi uh. 34 El ac fah folokla ke inkanek soko na el tuku kac, ke oaru lom. (Sheol h7585) 19 Mwet moul pa kaksakin ac tia utyak nu in siti se inge. Nga, LEUM GOD, pa fahk kom, Oana ke nga kaksakin kom inge. Papa uh fahk nu ma inge. 35 Nga fah loango siti se inge ac liyaung ke sin tulik natulos lupon oarul lom. 20 LEUM GOD, kom sripen Inek sifacna, ac ke sripen wuleang su nga tuh akkeyeyula. Kut fah srital ke harp ac onkakin kom; Kut orala nu sel David, mwet kulansap luk." 36 Sie lipufan lun LEUM GOD som nu nien aktuktuk lun mwet mweun lasr. 21 Na Isaiah el fahk nu sel tokosra elan apisya ono Assyria ac onela mwet mweun tausin siofok oalngoul se orekla ke fokinsak fig nu ke faf kacl ah, na el ac fah limekosr. Toangna in len tok ah elos nukewa alapelik kwela. 22 Na Tokosra Hezekiah el siyuk, "Akul fuka se misa! 37 Na Sennacherib, Tokosra Fulat lun Assyria, el ac apkwayei lah nga ac ku in sifilpa som nu in Tempul?"

38 Ke pacl se inge Tokosra Hezekiah el masak ac apkuran in misa. Mwet palu Isaiah, wen natul Amoz, el som nu yorol ac fahk nu sel, "LEUM GOD El fahk mu kom in akoela ma nukewa in wo, mweyen kom ac tia kwela. Kom ac misa." 2 Hezekiah el forang nu pe sinka uh ac pre: 3 "LEUM GOD, esam lah nga kulansupwekom ke inse pwaye ac suwohs, ac pacl nukewa nga srike na nga in oru ma lungse lom." Na el mutawaauk in tung arulana upa. 4 Na LEUM GOD El sap Isaiah elan 5 folokla nu yorol Hezekiah ac fahk nu sel, "Nga, LEUM GOD lal David, papa matu tomom, lohng pre lom ac liye sroninmotom. Nga ac fah lela nu sum in sifilpa moul ke yac singoul limekosr. 6 Nga fah molikomla ac siti Jerusalem lukel Tokosra Fulat lun Assyria, ac nga fah karingangannga siti se inge." 7 Isaiah el topuk ac fahk, "LEUM GOD El ac sot sie akul nu sum in apkwayei lah El ac liyaung wulela lal. 8 Ke nien fan se ma musaiyukla sel Tokosra Ahaz, LEUM GOD El ac oru lulin fahk uh in foloki fahluk singoul." Na lul sac foloki ke fahluk singoul. 9 Tukun Hezekiah el kwela liki mas lal, el simusla on in kaksak soko inge: 10 Nga pangon mu nga ac som nu in facl sin mwet misa Ke pacl se nga sun kuiyen moul luk, Ac tiana aksafyela moul luk.

(Sheol h7585) 11 Nga tuh nunku mu in facl sin mwet moul inge Nga fah tiana sifilpa liye LEUM GOD Ku kutena mwet moul. 12 Moul luk uh utukla likiyu, Oana sie lohm nuknuk ma tuleyuki, Oana sie nuknuk ma laslasla liki mwe tol nuknuk. Nga nunku mu God El aksafyela moul luk. 13 Nga tung fong nufon se ke ngal, Oana lion soko in koteya sri keik. Nga nunku mu God El aksafyela moul

luk. 14 Pusrek munasla ac srikeni, Ac nga sasao oana kapak oana sak ma okah kac kapla loal nu infohk uh ac sie wule. Atronmutuk totola ke nga nget nu inkusrao. rukruk fahko. 32 Ac fah oasr mwet in Jerusalem ac fin LEUM GOD, moliyula liki mwe lokoalok inge nukewa. 15 Eol Zion su ac fah painmoulla, mweyen LEUM GOD Mea nga ku in fahk? LEUM GOD pa oru ma inge. Insiuk Kulana El wotela tari sel mu ac ouinge. 33 "Ac pa inge keoklana, ac nga tia ku in motul. 16 LEUM GOD, nga ac ma LEUM GOD El fahk ke Tokosra Fulat lun Assyria: 'El moul nu sum, nu sum mukena; Akeyeyula ac lela nu sik ac fah tia utyak nu in siti se inge ku pisrikya sokofanna in moul. 17 Keok luk fah ekla nu ke inse misla. Kom osra in pisr natul nu kac. Wangin mwet mweun su us molela moul luk liki mwe sensen nukewa; Kom sisla ma mwe loeyuk ac fah tuku apkuran nu ke siti uh, oayapa ac koluk luk nukewa. 18 Wangin sie mwet in facl sin mwet misa ku in kaksakin kom; Mwet misa tia ku in lulalfongi uh. 34 El ac fah folokla ke inkanek soko na el tuku kac, ke oaru lom. (Sheol h7585) 19 Mwet moul pa kaksakin kom, Oana ke nga kaksakin kom inge. Papa uh fahk nu ma inge. 35 Nga fah loango siti se inge ac liyaung ke sin tulik natulos lupon oarul lom. 20 LEUM GOD, kom sripen Inek sifacna, ac ke sripen wuleang su nga tuh akkeyeyula. Kut fah srital ke harp ac onkakin kom; Kut orala nu sel David, mwet kulansap luk." 36 Sie lipufan lun LEUM GOD som nu nien aktuktuk lun mwet mweun lasr. 21 Na Isaiah el fahk nu sel tokosra elan apisya ono Assyria ac onela mwet mweun tausin siofok oalngoul se orekla ke fokinsak fig nu ke faf kacl ah, na el ac fah limekosr. Toangna in len tok ah elos nukewa alapelik kwela. 22 Na Tokosra Hezekiah el siyuk, "Akul fuka se misa! 37 Na Sennacherib, Tokosra Fulat lun Assyria, el ac apkwayei lah nga ac ku in sifilpa som nu in Tempul?"

39 In pacl sac pacna Merodach Baladan, tokosra lun acn Babylonia su wen natul Baladan, el lohng lah Tokosra Hezekiah el mas, na el supwala leta se wi mwe kite se nu sel. 2 Hezekiah el paing mwet tutafpo inge nu in lohm sel, ac sang elos in liye lupon mwe kasrup lal inge: silver ac gold lal, mwe akyuye mwe mongo ac ono keng lal, ac kufwen mwe mweun nukewa lal. Wangin kutena ma ke nien filma lal, ku kutena acn in tokosrai lal, su el tia sang elos in liye. 3 Tukun ma inge, mwet palu Isaiah el som nu yorol Tokosra Hezekiah ac siyuk, "Mwet inge tuku ya me, ac mea elos fahk nu sum ah?" Hezekiah el topuk, "Elos tuku Babylonia me, sie facl su oan yen loessula." 4 "Mea elos liye inkul sin tokosra?" "Elos liye ma nukewa. Wangin kutena ma in nien filma su nga tia sang elos liye." 5 Na Isaiah el fahk nu sel tokosra, "LEUM GOD Kulana El fahk mu 6 pacl se ac fah tuku ke ma nukewa inkul sum uh, ac ma nukewa ma mwet matu lom elos tuh elosak nwe misenge, ac fah utukla nu Babylonia. Wangin ma ac fah oan. 7 Kutu sin tulik na pwaye ke fwilin tulik nutum ac fah utukla in orekla mwet eunuch tuh elos in kulansap ke inkul sin tokosra lun acn Babylonia." 8 Tokosra Hezekiah el eis mu kalmen ma se inge pa ac fah oasr misla ac wangin lokoalok wacl. Ouinge el fahk, "Wona kas in palu ma kom fahk nu sik sin LEUM GOD inge."

40 "Akwoye mwet luk," God lasr El fahk. "Kowos in akwoyalos! 2 Akkeye insien mwet Jerusalem. Fahk nu selos lah fal tarl lusen pacl elos keok, Ac inge ma koluk lalos iyukla. Nga kalyaelos tarl fal nu ke ma koluk lalos nukewa." 3 Sie pusra wowoyak, "Akoela soko inkanek yen mwesia nu sin LEUM GOD! Sakunla innek yen mwesia uh nu sin God lasr! 4 Infahlfal nukewa ac fah nwekyukla; Ac eol ac tohktok nukewa fah apkusiselyeyuk. Acn tohktok uh fah ekla acn tupasras,

Ac acn siruprup ac fah akfwelyeyukla. 5 Na wolana lun etu? Kom tiana lohng? LEUM GOD El God ma pahtpat. LEUM GOD fah akkalemyeyukla, Ac mwet e nukewa fah El orala faclu nufon. El tiana totola ku mulalla. Wangin liye. LEUM GOD sifacna El wulela ouinge." 6 Na sie mwet kalem ke nunak la! 29 El akkeyalos su munas ac pusra wowoyak ac fahk, "Sulkakin pweng se inge!" Na totola. 30 Finne elos su fusr, elos munasla; Mwet fusr uh nga siyuk, "Pweng fuka nga ac sulkakin uh?" "Fahkak ku in totola ac ikori. 31 A elos su filiya lulalfongi lalos in LEUM GOD Ac fah aksasuyeyuk ku lalos. Elos fah sohkak ke posohsok oana eagle uh, Elos fah kasrusr ac tia totola; Elos fah fahsr ac tia munasla.

41 God El fahk, "Misla ac porongeyu, kowos ac loessula! Akola in fahkak mwe lohngyuk lowos ke pacl in nununku; Ac fah oasr pacl lowos in kaskas. Lela kut in tukeni ac konauk lah su kac pwaye se. 2 "Su tuh use mwet leum se inge liki acn kutulap, Ac oru elan kutangla yen nukewa el fahsr we? Su sang nu sel kutangla fin tokosra uh ac mutunfacl uh? Cutlass natul pakelosi oana in kutkut pa elos. Mwe pisr natul ukwaloselik oana sruen mah in pacl eng uh tuhme. 3 El ukwalos ac fahsra nu meet tia sensen — Arulana mui, oru oana elan tiana pusras infohk uh! 4 Su oru ma inge in sikiyak uh? Su wotela ma in sikiyak ke fwil nu ke fwil? Nga, LEUM GOD, nuna oasr oe ke mutawauk me, Ac nga, LEUM GOD, fah oasr pac ke saflaiya. 5 "Mwet yen loessula elos liye tari ma nga orala; Elos tuninfongla ac rarrar ke sangeng. Ouinge elos nukewa tukeni tuku. 6 Mwet pisrla in orekma elos akasrui ac akkeye sie sin sie. 7 Mwet kamtu el fahk nu sin mwet orekma ke gold, 'Wona orekma lom an!' Mwet se su akfwelye ma sruloala se El akkeye el su folsani nu sie. Elos fahk, 'Wona fulusyen osra ingan!' — Na elos patkeni ma sruloala sac nu yen se. 8 "Tusruktu kowos, mwet Israel, su mwet kulansap luk, Fwiliin tulik natul Abraham, mwet kawuk luk, Kowos pa nga sulela uh. 9 Nga uskowosme liki acn loeslana faclu; Nga pangonkowosme liki eng akosr lun faclu, Ac fahk nu suwos, 'Kowos mwet kulansap luk.' Nga tiana siskowosla, a nga sulekowosla. 10 Nimet sangeng — nga wi kowos! Nga God lowos — nimet lela kutena ma in aksangengye kowos. Nga fah kasrekowos ac oru kowos in ku; Nga fah loangekowos ac molii kowos. 11 "Elos su kasrkusrak suwos ac fah Kutangyukla ac mwekinla. Elos su mweun lain kowos fah misa, 12 Ac elos fah wanginla liki faclu. 13 Nga LEUM GOD lowos; Nga akkeye kowos ac fahk nu suwos, 'Nik kowos sangeng; nga fah kasrekowos.'" 14 LEUM GOD El fahk, "Israel, kom finne srik ac munas, Nik kom sangeng; nga fah kasrekom. Nga, God mutual lun Israel, nga pa ac molikomla. 15 Nga fah oru kom in oana sie ipinsak in kulkul wheat Ma oasr wihs susu ac kosroh kac. Kom fah koe eol uh ac kunausla; Inging uh ac fah mokutkuti. 16 Kom fah sisak kutkut uh nu yen engyeng uh Ac eng uh ac okla, Na paka ac fah sisalik. Na kom fah engan mweyeng nga God lom; Kom fah kaksakinyu, God mutual lun Israel. 17 "Ke pacl mwet luk oasr enenu lalos ke kof Ac kapinsrulyalos paola ke malu, Na nga, LEUM GOD, fah topuk pre lalos. Nga, God lun Israel, fah tiana

som lukelos. 18 Nga fah oru infacl uh in soror inmasrlon su kapir in acn lohsr. 8 "Nga mukena pa LEUM GOD. inging turangang, Ac unon in kof in kahkkak infahlal Wangin god saya fah ipeis ke wolana luk. Nga fah tia uh. Nga fah ekulla yen mwesis nu ke lulu in kof Ac acn lela ma sruloala in ipeis ke kaksak ma orek nu sik. 9 Ma pulamlam nu ke unon in kof. 19 Nga fah oru sak cedar in nga palye meeta, inge akpwayeiyuk. Ac inge nga ac kapak yen mwesis Wi pac sak acacia, myrtle, ac olive. fahkak nu suwos ke kutu ma sasu Meet liki na ma inge Insak lulap ac fah kapak in acn turangang. Ac sak pine, ac sikiyak." 10 Yuk soko on sasu nu sin LEUM GOD; On juniper, ac cypress pupsis ac fah kap we. 20 Mwet uh ac kaksakunul, faclu nufon! Kaksakunul, kowos su kalkal fah liye ma inge ac etu lah Nga, LEUM GOD, pa oru. meoa; Kaksakunul, ma moul nukewa in kof uh! Kowos Elos ac kalem kac lah God mutal lun Israel pa oru ma nukewa su muta yen loessula, kowos in wi pac on. 11 inge nukewa." 21 Pa inge ma LEUM GOD, tokosra lun Lela yen mwesis ac siti we in kaksakin God; Lela mwet Israel, El fahk: "Kowos god lun mutunfacl uh, fahlsru Kedar in kaksakunul! Lela mwet su muta in siti Sela In fahkak mwe tukak lowos, Ac use mwe akpwaye nukewa sasa ke engan liki mangon eol uh! 12 Lela elos su muta ma oasr yuruwos! 22 Fahlsru ac palye lah mea ac sikiyak in acn loessula in sang kaksak ac wolana nu sin LEUM Kut in mau etu ke ac sikiyak uh. Fahkak ye mutun mwet GOD! 13 LEUM GOD El illa oana sie mwet mweun nununku ma sikiyak in pacl somla Na fahk nu sesr lah watwen; El akola ac kena tari mweun. El foloyak ac sala mea kalmac. 23 Fahk nu sesr ma ac sikiyak in pacl ke sa in katkat; El fahkak kuiyal in lain mwet lokoalok lal. fahlsru, Na kut fah etu lah pwaye kowos god! Oru kutu 14 God El fahk, "In pacl na loeloes nga misla ac tiana ma wo an, ku use kutu mwe lokoalok an Ma kut ac lut kas; Nga tiana topuk mwet luk. Tusruku inge pacl luk in ku sangengla kac! 24 Kowos arulana wangin sripa, ac wangin ma kowos ku in oru! Mwet nukewa su alu nu mukuila. Nga wowoyak oana sie mutan su akola in isus. suwos elos mwe srungayuk! 25 "Nga sulela mukul se su 15 Nga fah kunausla eol ac inging uh, Ac oru tuh mah ac muta in acn kutulap! Nga fah usalu elan mweun epang sak uh in masla. Nga fah ekulla infacl ke infahlal uh nu fahk, fah pwen mwet kun luk ke inkanek ma elos soenna fahsr 16 "Nga me. El ac futungya mwet leum uh oana fohk furarr uh, 26 kac meet. Nga fah ekulla lohsr lalos nu ke kalem, Ac oru Su suwos palyeak lah ma inge ac sikiyak, Tuh kut fah ku acn siruprup in fwella ye mutualos. Nga wulela ouinge, in fahk lah pwaye sum? Tiana sie suwos fahkla sie kas Ac nga fah taranna in tia sutuela. 17 Elos nukewa su kac — Wangin mwet lohng kowos fahkla kutena ma! 27 lulafungi ke ma sruloala, Su pagon ma orekla ke poun Nga, LEUM GOD, pa fahk emeet pweng se inge nu sin mwet pa god lalos, Ac fah akmwekinyeyuk ac elos fah Zion. Nga supwala sie mwet utuk kas nu Jerusalem in tonongla." 18 LEUM GOD El fahk, "Porongo, kowos fahk, 'Mwet lom elos tuku! Elos foloko nu yen selos!' 28 mwet sulohngkas! Liye akwoya, kowos mwet kun! 19 Ke nga suk inmasrlon god uh, Tia sie selos oasr ma se Ya oasr mwet sulongin yohk liki mwet kulansap luk, in fahk; Wangin sie selos ku in topuk ma nga siyuk. 29 Ku sulohngkas liki mwet utuk kas su nga supu uh? 20 Wangin sripen god inge nukewa; Wangin na pwaye ma Israel, arulana yohk ma kom liye tari, A mea kalmac elos ku in orala. Ma sruloala inge munas ac wangin ku lalos."

42 LEUM GOD El fahk, "Pa inge mwet kulansap luk su nga akkeye — Sie su nga sulela, ac nga insewowo sel. Nga nwakulla ke ngunik, Ac el fah use nununku suwobs nu fin mutunfacl nukewa. 2 El ac tia wowo ku srukak pusral, Ku liksreni sramsriram inkanek uh. 3 El fah tia koteya soko loa ma kurula, Ku konela sie lam ma srik fulac. El fah use nununku suwobs ac kawil nu sin mwet nukewa. 4 El fah tia fuhleak finsrak lal, ac pulaik lal ac tia munasl; El fah oakiya nununku suwobs fin faclu. Faclu loessula elos rara la in lohng lutu lal." 5 God El orala kusrao ac asroelik. El lumahla faclu ac ma nukewa fac. El sang moul ac momong nu sin mwet nukewa. Ac inge LEUM GOD El fahk nu sin mwet kulansap lal, 6 "Nga, LEUM GOD, pagon kom ac asot ku nu sum In liyaung tuh nununku suwobs in orek fin faclu. Keim nga fah oru sie wuleang yurin mwet nukewa; Keim nga fah use kalem nu sin mutunfaclu. 7 Kom ac fah sang liyaten nu sin mwet kun, Ac aksukosokyalostra

nu sum? Oasr srem in lohng, Tuh mea na pwaye kom lohng uh?" 21 LEUM GOD El sie God su kena molela mwet uh. Ouinge El akfulatyae ma sap lal ac lutu lal, Ac El kena mwet lal in wi pac akfulatyae ma inge. 22 Tusruku oasr mwet utyak ac kunausla ma nukewa lun mwet lal. Kauli elos in acn lohsr ye fohk uh, Ac wikinyukla elos ke acn in kapir. Ma lalos uh pisrapasrla ac wapiyukla, A wangin mwet in molelosa. 23 Su inmasrlowos ac porongo ma inge? Ya kowos ac ku in mutawauk ingela in lohng akwoya? 24 Su fuhleang Israel nu inpoun mwet pisrapasrla uh? LEUM GOD sifacna, su kut orekma koluk lainu! Kut tia moul fal nu ke lungse lal Ku akos mwe lutu lal nu sesr. 25 Ke ma inge El lela kut in pulakin ku lun kasrkusrak lal, Ac sun mwe keok lun mweun uh. Kasrkusrak lal uh firir oana sie e fin acn Israel nufon, A kut tiana kalem ke ma sikiyak inge. Wanginna ma kut etala kac.

43 Israel, LEUM GOD su orekomla El fahk, "Nimet sangeng — nga molikomla tari. Nga pagon kom ke inem — ac kom ma luk. 2 Ke kom fahsr sasla in kof loal uh, nga fah wi kom, Ac ke kom fahsr sasla infacl

uh, kof uh fah tia afinkomla. Pacl kom fahsr sasla in e
 uh, kom fah tia folia. Ac kosran e uh fah tia isikkomyak.
 3 Tuh nga LEUM GOD lom, God mutual lun Israel, su
 molikomla. Nga aksukosokyekomla, ac nga sang acn
 Egypt, Ethiopia ac Seba in molikomla. 4 Nga fuhleak
 mutunfacl puspis in molela moul lom, Mweyen kom saok
 sik Ac mweyen nga lungse kom ac akfulatyel kom. 5
 Nemet sangeng — nga wi kom! "Liki acn loesla nu kutulap
 ac roto, Nga ac folokonma mwet lom nu yen selos. 6
 Nga ac fahk nu sin acn epang in fuhlelosla, Ac nu sin
 sifacna use mwet loh lalos In tuh apkwayei kas lalos, Ac
 in akkeye ma elos fahk an. 10 "Mwet Israel, kowos mwet
 loh luk; Nga sulekowosla tuh kowos in mwet kulansap
 luk, Ac tuh kowos in eteyu ac lulalfongiyu, Ac kowos in
 kalem kac lah nga God sefanna. Wangin pac sie god
 sayuk; Nuna wangin oemeet me — ac fah wangin pac
 nwe tok. 11 "Nga mukena pa LEUM GOD, Nga mukena
 pa ku in molikowosla. 12 Nga tuh fahkak meet ma ac
 fah sifyak, Na nga tuku in kasrekowos. Wangin god
 lun mutunfacl saya nu oru ouiya inge; Kowos mwet loh
 luk. 13 Nga pa God, inge ac nwe tok. Wangin mwet
 ku in kaingla liki ku luk; Ac wangin mwet ku in ekulla
 ma nga oru." 14 God mutual lun Israel, LEUM GOD su
 molikowosla, El fahk, "Ke sripowos, nga fah supwala sie
 un mwet mweun in lain acn Babylon. Nga fah kunausla
 mutunpot lun siti we. Pusren sasa in engan lun mwet
 we fah ekla nu ke pusren tung. 15 Nga LEUM GOD,
 God mutual lowos. Nga orekowosla, mwet Israel, ac nga
 tokosra lowos." 16 LEUM GOD El tuh orala innek soko
 sasla in meoa uh, Soko inkanek ma sasla in kof lulap.
 17 El kolla sie un mwet mweun kulana nu ke ongoiya,
 Un chariot ac horse puspis Elos putatla, ac tiana ku in
 sifil tuyak. Moul lalos wanginla, oana firir lun sie lam
 ma kuniyukla! 18 Tusruktu LEUM GOD El fahk, "Nimet
 sripripla nu ke ma sifyak in pacl somla, Ku sruokyana
 ma sifyak meet ah. 19 Tupanang ma na sasu se nga ac
 oru. Mutawauk tari — kowos ku in liye inge. Nga ac oru
 soko inkanek sasla yen mweisis, Ac orala in oasr infacl in
 acn musrasra. 20 Kosro lemnak uh ac fah akfulatyeyu;
 Jackal ac ostrich fah kaksakinyu Ke nga fah oru infacl uh
 in soror yen mweisis In sang kof nu sin mwet solla luk.
 21 Elos inge nga orala in ma na luk, Ac elos fah yuk on
 in kaksak nu sik!" 22 LEUM GOD El fahk, "Tusruktu,
 Israel, kom totola sik Ac tiana alu nu sik. 23 Kom tia
 use sheep nutum in mwe kisa firir lom nu sik. Kom tia
 akfulatyeyu ke mwe kisa lom. Nga tiana akkohsye kom

in sapkin ke mwe sang, Ku aktotoye kom ke nga siyuk
 mwe keng sum. 24 Kom tia moli mwe keng nu sik Ac
 tia pac akenganyeyu ke kiris ke kosro nutum. A kom
 aktotoseyu ke orekma koluk lom; Kom aktotoseyu ke
 ma sutuu ma kom orala. 25 Ne ouinge, nga pa God se su
 eela ma koluk lom, Ac nga oru ouinge mweyen nga pa
 5 God. Nga fah tia esam ma koluk lom. 26 "Fahsru kut som
 Nimet sangeng — nga wi kom! Srukak mwe tukak lom! Fahkak
 ac roto, Nga ac folokonma mwet lom in apkwayei lah kom pa suwohs uh!
 27 Papa matu tomom oemeet ah el orekma koluk, Mwet
 kol lom elos orekma koluk lainyu, 28 Ac mwet leum
 loessula, Liki acn nukewa fin faclu. 7 Elos mwet luk,
 lom aktaekyala acn mutual sik. Ouinge nga kunausla acn
 Ac nga oralosla in akyoyke wolana luk." 8 God El fahk,
 Israel; Ac nga lela tuh in aklusrongtenyeyuk mwet luk."
 "Pangoneni mwet luk nu in nien nununku. Oasr mutualos,
 tusruktu elos tia liye; Oasr sraclos, a elos tia lohng! 9
 Pangon mutunfacl uh in tuku nu ke nununku. Ya ma
 sruloala lalos ku in palye ma ac sifyak ke pacl fahsru?
 Su selos fahkak meet ma sifyak in pacl inge? Elos in
 sifacna use mwet loh lalos In tuh apkwayei kas lalos, Ac
 in akkeye ma elos fahk an. 10 "Mwet Israel, kowos mwet
 loh luk; Nga sulekowosla tuh kowos in mwet kulansap
 luk, Ac tuh kowos in eteyu ac lulalfongiyu, Ac kowos in
 kalem kac lah nga God sefanna. Wangin pac sie god
 sayuk; Nuna wangin oemeet me — ac fah wangin pac
 nwe tok. 11 "Nga mukena pa LEUM GOD, Nga mukena
 pa ku in molikowosla. 12 Nga tuh fahkak meet ma ac
 fah sifyak, Na nga tuku in kasrekowos. Wangin god
 lun mutunfacl saya nu oru ouiya inge; Kowos mwet loh
 luk. 13 Nga pa God, inge ac nwe tok. Wangin mwet
 ku in kaingla liki ku luk; Ac wangin mwet ku in ekulla
 ma nga oru." 14 God mutual lun Israel, LEUM GOD su
 molikowosla, El fahk, "Ke sripowos, nga fah supwala sie
 un mwet mweun in lain acn Babylon. Nga fah kunausla
 mutunpot lun siti we. Pusren sasa in engan lun mwet
 we fah ekla nu ke pusren tung. 15 Nga LEUM GOD,
 God mutual lowos. Nga orekowosla, mwet Israel, ac nga
 tokosra lowos." 16 LEUM GOD El tuh orala innek soko
 sasla in meoa uh, Soko inkanek ma sasla in kof lulap.
 17 El kolla sie un mwet mweun kulana nu ke ongoiya,
 Un chariot ac horse puspis Elos putatla, ac tiana ku in
 sifil tuyak. Moul lalos wanginla, oana firir lun sie lam
 ma kuniyukla! 18 Tusruktu LEUM GOD El fahk, "Nimet
 sripripla nu ke ma sifyak in pacl somla, Ku sruokyana
 ma sifyak meet ah. 19 Tupanang ma na sasu se nga ac
 oru. Mutawauk tari — kowos ku in liye inge. Nga ac oru
 soko inkanek sasla yen mweisis, Ac orala in oasr infacl in
 acn musrasra. 20 Kosro lemnak uh ac fah akfulatyeyu;
 Jackal ac ostrich fah kaksakinyu Ke nga fah oru infacl uh
 in soror yen mweisis In sang kof nu sin mwet solla luk.
 21 Elos inge nga orala in ma na luk, Ac elos fah yuk on
 in kaksak nu sik!" 22 LEUM GOD El fahk, "Tusruktu,
 Israel, kom totola sik Ac tiana alu nu sik. 23 Kom tia
 use sheep nutum in mwe kisa firir lom nu sik. Kom tia
 akfulatyeyu ke mwe kisa lom. Nga tiana akkohsye kom

44 LEUM GOD El fahk, "Porongo inge, Israel, mwet
 kulansap luk — Mwet solla luk, fwilin tulik natul
 Jacob. 2 Nga LEUM GOD su orekoma; Nga nuna
 kasrekome ke kom isusla ah me. Nik kom sangeng;
 kom mwet kulansap luk, Mwet sulela luk su nga lungse.
 3 "Nga fah sang kof nu sin acn malu Ac oru tuh infacl
 in soror ke acn pao. Nga fah okaot ngunik ac mwe
 insewowo luk Nu fin fwilin tulik nutum. 4 Elos ac sa in
 kap oana mah ma aksroksrokyeyuk wo, Oana sak willow
 ma kap sisken infacl ma yohk kof soror we. 5 "Mwet uh
 fah kais sie fahk, 'Nga ma lun LEUM GOD.' Elos fah
 tuku in weang mwet Israel. Kais sie fah simusla Inen
 LEUM GOD fin paol, Ac sifacna fahk mu el sie sin mwet
 lun God." 6 LEUM GOD, su leumi ac karingin Israel,
 LEUM GOD Kulana, El fahk ouinge: "Nga pa oemeet,
 ac oyapa safla, ac nga God sefanna; Wangin sie pac
 god sayuk. 7 Ya oasr sie sayuk su ku in oru ma nga
 orala tari? Su ku in palyeak ma nukewa ma sifyak Oe ke
 mutawauk ah me na nwe ke safla lun faclu?" 8 Mwet
 luk, nimet sangeng! Kowos etu lah oemeet me nu inge
 Nga fahkak tari ma nukewa ma ac sifyak, Ac kowos
 mwet loh luk. Mea, oasr pac god sayak? Wangin! Wangin
 siefanna eot ku ma nga etu kac!" 9 Mwet nukewa su
 taflela ma sruloala uh elos mwet lusrongten, ac god
 ma elos akfulatyel yohk uh wangin sripa. Elos su alu nu
 ke god inge elos mwet kun ac lalfon — ac elos ac fah
 akmwekinyeyuk. 10 Wanginna ma ac wo ke sie mwet el
 orala sie lumah ke osra, ac alu nu kac oana sie god!
 11 Mwet nukewa su alu nu kac ac fah akpusiselyeyuk.
 Mwet na pa orala ma sruloala uh. Lela elos in tuku ac
 tu ye nununku — elos ac fah tuninfongla, na ac fah
 yokna mwekinila lalos. 12 Mwet orekma ke osra uh ac
 eis sie ipin osra ac esukla ke e. Ke po ku lal el sang sie
 hammer tuktukya osra uh nwe ke sifyak lumah se el
 nunku an. Ke el orekma, el ac masrinsralla, malula, ac
 totola. 13 Mwet sroasr se ac srikeya sie sak. El makiya
 lumah se ma el ke orala uh ke mwe sim, supukla ke
 kufwen sroasr natul, ac taflela nu ke luman sie mwet na
 kato, ac filiya in lohm sel. 14 El ku in pakiya sak cedar
 elan orekmakin, ku sulela sak oak ku sak cypress insak
 uh me. Ku el ku pac in yukwiya soko sak cedar ac soano

af uh in akkypyauk. **15** Sie mwet ac orekmakin sie ip ke kom ke inem. **4** Nga srisrngikomi in kasrel Israel, mwet sak soko ah nu ke etong, ac orek ma sruloala ke sie kulansap luk, Mutanfahl se su nga sulela. Nga ac fah ip uh. Sie ip uh el ac sang tanak sie e in afkufusfusryal sot nu sum sunak lulap Kom finne tia eteyu. **5** "Nga sifacna ac um bread; ac ip se ngia el orala nu ke sie LEUM GOD; wangin sie pac god sayuk. Nga fah sot god ac alu nu kac. **16** El ku in sang kutu ipinsak uh, nu sum ku ma kom enenu an Kom finne tia eteyu. **6** tanak sie e; manman ikwa, ac kang nwe ke el kihpi. El Nga oru ma inge tuh mwet nukewa faclu — Kutulap afkufusfusryal sifacna ac fahk, "We, fusrfusr! Ngeng in e lac nwe roto — Fah etu lah nga LEUM GOD, Ac lah oh!" **17** Ma lula ke sak soko ah el orala nu ke sie ma wangin pac sie god saya. **7** Nga oralana kewa kalem sruloala, na el pasrla nwe ten ac alu nu kac. El pre nu ac lohsr; Ac nga use na kewa mwe insewowo ac mwe kac ac fahk, "Kom god luk — moliyula!" **18** Mwet ouinge arulana afon ac tia etu ma elos oru. Elos kaliya mutualos ongoiyo. Nga, LEUM GOD, oru ma inge nukewa. **8** ac nunak lalos liki ma pwaye. **19** Mwet se ma orek ma Nga fah oru tuh suwoswos in putati inkusrao me oana af; Faclu ac fah ikakla in eis, Na ac fah farengla ke sruloala uh el tia ku in nunkauk in fahk, "Kutu sak inge sukosok ac nununku suwohs. Nga, LEUM GOD, fah nga esukak. Nga um bread fin mulut uh, ac nga manman oru ma inge in sikyak." **9** Ya sie tup kle ku in akukuin ikwa ac kangla. Ma lula ke sak soko ah nga orala nu ke nu sin mwet se ma oralla uh — Tup se ma oana tup ma sruloala se. Ac inge, nga pasrla nu ke sie polosak!" nukewa saya uh? Ya kle uh ku in siyuk sin mwet orek **20** Ke el oru ouinge uh, oana elan mongo apat. Nunak tup se lah mea el oru uh? Ya tup sac ku in torkaskas mu lalfon lai uh aktafongyella, oru upa in kasreyuk el. El tia mwet se oralla uh wangin etu la! **10** Ya oasr mwet ku ku in sifacna fahk lah ma sruloala se el surok inpaol uh in fahk nu sin papu tumal ac nina kial, "Efu ku komtal tia god se. **21** LEUM GOD El fahk, "Israel, esam ma se oreyla ange?" **11** LEUM GOD, God mutual lun Israel, El inge; Esam lah kom mwet kulansap luk. Nga orekomla su lumahla pacl fahsru, El fahk: "Wangin suwohs lom in tuh in mwet kulansap luk, Ac nga fah tiana mulinkomla. kusen siyuk sik ke tulik nutik, Ku in fahk nu sik ma nga in **22** Nga pokla tari ma koluk lom, oana ke eng uh okla oru! **12** Nga pa orala faclu Ac orala mwet uh in muta fac. pukunyeng uh. Foloko nu yuruk; nga pa molikomla uh." Ke ku luk, nga asroelik kusrao; Nga pa nununku fah, **23** Sasa ke engan, O kowos kusrao! Sala, kowos acn loal malem, ac itu uh. **13** Nga sifacna pa purakulak Cyrus faclu! Sasa ke engan, kowos eol ac sak nukewa insak elan mukulla In aktahsrye pwapa luk, ac in aksuwosyela uh! LEUM GOD El fahkak fulat lai Ke El molela Israel, ma tafongla. Nga fahsru we. El ac sifilpa musai Jerusalem, siti luk, Ac pa orekomla uh, Nga LEUM GOD, su orala ma nukewa. aksukosokyela mwet luk su muta in sruoh. Wangin mwet Nga mukena pa asroelik kusrao. Ke nga tuh orala faclu, moelel ku sang molin eyeinse elan oru ma inge." LEUM wangin mwet kasreyu. **25** Nga oru mwet susfa uh in GOD Kulana pa fahk ma inge. **14** LEUM GOD El fahk nu oana mwet lalfon, Ac aklusrontenyenye ma mwet tuni acn sin Israel, "Mwe kasrup lun Egypt ac Ethiopia ac fah engyeng uh palye. Nga lain kas lun mwet lalmwetmet, ma lom, Ac mwet loeska in Seba ac fah mwet kohs A ke pacl mwet kulansap luk oru palu lai, Ac ke nga fah pasrla nu sum ac sifacna fahk, 'God El oasr yurum supwala sie mwet utuk kas in akkalemye lemlem luk, — El mukena God. **15** God lun Israel, su molela mwet Nga oru tuh lemlem ac palu ingan in apkwayeyuk. Nga lal, El sie God su sifacna okanulla. **16** Elos nukewa fahk nu sin Jerusalem lah mwet ac fah sifilpa muta we, su orala ma sruloala fah mwekin; Elos nukewa ac fah Ac nu sin siti in acn Judah lah ac sifilpa musaiyuk. Acn akmwekinyeyuk. **17** Tusrukta Israel el moliyukla sin ma sikiyukla ingan, siti ac fah sifilpa tulokyak we. **27** Ke LEUM GOD, Ac kutangla lai oan ma pahtpat; Mwet lai sie kas in sap ku luk, nga akpaoyela meoa. **28** Nga fahk ac fah tiana akmwekinyeyuk." **18** LEUM GOD El orala nu sel Cyrus, 'Kom ac fah aolyu in leumi mwet luk, Ac kowos nukewa su Kaingla liki kais sie mutunfacl suwos. kom fah oru ma nga lungse kom in oru: Kom fah sapkin Fehsru uthay nu ke pacl in nununku! Mwet su fahsru inkanek uh ac kolak ma sruloala kihl lalos, Ac pre nu sin Jerusalem in sifil musaiyukla Ac pwelung in Tempul in oakwuki."

45 LEUM GOD El sulella Cyrus elan tokosra. El srisrngilya in kutangla mutunfacl pus; El supwalla in eisla wal in tokosra lukelos. LEUM GOD El ac ikasla mutunpot lun siti uh nu sel. Ac El fahk nu sel Cyrus, **2** "Nga sifacna fah akoela inkanek lom, Ac afkfwelyela eol uh ac inging uh. Nga fah fukulya mutunpot bronze Ac koteya osra ma sang laki. **3** Nga fah sot nu sum wek saok ma oan in acn lohsr ac lukma; Na kom fah etu lah na ga LEUM GOD Ac lah God lun Israel El pangon kom ke inem.

4 Nga srisrngikomi in kasrel Israel, mwet kulansap luk, Mutanfahl se su nga sulela. Nga ac fah ip uh. Sie ip uh el ac sang tanak sie e in afkufusfusryal sot nu sum sunak lulap Kom finne tia eteyu. **5** "Nga sifacna ac um bread; ac ip se ngia el orala nu ke sie LEUM GOD; wangin sie pac god sayuk. Nga fah sot god ac alu nu kac. **16** El ku in sang kutu ipinsak uh, nu sum ku ma kom enenu an Kom finne tia eteyu. **6** tanak sie e; manman ikwa, ac kang nwe ke el kihpi. El Nga oru ma inge tuh mwet nukewa faclu — Kutulap afkufusfusryal sifacna ac fahk, "We, fusrfusr! Ngeng in e lac nwe roto — Fah etu lah nga LEUM GOD, Ac lah oh!" **17** Ma lula ke sak soko ah el orala nu ke sie ma wangin pac sie god saya. **7** Nga oralana kewa kalem sruloala, na el pasrla nwe ten ac alu nu kac. El pre nu ac lohsr; Ac nga use na kewa mwe insewowo ac mwe kac ac fahk, "Kom god luk — moliyula!" **18** Mwet ouinge arulana afon ac tia etu ma elos oru. Elos kaliya mutualos ongoiyo. Nga, LEUM GOD, oru ma inge nukewa. **8** ac nunak lalos liki ma pwaye. **19** Mwet se ma orek ma Nga fah oru tuh suwoswos in putati inkusrao me oana af; Faclu ac fah ikakla in eis, Na ac fah farengla ke sruloala uh el tia ku in nunkauk in fahk, "Kutu sak inge sukosok ac nununku suwohs. Nga, LEUM GOD, fah nga esukak. Nga um bread fin mulut uh, ac nga manman oru ma inge in sikyak." **9** Ya sie tup kle ku in akukuin ikwa ac kangla. Ma lula ke sak soko ah nga orala nu ke nu sin mwet se ma oralla uh — Tup se ma oana tup ma sruloala se. Ac inge, nga pasrla nu ke sie polosak!" nukewa saya uh? Ya kle uh ku in siyuk sin mwet orek **20** Ke el oru ouinge uh, oana elan mongo apat. Nunak tup se lah mea el oru uh? Ya tup sac ku in torkaskas mu lalfon lai uh aktafongyella, oru upa in kasreyuk el. El tia mwet se oralla uh wangin etu la! **10** Ya oasr mwet ku ku in sifacna fahk lah ma sruloala se el surok inpaol uh in fahk nu sin papu tumal ac nina kial, "Efu ku komtal tia god se. **21** LEUM GOD El fahk, "Israel, esam ma se oreyla ange?" **11** LEUM GOD, God mutual lun Israel, El inge; Esam lah kom mwet kulansap luk. Nga orekomla su lumahla pacl fahsru, El fahk: "Wangin suwohs lom in tuh in mwet kulansap luk, Ac nga fah tiana mulinkomla. kusen siyuk sik ke tulik nutik, Ku in fahk nu sik ma nga in **22** Nga pokla tari ma koluk lom, oana ke eng uh okla oru! **12** Nga pa orala faclu Ac orala mwet uh in muta fac. pukunyeng uh. Foloko nu yuruk; nga pa molikomla uh." Ke ku luk, nga asroelik kusrao; Nga pa nununku fah, **23** Sasa ke engan, O kowos kusrao! Sala, kowos acn loal malem, ac itu uh. **13** Nga sifacna pa purakulak Cyrus faclu! Sasa ke engan, kowos eol ac sak nukewa insak elan mukulla In aktahsrye pwapa luk, ac in aksuwosyela uh! LEUM GOD El fahkak fulat lai Ke El molela Israel, ma tafongla. Nga fahsru we. El ac sifilpa musai Jerusalem, siti luk, Ac pa orekomla uh, Nga LEUM GOD, su orala ma nukewa. aksukosokyela mwet luk su muta in sruoh. Wangin mwet Nga mukena pa asroelik kusrao. Ke nga tuh orala faclu, moelel ku sang molin eyeinse elan oru ma inge." LEUM wangin mwet kasreyu. **25** Nga oru mwet susfa uh in GOD Kulana pa fahk ma inge. **14** LEUM GOD El fahk nu oana mwet lalfon, Ac aklusrontenyenye ma mwet tuni acn sin Israel, "Mwe kasrup lun Egypt ac Ethiopia ac fah engyeng uh palye. Nga lain kas lun mwet lalmwetmet, ma lom, Ac mwet loeska in Seba ac fah mwet kohs A ke pacl mwet kulansap luk oru palu lai, Ac ke nga fah pasrla nu sum ac sifacna fahk, 'God El oasr yurum supwala sie mwet utuk kas in akkalemye lemlem luk, — El mukena God. **15** God lun Israel, su molela mwet Nga oru tuh lemlem ac palu ingan in apkwayeyuk. Nga lal, El sie God su sifacna okanulla. **16** Elos nukewa fahk nu sin Jerusalem lah mwet ac fah sifilpa muta we, su orala ma sruloala fah mwekin; Elos nukewa ac fah Ac nu sin siti in acn Judah lah ac sifilpa musaiyuk. Acn akmwekinyeyuk. **17** Tusrukta Israel el moliyukla sin ma sikiyukla ingan, siti ac fah sifilpa tulokyak we. **27** Ke LEUM GOD, Ac kutangla lai oan ma pahtpat; Mwet lai sie kas in sap ku luk, nga akpaoyela meoa. **28** Nga fahk ac fah tiana akmwekinyeyuk." **18** LEUM GOD El orala nu sel Cyrus, 'Kom ac fah aolyu in leumi mwet luk, Ac kowos nukewa su Kaingla liki kais sie mutunfacl suwos. kom fah oru ma nga lungse kom in oru: Kom fah sapkin Fehsru uthay nu ke pacl in nununku! Mwet su fahsru inkanek uh ac kolak ma sruloala kihl lalos, Ac pre nu sin Jerusalem in sifil musaiyukla Ac pwelung in Tempul in oakwuki."

ye mutun mwet nununku. Lela mwet su suk kasru in infacl uh! 3 Mwet uh ac liye lah kom koflufol; Elos fah alongoki sie sin sie. Su tuh palyeak in paci somla ma liye ke kom akpusiselyeyuk ac mwekinla. Nga ac oru ac sikyak uh? Ya tia nga, LEUM GOD, su molela mwet folosak luk, ac wangin mwet ac tulokinyawi." 4 God lal? Wangin god say. 22 "Mwet faclu nufon, Forma nu mutual lun Israel El aksukosokyekutla — Inel pa LEUM sik, tuh kowos in moliyukla. Nga mukena pa God — GOD Kulana. 5 LEUM GOD El fahk nu sin Babylon, wangin pac sie saysa. 23 Wulela luk uh pwaye — Ac "Muta in lohsr uh ac mislana. Mwet uh ac tia sifil pangon fah tiana ekla. Nga fulahk nu suwos ke Inek sifacna: Mwet nukewa fah tuku ac sikukmutunte ye mutuk, Ac kom kasra lun mutunfacl uh! 6 Nga tuh kasrkusrak wulela ku tuh elos ac pwayena nu sik. 24 "Elos ac fah sin mwet luk. Nga tia sifil oralos oana mwet luk. Nga fahlelosi nu inpoum, Ac kom tiana pakomutalos. Finne fahk lah suwoswos ac ku Koneyukyak yuruk mukena; A mwet matu, kom arulana akkeokyatos. 7 Kom nunku mu elos nukewa su srungayu fah arulana mwekin. 25 Nga, kom ac kasra nwe tok, Oru wangin nunkeyen ma inge LEUM GOD, fah molela fwilin tulik natul Jacob nukewa, sum Lah ac mau fuka saflaiya. 8 "Porongo ma se inge, Ac elos fah kaksakinyu.

46 "Pa inge saflaiyen god nukewa lun Babylon! Meet, mwet uh alu nu ke Bel ac Nebo, A inge touyak ma sruloala ingan nu fin donkey, Na ke toasr ma sruloala uh, donkey uh totola. 2 Ma sruloala inge tia ku in sifacna molelosla. Sruoh elos ac utukla. Saflaiyen god nukewa lun Babylon pa inge! 3 "Porongeyu, fwilin tulik natul Jacob, Kowos nukewa su lula sin mwet luk. Nga nuna karingin kowos oe ke kowos isusla ah me. 4 Nga pa God lowos ac nga fah karingin kowos Nwe ke na kowos matuoh ac fiayala. Nga orekowosla ac nga fah karingin kowos. Nga fah kasrekowos ac molikowosla." 5 LEUM GOD El fahk, "Su kowos ac lumweyu nu kac? Ya oasr sie saya oana nga? 6 Mwet uh ikasla pak lalos ac okoala gold uh liki; Elos pauniya silver ke mwe paun. Elos moli nu sin sie mwet orekma ke gold elan orala sie god, Na elos epasr ac alu nu kac. 7 Elos srukak nu finpisalos ac us fahsr. Elos ac tulokinya ke sie acn, ac el tu we — Tia ku in mukuila liki acn sac. Kutena mwet fin alu nu kac, ma sruloala sac tia ku in topuk, Ku molella liki ongoiya. 8 "Kowos mwet koluk, esam ma se inge; Nunku ke ma nga orala uh. 9 Esam ma sifyak paci loeloess somla. Kowos in etu lah nga mukena pa God, Ac wangin sie saya oana nga. 10 Nga tuh fahkak na emeet ke ma ac sifyak in paci tok uh. In paci loeloess somla nga fahkak mea ac fah tuku. Nga tuh fahk lah pwapa luk ac tia ku in taftangla. Ac nga fah oru ma nukewa fal nu ke ma lungse luk. 11 Nga ac pangon sie mwet in tuku kutulap me. El ac pwesrouli oana sie eagle, Ac orala ma ng oakiya in orekla. Nga fahk tari, ac ma nga fahk uh ac fah orekla. 12 "Porongeyu, kowos mwet likkeke, Su nunku mu kutangla uh arulana loesta liki kowos. 13 Nga ac use len in kutangla in apkuran — Tiana loes liki kowos. Kutangla luk fah tia ikyoluki. Nga fah molela Jerusalem, Ac oru in akfulatyeyuk Israel in acn we."

47 LEUM GOD El fahk, "Babylon, fani liki tron lom, Ac muta fin kutkut infohk uh. Meet kom oana sie virgin, sie siti ma soenna kutangyukla, A inge monum tia sifil fisrasrsrasr ac fwe! Inge kom sie mutan kohs. 2 Eurokak eot in illi flao! Eista nuknuk afinyen motom! Sarukla nuknuk kato lom. Olak sikut lom an ac tupalla infacl uh! 3 Mwet uh ac liye lah kom koflufol; Elos fah alongoki sie sin sie. Su tuh palyeak in paci somla ma liye ke kom akpusiselyeyuk ac mwekinla. Nga ac oru ac sikyak uh? Ya tia nga, LEUM GOD, su molela mwet folosak luk, ac wangin mwet ac tulokinyawi." 4 God lal? Wangin god say. 22 "Mwet faclu nufon, Forma nu mutual lun Israel El aksukosokyekutla — Inel pa LEUM sik, tuh kowos in moliyukla. Nga mukena pa God — GOD Kulana. 5 LEUM GOD El fahk nu sin Babylon, wangin pac sie saysa. 23 Wulela luk uh pwaye — Ac "Muta in lohsr uh ac mislana. Mwet uh ac tia sifil pangon fah tiana ekla. Nga fulahk nu suwos ke Inek sifacna: Mwet nukewa fah tuku ac sikukmutunte ye mutuk, Ac kom kasra lun mutunfacl uh! 6 Nga tuh kasrkusrak wulela ku tuh elos ac pwayena nu sik. 24 "Elos ac fah sin mwet luk. Nga tia sifil oralos oana mwet luk. Nga fahlelosi nu inpoum, Ac kom tiana pakomutalos. Finne fahk lah suwoswos ac ku Koneyukyak yuruk mukena; A mwet matu, kom arulana akkeokyatos. 7 Kom nunku mu elos nukewa su srungayu fah arulana mwekin. 25 Nga, kom ac kasra nwe tok, Oru wangin nunkeyen ma inge LEUM GOD, fah molela fwilin tulik natul Jacob nukewa, sum Lah ac mau fuka saflaiya. 8 "Porongo ma se inge, kom su lungse mwe pwar Ac nunku mu moul lom an oakwak ac wanginna sensen kac. Kom fahk mu kom fulat oana God, Ac wangin sie oana kom. Kom nunku mu kom ac tiana katinmasla, Ku pulakin keok ke sripen tulik nutum uh wanginla. 9 Tusrukutu in kitin paci na, ke len sefanna. Ma inge kewa fah sifyak nu sum. Kom finne susfa ac orek inutnut, Mukul tomom ac tulik nutum uh ac fah wanginla. 10 "Arulana wangin fosrnga lom ke ma koluk lom; Kom nunku mu wangin sie ac ku in liye kom. Lalnwetmet ac etauk lom kiapwekomla, Ac kom sifacna nunku mu kom God — Wangin sie saysa oana kom. 11 Mwe ongoiya ac fah tuku nu form, Ac inutnut lom an tia ku in sikulya. Musalla ac fah sa na in sun kom, Sie musalla yohk ma kom tiana nunku mu ac sifyak! 12 Sruokyana mwe inutnut ac mwe susfa lom; Kom nuna orekmakin ma ingan oe ke kom fusr ah me. Sahp ac ku in kasrekom, Ku sahp kom ku in sang aksangengye mwet lokoalok lom. 13 Wangin ku lom, kom finne eis kas in kasru Sin mwet su suiya itu uh, Ac kitalik pulan paci uh fal nu ke ma elos liye inkusrao, Ac fahkak nu sum ma ac sifyak nu sum Ke malem nu ke malem. Sap mwet tuni ma oan yen engyeng uh ingan in tuku ac molikomla. 14 "Elos ac fah oana mah pao, Ma sie e ac fah furreak! Elos ac tia pac ku in sifacna molelosla. Firir sac ac fah arulana fol nu selos, Tia e in langlung se. 15 Pa na ingan luman kasru kom ac eis sin Mwet tuni ma oan yen engyeng uh, su kom muta lolngok yoro in moul lom nufon. Elos nukewa ac som liki kom ac fahsr innek lalos sifacna, Ac wangin sie selos fah lula in molikomla."

48 Porongo ma se inge, kowos mwet Israel Su ma in fwilin tulik natul Judah: Kowos fulahk ke Inen LEUM GOD Ac fahk mu kowos alu nu sin God lun Israel, Tusrukutu wanginna kalmen ma kowos fahk uh. 2 Kowos filangkin in fahk mu Kowos mwet in siti mutual sac, Ac lah kowos filiya lulafongi lowos in God lun Israel, Su Inel pa LEUM GOD Kulana. 3 LEUM GOD El fahk nu sin Israel, "Oemeet nga tuh fahkak ma ac sifyak; Na in kitin paci ah na, nga orala sifyak. 4 Nga nuna etu lah pwaye kowos ac mau likkeke, Upa oana osra, ac keke oana bronze. 5 Ouinge nga palyeak ma ac sifyak nu suwos ke paci loeloess somla — Nga fahkak ke ma ac orek meet liki na paci sifyak uh, In oru kowos in tia fahk mu Ma

sruloala ac mwe lemlem lowos pa oru in sikyak. 6 "Ma mwet uh ac kaksakinyu." 4 Nga fahk, "Nga orekma, a nukewa nga tuh fahkak meet, liye pa sikyak tari inge. wangin sripa! Nga sang ku luk nufon, a wanginna ma nga Kowos enenu in akilen lah ma nga tuh fahk ah pwayena. orala." Nwe ouinge nga ku in lulalfongi LEUM GOD lah Inge nga ac fahk nu suwos ke ma sasu su ac fah tuku, El ac loangeyu; El ac fah se ma lacne nu sik ke ma nga Ke kutu ma lukma ma nga tiana fahkak meet. 7 Nga oru. 5 Meet liki nga isusla, LEUM GOD El srirsngiyuwi; tufacna oru ma inge in sikyak; Wangin ma ouinge orek El oru nga in mwet kulansap lal in folokonna mwet lal, In in paci somla. Funu oasr, kowos lukun fahk mu kowos folokonna mwet Israel su fahsrelik fin faclu. LEUM GOD etu tari kac. 8 Nga nuna etu lah tia ku in lulalfongiyuk El afkulatyeyu; Ku luk ma sel me. 6 LEUM GOD El fahk kowos, Mweten eteyuk lah kowos mwet utuk nunak. Pa nu sik, "Mwet kulansap luk, kom ac tia folokonak Ku lun sis kowos tiana wi lohng ke ma inge, Ac wanginna kas mwet Israel su painmoulla mukena, A oasr sie kunokon kac sun insrewos. 9 "In oru tuh mwet uh in kaksakin yohk liki su nga akoo nu sum. Nga fah oru tuh kom in Inek, Nga kutongya kasrkusrak luk. Nga sruokyana tuh sie kalem nu sin mutunfacl puppis, Tuh faclu nufon fah nga in tia kunauskowosla. 10 Nga srike kowos ke e lun ku in moulla." 7 God mutual, su Nien Molela lun Israel, keok, Oana ke silver uh liklikiyukla in sie funyu. Ac nga El fahk nu sel su arulana pilesreyuk Ac srungayuk sin konauk lah wangin ma wo keiwos. 11 Ma nga oru uh nga mutunfacl puppis, Ac el mwet kulansap lun mwet leum: oru ke sripuk — Nga fah tia lela Inek in pilesreyuk Ku "Tokosra uh ac fah liye ke kom taltalla, Ac fah tuyak in lela kutena mwet saya in ipeis ke wolana Su fal in ma na akkalemye sunak lalos nu sum; Fisrak uh fah oayapa luk, ac ma luk mukena." 12 LEUM GOD El fahk, "Israel, liye, Ac elos fah faksufi in afkulatyey kom." Ma inge ac mwet su nga pangonak, porongeyu! Nga mukefanna pa sikyak mweten LEUM GOD El solela mwet kulansap God! Nga pa emeet ac nga pa etok! 13 Pouk pa orala lal; God mutual lun Israel El liyaung wulela lal. 8 LEUM pwelung lun faclu Ac laknelik inkusrao. Ke nga pang nu GOD El fahk nu sin mwet lal, "Ke pacl se ac tuku tuh ke faclu ac kusrao Elos sulaklak na tuku ac tu ye mutuk. nga in molikowosla, Nga fah kasrekowos ac topuk pre 14 "Kowos nukewa toeni nu sie ac lipsre! Wangin sie lowos, Nga fah karingin kowos ac lisring kowos, Ac nga inmasrlon god uh ku in palye Lah mwet se nga solela fah orala sie wuleang nu sin mwet nukewa keiwos. Nga uh ac fah sroang mweuni Babylon. El ac fah oru ma fah lela kowos in sifilpa oakwuki In facl suwos, su oan nga lungse elan oru. 15 Nga pa tuh kaskas ac pangnol musalla in paci inge. 9 Nga fah fahk nu sin mwet kapir, ah; Nga kololma ac nga fah oru tuh in wo ouiyal. 16 'Kowos sukosokla! Som!' Ac nu selos su muta in lohsr, "Inge kaluku nu yuruk ac lohng ma nga fahk uh. Ke 'Ilme nu ke kalem uh!' Elos ac fah oana sheep su mongo mutawauk ah me, nga kaskas kalem na, Ac oru tuh kas mah fin inging uh. 10 Elos ac fah tiana sifil masrinsral ku luk in apkwayeyuk pacl nukewa." (Inge LEUM GOD malu. Fulen fahnt yen mwesis uh fah tia akkeokyalos, Fulatlana El ase ku lau nu sik ac supweyu.) 17 God mutual Tuh elos ac fah kolyuk sin sie su lungse elos. El fah lun Israel, LEUM GOD su molikowosla, El fahk, "Nga pa pwanulos nu ke unon in kof. 11 "Nga fah orala soko LEUM GOD lowos, Su lungse lutu kowos ke ma ac wo nu inkanek lulap fineol uh, Ac akoela soko innek mwet luk suwos sifacna, Ac in kol kowos nu ke inkanek ma fal in fufahsryes fac. 12 Mwet luk fah tuku liki acn loesla, kowos in fahsr kac. 18 "Kowos funu lohang nu ke ma Liki epang ac roto, Ac liki acn Aswan in acn eir." 13 On, sap luk, Mwe insewowo lukun kahkma Oana soko infacl kusrao! Sasa ke engan, faclu! Lela eol uh in wowoyak ke ma tia wi mihnla. Kutangla lukun tuku nu suwos Oana pusren on! LEUM GOD El fah akwoye mwet lal; El ac fah noa ma tok weach uh. 19 Fwilin tulik nutuwos lukun pakomuta mwet keok lal. 14 Tusrukta mwet Jerusalem arulana pusla oana puk uh, Ac nga lukun oru elos in elos fahk, "LEUM GOD El som liki kut! El mulkinkutla." tiana wi kunausyukla." 20 Tufokla liki acn Babylon, som 15 Na LEUM GOD El topuk ac fahk, "Ku sie mutan ku in mulkunla tulik natul ma srakna titi, Ku tia lungse tulik se inge akyoky; oru in eteyuk yen nukewa: "LEUM GOD El ma el sifacna oswela? Nina se finne ku in mulkunla tulik molela Israel, mwet kulansap lal!" 21 Ke LEUM GOD El natul, Nga fah tiana mulkinkowosla. 16 Jerusalem, nga pwen mwet lal sasla sie acn fol ac pao yen mwesis, Elos tia ku in mulkinkomla! Nga simusla inem loun pouk. 17 tiana keok ke malu. El orala kof in tuku liki sie eot nu "Elos su ac sifil musaikomyak, elos akuranna tuku, Ac selos; El falngelik eot sac, ac kof uh asrma. 22 LEUM elos su konauskomla ac fah som. 18 Ngetla ac liye ma GOD El fahk, "Wangin misla nu sin mwet koluk." sikyak inge! Mwet lom pa fahsreni ingo — elos foloko

49 Porongeyu, mutunfacl uh, Kowos mwet su muta loessula! Ke nga srakna oan insien nina kiuk, LEUM GOD El pangonyu ke inek, Ac srirsngiyuwi nga in mwet kulansap lal. 2 El oru kas luk in kosroh oana sie cutlass. El lisringuyak ke paol sifacna. El oreyu in oana soko sukan pisr na kosroh Ma akola in orekmakinyuk. 3 El fahk nu sik, "Israel, kom mwet kulansap luk; Ke sripom,

inge iktokla, Kut enenu acn yohk kut in muta we!" 21 ac wanginla oana sie ipin nuknuk ma watilla uh. 10 Na kom ac fahk nu sum sifacna, "Su oswela tulik inge Kowos nukewa su akfulaty LEUM GOD Ac akos kas nukewa nu sik uh? Tulik nutik uh wanginla ac nga tia lun mwet kulansap lal, Sahp ac ku in lohsr inkank ma ku in sifilpa isus. Nga tuh lisuykla ac utukla nga mwet kowos fahsr kac, Tusructu lulafongina in LEUM GOD, ac sruoh, Na su tufahlala tulik inge? Tuh sisila nga ac nga fungyang nu sel. 11 Kowos nukewa su oru pwapa koluk mukefanna muta; Tulik inge tuku oya me?" 22 LEUM in kunausla mwet saya Ac fah kunausyukla ke pwapa GOD Fulatlana El fahk nu sin mwet lal: "Nga ac kolak sie koluk lowos. LEUM GOD El ac fah oru tuh in ouinge. Ke akul nu sin mutanfahl uh, Ac elos ac kafusak tulik fusr saflaiya uh kowos ac fah keok ke mwe ongoiya na koluk. nutuwos ac folokunulos nu yen selos. 23 Tokrosa uh ac fah oana papa to se nu sum; Kasra uh ac fah oana nina to se nu sum. Elos ac faksufi ye motom ac arulana akpusiselyalos nu sum. Elos ac afkalye enenu nukewa lom. Na kom fah etu lah nga pa LEUM GOD; Wangin sie mwet su tupan kasru luk fah mwekinila." 24 Ya kom ku in eisla ma wap lun sie mwet mweun? Ya kom ku in usla mwet sruoh liki sie tokrosa sulallal? 25 LEUM GOD El topuk, "Pa na ingan ma ac sikiyak. Mwet sruoh lun mwet mweun ac fah utukla. Ac ma wap lun tokrosa sulallal sac ac fah sruhu. Nga ac anwuk lainulos su anwuk nu sum, Ac nga fah molela tulik nutum. 26 Nga fah oru mwet akkeokyem kom in uniya sie sin sie; Elos ac fah sruhi ke akmas ac kasrkusrak. Na mwet e nukewa fah etu lah nga LEUM GOD, El su molikomla ac aksukosokyem kom. Elos fah etu lah nga God Kulana lun Israel."

50 LEUM GOD El fahk, "Ya kowos nunku mu nga

supwala mwet luk in som likiyu Oana sie mukul su sisla mutan kial? Na, pia pwepu in fahsrelik an? Ya kowos nunku mu nga tuh kukakin kowos in afkalye soemoul luk, Oana sie mwet su kukakin tulik natul tuh elos in mwet kohs? Mo, kowos tuh som nu in sruoh ke sripen ma koluk lowos; Nga supwekowsa ke sripen orekma koluk lowos. 2 "Efu ku mwet luk uh tia porongeyu Ke nga som nu yorolos in molelos? Efu elos ku tia topuk pacl se nga pang? Mea, nga arulana munas in molelos? Nga ku in akpaoyela meoa ke sap na luk, Ac oru tuh infacl uh in ekla nu ke acn mwesis, Na ik loac fah misa mweyen lisl kof. 3 Nga ku in oru yen engyeng uh in lohsrla, In oana elan asor ke sie mwet misa." 4 LEUM GOD Fulatlana El lutiyu ma nga in fahk, Tuh nga in ku in akkeye mwet munas. Lotutang nukewa El oru nga in kena Tari lohng ma El ac lutiyu kac. 5 LEUM GOD El ase etauk nu sik, Ac nga tiana lainul Ku forla luke. 6 Nga fuhlelana elos in sringil fintukuk. Nga tia kutongolos sasla inkof uh, Tuh elos su kom ac molela in ku in fahs Nga fuhlelana elos in sringil fintukuk. Nga tia kutongolos kac. 11 Elos su kom tuh molela Fah sun acn Jerusalem ke elos fahk kas in akkolukyeyu Ac fis unen alut luk ke engan. Elos fah allul ac sasa ke engan. Elos ac fah Ac ari nu in mutuk. 7 Tusructu kas in akkoluk lalos engan ma pahtpat, Sukosokla liki asor ac sasao nwe koflana akmunasyeyu Mweyen LEUM GOD Fulatlana tok. 12 LEUM GOD El fahk, "Nga pa akkeye kowos. Efu El kasreyu. Nga sikulywi na ku, tuh nga in muteng ku kowos in sangeng sin mwet ma sukawil moul la, Su ma elos oru. Nga etu lah nga ac tia akmwekinyeyuk, 8 ac sa na uli oana mah uh? 13 Ya kowos mulkunla LEUM Mweyen God El apkuran nu sik, Ac El fah akpwaei lah GOD su orekowsa, Su lakenlik kusrao, Ac oakinya wangin ma koluk luk. Ya oasr mwet ac pulaik in orek pwelung lun faclu? Efu ku kowos in muta in sangeng tukak keik? Lela nga el in tukeni som nu ke nununku! pacl nukewa Ke folo lalos su akkeokyem kowos — Elos su Lela elan fahk tukak lal an we! 9 LEUM GOD Fulatlana akola in kunauskowsa? Kaskusrak lalos tia ku in sifil El ac loangeyu, Na su ku in akpwaei lah oasr ma koluk tuku nu fowos. 14 Ac tia paht, elos su muta in kapir ac luk? Mwet nukewa ma orek tukak keik ac wanginla, Elos fah aksukosokyeyukla. Elos ac moul arulana paht, Ac ac

51 LEUM GOD El fahk, "Porongeyu, kowos su lungse moulla, Kowos su tuku nu yuruk in suk kasru.

Nunku ke eot su kowos tuku kac me, Ac ke lufin eot ma tafleyukla kowos kac. 2 Nunku kacl Abraham, papa matu tomowos, Ac kacl Sarah, su oswekowsa. Ke pacl se nga tuh pangnol Abraham, srakna wangin tulik natul. Tusructu nga akinsewoyal ac sang tulik natul. Nga akpusye pac fwilin tulik natul. 3 "Nga ac fah akkalemye pakomuta luk nu sin Jerusalem, Nu selos nukewa su muta in siti lalos ma musalla. Acn we finne sie acn mwesis, nga fah oru tuh in sie ima, Oana ima se nga yukiye Eden. Engan ac insewowo ac fah oasr we, Wi on in kaksak ac kulo nu sik. 4 Porongeyu, mwet luk, Porongo ma nga fahk uh. Nga sang mwe lutu luk nu sin mutunfacl pus; Ma sap luk fah sang kalem nu selos. 5 Nga fah sa in tuku ac molelosa. Pacl in kutangla luk apkuranme. Nga sifacna fah leumi mutunfacl uh. Acn loessula soano nga in tuku. Elos tupan ke finsrak tuh nga in molelosa. 6 Ngetak ac liye kusrao; ac liye pac faclu! Kusrao fah wanginla oana kulasr uh; Ac faclu fah kulawi oana nuknuk mahi uh, Ac mwet we nukewa fah misa oana loang uh. Tusructu lango su nga ac use fah oanna nwe tok. Kutangla luk fah tiana safia. 7 "Porongeyu, kowos su etu ma suwohs, Ac su eis mwe lutu luk ac oakiya insia. Nimet sangeng ke mwet uh angon kowos ac fahk kas in akkolukyeyu kowos. 8 Elos ac wanginla oana nuknuk ma watil uh kangla. Tusructu molela su nga use ac fah oan nwe tok. Kutangla luk ac fah oan ke fwil nu ke fwil." 9 LEUM GOD, ngutalik ac kasrekut! Orekmakin ku lom ac molikutla; Orekmakin oana ke kom tuh oru in pacl oemeet ah. Kom pa tuh pakpakilya Rahab, wet lulap soko meoa, nu ke ip srisrik. 10 Kom pac pa tuh akpaoyela meoa ah, Ac oralu innek soko engan ma pahtpat, Sukosokla liki asor ac sasao nwe koflana akmunasyeyu Mweyen LEUM GOD Fulatlana tok. 12 LEUM GOD El fahk, "Nga pa akkeye kowos. Efu El kasreyu. Nga sikulywi na ku, tuh nga in muteng ku kowos in sangeng sin mwet ma sukawil moul la, Su ma elos oru. Nga etu lah nga ac tia akmwekinyeyuk, 8 ac sa na uli oana mah uh? 13 Ya kowos mulkunla LEUM Mweyen God El apkuran nu sik, Ac El fah akpwaei lah GOD su orekowsa, Su lakenlik kusrao, Ac oakinya wangin ma koluk luk. Ya oasr mwet ac pulaik in orek pwelung lun faclu? Efu ku kowos in muta in sangeng tukak keik? Lela nga el in tukeni som nu ke nununku! pacl nukewa Ke folo lalos su akkeokyem kowos — Elos su Lela elan fahk tukak lal an we! 9 LEUM GOD Fulatlana akola in kunauskowsa? Kaskusrak lalos tia ku in sifil El ac loangeyu, Na su ku in akpwaei lah oasr ma koluk tuku nu fowos. 14 Ac tia paht, elos su muta in kapir ac luk? Mwet nukewa ma orek tukak keik ac wanginla, Elos fah aksukosokyeyukla. Elos ac moul arulana paht, Ac ac

fah oasr na mongo nulos. 15 "Nga pa LEUM GOD lowos Nga mokleak meoa Ac oru noa uh in ngirngir. Inek pa puelung lun faclu: Nga fahk nu sin mwet Jerusalem, 'Kowos mwet luk! Nga asot tari mwe lutu luk nu suwos, Ac nga loangekowos ke pouk." 17 Jerusalem, ngutalik! Sifacna tukaskomyak ac tuyak! Kom numla taru cup in kaiyuk Su LEUM GOD El sot nu sum in numla ke sripen kasrkusrak la; Kom tuh numla, oru kom tutulkul. 18 Wangin mwet ac fah pwen kom, Wangin sie inmasrlon wen nutum Ac sruokya poum in kasrekom. 19 Oasr mwe ongoiya luo putati fom: Facl sum sikiyukla ke mweun, Ac mwet lom misa ke masrinsral. Wanginla mwet in pakomutom. 20 Ke insruwasrik in inkane nukewa Mwet lom elok ikori ke munasla lalos. Elos oana deer ma sifusryuki sin mwet suruh kosro. Elos pulakin kuiyen kaskusrak lun God. 21 Kowos mwet keok in Jerusalem, Kowos su tutulkul oana mwet suruhi, 22 LEUM GOD lowos El loangekowos ac fahk, "Nga eisla cup se ma Nga tuh sot nu suwos ke nga kaskusrak ah. Kowos ac tia enenu in sifil nim Wain se ma oru kowos tutulkul. 23 Nga ac fah sang cup sac nu selos su tuh akkeoye kowos, Nu selos su oru kowos oan fin inkane uh Na elos fahsru fowos oana infohk uh pa kowos."

52 Jerusalem, folokonak ku ac pwengpeng lom meet ah! Siti mutual lun God, nokomang nuknuk oasku lom! Mwet pegan ac fah tia sifil ilayk ke mutunpot lom. 2 Jerusalem, osrokla kutukut an liki kom! Tukakek liki kutukut uh, ac muta fin tron lom! Mwet sruoh lun Zion, Tulala sein ma kaprikowski! 3 LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sin mwet lal, "Ke pacl se nga tuh kukakinkowsyng nu in sruoh, wangin molo. In ouuya sacna, nga aksukosokye kowos ke wangin pac molo. 4 Ke kowos tuh som ac mutangan mwetsac in acn Egypt, kowos tuh som ke lungse lowos sifacna. Ne ouinge, Assyria el tuh uskowosla ke ku lal, ac wangin moul el oru keiwos. 5 Ac inge in acn Babylonia, lumah sacna pa orek nu suwos: kowos mwet sruoh, ac wangin moul orek keiwos. Elos su leumi kowos elos konkin, orek filang, ac aktaekye Inek pacl nukewa. 6 In pacl fahsru uh, kowos ac fah sifacna akilen lah nga God, ac nga pa kaskas nu suwos." 7 Fuka woiya in liye Ke sie mwet utuk kas kasrama fineol uh me, Us pweng wo, pweng ke misla! El sulkakin kas in lango, ac fahk nu sin Zion, "God lom el leum!" 8 Mwet san lun siti uh elos ac sasa — Tukeni sasa ke engan. Elos ku in liye ke mutualos sifacna Foloko lun LEUM GOD nu Zion. 9 Ngisyak ke pusren engan lulap, Kowos acn su musalla in Jerusalem! LEUM GOD El fah molela siti la! Ac akwoye mwet lal. 10 LEUM GOD El ac oreknakin ku mutual lal; El ac molela mwet lal, Ac faclu nufon fah liye. 11 Aklohya in som liki acn Babylonia, Kowos nukewa su us kufwa lun Tempul. Nimet kahlyah kutena ma su tia fal in prusalyuk; Karingin kowos sifacna in mutual na, ac som. 12 Pacl se inge kowos ac tia enenu in sulaklak

mukuiyak, Mweyen kowos tia kaing. LEUM GOD lowos El ac kol kowos. El fahsru meet liki kowos ac oayapa fahsru tukuwos. 13 LEUM GOD El fahk, "Mwet kulansap luk el ac aksafelya ma nukewa itukyang kuna; El ac fah arulana akfulatyeyuk. 14 Mwet pupsis tuh arulana lut ke elos liyal; Arulana kolukla lumahl, oru upa na in akilenyuk mu mwet se pa el. 15 Tusrukut inge, mutunfacl pupsis fah lut sel, Ac tokosra uh ac fah fwefela sel, ac tia ku in fahk kutu ma. Elos ac fah liye ac kalem Ke ma elos tiana etu kac meet."

53 Mwet uh topuk, "Ku su lukun ku in lulalfongi ma kut srumun inge? Su ac ku in liye poun LEUM GOD in ma inge? 2 Ma lungse lun LEUM GOD pa inge, tuh mwet kulansap la! In kapak oana soko sak fusr ma yoki ac okahla in acn pao. El tia mangol ac el tia pac kato. Wanginna ma ac oru kut in lohang nu sel. Wangin ma wo kacl, ku ma fal in pwen mutasr nu sel. Wangin ma oru kut in ke apkuran nu yorol. 3 Kut srungal ac sisella. El mutangla keok ac waiok. Wanginna mwet ngetang nu sel. Kut pilesral ac tiana lohang nu sel. 4 "A el mutangla keok su fal in orek nu sesr, Ac waiok su ac ma lasr. Ke orek ouinge nu sel, kut pangon mu Mwe keok inge kaiyuk lun God nu sel. 5 A kanteyuki el ke sripen ma koluk lasr, Sringsring el ke ma koluk kut orala. Kut kwela ke sripen kalya ma el keok kac, Akwoyeyukla kut ke sringsring ma el eis. 6 Kut nukewa oana sheep tuhlac, Kais sie sesr fahsru ke inkane lal sifacna. A LEUM GOD El filiya facl Kaiyuk su fal in ma nu sesr nukewa. 7 "Orek El arulana koluk, a el pusingel in mutangla; El tiana fahkla sie kas. Oana soko sheep fusr ma akola in anwuki, Oana soko sheep ma kokola in kalkulla, El tiana fahkla sie kas. 8 Elos sruokilya, ac nununkal, ac kololla nu ke misa, A wangin sie lohang nu ke ongoiya la! Anwuki el ke sripen ma koluk lun mwet lasr. 9 Filiyuki el in sie kulyuk yurin mwet koluk, El pukpuki inmasrlon mwet kasrup, El ne tia orala kutena ma koluk, Ku fahkla sie kas kikiap." 10 LEUM GOD El fahk, "Oakwuk luk pa elan keok; Misa lal uh sie mwe kisa in ase nunak munas. Ouinge el fah liye twilin tulik natul; Ac fah loes moul lal, Ac ke sripal, oakwuk luk fah orekla. 11 Tukun sie moul na keok, el fah sifil insewoyo; El fah etu lah el tia keok ke wangin. Mwet kulansap oaru luk, su nga insewoyo kacl Fah polong kalyeyuk lun mwet pupsis, Ac ke sripal nga fah nunak munas nu selos. 12 Ouinge nga fah arulana akfulatyal, Ac sang acn sel inmasrlon mwet fulat ac ku. El sifacna asang moul lal Ac ipeis ke mwe ongoiya lun mwet koluk. El eis acn sin mwet koluk pupsis, Ac el pre tuh in nunak munas nu selos."

54 Jerusalem, meet kom tuh oana sie mutan wangin tulik natu. A inge kom ku in on ac sasa ke engan, Mweyen ac fah pus tulik nutum Liki sie mutan su mukul tuma tiana som lukel. 2 Akyokyelik lohm nuknuk sum an; Akloesyalik sucl kac, ac akkeyala kwi ma sruo sucl an!

3 Kom fah kulelik masrol lom ke siska nukewa; Mwet lom pacl ah, elo tuh tia etekowos, A inge elo ac kasrusr ac fah sifil eis facl ma Mutunfacl saya muta fac in pacl tuku in wi kowos! Nga, LEUM GOD lowos, God mutual lun inge. Siti ma wangin mwet we in pacl inge ac fah tingtingi Israel, Fah oru ma inge nukewa in sikiak; Nga fah sot nu ke mwet. 4 Nimet sangeng — kom ac fah tia sifilpa suwos sunak ac wolana.” 6 Suk LEUM GOD ke kowos akmwekinyeyuk; Kom ac fah tia sifilpa akpusiseleyuk. srakna ku in konalak, Pre nu sel inge ke El apkuran. 7 Ac fah mulkinyukla tafongla lom ke pacl lom payuk Lela mwet koluk in sisla ouiyen moul lalos, Ac in ekulla fusr, Ac oayapa supwar lom ke kom katinmas. 5 El su ouiyen nunak lalos. Lela elo in forla nu sin LEUM GOD orekomla El ac oana sie mukul tuma nu sum — LEUM lasr; El pakoten ac sa in nunak munas. 8 LEUM GOD El GOD Kulana pa Inel. God mutual lun Israel fah molikomla fahk, “Nunak luk, tia oana nunak lowos, Ac inkanek luk — El pa leumi faclu nufon. 6 Israel, kom oana sie mutan sieni liki inkanek lowos. 9 Oana ke kusrao arulana fulat payuk fusr Su mukul tumal el sisella, ac arulana toasr liki faclu, Ouinge inkanek luk fulat liki inkanek lowos, Ac insia. Tusruktu LEUM GOD El pangonkomme nu yorol ac fahk: 7 “Nga tuh siskomla ke kitin pacl, A ke pakoten af Ma kahk inkusrao me in aksroksrokye faclu. Af uh lulap luk, nga fah sifil eiskom. 8 Nga tuh kasrkusrap ac fahko mwe mongo. 11 Ac fah oapaninge ke kas ma lungse kawil luk nu sum.” Pa inge ma LEUM GOD su nunaik Luk liki nunak lowos. 10 “Kas luk oana snow ac molikomla El fahk. 9 “In pacl lal Noah nga tuh wulela uh, A ac fah orekla ma nukewa fal nu ke lungse luk. 12 mu Fahlu ac tiana sifilpa musalla ke sronot. Inge nga “Kowos ac fah som liki acn Babylon ke engan lulap; Ac wulela in tiana sifil kasrkusrap sum. Nga fah tia sifilpa fah kokola kowos liki siti uh in misla. Eol uh ac inging uh mulat nu sum ku kai kom. 10 Eol uh ac inging uh ku fah wowoyak ke on, Ac sak uh fah sasa ke engan. 13 in mokukla, A lungse luk nu sum fah tiana safla; Nga Sak cypress fah kap ke acn ma mah fakfuk uh kapak fah liyaung wuleang in misla luk nwe tok.” LEUM GOD su lungse kom El fahk ouinge. 11 LEUM GOD El fahk, we. Acn ma oasr kokul we inge, sak myrtle fah kapak “O Jerusalem, sie siti keok su musalla tukun paka se we. Pa inge sie mwe akul ma ac oanna nwe tok, Sie mwe akesmak ke ma nga, LEUM GOD, orala.”

56 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, “Oru ma suwos ac pwaye, mweyen ac tia paht nga ac molikowosla.

2 Nga fah akinsewowyolos su karinganang len Sabbath ac tia aklusrongterye. Nga fah akinsewowyolos su tia oru kutena ma koluk.” 3 Sie mwetsac su weang mwet lun God elan tia fahk mu, “LEUM GOD El tia lela ngan wi mwet lal uh alu.” Sie eunuch elan tia nunku mu el tia ku in wi oaoala nu ke mwet lun God ke sripen el tia ku in orek tulik. 4 LEUM GOD El fahk nu sin kain mukul se ingan, “Kom fin akfulatyeuyu ke kom karinganang len Sabbath, ac kom fin oru ma nga lungse ac oaru in liyaung wuleang luk, 5 na inem ac fah esamyuk in Tempul luk oayapa inmasrlon mwet luk, paht liki na funu oasr wen ac acn nutum. Kom ac fah tiana mulkinyukla.” 6 Na LEUM GOD El fahk nu sin mwetsac su wela mwet lal, su lungse El ac kulansupwal, su akfulatyel len Sabbath ac oaru in liyaung wuleang lal: 7 “Nga fah uskowosme nu Zion, fineol mutual luk, ac akenganye kowos in iwen pre sik, ac nga fah insewowo in eis mwe kisa ma kowos kisakin fin loang luk. Tempul sik fah pangpang iwen pre nu sin mwet in mutunfacl nukewa.” 8 LEUM GOD Fulatiana, su folokonma mwet Israel lal nu yen selos liki sruoh, El wulela mu El ac use kutu pac mwet sayalos in welulosyang. 9 LEUM GOD El fahk nu sin mutunfacl sua uh in tuku oana kosro lemnak ac kangla mwet lal. 10 El fahk, “Mwet kol nukewa, su ma kunalos in sensenkakin mwet luk, elo kun! Wangin ma elo etu. Elos oana kosro ngalngul in soan ma tiana wowo — elo oanna ac mweme. Elos lungse na pwaye motul! 11 Elos oana kosro oasroasr in mongo ma tia etu kihpi. Mwet kol

55 LEUM GOD El fahk, “Fahsru, kowos nukewa su malu — Kof pa inge! Fahsru kowos su wangin mani la — Mongo ac nim! Fahsru! Moul wain ac milk — Ac fah wangin molo! 2 Efu ku kowos sisi mani ke ma ac tia akinsewowyel kowos? Efu ku kowos sisla molin orekma lowos ac srakna masrinsral? Porongeyu ac oru ma nga fahk uh, Na kowos fah engankin mwe mongo ma wo emeet uh. 3 “Mwet luk, porongeyu ac fahsru nu yuruk; Fahsru nu yuruk, na ac fah oasr moul lowos! Nga ac oru sie wuleang inmasrlon ac kowos su wangin safliaya, Ac nga fah sot nu suwos mwe insewowo ma nga tuh wuleang nu sel David. 4 Nga oru tuh elan sie mwet kol ac leum lun mutunfacl uh, Ac nga akkalemye 5 Inge kowos fah suli mutunfacl saya uh. Sie

inge wangin etauk lalos. Kais sie selos oru na ma elos lungse, ac suk na ma ac wo nu selos sifacna. **12** Mwet sruhi inge elos fahk, ‘Use kutu wain an kut in nim na ke kuiyas! Len lutu uh ac fah wo liki na misenge!’”

57 Mwet wo uh misa, a wangin mwet nunku kaclos ku suk lah efu. Tusrukta ke elos misa tari, wangin mwe ongoiya ku in sonolos. **2** Elos su moulkin moul wo elos konauk misla ac mongla tukun misa lalos. **3** Kowos mwet koluk, fahsru in nununkeyuk kowos! Kowos tia wo liki mwet inutnut, mwet kosro, ac mutan su lungse kukakin manolos. **4** Su kowos isrun an? Kowos mwet kikiap, su kowos yayai uh? **5** Kowos alu nu sin god lun eslaph ke kowos orek kosro ye sak oal sunowos ingan. Kowos sang tulik nutuwos tuh in mwe kisa ke luf inmasrlon eot uh apkuran nu pe infacuh. **6** Kowos eis eot fwel we, ac alu nu kac in sruulan god. Kowos okoa la wain ac use mwe kisa wheat in mwe sang nu selos. Ya kowos nunku mu nga insegewo ke ma inge? **7** Kowos som nu fineol fulat in orek kisa nu ke ma sruloala, ouinge kowos tia pwaye nu sik. **8** Kowos tulokunak ma sruloala fohfkof lowos in lohm suwos sisken na mutunoa uh. Kowos sisyla. Kowos susarla ac sroang nu fin mwe oan kiowos wi mwet kawuk lowos su kowos moli in oan yuruwos. Ouinge sun lungse koluk lowos. **9** Kowos fifla ke ono keng ac mosrwekowosla ke mwe akmusra, ac som alu nu sin god Molech. Kowos supwala mwet utuk kas nu yen loessula, finne nu in fac lun misa, in suk god saya in alu nu kac. (*Sheol h7585*) **10** Kowos ne totolana in suk god saya ingan, a kowos tiana fuhleak. Kowos tiana munasla ke sripen kowos pangon mu ma sruloala fohfkof lowos ingan sot ku nu suwos. **11** LEUM GOD El fahk, “Su god inge ma oru kowos sangeng, pwanang kowos kikiap nu sik ac tiana esamyu? Ya kowos tia akfulatyeyu mweyen in paci na loeloes nga misla ac tia kaskas nu suwos? **12** Kowos nunku mu ma kowos oru an pwayena, tusrukta nga fah fahkak luman orekma koluk lowos in eteyuk, ac ma sruloala lowos ac fah tia ku in kasrekowos. **13** Paci kowos wowoyak in suk kasru, lela ma sruloala lowos ingan in molikowosla! Kitin eng na srisrik ku in okulosla! A elos su lulalfongiyu elos fah mutana in fac se inge, ac alu nu sik in Tempul luk.” **14** LEUM GOD El fahk, “Musai inkanek uh, ac akoela! Lela mwet luk in foloko nu yuruk. Eisla ma nukewa su kosrala inkanek lalos! **15** “Nga God fulat ac mutal, su moul ma pahtpat. Nga muta in sie acn fulat ac mutal, tusrukta nga oayapa muta yurin mwet pusisel ac mwet aulyak, tuh nga in ku in aksasuye lulalfongiyu ac finsrak lalos. **16** Nga sang moul nu sin mwet luk, ac nga fah tia kolla mulat luk ac amei yorolos nwe tok. **17** Nga tuh kasrkusrak selos ke sripen ma koluk ac nunak in rapku lalos, ouinge nga tuh kalyaelos ac ngetla lukelos. Tusrukta elos likkekelana ac fahsra ke ouiya koluk lalos. **18** “Nga liye taru ma elos oru, tusrukta ne ouinge nga fah akkeyalosla. Nga fah kowos, ac nga fah akwoyalos su tung. **19**

Nga sang misla nu selos su muta apkuran ac oayapa lungse, ac suk na ma ac wo nu selos sifacna. **12** Mwet elos su muta loessula! Nga fah akkeyala mwet luk. **20** Tusrukta mwet koluk elos oana noa meoa ma tia tui in sisak kutkut ac ma fohfkof nu fin acn uh.” **21** LEUM GOD El fahk, “Wangin misla nu sin mwet koluk.”

58 LEUM GOD El fahk, “Wowoyak ke kuiyom nufon! Fahk nu sin mwet luk mwet Israel ke ma koluk lalos! **2** Elos alu nu sik len nukewa, ac fahk mu elos kena etu mwe lutu luk ac in akos ma sap luk. Elos fahk mu elos lungse nga in sang nu selos ma sap suwohs, ac elos insewewo na in alu nu sik.” **3** Mwet uh siyuk, “Efuh kut in lalo LEUM GOD El fin tiana liye? Mwe mea kut in tia mongo El fin tia lohma nu sesr?” LEUM GOD El fahk nu selos, “Mweyen ke paci kowos lalo uh, kowos oru na lungse lowos sifacna, ac kowos akkohsyeh mwet orekma lowos. **4** Lalo lowos uh oru kowos in mongsaa, na kowos akkuuin ac anwuk. Ya kowos nunku mu nga ac lohng pre lowos ke lalo ouinge? **5** Paci kowos lalo, kowos sifacna oru kowos in keok. Kowos suwoli nwe ten oana soko loa kuruweni, ac kowos laknelik nuknuk yohk eoa ac sang apat nu fac kowos in ona fac. Ya kowos pangon mu pa ingan lalo uh? Ya kowos nunku mu nga engankin? **6** “Kain lalo se ma nga lungse uh pa inge: tulalosla su kapir ke nununku sesuwos, ac aksukosokyeh mwet su kowos akkeokye. **7** Sang mongo nun mwet masrinsral, ac usak mwet sukasrup ma wangin lohm se nu in lohm suwos. Sang nuknuk nu sin mwet su enenu nuknuk, ac tia strangeser in kasru mwet in sou lowos sifacna. **8** “Na kulang luk fah tolkowsyak oana kalmen fah in lotutang, ac kinet keiwers ac fah sa in mahla. Nga fah wi kowos paci nukewa in moli kowos. Ac nga fah loangekowos yen nukewa. **9** Paci kowos pre, nga fah topuk kowos. Paci kowos pang nu sik, nga fah lohng kowos. “Kowos fin tulokinya ma upa kowos sang akkeokye mwet, ac tia sifil aklusrongtenye mwet, ku fahk kas in pirakak lain mwet, **10** ac kowos fin kite mwet masrinsral, ac kasrellos su muta in enenu, na lohrs su apinkowosla fah ekla oana kalmen fah ke infulwen len. **11** Na nga fah kol kowos paci nukewa, ac akfalye mwe enenu lowos ke kowos fahsah yen mwesis. Nga fah akkeye kowos ac oru kowos in ku na. Kowos ac fah oana sie ima yohk kof we, oana sie unon in kof ma tiana mihnla. **12** Mwet lowos fah sifil musaela lohm ma musalla paci na loeloes. Musa sacn ac orek fin pwelung meet ah. Ac fah eteyuk mu kowos mwet su sifilpa musaeak pot lun siti uh, ac sifil tulokunak lohm ma tuh musalla ah.” **13** LEUM GOD El fahk, “Kowos fin oru len Sabbath in sie len mutal, ac tia ukwe lungse lowos sifacna ke len sac; kowos fin saokkin len mutal luk, ac akfulatyey ke kowos tia fufahsryesr loes, ku orekma, ac tia fahk kas lusrongtenye ke len sac, **14** na kowos ac fah pulakin insewewo ke sripen kowos kulansupweyu. Nga ac fah oru mwet in mutunfaci nukewa in akfulatyey kowos, ac kowos ac fah usru faci se su nga tuh sang nu kololos ac kasrellos, ac nga fah akwoyalos su tung.

sel Jacob, papa matu tomowos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

59 Nimet nunku mu LEUM GOD El arulana munas in molikowosla, ku arulana sulohng ke kowos pang nu sel in suk kasru! **2** Ma koluk lowos srikowosla liki God ke kowos strike in alu nu sel. Ma koluk lowos pa oru El tia lohng kowos uh. **3** Oasr mwatan akmas, sulallal, ac kikiap lowos. **4** Kowos tiana suk inkane pwaye ac suwohs. Ke kowos usak mwet nu in nununku, kowos lulalfongi sramsraram kikiap in akwoyekowos. Kowos akfahsrye pwapa sulal lowos in akkolukye mwet njia. **5** Kikiap lowos uh oswela atro lun wet pwasin, ac kutena mwet su kang atro inge ac misa. Kowos fin itungya sie atro inge na soko wet sulallal ac tuku kac. Kowos orek mungangu oana pweepenu, **6** na mungangu ingan tia ku in nukumyuk, ac tia ku in afinkowosi. Pwapa sulal lowos an wangin sripa — oana nuknuk ma orekla ke mungangu. **7** Pacl nukewa kowos lumahla in oru ma koluk, ac kowos salka in tari orekla. Wanginna aloalo lowos in uniya mwet wangin mwata. Yen nukewa ma kowos fahsi liki, arulana yohk ma musalla we, **8** ac wangin mwet inse misla ke pacl kowos ac sikkak uh. Ma nukewa kowos oru uh sesuwos. Kowos fahsr ke inkane kururu soko, ac wangin mwet su fahsr ke innek soko ingan ac fah moulla. **9** Mwet uh fahk, "Inge kut etu lah efu ku God El tia molikutla lukelos su akkeokye kut. Kut finsrak ke kalem kut in fahsr kac, a lohsr mukena pa kut liye. **10** Kut kahlimin acn uh oana mwet kun. Kut tulukkul ke infulwen len oana in fong, oana kut in oasr in facl lohsr lun misa. **11** Kut sangeng ac toasrla. Kut kena God Elan molikutla liki mwe keok ac tafongla, tusrukutu wangin ma sikkak. **12** "LEUM GOD, orekma koluk lasr ma lain kom uh puslana. Ma koluk lasr sifacna fahkkyayak. Kut arulana kalem kac nufon. **13** Kut tuyak lain kom, siskomla, ac srunga fahsr tukum. Kut akkeokye mwet sayac as forla liki kom. Nunak lasr tafongla, ac kas lasr kikiap. **14** Kut sisla nununku suwohs, pwanang ma suwohs uh loesla liki kut. Ke acn in tukeni lun mwet uh ma pwaye uh tiana orekmakinyuk, ouinge wangin acn sin ma suwohs. **15** Ke sripen srikhana ma suwohs, oru kutena mwet su tila oru ma koluk el sifacna konauk lah lainyuk el sin mwet orekma koluk." LEUM GOD El liye ma inge, ac El arulana toasrla suwoswos uh wanginla. **16** El lut ke El liye lah wangin mwet in kasru mwet akkeokyeayuk. Ke ma inge El ac orekmakin ku lal sifacna in molelosla ac in eis kutangla. **17** El fah nokomang suwoswos oana sie mwe loeyuk iniwal, ac el fah sunya lango in oana sie susu osra. El fah nokmulang ke sulela na ku lal sifacna in oakiya ma suwohs, ac in kai ac folosak ke ma sulaf ma mwet uh keok kac. **18** El fah kalyei mwet lokoalok lal fal nu ke ma elos oru, finne elos su muta in facl loesula. **19** Kutulap lac nwe roto, mwet nukewa fah sangeng sel ac ke ku lulap lal. El ac fah tuku oana soko infac sronoti, ac oana sie eng upa ma tuhyak.

20 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, "Nga ac fah tuku nu Jerusalem in loangeekowos ac moli kowos nukewa su forla liki ma koluk lowos. **21** Ac nga oru wuleang se inge yuruwos: Nga sot ku luk ac mwe lutu luk tuh in ma lowos nwe tok, ac ingela kowos in akosyu ac lutu tulik nutuwos ac filin tulik nutuwos in akosyu ke pacl nukewa fahsru."

60 Jerusalem, tuyak ac tolak oana fah; Wolana lun LEUM GOD srekom! **2** Lohsr matoltol ac fah afinya mutunfaci ngia, A kalem lun LEUM GOD fah tolkomyak, Ac wolana lal ac fah wi kom. **3** Mutunfaci puspis ac fah tuku nu ke kalem lom, Ac tokosra uh nu ke kalmelik lun len sasus lom. **4** Ngetla ac liye ma sikkak uh: Mwet lom elos fahsreni tuh elos in foloko nu yen selos! Wen nutum fah tuku liki acn loessula; Acn nutum ac fah utuk tuku oana tulik srisrik. **5** Kom ac liye ma inge ac sessesla ke engan, Ac insiom ac fah kihmkimyak kac. Mwe kasrup lun mutunfaci uh ac fah utukeni nu yurum; Kasrpulos ac fah utuk tuku fin meoa me. **6** Camel puspis ac fah tuku liki acn Midian ac Ephah. Ac fah tuku pac liki acn Sheba, utuk gold ac ma keng. Mwet uh ac fah sulukkunelik pweng wo Ke ma LEUM GOD El ori! **7** Sheep nukewa in acn Kedar ac Nebaioth Ac fah utuknu yurum in mwe kisa — Ac fah kisakinyuk fin loang uh in akinsewowy LEUM GOD. LEUM GOD fah oru Tempul lal in wolana liki meet ah. **8** Mea kasrusr tuku mui ingo oana sohk lun pukunyeng uh, Oana wule ma sohk folok nu acn selos? **9** Oak puspis pa ingo, su tuku liki acn loessula In folokonma mwet lun God nu yen selos. Elos utuk silver ac gold in akfulatyne Iren LEUM GOD, God mutual lun Israel, Su oru mutunfaci nukewa in akfulatyne mwet lal. **10** LEUM GOD El fahk nu sin Jerusalem, "Mwetsac fah sifil musai pot lom, Ac tokosra lalos fah kulansupwekom. Ke mulat luk nga tuh kalyei kom, Tusrukutu inge nga fah akkalemye Lungse ac pakoten luk nu sum. **11** Mutunpot lom ac fah ikak ke len ac fong Tuh tokosra lun mutunfaci puspis Fah ku in us mwe kasrup lalos nu yurum. **12** Tusrukutu mutunfaci ma tia kulansupwekom Ac fah arulana sikkuyka. **13** "Sak ma wo oemeet ke insak lun Lebanon — Sak pine, juniper, ac cypress — Ac fah utuk in sifil musai kom, Jerusalem, In oru Tempul luk in kato Ac oru siti luk in oasku. **14** Wen nutin mwet su tuh akkeokye kom Fah tuku ac epasr ac alu nu sum. Elos nukewa su srungakom meet ac fah faktusfi ke niom. Elos fah pangon kom 'Siti lun LEUM GOD, 'Zion, Siti lun God Mutual lun Israel.' **15** "Ac fah tia sifilpa sisila ac srungayuk kom, Sie siti wangin mwet muta we ac mweisila. Nga fah oru kom in pwengpeng ac kato, Sie acn in engan nwe tok. **16** Mutanfahl ac tokosra ac fah karingin kom Oana sie nina su katiti tulik natul. Kom fah etu lah nga, LEUM GOD, pa molikomla, Lah God Kulana lun Israel El aksukosokyekomla. **17** "Nga fah usot gold in aolla bronze, Nga fah usot silver ac bronze in aolla osra ac sak, Ac osra in aolla eot. Mwet

leum lom fah tia sifil akkeokye kom; Nga fah oru elos in saromrom oana kalem lun sie e ke fong. 2 Jerusalem, leumi kom ke suwohs ac misla. 18 Sulallal ac fah tia sifil mutunfacl puspis fah liye lah kom kutangla! Tokosra lalos lohngyuk. Musalla lulap ac fah tia sifilpa osrokak acn nukewa fah liye wolana lom. Ac fah pangonyuk kom ke sum uh. Nga fah lisring kom ac loangekom oana sie sie ine sasu Su LEUM GOD sifacna El ac sot nu sum. 3 pot ku; Kom fah kaksakinyu mweyen nga molikomla. Kom ac fah oana sie tefuro kato nu sin LEUM GOD. 4 19 "Kom ac tia sifil enenu fahnt in kalem lom ke len, Ku Ac fah tia sifil pangpang kom "Sisla," Ku facl sum ac malem in kalem lom ke fong. Nga, LEUM GOD, ac fah tia pangpang "Sikiyukla." Ine sasu lom uh pa "God El kalem lom nwe tok. Kalem ke wolana luk fah tolkomyak. Insewowo Kacl." Facl sum fah pangpang "Sie Payuk 20 Len in asor lom ac fah safla. Nga, LEUM GOD, ac fah Engan," Mweyen LEUM GOD El insewowo sum, Ac El kalem lom nwe tok, Su ac oan paht liki fahnt ac malem. ac fah oana sie mukul tuma nu ke facl sum. 5 Oana ke 21 Mwet lom nukewa fah oru ma suwohs, Elos fah usrui sie mukul fusr el eis sie mutan virgin in marut sel, El facl se inge nwe tok. Nga oralosla ac oakelosi, In fahkak su lumwekomla fah payuk sum. Oana ke sie mukul el wolana luk nu sin mwet nukewa. 22 Finne sruf se ma engankin mutan ma el tufacna marut sel, Ouinge God srik ac pusilek liki nukewa lom, Ac fah pusene ac yokelik lom El fah engan sum. 6 Jerusalem, nga oakiya mwet oana sie mutunfacl na ku. Nga fah oru ma inge in sa sokyak Ke pacl fal. Nga pa LEUM GOD!"

61 Ngun lun LEUM GOD Fulatlana oan fuk. El
suleyula, moswneyula ac supweyume In use pweng
wo nu sin mwet sukasrup, In akkeyala insien mwet su
munasla finsrak la, In fahkak lah God El aksukosokye
mwet sruoh, Ac El tulala elos su muta in kapir. 2 El
supweyume in sulkakin Lah pacl uh summa Ke LEUM
GOD El fah molela mwet lal, Ac kutangla mwet lokoalok
lalos. El supweyume in akwoyalos nukewa su asor, 3
Ac in oru tuh elos su mwemelil in Zion In engan ac
insewowo, ac tia asor, Tuh elos in onkakin soko on
in kaksak ac tia on in asor. Elos ac fah oana sak Ma
LEUM GOD sifacna El yukwiya. Elos nukewa fah oru ma
suwohs, Ac mwet uh fah kaksakin God ke ma El orala. 4
Elos fah sifil musaela siti ma oanna sruala ke pacl na
loes, Ac aksasuye acn ma musalla ke fwil puspis somla.
5 Mwet luk, mwetsac ac fah kulansupwekowos. Elos ac
fah karingin un kosro nutuwos Ac imai acn suwos, ac
liyaung ima in grape sunowos. 6 Ac fah eteyuk kowos
lah kowos mwet tol lun LEUM GOD, Mwet kulansap lun
God lasr. Kowos fah engankin mwe kasrup lun mutunfacl
puspis, Ac konkin lah ma ingan ma lowos. 7 Mwe mwekin
ac mwe akkoluk nu suwos uh safla. Kowos fah muta in
facl suwos sifacna, Ac mwe kasrup lowos ac fah yokelik
pacl luo. Engan lowos fah oanna nwe tok. 8 LEUM GOD
El fahk, "Nga lungse nununku suwohs, ac nga srunga
pisrapas ac orekma sesuwos. Nga fah oaru in sang ma
lacne nu sin mwet luk, Ac nga fah oru sie wuleang kawil
yorolos. 9 Elos ac fah pwengpeng inmasrlon mutunfacl
uh. Mwet nukewa su liyalos fah etu Lah elos mwet su
nga akinsewowyoe." 10 Jerusalem el arulana engankin
ma LEUM GOD El oru. God El nokmulang ke molela ac
kutangla, Ac ma inge oana mwe naweyuk lun mutan se
ac mukul se su akoila in marut. 11 In oana ke fita uh ac
srunk ac kapak, Ouinge LEUM GOD Fulatlana El fah
molela mwet lal, Ac mutunfacl nukewa fah kaksakunul.

62 Nga fah kaskas na in akkeye Jerusalem; Nga fah
tia misla nwe ke na moliyukla el, Ac kutangla lal

saromrom oana kalem lun sie e ke fong. 2 Jerusalem,
mutunfacl puspis fah liye lah kom kutangla! Tokosra lalos
lohngyuk. Musalla lulap ac fah tia sifil pangpang kom "Sisla," Ku facl sum ac
malem in kalem lom ke fong. Nga, LEUM GOD, ac fah tia pangpang "Sikiyukla." Ine sasu lom uh pa "God El
kalem lom nwe tok. Kalem ke wolana luk fah tolkomyak. Insewowo Kacl." Facl sum fah pangpang "Sie Payuk
Engan," Mweyen LEUM GOD El insewowo sum, Ac El
kalem lom nwe tok, Su ac oan paht liki fahnt ac malem. ac fah oana sie mukul tuma nu ke facl sum. 5 Oana ke
sie mukul fusr el eis sie mutan virgin in marut sel, El
facl se inge nwe tok. Nga oralosla ac oakelosi, In fahkak
su lumwekomla fah payuk sum. Oana ke sie mukul el
wolana luk nu sin mwet nukewa. 22 Finne sruf se ma
engankin mutan ma el tufacna marut sel, Ouinge God
srik ac pusilek liki nukewa lom, Ac fah pusene ac yokelik
lom El fah engan sum. 6 Jerusalem, nga oakiya mwet
san fin pot lom. Elos fah tia misla ke len ac fong. Elos
mwet akesmakye LEUM GOD Tuh Elan tia mulkunla
wuleang lal. 7 Elos in tia lela Elan mongla nwe ke El
sifil tulokunak Jerusalem Ac oru tuh in sie siti ma faclu
nufon kaksakin. 8 LEUM GOD El orala sie wuleang ku,
Ac ke po ku lal El fah akpwaye: "Mwet lokoalok lom
ac fah tia sifil kang wheat nom, Ac mwetsac ac fah tia
sifil nim wain nimom. 9 A kowos su yukwiya ac kosrani
wheat uh Fah mongo bread kac ac kaksakin LEUM
GOD. Kowos su karingin ac orani grape uh Fah nim
wain kac ke inkul in Tempul sik." 10 Mwet Jerusalem,
kowos in illa liki siti uh Ac musai soko inkamek nu sin
mwet lom su ac foloko! Akoo soko inkanek lulap; sisla
eot kac uh! Tulokunak sie akul tuh mutunfacl puspis
fah ku in etu 11 Lah LEUM GOD El sulkakin kas inge
nu sin faclu nufon: "Fahk nu sin mwet Jerusalem Lah
LEUM GOD El tuku in molikowosla, Ac El use mwet su
El molela welul." 12 Kowos ac fah pangpang "Mutanhahl
Mutal lun God," "Mwet Moliyukla sin LEUM GOD." Ac
fah pangpang Jerusalem "Siti se ma Lungkinyuk," "Siti
se ma Tia Sisila."

63 "Su tuku inge liki siti lun Bozrah in acn Edom? Su
nukum nuknuk tuhnlah ke srah inge, ac fahs ral uh
akkalemye lah oars ku ac fulat lal?" LEUM GOD pa inge,
sukulana in molela, ac El tuku in sulkakin kutangla lal. 2
"Efuh nu nuknuk lal uh arulana srsura, oana sie mwet su
futful grape in orek wain?" 3 LEUM GOD El topuk, "Nga
futungya mutunfacl puspis oana grape uh, ac wangin
mwet tuku kasreyu. Nga fotngolos in kasrkusruk luk,
ac srah kaclos tuhnlala acn nukewa ke nuknuk luk uh.
4 Nga sulela mu pa inge pacl fal in molela mwet luk;
pacl fal pac in kalyei mwet lokoalok lalos. 5 Nga lut ke
nga ngetla ac liye lah wangin mwet tuku in kasreyu.
Tusrukta kasrkusruk luk oru nga fokokoi, na nga eis
kutangla ke ku luk sifacna. 6 In kasrkusruk luk, nga
futungya mutunfacl puspis ac kunauselosla. Nga okoala
srah kaclos nu fin fohk uh." 7 Nga fah fahkak ke lungse
kawil lun LEUM GOD. Nga kaksakunul ke ma nukewa
El oru nu sesr. El arulana akinsewowyoe mwet Israel

Ke sripen pakoten ac lungse pwaye lal. **8** LEUM GOD El fahk, "Elos mwet luk; elos ac tia kiapweyu." Ouinge El molelosla **9** liki mwe keok lalos nukewa. Tia lipufan se, a LEUM GOD sifacna pa molelosla ke lungse ac pakoten lal. In paci nukewa somla El nuna karinganulos, **10** a elos tuh utuk nunak lainul ac aktoasrye ngun mutual lal. Ke ma inge LEUM GOD El ekla ac mwet lokoalok lalos, ac mweun lainulos. **11** Na elos esamak paci meet ah, ke paci lal Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, ac elos siyuk, "El aya LEUM GOD su molela mwet kol lun mwet uh liki meoa uh? El aya LEUM GOD su sang ngun lal nu sel Moses, **12** su sang po ku lal nu ke lac po layot lal Moses, in sraclik kof uh ye mutualos, in pwanang Inel in pwengpeng ma pahtpat? **13** Su kololos sasla yen loal?" Elos tuh oana horse in acn mwesis ma fahsr ac tia tukukul. **14** Oana un cow ma pwenyukla nu in sie infahlfal kasrup fohk we, ouinge LEUM GOD El sang mongla nu sin mwet lal. El kolla mwet lal, ac oru Inel in pwengpeng ac sunakinyuk. **15** LEUM GOD, ngeti nu facsr inkusrao me, yen kom muta we in acn mutual ac wolana sum. Pia nunak yohk lom kacsruh? Pia ku lulap lom? Pia lungse ac pakoten lom? Nimet likinsai kut. **16** Kom papa tumasr. Papa matu tumasr, Abraham ac Jacob, finne tia akilen kut, tusruktu kom, LEUM GOD, pa papa tumasr, su moli kut paci nukewa. **17** Efu ku kom lela kut in kuhfla liki inkanek lom? Efu ku kom akupaye nunak lasr pwanang kut forla liki kom? Foloko ke sripalos su kulansupwekom, ac ke sripen mwet su nuna ma lom emeet me. **18** Kut, mwet mutual lom, tuh lisuykla sin mwet lokoalok lasr ke kitin paci. Elos kunausya acn mutual sum. **19** Kom oru nu sesr oana kom in soenna leumi kut, ac oana kut in soenna mwet lom.

64 Saok kom in seja inkusrao ac oatume! Eol uh lukan liye kom ac rarrar ke sangeng sum. **2** Oana ke e uh esukak etong ac oru kof uh in poel, ouinge tuku lom fah oru Inem in eteyuk sin mwet lokoalok lom, ac oru mutanfahl uh in rarrar ye motom! **3** Oasr paci se meet kom tuh tuku ac oru mwe aksangeng lulap ma kut tiana nunku mu ac sifyak. Eol uh liye kom ac kusrusryak ke sangeng. **4** Wangin mwet nu liye ku lohng ke sie God oana kom, su orek mwenmen ouinge nu selos su filiya finsrak lalos in El. **5** Kom insewowo in osun nu selos su engan in oru ma suwohs, elos su esam ouiyen moul ma kom lungse elos in moulkin. Kom tuh kasrkusrak sesr, a kut oru na ma koluk. Kom ne arulana toasr sesr, a kut srakna oru ma sutuu oemeet me. **6** Kut nukewa oru ma koluk; finne orekma wo ma kut oru, a fohkfol oana nuknuk fohkfol uh. Ke sripen ma koluk lasr, kut oana sra ma masia ac ukuklia ke eng uh. **7** Wangin sie foroht nu sum in pre. Wangin sie som nu yurum in sukusu. Kom wikinkomla sifacna liki kut, ac som liki kut ke sripen ma koluk lasr. **8** Tusruktu, LEUM GOD, kom papa tumasr. Kut oana fohk kle, ac kom oana mwet orek ahlu kle. Kom orekutla, **9** ke ma inge, nimet arulana kasrkusrak

sesr, ku esam na ma koluk lasr nwe tok. Kut mwet lom. Pakoten nu sesr. **10** Siti mutual nukewa sum ekla oana acn mwesis. Acn Jerusalem sikiyukla ac wanginla mwet we. **11** Tempul lasr uh firriyukak — acn mutual ac kato se ma mwet matu lasr meet ah tuh kaksakin kom we. Acn nukewa ma kut lungse meet ah musalsalu. **12** LEUM GOD, ya ma inge tiana wakrekom? Ya wanginna ma kom ac oru, ac kom ac akkeokyte kut yohk liki ma kut ku in mutangla?

65 LEUM GOD El fahk, "Nga tuh akola in topuk pre lun mwet luk, a elos tiana pre. Nga tuh akola elos in koneyuyak, a elos tiana srike in sukyu. Mutanfahl se inge tiana pre nu sik, nga finne akola paci nukewa in topkolos, 'Nga pa inge; nga fah kasrekowos.' **2** Nga akola paci nukewa in paing mwet luk, su likkekela in oru ma sutuu ac fahsr ke inkanek lalos sifacna. **3** Elos tiana mwekin in akkasrkusrakyeyu paci nukewa. Elos oru mwe kisa nu ke ma sruloala in ima oal lalos, ac furreak mwe keng fin loang lun mwet pegan. **4** Ke fong uh elos som nu in luf ac nu ke kulyuk, in lolngok yurin ngunin mwet misa. Elos kang ikwen pig ac nim sronin ikwa ma kisakinyuk ke ouiya lun mwet pegan. **5** Na elos fahk nu sin mwet ngia, 'Nimet kaluku nu yorosr. Kut mutallana, ac sulaf kowos in pusrasal kut.' Nga koflana muteng kain mwet ouingen — kasrkusrak luk kaclos oana sie e na ngeng ma tia ku in kunla. **6** "Nga nunkala tari kalya ma fal nu selos, ac simla pac tari ma ac orek nu selos. Nga fah tia likinsai ma elos orala tari, a nga ac fah folokin nu selos **7** fal nu ke ma koluk lalos ac oayapa ma koluk lun mwet matu lalos. Elos esukak mwe keng fin inging uh ke nien alu lun mwet pegan, ac fahk kas koluk keik. Ouinge nga fah kaelos fal nu ke orekma koluk lalos." **8** LEUM GOD El fahk, "Wangin mwet sisla ung in grape fon se, a elos ac srela ma wo kac in orekmakin nu ke wain. Ouinge nga fah tia pac kunausla mwet luk nukewa — nga ac molela mwet su kulansupweyu. **9** Nga ac fah akinsewowyoe mwet Israel su ma in sruf lun Judah, ac fwlil tulik natulos fah usrui acn sik in eol uh. Mwet solla luk su kulansupweyu fah muta we. **10** Elos fah alu nu sik, ac fah pwen sheep ac cow natulos nu insroan mah in acn Tupasrpas lurn Sharon layen nu roto, ac nu Infahlfal in Ongoiya layen nu kutulap. **11** "Tusruktu ac fah tia ouinge nu suwos su ngetai likiyu ac mulunkun Zion, eol mutual sik, ac alu nu sel Gad — god lun wo ouiya, ac nu sel Meni — god lun ongoiya. **12** Ac fah koluk ouiya nu suwos ac kowos ac anwuki ke cutlass, mweyen kowos tia topuk ke paci nga pangon kowos, ku porongo ke paci nga kaskas. Kowos solela in seakosyu ac oru ma koluk. **13** Ouinge nga fahk nu suwos lah elos su alu nu sik ac akosyu fah pukanten mwe mongo nalos ac mwe nim nimalos, a kowos fah masrinsral ac malu. Elos ac fah engan, a kowos ac fah akmwekinyeyuk. **14** Elos ac fah on ke engan, a kowos ac tung ke asor

ac toasr. **15** Inewos fah sie kas in selnga lun mwet Elan akkalemye ku lal ac molikowosla, tuh kut in liye solla luk. Nga, LEUM GOD Fulatlana, fah lela in anwuki ke kowos ac enganak.' Tusrukta elos sifacna ac fah kowos. Tusrukta nga fah sang sie ine sasu nu selos mwekinla! **6** Kowos in porongo! Pusra lulap se kaskas in su akosyu. **16** Kutena mwet in facl se inge su siyuk in siti uh. Pusra se ma tuku liki Tempul uh pa pusren kaiyuk akinsewowyeyuk el, fah siyuk mwe insewowo sin God lun LEUM GOD nu sin mwet lokoalok la! **7** "Siti mutual lun ma pwaye. Kutena mwet su orala kas in fulahk ku lal, sik el oana sie mutan su sa na oswela sie tulik meet fah oru ke Inen God lun ma pwaye. Ma koluk nukewa ke liki na ngal in isus la! **8** Ya nu oasr mwet liye ku lohng pacl somla ac fah wanginla ac mulkinyukla." **17** LEUM lumah ouinge? Ya oasr mutunfacl nu isusla ke len se GOD El fahk, "Nga orala kusrao sasu ac sie fahlu sasu. Ma meet ah ac fah mulkinyukla. **18** Kowos in engan ac na? Zion fah tia enenu in keok paht meet liki mutunfacl insewowo nwe tok ke ma nga ora inge. Jerusalem sasu sacn isusla. **9** Nimet nunku mu nga fah use mwet luk in ma nga ac oru ac fah sessesla ke engan, ac mwet we ac sun pacl in isusla, a tia lela elos in isusla." LEUM GOD fah insewowo. **19** Nga sifacna fah arulana enganak ke pa fahk ma inge. **10** Kowos in wi Jerusalem enganak; Jerusalem ac mwet we. Ac fah wangin pusren tung ac Kowos nukewa su lungse siti se inge, enganak kac! asor we. **20** Tulik sririsk ac fah tia sifilpa misa ke srakna Kowos nukewa su asor kacl meet Kowos in welul engan. fusr, ac mwet nukewa ac fah loes moul lalos. Elos su **11** Kowos ac fah engankin mwe insewowo la!, Oana sie tulik su titi ke nina kial. **12** LEUM GOD El fahk, "Nga mouf nwe sun yac siofok ac fah liyeyuk mu elos srakna fah sot nu suwos misla ac insewowo kawil. Mwe kasrup fusr. Mwet se fin misa meet liki pacl sacn, ac fah sie akul lun mutunfacl pupspis fah asrwot oana soko infacl ma lah nga kalyaelos. **21** Elos fah musai lohm ac muta loac; tulik su titi ke nina kial, kafisyukyak inpaol, ac oakoakiuk tia ku in mihrila. Kowos ac fah oana sie tulik fusr ma elos ac yukwi ima in grape ac kang fahko kac. **22** Elos katititiyuk sin nina kial, kafisyukyak inpaol, ac oakoakiuk ac tia musai na kutepacna mwet muta loac. Elos ac tia ke lungse. **13** Nga fah akwoye kowos in Jerusalem oana yukwi ima in grape na kutepacna mwet nim wain kac. sie nina akwoye tulik natul. **14** Pacl se kowos liye ma Tuh mwet luk fah moul paht, oana lusen moul lun sak inge, kowos ac fah engan, na ac fah oru kowos in fokoko uh. Elos ac arulana engankin fokin orekma lalos. **23** ac ku in mano. Ouinge kowos fah etu lah, nga, LEUM Orekma elos oru ac fah wo ouiya, ac tulik natulos fah tia GOD, kasrelos su akosyu, ac nga akkalemye kasrusrak sun ongoiya. Nga fah akinsewowyoyalos ac fwilin tulik luk lain mwet lokoalok luk." **15** LEUM GOD El ac tuku wi natulos nwe tok. **24** Meet liki safla pre lalos nu sik, nga ac topuk mwe siyuk lalos. **25** Kosro wolf ac sheep fusr e. El ac kasrusr fin sie paka in kalyaelos su El kasrusrak ac fah tukeni mongo. Lion uh ac fah mongo mah oana se. **16** El ac fah orekmakin cutlass ac e in kai mwet cow uh, ac wet pwasin ac fah tia sifil sensenkinyuk. nukewa fin fahlu su oasr mwata — ac mwet pupspis ac Fineol Zion, eol mutual sik, ac fah wangin kutena mwe fah anwuki. **17** LEUM GOD El fahk, "Pacl in safla uh ngal ku ma koluk we." apkuranme nu selos su aknasnasyalos nu ke alu pegan, su takla fahsr nu ke ima aol lalos, ac su mongo ikwen

66 LEUM GOD El fahk, "Kusrao pa tron luk, ac faclu ma loangeyen niuk. Na lohm fuka kowos ac ku in musai nu sik, ac kain in acn fuka kowos ac oru nga in muta we? 2 Nga na pa oral a faclu ac yen engyeng uh nufon! Nga insewowo selos su inse pusisel ac su auliayak, elos su sangeng sik ac akosyu. 3 "Tusruktu mwet uh sulela in oru na lungse lalos sifacna. El su uniya soko cow mukul el oana mwet se su uniya sie mwet. El su kisakin soko sheep fusr el oana mwet se su koteya inkawen soko kosro ngalngul. El su use sie mwe kisa wheat el oana mwet se su use srahn pig. El su orek mwe kisa keng el oana mwet se su pre nu ke sie ma sruloala. Elos insewowo in oru lumah na srungayuk ke alu uh. 4 Ke ma inge nga fah sulela pac in use mwe ongoiya lulap nu faclos — ma na elos arulana sangeng kac uh — mweyen ke nga pang nu selos elos tia topuk, ac ke nga kaskas elos tia lohng. Elos sulela in seakosyu ac in oru ma koluk." 5 Porongo ma LEUM GOD El fahk inge, kowos su sangeng sel ac aksol: "Ke sripen kowos inse pwaye nu sik, oru kutu sin mwet lowos sifacna elos srungakowos ac tiana lohwot nu suwos. Elos aksruksrukye kowos ac fahk, 'Lela LEUM GOD

toasr. **15** Inewos fah sie kas in selnga lun mwet sola luk. Nga, LEUM GOD Fulatlana, fah lela in anwuki kowos. Tusruktu nga fah sang sie ine sasu nu selos su akosyu. **16** Kutena mwet in fac se inge su siyuk in akinsewoyoyeyuk el, fah siyuk mwe insewowo sin God lun ma pwaye. Kutena mwet su orala kas in fulahk ku lal, fah oru ke Inen God lun ma pwaye. Ma koluk nukewa ke pac! somla ac fah wanginla ac mulkinyukla." **17** LEUM GOD El fahk, "Nga orala kusrao sasu ac sie fahlu sasu. Ma meet ah ac fah mulkinyukla. **18** Kowos in engan ac insewowo nwe tok ke ma nga oru inge. Jerusalem sasu ma nga ac oru ac fah sessesla ke engan, ac mwet we ac fah insewowo. **19** Nga sifacna fah arulana enganak ke Jerusalem ac mwet we. Ac fah wangin pusren tung ac asor we. **20** Tulik sririsk ac fah tia sifilpa misa ke srakna fusr, ac mwet nukewa ac fah loes moul lalos. Elos su moul nwe sun yac siofok ac fah liyeyuk mu elos srakna fusr. Mwet se fin misa meet liki pacl sacn, ac fah sie akul lah nga kalyaelos. **21** Elos fah musai lohm ac muta loac; elos ac yukwi ima in grape ac kang fahko kac. **22** Elos ac tia musai na kutepacna mwet muta loac. Elos ac tia yukwi ima in grape na kutepacna mwet nim wain kac. Tuh mwet luk fah moul paht, oana lusen moul lun sak uh. Elos ac arulana engankin fokin orekma lalos. **23** Orekma elos oru ac fah wo ouiya, ac tulik natulos fah tia sun ongoiya. Nga fah akinsewoyoyelos ac fwiilin tulik natulos nwe tok. **24** Meet liki safla pre lalos nu sik, nga ac topuk mwe siyuk lalos. **25** Kosro wolf ac sheep fusr ac fah tukeni mongo. Lion uh ac fah mongo mah oana cow uh, ac wet pwasin ac fah tia sifil sensenkinyuk. Fineol Zion, eol mutual sik, ac fah wangin kutena mwe ngal ku ma koluk we."

66 LEUM GOD El fahk, "Kusrao pa tron luk, ac faclu ma loangeyen niuk. Na lohm fuka kowos ac ku in musai nu sik, ac kain in acn fuka kowos ac oru nga in muta we? **2** Nga na pa orala faclu ac yen engyeng uh nufon! Nga insewowo selos su inse pusisel ac su auliyak, elos su sangeng sik ac akosyu. **3** "Tusruktu mwet uh sulela in oru na lungse lalos sifacna. El su unya soko cow mukul el oana mwet se su unya sie mwet. El su kisakin soko sheep fusr el oana mwet se su koteya inkwawen soko kosro ngalngul. El su use sie mwe kisa wheat el oana mwet se su use srahn pig. El su orek mwe kisa keng el oana mwet se su pre nu ke sie ma sruloala. Elos insewowo in oru lumah na srungayuk ke alu uh. **4** Ke ma inge nga fah sulela pac in use mwe ongoiya lulap nu faclos — ma na elos arulana sangeng kac uh — mwewayen ke nga pang nu selos elos tia topuk, ac ke nga kaskas elos tia lohng. Elos sulela in seakosyu ac in oru ma koluk." **5** Porongo ma LEUM GOD El fahk inge, kowos su sangeng sel ac aksol: "Ke sripen kowos ince pwaye nu sik, oru kutu sin mwet lowos sifacna elos srungakowos ac tiana lohwot nu suwos. Elos aksrusrukye kowos ac fahk, 'Lela LEUM GOD

Elan akkalemye ku lal ac molikowosla, tuh kut in liye ke kowos ac enganak." Tusruktu elos sifacna ac fah mwekinla! **6** Kowos in porongo! Pusra lulap se kaskas in siti uh. Pusra se ma tuku liki Tempul uh pa pusren kaiyuk lun LEUM GOD nu sin mwet lokoalok la! **7** "Siti mutual sik el oana sie mutan su sa na oswela sie tulik meet liki na ngal in isus la! **8** Ya nu oasr mwet liye ku lohng lumah ouinge? Ya oasr mutunfacl nu isusla ke len se na? Zion fah tia enenu in keok paht meet liki mutunfacl sacn isusla. **9** Nimet nunku mu nga fah use mwet luk in sun pacl in isusla, a tia lela elos in isusla." LEUM GOD pa fahk ma inge. **10** Kowos in wi Jerusalem enganak; Kowos nukewa su lungse siti se inge, enganak kac! Kowos nukewa su asor kac! meet Kowos in welul engan. **11** Kowos ac fah engankin mwe insewowo la!, Oana sie tulik su titi ke nina kial. **12** LEUM GOD El fahk, "Nga fah sot nu suwos misla ac insewowo kawil. Mwe kasrup lun mutunfacl puppis fah asrwot oana soko infacl ma lai ku in mihnlia. Kowos ac fah oana sie tulik fusr ma tia ku in mihnlia. Kowos ac fah oana sie tulik fusr ma katitiiyuk sin nina kial, kafisyuyuk inpaol, ac oakoaiyuk ke lungse. **13** Nga fah akwoye kowos in Jerusalem oana sie nina akwoye tulik natul. **14** Pacl se kowos liye ma inge, kowos ac fah engan, na ac fah oru kowos in fokoko ac ku in mano. Ouinge kowos fah etu lah, nga, LEUM GOD, kasrelos su akosyu, ac nga akkalemye kasrskusruk luk lain mwet lokoalok luk." **15** LEUM GOD El ac tuku wi e. El ac kasrusr fin sie paka in kalyaelos su El kasrskusruk se. **16** El ac fah orekmakin cutlass ac e in kai mwet nukewa fin fahlu su oasr mwata — ac mwet puppis ac fah anwuki. **17** LEUM GOD El fahk, "Pacl in safla uh apkuranme nu selos su aknasnasyalos nu ke alu pegan, su takla fahsr nu ke ima aol lalos, ac su mongo ikwen pig ac kisrik in pot ac mwe mongo saya ma srungayuk. **18** Nga etu nunak lalos ac orekma lalos. Nga ac tuku in eisani mwet in mutunfacl nukewa. Ke elos ac fahsreni, elos fah liye ma nga oru ke po ku luk, **19** ac elos ac fah etu lah nga pa kalyaelos. "Tusruktu nga fah filiya kutu selos, ac supwalosla nu ke mutunfacl, ac nu yen loessula, ma soenna lohng pweng keik ku liye wolana luk ac kulana luk: nu Tarshish, nu Pul ac Lud, wi mwet pis oalel lalos, ac nu Tubal ac Javan. Inmasrlon mutunfacl puppis inge, elos fah sulkakin fulatlana luk. **20** Elos ac fah folokonma mwet wiowos nukewa liki mutunfacl puppis, oana sie mwe lung nu sik. Elos ac usalosme nu ke eol mutual sik in acn Jerusalem — fin horse, miul, ac camel, ac in chariot ac wagon — oana ke mwet Israel elos use mwe kisa wheat ke ahlul aknasnasyeyukla in orekmanyuk in Tempul. **21** Nga fah eis kutu selos in oru orekma lun mwet tol ac mwet Levi. **22** "Oana ke faclu sasu ac kusrao sasu fah oan nwe tok ke ku luk, ouinge fwiilin tulik nutuwos ac inewos ac fah oan nwe tok." **23** LEUM GOD El fahk, "Ke Kufwen Malem Sasu nukewa ac Sabbath nukewa, mwet in mutunfacl nukewa fah tuku ac alu nu sik inge in Jerusalem. **24** Ke elos

mukuiyak in som, elos ac liye mano misa lun mwet su tuh lainyu. Wet ma kang manolos fah tiana misa, ac e se ma esukulos fah tiana kunla. Mwet nukewa ac fah arulana srunga liye mano misa inge."

Jeremiah

1 Book se inge fahkak ke kas lal Jeremiah wen natul Hilkiyah, sie sin mwet tol lun siti srisrik Anathoth ke facl lun Benjamin. **2** LEUM GOD El kaskas nu sel Jeremiah in yac se aksingoul tolu ma Josiah wen natul Amon el tuh tokosra lun Judah, **3** ac El sifilpa kaskas nu sel Jeremiah ke Jehoiakin wen natul Josiah el tuh tokosra. Tukun pacl sac, LEUM GOD El kaskas nu sel ke pacl na pus, nwe ke yac aksingoul sie ma Zedekiah, wen natul Josiah, el tokosra. Ke malem se aklimekosr in yac sac mwet Jerusalem elos utukla nu in sruoh. **4** LEUM GOD El fahk nu sik, **5** "Meet liki nga lumwekomla nga sulekomla, ac meet liki kom isusla nga srikomla in sie mwet palu nu sin mutunfacl uh." **6** Na nga topuk, "LEUM GOD Fulatlana, nga nikin lah mea nga ac fahk. Nga arulana fusrla." **7** Tusrukta LEUM GOD El fahk nu sik, "Nikmet fahk mu kom fusrla, a fahla nu yurin mwet ma nga supwekom nu se uh, ac fahk nu selos ma nukewa nga sapkin kom in fahk. **8** Nimet sangeng selos, tuh nga ac fah wi kom ac karingin kom. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge!" **9** Na LEUM GOD El asroema paol, pusralla ngoasrok, ac fahk nu sik, "Porongo, nga ac sot nu sum kas kom in fahk. **10** Misenge nga sot ku nu sum fin mutunfacl ac tokosrai nukewa, in fusak ac in ikorinya, in kunausla ac sisla, in musai ac in yukwiya." **11** LEUM GOD El siyuk sik, "Jeremiah, mea kom liye?" Nga topuk, "Nga liye lesak almond se." **12** LEUM GOD El fahk, "Pwaye sum, ac nga tawi in liye lah kas luk apkwayeyik." **13** Na LEUM GOD El sifil kaskas nu sik, ac siyuk, "Mea pac kom liye?" Nga topuk, "Nga liye pac tup in kof se poel epang, ac apkuran in topme nu layenu." **14** El fahk nu sik, "Mwe ongoiya ac fah kahkma epangme nu faclos nukewa su muta in facl se inge, **15** mweyен nga pangon mutunfacl nukewa in acn epang in tuku. Tokosra lalos fah oakiya tron lalos ke mutunpot lun Jerusalem ac rauneak pot we, ac oayapa rauneak siti saysa lun Judah. **16** Nga fah kalyei mwet luk mweyен elos orekma koluk. Elos fahsr likiyu, sang mwe kisa lalos nu sin god ngia, ac orek ma sruloala ac alu nu selos. **17** Jeremiah, akola kom in som ac fahk nu selos ma nukewa nga sapkin kom in fahk. Nikmet sangeng selos inge. Kom fin sangeng nga fah akyoyke sangeng lom ke kom ac tu ye mutualos. **18** Misenge nga oru tuh kom in oana sie siti potiuyukak kulana, soko sru osra, sie kalkal bronze, ma in lain facl se inge nufon — lain tokosra nukewa lun Judah, wi fisrak we, mwet tol we, ac mwet in facl sac. **19** Elos fah mweun lain kom; tusrukta elos ac fah tia ku in kutangkomla, tuh nga ac fah wi kom ac karingin kom. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

2 LEUM GOD El fahk nu sik **2** in sulkakin mwe fahkak se inge nu sin mwet nukewa in Jerusalem. "Nga esam lapan pwaye ac oaru lom nu sik ke kom srakna mutan fusr, Fuka lapan lungse lom nu sik ke kut tufahna payukyak. Kom tuh fahsra tukuk in acn mwesis, Sie acn ma soenna oasr ma yok we. **3** Israel, kom tuh sriyukla in ma na luk; Kom sie ma mutual nu sik mukena. Nga fah supu mwe keok ac mwe ongoiya Nu faclos nukewa su akkeokyek kom. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **4** Porongo mwe fahkak lun LEUM GOD, kowos fwilin tulik natul Jacob ac sruf lun Israel. **5** LEUM GOD El fahk: "Ma koluk fuka papa matu tomowos ah konauk in nga? Efu ku elos forla likiyu? Elos alu nu ke ma sruloala ma wangin sripa, Oru elos ekla pac mwet wangin sripa. **6** Elos tiana nunku keik, Nga ne molelosla liki acn Egypt Ac kololosme sasla yen mwesis; Sie acn turangang ac pukanant luf we, Sie acn pao ac facl in misa, Yen wangin mwet muta we Ac wangin pac mwet fufahsryesr we. **7** Nga usalosme nu in sie facl kasrup ac wo fohk we, Elos in insewowo ke kosrani we ac ke ma wo pac saya. A elos tuh akkolukyela facl sik; Elos akfokhfokylela facl se su nga sang nu selos. **8** Mwet tol elos tiana siyuk, 'LEUM GOD El oasr oya?' Elos su sasia ke ma sap elos tia eteyu. Mwet kol elos tuyak lainyu. Mwet palu kaskas ke inen Baal, Ac alu nu ke ma sruloala lusrongten. **9** "Ouinge nga, LEUM GOD, fah akkalemye ma nga lain kowos kac. Nga fah tia tui in lain fwilin tulik nutuwos. **10** Som nu layen roto, nu ke tuka Cyprus, Ac supwala sie mwet nu layen kutulap nu in facl Kedar. Kowos fah liye lah wangin kain inge nu sikyak meet. **11** Wangin sie mutunfacl nu aolla god la uh, God inge finne tia god pwaye. A mwet luk uh tuh sisyula, God se su akwoyalos, Ac elos forla nu ke god ma tia ku in oru kutena ma nu selos. **12** Ke ma inge nga sapkin yen engyeng uh in rarrarak ke mwe aksangeng, In fwefela ac oela, **13** Tuh mwet luk elos orala ma koluk luo: Elos forla likiyu, Nga su unon in kof loslos nu selos, Ac elos pukanak lufin kof — Lufin kof su wohn ac tia ku in sruokya kof. **14** "Israel el tia sie mwet kohs; Tia osweyukla el nu ke moul in kohs. Na efu ku mwet lokoalok lal suk in sruokilya? **15** Elos kouyak nu sel oana pusren lion uh. Elos kunausla facl sel, oan mwesasl, Ac siti we musalla ac wanginla mwet muta we. **16** Aok, mwet Memphis ac Tahpanhes Elos fukulya sri in ahlunsifal. **17** Israel, kom na pa sifacna oru in upa nu sum! Kom sisyula, LEUM GOD lom, Ke nga tuh pwen kom inkaneh uh. **18** Ya oasr ma ac wo nu sum kom fin som nu Egypt In nim kof ke Infact Nile? Ya oasr ma ac wo nu sum kom fin som nu Assyria In nim kof ke Infact Euphrates? **19** Ma koluk lom sifacna ac fah kai kom, Ac forla lom likiyu fah liskomla. Kom ac fah akilen lah sie ma na koluk ac mwen Pa in sisla LEUM GOD lom, Ac tila ince pwaye nu sik. Nga, LEUM GOD Fulatlana ac Kulana, pa fahk ma inge." **20** LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Israel, kom nuna srunga na muta ye ku luk oemeet me. Kom tiana akosyu ku alu nu sik. Fin mangon eol nukewa, Ac ye sak folfol nukewa Kom tuh alu nu ke god eslaph uh. **21** Nga yukwikomi oana soko fain sacnsan Ke fita ma wo oemeet. Na liye ma kom ekla

nu kac inge! Kom oana soko fain kolukla ac wanginla yuruk! 2 Ngetak nu yen turangang fin inging uh. Ya oasr sripa. 22 Kom finne oulkoma ke soap na ku Nga ac acn kom tia kukakin monum we? Kom mutana soano srakna liye tuhn fohfkof luh ma koluk lom. 23 Efku kom mu kom tiana aktakey monum, Ac fahk mwtet kom pwar se pe inkanek, oana sie mwtet Arab el kom ku in fahk mu kom tiana aktakey monum, Ac fahk mutana yen mwestis soano sie mwtet in fahsryak elan ku mu kom tiana wi alu nu sel Baal? Esam lapan ma koluk in oru inkanek in sulallal nu sel. Moul in kosro lom uh kom oru infahlal uh; Ngetang liye ma kom oralra inge. akfokfokyla acn uh. 3 Pa oru af uh tui, ac wangin pac Kom oana soko camel mutan lemjak Ma yuwot yume af ke pacl in taknelik. Ngetngel lom an oapana ngetngel sukok camel mukul, 24 Sasang nu in yen turangang lun sie mutan kosro su eis molin kosro lal, ac kom tiana uh. In pacl el ouinge uh, su ac ku in kutongilya? Camel mwekin. 4 "Ac inge kom fahk nu sik, 'Kom pa papa mukul ma lungse el uh fah tia enenu in sokol, Mwelen el mwekin. 4 "Ac inge kom fahk nu sik, 'Kom pa papa pa ac sokolos. 25 Israel, nimet aktotoye niom, Ku lela in Kom ac tia kasrakrak pacl nukewa. Kom ac tia mulat paola kapinsrulyom Ke ukwelen god ngia. A kom fahk, sik nwe tok.' Israel, kom fahk ouingen, a kom nuna oru 'Mo! Nga tia ku in forla. Nga lungse god saya uh, ac na ma koluk pacl nukewa." 6 Ke pacl se Josiah el tuh nga fah ukwalos." 26 LEUM GOD El fahk, "Oana ke sie tokosra, LEUM GOD El fahk nu sik, "Ya kom liye ma mwet pisrapasr el ac mwekinla ke ac sruhu el, kowos koluk Israel el oru? El forla likiyu oana sie mutan su mwet Israel nukewa ac fah mwekinla pac — tokosra, tia pwaye nu sin mukul tumal. Fin inging nukewa ac mwet fulat, mwet tol ac mwet palu lowos. 27 Kowos ye sak folfol nukewa el oru oana sie mutan kosro su nukewa ac fah mwekinla — kowos su fahk mu sak soko eis molin kosro lal. 7 Nga tuh nunku mu tutken el oru pa papa tomosos ac eot se pa nina kiwos. Ma inge ma inge nukewa, el ac foloko nu yuruk. Tuh pa el tiana ac sikiyak mwelen kowos forla likiyu ac tia nget nu sik. foloko. Na Judah, tamtael se wial su tia pac pwaye nu Tusrukta ke pacl se kowos ac sun ongoiya, na kowos sin mukul tumal, el liye ma inge nukewa. 8 Judah el liye ac siyuk nga in tuku ac molikosla. 28 "Pia god ma pac lah nga Israel fahsrelik, ac nga supwalla mwelen kowos sifacna taflela nu suwos uh? Pacl kowos ac sun el forla likiyu ac mutawauk in sie mutan kosro su eis ongoiya, lela elos in molikosla, elos fin ku! Arulana molin kosro lal. Tusrukta Judah, tamtael kutasrik se wial pusla god lowos, oana pisen siti in acn Judah. 29 Mea Israel, tiana sangeng. El oayapa mutawauk in moul oana kowos torkaskas kac uh? Efku kowos orekma koluk na sie mutan kosro, 9 ac tia pacna mwekin kutu srisrik. lainyu? 30 Nga tuh kai kowos, tusruk wanginna sripa El akfokfokyla acn uh, ac orek kosro ke el alu nu ke mwelen kowos tia lela nga in lutu kowos. Kowos unya eot ac sak. 10 Tukun ma inge nukewa, Judah, tamtael mwet palu lowos, oana soko lion sulallal. 31 Mwtet Israel, kutasrik se wial Israel, el orek fwacfa mu el foloko nu porongo ma nga fahk uh. Ya nga oana sie acn mwestis yuruk, sruhk tia pwaye insial. Nga, LEUM GOD, pa fahk nu suwos, oana sie acn lohsr ac sensen? Na efu kowos ma inge." 11 Na LEUM GOD El fahk nu sik lah Israel ku fahk mu kowos ac oru oana lungse lowos, ac kowos el finne forla lukel, pwayeiyah el wo lukel Judah, su ac tiana foloko nu yuruk? 32 Ya sie mutan fusru kiu in kutasrik. 12 El fahk nu sik in som ac fahkak kas inge mulunku mwe naweyuk lal, ku sie mutan akola in marut nu epang. "Israel, sifilpa foloko nu yuruk, kom finne tia ku in mulunku nuknuk in marut lal? Tia ku. Tusrukta pwaye nu sik. Nga pakoten ac nga fah tia kasrakrak. nga tia ku in oakla pisen len mwet luk uh mulkinyula. Nga ac fah tia sruokeya mulat luk nwe tok. 13 Ma sefanna, 33 Kom arulana etu in konauk mukul kom lungse orek kom in fahkak lah oasr ma koluk lom ke kom lain LEUM pwar se. Finne mutan koluk se, el ku in lutlut sum. 34 GOD lom. Fahkak lah ye sak folfol nukewa kom sang Nuknuk lom tuhnla ke srahn mwet sukarsup su wangin lungse lom nu sin god lun mutunfacl saya, ac lah kom tia mwata, tia ke srahn mwet pisrapasr. "Tusrukta finne ma akos ma sap luk. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. 14 inge nukewa orek, 35 a kom srakna fahk mu, 'Wangin "Foloko, kowos su tia pwaye nu sik. Kowos ma luk. Nga mwetik! LEUM GOD El tiana kasrakrak sik.' Tusrukta ac eis sie suwos liki kais sie siti srisrik, ac luo suwos liki nga, LEUM GOD, fah kai kom mwelen kom lafwekin lah kais sie sru, ac nga fah folokinkowosme nu Fineol Zion. kom orekma koluk. 36 Efku arulana fisrasr sum in ikikil 15 Nga fah sot nu suwos mwet kol su akosyu, ac elos fah nunak lom? Kom ac toasrla sin Egypt, oana ke kom tuh kolowos ke lalmwetmet ac etauk. 16 Na ke kowos ac toasrla sin Assyria. 37 Kom ac fah forla liki Egypt, ac puseni in facl sac, mwet uh fah tia sifil kaskas ke Tuptup in Wuleang luk. Elos fah tia sifil nunku kac ku esam. Elos ac tia pac enenu, ku nunku in oralra pac sie. 17 In pacl suwoli ke mwekin. Nga, LEUM GOD, siselosla su kom lalalfongi. Wangin kutena ma wo kom ac eis selos."

3 LEUM GOD El fahk, "Mukul se fin sisla mutan kial, ac mutan sac som ac payuk sin sie pac mukul, mukul se meet ah tia ku in sifil eis mutan sac, mwelen ac tuh arulana akfokfokyla acn uh. Tusrukta, Israel, pukanten na mwet kom pwar se, ac inge kom lungse foloko nu

tok." **19** LEUM GOD El fahk, "Israel, nga kena eis kowos pa akkalemye nununku lal nu sin mwet lal. **13** Ngetla liye oana tulik nutik Ac asot nu suwos sie facl insewowo, Su — mwet lokoalok el tuku oana pukunyeng uh. Chariot in sie mwe usru wolana inmasrlon mutunfacl nukewa. Nga mweun lal oana eng fohru, ac horse natul uh mui liki kena kowos in pangonya papa, Ac tia sifil forla likiyu. **20** eagle uh. We nu sesr! Kut ac sikiyukla! **14** O Jerusalem, Tusrukta kowos tiana pwaye nu sik, Oana sie mutan ohlla ma koluk liki insiom tuh kom in ku in moul. Kom ac su tia pwaye nu sin mukul tumal. Nga, LEUM GOD, pa nunku nunak koluk uh nwe ngac? **15** Mwet utuk kas fahk ma inge." **21** Sie pusra lohngyuk yen turangang fin tuku Dan me, ac liki fineol in acn Ephraim, in sulkakinelik iringuh: Pusren tung ac kwafe lun mwet Israel Mweyen elo moulkoluk, Ac mulunla LEUM GOD lalos. **16** Elos tuku in sensenkakin mutunfacl uh, liki sie facl loessula. Mwet lokoalok inge fah wowoyak fah unwe kowos ac oru kowos in pwayena nu sik. Kowos fahk, "Aok, kut tuku nu yurum, mweyem kom LEUM GOD lain siti lun Judah. **17** ac elos fah rauneak Jerusalem mwe matu lasr. **23** Wanginna kasreyasr ke kut alu nu sin god lun oana mwet san elos rauneak ima se, mweyem mwet lasr. **24** Tuskruktu ke kut alu nu sel Baal, god lun mwekin, wanginla ma nukewa lal uh orek likkeke lain LEUM GOD. LEUM GOD pa mwet pegan fin mangon iringuh. Kasru nu sin Israel fahk ma inge. **18** Judah, kom sifacna oru ma inge in tuku sin LEUM GOD lasr mukena. **24** Tuskruktu ke kut tuku nu fom. Ouyen moul lom ac orekma koluk lom pa alu nu sin Israel. **25** sheep ac un cow, oayapa tulik mukul ac tulik mutan. **25** pwanang keok se inge in fakiskomi sasla insiom. **19** Lela kut in oan in mwekin lasr, ac lela mwe mwekin lasr Nga waiok! Nga tia ku in muteng waiok se inge! Insiuk in afinkuti. Kut, ac mwet matu lasr, orekma koluk pacl kihmkimyak ke sangeng! Nga tia ku in misla. Nga lohng nukewa lain LEUM GOD lasr. Kut tiana akos ma sap lal." fahk ma inge. **19** Judah, kom sifacna oru ma inge in mihsasa uh. **21** Nga ac liye flag lun mweun hwe ngac, forla, kowos forma nu sik. Kowos fin pwaye nu sik Ac lohng pusren mwe ukuk putaka? **22** LEUM GOD El ac sisla ma sruloala ma nga srunga ingan, **2** na ac fahk, "Mwet luk elos lalfon; Elos tia eteyu. Elos oana tufah fal kowos in fulahk ke Inek. Mutunfacl nukewa fah tulik lalfon; Wangin etauk lalos. Elos sasla ke oru ma siyuk sik in akinsewowyalo, ac elos fah kaksakinyu." **3** koluk, A tiana etu in oru ma wo." **23** Nga ngetla liye faclu LEUM GOD El fahk nu sin mwet Judah ac Jerusalem, — wangin lumah ac wangin koano. Nga ngetak nu yen "Akfirsrasryeak fohk ke acn ma soenna imaiyuk. Nimet engyeng uh — wangin kalem we. **24** Nga ngetang nu ke yukwiya fita sunowos inmasrlon kokul uh. **4** Kowos mwet eol uh, tuh na kusrusrusr, Ac tohktok uh wacwat. **25** Judah ac Jerusalem, kowos in karinganang wuleang sunga, LEUM GOD lowos, oral a inmasrlon ac kowos, ac Nga liye lah wangin mwet. Finne won yen engyeng uh — kowos in sifacna kisakinkowosme nu sik. Kowos fin tia sohklia wanginla. **26** Acn ma imaiyukla ekla yen mwesis. oru, na ksrkusrak luk ac tayak oana e, ke sifacna Siti nukewa kunausyukla Ke sifacna ksrkusrak upa lun koluk kowos oru. Ac fah firir ac wangin sie ku in konela." **5** Ukyu mwe ukuk in sasla facl sac nufon! Sasa in yohk ac kalem! Fahkang nu sin mwet Judah ac Jerusalem In kaing nu ke siti ma potiyukyak ku. **6** Srisrnji inkanek nu kaing! Kaing, kom in moulla! Nimet pahtl! LEUM GOD Zion! Kaing, kom in moulla! Nimet pahtl! LEUM GOD El use ongoiya Ac kunausten lulap liki acn epang. **7** Sie su kunausla mutunfacl uh mukuiyak tari, Oana soko lion otjak liki acn in wikkil la. El tuku in kunausla Judah. Siti tuku in kunausla Judah. **8** Ke ma inge nokomang nukewa yohk eoa, ac tung ac mwemelil Mweyen ksrkusrak upa lun LEUM GOD Tiana forla liki Judah. **9** LEUM GOD El fahk, "In len sac, tokosra ac mwet fulat ac fah wanginla pulaik lalos. Mwet tol ac arulana lut, ac mwet palu ac fah oela." **10** Na nga fahk, "LEUM GOD Fulatiana, kom arulana kiapwela mwet Jerusalem! Kom fahk mu ac fah oasr misla, a cutlass se pa oanna inkawwalos." **11** Pacl se ac tuku ke ac fah fwackyng nu sin mwet Jerusalem lah sie eng na fol ac tuku yen mwesis uh nu yorolos. Ac fah tia sie eng srisrik mwe na okla kulun wheat — **12** a ac fah sie eng na upa supweyku sin LEUM GOD. LEUM GOD sifacna pa akkalemye nununku lal nu sin mwet lal. **13** Ngetla liye — mwet lokoalok el tuku oana pukunyeng uh. Chariot in sie mwe usru wolana inmasrlon mutunfacl nukewa. Nga mweun lal oana eng fohru, ac horse natul uh mui liki kena kowos in pangonya papa, Ac tia sifil forla likiyu. **20** eagle uh. We nu sesr! Kut ac sikiyukla! **14** O Jerusalem, Tusrukta kowos tiana pwaye nu sik, Oana sie mutan ohlla ma koluk liki insiom tuh kom in ku in moul. Kom ac su tia pwaye nu sin mukul tumal. Nga, LEUM GOD, pa nunku nunak koluk uh nwe ngac? **15** Mwet utuk kas fahk ma inge." **21** Sie pusra lohngyuk yen turangang fin tuku Dan me, ac liki fineol in acn Ephraim, in sulkakinelik iringuh: Pusren tung ac kwafe lun mwet Israel Mweyen elo moulkoluk, Ac mulunla LEUM GOD lalos. **16** Elos tuku in sensenkakin mutunfacl uh, liki sie facl loessula. Mwet lokoalok inge fah wowoyak fah unwe kowos ac oru kowos in pwayena nu sik. Kowos fahk, "Aok, kut tuku nu yurum, mweyem kom LEUM GOD lain siti lun Judah. **17** ac elos fah rauneak Jerusalem mwe matu lasr. **23** Wanginna kasreyasr ke kut alu nu sin god lun oana mwet san elos rauneak ima se, mweyem mwet lasr. **24** Tuskruktu ke kut alu nu sel Baal, god lun mwekin, wanginla ma nukewa lal uh orek likkeke lain LEUM GOD. LEUM GOD pa mwet pegan fin mangon iringuh. Kasru nu sin Israel fahk ma inge. **18** Judah, kom sifacna oru ma inge in tuku sin LEUM GOD lasr mukena. **24** Tuskruktu ke kut tuku nu fom. Ouyen moul lom ac orekma koluk lom pa alu nu sin Israel. **25** sheep ac un cow, oayapa tulik mukul ac tulik mutan. **25** pwanang keok se inge in fakiskomi sasla insiom. **19** Lela kut in oan in mwekin lasr, ac lela mwe mwekin lasr Nga waiok! Nga tia ku in muteng waiok se inge! Insiuk in afinkuti. Kut, ac mwet matu lasr, orekma koluk pacl kihmkimyak ke sangeng! Nga tia ku in misla. Nga lohng nukewa lain LEUM GOD lasr. Kut tiana akos ma sap lal." fahk ma inge. **19** Judah, kom sifacna oru ma inge in mihsasa uh. **21** Nga ac liye flag lun mweun hwe ngac, forla, kowos forma nu sik. Kowos fin pwaye nu sik Ac lohng pusren mwe ukuk putaka? **22** LEUM GOD El ac sisla ma sruloala ma nga srunga ingan, **2** na ac fahk, "Mwet luk elos lalfon; Elos tia eteyu. Elos oana tufah fal kowos in fulahk ke Inek. Mutunfacl nukewa fah tulik lalfon; Wangin etauk lalos. Elos sasla ke oru ma siyuk sik in akinsewowyalo, ac elos fah kaksakinyu." **3** koluk, A tiana etu in oru ma wo." **23** Nga ngetla liye faclu LEUM GOD El fahk nu sin mwet Judah ac Jerusalem, — wangin lumah ac wangin koano. Nga ngetak nu yen engyeng uh — wangin kalem we. **24** Nga ngetang nu ke yukwiya fita sunowos inmasrlon kokul uh. **4** Kowos mwet eol uh, tuh na kusrusrusr, Ac tohktok uh wacwat. **25** Judah ac Jerusalem, kowos in karinganang wuleang sunga, LEUM GOD lowos, oral a inmasrlon ac kowos, ac Nga liye lah wangin mwet. Finne won yen engyeng uh — sohklia wanginla. **26** Acn ma imaiyukla ekla yen mwesis. Siti nukewa kunausyukla Ke sifacna ksrkusrak upa lun LEUM GOD. (**27** LEUM GOD El fahk mu faclu nufon ac fah mwesisla ac wangin ma oan fac, tuskruktu El fah tia kunausla nufon.) **28** Faclu ac fah mwemelil; Inkusrao fah lohsrla. LEUM GOD El fahk ma inge, Ac El fah tia ekulla nunak la. El oral a tari solela la! Ac fah tiana ekla liki. **29** Ke kusen ksrusrus lun un mwet mweun fin horse ac mwet pisr, Mwet nukewa ac kaingla. Kutu ac kaing nu insak uh, Ac kutu ac fanyak nu inmasrlon eot lulap. Siti nukewa ac pisala, Ac wangin mwet ac sifil muta we. **30** Jerusalem, kom sikiyukla tari! Mwe mea kom in nukum nuknuk srsra? Mwe mea kom in yunikomla ke mwe naweyuk gold ac sang sroal in akkatoye motom? Kom sifacna oru kom in kato ke wangin! Mwet kawuk lom siskomla Ac kena unikomi! **31** Nga lohng sie sao, oana pusren sie mutan akola in isus, Oana pusren tung lun sie mutan oswe tulik se oemeet natul. Pa inge tung lun Jerusalem, ke el suk mongol Ac asroelik paol ac fahk, "Nga ac misa! Elos tuku in uniyuwi!"

5 Mwet Jerusalem, yuwot yume ke inkanek nukewa! Liye akwoya yen nukewa! Suk pac ke acn in kuka! Suk lah kom ac ku in konauk sie mwet Su oru ma suwohs ac inse pwaye nu sin God. Kowos fin ku in

konauk sie, na LEUM GOD El fah nunak munas nu sin Jeremiah, fahk nu selos lah ke sripen elos forla likiyu mwet Jerusalem nukewa. 2 Kowos finne orala fulahk ac orekma nu sin god saya uh in facl selos sifacna, lowos ke Inen LEUM GOD moul, A ma kowos fahk ouinge elos fah kulansupu mwet saya in sie facl ma tia uh kikiap. 3 Pwayena lah LEUM GOD El suk mwet ma selos." 20 LEUM GOD El fahk, "Fahkang nu sin fwilin inse pwaye. El sringil kowos, a kowos tia mayak kac. tulik natul Jacob, ac fahkeng nu sin mwet Judah: 21 El itungkowosi, a kowos tia lungse in aksuwosseyuk Porongeyu, kowos mwet lalfon ac mwet sulalkung, su kowos. Kowos likkeke ac tiana forla liki ma koluk lowos. oasr muta tuh tiana liye; su oasr srac tuh tiana lohng. 22 4 Na nga nunku, "Mwet inge mwet sukasrup ac mwet Nga LEUM GOD. Efu kowos ku tia sangeng sik? Efu ninkin. Ma elos oru uh lalfon; Elos tia etu lah mea God El kowos ku tia rarrar ye mutuk? Nga oakiya puk uh mu enenu selos, Ac mea LEUM GOD El lungse elos in oru. pa inge masrol lun meoah, sie masrol oakwuk nwe 5 Nga ac som nu yurin mwet kol Ac kaskas nu selos. tok ma meoah tia ku in alukela. Noa uh finne ngirngir Sahp elos pa etu lah mea God lalos enenu selos, Ac ac toki weacn uh, a tia ku in som alukela. 23 A kowos mea LEUM GOD El lungse elos in oru." Tusruktu mwet mwet uh, kowos likkeke ac lungse alein. Kowos kuhfla kol nukewa tia lungse muta ye ku lun LEUM GOD, Ac nu sayac som likiyu. 24 Wanginna nunak in sunakinyu, srunga pac aksol. 6 Pa sis lion insak uh fah onelosi; nga finne supu af in taknelik ac af in kosrani, ac sot no Wolf yen mwesis me fah seseya manolos, Ac leopard uh suwos paci in kosrani ke kais sie yac. 25 A ma koluk ac forfor in siti selos ac suk ma nac. Mwet ingo fin tufoki lowos kosrala ma wo inge liki kowos. 26 "Oasr mwet liki lohm selos, ac fah seyuki manolos Mweyen ma koluk koluk muta inmasrlon mwet luk uh. Elos wika soano lalos uh arulana pus, Ac pusla paci elos forla liki God. 7 oana mwet ma likiyu mwe sruhf in sruokya won, tusruktu LEUM GOD El siyuk, "Efu ku nga in nunak munas nu sin elos filiya sruhf lalos in sruok mwet. 27 Oana ke sie mwet luk ke ma koluk lalos? Elos getletli likiyu Ac alu nu mwet sruh won el nwakla kalkal lal uh ke won, ouinge ke god sutuu lun facl saysa. Nga kite mwet luk nwe ke elos nwakla lohm selos ke ma elos eisla lun mwet uh. elos kihpi, A elos orek kosro Ac sisla paci lalos yurin Pa oru elos kulana ac kasrup; 28 pa oru elos fact ac mutan su kukakin manolos. 8 Kowos wella in suk in oru kihp. Wangin safraiyan orekma koluk lalos. Elos tia sang lungse koluk lowos nu sin mutan kien mwet tulan lowos, suwohs nu sin tulik mukaimtal ku oru nununku suwohs Oana horse mukul ma kitakat wo ke elos sukna horse nu sin mwet enenu. 29 Tusruktu nga, LEUM GOD, fah mutan uh. 9 Ya tia fal nga in kalyaelos ke ma elos oru kaelos ke ma elos oru inge. Nga fah orek foloksak nu inge, Ac oru foloksak luk nu sin mutunfacl se su ouinge? sin mutunfacl se inge. 30 Sie ma koluklana ac mwe lut 10 Nga fah supwala mwet lokoalok in fahsr inmasrlon sikyak tari fin facl se inge: 31 mwet palu tia fahk ma takin grape sunun mwet luk Ac pakpakiya, tusruktu in tia kunausla nufon. Nga fah fahk elos in kotala lah ke oalaum. Mwet uh ac fah oana etong, ac e uh ac fah grape uh, Mweyen lah ingan tia ma luk. 11 Mwet Israel pwey a kikiap mukena; ac mwet tol uh kol mwet uh ac fah arulana pailesreyu. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 12 Mwet lun LEUM GOD elos lafwekulun ac elos fahk, "Wangin ma El ac oru. Wangin ma upa ac sikiak nu sesr. Ac fah wangin mweun, ku paci in srac. 13 Kas lun mwet palu inge wangin kalmac, oana eng tuhtuh. Tia God pa kaskas nu selos. Ongoya ma elos palye ingan ac ma na nu selos sifacna!" 14 LEUM GOD Kulana El fahk nu sik, "Jeremiah, mweyen mwet inge fahk kain kas inge, nga fah oru kas luk in oana sie e in oalaum. Mwet uh ac fah oana etong, ac e uh ac fah esukulosyak." 15 Mwet Israel, LEUM GOD El ac use sie mutunfacl yen loesla me in lain kowos. Sie mutunfacl oemeet me su arulana ku, sie mutunfacl su kowos tia etu kas la. 16 Mwet pisr lalos elos mwet mweun kulana su uniya ke wangin pakomuta. 17 Elos fah kangla fokin ima lowos, oayapa mwe mongo nowos. Elos fah uniya wen ac acn nutuwos. Elos ac lusluseya un sheep ac un cow nutuwos, ac sukela ima in grape ac sak fig sunowos. Mwet mweun lalos ac fah kunausla siti potyak ku lowos, su yohk lulalfongi lowos kac. 18 LEUM GOD El fahk, "Ne ouinge, in len ingo nga fah tia sukela nufon mwet luk uh. 19 Ke elos ac siyuk sripen nga oru ma inge nukewa, na

6 Kowos mwet Benjamin, kaing ac suk moul lowos! Kaingla liki Jerusalem! Ukyu mwe ukuk in Tekoa, ac tanak sie e an in Beth Haccherem in sulkakin lah ongoingai ac kunausten akuranna tuku liki acn epang. 2 Siti Zion arulana oasku, tusruktu ac fah kunausyukla; 3 tokosra uh ac fah mutangan aktuktuk we wi mwet mweun lalos. Elos ac tulokunak lohm nuknuk selos rauneak siti sac, ac kais sie selos fah aktuktuk in acn na el lungse. 4 Elos fah fahk, "Akola in mweuni Jerusalem! Tuyak, kut ac mweunel ke infulwen len!" Na elos sifilpa fahk, "Tari, arulana pahtlac. Fongeni pa inge. 5 Kut fah mweunel ofong. Kut ac kunausla pot ku lun siti uh." 6 LEUM GOD Kulana El sapkin tokosra inge in pakiya kutu sak ac elosak fohkon acn uh mwe fanyak nu fin pot Jerusalem. El fahk, "Nga fah kai siti se inge mweyen yokna akkeok we. 7 Oana ke sie lufin kof oasr kof sasus loac paci nukewa, ouinge oasr ma koluk sasus in Jerusalem paci nukewa. Nga lohng na ke akmas ac sulallal orek in siti uh. Pwayena ma nga liye pa mas ac kinet. 8 Mwet Jerusalem, lela mwe lokoalok inge in mwe akesmakye kowos. Fin tia, nga fah siskowosla. Nga ac ekulla siti

lowos nu ke sie acn mwesis, sie acn ma wangin mwet wen sefanna nutuwos el misa, mweyen el su tuku in muta we." 9 LEUM GOD Kulana El fahk nu sik, "Israel sikkikowosla ac fah tuku ke paci na sa in mweuni kowos. ac fah wanginla mwet we oana sie ima in grape su 27 Jeremiah, srike mwet luk uh oana ke kom ac srike fahko nukewa kac uh kinkinla. Ke ma inge kom enenu in osra uh, kom in konauk kuiyalos. 28 Elos nukewa likkeke molelosla nukewa su kom ku in molela ke srakna oasr ac lainyu na. Elos keke oana osra bronze ac iron. Elos paci." 10 Ac nga fahk, "Su ac lohngyu nga fin kaskas nukewa koluk. Elos forfor ac srumun kas kikiap ke mwet. nu selos in akesmakyalos? Elos likkeke ac srangres 29 Funyu uh arulana folla, ac kutkut ke osra uh tiana lohng kas lom. Elos isrun ma kom sap nga in fahk. 11 kofelik in nasnasla. Ouinge wangin sripa in tayak e uh in LEUM GOD, kasrkusrak lom selos firir pac in nga, ac aknasnasyela mwet luk, mweyen mwet koluk uh tiana nga koflana in sifil kutong." Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Okoala kasrkusrak luk nu fin tulik srisrik inkanek som lukelos. 30 Elos ac fah pangpang kutkut wangin sripa ma sisila, mweyen nga, LEUM GOD, siselosla."

uh, ac nu fin tukeni lun mukul fusr. Ac fah utukla pac mwet payuk nukewa, wi mwet arulana matu. 12 Lohm selos ac ima lalos ac mutan kialos ac fah itukyung nu sin kutu pac mwet. Nga ac kalyei mwet in facl se inge. 13 Mwet nukewa, mwet fulat ac mwet srisrik, elos srike in orek mani ke inkanek kutasrik. Finne mwet palu ac mwet tol, elos kiapu pac mwet uh. 14 Elos oru oana in ma na kuretyuki pa kinet ke mwet luk uh. Elos fahk mu, 'Ma nukewa wo na,' sruhk ma uh tiana wo. 15 Ya elos mwekin ke elos oru ma srungayuk inge? Mo, elos tiana mwekin kutu srisrik. Elos tia pacna ngetnget in mwekin. Ke ma inge elos ac fah misa oana mwet misa tari. Pacl se nga kalyaelos uh, pa ingan saflaiyalos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 16 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lai, "Tu ke inkanek sengelik uh ac liye. Siyuk lah pia inkanek ma matu ac wo emeet uh. Fahsr kac, ac kowos fah muta in misla." Tusructu elos fahk, "Mo, kut ac fah tia fahrs kac!" 17 Na LEUM GOD El srisngya mwet san in porongo ke ukuk uh ac kas. Tuh elos fahk, "Kut ac tia porongo." 18 Ke ma inge LEUM GOD El fahk, "Porongo, kowos mutunfaci uh, ac liye ma ac sikyak nu sin mwet luk. 19 Lohng, O faclu! Nga ac use mwe ongoiya nu sin mwet inge in kaelos ke pwapa koluk lalos nukewa, mweyen elos srunga mwe lutu luk ac tia akos kas luk. 20 Mwe mea mwe kisa keng elos use Sheba me nu yuruk, ku mwe akyuye mongo elos use yen loesla me? Nga fah tia eis mwe sang lalos, ku insewokokin mwe kisa lalos. 21 Ke ma inge nga ac oru mwet inge in tukulkul ac ikori. Papa uh ac wen natulos ac fah misa, oayapa mwet kawuk ac mwet tulan." 22 LEUM GOD El fahk, "Mwet ac fah tuku liki sie facl in acn epang. Sie mutunfaci kulana yen loesla el akola nu ke mweun. 23 Elos sruok mwe pisr ac cutlass natulos; elos mwet sulallal ac wangin pakomuta lalos. Pusren kasrusrur lun horse natulos oana pusren ngirngir lun meoa uh. Elos akola in mweun lain Jerusalem." 24 Na mwet Jerusalem elos fahk, "Kut lohng tari pweng ingan, ac paosr munas ac atla; kut fosrngala ac keok oana sie mutan isus. 25 Kut tia ku in som likin siti uh, ku forfor inkanek uh, mweyen mwet lokoalok lasr uh akoela mwe mweun natulos, ac mwe aksangeng lulap raunikutla yen nukewa." 26 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lai, "Nokomang nuknuk yohk eoa ac ipippip in apat uh. Kowos in arulana tung ac mwemelil oana ke

7 Kas inge tuku nu sel Jeremiah sin LEUM GOD: 2 "Tu ke mutunpot in lohm sin LEUM GOD ac sulkakin kas inge we, fahkang: Lohng kas lun LEUM GOD, kowos mwet Judah nukewa, kowos su ilyk ke mutunpot inge in alu nu sel. 3 Ouinge LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk: Ekulla ouiyen moul lowos ac ma kowos oru, ac nga fah lela kowos in mutana in facl suwos. 4 Nimet lulalfongi kas ma mwet uh kiapwekowos kac, fahk mu, 'Ac wangin ongoiya nu sesr! Tempul lun LEUM GOD pa inge! Tempul lun LEUM GOD pa inge!' Tempul lun LEUM GOD pa inge! 5 "Ekulla ouiyen moul lowos ac tui liki ma kowos oru ingan. Oru in fal ac suwos ma kowos oru nu sin sie sin sie. 6 Tui liki inkanek kutasrik nu sin mwetsac, mwet mukaimtal, ac katinmas. Tui liki akmuseyen mwet wangin mwata in facl se inge. Tui liki alu nu sin god saya, tuh ma inge ac pwanang in kunausyukla kowos. 7 Kowos fin ekla, nga ac lela kowos in mutana in facl se inge su nga sang nu sin papa matu tomomos tuh in ma selos nwe tok. 8 "Liye, kowos filiya lulalfongi lowos in kas kikiap ma wangin sripa. 9 Kowos pisrapasr, akmas, kunaus wuleang in marut, oru fulahk kikiap, orek kisa nu sin Baal, ac alu nu sin god ma kowos tia etu meet. 10 Kowos oru ma nga srunga inge, tari kowos tuku tu ye mutuk in Tempul sik sifacna, ac fahk, 'Ac wangin ongoiya nu sesr!' 11 Ya kowos nunku mu Tempul sik sie acn in wikwik lun mwet pisrapasr? Nga liyena ma kowos oru an. 12 Kowos som nu Shiloh, acn se oemeet nga sulela tuh mwet in alu nu sik we, ac liye ma nga oru we ke sripen ma koluk lun Israel, mwet luk. 13 Kowos oru ma koluk inge nukewa, ac nga finne kalwenina in kaskas na kaskas, kowos tia lungse lohng. Pacl nga pangon kowos, kowos tiana topuk. 14 Ke ma inge, ma nga tuh oru in acn Shiloh nga fah oru pac nu ke Tempul sik inge, su yohk lulalfongi lowos kac. In acn se inge su nga tuh sang nu sin mwet matu lowos ac oayapa nu suwos, nga ac fah oru oapana ma nga tuh oru in acn Shiloh. 15 Nga fah liskikowosla liki ye mutuk, oana ke nga lusla Israel, sou lowos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 16 LEUM GOD El fahk, "Jeremiah, nimet kom pre ke mwet inge. Nimet tung ku pre nu sik kaclos; nimet kwafe nu sik in kasrellos, mweyen nga ac tia porongekom. 17 Ya kom tia liye ma elos oru in siti lun Judah ac inkanek

lun Jerusalem? **18** Tulik uh ti etong, ac papa uh ta e, ac saya su tuh muta in Jerusalem, ac fah pukpukyak liki mutan uh aryar flao in orek bread nu sin god mutan se kulyuk lalos. **2** Srellos ac fah oanna fin fohk uh oana su elos pangon Kasra lun Kusrao. Elos oayapa okwok fohkon kosro — ac fah oaclk ye faht, malem, ac itu uh, wain in mwe sang lalos nu sin god saya in aktoasryeyu. ma mwet inge elos tuh lungse ac kulansupu, ac su elos **19** Tusrukut, ya nga pa elos aktoasrye uh? Mo, elos lolngok yoro ac alu nu kac. Ac tia orekeni in sifil pukpuki. aktoasryalos sifacna, ac sifacna akmwekinalos. **20** **3** Na mwet in mutunfacil koluk se inge su painmoulla, su Ke ma inge nga, LEUM GOD Fulatlana, fah okoala muta in acn puspis yen nga aksahsryeloselik nu we, fah kasrkusrak lulap luk nu fin Tempul se inge. Nga fah kena misa liki na in moul. Nga, LEUM GOD Kulana, pa ukuuya nu fin mwet ac kosro oana sie, oayapa nu fin ma fahk ma inge.” **4** LEUM GOD El fahk nu sik in fahkang yukwiyuki ac sak inimae. Kasrkusrak luk ac fah oana sie nu sin mwet lal, “Ke paci se mwet se ikori, ya el ac tia e ma wangin mwet ku in konela. **21** “Mwet luk, kutu kisa sifil tuyak? Mwet se fin tafongla liki inkanek uh, ya el ac lowos uh kowos furreak fin loang uh, ac kutu fillfilla in tia sifil foloko? **5** Na kowos, mwet luk, efu ku kowos forla mwe mongo. Tusrukut nga, LEUM GOD Kulana, God lun likiyu ac tiana sifil foloko? Kowos sruasralana nu ke ma Israel, fahk mu mansis kowos in kangla kewa. **22** Ke nga sruloala lowos ac srunga foloko nu yuruk. **6** Nga arulana tuh usla mwet matu lowos liki faci Egypt, wangin ma sap lipsre, tuh kowos tiana kaskas pwaye. Tia sie suwos inse nga sang nu selos ke mwe kisa firir, ku ke kutepacna asor ke orekma koluk lal. Tia sie suwos siyuk, ‘Ya oasr kain in mwe kisa. **23** Ma nga sapkin nu selos pa elos in tafongla nga oral?’ Kais sie mwet ukwena lungse lal akosyu, tuh nga fah God lalos ac elos fah mwet luk. Ac sifacna, oana soko horse kasrusr akwot nu ke mweun. **7** nga fahkang nu selos in moul nu ke ma sap luk, tuh Finne won stork uh elos etu na paci in folok lalos. Won ma nukewa fah wo nu selos. **24** Tusrukut elos tiana akos dove, swallow, ac thrush elos etu paci in mukuita nu ke ku porongeyu. Elos likkekena ac oru oana lungse koluk sie pac acn. A kowos, mwet luk, tia etu ma sap su nga lalos sifacna — pwanang elos tia wola a elos kolukla oakiya nu suwos. **8** Kowos ku in fahk fuka lah kowos liki meet. **25** Mutawauk ke len se mwet matu lowos lalmwetmet ac etu ma sap luk? Liye, ma sap uh ikla illa liki faci Egypt nwe misenge, nga nuna supuna nu sin mwet sim kutasrik. **9** Mwet lalmwetmet lowos elos yuruwos mwet kulansap luk, mwet palu. **26** Ne ouinge, mwekinla; nunak lalos fohsak ac elos sifusryuki. Elos tia sie porongalos ku lohang nu ke kas lalos. A kowos likinsai kas luk, na pa lalmwetmet fuka lalos inge? **10** likkekela ac orekma koluk yohk liki mwet matu lowos. Ke ma inge nga fah sang ima lalos ac mutan kialos nu **27** “Ke ma inge, Jeremiah, kom ac fahk kas inge nukewa sin kutena mwet. Mwet nukewa, mwet fulat ac mwet nu sin mwet luk, a elos ac tiana porongekom. Kom ac srisrik, elos strike in orek mani ke inkanek kutasrik. Finne pang nu selos, a elos ac tia topuk. **28** Kom fah fahk mwet palu ac mwet tol, elos kiapu pac mwet uh. **11** Elos nu selos lah mutunfacil selos uh tiana akosyu, LEUM oru oana in ma na kuretyuki pa kinet ke mwet luk uh. GOD lalos. Kaiyuk elos, a elos tiana ekla. Wanginla Elos fahk mu, ‘Ma nukewa wo na,’ sruhk ma uh tiana inse pwaye, ac tia pacna sramsrakinyuk. **29** “Mwet wo. **12** Mwet luk, ya kowos mwekin ke kowos oru ma Jerusalem, kowos in tung; Kowos in kalla aunsifowos ac srungayuk inge? Mo, kowos tiana mwekin kutu srisrik. sisla. Onkakin soko on in pukmas fin mangon eol uh, Kowos tia pacna ngetnget in mwekin. Ke ma inge kowos Mweyen nga, LEUM GOD, nga kasrkusrak, Ac nga sisla ac fah misa oana mwet misa tari. Paci se nga kalyei mwet luk. **30** “Mwet Judah elos oralia sie ma na koluk. kowos, pa ingan saflaiyowos. Nga, LEUM GOD, pa fahk Elos likiya ma sruloala lalos, ma nga srunga, in Tempul ma inge. **13** “Nga kena eisani mwet luk, oana ke sie sik, pwanang Tempul uh taekla. **31** Ke Infahlfal Hinnom mwet orani kosrani lal; tusrukut elos oana sak grape ma elos etoak sie loang su pangpang Topheth, tuh elos in wangin grape olo, oana sak fig ma wangin fahko; finne ku in kisakin tulik mukul ac tulik mutan natulos fin e. Nga sra uh, masla pac. Ke sripa inge, nga fuhlela mwet saya tia sapkin elos in oru ma inge — nga tia pacna nunkauk in orekmakin acn inge.” **14** Na mwet lun God uh siyuk, lumah ouinge. **32** Ke ma inge, oasr paci se ac fah tuku, “Efuh kut ku mutana? Fahsru, kut kasrusr som nu ke siti ke ac fah tia sifilpa pangpang acn se inge Topheth ku potyak ku uh ac misa we. LEUM GOD lasr El wotela Infahlfal Hinnom, a ac fah pangpang Infahlfal in Uniya. mu kut in misa. El ase pwasin kut in nim, mweyen kut Elos fah pikinya mwet misa we rwe ke na lisr acn in orekma koluk lainul. **15** Kut tuh finsrak in oasr misla ac pukmas. **33** Monin mwet misa uh ac fah mwe mongo in oasr imwe nu sesr, a kut pulakin sangeng lulap. **16** nun won ac kosro lemnak, mweyen ac wangin mwet in Mwet lokoalok lasr uh sun tari siti Dan. Kut lohng pusren luselosla. **34** Faci sac ac fah ekla nu ke sie acn mwesis. tungtung lun horse natulos. Acn nukewa kusrusryak ke In siti lun Judah ac inkanek Jerusalem nga fah aksafyela horse in mweun natulos apkurame. Mwet lokoalok lasr pusren engan ac insewowo, ac oayapa ac fah wanginla tuku in kunausla acn sesr wi ma nukewa loac, siti sesr engneyen marut uh.

8 “Ke paci sac, srin tokosra ac mwet fulat lun Judah, ac oayapa srin mwet tol ac mwet palu, ac srin mwet

ngalis kowos.” 18 Asor luk tia ku in unweyukla; Insiuk sruloala lal Baal, oana papa tumalos lotelos in oru. 15 maskunak. 19 Porongo! Nga lohng pusren mwet luk Ke ma inge, porongo ma nga, LEUM GOD Kulana, God Wowoyak sasla fin acn uh, “Ya LEUM GOD El som liki lun Israel, fah oru: Nga ac sang nu sin mwet luk sak Zion? Ya tokosra lun Zion wanginla we?” Na LEUM GOD, mwen elos in kang, ac kof pwasin elos in nim. 16 Nga tokosra lalos, El topuk, “Efu kowos ku akkaskrusrakyeyu fah afkafahsryeloselik inmasrlon mutunfacil ma elos, ku ke kowos alu nu ke ma sruloala lowos Ac ke kowos mwet matu lalos, soenna lohng kac, ac nga fah supwala pasrla nu ke god sac ma wangin sripa?” 20 Mwet uh un mwet mweun in lainulos nwe ke nga kunauselosla wowoyak ac fahk, “Pacl fol somila, ac pacl in kosrani nukewa.” 21 LEUM GOD Kulana El fahk, “Nunku ke uh safla, A soenna mouliyukla kut.” 21 Insiuk itungyuki ma sikyak inge! Pangonma mutan mwemelil uh in tuku, Mwelen mwet luk uh itatu; Nga tung nwe mwemelil, ac Elos onkakin on in pukmas.” 18 Mwet uh fahk, “Fah arulana oela. 22 Ya wangin ono in Gilead? Ya wangin nu selos in sulaklak yuk soko on in pukmas nu sesr, mwet ono we? Na, efu mwet luk uh ku tiana kwela?

9 Nga kena insifuk in oana sie lufin kof, Ac mutuk in oana sie unon in sroninmuta, Tuh nga in ku in tung len ac fong Ke mwet luk su anwuki. 2 Nga kena in oasr sie acn nga in muta we in acn mwesis Nga in ku in som nu we loes liki mwet luk. Elos nukewa tia pwaye nu sin God, Sie un mwet kutasrik. 3 Elos kurweya loholos, oana ke mwet uh ulya sukan pisr natulos, in pisrik kas kikiap; Acn uh kolyuk ke kikiap, ac tia ke pwaye. LEUM GOD El fahk, “Mwet luk uh kalwenina in oru ma koluk Ac tiana akilenu lah nga God lalos.” 4 Kais sie mwet enenu in sismouk ac taranul liki mwet kawuk lal, Ac wangin sie ku in lulalfongi ma lel; Tuh tamulel nukewa kutasrik oana Jacob, Ac mwet nukewa fahk kas kikiap in akkolukye mwet kawuk lalos. 5 Elos nukewa kiau mwet tulan lalos, Ac wangin sie kaskas pwaye; Elos pahlal in kaskas kikiap; Elos oru na ma koluk nwe toloala in auli. 6 Elos sulallal na sulallal, Ac kutasrik na kutasrik! LEUM GOD El fahk lah mwet lal elos fahsr lukel. 7 Ke sripa inge LEUM GOD Kulana El fahk, “Inge nga fah aknasnasye mwet luk oana ke mwet uh aknasnasye osra ke e, Ac srikelos. Mwet luk uh orekma koluk — Ku mea nga ku in sifil oru nu selos? 8 Lohulos oana sukan pisr ma uniya mwet. Elos fahk kas kikiap pacl nukewa. Elos nukewa kaskas kulang nu sin mwet tulan lalos, Sruhk elos akoo in sifusrulosi. 9 Ya nga fah tia kaelos ke ma inge? Ya nga fah tia foloksak nu sin sie mutunfacil su oru ouinge? Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.” 10 Na nga fahk, “Nga fah tungi eol uh Ac arulana asor ke acn musrasra, Mwelen elos pulamlamla, Ac wangin mwet fuahsryesr we. Pusren cow uh tia sifilpa lohngky; Won yen engyeng uh ac kosro inimae kaingelik som.” 11 LEUM GOD El fahk, “Nga fah oru acn Jerusalem in sie yol in ma musalla, Sie acn in muta lun kosro lemmak uh; Siti in acn Judah fah mwesisla, Acn ma wangin mwet muta we.” 12 Nga siyuk, “LEUM GOD, efu acn inge ku filfilla ac pulamlamla oana yen mwesis uh, pwanang wangin mwet fahsr sasla we? Su lalmwetmet in kalem ke ma se inge? Su kom aketeya nu se tuh elan ku in fahkak nu sin mwet njia?” 13 LEUM GOD El topuk, “Ma inge sikyak mwelen mwet luk elos sisla mwe lutin fahk nu selos. Elos tiana akosyu, ku oru ma nga 14 A elos likkekena, ac alu nu ke ma

sruloala lal Baal, oana papa tumalos lotelos in oru. 15 Ke ma inge, porongo ma nga, LEUM GOD Kulana, God Wowoyak sasla fin acn uh, “Ya LEUM GOD El som liki lun Israel, fah oru: Nga ac sang nu sin mwet luk sak Zion? Ya tokosra lun Zion wanginla we?” Na LEUM GOD, mwen elos in kang, ac kof pwasin elos in nim. 16 Nga tokosra lalos, El topuk, “Efu kowos ku akkaskrusrakyeyu fah afkafahsryeloselik inmasrlon mutunfacil ma elos, ku ke kowos alu nu ke ma sruloala lowos Ac ke kowos mwet matu lalos, soenna lohng kac, ac nga fah supwala pasrla nu ke god sac ma wangin sripa?” 20 Mwet uh un mwet mweun in lainulos nwe ke nga kunauselosla wowoyak ac fahk, “Pacl fol somila, ac pacl in kosrani nukewa.” 21 LEUM GOD Kulana El fahk, “Nunku ke uh safla, A soenna mouliyukla kut.” 21 Insiuk itungyuki ma sikyak inge! Pangonma mutan mwemelil uh in tuku, Mwelen mwet luk uh itatu; Nga tung nwe mwemelil, ac Elos onkakin on in pukmas.” 18 Mwet uh fahk, “Fah nu selos in sulaklak yuk soko on in pukmas nu sesr, Nwe ke mutasr nwanala ke sroninmuta, Ac kufinmutasr sroksroki ke tung.” 19 Porongo pusren tung Zion me: “Kut sikyukla! Kut arulana aklusrongtenyeyukla! Kut enenu in som liki acn sesr. Lohm sesr uh kunausyukla.” 20 Nga fahk, “Kowos mutan, lipsre LEUM GOD, Ac lohang nu ke kas lal. Luti nu sin acn nutuwos elos in etu tung ke mas uh, Ac lutu kawuk lowos an in etu yuk on in pukmas. 21 Misa utyak in winto lasr uh Ac ilyak nu in lohm lulap wowo sesr; El onela tulik srisrik inkaneh uh, Ac mukul fusr ke nien kuka uh. 22 Monin mwet misa oaclik yen nukewa, Oana foikhon kosro ke oan inima uh. Oana wheat ma mwet kosrani pakela ac sisla, Wheat ma wangin mwet telani. Pa inge ma LEUM GOD El sapkin ngan fahk.” 23 LEUM GOD El fahk, “Mwet lalmwetmet in tia konkin ke lalmwetmet lalos, Ac mwet ku in tia pac konkin ke ku lalos. Ac mwet kasrup in tia konkin ke mwe kasrup lalos. 24 Mwet se fin lungse konkin, Elan konkin lah el eteyu ac el kalem keik. Mwelen lungse luk oan ma pahtpat, Ac nga oru ma suwohs ac pwaye fin faclu. Pa inge ma akinsewowyeyu. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.” 25 LEUM GOD El fahk, “Pwayena lah pacl se ac fah tuku ke nga fah kaelos nukewa su kosrala in mano, tusrukta elos tiana moul fal nu ke wuleang lun kosrala. 26 Nga fah kai mwet Egypt, mwet Judah, mwet Edom, mwet Amon, mwet Moab, ac elos su muta yen mwesis su koala aunsuf ke likintupalos. Inmasrlon mwet inge, oayapa inmasrlon mwet Israel, wangin sie selos moul fal nu ke wuleang luk.”

10 Mwet Israel, porongo kas lun LEUM GOD nu suwos 2 fahkang: “Nikmet ukwe ouiya lun mutanfahl saya; Nimet fosrnga ke ma sakirik ma ac sikyak inkusrao, Mutanfahl saya finne tuninfong kac. 3 Alu lun mwet inge wangin sripa. Soko sak ac pakpuki insak uh, Na kihlyak ke kufwen sroasr lun mwet tufahl, 4 Ac yunla ke silver ac gold. Osra pa sang sruokya In tia topla. 5 Kain ma sruloala inge oana luman mwet kikiap se ma kaskiyuki ke ima uh. Elos tia ku in kaskas. Enenu in utuk elos Mwelen elos tia ku in fahsr. Nimet sangeng selos. Elos tia ku in akkolukye kowos, Ac wangin pac ma wo elos ku in oru nu suwos.” 6 LEUM GOD, wangin sie oana kom. Kom kulana, Ac Inhem fulat ac yoklana ku la. 7 Kom pa tokosra lun mutunfacil nukewa, na su ac tia sunakin kom? Fal in akfulatyeyuk kom. Wangin sie oana kom

Inmasrlon mwet lalmwetmet nukewa lun mutunfaci uh, inge — 4 wuleang se su nga tuh orala yurin mwet matu Ku inmasrlon kutena tokosra lalos. 8 Mwet nukewa su lalos ke nga tuh usalosme liki acn Egypt, acn se ma alu nu ke ma sruloala elos sulalkung ac lalfon. Mea elos oana funyu firirir se nu selos ah. Nga tuh fahk nu selos ac ku in etala sin sie ma orekla ke sak? 9 Ma sruloala in akosyu ac in oru ma nukewa ma nga sapkin. Nga lalos nukla ke silver Spain me Ac ke gold Uphaz me, fahkang nu selos mu elos fin akos, elos ac fah mwet luk Orekla sin mwet usrnruk in sroasr. Elos nuknukyang ke ac nga ac fah God lalos. 5 Na nga fah apkwayei wuleang nuknuk folfolnemnem ac sroninmutuk Orekla sin mwet su nga tuh orala yurin mwet matu lalos mu nga ac sang orek nuknuk na usrnruk. 10 Tusruktu kom, LEUM GOD, nu selos facl mut ac kasrup fohk we se su elos muta pa God pwaye Ac kom God moul Ac tokosra ma pahtpat. facl inge." Ac nga fahk, "Aok pwaye, LEUM GOD." 6 Na Ke pacl se kom kasrkusrak, faclu kusrusr; Mutanfahl LEUM GOD El fahk nu sik, "Fahla nu in siti lun Judah ac uh tia ku in muteng mulat lom. (11 Kowos enenu in nu inkane Jerusalem ac sulkakin kas luk we. Fahk nu fahkang nu selos lah god ma tia orala faclu ac kusrao, sin mwet uh in porongo kalmen kas in wuleang sac ac ac fah kunausyukla. Elos fah wanginla liki acn nukewa akos. 7 Ke nga tuh use mwet matu lalos liki facl Egypt, fin faclu.) 12 LEUM GOD El orala faclu ke ku lal; El nga wili na nu selos in akosyu, ac nga kawenina in oakiya faclu ke lalmwetmet lal, Ac El asroelik kusrao akesmakinyalos kac nwe misenge. 8 Tusruktu elos tiana ke etu lal. 13 Ke sap lal, kof lucng liki yen engyeng uh porongo ku akosyu, a elos nukewa likkekelana ac oru na ngirngir; El orama pakunyeng uh liki saflaiyen faclu. El ma koluk. Nga sapkin elos in karinganang wuleang sac, oru sarom in sarmelik in af uh Ac supwama eng uh a elos strunga. Ouinge nga use nu faclos mwe kalyai liki nien filma lal. 14 Ke mwet uh liye ma inge, elos nukewa ma aketeyuki in wuleang uh." 9 Na LEUM GOD akilen lupon lalfon ac nikin lalos sifacna. Elos su oru ma El fahk nu sik, "Mwet Judah ac mwet Jerusalem elos sruloala elos mwekinla, Mweyen god ma elos orala uh orek pwapa koluk in lainyu. 10 Elos sifilpa folokla nu ke tia pwaye ac wangin moul la. 15 Elos ma lusrongten ma ouuya koluk lun mwet matu lalos meet ah, su strunga oru fal in pilesreyuk. Elos ac fah kunausyukla pacl se LEUM ma nga fahk. Elos alu nu ke god saya. Israel ac Judah GOD El ac tuku in nununkalos. 16 God lal Jacob El tia kewa kunausla wuleang ma nga tuh oru yurin mwet matu oana ma inge. El pa orala ma nukewa, Ac El sulela mwet lalos. 11 Ouinge nga, LEUM GOD, akesmakinyalos lah Israel elos in mwet lal. Inel pa LEUM GOD Kulana. 17 nga ac fah use ongoiya lulap nu faclos, ac elos fah tia Mwet Jerusalem, apweni! Kuhlusyuki kowos! 18 LEUM ku in kaingkunla. Elos fin mau wowoyak nu sik nga in GOD El ac siskowosa liki facl se inge. El ac itungkowosi kasrelas, nga ac fah tia lohngolos. 12 Na mwet Judah nwe ke na wangin sie suwos lula. LEUM GOD pa fahk ac Jerusalem fah som ac wowoyak nu ke god ma elos ma inge. 19 Mwet Jerusalem elos wowoyak ac fahk, esukak mwe kisa keng nu se, tusruktu god ingan ac fah "Fuka lupon ongoiya uh! Kinet kacsru uh ac tiana mahla. koflana molelosa ke pacl se ongoiya inge ac tuku uh. 13 A kut tuh nunku mu kut ac ku in muteng ma inge! 20 Oasr god puspis lun mwet Judah oana pisen siti lalos. Ac Lohm nuknuk sesr uh musalsalu; Sucl ma sang surok uh mwet Jerusalem elos etoak loang puspis in orek kisa nu wotelik. Tulik natusr nukewa fahsr liki kut; Wangin mwet sin Baal, god srungayuk sac, oana pisen inkane in siti lula in sifil tulokunak lohm nuknuk sesr; Wangin mwet in uh. 14 Jeremiah, nimet kom aol mwet inge in pre nu sik sripisrya mwe lisrlisr kac uh." 21 Na nga topuk, "Mwet ku kwafe nu sik kaclos. Elos fin sun ongoiya ac pang in kol lasr elos lalfon; Elos tia siyuk kolyuk sin LEUM GOD. sukuk kasru sik, nga ac tia porongalos." 15 LEUM GOD Pa inge sripa pwanang elos tia kapkapak, Ac mwet lasr El fahk, "Mwet su nga lungse yohk elos oru na ma koluk. uh fahsrelrik. 22 Porongo! Oasr pweng se tuku! Oasr sie Ya oasr suwohs lalos in muta in Tempul sik? Ya elos mukuiyak lulap in sie mutunfaci epang; Mwet mweun we nunku mu elos ku in kutongya mwe ongoiya nu selos ac fah ekulla siti lun Judah nu ke sie acn mwesis, Nu ke elos orek wulela ac ke elos kisakin kosro natulos? ke acn in muta lun kosro lemnak uh." 23 LEUM GOD, Ya elos ku in engan? 16 Sie pacl ah nga pangon elos nga etu lah wangin sie mwet sifacna kol inkane lal, oana soko sak olive matol insroa ac rukruk ke fahko Wangin mwet sifacna nununku moul lal. 24 LEUM GOD, kato. A inge, ke sie ngirngir oana pusren pulal, nga fah aksuwosye mwet lom, Tusruktu nimet kom arulana upa esukak sra uh ac koteya lah kac uh. 17 "Nga, LEUM nu sesr, Ku kai kut ke pacl kom kasrkusrak, Mweyen ac GOD Kulana, pa tuh yukwiya Israel ac Judah. Tuh pa tuh pa ingan saflaiyen moul lasr. 25 Furokla kasrkusrak kato. A inge, ke sie ngirngir oana pusren pulal, nga fah lom nu fin mutunfaci ma tia etekom, Ac nu fin mwet su tia alu nu sum. Elos onela mwet lom. Elos kunauskutla koluk. Elos akkasrkusrakyeyu ke sripen elos orek kisa na pwaye Ac likiya acn sesr in oan musalla.

11 LEUM GOD El fahk nu sik, 2 "Porongo kas ke wuleang uh. Fahk nu sin mwet Judah ac nu selos su muta Jerusalem 3 lah nga, LEUM GOD lun Israel, fah selngawi mwet nukewa su tia akos kas in wuleang se

ke srakna moul. Kut in uniya tuh in wangin mwet sifil Judah lukelos. **15** Tusruktu tukun nga usalosla, nga fah esamul." **20** Na nga pre ac fahk, "O LEUM GOD Kulana, pakomutalos. Nga fah folokonma kais sie mutunfaci nu nununku lom uh suwohs. Kom srike ac etu nunak ac fin acn selos sifacna, ac nu faci selos sifacna. **16** Elos fin insien mwet. Nga filiyuwot nu inpoum, ouinge lela nga in wi mwet luk alu ke insialos pwaye, ac elos fin fulahk ke liye ke kom ac oru foloksak nu sin mwet inge." **21** Mukul kas inge: 'Oana ke LEUM GOD El moul' — oana ke elos Anathoth elos lungse nga in anwuki, ac elos fahkma tuh lutu mwet luk in fulahk inen Baal in pacl meet ah — nu sik lah elos ac uniyuwi nga fin tia tui in kaskas Inen na elos fah ku in oaoala yurin mwet luk, ac wi eis mwe LEUM GOD. **22** Ouinge LEUM GOD Kulana El fahk, insewowo. **17** Tusruktu kutena mutunfaci fin tia akos, na "Nga ac kalyaelos! Mukul fusr natulos ac fah anwuki ke nga fah fusulosyak ac kunauselosla. Nga, LEUM GOD, mweun, ac tulik natulos ac fah misa ke masrinsral. **23** pa fahk ma inge."

Nga oakiya pacl in ongoiya se tari nu fin mwet Anathoth, ac ke pacl sac tuku, wangin sie selos fah moul."

12 LEUM GOD, nga fin srukak sie sripa nga kom in tukeni akukuin kac, Ma kom ac fahk uh pa pwaye uh. Ne ouinge, nga ke kusen siyuk nu sum ke nununku suwohs. Efu ku mwet koluk uh kasrupi? Efu ku mwet kutasrik uh wo ouiyalos? **2** Kom yokwalosi, ac elos okahla; Elos kapak ac isus fahko. Elos fahk kas wo keim pacl nukewa A insialos loesla nu sum. **3** Tusruktu, LEUM GOD, kom eteyu. Kom liye ma nga oru Ac etu lah nga lungse kom. Amakunla mwet koluk inge oana sheep ma ac anwuki; Taranulos nu ke pacl lalos in anwuki. **4** Faci sesr uh ac paola nwe ngac? Mah nukewa inima uh ac uli putaka? Kosro ac won uh masla Ke sripen orekma koluk lun mwet lasr — Mwet su fahk mu, "God El tia liye ma kut oru uh." **5** LEUM GOD El fahk, "Jeremiah, kom fin totola ke kom akutun nu sin mwet, Na kom ac akutun fuka nu sin horse uh? Kom fin tukulkul ke sie acn mwesas, Na kom ac tuyak fuka ke insak matol sisken Infacil Jordan? **6** Finne ma lim, mwet in sou lom sifacna, elos kiapwekomla. Elos welulosyang su lain kom. Nik kom lulafongelos, elos finne kaskas kulang nu sum." **7** LEUM GOD El fahk, "Nga ngetla liki Israel. Nga sisla tari mutunfaci se nga sulela in ma luk. Mwet su nga lungse uh nga eisalosyang Nu inpoun mwet lokoalok lalos. **8** Mwet solla luk elos forma lainyu. Elos ngutngut nu sik Oana soko lion insak uh. Ke ma inge nga srungaos. **9** Mwet solla luk elos oana sie won Ma won ngia tuku liki acn nukewa in lainul. Pangonma kosro lemjak nukewa In tuku kangla nufon! **10** Mwet kol puppis ke mutunfaci saya elos kunausla ima in grape luk. Elos lolongya ima luk uh. Elos ekulla faci wolana sik nu ke acn mwesis. **11** Elos oru acn uh sie acn mwesisla, wangin ma oan fac, Musalla oan ye mutuk. Faci sac nufon ekla nu ke sie acn mwesis, Ac wanginna mwet lohang nu kac. **12** Mwet uh tuku liki acn fulat nukewa yen mwesis uh In usa kutena ma lula we. Nga supwala mweun in kunausla faci sac nufon; Wangin mwet ac muta in misla. **13** Mwet luk elos taknelik wheat, a kosrani kokul. Elos kemkatu ke wangin. Ke sripen kasrkusrak luk Ma sunalos uh tiana fok." **14** LEUM GOD El fahk, "Oasr ma nga ac fahk ke mwet tulan lun Israel su kunausla faci se nga tuh sang sin mwet luk, mwet Israel. Nga fah eisla mwet kutasrik inge liki faci

Judah lukelos. **15** Tusruktu tukun nga usalosla, nga fah esamul." **20** Na nga pre ac fahk, "O LEUM GOD Kulana, pakomutalos. Nga fah folokonma kais sie mutunfaci nu nununku lom uh suwohs. Kom srike ac etu nunak ac fin acn selos sifacna, ac nu faci selos sifacna. **16** Elos fin insien mwet. Nga filiyuwot nu inpoum, ouinge lela nga in wi mwet luk alu ke insialos pwaye, ac elos fin fulahk ke liye ke kom ac oru foloksak nu sin mwet inge." **21** Mukul kas inge: 'Oana ke LEUM GOD El moul' — oana ke elos Anathoth elos lungse nga in anwuki, ac elos fahkma tuh lutu mwet luk in fulahk inen Baal in pacl meet ah — nu sik lah elos ac uniyuwi nga fin tia tui in kaskas Inen na elos fah ku in oaoala yurin mwet luk, ac wi eis mwe LEUM GOD. **22** Ouinge LEUM GOD Kulana El fahk, insewowo. **17** Tusruktu kutena mutunfaci fin tia akos, na "Nga ac kalyaelos! Mukul fusr natulos ac fah anwuki ke nga fah fusulosyak ac kunauselosla. Nga, LEUM GOD, mweun, ac tulik natulos ac fah misa ke masrinsral. **23** pa fahk ma inge."

13 LEUM GOD El fahk nu sik nga in som ac molela sie mwe lohl linen ac sang losyosa infulwuk; a El fahk mu nga in tia twenza in kof uh. **2** Ke ma inge nga molela ac sang losyawi, oana ma LEUM GOD El fahk. **3** Na LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sik ac fahk, **4** "Fahla nu Infacil Euphrates ac okanla mwe lohl se ingan in sie luf ke eot uh." **5** Ouinge nga som ac okanla sisken Infacil Euphrates, oana LEUM GOD El fahk. **6** Tukun len puspis, LEUM GOD El fahk nu sik in folokla nu Infacil Euphrates ac eis mwe lohl sac. **7** Ouinge nga folokla, ac pacl se nga konauk acn se ma nga okanla we ah, nga liye lah kulawi ac wanginla sripa. **8** Na LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sik ac fahk, **9** "In ouiya se pacna inge, nga fah kunausla inse fulat lun Judah ac filang lulap lun Jerusalem. **10** Mwet koluk inge elos tia lungse akosyu. Elos likkeke ac orekma koluk oana meet ah, ac elos alu ac kulansupu god ngia. Ke ma inge, elos ac fah oana mwe lohl se inge ma wanginla sripa. **11** Oana ke sie mwe lohl ac tingilya infulwen sie mwet, ouinge nga tuh finsrak mu mwet Israel ac mwet Judah nukewa in arulana fulme nu sik. Nga oru ouinge tuh elos fah mwet luk, ac elos in kaksakinyu ac akfulatyne Inek. Tusruktu elos tiana akosyu." **12** LEUM GOD El fahk nu sik, "Jeremiah, fahk nu sin mwet Israel lah sufa in wain nukewa in nwanala ke wain. Elos ac fah topuk mu elos etu lah sufa in wain nukewa enenu in nwanala ke wain. **13** Na kom in fahk nu selos lah nga, LEUM GOD, ac fah oru tuh mwet uh in sruhila — aok tokosra ke fwlil tulik natul David, mwet tol, mwet palu, ac mwet Jerusalem nukewa. **14** Toko nga fah fukulya mwet inge oana ke sufa uh afokfolki, mwet matu ac mwet fusr oana sie. Wangin pakomuta, kulang, ku nunak munas fah sruokywi liki in onelosla." **15** Mwet Israel, LEUM GOD El kaskas tar! Kowos in inse pusisel ac porongel. **16** Akfulatyne LEUM GOD lowos, Meet liki El use lohsr Ac kowos tukulkul fineol uh; Meet liki El ekulla kalem se su kowos finsrak nu kac Nu ke lohsr matoltol. **17** Kowos fin tia porongo, Nga ac tung in lukma ke sripen inse fulat lowos. Nga fah tung mwemelil, ac sroninmutuk fah kahkla, Mweyen mwet lun God elos utukla nu in suroh. **18** LEUM GOD El fahk nu sik, "Fahk nu sin tokosra ac nina kial in fani liki tron lalos, mweyen tefuro wolana lalos itukla liki sifalos. **19** Siti lun Judah layen eir kuhlusyuki. Wangin mwet ku in selos, oana ke soko sak ac fifyak uh. Ac nga fah molela utyak nu we. Mwet Judah nukewa utukla nu in suroh."

20 Jerusalem, liye! Mwet lokoalok lom pa tuku liki acn engan kac. A nga fah onelosi ke mweun epang! Pia mwet itukot tuh kom in karingin uh — mwet ac ke srac ac ke mas." **13** Na nga fahk, "LEUM GOD Fulatlana, kom etu lah mwet palu elos fahkang nu sin mwet uh lah ac fah wangin mweun ku srac, mweyen ac leum fom? Kom ac keok oana sie mutan isus. **22** elos fahk mu kom wulela tari mu ac fah oasr misla Kom fin siyuk lah efu ku ma inge sikyak nu sum — efu mukena in facl sesr uh." **14** Na LEUM GOD El topuk, ku nuknuk lom sisala liki monum ac sruinkuiyuki kom — "Mwet palu elos kaskas kikiap Inek. Nga tiana supwalos, mweyen ma koluk lom uh arulana yohk. **23** Ya sie mwet ac nga tia sapkin elos in oru kutena ma, ku fahkang sroalsroal ku in ekulla tuhnal, ku soko leopard ku in sisla kutena ma nu selos. Aruruma elos fahk uh tia ma sik. tuhntun kacl? Elos funu ku, na kowos su pahlana in oru Kas in palu lalos ma na elos sifacna kinauk ac wanginna ma koluk lukun ku in lotela in oru ma pwaye. **24** LEUM sripa. **15** Nga, LEUM GOD, fahk nu sum ma nga ac oru GOD El ac afkahsryekowoselik oana ke eng uh okla nu sin mwet palu ingan su nga tia supu a elos kaskas kutkut yen mwestis. **25** El fahk mu pa inge ma ac sikyak Inek, ac fahk mu mweun ac srac fah tia sun facl se inge. nu sum tok. Pa inge ma El sulela in oru nu sum, mweyen Nga fah onelosi ke mweun ac ke srac. **16** Ac funu mwet kom mulkunullu ac lulafongi ke god ma tia pwaye. **26** ma elos fahk ma inge nu se, ac fah anwuki pac elos ke LEUM GOD sifacna El ac fah sarukkomla in akmwekiyene mweun ac ke srac. Manolos ac fah sisilana ke inkane kom. **27** El liyena ke kom oru ma El srunga. El liye ke Jerusalem. Ac fah wangin mwet in puknelosi. Ma inge ac kom fahsr tukun god lun mwet pegan fin inging ac acn sikyak nu selos nukewa — mukul, mutan, ac tulik. Nga tupasprasr, oana sie mukul su rapkui mutan kien mwet ac fah oru nu selos fal nu ke ma koluk lalos." **17** LEUM tulan lal, ku oana soko horse mukul mwel horse mutan. GOD El sapkin nu sik in fahkang nu sin mwet uh ke We nu suwos, mwet Jerusalem! Kowos ac nasnasla asor luk. Na nga fahk: "Lela sroninmutuk in soror ke len ngac?

2 "Judah el muta in asor; Wanginla ma orek ke mutunpot lun siti we. Mwet lal uh ona in fohk uh in asor, Ac Jerusalem el wowoyak in suk kasru. 3 Mwet leum uh supwala mwet kulansap lalos in ut kof; Elos som nu ke nien kof Tusruktu wangin kof we. Elos foloko ac wangin koanon mwe neinyuk kof lalos. Ke sripen elos fohsak ac mwekinla, Elos okanla mutualos. 4 Mwet orek ima uh arulana supwarla, Ac afinya mutualos Ke sripen wanginna af, Ac infohk uh paolana. 5 Soko deer mutan isusla inimae Ac sisla natu natul ac som, Mweyen wanginna mah. 6 Donkey lemnak uh tu fin mangon inging uh Ac mongolos tuhyak ke mal, oana kosro jackal. Ohkla mutualos Mweyen wangin mwe mongo nalos. 7 Mwet luk elos wowoyak nu sik ac fahk, 'Ma koluk lasr finne fal in liskutla, LEUM GOD, kasre kut oana ke kom wulema. Kut forla liki kom pacl pus; Kut orekma koluk lain kom. 8 Kom mukena pa mwe finsrak lun mwet Israel, Kom na pa molikutla liki mwe ongoiya. Efu kom ku oana sie mwetsac in facl sesr, Oana sie mwet fufahsryesr su muta yorosr ke fong se na? 9 Efu kom oana sie mwet ma lut ke ma sikuak uh, Oana sie mwet mweun ma tia ku in kasru? LEUM GOD, kom muta inmaslos! Eteyuk kut lah kut mwet lom; Nimet siskutla." 10 Pa inge ma LEUM GOD EI fahk ke mwet inge: "Elos lungse in kaingla likiyu, ac tia sifacna karingin ouiyilos. Ke ma inge, nga tia insewowo selos. Nga fah esam orekma tafongla lalos, ac kalyaelos ke sripen ma koluk lalos." 11 LEUM GOD EI fahk nu sik, "Nik kom sikuak sik in kasru mwet inge. 12 Elos finne lalo, nga fah tia lohng pusren tung lalos. Elos finne oru mwe kisa firir ac mwe kisa wheat nu sik,

nga ac fah tia engan kac. A nga fah onelosi ke mweun ac ke srac ac ke mas." 13 Na nga fahk, "LEUM GOD Fulatlana, kom etu lah mwet palu elos fahkang nu sin mwet uh lah ac fah wangin mweun ku srac, mweyen elos fahk mu kom wulela tari mu ac fah oasr misla mukena in facl sesr uh." 14 Na LEUM GOD El topuk, "Mwet palu elos kaskas kikiap Inek. Nga tiana supwalos, ac nga tia sapkin elos in oru kutena ma, ku fahkang kutena ma nu selos. Aruruma elos fahk uh tia ma sik. Kas in palu lalos ma na elos sifacna kinauk ac wanginna sripa. 15 Nga, LEUM GOD, fahk nu sum ma nga ac oru nu sin mwet palu ingan su nga tia supu a elos kaskas Inek, ac fahk mu mweun ac srac fah tia sun facl se inge. Nga fah onelosi ke mweun ac ke srac. 16 Ac funu mwet ma elos fahk ma inge nu se, ac fah anwuki pac elos ke mweun ac ke srac. Manolos ac fah sisilana ke inkanek Jerusalem. Ac fah wangin mwet in puknelosi. Ma inge ac sikyak nu selos nukewa — mukul, mutan, ac tulik. Nga ac fah oru nu selos fal nu ke ma koluk lalos." 17 LEUM GOD El sapkin nu sik in fahkang nu sin mwet uh ke asor luk. Na nga fahk: "Lela sroninmutuk in soror ke len ac fong. Lela nga in tia tui ke tung, Mweyen acn virgin nutik — su mwet luk — arulana kinkineta Ac apkuran in misa. 18 Ke nga illa nu likin siti uh, Nga liye monin mwet anwuki ke mweun. Ke nga som nu in siti srisrik, Nga liye mwet misa ke masrinsral. Mwet palu ac mwet tol uh oru na orekma lalos, Tusruktu elos tia etu ma elos oru." 19 LEUM GOD, ya kom netela na pwaye liki Judah? Ya kom srunga mwet Zion? Efu kom ku puok kut Pwanang kut apkuran in misa? Kut suk misla, a wangin ma wo sikyak; Kut finsrak mu kut ac kwela, a mwe aksangeng mukena pa kut liye. 20 Kut orekma koluk lain kom, LEUM GOD; Kut fahkak ma koluk lasr sifacna Ac ma koluk lun mwet matu lasr. 21 Esam wuleang lom ac nimet netela liki kut; Nimet akmwekinye acn Jerusalem, Acn sin tron wolana lom. Karinganang wuleang se kom oralia inmasrlosr, ac tia kunausla. 22 Ma sruloala uh tia ku in supwama af; Pukunyeng uh tia ku in sifacna oru in afi. Kom na pa oru ma inge, Pwanang kut filiya finsrak lasr in kom, LEUM GOD lasr.

15 Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Moses ac Samuel finne tu inge in kwafe nu sik ke mwet uh, nga fah tiana pakomutalos. Sap elos in som liki ye mutuk. 2 Ke elos siyuk sum lah elos ac som nu ya, fahkang nu selos lah nga fahk ouinge: "Kutu selos ac fah misa ke mas — Na pa ingan acn elos ac som nu we! Kutu selos ac fah misa ke mweun — Na pa ingan acn elos ac som nu we! Kutu selos fah misa ke masrinsral — Na pa ingan acn elos ac som nu we! Kutu selos ac fah utukla nu ke nien kapir — Na pa ingan acn elos ac som nu we! 3 Nga, LEUM GOD, sulela tari ma upa akosr inge in sikyak nu selos: elos fah anwuki ke mweun; kosro ngalngul fah amakunla manolos; won ac fah kangla ikwalos, ac kosro lempnak fah kangla ma lula kac. 4 Nga fah oru mwet

nukewa faclu in fwefela kaclos ke sripen ma koluk lulap molikomla. 21 Nga fah liyekomyang ac loangekom liki Manasseh, wen natul Hezekiah, el oru in Jerusalem pacl inpoun mwet koluk ac mwet sulallal. Nga, LEUM GOD, se el tuh tokosra lun acn Judah." 5 LEUM GOD El fahk, pa fahk ma inge."

"Mwet Jerusalem, su ac pakomutowos, Ac su ac tungi kowos? Su ac sisla pacl la in tui Ac siyuk lah kowos fuka? 6 Kowos sisyla; Kowos totulikla likiyu. Ke ma inge nga sruak pouk ac itungkowosi Mweyen nga totola in kutong kasrkusrak luk. 7 In siti nukewa in facl se inge Nga siskowosyak nu ke eng uh, oana ke kulun wheat uh sisiyak nu ke eng uh. Nga kunauskowosla, mwet luk. Nga uniya tulik nutuwos Mweyen kowos tiana tui liki ouiyen moul koluk lowos. 8 Puslana katinmas in facl suwos Liki puk wekof uh. Nga uniya mukul fusr nutuwos an ke pacl na elos sun kuiyalos, Ac oru nina kialos in keok. In kitin pacl na nga srunglulos Ke mwe akkeok ac mwe aksangeng. 9 Nina se ma tulik itkosr natul misa El mulalla ac suk mongol. Kalem lun len uh yorol ekla lohsr. El mwekinla ac oela insial ke asor. Nga fah lela mwet lokoalok lowos in onelosla Su srak moul inmasrlowos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 10 Nga mwet na supwar se! Efu ku nina kiuk el osveyula nu faclu? Mwet nukewa in mutunfacl se inge amei ac akkuuin yuruk. Nga tiana sang mani nu sin mwet ma ngisreyu, ac nga tia pac ngisre mani sin mwet. Ne ouinge elos nuna selngawiyu na. 11 LEUM GOD, lela selnga nukewa lalos uh in akpwaeiyuk nga fin tia kulansupwekom wo, ac nga fin tia kwafe sum ke mwet lokoalok luk in pacl elos sun ma upa ac ongoiya nu selos. (12 Wangin mwet ku in koteya osra uh, yokna osra ma tuku epang me ma karyak ke bronze.) 13 LEUM GOD El fahk nu sik, "Nga fah supwala mwet lokoalok in usla mwe kasrup ac ma saok lun mwet luk, in kaelos ke koluk lalos elos oru apunla acn selos. 14 Nga ac oru elos in kulansupu mwet lokoalok lalos in sie facl elos tia etu kac, mweyen kasrkusrak luk oana e uh, su ac firir nwe tok." 15 Na nga fahk, "LEUM GOD, kom etu. Esamyu ac kasreyu. Lela nga in foloksak nu selos su kalyeiyu. Nimet arulana mongfisrasr nu selos, pwanang elos in uniyuwi. Esam lah elos akkolukyeyu ke sripom. 16 Kom kaskas nu sik, ac nga porongo kas nukewa lom. LEUM GOD Kulana, nga ma lom, ac kas lom nwakla insiuk ke engan ac insewowo. 17 Nga tia wi sisla pacl luk in israsr ac pwar yurin mwet ngia. A nga mukena muta oana kom sapkin, ac sessesla ke kasrkusrak. 18 Efu ku nga nuna keok na? Efu ku kinet keik uh koflana unweyukla in mahla? Yah kom ac aksupwaryeyu oana soko infacl srisrik ma oan nwe mihnla?" 19 Na LEUM GOD El topuky uouinge: "Kom fin foloko, nga ac sifil eis kom ac kom ac fah sifilpa mwet kulansap luk. Kom fin tila fahk ma wangin sripa a kom fahkak ma yohk sripa, na kom ac fah sifilpa mwet palu luk. Kom in tia som nu yurin mwet uh — lela elos in tuku nu yurum. 20 Nga ac orekom in oana sie pot bronze kulana nu selos. Elos ac mweun lain kom, tusruktu elos fah tia kutangkomla. Nga fah wi kom in langoekom ac

16 LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sik ac fahk, 2

"Nikmet payuk ku orek tulik in acn se inge. 3 Nga ac fahk nu sum ma ac sikiyak nu sin tulik su ac isusla in acn se inge, oayapa nu sin papa ac nina. 4 Elos ac misa ke mas na upa, ac wangin mwet ac tungelos ku puknelosi. Elos ac fah anwuki ke mweun, ku misa ke masrinsral, ac manolos ac fah mwe mongo nun won ac kosro inima uh. Ma lula uh ac fah osralik fin acn uh oana fohkon kosro. 5 "Kom fah tia utyak nu in lohm ma oasr eoksra we. Nik kom tungi kutena mwet. Nga ac tia sifil akinsewowyne mwet luk ke misla, ku akkalemye lungse ac pakoten luk nu selos. 6 Mwet kasrup ac mwet sukasrup fah tukeni misa in acn se inge, tusruktu wangin mwet fah puknelosi ku eoksra kaclos. Wangin mwet fah sipik manol sifacna ku mangsrasrala in akkalemye asor lal. 7 Wangin mwet ac mongo ku nim yurin kutena mwet in akwoyal ke sie mwet saok lal misa. Ac wangin pac mwet fah fahkak pakomuta la, finne nu selos su papa tuma ku nina kia misa. 8 "Nimet utyak nu in sie lohm ma mwet uh orek kufwa we. Kom in tia pituki yorolos in mongo ac nim. 9 Porongo ma nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, fahk inge. Nga fah kutongya pusren engan ac insewowo, oayapa pusren pwar ke kfufwen marut. Mwet in acn se inge fah moul na in liye ke ma inge ac sikiyak. 10 "Ke pacl se kom fahkang ma inge nukewa nu selos, elos ac siyuk sum lah efu ku nga sulela in kalyaelos arulana upa. Elos ac siyuk lah ma sufaf fuka elos eis mwata kac, ac ma koluk fuka elos oralia lain LEUM GOD lalos. 11 Na kom fahk nu selos lah LEUM GOD El fahk, 'Mwet matu lowos forla likiyu, ac elos alu ac kulansupu god ngia. Elos sisyla ac tia akos mwe lutu luk. 12 Na kowos oru koluk yohk liki mwet matu lowos. Kowos nukewa likkeke ac orekma koluk, ac tia akosyu. 13 Ke ma inge, nga fah siskowosla liki facl se inge nu in sie facl ma kowos, ac mwet matu lowos, tia etu kac. Na kowos fah kulansupu god saya ke len ac fong, ac nga fah tiana pakomutowos." 14 LEUM GOD El fahk, "Pacl se ac tuku ke mwet uh ac tia sifil fulahk keik mu 'Oana ke God El moul, su tuh molela mwet Israel liki facl Egypt.' 15 A ma elos ac oru pa elos ac fulahk keik mu, 'Oana ke God El moul, su tuh molela mwet Israel liki mutunfacl epang ac liki mutunfacl saya nukewa,' yen nga luselosla nu we. Nga fah folokunulosme nu in facl selos sifacna, nu yen ma nga sang nu sin mwet matu lalos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 16 LEUM GOD El fahk, "Nga ac solama mwet patur puspis in tuku sruok mwet inge. Toko nga fah sapwalik mwet sruh kosro in sokolos yen nukewa fineol uh ac inging uh ac in luf inmasrlon eot uh. 17 Nga liye ma nukewa elos oru, ac wangin ma wikkla likiyu. Ma koluk lalos uh kalem ye

mutuk. **18** Nga fah oru elos in moli paci luo ke tafongla ingena!" **16** Tusruktu, LEUM GOD, nga tiana kwafe sum ac ma koluk lalos, mweyen elos aktaekye faci sik ke ma in kunauselosla. Nga tiana ke in oasr paci se koluk nu sruoloala ma wangin moul la oana monin mwet misa, ac selos. LEUM GOD, kom etu ma inge. Kom etu ma nga elos nwakla acn uh ke god kikiap lalos." **19** O LEUM GOD tuh fahk ah. **17** Nimet kom oana sie mwe aksangeng GOD, kom pa langaneyu ac akkeyeyu. Kom kasreyu ke nu sik. Kom pa nien molela luk ke paci koluk sikiyak. paci koluk. Mutunfaciu ac fah tuku nu yurum liki saflaiyen **18** LEUM GOD, akmwekinyalos su kalyeyu, tusruktu faciu ac fahk, "Wangin god lun mwet matu lasr sayen nimet akmwekinyeyu. Nwakulosla ke mwe aksangeng, god kikiap mukena, ac ma sruoloala wangin sripa. **20** Ya ac nikmet akfosrnayeyu. Akyoyke mwe ongoiya nu oasr mwet ku in sifacna orek god la? Tia ku. El fin orala, faclos ac kunauselosla nu ke ip srisrik. **19** LEUM GOD ac tiana god pwaye." **21** LEUM GOD El fahk, "Ke ma El fahk nu sik, "Jeremiah, fahla nu ke Mutunpot lun Mwet inge, nga fah fahkak nu sin mutunfaci uh tuh elos in etu uh, yen ma tokosra lun Judah elos uti-utyak nu in siti ke ku luk ac ke ku lun pouk. Inge ac nu tok, elos fah etu uh, ac sulkakin kas luk inge we. Toko kom fah som nu ke mutunpot nukewa saya lun Jerusalem. **20** Fahk nu sin tokosra ac mwet Judah nukewa, ac elos nukewa su simla ke pen osra soko. Kihlysyukyak insiowos ke mutun pin diamond soko, ac kihlyak ke sruwasrik in loang lowos. **2** Mwet lowos uh alu ke loang uh ac ke lumah ma tulokyak nu sin god mutan Asherah, ye sak folfol nukewa ac fin tohktok uh, **3** ac yen turangang fineol uh. Nga fah lela mwet lokoalok lowos in usla mwe kasrup ac ma saok lowos ke sripen ma koluk lowos nukewa ma kowos orala in acn suwos. **4** Kowos fah enenu in fuhleak faci se ma nga sot nu suwos, ac nga fah oru tuh kowos in orekma nu sin mwet lokoalok lowos in sie faci ma wangin etu lowos kac, mweyen kasrkusrak luk oana sie e ma ac firir nwe tok." **5** LEUM GOD El fahk, "Nga fah sechengawi mwet se Su forla likiyu Ac filiya lulalfongi lal sin mwet, Ac lulalfongi ku lun mwet sukawil moul la. **6** El oana soko mahsrik in acn mwesis Ma kapak in acn pao, yen wangin ma oan we, Fin acn kifintela, yen wangin pac ma ku in kapak we. Wangin ma wo ku in sonol. **7** "Tusruktu nga ac fah akinsewowyoe mwet se Su filiya lulalfongi lal in nga. **8** El oana soko sak ma kap sisken soko infaci srisrik Ac kapla okahl nwe ke sun kof uh. Wangin sangeng lal ke paci fol Mweyen sroan sak uh folfolna. El tia fosrnge finne wangin af. Paci nukewa oasr fahko kacl. **9** "Su ku in etu ma oan insien mwet? Wangin ma kutasrik oana nunak lun mwet — Sie ma su tia ku in akkeyeyukla. **10** Nga, LEUM GOD, iluhs nunak lun mwet, Ac srike insialos. Nga oru nu sin kais sie mwet fal nu ke ouiyen moul lal, Ac fal nu ke orekma lal." **11** Mwet se su eis mani lal ke sesuwos El oana sie won ma sawulla atro ma tia ma natul. Ke mwet sac el sun kuiyal, na mwe kasrup lal ac wanginla, Ac saflaiyal el fah sie mwet lalfon. **12** Tempul sesr oana sie tron oaskulana, Musaiuyukyak fin soko eol fulat ke mutawauk ah me. **13** LEUM GOD, kom mwe finsrak lun Israel. Elos nukewa su siskomla ac fah akmwekinyeyuk. Elos ac fah wanginla oana inen mwet ma simla fin fohek uh, Mweyen elos siskomla, LEUM GOD, Su oana union in kof se. **14** LEUM GOD, akkeyeyula ac nga fah kwela na pwaye. Langaneyula ac nga fah moulla. Kom na pa nga kaksakin uh! **15** Mwet uh fahk nu sik, "Pia ma LEUM GOD El fahk mu El ac oru nu sesr ah? Lela Elan orala

ingena!" **16** Tusruktu, LEUM GOD, nga tiana kwafe sum ac ma koluk lalos, mweyen elos aktaekye faci sik ke ma in kunauselosla. Nga tiana ke in oasr paci se koluk nu sruoloala ma wangin moul la oana monin mwet misa, ac selos. LEUM GOD, kom etu ma inge. Kom etu ma nga elos nwakla acn uh ke god kikiap lalos." **19** O LEUM GOD tuh fahk ah. **17** Nimet kom oana sie mwe aksangeng GOD, kom pa langaneyu ac akkeyeyu. Kom kasreyu ke nu sik. Kom pa nien molela luk ke paci koluk sikiyak. paci koluk. Mutunfaciu ac fahk, "Wangin god lun mwet matu lasr sayen nimet akmwekinyeyu. Nwakulosla ke mwe aksangeng, god kikiap mukena, ac ma sruoloala wangin sripa. **20** Ya ac nikmet akfosrnayeyu. Akyoyke mwe ongoiya nu oasr mwet ku in sifacna orek god la? Tia ku. El fin orala, faclos ac kunauselosla nu ke ip srisrik. **19** LEUM GOD ac tiana god pwaye." **21** LEUM GOD El fahk, "Ke ma El fahk nu sik, "Jeremiah, fahla nu ke Mutunpot lun Mwet inge, nga fah fahkak nu sin mutunfaci uh tuh elos in etu uh, ac sulkakin kas luk inge we. Toko kom fah som nu ke mutunpot nukewa saya lun Jerusalem. **20** Fahk nu sin tokosra ac mwet Judah nukewa, ac elos nukewa su muta Jerusalem ac orekma in mutunpot inge, in porongo ma nga fahk uh. **21** Fahk nu selos lah elos fin seko moul lalos, elos in tia lippise kutena ma toasr ke len Sabbath. Elos in tia us kutena ma toasr utyak ke mutunpot lun Jerusalem, **22** ku us kutena ma toasr illa liki lohm selos ke len Sabbath. Elos in tiana orekma ke len Sabbath. Elos in akfultaye oana sie len mutual, oana ke nga tuh sapkin nu sin mwet matu lalos. **23** Mwet matu lalos ah tuh tiana porongeyu ku akosyu. A ma elos oru pa elos likkeiuyu na ac tia lohma nu ke kas in lutu luk. **24** "Fahk nu sin mwet inge lah elos enenu na in akos ma sap luk nukewa. Elos in tiana us kutena ma toasr fahsr ke mutunpot in siti se inge ke len Sabbath. Elos enenu in akmutalye len Sabbath ac tia oru kutena orekma. **25** Na tokosra lalos, ac fisrak lalos, fah ilyak ke mutunpot lun Jerusalem ac eis pacna ku fulat se ma tuh oan faci David. Elos fah wi na mwet Judah ac mwet Jerusalem kasrusr fin chariot ac fin horse, ac siti Jerusalem fah sesesla ke mwet paci nukewa. **26** Mwet uh ac fah tuku liki siti srisrik lun Judah ac liki inkul ma raunela Jerusalem. Elos fah tuku liki faci lun Benjamin, liki pe eol uh, fineol uh, ac liki layen eir in Judah. Elos fah us nu in Tempul sik mwe kisa firir, ac kisakin mwe kisa wheat ac mwe keng, oayapa mwe kisa in sang kulo. **27** Tusruktu elos enenu in akosyu ac karinganang len Sabbath tuh in sie len mutual. Elos in tia us kutena ma toasr fahsr ke mutunpot Jerusalem ke len sac, mweyen elos fin oru, nga ac esukak mutunpot Jerusalem. E uh ac fah furreak lohm sin tokosra Jerusalem, ac wangin mwet fah ku in konela."

18 LEUM GOD El fahk nu sik, **2** "Oatula nu ke lohm sin mwet orek ahlu ke fohk kle, ac ingo nga fah sot nu sum kas ma nga lungse kom in fahkak." **3** Ouinge nga som nu we, ac nga liyauk mwet orek ahlu sac ke el orekma ke wheel in orekma lal. **4** El fin orala sie ahl tuh tia sun lungse lal, el ac eis kle sac ac ekulla nu ke sie pacna lumah. **5** Na LEUM GOD El fahk nu sik, **6** "Ya tia oasr ku luk in oru nu suwos, mwet Israel, oana ke mwet orek ahlu se ac oru ke kle lal uh? Kowos muta inpoun oana ke kle uh oan inpoun mwet orek ahlu. **7** Nga fin

fahk ke kutu pacl mu nga ac fusak, koteya, ku kunausla fah fahk nu sik. **3** LEUM GOD El fahk nu sik in fahk kutena mutunfaci ku tokosrai, **8** a toko mutunfaci sac ouinge, "Tokosra lun Judah ac mwet Jerusalem, porongo forla liki orekma koluk lal, na nga ac tila oru ma nga ma nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, ac fahk. tuh fahkla mu nga ac oru. **9** Ku nga fin fahk mu nga Nga fah use mwe ongoiya lulap nu fin acn se inge, tuh ac musaeak ku akkeye sie mutunfaci ku tokosrai, **10** elos nukewa su lohng kac fah fwefela. **4** Nga ac fah oru na toko mutunfaci sac tia akosyu ac orekma koluk, na ouinge mweyen mwet uh sisyla, ac akfokfokye acn se nga ac tila oru ma nga fahkla mu nga ac oru. **11** Ke ma inge ke elos orek kisa lalos nu ke god saya — god su inge, fahkang nu sin mwet Judah ac mwet Jerusalem lah elos, ac mwet matu lalos somla ac tokosra lun Judah, tia nga akoo in lainulos ac kalyaelos. Fahkang elos in tui etu kutena ma kac. Elos nwakla acn se inge ke srahn liki moul koluk lalos, ac aolla ouiya ma elos oru ingan. mwet wangin mwata, **5** ac elos etoak loang in esukak **12** Elos ac topuk kom ac fahk, "Mo, efu ku kut in tui? tulik natulos fac, tuh in mwe kisa firir lalos nu sel Baal. Kut ac likkekena ac oru na ma koluk ke lungse lasr." **13** Nga tiana sapkin elos in oru ma inge, ac wangin pacna LEUM GOD El fahk, "Siuy sin mutunfaci nukewa lah nu in nunak luk uh. **6** Ke ma inge, oasr pacl se ac fah tuku, oasr pacl ma Kain ouiya inge nu sikyak meet. Ouiya ke ac fah tia sifilpa pangpang acn se inge Topheth ku na koluk se pa mwet Israel uh oru inge! **14** Ya nu oasr Infahlfal Hinnom, a ac fah pangpang Infahlfal in Uniya. pacl wanginla snow fin acn eoteot fulat Lebanon? Ya **7** In acn se inge nga fah kunausla pwapa nukewa lun sungan infaci oyohu we uh nu oasr pacl mihnlia! **15** Ma mwet Judah ac Jerusalem. Nga ac fuhlela mwet lokoalok inge finne fahsma wo, a mwet luk uh mulkinyula. Elos lalos in kutangulosla ac onelosi ke mweun. Nga ac sang esukak mwe keng nu ke ma sruloala. Elos tutulkul ke mano misa lalos nu sin won ac kosro lemnak tuh in mwe inkanek lalos. Elos tia sifilpa fahsr ke ouiya meet ah, A mongo nalos. **8** Nga fah arulana sukela siti se inge, na elos fahsr ke inkanek ma tia akilenyuki. **16** Elos orala elos nukewa su fahsryak we fah lut ac oela. **9** Mwet acn se inge in sie mwe aksangeng. Ma ac srungayukla lokoalok ac kuhlusya siti uh ac srike in onela mwet we. nwe tok. Elos nukewa su fahsr we ac fah arulana lut ke Ke elos kuhlasak, wanginla mwe mongo nun mwet in siti ma elos liye. Elos ac fah usruk sifalos ke fwefela lalos. uh, pwanang elos kang ikwen mwet tulan lalos, oayapa **17** Nga ac fah luselik mwet luk ye mutun mwet lokoalok tulik natulos sifacna." **10** Na LEUM GOD El fahk nu sik lalos, Oana ke kutkut uh ukukla ke eng kutulap. Nga ac in fukulya sufa sac ye mutun mukul ma wiyu som, **11** ac fah ngetai lukelos, Ac tia kasrelas ke pacl in ongoiya in fahk nu selos lah LEUM GOD Kulana El fahk, "Nga ac nu selos." **18** Na mwet uh fahk, "Wona in oasr ma kut fukulya mwet inge ac siti se inge, tuh in oana sufa kle oru nu sel Jeremiah! Oasr mwet tol yorosr in lutu kut, ac soko inge ma tia ku in sifilpa akonkoneni nu sie. Mwet mwet lalmwetmet in aknunakyen kut, ac mwet palu in uh ac fah pikinya mwet misa lalos, finne in acn Topheth, fahkak kas lun God nu sesr. Lela kut in orek loh kikiap mwe keng fin lohm selos nu ke itu uh, ac okoala wain in in putatyang nu loac. Esam lah nga tuh tuku nu yurum mwe kisa nu ke god saya uh — lohm inge nukewa ac in kwafe kaclos, ac srike in loangelos liki kasrkusrak fah fohfkofla oana acn Topheth." **14** Na nga som liki lom. **21** Ke ma inge, LEUM GOD, lela tulik natulos in acn Topheth, yen LEUM GOD El supweyu in fahkak kas misa ke masrinsral, ac in anwuki pac ke mweun. Lela lal we. Nga som ac tu inkul lun Tempul ac fahkak nu mukul uh in misa ke mas ac mwet fusr in anwuki ke sin mwet nukewa **15** lah LEUM GOD Kulana, God lun mweun. Mutan an in katinmasla, ac wangin tulik natulos. Israel, El fahk, "Nga ac fah use nu fin siti se inge ac **22** Supwala sie un mwet koluk in kunausya lohm selos nu fin acn nukewa raunela, mwe kai nukewa ma nga ac usla koano uh ke wangin eteya selos. Oru elos in tuh fahk mu nga ac oru, mweyen kowos likkeke ac tia wowoyak ke tuninfong. Mwet inge pukanak sie luf nga in porongo ma nga fahk."

19 LEUM GOD El fahk nu sik in som ac molela sie sufa orekla ke kle. El oayapa fahk nu sik in us kutu mwet matu sin mwet uh, ac kutu mwet tol matu, **2** ac in fahsasla Mutunpot lun Sufa Fokelik, ac illa nu Infahlfal Hinnom. Na ingo nga in fahkak kas ma El ac

20 Pashhur, wen natul Immer, el sie mwet tol su sifem mwet liyauing inkul in Tempul. Ke el lohng ke nga fahkak ma inge **2** el sap in sringrsring nga ac kapiri ke mwe kapir apkuran nu ke Mutunpot Benjamin, ma oan lucng ke Tempul. **3** Lotutang tok ah, tutuk Pashhur el tuleyula liki mwe kapir, nga fahk nu sel, "LEUM GOD El fahk mu ac tia sifil pangpang kom Pashhur, a ac fah pangpang kom 'Sangeng Yen Nukewa.' **4** LEUM GOD El sifacna fahk mu, 'Nga ac fah oru kom in sie mwe aksangeng nu sum sifacna ac nu sin mwet kawuk lom,

ac kom ac fah liye ke elos nukewa anwuki ke cutlass liki kut." 3 Na LEUM GOD El kaskas nu sik, ac nga nutin mwet lokoalok lalos. Nga ac fah filiya mwet Judah fahk nu sin mwet ma supweyuku nu yuruk 4 tuh elos nukewa ye ku lun tokosra Babylonia. El ac fah usla in fahk nu sel Zedekiah lah LEUM GOD lun Israel El kutu selos in mwet kapir nu in facl sel, ac uniya mwet fahk, "Zedekiah, nga ac kutangla mwet lom su mweun lula. 5 Nga fah oayapa lela mwet lokoalok lalos in usla lain tokosra lun Babylonia ac mwet lal. Nga fah elosak mwe kasrup nukewa in siti se inge, ac sruokya ma lalos kufwen mwe mweun nutin mwet lom infulwen siti uh. 5 Nga fah sifacna mweun lain kom ke ku luk nufon, ac Judah, ac usla ma nukewa nu Babylonia. 6 A funu kom, ke mulat ac kasrusrak luk nufon. 6 Nga fah onela ma Pashhur, kom ac sou lom nukewa fah oayapa sruoh ac nukewa su moul in siti se inge: kewana mwet ac ma utukla nu Babylonia. Kom ac fah misa ac pukpuki we, orakrak ac fah misa ke sie mas upa. 7 A kom, ac mwet wi mwet kawuk lom nukewa su kom fahk kas kikiap pwapa fulat lom, ac mwet su painmoulla ke mweun, puspis nu se." 7 LEUM GOD, kom kifasla insiu Na nga srac, ac mas — nga ac fah lela kowos nukewa in sruoh tari wikomla. Kom ku likiyu, Ac kom kutangyula. Mwet sel Tokosra Nebuchadnezzar ac mwet lokoalok lowos su nukewa aksruksrukyeyu. Elos tia tui in isrunyu. 8 Pac lungse unikowosi. Nebachudnezzar el ac fah unikowosi nukewa nga kaskas uh, yokla pusrek, Ac nga wowoyak nukewa. El ac tiana nunak munas ku pakomuta kutena ac fahk, "Yokna sulallal ac kunausten!" LEUM GOD, suwos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 8 Na LEUM aksruksrukyeyuk nga ac angonyuk nga pacl nukewa GOD El fahk nu sik nga in fahkang nu sin mwet uh, Mweyen nga sulkakin kas lom. 9 A nga fin fahk mu, "Kowos in porong! Nga, LEUM GOD, fah sot nu suwos "Nga ac fah mulunkula LEUM GOD Ac tia sifilpa kaskas in sulela inmasrlon inkanek nu ke moul ac inkanek nu ke ke Inel," Na kas lom uh oana sie e in nga Ma firir in sri misa. 9 Kutena mwet su muta in siti uh ac fah misa ke keik uh. Nga srike kuiyuk in sruokyana, Tusruktu nga tia mweun ku ke masrinsral ku ke mas. Tusruktu kutena ku in kutongya. 10 Nga lohng ke mwet nukewa mahmah mwet su illa liki siti uh, ac sifacna eisalosyang nu inpoun mu, "Mwe aksangeng oars yen nukewa! Lela kut in mwet Babylonia su kuhlusya siti uh, ac fah moul. 10 Nga tukakunulak nu sin mwet fulat lasr!" Finne kawuk fototo sulela ku sik lah nga fah tia molela siti se inge, a nga fah luk elos soano nga in ikori. Elos fahk mu, "Sahp kut ac kunausla. Ac itukyang nu inpoun tokosra lun Babylonia, ku in klapwella, Na kut fah sruokilya ac oru foloksak lasr ac el ac fah esukak nwe ke apatia. Nga, LEUM GOD, pa nu sel." 11 Tusruktu, LEUM GOD, kom wiyu lac, ac kom fahk ma inge." 11 Fahk nu sin sou oaleum lun Judah: kulana, Elos su kalyeyu tia ku in kutangyula. Elos fah Lohng kas lun LEUM GOD. 12 Pa inge ma LEUM GOD akmwekinyeyuk nwe tok, Mweyen elos tia ku in sun El fahk nu suwos su fwilin tulik natul David: "Liyaung tuh finsrak lalos. Mwekin lalos ac fah tiana mulkinyukla. 12 nununku suwohs in orek ke len nukewa. Karinganang Tusruktu, LEUM GOD Kulana, kom srike mwet uh ke mwet ma pisreyukla ma la liki inpoun mwet pisrapasr. suwohs; Kom etu nunak lalos ac ma oan insialos. Ke ma Kowos fin tia, na kasrusrak luk ac fah tayak oana sie e inge lela nu sik in liye ke kom ac foloksak nu sin mwet su kofflana kuniyukla. 13 Mwet Jerusalem, kowos muta lokoalok luk, Tuh nga likiya sripa nukewa luk inpoun. ke sie acn fulat, lucng liki infahlfal uh, oana sie eot 13 On nu sin LEUM GOD! Kaksakin LEUM GOD! El lulap tuyak yen tupasrpasr. Tusruktu nga fah mweun molela mwet su akkeokyeyuk liki ku lun mwet koluk. lain kowos. Kowos fahk mu wangin mwet ku in mweuni 14 Selngawiya len se nga isusla! Mulkunla len se nina kowos, ku kunausla pot ku lowos ac utsyak nu in siti uh. kiuk el osveyula! 15 Selngawiya mwet se su akenganye ke sie acn fulat, lucng liki infahlfal uh, oana sie eot 14 Nga fah kalyei kowos fal nu ke orekma koluk lowos. Nga fah esukak inkul fulat sin tokosra lowos, ac e uh fah mukul se pa nutum!" 16 Lela elan oana siti nukewa Ma LEUM GOD El kunausla ac wangin pakomuta lal. Lela pa fahk ma inge."

21 Tokosra Zedekiah lun Judah el supwalma Pashhur wen natul Malchiah, ac mwet tol Zephaniah wen natul Maaseiah, nu yuruk. Elos use enenu se inge: 2 "Nunak munas, pre nu sin LEUM GOD kacs, mweyen Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia ac mwet mweun lal elos kuhlusya siti uh. Sahp LEUM GOD El ac oru sie mwenmen lal ke sripasr, ac ukwalak Nebuchadnezzar

22 LEUM GOD El fahk nu sik nga in tufokla nu in lohm sin tokosra lun Judah, ac fahk kas inge: 2 "Lohng kas lun LEUM GOD, O tokosra lun Judah su muta fin tron lal David — kom, ac mwet pwapa fulat lom, ac mwet Jerusalem nukewa su utsyak ke mutunpot inge. 3 Nga, LEUM GOD, sapkin nu suwos in oru ma suwohs ac pwaye. Karinganang mwet ma pisreyukla ma la liki inpoun mwet pisrapasr. Nimet akkolukye ku akkeokyeyuk mwetsac, mwet mukaimtal ac katinmas, oayapa nimet uniya mwet wangin mwata in acn mutal se inge. 4 Kowos fin oru oana ma nga sapkin, na ac fah oars tokosra tuku ke fwilin tulik natul David nwe tok. Elos, ac mwet fulat lalos ac mwet nukewa lalos saya, fah utsyak ke

mutunpot lun inkul fulat ke chariot ac fin horse uh. 5 lohm sum orekla ke sak cedar ma utuku Lebanon me; Tusruktu kowos fin tia akos ma nga sapkin inge, na nga Tusruktu ac fah mwe pakomuta na yohk nu sum ke paci fulahk ke Inek sifacna lah inkul fulat se inge fah sikiyukla. se ngal upa ac sun kom — Ngal oana ngal lun sie mutan Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. 6 "In nunak luk, isus. 24 LEUM GOD El fahk nu sel Tokosra Jehoiachin, inkul fulat sin tokosra lun Judah oasku oana acn Gilead, wen natul Tokosra Jehoiakim lun Judah, "Oana ke nga ac oana eol in acn Lebanon. Tusruktu nga ac oru tuh in pa God moul, fin kom pa ring lun tokosra ma oan lac sie acn oan musalla ma wangin mwet muta we. 7 Nga po layot sik, nga ac faiskomla 25 ac eiskomyang nu ac supwala mwet in kunausya. Elos ac us tuhla lalos ac sin mwet ma lungse unikomi, su kom sangeng se. Nga pakiya sru cedar kato we, ac sisla nu in e uh. 8 "Na ac eiskomyang nu sel Tokosra Nebuchadnezzar lun toko, mwet in mutunfaci puspis fah fahsr aliki ac asiyuki Babylonia ac un mwet mwueun lal. 26 Nga ac liskomla ac sie sin sie lah efu ku nga, LEUM GOD, oru ouinge nu ke nina kiom ke ku luk tuh komtal in mwet sruoh in sie faci siti pwengpeng se inge. 9 Na elos fah topuk mu mweyen ma komtal kewa tia isusla we, ac komtal ac fah misa we. kowos fahsr sayen wuleang lowos yurin God lowos ke 27 Komtal ac fah kena sifilpa liye faci se inge, tusruktu kowos alu ac kulkansupu god say'a." 10 Mwet Judah, komtal ac fah tiana foloko." 28 Ac nga fahk, "Ya Tokosra nimet tungel Tokosra Josaiah; Kowos in tia eoksra ke Jehoiachin el oana soko sufa fokelik ma sisila ac wangin misa lal. A kowos in arulana tung kacl Joahas, wen natul. mwet enenu? Na efu ku el, ac tulik natul, utukla nu in Elos ac usalla, ac el ac tia sifil foloko. El ac tiana sifilpa sruoh nu ke sie faci ma elos tiana etu?" 29 O fahl Judah, liye acn el isusla we. 11 LEUM GOD El fahk kacl Joahas fahl Judah, fahl Judah! Porongo ma LEUM GOD El fahk: su aolla Josiah, papa tumal, in tokosra Judah, "El som liki 30 "Filiya ke ma simusla lah ac fah wangin tulik natul acn inge, ac el ac tiana sifil foloko. 12 El ac misa in faci Jehoiachin. Ac fah wangin ma wo el orala in paci lal. se elos usalla nu we, ac el ac tia sifil liye faci se inge." Wangin sin fwilin tulik natul Ac fah aolulla ke tron lal 13 We nu sin mwet se su musai lohm sel ke sesuwois Ac David In leum fin acn Judah. Nga, LEUM GOD, pa fahk akyokyke ke inkanek kutasrik, Su akkohsyte mwet in facl ma inge."

sel in orekma nu sel Ac tia sang molin orekma lalos. 14 We nu sin mwet se ma fahk, "Nga ac musaela sie lohm lulap nu sik sifacna Ac oru tuh infukil lucng uh in yohk." Ouinge el orala winto in lohm sel Ac sinkaeak acn loac ke sak cedar, Ac sroaleka ke sroal srusra. 15 Ya ma inge ac oru tuh kom in sie tokosra wo Kom fin musa lohm ke sak cedar Ma wo liki lohm sin mwet ngia? Papa tomom el insewowo ke moul lal nufon. Orekma lal pwaye ac suwohs paci nukewa, Ac el kapkapak in ma nukewa el orala. 16 El oru nununku suwohs nu sin mwet sukasrup, Na ma nukewa fahsr pac wo nu sel. Pa inge kalmen etu ke LEUM GOD. 17 A kom sukna ma ac wo nu sum sifacna; Kom uniya mwet wangin mwata Ac arulana aklalfonye mwet lom. LEUM GOD pa fahk ma inge. 18 Ouinge LEUM GOD El fahk kacl Tokosra Jehoiakim lun Judah, wen natul Josiah, "Wangin mwet ac fah mwemelil ke misa lal, ku fahk mu, 'Pakomuta kawuk se luk! Fuka koluk in mau!' Wangin mwet ac fah wowoyak ac tung kacl ac fahk, 'Leum luk, We! Tokosra, We!' 19 Ac fah orek nu sel oana misa lun soko donkey: Ac fah amala el Ac sisila likin mutunpot Jerusalem." 20 Mwet Jerusalem, fahla nu Lebanon ac wowoyak, Fahla nu faci Bashan ac tung; Som ac wowoyak infulan eol Moab, Mweyen kutangyukla mutunfaci nukewa su kasrekom ke paci in mweun. 21 LEUM GOD El kaskas nu sum ke paci kom srak mut, A kom tia lungse porongo. Pa ingan ouiyom in moul lom nufon — Kom tiana akos LEUM GOD. 22 Mwet kol lom ac fah ukukla ke eng; Mwet kasrekom in paci in mweun ac utukla nu in sruoh. Siti sum ac fah aklusrongtenyeyuk ac akmwekinyeyuk Ke sripen ma koluk nukewa kom orala. 23 Kom mongla wo in

23 Fuka upaiyen nununku lun LEUM GOD nu faclos mwet kol su kunausla mwet lal ac luseloselik. 2 Pa inge ma LEUM GOD lun Israel El fahk ke mwet kol su tuh akyeyukla in karingin mwet lal: "Kowos tuh tia karinganang mwet luk. Kowos ukwalosyak ac luselosla. Inge nga ac kai kowos ke sripen ma koluk ma kowos oru inge. 3 Nga fah usani mwet lula luk liki faci ma naga akfahsryeloselik nu we, ac nga fah folokunulosme nu in faci selos. Ac fah pukanten tulik natulos, ac elos ac fah arulana puseni. 4 Nga fah srisrnyja mwet kol in karinganulos. Mwet luk ac fah tia sifilpa sangeng ku tuninfongla, ac nga ac tia sifilpa kalyaelos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 5 LEUM GOD El fahk, "Paci se ac fah tuku ke nga fah sulela sie tokosra, sie mwet suwoswos ke fwilin tulik natul David. Tokosra sac ac fah lalmwetmet in kol, ac oru ma pwaye ac suwohs in faci se inge nufon. 6 Paci se el ac tokosrala uh, mwet Judah fah moul in sukosok, ac mwet Israel fah moul in misla. El ac fah pangpang 'LEUM GOD Suwoswos Lasr.' 7 LEUM GOD El fahk, "Paci se ac fah tuku ke mwet uh fah tia sifilpa fulahk keik mu, 'Oana ke God El moul su tuh molela mwet Israel liki faci Egypt.' 8 A elos ac fah fulahk keik mu, 'Oana ke God El moul su tuh molela mwet Israel liki sie mutunfaci epang ac liki mutunfaci saya nukewa El tuh akfahsryeloselik nu we.' Na elos fah muta in faci selos sifacna." 9 Insiuk arulana musalla, Ac nga rarrar. Nga oana mwet sruhi se, Oana sie mwet ma yokla wain numla, Ke sripen LEUM GOD Ac ke sripen kas mutal lal. 10 Faci se inge sessesla ke mwet tia pwaye nu sin LEUM GOD. Elos moulkin moul sulallal, ac elos orekma in ku lalos ke inkanek sufal. Acn uh paola Ac sroun ima uh

uli, ke sripen selnga lun LEUM GOD. **11** LEUM GOD sie sin sie ac sulkakin oana in kas luk. **31** Nga lain pac El fahk, "Mwet palu ac mwet tol elos moul oana mwet mwet palu ma kaskas ke kas lalos sifacna ac fahk mu tia etu God. Nga sifacna liye ke elos oru ma koluk in ma tuku sik me. **32** Porongo ma nga, LEUM GOD, fahk Tempul. **12** Inkanek elos fahsr we ac fah musresre ac uh! Nga lain mwet palu su srumun mweme kikiap lalos. lohsr. Nga fah oru elos in tutukul ac ikori. Nga ac fah Elos fahk mweme inge ac aktafongyela mwet luk ke sang ongoiya nu faclos; Pacl in kalyeyiuk lalos summa. kikiap lalos ac kas in konkin lalos. Nga tia supwalos ku Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. **13** Nga liye tari ma koluk lun mwet palu Samaria: Elos kaskas inen Baal, sap elos in som, ac wangin na pwaye sripalos nu sin LEUM GOD?" na kom fah fahk nu sel, 'Kom pa sie mwet uh. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.' **33** LEUM Ac kolla mwet luk ke inkanek tafongla. **14** Tusrutku nga GOD El fahk nu sik, "Jeremiah, sie sin mwet luk, ku sie liye tuh mwet palu Jerusalem elos oru koluk yohk liki mwet palu ku sie mwet tol, fin siyuk sum, 'Mea pweng na: Elos kosro ac fahsr ke moul tia pwaye. Elos akkeye mwe toasr nu sin LEUM GOD, ac El ac fah siskomla.' orekma koluk lalos. In liye luk uh, elos nukewa koluk **34** Sie mwet luk, ku sie mwet palu ku sie mwet tol, fin Oapania mwet Sodom ac Gomorrah. **15** "Ke ma inge, orekmakin kas se inge, 'mwe toasr nu sin LEUM GOD,' pa inge ma nga, LEUM GOD Kulana, fahk ke mwet nga fah kael ac sou lal. **35** A lela kais sie mwet in siyuk palu lun Jerusalem: Nga fah sang nu selos sak mwen sin mwet kawuk lal ac sou lal. 'Mea top sin LEUM GOD? elos in kang Ac pwasin nu selos elos in nim, Mweyen Mea LEUM GOD El fahk?' **36** Ouinge elos fah tia sifilpa elos oru tuh moul in pilesru God in fahsrelifik fin fac se orekmakin kas inge: 'mwe toasr nu sin LEUM GOD,' inge nufon." **16** LEUM GOD Kulana El fahk nu sin mwet mweyen kutena mwet fin fahk ouinge, nga ac oru kas Jerusalem, "Nik kowos porongo ma mwet palu elos fahk. in fahkak luk in sie ma arulana toasr nu sel. Mwet uh Elos nwekkowosla ke finsrak na sutuu. Ma elos fahk nu akkihyela kas lun God lalos, su God moul ac LEUM suwos uh ma na elos sifacna nunku, ac tia ma nga fahk. GOD Kulana. **37** Jeremiah, siyuk sin mwet palu, 'Mea **17** Nu sin mwet ma tia lungse lohng ma nga fahk uh, elos top sin LEUM GOD nu sum? Mea LEUM GOD El fahk?' fahk na mu ma nukewa ac wona nu selos. Ac elos fahk **38** Ac elos fin seakos kas luk ac orekmakin na kas inge, nu sin mwet likkeke uh mu mwe ongoiya ac fah tiana 'mwe toasr nu sin LEUM GOD,' na fahkang nu selos lah sonolos." **18** Na nga fahk, "Tia sie sin mwet palu inge etu — kewana, elos ac siti se ma nga tuh sang nu selos ac ke nunak lukma lun LEUM GOD. Wangin selos nu lohng ku kalem ke kas in fahkak lal, ku porongo ac lohang nu mwet matu lalos. **40** Nga fah use mwekin ac oakas nu ke ma El fahk. **19** Kasrkusrak lal oana sie paka, sie eng faclos ma pahtpat, su ac fah tiana mulkinyukla."

24 LEUM GOD El akkalemye nu sik fotoh in fig luo ma lilyuki mutun Tempul. (Ma se inge sikyak tukun Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el usalla Tokosra Jehoiachin lun Judah, wen natul Jehoiakim, tuh elan sie mwet sruoh liki acn Jerusalem nu Babylonia, wi mwet kol lun Judah, mwet tufahl, ac mwet usrnguk ke orekma.) **2** Fotoh se meet ah fig wowo oan loac, ma sa in mwesrla. Fotoh se ngia fig na koluk oan loac, tiana ku in mongo. **3** Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Jeremiah, mea kom liye an?" Nga topuk, "Fig — ma wo kac ah arulana wo, a ma koluk kac ah arulana koluk, tia ku in mongo." **4** Ouinge LEUM GOD El fahk nu sik, **5** "Nga, LEUM GOD lun Israel, nunku tuh mwet ma utukla nu Babylonia elos oana fig wo inge, ac nga fah kulang nu selos. **6** Nga fah liyalosyang ac folokunulosme nu in facl se inge. Nga ac fah musaelosyak ac tia kunauselosla. Nga fah yokwalosi ac tia fusulosyak. **7** Nga fah oru tuh insialos in kena eteyu lah nga pa LEUM GOD. Na elos ac fah mwet luk, ac nga ac fah God lalos, mweyen elos ac foloko nu yuruk ke inse pwaye. **8** "Ac funu kacl Tokosra Zedekiah lun Judah, wi mwet fulat ma raunella, ac mwet saya Jerusalem su muta in facl se inge ku elos su mukuila nu Egypt — nga, LEUM GOD, fah lumahlos oana fig koluk inge ma arulana koluk in mongo. **9** Nga fah oru sie kain kunausten nu faclos ma mutunfacl nukewa faclu

fah arulana sangeng kac. Yen nukewa nga luseloselik Pacl se elos ac nimya, elos ac fahsr ikorkor ac wella ke nu we, mwet uh ac fah isrunulos, orek tafukas kaclos, sripen mweun nga supu in lainulos.” 17 Ounge ngaeisla angnolos, ac orekmakin inelos in mwe selnga lalos. 10 Nga fah use mweun, sracl, ac mas lulap nu faclos nwe cup se liki poun LEUM GOD, ac sang nu sin mutunfacl nukewa ma LEUM GOD El supweyu nu we, ac oru tuh ke na wanginla mwet in facl se su nga sang nu selos ac elos in nim kac. 18 Jerusalem ac siti nukewa lun Judah, weang tokosra ac mwet kol we, elos nim kac, na in paci sac me nwe misenge acn inge ekla acn mwesisa —

25 In yac se akakosr ma Jehoiakim, wen natul Josiah, el tokosra lun Judah, nga eis kas sin LEUM GOD ke mwet Judah. (Ma se inge ma ke yac se oemeet ma Nebuchadnezzar el tuh tokosra lun Babylonia.) 2 Nga fahk nu sin mwet Judah ac mwet Jerusalem nukewa, 3 “Ke lusen yac longoul tolu, mutawauk ke yac aktolngoul ma Josiah, wen natul Amon, el tuh tokosra lun Judah, nwe misenge, LEUM GOD El kaskas nu sik, ac nga tia tui in fahk ma El fahk uh nu suwos, a kowos tiana porongo. 4 LEUM GOD El finne kalwenina in supu mwet kulansap lal mwet palu, a kowos tiana lohngolos, ku lohang nu selos. 5 Elos fahk nu suwos in forla liki inkanek koluk kowos moulkin, ac liki orekma koluk kowos oru tuh kowos fah ku in mutana fin facl se su LEUM GOD El sot nu suwos ac mwet matu lowos tuh in ma lowos nwe tok. 6 Elos fahkot kowos in tia alu ac kulansupu god ngia, ac in tia akkasrkusrakye LEUM GOD ke kowos alyalu nu sin ma sruloala ma kowos orala. Kowos funu akos LEUM GOD in paci sac me, El lukun tia akkeoyke kowos. 7 Na LEUM GOD El sifacna fahk lah kowos tia lungse lohngol, ac kowos akkasrkusrakyal ke ma sruloala lowos. Ke ma inge kowos sifacna use kalya lal nu fowos. 8 “Ounge LEUM GOD Kulana El fahk, ‘Ke sripen kowos tia porongeyu, 9 nga fah sapla nu sin mwet nukewa in acn epang, ac nu sin mwet kulansap luk, Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia. Nga fah usalosome in mweun lain mwet in acn Judah wi mutunfacl atulani lalos, ac fuhlelosla in oan musalla nwe tok — sie mwe lut ac aksangeng in liyeyuk. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. 10 Nga ac sikulya sasa in engan ac insewowo, ac pusren engan ke kufwen marut. Ac fah wangin oil nu ke lam lalos, ac wangin pac wheat. 11 Facl se inge nufon ac fah musallana — sie mwe lut ac mwe aksangeng. Ac mutunfacl atulani uh ac fah kulansupu tokosra lun Babylonia ke yac itngoul. 12 Tukun paci se inge nga fah kai acn Babylonia ac tokosra lal ke sripen orekma koluk lalos. Nga fah kunausla mutunfacl sac, ac filiya in oan musalla nwe tok. 13 Nga fah kai Babylonia ke mwe ongoiya nukewa ma nga tuh fahk nu sel Jeremiah mu nga ac oru nu sin mutunfacl inge kewa — aok, mwe ongoiya nukewa ma simla in book se inge. 14 Nga ac folokin nu sin mwet Babylonia fal nu ke ma elos oru, na elos ac fah mwet kohs nu sin tokosra na fulat in mutunfacl puspis.” 15 LEUM GOD lun Israel El fahk nu sik, “Cup in wain se pa inge, sessesla ke kasrkusrak luk. Usla nu sin mutunfacl nukewa su nga ac supwekom nu we, ac oru elos in nim kac. 16

Pacl se elos ac nimya, elos ac fahsr ikorkor ac wella ke nukewa ma LEUM GOD El supweyu nu we, ac oru tuh ke na wanginla mwet in facl se su nga sang nu selos ac elos in nim kac. 18 Jerusalem ac siti nukewa lun Judah, weang tokosra ac mwet kol we, elos nim kac, na in paci sac me nwe misenge acn inge ekla acn mwesisa — sie mwe lut ac mwe aksangeng, ac mwet uh orekmakin inelos in mwe selnga. 19 Mwet inge wi pac nim ke cup sac: tokosra lun Egypt, mwet pwapa fulat ac mwet kol lal; mwet Egypt nukewa ac mwetsac in acn Egypt; 20 tokosra nukewa in facl Uz; tokosra nukewa ke siti in acn Philistia inge: Ashkelon, Gaza, Ekron, ac mwet lula in acn Ashdod; 21 mwet nukewa in acn Edom, ac Moab, ac Ammon; 22 tokosra nukewa lun Tyre ac Sidon; tokosra nukewa lun acn wekof lun Mediterranean; 23 siti Dedan, Tema, Buz, elos nukewa su koala aunsuf ke likintupalos; 24 tokosra nukewa Arabia tokosra nukewa lun sruf yen mwesis; 25 tokosra nukewa lun Zimri, Elam, ac Media; 26 tokosra nukewa in acn epang, elos su muta loessula ac su apkuran, sie tukun sie. Tokosra nukewa fin faclu elos ac nim kac, na saflaiya tokosra Babylonia el fah nim. 27 Toko LEUM GOD El fahk nu sik, “Fahk nu sin mwet uh lah nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, nga sapkin nu selos in nim nwe ke elos sruhila woht, nwe ke elos ikori ac tia ku in tuyak, ke sripen mweun ma nga supu lainulos. 28 Ac elos fin srangesr eis cup sac liki poum ac nim kac, na fahk nu selos lah LEUM GOD Kulana El fahk mu elos enenu na in nim. 29 Siti se emeet nga fah kunausla pa siti sik sifacna. Ya elos nunku mu ac tia kalyeyuk elos? Mo, ac kalyeyuk elos, mweyen nga ac supu mweun nu fin mwet nukewa fin faclu. Nga, LEUM GOD Kulana, pa fahk ma inge. 30 “Jeremiah, kom enenu in sulkakin kas nukewa nga fahk uh. Kom enenu in fahk nu sin mwet inge mu, ‘LEUM GOD El ngirngir inkusrao me, Ac pulahl fah kasla liki acn fulatlanca inkusrao. El fah ngirngir lain mwet lal. El fah sasa oana mwet ma lolongya grape uh. Mwet nukewa fin faclu fah lohngol, 31 Ac kusen ngirngir se inge fah kasla sun saflaiyen faclu. Oasr mwe amei lun LEUM GOD lain mutunfacl uh. El ac fah use mwet nukewa nu in nununku Ac uniya mwet koluk nukewa. LEUM GOD pa fahk ma inge.” 32 LEUM GOD Kulana El fahk mu kunausten lulap summa nu fin sie mutunfacl tukun sie, ac sie paka lulap kilkilukeni oe yen loessula saflaiyen faclu me. 33 Ke len sac, monin mwet su LEUM GOD El uniya fah oaclk yen nukewa faclu. Wangin mwet fah tung kaclos, ac elos fah tia orekeni in pukpuki. Elos fah oanna fin acn uh oana fohkon kosro. 34 Tung, kowos mwet kol, kowos mwet sropo lun mwet luk. Kowos in wowoyak tung, ac ipippip infohk uh. Pa inge paci in anwuki kowos, ac kowos ac fah laslaseyuki oana sheep mukul. 35 Ac fah wangin kutena inkanek in kaingla lowos. 36 Lohng pusren tung lun mwet shepherd, ac wowoyak lun mwet kol lun un

kosro uh! Tuh LEUM GOD El furokla acn in tohf kosro nu sin walil sac nufon lah LEUM GOD Kulana El fahk natulos. 37 Acn in mongla misla lalos wanginla, ke sripen fulen kasrkusrak lun LEUM GOD. 38 LEUM GOD El oana sie yol in ma kulawi, Ac inging in Tempul fah ekla som liki mwet lal, oana soko lion ma illa liki luf sel. Mwe aksangeng ke mweun, ac kasrkusrak fol lun LEUM GOD, tiana unuya Micah, a Hezekiah el tuh akfulate LEUM ekulla facl se inge nu ke sie acn mwesis.

26 Tia paht tukun Jehoiakim, wen natul Josiah, el tokosrala lun Judah, 2 LEUM GOD El fahk nu sik, "Tu in kalkal lun Tempul ac sulkakin ma nukewa nga sapkin nu sum in fahkak nu sin mwet su tuku liki siti lun Judah in alu we. Nimet kom sisla siefanna kas. 3 Sahp mwet uh ac porongo ac forla liki ouiya koluk lalos. Elos fin oru ouinge, na nga fah ekulla nunak luk ac tia kunauselosla oana ke nga tuh akoo in oru ke sripen orekma koluk nukewa lalos." 4 LEUM GOD El fahk nu sik in fahk nu sin mwet uh, "Nga, LEUM GOD, fahk mu kowos enenu in akosyu, ac fahsru tukun mwe lutu nga sot nu suwos, 5 ac lohang nu ke kas lun mwet kulansap luk mwet palu, su nga nuna supu nu yuruwos. Kowos tiana akos ma elos fahk. 6 Kowos fin oeoelana in seakos, na nga ac oru nu ke Tempul se inge oana ma nga tuh oru nu ke Shiloh, ac mutunfacl nukewa fin faclu fah orekmakin inen siti se inge oana sie mwe selnga." 7 Mwet tol, mwet palu, ac mwet nukewa lohang ke nga fahk ma inge in Tempul, 8 na tukunna nga fahkla tari ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin ngan fahk, elos srukyuwi ac wowo ac fahk, "Kom enenu na in anwuki! 9 Efu kom ku fahk ke Inen LEUM GOD mu Tempul se inge ac fah oana Shiloh, ac siti se inge ac fah kunausyukla ac wangin mwet ac fah muta we?" Na mwet uh rireni 10 Ke mwet kol lun Judah lohang ma sikyak rauniyula. 11 Na nga fahk, "LEUM GOD El supweyume in sulkakin ma nukewa ma kowos lohang nga fahk lain Tempul se inge ac lain siti se inge. 12 Na nga fahk, "LEUM GOD El supweyume in sulkakin ma nukewa ma kowos lohang nga fahk lain Tempul se inge ac lain siti se inge. 13 Kowos enenu in ekulla ouiyan moul lowos ac ma kowos oru, ac enenu in akos LEUM GOD lowos. Kowos fin oru ouinge, El ac ekulla pwapa in kunausten ma El akoo in oru nu suwos. 14 Ac funu keik, nga oasr inpouwos! Oru kutena ma kowos nunku mu fal ku suwohs. 15 Tusruktu kowos in arulana etu lah kowos fin uniyuwi, kowos unuya sie mwet wangin mwata, na oasr mwatuwos ac mwet in siti se inge ke akmas, mweun LEUM GOD pa supweyume in fahk ma inge in sensenkakin kowos." 16 Na mwet kol ac mwet uh fahk sesr ke Inen LEUM GOD lasr. Tia fal in anwuki el." 17 Tukun ma ine, kutu sin mwet matu tuyak ac fahk nu sin mwet su tukeni, 18 "Ke pacl se Hezekiah el tuh tokosra nu sin walil sac nufon lah LEUM GOD Kulana El fahk mu, Zion ac fah pukpukyak oana sie ima. Jerusalem fah oana insak uh!" 19 Tokosra Hezekiah ac mwet Judah tuh tiana unuya Micah, a Hezekiah el tuh akfulate LEUM GOD ac kwafe tuh Elan pakoten nu sel. Na LEUM GOD El aolla nunak lal liki kunausten ma El tuh fahk mu El ac use nu faclos. Ac inge, kut apkuran in sifacna use sie kunausten lulap nu facsr." (20 Tuh oasr pac mukul se, pangpang Uriah wen natul Shemaiah in acn Kiriat Jearim, su tuh kaskas ke Inen LEUM GOD lain siti se inge ac mutunfacl se inge, oana ke Jeremiah el oru. 21 Ke Tokosra Jehoiakim, ac mwet mweun ac mwet fulat lal lohang ma Uriah el tuh fahk, na tokosra el tuh srike in sang elan anwuki. Tusruktu Uriah el lohngak, oru el sangeng ac kaingla nu Egypt. 22 Na Tokosra Jehoiakim el supwalla Elnathan wen natul Achbor, ac kutu pac mukul nu Egypt in usul Uriah. 23 Elos folokunulma nu yorol Tokosra Jehoiakim, su sap in anwuki el, ac manol sisiyang nu in kulyuk lun mwet pusisel.) 24 Tusruktu ke sripen kasru lal Ahikam wen natul Shaphan, elos tia eisuyang nu inpoun mwet uh in anwuki nga.

27 Tia paht tukun Zedekiah wen natul Josiah el tokosrala lun Judah, LEUM GOD El fahk nu sik 2 ngan orala soko mwe utuk ke sak ac kapriya ke kulun kosro ac filiya fin kwawuk. 3 Na LEUM GOD El fahk nu sik in supwalla kas nu sin tokosra lun Edom, Moab, Ammon, Tyre, ac Sidon, sin mwet fulat aoyalos su tuku ac fah oana Shiloh, ac siti se inge ac fah kunausyukla ac wangin mwet ac fah muta we?" Na mwet uh rireni Kulana, God lun Israel, El fahk nu sik in sapkin nu selos rauniyula. 10 Ke mwet kol lun Judah lohang ma sikyak tuh elos in fahk nu sin tokosra lalos lah LEUM GOD inge, elos sulaklak tuku liki inkul fulat sin tokosra nu ke El fahk ouinge: 5 "Ke ku lulap ac po kulana luk, nga Tempul, ac muta ke acn selos ke Mutunpot Sasu. 11 Na orala faclu, mwet uh, ac ma orakrak nukewa su oasr mwet tol ac mwet palu fahk nu sin mwet kol ac nu sin faclu, na nga sang nu sin kutena mwet su nga sulela. 6 mwet uh, "Mwet se inge fal in anwuki, mweyen el kaskas Nga pa sang mutunfacl inge nukewa nu ye ku lun mwet lain siti sesr uh. Kowos sifacna lohang ma el fahk inge." 12 Na nga fahk, "LEUM GOD El supweyume in sulkakin ac nua oru tuh finne kosro lemnak uh ac wi pac orekma ma nukewa ma kowos lohang nga fahk lain Tempul se inge ac lain siti se inge. 13 Kowos enenu in ekulla ouiyan moul lowos ac ma kowos oru, ac enenu in akos LEUM GOD lowos. Kowos fin oru ouinge, El ac ekulla pwapa in mutunfacl sel ac fah kulansupu mutunfacl kulana ac kunausten ma El akoo in oru nu suwos. 14 Ac funu keik, tokosra fulat lalos. 8 Tusruktu fin oasr kutena mutunfacl fah oayapa kulansupu wen natul ac wen nutin natul, nu sel. 7 Mutunfacl nukewa fah kulansupwal, ac elos kowos in tia kulansupu tokosra lun Babylonia, Nebuchadnezzar elan kunauselos nufon. 9 Nik kowos na oasr mwatuwos ac mwet in siti se inge ke akmas, porongo mwet palu lowos, ku kutena mwet su fahk mu el mweun LEUM GOD pa supweyume in fahk ma inge in ku in palye pacl fahsru uh — ke mweme, ku ke lolngok sensenkakin kowos." 16 Na mwet kol ac mwet uh fahk yurin mwet misa, ku ke inutnut. Elos nukewa fahk mu nu sin mwet tol ac mwet palu, "Mwet se inge kaskas nu kowos in tia kulansupu tokosra lun Babylonia. 10 Elos sesr ke Inen LEUM GOD lasr. Tia fal in anwuki el." 17 kipwekowos, ac elos ac oru in utukla kowos nu yen Tukun ma ine, kutu sin mwet matu tuyak ac fahk nu sin loesla liki acn suwos. Nga fah liskowosla, ac kowos mwet su tukeni, 18 "Ke pacl se Hezekiah el tuh tokosra fah kunausyukla. 11 Tusruktu fin oasr kutena mutunfacl lun Judah, mwet palu Micah lun Moresheth el fahkang su akpusiselyal nu sin tokosra Babylonia ac orekma

nu sel, na nga ac lela elan mutana in facl sel sifacna mwet sruoh we. 7 Tusrukta, lipsre ma nga ac fahk nu ac imai. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.” 12 Nga sum ac nu sin mwet uh. 8 Mwet palu ma tuh kaskas tuh fahk opana nu sel Tokosra Zedekiah lun Judah: pacl loeloes somla, meet liki pacl luk kom, elos palye mu “Eiskowosyang nu sin tokosra Babylonia. Kulansupwal mweun, srac, ac mas upa ac fah tuku nu fin mutunfacl ac mwet lal, ac kowos fah mou. 13 Efu ku kom ac mwet puspis ac tokosrai kulana. 9 Tusrukta sie mwet palu su lom in misa ke mweun, ku ke srac, ku ke mas upa? Pa palye ke misla, ke pacl se na sikuak tuh na pwaye kas in ingan ma LEUM GOD El fahk mu ac sikuak nu sin kutena palu lal, na ac ku in akilenyuk mu el mwet palu pwaye mutunfacl ma tia fungyang nu sin tokosra lun Babylonia. 10 Na Hananiah el 14 Nimet porongo mwet palu su fahk mu kowos in tia eisla mwe utuk sac liki inkawauk, ac koteya nu ke ip filikowosyang nu sel. Elos kiapwekowos. 15 LEUM GOD srisrik, 11 ac fahk ye mutun mwet nukewa, “In lumah se sifacna El fahk mu El tiana supwalos, ac elos kikiap nu pacna inge, LEUM GOD El fahk mu El ac koteya mwe suwos Inel. Ke ma inge El fah liskowosla, ac kowos ac 16 Na nga fahkang nu sin mwet tol ac luo.” Na nga som. 12 Kutu pacl tukun ma inge, LEUM mwet uh lah LEUM GOD El fahk: “Nimet porongo mwet GOD El fahk nu sik 13 in som ac fahk nu sel Hananiah: palu su fahk mu ma saok lun Tempul fah folokinyukme “LEUM GOD El fahk mu sahp kom ac ku in koteya sie liki acn Babylonia ke pacl na sa. Elos kikiap nu suwos. mwe utuk orekla ke sak, tusrukta El ac aolla ke sie mwe 17 Nimet porongalo! Filikowosyang nu ipoun tokosra 18 Elos fin mwet palu pwaye, ac fin mutunfacl inge nukewa, ac elos ac fah orekma nu sel kas luk pa oasr selos, lela elos in siyuk sik, LEUM GOD Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia. LEUM GOD Kulana, in tia fuhlela ma saok lula in Tempul ac inkul fulat El fahk mu El ac oru tuh finne kosro lemnanak, elos ac lun tokosra, in utukla nu Babylonia.” (19 Tuh pa inge ma kulansupwal pac Nebuchadnezzar.” 15 Na nga fahkang LEUM GOD Kulana El fahk ke sru, ke taeng bronze, nu sel Hananiah ma se inge, ac tafwelana ac fahk, ke mwe wiwa, ac kutu pac ma saok lula in Tempul. 20 “Hananiah, lohng pac! LEUM GOD El tia supwekom, Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el tuh tia usla ac kom oru mwet inge lulalfongi sie kas kikiap. 16 Ke ma inge ke pacl se el usalla Tokosra Jehoiachin lun 21 “Lohng ma nga LEUM GOD Kulana, God ma inge LEUM GOD sifacna El fahk mu El ac siskomla. Meet liki yac se inge safla, kom ac fah misa, mweyen Judah, wen natul Jehoiakim, ac mwet leum nukewa lun kom fahk mwet uh in tuyak lain LEUM GOD. 17 Ac Judah ac Jerusalem, liki Jerusalem nu in sruoh in acn Hananiah el misa ke malem akitkosr in yac sacna.

29 Nga simusla leta se nu sin mwet tol, mwet palu, mwet kol lun mwet uh, ac mwet nukewa ma Nebuchadnezzar el usla liki acn Jerusalem nu ke sruoh in acn Babylonia. 2 Nga simusla tukun pacl se Tokosra Jehoiachin, wi nina kial, mwet leum inkul fulat, mwet kol lun Judah ac Jerusalem, mwet usrnuk in sroasr, ac mwet pah in orekma ke osra elos utukla nu in sruoh. 3 Nga sang leta sac nu sel Elasar wen natul Shaphan, ac Gemariah wen natul Hilkiah, su Tokosra Zedekiah lun Judah el ac supwala nu yorol Tokosra Nebuchadnezzar 4 “LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk nu sin mwet nukewa lun Babylonia. Pa inge kas ke leta sac: 5 ‘Kowos in musaela lohm Kulana, God lun Israel, El fahk nu sin mwet nukewa ma El lela Nebuchadnezzar elan usla liki Jerusalem nu ke sruoh in Babylonia: 6 ‘Kowos in musaela lohm suwos ac okaki we. Yukwiya ima ac mongo ke fokin ima inge. 6 Payukyak ac oswela tulik. Na sang tulik nutuwos an in payukyak, tuh in oasr pac tulik natulos. Enenu kowos in puseni ac tia pueni. 7 Kowos orekma mwet tol ac mwet nukewa su tu in Tempul uh, nga fahk in akwoye siti ma nga supwekowosla in mwet sruoh nu sel Hananiah, 8 ‘Wona! Nga finsrak mu LEUM GOD we. Pre kaclos nu sik, mweyen elos fin kapkapak, na Elan oru oana ma kom fahk! Nga kena Elan oru kas in kowos ac kapkapak pac. 8 Nga, LEUM GOD lun Israel, palu lom in pwaye, ac Elan folokunma ma saok nukewa akasmakte kowos in tiana lela mwet palu su muta lun Tempul liki Babylonia, wi mwet nukewa su utukla inmasrlowos, ku kutepacna mwet su fahk mu ku in palye

paci fahsru, in kiapwekowos. Nimet kowos lohang nu ke ac nu sin mwet tol nukewa, ac fahk, **26** 'LEUM GOD mweme lalos. **9** Elos fahk kas na kikiap Inek. Nga tiana El oru kom in sie mwet tol in aolul Jehoiada, ac inge supwalos. Nga, LEUM GOD Kulana, pa fahk ma inge.' kom pa kol mwet karingin Tempul uh. Ma kunom in liye **10** "LEUM GOD El fahk, 'Ke yac tingoul lun Babylonia lah kutena mwet wel ma oru mu el sie mwet palu, in inge ac safla uh, nga fah akkalemye pakomuta luk nu fah kapiri el in sein, wi sie kala osra rauneak inkawwal. suwos, ac apkwayei wulela luk in folokinkowosme nu **27** Efu ku kom tia oru ouinge nu sel Jeremiah mwet yen suwos. **11** Nga mukena pa etu ma nga akoo nu Anathoth, su kaskas oana sie mwet palu nu sin mwet suwos — akoo luk uh pa in oru tuh kowos in kapkapak, uh? **28** Enenu in tulokinyuki el mweyen el fahk nu sik ac tia in kunauskowosla; ac in sot paci wo ma kowos mwet ma muta Babylonia mu elos ac fah mwet sruoh finsrak kac. **12** In paci sacn kowos ac fah pang nu sik. ke paci na loeloes, ac elos in musa lohm, oakwuki we, Kowos ac tuku pre nu sik, ac nga fah topuk kowos. yukwiya ima lalos, ac kang fahko kac" **29** Zephaniah **13** Kowos ac sukuyu ac fah koneyuyak, mweyen kowos el riti leta sac nu sik, **30** na LEUM GOD El fahk nu sik ac sukuyu ke insiowos na pwaye. **14** Aok, nga fahk mu **31** in sapwala kas inge nu sin mwet sruoh nukewa, ac kowos ac koneyuyak, ac nga fah folokinkowosla nu yen fahk: "Pa inge ma LEUM GOD El fahk kac Shemaiah suwos. Nga fah uskowoseni liki mutunfaci nukewa ac liki mwet Nehelam: Mweyen Shemaiah el fahk kas in palu acn nukewa ma nga akfahsryekowoselik nu we, ac nga nu suwos ke nga tia supwal, ac oru kowos lulafongi kas fah folokinkowosme nu in faci se nga supwekowosla kikiap lal, **32** nga fah kael Shemaiah ac fwilin tulik natul. liki nu ke sruoh. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." Wangin sie mwet lal ac fah moul in liye ma wo ma nga **15** "Kowos fahk mu oasr mwet palu LEUM GOD El tuh sot nu suwos in Babylonia. **16** Porongo ma LEUM GOD El fahk ke tokosra su kol tokosrai ma David el tuh leumi, ac ke mwet in siti se inge — aok, mwet in sou lowos su tia wi kowos utuklu nu in sruoh. **17** LEUM GOD Kulana El fahk, 'Nga ac use mweun, sracl, ac mas upa nu faclos, ac nga fah oru elos in oana fig ma arulana kolukla, tia ku in mongo. **18** Nga fah oru tuh mweun, sracl, ac mas upa, in ukwalos na, ac mutunfaci nukewa faclu ac fah sangengla ke elos ac liye uh. Yen nukewa nga akfahsryeloselik nu we, mwet uh ac fah lut ac arulana sangeng ke ma sikiyak nu selos. Mwet uh ac fah isrunulos, ac orekmakin inelos in mwe selnga lalos. **19** Ma inge ac sikiyak nu selos mweyen elos tia akos kas su nga supuna nu yorolos sin mwet kulansap luk mwet palu. Elos tiana lungse lohng. **20** Kowos nukewa su nga supwala nu ke sruoh Babylonia, porongo ma nga, LEUM GOD, fahk nu suwos.' **21** "LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El kaskas kac! Ahab wen natul Koliaah, ac kac! Zedekiah wen natul Maaseiah, su fahkot kas kikiap nu suwos Inen LEUM GOD. El fahk mu El ac eisalosyang nu in paol Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia, su ac fah onelosi ye motowos. **22** Ke mwet sruoh ma utuklu liki acn Jerusalem nu Babylonia elos ac selngawi sie mwet, elos ac fahk, 'Lela LEUM GOD Elan oru nu sum oana El oru nu sel Zedekiah ac Ahab, su tokosra lun Babylonia el munanla ke eltal moulanal!' **23** Pa inge ma ac sikiyak nu selos ke sripen ma koluk na yohk elos oru — elos orek kosro yurin mutan kien mwet tulan lalos, ac fahkak kas na kikiap Inen LEUM GOD. Ma inge lain ma lungse lun LEUM GOD. El etu ma elos oru, ac El orek loh lainulos. LEUM GOD pa fahk ma inge." **24** Nu sel Shemaiah, mwet Nehelam, kom fah fahk, **25** "Ouinge LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk: Kom tuh supwala leta se inem sifacna nu sin mwet nukewa su muta Jerusalem, ac nu sel Zephaniah, mwet tol wen natul Maaseiah, ac nu sin mwet tol nukewa, ac fahk, **26** 'LEUM GOD

30 LEUM GOD, God lun Israel, **2** El fahk nu sik, "Simusla ma nukewa nga fahkot nu sum uh in sie book an, **3** mweyen paci se ac tuku ke nga ac sifil tulokonak mwet luk, mwet Israel ac mwet Judah. Nga ac folokunulosme nu in faci se ma nga tuh sang nu sin mwet matu lalos, ac elos ac fah sifilpa eisla in ma lalos ac oakwuki we. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **4** LEUM GOD El fahk nu sin mwet Israel ac mwet Judah, **5** "Nga lohng pusren tung in fosrnala. Pusren sangeng, ac tia pusren misla. **6** Na inge, tui ac nunku! Ya sie mukul ku in isus? Na efu ku nga liye mukul nukewa iseya sialos Oana sie mutan isus? Efu ku mutun mwet nukewa fasfasrla? **7** Sie len na koluk ac tuku: Wangin sie len saya ku in lumweyuk nu kac — Sie paci in fosrnala nu sin mwet luk, Tusrukta elos ac fah moul ac tia misa." **8** LEUM GOD Kulana El fahk, "Ke len sac ac tuku, nga ac koteaya rmwe untuk ma oan fin kwawalos ac tulalik sein kaclos, ac elos fah tia sifilpa mwet kohs nu sin mwet in mutunfaci saya. **9** A elos ac fah kulansupweyu, LEUM GOD lalos, ac kulansupu sie sin fwilin tulik natul David, su nga fah akleumyalak in tokosra lalos. **10** "Mwet luk, niemet sangeng; Mwet Israel, kowos in tia fosrnala. Nga ac molikowosla liki faci loessula sac, Liki acn ma kowos mwet sruoh nu we. Kowos ac foloko nu yen suwos ac muta in misla; Kowos fah okak, ac wangin mwet ac aksangengye kowos. **11** Nga fah wi kowos ac molikowosla. Nga fah kunausla mutunfaci nukewa Yen nga akfahsryekowoselik nu we, Tusrukta nga fah tia kunauskowosla. Nga fah tia lela in wangin kaiyuk nu suwos, A nga fah oru kai ma fal nu suwos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **12** LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, "Kinet keiwois uh ac tia ku in mahla; Acn musalla keiwois tiana ku in wola. **13** Wangin mwet in liyekowosyang, Wangin ono nu ke srolot keiwois uh.

Wangin finsrak mu kowos ac kwela. **14** Mwet nukewa epang, Ac eisaloseni liki saflaiyen faclu. Mwet kun ac ma asruoki nu suwos meet ah, elos mulkinkowosla; Elos mwet ul fah welulos tuku — Mutan pititu ac elos su tia sifil nunkekowos. Nga tuh anwuk nu suwos oana sie apkuran in isusla. Elos ac foloko tuh na sie mutunfacl mwet lokoalok; Kalya nu suwos uh arulana upa Mweyen lulap. **9** Mwet luk fah tung ke elos foloko, Elos ac pre pusla ma koluk lowos Ac yokna orekma sulallal lowos. ke nga pwanulosme. Nga ac kololos nu ke infacl srisrik **15** Tia sifil torkaskas ke kinet keiwos uh; Wanginna ono Fin soko inkanek fwel, yen elos fah tia tukkuluk we. Nga ac ku in unwekowosla. Nga kai kowos ouinge Mweyen oana sie papa nu sin Israel, Ac Ephraim pa wen se ma pusla ma koluk lowos, Ac yokna orekma sulallal lowos. matu oemeet nutik." **10** LEUM GOD El fahk, "Kowos **16** Tusructu inge, elos nukewa su kunauskowosla ac fah mutanfahl uh, lohngyu Ac sulkakin kas luk nwe yen kunausyukla, Ac mwet lokoalok lowos nukewa ac fah loessula. Nga tuh akfahsryelik mwet luk, tusructu nga utukla tuh elos in mwet sruoh. Elos nukewa su akkeokyte, Ac elos nukewa su pisre ma su liyaung un kosro natul. **11** Nga aksukosokylea mwet lowos ac fah pusrla pac ma lalos. **12** Elos ac kowos in sifilpa kwela. Nga fah unwala kinet keiwos, tuku ac on ke engan Fineol Zion, Ac arulana insewowo Mwet lokoalok lowos finne fahk mu, 'Zion el sisila, ke mwe kite luk inge: Wheat, ac wain, ac oil in olive, Wangin mwet nunku kacl.' Nga, LEUM GOD, pa fahk ma Oayapa sheep ac cow. Moul lalos ac fah oana sie ima inge." **18** LEUM GOD El fahk, "Nga ac fah folokonma ma aksroksrokyeyuk wo; Ma nukewa elos enenu ac fah mwet luk nu in facl selos Ac fahfak pakomuta luk nu sin itukyang nu selos. **13** Na mutan fusr fah taen ac engan, sou nukewa. Ac fah sifilpa musaifyuk acn Jerusalem, Ac Ac mukul fusr ac mukul matu ac fah insewowo. Nga inkul fulat lun tokosra ac fah aksasuyeyukla. **19** Mwet su fah akwoyalos ac ekulla sasao lalos nu ke insewowo, muta we fah yuk on in kaksak, Ac sasa ke engan. Ke Ac asor lalos nu ke engan. **14** Nga fah akkihye mwet sripen nga akinsewowyalo, elos fah puseni. Mutunfacl tol ke mwe mongo na yuyu, Ac akfalye enenu nukewa saya ac fah akfulatalos, ke sripen mwe akinsewovo luk lun mwet luk. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **15** oan faclos. **20** Nga fah folokonak ku lun mutunfacl se LEUM GOD El fahk, "Sie pusra lohngyuk Ramah me, inge in oana meet ah, Ac sifilpa oakiya in ku; Nga fah Pusren tung na upa. Rachel el tunji tulik natul. Elos kaelos nukewa su akkeokyalo. **21** Tokosra lalos el fah wanginla, Ac el tia lungse in akwoyeyuk el. **16** Nimet ma na in facl selos sifacna, Mwet kol lalos el fah tuku na tung. Eela sroninhmotom. Kom ac fah eis lacnen orekma inmasrilos me. LEUM GOD El fahk, Nga fah solal elan nukewa Ma kom oru nu sin tulik nutum an. Elos ac foloko tuku nu yuruk, Ac el ac fah tuku, Tuh su ac ku in tuku fin liki facl sin mwet lokoalok lalos. **17** Oasr mwe finsrak tia solsol el? **22** Kowos fah mwet luk, Ac nga fah God lom nu ke pacl fahsru; Tulik nutum ac foloko nu yen lowos." **23** Liye, kasrkusrak lun LEUM GOD oana sie selos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. **18** "Nga lohng paka, sie eng na upa ma ac tuhyak ac putati fin sifen ke mwet Israel elos fahk ke asor lun insialos, 'LEUM mwet koluk, **24** na ac fah tiana tui nwe ke El orala ma GOD, kut oana kosro lemnak ma soenna akmunayeyuk. nukewa ma El nunku in oru. In len fahsru, mwet lal fah kalem na pwaye ke ma inge.

31 LEUM GOD El fahk, "Pacl se ac tuku ke nga ac fah God lun srf nukewa lun Israel, ac elos ac fah mwet luk. **2** In acn mwesis nga tuh akkalemye pakomuta luk nu selos su painmoulla. Ke pacl se mwet Israel elos kena mongla, **3** nga sikyang nu selos liki acn loessula. Mwet Israel, nga nuna lungse kowos oemeet me, ouinge nga srakna fahkak lungse kawil luk nu suwos. **4** Nga fah sifilpa musaikowosyak, na kowos ac sifilpa srukak tambourine nutuwos, ac onsrosro ke engan. **5** Kowos ac sifilpa yok ima in grape fin inging Samaria, ac elos su yukwiya fah kang fahko kac. **6** Aok, pacl se ac tuku ke mwet san uh ac wowoyak fin inging Ephraim ac fahk, 'Fahsru, kut utyak som nu Zion, nu yurin LEUM GOD lasr.' **7** LEUM GOD El fahk, "On ac insewowo ke mwet Israel, Mutunfacl se su yohk ac pwengpeng inmasrilon mutunfaclu. Alullul ke on in kaksak lowos ac fahk, 'LEUM GOD El molela mwet lal; El loangelos nukewa su painmoulla.' **8** Nga fah usalosme liki acn Tusrukut kom lutu kut in akos. Folokinkutwot. Kut akola in folok nu yurum, LEUM GOD lasr. **19** Kut tuh forla liki kom, A tia paht na kut kena folokot nu yurum. Tukun kom kai kut Kut suwoli ke asor lulap. Kut mwekinla ac tonongla Mweyen kut oru ma koluk ke pacl in fusr lasr' **20** "Israel, kom wen saoklana nutik, Tulik se su nga kuloi. Pacl nukewa nga fahk inem uh Nga asor yohk keim. Nga arulana nunkekem; Ac pakomutom na pwaye. **21** Tulokunak kutu akul in akilenya inkanek. Sifilpa konauk innuk ma kowos tuh ut we som. Foloko, mwet Israel, Fahsru nu yen suwos, nu ke siti srisrik ma kowos tuh som liki. **22** Kowos su sululalfongi, kowos ac nikinkowosla nwe ngac? Nga orala sie lumah susu, sie liki ma meet ah, Ekla na yohk se, oana ke sie mutan fin ioango sie mukul." **23** LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk, "Ke nga ac folokunla mwet uh nu in facl selos, elos ac sifilpa fahk in facl Judah ac siti nukewa we mu, 'Lela LEUM GOD Elan akinsewowyoe eol mutual lun Jerusalem, Acn mutual yen El muta we.' **24** Mwet uh ac fah muta Judah ac in siti nukewa we, na ac fah oasr mwet ima, ac mwet shepherd wi un kosro natulos. **25**

Nga ac fah akkeyalos su totola, ac sang mwe mongo kaingla. Ac fah itukyang el nu inpoun tokosra Babylonia. nu selos su munasla. **26** Ouinge mwet uh fah fahk, Eltal fah ngetani sie sin sie, ac sramsram. **5** Ac fah 'Nga motulla ac ke nga ngutalik monuk arulana kui.' **27** utukla Zedekiah nu Babylonia, ac el fah mutana we nwe "Nga, LEUM GOD, fahk mu pacl se ac tuku ke nga fah ke nga sulela ma fal in orek nu sel. El finne mweuni akpusyelik pisen mwet ac kosro natulos in facl Israel ac mwet Babylonia, el ac fah tiana kutangla. Nga, LEUM Judah. **28** Na oana ke nga tuh oaru in fusak, amakinya, GOD, pa fahk ma inge." **6** LEUM GOD El fahk nu sik lah topkakunla, kunausla, ac fukulya, in pacl fahlsru nga **7** Hanamel, wen natul Shallum su matu lukel papa, el fah oayapa oaru in yokwalosi ac in musaelosyak. **29** ac tuku nu yuruk ac siyuk nga in molela ima se lal in Ke pacl sac summa, mwet uh ac tia sifilpa fahk kas se acn Anathoth in facl sin Benjamin, mweyen nga pa sou inge: 'Papa ac nina kangla grape mukol, A tulik uh isla foto oemeet nu sel, ac oasr suwohs luk in molela ima wihselos.' **30** A ac fah ouinge: kutena su kang grape sac luk. **8** Na oana ke LEUM GOD El fahk ah, Hanamel mukol, wihsel sifacna fah isla. Ac kais sie mwet fah misa el tuku nu yuruk ke inkul lun tokosra, ac siyuk ngan ke sripen koluk lal sifacna." **31** LEUM GOD El fahk, "Pacl molela ima sac. Ke ma inge nga etu lah pwaye LEUM se ac tuku ke nga fah oakiya sie wuleang sasu yurin GOD El kaskas nu sik. **9** Na nga molela ima sac sel mwet Israel ac yurin mwet Judah. **32** Ac fah tia oana Hanamel, ac pauniya molo ah, su oasr ke ipin silver wuleang matu su nga tuh orala yurin mwet matu lalos singoul itkosr. **10** Nga sainiya inek ke pwepu in kuka acn, pacl se nga tuh sruokya paolos ac kololosme liki Egypt. ac siliya ye mutun mwet loh, na nga pauniya molo ah Nga finne oana sie mukul tuma nu selos, a elos tuh tiana ke mwe paun. **11** Nga eis pwepu luo ma simla oakwuk liyaung wuleang sac. **33** Wuleang sasu se su nga ac oru nukewa ke acn kukala sac — sie oasr sil kac, ac sie yurin mwet Israel fah ouinge: Nga fah likiya ma sap luk wangin sil kac — **12** ac nga sang pwepu inge nu sel in elos, ac simusla insialos. Nga fah God lalos, ac elos Baruch, wen natul Neriah su ma natul Mahseiah. Nga fah mwet luk. **34** Wangin selos ac fah enenu in lutu mwet oru ma inge nukewa ye mutual Hanamel ac ye mutun in facl sel in etu ke LEUM GOD mweyen mwet nukewa mwet loh su wi pac sain inelos ke pwepu in kuka sac, fah eteyu, mutawauk yurin mwet su arulana pusisel nwe oayapa ye mutun mwet su wi muta inkul lun tokosra. **13** ke elos su fulatlana. Nga fah nunak munas ke ma koluk Ye mutualos nukewa nga fahk nu sel Baruch, **14** "LEUM lalos, ac nga fah tia sifil esam ma sutuu lalos. Nga, GOD Kulana, God lun Israel, El sap kom in eis pwepu LEUM GOD, pa fahk ma inge." **35** LEUM GOD pa sang inge, kewana ma siliyki ac ma wangin sil kac, ac in filiya tuh fah in kalem ke len, Ac malem ac itu in kalem ke in sie sufa eot tuh in ku in oan kawil nu ke yac pulsip fong. El pa purakak noa in meoa uh in ngirngir. Inel pa fahlsru. **15** LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk LEUM GOD Kulana. **36** Ke sripen oakwuk inge nukewa mu lohm, ima, ac nien grape fah sifilpa kukakinyuk in ac tia wanginla, Ouinge El wulela mu mutunfacl Israel facl se inge." **16** Tukun nga sang pwepu in kuka sac nu ac fah tia wanginla. **37** Oana ke koflana srikasrak uh sel Baruch, na nga pre, **17** "LEUM GOD Fulatlana, kom acn lucng inkusrao, Ac koflana tuniyuk acn loallana ke oral faclu ac kusrao ke ku lulap lom. Wanginna ma upa pwelung lun faclu, Ouinge nga fah tia sisla mwet Israel nu sum. **18** Kom akkalemye lungse kawil lom nu sin Elos finne orekma koluk. LEUM GOD pa fahk ma inge. tausin fwil, tusruktu kom oayapa kai mwet ke sripen ma **38** LEUM GOD El fahk, "Pacl se ac tuku ke acn nukewa koluk lun papa tumalos ac nina kialos. Kom sie God fulat in Jerusalem ac fah musaiyukla tuh in siti sik, liki Tower ac ku. Kom LEUM GOD Kulana. **19** Kom oru lemlem Hananel layen roto, nwe ke Mutunpot Sruwasrik. **39** Na lalmwetmet ac oru orekma usrnuk ac kulana. Kom liye masrol uh ac fahla liki Mutunpot Sruwasrik suwoslana ma nukewa ma mwet uh oru, ac kom sang nu selos nu ke eol Gareb, na kuhfla nu Goah. **40** Infahlfal sac fal nu ke orekma lalos. **20** Pacl loes somla kom orek nufon yen mwet misa pukpuk we ac acn in sisi kutkut, mwenmen ac ma usrnuk in acn Egypt, ac kom srakna wi ima nukewa lucng liki Infacl Kidron fahla nwe ke Mutunpot Horse nu kutulap, ac fah acn mutual nu sik. oru nwe misenge in acn Israel ac inmasrlon mutunfacl saya nukewa. Inge eteyuk kom yen nukewa. **21** Ke Mwet lokoalok ac fah tia sifilpa utyak ac sruokya siti se mwenmen ac usrnuk ma aksangengye mwet lokoalok lasr, kom orekmakin ku lulap lom in use mwet lom liki facl Egypt. **22** Kom sang nu selos acn mut ac kasrups fohk we, oana kom tuh wulela nu sin mwet matu lalos. **23** Tusruktu ke elos utyak nu in facl se inge ac sruokya tuh in ma lalos, elos tuh tia akos ma sap lom, ku moul fal nu ke mwe lutu lom. Elos tia oru kutena ma kom sapkin nu selos, pwanang kom use mwe ongoiya inge nukewa nu faclos. **24** "Liye, mwet Babylonia elos elosak tari acn in fan lalos nu fin pot uh, ac inge elos mweuni. Ke sripen mweun, sracl, ac mas upa, elos ac sruokya

32 LEUM GOD El kaskas nu sik in yac se aksingoul ke Zedekiah el tokosra lun Judah, su pa yac aksingoul oalkosr ke Nebuchadnezzar el tokosra lun Babylonia. **2** In pacl sac, un mwet mweun lun tokosra lun Babylonia elos kuhlusya acn Jerusalem, ac nga kauli in kalkal lun mwet san inkul sin tokosra. **3** Tokosra Zedekiah el kaliyuwi we ke sripen nga fahkak mu LEUM GOD El fahk, "Nga fah lela tokosra Babylonia in sruokya siti se inge, **4** ac Tokosra Zedekiah el fah tia ku in

siti uh. Kom ku in liye lah ma kom tuh fahk ah nufon pa sapkin nga in molela ima sac ye mutun mwet loh, siti uh finne apkuran in sruhu sin mwet Babylonia.” 26 Na LEUM GOD El fahk nu sik, 27 “Nga LEUM GOD, God lun mwet nukewa faclu. Wanginna ma upa nu sik. 28 Nga ac fah sang siti se inge nu inpaol Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia ac un mwet mweun lal. Elos ac sruokeya 29 ac esukak. Elos ac fureek nwe ke apatla, wi pacna lohm ma mwet uh akkasrkusrakyeyu we ke elos esukak mwe keng nu sel Baal fin lohm selos, ac ke elos okoala mwe kisa wain nu sin god saya. 30 Oe ke mutaweyen sramsram kaclos me, mutunfacl Israel ac Judah elos tiana oru lungse luk, ac elso akkasrkusrakyeyu ke ma elos oru. 31 Mwet in siti se inge elos arulana angonyu ac akkasrkusrakyeyu, mutawauk na ke tufahna musaeak siti se inge nwe misenge. Nga votela ku sik mu nga ac sukela 32 ke sripen ma koluk nukewa ma orekla sin mwet Judah ac Jerusalem, weang pac tokosra, mwet kol, mwet tol, ac mwet palu lalos. 33 Elos totulikiyula, ac nga nwe kwafeang in lotelos elos tiana porongeyu ku eis mwe lutu luk. 34 Elos oru nwe ke na elos filiya pac ma sruloala srungayuk lalos uh in Tempul ma musaiyukla tuh in nien alu nu sik, ouinge elos afkohfkoyela. 35 Elos etoak loang nu sel Baal ke Infahlal Hinnom in kisakin wen ac acn natulos nu sel Molech, god lalos. Nga tiana sapkin elos in oru ma inge, ac nga tia pacna nunku mu elos ac ku in oru ouuya inge, in tuh pwanang mwet Judah elos oru ma koluk.” 36 LEUM GOD lun Israel El fahk nu sik, “Jeremiah, mwet uh fahk mu mweun, srael, ac mas upa ac oru siti se inge in itukyang nu inpoun tokosra lun Babylonia. Inge, porongo pac ma nga ac fahk uh. 37 Nga ac fah eisani mwet uh liki mutunfacl nukewa ma nga akfahsryeloselik nu we ke sripen mulat ac kasrkusrak luk, ac nga ac fah folokunulosme nu in acn se inge, ac oru tuh elos in mutana we ac tia fosrnga. 38 Elos ac fah mwet luk, ac nga ac fah God lalos. 39 Nga fah sang nu selos sripa sefanna nu ke moui lalos: in akfulyateyu paci nukewa, tuh in wo nu selos sifacna ac oayapa nu sin fwilin tulik natulos. 40 Nga fah oru sie wuleang yorolos su ma na nwe tok. Nga fah tiana tui in oru ma wo nu selos, ac nga fah oru elos in sangeng sik ke insialos nufon tuh elos fah tiana sifil forla likiyu. 41 Nga fah arulana insewowo in oru ma wo nu selos, ac nga fah oakelosi in facl se inge nwe tok. 42 “In oana ke nga tuh sang mwe ongoiya se inge nu fin mwet inge, nga fah oayapa sang nu selos ma wo nukewa ma nga wulela kac. 43 Mwet uh fahk mu acn se inge ac fah oana sie acn mwesis ma wangin mwet ku ma orakrak muta we, ac lah ac mau itukyang nu inpoun mwet Babylonia. Tusruktu acn in ima ac fah sifilpa kukakinyuk ac moliuyk in acn se inge. 44 Mwet uh ac molela acn, ac pwepu kac ac fah sainiyuki ac siliyuki ye mutun mwet loh. Ma inge ac fah orek in facl sin Benjamin, in siti srisrik ma rauneak

Jerusalem, inkul srisrik lun Judah, yen tohktok uh, pe eol uh, ac layen eir in Judah. Nga fah folokunla mwet uh nu in facl selos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.” 33 Ke nga srakna muta in presin in kalkal lun mwet san ke inkul sin tokosra, kas lun LEUM GOD sifilpa tuku nu sik. 2 LEUM GOD su orala faclu, su lumahla ac oakiya yen se, su Inel pa LEUM GOD, El fahk, 3 “Pang nu sik, ac nga fah topuk kom. Nga fah fahkak nu sum ma wolana ac mwe lut yohk ma kom tia etu kac. 4 Nga, LEUM GOD lun Israel, fahk mu lohm Jerusalem ac inkul fulat sin tokosra lun Judah ac fah kunausyukla ke sripen kuhlusyuk ac mweuniyuk siti uh. 5 Kuti mwet uh fah mweun lain mwet Babylonia, ac lohm we fah nwanala ke monin mwet misa su nga fah uniya in kasrkusrak lulap luk. Nga forla tari liki siti se inge ke sripen ma koluk ma mwet we orala. 6 Tusruktu nga fah sifilpa akkeyala siti se inge ac mwet we, ac folokonang ku in mano lalos. Nga fah akkalemye nu selos misla lulap ac inse okak. 7 Nga fah oru Judah ac Israel in kapkapak, ac nga fah sifil musaelosyak oana meet ah. 8 Nga ac fah aknasnasyalos liki ma koluk ma elos tuh oru lainyu, ac nga fah nunak munas nu selos ke ma koluk ac likkeke lalos. 9 Jerusalem ac fah sie mwe engan, mwe kaksak, ac mwe konkin luk; ac mutanfahl nukewa faclu fah sangeng ac rarrar paci elos lohng ke ma wo ma nga oru nu sin mwet Jerusalem, ac ke kapkapak ma nga oru nu ke siti sac.” 10 LEUM GOD El fahk, “Mwet uh fahk mu acn se inge oana yen mwesis se, ma wangin mwet, ku ma orakrak, muta we. Pwaye selos. Siti srisrik Judah ac inkanek Jerusalem pisala — wangin mwet, ku ma orakrak we. Tusruktu, ac fah sifil lohngyuk in acn inge 11 pusren sasa ac engan, oayapa pusren pwar ke kufwen marut. Ac fah lohngyuk pac pusren on ke mwet uh elos us mwe kisa in sang kulo nu in Tempul sik. Elos fah fahk, ‘Sang kulo nu sin LEUM GOD Kulana, Tuh El wo, Ac lungkulang lal oan ma pahtpat.’ Nga fah oru tuh facl se inge in kapkapak oana meet ah. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.” 12 LEUM GOD Kulana El fahk, “In facl se inge, su oana acn mwesis se ac wangin mwet ku ma orakrak muta we, ac fah sifilpa oasr nien mongo lun kosro, yen mwet shepherd ac ku in pwanla sheep natulos nu we. 13 In siti srisrik infulan eol uh, ac pe eol uh, ac layen eir Juah, in facl lun Benjamin, in siti srisrik ma raunela Jerusalem, ac inkul srisrik lun Judah, mwet shepherd ac fah sifilpa oakla pisen sheep natulos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.” 14 LEUM GOD El fahk, “Paci se ac fah tuku ke nga fah akfalye wulela ma nga tuh oru nu sin mwet Israel ac mwet Judah. 15 In paci sacn nga fah sulela sie mwet suwoswos sin fwilin tulik natul David tuh elan tokosra. Na tokosra sac ac fah oru ma pwaye ac suwohs in facl se inge nufon. 16 Mwet Judah ac mwet Jerusalem ac fah moliyukla, ac elos fah muta in misla. Siti sac fah pangpang “LEUM

GOD Suwoswos Lasr.' 17 Nga, LEUM GOD, wulela mu Israel. 10 Mwet nukewa, wi mwet kol lalos, insesela ac fah oasr fwlil tulik natul David in tokosra lun Israel in tulala mwet kohs lalos ac tia sifilpa akkohsyelos. pacl nukewa, 18 oayapa ac fah oasr mwet tol ke sruf Ounge elos aksukosokyalosla. 11 Tusrukta tok elos Levi in kulansupweyu, ac in oru mwe kisa firir, mwe kisa aolla nunak lalos, folokunulosme, ac sifilpa akkohsyelos. wheat, ac mwe kisa pac saya pacl nukewa." 19 LEUM 12 Na LEUM GOD, 13 God lun Israel, El tuh fahk nu GOD El fahk nu sik, 20 "Nga orala tari wuleang se luk sik in fahk nu sin mwet uh: "Nga orala sie wuleang nu ke len ac nu ke fong, tuh pacl nukewa len ac fong yurin mwet matu lowos pacl se nga usalosme liki facl in tuku ke pacl fal la; ac wuleang se inge ac fah tiana Egypt, ac aksukosokyalosla liki moul in mwet kohs. Nga ku in kunausyukla. 21 In ouiya sac pacna, nga orala fahkang nu selos lah 14 yac akitkosr nukewa elos in wuleang se yorol David, mwet kulansap luk, mu ac fah tulala kutena mwet kohs Hebrew su kulansupwalos ke oasr sie sin fwlil tulik natul in tokosra pacl nukewa, ac yac onkosr. Tusrukta papa matu tomowos tuh tiana nga wuleang pac nu sin mwet tol sin sruf Levi mu elos ac lohma nu sik ku lipsre ma nga fahk ah. 15 Na inmasrlon kulansupweyu pacl nukewa; ac wuleang ingan kewa ac len na pu somla, kowos aolla nunak lowos ac oru ma nga fah tiana ku in kunausyukla. 22 Nga fah akpusyelik fwlil insewowo kac. Kowos nukewa insesela in fuhlela mwet tulik natul David, mwet kulansap luk, ac pisen mwet tol in Israel wiowos in sukosok, ac kowos orala sie wuleang ye sruf lal Levi, tuh in fah tiana ku in oaoala elos, oana itu mutuk in Tempul, yen mwet uh alu nu sik we. 16 Na inkusrao, ku puk weacn uh." 23 LEUM GOD El fahk nu kowos sifilpa aolla nunak lowos ac pilesreyula. Kowos sik, 24 "Ya kom akilen lah mwet uh fahk mu nga geteta nukewa folokonma mwet kohs lowos su kowos tuh tulala liki Israel ac Judah, sou luu ma nga solela uh, pwanang oana ma elos lungse, ac kowos sifilpa akkohsyelos. elos sufanulos, ac tia sifil oek mu mutunfacl se pa elos? 17 Ke ma inge nga, LEUM GOD, fahk lah ke sripen 25 Tusrukta nga, LEUM GOD, oasr wuleang luk nu ke kowos seakosyu ac tiana sang tuh mwet Israel wiowos in len ac nu ke fong, ac nga pa orala oakwuk ma karingin sukosokla, na nga fah sot sie sukosok nu suwos. Kowos faclu ac yen engyeng uh. 26 Ac in oana ke nga pa orala sukosok in misa ke mweun, mas upa, ac masrinsracl. ma inge, nga fah sruokyana wuleang luk yurin tulik natul Nga fah oru mutunfacl nukewa fin faclu in sangengla ke Jacob ac yorol David, mwet kulansap luk. Nga fah solela ma nga ac oru nu suwos. 18 Mweyen kowos likinsai sie sin fwlil tulik natul David in leum fin fwlil tulik natul wuleang inmasrlors, ac tia apkwayeye kas in wuleang Abraham, Isaac, ac Jacob. Nga fah pakoten nu sin mwet ma kowos oru ye mutuk, nga fah oru nu suwos oana luk, ac oru elos in sifilpa kapkapak."

34 LEUM GOD El kaskas nu sik ke paci se Tokosra
Nikita, kasepi, kasepi. Dibakar, dibakar.

4 Nebuchadnezzar lun Babylonia ac un mwet mweun lal, wi kasru lun mutunfaci nukewa ac kain in mwet nukewa su oan ye nununku lal, elos tuh mweuni Jerusalem ac inkul nukewa ma apkuran. 2 LEUM GOD lun Israel El tuh fahk nu sik in som nu yorol Tokosra Zedekiah lun Judah, ac fahk, "Nga, LEUM GOD, fah sang siti se inge nu inpoun tokosra lun Babylonia, ac el ac furreak. 3 Kom ac fah tia kaingla. Ac fah srubah kom ac utukla kom nu yorol. Komtal ac fah ngetani nu sie, ac kom fah sifacna kaskas nu sel, na toko kom fah som nu Babylonia. 4 Zedekiah, porongo ma nga fahk keim uh. Kom ac fah tia anwuki ke mweun. 5 Kom fah misa in misla, ac oana ke mwet uh tuh furreak mwe keng ke paci elos pikinya papa matu nukewa tomom su tuh tokosra mwet liki kom, in ouiya sacna elos fah furreak pac mwe keng keim. Elos fah mwemelik keim ac fahk, 'We! Tokosra lasr el misa!' Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 6 Na nga sang pweng se inge nu sel Tokosra Zedekiah in Jerusalem 7 ke paci se un mwet mweun lun tokosra Babylonia elos mweuni siti sac. Mwet mweun elos oayapa mweuni Lachish ac Azekah, su pwayena siti lula ma potiuyukak in acn Judah. 8 Tokosra Zedekiah ac mwet Jerusalem elos insesela in aksukosokye 9 mwet kohs Hebrew lalos, kewana mukul ac mutan, tuh in fah wangin mwet Israel akkohseyuk sin sie pac mwet

rael. 10 Mwet nukewa, wi mwet kol lalos, insesela
n tulala mwet kohs lalos ac tia sifilpa akkohsyelos.
Ouinge elos aksukosokyalosla. 11 Tusruktu tok elos
aolla nunak lalos, folokunulosme, ac sifilpa akkohsyelos.
12 Na LEUM GOD, 13 God lun Israel, El tuh fahk nu
sik in fahk nu sin mwet uh: "Nga orala sie wuleang
yurin mwet matu lowos pacl se nga usalosme liki facl
Egypt, ac aksukosokyalosla liki moul in mwet kohs. Nga
lahkang nu selos lah 14 yac akitors nukewa elos in
tulala kutena mwet kohs Hebrew su kualansupwalos ke
vac onkosr. Tusruktu papa matu tomonowos tuh tiana
ohma nu sik ku lipsre ma nga fahk ah. 15 Na inmasrlon
en na pu somla, kowos aolla nunak lowos ac oru ma nga
insewoso kac. Kowos nukewa insesela in fuhlela mwet
Israel wiowos in sukosok, ac kowos orala sie wuleang ye
mutuk in Tempul, yen mwet uh alu nu sik we. 16 Na
kowos sifilpa aolla nunak lowos ac pilesreyula. Kowos
nukewa folokonma mwet kohs lowos su kowos tuh tulala
oana ma elos lungse, ac kowos sifilpa akkohsyelos.
17 Ke ma inge nga, LEUM GOD, fahk lah ke sripen
kowos seakosyu ac tiana sang tuh mwet Israel wiowos in
sukosokla, na nga fah sot sie sukosok nu suwos. Kowos
sukosok in misa ke mweun, mas upa, ac masrinsracl.
Nga fah oru mutunfacl nukewa fin faclu in sangengla ke
ma nga ac oru nu suwos. 18 Mweyen kowos likinsai
wuleang inmaslosr, ac tia apkwayeye kas in wuleang
ma kowos oru ye mutuk, nga fah oru nu suwos oana
ke kowos fulungya cow fusr soko, ac fahsir inmasrlon
ip luu kac in akkeye wuleang lowos. 19 Mwet fulat lun
Judah, mwet fulat lun Jerusalem, mwet eunuch, mwet
ol, ac mwet nukewa in facl sac su wi fahsir inmasrlon ip
uo ke cow fusr soko ah, 20 nga ac fah eisalosyang nu
sin mwet lokoalok lalos ac nu selos su suk in onelosi.
Mano misa lalos ac fah mongola sin won ac kosro in ima
uh. 21 Nga fah oayapa eisalang Tokosra Zedekiah lun
Judah, ac mwet fulat lal, nu selos su kena onelosi. Nga
fah eisalosyang nu inpoun mwet mweun lun Babylonia,
su tui in mweuni kowos in pacl se inge. 22 Nga fah
sap elos in foloko nu in siti se inge. Elos fah mweuni,
sruokya, ac esukak. Nga fah oru siti sriskr lun Judah in
oana acn mwesis se su wangin mwet muta we. Nga,
LEUM GOD, pa fahk ma inge."

leum saya ah. 5 Na nga likiya pol sessesla ke wain, emeet nga kaskas nu sum in paci lal Tokosra Josiah wi cup, ye mutun mwet Rechab, ac nga fahk nu selos, nwe misenge. 3 Sahp ke mwet Judah ac lohng ke ma "Nim wain uh." 6 Tusruktu elos topuk fahk, "Kut tia nim upa nukewa nga akoo in oru nu selos, elos ac forla liki wain. Jonadab, wen natul Rechab papa matu tumasr, ouiyen moul koluk lalos. Na nga fah nunak munas ke ma el sapkin nu sesr mu kut, ac fwilin tulik natusr, in tiana koluk ac ma sutuu lalos." 4 Ouinge nga pangnol Baruch, nim wain. 7 El oayapa fahk kut in tia musa lohm ku wen natul Neriah, ac fahkang nu sel ma nukewa ma orek ima, ku yok ima in grape ac in tia pac moli ima sin LEUM GOD El tuh fahkma nu sik. Ac Baruch el simusla mwet ngia. El sap kut in mutana in lohm nuknuk paci ma inge nukewa in sie book limlim. 5 Na nga fahkang nukewa, kut in mau mutangan mwet fahsr in facl se nu sel Baruch ma elan oru: "Tia fililla nga in som nu in inge. 8 Kut akos kas nukewa ma Jonadab el wili nu Tempul. 6 Ke ma inge kom fah som nu we ke paci mwet sesr. Kut sifacna kut tiana nim wain, oayapa mutan kiasr, uh ac sifil tukeni in lalo. Kom fah riti book limlim uh elos wen natusr, ac acn natusr tia pac nim. 9 Kut oayapa in lohng ma nukewa LEUM GOD El fahk nu sik, ac nga tia musa lohm in muta loac. Wangin ima in grape ku takin nu sum. Riti ma inge ke sie acn ma mwet nukewa ima in wheat lasr, ac kut tia pac yukwi. 10 Kut mutana ku in lohng kom we, weang mwet Judah su tuku liki siti in lohm nuknuk, ac kut akos ac oru ma nukewa papa sririk selos. 7 Sahp elos fah pre nu sin LEUM GOD, matu tumasr, Jonadab, el sapkin nu sesr. 11 Tusruktu ke ac forla liki moul koluk lalos, mweyen LEUM GOD El paci se tokosra Nebuchadnezzar el tuku mweuni facl se akkalemye tar i ma El akoo in sang lainulos ke mulat inge, na kut sulela in tuku nu Jerusalem kut in kaingla ac kasrkusrak yohk lal." 8 Ouinge Baruch el riti kas lun liki un mwet mweun lun Babylonia ac Syria. Pa inge LEUM GOD in Tempul oana ke nga supwal in oru. 9 sripen muta lasr inge." 12 Na kas lun LEUM GOD tuku In malem se akeu ke yac se aklimekosr ke Jehoiakim, nu sel Jeremiah, fahk ouinge: 13 LEUM GOD Kulana, wen natul Josiah, el tokosra lun Judah, mwet Jerusalem God lun Israel, El fahk, "Fahla nu yurin mwet Judah ac nukewa, oayapa mwet nukewa su tuku liki siti sririk lun elos su muta Jerusalem ac fahk, 'Efku ku kowos srangesr Judah, elos tukeni lalo ye mutun LEUM GOD. 10 Na ke porongeyu ac akos kas in lutu luk?" 14 Fwilin tulik natul mwet nukewa porongo, Baruch el riti ma nukewa nga tuh Jonadab elos akos na sap lal tuh elos in tia nim wain, fahk nu sel su simla in book limlim sac. El tu in Tempul na oru elos tiana nim nwe misenge. A nga kaskas na ke infukil sel Gemariah, wen natul Shaphan mwet sim kaskas nu suwos, a kowos tiana akosyu. 15 Nga tia lun inkul lun tokosra. Infukil se inge oan lucng, apkuran fuhleak in supu nu yuruwos mwet kulansap nukewa su nu ke acn in utyak lun Mutunpot Sasu lun Tempul. 11 mwet palu luk, ac elos fahk nu suwos kowos in tui liki Micaiah, wen natul Gemariah su ma natul Shaphan, el ouiyen moul sufal lowos, ac in oru ma suwohs. Elos lohng ke Baruch el riti kas nukewa lun LEUM GOD ma sensenkakin kowos in tia alu ac kulansupu god saya, tuh simla in book limlim sac. 12 Na el som nu inkul fulat sin kowos in ku in mutana fin facl se nga tuh sang nu sin tokosra, nu infukil sin mwet sim lun tokosra, yen mwet mwet matu lowos ac oayapa nu suwos. A kowos tiana leum nukewa tukeni we. Elishama, su mwet sim lun porongeyu ku lohma nu sik. 16 Fwilin tulik natul Rechab tokosra, Delaiah wen natul Shemaiah, Elhanan wen elos akos oakwuk ma Jonadab, papa matu tumalos, natul Achbor, Gemariah wen natul Shaphan, Zedekiah sang nu selos, a kowos tiana akosyu. 17 Ke ma inge, wen natul Hananiah, ac mwet leum saya nukewa elos nga LEUM GOD Kulana, God lun Israel, ac use nu fowos oasr we. 13 Micaiah el fahkang nu selos ma nukewa ma mwet Judah ac mwet Jerusalem mwe ongoiya nukewa el lohng Baruch el riti nu sin mwet uh. 14 Na mwet leum nga wulela kac. Nga ac oru ma inge ke sripen kowos elos supwalla Jehudi (wen natul Nethaniah, su ma natul tiana porongeyu ke nga kaskas nu suwos, ac kowos tia Shelemiah, su ma natul Cush) in fahk nu sel Baruch pac topukyu ke nga pang nu suwos." 18 Na nga fahk nu Baruch el use book limlim se ma el tuh riti nu sin mwet ah. Na sin mwet in sou lal Rechab, lah LEUM GOD Kulana, Baruch el use book limlim sac nu yorolos. 15 Na elos God lun Israel, El fahk, "Mweyen kowos akos na ma fahk, "Fahsru muta, ac riti book limlim sacn nu sesr." Na sap lal Jonadab, papa matu tomowos, ac fahsr tukun Baruch el riti nu selos. 16 Tukun el riti tar i, elos getanai oakwuk nukewa ma el oakiya nu suwos, ac orala ma nu sin sie sin sie ke lut ac fosrnga, ac elos fahk nu sel nukewa el sapkin nu suwos, 19 na pa inge, nga, LEUM Baruch, "Kut enenu in fahkang ma inge nu sel tokosra." GOD Kulana, God lun Israel, wulela mu paci nukewa ac 17 Na elos siyuk sel Baruch, "Fahk nu sesr lah fuka tuh fah oasr na wen se ke fwilin tulik natul Jonadab wen kom simusla ma inge nukewa? Ya Jeremiah pa fahkot natul Rechab, su fah kulansapweyu."

36 In yac se akakosr ma Jehoiakim, wen natul Josiah, el tokosra lun Judah, LEUM GOD El fahk nu sik, 2 "Eis sie book limlim ac simusla ma nukewa ma nga tuh fahk nu sum lain Israel ac Judah ac mutunfacl nukewa. Simusla ma nukewa nga tuh fahk nu sum, ke paci se

in book limlim se inge." 19 Na elos fahk nu sel, "Kom

ac Jeremiah enenu in som wikla. Taran mwet in tia etu yen komtal wikla we." 20 Mwet leum elos filiya book

limlim sac infukil sel Elishama, mwet sim lun tokosra,

na elos som nu inkalkal lun tokosra, ac srumunang ma kasrekom, tusruktu elos ac folokla nu in facl selos. **8** Na inge nukewa nu sel. **21** Na tokosra el supwalla Jehudi mwet Babylonia ac sifilpa foloko. Elos ac fah mweuni siti elan use book limlim sac. El som use liki infukil sel uh, sruoky, ac esukak. **9** Nga, LEUM GOD, fahk nu Elishama ac riti nu sel tokosra ac mwet leum nukewa su suwos in tia sifacna kiapwekowos ac nunku mu mwet tu raunella. **22** Pacl sac pacl in mihsrisr, ouinge tokosra Babylonia elos ac tia foloko, mweyen elos ac foloko. **10** el muta sisken e se ke nien ta e in lohm se el muta Kowos finne kutangla un mwet mweun lun Babylonia we ke pacl in mihsrisr. **23** Tukunna Jehudi el ritela tak nufon ac mwet kinet mukena lula oan in lohm nuknuh tolkwe ku akosr kac, na tokosra el sang mitmit sririk se selos, mwet ingan ac tukakek ac furreak siti se inge nwe supukla ac sisang nu in e sac. El sipik, na firri, nwe ke ke apatla." **11** Un mwet mweun lun Babylonia elos folokla na lsr book limlim sac. **24** Tokosra ac mwet leum lal liki acn Jerusalem ke elos etauk lah mwet mweun lun nukewa su lohng ma ritiyuk inge tiana luman sangeng ku Egypt uh apkuranme. **12** Ouinge nga ako in mukuila liki oela kutu sririk. **25** Elnathan, Delaiah, ac Gemariah acn Jerusalem ac som nu in facl sin Benjamin nga in eis nwe kwafe sel tokosra elan tia isik book limlim sac, a el ip luk ke acn lun sou. **13** Tusruktu ke nga sun Mutunpot tiana lohngotal. **26** Toko el sapkin Fisrak Jerahmeel, Benjamin, mwet kol lun mwet karingin mutunpot uh, su welul Seraiah wen natul Azriel, ac Shelemiah wen natul inel pa Irijah wen natul Shelemiah ma natul Hananaiah, Abdeel, in sruokywi ac Baruch mwet sim luk. Tusruktu el tulokinyuwu ac fahk, "Kom kaingkinkutla in som kasru LEUM GOD El wikinkutla. **27** Tukun Tokosra Jehoiakim el mwet Babylonia!" **14** Na nga fahk, "Mo! Nga tia kaing." esukak book limlim se ma nga sap Baruch elan simusla Tusruktu Irijah el tia lohngyu, a el sruokywi ac usyula nu kas nukewa nga fahk nu sel, na LEUM GOD El fahk yurin mwet leum. **15** Elos arulana kasrkusrak sik ac sap nu sik **28** ngan eis sie pac book limlim, ac simusla kas in stringsring nga, ac kaliyuwi in lohm sel Jonathan, mwet nukewa ma oan in book se meet ah. **29** LEUM GOD El sim lun tokosra, mweyen orekmakinyuk lohm sel nu ke sapkin nu sik in fahk nu sel tokosra, "Kom esukak book iwen kapir. **16** Elos filiyuwi in sie fulik sririk oan ye fohk limlim sac, ac kom tuh siyuk sel Jeremiah lah efu ku el uh, ac nga muta we ke pacl na loeloes. **17** Tok Tokosra simusla mu tokosra lun Babylonia ac tuku ac kunausla Zedekiah el sapla sulyu. Ke nga el mukena muta in lohm facl se inge ac onela mwet fac wi pac ma orakrak. **30** sel, el siyuk sik in lukma, "Ya oasr kutena kas sin LEUM Ke ma inge, Tokosra Jehoiakim, nga, LEUM GOD, fahk GOD me?" Na nga topuk, "Oasr." Na nga tawelana in nu sum lah wangin sin fwilin tulik nutum ac fah leum fahk, "Kom fah itukyang nu inpoun tokosra Babylonia." fin tokosrai la David. Mano misa lom ac fah sisila in **18** Na nga siyuk, "Ma koluk fuka nga oru lain kom, ku lain oan ye fol lun faht ke len, ac ye ohu lun fong uh. **31** mwet leum lom ac mwet inge, in pwanang kom filiyuwi in Nga fah kalyei kom ac fwilin tulik nutum ac mwet leum presin? **19** Pia mwet palu lom ma fahk mu tokosra lun lom, ke sripen orekma koluk nukewa kowos oru. Kowos, Babylonia ac fah tia mweuni kom ku facl sum? **20** Na oayapa mwet Jerusalem ac mwet Judah, tiana porongo inge, Leum Fulat luk, nga kwafe sum in porongo mwe kas in sensenkakin luk nu suwos. Ouinge nga fah use siyuk luk. Nunak munas, nimet folokinyula nu in presin in nu fowos nukewa mwe ontoyoia ma nga fahk tari mu nga ac oru." **32** Na nga eis sie pac book limlim ac sang nu sel Baruch mwet sim luk, ac el simusla kas nukewa ma kauli na inkalkal lun mwet san ke inkul sin tokosra. Nga nga fahk nu sel. El simusla ma nukewa ma tuh oan in mutana we, ac len nukewa ac utuku lof in bread se nak book limlim se ma Tokosra Jehoiakim el tuh esukak, wi liki nien manman flao, nwe ke na lihsr bread in siti uh. pac kutu kas ma nga sang laesla.

37 Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el akleumyalak Zedekiah wen natul Josiah, tuh elan tokosrala lun Judah in aolul Jehoiachin wen natul Jehoiakim. **2** Tusruktu Zedekiah ac mwet leum lal ac mwet uh tiana akosr kas ma LEUM GOD El ase nu sik in fahkak. **3** Tokosra Zedekiah el supwalma Jehuval wen natul Shelemiah, ac mwet tol Zephaniah wen natul Maaseiah, in siyuk sik in aol mutunfacl sesr in pre nu sin LEUM GOD lasr. **4** In pacl se inge nga soenna kauli in presin, ac nga srakna sukrosok in forfor inmasrlon mwet uh. **5** Mwet mweun lun Babylonia elos kuhlusya Jerusalem, tusruktu ke elos lohngak lah un mwet mweun lun Egypt elos tupalla tari masrol lun Egypt, elos folokla. **6** Na LEUM GOD lun Israel, El fahk nu sik **7** in fahkang nu sel Zedekiah, "Mwet mweun lun Egypt elos tuku in

38 Shephatiah wen natul Mattan, ac Gedaliah wen natul Pashhur, ac Jehuval wen natul Shelemiah, ac Pashhur wen natul Malchiah, elos lohngak lah nga fahk nu sin mwet uh lah **2** LEUM GOD El fahk mu, "Kutena mwet su mutana in siti uh fah misa ke mweun ku ke masrinsral ku ke mas upa. A kutena mwet su illa ac sifacna eisalosyang nu inpoun mwet Babylonia fah tia anwuki — elos ac mukaimtalla tuh elos ac moul." **3** Nga oayapa fahk nu selos lah LEUM GOD El fahk, "Nga fah sang siti se inge nu inpoun mwet mweun lun Babylonia, ac elos fah eisla." **4** Na mwet leum elos som nu yorol tokosra ac fahk, "Enenu mwet se inge in anwuki. Ke el kaskas ouinge el akmunasye insien mwet mweun in siti uh, ac el oayapa akmunasye insien mwet nukewa ma lula in siti uh. El tia srike elan kasru mwet uh; el lungsena

fahk ma in akkolukyalos." 5 Na Tokosra Zedekiah el tokosra lun Babylonia, ac siti se inge ac fah isisyak nwe topuk, "Wona. Oru ma kowos lungse oru nu sel an. Nga ke apatla." 24 Zedekiah el topuk, "Nimet srumun nu sin ac tia ikolkowosi." 6 Ouinge elos usyula ac kukinyuwi ke mwet saya ma kut sramsram kac inge, na kom fah tia sucl nu in lufin kof se lal Fisrak Malchiah, ma oan inkul fosrnga ke moul lom. 25 Mwet leum inge fin lohng lah sin tokosra. Wangin kof in luf sac, a fohk furarr na, ac nga sramsram nu sum, elos ac tuku siyuk sum lah mea nga tili nu loac. 7 Ebedmelech, sie mwet Ethiopia ac el kut srumun ah. Elos ac wuleot mu elos ac tia unikomi sie eunuch su orekma inkul fulat sin tokosra, el lohng kom fin fahkang ma nukewa nu selos. 26 Fahk na nu lah elos filiyuwi in lufin kof uh. In pacl sac tokosra el selos mu kom kwafe nga in tia folokinkomla nu in presin muta ke nien nununku ke Mutunpot Benjamin. 8 Ouinge in lohm sel Jonathan, mweyen kom ac tuh misa we." 27 Ebedmelech el som nu we ac fahk nu sel tokosra, 9 Na mwet leum nukewa elos tuku siyuk sik, na nga fahk "Leum Fulat luk, arulana koluk ma mwet inge oru ke oana ma tokosra el fahk nga in tuh fahk ah. Wangin ma elos kokinilya mwet palu Jeremiah nu in lufin kof sac. El elos ku in oru, mweyen wangin mwet lohng sramsram se ac misa we ke masrinsral, mweyen wanginla mongo lasr ah. 28 Na filiyuki nga in kalkal lun mwet san ke inkul sin tokosra nwe ke na len se ma sruoh acn Jerusalem. elan eis tolu mwet in welul amakinuyak liki luf sac meet liki nga misa. 11 Ouinge Ebedmelech el us mwet inge som nu nien filma ke lohm sin tokosra, ac eis kutu mahnu knruk ac kwiya ke sucl nu yuruk. 12 El sap nga in sang mahnu knruk ah nu ye pouk, sucl ah in tia kanteyuwi. Nga oru oana, 13 ac elos amakinuyak liki luf sac. Toko elos sap nga muta ke kalkal lun mwet san ke inkul lun tokosra. 14 Ke sie pac pacl ah, Tokosra Zedekiah el sap in utuku nga nu yorol, ke nien utyak se aktolu nu in Tempul, ac el fahk, "Oasr ma nga ke siyuk sum, na kom in fahkma nufon pwayeiya uh." 15 Na nga topuk, "Nga fin fahkot in suwohs, kom ac uniyuwi. Ac nga finne sot kas in kasrekom, kom ac tiana lohang nu kac." 16 Na Tokosra Zedekiah el wulema nu sik in lukma, "Nga fulahk ke Inen God moul, God se su ase moul nu sesr, lah nga fah tia unikomi ku eiskomyang nu inpoun mwet ma kena unikomi." 17 Na nga fahkang nu sel Zedekiah lah LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk, "Kom fin sifacna eiskomyang nu sin Tokosra Babylonia ac mwet lal, kom ac tia misa, ac siti se inge ac tia isisyak. Kom, ac sou lom kewa, ac fah moul. 18 Tusruktu kom fin tia eiskomyang nu selos, na siti se inge ac fah itukyang nu inpaolos, ac elos ac fah esukak, na kom ac tia ku in kaingla lukelos." 19 Tusruktu tokosra el fahk, "Nga sangeng sin mwet lasr ma som liki kut nu yurin mwet Babylonia. Sahp ac ku in itukyang nga nu selos ac elos ac akkeokyeyu." 20 Na nga fahk, "Kom ac fah tia itukyang nu inpaolos. Nga kwafe sum kom in akos kas lun LEUM GOD; na ma nukewa ac fah wo nu sum, ac kom ac moulna. 21 Tusruktu LEUM GOD El akkalemye nu sik in sie aruruma ma ac sifyak kom fin sprunga eiskomyang nu selos. 22 In aruruma sac nga liye mutan lula nukewa inkul fulat sin tokosra Judah, kokola elos nu yurin mwet fulat lun Tokosra Babylonia. Porongo ma elos fahk ke elos fahla: 'Mwet kawuk saok lun tokosra kifasulla, Elos toanya ma el nunku. Ac inge, ke nial tilla in fohk furarr, Mwet kawuk lal elos som lukel.'" 23 Na nga tafwela ac fahk, "Mutan kiom nukewa ac tulik nutum nukewa ac fah utukla nu yurin mwet Babylonia, ac kom sifacna fah tia ku in kaingla lukelos. Kom ac fah utukla mwet kapir sin

39 In malem se aksingoul in yac akeu lal Zedekiah in tokosra lun Judah, Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia ac un mwet mweun lal nukewa elos tuku ac kuhlusya acn Jerusalem. 2 Ke len se akeu in malem akakosr in yac aksingoul sie ma Zedekiah el tokosra, mwet Babylonia elos fukulya pot uh ac utyak. (3 Ke pacl se sruoh Jerusalem, mwet fulat nukewa lun tokosra Babylonia elos tuku ac tu yen srisrnyiuk nu selos ke Mutunpot Infulwa. Kutu sin mwet inge pa Nergal Sarezer, Samgar Nebo, Sarsechim, ac sie pac Nergal Sarezer.) 4 Ke Tokosra Zedekiah ac mwet mweun lal nukewa liye ma sifyak inge, elos srike in kaingla liki siti uh ke fong. Elos ut ke layen ma ima lun mwet leum uh oan we, ac som sasla ke mutunpot se ma kapsreni pot luo, ac kaing ut layen nu ke Infahlal Jordan. 5 Tusruktu mwet mweun lun Babylonia ukwalos, ac sruokilya Zedekiah in ac tupasrpas apkuran nu Jericho. Na elos usalla nu yorol Tokosra Nebuchadnezzar, su muta in siti Riblah in faci lun Hamath in pacl sac, ac Nebuchadnezzar el woteang ma in orek nu sel Zedekiah we. 6 El uniya wen natul Zedekiah ye mutual in acn Riblah, ac el oayapa sap in anwuki mwet leum lun Judah nukewa. 7 Tukun ma inge, el sap tipulyukla atronmutal Zedekiah, ac kapiri el ke sein in utukla nu Babylonia. 8 In pacl sacna, mwet Babylonia elos esukak inkul fulat sin tokosra, oayapa lohm nukewa sin mwet uh, ac rakinya pot Jerusalem. 9 Na Nebuzaradan, captain lun mwet mweun, el usla mwet lula nukewa in siti uh nu Babylonia, wi mwet nukewa ma tuh kaingme nu inpaol. 10 El filiya kutu sin mwet sukasrup ma wanginna acn ku kutena ma lalos in mutana Judah, ac el sang nien grape ac acn in ima lalos. 11 Tusruktu Tokosra Nebuchadnezzar el sap Nebuzaradan, captain fulat, elan oru na ma el sap in orek inge: 12 "Som ac konalak Jeremiah, ac karinganulang akwoya. Nimet oru kutena ma nu sel, a oru kewa ma el enenu an." 13 Ouinge Nebuzaradan, wi mwet fulat luo inge: Nebushazban ac Nergal Sarezer, oayapa mwet kol nukewa saya lun tokosra Babylonia, 14 elos usyume liki inkalkal lun mwet san ke inkul fulat sin tokosra. Elos

esiuyang nu inpaol Gedaliah, wen natul Ahikam ac uh. Na kowos in folokla nu in acn kowos muta we, ac
nutin natul Shaphan. Ma kunal in liye lah nga moul nwne orani kosrani lowos ke wain, fokinsak, ac oil in olive, ac
ke nga ac sun acn sik. Ouninga nga muta we inmasrlon karinganang ke nien filma lowos." 11 In paci sac pacna,
mwet uh. 15 Ke nga srakna kaul in kalkal lun mwet mwet Israel nukewa su muta Moab, Ammon, Edom ac
san, LEUM GOD El fahk nu sik 16 nga in fahkang nu kutu pac facl saya, lohngak lah tokosra lun Babylonia
sel Ebedmelech, mwet Ethiopia sac, lah LEUM GOD el lela kutu sin mwet Israel in mutana in facl Judah,
Kulana, God lun Israel, El fahk, "Nga tuh fahk mu nga ac ac el srirsgilya Gedaliah elan governor lalos. 12 Ke
sang mwe ongoiya nu fin siti se inge, ac tia sang mwe ma inge elos tuku liki acn elos fahsrelik muta we, ac
insewowo. Inge nga akola in oru oana nga tuh fahk ah, folokla nu Judah. Elos som nu yorol Gedaliah in acn
na kom ac mutana we ac liye ke ma inge ac sokyak. 17 Mizpah, na elos usani wain ac fokinsak puspis. 13 Tukun
Tusrukta nga, LEUM GOD, fah karingin kom, ac kom ac ma inge, Johanan ac mwet kol lun mwet mweun su tia
fah tia itukyang nu inpoun mwet ma kom sangeng se uh. wi srasrapo nu sin mwet Babylonia elos tuku nu yorol
18 Nga fah liyekomyang tuh kom in mouluna ac tia anwuki. Gedaliah in acn Mizpah 14 ac fahk nu sel, "Ya kom etu
Kom ac fah painmoulla mweyen kom filiya lulafongi lom lah Tokosra Baalis lun Ammon el supwalma Ishmael
in nga. Nqa, LEUM GOD, pa fahk ma inge." elan akmusekomi?" Tusrukta Gedaliah el tiana lulafongi.

40 Nga tuh kapir ke sein ac utukla wi mwet Jerusalem
ac mwet Judah su ac som mwet sruoh nu Babylonia.

LEUM GOD El kaskas nu sik tukun Nebuzaradan, captain filat lun un mwet mweun, el tuleyla in acn Ramah. 2 Captain filat sac el pangonyu ac fahk nu sik, "LEUM GOD lom El sulkakin tari lah mwe ongoiya inge ac tuku nu fin facl se inge. 3 Na inge El oru oana ma El fahk. Ma inge nukewa sikyak ke sripen mwet lom orekma koluk lain LEUM GOD ac tia aksol. 4 Inge, nga ac eisla sein liki poum ac aksukosokyekomla. Kom fin lungse, kom ku in wiyu som nu Babylonia, ac nga fah karingin kom. Tusrukut kom fin tia lungse wiyu som, na kom ku in sifacna sulela kutena acn kom lungse muta we in facl se inge nufon." 5 Na ke nga pahtlac in topkol, Nebuzaradan el fahk, "Kom fin lungse mutana inge, kom ku in folokla nu yorol Gedaliah, wen natul Ahikam su ma natul Shaphan, su tokosra lun Babylonia el tuh sulella elan governor ke siti lun Judah. Kom ku in muta yorol inmasrlon mwet uh, ku kom ku in som nu kutena

acn kom lungse muta we." Na el se nu sik mwe kite se ac mwe mongo nga in us, ac filiyula in som. 6 Na nga folokla nu yorol Gedaliah in acn Mizpah, ac muta inmasrlon mwet ma lula in facl sac. 7 Kutu sin mwet fulat ac mwet mweun lun mwet Judah su tia eisalosyang nu inpoun mwet Babylonia, elos lohngak lah tokosra Babylonia el srisrngilya Gedaliah elan governor lun facl Judah, ac sang elan leumi mwet nukewa su tia utukla nu Babylonia. Mwet inge pa sukasrup oemeet in facl sac. 8 Ouinge Ishmael wen natul Nathaniah, Johanan wen natul Kareah, Seraiah wen natul Tanhumeth, ac wen ekasr natul Ephai mwet Netopahah, ac Jezaniah mwet Maacah, wi mwet lalos elos som nu yorol Gedaliah in acn Mizpah. 9 Na Gedaliah el fahk nu selos, "Nga fahk na pwaye nu suwos lah kowos tia enenu in sangeng in filikowsyang nu sin mwet Babylonia. Kowos in oakwuki in facl se inge ac orekma nu sin tokosra lun Babylonia, ac ma nukewa ac fah wo nu suwos. 10 Ac funu nga, nga ac mutana Mizpah, ac nga fah aol kowos in sramssram nu sin mwet Babylonia ke pacl elos ac tuku nu yen

Na kowos in folokla nu in acn kowos muta we, ac orani kosrani lowos ke wain, fokinsak, ac oil in olive, ac karinganang ke nien filma lowos." 11 In paci sac pacna, mwet Israel nukewa su muta Moab, Ammon, Edom ac kutu pac faci saya, lohngak lah tokosra lun Babylonia el lela kutu sin mwet Israel in mutana in faci Judah, ac el srsrngily Gedaliah elan governor lalos. 12 Ke ma inge elos tuku liki acn elos fahsrelik muta we, ac folokla nu Judah. Elos som nu yorol Gedaliah in acn Mizpah, na elos usani wain ac fokinsak puspis. 13 Tukun ma inge, Johanan ac mwet kol lun mwet mweun su tia vi srasrapo nu sin mwet Babylonia elos tuku nu yorol Gedaliah in acn Mizpah 14 ac fahk nu sel, "Ya kom etu ah Tokosra Baalis lun Ammon el supwalma Ishmael elan akmusekomi?" Tusruktu Gedaliah el tiana lulafongi. 15 Na Johanan el tuku nu yorol in lukma ac fahk nu sel, Lela nga in som unilya Ishmael, ac wangin mwet ac etu lah su oralia. Efu ku in filifilla elan akmusekomi? Ac oru mwet Jew nukewa su tukeni muta raunikomla inge in kaingelik, ac ma se inge ac pwanang ongoiya nu fin mwet nukewa su lula muta in acn Judah." 16 Tusruktu Gedaliah el topuk, "Nimet oru ma sacn! Tia pwaye ma kom fahk kacl Ishmael!"

41 Ke malem akitors in yac sac, Ishmael, wen natul Nethaniah ac nutin natul Elishama, su sie sin mwet n sou in leum ac sie mwet fulat lun tokosra, el son nu Mizpah. El us mukul singoul welul in tuh osun nu sel Governor Gedaliah. Ke elos nukewa tukeni mongo, 2 na Ishmael ac mukul singoul ma welul, fwauk cutlass matulos ac unilya Gedaliah. 3 Ishmael el oyapaya onela mwet Israel nukewa su welul Gedaliah muta Mizpah, wi mwet mweun lun Babylonia ma oasr we in paci sac. 4 Len se toko ah, meet liki kutena mwet etauk lah Gedaliah el anwuki, 5 mwet oalngoul tuku Shechem, Shiloh, ac Samaria me. Elos tuh resaela altalos, seseya nukniuk alaos, ac sipik manolos. Elos utuk wheat ac mwe keng in tuh kisakin in Tempul. 6 Na Ishmael el illa liki Mizpah in sonolos, ac ke el fahsr el tung. Ke el sonolos el fahk, "Nunak munas, fahsru liyal Gedaliah." 7 Ke paci se na elos ilyak nu in siti uh, Ishmael ac mwet lal elos onelosi ac siselosyang nu in lufin kof se. 8 Tusruktu oasr mwet singoul sin u sac su fahk nu sel Ishmael, "Nunak munas, nimet unikuti! Oasr wheat, barley, oil in olive, ac honey kut okanla in ima ah." Ke ma inge el tia onelosi. 9 Lufin kof se ma Ishmael el sisang monin mwet ma el uniya nu loac ah, pa lufin kof lulap se ma Tokosra Asa el tuh

bukanak ke paci se Tokosra Baasha lun Israel el mweunainail. Ishmael el nwakla lufin kof sac ke mano misa inge. Na el kapriya pac acn nutin tokosra ac mwet saya nukewa in acn Mizpah, su captain fulat Nebuzaradan el tuh filiya Gedaliah elan karingnalosyang. Ishmael el neisalos mwet sruoh ac mukuiyak nu in facl lun mwet Ammon. 11 Johanan ac mwet kol nukewa lun un mwet mweun ma welul elos lohng ke akmas ma Ishmael el

oru. 12 Ouinge elos us mwet mweun lalos ac ukwal nwe ukwekowosla nu we, ac kowos fah misa in acn Egypt. ke elos sonol apkuran nu ke lulu in kof na yohk se in acn 17 Mwet nukewa su sulela in som ac muta Egypt fah Gibeon. 13 Ke mwet nukewa ma sruoh sel Ishmael elos misa we ke mweun, masrinsral, ku mas. Wangin mwet liyalak Johanan ac mwet kol lun un mwet mweun ma ac moul, ac wangin mwet ac kaingkunla mwe ongoiya welul, elos enganak, 14 ac forla ac kasrusr nu yorolos. nga ac use nu faclos.' 18 "LEUM GOD lun Israel El 15 Tusructu Ishmael ac oalkosr sin mwet lal kaingla lukel fahk, 'Oana ke nga tuh okoala kasrkusrak lulap luk nu Johanan, ac som nu in acn sin mwet Ammon. 16 Na fin mwet Jerusalem, ouinge nga fah okoaot kasrkusrak Johanan ac mwet kol lun un mwet mweun su welul, luk nu fowos, kowos fin som nu Egypt. Mutanfahl saya elos eis mwet mweun, mutan, tulik ac mwet eunuch uh ac langging ke liyela. Mwet ac fah aksruksruk ac su Ishmael el tuh usla liki acn Mizpah tukun el unilya israsrnikusrai kowos, ac orekmakin inen Jerusalem in Gedaliah. 17 Na elos som nu Geruth Chimham, apkuran mwe selnga lalos. Kowos ac fah tia sifilpa liye acn se nu Bethlehem, ac akoo in mukuiyak som nu Egypt 18 ke sripen elos sangeng sin mwet Babylonia, mweyen inge." 19 Na nga sifilpa fahk, "LEUM GOD El fahk nu ke sripen elos sangeng sin mwet Babylonia, mweyen suhos, mwet su lula in Judah, kowos in tia som nu Egypt. Ishmael el tuh unilya Gedaliah, mwet se tokosra lun Babylonia el srisrngiyan elan governor lun acn Judah.

42 Na mwet kol nukewa lun un mwet mweun, welulang

Johanan wen natul Kareah, ac Azariah wen natul Hoshaiyah, wi mwet nukewa, sin mwet pusisel nwe ke mwet fulat, elos tuku 2 ac fahk nu sik, "Nunak munas, oru ma kut ac siyuk sum uh! Pre nu sin LEUM GOD lasr kacsr. Pre kacsr nukewa su painmoulla. Meet kut arulana pus suna, a inge kut mwet ekasrna lula, oana ke kom liye. 3 Pre tuh LEUM GOD lasr fah akkalemye nu sesr inkanek ma fal kut in fahsre we, ac ma fal kut in oru." 4 Na nga topuk, "Wona. Nga fah pre nu sin LEUM GOD lasr, in oana ke kowos siyuk an, ac kutena ma El fahk nga fah fahk nu suhos. Wangin ma nga ac okanla liki kowos." 5 Na elos fahk nu sik, "Lela LEUM GOD, su oaru ac pwaye, Elan orek loh lain kut, kut fin tia akos ma sap nukewa El sot nu sum kacsr. 6 Finne ma kut ac insewowo kac ku tia, kut fah akos LEUM GOD lasr, su kut siyuk kom in pre nu sel kacsr. Ma nukewa ac wo nu sesr kut fin aksol." 7 Len singgol toko LEUM GOD El kaskas nu sik. 8 Ke ma inge nga solalma Johanan, ac mwet kol lun mwet mweun nukewa su welul, ac mwet nukewa saya, mwet pusisel ac mwet fulat. 9 Nga fahk nu selos, "LEUM GOD lun Israel, su kowos supwetu nu yoro ke mwe siyuk lowos, El fahk mu, 10 'Kowos fin lungse mutana in facl se inge, na nga ac musaikowosyak ac tia ikruiowosi. Nga ac yukwikowosi ac tia fiskowosyak. Nga arulana dela ac asor ke sripen mwe ongoiya nga tuh akkeoye kowos kac. 11 Nimet sifil sangeng sin tokosra Babylonia. Nga muta yuruwos, ac nga fah molikowosla liki ku la. 12 Nga pakoten, ac nga fah oru tuh elan pakomutowos, ac lela kowos in folokla nu yen suhos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.' 13 'Tusructu kowos fin fahk mu, 'Kut ac tia mutana in facl se inge,' ac kowos seakos pusren LEUM GOD lowos 14 ac fahk, 'Kut fah som nu in facl Egypt, yen kut ac tia liye mweun, ku sensen, ku masrinsral,' 15 na kowos in lohng ma LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk nu sin mwet lula in facl Judah: 'Kowos fin sulela ku suhos mu kowos ac som nu Egypt ac oakwuki we, 16 na mweun ac masrinsral ma kowos sangeng kac ac fah

ukwekowosla nu we, ac kowos fah misa in acn Egypt. 17 Mwet nukewa su sulela in som ac muta Egypt fah ac moul, ac wangin mwet ac kaingkunla mwe ongoiya nga ac use nu faclos.' 18 "LEUM GOD lun Israel El fahk, 'Oana ke nga tuh okoala kasrkusrak lulap luk nu fin mwet Jerusalem, ouinge nga fah okoaot kasrkusrak luk nu fowos, kowos fin som nu Egypt. Mutanfahl saya uh ac langging ke liyela. Mwet ac fah aksruksruk ac israsrnikusrai kowos, ac orekmakin inen Jerusalem in mwe selnga lalos. Kowos ac fah tia sifilpa liye acn se inge." 19 Na nga sifilpa fahk, "LEUM GOD El fahk nu suhos, mwet su lula in Judah, kowos in tia som nu Egypt. Ouinge nga sensenkakin kowos inge 20 lah kowos oru sie tafongla su ac ma nu ke misa. Kowos siyuk sik ngan pre nu sin LEUM GOD lasr keiwas, ac kowos wulela mu kowos ac fah oru ma nukewa ma El sapkin. 21 Na inge nga fahkot tari, a kowos seakos ma nukewa ma LEUM GOD lasr El supwetyume in fahk nu suhos. 22 Ke ma inge, kowos in arulana esam lah kowos ac misa ke mweun, ku masrinsral ku mas, fin acn se ma kowos lungse in som ac muta we."

43 Nga aksafelya in fahk ma nukewa nu sin mwet

uh ma LEUM GOD lalos El supwetyu in fahk nu selos. 2 Na Azariah wen natul Hoshaiyah, ac Johanan wen natul Kareah, ac mwet enum saya nukewa elos fahk nu sik, "Kom kikiap. LEUM GOD lasr El tiana supwekom in fahk nu sesr kut in tia som muta Egypt. 3 Baruch, wen natul Neriah, el piirkomyak lain kut, tuh mwet Babylonia fah ku facsra ac unikuti, ku uskutla nu Babylonia." 4 Ouinge Johanan, ac mwet fulat lun un mwet mweun, ac mwet nukewa, tiana akos sap lun LEUM GOD tuh elos in mutana in facl Judah. 5 Na Johanan, ac mwet fulat nukewa lun un mwet mweun, elos usla mwet nukewa su lula in facl Judah nu Egypt, weang mwet nukewa su foloko liki mutunfacl puspis ma elos fahsreluk nu we: 6 mukul, mutan, tulik, ac acn nutin tokosra, oayapa nga ac Baruch — aok, mwet nukewa su captain fulat Nebuzaradan el tuh filiya ye karingnyuk lal Gedaliah. 7 Elos tia akos sap lun LEUM GOD, a elos som na nu Egypt, ac fahlana nwe ke siti Tahpanhes. 8 In acn Tahpanhes LEUM GOD El fahk nu sik, 9 "Eis kutu eot lulap ac pikinya ye acn se ma pave ke nien utyak nu in lohm sin tokosra in siti se inge. Lela kutu sin mwet Judah in liye ke kom oru. 10 Na fahk nu selos lah nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, ac fah usalu mwet kulansap luk, Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia, nu yenu, ac el fah likiya tron lai fin eot ma kom pikinya inge, na el fah laknelik lohm nuknu sel fac. 11 Nebuchadnezzar el ac tuku ac kutangla Egypt. Mwet ma srisrngiyuki in misa ke mas fah misa ke mas, elos su srisrngiyuki in utukla nu ke sruoh ac fah utukla sruoh, ac elos su srisrngiyuki in anwuki ke mweun ac fah misa ke mweun. 12 Nga fah

esukak tempul lun god nukewa lun Egypt, ac tokosra lun folokla nu Judah, yen se elos asroela ac kena in sifilpa Babylonia el fin tia esukak ma sruloala lalos, el ac usla. muta we. Wangin mwet fah folokla, sayen mwet na pu Oana ke sie shepherd el ac kunesla kuut uh liki nuknuh lal, ouinge tokosra lun Babylonia fah sisla ma nukewa ma akkolukyela facl Egypt. Na tukun el kutangla, el ac som liki acn we. 13 El fah kunausla sru ma oalkinyuk in acn Heliopolis in Egypt, ac el fah furreak tempul lun god lun mwet Egypt."

44 Kas lun LEUM GOD tuku nu sik in fahkang nu sin mwet Judah nukewa su muta in acn Egypt — nu selos su muta in siti lun Migdol, Tahpanhes, ac Memphis, oayapa elos su muta acn layen eir in facl sac. 2 LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk, "Kowos sifacna liye ke nga kunausla acn Jerusalem ac siti nukewa in acn Judah. Siti inge srakna oan musalla nwe misenge, ac wangin mwet muta we 3 mweyen mwet we elos tuh orekma koluk ac akkasrkusrakyeyu. Elos oru mwe kisa lalos ac orekma nu sin god saysa — god su elos, ac kowos, ac mwet matu lowos tiana alu nu kac meet. 4 Nga nuna supu na mwet kulansap luk, mwet palu, su fahk nu suwos kowos in tia oru ma koluk inge ma nga srunga. 5 A kowos tiana porongo ku forla liki inkanek koluk lowos, in tia oru mwe kisa nu sin god saysa. 6 Ke ma inge nga okoala kasrkusrak fol luk nu fin siti lun Judah ac nu fin inkanek Jerusalem, ac esukulosyak. Na acn inge oan musalla nwe misenge, su mwe aksangeng in liye. 7 "Inge, nga LEUM GOD Kulana, God lun Israel, siyuk suwos lah efu kowos ku oru kain koluk ouinge nu suwos sifacna. Ya kowos lungse use mwe ongoiya lulap nu fin mwet lowos nukewa — mukul, mutan, tulik, ac oayapa tulik fusr — tuh in wangin mwet lowos lula? 8 Efu kowos ku akkasrkusrakyeyu ke kowos alu nu ke ma sruloala ac orek kisa nu sin god saysa in Egypt, yen kowos tuku ac muta we inge? Ya kowos oru ma inge in sifacna kunauskowosla, tuh mutunfacl nufon fah aksruksrukye kowos ac oru inewos in sie mwe selnga? 9 Ya kowos mulkunla ma koluk nukewa ma mwet matu lowos, ac tokosra lun Judah ac mutan kialos, ac kowos ac mutan kiowos, tuh oru in siti lun Judah ac ke inkanek Jerusalem? 10 Nwe misenge, kowos tiana akpusiselyekowosla. Kowos tiana akfulatyeyu ku moul fai nu ke ma sap nga sot nu suwos ac mwet matu lowos. 11 "Ke ma inge, nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, fah foroht lain kowos ac kunausla facl Judah nufon. 12 Ac funu ke mwet lula lun Judah su solela ku selos in som ac muta Egypt, nga ac oru tuh elos nukewa in kunausyukla. Elos nukewa fah misa in Egypt ke mweun ku srac! — mwet pusisel nwe ke mwet fulat. Elos ac fah sie mwe aksangeng in liye. Mwet uh ac fah aksruksrukelos ac oru tuh inelos in mwe selnga. 13 Nga fah kalyaelos su muta in Egypt, in oana ke nga kalyei Jerusalem ke mweun, srac, ac mas. 14 Wangin sin mwet lula lun Judah su tuku nu Egypt in muta we, ac fah kaingla ku moulla. Wangin selos ac

folokla nu Judah, yen se elos asroela ac kena in sifilpa su ac kaingla." 15 Na mukul nukewa ma etu lah mutan kialos orek kisa nu sin god saysa, ac mutan nukewa su tuh we, weang mwet Judah su muta layen eir in Egypt — sie u na lulap — elos fahk nu sik, 16 "Kut tia lungse porongo ma kom fahk nu sesr ke Inen LEUM GOD. 17 Kut ac oru ma nukewa ma kut fahk mu kut ac oru. Kut ac orek kisa nu sin god mutan lasr, Kasra lun Kusrao, ac kut fahokoala mwe kisa wain nu sel, oana ke kut, oayapa mwet matu lasr, tokosra lasr ac mwet kol las, tuh oru in siti lun Judah ac inkanek Jerusalem. Pukanten mwe mongo nasr in pacl sac. Wo ouiyasr, ac wangin ma upa nu sesr. 18 Tusruktu tukunna kut tila orek kisa nu sin Kasra lun Kusrao, ac tila okwok wain in kisa nu sel, na wanginla ma lasr, ac mwet lasr misa ke mweun ac srac!" 19 Na mutan ah oayapa fahk, "Pacl kut manman cake ac orala lumah uh in oana Kasra lun Kusrao, ac orek kisa nu sel ac okwok mwe kisa wain nu sel, mukul tumasr elos akkeye kut na in ma kut oru." 20 Na nga fahk nu sin mukul ac mutan nukewa su topukyu ouinge, 21 "Ya kowos nunku mu LEUM GOD El tia etu, ku El mulkunla ke kowos ac mwet matu lowos, tokosra lowos, mwet kol lowos, ac mwet nukewa lun Judah elos oru mwe kisa in siti lun Judah ac inkanek Jerusalem? 22 Misenge, facl suwos oan musalla, ac wangin mwet muta we. Acn we ekla sie acn ma mwet uh sangeng kac, ac mwet uh orekmakin inen acn suwos mwe selnga, mweyen LEUM GOD El tia ku in muteng orekma srungayuk ac koluk ma kowos oru. 23 Mwe ongoiya inge nukewa tuku nu fowos mweyen kowos orek kisa nu sin god saysa ac orekma koluk lain LEUM GOD ke kowos tia akos ma nukewa ma El sapkin." 24 Jeremiah el fahk nu sin mukul ac mutan nukewa, "Lohng kas lun LEUM GOD, kowos nukewa mwet Judah su muta in acn Egypt. 25 Ouinge LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk, "Kowos ac mutan kiosos tuh sifacna fahkla ke oaluwas ac akpwayei ke orekma lun pouwos, lah kowos ac orek kisa nu sin Kasra lun Kusrao ac okwok mwe kisa wain nu sel. Kwal, oru oana ma kowos wulela kac! 26 Tusruktu, inge kowos porongo fulahk se su nga, LEUM GOD, orala ke Ine fulat luk nu suwos mwet Judah nukewa in facl Egypt. Nga fah tia sifil lela kutena suwos in orekmakin Inek in fulahk kac ac fahk, 'Nga fulahk ke Inen LEUM GOD moul Fulatlana!' 27 Nga ac tiana lela kowos in kapkapak, a nga ac lela in kunausyukla kowos. Kowos nukewa fah misa — kutu ke mweun ac kutu ke srac — nwe ke na tia sie suwos lula. 28 Tusruktu mwet pu na suwos fah tia misa, a elos ac folokla liki acn Egypt nu Judah. Na mwet ma moulla inge ac fah etu lah kas lun su pwaye — kas luk uh ku kas lalos. 29 Nga, LEUM GOD, ac fah oru sie akul in akpwayeye nu suwos lah nga fah kalyei kowos in acn se inge, oayapa lah wulela luk in kunauskowosla ac fah akpwayeyuk pac: 30 Nga fah eisalang Tokosra Hophra

Iun Egypt nu sin mwet lokoalok lal su kena unilya, in oana ke nga tuh eisalang Tokosra Zedekiah lun Judah nu sel Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia, mwet lokoalok lal su kena unilya."

45 In yac se akakosr ma Jehoiakim, wen natul Josiah, el tuh tokosra lun Judah, Baruch el simusla kas nukewa nga fahkang nu sel. Na nga fahk nu sel, 2 "Pa inge kas lun LEUM GOD lun Israel nu sum: 'Baruch, 3 kom fahk mu "Nga fuhleak finsrak! LEUM GOD El ase mwe asor in laesla mwe lokoalok luk. Nga totola ke sao luk, ac nga tia ku in konauk mongla!"' 4 "Tusruktu nga, LEUM GOD, nga ikruuya ma nga musaela, ac nga fusak ma nga yukwiya. Nga ac oru ouinge nu ke faclu nufon. 5 Ya kom suk in orek nu sum wo liki mwet ngia? Nimet nunku ouingan. Nga ac sang mwe ongoiya nu fin mwet nukewa, tusruktu kom sifacna ac fah moulla in kutena acn kom ac som nu we. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

46 LEUM GOD El kaskas nu sik ke mutunfacl pus, 2 mutawauk ke facl Egypt. Pa inge ma El fahk ke un mwet mweun lal Tokosra Neco lun Egypt, su Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el kutangla in acn Carchemish, apkuran nu Infacl Euphrates in yac se akakosr ma Jehoiakim el tokosra lun Judah: 3 "Mwet fulat lun Egypt elos wowoyak ac fahk, 'Akola mwe loeyuk nutuwos, Ac fahsryang nu ke mweun! 4 Tamla osra nutuwos! Nokomang nuknuk ac susu in mweun lowos! Akoela horse nutuwos, sroang nu faclos, Ac takla ke lain lowos an!' 5 LEUM GOD El siyuk, "Ku mea nga liye uh? Elos tuninfongla ac forla folok. Mwet mweun lalos kutangyukla; Elos sangengla ac kaing ke kuiyalos, Ac elos tia tapulla. 6 Finne mwet ma mui ke kasrusr, elos tia ku in kaingla; Mwet watwen in mweun tia pac ku in kaingla. In acn epang, sisken Infacl Euphrates, Elos tukulkul ac ikori. 7 Su sronoti oana Infacl Nile inge, Oana soko infacl sronoti ac nwakla pefahl uh? 8 Egypt pa sronoti oana Infacl Nile, Oana soko infacl sronoti ac nwakla pefahl uh. Egypt el fahk, 'Nga fah sronoti ac afunla faclu; Nga fah kunausla siti puspis, wi mwet muta we. 9 Sap horse uh in som, Ac chariot uh in kasrusr! Supwalik mwet mweun uh: Mukul ma tuku Ethiopia ac Libya me, su utuk mwe loeyuk, Ac mwet sasla ke pisr ma tuku Lydia me.'" 10 Pa inge len lun LEUM GOD Fulat ac Kulana: Sie len in folosak; Misenge El fah kalyei mwet lokoalok lal. Cutlass natul ac fah kangulosla nwe ke na kihpi, Ac nim srah kaclos nwe ke sun lungse lal. Misenge El su Kulana El oru sie kisa ke mwet ma El uniya In acn epang, sisken Infacl Euphrates. 11 Mwet Egypt, kowos fahla nu Gilead Ac sukok ono! Kalem tarl lah wangin sripen ono lowos; Wangin ma ku in unwekowosla. 12 Mutunfacl pus lohng ke mwekinla lowos; Mwet nukewa elos lohng ke kom tung. Sie mwet mweun el tukulkul ac ikori fin sie pac, Na eltal kewa putatla infohk uh. 13

Ke Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el tuku in mweuni facl Egypt, LEUM GOD El kaskas nu sik, ac fahk, 14 "Sulkakin in siti Egypt inge, In Migdol, Memphis ac Tahpanhes: 'Akola in sifacna loangekows; Ma lowos nukewa ac fah musalla ke mweun! 15 Efu ku Apis, god ku lowos, el ikori? Mwegen LEUM GOD El sringlyli! 16 Mwet mweun lowos elos tukulkul ac ikori; Kais sie fahk nu sin mwet wial, 'Sulakkak! Kut som nu yurin mwet lasr in acn sesr Ac kaingkunla cutlass nutin mwet lokoalok lasr inge!' 17 "Sang ine sasus se inge lun tokosra lun Egypt, 'Wowon Wel Ac Wangin Ma Oru.' 18 Nga, LEUM GOD Kulana, nga tokosra. Nga pa God moul. Oana ke Eol Tabor pa fulat inmasilon eol uh, Ac Eol Carmel tuyak fulat sisken meoa uh, Ac fah ouinge ku lun el su ac fah mweuni kowos. 19 Kowos mwet Egypt, Apweni! Ac utukla kowos nu in sruoh! Siti Memphis ac fah ekla sie acn mwesis, Sie acn sikiyukla ma wangin mwet muta we. 20 Egypt el oana soko cow mutan kato finsroa, Ma ngalisuyk sin sie loang ngalngul kutulap me.

21 Finne mwet ma el moli nu se in kasrel ke mweun Wanginna sripalos, oana cow fusr uh. Elos tia tuyak mweun, A elos nukewa forla kaing. Len in ongoiya nu selos summa; Pacl in kunausykla elos. 22 Egypt el kaing, musiksikla oana wet soko Ke un mwet lokoalok uh sikme. Elos mweunel ke tuhla, Oana mwet pakpuk sak 23 Su kunausla insak matol. Mwet lalos arulana pusha, tia ku in oekyukla; Mwet mweun lalos pus liki ulap ke locust. 24 Akmewekinyeyukla mwet Egypt; Kutangyukla elos sin mwet epang. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 25 LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk, "Nga ac kai Amon, god lun acn Thebes, wi Egypt ac god nukewa ac tokosra nukewa we. Nga ac eisal tokosra lun Egypt ac elos nukewa su filiya lulafongi lalos in el, 26 ac eisalosyang nu selos su kena onelosi — nu sel Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia ac un mwet mweun lal. Tusruktu tok, mwet uh ac fah sifilpa muta Egypt, oana ke elos tuh oru in pacl somla. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. 27 "Mwet luk, nik kowos sangeng; Mwet Israel, nik kowos tuninfongla. Nga fah molikowos liki facl loessula ingan, Liki acn ma kowos mwet sruoh we. Kowos fah foloko nu yen suwos ac muta in misla; Kowos ac fah oakwuki in misla, ac wangin mwet fah oru kowos in sangen. 28 Nga fah tuku nu yuruwos ac molikowosla. Nga fah kunausla mutunfacl nukewa Ma nga akfahsryekowoselik nu we, A nga fah tia kunauskowosla. Tusruktu nga fah tia lela kowos in som ke wangin kaiyuk nu suwos; Ke pacl se nga ac kai kowos, nga fah oru in fal. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

47 Meet liki tokosra lun Egypt el mweuni siti Gaza, LEUM GOD El kaskas nu sik ke acn Philistia. 2 El fahk: "Liye! Kof ac fah lapak layen epang Ac asrla oana soko infacl sronoti. Ac fah afunla acn uh ac ma nukewa fac — Siti uh ac elos su muta we. Mwet uh ac

fah wowoyak in sukuk kasru; Mwet nukewa fin faclu tokosra, LEUM GOD Kulana, Ac nga pa fahk ma inge. fah arulana tung. 3 Elos fah lohng kusen kihmkim lun 16 Mwe ongoiya lulap apkunme in sun acn Moab; Mwe falken horse uh, Ac pusren kasrusr lun chariot, Ac erarrar keok lal uh ac sa na sikuak. 17 "Tungi mutunfacl sac, lun wheel uh. Papa uh ac fah tia folokla in suukak tulik lun wheel uh. Papa uh ac fah tia folokla in suukak tulik natulos, Mweyén paolos munasla ac atla siskalos. 4 Fakh mu, 'Ku lun tokosrai lal musalla; Wolana ac ku lal Pacl in kunausla acn Philistia summa, Kain in kasru kowos su muta apkuran, Kowos nukewa su etu pungal. natulos, Mweyén paolos munasla ac atla siskalos. 4 Fakh mu, 'Ku lun tokosrai lal musalla; Wolana ac ku lal Pacl in kunausla acn Philistia summa, Kain in kasru kowos su muta apkuran, Kowos nukewa su etu pungal. 18 Kowos su muta Dibon, Tufokme liki acn wanginla.' 19 Kowos su muta Aroer, Tu sisken inkaneuh uh fulat suwos Ac muta fin fohk uh in kutkut uh. Mwet se ma ac kunausla Moab oasr inge, El kunausla tari pot liki weacn Crete. 5 Asor lulap sun tari mwet Gaza, Ac ku we. 19 Kowos su muta Aroer, Tu sisken inkaneuh uh ac soano. Siyuk selos su kaing Lah mea sikuak. 20 Na mwet Ashkelon elos misla tia kas. Mwet Iula Philistia elos ac mwemelil nwe ngac? 6 Kowos wowoyak ac fahk, 'Cutlass nutin LEUM GOD! Kom ac uni mwet uh Moab el arulana tonongla. Sulkakinelik pe Infacl Arnon nwe ngac? Isongkomyang nu in mwe nuk lom an Ac mongla loac!' 7 Tusrukta el ac mongla fuka Ke nga sang su oan yen tupasrpas: Holon, Jahzah, Mephaath, 22 Lah Moab sikuylaka! 21 "Nununku tuku tari nu fin siti inge Dibon, Nebo, Beth Diblathaim, 23 Kirathaim, Bethgamul, Bethmeon, 24 Kerioth, ac Bozrah. Nununku tuku nu fin siti nukewa in acn Moab, Ioes ac apkuran. 25 Ku lun Moab itungyuki; kufwen mwe mwewin lal kipatpatu. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 26 LEUM GOD El fahk, 'Oru acn Moab in sruhila, mweyén el utuk nunak lainyu. Moab el fah ipippip in woht lal sifacna, ac mwet uh ac isrunul. 27 Moab, kom esam ke kom aksruksruki mwet Israel? Kom lumahlos oana un mwet ingunyar. 28 "Kowos su muta in Moab, tuyak som liki siti suwos ac muta fin fulu uh, oana wuleoa ma oru ahng lalos sisken acn oatu in eot uh. 29 Moab el arulana inse fulat! Nga lohng luman filang, enum ac ekak lun mwet we, ac lah elos arulana nunku kaclos sifacna. 30 Nga, LEUM GOD, etu ke tungak lalos. Konkin lalos uh wanginna sripa, ac ma elos oru ac tiana oan paht. 31 Ke ma inge nga fah tungi mwet nukewa in acn Moab, oayapa ke mwet Kir Heres. 32 Nga fah tungi mwet Jazer, ac nga ac tunji mwet Sibmah yohk liki. Siti Sibmah, kom oana oa in grape soko ma lah kac tupalla sun Meoa Misa, ac som pacna nwe Jazer. Tusrukta inge grape sunom ac fokinsak lom ke pacl fol uh sikuylaka. 33 Wanginla pusren engan ac insewowo in facl Moab, sie acn ma wo fohk we. Nga tulokinya wain in tia soror liki nien orek wain. Wanginla mwet in fut grape uh, oru wangin sasa ke engan. 34 "Mwet Heshbon ac Elealeh wowoyak tung, ac pulsralos ku in lohngyuk oe Jahaz. Ku in lohngyuk pac sin mwet Zoar, ac lohngyuk pac e Horonaim ac Eglat Shelihiyah. Finne infacl srisrik Nimrim, paola pac. 35 Nga fah tulokinya mwet Moab liki orek mwe kisa firir ke acn in alu lalos, ac liki orek kisa nu sin god lalos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. 36 "Ouinge insiuk eoksra kacl Moab ac ke mwet Kir Heres, oana sie mwet su oru on in pukmas ke mwe ukuk natul, mweyén ma nukewa lalos wanginla. 37 Ke sripen asor lalos, elos nukewa mangsrasrala ac kalla altalos. Elos nukewa sipik paolos, ac nukum nuknuk yohk eoa. 38 Fin lohnm nukewa Moab ac ke nien toeni nukewa, wangin ma orek sayen eoksra, mweyén nga fukulya acn Moab oana soko sufa fukulyu ma wangin mwet enenu. 39 Kowos in wowoyak ke tung,

48 Pa inge ma LEUM GOD Kulana El fahk ke

acn Moab: "Pakomuta mwet Nebo, Siti selos uh kunausyukla! Sruoh tari siti Kirathaim, Pot kulana we ikruiyuki, Ac mwet we akmwekinyeyuk; 2 Oasku lun Moab wanginla. Mwet lokoalok elos surokya acn Heshbon Ac akoo in sukela mutunfacl Moab nufon. Ac fah wanginla pusra lohngyuk in siti Madmen; Un mwet mwewin ac fah mukuiyak in mweuni. 3 Mwet in acn Horonaim wowoyak ac fahk, "Yoklana mwe lokoalok! Yoklana mwe ongoiya!" 4 "Sikuylaka acn Moab. Lohng ke tulik uh tung. 5 Lohng pusren mwemelil lalos Ke elos ututyak innek nu Luhith, Ac tung in ongoiya lalos Ke elos tufolkla ke innek nu Horonaim. 6 Elos fahk, 'Sulaklak, kaing! Suk mouf lowos! Kasrusr oana soko donkey lemnak yen mwesis!' 7 "Moab, kom filiya lulalfongi lom in ku lom ac mwe kasrup lom, Tusrukta, kom ac fah kutangyukla. Chemosh, god lom, fah utukla nu in suroh, Wi fisrak ac mwet tol lal. 8 Siti nukewa ac fah kunausyukla; Infahlal uh ac acn tupasrpas ac fah sikuylaka pac. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. 9 Tulokunak sie eot in kulyuk lun acn Moab. Ac tia paht el musalla. Siti we ac fah filfilla in kulawi, Ac wangin mwet fah sifilpa muta we." (10 Selngawiyuk mwet se su tia oru orekma lun LEUM GOD ke insial nufon! Selngawiyuk mwet se su surokya cutlass natul in tia aksoroye srah!) 11 LEUM GOD El fahk, "Oemeet me acn Moab oanna okak — soenna utukla nu in suroh. Moab el oana wain ma filiyuki in oan sraholu — tia mokleyuk ku okwok liki sufa nu ke sufa, pwanang emah uh, ac fohlo, tia ekla; oanna wo. 12 "Tusrukta pacl se ac tukla ke nga fah supwala mwet in okoala acn Moab oana wain. Elos fah okoala nwe ke lisr, ac elos fah fukulya sufa uh nu ke ip sirik. 13 Na mwet Moab ac fah tia sifil lulalfongel Chemosh, god lalos, oana ke mwet Israel tuh fuhleak lulalfongi lalos kacl Bethel, sie god elos tuh lulalfongi meet. 14 "Mukul Moab, efu kowos ku fahk mu kowos mwet mwewin watwen, Mwet pulaik ac fokoko ke mweun? 15 Moab ac siti we kunausyukla; Mukul fusr pisrla we anwuki. Nga pa

mweyen acn Moab fukulyuki ac akmwekinyeyuk. El ac nga konauk ac kunausla acn in wikkilalos, na elos kuanula ac mutunfacl nukewa rauelak israsrinkusrael. tia ku in sifil wikla we. Mwet Edom nukewa sikiyukla. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 40 LEUM GOD El Wangin siefanna selos lula. 11 Filiya tulik mukaimtal wulela mu sie mutunfacl ac fah tuhwi nu fin Moab, oana nutuwos an yuruk, ac nga fah liyalosyang. Katinmas sie eagle ma asroelik posohksok lal, 41 na siti ac pot ku lowos an ku in lulalfongiyu in kasrellos. 12 "Fin pa mwet nukewa ac fah sruoh. In len sac mwet mweun lun Moab su wangin mwata enenu in nim ke cup in kaiyuk, ya ac fah arulana sangeng, oana sie mutan ke pacl in isus kowos nunku mu kowos ac tia wi sun kaiyuk? Mo, kowos lal. 42 Moab ac sikiyuk tuh in tia sifilpa sie mutunfacl, enenu na in nim ke cup sac! 13 Nga sifacna fulahk lah mweyen el likkeke lainyu. 43 Sangeng, ac luf, ac sruhf siti Bozrah ac fah ekla sie acn sikiyukla ac mwet uh ac oan soano mwet Moab. LEUM GOD pa fahk ma inge. 44 tuninfong ke liyea. Elos ac fah sufan, ac orekmakin Kutena mwet su srike in kaingla liki mweaksangeng inge inen acn we oana kas in selnga. Inkul atulani nukewa ac fah putatyang nu in luf uh, ac kutena mwet su fanyak fah oan srualana nwe tok. Nga, LEUM GOD, pa fahk liki luf uh, ac fah sremla ke sruhf, mweyen LEUM GOD ma inge." 14 Na nga fahk, "Edom, nga eis sie kas sin El oakya tari pacl in kalyei nu sin Moab. 45 Mwet uh LEUM GOD me. El supwama sie mwet in sulkakin nu sin kaing in suk molela in acn Heshbon, siti se ma Tokosra mutunfacl uh tuh elos in orani un mwet mweun lalos ac Sihon el tuh leumi meet, tusruktu firiryak acn we. E uh esukak mangon eol ac masrol lun acn sin mwet Moab akola in mweuni kom. 15 LEUM GOD El ac oru kom in su lungsena orek mweun. 46 Pakomuta mwet Moab! 16 Inse fulat lom uh kiapwekomla, ac kom nunku mu Kunausyukla mwet ma alu nu sel Chemosh, ac utukla mutunfacl saya elos sangeng sum. Kom muta fin fulu uh, wen ac acn natulos nu in sruoh. 47 Tusruktu sie len, yen fulat fin mangon eol uh; tusruktu kom nwe muta yen LEUM GOD El ac fah sifil akwoyeak acn Moab. LEUM munas inmasrlon mutunfacl uh, ac elos fah pilesrekom. GOD El fahk lah ma inge nukewa ac sikiyak nu ke acn 17 LEUM GOD El Moab. ten. LEUM GOD, pa fahk ma inge." 17 LEUM GOD El fahk, "Lupan musalla ma ac sikiyak in acn Edom ac fah arulana upa, oru elos nukewa su fahsryak we ac fah lut ac tuninfongla. 18 Ma ac sikiyak nu ke acn Edom inge, pa pacna tuh sikiyak nu ke acn Sodom ac Gomorrah ke tuh kunausyukla acn we, wi inkul nukewa ma oan raunela. Wangin mwet ac sifilpa muta we. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. 19 Oana ke soko lion ac sasma liki insak matol sisken Infahl Jordan yak nu ke inima folfol insroa, nga fah tuku ac oru mwet Edom in sa kaing liki facl selos. Na mwet kol se nga sulela uh ac fah leumi facl sac. Su ku in lumweyuk nu sik? Su pulaik in kisprungu? Ma ya mwet leum se ac lainyu? 20 Ouinge, porongo oakwuk ma nga oru in lain mwet Edom, ac ma nga akoo in oru nu sin mwet in siti Teman. Finne tulik natulos, ac amala som, ac mwet nukewa ac fah tuninfongla. 21 Pacl se Edom ac putatla uh, kusa uh ac arulana yohk, pwanang faclu nufon kusrusryak, ac pusren tuninfong lun mwet uh ac fah lohngyuk oe yen loessula, sun Meoa Srusra. 22 Mwet lokoalok ac fah mweuni Bozrah oana sie eagle asroelik paol ac pwesroulme. Ke len sac, mwet mweun lun Edom ac fah sangeng oana sie mutan ac isus." 23 Pa inge ma LEUM GOD El fahk ke acn Damascus: "Mwet in siti Hamath ac Arpad elos fosrnga ac sensen mweyen elos lohng pweng koluk. Mwe sensen afnulosi oana pulkulak lun noa meoa, ac elos tia ku in mongla. 24 Mwet Damascus elos munaslana, ac elos nukewa kaing. Elos fosrnga ac sensen ac keok, oana sie mutan in pacl in isus. 25 Siti se ma tuh pwengpeng ac engan meet, inge wanginla mwet muta we. 26 Ke len sac, mwet fusr lal ac fah anwuki inkanek lun siti uh, ac mwet mweun lal nukewa sikiyukla. 27 Nga fah esukak pot lun Damascus, ac nga fah furreak inkul fulat sel

49 Pa inge ma LEUM GOD El fahk ke mwet Ammon: "Pia mukul Israel uh? Ya wangin mwet in tuyak loango facl selos? Fuka tuh mwet ma alu nu sel Molech elos tuku eisla acn sin sruf lal Gad ac oakwuki we? 2 Tusruktu pacl se ac fah tuku ke nga fah oru mwet in siti fulat Rabbah in lohng kusen mweun, na acn we ac fah sikiyukla, ac inkul we ac fah firirla nwe ke apatla. Na mwet Israel fah sifil eisla acn selos ma mwet Ammon tuh eisla. 3 Mwet Heshbon, kowos in wowoyak tung! Acn Ai kunausyukla! Mutan Rabbah, kowos in eoksral! Nokomang nuknuk yohk eoa ac muta in asor, ac sifacna sringil monuwos. Molech, god lowos, fah utukla nu in sruoh, wi mwet tol ac mwet fulat lal. 4 Kowos mwet sesuwos, efu kowos ku konkin? Ku lowos uh sriksrikeni. Efu ku kowos lulalfongi ku lowos sifacna, ac fahk mu wangin mwet ac pulaik in mweuni kowos? 5 Nga fah use mweaksangeng nu fowos liki acn nukewa. Kowos nukewa fah kaingelik. Kais sie fah kaing in suk moul lal, ac wangin sie fah ku in orani mwet mweun lowos uh. 6 Tusruktu tok, nga fah oru mwet Ammon in sifil kapkapak. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 7 Pa inge ma LEUM GOD Kulana El fahk ke acn Edom: "Ya wanginla pwapa ac oakwuk wo yurin mwet Edom? Ya mwet kasru lalos tila lotelos ke ma fal elos in oru? Ya lalmwetmet nukewa lalos wanginla? 8 Mwet Dedan, kowos in forla, kaing, ac wikla! Nga ac kunausla fwilin tulik natul Esau mweyen sun pacl ngan kaelos. 9 Ke mwet uh sifani grape, elos ac likiya kutu in oanna ke oa in grape ah. Ac finne mwet pusrapasr uh ac tuku ke fong, elos ac eis na lupa elos enenu. 10 Tusruktu nga arulana kunausla ma nukewa lun fwilin tulik natul Esau,

Tokosra Benadad. Nga, LEUM GOD Kulana, pa fahk ke ma kut oru inge. Mwet matu lalos tuh lulalfongi in ma inge." **28** Pa inge ma LEUM GOD El fahk ke sruf LEUM GOD, ac fal na elos in inse pwaye pac nu sel.' Kedar ac facl ma karinginyuk sin acn Hazor, su tuh **8** "Mwet Israel, kowos in kaing liki Babylon! Som liki kutangyukla sel Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylon: facl sac! Oru in kowos pa som liki acn we emeet **9** Nga "Mweuni mwet Kedar, ac sukela sruf se ingan su muta ac purakak sie u in mutunfacl na ku in acn epang, ac in acn kutulap! **29** Sruokya lohm nuknuk selos ac un oru elos in mweuni Babylon. Elos ac fah takla mweun kosro natulos, mwe lisrlis ke lohm nuknuk selos ac ma lainul ac kutangylla. Elos mwet mweun su pisrla oana nukewa in lohm selos. Esla camel natulos ac fahk nu mwet surh kosro, ac mwe pisr natulos uh tia wi oalla liki sin mwet uh, 'Kowos rauniyukla ke mwe aksangeng!' ma elos pisrik uh. **10** Babylonia ac fah wapiyukla, ac **30** "Mwet Hazor, nga LEUM GOD, sensenkakin kowos elos su usla ma we fah usla ma nukewa elos lungse. tuh kowos in kaingla nu yen loessula ac wikla. Tokosra Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **11** LEUM GOD El Nebuchadnezzar lun Babylonia el orek pwapa in lain fahk, "Mwet Babylon, kowos tuh utyak, kunausla ac kowos, ac pa inge ma el fahk, **31** 'Tuyak, som mweuni pisrala ma lun mwet in mutunfacl sik. Kowos engan ac mwet ingo su muta in misla ac wangin fosrnga lalos! Acn insewowo — kowos forfor oana soko cow mutan ma selos wangin mutunpot, wangin pac polosak in sang lolongya kulun wheat, ku sasa oana soko horse, **12** kaliya, ac wangin facl apkuran nu yorolos. **32** "Esla tusrukta siti fulat suwos, su oana sie nina nu suwos, ac camel ac cow nukewa natulos! Mwet ingan su kalla fah aklusronteneyuk ac akmwekinyeyuk. Babylonia ac insifalos foto, nga fah luselosla nu yen nukewa. Nga fah mutunfacl se ma pilas oemeet inmasrlon mutunfacl fah oru tuh ongoiya in tuku nu faclos yen nukewa me. **33** Uh. Facl suwos ac fah ekla sie acn mwesis su wangin Acn Hazor ac fah sie acn mwesis nwe tok, sie acn ma kof we. **13** Ke sripen kasrkusrak luk, wangin sie mwet ac kosro inima mukena muta we. Wangin mwet ac sifilpa fah muta Babylon — ac fah filiyuki in oanna musalla, muta we. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **34** Tia ac elos nukewa su fahsryak we ac fah lut ac fwefela pah tukun Zedekiah el tokosrala lun Judah, LEUM GOD kac. **14** "Mwet pisr, kowos takla in mweun lain Babylon Kulana El kaskas nu sik ke acn Elam. **35** El fahk, "Nga ac kuhlasulak. Pusrukla kewa mwe pisr nutuwos an nu fah uniya mwet pisr nukewa su oru Elam arulana ku. **36** Babylon, mweyen el orekma koluk lainyu, LEUM GOD. Nga fah oru eng uh in tuhyak lain Elam liki acn nukewa, **15** Wowoyak ke pusren kutangla, ac rauneak siti uh! ac nga fah akfahsryelik mwet lal nu yen nukewa, nwe Inge Babylon el srasrapo. Pot we fokfoki ac mwet uh ke wangin sie mutunfacl ma elos tia kaingelik nu we. utyak nu we ac eisla siti uh. Nga oru foloksak luk nu fin **37** Nga fah oru mwet Elam elos in sangeng sin mwet mwet Babylon. Ouinge oru foloksak lowos nu selos, fal lokoalok lalos, su lungse onelosi. In kasrkusrak lulap nu ke ma elos oru nu sin mwet saya uh. **16** Mwetsac luk, nga fah kunausla mwet Elam ac supwala un mwet nukewa fin acn Babylon ac fah sangeng sin un mwet mweun lainulos nwe ke nga sukelosla nufon. **38** Nga fah mweun ma mweuni acn we, ac elos fah foloklu nu yen kunausla tokosra ac mwet kol lalos, ac nga fah tulokunak selos. Nimet lela in oasr pacl in yukwiya ku kosrani in tron luk we. **39** Tusrukta tok nga fah oru mwet Elam in sifilpa kapkapak. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

50 Pa inge ma LEUM GOD El fahk nu sik ke siti Babylon ac mwet we: **2** "Fahkelik pweng se inge nu sin mutunfacl uh! Sulkakinelik! Tulokunak sie mwe akul in sulkakin pweng uh Ac tia okanal! Itukla tari acn Babylon! Bel, god lun acn we, lipikyuki, Ma sruloala lun Babylon akmwekinyeyuk; Ma sruloala orekla in lumahl fukulyuki! **3** "Sie mutunfacl epang me mweuni Babylonia, ac akmwesiyela. Wangin ma fin acn we. Mwet, ac ma orakrak, ac fah kaingelik liki acn we." **4** LEUM GOD El fahk, "Ke pacl sac ac tuku, kewana mwet Israel ac mwet Judah fah tung na tuku in sukyu, God lalos. **5** Elos ac siyuk inkanek nu Zion, na elos ac ut we. Elos ac oru sie wulela kawil yuruk, ac elos fah tiana kunausla. **6** "Mwet luk elos oana sheep ma mwet shepherd lalos fuhlela elos tuhlac fineol uh. Elos foroh forma inmasrlon eol uh oana sheep ma nukanla acn selos. **7** Mwet nukewa su liyalos elos onelosi. Mwet lokoalok lalos fahk, 'Elos orekma koluk lain LEUM GOD, ouinge wangin mwatasr

ke ma kut oru inge. Mwet matu lalos tuh lulalfongi in ma inge." **8** "Mwet Israel, kowos in kaing liki Babylon! Som liki kutangyukla sel Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylon: facl sac! Oru in kowos pa som liki acn we emeet **9** Nga "Mweuni mwet Kedar, ac sukela sruf se ingan su muta ac purakak sie u in mutunfacl na ku in acn epang, ac in acn kutulap! **10** Sruokya lohm nuknuk selos ac un oru elos in mweuni Babylon. Elos ac fah takla mweun kosro natulos, mwe lisrlis ke lohm nuknuk selos ac ma lainul ac kutangylla. Elos mwet mweun su pisrla oana nukewa in lohm selos. Esla camel natulos ac fahk nu mwet surh kosro, ac mwe pisr natulos uh tia wi oalla liki sin mwet uh, 'Kowos rauniyukla ke mwe aksangeng!' ma elos pisrik uh. **11** Babylonia ac fah wapiyukla, ac **12** tuh kowos in kaingla nu yen loessula ac wikla. Tokosra Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **13** LEUM GOD El Nebuchadnezzar lun Babylon, kowos tuh utyak, kunausla ac kowos, ac pa inge ma el fahk, **14** 'Tuyak, som mweuni pisrala ma lun mwet in mutunfacl sik. Kowos engan ac mwet ingo su muta in misla ac wangin fosrnga lalos! Acn insewowo — kowos forfor oana soko cow mutan ma selos wangin mutunpot, wangin pac polosak in sang lolongya kulun wheat, ku sasa oana soko horse, **15** kaliya, ac wangin facl apkuran nu yorolos. **16** "Esla tusrukta siti fulat suwos, su oana sie nina nu suwos, ac camel ac cow nukewa natulos! Mwet ingan su kalla fah aklusronteneyuk ac akmwekinyeyuk. Babylonia ac insifalos foto, nga fah luselosla nu yen nukewa. Nga fah mutunfacl se ma pilas oemeet inmasrlon mutunfacl fah oru tuh ongoiya in tuku nu faclos yen nukewa me. **17** Uh. Facl suwos ac fah ekla sie acn mwesis su wangin Acn Hazor ac fah sie acn mwesis nwe tok, sie acn ma kof we. **18** Ke sripen kasrkusrak luk, wangin sie mwet ac kosro inima mukena muta we. Wangin mwet ac sifilpa fah muta Babylon — ac fah filiyuki in oanna musalla, muta we. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **19** Tia ac elos nukewa su fahsryak we ac fah lut ac fwefela pah tukun Zedekiah el tokosrala lun Judah, LEUM GOD kac. **20** "Mwet pisr, kowos takla in mweun lain Babylon Kulana El kaskas nu sik ke acn Elam. **21** El fahk, "Nga ac kuhlasulak. Pusrukla kewa mwe pisr nutuwos an nu fah uniya mwet pisr nukewa su oru Elam arulana ku. **22** Babylon, mweyen el orekma koluk lainyu, LEUM GOD. Nga fah oru eng uh in tuhyak lain Elam liki acn nukewa, **23** Wowoyak ke pusren kutangla, ac rauneak siti uh! ac nga fah akfahsryelik mwet lal nu yen nukewa, nwe Inge Babylon el srasrapo. Pot we fokfoki ac mwet uh ke wangin sie mutunfacl ma elos tia kaingelik nu we. utyak nu we ac eisla siti uh. Nga oru foloksak luk nu fin **24** Nga fah oru mwet Elam in sangeng sin mwet mwet Babylon. Ouinge oru foloksak lowos nu selos, fal lokoalok lalos, su lungse onelosi. In kasrkusrak lulap nu ke ma elos oru nu sin mwet saya uh. **25** Mwetsac luk, nga fah kunausla mwet Elam ac supwala un mwet nukewa fin acn Babylon ac fah sangeng sin un mwet mweun lainulos nwe ke nga sukelosla nufon. **26** Nga fah mweun ma mweuni acn we, ac elos fah foloklu nu yen kunausla tokosra ac mwet kol lalos, ac nga fah tulokunak selos. Nimet lela in oasr pacl in yukwiya ku kosrani in tron luk we. **27** Tusrukta tok nga fah oru mwet Elam in sifilpa kapkapak. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **28** Leum GOD El fahk, "Mwet Israel elos oana sheep ma lion uh ukwauk ac akfahsryelik. Elos tuh mweuniyuk meet sin Tokosra Fulat lun Assyria, na toko Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylon el wela srelhos. **29** Ke sripen ma inge, nga LEUM GOD Kulana, God lun Israel, fah kael Tokosra Nebuchadnezzar ac fac sel, oana ke nga tuh kalyael Tokosra Fulat lun Assyria. **30** Nga fah folokonak mwet Israel nu facl selos. Elos ac fah kang mongo ma kap Fineol Carmel ac in acn Bashan, ac elos fah kang ma nukewa elos lungse ke fokin acn Ephraim ac Gilead. **31** Ke pacl sacn, wangin ma koluk fah koneyukyak in Israel, ac wangin ma sutuu fah koneyukyak in Judah, mweyen nga ac nunak munas nu sin mwet pu su nga lela in painmoulla. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **32** LEUM GOD El fahk, "Mweuni mwet Merathaim ac mwet Pekod. Onelosla ac kunauselosla. Oru ma nukewa nga sapkin nu suwos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." **33** Kusen mweun lohngyuk in facl sac, ac oasr mwe ongoiya lulap. **34** Babylonia el oana sie hammer su tutkunya faclu nufon, ac inge hammer sac arulana musalla. Mutunfacl nukewa elos lut ke ma

sikyak nu ke facl sac. 24 Babylonia, kom tuh mweun srukak tari mwe pisr ac cutlass natulos; Elos mwet na lainyu, ac inge kom sremla ke sruhf se ma nga oakiya in sulallal ac wangin pakomuta lalos. Ke elos kasrusr tuku sifusurkomi, kom finne tia etu lah kom sremla kac. 25 fin horse natulos, Pusren nien horse uh oana ngirngir lun Nga ikasla acn kufwen mweun luk oan we, ac in meoa uh. Elos akola in mweuni Babylonia. 43 Tokosra kasrusrak luk, nga tella nu saya mweyen oasr ma nga, kofla mokle. El fosrsgalana ac pulakin ngal, Oana sie 26 Kowos in tuku liki yen loessula ac mweuni Babylonia, mutan akola in isus. 44 "Oana ke soko lion ac sasma ac fukulya acn in filma yen wheat lal uh oan we! Yolsani liki insak matol sisken Infahl Jordan yak nu ke inima ma wap in oana yol in wheat! Kunausla facl sac, ac folfol insroa, nga fah tuku ac oru mwet Babylonia in sa nimet liki kutena ma in oan we! 27 Uniya mwet mweun kaing liki facl selos. Na mwet kol se nga sulela uh ac fah lal nukewa! Pakelosi! We nu sin mwet Babylonia! Pa leumi facl sac. Su ku in lumweyuk nu sik? Su pulaik in inge pacl in kalya nu selos!" (28 Mwet ma kaingla liki kisprungu? Ma ya mwet leum se ac lainyu? 45 Ke ma Babylonia in suk moul lalos elos tuku nu Jerusalem ac inge, porongo ma nga lumahla in oru lain siti Babylon, srumun luman foloksa lun LEUM GOD lasr ke ma mwet ac ma nga akoo in oru nu sin mwet we. Finne tulik Babylonia elos tuh oru nu ke Tempul lal.) 29 "Solama natulos ac fah amala, ac mwet nukewa ac fah arulana mwet pisr nukewa in mweuni Babylon. Supwalki mwet tuninfongla. 46 Pacl se Babylon ac putatla uh, kusa uh nukewa ma etu orekmakinyen mwe pisr ac sukan pisr. ac arulana yohk pwanang faclu nufon kusrusryak, ac Kulasaki siti uh ac nikmet lela kutena mwet in kaingla. pusren tung in tuninfongla lun mwet uh ac fah lohngyuk Folokonang nu sel ma nukewa ma el tuh orala, ac oru oe ke mutunfacl loessula."

51 LEUM GOD El fahk, "Nga ac oru sie eng upa in tuhyak ac kunausla acn Babylonia ac mwet we. 2 Nga ac supwala mwetsac in kunausla acn Babylonia, oana ke eng uh okla kulun wheat uh. Ke len in ongoiya sac, un mwet mweun ac tuku yen nukewa me, ac usla koanon acn we. 3 Nikmet sang pacl lun mwet mweun Babylonia in pisrik mwe pisr natulos, ku in nokomang nuknuk in mweun lalos. Sukela mwet mweun nukewa we — mwet fusr ac mwet matu! 4 Elos ac fah kineta ac misa ke inkane in siti selos. 5 Oasr mwatan mwet Israel ac Judah ke elos nukewa tuh orekma koluk lainyu, Nga Su Mutallana lun Israel. Ne ouinge, nga LEUM GOD Kulana tiana som lukelos. 6 Kaingla liki Babylonia! Kaing tuh kowos in moul. Nimet oru kowos in misa ke sripen ma koluk lun mwet Babylonia, mweyen nga fah oru foloksa lalos. 7 Babylonia el tuh oana sie cup gold inpouk, ac oru tuh faclu nufon sruhila. Mutunfacl pus numla wain nimai ac wella. 8 Acn Babylonia sa na ikori ac kunausyukla! Kowos in tung kacl, ac suk ono in unwela kinet kacl. Sahp el ac ku in kwela! 9 Mwetsac su muta we elos fahk, 'Kut tuh srike in kasru acn Babylonia, tusruktu arulana pahtlac. Tari kut folokla nu yen sesr. God El kalyei Babylonia ke ku lal nufon, ac sukela acn we.'" 10 LEUM GOD El fahk, "Mwet luk elos wowoyak ac fahk, 'LEUM GOD El fahkak lah kut pa suwohs uh. Lela kut in som ac fahk nu sin mwet Jerusalem ma LEUM GOD lasr El orala!'" 11 LEUM GOD El purakak tokosra lun Media, mweyen El nunku Elan kunaus acn Babylonia. Pa ingan ma El ac oru in folokin musalla lun Tempul lal. Mwet kol lun un mwet mweun uh sapkin, "Kowos tamila mwe pisr nutuwos an! Akola mwe loang lowos! 12 Kolak sie flag inakkalemye lah pacl in mweuni pot Babylon. Akpusyela mwet san! Oakiya kais sie u nu

yen elos ac karingin. Supwala mwet in wikkw soano atutafi ke pweng nu sin tokosra lun Babylonia, lah acn mwet lokoalok. LEUM GOD El orala ma El fahk mu El ac nukewa ke siti sel uh musalsalu. 32 Mwet lokoalok oru nu sin mwet Babylonia. 13 Pukanten infacl ac mwe elos sruokyacn in tupalla infacl uh, ac esukak pot ku kasrup in facl sac, tusructu sun paci in safla lal. Moul nukewa lun acn we. Mwet mweun lun Babylonia elos lun Babylonia ac wutiyukla na pwaye. 14 LEUM GOD arulana tuninfongla. 33 Ac tia paht mwet lokoalok lalos Kulana El fulahk ke moul lal sifacna mu El fah use mwet fah pakelosi ac fotongolosi oana wheat ke acn in kulkul puspis in mweuni acn Babylonia oana sie u in locust, wheat. Nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, pa ac elos fah sasa ke kutangla lalos. 15 LEUM GOD El fahk ma inge." 34 Tokosra lun Babylonia el sipsipika orala faclu ke ku lal; El oakiya faclu ke lalmwetmet lal, Jerusalem Ac kangla. El okoala koanon siti sac oana Ac El asroelik kusrao ke etu lal. 16 Ke sap lal, kof lucng sufa soko; El okomla acn we oana soko kosro lulap liki yen engyeng uh ngirngir; El orama pukunyung uh sulallal. El kangla ma el lungse kac Ac filakunla ma ngia. liki saflaiyen faclu. El oru sarom in sarmelik in af uh 35 Lela mwet Zion uh in fahk, "Mwatan orekma sulallal Ac supwama eng uh liki nien filma lal. 17 Ke mwet ma tuh orek nu sesr In oan fin Babylonial!" Lela mwet uh liye ma inge, elos akilen lupan lalfon ac nikin lalos Jerusalem in fahk, "Mwatan mwe keok nukewa ma orek sifacna. Elos su oru ma sruloala elos mwekinla, Mwelen nu sesr In oan fin Babylonial!" 36 Na LEUM GOD El fahk god ma elos orala uh tia pwaye ac wangin moul la. 18 nu sin mwet Jerusalem, "Nga fah aol kowos in kwafe Elos ma lusrongten ac fal in pilesreyuk. Elos ac fah keiwos, ac orek foloksak nu sin mwet lokoalok lowos kunausyukla paci se LEUM GOD El tuku in nununkalos. ke ma elos tuh oru nu suwos. Nga fah oru in wanginla 19 God lal Jacob El tia oana ma inge. El pa orala ma kof in acn Babylonia, ac infacl nukewa we in mihnla. 37 nukewa, Ac El sulela mwet Israel elos in mwet lal. Inel pa Facl sac fah ekla sie yol in kutkut, yen kosro lemnak LEUM GOD Kulana. 20 LEUM GOD El fahk, "Babylonia, mukena muta we. Wangin mwet ac fah muta we, ac kom hammer nutik, kufwen mwe mweun nutik. Nga mwet nukewa su liye facl sac ac fah fwefela ac arulana orekmakin kom in tuktukya mutunfacl ac tokosrai. 21 sangeng. 38 Mwet Babylonia nukewa ngutngut oana Keim nga kunausla horse ac mwet kasrusr fac, Nga lion, ac kou oana lion fusr. 39 Ya elos kainmongo? Nga kunausla chariot ac mwet kasrusr fac. 22 Keim nga fah akoo sie kufwa nu selos ac oru elos in sruhila ac uniya mukul ac mutan, Nga akmuseya mwet matu ac engan. Na elos ac motulla ac fah tia sifil ngutalik. 40 mwet fusr, Nga uniya tulik mukul ac tulik mutan. 23 Keim Nga fah usalosla in anwuki, oana sheep fusr, nani, ac nga onela mwet shepherd ac un kosro natulos, Nga sheep mukul. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 41 onela pac mwet ima ac ox natulos. Keim nga tuktukya LEUM GOD El fahk ke acn Babylon: "Siti se ma faclu mwet kol fulat ac mwet pwapa fulat." 24 LEUM GOD nufon tuh kaksakin, inge kutangyukla, ac ekla sie acn El fahk, "Kowos fah liye ke nga ac oru foloksak nu sin arulana mwe aksangeng nu sin mutunfacl in liye. 42 Babylonia ac mwet we ke orekma koluk nukewa elos oru Noa ngirngir meoa uh toki nu fin Babylon ac afunla. 43 nu sin Jerusalem. 25 Babylonia, kom oana soko fineol Inkul ma apkuran nu we sikiyukla acn mwesisla, yen ma kunausla faclu nufon, tusructu nga, LEUM GOD, wangin mwet muta we ku forfor we. 44 Nga fah kael Bel, lain kom. Nga fah sruokkomi, aktupasrpasyekomla, god lun Babylonia, ac eisla liki inwalul ma nukewa ma ac filikomla in oan apatla. 26 Wangin eot ke mahnum el ukumya. Mutunfacl uh ac fah tia sifilpa alu nu sel. sum fah sifil orekmakinyuk nu ke musa lohm. Kom "Pot lun acn Babylon mokukla. 45 Mwet Israel, kaing liki ac fah oana sie acn mwesisla nwe tok. Nga, LEUM acn ingan! Kaing tuh kowos in moulla liki kasrusrak GOD, pa fahk ma inge. 27 "Kolak sie mwe akul ac lulap luk. 46 Nimet fuhleak finsrak lowos ku sangeng ke ukya mwe ukuk tuh mutunfacl uh in lohng lah paci in sramsrar lusrongten kowos lohng. Yac nukewa oasr mweun! Akoela mutunfacl uh in mweun lain Babylonia! sramsrar lusrongten ac fwackelik, ke mwet sulallal in Pangoneni tokosrai lun Ararat, Minni, ac Ashkenaz elos facl suwos, ac ke sie tokosra lain sie pac tokosra. 47 Ke in sroang wi mweun. Srisrning sie mwet fulat in kol ma inge paci se ac fah tuku ke nga ac oru ma nga akoo mweun an. Use horse uh in pukanten oana un locust. 28 in oru nu ke ma sruloala lun Babylonia. Mutunfacl sac Akola mutunfacl in mweun lain Babylonia. Sapla nu sin nufon ac fah akmwekinyeyuk, ac mwet we nukewa ac tokosra lun acn Media, wi mwet kol ac mwet fulat lalos, fah anwuki. 48 Ma nukewa fin faclu ac yen engyeng ac un mwet mweun lun facl nukewa elos leumi. 29 Faclu uh fah sasa ke engan paci se Babylonia putatyang nu kusrusr ac rarrar mweyen LEUM GOD El akfahsrye inpoun mwet su tuku epang me in kunausulla. 49 Acn pwapa lal in oru Babylonia in sie acn mwesisla, yen Babylonia ac fah ikori mweyen el uniya mwet puspis fin wangin mwet fah muta we. 30 Mwet mweun watwen lun faclu, ac oayapa uniya mwet puspis sin mwet Israel. acn Babylonia elos tia illa in mweun, a elos mutana in Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 50 LEUM GOD pot ku lalos. Wanginla pulaik lalos ac elos sangeng oana El fahk nu sin mwet lal in acn Babylonia: "Kowos su mutan uh. Mwet lokoalok elos fukulya mutunpot lun siti kaingla liki misa, kowos som! Nimet soano! Kowos finne uh ac furreak lohm we. 31 Mwet utuk kas uh kasrusr muta loesla liki acn suwos, nunku keik, LEUM GOD

lowos, ac esam acn Jerusalem. 51 Kowos fahk mu, 'Kut uh, musaela acn in fan rauneak acn we, 5 ac kuhlusya mwekinla ac tonongla, ac pula mu wangin ma kut ku siti uh nwe ke yac aksingoul sie lal Zedekiah. 6 Ke in oru, mweyen mwet in mutunfacl saya elos utyak ac len akeu in malem akakosr ke yac sacna, ke sracl uh aktaekyla acn mutal in Tempul.' 52 Ke ma inge, nga arulana upa ac wanginla mongo nun mwet uh, 7 mwet fahk mu oasr pacl se ac tuku ke nga ac oru ma nga akoo Babylonia elos fukulya pot uh. Elos ne kuhlusya siti in oru nu ke ma sruloala lun Babylonia, ac mwet kinet uh sac, a mwet mweun nukewa in siti uh kaingla in fong ac sasao yen nukewa fin facl sac. 53 Babylon finne ku in sac. Elos ut yen ima lun tokosra oan we, ac sasla ke fanyak nu yen engyeng uh ac musai sie pot ku we, nga mutunpot se inmasrlon pot luo ah, na elos kaingla ut ac nuna supwala mwet in kunausla. Nga, LEUM GOD, layen nu ke Infahlal Jordan. 8 Tusructu mwet mweun pa fahk ma inge." 54 Na LEUM GOD El fahk, "Lohng lun Babylonia ukwal Tokosra Zedekiah, sruokilya yen pusren tung in Babylon. Pusren mwemelil ke sripen tupasrpas apkuran nu Jericho, ac mwet mweun lal sikiyukla facl sac. 55 Inge nga kunausla acn Babylon Ac nukewa kaingla lukel. 9 Utukla Tokosra Zedekiah nu oru in wanginla pusral. Fwlin mwet mweun uh sasak yorol Tokosra Nebuchadnezzar, su tuh muta in siti Riblah nu we oana fwlin noa. Elos sasa ke elos mweuni acn in acn Hamath, na Nebuchadnezzar el wotela ma ac we. 56 Elos tuku in kunausla Babylon. Mwet mweun we orek nu sel we. 10 In acn Riblah el uniya kewa wen natul sruoh, Ac mwe pisr natulos kotkot uh. Nga sie God su Zedekiah ye mutal, ac el oayapa sap in anwuki mwet kai mwet su orekma koluk, Ac nga fah folokin nu sin leum lun Judah. 11 Tukun ma inge, el sap tipulyukla Babylon fal nu ke ma el orala. 57 Nga fah oru mwet atronmutal Zedekiah, ac kapiri el ke sein, ac utukla el nu fulat we in sruhila — Mwet lalmwetmet, mwet kol, ac Babylon. Zedekiah el mutana in presin in acn Babylon mwet mweun. Elos ac motulla ac tia sifil ngutalik. Nga, LEUM GOD Kulana, 58 ke yac aksingoul eu lal Tokosra Nebuchadnezzar lun Pot srabal lun Babylon ac fah rakinjuki nu infohk uh, Ac Babylon, Nebuzaradan su mwet kasru fulat lal tokosra mutunpot fulat we isisyak. Kemkatu lun mutunfacl puspis ac mwet sap lun un mwet mweun, el utyak nu Jerusalem. wangin sripa; Orekma upa lalos firiryak. Nga, LEUM GOD Kulana, pa fahk ma inge." 59 Seraiah, mwet tutaf 13 El esukak Tempul, inkul fulat sin tokosra, ac lohm sin GOD Kulana, pa fahk ma inge. 60 Nga simusla in book se ma 14 ac mwet mweun lal lal Tokosra Zedekiah, el wen natul Neriah ac nutin natul fukulya pot in siti sac. 15 Na Nebuzaradan el usla nu Mahseiah. In yac se akakosr ma Zedekiah el tokosra lun Babylon mwet ma lula in siti sac, wi elos su usrnguk Judah, Seraiah el tuh welul som nu Babylonia, ac nga ke orekma, ac elos su sifacna kaingla nu yurin mwet tuh sapkin ma elan oru. 61 Nga orekma ke nien grape ac acn in ima saysa. 17 Mwet fahk nu sel Seraiah, "Pacl se kom ac sun acn Babylon, Babylon elos kunausla sru bronze, ac mwe wiwa ma aklohya ritu ma nukewa simla in book se inge mwet uh in oan in Tempul, weang tacng bronze lulap sac, na elos lohng. 62 Toko kom pre ac fahk, 'LEUM GOD, kom fahk usla bronze inge nukewa nu Babylon. 18 Elos usla pac mu kom ac kunausla acn se inge tuh in wangin kutena saful, ac mwe neinyuk apat ma orekmakinyuk nu ke ma moul muta fac, tia mwet ku ma orakrak, a ac fah aknasnasye loang in kisa, mwe kosrkosr wlk, pol ma oana sie acn mwesis nwe tok.' 63 Seraiah, kom fin ritu book se inge nu sin mwet uh nwe safla, na kom kapriya nu ke sie eot an, ac sisla nu Infacl Euphrates, 64 ac fahk, 'Pa inge ma ac sifyak nu sin Babylonia — el ac tili ac tia silif otvak ke sripen kunausten lulap su LEUM GOD El ac oru nu sin acn we.'" Kas lal Jeremiah safla inse.

52 Zedekiah el yac longoul sie matwal ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in acn Jerusalem yac singoul sie. Inen nina kial pa Hamatal, acn natul Jeremiah se su muta in siti Libnah. 2 Tokosra Zedekiah el orekma koluk lain LEUM GOD, oapano Tokosra Jehoiakim. 3 LEUM GOD El mutawauk in arulana kasrkusrak sin mwet Jerusalem ac Judah, oru El siselosla liki ye mutal. Zedekiah el tuyak lainul Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia, 4 ke ma inge Nebuchadnezzar el tuku wi un mwet mweun lal nukewa ac mweuni Jerusalem ke len aksingoul in malem aksingoul ke yac akeu ma Zedekiah el tokosra. Elos tulokunak iwen aktuktuk selos likin siti

— fit longoul itkor fulata ac fit singoul oalkosr raunyak, kewana dalal, ac matoltoliyan bronze kac inch tolu. 22 Sifen sru inge fit itkosr tafu ke kais soko, orekla mwe yun kac in luman sein ac pomegranate — ma inge nukewa orekla ke bronze. 23 Ke acn yunla inge fin kais soko sru, oasr pomegranate siofok nufon, ac ma eungoul onkosr ke ma inge pa ku in liyeyuk tenyak. 24 Sayen ma inge, Nebuzaradan, mwet kol fulat lun mwet mweun, el usalla

pac Seraiah mwet Tol Fulat, Zephaniah mwet tol akluo yal, ac mwet fulat tolu saya lun Tempul nu in sruoh. **25** El usla pac liki siti uh leum se su mwet sap lun un mwet mweun, itkosi sin mwet kasru nu sel tokosra sifacna su tuh srakna oasr in siti uh, mwet kasru lal mwet kol fulat su karingin ma simla lun mwet mweun, ac mwet yohk sripa onngoul saya. **26** Nebuzaradan el usalosla nu yorol tokosra lun Babylonia, nu in siti Riblah **27** in acn Hamath. Na tokosra el sap in sringsring elos ac anwuki. Ouinge mwet Judah utukla liki facl selos nu in sruoh. **28** Pa inge ma simla ke mwet ma Nebuchadnezzar el usla nu in sruoh: ke yac akitkosr lal in tokosra, el usla mwet tolu tausin longoul tolu; **29** in yac aksingoul oalkosr lal, el usla mwet oalfoko tolngoul luo liki acn Jerusalem; **30** ac in yac aklongoul tolu lal, Nebuzaradan el usla mwet itfoko angngaul limekosr. Pisen mwet nukewa ma utukla nu in sruoh pa tausin akosr onfoko. **31** In yac se ma Evilmerodach el tokosrala lun Babylonia, el akkalemye kulang lal nu sel Tokosra Jehoiachin lun Judah ac tulalla liki kapir. Ma se inge sikyak ke len aklongoul limekosr ke malem aksingoul luo in yac aktolngoul itkosr tukun utukla Jehoiachin nu in sruoh. **32** Evilmerodach el oru wo nu sel, ac akfulatal liki tokosra nukewa saya su welul sruoh in Babylonia. **33** Ouinge filfilla nu sel Jehoiachin elan ku in ayaolla liki nuknuk in kapir lal, ac welul tokosra mongo ke tepu lal ke lusenna moul lal. **34** Ke kais sie len, ac itukyang nu sel lupan mwe kasru ma fal nu ke enenu lal, nwe ke na el misa.

Eoksra

1 Pakomuta! Fuka mukela lun Jerusalem, su sie pac!
ah sesssesa ke mwet. Sie pac ah akfulatyeyuk el sin
faclu nufon, a inge el supwar oana sie katinmas. Meet el
arulana fulat, a inge el putatyang nu in moul in mwet
kohs. **2** El tung ke fong nufon, ac sroninmutal sorori
ke likintupal. Inmasrlon mwet kawuk lal meet ah nufon,
tiana sie lula in akwoyal. Mwet asruoki nu sel meet ah
sisella, ac inge elos nukewa lainul. **3** Mwet Judah elos
mwet kohs ke sripen lillilyak elos liki acn selos. Elos
muta in facl saya, ac wangin acn elos in pangan acn
selos sifacna. Mwet lokoalok lalos raunelosla, ac wangin
innekk in kaingla lalos. **4** Wanginla mwet tuku nu ke
Tempul in pacl inge in tuh alu ke len mutal. Tulik mutan
su tuh alullul we elos muta in keok, ac mwet tol elos
sasao na. Mutunpot in siti uh oallallana, ac acn Zion oan
in ongoiya lulap. **5** Mwet lokoalok lal elos kutanggula,
ac el oan ye ku lalos. LEUM GOD El oru elan keok ke
sripen ma koluk puppis lal. Tulik natul uh sruoh ac utukla
lukel. **6** Wolana lun Jerusalem wanginla, Mwet kol lalos
elos oana deer ma munasla ke masrinsral, Su apkuran
in wanginla ku la ke elos kaingkin mwet ma ukwalos
uh. **7** Ke Jerusalem el musalla ac mukaimtalla in pacl
inge, el esamak ma nukewa ma wo nu sel meet ah.
Ke el putatyang nu inpoun mwet lokoalok lal, wangin
sie acn ku in kasrel mweuni mwet lokoalok lal. Mwet
kutanggula uh isrunul ke el ikori. **8** Wanginla sunakinyal;
el koflufolla, ac sununteiyuk el. El sao ac wilin mutal ke
mwekin. Jerusalem el aktakyal sifacna ke ma koluk
lulap lal. **9** Ma fohfkfok lal arulana mohtotla, tusrukta
wanginna nunkeyen ma ac sifyak uh sel. Ikori lal ah
arulana koluk, ac wangin sie mwet ku in akwoyal. Mwet
lokoalok lal elos kutangla, ac el wowoyak nu sin LEUM
GOD ac siyuk ke pakoten lal. **10** Mwet lokoalok lal
elos pisrala ma saok lal nukewa. El sifacna liye ke elos
utyak nu in Tempul, Yen LEUM GOD El tia lela mwet
pegan in utyak nu we. **11** Mwet lal elos sasao ke sukyen
ma elos in kang; Elos sang ma saok lalos ayaol mwe
mongo in sruoysa moul lalos. Ac siti uh wowoyak ac
fahk, "Liyeyu, LEUM GOD. Liyeyu in keok luk." **12** El
pang nu selos nukewa su fufahsryesr yen el muta we,
ac fahk, "Ngetma liyeyu! Wangin sie mwet nu pulakin
waiok oana nga, Waiok su ma LEUM GOD El use nu
fuk in pacl in kasrkusrak lal. **13** "El supwama e lucng
me, sie e su firirir in nga. El filiya sie kwasrip nu sik
ac sisyyu ni infohk uh. Na El sisyyula ac likiyuwi in
mutana in waiok luk. **14** "El tuni ma koluk luk nukewa ac
kapsreni nu sie; El sripisrya ke kwawuk, ac nga munasla
ke toasriya uh. Leum El eisuyuang nu sin mwet lokoalok
luk, ac wangin ma nga ku in oru in lainulos. **15** "Leum
El isrun mwet mweun fokoko luk nukewa; El supwama
sie un mwet mweun in tuh kunausla mwet fusr luk. El
itungya mwet luk oana grape ke nien fut wain. **16** "Pa

inge sripa se oru sroninmutuk kahkkakla uh. Wangin
mwet ku in akwoyeyula; wangin mwet ku in akkeyeyu.

Mwet lokoalok luk kutangyula; wangin kutena ma lula lun
mwet luk. **17** "Nga asroela pouk, tuh wangin mwet in
kasreyyu. LEUM GOD El pangon mwet lokoalok liki acn
nukewa in lainyu. Elos oreyu oana sie ma na olafohfkfok.
18 "Tusrukta suwohs ma LEUM GOD El oru, mweyen
nga tuh tia aksol. Porongeyu, kowos mwet yen nukewa;
ngetma liyeyu in waiok luk. Mukul fusr ac mutan fusr
luk elos utukla nu in sruoh. **19** "Nga pang nu sin mwet
ma asruoki nu sik, tuh elos srunga kasreyyu. Mwet tol ac
mwet kol elos misa fin inkanek in siti uh Ke elos sukuk
mongo in sruoysa moul lalos sifacna. **20** "O LEUM GOD,
ngetma liye keok lulap lun ngunik! Insiuk arulana musalla
ke asroeyen ma koluk luk. Oasr akmas orek ke inkanek
uh; finne in lohm uh oasr pac misa. **21** "Porongo sasao
luk; wanginna mwet in akwoyeyu. Mwet lokoalok luk elos
engan lah kom ase ongoiya nu sik. Tari supwama len se
ma kom tuh wulema kac ah; oru mwet lokoalok luk in
keok oapano nga. **22** "Sang mwatalos ke ma koluk lalos
nukewa. Kalyaelos oana ke kom tuh kalyeyu ke ma
koluk luk. Nga sasao in keok luk, ac insiuk musallana."

2 In kasrkusrak lun Leum, El afinya Zion ke lohsr
matoltol. El ekulla ma wo nukewa lun acn we nu ke
ma na pilas. Finne Tempul lal, El ngetla liki pac ke len in
kasrkusrak lal. **2** Leum El kunausla siti srisrik nukewa in
acn Judah, ac tiana pakomuta. El kunausya pot ku ma
lisring acn we. El aklusrongtenye tokosrai sac ac mwet
kol nukewa lun acn we. **3** In kasrkusrak lal El kunausya
ku lun Israel; El tia lungse kasrekut ke mwet lokoalok
elos tuku. El kasrkusrak lain kut oana sie e su esukak ma
nukewa. **4** El aksuwosye mwe pistr natul nu kacsrr oana
mwet lokoalok se; El onelesia nukewa su kut tuh lungse
ac insewokwin meet. Inge in acn Jerusalem kut arulana
pulakin usren kasrkusrak lal. **5** Leum El kunausla Israel
oana sie mwet lokoalok; El oru tuh pot ku ac inkul fulat
sin tokosra in arulana mwersri. El use nu fin mwet Judah
mwe asor su wangin safliayia. **6** El fukulya Tempul su kut
alu nu sel we nu ke ip srisrik. El tulokinya in wanginla len
mutal ac len Sabbath. Tokosra ac mwet tol elos kewa
pulakin kuiyen kasrkusrak lal. **7** Leum El ngetla liki loang
in orek kisa lal, ac som liki Tempul mutal sel. El lela mwet
lokoalok in ikruuya pot kac. Ke elos kutangla, elos sasa in
acn ma kut tuh engan in alu we meet. **8** LEUM GOD El
otela mu pot Zion enenu na in ikori. El srikeya in kalem
na pwaye lupan acn ma ac kunausyukla. Tower ac pot in
kalkal uh tukeni na oan musalla. **9** Mutunpot kac pukpuki
oan mokutkuti, ac osra kac uh kipatpat uh. Inge tokosra
ac mwet leum uh kewa elos oasr in sruoh. Ma Sap uh tia
sifil lituyuk, ac wanginla aruruma lun mwet palu ma tuku
sin LEUM GOD. **10** Mwet matu lun Jerusalem elos muta
infohk uh tia kas. Kutkut oan fin sifalos ac elos nukuk
nukuk yohk eoa. Mutan fusr elos srimi nwe infohk uh.

11 Mutuk totola ke tung, ac insiuk keoklana. Nga foroti inkanek uh, seseya monuk nu ke ip srisrik, na El som in asor luk ke mwet luk su kunausyukla. Tulik fusr ac likiyu. 12 El amakinya mwe pisr natul ah, ac oru tuh tulik srisrik uh mulalla na oan fin inkanek in siti uh. 13 El amakinya mwe pisr natul, na liksreni tilyang nu in monuk. 14 Mwet Elos tung nu sin nina kialos ke elos masrinsral ac malu; pisr natul, na liksreni tilyang nu in monuk. 15 Mwet Elos ikor fin inkanek uh oana in faktfuki elos. Ac kuiyalos uh isrunyu len nufon se; nga mwe tafunkas nu selos sriksrikeni nwe ke na elos misa impoun nina kialos. 16 El amakinya mwe pisr natul, na liksreni tilyang nu in monuk. 17 Nga tila esam lah mea keok ouinge. Ongoya nu sum inge yoklana, oana lapan kalmen misla ku engan uh. 18 Tiana loes paci lula ke meoa uh. Wanginna finsrak in sifil akwoyeuyuk kom. 19 Nga tila esam lah mea keok ouinge. Ongoya nu sum inge yoklana, oana lapan kalmen misla ku engan uh. 18 Tiana loes paci lula ke meoa uh. Wanginna finsrak in sifil akwoyeuyuk kom. 14 Mouli luk; wanginna finsrak luk in LEUM GOD. 19 Nunak Wangin ma mwet palu lom tuh fahk nu sum sayen kikiap luk ke waiok luk ac ke wangin acn in muta luk uh, oana mukena. Kas in lutu lalos nu sum kiapwekomla, mweyen sie pwasin na mwen. 20 Nga tia tui in nunku kac, ac elos tia fahkak ma koluk lom. Elos oru kom nunku mu nguniku toasrlana. 21 Tusruktu finsrak luk sifilpa foloko ke kom tia enenu in aulyiak. 15 Mwet ma fahsryak in siti uh nga esamak ma se inge: 22 Lungse kawil ac pakoten netot liye kom ac stengak sum. Elos usruk sifalos ac lun LEUM GOD uh tiana wanginla; 23 Aksasuyeyuk ke isrun musalla lun Jerusalem, ac fahk, "Ku siti na kato sac lotutang nukewa, ac arulana oara oana takak lun fahk uh pa inge? Ku pa inge wo se ma faclu yukin uh?" 16 Mwet ke len nukewa. 24 LEUM GOD mukena pa oasr yuruk lokoalok lom nukewa aksruksrukye kom ac sracsralik uh; ke ma inge El na pa mwe finsrak luk. 25 LEUM GOD liye kom ke srunga lalos. Elos sralak ngoasrolas ac fahk, El wo nu sin mwet nukewa su lulalfongi in El. 26 Ke "Kut kunausulla! Pa inge len se kut muta soano ah!" 17 Ma inge, wo tuh kut in mongfisrasr in tupan molela lal LEUM GOD El tufahna orala ma se El tuh aksangengye — 27 Oayapa wo kut in akpahye kut in mongfisrasr ke kut fahk mu El ac oru ah; El kunauskuta ac wanginna paci kut fusr uh. 28 In paci kut keok uh, kut enenu in pakomuta lal nu sesr, oana ke El tuh fahk nu sesr paci mukena muta misla ac muteng. 29 Kut enenu in pasrla loeloes somla ah. El sang kutangla nu sin mwet lokoalok nwe ten ac eiskutyang nu sel, tuh sahp srakna oasr lasr, ac akenganyalos ke kunausyukla kut uh. 18 O finsrak. 30 Finne puopo ac akkolukyeyuk kut, enenu kut Jerusalem, lela pot ku lom in wowoyak nu sin Leum! in mislana. 31 Leum El pakoten ac El fah tia siskutlana Lela sroninmotom in sororla oana infacl ke len ac fong. nwe tok. 32 Sahp El ac akasorye kut, tusruktu lungse Oru nwe ke na kom mwemelilla ke tung ac asor. 19 Lela lal nu sesr pwayena ac ku na. 33 El tia insewowo in kom in tukaki tukakyak ac pang nu sin Leum ke fong oru kut in asor ku waiok. 34 Leum El etu paci ngunasr nufon se; Fahkak nufon ma oan in nunak lom an nu akkeokyeyuk in presin uh; 35 El etu ke paci ma mwet uh sel, ac kwafe sel Elan pakoten nu sin tulik nutum Su tia ase suwohs lasr ma El oakiya nu sesr. 36 Ke paci ma masrinsral ac apkuran in misa ke insruwasrik in inkanek nununku suwohs uh tia orek, El etu. 37 Ma lungse lun nukewa! 20 Ngetma, O LEUM GOD! Efu kom ku kalyei Leum mukena pa orek paci nukewa. 38 Ma wo ac ma kut ange? Mutan elos kang monin tulik natulos su elos koluk kewana ac orekla fal nu ke sap la. 39 Efu ku kut in kuloi! Mwet tol ac mwet palu elos anwuki na in Tempul! torkaskas ke kalyeyuk kut ke ma koluk lasr? 40 Lela 21 Mwet fusr ac mwet matu uh kewa misa oan inkanek kut in tuni ouien orekma lasr ac folokla nu yurin LEUM uh. Mukul fusr ac mutan fusr anwuki ke cutlass nutin GOD. 41 Lela kut in ikaslasiasr nu sin God inkusrao, mwet lokoalok. Kom onelosi ac tiana pakomatalos ke len ac pre ac fahk, 42 "Kut orekma koluk ac lain kom, O in kasrkusrak lom. 22 Kom solama mwet lokoalok luk LEUM GOD, ac kom tiana nunak munas nu sesr. 43 in tuh akpwaryalos ke mwe aksangeng rauniyula, Ac "Kom ukwe kut ac unikuti; kasrkusrak lom tuh kosrala wangin mwet ku in kaingla ke len in kasrkusrak se lom pakoten lom, 44 Ke sie pukunyeng su arulana matoltol, uh. Elos akmuseya tulik nutik su nga tufahla ac kuloi. oru pre lasr tia ku in sasla nu yurum. 45 Kom orekut oana acn in sisi kutkut lun faclu. 46 "Angonyuk kut ac aksruksruiyuk kut sin mwet lokoalok lasr nukewa. 47 Ma lasr nukewa kunausyukla ac sikiyukla; kut muta in sensen ac sangeng. 48 Sroninmutuk soror oana soko infacl ke sripen kunausyukla mwet luk. 49 "Sroninmutuk ac fah kahkkakla ac tia tui 50 Nwe ke LEUM GOD El netgi inkusrao me ac liye kut. 51 Insiuk arulana asor ke nga liye ma sikiyak nu sin mutan in siti uh. 52 "Srifusyuki nga oana sie won sin mwet lokoalok, su wanginna sripa lalos in srungayu. 53 Nga mouli na ac elos sisuyang nu in luf se, ac kalya mutun luf uh ke sie eot lulap. 54 Kof uh mutawauk in afinyula, ac nga nunku mu misa

3 Nga pa sie su pula tari kalyeyuk sin God. 2 El pwenuy ac sap nga in som nu yen lohsr matoltol. 3 El sringilyu na sringilyu ke stringsring na upa. 4 El kanteya monuk ac kinet keik oan mangelik, ac el koteya sri keik. 5 El kuhlusuyak ke mwe keok ac fosrnga lulap. 6 El patokyula in muta in acn na lohsrlos ac foulin ma misa oan we. 7 El kapriyuwi ke sein; nga sie mwet kapir su wangin finsrak la in kaingla. 8 Nga wowoyak nu lucng in suk kasru, tusruktu God El tia lungse porongeyu. 9 Nga tukulkul ke nga fahsr, ac pot eot uh kosreyula yen nukewa nga for nu we. 10 El kasrikyu oana soko bear; el sroma nu fuk oana soko lion. 11 El ukweyuyak liki

apkuranme. 55 "Nga wowoyak nu sum, O LEUM GOD, wanginla ku lasr in sifilpa suk, a wanginna kasru tuku nu liki kapin luf sac me, 56 Ac ke nga kwafe sum in lohng sesr. Kut tupanna mu mutunfacl se ac tuku kasrekut, tung luk, kom porongeyu. 57 Kom topukyu ac fahk nu sik a tiana tuku. 18 Mwet lokoalok lasr elos tawi kut; kut nga in tia sangeng. 58 "O Leum, kom tuku in loangeyu, tiana ku in forfor innek uh. Len lasi uh safla; pacl safla ac kom molela moul luk. 59 Oru nununku lom an in lasr uh tuku tari. 19 Elos ukwekuti, mui liki ke eagle wo nu sik; kom etu ma sufal ma orek lainyu inge. 60 uh ac pwesrouli nu facsr lucng me uh. Elos lol acn kut Kom etu luman srunga lun mwet lokoalok luk nu sik, fahs we fin inging uh, ac kasriki kut ac sruokkuti in acn ac pwapa koluk elos oru in lainyu. 61 "Kom lohng ke mwesis. 20 Elos sruokya kuiyen moul lasr, aok tokosra elos fahk kas in purakak lainyu, O LEUM GOD; kom etu su LEUM GOD El sulela; El su kut tuh lulalfongi mu pwapa koluk nukewa lalos. 62 Elos kaskas keik ac oru ac langoekut liki kutena mwet ma ac utyak in mweuni akoo koluk lalos len nufon. 63 Elos isrunyu ke lotutang kut uh. 21 Mwet Edom ac mwet Uz, kowos in israsr lac nwe ke fongeni. 64 "O LEUM GOD, kalyaelos ke ma na; engan ke srak oasr pacl in engan lowos uh. Pacl in elos oru inge. 65 Oru sie selnga na upa nu faclos, ac ongoinga lowos ac fah tuku pac; kowos ac fah koflufolla oru nunkalos in arulana fosrngala. 66 Sokolosyak ac ac tukulkulwot tukulkulme ke mwekin. 22 Zion el eis tari sukelosla liki fin faclu."

4 Gold saromrom lasr arulana ohkla; Eot ke Tempul oalik na inkanek uh.

2 Mukul fusr lun Zion elos tuh saak sesr oana gold, A inge pilesreyuk elos oana tup ma orek ke fohk kle. 3 Finne kientop in wolf soko el ac katitii ma fusr natul, Tusruktu mwet luk elos sulallal nu sin ma fusr natulos, oana won ostrich uh. 4 Elos fuhlela tulik fusr natulos in misa ke masrinsral ac malu; Tulik uh ngusr mwe mongo, a wangiin mwet ac sang nu selos. 5 Mwet ma kang mwe mongo na yuyu meet elos misa fin inkanek uh ke masrinsral; Elos su tohfla in kasrup la elos iluhsya pus uh in sukok mwe mongo. 6 Mwet luk elos kalyeyuk upa liki na mwet ma tuh muta Sodom, Su sun ongoinga ke God El tuh kunausla acn we ke kitin pacl na srisrik. 7 Fisrak naturs elos tuh tiana akfokfokyeyukla, ac elos nasnas oana snow; Wasri ac ku, saromrom finsraolos ke kuiyen manolos. 8 Inge elos misa oan ke inkanek uh, tia akilenyuk elos ke sripen sroalsroalla mutualos. Kolo kaclos pulamlamla oana sak, ac arosrosak oan fin sri kaclos. 9 Wo nu selos su anwuki ke mweun liki elos su misa tok, Su wangiin mwe mongo in sruokya moul lalos, pwanang else misa ke masrinsral. 10 Ongoya se ma sun mwet luk inge oru sie mwe aksangeng na lulap; Nina ma saokkin tulik natulos, elos pooleak tulik natulos sifacna mwe mongo. 11 LEUM GOD El okoama nufon fulen kasrkusrak lal; El akosak sie e in Zion su esukak acn we nwe ke mwesri oan infohk uh. 12 Wangin sie mwet in kutena acn, finne mwet leum lun mutunfacl saysa, Tuh lulalfongi mu oasr mwet mweun ku in utyak ke mutunpot lun Jerusalem. 13 Tusruktu ma inge sikiyak, mweyin mwet palu we elos orekma koluk, ac mwet tol uh oasr mwatalos Ke elos pwanang misa lun mwet elos takusrkusr som liki mutunfacl nu ke mutunfacl, a wangin mwet lungse pusrualulos. 15 Mwet ah wowoyak ac fahk, "Tiok! Komtal fohkfok! Nimet pusralyu!" Ouinge elos takusrkusr som liki mutunfacl nu ke mutunfacl, a wangin mwet lohang nu selos. 16 Wanginla nunak lun LEUM GOD kaclos; El sifacna luseleselik. Wangin nunak lal ke mwet tol ac mwet kol lasr. 17 Kut sukok kasru nwe

5 O LEUM GOD, esam ma sikiyak nu sesr. Liye kut, ac liye lupan mwekinla lasr. 2 Acn sesr uh oan inpoun mwet saya; Ac mwetsac elos muta in lohm sesr. 3 Papa tumasr elos anwuki sin mwet lokoalok, Ac inge nina kiasr elos katinmas. 4 Kut enenu in moli kof nimasr; Ac kut moli pac etong nu ke enenu lasr. 5 Kumakinyuk kut upa, oana donkey ku camel; Kut totola, a tia lela nu sesr in mongla. 6 Kut ngusr mongo sin Egypt ac Assyria, In suk moulsr. 7 Mwet matu lasr elos tuh orekma koluk, tusruktu inge elos wanginla, Ac akkeokyeyuk kut ke ma koluk lalos. 8 Mwet ma oana mwet foko uh elos leumi kut, Ac wangiin mwet ku in molikutla liki ku lalos. 9 Mwet akmas oalik yen nukewa; Kut pilesrala sensen lasr ke kut ac suk mongo nasr. 10 Masrinsral lasr oru manors folla ke fever, Nwe ke na kulun manors fol oana funyu se. 11 Sruinkuiyuk mutan kiasr Fineol Zion sifacna, Oayapa mutan fusr naturs in siti srisrik nukewa in acn Judah. 12 Mwet kol lasr utukla ac loksakeyuki; Ac mwet matu lasr tiana akfulatyeyuk. 13 Mukul fusr lasr akkohsseyuk in iil wheat, Ac tulik srisrik naturs sringelik ye kahp in etong uh. 14 Mwet matu elos tila muta ke mutunpot in siti uh, Ac mwet fusr elos tila orek on. 15 Wanginla engan ke moul lasr; Pacl in taen lasr uh ekla pacl in asor. 16 Wangin ma lula ke ma nukewa kut yakin meet ah. Kut orekma koluk, ac inge kut muta in ongoinga lulap. 17 Kut maskunak nunak lun insiasi Ac tia ku in liye wo ke sroninmutasr, 18 Mweyin Eol Zion el arulana pahtlac? Ya kom ac tiana sifilpa esam kut? 21 Folokinkutwot nu yurum, LEUM GOD! Folokinkutwot! Folokonak wolana lasr meet ah. 22 Ku fuka, kom siskutla na nwe tok? Ya wangiinna saflaiyen kasrkusrak lom uh?

Ezekiel

1 Ke len aklimekos in malem akakos in yac aktolgoul, nga Ezekiel, sie mwet tol, wen natul Buzi, wi mwet Jew ma sruoh su muta sisken Infacl Chebar in acn Babylonia. Kusrao ikakla ac nga liye sie aruruma ke God. **2** (Yac aklimekosrla tukun utukla Tokosra Jehoiachin nu ke sruoh.) **3** Ingo, sisken Infacl Chebar in acn Babylonia, nga tuh lohng ke LEUM GOD El kaskas nu sik, ac nga pulakin ku lal oan fuk. **4** Nga ngetak ac liye sie fohru tuku epang me. Sarom uh sarmelik liki sie pukunyeng lulap, ac yen nukewa rauneak arulana saromrom. Yen ma sarom uh sarmelik we, oasr sie ma saromrom oana osra bronze. **5** Infulwen paka sac nga liye ma orekla akosr su moul, su oana luman mwet, **6** tusrukta kais sie selos oasr muta akosr ac posohksok akosr. **7** Nialos suwohs, ac falkalos oana falken cow mukul uh, su saromrom oana bronze aksaromromyeyukla. **8** Sayen muta akosr ac posohksok akosr, oasr pac kais sie poum mwet ye posohksok kaclos. **9** Kais sie ma moul inge elos foralik ac asroelik luo sin posohksok kaclos in apurasila orala maspang se. Ke elos ac mukuila elos ac tukeni mukuiyak, a manolos tiana forla. **10** Kais sie ma moul akosr inge oasr muta akosr kac su tiana oana sie: mutun mwet se nget nu meet, mutun lion nget nu layot, mutun cow mukul nget nu lasa, ac mutun eagle nget nu tok. **11** Na Luo posohksok ke kais sie ma moul inge asrosrelrik in apurasilila nu ke ma soko siska lac lac, ac posohksol lula elos sang afinya manolos. **12** Kais soko ma moul inge nget nu ke eng akosr lun faclu, ouinge u sac ku in fahsr nu yen nukewa, ac tia enenu in forla. **13** Inmasrlon ma moul inge oasr ma se oana sukan sul soko su mukuiwot mukiime pacl nukewa, ac e kac uh ngutiyak, pusrukla sarom. **14** Ma moul inge yuwot yume, wi na mui lun sarom uh. **15** Ke nga ngetang nu ke ma orekla moul akosr inge, nga liyauk wheel akosr pusralla infohk uh, kais sie wheel oan sisken kais soko selos. **16** Wheel inge kewa oana sie — kais sie selos saromrom oana luman wek saok uh, ac kais sie wheel oasr pac sie wheel pitukeik loac. **17** Ouinge wheel uh ku in mukui nu ke eng akosr inge kewa. **18** Sisken acn raun ke wheel inge nwanala ke atronmuta. **19** Pacl nukewa ma moul inge ac mukuila, na wheel inge ac mukuiyak pac, ac ma moul inge fin sohkak liki faclu, na wheel inge ac wi pac sohkak. **20** Ma moul inge som nu yen nukewa elos lungse som nu we, ac wheel inge ac wi pacna, mweleny ma moul uh pa leum faclos. **21** Ouinge pacl nukewa ma moul inge mukuila ku tui ku sohkak nu yen engyeng uh, na wheel inge ac oru oapania. **22** Lucng liki sifen ma moul inge, oasr sie ma raun oana luman sie pol lulap oankiyuki, orekla ke crystal na saromrom. **23** Ma moul inge tu ye ma raun sac, ac kais sie selos asroela luo sin posohksok lal ah nu ke ma moul ma tu siskal kewa. Posohksok luo ngia el sang afinya manol. **24** Ke pacl elos sohksok, nga

lohng pusren posohksok lalos uh oana ngirngir lun noa tok uh, ku oana pusren un mwet mweun lulap, ku oana pusren God Kulana. Ac ke pacl elos ac tui tila sohk, elos ac orani posohksok lalos, **25** tusrukta srakna oasr pusra se tuku lucng liki ma raun se fin sifalos. **26** Lucng liki ma raun sac oasr ma se oan we oana luman tron se orekla ke eot sapphire, ac oasr sie ma su muta fin tron sac su oana luman mwet se. **27** Infulwalyak nu lucng oana bronze saromrom infulwen sie e, ac infulwali nu ten oana luman firirr lun e uh. Acn nukewa rauneak arulana kalem, **28** ac tuhn nukewa ke lelakem uh oasr kac. Kalem se inge, su arulana saromrom, akkalemye lah LEUM GOD El oasr we. Ke nga liye ma se inge, nga putati ac oankiyuki infohk uh. Na nga lohng pusra se kaskas.

2 Pusra sac fahk mu, "Kom, mwet sukawil moul la, tuyuk. Nga lungse kaskas nu sum." **2** Ke pusra sac srakna kaskas, ngun lun God ilyak nu in nga ac tulokinyuyak, ac nga lohng pusra sac sifil fahk, **3** "Mwet sukawil, nga ac supwekomla nu yurin mwet Israel. Elos lainyu ac forla likiyu. Elos srakna lainyu oana papa matu tumalos tuh oru. **4** Elos likkeke ac tiana akfulatayeu, ouinge nga supwekomla in fahkang nu selos ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos. **5** Elos finne lohng kom ku tia, elos ac etu lah oasr sie mwet palu muta inmasrlolos. **6** "A kom, mwet sukawil moul la, enenu na kom in tia sangeng selos ku ke kutena ma elos ac fahk. Elos ac lain kom ac srungakom. Ac fah oana kom in muta inmasrlon scorpion uh. Ne ouinge, nikmet sangeng sin mwet likkeke inge, ku ke kutena ma elos ac fahk an. **7** Fahkang nu selos ma nukewa nga sapkin kom in fahk, elos finne lohng ku tia. Esam na lah elos mwet lungse alein. **8** "Kom, mwet sukawil, lohng ma nga ac fahk nu sum uh. Nimet lainyu oana elos. Oalngelik oalum ac kang ma nga ac tot nu sum uh." **9** Nga liye lac po kokome nu sik ac sruok sie book limlim. **10** Na pao sac asroelik book limlim sac, ac nga liye lah oasr sim lac lac — kas in asor, tung ac wela pa simla kac.

3 God El fahk, "Mwet sukawil moul la, kangla book limlim se inge, na kom som kaskas nu sin mwet Israel." **2** Ouinge nga manglik, ac El ase book limlim sac ngan kangla. **3** El fahk, "Mwet sukawil, kangla book limlim se nga sot nu sum uh, ac nwakla insiom kac." Na nga kangla, ac emwem kac uh oana honey. **4** Na God El fahk, "Mwet sukawil, fahla nu yurin mwet Israel ac fahk nu selos ma nukewa nga supwekom in fahk nu selos uh. **5** Nga tia supwekom nu ke sie mutunfacl su kom tia kalem ke kas lalos, a nu yurin mwet na Israel. **6** Nga funu supwekom nu in kutu mutunfacl lulap su orekmakin kas upa ma kom tia kalem kac, elos lukun lohng kom. **7** A funu mwet Israel, wangin sie selos ac lungse in lohng kom. Finne nga, elos tia pac lohngyu. Elos nukewa mwet likkeke ac lungse alein. **8** Inge nga ac oru kom in likkeke

ac ku oana elos. 9 Nga ac oru kom in ku oana sie eot, ac keke oana sie diamond. Nimet sangeng sin mwet orek insiom in porongo ac esam ma nukewa nga fahk nu sum uh. 11 Na kom som nu yurin mwet srahmu muta in sruoh, ac fahk nu selos ma nga, LEUM GOD Fulatiana, fahk nu selos, lah elos ac lohng kom ku tia. 12 Na ngun lun God srakuyuk, ac nga lohng sie pusra tukuk su fahk, "Kaksakin wolana lun LEUM GOD inkusrao lcung." 13 Nga lohng pusren posohksok lun ma orekla moul uh tukeni pikpik yen engyeng uh, ac kusen wheel uh su yohk pusra oana pusren kusrusr lalap. 14 Ac ku lalap lun LEUM GOD tuku nu fuk, ac ke ngun lal usyula nga pulakin inse toasr ac kasrkusrak. 15 Na nga tuku nu Tel Abib sisken Infac! Chebar, yen ma mwet sruoh elos muta we. Nga muta we len itkosr, ac wela ke ma nga tuh liye ac lohng. 16 Tukun len itkosr, LEUM GOD El kaskas nu sik. 17 ac fahk, "Mwet sukawil, nga orekomla in sie mwet san nu sin mutanfahl Israel, ac kom fah fahkang nu selos kas in sensenkakunulos ke kas ma nga ac sot nu sum. 18 Nga fin akkalemye lah mwet koluk uh ac misa, ac kom tia fahkang nu selos in aolla moul lalos tuh elos in moul, na elos ac misa ke ma koluk lalos, tusruk nga ac filiya mwatan misa lalos form. 19 A kom fin sang kas in kai nu sin mwet koluk, ac elos tiana forla liki, na elos ac misa ke orekma koluk lalos, na kom ac moul. 20 "Ac fin mwet suwoswos uh mutawauk in oru ma koluk, na nga fuhlelosi in muta ke moul fosrnge, elos ac misa ke ma koluk lalos ke sripen kom tia sensenkakunulos. Nga fah tia esam ma wo elos oru meet ah, ac kom ac fah eis mwet misa lalos. 21 A kom fin sensenkakin mwet wo in tia oru ma koluk, ac elos lohng kom ac tia oru ma koluk, elos ac moul, ac kom ac oayapa moul." 22 Nga pulakin ku lun LEUM GOD oan fuk, ac nga lohng ke El fahk nu sik, "Tukakek ac tufokla nu infahfah ul. Nga fah sramsram nu sum we." 23 Ouinge nga som nu infahfah ul, ac nga liye wolana lun LEUM GOD oana ke nga tuh liye sisken Infac! Chebar. Na nga faksufi nu infohk uh. 24 Ngun lun God ilyak nu in nga ac tulokinyuyak. Ac LEUM GOD El fahk nu sik, "Fahla, ulyak nu in lohm sum an, ac kaliya. 25 Mwet sukwil, kom ac fah kapriyuki ke sucl, ac kom ac tia ku in illa nu in wulil uh. 26 Nga fah oru tuh loum in ulla, kom in tia ku in fahk kas in sensenkakin nu sin mwet alein inge. 27 Na ke nga ac sifilpa kaskas nu sum ac sifil oru kom in ku in kaskas, kom fah fahkang nu selos ma nga, LEUM GOD Fulatiana, fahk uh. Kuti selos ac porongekom, ac kutu ac pilesrekom, mweyen elos sie mutanfahl alein."

tuku raunek siti sac. 3 Eis sie pan osra ac tulokunkan inmasrlom ac block sacn. Ngetang nu kac, in mu kom pa mweuni siti sac. Lumah se inge ac sie mwe akul nu sin mutanfahl Israel. 4 "Na kom in ona ke layen lasa sum, ac nga fah filiya mwatan ma koluk lun mutanfahl Israel fom. Kom ac muta we ac keok ke ma koluk lalos 5 ke len tolfoko eungoul. Sie len in keok lom ac fah oana sie yac in kalya nu selos. 6 Fin tari, na kom ikla nu ke layen layot sum uh, ac keok ke ma koluk lun mwet Judah ke len angngaul — sie len oana sie yac in kalya nu selos. 7 Ngetang suiya acn Jerusalem ke ac kuhlusyuki. Usruk poum nu ke siti an ac fahkak kas in palu lain. 8 Nga ac kaprikomi kom in tia ku in ikla nu lac lac, nwe ke na safla mweun an. 9 "Inge eis kutu wheat, barley, bean, pea, millet, ac spelt. Kulamiseak ma inge in sang orala bread. Pa ingan ma kom ac kang ke len tolfoko eungoul ke kom oan ke layen lasa sum. 10 Lupon bread kom ac kang ke len se pa ounce oalkosr. Pa inge srikasrak nu ke len fon se. 11 Kof nimom uh ac fah srikasrak pac — cup luo ke len se. 12 Tanak sie e ke forkon mwet, ma paola tari, ac omunula bread an fac, na kang yen mwet uh ku in liye kom we." 13 LEUM GOD El fahk, "Lumah se inge ma in akkalemye lah mwet Israel ac fah kang mwe mongo ma tia nasnas fal nu ke Ma Sap, ke nga ac luselosla nu in mutunfaci say." 14 Na nga topuk ac fahk, "LEUM GOD Fulatiana, in tia ouinge! Nga soenna akfokhfokyeyu e ke nga tulik ah me, in kang ikwen kosro sifacna misa, ku ma kosro lemnak uh uniya. Nga soenna kang kutena mongo ma tia nasnas." 15 Ouinge God El fahk, "Wona. Nga ac lela kom in oremakin fohkon cow ac tia fohkon mwet, in sang omunula bread nom an." 16 Na El sifil fahk, "Mwet sukawil, nga ac fah tulokinya fahsr lun bread nu Jerusalem, ac mwet we elos ac wela ac inse asor ke elos ac srikeya mwe mongo nalos ac kof nimalos. 17 Ac fah wanginla bread ac kof. Mwet uh ac nukanlana ma elos in oru. Elos ac sripen ma koluk lalos."

5 LEUM GOD El fahk, "Mwet sukawil moul la, eis sie cutlass kosroh ac sang kalla alut lom an ac aunsifom nufon, ac pauniya nufon aunsuf an, ac kitalik nu ke ip tol. 2 Esukak sie tafu tolus kac fin block sac kelsruh tari siti uh. Eis ip se aktluo an ac sipsipika ke cutlass nutum an ke kom fahsr rauni block sac. Na sisalik ip se aktolu nu ke eng uh, ac nga ac fah ukwe ke cutlass nutik uh. 3 Eis ekasr aunsuf an ac lumwang nu ke pukun nuknuh lom an. 4 Na eisla kutu sin aunsuf inge, ac sisang nu in e uh in firiryak. Firir kac an ac fahsreluk nu in mutunfaci Israel nufon." 5 LEUM GOD Fulatiana El fahk, "Ngetla liye acn

4 God El fahk, "Kom, mwet sukalil moul la, eis sie
block an ac filiya ye motom, na sruloala luman acn
Jerusalem fac. 2 Kom in pukanak laf, ac orala yol in fohk
ac nien aktuktuk, ac ma fukulyen mutunpot uh in sang
rauneak block sac, in lumahla ke mwet mweun uh ac

5 LEUM GOD El fahk, "Mwet sukawil moul la, eis sie cutlass kosroh ac sang kalla alut lom an ac aunsifom nufon, ac pauniya nufon aunsuf an, ac kitalik nu ke ip tolu. 2 Esukak sie tafu tolu kac fin block sac ke suru tarit siti uh. Eis ip se aktluo an ac sipsipikya ke cutlass nutum an ke kom fahsr rauni block sac. Na sisalik ip se aktolu nu ke eng uh, ac nga ac fah ukwe ke cutlass nutik uh. 3 Eis ekasr aunsuf an ac lumwang nu ke pukun nuknuk lom an. 4 Na eisla kutu sin aunsuf inge, ac sisang nu in e uh in firiyak. Firir kac an ac fahsrelik nu in mutunfacl Israel nufon." 5 LEUM GOD Fulatiana El fahk, "Ngetla liye acn Jerusalem. Nga likilya ke infulwen faclu, ac mutunfacl saya nukewa raunella. 6 Tusruktu Jerusalem el lain ma sap luk, ac akkalemye lah el koluk liki mutunfacl saya, ac yohk pac seakos lal liki facl ma oan raunella. Jerusalem el fahsr liki ma sap luk, ac srunga oru oakwuk luk. 7 Inge, Jerusalem, lohng ma nga, LEUM GOD Fulatiana, ac fahk. Ke sripen kom tia akos ma sap luk ac tiana

liyung oakwuk luk, mwe lokoalok kom oralu uh yohk liki na ma mutunfaci raunikomla oru. Kom fahsra ke ouuya lun faci saya. 8 Ouinge nga, LEUM GOD Fulatlana, fah nu sum lah nga ac tuyak lain kom. Nga fah nununekom ke acn ma mutunfaci nukewa ku in liye. 9 Ke sripen ma nukewa kom oru su mwe srungayuk ye mutuk, nga fah kai Jerusalem upa liki na ma nga oru meet, ac upa liki pac ma nga ac oru tok. 10 Ke sripa inge, nina ac papa in Jerusalem fah kangla tulik natulos, ac tulik uh ac kangla papa ac nina kialos. Nga fah kalyei kom, ac lusla kutena mwet su srakna moul nu yen nukewa. 11 "Ke ma inge, oana ke nga pa God moul — pa inge kas lun LEUM GOD Fulatlana — mweyen kom akfokfokyela Tempul sik uh ke ouuya koluk nukewa ac mwe srungayuk kom oralu uh, nga ac fah kunauskomla ac tiana pakomutom. 12 Sie tafu tolu sin mwet lom ar ac fah misa ke mas ac masrinsral in siti uh. Ac sie tafu tolu ac fah anwuki ke cutlass likin siti uh. Nga fah lusla sie tafu tolu se lula nu ke eng uh, ac ukwalos ke cutlass. 13 "Kom ac pulakin kuiyen kasrkusrak luk uh nwe ke pacl se nga muti in oru. Ke pacl ma inge nukewa sikiyak, kom fah etu na pwaye lah nga LEUM GOD pa kaskas nu sum uh, ke sripen nga arulana kasrkusrak ke soaru lom. 14 Mwet nukewa ke mutunfaci raunikomla uh su fahs alikikomla, ac fah israsrinkusra ac tia lungse apkuran nu yurum. 15 "Ke pacl nga kasrkusrak ac foyolay sum ac kalyei kom, mutunfaci nukewa raunikomla ac fah arulana sangeng. Elos ac liye kom ac niwurwur sum, ac aksruksrukye kom. 16 Nga fah tulokinya inkanek in mwe mongo nowos, ac oru tuh kowos in misa ke masrinsral. Kowos ac keokkin masrinsral lowos, oana ke osra in pis kosroh ac fakisya insiowos ac kunauskowosla. 17 Nga ac supwama masrinsral ac kosro lemnak in uniya tulik nutuwos, ac nga fah supwama mas, mwe lokoalok yohk, ac mweun in unikowosla. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

elos ac fahsrelik nu ke mutunfaci saya, 9 yen elos ac fah mwet sruoh we. Ingo elos ac fah esamuyuk, ac etu lah nga kalyaelos ac akrmwekinyalos, mweyen elos selulalfongiyu ac sisyula, ac elos nunku ma sruloala uh yohk likiyu. Elos ac fah angyang selos sifacna ke sripen ma koluk ac ma lusrongten su elos oralu. 10 Elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD, ac kas in sensenkakin luk uh tia kas pilas." 11 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Isani poum, ac futung acn uh ke niom, ac tung ke asor, ke sripen ma koluk ac mwe srungayuk nukewa mwet Israel ah oru. Elos ac fah misa ke mweun, ku ke masrinsral, ku ke mas. 12 Elos su muta yen loesla elos ac mas ac misa, ac elos su muta apkuran ac fah anwuki ke mweun, ac elos su lula ac fah misa ke masrinsral. Elos ac fah pulakin kuiyen kasrkusrak luk. 13 Monin mwet misa ac fah sisyukelik inmasrlon ma sruloala ac oayapa raunela loang uh. Elos ac fah oaclifin tohktok nukewa, ac fin mangon eol uh, ye sak folfol insroa nukewa ac ye sak ok unung sroa nukewa — aok, yen nukewa elos orek kisa we nu ke ma sruloala lalos. Na mwet nukewa fah etu lah nga pa LEUM GOD. 14 Nga fah asroela pouk ac kunausla faci selos, aok, acn nukewa mwet Israel uh muta we. Nga fah oru tuh in sie acn sikiyukla, mutawaauk yen mwesis layen nu eir, nwe ke siti Riblah layen nu epang. Na mwet nukewa ac fah etu lah nga pa LEUM GOD."

7 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 "Kom, mwet sukawil moul la, pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk nu ke mutanfaci Israel: Pa inge saflaiyan faci sum nufon! 3 "Israel, saflaiya uh summa. Kom ac pulakin kasrkusrak luk, mweyen nga ac nununekom ke ma kom oralu. Nga ac folokin nu sum mwe srungayuk nukewa ma kom oru. 4 Nga ac fah tia molikomla ku pakomutom. Nga fah kalyei kom ke mwe srungayuk nukewa kom oralu, tuh kom in etu lah nee pa LEUM GOD." 5 "Pa inge ma su LEUM GOD

6 LEUM GOD El kaskas nu sik 2 ac fahk, "Kom, mwet
sukawil moul la, ngetang nu ke fineol in acn Israel
ac sang kas luk nu selos. 3 Fahkang nu sin eol lun
Israel in lohng ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu
selos ac oayapa nu sin tohktok uh, ac acn oasirksrik
inmasrlon eol uh, ac infahlfal uh: Nga ac supwaot sie
cutlass in kunausla acn nukewa mwet uh alu nu ke ma
sruloalawe. 4 Loang uh ac lipikyuki, ac loang in mwe
kisa keng ac fah kunausyukla, ac mwet nukewa we
ac fah anwuki ye mutun ma sruloala lalos. 5 Nga fah
sisalik monin mwet misa lun Israel. Nga fah sisalik srellos
rauneak loang uh. 6 Siti nukewa in acn Israel ac fah
sikiyukla, tuh loang lalos ac ma sruloala lalos nukewa
ac fah fokfoki nu ke ip srisrik. Loang in mwe kisa keng
lalos uh ac fah mokutkuti, ac ma nukewa elos orala fah
wanginla. 7 Mwet uh ac fah anwuki yen nukewa, ac elos
su painmoulla ac fah akilen lah nga pa LEUM GOD.
8 "Nga ac fah oru tuh kutu selos in tia wi anwuki, na

elos ac fahsreluk nu ke mutunfacil saya. **9** yen elos ac fah mwet sruoh we. Ingo elos ac fah esamyuyak, ac etu lah nga kalyaelos ac akmwekinyalos, mweyen elos selulalfongiyu ac sisyla, ac elos nunku ma sruloala uh yohk likiyu. Elos ac fah angyang selos sifacna ke sripen ma koluk ac ma lusrongten su elos orala. **10** Elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD, ac kas in sensenkakin luk uh tia kas pilas." **11** LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Isani poum, ac futung acn uh ke niom, ac tung ke asor, ke sripen ma koluk ac mwee srungayuk nukewa mwet Israel ah oru. Elos ac fah misa ke mweun, ku ke masrinsral, ku ke mas. **12** Elos su muta yen loesla elos ac mas ac misa, ac elos su muta apkuran ac fah anwuki ke mweun, ac elos su lula ac fah misa ke masrinsral. Elos ac fah pulakin kuiyen kasrkusruk luk. **13** Monin mwet misa ac fah sisyukelik inmasrlon ma sruloala ac oayapa raunela loang uh. Elos ac fah oaclkil fin tohktok nukewa, ac fin mangon eol uh, ye sak folfol insroa nukewa ac ye sak ok ungung sroa nukewa — aok, yen nukewa elos orek kisa we nu ke ma sruloala lalos. Na mwet nukewa fah etu lah nga pa LEUM GOD. **14** Nga fah asroela pouk ac kunausla facl selos, aok, acn nukewa mwet Israel uh muta we. Nga fah oru tuh in sie acn sikiyukla, mutawauk yen mwesis layen nu eir, nwe ke siti Riblah layen nu epang. Na mwet nukewa ac fah etu lah nga pa LEUM GOD."

7 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, **2** "Kom, mwet sukadoul la, pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk nu ke mutanfacl Israel: Pa inge saflaiyen facl sum nufon! **3** "Israel, saflaiya uh summa. Kom ac pulakin kasrkusrap luk, mweyeng nga ac nununkekem ke ma kom orala. Nga ac folokin nu sum mwe srungayuk nukewa ma kom oru. **4** Nga ac fah tia molikomla ku pakomutom. Nga fah kalyei kom ke mwe srungayuk nukewa kom orala, tuh kom in etu lah nga pa LEUM GOD." **5** Pa inge ma su LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Mwe ongoiya ac tuku na tuku nu fom. **6** Ma nukewa safla. Pa inge saflaiya uh. Kom sun saflaiyom. **7** Pacl safla nu suwos, mwet su muta fin acn se inge. Pacl uh apkuramme ke ac fah tia sifilpa oasr akfulat orek ke nien alu fineol uh, a fohsak mukena. **8** "Ac tia paht, kom ac pulakin kuiyen kasrkusrap luk uh. Nga ac nununkekem ke ma kom orala, ac nga fah folokin nu sum mwe srungayuk nukewa ma kom orala an. **9** Nga ac fah tia molikomla ku fahkak pakoten luk nu sum. Nga ac kalyei kom fal nu ke mwe srungayuk ma kom orala. Ouinge kom fah etu lah nga pa LEUM GOD, ac nga pa kalyei kom." **10** Len in kunausla ac tuku. Orekma sulallal yokelikna. Inse fulat uh arulana yohk. **11** Sulallal uh ac oswela ma koluk pukanten. Ac fah wangin ma lula lun mwet uh. Ac fah wanginla mwe kasrup, ma saok, ac ma wolana lalos. **12** Pacl uh ac tuku, ac len uh apkuramme, ke ac wanginla sripen kuka ku moul ma, mweyeng kalya lun God uh ac putati nu fin

mwet nukewa oana sie. **13** Wangin sie mwet kuka acn El usyula nu ke nien utyak layen nu epang ke kalkal ac fah sifil eis ma el kukakunla, mweyen kasrkusrak lun se oan loac in Tempul, yen ma sruloala se oan we su God uh ma nu fin mwet nukewa. Mwet koluk uh ac tia akkasrkusrakye God. **4** Ac nga liye kalem saromrom se ku in moul. **14** Mwe ukuk uh kasla, ac mwet nukewa ma akkalemye lah God lun Israel oasr we, oana nga tuh ac akola. Tusruktu wangin mwet ac som nu ke mweun liyauk ke nga tu pe Infacl Chebar. **5** God El fahk nu sik, mweyen kasrkusrak lun God ac tuku nu fin mwet nukewa "Mwet sukawil moul la, ngetla nu epang." Ke nga ngetla oana sie. **15** Oasr anwuk inkanek uh, ac oasr mas ac nga liyauk ma sruloala se su akkasrkusrakye God, oan masrinsral in lohm uh. Kutena mwet su muta likin siti uh apkuran nu ke loang se ke mutunoa in utyak ke mutunpot ac fah misa ke mweun, ac kutena su muta in siti uh ac uh. **6** God El fahk nu sik, "Mwet sukawil, ku kom liye ma fah misa ke mas ac masrinsral. **16** Kuta mwet uh ac sikiyak inge? Liye ma srungayuk mwet Israel elos oru in kaing nu fineol uh, oana wule uh ke elos ac sangeng acn inge, pwanang nga som loes liki acn mutual sik. Kom ac kaing liki infahlafuh. Elos nukewa ac sasao ke ma ac fah liye kutu mwe mwekin yohk liki na ma inge." **7** El koluk lalos. **17** Poum mwet nukewa ac fah munasla, ac usyula nu ke mutunoa se lik ah, ac srirsngiya pat se nialos ac rarrar. **18** Elos ac nokomang nuknu in asor, ac ke pot uh. **8** El fahk, "Mwet sukawil, foklalik pat sacn, manolos nufon ac rarrar. Elos ac mangsrasrala, ac elos ac tilyak kac." Na nga fukulya ac konauk srungul se. **9** nukewa ac fah muta in mwekin. **19** Elos ac fah sisla gold El fahk nu sik, "Utyak ac liye ouija koluk elos oru we." ac silver lalos nu inkanek uh oana kutkut, mweyen silver **10** Na nga utyak ac liye pesinka ah sroalla ke wet ac ac gold tia ku in molelosa ke paci se LEUM GOD El ac kutu pac kain in kosro ma tia nasnas, oayapa kutu ma filakunla kasrkusrak upa lal uh. Elos tia ku in orekmakin saya ma mwet Israel uh alu nu kac. **11** Mwet kol itngoul in akfalye enenu lalos ku in akkihpye insialos. Gold ac lun mwet Israel uh muta we, ac Jaazaniah wen natul silver inge pa kololosla nu ke ma koluk. **20** Sie paci ah Shaphan el tu inmasrlilos. Kais sie selos sruok mwe elos filangkin wek saok lalos, tusruktu ma inge pa elos akok mwe keng, ac kulasr uh fosryak liki mwe keng ah. sang orala ma sruloala srungayuk lalos uh. Pa pwanang **12** God El siyuk sik, "Mwet sukawil, kom liye ma mwet LEUM GOD El oru elos in wohtwotla ke mwe kasrup kol lun mwet Israel elos oru in lukma inge? Elos nukewa lalos uh. **21** LEUM GOD El fahk, "Nga ac oru mwetsac tukeni alu in sie fukil sessesa ke ma sruloala. In nunak uh in pisrala ma lalos, ac mwet kunaus ma sap uh ac tafongla lalos elos mu, 'LEUM GOD El tia liye kut! El som usla mwe kasrup nukewa lalos ac akfokfokyela. **22** Nga liki fac se inge." **13** Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Kom ac fah tia oru kutena ma in kutongya mwet pisrapasr uh ac liye ke elos ac oru ma koluk yohk liki na ma ingan." **14** ke elos ac utyak nu in Tempul saok sik ac akfokfokyeh. Ouinge El usyula nu nien utyak layen epang in Tempul, **23** "Ma nukewa arulana fohsak — acn uh sessesa ke ac fahkak nu sik kutu mutan su tungi misa lun god se akmas, ac siti uh nwanala ke sulallal. **24** Nga ac fah use pangpang Tammuz. **15** God El siyuk sik, "Mwet sukawil, mutanfaht su arulana koluk in tuku eisla lohm suwos. ku kom liye ma inge? Kom ac liye pac kutu ma arulana Mukul watwen lowos ac fah munasla nunkalos ke nga ac koluk liki ma inge." **16** Ac el usyula nu in kalkal se oan lela mutanfaht saya in aklusrontenyen acn in alu lowos. ioac ke Tempul, nu ke acn se ma apkuran nu ke nien **25** Inse fosrnge lulap ac tuku. Kowos ac suk misla, tuh utyak lun acn mutual, inmasrlon loang sac ac sawalsrisr tia ku in konauk. **26** Mwe ongoiya ac fah takla na tuku uh. Oars mukul longoul limekos we su totulikla liki acn nu suwos, ac pweng koluk uh ac fah asrma oana soko mutual. Elos faksufi nu kutulap ac alu nu ke fahk ke takak infacl. Kowos ac kwafe sin mwet palu in fahkak ma elos ah. **17** LEUM GOD El fahk nu sik, "Mwet sukawil, ku liye. Wanginla ma mwet tol in sang luti mwet uh, ac kom liye ma ingan? Mwet Judah inge tiana falkin orekma wangin pac kas in kasru sin mwet matu. **27** Tokosra el koluk ac mwe mwekin ma kom liye inge, oayapa inkanek ac asor, fisrak uh ac fah wanginla finsrak lalos, ac mwet sulallal elos oru apunla faci se inge nufon, a elos tuku na uh fah rarrar ke sangeng. Nga ac kalyei kowos ke ma nukewa ma kowos orala, ac nununkekowos oana ke kowos nununku mwet ngia. Ma inge ac akkalemye nu koluk elos oru! **18** Elos ac pula fulen kasrkusrak luk uh. suwos lah nga pa LEUM GOD."

8 Ke len aktiemekosr in malem akonkosr ke yac akonkosr ma kut muta in sruoh, mwet kol lun mwet sruoh Judah elos wiyu muta in lohm sik. In kitin paci ah, ku lun LEUM GOD Fulatlana tuku nu fuk. **2** Nga ngetak ac liye sie aruruma oana luman mwet se. Infulwali nu ten oana luman e uh, ac infulwalyak nu lucng saromrom oana in bronze akmusrala. **3** El asroema luman pao se ac sruokyau aunsifik. Ke aruruma se inge, ngun lun God srukyuyak nu yen engyeng uh ac usyula nu Jerusalem.

El usyula nu ke nien utyak layen nu epang ke kalkal se oan loac in Tempul, yen ma sruloala se oan we su akkasrkusrakye God. **4** Ac nga liye kalem saromrom se ma akkalemye lah God lun Israel oasr we, oana nga tuh liyauk ke nga tu pe Infacl Chebar. **5** God El fahk nu sik, "Mwet sukawil moul la, ngetla nu epang." Ke nga ngetla oana sie. **15** Oasr anwuk inkanek uh, ac oasr mas ac nga liyauk ma sruloala se su akkasrkusrakye God, oan masrinsral in lohm uh. Kutena mwet su muta likin siti uh apkuran nu ke loang se ke mutunoa in utyak ke mutunpot ac fah misa ke mweun, ac kutena su muta in siti uh ac uh. **6** God El fahk nu sik, "Mwet sukawil, ku kom liye ma fah misa ke mas ac masrinsral. **16** Kuta mwet uh ac sikiyak inge? Liye ma srungayuk mwet Israel elos oru in kaing nu fineol uh, oana wule uh ke elos ac sangeng acn inge, pwanang nga som loes liki acn mutual sik. Kom ac kaing liki infahlafuh. Elos nukewa ac sasao ke ma ac fah liye kutu mwe mwekin yohk liki na ma inge." **7** El koluk lalos. **17** Poum mwet nukewa ac fah munasla, ac usyula nu ke mutunoa se lik ah, ac srirsngiya pat se nialos ac rarrar. **18** Elos ac nokomang nuknu in asor, ac ke pot uh. **8** El fahk, "Mwet sukawil, foklalik pat sacn, manolos nufon ac rarrar. Elos ac mangsrasrala, ac elos ac tilyak kac." Na nga fukulya ac konauk srungul se. **9** nukewa ac fah muta in mwekin. **19** Elos ac fah sisla gold El fahk nu sik, "Utyak ac liye ouija koluk elos oru we." ac silver lalos nu inkanek uh oana kutkut, mweyen silver **10** Na nga utyak ac liye pesinka ah sroalla ke wet ac ac gold tia ku in molelosa ke paci se LEUM GOD El ac kutu pac kain in kosro ma tia nasnas, oayapa kutu ma filakunla kasrkusrak upa lal uh. Elos tia ku in orekmakin saya ma mwet Israel uh alu nu kac. **11** Mwet kol itngoul in akfalye enenu lalos ku in akkihpye insialos. Gold ac lun mwet Israel uh muta we, ac Jaazaniah wen natul silver inge pa kololosla nu ke ma koluk. **20** Sie paci ah Shaphan el tu inmasrlilos. Kais sie selos sruok mwe elos filangkin wek saok lalos, tusruktu ma inge pa elos akok mwe keng, ac kulasr uh fosryak liki mwe keng ah. sang orala ma sruloala srungayuk lalos uh. Pa pwanang **12** God El siyuk sik, "Mwet sukawil, kom liye ma mwet LEUM GOD El oru elos in wohtwotla ke mwe kasrup kol lun mwet Israel elos oru in lukma inge? Elos nukewa lalos uh. **21** LEUM GOD El fahk, "Nga ac oru mwetsac tukeni alu in sie fukil sessesa ke ma sruloala. In nunak uh in pisrala ma lalos, ac mwet kunaus ma sap uh ac tafongla lalos elos mu, 'LEUM GOD El tia liye kut! El som usla mwe kasrup nukewa lalos ac akfokfokyela. **22** Nga liki fac se inge." **13** Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Kom ac fah tia oru kutena ma in kutongya mwet pisrapasr uh ac liye ke elos ac oru ma koluk yohk liki na ma ingan." **14** ke elos ac utyak nu in Tempul saok sik ac akfokfokyeh. Ouinge El usyula nu nien utyak layen epang in Tempul, **23** "Ma nukewa arulana fohsak — acn uh sessesa ke ac fahkak nu sik kutu mutan su tungi misa lun god se akmas, ac siti uh nwanala ke sulallal. **24** Nga ac fah use pangpang Tammuz. **15** God El siyuk sik, "Mwet sukawil, mutanfaht su arulana koluk in tuku eisla lohm suwos. ku kom liye ma inge? Kom ac liye pac kutu ma arulana Mukul watwen lowos ac fah munasla nunkalos ke nga ac koluk liki ma inge." **16** Ac el usyula nu in kalkal se oan lela mutanfaht saya in aklusrontenyen acn in alu lowos. ioac ke Tempul, nu ke acn se ma apkuran nu ke nien **25** Inse fosrnge lulap ac tuku. Kowos ac suk misla, tuh utyak lun acn mutual, inmasrlon loang sac ac sawalsrisr tia ku in konauk. **26** Mwe ongoiya ac fah takla na tuku uh. Oars mukul longoul limekos we su totulikla liki acn nu suwos, ac pweng koluk uh ac fah asrma oana soko mutual. Elos faksufi nu kutulap ac alu nu ke fahk ke takak infacl. Kowos ac kwafe sin mwet palu in fahkak ma elos ah. **17** LEUM GOD El fahk nu sik, "Mwet sukawil, ku liye. Wanginla ma mwet tol in sang luti mwet uh, ac kom liye ma ingan? Mwet Judah inge tiana falkin orekma wangin pac kas in kasru sin mwet matu. **27** Tokosra el koluk ac mwe mwekin ma kom liye inge, oayapa inkanek ac asor, fisrak uh ac fah wanginla finsrak lalos, ac mwet sulallal elos oru apunla faci se inge nufon, a elos tuku na uh fah rarrar ke sangeng. Nga ac kalyei kowos ke ma nukewa ma kowos orala, ac nununkekowos oana ke kowos nununku mwet ngia. Ma inge ac akkalemye nu koluk elos oru! **18** Elos ac pula fulen kasrkusrak luk uh. suwos lah nga pa LEUM GOD."

8 Ke len aktiemekosr in malem akonkosr ke yac akonkosr ma kut muta in sruoh, mwet kol lun mwet sruoh Judah elos wiyu muta in lohm sik. In kitin paci ah, ku lun LEUM GOD Fulatlana tuku nu fuk. **2** Nga ngetak ac liye sie aruruma oana luman mwet se. Infulwali nu ten oana luman e uh, ac infulwalyak nu lucng saromrom oana in bronze akmusrala. **3** El asroema luman pao se ac sruokyau aunsifik. Ke aruruma se inge, ngun lun God srukyuyak nu yen engyeng uh ac usyula nu Jerusalem.

9 Na nga lohng ke God El wola, "Fahsru nu inge, kowos su ac kalyei siti uh. Us mwe mweun nutuwos an." **2** In kitin paci ah mukul onkosr tuku liki mutunpot layen epang ke Tempul uh, ac kais sie selos us kufwen mwe mweun. Sie pac mukul welulos ac el nukum nuknu linen. El us ma se elan sim kac. Elos nukewa tuku ac tu ke loang bronze sac. **3** Ouinge kalem saromrom se, su akkalemye

lah God lun Israel El oasr, sohkak liki cherub luo, yen el cherub inge ac mukuiyak elos ku in fahsr nu meet, nu tuh muta we, ac mukuila nu ke nien utsak nu in Tempul. tok, nu lasa ku nu layot ac tiana forla. Elos ac tukenina LEUM GOD El pang nu sin mwet se su nukum nuknu mukui nu ke acn elos lungse som nu we, ac tia enenu in linen ac fahk, 4 "Fahla sasla in siti Jerusalem nufon, forla. 12 Manolos, fintokolos, paolos, posohksok lalos, ac akilena motonsron mwet nukewa su inse toasr ac ac wheel kaclos, afyufla ke atronmuta. 13 Nga lohng ke asor ke sripen ouiya koluk nukewa ma orek in siti uh." 5 pusra se pangon wheel inge, "Wheel for." 14 Kais sie Ac nga lohng ke God El fahk nu sin mukul ngia, "Fahsr cherub inge oasr muta akosr kac. Ma se meet mutun tokol sasla in siti uh, ac uniya mwet uh. Tia likiya sie, ku cow mukul, ma se aktlu mutun mwet, ma se aktlu pakoten nu sin sie. 6 Uniya mukul matu, mukul fusr, mutun lion, ac ma se akakosr mutun eagle. 15 (Nuna mutan fusr, nina, ac tulik. Tusruktu nimet kahlye kutena ma orekla moul ma nga tuh liye pe Infac Chebar ah pa mwet su oasr akul ke motonsro. Mutawauk ke Tempul inge.) Ke pacl se cherub inge sohkak nu yen engyeng uh sik uh fahla." Ouinge elos mutawauk ke mwet kol su 16 ac mukuila, na wheel inge ac welulos. Pacl nukewa tu ke Tempul uh. 7 God El fahk nu selos, "Kowos in ma elos ac asroelik posohksok lalos in sohkak, wheel akfokfokyla Tempul, ac nwakla kewa acn mwesas ke inge ac welulos pac. 17 Ke pacl elos ac tui uh, na wheel inkul uh ke monin mwet misa. Fahsrot, oru ma nga fahk uh ac tui pac. Ac ke elos ac sohkla, wheel inge ac welulos uh." Ouinge elos mutawauk in uniya mwet in siti uh. 8 pac, mweyen ma moul inge pa nununkalos. 18 Ouinge Ke pacl se elos uniya mwet uh nga tuh mukena muta, ac kalem wolana lun LEUM GOD som liki nien utsak nu nga faksufi ac wola ac fahk, "LEUM GOD Fulatiana, ya ke Tempul, ac mukuila nu ke sie acn lucng liki cherub kom arulana kasrusrak sin Jerusalem, pa kom ac uniya uh. 19 Elos asroelik posohksok lalos ac sohkak liki faclu mwet nukewa lula in Israel?" 9 God El topuk ac fahk, ke nga liye ah, ac wheel uh welulos pac. Elos tui ke "Mwet Israel ac mwet Judah elos orala ma koluk lulap. mutunpot layen kutulap ke Tempul, ac kalem saromrom Elos akmas yen nukewa in facl se inge, ac nwakla acn sac oan faclos. 20 Na nga akilen lah cherub inge nuna Jerusalem ke ma koluk. Elos fahk mu, 'LEUM GOD El ma orekla moul ma nga tuh liye ye God lun Israel e pe ngeta liki facl se inge, ac LEUM GOD El tia liye ma kut Infac Chebar ah. 21 Kais sie selos oasr muta akosr la oru.' 10 Tusruktu nga ac tia pakomatalos. Nga ac fahk ac posohksok akosr, ac ye kais sie posohksok oasr ma nu selos oana ma elos oru nu sin mwet ngia." 11 Na se oana luman poun mwet. 22 Mutualos luman na muta mwet se ma nukum nuknu linen sac el foloko ac fahk nga tuh liye pe Infac Chebar. Kais sie cherub inge ac nu sin LEUM GOD, "Nga orala taris sap lom nu sik ah." mukuila suvosna nu meet.

10 Nga ngeta liye ma raun se ma oan lucng liki sifen cherub akosr uh, na lucng liki ma inge nga liye ma se oana in tron se orekla ke eot sapphire. 2 God El fahk nu sin mukul se ma nukum nuknu linen, "Fahsrot inmasrlon wheel ye cherub uh, ac nwakla inpoum ke mulut firir, ac sisalik mulut ingsan nu in siti uh." Nga liyal el limekosr sisken mutunpot sac, ac luo selos mwet kol lun fahk in kasru koluk nu sin mwet in siti se inge. 3 Elos fahk, el utsak, na sie pukunyeng nwakla luin kalkal se oan loac 'Ac tia paht kut ac sifil musai lohm sesr uh. Siti uh oana ke Tempul. 4 Kalem saromrom se, ma akkalemye lah luman sie tup, ac kut oana ikwa loac uh, tusruktu tup sac LEUM GOD El oasr, sowak liki fin cherub uh ac mukuila el loangkutla liki e uh.' 4 Inge, kom mwet sukawil, fahkak nu ke nien utsak nu in Tempul. Pukunyeng sac nwakla lah ma elos oru uh koluk." 5 Nguin lun LEUM GOD putati luin Tempul, ac in kalkal sac arulana saromrom ke kalem fuk, ac LEUM GOD El fahk nu sik in fahkang kas inge nu wolana lun LEUM GOD. 5 Kusen pipik ke posohksok sin mwet uh: "Mwet Israel, nga etu ma kowos fahk, ac lun cherub uh, su oana pusren God Kulana, lohngyuk e ma kowos akoo in oru. 6 Kowos uniya mwet puspis in likin kalkal ah. 6 Ke LEUM GOD El sapkin nu sin mukul siti uh, oru inkaneh uh nwanala ke monin mwet misa. se ma nukum nuknu linen elan eis kutu mulut firir su 7 "Na pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatiana, fahk nu oan inmasrlon wheel ye cherub uh, na mwet sac utsak ac tu pe sie wheel inge. 7 Sie sin cherub uh el saplakla loac uh? Pa monin mwet misa kowos uniya! Kowos ac nu ke e se ma oan inmasrlolos, ac lafusak kutu mulut tia muta inge, mweyen nga ac siskowosla liki siti uh. 8 firir ac filiya inpoun mukul se su nukum nuknu linen. Na Ya kowos sangeng ke cutlass? Nga ac use mwet utuk el eis ac som. 8 Nga liye tuh kais sie cherub inge oasr cutlass in mweuni kowos. 9 Nga ac uskowosla liki siti uh pao se oana poun mwet uh oan ye kais sie posohksok ac eiskowosyang nu inpoun mutunfacl saya. Nga wotelalos. 9 Nga liye pac lah oasr wheel akosr ingo, kewana mu kowos in misa, 10 ac kowos ac fah anwuki in facl oana sie — kais sie wheel oan sisken kais sie cherub. suwos ke mweun. Na mwet nukewa ac fah etu lah nga 10 Wheel inge saromrom oana wek saok uh, ac kais pa LEUM GOD. 11 Siti se inge ac tia loangkewosla in sie wheel oasr pac sie wheel pitukelik loac. 11 Ke pacl oana ke tup se ac loangkewosla ikwa loac uh. Nga ac kalyei

kovos yen nukewa kowos muta we in facl Israel. **12** in oana mwet ac kaingla se, ac ke eku sac ke mutawauk Kovos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. Ke kowos in lohsrla, nga pukanla sinka ah ke pouk, ac illa. Na nga liyaung ma sap lun facl atulani nu suwos, kowos kunaus **13** Ke nga **8** Ke lotutan tok ah LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, srakna orek palu, Pelatiah el topla misa. Na nga faksufi **9** "Mwet sukawil, inge mwet alein lun Israel fin siyuk lah ac wola, "We, LEUM GOD Fulatlana! Ku kom ac uniya mea kom oru an **10** kom fahkang ma nga, LEUM GOD nufon mwet lula in Israel?" **14** LEUM GOD El kaskas nu Fulatlana, fahk nu selos. Kas inge ma nu sin fisrak se su sik, **15** ac fahk, "Mwet sukawil, mwet su muta in acn leumi acn Jerusalem, oayapa mwet nukewa su muta we. Jerusalem elos kaskas keim ac ke mwet Israel wiom su **11** Fakh nu selos lah ma kom oru inge ac sie mwe akul muta in sruoh. Elos fahk mu, 'Mwet sruoh elos muta nu ke ma ac sikiak nu selos. Elos ac fah mwet kaing ac yen loessula, oru elos tia ku in alu nu sin LEUM GOD, mwet sruoh. **12** Fisrak se su leum faclos ac fah lippisauk pwanang El ase facl se inge in ma lac sesr.' **16** "Inge, ap lai in lohsr uh, ac kaingla ke pat se ma elos pukanla fahkang nu sin mwet wiom su muta in sruoh ma nga ac nu sel ke sinka ah. El ac fah afinya mutual ac tia lie acn fahk nu sum uh. Nga pa supwalosla nu in facl loesla, el fahsr nu we. **13** Tusruk nga fah sisalik nwek nutik uh in ac afkahsryeloselik nu in mutunfacl saya. Tusruktu in sruokilya. Na nga fah usalla nu in siti Babylon, yen el ac pacl inge nga ac welulos na in kutena facl elos oasr misa we ac tia lie acn uh. **14** Nga fah afkahsryelik mwet we. **17** "Ouinge fahkang nu selos ma nga, LEUM GOD nukewa inkul sel nu yen nukewa — mwet pwapu fulat lal Fulatlana, fahk uh. Nga ac fah eisaloensi liki mutunfacl ac mwet mweun karinginyal. Ac mwet uh fah sokolos in nga tuh afkahsryaloselik we, ac folokunang facl Israel onelesi. **15** "Ke nga ac afkahsreloselik nu in mutunfacl nu selos. **18** Ke elos ac foloko, elos enenu in sisla ma **16** sruloala fohkfol ac srungayuk nukewa elos konauk we. Nga ac fah lela kutu selos in moulla liki mweun, sracl, **19** Nga ac sang nu selos inse sasu ac nunak sasu, ac **17** LEUM GOD El kaskas nu luk ac oaru in akos ma nukewa ma nga sapkin. Elos ac **18** ac fahk, "Mwet sukawil, kom in rarrar ke pacl kom fah mwet luk ac nga ac fah God lalos. **21** Tusruk nga ac **19** Fakh fah kai mwet su lungsena alu nu ke ma sruloala fohkfol mongo, ac sangeng rarrar ke pacl kom ac nim. **20** Ouinge elos ac liyaung ma sap **22** Na cherub uh **20** Siti nukewa ac fahk, "Mwet sukawil, kom in rarrar ke pacl kom fah mwet luk ac akilen kom. **21** Na kalem **21** LEUM GOD El kaskas nu moul sulallal ac kunaus ma sap. **20** Siti nukewa ac fahk, "Mwet sukawil, efu ku mwet Israel ac facl sac nufon ac fah acn mwesista. Na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD." **21** LEUM GOD El kaskas nu sik, **22** ac fahk, "Mwet sukawil, efu ku mwet Israel elos kalwenina soakas se inge: 'Pacl uh somla, a kas in palu uh tiana sikiak.' **23** Inge, fahkang nu selos ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk ke ma ingan. Nga ac sisla soakas se ingan, na ac fah tia sifil srumunyuk in Israel. Fahkang nu selos lah pa inge pacl kas in palu uh ac apkwayeyik! **24** "Ac fah tia sifil oasr aruruma kikiap ku kas in palu tia pwaye inmasrlon mwet Israel. **25** Nga, LEUM GOD, fah sifacna kaskas nu selos, ac ma nga ac fahk uh ac tia pahtlac in sikiak. Kowos mwet likkeke, nga ac oru ma nga fahk mu nga ac oru ke pacl kowos srakna moul. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge!" **26** LEUM GOD El fahk nu sik, **27** "Mwet sukawil, mwet Israel elos nunku mu aruruma lom ac kas in palu lom tia ma ac sa sikiak, a ma na nwe tok. **28** Ke ma inge fahkang nu selos lah nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk mu: Ac fah tia sifilpa pahtlac. Ma nga fahkla uh ac orekla. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge!"

12 LEUM GOD El fahk nu sik, **2** "Kom, mwet sukawil moul la, kom muta inmasrlon mwet lungsena alein. Oasr mutualos, a elos tia liey mau. Oasr insraclos, a elos tia lohng mau, mweyen elos lungse alein. **3** "Inge, mwet sukawil, apweni kutu ma lom ingan in oana luman sie mwet kaing, ac mukuiyak meet liki fogeni. Lela mwet uh in liey lah kom ac som nu ke sie pac acn. Sahp mwet lungse alein ingan ac akilen kom. **4** Apweni ma kom ac us nu in sruoh ke srakna len. Lela mwet nukewa in liey ke kom ac fahla ke ekela uh, elos in pangon mu kom ac som nu in sruoh. **5** Ke pacl elos ac liey kom an, pukanla sie pat ah ke sinka in lohng sum, ac eis ap lom an ac tufoki kac. **6** Lela elos in liey ke kom ac srakna ap lom nu finpisom ac illa nu in lohsr uh. Afinya motom kom in tia ku in liey acn kom fahs we. Ma kom oru inge ac fah sie mwe akul in sensenkin mwet Israel." **7** Na nga oru oana LEUM GOD El fahk nu sik. In len sac nga apweni ap se

13 LEUM GOD El kaskas nu sik 2 ac fahk, "Kom, mwet su tia fal in misa, ac sruokya moul lun mwet su tia mwet sukawil moul la, fahk kas in lain mwet palu fal in moul. Ke kowos oru ouinge kowos kiapwela mwet lun Israel su sifacna kinauk kas in palu lalos. Fahkang luk, ac elos lulalfongi kowos." 20 Pa inge ma LEUM nu selos elos in lohng na kas lun LEUM GOD." 3 Pa GOD Fulatlana El fahk: "We nu sin mwet kowos orala in nununku moul ac misa lun mwet. Nga palu lalfon ingan! Elos sifacna orala nunak in akkeyalos, ac sacla liki pouwos, ac aksukosokyela mwet su tuh ac kinauk aruruma lalos. 4 Mwet Israel, mwet palu lowos uh wangin sripalos. Elos oana kosro lemnak ma muta ke acn musalla in siti uh. 5 Elos tiana taran acn ma mokukla ke kalkal uh, ku aksasuyela pot we. Ouinge ac fah wangin ma loangeyen Israel in pacl in mweun ke len lun LEUM GOD. 6 Aruruma lalos uh tia pwaye, ac kas in palu lalos uh kikiap. Elos fahk mu elos fahkak kas luk, a nga tia supwalos. Elos nunku mu kas lalos inge ac apkwayeyuk. 7 Nga fahk nu selos: Aruruma ma kowos liye uh tia pwaye, ac kas in palu lowos uh kikiap. Kowos fahk mu ma luk pa kas ingan, tuh nga soenna kaskas nu suwos!" 8 Ouinge LEUM GOD Fulatlana El fahk nu selos, "Mweyen kas lowos uh tia pwaye, ac aruruma lowos uh kikiap, nga lain kowos. 9 Nga akola in kalyei kowos, mwet palu su liye aruruma kikiap ac fahkak kas in palu tia pwaye. Ke mwet luk uh ac tukeni in orek pwapu, kowos ac fah tia wi. Ac fah tia simla inewos inmasrlon mwet Israel. Kowos ac fah tiana folokla nu in facl Israel. Na kowos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD Fulatlana. 10 Mwet palu elos kiapu mwet luk ke elos fahk mu ma nukewa wona, sruk tiana wo! Mwet luk uh etoak pot na munas, na mwet palu tuku fasrela. 11 Fahkang nu sin mwet palu an lah pot lalos uh ac mokukla. Nga ac supwala af matol, ac tultul in af ma oana eot ac putat nu fac, ac eng upa ac fah fungulya. 12 Ouinge pot sac ac raki, na mwet nukewa ac fah siyuk, 'Mwe mea in fasriyukla?' 13 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Ke sripen kasrkusrak luk, nga ac supwala eng upa ac af matol ac tultul in af upa in tuh kunausla pot sac. 14 Nga akola ngan kunausya pot sac ma elos fasrela, ac rakinya tuh pwelung uh fah mwesisla. Pot sac ac fah raki ac unikowosi nukewa. Na mwet nukewa fah etu lah nga pa LEUM GOD." 15 "Pot sac, ac elos su fasrela ah, fah pulakin fulen kasrkusrak luk. Na nga fah fahk nu suwos lah pot sac wanginla, oayapa elos su fasrela — 16 aok, mwet palu ma tuh fahk mu ma nukewa in Jerusalem wona, ke tiana wo." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge. 17 LEUM GOD El fahk, "Mwet sukawil, inge netgetla liye mutan inmasrlon mwet lom su kinauk kas in palu lalos. Lainulos 18 ac fahkang nu selos ma LEUM GOD Fulatlana El fahk inge: "We nu suwos mutan, su twani mwe lohlpo inutnut lun mwet nukewa, ac oayapa susu nuknu inutnut tuh in oars ku lalos fin moul lun mwet ngia. Kowos lungse in oars ku lowos in nununku moul ac misa fin mwet luk uh, ac kowos orekmakin ku se inge tuh in wo nu suwos sifacna. 19 Kowos pilesreyu ye mutan mwet luk tuh kowos in eis kutu srisrik barley ac ipin bread na ekasr. Kowos uniya

mwet su tia fal in misa, ac sruokya moul lun mwet su tia mwet sukawil moul la, fahk kas in lain mwet palu fal in moul. Ke kowos oru ouinge kowos kiapwela mwet lun Israel su sifacna kinauk kas in palu lalos. Fahkang luk, ac elos lulalfongi kowos." 20 Pa inge ma LEUM nu selos elos in lohng na kas lun LEUM GOD." 3 Pa GOD Fulatlana El fahk: "We nu sin mwet kowos orala in nununku moul ac misa lun mwet. Nga palu lalfon ingan! Elos sifacna orala nunak in akkeyalos, ac sacla liki pouwos, ac aksukosokyela mwet su tuh ac kinauk aruruma lalos. 4 Mwet Israel, mwet palu lowos uh wangin sripalos. Elos oana kosro lemnak ma muta ke acn musalla in siti uh. 5 Elos tiana taran acn ma mokukla ke kalkal uh, ku aksasuyela pot we. Ouinge ac fah wangin ma loangeyen Israel in pacl in mweun ke len lun LEUM GOD. 6 Aruruma lalos uh tia pwaye, ac kas in palu lalos uh kikiap. Elos fahk mu elos fahkak kas luk, a nga tia supwalos. Elos nunku mu kas lalos inge ac apkwayeyuk. 7 Nga fahk nu selos: Aruruma ma kowos liye uh tia pwaye, ac kas in palu lowos uh kikiap. Kowos fahk mu ma luk pa kas ingan, tuh nga soenna kaskas nu suwos!" 8 Ouinge LEUM GOD Fulatlana El fahk nu selos, "Mweyen kas lowos uh tia pwaye, ac aruruma lowos uh kikiap, nga lain kowos. 9 Nga akola in kalyei kowos, mwet palu su liye aruruma kikiap ac fahkak kas in palu tia pwaye. Ke mwet luk uh ac tukeni in orek pwapu, kowos ac fah tia wi. Ac fah tia simla inewos inmasrlon mwet Israel. Kowos ac fah tiana folokla nu in facl Israel. Na kowos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD Fulatlana. 10 Mwet palu elos kiapu mwet luk ke elos fahk mu ma nukewa wona, sruk tiana wo! Mwet luk uh etoak pot na munas, na mwet palu tuku fasrela. 11 Fahkang nu sin mwet palu an lah pot lalos uh ac mokukla. Nga ac supwala af matol, ac tultul in af ma oana eot ac putat nu fac, ac eng upa ac fah fungulya. 12 Ouinge pot sac ac raki, na mwet nukewa ac fah siyuk, 'Mwe mea in fasriyukla?' 13 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Ke sripen kasrkusrak luk, nga ac supwala eng upa ac af matol ac tultul in af upa in tuh kunausla pot sac. 14 Nga akola ngan kunausya pot sac ma elos fasrela, ac rakinya tuh pwelung uh fah mwesisla. Pot sac ac fah raki ac unikowosi nukewa. Na mwet nukewa fah etu lah nga pa LEUM GOD." 15 "Pot sac, ac elos su fasrela ah, fah pulakin fulen kasrkusrak luk. Na nga fah fahk nu suwos lah pot sac wanginla, oayapa elos su fasrela — 16 aok, mwet palu ma tuh fahk mu ma nukewa in Jerusalem wona, ke tiana wo." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge. 17 LEUM GOD El fahk, "Mwet sukawil, inge netgetla liye mutan inmasrlon mwet lom su kinauk kas in palu lalos. Lainulos 18 ac fahkang nu selos ma LEUM GOD Fulatlana El fahk inge: "We nu suwos mutan, su twani mwe lohlpo inutnut lun mwet nukewa, ac oayapa susu nuknu inutnut tuh in oars ku lalos fin moul lun mwet ngia. Kowos lungse in oars ku lowos in nununku moul ac misa fin mwet luk uh, ac kowos orekmakin ku se inge tuh in wo nu suwos sifacna. 19 Kowos pilesreyu ye mutan mwet luk tuh kowos in eis kutu srisrik barley ac ipin bread na ekasr. Kowos uniya

lungse in sun mwe keok. Kowos pirk na mwet koluk uh in tia tui ke orekma koluk, pwanang elos tia konau inkaneke in moul. 23 Inge, aruruma kikiap ac kas in palu sutuu lowos uh safla. Nga ac molela mwet luk liki ye ku lowos, na kowos fah etu lah nga pa LEUM GOD."

14 Kutu sin mwet kol lun Israel elos tuku nu yuruk in siyuk ke ma lungse lun LEUM GOD. 2 Na LEUM GOD El kaskas nu sik 3 ac fahk, "Kom, mwet sukawil moul la, mwet inge elos sang insialos nu ke ma sruloala, ac elos lela tuh ma sruloala uh in kololos nu ke ma koluk. Ya elos nunku mu nga ac topkolos? 4 "Inge, kaskas nu selos ac fahk ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos: Kutena mwet Israel su sang insial nu ke ma sruloala ac lela in kolol nu ke ma koluk, na tok el suk kasru sin sie mwet palu, el ac fah eis top sik — sie top ma fal nu ke pusien ma sruloala la! 5 Ma sruloala inge nukewa oru insien mwet Israel uh forla likiyu. Tuh ke sripen topuk luk, sahp elos ac sifilpa forma ac afkulatyeuy. 6 "Na inge, fahkang nu sin mwet Israel ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos: Kowos forma, ac fahsir liki ma sruloala srungayuk lowos. 7 "Kutena pacl sie mwet Israel, ku sie mwetsac su muta Israel, ac forla likiyu ac alu nu ke ma sruloala, na tok el som siyuk kas in kasru yurin sie mwet palu, nga LEUM GOD pa ac sang top nu sel uh! 8 Nga ac fah lainul. Nga fah sisella liki un mwet luk ac oru tuh elan sie mwe sriksarak in sensenkakin mwet ngia. Ouinge kowos fah etu lah nga pa LEUM GOD. 9 "Sie mwet palu fin kiapweyukla ac orala sie top sutuu, nga LEUM GOD pa oru elan fahk ma tia pwaye uh. Nga ac sisella liki un mwet Israel. 10 Mwet palu sac ac mwet se ma suk kasru sel ah, ac fah kaiyuk eltal oana sie. 11 Nga fah oru ma inge tuh mwet Israel elos in tia sisyla, ac tia afkohfkoyalos sifacna ke orekma koluk lalos. Elos fah mwet luk sifacna, ac nga ac fah God lalos." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge. 12 LEUM GOD El kaskas nu sik 13 ac fahk, "Mwet sukawil, fin oars sie mutunfacl oru ma koluk ac tia pwaye nu sik, nga ac asroela pouk ac supwala sie pacl in sracl in uniya mwet ac kosro, oana sie. 14 Finne Noah, Danel, ac Job wi muta we, a moul suwoswos lalos lukun molela na moul lalos sifacna." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge uh. 15 "Ku sahp nga ac supwala kutu kosro lemnak in uniya mwet we ac oru facl sac in arulana sensen, na wangin mwet ku in

fahsr sasla we. **16** Oana ke nga LEUM GOD Fulatlana nga tia lela kom in misa. **7** Nga tufwe kom in kapak pa God moul, finne mwet tolu inge muta we, elos tia ku oana soko sacn ma kapak wo. Kom kapak kui ac mutan in molela moul lun tulik natulos, a moul na lalos sifacna. fusrla. Wo aten titi lom, loes aunsifom, tusruktu kom Na facl sacn ac fah sie acn mwesisla. **17** "Ku sahp nga koflufol. **8** "Ke nga sifil fahsryak insac, nga liye lah kom ac oru tuh in oasr mweun in facl sac, ac supwala kufwen nunak in payuk. Na nga afinya monum ke nuknuk lik mwe mweun in sukela mwet ac oayapa kosro. **18** Ac luk, ac wuleot mu nga ac lungse kom. Aok, nga orala mwet tolu inge finne muta we — oana ke nga LEUM sie wuleang in marut inmasrloktal, na kom ma lac luk." GOD Fulatlana pa God moul — elos ac tia ku in molela Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk. **9** "Na nga moul lun tulik natulos, a moul na lalos sifacna. **19** "Nga temta kutu kof ac twanla srah keim, ac nga sang oil in fin supwala sie mas upa nu in facl sac, ac unija mwet olive mosrwekomla. **10** Nga nukumkomyang ke nuknuk puspis ac kosro puspis ke sripen kasrkusrak luk, **20** finne orekla ke mwe akul na kato, ac sot fahluk orek ke kulun Noah, Danel, ac Job muta we — oana ke nga LEUM kosro na wowo, ac nga sot sie nuknuk linen mwe lohl GOD Fulatlana pa God moul — elos ac tia ku in molela suf, ac sie nuknuk lik orekla ke silk. **11** Nga nawekomla moul lun tulik natulos. Moul suwoswos lalos ac molela na ke mwe lohlp, ac ah nu inkawom ma orekla ke eot moul lalos sifacna." **21** Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana saok. **12** Nga sot sie ring nu ke fwem, oayapa yaring, El fahk: "Nga ac supwala mwe akkeok akosr ma upa ac sie tefuro na oasku. **13** Oasr mwe naweyuk lom emeet luk nu fin acn Jerusalem — mweun, srac!, kosro orekla ke gold ac silver, ac pac! nukewa kom nukum lemnak, ac mas — in uniya mwet ac oayapa kosro. **22** nuknuk linen ac silk ma akul uh. Kom mongo bread ma Fin oasr mwet painmoulla su molela pac tulik natulos, orekla ke flao wowo, ac oasr honey ac oil in olive kom kom in ngetang liyalos ke elos ac tuku nu yurum. Liye kang. Katoiym arulana oasku, na kom kasrala. **14** Kom lupan koluk lalos, ac akilen lah pwaye fal mwe akkeok pwengpeng in mutunfacl nukewa ke sripen kato lom, ma nga sang nu fin Jerusalem. **23** Na kom fah etu lah oasr sripa wo ke ma nukewa nga orala uh." LEUM GOD Fulatlana El fahk ma inge.

15 LEUM GOD El kaskas nu sik **2** ac fahk, "Kom, mwet sukawil moul la, fuka tuh sak grape uh in wo liki kain sak nukewa saya uh? Ya oasr sripen lahn grape uh liki lahn sak lulap insak uh? **3** Ya kom ku in orekmakin fain in orala kutena ma? Ya kom ku in orala mwe srripsrip kac in sang srupsusrak mau? **4** Ma sefanna ac ku in orek kac, pa in sang tanak sie e ah. Muta luo ah fin firirla ac infulwa ah mulutla, ya kom ac ku in orala kutena ma kac? **5** Meet liki firiryak ah nuna wangin sripa; ac inge ke firiryak tari ac mulutla, wanginla na pwaye sripa." **6** Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Oana ke ac utuku fain liki insak uh ac isisyak, ouinge nga fah usla mwet in acn Jerusalem. **7** ac kalyaelos. Elos kaingunkula sie e uh, a inge sie pac e ac esukulosyak. Ke nga ac kalyaelos, kom ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. **8** Elos tia pwaye nu sik, ouinge nga fah orala facl sac in acn mwesisla." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

16 LEUM GOD El sifil kaskas nu sik, **2** ac fahk, "Mwet sukawil moul la, fahkang nu sin Jerusalem orekma srungayuk ma el orala. **3** Fahk nu sin Jerusalem ma LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sel: "Kom tuh isusla in facl sin mwet Canaan. Papa tomom el sie mwet Amor ac nina kiom el sie mwet Hit. **4** Ke pac! se kom isusla ah, wangin mwet lusala futom, ku twetekinkomla, ku sohlela monum, ku pwikomla ke ipin nuknuk. **5** Wangin mwet pakomutom in oru kutu sin ma inge nu sum. Ke kom isusla ah, sisila kom nu inima ke sripen wangin mwet lungse kom. **6** "Na nga fahsryak ac liye ke kom oan Philistia su srungakom ac mwekin ke moul fohekfol lom. tipirpir in srah keim an. Monum afla ke srah, tusruktu

nga tia lela kom in misa. **7** Nga tufwe kom in kapak oana soko sacn ma kapak wo. Kom kapak kui ac mutan in molela moul lun tulik natulos, a moul na lalos sifacna. fusrla. Wo aten titi lom, loes aunsifom, tusruktu kom Na facl sacn ac fah sie acn mwesisla. **8** "Ke nga sifil fahsryak insac, nga liye lah kom ac oru tuh in oasr mweun in facl sac, ac supwala kufwen nunak in payuk. Na nga afinya monum ke nuknuk lik mwe mweun in sukela mwet ac oayapa kosro. **9** "Nga temta kutu kof ac twanla srah keim, ac nga sang oil in fin supwala sie mas upa nu in facl sac, ac unija mwet olive mosrwekomla. **10** Nga nukumkomyang ke nuknuk puspis ac kosro puspis ke sripen kasrkusrak luk, **11** finne orekla ke mwe akul na kato, ac sot fahluk orek ke kulun Noah, Danel, ac Job muta we — oana ke nga LEUM kosro na wowo, ac nga sot sie nuknuk linen mwe lohl GOD Fulatlana pa God moul — elos ac tia ku in molela suf, ac sie nuknuk lik orekla ke silk. **12** Nga nawekomla moul lun tulik natulos. Moul suwoswos lalos ac molela na ke mwe lohlp, ac ah nu inkawom ma orekla ke eot moul lalos sifacna." **13** Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana saok. **14** Nga sot sie ring nu ke fwem, oayapa yaring, El fahk: "Nga ac supwala mwe akkeok akosr ma upa ac sie tefuro na oasku. **15** Oasr mwe naweyuk lom emeet luk nu fin acn Jerusalem — mweun, srac!, kosro orekla ke gold ac silver, ac pac! nukewa kom nukum lemnak, ac mas — in uniya mwet ac oayapa kosro. **16** Nga sot nom flao na wowo, oil in olive, ac honey, tuh pa kom kisakin ma inge in akinsewowyoe ma sruloala uh." Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk. **17** "Na kom eisla mwe yun silver ac gold su nga sot lom, ac kom sang taflela ma sruloala in luman mukul uh, ac orek kosro nu kac. **18** Kom eisla nuknuk akul su nga sot lom ac sang nokomang ma sruloala ingan, ac kom kisakin nu selos oil in olive ac mwe keng ma nga sot nu sum. **19** Nga sot nom flao na wowo, oil in olive, ac honey, tuh pa kom kisakin ma inge in akinsewowyoe ma sruloala uh." Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk. **20** "Na kom eisla mwe yun silver ac gold su nga sot lom, ac kom sang taflela ma sruloala in luman mukul uh, ac orek kosro nu kac. **21** Na efu kom ku sifil sang tulik nutik uh in mwe kisa nu ke ma sruloala? **22** Ke pac! se kom moulkin lumah srungayuk oana sie mutan kosro, kom tiana esamak pac! se kom tulik, koflufol ac tipirpir in srah keim sifacna." **23** LEUM GOD Fulatlana El fahk, "We nu sum! Kom oru ma koluk inge nukewa, **24** na sisken inkanek nukewa kom musaela nien alu nu ke ma sruloala, ac iwen orek kosro. **25** Kom akfohkfokyela kato lom yen furarr, ac kom fuhleang monum nu sin kutena mukul su fahsryak, ac moul in kosro lom uh yokelik len na len. **26** Kom kukakin monum nu sin mwet Egypt, su mwet tulan elahn kosro, na kom oru kosro lom uh in akkasrkusrakyeyu. **27** "Na inge, nga srukak pouk in kai kom, ac in eisla ip lom ke mwe insegewo luk uh. Nga eiskomyang nu inpoun mwet Philistia su srungakom ac mwekin ke moul fohekfol lom. **28** "Ke sripen kom tiana muti yorolos, oru kom ukwe

mwet Assyria. Kom kukakin monum nu selos, tuh kom tia fusr pa Sodom layen eir, wi inkul ma oan raunela. **47** Ku pac muti selos. **29** Kom oayapa orek kosro yurin mwet kom falkin in fahsr in falkalos ac etai ouiya srungayuk Babylonia, sie facl pwengpeng ke kuka, tuh pa kom tia elos oru? Mo. In kitin pacl ah na kom orekma koluk pac muti selos." **30** Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El yohk lukelos in ma nukewa kom oru." **48** LEUM GOD fahk: "Kom oru ma inge nukewa oana sie mutan kosro Fulatlana El fahk, "Oana ke nga pa God moul, Sodom na sumwekin. **31** Kom musaela acn in alu nu ke ma mutan se wiom ac inkul ma raunela, tiana oru ouiya sruloala oayapa iwen orek kosro ke inkanek nukewa. koluk ma kom, ac inkul raunikomla ingan, orala. **49** El, Tusrukta kom tia sukok mani in oana mutan saya ma ac acn natul uh, arulana konkin ke pus mwe mongo kukakin manolos. **32** Kom oana mutan su lungse orek nalos ac elos muta in misla ac insraelak, tusrukta elos kosro yurin mukul saya, ac tia lungse oan yurin mukul tiana kasru mwet sugarsrup ac mwet enenu. **50** Elos inse tumal sifacna. **33** Mutan kosro uh elos eis molin kosro fulat ac likkeke ac oru ma nga srunga, pwanang nga lalos, a kom sang monum, tia moul, nu sin mukul ma kunauselosla, oana kom etu. **51** "Ma koluk lal Samaria tia orek pwar nu sum, ac kom sang mani in eyeinse nu tafu nu ke ma koluk kom orala. Kom oru ma srungayuk selos in tuku liki acn nukewa ac oan yurum. **34** Kom arulana yohk liki ma el orala. Ouiya srungayuk lom uh tiana oana mutan kosro saya. Wangin mwet akkohsyel arulana yohk, oru oana in wangin ma koluk lun mutan kom in sie mutan kosro. Tia moul nu sum, a kom moli nu luo wiom kut fin kapsra ma koluk lalos nu ke ma koluk selos! Pwayena lah kom sienia lukelos." **35** Jerusalem, lom uh. **52** Inge mwekin lom uh ac fah oanna fom. Moul kom mutan kosro se! Inge, lohng ma LEUM GOD El fahk koluk lom an arulana yohk liki mutan luo wiom, pwanang uh. **36** Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Kom mwet uh pangon mu wangin ma koluk lalos. Kom ac tuh sarukla nuknuk lom, na oana sie mutan kosro kom mwekeykinna, mweyem ma koluk lom uh oru oana in tuh eiskomyang sifacna nu sin mukul kawuk lom ac nu wangin mwatan mutan luo wiom." **53** LEUM GOD El fahk ke ma sruloala srungayuk nukewa lom. Ac kom oayapa nu sin Jerusalem, "Nga ac oru tuh Sodom ac inkul we, uniya tulik nutum ac kisakunulos nu ke ma sruloala uh. oayapa Samaria ac inkul we, in sifil kapkapak. Aok, nga **37** Ke sripa inge, nga ac eisani nufon mwet kom orek ac oru tuh kom in kapkapak pac. **54** Kom ac mwekeykin pwar nu se meet ah — elos su kom lungse ac elos su orekma koluk lom an, na mwekin lom uh ac oru mutan kom srunga. Nga ac usalosme elos in raunikomla, na wiom an in akilen lah ma koluk lalos uh srik liki kom. nga ac sarukkomla ac sang elos in liye ke kom kofluful **55** Elos ac sifilpa akwoyeyuk oana meet, na kom, ac uh. **38** Nga ac nununkekem ke sripen kom kunausla inkul lom, ac sifil akwoyeyukla pac. **56** Ya kom tuh tia wulela in marut lom, ac oayapa akmas. In kasrkusrak orek aksruksruk ke acn Sodom in paci kom inse fulat, **57** lulap luk, nga wotela mu kom ac misa. **39** Nga ac filikomi meet liki ma koluk lom fwackyak? Inge kom oapania el, ye ku lalos, ac elos ac kunausya acn kom orekma in sie mwe aksruksruk yurin mwet Edom, mwet Philistia, ac kukakin monum, ac nien alu lom nu ke ma sruloala. Elos mutunfacl atulani lom su srungakom. **58** Kom ac fah ac usla nuknuk lom ac mwe yun lom, ac filikomi kofluful. keok ke ouiya fohfkfok ac srungayuk ma kom orala." **40** "Elos ac purakak sie un mwet in tungal kom nwe ke LEUM GOD pa fahk ma inge. **59** LEUM GOD Fulatlana kom misa, ac elos ac sipsipika monum nu ke ip srisrik El fahk, "Nga fah oru nu sum fal nu ke orekma lom, ke cutlass natulos. **41** Elos ac esukak lohm sum nukewa, mweyem kom pilesru wulela lom ac kunausla wuleang ac oru tuh mutan puspis in liye kaiyuk nu sum uh. Nga inmasrlos. **60** Tusrukta nga fah esam na wuleang su ac oru kom in tui liki moul in kosro lom an, ac oru kom nga orala nu sum ke kom srakna fusr, ac nga fah oakiya in tia sifil sang mwe moul nu sin mukul kom orek pwar yurum sie wuleang su ac fah oan nwe tok. **61** Kom ac yoro. **42** Ouinge kasrkusrak luk ac safla, ac nga fah inse esam ouiyen moul lom ac mwekin kac ke kom ac sifil misla. Nga fah tia sifil kasrkusrak, ac tia sifilpa lemta. eis tamtael matu ac fusr wiom. Nga fah eisaloswot tuh **43** Kom mulkunla orekma luk nu sum ke kom srik ah, elos in oana acn nutum, finne tia ipin wuleang se ma ac kom akkasrkusrakyeyu ke ma nukewa kom orala. nga orala yurum ah. **62** Nga ac aksasuyela wuleang luk Ouinge nga ac oru kom in eis mwatan ma inge nukewa. yurum, ac kom fah etu lah nga pa LEUM GOD. **63** Nga Efu kom ku sang elahn kosro in weang ma srungayuk tuskruktu kom fah esam na ma ingan ac mwekin in fahk nukewa ma kom orala?" LEUM GOD Fulatlana pa fahk, "Jerusalem, mwet uh kutena ma." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge. ac fahk soakas se inge keim: 'Tulik mutan se ac kwa nina kial.' **45** Pwayena lah kom kwa nina kiom uh. El arulana srunga mukul tumal ac tulik natul. Kom oana tamtael wiom su srunga mukul tumalos ac tulik natulos. Kom, ac siti wiom ingan, ma nutin nina Hit se ac papa Amor se. **46** "Mutan se wiom ma matu pa Samaria layen epang, wi inkul ma oan raunela. Ac mutan se wiom ma

17 LEUM GOD El fahk nu sik, **2** "Kom, mwet sukawil moul la, fahkang nu sin mwet Israel sie pupulyuk, **3** tuh elos in etu ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos: Oasr sie eagle na lulap su arulana kato unac kac, ac posohksok lal yohk ac sralap. El sohklia nu fineol in acn Lebanon ac kotala fien sak cedar soko. **4** Na el usla nu ke sie facl in kuka, ac likiya lah sac in sie siti sin mwet

kuka. 5 Na el eis soko sacn fusr liki facl Israel ac usla
yukwiya ke sie ima wo fohk we, yen yohk kof we ma ac
akoyohuye sacn uh in kap wo. 6 Sacn soko ah srunak,
na ke lahelik el soko fain grape ma fototo ac sralap. Lah
kac uh kapak ku nu lucng, sukya acn se eagle sac muta
we, ac okah kac uh kapla loal nu infohk uh, ac sropoh
uh afla ke lah ac sra. 7 "Oasr pac sie eagle na lulap
su posohksok la sralap ac unac kac matol. Na okah ac
sra ke fain soko ah kapla ac oanla nu yen eagle sac
muta we, finsrakkin mu in eis kutu pac kof sin eagle
sac sayen kof ma oasr tari inima se el kapak we ah. 8

Tusruktu fain soko ah yoki tari in sie acn wo fohk we ac
yohk kof we, su oru sra kac uh in kapak ac grape uh in
fokla pus, na orala soko fain na wowo. 9 "Ouinge nga,
LEUM GOD Fulatlana, siyuk: Ya fain soko inge ac kapak
ac moul na? Ya eagle se meet ah ac tia fusak, olela
grape kac uh, ac kotala lah kac, in masla? Tia enenu
in oasr ku lulap, ku un mwet mwneun pus in fusak. 10
Aok, pwaye lah fain soko ah yoki, tusruk ya ac ku in
kapak? Ya ac tia masla ke eng kutulap me ac tuhme ac
fungulya? Ya ac tia masla na acn kapak we uh?" 11
LEUM GOD El fahk nu sik, 12 "Siyuk sin mwet alein inge
lah elos etu kalmen pupulyuk sac. Fahkang nu selos lah
tokosra lun acn Babylonia el tuku nwe Jerusalem ac
usla tokosra lun Judah wi mwet pwapa fulat lal welul
folokla nu Babylonia. 13 Na el eis sie sin sou lun tokosra
lun Judah ac oakiya sie wulela inmasrlotal, ac oru elan
fulahk tuh el ac pwaye na nu sel. Na el kapriya pac kutu
mwet fulat 14 in oru tuh mutunfacl sac in tia sifil tuyak
ac lainul, oayapa tuh wuleang sac in tia musalla. 15
Tusruktu tokosra lun Judah el lain ma inge, ac supwala
mwet lal nu Egypt in utuk horse ac un mwet mwneun pus.
Ya ac ku in wi ma el nunku an? Ya el ku in oru lumah
inge ac tia nununkeyuk el? El tia ku in kunausla wulela
sac ac wangin kaiyuk nu sell!" 16 LEUM GOD Fulatlana
El fahk, "In oana ke nga pa God moul, tokosra se inge
ac misa in acn Babylonia, mweyen el kunausla fulahk lal
ke wulela se el orala inmasrlol ac tokosra lun Babylonia,
su srirngilya tuh elan tokosra. 17 Finne mwet mwneun
fokoko lun tokosra Egypt, elos ac fah tia ku in kasru
tokosra lun Judah ke pacl in mwneun, ke mwet Babylonia
ac elosak fohk ke pot, ac pukanak laf tuh elos in ku in
uniya mwet pupsis. 18 El kunausla fulahk lal ac wulela se
ma el orala. El oru ma inge nukewa, ac inge el ac tia ku in
kaingla." 19 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "In oana ke
nga pa God moul, nga ac kalyael ke el kunausla wulela
ma el fulahk kac Inek mu el ac karinganang. 20 Nga
ac laknelik sie nwek in sruokilya. Na nga ac usalla nu
Babylonia ac sang kai nu sel we, mweyen el tia pwaye
nu sik. 21 Mwet mwneun watwen lal ac anwuki nufon ke
mwneun, ac mwet lula uh ac fahsrelik nu yen nukewa.
Na kowos ac fah etu lah nga, LEUM GOD, pa fahk ma
inge." 22 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk:
"Nga ac kotala fien soko sak cedar fulat, Ac kotala sie

srur srisrik kac; Nga ac yukwiya fin soko eol fulat — 23
Fineol fulat emeet in acn Israel. Ac fah kapak, lahelik
ac isus fahko, Na ac orala soko sak cedar yohk ac wo.
Kain in won nukewa yen engyeng uh ac fah muta olo Ac
mongla ye lulin sak uh. 24 Sak nukewa in facl sac ac fah
etu Lah nga pa LEUM GOD. Nga pakiya sak fulat uh
Ac oru sak fototo uh in kapak fulat. Nga oru sak folfol
insroa in masla, Ac oru sak masla in sifil folfol insroa.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. Nga ac oru ma nga
fahk mu nga ac oru."

18 LEUM GOD El kaskas nu sik 2 ac fahk, "Mea
soakas se inge ma mwet uh kalwenina in fahk in
facl Israel? 'Nina ac papa kangla grape mukol, A inwalin
tulik uh mukolla kac.'" 3 LEUM GOD Fulatlana El fahk,
"In oana ke nga pa God moul, kowos ac tia sifil kalweni
soakas se inge in Israel. 4 Moul lun kais sie mwet oan
inpouk — moul lun papa ac nina, oayapa moul lun tulik
uh. Mwet se su orala ma koluk, el pa ac misa. 5 "Fin
pa oasr sie mwet arulana wo moul lal, su sie mwet
suwoswos ac pwaye. 6 El tia alu nu ke ma sruloala lun
mwet Israel, ku mongo ma kisakinyuk ke nien alu ma
oal. El tia pwanla mutan kien siena mukul in orek kosro
yorol, ku oan yurin sie mutan ke pacl el mas mutan. 7 El
tia kutasrik ku pisre ma lun mwet. El folokonang ma el
ngisrala sin sie mwet, ac el kite mwet masrinsral ac sang
nukuk nu sin mwet koflufol. 8 El tia sang mani lal nu sin
mwet in orek kapak kac, ac el tiana oru ma koluk. El
orala wotela suwohs ke pacl oasr akukuin inmasrlon
mwet uh. 9 Mwet ouinge se el akos ma nga sapkin, ac el
oaru in liyangan ma sap luk. El sie mwet suwoswos, ac el
ac fah moul." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge. 10
"Na fin oasr sie mwet, su wen se natul orek pisrapasr ku
akmas, ku oru kutu sin ma inge 11 ma papa tumal tiana
oru. El mongo ke ma kisala nu ke kain alu ma oal, ac
orek kosro nu sin mutan kien siena mukul. 12 El kiapu
mwet sukasrup, ac el pisre ac sruokya ma sie mwet
el sang elan akkapyauk. El som pac nu nien alu lun
mwet pegan, ac alu nu ke ma sruloala 13 ac eis mani in
orekmakin. Ku el ac moul? Mo, el ac tia. El oru ma koluk
inge nukewa, ac ouinge el ac misa, ac el ac eis mwatan
misa lal. 14 "Na mukul se ingan fin oasr wen se natul, su
liye ma nukewa ma papa tumal ah oru tusruk el tia oru
oana papa sac. 15 El tia wi alu nu ke ma sruloala lun
mwet Israel, ku mongo ke ma kisala nu ke ma sruloala
uh. El tia kosro nu sin mutan kien siena mukul 16 ku oru
ma upa nu sin kutena mwet, ku pisre ma lun kutena
mwet. El folokonang ma itukyang nu sel elan akkapye.
El kite mwet masrinsral, ac nokomang mwet koflufol. 17
El strangesor oru ma koluk, ac tia ngusr mani in akkapye.
El karinganang ma sap luk, ac akos ma nga sapkin. El
ac tia misa ke sripen ma koluk lun papa tumal, tuh el ac
moul na pwaye. 18 Ac funu papa tumal ah, el kiapu ac
pisre mwet, ac pacl nukewa oru ma koluk nu sin mwet.
Ke ma inge el ac misa, ke sripen ma koluk su el sifacna

orala. 19 "Tuh pa kom siyuk ouinge, 'Efu ku wen el tia ke pacl nukewa el ngutngut. 8 Mutunfacil uh tukeni in keok ke ma koluk lun papa tumal an? Topuk uh pa inge: mweunel; Mwet uh tuku ke acn nukewa. Elos laknelik mweyen wen el oru ma suwohs ac wo. El liyaung ma nwek lalos Ac sruokilya ke srugh lalos. 9 Elos fililya in sie sap luk ac fahsr kac ke suwohs, ac ouinge pwayena lah kalkal Ac usalla nu yurin tokosra lun Babylon. Elos el ac moul. 20 Pwayena lah el su oru ma koluk, el pa ac eisalang nu sin mwet in liyalang In mau tia sifil lohnguy misa uh. Sie wen ac tia keok mweyen papa tumal el oru ngutngut lal ah Fineol in acn Israel nwe tok. 10 Nina ma koluk, ac papa se ac tia keok mweyen wen natul el kiomtal el oana fain in grape soko Su yoki sisken soko oru ma koluk. Sie mwet wo fah eis molin orekma wo lal, infact. Mweyen yohk kof we, Fain soko inge nwanala ac sie mwet orekma koluk ac fah keok ke ma koluk su el ke sra ac fahko. 11 Lah kac arulana ku Ac kapak nu orala. 21 "Sie mwet koluk fin tui liki oru ma koluk, ac el liyaung ma sap luk, ac el fin oru ma su suwohs ac wo, el ke scepter lun leum uh, Fain soko ah kapak nwe ke ac fah tia misa — pwayena lah el ac fah moul. 22 Ma koluk lal nukewa ac fah nunak munas nu sel, ac el ac Ac sisya fin fohk ah, Ac eng kutulap me akpaoyela fahko moul mweyen el oru ma su suwohs." 23 LEUM GOD kac. Lah kac kipatelic; Elos paola ac isisyak. 13 Inge Fulatlana El siyuk, "Ku kom nunku mu nga insewowo in yoki yen mwesis Yen pao ac wangin kof we. 14 Sropen liye sie mwet koluk misa? Mo, nga ke liye elan auliyak fain soko inge sun e uh, Na e uh esukak fahko ac lah ac moul. 24 "Tuh sie mwet suwohs el fin tui liki, ac el kac. Lah kac tia ku in sifilpa kui, Ac tia ku in sifilpa mutawauk in oru kain in ma koluk nukewa su mwet koluk orek scepter lun leum uh. On in asor soko pa inge; su elos oru, ku mea el ac moul? Mo! Ac wanginna ma wo kalweniyukna in onkakinyuk.

19 LEUM GOD El sap ngan yuk on soko inge. On in asor soko ke fisrak luo lun Israel. 2 Nina kiomtal el oana soko lion mutan na pulaik! El tufahlion srisrik natul wi lion mukul sulallal inge. 3 El tufahlion srisrik natul ac lotel in suk ma nal. Ac el etala in kang mwet. 4 Mwet in facl sac lohng kac! Ac orek luf in sang sruokilya. Elos sang ka sruokilya, ac usalla nu in acn Egypt. 5 Ma mutan soko ah soano nwe ke na el liye finsrak lal nukewa wanginla Na el tufahlion pac soko lion srisrik Ac el kapak nu ke lion sulallal soko. 6 Ke pacl se el sun kuiyal El wi lion uh, Ac el lutlut pac in konauk ma nal ac in mongo mwet. 7 El fahsr kunaus pot uh, ac kunausla pac siti srisrik. Mwet in facl sac elos tuninfong

Ke pacl nukewa el ngutngut. 8 Mutunfacil uh tukeni in keok ke ma koluk lun papa tumal an? Topuk uh pa inge: mweunel; Mwet uh tuku ke acn nukewa. Elos laknelik mweyen wen el oru ma suwohs ac wo. El liyaung ma nwek lalos Ac sruokilya ke srugh lalos. 9 Elos fililya in sie sap luk ac fahsr kac ke suwohs, ac ouinge pwayena lah kalkal Ac usalla nu yurin tokosra lun Babylon. Elos el ac moul. 20 Pwayena lah el su oru ma koluk, el pa ac eisalang nu sin mwet in liyalang In mau tia sifil lohnguy misa uh. Sie wen ac tia keok mweyen papa tumal el oru ngutngut lal ah Fineol in acn Israel nwe tok. 10 Nina ma koluk, ac papa se ac tia keok mweyen wen natul el kiomtal el oana fain in grape soko Su yoki sisken soko oru ma koluk. Sie mwet wo fah eis molin orekma wo lal, infact. Mweyen yohk kof we, Fain soko inge nwanala ac sie mwet orekma koluk ac fah keok ke ma koluk su el ke sra ac fahko. 11 Lah kac arulana ku Ac kapak nu orala. 21 "Sie mwet koluk fin tui liki oru ma koluk, ac el liyaung ma sap luk, ac el fin oru ma su suwohs ac wo, el ke scepter lun leum uh, Fain soko ah kapak nwe ke ac fah tia misa — pwayena lah el ac fah moul. 22 Ma koluk lal nukewa ac fah nunak munas nu sel, ac el ac Ac sisya fin fohk ah, Ac eng kutulap me akpaoyela fahko moul mweyen el oru ma su suwohs." 23 LEUM GOD kac. Lah kac kipatelic; Elos paola ac isisyak. 13 Inge Fulatlana El siyuk, "Ku kom nunku mu nga insewowo in yoki yen mwesis Yen pao ac wangin kof we. 14 Sropen liye sie mwet koluk misa? Mo, nga ke liye elan auliyak fain soko inge sun e uh, Na e uh esukak fahko ac lah ac moul. 24 "Tuh sie mwet suwohs el fin tui liki, ac el kac. Lah kac tia ku in sifilpa kui, Ac tia ku in sifilpa mutawauk in oru kain in ma koluk nukewa su mwet koluk orek scepter lun leum uh. On in asor soko pa inge; su elos oru, ku mea el ac moul? Mo! Ac wanginna ma wo kalweniyukna in onkakinyuk.

20 In len se aksingoul ke malem aklimekosr in yac akitkosr ke sruoh lasr, kutu sin mwet kol lun Israel elos tuku nu yuruk in siyuk ke ma lungse lun LEUM GOD, ac elos muta ye mutuk. 2 Na LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 3 "Kom, mwet sukawil moul la, kaskas nu sin mwet inge ac fahkang lah nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk ouinge: Ya pwaye lah kowos tuku in siyuk ke ma lungse luk? Ke sripen nga pa God moul, nga ac tia lela kowos in siyuk kutena ma sik. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. 4 "Mwet sukawil, ya kom akola in oru nununku lom nu selos? Kwal, oru. Akesmakinyalos ke orekma srungayuk papa matu tumalos ah tuh oru. 5 Fahkang nu selos ma nga fahk inge. Ke pacl se nga tuh sulela Israel ah, nga tuh orala sie wulela yorolos, ac nga sifacna fahkyuyak nu selos in facl Egypt. Nga tuh fahk mu: Nga pa LEUM GOD lowos. 6 Na nga wulela nu selos mu nga fah usalosme liki fahl Egypt ac kololosa nu in sie facl su nga sulela in ma lalos, sie facl mut ac kasrup fohk we, sie facl su wo liki facl nukewa. 7 Nga tuh fahk elos in sisla ma sruloala srungayuk ma elos lungse, ac in tia akfohkfokyalos ke elos alu nu sin god sutuu lun Egypt, mweyen nga pa LEUM GOD lalos. 8 Tuh pa elos pilesreyu ac tia lungse lohngyu. Elos tia sisla ma sruloala srungayuk lalos, ku fuhleak god lun mwet Egypt. Nga tuh akola in sang elos in pula nufon fulen kasrkusrak luk nu selos. 9 Tuh nga tiana oru, mweyen ac tuh akkolukye Inek, ke sripen nga tuh fahkak nu sin mwet Israel ye mutun mwet elos muta inmasrla lah nga ac fah usalosla liki acn Egypt. 10 "Ouinge nga usalosla liki acn Egypt nu yen mwesis. 11 Nga sang ma sap luk nu selos ac lotelos oakwuk luk, su ac sang moul nu selos nukewa su akos. 12 Nga orala tuh karinginjen len Sabbath luk in sie mwe akul ke wulela inmasrlor, in akesmakinyalos lah nga, LEUM

GOD, pa oru elos mutual. **13** Tusruktu elos pilesrey pac yen mwesis. Elos kunausla ma sap luk ac srunga oakwuk luk, su ac sang moul nu selos nukewa su akos. Elos arulana aklusrongtenye len Sabbath, na nga akola in sang elos in pulakin kasrkusrak upa luk ingo yen mwesis, ac in kunauselosa. **14** Tuh nga tia oru, mweyen ac tuh akpusiselye Inek inmasrlon mutunfacl uh su liye ke nga kololos mwet Israel liki acn Egypt. **15** Ouinge nga orala sie fulahk yen mwesis mu nga ac tia usalosla nu ke facl se su nga sang selos ah — sie facl mut ac kasrup fohk we, sie facl su wo liki facl nukewa. **16** Nga orala fulahk sac mweyen elos srunga oru ma nga sapkin, ac kunausla ma sap luk, ac aklusrongtenye len Sabbath — elos lungse alu nu ke ma sruloala lalos liki in alu nu sik. **17** "Tusruktu, nga tuh pakomutalos, ac sulela ngan tia onelosla ke elos muta yen mwesis. **18** Ouinge nga sensenkakin mwet fusr inmasrlilos ac fahk, 'Nik kowos orekmakin ma sap ma orekla sin mwet matu lowos, ac nimet fahsr tukun ouiya koluk lalos, ku sifacna akfohfkofye kowos ke ma sruloala lalos. **19** Nga LEUM GOD lowos. Kowos in akos ma sap luk ac oakwuk luk. **20** Akmutalye len Sabbath, tuh in sie akul ke wuleang inmasrlok ac kowos, tuh kowos fah etu lah nga LEUM GOD lowos. **21** "Tusruktu fwil sac oayapa likkeke lainyu. Elos seakos ma sap luk ac tia oru oakwuk luk su ac sang moul nu selos nukewa su akos. Elos aklusrongtenye len Sabbath, pwanang nga tuh akola in oru elos in pula kuiyen kasrkusrak luk uh ke elos oasr yen mwesis, ac in onelosi nufon. **22** Tuh nga tiana orala, mweyen ac tuh akpusiselye Inek ye mutun mutunfacl su liye ke nga usalosme mwet Israel liki facl Egypt. **23** Na nga sifilpa orala sie wulea yen mwesis uh. Nga wuleang mu nga ac akfahsryeloselik nu fin faclu nufon. **24** Nga oru ouinge mweyen elos srunga oru ma nga sapkin, ac seakos ma sap luk, ac aklusrongtenye len Sabbath, ac alu nu ke ma sruloala ma mwet matu lalos tuh kulansupu. **25** "Ouinge nga sang nu selos ma sap su tia wo, ac oakwuk su ac tia sang moul nu selos. **26** Nga fuhleang nu selos in sifacna akfohfkofye moul lalos ke mwe sang lalos, ac nga lela elos in kisakin wen se emeet natulos. Ma inge ma in kalyaelos ac in akkalemye nu selos lah nga pa LEUM GOD. **27** "Ke ma inge, mwet sukawil, fahk nu sin mwet Israel ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos: Pa inge sie pac lumah ma papa matu tumalos uh akkaskusrakyeyu kac ke elos tia moul suwohs ye mutuk. **28** Nga usalosme nu in facl se su nga wuleang mu nga ac sang lalos. Ke elos liye tohktok fulat ac sak folfol insroa, elos orek kisa in acn inge nukewa. Elos oru nga kasrkusrak ke mwe kisa firir, ac mwe sang lalos, ac mwe kisa keng, ac wain ma elos use tuh in mwe kisa lalos nu sik. **29** Nga siyuk selos lah ma ya acn fulat elos som nu we inge? Ouinge in pacl sac me, pangpang acn we 'Acn Fulat.' **30** Inge fahkang nu sin mwet Israel ma nga fahk uh: Efu ku kowos sifil oru ma koluk ma mwet matu lowos uh tuh oru, ac ukwe na ma sruloala lalos? **31** Nwe misenge kowos srakna oru mwe sang ma mwet matu lowos oru meet ah, ac sifacna akfohfkofye kowos ke kowos alu nu ke ma sruloala ac kisai tulik nutuwos in e. Na kowos mwet Israel tiana tui in siyuk ke ma lungse luk! Ke sripen nga LEUM GOD Fulatlana ac nga pa God moul, nga fah tia lela kowos in siyuk kutena ma sik. **32** Kowos wotela tari mu kowos in oana mutunfacl sayu alu nu ke sak ac eot. Tusruktu ac fah tiana ouinge. **33** "Ke sripen nga pa LEUM GOD Fulatlana ac nga God moul, nga akkalemye nu suwos lah in kasrkusrak luk, nga asroela pouk ac leum fowos ke ku luk nufon. **34** Nga ac fahkak ku luk ac kasrkusrak luk nu suwos ke — nga ac uskowoseni, ac folokinkowosme liki facl nukewa su kowos fahsreliek we. **35** Nga ac uskowosme nu 'Yen Mwesis Lun Mutunfacl uh,' ac ingo, ke kut ngetani nu sie, nga fah orala nununku luk keiws." **36** LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga ac nununkekowos in oana ke nga tuh nununku papa matu tomowos yen mwesis in acn Sinai." **37** "Nga fah oru kolyuk ku luk fowos, ac oru kowos in akos wuleang luk. **38** Nga ac eisla mwet lokoalok ac mwet orekma koluk liki inmasrlowos. Nga ac eisalosla liki facl nukewa elos muta we inge. Tusruktu nga ac tia lela elos in foloko nu in fact Israel. Na kowos fah etu lah nga pa LEUM GOD." **39** LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Inge, kowos mwet Israel nukewa, fahsrot kulansupu ma sruloala lowos! Tuh nga fahkot lah tukun ma inge kowos enenu in akosyu, ac tia sifil akpusiselye Ine mutual luk ke kowos us mwe sang lowos nu ke ma sruloala lowos. **40** Ingo, fineol fulat ac mutual sik in acn Israel, kowos mwet Israel nukewa ac fah alu nu sik we. Nga ac fah insewowo suwos, ac nga fah soano tuh kowos in use mwe kisa lowos, ac mwe sang wolana ac mutual lowos nu sik. **41** Tukun nga folokinkowosme liki facl nukewa kowos fahsreliek we, ac eiskowoseni, nga ac inse in eis mwe kisa su kowos akosak, na mutunfacl uh ac fah liye lah nga mutual. **42** Ke nga folokinkowosme nu in facl Israel, facl se su nga tuh wuleang mu nga ac sang lun papa matu tomowos, na kowos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. **43** Kowos ac fah esamak ouiya koluk nukewa ma kowos oru ac akfohfkofye kowos sifacna kac. Kowos ac sifacna srungakowos ke sripen ma koluk nukewa kowos orala. **44** Ouiya ma nga ac oru nu suwos mwet Israel, ac tia fal nu ke orekma koluk lowos, a ac fah fal nu ke Ine mutual luk. Ke ma inge kowos ac fah etu lah nga LEUM GOD." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge. **45** LEUM GOD El fahk nu sik, **46** "Mwet sukawil, ngetot suwohs nu eir. Kaskas lain acn eir, ac palu lain insak eir. **47** Fahk nu ke insak lun acn eir in lohng ma LEUM GOD Fulatlana El fahk uh: Liye, nga fah tanak sie e, su ac fah esukak sak nukewa sunom, finne ma moul ku ma masla. Wangin kutena ma ac ku in konela. Ac fah fahsreliek layen eir me nwe ke sun layen epang, ac mwet nukewa ac pula fulen fol kac. **48** Elos nukewa ac liye lah

nga, LEUM GOD, pa tanak e sac, ac wangin sie ku in konela." 49 Tusruktu, nga tia insese nu kac, na nga fahk, "LEUM GOD Fulatlana, nimet supweyu in fahkak kas ingan! Mwet nukewa tukakinyu mu elos tiana kalem ke kas in pupulyuk luk."

21 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 "Kom, mwet sukawil moul la, fahkak kas in lain Jerusalem ac lain yen mwet uh alu we. Sang kas in sensenkakin facl Israel 3 lah nga, LEUM GOD, fahk mu: 'Nga mwet lokoalok lowos. Nga ac fwauk cutlass nutik ac unikowosi nukewa, mwet wo ac mwet koluk oana sie. 4 Nga ac orekmakin cutlass nutik uh in uni mwet nukewa, eir lac nwe epang. 5 Mwet nukewa fah etu lah nga, LEUM GOD, fwauk tari cutlass nutik, ac nga fah tia sifil folokonang nu yen se. 6 "Kom, mwet sukawil, sao ac tung ke asor lulap. Sasaoyen mwet nukewa ac ku in liye kom we. 7 Ke elos siyuk sum lah efu kom ku tung, fahk nu selos lah ma ke sripen pweng su tuku inge. Ke pacl se ac tuku, insialos ac arulana sangeng, ac paolos ac atla ac uli, ac kuiyalos ac munasla, ac nialos ac rarrar. Pacl sac pa inge." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge. 8 LEUM GOD El fahk nu sik, 9 "Mwet sukawil, palye ac fahk nu sin mwet uh lah mea nga, LEUM GOD, fahk inge: Sie cutlass, aok sie cutlass pa twetela ac aksaromromyeyukla. 10 Temyukla in uniya, Aksaromromyeyukla in sarmelik oana sarom uh. Na ac fah wangin enganak yurin mwet luk Mweyen elos pilesru kas in sensen nukewa, oayapa kas in kai. 11 Cutlass uh akmusrala tari Ac akola in orekmakinyuk. Temyukla ac akmusrala Tuh in oan inpoun sie mwet akmas. 12 Mwet sukawil, wowoyak ke keok; Cutlass se inge ma ac lain mwet luk Oayapa mwet kol nukewa lun mwet Israel. Elos ac anwuki Wi mwet luk nukewa. Puokya iniwom ke supwarla ac wanginla finsrak! 13 Nga srike mwet luk inge Ac elos fin srunga auliyak, Na ma inge nukewa ac sikiyak nu selos. 14 "Inge, mwet sukawil, palye ac paspas, na cutlass sac ac pakpuk na pakpuk. Cutlass sac mwe uniya, mwe aksangeng, ac mwe faktuk. 15 Ac oru mwet luk in tila pulaik, ac elos ac fahsr tukulkul. Nga aksangengye siti selos ke sie cutlass sarmelik oana sie sarom, su akola in uniya mwet. 16 Kom, cutlass kosroh, pakpuk nu layot ac nu lasa. Pakpuk nu acn nukewa kom for we. 17 Nga fah paspas pac, na kasrkusrak luk ac fah wanginla. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge." 18 LEUM GOD El kaskas nu sik 19 ac fahk, "Mwet sukawil, akilenya lukwa inkanek ma tokosra Babylonia elan ku in ut we wi cutlass natul. Mutaweyen inkanek lukwa inge in tuku ke mutunfacl sefanna. Tulokunak sie akul an yen ma inkanek an sengelik we. 20 Soko in akkalemye nu sin tokosra lah ma ac som nu Rabbah, siti lun mwet Ammon. Ac ma soko ngia, ma ac som nu Judah, nu ke Jerusalem, siti se ma akkeyeyukla ke pot ku. 21 Tokosra lun acn Babylonia el ac tu ke akul ke yen inkanek ah sengelik we. In konauk acn el ac ut we, el usruk sukan

pisr natul, na el siyuk kasru sin ma sruloala la; na el ac lohang nu ke esan kosro soko ma kisakinyukla. 22 Inge, lac po layot sel sruok sukan pisr ma akilenya acn 'Jerusalem!' Ma se inge akkalemye nu sel elan som ac akola polosak mwe fokfok mutunpot uh, na sala ke sasa lun mweun, ac likiya mwe fokfok mutunpot uh sisken pot ah, ac elosak fohk sisken pot uh, ac pukpuk lat. 23 Mwet Jerusalem ac tia lulalfongi ma inge mweyen elos orala tari sie wuleang immasrlolos. Tusruktu kas in palu inge akesmakyalos ke ma koluk lalos, ac akkalemye nu selos lah elos ac fah sruoh. 24 Pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk uh: Ma koluk lowos kalem sin mwet e nukewa, ac elos etu lupan ma koluk lowos uh. Kalem ke mukuiukui nukewa lowos, na nga fah eiskowosyang nu inpoun mwet lokoalok lowos. 25 "Kom su mwet kol koluk ac sesuwos lun Israel, len in kaiyuk safla lom pa ac tuku inge. 26 Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. Eisyu tefuro lom ac susu lom an. Wangin ma ac fah sifil oana meet. Akleumye mwet pusisel, ac akpusiselye mwet leum. 27 Musalla! Musalla! Aok, nga fah oru tuh siti sac in musalla. Tusruktu ac fah tia sikiyak nwe ke pacl se mwet se ma nga sulela el tuku in kalyei siti uh. El pa nga fah sang siti uh nu se. 28 "Mwet sukawil, palye ac fahkak ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu sin mwet Ammon, su fahk kas koluk lain mwet Israel. Fahk nu selos: 'Sie cutlass pa akola in kunausla; Akmusrala tari in uniya, in sarmelik oana sarom uh. 29 Aruruma kowos liye uh tia pwaye, ac ma kowos motko mu ac sikiyak uh ma kikiap. Kowos mwet sesuwos ac kolkulana. Len in kalya safla lowos ac tuku. Cutlass uh akola in twacla inkwawowos. 30 "Filiya cutlass an! Nga ac nununkekowos in acn kowos orekla we, in facl su kowos isusla we. 31 Kowos ac pula kasrkusrak luk ke nga ac fuhleot nu fowos oana sie e firir. Ac nga ac eiskowosyang nu inpoun mwet sulallal, su arulana etu in kunaus mau. 32 Kowos ac fah isisyak ke e. Sarah keiwoes ac fah sororla fin facl suwos sifacna, ac wangin sie mwet ac esam kowos." LEUM GOD pa fahk ma inge.

22 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 "Kom, mwet sukawil moul la, ya kom akola in nununku siti se inge su sesseslana ke mwet akmas? Oru in arulana kalem sel ma srungayuk nukewa ma el orala. 3 Fahkang nu sin siti sac ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk inge: Ke sripen arulana pus mwet lom sifacna su kom uniya, ac oayapa kom afkohfkoyekomla ke kom alu nu ke ma sruloala, ouinge pacl lom apkuranme. 4 Oasr mwatum ke akmas kom orala inge, ac kom fohkfkola ke sripen ma sruloala su kom orala. Ke ma inge len se srisngiyuki nu sum ac tuku, na safla pacl lom! Pa inge sripa sis ngela tuh mwet in facl saya uh in aksruksrukye kom, ac mutunfacl nukewa in isrun kom. 5 Mutunfacl su apkuran ac oayapa su loessula ac isrun kom ke sripen kom tia moul ye ma sap. 6 Mwet kol lun Israel nukewa lulalfongi

ke ku lalos sifacna ac orek akmas. 7 Wangin mwet in siti uh sunakin papa ac nina kialos. Elos orek kutasrik nu 8 Elos tia akfulatyel acn mutual, ac tia pac karinganang len Sabbath. 9 Kutu sin mwet lom uh fahk kas kikiap mwe mongo ma kisala nu ke ma sruloala. Kutu mwet uh tia tui in oru lung koluk lalos. 10 Kutu selos oan yurin mutan kien papa tumalos. Kutu pac selos sifacna sienia mukul, ac kutu nu sin mutan kien wen natulos, ku mutan wialos ke sienia nina. 12 Kutu sin mwet lom uh moul nu se in orek akmas. Kutu akyoyke lapan kapak elos eis sin mwet Israel wialos su ngusr mani selos, ac elos kasrupi ke ma laesla inge. Elos mulkinyula." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge. 13 "Nga fah pasolya pouk in kasrkusrak luk ke sripen pisrapasr ac akmas lom uh. 14 Nga fin filiya pouk fom, ya kom nunku mu ac oasr pulaik lom, ku kom ac ku in sifil srukak poum? Tia ku! Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge, ac nga ac oru oana ma nga fahk. 15 Nga ac fah akfahsyelik mwet lom nu in mutunfacl nukewa, ac tulokinya orekma koluk lom uh. 16 Ouinge mutunfacl saya ac fah tia sifil akfulatyel kom, ac kom ac fah etu lah nga pa LEUM GOD." 17 LEUM GOD El fahk nu sik, 18 "Mwet sukawil, wanginla sripen mwet Israel nu sik. Elos oana pukun osra — copper, tin, iron, ac lead — tukun kofelik silver uh liki eot ma manman ke sie funyu. 19 Ke ma inge, nga LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos lah wangin sripalos nu sik oapano osra inge. Nga ac fah oraloseni nukewa nu in acn Jerusalem 20 oana ke eot ma oasr silver, copper, iron, lead ac tin loac uh orekeni in liklik in sie funyu. Fulen kasrkusrak luk ac fah oru elos in kofelik, oana fulen e uh oru eot uh in kofelik. 21 Aok, nga fah oraloseni nu Jerusalem, tanak sie e ah yalos, ac oru elos in kofelik ke kasrkusrak luk. 22 Elos fah kofelik in Jerusalem oana ke silver uh kofelik in funyu uh, na elos fah etu lah elos oan ye kasrkusrak lun LEUM GOD." 23 LEUM GOD El sifil kaskas nu sik ac fahk, 24 "Mwet sukawil, fahk nu sin mwet Israel lah facl selos uh tiana mutual. Ke ma inge nga ac akkeoyke ke kasrkusrak luk. 25 Mwet kol inge elos oana lion ngutngut ma sreya monin kosro ma elos uniya uh. Mwet kol elos uniya mukul puspis, na elos eisla mani ac acn lalos. Ke akmas lalos inge elos akpusye katinmas uh. 26 Mwet tol uh kunaus ma sap luk ac wangin sunak lalos ke ma su mutual. Elos tia akilen inmasrlon ma mutual ac ma tia mutual. Elos tia luti lah mea inmasrlon ma nasnas ac ma su tia nasnas, ac elos pilesru len Sabbath. Ke sripa inge, mwet Israel elos tia sunakinyu. 27 Mwet wal fulat lun Israel elos oana kosro wolf ma seya kosro ma elos uniya uh. Elos orek akmas elos in mau kasrupi. 28 Mwet palu elos okanla ma koluk inge oana ke mwet uh ac sang fasr sruloala sinka ke lohm uh in okanla acn munas kac.

Aruruma elos liye uh tia pwaye, kas in palu lalos kikiap. Elos fahk mu elos tafu kas lun LEUM GOD Fulatlana, sin mwetsac, ac aklfonye katinmas ac tulik mukaimtal. tuh nga, LEUM GOD, tiana kaskas nu selos. 29 Mwet kasrup elos kutasrik ac pisrapasr. Elos oru koluk nu sin mwet sukasrup, ac aklfonye mwetsac uh. 30 Nga suk sie mwet ma ac ku in musaela pot uh, in tu ke acn kang mwe mongo ma kisala nu ke ma sruloala. Kutu ma pot uh raki we, ac in loango acn uh ke kasrkusrak mwet uh tia tui in oru lung koluk lalos. 31 Ke ma inge nga ac okoala kasrkusrak luk nu konauk. 31 Ke ma inge nga ac okoala kasrkusrak luk nu fachos, ac kunauselosa oana sie e ke ma elos orala." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

23 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 "Kom, mwet sukawil moul la, sie pacl ah oasr tamtael luo. 3 Ke pacl se elos fusr ac muta in acn Egypt elos sa in sun mukul, ac ekla nu ke mutan kosro su eis molin kosro lalos. 4 Inen ma se ma matu ah pa Oholah, (el aolla acn Samaria), ac inen ma se ma srik pa Oholibah (el aol acn Jerusalem). Nga payukyak seltal kewa ac oasr tulik nutik seltal kewa. 5 Oholah el nwe payuk nu sik, a el srakna orek kosro, ac srakna ke suk mukul ma el pwar se sin mwet Assyria. 6 Elos mwet mweun su nukum nuknu sroninmutuk, mwet leum, ac yohk wal lalos ke mweun uh. Elos nukewa mwet oasku su kasrusr fin horse. 7 Mutan sac sie mutan kosro nu sin mwet leum lun um mwet mweun Assyria, ac lung koluk lal oru elan akfohfkoyal sifacna ke alu nu ke ma sruloala. 8 El tafwelana moul in kosro lal su el tuh mutawauk oru in acn Egypt, acn se el tuh mutawauk in eteya mwet we. Ke na pacl ma el srakna mutan fusr, mukul uh mutawauk in oan yorol ac oral oana sie mutan kosro. 9 Ouinge nga tuh eisalang nu sin mukul ma el lung koluk nu se in acn Assyria, su el arulana pwar selos. 10 Elos sarukulla el koflufol. Elos sruokeya tulik mukul ac tulik mutan natul, na elos unilya ke cutlass. Mutan in acn nukewa elos lesrikel ke ma sifyak nu sel inge. 11 Tamtael wial ah, Oholibah, el ne liye ma inge, el koluk yohk lukel Oholah ke moul in kosro lal uh. 12 El wi pac arulana pwar in orek ma koluk nu sin mwet leum lun Assyria ac mwet mweun fulat su nukum nuknu in mweun, oayapa mwet mweun su kasrusr fin horse — mukul inge kewa mukul fusr ac oasku lumahlos. 13 Nga liye lah moul lal Oholibah arulana fohfkok. Tamtael se ma fusr inge koluk oana el su matu. 14 Na el oru moul in kosro lal inge arulana alukela. El liye petsa ke mukul ma sroalla ke sinka in lohm uh ke tuhn srsra, 15 wi pel su losya infulwalos ac mwe lohl na kato ma oan fin sifalos. Petsa inge nukewa petsaiyen leum lun mwet mweun Babylonia, su acn selos uh pa Chaldea. 16 Ke el liye petsa inge, lung koluk lal tuyang nu sel kaclos, ac el supwala mwet tutafpo in us kas lal nu yorolos in acn Babylonia. 17 Ac mukul Babylonia inge tuku oan yorol, ac elos akkolukyalla nwe ke na el srungalosla. 18 El ikasulak ye mutun mwet uh, ac akkalemye lah el

sie mutan kosro. Na nga arulana kasrkusrak sel, oana ke nga tuh kasrkusrak sin tamtael se wial ah. **19** Elahn kosro lal ah yokelik liki na meet ah, ke el sifil oru lumah fohfkof ma el tuh oru ke el mutan fusr ac kukakin manol in acn Egypt. **20** Arulana yokla lung koluk lal nu sin mukul ma lungse orekma koluk uh ac moul lalos oana donkey mukul ku horse mukul uh." (**21** Oholibah, ya kom lungse sifil kalweni moul koluk su kom tuh moulkin in facl Egypt, yen ma mukul uh tuh sritalkin titi lom an, ac kom eteya mwet uh we?) **22** "Ke ma inge, Oholibah, pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk nu sum uh: Kom tasak sin mukul ma pwar sum inger, tuh nga ac fah oru elos in kasrkusrak sum, ac tuku raunikomla. **23** Nga fah usani mukul nukewa in acn Babylonia ac Chaldea — mwet Pekod, mwet Shoa, ac mwet Koa, ac mwet Assyria nukewa. Nga ac fah usani nufon mwet leum ac mwet fulat ke mweun su fusr ac oasku, aok mwet na yohk sripalos, ac mwet mweun fulat su kasrus fin horse uh. **24** Elos ac fah mweuni kom liki acn epang, ac use sie u lulap ke mwet mweun, wi chariot ac wagon in wun kufwa lalos. Elos ac loangeyuk ke mwe loang ac susu osra, na elos ac fah raunikomla. Nga ac fah eiskomyang nu selos, ac elos ac fah nununekom ke ma sap lalos sifacna. **25** Ke sripen nga kasrkusrak sum, nga ac fah lela elos in oru na ma elos lungse oru nu sum ke na kasrkusrak lalos. Elos ac fah pakela infwem ac insrem, ac uniya tulik nutum uh. Aok, elos ac fah eisla wen ac acn nutum liki kom, na elos fah moul na isisyak. **26** Elos ac fah sacla nuknuk lom an, ac eisla mwe yun saok nukewa lom. **27** Nga fah tulokinya lung koluk lom ac lumah fohfkof nukewa ma kom tuh oru e ke paci kom muta Egypt ah me. Kom fah tia sifil ngetang nu ke kutena ma sruloala, ku sifil nunku ke acn Egypt." **28** Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Nga ac fah eiskomyang nu sin mwet su kom kwase ac kasrkusrak se. **29** Na mweyen elos kasrkusrak sum uh, elos ac fah eisla ma nukewa ma kom orekma kac uh, ac oru tuh kom in koflufolia, ac monum ikakelik oana sie mutan kosro. Lung koluk ac elahn kosro lom **30** pa pwen ma inge nu sum uh. Kom tuh sie mutan kosro nu sin mutunfaci uh, ac sifacna akfohfkofye kom ke ma sruloala lalos. **31** Kom fahsrna in falken tamtael se wiom, na pa nga ac sot pac nu sum sie cup in kalya kom in nim." **32** LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Kom fah nimnim ke cup lun tamtael wiom; Cup se inge yohk ac loal. Mwet nukewa ac fah aksruksruye kom ac angon kom; Cup se inge sessesla. **33** Ac fah oru kom in keok ac sruhila. Cup se inge mwe aksangeng ac mwe kunausla, Cup se inge ma lun Samaria, tamtael wiom. **34** Kom fah nim nwe ke na lisr, Na ke ipin ma fokelik kac uh Kom fah seja iniwom. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge." **35** Pa inge kas ma LEUM GOD Fulatlana El fahk uh: "Mweyen kom mulkinyula ac forla likiyu, kom ac fah keok ke sripen lung koluk lom ac ke elahn kosro lom." **36** Na LEUM

GOD El fahk nu sik, "Mwet sukawil, ya kom akola in nununkal Oholah ac Oholibah? Akkolukyaltal ac fahk ke orekma koluk ma eltal tuh oru ah. 37 Eltal tuh orek akmas ac kosro — kosro nu ke ma sruloala, ac akmas ke wen natultal ma eltal uniya, su ac ma nutik. Eltal kisakin wen nutik inge nu ke ma sruloala. 38 Tia pa ingan nukena ma koluk eltal oru uh. Eltal akfohfkofkye Tempul uk, ac aklusrongtenye len Sabbath su nga oakiya. 39 Len se na ma eltal uniya tulik nutik inge in kisakin nu ke ma sruloala ah, eltal tuku ac akfohfkofkye Tempul luk! 40 Eltal nuna sap na sap in suli mukul in tuku nu yorotal wen loesla me, ac mwet inge tuku. Tamtael luo inge ac wiyla, ac sang mwe yun ac wek saok nu ke manolta. 41 Eltal ac muta fin mwe muta fisrasrsras, ac filiya sie tepu ma nwanala ke ma kato ac wo oan ye mutantal, su ma tinge pa ma keng ac oil in olive su nga sang nu seltal. 42 Pusren mwet mutwata yorotal inge ku in lohngyuk, ac mwet pus ac tuku oe yen mwesis me nu yorotal. Elos sang mwe lohlpo nu ke paotal, ac mwe yun in tefuro nu ke sifatal. 43 Ac nga fahk nu sik sifacna mu elos oru nu sin mutan se ma totola ke moul in kosro lal uh, oana elan sie mutan su kukakin manol. 44 Elos nuna kalwenina in ahhsr nu yurin mutan kosro inge. Elos folok na nu yorol Oholah ac Oholibah, mutan na fohfok moul la luo inge. 45 Mwet ma suwohs moul la uh ac nununkalos ke kosro ac akmas, mweyen eltal orek kosro, ac paotal tuhnla ke Grah." 46 Pa inge kas ma LEUM GOD Fulatlana El fahk uh: "Use sie un mwet an in aksangengyalta ac pisrala ma latalt uh. 47 Lela un mwet se inge in tanglaltal ac mainultal ke cutlass, uniya tulik natultal, ac esukak lohm seltal uh. 48 Nga ac fah tulokinya ma koluk in tia sifil orek in acn inge nufon, in oana sie mwe akkalemye nu sin mutan tuh elos in tia orek kosro oana ke mutan luo tinge oru ah. 49 Na komtal, tamtael luo ingan, nga fah kalyei komtal ke ma koluk lomtal ac ke sripen komtal lalu nu ke ma sruloala. Na komtal ac fah etu lah nga pa LEUM GOD Fulatlana."

24 Ke len se aksingoul in malem aksingoul ke yac akeu in suroh lasr, LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 "Kom, mwet sukawil moul la, akilenya len se tinge, mweyen pa inge len se ma tokosra lun Babylonia el mutawaik in kuhlusya acn Jerusalem. 3 Fahkang mu sin mwet luk su lungse lainyu, pupulyuk se inge ma tanga, LEUM GOD Fulatlana, oru nu selos: Filiya sie tup an fin e uh Ac nwakla ke kof. 4 Sang ipin ikwa ma wo wemeet nu loac — Pap in pao ac pap in nia — Oayapa ikwa ma oasr sri kac su yu pac. 5 Orekmakin ikwen cheep ma arulana wo; Orani etong an nu ye tup an. Dru kof an in poel; Na poeleaf kewa sri ac ikwa an." 6 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "We nu sin siti lun mwet akmas uh! El oana sie tup rasla ma tiana aknaksnasyeyuk. Kais sie ipin ikwa ituk na ituk nwé ke wangin sie ip lula. 7 Akmas orek in siti uh, tusrukut srah tiana sorloru nu fin fohk uh, yen kutkut uh ku in afinya,

a sororla nu fin sie eot ma oan kalem. 8 Nga mansis srah uh in oanna insac, yen ma ac tia ku in wikinyukla, pwanang mwet uh in kasrkusrak ac suk in foloksak.” 9 “Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: We nu sin siti akmas sac! Nga ac sifacna elosak eol in etong uh in yohk. 10 Use pac kutu etong an! Taun in ngeng! Akmolyela ikwa an! Poeli nwe ke na lsr sroano, ac lela sri an in firiryak. 11 Filiya pisin tup osra sacn fin mulut an nwe ke na arulana folla ac srusrala. Na tup sacn ac fah sifil nasnasla ac ras kac uh ac isisla, 12 finne tia ku in wanginla nufon ras kac an ke e sac. 13 Jerusalem, orekma koluk lom uh akfohkfokyekomla. Nga ne strike in aknasnasyekomla, tuh kom srakna fohfkok. Kom tia ku in silif nasnasla nwe ke na kom pula kuiyen kasrkusrak luk uh. 14 Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. Sun tari pacl kaskas nu sik, 15 Na LEUM GOD El fahk, “Mwet sukawil, nga ac eisla moul lun mwet se kom lungse emeet ke sie ouiya na sa. 16 ac fahk, “Mwet sukawil, nga ac eisla moul lun mwet se kom lungse emeet ke sie ouiya na sa. 17 Nimet oru in lohngyuk pusren mwemelil lom. 18 Ke fahk: Nguwak lauh, kuiyen kasrkusrak luk uh. 19 Na mwet uh siyuk sik, “Efuu kuiyen kasrkusrak luk uh. 20 Na nga fahk nu selos, “LEUM GOD.” 21 Tafweot sap elos orek folosak na sulallal nu sin mwet Judah, na soko inge nu suwos, mwet Israel: Kowos insefulatkin folosak sac sang mwatan mwet Edom nwe tok. 22 Na kowos fah oru oana ma nga oru inge. 23 Kowos ac fah susuyang ac fahlukyang, ac tia asor ku tung. Kowos ac fah srila ke sripen ma koluk lowos, ac kowos fah sasao inmasrlowos sifacna. 24 Na nga ac fah sie mwe akul nu suwos. Kowos ac fah mu nukewa oana ma nga oru. LEUM GOD El fahk mu pacl se ma inge ac siyak uh, kowos ac fah etu lah El pa. 25 Na LEUM GOD El fahk, “Mwet sukawil, inge nga ac fah eisla lukelos Tempul fokoko se inge, su elos tuh engankin ac insefulatkin, su elos lungsena fahsri ac intoein. Ac nga fah eisla wen ac acn natulos lukelos. 26 Ke len se ma nga ac oru ma fahk ma inge, sie mwet su kaingkunla ongoiya sac ac tuku ac fahkak ma inge nu sum. 27 Ke len sacna, oalum ac fah ikakla ac kom ac ku in sifil kaskas, na kom fah sramsram nu sel. Ke ouiya se inge kom ac fah sie mwe akul nu sin mwet uh, na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.”

25 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 “Kom, mwet sukawil moul la, fahkak lah oasr mwatan mutunfaci lun mwet Ammon. 3 Fahk nu selos in porongo ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk inge: Kowos tuh arulana engan in liye ke Tempul sik uh aklusrongteneuyuk, ac ke tuh kunausyukla facl Israel, ac ke mwet Judah elos som Elos ac fah oakiya nien aktuktuk selos in facl suwos ac muta we. Elos ac fah kangla fokinsak nowos, ac numla in milk nimowos. 5 Nga ac fah oru tuh siti fulat Rabbah nien muta lun camel, ac fahl Ammon nufon ac fah LEUM GOD. 6 “Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: Kowos tuh paspas ac srosro ke engan. Kowos fal nga in oru ma nga ac oru uh. Nga ac fah tia pilesru kwase na facl Israel. 7 Ke sripen kowos oru ouinge orekma koluk lom, ku pakomutom, ku nunak munas nu nga ac fah eiskowosyug nu inpoun mutunfaci saya, sum. Ac fah kalyeyiuk kom ke ma kom oral.” LEUM tuh elos in pisre ma lowos, ac sukela acn suwos. Nga GOD Fulatlana pa fahk ma inge. 10 Nga fah oru tuh siti fulat Rabbah nien muta lun sheep, kowos in mau etu lah nga pa kowos fah etu lah nga pa LEUM GOD.” 8 LEUM GOD Kom fah tiana torkaskas, ku tung, ku lela sronimtom in Fulatlana El fahk, “Mweten Moab el fahk mu facl Judah sororla. 11 Nimet oru in lohngyuk pusren mwemelil lom. 12 LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Mwet Edom el oapano mutunfaci saya uh, 9 nga ac fah oru tuh siti Kiriathaim. 13 Inge karingin masrol lun Moab uh in mweuniyuk, weang niom in akkalemye lah kom asor. Nimet afinya motom, pac siti wolana selos — Beth Jeshimoth, Baal Meon, ac ku kang mwe mongo ma mwet asor uh kang.” 14 Ke fahk: Nguwak lauh, kuiyen kasrkusrak luk uh. 15 Na LEUM GOD El fahk, “Mwet sukawil, nga ac eisla moul lun mwet se kom lungse emeet ke sie ouiya na sa. 16 ac fahk, “Mwet sukawil, nga ac eisla moul lun mwet se kom lungse emeet ke sie ouiya na sa. 17 Nimet oru in lohngyuk pusren mwemelil lom. 18 Ke fahk: Nguwak lauh, kuiyen kasrkusrak luk uh. 19 Na mwet uh siyuk sik, “Efuu kuiyen kasrkusrak luk uh. 20 Na nga fahk nu selos, “LEUM GOD.” 21 Tafweot sap elos orek folosak na sulallal nu sin mwet Judah, na soko inge nu suwos, mwet Israel: Kowos insefulatkin folosak sac sang mwatan mwet Edom nwe tok. 22 Na kowos fah oru oana ma nga oru inge. 23 Kowos ac fah susuyang ac fahlukyang, ac tia asor ku tung. Kowos ac fah srila ke sripen ma koluk lowos, ac kowos fah sasao inmasrlowos sifacna. 24 Na nga ac fah sie mwe akul nu suwos. Kowos ac fah mu nukewa oana ma nga oru. LEUM GOD El fahk mu pacl se ma inge ac siyak uh, kowos ac fah etu lah El pa. 25 Na LEUM GOD El fahk, “Mwet sukawil, inge nga ac fah eisla lukelos Tempul fokoko se inge, su elos tuh engankin ac insefulatkin, su elos lungsena fahsri ac intoein. Ac nga fah eisla wen ac acn natulos lukelos. 26 Ke len se ma nga ac oru ma fahk ma inge, sie mwet su kaingkunla ongoiya sac ac tuku ac fahikla ac kom ac ku in sifil kaskas, na kom fah sramsram nu sel. Ke ouiya se inge kom ac fah sie mwe akul nu sin mwet uh, na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.”

26 Ke len se meet in sie ... malem ke yac aksingoul sie in sruoh lasr, LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 “Kom, mwet sukawil moul la, pa inge ma mwet in siti Tyre elos engankin. Elos wowoyak ac fahk, ‘Acn Jerusalem musalsalu! Mutunfaci saya uh ac tia sifil som

kuka we, na el ac tia ku in sifilpa alein nu sesr! 3 "Ke ma inge, pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fah uh: Siti Tyre, nga ac lain kom! Nga ac fah use mutunfacl puspis in tuku mweuni kom, ac elos ac fah tuku oana noa meoa tok pe acn uh. 4 Elos ac fah kunausla pot ke siti sum, ac ikruiya tower lom an. Na nga fah pokla kutkut nukewa nwe ke na ef mukena lula. 5 Mwet patur uh ac fah laknelik kwa lalos in akpaoyela fin ef ah. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. Mutunfacl saya ac fah uteyak nu in siti Tyre, ac usla ma nukewa we; 6 ac sang cutlass natulos in uniya mwet nukewa su muta in siti srirsrik fin acn uh. Na Tyre ac fah etu lah nga pa LEUM GOD." 7 Na LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga ac fah use sie tokosra su fulat liki tokosra nukewa — Tokosra Nebuchadnezzar lun facl Babylonia — elan tuku ac mweuni Tyre. El ac fah tuku epang me wi sie un mwet mweun lulap, ac horse ac chariot, oayapa mwet mweun su kasrusr fin horse. 8 Elos nukewa su muta in siti srirsrik uh ac fah anwukla ke mweun sac. Mwet lokoalok uh ac fah pukanak laf, etoak fohk sisken pot uh, ac orala sie kalkal ke mwe loang natulos raunikomla. 9 Elos ac fah sang sak in fokfok pot ac foklalik pot lom, ac topkakunla tower lom ke osra lulap. 10 Fusren nien horse uh ac fosryak afinkomla. Kusen nien horse natulos, ac wheel ke wagon ac chariot natulos, ac fah osrokak pot in acn sum ke elos ac kasrusr sasla ke mutunpot lun siti musalla sac. 11 Mwet mweun fin horse ac fah fokolak inkanelek lom, ac uniya mwet lom ke cutlass. Sri kulana lom ac fah topla. 12 Mwet lokoalok lom ac fah sifacna eis mwe kasrup lom ac mwe kuka lom. Elos ac fah ikruiya pot lom ac kunausya lohm wolana sum nukewa. Elos ac fah eis eot, sak, ac kultkut nukewa, ac sisla nu meoa. 13 Nga ac fah tulokinya pusren on lom nukewa in wanginla, ac pusren harp nutum fah tia sifil lohngyuk. 14 Nga fah oru tuh ef mukena in oan, mwe akpaoye kwa lun mwet patur uh. Siti uh ac fah tia sifil musaiyuk. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge." 15 Pa inge kas lun LEUM GOD Fulatlana nu sin siti Tyre: "Ke pacl se mwet mweun uh kutangkomla, mwet su muta wekof uh fah tuninfongla ke elos lohng pusren wowo lun mwet ma ac anwuki uh. 16 Tokosra nukewa lun mutunfacl su muta wekof uh ac tutah fani liki tron lalos. Elos ac fah sarukla nuknuk in wal lalos ac nuknuk akul kato lalos, ac muta rarrar fin fohk uh. Elos ac fah tuninfongla ke ongoiya lulap nu sum uh, pwanang elos ac tia tui ke rarrar. 17 Elos ac fah yuk on in mas misa soko inge nu sum: Siti pwengpeng sac kunausyukla! Oak okoal pokyukla liki meoa uh. Mwet in siti uh elos tuh leumi inkof uh meet, Ac aksangengye mwet ma muta sisken meoa uh. 18 Na inge, ke len se ma el musalla uh, Tuka nukewa kusrusryak, Ac mwet uh lut ma lulap ke ma sifyak inge." 19 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga ac fah oru tuh kom in sie siti sikiyukla, in oana siti ma musalla yen wanginla mwet muta we. Nga ac fah afinkomla ke kof in

acn loal meoa. **20** Nga ac fah supwekomla nu in facl sin mwet misa in welulos su misa in pacl oemeet ah. Nga ac fah oru kom in muta ye fohk fin faclu, inmasrlon ma kulamila in pacl oemeet ah, ac tukeni yurin mwet misa. Ke sripa inge, kom ac fah tiana sifil foloko liki acn ingo in muta yen sin mwet moul. **21** Nga ac fah oru tuh kom in sie mwe aksangeng, na ac fah pa ingan saflaiyom. Mwet uh finne suk kom, elos ac fah tiana konekomyak." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

27 LEUM GOD El fahk nu sik: 2 "Kom, mwet sukawil

moul la, yuk soko on in mas misa an nu sin acn Tyre, 3 siti se ma oan weacn uh, su orek kuka nu sin mutunfacl nukewa ma oan weacn uh. Fahk nu sel kas su LEUM GOD Fulatlana El fahk inge: "Tyre, kom tuh filangkin oasku lom an. 4 Acn sum pa meoa uh. Mwet musaikomla uh orekomla oana soko oak na kato. 5 Elos oru ipinsak lom nukewa ke sak fir Fineol Hermon, Ac soko sak cedar liki acn Lebanon nu ke kwesu lom. 6 Elos eis sak oak Bashan me in orek oac kac, Ac orala falful ke oak an ke sak pine Cyprus me, Ac nawela ke ivory. 7 Nes nu ke oak an orekla ke nuknuk linen, Aok, nuknuk akul su tuku Egypt me, Arulana mahnek in liyeyuk yen loesla me. Ac nuknuk sunyen twek orekla ke nuknuk wowo, Tuhn kac uh folfol ac sroninmutuk, ma tuku Cyprus me. 8 Mwet in kal lom elos mwet Sidon ac Arvad, Ac mwet pisrla in us oak an mwet na lom sifacna. 9 Mwet kamtu fin oak uh mwet na pah, Su tuku Byblos me. Selu fin oak nukewa su kalkal meoa Elos tuku moul ke acn in kuka lom. 10 "Mwet mweun lun Persia, Lydia ac Libya elos inmasrlon mwet mweun lom. Elos sripisrya mwe loeyuk lalos ac susu in mweun lalos in lohm sin mwet mweun lom. Elos pa akpwengpengye kom. 11 Mwet mweun liki siti Arvad pa mwet topang su karingin pot in siti lom, ac mwet Gamad pa karingin tower lom uh. Elos sripisrya mwe loeyuk lalos ke pot lom uh, ac elos inge pa akkatoye kom uh. 12 "Kom som kukakin ma puspis lom in acn Tarsis, ac kom eis silver, iron, tin ac lead in sang aoi ma kom kukakunla. 13 Kom oayapa orek kuka in acn Greece, Tubal, ac Meshech, ac kukakunla mwe kasrup lom in moli mwet kohs ac ma orekla ke osra bronze. 14 Kom kukakunla ma lom in moli horse in orekma, horse in mweun, ac mule liki acn Beth Togarmah. 15 Mwet Dedan elos oayapa tuku moul yurum, ac mwet in acn puspis su oan sisken meoa uh oayapa use ivory ac ebony in aolla mwe kasrup lom. 16 Mwet Syria elos molela pac mwe kuka lom ac ma puspis ma kom orala. Na elos sot nu sum wek emerald ac ruby, nuknuk sroninmutuk, nuknuk akul, nuknuk srik eoaa, ac ma saok inkof uh, in sang moli ma oasr yurum. 17 Mwet Judah ac mwet Israel elos moli mwe kuka lom ke wheat, honey, oil in olive, ac mwe akyuye mongo. 18 Mwet Damascus elos oayapa moul yurum ke mwe kasrup su oasr yurum, ac elos moli ke wain lun Helbon ac unen

sheep Sahar me. 19 Vedan ac Javan liki acn Uzal eltal kom nunku mu kom lalmwetmet oana sie god, 7 nga ac kukakin osra iron ac mwe akyu mongo, sang aol mwe fah use mwet lokoalok sulallal in mweuni kom. Elos ac kasrup su oan yurum. 20 Mwet Dedan elos kukakin mwe fah kunausla nufon ma kato ma kom eisla ke inkane loeyuk mwe muta fin horse in moli mwe kuka lom. 21 in usrnguk ac lalmwetmet. 8 Elos ac fah unikomi ac Mwet Arabia ac mwet leum lun facl Kedar elos moli mwe siskomla nu inkof uh, su pa ingan kulyuk lom uh. 9 Ke kuka lom ke sheep fusr, sheep mukul, ac nani. 22 Mwet elos ac tuku in unikomi, ya kom ac srakna fahk mu god kuka lun acn Sheba ac Raamah elos use mwe keng se pa kom? Ke kom ac tu ye mutun mwet ma ac unikomi na wowo, wek saok, ac gold, in sang moli mwe kuka uh, kom ac mwet se na ac tiana god se. 10 Kom ac lom. 23 Siti lun Haran, Canneh ac Eden, oayapa mwet fah misa oana soko kosro ngalngul inpoun mwetsac su kuka lun Sheba ac siti lun Asshur ac Chilmad — elos tia etu ke God. Nga, LEUM GOD Fulatlana pa sap in kewa orek kuka ac moul yurum. 24 Elos kukakin nu sum ouinge." 11 LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sik ac fahk, nuknuk na oasku, nuknuk sroninmutuk ac nuknuk akul, 12 "Mwet sukawil, kom in asor ke ongoiya se ma ac ac mwe loeyuk na kato ma nu in lohm, ac suc1 ac ah sikyak nu sin tokosra lun siti Tyre. Fahkang nu sel kas na wowo. 25 Mwe kuka lom inge wunyuk ke un oak ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk inge: Meet kom tuh na lulap. "Kom oana soko oak meoa Ma sessesla ke sie mwe srikasrak ke moul suwohs. Kom tuh arulana mwe kuka. 26 Ke mwet in kal lom uh kuhluinkomla nu lalmwetmet ac oasku! 13 Kom tuh muta in acn Eden, ima meoa, Sie eng kutulap me kunausla oak okom infulwen lun God, ac wulu kain eot saok nukewa: ruby, diamond, meoa. 27 Mwe kasrup ke mwe kuka lom nukewa, Ac topaz, beryl, carnelian, jasper, sapphire, emerald, ac mwet selu lom nukewa, Mwet kamtu fin oak uh wi mwet garnet. Oasr mwe walwal gold pac lom. Ma inge tuh in kuka uh, Ac mwet mweun nukewa — Elos nukewa akoeuyuk nu sum ke len se na ma nga orekomla. 14 Nga tuhlac in meoa uh Ke pac1 oak uh musalla. 28 Pusren filiya sie lipufan na aksangeng ingo in taran kom. Kom mwet walomla uh Lohngyuk finmes uh. 29 "Oak nukewa tuh muta fineol mutual sik, ac fufahsryesr inmasrlon wek wanginla mwet fac, Ac mwet nukewa utyak nu finmes saromrom. 15 Ouiya lom tuh suwosna oe ke len se ma ah. 30 Elos nukewa arulana asor ac tung keim, Na elos orekla kom, nwe ke pac1 se kom mutawauk in oru ma sisak kutkut nu fin sifalos ac oan ipippip in apat uh. 31 koluk. 16 Kom tuh kafofo na ke oru orekma in kuka, ac Ke sripom elos mangrasrala, Ac nokomang nuknuk ma inge kolkomla nu ke sulallal ac orekma koluk. Na pa yohk eoa. Insialos arulana oela ke elos tung mwemell. nga liskomla liki eol mutual sik, ac lipufan se su taran 32 Elos yuk on in mas misa soko inge keim: 'Su ac ku in kom el ukwekomyak liki inmasrlon wek saromrom uh. lumweyuk nu ke acn Tyre — Tyre, su oan misa ye kof 17 Kom tuh konkin ke oaskuiyom, ac pwengpeng lom uh? 33 Meet, ke mwe kuka lom uh sasla meoa uh, Kom uh oru kom orekma in mwet laffon. Ke sripa inge nga akfalye enenu lun mutunfacl nukewa. Tokosra uh kasrupi siskomi nu infohk uh, ac oru tuh tokosra ngia in ku in liye Ke mwe kuka puspis lom. 34 Inge kom musalla in meoa kom. 18 Yokla ma koluk kom oru ke inkane in kuka lom, uh, Ac kom tili nu yen loal inkof uh. Mwe kasrup lom ac pwanang acn in alu lom uh kolukla. Ouinge nga esukak mwet orekma lom nukewa Wi kom na wanginla inkof uh.' 19 Kom tuh konkin ke oaskuiyom, ac pwengpeng lom uh? 35 "Mwet nukewa su muta weacn uh elos oela ke mwe kom in pac1 inge elos liye lah akpusiselyeyuk kom. ongoiya ma sikyak nu sum. Finne tokosra lalos, elos Kom wanginla, wanginla ma pahtpat! Mutunfacl nukewa sangengla pac, ac mutualos akkalemye sangeng lalos. ma etekom uh elos sangengla, ac sensen elos in sun 36 Kom wanginla, wanginla ma pahtpat. Ac mwet kuka faclu nufon elos sangeng ma lulap, mweyen elos sensen ongoiya oana kom!" 20 Na LEUM GOD El fahk nu sik, mu elos ac sun ongoiya se ma sikyak nu sum uh." 21 "Mwet sukawil, fahkak kas in palu lain siti Sidon. 22 Fahk nu sin mwet we ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk kaclos inge: Sidon, nga lain kom. Mwet uh ac fah kaksakinyu ke ma su nga ac oru nu sum uh. Elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD ke nga ac kalyei mwet su muta inmasrlom. Ma inge ac akkalemye lah nga mutual. 23 Nga fah supwaot mas upa nu fom, ac oru tuh srah in soror inkane lom. Un mwet mweun ac fah tuku liki acn nukewa, ac onela mwet lom. Na kom fah etu lah nga pa LEUM GOD." 24 Na LEUM GOD El fahk, "Wangin sin mutunfacl ma raunela Israel su aksruksrukai meet, ac fah sifilpa oana otionsak ac mwe fahkfuk in akkeokye Israel. Elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD Fulatlana." 25 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga ac fah folokonma mwet Israel liki facl nukewa su nga akfahsryeloselik nu we, na mutunfacl nukewa ac fah etu lah nga mutual. Mwet

28 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 "Kom, mwet sukawil moul la, fahkang nu sin leum lun Tyre kas su nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu sel inge: Ke sripen kom inse fulat, kom sifacna pangon mu god se pa kom. Kom fahk mu kom muta fin sie tron oana sie god, ac acn meoa raunikomla. Kom finne sifacna pangon mu god se pa kom, tusruktu kom mwet se na, ac kom ac fah misa. 3 Kom nunku mu kom lalmwetmet lukel Danel, ac wangin ma lukma ku in wikinyukla nu sum. 4 Ke sripen kom lalmwetmet ac pah in orekma, oru kom kasrup ke gold ac silver. 5 Kom usrnguk in oralu inkane in kuka, ac yokna kapak lom kac. Kom arulana inse fulat ke sripen mwe kasrup lom! 6 "Pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu sum: Mweten

Israel elos ac fah muta in facl selos sifacna, su nga tuh 16 Israel ac fah tia sifil lulalfongelos. Ma sikyak nu sin sang nu sel Jacob, mwet kulansap luk. 26 Elos ac fah facl Egypt inge ac fah mwe akesmakinye Israel lah ke muta we in misla. Elos ac fah musai lohm selos, ac elo tuh lulalfongelos ah, ma tafongla se. Na Israel fah yok ima in grape. Nga fah kalyei mwet tulan lalos su etu lah nga pa LEUM GOD Fulatiana." 17 In len se aklokoalokyalos, ac Israel ac fah muta in misla. Na elos meet ke malem se meet ke yac aklongoul itkos in sruoh fah etu lah nga LEUM GOD lalos."

29 Ke len aksingoul luo ke malem aksingoul in yac aksingoul in sruoh lasr, LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 "Kom, mwet sukawil moul la, fahkak kas in palu lain tokosra lun acn Egypt. Fahkang nu sel lah ac fah kalyeyuk el ac facl Egypt nufon. 3 Fahkang lah pa inge ma LEUM GOD Fulatiana El fahk nu sin tokosra lun Egypt: Kom oana alligator sulallal soko ma oan Infacl Nile. Nga lain kom. Kom fahk mu kom pa orala Infacl Nile, ac lah ma na lom. 4 Nga ac isongang soko ka nu inwalum, ac oru tuh ik ke infacl soko lom inge in fulfuli keim. Na nga ac fah amakinkomyak liki infacl uh wi ik nukewa ma fulfuli keim uh. 5 Nga ac siskomla ac ik ingan kewa nu yen mwesis. Monum ac fah putati ac oanna infohk uh, tia pukpuki. Nga ac fah sang tuh in ma nun won yen engyengu ac kosro in inimae. 6 Na mwet Egypt nukewa ac fah etu lah nga pa LEUM GOD." 18 "Mwet sukawil, Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el tuyak in mweun lain Tyre. El sang mwet mweun lal uh us ma na toasr — fahsr illi insifalos nwe pwanang sahraula mangolos, ac finpisalos koekoela ac kinkineta. Tusrutu wanginna sripen kemkatu lal, ku mwet mweun lal. 19 Na pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatiana, ac fahk uh: Nga ac sang facl Egypt nu sel Tokosra Nebuchadnezzar. El ac fah utsyak ac pisrala ma nukewa we, ac usla mwee kasrup nukewa in sang moli mwet mweun lal. 20 Nga ac sang facl Egypt nu sel in moli orekma lal uh, mweyen un mwet mweun lal elos orekma nu sik. Nga, LEUM GOD Fulatiana, pa fahk ma inge. 21 "Ke pacl se ma inge ac sikyak uh, nga ac fah oru tuh mwet Israel in sifil kui. Na kom, Ezekiel, ac fah sramssram yen mwet nukewa ac ku in lohng kom we, tuh elos in etu lah nga pa LEUM GOD."

Na LEUM GOD El fahk, "Mwet Israel elos tuh lulalfongi kowos, mwet Egypt, in kasrelas, tusrutu kuiyowos oana sak na munas soko. 7 Ke elos fungwot nu suwos, kowos kaptelek ac fakisya ye paolos, ac oru fintokolos kipatu. 8 Ke ma inge, nga, LEUM GOD Fulatiana, fahk nu suwos lah nga ac fah oru tuh mwet in mweuni kowos ke cutlass, ac elos ac fah uniya mwet lowos oayapa kosro nutuwos. 9 Facl Egypt ac fah mwesisla ac wangin ma oan fac. Na kowos ac fah etu lah nga LEUM GOD. "Mweten kom fahk mu Infacl Nile ma lom ac kom pa orala uh, 10 nga ac fah lain kom ac oayapa lain Infacl Nile lom. Nga fah oru tuh facl Egypt nufon in mwesisla ac wangin koano, mutawauk ke siti Migdol layen epang, nwe ke siti Aswan layen eir, ac som na nwe ke masrol nu Ethiopia. 11 Wangin mwet, ku kosro, ac fah fahsr sasia fin acn ingan. Ke lusen yac angngaul, ac fah wangin ma moul ac muta we. 12 Nga ac fah oru tuh acn Egypt in pa acn se ma wangin oemeet ma fac fin faclu nufon. Ke lusen yac angngaul, siti lun Egypt ac fah musallana — musalla yohk liki kutena siti saya. Nga ac fah oru tuh mwet Egypt in mwet takusrkusr. Elos ac fah kaingelik nu in facl nukewa, ac muta inmasrlon mwet in mutunfacl saysa." 13 Na LEUM GOD Fulatiana El fahk, "Tukun yac angngaul, nga ac fah folokonma mwet Egypt liki facl nukewa nga aksahryelo selik nu we, 14 ac nga fah oru tuh elos in muta layen eir in acn Egypt, acn na elos muta we meet ah. Ingo elos ac fah oana sie tokosrai na munas — 15 aok, tokosrai se ma munas oemeet — ac elos ac fah tiana sifil leumi kutena mutunfacl. Nga ac fah oru tuh elos in sie facl na pilasr, in pwanang elos in tia sifil kifus kutena mutunfacl in oru oana lungse lalos. Infacl Nile in paola, ac sang facl Egypt nu inpoun mwet

16 Israel ac fah tia sifil lulalfongelos. Ma sikyak nu sin sang nu sel Jacob, mwet kulansap luk. 26 Elos ac fah facl Egypt inge ac fah mwe akesmakinye Israel lah ke muta we in misla. Elos ac fah musai lohm selos, ac elo tuh lulalfongelos ah, ma tafongla se. Na Israel fah yok ima in grape. Nga fah kalyei mwet tulan lalos su etu lah nga pa LEUM GOD Fulatiana." 17 In len se aklokoalokyalos, ac Israel ac fah muta in misla. Na elos meet ke malem se meet ke yac aklongoul itkos in sruoh lasr, LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 18 "Mwet sukawil, Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el tuyak in mweun lain Tyre. El sang mwet mweun lal uh us ma na toasr — fahsr illi insifalos nwe pwanang sahraula mangolos, ac finpisalos koekoela ac kinkineta. Tusrutu wanginna sripen kemkatu lal, ku mwet mweun lal. 19 Na pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatiana, ac fahk uh: Nga ac sang facl Egypt nu sel Tokosra Nebuchadnezzar. El ac fah utsyak ac pisrala ma nukewa we, ac usla mwee kasrup nukewa in sang moli mwet mweun lal. 20 Nga ac sang facl Egypt nu sel in moli orekma lal uh, mweyen un mwet mweun lal elos orekma nu sik. Nga, LEUM GOD Fulatiana, pa fahk ma inge. 21 "Ke pacl se ma inge ac sikyak uh, nga ac fah oru tuh mwet Israel in sifil kui. Na kom, Ezekiel, ac fah sramssram yen mwet nukewa ac ku in lohng kom we, tuh elos in etu lah nga pa LEUM GOD."

30 LEUM GOD El sifil kaskas nu sik ac fahk, 2 "Mwet sukawil moul la, palye ac fahkak kas su nga, LEUM GOD Fulatiana, fahk inge. Kom in wowoyak ac fahk kas inge: Sie len aksangeng summa! 3 Len sac apkuranme, len se ma LEUM GOD El ac mukuila, Sie len lohsrlosr ke pukunyeng, ac len in lokoalok nu sin mutunfacl uh. 4 Ac fah oasr mweun in facl Egypt Ac ongoinga lulap in acn Ethiopia. Mwet puspis in acn Egypt ac fah anwuki. Facl sac ac fah kunausykla Ac ma nukewa we fah musalla. 5 "Mwet mweun nukewa ma utuku liki acn Ethiopia, Libya, Lydia, Arabia, Kub, ac oayapa liki inmasrlon mwet luk sifacna, ac fah misa ke mweun sac." 6 LEUM GOD El fahk, "Liki acn Migdol layen epang, nwe in acn Aswan layen eir, mwet nukewa ma loango acn Egypt ac fah anwuki ke mweun uh. Un mwet mweun watwen lun acn Egypt ac fah kunausykla. Nga, LEUM GOD Fulatiana, pa fahk ma inge. 7 Facl sac ac fah arulana sikiyukla yohk liki acn nukewa faclu, ac siti we uh ac fah oan arulana musalsalu. 8 Ke nga ac esukak acn Egypt, ac mwet loango acn we nukewa misa uh, na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. 9 "Ke len se ma kuanula acn Egypt, nga ac fah supwala mwet ukut kas in oayak som nu Ethiopia, in okasak mwet we su tiana etu ke ma sikyak inge, ac elos ac fah arulana tuninfongla. Len sac akuranna tuku!" 10 LEUM GOD Fulatiana El fahk, "Nga ac fah orekmakunul Tokosra Nebuchadnezzar lun acn Babylonia in tulokinya mwee kasrup lun Egypt. 11 El, ac mwet mweun sulallal lal, ac fah tuku ac sukela acn we. Elos ac fah mweuni acn Egypt ke cutlass, na facl sac ac fah sessesla ke monin mwet misa. 12 Nga ac fah oru

koluk. Mwet in mutunfacl saya ac fah arulana kunausla ye lulin sak soko inge. 7 Fuka oaskuiyen sak soko ah acn we nufon. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.” 13 — Kapak arulana fulat, ac loes lah kac. Okah kac uh Na LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Nga ac fah kunausla som nwe ke sun kof ye fohk uh. 8 Wangin sak cedar in ma sruloala ac god lusrongten nukewa in acn Memphis. ima lun God ma ku in lumweyuk nu kac. Soenna oasr Ac fah wangin mwet in leumi acn Egypt, ac nga fah sak fir ma lahlah oana sak soko ah, Ac lah ke sak saya oru tuh mwet nukewa in arulana sangeng. 14 Nga ac nukewa tia wo oana lah ke sak soko inge. Wangin pac oru tuh siti Pathros layen eir in Egypt in sikiyukla, ac sak in ima lun God ma kato oana. 9 Nga pa orala in esukak siti Zoan layen epang. Nga ac fah kalyei Thebes, arulana oasku ac lahlah. Sak nukewa in Eden, ima lun capital lun acn we. 15 Nga ac fah oru tuh Pelusium, God, ke ouiyalos sak soko inge. 10 “Inge, nga, LEUM su potiuyuk arulana ku, in pula kasrkusrak luk. Nga fah kunausla un mwet mweun lun acn Thebes. 16 Nga soko ah, su kapak nwe ke na sun pukunyeng uh. Ke el fah esukak acn Egypt, ac siti Pelusium ac fah muta in kapak fulat, nunak lah ul fulatak pac. 11 Ouinge nga keok lulap. Pot lun acn Thebes ac fah kunausyukla, ac sisella ac eisalang nu sin sie leum in sienia mutunfacl. El siti uh ac fah sronoti. 17 Mukul fusr in siti Heliopolis ac ac fah oru nu sin sak soko ah fal nu ke orekma koluk lal. Bubastis ac fah misa ke mweun, ac mwet saya ac fah 12 Mwet sulallal in mutunfacl saya elos ac fah pakiya, sruoh ac muta in kapir. 18 Lohsr lulap ac fah putati nu ac som liki. Lah kac, wi lah sririk uh, ac fah putati nu fin Tahpanhes ke nga ac kunausla ku lun acn Egypt ac fineol nukewa ac infahlfal nukewa in facl sac. Mutunfacl aksafyela ku se ma elos konkin kac. Sie pukunyeng ac nukewa ma tuh muta ye lulin sak uh elos ac fahsrelik. 13 fah afinya facl Egypt, ac mwet in siti nukewa we ac fah Won yen engyeng uh ac fah sohkma ac tuhwi fin sak sruoh ac muta in kapir. 19 Ke nga ac kalyei acn Egypt in ikori soko ah, ac kosro lemnak uh ac fah fahsri fin lesak lumah se inge, elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.” uh. 14 Ke ma inge, in paci se ingela, wangin sak ac ku 20 Ke len akitkos in malem se meet ke yac aksingoul in sifil kapak fulat ac sun pukunyeng uh oana fulatiyen sie in sruoh lasr, LEUM GOD El kaskas nu sik ac fah, sak soko ah, finne aksroksrokyeyuk wo. Sak nukewa 21 “Mwet sukawil, nga koteya poun tokosra lun Egypt. Wanginna mwet kapriya ku lohsak in mahla tuh elan ac fah misa oana mwet uh, ac welulosyang su som tari ku in sifil sruok cutlass natul. 22 Na pa inge ma nga, nu in facl lun mwet misa.” 15 Pa inge ma LEUM GOD LEUM GOD Fulatlana El fahk: “Ke len se ma sak soko uh ac som nu in facl sin mwet misa, nga fah oru tuh kof ye fohk uh in afunla sak soko ah, in oana sie akul in asor. Nga ac fah sikulya infacl uh, ac tia lela kutena union sririk in sororla. Mweten sak soko inge misa tari, nga ac fah oru lohsr matoltol in lulya fineol in acn Lebanon, ac oru tuh sak nukewa insak uh in uli. (Sheol h7585) 16 Ke paci se nga ac supweya sak soko uh nu in facl sin mwet misa uh, ngirla lun ikori lah uh ac fah osrokak mutunfacl uh. Sak nukewa in Eden, ac sak sacnsan nukewa ma aksroksrokyeyuk wo in acn Lebanon ma som tari nu ten ye faclu, ac fah engankin lah ikori. (Sheol h7585) 17 Elos ac fah wi sak soko inge som nu in facl sin mwet misa, in tuh weang sak nukewa ma ikori tari. Na mwet nukewa su muta ye lulin sak soko ah, ac fahsrelik nu in facl saya uh. (Sheol h7585) 18 “Sak soko inge pa tokosra lun acn Egypt ac mwet nukewa lal. Wangin sak in ima Eden ma fulat ac kato oana sak soko uh. Tusrukta inge el ac oana sak Eden uh, ac som nu in facl sin mwet misa, ac weang mwet su tia etu God, ac elos su anwukla ke mweun. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.”

31 Ke len se meet in malem aktolu ke yac aksingoul sie in sruoh lasr, LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 “Kom, mwet sukawil moul la, fahkang nu sin tokosra lun Egypt ac mwet lal nukewa: Fuka lupon ku lom! Mea nga ac ku in lumwe kom nu kac? 3 Kom oana soko sak cedar in acn Lebanon Ma lesak kac uh kato, ac arulana yohk acn lulya. Soko sak arulana fulat, ac fiya kac sun pukunyeng uh. 4 Oasr kof in akkapye, Ac infacl soror ye fohk uh in akmongoi. Infacl inge aksroksrokye acn ma sak soko inge kapak we Ac supwala infacl sririk nu ke sak nukewa insak uh. 5 Ke sripen wo fahsriyen kof uh nu kac El kapak loes liki sak nukewa saya. Lah kac uh kapak loes ac lahlah. 6 Kain in won nukewa orala ahng lalos in lesak uh, Ac kosro lemnak uh oswe natu natulos ye lulin sak uh. Mutunfacl nukewa mongla

32 Ke len se meet in malem aksingoul luo ke yac aksingoul luo in sruoh lasr, LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 “Kom, mwet sukawil moul la, fahkang sap soko luk inge in akesmakye tokosra Egypt: Kom oru mu kom oana soko lion inmasrlon mutunfacl uh, tusrukta kom oana alligator soko ma pikpik infacl uh. Kom aklohsrngokye inkof uh ke niom, ac akfohkfokyela

infaci uh. 3 Ke mutunfaci puspis ac tukeni, nga ac sruokkomi in kwa luk uh, ac lela elos in amakinkomay nu finmes uh. 4 Nga ac fah siskomi nu fin acn uh, ac usani won nukewa ac kosro nukewa lun faci in kang ikom. 5 Nga ac fah sisalik ma lula ke monum in afurila fineol ac infahfahluh. 6 Nga ac fah okoala srah keim nwe ke na osralik fineol uh, ac nwakla acn nukewa kof uh soror we. 7 Paci se nga ac kunauskoma, nga ac fah afinya yen engyeng uh ac aklohsye itu uh. Fahit uh ac fah kosreyukla ke pukunyeng, ac malem uh ac fah wangin kalem kac. 8 Nga ac fah konela kalem nukewa su oan inkusrao, ac tolya faci sum uh nu in lohrs uh. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. 9 Faci puspis ac fah fosrnga ke nga sulkakin musalla lom nu sin mutunfaci saya ma kom soenna lohng kac. 10 Ma nga ac oru nu sum uh ac fah mwe lut lulap nu sin mutunfaci pus. Paci se nga ac ngenges cutlass nutik uh, tokosra uh ac fah rarrar ke sangeng. Ke len se kom ac ikori uh, elos nukewa ac fah rarrar ac sangeng ke moul lalos sifacna." 11 LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sin tokosra Egypt, "Kom ac fah liye cutlass nutin tokosra lun Babylonia ke ac tuku lain kom. 12 Nga ac fah lela tuh mwet mweun sulallal lun faci saya in fwauk cutlass natulos ac unya mwet lom nukewa. Mwet lom nukewa, ac ma nukewa saya ma kom muta insefulatkin, ac fah kunausyukla. 13 Nga ac fah onela kosro nukewa nutum su tu pe infaci uh. Ac fah wanginla mwet ac cow in sifil aklohsrungkoye kof uh. 14 Nga ac fah oru tuh kof in acn sum uh in mutalelik ac nasnasla, ac infaci uh in asrla wo. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. 15 Ke nga ac sukela faci Egypt in mwesisla, ac kunausla mwet nukewa su muta we, na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. 16 Kas in sensenkakin inge ac fah orala soko on nu ke mas misa. Mutan in mutunfaci puspis elos ac onkakin in tungi acn Egypt ac mwet lal nukewa. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. 17 In len aksingoul limekosr ke malem se meet in yac aksingoul luo in suroh lasr, LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 18 "Mwet sukawil, tungi mwet puspis in acn Egypt. Supwalosla, wi mutunfaci ku ngia, in som nu ten nu ke faci sin mwet misa. 19 Fahk nu selos, "Ya kowos nunku mu kowos kato liki mwet nukewa? Kowos ac fah oatula nu in faci sin mwet misa. Ac oan inmasrlon mwet tia etu ke God. 20 "Mwet Egypt uh ac fah ikori pac yurin mwet su anwuki ke mweun. Oars sie cutlass akola in onelosla nukewa. 21 Mwet mweun pwengpeng, ac elos su wi mwet Egypt mweun, elos ac paing mwet Egypt nu ke faci sin mwet misa. Elos ac wowoyak ac fah, 'Mwet su tia etu God, su anwuki ke mweun, elos pa tuku inge, ac elos ac wi oan inge!' (Sheol h7585) 22 "Assyria el a ingo, ac kulyuk lun mwet mweun lal pa oan raunela. Elos nukewa tuh anwuki ke mweun, 23 ac kulyuk lalos uh oan yen loal emeet in faci sin mwet misa uh. Mwet mweun lal nukewa anwuki ke mweun, ac kulyuk lalos raunella kulyuk lal Assyria.

Meet elos pa tuh aksangengye mutunfaci sin mwet moul.
24 "Elam pa ingo, ac kulyuk lun mwet mweun lal pa oan raunella. Elos nukewa tuh anwuki ke mweun, ac elos tiana kosrkosrla ke elos oatula nu ke faci sin mwet misa. Ke pacl se elos moul elos arulana aksangengye acn uh, a inge elos misa ac mwekinla ke elos weang mwet nukewa ma anwuki ke mweun. **25** Elam el oan inmasrlon mwet anwuki ke mweun, ac kulyuk lun mwet mweun lal uh oan raunella. Elos nukewa tia kosrkosrla — elos nukewa misa ke mweun. Pacl elos moul ah, elos aksangengye na acn uh, tusruk inge elos oan misa ac mwekinla. Elos wi pu la ongoiya lun mwet ma anwuki ke mweun. **26** "Mesech ac Tubal pa ingo, ac kulyuk lun mwet mweun lalos oan yen nukewa. Elos nukewa tia kosrkosrla, ac elos anwuki ke mweun. Meet elos tuh aksangengye mwet moul. **27** Tiana akfulateyuk pukmas lalos, in oana ma orek nu sin mwet mweun pwengpeng in pacl somla su nukumna nuknuk in mweun lalos, ac cutlass natulos oan ye sifalos, ac mwe loang natulos oan iniwalos. Mwet mweun pwengpeng inge tuh yohk ku lalos in aksangengye mwet moul in pacl meet ah. (**Sheol h7585**) **28** "Ac pa inge luman mwet Egypt uh ke pacl se ac itungyuki elos, ac elos oan inmasrlon mwet tia kosrkosrla su anwuki ke mweun uh. **29** "Edom pa ingo, wi tokosra ac mwet leum lal nukewa. Elos tuh mwet mweun na watwen, ac inge elos oan in faci sin mwet misa, wi mwet tia kosrkosrla su anwuki ke mweun uh. **30** "Mwet fisrak nukewa lun acn epang pa ingo, wi mwet Sidon. Kuiyalos tuh arulana mwe aksangeng meet, a inge elos mwekin ac oatula nu yurin mwet anwuki ke mweun, ac fili elos tiana kosrkosrla. Elos welulosyang su mwekin ac oan in faci sin mwet misa." **31** LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Ac fah mwe insewowo nu sin tokosra lun Egypt ac mwet mweun lal ke elos ac liye mwet inge nukewa su anwuki ke mweun. **32** "Nga tuh oru tokosra lun Egypt elan aksangengye mwet moul uh, tusruktu el, ac mwet mweun lal nukewa, ac fah anwuki, ac fili in oan inmasrlon mwet tia kosrkosrla su misa ke mweun." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

33 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 "Kom, natac lauit mala fahk ak sien wat lam

- mwet sukawil mou1 la, fahkak nu sin mwet lom
an ma ac sikiyak nga fin oru tuh in oasr mweun nu sin
sie facl. Mwet in facl sac ac sulela sie selos in mwet
san lalos. 3 El fin liya lah mwet lokoalok elos tuku, na
el ac ukya mwe ukuk in sensenkakin mwet uh. 4 Sie
mwet fin lohng ac pilesru, ac mwet lokoalok elos tuku
ac unilya, mwatan misa lal ma na lal sifacna. 5 Misa
lal uh ma el sifacna oru, mweyen el tia lohang nu ke
sulkakinyen tuku lun mwet lokoalok ah. El funu lohang
nu kac, el lukun ku in kaingla. 6 Tusrukta mwet san sac
fin liye ke mwet lokoalok uh tuku ac el tia ukya mwe
ukuk, na mwet lokoalok uh ac tuku ac uniya mwet koluk
inge, ac mwatan misa lalos ac fah ma lun mwet san
sac. 7 "Inge, mwet sukawil, nga ac oru tuh kom in sie

mwet san nu sin mutanfahl Israel. Kom enenu in tafwela nu selos kas in sensenkakin ma nga ac sot nu sum. 8 Nga fin fahkak lah sie mwet koluk el ac misa, ac kom tia sensenkakinul elan ku in forla liki orekma koluk lal ac molela moul lal, na el ac misa sie mwet koluk, ac nga ac fah filiya mwatan misa lal uh nu fom. 9 Kom fin sensenkakin sie mwet koluk ac el tia tui liki orekma koluk lal, el ac misa ke el srakna sie mwet koluk, a funu kom, kom ac moulha." 10 Na LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, "Mwet sukawil, sifilpa fahk nu sin mwet Israel ma elos fahk inge: 'Kut toasrna ke ma koluk lasr ac ma sufal ma kut orala uh. Kut munaslana. Kut ac ku in moul fuka?" 11 Fahk nu selos lah ke sripen nga LEUM GOD Fulatlana ac nga God moul, nga tia engankin in liye ke sie mwet koluk el misa. Nga kena liye elan tui liki orekma koluk lal, tuh elan moul. Mwet Israel, tui liki orekma koluk lowos an. Efu ku kowos lungse misa? 12 "Inge, mwet sukawil, fahk nu sin mwet Israel lah sie mwet wo el fin oru ma koluk, ma wo ma el orala tari tia ku in molella. Sie mwet koluk el fin tui liki orekma koluk lal, el ac fah tia kalyeyik, ac sie mwet wo fin mutawauk in orekma koluk, moul lal uh ac fah tia sekoeyuk. 13 Nga fin wulela nu sin sie mwet wo mu el ac moul, tusruktu el fin nunku mu ma wo el orala meet ah ku in molella ac el mutawauk in orekma koluk, nga ac tia esam kutena ma wo ma el orala meet. El ac misa ke sripen orekma koluk lal. 14 Nga ku pac in sensenkakin sie mwet koluk lal ac el ac misa, tusruktu el fin tui liki orekma koluk lal, ac oru ma wo ac suwohs — 15 kalmac pa el fin folokunla mwe akpwaye nu sin mwet se ma ngusr mani sel, ku el folokunla ma el tuh pisrala — el fin tui liki orekma koluk lal, ac moul fal nu ke ma sap su sang moul nu sel, el ac fah tiana misa, a el fah moul. 16 Nga ac fah nunak munas ke ma koluk nukewa el tuh orala, na el ac fah moul mweyen el oru ma wo ac suwohs. 17 "Mwet lom ingan fahk mu ma nga oru uh tia suwohs! Mo — ma elos oru uh pa tia suwohs uh. 18 Sie mwet wo fin tui liki orekma wo lal ac mutawauk in orekma koluk, el ac fah misa kac. 19 Sie mwet koluk fin tui liki orekma koluk, ac oru ma suwohs ac wo, el fah moul. 20 A mwet Israel, kowos fahk mu ma nga oru uh tia suwohs. Nga ac fah nununkekowos fal nu ke ma kowos oru uh." 21 In len aklimekosr in malem aksingoul ke yac aksingoul luo in sruoh lasr, sie mukul su kaingla liki acn Jerusalem el tuku fahk nu sik lah siti sac musalla. 22 In eku se meet liki el tuku ah, nga pulakin ku lun LEUM GOD dan fuk. Na ke mukul sac tuku ke lotu se tok ah, LEUM GOD El sifilpa folokunma ku nu sik tuh ngan ku in kaskas. 23 LEUM GOD El kaskas nu sik 24 ac fahk, "Mwet sukawil, mwet su muta in siti musalla lun Israel elos fahk mu: 'Abraham el mwet sefanna, ac facl se inge nufon itukyang nu sel. Inge kut arulana pus, ouinge acn uh ituku in ma lac lasr.' 25 "Fahk nu selos ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk inge: Kowos kang ikwa ma srakna oasr srah kac.

mwet san nu sin mutanfahl Israel. Kom enenu in tafwela
nu selos kas in sensenkakin ma nga ac sot nu sum. **8**
Nga fin fahkak lah sie mwet koluk el ac misa, ac kom
tia sensenkakinul elan ku in forla liki orekma koluk lal
ac molela moul lal, na el ac misa sie mwet koluk, ac
nga ac fah filiya mwatan misa lal uh nu fom. **9** Kom fin
sensenkakin sie mwet koluk ac el tia tui liki orekma koluk
lal, el ac misa ke el srakna sie mwet koluk, a funu kom,
kom ac moulna." **10** Na LEUM GOD El kaskas nu sik
ac fahk, "Mwet sukawil, sifilip fahk nu sin mwet Israel
ma elos fahk inge: 'Kut toasrna ke ma koluk lasr ac
ma sufal ma kut orala uh. Kut munaslana. Kut ac ku in
moul fuka?" **11** Fahk nu selos lah ke sripen nga LEUM
GOD Fulatlana ac nga God moul, nga tia engankin in
liye ke sie mwet koluk el misa. Nga kena liye elan tui
liki orekma koluk lal, tuh elan moul. Mwet Israel, tui liki
orekma koluk lowos an. Efu ku kowos lungse misa? **12**
"Inge, mwet sukawil, fahk nu sin mwet Israel lah sie
mwet wo el fin oru ma koluk, ma wo ma el orala tari tia
ku in molella. Sie mwet koluk el fin tui liki orekma koluk
lowos an. Efu ku kowos lungse misa? **12** Kom
sumat in srital ke harp. Elos lohng kas nukewa kom
fahk, a tiana akos siefanna. **33** Tusruktu, paci se kas lom
uh ac akpwayereyuk — aok, ac akpwayereyuk — na
el ac misa, tusruktu el fin tui liki orekma koluk lal, ac
elos ac fah etu lah oasr sie mwet palu inmasrlolos."

34 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 "Kom,
mwet sukawil moul la, fahkak kas in palu lain
mwet kol lun Israel. Kaskas nu selos ac fahk kas ma
nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos inge: We
nu suwos, kowos mwet shepherd lun Israel! Kowos
sifacna karinginkowosyang, ac tia karingin sheep uh.
3 Kowos numla milk, ac nukum nuknuk ma orekla ke
unen sheep, ac uni sheep ma wo oemeet uh ac kang
ikwa kac. A kowos tiana liyaung sheep uh. 4 Kowos
tiana karingin sheep ma munas, ku akkeyala ma mas
uh, ku pwelah acn kinet kaclos. Kowos tia folokunma ma
som liki un sheep uh, ku suk ma tuhlac uh. Kowos tia
oru ma inge, a kowos oralos arulana koluk. 5 Ke siren
wangin shepherd lun sheep uh, oru elos fahsrelik nu in
acn pupsis, ac kosro lemnak uh onelosi ac kangulosla.
6 Na sheep nutik uh som nu yen fulat fin inging uh ac
nu fineol uh. Elos fahsrelik nu in acn nukewa fin faclu,
ac wangin mwet srike in som sokolos, ku konalosyak.
7 "Ke ma inge, kowos mwet shepherd, porongo ma
nga, LEUM GOD, fahk nu suwos. 8 Ke siren nga pa
God moul, kowos enenu in porongo kas luk inge. Kosro
lemnak uh elos uniya sheep nutik uh ac kangla mweyen
wangin mwet shepherd lalos. Mwet shepherd luk uh
tiana srike in konalosyak. Elos sifacna taranulos ac tia
liyaung sheep uh. 9 Ouinge, kowos mwet shepherd,
porongeyu. 10 Nga, LEUM GOD Fulatlana, fahkot lah

nga lain kowos. Nga ac fah eisla sheep nutik uh liki kowos, ac tia sifilpa lela kowos in mwet shepherd lalos. Nga ac fah tia sifil lela kowos in sifacna taran kowos. Nga ac fah molela sheep nutik uh liki kowos, ac tia sifil lela kowos in kang. 11 "Nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu suwos lah nga ac fah sifacna sokak sheep nutik ac liyalosyang, 12 oana ke sie mwet shepherd ac liyaung sheep natul ma fahsrelik, ac sifil oraloseni. Nga ac fah folokunulosme liki acn nukewa ma elos fahsrelik nu we ke len in ongoiya ac lohsr sac. 13 Nga ac fah eisalos liki mutunfacil saya nukewa ma elos fahsrelik nu we, ac oraloseni nu sie, ac folokunulosme nu in facil selos sifacna. Nga ac fah kololosa nu fineol ac infadl sririk lun acn Israel. Ac nga fah kitalos in ima wolana. 14 Nga fah lela elos in mongo yen tupasprasi nukewa in acn Israel — yen folfol insroan mah halos fineol uh ac infahlfal uh, yen wangin ma ac akkolukyilos we. 15 Nga sifacna ac fah mwet shepherd nu sin sheep nutik uh, ac nga fah sokak acn in mongla lalos. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. 16 "Nga fah sokolos su tuhlac, folokunulosme su fahla liki un sheep uh, ac pwelah kinet kacllos, ac akkeyalosla su mas. Tusrukta elos su fact ac ku nga ac fah kunauselosla, mweyen nga sie shepherd su oru ma suwohs. 17 "Ke ma inge, kowos un kosro nutik, nga, LEUM GOD Fulatlana, fahkot nu suwos lah nga ac fah nununku kais soko suwos, ac srela ma wo liki ma koluk uh — sheep uh liki nani uh. 18 Kutu suwos sufalkin mah wowo ma kowos kang, na lolongya mah kowos tia kangla uh! Kowos nim kof nasnas, ac lohsrangoek ma kowos tia numla uh! 19 Na sheep nutik ngia enenu in kang mah ma kowos lolongya, ac nim kof kowos lohsrangoek uh. 20 "Ke ma inge, nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu suwos lah nga ac fah nununku inmasrlon sheep ku ac sheep munas uh. 21 Kowos sinukunla ma mas uh nu saya, ac fakselosla liki un kosro uh. 22 Tusrukta nga ac fah molela sheep nutik uh, ac tia lela in sifil orek elos koluk. Nga ac fah nununku kais soko sheep nutik, ac srela ma wo uh liki ma koluk uh. 23 Nga ac fah sang sie tokosra lalos in oana David, mwet kulansap luk, elan mwet shepherd sefanna lalos, ac el ac fah liyalosyang. 24 Nga, LEUM GOD, ac fah God lalos, ac sie tokosra oana David, mwet kulansap luk, ac fah leum faclos. Nga pa fahk ma inge. 25 Nga fah orala sie wuleang in misla yorolos, tuh in wangin mwe lokoalok nu selos. Nga ac fah lusla kosro sulallal nukewa ma muta fin acn uh, tuh sheep nutik uh in ku in muta wo inima uh, ac motul insak uh. 26 "Nga ac fah akinsewowyalos ac oru elos in muta raunella fineol mutual sik. Ingo nga fah sang af in akinsewowyalos ke paci elos enenu. 27 Sak we ac ima we ac fah isus fahko, ac mwet nukewa ac fah muta in misla in acn sel sifacna. Paci se nga ac aksukosokyew mwet luk liki inpoun mwet akkohsyalos, ac wotela mwe kapir lalos, na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. 28 Mutunfacil saya ac fah tia sifil pisre ma lalos, ac kosro lemjak ac fah tia onelosi ac kangulosla. Elos fah mutana in misla, ac wangin mwet fah sifil aksangengyalos. 29 Nga ac sang nu selos acn ma wo fohk we, ac elos ac fah tia sifil masrinral. Mutunfacil saya ac fah tia sifil isrunulos. 30 Mwet nukewa ac fah etu lah nga karingin acn Israel, ac elos mwet luk. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. 31 "Kowos sheep nutik, ac un kosro su nga kite. Kowos mwet luk, ac nga God lowos." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

35 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 "Kom, mwet sukawil moul la, fahkak kas in palu lain facil Edom. 3 Fahk nu sin mwet we ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk inge: "Fineol in acn Edom, nga lain kom! Nga ac fah oru tuh kom in sie acn sikiyukla ac mwesisia. 4 Nga fah oru tuh siti nukewa sum in arulana musalla, Ac facil sum in wanginla ma oan fac. Na kom fah etu lah nga pa LEUM GOD. 5 "Kom nuna mwet lokoalok lun Israel oemeet me, ac kom fuhlelana in anwuki mwet lal ke paci ongoiya nu sel, ke paci in kaiyuk safla lal ke ma koluk lal. 6 Ke ma inge, oana ke nga, LEUM GOD Fulatlana, pa God moul, saflaysom pa misa, ac kom tia ku in kaingkunla. Oasr mwata nu sum ke akmas, na akmas ac fah ukwe kom yen nukewa. 7 Nga ac oru tuh infulan eol Edom in sikiyukla, ac nga fah uniya mwet nukewa su fahsryak nu we. 8 Nga ac fah afunla eol uh ke monin mwet misa, ac manolos su anwuki ke mweun ac fah afunla inging ac infahlfal nukewa. 9 Nga ac fah oru tuh kom in sie acn sikiyukla nwe tok, ac wangin mwet ac sifil muta in siti sum uh. Na kom fah etu lah nga pa LEUM GOD. 10 "Kom fahk mu mutunfacil Judah ac Israel ma lom wi acn nukewa lalos, ac kom fah eisla facil iku inge, finne nga pa LEUM GOD lalos. 11 Ke sripa inge, oana ke nga LEUM GOD Fulatlana pa God moul, nga ac fah folokin nu sum mwatan kasrkusrak ac lemta ac srunga lom nu sin mwet luk. Na elos ac etu lah nga kalyei kom ke ma kom oru nu selos. 12 Na kom fah etu lah nga, LEUM GOD, lohng kusen angyay lom ke kom fahk mu fineol lun Israel sikiyukla, ac kom ac fah som kunausla. 13 Nga lohng pusra enum nukewa ma kom fahk lainyu ah." 14 Na LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga ac fah oru kom in arulana sikiyukla, na facil nufon ac engankin musalla lom uh, 15 oana ke kom tuh engankin musalla lun Israel, su ma luk. Fineol lun Seir — aok acn Edom nufon — ac fah arulana sikiyukla. Na mwet nukewa fah etu lah nga pa LEUM GOD."

36 Na LEUM GOD El fahk, "Kom, mwet sukawil moul la, kaskas nu sin eol lun Israel ac fahk elos in porongan kas su nga, 2 LEUM GOD Fulatlana, ac fahk nu selos: Mwet lokoalok lun Israel elos israsrinkusrai ac fahk, "Fineol fulat ma oan oemeet me, inge ma lac lasr!" 3 "Fahkak kas in palu ac akkalemye ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk inge. Ke mutunfacil ma atulanu nu sum

elos mweuni kom ac sruokya fineol lun Israel, mwet liki facl sel.' **21** Ma inge tuh oru nga nunku na yohk nukewa arulana isrun kom. **4** Inge porongo ma nga, ke lne mutual luk, mweyen mwet Israel uh akpusiselye LEUM GOD Fulatlana, ac fahk nu suwos fineol ac inging Inek yen nukewa elos som nu we. **22** 'Ke ma inge, uh, infac srisrik ac infahlal uh, acn su oan in musalla la fahkang nu sin mwet Israel kas su nga, LEUM GOD ac siti ma wanginla mwet we, su pisreyukla ma we ac Fulatlana, fahk nu selos uh: Ma nga akola in oru inge aksruksrukiyuk sin mutunfacl nukewa ma raunikowosla. tia ma ke sripowos mwet Israel, a nga ac oru ke sripen **5** "Nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk ma inge in fol lun lne mutual luk, su kowos aklusrongtenye in acn nukewa kaskrusrak luk lain mutunfacl su apunla acn uh — aok ma kowos som nu we uh. **23** Ke nga ac fahkak nu sin lain facl Edom yokna. Elos tuh israsrinkusra ac filangkan mutunfacl uh lupan mutual lun lne fulatlana luk — lne ke elos eisla facl sik ac sruokya acn in tohf kosro we se su kowos aklusrongtenye immasrlilos uh — na elos tuh in ma lalos. **6** "Ke ma inge, kom in fahk kas in palu ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. Nga, LEUM GOD inge nu sin Israel. Fahkang nu sin eol, inging, infac, ac Fulatlana, pa fahk ma inge. Nga ac fah orekmakin kowos infahlal uh kas ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk in akkalemye nu sin mutunfacl uh lah nga mutal. **24** Nga ke kaskrusrak ac lemta luk, ke sripen lumah ma facl saya ac fah uskowosme liki facl nukewa ma kowos muta we, uh oru in akmwekinyalos ac aklusrongtenyalos. **7** Nga, ac folokinkowosla nu in facl suwos sifacna. **25** Nga ac fah LEUM GOD Fulatlana, wulela ku mu mutunfacl nukewa usrukya kof nasnas nu fowos, ac aknasnasyekowosla ma raunelosla inge ac fah arulana akpusiselyeyuk. **8** Na liki ma sruloala ac ma nukewa ma akfohkfokyekowosla sak nukewa fineol in acn Israel ac fah ungungi ke sra uh. **26** Nga ac fah sot nu suwos inse sasu ac nunak ac isus fahko nu suwos mwet Israel, su mwet luk. Ac sasu. Nga ac fah eisla liki kowos inse likkeke su oana tia paht, kowos ac sifil foloko nu in acn suwos uh. **9** eot, ac asot nu suwos inse akosten. **27** Nga ac fah filiya Nga ac fah wi kowos, ac oru tuh acn in ima lowos in sifil ngunuk in kowos, ac oru tuh kowos in fahsr tukun ma sap kihlinguyuk in fisrasr, ac sacn sunowos fah sifilpa yoki luk, ac liyaung ma nukewa nga sapkin nu suwos. **28** fac. **10** Nga fah akpusye mwet in facl sum. Kowos ac Na kowos fah muta in facl se su nga tuh sang nu sin fah sifilpa muta in siti, ac musaeak ma nukewa ma tuh mwet matu lowos meet ah. Kowos ac fah mwet luk, ac musalla we. **11** Nga fah akpusye mwet ac cow nutuwos nga fah God lowos. **29** Nga ac fah molikowosla liki ma uh. Kowos ac fah arulana puse ni liki meet, oayapa tulik nukewa ma akfohkfokyekowosla. Nga ac fah sapkin tuh nutuwos ac fah arulana puse ni. Nga ac fah oru kowos fokin ima lowos in arulana puse ni, in tia sifil oasr pacl in sifilpa muta we oana meet ah, ac oru tuh kowos in in sracl. **30** Nga ac fah akpusye fokinsak ac fokin ima kapkapak yohk liki na meet ah. Na kowos fah etu lah nga lowos, tuh in tia sifil oasr pacl in sracl in akmwekinye pa LEUM GOD. **12** Kowos mwet Israel, mwet luk, nga ac kowos inmasrlon mutunfacl saya uh. **31** Na kowos ac fah folokinkowosme in sifilpa muta fin acn suwos inge. fah esamak orekma koluk ac sesuwos lowos meet ah, Ac fah ma suwos sifacna, ac tulik nutuwos ac fah tia ac kowos ac fah sifacna mwekyekin kowos ke sripen sifil misa ke masrinral. **13** "Nga, LEUM GOD Fulatlana, orekma koluk ac sufal lowos. **32** Mwet Israel, nga ke fahk: Pwaye lah mwet uh pangon facl suwos facl in kowos in etu lah nga tia oru ma inge ke sripowos. Nga mongo mwet, ac elos fahk pac mu facl se inge pisrala kena kowos in arulana mwekin ac oakaslak ke orekma tulik nutin mutunfacl suwos. **14** Tusruktu, ingela facl se koluk lowos. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge ac fah tia sifil mongo mwet, ku pisre tulik nutuwos. inge." **33** Na LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Ke nga Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. **15** Nga ac aknasnasyekowosla liki ma koluk lowos, nga fah fah tia sifil lela kowos in lohng ke mutunfacl saya uh ac lela tuh kowos in sifil muta in siti suwos, ac musaela aksruksrukye kowos, ku liye ke mwet uh isrun kowos. ma nukewa ma musalla we. **34** Mwet nukewa ma tuh Acn uh ac tia sifil pisre tulik natul uh. Nga, LEUM GOD fahsr in ima lowos elos tuh liye lah acn uh turangangla, Fulatlana, pa fahk ma inge." **16** LEUM GOD El kaskas nu tusruktu nga ac oru kowos in sifilpa yokwala. **35** Mwet sik ac fahk, **17** "Mwet sukawil, ke mwet Israel tuh muta nukewa ac fah sramsrak in facl se inge, su tuh oana sie in facl selos, elos tuh akfohkfokyelana acn uh ke ouuyen acn mwest ac inge ekla oana Ima Eden, ac siti su tuh moul lalos ac orekma lalos. Nga liye tuh ouuyen moul arulana musalla ac pisreyukla ma nukewa we, inge sifil lalos inge akfohkfokyalos oana sie mutan el fohfkofla ke potiyukyak ac mwet uh muta we. **36** Na mutunfacl atulanii musen malem lal. **18** Nga tuh sang elos in pula upaiyen lowos su painmoulla uh, fah etu lah nga, LEUM GOD, kaskrusrak luk ke sripen akmas elos oru fin facl sac, sifil musaeak siti musalla ac sifil yukwiya ima mwelalla oayapa ke sripen ma sruloala ma elos akfohkfokyela acn uh. Nga, LEUM GOD, wulela mu nga ac oru ma inge, ac uh kac. **19** Nga tuh kaskas lainulos ke sripen ouuyen nga fah oru." **37** LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga ac moul ac orekma lalos, ac nga akfahsryeloselik immasrlon sifilpa lela mwet Israel in siyuk kasru sik, ac nga ac fah mutunfacl pupis. **20** Yen nukewa elos som nu we, elos oru elos in arulana puse ni, oana un sheep uh. **38** Siti su aklusrongtenye lne mutual luk, mweyen mwet uh fahk mu, oan musalla inge ac fah tingtingi ke mwet oana ke acn 'Mwet inge mwet lun LEUM GOD, tusruktu elos lisuyukla

Jerusalem tuh tingtingi ke sheep in kisa ke pacl in kufwa. Na elos fah etu lah nga pa LEUM GOD."

37 Nga pulakin ku lun LEUM GOD in nga, ac ngun
    lal usyula ac filiywi in sie infahlfal sessesla ke
    sri. 2 El pwenyu raunyak inmaslon sri uh, ac nga liye
    lah arulana pukanten sri mahi ac paola. 3 Na El siyuk
    sik, "Kom mwet sukawil moul la, ya sri inge ku in sifilpa
    moul?" Ac nga topuk ac fahk, "LEUM GOD Fulatlana,
    kom na pa etu." 4 Na El fahk, "Fahkak kas in palu nu
    ke sri inge. Fahk nu sin sri paola inge elos in lohng
    kas lun LEUM GOD. 5 Fahk nu selos lah nga, LEUM
    GOD Fulatlana, fahk mu: Nga ac sot nu suwos momong,
    ac oru kowos in sifilpa moulyak. 6 Nga ac fah sot nu
    suwos alko ac ikwa, ac afinkowosla ke kolo. Nga ac sot
    momong nu in kowos ac akmoulyekowosyak. Na kowos
    ac fah etu lah nga pa LEUM GOD." 7 Ouinge nga orek
    palu oana ke fwackme nu sik. Ke nga srakna kaskas, nga
    lohng sie pusra erarrar, na sri uh mutawauk in kupasreni.
8 Ke nga getang liye ma inge, sri uh mutawauk in nukla
    ke alko ac ikwa, na fah kolo. Tusructu wangin momong
    in elos. 9 Na God El fahk nu sik, "Mwet sukawil, fahk kas
    in palu nu ke eng uh. Fahkang lah LEUM GOD Fulatlana
    El sap elan tuku liki acn nukewa ac mongyang nu ke
    mano misa inge, ac oru elos in moulyak." 10 Ouinge nga
    palye oana ke fwackme nu sik. Na momong ilyk nu ke
    mano inge ac elos moulyak ac tuyak. Elos arulana pus,
    fal in orala sie un mwet mweun na yohk. 11 Na God El
    fahk nu sik, "Mwet sukawil, mwet Israel elos oana sri
    inge. Elos fahk mu elos paola, ac elos wotla liki kutena
    finsrak lalos nu ke pacl tok uh. 12 Ouinge palye nu sin
    mwet luk, mwet Israel, ac fahkang lah nga, LEUM GOD
    Fulatlana, fah ikasla kulyuk lalos, ac nga fah eisalosla
    ac folokunulosme nu in facl Israel. 13 Ke nga ac ikasla
    kulyuk uh yen mwet luk pukpuki we, ac usalosyak liki, na
    elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. 14 Nga ac fah
    mongyang nu in elos ac akmoulyosalosyak, ac oru elos in
    muta in facl selos sifacna. Na elos ac fah etu lah nga pa
    LEUM GOD. Nga wulela mu nga ac oru ma inge, ac nga
    ac oru. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge." 15
    LEUM GOD El sifil kaskas nu sik ac fahk, 16 "Mwet
    sukawil, eis sie polosak ac simusla kas inge kac: 'Ma lal
    Judah ac mwet nukewa in tokosrai lal!' Na kom sifilpa eis
    sie polosak ac simusla kas inge kac, 'Ma lal Joseph ac
    mwet nukewa in tokosrai lun Israel.' 17 Na kom sruokya
    muta luo an ac orani in oana luman polosak sefanna. 18
    Ke mwet lom ac siyuk sum lah mea kalmen ma inge, 19
    fahk nu selos lah nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fah eis
    polosak se ma aolla Israel, ac sang in weang polosak se
    ma aol Judah an. Nga ac fah orani polosak luo in orala
    sak sokofanna, ac sruokya inpouk. 20 "Sruokya polosak
    luo an inpoum, ac lela mwet uh in liye. 21 Na kom in fahk
    nu selos lah nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fah eis mwet
    luk nukewa liki mutunfacl ma elos fahsrelik nu we, ac
    oraloseni nu sie, ac folokunulosla nu in facl selos sifacnu.

22 Nga ac fah oraloseni in orala mutunfacl sefanna in acn
    selos fineol lun Israel. Ac fah oasr tokosra sefanna in
    kololos, ac elos ac fah tia sifil kitakateliq nu ke mutunfacl
    luo, ku muta ye poun tokosra luo. 23 Elos ac fah tia
    sifil akfokhfokyalos ke ma sruloala, ku akkolukyalos ke
    ma srungayuk. Nga ac fah aksukosokyalosla liki ouiya
    nukewa su elos orekma koluk ac lafwekinyu kac. Nga ac
    fah aknasnasyalosla, na elos ac fah mwet luk, ac nga
    ac fah God lalos. 24 Sie tokosra su oana David, mwet
    kulansap luk, ac fah tokosra lalos. Elos nukewa ac fah
    tukeni ye mwet kol sefanna, ac oaru in liyaung ma sap
    luk. 25 Elos ac fah muta fin facl se su nga sang nu sel
    Jacob, mwet kulansap luk — facl se mwet matu lalos tuh
    muta we. Elos ac fah muta we nwe tok, wi tulik natulos
    ac fwlil tulik natulos. Sie tokosra oana David, mwet
    kulansap luk, ac fah kololos nwe tok. 26 Nga ac fah
    orala sie wulela yorolos su ac fah akkeye lah elos ac fah
    muta in misla ingela nwe tok. Nga ac fah musaelosyak
    ac akpusyalos, ac oru tuh Tempul luk in oanna yorolos in
    facl selos ingela nwe tok. 27 Nga ac fah muta yorolos
    we. Nga ac fah God lalos, ac elos ac fah mwet luk. 28
    Ke nga ac oakiya Tempul luk in oan inmasrlolos nwe tok,
    na mutunfacl nukewa ac fah etu lah nga, LEUM GOD,
    sulela mwet Israel tuh elos in mwet luk."

38 Na LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, 2 "Kom,
    mwet sukawil moul la, fahk kas in lainul Gog, mwet
    kol fulat lun mutunfacl Meshech ac Tubal in acn Magog.
    Kaskas lainul 3 ac fahk nu sel lah nga, LEUM GOD
    Fulatlana, nga mwet lokoalok lal. 4 Nga ac fah furokulla,
    ac srumasrla soko ka ah ke kapin oaul, ac ololla wi
    mwet mweun lal liki acn uh. Mwet mweun lal wi horse uh
    ac mwet kasrusr fin horse su nukum nuknuk in mweun,
    elos arulana pus ac ku, ac kais sie selos us mwe loeyuk
    lal ac sruok cutlass natul. 5 Mukul Persia, Sudan, ac
    Libya elos welul pac, ac elos nukewa utuk mwe loeyuk
    ac susuyang ke susu in mweun. 6 Mwet mweun nukewa
    lun acn Gomer ac Beth Togarmah layen nu epang elos
    welul pac, wi pac mukul ke mutunfacl puspis saysa. 7
    Fahkang nu sel elan akola, ac mwet mweun lal nukewa
    in akola pac in soano sap lal uh. 8 Tukun yac puspis,
    nga ac fah sap nu sel elan utyak ac mweuni sie facl
    su mwet we tukeni folokinyukme liki mutunfacl puspis,
    ac elos muta ac tia sensen ke mweun. El ac fah utyak
    ac eisla fineol lun Israel su sikiyukla ac pisala ke pacl
    na loes, tusructu inge mwet we elos muta in misla. 9
    El, ac un mwet mweun lal, ac mutunfacl saya su welul,
    ac fah mweuni acn se inge oana sie paka, ac afunla
    acn uh oana sie pukunyeng." 10 Pa inge kas lun LEUM
    GOD Fulatlana nu sel Gog: "Ke pacl sac ac tuku, kom ac
    mutawauk in nunkauk sie pwapa koluk. 11 Kom ac sulela
    in utyak lain sie facl munas, su mwet uh mutana in misla
    ac wangin sensen lalos, pwanang siti selos tiana potyak,
    ac wangin pac nien wikla lalos. 12 Kom ac fah utyak in
    ku lom ac pisrala ma lun mwet su muta in siti ma musalla

meet. Orekeni elos liki mutunfaci saya, ac inge oasr un kosro natulos ac acn selos, ac elos muta influfen acn in fufahsryesr lun faclu. **13** Mwet Sheba ac Dedan ac mwet kuka ke siti in acn Tarshish elos ac fah siyuk sum, "Ya kom orani mwet mweun lom ac akola kom in utyak ac pisre ma lun mwet ingo? Ya kom aki in eisla gold, silver, komorani natulos, ac ma lalos saya, ac us som?" **14** Ouinge LEUM GOD Fulatlana El supweyu in tuh fahk nu sel Gog, "Inge, ke mwet luk mwet Israel elos muta in misla, kom in mukuiyak, **15** ac tuku liki acn sum in acn epang, ac pwen un mwet mweun na lulap ac ku su fahsreni liki facl puspis ac elos nukewa kasrusr fin horse. **16** Kom ac fah mweuni mwet luk Israel oana sie paka su tuhyak ac kunausak acn uh. In pacl fal, nga ac fah lela kom in som mweuni facl sik, tuh mutunfaci nukewa in ku in eteyu, ac ma nga oru keim uh ac fah fahkak mutual luk nu selos. **17** Kom pa mwet se nga tuh kaskas kac in pacl loeloes somla. Nga tuh fahkak nu sin mwet kulansap luk mwet palu lun Israel mu in pacl fal nga ac fah use sie mwet in mweuni Israel." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

18 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Ke len se Gog el ac utyak mweuni Israel, nga ac fah arulana kasrkusrak. **19** Ke folak lun kasrkusrak luk nga fahk lah in len sacn ac fah oasr sie kusrusr lulap in facl Israel. **20** Ik ac won nukewa, kosro lulap ac kosro srisrik nukewa, ac mwet nukewa fin faclu elos ac fah rarrar ke sangeng sik. Eol uh ac fah mokukla, acn fulu uh ac fah musalsalu, ac pot nukewa ac fah raki. **21** Nga ac fah aksangengyal Gog ke mweongoiya puspis. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. Mwet lal uh ac forani ac aacnwuki ke cutlass natulos. **22** Nga ac fah kael ke mas ac aksororye srah. Af na matol ac af yohk kosra, oayapa e ac sulphur, ac fah kahki nu facl, ac nu fin un mwet mweun lal ac mutunfaci nukewa su welul. **23** In ouiya inge nga fah akkalemye nu sin mutunfaci nukewa lah nga fulat ac nga mutual. Na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD."

8 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Len se ma nga tuh fahk ah, pwayena lah ac tuku. **9** Mwet su muta in siti lun Israel elos ac fah illa ac orani kufwen mwe mweun ma sisila uh mwe ta e lalos. Elos ac fah sang mwe loeyuk, pisr, sukan pisr, osra in fakfuk, ac sak in anwuk in mwe etong. Ma inge ac fal in orekmakinyuk in mwe ta e ke yac itkosr. **10** Elos ac tia enenu in ti etong inima uh, ku pakpuk sak mwe etong insak uh, mwewen pukanten kufwen mwe mweun elos in etongkin. Elos ac fah pisrala ma lun mwet su tuh utyak ac pisre ma lalos meet ah." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge. **11** LEUM GOD El fahk, "Ke pacl se siyak ma inge uh, nga ac fah sang sie acn in facl Israel, ke Infahlal Lun Mwet Fufahsryesr kutulap in Meoa Misa, tuh Gog elan pukpuki we. Na Gog ac mwet mweun lai nukewa ac fah pukpuki, ac infahlal sac ac fah panggang 'Infahlal Lal Gog Ac Mwet Mweun Lal.' **12** Mwet Israel ac fah pikinya mwet misa inge ac sifil aknasnasyela acn inge ke malem itkosr. **13** Mwet nukewa in facl sac ac fah akasru in pikinya mwet misa, mweuni Israel." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge. na ac fah akfulatyeyuk elos ke sripa se inge ke len in **14** Ac fah solla pac kutu mwet in forfor apulna facl sac ke lusen malem itkosr, ac pikinya mano nukewa kutangla luk uh. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk **15** Ke elos ac fahsrasla in acn uh, pacl nukewa ma elos ac konauk sri in mwet, elos ac akilanya acn sac, mwet pukpuk in tuku ac usla pikinya ke Infahlal Lal Gog Ac Mwet Mweun Lal. **16** (Oasr sie siti srisrik apkuran nu ke acn se inge, su ac fah ekin mwet mweun inge.) Ouinge facl sac ac fah sifil aknasnasyeyukla." **17** LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sik, "Mwet sukawil, pangonna won nukewa, ac kosro lemnak nukewa in tuku liki acn nukewa, ac mongo ke mwe kisa se su nga akoo nu selos. Ac fah sie kufwa na lulap fineol in acn Israel, yen elos ac mongo ikwa ac nim srah. **18** Elos ac tuku mongo monin mwet mweun, ac nim srah ke mwet leum lun

39 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Kom, mwet sukawil
mawil, fablkak kaa in polu laipul Gag, leum fulat

— moul la, fahkak kas in palu lainul Gog, leum fulat lun mutunfaci Meshech ac Tubal, ac fahk nu sel lah nga lainul. 2 Nga ac fah furokolla nu ke siena inkane, ac kololla liki acn loes nu epang nwe ke na el sun fineol lun Israel. 3 Na nga fah puokla pisr natul liki lac paol lasa, ac sukan pisr natul liki lac paol layot. 4 Gog, ac un mwet mweun lal wi mwet nukewa ma kasrel uh, ac fah topelik misa fineol Israel, ac nga ac fah lela tuh manolos in fah mwe mongo nu sin won nukewa, ac kosro lemna nukewa. 5 Elos nukewa ac fah misa in acn turangang. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. 6 Nga ac fah tanak sie e in acn Magog, ac weacn nukewa yen ma mwet uh muta misla we, na mwet nukewa ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. 7 Nga ac fah oru tuh mwet luk Israel elos in arulana etu lah Inek mutual, ac nga ac fah tia lela Inek in sifil aklusrongtenyeyuk. Na mutanfahl nukewa fah etu lah nga pa LEUM GOD mutual lun Israel.”

8 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Len se ma nga tuh fahk ah, pwayena lah ac tuku. **9** Mwet su muta in siti lun Israel elos ac fah illa ac orani kufwen mwe mweun ma sisila uh mwe ta e lalos. Elos ac fah sang mwe loeyuk, pisr, sukan pisr, osra in fakfuk, ac sak in anwuk in mwe etong. Ma inge ac fal in orekmakinyuk in mwe ta e ke yac itkosr. **10** Elos ac tia enenu in ti etong inima uh, ku pakpuk sak mwe etong insak uh, mwewen pukanten kufwen mwe mweun elos in etongkin. Elos ac fah pisrala ma lun mwet su tuh utsyak ac pisre ma lalos meet ah." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge. **11** LEUM GOD El fahk, "Ke pacl se sityak ma inge uh, nga ac fah sang sie acn in facl Israel, ke Infahlfal Lun Mwet Fufahsryesr kutulap in Meoa Misa, tuh Gog elan pukpuki we. Na Gog ac mwet mweun lal nukewa ac fah pukpuki, ac infahlfal sac ac fah pangpang 'Infahlfal Lal Gog Ac Mwet Mweun Lal.' **12** Mwet Israel ac fah pikinya mwet misa inge ac sifil aknasnasyela acn inge ke malem itkosr. **13** Mwet nukewa in facl sac ac fah akasrui in pikinya mwet misa, na ac fah afkulatyeuyuk elos ke sripa se inge ke len in kutangla luk uh. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. **14** Ac fah solla pac kutu mwet in forfor apunla facl sac ke lusen malem itkosr, ac pikinya mano nukewa ma oan soenna pukpuki, elos in aknasnasyela acn uh. **15** Ke elos ac fahsr sasla in acn uh, pacl nukewa ma elos ac konauk sri in mwet, elos ac akilenya acn sac, mwet pukpuk in tuku ac usla pikinya ke Infahlfal Lal Gog Ac Mwet Mweun Lal. **16** (Oasr sie siti sririk apkuran nu ke acn se inge, su ac fah ekin mwet mweun inge.) Ouinge facl sac ac fah sifil aknasnasyeyukla." **17** LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sik, "Mwet sukawil, pangonma won nukewa, ac kosro lemnak nukewa in tuku liki acn nukewa, ac mongo ke mwe kisa se su nga akoo nu selos. Ac fah sie kufwa na lulap fineol in acn Israel, yen elos ac mongo ikwa ac nim srah. **18** Elos ac tuku mongo monin mwet mweun, ac nim srah ke mwet leum lun faclu, su ac fah anwuki oana sheep mukul, ku sheep fusr, ku nani, ku cow mukul factfat. **19** Ke nga ac uniya mwet inge oana mwe kisa, won ac kosro nukewa ac fah kangla kiris nwe ke na elos kihpi, ac nim srah nwe ke na elos sruhila. **20** Ke tepu se luk inge, elos ac arulana kihpi ke kanyen ikwen horse ac ikwen mwet kasrusr fin horse, oayapa ikwen kain in mwet mweun nukewa. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge." **21** LEUM GOD El fahk, "Nga ac fah lela mutunfacl saya in liye wolana luk, ac fahkak nununku suwohs luk in oru ma nga sulela in oru uh. **22** In pacl sacn fahla, mwet Israel ac fah etu lah nga pa LEUM GOD lalos. **23** Ac mutunfacl uh fah etu lah mwet Israel elos som nu in sruoh ke sripen ma koluk elos oru lainyu. Nga getla lukelos ac oru tuh mwet lokoalok lalos in kutangulosla ac onelosla ke mweun. **24** Nga oru nu selos fal nu ke koluk ac mouf hofhfok lalos, ac nga forla lukelos." **25** LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Tusruktu, inge nga ac fah pakoten nu sin fwilin tulik

natul Jacob, mwet Israel, ac sifil folokonak moul wo lalos akosr ah kewa.) **13** Na el srikeya pac masrlon pesinka meet ah. Nga fah karingin Ine mutual luk. **26** Ke pacl se se tok ke sie fukil ah, nwe ke pesinka se tok ke fukil se eloas ac sifilpa muta in misla in facl selos sifacna, ac ma oan tulame ah, ac lusa se inge oasr ke fit angngaul wangin mwet sifilpa aklokoalokyalos, eloas ac fah tia sifil luo. **14** Infukil se ma oan oe ke saflaiyen acn se inge esam pacl se akmewkinyeyuk eloas ke sripen seakos oan nget nu ke acn mwesas se inmasrlon Tempul ac ac likkeke lalos nu sik. **27** Nga ac fah folokonma mwet kalkal uh. El srikeya infukil sac tuh na fit tolngoul akosr luk liki facl nukewa ma mwet lokoalok lalos muta we, in sralap. **15** Lusen acn sac nufon, fahla ke mutunpot sac akkalemye nu sin mutunfacl nukewa lah nga mutual. **28** Nwe ke pesinka se lik ke infukil se tok ah, oasr fit oalnoul Na mwet luk ac fah etu lah nga pa LEUM GOD lalos, akosr. **16** Oasr winto srisrik ke sinka lik ke infukil inge, ac mweyen nga tuh supwalosla nu in sruoh, ac inge nga sifil oayapa ke sinka loac inmasrlon infukil uh. Oasr petsa eisalozen ac folokunulosme nu in facl selos sifacna, ac in sak palm kihlyak ke acn loac ma oan ngetang nu ke tia sisla siefanna selos. **29** Nga ac fah okoala ngunik nu ke acn in uti-utyak sac. **17** Mwet sac pwenyu laiki acn fin mwet Israel, ac tiana sifil ngetela lukelos. Nga, LEUM in uti-utyak sac nu ke acn mwesas sac luin kalkal uh. GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.”

40 In len aksingoul ke yac sasu, su pa yac aklongoul limekors tukun utukla kut nu in sruoh, ac yac aksingoul akosr tukun sruoh acn Jerusalem — in len sac nga pulakin ku lun LEUM GOD oan fuk, ac El usyula liki acn sac. **2** In aruruma se inge, God El usyula nu in facl Israel ac filiyuwi fin soko eol fulat. Nga liye lohm puspis ye mutuk, oana luman sie siti. **3** El sifil usyu apkuranyang kutu, na nga liye sie mukul su saromrom oana osra bronze. Mwet se inge el tu ke sie mutunpot, ac sruo sie ah linen ac soko sak in srikasrak. **4** Na mukul sac fahk nu sik, “Mwet sukawil moul la, ngetang liye. Lohng akwoya, ac lohang nu ke ma nukewa nga ac fahk nu sum inge, mweyen pa inge sripen utuku kom nu inse inge. Kom enenu kom in fahk nu sin mwet Israel ma nukewa kom liye inge.” **5** Ma se nga liye ah pa sie pot rauneak acn se Tempul uh oan we. Na mukul sac el eis sak in srikasrak soko lal, su fit singoul lusa, ac sang srikeya pot sac. Fulatan pot sac fit singoul, ac matoltoliya fit singoul. **6** Na el som nu ke mutunpot se ma oan ngetlu na kutulap. El fanyak ke step we, ac ke el sun acn lucng, el srikeya acn in utyak, su oasr ke fit singoul loaliya. **7** Meet kutu liki acn sac, oasr acn in uti-utyak, su oasr fukil onkoros lun mwet topang we, tolu oan layot ac tolu oan lasa. Kais sie infukil inge maspang, fit singoul ke siska akosr ah, na sinka inmasrlon fukil inge fit oalkosr. Oasr sie pac acn in uti-utyak nu meet fit singoul lusa, su som nu ke sie infukil ma oan ngetang nu ke Tempul, pangpang fukil in utyak. **8** Na mukul sac srikeya infukil se inge tuh na fit singoul akosr loaliya. **9** Acn se inge pa safla ke infukil se ma oan ngetang nu ke Tempul ah, ac sinka we uh fit akosr matoltol. **10** (Infukil lun mwet topang inge nufon lupa sefanna, ac sinka ma oan inmasrlon fukil inge oana sie matoltol kac uh.) **11** Tok, mwet sac srikeya sralapan acn in uti-utyak se ma oan ke mutunpot sac. Nufonna lusen acn sac fit longoul luo, ac masrol se ke mutunpot luo ma ikak ah fit singoul onkoros. **12** Meet liki kais sie fukil lun mwet topang inge oasr otolyuk pusisel se, inch longoul fulata ac inch longoul matoltoliya. (Infukil inge fit singoul siska

akosr ah kewa.) **13** Na el srikeya pac masrlon pesinka se tok ke sie fukil ah, nwe ke pesinka se tok ke fukil se ma oan tulame ah, ac lusa se inge oasr ke fit angngaul luo. **14** Infukil se ma oan oe ke saflaiyen acn se inge oan nget nu ke acn mwesas se inmasrlon Tempul ac kalkal uh. El srikeya infukil sac tuh na fit tolngoul akosr luk liki facl nukewa ma mwet lokoalok lalos muta we, in sralap. **15** Lusen acn sac nufon, fahla ke mutunpot sac akkalemye nu sin mutunfacl nukewa lah nga mutual. **16** Oasr winto srisrik ke sinka lik ke infukil inge, ac oayapa ke sinka loac inmasrlon infukil uh. Oasr petsa in sak palm kihlyak ke acn loac ma oan ngetang nu ke acn in uti-utyak sac. **17** Mwet sac pwenyu laiki acn in uti-utyak sac nu ke acn mwesas sac luin kalkal uh. Oasr infukil tolngoul musala pe kalkal se lik ah, ac ke mutun infukil inge oasr acn se loeyukla ke eot fwel, **18** su rauneak acn mwesas sac nufon. Acn mwesas se lik inge pusisel kutu liki acn mwesas se loac ah. **19** Oasr mutunpot se oan fulatak kutu su pa acn in utyak nu ke acn mwesas se loac ah. Mwet sac srikeya inmasrlon mutunpot luo ah tuh na fit siofok onngoul oalkosr lusa. **20** Na mwet sac srikeya mutunpot se oan layen epang, su niem utyak nu ke acn mwesas se lik ah. **21** Fukil tolulac lac lun mwet topang, ma oan sisken acn in uti-utyak, oayapa sinka inmasrlon fukil inge, ac infukil se ma oan ngetang nu ke Tempul, nufonna oana lukan ma oan ke mutunpot layen kutulap. Lusen acn in uti-utyak sac pa fit oalngoul akosr, ac sralap kac pa fit angngaul luo. **22** Fukil in utyak sac, winto ah, ac petsa in sak palm ma kihlyak ah, oapanma ke mutunpot layen kutulap. In acn sac oasr step itkosr in fanyak nu ke mutunpot ah, ac fukil in utyak sac oan ke saflaiya ngetang nu ke acn mwesas se inmasrlon kalkal luo ah. **23** Oasr pac sie mutunpot lainang mutunpot se inge ma ac utyak nu ke acn mwesas se loac, su oapanma mutunpot layen kutulap ah. Na mwet sac srikeya lusen inmasrlon mutunpot luo inge tuh na fit siofok onngoul oalkosr lusa. **24** Na mwet sac sifil pwenyu nu ke layen nu eir ah, na kut sifil liye sie pac mutunpot we. El srikeya sinka kac ah, oayapa infukil in utyak sac, tuh na lukan pacna mutunpot tafunyen ngia. **25** Oasr pac winto ke fukil inge oana acn ngia. Lusen acn in uti-utyak sac nufon pa fit oalngoul akosr, ac sralap ah pa fit angngaul luo. **26** Oasr step itkosr ma utyak nu kac, ac infukil in utyak ah oan pac ke saflaiyen acn se ma oan ngetang nu ke acn mwesas sac. Oasr pac petsa in sak palm kihlyak ke sinka loac ma oan ngetang nu ke acn in uti-utyak ah. **27** In acn se inge, oasr pac acn in utyak se ma ac fahla nwe ke acn mwesas se loac. Mwet sac srikeya lusen acn sac tuh na oasr fit siofok onngoul oalkosr nwe ke niem utyak se akluo ah. **28** Mwet sac pwenyu utyak ke mutunpot layen nu eir fahla nwe ke acn mwesas se luin kalkal ah. El srikeya mutunpot sac tuh na oapanma mutunpot ke kalkal lik ah. **29** Infukil lun mwet topang, ac infukil in utyak ah, ac sinka loac ah, oapanma ke mutunpot sayaa. Oasr pac winto ke infukil

ke mutunpot se inge. 30 Lusen mutunpot se inge pa acn mwesas se loac tuh na fit siofok onngoul oalkosr fit oalngoul akosr ac sralap kac pa fit angngaul luo. 31 maspang. Tempul ah oan layen nu roto, ac loang in Fukil in utyak ah oan getang nu ke acn mwesas se kisa oan mutun Tempul uh. 48 Na el pwenyula nu ke ngia, ac oasr pac petsa in sak palm kihlyk ke sinka sawalsrisr ke Tempul. El srikeya: fit longoul akosr lusa, in acn in uti-utyak uh. Step oalkosr pa fanyak nu ke ac fit eu sralap, ac oasr sinka lac lac su fit limekosr mutunpot se inge uh. 32 Mwet sac pwenyula ke mutunpot matoltol. 49 Oasr nien fan nu ke infukil in utyak ah, su fit layen kutulap ac utyak nu in acn mwesas se loac. El tolngoul akosr lusa ac fit longoul sralap. Oasr sru lukwa srikeya mutunpot sac tuh na lupanna ma saya ah. 33 ke nien utyak ah — soko lac ac soko lac.

Infukil lun mwet topang, infukil in utyak, ac sinka loac ke acn in uti-utyak ah, opana lupan ma ke mutunpot saya ah. Oasr winto raunela acn inge, oayapa ke fukil in utyak sac. Lusa nufon oasr ke fit oalngoul akosr, ac sralap kac pa fit angngaul luo. 34 Infukil in utyak sac oan getang nu ke acn mwesas se lik ah. Oasr pac petsa in sak palm kihlyak pesinka ke acn in uti-utyak sac. Step oalkosr pa fanyak nu ke mutunpot se inge uh. 35 Na mwet sac pwenyula nu ke acn in uti-utyak ke mutunpot layen epang. El srikeya tuh na lupanna mutunpot saya ah. 36 Oasr pac infukil lun mwet topang, ac sinka loac uh yunla pac, oasr pac infukil in utyak se, ac winto uh raunela, opana acn saya uh. Lusen ma inge kewa pa fit oalngoul akosr, ac sralapa uh fit angngaul luo. 37 Fukil in utyak sac oan getang nu ke acn mwesas se lik ah. Oasr pac sak palm kihlyak pesinka ke acn in uti-utyak ah. Step oalkosr pa fanyak nu ke mutunpot se inge uh. 38 Ke acn mwesas se lik ah, oasr lale se kupasryang nu ke mutunpot layen epang — ikakla nu ke infukil in utyak ma oan getla nu ke acn mwesas sac. Pa inge acn se ma elos ac ohlla monin kosro ma ac fonna kisakinyuk. 39 Ke fukil in utyak se inge, oasr tepu akosr — luo lac ac luo lac. Fin tepu inge pa elos ac uniya kosro ma elos ac kisakin uh — finne ma ac fonna kisakinyuk, ku mwe kisa ke ma koluk, ku mwe kisa in afkalye ma koluk lukma. 40 Likinum ke fukil in utyak ah oasr pac tepu akosr, kais luo oan sisken acn in utyak ke mutunpot epang uh. 41 Ouinge oasr tepu oalkosr, yen kosro ma ac kisakinyuk uh ac anwuki fac: akosr oan in lale sac, ac akosr oan ke acn mwesas sac. 42 Tepu akosr ma oan in lale sac orekmakinyuk in akoela kosro ma ac fonna kisakinyuk. Tepu inge orekla ke eot tufahl, inch longoul fulata, ac fin tepu uh inch tolngoul maspang. Kufwa nukewa ma orekmakinyuk in akoela kosro nu ke kisa oan fin tepu inge. 43 Oasr ipinsak inch tolu sralap sang kuhlasak fin sisken tepu uh. Ikwa nukewa ma ac kisakinyuk uh, ac fili oan fin tepu inge. 44 Na mukul sac pwenyula nu in acn mwesas se oan loac. Oasr infukil luo ikakla nu ke acn mwesas sac — sie nget nu eir sisken mutunpot epang ah, ac sie nget nu epang sisken mutunpot eir. 45 Mwet sac fahk nu sik mu infukil se ma nget nu eir ah ma lun mwet tol su kulansap in Tempul, 46 ac infukil se ma nget nu epang uh ma lun mwet tol su kulansap ke loang uh. Mwet tol inge kewa fwilin tulik natul Zadok. Elos mukena ke sruf lal Levi pa fililla in utyak nu ye mutun LEUM GOD in kulansupwal. 47 Mwet sac srikeya

acn mwesas se loac tuh na fit siofok onngoul oalkosr fit lohm uh, pangpang Acn Mutual. El srikeya acn in utyak se nu we ah: fit singoul sralap, 2 ac fit singoul oalkosr lusa, su oasr sinka ma fit oalkosr matoltoliya ke layen luo ah kewa. El srikeya infukil sac tuh na fit onngoul oalkosr lusa, ac fit tolngoul akosr sralap. 3 Na el utyak nu infukil se ma oan oe loac uh. El srikeya acn in utyak nu kac: fit tolu sralap ac fit singoul lusa, ac oasr pac sinka su fit singoul luo matoltol ke siska luo ah kewa. 4 El srikeya infukil se inge, tuh na fit tolngoul akosr maspang. Fukil se inge oan meet liki fukil lulap sac. Na el fahk nu sik, "Pa inge Acn Mutual Na Mutual." 5 Mwet sac srikeya matoltoliyen sinka loac ke Tempul uh tuh na fit singoul. Sisken sinka se inge oasr infukil srisrik puspis ma fit itkosr sralapa musaiyukla rauneak Tempul. 6 Infukil inge orala twek tolu, ac oasr infukil tolngoul ke kais sie twek. Sinka lik ke Tempul uh oasriksrik liki ma ke twek se ten ah, oru infukil inge ku in fulyang ke pesinka uh ac tia patputyang nu kac. 7 Ouinge, fin liyeuyuk sinka in Tempul uh lik ah me, ac oana in matoltol sefanna tenyak nu lucng. Na ke sinka lik ke Tempul uh likin infukil inge, oasr nien fan na sralap luo orekla, na mwet uh ku in fanyak ke twek se eten ah yak nu ke twek se infulwa, oayapa nu ke twek se lucng ah. 8 Nga liye lah oasr sawalsrisr se fit oalkosr sralap rauneak Tempul, su fulatak liki infohk uh ke fit singoul. 9 Sinka lik ke infukil inge fit oalkosr matoltol. 10 Inmasrlon sawalsrisr sac ac lohm ekasr ma orekmakinyuk sin mwet tol, oasr acn mwesas se rauneak Tempul uh su sralapa fit tolngoul akosr. 11 Oasr sie srungul nu ke infukil ekasr ma oan layen epang ke Tempul uh, ac sie pac srungul nu ke infukil ke layen nu eir. Sawalsrisr sac fulatanna pwelung ke infukil ma oan pe sinka ke Tempul. 12 Oasr pac sie lohm ma getang nu ke layen nu roto ke Tempul, su fit siofok lumngaul lusa ac fit siofok singoul onkosr sralap. Sinka kac ah fit eu matoltol raunyak. 13 Mwet sac srikeya acn lik ke Tempul tuh na oasr fit siofok onngoul oalkosr lusa. Na el srikeya pac acn tok ke Tempul uh nwe ke acn tok ke lohm se oan layen nu roto, wi acn mwesas se inmasrlu, tuh na oasr fit siofok onngoul oalkosr pac. 14 Lusen mutun Tempul uh, weang acn mwesas luo lac lac kewa, oasr pac fit siofok onngoul oalkosr. 15 El srikeya pac lusen lohm ma oan nu roto ah, weang sawalsrisr luo kewa, oasr pac fit siofok onngoul oalkosr kac. Acn in utyak nu ke Tempul uh, oayapa Acn Mutual, ac Acn Mutual Na Mutual 16 sinka kac uh panuliyukla ke falful uh

yak nwe ke winto ah. Winto inge ku in kauli. 17 Luin Tempul ah yak nwe fin srungul ah, yuniyukla nufon ke ma kihlyak 18 in luman sak palm, ac cherub uh — palm soko ac cherub se atupali nwe ke na rauneak nufon infukil uh. Kais soko cherub inge oasr muta luo kac: 19 mutun mwet se getela nu ke sak palm layen lasa, ac mutun lion soko getela nu ke sak palm soko layen layot. Ounge lumah uh rauneak nufon sinka uh, 20 liki falful in lohm uh yak nwe fin srungul ah. 21 Sru ke Acn Mutual uh maspang. Meet liki acn in utsay nu ke Acn Mutual Na Mutual oasr ma se oan we oana 22 luman loang sak se. Fulata fit limekosr, sralapa fit akosr. Sru ke suwasir kac, acn ten kac, ac siska ah nufon, orekla ke sak. Na mukul sac fahk nu sik, "Pa inge tepu se ma oan ye mutun LEUM GOD." 23 Oasr mutunoa oan ke saflaiyen acn in uti-utsay nu ke Acn Mutual, ac sie pac oan ke saflaiyen acn in uti-utsay nu ke Acn Mutual Na Mutual. 24 Kais sie mutunoa inge oasr srungul luo kac ma ac ku in ikak ke infukil uh. 25 Oasr petsa in sak palm ac cherub kihlyak oan ke srungul nu ke Acn Mutual uh, oana ma oan pesinka ah. Ac mwe afyuf sak se sang kosrala acn lik ke mutunoa ke infukil in utsay ah. 26 Ke sisken infukil se inge oasr winto kac, ac sinka uh yunla pac ke sak palm. mutawauk we. 13 Na mukul sac fahk nu sik, "Lohm luo inge kewa mutual. Luin lohm inge mwet tol su ac utsay nu ye mutun LEUM GOD elos ac kang mwe kisa ma mutual oemeet uh we. Mwelen fukil inge mutual, na mwet tol uh enenu in filiya mwe kisa ma mutual oemeet uh we: mwe kisa wheat, ac mwe kisa ke ma koluk, ku mwe kisa in afkalye ma koluk lukma. 14 Ke pacl mwet tol uh elos muta in Tempul uh, elos fin illa liki infukil mutual inge in som nu ke acn mwesas se lik ah, elos enenu in filiya nuknuk mutual ma elos nukum ke elos kulansupu LEUM GOD in fukil inge. Elos enenu in aolla nuknuk lalos meet liki elos oatui nu yen mwet uh tukeni we." 15 Tukun mwet sac aksafyela srikasrak lal luin kalkal se loac ma rauneak Tempul uh, el pwenyula ac oatula ke mutunpot kutulap, na el srikeya acn lik ah nufon. 16 El eis sak in srikasrak soko ac srikeya layen kutulap, tuh na oasr fit oalfoko angngaul kac. 17 Na el srikeya layen nu epang, tuh na fit oalfoko angngaul pac. 18 El sifil srikeya layen nu eir, tuh na fit oalfoko angngaul pac. 19 Na el srikeya layen nu roto, tuh na fit oalfoko angngaul pac. 20 Ounge lulan acn se potyak inge, fit oalfoko angngaul ke kais sie siska. Pot se inge kuhlasak acn ma mutual liki acn ma tia mutual.

42 Na mukul sac pwenyula nu ke acn mwesas se lik ah, ac pwenyuyak nu ke lohm se ma oan layen nu epang ke Tempul uh, tiana loes liki lohm se ma oan layen nu roto ah. **2** Lohm se inge fit siofok onngoul oalkosr lusa, ac fit oalngoul akosr sralap. **3** Sie siska inge oan ngetang nu ke acn mwesas se ma fit tolngoul akosr sralap, su oan sisken Tempul uh. Ac layen ngia eloan ngetang nu ke acn se ma loeyuk ke eot fwel ke acn mwesas se lik ah. Lohm se inge musaiyukla ke fulata tolu, kais sie strengla nu lik kutu liki ma se ma oan ten liki ah. **4** Siska nu epang ke lohm se inge, oasr acn in forfor se fit singoul onkoso ralap ac fit siofok onngoul oalkosr lusa. Oasr pac kutu mutunoa ke sisken la lohm ah. **5** Infukil ma oan lucng ke lohm se inge oasriksrik liki ma oan infulwa ac ma oan ten ah, mweyen elos strengla kutu nu tok. **6** Nufonna infukil ke fulata tolu inge musaiyuk fin fohk uh, ac tiana loangyak ke sru, oana lohm ngia ma musaiyuk ke acn mwesas se lik ah. **7** Acn lucng ah oasr infukil ke lusen pot nufon sac. **8** Acn se eten, pot se lik ah fonlana ke lusen fit oalngoul akosr, su pa tafun pot sac, na oasr infukil ke fit oalngoul akosr ma lula ke pot sac. **9** Ye infukil inge, ke layen nu kutulap ke lohm uh, yen ma pot nu ke acn mwesas se lik oan we, oasr mutunoa ma ac tufoki nu ke acn mwesas se lik ah. **10** Ke layen eir ke Tempul uh, oasr pac lohm se ma oapan, su tia oan loes liki lohm se ma oan layen roto ke Tempul uh. **11** Ke mutun fukil inge oasr acn in forfor se, oana ma se ma oan layen nu epang ah. Sriksarak kac uh, lumah uh, ac acn in utyak nukewa kac oapan lohm se ngia. **12** Oasr srungul se ye infukil ma oan layen nu eir ke lohm sac, ke tafunyul nu kutulap yen pot ah

43 Na mukul sac pwenyula nu ke mutunpot se ma net nu kutulap, **2** ac nga ngetla ac liye kalem saromrom tuku kutulap me su fahkak wolana lun God lun Israel. Pusren God njirgir oana pusren noa meoa uh, ac faclu kalmelik ke kalem sac. **3** Aruruma se inge oana ma se ma naga liye ke God El tuku in kunausla acn Jerusalem, ac oapanra ma se nga tuh liye sisken Infacl Chebar. Na nga faksufi. **4** Kalem wolana lun God tuku sasla mutunpot kutulap ac utyak nu in Tempul. **5** Ngun lun LEUM GOD srukuyak ac usyula nu ke acn mwesas se loac, yen ma naga liye lah wolana lun LEUM GOD nwakla luin Tempul uh. **6** Na mukul sac tu sisukul ingo, ac nga lohng LEUM GOD El kaskas nu sik in Tempul ah me, ac fahk: **7** "Kom, mwet sukawil moul la, pa inge tron luk uh. Nga fah muta inse inge inmasrlon mwet Israel, ac leum faclos nwe tok. Mwet Israel, ac tokosra lalos, ac fah tia sifil aklusrongtenye Ine mutual luk ke elos alu nu ke kutena ma sruloala, ku ke elos musai mwe esmakinyen tokosra misa lalos. **8** Tokosra inge elos tulokunak sru in mutunoa ke lohm selos fungulyana sru in mutunoa ke Tempul sik, na sinka se na pa masrloekutelik. Elos aklusrongtenye Ine mutual luk ke ma srungayuk nukewa elos oru, ouinge nga kunauselosla in kaskrusrak luk. **9** Inge elos enenu in tui liki alu nu ke ma sruloala, ac sisla mwe esmakinyen tokosra misla lalos. Elos fin oru ouinge, na nga ac fah muta inmasrlolos nwe tok." **10** Na LEUM GOD El sifilpa fahk, "Mwet sukawil, fahkang nu sin mwet Israel ke Tempul se inge, ac lela elos in lohang nu ke srikasrak nukewa kac. Oru elos in mwekin ke orekma koluk lalos uh. **11** Elos fin mwekin ke ma koluk elos oru, na kom aketeya lemlem ke Tempul uh nu selos:

oakwuk lun musa kac, acn in utyak ac tufoki nukewa, lumah uh, ac takinyen ma nukewa kac, wi ma sap ac oakwuk nukewa nu kac. Simusla ma inge nukewa nu selos elos in ku in etu lah ma nukewa oakwuk fuka, ac elos in oru oana ma sapkinyuk inge nukewa. **12** Pa inge ma sap nu ke Tempul: acn nukewa apunla Tempul wi mangon eol uh, acn oal ac mutual.” **13** Pa inge srikasrak nu ke loang uh, su srikeyuki ke mwe srikasrak se na ma sang srikeya Tempul. Oasr laf soko rauneak pwelung ke loang sac, loalya inch longoul ac sralapa inch longoul. Oasr pac patun se sisken laf ah layen nu lik, inch singoul fulata. **14** Ip se ten, fin pwelung ah yak ke loang uh, fit akosr fulata. Ip se aktluo uh kilukeni ke inch longoul raunyak, fit itkosr fulata. Ip se aktluo uh sifilpac kilukeni ke inch longoul raunyak. **15** Ip se elucng inge, acn ma mwe kisa uh ac isis fac uh, fit itkosr pac fulata. Sak kosroh akosr ma tuyak ke suwasrik akosr ah pa fulatemeet ke acn lucng fin loang uh. **16** Acn se lucng inge maspang, fit longoul ke siska akosr an kewa. **17** Ip se infulwa ah maspang pac, fit longoul akosr ke siska uh kewa, na oasr patun se rauneak siska, inch singoul fulata. (Laf soko an inch longoul sralap.) Nien fan ke loang uh oan layen nu kutulap. **18** LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sik, “Mwet sukawil, porongo ma nga fahk nu sum uh. Ke musajuykla tari loang uh, kom enenu in kisakunla ke kom furreak mwe kisa uh fac, ac osrokang srahn kosro ma kisakinyuk uh fac. **19** Mwet tol in sruf lal Levi, su tuku ke fwilin tulik natul Zadok, elos na pa ku in tuku nu ye mutuk in kulansupweyu. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa sapkin ma inge. Kom ac fah sang soko cow mukul fusr nu selos in mwe kisa ke ma koluk. **20** Kom ac fah eis kutu srah kac, ac sang nu ke sak kosroh ke suwasrik lucng ke loang uh, ac nu ke suwasrik ke infulwen loang uh, ac nu ke patun nukewa siska uh. Ke kom oru ouinge uh, kom ac aknasnasyela loang uh, ac akmutalyela. **21** Kom ac fah usla cow soko ma ac kisakinyuk ke ma koluk, ac esukak ke acn ma sriyukla nu ke sripa se inge su oan likin kalkal lun Tempul. **22** Len se na toko an, kom ac fah eis soko nani mukul ma wangin ma koluk ke manol, ac kisakin tuh in mwe kisa ke ma koluk. Aknasnasyela loang uh ke srah kac, oana ke kom tuh oru ke cow mukul soko ah. **23** Kom fin oralatari, kom eis soko cow mukul fusr, ac soko sheep mukul fusr, kewana in wangin ma koluk ke mano, **24** ac use kewa nu yuruk. Mwet tol elos ac fah osrokang kutu sohl nu fac, ac kisakin tuh in mwe kisa firin nu sik. **25** Len itkosr kom ac fah orek kisa ke ma koluk. Kais sie len kom ac kisakin nani soko, cow mukul soko, ac sheep mukul soko, su wangin ma koluk ke manolos. **26** Ke len itkosr, mwet tol uh ac fah akmutalye loang uh, ac akoela nu ke pacl in orekmakinyuk. **27** Ke saflaiyen wiksac, mutawauk ke len akoalkosr fahla, mwet tol uh ac orek kisa fin loang uh ke mwet uh, ke mwe kisa firir ac mwe kisa in akinsewowo. Na nga fah insewowo keiwo nukewa. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.”

44 Na mukul sac pwenyula nu ke mutunpot se lik ke layen nu kutulap ke Tempul uh. Mutunpot sac kaul, **2** na LEUM GOD El fahk nu sik, “Mutunpot se inge ac kaul na. Wangin pacl ac ikakla. Wangin mwet ac orekmakin, mweyeng nga, LEUM GOD lun Israel, tuh utyak kac, na ac fah kaul na. **3** Tusrukta, fisrak se ma leum fin mwet uh ac ku in tuku ac mongo ke bread mutual ye mutuk we. El ac fah iiyak ac illa ke mutunpot uh ke infukil in utyak se oan e loac.” **4** Na mwet sac pwenyu ut ke mutunpot epang ah nu ke mutun Tempul uh. Ke nga ngetak nga liye lah kalem wolana lun LEUM GOD nwakla lun Tempul. Na nga faksufi, **5** ac LEUM GOD El fahk nu sik, “Kom, mwet sukawil moul la, lohang akwoya nu ke ma nukewa kom liye ac lohng uh. Nga ac fahkot nu sum ma sap ac oakwuk luk nu ke Tempul. Liye akwoya lah mwet fuka ac ku in iiyak ac illa liki Tempul, ac mwet fuka ac tia lela nu se. **6** “Fahkang nu sin mwet Israel ingan su lungsenalein lah nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fah tia sifil muteng orekma srungayuk ma elos muta oru uh. **7** Elos akfohkfokye Tempul sik ke elos lela mwetsac, su tia kosrala ac tia akosyu, in utyak nu we ke pacl kiris uh ac srah uh kisakinyuk nu sik. Ouninge mwet luk uh kunausla wuleang luk nu selos ke sripen ma srungayuk nukewa elos oru. **8** Elos tiana oru ma kunalos ke oakwuk mutual ke Tempul uh, a elos sang tuh in ma kunen mwetsac inge in oru. **9** “Nga, LEUM GOD Fulatlana, fahkak lah wangin mwet tia kosrala, ku mwet su tia akosyu, fah utyak nu in Tempul sik, finne mwetsac ma muta inmasrlon mwet Israel.” **10** LEUM GOD El fahk nu sik, “Nga fah kalyai mwet Levi su tuh wi mwet Israel ngia fahsri likiyu ac alu nu ke ma sruloala. **11** Elos ac ku in kulansupweyu ke Tempul in liyaung mutunpot ac oru pac orekma lun Tempul. Elos ku in uniya kosro ma mwet uh ako in kisakin nu ke mwe kisa firir, ac mwe kisa saya, ac elos ac fah oru orekma in kulansupi mwet uh. **12** Tusrukta, ke sripen elos pa kolla mwet Israel in alu nu ke ma sruloala, ac in ouiya se inge elos kololosa nu ke ma koluk, nga LEUM GOD Fulatlana, oralia fulahk luk lah enenu in kalyeyuk elos. **13** Elos ac fah tia sifil kulansapweyu in oru orekma lun mwet tol, ku apkuranyang nu ke kutena ma mutual sik, ku utyak nu in Acn Mutual Na Mutual. Pa inge mwe kalya nu selos ke orekma srungayuk elos oru. **14** Nga ac sang orekma pusisel ke Tempul tuh in ma kunalos.” **15** LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Mwet tol ke sruf lal Levi su ma ke fwilin tulik natul Zadok, elos oaru na in kulansapweyu in Tempul ke pacl mwet Israel saya uh forla likiyu. Ke ma inge, elos pa ac kulansapweyu, ac tuku nu ye mutuk in kisakin ma kiris ac srah ke mwe kisa uh. **16** Elos mukena pa ac utyak nu in Tempul sik, ac kulansap ke loang luk, ac kol alu in Tempul. **17** Ke elos ac utyak ke mutunpot nu in acn mwesas se loac

ke Tempul uh, elos fah nokomang nuknuk linen. Elos pac tafun acn se inge, su pa mael singoul lusa ac mael fah tiana orekmakin kutena nuknuk ma orekla ke unen akosr sralap. Acn se inge pa Tempul uh ac fah oan we, sheep ke pacl elos kulansap in acn mwesas se loac ku sie acn mutual liki acn nukewa. 4 Ac fah sie acn ma mutual luin Tempul uh. 18 Elos in susu linen ac turasis linen, ac in facl sac, sriyukla nu sin mwet tol su kulansupu LEUM elos in tia pel, elos in mau tia fio. 19 Meet liki elos ac GOD in Tempul sel. Acn se inge pa lohm selos ac fah tufoki nu ke acn mwesas se lik ah yen mwet uh muta we, oan we, wi acn se ma sriyukla nu ke Tempul. 5 Ip se lula elos enenu na in sarukla nuknuk ma elos nukum ke pacl uh pa ac sriyukla tuh in acn sin mwet Levi su oru orekma elos kulansap in Tempul uh, ac filiya infukil mutual. Elos in lun Tempul. Acn selos uh ac fah oasr in acn se inge. nokomang nuknuk na lalos, tuh mwet uh in tia pulsalla 6 Sisken acn mutual se inge, sie pac ipin acn ma mael nuknuk mutual uh in tuh akongoiyalosa. 20 "Mwet tol uh singoul lusa ac mael luo sralap ac fah sriyukla nu ke sie tia enenu in mangsrasrala ku akloesye aunsifalos. Elos siti ma kutena sin mwet Israel uh ac ku in muta we. 7 Ac enenu in oru tuh in lusa na fal. 21 Mwet tol enenu in tia fah oasr pac sie acn sriyukla nu sin fisrak su leumi Israel. nim wain meet liki elos ilyak nu in acn mwesas loac uh. Acn sac ac fah mutawauk ke masrol roto ke acn mutual 22 Wangin mwet tol ac fah payuk sin mutan ma sisila sin uh, fahla nwe ke sun Meoa Mediterranean; oayapa ke sie pacna mwet. El enenu in payuk na sin sie mutan masrol layen kutulap ke acn mutual, fahla nwe ke sun Israel su virgin, ku sie katinmas ma mukul tuma uh mwet masrol kutulap ke facl Israel. Ounge lusen acn sin leum tol. 23 "Mwet tol uh enenu in lutu ni sin mwet luk in ku uh ac fah oana lukan acn ma itukyang nu sin sie sruf lun in akilen inmasrlon ma mutual ac ma tia mutual, oayapa mwet Israel. 8 Ip se inge ac fah ma na lun fisrak ma inmasrlon ma nasnas ac ma tia nasnas fal nu ke oakwuk kol Israel, elos in tia akkwacoye mwet uh, a elos in lela lun alu uh. 24 Pacl ma oasr alein yohk sikiyak, mwet tuh acn lula uh in ma na lun mwet in sruf lun Israel. 9 tol uh pa ac oru nununku fal nu ke ma sap luk. Elos LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Kowos mwet leum lun enenu in karingin paci in kufwa lun alu uh fal nu ke ma Israel, loeslana paci kowos orekma koluk! Kowos in tui sap ac oakwuk luk, ac elos enenu in karinganang len liki orekma sulallal su akkeokye moul lun mwet uh. Oru Sabbath tuh in mutual. 25 "Sie mwet tol enenu na in tia ma pwaye ac suwohs. Kowos in tia sifil lusla mwet luk akfohfokyal sifacna ke el kahlye monin sie mwet misa, liki acn selos. Nga, LEUM GOD Fulatlana, fahkot ma sayen mwet sachen el fin papa tumal ku nina kial, ku sie inge nu suwos. 10 "Mwet nukewa in orekmakin mwe sin tulik natul, ku sie tamulel lal, ku sie tamtael wial ma paun ac mwe srikasrak suwohs. 11 "Srikasrak fal uh pa soenna payuk. 26 Tukun el sifilpa aknasnasyeyukla, el sie ephah fah oana lukan sie bath. bath 10, ku ephah, enenu in soano ke len itkosr, 27 na el fah ilyak nu in acn oana lufan 1 homer Pa inge oakwuk kalem ke mwe mwesas se loac ke Tempul ac oru sie mwe kisa ke ma srikasrak. 12 "Srikasrak ke mwe paun pa inge: 20 gerah koluk, elan mau ku in sifilpa kulansap in Tempul. Nga, orala 1 shekel 60 shekel orala 1 mina 13 "Pa inge lupa LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. 28 "Mwe usru ma oakwuki nu ke mwe kisa lowos uh: Wheat: sie tafu lun mwet tol ke ma nga sang nu sin mwet Israel tuh in onngoul ke ma kowos kosrani Barley: sie tafu onngoul ma lalos fwil nu ke fwil, pa orekma lun mwet tol. Ac fah ke ma kowos kosrani 14 Oil in olive: sie tafu sifofok ke wangin acn lalos in Israel. Nga na pa ac sang enenu sak olive sunowos. (Srikeya ke bath: bath 10 orala 1 lalos. 29 Pa inge mwe mongo nun mwet tol uh: mwe kisa homer, su oana 1 kor.) 15 Sheep: ma soko liki sheep wheat, mwe kisa ke ma koluk, ac mwe kisa in akfalye ma luofoko nukewa in acn ma oasr mah we in Israel. "Kowos koluk lukma. Oayapa ma nukewa in Israel ma sriyukla fah usani mwe kisa ke wheat, ac kosro ma ac fonna nu sik, ac fah ma lalos. 30 Ma wo ke kosrani se meet in kisakinyuk, ac kosro nu ke mwe kisa in akinsewowo, tuh ma nukewa, ac oayapa ma wo ke ma kisakinyuk nu sik, kowos fah ku in eis nunak munas ke ma koluk lowos. ac fah ma lun mwet tol. Pacl nukewa mwet uh manman Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa sapkin in ouinge. 16 flao, elos in sang lop soko emeet nu sin mwet tol oana "Mwet nukewa in facl suwos enenu in usla mwe sang sie mwe kisa. Mwe insewowo luk ac fah oan fin lohm sin inge nu sin fisrak su leumi acn Israel. 17 Ac fah ma mwet su oru ouinge. 31 Mwet tol fah tia mongo kutena kunal in srukak kosro ma ac fonna isisyak, oayapa mwe won ku kosro ma sifacna misa, ku ma anwuki sin kosro kisa ke wheat ac mwe kisa ke wain, inen mutunfacl lemna."

45 Ke pacl se facl Israel ac kitakatelik nu ke kais sie sruf, sie ip uh ac fah sriyukla nu sin LEUM GOD. Lulan acn se inge ac fah mael singoul lusa ac mael oalkosr sralap. Acn sac nufon ac fah acn mutual. 2 Acn lun Tempul uh, su fit oalfoko angngaul maspang, ac fah oan luin acn mutual se inge. Na ac fah oasr acn mwesas se fit oalngoul akosr sralap rauneak Tempul. 3 Srikeya

mosrwela sru in Tempul uh, ac suwasrik akosr ke loang
uh, ac ke srū in mutunpot nu ke acn mwesas se loac
oru ma inge in aolla mwet nukewa su orala kutena ma
koluk ma el tia akoo in oru, ku oru ke nikin lal. Ke kom
oru ouinge, kom oru Tempul uh in mutual na. **21** “Ke len
aksingoul akosr ke malem se meet, kom fah mutawauk
Kufwen Alukela. Ke len itkosr, mwet uh ac fah mongo
bread ma wangin mwe pulol kac. **22** Ke len se meet lun
kufwa uh, fisrak se su leumi mwet uh ac fah kisakin soko
cow mukul nu ke ma koluk lal, ac lun mwet nukewa. **23**
Ke kais sie len ke len itkosr inge kewa, el ac fah kisakin
sin LEUM GOD ke engan na lal sifacna, finne ke mwe
cow mukul itkosr ac sheep mukul itkosr nu sin LEUM
GOD, su kosro inge in fah wangin ma koluk ke mano, ac
in fonna isisyak. El ac fah oayapa kisakin nani mukul
soko ke kais sie len, in mwe kisa ke ma koluk. **24** Nu ke
kais soko cow mukul ku sheep mukul ma kisakinyuk
inge, ac fah oasr pac kisaiyen tafun bushel ke wheat,
ac quart tolu ke oil in olive. **25** “Nu ke Kufwen Iwen
Aktuktuk, su ac mutawauk ke len aksingoul limekosr ke
malem akitkosr, leum sac ac fah kisakin ke kais sie len
itkosr ah, lupa se pacna ke mwe kisa lun ma koluk, ac
lupa se pacna ke mwe kisa ma ac fonna isisyak, oayapa
lupa se pacna ke wheat ac oil in olive ma kisakinyuk uh.”

46 LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Mutunoa nu kutulap
ke acn mwesas se loac, enenu in kaul na ke len in
orekma onkosr, tusruku ac fah ikakla ke len Sabbath ac
ke Kufwen Malem Sasu. **2** Fisrak se su leum fin mwet
uh fah som liki acn mwesas se lik ke infukil in utyak
se sisken mutunoa sac, ac tu sisken sru ke mutunpot
ke paci mwet tol uh kisakin mwe kisa fon lal ac oru
mwe kisa in akinsewowo lal. El fah alu insac, na tufokla.
Mutunoa sac ac fah tiana kauli nwe ke ekela. **3** Ke kais
sie len Sabbath, ac kais sie Kufwen Malem Sasu, mwet
nukewa enenu in wi pac epasrla ac alu nu sin LEUM
GOD sisken mutunpot sac. **4** Ke len Sabbath, fisrak sac
el fah use sheep fusr onkosr, ac sheep mukul soko tuh
in mwe kisa fon nu sin LEUM GOD. Ma inge nukewa
in wangin ma koluk kac. **5** In weang kais soko sheep
mukul el fah use tafun bushel ke wheat, ac in weang
kais soko sheep fusr el fah use kutena ma el lungse
sang. In weang kais sie tafun bushel ke mwe kisa wheat
el fah use pac quart tolu ke oil in olive. **6** Ke Kufwen
Malem Sasu uh, el fah kisakin soko cow mukul fusr,
sheep fusr onkosr, ac soko sheep mukul, kewana in
wangin ma koluk ke manolos. **7** In wi kais soko cow
mukul ac sheep mukul uh elan kisakin pac tafun bushel
ke wheat. Na in wi sheep fusr soko, fisrak sac ku in
srakka ma na el lungse sang. Quart tolu ke oil in olive
enenu in kisakinyuk wi tafun bushel ke wheat. **8** Ke paci
fisrak sac tufoki liki infukil in utyak se ke mutunpot sac, el
ac tufoki ke acn na el utyak we. **9** “Ke mwet uh ac tuku
in alu nu sin LEUM GOD ke kutena paci in kufwa, elos
su utyak ke mutunpot epang fah tufoki ke mutunpot eir

tukun alu uh, ac mwet su utyak ke mutunpot eir fah tufoki
uh, ac ke mutunpot epang. Wangin mwet ac illa ke mutunpot se
na ma el ilyak kac uh, a el enenu in tufoki ke mutunpot
lainyen acn el utyak we ah. **10** Fisrak sac fah utyak ke
pacl mwet uh ac utyak, ac illa ke pacl mwet uh illa. **11**
Ke len in kufwa uh ac len lulap uh, lupan mwe kisa ke
wheat pa tafun bushel, weang kais soko cow mukul ac
sheep mukul, na mwet uh ku in sang kutena ma elos
lungse sang in wi kais soko sheep fusr. Quart tolu ke
oil in olive ac fah kisakinyuk wi tafun bushel nukewa
ke wheat. **12** “Ke pacl fisrak sac el lungse orek kisa nu
sin LEUM GOD ke engan na lal sifacna, finne ke mwe
kisa ma fonna isisyak, ku mwe kisa in akinsewowo, na
mutunoa kutulap ac fah ikakla nu sel. El ac fah oru kisa
lal an oana ke el oru ke len Sabbath uh, na mutunoa uh
ac fah kauli kutun el tufoki.” **13** LEUM GOD El fahk, “Ke
lotutang nukewa, soko sheep fusr ma yac se matwa,
su wangin ma koluk ke mano, ac fah kisakinyuk nu sin
LEUM GOD. Kisa se inge ac fah orek ke len nukewa.
14 Oayapa sie kisa ke paun limekosr ke flao enenu in
orek ke lotutang nukewa, wi sie quart ke oil in olive in
sang kurrauk flao uh. Ma sap nu ke mwe kisa nu sin
LEUM GOD inge ac fah karinginyuk nwe tok. **15** Sheep
fusr soko, ac flao, ac oil in olive ac fah kisakinyuk nu sin
LEUM GOD ke lotutang nukewa nwe tok.” **16** LEUM
GOD Fulatlana El sapkin ouinge: “Fisrak se fin kitaung
sie ipin acn lal nu sin sie sin wen natul tuh in mwe sang
lal nu sel, ac tufah ma lun wen sac, oana sie usru lun
sou lal. **17** Tusruku, fisrak sac fin kitaung sie ipin acn
lal nu sin kutena sin mwet kulansap lal, acn sac ac fah
sifil folokyang nu sin fisrak sac ke Yac in Folokyang. El
mukena, ac tulik natul, pa ac ku in la nwe tok. **18** Sie
fisrak tia ku in eisla acn lun kutena mwet lukelos. Kutena
acn ma el sang lun tulik natul uh enenu in ma ke acn lal
sifacna tuh elan tia akkeoye mwet luk ke el luselosla liki
acn in usru lalos.” **19** Na mukul sac pwenyula nu ke nien
utyak nu ke infukil ma ngetang nu epang, apkuran nu ke
mutunpot layen eir ke acn mwesas se loac ah. Infukil
inge infukil mutual lun mwet tol. El srisrngiya acn se nu
roto ke infukil inge **20** ac fahk, “Pa inge acn ma mwet tol
uh ac poeleak ikwa ma ac kisakinyuk nu ke ma koluk,
ku mwe kisa in afkalye ma koluk lukma, ac munanla
mwe kisa flao, tuh in wangin ma mutual utukla nu ke acn
mwesas se lik ah, yen ac ku in pwen sacn nu sin mwet
uh.” **21** Na el pwenyula nu ke acn mwesas se lik ah,
ac kut fahsr alukela suwasrik akosr we. **22** Ke kais sie
suwasrik inge, nga liya lah oasr pac kalkal srisrik kac, fit
onggoul oalkosr lusa ac fit angngaul oalkosr sralap. **23**
Kais sie kalkal inge oasr sinka eot rauneak acn loac,
ac oasr sunun nien ta e musaiyukla pesinka uh. **24** Na
mukul sac fahk nu sik, “Pa inge acn in orek mongo ma
mwet kulansap ke Tempul uh ac poeleak ikwa ma mwet
uh use mwe kisa.”

47 Na mukul sac pwenyu folokla nu ke nien uteyak nu ke Tempul. Oasr kof ye nien uteyak uh ac soror nu kutulap, acn ma Tempul uh nget nu we. Kof uh soror ut ye tafunyen nu eir ke Tempul, ac alukela layen eir ke loang uh. **2** Na mwet sac usyula liki acn Tempul uh oan we ut ke mutunpot epang ah, ac raunyak nwe ke kut sun mutunpot nu kutulap. Oasr infacl srisrik soko sororma ke layen nu eir ke mutunpot uh. **3** Mukul sac oattu fahla layen nu kutulap, ac srikeya yact lumfoko onngoul ke mwe srikasrak natul, na el sap nga in fahla infacl uh lac. Loaliyen kof insac oanna e ke pukun niuk. **4** Na el sifilpa srikeya yact lumfoko onngoul nu ten liki acn se el srikeya meet ah, ac el sap nga in fahla infacl uh lac. Loaliyen kof uh insac oan ke intik. El sifilpa srikeya yact lumfoko onngoul nu ten, ac sap nga in fahla infacl uh lac. Loaliyen kof uh insac oasr e ke infulwuk. **5** El sifil srikeya yact lumfoko onngoul nu kutulap, na kof uh arulana loal. Nga tia ku in fahla nu layen ah, sayen kofkof na. **6** Na el fahk nu sik, "Kom, mwet sukawil moul la, tuni ma inge akwoya." Na mwet sac folokinyula nu pe infacl ah, **7** ac ke nga sun acn we, nga liye lah arulana pukanten sak oan pe infacl lac lac. **8** Na el fahk nu sik, "Kof se inge soror sasla facl se inge nu kutulap, nwe ke sun Infahlal Jordan ac som nwe ke Meoa Misa. Ke pacl se ac sun Meoa Misa uh el ac ekulla kifinte we uh nu ke kofonot. **9** Yen nukewa ma infacl soko inge ac soror nu we uh, ac oasr kain in kosro ac kain in ik puspis we. Infacl soko inge ac aklosye kof in Meoa Misa, ac yen nukewa el soror we uh ac fah sang moul nu ke ma nukewa. **10** Mutawauk ke unon in kof Engelaim, ac fah oasr mwet patur weacn uh, ac elos ac fah asroelik nwek natulos in oayuk. Ac fah pus kain in ik we, oana pusiyen kain in ik ke Meoa Mediterranean. **11** Tusruktu kof ma oan yen furarrar, ac inlulu weacn uh, ac tia wi ekla nu ke kofonot. Kof inge ac oanna mwe orek sohl. **12** Kain in sak nukewa ma oasr fahko kac ac fah kapak pe infacl uh kewa. Sra kac uh ac fah tiana uli, ac fahko kac ac fah tiana wangiinla. Ac fah oasr fahko kac ke malem nukewa mweyen sak inge aksroksrokyeyuk ke kof ma sororma liki Tempul uh. Sak uh ac fah oswe fahko mwe mongo, ac sra kac uh ac orekmakinyuk in akkeye mas lun mwet uh." **13** LEUM GOD Fulatiana El fahk, "Pa inge masrol ke facl Israel ma ac kitakateliq nu sin sruf singoul luo. Sruf lal Joseph ac eis ipin acn luo. **14** Nga tuh wulela na ku nu sin mwet matu lowos mu nga ac fah sang facl se inge lalos. Inge kowos in kitalik tuh in oana sie inmasrlon sruf nukewa. **15** "Masrol layen nu epang uh mutawauk sisken Meoa Mediterranean fahla nu kutulap nwe ke siti Hethlon, ac nu ke Innek In Utyak Nu Hamath, nu ke siti Zedad, **16** nu ke siti Berothah ac Sibraim (siti luo inge oan inmasrlon acn ma taranyuk sin Damascus ac acn Hamath), fahla nwe ke siti Ticon (su oan sisken acn Hauran). **17** Ouinge masrol nu epang uh som liki Meoa Mediterranean kutulapyak nwe ke siti Enon, su oan sisken Damascus ac Hamath layen nu epang. **18** "Masrol nu kutulap uh fahla nu eir liki sie acn inmasrlon acn Damascus ac acn Hauran, na Infacl Jordan pa orala masrol inmasrlon acn Israel layen roto, ac acn Gilead layen kutulap, nwe ke sun acn Tamar ke Meoa Misa. **19** "Masrol nu eir uh mutawauk Tamar fahla nu roto nwe ke sun acn se oasr kof we pangpang Kadesh Meribah, sifilpa uteyak nu roto epang sisken masrol nu Egypt, ac som nwe ke Meoa Mediterranean. **20** "Masrol nu roto uh pa Meoa Mediterranean, uteyak nu epang nwe ke acn se roto in Innek In Utyak Nu Hamath. **21** "Kowos in kitalik facl se inge inmasrlon sruf lowos an. **22** Ac fah ma na lowos nwe tok. Mwetsac su muta inmasrlowos, su oasr tulik isusyang nu selos in facl se inge, ac fah oasr pac ip lalos ke kowos ac kitalik acn uh. Ac fah orek elos oana mwet na pwaye lun Israel, ac elos ac fah wi pac susfa ke acn lalos oapanra mwet in sruf lun Israel. **23** Kais sie mwetsac ac fah eis acn lal yurin sruf lun Israel ma el muta yoro. Nga, LEUM GOD Fulatiana, pa fahk ma inge."

48 Pa inge inen sruf uh. Masrol layen nu epang, mutawauk ke Meoa Mediterranean fahla nu kutulap ac ut ke siti Hethlon nu ke Innek In Utyak Nu Hamath, ac safla ke siti Hazarenon, apkuran nu ke masrol lun Damascus ac Hamath. Ip se inge ma lun sruf lal Dan. **2** Sisken acn lal Dan, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Asher. **3** Sisken acn lal Asher, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Naphtali. **4** Sisken acn lal Naphtali, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Manasseh. **5** Sisken acn lal Manasseh, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Ephraim. **6** Sisken acn lal Ephraim, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Reuben. **7** Sisken acn lal Reuben, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Judah. **8** Ipin acn se sisken acn lal Judah, kutulap lac nu roto, ac fah sriyukla in orekmakinyuk nu ke sie sripa yohk. Acn se inge fah mael singoul sralap epang lac nu eir, ac lusa uh ac fah oana lusen acn ma itukyang nu sin sruf uh. Tempul ac fah oan in acn se inge. **9** Ke infulwen acn se inge, oasr ip se mael singoul lusa ac mael oalkosr sralap, su ac fah kisakinyuk yang nu sin LEUM GOD. **10** Ac fah oasr ip se nu sin mwet tol ke ipin acn mutual se inge. Acn selos inge ac fah mael singoul lusa, kutulap nu roto, ac mael akosr epang nu eir. Tempul lun LEUM GOD ac fah oan infulwen acn se inge. **11** Acn mutual se inge ac fah ma sin mwet tol su ma ke fwilin tulik natul Zadok. Elos tuh pwayena in kulansap lalos nu sik, ac tia wi mwet Israel saya uh in oru ma koluk, oana ke mwet wialos in sruf lal Levi elos oru. **12** Ke ma inge, ac fah oasr ipin acn se sriyukla nu selos ma ac oanna sisken acn ma itukyang nu sin sruf lal Levi. Acn se lalos inge pa mutual oemeet. **13** Mwet in sruf Levi ac fah oasr pac ipin acn se sriyukla nu selos ke laven eir in acn lun mwet tol. Acn se inge ac fah oavana

mael singoul lusa kutulap nu roto, ac mael akosr sralap yact luo tausin lumfoko longoul lusa, oasr pac mutunpot epang lac nu eir. **14** Acn se ma kisakinyukla nu sin tolu: Mutunpot Simeon, Mutunpot Issachar ac Mutunpot LEUM GOD pa wo oemeet ke acn nukewa, na wangin Zebulun. **34** Ke pot se nu roto uh, su oayapa yact luo ip kac ac fah kukakinyukla, ku ayaolla, ku itukyang nu tausin lumfoko longoul lusa, oasr pac mutunpot tolu: sin kutena mwet. Acn mutual se pa inge, ac ma na lun Mutunpot Gad, Mutunpot Asher, ac Mutunpot Naphtali. LEUM GOD. **15** Ip se ma lula ke acn srisrla se inge, su **35** Lusen pot se inge nufon ma rauneak siti se inge pa lupa uh oasr ke mael singoul lusa ac mael luo sralap, tia yact singoul tausin oalngoul. Ke pacl se ingela, inen siti acn mutual se, na ku in orekmakinyuk sin mwet uh nu ke se inge ac fah pangpang, "LEUM GOD El Oasr Inge!" kutena enenu saya. Elos ku in muta we ac orekmakin acn sacn. Siti se we ac fah oan infulwen acn se inge, **16** na ac fah maspang — yact luo tausin lumfoko longoul ke kais sie siska. **17** Rauneak siti sac nufon ac fah oasr acn mwesas se su lupa oasr ke yact siofok angngaul lac nwe lac. **18** Acn ma ac lula tukun musaiyukla siti sac, sisken na acn mutual sac layen nu eir — su mael akosr lusa ac mael luo sralap layen nu kutulap, ac mael akosr lusa ac mael luo sralap nu roto — acn inge ac fah orekmakinyuk nu ke acn in ima sin mwet ma muta in siti uh. **19** Kutena mwet ma muta in siti uh ac ku in imai acn se inge, oana sie sin sruf nukewa. **20** Ouinge, lukan acn ma oan infulwen acn se ma sriyukla inge ac fah orala sie maspang, su lupa uh oasr ke mael singoul ke siska nukewa, na ac fah oaoayang pacna acn se ma siti sac oan we. **21** Acn ma lula ke layen kutulap, su mael oalkosr kutu lusa, ac ke layen roto mael oalkosr kutu lusa, ac fah ma lun fisrak se su leumi Israel. Acn inge fahla nwe ke sun masrol nu kutulap, ac nu roto nwe ke Meoa Mediterranean. Tempul, ac acn sin mwet tol, ac acn sin mwet Levi, ac siti sac, pa oan in acn mutual se ingan. **22** Masrol nu epang uh pa ip se ma itukyang nu sin sruf lal Judah, ac masrol nu eir pa ke acn lun sruf lal Benjamin. **23** Pa inge acn ma itukyang nu sin sruf nukewa saya uh. Acn lun sruf lal Benjamin oan ten liki acn lun fisrak uh, kutulap lac nu roto. **24** Sisken acn lal Benjamin, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Simeon. **25** Sisken acn lal Simeon, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Issachar. **26** Sisken acn lal Issachar, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Zebulun. **27** Sisken acn lal Zebulun, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Gad. **28** Masrol nu eir ke acn lun Gad, srola liki acn Tamar ut roto eir nu yen oasr kof we in acn Kadesh, na kuhfla nu roto epang sisken masrol nu Egypt fahla nwe ke sun Meoa Mediterranean. **29** LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Ac fah pa ingan luman kiteyen facl Israel tuh in mwe usru nu sin kais sie sruf lun Israel." **30** Pa inge nien illa liki siti Jerusalem. Ke pot se layen nu epang, su lusa uh yact luo tausin lumfoko longoul, **31** ac fah oasr mutunpot tolu. Kais sie mutunpot ac fah ekin sruf lun Israel. Inen mutunpot tolu inge pa Mutunpot Reuben, Mutunpot Judah, ac Mutunpot Levi. **32** Ke pot se nu kutulap, su oayapa yact luo tausin lumfoko longoul, ac fah oasr pac mutunpot tolu: Mutunpot Joseph, Mutunpot Benjamin, ac Mutunpot Dan. **33** Ke pot se nu eir uh, su oayapa

Daniel

1 In yac aktolu ke Jehoiakim el tokosra in acn Judah, Tokosra Nebuchadnezzar lun acn Babylonia el tuh mweuni acn Jerusalem ac kuhlasla siti uh. **2** Leum El lela tuh elan sruokilya Tokosra Jehoiakim ac usla kutu mwe kasrup lun Tempul uh. El tuh usla kutu mwet sruoh welul folokla nu ke tempul lun god lal in acn Babylon, ac filiya ma saok inge ke nien filma in tempul lalos uh. **3** Tokosra el tuh sapkin nu sel Ashpenaz, su leum fin mwet pwapa lal, elan sulela kutu mukul fusr Israel su ma in sou lun tokosra ac sou lun mwet leum, su wi muta in sruoh. **4** Elos su solla inge enenu in mwet na oasku, lalmwetmet, pah in orekma, lalkung, ac wangin ma koluk ke manolos, tuh elos fah fal in kulansap inkul lun tokosra. Ma kusal Ashpenaz in lotelosyang in ku in rit ac sim ke kas Babylonia. **5** Tokosra el oayapa sapkin tuh in kitakat elos len nukewa ke mwe mongo ac wain su ma mwet inkul fulat elos eis uh. Tukun lutiyuk elos ke yac tolu, elos ac utuku nu ye mutual tokosra. **6** Inmasrlon mwet ma tuh solla inge pa Daniel, Hananiah, Mishael, ac Azariah — elos kewa ma in sruf lun Judah. **7** Leum fulat lun mwet pwapa uh sang ine sasus inge nu selos: Belteshazzar, Shadrach, Meshach ac Abednego. **8** Daniel el tuh sulela elan tia kang mwe mongo ac nim mwe nim ma kitakat mwet inkul fulat uh kac, pwanang ac tuh akfokhfoky manol. Ouinge el siyuk sel Ashpenaz tuh elan kasrel, ac God El oru tuh Ashpenaz elan etaten nu sel Daniel. **10** Tusructu Ashpenaz el sangeng sel tokosra, ac el fahk nu sel Daniel, "Tokosra el pakiya tari ma kom in kang ac nim, ac fin tia wo finsroam oana tulik sayom inge, na el ac ku na in uniyuwi." **11** Ouinge Daniel el som nu yurin mwet se ma Ashpenaz el tuh srirsngiya in liyalang ac mwet kawuk tolu lal. **12** Ac el fahk nu sel, "Srike kut ke len singoul, ac use na fokinsak kut in kang, ac kof kut in nim. **13** Na kom fah liye lah manusr ac oa kac monin tulik ma kang mongo ke inkul lun leum uh, na kom fan oru sulela lom an fal nu ke ma kom liye an." **14** Na mwet sac insese elos in srike ke len singoul. **15** Tukun len singoul ah, Daniel ac mwet kawuk tolu lal ah arulana fokoko ac wo finsroalos liki tulik nukewa ma kang mongo nun mwet leum uh. **16** Ouinge in paci sac lac, mwet se ma liyaltalang ah lela eltal in mongo fokinsak na, ac tia kang mongo ma tokosra el sang elos in kang. **17** God El sang nu sin mwet fusr akosr ah etauk yohk, ac sasla in riti sramsram matu ac lalmwetmet. Sayen ma inge, El sang pac nu sel Daniel in ku in akkalemye, kalmen aruruma ac mweme. **18** Ke sun saflainyen yac tolu ma tokosra el pakiya, Ashpenaz el pwanla mwet fusr nukewa nu ye mutual Nebuchadnezzar. **19** Tokosra Daniel, Hananiah, Mishael ac Azariah yohk liki mwet fusr nukewa saya ah. Ouinge elos weang kulansap nu sin tokosra. **20** Finne kain siyuk fuka ma tokosra el siyuk, kain elya ma el ac sruak, mwet fusr akosr inge etu paci singoul yohk liki kutena mwet susfa ku mwet inutnut su oasr ke tokosrai lal uh nufon. **21** Daniel el mutana inkul fulat se inge nwe ke na Cyrus, tokosra fulat lun Persia, el kutangla acn Babylonia.

2 Ke yac se aktiyo in paci Nebuchadnezzar el tokosra, el oru sie mweme. Yokla fohs lal kac, oru el kofla motul. **2** Ouinge el sapla solama mwet susfa lal, mwet inutnut, mwet sramsram nu sin inut, ac mwet mwemnen in tuku ac aketeya mweme sac nu sel. Ke elos tuku ac tu ye mutun tokosra, **3** el fahk nu selos, "Nga arulana fohsak ke mweme se nga oru. Nga ke etu lah mea kalmac." **4** Elos topuk tokosra ke kas Aramaic, "Lela in loes moul lun tokosra! Fahkma nu sesr mweme sacn, ac kut ac fah aketeya nu sum." **5** Ac tokosra el fahk nu selos, "Nga sulela tari mu komtal ac fahkma nu sik mweme sac, na aketeya lah mea kalmac. Komtal fin tia A komtal fin fahkma nu sik mweme sac oayapa kalmac, na nga ac fah afkulatyate komtal ac sot mwe moul yohk. Kwal, fahkma lah mea mweme sac, ac mea kalmac." **7** Elos sifilpa topkol tokosra ac fahk, "Leum lasr fin fahkma na lah mweme fuka se, na kut ac fah akkalemye kalmac an." **8** Ke elos fahk ouinge ah, na tokosra el liksreni na fahk, "Ma na nga nunku ah ingan! Komtal suk na ma in eisla paci, mweyen komtal etu na lah nga akola in tuku fahk kas kikiap in sisla paci, mweyen komtal nunku mu nga ac ku in ekulla ma nga fahk uh. Fahkma fahkma kalmen mweme sac. Komtal pwapani komtal in aketeya pac kalmac uh nu sik." **10** Ac mwet kasru fulat inge topuk ac fahk, "Wangin sie mwet fin faclu nufon ac ku in fahkot nu sin tokosra ma kom ke etu an. Wangin sie tokosra, finne tokosra se ma pwengpeng, ku yohk oemeet ku la, nu oru kain sap upa se ingan nu sin Ma tokosra siyuk ingan arulana upa, oru wangin mwet in fahkot nu sin tokosra sayen god uh, a god inge tia muta inmasrlon mwet uh." **12** Ke elos fahk ouinge, tia muta inmasrlon mwet uh. **13** Ouinge sapkakinuyku tuh in tokosra el foloyak, ac sap in anwukla nufon mwet kasru fulat lal in acn Babylon. **13** Ouinge sapkakinuyku tuh in anwuki elos nufon, welulang pac Daniel ac mwet kawuk Daniel ma sikiyak uh. **16** In paci sacna Daniel el som ac mwet karinginyal tokosra, su itukyang kusal in uniyuwa inge. Daniel el arulana sulela wo kas elan fahk, **15** ac el siyuk sel Arioch lah efu ku tokosra el orala ma sap na upa se inge. Ouinge Arioch el aketeya nu sel Daniel ma sikiyak uh. **16** In paci sacna Daniel el som ac eis ku sin mwet fulat lun inkul uh in kolla kutu srisrik paci uh, elan ku in akkalemye nu sin tokosra kalmen mweme sah. **17** Na Daniel el folokla nu yen el muta we, ac fahk nu sin mwet kawuk lal, Hananiah, Mishael, ac

Azariah ke ma su sokyak inge. **18** El fahk nu selos in sot nu sum wal, ku, ac sunak. **38** El orala tuh in kom pre nu sin God inkusrao tuh Elan pakoten nu selos ac pa leum fin acn nukewa faclu ma oasr mwet muta we, ikasla kalmen ma lukma se inge nu selos, tuh elos fah ac oayapa leum fin kosro ac won nukewa. Kom pa sifa tia anwuki wi mwet kasru fulat saya in acn Babylon. **19** se ma orekla ke gold inge. **39** Ac fah mau oasr pac Na in fong sacna ma lukma se inge ikakla nu sel Daniel sie tokosrai tukum, su ac tia arulana pwengpeng oana in sie aruruma, ac el kaksakin God inkusrao, ac fahk, **20** tokosrai se lom inge, ac toko ac oasr pac sie tokosrai "God El lalmwetmet ac kulana! Kaksakunul nwe tok ma aktolu, ma orekla ke bronze, su ac leumi faclu nufon. **40** pahtpat. **21** El nununku pacl uh ac ekyek lun pulan pacl Toko, ac oasr tokosrai se pac akakosr su ac fokoko oana uh; El tulokunak ac ikruya tokosra uh; El pa sang etauk osra uh. Tokosrai se ingan ac fah fukulya ac kunauselik ac lalmwetmet. **22** El ikasla kalmen ma lukma ac ma tokosrai nukewa meet ah, oana ke osra uh ac fukulya ac loal kalmac; El etu ma su oan wika in lohsr uh, El kunauselik ma nukewa. **41** Kom tuh liye pac lah falkal ac sifacna rauniyukla ke kalem. **23** Nga kaksakin kom ac kufinnial orekla ke fohk kle ac osra. Kalmac pa tokosrai akfulatek kom, God lun mwet matu luk. Kom ase ku nu se inge ac mau kitakatelik, na ku se la uh ac ku in srifal sik ac etauk luk; Kom topokma pre luk, Ac akkalemye nu mweyen oasr osra ac fohk kle akulamisi kac. **42** Kufinnial sesr ma kut in fahk nu sin tokosra." **24** Na Daniel el som — su kutu ip uh osra ac kutu fohk kle — akkalemye lah nu yorol Arioch, su tuh supweiyuk in uniya mwet kasru tafu tokosrai se inge ac ku, ac tafu ac munas. **43** Kom fulat lun tokosra inge, ac el fahk nu sel, "Nimet kom oayapa liye lah osra ah akulamisi ke fohk kle. Kalmen onelosla. Usyula nu yorol tokosra ac nga fah fahkang ma se inge pa mwet leum ke tokosrai se inge ac srike in nu sel kalmen mweme se lal ah." **25** Kitin pacl ah na orani sou lalos in ma se lac ke elos ac oru mwet lalos uh Arioch el usalak Daniel nu ye mutual tokosra ac fahk nu in tukeni apayuki, tusruktu elos ac tia ku in orani, oana sel, "Nga konauk sie sin mwet Israel ma wi sruoh, su ac ke osra ac fohk kle tia ku in akonoki. **44** In pacl lun mwet ku in fahkak nu sin tokosra kalmen mweme se lom." **26** leum inge, God inkusrao El ac fah oakiya sie tokosrai su Na tokosra el fahk nu sel Daniel (su oayapa pangpang ac fah wangin safailaya. Ac fah tiana ku in kutangyukla, a Belteshazzar), "Kom ku in fahkma mweme se luk ah, ac ac fah kunausla nufon tokosrai ingan, na ac fah oanna aketeya lah mea kalmac?" **27** Ac Daniel el topuk, "O nwe tok. **45** Kom tuh liye pac ke eot sac ipipla liki fin Tokosra, wangin mwet mwenmen, mwet inutnut, mwet fulu sac a wanginna mwet mokleak, ac ke eot sac tukya susfa, ku mwet tuni ma oan yen engyeng uh, su ac ku ma sruloala sac ma orekla ke osra, bronze, fohk kle, in fahkak nu sum ma se ingan. **28** Tusruktu, oasr sie silver ac gold. God fulat El fahk nu sum, O Tokosra, ma God inkusrao su ikasla ma lukma uh. El akkalemye nu ac sokyak in pacl fahsru uh. Nga fahkot kewa ma kom sin Tokosra ma su ac sokyak in pacl fahsru uh. Ac inge mwemei, ac akkalemye pac nu sum kalmac uh." **46** Na nga ac fahkot mwemei, ac akkalemye pac nu sum kalmac uh. **47** Na nga ac fahkot mwemei, ac akkalemye pac nu sum kalmac uh. **48** Ouinge el akfulateyalak Daniel nu ke sie Tokosra Nebuchadnezzar el pasrla nwe ten ac sapkin motul. **29** "Ke pacl se tokosra tuh motul ah, tokosra tuh in orek mwe kisa ac mwe sang nu sel Daniel. **49** Fal nu mwemei ma ac sokyak in pacl tok uh; ac God, su ikasla Tokosra el fahk, "God lom El fulat liki god nukewa. El kalmen ma lukma, El akkalemye ma ac sokyak uh. **30** Ma Lukma se inge akkalemyeyukme nu sik, tia ke sripen nga Nga etu ouinge mweyen kom ku in aketeya ma lukma lalmwetmet liki kutena mwet, a tuh Tokosra in ku in etu se inge." **48** Ouinge el akfulateyalak Daniel nu ke sie kalmen mwemei, ac sokyak in pacl tok uh; ac God, su ikasla Tokosra el fahk, "God lom El fulat liki god nukewa. El kalmen ma lukma, El akkalemye ma ac sokyak uh. **31** "O Tokosra, in aruruma sac, tokosra tuh liye sie ma sruloala na yohk tu ye mutun tokosra — arulana kalem ac saromrom, ac mwe aksangeng in liyeyuk. **32** Sifa ah orekla ke gold ma wo emeet; iniwa ah ac pao ah orek ke silver; ac infulwal nu ke intwel orekla ke bronze. **33** Nial orekla ke osra, ac falkal orekla ke osra ac fohk kle akulamisak. **34** Ke kom tuh geteast liye ah, eot na lulap se tufwacula liki fin fulu se, a tia ma mwet moklela, twe sunna nia su orek ke osra ac kle, ac koteya. **35** In pacl sacna osra, kle, bronze, silver, ac gold nukewa kac ah mokutkuti, oana kulun wheat ma kulkulla ke pacl fol uh, ac ipsriki oana apat uh. Eng ah okla ma inge nufon ac tia sie ip kac lula. A eot sac yokelik nwe oana eol soko su afinya faclu nufon. **36** "Pa inge mwemei sac. Inge nga ac akkalemye nu sin tokosra kalmac uh. **37** O Tokosra, kom pa fulat oemeet sin tokosra nukewa uh. God inkusrao El orala tuh kom in tokosra fulat, ac El

3 Tokosra Nebuchadnezzar el sap orekla ma sruloala gold se, fit eungoul fulata ac fit eu sralap, ac el sap tulokuk in acn tupasrpasr se pangpang Dura, apkuran nu ke siti Babylon. **2** Na tokosra el sapkin mwet pwapa lal nukewa in fahsreni — mwet fisrak nukewa, governor nukewa, governor akluo nukewa, mwet kol lun kais sie kain in orekma, mwet liyaung mwe kasrup, mwet nununku, mwet pwapa fulat ke kais sie acn, ac mwet kol saya nukewa lun acn we. Elos in fahsreni ac wi kisaela ma sruloala se ma Tokosra Nebuchadnezzar el tulokunak ah. **3** Ke mwet fulat inge nukewa fahsreni nu ke kisa sac, ac tu ye mutun ma sruloala sac, **4** sie

mewt in sulkakin pweng lun tokosra el fahk ke sie pusra
lulap, "Kowos, mwet mutunfacl nukewa, su sramssram
ke kain in kas nukewa! 5 Kowos ac fah lohng pusren
mwe ukuk, ac toko pusren oboe, lyre, zither ac harp, ac
oayapa kain mwe srital nukewa saya ac fah weang ma
inge. Ke pacl se na mwe on inge ac kasla uh, kowos
in pasrla ac alu nu ke ma sruloala gold se su Tokosra
Nebuchadnezzar el tulokonak inge. 6 Kutena mwet su
tia pasrla ac alu nu kac ac fah sisiyang nu in sie funyu
in e firir uh." 7 Ouinge ke elos lohng pusren mwe on
uh kasla, mwet in mutunfacl nukewa ac kain in kas
nukewa elos pasrla ac alu nu ke ma sruloala gold se
ma Tokosra Nebuchadnezzar el tulokunak ah. 8 In pacl
sac, kutu sin mwet Babylonia elos konauk pacl wo lalos
in akkolukye mwet Jew ah. 9 Elos fahk ouinge nu sel
Tokosra Nebuchadnezzar, "Lela in loes moul lun tokosra!
10 Tokosra tuh sapkin mu pusren mwe on uh fin kasla,
mwet nukewa in pasrla ac alu nu ke ma sruloala gold
sac, 11 ac kutena mwet su tia pasrla ac alu nu kac
ac fah sisiyang nu in sie funyu in e firir. 12 Oasr kutu
mwet Jew ma kom sang in karingin acn ma apkuran nu
Babylon — Shadrach, Meshach ac Abednego — su tia
akos sap lun tokosra. Elos tiana alu nu sin god lom uh,
ku pasrla nu ke ma sroloala se kom tulokunak ah." 13
Ke elos fahk ouinge, tokosra el arulana kasrkusrakac
sap in utuku mwet tolu ah nu ye mutal. 14 Ac el fahk
nu seitai, "Shadrach, Meshach, Abednego, ya pwaye
lah komtal srangesr alu nu sin god luk uh, ac tia pasrla
nu ke ma sroloala se nga tulokunak ah?" 15 Komtal fin
lohng pusren mwe ukuk, oboe, lyre, zither, harp, ac mwe
on saya nukewa in kasla, 'tal pasrla nu ke ma sroloala
sac ac alu nu kac. Komtal fin tia, na ac sisiyang komtal
nu ke funyu in e firir. Ku komtal nunku mu oasr god
ac ku in molikomtalla?" 16 Na Shadrach, Meshach, ac
Abednego topuk ac fahk nu sel, "O Tokosra, kut ac tia
strike in fahk kutena kas in akwoye kut. 17 God se su kut
kulansap nu se uh fin ku in molikutla liki e firir ingan, ac
liki ku lom, na El ac molikutla. 18 Tusruktu El finne tia
molikutla, lela in arulana kalem sin tokosra lah kut tia
ku in alu su sin god lom an, ac kut ac fah tiana pasrla
nu ke ma sruloala gold se ma kom tulokunak an." 19
Na Nebuchadnezzar el arulana rarak ke kasrkusrak, ac
ngetang suilya Shadrach, Meshach ac Abednego. Na el
sap mwet lal uh in tanak e uh in fol pacl itkosr yohk liki
pacl nukewa. 20 Ac el sap mwet ma ku oemeet sin mwet
mweun lal in kapriya mwet tolu inge ac siselosyang nu in
funyu in e firir sac. 21 Ouinge elos kaprelosi ke elos
putena nuknuk, susu, ac ma nukewa, ac siselosyang
nu in funyu sac. 22 Ac ke sripen tokosra el tuh sap in
tayak e sac in arulana fol, oru e sac tuh esukak pac
mwet ma us mwet tolu ah ac siselosyang nu ke e sac.
23 Na Shadrach, Meshach, ac Abednego srakna kapir,
ac sisiyang elos nu in fiten e sac. 24 In kitin pacl ah
na Nebuchadnezzar el attuyak ke lut ac fwefela lal. Ac
el siyuk sin mwet pwapa lal, "Ku tia mwet tolu pa kut
kapriya ac sisang nu in e sac ah?" Ac elos fahk, "Aok,
pwaye." 25 Na el sifil siyuk, "Ac efu ku mwet akosr
pa nga liye forfor in e se ingo? Eltal tiana kapir ac
wanginna akilenya mu eltal fol — ac mwet se akakosr
ingo oana luman lipufan se." 26 Ouinge Nebuchadnezzar
el fahsryang nwe ke mutun funyu firir sac, pangyak ac
fahk, "Shadrach! Meshach! Abednego! Kowos su mwet
kulansapu God Fulatlana, oatume!" Na elos tukenina
oatui. 27 Mwet nukewa: fisrak, governor, governor akluo,
ac mwet leum saya nukewa lal tokosra, elos fahsreni
in liye mwet tolu ah, su tiana folla ke e sac. Aunsifalos
ac nuknuk lalos tiana firiryak, ac elos tia pac fokusrla
ke e sac. 28 Na tokosra el fahk, "Kaksakin God lal
Shadrach, Meshach, ac Abednego! El supwama lipufan
lal ac molela mwet su orekma nu sel ac lulafongel inge.
Elos tuh pilesrala moul lalos ac tia akos ma sap luk ke
sripen elos tia lungse epasr nu sin kutena god sayen
God lalos sifacna. 29 "Na inge, nga sapkin tuh mwet in
kutena mutunfacl, ku kutena kain in kas, fin fahk kutena
kas ma ac akkolukye God lal Shadrach, Meshach, ac
Abednego, ac fah sreyuki manol ke kupasr nukewa kacl,
ac lohm sel fah rakinyukti nwe ke oana sie yol in kutkut.
Wangin sienia god su ku in oru inkane in molela ouinge."
30 Ac tokosra el sifilpa kulak wal lal Shadrach, Meshach,
ac Abednego in acn Babylon.

-3

faclu nufon. Kosro lemnak uh mongla ye lulin sak uh, Kalmac pa kom ac sifilpa tokosrala tukun kom akilenak won uh orala ahng lalos ke lesak uh, ac kain in ma lah God El leumi faclu nufon. 27 Ke ma inge, O Tokosra, moul nukewa mongo ke fokin sak soko inge. 13 "Ke nga oru oana ma nga ac fahk nu sum uh. Nimet kom sifil oru srakna nunku ke aruruma se inge, nga liye sie mwet ma koluk, a oru ma wo ac kulang nu sin mwet sukasrup. na mutual oatume inkusrao me, su arulana liyaten in ma Kom fin oru ouinge, na ac srakna wo ouiyom." 28 Ma nukewa. 14 Ac el fahkak ke sie pusra lulap, 'Pakiya sak inge nukewa sikyak nu sel Tokosra Nebuchadnezzar. 29 soko an, ac wotela lah kac an; yolla sra kac, ac sisalik Malem na singoul luo tukun ma inge, ke el forfor fin acn fahko an. Lusak kosro ingan liki ye sak soko an, ac won lucng ke lohm sel in Babylon, 30 el fahk, "Liye oaskuiyen uh liki lesak an. 15 Ac filiya sruen sak sacn in oanna acn Babylon! Nga musaela tuh in pa siti fulat in tokosrai infohk uh, ac loseni ke mwe lohl orekla ke osra iron luk, in akkalemye wal, ku, wolana, ac fulatlana luk." 31 ac bronze. Filiya in oanna ke mah inima uh. "Na lela Soenna safla ma el fahk uh, na sie pusra kasla inkusrao aunfong uh in sroksrokkinha mwet se inge, ac lela elan me ac fahk, "Tokosra Nebuchadnezzar, porongo ma nga muta inmasrlon kosro lemnak uh, ac sak inima uh. 16 ac fahk uh! Inge wal in tokosra lom itukla liki kom. 32 Ke lusen yac itkosr el ac fah tia nunak oana mwet uh, Ac fah lisuykyak kom liki inmasrlon mwet uh, ac kom a el ac nunak oana kosro uh. 17 Pa inge ma lipufan fah muta inmasrlon kosro lemnak, ac mongo mah oana liyaten ac asmak uh wotela uh. Ke ma inge lela mwet soko ox ke lusen yac itkosr. Tukun pacl sacn, na kom ac in acn nukewa in etu lah oasr ku lun God Fulatlana fin fah akilenak lah pwaye oasr ku lun God Fulatlana fin tokosrai nukewa lun mwet uh, ac El ku in eisalosyang tokosrai nukewa lun mwet uh, ac El ku in sang tokosrai nu sin kutena mwet ma El lungse eisalosyang nu se — uh nu sin kutena mwet El lungse sang nu se." 33 In kitin finne mwet ma pilesreyuk oemeet uh." 18 Ac Tokosra pacl ah na kas inge apkwayeyuk. Nebuchadnezzar el Nebuchadnezzar el fahk, "Pa inge mweme se luk ah. lisuykyak liki inmasrlon mwet uh, ac mongo mah oana Inge, Belteshazzar, fahkma lah mea kalmac uh. Wangin soko ox. Aunfong uh aksroksrokye manol, ac unac kacl sie sin mwet kasru luk inge ku in akkalemye nu sik, a uh loeselik oana unen eagle uh, ac tokinpaol loes oana kom ku mweyen ngurin god mutual uh oan in kom." 19 Ke tokinnien won uh. 34 Tokosra el fahk, "Ke safla yac itkosr ma inge, Daniel su oayapa pangpang Belteshazzar, el ah, nga ngetak nu inkusrao ac sifil kalemak nunak luk. arulana lut ac koflana fahk kutena ma. Na tokosra el fahk Nga kaksakin God Fulatlana, ac sang sunak ac wolana nu sel, "Belteshazzar, niemet lela mweme sac, ku kalmen nu sel su moul nwe tok. "El fah leumi ma nukewa nwe mweme sac in akfohsye kom." Belteshazzar el topuk ac tok ma pahtpat, Ac ac fah wangin safliyen tokosrai la. 35 fahk, "O Tokosra, nga kena tuh mweme sac ac aketeaya El ngeta liye mwet fin faclu oana ma lusrontgen; Lipufan kac uh in ma nu sin mwet lokoalok lom, ac in tia ma nu inkusrao ac mwet fin faclu Muta ye ku lal. Wangin sie sum. 20 Sak soko ma arulana fulat ac sun acn elucng mwet ku in lain lungse lal. Ku kusen siyuk ke ma El oru. ingan, ku in liyeyuk sin mwet nukewa fin faclu. 21 Sra 36 "Ke pacl ma sifil kalemak nunak luk, na folokinyukme kac uh arulana kato, ac fahko uh ku in kiteya mwet fin sunak, wal fulat luk ac wolana nukewa lun tokosrai luk. faclu nufon. Kosro lemnak uh mongla ye lulin sak soko Mwet pwapa fulat luk ac mwet leum elos paingyu, ac wal ah, ac won uh orek ahng ke lesak uh. 22 "O Tokosra, kom pa sak soko ma arulana fulat ac fokoko inge. Kom kapak nwe arulana fulat, oru kom sun acn elucng, ac ku lom uh fahsrelik nu fin faclu nufon. 23 Ke Tokosra srakna intoein ma inge, lipufan se oatui inkusrao me ac fahk, 'Pakiya sak soko an ac kunausla, tusruk filiya srua an in oanna. Loseni ke sie mwe lohl ma orekla ke osra iron ac bronze, ac filiya in oanna ke mah inima uh. Lela aunfong uh in sroksrokkinha mwet se inge, ac lela elan mutana inmasrlon kosro lemnak uh ke yac itkosr.' 24 "O Tokosra, pa inge kalmen mweme sac, ac pa inge ma God Fulatlana El fahk mu ac sikyak nu sum uh. 25 Ac fah lilliyak kom liki inmasrlon mwet uh, ac kom fah muta inmasrlon kosro lemnak uh. Ke lusen yac itkosr kom ac fah mongo mah oana soko ox, ac motul inima uh, yen kom ac aksroksrokyeyuk ke aunfong uh. Tukun ma inge, kom ac fahk lah pwaye God Fulatlana El nununku tokosrai nukewa lun mwet uh, ac El ku in sang tokosrai nu sin kutena mwet El lungse sang nu se. 26 Lipufan sac tuh sapkin mu sruen sak sac in fili in oanna infohk uh.

5 Sie fong ah, Tokosra Belshazzar el solani sie tausin mwet leum nu ke kufwa se lal, ac elos tukeni nim wain. 2 Ke elos nimnim ah, Belshazzar el sap in utuku cup ac pol ma orek ke gold ac silver ma Nebuchadnezzar, papa tumal, el tuh usla liki Tempul in Jerusalem. Tokosra el sap utuku ma inge tuh el, mwet wal fulat lal, mutan kial kewa, ac mutan kulansap kial kewa, elos in nimnimkin. 3 In pacl sacna ahlu ac cup gold uh utuku, ac elos nukewa tukeni nim wain kac 4 ac kaksakin god nukewa lalos ma orekla ke gold, silver, bronze, osra, sak ac oayapa eot. 5 In kitin pacl ah na poun mwet se sikyak, ac mutawauk in sim yen ma mosrweyukla ke fasr pesinka in lohm uh, yen ma kalmen lam uh tolak arulana kalem. Ac tokosra el liey ke lac po sac sim ah. 6 El arulana sangeng, oru efla mutual ac intwel rarrarak. 7 El wola ac fahk sie mwet

515

in siyuk ke kutena ma sin kutena god, ku sin kutena sun kapin luf sac, lion uh atuyang nu selos ac kotkoteya mwet, a in siyuk sum mukena ke mwe enenu lal. Mwet nufon sri kaclos uh. 25 Na Tokosra Darius el sim nu sin se fin kunausla ma sap se inge in fah sisiyang el nu mwet in mutunfacl nukewa ac kain in kas nukewa fin in luf se ma sessesla ke lion uh. 8 Ke ma inge, lela faclu, ac fahk: "Paing kowos nukewa! 26 Nga sapkin nu tokosra in orala ma sap se inge ac sainiya, na ac fah sin mwet in mutunfacl nukewa su nga leumi, tuh mwet akkeyeyuk tuh in sie ma sap lun mwet Mede ac mwet nukewa in sangeng ac akfulatyel God lal Daniel. "El sie Persia, su ac fah tia ku in ikilyukla." 9 Ouinge Tokosra God moul, Ac El fah leum nwe tok. Tokosrai lal fah tiana Darius el sainiya ma sap sac. 10 Daniel el ne lohng kunausyukla, Ac ku lal ac fah wangin saflaiya. 27 El lah ma sap sac sainiyuki, a el som nu ke twek se ke molela ac loangela; El oru ma usrnguk ac mwenmen In lohm sel su oasr winto tulwala nu Jerusalem, ac oru kusrao ac fin faclu. El molella Daniel liki ku lun lion uh." 28 Arulana yokyokelik wal lal Daniel in we lal Tokosra Darius, oayapa in we lal Tokosra Cyrus, mwet Persia.

11 Ke mwet lokoalok lal Daniel elos liye lah el pre nu sin God, 12 elos nukewa som nu yorol tokosra in akkolukyal Daniel. Elos fahk, "O Tokosra, kom tuh sainiya ma sap se fahk mu ke inmasrlon len tolngoul, kutena mwet su siyuk kutena ma sin kutena god ku kutena mwet sayom, ac fah sisiyang nu in luf se ma sessesla ke lion." Ac tokosra el fahk, "Pwaye, ma sap na ku se pa ingan, sie ma sap lun mwet Mede ac mwet Persia, su ac tia ku in ikilyukla." 13 Na elos fahk nu sel tokosra, "Daniel, sie sin mwet sruoh Judah, el tia akfulatyel tokosra, ku akos ma sap se tokosra el orala ah. El srakna pre pacl tolu ke len se, oana ke el oru pacl nukewa." 14 Ke tokosra el lohng ma inge el arulana supwarla kac, ac sang na kuiyal in suk inkane in molella Daniel. El srike nwe ke na fongeni. 15 Na mwet lokoalok lal Daniel elos foloko nu yorol tokosra ac fahk nu sel, "Tokosra etu na tari lah ke oakwuk lun mwet Mede ac mwet Persia uh, wangin ma sap ma tokosra oakiya ku in ikilyukla." 16 Ke ma inge tokosra el sapkin in utukla Daniel ac sisiyang el nu in luf se ma sessesla ke lion. Ac el fahk nu sel Daniel, "Lela God lom, su kom arulana oaru in kulansupu, Elan loangekom." 17 Itukyang eot lulap se in afinya mutun luf sac, na tokosra el filiya sil lal sifacna ac sil lun mwet wal fulat lal fin eot sac, tuh in fah wangin mwet ku in ikasulla Daniel. 18 Na tokosra el folokla nu inkul fulat sel, ac koflana motulla in fong sac. El tiana mongo, ac tia pacna lela in oasr mwe apkwar orek nu sel. 19 Toang na in lutu se tok ah tokosra el sulaklak som nu ke luf sac. 20 Ke el apkuranyang nu kac, el orala pang na elya se ac fahk, "Daniel, mwet kulansap lun God moul! Ku God se lom, su kom arulana moniyuk in kulansup nu se, El molikomla liki lion uh?" 21 Ac Daniel el fahk nu sin tokosra, "Lela in loes moul lun tokosra! 22 God El supwama lipufan lal in tuh kaliya oalin lion uh, oru elos tia ku in ngalisuywi, mweyen El etu lah wangin ma sulaf luk, ac wangin pac ma nga orala koluk nu sum, O Tokosra." 23 Tokosra el arulana enganak, ac sap in amacyak Daniel liki luf sac. Ouinge elos amakunulak ac liye lah wangin kutena ma sifyak nu sel, mweyen el lulalfungi God. 24 Na tokosra el sap in sruhu nufon mwet ma tuh akkolukyal Daniel, ac el sap in sisiyang elos, wi mutan kialos ac tulik natulos, nu in luf se ma sessesla ke lion ah. Meet liki na elos sun kapin luf sac, lion uh atuyang nu selos ac kotkoteya mwet in mutunfacl nukewa ac kain in kas nukewa fin in luf se ma sessesla ke lion uh. 25 Na Tokosra Darius el sim nu sin se fin kunausla ma sap se inge in fah sisiyang el nu mwet in mutunfacl nukewa ac kain in kas nukewa fin in luf se ma sessesla ke lion uh. 8 Ke ma inge, lela faclu, ac fahk: "Paing kowos nukewa! 26 Nga sapkin nu tokosra in orala ma sap se inge ac sainiya, na ac fah sin mwet in mutunfacl nukewa su nga leumi, tuh mwet akkeyeyuk tuh in sie ma sap lun mwet Mede ac mwet nukewa in sangeng ac akfulatyel God lal Daniel. "El sie Persia, su ac fah tia ku in ikilyukla." 9 Ouinge Tokosra God moul, Ac El fah leum nwe tok. Tokosrai lal fah tiana Darius el sainiya ma sap sac. 10 Daniel el ne lohng kunausyukla, Ac ku lal ac fah wangin saflaiya. 27 El lah ma sap sac sainiyuki, a el som nu ke twek se ke molela ac loangela; El oru ma usrnguk ac mwenmen In lohm sel su oasr winto tulwala nu Jerusalem, ac oru kusrao ac fin faclu. El molella Daniel liki ku lun lion uh." 28 Arulana yokyokelik wal lal Daniel in we lal Tokosra Darius, oayapa in we lal Tokosra Cyrus, mwet Persia.

7 In yac se meet ke Belshazzar el tokosra lun acn Babylonia, nga tuh oru mweme se, ac liye sie aruruma ke fong sac. Nga tuh simusla koanon mweme sac, ac pa inge ma nga simusla ke 2 ma nga liye in fong sac: Eng uh tuhtuh yen nukewa me, ac oru meoa uh in arulana pulkulakyak. 3 Kosro na lulap sulallal akosr otyak in meoa uh me, ac tia oana sie lumahlos. 4 Ma soko oemeet ah oana luman lion soko, tusructu oasr posohksok kacl oana eagle se. Ke nga srakna ngetang liye, na posohksok kacl uh kipatla. Na kosro soko ah touyak ac tulokyak in tu oana mwet se. Itukyang nu sel elan nunak in mwet. 5 Kosro soko aklukwa ah lumahl oana bear soko ma tuyak fin nial tok. El ngalis sri in pap tolkwe ke oaul, ac pusra se fahk nu sel, "Kangla nufon ikwa ma kom ku in kang an!" 6 Ke nga srakna tu liye, na soko pacna kosro lulap sifyak. Lumahl oana kosro leopard soko, tusructu oasr posohksok akosr oan fintokol, oana posohksok ke won uh, ac oasr sifa akosr kacl. Lumahl oana in oasr wal na fulat lal. 7 Ke nga srakna tu liye, kosro lulap soko akakosr ah sifyak. El arulana fokoko, koluk lumahl ac aksangeng ngetrgetal. El ac sang wihs osra na lulap kacl uh ac itungya ma el ac sruckya uh, na el ac lolongya in mokutkuti. El tia oana kosro saya uh, mweyen oasr koac singoul kacl. 8 Ke nga ngetang liye koac inge, nga liye koac srisrik soko kapak inmasrl. El sinukunla tolkwe sin koac ma oan meet ah. Koac srisrik soko inge oasr atronmutun mwet kacl, ac sie oalu su arulana yokla tungak la. 9 Ke nga ngetang liye ma inge, oasr kutu nien muta fulat oakwuki in acn sac. Sie su nuna moul oemeet me el muta fin sie mwe muta inge. Nuknuk lal uh fasfasr oana snow, ac aunsifal nasnas oana unen sheep. Mwe muta se lal inge oan fin wheel ma firir, ac sarmelik oana e, 10 ac soko koa in e uh sroma liki mwe muta fulat sac oana soko infacl. Oasr tausin puspis mwet su akola in kulansupwal, ac million puspis mwet tu ye mutual. Na nununku uh mutawauk, ac book uh ikakla. 11 Ke nga ngetang liye ah, nga srakna lohng pusren tungak ac sifacna konkin lun koac srisrik soko ah. Nga srakna ngetang a kosro soko akakosr ah anwuki, ac manol sisiyang nu in e uh ac isisyak. 12 Kosro saya ah itukla wal lalos, tusructu filfilla elos in sifilpa muta ke kitin pacl. 13 Ke pacl se nga liye

aruruma se inge in fong sac, nga liye sie ma su oana luman mwet se. El fahsru ac pukunyeng uh apnulla, na el fahla nu yurin el su mouf oemeet me, ac kolyukla el itukyang nu sel wal, sunak, ac ku fulat, tuh mwet in mutunfaci nukewa ac kain in kas nukewa fah kulansapwal. Ku fulat lal ac fah oan ma pahtpat, ac tokosrai lal ac fah wangin safliya. 15 Aruruma ma nga liye inge oru nga fosrungala ac arulana fohsak. 16 Nga fahsryang nu yurin sie selos su tu insac, ac siyuk lah el ac ku in akkalemye kalmen ma inge nu sik. Na el fahkma kalmac uh. 17 El fahk ouinge, "Kosro lulap akosr inge pa tokosrai lulap akosr ma ac sikkak fin faclu. 18 Ac mwet lun God Fulatlana elos ac fah eis ku fulat ac sruokya nwe tok ma pahtpat." 19 Ac nga sifilpa ke lohng kutu ke kosro soko akakosr ma tia oana kosro saya nufon — kosro aksangeng soko ma ac sang wihs osra kacl uh ac nia bronze kacl uh in itungya ma el sruokya uh, na lolongya. 20 Ac nga ke etu pac ke koac singoul ke sifal, ac ke koac soko ma sikkak pac tok ac oru tolkwe koac uh in putatla ah. Oasr atronmutal ac oaul, ac arulana upa tungak lal uh. Yohk aksangeng lal uh liki koac nukewa saya ah. 21 Ke nga ngetang liye ma inge, na koac srisrik soko ah mweun lain mwet lun God ac kutangulosla. 22 Na el su nuna mouf oemeet me tuku, ac akkalemye lah nununku lal wi layen mwet lun God Fulatlana. Sun tari pac fal tuh mwet lun God in eis ku fulat lun tokosra. 23 Pa inge ma el aketeya nu sik: "Kosro soko akakosr ah pa tokosrai lulap se akakosr ma ac sikkak nu fin faclu, ac el ac fah sienna liki tokosrai lulap nukewa saya uh. El ac fah itungya faclu nufon, ac fututungya. 24 Koac singoul ah pa tokosra singoul ma ac leumi tokosrai lulap sac. Na sie pac tokosra ac fah sikkak, ac el ac arulana sie liki na tokosra nukewa ma tuku meet ah, ac el ac fah sinukunla tokosra tolu. 25 El ac fah kaskas lain God Fulatlana, ac akkeoye mwet lun God. El ac fah srike elan ekulla ma sap lun lulafongi lalos ac len in kufwa lalos, na mwet lun God uh ac fah muta ye ku lal ke lusen yac tolu tafu. 26 Na nununku uh ac fah mutawauk, ac eisla ku lal uh, ac arulana kunausulla. 27 Ku ac pwengpeng lun tokosrai nukewa fin faclu ac fah itukyang nu sin mwet lun God Fulatlana. Ku fulat lalos ac fah wangin safliya, ac mwet kol nukewa fin faclu ac fah kulansupwalos ac akos sap lalos." 28 Pa inge safliyen ma srumunyuk uh. Yoklana sangeng luk, oru nga arulana efla, ac nga sruokiana ma inge oan sik.

orek funmwet. 5 Ke nga srike in suk kalmen ma se inge, na nani soko sasma tuku liki acn roto, upala mui lal ah oru nial tiana pusral acn uh. Oasr koac soko tume inmasrlon atronmutal ma arulana kalem. 6 Nani soko ah yume nwe yurin sheep mukul soko ma nga liye tu sisken infaci ah, ac atuyang nu sel ke kuiyal nufon. 7 Nga liye na ke el uni sheep mukul soko ah. Upala kasirkusrak lal, oru el atuyang nu kacl twe koteya koac lukwa ah. Wangin ku lun sheep mukul soko ah in lainul. Toloki el nu infohk uh ac fututungyuki el, ac wangin sie su ku in mellela. 8 Nani soko ah yokyokelik na funmwet lal, tusrukutu in paci se na ma yokelik ku lal uh, na kapitelik koac soko kacl ah, na koac akosr sifilpa kapak aolla, ac kais soko koac inge foralik nu epang, eir, kutulap ac roto. 9 Ac soko koac srisrik srunak liki soko sin koac akosr inge, su kuiyal fahsrelik nwe sun acn eir ac kutulap, ac sun pac Fulan Wuleang. 10 Kuiyal yokyokelik nwe ke na el ku pac in mweun lain un mwet mweun lun kusrao, ac mweuni pac itu uh ac sisla kutu selos nu fin fohk uh, ac longolosi. 11 Na koac srisrik soko ah oru nwe ke na el lain pac Fisrak lun un mwet mweun lun kusrao, ac tulokinya kisa ma orek nu sel ke len nukewa, ac aktakyalna Tempul uh. 12 Mwet uh orekma koluk in Tempul, ac tila oru mwe kisa ma fai in orek we ke len nukewa uh, ac alu pwaye uh sisila. Koac srisrik soko ah orala nukewa ma el ke oru uh. 13 Na nga lohng sie lipufan uh siyuk sin sie pac, "Ma liyeyuk in aruruma se inge ac orek nwe ngac? Ma koluk lulap inge ac eisla acn sin orek kisa uh nwe ngac?" Ac lolongyuki un mwet mweun lun kusrao ac Tempul uh nwe ngac?" 14 Ac nga lohng lipufan se ngia topuk ac fahk, "Ac orek ouinge ke len sie tausin sifof lumgaul, su orala paci in kisa luo tausin tolfoke ke eku ac lotu, ma wangin kisa ac orek. Toko, na Tempul uh ac fah sifil akmutalyeyuk." 15 Nga srike in suk kalmen aruruma se inge, na in kitin paci ah na sie ma su oana luman mwet se tume nu sik. 16 Nga lohng sie pusra pangme liki Infaci Ulai ac fahk, "Gabriel, fahkak nu sel kalmen aruruma se el liye an." 17 Na Gabriel el kalukku ac tu siskuk, na nga arulana sangengla ac putati nu infohk uh. El fahk nu sik, "Mwet sukawil, ne mwet se na pa kom, a nga ke in kalem sum kalmen aruruma uh. Aruruma sac fahkak ke safliyen faclu." 18 Ke el kaskas ah, nga putati nu infohk uh ac nikinyula. Tusruk el sruokywi, ac tulokinyuyak, 19 ac fahk, "Nga akkalemye nu sum ma ac sikkak ke sripen kasirkusrak lun God. Aruruma sac fahkak ke ma

8 In yac aktolu ke paci Belshazzar el tokosra, nga tuh

liye aruruma se akluo. 2 In aruruma se inge, nga liye mu nga oasr in siti potyak lun Susa in acn Elam. Nga tu sisken Infacl Ulai, 3 ac nga liye soko sheep mukul sisken infacl ah, su oasr koac na loeloes lukwa kac. Koac soko ma sifyak tok tuh loes liki ma soko ma sifyak meet. 4 Ac nga liye sheep mukul soko ah sang koacl sinukin acn roto, epang, ac eir. Wangin kosro ku in tulokinilya, ku kaingunkula kuiyal. El oru na oana lungse lal, ac arulana

517

akosr inge, ac koluk lalos uh arulana yokelik pwanang ac enenu in akkeokyeyuk elos, na ac fah oasr sie pac tokosra sifyak su ac arulana likkeke, kutasrik, ac akmas. **24** Ku lal ac fah yokyokelik — tusructu tia ke ku lal sifacna. Yohk ma el ac fah kunausla, ac ma nukewa el oru ac fah wo ouiyal kac. El ac fah pwanang mwet na yohk ku la in kunausyukla, ac mwet lun God uh ac musalla pac. **25** Ke sripen kutasrik ac orek fwacfa uh, el ac fah eis pac wo ouuya ke inkanek kikiap lal. El ac fah sifacna yukunul ke ma el oru, ac kunausla mwet puspis ke inkanek lukma lal. El ac lain pac Tokosra se ma fulat liki nukewa, tusructu ac kunausyukla el, tuh tia ke ku lun mwet uh. **26** Aruruma se kom tuh liye ke pacl in kisa in eku ac lotu ma aketeyuki nu sum ah, ac fah pwayena. Tusructu mansis kom in tia srumun in pacl inge, mweyen ac fah apkwayeyiuk ke pacl na loes fahsru uh.” **27** Nga arulana toasrla ac mas ke len na pus. Na nga fah tukakek ac folokla nu ke orekma ma tokosra el pakya nu sik, tusructu nga fohs na ke aruruma sac, ac tia ku in etu kalmac.

9 Darius mwet Mede, su wen natul Xerxes, el pa leumi tokosrai lun Babylonia. **2** In yac se oemeet in pacl el leum ah, nga lutlut ke book mutual uh, ac nunku na ke yac itngoul ma acn Jerusalem ac musalla uh, oana ke LEUM GOD El tuh fahk nu sel mwet palu Jeremiah. **3** Ac nga arulana moniyukla in pre nu sin Leum God, ac kwafe nu sel, ac oru lalo luk, nukum nuknuk yohk eoa, ac muta in apat. **4** Nga pre nu sin LEUM GOD luk, ac fahkak nu sel ma koluk lun mwet luk. Nga fahk, “Leum God, kom fulatlana, ac kut afkulafute kom. Kom pwayena ke wuleang lom, ac akkalemye lungse kawil lom nu selos su lungse kom ac oru ma kom sapkin. **5** “Kut oru ma koluk, moul lasr arulana koluk, ac orekma lasr sesuwos. Kut tia oru ma kom sap kut in oru, ac forla liki ma kom akkalemye nu sesr mu ma pwaye. **6** Kut tia porongo pusren mwet kulansap lom mwet palu, su kaskas ke Inem nu sin tokosra lasr, mwet kol lasr, mwet matu lasr somla, ac nu sin mutunfacl se inge nufon. **7** O Leum, kom oru na ma pwaye pacl e nukewa, a kut oru na ma su akmwekinye kut sifacna. Aok, yokna nu sesr su muta in Judea ac Jerusalem, ac nu sin mwet Israel nukewa su kom afkahsryelik in muta in acn apkuran ac acn loessula ke sripen elos tia inse pwaye nu sum. **8** Tokosra lasr, mwet kol lasr, oayapa mwet matu lasr su somla, elos oru na mwe akmwekin ac orekma koluk lain kom, LEUM GOD. **9** Kom pakoten ac ku na in nunak munas, kut finne likkeke nu sum. **10** Kut tiana porongekom, O LEUM GOD lasr, ke kom fahk mu kut in moul fal nu ke ma sap ma kom ase nu sesr sin mwet kulansap lom mwet palu. **11** Israel nufon kunausla ma sap lom, ac tia lungse lohng ma kom fahk. Kut orekma koluk lain kom, pwanang kom ase mwe selnga nu facrs ma simla in Ma Sap lal Moses, mwet kulansap lom. **12** Kom oru oana ma kom tuh fahk mu kom ac oru nu sesr, ac nu sin mwet kol lasr. Kom

sang kalya nu sin Jerusalem yohk liki siti nukewa saya fin faclu, **13** ac ase nu sesr kain in kaiyuk nukewa ma aketeyuki in Ma Sap lal Moses. A nwe ingena, O LEUM GOD lasr, kut tia pacna srike in akinsewowyoye kom, in forla liki ma koluk lasr, ac fahsru tukun ma pwaye lom. **14** Kom, O LEUM GOD lasr, tuh akola kom in kalyei kut, ac kom oru oana, mweyen kom oru na ma pwaye in pacl nukewa, a kut tia porongekom. **15** “O Leum God lasr, kom akkalemye ku lom ke kom use mwet lom liki acn Egypt, ac ku lom uh srakna esamyuk. Kut orekma koluk, ac oru ma sutuu. **16** Kom tuh loangekutla in pacl somla, ke ma inge nimet kom sruokyana toasr lom sin acn Jerusalem. Siti se inge ma lom, eol mutual sum. Mwet nukewa in facl atulani nu sesr elos oru acn Jerusalem ac mwet lom mwe aksruksruk ke sripen ma koluk lasr ac ouiya koluk su mwet matu lasr somla elos tuh oru. **17** O God, lohng pre luk ac mwe kwafe luk. Sifilpa folokonak Tempul lom su tuh kunausyukla. Sifilpa folokonak, tuh mwet nukewa fah etu lah kom God. **18** Porongekut, O God. Ngetma nu sesr, ac liye mwe ongoiya su oan facsr inge, ac keok lun siti se su us Inem. Kut pre nu sum mweyen kom pakoten, ac tia mweyen ma kut oru uh pwaye. **19** O Leum, porongekut. O Leum, nunak munas nu sesr. O Leum, lohng pre lasr, ac kasrekut! Ac kom in tia pahtlac, tuh mwet nukewa in etu lah kom God. Siti se inge ac mwet inge ma lom.” **20** Nga tafwelana pre luk, ac fahkak ma koluk luk ac lun mwet luk Israel, ac kwafe sin LEUM GOD luk tuh Elan folokonak Tempul mutual lal. **21** Ke nga pre ah, Gabriel, su nga tuh liye pac in aruruma se meet ah, el sohkma ac tuhwi yen se ma nga tu we ah. Pacl se el sunyu inge pacl in orek kisa in eku ah. **22** El fahk nu sik, “Daniel, nga tuku in sot nu sum lalmwetmet ac etauk. **23** Ke kom tuh mutawauk in kwafe sin God, El tuh topuk kom. El lungse kom, na pa nga tuku in fahkot top lal ke kwafe lom an. Lohang nu ke ma nga ac fahk inge, ac nga fah aketeyka aruruma sac. **24** “Itkosr pacl itngoul yac pa lusen pacl se ma God El oakya mu ac fah aksukosokyeyuk mwet lom ac siti mutual sac liki ma koluk ac ma fohfok uh. Ma koluk uh ac fah tuleyukla, ac nununku suwohs ac fah oakwuki ma pahtpat, tuh aruruma sac ac kas in palu sac in fah apkwayeyiuk, ac Tempul mutual sac in fah sifil kisaiyukla. **25** Esamya ma inge, ac kalem kac: Liki pacl se sapkinyuk in sifil musaiyuk Jerusalem ah nwe ke el su mosrweyukla ac tuku, yac itkosr pacl itkosr ac fah somla. Acn Jerusalem ac fah sifil musaiyukla, na ac oasr inkanek we ac kalkal kulana loangeyen siti uh, ac siti sac ac fah oanna nwe ke yac itkosr pacl onngouluo somla, tusructu in pacl se inge ac fah pus na mwe lokoalok. **26** Ac ke safla pacl sac, na el su mosrweyukla inge ac fah anwuki ke wangin mwatal. Siti sac ac Tempul ac fah kunausyukla sin mwet mweun lun sie mwet kol na ku, su ac utyak mweuni ac sruokya. Pacl safra sac ac fah tuku oana sie sronot, ac use mweun ac kunausten su God El akoela uh. **27** Mwet

leum sac ac fah oru sie wulela na ku nu sin mwet pupsis fahk, "Leum luk, fahkma nu sik ma kom ac fahk an. Kom ke yac itkosr, ac ke tafu yac itkosr inge ac somla uh, arulana akkeyeyula." 20 Na el fahk, "Ku kom etu lah efu el ac fah kutongya kisa ac mwe sang in tia sifil orek. Mwe Aksangeng na Upa ac fah mau fili fin fulat ke Tempul uh, na ac oanna we nwe ke na mwet se ma filiya uh el sun safla se ma God El akoela nu sel."

10 In yac aktolu ke Cyrus el Tokosra Fulat lun Persia, sie pweng akkalemyeyuk nu sel Daniel, su oayapa pangpang Belteshazzar. Pweng sac pweng na pwaye se,

tusruktu arulana upa in eteyuk kalmac uh. Tuh aketeyuki nu sel Daniel in sie aruruma. 2 In paci sac, nga, Daniel, tuh muta in asor lulap luk ke wik tolu. 3 Nga tuh tiana kang kutena mongo yuyu, ku mongo ikwa, ku nim wain, ku mosrwela sifuk nwe ke na wikk tolu ah safla. 4 Ke len aklongoul akosr in malem se meet ke yac sac, nga tuh tu pe facl ke Infacl lulap Tigris. 5 Nga ngetak ac liye sie mwet su nukum nuknuk linen, ac infulwal losyuki ke sie pel ma orekla ke gold na wowo. 6 Manol saromrom oana sie wek na saok. Mutual kalem oana sarmelik lun sarom uh, ac atronmutal firir oana e se. Paol ac nial saromrom oana bronze su aksaromromyeyukla, ac pusraci oana pusren wovo lun sie un mwet na lulap. 7 Nga mukena pa liye aruruma sac. Mwet ma wiyu ah elos tiana liye kutena ma, tusruktu elos arulana sangengla, kaingelik ac wikla. 8 Nga mukena lula insac, ke nga liye aruruma na usrguk se inge. Wanginla ku luk, ac mutuk arulana ekla, ora wangin mwet ku in akilenyuyak. 9 Ke nga lohng pusraci, nga putati nu infohk uh, nikinyula ac oanna insac oankiyuki. 10 Na poum mwet se sruokywi ac tukasyuyak, nu fin intik ac pouk, ac nga srakna rarrar. 11 Na lipufan sac fahk nu sik, "Daniel, God El lungse kom. Tuyak ac lohng akwoye ma nga ac fahk nu sum uh. Supveyukme nga nu yurum." Ke el fahk ma se inge, na nga tuyak, tusruktu nga srakna rarrar. 12 Na el fahk, "Daniel, nimet kom sangeng. God El lohng pre lom oe ke len se oemeet etauk. Tuku luk uh pa topken pre lom uh. 13 Lipufan se su oana fisrak se in karinganang tokosrai lun Persia el lainyu ke len longoul sie. Na Michael, sie sin lipufan fulat, el tuku in kasreyu, mweyen nga tuh sisila mukena ke ma ac sifyak nu sin mwet lom uh ke paci fahsru. Aruruma se inge ma nu ke paci fahsru."

15 Ke el fahk ma inge, nga suwoli ac tia ku in fahk kutena ma. 16 Na lipufan se ma oana in mwet se ah saplakme ac kahlya ngoasrok. Ac nga fahk nu sel, "Leum luk, aruruma se inge arulana eisla kuiyuk, ora nga tia ku in tila rarrar. 17 Nga oana sie mwet foko su tu ye mutun leum lal. Nga ac kaskas nu sum fuka? Wanginla ku luk, ac wanginla pac oasri kutu ku luk. 18 Na el sifilpa sruokywi, ac nga pula lah oasri kutu ku luk. 19 Ac el fahk, "God El lungse kom, ke ma inge nimet kom fosrnaga ku sangeng ke kutena ma." Ke el fahk ouinge, nga kui liki na meet ah, ac nga

fahk, "Leum luk, fahkma nu sik ma kom ac fahk an. Komku nga tuku nu yurum? Inge nga ac sifilpa folokla ac lain lipufan se ma karinganang tokosrai lun Persia, ac nga fin safla yorol, na lipufan se ma karinganang tokosrai lun Greece el ac fahk tuku. 21 Tusruktu nga tuku in fahkot nu sum ma simla in book lun ma pwaye uh. Wangin sie ac wiyu alein nu sin lipufan inge sayal Michael, lipufan se su karinganang tokosrai lun Israel.

11 El pa kasreyu ac loangeyu. 2 Ac ma nga ac fahk,

"nu sum inge ma na pwaye." Na lipufan sac fahk, "Ac fah oasr tokosra tolu su ac fah leumi acn Persia, na toko ac oasr pac tokosra se akakosr, su ac fah kasrup liki tokosra meet ah kewa. In paci se na ma yohk ku ac kasrup lal uh, na el ac fah lain tokosrai lun Greece. 3 "Toko, na tokosra na pwengpeng se ac fah sifyak. El ac fah leumi tokosrai na lulap se, ac oru na ma el ac lungse oru uh. 4 Tusruktu paci se na ma tokosrai lal uh ac kui na pwaye uh, na ac musalelik ac kitakateliq nu ke ip akosr. Mwet in sou lal ac fah tia eis wal lal, a mwet saya ac fah aolul in leum, tusruktu elos ac tiana ku oana ke paci ma el tuh tokosra uh. 5 "Tokosra lun Egypt el ac arulana ku. Tusruktu sienia sin mwet mweun fulat lal ac mau yohk ku la lukel, ac leumi sie tokosrai yohk liki na tokosrai lal uh. 6 In kutu yac toko, tokosra lun Egypt el ac fah orala sie akupasri nu sin tokosra lun Syria, ac sang acn se natul in payuk sel. Tusruktu, asruoki se inge ac tia oan paht, mweyen mutan sac, mukul tumal, tulik se natul, ac mutan kulansap ma welul som uh, nufon ac fah anwuki. 7 Ac tia paht tukun ma inge, na sie sin mukul in sou lun mutan sac ac fah tokosrala. El ac fah tuyak mweuni un mwet mweun lun tokosra na Syria, utyak nu in pot ku lalos, ac kutangulosia. 8 El ac fah eis ma sruloala in luman god lalos, ac ma cosa su orekla ke gold ac silver ma kisakinyukla nu sin oasr misla inmasriilos, 9 tokosra lun Syria el ac sifil god inge, ac folokunla nu Egypt. Tukun kutu yac ma utyak nu fin acn Egypt, tusruktu ac folokinyukla el liki acn we. 10 "Wen nutin tokosra lun acn Syria elos ac fah akoo elos in mweun, ac orani sie un mwet mweun na muta in acn Persia. 14 Nga tuku in oru kom in kalem lal. Sie selos ac fah pokla ma fin acn uh nufon oana sronot se, ac mweuni nien muta ku lun mwet lokoalok ma kuhlusyukak ke pot na ku. 11 In kasrkusrak lal, tokosra lun Egypt el ac tuyak mweuni tokosra lun Syria, ac sruokya un mwet mweun na lulap se lal ah. 12 El ac ma el uniya uh, tusruktu ac tia sifilpa oasr kutangla lal ke kutu yac tok, el ac foloko wi sie un mwet mweun na lulap ac kufwen mweun pupsis. 14 Na mwet pupsis ac fah tukeni lain tokosra lun Egypt. Ac kutu mwet ma lungse orek lokoalok in facl sum, Daniel, ac fah wi tuyak

lain tokosra lun Egypt ke sripen sie aruruma ma elos in acn sel. 29 "Ac tok, el ac fah sifilpa utyak ac mweuni liye, tusruktu ac fah kutangyukla elos. 15 Ouinge tokosra acn Egypt, tusruktu ma ac sikyak ke fwil se inge ac tia Syria el ac fah kuhlasla sie siti su arulana akkeyeyukla, oana fahsr se meet ah. 30 Mwet Rome ac fah tuku ke ac sruokya. Mwet mweun lun Egypt elos ac fah tia sifil oak meoa ac lainul, ac el ac fah arulana sangengla. "Na mweun — finne elos su wo emeet ke mweun, ac fah in kasrkusrak lal, el ac fah folokla ac strike in kunausla wanginla pac ku lalos. 16 Mwet Syria se ma utyak ac alu lun mwet lun God uh. El ac porongo ac oru oana kas eisla acn inge uh ac oru na ma el lungse oru nu selos, ac in kasru ma mwet tila wi alu inge fahk nu sel uh. 31 Kutu wanginna lainyal. El ac fah tu in Fulan Wuleang ac leumi sin mwet mweun lal ac arulana akfohkfokyela Tempul nufon acn we. 17 "Tokosra lun Syria el ac akoo elan uh. Elos ac tulokinya kisa ma orek ke len nukewa uh, ac oru fahsr se lal nu in acn inge, ac el ac us nufon mwet tulokunak Mwe Aksangeng na Upa sac. 32 Ke inkanek mweun lal welul. Na ke sripen el kena kunausla tokosrai kutasrik lal, tokosra el ac eisla insien mwet ma srola lun mwet lokoalok lal, el ac fah oru sie pwapa in akasrui liki ali lalos uh, ac elos fah akkeyal, tusruktu elos su inmasrlotal, ac sang acn natul in payuk nusel. Tusruktu srakna fahsr tukun God elos ac tu na ku ac lainul. 33 ma el ako in oru inge ac tiana fahla oana ma el hunku. Mwet kol ma lalmwetmet immasrlon mwet uh ac fah sang 18 Tukun ma inge, el ac fah mweuni facl ma muta sisken etauk lalos in kasru mwet puspis. Tusruktu ke pacl na meoa uh, ac kutangla acn pus selos. Tusruktu, sie mwet foto, kutu selos ac fah misa ke mweun, ac kutu ac kol sac ac fah kutangulla, ac tulokinya orek funmwet lal. fah isisyak, ac kutu ac fah pusrla ma lalos, ac utukla Aok, el ac folokonang ouiya koluk lun tokosra Syria nu elos nu in presin. 34 Ke pacl ma anwuk inge orek uh, facl sifacna. 19 Na tokosra sac el ac fah folokla nu nien ac fah oasr kitin kasru nu sin mwet lun God, finne kutu muta ku lun mwet mweun in acn sel sifacna, tusruktu ac mwet uh welulosa ke na sripen elos suk ma in wo nu kutangyukla pac el, na ac pa ingan saflaiyal. 20 "Na sie selos sifacna. 35 Kutu sin mwet kol ma lalmwetmet ac pacna tokosra ac fah aolul, su ac fah supwala sie mwet fah anwuki, ac ke sripen misa lalos, mwet uh ac fah leum lal in akkeoyke mwet inge ke el akyoyke tax lalos aknasnasyeyukla. Ac fah oana inge nwe ke safla pacl in akkasrupye tokosrai lal. Ac ke pacl na foto, tokosra uh, pacl se ma God El oakiya. 36 "Tokosra lun Syria el sac ac fah anwuki, tusruktu tia ye mutun mwet uh, ac tia ac oru na ma el lungse oru. El ac konkin ac fahk mu el pac ke mweun." 21 Lipufan sac sifilpa fahk, "Tokosra se fulat liki kutena god, ac fulat liki pac God Fulatlana. El ac lun acn Syria tok uh ac mwet na koluk se su wangin ku in oru ouinge nwe ke na sun pacl se ma God El akola suwohs la elan tokosrala, tusruktu el ac mahsrikyak na in sang kai nu sel. God El ac oru oana ma El ako mu El sruokya wal uh ke inkanek kutasrik lal. 22 Kutena mwet ac oru. 37 Tokosra el ac fah pilesru god su mwet matu ma lainul uh, finne mwet Tol Fulat lun God uh, ac fah lal elos tuh kulansap nu se, ac oayapa god se su mutan pokyukla ac sisila elos. 23 Ke inkanek kikiap lal, el ac elos lungse. Aok, el ac pilesru god nukewa, mweyen el orek wuleang nu sin mutunfacl saya, na ku lal uh ac pangon el fulat lukelos nukewa. 38 A el ac akfulatye yokoykelik, finne kitin facl na srisrik pa el leumi. 24 El na god se ma karingin nien muta lun mwet mweun ma ac utyak na eisla ipin acn na kasrup in lukma, ac oru potiyukyak uh, ac sang mwe sang ke gold, silver, wek kais kutu ouiya ma mwet matu in sou lal uh tia wi oru saok, ac kutu pac mwe lung wowo nu sin god ma mwet meet. Na el ac kitalik acn, ac kutena ma elos sruokya ke matu lal elos tia wi alu nu se uh. 39 El ac orekmakin mweun uh, nu sin mwet ma welul uh. El ac oru akoo mwet su alu nu sin sie god lun mwetsac in loango inkul lal in sruokya kutu nien muta ku ma potyak, tusruktu potyak lun mwet mweun lal uh. El ac arulana akfulatye pacl lal uh ac sa na in safla. 25 "El ac fah tuyak na mwet ma akilen mu el mwet kol lalos, ac sang nien muta orani sie un mwet mweun na lulap in mweuni tokosra lun fulat nu selos, oayapa kitalos acn, in mwe sruu nu selos. Egypt, su ac akola pacna in mweun lainul ke sie pacna 40 "Ke apkuran in sun ao safla lun tokosra lun Syria, un mwet mweun na lulap ac fokoko. Tusruktu tokosra lun tokosra lun Egypt el ac tuyak mweunel, ac tokosra Syria Egypt ac fah kiapweyukla, ac tiana orala ma el akoo in el ac lainul pac ke kuiyal nufon. El ac orekmakin chariot, oru uh. 26 Mwet pwapa fulat ma el lulalfongi emeet sin horse, ac oak meoa pukanten. El ac utyak oana kof ke mwet lal uh ac kunauslla. Pus sin mwet mweun lal ac sie sronot, ac eisla mutunfacl puspis. 41 El ac fah utyak fah anwuki, ac un mwet mweun lal uh ac fah sikiyukla. pac mweuni Fulan Wuleang, ac uniya ngoul tausin mwet, 27 Na tokosra luo inge ac fah tukeni muta mongo ke tusruk acn Edom, acn Moab, ac acn lula lun Ammon tepu sefanna, tusruktu ma eltal akoo uh ma na koluk, ac fah painmoulla. 42 Ke el ac utyak mweuni acn inge ac eltal ac tukenina kiapu sie sin sie. Eltal ac tiana eis nukewa, acn Egypt ac fah sruhu pac. 43 El ac fah usla ma eltal lungse uh, mweyen soenna sun pacl lun ma pac gold, silver, ac ma saok saya nukewa ma wilkyukla inge. 28 Tokosra lun Syria el ac us ma wap nukewa ma oan in acn Egypt. El ac fah kutangla pac acn Libya ac el sruokya ke mweun ac folokla nu yen sel, ac el wotelia Ethiopia. 44 Na pweng ma ac tuku liki acn kutulap ac eir sel mu el ac kunausla alu lun mwet lun God uh. Tusruktu uh ac fah aksangengyal, ac el ac mweun arulana upa, el ac oru oana ma el lungse nwe tari, na el fah folokla nu ac uniya mwet na pukanten. 45 El ac fah tulokunak pac

lohm nuknuk na lulap lal inmasrlon meoa ac eol soko ma Tempul uh oan we. Tusruktu el ac misa, ac wangin mwet ac muta yorol in kasrel."

12 Na lipufan se ma nukum nuknuk linen sac fahk, "In pacl sac, lipufan fulat Michael, su karingin mwet lom uh, el ac fah sikyak. Na ac fah oasr mwe lokoalok sikyak, su pa koluk oemeet ke tufahna oakwuki mutunfacl uh ah me nwe misenge. Ke sun pacl sac, mwet nukewa in facl sum ma simla inelos tari in book lun God, ac fah moulla. **2** Mwet puspis sin mwet ma misa tari ac fah sifil moulyak: kutu selos ac fah engankin moul ma pahtpat, ac kutu ac fah keok ac mwekin ma pahtpat. **3** Mwet kol lalmwetmet uh elos ac fah saromrom ke kalem wolana lun acn lucng, ac elos su lutu nu sin mwet in oru ma pwaye uh ac fah saromrom oana itu nwe tok." **4** El fahk nu sik, "Inge, Daniel, lumwani book sacn, ac sang sie sil an nu kac nwe ke na safla faclu. Ac in pacl se inge, mwet puspis ac fah sisla wel pacl lalos in suk kalmen ma sikyak inge." **5** Na nga liye mwet luo tu pe infacl soko, sie ke la infacl uh, ac sie ke la. **6** Sie seltal siyuk sin lipufan se ma tu lucng lukeltal ke infacl uh, ac fahk, "Ma usrnruk inge ac orek nwe safla ngac?" **7** Lipufan sac sralak kewa paol nu lucng ac oralia sie wulela ku ke Inen God su moul ma pahtpat. Ac nga lohng el fahk, "Ac oan yac tolu tafu. Ac safla akkeok nu sin mwet lun God uh, tuh na ma inge nukewa orekla tari." **8** Nga lohng ma el fahk ah, tuh nga tiana kalem kac. Na nga siyuk sel, "Leum se, ac fuka saflaiya?" **9** Na el fahk, "Daniel, enenu kom in som inge, mweyen kas inge ac fah wikiriyukla ac oanna in lukma nwe ke pacl safla uh. **10** Mwet puspis ac fah aknasnasyeyukla. Mwet koluk uh ac fah tia kalem kac, ac elos ac nuna oru na ma koluk. Mwet lalmwetmet uh mukena pa ac kalem kac. **11** Oe ke pacl se na ma kisa ke len nukewa uh tila orek ah, aok pacl se ma Mwe Aksangeng na Upa sac tuh sikyak ah, oasr len sie tausin luofoko eungoul lac. **12** Insewowo elos su tu na ku in tawi lalos nwe ke na safla pac len sie tausin tolfoko tolngoul limekosr uh! **13** "Ac kom, Daniel, kom in oaru nwe ke safla. Na kom ac fah misa, tusruktu kom ac sifil moulyak in eis mwe usru lom ke pacl safla uh."

Hosea

1 Pa inge kas su LEUM GOD El sang nu sel Hosea, wen natul Beeri, ke pacl Uzziah, Jotham, Ahaz ac Hezekiah elos tokosra lun Judah, ac Jeroboam, wen natul Jehoash, el tokosra lun Israel. **2** Ke pacl se emeet LEUM GOD El kaskas nu sin Israel ke oalul Hosea, El fahk nu sel Hosea, "Som payukyak. Mutan kiom an ac fah mutan na aklafon se, ac tulik nutumtal ac fah oana el. In ouiya sacna, mwet luk uh elos aklafonyeyu ac sisyla." **3** Na Hosea el payukyak sin mutan se pangpang Gomer, acn natul Diblaim. Tukun wen se oemeet natultal isusla. **4** LEUM GOD El fahk nu sel Hosea, "Sang inel Jezreel, mweyen ac tia paht, nga ac kai fwilin tulik natul Tokosra Jehu ke sripen akmas ma el orala ke Infahlal Jezreel. Nga fah oru tuh wangin tulik natul Jehu in tokosrala nwe tok. **5** Ac nga fah kunausla mwe mweun lun Israel in pacl sacn ke Infahlal Jezreel." **6** Tulik se aktluo natul Gomer, tulik mutan se. LEUM GOD El fahk nu sel Hosea, "Sang inel Lo-ruhamha mweyen nga ac tia sifil pakomuta mwet Israel, ku nunak munas nu selos. **7** Tusrukta, nga fah pakomuta mwet Judah. Nga, LEUM GOD lalos, fah molelosla, tusruk nga ac tia oru ke inkanek in mweun — tia ke cutlass ku ke mwe pisr ac sukan pisr, ku ke horse ac mwet kasrusr fin horse." **8** Tukun Gomer el liktitela acn natul, el sifilpa pitutuyak ac oswela sie wen. **9** LEUM GOD El fahk nu sel Hosea, "Sang inel Lo-ammi mweyen mwet Israel elos tia mwet luk, ac nga tia God lalos." **10** Pisen mwet Israel ac fah oana puk weacn uh, su tia ku in oekyukla ku srikeyuki. Inge God El fahk nu selos, "Kowos tia mwet luk," tusrukta in pacl fahsru uh, El ac fah fahk nu selos, "Kowos pa tulik nutin God mou." **11** Mwet Judah ac mwet Israel ac fah sifil folokeni ac ma sefannala. Elos ac fah sulela mwet kol sefanna lalos, ac elos fah puseni ac kapkapak in facl selos. Aok, len lai Jezreel fah sie len na pwengpeng.

2 Ke ma inge, pangon mukul Israel wiowos "Ammi," ac mutan Israel wiowos, "Ruhamah.". **2** Tulik nutik, fahla nu yurin nina kiomtal, el finne tila mutan se kiuk ac nga tila mukul tumal. Fahla kwafe sel elan tui liki elahn kosro lal ac moul fohkfok lal. **3** El fin tiana tui, nga fah selya elan koflufolla oana ke len se el isusla ah. Nga fah oru elan oana sie acn musrasrla ac el fah misa ke malu. **4** Nga fah tia pakomuta tulik natul, mweyen elos tulik nutin sie mutan kosro. **5** Mutan sac el sifacna fahk mu, "Nga ac som nu yurin mukul nga orek pwar se — elos se mwe mongo nak ac kof nimuk, unen sheep ac nuknuk linen, oil in olive ac wain." **6** Ke ma inge, nga ac kalsalak ke kokul, ac etoak sie pot in kosralla. **7** El ac kasrusr ukwe mukul el orek pwar nu se tuh el ac fah tia sonolos. El ac fah sokolos tuh el ac fah tia konalosyak. Na el ac fah fahk, "Nga ac folokla nu yurin mukul tumuk ah. Wo nu

sik ke pacl se nga muta yorol ah liki na inge." **8** El ac fah tiana akkalemye lah nga pa kital wheat, wain, oil in olive, ac silver ac gold nukewa ma el alyalukin nu sel Baal. **9** Ouinge ke pacl in kosrani nga fah folokonma mwe sang luk nu sel ke wheat ac wain, ac nga fah eisla unen sheep ac nuknuk linen ma nga tuh sang elan nukum. **10** Nga fah akkoflufolyal ye mutun mwet el orek pwar yoro, ac wangin sie fah ku in molella liki ku luk. **11** Nga fah oru tuh pacl in engan lai nukewa in wanginla — pwar lai ke yac nukewa, malem nukewa, Sabbath nukewa — aok, toeni in alyalu nukewa lai. **12** Nga fah kunausla ima in grape lai ac sak fig sunal su el fahk mu mukul kawuk lai sang lai. Nga fah ekulla ima in grape lai ac sak sunal tuh in oana yen mweisis. Kosro lemnak uh ac fah kunausla. **13** Nga fah kael ke pacl el tuh mulkinyula ac esukak mwe keng nu sel Baal, ac pacl el naweyukla som ukwe mukul kawuk lai. Pa inge ma LEUM GOD El fahk. **14** Ouinge nga fah sifil folokunulla nu yen mweisis, ac nga fah kaskas kulang nu sel in akwoye insial. **15** Nga fah folokonang nu sel ima in grape lai meet ah, ac oru tuh Infahlal in Lokoalok in ekla mutunoa lun finsrak. El fah topukyu we oana el tuh topukyu ke el fusr ac ilme liki facl Egypt. **16** Na el fah sifilpa pangon mu nga mukul tumal — el ac fah tia sifilpa pangon mu nga Baal lai. **17** Nga fah tiana fuhlela elan sifilpa fahkla ine se inge "Baal." **18** Ke pacl sac, nga fah oru sie wulela yurin kosro lemnak nukewa ac won sohksok uh, elos in tia akkolukye mwet luk. Nga fah oayapa eosla kufwen mwet mweun nukewa liki acn uh — cutlass ac mwe pisr nukewa — ac nga fah oru tuh mwet luk uh in muta in misla ac tia sensen. **19** Israel, nga fah eis kom in mutan kiuk nwe tok; Nga ac fah pwayena ac suwosna nu sum; Nga fah akkalemye pakoten ac lungse kawil luk nu sum. **20** Nga fah karinganang wulela luk nu sum, Ac kom fah akilen lah pwaye nga pa LEUM GOD. **21** In pacl sac nga fah topuk pre lun Israel, mwet luk. **22** Nga fah oru af in kahk nu faclu, Na faclu fah fakkakin wheat, grape ac olive. **23** Nga fah oaki mwet luk fin acn uh, ac oru tuh elos in sun wo ouiya. Nga fah pakoten nu selos su ekin "Tia Pakomuteyuk," Ac nu selos su ekin "Tia Mwet Luk," Nga fah fahk, "Kowos mwet luk," Ac elos fah topuk, "Kom God lasr."

3 LEUM GOD El fahk nu sik, "Sifilpa fahla ac fahkak lungse lom nu sin sie mutan su orek yurin mukul kawuk lai. Kom enenu in lungse el oana ke nga srakna lungse mwet Israel, elos finne forla nu sin god ngia ac orek mwe kisa ke raisin nu ke ma sruloala." **2** Ouinge nga sang ipin silver singoul limekor ac bushel in barley itkosr in molella mutan sac kiuk. **3** Nga fahk nu sel lah el enenu in mutana yuruk ke pacl na loeloes ac tia oan yurin kutena mukul, ku orek kosro ac eis molin kosro lal. Ac ke pulan pacl sacn nga fah tia pac oan yorol. **4** In ouiya se pacna inge, mwet Israel fah muta ke sie pacl na loes ke wangin tokosra ku mwet kol lalos, wangin

mwe kisa, wangin su eot mutal, wangin ma sruloala ku pwar yurin mutan kosro su kukakin manolos; ouinge elos mwe lemlem in orekmakinyuk nu ke palye pacl tok ah. 5 pilesrala fulat lalos ac sifacna akmwekinyalos. 19 Elos Tusruku oasr pacl se ac fah tuku ke mwet Israel ac fah fah ukyukla oana ke ku lun eng uh okla ma uh, ac elos sifilpa forla nu sin LEUM GOD lalos, ac nu sin sie mwet fah mwekin ke mwe kisa pegan ma elos oru."

ke fwilin tulik natul David tuh in tokosra lalos. Na elos ac fah sangeng sin LEUM GOD, ac El ac fah sang ma wo nu selos.

4 Oasr kas toasr lun LEUM GOD lain mwet su muta in acn se inge. Israel, porongo ma El fahk: "Wangin inse pwaye ku kulang fin acn uh, ac mwet uh tiana etu ke God. 2 Elos orala wulela ac kunausla. Elos kikiap, akmas, pisrapasr ac kosro. Ma koluk uh yokelik, ac akmas uh fususeni. 3 Ke ma inge kof fin acn uh ac fah wanginla, ac ma nukewa fin acn uh ac fah misa. Kain LEUM GOD El fahk, "Kowos in tia sufyan kutena mwet ku kaelos — kowos mwet tol pa nga lain uh. 5 Kowos tukulkul na ke len ac fong, ac mwet palu elos oapana kowos, tukulkul na. Nga fah kunausla Israel, su nina kiosos. 6 Mwet luk elos ac fah lisuykla mweyen wangin etu lalos keik. Kowos mwet tol, kowos tia pac eteyu, ac kowos pilesru lutu luk. Ke ma inge, nga fah pilesrekowos ac nga fah tia akilen wen nutuwos su pangon mu elos mwet tol luk. 7 "Ke pisen mwet tol uh puseni, ma koluk lainyu uh yokelik pac; ke ma inge nga fah ekulla fulat lowos nu ke mwekin. 8 Kowos kasrupi ke sripen ma koluk lun mwet luk, ouinge kowos lungse tuh ma koluk lalos in yokelik na. 9 Mwe kai nu sin mwet uh ac fah orek pac nu swos. Nga fah kai kowos ac kowos fah eis kowos forla likiyu in fahsrik tukun god say." 11 LEUM GOD El fahk, "Wain mah ac wain susu, kewa na akwelye nunak lun mwet luk. 12 Elos sukok kas in kasru sin sie polosak! Ac elos nunku mu soko sikal sak ku in fahk nu selos ma elos ke etu. Elos sisypa. Oana sie mutan su orek kosro ac eis molin kosro lal, elos eisalosyang sifacna nu sin god ngia. 13 Elos oru kisa lalos ke nien alyalu fin mangon eol uh, ac esukak mwe keng yen lullul ye sak lulap fin inging uh. "Ke ma inge acn nutuwos elos orek kosro in eis molo, ac mutan kien wen nutuwos elos orek kosro. 14 Tusruk, nga ac fah tia kaelos ke ma elos oru inge, mweyen kowos sifacna fahsri mutan kosro ke nien aliun mwet pegan ac orek kisa yorolos. Oana soakas se ma fahk mu, 'Mutanhahl se ma wangin etauk la ac fah musalla.' 15 "Kowos mwet Israel finne tia inse pwaye nu sik, lela mwet Judah in tia tafongla ke lumah sac pacna. Nimet ali in acn Gilgal ku Bethaven, ku orek wulela we ke Inen LEUM GOD moul. 16 Mwet Israel elos srangresr lohng kas oana soko cow fusr. Nga ac ku in kitalos fuka oana sheep fusr in imae? 17 Mwet Israel elos oan ye ku lun ma sruloala. Tari, sang lungse lalal. 18 Ke pacl elos arulana sruhila ke nim wain, elos orek

5 "Kowos mwet tol, lohng ma inge. Mwet Israel, kowos in lohang akwoye. Kowos mwet ke sou lun tokosra, porongo. Kowos enenu in orekmakin nununku suwoks — ke ma inge ac fah nununkeyuk kowos. Kowos oana sie sruhf in acn Mizpah, oana sie nwek elakelik Fineol Tabor, 2 oana sie luf na loal in Siti Acacia, ac nga fah kai kowos nukewa. 3 Nga arulana etu ouiya lun mwet Israel — elos tia ku in wikla likiyu. Tiana pwaye insialos nu sik. Elos arulana fohfkofla, ac tia fal in alu nu sik." 4 wanginla, ac ma nukewa fin acn uh ac fah misa. Kain Ma koluk ma mwet uh oru pa ikololosi in tia foloklu yurin God lalos. Lungse lalos in alu nu ke ma sruloala surokolosi ku, pwanang elos tia akilen LEUM GOD. 5 Filang lun mwet Israel folokyang lainulos. Ma koluk lalos oru elos tukulkul ac ikori, ac mwet Judah welulos ikori. 6 Elos us sheep ac cow natulos in kisakin nu sin LEUM GOD, a wangin sripa. Elos koflana konalak, mweyen El ngetha lukelos. 7 Elos tia pwaye nu sin LEUM GOD; tulik natulos tia ma natul. Ke ma inge elos, ac acn selos, ac fah sa na kunausyukla. 8 Ukyu mwe ukuk lun mweun in acn Gibeah! Sulkaikin kusen mweun in acn Ramah! Akyoyke pusren sasa lun mweun in acn Bethaven! Mwet Benjamin, kowos in fahsrot nu ke mweun! 9 Len in kai ac fah tuku, na Israel ac fah sikiyukla. Mwet Israel, nga lalos in yokelik na. 10 LEUM GOD El fahk, "Nga kasrkusrak, mweyen mwet kol lun Judah elos moklela masrol in acn Israel ac prisrala acn selos. Ke ma inge nga fah okoala kasrkusrak luk nu faclos oana sie sronot. 11 Israel el muta ye keok upa. Acn sel na pwaye itukla lukel, mweyen el ngosrgosrlana in sukok kasru selos su tia ku in sang kasru nu sel. 12 Nga fah oana ulac uh nu sin Israel, ac nga fah oana ma kulam nu sin Judah. 13 "Ke Israel el tuh liye lah el arulana mas, ac ke Judah el liye kinet kacl sifacna, na Israel el som nu Assyria in siyuk kasru sin tokosra fulat we, tuh tokosra sac el tia ku in akkeyalosla ku unwela kinet kaclos. 14 Nga fah atuyang ac lain mwet Israel ac Judah oana soko lion. Nga fah saclosi nu ke ip srisrik ac siselosla. Ke nga ac amakunulosla, wangin mwet luk in molelosla. 15 "Nga fah som liki mwet luk nwe ke elos keok fal nu ke ma koluk lalos, ac tuku sukyu. Sahp in keok lalos elos ac srike in koneyuyak."

6 Na mwet uh fahk, "Lela kut in foloklu nu yurin LEUM GOD! El sekuti, ac El ac fah akkeyekutla. El kantekuti, tuh El ac fah pwelah kinet kacls uh. 2 Inmaslon len luo ku tolu, El ac akmoulyekutyak, ac kut ac sifilpa muta yorol. 3 Lela kut in srike in etu LEUM GOD. Pwayena lah El ac tuku nu yorosr oana ke fah tukuh takak ke lotutang nukewa, ac oana ke af uh ac kahki meet liki paci in foklia fokinsak uh." 4 Tusruktu LEUM GOD El fahk, "Israel ac

Judah, mea nga ac oru nu suwos uh? Lungse lowos nu sik uh sa na wanginla oana ohk ke kusrun len, ac oana aunfong su sa na in wanginla ke lotutang. 5 Pa inge sripa se sis nga supwaot mwet palu luk in fahkak kas in nununku ac kunausla nu suwos. Ma nga enenu suwos uh arulana kalem: 6 Nga enenu lungse kawil lowos, ac tia mwe kisa ke kosro. Wona sik mwet luk uh in eteyu, liki na elos in orek kisa firir nu sik. 7 "Tusruk, in paci se na elos utsyak nu in acn Adam, elos kunausla wuleang luk su nga orala yorolos. 8 Siti Gilead sie acn su tingtingi ke mwet koluk ac mwet akmas. 9 Mwet tol elos oana u in mwet sulallal su wlikwik in soano mwet. Finne inkanek nu yen mutal in acn Shechem, elos orek akmas pac we. Elos pwapani in oru ma koluk inge nukewa. 10 Nga liye sie ma arulana koluk in Israel: mwet luk elos tiana pwaye nu sik ke sripen elos alu nu ke ma sruloala. 11 "Ac nu suwos mwet Judah, nga oakiya tari sie paci in kai nu suwos ke sripen orekma lowos.

7 "Ke paci ma nga lungse akkeye mwet luk Israel ac sifilpa musaelosyak, ma nga liye uh pa ma koluk lalos ac orekma sutuu lalos. Elos kutasrik nu sin sie sin sie. Elos kunauselik lohm uh ac utsyak pisrapasr loac. Elos pisre pac mwet uh inkanek uh. 2 Elos tiana nunku lah nga ac esam ma koluk inge nukewa. Koluk lalos uh raunelosla, ac nga tia ku in tia liye." 3 LEUM GOD El fahk, "Mwet uh kiau tokosra ac mwet fulat lai ke pwapa sulallal lalos. 4 Elos nukewa kutasrik in nunak, ac tia pwaye insialos. Srunga lalos musrasri oana sie e ke stove in manman flao, su oanna soano mwet manman uh in oralki ke paci se flao uh akola in manman. 5 In len in akfulat nu sin tokosra, elos oru tokosra ac mwet fulat lai uh in sruhi ac laffonla ke mwe sruhi. 6 Aok, pwapa sulallal lalos fol oana sie nien manman. Kasrkusrak lalos uh musrasri fong nufon se, ac ke lotutang uh ngutuyak. 7 "Ke fol lun kasrkusrak lalos elos uniya mwet kol lalos. Tokosra lalos akmuseyuki sie tukun sie, tusruk wangin sie mwet pre nu sik in siyuk ke kasru." 8 LEUM GOD El fahk, "Mwet Israel elos oana soko lof in flao ma molla na tafu. Elos kupasryang nu sin mutunfaci ma raunelosla 9 ac tia akilen lah akupasri lalos nu sin mwet sac inge pulsrala kuiyalos. Elos oana sie mukul fiaya su tia akilen lah el munasla. 10 Filang lun mwet Israel folokyang lainulos sifacna. Mwe lokoalok inge nukewa ne lainulos a elos tiana foloko nu yuruk, LEUM GOD lalos. 11 Mwet Israel elos stroohit sroma oana wule laffon se. Meet elos pang nu sin Egypt in kasrellos, na toko elos kasrusru nu Assyria in suk kasru we! 12 Tusruk, nga fah asroelik sie nwek in sruokolosi ke elos sohksok. Nga fah kalyaelos ke ma koluk elos oru. 13 "Elos ac wanginla! Elos sisyla ac tuyak lainyu. Elos ac fah kunausyukla. Nga kena molelosla, tuh alu lalos nu sik tia pwaye. 14 Elos tiana inse pwaye ke elos pre nu sik, a elos sasao fin mwe oan kialos. Ke paci elos pre ke wheat ac wain, elos sipik manolos sifacna. Yoklana tunyuna lalos nu sik! 15 Finne

nga pa tufahlosla ac oru elos in ku, elos orek pwapa koluk in lainyu. 16 Pus na paci elos forla likiyu nu sin sie god wangin ku la. Tiana ku in lulalfongiyuk elos mweyen elos oana soko sukan pisr kururu. Mweyen kaskas lun mwet kol lalos enum, elos ac misa ke cutlass, ac mwet Egypt ac fah isrunulos."

8 LEUM GOD El fahk, "Ukyo mwe ukuk in okasak acn uh! Mwet lokoalok pa tuhwi fin acn sik oana eagle uh! Mwet luk elos kunausla wulela nga tuh orala yorolos ac kisprung mwe lutu luk. 2 Elos finne pangon mu nga God lalos ac fahk mu elos mwet luk ac elos eteyu, 3 a elos likinsai ma wo. Ke sripa inge mwet lokoalok lalos ac fah ukwalos." 4 "Mwet luk sifacna akwalyeak tokosra lalos, tuh tia ma sik. Elos sulela mwet kol lalos, su nga tia akkeye. Elos srukak silver ac gold lalos sang orala ma sruloala, ma ac kunauselosla sifacna. 5 Nga srunga cow mukul gold ma mwet uh alu nu kac in siti Samaria. Nga kasrkusrak selos. Nga ac soano nwe ngac elos in sisla alyalu lalos nu ke ma sruloala? 6 Mwet tufahlfal se lun Israel pa orala ma sruloala sac su tiana god se! Cow mukul gold ma alukinyuk in Samaria ac fah fokfoki. 7 Mwet elos taknelik eng uh, na elos kosrani paka! Sie ima in wheat ma tia fokla tia ku in orala flao. Tusruk finne oasr fahko, mwetsac uh pa ac kangla. 8 Inge Israel el oapana mutunfaci saya uh. El oana sie tup fokelik ma wanginla sripa. 9 Mwet Israel elos likkeke oana donkey lemnak, forfor wel. Elos som in suk kasru sin Assyria, ac moli nu sin mutunfaci saya in loangelos. 10 Elos ne pwapa ouinge yurin mutunfaci saya, a inge nga fah eisaloseni ac kalyaelos. Ac tia paht elos ac arulana keok ye poum tokosra fulat lun Assyria. 11 "Ke mwet Israel elos akpusye loang mwe sisla ma koluk lalos uh, acn in orekma koluk lalos uh puse ni pac. 12 Puslana mwe lutu nga simusla nu sin mwet uh, tuh elos pilesru — oana ma sasnu selos ac elos supah kac. 13 Elos orek kisa nu sik, ac kang ikwa lun mwe kisa. Tuh nga, LEUM GOD, nga tia insewowa selos, ac inge nga fah esam ma koluk lalos ac kalyaelos kac. Nga fah folokunulosla nu Egypt. 14 "Mwet Israel elos musaela inkul fulat sin tokosra, a elos tiana esam El Su Orilosla. Mwet Judah elos musaela siti pus ke pot ku. Tuh nga ac fah supwala e in esukak inkul fulat sin tokosra lalos ac siti selos."

9 Mwet Israel, kowos in tia sifil orek engan ke len lulap lowos oana mwet pegan. Kowos forla liki God lowos ac tiana pwaye nu sel. In acn nukewa fin faci se inge kowos kukakin monuwos oana mutan kosro uh nu sin Baal, ac kowos lungse na wheat ma kowos nunku mu Baal el moli nu suwos! 2 Tusruk ac tia paht na ac sufalla wheat ac oil in olive nu suwos, ac ac fah mau wangin wain. 3 Mwet Israel ac fah tia mutana in faci sin LEUM GOD. Kutu selos ac folokla nu Egypt, ac elos su som nu Assyria fah kang mwe mongo ma tia lela nu selos. 4 In acn sac ingo elos ac fah tia ku in orek kisa

wain nu sin LEUM GOD, ku use mwe kisa lalos nu sel. Mwe mongo nalos fah akkolukye mwet nukewa ma kang na in eisla masrinsral lalos; wangin ip kac ac utukla LEUM GOD. 5 Fin sun len Elos kaskas lusrongten, ac orek wulela kikiap, ac pwapa pakpuki in orek kufwa in akfulaty LEUM GOD, na mea lalos wangin sripa. Nununku suwohs uh ekla sesuwos, elos ac oru? 6 Ke len in ongoiya lulap tuku ac mwet ac yokyokelik oana mah pwasin in sie acn ma akyeyukla uh oalik acn uh, na mwet Egypt fah oraloseni — aok in yok. 5 Mwet su muta in siti Samaria ac fah sangeng elos fah puknelosi in acn Memphis! Ma saok ke silver ac tung ke wanginla lun cow mukul gold Bethel. Elos ac lalos ac acn ma lohm selos oan we meet ah, fah kupoi mwet tol su kulansupu ma sruloala sac, fah mwemelil ke mah ac kokul. 7 Pacl in kalyeyiuk tuku tari — pacl kac. Elos ac tungi ke mwe yun gold uh wanginla liki mwet uh fah eis lacnen orekma lalos. Mwet Israel ac fah uh. 6 Ma sruloala sac fah utukla nu Assyria tuh in mwe etu kac. Kowos fahk mu, "Mwet palu se inge el lafon. takma nu sin tokosra fulat we. Ac fah pilesreyuk mwet Mwet se ma ngun oan facl uh el wel." Kowos arulana Israel, ac elos fah arulana mwekin ke sripen kas in kasru srungay yohk mweyen koluk lowos uh arulana yohk. 8 ma elos ukwala. 7 Tokosra lalos ac fah utukla oana sie God El supweyume ngan sie mwet palu in sensenkakin lesak pahtpat fin kof uh. 8 Acn in alyalu ke iring in acn mwet Israel. A yen nukewa nga som nu we, kowos srike Aven, yen mwet Israel alu nu sin ma sruloala we, ac in sifusryuwi oana sie won. In acn sin God sifacna, fah kunausyukla. Mah ac kokul ac fah kupoya loang mwet uh pa mwet lokoalok lun mwet palu. 9 Yoklana lalos we. Mwet uh ac fah wowoyak nu fineol uh ac fahk, koluk lalos in ma nukewa elos oru, oana ke elos tuh "Wikinkutla!" ac nu fin tohktok uh, "Afinkutla!" 9 LEUM oru in acn Gibeah. God El ac esam ma koluk lalos ac GOD El fahk, "Tukunna pacl mwet Israel elos orekma kalyaelos kac. 10 LEUM GOD El fahk, "Ke nga tufahna koluk in acn Gibeah me nwe inge, elos soenna tui in konekowosyak, mwet Israel, oana ke mwet uh konauk orekma koluk lainyu. Ke ma inge mweun ac fah sonolos grape kapak yen mwesis. Ke nga tufahna liye mwet matu pac in acn Gibeah. 10 Nga ac anwuk nu sin mwet koluk lowos somla ah, oana ke mwet uh konauk fahko se meet inge ac kalyaelos. Mutunfacl uh ac fah toeni lainulos, ac ke sak fig in pacl in fok uh. Tusruk paci se kowos tuku nu elos ac fah kaiyuk ke ma koluk puspis lalos. 11 "Sie pacl eol Peor kowos mutawauk in alu nu sel Baal, na kowos ah, Israel el tuh oana soko cow fusr ma akpahyeyuk wo, sa na ekla mwe srungayuk ye mutuk, oana ma sruloala su lungsena futfut wheat. Tusruktu, nga sulela tari sik in ma kowos lungse uh. 11 Pwengpeng lun Israel ac sohklia likiya soko mwe utuk nu fin kwawa oasku lal, ac sang oana sie won, na ac fah wangin tulik sifilpa srimetak suci in kifusul nu ke orekma upa. Nga oru Judah elan insien mutan, wangin mutan ac pititu, ac wangin tulik fah amakin mwe pukpuk, ac Israel amakin mwe kuhkul. 12 isusla nu selos. 12 Tuh elos finne tohf tulik, nga ac fah Na nga fahk, 'Pukanan infohk sasu nu suwos sifacna, eisla lukelos ac tia likiya sie in moul. Ma upa puspis ac yukwiya suwoswos, ac kosrani mwe insewowo su tuku sikuak nu sin mwet inge pacl se nga som lukelosla uh.' ke oraru lowos in alu nu sik. Pacl fal lowos in forma nu 13 LEUM GOD, nga ku in liye tulik natulos ke ukok uh ac sik, ac nga LEUM GOD lowos fah tuku ac okaot mwe anwukla. 14 Mea nga ac siyuk kom in oru nu sin mwet insewowo nu fowos.' 13 Kowos tia oru ouinge, a kowos inge? Oru mutan inge in talap. Oru elos in tia ku in katiti taknelik ma koluk ac kosrani fahko kac. Kowos kang tulik natulos! 15 LEUM GOD El fahk, "Orekma koluk fahko ke kas kikiap lowos. "Mweten kowos lulafongi ke nukewa lalos mutawauk in acn Gilgal. Pa ingan acn se chariot nutuwos, ac pusiyen solse lowos, 14 mweun ac nga mutawauk in srungalosla we. Na ke sripen ma koluk fah tuku nu yurin mwet lowos, ac pot ku lowos nukewa elos oru inge, nga fah luselosa liki facl sik uh. Nga ac ac fah kunausyukla. Ac fah oana len lal Tokosra Shalman fah tia sifil lungse elos. Mwet kol nukewa lalos elos tuyak ke el kunausla siti lun Betharbel ke mweun uh, ac nina lainyu. 16 Mwet Israel elos oana soko sak ma oka kac ac tulik natulos itungyuki misa. 15 Pa inge ma ac sikuak uh pulamlamla ac tia isus fahko. Ac fah wangin tulik nu suwos, mwet Bethel, ke sripen ma koluk yoklana natulos. Ac elos finne isus, nga fah onela tulik natulos su lowos. Pacl se na mweun ac mutawauk uh, tokosra lun elos saokkin." 17 God se su nga kulansupu fah geteta liki mwet lal, mweyen elos tia porongel. Elos ac fah oana mwet takusrkusr inmasrlon mutunfacl uh.

10 Mwet Israel elos oana ima in grape ma nwanala ke grape. Ke ma wo nu selos yokyokelik, na puseni loang elos musai uh. Ac ke fokin acn selos uh arulana kapak wo, na elos arulana akkatoye sru eot ma elos tulokunak in alu nu kac. 2 Mwet kutasrik nunak la fah

ke koteya sru in alyalu lalos. 3 Mwet inge ac sa na in uh, oana mwe mongo ke pacl in pukmas. Orekmakinyuk fahk, "Wangin tokosra lasr mweyen kut tia sangeng sin na in eisla masrinsral lalos; wangin ip kac ac utukla LEUM GOD. Ac mwe meawin tokosra uh nu sesr?" 4 in mwe kisa in Tempul lun LEUM GOD. 5 Fin sun len Elos kaskas lusrongten, ac orek wulela kikiap, ac pwapa pakpuki in orek kufwa in akfulaty LEUM GOD, na mea lalos wangin sripa. Nununku suwohs uh ekla sesuwos, elos ac oru? 6 Ke len in ongoiya lulap tuku ac mwet ac yokyokelik oana mah pwasin in sie acn ma akyeyukla uh oalik acn uh, na mwet Egypt fah oraloseni — aok in yok. 5 Mwet su muta in siti Samaria ac fah sangeng elos fah puknelosi in acn Memphis! Ma saok ke silver ac tung ke wanginla lun cow mukul gold Bethel. Elos ac lalos ac acn ma lohm selos oan we meet ah, fah kupoi mwet tol su kulansupu ma sruloala sac, fah mwemelil ke mah ac kokul. 7 Pacl in kalyeyiuk tuku tari — pacl kac. Elos ac tungi ke mwe yun gold uh wanginla liki mwet uh fah eis lacnen orekma lalos. Mwet Israel ac fah uh. 6 Ma sruloala sac fah utukla nu Assyria tuh in mwe etu kac. Kowos fahk mu, "Mwet palu se inge el lafon. takma nu sin tokosra fulat we. Ac fah pilesreyuk mwet Mwet se ma ngun oan facl uh el wel." Kowos arulana Israel, ac elos fah arulana mwekin ke sripen kas in kasru srungay yohk mweyen koluk lowos uh arulana yohk. 8 ma elos ukwala. 7 Tokosra lalos ac fah utukla oana sie God El supweyume ngan sie mwet palu in sensenkakin lesak pahtpat fin kof uh. 8 Acn in alyalu ke iring in acn mwet Israel. A yen nukewa nga som nu we, kowos srike Aven, yen mwet Israel alu nu sin ma sruloala we, ac in sifusryuwi oana sie won. In acn sin God sifacna, fah kunausyukla. Mah ac kokul ac fah kupoya loang mwet uh pa mwet lokoalok lun mwet palu. 9 Yoklana lalos we. Mwet uh ac fah wowoyak nu fineol uh ac fahk, koluk lalos in ma nukewa elos oru, oana ke elos tuh "Wikinkutla!" ac nu fin tohktok uh, "Afinkutla!" 9 LEUM oru in acn Gibeah. God El ac esam ma koluk lalos ac GOD El fahk, "Tukunna pacl mwet Israel elos orekma kalyaelos kac. 10 LEUM GOD El fahk, "Ke nga tufahna koluk in acn Gibeah me nwe inge, elos soenna tui in konekowosyak, mwet Israel, oana ke mwet uh konauk orekma koluk lainyu. Ke ma inge mweun ac fah sonolos grape kapak yen mwesis. Ke nga tufahna liye mwet matu pac in acn Gibeah. 10 Nga ac anwuk nu sin mwet koluk lowos somla ah, oana ke mwet uh konauk fahko se meet inge ac kalyaelos. Mutunfacl uh ac fah toeni lainulos, ac ke sak fig in pacl in fok uh. Tusruk paci se kowos tuku nu elos ac fah kaiyuk ke ma koluk puspis lalos. 11 "Sie pacl eol Peor kowos mutawauk in alu nu sel Baal, na kowos ah, Israel el tuh oana soko cow fusr ma akpahyeyuk wo, sa na ekla mwe srungayuk ye mutuk, oana ma sruloala su lungsena futfut wheat. Tusruktu, nga sulela tari sik in ma kowos lungse uh. 11 Pwengpeng lun Israel ac sohklia likiya soko mwe utuk nu fin kwawa oasku lal, ac sang oana sie won, na ac fah wangin tulik sifilpa srimetak suci in kifusul nu ke orekma upa. Nga oru Judah elan insien mutan, wangin mutan ac pititu, ac wangin tulik fah amakin mwe pukpuk, ac Israel amakin mwe kuhkul. 12 isusla nu selos. 12 Tuh elos finne tohf tulik, nga ac fah Na nga fahk, 'Pukanan infohk sasu nu suwos sifacna, eisla lukelos ac tia likiya sie in moul. Ma upa puspis ac yukwiya suwoswos, ac kosrani mwe insewowo su tuku sikuak nu sin mwet inge pacl se nga som lukelosla uh.' ke oraru lowos in alu nu sik. Pacl fal lowos in forma nu 13 LEUM GOD, nga ku in liye tulik natulos ke ukok uh ac sik, ac nga LEUM GOD lowos fah tuku ac okaot mwe anwukla. 14 Mea nga ac siyuk kom in oru nu sin mwet insewowo nu fowos.' 13 Kowos tia oru ouinge, a kowos inge? Oru mutan inge in talap. Oru elos in tia ku in katiti taknelik ma koluk ac kosrani fahko kac. Kowos kang tulik natulos! 15 LEUM GOD El fahk, "Orekma koluk fahko ke kas kikiap lowos. "Mweten kowos lulafongi ke nukewa lalos mutawauk in acn Gilgal. Pa ingan acn se chariot nutuwos, ac pusiyen solse lowos, 14 mweun ac nga mutawauk in srungalosla we. Na ke sripen ma koluk fah tuku nu yurin mwet lowos, ac pot ku lowos nukewa elos oru inge, nga fah luselosa liki facl sik uh. Nga ac ac fah kunausyukla. Ac fah oana len lal Tokosra Shalman fah tia sifil lungse elos. Mwet kol nukewa lalos elos tuyak ke el kunausla siti lun Betharbel ke mweun uh, ac nina lainyu. 16 Mwet Israel elos oana soko sak ma oka kac ac tulik natulos itungyuki misa. 15 Pa inge ma ac sikuak uh pulamlamla ac tia isus fahko. Ac fah wangin tulik nu suwos, mwet Bethel, ke sripen ma koluk yoklana natulos. Ac elos finne isus, nga fah onela tulik natulos su lowos. Pacl se na mweun ac mutawauk uh, tokosra lun elos saokkin." 17 God se su nga kulansupu fah geteta liki mwet lal, mweyen elos tia porongel. Elos ac fah oana mwet takusrkusr inmasrlon mutunfacl uh.

11 LEUM GOD El fahk, "Pacl ses Israel el sie tulik, nga lungse el, Ac pangnolma liki Egypt oana ke el wen nutik. 2 Ke pus na pacl nga pang nu sel, Puseni pac pacl el forla likiyu. Mwet luk uh orek kisa nu sel Baal; Elos esukak mwe keng nu ke ma sruloala. 3 Tusruk, nga pa lutu Israel in etu fahsr. Nga kafisak mwet luk in pouk, A elos tiana akilen lah nga karinganulos. 4 Nga

amakunulosme nu yuruk ke pakomuta ac lungse yohk Cow mukul uh kisakinyuk in acn Gilgal, na loang in kisa luk. Nga sraklalosyak ac kaosulosme nu likintupuk. Nga we fah yolin eot se na inima uh." 12 Papa matu tumasr, kui nu ten ac kitalos. 5 "Elos sungra foloko nu yuruk, na Jacob, el tuh enenu in kaing nu Mesopotamia, na el tuh pa elos enenu in folokla nu Egypt, ac Assyria fah leum orekma lun sien a mukul ac liyaung sheep natul tuh elan faclos. 6 Mweun ac fah pokla siti selos ac kunausla ku in eis sie mutan kial. 13 LEUM GOD El supwala sie mutunpot we. Mweun ac fah sukela mwet luk mweyen m wet palu in molela mwet Israel liki moul in kohs lalos in elo s oru na lungse lalos sifacna. 7 Elos surasrala in fact Egypt, ac in karinganulosyang. 14 Mwet Israel elos forla likiyu. Elos ac wowoyak ke sripen srenenu ma oan arulana akkasrkusrake LEUM GOD, ac fal na elos in faclos, tuh wangin sie fah srukak lukelos. 8 "Israel, nga misa ke sripen orekma koluk lalos. LEUM GOD El fah ac filikomla fuka? Nga ac siskomla fuka? Ya nga ku kaelos ke sripen elos aklusrontenyal.

13 In paci somla, ke sruf lun Ephraim kaskas, sruf saya lun Israel elos sangeng. Elos akfulatye Ephraim. Tuh mwet uh orekma koluk ke elos alu nu sel Baal, ac ke sripa se inge elos fah misa. 2 Elos srakna orekma koluk ke elos orala ma sruloala ke osra, ac alu nu kac — ma sruloala ke silver, lumweyukla ke nunak lun mwet, ac orekla ke poun mwet. Na elos fahk, "Orek kisa nu selos." Fuka tuh mwet uh ngok mutun ma sruloala inge, ma orekla in luman cow mukul! 3 Ke ma inge, mwet inge fah wanginla oana ohk ke kusrun len, ac oana a unfong su sa na in sarla ke lotutang. Elos ac oana kulun wheat ma eng uh okla liki nien kulkul wheat uh, oana kulasr liki infunyu uh. 4 LEUM GOD El fahk, "Nga pa LEUM GOD lowos, su pwenkowosme liki Egypt. Wangin God lowos sayuk. Nga mukena ku in molikowosla. 5 Nga tuh karinginkowosyang yen mwesis, yen wangin kof we. 6 Tuh ke kowos ilyak nu in fact mut sac, kowos kihp ac insewowo, na sifilpa fulatak insiowos ac kowos mulkinjula. 7 Ke ma inge nga fah anwuk nu suwos oana soko lion. Oana soko leopard nga ac fah mahsriki kowos sisken inkanek uh. 8 Nga fah anwuk nu suwos oana soko bear ma natu natul uh tuhlac, ac nga fah tiekowosla. Nga fah osrekowosla oana soko lion acn se na nga sun kowos we; aok oana soko kosro lemjak, nga fah srekowosi in ip srisrik. 9 "Mwet Israel, nga fah kunauskowosla! Na su ac ku in kasrekowos? 10 Kowos siyuk ke sie tokosra ac ke mwet kol, tuh elos ac ku in molela mutunfaci uh fuka? 11 Ke kasrkusrak luk, nga sot tokosra uh nu suwos, ac ke nga foloyak nga eisalosla liki kowos. 12 "Ma koluk ac sutuela lun Israel oan in ma simusla, ac ma simusla inge oan in acn karinginyuk wo. 13 Oasr paci wo no sin Israel in ku in moul, a el lalfon tiana akilen — oana sie tulik fusr su sun paci in isusla lal, a el koflana illa liki insien nina kial. 14 Nga fah tia molela mwet inge liki faci lun misa, ku kaingkunulos liki ku lun misa. Misa, srukak mwe lokoalok lom! Faci lun misa, srukak kunausten lom! Nga fah tia sifilpa pakomuta mwet inge. (Sheol h7585) 15 Israel finne kap wel oana mah inima uh, nga ac supwala sie eng fol kutulap me liki yen mwesis, na union lalos ac lufin kof lalos ac fah paola. Eng sac ac fah okla ma saok nukewa. 16 Samaria enenu in kalyeyik ke el tunyuna lainyu. Mwet lal uh ac fah misa ke mweun. Tulik fusr ac fah sisila nu infohk uh, ac mutan pitutu ac fah tiatla insialos."

12 Ma nukewa mwet Israel uh oru ke lotutang lac nwe ke fong uh, wangin sripa ac mwe na kunausten. Kutasrik ac orekma sulallal yokelik inmasrlolos. Elos orek wulela yurin mwet Assyria, ac kukakin oil in olive nu sin mwet Egypt." 2 LEUM GOD El ac fahkak ma sutuu lun mwet Judah; El ac oayapa kai mwet Israel ke ouiyen mukuuk lalos. El ac folokin nu selos fal nu ke orekma lalos. 3 Jacob, papa matu tumalos, el tuh alein nu sel Esau, tamulel lal, ke eltal srakna oan insien nina kialta. Ke Jacob el matula, el anwuk lain God. 4 El anwuk nu sin sie lipufan ac katangulla. El tung ac siyuk ke sie mwe insewowo. In acn Bethel God El tuh nu yurin papa matu tumasr Jacob, ac kaskas nu sel. 5 LEUM GOD Kulana pa inge — Inel pa LEUM GOD. 6 Ouinge, kowos fwilin tulik natul Jacob, kowos in lulafongi God lowos, ac foloko nu yorol. Kowos in inse pwaye nu sel ac oru ma suwohs, ac mongfisrasr in tupan God lowos. 7 LEUM GOD El fahk, "Mwet Israel elos kikiap oana mwet Canaan. Elos lungsena orekmakin mwe paun kikiap nu sin mwet ma som moul yorolos. 8 Elos fahk, 'Kut kasrup. Kut eis mwe insewowo puspis, ac wangin mwet ku in fahk mu kut kasrupi ke inkanek kutasrik.' 9 Tusruktu nga, LEUM GOD lowos, su pwenkowosla liki Egypt, nga ac sifilpa oru kowos in muta in lohm nuknuk oana ke paci se nga tuh sun kowos yen mwesis. 10 "Nga sramsrar nu sin mwet palu, ac sang elos in liye aruruma puspis, ac sang kas in sensenkakin nu selos in fahkak nu sin mwet luk. 11 Ne ouinge, elos srakna alu nu ke ma sruloala in acn Gilead, ac elos su alu nu kac fah misa.

14 Mwet Israel, foloko nu yurin LEUM GOD lowos.
Ma koluk lowos oru kowos in tukulkul ac ikori. 2
Foloko nu yurin LEUM GOD, ac oru tuh pre se inge in
mwe kisa lowos nu sel: "Sisla ma koluk lasr ac porongo
pre lasr, ac kut fah kaksakin kom oana ke kut tuh wulela
nu sum kac. 3 Tuh Assyria tia ku in molikutla, ac horse
in mweun tia pac ku in loangekut. Kut fah tiana sifilpa
fahk nu ke ma sruloala lasr mu elos god lasr. O LEUM
GOD, kom fahkak pakoten nu sin mwet mukaimtal!"
4 LEUM GOD El fahk, "Nga fah folokonma mwet luk
nu yuruk. Nga fah lungse elos ke insiuks nufon; Nga
tia sifilpa mulat selos. 5 Nga fah oana af yen pao Nu
sin mwet Israel. Elos ac farengelik oana ros; Elos ac
okahla arulana ku, Oana sak in acn Lebanon. 6 Elos fah
moulyak ke srun sasu Ac kato oana sak olive. Elos ac
fah fo loslos Oana sak cedar in acn Lebanon. 7 Elos ac
sifilpa muta ye karinginyuk luk. Elos fah taknelik fiten
wheat, Ac fahko kac ac fah pus oana ima in grape. Elos
ac fah pwengpeng oana wain in acn Lebanon. 8 Mwet
Israel ac fah tia sifil alu nu ke ma sruloala. Nga ac fah
topuk pre lalos ac karinganulos. Nga fah sonolosi oana
soko sak folfol insroa, Mwe insewowo lalos nukewa fah
tuku yuruk me." 9 Lela elos su lalmwetmet in kalem ke
ma simla inge, ac in filiya in oan insialos. Inkanek lun
LEUM GOD suwohs, ac mwet suwoswos elos moul ke
sripen elos fahsr kac, a mwet orekma koluk elos tukulkul
ac ikori mweyen elos tia fahsr kac.

Joel

1 Pa inge kas lun LEUM GOD nu sel Joel, wen natul Pethuel. **2** Kowos mwet matu, lohng ma inge, Mwet Judah nukewa in porongo. Ku nu oasr kain ouiya inge sikyak in paci lowos uh, Ku ke paci lun papa tomowos? **3** Srumun ma inge nu sin tulik nutuwos, Ac elos fah srumun nu sin tulik natulos, Su ac fah srumun pac nu sin fwil tok ah. **4** Fwiliin locust puspis tuhwi tari fin ima lowos uh, Fahko ma lula tukun sie u in locust, u se toko ah kangla. **5** Ngutalik ac tung, kowos mwet sruhi; Tung, kowos mwet lungse nimnim, Mweyen grape mwe orek wain sasu kunausyukla. **6** Sie un locust na matol utyak tari nu in acn sesr oana un mwet mweun. Elos arulana fokoko ac pusla, tia ku in oaoala. Wihselos arulana kosroh oana wihsen soko lion. **7** Elos kunausla ima in grape lasr, Ac kontonauk sak fig sunasr. Elos ngalesla kulun sak uh Nwe ke na lah nukewa fasfasrla. **8** Mwet uh in tung, oana sie mutan fusr su mwemelil ke misa Lun mukul se el akola in payuk nu se. **9** Wangin wheat ku wain kowos ac kisakin in Tempul uh. Mwet tol elos asor mweyen wangin ma elos ac kisakin nu sin LEUM GOD. **10** Ima uh sikiyukla, Ac infohk uh mwemelil Mweyen wheat uh kunausyukla, Grape uh masla, Ac sak olive uli. **11** Kowos mwet ima in arulana asor, Kowos su karingin ima in grape in tung, Mweyen wheat ac barley — Aok, mwe yok nukewa kumanula. **12** Ima grape ac sak fig nukewa uli; Sak nukewa ma isus fahko uli ac masla. Mwe akanganye mwet uh wanginla. **13** Kowos mwet tol su kulansap ke loang uh, Nokomang nuknuh yohk eoa ac tung. Utyak nu in Tempul ac mwemelil fong fon! Wangin wheat ku wain in sang nu sin God lowos. **14** Sapkin in oasr sie tukeni lulap, Ac mwet nukewa in lalo. Pangoneni mwet kol Ac mwet Judah nukewa Nu in Tempul lun LEUM GOD lowos Ac pang nu se! **15** Len lun LEUM GOD apkuranme, Len se ma God Kulana El ac kunausla ma nukewa. Fuka lapan sangeng ac rarrar ac sikiyak ke len sac! **16** Kut netang na liye ke ima lasr uh masla, ac wangin ma kut ku in oru. Wanginla pwar in Tempul lun God lasr. **17** Infohk uh paola ac fita uh masla. Wanginla wheat in oan ke nien filma, Ouinge lohnh in filma uh musalla. **18** Cow uh wowoyak ke keok lalos Mweyen wangin acn elos in mongo we. Un sheep uh wi pac keok. **19** O LEUM GOD, nga pang nu sum, Mweyen ima uh ac insak uh paola ac masla, Oana in isisyak. **20** Finne kosro lemnak elos wowoyak pac nu sum, Mweyen infacl uh paola.

2 Ukyu mwe ukuk in okasak mwet uh Fineol Zion, inging mutual lun God. Kowos mwet Judah in rarrar! Len lun LEUM GOD apkuranme. **2** Ac fah sie len lohsrlosr ac ohk, Sie len nukla ke pukunyeng sroalsroal. Un locust uh sikme oana un mwet mweun, Oana lohsr matoltol elos oru nu suwos. **21** “Acn inima uh, nikmet sangeng, lohsreya fineol uh. Soenna sikiyak kain ouiya inge meet, A kowos in engan ac insewowo Ke ma nukewa LEUM

Ac fah wangin pac tok. **3** Elos kangla ma kap fin acn uh oana in e uh pa esukla. Meet liki elos tuku, acn uh oana Ima Eden, Tukun elos som, acn uh mwesista. Wangin ma ku in kaingla lukelos. **4** Elos oana horse uh; Elos kasrusr oana horse in mweun uh. **5** Na ke elos srosro fin mangon eol uh, Elos erarak oana kusen chariot; Elos kisassas oana mah pao ke ac firir uh. Elos takla oana un mwet mweun lulap ma akola nu ke mweun. **6** Ke elos sikla, mwet nukewa tuninfongla; Mutun mwet nukewa fasfasrla. **7** Elos anwuk oana mwet mweun; Elos fanuk pot uh oana solse uh. Elos nukewa fahsr suwos nu meet Ac tia kuhfla nu saya, **8** Ac tia pac asinuki nu sin sie sin sie. Elos fahsryang na alukela kutena mwe kutong nu selos, Ac wangin ma ku in tulokunulosi. **9** Elos yuyak nu in siti uh; Elos fanukya pot uh; Elos fanyak nu fin lohm uh Ac utyak ke winto uh oana mwet pisrapasr uh. **10** Faclu usrusryak ke elos fahsr nu meet; Ac yen engyeng uh rarrar. Faht uh ac malem uh lohsrlosrani, Ac itu uh tila saromrom. **11** LEUM GOD El ac sapsap nu sin un mwet mweun lal oana pusren pulahl. Un mwet mweun su aksol Arulana pukanten ac fokoko. Ac fuka lapan mwe aksangeng ke len lun LEUM GOD! Su ac fah ku in painmoulla? **12** LEUM GOD El fahk, “Nwe ouinge, kowos srakna ku in aulyak Ke lalo, tung, ac mwemelil, Ac foloko nu yuruk. **13** Lela inse musalla lowos in akkalemye asor lowos; Seya nuknuh mukena srakna sufal.” Foloko nu yurin LEUM GOD lowos. El kulang ac sessesla ke pakoten. El mongfisrasr ac El karinganang wuleang lal. Paci nukewa El akola in nunak munas ac tia sa in kai. **14** Sahp LEUM GOD lowos El ac aolla nunak lal, Ac akinsewowyoe kowos ke fokin ima puspis. Na kowos fah ku in sifil kisakin wheat ac wain nu sel. **15** Ukyu mwe ukuk Fineol Zion; Sapkin in oasr sie tukeni lulap, ac mwet nukewa in lalo. **16** Eisani mwet nukewa nu sie; Akelosla nu ke sie tukeni mutual. Usani mwet matu, Oayapa tulik srisrik Ac tulik fusr. Finne mwet ma tufahna payuk an, Elos in filiya lohm selos ac wi pac tuku. **17** Mwet tol su kulansupu LEUM GOD Inmasrlon loang mutual ac acn in utyak lun Tempul, Enenu in tung ac pre: “O LEUM GOD, pakomuta mwet lom. Nikmet fuhlela mutunfaci saya in pilesrekut ac aksruksrukye kut Ke elos fahk, ‘Pia God lowos an?’” **18** Na LEUM GOD El sifil akkalemye nunak lal nu ke acn uh, Ac sifil pakomuta mwet lal. **19** El topuk pre lalos ac fahk, “Inge nga fah sot nu suwos, Wheat, wain ac oil in olive, Ac kowos ac fah mut. Mutanfaahl saya ac fah tia sifil aksruksrukye kowos. **20** Nga fah kunauselik un mwet mweun matol se ma tuku epang me, Ac fah lusla kutu selos nu yen mwesis. U se ma fahsrt meet ah, ac ukohkyak nu in Meoa Misa, U se ma fahsrt etok ah, ac ukohkyak nu in Meoa Mediterranean. Mano misa lalos ac foohlalana acn uh. Nga fah kunauselosla ke sripen ma nukewa ma elos oru nu suwos. **21** “Acn inima uh, nikmet sangeng,

GOD El oru nu suwos. **22** Kosro inimae, nikmet sangeng. mweun lowos ac takla fahsrot. **10** Tamla mutun osra in Insroan mah uh sunak folfol; Sak uh isus fahko, Ac pukpuk nutuwos an nu ke cutlass, Ac mitmit nutuwos arulana pus fokin fig ac grape. **23** "Mwet Zion, kowos in an nu ke osra in mweun. Finne mwet munas, elos in insewowo, Ac engankin ma LEUM GOD lowos El oru wi pac mweun. **11** Mutunfacl nukewa su raunikutla, nu suwos. El sot lapan af fal nu suwos ke pacl la. El Kowos sulaklak fahsru, Ac tukeni nu ke infahlfal uh." supweya af se meet ke pacl in taknelik, Ac af se tok ke O LEUM GOD, supwama un mwet mweun lom in wi pacl in kosrani, oana meet ah. **24** Nien sisi kulun wheat lainulos. **12** "Mutunfacl nukewa enenu in akola Ac tuku fah sessesla ke wheat, Luf sisken acn in orek wain fah nu Infahlfal lun Nununku. Ingo, nga LEUM GOD ac fah kahkkakla ke wain ac oil in olive. **25** Nga fah folokonot nununku Mutunfacl ingan nukewa. **13** Elos arulana koluk; ma lowos ma tuh musalla. Ke yac ma u in locust uh tuh Pakelosla oana wheat Ke pacl in kosrani. Fututungya kangla fokin ima lowos. Nga pa tuh supwama u in locust oana kowos futungya grape uh In nien fut wain, Nwe matol ingan in lain kowos. **26** Inge ac fah pukanten ma ke sessesla kahk." **14** Tausin nu ke tausin mwet Oas kowos in kang ac kowos fah kihp. Kowos fah kaksakin Infahlfal lun Nununku. Acn we pa len lun LEUM GOD LEUM GOD lowos, Su tuh oru ma usrnuk inmasrlowos. Fah sa tuku. **15** Faht ac malem lohsrlosrani, Ac itu uh Mwet luk ac fah tia sifilpa akmwekinyeyuk. **27** Na mwet tila saromrom. **16** LEUM GOD El ngutngut Fineol Zion Israel, kowos fah etu lah nga oasr inmasrlowos, Ac lah me; Pusracl ngirngir Jerusalem me, oana pusren pulahl; nga, LEUM GOD, pa God lowos, Ac wangin pac sie Faclu ac inkusrao kusrusr, Tusruktu, El fah loangela sayuk. Mwet luk ac fah tiana sifilpa aksruksrukyeyuk. mwet lal. **17** "Na kowos mwet Israel, fah etu lah nga pa **28** "Tukun ma inge, nga fah okoala ngunik nu fin mwet LEUM GOD lowos. Nga muta Zion, inging mutual sik. nukewa: Wen nutuwos ac acn nutuwos fah sulkakin kas Jerusalem fah sie siti mutual. Mwet sac fah tiana sifil luk, Mukul matu lowos fah mweme, Ac mukul fusr lowos kutangulla. **18** In pacl sac, ima in grape ac fah afunla fah liye aruruma. **29** In pacl sac nga fah okoala ngunik fineol uh, Ac cow uh fah osralik fin inging nukewa: Infac Nu fin mwet kulansap pac, kewana mukul ac mutan. **30** nukewa in Judah fah sessesla ke kof. Sie unon in kof ac "Nga fah oru ma sakirik yen engyeng uh ac fin faclu In fah sororla liki Tempul lun LEUM GOD, Ac aksroksrokye fahkak ke len sac. Ac fah oasr srah sororla, ac firir lun e, Infahlfal Acacia. **19** "Egypt ac fah ekla sie acn mwesis, ac pukunyeng in kular. **31** Faht uh ac fah lohsrla, Ac Ac Edom sie acn sikiyukla, Mweyen elos tuh mweuni acn aksangeng lun LEUM GOD ac tuku. **32** Tusruktu elos lun Judah Ac onela mwet we finne wangin mwatalos. **20** nukewa su siyuk kasru sin LEUM GOD ac fah moliyukla. Tusruktu, ac fah oasr na mwet muta Judah ac Jerusalem nwe tok. **21** Nga fah foloksak kaclos su anwuki; Nga fah Oana ke LEUM GOD El tuh fahk, 'Kutu sin mwet su kai mwet ma onelosla. Ac nga, LEUM GOD, fah muta muta Fineol Zion ac in Jerusalem ac fah tia sun mwe Fineol Zion."

ongoiwa inge. Elos su nga solela fah painmoulla."

3 LEUM GOD El fahk, "In pacl sac, nga fah folokonak

Ma wo pupsis lun Judah ac Jerusalem. **2** Nga fah eisani mutunfacl nukewa Ac usalosme nu Infahlfal lun Nununku. Ingo nga fah nununkalos Ke ma nukewa elos tuh oru nu sin mwet luk. Elos akfahsryelik mwet Israel nu in mutunfacl saya, Ac kitalik Israel, facl sik. **3** Elos susfa in konauk lah Mutunfacl su ac eis mwet sruoh. Elos moli mutan kosro ke tulik mukul, Ac moli wain ke tulik mutan. **4** "Tyre, Sidon, ac Philistia nufon, mea kowos srike in oru nu sik uh? Ya kowos srike in folokin molin ma se nu sik? Fin pwaye, nga ac sa na folokonot! **5** Kowos eisla silver ac gold luk, ac usla mwe kasrup luk nu in tempul lowos. **6** Kowos usla mwet Judah ac Jerusalem loesla liki facl selos sifacna, ac kukakunulosyang nu sin mwet Greek. **7** Inge nga fah usalosme liki acn nukewa ma kowos kukakunulosla nu we. Nga ac oru nu suwos oana ke kowos tuh oru nu selos. **8** Nga fah oru tuh mwet Judah in moli wen nutuwos ac acn nutuwos, ac elos ac fah kukakunulosla nu sin mwet Sabean, sie acn oan loessula. Nga, LEUM GOD, fahk ouinge. **9** "Kowos in fahkelik kas inge inmasrlon mutunfacl uh: 'Akola nu ke mweun. Solani mwet ku nukewa; Usani mwet

Amos

1 Pa inge kas lal Amos, sie mwet liyaung sheep, ac el mwet in siti srisrik Tekoa. Yac luo meet liki kusrus se ma sikyak in acn Israel, God El fahkak nu sel Amos ke ma inge nukewa su ma nu sin mwet Israel. In paci sac Uzziah el tokosra lun Judah, ac Jeroboam wen natul Jehoash, el tokosra lun Israel. **2** Amos el fahk, "Pusren LEUM GOD ngirngir Fineol Zion me. Pusraci kasla oana pusren pulahl Jerusalem me. Insroan mah uh paola, Ac sak folfol insroa Fineol Carmel uli." **3** LEUM GOD El fahk, "Mwet Damascus elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge pwayena nga fah kalyaelos. Elos arulana sulallai in anwuk nu sin mwet Gilead. **4** Ouinge nga fah supwala e nu fin lohm sin tokosra su musaiyukla sel Tokosra Hazael, ac nga fah esukak pot ku lal Tokosra Benhadad. **5** Nga fah lipikya mutunpot ke siti Damascus, ac moklela leum lun Betheden ac mwet muta Infahifal Aven. Mwet Syria ac fah sruhu ac utuklu nu Kir." **6** LEUM GOD El fahk, "Mwet Gaza elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge pwayena nga fah kalyaelos. Elos usla un mwet puspis ac kukakunulosyang in mwet kohs nu sin mwet Edom. **7** Ouinge nga fah supwala e nu fin pot kuhlusyen siti Gaza, ac esukak pot ku lun acn we. **8** Nga fah sisla mwet leum lun siti Ashdod ac Ashkelon. Nga fah kalyei siti Ekron, ac mwet Philistia nukewa su lula fah misa." **9** LEUM GOD El fahk, "Mwet Tyre elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge pwayena nga fah kalyaelos. Elos usla un mwet puspis nu ke sruoh in acn Edom, ac tia karinganang wuleang in akasrui ma elos tuh orala. **10** Ke ma inge nga fah supwala e nu fin pot kuhlusyen siti Tyre, ac esukak pot ku we." **11** LEUM GOD El fahk, "Mwet Edom elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge pwayena nga fah kalyaelos. Elos ukweya mwet wialos mwet Israel, ac tia pakoten nu selos. Kasrkusrak lalos arulana upa, tiana ku in wanginla. **12** Ouinge nga fah supwala e nu fin siti Teman, ac esukak pot ku lun Bozrah." **13** LEUM GOD El fahk, "Mwet Ammon elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge pwayena nga fah kalyaelos. Ke sripen elos kena akyoyke acn selos elos som mweuni acn Gilead ac tiyala insien mutan pitutu we. **14** Ke ma inge nga fah supwala e nu fin pot kuhlusyen siti Rabbah, ac esukak pot ku we. Na ac fah oasr pusren sasa ke len in mweun, ac mweun uh fah ngisyak oana paka se. **15** Tokosra ac mwet pwapa lal fah utukla nu in sruoh."

2 LEUM GOD El fahk, "Mwet Moab elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge pwayena nga fah kalyaelos. Elos aklusrongtenye srin tokosra lun Edom ke elos esukla nwe ke apatla. **2** Nga fah supwala e nu fin acn Moab ac esukak pot ku lun siti srisrik Kerioth. Mwet Moab fah misa ke ngisyak lun mweun, paci mwet mweun elos sasa ac mwe ukuk uh kas. **3** Nga fah uniya mwet se

ma leum in acn Moab, oayapa mwet kol nukewa in acn we." **4** LEUM GOD El fahk, "Mwet Judah elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge pwayena nga fah kalyaelos. Elos srunga lohng mwe lutu luk ac tia akos ma sap luk. Elos aktafongyeyukla sin god sutuu ma mwet matu lalos tuh kulansupu. **5** Ke ma inge nga fah supwala e nu fin acn Judah ac esukak pot ku lun Jerusalem." **6** LEUM GOD El fahk, "Mwet Israel elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge pwayena nga fah kalyaelos. Elos kukakin mwet orekma suwohs, su tia ku in afkalye soemoul la, nu ke mwet kohs, aok mwet sukarsrup su tia ku in molela sunun sori se. **7** Elos akkekye mwet munas ac mwet mukaimtal, ac sinukunla mwet sukarsrup. Sie mukul ac papu tumal tukeni na fahsri mutan fusr se na in akkolukyal. Ma inge aktaekye ine mutual luk. **8** Ke acn in alu nukewa, mukul uh oan fin nuknuh ma elos eisla sin mwet sukarsrup uh. Nuknuh inge ma in oan soano paci se afkalyeyukla soemoul lun mwet sukarsrup. Ac in Tempul lun God lalos elos nim wain ma elos eisla sin mwet ma soemoul ke mani nu selos. **9** "Tusruku ke sripowos nga tuh kunausla nufon mwet Amor, mwet su arulana fulat oana sak cedar, ac fokoko oana sak oak. **10** Nga uskowosme liki faci Egypt, pwen kowos sasla yen mwesis ke yac angngaul, ac sot nu suwos acn sin mwet Amor tuh in ma lowos. **11** Nga sulela kutu sin wen nutuwos in mwet palu, ac kutu sin mwet fusr nutuwos in mwet Nazirite. Mwet Israel, ya pwaye lah ouinge? Nga, Leum God, fahk ouinge. **12** A kowos oru mwet Nazirite ingan in nim wain ac kunausla wulela lalos, ac sang sap ku nu sin mwet palu in tia fahkak kas luk. **13** Inge nga fah toankowosi nu infohk uh, oana ke sie mwe wiwa su nwanala ke wheat inkeya acn uh. **14** Finne mwet kasrusr mulah fah tia kaingla; mwet ku ac fah munasla, ac mwet mweun fah tia ku in molela moul lalos sifacna. **15** Mwet pisr uh fah kaingla liki acn elos tu we. Mwet mui fah tia ku in kaingla, ac mwet kasrusr fin horse fah tia ku in sifacna molelosla. **16** Finne mwet mweun na pulaiki, elos ac sisla kufwen mweun natulos ac kaing in len sac." Pa inge kas lun LEUM GOD.

3 Mwet Israel, porongo kas inge su LEUM GOD El fahk keiwo, mutunfaci nufon se su El kolma liki Egypt, ac fahk: **2** "Inmasrlon mutunfaci nukewa fin faclu, kowos mukena pa nga sulela ac arulana nunku kac, pa pwanang ma koluk kowos orala arulana yohk nunkeya sik. Ac pa inge sripa se oru nga enenu in kalyei kowos."

3 Ya mwet luo ku in tukeni fahsr nu yen se elos fin tia aetula meet? **4** Ya lion soko ku in ngutngut insak uh fin wangin ma el akola in uniya? Ya soko lion fusr el kou in luf sel fin wangin ma el sruokya? **5** Ya sie won ku in sruhu in sruhf se fin wangin pa itukyang nu kac? Sruhf se ku in pisryak fin wangin ma toanya in pusrukak? **6** Mwe ukuk lun mweun fin kasla in siti uh, ya mwet uh ku in tia sangeng? Ya mwe ongoiya ku in sun sie siti fin tia ma LEUM GOD El supwama? **7** LEUM GOD Fulat El tia ku

in oru kutena ma El fin tia akkalemye meet nu sin mwet nu fowos oana ke nga tuh oru nu fin acn Egypt. Nga kulansap lal, mwet palu. **8** Lion soko fin ngutngut, su ac onela mukul fusr nutuwos ke mweun, ac eisla horse tia sangeng kac? Pacl LEUM GOD Fulat El kaskas, su nutuwos. Nga nwakla infrewos ke foulin mwet misa in ku in kutongya ac tia fahkelik? **9** Fahkak nu selos su nien aktuktuk lowos. A kowos tia pacna foloko nu yuruk. muta inkul fulat in acn Egypt ac in siti Ashdod, ac fahk, **11** "Nga kunausla kutu suwos oana nga tuh kunausla "Fahsreni nu fin inging rauneak Samaria, ac liye fohs Sodom ac Gomorrah. Kowos su moulla, kowos oana lulap ac ma koluk yohk ma orek in acn we." **10** LEUM wosr se itukla liki e. A kowos tia pacna foloko nu yuruk. GOD El fahk, "Mwet inge nwakla lohm lulap selos ke ma LEUM GOD El fahk ouinge. **12** "Ke ma inge, nga fah elos eisla ke inkanek koluk ac sulallal. Elos tiana etu in kalyei kowos, mwet Israel. Ac ke sripa se inge, kowos in moul suwos ac pwaye. **11** Ke ma inge mwet lokoalok akola in tu ye mutuk ke pacl in nununku luk!" **13** God pa fah raunela acn selos, kunausla nien wikkuk ku lalos, in ac pisrala koanon lohm lulap selos." **12** LEUM GOD eteyuk sin mwet uh. El ekulla len uh nu ke fong. El leumi El fahk, "Oana ke sie mwet shepherd el ac srukak nia faclu nufon. Inel pa inge: LEUM GOD Kulana!

4 Porongo kas inge, kowos mutan Samaria, su fatelik oana cow fact in acn Bashan. Kowos oru koluk nu sin mwet munas, ac akkeoyke mwet sukasrup, ac kowos kifasten nu sin mukul tomomos in usot mwe srushi nimowos. **2** LEUM GOD Fulat El wulela ke Ine mutual lal, ac fahk, "Pwayena len se ac fah tuku ke mwet uh fah srumasrkowosla ke ka, ac amakinkowosla. Kais sie suwos ac fah oana soko ik sremila ke ka uh. **3** Ac fah amala kowos nu ke acn ma patla ke pot uh, ac tololka kowos nu likin kalkal uh." **4** LEUM GOD Fulat El fahk, "Mwet Israel, ke kowos lungse na oru ma koluk, tarifahla nu Bethel, acn mutual, ac oru ke kuiyowos nufont! Fahla nu Gilgal ac laesla orekma koluk lowos! Use kosro uh ac orek kisa ke lotutang nukewa, ac use pac sie tafu singoul ke len aktolu nukewa. **5** Us na bread tuh in mwe sang kulo lowos nu sin God, ac konkin ke ma kowos sang in laesla mwe sang lowos an. Mweyen pa ingan ma kowos muta lungse oru. **6** "Nga pa pwanang in oasr sracl in acn suwos nukewa. Ne ouinge, kowos tiana foloko nu yuruk. **7** Nga tulokinya in tia af ke pacl se sacn sunowos enenu na af yohk. Nga lela in af ke sie siti, a wangin af ke sie pac siti. Af kahkla nu fin sie ima, a ima saya pulamlamlana. **8** Ke sripen elos kofla muteng malu lalos, mwet in siti puspis som sukok kof in sie pacna siti, tuh tiana fal in kitalos. Ne ouinge kowos tia pacna foloko nu yuruk. **9** "Nga supwala sie eng fol tuh in fulokla sacn sunowos. Locust uh kangla ima in mahsrik, ima in grape, sak fig ac sak olive sunowos, a kowos sracl pacna tia foloko nu yuruk. **10** "Nga sot sie kain mas upa

5 Mwet Israel, porongo on in asor soko su nga onkakin keiwos: **2** Israel el oana sie mutan fusr su anwuki oan infohk uh, Su ac fah tiana sifilpa tukakek! Sisilana el, oan fin fohk uh, Ac wangin mwet in sraklalak. **3** LEUM GOD Fulat El fahk, "Sie siti in Israel supwala sie tausin mwet mweun, ac mwet siofok na painmoul foloko. Ac sie pac siti supwala mwet mweun siofok, ac mwet singoul na foloko." **4** LEUM GOD El fahk nu sin mwet Israel, "Fahsru nu yuruk, ac kowos fah moul. **5** Nikmet som nu Beersheba in alu. Nimet strike in sukyu in acn Bethel — Bethel ac fah wanginla. Nikmet som nu Gilgal-mwet we uh ac fah som nu in surho." **6** Suk LEUM GOD, ac kowos fah moul. Kowos fin tia sokol, El fah putati oana sie e nu fin mwet Israel. E sac fah esukak mwet in Bethel, ac wangin sie fah ku in konela. **7** We nu suwos su furokla ma pwaye, ac aklalfonye mwet in eisla ma lalos! **8** LEUM GOD El orala itu uh, El orala Nasren ac oakiya acn sin itu saya. El ekulla lohsr lun fong nu ke kalem lun len, Ac ekulla len nu ke fong. El eis kof liki fin meoa uh Ac okoala nu fin faclu. Inel pa LEUM GOD. **9** El uniya mwet ku ac kunausla pot ku lalos. **10** Kowos srunga kutena mwet su lain orekma sesuwos ac kaskas pwaye ke pacl in nununku. **11** Kowos akkeoyke mwet sukasrup ac pisrala mwe mongo nalos. Ke ma inge kowos ac fah tia muta in lohm wowo kowos musaela ke eot tufahl, ku nim wain liki ima in grape kato su kowos yukwiya. **12** Nga etu upaiyen ma koluk lowos, ac pusiyen pacl kowos kunausla ma sap uh. Kowos akkeoyke mwet wo, kowos eis molin eyeinse, ac ke pacl in nununku kowos ikol tuh suwos lun mwet sukasrup in tia fwackyuk. **13** Ke pacl koluk ouinge uh, el su oasr kalem yoro el ac mislana ac tia fahk ma el nunku. **14** Suk in oru ma suwos ac tia ma koluk, tuh kowos in ku in moul. Na LEUM GOD Kulana El fah wi kowos, oana ke kowos fahk. **15** Srunga ma koluk, ac lungse ma wo, ac akkeye tuh ma suwos in sikiyak ke pacl in nununku. Sahp LEUM GOD El ac fah pakoten nu sin mwet na pu su painmoulla in mutunfacl se inge. **16** Ouinge LEUM GOD Fulat ac Kulana El fahk, "Ac fah oasr pusren tung mwemelil inkanek in siti uh. Ac fah solsolme mwet orekma in ima elos in wi mwet ma oasr moul nu se in tung, tuh elos kewa in tungi mas

misa. **17** Ac fah oasr pac pusren tung ac mwemelil ke karinganganangna kut in tia fahk Inen LEUM GOD." **11** Pacl ima in grape nukewa. Ma inge nukewa ac fah siyak se LEUM GOD El sapkin, na lohm lulap ac lohm sririk mweyen nga ac tuku kalyei kowos." LEUM GOD pa fahk nukewa fah kunanula nu ke ip sririk. **12** Mwet uh tia ku ma inge. **18** Ac mau fuka upaiya nu suwos su salka len in sang cow uh kihling in meoa uh, oayapa horse uh lun LEUM GOD! Mea ac wo nu suwos ke len sac? Ac tiana ku in kasrus fin eot lulap. A kowos furokla nununku fah mau sie len na lohsr ac tia kalem. **19** Ac fah mau suwobs nu ke pwasin, ac ma pwaye nu ke ma sutuu oana sie mwet su kaingkin soko lion twe sun bear soko! uh. **13** Kowos filangkin mu kowos sruokya siti sririk Ku oana sie mwet su utsyak tari nu in lohm sel ac siungya Lodebar lowos. Kowos konkin ac fahk, "Kut sruokya pac pesinka uh, a wet pwasin soko ngalsilya!" **20** Len lun acn Karnaim ke ku lasr sifacna." **14** LEUM GOD Kulana LEUM GOD ac fah len na lohsr matoltol, ac wangin kutu El sifacna fahk, "Mwet Israel, nga ac supwaot sie un sririk kalem kac. **21** LEUM GOD El fahk, "Nga srunga mwet mweun liki sie facl sac in sruokya acn suwos ac kufwa kowos oru ke pacl in alu lowos. Nga tia kuhnunik! mutala we. Elos ac fah akkeokey kowos, mutawauk ke **22** Kowos fin use mwe kisa firir ac mwe kisa wheat lowos Innek In Utyak Nu Hamath tafunyen epang, fahla nwe ke nu sik, nga ac fah tia eis. Nga fah tia pac engan ke Infac sririk soko Arabah tafunyen eir."

kosro fact ma kowos kisakin nu sik. **23** Tulokinya on oraru lowos ingan. Nga tia lungse lohng pusren mwe on nutuwos an. **24** A lela nununku suwobs in asrla oana sie unon in kof, ac ma suwoswos in soror oana soko infac su tia ku in mihnlia. **25** "Mwet Israel, ke nga tuh pwen kowos sasla yen mjesis ke lusen yac angngaul, kowos tuh tiana enenu in use mwe kisa ku mwe sang nu sik. **26** Tusrukta inge, ke sripen kowos alu nu ke ma sruloala pangpang Sakkuth ac Kaiwan, kowos fah enenu in us ma sruloala lowos ingan. **27** ke nga ac eiskowosyang nu in sruoh in sie facl alukela Damascus." Pa inge kas lun LEUM GOD, su pangpang God Kulana.

6 Ac mau fuka upaiya nu suwos su muta insraelak in Zion, ac nu suwos su moul in misla Samaria. Kowos pa mwet fulat lun mutunfacl pwengpeng se inge Israel, su mwet uh fahsri in suk kasru se. **2** Fahlawin ac liye siti Calneh. Na sifilpa oatula fahsr nu in siti lulap Hamath, na tufokla nu in siti Gath lun mwet Philistia. Ya acn ingan ku liki tokosrai lun Judah ac Israel? Ya acn lalos yohk liki acn lowos? **3** Kowos tia lungse in fwack mu sie len in ongoiya ac tuku. A ma kowos oru ingan aksayema len sac. **4** Ac mau fuka upaiya nu suwos su lungse oanoanla fin mwe muta wowo lowos, ac mongo ikwen cow fusr ac sheep fusr! **5** Kowos lungse na kinala on sasu oana David, ac sritalkin ke mwe on nutuwos. **6** Kowos nwakla ahlul na lulap ke wain ac numla, ac kowos akmusrankin ono na keng, a kowos tiana asor ke musalla lun Israel. **7** Ke ma inge kowos pa ac som emeet nu in sruoh. Kufwa lowos ac warongrong lowos an ac fah wanginla. **8** LEUM GOD Fulat ac Kulana El orala sie wulela ku ke Inel, ac fahk, "Nga kwase inse fulat lun mwet Israel, ac nga tia pac kuhnunik lohm lulap ac kato selos. Nga fah kitala siti fulat selos ac ma nukewa loac nu sin mwet lokoalok lalos." **9** Fin pa oasr mwet singoul lula in sie lohm, elos kewa ac misa. **10** Sie mwet ma sou lun sie mwet misa, su ma kunei in esukak monin mwet misa, fah usla mano sac liki lohm sac. El fah pang nu sin kutena su srakna muta in lohm ah, ac siyuk, "Oasr mwet lula ingan?" Na sie pusra ac fah topuk, "Wangin!" Na sou se lun mas uh fah fahk, "Koasrlong! Kut enenu in

7 Oasr aruruma se nga liye sin LEUM GOD Fulat. In aruruma se inge nga liye El orala u in locust na lulap se tukunna pacl se kosreyukla mah nun kosro nutin tokosra, ac sruen mah uh mutawauk in sruak. **2** Ke aruruma sac nga liye ke locust uh mutawauk in kangla mah ac sra nukewa fin acn uh, na nga fahk, "LEUM GOD Fulat, nunak munas nu sin mwet in fwil natul Jacob! Elos ac moulla fuka? Elos arulana munas!" **3** Na LEUM GOD El ekulla nunak lal ac fahk, "Ma kom liye uh ac fah tia sifak." **4** Nga sifil liye sie aruruma sin LEUM GOD Fulat. In aruruma sac, nga liye El akoo in kalyei mwet lal ke e. E sac furreak meoa lulap ye faclu, ac mutawauk in esukak acn uh. **5** Na nga fahk, "O LEUM GOD Fulat, tulokinya e u! Mwet lom uh ac moulla fuka? Elos arulana pu ac munas!" **6** Na LEUM GOD El sifilpa ekulla nunak lal ac fahk, "Ma se inge ac fah tia pac sifak." **7** Na nga sifil liye sie aruruma sin LEUM GOD. In aruruma se inge nga liye El tu sisken soko pot, ma mwet musa elos tuh orekmakin soko ah in aksuwos ke elos musai, ac LEUM GOD El sruok ah in aksuwos soko in paol. **8** El siyuk sik, "Amos, mea kom liye?" Na nga fahk, "Ah in aksuwos soko." Na El fahk, "Nga orekmakin ah soko inge in akkalemye lah mwet luk elos oana soko pot ma kihla. Nga ac fah tia sifil ekulla nunak luk lah nga ac kalyaelos. **9** Acn nukewa mwet in fwil natul Isaac alu we ac fah kunanula. Acn mutal lun Israel ac fah sruala. Nga ac wotela tokosrai lun sou lal Tokosra Jeroboam in wanginla." **10** Na Amaziah, mwet tol fulat in acn Bethel, el supwala kas nu yorol Tokosra Jeroboam lun Israel, su fahk ouinge: "Amos el fahk kas in lain kom inmasrlon mwet uh. Sramasram lal uh ac kunausla facl se inge. **11** Pa inge ma el fahk, 'Jeroboam el fah misa ke mweun, ac mwet Israel fah utukla liki acn selos nu in sruoh.'" **12** Na Amaziah el fahk nu sel Amos, "Mwet palu, folokla nu Judah ac oru lutu lom in acn we. Lela mwet we in moli nu sum. **13** Nimet sifilpa palu in acn Bethel. Acn in alu sin tokosra ac mwet in facl se inge nufon pa inge." **14** Na Amos el topuk, "Nga tia palu in moul nu sik. Nga sie mwet liyaung sheep, ac nga orekma ke sak fig. **15** Tuh

pa LEUM GOD EI eisyla liki orekma in mwet shepherd, ac sap nga in tuku ac palu nu sin mwet lal, mwet Israel. **16** Inge, lohng ma LEUM GOD EI fahk. Kom fahk nu sik nga in tia palu ac in tia kaskas lain mwet Israel. **17** Ke kom fahk ouinge, Amaziah, LEUM GOD EI fahk nu sum, 'Mutan kiom an ac fah ekla sie mutan kosro su eis molin kosro lal in siti uh, ac tulik nutum ac fah anwuki ke mweun. Acn sum ac fah kitakateliq ac itukyang nu sin kutu pacna mwet, ac kom sifacna ac fah misa in facl sin mwet pegan. Pwayena mwet Israel fah utukla liki acn selos nu in suroh.' mulalla ke malu. **14** Elos su fulahk ke ma sruloala lun Samaria ac fahk, 'Ke inen god lun Dan,' ku 'Ke inen god lun Beersheba,' elos ac fah ikori ac tia sifil tukakek."

9 Nga liye LEUM GOD EI tu sisken loang uh. El sap, "Liksreni puok sifen su in Tempul tuh pwelung uh fah kusrusryak, ac acn lucng musalsalu ac raki nu fin sifen mwet uh. Nga fah onela mwet lula nukewa ke mweun. Wangin sie selos ac fah moulla, tia siefanna ac fah kaingla. **2** Elos finne pikin nu ten in oatuu nu ke facl lun mwet misa, nga ac fah sruokolosi. Elos finne fanyak nu

8 Nga liye sie pac aruruma sin LEUM GOD Fulat. Ke aruruma se inge nga liye sie fotoh in fokinsak. **2** Na LEUM GOD El siyuk, "Amos, mea kom liye?" Ac nga topuk, "Fotoh in fokinsak se." Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Pacl safla lun mwet luk, mwet Israel, summa. Nga fah tia sifil ekulla nunak luk in kalyaelos. **3** In len sac, on engan ke inkul sin tokosra fah ekla nu ke pusren tung. Monin mwet misa ac fah oalik acn uh. Ke pacl se sisila elos, ac fah wangin pusra lohngyuk." **4** Porongo ma inge, kowos su lolongya mwet enenu, ac strike in kunausla mwet sukasrup in facl se inge. **5** Kowos sifacna nunku ouinge: "Pahtla kufwen Malem Sasu in tari, tuh kut in kukakin wheat lasr uh. Ac safla ngac len Sabbath, kut in ku in sifil mutawauk kuka? Na kut ac kulak molo uh in yohk, ac orekmakin mwe srikasrak sutuu, ac urokla mwe paun in kiapu mwet moul yorosr. **6** Kut ku in kukakin wheat kolukla ke mol yohk. Kut fah molela kutu mwet sukasrup su tia ku in afkalye soemoul lalos — finne molin sori se elos tia ku in molela — tuh elos in mwet kohs lasr." **7** LEUM GOD, su mwet Israel elos akfulate, El orala sie wulela ku ac fahk, "Nga fah tiana mulunku orekma koluk lalos. **8** Ouinge faclu fah kusrusryak, ac mwet nukewa ac fah tuninfongla. Facl se inge nufon ac fah usrusryak — ac fah mutyak ac putati oana Infac Nile. **9** Pacl se ac fah tuku ke nga fah oru faht uh in tili ke infulwen len, ac faclu ac fah lohsrla ke srakna len. Nga, LEUM GOD Fulat, pa fahk ouinge. **10** Nga fah ekulla len in kufwa lowos nu ke len in asor, ac on engan lowos nu ke pusren tung. Nga fah oru kowos in mangsrasraela insifowos ac nukum nuknuk yohk eoa, ac kowos fah oana papa ac nina su mwemelil ke wen sefanna natultal misa. Ma nukewa ma sifyak ke len sac mwe asor mukefanna. **11** "Pacl se ac fah tuku ke nga fah supwama sracil nu fin acn uh. Mwet uh ac fah masrinsral, tuh tia nu ke mwe mongo. Elos ac fah malu, tuh tia nu ke mwe nim. Elos ac masrinsral ac malu nu ke kas in luti sin LEUM GOD. Nga, LEUM GOD, pa fahk ouinge. **12** Mwet uh ac fah foroht forma liki Meoa Misa nu ke Meoa Mediterranean, ac ke tafunyep epang nu ke layen kutulap. Elos ac fah suk kas in luti sin LEUM GOD yen nukewa, tuh elos ac fah tiana konauk. **13** In len sac, finne mukul fusr ac mutan fusr su ku in mano, elos fah Elos fin wikla fin mangon Eol Carmel, nga ac fah sokolos ac surokolosi. Elos fin wikla likiyu oe yen loal meoa, nga ac fah sap tuh ma sulallal in meoa in ngalselosi. **4** Mwet lokoalok lalos fin usalosla nu in sruoh, nga ac fah sap in anwuki mwet sruoh ingan. Nga wotela tar in kunauselosla, ac tia kasrellos." **5** LEUM GOD Fulat ac Kulana El kahlye faclu Ac faclu kusrusryak. Mwet nukewa su muta we elos asor. Faclu nufon ac fah mutyak ac putati oana Infac Nile. **6** LEUM GOD El musai acn sel inkusrao, Ac oru tuh acn engyeng uh in sunya faclu. El eis kof liki fin meoa uh Ac okoala nu fin faclu. Inel pa LEUM GOD! **7** LEUM GOD El fahk, "Mwet Israel, nga saokkin mwet Ethiopia oana ke nga sekoekowos. Nga use mwet Philistia liki acn Crete, ac mwet Syria liki acn Kir, oana ke nga tuh uskowosme liki acn Egypt. **8** Nga, LEUM GOD Fulat, nga suiya tokosrai koluk se lun Israel inge, ac nga fah sukela liki faclu. Tusruku nga fah tia kunausla nukewa mwet in fwil natul Jacob. **9** "Nga fah sapkin in likliki mwet Israel oana ke mwet uh likliki puk. Nga fah osroklosyak inmasrlon mutunfacl uh in srela mwet wangin sripa. **10** Mwet koluk inmasrlon mwet luk fah anwuki ke mweun — elos nukewa su fahk, 'God El fah tia lela kutena mwe ongoiya in tuku nu facsr.' **11** LEUM GOD El fahk, "Len se ac fah tuku ke nga ac fah sifil folokonak tokosrai lal David, su oana sie lohm ma ikori ac sruala. Nga fah tulokunak ac aksasuyela sinka kac. Nga fah sifilpa musaela ac orala tuh in oana pacl meet ah. **12** Ouinge mwet Israel fah kutangla ac nukewa lula ke facl lun mwet Edom, oayapa mutunfacl nukewa su tuh ma luk meet. LEUM GOD El fahk ouinge, ac El ac fah oru oana ke El fahk. **13** LEUM GOD El fahk, "In kutu len fahsru, Matula lun wheat uh ac pisprisr liki mwet kosrani, Ac kap lun grape uh fah sa liki na in orekla nu ke wain. Sronin grape uh ac fah sororla fineol ma kapak we, Ac kahkla pe eol uh. **14** Nga ac fah folokonma mwet luk nu in acn selos. Elos fah sifil musai siti selos ma musalla, ac muta we. Elos ac yukwi ima in grape ac nim wain kac. Elos ac yukwi ima srisrik lalos ac kang fahko kac. **15** Nga fah yukwiya mwet luk fin acn ma tuh sang selos, Ac elos fah tia sifilpa fifyak." LEUM GOD lom pa fahk ouinge.

Nga liye LEUM GOD El tu sisken loang uh. El sap, "Liksreni puok sifen su in Tempul tuh pwelung uh fah srusryak, ac acn lucng musalsalu ac raki nu fin sifen wet uh. Nga fah onela mwet lula nukewa ke mweun. angin sie selos ac fah moulla, tia siefanna ac fah singla. 2 Elos finne pikin nu ten in oatui nu ke facl lun wet misa, nga ac fah sruokolosi. Elos finne fanyak nu kusrao, nga ac fah tulakunulosi nu ten. (Sheol h7585) 3

Es fin-wilke-fin mengen Fel Carmel, nge es feb sekoles

os fin wikla fin mangon Eoi Carmel, nga ac tan soko los sruokolosi. Elos fin wikla likiyu oe yen loal meoa, a ac fah sap tuh ma sulallal in meoa in ngalselosi. Mwet lokoalok lalos fin usalosla nu in sruoh, nga ac n sap in anwuki mwet sruoh ingan. Nga wotela tari kunauselosla, ac tia kasrelos." 5 LEUM GOD Fulat Kulana El kahlye faclu Ac faclu kusrusryak. Mwet kewa su muta we elos asor. Faclu nufon ac fah mutyak

putati oana Infacl Nile. 6 LEUM GOD El musai acn
l inkusrao, Ac oru tuh acn engyeng uh in sunya faclu.
sia laf lili siw meesa. In Ac olaola o sia faclu. Incl

eis kof liki tin meoa uh Ac okoala nu tin faclu. Inel
LEUM GOD! 7 LEUM GOD El fahk, "Mwet Israel,
a saokkin mwet Ethiopia oana ke nga sekoekowos.

ja use mwet Philistia liki acn Crete, ac mwet Syria liki
n Kir, oana ke nga tuh uskowosme liki acn Egypt. 8

ga, LEUM GOD Fulat, nga suiya tokosrai koluk se lunael inge, ac nga fah sukela liki faclu. Tusruku nga fah kuncuelsa nukewa miwt in ful natul Jacob, e "Nga

Kuhausla hukewa mwet in twili hatul Jacob. 9 Nga
in sapkin in likiliki mwet Israel oana ke mwet uh likiliki
k. Nga fah osrokolosyak inmasrlon mutunfacl uh in

10 Mwet koluk inmasrlon mwet
k fah anwuki ke mweun — elo nukewa su fahk, 'God

fah tia lela kutena mwe ongoiya in tuku nu facsir." LEUM GOD El fahk, "Len se ac fah tuku ke nga ac sifil folokonak tokosrajal David, su oana sio lohm

I Sili tulokunkak tokosrai iai David, su orala sie ionim
a ikori ac sruala. Nga fah tulokunak ac aksasuyela
nka kac. Nga fah sifilpa musaela ac orala tuh in oana

cl meet ah. 12 Ouinge mwet Israel fah kutangla acn kewa lula ke facl lun mwet Edom, oayapa mutunfacl

kewa su tuh ma luk meet. LEUM GOD El fahk ouinge,
El ac fah oru oana ke El fahk. 13 LEUM GOD El
nk "In kutu len fahsru. Matula lun wheat ub ac pisnris.

ik, "In katu ien farsi, Matilda lun wheat un ac pisipisi i mwet kosrani, Ac kap lun grape uh fah sa liki na orekla nu ke wain. Sronin grape uh ac fah sororla

eol ma kapak we, Ac kahkla pe eol uh. 14 Nga ac fah okonma mwet luk nu in acn selos. Elos fah sifil musai

i selos ma musalla, ac muta we. Elos ac yukwi ima in ape ac nim wain kac. Elos ac yukwi ima srisrik lalos ac ng fabko kac. 15 Nga fah yukwiya mwet luk fin acp ma

"ng lanku kae. Is Ngau tan yuwya niwet lauk hin aeh ma
ta tuh sang selos, Ac elos fah tia sifilpa fifyak." LEUM
DD lom pa fahk ouinge.

Obadiah

1 Pa inge kas in palu lal Obadiah — ma LEUM GOD Fulatlana El fahk ke acn Edom. LEUM GOD El supwala mwet roso lal nu sin mutunfacl uh Ac kut lohng kas lal: "Akola! Kut som mweun acn Edom!" **2** LEUM GOD El fahk nu sin Edom, "Nga fah oru tuh kom in munas inmasrlon mutunfacl uh. Mwet nukewa ac fah kwase kom. **3** Inse fulat lom kiapwekomla. Siti fulat sum kalkalyak ke eot ku. Acn in muta lom oan yen fulat fineol uh, Ouinge kom nunku sum sifacna, 'Su ac ku in amakinywi nu ten?' **4** Kom finne oakiya acn sum in oan fin acn fulat Oana ahng lun eagle uh, Ac lumweyuk mu oan inmasrlon itu uh, Nga ac fah amakinkomi nu ten. **5** "Pacl se mwet pisrapasr uh tuku ke fong, Eltal eis na ma eltal lungse mukena. Pacl se mwet uh kosrani grape uh, Elos ac filiya kutu in oanna. A funu mwet lokoalok lowos uh, elos ac sikikowosla nufon! **6** Kowos fwil natul Esau, ma saok lowos ayukla suwos. **7** Mwet ma asruoki nu suwos, elos kiapwekomosla, Elos liskowosla liki facl suwos. Elos misla yuruwos meet, a inge elos kutangkowosla. Elos su wi kowos na mongo meet, inge elos oakiya mwe kwasrip nu suwos. Elos aksruksruk keiwoes ac fahk, 'Pia sruk usrnuguk lalos an?' **8** "Ke len se nga ac kalyei Edom, Nga ac kunausla mwet usrnuguk lalos, Ac eisla lalmwetmet lalos. **9** Mwet watwen in acn Teman ac arulana tuninfongla, Ac mwet mweun nukewa in Edom ac fah anwukla. **10** "Mweyen kowos onela ac pisre Ma lun sou lowos, su tulik natul Jacob, Kowos ac fah kunausyukla ac aklusrongtenyeyuk nwe tok. **11** Kowos tu na ngetang ke len se ma Mwet lokoalok uh kunausla mutunpot lalos. Lupan koluk lowos an oana koluk lun mwetsac Su usla mwe kasrup in acn Jerusalem Ac kitilik inmasrlolos. **12** Tiana wo ke kowos tuh pwarkin Ongoiya ma sikiyak nu sin mwet Judah wiowos. Tiana wo ke kowos tuh engan Ke len in musalla lalos. Tia pac wo ke kowos tuh isrunulos Ke elos muta in keok. **13** Tiana wo ke kowos tuh utyak nu in siti lun mwet luk In pwarkin keok lalos, Ac in eisla mwe kasrup lalos Ke len in ongoiya lalos. **14** Tiana wo ke kowos tuh ke inkaneke sengelik In sruokolos su srike in kaing. Tiana wo ke kowos tuh eisalosyang nu inpoun mwet lokoalok lalos Ke len in ongoiya lalos. **15** "Len se apkuranme ke nga, LEUM GOD, Fah nununku mutunfacl nukewa. Edom, ma kom orala tari Ac fah orek nu sum. Orekma sufal lom nukewa ac fah folokot pacna nu sum. **16** Mwet luk elos numla sie cup in kalya arulana mwen Fineol mutal sik, Tusruktu, mutunfacl nukewa raunela ac fah nim pac Sie cup in kalya su mwen liki na. Elos fah numla nufon, na elos wanginla. **17** "Tusruktu kutu ac fah tia sruh Fineol Zion, Na acn we ac fah sie acn mutal. Ac fah ma lun mwet lal Jacob Acn se su nuna ma lalos meet. **18** Mwet lal Jacob ac mwet lal Joseph ac fah oana firir in e; Elos ac fah sukela mwet lal Esau Oana e uh esukla sroan

mah. Wangin mwet in fwil natul Esau fah moul. Nga, LEUM GOD, pa fahk. **19** "Mwet in acn eir in Judah fah muta fin acn Edom. Elos su muta ke eol srisrik layen nu roto, fah sruokya acn Philistia. Mwet Israel fah eis acn lun Ephraim ac Samaria. Mwet Benjamin fah eis acn Gilead. **20** Mwet epang in Israel su muta in sruoh elos fah orala sie un mwet mweun Su fah foloko ac sruokya acn Phoenicia, fahla nwe Zarephath su oan epang. Mwet sruoh lun Jerusalem su muta Sardis Fah sruokya siti srisrik layen eir in Judah. **21** Tukun mwet Jerusalem elos kutangla acn inge nukewa Elos fah utyak mweuni acn Edom ac leumi acn we. Ac LEUM GOD El fah leum fin tokosrai sac nufon."

Jonah

1 Sie len ah LEUM GOD El kaskas nu sel Jonah, wen natul Amittai. 2 El fahk, "Fahla nu Nineveh, siti lulap sac, ac fahkak nu sin mwet we lah nga arulana etu lulan koluk lalos." 3 Tusrukta Jonah el mukuiyak ac som nu sienan acn elan kaingla liki LEUM GOD. El som nu Joppa ac konauk lah oasr oak soko akola in som nu Tarshish. El molella nu fin oak uh ac sroang in som nu Tarshish, wi mwet orekma fin oak uh, in kaingla nu ke sie acn loes liki LEUM GOD. 4 Tuh LEUM GOD El supwala sie paka nu meoa, ac eng uh arulana upa pwanang oak soko ah apkuran in musalla. 5 Selu fin oak uh tuninfongla, ac kais sie selos wowoyak in suk kasru sin god lal sifacna. Na elos sis koanon oak uh nu in meoa uh in akmulalaye oak uh. In pacl se inge Jonah el fani nu ten ac ona motul folosuwosla. 6 Captain lun oak uh liyalak ac fahk nu sel, "Efu kom ku motul? Tukakek ac pre nu sin god lom. Sahp el ac pakomutars ac molikutla." 7 Na selu ah fahk nu sin sie sin sie, "Wona kut in susfa in konauk lah su pwanma mwe fosrnga inge nu sesr uh." Elos orala fa uh, na inel Jonah fwacfeyak. 8 Na elos fahk nu sel, "Mea kom oru inge uh? Kom tuku ya me? Kom mwet ya? Ya kom pa pwanang ma sifyak inge uh?" 9 Jonah el topuk, "Nga mwet Hebrew. Nga alu nu sin LEUM GOD, God inkusrao, su orala acn ac meoa uh." 10 Jonah el fahk pac nu selos lah el kaing liki LEUM GOD. Mwet fin oak uh arulana sangengla ac fahk nu sel, "Ma na koluk se pa kom oru ingan!" 11 Ac ke paka uh sifilpa upala liki meet ah, mwet fin oak uh siyuk sel, "Mea kut ac oru nu sum in kutongya paka uh?" 12 Jonah el topuk, "Sisyula nu in meoa uh na ac fah mihsa. Nga etu lah nga pa pwanang kowos sun eng na upa se inge." 13 Elos tia sisella, a elos srike na ke kuiyalos in kalang nu weacn uh, tuh elos tia ku mweyen paka uh upala liki na meet. 14 Na elos wowoyak nu sin LEUM GOD ac fahk, "O LEUM GOD, kut siyuk, nikmet eisla moul lasr ke kut ac eisla moul lun mwet se inge! Kom, O LEUM GOD, pa pwanang ma inge nukewa. Ma inge kut ac oru fal nu ke lungse lom." 15 Na elos sraklalak Jonah ac sisella nu in meoa, na eng uh tui in kitin pacl ah na. 16 Ma se inge oru mwet fin oak uh arulana sangeng sin LEUM GOD, pwanang elos oru sie mwe kisa nu sin LEUM GOD, ac wulela mu elos ac kulansap nu sel. 17 Ac LEUM GOD El oru tuh soko ik lulap in okomulla Jonah, ac el muta insien ik soko ah ke len tolu ac fong tolu.

2 Na ke Jonah el muta insien ik soko ah, el pre nu sin LEUM GOD lal ac fahk: 2 "O LEUM GOD, ke nga muta in ongoiya nga pang nu sum, Ac kom topukyu. Nga pang nu sum infulan facl sin mwet misa me in suk kasru, Ac kom lohngyu. (Sheol h7585) 3 Kom sisulya nu yen loallana in meoa uh, Acn ma kof uh apinyula Ac noa lulap toki fuk. 4 Nga nunku mu kom sisulya liki ye

motom Ac nga fah tia ku in sifilpa liye Tempul mutual lom. 5 Kof uh tilmakinyuwi ac tulokinya monguk. Meoa uh apinyula, Ac kormwek uh punla insifik. 6 Nga tilla nwe ke nga sun kapin eol ye kof uh, Nu in acn su mutunpot kac kaul ma pahtpat. Ne ouinge, O LEUM GOD luk, Kom folokinyume liki acn loal sac, ac nga moulla. 7 Ke nga pula lah moul luk apkuran in safia, Nga pang nu sum, O LEUM GOD, Ac kom lohngyu in Tempul mutual lom. 8 Elos su alu nu ke ma srlaola lusrongten, Elos ngetta liki kom ac tia sifil inse pwaye nu sum. 9 Tusrukta nga fah yuk on in kaksak nu sum. Nga fah orek kisa nu sum Ac oru oana ma nga wulela kac. Molela tuku sin LEUM GOD me!" 10 Na LEUM GOD El sap ik soko ah in wihtaclla Jonah nu weacn uh, ac el wihtaclla.

3 LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sel Jonah. 2 El fahk, "Fahla nu Nineveh, siti lulap sac, ac sulkakin nu sin mwet we pweng su nga fahkot nu sum." 3 Ouinge Jonah el akos LEUM GOD ac som nu Nineveh, sie siti yoklana, su emenu mwet se in fahsr len tolu in sasla kac. 4 Jonah el utyak nu in siti sac, ac tukun el fahsr len fon se el sulkakin pweng sac ac fahk, "Len angngaul na lula, na Nineveh ac fah kanausyukla!" 5 Mwet Nineveh elos lulafongi ma God El fahk inge. Ouinge elos wotela mu mwet nukewa in lalo, na mwet fulat nwe ke mwet srisrik nukewa nokomang nuknuk yohk eoa inakkalemye lah elos auliayak. 6 Ke tokosra lun Nineveh el lohngak, el tuyak liki tron lal, sarukla nuknuk in tokosra lal, nokomang nuknuk yohk eoa, ac pituki fin apat uh. 7 El supwalik sie sap nu sin mwet Nineveh, su fahk: "Sap soko sin tokosra ac mwet pwapa lal pa inge: Wangin mwet, ku cow, ku sheep, fah kang ku nim kutena ma. 8 Mwet nukewa enenu in nokomang nuknuk yohk eoa, ac ma orakrak nukewa enenu in afyufi ke nuknuk yohk eoa. Mwet nukewa enenu in pre akoaruye nu sin God, ac sisla ouiya sulallal ac orekma koluk lalos. 9 Sahp God El ac ekulla nunak lal. Sahp El ac tila kasrkusrak, ac kut fah tia misa!" 10 God El liye ma elos oru. El liye lah elos sisla ouiya koluk lalos. Ouinge El ekulla nunak lal ac tia sang kai nu selos, oana El tuh fahk mu El ac oru.

4 Jonah el inse toasd ac kasrkusrak ke ma se inge. 2 Na el pre ac fahk, "LEUM GOD, ya nga tuh tia fahk meet liki nga som liki acn sik lah pa inge ma kom ac mau oru uh? Pa pwanang nga tuh suk na ngan kaingla nu Tarshish! Nga etu lah kom sie God su yohk lungse ac pakoten la, ac kom mongfisrasr pacl nukewa, kulang pacl nukewa, ac akola pacl nukewa in ekulla nunak lom tuh kom in tia kalyei mwet uh. 3 Ke ma inge, LEUM GOD, eisla moul luk. Nga fin misa, ac wo liki na nga in moul." 4 LEUM GOD El topuk, "Ya fal kom in kasrkusrak?" 5 Jonah el illa liki siti uh ac muta layen kutulap in siti sac. El orala sie iwen aktuktuk nu sel sifacna ac muta ye lul kac, ac tupan elan liye lah mea ac sifyak nu Nineveh. 6 Na LEUM GOD El orala soko mah orak in kapak ac

sunilya Jonah, ac lul kac akwoyal. Ac Jonah el arulana insewowo ke mah orak soko ah. **7** Tusruktu toang na ke lutu tok ah, God El sap wet soko in kunausla mah orak soko ah, na mah soko ah masla. **8** Tukun faht ah takak tari, God El supwama sie eng na fol kutulap me, ac Jonah el apkuran in mulalla ke fulen faht ah sreya fin sifal. Ouinge el kena elan misa. El fahk, "Nga fin misa, ac wo liki na nga in moul." **9** Tuh God El fahk nu sel, "Ya fal kom in kasrkusrak ke mah orak soko ah?" Jonah el topuk, "Aok, nuna fal ngan kasrkusrak — lapan kasrkusrak luk inge ku na ngan misa kac!" **10** LEUM GOD El fahk nu sel, "Mah orak soko inge kapak ke fong se na, ac masla pacna ke fong se toko an. Wangin orekma lom nu kac, ac tia pac kom pa oru in kap uh, a kom asor kac! **11** Ac fal nu sik in arulana yohk pakomuta luk ke acn Nineveh, siti lulap sac, ke sripen oasr tulik siofok longoul tausin we wangin mwatalos, oapaya ma orakrak!"

Micah

1 In paci ma Jotham, ac Ahaz, ac Hezekiah elos tuh tokosra lun acn Judah, LEUM GOD El sang kas inge nu sel Micah, su sie mwet in siti srisrik Moresheth. LEUM GOD El ikasla nu sel Micah kalmen ma inge nukewa ke Samaria ac Jerusalem. **2** Lohng ma se inge, kowos mutanfaahl nukewa; Porongo ma se inge, kowos nukewa su muta fin faclu! LEUM GOD Fulatlana El ac fah kaskas lain kowos. Lipsre! El kaskas liki Tempul lal inkusrao me. **3** LEUM GOD El tuku liki acn mutal sel. El fah oauti ac fahsra fin mangon eol uh. **4** Na eol uh ac fah kofelik ye nial Oana kiris ma oan ke e uh. Ma inge ac fah kahkla nu infahlfal uh, Oana kof uh ke sororla pe eol uh. **5** Ma inge nukewa ac sikiyak mweyen mwet Israel elos orekma koluk ac tunyuna lain God. Tunyuna lun Israel ac sisi nu fin su? Nu fin Samaria sifacna, siti fulat selos! Ac su ac eis mwatan alu nu ke ma sruloala in acn Judah? Jerusalem sifacna! **6** Ouinge LEUM GOD El fahk, "Nga fah kunausla Samaria tuh in oana sie yol in ma musalla in acn turangang, yen grape uh yok we. Nga fah okoala eot musalsal lun siti uh nu infahlfal uh, ac oru tuh in wangin ma oan fin pwelung lun siti sac. **7** Ma sruloala nukewa ma saok sin mwet we ac fah fokfoki nu ke ip srisrik, ac ma nukewa ma itukyang nu sin mutan ma kosro in tempul lul ma sruloala ac eis molo kac fah isisyak ke e. Mwe alyalu saya nukewa ac fah orala sie yol in ma sisila. Samaria el tuh eisanai molin mutan kosro uh in akkasrupye fokin acn uh, a inge mwet lokoalok lun Samaria ac fah usla ma inge ac sang nu sin mutan kosro ke tempul lun ma sruloala in acn say'a." **8** Na Micah el fahk, "Ke sripa se inge nga ac fah mwemelil ac eoksra. Nga ac fah koflufolla foroh forma, ac tia loeyuk niuk, in akkalemye asor luk. Nga fah wowoyak oana kosro inima, ac mwemelil oana pusren sie kakowa ke fong. **9** Kinet ke Samaria tiana ku in mahla, ac Judah el apkuran in sun pac luman keok sacna. Mwe ongoiya sun tar mutunpot lun Jerusalem, acn su mwet luk muta we." **10** Nimet fahk nu sin mwet lokoalok lasr in acn Gath lah kutangyukla kut. Nimet lela elos in liye ke kowstung. Mwet in Beth Leaphrah, kowos ipippip infokh uh in akkalemye inse toasr lowos! **11** Kowos mwet Shaphir, kowos ac som nu in sruoh, koflufol ac mwekin. Elos su muta in Zaanan tiana ku in ilme liki siti selos. Paci se kowos lohng pusren tung in acn Bethezel, kowos ac etu na lah wangin nien wikla we. **12** Mwet Maroth elos tawi ac tupan in kasreyuk elos, mweyen LEUM GOD El oru tuh ongoiya lulap apkuranyang nu Jerusalem. **13** Kowos su muta in Lachish, kapriya horse an nu ke chariot an. Kowos etai ma koluk lun Israel, pwanang Jerusalem oru pac ma koluk. **14** Ac kowos mwet Judah, wilksala nu sin acn Moresheth Gath. Ac fah wangin kasru lun siti srisrik Achzib nu sin tokosra lun Israel. **15** Mwet Mareshah, LEUM GOD El fah eiskowosyang nu inpoun

mwet lokoalok, su ac fah sruokya acn in muta lowos. Mwet kol lun Israel fah som ac wikla in sie luf in acn Adullam. **16** Mwet Judah, kalla aunsifowos in asor ke tulik kowos kuloi. Koala insifowos in mangsrasrala oana sifen won vulture uh, mweyen tulik nutuwos ac fah utukla liki kowos nu in sruoh.

2 Ac mau fuka upaiya nu selos su oan na ngetnget ke fong, ac akoo in oru ma koluk. Toang na ke lotutang tok ah, elos orala ma koluk se elos akoo in oru fin mwesas nu selos. **2** Elos fin mwet lohm se, elos eisla pac. Wangin acn lun mwet, ku mwe usru lun sou se, ac oan okak. **3** Na pa LEUM GOD El Fahk, "Nga akola in use ongoiya nu fowos, ac kowos fah tia ku in kaingkunla. Kowos ac sun ongoiya, na kowos fah tia sifil farengreng. **4** Ke paci sac, mwet uh ac mau sramsramkin kowos oana sie pupulyuk ke mwe ongoiya lulap, ac elos fah yuk on soko inge ke ma upa ma kowos sun uh: Kut arulana musalla! LEUM GOD El eisla acn sesr liki kut Ac sang nu selos su uskutna nu in sruoh." **5** Ouinge, ke paci se acn uh folokyang nu sin mwet lun LEUM GOD, ac fah wangin acn lun kutena suwos. **6** Mwet uh kaskas nu sik ac fahk, "Nimet luti nu sesr. Nimet fahk ma ingan nufon. God El ac tia aklusrongtenye kut. **7** Ya kom nunku mu mwet Israel uh selngawiyuki? Ya wanginla mongfisrasr lun LEUM GOD? Ya pwaye El ac oru kain ouiya ingan? Ya El tia kaskas kulang nu sin mwet ma oru ma suwohs uh?" **8** A LEUM GOD El topuk ac fahk, "Kowos sroang orek anwuk nu sin mwet luk oana elos in mwet lokoalok lowos. Mukul su foloko liki mweun elos nunku mu elos wo ouiya sun lohm selos — elos tiana etu lah kowos muta soanelos in tuh pisrala nuknuk elos nukum uh. **9** Kowos usla mutan inmasrlon mwet luk liki acn selos su elos nunku yohk, ac kowos oru tuh tulik natulos in tia sifil eis mwe insewowo sik mwe tok. **10** Tuyak ac fahla liki acn inge. Wanginla nien molela yenu. Orekma koluk lowos arulana akfokfokyela acn uh, pwanang ac fah sikiyukla. **11** "Mwet inge lungkin kain mwet palu su foroh forma, sessesla ke kikiap ac kutasrik, ac fahk, 'Nga palye mu ac fah arulana yohk wain ac mwe nim ku nimowos.' **12** "Tuh nga fah eiskowoseni nu sie, kowos mwet Israel nukewa su lula. Nga fah uskowoseni oana sheep su foloko nu in kalkal lalos uh. Acn suwos ac fah sifilpa sessesla ke mwet puspis, oana sie insroan mah su nwanala ke sheep." **13** God El fah ikasla sie inkanek nu selos ac kololosla liki sruoh. Elos ac fah fokolla mutunpot ke siti uh ac sukosokla. LEUM GOD sifacna, su tokosra lalos, fah kololosla.

3 Kowos mwet kol lun Israel, porongeyu! Pwayeiya uh kowos pa ac arulana nunku ac suk ma suwohs, **2** a kowos tuh srunga ma wo ac lungse ma koluk. Kowos sukelala kulun mwet luk ke elos mouli na, ac takusla ikwalos liki srellos. **3** Kowos kangla mwet luk. Kowos

kolosla kolo kaclos, koteya srellos, ac pakpukiya manolos faclos Fineol Zion in pacl sac lac mwe tok." 8 Ac kom, oana ikwa ma ac manman in sie tup. 4 Pacl se ac tuku Jerusalem, kom oana sie tower su God El muta we, ke kowos fah wowoyak nu sin LEUM GOD, tuh El ac fah geti liye mwet lal oana sie shepherd el liyang sheep tia topuk kowos. El ac fah tia lohng pre lowos, mweyen natul. God El ac fah sifilpa oru tuh in kom pa siti fulat lun kowos oru ma na koluk. 5 Mwet luk uh kiapweyukla sin tokosrai se su nuna ma lom. 9 Efu kom ku wowoyak mwet palu su wuleang nu sin mwet ma moli nu selos mu arulana yokla? Efu kom ku keok oana sie mutan apkuran ac oasr misla, ac elos aksangengye mwet ma tia moli nu in isus? Ya mweyen wangin tokosra lom, ac mwet kasru selos mu ac oasr mwewun. A LEUM GOD El fahk nu sin lom misa? 10 O Jerusalem, kom in worwor ac sao oana mwet palu ingan, 6 "Mwet palu, len lowos apkuran in sie mutan su ac isus, tuh inge kom fah lillilyak liki siti uh safla. Faht uh ac tili fowos. Mweyen kowos kiapwela nu yen turangang inimae. Ac fah utukla kom nu Babylon, mwet luk, ac fah tia sifilpa oasr ku lowos in lie aruruma, tusructu in acn ingo LEUM GOD El fah molikomla liki ac kowos ac fah tia sifilpa ku in palye kutena ma." 7 Elos mwet lokoalok lom. 11 Mutanfahl puppis fahsreni tarin su palye pacl fahsru ac fah akmwekinyeyuk ke sripen akkolukyekomla. Elos fahk, "Enenu na in aktakeyeyukla palu lalos tia pwaye. Elos ac fah mwekinla mweyen God Jerusalem! Kut ac liye na ke ac arulana musalla!" 12 El tia topkolos. 8 A funu nga, LEUM GOD El nwekyula Tusructu, mutanfahl inge tia etu lah mea LEUM GOD El ke ngun ac ku lal, ac ase nu sik in kalem ke nununku akoo nu selos. Elos tia akilen lah utukeni elos in tuh suwohs, ac pulaik in fahk nu sin mwet Israel lah mea ma kalyeyuk elos, oana ke wheat uh ac itat uh ke nien koluk lalos. 9 Porongeyu, kowos mwet kol lun Israel, kulkul wheat. 13 LEUM GOD El fahk, "Mwet Jerusalem, kowos su srunga nununku suwohs ac furokla ma pwaye fahla ac kalyei mwet lokoalok lowos. Nga fah oru tuh nu ke ma sutuu. 10 Kowos musai Jerusalem, siti lun kowos in arulana ku oana soko cow mukul su koacl God, fin pweling in akmas ac nununku sesuwos. 11 orek ke osra, ac falkal orek ke bronze. Kowos ac fah Mwet leum lun acn uh oru nununku lalos wiwi lapan itungya mutunfacl puppis, ac mwe kasrup su elos eis ke mol nu selos, ac mwet tol elos lungas Ma Sap in eis funnwet, kowos fah ase nu sik, Leum lun faclu nufon."

4 In len fahsru uh, Fineol yen Tempul uh tu we Pa ac fah fulat liki fineol nukewa; Ac fah ngeta nu fin ingsing nukewa. Mutanfahl puppis ac fah aleni nu we, 2 Ac elos fah fahk, "Kut in utyak nu fineol lun LEUM GOD, Nu ke Tempul lun God lun Israel. El fah lutu nu sesr lah mea El lungse kut in oru. Kut ac fah fahsri ke inkaneke ma El sulela. Tuh mwe lutu lun LEUM GOD tuku Jerusalem me; El kaskas nu sin mwet lal Zion me." 3 El fah akmisyela amei inmasrlon mutunfacl puppis, Inmasrlon ku lulap, yen apkuran ac yen loes. Elos ac fah tuktukya cutlass natulos ac ekulla nu ke mwe pukpuk, Ac osra in fakfuk natulos nu ke mitmit. Mutunfacl uh ac fah tia sifilpa mweun, Ac tia sifilpa akoeyuk mweun. 4 Mwet nukewa fah muta in misla Inmasrlon ima in grape lalos ac ye sak fig sunalos, Ac wangin sie fah aksangengyalos. LEUM GOD Kulana El wulela ouinge. 5 Kais sie mutunfacl fah alu nu sin god lal ac akos god lal sifacna, a kut fah alu ac akos LEUM GOD lasr nwe tok ma pahtpat. 6 LEUM GOD El fahk, "Pacl se ac fah tuku ke nga fah eisani nu sie mwet su nga tuh kalyei, elos su keok in pacl in sruoh. 7 Elos sukapsala ac muta loesla liki acn selos, tuh nga ac fah oru sie mutawauk sasu yorolos su lula, ac elos ac fah ekla sie mutunfacl lulap. Nga ac fah leum

5 Mwet Jerusalem, orani mwet mweun lowos! Rauniuyuky kut! Elos ac sringi inwalin leum se lasr inge! 2 LEUM GOD El fahk, "Bethlehem Ephrathah, kom sie sin acn ma srik oemeet in acn Judah, tusructu nga fah use sie mwet kol lun Israel keim me, su takin sou lal nuna ma oemeet me." 3 Ouinge LEUM GOD El ac fah fuhleang mwet lal nu inpoun mwet lokoalok lalos nwe ke pacl se mutan se ma ac oswela tulik mukul se inge el isusla. Na mwet Israel wial su muta in sruoh fah folokeni nu yurin mwet lalos sifacna. 4 Ke pacl se el tuku, el fah leumi mwet lal ke ku su tuku sin LEUM GOD me, ac ke wal fulatlana lun LEUM GOD sifacna. Mwet lal fah muta in misla mweyen mwet fin faclu nufon fah akilen fulatlana lal, 5 ac el fah use misla. Ke mwet Assyria elos ac utyak nu fin acn sesr ac fokolla pot ku lasr, kut fah supwala mwet kol ma ku oemeet lasr in lainulos. 6 Ke ku lun mwe mweun lalos elos fah kutangla Assyria, acn lal Nimrod, ac elos fah molikutla liki mwet Assyria ke mwet Assyria elos utyak nu fin acn sesr. 7 Mwet Israel su painmoulla ac fah oana aufong su tuku sin LEUM GOD me in akoyohuye mutunfacl puppis, ac oana af nu fin ma kapak inima uh. Elos ac fah lulafongi God, ac tia mwet uh. 8 Elos su ac lula inmasrlon mutunfacl uh ac fah oana soko lion su suk mwe mongo nal in ima uh, ku oana soko lion fusr inmasrlon un sheep in acn musrasra. El ac mahsriyak inmasrlon sheep uh, atuyang nu faclos ac srelosi in ip srisrik, ac wangin sie in molelosla. 9 Israel ac fah kutangla mwet lokoalok lal ac kunauselosla nukewa. 10 LEUM GOD El fahk, "In pacl sac nga fah eisla horse nutuwos ac kunausla chariot nutuwos. 11 Nga fah kunausla siti nukewa ac ikruiyai pot ku nukewa

lowos. **12** Nga fah kunausla inutnut lowos ac eisla mwet nukewa su muta palye ma ac sikiyak uh. **13** Nga fah kunausla ma sruloala ac sru oal lowos, ac kowos fah tia sifil alyalu nu ke ma kowos sifacna orala. **14** Nga fah koteya ma sruloala ma orekla in lumahl god mutan Asherah in acn suwos, ac kunausla siti lowos nukewa. **15** Ac in kasrkusrak lulap luk, nga fah oru folok sak luk nu fin mutunfacl nukewa ma tiana akosyu.”

6 Kowos in lohng ma LEUM GOD El lain Israel kac.

Tuyak, O LEUM GOD, ac fahk ma kom lain Israel kac. Lela fineol uh ac inging uh in lohng ma kom fahk an. **2** Kowos eol uh, su pwelung kawil lun faclu, porongo mwe nununku lun LEUM GOD! Oasr ma se LEUM GOD El nununku mwet lal kac. El ac srukak sie kas in tutak in lain Israel. **3** LEUM GOD El fahk, “Mwet luk, mea nga oru koluk nu suwos uh? Nga aktorasrye kowos fuka? Topukyu. **4** Nga uskwosme liki Egypt. Nga tulekowosla liki kohs. Nga supwalot Moses, Aaron, ac Miriam in tuh pwenkowosla. **5** Mwet luk, esam ma Tokosra Balak lun Moab el tuh akoo in oru nu suwos, ac mea Balaam, wen natul Beor, el topuk nu sel. Esam ma tuh sikiyak ke kowos fahsri liki nien aktuktuk Acacia nu Gilgal. Esam ma inge ac kowos fah akilen ma nga tuh oru in molikowosla.” **6** Mea nga ac use nu sin LEUM GOD lun kusrao, ke nga ac tuku in alu nu sel? Ya nga ac use cow fusr ma wo emeet in mwe kisa firir nu sel? **7** Ya LEUM GOD El fah insewowo nga fin use pus liki tausin sheep mukul nu yorol, ku pus liki singoul infacl in oil in olive? Ya nga ac kisakin wounse se nutik in sang moli ma koluk luk? **8** Mo, LEUM GOD El fahk tari nu sesr lah mea wo uh. Ma El enenu sesr uh inge: in oru ma suwohs, in moulkin lungse pacl e nukewa, ac in moul in inse pusisel yurin God lasr. **9** Sie mwet fin lalmwetmet el ac etu in sangeng sin LEUM GOD. LEUM GOD El pang nu sin mwet in siti Jerusalem ac fahk, “Lohng, kowos mwet su fahsreni nu in siti uh! **10** Oasr ma saok in lohm sin mwet koluk uh, su elos eisla ke inkane kutasrik. Elos orekmakin mwe srikasrak kikiap, sie ouiya su nga kwase. **11** Nga ac nunak munas fuka nu sin mwet su orekmakin mwe paun sutuu ac srikasrak kikiap? **12** Mwet kasrup lowos aklafonye mwet sukarsup, ac kowos nukewa mwet kikiap. **13** Ke ma inge nga mutawauk tari in sot mwe ongoiya nu suwos, in kunauskowosla ke sripen ma koluk lowos. **14** Kowos ac mongo ac tia kihpi — aok, kowos ac masrinsral na. Kowos ac telak ma uh, a ac tia ku in oan paht yuruwos. Kutena ma lula yuruwos nga fah kunausla ke mweun. **15** Kowos ac taknelik wheat, tuh tia ku in kosrani kac. Kowos ac fule oil liki olive, tuh koflana orekmakin. Kowos ac orek wain, tuh tiana nim kac. **16** Ma inge fah sikiyak mweyen kowos fahsri tukun ouiya koluk lal Tokosra Omri ac Tokosra Ahab, wen natul, ac tafwelana in oru oakwuk latal. Ke ma inge nga fah kunauskowosla, ac mwet nukewa ac fah srungakowos. Mutanfahl nukewa fah aklusronteny kowos.”

7 Wanginla finsrak luk! Nga oana sie mwet masrinsral su tia ku in konauk fokinsak ulun sak uh, ac wangin pac grape ke oa in grape uh. Grape nukewa ac fig emwem nukewa kinkinla tari. **2** Wanginna sie mwet suwohs lula fin acn uh, wangin sie su inse pwaye nu sin God. Mwet nukewa suk pacl fal in orek akmas. Elos suk na in oru koluk nu sin mwet Israel wialos. **3** Elos nukewa mwet na pisrla in oru ma koluk. Mwet fulat ac mwet nununku soano in oasr mol nu selos meet liki elos fah oru ma kunalos. Mwet pweyen uh elos fahk ma elos kena kac, na mwet kol ingan insese nu kac ac tukeni orek pwapa lukma. **4** Finne mwet su sruun wo ac lulafongiyuk inmasrlolos, a elos mwet lusrongten oana mah uh. Len sac summa tari ke God El ac kalyei mwet uh, oana ke El tuh sensenkakinulos meet ke pusren mwet palu. Inge elos arulana fohsak. **5** Nimet lulafongi mwet tulan lom ku mwet kawuk lom. Liyaung ma kom fahk, finne nu sin mutan kiom. **6** In pacl inge tulik mukul nutin papa uh oru papa uh oana mwet lalfon, ac tulik mutan uh supangkas nu sin nina kialos uh, ac mutan fusr akukuin nu sin nina talupalos. Mwet lokoalok lun sie mwet pa mwet na in sou lal sifacna. **7** Tusruktu nga fah tawi na LEUM GOD; nga fah tupan God, mweyen nga lulafongi lah El ac moliyula. God luk El fah porongeyu. **8** Wangin sripa mwet lokoalok lasr in niankusri kut. Kut ne ikori, tuh kut ac fah sifilpa tuyak. Kut ne oasr in lohsr in pacl inge, tuh LEUM GOD El kalem lasr. **9** Kut tuh oru ma Koluk lain LEUM GOD, na pa inge kut enenu in muteng kasrkusrak lai ke kitin pacl. Tusruktu ke safliaya El ac fah loangekut ac akwoyela ma koluk su tuh orek nu sesr. El ac fah uskutme nu ke kalem. Kut fah moul ac liye ke El ac molikutla. **10** Na mwet lokoalok lasr fah liye ma inge ac mwekinla — nuna mwet lokoalok pacna su tuh isrun kut ac fahk, “Pia sruk LEUM GOD se lowos an?” Kut ac fah liye ke kutangyukla elos, ac lolongyuki oana fohk furarr inkane uh. **11** Mwet Jerusalem, pacl in sifilpa musai pot in siti uh summa. In pacl sac acn lowos ac fah akyoyeyukelik. **12** Mwet lowos fah folokeni nu yuruwos liki acn nukewa — liki acn Assyria layen kutulap, liki Egypt layen eir, liki acn nukewa apunla Infacl Euphrates, liki meoa ac fineol yen loessula uh. **13** Tusruktu faclu ac fah ekla sie acn mjesis ke sripen ma koluk lalos su muta fac. **14** LEUM GOD, kom in oana sie shepherd nu sin mwet lom, mwet su kom sulela. Elos finne muta mukaimtal insak uh, oasr na ima wovo raunelosla. Lela elos in som mongo in ima wovo lun Bashan ac Gilead, oana ke elos tuh oru in pacl meet ah. **15** Orek mwenmen nu sesr, LEUM GOD, in oana ke kom tuh oru in len ingo ke kom uskutme liki acn Egypt. **16** Mutanfahl pupsis ac fah liye ma inge ac arulana mwekinla kac, finne yohk ku lalos. Elos fah kaliya oallos ac fonosya insraclos ke sripen elos toasrla. **17** Elos fah orak infohk uh oana wet uh. Ke sripen sangeng lalos elos ac rarrar ac tuku liki pot ku lalos, ac forla nu sin LEUM GOD lasr. **18** Wangin

sie pac god oana kom, O LEUM GOD. Kom nunak munas ke ma koluk lun mwet lom su painmoulla. Kom tia sruokya kasrkusrak lom nwe tok, ac kom insewowo in fahkak nu sesr lungse kawil lom. **19** Kom ac fah sifilpa pakoten nu sesr. Kom fah futungya ma koluk lasr nu ye niom, ac supweya nu yen loallana in meoa uh! **20** Kom fah akkalemye oaru ac lungse kawil lom nu sin mwet lom, mwet in fwil natul Abraham ac Jacob, oana ke kom wuleang nu sin mwet matu lasr pacl loes somla ah.

Nahum

1 Pa inge kas ke acn Nineveh, oana ma liyeyuk in sie aruruma lal Nahum, sie mwet Elkosh. 2 LEUM GOD El sie God loloik, El kalyaelos su lainul. El folosak nu selos ke kasrkusrak lal. 3 LEUM GOD El tia sa in kasrkusrakak, Tusruktu El arulana ku, Ac pacl nukewa El kalyei mwet su oru ma koluk. Yen LEUM GOD El fahsr we, eng upa ac sikiyak; Kutkut in ye nial orala pukunyeng uh! 4 El sap ku nu sin meoa, ac meoa paola! El akpaoyela pac infacl uh. Ima in acn Bashan uli, Insroan fineol Carmel srusrala, Ac ros in acn Lebanon efla. 5 Eol uh kusrusr ye mutun LEUM GOD, Eol sriskrik uh kofelik ye mutual. Faclu usrusryak ke pacl LEUM GOD El sikla; Faclu ac mwet nukewa fac rarrar. 6 Ke pacl El kasrkusrak, su ku in moulla liki foloyak lal? El okoata fulen kasrkusrak lal; Eot uh mwesri nu ke kutkut ye mutual. 7 LEUM GOD El wo; El loango mwet lal in pacl in ongoiya; El karinganulos su nget nu sel. 8 El arulana kunausla mwet lokoalok lal oana sie sronot lulap su fungla. El supwala mwet su lainul nu infulan misa. 9 Mea kowos pwapa sulali sang lain LEUM GOD? El ac kunauskowosla. Wangin mwet ku in alein nu sel pacl luo. 10 Kowos su lungse sruhi ac fah isisyak Oana kokul su pinpinla ac sroan mah pao. 11 Oasr sie mwet su tuku liki kom, Nineveh, sesseslana ke pwapa sulal elan oru lain LEUM GOD. 12 Pa inge ma LEUM GOD El fahk nu sin mwet Israel, mwet lal: "Mwet Assyria finne ku ac pus suna, elos ac fah kunausyukla ac wanginla. Mwet luk, nga tuh akkeokye kowos meet, tusrukta naga fah tia sifilpa oru. 13 Inge nga fah aksafyela ku lun Assyria fowos, ac wotyalik sein ma kaprikowosi." 14 Pa inge ma LEUM GOD El wotela ke mwet Assyria: "Ac fah wangin tulik natulos in folokonak inen sou lalos. Nga fah kunausla ma sruloala su oan in tempul lun god lalos. Nga akoo sie kulyuk nu sin mwet Assyria — tia fal elos in moul!" 15 Liye, mwet roso se pa tuku fineol uh me ingo, ac use pweng wo! El fahsr in sulkakin ke kutangla! Mwet Judah, oru kufwa in akfulat lowos an, ac sang nu sin God ma kowos wulela ku mu kowos ac sang nu sel an. Mwet koluk fah tia sifilpa utyak mweuni acn lowos. Wutiyukla na pwaye elos!

2 Nineveh, ac mweuniyuk kom pa nge! Ku se ma ac ipsrikomi tuku tar. Akoela mwet loang lom an! Taran inkanek an! Akola in mweun! (2 LEUM GOD El akola in folokonak ku ac wolana lun Israel, in oana woiyen acn we meet liki mwet lokoalok elos kunausla.) 3 Mwet lokoalok elos us mwe loeyuk srusra, Ac nukum nuknu in mweun srusra. Elos akola in mweun! Chariot natulos sarmelik oana e uh! Horse natulos rarala in tari kasrus! 4 Chariot uh kasrla fin inkanek uh, Sasot sasma in acn mwesas infulwen siti uh. Elos kalmelik oana srokom in e, Ac yuwot yume oana sarom. 5 Leum lun mwet

mweun uh solsoleni. Ingyak lalos uh oru elos tukulkul. Mwet lokoalok uh kasryak nu ke kalkal uh, Ac akoela acn in sunya sak in kunausla mutunpot an. 6 Mutunpot nu sisken infacl uh mulipwelik ikakla; Ac mwet inkul sin tokosra arulana tuninfongla. 7 Kasra el sruhu utukla. Mwet kulansap lal elos sasao oana wuleoa Ac puok iniwalos ke asor. 8 Mwet uh kaingelik liki acn Nineveh, Oana kof ma pisreluk liki dam fokelik se, Pusra lulap se wowoyak ac fahk, "Tui! Tui!" Tusruktu wangin mwet folokla. 9 Srukak kewa silver ac gold an! Siti uh sessesla Ke kain in mwe kasrup pupsis! 10 Acn Nineveh kuananula, mwet uh kaingelik, ac wangin ma lula we! Insilos kofelik ke sangeng, Intwelos rarrar, mutualos efla, Ac wanginla ku lalos. 11 Pia siti se Ma tuh oana luf in lion ah in pacl inge? Acn ma lion fusr uh tuh tohfla we, Yen lion mukul ac lion mutan uh fahsri, Ac lion fusr natultal mutana in misla? 12 Lion mukul uh ac uniya ma el sruokya nal, Ac eya in ip sriskrik nu sin lion mutan ac lion fusr natul. El nwakla luf sel ke ipin ikwa ma eiyuki. 13 LEUM GOD Kulana El fahk, "Nga mwet lokoalok lowos! Nga ac esukak chariot nutuwos an. Mwet mweun lowos ac fah anwuki ke mweun, ac nga fah usla ma nukewa kowos tuh eisla sin mwet saya. Sap ku su mwet utuk kas lowos tuh tafwekowos in fahkak ac fah tia sifil lohnguyuk."

3 We nu sin siti kikiap ac akmas se Su sessesla ke mwe kasrup ma ac fah pusrla ac utukelik. 2 Porongo kusen sringsring lun mwe sringsring, Erarak lun wheel in mwe kasrusuh, Pusren kasrusuh lun horse uh, Ac srosro lun chariot uh! 3 Mwet kasrusuh fin horse yuyak in mweun, Cutlass uh sarmelik, ac osra uh saromrom! Mwet misa uh tia ku in oeyukla — Manolos yolyak oan, Ac mwet uh ikorkor faclos. 4 Nineveh, su oana sie mutan kosro, el kalyeyiuk. El oasku ac sessesla ke mwe inutnut. El kiapwela mutunfacl pupsis nu ke moul in kohs. 5 LEUM GOD Kulana El fahk, "Nineveh, naga ac kalyei kom! Nga ac fah sarukkomla, Ac lela mutunfacl uh in liye kofulfol lom — Aok liye kom ke kom ac mwekinla uh. 6 Nga ac fah arulana aklusrontenyekom, Ac afinkomla ke ma na fohkafok ma mwet uh wohtwot kac. Mwet ac fah intoein kom ac sangeng ke liyeyom. 7 Elos nukewa su liye kom ac kohloli liki kom. Elos fah fahk, 'Nineveh el musalla na pwaye! Su srakna pakomatal? Su ac lungse akwoyal?"

8 Nineveh, ya kom pangon kom wo liki Thebes, siti fulat lun Egypt? Oasr pac infacl soko we in karinganul oana sie kalkal — Infacl Nile ma loangeyal. 9 El leumi facl Ethiopia ac Egypt, ac wangin saflaysien kuiyal. Libya el asruoki pac nu sel. 10 Ne ouinge, a mwet Thebes elos utukla nu in sruoh. Tulik sriskrik natulos sringsring pac nwe ke misa ke sruwasrik in inkanek nukewa. Mwet kol lalos kapiri ke sein, utukla elos, ac kitakatelik elos nu sin mwet ma sruoklosi. 11 Nineveh, kom pac, kom fah sruhilana ac nikinkomla. Kom ac fah suk pac in kaingla liki mwet lokoalok lom. 12 Pot ku lom nukewa ac fah oana sak fig su mwesrla fahko: osrokak sropon sak an,

na fokinsak olo fah putat nu inwalum! **13** Mwet mweun lom elos munas oana mutan uh, ac mutunpot in facl sum ikakelik nu sin mwet lokoalok lom. Firir in e ac fah esukak polosak lulap sruokyen mutunpot lom. **14** Ut kof me, ac akkeyala pot ku lom meet liki ac kuhlusyuki kom! Futungya fohk kle in orek brick, ac akoela form nu kac! **15** Kom finne akoo ma inge nukewa, kom ac nuna misa na ke e, ku anwuki ke mweun. Ac fah pokyukla kom oana fokinsak ma mongola nufon sin won srísrik locust. Mwet lom elos puseni oana locust uh! **16** Kom akpusye mwet kuka lom nwe pus liki na itu inkusra! Tusrukta inge elos nukewa wanginla, oana won locust su sralelik pao ac sohkla. **17** Mwet leum lom uh oana sie u in won locust su kaukyu pesinka uh ke len mihsrisr uh. Na ke fahf uh sifyak, elos sohkelik ac wangin mwet etu yen elos som nu we! **18** Tokosra Fulat lun Assyria, governor lom elos misa, ac mwet wal fulat lom motullana nwe tok! Mwet lom elos fahsrelik fineol uh, ac wangin mwet in sifilpa usalosme nu yen selos. **19** Wangin unweyen kinet keim uh, pwanang ac tia ku in mahla. Elos nukewa su lohng pweng ke musalla lom, elos fah paspas ke engan. Ya oasr mwet su tuh kaingkunla mwe keok upa ma kom oru?

Habakkuk

1 Pa inge mwe fahkak su LEUM GOD El akkalemye nu sin mwet palu Habakkuk. 2 O LEUM GOD, lusa kac pacl nga ac pang in suk kasru na kom fah lohngyu, ac nga ac tung putaka na kom fah molikutla liki mwe keok? 3 Efу ku kom oru ngan liye kain in mwe lokoalok inge? Efу ku kom ku in muteng kain orekma sufal inge? Mwe kunausla ac mwe keok rauniuyak, ac oasr amei ac anwuk orek yen nukewa. 4 Ma sap uh munasla ac wanginla sripa, ac nununku suwohs tiana orek. Mwet koluk uh kutangla mwet wo, ouinge nununku suwohs ikilyukelik. 5 Na LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, "Suiyana mutunfac su raunikowsyak, ac kowos fah fwefela ke ma kowos liye. Nga ac oru sie ma, ac kowos ac tia lulalfongi ke kowos ac lohngak uh. 6 Nga ac sang ku nu sin mwet Babylonia tuh elos in leumi mutunfaci uh. Mwet inge mwet na sulallal ac irpit. Elos oatula som sasla faclu in kutangla acn saya. 7 Elos akyokyelik sangeng ac tuninfong, ac in nunak fulat lalos elos tiana akilen kutena ma sap sayen ma elos lungse oru. 8 "Horse natulos uh mui liki kosro leopard, ac sulallal liki wolf masrinsralla uh. Mwet kasrusr fin horse lalos tuku yen loesla me. Horse natulos kihling infohk uh. Elos pwersroulme oana luman won eagle ke elos putati in sruokya ma nalos. 9 "Mwet mweun lalos sikla ac sulallal in anwuk, ac mwet e nukewa elos tuninfongla ke elos ac sikme uh. Pisen mwet elos sruokya uh pukanten oana puhk uh. 10 Elos aklusrongtenye tokosra uh ac isrun mwet leum. Wangin pot ku ac ku in sikululosi — elos ac yolsani fohk uh nu ne pot uh, fanyak kac ac eisla acn uh. 11 Na elos ac tuhyak oana eng uh sasla som. Mwet inge oru mu ku lalos uh pa god lalos." 12 O LEUM GOD, nuna kom na pa God oe ke mutawauk ah me. Kom God luk, su mutual ac moul ma pahtpat. LEUM GOD luk ac Mwet Lango luk, kom sulela mwet Babylonia ac sang ku nu selos elos in mau ku in kalyei kut. 13 Tusrukku, efу ku kom ku in muteng orekma lun mwet koluk inge? Motom arulana mutalla in liye ma koluk, ac kom arulana sungra liye ke mwet uh oru ma koluk. Ke ma inge efу ku kom mislana ke elos kunausla mwet su arulana suwohs lukelos? 14 Efу ku kom ku in oru mwet uh oana ik uh, ku oana ma orakrak ma wangin leum lalos? 15 Mwet Babylonia orekmakin ka in sruokya mwet uh, oana ik uh. Elos amakunulos in nwek natulos, ac sasa ke engankinyen ma elos sruokya! 16 Elos alyalu pacna nu ke nwek natulos ac orek kisa nu kac, mweyen nwek natulos uh pa sang mwe insewowo nu selos. 17 Ya elos ac orekmakinna cutlass natulos nwe tok, ac nuna kunausna mutanfahl uh ac tia pakomuta?

2 Nga ac fanyak nu fin tower in soan luk, ac tupan lah mea LEUM GOD El ac sap nga in fahk, ac top fuka El ac oru nu ke torkaskas luk. 2 Pa inge top ma LEUM GOD El ase nu sik. El fahk, "Simusla ma

nga ac akkalemye nu sum inge fin eot kle in arulana kalem, mwet uh in mau ku in ngetang na liye ac kalem kac. 3 Simusla ma inge mweyen soenna pacl in sikiyak. Tusrukku in pacl na sa, ma nga akkalemye nu sum uh ac fah apkwayeyiuk. Sahp ac nunkeyuk mu ac paht in tuku, tusrukku soano na. Pwayena lah ac sikiyak — ac fah tia kohtla nwe tok. 4 Pa inge kas sac: 'Elos su koluk elos ac tia painmoulla, a elos su suwosna fah moul mweyen elos inse pwaye nu sin God.' 5 Kasrup uh kiapwekul. Mwet rapku uh elos orek funmwet ac koflana okaki — elos oana fulan misa, tia ku in muti. Pa sis elos srike in mweun ac eisla mutunfaci puspis nu selos sifacna. (Sheol h7585) 6 Mwet sruoh uh ac fah israsrinkusray mwet ma sruokolosi, ac akkalemye sulung lalos ac fahk, "Kowos eis ma su tia ma lowos; tusrukku ac kunausyukla kowos! Kowos ac oru ange nwe ngac, in eis kasrpowos ke funmwet selos su srakna afkalye soemoul la nu suwos?" 7 Tusrukku ac tiana pah, kowos su sruokya mwet saysa ac fah oasr pac soemoul lowos, na ac fah oasr sap ku nu suwos in afkalye soemoul lowos wi ma laesla. Mwet lokoalok fah tuku ac oru kowos in rarrar ke sangeng. Elos ac fah utek nu in acn suwos ac eisla ma nukewa lowos! 8 Kowos muta eis ma lun mwet fin mutunfaci puspis, na inge elos su painmoulla fah eisla ma lowos ke sripen akmas ac lokoalok kowos oru nu sin mwet faclu ac siti selos. 9 We nu suwos! Kowos akkasrupye sou lowos sifacna ke ma kowos eisla ke funmwet, ac srike in oakiya lohm suwos yen wangin mwe lokoalok fah sun! 10 A inkane koluk lowos an akmwekinye sou lowos. Ke kowos kunausla mutunfaci puspis, kowos pwanma ongoiya nu fowos sifacna. 11 Finne eot ke kalkal uh elos wowoyak pac lain kowos, ac loaloa in lohm uh etai pusren wovo lun eot uh. 12 We nu suwos! Kowos oakiya sie siti fin ma koluk, ac musaela ke akmas. 13 Mwet in acn ma kowos kutangla elos kemkatu ke wangin mweyen ma nukewa elos musaela firiryak. LEUM GOD Kulana pa oru ma inge. 14 Tusrukku faclu ac fah arulana sessesla ke eteyen wolana lun LEUM GOD oana ke meoa uh sessesla ke kof. 15 We nu suwos! Kowos akpusiselye ac aklusrongtenye mwet tulan lowos in kasrkusrak lowos, ac kowos oru elos tukulkul oana elos in sruhi. 16 Ke ma inge, kowos ac fah apinyukla ke mwekin ac tia ke akfulat. Kowos sifacna ac fah nimnim ac tukulkul. LEUM GOD El ac fah oru tuh kowos in nim ke cup in kalyei lowos sifacna, na akfulat nu suwos ac fah ekla nu ke akmwekin. 17 Kowos tuh pakiya insak in Lebanon; inge ac fah pakpuki kowos. Kowos onela kosro in acn we; inge kosro ac fah aklangingye kowos. Ma inge ac sikiyak ke sripen akmas ma kowos tuh oru, ac ke sripen lokoalok yohk lowos lain mwet faclu ac siti lalos. 18 Mea, oasr sripen ma sruoala uh? Ma sruoala se ma na orekla ke poun mwet, ac wangin ma el ku in fahk. Mea wo el ac oru nu sin mwet ma oralla uh ku elos in lulalfongel — god na tia ku in kaskas se pa el. 19 We nu

suwos! Kowos fahk nu sin sie polosak, "Tukakek!" ku nu sin sie eot, "Tuyak!" Ya sie ma sruloala ku in akkalemye kutena ma? Finne mosrweyukla manol ke silver ac gold, tusrukku wangin moul in el. **20** LEUM GOD El oasr in Tempul mutual lal; lela mwet e nukewa fin faclu in misla ye mutual.

3 Pre se inge ma lal Habakkuk, mwet palu: **2** O LEUM GOD, nga lohng tari ke pungom, Ac nga arulana wfevela ke orekma lom. Sifilpa oru in pacl lasr uh Orekma usrnuguk ma kom tuh oru meet ah. Pakoten nu sesr, finne pacl kom kasrkusrak. **3** God El ac sifilpa tuku Edom me; God mutual El tuku liki eol sririsk lun Paran, Wolana lal afunla inkusrao, Ac faclu sessesla ke kaksakinyal. **4** El tuku wi kalmen sarom; Kalem sarmelik liki inpaol, Yen ku lal wikel we. **5** El supu mas upa uh in fahsr meet lukel, Ac sapkin tuh misa in fahsr tokol. **6** Ke pacl se El tui, faclu kusrusr; Ke ngetang lal, mutunfacl uh rarrar. Fineol ma nuna oan oeemeet me muliplipi, Ac eol sririsk su ac oan nwe tok tili, Aok eol sririsk yen El fahsr we in pacl oeemeet ah. **7** Nga liye ke mwet Cushan elos sangeng, Ac ke mwet Midian elos rarrar. **8** LEUM GOD, ya infacl uh pa tuh oru kom kasrkusrak ah? Ya meoa uh pa tuh oru kom foloyak ah? Kom kasrusr fin pukunyeng uh; Pukunyeng in paka uh pa chariot nutum Ke kom tuh use kutangla nu sin mwet lom. **9** Kom akola in orekmakin mwe pisr nutum, Akola in pisrik sukan pisr nutum. Sarom lom foklalik faclu. **10** Pacl se ke eol uh tuh liye kom, elos rarrar; Kof uh kahkla inkusrao me. Kof ye faclu ngiringir, Ac noa kaclos pisryak nwe lucng. **11** Ke usren mui lun pisr nutum Ac saromla lun osra saromrom nutum Faht uh ac malem uh tui, tia mukuikui. **12** Kom fahsr sasla fin faclu ke kasrkusrak, Kom futfutungya facl puspis ke folo lom. **13** Kom illa in molela mwet lom, In molela tokosra lom su kom sulela. Kom uniya mwet kol lun mwet koluk Ac sukela mwet lal nukewa. **14** Mwe pisr nutum fakisya ac sasla ke mwet kol fulat lun un mwet mweun Ke elos tuku oana sie paka in liskutelik. Elos engnu oana mwet su akkeokyeh mwet sukasrup in lukma. **15** Horse nutum uh futungya inkof uh, Oru inkof uh wiawala. **16** Nga lohng ma inge nukewa, ac nga rarrar; Ngoasrok rarak ke sangeng. Monuk ulla, Ac niuk tukulkul. Nga fah misla tupan pacl se Ke God El ac fah kalyei mwet ma mweuni kut uh. **17** Sak fig finne wangin fahko Ac wangin grape ke oa in grape uh, Sak olive finne tia fokla Ac ima uh finne tia isus fahko, Sheep nukewa finne misa Ac kalkal in cow uh pisala, **18** Nga fah srakna insewowo ac engan Mweyen LEUM GOD El langoeyu. **19** LEUM GOD Fulatlana El ase ku nu sik. El oru niuk in oakwuk oana soko deer, Ac karinginyu fineol uh.

Zephaniah

1 Pa inge pweng ma LEUM GOD El tuh sang nu sel Zephaniah in pacl ma Josiah wen natul Amon el tokosra lun Judah. (Zephaniah el ma in fita lal Tokosra Hezekiah kacl Amariah, Gedaliah, ac Cushi.) **2** LEUM GOD El fahk, "Nga ac kunausla ma nukewa fin faclu, **3** mwet nukewa wi kosro, won, ac ik. Nga fah kunausla mwet koluk nukewa. Nga fah kunausla mwet nukewa, ac wangin kutena mwet ac fah painmoulla. Nga, LEUM GOD, fahk ouinge. **4** "Nga fah akkeoye mwet Jerusalem ac mwet Judah nukewa. Nga fah eela tuh in wanginla nufon inken alu nu sel Baal in acn we, ac wangin sie fah ku in esam mwet tol pegan su kulansupwal. **5** Nga fah kunausla kutena mwet su fanyak nu fin lohm uh ac alu nu ke fah, malem, ac itu uh. Nga fah oayapa kunausla mwet su alu nu sik ac wuleang mu elos ac orekma na nu sik, a elos sifilpa orek wulela ku nu sin god Molech. **6** Nga fah kunauselosla su forla ac tia sifil kulansupweyu, elos su tila fahsr nu yuruk ku suk kolyuk luk." **7** Len in nununku lun LEUM GOD apkuranme, ke ma inge kowos in misla ye mutal. LEUM GOD El akoo in onela mwet lal oana kosro nu ke mwe kisa, ac El suli mwet lokoalok in orani ac usla nufon koanon acn Judah. **8** LEUM GOD El fahk, "Ke len sac, nga fah onela mwet kol ac sou lun tokosra, ac elos nukewa su oru facsin lun mwetsac. **9** Nga fah kaelos nukewa su alu oana mwet pegan, ac elos su uniya mwet ac pisre ma lalos in nwakla lohm sin mwet leum lalos ke ma wap." **10** Ac LEUM GOD El oayapa fahk, "In len sac, kowos ac fah lohng pusren tung sisken Mutunpot lk in Jerusalem. Kowos ac fah lohng pac tung tutaf in acn su tufahna musaiyuk in siti uh, ac sie pusra lulap su ngirla fineol uh me. **11** Kowos su muta tafunyen ten in siti uh in tung ac wowoyak ke pacl se kowos lohngak ma inge, mweyen mwet kuka nukewa elos misa! **12** "In pacl sac nga fah eis kuku lam ac tolak fahk nu selos sifacna, 'LEUM GOD El tiana oru kutena ma, finne nu ke wo ku nu ke koluk.' **13** Mwe kasrup lalos ac fah pusrla, ac lohm selos kunausyukla. Elos fah tiana na pulai se, el ac wowoyak pac ke keok. **15** Ac fah sie len in kasrkusrak, sie len in ongoiya ac keok, len in musalla ac kumanula ma nukewa, sie len lohsr ac ohk lulap, sie len pukunyeng ac lohsr matoltol, **16** sie len sessesla ke pusren mwe ukuk lun mweun, ac pusren sasa lun mwet mweun ke elos mweuni pot ku ac tower mwe ongoiya lulap nu fin mwet uh ac elos nukewa fah fahsra kahlimin acn uh oana mwet kun. Elos orekma koluk

lainyu, ac inge srah kaclos ac fah okwokla oana kof, ac mano misa lalos ac fah oan kulawi fin fohk uh." **18** Ke len se LEUM GOD El ac akkalemye kasrkusrak lal uh, finne gold ku silver nukewa lalos tiana ku in molelosa. Faclu nufon ac fah firiryak ke fulen kasrkusrak lal. El ac fah aksafyela moul lun mwet nukewa su muta fin faclu ke sie safla su ac sifyak in kitin pacl na.

2 Mutunfacl sumwekin, kom in asmakla **2** meet liki kom fah ukyukla oana kulun wheat ma eng uh okla, meet liki kasrkusrak upa lun LEUM GOD tuku nu fom oana firir lun e uh, meet liki len se El akkalemye kasrkusrak lal. **3** Suk LEUM GOD, kowos mwet pusisel nukewa fin acn uh, su akos ma sap lal. Oru ma suwohs, ac akpusiselye kowos sifacna ye mutun LEUM GOD. Sahp kowos fah ku in kaingla liki kaiyuk in len se LEUM GOD El ac fah akkalemye kasrkusrak lal. **4** Wangin sie mwet ac fah lula in siti Gaza. Ashkelon ac fah wanginla mwet muta we. **6** Mwet in Ashdod ac fah lisuyukla ke tafun len na, ac mwet in Ekron ac fah ukohkyak liki siti selos. **5** Kowos mwet Philistia su muta weacn uh, kowos ac fah kunausyukla. LEUM GOD El orala tari nununku lal nu suwos. El ac kunauskowosla, ac tia sie suwos fah lula. **6** Acn lowos sisken meoa uh ac fah mwesista, ac lohm sin mwet shepherd ac kalkal in sheep fah oan we. **7** Mwet Judah su moulla ac fah utyak ac muta fin acn lowos. Elos ac fah orala acn uh nu ke nien mongo lun un kosro natulos, ac motul in lohm sin mwet Ashkelon. LEUM GOD lalos fah welulos ac sifilpa akkasrupyalos. **8** LEUM GOD Kulana EI fahk, "Nga lohng ke mwet Moab ac mwet Ammon elos fahk kas in akkolukye ac aksruksuki mwet luk, ac konkin mu elos ac eisla acn selos. **9** In oana ke nga pa LEUM GOD moul, God lun Israel, nga fahkot na pwaye lah acn Moab ac Ammon ac fah kunausyukla oana ac Sodom ac Gomorrah. Elos ac fah ekla oana sie luf in sohl ac musalla nwe tok, ac mah uh ac fah kapak ac elos misa! **10** Pa ingan luman ma lalos nukewa, ac eisla acn selos." **10** Pa ingan luman kaiyuk su ac fah orek nu sin mwet Moab ac Ammon ke sripen filang ac inse fulat lalos, ac ke sripen elos angon ma, mwet lun LEUM GOD Kulana. **11** LEUM GOD El ac fah aklanggingyaylos. El ac fah aksrikyela god lun faclu nwe ke na wanginla, na mutunfacl nukewa fah alu nu sel, kais sie in acn sel sifacna. **12** LEUM GOD El fah oayapa unya mwet Ethiopia. **13** LEUM GOD ac fah orekma kin ku lal in kunausla Assyria. El fah oru tuh siti Nineveh in oana sie mahnum su wanginla mwet muta we, ac in oana sie acn mwesis wangin kof we. **14** Ac fah sie acn in oan lun un sheep ac un cow ac kain in kosro nukewa. Owl fah muta inmasrlon acn musalla ac tung in winto ah me. Wa ac fah kaskas fin acn in utyak uh. Sak cedar ke lohm uh ac fah taktavla. **15** Pa inge ma ac sifyak nu ke siti se su arulana insefulatkin ku lal sifacna, ac nunku mu wangin ma ac aklokoalokyal. Mwet we nunku mu siti selos pa ku ac fulat oemeet fin faclu. Ac fuka lupon

musallaiyen acn sac, ke ac fah ekla sie acn in mongla lun kosro lemnak. Mwet nukewa su fahsryak we ac fah sangeng ac kohlolli liki acn we.

El fahk, "Nga aksafyela tari mwe aksangeng lun ongoiya Ac eisla mwe mwekin lom. **19** Pacl se apkuranme! Nga fah akkeokye mwet ma akkolukye kom; Nga fah molela mwet ul nukewa Ac folokonma mwet sruoh nu yen selos. Nga fah ekulla mwekin lalos nu ke akfulat, Ac faclu nufon fah kaksakunulos. **20** Pacl se apkuranme! Nga fah oru tuh mwet lom nukewa su fahsrelik in folokeni nu yen selos. Nga fah oru kom in pwengpeng fin faclu nufon Ac sifilpa akkasrupye kom." LEUM GOD El fahk ouinge.

3 Acn Jerusalem ac musalla, sie siti olafohfok ac tunyuna, su akkeokye mwet lai sifacna. **2** El tuh tia porongo LEUM GOD, ku insewovo in eis kas in kaiyuk lai. El tia filiya lulalfongi lai in LEUM GOD, ku suk kasru sel. **3** Mwet leum lun acn we elos oana lion ngutngut; mwet nununku we oana kosro wolf masrinsral su arulana rapku ac tia lela soko sri in oan nu ke lotu tok uh. **4** Mwet palu elos tiana oru ma kunalos ac elos kutasrik; mwet tol elos akfohfokfelya ma mutual ac ikil ma sap lun God in wo nu selos sifacna. **5** Tusrukta LEUM GOD El srakna oasr in siti uh; El oru ma suwohs ac tia ku in oru ma sulaf. Lotutang nukewa El tia tui in oru nununku suwohs nu sin mwet lai. A ne ouinge, mwet sesuwos we srakna oru na ma koluk ac tia mwekin. **6** LEUM GOD El fahk, "Nga sukela mutunfacl puspis. Nga kunausla siti selos ac filiya pot ac tower ke siti inge in musalla na oan. Siti uh wanginla mwet we, inkaneuh oalalla — wangin mwet lula. **7** Nga tuh nunku mu ma inge ac tuh oru mwet luk in asmakla ac akfulatyelaiyuk luk, ac tia mulkunla mwe luti luk nu selos. A tia paht na elos sifil oru koluk oana meet ah. **8** Ac LEUM GOD El fahk, "Soano na. Tupan len se nga ac tuyak ac orek loh lain mutunfacl uh. Nga wulela tari tuh nga fah orani mutunfacl ac tokosrai, ac oru elos in pula ku lun kasrkusrak luk. Faclu nufon ac fah kunausyukla ke kasrkusrak luk, su oana sie firir in e. **9** "Na nga fah ekulla ouiyen kaskas lun mwet in mutunfacl nukewa, ac elos fah pre nu sik mukena, ac tia nu sin kutena god saya. Elos nukewa fah akosyu. **10** Finne acn Ethiopia su oan loeslana, mwet luk su fahsrelik elos ac fah use mwe kisa nu sik we me. **11** In pacl sac, kowos mwet luk fah tia sifilpa enenu in mwekin lai kowos tuh tuyak lainyu. Nga fah lusla mwet nukewa su filang ac inse fulat, ac kowos fah tia sifilpa tunyuna lainyu fin eol mutual sik. **12** Nga fah oakiya sie mutunfacl pusisel ac efal in acn we, su fah tuku ac sukuk kasru sik. **13** Mwet Israel su lula ac fah tia oru kutena ouiya koluk nu sin kutena mwet, ku fahk kas kikiap, ku strike in aklalfonye mwet. Elos fah kapkapak ac muta in misla, ac tia sangeng sin kutena mwet." **14** On ac sasa ke engan, kowos mwet Israel! Jerusalem, engan ke insiom nufon! **15** LEUM GOD El tulokinya kaiyuk lai nu sum. El lusak mwet lokoalok lom nukewa. LEUM GOD, su tokosra lun Israel, El wi kom. Inge kowos tia enenu in sifilpa sangeng. **16** Pacl se apkuran me ke elos fah fahk nu sin Jerusalem, "Nikmet sangeng, siti Zion! Nikmet lela poum in munaslal! **17** LEUM GOD lom El wi kom; Ku lai ac fah sot kutangla nu sum. LEUM GOD El fah enganak keim, Ac ke lungse yohk lai El fah sot nu sum sie moul susu. El fah on ac arulana engan keim, **18** Aok, oana engan lun mwet uh ke pacl in kufwa." LEUM GOD

Haggai

1 In yac se akluo ma Darius el tokosra fulat lun Persia, ke len se oemeet in malem se akonkosr, LEUM GOD El tuh kaskas nu sin mwet uh sel mwet palu Haggai. Kas inge ma nu sel Zerubbabel, governor lun Judah su wen natul Shealtiel, ac nu sel Joshua, Mwet Tol Fulat su wen natul Jehozadak. **2** LEUM GOD Kulana El fahk nu sel Haggai, "Mwet inge fahk mu tia pacl fal se pa inge in sifilpa musai Tempul." **3** Na LEUM GOD El fahk kas inge nu sin mwet uh sel mwet palu Haggai: **4** "Mwet luk, efu ku kowos muta in lohm ma musaiyukla arulana wo, a Tempul luk musallana oan? **5** Ku kowos tiana akilen ma sikiyak nu suwos uh? **6** Kowos yukwiya fita na pukanten, a ma kowos kosrani uh arulana pu. Oasr mwe mongo nowos, a kowos tia ku in kihpi kac. Oasr wain kowos in nim, a kowos tia muti kac! Oasr nuknuk lowos, tuh tia ku in akfusrfusrye kowos. Ac mwet orekma uh, molol tia fal in sang enenu lal. **7** Kowos tiana akilen lah efu ku sikiyak ouinge? **8** Kowos utyak inge nu fineol uh, pakema kutu sak, ac sifil musaela Tempul, na nga fah insewovo, ac kowos fah alu nu sik we. **9** "Kowos finsrak nu ke kosrani yohk, a ma kowos kosrani uh arulana srik. Ac ke kowos use ma kowos kosrani nu lohm suwos, nga okla wanginla. Efu ku nga oru ouinge? Mweyen Tempul luk oanna musalla, a kais sie suwos kafofona in orekma ke lohm sel sifacna. **10** Pa inge sripen wangin af, ac wangin ma ku in kapak uh. **11** Nga use tuka nu fin acn uh — aok nu fin inging uh, ac inima in wheat, inima in grape, inima in sak olive, ac nu fin fohk nukewa su oswe fokin ima uh, oayapa nu fin mwet ac ma orakrak, ac nu fin ma nukewa kowos srike in yukwiya." **12** Na Zerubbabel ac Joshua ac mwet nukewa su foloko liki surho in Babylonia elos oru ma LEUM GOD lalos El fahk nu selos in oru. Elos tuh sangeng sin LEUM GOD, oru elos akos na ma Haggai, mwet palu su mwet kulansap lun LEUM GOD, el fahk. **13** Na Haggai el sang kas lun LEUM GOD inge nu sin mwet uh: "Nga ac fah wi kowos — pa inge wulela luk." **14** LEUM GOD El pirik mwet nukewa in orekma ke Tempul: Governor Zerubbabel lun Judah; Mwet Tol Fulat Joshua, ac mwet nukewa su foloko liki surho. Elos mutawauk in orekma ke Tempul lun LEUM GOD Kulana, su God lalos, **15** ke len aklongoul akosr ke malem se akonkosr ke yac se akluo in pacl Darius el tokosra fulat.

2 In len se aklongoul sie ke malem se akitkosr in yac sacna, LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sin mwet uh sel Haggai mwet palu. **2** El fahkang nu sel Haggai in kaskas nu sel Governor Zerubbabel lun Judah, nu sel Joshua, su Mwet Tol Fulat, ac nu sin mwet uh ac fahk, **3** "Ya oasr kutu mwet inmasrlowos su srakna esam lupan wolana lun Tempul se meet ah? Ac inge kowos liye tuh fuka? Sahp kowos liye mu ma na lusrongten se.

4 Tusruktu inge, nimet lela kutena suwos in munasla

nanka. Kowos orekma na, tuh nga wi kowos. **5** Ke kowos tuh ilme liki facl Egypt, nga tuh wuleot mu nga ac wi kowos pacl nukewa. Nga srakna wi kowos, ouinge nimet kowos sangeng. **6** "Ac tia paht, nga ac osrokak kusrao ac faclu, finmes ac meoa. **7** Nga ac fah kunausla mutunfacl nukewa, ac ma saok lalos ac fah utukeni nu in acn se inge, ac Tempul ac fah sessesla ke mwe kasrup. **8** Silver ac gold nukewa fin faclu ma luk. **9** Tempul susu se inge ac fah arulana oasku liki Tempul se meet ah, ac in Tempul se inge pa nga fah sang kasrup ac misla nu sin mwet luk we." LEUM GOD Kulana pa kaskas inge. **10** In len se aklongoul akosr ke malem se akeu in yac se akluo in pacl Darius el tokosra fulat, LEUM GOD Kulana El sifilpa kaskas nu sel Haggai, mwet palu. **11** El fahk, "Siyuk sin mwet tol elos in oralia sie oakwuk nu ke mwe siyuk se inge: **12** Mwet se fin eis sie ipin ikwa mutual liki ma kisakinyuk ac nokmani nu in pulun nuknuk loeloes lal, na el fin lela nuknuk se lal uh in pulsalla kutena bread, ku mongo molla, ku wain, ku oil in olive, ku kutena kain in mwe mongo, ya nuknuk sac ac akmatalyela pac mongo ingan?" Ke mwe siyuk se inge toyukah, mwet tol uh topuk ac fahk mu, "Mo." **13** Na Haggai el siyuk, "Ac fin mwet se fohkfokla ke sripen el pulsalla sie mano misa, ac el fin pulsalla mongo inge, ya mongo ingan ac fohkfokla pac?" Mwet tol uh topuk, "Aok." **14** Na Haggai el fahk, "LEUM GOD El fahk mu kain oakwuk se na ingan ac orekmakinyuk nu sin mwet ke mutunfacl se inge ac oayapa nu ke ma nukewa elos oralia ke paolos. Ke ma inge, ma nukewa elos kisakin fin loang uh ac fohkfok." **15** LEUM GOD El fahk, "Ku kowos tiana akilen ma sikiyak nu suwos uh? Meet liki kowos tuh mutawauk in sifil musai Tempul, **16** kowos ac som nu ke yol in wheat uh ac finsrak mu kowos ac konauk bushel longoul kac, a kowos eis bushel na singoul. Kowos ac som in uti gallon lumngaul ke tacng in wain, a kowos konauk gallon longoul na. **17** Nga supwaot eng na fol ac af yohk kosra in kunausla ma nukewa kowos srike in akkapye, a kowos tia pacna auliyak. **18** Misenge pa len se aklongoul akosr ke malem se akeu — len se inge pa pwelung lun Tempul uh tuh aksafyeuyukla ah. Liye ma ac sikiyak ingela. **19** Finne wangin wheat lula, ac oa in grape, sak fig, sak pomegranate, ac sak olive soenna fokla, a nga ac akinsewowyoe kowos inge fahala." **20** In len sacna, len aklongoul akosr in malem sac, kas se akluo sin LEUM GOD tuku nu sel Haggai, **21** su ma nu sel Zerubbabel, governor lun Judah, fahkang: "Nga akola in osrokak kusrao ac faclu, **22** ac kunausla tokosrai ac aksafyela ku lalos. Nga fah lungasla chariot ac mwet us chariot uh. Horse uh fah misa, ac mwet muta fac ac fah forani aacnwuki. **23** In len sac nga fah eis kom, Zerubbabel mwet kulansap luk, ac nga fah srsrngjikomi in kol ke Inek. Kom pa mwet se nga sulela." LEUM GOD Kulana pa kaskas inge.

Zechariah

1 In malem se akoalkosr ke yac se akluo in paci Darius el Tokosra Fulat lun Persia, LEUM GOD El sang kas inge nu sel mwet palu Zechariah, su wen natul

Berechiah, su ma natul Iddo. **2** LEUM GOD Kulana El fahkang nu sel Zechariah in fahk nu sin mwet uh, "Nga, LEUM GOD, tuh arulana kasrkusrak sin mwet matu lowos, **3** tusrukta inge nga fahk nu suwos, 'Kowos foloko nu yuruk, ac nga fah folokot nu yuruwos. **4** Nimet kowos oana mwet matu lowos. In paci loes somla, mwet palu elos tuh fahkak kas luk nu selos, ac fahk mu elos in tia sifil moulkin moul koluk, ac tia sifil oru ma koluk.' A elos tiana porongeyu ku akosyu. **5** Mwet matu lowos ac mwet palu ingo elos wanginla. **6** Nga tuh sang sap luk nu sin mwet kulansap luk, mwet palu, kas in akesmakyatos, tusrukta elos tiana lohang nu kac, oru elos tuh keokkin seakos lalos. Na elos auliyak ac fahkak lah elos akilen lah nga, LEUM GOD Kulana, tuh kalyaelos fal nu ke ouiyilos, oana ke nga sulela in oru." **7** In yac se akluo lai Tokosra Fulat Darius, ke len aklongoul akosr in malem se aksingoul sie (malem in Shebat), LEUM GOD El ikasla nu sik sie mwe fahkak in sie aruruma ke fong. **8** Nga tuh liye mwet se kasrusr fin soko horse srusra. El tui inmasrlon sak myrtle infahlafal se, ac oasr pac kutu horse tokol — kutu srusra, kutu tuhntun, ac kutu fasrfa. **9** Na tuh fahk nu sin lipufan sac, "Kut foroh forma fin faclu nufon ac konauk tuh na faclu arulana wanginla ku la, ac misla na." **12** Na lipufan sac fahk, "LEUM GOD Kulana, kom tuh kasrkusrak sin Jerusalem ac sin siti nukewa lun Judah ke yac itngoulla. Ac putaka lula na kom fah akkalemye pakomuta lom nu selos?" **13** LEUM GOD El topuk lipufan sac ke kas in akwoye, **14** ac lipufan sac fahk nu sik nga in sulkakin kas ma LEUM GOD El fahk inge: "Nga arulana nunku yohk ke Jerusalem, siti mutal luk, **15** ac nga kasrkusrak sin mutunfaci su okak ac mutana in misla, mweyen ke paci se ma nga srsruok mulat luk sin mwet luk, mutunfaci ingan tuh akyoyke keok nu sin mwet luk upa liki meet ah. **16** Na pa nga foloko nu Jerusalem in tuh akkalemye pakomuta luk nu ke siti sac. Tempul luk ac fah folokyak, ac siti uh ac fah sifil musaiyukla." **17** Lipufan sac fahk pac nu sik in sulkakin kas inge: "LEUM GOD Kulana El fahk mu siti nukewa lal ac fah sifilpa akkasrupyeyuk, ac El fah sifilpa eisla Jerusalem tuh in ma lai sifacna." **18** In sie pac aruruma nga liye koen cow akosr. **19** Na nga siyuk sin lipufan se ma kaskas nu sik ah, "Mea kalmen koac inge?" El topuk ac fahk, "Elos akkalemye ku lulap lun faclu ma akfahsryelik mwet Judah, mwet Israel, ac mwet Jerusalem." **20** Na LEUM GOD El ikasla nu sik ac nga

liye mwet orekma akosr utuk hammer. **21** Ac nga siyuk, "Mea mwet inge tuku in oru uh?" El topuk ac fahk, "Elos tuku in aksangengye ac kunausla mutunfaci nukewa su tuh arulana itungya acn Judah ac akfahsryelik mwet we."

2 In sie pac aruruma nga liye mwet se sruok ah in srikasrak soko inpaol. **2** Nga siyuk, "Kom ac som nu ya?" Ac el fahk, "Nga ac som in srikeya acn Jerusalem, ngan konauk lusa ac sralapa." **3** Na nga liye lipufan se ma tuh kaskas nu sik meet ah fahsryak, ac sie pac lipufan tuku in osun nu sel. **4** Lipufan se meet ah fahk nu sin ma se ngja, "Kasrusr ac fahk nu sin mwet fusr se ma sruok ah in srikasrak soko ingo, lah ac mau arulana pukanten mwet ac oayapa ma orakrak in acn Jerusalem, pwanang ac arulana yokla acn ma enenu in kuhlusyukyak. **5** LEUM GOD El wulema mu El sifacna ac fah sie kalkal e in rauneak siti sac Elan karinganang, ac tuh El fah muta we in wolana lai nukewa." **6** LEUM GOD El fahk nu sin mwet lai, "Tuyak! Tuyak ac kaingla liki acn eir, tuh nga tuh akfahsryekowoselik nu yen nukewa faclu, oana eng akosr lun kusrao. **7** Tuyak, kowos su mwet sruoh in acn Babylonia, ac folokla nu Jerusalem. **8** Kutena mwet su sringil kowos, el sringil sie ma su arulana saok nu sik." Ounge LEUM GOD Kulana El supweyume in us kas inge nu sin mutunfaci nukewa su kunauselik mwet lai ac usalik ma lalos: **9** "LEUM GOD nga siyuk sel, "Leum se, mea kalmen horse ingan?" Na sifacna El ac fah mweun lain kowos, ac ma lowos ac fah lipufan se ma kaskas nu sik ah topuk ac fahk, "Nga fah utukelik liki kowos sin mwet tuh mwet kulansap lowos akkalemye nu sum lah mea kalmac. **10** LEUM GOD El sap elos in som ac tuni lah mea orek faclu." **11** Na elos tuh fahk nu sin lipufan sac, "Kut foroh forma fin faclu nufon ac konauk tuh na faclu arulana wanginla ku la, ac misla na." **12** Na lipufan sac fahk, "LEUM GOD Kulana, mutunfaci puspis ac fah forla nu sin LEUM GOD, ac ekla mwtel lai. El ac fah muta inmasrlowos, ac kowos fah etu leh El pa supweyume nu yuruwos. **12** Na Judah el ac fah sifilpa sie ma na saok sin LEUM GOD in acn mutal sel, ac Jerusalem ac fah siti se su El lungse yohk liki siti nukewa. **13** Kowos nukewa mislawin ye mutun LEUM GOD, tuh El oatume liki acn mutal sel.

3 In sie pac aruruma LEUM GOD El ikasla nu sik ac nga liye Mwet Tol Fulat Joshua el tu ye mutun lipufan lun LEUM GOD. Ac Satan el tu layen layot sel Joshua, akola in sruk sie mwe tutuk in lainul. **2** Na lipufan lun LEUM GOD fahk nu sel Satan, "Lela LEUM GOD Elan fahkot lah kom pa koluk, Satan! Lela LEUM GOD, su lungse Jerusalem, Elan arulana lain kom. Mwet se inge oana sie polosak ma tulakinyukla liki e uh." **3** Joshua el tu insac, nukum nuknuk na fohkfok. **4** Lipufan sac fahk nu selos su kulansap lai inkusrao, "Sarukla nuknuk fohkfok ma mwet se inge nukum uh." Na el fahk nu sel Joshua, "Nga eisla tari ma koluk lom, ac nga fah sot nu sum nuknuk sasuu kom in nokomang." **5** Na el sapkin mwet ma kulansap nu sel uh in filiya sie susu nasnas fin

sifal Joshua. Elos orala oana ke el fahk, na elos filiya nuknuk susu facl ke lipufan se lun LEUM GOD srakna tu insac. **6** Na lipufan sac fahk nu sel Joshua lah **7** LEUM GOD Kulana El fahk: "Kom fin akos na ma sap luk ac oru kunokon ma nga srisrangi kom nu kac, na kom ac fah srakna leum fin mwet karingin Tempul luk ac kalkal kac uh, ac nga ac fah porongo pre lom, oana ke nga porongo pac pre lun lipufan su tu ye mutuk. **8** Ke ma inge Joshua, kom su Mwet Tol Fulat, oayapa kowos su mwet tol wial, su mwe akul lun pacl wo ma ac fah tuku, kowos in porongo: nga fah akkalemye mwet kulansap luk, su pangpang Lesak! **9** Nga ac filiya ye mutual Joshua sie eot su oasr siska itkosr kac. Nga fah kihlisya sie sim fac, ac in len sefanna nga fah eisla ma koluk lun facl se inge. **10** Ke len sac ac mau tuku, kais sie suwos ac fah suli mwet tulan lal in tuku wi engankin moul in misla, rauniyukla ke ima in grape ac sak fig sunowos."

4 Lipufan se ma sramsram nu sik ah sifilpa tuku ac okasyuyak, oana in mu nga motul. **2** Ac el siyuk, "Oasr ma kom liye?" Ac nga fahk, "Nga liye soko sukan lam orekla ke gold, ac pol in neirnyuk oil se oan ouelicng. Oasr lam itkosr oan fin sukan lam soko ah, kais sie oasr acn sin wik itkosr kac. **3** Oasr sak olive lukwa sisken sukan lam sac, soko oan lac ac soko oan layen ngia." **4** Na nga siyuk sin lipufan sac, "Leum luk, mea kalmen ma inge?" **5** Na el siyuk sik, "Mea, kom nikin?" Ac nga fahk, "Nga nikinna." **6** Lipufan sac fahk nu sik nga in sang nu sel Zerubbabel kas sin LEUM GOD inge: "Ma nukewa kom oru ac fah fahla wo, tia ke ku lun mwet mwewun ku ke ku lom sifacna, a ke ku lun ngunik. **7** Mwe kutong na yohk ac fulat oana fineol, fah wanginla ye motom. Kom ac fah sifil musaela Tempul uh, ac ke kom ac oakiya eot se ma saffa uh, mwet uh fah sala ac fahk, "Aruiana wo! Arulana wo!" **8** Sie pac kas sin LEUM GOD tuku nu sik. **9** El fahk, "Zerubbabel el oakiya tari pwelung lun Tempul, ac el ac aksafyela musa kac uh. Pacl se ma inge ac orekla uh, na mwet luk uh ac fah etu lah nga pa supwekom nu selos uh. **10** Elos ac toasrla mweyen tia yohk ma orekla uh. Tusruku ke elos ac liyal Zerubbabel lah el srakna musai Tempul, na elos ac fah engan." Na lipufan sac fahk nu sik, "Lam itkosr inge pa muta itkosr lun LEUM GOD, su liye faclu nufon." **11** Na nga siyuk sel, "Mea kalmen sak olive lukwa ma oan lac lac ke sukan lam uh? **12** Ac mea kalmen lesak olive luo sisken paip gold lukwa ma oil in olive uh soror kac uh?" **13** Ac el siyuk sik, "Mea, kom nikin?" Ac nga fahk, "Leum luk, nga tiana etu." **14** Na el fahk, "Mwet luo inge pa God El sulela ac mosiwela in kulansupu Leum God lun faclu nufon."

5 Nga sifilpa ngetak, ac ke pacl se inge nga liye sie book limlim sohksok yen engyeng uh. **2** Lipufan sac siyuk sik lah mea nga liye. Ac nga topuk mu, "Nga liye sie book limlim sohksok yen engyeng uh: fit tolngouli lusa ac fit singoul limekosr sralap." **3** Na el fahk nu sik, "Oasr

selnga se simla kac, ma ac fahsreluk nu fin acn uh nufon. Simla ke la book sac fahk mu mwet pisrapasr nukewa ac fah utukla liki acn uh; ac ke layen ngia simla mu mwet nukewa ma fahk kas kikiap tukun elos orala fulahk lalos uh ac fah utukla pac. **4** LEUM GOD Kulana El fahk mu El ac supwalik selnga se inge, na ac fah iyak nu in lohm sin mwet pisrapasr nukewa, ac lohm sin mwet fulahk kikiap nukewa. Ac fah oanna in lohm selos nwe ke na kulweya lohm uh." **5** Lipufan sac sifilpa sifyak ac fahk, "Liye! Sie pacna ma pa tuku inge!" **6** Nga siyuk, "Mea se?" El topuk ac fahk, "Fotoh se, su mwe akkalemye ma koluk lun acn uh nufon." **7** Oasr kafa se ke fotoh sac orekla ke lead. Ke nga ngetang liye ah, na kafa sac ikakak, ac mutan se muta in fotoh sac! **8** Na lipufan sac fahk, "Kalmen mutan se inge pa ma su arulana koluk." Na el sinukunang mutan sac nu in fotoh sac ac sang kafa ac afinya. **9** Nga sifilpa ngetak ac liye mutan luo sohklma nu yuruk ke posohksok su arulana ku, oana poum won stork u. Eltal srukak fotoh sac ac us sohklka. **10** Na nga siyuk sin lipufan sac, "Ku eltal ac us nu ya?" **11** Ac el fahk, "Nu Babylonia, yen ma ac musaiyukla sie tempul nu kac. Pacl se ac safla tempul sac, na fotoh sac ac filiyuki we, mwet uh in alu nu kac."

6 Oasr pac sie aruruma nga liye. In aruruma se inge nga liye chariot akosr sasma liki inmasrlon eol bronze lukwa. **2** Chariot soko meet ah amakinyuk sin horse srusra, ac ma soko aklukwa ah sin horse sroalsroa, **3** ma soko aktolkwe ah sin horse fasrfasr, ac ma soko akakosr ah amakinyuk sin horse tuhntun. **4** Na nga siyuk sin lipufan sac, "Leum luk, mea kalmen chariot inge?" **5** Ac el fahk, "Eng akosr faclu pa inge. Eng inge tufahna tuku liki ye mutun Leum lun faclu nufon." **6** Chariot se ma amakinyuk sin horse sroalsroa uh ac som nu epang nu Babylonia, ac horse fasrfasr uh ac som nu roto, ac horse tuhntun uh ac som nu in acn eir. **7** Ke horse tuhntun uh ilme ah, eltal arulana elyala eltal in tari som ac tuni lah mea orek faclu. Na lipufan sac fahk, "Komtal fahla ac liye lah mea orek fin faclu!" — na eltal som. **8** Na lipufan sac wowome nu sik ac fahk, "Horse ma som nu epang nu Babylonia, elos akmisyela kasrkusrak lun LEUM GOD." **9** LEUM GOD El ase nu sik sap soko inge. **10** El fahk, "Eis mwe kite ma ituku sin mwet sruoh Heldai, Tobijah, ac Jedaiah, ac sulaklak som ingena nu in lohm sel Josiah, wen natul Zephaniah. Mwet inge nukewa tufahna foloko liki sruoh in acn Babylonia. **11** Orala sie tefuro ke silver ac gold ma elos eisani inge, ac filiya fin sifien Mwet Tol Fulat Joshua, wen natul Jehozadak. **12** Fahkang nu sel lah LEUM GOD Kulana El fahk, "Mwet se su pangpang Lesak el ac fah kapak yen el oasr we, ac sifil musai Tempul lun LEUM GOD. **13** El pa ac fah musaela ac eis aksulat ma fal in orek nu sin sie tokosra, ac el fah leumi mwet lal. Sie mwet tol ac fah tu sisken tron lal, ac eltal ac fah tukeni orekma in misla ac nunak sefanna. **14** Tefuro se inge ac fah sie mwe esmakin in Tempul

Iun LEUM GOD, tuh in mwe akfulatyal Heldai, Tobijah, uh fah sifilpa sessesla ke tulik mukul ac tulik mutan ma Jedaiah, ac Josiah." 15 Mwet su muta yen loessula elos srirital. 6 "Ma se inge ac nunkeyuk mu upa sin mwet ac fah tuku ac wi kasru in sifil musai Tempul iun LEUM GOD. Pacl se ac safla musa se inge, kom ac fah etu lula in mutunfacl se inge, tusrukta ac tia upa sik. 7 Nga fah molela mwet luk liki facl ma elos utukla sruoh we, lah LEUM GOD Kulana pa supweyume nu yuruwos. 8 ac folokunulosme liki acn kutulap ac roto elos in tuh Ma inge nukewa ac fah sifyak kowos fin akos nufon muta in Jerusalem. Elos fah mwet luk, ac nga fah God masapkinyuk sin LEUM GOD lowos.

7 In yac se akakosr ma Darius el Tokosra Fulat, in len se akakosr ke malem se akeu (malem in Kislev), LEUM GOD El ase nu sik sie kas in sulkakinyuk. 2 Mwet Bethel elos supwal Sharezer, Regemmelech ac mwet mukul sayalos, in som nu in Tempul iun LEUM GOD Kulana, in pre ke akinsewowo iun LEUM GOD 3 ac in siyuk sin mwet tol ac mwet palu mwe siyuk se inge; "Ya kut enenu in srakna orek asor ke musalla iun Tempul, ac lalo ke malem se aklimekosr, oana kut muta oru ke yac puspis nwe inge uh?" 4 Ac pa inge kas iun LEUM GOD ma tuku nu sik. 5 El fahk, "Fahkang nu sin mwet in facl se inge ac mwet tol, lah ke pacl ma elos lalo ac tung ke malem aklimekosr ac akitkosr ke pulan yac itngoul inge, elos tia oru in akfulatyeu. 6 Ac ke pacl se ma elos mongo ac nim uh, elos oru na nu ke lungse lalos sifacna." 7 Pa inge ma LEUM GOD El tuh fahk nu sin mwet palu meet ah, ke pacl se Jerusalem tuh yohk kasrup la ac sessesla ke mwet, ac ke pacl se ma pukanten mwet tuh muta, tia in acn ma rauneak siti ah mukena, a oayapa ke tafunyen eir ac pe eol layen nu roto ah. 8 LEUM GOD El sang kas inge nu sel Zechariah: 9 "Pacl loes somla nga tuh sang sap soko inge nu sin mwet luk: 'Kowos in liyaung tuh nununku suwohs in orek, ac tuh kowos in kulang ac pakoten nu sin sie sin sie.' 10 Nimet kowos akkemkatuye katinmas, tulik mukaimtal, mwetsac su muta immasrlowos, ku kutena mwet su enenu. Ac nimet suk inkane in akkeoye sie sin sie.' 11 "Tusrukta mwet luk elos likkekela ac tia lungse porongo. Elos kaliya nunak lalos 12 ac akupaye insialos in keke oana eot uh. Mweyen elos tia lohng kas in luti su nga supu sin mwet palu su tuh muta in pacl meet ah, ma inge arulana akkasrkusrakyeyu. 13 Ke sripen elos tuh tia lipsre ke pacl nga kaskas uh, oru nga tia pacna topkolos ke pacl elos pre uh. 14 Nga pokolosla oana sie paka, tuh elos in muta fin acn lun mwet saya. Acn na wowo se inge tuh filfillana oan, wanginna mwet muta fac."

8 LEUM GOD Kulana El tuh sang kas in sulkakinyuk se inge nu sel Zechariah: 2 "Nga arulana ke kasru acn Jerusalem ke sripen lungse yohk luk nu sin mwet we, sie lungse su pwanang nga kasrkusrak sin mwet lokoalok lal. 3 Nga ac foloko nu Jerusalem, siti muta sik, ac muta we. Ac fah eteyuk acn we mu sie siti su inse pwayera nu sik, ac eol sin LEUM GOD Kulana ac fah pangpang eol mutual. 4 Mukul matu ac mutan matu, su arulana matu pwanang elos orekmakin sikal, elos ac fah sifil tukeni muta ke acn in tukeni in siti uh. 5 Ac inkane

uh fah sifilpa sessesla ke tulik mukul ac tulik mutan ma Jedaiah, ac Josiah." 15 Mwet su muta yen loessula elos srirital. 6 "Ma se inge ac nunkeyuk mu upa sin mwet ac fah tuku ac wi kasru in sifil musai Tempul iun LEUM GOD. Pacl se ac safla musa se inge, kom ac fah etu lula in mutunfacl se inge, tusrukta ac tia upa sik. 7 Nga fah molela mwet luk liki facl ma elos utukla sruoh we, lah LEUM GOD Kulana pa supweyume nu yuruwos. 8 ac folokunulosme liki acn kutulap ac roto elos in tuh Ma inge nukewa ac fah sifyak kowos fin akos nufon muta in Jerusalem. Elos fah mwet luk, ac nga fah God lalos, ac nga fah leum faclos ke suwohs ac pwaye. 9 "Kowos in pulaik na, tuh inge kowos sifil pacna lohng kas su mwet palu elos tuh kaskaskin ke pacl se ma tuh oakwuk pwelung nu ke sifil musaiyuk Tempul luk. 10 Meet liki pacl sac, wangin sunun mani in sang moli mwet orekma ku kosro in orekma, ac wangin mwet moul in misla ke sripen mwet sulallal. Nga tuh furokla mwet uh in alein nu sin sie sin sie. 11 Tusrukta ingela nga ac oru in sie na liki meet ah nu sin mwet in mutunfacl se inge su painmoulla. 12 Elos ac fah yukwiya sacn sunalos in misla. Ima grape lalos ac fah isus fahko, fohkon acn uh ac fah sranom, na ac fah yohk af. Nga fah sang mwe insewowo inge nukewa nu sin mwet in mutunfacl sik su ac painmoulla. 13 Mwet Judah ac mwet Israel! In pacl meet ah mwet in mutunfacl saya uh ac selngai sie sin sie ac fahk, 'Lela kain ongoiya ma tuh putati nu fin mwet Judah ac mwet Israel in putati nu fowos!' Tusrukta nga fah molikowosla, na mwet in mutunfacl saya uh ac fah fahk nu sin sie sin sie, 'Lela kowos in insewowo oana mwet Judah ac mwet Israel!' Ouinge kowos in pulaik ac tiana sangeng." 14 LEUM GOD Kulana El fahk, "Ke mwet matu lowos meet ah tuh oru nga kasrkusrakak ah, nga lumahla mwe ongoiya nu selos, ac tiana ekulla nunak luk, a nga orala na ma nga akoo nu selos uh. 15 Tusrukta inge, nga lumahla tari nga in akinsewowyne mwet Jerusalem ac mwet Judah. Ke ma inge, nimet kowos sangeng. 16 Pa inge ma kowos enenu in oru: Kaskas in pwaye nu sin sie sin sie. In pacl in nununku, kowos oru nununku lowos an in suwohs ac pwaye, tuh in oasr misla. 17 Nimet oru kutena kain oakwuk ma ac kunausla sie sin sie. Ac nimet orek loh kikiap ye fulahk. Nga srunga kikiap, sesuwos, ac kutena ma ac kunausla moul lun mwet." 18 LEUM GOD Kulana El sang kas in sulkakinyuk inge nu sel Zechariah: 19 "Lalo ma orek ke malem akakosr, aklimekosr, akitkosr, ac aksingoul uh, ingela ac fah pangpang kufwa in engan ac insewowo nu sin mwet Judah. Kowos fah lungse ma pwaye ac ma misla." 20 LEUM GOD Kulana El fahk, "Pacl se ac fah tuku ke mwet in siti puspis ac fah tuku nu Jerusalem. 21 Elos su tuku liki sie siti ac fah fahk nu selos su tuku liki sie pacna siti, 'Kut ac som alu nu sin LEUM GOD Kulana, ac pre Elan akinsewowyne kut. Fahsru wi kut!'" 22 Mwet puspis, oayapa mutunfacl ku puspis, ac fah tuku nu Jerusalem in alu nu sin LEUM GOD Kulana, ac pre ac siyuk ke mwe akinsewowyne kut. 23 In len ingo, mwet saya singoul ac fah tuku nu yurin sie mwet Jew ac fahk, 'Kut ke wi kom, mweyen kut lohng lah God El wi kowos, mwet Jew."

9 Pa inge kas in sulkakinyuk sin LEUM GOD: El orala tari sie sap fulat lal in kalyei acn Hadrach ac siti lalos. Ac srah uh ac fah soror oana srah in sie mwe kisa, Damascus. Tia sruf lun Israel mukena pa ma lun LEUM GOD, a siti fulat se lun acn Syria ma pac lal. **2** Acn tuku uh, LEUM GOD El ac fah molela mwet lal, Oana ke Hamath, su masrol nu Hadrach, oayapa siti lun Tyre ac Sidon wi kain in usrnguk nukewa yorolos, ma pac saok ke sie tefuro. **3** Acn Tyre musaela mwe akkeye pot ku lal, ac yohk pac silver ac gold lal, oru pilasr oana puk weacn uh. **4** acn sac! Mwet fusr ac fah kapak ac fokokoi ke wheat ac Tusruktu LEUM GOD El ac fah eisla ma inge nukewa. El ac fah sisla mwe kasrup lun acn we nu in meoa uh, ac siti sac ac fah firirla nu infohk uh. **5** Siti Ashkelon ac fah liye ma inge ac sangeng. Ac siti Gaza ac fah liye ac keok ke waiok lulap. Acn Ekron ac fah liye pac, ac ma nukewa el finsrak nu kac ac wanginla nufon. Toksra lun Gaza ac fah anwuki, ac Ashkelon ac fah wanginla mwet we. **6** Kain in tafun mwet puspis fah muta in Ashdod. LEUM GOD El fahk, "Nga fah apkusiselyela mwet inse fulat lun acn Philistia inge. **7** Elos ac tia sifil kang ikwa ma srakna srahsra, ku kutena kain mwe mongo saya ma tia lela in mongo. Mwet nukewa ma painmoulla uh ac fah wela mwet luk, ac elos fah oana sie sou in sruf lun Judah. Ekron ac fah wela pac mwet luk, oana ke mwet Jebus elos tuh oru meet ah. **8** Nga fah liyaung acn sik, ac karingin tuh mwet mweun in tia fahrsr sasla fin acn uh. Nga ac fah tia lela mwet kol sulallai in sifilpa akkeokye mwet luk. Nga liye tari lukan keok lun mwet luk. **9** Enganak! Kowos mwet Zion, enganak! Sasa ke engan, kowos mwet Jerusalem! Liye, tokosra lowos el tuku nu yuruwos! El tuku ke ku lulap ac kutangla, Tusruktu el pusisel ac el muta fin soko donkey — Aok, fin soko donkey fusr. **10** LEUM GOD El fahk, "Nga fah sisla chariot in mweun liki Israel, Ac eisla horse uh liki Jerusalem; Mwe pisr su orekmakinyuk ke mweun ac fah kunausyukla. Tokosra lowos el ac fah orek misla inmasrlon mutunfac! El fah leumi liki sie meoa nu ke sie pac meoa, Mutawauk Infacl Euphrates lac nwe ke safliayen faclu." **11** LEUM GOD El fahk, "Ke sripen wuleang luk yuruwos, Su tuh akkeyeyukla ke srah lun mwe kisa uh, Nga fah aksukosokyte mwet lowos — Liki luf lun sruoh, su oana sie lufin kof ma wangin kof loac. **12** Foloko, kowos mwet sruoh su oasr finsrak yoro in pacl inge uh; Foloko nu yen suwos, yen kowos ac moul in misla we. Inge nga fahk nu suwos tuh nga fah sifil folokin nu suwos mwe insewowo pacl luo yohk liki, Ke sripen ma nukewa kowos tuh keok kac. **13** Nga fah orekmakin Judah oana sie mwe pisr nutin sie mwet mweun, Ac Israel oana soko sukan pisr. Nga fah orekmakin mwet mukul in Zion oana sie cutlass, In mweuni mwet Greece." **14** LEUM GOD El ac fah sikiak lucng liki mwet lal, Ac pisrik sukan pisr natul oana sarom uh. LEUM GOD Fulatlana El fah ukya mwe ukuk; El ac fah tuku in ku lal in sie paka liki acn eir. **15** LEUM GOD Kulana El ac fah loangelia mwet lal, Ac elos ac fah kunausla mwet lokoalok lalos. Elos ac fah sasa in mweun oana mwet

sruhi uh, Ac elos fah aksororyela srahn mwet lokoalok Su okwoki nu fin loang uh in sie pol! **16** Ke len sac ac sie mwet shepherd el molela un kosro natul liki mwe sensen uh. Elos ac fah saromrom in acn sel Oana wek wain lun acn we.

10 Siyuk sin LEUM GOD in oasr af ke paci ma mutawaik in fusrfusr lun yac uh. Tuh LEUM GOD pa supu pukunyeng in af ac af sringsring uh, ac oru in folfol sroan acn uh nu sin mwet nukewa. **2** Mwet uh orek lolngok nu sin ma sruloala ac mwet susfa, tusruktu top nu selos uh kikiap mukena ac wangin sripa. Kutu mwet uh aketeya mweme uh, tuh ma na in kiapu mwet, a kas in akwoye ma elos sang nu sin mwet uh wanginna sripa. Oru mwet uh forfor wel oana sheep tuhlac uh. Elos muta in ongoiya mweyen wangin mwet kol lalos. **3** Ac LEUM GOD El fahk, "Nga kaskrusak sin mwetsac ingo su leumi mwet luk, ac nga ac kalyaelos. Mwet Judah elos mwet luk, ac nga, LEUM GOD Kulana, fah karinganulosyang. Elos ac fah oana horse in mweun kulana luk. **4** Na ac fah oasr mwet leum, mwet kol, ac leum fulat lun mwet mweun tuku liki inmasrlolos in tuh liyaung mwet luk. **5** Mwet Judah ac fah kutangla oana mwet mweun su lolongya mwet lokoalok lalos nu in fohk furarrar inkanek uh. Elos ac fah mweun mweyen LEUM GOD El welulos, na finne mwet lokoalok ma kasrusr fin horse uh, elos ac fah kutangyukla pac. **6** "Nga ac fah oru mwet Judah in ku in mano; Nga ac molela mwet Israel. Ac fah oasr pakomuta luk nu selos, Ac nga fah folokunulosme nukewa nu yen selos. Elos ac fah muta yuruk oana in wanginna paci nga tuh siselosla meet. Nga pa LEUM GOD lalos; ac nga fah topuk pre lalos. **7** Mwet Israel elos ac fah fokoko oana mwet mweun uh, Ac engan oana luman mwet nim wain uh. Fwiil tulik natulos ac fah esam kutangla se inge, Ac engan ke sripen ma LEUM GOD El oru. **8** "Nga fah pangon mwet luk Ac eisaloensi nu sie. Nga fah loangelosla Ac oru elos in arulana pukanten oana meet ah. **9** Nga ne afkahsryeloselik inmasrlon mutunfaci uh, Elos ac fah esamu elos finne muta yen loessula. Elos ac tulik natulos ac fah painmoulla Ac tukeni foloko nu yen selos. **10** Nga fah usalosme liki acn Egypt ac acn Assyria nu yen selos, Ac oakelosi in facl selos sifacna. Nga fah oakelosi in acn Gilead oayapa in acn Lebanon. Acn we nufon ac fah sessesla ke mwet. **11** Ke elos ac fahsrasla in meoa lun ongoiya nu selos, Nga, LEUM GOD, ac fah sringsilya noa uh, Ac acn loal lun infacl Nile ac fah paola. Mwet inse fulat lun Assyria ac fah apkusiselyeyukla, Ac acn Egypt su kulana, ac fah wanginla ku lal. **12** Nga fah

oru mwet luk in arulana ku; Ac elos fah alu nu sik ac akosyu." LEUM GOD El fahk ouinge.

11 Lebanon, ikasla kewa sungul lom, Tuh e uh in ku in esukak sak cedar nukewa sunom! 2 Sak cypress, komtal in tung ac mwemelil — Tuh sak cedar uh nukewa ikorla; Sak na wowo ingo kunausyukla! Sak oak lun Bashan, komtal in tung ac mwemelil — Tuh insak matol uh pakpukla sak we uh! 3 Mwet leum elos wowoyak ke asor; Wolana lalos wanginla! Porongo ngutngut lun lion uh. Insak ma elos muta we sisken Infac Jordan uh, kunausyukla! 4 LEUM GOD luk El fahk nu sik, "Oru acnu mu kom pa mwet shepherd se ma un sheep natu ah akola in anwuki. 5 Mwet ma natu sheep uh elos uniya, a tiana kalyeyuk elos. Elos kukakin ikwa kac uh ac fahk, 'Kaksakin LEUM GOD! Kut kasrupi!' Finne shepherd uh, elos tia pac pakomuta sheep elos karingin uh." 6 (LEUM GOD El fahk, "Nga fah tia sifilpa pakomuta kutena mwet fin faclu. Nga sifacna ac fah sang mwet nukewa nu ye ku lun mwet leum lalos. Mwet leum inge fah sukela faclu, ac nga fah tia molela faclu liki ku lalos.") 7 Elos su molela ac kukakunla sheep uh elos moli nu sik nga in orekma lalos, ac nga lac pa mwet shepherd lun sheep ma akola in anwukla uh. Nga tuh srukak polosak lukwa. Soko nga pangon "Pakoten" ac nga sang inen ma soko ngia "Nunak Sefanna." Ac nga karingin un sheep uh. 8 Nga semutengla sin tolu pac mwet shepherd su srungayu, ac nga siselosla nufon ke malem sefanna. 9 Na nga fahk nu sin un sheep uh, "Nga ac tila mwet shepherd lowos. Lela ma ac misa uh in tari misa, ac ma ac kunausyukla uh in tari kunausyukla. Na elos su lula fah forani sifacna kunausla sie sin sie." 10 Na nga eis sak soko ma pangpang "Pakoten" ah, ac koteya, in kunausla wuleang se su LEUM GOD El tuh orala yurin mutunfacl nukewa ah. 11 Ouinge wulela sac sisila ke len sac. Elos su molela ac kukakunla sheep uh liyeyu, ac etu lah LEUM GOD El kaskas in ma nga oru ah. 12 Na nga fahk nu selos, "Fin wo suwos, kowos molema nu sik molin orekma luk uh. Tusruktu kowos fin tia lungse, tari nimet moli". Ke ma inge elos ase nu sik ipin silver tolngoul, in moli orekma luk. 13 LEUM GOD El fahk nu sik, "Filiya silver ingan in nien fil mwe kasrup lun Tempul." Ouinge nga usla ipin silver tolngoul — su elos pangon lupa na yohk se, ma ac fal nu sik — ac filiya in nien fil mwe kasrup lun Tempul. 14 Na nga kotalik sak soko aklukwa ma pangpang "Nunak Sefanna," ah, ac nunak sefanna inmasrlon Judah ac Israel wanginla. 15 Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Sifilpa oru acnu mu kom pa mwet shepherd se, a ke fwil se inge kom in mwet shepherd na wangin sripa se. 16 Nga filiya mwet shepherd se in taran un sheep nutik, tusruktu el tiana kasru sheep su apkuran in kunausyukla ah, ac tia pacna suk sheep ma tuhlac kac ah, ku unwala sheep ma kinet uh, ku kite ma ku kac uh. A el kang ikwen sheep fact oemeet uh, ac olela falkalos kewa. 17 Mwet

shepherd wangin sripa sac el ac sun lukelos. Mweun ac fah arulana kunausla kewa ku lal. La paol ac fah ulla, ac la mutual layot ac fah kunla."

12 Pweng se inge ma sin LEUM GOD me ke acn Israel, LEUM GOD su astrolik kusrao, orala faclu, ac sang moul nu sin mwet uh. El fahk, 2 "Nga fah oru acn Jerusalem in oana sie cup in wain. Mutanfahl su raunella elos ac fah niim kac ac tukulkul oana mwet sruhi. Ac ke elos ac utyak ac raunela in mweuni acn Jerusalem, na siti lula lun Judah nukewa ac fah rauniyukla pac. 3 Tusruktu in paci sac, nga ac fah oru tuh acn Jerusalem in oana sie eot toasr — kutena mutunfacl su strike in srukak eot sac ac fah sun ongoiya lulap. Mutunfacl nukewa fin faclu ac fah toeni in mweunel. 4 In paci sac nga ac fah aklangingye horse natulos nukewa, ac oru tuh mwet kasrusr fin horse uh in wella. Nga ac karingin mwet Judah, tusruktu nga fah konela mutun horse nutin mwet lokoalok lalos. 5 Na sou lulap lun Judah fah fahk nu selos sifacna, 'LEUM GOD Kulana El sang ku lal nu sin mwet lal su muta Jerusalem.' 6 "Ac in paci sac nga fah oru sou lulap lun Judah in oana sie e lulap insak uh, ku in sie ima in wheat ma matula — elos ac fah kunausla mutunfacl nukewa ma raunelosyak. Ac mwet Jerusalem ac fah muta na misla in siti uh. 7 "Nga, LEUM GOD, fah sang kutangla nu sin mwet mweun lun Judah meet, tuh akfulat ma fwil tulik natul David oayapa akfulat ma mwet muta Jerusalem uh ac eis, fah tia yohk liki ma acn saya lun Judah ac eis. 8 Ke paci sac LEUM GOD El ac fah ioango mwet su muta in Jerusalem, ac oru tuh finne mwet munas oemeet inmasrlolos in fah ku oana kuiyal David meet. Fwilin tulik natul David ac fah kololos oana lipufan lun LEUM GOD, aok, oana God sifacna. 9 In paci sac nga fah kunausla mutunfacl nukewa su strike in mweuni Jerusalem. 10 "Nga fah nwakla fwilin tulik natul David ac mwet saya in acn Jerusalem ke ngunin pakoten ac ngunin pre. Elos ac fah ngetang liye el su elos tuh fakisya ah misa, ac elos fah asor kacl oana elos su asor ke tulik sefanna natu. Elos fah arulana tunji, oana elos su wounse mukul natu uh misa. 11 In paci sac asor in acn Jerusalem ac fah yohk oana asor kacl Hadad Rimmon in acn tupasrasl lun Megiddo. 12 Mwet in faci sac ac fah srisrielik in oru asor lalos: mukul in sou lal David ac fah sifacna oru asor lalos, ac mutan kialos fah sifacna oru pac asor lalos; mukul in sou lal Nathan fah sifacna oru asor lalos, ac mutan kialos fah sifacna oru pac asor lalos; 13 mukul in sou lal Levi fah sifacna oru asor lalos, ac mutan kialos fah sifacna oru pac asor lalos; ac mukul in sou lal Shimei fah oru asor lalos, ac mutan kialos fah sifacna oru pac asor lalos. 14 Ac sou nukewa su lula, kais sie fah sifacna oru asor la, ac mutan kialos fah sifacna oru pac asor lalos."

13 LEUM GOD Kulana El fahk, "Ke paci sac ac tuku, sie unon in kof ac fah ikakla in aknasnasye fwilin

tulik natul David ac mwet Jerusalem liki ma koluk lalos in af uh. **9** Na LEUM GOD El ac fah tokosra fin faclu ac alu nu ke ma sruloala lalos. **2** In pacl sac nga ac nufon. Mwet nukewa ac fah alu nu sel tuh El God, ac fah eisla inen ma sruloala inge liki acn uh, ac wangin elos fah etal ke Ine sefanna. **10** Ac fah akfwelyeyukla in sie mwet ac fah sifilpa esamulos. Nga fah sisla kutena polo acn sac nufon, mutawauk Geba in acn epang, nwe mwet su nunku mu el sie mwet palu, ac eisla lukel nunak Rimmon in acn eir. Jerusalem el ac fah ngeta nu fin acn in lungse lal in alu nu sin ma sruloala. **3** Na fin oasr nukewa ma raunelak. Ac siti sac ac fah mutawauk ke kutena su srakna sikalani in orek palu, na papa tumal Mutunpot Benjamin nwe ke Mutunpot Insruswask, acn ac nina kial fah fahkang nu sel lah ac enenu in anwuki ma mutunpot se tuh oan we meet, oayapa liki Tower lun el, mweyen el sifacna fahk mu el fahkak kas lun LEUM Hananel nwe ke nien fut wain lun tokosra. **11** Mwet uh GOD, a kas na kikiap pa el fahk uh! El fin sifilpa fahk kas ac fah muta we in misla, na ac fah tiana sifil oasr mwe in palu, na papa tumal ac nina kial sifacna fah faksilya aksangeng nu selos. **12** LEUM GOD El ac fah sang sie elan misa. **4** Ke pacl sacn ac tuku uh, wangin mwet palu mas na upa nu fin mutunfacl nukewa ma orek mweun nu ac fah konkin ke aruruma lal, ku orekma oana sie mwet sin Jerusalem. Ikwilos ac fah kulamla ke elos srakna palu, ku nukum nuknuk okarkar lun sie mwet palu, in moul. Atronmutalos ac lohulos ac fah kulawi. **13** In pacl kiapwela mwet uh. **5** A el ac fah fahk, 'Nga tia sie mwet sac LEUM GOD El ac fah oru elos in arulana fohsak ac palu, nga mwet ima se — nga nuna imae acn uh in sangeng, pwanang kais sie selos ac fah sruokeya mwet moul luk nufon!' **6** Na mwet se fin siyuk sel, 'Ac mea se ma tu siskal uh ac anwuk nu sel. **14** Mukul in acn kalmen kinet iniwom ingan?' Na el ac fah topuk ac fahk, Judah ac fah mweun in loango acn Jerusalem. Elos ac 'Ma orekla in lohm sin mwet kawuk se luk.' **7** LEUM fah eisani mwe kasrup lun mutunfacl nukewa: gold, silver GOD Kulana El fahk, 'Tukakek, cutlass, ac uni mwet ac nuknuk na pukanten. **15** Sie mas na upa ac fah putati shepherd se ma orekma luk inge! Unilya, na sheep uh ac pac nu fin horse, miul, camel, ac donkey uh — aok nu fah fahsrelik. Nga ac fah mweuni mwet luk **8** ac in facl fin kosro nukewa ma muta ke nien aktuktuk lun mwet se inge nufon, luo tafu tolu sin mwet uh ac fah misa. **9** Ac nga fah srike sie tafu tolu se ma ac painmoulla uh, ac lokoalok lalos. **16** Na mwet nukewa ma painmoulla ke aknasnasyalos oana ke silver uh ac aknasnasyeyuk ke nu Jerusalem ke kais sie yac in alu nu sin LEUM GOD e. Nga fah srikalos oana ke ac srikeyuk gold uh. Na elos Kulana su tokosra, ac in akfulatyek Kufwen Iwen Aktuktuk. **17** Fin oasr kutena sin mutunfacl inge tia lungse wi som fah pre nu sik, ac nga fah topkolos. Nga fah fahkang nu ac alu nu sin LEUM GOD Kulana su tokosra, na af ac selos lah elos mwet luk, ac elos fah fahkak lah nga God lalos!" fah tia kahk nu fin acn selos. **18** Mwet Egypt fin tia lungse akfulatyek Kufwen Iwen Aktuktuk, na mas upa se inge ac fah sonelos pac, oana ke LEUM GOD El ac supwalik nu fin mutunfacl nukewa su tia lungse som. **19** Pa inge mwe kalya se su ac fah putati nu fin Egypt ac nu fin mutunfacl nukewa saya ma tia lungse wi akfulatyek Kufwen Iwen Aktuktuk. **20** Ke pacl sac, finne tepweng srisrik ma sang yuni mwe kapir ke sifen horse uh, ac fah simla kas inge kac: 'Kisakinyukyang nu sin LEUM GOD.' Tup in manman mongo in Tempul ac fah mutual oana ahlu pol ma oan mutun loang uh. **21** Tup in manman mongo nukewa in Jerusalem ac in Judah nufon ac fah srisrla in orekmakinyuk nu ke alu nu sin LEUM GOD Kulana. Mwet ma oru mwe kisa elos fah orekmakin tup inge in poeli ikwa nu ke kisa uh. In pacl sac, ac fah wanginla mwet kuka in Tempul lun LEUM GOD Kulana.

14 Len in nununku lun LEUM GOD apkuranme. Na ac fah pusrla mwe kasrup lun acn Jerusalem, ac ma wap inge ac fah kitakateliq ye motowos. **2** LEUM GOD El ac fah usani mutunfacl nukewa nu sie in tuh mweuni Jerusalem. Siti uh fahlsru, lohm in acn we fah pusrla koano, ac mutan uh fah sruinkuiyuk. Tafu mwet we ac fah utukla nu in suooh, tusrukta mwet lula selos ac fah tia utukla liki siti uh. **3** Na LEUM GOD El fah illa ac mweun lain mutunfacl ingo, oana ke El tuh oru in pacl meet ah. **4** In pacl sac El ac fah tu Fineol Olive, layen nu kutulap in acn Jerusalem. Na Fineol Olive ac fah ip luolik ku tulap lac nwe roto, ke sie infahlfal lulap. Tafu eol uh ac fah mukuila nu epang, ac tafu nu eir. **5** Kowos ac fah kaing ut ke infahlfal se ma oralik eol soko inge nu ke ip luo ah. Kowos ac fah kaing oana ke mwet matu lwoos meet elos tuh oru ke kusrusr se tuh slyak in pacl lal Tokosra Uzziah lun Judah. LEUM GOD Luk El ac fah tuku ac us lipufan nukewa welul. **6** Ke pacl sac ac tuku uh, ac fah tia sifilpa oasr mihsrisr ku kekela lun aunfong. **7** Ac fah wangin pac lohsr. Ac fah kalem pacl nukewa, finne ke infulwen fong uh. LEUM GOD mukena pa etu pacl se ma inge ac slyak uh. **8** Len sac fin mau tuku, kof loslos fah soror liki Jerusalem — tafu ac kahk nu Meoa Misa, ac tafu nu Meoa Mediterranean. Ac fah soror ke yac nufon, ke pacl in tuka ac oayapa ke pacl

Malachi

1 Pa inge kas su LEUM GOD El sang nu sel Malachi in fahkak nu sin mwet Israel. **2** LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, "Nga nuna lungse kowos pacl nukewa." Tusruktu elos topuk fahk, "Kom akkalemye lungse lom nu sesr fuka?" LEUM GOD El topuk, "Esau ac Jacob eltal tamulel, tuh nga lungse Jacob ac fwil natul, **3** ac nga srungal Esau ac fwil natul. Nga sukela acn sel Esau ac sang fulan eol we tuh in nien muta lun kosro lemnak." **4** Mwet Edom, su fwil natul Esau, fin fahk, "Siti sesr kunausyukla, tusruktu kut ac fah sifilpa musaek," na LEUM GOD El fah topuk, "Lela elos in sifil musai — nga fah sifil kunausla. Ac fah pangpang elos, 'Sie facl koluk,' ac 'Mutunfacl se su LEUM GOD El kasrkusrak se nwe tok!'" **5** Mwet Israel elos fah sifacna liye ma inge ke mutualos, ac elos ac fahk, "LEUM GOD El arulana ku, ac ku lal liyeyuk sayen facl Israel pac!" **6** LEUM GOD Kulana El fahk nu sin mwet tol uh, "Sie wen el sunakin papa tumal, ac sie mwet kulansap el sunakin mwet kacto lal. Nga papa tomomos — efu kowos ku tia sunakin? Nga Mwet Kacto lowos — efu kowos ku tia akfulatyeyu? Kowos aksruksrukeyu, a kowos siyuk, 'Kut aksruksruke kom fuka?' **7** Ke kowos kisakin mwe mongo kolukla fin loang luk uh. Na kowos sifil siyuk, 'Kut tia akfulatey kom fuka?' Nga ac fahk nu suwos: ke kowos aklusrongtenye loang luk. **8** Ke kowos use soko kosro kun ku mas ku osaksak in kisakin nu sik, ya kowos nunku mu wangin ma koluk kac? Srike sangwin soko kain kosro se ingan nu sel governor — ya el ac insewowo suwos, ku oru kutena ma in kasrekowos?" **9** Inge, kowos mwet tol, srike siyuk sin God Elan oru wo nu sesr. El ac tia topuk pre lowos uh, na ac fah ma lowos pa koluk uh. **10** LEUM GOD Kulana El fahk, "Nga ke sie suwos in kaliya srungul ke Tempul, in kosrala kowos in tia akosak e fin loang luk uh ke wangin sripa. Nga tiana insewowo suwos. Nga fah tia eis mwe sang ma kowos us nu yuruk. **11** Ke pacl fah tuk takak nwe ke pacl fah tuk tili, mwet in mutunfacl nukema faclu elos sunakin. Yen nukewa elos esukak mwe keng ac ase mwe kisa wovo nu sik. Elos nukewa akfulatyeyu! **12** Tusruktu kowos akkolukye loang luk ke kowos fahk mu wangin sripa, ac ke kowos kisakin mwe mongo koluk fac. **13** Kowos fahk mu, 'Kut totola ke oreyen ma inge uh!' ac sungalik infeweos nu sik. Kowos use kosro pusrla, ku ma osaksak, ku mas, in kisakin nu sik. Ya kowos nunku mu nga ac eis ma ingan suwos? **14** In selngawiyuk mwet kutasrik se su kisakin soko kosro koluk lumah nu sik, ke oasr ma na wo ac fas soko inmasrlon un kosro natul, su el tuh wulema in kisakin nu sik! Tuh nga sie tokosra fulat, ac mwet in mutunfacl nukewa sangeng sik."

2 LEUM GOD Kulana El fahk nu sin mwet tol uh, "Ma sap se inge ma nu suwos: **2** Kowos enenu in

sunakin ke ma kowos oru uh. Kowos fin tia porongo ma nga fahk, na nga ac selngawi kowos, ac nga fah oayapa selngawi mwe insewowo nu suwos. Aok, nga selngawi tari ma ingan mweyen kowos tiana arulana lohang nu ke sap luk. **3** Nga ac fah kai tulik nutuwos uh, ac ilya motowos ke fohkon kosro ma kowos kisakin — ac kowos fah utukla nu yen yol in fohkon kosro uh oan we. **4** Na kowos fah etu lah nga pa sapkin ma inge nu suwos, tuh wuleang luk nu sin mwet tol uh, aok mwet in sruf lal Levi, in oanna ku. **5** "In wuleang luk ah nga tuh wulela mu nga ac sang moul ac misla nu selos, ac pa ingan ma nga oru nu selos, tuh elos in akfulatyeyu. In len ingo elos tuh akfulatyeyu ac sangeng sik. **6** Elos tuh luti ma pwaye, ac tia ma sutuu. Elos tuh moul fal nu ke ma lungse luk. Elos sifacna oru ma suwohs, ac elos oayapa kasru mwet puspis saysa in tui liki orekma koluk. **7** Ma kunen mwet tol uh in luti mwet uh in etu ma pwaye. Mwet uh enenu in som nu yorolos ac lutlut ke ma lungse luk, mweyen elos pa mwet in fahkak kas lun LEUM GOD Kulana. **8** "Tusruktu inge, kowos mwet tol uh srola tari liki inkanek pwaye. Luti lowos furokla mwet puspis in oru ma sutuu. Kowos kunausla wuleang su nga orala yuruwos ah. **9** Ke ma inge, pacl luk in oru tuh mwet Israel in kwase kowos, mweyen kowos tia akos lungse luk, ac ke kowos luti mwet luk uh kowos tia oru in oana sie nu sin mwet nukewa." **10** Ya tia papa sefanna tumas? Ya tia God sefanna pa orekutla nukewa uh? Na efu ku kut kunausla wulela lasr nu sin sie sin sie, ac srunga wuleang su God El orala yurin mwet matu lasr meet ah? **11** Mwet Judah elos kunausla wuleang lalos nu sin God, ac oru sie ma koluk lulap in Jerusalem ac in facl sac nufon. Elos aktakyala Tempul su LEUM GOD El lungse. Mukul uh payuk sin mutan su alu nu sin god lun mutunfacl saysa. **12** Lela LEUM GOD Elan lusla kutena mwet su oru ma inge liki sruf nukewa lun Israel, ac tiana sifil lela in oasr ip kunalos ke mwe sang su mutunfacl sesr us nu yurin LEUM GOD Kulana. **13** Pa inge sie pac ma kowos oru: kowos tung mwemelil ac nwakla loang lun LEUM GOD ke sronimotowos, mweyen El tia sifil engan in eis mwe sang kowos us nu yorol. **14** Kowos siyuk lah efu ku El tia sifil engan in eis ma inge. Mweyen El etu lah kowos kunausla wulela lowos nu sin mutan kioros su kowos payukyak se ke pacl kowos mwet fusr. El pa mutan tafweyom, ac kom kunausla wulela lom nu sel, kom ne orala wuleang lom ye mutun God lah kom ac fah pwaye nu sel. **15** Ya God El tia orala tuh komtal in mano sefanna ac ngun sefanna? Mea sripa lal ke El oru ouinge uh? El oru tuh in oasr tulik nutumtal su ac mwet na pwaye lun God. Ke ma inge, arulana karinganang tuh wangin sie suwos in kunausla wulela lal nu sin mutan kial. **16** LEUM GOD lun Israel El fahk, "Nga srunga payuk fahsrelik uh. Nga srunga ke pacl se sie suwos oru ouiya sulallal se inge nu sin mutan kial. Karinganang tuh kom in tia kunausla

wulela lom nu sin mutan kiom, a kom in pwayena nu sel." ma sifyak nu selos."¹⁶ Na mwet su akfulatyel LEUM 17 Kowos aktotoyerall LEUM GOD ke sramasram lowos. A GOD elos asramasrami, ac LEUM GOD El lipsre ac lohng kowos siyuk, "Mea kut aktotoyal kac?" Ke kowos fahk mu, "LEUM GOD Kulana El nunku mwet orekma koluk nukewa elos wona, ac El insewowo kaclos." Oayapa ke kowos siyuk, "Pia God se su nununku suwohs?"

3 LEUM GOD Kulana El topuk ac fahk, "Nga fah supwaot mwet utuk kas luk in akoela inkanek luk. Na Leum su kowos suk ac fah sa na in tuku nu ke Tempul lal. Mwet utuk pweng se su kowos kena liye inge ac fah tuku ac sulkakin wuleang luk."¹⁷ 2 Tusrukutu su ac fah ku in muteng len sac ke El tuku? Su ac fah ku in painmoulla ke El ac sikme? El ac fah oana sie e arulana ku ma aknasnasye osra, ac oana soap kulana. 3 El ac fah tuku in orek nununku oana sie mwet orekma ke osra su munanak silver ac gold in aknasnasyela. Ouinge mwet utuk kas lun LEUM GOD fah aknasnasye mwet tol uh, na elos fah use mwe sang wo ma fal nu sin LEUM GOD. 4 Na mwe sang su mwet Judah ac mwet Jerusalem us nu sin LEUM GOD fah mwe insewowo nu sel, oana in pacl meet ah. 5 LEUM GOD Kulana El fahk, "Nga ac fah tuku nu yuruwos in nununkekowos, ac nga fah sa in orek loh lainulos su inutnut, oayapa mwet kosro, ac elos su orek loh kikiap, ac elos su kutasrik ke molin mwet orekma lalos, ac elos su oru koluk nu sin katinmas, tulik mukaimtal, ac mwetsac — aok, lainulos nukewa su tia sunakinyu. 6 "Nga pa LEUM GOD, ac nga tia ekyek. Ouinge kowos, fwlil tulik natul Jacob, kowos soenna tuhlac na pwaye. 7 Kowos oapanu mwet matu lowos meet liki kowos, su forla liki ma sap luk ac tia liyaung. Foloko nu yuruk, ac nga fah folokot nu yuruwos. Na kowos siyuk, 'Mea kut ac enenu in oru tuh kut in folokot nu yurum?' 8 Nga siyuk suwos, ya fal sie mwet in kutasrik nu sin God? Kalem lah tiana fal, a kowos orek kutasrik nu sik. Na kowos siyuk, 'Kut kutasriki kom fuka?' Ke mwe sang ac sie tafu singoul lowos. 9 Sie selnga oan fowos nukewa, mweyen mutunfacl se inge nufon kutasrik nu sik. 10 Use nufon lulan sie tafu singoul lowos nu ke nien filma in Tempul, tuh in pus mwe mongo we. Srikeyu ac kowos fah liye ke nga ac ikaslalinto inkusrao ac ukuiya nu fowos kain in ma wo nukewa, in arulana yolyak nu suwos. 11 Nga fah tia lela wet srisrik in kunausla sacn sunowos, ac ima in grape lowos uh ac fah rukruk ke fahko. 12 Na mutunfacl nukewa fah pangon kowos mwet insewowo, mweyen facl suwos uh ac fah sie acn wovo in muta we." 13 LEUM GOD El fahk, "Kowos fahk kas in akkolukyeyu. A kowos siyuk, 'Mea kut fahk keim?' 14 Kowos fahk mu, 'Wangin sripa kut in orekma nu sin God. Mwe mea kut in oru ma El fahk uh, ku in akkalemye nu sin LEUM GOD Kulana lah kut asor ke ma kut oru uh? 15 Ke liye lasr uh, mwet filang uh pa insewowo. Mwet koluk uh elos kapkapak, ac ke elos srike muteng lun God ke orekma koluk lalos, wanginna

ma elos fahk uh. Na simisyukla inen mwet nukewa su sangeng sin LEUM GOD ac akfulatyel, ke sie book in esmakin ye mutual. 17 LEUM GOD Kulana El fahk, "Elos inge ac fah mwet luk. In len se ke nga ac oru nununku luk, elos ac fah ma luk sifacna. Nga ac fah pakomutaloa oana ke sie papa el pakomuta sie wen su aksol. 18 Na mwet luk elos ac fah sifilpa liye lah oars ekla inmasrlon ma ac sifyak nu sin mwet suwoswos ac mwet koluk, ac nu selos su kulansupweyu ac elos su tia."

4 LEUM GOD Kulana El fahk, "Len se ac fah tuku ke mwet inse fulat ac mwet koluk nukewa fah firir oana mah paola. Ke len sac, elos ac firiryak ac ac fah wangin ma lula kaclos. 2 A nu suwos su akfulatyel inek, ku lun molela lulap luk fah srekowosi oana kalmen fahfah uh, ac akkeyekowosla. Kowos ac fah sukosaokla ac srosro ke engan oana cow fusr ma ikakla liki kalkal lalos. 3 Len se su nga ac oru nununku luk uh, kowos ac fah kutangla mwet koluk, ac elos ac fah oana kutkut ye niowos. 4 "Esam na lutu lal Moses, mwet kulansap luk, ke ma sap ac ma oakwuk su nga sang nu sel Fineol Sinai, tuh mwet Israel nukewa in akos. 5 "Tusrukutu meet liki len lulap ac aksangeng lun LEUM GOD tuku, nga ac supwalot mwet palu Elijah nu yuruwos. 6 El ac fah sifilpa akwoye inmasrlon papa uh ac tulik uh; mweyen fin tia ouinge, na nga fah enenu in tuku ac kunausla facl suwos."

NEW TESTAMENT

Jesus el fahk, "Papa, nunak munas nu selos, tuh elos tia etu ma elos oru uh."

Elos kitalik nuknuk lal inmasrlolos ke susfa.

Luke 23:34

Matthew

1 Pa inge takin filin sou lun Jesus Christ, su tuku ke filin tulik natul David, su ma ke filin tulik natul Abraham. **2** Abraham el papa tumal Isaac, Isaac papa tumal Jacob, Jacob papa tumal Judah ac tulik wial, **3** Judah papa tumal Perez ac Zerah sel Tamar, Perez papa tumal Hezron, Hezron papa tumal Ram, **4** Ram papa tumal Amminadab, Amminadab papa tumal Nahshon, Nahshon papa tumal Salmon, **5** Salmon papa tumal Boaz sel Rahab, Boaz papa tumal Obed sel Ruth, Obed papa tumal Jesse, **6** Jesse papa tumal David, su tokosra. David el papa tumal Solomon sin mutan kial Uriah, **7** Solomon papa tumal Rehoboam, Rehoboam papa tumal Abijah, Abijah papa tumal Asa, **8** Asa papa tumal Jehoshaphat, Jehoshaphat papa tumal Joram, Joram papa tumal Uzziah, **9** Uzziah papa tumal Jotham, Jotham papa tumal Ahaz, Ahaz papa tumal Hezekiah, **10** Hezekiah papa tumal Manasseh, Manasseh papa tumal Amos, Amos papa tumal Josiah, **11** Josiah papa tumal Jehoiachin ac tulik wial, ke pacl se mwet Israel tuh som nu ke sruoh in acn Babylon. **12** Tukun safla sruoh lalos in acn Babylon: Jehoiachin el papa tumal Shealtiel, Shealtiel papa tumal Zerubbabel, **13** Zerubbabel papa tumal Abiud, Abiud papa tumal Eliakim, Eliakim papa tumal Azor, **14** Azor papa tumal Zadok, Zadok papa tumal Achim, Achim papa tumal Eliud, **15** Eliud papa tumal Eleazar, Eleazar papa tumal Matthan, Matthan papa tumal Jacob, **16** ac Jacob papa tumal Joseph, mukul tumal Mary su oswella Jesus, su pangpang Messiah. **17** Ouinge fil nukewa kacl Abraham me nwe kacl David oasr fil singoul akosr, ac kacl David me nwe ke sruoh in Babylon oasr fil singoul akosr, ac tukun sruoh in Babylon me nwe ke isusla lun Messiah oasr pac fil singoul akosr. **18** Pa inge luman isusla lun Jesus Christ. Mary, nina kien Jesus, el tuh aku no sel Joseph, tusruktu meet liki eltal ac payukyak uh, Mary el etauk lah el pititu ke Ngun Mutual. **19** Joseph el sie mwet suwoswos, tusruktu el tia lungse akmwekinaly Mary ye mutun mwet uh, ke sripa se inge el suk elan tari sel in lukma. **20** Ke el srakna nunku ma inge, sie lipufan lun Leum sikiyang nu sel in sie mweme ac fahk, "Joseph, fita lai David, nimet kom sangeng in eisal Mary tuh elan mutan kiom. El pitutuyak ke Ngun Mutual. **21** El ac fah oswela sie wen, ac kom fah sang inel Jesus — mweyen El ac molela mwet lai liki ma koluk lalos." **22** Ma inge nukewa sikiyak tuh in apkwayeye kas ma Leum El tuh fahkak ke oalin mwet palu, su fahk, **23** "Sie mutan fusr su soenna etu mwet, ac fah pitutuyak ac oswela sie wen, su ac fah pangpang Immanuel" (kalmac pa "God El oasr yorosr"). **24** Ouinge ke Joseph el asmakla, el eisal Mary tuh elan mutan kial, oana ke lipufan lun Leum tuh fahk nu sel. **25** Tusruktu wangin osun latalt in mano meet liki Mary el oswela wen se natul ah. Ac Joseph el sang inel Jesus.

2 Jesus El tuh isusla in acn Bethlehem in Judea, ke pacl se ma Herod el tokosra. Tia paht tukun ma inge, kutu mwet ma yohk etu la ke itu uh elos tuku Kutulap me nu Jerusalem, **2** ac siyuk, "Pia tulik fusr se ma isusla tuh in tokosra lun mwet Jew uh? Kut tuh liye itu lai ke sikiyak in acn kutulap, ac kut tuku in alu nu sel." **3** Ke Tokosra Herod el lohng ma inge, nunak lai arulana toasrla kac, ac mwet nukewa in acn Jerusalem elos welul pac toasrla. **4** El solani mwet tol fulat nukewa ac mwet lutu ke Ma Sap uh ac siyuk selos, "Pia acn Messiah el ac isusla we?" **5** Ac elos topuk, "In siti Bethlehem in acn Judea, tuh pa inge ma simla sin mwet palu: **6** 'Bethlehem, in acn Judah, Kom tia srik inmasrlon siti srisrik lun Judah; Tuh sie mwet kol ac fah tuku liki kom Su ac fah kol mwet luk, Israel.'" **7** Ke ma inge Herod el pangnolos su tuku Kutulap me nu ke sie osun lukma, ac siyuk selos ke pacl na pwaye ma itu sac sikiyak ah. **8** Na el supwalosla nu Bethlehem, ac fahk ouinge nu selos, "Komtal som, suk tulik sacn aklohye; ac komtal fin konalak, akkalemye nu sik tuh ngan ku in som ac wi pac alu nu sel." **9** Ke elos lohng tari kas lai tokosra, na elos som, ac itu se na ma elos tuh liye Kutulap ah sifil sikiyak ac fahsr meet lukelos nwe ke na el tui fin acn se ma tulik sac oan we ah. **10** Ke elos liye itu sac, elos arulana sessesla ke engan. **11** Elos ilyak nu in lohm uh, ac ke elos liye tulik sac yorol Mary, nina kial, elos sikukmutuntei ac alu nu sel. Elos srukak mwe sang saok lalos ke gold, franku, ac myrrh, ac sang nu sel. **12** Na elos folokla nu yen selos ke soko na inkanek, mweyen God El sensenkakunulos in sie mweme elos in tia folokla nu yorol Herod. **13** Tukun elos som, sie lipufan lun Leum sikiyang nu sel Joseph ac fahk, "Herod el ac suk tulik sacn elan unilya. Ke ma inge, tukakek, eis tulik sacn wi nina kial, ac kaingla nu Egypt, ac muta we nwe ke na nga fahk kom in som." **14** Na Joseph el tukakek, eis tulik sac wi nina kial ac som nu Egypt in fong sac, **15** ac elos muta we nwe ke na Herod el misa. Ma inge orek in apkwayeye ma Leum el tuh fahk sin mwet palu me, "Nga pangonma Wen nutik Egypt me." **16** Ke Herod el akilenak lah mwet tuku Kutulap me elos kiapella, el arulana foloyak. El sapkin in anwukla tulik mukul srisrik nukewa su matwa oasr ke yac luo nu ten in Bethlehem ac acn ma oan apkuran nu we. El oru ma inge in fal nu ke ma el lohng sin mwet ma tuh tuku nu yorol ke sikiyak lun itu sac. **17** Ouinge, kas lun mwet palu Jeremiah apkwayeyuk, su fahk: **18** "Sie pusra lohnguk in acn Ramah, Pusren tung na mwemelil. Rachel el tunji tulik natul; El tia lungse in akwoyeyuk el, Mweyen tulik inge elos misa." **19** Tukun Herod el misa, sie lipufan lun Leum sikiyang nu sel Joseph in sie mweme in acn Egypt, **20** ac fahk, "Tukakek, eis tulik sacn ac nina kial ac folokla nu in acn Israel, mweyen elos su suk in unilya elos misa." **21** Ouinge Joseph el tukakek, eis tulik sac ac nina kial, ac folokla nu Israel. **22** Ac ke Joseph el lohngak lah Archelaus el aolla Herod, papa tumal, in

tokosra lun Judea, el sangeng in som nu we. Na sifilpa in ekla bread." 4 Ac Jesus El fahk, "Ma Simusla fahk fwackyang nu sel in sie mweme ma elan oru. Ouinge el somla nu in acn Galilee, 23 ac muta in sie siti sririk pangpang Nazareth. Ke ma inge akpwaeiyuk kas ma mwet palu elos simusla, su fahk, "El ac fah pangpang sie mwet Nazareth."

3 In paci sac John Baptais el tuku nu in acn mwesis in Judea ac mutawauk in luti we. 2 El fahk, "Forla liki ma koluk lowos, tuh Tokosrai lun kusrao apkuran me!" 3 John pa mwet se mwet palu Isaiahan el tuh kaskaskin ac fahk, "Oasr sie pusra su wowoyak yen mwesis ac fahk, 'Akoela soko inkanek nu sin Leum; Aksuwoyela elan fahsr kac!'" 4 Nuknuk lai John uh orekla ke unen camel, ac infulwal losyuki ke mwe lohl orek ke kulun kosro, ac mwe mongo nal pa locust ac honey inima. 5 Mwet uh tuku nu yorol liki acn Jerusalem, liki acn Judea nufon, ac liki acn nukewa ma apkuran nu Infac Jordan. 6 Elos fahkak ma koluk lalos, ac el baptaiselosla ke Infac Jordan. 7 Ke John el liye mwet Pharisee ac mwet Sadducee pupsis tuku nu yorol in tuh baptaisla, el fahk nu selos, "Kowos wet pwasin! Su fahk mu kowos ac ku in kaingkunla mwe keok ma God El akoo in oru? 8 Kowos in oru ma ac ku in akkalemye lah pwaye kowos forla liki ma koluk lowos an. 9 Ac nimet nunku mu kowos ac ku in kaingkunla mwe keok ke kowos fahk mu Abraham pa papa matu tumowos uh. Nga fahk nu suwos lah God El ku na in eis eot inge ac ekulla nu ke tulik natul Abraham! 10 Tuhla uh akola tari in pakiya sak uh nwe ke oka uh. Sak nukewa ma tia oswe fahko wo, ac fah pakpuki ac sisila nu in e uh. 11 Nga baptaisi kowos ke kof, in akkalemye lah kowos aulyak, tusrukku el su ac tuku tukuk el ac fah baptaisi kowos ke Ngun Mutual ac ke e. Arulana yohk sripal likiyu; finne faluk lai uh nga kupansuwol in us. 12 Fork in sraclik lai oasr inpaol, ac el akola in sraclik fiten wheat liki kulun wheat. El ac fah orani wheat lai nu in nien filma lai, tusruk kulun wheat uh ac fah isisyak in sie e su ac fah tiana kunla." 13 In paci sac Jesus el tuku Galilee me nu yorol John ke Infac Jordan tuh John elan baptaisella. 14 Tusrukku John el strike in oru Jesus elan ekulla nunkal. John el fahk, "Fal in nga pa baptaisla sum uh, a kom tuku nu yuruk!" 15 Tuh Jesus El fahk, "Pwaye, tuh ke paci se inge oru oana nga fahk. Ke lumah se inge kut ac afkalye ma nukewa ma God El enenu in orekla uh." Ouinge John el insese nu kac. 16 Tukunna Jesus El baptaisla ah, el otay liki kof uh. Na ikakla acn inkusrao nu sel ac el liye Ngun lun God oatume oana sie wuleoa ac tuhwi facl. 17 Na sie pusra inkusrao me fahk, "El inge Wen nutin God, kom sap eot inge insegewo kacl."

4 Na Ngun kololla Jesus nu yen mwesis in tuh sifeyuk el sel Devil. 2 Jesus el lalo len angngaul ac fong angngaul, na toko el masrinsral. 3 Na Devil el tuku nu yorol ac fahk, "Kom fin Wen nutin God, kom sap eot inge

mu, 'Mwet tia moul ke bread mukena, a elos enenu pac kas nukewa ma tuku sin God me.'" 5 Na Devil el usalak Jesus nu Jerusalem, Siti Mutual, ac fililya ke acn se ma fulat oemeet ke Tempul uh, 6 ac fahk nu sel, "Kom fin Wen nutin God, kom atula nu ten, tuh Ma Simusla uh fahk, 'God El ac fah sap nu sin lipufan lai keim; Ac elos fah tapukkomayk inpaolos, Tuh finne niom, ac fah tia ngalyak ke eot uh.'" 7 Ac Jesus el fahk, "Tuh Ma Simusla uh fahk pac mu, 'Nik kom srike Leum God lom.'" 8 Na Devil el usalak Jesus nu fin eol na fulat soko, ac srirngiya tokosrai nukewa fin faclu ac fahkak wolana la nu sel. 9 Na Devil el fahk, "Ma inge nukewa nga ac fah soi lom, kom fin pasrla ac alu nu sik." 10 Na Jesus el fahk nu sel, "Fahla likiyu, Satan! Ma Simusla uh fahk, 'Kom in alu nu sin Leum God lom, ac kulansap nu sel mukena!'" 11 Na Devil el som lukel Jesus, ac lipufan uh tuku ac kulansupwal. 12 Ke Jesus El lohngak lai John el kapiri in presin, el som nu Galilee. 13 El tuh tia muta Nazareth a el som ac muta Capernaum, sie siti sririk su oan sisken Lulu Galilee ke acn lun Zebulun ac Naphtali. 14 Ma inge orek tuh in akpwaei kas ma mwet palu Isaiahan el fahk, 15 "Faci lun Zebulun ac faci lun Naphtali, Su oan inkanek nu ke Lulu Galilee, layen roto ke Infac Jordan, Galilee, faci sin mwet pegan! 16 Mwet su muta in lohsr Elos liye sie kalem lulap. Nu selos su muta in acn lohsr lun ngunin misa, Kalem sac tololosyak tari." 17 In paci sac me Jesus El mutawauk in fahkak mwe lutu lai ouinge: "Forla liki ma koluk lowos, tuh Tokosrai lun kusrao apkuran me!" 18 Ke Jesus el fahsr pe Lulu Galilee, el liye tamulel se — sie pa Simon (su pangpang Peter), ac Andrew ma lel — ke eltal orekmakin nwek in patur. 19 Jesus El fahk nu seltal, "Fahsru wiyu ac nga fah lutu komtal ouyen paturi mwet." 20 In paci sacna eltal filiya nwek natultal ac welul som. 21 El fahsr nu meet kutu ac liyauk pac tamulel se, James ac John wen natul Zebedee. Eltal welul Zebedee papa tumaltal muta in oak soko onoh kwa lalos uh. Jesus El pangnoltal, 22 ac in paci sacna eltal som liki oak uh ac papa tumaltal, ac fahsr tokol. 23 Jesus el fufahsryesr in acn Galilee nufon ac lutu in iwen lolngok. El fahkak Pweng Wo ke Tokosrai uh, ac akkeyala kain in mas ac munas pupsis yurin mwet uh. 24 Pweng kacl fahsreliek in acn Syria nufon, ouinge mwet uh use nu yorol mwet nukewa su mas ac keok ke kain in mas nukewa ma oasr yorolos: mwet su oasr demon yoro, mwet musen pulko, mwet ul — ac Jesus el akkeyalosla nukewa. 25 Un mwet pupsis fahsr tokol liki acn Galilee ac Siti Singoul, liki Jerusalem, Judea, ac acn su oan layen kutulap ke Infac Jordan.

5 Jesus el liye un mwet pupsis ac el fahsryak nu fineol uh, ac ke el muta, mwet tumal lutlut elos fahsr nu yorol, 2 ac el mutawauk in luti nu sin mwet uh ac fahk: 3 "Insegewo elos su sukasrup in ngun; Tuh Tokosrai lun kusrao ma lalos! 4 "Insegewo elos su asor, Tuh elos

fah pwarak! 5 "Insewowo elos su fakpap, Tuh faclu fah ma lalos. 6 "Insewowo elos su masrinsral ac malukin ma suwoswos, Tuh elos fah kihp! 7 "Insewowo elos su pakomuta; Tuh elos fah eis pakomuta! 8 "Insewowo elos su nasnas insialos; Tuh elos fah liye God! 9 "Insewowo elos su akiwe mwet uh; Tuh pangpang elos tulik nutin God! 10 "Insewowo elos su kalyeyik ke ma suwoswos; Tuh Tokosrai lun kusrao ma lalos. 11 "Insewowo kowos ke mwet akangonye kowos, ac kalyei kowos, ac fahk kain koluk nukewa lain kowos in kikiap keik. 12 Kowos enganak ac arulana insewowo, tuh yohk ma lacne lowos inkusrao; tuh ouinge elos kalyei mwet palu su muta meet liki kowos. 13 "Kowos sohl lun faclu. Tuh fin wanginla eman sohl uh, wangin ma ku in sifil folokunang eman sohl. Ouinge wanginla sripa, ac fal in sisila in longyuki ye nien mwet uh. 14 "Kowos kalem nu sin faclu nufon. Sie siti su musaiyukla fin eol uh, tia ku in wikla. 15 Wangin mwet akosak sie lam ac filiya ye sie ahlou, a el ac filiya fin sukan lam uh, yen ma kalem kac ac tolak in lohm uh nufon. 16 Ouinge, kowos sang kalem lowos in tolak ye mutun mwet uh, tuh elos in ku in liye orekma wo lowos, ac kaksakin Papa tomowos su inkusrao. 17 "Nimet nunku mu nga tuku in kunausla Ma Sap la! Moses ac mwe luti lun mwet palu uh. Nga tia tuku in kunausla, a in akpwayeri mwe luti lalos. 18 Pwayena nga fahk nu suwos, lah ke lusenna paci ma kusrao ac faclu ac oan uh, sie leta ku akul srisrik ke Ma Sap uh koflana wanginla, nwe ke akpwayeruk ma nukewa. 19 Ke ma inge, kutena mwet su tia akos kutena sin ma sap uh, finne ma sap srisrik se, ac luti nu sin mwet saya in oru oapanan, el ac fah srik liki nukewa in Tokosrai lun kusrao. 20 Nga fahk nu suwos lah moul in oaru lowos in oru ma lungse lun God, fin tia wo liki moul lun mwet luti ke Ma Sap ac mwet Phariee, kowos fah tia ku in ihyak nu in Tokosrai lun kusrao. 21 "Kowos lohng lah fwack nu sin mwet in paci meet ah mu, 'Nik kom akmas; kutena mwet su akmas ac fah utukyak el nu ke nununku.' 22 Tuh inge nga fahk nu suwos: Kutena mwet su kasrkusrak sin mwet lel, ac fah utukyak el nu ke nununku; el su fahk nu sin mwet wial, 'Wangin sripom!' ac fah utukyak nu ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat; ac kutena mwet su fahk nu sin mwet wial, 'Kom lalfon!' fal elan fosrgna ke e in hell. (Geenna g1067) 23 Ke ma inge kom fin akola in oru mwe kisa lom nu sin God fin loang in kisa uh, ac kom esamak ingo lah oars ma sufal lom nu sin mwet lim, 24 filiya mwe kisa lom an sisken loang an, ac folokla akwoyela inmasrlomtal meet, na kom fah foloko ac oru mwe kisa lom nu sin God. 25 "Fin oasr mwet akola in us kom nu ke nununku, kom in aksaye akwoyela inmasrlomtal meet liki komtal sun acn in nununku. Kom fin tia, na el ac ku in eiskomyang nu ye mutun mwet nununku, su ac fah eiskomyang nu sin mwet roso, ac elos fah siskomyang

nu in presin. 26 Pwayena nga fahk nu sum, kom ac fah muta we nwe ke na kom akfalyela ma nukewa pakpuki kom in moli uh. 27 "Kowos lohng tuh fwack tari, 'Nik kom kosro.' 28 A inge nga fahk nu suwos: Kutena mwet su getang nu sin sie mutan ac oasr nunak in kena lal nu sel, el orek kosro nu sel tari in nunak lun insial. 29 Ke ma inge, atronmotom layot fin akkolukye kom, tipalla ac sisla! Ac wo nu sum in tuhlae sie ip ke monum, liki na monum nufon in sisila nu in hell. (Geenna g1067) 30 Lac poum layot fin akkolukye kom, pakela ac sisla! Ac wo nu sum in wanginla la poum, liki na monum nufon in som nu in hell. (Geenna g1067) 31 "Oasr pac fahkya meet, 'Kutena mwet su sisila mutan kial, enenu in orala sie pwepu in fahsrelik ac sang nu sin mutan sac.' 32 Tusruktu, inge nga fahk nu suwos: Sie mukul fin sisila mutan kial ke kutena sripa sayen ke kosro, na oasr mwatan mukul sac ke el oru mutan sac in orek kosro el fin sifilpa marut nu sin sienia mukul. Ac mukul se su marut nu sel el oayapa orek kosro. 33 "Kowos lohng tari ma fwack nu sin mwet uh in paci meet, 'Nik kom kunausla wulela lom, a kom in akfalye ma kom wulela kac nu sin Leum God.' 34 A inge nga fahk nu suwos: Nik kom fulahk ke kutena ma ke kom orala wulela lom nu sin God. Tia ke kusrao, tuh nien muta lun God; 35 ac tia ke faclu, tuh faclu ma loangeyen nial; ac tia pac ke acn Jerusalem, tuh acn we siti lun Tokosra fulat. 36 Nimet kom fulahk pac ke insifom, tuh kom tia ku in orala soko aunsuf in fasfasr ku sroalsroa! 37 Fahk na 'Aok' ku 'Mo' — kutena ma saya ma kom ac fahk, ma tuku sin el su Koluklana. 38 "Kowos lohng tari oakwuk meet ah: 'Atronmuta molin atronmuta, ac wihs molin wihs.' 39 Tusruktu inge nga fahk nu suwos: Nimet foloksak nu sin kutena mwet su oru ma koluk lain kom. Mwet se fin puokya la oalum layot, sang pac elan puokya layen lese an. 40 Ac mwet se fin uskomyak nu in nununku in eisla nuknufon lom an, sang pac nu sel coat lom an. 41 Ac sie mwet fin sap kom in us paci lal uh ke mael se, kom welul us ke mael luo. 42 Mwet se fin siyuk sum ke kutena ma, kom sang nu sel; mwet se fin ngisre in orekmakin kutena ma lom ac sifil folokonma, kom sang. 43 "Kowos lohng tuh fwack tari, 'Lungse mwet tulan lom, ac srunga mwet lokoalok lom.' 44 A inge nga fahk nu suwos: Lungse mwet lokoalok lowos ac pre kaclos su kalyei kowos, 45 tuh kowos fah ku in pangpang tulik nutin Papa tomowos su inkusrao. Tuh El oru kalmen faht lal uh in sreya mwet koluk ac mwet wo oana sie, ac El sang pac af nu fin mwet suwos ac mwet sesuwos. 46 Efū ku God Elan sot mwe moulnu suwos fin kowos lungse na mwet ma lungse kowos? Finne mwet ma eisani tax uh elos oru pac ouingan! 47 Ac kowos fin paing mwet kawuk lowos mukena, kowos tia sie liki mwet ngia, mweyen finne mwet pegan uh, elos oru pac ouingan! 48 Kowos enenu in suwosna, oana ke Papa tomowos inkusrao El suwosna.

6 "Liyaung tuh kowos in tia oru orekma wo lowos ye mutun mwet uh tuh elos in liye ma kowos oru. Kowos fin ouinge, ac fah wangin topken ma inge nu suwos fin oru ouinge, ac fah wangin topken ma inge nu suwos ke kalem; 23 a atomotom fin koluk, monum ac fah sessesla sin Papa tomowos su inkusrao. 2 "Ke ma inge, kowos ac fuka yokiyen lohsr uh! 24 "Wangin mwet kulansap ku fin sang kutena mwe kasru nu sin mwet enenu, nimet in kulansapu leum luo. El ac srunga sie, ac lungse el oru in liyeyuk, oana ke mwet wosounkas elos oru in ngia; el ac pwaye nu sin sie, ac kwase el ngia. Kowos lohm alu uh ac pe inkanek uh. Elos oru ouinge mwet koflana kulansupu God ac mani. 25 "Pa inge sripa se uh in kaksakunulos. Pwayena nga fahku nu suwos, elos nga fahku nu suwos mu: Kowos in tia fosrnga ke mwe eis tari molin orekma lalos. 3 A ke kowos sang mwe mongo ac mwe nim su kowos enenu nu ke moul lowos, kasru lowos nu sin sie mwet enenu, oru ke ouiya se ku ke nuknuk nu ke monuwos. Ya moul uh tia saok liki ma wanginna mwet etu kac, finne kawuk na foto se mwe mongo? Ac mano uh tia saok liki nuknuk uh? 26 lom. 4 Fin ouinge, na ac fah sie ma lukma, ac Papa Liye won yen engyeng uh — elos tiana orek ima, ku tomowos, su liye ma kowos oru in lukma, El ac fah sot kosran ac eisani fahko nu in nien filma; a Papa tomowos molin orekma lowos. 5 "Ke kowos pre, nimet pre oana inkusrao El sang enenu lalos! Ya kowos tia arulana saok ke mwet wosounkas elos oru uh! Elos lungse tuyak ac lukelos? 27 Ya kutena suwos ku in akloesyalk moul lal pre ke lohm alu ac ke suwasrik inkanek uh tuh mwet el fin fosrnga kac? 28 "Ac efu kowos ku fosrnga ke ma nukewa in liyalos. Pwayena nga fahku nu suwos, elos kowos ac nukum? Liye luman kapak lun ros inima uh: eis tari molin orekma lalos. 6 A ke kom pre, utyak nu elos tia orekma, ku tutu nuknuk lalos. 29 A nga fahku nu infukil sum, kaliya srunguh ac pre nu sin Papa tomom suwos: finne Tokosra Solomon in mwe kasrup lal, tia su in lukma. Ac Papa tomom, su liye ma kom oru in ku in yunulla in kato oana sie sin ros inge. 30 God pa lukma, El fah sot mwe moul nu sum. 7 "Ke kowos pre, yunela mah inima uh, su oan misenge na luto isisyak ac nimet orekmakin kas puspis su wangin kalmac oana ke wanginna. Ya El ac fah tia yunikowosla in arulana wo liki? mwet pegan elos oru. Elos nunku mu god lalos elos ac Srikhana lulalfongi lowos uh! 31 "Ke ma inge, nik kowos lohngolos ke sripen loes pre lalos. 8 Nimet kowos oru mutawauk in fosrnga mu: 'Mwe mongo nak ac tuku oana elos. Papa tomowos El etu tari ma kowos enenu ya me — ku kof nimuk, ku nuknuk luk?' 32 (Pa inge meet liki kowos siyuk sel. 9 Ke ma inge kowos pre ma mwet pegan uh fosrnga kac in paci nukewa.) Papa ouinge: 'Papa tumas su inkusrao; Eelos oal pwaye; 10 Tomowos su inkusrao El etu lah kowos enenu ma inge Tokosrai lalos tuku; Ma lungse lalos in orek fin faclu, ou elos oru inkusrao. 11 Kite kut len se inge ma kut mongo nukewa. 33 A kowos in nunku meet ma nu ke Tokosrai lun God ac ma lungse lal, na El ac fah asot ma inge misenge. 12 Ac nunak munas nu sesr ke ma koluk lasr, nukewa nu suwos. 34 Ke ma inge, nimet fosrnga ke ma Oana kut nunak munas nu sin mwet su orekma koluk nu sesr. 13 Ac tia kol kut in mwel, a eiskutla liki ma lun God ac fah sokyak lalu; tuh ma sokyak lalu fal in fosrngakinyuk koluk!' [Tuh Tokosrai lalos, ac ku, ac wolana ma pahtpat, koluk!] Amen.] 14 "Kowos fin nunak munas nu sin mwet su orekma koluk nu suwos, Papa tomowos su inkusrao El ac fah oayapa nunak munas nu suwos. 15 A kowos fin tia nunak munas nu sin mwet uh, na Papa tomowos El ac fah tia pac nunak munas ke ma koluk ma kowos orala uh. 16 "Ac kowos fin lalo, nimet oru motowos in ngetnget in asor, oana ke mwet wosounkas elos oru. Elos pilesru in newela manolos tuh mwet uh in akilen lah elos lalo. Pwayena nga fahku nu suwos, elos eis tari molin orekma lalos. 17 A kowos fin lalo, kowos twanla motowos ac kawia sifowos, 18 tuh mwet uh in tia kalem kac lah kowos lalo, a Papa tomowos in lukma mukena etu. Ac Papa tomowos, su etu ma kowos oru in lukma, fah sot mwe moul nu suwos. 19 "Nimet elosak mwe kasrup nu suwos fin faclu, yen watil ac ras ac kunausla, ac mwet pisrapasr elos ac kunausla acn ma oan we ac pisrala. 20 A kowos in elosak mwe kasrup nu suwos inkusrao, yen watil ac ras tia ku in kunausla, ac mwet pisrapasr elos tia ku in utyak nu we ac pisrala. 21 Tuh yen ma saok lowos oasr we, nunkowos ac oan pac we. 22 "Atronmutun mwet uh oana sie lam nu ke manolos.

7 "Nik kowos nununku mwet, tuh God Elan tia pac nununkekowos, 2 mweyen God El ac fah nununkekowos oana ke kowos nununku mwet saya, ac El ac fah folokonot nu suwos srikasrak se na ma kowos oru nu sin mwet saya. 3 Efu ku kom liye kutkut srisrik ma oan luin mutun mwet lim, ac tia lohang nu ke polosak lulap luin motom uh? 4 Efu ku kom ku in fahk nu sin ma lim, 'Lela nga in eisla kutkut se ke luin motom an,' ke oasr pac polosak na lulap se oan in motom uh? 5 Kom mwet wosounkas! Eisla meet sak lulap in motom an, na kom fah ku in liye kalem kutkut srisrik ke mutun mwet lim. 6 "Nimet sang ma mutual nu sin kosro ngalhulg uh — elos ac foroht ngaliskomi. Nimet sisla ma saok lowos nu ye mutun pig uh, tuh elos ac longya ye nialos. 7 "Siyuk, na kowos fah eis; suk, na kowos fah konauk; towolak na srunguh ac fah ikakla nu suwos. 8 Tuh elos nukewa su siyuk elos ac fah eis; ac elos su suk fah konauk, ac srunguh ac fah ikakla nu selos su towolak. 9 Su inmasrlowos ac sang sie eot nu sin tulik natul el fin siyuk ke bread? 10 Ku sang soko wet, el fin siyuk ke ik? 11 Kowos finne koluk, kowos etu in sang ma wo nu sin tulik nutuwos uh. Ac fuka lupon woiyen ma Papa tomowos

inkusrao El ac sang nu selos nukewa su siyuk sel! 12 "Oru nu sin mwet saya ma kowos lungse elos in oru nu suwos: pa inge kalmen Ma Sap lal Moses ac mwe lutu lun mwet palu. 13 "Utyak ke mutunpot oasriksrik, mweyen mutunpot nu in hell uh sralap, ac inkanek nu kac uh fisras, ac pus mwet fahsr kac. (questioned) 14 A funu mutunpot nu ke moul uh oasriksrik, ac inkanek nu kac uh upa, ac pu na mwet konauk. 15 "Kowos liyekowosyang liki mwet palu kikiap. Elos ac tuku nu yuruwos oana luman sheep, a nunak lalos oana luman wolf lemnak. 16 Kowos ac akilenulos ke orekma lalos. Kokul uh tia oswe grape, ac sak ma oasr otoh kac tia oswe fig. 17 Soko sak wo fah oswe fahko wo, ac soko sak koluk el ac oswe fahko koluk. 18 Soko sak wo koflana oswe fahko koluk, ac soko sak koluk tia ku in oswe fahko wo. 19 Ac kutena sak su tia oswe fahko wo, fah pakpuki ac sisila nu in e uh. 20 Ke ma inge, kowos ac akilen mwet palu kikiap uh ke orekma lalos. 21 "Tia mwet nukewa ma pangonyu 'Leum, Leum' ac fah iliyak nu in Tokosrai lun kusrao, a elos na su oru ma lungse lun Papa tumuk inkusrao. 22 Ke Len in Nununku ac tuku, mwet puspis ac fah fahk nu sik, 'Leum, Leum! Kut tuh fahkak kas lun God inem, ac sisila demon puspis inem, ac oru ma usrnguk puspis!" 23 Na nga ac fahk nu selos, 'Nga tiana etekowos. Fahla likiyu, kowos mwet koluk!' 24 "Ke ma inge, kutena mwet su lohng kas luk inge ac akos, el oana sie mwet lalmwetmet su musai lohm sel fin eot ku. 25 Na af uh kahkla, ac infact uh sronoti, ac eng uh tuhme arulana upa nu fin lohm sac, a lohm sac tiana ikori, mweyen musaiyuk fin eot ku. 26 "A kutena mwet su lohng kas luk inge ac tia akos, el oana sie mwet lalfon su musai lohm sel fin puk uh. 27 Ke af uh kahkla, ac infact uh sronoti, ac eng uh tuhme arulana upa nu fin lohm uh, na lohm sac ikori, ac musalla na pwaye!" 28 Tukun Jesus el fahkak ma inge, mwet uh arulana fwefela ke lutu lal uh. 29 El tia oana mwet lutu Ma Sap uh; a el lutu ke ku yohk ma oasr in the sifacna.

9 Nga wi pac muta ye ku lun mwet leum, ac oasr pac mwet mweun muta ye kolyuk luk. Nga ku in fahk nu sin sie, 'Fahla!' ac el ac fahla. Ac nu sin sie pac, 'Fahsru!' na el ac fahsru. Ac nga ac sap nu sin mwet kulansap luk, 'Orala ma se inge!' na el oru." 10 Ke Jesus el lohng ma inge, el lut ac fahk nu sin mwet ma fahsr tokol uh, "Pwayena nga fahk nu suwos, nga soenna liye lupan lulalfongi ouinge in acn Israel. 11 Nga fahk nu suwos lah mwet puspis ac fah tuku kutulap me ac roto me, ac muta yorol Abraham, Isaac ac Jacob ke paci in kufwa in Tokosrai lun kusrao. 12 Tusructu mwet puspis su fal in wi nu in Tokosrai se inge ac fah sisila nu in acn lohrs uh, yen ma elos ac fah tung, keok ac ngalis inwihselos." 13 Na Jesus el fahk nu sin leum sac, "Folokla nu in lohm sum, na ac fah orek nu sum oana ma kom lulalfongi." Ac in paci sacna mwet kulansap se lun mwet leum sac kwela. 14 Jesus el som nu in lohm sel Peter, ac el liye nina kien mutan kial Peter, folla manol ac el oan fin mwe oan kial. 15 Jesus el kahlye paol, ac musen fol iai som lukel, na el tutakel ac mutawauk in kulansap nu sel Jesus. 16 Ke ekela, mwet uh use mwet mas puspis nu yorol su oasr demon yoro. Jesus el lusak ngun koluk uh ke kas na lal, ac akkeyala mwet mas nukewa. 17 El oru ma inge in akpwaeeye kas ma mwet palu Isaiah el tuh fahk, "El sifacna eisla munas lasr, ac usla kain in mas nukewa ma oan yorosr." 18 Ke Jesus el liye un mwet puspis su raunella, el sap mwet tumal lutlut in som tuku nu yorol ac fahk, "Mwet Luti, nga akola in wi kom nu yen nukewa kom ac som nu we uh." 20 Jesus el topuk ac fahk, "Oasr luf lun kosro fox uh, ac oasr ang lun won uh, a Wen nutin Mwet wangiin acn el ku in mongla we." 21 Ac sie pac sin mwet tumal lutlut uh fahk, "Leum, lela ngan som meet ac pikinya papa tumuk ah." 22 Ac Jesus el fahk, "Fahsru tukuk, ac lela mwet misa in sifacna pikinya mwet misa lalos." 23 Jesus el sroang nu fin oak soko, ac mwet tumal lutlut welul. 24 In kitin pahl ah na

8 Ke Jesus el oatui liki fineol uh, un mwet puspis fahs tokol. **2** Na sie mwet musen lepa tuku nu yorol, ac sikukmutunte ye mutual ac fahk, "Leum, fin ou lungse lom, kom ku in aknasnasyeyula." **3** Jesus el asroela paol, kahililya ac fahk, "Nga lungse. Kom in nasnasa!" Ke kitin pacl ac na mwet sac kwela liki mas lal. **4** Na Jesus el fahk nu sel, "Liyaung tuh kom in tia fahk nu sin kutena mwet, a fahla ingena ac fahkomyak nu sin mwet tol. Sang mwe kisa ma Moses el sap in orek uh, tuh in mwe akpwayeye nu sin mwet nukewa lah kom kwela." **5** Ke Jesus el utyak nu Capernaum, sie mwet leum lun solse Rome sonol ac kwafe sel, **6** "Leum, mwet kulansap luk el mas na oan in lohm sik ah, tia ku in mukuikui ac el arulana keok." **7** Ac Jesus el fahk, "Nga ac som ac akkeyalla." **8** Na leum sac fahk, "Leum, nga arulana kupansuwol kom in tuku nu in lohm sik ah. Tari kom sap mukena, ac mwet kulansap luk el ac kwela. eng na upa se tuhyak in lulu uh, ac oak uh apkuranna in moti. A Jesus el motul. **25** Mwet tumal lutlut elos oaksalak ac fahk, "Leum, molikutla! Kut akuranna misa!" **26** Ac Jesus el fahk, "Efу ku komtal sangeng? Efу ku srikla fuk lulafongi lomtal an!" Na el tutakek, ac sap ku nu sin eng uh ac noa uh, na in pacl sacna arulana mihsla. **27** Elos nukewa arulana fwefela ac fahk, "Mwet na fuka se inge? Finne eng uh ac noa uh elos aksol pac!" **28** Ke Jesus el tuku nu in acn apkuran nu Gadara ke lefahl laco in lulu uh, mwet luo sonol su tuku liki acn ma kulyuk uh oan we. Mwet inge oasr demon in elos, ac eltal arulana fokoko, oru wangin mwet fahs ke inkane soko inge. **29** Pacl se na eltal sonol Jesus eltal wowoyak ac fahk, "Kom Wen nutin God, mea kom lungse sesr an? Ya kom tuku in kalyei kut meet liki Len in Nununku?" **30** Tiana loes liki acn sac, oasr un pig na lulap se mongo we. **31** Ouinge demon uh kwafe sin Jesus ac fahk, "Kom

fin ac liskutla, supwekulta nu in un pig se ingo." 32 Na nutik el tufahna misa, tusruktu fahlsru ac filiya poum facl, Jesus el fahk, "Fahsrot," na elos illa ac utyak nu in pig ac el fah moulyak." 19 Ouinge Jesus el tuyak ac fahsr uh. Na un pig nufon sac riryak som liki mutun fulu sac, tokol, ac mwet tumal lutlut welul. 20 Sie mutan su musen ac atula nu inkof uh, ac walomla. 33 Mwet ma karingin srah ke lusen yac singoul luo el fahsryang tukun Jesus pig uh kaingla som nu in siti uh ac fahkak ma nukewa ac kahlye pulan nuknuk lal. 21 Mutan sac el nunku in el ma sikiyak, ac oayapa ke mwet luo ma musen demon sifacna mu, "Nga fin kahlye na pulan nuknuk lal, nga uh. 34 Na mwet nukewa in acn sac som in sonol Jesus; ac ke elos liyel elos kwafe sel elan som liki acn selos.

9 Jesus el sroang nu fin oak uh ac folokla nu in acn sel. 2 Ac mwet uh use sie mwet ul nu yorol, su oanna fin mwe oan kial. Ke Jesus el liye lapan lulalfongi lalos, el fahk nu sin mwet ul sac, "Wen nutik, akkeye kom! Ma koluk lom nunak munas tari nu sum." 3 Na kutu sin mwet luti ke Ma Sap elos sifacna nunku in elos, "Mwet se inge el kaskas enum lain God!" 4 Jesus el etu ma elos nunku, ac el fahk nu selos, "Efu ku kowos nunak koluk? 5 Pia kac ma fisrasr in fahk: 'Ma koluk lom nunak munas tari nu sum,' ku in fahk, 'Tuyak ac fahsr?' 6 Nga ac akpwayei nu suwos lah oasr ku lun Wen nutin Mwet in nunak munas ke ma koluk fin facl." Ouinge el fahk nu sin mwet ul sac, "Tuyak, srukak mwe oan kiom ac fahsr nu lohm sum!" 7 Mwet sac tuyak ac som nu lohm sel. 8 Ke mwet uh liye elos sangeng ac kaksakin God lah El sang ku ouinge nu sin mwet uh. 9 Jesus el som liki acn sac, ac ke el fahsr el liye sie mwet eisani tax su muta ke nien orekma lal — inel pa Matthew. Na Jesus el fahk nu sel, "Fahsr tutuk." Ac el tuyak ac fahsr tokol. 10 Ke Jesus el muta ac mongo in lohm sel Matthew, mwet eisani tax ac mwet koluk saya pupsis tuku welul Jesus ac mwet tumal lutlut mongo. 11 Kutu sin mwet Pharisee liye ac siyuk sin mwet tumal lutlut, "Efu ku mwet luti lowos uh wi kain in mwet ingan mongo?" 12 Jesus el lohng ma elos fahk, ac topuk nu selos, "Mwet ku elos tia enenu mwet ono, a mwet mas mukena. 13 Kowos som ac suk lah mea kalmen kas se in Ma Simusa ma fahk mu, 'Pakoten pa nga lungsik, ac tia mwe kisa.' Nga tia tuku ke sripen mwet wo, a ke mwet koluk." 14 Na mwet lutlut lal John Baptais elos tuku nu yurin Jesus ac fahk, "Efu ku kut ac mwet Pharisee uh lalo in pacl pus, a mwet lutlut lom uh tiana lalo?" 15 Jesus el topuk ac fahk, "Ya kowos nunku mu mwet ma solsol nu ke kufwa in marut uh ac asor ke pacl mukul se ac marut uh oasr inmasrlolos? Elos ac tiana asor! Tusrukku len se ac fah tuku ke mwet kacto sac ac fah itukla lukelos, na in pacl sac elos ac fah lalo. 16 "Wangin mwet sang ipin nuknuk sasu pinis nuknuk mah uh, tuh ipin nuknuk sasu sac fin tulakeni el ac seja nuknuk mah uh, ac mihsa sac ac yokelik liki meet ah. 17 Oayapa wangin mwet okoaung wain sasu nu in pak in neinyuk wain mah, tuh mwe neinyuk mah sac ac mihsalik ac wain uh ac kakhla, ac pak sac ac musalla. Tia ouinge, a itukyang wain sasu nu ke mwe neinyuk sasu, na kewana ac fah wona." 18 Ke Jesus el srakna fahk ma inge, sie mwet leum lun mwet Jew tuku nu yorol, sikukmutunte ye mutual ac fahk, "Acn

nutik el tufahna misa, tusruktu fahlsru ac filiya poum facl, ac kahlye pulan nuknuk lal. 21 Mutan sac el nunku in el sifacna mu, "Nga fin kahlye na pulan nuknuk lal, nga ac kwela." 22 Jesus el tapulla ac liyal, na el fahk, "Acn nutik, akkeye kom! Lulalfongi lom oru kom in kwela." In pacl sacna mutan sac kwela. 23 Na Jesus el som nu in lohm sin mwet leum sac. Ke el liye mwet srital ke mwe on ke mas misa sac, ac mwet saya uh arulana wonak ke tung lalos, 24 el fahk, "Mwet nukewa illa! Tulik mutan se inge tia misa — el motul na!" Na elos nukewa mutawauk in isrunul. 25 Ac ke mwet nukewa illa, Jesus el utyak nu infukil lun tulik mutan sac, sruokya paol, ac el tukakek. 26 Pweng ke ma se inge sulkakinyukelik nu in polo acn sac nufon. 27 Jesus el som liki acn sac, ac ke el fahsr, mwet kun luo fahsr tokol ac wowoyak ac fahk, "Wen nutin David, pakomutasr!" 28 Ke Jesus el iylak nu in lohm uh, mwet kun luo ah tuku nu yorol ac el siyuk seltal, "Komtal lulalfongi mu nga ku in akkeyekomtalla?" Na eltal fahk, "Aok!" 29 Na Jesus el kahlye mutatal ac fahk, "Lela in orek nu sumtal oana lulalfongi lomtal an!" 30 Na ikakla mutatal eltal ku in liye. Na Jesus el arulana wili nu seltal ac fahk, "Nimet komtal fahk nu sin kutena mwet!" 31 Tuh eltal som ac fahkelik pweng kacl Jesus inge in polo acn sac nufon. 32 Ke mwet luo ah som lukel Jesus, oasr pac kutu mwet sifilpa tuku nu yorol ac use sie mukul su tia ku in kaskas, mweyen oasr ngun fohkfok in el. 33 Tusruk ke pacl se ma ngun fohkfok sac lisyukla liki mwet sac, mwet sac mutawauk in kaskas, ac mwet uh arulana fwefela kac. Elos fahk, "Kut soenna liye in orek ouinge in acn Israel meet." 34 Tusruk mwet Pharisee elos fahk, "Leum lun ngun fohkfok uh pa sang kain in ku inge nu sel, pwanang el ku in lusla ngun fohkfok uh." 35 Jesus el som ac forfor in siti nukewa in polo acn sac. El luti in iwen lolngok uh, ac fahkak Pweng Wo ke Tokosrai uh, ac akkeyala kain in mas ac munas nukewa lun mwet uh. 36 Ke el liye un mwet pupsis el arulana pakomatalos, mweyen elos fosrnga ac tia ku in kasrellos sifacna, oana sheep su wangin mwet sropo la. 37 Ke ma inge el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Pwaye kosrani uh yohk, a pu mwet in orekma. 38 Kowos pre nu sin leum lun kosrani, tuh elan supwala mwet in kosrani ima lal."

10 Jesus el pangoneni mwet tumal lutlut singoul luo ac sang ku nu selos in sisla ngun fohkfok ac akkeyala kain in mas nukewa. 2 Pa inge inen mwet sap singoul luo ah: mwet se meet uh pa Simon (su pangpang Peter), ac Andrew mwet lel; James, ac John mwet lel, su wen natul Zebedee; 3 Phillip ac Bartholomew; Thomas ac Matthew, mwet eisani tax; James wen natul Alphaeus, ac Thaddaeus; 4 Simon mwet Zealot; ac Judas Iscariot, su tukakunak Jesus. 5 Jesus el supwala mwet singoul luo inge ac fahk nu selos ma elos in oru: "Nimet kowos

som nu in kutena acn sin mwet pegan, ku nu in acn sin uh, kowos fahkelik in acn kalem; ac kutena ma su kowos mwet Samaria. 6 A kowos in som nu yurin sheep tuhlac lohng in lukma, kowos fahkelik fin mangon lohm uh. 28 lun Israel. 7 Kowos som ac luti ac fahk, 'Tokosrai lun kusrao apkuran me!' 8 Akkeyala mwet mas, akmoulyauk mwet misa, aknasnasyela mwet musen lepa, ac lusak ngun fohfkfok uh. Kowos eis ku inge ke wangin molo, Nik kowos sangeng selos su ac uniya mano mukena, a ouinge kowos in tia pac eis molin ma kowos oru. 9 Nimet ipin cent se na, a tia siefanna sin sparrow inge ku in lun kusrao. 10 Nimet us kutena pak, A funu kowos, finne aunsifowos, oaoala pac tar. 31 ku nuknuk in ayaol, ku fahluk, ku sikal in fahsr lowos an. Tuh fal in itukyang nu sin sie mwet orekma mwe Ke ma inge, nik kowos sangeng, tuh kowos arulana enenu lal. 11 "Ke kowos tuku nu in sie acn, kowos suk saak liki won sparrow puspis! 32 "Mwet se fin fahkak ye lowos in oan faclos; a elos fin tia eis kowos, na painguk mutun mwet uh lah el ma luk, nga ac fah oru oapana nu lafwekinyu ye mutun mwet uh, nga ac fah lafwekunul ye lowos in folok nu fowos. 14 Ac fin wangin mwet in lohm mutun Papa tumuk inkusrao. 34 "Nimet nunku mu nga Mwet in lohm sacn fin eis kowos, lela painguk in misla tuku in ase misla nu faclu. Mo, nga tia tuku in ase misla, lowos na kowos som liki acn sacn, ac osrokla kutkut ye a sie cutlass. 35 Nga tuku in oru tuh wen uh in lain papa lowos in folok nu fowos. 15 Pwayena nga fahk nu suwos lah ke tumalos, ac acn uh in lain nina kialos, ac mutan payuk Len in Nununku, God El ac akkalemye pakomuta lal nu natul yohk likiyu, el tia fal in mwet tumuk lutlut. 36 Mwet lokoalok lun sie mwet sin mwet in acn Sodom ac Gomorrah liki na mwet in acn tia srukak sakseng lal ac fahsr tukuk, el tia fal in mwet oana sheep nu inmasrlon un kosro wolf uh. Kowos in tumuk lutlut. 39 El su suk in molela moul lal, ac fah tuhlac ngusrik oana serpent, ac efah oana wuleoa uh. 17 Lukel; a el su tuhlac moul lal ke sripuk, fah konauk moul Taran kowos, tuh oasr mwet ac fah sruokkowosi ac uskowosyak nu in nununku, ac elos ac fah sringil kowos lal. 40 "El su eis kowos, el eisyu; ac el su eisyu, el eisal in iwen lolngok uh. 18 Ke sripuk, ac fah utukyak kowos in supweyume. 41 El su engan in eis sie mwet tutafpo nununkeyuk ye mutun mwet leum ac tokosra, tuh kowos lun God ke sripen el sie mwet tutafpo, ac fah wi eis molin in fahkak Pweng Wo nu selos ac nu sin mwet pegan. 19 Mwet uh fin uskowosyak nu in nununku, nik kowos orekma lun sie mwet tutafpo. Ac el su engan in eis sie fosrngakin kas ma kowos ac fahk, ac lah kowos ac fahk mwt wo ke sripen el wo, ac fah wi eis molin orekma wo fuka; in pacl sacn, ac fah itukot ma kowos in fahk. 20 lal. 42 Kowos in etu lah el su sang finne ahlu in kof ohu fahsr tukuk, pwayena lah el ac fah eis molin orekma lal." Tuh kas su kowos ac fahk uh ac tia kas lowos; ac fah tuku sin Ngun lun Papa tomowos tuh kowos in fahk. 21 "Mwet uh ac fah sifacna kitala mwet wialos in anwuki, ac papu uh ac fah oru oapana nu sin tulik natuluh. Tulik ac fah forla lain papa ac nina kialos, ac eisalosyang in anwuki elos. 22 Mwet nukewa ac fah kwase kowos ke sripuk. Tusruktu elos nukewa su muteng nwe ke safla, elos fah moul. 23 Elos fin akkeoyke kowos in sie siti, na kowos kaingla nu in sie pacna siti. Pwayena nga fahk nu suwos, kowos ac soenna aksafyela orekma lowos in acn Israel a Wen nutin Mwet el ac foloko. 24 "Wangin mwet lutlut el fulat liki mwet lutli lal; ac wangin mwet kohs el fulat liki leum lal. 25 Ke ma inge, sie mwet lutlut in falkin el fin sun lapan etu lun mwet lutli lal, ac sie mwet kohs in falkin el fin sun lapan ku lun mwet kacto lal. Fin pangpang sifen sou se Beelzebul, mwet in sou lal uh ac fah pangpang ke ine ma koluk liki. 26 "Ke ma inge, nimet kowos sangeng sin mwet uh. Kutena ma su afyufi inge ac fah ikakla, ac ma lukma nukewa ac fah akkalemyeyuk. 27 Ma su nga fahkot nu suwos in lohsr

uh, kowos fahkelik in acn kalem; ac kutena ma su kowos mwet Samaria. 6 A kowos in som nu yurin sheep tuhlac lohng in lukma, kowos fahkelik fin mangon lohm uh. 28 lun Israel. 7 Kowos som ac luti ac fahk, 'Tokosrai lun kusrao apkuran me!' 8 Akkeyala mwet mas, akmoulyauk mwet misa, aknasnasyela mwet musen lepa, ac lusak ngun fohfkfok uh. Kowos eis ku inge ke wangin molo, Nik kowos sangeng selos su ac uniya mano mukena, a ouinge kowos in tia pac eis molin ma kowos oru. 9 Nimet ipin cent se na, a tia siefanna sin sparrow inge ku in lun kusrao. 10 Nimet us kutena pak, A funu kowos, finne aunsifowos, oaoala pac tar. 31 ku nuknuk in ayaol, ku fahluk, ku sikal in fahsr lowos an. Tuh fal in itukyang nu sin sie mwet orekma mwe Ke ma inge, nik kowos sangeng, tuh kowos arulana enenu lal. 11 "Ke kowos tuku nu in sie acn, kowos suk saak liki won sparrow puspis! 32 "Mwet se fin fahkak ye lowos in oan faclos; a elos fin tia eis kowos, na painguk mutun mwet uh lah el ma luk, nga ac fah oru oapana nu lafwekinyu ye mutun mwet uh, nga ac fah lafwekunul ye lowos in folok nu fowos. 14 Ac fin wangin mwet in lohm mutun Papa tumuk inkusrao. 34 "Nimet nunku mu nga Mwet in lohm sacn fin eis kowos, lela painguk in misla tuku in ase misla nu faclu. Mo, nga tia tuku in ase misla, lowos na kowos som liki acn sacn, ac osrokla kutkut ye a sie cutlass. 35 Nga tuku in oru tuh wen uh in lain papa lowos in folok nu fowos. 15 Pwayena nga fahk nu suwos lah ke tumalos, ac acn uh in lain nina kialos, ac mutan payuk Len in Nununku, God El ac akkalemye pakomuta lal nu natul yohk likiyu, el tia fal in mwet tumuk lutlut. 36 Mwet lokoalok lun sie mwet sin mwet in acn Sodom ac Gomorrah liki na mwet in acn tia srukak sakseng lal ac fahsr tukuk, el tia fal in mwet oana sheep nu inmasrlon un kosro wolf uh. Kowos in tumuk lutlut. 39 El su suk in molela moul lal, ac fah tuhlac ngusrik oana serpent, ac efah oana wuleoa uh. 17 Lukel; a el su tuhlac moul lal ke sripuk, fah konauk moul Taran kowos, tuh oasr mwet ac fah sruokkowosi ac uskowosyak nu in nununku, ac elos ac fah sringil kowos lal. 40 "El su eis kowos, el eisyu; ac el su eisyu, el eisal in iwen lolngok uh. 18 Ke sripuk, ac fah utukyak kowos in supweyume. 41 El su engan in eis sie mwet tutafpo nununkeyuk ye mutun mwet leum ac tokosra, tuh kowos lun God ke sripen el sie mwet tutafpo, ac fah wi eis molin orekma lun sie mwet tutafpo. Ac el su engan in eis sie fosrngakin kas ma kowos ac fahk, ac lah kowos ac fahk mwt wo ke sripen el wo, ac fah wi eis molin orekma wo lal. 42 Kowos in etu lah el su sang finne ahlu in kof ohu fahsr tukuk, pwayena lah el ac fah eis molin orekma lal."

11 Tukun Jesus el fahk kas inge nu sin mwet tumal lutlut singoul luo, el som liki acn sac in lutu ac fahkak in siti ma oan apkuran nu in acn sac. 2 Ke John Baptais el lohng in presin ke ma Christ el oru inge, el supwala kutu sin mwet tumal lutlut nu yorol. 3 Ac elos siyuk sin Jesus ac fahk, "Fahkma nu sesr, ya kom pa el su ac fah tuku, ku kut ac soano sie pacna?" 4 Jesus el topuk ac fahk, "Folokot ac fahk nu sel John ma kowos lohng ac liye inge: 5 mwet kun elos ku in liye, mwet ul elos ku in fahsr, mwet musen lepa elos aksnasnasyeyukla, mwet sulohngkas elos ku in lohng, mwet misa elos akmoulyeyuk, ac Pweng Wo uh lutiyuk nu sin mwet sukasrup. 6 Fuka lapan insegewo lalos su tia alolo keik!" 7 Ke mwet lal John elos mukuiyak in som, Jesus el sramsriram kaci John nu sin u lulap sac ac fahk, "Ke kowos tuh som nu yorol John nu yen mwesis ah, mea kowos tuh finsrak mu kowos ac tuh liye? Ya soko ah ma kusrusr ke eng uh? 8 Mea kowos som in liye ah? Ya sie mwet su yunla ke nuknuk kato? Mwet ma nukum nuknuk kato uh elos muta inkul fulat

sin tokosra! 9 Fahkma nu sik, mea kowos som in liye uh? Ya sie mwet palu? Aok pwaye, tusruktu nga fahk nu suwos, el su kowos liye ah fulat liki na sie mwet palu. 10 Mweyen John pa mwet se Ma Simusla uh fahk kacl: 'Nga ac supwaot mwet sulkakin se luk meet liki kom, in tuh sakunla inkane lom uh.' 11 Pwayena nga fahk nu suwos, tuh John Baptais el fulat liki kutena mwet su moul oemeet me. Tusruktu, el su pusisel oemeet in Tokosrai lun kusrao el fulat lukel John. 12 Oe ke pacl John el mutawaauk in lutu nwe misenge, yohk mwe akkeok sikyak in lain Tokosrai lun kusrao, ac mwet sulallal elos kena sikulya ma lungse lun God uh. 13 Meet liki pacl lal John, mwet palu ac Ma Sap lal Moses uh fahkak ke Tokosrai uh, 14 ac kowos fin lulalfongi ke kas lalos inge, na John pa Elijah su tuh oasr fahkyen tuku lal uh. 15 Ke ma inge kowos porongo, fin oasr srewos! 16 "Na inge, mea nga ac ku in luma mwet in pacl inge uh nu kac? Elos oana tulik sriskrik su muta ke niem kuka uh. Sie un tulik uh wowo nu sin sie pac u, ac fahk, 17 'Kut nikaruru nu sumtal, a komtal tiana srosro nu kac! Ac kut yuk on in asor, a komtal tiana tung!' 18 Ke John el tuh tuku, el lalo ac tia nim wain, ac mwet nukewa fahk, 'Oasr ngun fohfkof in ell!' 19 Ac ke Wen nutin Mwet el tuku, el mongo ac nim, ac mwet nukewa fahk, 'Liye mwet se inge! El sie mwet kainmongo ac nim wain, sie mwet kawuk nu sin mwet eisani tax ac mwet koluk saya!' Tusruktu, lalmwetmet lun God uh akpwayeyuk ke fahko la." 20 Mwet in acn ma Jesus el oru inkaiyen orekma usrnguk lal we elos tiana forla liki ma koluk lalos, ouinge el kai acn inge. 21 El fahk, "We nu suwos, mwet Chorazin! We nu suwos, mwet Bethsaida! Orekma usrnguk ma orek yuruwos uh funu orek in acn Tyre ac Sidon, mwet we uh lukun nokomang na nuknuh yohk eoa oengi tari, ac okoaung apat nu fin sifalos in akkalemye lah elos forla liki moul koluk lalos! 22 Pwayena nga fahk nu suwos lah ke Len in Nununku, God El fah akkalemye pakomuta lal nu sin mwet Tyre ac Sidon liki kowos! 23 A funu kowos, mwet Capernaum! Ya kowos lungse akfulatyeh kowos sifacna nu inkusrao? Kowos ac fah sisila nu in hell! Orekma usrnguk ma orek yuruwos uh funu orek in acn Sodom, acn we lukun srakna oan nwe misenge! (Hadés g86) 24 Tuh nga fahk nu suwos lah ke Len in Nununku, God El fah akkalemye pakomuta lal nu sin Sodom liki kowos!" 25 In pacl sac Jesus el fahk, "Papa, Leum lun kusrao ac faclu! Nga kulo nu sum tuh kom ikaslal nu sin mwet nikin ma su kom okanla liki mwet lalmwetmet ac mwet etu. 26 Aok, Papa, ma inge orek fal nu ke lungse lom. 27 "Papa tumuk El ase nu sik ma nukewa. Wangin mwet etu ke Wen, a Papa mukena; ac wangin pac mwet etu ke Papa, a Wen mukena, ac elos su Wen el solela in fahkulak nu se. Nu suw 28 "Fahsru nu yuruk, kowos su orekma ac totola, tuh nga fah sot mongla nu suwos. 29 Eis srenenu luk nu fowos ac lutlut sik, tuh nga fakpap

ac inse pusisel; ac kowos fah konauk mongla. 30 Tuh srenenu luk fisrasr, ac mwe utuk luk mulala."

12 Tia paht tukun ma inge, Jesus el fahsryak in sie ima in wheat ke len Sabbath. Mwet tumal lutlut elos masrinsral, ouinge elos mutawaauk in kunesla wheat uh ac kang. 2 Ke mwet Pharisee liye ma inge, elos fahk nu sin Jesus, "Liye, mwet tumom lutlut elos lain Ma Sap lasr ke elos oru ma inge ke len Sabbath!" 3 Na Jesus el topuk ac fahk, "Ku kowos soenna rit ma David el tuh oru ke pacl se el ac mwet lal elos tuh masrinsral ah? 4 El tuh utyak nu in lohm sin God, na el, ac mwet lal, elos mongo ke bread ma kisakinyukyang nu sin God, finne lain Ma Sap elos in mongo kac — mwet tol mukena pa lela nu se in kang bread inge. 5 Ku kowos tia pac rit in Ma Sap lal Moses lah ke len Sabbath nukewa, mwet tol su muta in Tempul elos kunaus pac ma sap lun len Sabbath a wangin mwatalos kac? 6 Nga fahk nu suwos lah oasr sie inge su yohk liki Tempul. 7 Ma Simusla fahk mu, 'Pakoten pa nga lungsik, ac tia mwe kisa.' Kowos funu etu kalmen kas inge, kowos lukun tiana sang mwatan mwet su wangin ma koluk la; 8 tuh Wen nutin Mwet el Leum lun len Sabbath." 9 Jesus el fahsri liki acn sac ac som nu in sie iwen lolngok. 10 Sie mukul su ul lac paol el muta we, wi kutu mwet su kena konauk mwatan Jesus. Na elos siyuk sin Jesus, "Ya ac lain Ma Sap lal Moses in akkeyala mas ke len Sabbath?" 11 Jesus el topuk ac fahk nu selos, "Ac fuka fin soko sheep nutin sie suwos putatyang nu in sie luf na loal ke len Sabbath? Ya el ac tia som sraklal liki luf sac? 12 Arulana yohk sripen sie mwet liki soko sheep! Ke ma inge, Ma Sap uh lela tuh kut in kasru mwet ke len Sabbath." 13 Na el fahk nu sin mwet se ma ulla lac pao uh, "Asroela poum." Mwet sac asroela paol, na paol kwela oana lac po ngia. 14 Na mwet Pharisee elos som ac pwapa in unilya Jesus. 15 Ke sripen Jesus el etu pwapa koluk lalos inge, el fahsri liki acn sac; ac un mwet puspis fahsri tokol. El akkeyalosa nukewa su mas, 16 ac wili nu selos in tiana fahk kacl nu sin kutena mwet. 17 El oru ouinge in akpwayei ma mwet palu Isaiah el fahkak kacl: 18 "El inge mwet kulansap luk su nga solela, El su nga lungsik, ac su nga insegewo kac. Nga ac fah sang Ngurik nu fact, Ac el ac fah fahkak nununku luk nu sin mutunfacl uh. 19 El ac fah tia alein, ku wowoyak, Ku orek sramsrar oraru inkane lom. 20 El fah tia koteya soko loa ma kuruweni, Ku konela sie lam su apkuran in kunla. El ac kwafeang nwe ke pacl se ma suwohs uh kutangla. 21 Ac mwet in mutunfacl nukewa ac fah filiya finsrak lalos in ell." 22 Na kutu mwet elos use sie mwet kun nu yurin Jesus su tia pac ku in kaskas mweyen oasr sie ngun fohfkof in ell. Jesus el akkeyala mwet sac, na el ku in kaskas ac liye. 23 U lulap sac arulana fwefela ke ma Jesus el oru. Na kutu selos fahk, "Ya tia el inge pa Wen nutin David?" 24 Ke mwet Pharisee elos lohng ma inge, elos fahk, "El lusla ngun fohfkof inge ke sripen Beelzebul,

leum lun ngun fohfkof uh, el sang ku nu sel in oru.” 25 arulana yohk lukel Solomon! 43 Ke pacl sie ngun fohfkof Jesus el etu ma elos nunku, ke ma inge el fahk nu selos, el illa liki sie mwet, el ac forfor yen wangin kof we in suk “Kutena facl lulap su sifacna amei inmasrlolos, ac fah tia oan paht. Ac kutena acn, ku sou, ma tukeni alein, ac fah musalla. 26 Ke ma inge, Satan el fin sisla Satan, kalmac pa el sifacna lainul, na tokosrai lal tia ku in oan paht. 27 Kowos fahk mu nga lusla ngun fohfkof mweyen Beelzebul el se ku nu sik in oru ouinge. Fin pwaye, na su sang ku nu sin mwet lowos in oru ma inge? Ma mwet lowos uh oru sifacna akkalemye lah kowos sutuela! 28 Mo, tia Beelzebul, a Ngun lun God pa ase nu sik ku in lusla ngun fohfkof inge, su apkwayei lah Tokosrai lun God tuku tari nu fowos. 29 “Wangin sie mwet ku in sifacna uteyak nu in lohm sin sie mwet ku, ac usla ma lal el fin tia kapriya mwet ku sacn meet, na toko el fah ku in usla ma in lohm sel uh. 30 “Kutena mwet su tia wiyu, pwayena lah el lainyu; kutena mwet su tia kasreyu in orani, pwayena lah el afkahsryelik. 31 Ke sripa se inge, nga fahk nu suwos: Mwet uh ku in eis nunak munas ke kutena ma koluk, ku kutena kas fohfkof elos fahk; tusructu, kutena mwet su fahk kutena kas koluk ke Ngun Mutual, fah tiana nunak munas nu sel kac. 32 Kutena mwet su fahk kutena kas lain Wen nutin Mwet, ac ku in nunak munas nu sel kac; tusructu, kutena mwet su fahk kutena kas lain Ngun Mutual, ac fah tia ku in nunak munas nu sel-tia inge, ku nwe tok. (aiōn g165) 33 “Fahko wo tuku ke sak ma ku; fin oasr soko sak ma munas, fahko kac ac fah koluk. Soko sak eteyuk ke fahko la. 34 Kowos wet pwasin — kowos ku in fahk kas wo fuka ke kowos mwet koluk? Tuh oalu el kaskas ac fahk ma su insia sessesla kac. 35 Sie mwet wo el ac use ma wo liki ma wo el elosak in el; ac sie mwet koluk el ac use ma koluk liki ma koluk el elosak in el. 36 “Nga fahk nu suwos lah ke Len in Nununku, kais sie mwet ac fah enenu in fahkak sripa lal ke kas lusrongten nukewa ma el fahkla. 37 Kas lom sifacna ac fah tuyak in nununkekocom, in fahkak lah ac oasr mwatum, ku wangin.” 38 Na kutu sin mwet lutu ke Ma Sap ac kutu mwet Pharisee elos tuku ac fahk, “Mwet Luti, kut ke liye kom in oru sie mwe akul lulap sin God me.” 39 Na Jesus el fahk, “Fuka lapan koluk ac pilesru God lun mwet in pacl inge uh! Ya kowos ke liye sie mwe akul lulap? Mo! Pwayena mwe akul kowos ac liye pa mwe akul su tuh siyak nu sel mwet palu Jonah. 40 In ouiya se na ma Jonah el tuh muta len tolu ac fong tolu ke siem ik lulap soko ah, ouinge Wen nutin Mwet el ac fah oan ye fohk uh len tolu ac fong tolu. 41 Ke Len in Nununku uh, mwet Nineveh elos ac mau tuyak ac orek loh lain kowos, mweyen elos tuh forla liki ma koluk lalos ke elos lohng lutu lal Jonah. Ac nga fahk nu suwos lah oasr sie inge su yohk lukel Jonah! 42 Ke Len in Nununku uh, Kasra lun Sheba el ac mau tuyak ac orek loh lain kowos, mweyen elos tuh liki acn sel su oan yen loeslana, in tuh porongo kas lalmwetmet lal Solomon. Ac nga fahk nu suwos lah oasr sie inge su acn elan muta we. El fin tia ku in konauk, 44 na el ac nunku in el sifacna, ‘Nga ac folokla nu in lohm se nga fah musalla. 45 Na el ac silif illa ac solama itkosr pac ngun ma koluk lukel, na elos ac tuku ac muta in lohm sac. Na saflaiyen mwet sac arulana koluk liki meet ah. Pa inge ma ac siyak nu sin mwet koluk in len inge uh.” 46 Jesus el srakna sramsrnam sin un mwet sac ke nina kial ac mwet lel elos tuku. Elos tu na likinuma ac siyuk elos in sramsrnam nu sel. 47 Na sie sin mwet uh fahk nu sin Jesus, “Liye, nina kiom ac mwet lim elos oasr likinuma ac elos ke sramsrnam nu sum.” 48 Na Jesus el fahk nu sin mwet sac, “Su nina kiuk? Ac su mwet wiuk?” 49 Na el srisrnyia mwet tumal lutlut ac fahk, “Liye! Pa inge nina kiuk ac mwet wiuk uh! 50 Kutena mwet su oru ma lungse lun Papa tumuk inkursao, el pa mwet lik ac mwet louk ac nina kiuk.”

13 In len sacna, Jesus el fahsr liki lohm sac ac som nu sisken lulu uh, ac muta in lutu. 2 Un mwet su tuku raunella uh arulana pus, ouinge el sroang nu fin oak soko ac muta fac, ac mwet uh tu finmes uh. 3 El orekmakin kas in pupulyuk in lutu nu selos ke ma puspis. El fahk, “Mwet se som in taknelik. 4 Ke el sisalit fita uh nu fin fohk uh, kutu fita uh putatla nu sisken inkanek inima uh, ac won uh tuku kangla. 5 Kutu putatla nu yen eoteot, yen minini fohk fac. Tia paht na fita uh srunak. 6 Tusructu ke fahnt uh takak, sacn ma srunak uh folla ac uli, ke sripen srikla fohk nu ke oka. 7 Kutu fita uh putatla inmasrlon koluk uh, su kapak ac kupoiya sacn ma kapak we. 8 A kutu fita uh putatla nu fin fohk wo, ac kapak ac isus fahko puspis: kutu pacl siofok, kutu pacl onngoul, ac kutu pacl tolngoul.” 9 Ac Jesus el fahk, “Ke ma inge kowos porongo, fin oasr srewos!” 10 Na mwet tumal lutlut elos kalukyang nu yurin Jesus ac siyuk sel, “Efu ku kom orekmakin kas in pupulyuk ke kom sramsrnam nu sin mwet uh?” 11 Ac Jesus el topuk ac fahk, “Etauk ke ma lukma lun Tokosrai lun kusrao uh itukot nu suwos, ac tia nu selos. 12 El su oasr etauk yoro ac fah itukyang tuh in arulana yohk liki meet; a el su wangin etauk yoro, etauk srisrik su oasr yorol ac fah itukla lukel. 13 Sripa se sis nga orekmakin kas in pupulyuk nu selos uh pa, elos liye a tiana kalem kac, ac elos lohng a tiana akilen. 14 Ouinge mwet inge elos apkwayeye kas in palu lal Isaiahu, su fahk: ‘Mwet inge ac fah lohng na lohng, a tia kalem kac; Elos ac fah liye na liye, a tiana akilenak, 15 Mweyen nunak lalos uh upa, Ac elos fonosya insraclos, Ac kaliya mutualos. Funu tia ouinge mutualos lukun liye, Ac sracllos lukun lohng, Ac nunkalos lukun kalem kac, Ac elos lukun forma nu sik, Tuh nga in akkeyalosla. Ouinge God El fahk.’ 16 “A kowos arulana insewowo, mweyen motowos liye, ac srewos lohng. 17 Pwayena nga fahk nu

suwas lah mwet palu puspis ac mwet lun God puspis kena liye ma kowos liye ac lohng ma kowos lohng, a elo tiana. 18 "Ke ma inge, kowos porongo ac lutlut ke kalmen pupulyuk ke mwet taknelik. 19 Elos su lohng pweng ke tokosrai ac tia kalem kac, elos oana fita ma putatla nu sisken inkanek inima uh. El su Koluklana el tuku ac tulakunla fita se su yoki insalos. 20 Ac kalmen fita ma putatla yen eoteot, ma nu selos su engan in eis pweng wo ke elos tufahna lohng. 21 Tusruktu, tiana tili nu in elos, ke ma inge ac tiana oan paht in elos. Na mwe lokoalok ku ma upa fin tuku nu selos ke sripen pweng sac, elos sa na in fuhleak. 22 Ac fita su putatla inmaslon kokul uh el oana elos su lohng pweng uh, tusruktu elya lun faclu ac lungse lalos nu ke mwe kasrup uh kupoiya pweng sac, na tiana isus fahko. (aiōn g165) 23 Ac fita ma yoki in fohk wo uh, elos pa mwet su lohng kas inge ac kalem kac, na elos isus fahko puspis — kutu siofok, kutu onngoul, ac kutu tolngoul." 24 Na Jesus el sifilpa fahk nu selos sie pac pupulyuk: "Tokosrai lun kusras ouinge: Sie mwet el yukiwa fita wo in ima lal. 25 Sie fong ah ke mwet nukewa motulla, mwet lokoalok se tuku ac yukiwa mah koluk inmaslon wheat uh, na el som. 26 Ke sacn uh kapak ac mutawauk in sikiy fahko, na mah koluk uh sikiy pac. 27 Na mwet kulansap lun leum sac tuku nu yorol ac fahk, 'Leum se, fita wo mukena pa kom tuh yukiwa ke ima se lom ah. Na mah koluk ke ima sac tuku ya me?' 28 Ac leum sac fahk, 'Kalem lah mwet lokoalok se pa oru ma inge uh.' Na elos siyuk sel, 'Kom lungse kut in som fusak mah koluk uh?' 29 Ac el fahk, 'Mo, mweyen kowos fin fis mah koluk uh, sahp kowos ac tuh fusak pac kutu sin sacn wo uh. 30 Lela wheat ac mah koluk uh in tukenina kap nwe ke na pacl in kosrani, na nga fah fahk mwet telani uh in fusak mah koluk uh meet, loseni nu sie ac esukak. Na elos fah orani wheat uh ac filiya in lohm in filma uh.'" 31 Jesus el sifilpa fahkak nu selos sie pac pupulyuk. "Tokosrai lun kusras ouinge: Mwet se el eis sie fiten mustard ac yukiwa in ima lal. 32 Pa inge fita se ma srik oemeet, tusruktu el fin kapak el pa yohk oemeet ke sacn uh, na orala soko sak lulap, ac won yen engyeng uh tuku orala ahng lalos ke lesak uh." 33 Jesus el sifilpa fahkak sie pupulyuk nu selos: "Tokosrai lun kusras uh oana luman mwe pulol uh, ma sie mutan el sang kulamiseak ke sie pak in flao, na tok nufonna pak sac ac pulolak." 34 Jesus el orekmakin kas in pululyuk in fahkak ma inge nukewa nu sin ac mwet uh. El tia fahk kutena ma nu selos el fin tia orekmakin kas in pupulyuk. 35 El oru ouinge in akpwayei kas lun mwet palu su fahk, "Nga ac fah orekmakin pupulyuk ke nga sramssram nu selos; Nga fah fahkak nu selos ma su tia eteyuk oe ke orekla faclu ah me." 36 Ke Jesus el fahsri liki um mwet sac ac uteyak nu in lohm uh, mwet tumal lutlut elos tuku nu yorol ac fahk, "Aketeya nu sesr lah mea kalmen pupulyuk ke mah koluk inima uh." 37 Ac Jesus el topuk ac fahk, "Mwet taknelik fita wo sac pa

Wen nutin Mwet; 38 ac ima sac pa faclu; ac fita wo uh pa mwet lun Tokosrai lun kusras uh; mah koluk uh pa mwet su ma lun el su Koluklana; 39 ac mwet lokoalok se ma taknelik fita koluk uh pa Devil. Pacl in kosrani uh pa safliayen faclu, ac mwet kosrani uh pa lipufan. (aiōn g165) 40 Oana ke mah koluk uh ac orekeni ac isisyak in e uh, pa inge luman ma ac sikiyak ke safliayen faclu. (aiōn g165) 41 Wen nutin Mwet el ac fah supwalik lipufan lal tuh elos in orani mwet nukewa in Tokosrai lal su oru ma koluk, oayapa elos su kolla mwet uh in oru ma koluk. 42 Ac elos ac fah siselosyang nu in funyu in e, yen ma elos ac fah tung, keok ac ngalis inwihselos. 43 Na mwet lun God elos ac fah saromrom oana fahnt uh in Tokosrai lun Papa tumalos. Kowos porongo ma inge, fin oasr srewos. 44 "Tokosrai lun kusras ouinge: Sie mwet el konauk sie ma saok wikinyukla in ima se. El sifilpa afirya, ac som ac kukakunla ma lal nukewa, na el folokla ac molela ima sac. 45 "Ac Tokosrai lun kusras ouinge pac: Sie mwet kuka el forfor ac sukok pearl saok, 46 ac ke el konauk sie mwet el yukiwa fita wo in ima lal. 47 "Tokosrai lun kusras ouinge pac: Kutu mwet patur elos sisla nwek lalos nu in lulu uh, ac sruskyka kain ik puspis. 48 Ke nwek sac sessesia ke pearl ma arulana yohk molo, el som kitala ma lal nukewa ac molela pearl saok sac. 49 Ac fah ouinge ke safliyin faclu. Lipufan uh ac pac: Kutu mwet patur elos sisla nwek lalos nu in lulu uh, ac sruskyka kain ik puspis. 50 Ac siselosyang nu in e uh, yen ma elos ac fah tung ke keok ac ngalis in wihselos we." 51 Na Jesus el siyuk selos, "Ya kowos etu kalmen ma inge?" Ac elos topuk, "Aok." 52 Na el fahk nu selos, "Kalmen ma inge pa mwet nukewa su mwet lutti ke Ma Sap uh su ekla nu ke mwet lutlut in Tokosrai lun kusras, elos oana sie mwet ma oasr sie lohm sel, ac el eisla ma susu ac ma mah liki nien filma lal." 53 Tukun Jesus el fahkak pupulyuk inge, na el som liki acn sac, 54 ac folokla nu in acn sel sifacna. El lutti in iwen lolngok selos, ac elos su lohng lutti lal elos arulana fwefela. Ac elos siyuk, "El eis ya me kain in lalmwetmet inge, ac mwenmen ma el oru inge? 55 Ya el tia ma nutin mwet kamtu sac? Ya tia nina kial pa Mary, ac tia ma wial pa James, Joseph, Simon ac Judas? 56 Ya tamtael lal nukewa elos tia oasr pac inge? Na el eis ma inge oya me?" 57 Ke ma inge elos tiana lohng nu sel Jesus. Jesus el fahk nu selos, "Mwet palu se el akfulatayeyuk in acn nukewa sayen acn sel sifacna ac sin sou lal sifacna." 58 Tiana pus mwenmen el oru in acn sac mweyen wangin lulalfongi lalos.

14 In paci sac Herod, leum lun acn Galilee, el lohng pweng kacl Jesus. 2 El fahk nu sin mwet pwapa lal, "El inge pa John Baptais a sifil akmoulyeyukyak el, pa oru oasr ku lal in oru mwennen inge uh." 3 Herod pa tuh sap in sruhu John, ac in kapiri el ac itukyang nu in presin. El oru ouinge ke sripacl Herodias, su tuh payuk meet sel Phillip, tamulel lal. 4 In kutu paci meet, John

Baptais el tuh fahk nu sel Herod, "Tia fal kom in payuk kitin pacl ah na Jesus el asroela paol, sruokilya ac fahk, sel Herodias!" 5 Na Herod el tuh kena unilya John, tuh el "O kom su srikla lulalfongi la! Efú kom ku alolo?" 32 Eltal sangeng sin mwet Jew, mweyen elos pangon John el sie kewa sroang nu fin oak uh, na eng uh mihsla. 33 Mwet mwet palu. 6 Ke sun len lal Herod, acn natul Herodias el tumal lutlut su muta in oak uh elos epasr ac alu nu sin tuh tacn ye mutun walil sac. Ac ke sripen yohk engan lal Jesus. Elos fahk, "Pwayena kom Wen nutin God!" 34 Herod, 7 el tuh wuleang nu sel ac fahk, "Nga fulahk lah Elos tupalma in lulu sac ac oai in acn Gennesaret, 35 ac nga ac sot nu sum kutena ma kom lungse!" 8 Na mutan sac fahk oana ke nina kial ah tuh fahk nu sel, "Ase nu yurin mwet mas nukewa in acn ma oan apkuran nu we sik ingena insifal John Baptais in sie ahlui!" 9 Tokosra el tuh elos in usalosme nu yurin Jesus. 36 Elos kwafe sel arulana oela kac, tuh mweyen el tuh wulela ye mutun elan lela mwet mas uh in kahlyena finne pulan nuknuk mwet loh puspis, ouinge el sap in itukyang enenu lun lal uh; ac mwet nukewa su kahlye, elos kwela.

10 Ke ma inge el sap in pakpukla sifal John in presin. 11 Na sifa sac oan in sie ahlui ac utuku nu sin mutan fusr sac, ac el usla nu sin nina kial ah. 12 Mwet tuma lutlut lal John elos tuku, ac usla manol ac pikinya; tari elos som ac fahkang nu sin Jesus. 13 Ke Jesus el lohng pweng kacl John, el oayak ac som nu ke sie acn ma wangjin mwet muta we. Mwet uh lohngak, na elos som tokol, ut na finmes uh. 14 Jesus el srola liki oak uh, ac ke el liye ur mwet na pus sac, el arulana pakomutalos ac el akkeyala mwet mas lalos. 15 Ke ekela, mwet tumal lutlut elos kalukyang nu yorol ac fahk, "Ac fongeni pa inge, ac acn uh loesla nu ke acn mwet uh muta we. Supwala mwet uh elos in som nu in siti srisrik ac sifacna moul mongo nalos." 16 Na Jesus el fahk, "Elos tia enenu in som. Komtal sang kutu mongo an elos in kang!" 17 Na elos fahk, "Pwayena ma oasr yorosr pa lof in bread limekosr ac ik lukwa." 18 Na el fahk, "Use nu sik." 19 El sap mwet uh in muta fin mah uh. Na el eis lof limekosr ac ik lukwa ah, ngetak nu lucng ac sang kulo nu sin God. El kunsalik bread uh ac sang nu sin mwet tumal lutlut, na elos sang nu sin mwet uh. 20 Mwet nukewa mongo ac kihpi. Na mwet tumal lutlut elos orani fotoh singoul luo ke luwen mongo uh. 21 Pisen mwet mukul ma mongo uh sahp ac oasr ke tausin limekosr, tia oaoa mutan ac tulik uh. 22 Na Jesus el sap mwet tumal lutlut in sroang nu fin oak uh ac kalot meet nu lefahlo ke el supwaliik mwet uh. 23 Tukun el supwaliik mwet uh, el utyak nu fineol uh in pre we. Ke ekela, Jesus el mukena muta in acn sac, 24 ac ke pacl se inge, oak soko ah som loes tari in lulu ah, ac noa uh sisot sisma mweyen eng uh tuhyak ac fungulya oak uh. 25 Inmasrlon ao tolu ac ao onkosr ke lotutang, Jesus el tuku sun mwet tumal lutlut, ac el fahsr na fin kof uh. 26 Ke elos liyal ke el fahsr fin kof uh elos arulana sangeng, ac kutu selos fahk, "Inut sei!" ac wowoyak ke sangeng. 27 In kitin pacl ah na Jesus el kasang nu selos ac fahk, "Akkeye kowos, nga na pa inge. Nimet sangeng!" 28 Na Peter el kasla ac fahk, "Leum, fin kom pa ingan, sap nga in fahsrot fin kof uh nu yurum." 29 Na Jesus el fahk, "Fahsru!" Na Peter el srola liki oak uh ac mutawauk in fahs fin kof uh nu yurin Jesus. 30 Tusruktu ke el liye upa lun eng uh, el sangeng ac mutawauk in tili nu inkof uh. Na el wowoyak ac fahk, "O Leum, moliyula!" 31 In

15 Na kutu mwet Pharisee ac mwet lutu Ma Sap elos tuku liki acn Jerusalem ac siyuk sin Jesus, 2 "Efú ku mwet tuma lutlut lom elos tia akos mwe lutu ma ituku nu sesr sin mwet matu lasr oeemeet me uh? Elos tiana akfalye ma oakwuki ke ouuyen aknasnasye paolos meet liki elos mongo!" 3 Na Jesus el topuk ac fahk, "Ac efu ku kowos tia akos ma sap lun God, a kowos fahsr na ke mwe lutu lowos sifacna? 4 Tuh God El fahk mu, 'Sunakin papa tomom ac nina kiom,' ac 'Kutena mwet su selngawi papa tumal ku nina kial ac fah anwuki.' 5 A kowos lutu ac fahk mu fin oasr kutena ma yurin sie mwet ma el ku in sang kasru papa tumal ku nina kial, a el fahk mu, 'Ma se inge ma lun God,' 6 na el tia enenu in sunakin papa tumal. Ke kowos oru ouinge kowos tia akos ma God El sapkin, tuh kowos in oru na mwe lutu lowos sifacna. 7 Kowos mwet wosounkas! Arulana pwaye ke Isaiah el tuh palye keiows fahk mu, 8 'Mwet inge sunakinyu na ke oaulos, A insialos loes likiyu.' 9 Wangin sripen alu lalos nu sik, Mweyen elos lutu mwet uh ke ma sap ma elos sifacna orala, oana in ma sap luki!' 10 Na Jesus el pangonma um mwet uh nu yorol ac fahk nu selos, "Lohng, tuh in kalem suwos! 11 Tia ma su utyak nu in oalin sie mwet pa akfohkfokye moul lal uh, a ma su illa liki oaul pa akfohkfokyal uh." 12 Na mwet tumal lutlut elos tuku nu yorol ac fahk, "Ku kom etu lah mwet Pharisee elos toasrla ke ma kom fahk ah?" 13 Ac Jesus el topkolos ac fahk, "Sak nukewa su Papa tumuk inkusrao el tia yukwiya, ac fah fifyak. 14 Nimet elya selos! Elos mwet kol kun; ac mwet kun se fin pwen sie pac mwet kun, eltal kewa ac putatyang nu in luf uh." 15 Na Peter el fahk nu sel, "Aketeya nu sesr kalmen kas lom nu sin mwet Pharisee uh." 16 Na Jesus el fahk nu selos, "Ya kowos srakna oana mwet saya uh, soenna kalem? 17 Ya kowos tia etu? Kutena ma su utyak nu in oalin sie mwet ac fah som nu in sial, ac illa liki manol. 18 A ma su illa liki oalin sie mwet, ma inge tuku liki nunak lun insial, ac ma inge pa akfohkfokye moul lun sie mwet. 19 Mweyen nunak koluk uh tuku liki insial me, ac kolol in orek akmas, kosro, ac oru kutepacna lumah koluk saya uh; in puls, kikiap, ac kaskas koluk lain mwet. 20 Pa inge ma su akfohkfokye sie mwet. A in tia ohlla pao meet liki mongo, oana lumah ma elos fahk kowos in oru — ma

inge tia akfokfokye moul lun mwet." 21 Jesus el fahsr
ingeh! 4 Fuka lukan koluk ac pilesru God lun mwet in
liku acn sac, ac som nu in acn ma oan apkuran nu Tyre
pacl ingeh! Ya kowos ke liye sie mwe akul lulap? Mo!
ac Sidon. 22 Sie mutan Canaan su muta in acn sac tuku
Pwayena mwe akul kowos ac liye pa mwe akul su tuh
nu yorol, ac wowoyak ac fahk, "Wen nutin David, nunak
sikyak nu sel Jonah." Na el fahsr lukelos ac som liki acn
munas, pakoten nu sik. Oasr musen demon in acn se
sac. 5 Ke mwet tumal lutlut elos kalla nu lefahl laco ke
nutik, ac el arulana keok kac." 23 Tusrukutu wanginna
lulu uh, elos mulunkunla in utuk bread. 6 Jesus el fahk
ma Jesus el fahk nu sel. A mwet tumal lutlut elos kwafe
nu sel, "Karinginkowosyang liki mwe pulol lun mwet
nu sel ac fahk, "Supwalla! El fahsr tokosr ac arulana
Pharisee ac mwet Sadducee." 7 Na elos mutawauk in
wowon!" 24 Na Jesus el fahk, "Supweyukme nga nu sin
asiyuki inmasrlolos sifacna ac fahk, "El fahk ma inge
sheep tuhlac sin mwet Israel mukena." 25 A mutan sac
tuku ac putati nu ke nial ac fahk, "Leum, kasreyul!" 26 Ac
etu ma elos fahk uh, na el siyuk selos, "Efu ku kowos
Jesus el fahk, "Tia fal in eis mongo nun tulik ac sisla nu
sramsriram inmasrlowos lah wangin bread yuruwos?
sin kosro ngalngul." 27 Na mutan sac fahk, "Aok, pwaye
Aruhana srikla lulalfongi lowos an! 9 Ya soenna kalem
Leum, tusrukutu finne kosro ngalngul uh, elos kang pac
suwos? Ya kowos tia esam ke nga kunsalik lof limekosr
kutkut in mongo ma putatla liki tepu lun leum lalos uh."
nu sin mwet tausin limekosr ah? Fotoh ekasr kowos
28 Ke ma inge Jesus el fahk, "Kom sie mutan su arulana
tuh nwakla ke luwen mongo ah?" 10 Ac ke lof itkosr
yohk lulalfongi la! Enenu lom an ac fah orek nu sum
nu sin mwet tausin akosr ah? Fotoh ekasr kowos tuh
oana siyuk lom an." Na in kitin pacl ah na tulik mutan se
nwakla ah? 11 Efu ku tia kalem suwos lah nga tia kaskas
natul ah kwela. 29 Jesus el som liki acn sac ac fahsr
ke bread? Karinginkowosyang liki mwe pulol lun mwet
ut sisken lulu Galilee. El fanyak nu ke sie acn fulat ac
Pharisee ac mwet Sadducee uh!" 12 Na mwet tumal
muta nu ten. 30 Un mwet puspis tuku nu yorol, ac elos
lutlut elos fah akilenak lah el tia kas in sensenkunulos ke
us mwet ul, mwet kun, mwet sukapas, mwet tia ku in
mwe akpulolye bread, a ke mwe lutu lun mwet Pharisee
kaskas, ac mwet mas puspis saya, ac filiya yurin Jesus;
ac mwet Sadducee. 13 Jesus el som nu yen ma oan
ac el akkeyalosla. 31 Mwet uh arulana wfefela ke elos
apkuran nu Caesarea Philippi, ac el siyuk sin mwet tumal
liye mwet nikin kas elos kaskas, mwet sukapas elos
lutlut, "Mwet uh fahk mu su Wen nutin Mwet uh?" 14 Ac
kwela, mwet ul elos fahsr, ac mwet kun elos liye. Ouinge
elos fahk, "Kutu fahk mu John Baptais, ac kutu mu Elijah,
elos kaksakin God lun Israel. 32 Jesus el pangonma
ac kutu fahk mu Jeremiah, ku sie sin mwet palu." 15 Na
mwet tumal lutlut ac fahk, "Nga pakomuta mwet inge,
el siyuk selos, "Ac kowos, kowos mu su nga uh?" 16
mweyelenos wiyu len tolu lah ac inge wangin ma elos in
Na Simon Peter el topuk ac fahk, "Kom pa Christ, Wen
kang. Nga tia lungse supwalosla ac tia kitalosi, mweyelenos
nutin God moul." 17 Ac Jesus el fahk, "Mwe insewowo
elos ac ku in mulalla inkanek uh." 33 Na mwet tumal
nu sum, Simon, wen natul John! Ma pwaye se inge tia
lutlut elos siyuk sel, "Kut ac konauk oya mongo ma ac fal
fwackyuk nu sum sin kutena mwet, a itukot nu sum sin
nu sin u lulap se inge in acn mwesis se inge?" 34 Na
Papa tumuk inkusrao. 18 Ke ma inge nga fahk nu sum,
Jesus el siyuk selos, "Bread ekasr oasr yuruwos?" Elos
fahk, "Lof itkosr, ac ik srisrik ekasr." 35 Na Jesus el sap
mwet uh in muta fin fohk uh. 36 Na el eis lof itkosr ac ik
uh, ac sang kulo nu sin God. El kunsalik ac sang nu sin
mwet tumal lutlut, ac elos sang nu sin mwet uh. 37 Mwet
nukewa mongo nwe kihpi na. Na mwet tumal lutlut elos
orani fotoh itkosr ke luwen mongo uh. 38 Pisen mwet ma
mongo uh oasr ke tausin akosr mukul, sayen mutan ac
tulik. 39 Na Jesus el supwalik mwet uh, ac sroang nu fin
oak soko ac som nu in acn Magadan.

16 Kutu sin mwet Pharisee ac mwet Sadducee su
tuku nu yurin Jesus elos kena sruokilya ke kas lal,
ouinge elos sap elan oru sie mwe akul lulap nu selos in
akkalemye lah God El welul. 2 Tusruk Jesus el topuk ac
fahk nu selos, "Ke pacl se fahntuh ac tili uh, kowos fahk
mu, 'Len lalu uh ac wona mweyelenos rusrusra pe kusra uh.'
3 Ac toang na ke lotutang uh kowos ac fahk mu, 'Ac
afi, mweyelenos rusrusra ac lohsrlosr pe kusra uh.' Kowos
ku in palye pacl uh ke kowos liye pe kusra uh, tusruk
kowos tia ku in aketeya kalmen akul ma sikyak in pacl

inge uh! 4 Fuka lukan koluk ac pilesru God lun mwet in
liku acn sac, ac som nu in acn ma oan apkuran nu Tyre
pacl ingeh! Ya kowos ke liye sie mwe akul lulap? Mo!
ac Sidon. 22 Sie mutan Canaan su muta in acn sac tuku
Pwayena mwe akul kowos ac liye pa mwe akul su tuh
nu yorol, ac wowoyak ac fahk, "Wen nutin David, nunak
sikyak nu sel Jonah." Na el fahsr lukelos ac som liki acn
munas, pakoten nu sik. Oasr musen demon in acn se
sac. 5 Ke mwet tumal lutlut elos kalla nu lefahl laco ke
nutik, ac el arulana keok kac." 23 Tusrukutu wanginna
lulu uh, elos mulunkunla in utuk bread. 6 Jesus el fahk
ma Jesus el fahk nu sel. A mwet tumal lutlut elos kwafe
nu selos, "Karinginkowosyang liki mwe pulol lun mwet
nu sel ac fahk, "Supwalla! El fahsr tokosr ac arulana
Pharisee ac mwet Sadducee." 7 Na elos mutawauk in
wowon!" 24 Na Jesus el fahk, "Supweyukme nga nu sin
asiyuki inmasrlolos sifacna ac fahk, "El fahk ma inge
sheep tuhlac sin mwet Israel mukena." 25 A mutan sac
tuku ac putati nu ke nial ac fahk, "Leum, kasreyul!" 26 Ac
etu ma elos fahk uh, na el siyuk selos, "Efu ku kowos
Jesus el fahk, "Tia fal in eis mongo nun tulik ac sisla nu
sramsriram inmasrlowos lah wangin bread yuruwos?
sin kosro ngalngul." 27 Na mutan sac fahk, "Aok, pwaye
Aruhana srikla lulalfongi lowos an! 9 Ya soenna kalem
Leum, tusrukutu finne kosro ngalngul uh, elos kang pac
suwos? Ya kowos tia esam ke nga kunsalik lof limekosr
kutkut in mongo ma putatla liki tepu lun leum lalos uh."
nu sin mwet tausin limekosr ah? Fotoh ekasr kowos
28 Ke ma inge Jesus el fahk, "Kom sie mutan su arulana
tuh nwakla ke luwen mongo ah?" 10 Ac ke lof itkosr
yohk lulalfongi la! Enenu lom an ac fah orek nu sum
nu sin mwet tausin akosr ah? Fotoh ekasr kowos tuh
oana siyuk lom an." Na in kitin pacl ah na tulik mutan se
nwakla ah? 11 Efu ku tia kalem suwos lah nga tia kaskas
natul ah kwela. 29 Jesus el som liki acn sac ac fahsr
ke bread? Karinginkowosyang liki mwe pulol lun mwet
ut sisken lulu Galilee. El fanyak nu ke sie acn fulat ac
Pharisee ac mwet Sadducee uh!" 12 Na mwet tumal
muta nu ten. 30 Un mwet puspis tuku nu yorol, ac elos
lutlut elos fah akilenak lah el tia kas in sensenkunulos ke
us mwet ul, mwet kun, mwet sukapas, mwet tia ku in
mwe akpulolye bread, a ke mwe lutu lun mwet Pharisee
kaskas, ac mwet mas puspis saya, ac filiya yurin Jesus;
ac mwet Sadducee. 13 Jesus el som nu yen ma oan
ac el akkeyalosla. 31 Mwet uh arulana wfefela ke elos
apkuran nu Caesarea Philippi, ac el siyuk sin mwet tumal
liye mwet nikin kas elos kaskas, mwet sukapas elos
lutlut, "Mwet uh fahk mu su Wen nutin Mwet uh?" 14 Ac
kwela, mwet ul elos fahsr, ac mwet kun elos liye. Ouinge
elos fahk, "Kutu fahk mu John Baptais, ac kutu mu Elijah,
elos kaksakin God lun Israel. 32 Jesus el pangonma
ac kutu fahk mu Jeremiah, ku sie sin mwet palu." 15 Na
mwet tumal lutlut ac fahk, "Nga pakomuta mwet inge,
el siyuk selos, "Ac kowos, kowos mu su nga uh?" 16
mweyelenos wiyu len tolu lah ac inge wangin ma elos in
Na Simon Peter el topuk ac fahk, "Kom pa Christ, Wen
kang. Nga tia lungse supwalosla ac tia kitalosi, mweyelenos
nutin God moul." 17 Ac Jesus el fahk, "Mwe insewowo
elos ac ku in mulalla inkanek uh." 33 Na mwet tumal
nu sum, Simon, wen natul John! Ma pwaye se inge tia
lutlut elos siyuk sel, "Kut ac konauk oya mongo ma ac fal
fwackyuk nu sum sin kutena mwet, a itukot nu sum sin
nu sin u lulap se inge in acn mwesis se inge?" 34 Na
Papa tumuk inkusrao. 18 Ke ma inge nga fahk nu sum,
Jesus el siyuk selos, "Bread ekasr oasr yuruwos?" Elos
fahk, "Lof itkosr, ac ik srisrik ekasr." 35 Na Jesus el sap
mwet uh in muta fin fohk uh. 36 Na el eis lof itkosr ac ik
uh, ac sang kulo nu sin God. El kunsalik ac sang nu sin
mwet tumal lutlut, ac elos sang nu sin mwet uh. 37 Mwet
nukewa mongo nwe kihpi na. Na mwet tumal lutlut elos
orani fotoh itkosr ke luwen mongo uh. 38 Pisen mwet ma
mongo uh oasr ke tausin akosr mukul, sayen mutan ac
tulik. 39 Na Jesus el supwalik mwet uh, ac sroang nu fin
oak soko ac som nu in acn Magadan.

keik, el fah konauk moul lal. **26** Ac tuh mwe mea nu inge nu ingol' na ac som. Kowos ac ku in oru kutena sin sie mwet el fin eis laf faclu nufon, a moul laf tuhlac? ma!" [**21** "Tusruktu pre ac lalo mukena pa ku in sisla Wangin sripa, mweyen wangin ma el ac ku in sang in kain inge; wangin ma saya ku in sisla."] **22** Ke mwet sifil molela moul lal. **27** Tuh Wen nutin Mwet el apkuran tumal lutlut nukewa fahsreni nu Galilee, Jesus el fahk nu in tuku in wolana lun Papa tumal wi lipufan lal, na el selos, "Wen nutin Mwet el ac fah itukyang nu inpoun ac fah sang ma lacne nu sin kais sie mwet, fal nu ke mwet **23** su ac fah unilya, tusruktu tukun len tolu, el fah orekma lal. **28** Pwayena nga fahk nu suwos, oasr kutu sin mwet inge su ac fah tiana misa nwe ke na elos liye sifil akmouleyeyukyak." Mwet tumal lutlut elos arulana ke Wen nutin Mwet el tuku in tokosrai lal."

17 Tukun len onkosr, Jesus el eisal Peter ac tamulel se, James ac John, ac elos utyak nu fin soko eol fulat, ac elos mukena we. **2** Ke elos liye na, Jesus el ekla ye mutualta: saromrom mutual oana fahf uh, ac nuknuk lal arulana fasrfasr pikapakla. **3** Na mwet tumal lutlut tolu ah liyalak Moses ac Elijah sramsram nu sin Jesus. **4** Na Peter el kasla ac fahk nu sin Jesus, "Leum, arulana wo ke kut muta inge uh! Kom fin lungse, nga ac musaela tolu iwen aktuktuk: sie sum, sie sel Moses, ac sie sel Elijah." **5** Ke el kaskas, sie pukunyeng na saromrom sonolosi, ac sie pusra in pukunyeng uh me fahk, "El inge Wen kulo saok nutik, su nga insewowo kac. Kowos lohngol!" **6** Ke mwet tumal lutlut elos lohng pusra sac, elos arulana sangengla, na elos faksufi. **7** Jesus el tuku nu yorolos ac kahlulosi, ac fahk, "Tuyak, nimet sangeng!" **8** Na elos getetak ac wangin mwet elos liye, a Jesus mukena. **9** Ke elos oatui liki fineol uh, Jesus el sap nu selos, "Nimet fahk nu sin kutena mwet ma su komtal liye inge nwe ke na Wen nutin Mwet el akmouleyeyukyak liki misa." **10** Na mwet tumal lutlut elos siyuk sin Jesus, "Efū ku mwet luti Ma Sap elos fahk mu Elijah el ac tuku meet?" **11** Ac Jesus el fahk, "Pwaye lah Elijah el ac tuku meet, ac el ac fah akoela ma nukewa. **12** Tusruktu, nga fahk nu suwos lah Elijah el tuku tarì, ac mwet uh tiana akilenu, a elos oru ma na koluk nu sel oana ma elos lungse. Ac elos ac fah oru oapanu nu sin Wen nutin Mwet." **13** Na mwet tumal lutlut elos kalemak lah el kaskas kacl John Baptais. **14** Ke elos folokla nu yurin un mwet uh, oasr sie mukul tuku nu yurin Jesus, su faksufi ye mutual **15** ac fahk, "Leum se, pakomuta wen nutik! El musen pulko, ac pacl se ac tuyang nu sel uh arulana upa, oru el kwacna putatyang nu in e uh, ku nu inkof uh. **16** Nga tuh usalu nu yurin mwet tomom lutlut, tuh elos koflana akkeyalla." **17** Na Jesus el fahk, "Fuka lapan selulalfongi ac sesuwos in orekma lomtal uh! Nga ac muta yurumtal nwe ngac? Nga ac muteng komtal nwe ngac? Use tulik sacn nu yuruk!" **18** Jesus el sap ku nu sin demon sac, na el illa liki tulik sac, ac in pacl sacna tulik sac kwela. **19** Na mwet tumal lutlut elos tuku nu yurin Jesus in lukma ac siyuk sel, "Efū kut ku kofla lusla demon sac?" **20** Na Jesus el fahk, "Mweyen srikla lulalfongi lowos. Pwayena nga fahk nu suwos, lulalfongi lowos fin oana luman fiten mustard se, kowos ac ku in fahk nu sin eol soko inge, 'Fahsrot liki acn se

inge nu ingol' na ac som. Kowos ac ku in oru kutena sin sie mwet el fin eis laf faclu nufon, a moul laf tuhlac? ma!" [**21** "Tusruktu pre ac lalo mukena pa ku in sisla Wangin sripa, mweyen wangin ma el ac ku in sang in kain inge; wangin ma saya ku in sisla."] **22** Ke mwet sifil molela moul lal. **23** Su ac fah unilya, tusruktu tukun len tolu, el fahk nu in tuku in wolana lun Papa tumal lutlut elos arulana asor ke elos lohng ma inge. **24** Ke Jesus ac mwet tumal lutlut tuku nu Capernaum, mwet eisani tax lun Tempul elos tuku nu yorol Peter ac siyuk, "Ku mwet luti lom el wi moli tax lun Tempul uh?" **25** Ac Peter el fahk, "Aok." Ke Peter el ilyak nu in lohm uh, Jesus el kasla meet ac fahk, "Simon, mea kom nunku? Su moli tax ac mwe takma saya nu sin tokosra lun faclu? Ya mwet na in acn se, ku mwet sac uh?" **26** Ac Peter el fahk, "Mwet sac uh." Na Jesus el fahk, "Fin ouingan, kalem lah mwet in acn se ac tia moli. **27** Tusruktu kut tia lungse aktoasrye mwet inge. Ke ma inge, kom som nu in lulu uh ac sisla soko ah an. Amakunak ik soko ma kom ahsak oemeet an, ac kom ac fah konauk ipin silver se in oalul ma fal in molela tax luk kom uh nu in Tempul uh. Usla ac sang akfalyela."

18 In pacl sac, mwet tumal lutlut elos tuku ac siyuk sin Jesus, "Su fulat oemeet in Tokosrai lun kusrao uh?" **2** Na Jesus el pangonma tulik srisrik se ac sap elan tu ye mutualos, **3** ac el fahk, "Pwayena nga fahk nu suwos, kowos fin tia ekla in oana tulik srisrik, kowos ac koflana ilyak nu in Tokosrai lun kusrao. **4** El su fulat oemeet in Tokosrai lun kusrao uh pa el su akpusiselyal in oana tulik se inge. **5** Ac kutena mwet su eis sie tulik srisrik ouinge inek, el oayapa eisyu. **6** "Kutena mwet su fah aktukulkulye sie selos inge su srik su lulalfongiyu, ac wona nu sin mwet sacn in srpsripi sie eot wen inkawwal ac sisella elan walomla yen loal in meoa uh. **7** Fuka kolukiya nu sin faclu ke oasr na ma su aktukulkulye mwet uh! Kain lumah inge ac nuna sikiyak pacl nukewa, tusruktu ac fah arulana koluk nu sin mwet se su pwanang tuh ouiya inge in sikiyak uh! **8** "Lac poum ku lac niom fin aktukulkulye kom, pakela ac sisla! Ac wo fin wanginla lac poum ku lac niom ac kom utyak nu in moul ma pahtpat, liki monum in fas ac sisiyang kom nu in e kawil. (aiōnios g166) **9** Ac la atronmotom fin aktukulkulye kom, tipalla ac sisla! Ac wo kom in utyak nu ke moul ma pahtpat wi atronmuta se na, liki atronmotom kewa in oasr ac sisiyang kom nu ke e lun hell. (Geenna g1067) **10** "Liayaung tuh kowos in tia pilesru kutena selos su srik inge. Nga fahk nu suwos, tuh lipufan lalos elos mutana ye mutun Papa tumuk inkusrao pacl e nukewa." [**11** Tuh Wen nutin Mwet el tuku in tuh molelosla su tuhlac.] **12** "Mea kowos nunku mu sie mwet ac oru fin oasr sheep siotok natul, ac soko tuhlac? Ya el ac tia filiya ma eungoul eu in muta mongo pe eol uh, ac som suk ma soko ma tuhlac uh? **13** Ke el konauk, nga fahk nu suwos lah el ac engan yohk ke sheep soko ah, liki ma eungoul eu ma tia tuhlac uh. **14** In ouiya se na inge, Papa tomowos

inkusrao El tia lungse kutena selos su srik inge in tuhlac. 15 "Sie mwet lulalfongi fin orekma koluk lain kom, fahla nu yorol ac akkalemye ma sufal lal. Tusruktu, oru ma inge inmasrlomtal na. El fin porongekom, na orekma wo lom folokonulma. 16 A el fin tia porongekom, kom eis sie ku luo mwet in wi kom, tuh kas in alein nukewa in oasr apkwayeye sin mwet loh luo yak, oana ke Ma Simusuh fahk. 17 Ac el fin tia pacna porongalos, na kom fahkak ma nukewa nu sin church. Ac el fin srangges lohng church, na kom tari oral oana sie mwet pegan, ku sie mwet eisani tax. 18 "Ke ma inge nga fahk nu suwos nukewa: Kutena ma kowos kapriya fin faclu, ac fah kapiri pac inkusrao; ac kutena ma kowos tulala faclu, ac fah tallata pac inkusrao. 19 "Ac nga fahk pac nu suwos: Pacl nukewa ma luo suwos insese nu ke sie ma su kowos pre kac fin faclu, Papa tumuk inkusrao El ac fah oru nu suwos. 20 Tuh yen nukewa ma oasr mwet luo ku tolu tukeni we inek, nga fah welulos pac." 21 Na Peter el tuku nu yurin Jesus ac fahk, "Mwet Luti, sie mwet lulalfongi wiuk fin nuna orekma koluk nu sik, pacl ekasr nga ac nunak munas nu sel kac? Ya pacl itkos?" 22 Ac Jesus el topuk ac fahk, "Mo, tia pacl itkos, a itngoul pacl itkos, 23 mweyen Tokosrai lun kusrao uh ouinge: Sie pacl ah tuh oasr sie tokosra su solela in tuni soemoul lun mwet orekma lal. 24 El tufahna akoo in oru ma inge na utukyak sie selos su soemoul lal alukela million dollar. 25 Mani su oasr yurin mwet kulansap sac tia fal in molela soemoul lal, ke ma inge tokosra el sap in kukakinyukla el oana sie mwet kohs, wi mutan kial, tulik natul ac ma nukewa lal, in afkalye misa lal. 26 Ke ma inge mwet kulansap sac putati nu ye mutun tokosra sac ac fahk, 'Nunak munas, mongfisrasr nu sik, ac nga ac fah afkalye nu sum ma nukewa!' 27 Tokosra sac pakomutal ac nunak munas nu sel ac eela soemoul lal, na el fuhellela el som. 28 "Na ke mwet sac el oatula, el sun sie sin mwet orekma wial su soemoul nu sel ke sie lupa na srisrik. El sruokilya ac iseya kwawal ac fahk, 'Molema soemoul lom nu sik uh!' 29 Mwet kulansap sac putati ye mutual ac fahk, 'Nunak munas, mongfisrasr nu sik, ac nga fah afkalyela soemoul luk nu sum!' 30 A el tia lungse lohng, ac el eisalang nu in presin tuh elan muta nwe ke na el afkalyela soemoul lal. 31 Ke mwet orekma wial saya elos liye ma inge, elos arulana toasr kac, ac som fahk ma nukewa nu sin tokosra sac. 32 Na tokosra sac solama mwet sac ac fahk nu sel, 'Kom sie mwet kulansap arulana koluk! Nga nunak munas nu sum ke ma nukewa kom soemoul nu sik kac, mweyen na kom kwafe nu sik. 33 Ya tia fal kom in nunak munas pac nu sin mwet kulansap se wiom ah, oana ke nga oru nu sum?' 34 Tokosra el arulana kasrkusrak sel, ac supwalla nu in presin elan muta keok we nwe ke na el afkalyela soemoul lal nukewa." 35 Ouinge Jesus el fahk nu selos, "Papa tumuk inkusrao El ac oru oapaninge nu suwos,

kowos fin tia nunak munas nu sin mwet lulalfongi wiowos ke insiowos na pwaye."

19 Tukun Jesus el fahk ma inge tari, el som liki acn Galilee ac ut kutulap in Infaci Jordan nu Judea. 2 Un mwet spuspi fahsr tokol, ac el akkeyalosla nukewa su mas we. 3 Kutu mwet Pharisee tuku nu yorol tuh elos in srikal ke mwe siyuk se inge, "Ya Ma Sap uh lela sie mwet in sisla mutan kial ke kutena sripa?" 4 Jesus el topuk ac fahk, "Ya kowos soenna riti Ma Simusla se ma fahk mu, Ke mutawauk, El su orala ma nukewa El orala pac mukul ac mutan? 5 Ac God El fahk, 'Ke sripa se inge, sie mukul el fah fahsr liki papa ac nina, ac fah fulyang nu sin mutan kial, ac eltal fah ma sefanna.' 6 Ouinge eltal fah tia sifil ma luo, a eltal ac ma sefannala. Ke ma inge, ma God El falsani lela mwet uh in tia eisalik." 7 Na mwet Pharisee elos siyuk sel, "Ac efu ku Moses el tuh sapkin mu mukul se ac ku in sang sie pwepu in fahsreluk nu sin mutan kial, ac supwalla lukel?" 8 Jesus el topuk ac fahk, "Moses el tuh lela nu suwos in sisla mutan kiowos mweyen arulana upa insiowos. Tusruktu, tia ouinge ke mutawauk me. 9 Ke ma inge nga fahk nu suwos, kutena mwet su sisla mutan kial ke kutena sripa sayen mutan sac orek kosro, na mukul sac el orek kosro el fin sifil payukyak sin sienan mutan." 10 Mwet tumal lutlut elos fahk, "Fin pa ingan oakwuk inmasrlon sie sianyan, ac wona in tia payuk." 11 Na Jesus el fahk, "Tia mwet nukewa ku in eis mwe luti se inge, a elos na su God El akkalemye nu se. 12 Mweyen oasr sripa pus ma oru sie mukul in tia payuk: kutu, mweyen elos nuna isuslha ouinge; ac kutu, mwet uh pa oru elos in ouinge; ac kutu tia payuk ke na sripen Tokosrai lun kusrao. Lela el su ku in eis mwe luti se inge in eis." 13 Na mwet uh use tulik srisrik nu yurin Jesus elan filiya paol faclos ac pre kaclos, a mwet tumal lutlut elos multikin nu sin mwet uh. 14 Na Jesus el fahk nu selos, "Lela tulik in tuku nu yuruk ac nimet ikololosi, tuh Tokosrai lun kusrao ma lalos su oana tulik srisrik uh." 15 Na el filiya paol nu faclos, ac som liki acn sac. 16 Sie pacl ah mwet fusr se tuku nu yurin Jesus ac siyuk sel, "Mwet Luti, orekma wo fuka se nga enenu in oru tuh nga fah ku in eis moul ma pahtpat?" (aiōnios g166) 17 Na Jesus el fahk, "Efu kom ku siyuk sik ke ma su wo uh? God mukena pa wo. Kom fin lungse eis moul ma pahtpat, liyang ma sap." 18 Na mwet fusr sac siyuk, "Ma sap fuka?" Ac Jesus el topuk, "Nik kom akmas, nik kom kosro; nik kom pisrapas; nik kom orek loh kikiap lain mwet; 19 sunakin papa tomom ac nina kiom; ac lungse mwet tulan lom oana kom lungse kom sifacna." 20 Na mwet fusr sac fahk, "Nga liyang ma sap inge nukewa. Mea pac nga enenu in oru?" 21 Na Jesus el fahk nu sel, "Kom fin ke kom in suwosna, kom som kukakunla ma lom nukewa ac sang molo an nu sin mwet sukusrup, na ac fah oasr mwe kasrup lom inkusrao; na kom fahsru fahsr tukuk." 22 Ke mwet fusr sac lohng ma inge, el som ac arulana toasrla kac, mweyen el sie

mwet na kasrup. **23** Na Jesus el fahk nu sin mwet tumal silver se na. **14** Inge kom eis mani lom an ac foloklu nlutlut, "Pwayena nga fahk nu suwos, ac fah arulana upa lohm sum. Nga lungse sang nu sin mwet se ma tuku sie mwet kasrup in utyak nu in Tokosrai lun kusrao. **24** oetok inge lupa se na ma nga sot nu sum ah. **15** Ya tia Ac nga sifilpa fahk, ac fisrasr tuh soko camel in fahsr ma luk in sulela ma nga ac oru ke mani luk sifacna? Ya sasla ke mutun soko nilul, liki sie mwet kasrup in ilyak kom loloik mweyen nga oru wo nu selos?" **16** Na Jesus nu in Tokosrai lun God." **25** Ke mwet tumal lutlut elos el fahk, "Ouinge, elos su tok ac fah meet, ac elos su lohng ma inge elos arulana fwefela. Na elos fahk, "Fin meet ac fah tok." **17** Ke Jesus el ututyak nu Jerusalem, ouingan, su ac ku in moul?" **26** Jesus el ngetang nu el srela mwet tumal lutlut ac kaskas nu selos inkaneh uh selos ac fahk, "Ma inge ac koflana orek sin mwet uh, a **18** ac fahk, "Kut ac som nu Jerusalem pa inge, ac Wen God El ku in oru ma nukewa." **27** Na Peter el kasla ac nutin Mwet el ac fah itukyang nu inpoun mwet tol fulat fahk, "Liye, kut filiya ma nukewa ac fahsr tukum. Na mea ac mwet lut Ma Sap uh. Elos ac fah wotela elan misa, kut ac eis kac?" **28** Na Jesus el fahk nu selos, "Pwayena **19** na elos fah eisalang nu inpoun mwet pegan, su ac nga fahk nu suwos, ke Wen nutin Mwet el ac muta fin fah aksruksrukel, srunglul, ac unilya fin sakseng soko. tron wolana lal ke We Sasu, na kowos mwet singoul luo Tusrukutu ke len se aktolu el ac fah sifil akmouleyukyak."

su fahsr tukuk inge ac fah wi pac muta fin tron singoul **20** In paci sac, mutan kial Zebedee el tuku nu yurin luo, in nununku sruf singoul luo lun Israel. **29** Ac mwet Jesus, wi wen luo natul. El eparsla ye mutual ac fahk lah nukewa su filiya lohm ac acn, ku mwet lel ac mwet lohl, oasr ma el ke siyuk. **21** Ac Jesus el fahk, "Mea kom ku papa ac nina, ku tulik natul ke sripuk, ac fah eis lanen ma inge paci siofok yohk liki, ac elos ac fah usrui pac lungse?" Na nina sac fahk, "Wulema nu sik lah wen luo moul ma pahtpat. (aiōnios g166) **30** A mwet puspis su meet in paci inge ac fah tok, ac mwet puspis su tok in **19** na elos fah eisalang nu inpoun mwet pegan, su ac paci inge elos ac fah meet.

20 "Tokosrai lun kusrao uh ouinge: ac oana sie mwet kacto ma toang na oatala ke lotutang in konauk kutu mwet in orekma ke ima in grape lal. **2** Elos insese elan moli nu selos ipin silver se ke len se, fal nu ke molo se orek in paci sac, na el supwalosla nu in ima lal. **3** Ke ao eu ke lotu sacna, el sifilpa folokla nu ke acn in kuka uh, ac konauk kutu pac mwet su tu we ac wangin ma oru. **4** Na el fahk nu selos, 'Kowos som ac wi pac orekma in ima in grape uh, ac nga fah moli nu suwos ke sie moul fal.' **5** Na elos som. Ac ke ao singoul luo ac ao tolu, el sifilpa som ac oru oana ma el oru meet ah. **6** Apkuran nu ke ao limekosr ke ekela, el sifil folokla nu ke acn in kuka uh ac sifilpa liyauk kutu mwet tu we, ac el fahk, 'Efku kowos muta wel len fon se inge?' **7** Na elos fahk, 'Wangin mwet srukkutyak in orekma.' Na el fahk, 'Fin ouingan, kowos som wi orekma ke ima in grape ah.' **8** "Ke ekela, mwet kacto sac fahk nu sin mwet karingin mwet orekma uh, 'Pangonma mwet orekma ac moleang orekma lalos, mutawauk kacllos su tuku oetok nwe ke mwet ma tuku oemeet.' **9** Na kais sie mwet ma mutawauk orekma ke ao limekosr ke eku, elos eis ipin silver se. **10** Ouinge ke mwet ma mutawauk oemeet in orekma elos tuku in eis molin orekma lalos, elos nunku mu ac yohk ma elos ac eis; tusrukutu elos eis pacna kais sie ipin silver. **11** Elos eis mani lalos ac mutawauk in torkaskas lain mwet kacto sac **12** ac fahk, 'Mwet ma touyak oetok inge elos orekma ke ao sefanna, a kut orekma len fon se ye fahk uh, ac kom moli nu selos oana ke kom moli nu sesr!' **13** Na mwet kacto sac fahk nu sin sie selos, 'Mwet kawuk, porongeyu. Nga tiana kutasrik nu sum. Kom tuh insese in orekma len fon se ke ipin

silver se na. **14** Inge kom eis mani lom an ac foloklu nlutlut, "Pwayena nga fahk nu suwos, ac fah arulana upa lohm sum. Nga lungse sang nu sin mwet se ma tuku sie mwet kasrup in utyak nu in Tokosrai lun kusrao. **15** Ya tia Ac nga sifilpa fahk, ac fisrasr tuh soko camel in fahsr ma luk in sulela ma nga ac oru ke mani luk sifacna? Ya sasla ke mutun soko nilul, liki sie mwet kasrup in ilyak kom loloik mweyen nga oru wo nu selos?" **16** Na Jesus nu in Tokosrai lun God." **17** Ke Jesus el ututyak nu Jerusalem, ouingan, su ac fah meet, ac elos su lohng ma inge elos arulana fwefela. Na elos fahk, "Fin meet ac fah tok." **18** ac fahk, "Kut ac som nu Jerusalem pa inge, ac Wen God El ku in oru ma nukewa." **19** Na elos fah eisalang nu inpoun mwet pegan, su ac fah aksruksrukel, srunglul, ac unilya fin sakseng soko. Tusrukutu ke len se aktolu el ac fah sifil akmouleyukyak."

20 In paci sac, mutan kial Zebedee el tuku nu yurin Jesus, wi wen luo natul. El eparsla ye mutual ac fahk lah oasr ma el ke siyuk. **21** Ac Jesus el fahk, "Mea kom lungse?" Na nina sac fahk, "Wulema nu sik lah wen luo nutik inge ac fah muta, sie lac poum layot ac sie lac poum lasa, ke kom ac tokosrala uh." **22** Na Jesus el fahk nu sin tamulel sac, "Komtal tia etu ma komtal siyuk an. Ya komtal ac ku in nim ke cup in keok se ma nga akola in nim kac?" Ac eltal fahk, "Kut ku." **23** Na Jesus el fahk, "Pwaye lah komtal ac nim kac, tusrukutu tia ma luk in fahk lah su ac muta layot ac lasa sik. Acn inge ma sin mwet su Papa tumuk El akoela nu se." **24** Ke mwet tumal lutlut singoul saya elos lohng ma inge, elos arulana kasrkusrak sin tamulel sac. **25** Ouinge Jesus el pangnoloseni ac fahk nu selos, "Kowos etu lah mwet kol lun mwet pegan uh lungse na sapsap nu fin mwet lalos, ac mwet leum uh elos akkalemye lah ku nukewa oasr selos. **26** Tusrukutu, ac fah tia ouinge yuruwos. Sie suwos fin ke elan fulat inmasrlowos, el enenu in mwet kulansap lowos; **27** ac sie suwos fin lungse in el emeet, enenu elan mwet foko lowos, **28** oana ke Wen nutin Mwet el tia tuku in tuh kulansupweyuk el, a tuh elan sie mwet kulansap, ac sang moul lal in molela mwet puspis." **29** Ke Jesus ac mwet tumal lutlut elos som liki acn Jericho, oasr sie un mwet na yohk fahsr tokolos. **30** Mwet kun luo su muta sisken innek uh lohng lah Jesus el fahsr in alukeltalla, na eltal wowoyak ac fahk, "Wen nutin David! Pakoten nu sesr!" **31** Mwet in u sac elos mulat nu seltal ac fahk eltal in koasrlong. A eltal wowoyak yohk liki meet ac fahk, "O Leum, Wen nutin David! Pakomutasi!" **32** Jesus el tui, ac pangnolal ac siyuk, "Mea komtal lungse ngan oru nu sumital?" **33** Ac eltal fahk, "Leum, oru tuh kut in ku in liye!" **34** Jesus el pakomutatal ac kahlye mutaltal. In paci sacna eltal ku in liye, ac eltal fahsr tokol.

21 Ke Jesus ac mwet tumal lutlut elos apkuranyang nu Jerusalem, elos tuku nu Bethphage, su oan sisken Fineol Olive. Ke elos muta we, Jesus el supwala luo sin mwet tumal lutlut in som meet lukeltal, **2** ac pa inge ma el sap eltal in oru: "Komtal som nu in siti srisrik

se ma oan meeto, na ke komtal ac utyak, komtal ac ma inge? Su sot ku ingan nu sum uh?" 24 Na Jesus el konauk soko donkey ma kapir oan we, su oasr soko fahk, "Nga ac siyuk suwos mwe siyuk sefanna, ac kowos natu tu siskal. Tulala ac use kewa nu yuruk. 3 Ac kutena fin ku in topuk, na nga ac fahkot lah ma ya ku ma nga mwet fin kaskas nu sumtal, komtal fah fahk, 'Leum el orekmakin in oru ma inge uh. 25 Ku lai John in baptaisi enenatal,' na el ac sa na in fuhleltalma." 4 Ma inge orek mwet uh tuku ya me — ma sin God, ku ma sin mwet tuh in akpwayeri kas lun mwet palu su fahk, 5 "Fahkang uh?" Elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos, "Mea kut ac nu sin siti Zion, Liye, tokosra lom el tuku nu yurum! El fahk uh? Kut fin fahk mu, 'Ma sin God,' na el ac ange, inse pusisel, ac muta fin soko donkey, Aok, fin natu 'Ac efu kowos ku tia lulalfongel John?' 26 A kut fin fahk soko ah." 6 Ouinge mwet tumal lutlut luo ah som ac oru mu, 'Ma sin mwet uh,' na kut ac sangeng ke ma mwet oana ma Jesus El fahk nu seltal. 7 Eltal use donkey ac oru nu sesr, mweyen elos nukewa lulalfongi mu John soko ac ma fusr soko natul, ac filiya nuknuk lalal nu el sie mwet palu." 27 Ke ma inge elos topuk Jesus ac factal, na Jesus el sroang ac muta fac. 8 Sie un mwet fahk, "Kut tia etu." Na el fahk nu selos, "Fin ouinge, nga na lulap elos laknelik nuknuk lalos inkanek uh, ac kutu ac tia pac fahk nu suwos lah ma ya ku luk in oru ma inge mwet uh pakela lesak ac sang lohala inkanek uh. 9 uh." 28 "Na mea kowos nunku ke sramsram se inge? Mwet su fahsr meet liki Jesus, ac elos su fahrsr tokol, Oasr wen luo nutin mwet se. El som nu yurin el su matu elos nukewa wowoyak ac fahk, "Kaksakin Wen nutin ac fahk, 'Wen nutik, fahla ac orekma ke ima in grape David! God Elan akinsewowyoe el su tuku Inen Leum! uh misenge.' 29 Ac wen sac fahk, 'Nga ac tia som,' a Kaksakin God!" 10 Ke Jesus el utyak nu Jersalem, tok el aolla nunak lal ac som. 30 Na papa sac som nu mwet nukewa in siti uh wonak, ac elos asiyuki, "Su mwet yurin wen se ma fusr ac fahk oapana nu sel, na wen sac se inge?" 11 Ac u se ma welul Jesus ah fahk, "El inge fahk, 'Aok, papa, nga ac som,' a el tiana som. 31 Su Jesus, mwet palu su tuku liki Nazareth in Galilee." 12 kac sin wen luo ah oru ma lungse lun papa sac?" Na Jesus el utyak nu in Tempul ac luselosyak nukewa su elos fahk, "Wen se ma matu ah." Ouinge Jesus el fahk kuka ac moul in Tempul uh. El topkakunla tepu lun mwet nu selos, "Pwayena nga fahk nu suwos, mwet eisani ayaol mani uh, ac oayapa mwe muta lalos su kukakin tax ac mutan kosro uh ac ku in utyak nu in Tokosrai lun wule uh, 13 ac el fahk nu selos, "Simla in Ma Simusla God meet liki kowos. 32 Tuh John Baptais el tuku nu lah God El fahk, 'Tempul luk ac fah pangpang iwen pre,' yuruwos ac akkalemye ouiyen moul pwaye, ac kowos a kowos oru nien wikla lun mwet pisrapasr!" 14 Mwet tia lulalfongel; a mwet eisani tax ac mutan kosro elos kun ac mwet sukapas elos tuku nu yorol in Tempul, ac lulalfongel. Kowos ne liye ma inge a toko kowos tiana el akkeyalosia. 15 Mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap ekulla nunak lowos in lulalfongel." 33 Na Jesus El fahk, elos arulana kasrkusrak ke elos liye orekma wolana ma "Lohng pac pupulyuk se inge. Oasr ima in grape se lun el oru inge, ac ke tulik uh wowoyak in Tempul ac fahk, mwet kacto se. El kuhlasak, ac pukanak luf se mwe itat "Kaksakin Wen nutin David!" 16 Na elos siyuk sin Jesus, wain, na el musaela nien soan se. Tukun ma inge el "Ku kom lohng ma elos fahk inge?" Na Jesus el fahk, sang ima se inge nu sin kutu mwet in karingin, ac el "Aok, nga lohng. Ya kowos soenna riti Ma Simusla? som liki facl sac. 34 Ke sun pacl in korsrani grape uh, el Fahk mu, 'O God, kom loteang nu sin tulik sririk ac tulik supwala mwet kulansap lal nu yurin mwet karingin ima fusr in etu in oru kaksak pwaye nu sum.'" 17 Jesus el uh in eis ip lal ke fokin ima uh. 35 Mwet karingin ima sac fahsr lukelos ac som liki siti uh nu Bethany, ac mongla supwala mwet kulansap inge — srungulak sie, uniya sie, we ke fong sac. 18 Toang na in len tok ah, ke Jesus el sruokya mwet kulansap oru nu selos oapana elos oru meet ah. 37 Na tok, el folokla nu in siti uh, el masrinsralla. 19 El liye soko sak fig su tu sisken innek uh ac el kuhfla nu kac, tusrukku supwala wen natul sifacna nu yorolos. In nunak lal el soko ah, "Kom ac fah tiana sifil isus fahko!" In kitin pacl mu, 'Pwayena elos ac sunakin wen se nutik inge.' 38 ah na sak soko ah uli. (aiōn g165) 20 Mwet tumal lutlut Tusrukku, ke mwet karingin ima uh liye wen sac, elos elos liye ma inge, ac elos arulana fwefela kac. Ac elos fahk nu sin sie sin sie, 'Wen se nutin mwet kacto sac pa siyuk, "Fuka tuh sak fig soko inge arulana sa in uli?" 21 Na Jesus el topuk ac fahk, "Pwayena nga fahk nu lasr!" 39 Ouinge elos sruokilya, sisella liki ima sac, ac suwos, kowos fin lulalfongi na ac tia alolo, kowos ac ku unilya." 40 Na Jesus el siyuk, "Mwet se la ima sac fin in oru ma nga oru nu sin sak fig soko inge. Ac tia ma tuku, mea el ac oru nu sin mwet karingin ima sac?" 41 inge mukena, a kowos ac ku pac in fahk nu sin eol soko Na elos fahk, "Kalem lah el ac uniya mwet koluk inge, ac inge, 'Mukuiyak ac srola nu in meoa uh,' na ac srola. 22 sang ima sac nu sin kutu pac mwet in karingin, su ac fah Fin oasr lulalfongi lowos, ma nukewa ma kowos siyuk sang ip lal ke fokin ima uh in pacl fal." 42 Na Jesus el kac in pre lowos uh kowos ac eis." 23 Jesus el foloko nu fahk nu selos, "Ya kowos soenna rit in Ma Simusla, 'Eot in Tempul; ac ke el luti, mwet tol fulat ac mwet matu se ma mwet musa uh sisla, Pa yohk sripa oemeet uh. elos tuku nu yorol ac siyuk sel, "Ma ya ku lom in oru Leum pa oru ma inge uh; Fuka lupon usrngeuki in liye!"'

43 Na Jesus el fahk pac nu selos, "Ke ma inge nga fahk mani ma sang akfalye tax an!" Na elos use sie ac sang nu suwos: Tokosrai lun God ac fah itukla liki kowos, nu sel, **20** ac el siyuk selos, "Inen su, ac petsa lun su ac itukyang nu sin mwet su ac orala fahko pwaye." [oan kac inge?" **21** Ac elos fahk, "Ma lun Caesar." Na **44** Kutena mwet su putatla nu fin eot se inge ac fah Jesus el fahk nu selos, "Fin ouingan, kowos sang nu musalsalu mano. Ac eot se inge fin putatla nu fin sie sel Caesar ma lun Caesar, ac sang nu sin God ma lun mwet, manol ac fah pusraksrakelik.] **45** Ke mwet tol God." **22** Ke elos lohng ma inge, elos fwefela kac, ac fulat ac mwet Pharisee elos lohng kas in pupulyuk lun Jesus inge, elos etu lah el kaskas kaclos. **46** Ouinge elos srike in sruokilya, tusructu elos sangeng sin un mwet uh, mweyen mwet uh pangon mu Jesus el sie mwet palu.

22 Jesus el sifilpa orekmakin kas in pupulyuk ke el kaskas nu sin mwet uh. **2** El fahk, "Tokosrai lun God ouinge: Oasr sie tokosra su akoo sie kufwen marut nu sin wen se natul. **3** El supwalik mwet kulansap lal in som solama mwet ma solsol tari nu ke kufwen marut uh elos in tuku, tuh elos tia lungse tuku. **4** Na el sifilpa supwala kutu pac mwet kulansap in fahk nu selos su solsol: 'Kufwa luk uh akola tari, cow mukul wowo nutik ac cow fusr ma akfatyeuk anwuki tari, ac ma nukewa akola. Fahlsru nu ke kufwen marut uh!' **5** Tusructu mwet ma solsol uh pilesru na ac oru na lungse lalos uh: sie som nu ke ima lal, sie som nu ke nien kuka lal, **6** ac kutu elos sruokya mwet kulansap inge, srungulos ac onelosi. **7** Tokosra sac arulana kasrkusrakak, ac supwala mwet mweun lal ac uniya mwet akmas ingo ac esukak siti selos uh. **8** Na el pangonma mwet kulansap lal ac fahk nu selos, 'Kufwen marut luk akola, tusruk mwet ma nga tuh suli ah elos tia fal in wi. **9** Ke ma inge kowos som nu inkaneuk uh ac pangonma mwet nukewa kowos ac liyauk we nu ke kufwa uh.' **10** Ouinge mwet kulansap elos som nu inkaneuk uh ac eisani nufon mwet elos liyauk we, mwet wo ac mwet koluk oana sie; ac iwen marut uh arulana tingtingi ke mwet. **11** "Na tokosra sac el som in liye mwet su tuku, ac konauk lah sie mwet uh tia nukum nuknuk fal nu ke marut. **12** Ac tokosra sac fahk nu sel, 'Mwet kawuk, kom utyak fuka nu in acn se inge ke kom tia nukum nuknuk fal nu ke marut?' Tuh wanginna ma mwet sac fahk. **13** Na tokosra sac fahk nu sin mwet kulansap uh, 'Kapriya nial ac paol, ac sisella nu in acn lohsr likinum uh. El ac fah tung ac ngalis inwihsel we.' **14** Na Jesus el aksafyela pupulyuk se inge ac fahk, "Mwet pus na pangonyuk, a mwet na pu suleyukla." **15** Mwet Pharisee elos som ac tukeni pwapa in sruokilya Jesus ke kutu mwe siyuk kutasrik. **16** Na elos supwala kutu sin mwet lutlut lalos ac oayapa kutu sin mwet in u lal Herod nu yurin Jesus. Elos som ac fahk, "Mwet Luti, kut etu lah kom fahk ma pwaye. Kom luti kas pwaye ke ma lungse lun God, ac tia suk lah acnu fuka nunak lun mwet uh kac, mweyen kom tia wiwimwet. **17** Fahk nu sers lah mea nunak lom? Ya ac lain Ma Sap lasr uh mwet uh in moli tax nu sin Caesar, tokosra in acn Rome, ku tia?" **18** Tusructu Jesus el akilen pwapa koluk lalos, ac el fahk nu selos, "Kowos mwet wosoukans! Efu kowos ku srike in srifeyu? **19** Ase nu sik sie ipin

mani ma sang akfalye tax an!" Na elos use sie ac sang nu sel, **20** ac el siyuk selos, "Inen su, ac petsa lun su ac itukyang nu sin mwet su ac orala fahko pwaye." [oan kac inge?" **21** Ac elos fahk, "Ma lun Caesar." Na **44** Kutena mwet su putatla nu fin eot se inge ac fah Jesus el fahk nu selos, "Fin ouingan, kowos sang nu musalsalu mano. Ac eot se inge fin putatla nu fin sie sel Caesar ma lun Caesar, ac sang nu sin God ma lun mwet, manol ac fah pusraksrakelik.] **45** Ke mwet tol God." **22** Ke elos lohng ma inge, elos fwefela kac, ac som lukel. **23** In len sacna kutu mwet Sadducee tuku nu yurin Jesus. (U se inge lulalfongi mu wangin sifil moulyak tokin misa.) **24** Elos fahk, "Mwet Luti, Moses el tuh fahk mu mwet se fin misa ac wangin tulik natul, mukul se wien mas sac uh enenu in payukyak sin katinmas sac, in mau oasr tulik natultal su ac fah pangpang ma nutin mas sac uh. **25** Tuh oasr tamulel itkosr su muta in acn se inge meet. Mukul se ma matu oemeet uh tuh payuk nwe misa a wangin tulik natul, ouinge mukul se tokol el payukyak sin katinmas sac. **26** Ouiya se inge sifyak pac nu sin mukul se aktluo, ac mukul se aktolu, nwe sun pac wen se akitkosr. **27** Na tok katinmas sac misa. **28** Fin sun len in moulyak lun mwet misa uh, ac mau kien su katinmas sac, mweyen eltal nufon tuh payuk nu sel?" **29** Na Jesus el topuk ac fahk nu selos, "Kowos arulana taafongla! Mweyen kowos tia etu ke Ma Simusla, ku ke ku lun God. **30** Tuh ke mwet misa elos ac moulyak, elos ac mau oana lipufan inkusrao, ac elos ac tia payuk. **31** Ac funu ke moulyak lun mwet misa uh, ya kowos soenna rit ke ma God El fahk nu suwos uh? El fahk mu, **32** 'Nga God lal Abraham, God lal Isaac, ac God lal Jacob.' El God lun mwet moul, ac tia lun mwet misa." **33** Ke u lulap sac lohng ma inge, elos arulana fwefela ke luti lal. **34** Ke mwet Pharisee elos lohng lah Jesus el kaliya oalin mwet Sadducee, elos fahsreni ac tukeni som nu yurin Jesus. **35** Ac sie selos, su pisrla ke Ma Sap, el srike in srije Jesus ke sie mwe siyuk. **36** El fahk, "Mwet Luti, pia ma sap se ma yohk oemeet ke Ma Sap uh?" **37** Ac Jesus el fahk nu sel, "Kom fah lungse Leum God lom ke insiom kewa, ke ngunum kewa, ac ke nunkom kewa." **38** Pa inge ma sap se ma yohk oemeet ac yohk sripa oemeet. **39** Ma sap se aktluo yohk sripa oapanma se meet an: 'Kom fah lungse mwet tulan lom oana kom lungse kom sifacna.' **40** Ma sap nukewa lal Moses ac mwe luti nukewa lun mwet palu oan ye ma sap luo inge." **41** Ke mwet Pharisee elos srakna tukeni muta, Jesus el siyuk selos, **42** "Mea kowos nunku ke Christ? Kowos nunku mu el wen nutin su?" Ac elos fahk, "El wen natul David." **43** Na Jesus el siyuk selos, "Fin ouingan, efu ku Ngun tuh oru David elan pangnol, 'Leum'? Oana ke David el tuh fahk, **44** 'Leum God El tuh fahk nu sin Leum luk: Muta siskuk layot, Nwe ke nga filiya mwet lokoalok lom ye niom.' **45** Na David el fin pangnol 'Leum,' ac fuka tuh Christ elan wen natul David?" **46** Wangin sie selos ku in topuk Jesus, ac tukun len sac wangin sie mwet pulaiak in sifil siyuk kutena mwe siyuk sel.

23 Tok kutu, Jesus el kaskas nu sin un mwet uh wi mwet tumal lutlut, **2** ac fahk, "Mwet luti Ma Sap ac

mwet Phariee pa fal in aketeya Ma Sap lai Moses uh. 3 orek fulahk ke tron lun God ac ke El su muta fac. 23 Ke ma inge kowos enenu in akos ac oru ma nukewa "We nu suwos, mwet luti Ma Sap ac mwet Phariee! ma elos fahk kowos in oru uh; tusruku, niemet kowos Kowos mwet wosounkas! Kowos sang nu sin God sie etai orekma lalos, mweyen elos tia oru oana ma elos tafu singoul, finne ke mahsrik mwe akyuye mongo, oana fahk. 4 Elos kapreni mwe utuk toasr ac upa ac filiya mint, dill, ac cumin; a kowos tiana akos ma yohk sripa ke finpisen mwet uh, ac elos tia sang sokofanna kufinpaolos Ma Sap inge uh: moulkin nununku suwohs, pakoten, ac in kasrelus us ma toasr inge. 5 Ma nukewa elos oru, inse pwaye. Fal kowos in oru ma inge, ac tia pilesru elos oru mwet uh in liye. Ngetang liye ke elos arulana ma saya uh. 24 Kowos mwet kol kun! Kowos strengak akyoyke box in nein verse in Ma Simusla ma elos kapriya ke won srisrik ngalgul ma putati nu ke ma nimowos ke motonsrols ac paolos! Liye pac ke arulana loes uh, a kowos okomla camel na fon soko! 25 "We nu mwe yun ke pulun nuknuk lalos uh! 6 Elos lungse muta suwos, mwet luti Ma Sap ac mwet Phariee! Kowos ke acn wowo ke pacl in kufwa, ac ke acn ma sriyukla mwet wosounkas! Kowos aknasnasye likin cup lowos ac nu sin mwet fulat in iwen lolngok uh. 7 Elos lungse ahlulowos uh, a acn luac uh sessesla ke ma kowos mwet uh in paingulos ac srim nu selos ke nien tukeni eis ke inkane in funmwet ac sulallal. 26 Kom sie mwet lun mwet uh, ac lungse mwet in pangnolos 'Mwet Luti.' Phariee kun! Aknasnasyela luin cup uh meet, na acn lik 8 Tia enenu in pangpang kowos 'Mwet Luti,' mweyen uh ac fah nasnasa pac! 27 "We nu suwos, mwet luti Ma kowos nukewa mwet lili ac lulu lun sie sin sie, ac oasr Sap ac mwet Phariee! Kowos mwet wosounkas! Kowos Mwet Luti sefanna lowos nukewa. 9 Ac kowos in tia oana kulyuk ma sroalla fasrfasr luku uh, a acn loac uh pangon kutena mwet fin faclu 'Papa,' mweyen Papa sessesla ke srin mwet misa ac ke ma kulawi. 28 In lumah sefanna tomowos su inkusrao. 10 Kowos in tia pac lela sac pacna, wona lumowos lik, a insiowos sesseslana ke mwet uh in pangon kowos 'Mwet Kol,' mweyen mwet wosounkas ac ke ma koluk. 29 "We nu suwos, mwet luti kol sefanna lowos uh pa Messiah. 11 Eneneyuk tuh el Ma Sap ac mwet Phariee! Kowos mwet wosounkas! su fulat emeet inmaslowos elan mwet kulansap lowos. Kowos oru kulyuk na wowo nu sin mwet palu, ac nawela 12 El si sifacna akfulatyal ac fah akpusiselyeyuk, ac eot ke kulyuk lun mwet ma wo moul la, 30 a kowos fahk el su sifacna akpusiselyal el ac fah akfulatseyuk. 13 mu kowos funu oasr in pacl lun mwet matu lowos, kowos "We nu suwos, mwet luti Ma Sap ac mwet Phariee! Kowos kalya nien utyak nu in ah. 31 Ke fahk lowos inge, kowos sifacna akkalemye lah Tokosrai lun kusrao nu sin mwet uh, a kowos sifacna kowos ma nutin mwet akmas su tuh uniya mwet palu tia utyak nu we ku fuhlela mwet su lungse utyak in ah! 32 Fin ouinge, kowos tafwelana orekma su mwet utyak! [14 We nu suwos, kowos mwet luti Ma Sap ac mwet Phariee! Kowos mwet wosounkas! Kowos kiatupu matu lowos ah tuh mutawauk ah! 33 Kowos wet sulallal ac wen nutin wet pwasin! Kowos ac kaingla fuka in tia anwuki kowos in hell? (Geenna g1067) 34 Ke ma inge nga fahkot nu suwos lah nga ac supwaotu yuruwos mwet kaiyuk nu suwos!] 15 "We nu suwos, mwet luti Ma Sap palu, mwet lalmwetmet, ac mwet luti. Kowos ac fah uniya ac mwet Phariee! Kowos mwet wosounkas! Kowos kalkal in meoa uh ac tupalla facl lulap in furokla moul kutu, srupusrak kutu fin sakseng, ac sringil kutu in iwen mwet kol kun! Kowos luti mwet uh ac fahk, 'Kutena mwet lal Zechariah wen natul Berechiah, su kowos akmuseya su fulahk ke Tempul, el tia enenu in akfalye fulahk lal; inmasrlon Tempul ac loang in kisa uh. 36 Pwayena nga a el fin fulahk ke gold ma oan in Tempul, na el enenu in fahk nu suwos, kaiyuk nu ke akmas inge nukewa ac na in akfalye.' 17 Kowos mwet sulonginten ac lalfon! fah putati nu fin mwet in fwil se inge! 37 "Jerusalem, Ma ya kac yohk uh: gold uh, ku Tempul su oru gold uh Ke ma inge, Tempul lom uh ac fah pisinmala mweyen in mutual? 18 Kowos oayapa luti ac fahk mu, 'Kutena oan fin loang uh, na el enenu na in akfalye.' 19 Kowos arulana kun! Pia ma se ma yohk sripa uh: mwe kisa Ke ma inge, Tempul lom uh ac fah pisinmala mweyen uh, ku loang se su oru tuh mwe kisa uh in mutual? 20 kowos fah tia sifil liyeyu nwe ke na kowos fahk, 'God Ke ma inge, mwet se fin fulahk ke loang uh, el fulahk Elan akinsewowyol su tuku Inen Leum.'" ke loang uh ac ma nukewa ma oan fac, 21 ac el fin fulahk ke Tempul, el fulahk kac ac oayapa ke God su 24 Jesus el fahsr liki Tempul ac ke el som, mwet tumal muta we. 22 Ac mwet se fin fulahk ke acn inkusrao, el lutlut elos tuku nu yorol ac srisrungi nu sel musaiyen

lohm ke Tempul uh. 2 Ac el fahk, "Aok, wo komtal in liye nimet kowos lulalfongi. 27 Tuh Wen nutin Mwet el ac ma inge nukewa. Pwayena nga fahk nu suwos, wangin tuku oana sarom uh su sarmelik apunla kusrao nufon, sie sin eot inge ac fah oan yen oan we uh — nufonna ac kutulap nwe roto. 28 "Kutena acn ma oasr mano misa fah oeyuki." 3 Ke Jesus el muta Fineol Olive, mwet tumal we, won ma kang mano misa uh elos ac ueni we. 29 lutlut elos tuku nu yorol in lukma ac siyuk sel, "Fahkma nu sesr lah ma inge ac sifyak ngac, ac pia akilenyen "Ac tia paht tukun mwe ongoiya in len ingo, fahf uh ac tuku lom uh ac saflaiyen faclu." (aiōn g165) 4 Jesus el putatla liki kusrao, ac ku su oan yen engyeng uh ac fah topuk ac fahk nu selos, "Liyekowosyang, tuh kowos in tia lisuykla liki acn selos. 30 Na mwe akul lun Wen nutin kiapweyukla sin kutena mwet. 5 Mwet puspis ac mau Mwet ac fah sikme yen engyeng uh; ac mwet nukewa fin tuku, su fahk mu elos kaskas inek, ac fahk, 'Nga pa faclu ac fah tung ke elos liye Wen nutin Mwet el tuku Messiah!' Ac elos ac kiapwela mwet puspis. 6 Kowos inkusrao me fin pukunyeng uh ke ku ac wolana yohk ac fah lohng pusren mweun yen apkuran, ac pweng ke lai. 31 Pusren mwe ukuk lulap ac fah kasla, ac Wen mweun yen loessula me, turrukut nik kowos fosrnga. Ma nutin Mwet el fah supwalik lipufan lai nu fin faclu nufon, inge ac nuna sifyak, turrukut tia pa inge saflaiyen faclu. ac elos ac fah eisan mwet sulosolla lai liki acn nukewa 7 Mutanfahl ac fah tuyak lain mutanfahl, tokosrai ac fah faclu. 32 "Lela sak fig uh in lutu kowos ke sie mwe lutu. lain sie sin sie. Ac fah oasr srac lulap ac kusrur in acn Ke pacl se lesak uh tutahna srunak sroa, na kowos etu nukewa. 8 Ma inge nukewa oana polo ngal se meet lah pacl fol uh apkuran me. 33 In luma sac pacna, ke lun sie mutan su akola in isus. 9 "Na mwet uh ac mau kowos ac liye ma inge nukewa, kowos ac etu lah pacl uh sruokkowosi ac eiskowosyang in akkeokye kowos nwe apkuran me, akuranna mutauauk. 34 Pwayena nga fahk ke anwuki kowos. Mwet e nukewa ac fah srungakowos nu suwos, lah ma inge nukewa ac sifyak meet liki mwet ke sripuk. 10 Mwet puspis ac fah fuhleak lulalfongi lalos ma moul in pacl se inge ac misa. 35 Kusrao ac faclu ke pacl sacn; elos ac tukakunak sie sin sie, ac kwase sie ac fah wanginla, a kas luk ac fah tiana wanginla. 36 sin sie. 11 Na mwet palu kikiap puspis ac fah sifyak ac "Tusrukutu, wangin mwet etu lah len sac ku ao sac ac kiapwela mwet puspis. 12 Ke sripen ma koluk uh ac tuku ngac — tia pac lipufan inkusrao, ku Wen. Papa yokyokelik in acn nukewa, oru lungse lun mwet uh ac mukefanna pa etu. 37 Pacl in tuku lun Wen nutin Mwet sriksrikeni. 13 Tusrukutu, kutena mwet su muteng nwe ke ac fah oana ke ma tuh sifyak in len lai Noah ah. 38 Kutu safla, el ac fah moul. 14 Ac Pweng Wo inge ke Tokosrai len meet liki sronot sac, mwet uh mongo ac nim, mukul uh ac fah lutiyuk fin faclu nufon in mwe loh nu sin mwet ac mutan orek payuk, nwe ke na len se ma Noah el nukewa; na faclu fah safla. 15 "Kowos ac fah liye Mwe sroang nu fin oak ah. 39 Elos tiana etu ke ma ac sifyak Srungayuk Lulap ma mwet palu Daniel el tuh fahkak uh, nwe ke na sronot ah tuku, ac pahtkakunulosha. Ac kac. Ma sruloala se inge ac fah tulokyak in acn mutal fah ouinge pac ke pacl se Wen nutin Mwet el ac tuku uh. uh." (El su rit kas inge, lela elan etu kalmac!) 16 "Na 40 In pacl sacn, mukul luo ac tukeni orekma inima uh: sie elos su muta Judea elos ac enenu in kaingla nu fineol tukeni ilil flao ke sie mwe ilil: sie ac fah utukla, ac sie tia sisla pacl in oatui ac eis kutena ma lai liki lohm sel ac mutana. 42 Ke ma inge kowos tawi ac karinganang, uh. 18 Mwet se su muta in ima uh elan tia folokla in mweyen kowos tia etu len se Leum lowos el ac tuku. 43 eis coat lai. 19 Ac fah arulana koluk nu sin mutan su Funu sie mwet etu ke pacl sie mwet pisrapasr ac tuku pitutu in pacl sac, ac mutan su tutahna isusla uh. 20 nu lohm sel an, kalem lah el ac ngetget na ac tia lela Pre nu sin God tuh kowos fah tia enenu in kaingla in mwet pisrapasr sac in kunauselik lohm sel ac uteyk. pacl in mihsrisr, ku ke len Sabbath! 21 Tuh mwe ongoiya 44 Ke ma inge, kowos pac, kowos enenu in akola pacl in pacl sac ac fah arulana yohk liki kutena kain koluk nukewa, mweyen Wen nutin Mwet el ac tuku ke sie ao ma sifyak oemeet me nwe misenge. Ac fah tia pac ma kowos tia etu kac. 45 "Na su sie mwet kulansap oaru sifyak ouinge nwe tok. 22 Tusrukutu God El apkuyela tari ac lalmwetmet? El pa mwet se su leum lai el filiya in kol pisen len uh; El funu tia oru ouinge, lukun wangin mwet mwet kulansap wial, ac elan kitalos ke pacl fal uh. 46 moulla. Tusrukutu ke sripen mwet su El sulela, God El ac Fuka lupon insewowo lun mwet kulansap se inge leum apkuyela len uh. 23 "Na kutena mwet fin fahk nu suwos, lai el fin foloko nu lohm sel ac konauk lah el oru ma inge! 'Liye! Messiah el a inge!' Ku el fin fahk, 'El a ingo!' — 47 Pwayena nga fahk nu suwos, leum sac el ac sang tuh nimet kowos lulalfongi. 24 Tuh Messiah kikiap ac mwet mwet kulansap se inge in liyaung ma lai nukewa. 48 palu kikiap ac fah sifyak; elos ac fah oru ma usrngruk ac Tusruktu, el fin mwet kulansap koluk se, el ac sifacna ma sakirk puspis in kiapwela mwet sulela lun God, elos nunku sel mu leum se lai inge ac tia sa in foloko, 49 na fin ku. 25 Lohng akwoye! Nga akkalemye ma inge nu el ac mutawauk in uni mwet kulansap wial, ac mongo ac suwos meet liki pacl ac sifyak. 26 "Mwet fin fahk nu nimnim yurin mwet sruhi. 50 Na leum lun mwet kulansap ac suwos, 'Liye! El oasr yen mwesis ah!' — nimet som nu sac ac foloko ke len se ac ao se ma mwet kulansap sac we; ku, elos fin fahk, 'Liye, el a wlikla in lohm uh!' — tia etu kac. 51 Leum lai ac sang kai na upa nu sel, oana

ma fal nu sin sie mwet wosunkas. Ingo el ac fah tung, keok ac ngalis inwihsel.

25 "Na Tokosrai lun kusrao ac fah mau ouinge: oasr mutan fusr singoul su us lam lalos ac som in osun nu sin sie mwet pisrla. **2** Limekosr selos lalfon, ac limekosr lalmwetmet. **3** Ma limekosr ma lalfon uh us lam lalos, tuh wangin oil elos us saya. **4** A ma limekosr ma lalmwetmet uh us pac sufa sessesla ke oil welulos. **5** Mwet pisrla el pahtla in tuku, ouinge elos nukewa mutawauk in mwetkel ac motulla. **6** "Ke sun infulwen fong, sie pusra kasla ac fahk, 'Mwet pisrla el a tuku 'nge! Fahsru osun nu sell!' **7** Mutan fusr nukewa ngutalik ac akoela lam lalos. **8** Na mutan lalfon limekosr ah fahk nu sin ma lalmwetmet limekosr ah, "Se lasr kutu oil lomtal an, mweyen lam lasr uh ac kunla." **9** Na ma lalmwetmet limekosr ah fahk, 'Kut fin ac sot, na ac sufalla nu sesr kewa. Fahla molela kutu lomtal ke nien kuka ah.' **10** Ouinge mutan lalfon uh som moul oil lalos, ac ke elos som, mwet pisrla el tuku. Mutan limekosr ma lalmwetmet uh welul utsyak nu ke kufwen marut uh, na kauli srungul ah. **11** Tok, na mutan limekosr saya elos tuku, ac fahk, 'Leum! Leum! Iksala nu sesr!' **12** Na mwet pisrla el fahk, 'Tia ku! Nga tia etekomtal!' **13** Na Jesus el fahk, "Ke ma inge kowos taran, tuh kowos tia etu len sac ku ao sac." **14** "Na Tokosrai lun kusrao ac fah mau ouinge: Oasr sie mwet ma ako in som mutwata ke sie pac facl, na el pangonma mwet kulansap lal ac sang elos in liyaung ma lal nukewa. **15** El sang nu sin kais sie fal nu ke lapan ku lal: nu sin sie el sang ipin mani gold limekosr tausin, ac nu sin sie pac el sang luo tausin, ac nu sin sie pac el sang sie tausin. Na el som. **16** Na mwet se ma eis limekosr tausin uh som, orekmakin mani yorol uh ac laesla pac ke limekosr tausin ah. **17** In lumah sac pacna, mwet se ma eis tausin luo ah orekmakin ac laesla pac ke luo tausin. **18** Tusruktu mwet se ma eis sie tausin el som, pukanak luf se infohk uh, ac okanla mani lun leum lal uh loac. **19** Tukun pacl na loeloes se, leum se lun mwet kulansap inge foloko ac siyuk selos koanon orekma lalos. **20** Mwet se ma eis tausin limekosr ah tuku ac sang pac tausin limekosr saya, ac fahk, 'Kom tuh ase limekosr tausin ipin mani gold, ac liye nga orekmakin ac laesla ke tausin limekosr pac.' **21** Na leum sac fahk, 'Kom mwet kulansap wo ac oaru. Wona orekma lom. Kom oaru in liyaung ma pu, inge nga ac fah sot tuh kom in karingin ma pus. Fahsru ac wiyu engankin mwe insewowo luk!' **22** Toko, el su eis tausin luo el tuku ac fahk, 'Leum, kom tuh ase luo tausin ipin mani gold, ac liye nga orekmakin ac laesla ke tausin luo pac.' **23** Na leum sac fahk, 'Kom mwet kulansap wo ac oaru. Wona orekma lom. Kom oaru in liyaung ma pu, inge nga ac fah sot tuh kom in karingin ma pus. Fahsru ac wiyu engankin mwe insewowo luk!' **24** Na mwet kulansap se ma eis ipin mani gold tausin se ah, el tuku ac fahk, 'Leum, nga etu lah kom mwet na upa se. Kom kosrani yen kom tia

taknelik we, ac kom orani fokin ima yen kom tia sisalik fita nu we. **25** Nga tuh sangeng, oru nga som ac okanla mani lom uh infohk uh. Liye! Pa inge ma lom uh.' **26** Na leum sac fahk, 'Kom mwet kulansap koluk ac alsranges! Kom etu na lah nga kosrani yen nga tia taknelik we, ac orani fokin ima yen nga tia sisalik fita uh we. **27** Kom funu sang mani luk uh nu in bank, nga lukun foloko ac eis nufon wi kap kac uh. **28** Eista mani an lukel ac sang nu sel su oasr tausin singoul yoro. **29** Tuh el su oasr ma yoro, ac fah itukyang pac kutu nu sel, na ac fah yohk ac yolyak ma yorol. A el su wangin ma yoro, finne ma srisrik ma oan yorol, ac fah itukla lukel. **30** Ac funu mwet kulansap wangin sripa se inge, sisella nu acn lohsr likinum uh, yen el ac fah tung ac ngalis inwihsel we.' **31** "Ke Wen nutin Mwet el ac tuku in wolana lal wi lipufan lal, el ac fah muta fin tron fulat lal, **32** ac mwet in mutunfacl nukewa fah tukeni nu ye mutual. Na el ac fah sraclik mwet uh nu ke u luo, oana ke mwet liyaung sheep uh ac srela sheep liki goat uh. **33** El ac fah filiya mwet suwoswos uh lac paol layot, ac mwet ngia layen lasa. **34** Na tokosra el ac fah fahk nu sin mwet su muta layot, 'Fahsru, kowos su akinsewowyeyuk sin Papa tumuk! Fahsru ac usrui tokosrai se su nuna akeoyukla nu suwos oe ke mutaweyen orekla faclu. **35** Mweyen nga tuh masrinsral ac kowos kiteyu mongo; nga malu ac kowos se ma nimuk; nga sie mwet sac ac kowos suliuyak nu in lohm suwos; **36** wangin nuknuk luk ac kowos ase nuknuk luk; nga mas ac kowos kasreyu, nga muta in presin ac kowos liyeyume.' **37** Na mwet suwoswos elos ac fah fahk nu sel, 'Leum, ku ngac kut liye kom masrinsral ac kut sot ma nom, ku malu ac kut sot ma nimom?' **38** Ngac kut liye kom sie mwet sac ac sulikomyak nu in lohm sesr, ku wangin nuknuk lom ac kut sot nuknuk lom? **39** Ac ngac kut liye kom mas, ku muta in presin, ac kut tuku nu yurum?' **40** Na Tokosra el ac fahk, 'Pwayena nga fahk nu suwos, ke kowos oru ma inge nu sin sie su srik liki nukewa sin mwet lik, kowos oru nu sik.' **41** "Na el ac fah fahk nu selos su muta lasa, 'Fahla likiyu, kowos su selngawiyuk sin God! Fahla nu ke e su ac fah firir ma pahtpat su akeoyukla nu sel Satan ac mwet lal!" (*aiōnios g166*) **42** Mweyen nga tuh masrinsral a kowos tia kiteyu mongo; nga malu a kowos tia ase ma nimuk; **43** nga sie mwet sac a kowos tia suliuyak nu in lohm suwos; wangin nuknuk luk a kowos tia ase nuknuk luk; nga tuh mas ac muta in presin a kowos tia liyeyume.' **44** Na elos ac topuk nu sel, 'Leum, ngac kut tuh liye kom masrinsral, ku malu, ku sie mwet sac, ku wangin nuknuk lom, ku mas, ku muta in presin, ac tia kasrekom?' **45** Na Tokosra el ac fahk, 'Pwayena nga fahk nu suwos, ke kowos tia kasru sie mwet su srik liki nukewa sin mwet inge, kowos tia oru nu sik.' **46** Na mwet inge ac fah supweyukla nu ke kai ma pahtpat, ac mwet suwoswos elos ac fah som nu ke moul ma pahtpat." (*aiōnios g166*)

26 Tukun Jesus el luti ma inge nukewa nu selos, el fahk nu sin mwet tumal lutlut, **2** "Tukun len luo, oana kowos etu, ac fah pacl lun Kufwen Alukela, na Wen nutin Mwet el ac fah itukyang in anwuki fin sakseng soko." **3** In pacl se inge un mwet tol fulat ac mwet matu elos toeni ke inkul fulat sel Caiaphas, su Mwet Tol Fulat, **4** ac oru pwapa lalos in sruokilya Jesus in lukma tuh in anwuki el. **5** Na elos fahk, "Enenu kut in tia oru ke pacl in kufwa uh, mweyen ac ku in pirakak lokoalok." **6** Jesus el som nu Bethany ac muta in lohm sel Simon, sie mwet su musen lepa meet. **7** Ke Jesus el mongo, oasr sie mutan tuku nu yorol us mwe akmusra keng ac yohk molo ma oan in sie mwe neinyuk orek ke eot alabaster, ac el okoaung nu fin sifal Jesus. **8** Mwet tumal lutlut elos liye ma inge ac elos arulana toasrla kac. Elos siyuk, "Mwe mea in sununteiyuk ma inge? **9** Mwe akmusra inge ku in kukakinyukla ke moul na yohk, ac mani kac uh sang kasru mwet sukasrup!" **10** Jesus el etu ma elos fahk, ac el fahk nu selos, "Efuu kowos ku kaskas akkolukye mutan se inge? Orekma na wo se pa el oru nu sik inge. **11** Ac oasr mwet sukasrup in masrlowos pacl nukewa, a nga ac tia muta yuruwos pacl nukewa. **12** Ke el mosrweyula ouinge, el akoela monuk nu ke pukpuki. **13** Pwayena nga fahk nu suwos, lah yen nukewa ma Pweng Wo se inge lutiyuk we fin faclu, ma el orala inge ac fah srumunyuk in esamyuk el kac." **14** Na sie sin mwet lutlut singoul luo lun Jesus, el su pangpang Judas Iscariot, el som nu yurin un mwet tol fulat **15** ac siyuk selos, "Mea kowos ac se nu sik nga fin tukakunulak Jesus nu suwos?" Na elos oakla ipin silver tolngoul ac sang nu sel. **16** In pacl sac lac, Judas el suk na sie pacl wo lal in eisalang Jesus nu selos. **17** Ke len se meet lun Kufwen Bread Tia Akpulol, mwet tumal lutlut elos tuku nu yurin Jesus ac siyuk sel, "Pia acn kom lungse kut in akoela Kufwen Alukela lom an we uh?" **18** Na Jesus el fahk, "Fahlal nu yurin sie mukul su oasr in siti uh ac fahk nu sel, 'Mwet Luti el fahk mu: Pacl luk apkuran me. Nga ac mwet tumuk lutlut ac fah oru Kufwen Alukela lasr in lohm sum.'" **19** Mwet tumal lutlut elos oru oana ke Jesus el fahk nu selos, ac elos akoela Kufwen Alukela. **20** Ke ekela, Jesus ac mwet tumal lutlut singoul luo elos mutani in mongo. **21** Ke elos mongo, Jesus el fahk, "Pwayena nga fahk nu suwos, sie suwos ac tukakinyuk." **22** Mwet tumal lutlut elos arulana supwarla ke kas inge, ac kais sie selos mutawauk in siyuk sel, "Leum, ya nga pa kom fahk uh?" **23** Na Jesus el fahk, "El su wiyu isongya bread nal nu in ahuu se inge, el pa ac tukakinyuk." **24** Wen nutin Mwet el ac fah misa oana ke Ma Simusla fahk, a we nu sin mwet se su ac tukakunulak uh! Funu el tiana isusla lukun wo nu sel!" **25** Na Judas, el su ac tukakunulak, el siyuk sel, "Mwet Luti, ya nga pa kom fahk uh?" Na Jesus el fahk, "Kom fahk na." **26** Ke elos mongo, Jesus el eis bread se, sang kulo kac, na el kunsalik ac sang nu sin mwet tumal lutlut ac fahk, "Kowos eis ac mongo; ma inge monuk." **27** Na el eis sie cup, sang kulo kac, ac sang nu selos ac fahk, "Kowos nukewa nim kac. **28** Ma inge srahk lun wuleang su ukuiuykla in eela ma koluk lun mwet puspis. **29** Nga fahk nu suwos, nga ac fah tia sifil nim wain nwe ke na nga wi kowos nim ke wain sasu in Tokosrai lun Papa tumuk." **30** Na tukun elos yuk soko on in kaksak, elos illa ac som nu Fineol Olive. **31** Na Jesus el fahk nu selos, "Ofong na, kowos nukewa ac fah kaingelik likiyu, oana ke Ma Simusla uh fahk: 'God El ac uniya mwet shepherd, ac sheep uh fah kaingelik.' **32** Tusrutku ke nga ac sifil akmouleyuykak, nga ac fah som meet liki kowos nu Galilee." **33** Na Peter el kasla ac fahk nu sin Jesus, "Nga ac fah tiana som liki kom, elos inge nukewa finne som liki kom!" **34** Na Jesus el fahk nu sel Peter, "Pwayena nga fahk nu sum, meet liki won uh ac kahkla ofong, kom ac lafwekinyu pacl tolu." **35** Ac Peter el fahk, "Nga ac tiana lafwekin kom, nga finne ac wi kom misa!" Ac mwet lutlut saya nukewa elos fahk oapan. **36** Na Jesus ac mwet tumal lutlut elos som nu in acn se pangpang Gethsemane, ac el fahk nu selos, "Kowos muta inge ac nga ac som nu meeto in pre." **37** El eisal Peter ac wen luo natul Zebedee welul, ac el mutawauk in asor ac toasrlana, **38** ac el fahk nu seltal, "Yoklana asor ac toasr lun insiuk, apkuranna nga in misa kac. Komtal mutana inge ac wiyu ngetnget ac soano." **39** El fahsr kutu nu meet, ac faksifi ac pre, "O Papa, fin ku, nga siyuk kom in eisla cup in keok se inge likiyu! Tusrutku in tia ou lungse luk, a in ou lungse lom." **40** Na el folokla nu yurin mwet tumal lutlut tolu ah, tuh eltal nu motul, ac el fahk nu sel Peter, "Ya komtal koflana wiyu soano ke ae sefanna? **41** Soano ac pre tuh komtal in tia putatyang nu in mwe sruhf. Pwayer, ngun lungse, a ikwa munas." **42** Na Jesus el sifilpa som ac pre ac fahk, "O Papa, cup in keok se inge fin tia ku in itukla likiyu nwe ke na nga numla, lela ma lungse lom in orek." **43** Na el sifil folokla nu yurin mwet tumal lutlut ac liye ke eltal motulna ac tia ku in ngutalik ke mwetkel latal. **44** Na Jesus el sifilpa som lukeltal, ac pre ke pacl se aktolu, ac kalweni pacna ma el fahk meet ah. **45** Na el foloko nu yurin mwet tumal lutlut ac fahk, "Ya komtal srakna motul ac mongla? Liye! Sun tari ao se ma Wen nutin Mwet ac tukakinyuk ac itukyang nu inpoun mwet koluk. **46** Tukakek, kut som. Liye, pa inge mwet se ma ac tukakinyuyak ah!" **47** Jesus el srakna kaskas ke Judas, sie sin mwet singoul luo el tuku. El wi sie un mwet na pus su supweuykme sin un mwet tol fulat ac mwet matu, ac elos us cutlass ac sak in anwuk inpaolos. **48** Mwet se ma tukakunulak ah el tuh fahkang sie mwe akul nu sin u lulap sac: "Mwet se ma nga ac ngokya muta uh pa kowos ac sruokya uh!" **49** Judas el fahsryang na nwe yorol Jesus ac fahk, "Paing kom, Mwet Luti," na el ngokya mutal. **50** Na Jesus el fahk nu sel, "Mwet kawuk, oru aksaye ma kom tuku in oru an!" Na elos tuku ac sruokilya Jesus, ac kaprilya. **51** Ac sie selos su welul Jesus el faesak cutlass natul ac pakela la

sren mwet kulansap se lun Mwet Tol Fulat. 52 Na Jesus fin kikiap! Nga tia etu mwet sacn!" In paci sacna won el fahk nu sel, "Folokunang cutlass nutum an nu yen oan we an. Elos nukewa su orekmakin cutlass, ac fah misa ke cutlass. 53 Ya kom nunku mu nga tia ku in pang nu sin Papa tumuk, na in kitin paci ah na El ac supwama pus liki legion singoul luo ke lipufan lal? 54 Tusraktu fin ouinge, na ac akpwayeiyuk fuka Ma Simusla ma fahk mu ma inge enenu na in sikiyak?" 55 Na Jesus el kaskas nu sin un mwet su tuku inge ac fahk, "Ya kowos enenu na in us cutlass ac sak in anwuk in tuh sruokywi, oana in mwet pisraprasr sulallal se pa nga? Len nukewa nga muta ac lut in Tempul, a kowos tia sruokywi. 56 Tuh ma inge nukewa orek in akpwayeiyuk Ma Simusla ac kas lun mwet palu." Na mwet tumal lutlut nukewa elos som lukel ac kaingelik. 57 Mwet ma sruokilya Jesus elos kololla nu lohm sel Caiaphas, Mwet Tol Fulat, yen un mwet lutu Ma Sap ac mwet matu elos tukeni we. 58 Peter el fahsr loessula tokol nwe ke inkul lun Mwet Tol Fulat. El utay nu we ac muta yurin mwet karingin inkul uh in liye lah mea ac sikiyak. 59 Un mwet tol fulat ac Un Mwet Pwapa Fulat kewa elos tukeni suk ma loh kikiap lain Jesus elos in ku in unilya, 60 tusrukku elos tia ku in konauka mwatal, finne pus mwet ma tuku ac fahk kas kikiap kacl. Na tok, mwet luo tuyak 61 ac fahk, "Mwet se inge tuh fahk mu, 'Nga ku in kunausla Tempul lun God ac sifil musaela ke len tolun na.'" 62 Mwet Tol Fulat el tuyak ac fahk nu sin Jesus, "Ya wangin ma kom ac fahk in topuk kas in lain kom inge?" 63 Tusraktu Jesus el mislana tia kas. Na Mwet Tol Fulat el sifil fahk nu sel, "Nga fahk nu sum tuh kom in fulahk nu sesr Inen God moul, ya kom pa Messiah, Wen nutin God?" 64 Na Jesus el topuk ac fahk nu sel, "Kom fahk na. Tuh nga fahk nu suwos nukewa, ingela kowos ac fah liye Wen nutin Mwet ke el muta layen layot Sel su Kulana, ac tuku fin pukunyeng lun kusrao!" 65 Ke El fahk ma inge, Mwet Tol Fulat el seja nuknuh lal ac fahk, "El kaskas enum lain God! Kut tia sifil enenu mwet loh! Kowos lohng tarin enum in kaskas lal uh!" 66 Mea kowos wotelan?" Na elos nukewa fahk, "Oasr mwatal. Fal elan misa." 67 Na elos aniya mutual ac srunglul, ac elos su puok mutual 68 elos fahk, "Kom pa Christ. Palya nu sesr lah su puok kom uh!" 69 Peter el srakna muta inkul lun Mwet Tol Fulat, na sie sin mutan kulansap lun Mwet Tol Fulat el tuku nu yorol ac fahk nu sel, "Kom pac pa sie mwet ma welul Jesus, mwet Galilee sac." 70 Tuh Peter el lafwekin ye mutun mwet nukewa, ac fahk, "Nga tia etu ma kom fahk an." 71 Na el oatula nu ke mutunpot uh, ac sie pac sin mutan kulansap uh liyalak ac fahk nu sin mwet ma muta we uh, "Mukul se inge tuh welul Jesus lun Nazareth." 72 Na Peter el sifilpa lafwekin ac fahk, "Nga fulahk lah nga tia etu mwet sacn!" 73 Tok kutu srisrik na mwet ma tu in sac tuku nu yorol Peter ac fahk, "Pwayena lah kom sie selos, mweyen ah in pusrem fahkkomyak!" 74 Na Peter el fahk, "Nga fulahk lah nga kaskas pwaye! God Elan selngawiyu nga

fin kikiap! Nga tia etu mwet sacn!" In paci sacna won kahkla, 75 na Peter el esamak kas ma Jesus el tuh fahk nu sel: "Meet liki won uh ac kahkla, kom ac lafwekinu paci tolun." El tufokla liki acn sac, ac tung arulana upa.

27 Toang na ke lotutang tok ah, mwet tol fulat ac mwet matu nukewa elos pwapa in unilya Jesus. 2 Elos kapriya ke sein, ac pwanulla nu yorol Pilate, governor Rome se su karingin acn Judea. 3 Judas, su tutakunulak Jesus, ke el lohngkah lah wotla mu in anwuki Jesus, el auli insial, ac folokunla ipin silver tolngoul ah nu sin mwet tol fulat ac mwet matu ah. 4 Ac el fahk, "Nga orala ma na koluk se ke nga tukakunak sie mwet su wangin mwata in anwuki!" Ac elos fahk nu sel, "Ac mea lasr nu kac? Ma na nu sum pa ma ingan." 5 Judas el sisya ipin silver uh in Tempul ac illa. Na el som sifacna loksakla. 6 Mwet tol fulat elos srukak ipin mani uh ac fahk, "Mani inge ma moliyen srah — Ma Sap lasr uh tia lela kut in likiya mani ouinge ke nien fil mani lun Tempul." 7 Na elos insesela in orekmakin mani sac in molela acn se lun sie mwet orek ahlu kle, tuh in nien kulyuk nu sin mwetsac uh. 8 Pa inge sripa se oru pangpang acn sac "Acn lun Srah" nwe misenge. 9 Ke ma inge akpwayeiyuk kas lal Jeremiah mwet palu su fahk, "Elos eis ipin silver tolngoul, lupa se mwet Israel elos insese in sang molella kac, 10 ac orekmakin in sang molela acn se lun mwet orek ahlu kle se, oana ke Leum El sapkin nu sik." 11 Jesus el tu ye mutun Governor, ac Governor el siyuk sel, "Ya kom pa tokosra lun mwet Jew?" Na Jesus el fahk, "Kom fahk na." 12 Na ke mwet tol fulat ac mwet matu elos fahk kas in tukak kacl, wanginna ma el fahk. 13 Na Pilate el fahk nu sel, "Ya kom tia lohng kas in tukak puspis ma elos lain kom kac inge?" 14 Tusraktu Jesus el tiana fahkla siefanna kas, su arulana mwe lut nu sel Governor. 15 In paci in Kufwen Alukela nukewa, oasr oakwuk se lun governor lun acn Rome in aksukosokyela sie sin mwet kapir in presin ma mwet uh ac siyuk in ikakla. 16 In paci se inge, oasr sie mwet presin pwengpeng ke koluk la. Inel pa Barabbas. 17 Ounge ke mwet Jew puspis tukeni, Pilate el siyuk selos, "Su kac kowos lungse nga in aksukosokyela nu suwos uh? Barabbas, ku Jesus su pangpang Christ?" 18 El arulana etu lah mwet kol lun mwet Jew elos eisalang Jesus nu sel mweyen elos sok sel. 19 Ke Pilate el muta ke nien nununku, mutan kial el sapla nu sel ac fahk, "Nimet kom oru kutena ma nu sin mwet se ingan su wangin mwatal, mweyen mweme se nga mwemei fong kacl arulana aklokoalokyeyu." 20 Mwet tol fulat ac mwet matu elos pirakak insien mwet uh in siyuk Pilate elan tulalla Barabbas ac unilya Jesus. 21 Ac Pilate el siyuk sin mwet uh, "Su kac sin mwet luo inge kowos lungse nga in aksukosokyela?" Ac elos fahk, "Barabbas!" 22 Na Pilate el siyuk selos, "Ac mea nga ac oru nu sin Jesus su pangpang Messiah?" Elos nukewa fahk, "Unilya fin sakseng!" 23 Ac Pilate el sifil siyuk, "Ma koluk fuka el

orala uh?" Na elos wowoyak ke kuiyalos ac fahk, "Unilya lulap, ac sisla mongol. **51** Na in paci sacna, lisrlis se fin sakseng soko!" **24** Ke Pilate el akilen lah wangin ma lisringyen Acn Mutual Na Mutual in Tempul ah mihsalik el ku in oru in kutong wowon lun un mwet uh, el eis kutu ip luo lac lucngi nwe ten. Faclu kusrusryak, eot lulap kof ac ohlla paol ye mutualos nukewa, ac fahk, "Wangin uh fokelik, **52** inkulyuk uh ikakla, ac mwet puspis sin mwetik ke misa lun mwet se inge! Ma inge ma na lowos!" **25** Na mwet e nukewa elos topuk ac fahk, "Lela mwatan **53** ac illa liki kulyuk lalos. Ac tukun Jesus el moulyak misa lal in oan facsr ac tulik natus!" **26** Na Pilate el liki misa, elos som nu in Siti Mutual, yen mwet puspis tulalla Barabbas nu selos; ac tukun el sap in stringsring liyalos we. **54** Ke mwet kol se lun un mwet mweun, ac Jesus, el eisalang tuh in anwuki el fin sakseng soko. **27** mwet lal su taran Jesus, elos pula kusrusr lun faclu, Na mwet mweun lal Pilate elos usalla Jesus nu inkul ac liye ma nukewa ma sikiak inge, elos tunirfongla ac fulat lal governor, ac mwet mweun wialos nukewa toeni fahk, "Pwayena lah el inge Wen nutin God!" **55** Mutan apnulla. **28** Elos sarukla nuknuk lal ac nokmulang ke sie puspis wi pac muta in sac, su tu loes kutu ac liye ma nuknuk srusra. **29** Na elos pirakela sie tefuro ke lah ma orek uh. Elos inge tuh welul Jesus tuku Galilee me ac oasr otoh kac ac sang nu fin sifal, ac sang sak soko nu kulansupwal. **56** Kutu selos pa Mary Magdalene, Mary inpaol layot; ac elos epasrla ye mutual ac aksruksruk el fahk, "Paing kom, Tokosra lun mwet Jew!" **30** Elos anel, nina kial James ac Joseph, ac mutan kial Zebedee. **57** Ke ekela, sie mwet kasrup in acn Arimathea el tuku. Inel ac eisla sak soko ah ac sang puok sifal. **31** Tukun elos pa Joseph, ac el sie pac mwet lutlut lun Jesus. **58** El aksruksruk el tari, elos sarukla nuknuk srusra sac, ac sifil utyak nu ye mutual Pilate ac siyuk ke monin Jesus, ac nokmulang ke nuknuk se lal ah, na elos pwanulla in tuh Pilate el sap in itukyang monin Jesus nu sel Joseph. **59** anwuki el fin sakseng. **32** Ke elos illa liki siti uh, elos sun Ouinge Joseph el eisya manol ac nokmulla ke nuknuk sie mwet Cyrene su pangpang Simon, na mwet mweun linen susu se, **60** ac filiya in kulyuk se lal sifacna su el elos sap ku nu sel elan us sakseng lun Jesus. **33** Elos tufahna taflela in eot uh. Tari el epusang eot na lulap tuku sun acn se pangpang Golgotha, su kalmac pa "Sri se sang kosrala mutun kulyuk uh, na el som. **61** Mary In Ahlunsuf." **34** Na elos sang nu sin Jesus wain karyak Magdalene ac Mary se ngia eltal muta we tulanot kulyuk ke ma mwen; tuh ke el ema tari el tia lungse nim. **35** sac. **62** In len tok ah, len Sabbath, un mwet tol fulat ac Elos srupsrulak fin sakseng soko ah, na elos susfa ke nuknuk el nukum ah, in konauk lah ac ma lun su. **36** ac fahk nu sel, "Governor, kut esam lah ke mwet kikiap Tukun ma inge, elos muta in acn sac ac taranul Jesus. **37** Ac elos patikya sie ma simla oan lucng liki sifal, ma akkalemye sripen anwuki el, su fahk, "El inge Jesus, kom in sap in arulana taranyuk kulyuk sac nwe ke sun Tokosra lun mwet Jew." **38** Na elos oayapa srupsrak len se aktolu, tuh mwet tumal lutlut elos fahk tia ku in mwet pisrapasr sulallal luo welul, sie layot ac sie lasa. som ac pisrala manol, tari elos fahk nu sin mwet uh mu **39** Mwet su fahsryak we elos usruk kwawalos ac fahk **40** ac fahk, "Kom pa tuh fahk liki na kikiap se meet ah." **65** Ouinge Pilate el fahk kas koluk in angiol Jesus, **41** lumah se na inge, mwet tol liki na kikiap se meet ah." **65** Ouinge Pilate el fahk nu mu kom ac kunausla Tempul ac sifil musaela tukun len tolu! Kom fin Wen nutin God, sifacna molikomla! Fani selos, "Eis kutu mwet soan, ac kowos som taran kulyuk **42** "El molela mwet ngia, a el tia ku in sifacna molella! Ya tia el pa tokosra lun Israel uh? El fin fani liki sakseng soko ingan ingena, na kut fah lulalfongel!" **43** El lulalfongi God, ac sifacna fahk mu el Wen nutin God. Kolya kut in liye lah God El ac lungse molella!" **44** Finne mwet pisrapasr ma welul srapsriyak uh, eltal wi pac aksruksruk. **45** Ke infulwen len, in polo acn sac nufon lohsrla ke lusen ao tolu. **46** Na apkuran nu ke ao tolu tafun len tok, Jesus el wowoyak ac fahk, ["Eli, Eli, lema sabachthani?"]? su kalmac uh pa, "God luk, God luk, efu kom ku fahs likiyu?" **47** Kutu sin mwet ma tu in sac elos lohngol ac elos fahk, "El pangnol Elijah!" **48** Na sie selos kasrusr ac eis sie insroal, twenya ke wain mwen, ac sang nu ke soko sak, na kolak elan nim. **49** A mwet ngia elos fahk, "Kolyawin, kut soano lah Elijah el ac tuku molella!" **50** Jesus el sifil wola ke sie pusra **28** Tukun len Sabbath, ke kusrun len in Sunday, Mary Magdalene ac Mary se ngia eltal som in liye kulyuk uh. **2** In kitin paci ah na kusrusr na upa se sikiak; na sie lipufan lun Leum oatui irkusrar me, epusla eot sac ac muta fac. **3** Mutual arulana saromrom oana sarom lucng, ac nuknuk lal arulana fasfasr oana snow. **4** Ac mwet soan ke kulyuk uh elos arulana sangeng ac rarrar, ac elos putati oan infohk uh oana mwet misa. **5** Na lipufan sac fahk nu sin mutan luo ah, "Komtal tia enenu in sangeng. Nga etu lah komtal suk Jesus su anwuki fin sakseng soko. **6** El wangin inge. Akmoulyeyukyak el, oana el tuh fahk. Fahsru liye acn se ma el tuh oan we uh. **7** Komtal sulaklak som ac fahkang nu sin mwet tumal lutlut ouinge, "Akmoulyeyukyak el tari liki misa, ac inge el a som meet liki kowos nu Galilee; ac kowos ac fah liyal we!" Esam ma nga fahk nu sumtal inge." **8** Ouinge eltal sulaklak som liki kulyuk uh. Eltal sangeng a eltal oayapa

sesesla ke engan, ac eltal kasrusr in sulkakin kas inge nu sin mwet tumal lutlut. **9** In kitin pacl ah na Jesus el sonoltal ac fahk nu seltal, "Paing komtal." Eltal kalukyang nu yorol, sruokya nial, ac alu nu sel. **10** Ac Jesus el fahk nu seltal, "Nimet komtal sangeng. Fahla ac fahk nu sin mwet wiuk elos in som nu Galilee, ac elos ac fah liyeyu we." **11** Ke pahl se mutan inge som, kutu sin mwet soan ma taran kulyuk uh elos folokla nu in siti uh ac fahkak nu sin mwet tol fulat ma nukewa ma sickyak uh. **12** Mwet tol fulat elos osun yurin un mwet matu ac elos tukeni orala pwapa lalos, ac elos sang mani na yohk se nu sin soan uh **13** ac fahk, "Kowos in fahk mu mwet tumal lutlut elos tuku ke fong ac pisrala manol ke kowos motul. **14** Governor el fin lohngak, kut ac akwoyal ac fahk lah wangin ma koluk lowos, na komtal tia enenu in fosrnge ke kutena ma." **15** Mwet soan elos eis mani uh ac oru oana ma fwack nu selos. Na kas se inge srumunyuk inmasrlon mwet Jew in pacl sac me nwe misenge. **16** Mwet tumal lutlut singoul sie elos som nu fineol soko in acn Galilee, yen ma Jesus el tuh sapkin elos in som nu we. **17** Ke elos liyal elos alu nu sel, a kutu selos alolo. **18** Jesus el kalukyang nu yorolos ac fahk nu selos, "Ku nukewa inkusrao ac fin faclu ituku nu sik. **19** Ke ma inge kowos som nu yurin mwet in mutunfacl nukewa fin faclu, ac oru tuh elos in mwet tumuk lutlut: baptaiselos Inen Papa, Wen, ac Ngun Mutual, **20** ac luti nu selos in akos ma nukewa nga sapkin nu suwos. Ac nga ac fah wi kowos pacl nukewa nwe ke safla faclu." (aiōn g165)

Mark

1 Pa inge Pweng Wo ke Jesus Christ, Wen nutin God.

2 Pweng Wo se inge mutawauk oana ke Isaiah mwet palu el simusla ac fahk: "Liye, nga ac supwaot mwet palu luk meet liki kom Su fah akoo inkane lom. **3** Sie pusra wowoyak yen mjesis ac fahk, "Kowos akoo inkane lun Leum, Ac aksuwosye elan fahsr kac!" **4** Ouinge John el tuku nu yen mjesis ac el baptaisi mwet ac lotelos ac fahk, "Kowos auliyak ac baptaisla, na God El fah eela ma koluk lowos." **5** Mwet pupsis tuku liki acn Judea ac siti Jerusalem, ac som in lohng luti lal John. Elos fahkak ma koluk lalos, ac el baptaiselosla Infacl Jordan. **6** John el nokomang nuknuk orekla ke unen camel, ac mwe lohl losyen infulwal orekla ke kulun kosro, ac mwe mongo nal pa locust ac honey inima. **7** Ac el fahkak nu sin mwet uh, "Oasr sie ac tuku tukuk su arulana fulat likiyu. Nga tia fal in suwoli ac tulala ah losyen faluk lal. **8** Nga baptaisikowsla ke kof, a el ac fah baptaisi kowos ke Ngun Mutual." **9** Tia paht toko na Jesus el tuku liki Nazareth in acn Galilee, ac John el baptaisella Infacl Jordan. **10** Ac ke pacl se na el tufahna utyak liki inkof uh, el liye inkusras ikakelik ac Ngun oatui oana sie wuleoa, ac tuhwi nu facl. **11** Ac pusra se tuku inkusras me ac fahk, "Kom Wen kulo nutik. Nga insewowo sum." **12** Ke pacl sacna, Ngun kololla nu yen mjesis, **13** ac el muta we len angngaul, ac Satan el srifel. Oasr kosro lemnak in acn sac, ac lipufan elos tuku ac kulansupwal. **14** Tukun John el kauli in presin, Jesus el som nu Galilee ac luti ke Pweng Wo sin God me. **15** El fahk, "Sun tari pacl fal sac — Tokosrai lun God apkuran me. Kowos auliyak ac forla liki ma koluk lowos, ac lulalfongi ke Pweng Wo." **16** Ac ke Jesus el fahsr sisken Lulu Galilee el liye mwet patur luo, Simon ac Andrew mwet lel, ke eltal fuhlalik nwek natultal in lulu uh. **17** Ac Jesus el fahk nu seltal, "Fahsru wiyu, ac nga fah luti komtal ouuyen paturi mwet." **18** In pacl sacna eltal filiya nwek natultal ac welul som. **19** Ac ke el fahsr kutu nu meet el liye pac tamulel se, James ac John, wen natul Zebedee. Eltal muta in oak okoaltal ac onon kwa lalos. **20** Ke Jesus el liyaltal el pangnoltal, ac eltal filiya Zebedee, papa tumatal, in oak uh wi mwet orekma lun oak uh, ac fahsr tokol Jesus. **21** Jesus ac mwet tumal lutlut tuku nu in siti Capernaum, ac ke len Sabbath se toko, Jesus el som nu iwen lolngok ac mutawauk in luti. **22** Mwet uh arulana lut ke ouuyen luti lal, mweyen el luti nu selos oana sie su oasr wal fulat yoro, ac tia oana mwet luti Ma Sap uh. **23** In pacl sacna sie mwet su oasr ngun fohfkof yoro iuliyak nu in iwen lolngok ac wowoyak ac fahk, **24** "Jesus mwet Nazareth, mea kom lungse sesr uh? Ya kom tuku in kunauskutla? Nga etu lah su kom an — kom pa el su mutallana sin God me!" **25** Ac Jesus el kai ngun sac ac fahk, "Misla, ac illa liki mwet infohk uh, na el wowoyak ke pusra lulap ac illa liki mwet

sac. **27** Mwet nukewa elos arulana fwefela ac asiyuki inmasrlilos ac fahk, "Mea se inge? Ya mwe luti susu se pa inge? Mwet se inge oasr ku lulap lal in kaskas nu sin ngun fohfkof ac elos aksol!" **28** Na pungen Jesus sa na fahsrelik yen nukewa in Galilee. **29** Jesus ac mwet tumal lutlut elos illa liki iwen lolngok ac som utyak nu in lohm sel Simon ac Andrew. James ac John welulat pac. **30** In pacl se inge nina kien mutan kial Simon el oanna mas ke folla lun manol, ac ke Jesus el sun acn we elos sulkakin mutan sac nu sel. **31** Ac Jesus el tuku nu yorol ac sruokyta paol ac taksalak; ac mas fol sac wanginla lukel ac el tukakek ac kulansapwalos. **32** Ke ekela tukun faht uh tili, mwet uh usalosla nukewa su mas ac oayapa elos su oasr demon yorolos nu yurin Jesus. **33** Mwet nukewa in siti sac fahsreni nu ke mutun lohm sac. **34** Jesus el akkeyala mwet pupsis su maskin kain in mas pupsis, ac lusla pac demon pupsis; a el tia lela demon uh in kaskas ke sripen elos etu lah su el uh. **35** Toang na ke lotu tok ah, Jesus el tukakek meet liki lenelik, ac illa liki lohm uh ac som liki siti sac nu yen ma el ac muku we in pre. **36** Na Simon ac mwet su welul elos som ac sokol, **37** ac ke elos konakal elos fahk nu sel, "Mwet nukewa suk kom." **38** A Jesus el fahk nu selos, "Kut enenu in som pac nu in siti srisrik saya, tuh nga enenu in luti pac we, mweyen pa inge sripen tuku luk uh." **39** Ouinge el fufahsryesr nu in acn Galilee nufon ac luti in iwen lolngok lalos, ac sisla demon uh liki mwet uh. **40** Sie mwet su musen lepa el tuku nu yurin Jesus. El faksufi ac kwafe nu sel ac fahk, "Fin ou lungse lom kom ku in aknasnasyeyula." **41** Jesus el arulana pakomutal, na el asroela paol ac kahlilya ac fahk, "Nga lungse. Kom in nasnasa." **42** In kitin pacl ah na musen lepa sac wanginla lukel ac el kwela. **43** In pacl sacna Jesus el supwalla tukun el arulana wili nu sel mu, **44** "Liyauung tuh kom in tia fahk ma inge nu sin kutena mwet; a fahla ingena ac fahkkomyang nu sin mwet tol. Na kom fah sang mwe kisa ma Moses el sapkin, tuh in mwe akpwayeye nu sin mwet nukewa lah kom kwela." **45** A mukul sac som ac mutawauk in sulkakin ma inge yen nukewa. Ke sripen yokla srumunyen ma inge sel, Jesus el koflana iuliyak lemtulauk nu in kutena siti. A el muta likin siti uh, ac mwet uh tuku nu yorol liki acn nukewa.

2 Kuta len tok Jesus el folokla nu Capernaum ac solyak lah el oasr in lohm sel. **2** Mwet pukanten tuku tingilya in lohm ah lac nwe ke mutunoa ac likin mutunoa. Na ke Jesus el fahkak kas lun God nu selos, **3** mukul aksor tuku us sie mwet musen ul nu yorol. **4** Tusrukta ke sripen iktokla lohm uh, elos tia ku in kalukyang in usak mwet mas sac nu yurin Jesus. Ouinge elos fanyak ac ikasla mangon lohm uh swosna nu ke acn se Jesus el muta we. Na elos koela kilus se ma mwet ul sac oan fac. **5** Ke Jesus el liye lupan lulalfongi lalos, el fahk nu sin mwet ul sac, "Wen nutik, ma koluk lom nunak munas nu sum." **6** Kuta sin mwet luti Ma Sap su muta we elos sifacna

nunku in elos, 7 "Efu mwet se inge ku kaskas ouinge? El kaskas enum ke God! Wangin mwet ku in nunak munas ke ma koluk, a God mukena!" 8 In pacl sacna Jesus el etu ma elos nunku uh, na el fahk nu selos, "Efu kowos ku nunku ouingan? 9 Pia kac ma ac fisrasr in fahk nu sin mwet ul se inge uh, 'Ma koluk lom nunak munas nu sum,' ku in fahk, 'Tukakek, sruak mwe oan kiom, ac fahrs?'

10 Nga fah akpwayeri nu suwos lah oasr ku lun Wen nutin Mwet in nunak munas ke ma koluk fin faclu." Ouinge el fahk nu sin mwet ul sac, 11 "Nga fahk nu sum, tuyak, sruak mwe oan kiom ac som nu lohm sum ah!" 12 Ke elos ngetang liye mwet sac, el tukakek, sruak mwe oan kial ac sulaklak som. Mwet nukewa arulana fwefela ac kaksakin God ac fahk, "Kut soenna liye lumah ouinge oemeet mel!" 13 Jesus el sifilpa folokla nu sisken Lulu Galilee. Un mwet puspis tuku nu yorol ac el mutawauk in lotelos. 14 Ac ke el fahsrt kutu nu meet, el liye sie mwet eisani tax su muta in nien eisani tax; inel pa Levi wen natul Alphaeus. Ac Jesus el fahk nu sel, "Fahsrt tukuk." Na Levi el tuyak ac fahsrt tokol. 15 Na tok Jesus el fungla in mongo in lohm sel Levi. Pukanten mwet eisani tax ac mwet koluk pac sayo elos wi fahsrt tukun Jesus, na in pacl se inge pus selos uteyk welul ac mwet tumal lutlut mongo. 16 Kutu sin mwet lutli Ma Sap su mwet Phariee, elos liye ke Jesus el wi mwet koluk ac mwet eisani tax inge mongo, na elos siyuk sin mwet tumal lutlut lah etu el ku mongo ac nim yurin kain in mwet ouinge. 17 Ac ke Jesus el lohng, el fahk nu selos, "Mwet ku elos tia enenu mwet ono, a mwet mas mukena. Nga tia tuku in pangon mwet suwoswos, a mwet koluk." 18 Sie pacl ah, mwet lutlut lai John Baptais ac mwet Phariee elos lalo. Na kutu mwet tuku nu yurin Jesus ac siyuk sel, "Efu ku mwet lutlut lai John ac mwet lutlut lun mwet Phariee elos lalo, a mwet lutlut lom tiana lalo?" 19 Ac Jesus el topuk, "Ya mwet kawuk lun mwet pisrla elos ac lalo ke mwet pisrla el muta yorolos? Tia ku! Lusen na pacl mwet pisrla el muta yorolos elos ac tia lalo. 20 Tuh sie len, mwet pisrla el ac fah utukla lukelos, na pacl sacn elos ac fah lalo. 21 "Wangin mwet sang ipin nuknuk sasu in pinis nuknuk mah, mweyen ipin nuknuk sasu sac ac tulakeni ac sacla kutu nuknuk mah sac, ac oru mihsa sac ac yokelik liki meet ah. 22 Oayapa wangin mwet okaung wain sasu nu in pak in neinyuk wain matu, mweyen wain uh ac foklalik pak sac, na kewana wain ac mwe neinyuk wain ac musalla. Ouinge wain sasu enenu na in itukyang nu in mwe neinyuk sasu." 23 Jesus ac mwet tumal lutlut elos fahsrt sisken ima in wheat ke sie len Sabbath, ac mwet tumal lutlut mutawauk in olela wheat uh. 24 Na mwet Phariee elos fahk nu sel Jesus, "Liye, ma mwet lutlut lom oru inge ke len Sabbath lain Ma Sap lasr!" 25 Jesus el topuk ac fahk, "Ya kowos soenna rit ke ma David el oru ke pacl se oasr enenu lai ke mwe mongo? El ac mwet ma welul uh elos masrinsral, 26 na el som nu in lohm sin God ac mongo ke bread ma kisala nu sin

God. Ma inge tuh sikiyak ke pacl se Abiathar el Mwet Tol Fulat. Ke oakwuk lun Ma Sap lasr uh, mwet tol mukena ku in mongo ke bread inge, a David el mongo kac ac el sang pac kutu nu sin mwet lal." 27 Na Jesus el fahk nu selos, "Len Sabbath orekla ke sripen mwet uh, ac tia mwet uh ke len Sabbath. 28 Ke ma inge Wen nutin Mwet el oayapa Leum lun len Sabbath."

3 Na Jesus el sifil folokla nu in iwen lolngok, ac oasr sie mwet we su ul la paol. 2 Oasr kutu mwet we su kena suk mwatan Jesus, ouinge elos arulana lohang in liye lah el ac akkeyala mwet sac ke len Sabbath. 3 Jesus el fahk nu sin mwet sac, "Fahsru nu meet uh." 4 Na el siyuk sin mwet uh, "Mea Ma Sap lasr uh lela kut in oru ke len Sabbath uh? In kasru, ku in akkeokye? In molela moul lun sie mwet, ku in kunausla?" A elos tiana fahk kutena ma. 5 Jesus el arulana kasrkusrak ke el ngetang liyalos, tusruktu el oayapa pakomutalos lah elos arulana likkeke ac taafongla. Na el fahk nu sin mwet sac, "Asroela poum." Ac el asroela, na paol kwela. 6 Na mwet Phariee elos illa liki iwen lolngok, ac som in pacl sacna in osun yurin kutu sin mwet in u lai Herod, ac elos oru pwapa lalos in unilya Jesus. 7 Jesus ac mwet tumal lutlut elos som nu ke Lulu Galilee ac mwet puspis fahsrt tokolos. Mwet inge elos tuku liki acn Galilee, acn Judea, 8 liki Jerusalem, liki acn Idumea, ac layen kutulap in Infac Jordan, oayapa acn ma oan sisken siti Tyre ac Sidon. Mwet inge nukewa tuku nu yurin Jesus ke sripen elos lohng ke ma el oru. 9 Ke sripen pusla lun mwet uh pwanang Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut elos in akoela soko oak nu sel tuh mwet uh in tia itungilya. 10 El tuh akkeyala mwet puspis, na mwet mas nukewa alak nu yorol tuh elos in ku in kahlilya. 11 Ac pacl nukewa mwet ma oasr ngun fohkfok yoro ac liyal uh, elos ac putati ye mutual ac wowoyak ac fahk, "Kom Wen nutin God!" 12 Jesus el kai ngun fohkfok inge elos in tia fahkulak nu sin kutena mwet. 13 Na Jesus el uteyk nu fineol uh ac pangoneni mwet su el lungse in welul. Elos som nu yorol, 14 ac el sulela mwet singoul luo su el pangon mwet sap. El fahk nu selos, "Nga sulekowosla kowos in wiyu. Nga ac fah oayapa supwelekosla in fahkak, 15 na ac fah oasr ku lowos in sisla demon uh." 16 Pa inge mwet singoul luo ma el sulela: Simon (Jesus el sang inel Peter); 17 James ac John ma lel, wen natul Zebedee (Jesus el pangnolta Boanerges, kalmac pa "Wen nutin Pulahl"); 18 Andrew, Philip, Bartholomew, Matthew, Thomas, James wen natul Alphaeus, Thaddaeus, Simon mwet Zealot 19 ac Judas Iscariot su tukakunulak Jesus. 20 Na Jesus el folokla nu in ac sel, ac mwet puspis sifilpa tuku nu yorol, ouinge wangin pacl in mongo lai Jesus ac mwet tumal lutlut. 21 Ke mwet in sou lai lohngak, elos som in usalu ke sripen mwet uh fahk mu, "El wella!" 22 Kutu sin mwet lutli ke Ma Sap su tuku Jerusalem me elos fahk, "Oasr ngunal Beelzebul in el! Kalem lah el pa sang ku nu sel in sisla demon uh, mweyen Beelzebul pa leum lun demon

uh." 23 Na Jesus el pangnolosme nu yorol ac fahk nu selos ke kas in pupulyuk: "Satan el ac ku in sisella Satan fuka? 24 Sie mutunfacl fin srisrielik ac sifacna forani amei sie sin sie, mutunfacl sac ac musalla. 25 Sie sou fin kitakateliq ac forani lokoalok lain sie sin sie, sou sacn ac musalla. 26 Ouinge tokosrai lal Satan fin kitakateliq nu in u, ac tia ku in oan paht, a ac musalla ac wanginla. 27 "Wangin sie mwet ku in utyak nu in lohm sin sie mwet ku ac usla ma lal, el fin tia kapriya mwet ku sac meet, na el fah ku in prisrala koanan lohm sel. 28 "Pwayerena nga fahk nu suwos, mwet uh ku in eis nunak munas ke ma koluk lalos nukewa ac ke kaskou lalos nukewa. 29 Tusruktu kutena mwet su fahk kaskou ke Ngun Mutual fah tia ku in eis nunak munas, ke sripen el orala sie ma koluk su oasr mwatal kac nwe tok." (aiōn g165, aiōnios g166) 30 (Jesus el fahk ma inge mweyen kutu mwet uh fahk mu, "Oasr ngun fohfkfok in el.") 31 Na nina kial Jesus ac mwet lel elos tuku. Elos tu likinum uh ac sapak nu in lohm ah in siyukul. 32 Mwet puspis muta raunella Jesus ac elos fahk nu sel, "Liye, nina kiom ac mwet wiom elos oasr likinum uh, ac elos siyuk kom." 33 Jesus el topuk ac fahk, "Su nina kiuk? Su mwet wiuk?" 34 El ngetlang nu sin mwet ma muta raunella ac fahk, "Liye! Pa inge nina kiuk ac mwet wiuk! 35 El su oru ma lungse lun God pa ma lik, ma louk, ac nina kiuk."

4 Jesus el sifilpa luti sisken Lulu Galilee. Mwet puspis tukeni nu yorol we, ouinge el sroak nu fin soko oak ac muta fac in kof uh, ac mwet uh tu weacn uh. 2 El lutu ma puspis nu selos ke kas in pupulyuk, ac fahk ouinge: 3 "Porongo! Tuh oasr sie mwet som in taknelik fiten wheat. 4 Ac ke el sisalik fita inima uh, kutu putatla nu pe inkaneuh, ac won uh tuku ac kangla. 5 Kutu pac putati nu yen eoteot, yen ma srikla fohk we. Fita inge sa na in srunak mweyen fohk we suloal. 6 Na ke fulen fahnt uh sreya elos uli, ac ke sripen oka uh tia kapla in loal pwanang sa na in masla. 7 Ac kutu fita uh putatla nu in fohk ma oasr okan kokul we, ac kokul uh kapak ac kupoilya, oru sacn uh tia ku in fokla. 8 Tuh kutu fita uh putatla nu in fohk wo ac srunak ac kapak arulana wo, ac fokla: fokin kutu tolngoul, fokin kutu onngoul, ac fokin kutu siofok." 9 Ac Jesus el fahk, "Ke ma inge, kowos porongo fin oasr srewos!" 10 Ac ke Jesus el mukena muta, mwet tumal lutlut ac kutu sin mwet su lohng mwe lutu lal elos tuku nu yorol ac siyuk elan akkalemye kalmen pupulyuk lal ah. 11 El topuk nu selos, "Itukot nu suwos in etu ma lukma ke Tokosrai lun God. A elos su muta sayowos, elos lohng ke pusren pupulyuk mukena. 12 Ouinge, in oana ma simla, 'Elos ac liye na liye A tia akilen; Ac elos ac lohng na lohng A tia etu. Mweyen elos fin etu, elos ac ku in forla nu sin God, Na ku in nunak munas nu selos.'" 13 Na Jesus el siyuk selos, "Ya kowos tia kalem ke pupulyuk se inge? Na kowos ac etu fuka pupulyuk nukewa say?" 14 Mwet taknelik el taknelik kas lun God. 15 Kutu mwet uh oana fita ma putatla pe inkaneuh.

Ke paci se na elos lohng kas uh, Satan el tuku ac eisla lukelos. 16 Kutu mwet uh oana fita ma putatla yen eoteot uh. Ke paci se na elos lohng kas uh, elos sa na in eis ac insewowo kac. 17 Tusruktu tiana sremla wo in nunak lalos pwanang ac tiana oan paht. Ouinge ke paci mwet lokoalok ac mwe ongoiya sikiak ke sripen kas inge, elos ac sa na in fuholeak. 18 Kutu mwet uh oana fita ma putati yen ma oasr okan kokul we. Elos inge pa mwet su lohng kas uh, 19 tusruktu elos nunkala yohk ke moul lun faclu, ac lungse mwe kasrup, ac mwel ma puspis say, na ma inge kupoilya kas uh, na elos tia isus fahko. (aiōn g165) 20 Tusruktu, kutu mwet uh oana fita ma putati fin fohk wo uh. Elos lohng kas, ac eis, ac isus fahko: kutu paci tolngoul, kutu paci onngoul, ac kutu paci siofok." 21 Jesus el sifil tafwela ac fahk, "Ya nu oasr mwet akosak sie lam ac usak filiya ye tup uh ku ye bed uh? Ya el ac tia filiya fin sukan lam uh?" 22 Kutena ma su wika ac fah ikakla lemulauk, ac ma nukewa ma afyufi ac fah ikakelik. 23 Kuwos in porongo, fin oasr srewos." 24 El oayapa fahk nu selos, "Kowos porongo akwoye ma kowos lohng uh! Tuh kutena mwe srikasrak kowos orekmakin in sang nununku mwet uh, God El ac fah orekmakin in sang nununkekowos, tusruktu ku pac in upa liki. 25 Mwet su oasr ma lal, fah itukyang pac kutu nu sel; a el su wangin ma lal, finne ma srisrik ma oan yorol, ac fah itukla luke!" 26 Na Jesus el sifilpa fahk, "Tokosrai lun God oana ke sie mwet el sisalik fita inima lal. 27 Na el ac motul ke fong uh ac ngetnget ke len uh, ac fita uh srunak ac kapak na, tusruktu mwet sac tiana etu lah fuka tuh sikiak ouinge. 28 Fohk uh sifacna oru fita uh in kapak ac isus fahko. Ma se sikiak meet uh pa srun, na fah ung mangosr tuku toko, na saflaiya fokla ung in wheat uh. 29 Ke paci se matula wheat uh, mwet sac el ac pakela ke mitmit natul uh, mweyen sun paci in kosran." 30 Na Jesus el fahk, "Mea kut ac luma Tokosrai lun God nu kac uh? Mwe pupulyuk fuka kut ku in sang akkalemye uh? 31 Ac fah ouinge: sie mwet el eis sie fiten mustard, fita se ma srik emeet fin faclu, ac el yukwiya infohku uh. 32 Na tukutu fita sac kapak ac yohk liki sacn nukewa. Lesak kac uh matol, pwanang won yen engyeng uh elos tuku ac oru ahng lalos olo ac muta ye lulin sak uh." 33 Ke Jesus el fahkak kas lun God nu sin mwet uh, el orekmakin kas in pupulyuk puspis pac sayo oana inge. El lutu nu selos fal nu ke lupan ma elos ku in kalem kac. 34 El ac tia kaskas nu selos el fin tia orekmakin pupulyuk; tusruktu paci ma el ac mukena muta yurin mwet tumal lutlut uh, el ac aketeaya ma nukewa nu selos. 35 Ke eku in len sacna, Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Kut som nu lefahilo." 36 Ouinge elos som liki un mwet uh. Mwet tumal lutlut elos sroang nu fin oak soko ma Jesus el muta fac ah, ac elos tukeni kalot. Oasr pac oak sayo welulos som. 37 Tia pact na eng na upa se tuyuh ac noa uh fungulya oak uh, ac oak uh apkuran in moti. 38 Jesus el motul ke kapin oak uh, ac ilung ilul se.

Mwet tumal lutlut elos oaksalak ac fahk, "Mwet Luti, ya wanginna sum lah kut ac misa?" 39 Jesus el tukakek ac fahk, "Tulik mutan se nutik el arulana mas, apkuran in kai eng uh, "Misla!" Ac el fahk pac nu sin noa uh, "Tui!" Na eng uh wanginla, ac arulana mihs. 40 Na Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut. "Efkuowos ku sangeng? Ya srakna wangin lulalfongi lowos?" 41 A elos arulana sangeng ac fahk nu sin sie sin sie, "Mwet se su mwet se inge? Finne eng uh ac noa uh elos aksol pac!"

5 Jesus ac mwet tumal lutlut sun acn lefahlu in Lulu Galilee, ac oai ke acn sin mwet Gerasa.

2 Ke Jesus el tufahna sroila liki oak ah, sie mwet ma oasr ngn fohfkfok yoro el tuku ac sonol. El tuku liki yen inkulyuk uh oan we 3 mweyén pa inge acn el muta we. Wangin mwet ku nu sin mukul se inge — finne kapinkaslap elos tia pac ku in kaprilya kac. 4 Pacl puspis kapiri nial ac paol, tuh pacl nukewa el ac wotyalik sein uh ac koteya osra sruokyen nial. El arulana fokokola, pwanang wangin mwet ku in kutongol. 5 Ke len ac fong el fufahsryes inmasrlon kulyuk ac fin inging uh, wowoyak ac sifacna kantu manol ke eot. 6 El srakna fahsor loessula ke pacl se el liyalak Jesus, na el kasrusr ac putati ye mutal, 7 ac wowoyak ke pusra lulap ac fahk, "Jesus, Wen Nutin God Fulatlana! Mea kom lungse sik uh? Nga kwafe nu sum ke Inen God, kom in tia akkeokyeyu!" 8 (El fahk ouinge mweyén Jesus el fahk, "Ngn fohfkfok, fahla lukel!") 9 Na Jesus el siyuk sel, "Su inem an?" Mukul sac fahk, "Inek pa 'Legion'— mweyén kut u na pus se!" 10 Ac el arulana kwafe sel Jesus elan tia supwala ngn fohfkfok uh liki facl sac. 11 Oasr un pig na pus se mongo pe eol uh. 12 Ouinge ngn fohfkfok uh kwafe sin Jesus ac fahk, "Supwekulata kut in tilyang nu in pig uh." 13 El fuhlelosla ac elos som liki mukul sac ac ihyak nu in pig uh. Na un pig sac nufon, sahp oasr tausin luo pisalos, elos kasrusr ac atula nu in lulu uh ac walomla. 14 Mwet ma liyaung pig uh elos kaingla ac fahkak pweng se inge nu in siti uh ac nu likin siti uh, na mwet uh illa ac som in liye ma siyak inge. 15 Ac ke elos tuku nu yurin Jesus, elos liye mukul se ma tuh oasr demon puspis yoro lah el nuknukyang, muta yorol, ac tila wel, na elos nukewa sangeng. 16 Elos su tuh liye ma usmnguk sac ke mutualos, elos srumun nu sin mwet ngia ke ma siyak nu sin mukul se su oasr demon yorol, ac oayapa nu ke un pig sac. 17 Ke ma inge mwet uh kwafe sin Jesus elan som liki facl selos. 18 Ac ke Jesus el sroang nu fin oak uh, mwet se ma tuh oasr demon yorol meet el kwafe nu sel tuh elan welul. 19 Tuh Jesus el tia lela, a el fahk nu sin mukul sac, "Fahla nu lohm sum, ac nu yurin sou lom, ac fahkak nu selos lapan ma Leum El oru nu sum, ac ke pakoten lal nu sum." 20 Na mwet sac som ac fahkak nu in acn nukewa in Siti Singoul ah ke ma Jesus el oru nu sel. Ac elos nukewa su lohng kac, elos arulana lut. 21 Jesus el sifil folokla nu lefahlo. Ke el sun acn we, oasr mwet puspis tukeni raunella. 22 Jairus, sie wen natul Mary, ac ma lel James, Joseph, Judas ac mwet kol lun iwen lolngok, el wi pac tuku, ac ke el liyal

Jesus el putati nu ke nial 23 ac arulana kwafe nu sel ac misa. Nunak munas fahsru ac filiya poum nu facl tuh elan ku in kwela ac mou!" 24 Na Jesus el welul som, ac u lulap sac ukwalla pac, oru elos arulana iktokeni. 25 Oasr sie mutan inmasrlolos su maskin musen srah ke yac singoul luo. 26 El nwe unweyuk sin mwet ono puspis a el tiana kwela. El sisla mani lal nukewa a el keoki yohk liki meet. 27 El lohng kacl Jesus, na el wi un mwet uh fahs tokol. El kalukyang nu tukun Jesus, 28 ac sifacna nunku in el, "Nga fin kahlye na nuknuk lal uh, nga ac kwela." 29 El kahlye nuknuk lal Jesus, na musen srah lal ah wanginla in pacl sacna, ac el sifacna pulauk lal el kwela liki mas lal. 30 In pacl sac pacna, Jesus el pulauk lah kutu ku lal uh som lukel, na el forla nu inmasrlon mwet uh ac siyuk, "Su kahlye nuknuk luk uh?" 31 Mwet tumal lutlut topkol ac fahk, "Kom liye na lah mwet puspis inge fungulkomi. Efkuowos ku siyuk lah su kahlkomi uh?"

32 A Jesus El srakna ngetot ngetma suk lah su oru ma sac. 33 Mutan sac pulakunak ma siyak nu sel, na el sangeng ac rarrar ac tuku putati nu ke nial Jesus, ac fahk pwayeyen ma nukewa nu sel. 34 Ac Jesus el fahk nu sel, "Acn nutik, lulalfongi lom oru kom kwela. Som in misla, mweyén kom kwela liki mas lom an." 35 Ke Jesus el srakna kaskas, oasr mwet tuku liki lohm sin mwet kol lun iwen lolngok ac fahk nu sel, "Jairus, acn nutum el misa. Mansis kom in tia sifil aklokoalokye Mwet Luti sacn." 36 Jesus el tia lohang nu ke ma elos fahk, a el fahk nu sel Jairus, "Nimet fosrnga, a lulalfongi na." 37 Jesus el tia lela kutena mwet in welul som, sayal Peter ac tamulel luo, James ac John. 38 Ke eltal sun lohm sel Jairus, Jesus el liye fohsak lun mwet uh ac lohng pusren tung lulap lalos. 39 El utyak nu in lohm uh ac fahk nu selos, "Efkuowos ku arulana wowon ac tung ouingan? Tulik se inge el tia misa, a el motul!" 40 Elos mutawauk in aksruksruk, ouinge el luselosla nukewa, ac eis na papa ac nina kien tulik sac wi mwet tumal lutlut tolul ah, ac ihyak nu infukil se ma tulik sac oan we. 41 Ac el eis poum tulik sac ac fahk nu sel, ["Talitha, koum"]. Kalmeya pa, "Tulik mutan, nga fahk nu sum, tukakek!" 42 In pacl sacna tulik mutan sac tukakek ac fahsor. (El yac singoul luo matwal.) Mwet uh arulana fwefela ke ma siyak inge. 43 A Jesus el wili yohk nu selos elos in tia fahk ma inge nu sin kutena mwet, na el sap elos in sang ma nun tulik mutan sac.

6 Jesus el som liki acn sac ac folokla nu in acn sel, ac mwet tumal lutlut elos welul.

2 Ke len Sabbath el mutawauk in lutu in iwen lolngok. Mwet puspis muta we, ac ke elos lohng lutu lal elos arulana lut ac asiyuki inmasrlolos, "Mwet se inge eis ma inge ya me? Lalmwetmet fuka itukyang nu sel inge? Fuka tuh el ku in oru ma sakirk inge? 3 Ya tia mwet kamtu sac pa inge, Simon? Ya ma lohl elos tia muta yorosr inge?" Ouinge

elos tiana lohang nu sel. 4 Ac Jesus el fahk nu selos, 26 Tokosra el arulana toasrla kac, tuh el kofla folokunla "Oasr akfukatyeyen sie mwet palu in acn nukewa sayen ma el fulahk kac tari ye mutualos nukewa su welul. 27 in facl sel sifacna, ac sin sou lal, ac mwet in lohm sel." 5 Ouning el sa na supwala sie sin mwet mweun lal ke cap Ac el koflana oru kutena mwenmen we, sayen el filya ku tuh elan som ac use sifal John, na mwet mweun sac paol nu fin kutu mwet mas we ac akkeyalosa. 6 El som nu in presin ac pakela sifal John, 28 ac el use sifa arulana lut ke selulalfongi lun mwet uh. Na Jesus el sac oan ke sie ahl, ac sang nu sin tulik mutan sac, na som nu in siti srisrik in acn we ac luti mwet uh. 7 El tulik mutan sac usla sang nu sin nina kial. 29 Ke mwet pangomma mwet tumal lutlut singoul luo ac supwalosa tumal lutlut lal John elos lohngak, elos tuku eis manol kais luo. El sang nu selos ku fin ngun fohkfol, 8 ac ac pikinya. 30 Ac mwet sap elos folokeni ac osun nu el fahk nu selos, "Nimet us kutena ma ke fufahsryesr sin Jesus, ac fahkak ke ma nukewa elos orala ac ma lowos sayen sikal lowos mukena — tia mwe mongo, nukewa elos luti. 31 Arulana pusla mwet foroht forma nu tia mwe ap, ac tia pac us mani in pakit lowos an. 9 yorolos, oru wangin paci lal Jesus ac mwet tumal lutlut in Kowos in faluk, a kowos in tia nukum nuknuk luo." 10 El mongoi. Na el fahk, "Kut som nu ke sie acn ma kut ku in oayapa fahk nu selos, "Kutena acn ma paingyuk kowos mukena we, tuh kowos in ku in mongla kutu." 32 Na elos we, kowos ilyak nu in lohm sacn ac mutana we nwe ke sroang nu ke soko oak ac kalla nu ke sie acn ma elos ac paci se kowos ac som liki acn sac. 11 Kowos fin tuku muku we. 33 Tusrukta mwet pupsis liyalos ke elos som, nu in sie siti srisrik ac mwet we uh tia paing kowos ku ac elos etu lah su elos uh. Na elos kasrusr liki siti srisrik porongekowos, fahla liki acn sacn, ac osrokla kutut in nukewa ac sun acn ma elos ac oai we meet lukelos. 34 niowos tuh in mwe loh lainulos!" 12 Ouning elos fahsrelik Ke Jesus el srola liki oak ah, el liye un mwet pupsis ac el ac luti tuh mwet uh in forla liki ma koluk lalos. 13 Ac pakomutalos, ke sripen elos oana sheep su wangin mwet elos sisla demon pupsis, ac mosrwela mwet mas pupsis shepherd lalos. Ouning el mutawauk in luti ma pupsis nu ke oil in olive ac akkeyalosa. 14 Ac Tokosra Herod el selos. 35 Ac ke ekela, mwet tumal lutlut elos tuku nu lohng ke ma inge nukewa, ke sripen pweng kacl Jesus yorol ac fahk, "Ac fongeni, a acn se inge acn mwesis. 36 fahsrelik nu yen nukewa. Kutu mwet uh fahk mu, "John Supwalik mwet uh in som nu in siti srisrik ac acn ma Baptais el sifil moulyak liki misa, pa pwanang oasr ku lal apkuran, elos in sifacna moli mongo nalos." 37 Jesus el in oru ma usrngruk inge uh." 15 A kutu mwet uh fahk mu, topkolos ac fahk, "Komtal sifacna sang kutu mwe mongo "El pa Elijah." Ac kutu pac fahk mu, "El sie mwet palu, natos." Elos topuk ac fahk, "Ya kom lungse kut in som oana mwet palu in paci oemeet ah." 16 Ac ke Herod sisla luofoko ipin silver ke bread in sang kitalos?" 38 Na el lohng, el fahk, "El pa John Baptais! Nga pa sap in Jesus el siyuk selos, "Lof ekasr oasr yuruwos? Fahla tahtla sifal, a el sifil moulyak liki misa!" 17 Herod pa tuh liey." Ke elos oakla elos fahk nu sel, "Lof limekosr ac ik sap elos in sruokilya John ac kaprilya ac fililya in presin. Lukwa." 39 Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut elos in El tuh oru ouinge ke sripal Herodias, su ma kial Philip, kitalik un mwet uh nu ke u, ac sap elos in muta fin mah mwet lel, a Herod el eisal tuh elan mutan kial. 18 John el folfol uh. 40 Ouning mwet uh takla muta in u, kais siofok tuh kalwenina in fahk nu sel Herod, "Tia fal kom in payuk ac kais lumngaul ke u se. 41 Na Jesus el eis lsf limekosr sin mutan kien ma lim!" 19 Ke sripa se inge Herodias ac ik lukwa, ac netek nu inkusrao ac sang kulo nu sin el toasrl John, ac el kena unilya, tuh el koflana ke God. El kunsalik lsf ah ac sang nu sin mwet tumal lutlut sripal Herod. 20 Herod el tuh sangeng sel John mweyen in kitalik nu sin mwet uh. El oayapa kitalik ik lukwa ah nu el etu lah John el sie mwet suwoswos ac mutal, oru el sin mwet nukewa. 42 Mwet nukewa mongo ac kihpi. 43 liyalangna in tia oasr ma siyak nu sel. El lungsena in Na toko, mwet tumal lutlut elos orani fotoh singoul luo ke lohng kas lal uh, finne ma el fahk uh mwe fosrnga nu luwen bread ac ik uh. 44 Pisen mwet ma kitakat uh oasr sel. 21 Tusrukta, Herodias el konauk paci wo se lal ke mukul limekosr tausin. 45 In paci sacna Jesus el sap len lal Herod, ke Herod el oru sie kufwa lulap nu sin mwet tumal lutlut in sroang nu fin oak uh ac som meet mwet pwapa fulat lal, captain lun un mwet mweun lal, ac lukel nu Bethsaida, nu layeno in lulu uh, a el muta in mwet kacto lun Galilee. 22 Ke acn natul Herodias el tuku supwalik mwet uh. 46 Ke el wilkas nu sin mwet ah, na el ac onsrros, el akinsewowyal Herod ac elos su welul som nu fineol uh in pre. 47 Na ke ekela, oak uh sun taru muta ke kufwa uh. Ouning tokosra el fahk nu sin tulik infulwen lulu, ac Jesus el mukena muta fin acn uh. 48 Ac mutan sac, "Fahk nu sik kutena ma kom lungse, ac nga el liye lah elos liksreni kal ke sripen eng uh kisrungulos, fah sot nu sum." 23 Ac Herod el sifilpa fulahk nu sel ouinge inmasrlon ao tolu nu ke ao onkosr ke tafunfong ac fahk, "Nga ac sot nu sum kutena ma kom siyuk sik, tok, el fahsrs fin kof uh ac tuku nu yorolos. El oru elan finne tafu tokosrai luk uh." 24 Na tulik mutan sac illa ac fahsrs alukelosa, 49 na elos liyelak ke el fahsrs fin kof uh, siyuk sin nina kial, "Mea nga ac siyuk kac uh?" Nina sac ac elos wowoyak mweyen elos nunku mu inut se. 50 topuk, "Siyuk ke sifal John Baptais." 25 Tulik mutan sac Elos nukewa arulana tuninfongla ke elos liyal. Na in paci el sulaklak na folokla nu yorol tokosra ac fahk, "Nga ke sacna Jesus el fahk nu selos, "Akkeye kowos! Nga pa kom in use sifal John Baptais ingena, in oan in sie ahl!" inge. Nimet sangeng!" 51 Na el sroang nu yorolos nu fin

oak uh, ac eng uh mihs. Ac mwet tumal lutlut elos lut na nu in lohm uh, mwet tumal lutlut elos siyuk elan aketeya pwaye. 52 mweyen elos soenna etu kalmen mwenmen pupulyuk se inge. 18 Ac el fahk nu selos, "Ya kowos Jesus el tuh oru ke el kiteya tausin limekosr ah. Nunak lalos sarakna fohs kac. 53 Elos kal sasla in lulu sac ac oai Gennesaret, ac kawukkinya oak okoalos we. 54 Ac ke elos fahsri liki oak uh, mwet uh sa na in akilenukla Jesus. 55 Ouinge elos kasrusr apneni acn sac nufon. Na acn nukewa ma elos lohng mu el oasr we elos ac use nu yorol mwet mas, oan fin kiaka kialos. 56 Ac acn nukewa Jesus el som nu we — nu in siti sririk, ku siti lulap, ku finne likin siti uh — mwet uh ac use mwet mas lalos nu ke nien tukeni lun mwet uh ac kwafe sel elan lela mwet mas uh in kahlyena sisken nuknuk lal. Ac elos nukewa su kahlye, elos kwela.

7 Kutu mwet Pharissee, oayapa kutu mwet lut Ma Sap ma tuku Jerusalem me, elos tukeni nu yurin Jesus. 2 Ac elos liye lah kutu sin mwet tumal lutlut elos mongo ke elos tiana aknasnasye paolos in oana ouiya se ma mwet Pharissee elos oakiya nu sin mwet uh. 3 (Tuh mwet Pharissee ac mwet Jew nukewa elos oru oana ke mwet matu lalos tuh lutu nu selos: elos tia ku in mongo elos fin tia aknasnasye paolos oana oakwuk lalos; 4 ku tia pac kang kutena ma su tuku nien kuka ma elos fin tia aknasnasye meet. Ac elos akfalye pac ouiya puspis ma elos eis sin mwet matu lalos, oana ouiya nu ke aknasnasye cup, tup, ahlou bronze, ac mwe oan.) 5 Ouinge mwet Pharissee ac mwet lut Ma Sap elos siyuk sel Jesus, "Efuu ku mwet tomom lutlut elos tia fahsri fal nu ke mwe lutu ma kut eis sin mwet matu lasr, a elos mongo ke paolos tia aknasnasyeyukla?" 6 Jesus el fahk nu selos, "Pwayena kas in palu lal Isaiah keiwo! Kowos mwet wosounkas, oana ma el simusla ke el fahk, 'God El fahk, Mwet inge sunakinyu ke kas lalos, A insialos loesla likiyu. 7 Wangin sripa elos in alu nu sik, Mweyen elos lutu oakwuk ma mwet uh orala Oana in ma sap luk!" 8 "Kowos pilesru ma God El sapkin, ac ukwe mwe lutu lun mwet uh." 9 Ac el fahk pac nu selos, "Kowos arulana usrnruk in konauk inkanek in sisla ma sap lun God tuh kowos in sruokyana kas matu lowos. 10 Tuh Moses el fahk, 'Sunakin papa tomom ac nina kiom,' oayapa el fahk, 'El su selngawi papa tumal ku nina kial, fah anwuki el.' 11 A kowos fahk mu sie mwet fin oasr ma el ku in sang kasru papa ku nina kial, a el fahk mu 'Corban,' (kalmac pa, Itukyang nu sin God), 12 na kowos fuhlella mu el tia enenu in kasru papa tumal ku nina kial. 13 Ke kowos oru ouinge, kowos aklusrongtenye kas lun God ke kowos lutu nu sin mwet uh oakwuk lun mwet matu lowos. Ac oasr pac ma puspis ouinge ma kowos oru." 14 Na Jesus el sifil pangonma un mwet uh nu yorol ac fahk nu selos, "Kowos nukewa in porongeyu ac kalem kac. 15 Tia ma ilyak nu in sie mwet pa ku in akfokfokyal, a ma su illa liki sie mwet pa ac akfokfokyal. 16 Kowos in porongo, fin oasr srewos." 17 Ke el som liki un mwet uh ac ilyak

nu in lohm uh, mwet tumal lutlut elos siyuk elan aketeya pupulyuk se inge. 18 Ac el fahk nu selos, "Ya kowos nikin capana mwet uh? Mea, kowos tia kalem lah wangin kutena ma su ilyak nu in mwet se ku in akfokfokyal, 19 mwet elos mau tia ilyak nu in nunak lal, a nu insial ac illa liki insial." (Ke el fahk ouinge, el akkalemye lah mwe mongo nukewa nasnas in mongo kac.) 20 Ac El sifilpa fahk, "Ma su illa liki sie mwet pa ac akfokfokyal. 21 Tuh liki insien sie mwet nunak koluk uh sikyak ma kolol in kosro, pisrapasr, akmas, 22 kosro inmasrlon mwet payuk, rapku, oru ouiya koluk; kutasrik, elah koluk, ngetnget in mwel, lesrik, inse fulat, ac supoklot. 23 Ma koluk inge nukewa tuku luin sie mwet ac akfokfokyal." 24 Na Jesus el illa ac som nu in acn apkuran nu ke siti Tyre. El utyak nu in sie lohm ac tia lungse mwet uh in etu lah el oasr we, tusrukta el koflana wikla. 25 Ac sie mutan su acn natul oasr ngun fohfkfok yorol, ke el lohng ke Jesus, el sulakkak la tuku nu yorol ac putati nu ke nial. 26 Mutan sac el sie mutan pegan su isusla in acn Phoenicia in facl Syria. El kwafe sin Jesus elan sisla demon uh liki acn natul. 27 A Jesus el topuk ac fahk, "Lela kut in kiteya tulik uh meet. Tia wo in eisla mongo nun tulik ac sisla nu sin kosro ngalngul." 28 Mutan sac topuk ac fahk, "Aok Leum, tusrukta finne kosro ngalngul ye tepu uh, elos kang pac kutkut in mongo nun tulik uh." 29 Ouinge Jesus el fahk nu sel, "Ke sripen top lom an, folokla nu in lohm sum ac kom ac fah liye lah demon sac illa tari liki acn nutum!" 30 Na mutan sac som nu lohm sel ac liye lah tulik se natul ah oan fin mwe oan kial, ac demon sac som lukel tari. 31 Ac Jesus el sifil som liki acn atulan in acn Tyre ac fahsri sasla acn Sidon nu ke Lulu Galilee, ut ke inkanek ma fahsri nu ke Siti Singoul ah. 32 Kutu mwet elos use sie mwet sulohngkas ac kas lohlo nu yurin Jesus, ac elos kwafe sel tuh elan filiya paol nu facl. 33 Ac Jesus el usalla liki un mwet uh nu yen eltal mukena we, na el sang kufinpaol nu insracl, ac el anila ac kahlye lohul. 34 Na Jesus el ngetak nu inkusrao ac saola ac fahk nu sin mwet sac, ["Ephphatha"], oana fahk, "In ikakla!" 35 In pacl sacna sren mukul sac ikakla, ac ma kapriyen lohul taltalla, ac el kaskas kalem. 36 Na Jesus el sap ku nu sin mwet uh elos in tia fahk nu sin kutena mwet. A ke el akyoyke in wili tuh elos in tia fahk, elos arulana akyoyke fahkak lalos ke ma el oru. 37 Ac elos nukewa su lohng kac, elos arulana lut ac fahk, "Ma nukewa el oru uh wolana! El oru mwet sulohngkas in ku in lohng, ac mwet kofla kas in ku in kaskas!"

8 Tia paht toko, sie pac u lula sifil fahsreni. Ac ke wangin ma nalos, Jesus el pangon mwet tumal lutlut nu yorol ac fahk. 2 "Nga pakomuta mwet inge ke sripen elos muta yuruk len tolou lac, ac inge wangin mongo nalos. 3 Nga fin supwalosla nu yen selos ke elos tia mongo, elos ac mulalla inkanek uh, mweyen kutu selos tuku yen loesla me." 4 Ac mwet tumal lutlut elos siyuk

sel, "Mwe mongo ma ac fal in kiteya mwet inge nukewa ah." **29** Ac el siyuk selos, "A kowos? Kowos fahk mu su ac tuku ya me, ke acn se inge acn mwesis se?" **5** Jesus nga uh?" Ac Peter el topuk ac fahk, "Kom pa Messiah." el siyuk selos, "Lof ekasr oasr yuruwos?" Ac elos topuk, "Lof itkosr." **6** Ac el sap nu sin u lulap sac in muta infohk uh. Na el eis lof itkosr inge, ac sang kulo nu sin God. El kunsalik ac sang nu sin mwet tumal lutlut tuh elos in kitalik nu sin u lulap sac, ac elos oru oana el fahk. **7** Oayapa oasr kutu ik sririk yorolos. Ac Jesus el pre kac ac el sap mwet tumal lutlut in kitalik pac nu selos. **8** Elos nukewa mongo ac khipi. Ac elos sruak luwen mongo uh, oasr kuom itkosr. **9** Pisen mwet uh akuran tausin akosr. Tukunna Jesus el supwalosla, **10** el sroang nu fin oak soko wi mwet tumal lutlut, ac elos kalla nu Dalmanutha. **11** Kutu mwet Pharisee tuku nu yurin Jesus ac mutawauk in akukuin nu sel. Elos kena srikal, ouinge elos siyuk tuh elan oru sie mwe akul in akkalemye lah ku lal ma inkusrao me. **12** Jesus el arulana oela ac fahk, "Efu ku mwet in paci inge suk sie mwe akul? Pwayena nga fahk nu suwos, wangin mwe akul ac fah itukyang nu sin mwet inge!" **13** Ac el fahsr lukelos, ac sroang nu fin oak uh ac som nu lefahlo. **14** Mwet tumal lutlut elos mulkuula in us bread ma ac fal nu selos, na lof soko na oasr yorolos fin oak uh. **15** Jesus el sensenkakinulos ac fahk, "Kowos in taran ac liyekowosyang liki mwe apkulol lun mwet Pharisee ac lal Herod." **16** Na elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos ac fahk, "El fahk ma inge mweyen wangin bread yorosr." **17** Jesus el etu ma elos fahk, ouinge el siyuk selos, "Efu kowos ku kaskaskin lah wangin bread? Ya kowos soenna etu ku kalem kac? Ya arulana lohsr nunkowos? **18** Oasr motowos, ya kowos tia liye? Oasr pac insrewos, ya kowos tia lohng? Ya kowos tia esam **19** ke nga tuh kunsalik lof limekosr nu sin mwet tausin limekosr ah? Kuom ekasr sessesla ke luwen mongo kowos tuh sruak ah?" Elos fahk nu sel, "Kuom singoul luo." **20** Ac el siyuk selos, "Ac ke paci se nga kunsalik lof itkosr nu sin mwet tausin akosr ah, kuom ekasr sessesla ke luwen mwe mongo kowos tuh sruak ah?" Elos fahk, "Kuom itkosr." **21** Ac el fahk nu selos, "Ac kowos soena kalem kac?" **22** Elos tuku nu Bethsaida, ac kutu mwet ah use sie mwet kun nu yurin Jesus, ac kwafe sel elan kahlilya. **23** Jesus el sruokya paol ac kololla liki siti uh. Ac ke el aniya mutual, el filiya paol nu faci ac siyuk sel, "Ya oasr ma kom ku in liye?" **24** Ac mwet sac ngetak ac fahk, "Aok, nga ku in liye mwet, elos forfor tuh elos oana luman sak." **25** Na Jesus el sifil filiya paol fin mutual. Ac mukul sac ngetag na suuya, na el kwela ac el ku in liye ma nukewa arulana kalem. **26** Na Jesus el supwalla nu yen sel, ac wili nu sel ac fahk, "Nik kom folokla nu in siti ah." **27** Na Jesus ac mwet tumal lutlut elos som nu in siti sririk oan apkuran nu Caesarea Phillipi. Ke elos fahsr inkanek uh, el siyuk selos, "Mea mwet uh fahk keik? Elos mu su nga uh?" **28** Ac elos topuk ac fahk, "Kutu mwet uh fahk mu kom pa John Baptais, ac kutu fahk mu kom pa Elijah, ac kutu fahk mu kom pa sienia sin mwet palu

ah." **29** Ac el siyuk selos, "A kowos? Kowos fahk mu su ac tuku ya me, ke acn se inge acn mwesis se?" **5** Jesus nga uh?" Ac Peter el topuk ac fahk, "Kom pa Messiah." **30** Na Jesus el sap ku nu selos, "Nik kowos fahkka minge nu sin kutena mwet." **31** Na Jesus el mutawauk in lutu mwet tumal lutlut ac fahk, "Wen nutin Mwet el ac fah keok ke ma puspis. Un mwet matu ac mwet tol fulat ac mwet lutu Ma Sap elos fah sisella. El ac fah anwuki, tuh tunken len tolu el fah sifilpa mouljak." **32** El fahkak ma inge lemtulauk nu selos. Ouinge Peter el usalla nu sayata moul lai, "Fahla likiyu, Satan! Nunak lom tia ma sin God, a nunak lun mwet!" **33** A Jesus el tapulla ac lie mwet tumal lutlut, na el kael Peter ac fahk nu sel, "Fahla likiyu, Satan! Nunak lom tia ma sin God, a nunak lun mwet!" **34** Na Jesus el pangonma un mwet uh wi mwet tumal lutlut nu yorol ac fahk nu selos, "Kutena mwet fin lungse wiyu, el enenu in sifacna lafwekunulla, sruak sakseng lal ac fahsr tukuk." **35** Tuh el su lungse molela moul lal, ac fah tuhlac lukel. A el su moul lal tuhlac lukel keik ac ke Wosasu, fah molela moul lal. **36** Ac tuh mwe mea nu sin sie mwet el fin eis faclu nufon tuh in ma lal, a moul lal tuhlac lukel? Wangin sripa! **37** Ac fah wanginna ma el ku in sang aolla moul lal. **38** Sie mwet fin mwekyekinyu ac mwe lutlut luk inmasrlon fil se inge su arulana koluk ac tia inse pwaye nu sin God, na Wen nutin Mwet el ac fah oayapa mwekyekunul ke paci se el ac tuku in wolana lal Papa tumal wi un lipufan mutual."

9 Ac el fahk pac nu selos, "Pwayena nga fahk nu suwos, oas rkutu selos inge su ac fah tiana misa nwe ke elos liye Tokosrai lun God tuku ke ku." **2** Tukun len onkoros Jesus el eisal Peter, James ac John, ac el usaltalak nu fin soko eol fulat yen ma elos muku we. Ke eltal ngetang liyal, Jesus el ekla, **3** ac nuknuk lal ekla saromrom, arulana fasfasr liki na ma kutena mwet faclu ku in alkafasfasye. **4** Ac mwet tumal lutlut tolu ah liyal Elijah ac Moses ke eltal sramsrarn nu sin Jesus. **5** Na Peter el fahk nu sin Jesus, "Mwet Luti, seyal wo ke kutu muta inge uh! Kut ac orala tolu iwen aktuktuk — sie nu sum, sie nu sel Moses, ac sie nu sel Elijah." **6** El ac mwet wial uh arulana sangeng, pwanang el nikanla lah mea el ac fahk. **7** Na sie pukunyeng sikyak ac sonolosi, ac sie pusra tuku in pukunyeng uh me ac fahk, "El inge el Wen kulo nutik — kowos lohngol!" **8** Ac ke eltal sa na in lohang nu kac, eltal tia liyauk kutena mwet, a Jesus mukena oasr yorolal. **9** Ac ke elos oatui liki fineol uh, Jesus el wili nu seitai ac fahk, "Nimet komtal fahkak nu sin kutena mwet ke ma komtal tuh liye, nwe ke na paci se Wen nutin Mwet el sifil moulyak liki misa." **10** Elos akos fahk lal, tusrukta elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos sifacna ac fahk, "Mea kalmen 'sifil moulyak liki misa' se inge?" **11** Ac elos siyuk sin Jesus, "Efu ku mwet lutu Ma Sap uh elos fahk mu Elijah el ac tuku meet?" **12** Ac el topuk nu selos, "Pwayena lah Elijah el ac tuku meet tuh elan aksuwosye ma nukewa. Na fuka tuh Ma Simusla uh fahk mu Wen nutin Mwet el ac fah keok ke ma puspis ac pilesreyuk?" **13** A nga fahk

nu suwos lah Elijah el tuku tari, ac mwet uh oru nu sel tuyak ye mutualos nukewa, na el kaosulma ac fahk, 37
 kutena ma elos lungse oru nu sel, oana ke Ma Simusla "Kutena mwet su eis sie sin tulik srisrik ouinge inek, el fahkak kacl." 14 Ke elos foloko nu yurin mwet tumal lutlut eisyu; ac el su eisyu el tia eisyu mukena, a el eisal pac wialos, elos liye u lulap se raunelosla, ac mwet luti Ma Sap elos akukuin yorolos. 15 Ac ke mwet uh liyal Jesus tuh liye mwet se sisla demon uh inem; a kut kutongilya elos arulana lut, ac kasrusr nu yorol ac paingul. 16 Na mweyen el tia ma in u lasr uh." 39 Ac Jesus el fahk nu Jesus el siyuk sin mwet tumal lutlut, "Mea kowos akukuin selos, "Nik kowos srike in kutongilya, mweyen wangin nu selos kac uh?" 17 Ac sie sin mwet in u sac topuk nu sie mwet su oru ma sakirik ke inek fah ku in fahk ma sel ac fahk, "Mwet Luti, nga use nu yurum wen nutik ke koluk keik tutuk el oru ma inge. 40 Tuh kutena mwet su sripen oasr ngun fohfkof yorol ac el tia ku in kaskas. 18 tia lain kut, el wi kut. 41 Pwayena nga fahk nu suwos, Pacl nukewa ngun fohfkof ac aklokoalokyal uh el ac kutena mwet su sot nu suwos sie cup in kof nimowos ke kipakinilya nu infohk uh, ac atinfilak fahsr inwalul, ac el sripen kowos mwet luk, fah eis lacnen orekma wo la! 42 ngalseni inwihsel, ac kekela manol nufon. Nga siyuk sin "Fin oasr kutena mwet su aktukulkulye sie sin tulik srisrik mwet tomoni lutlut elos in sisla ngun sac, a elos koflana." 19 Ac Jesus el fahk nu selos, "Fuka lupan selulalfungi lowos uh! Nga ac muta yuruwos putaka? Nga ac muteng kowos nwe ngac? Usalu nu yuruk!" 20 Ac elos usalla nu yorol Jesus. Ke pacl se na ngun fohfkof sac liyalak Jesus, el sisyu tulik sac ac tuyang musal, ac el putatla nu infohk uh ac tipirpir, ac atinfilak tuku inwalul me. 21 Ac Jesus el siyuk sin papa tumal, "Mas se inge oan yorol putaka?" Ac el topuk ac fahk, "Ke el tulik ah me. 22 Pacl puspis ngun fohfkof uh srike in unilya ke el ac siselang nu in e, ku nu in kof uh. Pakomutasr ac kasrekut, kom fin ku!" 23 Ac Jesus el fahk nu sel, "Aok, kom sifacna fin ku! Ma nukewa ku nu sel su lulalfongi." 24 In pacl sacna papa sac wowoyak ac fahk nu sel, "Nga lulalfongi, tuh soenna fal. Kasreyu akyokyel lulalfongi luk uh!" 25 Ac Jesus el liye lah mwet uh kilukeni nu yorolos, na el kai ngun fohfkof sac ac fahk nu sel, "Kom ngun se su sulohng ac sukas, nga sap kom in fahlal liki tulik sacn, ac tia sifil ilyak nu in ell!" 26 Ngun sac wowoyak ac sisyu tulik sac nu infohk uh, na el illa lukel. Tulik sac oan oana elan misa, ac mwet uh fahk, "El misal!" 27 A Jesus el sruoky paol ac tulokunulak, ac el tuyak. 28 Tukun Jesus el utyak nu in lohm ah, mwet tumal lutlut elos siyuk sel in lukma ac fahk, "Efū ku kut kofla in sisla ngun fohfkof sac?" 29 Ac Jesus el topuk ac fahk, "Wangin ma ku in sisla ngun ouinge uh sayen pre mukena." 30 Jesus ac mwet tumal lutlut som liki acn sac ac fahsr sasla Galilee. Jesus el tia lungse mwet uh in etu acn el oasr we, 31 mweyen el luti nu sin mwet tumal lutlut ac fahk nu selos, "Wen nutin Mwet el ac fah itukyang nu inpoun mwet su ac fah unilya. Tusrukku tukun len tolol el ac fah sifil moulyak." 32 A elos tia etu kalmen ma el luti inge, ac elos sangeng in siyuk sel. 33 Elos tuku nu Capernaum, ac ke elos ilyak nu in lohm uh, Jesus el siyuk selos, "Mea kowos asiyuki kac inkanek uh?" 34 A elos tiana topkol, mweyen elos akukuin inmasrlolos sifacna lah su kac ac fulat emeet selos uh. 35 Na Jesus el muta ac pangonma mwet tumal lutlut singoul luo ac fahk nu selos, "Kutena mwet fin lungse tuh elan meet, el fah oru tuh elan tok liki nukewa, ac elan mwet kulansap nu sin mwet nukewa." 36 Na el eis sie tulik srisrik ac sap elan tuyak ye mutualos nukewa, na el kaosulma ac fahk, 37 Kutena mwet su eis sie sin tulik srisrik ouinge inek, el fahkak kacl." 14 Ke elos foloko nu yurin mwet tumal lutlut eisyu; ac el su eisyu el tia eisyu mukena, a el eisal pac wialos, elos liye u lulap se raunelosla, ac mwet luti Ma Sap elos akukuin yorolos. 15 Ac ke mwet uh liyal Jesus tuh liye mwet se sisla demon uh inem; a kut kutongilya elos arulana lut, ac kasrusr nu yorol ac paingul. 16 Na mweyen el tia ma in u lasr uh." 39 Ac Jesus el fahk nu Jesus el siyuk sin mwet tumal lutlut, "Mea kowos akukuin selos, "Nik kowos srike in kutongilya, mweyen wangin nu selos kac uh?" 17 Ac sie sin mwet in u sac topuk nu sie mwet su oru ma sakirik ke inek fah ku in fahk ma sel ac fahk, "Mwet Luti, nga use nu yurum wen nutik ke koluk keik tutuk el oru ma inge. 40 Tuh kutena mwet su sripen oasr ngun fohfkof yorol ac el tia ku in kaskas. 18 tia lain kut, el wi kut. 41 Pwayena nga fahk nu suwos, Pacl nukewa ngun fohfkof ac aklokoalokyal uh el ac kutena mwet su sot nu suwos sie cup in kof nimowos ke kipakinilya nu infohk uh, ac atinfilak fahsr inwalul, ac el sripen kowos mwet luk, fah eis lacnen orekma wo la! 42 ngalseni inwihsel, ac kekela manol nufon. Nga siyuk sin "Fin oasr kutena mwet su aktukulkulye sie sin tulik srisrik inge in tila lulalfongiyu, fal nu sin mwet sacn in sripletsie tapweng eot inkawal ac sisila el nu in meoa uh. 43 La poum fin aktukulkulye kom, pakela! Ac wo nu sum kom in utyak nu in moul wi la na poum, liki in oasr po luolom ac kom som nu in hell, nu in e se koflana kunla. [Geenna g1067] 44 "Yen wet ma kang manolos tiana misa, ac e uh tiana kunla.] 45 Ac la niom fin aktukulkulye kom, pakela! Wo kom in ilyak nu in moul ke lac ne liki in oasr niom kewa ac sisila kom nu in hell. [(Geenna g1067) 46 Yen wet ma kang manolos tiana misa, ac e uh tiana kunla.] 47 Ac la motom fin aktukulkulye kom, tipalla! Wo kom in lac atronmuta na ilyak nu in Tokosrai lun God, liki in fas atronmotom kewa ac sisila kom nu in hell. (Geenna g1067) 48 "Yen wet ma kang manolos tiana misa, ac e uh tiana kunla." 49 "Mwet nukewa ac fah aknasnasyeyuk ke e, oana ke mwe kisa uh aknasnasyeyuk ke sohl uh. 50 Sohl uh wo, tuh fin wangin eman sohl kac, ac fuka oreya in sifil oasr emah? "Lela sohl lun insese in oasr inmasrlowos, ac kowos in moul in misla yurin sie sin sie."

10 Na Jesus el fahsr liki acn sac ac som nu in facl Judea ac tupalla Infaci Jordan. Ac un mwet puspis sifilpa fahsreni nu yorol, ac el luti nu selos oana ke el oru pacl nukewa. 2 Ac kutu mwet Pharisee elos tuku nu yorol ac srike in srikal ac siyuk sel, "Fahk nu sesr, ku Ma Sap lasr uh lela sie mukul in sisla mutan kial?" 3 Ac Jesus el topkolos ke sie kusen siyuk, "Ma sap fuka Moses el sot nu suwos?" 4 Elos topuk ac fahk, "Moses el lela sie mukul in simusla sie pwepu in fahsreluk na el fah supwala mutan kial in som lukel." 5 Ac Jesus el fahk nu selos, "Moses el simusla ma sap se ingan nu suwos ke sripen upa in lutiyuk kowos. 6 Tusrukku, ke mutaweyen orekla faclu, 'God El oralosla mukul ac mutan,' oana ke Ma Simusla fahk. 7 'Pa ingan sripa se oru sie mukul el som liki papa tumal ac nina kial, ac fulyang nu sin mutan kial, 8 ac eltal ma sefannala.' Ounge eltal fah tia sifil ma luo, a ma sefanna. 9 Ke ma inge, ma God El falsani lela mwet in tia eisalik." 10 Ke elos folokla nu in lohm ah, mwet tumal lutlut elos siyuk sel Jesus ke ma inge. 11 Ac el fahk nu selos, "El su sisla mutan kial ac marut nu sin sie pac mutan, el orek kosro

lain mutan kial. **12** In ouiya se pacna inge, sie mutan su elos sangeng. Na Jesus el sifilpa srela mwet tumal lutlut sisla mukul tumal ac payuk nu sin sie pac mukul, el orek singoul luo ac fahkak ke ma ac sikyak nu sel. **13** El fahk kosro." **13** Kutu mwet uh use tulik natulos nu yurin Jesus nu selos, "Lohng akwoye. Kut ac som nu Jerusalem, tuh elan filiya paol faclos, a mwet tumal lutlut elos kai yen Wen nutin Mwet el ac fah itukyang nu inpoun mwet mwet ah. **14** Ke Jesus el liye, el arulana toasr ac fahk nu tol fulat ac mwet lutu Ma Sap uh. Elos ac fah wotela in sin mwet tumal lutlut, "Lela tulik srisrik igan in tuku nu anwuki el, ac eisalang nu sin mwet pegan, **14** su ac fah yuruk ac nimet ikololosi, tuh Tokosrai lun God ma lalos aksruksruk, anel, srungul, ac unilya. Na tukun len tolu su ou elos. **15** Pwayena nga fahk nu suwos, el su tia eis el fah sifil moulyak." **15** Na James ac John, wen natul Tokosrai lun God oana sie tulik srisrik, fah koflana iylak Zebedee, eltal kalukyang nu yurin Jesus ac fahk nu sel, nu loac." **16** Na el srukak tulik srisrik uh ac filiya paol fin "Mwet Luti, oasr ma se kut lungse siyuk kom in oru nu kais sie selos, ac akinsewowyelosla. **17** Ac ke Jesus el mukuiyak in som liki acn sac, sie mwet kasrusr nu yorol ac sikukmutuntei ye mutual ac siyuk sel, "Mwet Luti wo, mea nga ac oru tuh ngan ku in eis moul ma pahtpat?" sesr." **18** Ac Jesus el siyuk sel, "Efu kom ku etu ma komtal siyuk an. Ya komtal ku in nim ke cup in pangonyu wo? Wangin sie mwet wo sayen God mukena. **19** Kom etu ma sap: "Nik kom akmas, nik kom kosro, nik keok su nga ac fah nim kac? Ya komtal ku in baptais ke kom pisrapasri, nik kom orek loh kikiap lain mwet, nik baptais su nga enenu in baptais kac?" **20** Na mwet sac fahk nu sel, "Mwet Luti, nga "Kut ku." Na Jesus el fahk nu seltal, "Pwaye lah komtal kom kutasrik in kiapu mwet, sunakin papa tomom ac ac nim ke cup su nga enenu in nim kac, ac baptais ke nina kiom." **21** Jesus ouien baptais su nga enenu in baptais kac. **21** Jesus tia ku in fahk lah su ac fah muta lac pouk layot el lungse el, ac el ngetang suliya ac fahk, "Ma sefanna ac lac pouk lasa. God pa ac fah sang acn inge nu sin kom srak fos kac. Fahla ac kukakunla ma lom nukewa mwet su El akola nu se." **22** Ke mwet sac lohng ma inge, mutual arulana supwarla ac el som lukel ke inse toasr, mweyen el sie ah lohng ke siyuk se inge, elos arulana kasrkusrap sel **22** Ke mwet sac lohng ma inge, mutual arulana supwarla ac el som lukel ke inse toasr, mweyen el sie James ac John. **23** Jesus el pangnoloseni ac tukuk." **23** Jesus ngetang nu sin mwet tumal lutlut ac fahk nu selos, "Arunana upa mwet kasrup uh fahk nu selos, "Kowos etu lah mwet kol lun mwet pegan supwarla ac el som lukel ke inse toasr, mweyen el sie uh lungse sapsap nu fin mwet lalos, ac mwet leum uh mwet na kasrup. **24** Mwet tumal lutlut elos akkalemye lah ku nukewa oasr selos. **24** Mwet tumal lutlut elos akkalemye lah ku nukewa oasr selos. **25** Tuh liyaung ma inge nukewa in paci nga fusr me." **25** Tuh liyaung ma inge nukewa in paci nga fusr me. **26** Na Peter el kasla ac fahk, "Liye, kut filiya tia ouinge inmasrlowos. El su lungse in fulat, el enenu in in utyak nu in Tokosrai lun God!" **27** Jesus inmasrlowos, el emenu in mwet foko lowos nukewa. **27** Jesus inmasrlowos, el emenu in mwet foko lowos nukewa. **28** Na Peter el kasla ac fahk, "Liye, kut filiya tia ouinge inmasrlowos. El su lungse in fulat, el enenu in in utyak nu in Tokosrai lun God!" **29** Na Jesus el fahk nu kulansupu mwet njia; **29** Na Jesus el fahk nu kulansupu mwet njia; **30** Na el ac fah eis ma yohk liki na in paci inge. El ac fah eis paci sifofok yohk liki ke lohm, mwet lel ac mwet fahsrasla in acn Jericho, ac ke elos illa sie mwet kun el lutlut elos arulana fwefela kac, ac asiyuki inmasrlolos muta ngusr pe innek uh. Inel pa Bartimaeus, wen natul ac fahk, "Fin ouinge, su ac ku in moulla?" **31** Jesus Timaeus. **31** Jesus Timaeus. **32** In paci se inpacis, el tuku in kulansap ac sang moul lai in molela mwet sasla ke mutun soko nilul, liki sie mwet kasrup in iylak nu puspis." **32** In paci se inpacis, el tuku in kulansap ac sang moul lai in molela mwet sasla ke mutun soko nilul, liki sie mwet kasrup in iylak nu puspis. **33** El fahk ma inge, mwet tumal lutlut elos arulana lut ke kas inge, ac Jesus el sifilpa fahk, inmasrlowos, el emenu in mwet foko lowos nukewa. **33** El fahk ma inge, mwet tumal lutlut elos arulana lut ke kas inge, ac Jesus el sifilpa fahk, inmasrlowos, el emenu in mwet foko lowos nukewa. **34** "Tulik nutik, kowos in etu lah ma na upa se in utyak nu in Finne Wen nutin Mwet, el tia tuku tuh in kulansupweuy Tokosrai lun God! **35** Ac fisrasr tuh soko camel in fahsr el; a el tuku in kulansap ac sang moul lai in molela mwet sasla ke mutun soko nilul, liki sie mwet kasrup in iylak nu puspis." **34** "Tulik nutik, kowos in etu lah ma na upa se in utyak nu in Finne Wen nutin Mwet, el tia tuku tuh in kulansupweuy Tokosrai lun God! **35** Ac fisrasr tuh soko camel in fahsr el; a el tuku in kulansap ac sang moul lai in molela mwet sasla ke mutun soko nilul, liki sie mwet kasrup in iylak nu puspis. **36** Jesus wi mwet tumal lutlut ac u lulap se elos in Tokosrai lun God." **36** Jesus wi mwet tumal lutlut ac u lulap se elos in Tokosrai lun God. **37** Ke el fahk ma inge, mwet tumal lutlut elos arulana fwefela kac, ac asiyuki inmasrlolos muta ngusr pe innek uh. Inel pa Bartimaeus, wen natul ac fahk, "Fin ouinge, su ac ku in moulla?" **37** Jesus Timaeus. **38** Pus sin mwet uh mulat nu sel ac fahk elan misla. A el wowoyak yohk liki meet ac fahk, ma nukewa ac fahsr tukum." **39** Na Jesus el fahk nu "Wen nutin David, pakoten nu sik!" **39** Ac Jesus el tui ac selos, "Aok pwaye, ac nga fahk nu suwos, kutena mwet fahsryak uh, el wowoyak ac fahk, "Jesus, Wen nutin uh, tuskruktu tia upa sin God; tuh God El ku in oru ma nukewa." **40** Pus sin mwet uh mulat nu sel ac fahk elan misla. A el wowoyak yohk liki meet ac fahk, ma nukewa ac fahsr tukum." **41** Ke el fahk ma inge, mwet tumal lutlut elos arulana fwefela kac, ac asiyuki inmasrlolos muta ngusr pe innek uh. Inel pa Bartimaeus, wen natul ac fahk, "Fin ouinge, su ac ku in moulla?" **42** Na Peter el kasla ac fahk, "Liye, kut filiya tia ouinge inmasrlowos. El su lungse in fulat, el enenu in in utyak nu in Tokosrai lun God!" **43** Tuh liyaung ma inge nukewa in paci nga fusr me." **43** Tuh liyaung ma inge nukewa in paci nga fusr me. **44** Ac sie suwos fin lungse in meet elos arulana lut ke kas inge, ac Jesus el sifilpa fahk, inmasrlowos, el emenu in mwet foko lowos nukewa. **44** Ac sie suwos fin lungse in meet elos arulana lut ke kas inge, ac Jesus el sifilpa fahk, inmasrlowos, el emenu in mwet foko lowos nukewa. **45** "Tulik nutik, kowos in etu lah ma na upa se in utyak nu in Finne Wen nutin Mwet, el tia tuku tuh in kulansupweuy Tokosrai lun God! **46** Jesus wi mwet tumal lutlut ac u lulap se elos in Tokosrai lun God." **46** Jesus wi mwet tumal lutlut ac u lulap se elos in Tokosrai lun God. **47** Ke el fahk ma inge, mwet tumal lutlut elos arulana fwefela kac, ac asiyuki inmasrlolos muta ngusr pe innek uh. Inel pa Bartimaeus, wen natul ac fahk, "Fin ouinge, su ac ku in moulla?" **47** Ke el fahk ma inge, mwet tumal lutlut elos arulana fwefela kac, ac asiyuki inmasrlolos muta ngusr pe innek uh. Inel pa Bartimaeus, wen natul ac fahk, "Fin ouinge, su ac ku in moulla?" **48** Pus sin mwet uh mulat nu sel ac fahk elan misla. A el wowoyak yohk liki meet ac fahk, ma nukewa ac fahsr tukum." **48** Pus sin mwet uh mulat nu sel ac fahk elan misla. A el wowoyak yohk liki meet ac fahk, ma nukewa ac fahsr tukum." **49** Ac Jesus el fahk nu sel, "Mea kom lungse ngan "Wen nutin David, pakoten nu sik!" **49** Ac Jesus el fahk nu sel, "Mea kom lungse ngan oru nu sum?" Ac mwet kun sac fahk, "Mwet Luti, nga oru nu sum?" Ac mwet kun sac fahk, "Mwet Luti, nga kena ngan ku in sifil liye." **50** Na el sisla nuknuh liki lai ac sroak ac tuku nu yurin Jesus. **50** Na el sisla nuknuh liki lai ac sroak ac tuku nu yurin Jesus. **51** Ac Jesus el siyuk sel, "Mea kom lungse ngan oru nu sum?" Ac mwet kun sac fahk, "Mwet Luti, nga oru nu sum?" Ac mwet kun sac fahk, "Mwet Luti, nga kena ngan ku in sifil liye." **51** Ac Jesus el siyuk sel, "Mea kom lungse ngan oru nu sum?" Ac mwet kun sac fahk, "Mwet Luti, nga kena ngan ku in sifil liye." **52** Ac Jesus el fahk nu sel, "Kom ku in som. Lulalfongi lom akkeyekomla." In paci sacna, el ku in liye, ac el fahsr tokol Jesus inkaneuk uh.

11 Ac ke elos apkuranyang nu Jerusalem, sisken siti srisrik lun Bethphage ac Bethany, elos tuku nu Fineol Olive. Ac Jesus el supwala luo sin mwet tumal lutlut in som meet lukelos. **2** Ac el fahk nu seltal, "Fahla nu in siti srisrik se oan meeto, ac ke komtal ac sun acn

we komtal ac liye soko donkey fusr kapir we ma soenna oasr mwet muta fac. Tulalla ac usalu. **3** Fin oasr mwet siyuk lah efu komtal ku tulala, komtal fahk mu Leum el enenal ac el ac fah sa in folokunulma." **4** Na eltal som ac konauk donkey fusr soko kapriyuki nu ke mutunoa in lohm se, ac ke eltal tulalla, **5** kutu mwet ma tu we siyuk soko ah nu yurin Jesus, ac filiy nuknuk lalatal nu fin kosro soko ah, ac Jesus el sroang nu fac. **8** Ac mwet puspis laknelik nuknuk lalatos inkanek uh, ac kutu pac el folokla nu Bethany wi mwet tumal lutlut singoul luo. **12** In len tok ah, ke elos som liki acn Bethany, Jesus el masinsralla. **13** Ac ke el liye soko sak fig oan loes kutu nu yorol su oasr sra puspis olo, el som in liye lah oasr fahko kac. Na ke el sun, el liye tuh sra mukena pa kac, mweyen tia pacl in fok lun sak fig uh. **14** Na Jesus el fahk nu ke sak fig soko ah, "Wangin mwet ac fah sifil mongo fig keim nwe tok!" Ac mwet tumal lutlut elos lohng ke el fahk ah. (**aiōn g165**) **15** Ke elos sun acn Jerusalem, Jesus el iiyak nu in Tempul ac mutawaauk in ukwauk mwet nukewa su kuka ac elos su moli ma in Tempul uh. El topkakunla tepu lun mwet ayaol mani, ac mwe muta lun mwet su kukakin wuleoa, **16** ac el tia lela kutena mwet in utuk ma, foroht forma in kalkal lun Tempul. **17** Na el lutu mwet uh ac fahk, "Simla in Ma Simusla lah God El fahk, 'Tempul sik ac fah pangpang iwen pre nu sin mwet in mutunfacl nukewa,' a kowos oru nien wikkil lun mwet pisrapas!" **18** Mwet tol fulat ac mwet lutu Ma Sap elos lohng ke ma inge, ac elos mutawaauk in suk lah elos ac unilya Jesus fuka. Elos sangeng sel mweyen mwet nukewa arulana fwefela ke lutu lal. **19** Ac ke ekela, Jesus ac mwet tumal lutlut illa liki siti uh. **20** Toang na ke lotu tok ah, ke elos fahsryak inkanek uh elos liye sak fig soko ah, uli ac masla acn nukewa kac nwe ke oka ah. **21** Peter el esamak ma siyak ah, na el fahk nu sel Jesus, "Mwet Luti, liye, sak soko kom selngawiya ah pa masla'nge!" **22** Jesus el topuk ac fahk, "Kowos in lulafongi God. **23** Pwayena nga fahk nu suwos, sie mwet fin fahk nu ke eol soko inge in tuyak ac sifacna srola nu in meoa, ac el tia alolo insial a el lulafongi lah ma el fahk uh ac orekla oana, na ac itukyang nu sel ma el siyuk kac. **24** Ke sripa se inge nga fahk nu suwos, ke kowos pre ac siyuk ke kutena ma, lulafongi lah kowos eis tari, na ac fah itukot nu suwos ma kowos siyuk kac. **25** Ac ke kowos tuyak pre, kowos in nunak munas nu sin kutena mwet su aktoasrye nunak munas nu suwos ke ma koluk lowos. [**26** A kowos fin tia nunak munas, Papa tomowos su inkusrao El fah oayapa tia nunak munas nu suwos ke ma koluk lowos.]"**27** Na elos sifilpa tuku nu Jerusalem. Ac ke Jesus el seltal, "Mea komtal oru an, ku tulala donkey fusr soko fahs in Tempul, mwet tol fulat, mwet lutu Ma Sap, ac un an?" **6** Ac eltal topuk oana ke Jesus el fahk nu seltal, na puspis lalafongi John? Na elos topuk ac fahk, "Nga ac siyuk suwos kusen siyuk kowos ku tulafongel John?" **32** A kut fin fahk mu 'Ma sin mwet uh...'" (Elos sangeng sin mwet uh, mweyen asiyuki inmasrlilos ac fahk. "Mea kut ac fahk uh? Kut fin fahk mu 'Ma sin God me,' na el ac fahk mu, 'Na efu ac tukutokosrai la David, papa tumasr! Kaksakin God!' kowos ku tulafongel John?") **33** Na elos topuk Jesus ac fahk, "Kut tia etu." Ac Jesus el fahk nu selos, "Nga ac tia pac fahk nu suwos lah ma ya ku luk in oru ma inge uh."

12 Na Jesus el kaskas nu selos ke kas in pupulyuk ac fahk, "Sie mwet el yukwiya sie ima in grape. El orala kalkal se rauneak, ac pukanak luf in itat wain se, ac musaela nien soan se. Na el sang ima se inge nu sin kutu mwet in karingin, na el som liki acn sel nu in sie pac facl. **2** Ac ke sun pacl in telani fokin grape uh, el supwala sie mwet kulansap nu yurin mwet karingin ima sac, tuh elan eis selos ip lal ke kosrani lun grape uh. **3** Ac mwet karingin ima sac elos sruokilya, srunglul, ac folokunulla pusin po. **4** Na mwet kacto sac el sifil supwala sie pac mwet kulansap; ac mwet liyaung nien grape uh elos kanteya sifal, ac oru ma na koluk nu sel. **5** Na el supwala pac sie mwet kulansap, ac elos unilya. Elos oru ouinge pac nu sin mwet puspis. Elos puok kutu ac uniya kutu. **6** Ac mwet sefanna lula yorol, pa wen kulo se natul. Na tok, el supwala wen natul nu sin mwet liyaung nien grape uh. Ac el sifacna nunku in el, 'Nga lulafongi mu elos ac fah sunakin wen nutik.' **7** Tusructu mwet liyaung nien grape uh fahk nu sin sie sin sie, 'Wen se nutin mwet kacto sac pa inge. Fahsru kut unilya, ac ima se inge fah ma lac lasr!' **8** Ouinge elos sruokilya, unilya ac sisla manol liki nien grape uh." **9** Ac Jesus el siyuk, "Na mea mwet se la nien grape uh fah oru? El fah tuku ac onelosi, ac sang nien grape uh nu sin kutu pac mwet in liyaung. **10** Ya kowos soenna rit Ma Simusla se inge? 'Eot se ma mwet musa uh sisla, Pa yohk sripa oemeet uh. **11** Leum pa oru ma inge uh; Fuka lupon usrngukiya in liye!" **12** Mwet fulat lun mwet Jew inge strike in sruokilya Jesus ke sripen elos etu mu el fahk pupulyuk inge in lainulos. Tuh elos sangeng sin un mwet puspis, ouinge elos som lukel. **13** Kutu sin mwet

Pharisee ac kutu mwet in u lal Herod supweyukla nu kewa, ac ke ku lal kewa; ac el enenu pac in lungse mwet yurin Jesus in tuh srifal ke kutu mwe siyuk. **14** Ke elos tulan lal oana ke el lungse el sifacna. Wo in akos ma sap tuku nu yorol elos fahk, "Mwet Luti, kut etu lah kom fahk luo inge liki na in kisakin kosro fin loang uh, ku oru pac ma pwaye ac tia suk lah mea mwet uh ac nunku kac. Kom tia kolak sin kutena mwet, a kom lutu ma pwaye ke lungse lun God. Fahk nu sesr, ya ac lain Ma Sap lasr kut tulu mwe kisa saya nu sin God." **14** Ac ke Jesus el liye tuh el topuk suwohs, el fahk nu sel, "Kom tiana loesla liki Tokosrai lun God." Tukun ma inge, wangin mwet pulaik in akfalye tax nu sin Caesar, tokosra fulat in acn Rome? **15** Ya kut ac sang, ku tia?" Tuh Jesus el etu kutasrik el srukak kusen siyuk se inge: "Fuka tuh mwet luti Ma lalos, na el topuk ac fahk nu selos, "Efuu kowos ku srike in Sap elos fahk mu Christ el wen natul David?" **16** Ngun srifeyu? Use sie ipin mani silver an nu sik ngan liye." **16** Mutual tuh akkaskasyal David, ac el fahk ouinge: "Leum Ac elos use, na el fahk nu selos, "Mutun su kac inge, ac God El tuh fahk nu sin Leum luk: Muta siskuk layot Nwe inen su inge?" Na elos topuk ac fahk, "Ma lun Caesar." **17** Oungiing Jesus el fahk nu selos, "Na fin pa ingan, sang sifacna pangnol 'Leum'; na fuka tuh Christ elan wen natul nu sin Caesar ma lun Caesar, ac nu sin God ma lun David?" Oasr sie un mwet na pus su engan in lohng lutu God." Ac elos arulana fwefela sel. **18** Na kutu mwet lal Jesus. **18** Ac ke el lotelos, el fahk, "Liyeckowsyang liki Sadducee su fahk mu wangin sifil moulyak liki misa, elos mwet luti Ma Sap, su nokomang nuknuk loeloes ke elos tuku nu yurin Jesus ac fahk. **19** "Mwet Luti, Moses el fufahsryesr inmasrlon mwet uh, ac kena tuh mwet uh in simusla sie ma sap nu sesr fahk mu, 'Sie mukui fin misa, akfultyalos ac paingulos ke nien kuka; **19** su sulela ac wangin tulik natul nu sin mutan kial, na sie ma lel fah nien muta fulat in iwen lolngok ac acn ma wo emeet ke eis katinmas sacn kial ac eltal fah oswela tulik su ac fah pacl in kufwa. **20** Elos aklatfonye katinmas ac prisrala ma pangpang ma nutin ma lel su misa." **20** Tuh oasr tamulel lalos, ac oayapa oru pre loeloes lalos mwe na lumah. Ke itkosr, ac el su matu el payuk nwe misa a wangin tulik ma inge ac fah akyoyeyuk mwe kai nu selos in arulana natul. **21** Na el se aktluo el eis katinmas sac kial, ac el upa!" **21** Ke Jesus el muta apkuran nu ke nien eisani oayapa misa a wangin tulik natul. Sikyak ouinge pac mani in Tempul, el tuni ke mwet uh ac filiya mani lalos nu sin el su aktolu, **22** oayapa tamulel wial ah nufon. uh. Mwet kasrup puspis elos filiya mani na yohk. **42** Kewana marut nu sin katinmas sac, ac elos nukewa misa wangin tulik natulos. Na tok, katinmas sac oayapa mani srisrik, sununna cent rsrusa se. **43** Na Jesus el misa. **23** Ke len in sifil moulyak lun mwet nukewa, na katinmas sac ac fah ma kien su, ke tamulel itkosr ah pagonoma mwet tumal lutlut ac fahk nu selos, "Pwayena kewa tuh payuk sel ah?" **24** Jesus el topuk ac fahk, inge el filiya in nien mani uh arulana yohk liki mwe sang "Kowos arulana tafongla! Ac kowos etu lah efu? Ma ke kowos tia etu ke Ma Simusla ku ke ku lun God. **25** Tuh elos srela liki ma puspis lalos, a el, el nwe sukarsup, el ke mwet misa uh ac sifil moulyak, elos ac oana lipufan sang ma lal nukewa, aok nufon ma oasr yorol."

13 **26** Ac funu ke moulyak inksrao, ac elos ac tia payuk. **26** Ac funu ke moulyak lun mwet misa, ya kowos soenna rit in book lal Moses ke ma sikyak ke e se firir in kupo sac? Simla mu God El fahk nu sel Moses ouinge, 'Nga God lal Abraham, God lal Isaac, ac God lal Jacob.' **27** Kalmeya pa El God lun mwet moul, ac El tia God lun mwet misa. Kowos arulana tafongla!" **28** Ac sie sin mwet luti Ma Sap el wi muta we, ac lohng ke elos asiyuki. El liye tuh arulana wo top lal Jesus nu sin mwet Sadducee, na el kalukyang nu yorol ke sie mwe siyuk ac fahk, "Pia ma sap su yohk oemeet ke Ma Sap uh?" **29** Jesus el topuk ac fahk, "Ma Sap se ma yohk emeet pa inge: 'Lohng, O Israel. Leum God lasr, El God sefanna. **30** Ac kom fah lungse Leum God lom ke insiom kewa, ac ke ngunum kewa, ac ke nunkom kewa, ac ke ku lom kewa.' **31** Ac ma sap se aktluo pa inge: 'Kom fah lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna.' Wangin sie pac ma sap su yohk liki ma luo inge." **32** Na mwet luti sac fahk nu sin Jesus, "Pwaye sum, Mwet Luti! Kom fahk suwohs, Leum God El mukena pa God, ac wangin pac sie god saya. **33** Ac mwet se enenu in lungse God ke insial kewa, ke nunkal

mwet uh ac fah kaprikowosi ac tukakinkowosyang nu sin
 mwet nununku. Elos ac fah sringil kowos in iwen lolngok.
 Kowos ac fah tu ye mutun mwet leum ac tokosra ke
 sripuk, tuh kowos in ku in fahkak Pweng Wo nu selos.
10 Tuh Pweng Wo ac fah lutiyuk meet nu sin mutunfac
 nukewa, na faclu fah safla. **11** Ac ke elos ac surokowosi
 ac uskowosyak nu in nununku, nimet kowos loalela ke
 ma kowos ac fahk. Kowos fahk na kas ma ac itukot nu
 suwos in pacl sacn. Tuh kas ma kowos ac fahk uh tia
 ma suwos, a ma sin Ngun Mutual. **12** Mwet uh ac fah
 sifacna sang mwet lelos in anwuki. Papa uh ac fah oru
 oapanu nu sin tulik natulos, ac tulik uh ac fah tuyak lain
 papa tumalos ac eisalosyang in anwuki elos. **13** Mwet
 nukewa ac fah srungakowos ke sripuk. A el su muteng
 nwe ke safla ac fah moulla. **14** "Kowos ac fah liye 'Mwe
 Srungayuk Lulap' el tu yen ma tia fal elan tu we." (El su
 riti ma inge, lela elan etu kalmac!) "Ouinge, elos su muta
 in Judea elos ac enenu in kaingla nu fineol uh. **15** Sie
 mwet su muta fin mangon lohm sel, elan tia sisla pacl in
 oatui ac eis kutena ma lili lohm sel. **16** Mwet se su
 muta inima uh, elan tia foloklu no lohm sel in eis coat lal.
17 Ac fah arulana koluk nu sin mutan su pitutu uh in pac
 sac, ac mutan su tufahna isusla uh. **18** Kowos in pre nu
 sin God tuh ma inge in tia sikiyak in pacl in mihsris. **19**
 Tuh mwe ongoiya in len ingo ac fah koluk liki kutena
 ma upa su sikiyak fin faclu oemeet me ke God El orala
 faclu nwe misenge. Ac fah tia pac sikiyak ouinge nwe
 tok. **20** Tusruktu Leum God El akpuyela tari pisen len
 uh. El funu tia oru ouinge, lukun wangin mwet moulla.
 A ke sripen mwet su El sulela, El akpuyela len uh. **21**
 "Na kutena mwet fin fahk nu suwos, 'Liye, Messiah el
 a inge!' ku 'Liye, el a ingo!' — nik kowos lulalfongi. **22**
 Tuh Messiah kikiap ac mwet palu kikiap ac fah sikiyak.
 Elos ac fah oru mwe akul lulap ac ma sakirik in kiapwela
 mwet, elos fin ku — aok, finne mwet sulela lun God. **23**
 Liyekowosyang! Nga fahkot ma inge nu suwos meet liki
 pacl ac sikiyak uh. **24** "In len ingo, tukun pacl in ongoiya
 sac, fahf uh ac fah lohsrla ac malem uh ac fah tia sifil
 kalem; **25** itu uh fah putatla liki kusrado, ac ku su oan yen
 engyeng uh fah mokleyukla liki inkanek na pwaye lalos.
26 Na Wen nutin Mwet fah sikme in pukunyeng uh ke ku
 lulap ac wolana. **27** Ac el fah supwalik lipufan lal nu fin
 faclu nufon in eisani mwet sulela lun God liki acn nukewa
 faclu. **28** "Lela sak fig uh in luti kowos ke sie mwe luti.
 Ke pacl se lesak uh tufahna srunak sroa, na kowos etu
 lah pacl fol uh apkuran me. **29** In lumah sac pacna, ke
 kowos ac liye ke ma inge sikiyak uh, kowos ac etu lah
 pacl uh apkuran me, akuranna mutawauk. **30** Pwayena
 nga fahk nu suwos, lah ma inge nukewa ac sikiyak meet
 liki mwet ma moul in pacl se inge ac misa. **31** Kusrado ac
 faclu ac fah wangirla, a kas luk ac fah tiana wangirla. **32**
 "Tusruktu, wangin sie mwet etu ke len sac ku ke oo sac
 — tia lipufan inkusrao ku Wen, a Papa mukefanna etu.
33 Kowos liyekowosyang ac tupan, tuh kowos tia etu ke

pacl se ac sikiyak. **34** Ac fah oana ke sie mwet ac som
 liki facl sel, ac filiya mwet kulansap lal in karingin ma lal.
 El sang orekma kunen kais sie, ac el fahk pac nu sin
 mwet liyauing mutunoa in arulana taran. **35** Ke ma inge,
 kowos in arulana taran, mweyen kowos tia etu lah pia
 pacl se leum lun lohm uh ac foloko — sahp ke eku, ku
 ke infulwen fong, ku ke tafun lutu, ku ke lotutang ke fah
 uh takak. **36** El fin sa tuku, tia wo elan konekowosyak
 tuh kowos motul. **37** Ma nga fahk nu suwos uh, nga fahk
 nu sin mwet nukewa: Taran ac soano!"

14 Ke pacl se inge, len luo lula nu ke pacl in Kufwen
 Alukela ac Kufwen Bread Tia Akpulol uh. Mwet
 tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos suk oreya elos in
 kaprilya Jesus in lukma ac unilya. **2** Na elos fahk, "Enenu
 kut in tia oru ke pacl in kufwa uh, mweyen ac ku in
 purakak lokoalok." **3** Jesus el som nu Bethany ac muta
 in lohm sel Simon, sie mwet su musen lepa meet. Ke el
 fungyang in mongo, mutan se tuku us sufa soko orekla
 ke eot alabaster sessesla ke mwe akmusra keng su
 arulana yokla molo, pangpang nard. El foklalik sufa sac
 ac okoauing nu fin sifern Jesus. **4** Kutu sin mwet su
 muta we elos mulat ac fahk nu sin sie sin sie, "Mwe
 mea in sununteiyuk mwe akmusra keng inge? **5** Fin
 kukakinyukla, ac yohk liki ipin silver tolfofo, na ac ku in
 sang kasru mwet sukasrup!" Ac elos arulana torkaskas
 lain mutan sac. **6** A Jesus el fahk nu selos, "Nimet
 angno! Efku kowos ku lusrongol? Orekma na wo se pa
 el oru nu sik inge. **7** Mwet sukasrup uh oasr yuruwos
 pacl nukewa, ac kutena pacl ma kowos ac lungse in oru
 ma wo nu selos uh kowos ku in oru. A nga ac tia muta
 yuruwos pacl nukewa. **8** Mutan se inge el oru ma el ku
 in oru. El mosrwela monuk in akoela meet liki pacl in
 pukupki luk. **9** Pwayena nga fahk nu suwos, lah yen
 nukewa ma ac lutiyuk Pweng Wo se inge we fin faclu,
 ma se el orala inge ac fah srumunyuk in esamyuk el
 kac." **10** Na Judas Iscariot, sie sin mwet tuma lutlut
 singoul luo lun Jesus, el som nu yurin mwet tol fulat
 tuh elan tukakunulak Jesus nu selos. **11** Elos engan
 in lohng ma el fahk, ac wuleang in sang mani nu sel.
 Ouinge Judas el mutawauk in suh pacl fal in tukakunulak
 Jesus nu selos. **12** Ke len se meet lun Kufwen Bread Tia
 Akpulol, len in uniya sheep fusr in kisakin nu ke Kufwen
 Alukela, mwet tuma lutlut lun Jesus elos siyuk sel, "Pia
 acn kom lungse kut in akoela Kufwen Alukela lom an
 we uh?" **13** Na Jesus el supwala luo sin mwet tumal
 lutlut, ac fahk nu setal, "Fahla nu in siti uh, ac sie mwet
 su us sufa in kof soko fah sun komtal. Fahsr tokol **14**
 nu ke lohm se el ac ilyak nu we, na komtal fahk nu sin
 mwet ma la lohm sacn, 'Mwet Luti el fahk, Pia infukil
 se ma nga ac mwet tumuk lutlut ac mongo ke Kufwen
 Alukela we uh?' **15** Na el ac fah fahkot nu sumtal sie
 infukil lulap ma oan lucng su akoeyukla tari, yen ma
 komtal in akola ma nukewa nu sesr we." **16** Mwet tumal
 lutlut luo ah illa ac som nu in siti uh ac konauk lah ma

nukewa orekla oana ke Jesus el fahk nu seltal, ac eltal el itukyang inge nu inpoun mwet koluk. **42** Tukakek, kut akoela Kufwen Alukela. **17** Ac ke ekela, Jesus el wi mwet som. Liye, pa inge mwet se ma ac tukakinyuyak ah!" **43** tumal lutlut singoul luo tuku. **18** Ac ke elos fungyang in Jesus el srakna kaskas ke pacl se Judas, sie sin mwet mongo, Jesus el fahk, "Pwayena nga fahk nu suwos, sie tumal lutlut singoul luo, el tuku. El wi sie un mwet na suwos ac tukakinyuyak — aok, sienia su wiyu mongo." pus su supweiyukme sin un mwet tol fulat, mwet lut Ma **19** Elos arulana supwarla ke kas inge, ac kais sie selos Sap ac mwet matu, ac elos us cutlass ac sak in anwuk mutawauk in siyuk sel, "Ya nga pa kom fahk uh?" **20** inpaolos. **44** Mwet se ma tukakunulak ah el tuh fahkang Jesus el topuk nu selos, "Sienia suwos mwet singoul sie mwe akul nu sin u lulap sac ac fahk, "Mwet se ma luo — el su wiyu isongya bread nal in ahluh. **21** Wen luo nga ac ngokya muta uh pa kowos suk uh. Sruokilya, nutin Mwet el ac fah misa oana ke Ma Simusla fahk, a ac eisalang nu sin mwet soan in usalla." **45** Pacl se na we nu sin mwet se su ac tukakunulak uh! El funu tiana Judas el sun acn we, el fahsryang nwe yurin Jesus ac isusla, lukun wo nu sel!" **22** Ac ke elos mongo, Jesus el fahk nu sel, "Mwet Luti," ac el ngok mutual. **46** Na elos eis bread se, ac ke el pre kac tari, el kunsalik ac sang tuku ac sruokilya Jesus ac kapriya. **47** Ac sie selos nu sin mwet tumal lutlut ac fahk, "Kowos eis, ma inge tu we el faesak cutlass natul ac pakela la sren mwet monuk." **23** Na el eis sie cup ac sang kulo nu sin God kulansap se lun Mwet Tol Fulat. **48** Na Jesus el kasang kac, tari el sang nu selos ac elos nukewa nim kac. **24** nu selos ac fahk, "Ya kowos enenu na in us cutlass ac Ac Jesus el fahk nu selos, "Ma inge srahk lun wuleang sak in anwuk in tuh sruokyuu, oana in mwet pisrapasr su ukuiyuka ke mwet puspis. **25** Pwayena nga fahk nu suwos, nga fah tia sifil nim ke wain inge nwe ke len se luti in Tempul, a kowos tia sruokyuu. Tusrukta ma inge nga ac nim wain sasus in Tokosrai lun God." **26** Na elos orek in akpwayeyuk Ma Simusla." **50** Na mwet tumal yuk soko on in kaksak, tari elos illa ac som nu Fineol lutlut nukewa fahsr lukel ac kaingelik. **51** Oasr sie mukul Olive. **27** Na Jesus el fahk nu selos, "Kowos nukewa fusr su nukum ipin nuknuk linen se na, el fahsr tutukn ac fah kaingelik ac fahsr likiyu, tuh Ma Simusla fahk, Jesus. Ac elos srike in sruokilya **52** tuh el kaingla, sisla 'God El fah uniya mwet sropo uh ac un sheep uh fah ipin nuknuk linen lal ac kofluful na. **53** Na elos usalla fahsrelik." **28** Tusrukta tukun God El sifil akmoulyeyuyak, Jesus nu in lohm sin Mwet Tol Fulat, yen mwet tol fulat nga fah som meet liki kowos nu Galilee." **29** Ac Peter nukewa ac un mwet matu ac mwet lut Ma Sap elos el fahk nu sel, "Nga fah tiana som liki kom, elos inge tukeni we. **54** Ac Peter el fahsr tokol loessula ac utyak nukewa finne fahsr liki kom!" **30** Na Jesus el fahk nu nu in kalkal in lohm sin Mwet Tol Fulat. El wi mwet soan sel Peter, "Pwayena nga fahk nu sum, meet liki won uh uh muta ac langlung. **55** Un mwet tol fulat ac Un Mwet kahk ke pacl akluo ofong, kom ac fah lafwekinyu pacl Pwapa Fulat kewa elos srike in suk ma loh lain Jesus tolu." **31** Ac Peter el akyokye fahk lal mu, "Nga ac fah elos in mau ku in unilya, tuh elos tia ku in konauk. **56** tiana fahk oungan, nga finne ac wi kom misa!" Mwet Mwet puspis orek loh kikiap lain Jesus, tuh sramsrar tumal lutlut nukewa ngia fahk oapana ke Peter el fahk. lalos ah tia ma sefanna. **57** Na kutu selos tuyak ac orek **32** Elos tuku nu in acn se pangpang Gethsemane, ac loh kikiap ke Jesus ac fahk: **58** "Kut lohng ke el fahk Jesus el fahk nu selos, "Kowos muta inge ke nga ac mu, 'Nga fah kunausla Tempul se inge su orekla ke pre." **33** Ac el eisal Peter, James, ac John welul. Ac el poun mwet, ac tutun len tolu nga fah musaela sie su tia mutawauk in toasr ac keoklana in ngunal, **34** ac el fahk orek ke poun met." **59** Sramsrar lalos inge tia pac ma nu seltal, "Ngunik arulana sessesla ke asor, apkuranna sefanna. **60** Na Mwet Tol Fulat el tuyak ye mutualos ac nga in misa kac. Komtal muta inge, tawi ac soano." **35** siyuk sin Jesus, "Ya wanginna ma kom ac topuk ke ma Ac el fahsr kutu nu meet ac faksufi ac pre tuh fin ku, ao elos uh srukak in lain kom inge?" **61** Tuh Jesus el misla in keok se inge in alukella. **36** El pre ac fahk, "Papa, ac tia kas. Na Mwet Tol Fulat el sifilip siyuk sel, "Ya kom Papa! Kom ku in oru ma nukewa. Eislal cup in keok se pa Messiah, Wen nutin El su Mutallana?" **62** Ac Jesus el inge likiyu. Tusrukta, in tia ou lungse luk, a in ou lungse fahk, "Aok, nga. Ac kowos ac fah liye ke nga, Wen nutin lom." **37** Na el folokla ac liye lah mwet tumal lutlut tolal ah Mwet, fah muta lac po layot sin El su Kulana, ac tuku fin motul, ac el fahk nu sel Peter, "Simon, ya kom motul? Ya pukunyeng inkusrao!" **63** Mwet Tol Fulat el salik nuknuk kom kofla in soano finne ao sefanna?" **38** Ac el fahk nu lal ac fahk, "Kut tia sifil enenu kutu pac mwet loh!" **64** seltal, "Komtal soano ac pre tuh komtal in tia srifeyukla. Kowos lohng kaskas enum lal, na mea nunak lowos?" Pwayena, ngun lungse a ikwa munas." **39** Ac el sifil Ac elos nukewa insese in fahk mu fal in anwuki el. **65** Ac folokla pre, ac fahk pacna kas el fahk meet ah. **40** Na el kutu selos mutawauk in anel, ac elos kapriya mutual ac sifil foloko nu yurin mwet tumal lutlut ac liyalos lah elos fuskels, ac siyuk sel, "Palye lah su fiski kom uh!" Ac mwet srakna motul, tuh eltal tia ku in kutong mwetkel latal. Ac soan elos usalla ac puokol. **66** Peter el srakna muta in eltal tia etu ma eltal ac topuk nu sel. **41** Ke el foloko pacl kalkal uh ke sie mutan kulansap lun Mwet Tol Fulat el se aktolu, el fahk nu seltal, "Ya komtal srakna motul ac fahsryak. **67** Ac ke el liyal Peter langlung, el suilya ac mongla? Tari, fal! Sun tari ao sac! Liye, Wen nutin Mwet fahk, "Kom welul pac Jesus lun Nazareth." **68** A Peter el

lafwekin ac fahk, "Nga nikin ... nga tia kalem ke ma kom fahk an." Ac el illa nu mutunpot uh. Ke pacl sacna won se kahkla. **69** Ac mutan kulansap sac liyal ac sifilpa fahk fahk nu sel Peter, "Kom tia ku in lafwekin lah kom sie selos, mweyan kom oayapa mwet Galilee." **71** Na Peter el fahk nu selos, "Nga fulahk lah nga kas na pwaye! God Elan kalyeyu nga fin kikiap! Nga tia etu mwet se kowos kaskas kac an!" **72** In pacl sacna, won se kahkla ke pacl se akluo, na Peter el esamak kas lun Jesus nu sel ke el fahk mu, "Meet liki won uh ac kahkla pacl se akluo, kom ac fah lafwekinu pacl tolu." Na el mutawauk in tung ma lulap.

21 Ke elos fahsr inkane uh, elos sun sie mwet su inel lal sifacna. Na elos kololla in unilya fin sakseng soko. **22** Ac elos usalla Jesus nu ke acn Alexander ac Rufus.) **23** Elos strike in sang nu sel wain karyak ke ono se panggang myrrh, tuh Jesus el tia lungse nim. **24** Na elos srupsrulak fin sakseng, ac kitalik nuknuk lal immasrlolos. Elos susfa kac in suk ip lun kais sie selos. **25** Ao eu ke lotutang pa elos srupsrulak fin sakseng soko. **26** Ac kas ma akkalemye sripen anwuki el, simla oan lucng liki sifal: "Tokosra Lun Mwet Jew." **27** Elos oayapa srupsrak mwet pisrapras salallal iuo welul — sie lac paol layot ac sie lac paol lasa. [**28** Akpwayeuk Ma Simusla su fahk, "Elos oakulang yurin mwet koluk."] **29** Mwet su fahsryak we elos usruk kwawalos, ac fahk kas koluk in angmol Jesus ac fahk, "Pwe! Kom pa tuh fahk mu kom ac kunausla Tempul ac sifil musaela tukun len tol!" **30** Sifacna molikomla ac fani liki sakseng soko an!" **31** In ouiya sac pacna, mwet tol fulat ac mwet lut Ma Sap elos aksruksruke Jesus, ac fahk nu sin sie sin sie, "El molela mwet ngia, a el kofla molella sifacna! **32** Kut fin liye Messiah, tokosra lun Israel, elan fani liki sakseng soko ah, na kut fah lulalfongell! Ac mwet iuo su welul Jesus srripsriyak fin sakseng eltal wi pac angnol. **33** Ke infulwen len, in polo acn sac nufon lohsrla ke lusen ao tolu. **34** Ac ke ao se aktolu, Jesus el wowoyak ke pusra lulap ac fahk, "[Eloi, Eloi, lema sabachthani?]" su kalmac pa, "God luk, God luk, efu kom ku fahsri likiyu?" **35** Kutu sin mwet ma tu in sac elos lohngol ac elos fahk, "Lohng, el pangnol Elijah!" **36** Sie selos kasrusr ac eis sie insroal, twanya ke wain mwen, ac sang nu ke soko sak, na el kolak nu sin Jesus tuh elan nim kac, ac fahk, "Kolyawin, kut in liye lah Elijah el ac tuku sruhkilya liki sakseng soko uh!" **37** Ac Jesus el wola ke sie pusra lulap, na el misa. **38** Na lisrlisr se lisringyen Acn Mutual Na Mutual in Tempul ah mihsalik ip luola, lucngi nwe ten. **39** Ke mwet kol se lun un mwet mweun, su tu sisken sakseng uh, el liye luman misa lun Jesus, el fahk, "Pwayena lah mwet se inge el Wen nutin God!" **40** Ac oasr kutu mutan su tu loes kutu ac liye ma orek inge. Tolu selos pa Mary Magdalene, ac Mary nina kial James su srik ac Joseph, oayapa Salome. **41** Elos tuh fahsri tukun Jesus ac kasrel ke el muta Galilee. Mutan puspis su welul tuku nu Jerusalem, elos wi pac tu we. **42** Ke ekela in len in Akola, su len se meet liki Sabbath, **43** Joseph mwet Arimathea, sie sin Un Mwet Pwapa Fulat su mwet uh akfulatyue, su oayapa wi tupan tuku lun Tokosrai lun God, el pulaik ac utyak nu ye mutual Pilate ac sifuk ke monin Jesus. **44** Ac Pilate el lut ke el lohng lah Jesus el misa tar; ac el solama mwet kol se lun un mwet

mweun ac siyuk lah pwaye Jesus el misa tari. **45** Ac ke ke orekma elos oru, ac el akpwayeye luti lalos ke mwe el etu sin mwet kol sac lah el misa, na el sang ku nu sel akul ma elos oru.] [[SIE PAC KAS IN AKSAFYE BUK SE Joseph elan us mano sac. **46** Na Joseph el molela sie INGE IN PACL EMEET Mutan ah som ac fahk nu sel nuknuk linen, ac ke el sruhkyia monin Jesus, el pwelah Peter ac elos su oelul, ma nukewa ma fwackyng nu ke nuknuk linen sac, ac filiya in sie kulyuk ma tufahlla in seltal. Tukun ma inge, Jesus el sifacna supwalik mwet eot uh; na el epusang sie eot lulap nu ke mutun kulyuk tumal lutlut in fahkak kas mutual, kas in loango ke moul sac. **47** Mary Magdalene ac Mary nina kial Joseph, eltal ma pahtpat nu fin faclu nufon.]] tuni ma inge ac liye na acn eltal filiya mano sac we.

16 Ke safla len Sabbath, Mary Magdalene, Mary nina kial James, ac Salome eltal molela kutu mwe keng eltal in us som ac mosrwela monin Jesus. **2** Ac toang na ke len se meet in wikk elos som nu ke kulyuk sac, ke faht ah tufahna takak. **3** Ac eltal fahk nu sin sie sin sie, "Su ac kasrekut epusla eot sac liki mutun kulyuk sac?" **4** Na ke eltal netgant nu ke kulyuk uh, eltal liye lah eot sac ipisyukla tari. (Eot sac arulana yohk.) **5** Ouinge eltal ilyak nu in kulyuk sac, ac liye sie mukul fusr muta layen layot. El nukum nuknuk fasrfastr, ac eltal arulana lut ac sangeng. **6** Ac el fahk nu seltal, "Nik komtal sangeng. Nga etu lah komtal sokol Jesus mwet Nazareth, su anwuki fin sakseng. El wangin inge — el moulyak liki misa! Liye, pa inge acn elos fililya we ah. **7** Som ac fahkak nu sin mwet tumal lutlut ac Peter, lah el ac som meet liki kowos nu Galilee. Kowos ac fah liyal we, oana ke el tuh fahk nu suwos." **8** Ouinge eltal illa ac kaingla liki kulyuk sac, ac eltal arulana rarlak ke sangeng. Wangin ma eltal fahk nu sin kutena mwet ke sripen eltal sangengla. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) [Tukun Jesus el sifil moulyak liki misa, ke toang na ke len se meet in wikk, el sikiyang nu sel Mary Magdalene, su Jesus el tuh sisla demon itkosr lukel. **10** Mary el som ac fahkak nu sin mwet ma welul Jesus meet, ke elos srakna tung ac asor. **11** Ke elos lohng ke el fahk mu Jesus el moulyak ac sikiak nu sel, elos tia lulalfongi ma el fahk. **12** Tukun ma inge, Jesus el sikiyang nu sin luo pac selos, in sie pacna lumah, ke eltal fahsir inkane latal nu likin siti uh. **13** Eltal folokla ac fahkak nu sin mwet lula, a elos tia pac lulalfongeltal. **14** Oetok, na Jesus el sikiyang nu sin mwet tumal lutlut singoul sie ke elos mongo. El kaelos ke selulalfongi lalos, ac ke upaiyen insialos in lulalfongelos su liyal tari tukun el moulyak. **15** Ac el fahk nu selos, "Kowos som nu fin faclu nufon, ac fahkak Pweng Wo nu sin mwet uh nukewa. **16** Kutena mwet su lulalfongi ac baptaisla fah moul; a elos su tia lulalfongi fah lisyukla. **17** Mwet lulalfongi uh ac fah itukyang ku nu selos in oru mwe akul inge: elos fah sisla demon uh inek; elos fah kaskas ke kain in kas susu; **18** elos fin srukak wet pwasin ku nim ke kutena mwe nim ma ac ku in sang misa nu selos, ma inge ac fah tia ku in akkolukyalos; ac elos ac fah filiya paolos nu fin mwet mas ac elos ac kwela." **19** Tukun Leum Jesus el kaskas nu selos, utukyak el nu inkusrao ac muta lapo layot sin God. **20** Na mwet tumal lutlut elos som ac luti yen nukewa. Leum Jesus el welulos

Luke

1 Nu sum, Theophilus, su fal in akfulatyeyuk: Pus mwet ma arulana oaru in orani ac simusla ma su sikiyak inmasrlos. **2** Elos simusla ma su fwackme nu sesin mwet ma sifacna liye ma inge ac sulkakinelik ke tufahna mutawauk me. **3** Ke ma inge, leum fulat luk, ke sripen nga liksreni na lohang in lutlut ke ma inge ke mutawauk me, nga sifacna nunku mu ac wona ngan takunla nu sum ma sikiyak uh. **4** Nga oru ma inge kom in mau etu na pwaye ke ma nukewa ma lutiyuk kom kac. **5** In pacl se ma Herod el tuh tokosra in acn Judea, tuh oasr mwet tol se pangpang Zechariah, su ma in u lal Abijah, mwet tol. Mutan kial ah pa Elizabeth, su ma in fwiil tulik natul Aaron, mwet tol. **6** Eltal kewa moulkin moul na suwohs ye mutun God, ac arulana oaru in akos ma sap ac oakwuk nukewa lun Leum God. **7** Wangin tulik natultal, mweyen Elizabeth el tia ku in orek tulik, ac el ac Zechariah tukenina matuoh. **8** Sie len ah Zechariah el oru orekma in tol lal ke sun pacl lun u lal in kulansap in Tempul. **9** In oana oakwuk nu sin mwet tol uh, srisngiyuki ke fa mu ac ma kinal in akosak mwe keng fin loang uh. Ouinge el utyak nu in Tempul lun Leum God, **10** ac mwet puspis elos pre likinum uh ke ao in kisa mwe keng uh. **11** Sie lipufan lun Leum God sikiyang nu sel, ac tu layen layot ke loang uh, yen mwe keng uh akokyak we. **12** Ke Zechariah el liyalak el arulana lut ac sangenga. **13** Na lipufan sac fahk nu sel, "Zechariah, nimet sangeng. God El lohng pre lom. Elizabeth, mutan kiom, el ac fah oswela sie wen nutum. Kom ac fah sang inel John. **14** Kom ac fah arulana engan, ac mwet puspis ac fah wi pac engan ke el ac isusla. **15** El ac fah sie mwet saok ye mutun Leum God. El ac fah tia niim wain, ku kutena mwe nim ku. El ac fah sesseslana ke Ngun Mutual, mutawauk ke el isusla me, **16** ac el ac fah forokla mwet puspis sin mwet Israel nu sin Leum God lalos. **17** El ac fah fahsr meet liki Leum God, ke ngunin ku lal Elijah, mwet palu. El ac fah akwoyela inmasrlon papa ac tulik uh; el ac fah oru tuh mwet seakos in sifli nunak oana mwet suwoswos; el ac fah oru tuh mwet lun Leum God in akola nu sel." **18** Na Zechariah el fahk nu sin lipufan sac, "Nga ac etu fuka lah ac ouingan? Nga matuoh, ac mutan kiuk uh matuoh pac." **19** Na lipufan sac fahk, "Nga pa Gabriel. Nga tu ye mutun God, su supweyume in tuh kaskas nu sum, ac fahkot pweng wo se inge nu sum. **20** Tusruktu kom tia lulalfongi kas luk, su ac fah akpwayeyik in pacl fal. Ke sripen selulalfongi lom, kom ac fah tia ku in sramsriram. Kom ac mutana tia kaskas nwe ke na akpwayeyik ma nga fahk nu sum inge." **21** In pacl se inge, mwet uh mutana soanel Zechariah, ac suk lah efu ku el utyak arulana pahtlac in Tempul. **22** Ke el oatula, el tia ku in kaskas nu selos, ouinge elos akilen mu el liye sie aruruma in Tempul. Ke el tia ku in kaskas nu selos, el orekmakin na paol ac srsrsris

nu selos. **23** Ke safla pacl in kulansap lal Zechariah in Tempul uh, el folokla nu lohm sel ah. **24** Tia paht toko, Elizabeth, mutan kial, el pitutuyak ac tiana illa liki lohm sel ke malem limekosr. **25** Ac el fahk, "Inge nga etu tuh Leum God El kasreyu. El eisla mwekin luk likiyu ye mutun mwet uh." **26** Ke Elizabeth el pitutu malem onkosr, God El supwalla lipufan Gabriel nu in siti srsrik se in acn Galilee pangpang Nazareth. **27** Oasr sap soko el us nu sin sie mutan fusr virgin, su ako in payuk nu sin mukul se pangpang Joseph, su ma in fwiil tulik natul Tokosra David. Inen mutan fusr sac pa Mary. **28** Lipufan sac tuku nu yorol ac fahk, "Paing kom! Leum God El wi kom, ac El arulana akinsewoye kom!" **29** Mary el arulana fohsak ke kas lun lipufan sac, ac el suk na lah mea kalmens ma el fahk uh. **30** Na lipufan sac fahk nu sel, "Mary, nikmet sangeng, tuh kom ohi yurin God. **31** Kom ac fah pitutuyak ac oswela sie wen, ac kom fah sang inel Jesus. **32** El ac fah arulana fulat — ac fah pangpang el Wen nutin God Fulatlana. Leum God El ac fah oru tuh elan sie tokosra oana David, papa matu tumal, **33** ac el ac fah leum fin fwiil tulik natul Jacob nwe tok. Tokosrai lal ac fah wangin saflaya!" (aiōn g165) **34** Na Mary el fahk nu sin lipufan sac, "Ma inge ac sikiyak fuka, ke nga soenna etu mwet?" **35** Ac lipufan sac topuk ac fahk, "Ngun Mutual ac fah tuku nu fom, ac ku lun God ac fah oan fom. Ke sripa se inge, wen mutual se inge ac fah pangpang Wen nutin God. **36** Esamul Elizabeth, sie nina in sou lom an. Tuh fwack mu el tia ku in isus, a inge el pitutu malem onkosr lac, el finne arulana matuoh. **37** Mweyen wangin ma God El kofla in oru." **38** Na Mary el fahk, "Nga mwet kulansap lun Leum God. Lela ma inge in orek nu sik oana ke kom fahk." Na lipufan sac som lukel. **39** Tiana paht tukun ma inge, Mary el akola ac sulaklak na som nu in sie siti srsrik inmasrlon eol in acn Judea. **40** El utyak nu in lohm sel Zechariah ac paingul Elizabeth. **41** Ke pacl se Elizabeth el lohng kusen paing lal Mary, tulik se insial ah mokuikui, ac Elizabeth el sesseslana ke Ngun Mutual, **42** ac fahk nu sel Mary ke pusra lulap, "Kom pa insewovo emeet sin mutan nukewa uh, ac insewovo tulik se su kom ac oswela an! **43** Efū ku ouiya na yohk se inge in sikiyak nu sik, tuh nina kien Leum luk in tuku nu yuruk? **44** Ke pacl se na nga lohngak ke kom paingyu ah, tulik se insiuk inge srosro ke engan. **45** Fuka lupon insewovo lom ke kom lulalfongi lah kas lun Leum God nu sum ac fah akpwayeyuk!" **46** Mary el fahk, "Insiuk kaksakin Leum God; **47** Ngunik engan ke sripen God, Mwet Lango Luk, **48** Tuh El esamu, mutan kulansap pusisel lal! Ingela mwet in fwiil nukewa ac fah pangonyu insewovo, **49** Ke sripen orekma yohk su God Kulana El oru nu sik. Inel mutallana; **50** Liki fwiil nu ke fwiil El akkalemye pakoten lal nu selos su sunakunul. **51** El asroela po kulana lal, Ac kunauselik pwapa lun mwet inse fulat. **52** El akpusiselye tokosra kulana liki tron lalos, Ac El akfulatyeyik mwet pusisel. **53** El

akkihye mwet masrinsral ke ma wo, Ac supwalik mwet David el isusla we. Joseph el tuh som nu we mweyen el kasrup uh pisinpo. **54** El surokana wulela lal nu sin ma in sruf lal David. **5** Ke sripen el akoo in payukyak sel mwet matu lasr, Ac tuku in kasru Israel, mwet kulansap Mary, oru eltal tukeni som in tuh simla inelos. Mary el lal. **55** El esam in akkalemye pakoten lal nu sel Abraham pititu, **6** ac ke eltal muta Bethlehem, sun paci in isus Ac fwilin tulik nukewa natul nwe tok!" (**aiōn g165**) **56** Mary el muta yorol Elizabeth malem tolu, na el folokla nu yen wen. **57** Sun paci lal Elizabeth in isusla, ac el oswela sie wangin acn elos in muta we ke lohm in mongla lun mwet God El arulana akinsewoyal, ac elos welul engan. inima uh ke fong sac in karingin un sheep natulos. **9** Sie **59** Ke tulik sac el sun len oalkosr matwal, elos tuku in lipufan lun Leum sikiyang nu selos, ac wolana lun Leum tuh kosreyukla el, ac elos akoo in sang inel Zechariah, kalmelik ac tololosyak. Elos arulana sangengla kac. **10** in folokin inen papa tumal ah. **60** Tusrukta nina kial ah Tuh lipufan sac fahk nu selos, "Nimet sangeng! Nga fahk mu, "Mo! Inel pa John." **61** Ac elos fahk nu sel, us pweng wo nu suwos, su ac fah arulana akenganye mwet nukewa. **11** Tuh isusla nu suwos misenge in siti srisrsris nu sin papa tumal ac siyuk sel lah ac su inen sel David, sie Mwet Lango, su Leum Christ! **12** Pa inge tulik sac. **63** Zechariah el siyuk sie ma elan sim kac, ac mwe akpwaye nu suwos uh: kowos ac fah konauk tulik el simusla mu, "Inel pa John." Elos nukewa arulana lut. fusr se pipla ke ipin nuknuk, ac oan in nien mongo lun **64** In paci sacna Zechariah el sifilpa ku in kaskas, ac el kosro." **13** In kitin paci ah na, oasr sie u lulap ke lipufan mutawauk in kaksakin God. **65** Mwet tulan lalos nukewa inkusrao sikiyang wi lipufan sac; elos on ac kaksakin arulana sangeng, ac pungen ma inge fahsrelik nu infulan God: **14** "Wolana nu sin God in fulatlana, Ac misla fin eol nukewa in acn Judea. **66** Mwet nukewa su lohng faclu nu sin mwet su El insewowo kaclos!" **15** Ke lipufan ke ma inge elos nuknu kac ac siyuk, "Tulik se inge fin uh som lukelos nu inkusrao, mwet shepherd elos fahk kapak el ac mau mwet fuka se?" Mweyen kalem na lah nu sin sie sin sie, "Kut som nu Bethlehem ac liye ma se ku lun God oan facl. **67** Zechariah, papa tumal John, el sikyak inge, su God El fahkak nu sesr kac." **16** Ouinge sessesla ke Ngun Mutual, ac el fahkak kas inge sin God elos sulaklak som ac konalak Mary ac Joseph, ac liye me: **68** "Lela kut in kaksakin Leum God lun Israel! El tuku tulik fusr sac oan in nien mongo lun kosro. **17** Ke mwet tari in kasru mwet lal ac aksukosokyalosla. **69** El ase nu shepherd uh liyal, elos srumun kas ma lipufan sac fahk sesr sie Mwet Lango kulana, Sie sin fwilin tulik natul nu selos ke tulik sac. **18** Mwet nukewa ma lohng ah David, mwet kulansap lal. **70** El nuna wulela sin mwet elos arulana fwefela ke kas lun mwet shepherd ah. **19** palu mutual lal oemeet mu (**aiōn g165**) **71** El ac molikutla A Mary el esam ma inge nukewa, ac el arulana nunku liki mwet lokoalok lasr, Liki ku lalos nukewa su kwase yohk kac. **20** Mwet shepherd elos folokla, ac yuk on in kut. **72** El tuh fahk mu El ac akkalemye pakoten lal nu kaksakin God ke ma nukewa elos lohng ac liye. Ma sin mwet matu lasr somla, Ac esam pac wulela mutual lal. nukewa sikyak oana ke lipufan sac fahk nu selos ah. **73** Ke sie wulela oa su El orala nu sel Abraham, papa **21** Tukun len oalkosr, ke sun paci fal nu sin tulik sac in matu tumasr, El wuleang in **74** Tulekutla liki inpoun mwet kosreyukla, itukyang inel Jesus — ine se ma lipufan sac lokoalok lasr, Tuh kut in kulansupwal ac tia sangeng, **75** tuh sang nu sel meet liki tulik sac srimetak insien nina Ac tuh kut in mutual ac suwoswos ye mutual Ke Iusenna kial ah. **22** Sun paci fal in oru alu in aknasnas, oana ma mouli lasr. **76** "Wen nutik, ac fah pangpang kom mwet **23** oana ke simla in Ma Sap lun Leum God, fahk palu lun God Fulatlana. Kom ac fah fahsrelik meet liki Leum God, **24** Eltal usla tulik sac nu Jerusalem in eisalang nu sin Leum In akoela inkanek lal, **77** In fahkak nu sin mwet lal lah mu: "Wounse mukul nukewa enenu in kisakinyukyang nu selos ke ma koluk lalos. **78** God lasr El pakoten ac sin Leum God." **25** Eltal oayapa som in tuh kisakin luo mongfisrasr. El ac fah oru tuh kalmen molela lal in takak wuleoa ku luo wule fusr, oana ke oakwuk lun Ma Sap ac sekuti, **79** Ac in tololosyak nukewa su muta in lohsr lun Leum God. **26** ac akkalemyeang nu sel mu el ac fah tiana misa nwe ke na el liye Messiah, Arulana akfulatyel God in moul lal, ac el soano moluyukla lun Israel. Ngun Mutual welul, **27** Ngun Mutual el kololla Simeon nu in Tempul. Ke papa ac nina kien tulik Jesus usalak nu in Tempul in oru oana ma oakwuk lun Ma Sap, **28** Simeon el eis tulik sac, kafsalak inpaol, ac kaksakin God ac fahk: **29** "Leum God, wulela lom akpwayeyuk. Inge kom ku in fuhlela mwet kulansap lom in som in siti srisrik Bethlehem in acn Judea, acn ma Tokosra

2 In paci sac Tokosra Fulat Augustus el sapkin sie oaoa lulap in orek in acn nukewa ma oan ye nununku lun acn Rome. **2** Quirinius pa governor lun acn Syria ke oaoa se emeet inge srola. **3** Ouinge mwet nukewa elos som, kais sie nu in acn sel sifacna, in simla inel we. **4** Joseph el som liki siti srisrik Nazareth in acn Galilee nu in siti srisrik Bethlehem in acn Judea, acn ma Tokosra

misla. **30** Ke mutuk sifacna nga liye tari molela lom, **31** Fulat. In paci se inge pa kas lun God tuku nu sel John, Su kom akoela ye mutun mwet in mutanfaci nukewa: **32** wen natul Zechariah, ke el muta yen mwesis. **3** Ouinge Sie kalem in fahkak ma lungse lom nu sin mwet pegan, John el fufahsryeser in acn nukewa su oan apkuran nu ke Ac in ase wolana lom nu sin mwet lom, mwet Israel." **33** Infact Jordan, ac oru lutu lal we, ac fahk, "Kowos auliyak Papa ac nina kien tulik sac arulana lut ke ma Simeon el ac baptaisla, na God El fah eela ma koluk lowos." **4** fahk kacl. **34** Simeon el akinsewowyotalt ac fahk nu Oana ma simla in book lal Isaiah mwet palu: "Sie pusra sel Mary, nina kial, "Tulik se inge solla sin God nu ke wowoyak yen mwesis ac fahk, 'Kowos akoo inkanek musalla ac musaiyukak lun mwet puspis in Israel. El ac lun Leum, Ac aksuwoseye Elan fahs kac!" **5** Infahlal fah sie akul sin God me, su mwet puspis ac fah kaskas nukewa ac fah nwekyukla, Ac eol ac tohktok nukewa ac lainul, **35** ac ma inge ac fah fahkak nunak lukma su oan fah afkwelyeyuk. Inkanek kururu ac fah aksuwoseyuk, in elos. Ac kom ac fah arulana asor, oana ke sie cutlass Ac innek siruprup fah afkwelyeyuk. **6** Mwet nukewa kosroh fakisya in ngunum." **36** In paci sac tuh oasr pac fin faclu ac fah liye molela sin God me!" **7** Un mwet mutan palu se, inel pa Anna, acn natul Phanuel sin sruf puspis som nu yorol John in tuh baptaisla sel. El fahk lal Asher. El arulana matuoh. El tuh payuk ke el mutan nu selos, "Kowos wet pwasin! Su fahk mu kowos ac ku fusr ac muta yurin mukul tumal ah yac itkosr, **37** na el in kaingkunla mwe keok ma God El akola in supwama katinmasla, ac mukena muta nwe ke el sun yac oalngoul uh? **8** Oru ma ac akpwayei lah kowos forla liki ma koluk akosr. El tiana illa liki Tempul, a el mutana we in alu, lalo lowos an. Ac nimet sifacna nunku mu Abraham el papa ac pre ke len ac fong. **38** In paci sacna el kalukyang nu tomosos. Nga fahk nu suwos lah God El ku na in eis eot yorolat ac sang kulo nu sin God, na el kaskas ke tulik inge ac ekulla nu ke tulik natul Abraham! **9** Tuhla uh sac nu sin mwet nukewa su tupan molela lun God nu sin akola tari in pakiya sak uh nwe ke oka uh. Sak nukewa Jerusalem. **39** Ke Joseph ac Mary eltal afkalyela ma ma tia oswe fahko wo uh ac fah pakpuki ac sisila nu in e nukewa ma oakwuki ke Ma Sap lun Leum God, na eltal uh." **10** Na mwet uh siyuk sel, "Na mea kut ac oru?" folokla nu Galilee, nu in acn seltal Nazareth. **40** Tulik **11** El topuk ac fahk, "Kutena mwet su oasr nuknuk luo sac kapak ac kui ac el sesseslana ke lalmwetmet, ac **12** Kutu mwet eisani tax Alukela. **41** In yac nukewa, papa ac **13** El fahk nu selos, "Nimet safla kufwa uh, eltal mutawauk in folok nu yen seltal, eis tax yohk liki lupa ma oakwuki ke ma sap an." **14** tusruk Jesus el mutana Jerusalem tia welultal. Papa **15** Mutawauk mwet kawuk lalos. **42** Ke Jesus el sun yac singoul luo matwal, eltal **16** Ouinge John el fahk nu selos nukewa, konalak in Tempul uh. El muta inmasrlon mwet luti in **17** Fork in sraclik lal oasr inpaol, ac lohngolos ac kusen siyuk selos. **43** Ke **18** In tia etu uh ac fah baptaisla, ac elos siyuk sel, "Mwet Luti, som pac nu ke kufwa uh oapana paci nukewa. **44** Eltal nunku mu el mea kut — mea kut in oru?" **19** El fahk nu selos, "Nimet safla kufwa uh, eltal mutawauk in sokol inmasrlon sou ac **20** Na Herod el eisalang Kowos in falkinna molin orekma lowos an." **15** Mutawauk mwet kawuk lalos. **45** Eltal tiana konalak, na eltal sifil in yokelik finsrak lun mwet uh kacl John lal acnu el folokla nwe Jerusalem in sokol. **46** Ke len se aktolu, eltal **21** Tukun mwet nukewa baptaisla tari, Jesus el pa Messiah. **16** Ouinge John el fahk nu selos nukewa, konalak in Tempul uh. El muta inmasrlon mwet luti in **17** Fork in sraclik fiten wheat liki kulun wheat. El ac fah Nga ac papa tomom ah arulana fosrngala ke sukyom." **18** In tia etu uh ac fah baptaisla, ac elos siyuk sel, "Mwet Luti, som pac nu ke kufwa uh oapana paci nukewa. **47** Mwet nukewa su tuku, su arulana fulat ac ku likiyu. Nga kupansuwol in **19** El fahk nu selos, "Nimet safla kufwa uh, eltal mutawauk in sokol inmasrlon sou ac **20** Na Herod el eisalang Kowos in falkinna molin orekma lowos an." **15** Mutawauk mwet kawuk lalos. **48** Eltal tiana konalak, na eltal sifil in yokelik finsrak lun mwet uh kacl John lal acnu el folokla nwe Jerusalem in sokol. **49** Ac the topuk ac fahk, "Efu ku komtal sukyu? Ya komtal **21** Tukun mwet nukewa baptaisla tari, Jesus el **22** Tiberius, Pontius Pilate pa governor in acn Judea, Herod pa leumi acn Galilee, ac Philip, tamulel lal Herod, pa leumi acn Iturea ac Trachonitis; Lysanias the leumi acn Abilene; **2** ac Annas ac Caiaphas eltal mwet Tol **23** Ke paci se el pre ah, kusrao ikakla, **24** ac Ngun Mutual tuhwi nu facl oana luman sie wuleoa. Ac sie pusra tuku inkusrao me ac fahk, "Kom Wen kulo nutik. Nga arulana insewowo sum." **25** Ke paci se Jesus el mutawauk in oru orekma lal sahp el yac tolngou

3 Ke yac aksingoul limekosr in we lal Tokosra Fulat

Tiberius, Pontius Pilate pa governor in acn Judea, Herod pa leumi acn Galilee, ac Philip, tamulel lal Herod, pa leumi acn Iturea ac Trachonitis; Lysanias the leumi acn Abilene; **2** ac Annas ac Caiaphas eltal mwet Tol

22 ac Ngun Mutual tuhwi nu facl oana luman sie wuleoa. Ac sie pusra tuku inkusrao me ac fahk, "Kom Wen kulo nutik. Nga arulana insewowo sum." **23** Ke paci se Jesus el mutawauk in oru orekma lal sahp el yac tolngou

matwal. Mwet uh pangon mu el wen natul Joseph, su acn sac nufon. **15** El luti in iwen lolngok lalos, ac mwet ma natul Heli, **24** wen natul Matthath, wen natul Levi, nukewa kaksakunul. **16** Na Jesus el som nu Nazareth, wen natul Melchi, wen natul Jannai, wen natul Joseph, yen ma el matula we, ac ke len Sabbath el som nu in **25** wen natul Mattathias, wen natul Amos, wen natul iwen lolngok oana el oru pacl nukewa. El tuyak in rit Nahum, wen natul Esli, wen natul Naggai, **26** wen natul Ma Simusla, **17** ac itukyang nu sel book lal Isaiah mwet Maath, wen natul Mattathias, wen natul Semein, wen palu. El laknelik book limlim sac ac konauk acn se ma natul Josech, wen natul Joda, **27** wen natul Joanan, wen simla kas inge, fahk mu: **18** "Ngun Iun Leum God oan natul Rhesa, wen natul Zerubbabel, wen natul Shealtiel, fuk, Mweyen El mosrweyula in fahkak pweng wo nu sin wen natul Neri, **28** wen natul Melchi, wen natul Addi, wen mwet sukarsrup. El supweyume in sulkakin lah mwet natul Cosam, wen natul Elmadam, wen natul Er, **29** wen srueh ac fah sukrosoka, Ac mwet kun ac fah sifil eis natul Joshua, wen natul Eliezer, wen natul Jorim, wen liyaten; In aksukosokyne mwet su muta in keok, **19** Ac natul Matthath, wen natul Levi, **30** wen natul Simeon, wen fahkak lah pacl sac tuku tari Ke Leum God El fah molela natul Judah, wen natul Joseph, wen natul Jonam, wen mwet lai." **20** Jesus el lumwani book sac ac folokonang natul Eliakim, **31** wen natul Melea, wen natul Menna, nu sin mwet liyauing, na el muta nu ten. Mwet nukewa in wen natul Mattatha, wen natul Nathan, wen natul David, lohm uh ngetang suilya **21** ke el fahk nu selos, "Misenge **32** wen natul Jesse, wen natul Obed, wen natul Boaz, Ma Simusla se inge akpwayeiyuk ke pacl se na kowos wen natul Salmon, wen natul Nahshon, **33** wen natul Amminadab, wen natul Admin, wen natul Arni, wen natul lohng ke nga riti ah." **22** Elos nukewa arulana lut sel, ac fwefela ke kas na wo ma el fahk ah. Elos fahk, "Ku tia Hezron, wen natul Perez, wen natul Judah, **34** wen natul Jacob, wen natul Isaac, wen natul Abraham, wen natul "Nga etu na lah kowos ac fahk soakas se inge nu sik, Terah, wen natul Nahor, **35** wen natul Serug, wen natul Methuselah, wen natul Enoch, wen natul Jared, wen 'Mwet ono, sifacna unwekomla.' Kowos ac oayapa fahk Reu, wen natul Peleg, wen natul Eber, wen natul Shelah, nu sik, 'Ma kut lohng mu kom tuh oru Capernaum, oru **36** wen natul Cainan, wen natul Arphaxad, wen natul Shem, wen natul Noah, wen natul Lamech, **37** wen natul pac acn sesr uh." **24** El tafwelana in fahk, "Nga ac fahk Methuselah, wen natul Enoch, wen natul Jared, wen ma se inge nu suwos: sie mwet palu el tiana lungkinyuk natul Mahalaleel, wen natul Kenan, **38** wen natul Enosh, katimmas in Israel in pacl lal mwet palu Elijah, ke pacl se wen natul Seth, wen natul Adam, wen nutin God. ma tuh wangin af ke lusen yac tolu tafu, ac sracil lulap se tuh sikiyak we ah. **26** Ne ouinge, a Elijah el tuh tia supweyukla nu yurin sie selos in Israel, a tuh supweyukla el nu yurin sie katimmas su muta Zarephath, apkuran nu Sidon. **27** Ac pus pac mwet ma maskin musen lepa su muta Israel in pacl lal mwet palu Elisha, ac tia sie selos kwela, a Naaman mukena, sie mwet Syria." **28** Ke mwet in iwen lolngok uh lohng ma inge, elos arulana kaskrusrakak. **29** Elos tuyak, amakunulla Jesus nu likin siti uh, ac usalak nu fineol soko ma siti selos uh musala fac. Elos ako in sinukunulla fin fulu se, **30** a el fahla na inmasrlolos ac som lukelos. **31** Na Jesus el som nu Capernaum, sie siti srisrik in Galilee, yen el luti mwet uh we ke len Sabbath. **32** Elos nukewa arulana lut ke ouien luti lal, mweyen el sramsrak ku, oana sie su oasr wal la. **33** Oasr sie mwet ma wi muta in iwen lolngok uh, su oasr demon ac ngun fohkfok in el. El liksreni wola ke sie pusra lulap ac fahk, **34** "Kom! Jesus mwet Nazareth, mea kom lungse sesr an? Ya kom tuku in kunauskutla? Nga etu lah su kom an: kom pa el su mutallana sin God me!" **35** Jesus el kai ngun sac ac fahk, "Misla, ac illa liki mukul sacn!" Ngun fohkfok sac kipakinya mwet sac nu infohk uh ye mutualos nukewa ac illa lukel, ac tia sifil oru kutena ma nu sel. **36** Mwet uh nukewa fwefela, ac fahk nu sin sie sin sie, "Ku kas fuka inge? Ke ku ac wal lulap mwet se inge el sap ku nu sin ngun fohkfok uh, ac elos illa!" **37** Na pungen Jesus fahsrelik nu in polo acn sac nufon. **38** Jesus el illa liki iwen lolngok ac som nu in lohm

4 Ke Jesus el foloko liki Infact Jordan el sesseslana ke Ngun Mutal. Ngun el kololla nu yen mwesis, **2** ac Devil el srifel we ke lusen len angngaul. Jesus el tiana mongo ke lusen pacl sac nufon, pwanang el masinsrralla. **3** Devil el fahk nu sel, "Kom fin Wen nutin God, sap eot se inge in ekla bread." **4** A Jesus el fahk, "Ma Simusla fahk mu mwet uh tia ku in moui ke bread mukena." **5** Na Devil el pwanulak nu sie acn fulat ac fahkak tokosrai nukewa lun faclu nu sel in kitin pacl ah na. **6** Ac Devil el fahk nu sel, "Nga ac fah sot nu sum ku nukewa ac mwe kasrup inge nukewa. Ma inge nukewa ituku tari nu sik, ac nga ku in kitala nu sin kutena mwet ma nga lungse sang nu se. **7** Kom fin alu nu sik, na ma inge nukewa fah ma lom." **8** Jesus el fahk, "Ma Simusla uh fahk mu, 'Kom fah alu nu sin Leum God lom ac kulansap nu sel mukena!'" **9** Na Devil el usalla nu Jerusalem, ac fililiya ke acn se ma fulat oemeet ke Tempul, ac fahk nu sel, "Kom fin Wen nutin God, atula nwe ten. **10** Tuh Ma Simusla fahk mu, 'God El ac fah sap nu sin lipufan lal in liyekomyang ac karingin kom.' **11** Oayapa fahk mu, 'Elos ac fah tapukkomyak inpaolos, tuh kom in tia tokelik niom ke eot uh.'" **12** A Jesus el fahk, "Ma Simusla uh fahk, 'Nik kom srike Leum God lom.'" **13** Tukun Devil el sripe Jesus in ouiya pus, na el fahsri lukel nu ke sie pac pacl. **14** Na Jesus el folokla nu Galilee, ac ku lun Ngun Mutal oan facl. Pweng kacl fahsrelik nu in polo

sel Simon. Nina kien mutan kial Simon el maskin musen luti lal, ac in akkeyeyukla liki kain mas puspis lalos. **16** fol ke mano, ac mwet uh fahkang nu sel Jesus. **39** El A Jesus el wacna som lukelos nu yen wangin mwet som tu sisken mwe oan kial, ac sap mas sac in som muta we tuh elan pre. **17** Sie len ah ke Jesus el luti, lukel. Fol sac wanginla lukel, na mutan sac tukakek ac kutu mwet Phariee ac mwet luti Ma Sap, su tuku liki kulansap nu selos. **40** Tukun faht uh tili, mwet nukewa siti srisrik nukewa in acn Galilee ac Judea ac liki acn ma oasr mwet kawuk la su maskin kain in mas puspis Jerusalem, elos wi pac muta we. Ku lun Leum God oan elos use mwet inge nu yurin Jesus. El filiya paol fin kais facl Jesus elan akkeyala mwet mas uh. **18** Oasr mwet sie selos ac akkeyalosla nukewa. **41** Ngun fohfkok uh wi ekasr tuku ac us mwet ul se fin mwe oan kial, ac elos pac illa liki mwet puspis, ac wowoyak ac fahk, "Kom Wen srike in usalak nu in lohm uh nu ye mutun Jesus. **19** nutin God!" Jesus el kai ngun fohfkok inge ac tia lela Tusruktu ke sripen tingtingi lohm uh ke mwet, elos tia ku elos in kaskas, mweyen elos etu lah el pa Messiah. **42** in usalak. Ke ma inge elos fanyak nu fin lohm uh, srakla Ke apkuran in lenelik, Jesus el som liki siti sac nu in sie kutu afyuf fin mangon lohm uh, ac kukunya mwet ul sac acn wangin mwet we. Mwet uh mutawauk in sokol, ac ke fin mwe oan kial ah nu ten, inmasrlon mwet uh ye mutual elos konalak elos srike in ikoliya elan tia som. **43** Tuh el Jesus. **20** Ke Jesus el liye lapan lulalfongi lalos, el fahk fahk nu selos, "Nga enenu in fahkak pac Pweng Wo ke nu sin mwet ul sac, 'Ma lik, ma koluk lom nunak munas Tokosrai lun God uh in kutu pac acn saya, mweyen pa in sum.' **21** Mwet luti Ma Sap ac mwet Phariee elos inge sripa se God El supweyume kac uh." **44** Ouinge el mutawauk in asiyuki ac fahk, "Su mwet se inge, ku enum oru luti lal in iwen lolngok in acn Judea nufon.

5 Sie len ah Jesus el tu pe Lulu Gennesaret ke mwet uh aikusiyak nu yorol in lohng kas lun God. **2** El liye oak lukwa oai pe acn ah; mwet patur ah filiya oak uh ac oul kwa lalos uh. **3** Jesus el sroang nu in soko oak uh, ma okal Simon, ac siyuk elan sokla oak uh kutu liki pe acn uh. Jesus el muta fin oak uh ac luti mwet uh. **4** Ke safla luti lal uh el fahk nu sel Simon, "Sifilpa kulla oak uh liki pe acn uh nu yen loal, na kom ac mwet wi kom an sifilpa sisya kwa lowos an nu in kof uh." **5** Ac Simon el fahk, "Leum, kut patur fong fon se a wangin ik kut sruoysa. Tusruktu kom fin sap, nga ac sifilpa sisya kwa uh." **6** Elos sisya kwa lalos uh, ac sruoysa ik na pukanten, oru kwa uh apkuran in mihsalik. **7** Ouinge elos pounseti mwet wialos fin oak soko ngia in tuku ac kasrellos. Elos tuku ac tukeni nwakla oak lukwa ah nwe arulana nwanala kewa ke ik, oru oak uh apkuranna in moti. **8** Ke Simon Peter el liye ma sikiyak inge, el putati ye mutun Jesus ac fahk, "O Leum, fahla likiyu, tuh nga sie mwet koluk!" **9** El ac mwet welul uh arulana fwefela ke pusiyen ik ma elos sruoysa ah. **10** Oayapa James ac John, wen natul Zebedee, mwet patur wial Simon ah, eltal wi pac fwefela. Jesus el fahk nu sel Simon, "Nimet sangeng. Ingela kom ac fah mwet kwa mwet." **11** Elos amakunak oak uh nu weacn ah, filiya ma nukewa, ac fahsr tukun Jesus. **12** Sie pacl ah Jesus el muta in sie siti, ac oasr mukul se muta we su arulana afla manol ke musen lepa. Ke el liyal Jesus, el faksufi ac kwafe sel, "Leum, fin wo sum, kom ku in aknasnasyeyula!" **13** Jesus el asroela paol ac kahlilya ac fahk, "Nga lungse! Kom in nasnasa!" In kitin pacl ah na musen lepa ah wanginla lukel. **14** Jesus el fahk nu sel, "Nimet srumun nu sin kutena mwet, a kom in fahsr suwosot nwe yurin mwet tol tuh elan liye kom. Na sang mwe kisa ma Moses el sap in orek, tuh in mwe akpwayeeye nu sin mwet nukewa lah kom kwela." **15** Tusruktu pweng ke Jesus sa na fahsreluk nu in acn nukewa, ac un mwet puspis tuku sokol in lohng

lututlun Jesus ac fahk, "Efku kowos ku mongo ac nim inmasrlon mwet eisani tax ac mwet koluk inge?" **31** Ac Jesus el topkolos ac fahk, "Mwet ku in mano tia enenu mwet ono, a mwet mas na. **32** Nga tia tuku in suk mwet suwosos, a mwet koluk." **33** Kutu mwet uh fahk nu sin Jesus, "Mwet lutlut lal John oayapa mwet lutlut lun mwet Phariee kwacna lalo ac pre, a mwet lutlut lom uh elos mongo na ac nim." **34** Ac Jesus el topuk, "Ya kowos nunku mu kowos ac ku in sap mwet solsol nu ke kufwen marut uh in lalo, ke mwet kacto lun kufwa sacn oasr yorolos? Tia ku! **35** Tusruktu, len se ac fah tuku ke mwet kacto sac ac fah utukla lukelos, na pa ingan pacl se elos fah lalo." **36** Jesus el oayapa fahk pupulyuk se inge: "Wangin mwet seja nuknuk susu sang pinis nuknuk mah. El fin oru ouinge, el kunausla nuknuk susu sac, ac ipin nuknuk susu sac ac tia oana nuknuk mah sac. **37** Oayapa wangin mwet okoaung wain susu nu in

mwe neinyuk mah, mweyén wain sasu uh ac seja mwe neinyuk sac, na mwe neinyuk sac ac mihsalik, ac wain uh ac kahkla. **38** Ac tia ouinge, a wain sasu uh enenu in okwokyang nu in mwe neinyuk sasu! **39** Oayapa wangin mwet lungse nim wain sasu tukun el nim tari wain matu. El ac fahk mu, 'Eman ma matu uh wo liki ma sasu.'

6 Jesus el tuh fahsr in sie ima in wheat ke sie len Sabbath.

Mwet tumal lutlut elos mutawauk in kinis fokin wheat uh, ac ihyia inpaolos ac mongo kac. **2** Kutu mwet Pharisee elos siyuk, "Efū kowos ku oru ma su Ma Sap lasr uh tia lela in orek ke len Sabbath?" **3** Jesus el topkolos ac fahk, "Ya kowos soenna riti ma David el tuh oru ke el ac mwet lai elos masrinsral? **4** El tuh uteak nu in lohm sin God, eis bread ma kisayang nu sin God ac kang, ac sang pac nu sin mwet ma welul in wi pac kang. A ma inge lain Ma Sap, mweyén wangin mwet ku in kang bread inge sayen mwet tol." **5** Ac Jesus el fahk pac nu selos, "Wen nutin Mwet el Leum lun len Sabbath." **6** Ke sie pac len Sabbath uh Jesus el uteak nu in iven lolngok ac lutu we. Oasr sie mwet muta we su lac paol layot ulla. **7** Kutu mwet lutu Ma Sap ac mwet Pharisee tuh kena suk sripa elos in tutakunulak Jesus kac, ke ma inge elos tuni na lah Jesus el ac akkeyala mwet ke len Sabbath. **8** Tuh Jesus el etu nunak lalos, ac el fahk nu sin mwet se ma ul paol, "Tuyak ac fahsru nu meet uh." Mwet sac tuyak ac som tu insac. **9** Na Jesus el fahk nu selos, "Nga siyuk suwos: mea Ma Sap lasr uh tia lela nu sers in oru ke len Sabbath? In oru ma wo, ku in oru ma koluk? In molela moul lun sie mwet, ku in kunausla?" **10** El ngetang liyalos nukewa su raunella, na el fahk nu sin mukul sac, "Asroela poum." El oru, ac paol kwela. **11** Elos arulana kasrkusrak ac mutawauk in pwapa inmasrilols ke ma elos ac ku in oru nu sin Jesus. **12** In pacl sac Jesus el uteak nu fin eol soko in pre, ac el sisla fong nufon se we in pre nu sin God. **13** Ke lenelik el pangon mwet tumal lutlut nu yorol ac sulela singoul luo selos, ac pangnolos mwet sap: **14** Simon (su el sang inel Peter) ac Andrew ma lel; James ac John, Philip ac Bartholomew, **15** Matthew ac Thomas, James wen natul Alphaeus, ac Simon mwet Zealot. **16** Judas wen natul James, ac Judas Iscariot, su tuh forla tutakunulak tok. **17** Ke Jesus el oatui liki fineol uh wi mwet sap lal, el tu yen tupasrpas se wi sie u na lulap sin mwet lutlut lal. Oasr pac sie u lulap tukeni we su tuku liki acn Judea nufon ac Jerusalem, oayapa liki siti lun Tyre ac Sidon su oan sisken meoa uh. **18** Mwet inge tuku in tuh lohng lutu lal, oayapa in akkeyeyukla ke mas lalos. Elos su keok ke ngun fohkfok elos wi pac muta we ac akkeyeyukla. **19** Mwet nukewa srike na in kahlilya, mweyén ku na yohk tuku kacl me, ac akkeyalosa nukewa. **20** Jesus el ngetang nu sin mwet lutlut lal ac fahk, "Insewowo kowos su sukarsrup, Tuh Tokosrai lun God ma lowos! **21** "Insewowo kowos su

masrinsral inge, Tuh kowos fah kihp! "Insewowo kowos ke mwet uh srungakowos, srikowosla, angon kowos, ac kunausla inewos ke sripen Wen nutin Mwet! **23** Kowos in insewowo ke pacl ouinge uh, ac srosro ke engan, tuh yoklana ma lacne lowos inkusrao. Tuh mwet matu lalos oru oapana inge nu sin mwet palu su somla meet. **24** "A we nu suwos su kasrup in pacl inge, Tuh kowos eis tari mwe insegewo lowos! **25** "We nu suwos su kihp in pacl inge, Tuh kowos ac fah masrinsral! "Ac we nu suwos su israsr in pacl inge, Tuh kowos ac fah asor ac tung! **26** "We nu suwos ke mwet nukewa kaskas wo keiwas, tuh mwet matu lalos elos oru oapana inge nu sin mwet palu kikiap su somla." **27** "Tusruktu nga fahk nu suwos su lohng kas luk: Lungse mwet lokoalok lowos, ac oru wo nu selos su srungakowos. **28** Akinsegewooyalos su selngawi kowos, ac pre kaclos su oru koluk nu suwos. **29** Kutena mwet fin puokya la oalum, sang pac elan puokya layen ngia. Mwet se fin eisla coat lom, kom sang pac nukruk fon lom an nu sel. **30** Sang nu selos nukewa siyuk sum ke kutena ma, ac mwet se fin eisla kutena ma lom, nimet siyuk elan sifil folokonot nu sum. **31** Oru nu sin mwet ngia oapana ma kom lungse elos in oru nu sum. **32** "Kowos fin lungse mwet na ma lungse kowos uh, mwe insegewo fuka kowos nunku mu kowos ac eis kac? Finne mwet koluk uh, elos lungse pac mwet ma lungse elos! **33** Ac kowos fin oru wo nu sin mwet na ma oru wo nu suwos uh, mwe insegewo fuka kowos nunku mu kowos ac eis kac? Finne mwet koluk, elos sang pac kasru nu sin mwet koluk saya uh, elos in mau ku in sifilpa eis ke lupan na maelos sang ah! **35** In tia ouinge. A kowos in lungse mwet lokoalok lowos, ac oru wo nu selos; sang mwe kasru ac tia soano in sifil folokinyuk nu suwos. Ac tutuh yohk ma lacne nu suwos, ac kowos ac fah tulik nutin God Fulatiana. Tuh El kulang nu sin mwet koluk su tia etu in sang kulo. **36** Kowos in pakoten oana ke Papa tomomos El pakoten. **37** "Nimet nununku mwet saya, ac God El fah tia nununkekowos; nimet usla mwet saya, na God El fah tia liskowosla. Nunak munas nu sin mwet saya, ac God El fah nunak munas nu suwos. **38** Sang mwe kite nu sin mwet saya, ac God El fah asot nu suwos. Aok, ac fah itukot nu suwos ke sie lupa na suwos — ma toanyuki, usrukuki ac sifil tohktokak nwe ke kahkla, ac fah okwoki nu inpowos. Srikasrak se ma kowos orekmakin nu sin mwet saya pa srikasrak se God El ac fah orekmakin nu suwos." **39** Ac Jesus el fahk nu selos pupulyuk se inge: "Sie mwet kun el tia ku in pwen sie pac mwet kun. El fin oru, eltal na kewa ac fah putatla nu in luf uh. **40** Wangin sie mwet lutlut fulat liki mwet lutu lal; a kais sie mwet lutlut ke el aksafyela lutlut nukewa

lal, el ac fah fulat oana mwet lutu la. 41 "Efu ku kom tuni siti uh, pukmas se akola in orek, ac mwet uh oatui ke kutkut srisrik ke mutun mwet lim, ac tiana liye polosak mutunpot uh. Mwet se ma misa uh el wen sefanna nutin in motom? 42 Efu ku kom ku in fahk nu sin ma lim, katinmas se, ac sie un mwet na pus elos wi katinmas 'Ma lik, lela nga in kunesla kutkut se luin motom an,' a sac tufoki. 13 Ke Leum el liyal, el arulana pakomutal, kom tia kulun liye polosak in motom sifacna? Kom mwet ac el fahk nu sel, "Nimet tung." 14 Na el fahsryang ac wosounkas! Eisla meet polosak in motom an, na kom fah kahlye box in mas sac, ac mwet ma us uh elos tui. Jesus ku in liye kalem kutkut se ke mutun mwet lim." 43 "Soko el fahk, "Wen se! Nga fahk nu sum, tukakek!" 15 Na sak wo koflana oswe fahko koluk, oayapa soko sak koluk mwet misa sac tukakek ac el mutawauk in kaskas, ac koflana oswe fahko wo. 44 Sak nukewa eteyuk ke fahko Jesus el eisalang nu sin nina kial ah. 16 Elos nukewa ma el oswe; mwet uh tia kunesla fig liki mu soko, ku eis arulana sangeng, ac elos kakasakin God ac fahk, "Sie grape liki kokul uh. 45 Sie mwet wo el fahkak ma wo liki mwet palu fulat sityak inmasrlos! God El tuku in molela nunak wo su oan insial, ac sie mwet koluk el fahkak ma mwet lal!" 17 Pweng kacl Jesus inge fahsreluk nu in facl koluk liki nunak koluk su oan insial. Tuh oalu el kaskas Judea nufon, ac oayapa ke acn nukewa apunla. 18 Ke ac fahk ma su inse sessesla kac." 46 "Efu kowos ku mwet tumal lulut la! John elos fahkak ma inge nu sel, el pangonyu 'Leum, Leum,' a tia oru ma nga fahk kowos in pangonma luo selos 19 ac supwaltalla nu yurin Leum oru uh? 47 Kutena mwet su tuku nu yuruk, ac lohng in siyuk sel, 'Ya kom pa el su ac fah tuku, ku kut ac ac akos ma nga fahk, nga ac fahkak nu suwos lah el soano sie pacna?' 20 Ke eltal tuku nu yurin Jesus, eltal oana mea. 48 El oana sie mwet ma musai lohm sel. El pukanak acn uh nwe ke el sun eot ku uh, ac el oakiya pa el su ac fah tuku, ku kut ac soano sie pacna?" 21 pwelung la fac. Sronot uh ac fah tuku fungulya lohm uh, tuh koflana ikruiya, mweyen ku oakwuk la. 49 A kutena mwet su lohng kas luk ac tia akos, el oana sie mwet ma musai lohm sel fin fohk ac wangin pwelung kac. Ke pacl In pacl sacna pus tari mwet ma Jesus el akkeyala liki kain in mas puspis lalos, sisla ngun fohkfol in elos, ac sang liyaten nu sin mwet kun. 22 El topuk mwet utuk kas la! John ac fahk, "Folokla nu yorol John ac fahk nu sel ma komtal liye ac lohng: mwet kun elos ku in liye, mwet ul elos ku in fahsr, ac mwet musen lepa elos nasnasia, mwet sulohngkas elos ku in lohng, mwet misa elos akmouleyukay, ac Pweng Wo uh lutiyuk nu sin mwet sukasrup. 23 Fuka lapan insewowo lalos su tia alolo keik!" 24 Tukun mwet la! John folokla, Jesus el mutawauk in sramsrak kacl John nu sin u lulap sac, ac fahk, "Ke kowos tuh som nu yorol John nu yen mwesis ah, mea kowos tuh finsrak mu kowos ac tuh liye? Ya soko ah ma kusrusrsrus ke eng uh? 25 Mea kowos som in liye ah? Ya sie mwet su yunla ke nuknuk kato? Mwet ma nukum nuknuk kato, ac pukanten pac mwe kasrup lalos, elos muta inkul fulat sin tokosra uh. 26 Fahkma nu sik, mea kowos som in liye uh — ya sie mwet palu? Aok pwaye, tusruktu nga fahk nu suwos, el su kowos liye ah fulat liki na sie mwet palu. 27 Mwelen John pa mwet se Ma Simusla uh fahk kacl mu: 'Nga ac supwaot mwet in sulkakin se luk meet liki kom, in tuh sakunla inkanek lom uh.' 28 Ac Jesus el sifilpa fahk, "John el fulat liki kutena mwet su moul oemeet me. Tusruktu el su pusisel oemeet in Tokosrai lun God uh el fulat lukel John." 29 Mwet nukewa, oayapa mwet eisani tax uh, elos lohng ma inge ac akilen suwoswos lun God ke sripen elos baptaisla sel John. 30 Tusruktu mwet Pharisee ac mwet luti Ma Sap elos pilesru oakwuk lun God nu selos, ac tiana lungse baptaisla sel John. 31 Ac Jesus el sifilpa fahk, "Inge, mea nga ac ku in luma mwet in pacl inge uh nu kac uh? Elos oana mea? 32 Elos oana tulik srisrik su muta ke nien kuka. Sie un tulik uh wowo nu sin sie pac u ac fahk, 'Kut nikaruru nu sumtal, a komtal tiana srosro nu kac! Kut yuk on in asor, a komtal tiana tung!' 33 Ke John

7 Tukun Jesus el fahk kas inge nukewa nu sin mwet uh, el som nu Capernaum. 2 Oasr sie leum lun mwet mweun Rome muta we, ac oasr yorol sie mwet kulansap su el arulana lungse yohk, ac mwet sac mas apkuranna in misa. 3 Ke leum sac lohng kacl Jesus, el supwala kutu sin un mwet matu lun mwet Jew in som solalma elan tukuc ac akkeyala mwet kulansap se la! ah. 4 Elos tuku nu yurin Jesus ac arulana kwafe sel ac fahk, "Mwet se inge arulana fal kom in kasrel. 5 El arulana lungse mwet in mutunfacl sesr, ac el sifacna musaela iwen lolngok se sesr." 6 Ouinge Jesus el welulos som. Ke el apkuranyang nu ke lohm sac mwet leum sac supwala kutu sin mwet kawuk la! in som fahk nu sel, "Leum, nimet akelyaye kom. Nga kupansuwol kom in utyak nu in lohm sik uh, 7 ac nga tia pac fal in sifacna fahsrot nu yurum. Tari, kom fahklana ke kas lom, ac mwet kulansap se luk inge fah kwela. 8 Nga wi pac muta ye ku lun mwet leum, ac oasr pac mwet mweun muta ye kolyuk luk. Nga ku in fahk nu sin sie, 'Fahlia!' ac el ac fahla. Ac nu sin sie pac, 'Fahsru!' na el ac fahsru. Ac nga ac sap nu sin mwet kulansap luk, 'Orala ma se ingel' na el oru." 9 Jesus el lut ke el lohng ma inge, na el forla ac fahk nu sin u lulap se ma fahsru tokol, "Nga fahk nu suwos, nga soenna liye lapan lulalfongi ouinge meet, finne in Israel!" 10 Mwet utuk kas uh folokla nu in lohm sin leum sac, ac konauk lah mwet kulansap sac kwela. 11 Tia paht tukun ma inge, Jesus el som nu in sie siti pangpang Nain, ac mwet tumal lulut, oayapa sie u lulap, elos welul. 12 In pacl se na ma el sun mutunpot nu in

Baptais el tuh tuku, el lalo ac tia nim wain, ac kowos yurin Jesus liki acn nukewa; ac ke sie u na lulap fahsreni, fahk, 'Oasr ngun fohfkok in ell!' 34 Wen nutin Mwet el Jesus el fahk pupulyuk se inge: 5 "Mwet se som in tuku, ac el mongo ac nim, ac kowos fahk, 'Liye mwet taknelik wheat. Ke el sisalik fita uh nu infohk uh, kutu fita se inge! El kainmongo ac lungse na nim mwe sruhi, uh putati nu sisken inkanek uh, yen mwet uh longya, ac ac el kawuk nu sin mwet eisani tax ac mwet koluk pac won uh kangla. 6 Kuta putati nu in acn eoteot, ac ke sayal' 35 Tusruklu lalmwetmet lun God uh akkalemyeyuk sunak, sa na masla mweyen wangin kof ke fohk uh. 7 in moul lun mwet nukewa su moulkin." 36 Sie mwet Kutu sin fita uh putati nu in acn ma oasr okan kokul we, Pharisee solal Jesus elan welul mongo in eku, na Jesus wi na sacn uh kapak ac kupoiya. 8 Ac kutu putati nu in el som nu lohm sel ac pituki in mongo. 37 Oasr sie fohk wo — ma inge kapak ac oswe fahko wo, kais siofok mutan in siti sac su moul lai uh tiana wo. El lohngak lah ke ma soko." Na Jesus el fahk ke pusra lulap, "Kowos in Jesus el mongo oasr in lohm sin mwet Pharisee sac, na lohng ma inge fin oasr srewos!" 9 Mwet tumal lutlut elos el use sufa soko ma orekla ke eot alabaster ac nwanala siyuk sin Jesus lah mea kalmen pupulyuk sac, 10 ac el ke ono keng. 38 Na el tu sisken nial Jesus ac tung, ac el topuk ac fahk, "Etauk ke ma lukma ke Tokosrai lun God mutawauk in aksroksrokye nial ke sroninmutal. Na el uh itukot tari nu suwos, tusruklu nu sin mwet sayah ma eela nien Jesus ke aunsifal, ngokya nial, ac mosrwela ke inge tuku in luman pupulyuk, elos in mau suk a tia liyauk, ono keng sac. 39 Ke mwet Pharisee sac liye, el nunku ac elos in lohng a tia kalem kac." 11 "Pa inge kalmen sel sifacna, "Fin mwet palu na pwaye se pa inge, el ac pupulyuk sac: Fita inge pa kas lun God. 12 Fita ma putati etu lah su mutan se kahlul inge, oayapa ouiyen moul lai sisken inkanek uh pa mwet su lohng kas lun God, na lah el sie mutan koluk." 40 Jesus el kasla ac fahk nu sel, Devil el tuku ac eisla kas inge liki insialos elos in mau tia "Simon, oasr ma nga lungse fahk nu sum." Na Simon el lulalfongi ac moulla kac. 13 Fita ma putati nu in fohk fahk, "Kwal, Mwet Luti, fahkma." 41 Na el Jesus el fahk, eoteot uh pa mwet su lohng kas inge ac insewovo kac. "Oasr mwet luu soemoul nu sin sie mwet liyaung mani. Tusruklu kas uh tiana putati loal in elos. Elos lulalfongi Sie settal soemoul ke ipin silver lumfoko, ac ma se ngia na ke kitin pacl, a ke mwe srufuh sonolos, na elos ipin silver lumngaul. 42 Kewana mwet luu ah tia ku in ikori. 14 Fita ma putati nu yen kokul uh oan we pa elos akfalye ma el soemoul kac, na mwet liyaung mani sac el su lohg — a elya lalos, ac mwe kasrup ac mwe pwar tari sisla soemoul latalah kewa. Ke ouinge, su kac settal lun moul se inge ekosla acn sin kas uh, na fahko uh ac lungse mukul sac yohk uh?" 43 Na Simon el fahk, tiana mwesrla. 15 Fita ma putati in fohk wo uh pa mwet "Nga nunku mu ac el su yohk soemoul la." Na Jesus el su lohng kas uh, ac sang nu insielos ke nunak wo ac fahk, "Fal fahk lom an." 44 Na el getang nu sin mutan akosten. Ac elos sruokya ku nwe ke na isus fahko. 16 sac ac fahk nu sel Simon, "Kom liye mutan se inge? "Wangin sie mwet ac akosak lam uh ac filiya ye sie ahlu Nga uthyak nu in lohm sum ac wangin kof kom ase in ku ye sie bed, a el ac filiya fin sukan lam uh, tuh mwet in ohlla niuk, a mutan se inge el ohlla niuk ke sroninmutal liye kalem uh ke elos ac uthyak nu in lohm uh. 17 "Kutena ac akpaoyela ke aunsifal. 45 Kom tia pac paingyu ke ma su wikla ac fah liyeyuk lemtulauk sin mwet uh, ac angokmwet, a mutan se inge el tia tui in ngok niuk oe ke kutena ma su lukmaiuyuk, ac fah akkalemyeyuk. 18 "Ke nga uthyak ah me. 46 Kom tia mosrwela sifuk ke oil in ma inge, kowos lohng akoaruye, mweyen el su oasr ma olive, a mutan se inge el mosrwela nufon niuk ke ono yoro, ac fah itukyang pac kutu nu sel; a el su wangin ma keng. 47 Pwayena nga fahk nu sum, lungse yohk su el yoro, ac fah itukla lukel, finne ma srisrik ma el nunku mu akkalemye inge akpwayeri lah ma koluk puspis lai nunak oasr yorol." 19 Nina kial Jesus ac tamulel lal elos tuku munas nu sel tari. Tusruklu el su eis nunak munas ke nu yorol, tusruklu ke sripen iktokeni lun mwet uh, elos tia ma srik, lungse lai uh ac srik pac." 48 Na Jesus el fahk ku in kalukyang nu yorol. 20 Sie sin mwet uh fahk nu nu sin mutan sac, "Ma koluk lom nunak munas nu sum." sel Jesus, "Nina kiom ac tamulel lom ah pa tu likinum 49 Mwet saya ma wi muta ke tepu sac sifacna nunku uh, ac elos ke osun nu sum." 21 Jesus el fahk nu selos insialos, "Su mwet se inge, ku elan nunak munas ke nukewa, "Nina kiuk ac mwet lik uh pa elos su lohng kas ma koluk uh?" 50 A Jesus el fahk nu sin mutan sac, lun God ac akos." 22 Sie len ah Jesus el sroang nu fin "Lulalfongi lom molikomla. Som in misla."

8 Kuta pacl tok Jesus el fufahsryesr in siti srisrik ac siti lulap in fahkak Pweng Wo ke Tokosrai lun God. Mwet singoul luu ah welul, 2 ac oayapa kutu mutan ma el tuh akkeyala liki kain in mas ac ngun fohfkok ma oan yorolos elos welul pac: Mary (su pangpang Magdalene), su ngun fohfkok itkos lisuyukla lukel; 3 Joanna, mutan kial Chuza, mwet kulansap fulat inkul sel Herod; ac Susanna — wi mutan pus pac saya su sang ma lalos sifacna in kasrel Jesus ac mwet tumal lutlut. 4 Mwet uh nuna fahsra nu

ac fahk nu sin sie sin sie, "Su mwet se inge? El sapsap "Leum, mwet uh arulana raunikomla ac ikuskomyak." 46 nu sin eng uh ac noa uh, ac elos aksol!" 26 Jesus ac A Jesus el fahk, "Oasr mwet se kahlyuwi, mweyen nga mwet tumal lutlut elos kalla na som nu Gerasa, su oan pula mu oasr ku luk som likiyu." 47 Mutan sac akilen lefahl laco in lulu uh tulanya acn Galilee. 27 Ke Jesus ac putati nu ke nien Jesus. Ye mutun mwet nukewa el el srola nu finmes uh, el sun mwet se in acn sac su fahkak nu sel lah efu ku el kahlilya, ac fahk pac lah mas mwet se inge tiana nuknuk, ac tia muta lohm sel, a el lal wanginla in pacl sacna. 48 Jesus el fahk nu sel, "Acn mutana inmasrlon kulyuk uh. 28 Ke el liyalak Jesus, el nutik, lulalfongi lom akkeyekomla. Som in misla." 49 Ke wowoyak ac putati nu ke nial, ac fahk ke sie pusra lulap, Jesus el srakna fahk ma inge, sie mwet supweyukme "Jesus, Wen nutin God Fulatlana! Mea kom lungse sik liki lohm sin mwet kol lun iwen lolngok sac ac fahk nu an? Nga kwafe sum, nimet akkeokeyeyu!" 29 El fahk ma sel, "Jairus, acn nutum el misa. Nimet sifil aklokoalokyel inge mweyen Jesus el tuh sap ngun fohfkof sac in som mwet luti sacn." 50 Tusruk Jesus el lohng sap soko ah, lukel. Pacl na pus ngun fohfkof sac sruokilya, ac el nwe ac el fahk nu sel Jairus, "Nikmet fosrnga. Lulalfongi na, sruhu in presin ac paol ac nial kapiri na ke sein, a el ac ac tulik sac ac fah sifil moul." 51 Ke Jesus el sun lohm wotyalik sein inge, ac ngun fohfkof sac ac kololla nu sac, el tia lela kutena mwet in welul uthay sayal Peter, yen mwesis. 30 Jesus el siyuk sel, "Su inem an?" El John, ac James, oyapa papa ac nina kien tulik sac. 52 fahk, "Inek pa 'Legion'"—mweyen pus na ngun fohfkof Mwet in lohng sac nufon elos tung ac asor ke tulik sac. iliyak taru nu in el. 31 Ngun fohfkof uh kwafe sel Jesus Ac Jesus el fahk, "Nimet kowos tung. Tulik se inge tia elan tia luselosla nu in luf loal wangin saflaiya. (Abysos g12) 32 Tuh oasr un pig na lulap se muta in acn sac misa, el motul nal!" 53 Elos nukewa isrunul, mweyen mongo pe eol uh. Ouning ngun fohfkof uh kwafe tuh elos etu lah tulik sac misa tari. 54 A Jesus el srukya Jesus elan fuhlelosla elos in iliyak nu in pig uh, na el paol ac fahk ke pusra lulap, "Tulik se, tukakek!" 55 Na el fuhlelosla. 33 Elos illa liki mwet sac nu in pig uh. Na un mouluyak, ac in kitin pacl ah na el tukakek, ac Jesus el pig na fon sac riryak som liki mutun fulu sac ac atula sap elos in sang kutu mongo nal. 56 Papa ac nina kial nu in kof uh ac walomla. 34 Mwet ma karingin un pig eltal arulana lut, tusruk Jesus el fahk eltal in tiana fahk uh liye ma sifyak uh, na elos kasrusr som ac fahkelik pweng sac in siti uh ac yurin mwet orek ima uh. 35 Mwet uh som in liye ma sifyak inge, ac ke elos tuku nu yurin Jesus elos liyauk mwet se ma ngun fohfkof uh itukla lukel lah el muta ke nien Jesus — el nuknukyang ac tila wel; ac elos nukewa arulana sangeng. 36 Mwet ma liye ac oayapa in akkeyala kain in mas nukewa. 2 Na el ma inge elos fahkak ouiyen kwela lun mwet sac liki mas supwalosla in lutu ke Tokosrai lun God, ac in akkeyala lal. 37 Na mwet nukewa in acn Gerasa siyuk Jesus elan mwt mas, 3 tukun el fahk nu selos, "Nik kowos us som liki acn we, mweyen elos nukewa arulana sangeng. Ouning Jesus el sroang nu fin oak uh in som. 38 Mwet Kutena ma wi kowos: tia sikal, tia mwe ap, tia mwe se ma ngun fohfkof uh som lukel el kwafe nu sin Jesus ac fahk, "Nga ku in wi kom som?" A Jesus el fahk, 39 mongo, tia mani, ac tia pac nuknuk sayen ma kowos "Folokla nu in acn sum ac fahkak ma nukewa ma God El nukum an. 4 Kutena lohm ma paingyuk kowos we, oru nu sum." Na mwet sac fahsr sasla in siti sac, ac kowos mutana in lohng sacn nwe ke na kowos som liki fahkak ke ma nukewa Jesus el oru nu sel. 40 Ke Jesus acn nukewa. 5 Kutena acn ma mwet uh tia paing kowos el foloko mwet uh insewowo in paingul, mweyen elos we, kowos fahsr liki acn sacn ac osrokla kutkut in niowos nukewa muta soanel. 41 Na mwet se pangpang Jairus el an we, tuh in mwe akul nu selos lah kowos siselosla." 6 tuku — el sie mwet kol lun iwen lolngok we. El putati Na mwet se inge nga lohng kac uh?" Ac el srike in sukl wo elan sonol Jesus. 10 Mwet tumal nu ke nien Jesus, ac kwafe sel elan som nu lohm sel ah, 42 mweyen acn sefanna natul su yac singoul luom nukewa. 7 Ke Herod, su leumi acn Galilee, el matwal, el mas ac apkuran in misa. Ke Jesus el welul lohng ke ma sifyak inge, el arulana fohsak, mweyen kutu som, u lulap sac ukwalla pac, oru elos arulana iktokeni. 43 Oasr pac sie mutan wi un mwet sac fahsr su maskin mwt uh fahk mu John Baptais el sifilpa mouluyak. 8 Ac musen srah ke yac singoul luom. El sisla mani lal nukewa kutu pac mwet uh fahk mu Elijah mwet palu el sifyak, ac nu sin mwet ono, tuh wanginna sie ku in akkeyalla. 44 El fahsryak inmasrlon mwet uh nu tokol Jesus ac kutu pac mwet uh fahk mu sie sin mwet palu oemeet ah kahlye pulan nuknuk lal ah, ac kitin pacl ah na musen sifilpa mouluyak. 9 Herod el fahk, "Nga tuh sap in tahtla srah se lal ah tui. 45 Na Jesus el fahk, "Su kahlyuwi sifal John; na su mwet se inge nga lohng kac uh?" Ac el uh?" Mwet nukewa fahk mu tia etu, na Peter el fahk, srike in suk pacl wo elan sonol Jesus. 11 Ke un mwet uh tumal lutlut elos foloko ac fahkak nu sin Jesus ma nukewa elos oru. El srelosla liki mwet uh elos in welul som mukelana lohngak, elos ukwalla. Jesus el paingulos, ac fahkak muta in siti se pangpang Bethsaida. 12 Ke faht uh apkuran in tili, mwet nukewa su oasr mas yoro. 12 Ke faht uh apkuran in tili, mwet tumal lutlut elos tuku nu yorol ac fahk, "Supwala mwet

uh in som nu in siti srisrik ac acn ma apkuran, elos in sisyak ac afnulosi, ac mwet tumal lutlut elos sangengla konauk mongo nalos ac nien mongla lalos, mweyen acn ke pukunyeng sac sonelosi. **35** Ac sie pusra tuku in se inge wangin mwet muta we.” **13** A Jesus el fahk nu pukunyeng uh me ac fahk, “El inge Wen nutik su nga selos, “Kowos sang kutu mongo an nalos.” Ac elos fahk, suella — kowos porongal!” **36** Ke pusra sac wanginla, “Pwayena ma oasr yorosr pa srukwal in bread limekos eltal liyal Jesus el mukena muta. Mwet tumal lutlut eltal ac ik lukwa. Ya kom lungse kutu in som moul mongo nu tiana fahk kutena ma elos liye inge nu sin kutena mwet sin u na fon se inge?” **14** (Mukul apkuran in limekos in paci sac, a eltal mislana. **37** Ke len tok ah, Jesus tausin oasr in acn sac.) Jesus el fahk nu sin mwet tumal ac mwet tumal lutlut tolu ah tufoki liki fineol uh, ac sie lutlut, “Oralik mwet uh nu ke u srisrik, kais lumngaul ke u na lulap sonol Jesus. **38** Sie mwet inmasrlon u sac se, ac sap elos in muta.” **15** Tukun mwet tumal lutlut elos wowoyak ac fahk, “Mwet Luti! Nga kwafe sum, liye wen oru mwet uh in muta, **16** Jesus el eis srukwal limekos sefanna nutik inge! **39** Ngun fohfkok se muta sikiyang nu ac ik lukwa ah; el ngetak nu inkusrao ac sang kulo nu sel, ac el ac wovo ac kipakinilya nu infohk uh ac oru sin God kac, el kunsalik ac sang nu sin mwet tumal lutlut atinfilak in fahsr ke inwalul. Ma se inge akkeokyal ac elos in kitalki nu sin mwet uh. **17** Elos nukewa mongo ac upana in wanginla lukel! **40** Nga kwafe sin mwet tomom kihpi, ac mwet tumal lutlut elos orani fotoh singoul luo lutlut in sisla ngun sac, a elos tia ku.” **41** Jesus el fahk, ke luwen ma elos kang uh. **18** Sie len ah ke Jesus el “Fuka lapan selulafongi ac sesuwos in orekma lowos uh! mukena pre, mwet tumal lutlut elos tuku nu yorol, ac el Nga ac muta yuruwos putaka? Nga ac muteng kowos siyuk selos, “Mwet uh fahk mu su nga uh?” **19** Ac elos nwe ngac? Na el fahk nu sin mukul sac, “Use wen topuk ac fahk, “Kutu fahk mu kom pa John Baptais, ac nutum an nu inse.” **42** Ke tulik sac tuku ah, ngun fohfkok kutu mu kom pa Elijah, ac kutu pac fahk mu sie sin mwet uh kuhlukinilya nu infohk uh, ac mas lal ah sifil tuyang palu oemeet uh sifil moulyak.” **20** Na el siyuk, “A kowos? nu sel. Jesus el sap ku nu sin ngun sac ac akkeyala Kowos fahk mu su nga uh?” Ac Peter el fahk, “Kom pa tulik sac, na el eisalang nu sin papa tumal uh. **43** Mwet uh Christ lun God.” **21** Na Jesus el sap ku nu selos in tiana nukewa arulana fwefela ke ku lulap lun God. Mwet uh fahk ma inge nu sin kutena mwet. **22** El oayapa fahk srakna oela ke ma Jesus el oru, ke el fahk nu sin mwet mu, “Wen nutin Mwet el ac enenu na in akkeokyeyuk ac tumal lutlut, **44** “Nimet mulunkula ma nga ac fahk nu lisuykla sin un mwet matu, mwet tol fulat, ac mwet luti suwos inge! Wen nutin Mwet el ac fah itukyang nu ke Ma Sap uh. El ac fah anwuki, tusruktu tukun len tolu ku lun mwet uh.” **45** Tusruktu mwet tumal lutlut elos tia el ac fah sifil akmouleyukyak.” **23** Ac el fahk nu selos kalem ke kas inge. Ma inge wikinyukla lukelos, oru elos nukewa, “Kutena mwet fin lungse fahsr tukuk, el enenu tia ku in etu kalmeya, ac elos sangeng in siyuk sel kac. in lafwekunul sifacna, srakna sakseng lal ac fahsr tukuk. **46** Sie akukuin sisyak inmasrlon mwet tumal lutlut lah su **24** Tuh el su lungse molela moul lal ac fah tuhlac lukel, a selos fulat oemeet uh. **47** Jesus el etu ma elos nunku, el su moul lal tuhlac lukel keik, fah molela moul lal. **25** Ac ouinge el srakna sie tulik fusr, ac tulokinya siskal **48** ac tuh mwe mea nu sin sie mwet el fin eis faclu nufon tuh in fahk nu selos, “Kutena mwet su eis tulik se inge inek ma lal, a moul lal kunausyukla ac tuhlac lukel? Wangin el eisyu; ac kutena mwet su eisyu, el oayapa eis El su sripa! **26** Mwet se fin mwekyekinyu ac mwe luti luk, na supweyume. Tuh el su srik oemeet inmasrlowos nukewa, Wen nutin Mwet el ac fah mwekyekunul ke el tuku in el pa fulat oemeet.” **49** John el kasak ac fahk, “Leum, kut wolana lal ac in wolana lun Papa ac lun lipufan mutual lal. tuh liye sie mwet sisla demon uh inem, ac kut tulokinya **27** Nga fahk pwaye nu suwos lah kutu sin mwet su oasr mweyen el tia wi kut fahsr tukum.” **50** A Jesus El fahk inge ac fah tia misa nwe ke na elos liye Tokosrai lun nu sel ac nu sin mwet lutlut saya uh, “Nimet kutongol, God.” **28** Sahp ac wi se tukun el fahk ma inge, Jesus el mweyen kutena mwet su tia lain kowos, el wi kowos.” **51** eisal Peter, John, ac James in welul utyak in pre fineol Ke apkuranme paci in utukyang Jesus nu inkusrao, el uh. **29** Ke paci se el pre ah, mutual ekla, ac nuknuk lal wotela sel mu el ac som nu Jerusalem, na el mukuiyak uh ekla nu ke fasfasr na saromrom. **30** In kitin paci ah in som. **52** El supwala kutu sin mwet tumal lutlut in som na mwet luo sisyak tu siskal ac sramsram nu sel. Mwet meet lukel nu in sie siti srisrik in acn Samaria in tuh luo inge pa Moses ac Elijah. **31** su sisyak in wolana akoela ma nukewa nu sel. **53** Tuh mwet in acn sac tia lun kusrao, ac sramsram nu sin Jesus ke luman ma ac lungse eisal nu we, mweyen kalem mu el ac som nu sisyak ke el ac akpwayeyela oakwuk lun God, ke el ac Jerusalem. **54** Ke luo sin mwet tumal lutlut, James ac misa in Jerusalem. **32** Peter ac mwet wial uh arulana John, liye ma inge, eltal fahk, “Leum, kom lungse kut in mwetkel in paci sac, tusruk elos ngutalik ac liye wolana sap e in tuku inkusrao me ac esukulosyak?” **55** Jesus El lun Jesus ac mwet luo ma tu siskal. **33** Ke mwet luo forang ac kaeltal. **56** Na Jesus ac mwet tumal lutlut elos ah fahsr lukel Jesus, Peter el fahk nu sel, “Leum, wo som nu in sie pacna siti srisrik. **57** Ke elos fahsr inkanek ke kut muta inge! Kut ac orala tolu iwen aktuktuk: sie lalos, oasr mwet se fahk nu sin Jesus, “Nga ac fahsr sum, sie sel Moses, sie sel Elijah.” (El tia arulana etu tukum nu yen nukewa kom som nu we uh.” **58** Jesus ma el fahk ah.) **34** Ke el srakna kaskas, pukunyeng se el fahk nu sel, “Oasr luf sin kosro fox, ac oasr ang lun

won yen engyeng uh, a funu Wen nutin Mwet, wangin akos kut ke kut sapsap nu selos ke inem!" 18 Ac Jesus acn elan ona ac mongla we." 59 El fahk nu sin sie pac el topkolos ac fahk, "Nga liyal Satan ke el putatla lucng mwet, "Fahsru, fahsr tukuk." A mwet sac fahk nu sel, me oana sarom uh. 19 Lohng akwoya! Nga sot tari ku nu "Lela nga in folokla ac pikinya papa tumuk ah meet." 60 Jesus el topuk ac fahk, "Filiya nu sin mwet misa in ac kowos fah kutangla ku nukewa lun Mwet Lokoalok pikinya mwet misa lalos. A kom fahla ac sulkakinelik sac, ac wangin ma ac ku in aklokoalokye kowos. 20 Tokosrai lun God." 61 Sie pac mwet uh fahk, "Nga ac Tusructu nik kowos engankin lah ngun fohkfok uh akos fahsr tukum, Leum, tusructu lela nga in somwin ac wilkas kowos, a kowos in engan lah inewos simla inkusrao." 21 nu sin sou luk ah meet." 62 Jesus el fahk nu sel, "Mwet In pacl sacna, Ngun Mutal oru tuh Jesus elan sessesla se fin mutawauk in pikin ima lal ke plao, a el tapulla nu ke engan, ac el fahk, "Papa su Leum lun Kusrao ac tok, el tia fal nu ke Tokosrai lun God."

10 Tukun ma inge Jesus el sifilpa sulela mwet itngoul ac supwaloselik kais luo in fahsr meet lukel nu in acn nukewa ma el akola in som nu we. 2 El fahk nu selos, "Oasr sie kosrani na yohk, a puelac mwet in kosrani. Pre nu sin Leum lun kosrani uh Elan supwala mwet orekma in oru orekma in kosrani lal uh. 3 Kowos som! Nga supwekeowosla oana sheep fusr nu immasrlon kosro wolf uh. 4 Nimet kowos us mwe neinyuk mani, ku mwe ap, ku fahluk. Nimet tui in paing mwet inkanek uh. 5 Kutena pacl kowos ac iylak nu in sie lohm, ma se meet kowos ac fahk pa, "Misla nu sin mwet in lohm uh." 6 Fin oasr mwet se in lohm sacn su lungse ipeksi ke misla, na kas in misla lowos fah ma nu sel; ac fin wangin, na ac fah foloko nu yuruwos. 7 Nimet kowos uti-utayku in lohm pukanten, a kowos mutana in lohm sefanna, ac mongo ac nim ke ma elos ac sot nu suwos an; tuh fal sie mwet orekma in eis molin orekma lal. 8 Pacl nukewa kowos som nu in in siti ac mwet we uh paing kowos, kowos in eis ac mongo ke ma elos ac sot nu suwos, 9 ac akkeyala mwet mas in acn sacn, ac fahk nu sin mwet in acn sac, 'Tokosrai lun God tuku apkuran nu suwos.' 10 Tusructu, pacl nukewa ma kowos utyak nu in siti ac mwet we uh tia paing kowos, na kowos illa nu inkanek uh ac fahk, 11 'Finne kutkut ke inkanek lowos ma sremla ye niasr uh, kut eela in lain kowos. Tusructu, esam lah Tokosrai lun God tuku apkuran!' 12 Nga fahk pwayena nu suwos lah ke Len in Nununku, God El ac akkalemye pakomuta lal nu sin Sodom liki na siti se ingan! 13 "We nu suwos, mwet Chorazin! Ac we nu suwos pac, mwet Bethsaida! Orekma usrnuguk ma orek yuruwos uh funu orek in acn Tyre ac Sidon, mwet we lukun pituki na oengi, ac nokomang nuknuk yohk eoa ac muta fin apat in akkalemye lah elos auliyak liki ma koluk lalos! 14 God El ac fah akkalemye pakoten lal nu sin acn Tyre ac Sidon ke Len in Nununku, liki kowos. 15 Ac funu kowos, mwet Capernaum! Ya kowos lungse afkulatyel kowos sifacna nwe inkusrao? Ac fah sisila kowos nu in hell!" (*Hadēs g86*) 16 Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Kutena mwet su porongekowos, el porongeyu; ac kutena mwet su pilesrekowos, el pilesreyu; ac kutena mwet su pilesreyu, el pilesru El su supweyume." 17 Mwet itngoul elos foloko arulana engan. Elos fahk, "Leum, ngun fohkfok uh wi pac

akov nu sum tuh kom ikaslana nu sin mwet nikin ma su kom okanla liki mwet lalmwetmet ac mwet etu. Aok, Papa, ma inge orek fal nu ke lungse lom. 22 "Papa tumuk El ase ma nukewa nu sik. Wangin mwet etu lah su Wen sayen Papa, ac wangin pac mwet etu lah su Papa, sayen Wen ac elos su Wen El sulela in fahkulak nu se." 23 Na Jesus El forang nu sin mwet tumal lutlut ke elos mukena muta ac fahk nu selos, "Kowos arulana insewowo lah motowos liye ma kowos liye inge! 24 Nga fahk nu suwos lah mwet palu puspis ac tokosra puspis kena liye ma kowos liye inge, a elos tia ku in liye, ac in lohng ma kowos lohng, a elos tiana." 25 Sie mwet lut Ma Sap el tuku in srikal Jesus. El fahk, "Mwet Luti, mea nga ac oru tuh nga in eis moul ma pahtpat?" (*aiōnios g166*) 26 Jesus El topuk ac fahk, "Mea simla in Ma Sap uh? Kom ac aketeya fuka?" 27 Na mwet sac fahk, "Kom fah lungse Leum God lom ke insiom kewa, ke ngunum kewa, ke ku lom kewa, ac ke nunkom kewa", ac 'Lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna.' 28 Ac Jesus el fahk, "Pwaye sum. Oru ma inge, ac kom fah moul." 29 A mwet lut Ma Sap sac kena akkalemye suwos lal sifacna, na el siyuk sin Jesus, "Su mwet tulan luk uh?" 30 Ac Jesus el topuk, "Sie pacl ah mwet se oatui liki acn Jerusalem nu Jericho ke mwet pisrapasr elos sruokilya, onel nwe sarukla nuknuk lal ac sisella el oan apkuran in misa. 31 Na in pacl sacna, sie mwet tol el tufoki ke innek soko ah, tusruk ke el liyauk mwet sac, el kuhfla lukel ac ut lac inkanek ngia, ac som na. 32 In ouyi sac pacna, oasr pac mwet Levi se fahsryak. Ke el liye mwet sac, el kuhfla nu lac inkanek ngia ac fahla na som. 33 Na sie mwet Samaria oayapa fahsryak ke inkanek sac. Ke el liye mwet sac, el arulana pakomutal. 34 El kalukyang nu yorol, okoaung oil in olive ac wain nu ke kinet kacl, ac losya kinet kacl uh, ac srakulang nu fin kosro natul uh, ac usalla nu in lohm sin mwet fahsr, ac karinganulang we. 35 Ke len tok ah el eis ipin silver luo, sang nu sin mwet se ma liyaung lohm sac, ac fahk, "Liylang nwe ke nga foloko, na nga ac fah afkalye nu sum kutena ma kom sisla kacl." 36 Na Jesus el siyuk, "Su kac sin mwet tolou ah kom nunku mu el mwet tulan nu sin mwet se ma mwet pisrapasr ah uni uh?" 37 Na mwet lut Ma Sap sac fahk, "Mwet se ma kulang nu sel ah." Jesus el fahk, "Kom som, ac oru oapana." 38 Ke Jesus ac mwet tumal lutlut elos sifil som, el utyak nu in

sie siti srisrik, na sie mutan pangpang Martha el solalak nu in lohm sel. **39** Oasr tamtael se lal pangpang Mary, su tuku muta sisken nien Leum ac lohng kas in lutu lal. **40** Martha el arulana inse toasrla ke sripen el kafifo in oru ma puspis, na el tuku ac fahk, "Leum, ya pilasr sum ke tamtael se luk inge fuhlela ngan mukena oru orekma uh? Sap elan tuku kasreyu!" **41** Leum el topuk ac fahk nu sel, "Martha, Martha! Kom fosrnga ac lokoalok ke ma puspis, **42** a ma sefanna pa eneneyuk uh. Mary el sulela ma se ma wo uh, su ac fah tiana itukla lukel."

11 Sie len ah Jesus el pre in sie acn. Ke el tari, sie sin mwet tumal lutlut fahk nu sel, "Leum, lutu kut in pre, oana ke John el lutu nu sin mwet tumal lutlut ah." **2** Jesus el fahk nu selos, "Kowos in pre ouinge: 'Papa: Lela Ine mutual lom in akfulatyeyuk; Lela Tokosrai lom in tuku. **3** Kite kut mwe mongo ma kut enenu pingana len. **4** Nunak munas nu sesr ke ma koluk lasr, Mwegen kut nunak munas nu sin mwet nukewa su oru koluk nu sesr. Ac tia kol kut nu ke mwe srike upa.'" **5** Ac Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Fin pa sie suwos som nu lohm sin mwet kawuk se lal ke infulwen fong ac fahk nu sel, 'Mwet kawuk, sewin tolkwel of in bread an. **6** Kawuk se luk fahrs nu ke sie pac acn tuh pa tui yuruk, a wangin ma ngan sang kitai!' **7** Na kawuk se lom el fin kasma luin lohm uh me, 'Nimet tukasru! Ku kom tia liye lah srungul uh kauli tari? Nga ac tulik nutik inge mutulla tari. Nga tia ku in tukakek ac sot enenu lom an.' **8** Na fuka? Nga fahk nu suwos lah el finne tia tukakek ac sot bread uh nu sum ke sripen kom mwet kawuk lal, tusruk ke sripen sumwekin ac kuinsrim lom an, el ac tukakek ac sot mwe enenu lom nukewa. **9** Ouinge nga fahk nu suwos: Siyuk, ac ac fah itukot nu suwos; suk, ac kowos fah konauk; towolak, ac ac fah ikakla nu suwos. **10** Tuh elos nukewa su siyuk ac fah eis, ac el su suk el fah konauk, ac srungul ac fah ikakla nu sin kutena mwet su towolak. **11** Su suwos su oasr tulik natu ac sang nu sin wen natul soko wet pwasin el fin siyuk ke soko ik? **12** Ku el fin siyuk ke sie atro, ya kom ac sang nu sel soko scorpion? **13** Kowos finne koluk, a kowos etu in sang ma wo nu sin tulik nutuwos uh. Kalem na lah Papa tomowos inkusrao El ac oru arulana yohk liki, ac El ac fah sang Ngun Mutual nu selos su siyuk sel!" **14** Jesus el lusla sie demon su oru mwet se kofla kaskas, ac ke pacl se demon sac illa ah, mwet sac mutawauk in kaskas. Un mwet se ma liye ah arulana fwefela, **15** tusrukutu kutu selos fahk mu, "Beelzebul, leum lun demon uh, pa sang ku nu sel in luselosyak uh." **16** Ac kutu pac selos kena srikal Jesus, ouinge elos siyuk sel elan oru sie mwe akul in akkalemye lah ku lal ma inkusrao me. **17** Tuh Jesus el etu ma elos nunku, na el fahk nu selos, "Kutena mutunfac su srisrielik ac alein sie sin sie fah tia oan paht; sie sou su srisrielik ac fah musalelik. **18** Ke ma inge, u lun Satan uh fin tukeni aacnwuki, na tokosrai lal uh ac ku fuka? Kowos fahk mu nga lusla demon uh mwegen

Beelzebul el se ku luk in oru. **19** Fin pa ingan ouiya nga oru uh, na mwet lowos uh luselosla fuka? Mwet lowos uh sifacna akpwayei lah kowos sutuela! **20** Tiana ouingan, a ku lun God pa oru nga in lusla demon uh, ac ma inge akpwayei lah Tokosrai lun God tuku tari nu yuruwos. **21** "Ke sie mwet fokoko el akoela tari kufwen mwe mweun lal nukewa in karingin lohm sel, na ma lal nukewa ac oanna wo. **22** Tusrukutu sie mwet ma ku lukel fin tuku lainul ac kutangulla, el ac usla kufwen mweun nukewa ma mwet sac tuh lulalfongi, ac kitalki ma el pisrala uh. **23** "El su tia wiyu, el lainyu. Ac el su tia wiyu eisani, el sisalik. **24** "Ke pacl se sie ngun fohfkof ac illa liki sie mwet, el ac forfor in acn ma wangin kof we, in suk acn elan mongla we. El fin tia ku in konauk, el ac fahk nu sel sifacna, 'Nga ac folokla nu in lohm se nga muta we meet ah.' **25** Ouinge el ac folokla ac liye lah acn sac nasnasla ac arulana akoeyukla wo. **26** Na el ac illa ac sifil solama iktos pac ngun fohfkof ma arulana koluk lukel, na elos ac tuku ac muta we. Na ac oru tuh moul lun mwet sac ac koluk liki na meet ah." **27** Ke Jesus el fahk ma inge, mutan se kasak liki inmasrlon mwet uh ac fahk nu sel, "Insewowo mutan se su oswekomla ac katitii kom!" **28** A Jesus el topuk, "Aok pwaye, tuh elos su lohng kas lun God ac akos, ac insewowo yohk liki!" **29** Ke mwet uh iktokeni nu yorol Jesus, el sifilpa fahk, "Fuka lapan koluk lun mwet in pacl inge uh! Elos siyuk sie mwe akul lulap, tuh wangin ma ac itukyang nu selos sayen mwe akul kacl Jonah. **30** In oapana ke mwet palu Jonah el tuh sie mwe akul nu sin mwet Nineveh, ouinge Wen nutin Mwet el ac fah sie mwe akul nu sin mwet in pacl inge. **31** Ke Len in Nununku uh, Kasra lun Sheba el ac mau tuyak ac orek loh lain mwet in pacl inge uh, mwegen el tuh tuku liki acn sel su oan yen loeslana in tuh porongo kas lalmwetmet lal Solomon; ac nga fahk nu suwos lah oasr sie inge su arulana yohk lukel Solomon. **32** Ke Len in Nununku, mwet Nineveh elos ac mau tuyak ac orek loh lain kowos, mwegen elos tuh forla liki ma koluk lalos ke elos lohng lutu lal Jonah; ac nga fahk nu suwos lah oasr sie inge su arulana yohk lukel Jonah! **33** "Wangin sie mwet ac akosak sie lam ac okanla, ku afinya ke sie ahl. El ac filiya fin sukan lam uh, tuh mwet uh in liye kalem kac ke elos ac utyak nu in lohm uh. **34** Atronmutun mwet uh oana sie lam nu ke mano. Atronmotom fin nasnas, na monum nufon ac sessesla ke kalem; tusrukutu atronmotom fin koluk, monum nufon ac fah lohsr. **35** Kowos karinganang tuh kalem su oan in kowos an in tia lohsr. **36** Monum nufon fin sessesla ke kalem ac wangin kitin acn lohsr kac, ac fah arulana kalem, oana ke sie lam ac tolkowosyak ke kalem yohk la." **37** Tukun Jesus el kaskas tari, sie mwet Pharisee solal elan welul mongo; ouinge el utyak ac akola in mongo. **38** Mwet Pharisee sac lut ke el liye lah Jesus el tiana winwinla meet liki el mongo. **39** Ouinge Leum el fahk nu sel, "Kowos mwet Pharisee uh oaru na in ohlla acn lik ke cup ac ahl in

12 Ke tausin puspis mwet fahsreni ac elos asinukiyak
ac longva sie sin sie na Jesus el mutawauk

— ac longya sie sin sie, na Jesus el mutawauk in sramssram meet nu sin mwet tumal lutlut, "Kowos karinginkowosyang liki mwe pulol lun mwet Pharisee inge — nga kaskas ke wosounkas lalos uh. 2 Kutena ma afyufi ac fah ikakla, ac ma wikla nukewa ac fah eteyuk. 3 Ke ma inge, kutena ma kowos fahkla yen lohsr uh ac fah lohngyuk in acn kalem, ac kutena ma kowos mahmai in lukma, ac fah sulkakinyuk ke pusra lulap nu sin mwet nukewa. 4 "Nga fahk nu suwos, mwet kawuk luk, nik kowos sangeng sin mwet su ku in uniya mano, a wangin ma elos ku in oru toko. 5 Nga ac fahkak nu suwos lah su fal kowos in sangeng se uh: Sangeng sin God, su tukun El uniya, oasr ku lal in sisla nu in hell.

mongo lowos uh, a insiowos sesseslana ke sulallal ac ma koluk. 40 Kowos mwet nikin! God, su orala acn lik El oayapa orala acn loac! 41 A kowos in sang ma oan in cup ac ahlu lowos an nu sin mwet sukasrup, na ma nukewa ac fah nasnas nu suwos. 42 "We nu suwos mwet Pharisee! Kowos sang nu sin God sie tafu singoul, finne ke mahsrik mwe akyuye mongo oana mint ac rue, a kowos pilesru nununku suwohs ac lungse nu sin God. Fal kowos in oru ma inge, ac tia pilesru ma saya uh. 43 "We nu suwos mwet Pharisee! Kowos lungse nien muta fulat in iwen lolngok uh, ac in paingyuk kowos ke kas in sunak ke nien kuka uh. 44 We nu suwos! Kowos oana kulyuk ma wangin akul kac, na mwet uh fahrs fac ac tia akilen." 45 Sie sin mwet luti Ma Sap uh fahk nu sel, "Mwet Luti, ke kom fahk ma inge, kom akkolukye kut pac!" 46 Jesus el topuk ac fahk, "We nu suwos pac, mwet luti Ma Sap! Kowos sang mwe utuk toasr nu fin mwet uh, a kowos tia asroela sokofanna kufinpouwos in kasrelus us ma inge. 47 We nu suwos! Kowos orala kulyuk na wowo nu sin mwet palu uh — nuna mwet palu na ma papa matu tomomos elos tuh onela. 48 Kowos sifacna akkalemye lah kowos insese nu ke ma mwet matu lowos elos oru meet ah. Elos uniya mwet palu ah, na kowos musaela kulyuk lalos uh. 49 Ke sripa se inge, Lalmwetmet lun God fahk mu, 'Nga ac fah supwala mwet palu ac mwet sap nu yorolos; elos ac fah uniya kutu selos, ac kalyei kutu.' 50 Ke ma inge mwet in pacl inge ac fah eis mwatan akmas ma papa matu tumalos tuh oru ke elos onela mwet palu nukewa ke mutaweyen orekla faclu ah me, 51 mutawauk ke akmas kacl Abel me nwe ke akmas kacl Zechariah, su tuh anwuki inmasrlon loang in kisa ac Acn Mutual in Tempul uh. Aok, nga fahk nu suwos, mwet in fil se inge ac fah kalyeyik kaclos inge nukewa! 52 "We nu suwos mwet luti Ma Sap uh! Kowos sruok key nu ke mutunoa lun etauk, a kowos sifacna tia uteyak nu we, ac kowos kutongolos su kena uteyak!" 53 Ke Jesus el som liki lohm sac, mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee elos mutawauk in arulana lainul, ac srikal ke mwe siyuk puspis, 54 mweyen elos kena sruokilya ke kutu ma el ac fahk.

12 Ke tausin puspis mwet fahsreni ac elos asinukiyak ac longya sie sin sie, na Jesus el mutawauk in sramsriram meet nu sin mwet tumal luttut, "Kowos karinginkowosyang liki mwe pulol lun mwet Pharisee inge — nga kaskas ke wosounkas lalos uh. 2 Kutena ma afyufi ac fah ikakla, ac ma wikla nukewa ac fah eteyuk. 3 Ke ma inge, kutena ma kowos fahkla yen lohsuh ac fah lohngyuk in acn kalem, ac kutena ma kowos mahmai in lukma, ac fah sulkakinyuk ke pusra lulap nu sin mwet nukewa. 4 "Nga fahk nu suwos, mwet kawuk luk, nik kowos sangeng sin mwet su ku in uniya mano, a wangin ma elos ku in oru toko. 5 Nga ac fahkak nu suwos lah su fal kowos in sangeng se uh: Sangeng sin God, su tutken El uniya, oasr ku lal in sisla nu in hell.

Aok, El na pa kowos in sangeng se uh! (Geenna g1067) 6 "Yia kukakinyukla won sparrow limekor ke cent luo? Ne ouinge a God El tiana mulunka siefanna selos. 7 Finne aunsifowos, oaoala nukewa tari. Ke ma inge, nik kowos sangeng; kais sie suwos arulana saok liki sparrow puspis! 8 "Nga fahk nu suwos, kutena mwet su fahkuyak ye mutun mwet uh, nga, Wen nutin Mwet, fah aoyapa fahkulak ye mutun lipufan lun God. 9 A kutena mwet su lafwekinyu ye mutun mwet uh, nga, Wen nutin Mwet, fah aoyapa lafwekuwon ye mutun lipufan lun God. 10 "Kutena mwet su kaskas lain Wen nutin Mwet, ac ku in nunak munas nu sel; a kutena mwet su fahk kas enum lain Ngun Mutual, ac fah tia nunak munas nu sel kac. 11 "Ke elos ac uskowosyak in nununkeyuk kowos in iwen lolngok uh, ku ye mutun governor ku mwet leum pac!" 12 Jesus el topuk ac fahk, "We nu suwos pac, saya uh, nimet sensen lah mea kowos ac sang topkolas, ku lah mea kowos ac fahk in aksuwoysye kowos. 13 Mweyen Ngun Mutual ac fah luti nu suwos in pacl sac ma kowos in fahk." 14 Sie sin mwet ke u lulap sac fahk nu sin Jesus, "Mwet Luti, fahk nu sin tamuel luk in kitalik in fal mwe usru lasr sin papa tumasr." 15 Ac el sifilip fahk nu selos nukewa, "Liyaung ac karingin kowos liki kain in rapku nukewa, mweyen moul na pwaye lun sie mwet tia ma ke ma su oasr lal, el finne arulana kasrup." 16 Na Jesus el fahk nu selos pupulyuk se inge: "Oasr mwet kasrup se su acn lal uh oswe kain fokinsak na wowo. 17 El mutawauk in sifacna nunku in el, 'Wangin acn in nwana fokin ima nukewa luk inge we. Mea nga ac oru uh?' 18 Na el sifacna nunku mu, 'Pa inge ma nga ac oru: nga ac kunausya lohm in filma luk inge ac musaela pac kutu in yohk liki, yen nga ac filiya fokin ima ac ma luk nukewa we. 19 Na nga fah fahk nu sik sifacna, Wo nu sum! Ma puspis ma lom ilusuykyak oan, yolyak in afkalye enenu lom nu ke yac puspis fahsru uh. Inge kom mongla na, mongo, nim ac akinsewoyoye kom sifacna!' 20 A God El fahk nu sel, 'Kom mwet lalfon! Ofong moul lom ac fah itukla liki kom; na ac lun su ma inge nukewa ma kom elosak?' 21 Na Jesus el fahk nu selos, "Pa inge ma ac siyuk nu sin mwet su elosak mwe kasrup nu selos sifacna, ac tia kasrup ye mutun God uh." 22 Na Jesus el fahk nu sin mwet tumal luttut, "Pa inge sripa se oru nga fahk nu suwos kowos in tia fosrnga ke mwe mongo ma kowos enenu nu ke moul lowos, ku ke nuknuk nu ke monuwos. 23 Tuh moul lowos arulana saok liki mwe mongo, ac monuwos saok liki na nuknuk. 24 Nunku ke won yen engyeng uh: elos tia taknelik ku kosrani, ac wangin nien filma lalos ku iwen mongo nalous, a God El kitalos. Ya kowos tia arulana saok liki won uh? 25 Su suwos ac ku in akloesye moul lal el fin fosrnga kac? 26 Na kowos fin kofla orala ma na srisrik ouinge, efu kowos ku fosrnga ke ma saya uh? 27 Liye luman kapak lun kiuf inima uh. Elos tia orekma ku tutu nuknuk

lalos. Ac nga fahk nu suwos lah finne Tokosra Solomon stringsring el firsrasr na. Mwet se ma itukyang ma pus su arulana yohk kasrup lai, nuknuk lai uh tia kato oana nu se, ac fah siyukuk ma pus sel; ac el su eis arulana sie sin ros kiuf inge. **28** God pa yunela mah inima inge yohk, arulana yohk pac ma enenu in ituk sel. **49** "Nga uh, su oan misenge, na lutu isisyak ac wanginla. Ya El tuku in akosak sie e fin faclu, ac nga kena in tari tayak! ac fah tia yunikowosla in arulana wo liki? Arulana srikla **50** Oasr baptais se nga enenu in baptais kac, ac nga ac lulalfongi lowos uh! **29** "Ke ma inge, nik kowos sisla pacl arulana тоasr nwe ke na orekla! **51** Ya kowos nunku mu lowos in suk ac arulana fosrnga ke ma kowos ac kang nga tuku in ase misla nu faclu? Mo, tia misla, a sraclik. ku nim. **30** (Tuh mwet pegan fin faclu elos suk ma inge **52** In pacl se ingela, sou ma oasr mwet limekosr kac ac in pacl nukewa.) Papa tomowos El etu lah kowos enenu fah srisrielik, tolu lain luo, ac luo lain tolu. **53** Papa ac fah ma inge. **31** A kowos in suk Tokosrai lai, ac El ac fah lain wen natulos, ac wen ac fah lain papu tumalos; nina asot pac ma inge nu suwos. **32** Nikmet sangeng, kowos ac fah lain acn natulos ac acn ac fah lain nina kialos; finne u srisrik se, tuh Papa tomowos El insewowo in asot Nina ac fah lain mutan kien mukul natulos, ac mutan Tokosrai nu suwos. **33** Kukakunla ma lowos nukewa payuk fah lain nina kien mukul tumalos." **54** Jesus el ac sang mani an nu sin mwet sukarsup uh. Akoela nu suwos mwe neinyuk mani ma ac tia kulawi, ac elosak sikiak roto, pacl sacn na kowos ac fahk mu ac afi — na mwe kasrup lowos inkusrao, yen ma ac fah tiana srikeni mu afi. **55** Ac ke kowos ac pula ke eng eir ac tuhme we, mweyén wangin mwet pisrapasr ac fah utyak nu uh, na kowos fahk mu ac arulana fol — na mu fol na. we, ac wangin watil ac fah kunausla. **34** Tuh yen ma **56** Kowos mwet wosounkas! Kowos ku in liye faclu ac saok lowos oasr we, insiowos ac fah oan pac we. **35** kusrao, ac aketeya pulan pacl uh, na efu kowos ku tia "Loseni influwos in ku, ac akosak lam lowos an, tuh etu kalmen pacl se inge?" **57** "Efū ku kowos tia sifacna kowos in akola nu ke kutena ma ac sikiak, **36** oana nunku lah mea fal kowos in oru? **58** Fin oasr mwet se mwet kulansap su tupan foloko lun mwet kacto lalos liki akola in us kom nu ke nununku, srike na in akmisyel kufwen marut uh. Ke pacl se leum lalos el tuku ac towel inmaslomtal meet liki komtal sun acn in nununku. Kom srungul uh, elos ac sa na ikasla nu sel. **37** Insewowo fin tia, na el ac amakin kom nu ye mutun mwet nununku, mwet kulansap inge su ke leum lalos tuku el konalosyak su ac eiskomyang nu sin mwet liyaung presin, na ac fah tuh elos na ngetnget ac akola! Nga fahk nu suwos, el ac sisiyang kom nu in presin. **59** Nga fahk nu sum, kom sarukla coat lai, sap elos in muta ke tepu in mongo, na ac fah muta we nwe ke na kom akfalyela ma nukewa el ac sang ma nalos. **38** Ac fuka lulan engan lalos el pakpuki kom in moli uh."

13 In pacl sac oasr kutu mwet in acn sac su fahk nu sin Jesus ke mwet Galilee su Pilate el tuh uniye ke elos orek kisa nu sin God. **2** Jesus el topuk nu selos ac fahk, "Ya ke tuh anwuki mwet Galilee ingo in ouiya sac, kowos nunku mu elos koluk liki mwet Galilee saya uh? **3** Mo! Ac nga fahk nu suwos lah kowos fin tia forla liki ma koluk lowos uh, kowos nukewa ac fah misa oapana elos. **4** Ac fuka mwet singoul oalkosr in Siloam ma tuh misa ke sripen tower sac putatua nu faclos ah? Ya kowos nunku mu ma inge akkalemye lah elos koluk liki mwet nukewa su muta Jerusalem uh? **5** Mo! Nga fahk nu suwos lah kowos fin tia forla liki ma koluk lowos uh, kowos nukewa ac fah misa oapana elos." **6** Na Jesus el fahk nu selos pupulyuk se inge, "Oasr mwet se su sak fig soko sunal kapak ke ima in grape se lai. El som suk lah oasr fahko kac, tuh wangin. **7** Na el fahk nu sin mwet orek ima se lai ah, 'Liye, nga fahsri acn se inge ke yac tolac suk lah oasr fahko ke sak fig soko uh, a nga soenna konauk sie. Pakiya! Mwe mea in oan akokarkarye acn uh ke wangin!" **8** A mwet ima sac fahk nu sel, 'Leum luk, filiya in oan ke sie pac yac; nga ac srike in pukanak sropoh an ac sang kutu mwe akmongo ah nu kac. **9** Na fin fokla, arulana wo; ac fin tia, na kom ku in sap in pakpuki." **10** Sie len Sabbath ah Jesus el lutu in iwen lolngok. **11** Mutan se muta we su ngun koluk se oru el mas ke lusen yac singoul oalkosr; el foingyak ac tiana ku

in suwoselik. 12 Ke Jesus el liyal el pangnolma ac fahk, "Mutan, kom kwela liki mas lom an!" 13 El filiya paol facl, ac in pacl sacna mutan sac suwoselik ac kaksakin God. 14 Mwet kol lun iwen lolngok el kasrkusrak lah Jesus el akkeyala mwet sac ke len Sabbath, na el kasak ac fahk nu sin mwet uh, "Oasr len onkosr fal mwet uh in orekma kac ke wik se. Ke ma inge, kowos tuku ke len ingan in akkeyeyukla kowos, a in tia ke len Sabbath!" 15 Na Leum el topkol ac fahk, "Kowos mwet wosounkas! Kais sie suwos ku in tulala cow ku donkey natul ke len Sabbath ac pwanla liki kalkal uh in sang kof nimal. 16 Liye, mutan se inge ma ke fwlil tulik natul Abraham, su Satan el kapriya ke yac singoul oalkosr. Ya tia fal in tuleyukla el ke len Sabbath?" 17 Top se lai inge oru mwet lokoalok lal uh mwekinla, a mwet saya uh engankin ma wolana nukewa Jesus El ori uh. 18 Na Jesus el fahk, "Fuka luman Tokosrai lun God uh? Mea nga ku in luma nu kac uh?" 19 Pa inge lumah uh. Sie mwet el eis sie fiten mustard ac yukwiya in ima lai uh. Fita sac kapak ac orala sak solo, ac won uh tuku orala ang lalos uh in lesak uh." 20 Na Jesus El sifilpa siyuk, "Mea nga ku in luma Tokosrai lun God nu kac uh?" 21 Pa inge lumah uh. Mutan se eis kutu mwe pulol ac kulamiseak nu ke sie srikasrak in flao na yohk, nwe ke na flao nufon sac pulolak." 22 Jesus el fufahsryesr in siti srisrik ac acn srisrik, ac lutu mwet uh ke el fahsr in som nu Jerusalem. 23 Oasr mwet se siyuk sel, "Leum, ku mwet na pu pa ac ku in moulla uh?" Jesus El topuk ac fahk, 24 "Kwafeang tuh kowos in utyak ke mutunoa oasriksrik; mweyen mwet puspis ac srike in utyak kac, tuh elos ac tia ku. 25 Leum lun lohm sac ac fah tuyak ac kaliya mutunoa uh; na ke kowos tu likin lohm uh ac mutawauk in towol srungul uh ac fahk, 'Ikasla nu sesr!' el ac fah topuk ac fahk nu suwos, 'Nga tia etekowos. Kowos tuku ya me?' 26 Na kowos fah fahk, 'Kut tuh wi kom mongo, ac kom tuh lut in acn sesr ah!' 27 Tusruktu el ac sifilpa fahk, 'Nga tia etu yen kowos tuku we me an. Fahla likiyu, kowos mwet orekma koluk!' 28 Kowos ac fah arulana tung ac ngalis inwihsuwos ke kowos liyal Abraham, Isaac, Jacob, ac mwet palu nukewa in Tokosrai lun God, a kowos sifacna fah sisila! 29 Mwet uh ac fah tuku liki acn kutulap ac roto, liki acn eir ac epang, ac muta ke kufwa lun Tokosrai lun God. 30 Na elos su tok inge ac fah meet, ac elos su meet in pacl inge, elos ac fah mau tok." 31 In pacl sacna kutu mwet Phariee tuku nu yurin Jesus ac fahk, "Enenu na kom in som liki acn inge, mweyen Herod el ako in unikomi." 32 Jesus el fahk, "Kowos som ac fahkang nu sin fox sulallal solo ah lah nga sisla demon ac akkeye mwet mas misenge ac lutu, na ulela nga fah aksafye orekma luk uh. 33 Tusruktu, nga ac fah fahsr na ke inkanek luk misenge, lutu, ac ulela. Tia fal in anwuki sie mwet palu in kutena acn sayen Jerusalem. 34 Jerusalem, Jerusalem! Kom uniya mwet palu, ac tungal nu ke misa elos su God El supwalosme in fahkak kas

Ial nu sum. Pacl ekasr nga tuh kena sruokkomi inpouk, oana ke sie won el kafisan torokrok natul ye paol, a kom tia lela. 35 Ke ma inge, lohm sum ac fah pisala. Ac nga fahk nu suvos, kowos ac fah tia sifil liyeyu nwe ke pacl se kowos ac fah fahk, 'God Elan akinsewowyoyal su tuku Inen Leum.'"

14 Sie len Sabbath Jesus el som in mongo in lohm sin sie sin mwet kol lun mwet Phariee, ac mwet uh arulana tonel Jesus. 2 Oasr mukul se fafwak paol ac nial el tuku nu yurin Jesus, 3 ac Jesus el siyuk sin mwet lutu Ma Sap ac mwet Phariee uh, "Ku Ma Sap lasr uh lela in akkeyala mas ke len Sabbath, ku tia?" 4 A elos tiana fahkla sie kas. Jesus el eis mwet sac ac akkeyalla ac supwalla. 5 Na el fahk nu selos, "Fin sie suwos oasr wen se natul ku soko ox natul su putatla nu in sie luf loal ke len Sabbath, ku kowos ac tia sulakkak sralakal liki luf sac ke na len Sabbath?" 6 Na elos tiana ku in topkol ke ma se inge. 7 Jesus el liye lah kutsi mwet uh lungsena sulela acn in muta wowo, ouinge el fahk pupulyuk se inge nu selos nukewa: 8 "Mwet se fin suli kom nu ke kufwen marut, nimet kom som muta ke acn ma wo emeet uh. Sahp ac oasr pac mwet se solsolma su fulat liki kom, 9 na mwet se la kufwa uh su suli komtal kewa, ac tuku ac fahk nu sum, 'Sang el uh elan muta insacn.' Na kom ac tonongla ac som muta ke acn ma pusisel oemeet uh. 10 In tia ouinge, a ke sulyuk kom, wo kom in som ac muta ke acn ma pusisel oemeet uh, na mwet se ma suli kom uh fah fahk nu sum, 'Kawuk, fahsru muta ke acn wowo se inge.' Ouiya se inge ac akkatoye kom ye mutun mwet nukewa ma sulyuk uh. 11 Tuh kutena mwet su sifacna akfulatayal ac fah akpusiselyeyuk, a el su sifacna akpusiselyal ac fah akfulatayeyuk." 12 Na Jesus el fahk nu sin mwet se la kufwa uh, "Kom fin orek mongo infulwen len ku elku, nimet kom suli mwet kawuk lom, ku mwet wiom ku sou lom saysa, ku mwet tulan kasrup lom — mweyen elos ac mauli suli kom pac tok, na fin ouinge kom ac eis taro molin orekma wo se kom oru ah. 13 Kom fin orek kufwa, kom suli mwet sukarsrup, mwet sukupas, mwet ul, ac mwet kun; 14 na ac fah akinsewowyoyek kom, mweyen elos ac tia ku in folokin orekma wo lom. God El ac fah folokin orekma lom ke len se mwet wo uh moulyak liki misa." 15 Ke sie sin mwet su welui mongo el lohng ma inge, el fahk nu sin Jesus, "Fuka lapan engan lun mwet su wi ipeis ke kufwa lun Tokosrai lun God!" 16 Jesus el fahk nu sel, "Oasr mwet se tuh oru kufwa na lulap se, ac suli mwet na pus nu kac. 17 Ke mongo in kufwa sac akola taro, el supwala mwet kulansap lal in som fahk nu sin mwet ma el suli uh, 'Fahsru, ma nukewa akola!' 18 Tusruk elos nukewa mutawauk in fahk sripa lalos in tia ku in som. Mwet se oemeet uh fahk nu sin mwet kulansap sac, 'Nga tufahna molela ipin acn se, ac nga enenu in som liye. Nunak munas, fahk elan tuleyula.' 19 Ac sie

pac fahk, 'Nga tufahna molela cow mukul singoul, ac nga konauk sheep soko nutik ma tuhlac!' 7 Nga fahk nga ac som srikalos. Nunak munas, fahk elan tuleyula.' nu suwos, in ouiya se pacna inge, ac fah oasr engan 20 Ac sie pac fahk, 'Nga tufahna marutla, ac ke sripa se lulap inkusrao ke sie mwet koluk su auliyak, liki mwet inge nga tia ku in fahsrot.' 21 Na mwet kulansap sac folokla ac fahkak ma inge nukewa nu sin leum lal. Leum auliyak. 8 'Ku sie mutan fin oasr ipin mani singoul lal, ac sac arulana foloyak ac fahk nu sin mwet kulansap lal, sie tuhlac, mea el ac oru? Ya el ac tia akosak lam uh, 'Sulaklak fahla nu pe inkanek uh ac nu inmasrlon lohm in imona lohm uh, ac moniyuk in suk nwe ke na el konauk? siti uh ac pwanma mwet sukasrup, mwet sukapas, mwet 9 Ke pacl se el konauk uh el ac pangoneni mwet kawuk kun, ac mwet ul.' 22 Tiana paht toko, mwet kulansap sac lal ac mwet tulan lal ac fahk nu selos, 'Fahsru wiyu fahk, 'Sap lom ah orekla tari, tusruk srak pacna oasr engan, mweyen nga konauk ipin mani se luk ma tuhlac!' acn lula nu sin kutu pac mwet.' 23 Ouinge leum sac sifil 10 Nga fahk nu suwos, in ouiya se na inge, yohk engan fahk nu sin mwet kulansap lal, 'Fahsrot nu ke inkanek yurin lipufan lun God ke sie mwet koluk su auliyak.' 11 in ima uh ac acn pac likin siti uh, ac sap mwet uh in Ac Jesus el sifilpa fahk, 'Oasr wen luo nutin sie mwet. tuku, tuh lohm sik fah sessesla. 24 Nga fahk nu suwos 12 Wen se ma fusr ah fahk nu sin papa tumal, 'Papa, nukewa lah tia siefanna sin mwet sulyuk meet ah ac fah ase nu sik inge ip luk ke mwe usru lom uh.' Ouinge papa wi ema mongo ke kufwa se luk inge!' 25 Sie pacl ah ke sac kitalik usru lal nu seltal. 13 Tukun kutu len, wen se un mwet puspis elos welul Jesus fahsrt, el forla ac fahk ma fusr ah el eisani ma lal nukewa ac som nu ke sie facl nu selos, 26 'Kutena mwet su tuku nu yuruk, el koflana loessula, ac sununtei mani lal uh ke ma na wangin sripa. mwet tumuk lutlut el fin tia lungse nga yohk liki papa 14 Tukun el sisla ma lal nukewa, na sie sracil lulap sikiyak tumal ac nina kial, mutan kial ac tulik natul, mwet lel ac in facl sac, ac el muta in kwaco na lulap. 15 Ke ma mwet lohl, oayapa moul lal sifacna.' 27 Kutena mwet su 16 El kena tukun kutu len, wen se un mwet puspis elos welul Jesus fahsrt, el forla ac fahk ma fusr ah el eisani ma lal nukewa ac som nu ke sie facl nu selos, 28 'Kutena mwet su tuku nu yuruk, el koflana mwet supwalla nu inima lal in liyaung pig uh. 16 El kena tumuk lutlut. 28 Fin sie suwos akoo in musai sie tower, el akkihye insial ke kulun bean nun pig uh, a wanginna enenu in muta ac motkwala lukan molo am meet, ac liye 17 Tok, el asmakla ac nunkauk in el lah ac fal mani ma oasr yorol in aksafyela ma el oru uh. mu, 'Yolyak mwe mongo nun mwet orekma lun papa 29 El fin tia oru ouinge, na tukun el oakiya pwelung uh tumuk, a nga akuran misa ke masrinsral! 18 Inge nga ac el ac tia ku in aksafyela tower sac, ac mwet nukewa tuyak ac folokla nu yurin papa tumuk ac fahk nu sel, ma liye ac fah isrunul. 30 Elos ac fahk, 'Mwet se inge 19 Tia fal mutawaauk in musai, a el tia ku in aksafyela!' 31 Fin in sifil pangpang nga wen nutum. Oreyu oana sie sin sie tokosra el oatula wi mwet singoul tausin, in mweun mwet orekma lom.' 20 Ke ma inge, el tuyak ac folokla lain sie pac tokosra su tuku in lainul wi mwet longoul nu yurin papa tumal. 'Ke el srakna fahsrt loesla liki lohm tausin, el ac enenu in muta ac nunkala meet lah pwaye sel uh, papa tumal ah liyalak ac arulana pakomutal, ac el oasr ku lal in lain tokosra se ngia. 32 El fin tia ku, na el kasrusr nu yurin wen natul, kafiselma inpaol ac ngok ac supwalla mwet utuk kas in osun nu sin tokosra se mutual. 21 Na wen sac fahk, 'Papa, nga orekma koluk ngia in pwapa ke sukyen inkanek in misla ke el srakna lain God ac lain kom. Tia fal in sifilpa pangpang nga loes lukel.' 33 Ac Jesus el sifil fahk, 'In ouiya se pacna wen nutum.' 22 Tusraktu papa sac fahk nu sin mwet inge, wangin sie suwos ku in mwet tumuk lutlut el fin tia kulansap lal, 'Sulaklak, use sie nuknuk na kato ac sang fuhleak ma lal nukewa.' 34 'Sohl uh ma wo se, tusraktu nukmulang. Sang pac sie ring nu ke paol, ac fahluk fin wanginla emah, wanginna ma ac ku in orek in sifil ke nial. 23 Na kowos som ac use cow fusr soko ma folokonak emah. 35 Ac wanginla sripa nu ke fohkon ac fact oemeet uh ac uniya, kut in orek kufwa ac engan. uh, oayapa nu ke mwe akmongo sacn uh. Ac fah sisila. 24 Mwehen wen se nutik inge tuh misa, ac inge el sifil Ke ma inge kowos porongo, fin oasr srewos!' moul; el tuhlac, ac inge koneyukyak el.' Ouinge kufwa ah mutawaauk. 25 'In pacl se inge, wen se ma matu ah orekma oasr inimae. Ke el foloko ac apkuranyang nu ke lohm uh, el lohng pusren mwe on ac onsrosro. 26 Na el pangonma sie sin mwet kulansap uh ac siyuk sel, 'Mea orek uh?' 27 Ac mwet kulansap sac fahk, 'Tamluel se lom el foloko, ac papa tomom el uniya cow fusr soko ma fact oemeet uh, mweyen wen se natul ah painmoul foloko ac ku na.' 28 Wen se ma matu arulana kasrkusrap, ac tia lungse utyak nu in lohm ah. Ouinge papa tumal el tufoki ac kfawe elan utyak. 29 Tusraktu el topuk papa tumal ac fahk, 'Liye, yac puspis nga orekma nu sum oana sie mwet foko, ac tiana seakos ma sap lom uh. Ac mea kom

15 Sie len ah ke mwet eisani tax ac mwet koluk puspis saya fahsreni in lohng luti lun Jesus, 2 mwet Pharisee ac mwet luti Ma Sap uh mutawaauk in torkaskas ac fahk, 'Mwet se inge eisani mwet koluk ac el welulos pac mongo!' 3 Ouinge Jesus el fahk pupulyuk se inge nu selos: 4 'Fin sie suwos oasr sheep siofok natul, ac soko tuhlac, mea el ac oru? Ya el ac tia filya ma eungoul eu inima an ac som suk ma soko ma tuhlac nwe ke na el konauk? 5 Ke el konalak el ac arulana engan, na el ac srakalak nu finpisal, 6 ac usal folokla nu yen sel ah. Na el ac pangoneni mwet kawuk lal ac mwet tulan lal ac fahk nu selos, 'Fahsru wiyu engan, mweyen

se nu sik? Ne nani soko, kom tia pac use nga in orek kufwa kac yurin mwet kawuk luk uh! **30** A wen se nutum inge el sununtei ma lom nukewa yurin mutan kosro su eis molin kosro lalos, ac ke el foloko kom uniya cow fusr soko ma fact oemeet uh nu sell! **31** Papa sac fahk nu sel, ‘Wen nutik, kom muta yuruk paci nukewa, ac ma luk nukewa ma lom. **32** A kut enenu na in orek kufwa ac engan, mweyen tamulel se lom inge el misa ac sifil moul. El tuhlac, ac inge sifil koneyukyak el.’

16 Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Oasr sie mwet na kasrup, su filiya sie mwet tutafpo in liyaung ma lal nukewa. Na fwackyang nu sin mwet kasrup sac lah mwet tutafpo se lal ah supoklotina ma lal uh. **2** Ouinge el pangnolma ac fahk nu sel, ‘Mea nga lohng keim inge? Ase nu sik sie pwepu in akkalemye orekmakinyen ma luk uh sum, mweyen kom ac tia sifil karingin ma luk uh.’ **3** Ac mwet tutafpo sac sifacna nunku in el, ‘Mea nga ac oru, ke leum luk el akola in sisyla liki orekma luk uh? Nga munas in wi puk laf, ac nga mwekin in ngusr. **4** Kwal, nga etu lah mea nga ac oru, tuh mwet uh in siliyu nu in lohm selos tukun sisila nga liki orekma luk.’ **5** Ouinge el solama kais sie mwet ma oasr soemoul la nu sin leum sac. El siyuk sin mwet se meet ah, ‘Lupa su soemoul lom nu sin leum luk?’ **6** Ac el topuk, ‘Barrel siofok ke oil in olive.’ Na mwet tutafpo sac fahk nu sel, ‘Pa inge pwepu in misa lom uh. Muta insacn, simusla ma lumngaul.’ **7** Na el sifil siyuk sin sie pac, ‘Ac kom, lupa su soemoul lom?’ Ac mwet sac topuk, ‘Sie tausin bushel in wheat.’ Na mwet tutafpo sac fahk ouinge, ‘Pa inge pwepu in misa lom uh. Simusla ma oalfoko.’ **8** Ouinge, leum lun mwet tutafpo kutasrik sac kakaksakunul ke inkanek usrnruk ma el oru, mweyen mwet facl se inge arulana yohk usrnruk lalos ke ma elos oru, liki mwet lun kalem uh.” (*aiōn g165*) **9** Ac Jesus el sifilpa fahk, ‘Ke ma inge nga fahk nu suwos: orekmakin mwe kasrup lun faclu tuh kowos in konauk mwet kawuk lowos, na ke paci se lisr, ac fah siliyuk kowos nu in lohm kawil. (*aiōnios g166*) **10** Kutena mwet su oaru in ma srik, ac fah oaru pac ke ma yohk; ac kutena mwet su sesuwos in ma srik ac fah sesuwos pac ke ma yohk. **11** Kowos fin soaru in karingin mwe kasrup lun faclu, ac ku in lulalfongiyuk kowos fuka in karingin mwe kasrup pwaye uh? **12** Ac kowos fin soaru in karingin ma lun sienia mwet, su ac ku in sot ma lowos? **13** “Wangin mwet kulansap ku in kulansapu leum luo. El ac srunga sie, ac lungse el ngia; el ac pwaye nu sin sie, ac kwase el ngia. Kowos koflana kulansupu God ac mani.” **14** Ke mwet Pharisee elos lohng ma inge elos isrun Jesus, mweyen elos lungse mani. **15** Jesus el fahk nu selos, “Kowos sifacna oru lumowos in suwohs ye mutun mwet uh, tusruk God El etu insiowos. Tuh ma su mwet uh pangon yohk sripa selos, ma inge pilasr ye mutun God. **16** “Ma Sap iai Moses ac ma simusla lun mwet palu uh orekmakinyuk

na nwe ke paci iai John Baptais ah. In paci sac me, Pweng Wo ke Tokosrai lun God uh fwackyak, ac mwet uh aikusiyak in utyak nu loac. **17** Tusrukutu, fisrasr tuh kusrao ac faclu in wanginla, liki sie akul srsrik ke sie leta ke Ma Sap uh in wanginla. **18** “Kutena mukul su sisila mutan kial ac payuk nu sin sie pacna mutan, el orek kosro; ac sie mukul su payuk nu sin mutan sisila se, el oayapa orek kosro. **19** “Oasr sie mwet kasrup su nukum nuknuk na yohk molo, ac el moul in mut len nukewa. **20** Na oasr pac sie mwet sukasrup pangpang Lazarus, su manol nuklana ke ruf, ac kwacna utukla el in muta ke mutunoa in lohm sin mwet kasrup sac, **21** mweyen el finsrak na elan ku in kang kutkut in mongo ma ac putatla liki tepu lun mwet kasrup sac. Kosro ngalgul uh ac tuku pac lohi ruf kacl uh. **22** Mwet sukasrup sac misa, ac lipufan uh usalla elan tuh muta siskal Abraham ke kufwa inkusrao uh. Mwet kasrup sac misa ac pukpuki el, **23** ac ke el muta in Hades, yen ma el pulakin keok upa nu sel, el ngetak ac liyal Abraham yen loessula, ac Lazarus el muta siskal. (*Hadēs g86*) **24** Na el pangyak ac fahk, ‘Papa Abraham! Pakomutuk, ac supwalma Lazarus elan isongya kufinpaol in kof an ac kahlye mutun louk in akyoyohuya, tuh nga muta in keok lulap in e se inge!’ **25** Ac Abraham el fahk, ‘Ma nutik, esam lah paci kom moul muta fin faclu ma nukewa wo ac fisrasr nu sum, a funu Lazarus el muta in ongoliya ac moul upa. Inge el muta insewowo in se, a kom muta in keok. **26** Sayen ma inge, oasr luf na lulap se srikutelik, pwanang kutena mwet ma ac ke fahsrot ingewot nu yurum ac tia ku in orala, ac wangin pac mwet ac ku in tuku yurum me nu yoros.’ **27** Na mwet kasrup sac fahk, ‘Fin ouingan nga kwafe sum, Papa Abraham, supwalla Lazarus nu in lohm sin papa tumuk, **28** yen tamulel limekosr luk oasr we. Lela elan som ac sensenkunulos, tuh elos in mau tia tuku nu yen waiok se inge.’ **29** Abraham el fahk, ‘Kas iai Moses ac lun mwet palu uh oasr yorolos. Elos in porongo kas lalos an.’ **30** Mwet kasrup sac fahk, ‘Papa Abraham, srakna sufal ma kom fahk ingan! Tuh fin oasr mwet se moulyak liki misa ac som nu yorolos, na elos fah ku in auliayak ac forla liki ma koluk lalos.’ **31** Ac Abraham el fahk, ‘Elos fin tia lohngol Moses ac mwet palu uh, elos ac tia pac iulalfungi finne oasr mwet se moulyak liki misa.’”

17 Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Ma su aktukulkulye mwet uh in oru ma koluk ac nuna sikiyak, tuh ac fuka kolukiya nu sin mwet se su oru tuh ma inge in sikiyak! **2** Ac wona in srpsripi sie eot wen inkawal ac sisila el nu in meoa uh, liki elan oru sie selos inge su srik in oru ma koluk. **3** Ke ma inge kowos sifacna liyekowosyang! “Sie sin mwet lim fin oru ma koluk lain kom, kom kael; ac el fin auliayak, kom nunak munas nu sel. **4** El fin oru ma koluk lain kom paci itkosr ke len se, ac tuku nu yurum ke kais sie paci inge in taltal koluk nu sum, kom enenu na in nunak munas nu sel.” **5** Mwet sap elos fahk nu sin Leum, “Akyokyé lulalfongi lasr.” **6**

Ac Leum el topuk, "Lulalfongi lowos fin oana lukan sie fiten mustard, na kowos ac ku in fahk nu sin sak lulap soko inge, 'Sifacna fiskomyak ac yukwikomi in meoa uh!" na ac akos kowos. 7 "Fin sie suwos oasr mwet kulansap se lal ac el orekma inima ku karingin sheep uh, na ke el foloko liki ima uh, ya kom ac fahk elan sulakkak som mongoi?" 8 Kalem lah kom tia ku in oru ouinge, a kom ac fahk nu sel, 'Fahla orek mongo, tari kom ayaolla ac use mwe mongo nak an, ac soano ngan mongo tari, na kom fah mongol.' 9 Tia enenu tuh kom in fahk kulo nu sin sie mwet kulansap ke el orala ma kom sap elan oru. 10 Ac oapananu suwos — ke kowos ac orala ma nukewa ma fwackot kowos in orala uh, na kowos fahk, 'Kut mwe na kulansap, ac kut oru na ma kunasr uh.' 11 Ke Jesus el fahsir in som nu Jerusalem, el fahsir ut ke inmasrol acn Samaria ac Galilee. 12 Ke el oru elan uteyak nu in sie siti sririk, el sun mukul singoul si oasr musen lepa ke manolos. Elos tu yen loes kutu 13 ac wowoyak ac fahk, "Jesus! Leum! Pakoten nu sesr!" 14 Ke Jesus el liyalos el fahk nu selos, "Fahsrot ac fahk mwet tol uh in liye kowos." Ke elos srakna fahsir in som, elos nasnasla. 15 Ke sie selos liye lah el nasnasla, el foloko ac kaksakin God ke pusra lulap. 16 El faktusfi sisken nien Jesus ac sang kulo nu sel. El sie mwet Samaria. 17 Na Jesus el fahk, "Ya tia mwet singoul pa aknasnasheyukla ah; na pia eu?" 18 Mea pwaye lah mwetsac se inge mukena foloko in sang kulo nu sin God?" 19 Ac Jesus el fahk nu sel, "Tuyak ac som; lulalfongi lom akkeyekomla." 20 Kutu mwet Pharissee siyuk sin Jesus lah Tokosrai lun God uh ac tuku ngac. Ac el topuk, "Tokosrai lun God ac fah tia tuku in ouyiya ma ac ku in liyeyuk. 21 Wangin mwet ac fah fahk, 'Liye, pa inge!' ku 'Pa ingo!' mweyen Tokosrai lun God oasr na in kowos." 22 Na el fahk nu sin mwet tumal lutlut, 'Pacl se ac fah tuku ke kowos ac kena liye sie sin len lun Wen nutin Mwet, a kowos ac tia liye. 23 Ac fah oasr mwet fahk nu suwos, 'El a ingo!' ku 'El a inge!' Tusruk nimet som sokol. 24 Ke pacl se sarom uh sarmelik inkusrat ac tolak ac lucng layen inge nwe layen ingo, ac fah ouinge Wen nutin Mwet ke len lal. 25 Tusruk meet liki ma inge, el ac enenu in akkeokyeyuk ac sisila sin mwet in fwil se inge. 26 Oana ma tuh orek ke pacl lal Noah ah, ac fah ouinge pac in len lun Wen nutin Mwet. 27 Mwet nukewa tuh mongo na ac nim, ac orek marut nwe ke na len se Noah el sroang nu fin oak soko ah, na sronot uh tuku ac onelosla nukewa. 28 Ac fah oana ma orek ke len lal Lot. Mwet uh elos mongo na ac nim, elos moli, elos kuka, elos yok, ac elos musa. 29 Ke len se Lot el som liki acn Sodom, e ac sulfur tuh kahkla lucng me ac onelosla nufon. 30 Ac fah ouinge len se ma Wen nutin Mwet el ac sikme uh. 31 "Ke len sacn, mwet se ma muta fin mangon lohm sel uh elan tia oatui in eis ma lal in lohm sel uh. Oapananu sin mwet se su muta in ima lal uh, elan tia folokla in eis kutena ma. 32 Esam mutan kial Lot! 33 Kutena mwet su strike in loangela moul lal, ac fah tuhlac lukel; ac el su lafwekunla moul lal, moul lal fah loangeyukla. 34 Nga fahk nu suwos, in fong ac itukla, ac sie mutana. 35 Mutan luo ac fah tukeni ilil wheat ke mwe ilil se. Sie selos ac itukla, ac sie mutana." 36 Mwet luo fah muta in ima uh, ac fah utukla sie ac filiyuki sie. 37 Ac mwet tumal lutlut elos siyuk sel, "Leum, ma inge ac sifyak oya?" Jesus el fahk, "Kutena acn ma mano misa oan we, won vulture ac fah toeni pac we."

18 Na Jesus el fahk sie pupulyuk nu sin mwet tumal lutlut in akkalemye nu selos lah elos enenu in pre pacl nukewa ac tia fuhleak. 2 "Oasr sie mwet nununku in sie siti sririk su tiana sangeng sin God, ku akfulatyel kutena mwet. 3 Oasr pac katinmas se su muta pac in acn sac, su fahsri na mwet nununku sac ac kwafe sel elan kasrel aksuwosye lokoalok se inmasrol ac mwet se ma alein nu sel. 4 Pacl na paht mwet nununku sac tiana oru kutu ma, na tok el sifacna nunku in el mu, 'Nga finne tia sangeng sin God, ku sunakin kutena mwet, 5 tusruk ke lukan lokoalok mutan se inge oru nu sik, nga ac kasrel elan eis suwohs ma el suk uh. Nga fin tia, na el ac sifil pacna fahsriyu nwe ke na nga totola na sel!" 6 Ac Jesus el sifilpa fahk, "Porongo ma mwet nununku koluk sac fahk inge. 7 Na mea, ya God El ac tia oru pac nununku lal in wo nu sin mwet lal su pang nu sel ke len ac fong in suk kasru sel? Ya El ac pahtlac in kasrellos? 8 Nga fahk nu suwos, El ac fah sa na in oru kasru lal nu selos. Tusrukutu, ke Wen nutin Mwet el tuku, ya el ac konauk lulalfongi fin faclu?" 9 Jesus el oayapa fahk pupulyuk se inge nu sin mwet su pangon mu elos mwet suwoswos, ac elos pilesru mwet nukewa sayalos. 10 "Sie pacl ah mwet luo uteyak nu in Tempul in pre. Sie selos mwet Pharissee, ac el ngia mwet eisani tax. 11 Mwet Pharissee sac tuyak ac mukena pre, 'O God, nga kulo nu sum lah nga tia oana mwet ngia, su rapku ac oru ma sesuwos ac kosro. Nga kulo pac lah nga tia oana mwet eisani tax se ingo. 12 Nga lalo len luo ke wik se, ac nga sot nu sum sie tafu singoul ke ma nukewa lukt!" 13 A mwet eisani tax sac tu oetok ah, ac el tia pacna keyak nu lucng ke el pre, a el puok iniwal ac fahk, 'O God, pakoten nu sik, tuh nga sie mwet koluk!' 14 Ac Jesus el fahk, "Nga fahk nu suwos, mwet eisani tax sac pa God El insewowo se ke el folokla nu lohm sel ah, ac tia mwet Pharissee sac. Tuh kutena mwet su sifacna akfulatyel ac fah akpusiselyeyuk, ac el su sifacna akpusiselyel fah akfulatyeyuk." 15 Kutu mwet uh use tulik sririk natulos nu yurin Jesus tuh elan filiya paol faclos. Ke mwet tumal lutlut elos liye, elos multikin nu sin mwet ah. 16 A Jesus el pangon tulik uh in tuku nu yorol, ac el fahk, "Lela tulik in tuku nu yuruk, ac nikmet ikololosi, tuh Tokosrai lun God ma lalos su oana elos. 17 Pwayena nga fahk nu suwos, elos na su eis Tokosrai lun God oana sie tulik sririk ac fah uteyak nu we." 18 Sie mwet kol lun

ku kom tia filiya mani luk an in bank, na ke nga foloko
ngalukun eis wi kap kac?" 24 Na tokosra sac fahk nu sin
mwet ma tu insac uh, 'Eisla ipin mani gold sacn lukel, lutu Ma Sap, wi pac un mwet matu elos tuku 2 ac fahk nu
ac sang nu sin mwet kulansap se ma ipin mani gold sel, "Fahkma nu sesr, ma ya ku lom in oru ma inge? Su
singoul oasr yoro an.' 25 A elos fahk nu sel, 'Leum, sot ku ingan nu sum uh?" 3 Jesus el topuk ac fahk nu
oasr tari ipin mani gold singoul yoroll!" 26 Ac el topuk, selos, "Inge nga ac siyuk suwos sie mwe siyuk. Fahkma
'Nga fahk nu suwos, kutena mwet su oasr ma lal, ac nu sik, 4 ku lal John in baptaisi mwet tuku ya me? Ya
fah itukyang pac kutu ma yohk liki nu sel. A mwet su ma sin God me, ku ma sin mwet uh?" 5 Elos mutawauk
wangin ma lal, finne ma srisrik su oan sel ac fah itukla in asiyuki inmasrlolos, "Mea kut ac fahk? Kut fin fahk
lukel. 27 Inge, nu sin mwet lokoalok luk su tia lungse mu, 'Ma sin God,' el ac mu, 'Fin ouingan, efu kowos ku
ngan tokosra lalos, usalosme ac onelosla nukewa ye tia lulafongel John?' 6 A kut fin fahk mu, 'Ma sin mwet
mutuk!' 28 Tukun Jesus el fahk ma inge, el fahsru meet uh, un mwet na lulap se inge ac tungal kut nwe ke kut
lukelos in som nu Jerusalem. 29 Ke el apkuranyang nu misa, mweyen elos lulafongi mu mwet palu se pa John."
Bethphage ac Bethany ke Fineol Olive, el supwala luo 7 Ouinge elos fahk, "Kut tia etu lah tuku ya me." 8 Ac
sin mwet tumal lutlut uh in som meet, 30 ac el fahk nu Jesus el fahk nu selos, "Fin ouingan, nga ac tia pac fahk
selta: "Komtal fahsrot nu in siti srisrik se meeto ingo. Ke nu suwos lah ma ya ku luk in oru ma inge." 9 Na Jesus
komtal tufahna utyak nu we komtal ac liye soko donkey el fahk pupulyuk se inge nu sin mwet uh: "Oasr sie mwet
fusr kapir in acn sac su soenna oasr mwet muta fac. ma yukwiya ima in grape se, ac sang nu sin kutu mwet
Tulalla ac usalu. 31 Fin oasr mwet siyuk lah efu komtal in karingin, na el som liki facl sel ke pacl na loeloes. 10
ku tulalla, komtal fahk mu, 'Leum el enenal.'" 32 Eltal Ke sun pacl in telani grape in ima uh, el supwala mwet
som ac liye tuh ma nukewa oana ma Jesus el fahk nu kulansap se nu yurin mwet karingin ima uh in tuh use ip
selta ah. 33 Ke pacl se eltal tulala donkey fusr soko ah, lal ke ma elos kosrani uh. Tusraktu mwet liyauing ima uh
mwet ma natu ah siyuk selta, 'Efu ku komtal tulala?' uni mwet kulansap sac nwe folokunilla pisinpo. 11 Na el
34 Ac eltal fahk, "Leum el enenal." 35 Na eltal pwanla sifilpa supwala sie pac mwet kulansap; ac mwet liyauing
donkey fusr soko ah nu yurin Jesus. Elos filiya nuknuh ima elos sifilpa onel, oral arulana koluk, ac folokunilla
lalos nu fac, ac kasrel Jesus elan sroang. 36 Ke el som, pisinpo pac. 12 Na el sifilpa supwala mwet kulansap se
mwet uh laknelik nuknuh lalos uh fin inkaneh uh. 37 Ke aktolu. Mwet karingin ima elos kanteya pac ac sisella.
el tuku apkuran nu Jerusalem, ke acn se ma inkaneh 13 Na mwet se ma la ima uh fahk, 'Mea nga ac oru uh?
uh oattu ke Fineol Olive, sie u na lulap sin mwet tumal Nga ac supwala wen kulo se nutik inge. Pwayena lah
lutlut elos mutawauk in engan ac kaksakin God ke pusra elos ac akfulatyal!' 14 Tusraktu, ke mwet liyauing ima uh
lulap ke ma usnguk puspis ma elos wi liye. 38 Elos fahk, liyalak elos fahk nu sin sie sin sie, 'Wen se nutin mwet
"God Elan akinsewoyoe tokosra su tuku Inen Leum! se la ima uh pa inge. Kut unilya, na ma lal inge ac fah
Misla in kusrao, ac wolana nu sin God!" 39 Na kutu sin lasr lac!' 15 Ouinge elos sisella liki ima uh ac unilya.
mwet Pharisee inmasrlon un mwet uh fahk nu sin Jesus, Na Jesus el siyuk, "Mea mwet se la ima uh ac oru nu
"Mwet Luti, fahk nu sin mwet tomom lutlut inge elos in sin mwet ma karingin ima uh? 16 El ac tuku ac uniya
misla!" 40 Ac Jesus el topuk, "Nga fahk nu suwos, elos mwet inge, ac sang ima uh nu sin kutu pacna mwet." Ke
fin misla, na eot uh ac fah mutawauk in wowoyak." 41 El mwet uh lohng ma inge elos fahk, "Tia ku in ouinge!"
tuku apkuranyang nu ke siti uh, ac ke el liye, el tung 17 Jesus el ngetang suelosi ac fahk, "Ac pia kalmen
kac, 42 ac fahk, "Saok kom in etu misenge ma ac ku in Ma Simusla se inge? Eot se ma mwet musa uh nunku
sot misla nu sum! A inge kom tia ku in liye! 43 Pacl se mu wangin sripa ac sisla, Pa yohk sripa oemeet uh.
ac fah tuku ke mwet lokoalok lom ac fah raunikomla ac 18 Kutena mwet su putatyang nu fin eot sacn, ac fah
kuhluskomla, ac kosrekomla ac putati nu fom liki acn musalsalu mano nu ke ip srisrik. Ac eot sac fin putati nu
nukewa. 44 Elos ac fah arulana kunauskomla wi mwet fin sie mwet, ac fah mokutkuti oana kutuk." 19 Mwet lutu
nukewa su muta in pot fulat lom. Wangin sie eot ac fah Ma Sap ac mwet tol fulat elos kena kapriya Jesus in
oan yen se, mweyen kom tuh tia akilen pacl se God El pacl sacna, mweyen elos etu lah el fahk pupulyuk sac
tuku in tuh molikomla ah!" 45 Na Jesus el som nu in lainulos; tuh elos sangeng sin mwet uh. 20 Ke ma inge
Tempul ac mutawauk in lusak mwet kuka uh, 46 ac el elos suk sie pacl wo lalos. Elos moli nu sin kutu mwet
fahk nu selos, "Simla in Ma Simusla mu God El fahk, in som ac oru lumahlos in oana elos mwet suwosos,
'Tempul luk ac fah sie lohm in pre,' a kowos ekulla nu ke sruhk elos supwalosla in sruokilya Jesus ke mwe siyuk
sie acn in wikla lun mwet pisrapas!" 47 Len nukewa kutasrik lalos, elos in mau eisalang nu ke ku fulat lun
Jesus el luti in Tempul. Un mwet tol fulat, ac mwet lutu Governor lalos, su siemwet Rome. 21 Mwet kutasrik
Ma Sap, ac mwet kol lun mwet uh elos kena unilya, 48 inge fahk nu sin Jesus, "Mwet Luti, kut etu lah kas lom
tusruk elos koflana konauk lah elos ac oru fuka, mweyen ac ma kom luti inge ma pwaye. Kut etu lah kom tia wiwi
mwet uh lungse lohng kas nukewa ke luti lal uh. mwet, a kom luti ma pwaye ke ma lungse lun God. 22

21 Jesus el tuni ac liye ke mwet kasrup elos sang mwe sang lalos nu in nien eisani mani in Tempul uh, 2 ac el oayapa liye sie katinmas su arulana sukarsup sang luo cent srusra. 3 Ac el fahk, "Nga fahk nu suwos, katinmas se inge el sang yohk liki mwet saya nukewa. 4

liki acn selos. 27 Na Wen nutin Mwet ac fah sikme — el tuku in sie pukunyeng ke ku lulap ac wolana. 28 Ke paci ma inge mutawauk in sikiak, kowos in tuyak ac keyak sifowos nu lucng, tuh molela lowos apkuran me.” 29 Na Jesus el fahk nu selos pupulyuk se inge: “Nunku ke sak fig ac kain in sak nukewa saya uh. 30 Ke paci se lesak uh tuhafna srunak sroa, na kowos etu lah paci fol uh apkuran me. 31 In ouiya sacn pacna, ke kowos ac liye ke ma inge sikiak uh, kowos ac etu lah Tokosrai lun God apkuran me. 32 Pwayena nga fahk nu suwos, ma inge nukewa ac sikiak meet liki mwet ma moul in paci inge ac misa uh. 33 Kusrao ac faclu ac wanginla, a kas luk ac fah tiana wanginla. 34 “Liyekowosyang tuh kowos in tia sisla paci lowos ke kufwa yohk ac mwe nim ku, ac fosrnga ke ma lun facl se inge, pwanang Len sac ac mau sa na in sruokkowosi. 35 oana sie mwe kwasrip. Ac fah sikiak nu sin mwet in acn nukewa fin faclu. 36 Kowos in soano ac pre paci nukewa tuh kowos in ku in lainla ma inge nukewa ma ac sikiak, ac kowos fah ku in tu ye mutun Wen nutin Mwet.” 37 Len nukewa Jesus el muta luti in Tempul, ac ke fong uh el ac som muta Fineol Olive. 38 Ke lotutang nukewa mwet nukewa ac loang tukakek ac som nu in Tempul in lohng mwe luti lal.

God.” 17 Na Jesus el eis cup se, sang kulo nu sin God, ac fahk, “Eis cup se inge, ac kowos nukewa nim kac. 18 Nga fahk nu suwos lah ingela nga ac tia sifil nim ke wain nwe ke na Tokosrai lun God tuku.” 19 Na el eis sie bread, sang kulo nu sin God, kunsalik ac sang nu selos ac fahk, “Ma inge monuk su itukot keiwo. Oru ma inge in esamyu.” 20 In ouiya sacna, el sang nu selos sie cup tukun mongo uh ac fahk, “Cup se inge pa wuleang susu ke srahk, su ukuiyukla keiwo. 21 “Tusruktu liye, el su ac tukakinyuyak el wiyu oasr ke tepu se inge! 22 Wen nutin Mwet el ac misa oana ke God El oakiya, tusrukku we nu sin mwet se su tukakunulak uh!” 23 Na elos mutawauk in asiyuki inmasrlilos lah su kac selos ac oru ma se inge uh. 24 Sie pac akukuin sikiak inmasrlon mwet tumal lutlut lah su selos ac fal in fulat oemeet inmasrlilos. 25 Jesus el fahk nu selos, “Tokosra lun mwet pegan uh oasr ku lalos fin mwet lalos, ac mwet leum uh lungse na mwet uh in fahk ma wo kaclos. 26 Tusrukku in tia ouinge yuruwos; a el su fulat oemeet elan ekla oana el su srik oemeet, ac mwet kol se elan ekla oana mwet kulansap se. 27 Su kac fulat uh, el su muta in mongo, ku el su kulansupal? Ma se ma muta uh. A nga muta inmasrlowos oana el su kulansap. 28 “Kowos tuh wiyu in paci nukewa ma srikeyuk nga ah; 29 ac in oana ke Papa tumuk El ase ku nu sik in kol, ouinge nga asot pac ku sacna nu suwos. 30 Kowos ac fah mongo ac nim ke tepu luk in Tokosrai luk, ac kowos ac fah muta fin tron in nununku sruf singoul luo lun Israel. 31 “Simon, Simon! Lohngyu! Filfila tari nu sel Satan elan srike kowos nukewa, oana ke sie mwet ima el srela wheat uh liki kulun wheat uh. 32 Tusruktu nga pre tari keim, Simon, tuh lulafongi lom in tia wanginla. Ac ke paci se kom sifil foloko nu yuruk, kom fah akkeye mwet wiom inge.” 33 Na Peter el fahk, “Leum, nga akola in wi kom nu in kapir, ac in wi kom misa!” 34 Ac Jesus el fahk, “Nga fahk nu sum, Peter, won uh ac fah tia kahkla ofong nwe ke na kom fahkla paci tolou mu kom tia eteyu.” 35 Na Jesus el siyuk sin mwet tumal lutlut, “Ke nga tuh supwe kowosla meet ah, kowos tia utuk mwe neinyuk mani, ku ap, ku fahluk. Ya oasr ma kowos tuh enenu?” Ac elos fahk, “Wangin.” 36 Na Jesus el fahk, “A inge, el su oasr mwe neinyuk mani lal ku ap lal, lela elan us; ac el su wangin cutlass natu, el enenu in kukakunla coat lal in molela sie. 37 Tuh nga fahk nu suwos lah Ma Simusla se ma fahk mu, ‘Elos oakulang yurin mwet koluk,’ ac fah akpwayeiyuk keik, mweyem ma su simla keik uh ac akpwayeiyuk.” 38 Ac mwet tumal lutlut elos fahk, “Leum, liye — cutlass luo pa inge!” Ac el fahk, “Tari fal!” 39 Jesus el som liki siti uh nu Fineol Olive oana ke el oru paci nukewa; ac mwet tumal lutlut elos welul som. 40 Ke el sun acn we el fahk nu selos, “Pre tuh kowos in tia putatyang nu in mwe sruhf.” 41 Na el fahsr lukelos ke lusa se ma mwet se ac ku in sisla sie eot nu we, ac el sikukmutuntei ac pre. 42 El fahk, “Papa, fin ou lungse lom, eisla cup in keok se inge

22 Apkuranyang nu ke paci lun Kufwen Bread Tia Akpulol, su pangpang Kufwen Alukela. 2 Mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos sangeng sin mwet uh, oru elos suk in unilya Jesus ke lukma. 3 Na Satan el ihyak nu in Judas, su pangpang Iscariot, sie sin mwet lutlut singoul luo. 4 Ouinge Judas el som ac pwapa yurin mwet tol fulat ac mwet kol lun mwet soan ke Tempul lah mea el ac oru in tukakunak Jesus nu selos. 5 Elos insewowo kac, ac wulela in moli nu sel ke mani. 6 Judas el insese kac, ac mutawauk in suk paci wo lal in tukakunak Jesus nu selos ke mwet uh tia etu kac. 7 Sun len se ke Kufwen Bread Tia Akpulol ma elos ac uniya sheep fusr nu ke Kufwen Alukela. 8 Jesus el supwalla Peter ac John, ac el fahk ouinge nu seltal: “Fahla ac akoela Kufwen Alukela nu sesr tuh kut fah mongo kac.” 9 Ac eltal siyuk sel, “Kom lungse kut in akoo ya?” 10 Jesus el topuk ac fahk, “Ke komtal ac uthyak nu in siti uh, sie mukul su us sufa in kof soko ac fah sun komtal. Fahsr tokol nu ke lohm se ma el ac uthyak nu loac uh, 11 ac fahk nu sin mwet se la lohm uh, ‘Mwet Luti el fahk nu sum, pia infukil se ma nga ac mwet tumuk lutlut ac mongo ke Kufwen Alukela we uh?’ 12 El ac fah pwenkomtalak nu in sie fukil na lulap su oan lucng ac akoeyukla tari, yen komtal ac akoela ma nukewa we.” 13 Eltal som ac konauk ma nukewa oana ke Jesus el fahk nu seltal ah, ac eltal akoela Kufwen Alukela uh we. 14 Ke sun ao in mutawauk kufwa uh, Jesus el muta ke tepu ac mwet sap elos welul. 15 El fahk nu selos, “Nga tuh arulana ke wi kowos mongo ke Kufwen Alukela se inge meet liki keok luk! 16 Tuh nga fahk nu suwos, nga fah tia sifil mongo kac nwe ke na akpwayeiyukla kalmac uh in Tokosrai lun

likiyu. Tusrktu, in tia ou lungse luk, a lela ma lungse lom in orek." [43 Sie lipufan inkusrao sikme nu sel ac akkeyal. 44 Ke arulana yohk keok lal ke nunkeya, el kwafeang na in pre; ac fio kacl uh tulut oana srah nu fin fohk uh.] 45 El tuyak liki pre lal, ac folokla nu yurin mwet tumal lutlut ac konauk lah elos motul, ke sripen totola lalos ke asor. 46 Ac el fahk nu selos, "Efū kowos ku motul? Ngutalik ac pre tuh kowos in tia putatyang nu ke mwe sruhf." 47 Jesus el srakna kaskas ke sie u lulap sun acn sac. Judas, sie sin mwet tumal lutlut, pa pwanulos. El kalukyang nwe yurin Jesus in ngok mutal. 48 Ac Jesus el fahk nu sel, "Judas, ya kom ac tukakunak Wen nutin Mwet ke angokmwet?" 49 Ke mwet tumal lutlut ma welul Jesus elos liye ma ac sikiyak uh, elos siyuk, "Leum, ya kut ac orekmakin cutlass natursuh?" 50 Ac sie selos uni sie sin mwet kulansap lun Mwet Tol Fulat ac pakela lac srac layot. 51 Ac Jesus el fahk, "Tui, nimet sifil oru!" El kahlye sren mwet sac, ac akkeyalla. 52 Na Jesus el fahk nu sin mwet tol fulat ac mwet kol lun mwet soan ke Tempul, wi un mwet matu ma tuku in sruokilya uh, "Ya kowos enenu na in us cutlass ac sak in anwuk tuku, oana in mwet kunaus ma sap se pa nga? 53 Nga muta yuruwos in Tempul len nukewa, a kowos tia srike in sruokywi. A pa inge ao lowos in mukuita, ac pacl se ku lun lohsr uh leumi." 54 Elos sruokilya Jesus ac kololla nu in lohm sin Mwet Tol Fulat; ac Peter el fahsr loes kutu nu tokolos. 55 Oasr e se tayak infulwen inkul lun Mwet Tol Fulat, ac Peter el welulos su tukeni muta raunela e sac. 56 Ke sie sin mutan kulansap uh liyal, ke e sac tolak mutal, el netgant sulya ac fahk, "Mwet se inge welul pac Jesus!" 57 Tusrktu Peter el lafwekin ac fahk, "Mutan, nga tiana etal!" 58 Tukun pacl na fototo, sie sin mukul uh liyalak Peter ac fahk, "Kom pa sie selos!" Tusrktu Peter el topuk ac fahk, "Mukul, tia nga!" 59 Sahp ac tukun ao se tok, sie pac mukul uh fahk na ku, "Ma na pwaye se lah mwet se inge tuh welul Jesus, mweyen el mwet Galilee se pac!" 60 Tusrktu Peter el sifil pacna fahk, "Mukul, nga tiana etu ma kom fahk an!" In kitin pacl ah na, ke el srakna kaskas, won se kahkla. 61 Leum el forla ac sulya Peter, na Peter el esamak lah Leum el tuh fahk nu sel, "Meet liki won uh ac kahkla ofong, kom ac fahkla pacl tolu lah kom tia eteyu." 62 Peter el tufokla liki acn sac, ac tung arulana upa. 63 Mwet ma taranul Jesus elos aksruksrukel ac puokol. 64 Elos nokomla mutual ac fahk, "Palye lah su puok kom uh!" 65 Elos fahk pac kas in akkoluk pupspis nu sel. 66 Ke lenelik, un mwet matu, mwet tol fulat, ac mwet luti Ma Sap elos toeni, ac utuku Jesus nu ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat inge. 67 Ac elos fahk, "Fahk nu sesr, ya kom pa Christ?" Ac el topuk, "Nga fin fahk nu suwos, kowos ac tia lulafongiyu; 68 ac nga fin kusen siyuk nu suwos, kowos ac tia topuk. 69 Tusrktu, in pacl se ingela Wen nutin Mwet el ac fah muta lac po layot sin God Kulana." 70 Ac elos nukewa fahk, "Na mea, kom Wen

nutin God?" Ac el topuk nu selos, "Kowos sifacna fahk lah nga pa el." 71 Ac elos fahk, "Kut tia enenu kutu pac mwet loh! Kut sifacna lohng ke ma el fahk uh!"

23 U sac nufon tuyak ac pwanulla Jesus nu yorol Pilate, 2 ac mutawauk in fahk kas in tukakunul we: "Kut konauk mwet se inge ke el kiapu mwet lasr uh, ac fahk nu selos in tia moli tax nu sin Caesar, ac el oayapa fahk mu el pa Christ, sie tokosra!" 3 Ac Pilate el siyuk sel, "Ya kom pa tokosra lun mwet Jew?" Ac el fahk, "Kom fahk na." 4 Na Pilate el fahk nu sin mwet tol fulat ac un mwet uh, "Nga tia konauk sie sripa in nununkeyuk mwet se inge kac." 5 Tusruk elos kwafe yohk liki meet ah, ac fahk, "Ke na lutu lal uh el purakak tukulkul yohk inmasrlon mwet uh in acn Judea nufon. El tuh mutawauk Galilee, na pa inge el sun acn inge." 6 Ke Pilate el lohng ma inge, el siyuk selos, "Ya mwet se inge el mwet Galilee?" 7 Ke el etauk lah Jesus el mwet in acn se ma Herod el leumi, el supwalla nu yorol, mweyen Herod el oayapa oasr Jerusalem in pacl sac. 8 Herod el arulana insewowo ke el liyal Jesus, mweyen el lohng kacl, ac loes pacl ma el soano elan liyal. El finsrak mu Jesus elan oru kutu mwenmen elan liye. 9 Ouinge Herod el siyuk mwe siyuk pupspis sin Jesus, tusrktu wanginna top lun Jesus nu sel. 10 Mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos kilukyak nu meet ac akyoyke kas in tukak lalos lain Jesus. 11 Herod ac mwet mweun lal elos aksruksrukel Jesus ac aklusrongtenyal; tari elos nokmulang ke sie nuknuk na kato ac folokunulla nu yorol Pilate. 12 Herod ac Pilate eltal kawukyak in len sacna, a meet eltal asrungai. 13 Pilate el solani kewa mwet tol fulat, mwet kol, ac mwet uh, 14 ac fahk nu selos, "Kowos use mwet se inge nu yuruk ac fahk mu el kiapwelana mwet uh. Inge nga srikal tari ye motowos, a nga tiana konauk mu oasr sufal lal ke kutena ma kowos fahk kacl uh. 15 Oayapa Herod el tiana konauk mu oasr ma sufal lal, oru el folokunulma nu yorosr. Wanginna ma mwet se inge orala ma fal in anwuki el kac. 16 Ke ma inge, nga ac sang in stringsring el, tari nga fah tulalla. [17 Ke pacl in Kufwen Alukela nukewa oasr oakwuk se lal Pilate in tulala sie mwet kapir ma mwet uh siyuk in tallta.] 18 Ac un mwet nufon sac tukeni wowoyak ac fahk, "Unilya! Tulalla Barabbas nu sesr!" (19 Barabbas el muta in kapir ke sripen sie alein ma sikiyak in siti uh lain government, oayapa ke sripen akmas ma el oru.) 20 Pilate el kena aksukosokyie Jesus, oru el sifilpa kusen siyuk nu sin mwet uh kac, 21 a elos sifilpa wowoyak ac fahk, "Srupsrulak! Srupsrulak fin sakseng soko!" 22 Pilate el sifil fahk pacl se aktolu, "Ku meawin ma koluk lal uh? Nga tia ku in konauk kutena ma lainul ma fal in anwuki el kac! Nga ac sang na in stringsring el, tari nga tulalla." 23 Tusruk elos sikalang in wowoyak ke kuiyalos mu Jesus elan sripsripyak fin sakseng, nwe ke na wela siyuk lalos. 24 Ouinge Pilate el wotela mu in wi ma elos

siyuk uh. **25** El tulala mwet se ma elos siyuk in ikakla
 uh, mwet se ma tuh muta in kapir ke sripen alein ac
 akmas, ac el eisalang Jesus nu selos in oru oana ma
 elos lungse oru nu sel. **26** Mwet mweun elos pwanul
 Jesus som, ac ke elos fahsr elos sun sie mwet Cyrene
 pangpang Simon, su fahsr in utyak nu in siti uh liki acn
 el muta we likin siti uh. Elos sruokilya, filiya sakseng
 soko ah nu facl, ac sap elan us fahsr tukun Jesus. **27**
 Oasr sie un mwet na lulap wi pac fahsr tokol; inmasrlon
 mwet inge oasr pac kutu mutan su wowoyak ac tung
 ke Jesus. **28** Jesus el forang nu selos ac fahk, "Mutan
 Jerusalem, nimet kowos tung keik, a keiwas sifacna ac
 ke tulik nutuwos an. **29** Oasr len ac tuku ke mwet uh
 ac fah fahk, 'Inseewojo mutan su talap, su tiana oswe
 tulik ku katiti!' **30** Pacl se ingan pa mwet uh ac fahk
 nu ke eol uh, 'Putati nu facsr! ac nu sin eol srisrik uh,
 'Wikinkutla!' **31** Tuh fin pa inge ma ac orek nu ke sak
 folfol insroa, faska ma ac orek nu ke sak paola uh?" **32**
 Oasr pac mwet luo saya, kewana mwet orekma koluk, wi
 pac pwenyukla in tuh wi Jesus anwuki. **33** Ke elos tuku
 nu ke acn se pangpang "Sri in Ahlunsuf" elos patkilya
 Jesus nu fin sakseng soko, oayapa mwet koluk luo ah,
 sie layen layot ac sie layen lasa sel. **34** Jesus el fahk,
 "Papa, nunak munas nu selos, tuh elos tia etu ma elos
 oru uh." Elos kitalik nuknuk lal inmasrlolos ke susfa. **35**
 Mwet uh tu na liye ma uh ke mwet kol lun mwet Jew elos
 aksruksruk el ac fahk: "El molela mwet saya uh — lela
 elan sifacna molella, fin pwaye el pa Christ se ma God
 El sulela uh!" **36** Mwet mweun uh oayapa aksruksruk el.
 Elos tuku nu yorol ac sang wain vinegar nu sel, **37** ac
 fahk, "Sifacna molikomla, fin pwaye kom tokosra lun
 mwet Jew." **38** Kas inge simla oan lucng liki sifal, "El
 inge Tokosra lun mwet Jew." **39** Sie sin mwet koluk ma
 wi sriprisyak uh fahk kas in angonkas nu sin Jesus:
 "Mea, tia kom pa Christ? Molikomla sifacna, ac kital uh!"
40 A mwet se ngia kael ac fahk, "Ku kom tia sangeng sin
 God? Kom welul eis kain kaiyuk sefanna. **41** Fal ma orek
 nu sik kom uh, mweyen kut eis lacnen orekma koluk
 lasr. A el, wangin kutena ma koluk el oru." **42** Na el fahk
 nu sin Jesus, "Jesus, esamu ke kom tuku ke ku lun
 Tokosra!" **43** Jesus el fahk nu sel, "Pwayena nga fahk
 nu sum, misenge na kom ac wiyu in Paradise." **44** Ke
 apkuran nu ke infulwen len, in polo acn sac nufon lohsrla
 ke lusen ao tolu. **45** Kalmen fahrt uh wanginla, ac nuknuk
 lisringyen Acn Mutual Na Mutual ke Tempul uh mihsalik
 infulwa, ip luo lac. **46** Jesus el wola ke sie pusra lulap ac
 fahk, "Papa! Nga asot ngunik nu inpoum!" El fahkla ma
 inge, na el misa. **47** Mwet kol lun un mwet mweun el liye
 ma sifyak inge, ac el kaksakin God ac fahk, "Pwayena
 mwet se inge el sie mwet na suwohs!" **48** Ke mwet
 ma fahsreni in tuh intoein ma orek uh liye ma sifyak
 inge, elos nukewa usruk kwawalos ac folokelik nu lohm
 selos ac arulana asor. **49** Ac mwet kawuk nukewa lun
 Jesus, wi mutan ma welul tuku Galilee me, elos tu loes

kutu ac liye ma inge. **50** Oasr mukul se, inel pa Joseph
 mwet Arimathea, sie siti in acn Judea. El sie mwet wo ac
 suwoswos, su sie sin mwet ke Un Mwet Pwapa Fulat lun
 mwet Jew. **51** Tusruk el tia insese nu ke pwapa jalos
 ku ma elos oru uh, ac el tupan tuku lun Tokosrai lun God.
52 El tuh som nu yorol Pilate ac siyuk ke monin Jesus.
53 Na el sruhkyu manol, pwela ke nuknuk linen se, ac
 filiya in sie kulyuk su pukpukyak in eot uh, ma soenna
 oasr mwet misa filiyuki loac. **54** Len sac pa Friday, ac
 apkuranyang nu ke len Sabbath. **55** Mutan ma tuh welul
 Jesus tuku Galilee me elos welul Joseph in liye kulyuk
 sac, ac oayapa in liye onangan mano sac. **56** Na elos
 folokla nu lohm elos muta we, ac mutawauk in akoela
 ono ac mwe keng nu ke mano sac. Elos mongla ke len
 Sabbath, oana ke oakwuk lun Ma Sap uh.

24 Toang na ke len se emeet in wik, mutan inge som
 nu ke kulyuk uh ac us mwe keng ma elos akoela
 ah. **2** Elos liyauk lah eot sac ipisukla liki mutun kulyuk
 sac, **3** na elos utyak nu loac; tusruk elos tiana konauk
 monin Leum Jesus. **4** Elos arulana fohsak ke ma inge,
 na in kitin pacl ah na mwet luo tu me siskalos su nukum
 nuknuk na saromrom. **5** Mutan uh arulana sangeng ac
 faktusfi ke mwet luo ah fahk nu selos, "Efū kowos ku suk
 el su moul inmasrlon mwet misa? **6** El tia oasr inge; el
 akmouleyuyukyak tari. Esam ma el tuh fahk nu suwos
 ke el muta Galilee ah: **7** "Wen nutin Mwet el ac fah
 itukyang nu inpoun mwet koluk, ac el ac fah anwuki fin
 sakseng soko, na tukun len tolu el ac fah sifil moulyak."
8 Na mutan uh elos esamak kas lai inge, **9** ac folokla
 liki kulyuk uh, ac fahkak ma inge nukewa nu sin mwet
 singoul sie, weang pac mwet wialos saya. **10** Mutan inge
 pa Mary Magdalene, Joanna, ac Mary nina kial James.
 Eltal, ac kutu pac mutan saya ma welulata, pa tukeni
 fahkak ma inge nu sin mwet sap uh. **11** A mwet sap
 elos nunku mu mutan inge sramsrar wel, oru elos tiana
 lulafongelos. [**12** Tusruk el tuyak ac kasrus
 nu ke kulyuk uh. El kui nu ten ac liyauk nuknuk linen
 mukena. Na el folokla nu lohm sel ac arulana fwefela
 ke ma sifyak uh.] **13** In len sac pacna, luo pac selos
 fahrs in som nu in sie siti srisrik pangpang Emmaus,
 sahp ac mael itkosr liki acn Jerusalem, **14** ac eltal tukeni
 sramsrar kin ma nukewa ma sifyak uh. **15** Ke eltal
 kaskas ac asiyuki ke ma inge, Jesus sifacna el kalukyang
 nu yoroltal ac welulata fahrs. **16** Eltal liyal, tusruk eltal
 tiana akilulen. **17** Jesus el fahk nu seltal, "Mea komtal
 fahrs srumun an?" Eltal tukeni tui, ac ngetnget in asor.
18 Sie seltal su pangpang Cleopas el siyuk sel, "Mea,
 kom mukena pa mwet mutwata se nu Jerusalem ma
 tia etu ke ma orek we ke len ekasr somla me?" **19** Ac
 Jesus el siyuk, "Mea ingan?" Na eltal fahk, "Ma uh ma
 sifyak nu sel Jesus lun Nazareth. Mwet se inge el sie
 mwet palu, su kas in lutu ac orekma lal arulana ku ye
 mutun God ac mwet uh. **20** Mwet tol fulat lasr ac mwet
 kol saya elos eisalang in nununkeyuk, na elos wotelka

elan anwuki fin sakseng. **21** Ac kut tuh finsrak mu el pa ac fah supwama nu fowos ma su Papa tumuk El wulela ac aksukosokyela Israel uh! Sayen ma inge, misenge kac. Tusraktu kowos enenu in mutana in siti uh nwe ke len se aktolu tukun ma inge sakyak. **22** Kutu sin mutan na ku lucng me fah tuku nu fowos.” **50** Na el kololosa nu ke u lasr uh aktlye kut. Elos toang na som nu ke kulyuk likin siti uh ac som apkuran nu Bethany, ac el srukak sac, **23** tuh tia ku in konauk manol. Elos foloko ac fahk paol nu faclos ac akinsewoyoyalos. **51** Ke pacl se el lah elos liye sie aruruma ke lipufan, su fahk nu seltal akinsewoyoyalos inge, el som lukelos, [ac utukyak el mu el sifil moul. **24** Kutu sin mwet wiasr uh som nu nu inkusrao.] **52** Elos alu nu sel, tari elos folokla nu ke kulyuk sac ac konauk oana ma mutan elos srumun Jerusalem, seseslana ke engan, **53** ac len nukewa elos ah, tusruk elos tiana liyalak.” **25** Na Jesus el fahk nu muta in Tempul ac sang kulo nu sin God.

seltal, “Pwaye lah komtal arulana afon! Efu ku pahtlac fuk komtal in lulalfongi ma nukewa ma mwet palu ah fahk? **26** Ya tia eneneyuk tuh Christ elan keok ke ma inge, na el fah utyak nu in wolana lal?” **27** Ac Jesus el aketeya nu seltal ma fwack kacl in Ma Simusla nukewa, mutawauk ke book lal Moses, fahsru nu ke ma simla sin mwet palu nukewa. **28** Ke eltal apkuran in sun siti srisrik se eltal fahsr nu we ah, Jesus el oru acnu mu el ac fahla na. **29** Tuh eltal ikolillya ac fahk, “Tari muta yorosr, mweyen fongeni pa inge.” Ouinge el utyak ac mongla yoroltal. **30** El muta in welultal mongo, na el eis bread ac pre lac kac, na el kunsalik ac sang nu seltal. **31** Na ikakla mutualtal ac eltal aklenulak, ac in paci sacna el wanginla liki ye mutualtal. **32** Na eltal fahk nu sin sie sin sie, “Ya insiasr tia fusrfusryak ke engan, oana sie e tayak in kut, ke el sramsram nu sesr inkanek uh ac aketeya nu sesr ke Ma Simusla?” **33** Eltal sulakkla na tuyak ac folokla nu Jerusalem ac konauk mwet tuma lutlut singoul sie, wi kutu pac mwet saya uh, **34** su fahk nu seltal, “Pwayena lah Leum el moulyak! El sikiyang nu sel Simon!” **35** Na mwet luo ah akkalemye nu selos ma sikiak inkanek ah, ac ke eltal akilenak Leum ke el kunsalik bread uh. **36** Ke pacl se eltal srakna srumun ma inge, Jesus sifacna el sikiak inmasrlolos [ac fahk nu selos, “Misla nu suwos.”] **37** Elos arulana tuninfongla, ac nunku mu elos liyauk inut se. **38** Na el fahk nu selos, “Efu kowos ku sangeng? Efu kowos ku alolo in nunak lowos uh? **39** Ngetma liye pouk ac niuk, ac liye lah nga pa inge. Kahhyuwi na kowos ac fah etu na pwaye, tuh inut uh wangin ikwa ac sri kac oana ke kowos liye keik uh.” [**40** El fahk ma inge, ac kolang paol ac nial nu selos.] **41** Elos srakna tia ku in lulalfongi, ke sripen arulana yohk fwefela ac engan lalos. Na el siyuk selos, “Ya oasr mongo yuruwos inge?” **42** Elos sang nu sel ipin ik manman se, **43** ac el eis ac kang ye mutualos. **44** Na el fahk nu selos, “Pa inge ma nga tuh fahk nu suwos ke nga srakna muta yuruwos ah: Ma nukewa ma simla keik in Masap lal Moses, in ma simusla lun mwet palu, ac in book in [Psalm] uh enenu na in apkwayeiyukla.” **45** Na el ikasla nunak lalos in kalem ke Ma Simusla uh, **46** ac fahk nu selos, “Pa inge ma simla uh: Christ el ac fah keok, ac el ac fah moulyak liki misa ke len se aktolu, **47** ac ke inel, pweng ke auliyak ac nunak munas ke ma koluk enenu in lutiyuk in facl nukewa, mutawauk Jerusalem. **48** Kowos mwet loh ke ma inge. **49** Ac nga

John

1 Meet liki orekla faclu, Kas el nuna oasr yurin God, ac el oapana God. **2** Kas se inge el oasr yurin God meet liki mutaweyen faclu. **3** God El orala ma nukewa kacl. Wangin kutena ma orekla saya, fin tia ke Kas. **4** Moul uh tuku liki Kas, ac moul se inge pa ase kalem nu sin mwet uh. **5** Kalem el tolak in lohsr, ac lohsr uh kofla konela. **6** God El supwama mwet fahkak se lal, pangpang John, **7** su tuku in fahkak nu sin mwet uh ke kalem sac, tuh mwet nukewa in lohng mwe fahk se inge ac lulalfongi. **8** Tia el pa kalem sac, a el tuku in fahkak ke kalem sac. **9** Pa inge kalem na pwaye — kalem se ma tuku nu faclu ac tolak mwet nukewa. **10** Kas el nuna oasr faclu, ac God El nwe orala faclu kacl, a faclu tiana akilenul. **11** El tuku nu yen sel sifacna, a mwet lal sifacna tia eisal. **12** Tusruntu, oasr kutu sin mwet uh eisal ac lulalfongi in el; ke ma inge el oru tuh elos in ku in ekla tulik nutin God. **13** Elos tia ekla tulik nutin God ke inkanek in isusla lun mwet, ku ke lungse lun mwet, a ke oakwuk lun God. **14** Kas el ekla mwet ac muta inmasriilos, sessesla ke kulang ac pwaye. Kut liye wolana lal, wolana su el eis ke sripen el Wen sefanna nutin Papa. **15** John el kaskas kacl. El wowoyak ac fahk, "Pa inge el su nga tuh kaskas kac ke nga fahk, 'El tuku tukuk, tusruntu el fulat likiyu, mweyen el nuna oasr meet liki nga tuh isusla.'" **16** Liki lungkulang yoklana lal el kalwenina in ase mwe insewowo nu sesr nukewa. **17** God El ase Ma Sap kacl Moses, a kulang ac pwaye tuku kacl Jesus Christ. **18** Wangin sie mwet na liye God, a wen sefanna natul, su oana God ac muta sisken Papa pacl nukewa, el pa arulana fahkulak kalem nu sin mwet uh. **19** Mwet fulat lun mwet Jew in Jerusalem supwala kutu mwet tol ac mwet Levi nu yorol John in tuh siyuk sel, "Su kom an?" **20** John el tia srunga topuk, ac el fahk lem tutlauk, "Tia nga pa Christ." **21** Elos siyuk, "Na fin ouingan, su kom an? Kom pa Elijah?" John el topuk, "Mo, tia nga pa el." Elos siyuk, "Kom pa Mwet Palu sac?" El topuk, "Mo." **22** Elos fahk, "Na fahk nu sesr lah su kom an. Mea kom ac fahk keim sifacna? Enenu kut in us sie top folokla nu yorolos su supweikutme." **23** John el topuk ke kas ma mwet palu Isaiah el simusla: "Nga pa 'pusren sie su wowoyak yen mwesis: Oru sie innek suwohs nu sin Leum elan fahsr kac!'" **24** Na mwet utuk kas ma supweuykla sin mwet Phariee, **25** elos siyuk sel, "Fin tia kom pa Christ ku Elijah ku Mwet Palu sac, efu ku kom baptaisi mwet uh?" **26** John el topuk ac fahk, "Nga baptais ke kof, tusruntu oasr sie su muta inmasriilos su kowos tiana akilen. **27** El tuku tukuk, tusruntu nga kupansuwol in tulala ah losyen fahluk lal." **28** Ma inge nukewa siyuk in acn se pangpang Bethany, ma oan kutulap in Infac Jordan, yen John el orek baptais we. **29** Len se toko ah, John el liyalak Jesus ke el tuku nu yorol, ac el fahk, "Liye, Lamb nutin God pa ingo, su eela ma koluk lun faclu!" **30** Pa inge el su nga tuh kaskas kac ke

nga fahk, 'Mwet se ac tuku tukuk, tusruntu el fulat likiyu, mweyen el nuna oasr meet liki nga tuh isusla.' **31** Nga tuh tiana etu lah su el, tusruntu nga tuku baptaisi mwet ke kof in fahkulak nu sin mwet Israel." **32** Ac John el fahkak pac ouinge, "Nga sifacna liye ke Ngun oatui oana sie wuleoa inkusrao me, ac oan facl. **33** Nga srakna tia etu lah el pa mwet sac, a God, su supweyume in baptais ke kof, El fahk nu sik, 'Kom fah liye Ngun oatui ac oan fin sie mwet. El pa mwet se ma ac baptais ke Ngun Mutual.'" **34** Na John el fahk, "Nga liye tarì, ac nga fahk nu suwos lah el pa Wen nutin God." **35** In len se toko ah, John el sifilpa tu insac, wi luo sin mwet tuma lutlut lal. **36** El liye ke Jesus el fahsryak, na John el fahk, "Pa ingo Lamb nutin God!" **37** Mwet lutlut luo lal eltal lohng ke el fahk ouinge, na eltal fahsrs tokol Jesus. **38** Jesus el tapulla ac liye lah eltal fahsrs tokol, ac el siyuk, "Mea komtal suk an?" Na eltal topuk, "Rabbi, kom muta oya?" (Kalmen Rabbi pa "Mwet Luti.") **39** Jesus el topuk, "Fahsru liye." (In pacl sac ac ao akosr ma ke tafun len tok.) Oungiing eltal welul som ac liye yen el muta we, ac mutana yorol nwe ke ekela. **40** Sie seltal pa Andrew, ma lel Simon Peter. **41** El sa na konalak Simon, ma lel, ac fahkang nu sel, "Kut konalak Messiah." (Kalmen kas se inge pa "Christ.") **42** Na el pwanulla Simon nu yurin Jesus. Jesus el ngetang nu sel ac fahk, "Kom pa Simon wen natul John, tusruntu ac fah pangpang kom Cephas." (Ine se inge oapana Peter, ac kalmac pa "eot.") **43** Len se tok ah, Jesus el nunkauk elan som nu Galilee. El liyalak Philip ac fahk nu sel, "Fahsru wiyu!" **44** (Philip el mwet Bethsaida, siti se na ma Andrew ac Peter muta pac we.) **45** Philip el konalak Nathanael ac fahk nu sel, "Kut konauk mwet se ma Moses el sim kacl in book in Ma Sap, oayapa su mwet palu simusla kacl. El pa Jesus, wen natul Joseph, mwet Nazareth." **46** Na Nathanael el siyuk, "Ya oasr ma wo ku in tuku Nazareth me?" Philip el fahk, "Fahsru ac liye." **47** Ke Jesus el liyal Nathanael lah el fahsrs nu yorol, el kaskas kacl ac fahk, "Mwet Israel na pwaye se pa inge. Wangin ma sufal in el!" **48** Nathanael el siyuk sel, "Kom ku eteyu?" Ac Jesus el fahk, "Nga liye kom ke kom muta ye sak fig soko, meet liki Philip el pangon kom ah." **49** Na Nathanael el fahk, "Mwet Luti, kom Wen nutin God! Kom Tokosra lun Israel!" **50** Jesus el fahk nu sel, "Ya kom lulalfongi mweyen na nga fahkot lah nga liye kom ye sak fig soko ah? Kom ac fah liye ma yohk liki ma inge!" **51** Ac el fahk nu selos, "Nga fahk na pwaye nu suwos: kowos ac fah liye kusrao ikakelik, ac lipufan lun God sowak ac oatui nu fin Wen nutin Mwet."

2 Len luo toko marut se orek in Cana, sie siti srisrik in acn Galilee. Nina kial Jesus el tuh oasr we, **2** na Jesus ac mwet tumal lutlut elos wi pac suliuyk nu ke marut sac. **3** Ke pacl se lisr wain ah, nina kial Jesus el fahk nu sel, "Lisr wain uh." **4** Jesus el fahk nu sel, "Nina, kom in tia fahk nu sik ma nga in oru. Pacl luk uh soenna tuku." **5** Na nina kial el fahk nu sin mwet kulansap uh,

"Oru ma nukewa ma el fahk kowos in oru." 6 Oasr ma El fin tia welul." 3 Jesus el fahk, "Nga fahk na pwaye sap ke alu lun mwet Jew nu ke aknasnasye pao, na nu sum: sie mwet el fin tia sifil isusla, el koflana liye ke sripa se inge tuh oasr sufa eot onkosr mwe neinyuk Tokosrai lun God." 4 Na Nicodemus el siyuk sel, "Sie kof oan we. Kais sie sufa inge sufa na lulap, ku in nein mwet matu ac sifilpa osveyukla fuka? Mea, el ku in sunun gallon longoul nu ke tolngoul. 7 Jesus el fahk nu sifil ilyk nu insien nina kial ac isusla pacl se aktluo?" 5 sin mwet kulansap uh, "Nwakla sufa inge ke kof." Na Jesus el topuk, "Nga fahk na pwaye nu sum: sie mwet elos nwakla nwe ke na nwanala. 8 Na el fahk nu selos, el fin tia isusla ke kof ac Ngun, el koflana ilyk nu in "Inge, utiya kutu kof an ac usla nu yurin mwet se ma Tokosrai lun God. 6 Mwet su isusla ke ikwa, ma lun liyaung kufwa uh." Elos usla kof ah nu yorol, 9 ac el ema ikwa; a mwet su isusla ke Ngun, ma lun ngun. 7 Nik kom tuh na ekla nu ke wain. El tiana etu lah wain inge tuku lut mweyen nga fahk lah kowos nukewa enenu in sifilpa ya me (tusrukta mwet kulansap ma utiya kof ah elos isusla. 8 Eng uh tuh nu yen el lungse. Kom lohng kusa, etu). Ouinge el pangonma mukul se ma ac marut 10 ac a kom tia etu yen el tuku we me, ku yen el ac som nu fahk nu sel, "Mwet uh mutana srukak wain wowo meet, we. Ac oapaninge elos nukewa su isusla ke Ngun." 9 na tukun mwet uh ac nim yohk kac, elos fah srukak wain Nicodemus el siyuk, "Mea, ku in ouingan?" 10 Jesus ma tia arulana wo. A kom sruokya na wain ma wo uh el topuk, "Kom sie mwet lutu fulat in Israel, ya pwaye nwe ke pacl se inge!" 11 Jesus el oru mwennen se kom tia etu ma se inge? 11 Nga fahk na pwaye nu sum: oemeet inge in Cana in Galilee. El akkalemyela wolana kut kaskas ke ma kut etu, ac fahkak ma kut liye uh. Ne lal we, ac mwet tumal lutlut elos lulalfongel. 12 Tukun ma ouinge, wangin sie suwos lulalfongi ma kut fahk uh. 12 inge, Jesus ac nina kial ac mwet lel, oayapa mwet tumal Kowos tia lulalfongiyu ke nga fahk nu suwos ke ma lun lutlut, elos som nu Capernaum ac muta we ke kutu len. faclu, na kowos ac lulalfongiyu fuka nga fin kaskas ke 13 In pacl sac tuh apkuranyang nu ke Kufwen Alukela, ma nu inkusrao? 13 Soenna oasr sie mwet na sowak ouinge Jesus el som nu Jerusalem. 14 Ke el som nu nu inkusrao sayen Wen nutin Mwet, su oatui inkusrao in Tempul, el liye lah oasr mwet kukakin cow, sheep, wule, ac oayapa mwet ayaol mani elos muta pac ke tepu soko fin sak soko in acn mwesis ah, in ouiya sacna Wen lalos we. 15 Ke ma inge el orala mwee sringsring sucl soko ac sang lusla sheep ac cow nukewa liki Tempul uh. El oankya pac tepu lun mwet ayaol mani, ac mani lalos raketlik. 16 El sap nu sin mwet ma kuka wule, "Usla ma inge liki acn inge! Tia sifil orekmakin lohm sin Papa tumuk mu acn in kuka sei!" 17 Mwet tumal lutlut elos esam lah Ma Simusla uh fahk, "O God, moniyuk luk nu ke Tempul lom firirr in nga oana sie e." 18 Mwet fulat lun 18 Kutena mwet su lulalfongi in Wen el tia nununkeyuk; mwet Jew elos forang nu sel ac siyuk, "Mwee akul fuka kom ku in oru in akkalemye nu sesr lah oasr suwohs lom tari, mweyen el tia lulalfongi in Wen sefanna nutin God. in oru ma inge?" 19 Jesus el fahk, "Kunausla Tempul 19 Pa inge luman nununku sac: kalem tuku tari nu faclu, se inge, ac in len tolu nga fah sifilpa musaela." 20 Ac el muta yorolos we ke kutu pacl, ac el baptaisi mwet. 23 el tia lungse orekma koluk lal in liyeyuk. 21 A kutena pa manol sifacna. 22 Ouinge ke el akmoulyeyukyak liki mwet su oru ma pwaye el tuku nu ke kalem, tui in kalem misa, mwet tumal lutlut elos esamak lah el tuh fahk ma lah ma el oru el oru in akos God. 22 Tukun ma inge, se inge, ac elos lulalfongi Ma Simusla ac ma Jesus 23 John el oayapa oru baptaisi lal in acn Aenon apkuran nu mwenmen ma el oru. 24 Tusruktu Jesus el tia sifacna Salim, mweyen yohk kof in acn sac. Mwet uh fahsrel ac fuhlelang nu selos, mweyen el arulana etu moul lun el baptaiselos. 24 (Ma inge ma meet liki John el kapiri mwet uh. 25 Tia enenu kutena mwet in fahkak nu sel ke in presin.) 25 Kutu sin mwet lutlut lal John mutawauk ouien mwet uh, mweyen el sifacna etu ma nukewa ma in akkuuin yurin sie mwet Jew ke ouien aknasnas ke oan in nunak lalos.

3 Oasr sie mwet kol lun mwet Jew pangpang Nicodemus, su ma in u lun mwet Pharisee. 2 Sie fong ah el som nu yurin Jesus ac fahk nu sel, "Rabbi, kut etu lah kom sie mwet lutu supweyukme sin God. Wangin sie mwet ku in oru mwennen ma kom oru God

Kowos sifacna mwet loh luk ke nga tuh fahk, 'Tia nga pa Christ, a supweyukme nga meet lukel.' **29** In pacl in tomom an, na komtal foloko nu yuruk." **16** Jesus el fahk nu sel, "Fahla solama mukul marut, mukul se ma marut uh ac ma kial pa mutan sac. **17** Ac mutan sac fahk, "Wangin mukul tumuk." Jesus el fahk, "Pwaye fahk Tusruktu mwet kawuk se lun mukul sac el engankin lah el tu siskal ac lohng pusren mukul marut sac. Ouinge engan luk uh oapana engan lun mukul se ma kawuk lun mukul marut sacn. **30** Ac fah puseni mwet fahrsr tukun Jesus, ac mwet luk uh ac fah pueni." **31** El su tuku lucng me el fulat liki nukewa. El su ma faclu me el ma lun faclu ac el kaskas ke ma lun faclu, a el su tuku inkusrao me el fulat liki nukewa. **32** El fahkak ke ma el liye ac lohng tari, a wangin mwet lulafongi ma el fahk uh. **33** Kutena mwet su lulafongi ma el fahk, el akkalemye lah el lulafongi lah ma God El fahk uh ma pwaye. **34** El su God El supwama el fahk kas lun God, mweyen God El sang nufon Ngun lal nu sel. **35** Papa El lungse Wen natul, ac El sang elan ku fin ma nukewa. **36** Kutena mwet su lulafongi ke Wen oasr moul ma pahtpat lal. Kutena mwet su seakos Wen fah wangin moul lal, a el ac fah mutana ye kaiyuk lun God. (aiōnios g166)

4 Jesus el etu lah mwet Pharisee elos lohng tuh pus mwet el baptaisela, oayapa pus mwet tuma lutlut lal lukel John. **2** (Pwayeiyia uh, Jesus sifacna el tiana baptaisela kutena mwet. Mwet tumal lutlut mukena pa baptaisi mwet.) **3** Ouinge ke Jesus el lohng ma fwack inge, el fahsr liki acn Judea ac som nu Galilee. **4** Ke el folok nu Galilee, el enenu in fahsr sasla acn Samaria. **5** Na el sun sie siti srisrik in Samaria pangpang Sychar, ma apkuran nu ke ipin acn se ma Jacob el tuh sang lal Joseph, wen natul. **6** Lufin kof lal Jacob oan we, ac Jesus el pituki siska ke sripen el totoka fe fahsr lal. Pacl se inge apkuran nu ke infulwen len. **7** Sie mutan Samaria el tuku in ut kof, ac Jesus el fahk nu sel, "Ase nimuk kutu kof an." **8** (Mwet tumal lutlut elos som tarin in moul mongo in siti uh.) **9** Mutan sac fahk, "Kom sie mwet Jew, a nga mwet Samaria se — na fuka tuh kom ku in ngusr kof sik kom in nim?" (Mwet Jew tia ku in orekmakin ahlma mwet Samaria orekmakin.) **10** Jesus el fahk, "Kom tia etu ke mwe sang ma God El akoo in sot nu sum, ac kom tia pac etu lah su siyuk mwe nim sum. Kom funu etu, kom lukun siyuk sik ac nga sot nu sum kof in moul." **11** Ac mutan sac fahk, "Leum se, wangin mwe ut kof lorn, ac lufin kof se inge loal. Kom ac eis kof in moul an fuka? **12** Jacob, papa matu tumasr, pa pukanak lufin kof se inge ac likiya nu sesr. El, ac wen natul, ac un kosro natul nukewa elos nim kof kac. Ya kom pangon kom yohk lukel Jacob?" **13** Jesus el topuk, "Kutena mwet su nim kof se inge fah sifilpa malu, **14** a kutena mwet su nim ke kof se ma nga fah sang nu sel, ac fah tiana sifilpa malu. Tuh kof se ma nga fah sang nu sel ac fah ekla sie unon in kof in el, su ac fah sang nu sel kof in moul, oayapa moul ma pahtpat." (aiōn g165, aiōnios g166) **15** Ac mutan sac fahk, "Leum se, use nimuk kutu kof sacn! Na nga fah tia sifilpa malu, ac nga fah tia enenu in tuku nu inse inge in ut kof." **16** Jesus el fahk nu sel, "Fahla solama mukul mukul limekosr, ac mukul se kom muta yoro inge tia ma tomom. Kom kaskas pwaye nu sik." **19** Na mutan sac fahk, "Nga akilen tuh kom mwet palu se. **20** Mwet matu tumuk meet ah elos tuh alu nu sin God fineol soko inge, a kowos mwet Jew fahk mu Jerusalem mukena pa acn se ma fal mwet uh in alu nu sin God we." **21** Jesus el fahk nu sel, "Mutau, lulafongiyi, mweyen pacl se ac tuku ke mwet fah tia alu nu sin Papa fineol soko inge ku in Jerusalem. **22** Kowos mwet Samaria tia arulana etu lah su kowos alu nu se, tusruktu kut mwet Jew etu lah su kut alu nu se, mweyen molela lun God nu sin mwet uh ac tuku ke mwet Jew. **23** Tusruktu pacl se ac tuku, aok tuku tari, ke mwet alu pwaye elos ac kolyuk ke ngun in alu nu sin Papa fal nu ke ma pwaye. Pa inge elos su Papa El suk in alu nu sel. **24** God El Ngun, ac ku lun Ngun lal mukena pa oru mwet uh in alu nu sel ke pwaye." **25** Mutan sac fahk nu sel, "Nga etu lah Messiah el ac tuku — el su kut pangon 'Christ.' Ac ke el ac tuku el fah aketeya ma nukewa nu sesr." **26** Ac Jesus el fahk, "Nga pa el, nga su kaskas nu sum." **27** In pacl sac mwet tumal lutlut lun Jesus elos foloko, ac elos arulana lut in liey lah el kaskas nu sin mutan se. Tusruktu wangin sie selos fahk nu sin mutan sac, "Mea kom lungse?" ku siyuk sin Jesus, "Efū kom ku sramsram nu sin mutan sac?" **28** Na mutan sac filiya sufa in kof lal ac folokla nu in siti uh, ac fahk nu sin mwet we, **29** "Fahsu liye mwet se su fahkma nu sik ma nukewa nga oru meet ah. Ya acnu tia el pa Christ?" **30** Ouinge elos som liki siti uh ac tuku nu yurin Jesus. **31** In pacl sac, mwet lutlut elos kwafe sin Jesus, "Mwet Luti, eiswin kutu mwe mongo uh!" **32** A el topuk ac fahk nu selos, "Oasr mwe mongo nak ma kowos tia etu kac." **33** Ouinge mwet tumal lutlut elos mutawauk in asiyuki inmasrlilos sifacna, "Ya oasr mwet use mwe mongo nu yorol?" **34** Jesus el fahk nu selos, "Mwe mongo nak pa in akos ma lungse lun El su supweyume, ac in aksafye orekma El ase nu sik in oru. **35** Oasr soakas se lowos ma fahk mu, 'Malem akos lula na pacl in kosrani.' Tusruktu nga fahk nu suwos, netgeta liye imae akwoya. Fahko kac matula inge, ac akola nu ke kosrani! **36** Mwet se su kosrani el eis molin kosrani lal ke el eisani fahko nu ke moul ma pahtpat. Ke ma inge, el su yukwiya ac el su sifani fah tukeni engan. (aiōnios g166) **37** Tuh soakas sac pwaye ma fahk mu, 'Sie mwet yukwiya, ac sie pacna mwet fah kosrani.' **38** Nga supwekowsla in eisani fahko in sie ima ma kowos tia orekma kac. Kutena mwet tuh orekma kac, a kowos eis woyien orekma lalos." **39** Mwet pupsis sin mwet Samaria in siti sac lulafongi ke Jesus ke sripen mutan sac fahk, "El fahkma nu sik ma nukewa su nga tuh oru meet ah." **40** Ouinge ke mwet Samaria elos tuku nu yurin Jesus,

elos kwafe sel elan muta yorolos, na el muta we len luo. **11** El topuk, "Mwet se ma akkeyeyula pa sap nga in **41** Mwet pupis wi pac lulalfongi ke sripen fahkak lal, **42** surikak mwe oan kiuk ac fahsr." **12** Elos siyuk sel, "Su ac elos fahk nu sin mutan sac, "Inge kut lulalfongi, tia ke mwet se sap kom in oru angan uh?" **13** Tuh mukul se sripen ma kom fahk, a ke sripen kut sifacna lohngol, ma kwela ah tiana etu lah su Jesus, mweyean arulana ac kut etu lah pwaye, el pa Mwet Lango lun faclu." **14** Pukanten mwet in acn sac, ac Jesus el illa na som. **15** Tukun Jesus el muta we ke len luo, el mukuiyak ac som Tok, Jesus el sonol in Tempul ac fahk nu sel, "Lie, kom nu Galilee. **16** El tuh sifacna fahk, "Sie mwet palu el kwela inge. Ke ma inge nimet sifil oru ma koluk, mweyean tia akfulatyeuk in facl sel sifacna." **17** Ke el sun acn kom fin sifil oru, ac oasr ma na koluk liku in sikyak nu Galilee, mwet in acn sac paingul mweyean elos wi som sum." **18** Na mukul sac som ac fahk nu sin mwet fulat nu ke Kufwen Alukela se ma orek Jerusalem, ac elos lun mwet Jew lah Jesus pa mwet se akkeyalla ah. **19** Tu h lie ma nukewa ma el oru ke pacl in kufwa sac. **20** Ke ma inge elos mutawauk in aklokoaloye Jesus, ke Toko Jesus el folokla nu Cana in Galilee, acn se ma el sripen el akkeyala mwet se ke len Sabbath. **21** Jesus el tuh ekulla kof nu ke wain we. Oasr sie mwet fulat lun fahk nu selos, "Papa tumuk El orekma pacl nukewa, government tuh muta we su wen se natul mas in acn pwanang nga enenu in orekma pac." **22** Fahk se inge Capernaum. **23** Ke el lohng lah Jesus el tuku liki acn oru mwet fulat lun mwet Jew arulana suk in unilya. Tia Judea nu Galilee, el som nu yorol ac siyuk sel elan som ke sripen el kunausla Ma Sap ke len Sabbath mukena, a nu Capernaum ac akkeyala wen se natul, su apkuran in el fahk mu God pa Papa tumal, su kalmac uh pa el oana misa. **24** Jesus el fahk nu sel, "Kowos fin tia lie orekma God. **25** Ke ma inge Jesus el topkolos ac fahk, "Nga usrnuk ku mwenmen, kowos fah tia lulalfong." **26** Na fahk na pwaye nu suwos: Wen el tia ku in oru kutena mwet sac fahk, "Leum, fahsru wiyu meet liki tulik se nutik ma ke ku lal sifacna. El oru na ma el lie Papa tumal ah misa." **27** Jesus el fahk nu sel, "Fahsrot, wen nutum El oru. Ma Papa El oru, Wen el oru pac. **28** Tu h Papa el ac moul na!" Mwet sac lulalfongi kas lun Jesus ac el El lungse Wen, ac akkalemye nu sel ma nukewa ma som. **29** Ke el srakna fahsr inkaneh uh, mwet kulansap El sifacna oru. El fahkak nu sel orekma yohk liki lal ah sonol ac fahk nu sel, "Wen nutum el kwela!" **30** El inge tuh elan oru, ac kowos nukewa fah fwefela kac. siyuk selos lah ac pacl su wen se natul ah kwela, ac **31** Oana ke Papa El akmoulyauk mwet misa ac sang elos topuk, "Fol lal ah wanginla lukel ke ao se ma tafun moul nu selos, ouinge Wen el fah sang moul nu selos su len tok ekeka." **32** Na papa sac esamak lah ac ao sac el lungse sang nu se. **33** Papa sifacna El tia nununku pacna pa Jesus el fahkang nu sel mu, "Wen nutum el ac kutena mwet. El sang nu sin Wen natul ku nukewa in moul na." Ouinge el, ac sou lal nukewa lulalfongila. **34** nununku, **35** ouinge mwet nukewa fah akfulatye Wen Pa inge mwenmen se akluo ma Jesus el oru tukun el in oana ke elos akfulatye Papa. Kutena mwet su tia foloko liki acn Judea nu Galilee.

5 Tukun ma inge, Jesus el som nu Jerusalem nu ke sie kufwa lun mwet Jew. **2** Oasr lulu in kof se oan apkuran nu ke Mutunpot lun Sheep in Jerusalem, ac oasr sawalsrisr limekosr kac. Inen lulu sac pa Bethesda in kas Hebrew. **3** Mwet mas pupis oan fin sawalsrisr inge — mwet kun, mwet maskin nia, ac mwet ul. [Elos soano kof uh in noanoayak, **4** mweyean kutu pacl uh, sie lipufan lun Leum ac oatuu nu in lulu sac ac oru kof uh in noanoayak. Mwet mas se ma ac sroang oemeet nu in lulu uh tukun kof uh noanoayak uh ac kwela liki mas lal uh.] **5** Oasr sie mukul muta we su mas yac tolngouloakosr. **6** Jesus el lie lah el oan we, ac el etu lah mukul sac mas ke pacl na loeloes; ouinge el siyuk sel, "Ya kom lungse kwela?" **7** Mwet mas sac topuk nu sel, "Leum, wangin mwet luk in filiywi in lulu uh ke pacl se kof uh noanoayak uh. Pacl nukewa nga ac srike in sroang nu in kof uh, oasr na mwet ac sroang meet likiyu." **8** Jesus el fahk nu sel, "Tukakek, surikak mwe oan kiom, ac fahsr." **9** Na mukul sac kwela in pacl sacna. El surikak mwe oan kial ac mutawauk in fahsr. Len sac len Sabbath. **10** Ke ma inge mwet fulat lun mwet Jew elos fahkang nu sin mukul se ma kwela ah, "Len Sabbath se pa inge. Lain Ma Sap lasr kom in lippise mwe oan kiom ac fahsr."

"Nga fahk na pwaye nu suwos: kutena mwet su lohng kas luk ac lulalfongi in El su supweyume, el iliyak tari nu ke moul kawil. El fah tia nununkeyuk, a el illa liki misa nu ke moul. (aiōnios g166) **25** Nga fahk na pwaye nu suwos: pacl se ac fah tuu — kaok tuku tari — ke mwet misa fah lohng pusren Wen nutin God, ac elos su porongo fah moulak. **26** Oasr ku lun Papa in sang moul, ac El sang ku sac pacna nu sin Wen natul. **27** Ac El asang nu sin Wen tuh in el pa ac nununku mwet uh, mweyean el Wen nutin Mwet. **28** Nik kowos lut ke ma se inge: pacl se ac tuku ke mwet misa nukewa fah lohng pusrali **29** ac ilme liki kulyuk lalos. Elos su oru ma wo fah moulak nu ke moul, a elos su oru ma koluk fah moulak nu ke nununku ac lisuykla. **30** "Wangin ma nga ku in oru ke ku luk sifacna. Nga oru nununku luk fal nu ke ma God El fahk nu sik, ke ma inge nununku luk suwohs, mweyean nga srike in oru ma lungse lun El su supweyume, ac tia ma lungse luk sifacna. **31** "Nga fin orek loh keik sifacna, mwet uh tia ku in etu lah pwaye. **32** Tusruktu oasr pac mwet se saya su orek loh keik, ac nga etu lah ma el fahk keik uh ma pwaye. **33** Kowos tuh supwala mwet utuk kas lowos nu yorol John, ac el fahkak kas na pwaye keik. **34** Nga tia enenu sie mwet in orek loh keik. Nga fahk

na ma inge tuh kowos in moulla. **35** John el oana sie ma Jesus el oru inge, elos fahk, "Pwayena lah pa inge lam ma firirri ac kalem, ac kowos tuh engankin kalem Mwet Palu se ma ac tuku nu faclu!" **15** Jesus el etu lah sac ke kitin pacl. **36** Tusruktu oasr ma loh keik su yohk elos akoo in tuku sruokilya ke ku in oru elan tokosra, liki ma loh lal John: pa orekma ma nga oru, su Papa ouingele si filpa mukena uteak nu fin inging uh. **16** Ke tumuk El ase nu sik in oru. Ma inge pa kaskas keik, ac ekela, mwet tumal lutlut lun Jesus elos tufokla nu ke fahkak pac lah Papa pa supweyume. **37** Oayapa Papa, lulu sac, **17** sroang nu fin oak soko, ac kal in folokla nu su supweyume, El orek loh keik. Kowos soenna lohng Capernaum. Inge lohsran tari, a Jesus el soenna tuku pusracu ku liye mutal, **38** ac kowos tia pacna sang kas lal uh in oan in kowos, mweyen kowos tiana lulalfongi kofuh pulkulakyak. **19** Mwet lutlut elos kal mael tolu ku kacl su El supwama. **39** Kowos lutlut ke Ma Simusla akos, na elos liyalak Jesus lah el fahsr fin kof uh, ac mweyen kowos nunku mu kowos ku in konauk moul apkuranyang nu ke oak okoalos, na elos tuninfongla. **20** ma pahtpat kac. Ac Ma Simusla inge fahkak pac keik! **40** Ne ouinge, a kowos tia lungse tuku nu yuruk tuh kowos in eis moul. **41** "Nga tia suk kaksak nu we. **22** Len se tok ah, un mwet se ma mutana lefahl sin mwet. **42** A nga etekowos, ac nga etu lah wangin sac, elos esam lah oak soko na pa tuh oan pe acn ah, lungse lowos nu sin God. **43** Nga tuku ke ku fulat lun Papa tumuk, a kowos tia eisyu. A sienia mwet fin tuku ac elos etu lah Jesus el tia wi mwet tumal lutlut sroang ke ku lal sifacna, kowos ac eisal. **44** Kowos lungse na fin oak soko ah, a eltal mukena oayak. **23** Oak saysa kaksakin sin sie sin sie, a kowos tia srike in suk kaksak ma tuku Tiberias me oai pe acn ah, foto nu ke acn se sel su mukefanna God. Na kowos ac lulalfongiyu fuka? ma un mwet ah tuh mongo bread we tukun Jesus el **45** Nik kowos nunku mu nga pa ac tukakin kowos nu sin sang kulo ah. **24** Ke un mwet uh liye lah Jesus, oayapa Papa tumuk. Moses, su kowos filiya finsrak lowos se, el mwet tumal lutlut, elos tukeni wangin, na elos sroang na pa ac fah tukakin kowos uh. **46** Kowos funu lulalfongi na fin oak inge ac kal som nu Capernaum in tuh sokol na pwaye kacl Moses, kowos lukun lulalfongiyu, mweyen we. **25** Ke mwet ah konalak Jesus lefahl lac ah, elos oasr na ma el simusla keik. **47** A ke kowos tia lulalfongi fahk nu sel, "Mwet Luti, kom tuku ngac nu inge?" **26** Ac ma el simusla uh, kowos ac lulalfongi fuka ma nga fahk uh?" **27** Ac

6 Tukun ma inge, Jesus el kal sasla in Lulu Galilee (su oayapa pangpang Lulu Tiberias). **2** Oasr sie un mwet na lulap fahsra tokol, mweyen elos liye mwenmen el oru ke el akkeyala mwet mas. **3** Jesus el uteak fin soko inging ac pituki wi mwet tumal lutlut. **4** Pacl in Kufwen Alukela apkuran me. **5** Jesus el netela liye lah sie un mwet na lulap tuku nu yorol, ke ma inge el siyuk sel Philip, "Kut ac konauk oya mongo ma fal in kiteya u na lulap se inge?" **6** (El fahk ma se inge in srikal Philip — el etu tari ma el ac oru.) **7** Philip el topuk ac fahk, "In kitalos nukewa ke ipin bread na srisrik se, ac yohk liki ipin silver luofoko kut ac enenu." **8** Andrew, sie pac sin mwet tumal lutlut, su ma lel Simon Peter, el fahk, **9** "Tulik mukul se oasr inge su oasr lof in bread barley limekosr ac ik lukwa sel. Tusruktu sulaf na pwaye in sang kiteya mwet inge." **10** Jesus el fahk nu selos, "Fahk nu sin mwet uh in muta nu ten." (Acn na mahma se pa inge.) Ouinge mwet nukewa muta; sahp ac oasr tausin limekosr ma mwet mukul. **11** Jesus el eis bread uh, sang kulo nu sin God, ac kitalik nu sin mwet nukewa su muta in acn sac. El oru oapanu ke ik ah, na elos nukewa eis fal nu ke enenu lalos. **12** Ke elos nukewa kihpi, el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Orani ma yolyak an, tuh kut in tia kunausten." **13** Ouinge elos orani luwen mongo uh ac nwakla fotoh singoul luo ke ma yolyak ke lof limekosr ma mwet ah mongo kac. **14** Ke mwet uh liye mwenmen Nik kowos orekma nu ke mwe mongo su ac kolukla; a kowos in orekma nu ke mwe mongo ma ac oan nwe tok, su Wen nutin Mwet el ac sot nu suwos, mweyen God, Papa, El akkalemye tari mu El insemo wo kacl." (**aiōnios g166**) **28** Ke ma inge elos siyuk sel, "Mea kutku in oru tuh kut in akfahsrye ma God El lungse kut in oru?" **29** Jesus el topuk, "Ma God El lungse kowos in oru pa kowos in lulalfongel su El supwama." **30** Elos topkol ac fahk, "Mwenmen fuka kom ac oru tuh kut in ku in liye ac lulalfongi kom? Mea kom ac oru?" **31** Papa matu tumasr meet ah mongo manna yen mwesis, oana Ma Simusla fahk, 'El sang bread nalos inkusrao me.'" **32** Jesus el fahk, "Nga fahk na pwaye nu suwos: ma Moses el tuh sot nu suwos tia bread inkusrao me. Papa tumuk pa asot nu suwos bread pwaye inkusrao me ac sang moul nu faclu." **34** Ac elos fahk nu sel, "Leum, ase nu sesr bread se inge pacl nukewa." **35** Jesus el fahk nu selos, "Nga bread in moul. El su tuku nu yuruk fah tiana masrinral. El su lulalfongiyu fah tiana malu. **36** Tuh nga fahk tari nu suwos lah kowos nwe liyeu a kowos soenna lulalfongiyu. **37** Elos nukewa su Papa El ase nu sik fah tuku nu yuruk. Nga fah tiana folokunla kutena mwet su tuku nu yuruk, **38** mweyen nga oatui inkusrao me, tia in oru lungse luk sifacna, a ma lungse lal su supweyume. **39** Ac lungse lal su supweyume pa

nga in tia lela kutena selos su El ase nu sik in tuhlac, su mwet se ac tukakunulak.) 65 Ac el fahk pac, "Pa na a nga in akmoulyalosyak nukewa ke len safla. 40 Tuh inge sripa se oru nga tuh fahk nu suwos mu wangin sie pa inge ma Papa tumuk El lungse: elos nukewa su liye Wen ac lulalfongel in eis moul ma pahtpat. Ac nga fah akmoulyalosyak ke len safla." (aiōnios g166) 41 Mwet uh mutawauk in mungulngulyak kacl, mweyen el fahk, "Nga pa bread se ma oatui inkusrao me." 42 Elos fahk, "Ya tia Jesus pa inge, wen natul Joseph? Kut etu papa tumal ac nina kial. Fuka tuh elan fahk inge mu el oatui inkusrao me?" 43 Jesus el topuk, "Nimet kowos mungulngul inmasrlowos sifacna. 44 Wangin sie mwet ku in tuku nu yuruk, Papa su supweyume El fin tia kololma. Ac nga fah akmoulyalak ke len se safla. 45 Sie mwet palu el simusla kas inge: 'God El fah luti mwet nukewa.' Kutena mwet su lohng kas lun Papa ac lutlut sel, el ac tuku nu yuruk. 46 Tia kalmeya pa oasr mwet liye tari Papa. El na su tuku sin God, el mukena pa lyal tari. 47 Nga fahk na pwaye nu suwos: el su lulalfongiyu, oasr moul ma pahtpat yorol. (aiōnios g166) 48 Nga bread in moul. 49 Papa matu tomowos elos mongo manna yen mwesis, tusruktu elos misa. 50 A funu bread su tuku inkusrao me, kutena mwet su mongo kac el fah tiana misa. 51 Nga pa bread in moul su tuku inkusrao me. Kutena mwet fin kang bread se inge, el fah eis moul ma pahtpat. Bread se su nga fah sang nu sel pa ikok, su nga sang tuh faclu fah ku in moul." (aiōn g165) 52 Kas se inge purakak sie akukuin upa inmasrlolos, na elos asiyuki ac fahk, "El ac ku in ase fuka ikwal kut in kang?" 53 Jesus el fahk nu selos, "Nga fahk na pwaye nu suwos: kowos fin tia mongo ke ikwen Wen nutin Mwet ac nim srahl, ac fah wangin moul in kowos. 54 Kutena mwet su mongo ke ikok ac nim srahl fah oasr moul ma pahtpat yorol, ac nga fah akmoulyalak ke len se safla. (aiōnios g166) 55 Tuh ikok pa mwe mongo pwaye, ac srahl pa mwe nim pwaye. 56 Kutena mwet su mongo ke ikok ac nim srahl, el moul in nga, ac nga moul in el. 57 Papa su moul El supweyume, ac ke sripal nga oayapa moul. In ouiya sacna, kutena mwet su mongo ke ikok fah moul ke sripuk. 58 Pa inge bread se ma tuku inkusrao me. Tiana oana bread ma papa matu tomowos mongo kac, na tok elos misa. Mwet se ma mongo ke bread se inge fah moul ma pahtpat." (aiōn g165) 59 Jesus el fahk ma inge ke el luti in iwen lolngok in acn Capernaum. 60 Mwet pupsis sin mwet tumal lutlut elos lohng ma inge, ac elos fahk, "Mwe luti inge arulana upa. Su ku in kalem kac?" 61 Wanginna mwet fahkang ma inge nu sin Jesus, a el sifacna etu lah elos mungulngul kac, ouinge el fahk nu selos, "Ya ma inge oru kowos ke fuhleak? 62 Na ac fuka kowos fin liye Wen nutin Mwet el folokyak nu yen el muta we meet? 63 Ngun lun God pa asang moul. Wangin sripen ku lun mwet uh. Kas su nga kaskaskin nu suwos, ma sin Ngun lun God su ase moul. 64 Ne ouinge, kutu suwos tia lulalfongi." (Jesus el nuna etu oe ke mutawauk lah su mwet ma ac tia lulalfongi, ac su mwet se ac tukakunulak.) 65 Ac el fahk pac, "Pa na mwet ku in tuku nu yuruk Papa El fin tia kasrel elan ku in tuku." 66 Ke sripa se inge, mwet pupsis sin mwet fahsrtokol elos folokla ac tia sifilpa welul. 67 Ouinge el siyuk sin mwet tumal lutlut singoul luo, "Ac kowos, ya kowos lungse pac som?" 68 Simon Peter el topuk, "Leum, kut ac som nu yurin su? Kas ma ase moul ma pahtpat oasr yurum. (aiōnios g166) 69 Ac inge kut lulalfongi ac etu lah kom pa El su Mutal su tuku sin God me." 70 Jesus el topuk, "Nga pa sulekowosla mwet singoul luo, pwaye? Ne ouinge, a sie suwos el devil!" 71 El kaskas kacl Judas, wen natul Simon Iscariot. Tuh Judas, el ne sie sin mwet tumal lutlut singoul luo, el pa ac tukakunulak uh.

7 Tukun ma inge, Jesus el fufahsryesr in Galilee. El tuh tia lungse forfor in acn Judea, mweyen mwet fulat lun mwet Jew we kena unilya. 2 Apkuran me pacl in Kufwen Iwen Aktuktuk, 3 ke ma inge mwet lel Jesus elos fahk nu sel, "Fahla liki acn inge ac som nu Judea, tuh mwet ma tuh fahsrtukum fah liye ma kom oru an. 4 Mwet se fin lungse in eteyuk el, el ac tia oru orekma lal in lukma. Ke kom oru ma inge, lela faclu nufon in etu keim!" 5 (Finne tamulel lal elos tiana lulalfongiyu kacl.) 6 Jesus el fahk nu selos, "Pacl luk uh soenna tuku. A funu kowos, oana sie pacl nukewa. 7 Faclu koeflana srungakowos, a faclu srungayu mweyen nga kalweni in fahk lah ouiya lun faclu koluk. 8 Kowos som na nu ke kufwa an. Nga ac tia wi som ingena nu ke kufwa se inge, mweyen pacl fal luk soenna tuku." 9 El fahk ouinge ac mutana in acn Galilee. 10 Tukun mwet lel som tari nu ke kufwa ah, Jesus el som pac; tusruktu el tia som lemtilauk, a el som in lukma. 11 Mwet fulat lun mwet Jew elos sokol ke kufwa ah. Elos siyuk, "El a ya?" 12 Oasr na mungulngul lun un mwet uh kacl. Kutu mwet uh fahk, "El mwet na wowo se," a kutu fahk, "Mo, el aklalfonye mwet uh." 13 Tusruktu wangin sie mwet kaskas lemtilauk kacl, mweyen elos sangeng sin mwet fulat lun mwet Jew. 14 Ke sun infulwen wik in kufwa sac, Jesus el som ac mutawauk in lut in Tempul. 15 Mwet fulat lun mwet Jew elos arulana lut ac fahk, "Fuka tuh mwet se inge arulana yohk etu lal, a el tia mwet lutlut se?" 16 Jesus el fahk, "Ma nga luti uh tia mwe luti luk sifacna, a ma lun God, su supweyume. 17 Kutena mwet su kena oru ma lungse lun God, el fah etu lah mwe luti luk ma sin God me ku ma sik sifacna. 18 Sie mwet su kaskas ke ku lal sifacna el srike in akfulatyal sifacna. A el su lungse akfulatyel El su supwalma, el inge pa kaskas pwaye ac wangin sutuu in el. 19 Ya tia Moses pa asot nu suwos Ma Sap? Tusruktu tia sie suwos akos Ma Sap. Efuh kowos ku srike in uniyuwi?" 20 Un mwet uh topkol ac fahk, "Su srike in unikowi an? Oasr demon se yurum!" 21 Jesus el fahk, "Nga oralia sie mwennen, ac kowos nukewa lut. 22 Moses el sap kowos in kosrala wen nutuwos (sruhk tia Moses, a papa matu tomowos pa

mutawauk lumah se inge), ac ouinge kowos kosrala tulik mukul se ke len Sabbath. 23 Sie tulik mukul fin kosrala ke len Sabbath tuh in akfalye Ma Sap lal Moses, efu kowos ku kaskrusak sik ke nga oru sie mwet in arulana kwela ke len Sabbath? 24 Nimet nununku ke ma motowos liye, a nununku fal nu ke ma su suwohs." 25 Kuta sin mwet we pa Nicodemus, mwet se ma tuh som nu yorol Jesus Jerusalem elos fahk, "Ya tia mwet se inge pa mwet fulat elos strike in uniya uh? 26 Liye! El kaskas lemtulauk ye mutualos, ac wanginna ma elos fahk lainul! Ya pwaye elos etu lah el pa Christ? 27 Tusruktu pacl se Christ el ac tuku, wangin sie mwet ac etu lah el tuku oya me — a kut nukewa etu acn mwet se inge tuku we me uh." 28 Ke Jesus el luti in Tempul, el fahk ke sie pusra lulap, "Ya pwaye kowos eteyu ac etu yen nga tuku we me? Nga tia tuku ke ku luk sifacna. El su supweyume El pwayena. Kowos tia etal, 29 a nga etal, mweyen nga tuku yorol me ac El supweyume." 30 Na elos strike in sruokilya, tusruktu wangin sie mwet filiya pao facl, mweyen pacl lal soenna tuku. 31 A mwet pupsis inmasrlon un mwet uh lulafongel, ac elos fahk, "Ke pacl se Christ el tuku, ya el ac orek mwenmen pus liki na ma mwet se inge oru uh?" 32 Kuta mwet Pharisee elos lohng ke mwet uh mungulngul kacl Jesus, pwanang elos ac mwet tol fulat supwala kutu mwet soan lalos in Tempul in som sruokilya. 33 Jesus el fahk, "Nga ac fah muta yuruwos ke kitin pacl na, na nga fah som nu yurin El su supweyume. 34 Kowos ac fah sukuy, a kowos fah tia koneyuyak, mweyen kowos koflana som nu yen nga ac muta we." 35 Mwet fulat lun mwet Jew elos fahk nu sin sie sin sie, "Pia acn el ac som nu we tuh kut in tia ku in konalak uh? Ya el ac som nu in facl saya, yen mwet lasr uh fahsrelak ac muta we, ac luti mwet Greek? 36 El fahk mu kut ac sokol tuh kut ac tia ku in konalak, ac kut ac tia ku in som nu yen el oasr we. Mea kalmen ma el fahk uh?" 37 Ke len se safla lun kufwa sac, len se ma yohk sripa oemeet, Jesus el tuyak ac fahk ke pusra lulap, "Kutena mwet su malu, lela elan tuku nu yuruk ac nim. 38 Oana Ma Simusla fahk, 'Kutena mwet su lulafongi keik, unon in kof in moul fah sorome liki insial.'" 39 Jesus el fahk ma se inge ke Ngun su God El ac fah sang nu selos su lulafongi. Ke pacl sac, Ngun soenna itukyang nu sin kutena mwet, mweyen Jesus el soenna utukyang nu in wolana lal. 40 Kuta sin mwet inmasrlon un mwet uh lohng ke el fahk ma se inge, ac elos fahk, "Pwayena lah mwet se inge el Mwet Palu sac!" 41 Ac kutu fahk, "El pa Christ!" A kutu pac fahk, "Christ el ac tia tuku Galilee me! 42 Ma Simusla fahk mu Christ el ac sie sin fita natul Toksra David, ac el ac fah isusla in Bethlehem, siti srisrik yen David el tuh muta we." 43 Ouinge srisrielik inmasrlon un mwet uh ke sripen Jesus. 44 Kuta selos kena sruokilya, tusruktu wangin sie mwet filiya pao facl. 45 Ke mwet soan elos folokla, mwet tol fulat ac mwet Pharisee siyuk selos, "Efu kowos ku tia usalu?" 46 Mwet soan elos topuk, "Soenna oasr mwet sramsram oana mwet sac!" 47 Mwet Pharisee siyuk selos, "Ya kowos wi pac kiapweyukla? 48 Ya kowos na lohng mu oasr sie inge tia etu ke Ma Sap lal Moses, ke ma inge elos oasr fahk, "Mea, kom sie pac mwet Galilee? Riti Ma Simusla meet. El fahk nu sin mwet ah, 51 "Fal nu ke Ma Sap lasr uh, kut tia ku in nununku sie mwet meet liki kut lohng pusraci sifacna, ac konauk lah mea el oru." 52 Na elos fahk, "Mea, kom sie pac mwet Galilee? Riti Ma Simusla ac kom ac etu lah wangin mwet palu ku in sikiak Galilee me." [53 Na elos nukewa folokelik nu in acn selos.

8 ac Jesus el som nu Fineol Olive. 2 Toang na in lotu tok ah el folokla nu ke Tempul. Mwet nukewa fahsreni raunella, ac el muta nu ten ac mutawauk in lotelos. 3 Mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee use mutan se su sruoh mweyen el orek kosro, ac elos sap elan tu ye mutun mwet nukewa. 4 Ac elos fahk nu sin Jesus, "Mwet luti, mutan se inge sruoh ke el orek kosro. 5 In Ma Sap lasr uh Moses el sapkin mu kain in mutan se inge enenu in tatngal nu ke misa. A kom, mea kom ac fahk kac?" 6 Elos fahk ma inge in srikal Jesus, tuh elos in ku in tutakunulak ke kas lal. A el suwoli ac simis infohk uh ke kufinpaol. 7 Ac ke elos sikalani na in kusen siyuk nu sel, el keyak ac fahk nu selos, "Mwet se su soenna oru ma koluk inmasrlowos, elan tanglal meet." 8 Na el sifilpa suwoli ac simis infohk uh. 9 Ke elos lohng kas lal inge, elos nukewa fahsrelak kais sie, mutawauk ke mwet ma matu selos. Jesus mukena lula yurin mutan sac, su srakna tu insac. 10 El keyak ac fahk nu sel, "Pia mwet ah? Wangin mwet lula in nununkekem?" 11 Mutan sac topuk, "Leum, wanginna." Na Jesus el fahk, "Kwal, nga ac tia pac nunurkekem. Kom ku in som, tusruktu nimet sifilpa oru ma koluk." 12 Jesus el sifilpa kaskas nu sin mwet Pharisee ac fahk, "Nga kalem lun faclu. Kutena mwet su fahsrelak fah oasr kalem lun moul yorol, ac el fah tiana fahsrelak in lohnsr." 13 Mwet Pharisee elos fahk nu sel, "Inge kom orek loh keim sifacna. Ma kom fahk an tia akpwayei kutena ma." 14 Jesus el topuk ac fahk, "Nga finne orek loh keik sifacna, ma nga fahk uh pwaye, mweyen nga etu acn nga tuku we me, ac acn nga ac som nu we. Kowos tia etu acn nga tuku we me ku acn nga ac som nu we. 15 Kowos orek nununku fal nu ke nunak lun mwet. Nga tia nununku kutena mwet. 16 Tusruktu nga fin oru, nununku luk ac suwosna, mweyen tia nga mukena kac, a Papa su supweyume el wiyu. 17 Simla in Ma Sap lowos mu ke mwet loh luo nunak sefanna, ma eltal fahk uh pwaye. 18 Nga orek loh keik sifacna, ac Papa su supweyume El oayapa orek loh keik." 19 Elos siyuk sel, "Pia papa tomom an?" Jesus el topuk, "Kowos tia eteyu, ac kowos tia pac etu Papa tumuk. Kowos funu eteyu kowos lukun etu pac Papa tumuk." 20 Jesus el fahk ma inge ke el luti in Tempul, apkuran nu ke infukil se ma box in mwe sang uh oan

we. A wangin mwet sruokilya, mweyen paci lal soenna tuku. 21 Jesus el sifilpa fahk nu selos, "Nga fah som liki kowos, ac kowos fah sukya, tusrukutu kowos ac misa in ma koluk lowos. Kowos koflana som nu yen nga ac som nu we." 22 Ke ma inge mwet fulat lun mwet Jew elos fahk, "El fahk mu kut tia ku in som nu yen el ac som nu we. Ya kalmac pa el ac sifacna unilya?" 23 Jesus el topuk, "Kowos ma ten me, a nga tuku lucng me. Kowos ma lun faclu, a nga tia ma lun faclu. 24 Pa sis nga fahkot mu kowos ac misa in ma koluk lowos. Kowos fin tia lulafongi lah 'Nga Nuna Nga Ah Na,' kowos ac misa in ma koluk lowos." 25 Elos siyuk sel, "Su kom an?" Jesus el topuk, "Nuna mwet se na nga tuh fahk nu suwos ke mutawauk ah. 26 Yohk ma nga enenu in fahk nu suwos; yohk ma fal nga in nununkekowos kac. Tusrukutu El su supweyume El pwayena, ac nga fahkak nu sin faclu ma na nga lohng sel mukena." 27 Elos tiana kalem kac lah Jesus el kaskas nu selos ke Papa. 28 Ouinge el fahk nu selos, "Ke kowos ac srupusral Wen nutin Mwet, kowos ac fah etu lah 'Nga Nuna Nga Ah Na,' ac kowos fah etu lah wangin ma nga oru ke ku luk sifacna, a nga fahk na ma Papa El fahk nu sik in fahk. 29 Ac El su supweyume El wiyu. El tiana filiyuwa nga in mukena, mweyen paci nukewa nga oru ma El insewowo kac." 30 Mwet pupis su lohng ma Jesus el fahk inge elos lulafongel. 31 Ke ma inge Jesus el fahk nu sin mwet Jew su lulafongel, "Kowos fin akos na luti luk, kowos mwet tumuk lutlut na pwaye. 32 Kowos fah etu ma pwaye, ac ma pwaye fah aksukosokye kowos." 33 Elos topuk, "Kut mwet ke filin tulik natul Abraham, ac soenna oasr paci kut mwet kohs lun kutena mwet. Efu kom ku fahk mu, 'Kowos ac fahaksukosokyeuk?'" 34 Jesus el fahk nu selos, "Nga fahk na pwaye nu suwos: mwet nukewa su orekma koluk, elos mwet kohs nu ke ma koluk. 35 Sie mwet kohs el ac tia ma lun sou se nwe tok, a sie wen el ma na nutin sou sacn nwe tok. (aiōn g165) 36 Ac Wen el fin aksukosokyeukosla, na kowos ac fah sukosokla na pwaye. 37 Nga etu lah kowos filin tulik natul Abraham. Ne ouinge, a kowos srike in uniyuwi, mweyen kowos tia lungse eis mwe luti luk uh. 38 Nga kaskas ke ma Papa tumuk El akkalemye nu sik, a kowos oru ma papa tomowos fahk nu suwos." 39 Elos topkol ac fahk, "Papa tumasr pa Abraham." Jesus el topkolos ac fahk, "Kowos fin tulik natul Abraham na pwaye, kowos ac oru oana ma el tuh oru ah. 40 Ma nga oru uh pa in fahk nu suwos ma pwaye su nga lohng sin God. Ne ouinge a kowos suk in uniyuwi. Abraham el tiana oru kain ingan! 41 Ma na papa tomowos el tuh oru pa kowos oru." Elos topuk, "Kut tia temti. Papa sefanna tumasr, pa God." 42 Jesus el fahk nu selos, "Fin pwaye lah God El Papa tomowos, kowos lukun lungse nga, mweyen nga tuku yurin God me, ac inge nga oasr yuruwos. Nga tia tuku ke ku luk sifacna, a El supweyume. 43 Efu ku kowos tia kalem ke ma nga fahk uh? Mweyen na kowos tia lungse lohng fahkak luk. 44 Kowos tulik nutin papa tomowos, Devil, ac kowos kena ukwe ma lungse lun papa tomowos an. Oe ke mutawauk ah me, el nuna mwet akmas se ac tia wi layen ma suwos uh, mweyen som nu we." 45 A ma nga fahk uh ma pwaye, tumun kikiap nukewa. 46 Su suwos ku in pa pwanang kowos tia lulafongiyu. 47 El su tuku sin God me el porongo kas lun God. A kowos tia ma sin God me, pa pwanang kowos ac tia porongo uh." 48 Elos siyuk sin Jesus, "Ya tia pwaye ke kut fahk mu kom mwet Samaria se, ac oasr demon in kom?" 49 Jesus el topuk, "Wangin demon yuruk. Nga akfulatuya Papa tumuk, a kowos akpusiseleyu. 50 Nga tia suk mwet uh in akfulatuya. Tusrukutu oasr sie su suk in akfulatuyeyuk nga, ac nununku lal suwos ac insese nu sik. 51 Nga fahk na pwaye nu suwos: kutena mwet su akos luti luk fah tiana misa." (aiōn g165) 52 Elos fahk nu sel, "Inge kut etu suwos lah oasr demon se yurum! Abraham el misa, ac mwet palu elos misa, a kom fahk mu kutena mwet su akos luti lom fah tiana misa. (aiōn g165) 53 Abraham, papa tumasr, el misa. Ya kom fahk mu kom fulat luluk Abraham? Ac mwet palu elos misa pac. Ku kom nunku mu su kom an?" 54 Jesus el topuk, "Nga fin sifacna akfulatuya, na akfulat sacn ac wanginna sripa. Papa tumuk pa akfulatuya — El na su kowos fahk mu El God lowos. 55 Kowos tiana etal, tusrukutu nga etal. Nga fin fahk mu nga tia etal, nga ac mwet kikiap se oana kowos. A nga etal, ac nga akos kas lal. 56 Abraham, papa tomowos, el tuh insewowo lah el ac ku in liye paci in tuku luk. El tuh liye ac el enganak kac." 57 Elos fahk nu sel, "Kom soenna sun yac lumngaul — ac fuka tuh kom liyal Abraham?" 58 Jesus el topkolos, "Nga fahk na pwaye nu suwos: meet liki Abraham el tuh isusla ah, 'Nga Nuna Nga Ah Na.'" 59 Na elos tou eot in tangial, tusrukutu Jesus el imla ac som liki Tempul.

9 Ke Jesus el fahla, el liyauk sie mwet su nuna isusla kun. 2 Mwet tumal lutlut siyuk sel, "Mwet Luti, su kac koluk pwanang el uh el isusla tuh kun? Ya ma koluk lal sifacna, ku ma lun papa tumal ac nina kial?" 3 Jesus el topuk, "Tia ke sripen ma koluk lal sifacna ku koluk lun papa tumal ac nina kial pa pwanang el kun, a tuh ku lun God in ku in akilenyuk in el. 4 Kut enenu in kwafeang oru orekma lun El su supweyume ke srakna len. Fong apkuran me ke wangin mwet ac ku in orekma. 5 Ke nga oasr faclu, nga kalem lun faclu." 6 Tukun el fahk ma inge, Jesus el anila nu infohk uh ac arukak anि nu ke fohk uh, ac sang mosrwela mutun mwet sac, 7 na el fahk nu sel, "Fahla ac twanla motom ke Lulu in Kof Siloam." (Kalmen ine se inge pa "Supweyukla.") Ouinge mwet sac som, twanla mutual, ac el foloko tuh liyaten. 8 Na

mwet tulan lal ac elos su liyal ke el mwet ngusr se meet, elos asiyuki, "Tia pa inge mwet se ma muta ngusr ah?" 9 Kutu selos fahk, "Pwaise, el pa ingan," a kutu pac fahk, "Mo, tia el. El oana mwet sac." Ounge mwet sac sifacna fahk, "Nga pa mwet sac." 10 Elos siyuk sel, "Fuka tuh kom ku in liye inge?" 11 El topuk, "Mwet se pangpang Jesus el orala fohk furarr, ac sang mosrwela mutuk, ac fahk nga in som nu Siloam ac twanla mutuk. Na nga som, ac pacl se na nga twanla mutuk, nga ku in liye." 12 Na Elos siyuk, "El oasr oya?" El topuk, "Nga nikin." 13 Na elos pwanla mwet se ma tuh kun meet nu yurin mwet Phariee. 14 Len Sabbath se pa Jesus el orala fohk furarr ac sang akwoyela mutun mwet kun sac. 15 Na mwet Phariee elos sifilpa siyuk sin mwet sac lah fuka nwe el ku in liye. El fahk nu selos, "El sang fohk furarr nu ke mutuk. Nga twanla mutuk, ac inge nga ku in liye." 16 Kutu sin mwet Phariee fahk, "Mwet se ma orala ma se inge tia ku in ma sin God me, mweyen el tia akos Ma Sap ke Sabbath." A kutu mwet uh fahk, "Fuka tuh mwet koluk se in ku in oru kain luman mwenmen inge?" Na elos srisrielik. 17 Ke ma inge mwet Phariee elos sifilpa siyuk sin mwet sac, "Kom fahk mu el akkalemelyela motom — kwal, mea kom ac fahk kacl?" Mwet sac topuk, "El mwet palu se." 18 Tusruktu mwet fulat lun mwet Jew elos tia lungse lulalfongi mu el kun meet ac inge el ku in liye, nwe ke na elos pangonma papa ac nina kial 19 ac siyuk seltal, "Ma nutumtal pa mukul se inge? Komtal fahk mu el isusla tuh kun. Na fuka tuh inge el ku in liye?" 20 Papa ac nina kial topuk, "Kut etu lah el wen natusr, ac kut etu pac lah el isusla kun. 21 Tusruktu kut tia etu lah fuka tuh inge el ku in liye. Kut tia pac etu lah su akkeyalla ke kun lal uh. Siyuk sel. El matu ac el ku in sifacna topuk!" 22 Papa ac nina kial ah fahk ouinge mweyen eltal sangeng sin mwet fulat lun mwet Jew, su insesela tari mu mwet se ma fahk mu el lulalfongi lah Jesus pa Christ, ac sisila el liki iwen lolngok. 23 Pa oru papa ac nina kial ah fahk mu, "El matu. Siyuk sel!" 24 Elos sifilpa solama mwet se su isusla kun, ac fahk nu sel, "Wulela ye mutun God lah kom ac kaskas na pwaye! Kut etu lah mwet se su akkeyekoma inge el mwet koluk se." 25 Mwet sac topuk, "Nga tia etu lah el mwet koluk se ku tia. Ma sefanna nga etu: nga mwet kun se meet, ac inge nga liye." 26 Elos siyuk, "Mea el oru nu sum pwanang kom kwela liki kun lom ah?" 27 El topuk, "Nga fahk tari nu suwos, a kowos tiana porongo. Efu kowos ku lungse sifilpa lohng? Mea, kowos lungse wela pac mwet tumal lutlut?" 28 Elos suwoswosyang nu sel ac fahk, "Kom pa mwet tuma lutlut lun mwet sacn, a kut mwet lutlut la Moses. 29 Kut etu lah God El kaskas nu sel Moses, a funu ke mwet sacn, kut tiana etu lah el tuku ya me!" 30 Mwet sac topuk, "Mea sakirik se! Kowos tia etu lah el tuku ya me, a el akkeyeyula liki kun luk uh!" 31 Kut etu lah God El porongo mwet su inse pwaye nu sel ac akos ma lungse la. El tia porongo mwet koluk uh. 32

Oe ke mutawauk lun faclu, wangin sie mwet lohng mu sie mwet ku in sang liyaten nu sin sie mwet su isusla kun. (aiōn g165) 33 Mwet se inge fin tia ma sin God me, el koflana oru kutena ma." 34 Ac elos topuk, "Kom isusla in ma koluk ac matula in ma koluk, a kom srike in lutikut?" Na elos sisella liki iwen lolngok uh. 35 Ke Jesus el lohngak ma sifyak inge, el konauk mwet sac ac siyuk sel, "Ya kom lulalfongi ke Wen nutin Mwet?" 36 Mwet sac topuk, "Leum, fahk nu sik su el uh, tuh ngan ku in lulalfongel!" 37 Jesus el fahk nu sel, "Kom liyal tari, ac el pa kaskas nu sum inge." 38 Mwet sac fahk, "Leum, nga lulalfongi," ac el pasrla ye mutual ac alu nu sel. 39 Jesus el fahk, "Nga tuku nu faclu in numunku, tuh mwet kun fahku in liye, ac elos su liye fah ekla kun." 40 Kutu mwet Phariee su welul elos lohng ma el fahk inge, na elos siyuk sel, "Ya kut kun pac?" 41 Jesus el fahk, "Kowos fin kun, na ac wangin mwatuwos. Tusruktu ke kowos fahk mu kowos ku in liye, kalmac pa oasr na mwatuwos."

10 Jesus el fahk, "Nga fahk na pwaye nu suwos: mwet se ma tia ut ke mutunoa nu in kalkal lun sheep, a sroak ke kutena acn, el sie mwet pisrapasr sulallal. 2 Mwet se ma ut ke mutunoa, el mwet liyaung sheep, 3 ac mwet liyaung mutunoa el ikaslal nu sel. Sheep natul uh akilen pusracl ke el pangnolos ke inelos, ac el pwanulosla. 4 Ke el usalosme nu likin kalkal uh, el fahsr meet ac sheep uh fahsr tokol, mweyen elos etu pusracl. 5 Elos fah tia fahsr tukun kutena mwet, a elos ac kaingla liki mwet sac, mweyen elos tia etu pusracl." 6 Jesus El fahk pupulyuk se inge nu selos, tusruktu elos tiana kalem ke kalmen ma el fahk ah. 7 Ke ma inge Jesus el sifilpa fahk, "Nga fahk na pwaye nu suwos: Nga pa mutunoa nu ke sheep uh. 8 Mwet nukewa su tuku meet likiyu elos mwet pisrapasr sulallal, ac sheep uh tiana porongelos. 9 Nga pa mutunoa. Kutena su utyak keik el fah moulla, ac keik el fah ilyak ac illa ac konauk ma nal. 10 Mwet pisrapasr elos tuku na in pusr, uniya, ac kunausla. Nga tuku tuh mwet uh in ku in eis moul — aok, moul se ma fas ke ma wo nukewa. 11 "Nga mwet shepherd wo, su akola in misa ke sheep uh. 12 Sie mwet su orekma in eis moul, su tia mwet shepherd na pwaye ac tia ma natul sifacna pa sheep uh, ke el liye soko wolf tuku, el ac kaingla liki sheep uh. Na wolf uh el ac surok soko, ac ma ngia kaingelik. 13 Mwet orekma sac kaingla mweyen el orekma na ke moul, ac tia nunku ke sheep uh. 14 Nga mwet shepherd wo. Nga etu ma nutik ac ma nutik eteyu, 15 oana ke Papa El eteyu, ac nga etu Papa. Ac nga engan in sang moul luk ke sheep nutik. 16 Oasr kutu pac sheep nutik su tia muta in kalkal se inge. Nga enenu in usalosme pac. Elos fah lohng pusrek, ac elos nukewa fah u sefannala, yurin mwet shepherd sefanna. 17 "Papa El lungse nga, mweyen nga engan in fuhleak moul luk, tuh ngan fah ku in sifilpa eis. 18 Wangin mwet eisla moul luk likiyu. Nga sifacna fuhlela ke lungse luk. Oasr suwoho luk in fuhleak, ac

oasr suwohs luk in sifilpa eis, mwelen pa inge ma Papa Martha ac Mary, su ma wial, ac Lazarus. **6** Tusruktu ke tumuk El sapkin nga in oru.” **19** Sifilpa oasr srisrielik el lohng lah Lazarus el mas, el mutana yen el muta we inmasrlon mwet uh ke sripen kas inge. **20** Pus selos ke len luo pac. **7** Toko el fahk nu sin mwet tumal lutlut, fahk, “Oasr demon se yorol! El lofongla! Efu kowos ku “Kut folokla nu Judea.” **8** A mwet tumal lutlut elos fahk, porongel?” **21** A kutu selos fahk, “Mwet ma oasr demon “Mwet Luti, in paci na foto se somla, mwet in acn we yoro uh tia ku in kaskas ange! Fuka tuh sie demon in tuh srike in tungal kom. Ya kom nunku kom in folok nu sang liyaten nu sin mwet kun uh?” **22** Ke paci se inge, we?” **9** Jesus el topuk, “Ya tia oasr ao singoul luo ke len Kufwen Kisa ke Tempul orek in acn Jerusalem. **23** Paci se? Ke ma inge kutena mwet su fahsr ke len el ac tia in mihsrisr, ac Jesus el fahsr ke Sawalsrisr la! Solomon tukulkul, mwelen el liye kalem lun faclu. **10** A el fin fahsr in Tempul, **24** ke mwet uh fahsreni raunella ac siyuk sel, ke fong el tukulkul, mwelen wangin kalem yorol.” **11** “Kom ac wiñin lah su kom an nwe ngac? Fahk in kalem Jesus el fahk ma inge na el sifil fahk, “Lazarus, kawuk nu sesr: ya kom pa Christ?” **25** Jesus el topuk, “Nga lasr, el motulla, tusruktu nga ac som okasulak.” **12** Mwet fahkot tari nu suwos, a kowos tiana lulalfongiyu. Orekma tukulkul, mwelen el liye kalem lun faclu. **13** Kalmen ma Jesus el fahk uh pa Lazarus el nga. **26** A kowos ac tia lulalfongi, mwelen kowos tia misa, a elos nunku mu el kaskas ke motul in mongla. **14** sheep nutik. **27** Sheep nutik porongo pusrek. Nga etalos, Ke ma inge Jesus el fahkang nu selos ke kas na kalem, ac elos fahsr tukuk. **28** Nga sang moul kawil nu selos, ac “Lazarus el misa, **15** tusruktu ke sripowos nga wokin lah elo fah tiana misa. Wangin mwet ku in tulakunulosla nga wangin yorol, tuh kowos fah lulalfongi. Kut som nu likiyu. (**aiōn g165, aiōnios g166**) **29** Elos su Papa El ase yorol.” **16** Thomas (su pangpang Fak) el fahk nu sin nu sik elos saok liki ma nukewa, ac wangin mwet ku in mwet lutlut wial, “Fahsru, kut nukewa welul som, tuh tulakunulosla liki karinginyuk lun Papa tumuk. **30** Nga kut in wi pacna Mwet Luti misa!” **17** Ke Jesus el sun ac Papa ma sefanna.” **31** Na mwet uh sifilpa tou eot in acn we, el lohngak lah Lazarus el pukpuki len akosr lac sang tanglal. **32** Jesus el fahk nu selos, “Ma wo pupsis tari. **18** Tia sun mael iku Bethany nu Jerusalem, **19** ac nga oralia ye motowos su Papa El ase nu sik in oru. Ma mwet pupsis tuku liki acn Judea in apkwaryal Martha ac ya kac sin ma inge kowos ke tungalyu kac an?” **33** A Mary ke misa lun mukul se wialtal inge. **20** Ke Martha el elos fahk, “Kut tia lungse tungal kom ke sripen kutena lohngak lah Jesus el tuku, el illa som in osun nu sel, a orekma wo, a ke sripen kas enum lom lain God! Mwet se Mary el mutana in lohm ah. **21** Martha el fahk nu sel na pa kom, a kom srike in oru mu kom pa God!” **34** Ac Jesus, “Leum, kom funu oasr inge, mukul se wiuk inge Jesus el fahk, “Simla in Ma Sap lowos sifacna lah God lukun tia misa! **22** Tusruktu finne inge pacna, nga etu lah El fahk mu, ‘Kowos god uh!’ **35** Kut etu lah ma fahkak in God El ac sot nu sum kutena ma kom siyuk sel.” **23** Ma Simusla uh pwayena nwe tok; ac God El pangon Jesus el fahk nu sel, “Ma wiom el ac sifil moulyak.” **24** mwet ingan god — aok, mwet ma kas lal uh tuh itukyang Martha el topuk, “Nga etu lah el ac sifil moulyak ke len nu se. **36** Funu keik, Papa El sulayula ac supweyume nu safla.” **25** Jesus el fahk nu sel, “Nga pa akmoulyauk faclu. Na fuka tuh kowos fahk mu nga kaskas enum ke mwet uh liki misa nu ke moul. Kutena mwet su lulalfongi nga fahk mu nga Wen nutin God? **37** Nimet lulalfongiyu in nga fah moul, el finne misa. **26** Ac kutena mwet su nga fin tia oru ma Papa tumuk El lungse ngan oru. **38** moul ac lulalfongiyu fah tiana misa. Ya kom lulalfongi ma Tusruktu nga fin oru, kowos finne tia lulalfongiyu, kowos se inge?” (**aiōn g165**) **27** Martha el topuk, “Aok, Leum! Nga in lulalfongi orekma luk, tuh kowos fah ku in etu na pwaye lah Papa El oasr in nga, ac nga in Papa.” **39** El wulela kac mu ac tuku nu faclu.” **28** Tukun Martha el Elos sifilpa srike in sruokilya Jesus, tusruktu el worla liki fahk ma inge, el folokla ac mahma nu sel Mary, tamtael inmasrlolos. **40** Toko Jesus el sifilpa folokla tupalla Infact lal, ac fahk, “Mwet Luti el oasr inge, ac el siyuk kom.” **29** Jordan nu yen John el oru baptais lal we, ac el muta we. **41** Mwet pupsis tuku nu yorol ac fahk, “John el tiana orek Ke Mary el lohng, el tuyak ac sulaklak som in osun nu mwenmen, tusruktu ma nukewa el fahk ke mwet se inge sel. (**30** Jesus el soenna tuku nu yen mwet uh walil we, a el srakna oasr yen se Martha el sonol we ah.) **31** Mwet pwayena.” **42** Ac mwet pupsis we lulafongel. ma muta lohm ah yorol Mary in apkwaryal, ke elos liye lah el tuyak ac sulaklak tufoki som, elos ukwalla mwelen elos nunku mu el ac som in tung ke kulyuk ah. **32** Mary el tuku nu yen Jesus el muta we, na ke el liyalak Jesus, el putati nu ke nial ac fahk, “Leum, kom funu muta inge, mukul se wiuk inge lukun tia misa!” **33** Jesus el liye lah el tung, oayapa mwet ma welul elos wi pac tung, na insial arulana asor ac el liksreni na oela. **34** El siyuk selos, “Kowos piknilya oya?” Elos topuk, “Leum, fahsru liye.” **35** Jesus el tung. **36** Ac mwet uh fahk, “Liye lupon

11 Sie mutul pangpang Lazarus su muta Bethany, el masak. Bethany pa siti srisrik se ma Mary ac Martha, tamtael lal, muta we. **2** (Mary se inge pa tuh ukuuya ono se nu ke nien Leum ac sang aunsifal eela. Lazarus se ma mas inge ma wial.) **3** Tamtael se inge supwala kas nu sin Jesus ac fahk, “Leum, mwet kawuk saok lom el mas.” **4** Ke Jesus el lohngak el fahk, “Mas se inge tia ma nu ke misa, a ma in nawela God, oayapa Wen nutin God fah eis wolana kac.” **5** Jesus el lungse

nunak lal kac!" 37 A kutu selos fahk, "El tuh sang liyaten sie selos su welul Jesus fungyang nu ke tepu uh. 3 Na nu sin mwet kun sac, na efu ku elan kofla in oru tuh Mary el use sie sufa in ono na yohk molo, ma orekla Lazarus elan tia misa?" 38 Jesus el srakna asor yohk, ke sak keng soko pangpang nard, ac ukuiya nu ke nial na el som nu ke kulyuk ah, sie luf oan pe eol ah ac eot Jesus, ac eela ke aunsifal. Foulin ono keng sac fohlela in se itukyang kosrala mutun luf sac. 39 Jesus el fahk, lohm sac nufon. 4 Judas Iscariot — sie sin mwet tumal "Eisla eot sac!" Martha, su ma wien mas sac, el fahk, lutlut lun Jesus, el su ac fah tukakunulak — el fahk, 5 "Leum, ac arulana koluk fohlo, mweyen el pukpuki len "Efū ku ono soko inge tia kukakinyukla ke tolfoko ipin akosir lac!" 40 Jesus el fahk nu sel, "Mea, nga tia fahk silver, ac itukyang nu sin mwet sukasrup uh?" 6 El tia nu sum tari lah kom fin lulalfongi kom ac liye wolana fahk ma inge mweyen el nunku ke mwet sukasrup, a lun God?" 41 Elos eisla eot sac nu saya. Na Jesus el mweyen el mwet mutunpo koluk se. El pa sruo pak in ngetak nu lucng ac fahk, "Papa, nga kulo nu sum tuh mani uh, ac oasr na pacl el orekmakin nu ke mwe enenu kom porongeyu. 42 Nga etu lah kom porongeyu pacl lal sifacna. 7 Tusruktu Jesus el fahk, "Nimet lusrongol! nukewa, tusruktu nga fahk ma inge tuh mwet inge in Lela elan esam lah ma el oru inge ma nu ke len in lulalfongi lah kom supweyume." 43 Tukun el fahk ma pukpuki luk. 8 Ac oasr mwet sukasrup yuruwos pacl inge, el pang ke pusra lulap, "Lazarus, ilme!" 44 Na el nukewa, a nga ac tia muta yuruwos pacl nukewa." 9 ilme. Paol ac nial srakna pihpla ke nuknuk in misa, ac Mwet puspis elos lohngak lah Jesus el oasr Bethany, na ipin nuknuk se pwelah mutual. Jesus el fahk nu selos, elos som nu we. Elos tia som in liyal Jesus mukena, a "Tulala nuknuk in misa lal lukel, ac lela elan som." 45 oayapa tuh elos in liyal Lazarus, su Jesus el akmoulyauk Mwet puspis sin mwet Jew ma tuku nu yorol Mary elos liki misa. 10 Ke ma inge mwet tol fulat elos pwapa tuh liye ma Jesus el oru, ac elos lulalfongi kacl. 46 Tusruktu elos in oayapa unilya Lazarus, 11 mweyen ke sripal, kutu selos folokla nu yurin mwet Pharisee ac fahkak nu mwet Jew puspis elos netgeta lukelos ac lulalfongi ke selos ma Jesus el oru. 47 Ke ma inge mwet tol fulat ac Jesus. 12 Ke len se tok ah, un mwet na lulap se ma tuku nu ke Kufwen Alukela elos lohng lah Jesus el ac tuku nu fahk, "Mea kut ac oru, ke arulana pus mwennen ma Jerusalem. 13 Ke ma inge elos us lesak palm ac illa mwet se inge orala? 48 Kut fin fuhlela elan oru na lumah som in sonol. Elos sasa ac fahk, "Hosanna! Insewowo el inge, mwet nukewa ac lulalfongel lac, ac mwet leum lun su tuku Inen Leum! God Elan akinsewowyoe Tokosra acn Rome elos ac sroang nu kac, ac kunausla Tempul lun Israel!" 14 Jesus el konauk donkey soko ac sroang lasr oayapa mutunfaci sesr." 49 Sie selos pangpang muta fac, oana ke Ma Simusla fahk: 15 "Siti Zion, nikmet Caiaphas, su tuh Mwet Tol Fulat ke yac sac, el fahk, "Efū sangeng! Liye, Tokosra lom el tuku, Ac el muta fin soko kowos ku lalfon fuk?" 50 Kowos tia akilen lah ac wo nu donkey fusr." 16 Mwet tumal lutlut tia kalem ke ma inge suwos tuh mwet se na in misa ke mwet uh, liki mutunfaci in pacl sac, tusruktu ke pacl se Jesus el akmouleyuk nufon se in kunausyukla?" 51 Pwayeiya uh, Caiaphas el in wolana, elos fah esamak lah Ma Simusla fahk ma tia fahk ma inge ke nunak na lal, a ke sripen el pa Mwet inge kacl, ac elos esamak pac lah elos tuh oru ma Tol Fulat ke yac sac el fahk kas in palye kacl Jesus inge nu sel. 17 Mwet ma tuh welul Jesus ke pacl se lah el ac misa ke sripen mwet Jew, 52 ac tia kaclos el pangnolma Lazarus liki inkulyuk uh ac akmoulyalak mukena, a oayapa in eisani nu sie mwet nukewa lun liki misa ah, elos tuh fahkak ke ma sikyak inge. 18 Pa God su fahsrelik nu yen nukewa uh. 53 Tukun len sac inge sripa se oru un mwet uh tuku sonol — mweyen lac, mwet fulat lun mwet Jew elos suk na oreya in unilya elos lohng lah el oru mwennen se inge. 19 Na mwet Jesus. 54 Ke ma inge Jesus el tia sifil fahsr lemtulauk Pharisee elos fahk nu sin sie sin sie, "Wanginna ma kut inmasrlon mwet Jew, a el som nu ke sie acn apkuran nu ku in oru! Ngetla liye, faclu nufon welul lac!" 20 Oasr yen mjesis, nu ke sie siti srisrik pangpang Ephraim, ac mwet Greek inmasrlon mwet ma som nu Jerusalem in wi el muta we yurin mwet tumal lutlut. 55 Inge apkuran me alu ke pacl in kufwa uh. 21 Elos som nu yorol Philip ac pacl in Kufwen Alukela, ac mwet puspis fahsryak liki acn fahk, "Leum se, kut kena liyal Jesus." (Philip el mwet selos nu Jerusalem in aknasnasyalosla fal nu ke oakwuk Bethsaida in Galilee.) 22 Na Philip el som fahk nu sel lun Ma Sap meet liki kufwa uh. 56 Elos sokol Jesus, ac Andrew, ac eltal tukeni som fahk nu sin Jesus. 23 Jesus ke elos tukeni in Tempul elos asiyuki sie sin sie, "Mea el topkolos ac fahk, "Sun pacl fal tuh Wen nutin Mwet in kowos nunku? El ac tuku nu ke kufwa uh ku tia?" 57 eis wolana lulap. 24 Nga fahk na pwaye nu suwos: fiten Mwet tol fulat ac mwet Pharisee elos sapkin mu kutena wheat se fin tia putatla nu in fohk uh ac misa, na tia ku in mwet fin etu acn Jesus el oasr we, elan tuku akkalemye puseni, a ac nuna fita se na. A fin misa, na ac osweya tuh elos in sruokilya.

12 Len onkosr meet liki Kufwen Alukela, Jesus el som nu Bethany, acn sel Lazarus, mwet se el akmoulyauk liki misa. 2 Elos akoo mongo in eku se nu sel we, ac Martha el kasru in kulansap kac. Lazarus el

kulansupweyu. 27 "Inge insiuk toasrlana — mea nga ac fahk? Ya nga ac fahk mu, 'Papa, nik kom lela ao in keok se inge in putati fuk?' Tusruktu pa inge sripen tuku luk Papa. El nuna lungse mwet lal fin faclu, ac el lungse uh — tuh nga in ku in mutangla ao in keok se inge. 28 elos nwe ke safla. 2 Jesus ac mwet tumal lutlut elos Papa, akkalemye wolana lun Inem!" Na pusra se kaskas fungyang nu ke mongo in eku. Devil el purakulak Judas, inkusrao me ac fahk, "Nga akkalemye tari wolana luk, ac wen natul Simon Iscariot, elan fah tukakunulak Jesus. nga fah sifilpa oru." 29 Un mwet se ma tu in acn sac elos 3 Jesus el etu lah Papa El sang tari ku e nukewa nu lohng pusra sac, ac kutu selos fahk mu pusren pulahl, sel. El etu lah el tuku sin God me ac el ac som nu yurin a kutu mu, "Lipufan se kaskas nu sel!" 30 A Jesus el God. 4 Ke ma inge el tuyak liki tepu uh, ac eisla nuknuh fahk nu selos, "Pusra sac tia kaskas ke sripuk, a ke loeloes lal, ac losya infulwal ke sie taol. 5 Na el okaala sripowos. 31 Inge pacl in nununkeyuk faclu. Inge leum kof nu in sie ahl, ac mutawauk in oul nien mwet tumal lun faclu fah sisila. 32 Pacl se nga ac sripsripyak liki lutlut, ac eela ke taol se kapir infulwal ah. 6 El tuku nu faclu, nga fah kolma mwet nukewa nu yuruk." (33 Ke el yorol Simon Peter, su fahk nu sel, "Leum, ya kom ac fahk ma inge el akkalemye luman misa se su el ac keok oul niuk?" 7 Jesus el topuk nu sel, "Kom tiana kalem kac.) 34 Un mwet sac topuk ac fahk, "Ma Sap lasr uh ke ma nga oru inge, tusruktu kom ac fah kalem kac fahk mu Christ el ac moul ma pahtpat. Na efu ku kom tok." 8 Na Peter el fahk, "Kom fah tiana ohlla niuk ke fahk mu Wen nutin Mwet ac fah sripsripyak? Su Wen nutin Mwet se inge?" (aiōn g165) 35 Jesus el topuk ac ac fah tila mwet tumuk lutlut." (aiōn g165) 9 Simon Peter fahk, "Ac fah oasr kalem inmaslowos ke kitin pacl na. el fahk, "Leum, fin angan, tia oul niuk mukena, a ohlla Oru orekma lowos ke srakna oasr kalem yuruwos, tuh pac pouk ac sifuk!" 10 Jesus el fahk, "Kutena mwet su lohsr uh in tia tuku nu fowos. Tuh el su fahsr in lohsr yihla tari el nasnas, ac el tia enenu in oul kutena acn el tia etu acn el fahsr nu we. 36 Kowos lulalfongi ke ke manol sayen nial. Kowos nukewa nasnas — sayen kalem ke srakna oasr yuruwos, tuh kowos fah mwet sie." (11 Jesus el etu tari lah su ac tukakunulak uh, pa lun kalem." Tukun Jesus el fahk ma inge, el som liki oru el fahk mu, "Kowos nukewa nasnas, sayen sie.") 12 acn sac ac wikla lukelos. 37 El nwe orala ma usrnuk Tukun Jesus el ohlla nialos, el sifilpa nokomang nuknuh puspis ye mutualos, elos tiana lulalfongi in el, 38 tuh kas loeloes lal, ac folokla nu acn sel ke tepu sac. El siyuk in palu lal Isaiah fah akpwaeiyuk: "Leum, su lulalfongi selos, "Ya kowos kalem ke ma se nga tufahna oru nu pweng ma kut srumun? Leum God El akkalemye ku suwos ah? 13 Kowos pangonyu Mwet Luti ac Leum, lal nu sin su?" 39 Ke ma inge elos koflana lulalfongi, ac fal kowos in fahk ouingan, mweyen pwaye. 14 Nga mweyen Isaiah el oayapa fahk: 40 "God El konela Leum ac Mwet Luti lowos, ac nga tufahna ohlla niowos. mutualos Ac kalya nunak lalos, Tuh mutualos fah tia liye, Ke ma inge, kowos enenu pac in oul nien sie sin sie. Ac nunak lalos fah tia kalem Ac elos fah tia forma nu 15 Nga oakiya sie srikasrak nu suwos, tuh kowos fah sik, God El fahk, Tuh ngan akkeyalos liki mas lalos." oru oana nga oru nu suwos. 16 Nga fahk na pwaye nu 41 Isaiah el fahk ma inge mweyen el liye wolana lun suwos: wangin mwet kohs el fulat liki leum lal, ac wangin Jesus, ac en kaskas kacl. 42 In pacl sac, mwet fulat mwet utuk kas fulat lukel su supwalla. 17 Inge ke kowos puspis sin mwet Jew lulalfongi ke Jesus Tusruktu ke etu ma pwaye se inge, ac fah mwe insegewo yohk nu sripen mwet Pharisee, elos tia sramsramkin lemultaik, suwos kowos fin moulkin!" 18 "Nga tia kaskas keiows mweyen elos tia lungse in sisila elos liki iwen lolngok. 43 nukewa. Nga arulana etalos su nga sulela. Tusruktu Ma Elos lungse tuh mwet uh in kaksakunulos, liki elos in eis Simusla enenu in akpwaeiyuk su fahk. 'Mwet se ma kaksak sin God. 44 Jesus el fahk ke sie pusra lulap, "El ipeis ke mongo nak el forla lainyu.' 19 Nga fahk ma inge su lulalfongiyu el tia lulalfongiyu mukena, a el oayapa nu suwos, meet liki ac sifyak, tuh ke pacl se fin sifyak, lulalfongi ke El su supweyume. 45 El su liyeyu, el liyal kowos fah lulalfongi lah, 'Nga Nuna Nga Ah Na.' 20 Nga pac El su supweyume. 46 Nga tuku nu faclu oana kalem fahk na pwaye nu suwos: el su insegewo in eisal su se, tuh elos nukewa su filiya lulalfongi lalos in nga, fah nga supwaot, el oayapa eisyu; ac el su insegewo in tia mutana in lohsr. 47 Kutena mwet fin lohng kas luk ac eisyu, el oayapa eisal su supweyume." 21 Tukun Jesus tia akos, nga fah tia nununkal. Nga tia tuku in nununku el fahk ma inge, el arulana toasr insial, ac akkalemye faclu, a in molela. 48 El su tia eisyu ac tia eis kas luk, nu selos mu, "Nga fahk na pwaye nu suwos: sie suwos oasr sie su ac fah nununkal. Kas ma nga fahkak uh pa ac tukakinyuyak." 22 Mwet tumal lutlut elos ngetani sie ac nununkal ke len safia! 49 Mwe lut Luk uh tia ma sik sin sie. Elos arulana nukanla lah su el kaskas kac uh. sifacna, a Papa su supweyume pa sapkin nu sik ma nga 23 Sie sin mwet lutlut, el su Jesus el lungse yohk, el in fahk ac kaskaskin. 50 Nga etu lah ma El sapkin uh ma muta sisken Jesus. 24 Simon Peter el pounsetel ac ac ase moul ma pahtpat. Ke ma inge, nga fahk oana ma fahk, "Siyuk sel lah su el kaskas kac uh?" 25 Ouinge Papa El fahk nu sik." (aiōnios g166)

bread se ac sang nu se uh pa mwet sac." Ouinge el eis ma sik sifacna. Papa, su mutana in nga, El na pa oru ma ipin bread se, ac twenya ac sang nu sel Judas, wen inge. **11** Lulalfongiyu ke nga fahk mu nga muta in Papa, natul Simon Iscariot. **27** Pacl se na Judas el surokya ipin ac Papa El muta in nga. Kowos fin tia lulalfongi ma nga bread sac, na Satan el ilyak nu in el. Jesus el fahk nu fahk inge, na kowos lulalfongi ke ma nga oru. **12** Nga sel, "Aksaye oru ma kom ac oru an!" **28** Tia sie selos su fahk na pwaye nu suwos: kutena mwet su lulalfongi in muta ke tepu sac kalem kac lah efu ku Jesus el fahk ma nga, fah oru ma nga oru uh — aok, el ac fah oru pac ma se inge nu sel. **29** Ke sripen Judas pa mwet liyauung pak yohk liki, mweyen nga ac som nu yurin Papa. **13** Ac nga in mani lalos, kutu sin mwet lutlut uh nunku mu Jesus el fahk oru kutena ma kowos siyuk kac inek, tuh wolana fahk elan som moli ma eneneyuk nu ke kufwa sac, ku lun Papa fah akkalemyeyuk in Wen. **14** Kowos fin siyuk elan som sang mwe kasru nu sin mwet sukasrup. **30** sik kutena ma inek, nga fah oru." **15** "Kowos fin lungse Tukunna Judas el eis ipin bread sac ah, na el tufoki. **16** Nga fah siyuk sel Fongeni tari. **31** Tukun Judas el tuyak som, Jesus el fahk, "Inge wolana lun Wen nutin Mwet apkwayeyuk. **17** El Inge wolana lun God akkalemyeyukla kacl. **32** Ac wolana lun God fin akkalemyeyukla kacl, na God sifacna El fah sang wolana lun Wen nutin Mwet, ac El ac fah sa in oralia ma inge. **33** Tulik nutik, nga ac fah tia muta "Nga fah tia filikowosi mwet mukaimtal. Nga fah foloko yuruwos paht. Kowos ac fah sukyu, tusructu nga fahk nu nu yuruwos. **19** In kitin pacl na faclu fah tia sifil liyeyu, suwos inge ma nga tuh fahk nu sin mwet fulat lun mwet tusructu kowos ac liyeyu; ac ke sripen nga moul, kowos Jew, 'Kowos koflana som nu yen nga ac som nu we.' **20** In len sac, kowos fah etu tuh nga **34** Inge nga sot nu suwos sie ma sap sasu: kowos in oayapa lungse sie sin sie. **35** Kowos fin lungse sie sin oasr in Papa ac kowos oasr in nga, oana ke nga oasr in lungse sie sin sie. Oana ke nga lungse kowos, kowos in kowos uh. **21** "Kutena mwet su lohng ac liyauung ma sap oayapa moul. **22** In tia Judas (tia Judas Iscariot) el fahk, fah lungse pac el. Nga fah oayapa lungse el ac sifacna fahkuyak nu sel." **23** Jesus el topuk nu sel, "El su lungse nga fahkot ma inge nu suwos ke nga srakna oasr yuruwos. **24** El su tia tusructu kowos ac liyeyu; ac ke sripen nga moul, kowos ma nukewa, ac oru kowos in esamak ma nukewa ma nga fahk tari nu suwos. **25** "Nga fahkot ma inge nu suwos ke nga srakna oasr yuruwos. **26** Ngun Mutual el fah tuku ac kasrekowos, mweyen Papa El fah supwama inek, el fah luti kowos ma nukewa, ac oru kowos in esamak ma nukewa ma nga fahk tari nu suwos. **27** "Nga filiya misla yuruwos. Misla luk sifacna pa nga asot nu suwos. Nga tia asot oana ke faclu asot. Nikmet fosrnka ku toasr, oayapa nikmet sangeng. **28** Kowos lohng ke nga fahk nu suwos, 'Nga ac som, tusructu nga ac foloko nu yuruwos.' Kowos fin lungse nga, kowos ac engankin lah nga ac som nu yurin Papa, mweyen El fulat likiyu. **29** Nga fahk ma inge nu suwos meet liki ac siyak, tuh ke pacl se siyak uh kowos fah lulalfongi. **30** Nga fah tia sifilpa kaskas paht yuruwos, mweyen leum lun faclu el ac tuku. Wangin ku lal fuk, **31** tusructu faclu enenu in etu lah nga lungse Papa, pa pwanang nga oru ma nukewa El sapkin ngan oru. "Fahsru, lela kut in som liki acn se inge."

14 Jesus el fahk nu selos, "Nik kowos fosrnka ku inse toasr. Lulalfongi in God ac lulalfongi pac in nga. **2** Pukanten acn in muta in lohm sin Papa tumuk, ac nga ac som in akoo acn suwos. Funu tia ouinge nga lukun tia ku in fahk ma inge nu suwos. **3** Ac tukun nga ac som akoo acn suwos, nga ac fah foloko ac eis kowos nu yuruk, tuh yen nga muta we kowos fah oayapa muta we. **4** Kowos etu inkanek nu yen nga ac som nu we." **5** Thomas el fahk nu sel, "Leum, kut tia etu yen kom ac som nu we, na kut ac etu fuka inkanek nu we uh?" **6** Jesus el topkol ac fahk, "Nga pa inkanek, ac pwaye, ac moul; wangin mwet som nu yurin Papa fin tia ke nga." **7** Ac el fahk nu selos, "Inge ke kowos eteyu tari, kowos fah oayapa etu Papa tumuk, ac ingela kowos etal ac kowos liyal." **8** Philip el fahk nu sel, "Leum, fahkulak Papa nu sesr — pwayena ma kut enenu." **9** Jesus el topuk, "Nga muta yuruwos paci na loeloes, na Philip, ya pwaye kom tiana eteyu? Kutena mwet su liyeyu tari el liyal pac Papa. Na efu kom ku fahk mu, 'Fahkulak Papa nu sesr?' **10** Philip, ya kom tia lulalfongi lah nga muta in Papa, ac Papa El muta in nga?" Na Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Kas ma nga kaskaskin nu suwos tia

15 "Nga fainpwaye, ac Papa tumuk El mwet yukwiya. **2** El kotala lah nukewa in nga ma tia isus fahko, ac el kofela lah nukewa ma isus fahko tuh in nasnas ac isus fahko pus liki meet ah. **3** Kowos aknasnasyeyuk tari ke kas su nga fahkak tari nu suwos. **4** Kowos in kupasrm

nu sik, ac nga fah kupasr na nu suwos. Sie lah koflana in sifacna isus fahko. El fah isus fahko el fin kupasryang na nu ke inkain fain uh. In lumah sacna, kowos tia ku in orek fahko kowos fin tia mutana in nga. 5 "Nga fain, ac kowos pa lah kac uh. Kutena mwet su mutana in nga, ac nga in el, fah isus fahko puspis, tuh kowos koflana oru kutena ma kowos fin muta sayuk. 6 Kutena mwet su tia muta in nga fah sisila, oana mah paola ma mwet uh ac sifani ac sisang nu in e uh in firiryak. 7 Kowos fin mutana in nga ac kas luk oanna in kowos, na kowos fah siyuk sin Papa ke kutena ma kowos lungse, ac El fah sot nu suwos. 8 Wolana lun Papa tumuk ac fah kalem ke kowos isus fahko puspis; ac in ouiya se inge kowos fah mwet tumuk lutlut. 9 Nga lungse kowos oana ke Papa El lungse nga; kowos mutana in lungse luk. 10 Kowos fin akos ma sap luk, kowos ac oanna in lungse luk, oana ke nga akos ma sap lun Papa tumuk ac mutana in lungse lal. 11 "Nga fahk ma inge nu suwos tuh engan luk fah oan in kowos, ac tuh engan lowos fah arulana yohk. 12 Pa inge ma sap luk nu suwos: kowos in lungse sie sin sie, oana ke nga lungse kowos. 13 Wangin lungse yurin mwet yohk liki lungse se inge: tuh sie mwet fah filiya moui lal ke mwet kawuk lal. 14 Ac kowos mwet kawuk luk, kowos fin oru ma nga sapkin nu suwos. 15 Nga tia sifilpa pangon kowos mwet kulansap, mweyen sie mwet kulansap el tia etu ma mwet kacto lal el oru. A nga pangon kowos mwet kawuk, mweyen nga fahkot ma nukewa ma nga lohng sin Papa tumuk. 16 Kowos tia suleyula; nga sulekowosla ac srirsngikowosi kowos in som ac isus fahko puspis — kain fahko ma ac oan paht. Ke kowos oru ouinge, na Papa El fah asot nu suwos kutena ma su kowos siyuk sel inek. 17 Ke ma inge, nga sapkin nu suwos tuh kowos in lungse sie sin sie." 18 "Mwet faclu fin srungakowos, esam na lah elos tuh srungayu meet liki elos srungakowos. 19 Kowos funu ma lun faclu, na mwet faclu lukun lungse kowos oana mwet lalos. Tusruktu kowos tia ma lun faclu mweyen nga sulekowosla liki faclu, pa pwanang mwet faclu srungakowos. 20 Esam ma nga tuh fahk nu suwos: 'Wangin sie mwet kulansap fulat liki mwet kacto lal.' Elos tuh akkeokyeyu, na elos ac akkeokye kowos pac. Oayapa oasr mwet su tuh akos mwe lutu luk, na ac fah oasr pac mwet akos kowos. 21 A elos ac oru ma inge nukewa nu suwos mweyen kowos ma luk, tuh elos tia etal su supweyume. 22 Nga funu tia tuku ac sramsram nu selos lukun wangin mwatalos ke ma koluk. A ke ouinge uh, wangin sripa elos ku in srukak in tulalosla liki ma koluk lalos. 23 Kutena mwet su srungayu el srunga pac Papa tumuk. 24 Nga oru ma su wangin mwet nu orala meet. Elos funu tia liye ke nga oru ma inge, lukun wangin mwatalos. A elos tuh liye na ke nga oru ma inge inmasrlolos, ac elos srakna srungayu ac oayapa Papa tumuk. 25 Tusruktu ma inge ac nuna sikyak tuh ma simla in Ma Sap lalos in ku in apkwayeyuk: 'Elos srungayu ke wangin sripa.' 26 "Ngun

Mutal el ac tuku — aok, Ngun lun pwaye, su tuku sin Papa me. Nga ac fah supwalot nu yuruwos sin Papa, ac el ac fah orek loh keik. 27 Ac kowos ac oayapa orek loh keik, mweyen kowos nuna wiyu oe ke mutawauk ah me.

16 "Nga fahk ma inge nu suwos tuh kowos fah tia fuhleak lulafongi lowos. 2 Kowos ac fah sisila liki iwen lolngok, ac pacl se fah tuku ke kutena mwet su unikowosi ac fah nunku mu el kulansupu God ke el oru ma inge. 3 Mwet uh ac oru ouinge nu suwos mweyen elos tia etu Papa ac tia pac eteyu. 4 A nga fahk ma inge nu suwos, tuh ke pacl se elos ac oru ma inge, kowos ac esam lah nga fahkak tari nu suwos." "Nga tuh tiana fahk ma inge nu suwos ke mutawauk ah, mweyen nga muta yuruwos. 5 Tusruktu inge nga ac som nu yorol su supweyume, a wangin sie suwos siyuk sik lah nga ac som nu ya. 6 Ac inge ke nga fahkot nu suwos uh, insiowos sessesla ke asor. 7 Tusruktu nga fahk na pwaye nu suwos: ac wo nu suwos lah nga som liki kowos, mweyen nga fin tia som, Ngun Mutal el ac tia tuku nu yuruwos in kasrekowos. A nga fin som liki kowos, na nga ac supwalma nu yuruwos. 8 Ac pacl se el tuku, el ac apkwayei nu sin mwet faclu lah arulana tafongla nunak lalos ke ouiya lun ma koluk, ac ke ma su suwohs, ac ke numunku lun God. 9 Tafongla nunak lalos ke ma koluk, mweyen elos tiana lulafongi in nga. 10 Tafongla nunak lalos ke ma suwohs, mweyen nga ac som nu yurin Papa, ac kowos fah tia sifil liyeyu. 11 Ac elos tafongla ke nununku, mweyen el su leum lun faclu el nununkeyuk tari. 12 "Srakna pus ma nga kena fahk nu suwos, tusruktu ac arulana upa nu suwos in kalem kac inge. 13 Tuh ke pacl se Ngun el ac tuku, Ngun se su akkalemye pwayeiyen ma ke God, el ac fah pwen kowos nu ke ma pwaye nukewa. El fah tia kaskas ke ku lal sifacna, a el ac kaskas ke ma el lohng, ac el ac fahkak nu suwos ke ma ac fah tuku. 14 El ac fah akkalemye wolana luk, mweyen el ac eis ma nga fahk ac fahkak nu suwos. 15 Ma nukewa lun Papa ma luk, pa pwanang nga fahk mu Ngun ac fah eis ma nga sang nu sel ac fahkak nu suwos." 16 "In kitin pacl na, kowos fah tia sifil liyeyu, na tok kutu kowos fah liyeyu." 17 Kutu sin mwet tumal lutlut elos asiyuki inmasrlolos, "Mea kalmen ma el fahk inge? El fahk mu in kitin pacl na kut ac tia sifil liyal, na tok kutu kut ac liyal. Ac el oayapa fahk, 'Ma inge ma ke sripen nga ac som nu yurin Papa.' 18 Mea kalmen, 'Kitin pacl na?' Kut tia etu lah mea el kaskas kac uh!" 19 Jesus el etu lah elos kena siyuk sel, ouinge el fahk nu selos, "Nga fahk mu, 'In kitin pacl na kowos ac tia sifil liyeyu, na tok kutu kowos fah liyeyu!' Ya pa inge ma se kowos asiyuki kac inmasrlowos uh? 20 Nga fahk na pwaye nu suwos: kowos ac fah tung mwemelil, a faclu ac fah engan. Kowos fah asor, tusruktu asor lowos fah ekla nu ke engan. 21 Ke pacl se sie mutan el apkuran in isusla, el laloela mweyen pacl in keok lal apkuran me. Tusruktu pacl se tulik sac isusla, el mulunkla keok lal,

mweyen el engan lah tulik se isusla nu faclu. 22 Ac fah A elos ac mutana faclu. Papa Mutual! Karinganulos ke oapanu nu suwos: kowos asor inge, tusraktu nga ac ku lun Inem, Ine se su kom tuh ase nu sik. Tuh elos sifilpa liye kowos, ac insiowos ac fah sessesla ke engan, fah ma sefanna, oana ke nga kom ma sefanna. 12 Pacl ke sie kain engan ma wangin mwet ku in eisla liki kowos. 23 "Ke len sac ac tuku, kowos fah tia siyuk sik ke kutena se ke nga welulos, nga liyalosyang ke ku lun Inem — ma. Nga fahk na pwaye nu suwos: Papa El ac fah sot nu suwos kutena ma kowos siyuk sel kac inek. 24 Kowos tuh Ma Simusla fah akpwaeiyuk. 13 Ac inge nga fahsrot soenna siyuk kutena ma inek. Siyuk ac kowos fah eis, nu yurum, ac nga fahk ma inge fin faclu, tuh elos fah tuh engan lowos fah arulana yohk. 25 "Nga orekmakin seseslana ke engan lulap luk. 14 Nga sang kas lom nu kas in pupulyuk in fahk ma inge nu suwos. Tusraktu pacl selos tar, ac faclu srungalos, mweyen elos tia ma lun se ac fah tuku ke nga fah tia orekmakin pupulyuk, a nga faclu, oana ke nga tia ma lun faclu. 15 Nga tia siyuk ac fah kaskas lemtilauk nu suwos kacl Papa. 26 Ke kom in eisalosla liki faclu, tusraktu nga siyuk kom in len sac ac tuku, kowos fah siyuk sel inek, ac nga fah liyalosyang liki el su Koluklana. 16 In oana ke nga tia tia enenu in siyuk sel keiwo, 27 tuh Papa sifacna El ma lun faclu, elos tia pac ma lun faclu. 17 Eisalos nu lungse kowos. El lungse kowos mweyen kowos lungse sum sifacna ke ma pwaye. Kas lom ma pwaye. 18 Nga nga ac lulalfongi lah nga tuku sin God me. 28 Aok, nga supwaloselik nu fin faclu, oana ke kom supweyume nu tuku sin Papa me, ac nga tuku nu faclu; ac inge nga ac faclu. 19 Ac ke sripalos nga eisyuwot sifacna nu sum, som liki faclu, ac som nu yurin Papa." 29 Na mwet tumal tuh elos fah ku pac in sifacna eisaloswot na pwaye nu lutlut elos fahk nu sel, "Inge kom kaskas kalem na ac tia sum. 20 "Nga tia pre kaclos inge mukena, a nga oayapa orekmakin pupulyuk. 30 Inge kut etu lah kom tia enenu pre kaclos su lulalfongi keik ke sripen fahkak lalos. 21 sie mwet in kusen siyuk nu sum, mweyen kom etu ke Nga pre tuh elos nukewa fah ku in ma sefanna. Papa, ma nukewa. Ma se inge oru kut in lulalfongi lah kom tuku lela elos in muta in kut, oana ke kom muta in nga ac nga sin God me." 31 Jesus el topkolos ac fahk, "Ya kowos in kom. Lela elos in ma sefanna, tuh faclu fah lulalfongi lulalfongi inge? 32 Pacl se ac fah tuku, aok tuku tar, lah kom supweyume. 22 Wolana se ma kom tuh ase nu ke kowos nukewa ac fah fahsrelik, kais sie nu yen sel sik, nga sang nu selos, tuh elos fah ku in ma sefanna, fahkot nu suwos ma inge tuh in oasr misla yuruwos ke oana ke nga kom ma sefanna: 23 aok, nga muta in elos kowos kupasrme nu sik. Ke kowos muta faclu kowos ac ac kom muta in nga, tuh elos fah ku in ma sefanna, tuh kek. Tusraktu kowos in pulaik na! Nga kutangla faclu faclu fah ku in etu lah kom supweyume, ac lah kom tar!" lungse elos oana ke kom lungse nga. 24 "Papa! Kom eisalosma nu sik, ac nga lungse elos in wiyu yen nga muta we, tuh elos fah ku in liye wolana luk — wolana su kom ase nu sik, tuh kom lungse nga meet liki orekla faclu. 25 O Papa Suwoswo! Faclu tia etekom, a nga etekom, ac elos inge etu lah kom supweyume. 26 Nga fahkomyak tuh elos in etekom, ac nga fah tafwelana in oru, tuh lungse lom nu sik fah ku in oan in elos, ac tuh nga fah oayapa ku in muta in elos."

17 Tukun Jesus el fahk ma inge, el ngetak nu inkusrao ac fahk, "Papa, pa inge pacl sac ke kom ac fahkak wolana lun Wen nutum, tuh Wen fah oayapa fahkak wolana lom. 2 Tuh kom sang nu sel tuh in oasr ku lal fin mwet nukewa, tuh El fah sang moul ma pahtpat nu selos nukewa su kom sang nu sel. (aiōnios g166) 3 Ac kalmen moul ma pahtpat pa inge: in etekom, God pwaye sefanna, ac in etu Jesus Christ, su kom supwama. (aiōnios g166) 4 Nga fahkak tar, wolana lom nu faclu, ke nga aksafelya orekma ma kom ase nu sik in oru. 5 Inge, ye motom O Papa, sifilpa ase nu sik wolana lom — wolana su tuh oan yuruk ke nga muta yurum meet liki faclu orekla. 6 "Nga fahkomyak tuh elos su kom ase nu sik liki faclu in etekom. Elos tuh ma lom, ac kom eisalosme nu sik. Elos akos tar, kas lom, 7 ac inge elos etu lah ma nukewa kom ase nu sik tuku sum me. 8 Nga sang nu selos mwe fahkak ma kom tuh se nu sik, ac elos eis tar. Elos etu lah pwaye nga tuku yurum me, ac elos lulalfongi lah kom supweyume. 9 "Nga pre kaclos. Nga tia pre ke faclu, a kaclos su kom ase nu sik, mweyen elos ma lom. 10 Ma nukewa yuruk ma lom, ac ma nukewa lom ma luk; ac wolana luk sifyak kalem in elos. 11 Ac inge, tar, muta luk fin faclu ac nga fahsrot nu yurum.

18 Tukun Jesus el pre tar, el wi mwet tumal lutlut illa, ac som tupalla Infaci Srisrik Kidron. Oasr ima se in acn sac, ac Jesus ac mwet tumal lutlut elos utyak nu we. 2 Judas, el su ac tukakurulak Jesus, el etu acn sac, mweyen pus pacl Jesus ac mwet tumal lutlut elos tukeni we. 3 Ouinge Judas el som nu in ima sac, ac pwen sie un mwet mweun lun acn Rome welul, oayapa kutu mwet soan ke Tempul ma supweyukla sin mwet tol fulat ac mwet Pharisee. Elos us mwe mweun, lam ac kahp welulos. 4 Jesus el etu na ma nukewa ma ac sifyak nu sel, ouinge el kalukyang nu yorolos ac siyuk selos, "Su kowos suk an?" 5 Elos topuk, "Jesus lun Nazareth." El fahk, "Nga pa el." Judas el wi tu immasrlon un mwet sac. 6 Ke Jesus el fahk nu selos, "Nga pa el," elos kohlol ac topla nu infohk ah. 7 Jesus el sifilpa siyuk selos, "Su kowos suk an?" Ac elos fahk, "Jesus lun Nazareth." 8 Jesus el fahk, "Nga fahk tar, nu suwos lah nga pa el. Fin

nga pa kowos suk an, fuhlela mwet inge in som." (9 El kut lukun tia usalu nu yurum." 31 Pilate el fahk nu selos, fahk ouinge tuh in akpwaeiyuk kas se el tuh fahk meet: "Fin angan, kowos sifacna usal ac nununkal fal nu ke ma "Papa, tia sie selos su kom ase nu sik tuhlaik likiyu.") 10 sap lowos an." Elos topuk ac fahk, "Ma sap lowos, mwet Oasr cutlass se yorol Simon Peter, na el faesak ac sang Rome, tia lela nu sers in wotela sie mwet in anwuki." (paki sie sin mwet kulansap lun Mwet Tol Fulat, ac wotela 32 Ma inge sikyak in akpwaei ma Jesus el fahk ke el sracl layen layot. Inen mwet kulansap sac pa Malchus. fahkak luman misa ma el ac misa kac.) 33 Pilate el sifil 11 Jesus el fahk nu sel Peter, "Isongya cutlass nutum an utyak nu in lohm sel ac sap in utuku Jesus nu yorol, na el nu ke ma nukumyen! Mea, kom nunku mu nga ac tia nim siyuk sel, "Ya kom pa tokosra lun mwet Jew?" 34 Jesus ke cup in keok se ma Papa El se nu sik uh?" 12 Toko el topuk, "Ya ma na kom sifacna siyuk, ku mwet pa fahk mwet mweun Rome ac captain lalos, wi mwet soan lun nu sum keik?" 35 Pilate el topkol ac fahk, "Ya kom nunku mwet Jew, elos sruokilya Jesus ac kaprilya, 13 ac kololla mu nga sie mwet Jew? Mwet lom sifacna ac mwet tol meet nu yorol Annas. Annas pa papa tumun mutan kial fulat pa eiskomme nu sik. Mea kom orala uh?" 36 Jesus Caiaphas, su Mwet Tol Fulat ke yac sac. 14 Caiaphas pa el fahk, "Tokosrai luk uh tia ma lun facl se inge. Funu ma tuh sang kas in kasru nu sin mwet fulat lun mwet Jew lun faclu, mwet ma fahsr tukuk lukun anwuk in taranyu mu, ac fal tuh mwet sefanna in misa ke mwet nukewa. Iki poum mwet fulat lun mwet Jew. Mo. Tokosrai luk tia 15 Simon Peter ac sie pac mwet lutlut eltal fahsr tokol ma faclu!" 37 Ke ma inge Pilate el siyuk sel, "Fin angan, Jesus. Mwet lutlut se saya ah eteyuk sin Mwet Tol Fulat, ya tokosra se pa kom?" Jesus el topuk, "Kom pa fahk ouinge el welul Jesus utyak na nwe ke inkul lun Mwet mu tokosra se pa nga uh. Nga isusla ac tuku nu faclu ke Tol Fulat, 16 a Peter el mutana likin kalkal ah sisken na sripa se inge: in kaskas ke ma pwaye. Kutena mwet mutunpot ah. Na mwet lutlut se ngia el tufoki ac kaskas su ma lun ma pwaye elos porongeyu." 38 Pilate el siyuk, nu sin mutan kulansap se su karingin mutunpot uh, ac "Ac mea ma pwaye?" Na Pilate el sifil illa nu yurin mwet pwanulak Peter nu in kalkal ah. 17 Mutan sac fahk nu sel uh ac fahk nu selos, "Nga tia ku in konauk kutena ma Peter, "Ku kom tia sie sin mwet lutlut lun mwet sacn?" Peter el topuk, "Mo, tia nga." 18 Mwet kulansap ac mwet koluk lun mwet se inge. 39 Tusruktu in fal nu ke oakwuk topang elos tanak tari sie e ke mulut ke sripen arulana uh, yac nukewa ke pacl in Kufwen Alukela nga muta aksukosokyela sie mwet kapir nu suwos. Kowos lungse ohu, ac elos tu raunela ac langlung kac. Na Peter el welulosyang tu langlung. 19 Mwet Tol Fulat el lolngok nga in aksukosokyela tokosra lun mwet Jew?" 40 Elos sin Jesus ke mwet tumal lutlut ac ke lutu lal ah. 20 Ac (Barabbas el sie mwet pisrapasr sulallal.)

Jesus el fahk, "Pacl nukewa nga kaskas lemtulauk nu sin mwet uh. Luti luk nukewa orek in iwen lolngok ac in Tempul, yen mwet nukewa tukeni we. Wangin kutena ma nga fahk in lukma. 21 Na efu kom ku kusen siyuk sik? Siyuk sin mwet ma lohngyu ah lah mea nga fahk nu selos. Elos etu ma nga fahk." 22 Ke Jesus el fahk ma inge, sie sin mwet soan su tu we puokya likintupal ac fahk, "Kom ku kaskas angan nu sin Mwet Tol Fulat!" 23 Jesus el fahk nu sel, "Fin oasr ma nga fahk tuh sufal, akkalemye nu sers nukewa. A fin pwaye ma nga fahk uh, efu kom ku puokyu?" 24 Jesus el srakna kapir ke Annas el supwalla nu yorol Caiaphas, Mwet Tol Fulat. 25 Peter el srakna tu langlung insac, na kutu sin mwet uh fahk nu sel, "Ku tia kom pa sie sin mwet lutlut lun mwet sacn?" A Peter el sifil lafu ac fahk, "Mo, tia nga." 26 Sie sin mwet kulansap lun Mwet Tol Fulat, su sou lun mwet se ma Peter el pakela insrac ah, el kasla ac fahk, "Kom pa nga liye welul Jesus in ima sac — pwaye?" 27 Peter el sifilpa fahk, "Mo" — na in pacl sacna, won se kahkla. 28 Toang na in lotu sac, utukla Jesus liki lohm sel Caiaphas nu inkul fulat lun mwet Jew uh elos tuh tia wi utyak nu inkul fulat sac ke sripen elos tia lungse akfohfokfokyalos, elos in mau ku in mongo ke Kufwen Alukela. 29 Ouinge Pilate el ilme nu yorolos ac siyuk, "Mea kowos tukakin mwet se inge kac uh?" 30 Top lalos nu sel pa, "El funu tia orala sie ma koluk lulap,

19 Na Pilate el sap in utukla Jesus ac in sringsring el. 2 Mwet mweun uh pwelah tefuro se ke lah ma oasr otah kac ac oakiya fin sifal, na elos nokmulang ke nuknuk sronimmutuk loeloes se 3 ac tuku nu yorol ac fahk, "Paing kom, Tokosra lun mwet Jew!" Ac elos fahsryang ac srungluk ke paolos. 4 Pilate el sifilpa tufoki nu yurin mwet uh ac fahk, "Liye, nga ac usalu nu yuruwos tuh kowos in etu lah nga koflana konauk kutena ma koluk lun mwet se inge." 5 Ouinge Jesus el ilme, susuyang ke tefuro in otah sac ac nuknukyang ke nuknuk sronimmutuk loeloes sac. Pilate el fahk nu selos, "Liye! Pa inge mwet sac!" 6 Ke mwet tol fulat ac mwet topang lun Tempul elos liyal, elos wowoyak ac fahk, "Srupsrulak! Srupsrulak fin sakseng soko!" Pilate el fahk nu selos, "Kowos sifacna usal ac srupsrulak. Nga tia konauk kutena ma koluk lal." 7 Un mwet uh topuk ac fahk, "Oasr ma sap lasr ma fahk mu fal elan misa, mweyen el oru mu el Wen nutin God." 8 Ke Pilate el lohng ma se inge, el arulana sangeng liki meet ah. 9 El sifilpa utyak nu in lohm sel ac siyuk sin Jesus, "Kom tuku oya me?" Tuh Jesus el tiana topuk. 10 Pilate el fahk nu sel, "Ya kom ac tia kas nu sik? Esam, oasr ku luk in tulekomla ac oayapa in unikowi fin sakseng." 11 Jesus el topuk ac fahk, "God El funu tia asot ku nu sum, lukun wangin ku lom fuk. Ke ma inge, mwet se ma eisyuwot nu inpoum uh, mwatal yohk liki kom." 12 Ke Pilate el

lohg ma inge, el strike in suk elan tulalla Jesus. Tuh un mwet uh wowoyak ac fahk, "Kom fin tulalla, kalmac pa kom tia mwet kawuk lal Caesar! Kutenia mwet su oru mu el sie tokosra el lain Leum Fulat lun acn Rome!" 13 Ke Pilate el lohg kas inge, el pwanulla Jesus nu likin lohm ah, ac muta fin mwe muta in nununku in acn se ma pangpang "Falful Eot." (In kas Hebrew pangpang "Gabbatha.") 14 In paci sac apkuran in sun infulwen len ke len se meet liki Kufwen Alukela. Pilate el fahk nu sin mwet uh, "Pa inge tokosra lowos an!" 15 Elos wowoyak ac fahk, "Unilya! Unilya! Srupsrulak fin sakseng soko!" Pilate el siyuk selos, "Mea, kowos lungse nga in uniya tokosra lowos fin sakseng soko?" Mwet tol fulat elos topuk, "Tokosra sefanna lasr, pa Caesar!" 16 Na Pilate el eisalang Jesus nu selos elos in uniya fin sakseng. 17 Ouinge elos eisal Jesus, ac el illa ac sifacna usa sakseng lal, som nu ke acn se pangpang "Sri In Ahlunsut." (In kas Hebrew pangpang "Golgotha.") 18 Elos srupsrulak we fin sakseng soko, ac elos srupsrak pac mwet luo saya, sie lac ac sie lac, ac Jesus infulwa. 19 Pilate el simusla sie mwe fahkak ac sang in sripsyip ke sakseng soko ah. Kas el simusla kac uh pa, "Jesus Lun Nazareth, Tokosra Lun Mwet Jew." 20 Mwet pupsis riti, mweyen acn se Jesus el sripsyip we ah tia loes liki siti uh. Ma simla sac simla ke kas Hebrew, kas Latin, ac kas Greek. 21 Mwet tol fulat elos fahk nu sel Pilate, "Nik kom simis mu, 'Tokosra Lun Mwet Jew,' a wo in fahk mu, 'Mwet se inge fahk mu, Nga pa Tokosra Lun Mwet Jew.'" 22 Pilate el topuk, "Ma nga simusla tari ac wi na." 23 Tukun mwet mweyen elos srupsrulak Jesus tari fin sakseng, elos eis nuknuk lal ac kitalik nu ke ip akosr, kais sie ip nu sin kais sie selos. Elos eis pac nuknuk loeloes lal ma tollac ke ip sefanna, wangin kwatutu kac. 24 Mwet mweun elos fahk nu sin sie sin sie, "Wona kut in tia seseya, a kut susfa kac in konauk lah su ac la uh." Ma inge siyak in apkwayei Ma Simusla su fahk: "Elos kitalik nuknuk luk inmasrlolos Ac susfa ke nuknuk loeloes luk." Na pa inge ma mwet mweun elos oru. 25 Mwet su tu apkuran nu ke sakseng soko ah pa nina kial Jesus, tamtael lun nina kial, Mary mutan kial Clopas, ac Mary Magdalene. 26 Jesus el liye nina kial ac mwet lutlut se su el lungse ke eltal tukeni tu insac; na el fahk nu sin nina kial, "El inge el wen nutum." 27 Na el fahk nu sin mwet lutlut sac, "El inge el nina kiom." Tukun paci sac mwet lutlut sac eisal nina sac nu in lohm sel sifacna in muta yorol. 28 Ke paci se inge Jesus el etu lah ma nukewa aksafleyukla tari. In apkwayeye Ma Simusla el fahk, "Nga malu." 29 Ahlu se oan we, sessesla ke wain vinegar, ouinge twenyuki insroal se ke wain uh, na itukyang nu ke sak hyssop soko ac kokoyang nu ke oalul. 30 Jesus el nimya wain sac ac fahk, "Safla tari!" Na kipatu kwawal ac el fuhleak ngunal. 31 Len sac len Friday se, len in akoo nu ke Sabbath, na mwet fulat lun mwet Jew elos tia lungse mano inge in oanna fin sakseng ke len Sabbath,

mweyen Sabbath se inge arulana mutual nu selos. Ke ma inge elos siyuk sel Pilate elan lela elos in kotalik nien mwet ma sripsyip, ac eisya manolos liki sakseng uh.

32 Ouinge mwet mweun elos som koteaya nien mwet se meet ah, na toko mwet se akluo ma welul Jesus anwuki ah. 33 A ke paci se elos tuku nu yorol Jesus, elos liye lah el misa tari, ke ma inge elos tiana koto nial. 34 Ne ouinge, sie sin mwet mweun el fakisang osra natul ah nu ke la sial Jesus, ac in paci sacna srah ac kof tukenina sororla kacl. (35 Mwet se ma liye ke ma inge siyak el orek loh kac, tuh kowos in ku pac in wi lulafongi. Ma el fahk kac ma pwaye, ac el etu lah el kaskas pwaye.) 36 Ma inge orekla tuh in apkwayei Ma Simusla su fahk: "Tia sokofanna sri kacl fah kaptelek." 37 Ac oasr pac sie Ma Simusla su fahk, "Elos ac fah ngetang liye el su elos tuh fakisya." 38 Tukun ma inge Joseph, su sie mwet in siti srisrik Arimathea, el siyuk sel Pilate lah el ac ku in eisya monin Jesus. (Joseph el sie mwet fahsru tukun Jesus, tusrukutu in lukma, mweyen el sangeng sin mwet fulat lun mwet Jew.) Pilate el fahk nu sel mu el ku in eis mano sac, ke ma inge Joseph el som ac usla. 39 Nicodemus, mwet se su tuh som meet nu yorol Jesus ke fong, el welul Joseph, ac el us akuran paun siofok ke mwe keng luo inge: myrrh ac aloes akulamisiyak. 40 Mwet luo inge eis monin Jesus ac pwella ke nuknuk linen wi mwe keng, fal nu ke ouiya lun mwet Jew ke akeoyen sie mano nu ke pukpuki. 41 Oasr sie ima ke acn se ma Jesus el anwuki we, ac in acn sac oasr kulyuk na sasu se su soenna oasr mwet pukpuki loac. 42 Ke sripen luf sac oan apkuran, oayapa ke sripen len se inge len se meet liki len Sabbath, elos filiya monin Jesus we.

20 Toang na ke lotutang in Sunday, ke srakna lohsrlos, Mary Magdalene el som nu ke kulyuk ah tuh liyauk lah eot sac ipisyukla liki mutun kulyuk sac. 2 El kasrusr som nu yorol Simon Peter ac mwet lutlut se ngia su Jesus el lungse, ac fahk nu seltal, "Elos eisalla Leum liki kulyuk ah, ac kut tia etu lah elos fililya oyal!" 3 Na Peter ac mwet lutlut se ngia eltal som nu ke kulyuk ah. 4 Eltal tukeni kasrusr, a mwet lutlut se ngia mui lukel Peter ac sun kulyuk ah meet. 5 El kui nu ten ac liyauk nuknuk linen ah, tusrukutu el tiana utyak nu loac. 6 Ac Simon Peter el tuku tokol ac suwosla na nwe in kulyuk ah. El liye nuknuk linen oan we 7 ac nuknuk se ma sang pwelah insifen Jesus ah — tia wi nuknuk linen uh oan, a limlimla na oan saya. 8 Na mwet lutlut se ngia ma sun kulyuk ah meet, el utyak pac nu in luf uh. El liye ac lulafongi. (9 Eltal soenna kalem ke Ma Simusla ma fahk mu el enenu na in moulyak liki misa.) 10 Na mwet lutlut luo ah folokla nu lohm seltal ah. 11 Mary el tu na tung likin kulyuk ah. Ke el srakna tung, el suwoli ac ngetang nu in luf sac. 12 ac liyauk lipufan luo nuknuk fasfasr. Eltal muta yen se ma monin Jesus tuh oan we ah, sie ke acn sifal oan we, ac sie ke acn nial oan we. 13 Eltal ciyuk col, "Mutau, ofu kom ku tung?" Mary el tonpu ac

20 Toang na ke lotutang in Sunday, ke srakna lohsrlosr,
Mary Magdalene el sem nu ke kulyuk ah tub livaук

Mary Magdalene el som nu ke kulyuk ah tuh liyauk
lah eot sac ipisyukla liki mutun kulyuk sac. 2 El kasrusr
som nu yorol Simon Peter ac mwet lutlut se ngia su
Jesus el lungse, ac fahk nu seltal, "Elos eisalla Leum
liki kulyuk ah, ac kut tia etu lah elos fililya oya!" 3 Na
Peter ac mwet lutlut se ngia eltal som nu ke kulyuk ah.
4 Eltal tukeni kasrusr, a mwet lutlut se ngia mui lukel
Peter ac sun kulyuk ah meet. 5 El kui nu ten ac liyauk
nuknuk linen ah, tusrukta el tiana utyak nu loac. 6 Ac
Simon Peter el tuku tokol ac suwosla na nwe in kulyuk
ah. El liye nuknuk linen oan we 7 ac nuknuk se ma sang
pwelah insifer Jesus ah — tia wi nuknuk linen uh oan,
a limlimla na oan saya. 8 Na mwet lutlut se ngia ma
sun kulyuk ah meet, el utyak pac nu in luf uh. El liye ac
lulalfongi. (9 Eltal soenna kalem ke Ma Simusla ma fahk
mu el enenu na in mouljak liki misa.) 10 Na mwet lutlut
luo ah folokla nu lohm seltal ah. 11 Mary el tu na tung
likin kulyuk ah. Ke el srakna tung, el suwoli ac ngetang
nu in luf sac, 12 ac liyauk lipufan luo nuknuk fasfrasr.
Eltal muta yen se ma monin Jesus tuh oan we ah, sie ke
acn sifal oan we, ac sie ke acn nial oan we. 13 Eltal
siyuk sel, "Mutan, efu kom ku tung?" Mary el topuk ac

fahk, "Elos usalla Leum luk, ac nga tia etu acn elos fililya we!" **14** Na el tapulla ac liyalak Jesus tu insac, tusruktu el tiana akilen lah Jesus. **15** Jesus el siyuk sel, "Mutan, "Wanginna." **16** El fahk nu selos, "Sisla kwa lowos an nu efu kom ku tung? Su kom suk an?" Mary el nunku mu el yem oh, na ac fah oasr ma kowos sruokya." Ouinge elos mwet ima se, ouinge el fahk nu sel, "Fin kom pa usalla, sisla, ac koflana amakunak mweyen arulana pukanten ik. fahk nu sik acn kom filillya we, ac nga fah som eisal." **17** **18** Mwet lutlut se ma Jesus el lungse el fahk nu sel Peter, Jesus el fahk nu sel, "Mary!" Mary el forang nu sel ac "Leum pa ingo!" Ke Peter el lohng lah Leum, el sifilpa fahk ke kas Hebrew, "Rabboni!" (Kalmac pa "Mwet Luti.") nokomang nuknuk lik lal (mweyen el tuh sarukla) ac Jesus el fahk nu sel, "Nik kom sruokywi, mweyen atula nu in kof ah. **19** **20** Oak soko ah tia oan loes liki finmes nga soenna sowak nu yurin Papa. Tusruktu, fahla nu uh — sahp ac yact siofok ma. Na mwet lutlut ngia kalang yurin mwet lili ac fahk nu selos lah nga sowak nu yurin nu finmes ah, amakin kwa ah, sessesla ke ik. **21** Ke elos Papa tumuk ac Papa tumalos, God luk ac God lalos." **22** **23** sroila nu finmes ah elos liye e mulut se we, ac ik oan fac, Ouinge Mary Magdalene el som ac fahk nu sin mwet ac oasr pac bread. **24** **25** Na Jesus el fahk nu selos, "Use tumal lutlut lah el liyalak Leum, ac el srumun ma Jesus el kutu ik ma kowos tufahna sruokya an." **26** Simon Peter tuh fahk nu sel ah. **27** **28** Ke eku in len Sunday sac, mwet el sroang nu fin oak ah, ac amakin kwa ah nu finmes ah lutlut elos tukeni in sie acn ac lakiya strunguh mweyen sessesla ke ik lulap — ik siofok lumngaul tolulu nufon. Ne elos sangeng sin mwet fulat lun mwet Jew. Na Jesus el arulana pukanten, nwek sac tiana mihsalik. **29** **30** Jesus el tuku ac tu inmasrlilos ac fahk, "Misla nu suwos." **31** **32** fahk nu selos, "Fahsru mongo." Tia siefanna sin mwet Tukun el fahk ma se inge, el kolang paol ac fahkak pac lutlut ah pulaik in siyuk lah su el uh, mweyen elos etu la siyal nu selos. Mwet tumal lutlut elos arulana engan lah el pa Leum. **33** **34** Jesus el som ac eis bread, ac sang ke elos liye Leum. **35** Jesus el sifil fahk nu selos, "Misla nu selos. El oru oapanaka ke ik ah. **36** Pa inge paci se nu suwos. Oana ke Papa El supweyume, ouinge nga aktolu Jesus el sikiyang nu sin mwet tumal lutlut tukun supwekowosla." **37** **38** Na el mongyang nu faclos ac fahk, akmoulyeyak el liki misa. **39** **40** Tukun elos mongo tari, "Kowos eis Ngun Mutual. **41** **42** Kowos fin nunak munas ke Jesus el siyuk sel Simon Peter, "Simon wen natul John, ma koluk lun mwet, elos fah eis nunak munas. Kowos fin ya kom lungse nga yohk liki lungse lun mwet inge nu tia nunak munas nu selos, elos ac tia pac eis nunak sik uh?" El topuk, "Aok, Leum, kom etu lah nga lungse munas." **43** Thomas (su pangpang pac Fak,) el wangin kom." Jesus el fahk nu sel, "Karinganang sheep fusr yorolos ke Jesus el sikiyang nu selos. **44** **45** Ouinge elos nutik." **46** **47** Jesus el fahk nu sel paci se akluo, "Simon fahk nu sel, "Kut liyal Leum!" Thomas el fahk nu selos, wen natul John, ya kom lungse nga?" El topuk, "Aok, "Nga fin tia liye inken kinet in osra inpaol ah, ac filiya kufinpouk fin kinet ah, ac isongang pouk nu ke la sial, sel, "Karinganang sheep nutik." **48** **49** Jesus el fahk paci se nga ac tia lulalfongi." **50** **51** Wik se toko mwet lutlut elos aktolu, "Simon wen natul John, ya kom lungse nga?" **52** **53** sifilpa tukeni in lohm ah, ac Thomas el welulos. Strunguh Peter el mutawauk toasrla mweyen Jesus el siyuk sel uh lakiuki, a Jesus el tuku ac tu inmasrlilos ac fahk, paci aktolu, "Ya kom lungse nga?" Ke ma inge el fahk nu "Misla nu suwos." **54** **55** Na el fahk nu sel Thomas, "Filiya sel, "Leum, kom etu ma nukewa; kom etu lah nga lungse kufinpoum inse inge, ac liye pouk. Na asroema poum ac kom!" Jesus el fahk nu sel, "Karinganang sheep nutik." isongang nu ke la siuk. Nimet kom alolo, a lulalfongi na!" **56** **57** Nga fahk na pwaye nu sum: paci se ke kom mwet **58** **59** Thomas el fahk nu sel, "Leum luk ac God luk!" **60** **61** fusr, kom sifacna loskomi ac fahsru nu yen kom lungse Jesus el fahk nu sel, "Ya kom lulalfongi mweyen na kom som nu we. Tusruktu ke paci se kom matuoh, kom ac liyeyu? Insewowo elos su tiana liyeyu a elos lulalfongi" **62** **63** asroela poum ac sienia mwet fah loskomi ac pwen kom **64** **65** Jesus el oru pac mwenmen puspis ye mutun mwet nu yen kom tia lungse fahsru nu we. **66** **67** (Ke Jesus el fahk tumal lutlut, a tiana simla in book se inge. **68** **69** Tusruktu ouinge, el fahkak luman misa ma Peter el ac mau sun ac ma inge simla tuh kowos fah ku in lulalfongi lah Jesus pa asroela poum ac sienia mwet fah loskomi ac pwen kom Christ, Wen nutin God, ac tuh ke lulalfongi lowos in el, "Fahsru tukuk!" **70** **71** Peter el tapulla ac liyauk mwet lutlut se ma Jesus el lungse yohk ah fahsryak tokol — mwet se ma tuh keyang nu sin Jesus ke mongo in eku se safla ac siyuk sel, "Leum, su ac tukakinkomyak uh?" **72** **73** Ke Peter el liyalak, el siyuk sin Jesus, "Leum, ac mwet se inge ac mea?" **74** **75** Jesus el topkol ac fahk, "Nga fin lungse elan moul nwe ke nga foloko, mea lom nu kac? Fahsru tukuk!" **76** **77** Ouinge kas se fwackelik inmasrlon mwet su fahsru tukun Jesus lah mwet lutlut se inge ac tiana misa. **78** **79** Tusruktu Jesus el tiana fahk mu el ac tia misa. El fahk mu, "Nga fin lungse elan moul nwe ke nga foloko, mea

21 Tukun ma inge, Jesus el sifil sikiyang paci se nu sin mwet tumal lutlut sisken Lulu Tiberias. El sifacna fahkulak ouinge. **22** Simon Peter, Thomas (su pangpang Fak), Nathanael (mwet Cana in Galilee), wen luo natul Zebedee, ac luo pac sin mwet tumal lutlut lun Jesus elos tuh tukeni we. **23** Simon Peter el fahk nu sin mwet inge, "Nga ac som patur." Elos fahk nu sel, "Kut ac wi kom." Ke ma inge elos kalla fin solo oak, tusruktu ke fong sac nufon elos tiana sruokya soko ik. **24** Ke tufahna lenelik,

lom nu kac?" **24** Pa inge mwet lutlut se ma orek loh ke ma inge, ac el pacna pa simusla ma inge; ac kut etu lah ma el fahk uh pwaye. **25** Inge, pukanten pac ma saya ma Jesus el oru. Fin simisyukla nukewa kais sie, nga pangon faclu nufon ac tia ku in nwauk book ma ac simisyukla inge.

Orekma

1 Nu sum, Theophilus: In book se luk meet ah, nga tuh simusla ma nukewa su Jesus el tuh oru ac luti nu sin mwet uh ke el mutawauk orekma lal. **2** nwe ke na sun len se ma tuh utukyak el nu inkusrao. Meet liki utukyak el, ke ku lun Ngun Mutual el sang kas lal nu sin mwet el tuh sulela in mwet sap lal. **3** Ke lusen len angngaul tukun el misa, el tuh sikyang nu selos pacl na pus in ouiya su liksreni na akpwayeri lah pwaye el sifil moulyak. Elos liyal, ac el kaskas nu selos ke Tokosrai lun God. **4** Ac ke el srakna muta yorolos, el fahk sap soko inge nu selos: "Nimet som liki acn Jerusalem, a kowos in soano na mwee kite se su nga tuh fahk nu suwos, su Papa El wulela kac. **5** John el tuh baptais ke cof, a in len ekasrna fahsru, kowos ac fah baptais ke Ngun Mutual." **6** Ke mwet sap elos tukeni nu yurin Jesus, elos siyuk sel, "Leum, ya kom ac folokonak tokosrai lun mwet Israel ke pacl se inge?" **7** Jesus el fahk nu selos, "Pacl uh, ac ma ac orek uh, oakwuk ke ku lun Papa tumuk, ac tia ma lowos in etu lah ma inge ac sikyak ngac. **8** Tusrukta kowos ac fah eis ku ke Ngun Mutual ac tuku nu fowos, ac kowos ac fah mwet loh keik in acn Jerusalem, ac in acn Judea nufon, oayapa Samaria, ac nu in acn nukewa fin faclu." **9** Tukun el fahk ma inge tari, utukyak el nu inkusrao ye mutualos, na pukunyeng se kosrala lukelos. **10** Elos srakna suuya acn lucng ke utukyak el ah, na mwet luo sikme welulosyang, nukum nuknuk na fasfas. **11** ac fahk, "Mwet Galilee, efu kowos tu nget na nu lucng? Jesus se ma utukla liki kowos nu inkusrao inge, ac fah sifilpa foloko in lumah se na ma kowos liye el som nu inkusrao kac ah." **12** Na mwet sap elos folokla nu Jerusalem liki fineol Olive, su lusa oasr ke tafun mael. **13** Elos folokla nu in siti uh, ac utyak nu in lohm se elos muta we ah: Peter, John, James ac Andrew, Philip ac Thomas, Bartholomew ac Matthew, James wen natul Alphaeus, Simon mwet Zealot, ac Judas wen natul James. **14** Elos inge kwacna tukeni nu sie in pre, wi mutan uh, ac Mary nina kien Jesus, ac mukul wial ah. **15** In kutu len tok, un mwet lulalfongi elos toeni — sahp ac oasr mwet siofok longoul nufon — na Peter el tuyak in sramsrar. **16** El fahk, "Mwet lili ac lulu, ac nuna akpwayeriuk Ma Simusla se ma fahk ke Ngun Mutual tuh palye in kas lal David, ke ma ac sikyak kacl Judas, mwet se ma pwanulos su sruokilya Jesus ah. **17** Judas el tuh sie sesr, ke sripen solla el in wi ipeis ke orekma se inge." **18** (Mani se ma Judas el tuh eis ke sripen ma koluk se ma el orala, el sang molela sie ipin acn. Acn sacna pa el tuh putatla ac misa we, ac sial fokelik ac koanonsial nufon raki. **19** Mwet nukewa su muta Jerusalem elos lohng ke ma inge, ouinge in kas lalos sifacna elos pangon ipin acn sac Akeldama, su kalmac pa "Acn Moulla ke Srah.") **20** "Tuh simla in book in Psalm, 'Lela lohm sel in pisinmala; Ac in wangin mwet

muta we,' Oayapa simla mu, 'Lela sienia mwet in eis orekma lal.' **21** "Ke ma inge enenu na tuh sie sin mwet ma wi kut na fufahsryesr ke pacl Jesus el muta yorosr, **22** mutawauk na oe ke pacl ma John el tuh fahkak mwe lutu lal ke baptais, nwe ke utukyak Jesus liki kut nu inkusrao. Mwet ouinge se pa enenu in wikutyang in orek loh ke moulyak lun Jesus Christ." **23** Ouinge elos sulela mwet luo: Joseph (su pangpang pac Barsabbas ku Justus), ac Matthias. **24** Na elos pre ac fahk, "O Leum, kom etu nunak lun mwet nukewa. Ke ma inge, ikasla nu sesr lah su sin mwet luo inge kom sulela **25** in eis orekma lun mwet sap in aolul Judas, su som tari nu in acn fal nu sel." **26** Tari na elos susfa ke mwet luo inge, ac oayang nu sel Matthias, su weang mwet sap singoul sie ah.

2 Ke sun len in Pentecost, mwet lulalfongi nukewa fahsreni nu in acn sefanna. **2** In pacl sacna sie pusra lulap kasla yen engyeng uh, oana pusren sie eng na upa, ac nwakla in lohm se elos muta loac ah nufon. **3** Na elos liye kutu ma su oana luman loh ma firir, su fahsrelik ac tuhwi fin kais sie mwet in acn sac. **4** Elos nukewa sessesla ke Ngun Mutual ac mutawauk in kaskas ke kutena kain in kas, oana ke Ngun sang nu selos in fahk. **5** Oasr mwet Jew su muta in Jerusalem, mwet lun alu, su tuku liki mutunfacl nukewa fin faclu. **6** Ke elos lohng pusra se inge, sie u na lulap fahsreni nu in acn sac. Elos nukewa arulana lut, mweyen kais sie selos lohng ke mwet lulalfongi inge elos sramsrar ke kas lalos sifacna. **7** Ke lut lulap ac fwefela lalos elos fahk, "Mwet inge su kaskas ouinge uh elos mwet Galilee! **8** Na fuka tuh kut lohng elos sramsrar ke kain in kas lun kais sie mutunfacl sesr uh? **9** Kut mwet Parthia, Media, ac Elam; oayapa Mesopotamia, Judea, ac Cappadocia; Pontus ac Asia, **10** oayapa liki acn Phrygia ac Pamphylia, liki Egypt ac kutu acn in Libya ma apkuran nu ke siti Cyrene. Kutu sesr ma tuku Rome me **11** kut isusla mwet Jew, a kutu sesr forla in wela alu lun mwet Jew. Ac kutu sesr tuku liki acn Crete ac Arabia. Ne ouinge a kut nukewa lohng ke elos sramsrar ke kain in kas nukewa lasr, ke orekma yohk su God El ori!" **12** Ke lut lulap ac fohsak lalos, elos asiyuki na inmasrilos, "Mea kalmen ma inge?" **13** A kutu sin mwet uh aksruksruk ke mwet lulalfongi, ac fahk mu, "Mwet inge sruhi!" **14** Na Peter el tuyak wi mwet sap singoul sie, ac fahkak ke sie pusra lulap nu sin un mwet uh: "Mwet Jew wiasr, ac kowos nukewa su muta in Jerusalem, porongeyu ke nga ac aketeya kalmen ma inge nu suwos. **15** Mwet inge tia sruhi oana ke kowos nunku an; tufahna ao eu ke lotutang uh pa inge. **16** A pwayeriya uh, pa inge ma se mwet palu Joel el tuh fahk kac: **17** 'God El fahk, Pa inge ma nga ac oru ke len safla uh, Nga fah oru tuh ngnun mutual luk in tuku nu fin mwet nukewa. Wen nutuwos ac acn nutuwos elos ac fah sulkakin kas luk; Mukul fusr lowos elos ac fah liye aruruma sin God me, Ac mukul matu lowos elos ac

fah mwemei ma pwaye lun God. **18** Aok, finne mwet kulansap luk, mukul ac mutan, Nga ac fah sang ngun luk nu faclos in len ingo, Ac elos ac fah wi pac sulkakin kas Luk. **19** Nga ac fah oru ma usrnguk in acn engyeng uh, Ac ma sakirik fin faclu ten. Ac fah oasr pac srah, e, ac kulars matoltol; **20** Faht uh ac fah lohsrla, Ac malem uh srusrala oana srah, Meet liki Len lulap ac wolana lun Leum ac fah tuku. **21** Na kutena mwet su pang in suk kasru sin Leum elos fah moul! **22** "Kowos mwet Israel, porongo kas luk! Jesus lun Nazareth el sie mwet, su ku lulap lal apkwayeyiuk tari ye motowos nukewa ke mwenmen ac orekma usrnguk su God El sang ku nu sel in oru. Kowos sifacna etu ma inge, mweyen orek inmasrlowos. **23** God El sifacna oakya meet lah El ac eisalot Jesus nu inpowos, ac kowos sang tuh mwet koluk in unilya fin sakseng soko. **24** Tusruk God El akmoulyalak liki misa, ac aksukosokyal liki ku lun misa, mweyen misa tia ku in sruokilya oana sie mwet kapir. **25** Tuh David el fahk ouinge kacl, 'Nga liye Leum God ye mutuk in pacl nukewa; El apkuran nu sik, ac nga ac fah tiana fosrnge. **26** Ke ma inge nga arulana insewowo, Ac kas luk sessesia ke engan. Mensis nga ac finne misa, A nga fah in se misla ke sripen finsrak luk, **27** Mweyen kom ac fah tiana sisulya in facl lun mwet misa; Kom ac fah tia lela mwet kulansap oaru lom in kulawi in kulyuk uh. (**Hadés g86**) **28** Kom fahkak tari nu sik inkaneke nu ke moul, Ac apkuran lom nu sik ac fah nwekyula ke engan." **29** "Mwet lili luk, nga enenu in kaskas na kalem nu suwos kacl David, papa matu pwengpeng tumasr. El tuh misa ac pukpuki, ac kulyuk lal uh pa na oan yorosr nwe misenge. **30** El sie mwet palu, ac el etu ma God El wuleang nu sel ah: God El orala wulela na ku se nu sel mu El ac fah oru tuh sie sin fita natul pa ac tokosra oana el. **31** David el liye ma God El ako in oru inge, ouinge el kaskaskin sifil moulyak lun Christ ke el fahk mu, 'Tiana sisuykla el in facl sin mwet misa; Manol tuh tiana kulawi oan inkulyuk uh.' (**Hadés g86**) **32** God El tuh akmoulyauk Jesus se inge liki misa, ac kut nukewa mwet loh kac. **33** Akmoulyeyukyak el tari nu ke lac po layot sin God Papa tumal, ac el eis Ngun Mutual sin God, oana ke tuh wiliyukyang nu sel kac. Ma kowos liye ac lohng inge pa mwe sang se inge su El supwama nu facsr. **34** Mweyen tia David pa tuh som nu lucng ah; a David el tuh fahk, 'Leum God El fahk nu sin Leum luk: Muta inge, ke lac po layot sik, **35** Nwe ke nga filiya mwet lokoalok lom in oana ma loangeyen niom." **36** "Ke ma inge, wona kowos mwet Israel nukewa in arulana etu kalem, lah Jesus se inge su kowos srupusrak fin sakseng, pa God El orala tuh elan Leum ac Christ!" **37** Ke mwet uh lohng ma inge, arulana fakisya insialos, na elos fahk nu sel Peter ac mwet sap ngia, "Mwet lili, mea kut ac oru uh?" **38** Peter el fahk nu selos, "Kais sie suwos enenu in forla liki ma koluk lal, ac baptaisla inen Jesus Christ, tuh ma koluk lowos fah nunak munas nu suwos; ac kowos fah eis mwe kite lun

God ke Ngun Mutual. **39** Tuh wulela lun God orekla nu suwos ac nu sin tulik nutuwos, oayapa mwet nukewa su muta yen loessula — elos nukewa su Leum God Luk. **40** Peter el kfaffe ouinge nu selos ke kas in akku puspis saya, ac fahk, "Sifacna molikowosla liki mwe kai su ac sikiyak nu sin fwil se inge Peter ac baptaisla, ac akuran tolu tausin mwet pa wela u arulana koluk." **41** Mwet puspis selos lulalfongi kas lal ac lutlut sin mwet sap uh, oayapa aengani yurin sie sin sie, ac wi pac ipeis ke kufwa in kunsalik bread, ac pre. **42** Elos arulana eisalosyang in porongo ac mwet uh arulana lut ke ma inge. **44** Mwet lulalfongi nukewa elos arulana insese ac tukeni akasrui sie sin sie ke ma lalos. **45** Elos kukakunla acn ac ma lalos, ac kitalik mani kac uh nu sin mwet nukewa, fal nu ke lupan enenu lun kais sie. **46** Len nukewa elos tukeni nu in Tempul, ac ke pacl in mongo elos tukeni in lohm selos ke engan ac inse pusisel. **47** Elos kaksakin God ac elos ohi yurin mwet nukewa. Ac Leum El apkusyelik mwet in u sac len nukewa ke mwet su moliyukla.

3 Sie len ah Peter ac John som nu in Tempul ke ao tolu tafun len tok, ke pacl in pre. **2** Ke eltal sun mutunoa su pangpang Mutunoa Oasku, eltal liye sie mukul muta we, su nuna ul nial oe ke el isusla me. Len nukewa ac utukla el nu ke mutunoa sac elan muta ngusr mani sin mwet su uteyak nu in Tempul uh. **3** Ke el liye lah Peter ac John ac uteyak, el ngisraltal. **4** Eltal ngetang suilya, na Peter el fahk nu sel, "Ngetma nu sesr!" **5** Na el ngetang ac nunku mu eltal ac kital. **6** Ac Peter el fahk nu sel, "Wangin na pwaye mani yuruk, tuh nga ac sot nu sum ma su oasr yuruk: Ke inen Jesus Christ lun Nazareth, nga sap kom in tuyak ac fahs!" **7** Na el sruokeya lac paol layot, ac tulokunulak. In pacl sacna nial ac kapsran nial kui. **8** El sroak tu, ac mutawauk in fahsr. Na el welult uteyak nu in Tempul, fahsr ac srosro ac kaksakin God. **9** Mwet in acn sac liye ke el fahs ac kaksakin God, **10** ac ke elos akilenak lah el pa mwet ul se ma muta ngusr ke Mutunoa Oasku ah, elos nukewa lut ac fwefela ke ma sikiyak nu sel. **11** Ke mwet sac sripriplana kacl Peter ac John fin Sawalsrisr lal Solomon, mwet uh fwefela ac kasrusr nu yorolatal. **12** Ke Peter el liye mwet uh, el fahk nu selos, "Mwet Israel wiasr, efu ku kowos lut ke ma inge, ac efu kowos ku ngetma suikuti? Ya kowos nunku mu ku lasr, ku wo lasr sifacna pa oru ma inge?" **13** God lal Abraham, Isaac, ac Jacob, God lun mwet matu lasr somla, pa nawella Jesus, Mwet Kulansap lal, ke wolana mutual. Tusrukta kowos tuh eisalang nu sin leum fulat lun acn uh, ac kowos lusulla ye mutual Pilate, finne Pilate el tuh sulela tari in aksukosokyalla. **14** Jesus el sie mwet mutual ac suwoswos, a kowos srungal ac sisella, ac siyuk sel Pilate elan wi nunak lowos an ac tulala sie mwet akmas. **15** Kowos tuh uniya mwet se ma ac kol mwet uh nu ke moul, tuh pa God El akmoulyalak liki misa — ac

kut mwet loh nu ke ma inge. **16** Ku lun inen Jesus pa lah mwet se tu ye motowos inge el kwela na pwaye ke sang ku nu sin mwet ul se inge. Sikyak ma su kowos sripen ku lun inen Jesus Christ lun Nazareth, su kowos liye ac etu inge ke sripen lulalfongi ke inel. Lulalfongi tuh uniya fin sakseng, ac su God El akmoulyauk liki ke Jesus pa akkeyalla, oana ke kowos nukewa liye. **17** misa. **11** Jesus pa Ma Simusla uh tuh kaskas kac, ma "Ac inge, mwet lili luk, nga etu lah ma kowos ac mwet fahk mu, 'Eot se ma kowos mwet musa uh pilesru Sikyak kol lowos tuh oru nu sin Jesus, orekla ke sripen nikin tuh pa yohk sripa oemeet uh.' **12** El mukena pa oasr ku lowos. **18** God El nuna fahkak oemeet sin mwet palu lai in molela mwet uh. Fin faclu nufon, wangin sie ine nukewa lah Christ el ac enenu in keok; ac El apkwayei saya su God El sang ku nu se in molikutla." **13** Mwet ke ma sikyak inge. **19** Ke ma inge, kowos in aulyak ac ke Un Mwet Pwapa Fulat arulana fwefela ke elos liye forla nu sin God, tuh El fah nunak munas ke ma koluk lapan pulaik lai Peter ac John, yokna ke elos liye lah lowos. Kowos fin aulyak, **20** na Leum God El ac fah eltal mwet na lusrongten ac tia wi lutlut. Na elos tufah oru in oasr pacl in aksasuyeyuk ngunuwu, ac El ac fah akilenaik lah mwet luo inge tuh welul Jesus meet. **14** supwalma Jesus, aok Christ su El nu sulella tari keiwo. Tusruk wangin ma elos ku in fahk, mweyen elos liye na **21** Enenu elan mutana inkusrao nwe ke na sun pacl fal in mwest se ma akkeyeyukla ah tu yorol Peter ac John. **15** aksasuyeyuk ma nukewa, oana ke God El tuh wulela Na elos sap eltal in som liki nien pwapa fulat lalos, ac meet sin mwet palu mutual lai. (aiōn g165) **22** Mweyen Moses el tuh fahk, 'Leum God lowos El ac fah supwama elos mutawauk in sramsrā inmasrlolos sifacna. **16** Elos sie mwet palu oana ke El tuh supweyume, ac el ac fah Mwet nukewa in acn Jerusalem etu ke mwenmen ma sienia sin mwet lowos. Kowos enenu in akos ma nukewa orek inge lah eltal pa oru uh, ac kut tia ku in lafu mu ma el sap kowos in oru. **23** Kutena mwet su tia akos tia pwaye. **17** Tusrukut, kut ku in kai mwet inge in tia mwet palu sac ac fah sriyukla liki mwet lun God uh, ac sifil kaskas nu sin kutena mwet ke inen Jesus, tuh in kunausyukla.' **24** Ac mwet palu nukewa su oasr kas tia fahsrelik pweng se inge nu saysa." **18** Ouinge elos sin God nu se, welulang pac Samuel ac elos su tuku sifilpa pangnoltalak nu in lohm uh, ac fahk nu seltal tokol, elos tuh wi fahkelik ma sikyak in pacl inge uh. **25** eltal in tiana sifil kaskaskin, ku lut, ke inen Jesus. **19** Wuleang lun God ma El tuh orala sin mwet palu lai, ma Na Peter ac John topkolos ac fahk, "Kowos in sifacna inge ma nu suwos, ac kowos wi pac ipeis ke wulela se nunku lah pia ma ac wo sin God — in akos kowos, ku su God El tuh oakiya yurin mwet matu lowos meet ah. in akos God? **20** Kut tia ku in tia fahk ma kut sifacna Oana ke El tuh fahk nu sel Abraham mu, 'Ke fita lom liye ac lohng uh.' **21** Na Un Mwet Pwapa Fulat sifilpa nga fah akinsewowyoye mwet nukewa faclu.' **26** Ouinge sang kas in kai yohk liki meet, ac fuhlelosia. Elos akilen God El tuh sulela Mwet Kulansap se lai, ac supwalma nu lah elos tia ku in konauk pac sie sripa in kaeltal kac, yuruwos emeet, in tuh akinsewowyoye kowos ke el oru kowos nukewa in forla liki orekma koluk lowos."

4 Peter ac John srakna sramsrā nu sin mwet uh ke kutu mwet tol, ac mwet se ma sifén mwet topang ke Tempul uh, ac kutu mwet Sadducee elos tuku. **2** Elos toasr ke sripen mwet sap luo ah lutu nu sin mwet uh lah Jesus el akmouleyukyak liki misa, mweyen ma inge mwe apkwayeye lah mwet misa uh ac sifil moulyak. **3** Ouinge elos sruoktal uh ac siseltalang nu in presin nu ke len tok ah, mweyen apkuran in fongeni. **4** Tusrukut pus sin mwet ma lohng lutu latal uh lulalfongi; ac pisen mwet ke u sac apkuran in sun tausin limekosr. **5** In len se tok ah, mwet kol lun mwet Jew ac un mwet matu ac mwet lutu Ma Sap elos fahsreni nu Jerusalem. **6** Elos osun nu sel Mwet Tol Fulat Annas, oayapa Caiaphas, John, Alexander ac kutu pac mwet in sou lun Mwet Tol Fulat. **7** Elos sap mwet sap luo ah in tu ye mutualos, na elos siyuk seltal, "Ma ya ku se lomtal an, ku inen su komtal orekma in oru ma inge uh?" **8** Peter el sessesa ke Ngun Mutual, ac el topuk nu selos ac fahk: "Mwet kol lun mwet uh, ac mwet matu: **9** kowos fin kusen siyuk nu sesr misenge ke orekma wo su orekla nu sin sie mwet ul, ac lah akkeyeyukla el fuka, **10** lela kowos nukewa in etu, ac mwet Israel nukewa in etu pac,

se elos toeni we ah kusrusryak. Elos nukewa sessesla oasr ke u lun mwet Sadducee, elos arulana sokyak sin ke Ngun Mutual, ac mutawauk in fahkak kas lun God ke mwet sap uh, ouinge elos wotel a selos in lainulos. **18** pulaik. **32** Un mwet lulalfongi uh elos nunak se ac inse sefanna in ma nukewa. Wangin sie inmasrlolos fahk mu **19** Tusruku in fong sac, lipufan se lun Leum God ikasla ma lal uh ma lal sifacna, a elos nukewa tukenina ke presin uh, ac kolla mwet sap uh liki nien kapir uh, ac ma lalos nukewa. **33** Ke ku lulap mwet sap elos fahkak fahk nu selos, **20** "Kowos som ac tu in Tempul, ac fahk kalem ke moulyak lun Leum Jesus, ac God El arulana akinsewowyolos nukewa. **34** Wangin sie mwet ke u sac presin uh, ac toang na ke lotu oasr enenu la ke kutena ma. Elos su oasr acn ku lohm tok ah, elos uteyak nu in Tempul ac mutawauk in lut. se, elos kukakunla ac use mani ma elos eis kac, **35** ac Mwet sap elos akos ma el fahk, ac toang na ke lotu sang nu sin mwet sap uh, na mani inge kitakateliq nu sin matu lun mwet Jew nu ke sie meeting lulap lun Un Mwet kutena mwet, fal nu ke enenu lal. **36** Ouinge Joseph, sie Pwapa Fulat. Na elos sapla nu in presin in tuh utuku mwet Levi su isusla in acn Cyprus ac mwet sap elos pangon "Barnabas" (kalmac pa "Sie su Akkeye"), **37** el ma supweyuk inge elos sun presin ah, elos tiana liyauk mwet sap we, ouinge elos folokla ac fahkang nu sin Un Mwet Pwapa Fulat, **23** "Ke kut som nu in nien kapir ah, kut liye mutunoa nukewa lak, ac mwet topang nukewa elos tu ke mutunoa uh; tusruku, ke kut ikasla uteyak, kut liye tuh wangin mwet we!" **24** Ke sifen un mwet topangi Tempul uh ac mwet tol fulat elos lohng ma inge, elos sukna lah mea se sokyak nu sin mwet sap ah. **25** Na mwet se uteyak ac fahk nu selos, "Lohngwin! Mwet ma kowos filiya in presin ah pa tu in Tempul ac lutu mwet uh!" **26** Na sifen mwet topangi Tempul el us mwet lal ah som, ac use mwet sap ah. Tusruk elos tia orek keke nu sin mwet sap ah, mweyen elos sensen mwet uh ac tangalos. **27** Elos use mwet sap uh, ac tulokunulosi ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat uh, ac Mwet Tol Fulat el kusen siyuk nu selos. **28** El fahk, "Kut fahkot na kalem nu sumtal komtal in tia sifil lutu ke inen mwet sacn, a liye ma komtal oru inge! Komtal oru mwe lutu lomtal ingan fahsrelak in acn Jerusalem nufon! Ac komtal sis mwatan misa lal nu facsr!" **29** Peter ac mwet sap wial uh fahk, "Kut enenu in akos God, ac tia mwet uh. **30** God lun mwet matu lasr somla uh pa akmoulyalak Jesus liki misa, tukun kowos unilya ke kowos srupsrulak fin sakseng. **31** God El akmoulyalak nu lac po layot sel, oana sie Mwet Kol ac Mwet Lango, in sang paci lun mwet Israel in auliyak, ac tuh ma koluk lalos fah nunak munas nu selos. **32** Kut mwet loh nu ke ma inge — kut ac Ngun Mutual, su mwe kite lun God nu selos su aksol." **33** Ke Un Mwet Pwapa Fulat elos lohng ma inge, elos arulana foyolak, ac kena uniya mwet sap inge. **34** Tusruku sie selos, sie mwet Pharisee su pangpang Gamaliel, su sie mwet lutu Ma Sap ac su arulana akfulateyuk sin mwet nukewa, el tuyak ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat. El sap in utuklawin mwet sap uh lukelos ke kitin paci, **35** na el fahk nu sin Un Mwet Pwapa, "Mwet Israel wiuk, liyauk ma kowos oru nu sin mwet inge. **36** Kowos esam lah ke kutu paci somla Theudas el sokyak, ac sifacna fahk mu el mwet fulat se, na apkuran in mwet angfoko tuh welull. Tusruk el tuh anwuki, ac mwet ma welul ah fahsrelak, na u sac wanginla. **37** Tukun ma sac, Judas mwet Galilee el tuh sokyak ke paci in oaoala mwet uh. El

5 Oasr mukul se pangpang Ananias, ac inen mutan kial pa Sapphira. Ananias el kukakunla sie ipin acn lalat. **2** Tusruk el ac mutan kial insesela in sruoqya kutu mani uh, ac sang ma lula nu sin mwet sap. **3** Peter el fahk nu sel, "Ananias, efu ku kom lela Satan elan leum fom, oru kom kikiap nu sin Ngun Mutual ac sruoqya kutu mani ke acn lom an? **4** Meet liki kom tuh kitala acn se lom ah, acn sac ma na lom; ac tukun kom kitala ah, mani kac ma pacna lom. Na efu ku kom sulela kom in oru ougingan? Kom tia kiapu mwet uh, a kom kiapu God!" **5** Ke paci se na Ananias el lohng ma inge, el topla misa; ac mwet nukewa su lohng ma inge elos arulana tuninfonga. **6** Na mukul fusr uh tuku, nokomla manol, ac usla pikinya. **7** Na tukun ao tolu ma, mutan kial ah uteyak, a el tiana etu ma sokyak inge. **8** Peter el siyuk sel, "Fahk nu sik, ya pa inge nufon lulan mani ma kom ac mukul tomom ah eis ke molin acn lomtal ah?" Ac mutan sac fahk, "Aok, pa ingan nufon." **9** Na Peter el fahk nu sel, "Efu ku kom ac mukul tomom ah tuh sulela in srike Ngun lun God? Mwet ma pikinya mukul tomom ah pa tu ke mutunoa an, ac elos ac uskomla pac!" **10** In paci sacna el putatala ke nial Peter ac misa. Mukul fusr elos uteyak ac liye lah el misa, na elos usalla ac piknilya sisken mukul tumal ah. **11** Mwet nukewa lun church, wi mwet nukewa saya ma lohng ke ma inge, elos arulana sangengla. **12** Mwet sap uh elos oru mwenmen ac ouiya usrngruk puspis inmasrlon mwet uh. Ac mwet lulalfongi nukewa elos kwacna tukeni ke Sawalsrisr lal Solomon. **13** Wangin mwet sayen u sac pulaik in uteyak nu inmasrlolos, mwet uh finne kaskas wona kaclos. **14** Tusruku srakna oasr mwet sifilpa weang u sac — mukul ac mutan puspis su lulalfongi in Leum. **15** Ke sripen orekma ku lun mwet sap uh, mwet mas uh utuki nu sisken inkanek uh ac fili in mwe oan kialos, tuh paci Peter el fahsryak we, ngunal in ku in lulya kutu selos. **16** Mwet puspis tuku liki siti srisrik ma oan apkuran nu Jerusalem, ac use mwet mas lalos wi pac mwet ma oasr ngun fohkfo yoro; ac elos nukewa akkeyeyukla. **17** Na Mwet Tol Fulat ac mwet lal kewa su

tuh orani pac un mwet se lal, tusruklu anwuki pac el, ac mwet lal nukewa elos fahsrelik. **38** Na ke pacl se fahk pac mu mwet se inge Jesus lun Nazareth, el ac inge, nga fahk nu suwos, Nimet kowos oru kutena ma nu sin mwet inge, a kowos fuhlelosa na! Fin ma se elos oru inge ma ke pwapa lun mwet, ac fah wangirla. **39** A fin ma sin God me, kowos koflana kutangulosla. Ac safla tuh kowos alein nu sin God!" Un Mwet Pwapa Fulat uh nunak se nu ke sramsrar lal Gamaliel ah. **40** Elos pangonak mwet sap uh, ac sap in sringsring elos, tari elos fahkang eltal in tia sifil luti ke inen Jesus; na elos ikasulosla. **41** Ke mwet sap uh som liki Un Mwet Pwapa Fulat sac, eltal insewowo lah God El oru mu eltal fal in wi keok ke inen Jesus. **42** Na len nukewa in Tempul, ku in lohm sin mwet uh, elos sikalan in luti ac fahkak ke Pweng Wo ke Jesus su Christ.

6 In kutu pacl tok, ke pusenina un mwet lulalfongi, oasr sie akukuin sifyak inmasrlon mwet Jew su kas Greek, ac mwet Jew su kas Aramaic. Mwet Jew ma kas Greek elos fahk mu katinmas lalos uh tiana wo karinginya ke pacl in kitakat pengana len. **2** Ouinge mwet sap singoul luo elos pangoneni mwet lulalfongi nukewa ac fahk nu selos, "Ac sufal kut in lohla ke karinginyen mwe kasru nu sin mwet uh, oru srikla pacl lasr in fahkak kas lun God. **3** Ke ma inge, mwet lili ac lulu, kowos solela itkos mwet inmasrlowosu steyuk mu yohk ngun mutual yoro ac lalmwetmet, na kut fah sang kunalos orekma se inge. **4** A funu kut, kut ac sang nufon pacl lasr nu ke pre ac fahkak kas." **5** U sac nufon arulana insewowo ke nunak se lun mwet sap uh, ouinge elos sulella Stephen (sie mwet su yohk lulalfongi lal ac sessesla ke Ngun Mutual), oayapa Philip, Prochorus, Nicanor, Timon, Parmenas, ac Nicolaus (sie mwet Antioch su tuh wela alu lun mwet Jew meet.) **6** U sac pwanla mwet inge nu ye mutun mwet sap uh, ac elos pre kaclac ac filiya paolos faclos. **7** Ouinge arulana puseni mwet su lohng kas lun God ac lulalfongi kac. Pisen mwet lulalfongi in acn Jerusalem arulana puseni, ac pus sin mwet tol weang pac lulalfongi ke Christ. **8** Stephen, sie mukul su God El arulana akinsewowyoe ac sang ku lulap nu se, el oru mwenmen puspis inmasrlon mwet uh. **9** Tusruklu oasr kutu mwet lainul Stephen. Mwet inge elos mwet Jew ma tuku Cyrene ac Alexandria me, ac elos ma in iwen lolngok se pangpang Mwet Sukosokla. Sayen mwet inge, oasr pac mwet Jew su tuku liki acn ma oan apneni acn Cilicia ac Asia, su wi pac akukuin nu sel Stephen. **10** Tusruk Ngun Mutual nakulla Stephen ke sie kain lalmwetmet, pwanang wangin mwet ku in topkolla. **11** Ouinge elos moleang nu sin kutu mwet in orek loh kikiap kacl, ac fahk, "Kut lohng el tuh kaskas lainul Moses ac oayapa lain God!" **12** Kas inge purakak nunak lun mwet uh, oayapa un mwet matu ac mwet luti Ma Sap. Na elos sruokilya Stephen ac usalak nu ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat. **13** Ac elos use pac kutu mwet in tuh kikiap in kaskas kacl, su fahk mu, "Pacl nukewa mwet se inge el kaskas lain Tempul

mutal lasr uh, ac lain Ma Sap lal Moses. **14** Kut lohng el fahk pac mu mwet se inge Jesus lun Nazareth, el ac fah kunausla Tempul ac ekulla ouiya matu nukewa su ma tuh ituku nu sesr sel Moses ah!" **15** Mwet nukewa ma muta in walil lun Un Mwet Pwapa Fulat elos suilya Stephen, ac liye lah mutual oana mutun sie lipufan.

7 Mwet Tol Fulat el siyuk sel Stephen, "Ya pwaye ma mwet inge fahk keim uh?" **2** Ac Stephen el fahk, "Mwet lili ac papa an, kowos porongeyu! Meet liki Abraham, papa matu tumasr, el tuh som ac muta lac Haran, God lun wolana El sikyang nu sel in acn Mesopotamia, **3** ac fahk nu sel, 'Tuyak ac fahla liki facl sum ac mwet lom, ac som nu ke sie acn su nga ac fahakkalemye nu sum.' **4** Na el som liki facl sel, su ma lun mwet Chaldea, ac muta in siti se pangpang Haran. Tukun papa tumal Abraham ah misa, God El sap elan tuku nu in acn se ma kowos muta we inge. **5** God El tiana sang kutu srisrik ipin acn inge nu sel Abraham in pacl sac tuh in ma lal. Tusruklu God El tuh wuleang mu El ac fah sang acn inge lal, oayapa nu sin fwilin tulik natul. In pacl se God El orala wulela se inge, wangin tulik natul Abraham. **6** Pa inge ma God El fahk nu sel: 'Fita lom uh ac fah muta in sie facl sac, yen elos ac fah mwet kohs we, ac elos ac fah akkeokyeyuk ke lusen yac angfoko. **7** Tusruk nga ac fah nununku mwet ma ac akkeokyatos uh, na tok elos ac illa liki facl se ingo ac alu nu sik in facl se inge.' **8** Na God El sang nu sel Abraham sie mwe akul nu ke wulela sac, pa kosrala. Ouinge Abraham el kosralla Isaac ke el len oalkosr matwa, ac Isaac el kosralla Jacob, ac Jacob el kosrala wen singoul luo natul, su mwet matu pwengpeng lun sou lasr uh. **9** "Joseph el sie sin mwet matu pwengpeng lasr, ac tamulel lal elos sok sel ac kukakunulla tuh elan sie mwet kohs in acn Egypt. Tusruklu, God El welul **10** ac karinganulang ke mwe ongoiya nukewa nu sel. Ke Joseph el utukyak nu ye mutual Pharoah, tokosra lun Egypt, God El sang ohi ac lalmwetmet nu sel, na tokosra sac el oakilya Joseph tuh elan governor fin acn we, ac oayapa fin mwet nukewa inkul fulat lun tokosra. **11** Na oasr sracl na lulap se sifyak fin acn Egypt nufon oayapa in facl Canaan, su pwanang keok lulap nu in acn we. Mwet matu lasr elos tuh tia ku in konauk mwe mongo, **12** ac ke Jacob el lohngak lah oasr wheat in acn Egypt, el supwala wen natul, aok papa matu tumasr, ke fahsr se meet lalos nu we. **13** Ke fahsr se akluo lalos ah, Joseph el sifacna fahkulak nu sin mwet lel, ouinge tokosra Egypt el tuh etu ke sou lal Joseph. **14** Na Joseph el sapla nu sel Jacob, papa tumal, ac fahk tuh el ac sou lal in tuku nu Egypt — mwet itngoul limekor nufon. **15** Na Jacob el oatula som nu Egypt, yen ma el, ac papa matu tumasr, misa we. **16** Manolos utukla nu Shechem, ac pukpuki ke kulyuk se ma Abraham el tuh molela sin mwet in sruf lal Hamor. **17** "Ke apkuran me pacl se ma God El tuh

wuleang kac nu sel Abraham ah, pisen mwet lasr in acn aksol Moses. Elos sisella ac kena folokla nu Egypt. 40 Egypt arulana puseni. 18 Fahsr nwe sie tokosra su tia Ouning Elof fahk nu sel Aaron, 'Orala kutu god ah in kol etu kaci Joseph el mutawauk in leum fin acn Egypt. 19 El kut. Kut tiana etu lah mea acnu sikiyak nu sin mwet se kiapwela mwet matu lasr, ac arulana sulallal nu selos, ac Moses uh, su uskutme liki acn Egypt ah.' 41 In pacl sac el orek sap ku nu selos in sisla tulik fusr natulos liki lohm pa elos tuh orala ma sruloala se in luman cow mukul selos elos in misa. 20 Pa inge pacl se Moses el isusla, soko, ac orek kisa nu kac, ac orek kufwa in akfulatey ma ac el sie tulik na oasku. Mwet in lohm sel uh liyalang ke se elos sifacna orala. 42 Ke sripa se inge God El tuh malem tolu, 21 ac ke sisila el liki lohm sel ah, acn se netgeta lukelos, ac eisalosyang in alu nu ke itu inkusrao natul tokosra nutella ac tufahlla oana in ma na natul. 22 uh, oana ma fahkak in Ma Simusla lun mwet palu uh, su Lutiyuk el ke kain in etauk nukewa lun mwet Egypt, ac el fahk: 'Kowos mwet Israel! Ma kowos uniya ac kisakin Ke sie mwet arulana pah in kas ac ku ke orekma. 23 "Ke yac angngaul in acn mwesis ah, Kowos tia oru nu sik. 43 Moses el yac angngaul matwal, el nunkauk in som liye Lohm nuknuk lal god Molech ah pa kowos tuh us forfor lah mwet Israel wial uh fuka. 24 Ke el som el liye lah sie ah, Ac ma sruloala in lumal Rephan, god itu Iowos; Ma selos tuh orek arulana koluk sin mwet Egypt se, sruk inge kewa ma sruloala ma kowos orala tuh kowos in alu wangin mwatal. Ouning Moses el som in kasrel, na el nu kac. Ouning nga ac fah supwekowosla nu in sruoh nu folosak nu sin mwet Egypt sac ac unilya. (25 El nunku in sie acn loes liki acn Babylon.' 44 "Mwet matu lasr mu mwet lal uh ac kalem kac lah God El orekmakunul in elos tuh us Lohm Nuknuk su Nien Muta lun Leum God aksukosokyolosa, tuh elos tiana kalem kac.) 26 In len welulos yen mwesis ah. Tuh orekla oana ke God El fahk tok ah el liye ke mwet Israel luo anwuk, na el srike in nu sel Moses, ac fal nu ke srikasrak ma itukyang Moses akmisyeltalla, ac el fahk nu seltal, 'Porongeyu. Komtal el liye ah. 45 Tok, mwet matu lasr elos tuh eis lohm kewa mwet Israel, na efu ku komtal anwuk angan?' nuknuk sacna, ma papa tumalos tuh sang nu selos, ac 27 Tusruktu mwet se ma oru koluk mwet se ngia el elos us welulos ke elos tuh welil Joshua sirokiya acn sinukunulla Moses ac siyuk sel, 'Su oru kom in leum sin mutanfahl ma God El tuh lusak ye mutualos. Na lohm facsr ac nununkekut uh? 28 Ya kom lungse uniyuwi, nuknuk sac oanna we nwe ke pacl lal David. 46 God El oana ke kom uniya mwet Egypt se ekeah ah?' 29 Ke tuh insewewo sel David, ac David el siyuk God Elan lela Moses el lohng kas inge, el kaingla liki acn Egypt ac som nu sel in musai sie lohm sin God lal Jacob. 47 Tuh tia muta in facl Midian. Ke el muta we, oasr wen luo natul el, a Solomon pa tuh musaela lohm se nu sel ah. 48 we. 30 "Tukun yac angngaul, lipufan se sikiyang nu sel "Tusruktu God Fulatlana El tia muta in lohm ma orekla Moses liki e se ma firir in sak srisrik soko in acn mwesis ke poun mwet; oana ke mwet palu el fahk, 49 'Leum apkuran nu fineol Sinai. 31 Moses el arulana lut ke ma God El fahk, Kusrao nien muta fulat luk, Ac faclu ma se el liye inge, ac el kalukyang nu kac elan liye in wo. loangeyen niuk. Lohm fuka se kowos ac musaela sik Na el lohngak pusren Leum, ke El fahk: 32 'Nga God lun an? Pia acn nga ac muta we uh? 50 Ya tia nga pa orala papa matu tomom somla — God lal Abraham, Isaac, ac ma inge nukewa uh?" 51 Ac Stephen el fahk, "Seyal Jacob.' Moses el rarrar ke sangeng, ac tia ku in getang kowos arulana likkeke ac lohsr insiowos! Kowos mwet nu kac. 33 Ac Leum God El fahk nu sel, 'Eisla fahluk lom srangesr lohng kas sin God me! Kowos wi pac lain Ngun an, tuh acn se kom tu we inge acn mutual se. 34 Nga liye Mutual oana mwet matu lowos somla! 52 Ku oasr mwet lulan ongoiya lun mwet luk in acn Egypt. Nga lohng palu ma mwet matu lowos ah tuh tia akkeoke? Elos sasao lalos, ac inge nga oatui in molelosa. Fahsru, ac tuh unya mwet utuk kas lun God su fahkak oemeet ke nga fah supwekomla nu Egypt.' 35 "Moses se inge pa Mwet Kulansap suwoswos se lun God su ac tuku. Ac mwet Israel tuh srangesr lohngol, ac fahk nu sel mu, 'Su inge kowos tukakunulak ac unilya. 53 Kowos pa tuh eis oru kom in leum facsr ac nununkekut uh? El pa mwet se Ma Sap lun God su tutafme sin lipufan ah — ne ouinge, ma God El supwala in tuh kol mwet uh, ac molelosa ke a kowos tiana akos!' 54 Ke Un Mwet Pwapa Fulat elos kasru lun lipufan se su sikiyang nu sel in e se ma firir in lohng kas lal Stephen, elos arulana foloyak ac ngalseni sak srisrik soko ah. 36 El kolla mwet uh liki acn Egypt, wihselos ke kasrusrak lalos sel. 55 Tusruktu Stephen orek mwenmen ac ma sakiril in acn Egypt ac in Meoa el sesseslana ke Ngum Mutual. El ngetak nu inkusrao Srusra, ac oayapa in acn mwesis uh ke yac angngaul. ac liye wolana lun God, ac Jesus el tu lac po layot sin 37 Moses se inge pa mwet se ma tuh fahk nu sin mwet God. 56 Na el fahk, "Ngetak liye!" Nga liye kusrao ikakla, Israel, 'God El ac fah supwama mwet palu se nu suwos, ac Wen nutin Mwet el tu lac po layot sin God!" 57 Un oana ke El tuh supweyume, ac el ac fah mau sie mwet Mwet Pwapa Fulat uh wola ke sie pusra lulap ac fonosya in mutunfaci suwos.' 38 El pa tuh wi u na lulap se lun insraclos. Na elos nufon tukenina yuyang nu sel, 58 mwet Israel su toeni in acn mwesis; el tuh wi mwet matu sisella nu likin siti uh, ac mutawauk in tanglal. Mwet orek lasr muta we, ac wi pac lipufan se ma tuh kaskas nu sel lohainul elos filiya nuknuk lik lalos yurin sie mwet fus fineol Sinai, ac el tuh eis kas moul lun God in tafwema pangpang Saul. 59 Elos nuna tanglal na Stephen ke el nu sesr. 39 "Tusruktu mwet matu lasr elos tia lungse pang nu sin Leum ac fahk, "Leum Jesus, eis ngunik!" 60

El sikukmutuntei, ac wowoyak ke sie pusra lulap ac fahk, "Leum, nimet filiya mwatan ma koluk se inge nu faclos!" Tukun el fahk ma inge, na el misa.

8 Ac Saul el wi akkeye in anwuki Stephen. In len sacna, mwet lun church in acn Jerusalem mutawauk in pula mwe akkeok na upa nu selos. Mwet lulalfongi nukewa, sayen mwet sap uh, fahsrelifik nu in acn nukewa Judea ac Samaria. **2** Kutu mwet ma inse pwaise in lulalfongi elos arulana tungel Stephen, ac piknilya. **3** A Saul el strike in kunausla church. El uti-utayak inkul nukewa, ac amakunla mukul ac mutan su lulalfongi liki lohm selos, ac siselosyang nu in presin. **4** Mwet lulalfongi ma fahsrelifik elos fahkak ke Pweng Wo yen nukewa elos som nu we. **5** Ac Philip el som nu in sie siti in Samaria ac fahkak ke Christ nu sin mwet we. **6** Un mwet puspis arulana lohang nu sel Philip, in lohang ma el fahk uh ac in liye mwennenma el oru. **7** Ngun fohfkof uh illa liki mwet puspis ac wowoyak ke pusra lulap, ac mwet ul ac mwet sukapas puspis akkeyeyukla. **8** Ouinge mwet in siti sac elos arulana engan. **9** Oasr sie mwet in acn sac pangpang Simon, su orek susfa ke pacl na loeloes we, ac aklutyew mwet Samaria. El sifacna oru mu el mwet fulat se, **10** ac mwet nukewa in siti sac, kewana mwet fulat ac mwet pusisel, arulana lohang nu ke ma el oru. Elos fahk mu el pa ku se lun God su pangpang "Ku Lulap." **11** Elos tuh lohang ouinge nu sel ke sripen polo pacl na loes se el arulana aklutyalous ke susfa ma el oru. **12** Tusructu ke pacl se elos lulalfongi mwe lutu lal Philip ke pweng wo ke Tokosrai lun God ac ke inen Jesus Christ, elos baptaisla, mukul ac mutan. **13** Simon el wi pac lulalfongi ac tukun baptaisla el, el ukwal Philip pacl nukewa, ac el arulana fwefela ke el liye ma sakirik yohk ac mwennenma orek uh. **14** Ke mwet sap ma muta Jerusalem elos lohangak lah mwet Samaria elos eis kas lun God, elos supwalla Peter ac John nu yorolos. **15** Ke eltal sun acn Samaria, eltal pre ke mwet lulalfongi we tuh elos in eis Ngun Mutual. **16** Tuh Ngun Mutual soenna putati nu faclos; elos baptaisla mukena ke inen Leum Jesus. **17** Na Peter ac John filiya paolos faclos, ac elos eis Ngun Mutual. **18** Simon el liye lah Ngun Mutual itukyang nu sin mwet lulalfongi ke mwet sap uh filiya paolos faclos, ouinge el ke sang kutu mani nu sel Peter ac John, **19** ac fahk, "Se pac ku se inge nu sik, tuh kutena mwet ma nga filiya pouk fac, fah eis Ngun Mutual." **20** Tuh Peter el topuk ac fahk nu sel, "Lela tuh kom ac mani lom an in som nu in hell, ke kom nunku mu kom in moli mwe kite lun God ke mani! (questioned) **21** Wangin ma lom ke orekma se inge, mweyen insiom tia pwaise ye mutun God. **22** Ke ma inge, kom in auliyak liki nunak koluk lom an, ac pre nu sin Leum tuh elan nunak munas nu sum ke kom oru kain in nunak ingan uh. **23** Tuh nga liye mu kom sessesla ke sok, ac ma koluk uh kaprikomi." **24** Simon el fahk nu sel Peter ac John, "Nunak munas, pre nu sin

God keik, tuh ma komtal fahk ingan in fah tia sikme nu sik." **25** Tukun Peter ac John fahkak kas lun Leum ac sramsrak ke lulalfongi latalt sifacna, eltal fahkak pac

Pweng Wo uh in siti srsrik puspis in Samaria ke eltal folok nu Jerusalem. **26** Sie lipufan lun Leum God fahk nu sel Philip, "Akola ac oautula nu eir, nu ke inkanek soko ma som Jerusalem lac nu Gaza." (Inkanek soko inge tia orekmakinyuk in pacl inge.) **27** Na Philip el tuyak ac som. El liye sie mwet eunuch Ethiopia me, su sie mwet fulat inkul sin kasra lun acn Ethiopia. Mwet se inge pa liyaung mwe kasrup nukewa lun kasra sac. El tuh tuku nu Jerusalem in alu. **28** In pacl se inge el folokla nu yen sel. El muta fin chariot natul ac riti kas lal Isaiah mwet palu. **29** Ac Ngun Mutual fahk nu sel Philip, "Kalukyang nu ke chariot soko ingo, ac fahs apkuran nu kac." **30** Philip el yula nu yorol, ac lohng lah el riti book lal Isaiah mwet palu, na el siyuk sel, "Ku kom kalem ke ma kom riti an?" **31** Na mwet fulat sac fahk, "Nga ac kalem fuka fin wangin mwet aketeya nu sik?" Na el sap Philip elan sroak ac welul muta fin chariot uh. **32** Pa inge mwe rit se ma el riti ah: "El oana soko sheep ma pwenyukla in anwuki, Oana soko lamb ma mislana ke pacl in kalkul lal, El tiana fahkla kutena kas. **33** Akpusiselyeyuk el, ac wangin nununku suwohs orek nu sel. Wangin mwet ac ku in srumun ke fwilin tulik natul Mweyen moul lal fin faclu uh safla." **34** Mwet fulat sac siyuk sel Philip, "Su mwet palu se inge kaskas kac uh? Kacl sifacna, ku ke sienia mwet?" **35** Na Philip el mutawauk in sramsrak. El mutawauk ke mwe rit se inge, ac fahkang nu sel ke Pweng Wo ke Jesus. **36** Eltal kasrusr nwe sun sie acn ma oasr kof we. Na mwet fulat sac fahk, "Liye, kof pa inge. Ya oasr ma ac ikolywi nga in baptaisla?" [**37** Philip el fahk nu sel, "Kom fin lulalfongi ke insiom kewa, kom ku in baptaisla." Ac el topuk, "Nga lulalfongi lah Jesus Christ El Wen nutin God."] **38** Na mwet fulat sac sap chariot sac in tui, na el ac Philip tukenina oautu nu in kof uh, ac Philip el baptaisella. **39** Ke eltal utayak liki kof uh, Ngun lun Leum usalla Philip. Mwet fulat sac tiana sifil liyal Philip tok, a ke el som inkanek lal el arulana engan. **40** Philip el esmakla tuh na el muta Ashdod. Na el lutu ke Pweng Wo in siti srsrik nukewa nwe ke el sun acn Caesarea.

9 In pacl se inge, Saul el tiana fuhleak in aksangengye mwet lulalfongi lun Leum Jesus, ke el suk inkanek in onelosla. El som nu yurin Mwet Tol Fulat **2** ac siyuk in orekla kutu leta nu sin mwet ke iwen lolngok in acn Damascus, in akkalemye sripen som lal, tuh fin oasr mwet el konauk in acn we su wi u se pangpang Mwet Fahs ke Inkanek lun Leum, elan ku in sruokolosi, mukul ac mutan, ac usalosme nu Jerusalem. **3** Ke Saul el tuku apkuran nu ke siti Damascus, sie kalem sarmelik inkusrao me ac apnulla. **4** El putatla nu infohk uh, ac lohng sie pusra fahk nu sel, "Saul, Saul! Efu kom ku kalyeyu?" **5** Na el siyuk, "Leum, su kom an?" Na pusra

sac fahk nu sel, "Nga Jesus, su kom kalyei. 6 Tuyak ac Damascus. 28 Ouinge Saul el muta yorolos, ac forfor utyak nu in siti uh. Na ac fah fwackot ma kom in oru." 7 luti in acn Jerusalem nufon, ac arulana pulaik in fahk Mwet ma welul Saul fahsr ah elos tui, a wanginna ma ke inen Leum Jesus. 29 El oayapa luti ac alein nu sin elos fahk. Elos wi lohng pusra sac, tuh elos tia liyauk mwet Jew su kas Greek, a elos strike na in unilya. 30 kutena mwet. 8 Saul el tuyak liki infohk uh ac ngutalik, Ke mwet lulalfongi elos etauk ke ma inge, elos usalla tuh el tia ku in liye kutena ma. Na elos sruokya paol ac Saul nu Caesarea, ac supwalla nu Tarsus. 31 Na in pacl pwenulak nu Damascus. 9 Ke lusen len tolu el tia ku in se inge church in acn Judea, Galilee, ac Samaria elos liye, ac ke pacl sac el tiana mongo ku nim kutena ma. 10 Oasr mwet lulalfongi se in acn Damascus pangpang inge kui ac puseni mwet kac, ac elos akfulatyel Leum Ananias. Leum el fahk nu sel in sie aruruma, "Ananias!" God ke ouiyen moul lalos. 32 Peter el fuhafsryes in Ac el fahk, "Leum, nga pa inge." 11 Na Leum el fahk nu acn puspis, ac sie pacl ah el som in osun yurin mwet sel, "Akola ac fahla nu ke inkanek se pangpang Suwohs, lun God su muta in acn Lydda. 33 Ke el muta we, el ac ke kom sun lohm sel Judas, kom siyuk ke sie mwet sun sie mwet ul pangpang Aeneas, su oanna fin mwe Tarsus su pangpang Saul. El pre, 12 ac el liye sie mwet oan kial uh ke lusen yac oalkosr. 34 Peter el fahk nu ke sie aruruma, su el pa Ananias, su tuku ac filiya paol sel, "Aeneas, Jesus Christ el akkeyekomla. Tukakek ac facl tuh el fah ku in sifilpa liye." 13 Ananias el topuk ac orani mwe oan kiom an." In pacl sacna Aeneas el tuyak. fahk, "Leum God, mwet puspis fahk tari nu sik ke mwet 35 Mwet nukewa ma muta Lydda ac Sharon elos liyal, se ingan, ac ma na koluk ma el oru nu sin mwet lom in ac elos forla nu sin Leum. 36 In acn Joppa oasr mutan acn Jerusalem. 14 Ac inge el tuku nu Damascus, ke ku lulalfongi se we pangpang Tabitha. (Inel in kas Greek pa se ma itukyang nu sel sin mwet tol fulat, in tuh sruokya Dorcas.) Pacl nukewa el oru ma wo nu sin mwet uh, ac nufon mwet ma alu nu sum uh." 15 Na Leum el fahk nu yohk kasru lal nu sin mwet sukarsup. 37 In pacl sac, el sel, "Fahla, mweyen nga sulella tari elan kulansapweyu, masak ac misa. Elos nawella ac filiya in sie fukil ma ac oru tuh Inek in eteyuk sin mwet pegan, ac tokosra, oan lucng. 38 Acn Lydda oan apkuran nu Joppa, na ke ac oayapa mwet Israel. 16 Ac nga ac fah akkalemye mwet lulalfongi in acn Joppa elos lohngak lah Peter el nu sel ma nukewa su el ac fah enenu in keokkin ke oasr Lydda, elos supwala mwet luo nu yorol ke sap soko sripuk." 17 Ouinge Ananias el som, utek nu in lohm se inge, "Nunak munas sulaklak me nu yorosr." 39 Ouinge ma Saul el muta we, ac filiya paol facl ac fahk, "Saul, ma Peter el akola ac welultal som. Ke el sun acn we, elos lik, Leum el supweyume — aok, Jesus su tuh sirkwot usalak nu ke infukil se lucng ah. Katinmas uh tu raunella nu sum inkanek ah ke kom fahsr in tuku nu yenu. El Peter, ac elos tung ac tafu kain in nuknuk ma Dorcas el supweyume tuh kom fah ku in sifil liye, ac in sessesa ke tuh orala ke el srakna moul. 40 Peter el sap elos nufon Nguin Mutal." 18 In pacl sacna, ma se oana unen ik uh putatla liki mutual Saul, ac el ku in sifil liye. El tuyak ac in oatula liki infukil sac, na el sikukmutuntei ac pre; tari baptaisla; 19 ac tutuk el mongoi, el sifil kui. Saul el muta usalak nu ke mano sac ac fahk, "Tabitha, tukakek!" El ngutalik, ac ke el liyal Peter, na el tukakek. 41 Peter yurin mwet lulalfongi in Damascus ke kutu len. 20 El sa el sruokya paol ac tulokunulak, na el pangonma mwet na som nu in iwen lolngok ac mutawauk in luti lah Jesus lulalfongi uh kewa, wi pac katinmas uh, elos in liye lah el Wen nutin God. 21 Mwet nukewa su lohng luti lal ah arulana lut, ac asiyuki, "Ku tia el pa tuh uniya mwet ma mouljak. 42 Pweng se inge sulkakinyukelik in acn Joppa alu nu sin Jesus se inge in Jerusalem ah? Ac mea, el tia tuku nu yenu ke sripen el ke sruokya pac mwet inge ac nufon, ac mwet puspis lulalfongila in Leum. 43 Peter el usalosa nu yurin mwet tol fulat?" 22 Tusrukku luti lal Saul el muta in acn Joppa ke len pus, yurin mwet se pangpang ah kalem, ac el liye sie lipufan lun God tuku nu yorol su fahk, "Cornelius!" 44 Ke el suisya lipufan sac el sangeng, ac el fahk, "Leum, mea se?" Ac lipufan sac fahk, "God El insewowo ke pre lom ac orekma kulang kom oru uh, ac El akola in topuk kom. 5 Inge, supwala kutu mwet an nu Joppa, nu yurin sie mwet su inel pa Simon Peter. 6 El muta yurin sie mwet pangpang Simon, sie mwet orekma ke kulun kosro, ac lohm sel oan wekof uh." 7 Tukun

10 Oasr sie mwet muta in acn Caesarea, inel pa Cornelius, ac el sie mwet leum lun un solse lun acn Rome, su pangpang "Un Mwet Mweun lun Acn Italy." 2 El sie mwet akfulatyel God, na el ac sou lal nufon alu nu sin God. Yohk pac kasru ma el oru nu sin mwet Jew ma sukarsup, ac el sikulani na in pre nu sin God. 3 Sahp ac ao tolu tafun len tok sie len ah, el liye sie aruruma na kalem, ac el liye sie lipufan lun God tuku nu yorol su fahk, "Cornelius!" 4 Ke el suisya lipufan sac el sangeng, ac el fahk, "Leum, mea se?" Ac lipufan sac fahk, "God El insewowo ke pre lom ac orekma kulang kom oru uh, ac El akola in topuk kom. 5 Inge, supwala kutu mwet an nu Joppa, nu yurin sie mwet pangpang Simon, sie mwet orekma ke kulun kosro, ac lohm sel oan wekof uh." 7 Tukun

lipufan sac som, na Cornelius el pangonma luo mwet lom. 32 Supwala sie mwet ah nu Joppa nu sin mwet se kulansap in lohm sel ah, oayapa sie mwet mweun su su inel pa Simon Peter. El muta in lohm sin sie mwet akfulatyel God ac su el lulalfongi yohk. 8 El fahkang nu orekma ke kulun kosro, su pangpang Simon, su lohm seltal ma sikyak uh, ac supwaltalla nu Joppa. 9 In len tok sel oan wekof uh." 33 Na pa nga tuh sapot suli kom in ah ke elos som ac apkuran nu Joppa, Peter el fanyak nu pacl sacna, ac kom arulana kulang lah kom tuku. Inge ke mangon lohm sac ke akuran infulwen len elan tuh kut nukewa tukeni inse inge ye mutun God, ac akola in pre. 10 El masrinsralla ac ke nel kutu mongo. Ke srakna lohng ma nukewa ma God El ac sap kom in fahk nu sesr akeoyuk mongo uh, el liye sie aruruma. 11 El liye kusrao uh." 34 Peter el mutawauk in sramsram ac fahk, "Inge ikakla, ac ma se koeyukla lucng me oana luman sie kaot nga akilen lah pwawayena God El oru mwet nukewa oana na lulap, kukla ke suruwasrik akosr kac ah nu faclu. 12 sie. 35 Kutena mwet su sangeng sel ac oru ma suwohs, Ma oan loac uh pa kain in kosro ac ma orakrak nukewa, God El insegewo sel, el finne tuhn fuka ku mwet oya. 36 oayapa won lemnak. 13 Pusra se fahk nu sel, "Peter, God El supwama kas lal nu sin mwet Israel, in fahkak tuyak! Uni ma inge ac kang." 14 Ac Peter el fahk, "Leum, Pweng Wo ke misla ma tuku ke Jesus Christ, su Leum nga tia ku! Nga soenna kang kutena ma su tia nasnas ku fin mwet nukewa. 37 Kowos etu ke ouuya pwengpeng se oal nu sik uh." 15 Na pusra sac sifilpa fahk nu sel, "Nimet ma sikyak in acn Judea nufon, mutawauk in acn Galilee kom nunku mu kutena ma ac sulaf in mongo, God El fin tutuk John el fahkak mwe lutu lal ke baptais ah. 38 fahk mu ku in mongo." 16 Ouiya se inge sikyak pacl Kowos etu pac kacl Jesus lun Nazareth, ac ke God El tolu, na kaot sac folokyak nu inkusrao. 17 Ke Peter el sang Ngun Mutual ac ku lulap nu sel. El tuh forfor in acn srakna suk lah mea kalmen aruruma se inge, na mwet nukewa ac oru ma wo, ac akkeyalos nukewa su oan ye ma Cornelius el tuh supu ah konauk lohm sel Simon, ku lun Devil, mweyen God El welul. 39 Kut mwet loh ke ac inge eltal tu ke mutunoa. 18 Eltal pangyak ac siyuk, ma nukewa ma el tuh oru in Jerusalem ac in facl lun "Oasr mwet se pangpang Simon Peter lohm uh?" 19 mwet Jew. Na elos unilya ke elos srupsrulak fin sakseng Peter el srakna suk lah mea kalmen aruruma sac, ke soko. 40 Tuh God El akmoulyalak liki misa tutuk len Ngun Mutual fahk nu sel, "Liye, mwet tolu pa suk kom se aktolu, ac oru tuh elan sifilpa sikyak nu sin mwet uh inge. 20 Ke ma inge, kom akola ac tufoki welultal som. — 41 tia nu sin mwet nukewa, a nu sesr mukena, su Nimet fosrnga — nga pa supwaltalma uh." 21 Ouinge God El nuna sulela tuh kut in orek loh kac. Aok, kut Peter el tufoki nu ten ac fahk nu seltal, "Nga pa mwet se tuh welul mongo ac nim tutuk el moulyak ah. 42 Ac el komtal suk an. Mea sripen tuku lowos an?" 22 Na eltal sapkin nu sesr in lutu ke Wosasu nu sin mwet uh, ac fahk, "Captain Cornelius el supweikut. El mwet na wowo in fahkak lah el pa God El srsrsgya in tuh nununku se, ac el alu nu sin God, ac mwet Jew nukewa arulana mwet moul ac mwet misa. 43 Mwet palu nukewa tuh akfulatyal. Lipufan se lun God fahkang nu sel mu elan fahkak kacl. Elos fahk lah mwet nukewa su lulalfongi sapma suli kom nu in lohm sel ah, tuh el fahk ku in lohng kacl ac fah eis nunak munas ke ma koluk lalos ke ku lun ma kom ac fahk uh." 23 Peter el solauk mwet uh nu in inel." 44 Ke Peter el srakna sramsram, na Ngun Mutual lohm uh, ac eltal motulla we ke fong sac. Len tok ah, putati nu fin mwet nukewa ma lohng lutu lal ah. 45 Mwet el akola ac welultal som; ac kutu sin mwet lulalfongi in lulalfongi sin mwet Jew su welul Peter tuku Joppa me acn Joppa wi pac som. 24 Len se toko ah el sun acn elos arulana lut lah God El sang mwe kite lal ke Ngun Caesarea, yen Cornelius el muta soanel we, wi pac sou Mutual nu sin mwet pegan pac. 46 Mweyen elos lohng ke lal ac mwet kawuk ma el solama ah. 25 Ke Peter el akola mwet inge sramsram ke pusra ma sienia liki kas lalos, ac in utyak, Cornelius el osun nu sel, faksufi ac alu nu sel. kaksakin fulatlanu lun God. Na Peter el kasak ac fahk, 26 Tuh Peter el tulokunulak ac fahk nu sel, "Tuyak. Mwet 47 "Mwet inge elos eis Ngun Mutual oana ke kut tuh eis se na pa nga." 27 Peter el kaskas na nu sel Cornelius ke eltal utyak nu in lohm uh, ac el konauk lah mwet puspis toeni we. 28 Peter el fahk nu selos, "Kowos arulana etu tia baptaisla ke kof?" 48 Na el sap in baptaisiyukla elos inen Jesus Christ. Tukun ma inge, elos siyuk sel elan lah alu lun mwet Jew uh tia lela mwet lalos in aengani ku fahsr nu yurin mwet ke mutunfacl sayu uh. Tusruktu God El akkalemye nu sik nga in tia pangon mu kutu mwet uh tia nasnas ku sulaf nga in aengani yoro. 29 Pwanang ke kowos sapma nu sik uh, nga tia alolo in tuku. Tuh nga ke siyuk suwos lah efu kowos ku suliyu?" 30 Cornelius el fahk, "Sahp ac pacl se pacna inge ke len tolu somla, pa nga tuh pre in lohm sik ah ke ao tolu tafun len tok. Na in kitin pacl ah na mwet se sikme nu sik. El nukum nuknuk na saromrom ac tu ye mutuk 31 ac fahk, 'Cornelius! God El lohng tari pre lom, ac El liye orekma in pakoten

32 Supwala sie mwet ah nu Joppa nu sin mwet se kulansap in lohm sel ah, oayapa sie mwet mweun su su inel pa Simon Peter. El muta in lohm sin sie mwet akfulatyel God ac su el lulalfongi yohk. 8 El fahkang nu orekma ke kulun kosro, su pangpang Simon, su lohm seltal ma sikyak uh, ac supwaltalla nu Joppa. 9 In len tok sel oan wekof uh." 33 Na pa nga tuh sapot suli kom in ah ke elos som ac apkuran nu Joppa, Peter el fanyak nu pacl sacna, ac kom arulana kulang lah kom tuku. Inge ke mangon lohm sac ke akuran infulwen len elan tuh kut nukewa tukeni inse inge ye mutun God, ac akola in pre. 10 El masrinsralla ac ke nel kutu mongo. Ke srakna lohng ma nukewa ma God El ac sap kom in fahk nu sesr akeoyuk mongo uh, el liye sie aruruma. 11 El liye kusrao uh." 34 Peter el mutawauk in sramsram ac fahk, "Inge ikakla, ac ma se koeyukla lucng me oana luman sie kaot nga akilen lah pwawayena God El oru mwet nukewa oana na lulap, kukla ke suruwasrik akosr kac ah nu faclu. 12 sie. 35 Kutena mwet su sangeng sel ac oru ma suwohs, Ma oan loac uh pa kain in kosro ac ma orakrak nukewa, God El insegewo sel, el finne tuhn fuka ku mwet oya. 36 oayapa won lemnak. 13 Pusra se fahk nu sel, "Peter, God El supwama kas lal nu sin mwet Israel, in fahkak tuyak! Uni ma inge ac kang." 14 Ac Peter el fahk, "Leum, Pweng Wo ke misla ma tuku ke Jesus Christ, su Leum nga tia ku! Nga soenna kang kutena ma su tia nasnas ku fin mwet nukewa. 37 Kowos etu ke ouuya pwengpeng se oal nu sik uh." 15 Na pusra sac sifilpa fahk nu sel, "Nimet ma sikyak in acn Judea nufon, mutawauk in acn Galilee kom nunku mu kutena ma ac sulaf in mongo, God El fin tutuk John el fahkak mwe lutu lal ke baptais ah. 38 fahk mu ku in mongo." 16 Ouiya se inge sikyak pacl Kowos etu pac kacl Jesus lun Nazareth, ac ke God El tolu, na kaot sac folokyak nu inkusrao. 17 Ke Peter el sang Ngun Mutual ac ku lulap nu sel. El tuh forfor in acn srakna suk lah mea kalmen aruruma se inge, na mwet nukewa ac oru ma wo, ac akkeyalos nukewa su oan ye ma Cornelius el tuh supu ah konauk lohm sel Simon, ku lun Devil, mweyen God El welul. 39 Kut mwet loh ke ac inge eltal tu ke mutunoa. 18 Eltal pangyak ac siyuk, ma nukewa ma el tuh oru in Jerusalem ac in facl lun "Oasr mwet se pangpang Simon Peter lohm uh?" 19 mwet Jew. Na elos unilya ke elos srupsrulak fin sakseng Peter el srakna suk lah mea kalmen aruruma sac, ke soko. 40 Tuh God El akmoulyalak liki misa tutuk len Ngun Mutual fahk nu sel, "Liye, mwet tolu pa suk kom se aktolu, ac oru tuh elan sifilpa sikyak nu sin mwet uh inge. 20 Ke ma inge, kom akola ac tufoki welultal som. — 41 tia nu sin mwet nukewa, a nu sesr mukena, su Nimet fosrnga — nga pa supwaltalma uh." 21 Ouinge God El nuna sulela tuh kut in orek loh kac. Aok, kut Peter el tufoki nu ten ac fahk nu seltal, "Nga pa mwet se tuh welul mongo ac nim tutuk el moulyak ah. 42 Ac el komtal suk an. Mea sripen tuku lowos an?" 22 Na eltal sapkin nu sesr in lutu ke Wosasu nu sin mwet uh, ac fahk, "Captain Cornelius el supweikut. El mwet na wowo in fahkak lah el pa God El srsrsgya in tuh nununku se, ac el alu nu sin God, ac mwet Jew nukewa arulana mwet moul ac mwet misa. 43 Mwet palu nukewa tuh akfulatyal. Lipufan se lun God fahkang nu sel mu elan fahkak kacl. Elos fahk lah mwet nukewa su lulalfongi sapma suli kom nu in lohm sel ah, tuh el fahk ku in lohng kacl ac fah eis nunak munas ke ma koluk lalos ke ku lun ma kom ac fahk uh." 23 Peter el solauk mwet uh nu in inel." 44 Ke Peter el srakna sramsram, na Ngun Mutual lohm uh, ac eltal motulla we ke fong sac. Len tok ah, putati nu fin mwet nukewa ma lohng lutu lal ah. 45 Mwet el akola ac welultal som; ac kutu sin mwet lulalfongi in lulalfongi sin mwet Jew su welul Peter tuku Joppa me acn Joppa wi pac som. 24 Len se toko ah el sun acn elos arulana lut lah God El sang mwe kite lal ke Ngun Caesarea, yen Cornelius el muta soanel we, wi pac sou Mutual nu sin mwet pegan pac. 46 Mweyen elos lohng ke lal ac mwet kawuk ma el solama ah. 25 Ke Peter el akola mwet inge sramsram ke pusra ma sienia liki kas lalos, ac in utyak, Cornelius el osun nu sel, faksufi ac alu nu sel. kaksakin fulatlanu lun God. Na Peter el kasak ac fahk, 26 Tuh Peter el tulokunulak ac fahk nu sel, "Tuyak. Mwet 47 "Mwet inge elos eis Ngun Mutual oana ke kut tuh eis se na pa nga." 27 Peter el kaskas na nu sel Cornelius ke eltal utyak nu in lohm uh, ac el konauk lah mwet puspis toeni we. 28 Peter el fahk nu selos, "Kowos arulana etu tia baptaisla ke kof?" 48 Na el sap in baptaisiyukla elos inen Jesus Christ. Tukun ma inge, elos siyuk sel elan lah alu lun mwet Jew uh tia lela mwet lalos in aengani ku fahsr nu yurin mwet ke mutunfacl sayu uh. Tusruktu God El akkalemye nu sik nga in tia pangon mu kutu mwet uh tia nasnas ku sulaf nga in aengani yoro. 29 Pwanang ke kowos sapma nu sik uh, nga tia alolo in tuku. Tuh nga ke siyuk suwos lah efu kowos ku suliyu?" 30 Cornelius el fahk, "Sahp ac pacl se pacna inge ke len tolu somla, pa nga tuh pre in lohm sik ah ke ao tolu tafun len tok. Na in kitin pacl ah na mwet se sikme nu sik. El nukum nuknuk na saromrom ac tu ye mutuk 31 ac fahk, 'Cornelius! God El lohng tari pre lom, ac El liye orekma in pakoten

11 Mwet sap ac mwet lulalfongi saya in acn Judea elos lohngak lah oasr mwet pegan su wi pac eis kas lun God. 2 Ke Peter el som nu Jerusalem, mwet ma lungse in kosrkosrla mwet pegan uh elos akukuin nu sel ac fahk, 3 "Kom tuh utyak ac muta in lohm sin mwet ma tia kosrkosrla, ac kom mongo pac yorolos!" 4 Na Peter el srumun nu selos ma nukewa ma orek, ke mutawauk ah me. 5 El fahk ouinge: "Ke nga tuh pre in siti Joppa, nga liye sie aruruma. Nga tuh liye ma se tuku inkusrao me oana luman kaot na lulap se, kukinyuki ke suruwasrik

akosr kac ah, tue tuina yuruk. 6 Nga ngetang nu loac ac liye kain kosro muna ac kosro lemnak pupsis, wi pac ma orakrac ac won lemnak. 7 Na nga lohng pusra se kaskas ac fahk nu sik, 'Peter, tuyak. Uni ma inge ac mongo.' 8 Ac nga fahk, 'Leum, nga tia ku! Soenna oasr mwe mongo ma tia nasnas ku oal pusralla oalik.' 9 Na pusra sac sifil kasla inkusrao me ac fahk, 'Nimet kom nunku mu kutena ma ac sufal in mongo, God El fin fahk mu ku in mongo.' 10 Ouiya se inge sokyak pacl tolu, na kaot sac sifil folokyak nu lucng. 11 In pacl sacna mwet tolu su supweyuk Caesarea me nu yuruk elos tuku nu ke lohm se nga muta we ah. 12 Ngun el fahk mu nga in tia sulosol mwet, ac nga in welultul som. Mwet lulalfongi onkosr inge, su mwet Joppa, elos wiyu som nu Caesarea, ac kut nukewa utyak nu in lohm sel Cornelius. 13 El fahk nu sesr lah el liye lipufan se tu in lohm sel ah, su fahk nu sel, 'Supwala sie mwet ah nu Joppa nu yurin mwet se su inel pa Simon Peter. 14 El ac fah fahk kutu kas nu sum su ac fah molikomla ac sou lom an nufon.' 15 Ac ke nga mutawauk in kaskas, Ngun Mutual putati nu faclos oana ke teh putati nu facsr ke mutawauk ah. 16 Na nga esamak ma Leum el tuh fahk, 'John el baptais ke kof, a kowos ac fah baptais ke Ngun Mutual.' 17 Kalem na lah God El sang nu sin mwet pegan ingo nuna mwe kite se na ma El tuh ase nu sesr ke kut lulalfongila ke Leum Jesus Christ. Na su nga uh, tuh ngan srike in ikolya God!" 18 Ke elos lohng ma inge, elos tia sifil akukuin, a elos kaksakin God ac fahk, "Inge God El sang pac nu sin mwet pegan uh tuh elos in ku in aulyak ac eis mou!" 19 Kutu sin mwet lulalfongi ma kaingelik ke sripen kalya ma tuh sokyak ke Stephen el anwuki ah, elos tuh som na nwe Phoenicia, Cyprus, ac Antioch. Elos inge fahkak pweng wo nu sin mwet Jew mukena. 20 A kutu pac mwet lulalfongi, su mwet Cyprus ac Cyrene, elos som nu Antioch ac fahkak Pweng Wo ke Leum Jesus nu sin mwet pegan pac. 21 Ku lun Leum welulos, ac mwet pupsis lulalfongi ac forla nu sin Leum. 22 Pweng inge sun church Jerusalem, na elos supwalla Barnabas nu Antioch. 23 Ke el sun acn we ac liye lah God El akinsewowyoe mwet we, el arulana engan ac kwafelos in oaru ac pwaye nu sin Leum ke insielos nufon. 24 Barnabas el sie mwet wo, sessesla ke Ngun Mutual ac lulalfongi, ac mwet pupsis forla nu sin Leum. 25 Tukun ma inge Barnabas el som nu Tarsus in sokol Saul. 26 Ke el konalak, el usella nu Antioch, ac ke lusen yac na fon se eltal tukeni yurin mwet in church ac lutu sié u na lulap. Acn Antioch pa mwet lulalfongi uh mutawauk in pangpang mwet Christian we oemeet ah. 27 In pacl sac, oasr mwet palu som Jerusalem lac nu Antioch. 28 Sie selos pangpang Agabus, el tuyak, ac ke ku lun Ngun, el palye lah sie sracil na lulap akuranna sokyak fin faclu nufon. (Sract se inge sokyak ke pacl Claudius el Tokosra Fulat in acn Rome.) 29 Mwet lulalfongi elos tuh otela mu kais sie selos in supwalla lupon na ma elos ac ku, in

kasru mwet lulalfongi wielos su muta in Judea. 30 Elos oru oana pwapa lalos, ac orani mani uh, ac sang nu sel Barnabas ac Saul in usla nu sin mwet kol ke church.

12 Ke pacl se inge Tokosra Herod el mutawauk in akkeoyke pac kutu mwet in church uh. 2 El sap anwuki James, tamulel lai John, ke cutlass. 3 Ke el liye lah ma se inge akinsewowyoe mwet Jew uh, na el sifilpa sap in sruoh Peter. (Ma se inge sokyak ke pacl in Kufwen Bread Tia Akpulol.) 4 Tukun sruoh Peter, sisiyang el nu in presin, yen ma el taranyuk sin u in mwet mweun akosr, kais akosr mwet mweun ke kais u se. Herod el ako in nununkeyuk Peter ye mutun mwet uh tukun Kufwen Alukela uh. 5 Ouinge elos fililya na in presin, tusrukta mwet in church uh arulana moniyuk in pre nu sin God kacl. 6 Fong se meet liki Herod el ako in usalu Peter in nununkeyuk el, Peter el oan motul inmasrlon mwet mweun luo. Sein lukwa sang kaprilya, ac oasr pac mwet mweun topang ke mutunoa ah. 7 In kitin pacl ah na lipufan se lun Leum tu insac, ac kalem se sarmelik infukil in presin. Lipufan sac sruokya finpisal Peter ac oaksalak ac fahk, "Sulaklak, tukakek!" In pacl sacna sein ah putatla liki paol Peter. 8 Na lipufan sac fahk, "Losya infulwom ac fahlukyang." Peter el oru oana ke el fahk ah, na lipufan sac fahk, "Sang nuknuk lik lom an afinkomi, ac fahsru fahsru tukuk." 9 Peter el fahsru tokol ac illa liki presin, tusrukta el tia arulana etu lah ma na pwaye pa lipufan sac oru ah; el nunku mu aruruma se pa el liye ah. 10 Eltal fahsru alukela un mwet topang se meet ac oayapa u se akluo ah, na eltal fah sun mutunpot osra se ma oatula nu ke siti ah. Mutunoa sac sifacna ikakla nu seltal, na eltal illa nu lik ah. Eltal fahla ke inkanek soko, na in kitin pacl ah na lipufan sac wanginla. 11 Na Peter el akilenak ma orek nu sel uh, ac el fahk, "Inge nga etu lah ma na pwaye se pa inge! Leum El supwama lipufan se lai in tuleyula liki ku lai Herod uh, ac liki ma nukewa ma mwet Jew uh kena in sokyak nu sik uh." 12 Ke el akilenak ma orek nu sel inge, el som nu ke lohm sel Mary, nina kial John Mark, yen mwet pupsis tukeni we ac pre. 13 Peter el tongol srungul ke mutunpot ah, na sie mutan kulansap pangpang Rhoda el tuku in liye lah su tongol. 14 El akilenak pusracil Peter, ac ke yohk engan lai el tia ikasla srungul uh, a el kasrusr folokyak nu in lohm ah, ac fahkak lah Peter el a tu likinum ah. 15 Ac elos fahk nu sel, "Kom wella!" A el sruasralana in fahk mu pwayena, na elos fahk, "Sahp lipufan se lai pa ingan." 16 In pacl sac Peter el srakna towol srungul ah. Na elos ikasla srungul uh, ac ke elos liyal elos arulana fwefela. 17 El oru paol tuh elos in misla, na el fahkak nu selos ouiya ma Leum el oru nu sel in tulalla liki presin. Na el fahk, "Fahkang ma inge nu sel James ac mwet lulalfongi njia." Na el som lukelos nu ke sie pacna acn. 18 In lotu tok ah oasr fohsak na yohk inmasrlon mwet topang ke presin uh — elos suk lah mea sokyak nu sel

Peter. **19** Herod el sapkin in sukok el, tuh elos tia ku in folokla Perga lac nu Jerusalem. **14** Eltal som Perga lac konalak. Ke ma inge el sap in siyukuk sin mwet topang nu Antioch in Pisidia, ac ke len Sabbath eltal som nu in ke presin uh, tari el sap in anwuki elos. Tukun ma inge Herod el som liki acn Judea ac muta in Caesarea ke kutu pacl. **20** Herod el arulana kasrkusrak sin mwet Tyre ac Sidon, ke ma inge elos toeni nu ke u sefanna ac som in osun nu sel. Ma se meet elos oru pa elos sakunla inkanek lalos yorol Blastus su karingin inkul fulat uh, ac el insese in Kasrelas. Toko elos som nu yorol Herod ac siyuk sel ke misla, mweyen acn lal tokosra uh pa kite acn selos ke mwe mongo uh. **21** Ke sun len se ma solla nu selos, Herod el nokomang nuknuk in tokosra lal, muta fin tron lal ac oru sramsrar lal nu sin mwet uh. **22** Egypt. God El tuh usalosla liki acn Egypt ke ku lulap lal, Elos wowoyak ac fahk, "Tia mwet se pa kaskas inge, a god se!" **23** In pacl sacna lipufan se lun God kipakinilya Herod nu infohk uh, mweyen el tia akfulatyte God. Wet uh kangla insial ac el misa. **24** In pacl se inge kas lun God uh fahsrelik na ac kapkapak. **25** Barnabas ac Saul aksafyela orekma lalal uh ac folokla liki acn Jerusalem. Eltal usal John Mark welultal.

13 Oasr kutu mwet palu ac mwet lutu in church Antioch

— inelos pa Barnabas, Simeon (su pangpang Sroalsroal), Lucius (sie mwet Cyrene), Manaen (su srikyak yorol Governor Herod), ac Saul. **2** Ke elos kulansap nu sin Leum ac lalo, Ngun Mutual fahk nu selos, "Srella Barnabas ac Saul nu sik eltal in oru orekma su nga pangnoltal nu kac." **3** Elos lalo ac pre, na elos filiya paolos factal ac supwattala. **4** Ke Ngun Mutual supwalla Barnabas ac Saul, eltal som nwe Seleucia, ac kal we lac nu Cyprus. **5** Ke eltal sun siti Salamis, eltal fahkak kas lun God in iwen lolngok lun mwet Jew we. John Mark el welulatal in kasrelatal. **6** Eltal fahsr sasla fin tuka sac nwe ke eltal sun siti Paphos, ac sun sie mwet susfa pangpang Bar-Jesus. El sie mwet Jew, ac el sifacna fahk mu el mwet palu se. **7** El kawuk nu sin governor lun tuka sac su pangpang Sergius Paulus, sie mwet na lalmwetmet. Governor el pangholma Barnabas ac Saul nu ye mutual, mweyen el ke lohng ke kas lun God. **8** Tusruktu mwet susfa sac (su pangpang Elymas in kas Greek) el lainultal, ac el srike elan kifasulla governor liki moul in lulalfongi uh. **9** Na Saul (su pangpang pac Paul) el sessesla ke Ngun Mutual, ac el ngetang suiyia mwet susfa sac **10** ac fahk, "Kom wen nutin Devil! Kom mwet lokoalok lun ma nukewa ma wo uh. Kom nwanala na ke kain kutasrik koluk nukewa, ac pacl nukewa kom srike in ekulla ma pwaye lun God nu ke ma kikiap!" **11** Poun Leum God ac fah putati nu fom ingena. Kom ac fah kunla, ac tia ku in liye kalem lun len uh nwe ke sie pacl God El ac fah pakiya." In pacl sacna Elymas el pulauk ohk se fahsryak kosrala mutual, ac el forfor suk sie mwet ah in pwanul. **12** Ke governor el liye ma sikyak inge, na el lulalfongila, ac el arulana lut ke mwe lutu ke Leum Jesus. **13** Paul ac mwet ma welul eltal kal som Paphos lac nu Perga, sie siti in acn Pamphylia. John Mark el tuh

folokla Perga lac nu Jerusalem. **14** Eltal som Perga lac iwen lolngok ac muta. **15** Tukun ritiyuk tari kutu Ma Sap lal Moses ac kutu ma simusla lun mwet palu, mwet kol lun iwen lolngok uh supwala kas nu seltal ac fahk, "Mwet lili, kut lungse kowos in kaskas nu sin mwet uh, fin oasr kas in akkeye lowos nu selos." **16** Paul el tuyak, sralak paol mwet uh in misla, na el mutawauk in kaskas. El fahk, "Mwet Israel wiuk, oayapa mwet saya nukewa su alu nu sin God: kowos porongeyu!" **17** God lun mwet Israel El tuh sulela mwet matu lasr meet, ac oru tuh elos in sie mutunfacl ke elos tuh moul in mwetsac in fac alu nu sin God: kowos porongeyu!" **18** ac ke yac angngaul, El mutangalos in acn mwesis. **19** El kunausla mutunfacl itkosr in facl Canaan, ac sang acn inge tuh in ma lac lun mwet lal. Ma inge nukewa orekla ke inmasrlon yac angfoko lumngaul. **20** "Tukun ma inge, El sang tuh mwet nununku in kololos nwe ke sun pacl lal Samuel, mwet palu. **21** Toko, elos siyuk ke sie tokosra, ac God El eisalang Saul, wen natul Kish in sou lal Benjamin, elan tokosra lalos ke lusen yac angngaul. **22** Tukun God El sisella Saul, God El akleumyalak David elan tokosra lalos. Pa inge ma God El fahk kacl: 'Nga konauk lah David, wen natul Jesse, el kain mwet se ma nga insegewo se, su ac oru ma nukewa ma nga lungse elan oru uh.' **23** Jesus, sin fwilin tulik natul David, pa God El tuh orala in Mwet Lango nu sin mwet Israel uh, oana ke El tuh wulela kac ah. **24** Meet liki Jesus el mutawauk orekma lal, John el tuh lutu nu sin mwet Israel nukewa lah enenu elos in forla liki ma koluk lalos ac baptaisla. **25** Ac ke apkuran in safla orekma lal John, el tuh fahk nu sin mwet uh, 'Kowos nunku mu su nga uh? Tia nga pa el su kowos soano uh. A kowos in porongo! El ac tuku tukuk, ac nga kupansuwol in sarukla fahluk lal uh.' **26** "Mwet Israel wiuk su fwilin tulik natul Abraham, ac mwet saya nukewa lohm uh su alu nu sin God: pweng ke molela se inge ma nu sesr nukewa!" **27** Tuh mwet ma muta Jerusalem, ac oayapa mwet kol lalos, tiana etu lah el pa Mwet Lango, ac elos tia pac kalem ke kas lun mwet palu ma ritiyuk ke Sabbath nukewa uh. Ne ouinge a elos oru tuh kas lun mwet palu apkwayeyuk ke elos unilya Jesus. **28** Ac elos finne tia konauk kutena sripa fal in anwuki el kac, a elos kwafe sel Pilate elan unilya. **29** Ac tukun elos orala ma nukewa su Ma Simusla uh fahk kacl, elos eisya manol liki sakseng, ac fililya in kulyuk uh. **30** Tusruktu God El akmoulyalak liki misa, **31** ac ke len pus, el sikyang nu sin mwet su tuh welul in fufahsryesr lal Galilee me nu Jerusalem. Inge elos mwet loh kacl nu sin mwet Israel. **32** Ac kutku in use Pweng Wo ma God El tuh wulela nu sin mwet matu lasr meet ah, **33** ac inge El apkwayei nu sesr su ma natulos, ke El akmoulyalak Jesus. Oana ma simla in Psalm luo uh, su fahk, 'Kom wen nutik; Misenge nga papala tomom.' **34** Ac pa inge ma God El fahk ke El ac

akmoulyalak liki misa uh, tuh elan tia kulawi in kulyuk uh: mwet Jew su tia lulalfongi ke Jesus, elos purakak nunak 'Nga fah sot nu sum mwe insewewo mutual ac pwaye Su lun mwet pegan uh elos in forang lain mwet lulalfongi nga tuh wulela kac nu sel David.' **35** Aok, El oayapa fahk uh. **3** Mwet sap uh muta we ke pacl na loeloes se, ac ke sie pac verse ma fahk mu, 'Kom fah tia lela mwet elos pulaike in fahkak ke Leum, su sang ku nu selos in kulansap oaruh lom in kulawi in kulyuk uh.' **36** Tuh ke orek mwenmen ac ma usrnguk. Ma inge apkwayeye lah pacl David el moul el afkalye ma lungse lun God, na el ma elos fahk ke kulang lal uh pwayena. **4** Mwet in siti misa, ac pukpuki el yurin mwet matu lal, ac manol kulawi sac nunak luolik: kutu wi mwet Jew, ac kutu wi mwet in kulyuk uh. **37** Tusruku el su God El akmoulyau liki sap ah. **5** Na kutu mwet pegan ac kutu mwet Jew, wi misa, el tia wi kulawi. **38** Ke ma inge, mwet Israel wiuk, mwet kol lalos, elos otela in orek lokoalok nu sin mwet lela in arulana kalem suwos lah nunak munas ke ma sap uh, ac tanglatal. **6** Ke mwet sap elos etauk pwapa koluk su kut fahkak nu suwos uh, ma tuku ke mwet se se inge, elos kaingla nu in siti Lystra ac Derbe in acn inge, Jesus. **39** Kowos in etu pac lah mwet nukewa Lycaonia, ac nu in kutu pac acn saya. **7** Ac elos fahkelik su lulalfongi in el, elos sukrosokla liki ma koluk nukewa Pweng Wo in acn ingo. **8** Oasr mukul se in acn Lystra su Ma Sap lal Moses uh tia ku in aksukosokyekowosla su nuna ul nial oe ke el isusla me, ac tia ku in fahs. **9** liki. **40** Ke ma inge kowos liyekowosyang tuh kas inge El muta porongo kas lal Paul uh. Paul el akilah lah el ma fwackyak sin mwet palu fah tia tuku nu fowos: **41** lulalfongi ac ku in akkeyeyukla, na el ngetang suilya **10** 'Ngetma, kowos su aksruksrukye God! Kowos in lut ac ac fahk ke sie pusra lulap, "Tuyak suwohs fin niom!" misal! Tuh ma nga oru misenge yemotowos, Sie ma Na mwet sac tuyak ac mutawauk in fahs. **11** Ke un su kowos ac tia ku in lulalfongi Mwet finne aketeya nu mwet uh liye ma Paul el oru ah, elos wowoyak ke kas suwos!' **42** Ke Paul ac Barnabas illa liki iwen lolngok uh, lalos Lycaonia, ac fahk, "God uh mwet lac, ac oatui nu mwet uh kwafe eltal in sifilpa foloko ke Sabbath se tok yoros!" **12** Elos sang inel Barnabas 'Zeus,' ac pangnol uh, ac sifilpa akyoyke srumunyen ma inge. **43** Tukun Paul 'Hermes,' mweyen el pa aolultal sramsr. **13** mwet uh fahsreliek liki toeni sac, mwet puspis sin mwet Mwet tol lun god Zeus, su tempul lal uh tu na likin siti Jew ac oayapa mwet saya ma forla ac weang alu lun uh, el us cow mukul ac ros nu mutunpot uh, mweyen el mwet Jew, elos ukwalla Paul ac Barnabas. Mwet sap ac un mwet uh kena orek kisa nu sin mwet sap uh. **14** uh kaskas nu selos ac akkeyalos elos in oaruh na in Ke Barnabas ac Paul lohngak ma elos ako in oru inge, fungyang nu ke kulang lun God. **44** Ke Sabbath se tok eltal seja nuknuk lalat uh ac yuyang nu inmasrlon mwet ah, apkuran mwet nukewa in siti uh tuku in lohng kas lun uh, wowoyak ac fahk, **15** "Efku kowos oru ma inge? Leum. **45** Ke mwet Jew elos liye pusien mwet uh elos Mwet pacna pa kut, oapano kowos! Kut tuku nu inge sokyak na pwaye. Elos sramsrain Paul ac sufanal. in sulkakin Pweng Wo uh, ac in kifuskowosla liki ma **46** Ne ouinge a fahkak lal Paul ac Barnabas arulana pulaik liki meet ah, ac eltal fahk: "Kowos pa kut enenu lusrongten inge nu sin God moul, su orala kusrao, faclu, na in fahkak kas lun God nu se oemeet. Tuh ke kowos meoa ac ma nukewa loac. **16** In pacl meet ah, El tuh lela pilesru ac sifacna nunku mu kowos sulaf in eis moul ma pahtpat, kut ac fahs. liki kowos ac som nu yurin mwet ke fahkak nu in siti uh. In len tok ah, el ac Barnabas som pegan uh. (aiōnios g166) **47** Tuh pa inge ma Leum God El sapkin nu sesr: 'Nga oakikomi tuh kom in sie kalem se nu sin mwet pegan, Tuh faclu nufon fahku in moliyukla.' **48** Ke mwet pegan elos lohng, elos arulana engan ac kaksakin pweng wo lun God; ac elos su solla tari nu ke moul ma pahtpat elos mwet lulalfongila. (aiōnios g166) **49** Kas lun Leum uh fahsreliek in acn nukewa in polo acn sac. **50** Tusruku mwet Jew elos purakak nunak lun mwet kol in siti sac, oayapa mutan kacto sin mwet pegan su wi pac alu nu sin God uh. Elos mutawauk in kalyael Paul ac Barnabas, ac luselosla liki acn selos uh. **51** Na mwet sap uh osrokla kutkut ke nialos in akkalemye lah elos lain mwet in acn sac, na elos som nu Iconium. **52** Mwet lulalfongi in Antioch elos arulana sessesa ke engan ac ke Ngun Mutual.

14 Ouiya sacna sokyak pac in Iconium: Paul ac Barnabas som nu iwen lolngok lun mwet Jew, ac ke sripen fahkak lalat uh, mwet puspis sin mwet Jew ac mwet pegan elos weang mwet lulalfongi. **2** Tusruku

Iun Pisidia, eltal tuku nu Pamphylia. **25** Ac eltal fahkak pac Pweng Wo in acn Perga, na toko eltal oatula nu Attalia. **26** Eltal kal ingo lac in folok nu Antioch, acn se ma tuh itukyang eltal nu ye karinginyuk kulang lun God nu ke orekma se su eltal aksafye inge. **27** Ke eltal sun acn Antioch, eltal eisani mwet in church we nu sie, ac fahkang nu selos ma nukewa ma God El kasreltal in oru, ac oayapa ke El ikasla nu sin mwet pegan tuh elos in ku in wi pac lulalfongi. **28** Na eltal muta yurin mwet lulalfongi in acn we ke lusen pacl na loeloes se.

15 Oasr kutu mwet tuku liki acn Judea nu Antioch, ac mutawauk in luti mwet lulalfongi uh ac fahk, "Kowos fin tia kosrkosrla oana ke fwackyak in Ma Sap lal Moses, kowos tia ku in moliyukla." **2** Paul ac Barnabas akukuin na upa nu selos kac, ouinge wotla mu Paul, Barnabas ac kutu mwet in Antioch in som nu Jerusalem ac osun yurin mwet sap ac mwet kol lun church we ke sripa se inge. **3** Mwet in church supwalosla, ac ke elos fahsr sasla Phoenicia ac Samaria elos srumun lah mwet pegan elos forla nu sin God. Pweng se inge arulana akenganye mwet lulalfongi nukewa. **4** Ke elos sun acn Jerusalem, mwet in church we ac mwet sap ac mwet kol lun church elos paingulosa, na elos fahkak ma nukewa God El tuh kasreltos in oru. **5** Tusruktu kutu mwet lulalfongi ma wi u lun mwet Pharisee elos tuyak ac fahk, "Mwet pegan elos enenu na in kosrkosrla, ac kowos in lotelos tuh elos in akos Ma Sap lal Moses." **6** Mwet sap ac mwet kol uh elos tukeni nu sie in nunku ke ma se inge. **7** Tukun elos sramsram kac ke pacl na loes, Peter el tuyak ac fahk, "Mwet lili luk, kowos etu na lah God El tuh suleyula inmasrlowos ke pacl na loes somla, tuh nga in fahkak ke Pweng Wo nu sin mwet pegan, tuh elos in ku in lohng ac lulalfongi. **8** Ac God, su etu nunak lun mwet nukewa, El akkalemye lah oasr insewowo lal yurin mwet pegan ke El sang Ngun Mutual nu selos, oana ke El tuh ase nu sesr. **9** El tia oru mu oasr ekla inmasrlolos ac kut, a ke sripen elos lulalfongi, El aknasnasyalos liki ma koluk lalos. **10** Na inge, efu ku kowos ke srike God ke kowos filiya sie ma toasr nu fin mwet lulalfongi uh, su mwet matu lasr ac kut sifacna tia ku in us? **11** Mo! Kut lulalfongi ac moliyukla ke sripen kulang lun Leum Jesus, oapano elos." **12** U nufon sac mislana ke Barnabas ac Paul srumun ma usrnuk nukewa ac mwenmen ma God El oru kacltal inmasrlon mwet pegan. **13** Ke eltal kaskas tari, na James el kasla ac fahk, "Mwet lili luk, kowos porongeyu! **14** Simon el tufahna aketeya nu sesr luman nunak lun God nu sin mwet pegan uh, ke El eisla kutu selos tuh elos in mwet la. **15** Kas lun mwet palu arulana akkeye nunak se inge. Oana ke Ma Simusla uh fahk, **16** 'Leum God El fahk, Tukun ma inge nga ac fah sifil foloko, Ac sifil tulokunak Tokosrai lal David. Nga fah sifil musaela acn ma musalla kac ah, Ac oru tuh in ku oana meet ah. **17** Ouinge mwet lula nukewa fah tuku nu yuruk, Ac mwet pegan nukewa su nga pangnolos

tuh elos in mwet luk. **18** Pa inge ma Leum El fahk, su akkalemye ma inge in pacl loeloes somla." (aiōn g165) **19** Na James el sifilpa fahk, "Nunak luk uh pa kut in tia filiya ma toasr nu fin mwet pegan su forla nu sin God. **20** A kut in simusla sie leta nu selos, ac fahk mu elos in tia kang kutena mwe mongo ma tia nasnas ke sripen kisakinyuk nu ke ma sruloala, oayapa elos in tia kang kutena kosro ma loksakla, ku kutepacna ma oasr srah kac. Ac elos in liyalosyang liki ouiya fohfkof lun orek kosro. **21** Tuh ke pacl na loeloes, Ma Sap lal Moses uh ritiyuk in iwen lolngok uh ke len Sabbath nukewa, ac kas lal uh lutiyuk in siti nukewa." **22** Na mwet sap ac mwet kol uh, wi pac mwet nukewa in church, elos insesela in sulela kutu sin mwet inmasrlolos, ac supwalosla nu Antioch welul Paul ac Barnabas. Elos sulela mwet luo ma yohk akilena sin mwet lulalfongi uh: elos pa Judas su pangpang Barsabbas, ac Silas. **23** Elos sang leta se inge eltal in us: "Kut, mwet wiowos — mwet sap ac mwet kol in acn se inge — kut lungse paing kowos nukewa su mwet wiasr ma isusla mwet pegan, su muta in siti Antioch, oayapa acn Syria ac Cilicia. **24** Kut lohng tari lah oasr kutu mwet yenu fahsrot akfohsyekowosyak ke kas lalos. Tusruktu tia kut pa supwalos uh. **25** Ke ma inge kut nukewa aetuila ac insese in sulela kutu mwet in utuk kas lasr nu suwos. Elos ac wi mwet kawuk saok lasr, Barnabas ac Paul, **26** su tuh pilesrala moul lalos in kulanspu Leum Jesus Christ. **27** Kut supwaot nu suwos mwet inge, Judas ac Silas, su ac fah sifacna fahk nu suwos ma kut simis inge. **28** Kut, ac Ngun Mutual, tukeni insesela in tia filiya kutena ma toasr fowos sayen Ma Sap ma enenyuk inge: **29** Kowos in tia kang kutena mongo ma kisala nu sin ma sruloala, tia mongo srah, tia kang kutena ma loksakla, ac karinginkowosyang liki fohfkof lun orek kosro. Ac fah wo nu suwos kowos fin liyaung ma inge. Lung lulap lasr nu suwos." **30** Mwet utuk kas inge supweyukla, ac elos som nu Antioch, ac elos solani mwet lulalfongi nukewa ac sang leta sac nu selos. **31** Ke mwet uh riti leta sac, elos arulana engan ke kas in akku ma simila in leta sac. **32** Judas ac Silas, su oaoa in mwet palu, eltal sramsram paht na yurin mwet lulalfongi, ac akpulaikyalos ac akkeyalos. **33** Tukun eltal muta yorolos ke kutu pacl, na mwet lulalfongi elos supwalosla in misla, ac elos folokla nu yurin mwet ma supwalosme ah. [**34** Tusruktu Silas el sulela elan muta we.] **35** Paul ac Barnabas eltal muta Antioch ke kutu pacl, ac eltal wi mwet pupsis in acn we lutu ac fahkak kas lun Leum. **36** Kuta pacl tok, Paul el fahk nu sel Barnabas, "Kut folokla ac liye mwet lulalfongi wiasr in siti nukewa ma kut fahkak kas lun Leum we, ac liye lah elos fuka in pacl inge." **37** Barnabas el lungse usal John Mark welultal, **38** tuh Paul el tiana nunku mu ac wo elan wi, mweyen el tuh tia welultal aksafyela fahs se meet lalat ah, a el forla ac folokla Pamphylia lac. **39** Oasr sie akukuin na upa inmasrlotal, na eltal fahsrelik. Barnabas

el eisal Mark, ac kal som nu Cyprus, **40** a Paul el suella elos sruokilya Paul ac Silas, ac amakunutalla nu ke nien Silas ac som. Ac mwet lulalfongi elos eisaltalang tuh toeni in siti uh, in nununkeyuk eltal ye mutun mwet fulat. kulang lun Leum in karinganulos. **41** Paul el fahsr sasla acn Syria ac Cilicia, ac akkeye mwet in church we.

16 Paul el sifilpa som nu Derbe ac Lystra, ac sun sie mwet Christian in acn we su pangpang Timothy. Nina kial el sie mwet Christian, sie mutan Jew, tusruk papa tumal ah mwet Greek. **2** Mwet lulalfongi nukewa in acn Lystra ac Iconium elos fahk ma wo kac! Timothy. **3** Paul el lungse usal Timothy welul, ouinge el kosralla. El oru ouinge mweyen mwet Jew nukewa in acn inge elos etu lah papa tumal Timothy el mwet Greek. **4** Ke elos forfor in siti inge, elos fahkak nu sin mwet lulalfongi we ma mwet sap ac mwet kol lun church in acn Jerusalem elos oakiya mu elos in fahsr kac, ac elos fahk pac nu selos in akos ma sap inge. **5** Ouinge church uh akkeyeyukla ke lulalfongi lalos, ac puseni mwet in church uh ke len nukewa. **6** Elos fahsr sasla acn Phrygia ac Galatia, mweyen Ngun Mutual tia lela elos in fahkak kas in acn Asia. **7** Ke elos sun masrol nu Mysia, elos strike in som nu in acn Bithynia, tusruklu Ngun lun Jesus tia lela. **8** Ke ma inge elos fahsr sasla acn Mysia ac som nu Troas. **9** Ke fong sac Paul el liye sie aruruma, ac liye sie mwet Macedonia el tu ac kwafe sel ac fahk, "Fahsru nu Macedonia ac kasrekut!" **10** Tukunna Paul el liye aruruma se inge, na kut akola in som nu Macedonia, mweyen kut liye mu God El pangon kut in lutu Pweng Wo nu sin mwet we. **11** Kut oayak liki acn Troas, ac kal suwoslana nwe Samothrace, ac in len tok ah kut kalla nu Neapolis. **12** Na kut utyak weyak nu Philippi, sie siti lun mwet Rome in acn Macedonia, ac kut muta we ke kutu len. **13** Ke len Sabbath kut illa liki siti uh ac som nu pe infact ah, sie acn ma kut nunku mu ac oasr mwet Jew fahsreni in pre we. Kut muta in acn sac ac sramsrnu sin kutu mutan su tukeni we. **14** Sie sin mutan ma lohng kas lasr uh pa Lydia, sie mutan Thyatira su kukakin nuknuk sroninmutuk. El sie mutan alu nu sin God, ac Leum El ikasla nunak lal elan lohang nu ke ma Paul el fahk uh. **15** Mutan sac ac sou lal elos baptaisla, na el suli kut ac fahk, "Fahsru muta lohm sik ah, kowos fin liye mu nga sie mwet lulalfongi pwaye ke Leum." Na ke sripen kas lal inge, kut som nu lohm sel. **16** Sie len ah ke kut fahsr in som nu ke acn in pre, kut sun sie tulik mutan kohs su oasr ngun fohfkfok yorol ma oru el ku in palye ma ac sifyak in paci fahsru uh. Yohk mani el sruokya lun leum lal ah ke sripen palu lal uh. **17** El fahsr tokos ac Paul, ac wowoyak, "Mwet inge elos mwet kulansap lun God Fulatlana! Elos ac fahkak nu suwos lah kowos ac moliyukla fukal!" **18** El oru ouinge ke len na pus, nwe ke na Paul el semutengyak sel, ac tapulla fahk nu sin ngun fohfkfok sac, "Ke inen Jesus Christ nga sapkin nu sum, illa lukel!" Ngun sac som lukel in paci sacna. **19** Ke leum lun mutan sac elos akilenak lah ac wanginla inkanek in orek mani lalos sel,

elos sruokilya Paul ac Silas, ac amakunutalla nu ke nien Silas ac som. Ac mwet lulalfongi elos eisaltalang tuh toeni in siti uh, in nununkeyuk eltal ye mutun mwet fulat. **20** Elos usalosme nu ye mutun mwet leum lun Rome ac fahk, "Mwet inge elos mwet Jew, ac elos orek lokoalok in siti sers uh. **21** Elos luti ke kutu ouiya ma kisrung ma sap lasr uh. Kut mwet Rome, ac kut tia ku in eis kain facsin ma elos luti inge ac moulin." **22** Na un mwet uh welulosyak lainul Paul ac Silas. Na mwet leum Rome uh seja nuknuk lal Paul ac Silas, ac sap in sringsring eltal. **23** Tukun sringsring upa eltal, na sisiliyang eltal nu in presin, ac fwackyang nu sin mwet liyaung presin uh in lakiya ku, eltal in tia kaingla. **24** Ke mwet liyaung presin uh lohng ma sap nu sel uh, na el siseltalang nu infukil se oeloac uh, ac kapriya nialtal ke sak in kapir lulap. **25** Ke infulwong fong uh, Paul ac Silas pre ac on ke on in alu nu sin God, ac mwet kapir saya uh lohng ke eltal on uh. **26** Tia paht na kusrus na upa se sifyak, su osrokak pac pweling ke presin uh. Srungul nukewa ikakla, ac sein ma kapri mwet kaul uh putatla lukelos nukewa. **27** Mwet liyaung presin el ngutalik, ac ke el liye lah srungul ke presin uh ikakla, el nunku mu mwet kapir uh kaingla. Na el faesak cutlass natul ac oru elan sifacna unilya. **28** Ac Paul el liksrenina wola ac fahk, "Nimet sifacna unikomi! Kut pa na inge." **29** Mwet liyaung presin el sap in utuku sie lam, na el yuyang nu luin presin, ac el arulana rarrar ke el putati sisken nial Paul ac Silas. **30** Na el pwanultalla nu lik uh ac siyuk seltal, "Leum luo, mea nga ac oru tuh nga in moliyukla?" **31** Eltal topuk ac fahk nu sel, "Lulalfongi in Leum Jesus, na kom fah moul — kom ac mwet in lohm sum." **32** Na eltal fahkak kas lun Leum nu sel ac nu sin mwet nukewa in lohm sel. **33** Ke ao sacna in fong sac, mwet liyaung presin el usaltalla ac ohlla kinet kacltal. Na el ac mwet nukewa in lohm sel baptaisla in paci sacna. **34** Na el usalak Paul ac Silas nu in lohm sel ah, ac kitaltal mwe mongo. El ac sou lal uh sessesa ke engan mweyen inge elos lulalfongi ke God. **35** In lotu tok ah, leum lun mwet Rome uh supwala kutu policeman in fahk nu sin mwet liyaung presin uh, "Tulala mwet luo ingan eltal in som." **36** Ouinge mwet liyaung presin el fahk nu sel Paul, "Mwet leum uh sapma in tuh ikakla kom ac Silas. Komtal ku in som ac fahsr in misla." **37** Tusruk Paul el fahk nu sin policeman uh, "Wangin ma koneyukyak mu oasr mwatasr kac, a elos uni kut ye mutun mwet uh — ac kut mwet Rome! Na elos siskutyang nu in presin, ac inge elos ke supwekulta in lukma. Tia ku in ouingen! Enenu mwet leum lun Rome ingan in tuku ac sifacna ikuskutla." **38** Policeman inge som ac fahkak kas latalt inge nu sin leum lun acn Rome uh; ac ke elos lohngak lah Paul ac Silas mwet Rome, elos arulana sangeng. **39** Ouinge elos som ac tatalt koluk nu seltal; ac ikasultalla liki presin, ac fahk eltal in som liki siti uh. **40** Paul ac Silas som liki presin, ac som nu lohm sel Lydia. Eltal osun nu sin mwet lulalfongi uh we, ac sang kas in akku nu selos, na eltal som.

17 Paul ac Silas fahsr sasla Amphipolis ac Apollonia usalla Paul nu yurin un mwet pwapa fulat lun siti uh, ac tuku nu Thessalonica, yen ma oasr iwen lolngok su pangpang Areopagus, ac fahk, "Kut ke etu lah mea se we. 2 In oana ke el oru pacl nukewa uh, Paul el som kalmen lutu sasus se kom sramsramkin inge. 20 Kutu ma nu in iwen lolngok. Ac ke len Sabbath tolou el sramsram kut lohng kom fahk uh luman sakirik sesr in lolng, ac nu sin mwet uh, ac rit ke kas in Ma Simusla, 3 ac aketeya kut ke etu lah mea kalmac." (21 Mwewayen mwet Athens kas inge, ac akpwayei lah Christ el enenu in keok ac nukewa, ac mwetsac su muta we, lungse sisla pacl lalos sifil moulyak liki misa. Paul el fahk, "Jesus se ma nga in sramsramkin ac lohng ke kutena pweng sasu.) 22 fahkak nu suwos kac inge, el pa Christ." 4 Kutu selos Paul el tuyak ye mutun mwet pwapa fulat lun siti uh ac lulalfongi ac welulang Paul ac Silas; oayapa kutu mutan fahk, "Nga liye lah in ouiya nukewa kowos mwet Athens ma eteyuk fin acn we, ac pus pac mwet Greek su alu nu uh arulana afkulatiye alu. 23 Mwewayen ke nga forfor in siti sin God. 5 Tusruktu mwet Jew elos sok selos, ac orani lowos uh ac liye acn kowos alu we, nga konauk sie loang kutu mwet lusrongten ma forfor wel inkanek uh, ac orala su simla kac, 'Nu sin Sie God su Tia Eteyuk.' Ma se ma sie u in orek lokoalok. U se inge akfohsyauk mwet in siti kowos alu nu kac ingan kowos finne tia akilen, pa nga ac uh nufon, ac utyak nu in lohnm sel Jason, in sokol Paul ac fahkak nu suwos. 24 God su orala faclu ac ma nukewa Silas ac usaltauh nu yurin mwet uh. 6 Tusruktu ke elos loac uh, El Leum lun kusrao ac faclu, ac El tia muta in tia konaltalak, elos amakunulma Jason ac kutu pac mwet tempul ma orekla ke poun mwet. 25 Ac El tia pac enenu lulalfongi nu ye mutun mwet fulat in siti uh, ac wowoyak kutena ma su kut ac sang nu sel ke orekma lun paosr, ac fahk, "Mwet inge orek fohs yen nukewa! Ac inge elos mweyen El pa sang moul ac momong ac ma nukewa nu tuku pac nu in siti sesr uh, 7 ac Jason el solatalak nu in sin mwet nukewa. 26 El orala mutantfaul nukewa sin lohnm sel ah. Elos nukewa kunaus ma sap lal Tokosra mwet sefanna, ac oru tuh elos in muta apunila fin faclu Fulat, ac fahk mu oasr pac sienia tokosra saya, suh inel nufon. El sifacna oakiya meet lusen pacl ac lapan acn pa Jesus." 8 Ke un mwet uh, oayapa mwet fulat lun siti elos in muta we. 27 El oru ma inge nukewa tuh mwet uh uh lohng kas inge, elos arulana wonak kac. 9 Mwet in sokol, ac elos in mau ku in konalak ke elos kahlimunul. fulat lun siti uh sap tuh Jason ac mwet lulalfongi wial uh Tusruktu pwayeiya uh, God El tiana muta loes liki kutena in moli lapan mani ma oakwuki in aksukosokyatos, na sesr, 28 oana ke sie mwet tuh fahk, 'In El kut moul, fililla elos. 10 Ke tufahna fongeni, mwet lulalfongi elos kut mukukui, ac kut oasr.' Oana ke kutu mwet kuhn on supwalla Paul ac Silas nu Berea. Ke eltal sun acn we lowos uh fahk, 'Kut pac, kut tulik natul.' 29 Na ke kut eltal som nu ke iwen lolngok lun mwet Jew uh. 11 Mwet tulik nutin God uh, wo kut in tia nunku mu ouiya lal uh ku in acn sac elos engan liki mwet Thessalonica in eis mwe in lumahyuk ke gold, ku silver, ku eot, ma tafleyukla in lutlut. Elos arulana oaru in lohng kas ma srumunyuk uh, luman ma sruloala ke lalmwetmet ac usrnukl lun mwet. ac elos lutlut len nukewa ke Ma Simusla uh in liye lah 30 God El tuh nunak munas nu sin mwet ke nikin lalos in pwayena ma Paul el srumun uh. 12 Mwet puspis selos pacl meet, a inge El sap nu selos nukewa yen nukewa in lulalfongi, ac pus mutan kacto sin mwet Greek, oayapa forla liki ouiya koluk lalos. 31 Tuh El oakiya tari sie len mukul Greek puspis elos lulalfongi pac. 13 Tusruktu ma El ac nununku faclu nufon ke nununku suwohs, ke ke mwet Jew in acn Thessalonica lohngak lah Paul sie mwet su El suela tari. El akpwayei ma se inge nu sin el fahkak kas lun God in acn Berea, elos tuku nu we mwet nukewa ke El akmoulyauk mwet se inge liki misa!" ac mutawauk in pirk ac akfohsyauk nunak lun mwet 32 Ke elos lohng lah Paul el kaskaskin akmoulyauk sie puspis. 14 In pacl sacha, mwet lulalfongi elos supwalla Paul nu ke sie acn wekof uh; a Silas ac Timothy eltal mutana Berea. 15 Mwet ma usal Paul ah welul na kalla nwe Athens, na elos folokla nu Berea, us sap soko sel Paul nu sel Silas ac Timothy, eltal in tuh sa na som nu yorol. 16 Ke Paul el tuh muta soanel Silas ac Timothy in acn Athens, el arulana toasrla ke el liye lah puslana ma sruloala in acn we. 17 Ouinge el som nu in iwen lolngok ac alololngoki yurin mwet Jew ac oayapa mwet saysa su alu nu sin God. Ac len nukewa el sramsram yurin kutena mwet ma tuku nu in acn in tukeni in siti uh. 18 Oasr pac kutu mwet lutu ke u se pangpang mwet Epicurus ac mwet Stoic elos wi pac alein nu sel. Kutu selos siyuk mu, "Mea mwet filanginkas se inge fahk uh?" Ac kutu mwet uh topuk, "El luman kaskas ke kutu god lun mutantfaul saya." Elos fahk ouinge mwewayen Paul el lutu ke Jesus oayapa ke sifil moulyak uh. 19 Ouinge elos

18 Tukun ma inge Paul el fahsr liki acn Athens ac som nu Corinth. 2 In acn Corinth el sun sie mwet Jew pangpang Aquila, su isusla in acn Pontus ac tufahna foloko liki acn Italy welul Priscilla mutan kial, mwewayen Tokosra Fulat Claudius el sap mwet Jew nukewa in som liki acn Rome. Paul el som nu yorolal, 3 ac ke sripen eltal mwet orekma ke lohnm nuknuk oapana Paul, el muta yorolal ac welulalat orekma. 4 Ke Sabbath nukewa el sramsram ac topuk mwet uh in iwen lolngok, ac strike in kifus mwet Jew ac mwet Greek in wela lulalfongi. 5 Ke

Silas ac Timothy tuku Macedonia me, Paul el sang paci lal nukewa nu ke fahkak kas, ac el fahkak kalem nu sin fahk ma koluk kacl, el osrokla kutkut ke nuknuk lal uh in akkalemye lah el lainulos pac, ac el fahk nu selos, "Kowos fin tuhlac, ma na kowos sifacna oru! Wangin ma luk kac. Ingela nga ac som nu yurin mwet Gentile." 7 Ouinge el som lukelos ac muta in lohm sin sie mwet Gentile su alu nu sin God, pangpang Titius Justus. Lohm sel uh foto na nu ke iwen lolngok uh. 8 Crispus, sie sin mwet kol lun iwen lolngok, el lulalfongi ke Leum, wi pac sou lal nukewa; ac pus pac mwet saya in Corinth lolng kas lal Paul, ac lulalfongi ac baptaisla. 9 Sie fong ah Paul el liye aruruma se, ac el liye mu Leum El fahk nu sel, "Nimet kom sangeng, a kom in kaskas na ac tia fuhleak, 10 tuh nga ac wi kom. Wangin mwet ac ku in oru kutena ma koluk nu sum, mweyen pus mwet luk in siti se inge." 11 Ouinge Paul el muta we ke yac se tafu, ac luti nu sin mwet uh ke kas lun God. 12 Ke touyak Gallio elan governor lun Rome in acn Achaia, mwet Jew uh tukeni nu sie, sruokilya Paul ac usalak nu in nununku. 13 Elos fahk, "Mwet se inge srike in kifasha mwet uh in alu nu sin God in ouiya su lain ma sap uh!" 14 Paul el akola in sramsram ke Gallio el fahk nu sin mwet Jew uh, "Mwet se inge funu oralia sie ma sutuu ku ma koluk na lulap, lukun oasr sripa nga in mongfisrasr nu suwos mwet Jew an. 15 Tuh ke sripen akukuun lowos am ma na ke kas, ac inen mwet, ac ke ma sap lowos sifacna uh, kowos sifacna aksuwosyela. Nga ac tia nununku kain ouiya ingan." 16 Ac el luselosyak liki acn in nununku uh. 17 Elos nufon sruokilya Sosthenes, sie pac sin mwet kol lun iwen lolngok uh, ac onel ke mutun acn in nununku uh. Tuh Gallio el tiana mayak kac. 18 Paul el mutana yurin mwet lulalfongi uh in Corinth ke len pus, na el wilkas nu selos, ac usal Priscilla ac Aquila welul in kal som nu Syria. Meet liki el oayak liki acn Cenchreae, el sang mangsrasrasriayukla sifal ke sripen el tuh oralia sie wulela ku nu sin God. 19 Elos sun acn Ephesus, ac Paul el fahsr lukel Priscilla ac Aquila we. El utyak nu ke iwen lolngok, ac sramsram ac asiyuki yurin mwet Jew uh. 20 Kutu mwet we elos siyuk elan muta paht, tuh el strangesr. 21 El wilkas nu selos ac fahk, "Fin ou lungse lun God, nga fah sifilpa foloko nu yuruwos." Na el kal som liki acn Ephesus. 22 Ke el oai Caesarea, el som nu Jerusalem ac paing church in acn we, na el som nu Antioch. 23 Tukun el muta we kitin paci, el som ac fahsr sasla in acn Galatia ac Phrygia, ac akkeye mwet lulalfongi nukewa. 24 In paci sac mwet Jew se pangpang Apollos, su isusla in Alexandria, el tuku nu Ephesus. El sie mwet na pah in kas, ac arulana yohk etu lal ke Ma Simusla. 25 Lutiyuk el tari ke Inkanek lun Leum, ac el arulana moniyuk ac oaru in sulkakin mwe lutu pwaye ke Jesus. Tusructu baptais na lal John pa el etu kac uh. 26 El mutawauk in kaskas pulaik in iwen lolngok. Ke Priscilla ac Aquila eltal lohng sramsram lal, eltal usalla nu lohm seitah ah, ac aketeya nu sel ac akkalemye suwohs ke Inkanek lun God. 27 Na Apollos el sulela elan som nu Achaia. Mwet lulalfongi Ephesus elos kasrel ac sim nu sin mwet lulalfongi in Achaia, ac kwafe elos in paingul. Ke el sun sripen kulang lun God. 28 El arulana lain mwet Jew ke elos sramsram in walih uh, ac el orekmakin kas in Ma Simusla in akpwayei lah Jesus pa Christ.

19 Ke Apollos el muta Corinth, Paul el fahsr apunla faci ma oan epang, ac tuku nu Ephesus. Ke el sun acn we el osun nu sin kutu mwet lulalfongi 2 ac siyuk selos, "Ku kowos tuh eis Ngun Mutual ke paci se kowos ekla mwet lulalfongi?" Ac elos topuk, "Kut tiana lohng mu oasr Ngun Mutual." 3 Ac Paul el sifilpa siyuk selos, "Na baptais fuka kowos eis ah?" Elos topuk nu sel, "Baptais se John el luti kac." 4 Na Paul el fahk, "Baptais lal John ma nu selos su auliyak liki ma koluk lalos, ac el oayapa fahk nu sin mwet Israel mu elos in lulalfongi in el su ac tuku tokol — aok, Jesus." 5 Ke elos lohng ma inge, elos baptaisla inen Leum Jesus. 6 Paul el filiya paol faclos; ac Ngun Mutual tuku nu faclos; ac elos kaskas ke pusra ma sienia liki kas lalos, ac fahkak kas lun God. 7 Mwet singoul luo nufon pa ke u sac. 8 Paul el utyak nu ke iwen lolngok ac el kaskas pulaikna nu sin mwet uh ke malem tolu. El sramsram ac asiyuki yorolos, ac srike in furokolos in lulalfongi ke Tokosrai lun God. 9 Tusructu kutu selos arulana upa insialos ac tia lulalfongi, ac ye mutun walih sac elos fahk kas in akkulukye u se pangpang Mwet Fahsr ke Inkanek lun Leum. Ke ma inge Paul el fahsr lukelos ac usla mwet lulalfongi uh welul, ac el lotelos len nukewa ke lohm in tukeni se su ma sel Tyrannus. 10 Ouiya se inge orek ke lusen yac luo, oru mwet nukewa su muta in acn Asia, kewana mwet Jew ac mwet Greek, elos lohng ke kas lun Leum. 11 God El sang ku nu sel Paul in oru mwenmen na usrnguk. 12 Finne handkerchief ku apron ma pusralia manol Paul, fin utukla nu yurin mwet mas uh, na mas lalos ac wanginla, ac ngun fohkfok uh ac illa lukelos. 13 Kutu mwet Jew ma forfor ac sisla ngun fohkfok elos srike in wi pac orekmakin inen Leum Jesus in oru ma inge. Elos ac fahk nu sin ngun fohkfok, "Nga sapkin nu sum ke inen Jesus su Paul el fahkak kac." 14 Tamulel itkosr su wen natul Scevia, sie Mwet Tol Fulat lun mwet Jew, pa oru ma inge. 15 Tusructu ngun fohkfok el fahk nu selos, "Nga etal Jesus, ac nga etu pac kacl Paul; a kowos — su kowos an?" 16 Mwet se ma ngun fohkfok ah oan sel el sroang nu selos ac ku lukelos. Elos kaingla liki lohnh uh, koflufol ac kinkineta. 17 Mwet Jew ac mwet pegan nukewa ma muta Ephesus elos lohng ke ma sikiyak inge; ac elos nukewa arulana sangeng, ac inen Leum Jesus akfulatyeyuk yohk liki meet. 18 Pus sin mwet lulalfongi uh tuku, ac sifacna fahkak ma koluk lalos ye mutun mwet uh. 19 Pus pac sin

mwet ma orek inutnut elos orani book natulos nukewa ac esukak in walil uh. Fin sisani molin book inge ac tuh oasr ke ipin silver lumngaul tausin. **20** Ke sripen orekma ku inge nukewa, kas lun Leum uh yokyokelik sasla Macedonia ac Achaia, na ingo lac nu Jerusalem. Ac el fahk, "Tukun nga ac sun acn inge, nga enenu na in som pac nu Rome." **22** Ouinge el supwalla Timothy ac Erastus, luo sin mwet kasru lal, nu Macedonia, ac el muta kitin paci in Asia. **23** In paci se inge lokoalok na upa sikuak in acn Ephesus ke sripen u se pangpang Mwet Fahsr ke Inkanek lun Leum. **24** Oasr mwet orekma ke silver se pangpang Demetrius, su orek ma sruloala srisrik ke silver ma oana luman tempul lulap lun god mutan Artemis. Mwet orekma lal Demetrius eis mani na yohk ke orekma se inge. **25** Na Demetrius el pangoneni mwet nukewa ma wi oru kain in orekma se inge, ac fahk nu selos, "Mwet wiuk in orekma, kowos etu lah kasrpas tuku ke orekma se lasr inge. **26** Kowos sifacna liye ac lohng ma mwet se inge Paul el oru. El fahk mu god ma orekla sin mwet uh tiana god pwaye, ac el oru mwet puspis in acn Ephesus, ac apkuran in acn Asia nufon, in lulafongi ma el fahk uh. **27** Sensen lasr uh pa mwet uh ac orala kas in akkolukyela orekma lasr uh. Ac tia ma sacn mukena, a kut sensen pac mu tempul lun god mutan Artemis ac wangirla kalmac, ac mwet uh ac fah tia sifil akfulatyal — god mutan se su mwet in acn Asia ac faclu nufon alu nu se uh!" **28** Ke u sac lohng kas inge, elos arulana kasrkusrakak, ac wovo fahk, "Artemis lun Ephesus el fulatlana!" **29** Fohsak se inge fahsrelik in siti sac nufon. U sac sruokilya Gaius ac Aristarchus, mwet Macedonia luo su welul Paul forfor, ac usaltalla nu nien intoe srital lulap ke siti uh. **30** Paul sifacna el ke som ac sramsrar nu sin u lulap sac, tuh mwet lulafongi elos tia lela. **31** Kutu sin mwet fulat lun acn we, su mwet kawuk lal, supwala pac sap soko nu sel ac kwafe elan tia som nu nien intoe srital ah. **32** In paci sac tukeni sac arulana fohsak: kutu mwet wovo ke sienma, ac kutu ke sie pacna, ac pusiyen mwet uh tia etu sripen toeni lalos. **33** Kutu mwet uh nunku mu Alexander pa sripauk, mweyen mwet Jew uh pahtkolak elan tu meet. Na Alexander el kolak paol nu sin mwet uh in akmisyleos, ac el srike in aketeya nu selos ma orek uh. **34** Tuh ke elos akilenak lah el sie mwet Jew, elos nukewa tukeni wowoyak ke lusen ao luo, ac fahk, "Artemis lun Ephesus el fulatlana!" **35** Na mwet sim lun siti uh el akmisylea u sac, ac fahk, "Mwet Ephesus, mwet nukewa etu lah siti lun Ephesus pa liyaung tempul lun Artemis fulatlana, ac oayapa eot saok se ma putatla inkusrao me uh. **36** Wangin mwet ku in lafwekin ma inge. Ouinge kowos in misla, ac tia oru kutena ouiya laffon. **37** Kowos use mwet inge nu inge, a wangin ma elos pisre in tempul, ku fahk kas koluk ke god mutan lasr uh. **38** Fin oasr mwe tukak lal Demetrius ac mwet orekma lal uh lain kutena mwet, na

oasr mwet fulat lasr, ac oasr pac len in nununku. Elos ku in oru tukak lalos we. **39** A fin oasr pac ma yohk liki ma kowos suk, enenu in aksuwosyeyuk ke meeting lun mwet fulat lun siti uh, fal nu ke ma sap lasr. **40** Tukun ma sikuak misenge uh, oasr sensen lasr lah mwet uh ac fahk mu kut pa purakak wowon sac. Ke wangin sripa ma sramtauk fohs sac, oru wangin sripa wo ma kut ac ku in fahk kac." **41** Tukun el fahk ma inge, el folokonelik u sac.

20 Tukun fohsak sac, Paul el solani mwet lulafongi uh, ac sang kas in akku nu selos ac wilkas nu selos. Na el fahsr lukelos ac som nu Macedonia. **2** El fahsr sasla in polo acn sac nufon, ac akkeye mwet uh ke kas wo puspis, na el tuku nu Achaia, **3** ac muta we ke malem tolu. El akola in som nu Syria ke el etauk lah mwet Jew elos pwapa in lainul; ouinge el sulela elan folokla sasla in acn Macedonia. **4** Sopater, wen natul Pyrrhus sie mwet Berea, el welul som; oayapa Aristarchus ac Secundus su mwet Thessalonica; Gaius liki siti Derbe; Tychicus ac Trophimus liki acn Asia; ac Timothy. **5** Elos som meet ac soanekut in acn Troas. **6** Kut kal Philippi lac tukun Kufwen Bread Tia Akpulol, ac tukun len limekosr kut sonolos in acn Troas, ac muta we wi se. **7** Ke eku in Saturday ah, kut tukeni nu sie in oru kufwa in kunsalik bread. Paul el kaskas nu sin mwet uh ac lutu nu selos nwe ke infulwen fong, mweyen el ac som ke len tok ah. **8** Lam na pukanten akokak fin twek se lucng, yen kut tukeni we ah. **9** Mukul fusr se pangpang Eutychus el muta ke winto se, ac ke Paul el sramsrar na paht, Eutychus el arulana mwetkeli ac motulla, ac putatla liki twek se aktolu ac nwe infohk ah. Elos som sraklalak tuh el na misa tari. **10** Paul el fani ac asrosrelik facl ac apsilya. Na el fahk, "Kowos in tia fosrnja. El moul na." **11** Na el folokyak nu fin twek sac, kunsalik bread uh ac mongo. Tukun el welulos sramsrar ke paci na loes se, aok nwe ke lenelik, Paul el som. **12** Mukul fusr sac moul na, ac elos pwanulla nu lohm sel ah, ac elos arulana enganak. **13** Kut som meet nu ke oak soko, ac oayak nu Assos, kut in tuh sraklalak Paul nu fin oak uh we. El tuh sap kut in oru ouinge mweyen el mu el ac fahsra ut finnes nwe we. **14** Ke el sun kut in acn Assos, kut sraklalak ac kal som nwe Mitylene. **15** Kut oayak liki acn sac ac oai Chios ke len tok ah. Na in len se toko ah kut tuku nu Samos, ac len tok ah kut sun acn Miletus. **16** Paul el wotela sel in ut sisken Ephesus lac, elan mau tia sisla paci in acn Asia. El sulaklak elan sun acn Jerusalem meet liki len in Pentecost, el fin ku. **17** Paul el sapla Miletus lac nu Ephesus, ac siyuk mwet kol in church we ah in tuku osun nu sel. **18** Ke elos sun acn we el fahk nu selos, "Kowos etu ma nukewa ma nga tuh oru ke nga muta yuruwos, mutawauk na ke len se oemeet nga sun acn Asia ah. **19** Oana ke nga mwet kulansap lun Leum, nga tuh oru orekma kunuk ke inse pusisel, ac pus paci nga tung ke ma upa sikuak nu sik ke sripen pwapa koluk lun mwet Jew uh. **20** Kowos etu lah

ke nga fahkak ku lutu ye mutun mwet uh oayapa in lohm nukewa sikukmutunteiyak ac pre. **6** Kut wilkas nu sin sie suwos kais sie, nga tia okanla kutena ma liki kowos fin sin sie, na kut sroak nu fin oak uh, ac elos folokla nu yen ma ac kasrekowos, **21** Nga sensenkakin mwet Jew ac selos. **7** Ke kut kalot liki acn Tyre kut sun acn Ptolemais, oayapa mwet pegan tuh elos in forla liki ma koluk lalos ac kut paing mwet lulalfongi in acn we, ac muta yorolos nu sin God, ac lulalfongi in Leum lasr Jesus. **22** Ac inge, len se. **8** In len tok ah kut som ac sun acn Caesarea, ac nga ac akos Ngun Mutual ac som nu Jerusalem, ac nga kut tuh muta in lohm sel Philip, mwet fahkak ke Pweng tia etu lah mea ac sikyak nu sik we. **23** Ma sefanna nga Wo, su sie sin mwet itkosr ma tuh solla mwet kasru in etu pa Ngun Mutual el akkalemye nu sik tari, lah kapir Jerusalem. **9** Oasr mutan fusr lolap akosr natul, su wi ac mwe lokoalok soaneyu in siti nukewa nga ac som pac fahkak kas lun God. **10** Kut muta we ke kutu len, nu we. **24** Nga tia seko moul luk sifacna, a nga kena na mwet palu se pangpang Agabus el tuku Judea me. aksafelya kunokon se ma Leum Jesus el ase nga in oru, **11** El tuku nu yorosr, eisla ma losyen infulwal Paul ac pa in fahkelik Pweng Wo ke kulang lun God. **25** Nga tuh sifacna sang kapriya paol ac nial kac. Na el fahk, "Pa forfor inmasrlowos nukewa, ac fahkak ke Tokosrai lun inge ma Ngun Mutual fahk: Mwet Jew in acn Jerusalem God. Ac inge nga etu lah wangin sie suwos ac fah sifil elos ac fah kapriya mwet se la mwe lohl se inge uh in liyeyu. **26** Ouinge nga wili nu suwos misenge, lah kutena lumah se inge, na elos ac fah eisalang nu inpoun mwet suwos fin tuhlac, wangin ma luk kac. **27** Tuh nga tia pegan." **12** Ke kut lohng ma inge, kut ac mwet wiasr okanla liki kowos in fahkak oakwuk nukewa lun God. **28** in acn sac, tukeni kwafe na sel Paul elan tia som nu Ke ma inge kowos liyekowosyang sifacna ac liyaung pac Jerusalem. **13** A el topuk ac fahk, "Mea kowos oru an ku elos nukewa su oana un sheep ma Ngun Mutual filiya kowos tung ouingan, ac aktoasrye insiuk? Nga akola tari inpouwos uh. Kowos in mwet shepherd nu ke church lun in kapiri in acn Jerusalem, ac nga akola pac in misa we God, su El oru in ma lal ke sripen misa lun Wen natul, ke sripen Leum Jesus." **14** Kut tia ku in furokla nunak lai su sifacna kisakunulla keiwo. **29** Nga etu lah tukun nga ah, pwanang kut taru fuhleak ac fahk, "Kut pre tuh ma ac som liki kowos uh, mwet ma oana wolf sulallal ac fah lungse lun Leum in orek." **15** Tukun kut muta we ke kutu tuku nu inmasrlowos ac kunausla un sheep uh. **30** Pacl pacl, kut apweni ma lasr ac som nu Jerusalem. **16** Kutu se ac fah tuku, ke mwet na in u lowos an ac fah fahk kas sin mwet lulalfongi ma tuku Caesarea me elos wi kut kikiap in kolla mwet lulalfongi uh in fahsr tokolos. **31** Ke pac som, ac pwenkutlu nu ke lohm sin mwet se ma kut ma inge kowos arulana taran ac esam lah nga tung ke ac muta yoro ah — inel pa Mnason, sie mwet Cyprus, len ac fong ke nga lutu kowos nukewa ke yac tolu. **32** "Ac su nuna sie mwet lulalfongi emeet me. **17** Ke kut sun inge nga eiskowosyang nu ke karinginyuk lun God ac nu acn Jerusalem, mwet lulalfongi in acn we arulana engan ke kas kulang lai, su ku in musaikowosak ac asot nu in paing kut. **18** Ke len tok ah Paul el wi kut som in suwos mwe insewowo su God El akola nu sin mwet lai. osun yorol James; ac mwet kol nukewa lun church muta **33** Wangin kena luk nu ke silver ku gold ku nuknuk lun we. **19** Paul el paingulos, na el fahkak ke ma nukewa kutena mwet. **34** Kowos sifacna etu lah nga orekmakin ma God El kasrel in oru ke pac el orekma inmasrlon na pouk in sokak ma su nga, ac mwet wiyu inge, enenu mwet pegan uh. **20** Tukun elos lohng ma el fahk, elos uh. **35** Nga tuh filiya sie srikasrak nu suwos, tuh ke kut nukewa kaksakin God. Na elos fahk, "Paul, mwet lili insianaung in orekma, kut enenu pac in kasru mwet lasr, kom ku in liye lah tausin puspis sin mwet Jew elos munas, ac esam kas ma Leum Jesus el sifacna fahk, wela lulalfongi, ac elos arulana moniyuk in akos Ma Sap 'Insewowo in sang yohk liki insewowo in eis." **36** Ke nukewa su muta in facl sin mwet pegan uh elos in sisla safla ma Paul el fahk uh, na el sikukmutunteiyak ac pre. **37** Elos nukewa tung ke elos kaosulma ac ngok mutual in Ma Sap lal Moses, ac kom fahk tuh elos in tia kosrala wilkas nu sel. **38** Elos asor yohk ke sripen el tuh fahk mu tulik natulos, ku fahsr tukun ouiya lun mwet Jew uh. **22** elos ac fah tia sifil liyal. Na elos welul som nu ke oak ah. **Kalem** lah elos lohng tari lah kom sun acn inge. Na mea ac orek uh? **23** Pa inge ma kut lungse kom in oru uh. Oasr mwet akosr inmasrloros su orala wulela ku nu sin God. **24** Welulos som ac tukeni wi alu in aknasnas, ac sang molin kalkul lalos, na elos fah ku in mangsrasrala. Kom fin oru ouinge, na mwet nukewa ac fah etu lah tiana pwaye kas elos lohng mu kom fahk uh, ac lah kom moul fal nu ke Ma Sap lal Moses uh. **25** A funu mwet pegan ma wela lulalfongi uh, kut supwala leta se nu selos ac fahk lah kut wotela mu elos in tia kang kutena mwe mongo ma kisala nu sin ma sruloala, ku kutena srah, ku kosro ma loksakiyuki, ac elos in liyalosyang liki ouiya fohkfok lun mwet kosro." **26** Na Paul el eis mwet

21 Kut wilkas nu selos ac oayak. Ke kut kal suwosla liki acn we kut sun acn Cos, ac len tok ah kut oai Rhodes, ac sifil kalla nu Patara. **2** Ke kut sun acn we, kut konauk lah oasr oak soko ac som nwe Phoenicia, na kut sroang wela. **3** Kut kal nwe ke kut liyaung acn Cyprus, na kut ut layen nu eir in Cyprus ac kalla nu Syria. Kut sroila Tyre, yen ma koanon oak uh ah titila we. **4** Kut konauk kutu mwet lulalfongi in acn we, ac muta yorolos ke wik se. Ke ku lun Ngun Mutual elos fahkang nu sel Paul elan tia som nu Jerusalem. **5** Na ke safla liki wak sac, kut mukuiyak in som. Elos nukewa, wi mutan kialos ac tulik natulos, wi kut som liki siti uh nu wekof ah, ac kut

akosr inge, ac ke len tok ah el orala alu in aknasnas inge, ac pus selos misa. Nga kapriya mukul ac mutan yorolos. Na el som nu in Tempul ac akkalemye len lula ac siselosyang nu in presin. 5 Mwet Tol Fulat oayapa in safla pacl in aknasnas uh, na fah pacl in orek kisa Un Mwet Pwapa Fulat nukewa elos ku in apkwayei lah ke kais sie selos. 27 Tusruku ke fahsr in safla len in pwaye ma nga fahk uh. Nga eis selos leta ma simla aknasnas itkosr ah, na kutu mwet Jew su tuku Asia nu sin mwet Jew wiasr su muta in Damascus, oru nga me elos liyalak Paul in Tempul uh. Elos purakak insien tuh som nu we in sruokya ac kapriya mwet inge, ac mwet puspis, ac sruokilya Paul. 28 Na elos wowoyak usalosme nu Jerusalem in tuh kalyeyik elos. 6 "Ke nga ac fahk, "Mwet Israel, kasrekut! Pa inge mwet se forfor fahsr ac apkuran nu Damascus, akuran nu ke infulwen yen nukewa ac lutu nu sin mwet nukewa in lain mwet len, sie kalem sarmelik inkusrao me ac apinyula. 7 Nga Israel, ac lain Ma Sap lal Moses, ac lain Tempul se inge. putatla nu infohk uh ac lohng sie pusra fahk nu sik, Ac inge el use pac mwet pegan nu in Tempul uh ac 'Saul, Saul! Efum kom ku kalyeyu?' 8 Ac nga fahk, 'Leum, akfokhfokyela acn mutual se inge!' (29 Elos fahk ma inge su kom an? Na el fahk, 'Nga Jesus lun Nazareth, su mweyens tuh liyalak Trophimus, sie mwet Ephesus kom kalyei.' 9 Mwet ma wiyu elos liye kalem sac, tusruk ke el welul Paul in siti uh, ac elos nunku mu Paul el elos tiana lohng pusren el su kaskas nu sik. 10 Ac nga usalak nu in Tempul.) 30 Fohs lulap sikuak in siti sac siyuk, 'Leum, mea nga ac oru?' Ac Leum el fahk nu sik, nufon, ac mwet uh kasreni nu sie, sruokilya Paul ac 'Tuyak ac fahla nu Damascus, na ac tufah fwackot ma amakunulla liki Tempul uh. Na elos sulaklak na kaliya nukewa Leum El wotela kom in oru uh.' 11 Kunla mutuk srungul ke Tempul. 31 Ke un mwet uh srike in unilya ke sripen kalem sac, ouinge mwet wiyu elos sruokya Paul, supweyukla kas nu sin leum lun mwet mweun pouk ac pwenyuyak nu Damascus. 12 "Oasr mukul se Rome uh, fahk mu acn Jerusalem nufon arulana fohsak. muta in siti sac pangpang Ananias, sie mwet alu nu sin 32 In pacl sacna leum sac el eis kutu mwet mweun wi God, su akos Ma Sap lasr uh ac arulana akfulatyeyuk el mwet kol lalos, ac sulaklak na oattu nu yen lokoalok uh sin mwet Jew nukewa su muta we. 13 El tuku tu yuruk orek we. Ke mwet uh liyal wi mwet mweun uh, elos tila ac fahk, 'Saul, ma lik, kom in sifilpa liye!' In pacl sacna onel Paul. 33 Leum sac som nu yorol Paul, sruokilya ac nga ku lac in liye, ac nga neteng nu sel. 14 Na el fahk, sap kapiri el ke sein lukwa. Na el siyuk, "Su mwet se 'God lun mwet matu lasr somla El sulekomla in etu ma inge, ac mea el orala uh?" 34 Kutu mwet uh wowoyak lungse lal, ac in liye Mwet Kulansap suwoswos lal, ac in fahk sie ma, ac kutu fahk kutepacna ma. Yokla fohs uh, lohng pusraci ke el kaskas nu sum. 15 Kom ac fah sie oru leum sac tia ku in konauk na pwaye lah mea sikuak mwet loh lal, in fahk nu sin mwet nukewa ma kom liye ac uh. Na el sap mwet lal uh in usalak Paul nu ke nien lohng. 16 Na mea kom soano an? Tuyak ac baptaisla, muta ku lun mwet mweun. 35 Elos usal nwe sun nien tuh ma koluk lom in nasnasa ke kom pre inen Leum." 17 fan nu inkul selos uh, na mwet mweun uh sraklalak usal, "Nga folokla nu Jerusalem, ac ke nga pre in Tempul, nga mweyens arulana upa kasrkusrak lun mwet uh. 36 Elos liye sie aruruma, 18 ac in aruruma sac Leum el fahk nu nukewa tuku tokol wowoyak ac fahk, "Unilya!" 37 Ke sik, 'Sulaklak som liki acn Jerusalem, mweyens mwet mwet mweun uh akola in usalak Paul nu inkul uh, na yenu inge ac tia lulalfongi ma kom ac fahk keik uh.' 19 Paul el kasla nu sin leum sac ac fahk, "Nga ku in fahk Ac nga fahk, 'Leum, elos arulana etu lah nga tuh som nu ma se nu sum?" Leum sac siyuk, "Kom etu kas Greek? iwen lolngok uh, sruokya ac uni mwet ma lulalfongi in 38 Fin angan, kalem lah tia kom pa mwet Egypt se ma kom uh. 20 Ac ke pacl se ma anwuki Stephen, mwet tuh oru fohs se nwe pwanla tausin akos mwet akmas nu yenu inge ac tia lulalfongi ma kom ac fahk keik uh.' 19 yen mwesis ah!" 39 Na Paul el fahk, "Nga mwet Jew ke ma orek nu sel ah, ac nga pa muta liyaung nuknuk lun se. Nga isusla Tarsus, sie siti pwengpeng in acn Cilicia. mwet ma unilya ah." 21 Ac Leum el fahk nu sik, 'Fahla, Nunak munas, lela ngan kaskas nu sin mwet uh." 40 tuh nga ac supwekomla nu yen loessula, nu yurin mwet Leum sac fuhlela elan kaskas, na Paul el tu fin nien fan sayen mwet Jew." 22 Mwet uh lipsre kas lal Paul uh nwe ke el fahkla ma inge; na elos mutawauk in wowoyak ke kuiyalos nufon ac fahk, "Sisulla! Unilya! Tia fal elan moul!" 23 Elos wowoyak, furok nuknuk lalos uh, ac sis fohfkoh uh nu lucng. 24 Leum se lun mwet mweun Rome uh sap mwet lal in eisal Paul nu inkul lalos uh, ac el sap elos in srungul ac konauk lah efu ku mwet Jew uh wovo lainul ouinge. 25 Tusruku ke elos kaprilya in stringsring el, Paul el siyuk sin sie pac mwet leum lun solese su tu insac, "Ya ma sap uh lela in stringsring sie mwet Rome meet liki nununkeyuk el?" 26 Ke mwet leum sac lohng ma se inge, el som nu yurin leum fulat sac ac siyuk sel, "Mea se kom nunku in oru uh? El ah el mwet Rome!"

22 El fahk, "Mwet kacto ac mwet matwuk, porongo ke nga ac sifacna aksuwosyeyu nu suwos uh!" 2 Ke elos lohng ke el kaskas nu selos ke kas na lalos, na elos misla yohk liki meet ah. Na Paul el sifilpa fahk: 3 "Nga sie mwet Jew, su isusla Tarsus in Cilicia, tusruk nga matula in acn Jerusalem. Nga tuh sie mwet lutlut lal Gamaliel ac nga eis kas in lutu na yohk ke Ma Sap lun mwet matu lasr meet ah. Nga srike in arulana moniyuk nu sin God, oana kowos nukewa su oasr inse inge misenge uh. 4 Nga kalyei mwet ma fahsr ke Inkanek susu se

27 Ouinge leum fulat sac som nu yorol Paul ac siyuk ma inge, kowos ac Un Mwet Pwapa Fulat uh in sapla nu sel, "Fahkma nu sik, ya kom mwet Rome?" Ac Paul el sin leum lun mwet mweun Rome, ac fahk elan eisalu fahk, "Aok." 28 Na leum sac fahk, "Nga tuh moli sie mani Paul nu yuruwos. Oru acnu mu kowos srakna enenu na yohk tuh nga in oaoa sie mwet Rome." Ac Paul el etu kutu ma sel. A kut ac akola kut in unilya meet liki el fahk, "Nga nuna mwet Rome se e ke nga isusula." 29 sun acn inge." 16 Tusrukta wen se nutin mutan se wial In pacl sacna mwet ma ako in kusen siyuk nu sel Paul Paul lohngak pwapa kutasrik se inge, na el som nu inkul uh elos kilukla lukel, ac leum sac fosrnga ke el etauk sin mwet mweun uh ac fahkang nu sel Paul. 17 Na Paul lah el kapriya sie mwet Rome. 30 Mwet leum sac kena el pangonma sie mwet kol lun mwet mweun uh ac fahk konauk lah mea mwet Jew uh srukak in lainul Paul kac nu sel, "Eis mwet fusr se inge nu yurin leum fulat lun uh; ouinge ke len se tok ah el sap in itukla sein uh lukel un mwet mweun uh. Oasr ma se el ke fahk nu sel." 18 Paul, ac el sap mwet tol fulat ac Un Mwet Pwapa Fulat Mwet leum sac eisal, pwanulla nu yurin leum fulat sac ac nukewa elos in toeni. Na el usalla Paul ac sap elan tu ye fahk, "Paul, mwet kapir sac, el pangonya ac siyuk nga in mutualos.

23 Paul el getang suiya Un Mwet Pwapa Fulat uh ac fahk, "Mwet Israel wiuk! Nga pulakin sik lah nga kulansupu God ke inse pwaye in moul luk nwe misenge." 2 Mwet Tol Fulat Ananias el sap mwet ma tu apkuran nu yorol Paul ah in sringilya oalul. 3 Paul el fahk nu sel, "Pwayena lah God El ac fah sringilkomi — kom orun luku! Kom muta insach nununkeyu ke Ma Sap, sruk kom kunausla Ma Sap ke kom sap elos in sringilyu uh!" 4 Mwet ma tu apkuran nu sel Paul ah fahk nu sel, "Kom aklusrongtenye Mwet Tol Fulat lun God!" 5 Paul el fahk, "Mwet Israel wiuk, nga tiana akilen mu el Mwet Tol Fulat. Ma Simusla uh fahk mu, 'Kom fah tia fahk kutena kas koluk ke mwet kol lun mwet lowos uh.'" 6 Ke Paul el akilen lah kutu selos mwet Sadducee ac kutu mwet Pharisee, na el wowoyak ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat ac fahk, "Mwet Israel wiuk! Nga sie mwet Pharisee, wen nutin mwet Pharisee. Nununkeyuk nga inge ke sripen finsrak se ma oan yuruk lah mwet misa uh ac sifil moulyak!" 7 Pacl se na el fahkla ma se inge ah, na mwet Pharisee ac mwet Sadducee mutawauk in akukuin, ac u sac nunak luoelik. (8 Tuh mwet Sadducee elos fahk mu mwet misa uh ac tia sifil moulyak liki misa, ac elos fahk pac mu wangin lipufan ku ngun, a mwet Pharisee elos lulalfongi ke ma tolu inge kewa.) 9 Pusren akukuin uh yokelik na, ac kutu mwet lutu Ma Sap uh su mwet Pharisee elos tuyak ac liksrenina lain ac fahk, "Kut tia konauk kutena ma sutuu lun mwet se inge! Saph acnu pwaye lah ngun se, ku lipufan se, kaskas nu sel!" 10 Akukuin sac arulana upala, oru leum se lun mwet mweun uh sensenak lah ac eiyuki manol Paul. Ouinge el sap mwet mweun lal uh in oatuu ac eisalla Paul liki inmasrlon u sac, ac usalla nu inkul lalos uh. 11 In fong sac, Leum el tu siskal Paul ac fahk nu sel, "Kom in pulaik na! Kom fahkyuyak tari in acn Jerusalem, ac kom ac fah oru oapania in acn Rome." 12 In lotu tok ah, oasr kutu mwet Jew fahsreni nu sie ac orek pwapa. Elos wulela na ku mu elos ac tia mongo ku nim kutena ma nwe ke na elos unilya Paul. 13 Pus liki mwet angngaul pa oru pwapa se inge. 14 Na elos som nu yurin mwet tol fulat ac un mwet matu ac fahk, "Kut oralia tari wulela na ku lasr mu kut ac tiana kang kutena ma nwe ke na kut unilya Paul. 15 Ke

maing, kowos ac Un Mwet Pwapa Fulat uh in sapla nu sel, "Fahkma nu sik, ya kom mwet Rome," Ac Paul el sin leum lun mwet mweun Rome, ac fahk elan eisalu fahk, "Aok." 28 Na leum sac fahk, "Nga tuh moli sie mani Paul nu yuruwos. Oru acnu mu kowos srakna enenu na yohk tuh nga in oaoa sie mwet Rome." Ac Paul el etu kutu ma sel. A kut ac akola kut in unilya meet liki el fahk, "Nga nuna mwet Rome se e ke nga isusula." 29 sun acn inge." 16 Tusrukta wen se nutin mutan se wial Paul lohngak pwapa kutasrik se inge, na el som nu inkul uh elos kilukla lukel, ac leum sac fosrnga ke el etauk sin mwet mweun uh ac fahkang nu sel Paul. 17 Na Paul lah el kapriya sie mwet Rome. 30 Mwet leum sac ac nukewa elos in toeni. Na el usalla Paul ac sap elan tu ye fahk, "Paul, mwet kapir sac, el pangonya ac siyuk nga in pwanama mwet fusr se inge nu yurum, mweyen oasr ma el ke fahk nu sum." 19 Leum fulat sac sruokya paol, ac pwanulla nu saya ac siyuk sel, "Mea kom ke fahk nu sik uh?" 20 Ac mukul fusr sac fahk, "Mwet fulat lun mwet Jew elos insesela in siyuk sum lutu kom in usalla Paul nu yurin Un Mwet Pwapa Fulat, na elos ac oru acnu mu srakna oasr ma elos ke etu kacl Paul. 21 Tusrukta nimet lohngolos, mweyen pus liki mwet angngaul wikwik soanel. Elos fulahk mu elos ac tia mongo ku nim nwe ke na elos unilya. Elos akola tari, tuh elos soano lah mea ac wotla sum." 22 Leum fulat sac fahk, "Nimet kom fahk nu sin kutena mwet lah kom fahk ma inge nu sik." Na el supwalla mwet fusr sac in som. 23 Na leum fulat sac solama luo sin mwet leum lun solse lal ac fahk, "Akoeila luofoko mwet mweun an in som nu Caesarea, wi mwet kasrusr fin horse itngoul ac mwet utuk osra in mweun luofoko, ac mukuiyak ke ao eu ofong. 24 Akoeila kutu horse an Paul elan kasrusr fac, ac liyalang akwoye nwe ke na el sonol Governor Felix." 25 Na leum sac simusla leta se, fahk ouinge: 26 "Claudius Lysias, nu sel Governor Fulat Felix: Paing kom. 27 Mwet Jew elos sruokya mwet se inge ac akola in unilya. Nga lohngak lah el mwet Rome, pa nga us mwet mweun luk som, ac molla. 28 Nga tuh kena etu lah mea elos tutakunul kac uh, ouinge nga usalla nu yurin Un Mwet Pwapa Fulat lalos. 29 Nga konauk lah wangin ma el oru ma ac falan misa ku kapir kac. Ma elos nununkal kac uh ma na nu ke kusen siyuk ke ma sap lalos sifacna. 30 Ac ke nga lohngak lah oasr kutu mwet Jew pwapa sulallal lainul, in pacl sacna nga wotela mu nga in supwalot nu yurum. Nga fahk nu sin mwet ma nununkal uh in oru tutak lalos uh ye motom." 31 Mwet mweun uh oru oana ma sapkinyuk nu selos uh. Elos eisal Paul ac usalla in fong sac nwe sun acn Antipatris. 32 In len tok ah mwet mweun ma fahsr elos folokla nu yen selos, na mwet kasrusr ke horse uh welul na Paul som. 33 Elos usalla na nwe Caesarea, ac sang leta sac nu sel Governor, ac eisalang pac Paul nu sel. 34 Governor el ritela leta sac ac siyuk sel Paul lah el mwet ya. Ke el konauk lah el mwet Cilicia, 35 el fahk, "Nga fah oru lohnguyuk keim ke pacl mwet ma tutakin kom uh sun acn inge." Na el sap mwet topang in taranul Paul ke inkul lal Governor uh.

24 Len limekosr toko, Mwet Tol Fulat Ananias el som nu Caesarea wi kutu mwet matu lun mwet Jew Rome. Elos utsyak ye mutual Governor Felix ac oru tukak lalos lainul Paul. **2** Na pangyak Paul, ac Tertullus el mutawaauk in sramsram lainul, ac pa inge ma el fahk uh: "Governor Fulatlana, woien kol lom uh ase moul in misla nu sesr ke lusen pacl na loes se, ac ouiya puspis ma enenu in ikilyukla in akwoye facl sesr uh orekla tari. **3** Kut insewowo ke ma inge yen nukewa ac ke pacl nukewa, ac kut arulana kulo nu sum kac. **4** Ke sifacna leum fac, ac ke Len in Nununku se su ac Nga tia lungse eisla pacl lom, tusruktu nga siyuk kom in fah tuku, Felix el sangeng ac fahk, "Kom ku in tari som. nunak munas porongo kas foto ma kut ac fahk inge. **5** Nga fah sifil pangon kom fin oasr pacl luk." **6** El oayapa srike in aktaekye Tempul, ac Kut konauk tuh na mwet se inge mwet na sensen se, su purakak lokoalok lulap inmasrlon mwet Jew in acn nukewa fin faclu, ac el mwet kol se lun u se pangpang Nazarene. **7** El oayapa srike in aktaekye Tempul, ac kut sruokilya. **8** Kom fin kusen siyuk sin mwet se inge, kom ac fah ku in sifacna etu ma nukewa sel ke ma kut tukakunul kac uh." **9** Mwet Jew elos akkalemye lah elos insese nu ke kas in tukak inge nukewa. **10** Na Governor el srisrisrnu sel Paul elan sramsram, na Paul el fahk, "Nga etu lah kom pa nununku mutunfacl se inge ke yac na pus, ouinge nga insewowo in sifacna loangeyu ye motom. **11** Kom ku in sifacna akpwayeye lah len na singoul luo somla pa nga tuh som nu Jerusalem in alu. **12** Mwet Jew uh tiana liye ngan akukuin nu sin kutena mwet in Tempul, ac elos tia pacna liye ngan purakak mwet uh — tia in iwen lolngok ku kutena acn saya in siti uh. **13** Ac elos tia pac ku in akpwayei nu sum ke ma elos tukakinyu kac inge. **14** Nga ku in fahk nu sum lah pwaye nga alu nu sin God lun mwet matu lasr uh ke nga fahsir ke Inkanek lun Leum — Inkanek se ma elos inge fahk mu ma kikiap. Tusruktu nga wi lulalfongi ma nukewa simla in Ma Sap lal Moses ac book lun mwet palu uh. **15** Finsrak luk in God oapanas finsrak lalos uh, aok finsrak se ma fahk mu mwet nukewa — mwet suwohs ac mwet sesuwos — ac fah moulyak liki misa. **16** Ke ma inge, in pacl nukewa nga sang kuiyuk nufon tuh in nasnas insiuk ye mutun God ac ye mutun mwet uh. **17** "Tukun nga muta sayen Jerusalem ke kutu yac, nga tuh folokla nu we in us kutu mani in kasru mwet Jew wiuk, ac in tuh orek kisa. **18** Pacl se ma nga tuh oru ma inge pa elos koneyuyak in Tempul, tukun nga aksafyela alu in aknasnas luk ah. Wangin un mwet wiuk, ac wangin pac fohs. **19** Tusruktu oasr kutu mwet Jew su tuku Asia me wi muta we in pacl sac. Elos pa enenu in oru tukak lalos nu sum, fin oasr ma elos ac fahk in lainyu. **20** Ku, kom ku in sap mwet inge in fahk nu sum lah mea elos liye mu nga sutuela kac ke nga tuh tu ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat ah — **21** sayen kas sefanna nga tuh wowoyak ac fahk ke nga tu ye mutualos: "Nununkeyuk nga ye motowos misenge mweyen nga lulalfongi mu mwet misa uh ac fah sifil moulyak." **22** Na Felix, su yohk etu lal ke Inkanek lun Leum, el aksafyela lohngyuk sac. Ac el fahk, Lysias, leum fulat lun un mwet mweun uh, el tuku." **23** El sap mwet mweun ma taranul Paul in liyalang na, tusruk in sang kutu pacl sukosok lal, ac fuhlela mwet kawuk lal in kasrel ac in sang kutena enenu lal uh. **24** Tukun kutu len, Felix el usal Drusilla, mutan kial, tuku. Mutan se inge mwet Jew. Felix el solalma Paul, in lohng ke el sramsram ke ouiyen lulalfongi lal ke Christ Jesus. **25** Tuh ke Paul el srumun ke ouiyen moul suwohs, oayapa finsrak mu Paul el ac sang mani nu sel, ac ke sripa se inge el solal pacl pus in sramsram nu sel. **26** Tukun yac luo, Porcius Festus el aolulla Felix in governor. Felix el lungse akinsewowyoe insien mwet Jew, ouinge el fillyana Paul in presin.

25 Len tolu tukun Festus el tuku nu in facl sac, el som Caesarea lac nu Jerusalem, 2 yen ma mwet tol fulat ac mwet kol lun mwet Jew elos tukakunul Paul nu sel. Elos kwafe sel Festus **3** elan welulos ke nunak lalos in usalu Paul nu Jerusalem, mweyen elos akoo in unilya inkanek uh ke el tuku uh. **4** A Festus el fahk, "Paul el kapir oasr Caesarea, ac nga ac folokla nu we ke pacl na sa. **5** Lela mwet kol lowos an in wiyu som nu Caesarea, ac sruakak mwe alein lowos an we, fin oasr ma koluk el orala." **6** Festus el muta yorolos ke len oalkosr ku singoul, na el fah som nu Caesarea. Ke len se tok ah, el muta ke acn in nununku ac sap in utuku Paul. **7** Ke Paul el utsyak, mwet Jew ma tuku Jerusalem me elos tu raunella, ac tukakunul ke ma koluk na yohk puspis, a elos tia ku in akpwayei. **8** Tusruktu Paul el sifacna loangel ac fahk, "Wangin ma koluk nga orala lain Ma Sap lun mwet Jew, ku lain Tempul, ku lain Tokosra Fulat lun mwet Rome." **9** Tusruktu Festus el lungse akinsewowyoe mwet Jew uh, oru el siyuk sel Paul, "Ya kom lungse som nu Jerusalem in tuh nununkeyuk kom we ye mutuk, ke ma tukakinyuk kom kac inge?" **10** Paul el fahk, "Inge nga tu ke acn in nununku lun Tokosra Fulat, yen se ma fal in nununkeyuk nga we. Wangin ma sufal nga orala nu sin mwet Jew uh, oana ke kom sifacna etu uh. **11** Nga fin kunausla ma sap, ku orala kutena ma koluk su fal in anwuki nga kac, nga tia suk in kaingkunla ma inge. Tusruk, fin tia pwaye ma elos tukakinyu kac uh, wangin mwet ku in eisuyang nu selos. Nga lungse sruhk ma inge nu ke nununku lun Tokosra Fulat." **12** Na tukun Festus el lolngok yurin mwet kasru lal, el fahk, "Kom siyuk tari tuh kom in nununkeyuk sel Tokosra Fulat, ouinge ac fah supweyukla kom nwe yorol Tokosra Fulat." **13** In kutu pacl tok, Tokosra Agrippa ac Bernice tuku nu Caesarea in tuh paingul Festus nu we. **14** Tukun eltal muta we ke kutu len, Festus el aketeya nu sin tokosra sac tukak ma orek lainul Paul. El fahk, "Mwet se oasr

inge su Felix el tuh filiyana in presin ke el som. **15** Ac ke sik ah meet, ac tok in Jerusalem. **5** Na elos funu engan nga tuh som nu Jerusalem, mwet tol fulat ac un mwet in orek loh keik, elos lukun fahkak lah oemeet me nga matu lun mwet Jew elos tukakunul nu sik ac siyuk ngan sie sin mwet Pharisee — u se ma suwosuos emeet in fahk mu oasr mwatal. **16** Tuh nga fahkang nu selos mu akfalye ma sap ke alu lasr uh. **6** Ac inge nga tu inse kut mwet Rome uh tia wi sang mwatan mwet tukakyak inge in nununkeyuk ke sripen finsrak se ma oasr sik ke ma koluk nwe ke na el, ac mwet ma tukakunul uh, ke wulela lun God nu sin mwet matu lasr somla — **7** ngetani in nununku, elan ku in loangel sifacna ye mutun nuna finsrak se na ma sruf singoul luo lun mwet lasr mwet lainul uh. **17** Ke elos tuku nu yenu, nga tia sisla uh finsrak nu kac ke elos alu nu sin God ke len ac pacl, a ke len se na tok ah nga som nu ke nien nununku, fong. O Tokosra, finsrak se inge pa oru mwet Jew elos ac sap in utuku mwet sac. **18** Mwet ma lainul uh elos tukakinyuyak uh! **8** Efku kowos su oasr inse inge kofla tuyak, tusruktu elos tiana lainul ke kutena ma koluk ma lulalfongi lah God El akmoulyauk mwet misa uh? **9** Nga nuna nunku mu elos ac tukakunul kac uh. **19** Pwayena sifacna, nga tuh nunku mu nga ac oru kuiyuk nufon in ma elos lainul kac uh pa akukuin na ke alu lalos uh, ac lain Jesus lun Nazareth. **10** Pa inge ma nga tuh oru in ke mwet se pangpang Jesus su misa tari, tuh Paul el acn Jerusalem. Nga tuh eis ku luk sin mwet tol fulat, fahk mu el moul. **20** Nga tuh tia ku in etu lah nga ac ac kaliya mwet lun God puspis in presin; ac ke pacl eis fuka mwee akpwayeye ma inge, pwanang nga tuh wotla mu ac anwuki elos, nga wi pac akkeye. **11** Pacl siyuk sel Paul lah el ac tia lungse som nu Jerusalem puspis nga sap akkeokyeyuk elos in iwen lolngok uh, ac in orek lohngyuk se inge we ke ma tukakinyuk el kac nga srike in oru elos in lafwekin lulalfongi lalos. Nga tuh uh. **21** Tusruktu Paul el tuh sruhk lohngyuk kacl uh in arulana kasrkusrak selos, oru nga som pac nwe in siti ke nununkeyuk sel Tokosra Fulat, ac elan mutana ke acn se mutunfacil saya in kaprelosi. **12** "Sripa se pacna inge ac taranyuk el sin mwet liayaung presin. Na pa nga sap pa nga tuh som nu Damascus kac, wi sap ku ac lela elan mutana in presin nwe ke na nga ku in supwalla nu sin mwet tol fulat. **13** O Tokosra, nga tuh fahsir inkanek yorol Tokosra Fulat." **22** Agrippa el fahk nu sel Festus, uh ke infulwen len, ke nga liye sie kalem — saromrom "Nga ke sifacna lohng sramsrar lun mwet se inge." Na liki fahit uh — sarmelik lucng me ac sreyuwi ac oayapa Festus el fahk, "Kom ac fah lohngol lalu." **23** Ke len tok mwet ma wiyu ah. **14** Kut nukewa putati nu infohk uh, ac ah Agrippa ac Bernice eltal tuku nu ke lohm in tukeni nga lohng sie pusra fahk nu sik in kas Hebrew, 'Saul, lulap, ac ke eltal uteyak mwet uh akfulatyaltal ke kain Saul! Efu ku kom kalyeiyu? Ke kom lainyu kom sifacna in akfulat puspis. Mwet kol fulat lun un mwet mweun, oru kom ngalyak, oana soko kosro ox ma futungya sak oayapa leum lun siti uh wi pac tukeni sac. Na Festus el kosroh inpoun mwet kifasul uh.' **15** Na nga siyuk, 'Leum, sap in utuku Paul. **24** Festus el fahk, "Tokosra Agrippa, su kom an?" Ac Leum el fahk, 'Nga pa Jesus, su kom ac kowos nukewa su wi tukeni se inge! Kowos liye mwet kalyei. **16** Tuyak. Nga sikme nu sum in srisrnigkomi tuh se inge, su mwet Jew nukewa in acn Jerusalem, ac elos kom in mwet kulansap luk. Kom ac fah fahkak nu sin su muta yenu, elos use kas in lain puspis kacl nu yuruk. mwet uh ma kom liye misenge, ac ma su nga ac fah Elos wowoyak mu in tia lela elan moul. **25** Tuh nga tiana akkalemye nu sum tok. **17** Nga fah molikomla liki inpoun ku in konauk lah oasr ma koluk el orala ma fal in anwuki mwet Israel, ac liki inpoun mwet sayen mwet Jew su el kac. Ac ke el sifacna siyuk lohngyuk kacl uh in orek nga ac supwekomla nu yorolos. **18** Kom ac fah ikasla sel Tokosra Fulat, nga wotela tari nga in supwalla nu mutualos ac furokolosla liki lohsr nu ke kalem, ac liki ku yorol. **26** Tuh wanginna kas kalem kacl yuruk ma fal nga lal Satan nu sin God, tuh ke lulalfongi lalos in nga ma in sim fahk nu sin Tokosra Fulat. Pa inge sripa se oru koluk lalos uh fah nunak munas nu selos, ac elos fah eis nga usalu nu ye motowos — yokna nu sum, Tokosra acn selos inmasrlon mwet sulosolla lun God.' **19** "Ke ma Agrippa! — tuh ke tari lohngyuk kacl uh, na ac fah oasr ma sifyak nu sik inkusrao me ah. **20** Nga fahkak nu sin nga in supwalla sie mwet kapir, nga fin tia akkalemye ma mwet in Damascus meet, ac in Jerusalem, na in fact lainyuk el kac uh."

26 Tokosra Agrippa el fahk nu sel Paul, "Inge kom ku in sifacna kaskas keim." Paul el asroela paol ac mutawauk in fahkak kas in aksuwos lal ouinge: **2** "Tokosra Agrippa! Nga arulana srui lah nga ku in sifacna loangeyu ye motom misenge liki kain kas nukewa ma mwet Jew uh elos akkolukyeyu kac — **3** yokna mweten kom arulana etu ouien moul lun mwet Jew, ac sramsrar in alein lalos. Ke ma inge nga siyuk kom in mongfisrasr in porongeyu. **4** "Mwet Jew nukewa arulana etu ouien moul luk oe ke nga fusr me. Elos etu ma nga oru in facl

mwet sayen mwet Jew." 24 Ke Paul el fahk ma inge in uh. Molsron Phoenix oasr ke tuka Crete, su oan tulanya sifacna loangel, Festus el woilya ac fahk, "Paul, kom roto eir ac roto epang. 13 Eng na firsrasr se tuhtuh layen well! Lupan lutlut lom an oru kom wella!" 25 Ac Paul el nu eir me, ac mwet uh nunku mu elos ac ku in orala ma fahk, "O Festus Fulatiana, nga tia well! Ma na pwaye pa elos akoo uh, ouinge elos olak kawuk uh, ac oayak ut na nga fahk uh. 26 Tokosra Agrippa! Nga arulana pulaik sisken acn Crete. 14 Tusruk tia paht na eng na upa se in kaskas nu sum, mweyen yohk etu lom ke ma inge. — eng se ma pangpang "Kuta Epang" tuhme fin tuka uh Nga lulalfongi mu kom akilen ma inge nukewa, mweyen me. 15 Eng sac sun oak uh, ac ke upa kut in kisrungr eng tia lukmaiuy insruwasrik uh. 27 Tokosra Agrippa, ku uh, kut tila srike in lain, a kut fuhlela eng uh in pahtkakin kom lulalfongi kas lun mwet palu ah? Nga etu lah kom na oak uh. 16 Mihs kutu ke kut kal nu eir in tuka srisrik lulalfongi!" 28 Na Agrippa el fahk nu sel Paul, "Mea, kom Cauda. Ke kut sun mihs sac, finne upa nu sesr kut tuh nunku in furokyula nu ke moul in Christian ke kitin pacl ku in kapriya reoa fin oak uh. 17 Elos amakunak reoa na?" 29 Na Paul el fahk, "Finne kitin pacl na, ku pacl uh nu fin oak ah, ac sang sucl lulap awiya oak lulap loes se, nga pre nu sin God lah kom, ac mwet nukewa soko ah. Elos sensen mu elos ac ku in loangyak fin puk ingan su lohng ma nga fahk uh, in ekla oana nga — se sisken acn Libya, ouinge elos amakinya nes uh, ac sayen mwe kapir keik inge!" 30 Na Tokosra Agrippa, fuhlela oak uh in pahtkakin yuk ke eng uh. 18 Paka sac Governor Festus ac Bernice ac mwet nukewa saya elos tuyak, 31 ac ke elos illa, elos fahk nu sin sie sin sie, srakna tuhtuh, ouinge in len se tok ah elos mutawauk "Wanginna ma mwet se inge orala su fal elan misa kac, in sisla kutu koanon oak uh nu in kof ah, 19 ac ke len ku elan kapir kac in presin." 32 Na Agrippa el fahk nu sel Tokosra Fulat Rome, lukun el talltalla."

27 Ke wotla tari mu kut ac kalla nu Italy, elos eisalang

Paul ac kutu pac mwet kapir nu sel Julius, sie captain lun un mwet mweun lun Rome ma pangpang "U in Mweun lal Tokosra Fulat." 2 Kut sroang nu fin oak soko ma tuku Adramyttium me, ma akola in oayak nu ke siti ma oan weacn in Asia, na kut oacla. Aristarchus, sie mwet Macedonia su tuku Thessalonica me, el wi kut. 3 Ke len tok ah kut oai Sidon. Captain Julius el tuh kulang nu sel Paul, ac lela elan som sun mwet kawuk lal uh, elos in ku in kasrel sang ma el enenu. 4 Kut kalot liki acn we, ac ke kut iwe eng uh, kut ut layen ma mihs ke tuka Cyprus. 5 Ke kut kal alukela meoa se sisken Cilicia ac Pamphylia, kut sun acn Myra in Lycia. 6 Na Captain Julius el konauk oak soko we ma tuku Alexandria me, su akola in oayak nu Italy, na el sap kut sroang nu fac. 7 Ke sripen arulana upa eng uh, kut kakasrisrikna kal ke lusen len ekasr, oru kut pahtlac in oai ke sie acn apkuran nu Cnidus. Ke sripen kut iwauk eng uh oru kut tia ku in kal suwosot, na kut putati ut ten ke layen ma mihs ke tuka Crete, sasla sisken Foko Salmone. 8 Ke sripen arulana upa kal sac, kut pihn pe acn uh nwe ke na kut sun acn se pangpang "Molsron Wowo," apkuran nu ke siti Lasea. 9 Kut muta we ke pacl na loes se, sun pacl na sensen in kalkal, oayapa in pacl sac alukela tari Len in Eela Ma Koluk. Ouinge Paul el sensenkakunulos ac fahk, 10 "Nu suwos kewa, nga akilen lah kal se lasr ingela ac arulana mwe fosrnga yohk. Koanon oak uh oayapa oak uh ku in musalla, ac ku pac in oasr mwet misa." 11 Tusruk tia Captain Julius el tuh porongo kas lun mwet se us oak uh ac mwet se oka oak uh, liki kas la Paul. 12 Molsron sac sufal in muta we ke pacl in mihsrisr, oru inkaiyen mwet uh ke elos in oayak nu meoa, ac srike in sun Molsron Phoenix fin ku, elos in tuh muta we ke pacl in mihsrisr

uh. Molsron Phoenix oasr ke tuka Crete, su oan tulanya sifacna loangel, Festus el woilya ac fahk, "Paul, kom roto eir ac roto epang. 13 Eng na firsrasr se tuhtuh layen well! Lupan lutlut lom an oru kom wella!" 25 Ac Paul el nu eir me, ac mwet uh nunku mu elos ac ku in orala ma fahk, "O Festus Fulatiana, nga tia well! Ma na pwaye pa elos akoo uh, ouinge elos olak kawuk uh, ac oayak ut na nga fahk uh. 26 Tokosra Agrippa! Nga arulana pulaik sisken acn Crete. 14 Tusruk tia paht na eng na upa se in kaskas nu sum, mweyen yohk etu lom ke ma inge. — eng se ma pangpang "Kuta Epang" tuhme fin tuka uh Nga lulalfongi mu kom akilen ma inge nukewa, mweyen me. 15 Eng sac sun oak uh, ac ke upa kut in kisrungr eng tia lukmaiuy insruwasrik uh. 27 Tokosra Agrippa, ku uh, kut tila srike in lain, a kut fuhlela eng uh in pahtkakin kom lulalfongi kas lun mwet palu ah? Nga etu lah kom na oak uh. 16 Mihs kutu ke kut kal nu eir in tuka srisrik lulalfongi!" 28 Na Agrippa el fahk nu sel Paul, "Mea, kom Cauda. Ke kut sun mihs sac, finne upa nu sesr kut tuh nunku in furokyula nu ke moul in Christian ke kitin pacl ku in kapriya reoa fin oak uh. 17 Elos amakunak reoa na?" 29 Na Paul el fahk, "Finne kitin pacl na, ku pacl uh nu fin oak ah, ac sang sucl lulap awiya oak lulap loes se, nga pre nu sin God lah kom, ac mwet nukewa soko ah. Elos sensen mu elos ac ku in loangyak fin puk ingan su lohng ma nga fahk uh, in ekla oana nga — se sisken acn Libya, ouinge elos amakinya nes uh, ac sayen mwe kapir keik inge!" 30 Na Tokosra Agrippa, fuhlela oak uh in pahtkakin yuk ke eng uh. 18 Paka sac Governor Festus ac Bernice ac mwet nukewa saya elos tuyak, 31 ac ke elos illa, elos fahk nu sin sie sin sie, srakna tuhtuh, ouinge in len se tok ah elos mutawauk "Wanginna ma mwet se inge orala su fal elan misa kac, in sisla kutu koanon oak uh nu in kof ah, 19 ac ke len toko ah, elos sisla pac kutu kufwen orekma ke oak uh nu in kof ah. 20 Ke len na pus kut tiana ku in liye fahrt oayapa itu uh, ac paka uh upalana. Na wanginla finsrak lasr mu kut ac moul. 21 Tukun mwet uh tiana mongo paci ha loeloes se, Paul el tuyak inmasrlolos ac fahk, "Mwet kawuk, kowos funu lohng ma nga fahk ah, ac tia oayak liki acn Crete, lukun tiana oasr ma musalla ku tuhlac. 22 Tusruk tia, inge nga kwafe nu suwos in akkeye kowos! Wangin siena suwos ac fah tuhlac moul la, a oak uh mukena ac fah musalla. 23 Tuh sie lipufan lun God su nga alu nu se ac nga ma lal, tuku nu yuruk fong 24 ac fahk, 'Paul, nikmet sangeng! Kom ac fah nununkeyuk ye mutun Tokosra Fulat. Ac ke kulang lun God nu sum, El molela moul lun mwet nukewa ma wi kom ke kal se inge.' 25 Ke ma inge kowos akkeye kowos! Tuh nga lulalfongi in God mu ma nukewa ac fah sikyak oana ke fwackme nu sik ah. 26 Tusruk tia, kut ac mau ipipyak likin sie tuka." 27 Ke fong aksingoul akosr ah, eng uh pahtkakin oak uh in Meoa Mediterranean. Ke infulwen fong sac, selu uh lumauk mu kut apkuranna nu pe acn uh. 28 Ouinge elos koela ah soko, kapriya ma toasr se nu kac, ac elos konauk tuh na fit siofok longoul loaliyen acn sac; na tok kutu elos sifilpa oru tuh na fit eungoul na. 29 Elos sensen mu oak uh ac ipipyak fin eot uh, oru elos koela kawuk akosr ke kapin oak uh, ac salka in tari lenelik. 30 Selu uh srike in kaingla liki oak uh. Elos koela reoa ah nu in kof uh, ac oru mu elos ac sisla pac kutu kawuk ke mutun oak uh. 31 A Paul el fahk nu sel Captain Julius ac mwet mweun lal uh, "Selu uh fin tia mutana fin oak uh, kowos ac tia ku in moulia." 32 Ouinge mwet mweun uh supukla sucl ma kapri reoa soko ah, ac fuhlela in pahtlah. 33 Ke tufahna kalmelik len uh, Paul el kwafe nu selos nukewa in mongoi. El fahk, "Len singoul akosr lac nu misenge kowos soenna kang kutena ma. 34 Inge nga kwafe kowos in mongoi. Kowos enenu na in mongoi kowos in kui. Tia soko aunsifowos ac fah tuhlac." 35 Tukun Paul el fahk ma inge, el eis kutu bread, sang

kulo kac nu sin God ye mutualos nukewa, ac kunsalik ac me, ac tukun len luo kut sun siti srisrik Puteoli. **14** Oasr mutawauk in mongo. **36** Ma inge akkeye nunak lalos, kutu mwet lulalfongi we su siyuk kut in muta yorolos ke na elos nukewa eis pac kutu mongo uh ac mongoi. **37** Wik se. Na kut fah som nu Rome. **15** Mwet lulalfongi Pisen mwet fin oak uh, luofoko itngoul onkosr. **38** Tukun in acn Rome elos lohngkutyak, ac tuku osun nu sesr e mwet nukewa mongo tari, elos mutawauk in akmulalaye ke acn se pangpang "Nien Kuka lun Appius" ac "Lohm oak uh, ac sisla nufon wheat uh nu in kof uh. **39** Ke in Mongla Tolu Lun Mwet Fahsr." Ke Paul el liyelosyak lenelik selu fin oak uh tia akilen pe acn uh, tuh elos liye el sang kulo nu sin God, ac arulana kui nunkal. **16** Ke inalok se oasr likinpot we, ac elos wotela selos mu fin ac kut sun acn Rome, elos lela Paul elan sifacna muta ke ku elos ac orauk oak uh in mwesia we. **40** Ouinge elos sie lohm, tusrukutu oasr sie mwet mweun in taranul. **17** wotela kawuk uh ac tilmakinya nu in kof uh. In paci sac Tukun len tolu, Paul el pangon mwet kol lun mwet Jew in pacna, elos tulala sucil ma sang kapriya sukan ikwik uh. acn sac elos in tukeni nu sie. Ke elos fahsreni, el fahk Na elos amakunak nes se ke mutun oak ah, eng uh in nu selos, "Mwet Israel wiuk, nga nwe tia orala kutena mau usak oak uh nu finmes ah. **41** Tusrukutu oak uh sun ma koluk lain mwet wiasr, ku kunausla kutena ouiya ma fin puk se ye kof uh ac mwesia kac. Mutun oak uh fulfuli mwet matu lasr somla elos oakiya nu sesr, a elos tuh tia ku in mukuikui, ac kapin oak uh fokfoki ipsrisrikla ke filiyuwi sie mwet kapir in acn Jerusalem, ac eisuyang noa lulap uh. **42** Mwet mweun uh nunkauk in unya mwet nu sin mwet Rome uh. **18** Tukun mwet Rome elos kusen kapir uh nufon, elos in mau tia kofyak nu pe acn uh ac siyuk nu sik, elos ke tuleyula mweyen elos tia konauk kaingla. **43** Tusrukutu captain lun mwet mweun uh kena kutena ma koluk fal in anwaki nga kac. **19** A ke mwet molella Paul, na el kutongya pwapa lalos ac sap mwet Jew elos tia insese nu kac, pwanang nga tuh suk in nukewa ma ku in kofkof in atula meet nu inkof uh ac nunkeyuk nga sin Tokosra Fulat, finne wangin mwe kofyak nu pe acn uh; **44** ac mwet ma tia ku in kofkof in tukak luk in lain mwet luk kac. **20** Pa inge sripen nga sruokya ipinsak ku polosak ma musalla ke oak uh, ac siyuk nga in liey kowos ac in sramsram nu suwos. Aok, kofkofkin. Na pa inge ma kut oru pwanang kut ku in sun finsrak kac." **21** Ac elos fahk nu sel, "Wangiinna leta kut eis Judea me keim, ac wangin pac mwet lasr tuku we me in tuh srumun nu sesr ma orek we, ku in fahk kutena ma koluk keim. **22** Tusrukutu kut ke lohng nunak lom, mweyen kut lohng lah in acn nukewa, mwet uh lain u sasu se ma kom wi ingan." **23** Na elos pakiya sie len elos in osun nu sel Paul, ac ke sun len sac mwet puspis tukeni nu yorol yen el muta we. Mutawauk ke lotutang nwe ke fongeni, el aketeya nu selos kalmen Tokosrai lun God, ac el srike in furokolosla in lulalfongi ke Jesus ke el lutti ke Ma Sap lal Moses ac ke ma simusla lun mwet palu. **24** Kutu selos lulalfongi lah ma el fahk uh pwaye, ac kutu tiana lulalfongi. **25** Na ke elos tiana nunak se lac inmasrlolos ke mwe lutti lal Paul, elos mutaweak in fahsreliek, tukun Paul el fahkla kas se inge: "Pwayena kas lun Ngun Mutual nu sel mwet palu Isaiah, ma el tuh fahk nu sin mwet matu lowos somla, **26** fahk mu: 'Som ac fahk nu sin mutunfaci se inge: Kowos ac fah lohng na lohng, a tia kalem kac; Kowos ac fah liye na liye, a tia akilenak, **27** Mweyen nunak lun mutunfaci se inge upa, Ac elos fonosya insraclos Ac kaliya mutualos. Funu tia ouinge mutualos lukun liye, Ac sraclos lukun lohng, Ac nunak lalos lukun kalem kac, Ac elos lukun forma nu sik, God El fahk, Ac nga lukun akkeyalosla.'" **28** Na Paul el aksafye sramsram lal uh ac fahk, "Kowos in etu lah pweng ke molela sin God me uh supweyukla tari nu sin mwet sayen mwet Jew, ac elos ac fah porongo!" [**29** Tukun Paul el fahk ma inge, na mwet Jew elos fahsreliek, akukuin na upa inmasrlolos.] **30** Ke lusen yac luo, Paul el muta in sie lohm ma el moli elan muta kac, ac el paing mwet nukewa su tuku nu yorol. **31** El pulaike in fahkak ke Rhegium. Ke len tok ah eng se mutawauk in tuhuh eir

28 Ke kut sun finmes ah kut etauk lah inen tuka sac pa Malta. **2** Mwet in acn sac arulana kulang nu sesr. Elos tanak e se, paing kut, ac suli kut nu kac, mweyen mutawauk in af ac arulana upa ohu ah. **3** Paul el orani kahp in etong se ac mutawauk in sang nu ke e uh, na serpent pwasin soko pulauk fol uh ac orakak ac ngalisya paol ac atlana kac. **4** Mwet in acn sac liye ke serpent soko ah atla ke paol Paul, ac elos fahk nu sin sie sin sie, "Sahp mwet se inge mwet akmas se, mweyen el nwe tia misa meoa, tusruk Oakwuk Lucng uh pa el ac misa." **5** Tusrukutu Paul el osrokiana serpent soko ah nu in e uh, ac wangin ma musalla kacl. **6** Elos soano na lah ac fawak paol, ku el ac topla misa. Tusrukutun elos soano ke paci na loes se ac tia liye kutena ma silyak nu sel, na elos ekulla nunak lalos ac fahk, "god se pa ell!" **7** Oasr sie acn apkuran nu in acn sac su ma lal Publius, leum lun tuka sac. El paing kut ac arulana kulang nu sesr, ac kut muta yorol len tolu. **8** Papa tumal Publius uh mas ac oanna fin mwe oan kial uh ke mas fol ac musen fohk srah. Paul el utyak nu infukil sel uh ac pre kacl, el filiya paol faci ac akkeyalla. **9** Ke ma se inge orekla ah, na mwet mas nukewa fin tuka sac tuku ac wi pac akkeyeyukla. **10** Elos use mwe kite puspis nu sesr, ac tok ke kut mukuiyak in som, elos use ma nukewa kut enenu uh nu fin oak uh. **11** Tukun malem tolu, kut kalla fin oak soko Alexandria me, ma tuh muta ke tuka sac ke paci in mihsrisr uh. Inen oak soko ah pa "God Fak." **12** Kut oai ke siti Syracuse ac muta we len tolu. **13** Kut sifilpa kal we lac ac oai ke siti Rhegium. Ke len tok ah eng se mutawauk in tuhuh eir

Tokosrai lun God, ac wangin mwet ikolilya in luti nu sin
mwet uh ke Leum Jesus Christ.

Rome

1 Ma sel Paul, mwet kulansap lun Christ Jesus, ac sie mwet sap su God El sulela ac pangon in fahkak Pweng Wo lal. **2** Pweng Wo se inge God El tuh wulela kac in kas lun mwet palu lal in paci loeloes somla, oana ke simla in Ma Simusla Mutual. **3** Pweng se inge ma ke Wen natul, Leum lasr Jesus Christ. Ke el moul in mwet, el isusla sie sin fwilin tulik natul David, **4** ac ke el moul in luman God, akkalemyeyuk ke ku lulap lah el Wen nutin God ke akmoulyeyukyak el liki misa. **5** God El ase lungkulang se inge tuh nga in sie mwet sap inen Christ, ac tuh nga in pwanma mutanfahl nukewa nu ke moul in lulalfongi ac akos. **6** Na kowos su muta in acn Rome, kowos wi pac oaoala yurin mwet inge, mweyen God El pangon kowos tuh kowos in mwet lun Jesus Christ. **7** Ke ma inge nga sim nu suwos nukewa in acn Rome. God El lungse kowos ac El pangon kowos tuh kowos in mwet lal: Lela God Papa tumasr ac Leum Jesus Christ in asot lungkulang ac misla nu suwos. **8** Ma se meet, nga kulo nu sin God luk keiwo nukewa inen Jesus Christ, mweyen mwet faclu nufon elos lohng ke lulalfongi lowos. **9** God El mwet loh luk lah ma nga fahk uh pwayena — God se su nga orekma nu se ke insiu nufon ke nga lutu Pweng Wo ke Wen natul. God El etu lah nga esam kowos. **10** paci nukewa ke nga pre. Nga siyuk tuh, fin ou lungse lun God, El fah oru tuh nga in ku in fahsrot nu yuruwos ke paci na sa. **11** Mweyen nga kena liye kowos, tuh nga in akkeye kowos ke mwee akinsewovo lun ngun. **12** Kalmen ma nga fahk uh pa kut kewa fah akasru — lulalfongi lowos ac kasreyu, ac lulalfongi luk ac fah kasrekowos. **13** Mwet wiuk in lulalfongi, nga ke kowos in etu lah paci puspis nga akoo in fahsrot nu yuruwos, tusruktu paci nukewa oasr na ma se ikolyu ngan tia oral. Nga kena tuh nga in ku in kifasla kutu inmasrlowos, oapano ke nga oru inmasrlon mwet in mutunfaci say. **14** Nga enenu na in kasru mwet nukewa: mwet ma muta in kalem oayapa mwet srakna muta in lohsr; nu sin mwet etauk, ac nu sin mwet nikin. **15** Pa oru nga arulana ke fahkak Pweng Wo nu suwos pac su muta Rome. **16** Arulana yohk yukinyen Wosasusik; tuh pa inge inkanelek in molela na ku lun God nu selos nukewa su lulalfongi — nu sin mwet Jew meet, ac oayapa nu sin mwet sayen mwet Jew. **17** Tuh Wosasusik uh akkalemye ma God El oru in aksuwosyela mwet uh ye mutual: pa ke lulalfongi mukema, mutawauk nu ke safla. Oana Ma Simusla uh fahk, "El su aksuwosyeyuk ye mutun God ke lulalfongi fah moul." **18** Kasrkusrak lun God akkalemyeyuk inkusrao me, lain ma koluk ac ma sufal nukewa lun mwet, mweyen ouiya koluk lalos lohsrala ma pwaye in tia eteyuk. **19** God El kaelos, mweyen ma mwet uh ku in etu ke God kalem na selos, mweyen God sifacna El oru in kalem selos. **20** Finne tia ku in liyeyuk ku lun God su kawil ac elah mutual lal, a oe

ke mutaweyen orekla faclu God El akkalemye ma inge ke ma El oral. Ouinge elos tia ku in oru kutena kas in taltal ke ma koluk lalos. (aïdios g126) **21** Elos etu God, tusruktu elos tia afkulatyat oana ma fal elos in oru, ac elos tia pac sang kulo nu sel. A nunak lalos wangin sripa, ac lalfon, ac lohsrlana. **22** Elos fahk mu elos lalmwetmet, tusruktu elos lalfon. **23** Elos tia alu nu sin God su moul ma pahtpat, a elos alu nu sin ma lumweyukla nu ke luman mwet, ku won, ku kosro, ku ma orakrak. **24** Ke sripen ouiya fohfkof lalos, God El lela elos in oru na lungse lalos, ac nunak fohfkof lalos kololos in oru mwe mwekin yurin sie sin sie. **25** Elos forla liki ma pwaye ke God nu ke ma kikiap. Elos alu ac kulkansupu ma God El oral, ac tia alu nu sel su oral ma uh, su fal in kaksakinyuk nwe tok! Amen. (aïön g165) **26** Ke sripen elos oru ma inge, God El fuhlelosla nu ke lung lun ikwa su mwe akmwekin yoklana. Finne mutan uh, wanginla kena lalos nu ke mukul, a elos oru ma na sufal inmasrlolos sifacna. **27** In lumah sacna, mukul uh oayapa wanginla kena lalos nu ke mutan, ac arulana upa nunak in kosro lalos yurin mukul nu sin mukul. Elos oru mwe akmwekin yurin sie sin sie, ouinge elos sifacna eis in elos kaiyuk ma fal nu selos ke sripen orekma koluk lalos. **28** Ke sripen mwet uh srangeser in nunku ke etauk pwaye ke God, na pa El fuhlelana elos in sifacna oru nunak sakirik lalos, pwanang elos oru ma na sufal elos in oru. **29** Elos sessesla ke kain koluk nukewa: nunak koluk, rapku, ac wenteis; elos arulana sok, akmas, anwuk, kutasrik ac sulallal. Elos mwet lesrik. **30** ac kaskas inakkolukye sie sin sie. Elos srunga God, enum in kaskas, inse fulat ac filang. Elos kinauk inkanek in alein, ac seakos papa nina. **31** Elos koflana akilen inmasrlon ma wo ac ma koluk. Elos tia liyaung wulela lalos, ac wangin kulang ac pakoten lalos nu sin mwet. **32** Elos etu lah ma sap lun God fahk mu mwet su moulkin ouiya inge, fal elos in misa. Tusruktu elos nuna oru na ma inge, ac elos oayapa akkeye mwet saya ma oru ma inge.

2 Ac kom, kwuk luk, ya kom nununku mwet say? Wanginna sripa kom in nununku mwet, finne su kom an. Mweyen ke kom nununku mwet sayu u, a kom wi pac oru ouiya ma elos oru, kom sifacna liskomla. **2** Kut etu lah God El suwobs ke El nununkalos su oru kain in ouiya inge. **3** A kom, kom wi oru kain in ouiya ma kom nununku mwet ngia kac! Ya kom nunku mu kom ac ku in kaingkunla nununku lun God? **4** Ku sahp kom pilesru kulang lulap ac muteng ac mongfisrasr lun God! Ya kom tia akilen lah God El kulang ke sripen El kena kolkomla nu ke auliayak? **5** Tusruktu ke sripen upa na insiom ac kom likkeke, kom sifacna akyokye kaiyuk nu sum ke Len se God El fah akkalemye kasrkusrak ac nununku suwobs lal. **6** Tuh God El ac fah moli nu sin mwet nukewa fal nu ke orekma lalos. **7** Oasr mwet su oaru na in oru ma wo, ac elos suk ohi, wolana, ac moul kawil sin God. Na God El ac fah sang nu selos moul ma pahtpat. (aïönios g166)

8 Ac kutu mwet uh nunku kacllos sifacna ac tia lungse ma suwohs, pwanang elos ukwe na ma sesuwos. God El fah fahkak lupon mulat ac kasrkusrak lal nu selos su ouinge. **9** Ac fah oasr keok ac waiok nu selos nukewa su oru ma koluk — nu sin mwet Jew meet, ac oayapa nu sin mwet sayen mwet Jew. **10** Tusruktu God El fah sang wolana, sunak, ac misla nu selos nukewa su oru ma wo — nu sin mwet Jew meet, ac oayapa nu sin mwet sayen mwet Jew. **11** Tuh God El tia sulosol mwet. **12** Ma Sap lal Moses finne wangin yurolos su tia mwet Jew, ke elos oru ma koluk elos ac nuna tuhlac na. Ma Sap u ma nu sin mwet Jew, na ke mwet Jew elos oru ma koluk, elos ac fah nununkeyuk fal nu ke Ma Sap. **13** Tuh mwet uh tia aksuwoseyeyuk ye mutun God ke sripen elos lohng Ma Sap uh, ac ke sripen elos akos ma sapkinyuk ke Ma Sap uh. **14** Ma Sap lal Moses tuh tia itukyang nu sin mwet sayen mwet Jew. Tusruktu kutena pacl elos moul fal nu ke ma sap mweyen na elos sifacna nunkauk mu fal, na elos akkalemye lah elos oakiya ma sap nu selos sifacna, finne wangin Ma Sap lal Moses yurolos. **15** Ouiyen moul lalos sifacna fahkak lah ma sapkinyuk in Ma Sap u simla insialos. Oayapa elahlos wi pac apkwawaye ma se inge, mweyen kutu pacl u nunak na lalos akkalemye nu selos ma su wo ac ma su koluk. **16** Fal nu ke Pweng Wo su nga lutu kac, ac fah ouinge ke Len se ma God El fah nununku nunak lukma lun mwet nukewa ke Jesus Christ. **17** A funu kom — kom sifacna fahk mu kom mwet Jew, ac kom filiya finsrak lom fin Ma Sap, ac konkin mu oasr kupasr lom nu sin God. **18** Kom etu ma lungse lun God, ac kom lotelka Ma Sap u in sulela ma suwohs. **19** Kom sifacna oru mu kom mwet kol nu sin mwet kun, ac kalem nu selos su muta in lohrs. **20** Kom aketeya nu sin mwet lalfon, ac kom mwet lutu nu selos su sulalkung. Kom lulalfongi mu ke sripen Ma Sap u oasr sum, kom etu ma nukewa ac ma nukewa kom fahk u pwayena. **21** Kom lutu mwet saya — ac efu kom tia lutu kom sifacna? Kom fahkak mu, "Nik kom pisrapasr," ac kom, kom tia pisrapasr? **22** Kom fahk mu, "Nik kom kosro," ac kom, ya kom tia kosro? Kom kwase ma sruloala. Ac kom, ya kom tia pisre ma in tempul lalos u? **23** Kom konkin mu Ma Sap lun God oasr yurum. Ac kom, ya kom tia akmwekinye God ke kom kunausla Ma Sap lal? **24** Ma Simusla u fahk, "Mwet in mutunfaci saya elos kaskas kupatol ke Een God, ke sripowos mwet Jew." **25** Kom fin akos Ma Sap, oasr sripen kosrala lom; tusruktu kom fin seakos Ma Sap, wangin sripen kosrala lom. **26** Mwet pegan elos tia kosrala, tusruktu elos fin akos ma sapkinyuk ke Ma Sap, ya God El ac tia akilenulos oana elos in mwet kosrala? **27** Ouinge mwet pegan elos ac fah nununkekowos mwet Jew, mweyen kowos kunausla Ma Sap, finne Ma Sap u simla oasr yuruwos ac kowos kosrala. A elos akos Ma Sap, elos ne tia kosrala in mano. **28** Na su win mwet Jew na pwaye, ma kosrala na pwaye? Tiana mwet se ma mwet Jew ke

luku, su kosrala na ke manol. **29** Mwet Jew na pwaye pa mwet Jew ke insia, su kalmeya pa mwet se su kosrala lal oan insial. Ma inge orekma lun Ngun lun God, tia ke Ma Sap ma simla uh. Kain mwet se inge eis kaksak sin God, ac tia sin mwet.

3 Na mea, oasr ma ac wo nu sin mwet Jew yohk liki mwet saya uh? Ya oasr sripen kosrala? **2** Aok, arulana yohk na pwaye, in ouiya nukewa! Ma se meet, God El tuh sang kas lal nu sin mwet Jew. **3** Tusruktu fuka, kutu selos fin tia oaru nu ke kas lal? Ya kalmac pa God El ac tia pac oaru? **4** Tia ku! God El pwayena, finne mwet nukewa mwet kikiap. Oana ke Ma Simusla fahk, "Suwohs lom ac fah kalem ke kas lom; Ke pacl kom orek nununku, suwohs uh ac fah ma lom." **5** Na ma koluk kut oru uh fin akkalemyela suwohos lun God nu sin mwet uh, na fuka? Ya kut ku in fahk mu God El tafongla ke El kai kut? (Ke nga fahk ouinge, nuna ma na mwet uh ac siyuk.) **6** Tiana ku! God El fin sesuwos, El ac nununku faclu fuka? **7** Tusruktu fuka fin orekma sesuwos luk pa oru mwet uh in arulana akfulatyel wolana lun God, ke sripen suwohos lal kalemla liki meet? Efu ku ngan srakna nununkeyuk oana sie mwet koluk? **8** Na efu kut tia tari fahk mu, "Lela kut in oru ma koluk, tuh ma wo uh in sokyak?" Pwaye lah kutu mwet uh akkolukyeuyu ac fahk mu nga kaskas ouinge! Elos ac fah eis lusla, fal nu ke ma elos oru. **9** Na fuka, ya kut mwet Jew wo liki mwet in mutunfaci saya? Mo, kut tiana wo lukelos! Nga akkalemye tari lah mwet Jew ac mwet saya uh tukenina muta ye ku lun ma koluk. **10** Oana Ma Simusla uh fahk: "Wangin sie mwet suwohs ye mutun God, **11** Wangin mwet kalem ke ma suwohs, Wangin mwet suk God. **12** Elos nukewa forla liki God; Elos nukewa tafongla; Wangin sie mwet oru ma suwohs, tiana sie. **13** Kaskas kutasrik lalos kolla mwet nu ke misa; Kikiap sulallal sroma fin lohulos, Ac kas in aksangeng tuku liki oalulos, oana pwasin tuku liki oalin serpent; **14** Sramsrar lalos sessesla ke kas in selnga na koluk. **15** Elos sa na in akkeoyke ac uniya mwet; **16** Yen nukewa elos fahsr we, elos kunausla acn ac sang ongoiya nu sin mwet. **17** Elos tia etu inkanek in orek misla inmasrlon mwet, **18** Ac elos tia pac etu in sangeng sin God." **19** Inge kut etu lah ma nukewa ma sapkinyuk in Ma Sap uh ma na nu selos su muta ye Ma Sap, tuh in tulokinya kas in laflafu nukewa lun mwet, ac oru tuh faclu nufon in nununkeyuk sin God. **20** Tuh wangin mwet aksuwoseyeyuk ye mutun God ke sripen el akfalye Ma Sap. Pwayena ma Ma Sap uh oru pa in akkalemye nu sin mwet uh lah elos orekma koluk. **21** Na inge, God El fahkak tari nu sin mwet uh inkanek lal in aksuwoseyelos ye mutal. Tiana ma ke ma sap, finne Ma Sap lal Moses ac mwet palu elos tuh orek loh kac. **22** God El aksuwoseye mwet uh nu sei ke lulalfongi lalos in Jesus Christ. El oru ouinge nu sin mwet nukewa su lulalfongi ke Christ, mweyen yorol wangin srisri: **23** mwet nukewa orekma koluk, ac elos nukewa

tia sun lusan wolana se ma God El akoo nu selos. **24** A meet liki el tuh kosrala. **13** Ke God El wulela nu sel ke lungkulang lun God su El ase ke wangin molo, mwet Abraham ac fwlil tulik natul mu faclu ac fah ma lal, El nukewa aksuwosyeyuk ye mutual ke Christ Jesus, su oru ouinge, tia mwelen Abraham el akos Ma Sap, a aksukosokyelosa. **25** Ac God El eisalang Christ, tuh mwelen el lulalfongi ac el oaoala sie mwet suwoswos ke sripen misa lal fin sakseng, mwet uh fah ku in eis ye mutun God. **14** Tuh fin ma God El wuleang kac ac nunak munas ke ma koluk lalos ke elos lulalfongi in el. itukyang na nu selos su akos Ma Sap, na ac wangin God El oru ouiya se inge in fahkak suwoswos lal. In pacl kalmen lulalfongi lun mwet uh, ac wuleang lun God meet ah, El tuh mongfisrasr ac sifacna sulela Elan tia lohang nu ke ma koluk lun mwet uh. **26** A in pacl inge El God pwanang kasrkusrak lal, tusruktu yen ma wangin lohang nu ke ma koluk lalos, in akkalemye suwoswos ma sap we, wangin pac seakos ma sap. **16** Ke ma inge, lal. Ouinge El sifacna fahkulak lah El suwoswos, ac lah kalem lah wuleang se inge oanu sie mwe kite lun God su El aksuwosye mwet nukewa su lulalfongi ke Jesus. **27** Na mea kut ku in konkin kac? Wangin! Ac efu? Ya kut ku wangin molo, nu sin fwlil tulik natul Abraham nukewa in fahk mu mwelen kut akos Ma Sap? Mo! Ma na ke — tia nu selos mukena su akos Ma Sap, a oayapa sripen kut lulalfongi. **28** Tuh kut etu tari lah sie mwet el nu selos su lulalfongi oana Abraham. Tuh Abraham el aksuwosyeyuk yurin God ke lulalfongi mukena, ac tia papa tumasr nukewa in ngun; **17** oana Ma Simusla uh ke el ora ma sapkinyuk in Ma Sap. **29** Ku mea, God El fahk, "Nga ac oru kom in papa tumun mutanfahl puspis." God lun mwet Jew mukena? Ya El tia God lun mwet Ke ma inge wulela sac pwayena mwelen ma sin God sayen mwet Jew an pac? Aok, El God pac lalos. **30** Oasr me, su Abraham el lulalfongi — God su akmoulyauk God sefanna, ac El ac aksuwosye mwet Jew ac oayapa mwet misa, ac su sap lal uh oru in sokyak ma su wangin mwet sayen mwet Jew ke lulalfongi lalos. **31** Na fuka — meet. **18** Abraham el sruokya lulalfongi ac finsrak lal, kalmen ma inge pa ke sripen lulalfongi se inge kut ac finne paci ma upa na in oasr finsrak. Pa oru el "papa tumun mutanfahl puspis." In oana ke Ma Simusla uh sisla Ma Sap? Mo, tia ouinge; a kut akkeye Ma Sap.

4 Na mea kut ac srumun inge kacl Abraham, papa matu tumun mwet Jew uh? Mea tuh sokyak nu sel? **2** God El fin aksuwoswosyal ke sripen orekma lal, na oasr ma el ku in konkin kac — tusruktu tia ye mutun God. **3** Ma Simusla uh fahk, "Abraham el filiya lulalfongi lal in God ac ke sripen lulalfongi lal, God El oakulla sie mwet suwoswos." **4** Sie mwet su orekma el eis molin orekma lal, na moul se inge tia mwe kite se, a molin orekma lal. **5** A mwet se su lulalfongi in God, ac tia filiya lulalfongi lal ke orekma wo lal sifacna, pa inge mwet se su God El ku in nunak munas nu sel ke ma koluk lal, ac ke sripen lulalfongi lal, God El oakulla sie mwet suwohs. **6** Pa inge kalmen ma David el fahk ke el kaskas ke insewowo lun mwet se su God El oakla mu el suwohs, finne wangin ma el oru: **7** "Insewowo elos su ma koluk lalos nunak munas nu selos, Su orekma koluk lalos tuleyukla!" **8** Insewowo el su Leum El tia oakla ma koluk lal!" **9** Ya insewowo se ma David el kaskas kac inge, ma na nu sin mwet kosrala mukena? Mo, ma pac nu selos su tia kosrala. Tuh oana ma nga fahk tari, Ma Simusla uh fahk mu, "Abraham el filiya lulalfongi lal in God ac ke sripen lulalfongi lal, God El oakulla sie mwet suwoswos." **10** Ma se inge sokyak ngac? Meet liki Abraham el kosrala ku tukun el kosrala? Ma meet, tia ma toko. **11** El tuh kosrkosrla tok, ac kosrala lal sie akul in akkalemye lah, ke sripen lulalfongi lal, God El oakal sie mwet suwoswos meet liki el kosrala. Ke ma inge Abraham el oana papa tumun mwet nukewa su lulalfongi in God, ac God El oakalos mwet suwoswos ye mutual, elos finne tia kosrala. **12** El papa pac tumalos su kosrala, aok, elos su oayapa moul in lulalfongi oana papa tumasr Abraham el moulkin

meet liki el tuh kosrala. **13** Ke God El wulela nu sel ke lungkulang lun God su El ase ke wangin molo, mwet Abraham el fwlil tulik natul mu faclu ac fah ma lal, El nukewa aksuwosyeyuk ye mutual ke Christ Jesus, su oru ouinge, tia mwelen Abraham el akos Ma Sap, a aksukosokyelosa. **14** Tuh fin ma God El wuleang kac ac nunak munas ke ma koluk lalos ke elos lulalfongi in el. itukyang na nu selos su akos Ma Sap, na ac wangin God El oru ouiya se inge in fahkak suwoswos lal. In pacl kalmen lulalfongi lun mwet uh, ac wuleang lun God meet ah, El tuh mongfisrasr ac sifacna sulela Elan tia lohang nu ke ma koluk lun mwet uh. **15** Seakos lun mwet nu ke Ma Sap lun God pwanang kasrkusrak lal, tusruktu yen ma wangin lohang nu ke ma koluk lalos, in akkalemye suwoswos ma sap we, wangin pac seakos ma sap. **16** Ke ma inge, lal. Ouinge El sifacna fahkulak lah El suwoswos, ac lah kalem lah wuleang se inge oanu sie mwe kite lun God su El aksuwosye mwet nukewa su lulalfongi ke Jesus. **17** Na mea kut ku in konkin kac? Wangin! Ac efu? Ya kut ku wangin molo, nu sin fwlil tulik natul Abraham nukewa in fahk mu mwelen kut akos Ma Sap? Mo! Ma na ke — tia nu selos mukena su akos Ma Sap, a oayapa sripen kut lulalfongi. **18** Tuh kut etu tari lah sie mwet el nu selos su lulalfongi oana Abraham. Tuh Abraham el aksuwosyeyuk yurin God ke lulalfongi mukena, ac tia papa tumasr nukewa in ngun; **19** oana Ma Simusla uh ke el ora ma sapkinyuk in Ma Sap. **20** Ku mea, God El fahk, "Nga ac oru kom in papa tumun mutanfahl puspis." Ke ma inge wulela sac pwayena mwelen ma sin God sayen mwet Jew an pac? Aok, El God pac lalos. **21** In pacl sac Abraham el apkuran in sun yac siofok, ac lulalfongi lal tiana munasla, el finne nunku ke manol lah apkuran in misa, ku kac Sarah lah el kofla orek tulik. **22** Lulalfongi lal tiana wanginla, ac el tiana alolo ke wulela lun God nu sel. Lulalfongi lal akkeyal, ac el kaksakin God. **23** El etu na pwaye lah God El ku in oru ma El wulela kac. **24** Pa oru, ke sripen lulalfongi lal Abraham, "God El oakulla sie mwet suwoswos." **25** Kas inge "God El oakulla sie mwet suwoswos" tia simla kac Abraham mukena. **26** Simla pac kacsr, su ac fah oaoala mwet suwoswos ke sripen kut lulalfongi in God su akmoulyalak Jesus Leum lasr liki misa. **27** God El eisalang Jesus nu ke misa ke sripen ma koluk lasr, ac El akmoulyalak tuh Elan aksuwosye kut ye mutual sifacna.

5 Inge, ke kut aksuwosyeyukla tari yurin God ke sripen lulalfongi lasr, oasr misla lasr yurin God ke Leum lasr Jesus Christ. **2** Ke sripen lulalfongi lasr in Christ, el pwenkutme in pulakin lungkulang lun God, su kut moul kac in pacl inge. Ouinge kut arulana engan mwelen oasr finsrak lasr lah kut ac fah ipeis ke wolana lun God! **3** Kut oayapa engan ke mwe keok nu sesr, mwelen kut etu lah mwe keok uh orala muteng, **4** ac ke sripen muteng lasr God El insewowo sesr, ac insewowo lal kacsr ase finsrak lasr. **5** Finsrak se inge ac tia aktoasrye kut, tuh God El ase lungse lal nu in kut ke Ngun Mutual, su mwe kite lal nu sesr. **6** Tuh ke pacl se kut srakna munas, Christ El misa kacsr su mwet koluk, ke pacl ma God El pakiya. **7** Ma na upa se sie mwet in misa ke sie mwet suwoswos. Tuh sahp ac oasr mwet lungse in misa ke sie

mwet wo. 8 Tusruktu God El akkalemye lapan lungse lal in oana ke akmoulyeyukyak el liki misa ke ku wolana nu sesrmweyen ke pacl se kut srakna mwet koluk, Christ lun Papa, kut fah oayapa ku in moulkin sie moul susu. el misa kacs. 9 Ke sripen misa lal fin sakseng, inge kut 5 Tuh ke sripen kut ma sefannala yorol ke kut welul aksuwosyeyukla yurin God; na arulana kalem pac lah el in misa lal, in ouiya sacna kut ac fah akmoulyeyukyak ac fah molikutla liki kasrkusrak lun God! 10 Tuh meet kut oana el nu ke moul. 6 Ac kut etu lah moul matu lasr wi mwet lokoalok lun God, tusruktu El orala kut in mwet Christ anwuki fin sakseng, tuh God Elan kunausla kena kawuk lal ke misa lun Wen natul. Inge ke kut mwet kawuk lasr nu ke ma koluk, na kut fah tia sifilpa mwet kohs lun God uh, arulana kalem lah kut ac fah moliyukla ke nu ke ma koluk. 7 Tuh ke pacl se sie mwet el misa, el sripen moul lun Christ! 11 Ac tia ma inge mukenakut aksukosokyeyukla liki ku lun ma koluk. 8 Ke kut misa insewowo pac ke sripen ma God El oru nu sesr in Jesus tari yurin Christ, kut lulafongi lah kut fah oayapa moul Christ Leum lasr, su orala tuh kut in mwet kawuk lun yorol. 9 Tuh kut etu tuh Christ el akmoulyeyukyak liki God. 12 Ma koluk tuku nu faclu ke mwet se, ac ma koluk misa, ac el ac fah tia sifil misa, mweyen el tia sifil muta lal use pac misa. Ke sripa se inge, misa ma nu sin mwet ye ku lun misa. 10 Ouinge, ke el misa el kunausla ku nukewa, mweyen mwet nukewa orekma koluk. 13 Tuh lun ma koluk ke pacl sefanna, su ma na nwe tok. Ac oasr ma koluk faclu meet liki God El sang Ma Sap nu moul su el moul kac inge, el moul in sie sin sie yurin sel Moses; tusruktu yen wangin ma sap we, wangin God. 11 In lumah sacna, kowos in sifacna lumwekowos akilenyen ma koluk we. 14 In pacl lal Adam me nu ke oana mwet misa nu ke ma koluk, a kowos moul in sie pacl lal Moses, misa el leum fin mwet nukewa, ac faclos sin sie yurin God ke Christ Jesus. 12 Ma koluk in tia sifil pac su tia orekma koluk in ouiya se ma Adam el oru ke leumi monuwos, su ma ac kulawi, ac kowos in tia sifil el seakos sap lun God. Adam el mwe lemlem nu ke sie akos kena lun monuwos. 13 Ac kowos in tia pac sang su ac fah tuku. 15 Tusruktu mwet luo inge tia oana sie, kutena lahn monuwos nu ke ma koluk, in orekmakinyuk mweyen mwe kite kulang lun God tia oana ma koluk lal nu ke sripa koluk. A kowos in eiskowosyang sifacna nu Adam. Pwaye lah mwet puspis misa ke sripen ma koluk sin God, oana elos su utuku liki misa nu ke moul, ac lun mwet sac. Tusruktu lungkulang lun God arulana yohk eiskowosyang fon nu sel in orekmakinyuk nu ke sripa liki, oayapa luman mwe kite ke kulang lal su ma nu sin suwohs. 14 Ma koluk in tia leumi kowos; tuh kowos tia mwet puspis, ma ke sripen lungkulang lun mwet se, su moul ye ma sap a ye lungkulang lun God. 15 Na mea? Jesus Christ. 16 Oayapa oasr ekla inmasrlon mwe sang Ya kut ac oru ma koluk, mweyen kut tia muta ye Ma Sap lun God ac ma koluk lun sie mwet. Tukun ma koluk sac, a ye kulang lun God? Mo, ac tia ouinge! 16 Kowos etu na nununku tuku ac fahk "Oasr mwatal." A tukun ma koluk lah ke pacl se kowos eiskowosyang sifacna oana mwet puspis orekla, mwe kite ke kulang lun God fahk "Wangin kohs in akos sie mwet, kowos mwet kohs nu sin leum mwatalos!" 17 Pwaye lah ke sripen ma koluk lun sie sac su kowos akos uh. Kowos fin mwet kohs lun ma mwet, misa leum fin mwet uh. Na faska lapan kutangla koluk, kowos ac misa. Ku kowos fin mwet kohs nu sin lun mwet su God El sang mwe kite kulang ac suwohs God ac aksol, na El ac fah aksuwosye kowos ye mutual. lal nu selos ke sripen mwet se ngia, Jesus Christ! 18 17 Tusruktu kulo nu sin God! Tuh meet, kowos mwet Ouinge, ke ma koluk sefanna tuh sang lusla nu sin mwet kohs nu ke ma koluk, a inge kowos akos ma pwaye uh nukewa, in ouiya sacna orekma in aksuwos sefanna ma lutiyuk kowos kac ke insiowos nufon. 18 Kowos tuh tuh aksukosokyeyuk ye mutun God ke sripen kohs nu ke lumah fohfkof ac ma koluk, su ma nu ke sripa akos lun mwet se, Jesus Christ. 20 Ma Sap uh ituku in pwanang orekma koluk in yokelik; tusruktu yen ma koluk uh yokelik we, lungkulang lun God yokelik liki. 21 Ouinge, in oana ke ma koluk uh leumi mwet uh ke misa, in ouiya sac pacna, lungkulang lun God leumi kut ke El aksuwosye kut ye mutual, ac pwen kut nu ke moul ma pahtpat ke sripen Jesus Christ, Leum lasr. (aiōnios g166)

6 Na mea kut ac fahk? Ya kut ac oru na ma koluk tuh lungkulang lun God fah yokelik? 2 Mo, in tia ouinge! Kut misa tari nu ke ma koluk — na fuka tuh kut in srakna moulkin ma koluk? 3 Tuh kowos tia etu lah ke kut baptaisla in ma sefannala yurin Christ Jesus, kut oayapa baptaisla in ma sefannala yorol ke misa lal. 4 Ke kut baptaisla, kut welul pukpuki ac welul misa, tuh

7 Mwet lili ac lulu, kowos ac kalem ke ma nga akola insulela in oru uh. **22** Insiuk engankin ma sap lun God. fahk uh, mweyen kowos nukewa etu ke ma sap. Ma **23** Tusruktu nga liye sienia kain ma sap pa orekma in sap uh leum fin mwet uh ke lusen na paci elos moul. **2** Fin pa sie mutan payuk, el kapiri nu sin mukul tumal ke monuk — sie ma sap su lain ma sap su nunak luk uh lusen na moul lun mukul tumal. Tusruktu mukul sac fin akkeye. El oru nga mwet kapir nu ke ma sap lun ma misa, na mutan kial el sukosokla liki ma sap su sruokol koluk su orekma in monuk. **24** Nga supwarla na pwaye! misa, na mutan kial el sukosokla liki ma sap su sruokol Su ac fah moliyula liki mano se inge, ma pwenyula nu ke nu sin mukul tumal. **3** Ke ma inge, mutan sac fin muta lasr Jesus Christ! Pa inge ouiyuk: in ku luk sifacna nga pac yurin sie mukul ke paci se mukul tumal el srakna moul, el ac fah pangpang sie mutan kosro. Tusruk, kulansupu ma sap lun God ke nunak luk mukena, ac mukul tumal ah fin misa, mutan sac sukosokla liki ma moul in ikwa luk pa kulansupu ma sap lun ma koluk.

8 Inge wangin lusla nu selos su moul in ma sefanna yurin Christ Jesus. **2** Tuh ma sap lun Ngun, su ase nu sesr moul pwaye ke kut ma sefanna yurin Christ Jesus, aksukosokyeyu liki ma sap lun ma koluk ac misa. **3** Ma su Ma Sap uh tia ku in oru ke sripen munas lun mwet, God El orala. El lain ma koluk lun moul in mwet ke El supwama Wen natul, su tuku in lumasr mwet koluk, in lusla ma koluk. **4** God El oru ouinge tuh ma suwos su sapkinyuk ke Ma Sap fah ku in arulana apkwayeyuk in kut su moul fal nu ke Ngun lal, ac tia nu ke ma lungse lun ikwa. **5** Elos su moulkin moul in ikwa, nunak lalos sukna ma lun ikwa. Elos su moulkin moul in Ngun, nunak lalos suk ma lungse lun ikwa. **6** Elos su nunkalana ke ma lungse lun ikwa elos fah misa; a elos su nunkalana ke ma Ngun lun God uh lungse, elos fah eis moul pwaye ac misla. **7** Ouinge mwet se su moul in ikwa uh leum facl, el lain God, mweyen el tia akos Ma Sap lun God; aok, el koflana akos. **8** Elos su akos lungse lun ikwalos koflana akinsewowyoe God. **9** Tusruktu kowos tia moul fal nu ke ma lungse lun ikwa, a kowos moul fal nu ke ma lungse lun Ngun — fin pwaye lah Ngun lun God oan in kowos. Kutena mwet su Ngun lun Christ wangin yoro, el tia ma lal. **10** Tusruktu Christ el fin muta in kowos, Ngun el mwe moul nu suwos, mweyen aksuwosyeyuk kowos tari ye mutun God, monuwos finne ac misa ke sripen ma koluk. **11** Ngun lun God su akmoulyelak Jesus liki misa fin muta in kowos, na El su akmoulyelak Christ fah oayapa asot moul nu ke mano sukawil lowos, ke Ngun lal oan in kowos. **12** Ke ma inge, mwet wiuk in lulafongi, oasr ma se kut enenu in oru, pa kut in tia moulkin ma lungse lun ikwa. **13** Mweyen kowos fin moulkin lungse lun ikwa, kowos ac misa; a kowos fin uniya orekma koluk lowos ke ku lun Ngun, kowos fah moul. **14** Elos su kolyuk sin Ngun lun God elos ma nutin God. **15** Mweyen Ngun se su God El asot nu suwos el tia akkohsyekowos ku aksangengye kowos; a Ngun sac oru tuh kowos in ma nutin God, ac ke ku lun Ngun kut ku in pang nu sin God ac fahk, “Papa! Papa!” **16** Ngun lun God sifacna kupasrme nu ke ngunasr, in akkalemye lah kut tulik nutin God. **17** Ac ke kut ma natul, mwe insewowyoe su El akoela nu sin mwet lal ac fah ma lasr, ac kut fah oayapa ipeis yurin Christ ke ma God El akoo nu sel; tuh kut fin wi Christ keok, kut fah oayapa welul in wolana lal. **18** Ngu lulafongi mu ma kut keok kac in paci se inge tiana ku in

lumweyuk nu ke wolana su God El ac fah akkalemye nu akpwayeye nu sik lah nga tia kikiap 2 ke nga fahk lah sesr. 19 Ma orekla nukewa tawi ac salka in liye ke God nga arulana asor yohk, ac keok lun insiuks tia ku in El ac akkalemye lah su tulik natul. 20 Tuh ma orekla wanginla 3 ke sripen mwet srahk sifacna, mwet Jew! nukewa mutawauk in wanginla sripa, tia ke lungse lalos Ke sripalos nga kena tuh ngan sifacna eisuyang nu sifacna, a ke lungse lun God. Tusruktu oasr na mwe ye selnga lun God ac sriyukla liki Christ, fin ac tuh ku finsrak se inge: 21 lah sie len, ma orekla nukewa ac in kasrellos. 4 Elos mwet sulosolla lun God; El oru tuh fah aksukosokyeyukla liki ma su ac kulawi, ac ipeis ke elos in ma natul ac sang wolana lal nu selos; El oakiya sukosok wolana lun tulik nutin God. 22 Tuh kut etu lah wulela saok lal yorolos ac sang nu selos Ma Sap; alu oemeet me nwe inge, ma orekla nukewa sao ke ngal, pwaye oasr selos; elos eis wuleang puspis sin God; 5 oana ngal lun sie mutan su akola in isus. 23 Tusruktu tia elos tuku ke fwilin tulik nutin papa matu pwengpeng lun ma orekla mukena pa sao — kut su oasr Ngun lun God mwet Israel; ac Christ, ke el moul in luman mwet, el yorosr, oana mwe kite se meet lal nu sesr, kut oayapa ma pac wialos. Lela God, su Leum fin ma nukewa, in sao in kut sifacna ke kut tupan tuh God Elan oru kut kaksakinyuk nwe tok! Amen. (aiōn g165) 6 Nga tia fahk in ma natul, ac aksukosokyelya manosr nufon. 24 Tuh mu wuleang lun God tia akpwayeyuk; mweyen tia mwet finsrak lasr uh pa molikutla. Na kut fin liye ma kut finsrak Israel nukewa elos mwet sulosolla lun God. 7 Tia pac nu kac, na tia finsrak se pa inge, mweyen tia finsrak fwilin tulik nukewa natul Abraham pa tulik nutin God. Tuh nu ke ma su el liye tar? 25 A kut fin finsrak nu ke ma God El fahk nu sel Abraham, "Isaac pa ac sot fwilin tulik su kut tia liye, kut ac mongfirsar in tupan. 26 Oayapa, nutum ma nga wuleot nu sum." 8 Kalmen ma se inge Ngun el tuku in kasrekut in munas lasr. Tuh kut tia etu pa tulik ma isus ke ouiya lun mwet, elos tia pangpang lah kut ac pre fuka; Ngun El sifacna kwafe sin God kacsru tulik nutin God; a tulik ma isusla ke sripen wuleang lun ke pusren sasao ma wangin kas fal nu kac. 27 Ac God, God, elos inge pa fwilin tulik na pwaye natul. 9 Mweyen su liye insien mwet uh, El etu nunak lun Ngun, mweyen wuleang lun God tuh orekla ke kas inge: "Ke paci fal nga Ngun el kwafe sin God ke mwet lal, fal nu ke lungse fah foloko, ac Sarah el fah osvela sie wen." 10 Ac tia lal. 28 Kut etu tuh in ma nukewa, God El oru tuh in ma inge mukena. Tuh wen luo natul Rebecca eltal papa oasr wo tuku kac nu selos su lungse El, aok elos su El sefanna, su Isaac, papa matu tumasr. 11 Meet liki eltal pangon fal nu ke sripa lal. 29 Elos su God El sulela tari isusla ku oru kutena ma wo ku koluk, God El oru sulela El oayapa srelosla tuh elos in oana Wen natul, tuh Wen lal sifacna ac akkalemye lah siena sin tulik luo ah pa el fah wounse inmasrlon mwet puspis wial. 30 Ouinge ac akfalye sripa lal. 12 Ouinge El fahk nu sel Rebecca elos su God El srela, El pangon; ac elos su El pangon, mu, "El su matu fah kulansupu el su fusr." Na pa kalem El aksuwosyelos ye mutual, ac El sang wolana lal nu lah sulela se inge orekla fal nu ke pang lun God, ac tia selos. 31 Kut fin nunku ke ma inge nukewa, mea kut ku ke sripen kutena ma eltal oru. 13 Oana Ma Simusla uh in fahk? God El fin wi kut, su ku in lain kut? 32 Finne fahk, "Nga tuh lungse Jacob, a nga tia lungse Esau." 14 God, El tia sruokya Wen natul sifacna, a El kisakunul Na mea, kut ac fahk mu God El sesuwos? Mo, tiana ku. kacsru nukewa! El ase Wen natul nu sesr — ya El fah 15 Tuh El fahk nu sel Moses, "Nga fah kulang nu sin tia oayapa insewowo in ase nu sesr ma nukewa? 33 kutena su nga lungse kulang nu se; nga fah pakoten nu Su fah lusla mwet sulosolla lun God? God El sifacna sin kutena su nga lungse pakomuta." 16 Ke ma inge, ma fahkulosityak mu wangin mwatalos! 34 Na fin ouingan, nukewa orekla fal nu ke kulang lun God, ac tia ke lungse su fah luselosla? Tia Christ Jesus, su misa, ku wo in ac orekma lun mwet. 17 Tuh Ma Simusla fahk nu sin fahk mu el su akmouleyukyak liki misa, ac inge el muta tokosra lun acn Egypt, "Nga orekom in tokosra tuh nga lapo layot sin God ac kwafe kacsru nu sin God! 35 Na su fah orekmakin kom in akkalemye ku luk, ac tuh pweng ku in srikutla liki lungse lun Christ? Ya mwe lokoalok, keik fah sulkakinyukelik fin faclu nufon." 18 Ouinge, God ku keok, ku kalya, ku masrinral, ku sukasrup, ku mwe El fin lungse kulang nu sin sie mwet, na El oru oana sensen, ku misa? 36 Tuh oana Ma Simusla uh fahk, "Ke lungse lal, ac El fin lungse akupaye insien sie mwet, na sripom kut lemala nu ke misa in paci nukewa; Kut oana El oru oapan. 19 Saph sie suwos ac siyuk sik, "Fin sheep su kokola in anwuki." 37 Mo, in ma inge nukewa ouinge, na efu ku God Elan nununku mwet uh ke ma yohk kutangla lasr in el su lungse kut! 38 Tuh nga etu na koluk lalos? Mea, oasr mwet ku in lain lungse lun God?" pwaye lah wangin ma ku in srikutla liki lungse lal: tia 20 Na su kom an, mwet kawuk luk, tuh kom in kaskas lain misa ku moul, tia lipufan ku kutena ku inkusrao, tia ma God? Sie ahlou orekla ke fohk kle tia ku in kusen siyuk nu oasr inge ku ma ac fah tuku, 39 tia ma oan lueng liki sin mwet se ma oralla, "Efku kom oreyla in lumah se faclu, ku ma oan ten liki faclu — wangin sin ma orekla inge?" 21 Tuh mwet se ma oralla ahlou sac, oasr suwohs nukewa su ac fah ku in srikutla liki lungse lun God, su lal in orekmakin kle sac oana lemlem lal, ac in oru ahlou ma lasr ke Christ Jesus Leum lasr.

9 Nga kaskas pwayena. Nga ma lun Christ, ac nga tia kikiap. Nunak lun insiuks, su kolyuk sin Ngun Mutual,

mulat lal, ac oru tuh ku lal in eteyuk. Tusruktu El arulana el Leum, ac lulalfongi ku lah God El akmoulyalak liki mongfisrasr in mutangalos su sripauk kasrkusrak lal, misa, kom ac fah moulla. **10** Tuh ke lulalfongi lasr kut su El akola in kunauselosa. **23** Ac El oayapa lungse aksuwosseyuk yurin God, ac kut eis moul ke sripen akkalemye kasrpen wolana lal, su El ase nu sesr su fahkak lasr. **11** Ma Simusla uh fahk mu, "El su lulalfongi El pakomuta. Aok, El nuna akola meet tuh kut in eis in el, fah tiana toasrla." **12** Kas inge ma nu sin mwet wolana lal. **24** Na kut pa mwet su El pangon uh, tia nukewa, mweyen wangin ekla inmasrlon mwet Jew ac inmasrlon mwet Jew mukena a oayapa inmasrlon mwet sayen mwet Jew. **25** Pa inge ma El fahk in book lal nukewa, ac El arulana akinsewoyoyalos nukewa su pre Hosea: "Mwet su tia ma luk meet, Nga fah pangon 'Mwet Luk.' Mutanfahl ma nga tia lungse meet, Nga fah pangon 'Mwet Kulo Luk.' **26** Ac in acn se na ma fwackyng nu selos, 'Kowos tia mwet luk,' Elos ac fah pangpang wen nutin God moul." **27** Ac Isaiah el fahkak ke mwet Israel mu: "Pisen mwet Israel finne arulana pukanten oana puk weacn uh, tusruktu mwet pu na selos ac fah moulla; **28** tuh Leum El fah sa in wotela nununku lal ke faclu "Fuka woiyen tuku lun mwet su us pweng wo uh?" **16** nufon." **29** Ac oana ke Isaiah el tuh fahk meet, "Leum Tusruktu tia mwet nukewa eis Pweng Wo. Isaiah sifacna God Kulana El funu tia filiya kutu sin mwet ke fwilin el fahk, "Leum, su lulalfongi mwe fahkak lasr uh?" **17** tulik naturs in moul na, kut lukun kunausyukla oana acn fahkak, ac mwe fahkak uh pa kas in lutu ke Christ. **18** Sodom, ku oana acn Gomorrah." **30** Na mea kut fah fahk? Mwet sayen mwet Jew, su tia strike elos in suwohs Inge nga siyuk: Ya pwaye lah elos tiana lohng kas ma yurin God, aksuwosseyuk elos ke sripen lulalfongi lalos; fwackyak ah? Aok, elos lohng — tuh oana Ma Simusla **31** a mwet sulosolla lun God, su tuh suk sie ma sap in fahk: "Pusralos fahsreluk nu fin faclu nufon; Kas lalos sun aksuwosyalos yurin God, elos tiana konauk. **32** Ac efu saflaiyen faclu." **19** Nga sifilpa siyuk: Ku mwet Israel elos ku ouinge? Mweyen elos nunku mu elos ac moulla ke tia kalem? Mwet se oemeet in topuk pa Moses sifacna, sripen orekma lalos, ac tia ke sripen lulalfongi. Ke ma inge elos ikori fin "eot in tutulkul" **33** su Ma Simusla kaskaskin: "Liye, Nga likiya in Zion sie eot Su fah oru mwet in tutulkul, Sie eot su fah oru elos ikori. Tusruktu pulaik ke el fahk mu, "Elos su tia sukyu elos koneyuyak; elos su lulalfongi in el fah tiana toasrla."

10 Mwet lili ac lulu luk, ke insiuk nufon, nga kena ma lulap tuh mwet srahk fah ku in eis molela sin God! Ac nga arulana pre nu sin God kaclos! **2** Nga ku in fahk lah elos arulana sang insialos nu sin God; tusruktu moniyuk lalos tia oakwuk ke etauk pwaye. **3** Elos tia etu ouiya ma God El aksuwosye mwet uh nu sel kac, a elos strike in oakiya ouiya lalos sifacna. Ouinge elos tia eisalosyang nu ke inkanek ma God El orekma in aksuwosye mwet uh nu ye mutal. **4** Tuh Christ el aksafyela ku lun Ma Sap, ouinge mwet nukewa su lulalfongi elos aksuwosseyukla ye mutun God. **5** Moses el simusla kas inge ke ma mwet uh enenu in oru tuh elos in suwohs ye mutun God. El fahk mu, "Kutena mwet su akos ma sapkinyuk in Ma Sap fah moul." **6** Tusruktu, pa inge ma simla in Ma Simusla ke ouiyen aksuwosseyukla ke sripen lulalfongi: "Kom fah tia siyuk sum sifacna, Su fah utyak nu in kusrao?" (su kalmac pa siyuk tuh Christ elan oatui). **7** "Kom fah tia pac siyuk, Su fah oatula nu yen laollana ye faclu?" (su kalmac pa in usalak Christ liki misa). (**Abyssos g12**) **8** Na pa inge ma fwack uh: "Mwe fahkak lun God apkuran nu sum, in oalum ac oan insiom" — aok, pa inge kas ke lulalfongi ma kut lutu kac uh. **9** Kom fin fahkak lemtulauk lah Jesus

el Leum, ac lulalfongi ku lah God El akmoulyalak liki misa, kom ac fah moulla. **10** Tuh ke lulalfongi lasr in el, fah tiana toasrla." **11** Kas inge ma nu sin mwet sayen mwet Jew. God sefanna El Leum lun mwet nukewa, ac El arulana akinsewoyoyalos nukewa su pre Hosea: "Mwet su tia ma luk meet, Nga fah pangon 'Mwet Luk.' Mutanfahl ma nga tia lungse meet, Nga fah pangon 'Mwet Kulo Luk.' **12** Ac in acn se na ma fwackyng nu selos, 'Kowos tia mwet luk,' Elos ac fah pangpang wen nutin God moul." **13** Oana Ma Simusla uh fahk, "Elos nukewa su Luk." **14** Tusruktu elos ac pang nu sin Leum fah moliyukla." **15** Ac mwe fahkak ac sulkakinyuk fahkak fin tia supweyukla pang nu sel fuka elos fin tia lulalfongi in el? Ac elos lulalfongel fuka elos fin tia lohng mwe lutu kac? Ac elos ac lohng mwe lutu fuka fin wangin mwet fahkak nu selos? **16** **17** **18** **19** Ac mwe fahkak ac sulkakinyuk fahkak fin tia supweyukla Ke ma inge, mwet uh elos lulalfongi ke elos lohng mwe fahkak, ac mwe fahkak uh pa kas in lutu ke Christ. **18** Inge nga siyuk: Ya pwaye lah elos tiana lohng kas ma fwackyak ah? Aok, elos lohng — tuh oana Ma Simusla fahk: "Pusralos fahsreluk nu fin faclu nufon; Kas lalos sun saflaiyen faclu." **19** Nga sifilpa siyuk: Ku mwet Israel elos su fahk: "Nga fah orekma in sie mutunfaci lusrongten In oru mwet luk in sok; Ac ke sie mutunfaci lalfon Nga fah oru mwet luk in kasrkusrak." **20** Ac Isaiah el arulana paing mwet su likkeke ac seakos."

11 Na nga siyuk: Ya God El sisla mwet lal sifacna? Mo, tia ku in ouingen! Nga sifacna nga sie mwet Israel, sie mwet in fwilin tulik natul Abraham, ac sie sin mwet in srufl Benjamin. **2** God El tiana sisla mwet lal, su El nuna sulela ke mutawauk ah me. Kowos etu kas in Ma Simusla ma fahk ke Elijah el kwafe sin God lain mwet Israel. **3** El fahk, "Leum, elos onela mwet palu lom nukewa ac kunausla loang lom; nga mukena pa lula sin mwet palu uh, ac elos suk pac in uniyuwi." **4** Na mea top lun God nu sel? God El fahk, "Nga filiya nu sik sifacna mwet itkosr tausin su tia alu nu sin Baal, sie god sutuu." **5** Nuna lumah sacna nwe inge: oasr pisa na pu se lula selos su God El sulela ke sripen lungkulang lal. **6** Sulela lal uh ma na ke kulang lal, ac tia ke ma elos orala. Tuh sulela lun God fin ma ke sripen ma mwet uh oru, na wangin kalmen kulang lal. **7** Na mea? Mwet Israel tia konauk ma elos suk. A mwet na pu selos su God El sulela pa konauk; mwet saya ah tia lungse lohng pang lun God. **8** Oana ke Ma Simusla uh fahk, "God El oru elos in folosuwosla — elos nikanulosla ac wangin ma elos pula; nwe misenge elos tia ku in liye ku lohng." **9** Ac David el fahk, "Finsrak in suroh elos, ku

srifusryuki elos ke kufwa lalos; Finsrak elos in ikori; lela nukewa. Oana Ma Simusla uh fahk, "Mwet Lango ac fah elos in akkeokyeyuk! 10 Lela mutualos in lohsrla tuh elos tuku Zion me Ac eela ma koluk nukewa liki fwilin tulik in koflana liye, Ac fintokolos in foingyak pacl nukewa." 11 Na nga siyuk: Ke mwet Jew elos tukulkul, ya elos ikori ac koflana sifil tuyak? Mo! Ke sripen elos oru ma koluk, pwanang molela tuku nu sin mwet sayen mwet Jew, tuh in oru mwet Jew in sok selos. 12 Ma koluk lun mwet Jew uh pwanang insewowo lulap nu sin faclu, ac sukasrup in ngun lalos use insewowo lulap nu sin mwet sayen mwet Jew. Na ac lupa kac insewowo ac fah tuku ke pacl se mwet Jew nukewa weang! 13 Inge nga kaskas nu suwos, mwet sayen mwet Jew: Ke lusen pacl nga sie mwet sap nu sin mwet sayen mwet Jew, nga kulo nu sin God ke orekma se inge su El kuneuyu ni kac. 14 Sahp nga ac ku in oru mwet srahk sifacna in sok, na ke sripuk God El ac molelosa. 15 Tuh ke pacl God El ngetla liki mwet Jew, mutanfahl saya uh elos iweyukla nu sin God. Na ac fuka, ke pacl se mwet Jew elos ac sifil folokinyukme uh? Ac fah oana sie mwet misa su sifil moulyak! 16 Ipin bread se oemeet uh fin itukyang nu sin God, na lof nufon soko ac ma pac lal; ac okan sak soko fin itukyang nu sin God, lesak kac uh ac ma pac lal. 17 Kipatla kutu lesak ke soko sak olive, na lesak se ke sak olive wet soko kupasryang in aolla. Kowos oana lesak ke sak olive wet uh; ac inge kowos ipeis ke moul lun sak olive sacnsan soko ah. 18 Ke ma inge, kowos tia enenu in kwase mwet su oana lesak uh kipatla. Efu ku kowos in konkin, ke lesak se na pa kowos. Kowos tia akkeye oka uh, a oka uh akkeye kowos. 19 Na sahp sie suwos ac fahk, "Aok, lesak uh kipatla in sakunla acn sik." 20 Pwaye. Lesak uh kipatla ke sripen elos tiana lulalfongi, ac kowos kupasryang ke sripen kowos lulalfongi. Tusruktu nik kowos fulatak insiowos kac; a kowos in sensen. 21 God El fin tia molela mwet Jew, su oana lesak na pwaye ke sak soko ah; ya kowos nunku mu El ac molikowosla? 22 Inge kut ku in liye luman kulang ac luman upa lun God. El upa nu selos su oru ma koluk, tusruktu El kulang nu suwos — kowos fin mutana ye kulang lal. A kowos fin tia, kowos ac fah kipatla pac. 23 Ac mwet Jew fin sisla selulalfongi lalos, elos ac fah folokinyukyang nu yen elos muta we meet; mweyen God El ku in oru ouinge. 24 Kowos mwet sayen mwet Jew, kowos oana luman sie lesak ke sak olive wet ma kipatla, na itukyang kowos nu ke soko sak olive sacnsan. Mwet Jew uh elos oana sak sacnsan soko ah, na kalem lah ac arulana firsrasr God Elan kapsreni lesak kipatla inge nu ke sropo lalos sifacna. 25 Mwet lulalfongi wiuk, oasr sie ma pwaye su tia eteyuk kac meet, ac inge nga lungse kowos in etu kac, tuh ac fah karingin kowos liki nunak in nunku mu kowos lalmwetmet. Ma se inge pa: inse upa lun kutu sin mwet Israel ac tia ma nwe tok, a ac fah oanna nwe ke pacl se mwet sayen mwet Jew nukewa tuku nu yurin God, fal nu ke pisa se El nuna pakiya. 26 Na pa inge luman inkanek in molela nu sin mwet Israel nukewa. Oana Ma Simusla uh fahk, "Mwet Lango ac fah elos in akkeokyeyuk! 10 Lela mutualos in lohsrla tuh elos tuku Zion me Ac eela ma koluk nukewa liki fwilin tulik in koflana liye, Ac fintokolos in foingyak pacl nukewa." 11 Na nga siyuk: Ke mwet Jew elos tukulkul, ya elos ikori ac koflana sifil tuyak? Mo! Ke sripen mwet Jew elos pilesru Pweng Wo, elos mwet lokoalok lun God, ac ma inge tuh wo nu suwos, mwet sayen mwet Jew. Tusruktu ke sulela lun God, elos mwet kawuk lal ke sripen wuleang lal yurin papa matu tumalos. 29 Tuh God El tia ekulla nunak lal kaclos su El sulela ac su El akinsewowyoye. 30 Ac funu kowos, mwet sayen mwet Jew; kowos tuh seakos God in pacl meet ah, a inge suwos, mwet sayen mwet Jew: Ke lusen pacl nga sie kowos eis pakoten sin God ke sripen seakos lun mwet Jew. 31 In ouuya sacna, ke sripen pakoten ma kowos sin God in pauwana ac fahk, "Su etu nunak lun Leum God? Su ku in sang kas in kasru nu sel?" 35 Su na sang kutena ma nu sin God Tuh Elan sifil afkalye?" 36 Tuh El pa orala ma nukewa, ac El pa karingin ma nukewa, ac El orekmakin ma nukewa nu ke sripa lal. Fal in kaksakinyuk El ma pahtpat! Amen. (aiōn g165)

12 Ke ma inge, mwet lili ac lulu, ke sripen pakoten lalup lun God nu sesr, nga kwafe suwos: kowos in eiskowosyang sifacna nu sin God oana sie mwe kisa moul ac mutualos ac mwe akinsewowyoyel. Pa inge ouuyen alu pwaye ma fal kowos in oru. 2 Kowos in tia etai luman moul lun mwet faclu, a kowos in ekla ke sripen God El arulana aksasuye nunak lowos. Na kowos fah ku in etu ma lungse lun God — ma su wo, ac mwe akinsewowyoyel, ac suwoswoslana. (aiōn g165) 3 Ke sripen mwe kite kulang lun God nu sik, nga fahk nu suwos nukewa: kowos in tia sifacna nunku mu kowos fulat liki mwet ngia, a kowos in pusisel in nunak lowos, ac tuni ouuyen moul lowos fal nu ke lulan lulalfongi ma God El asot nu suwos. 4 Oasr lah puspis in sie mano, ac kais sie lah inge tia oana sie orekma lalos. 5 In ouuya se pacna inge, kut finne mwet puspis, kut mano sefanna ke kut ma sefanna yurin Christ, ac kut nukewa akupasri, oana kais sie lah ma tia oana sie ke sie mano. 6 God El ase kais sie mwe kite nu sesr su tia oana sie, na kut in orekmakin mwe kite inge fal nu ke kulang ma God El ase nu sesr. Kut fin ku in fahkak kas lun God, kut enenu in oru fal nu ke lulalfongi ma oasr yorosr. 7 Kut fin ku in kulansapu mwet, kut enenu in kulansap; kut fin ku in lutu, kut enenu in lutu; 8 kut fin ku in akkeye insien mwet, kut enenu in akkeyalos. Fin oasr yurin sie mwet ma el ku in sang kasru mwet ngia, lela elan sang in yohk. Kutena mwet su kol, elan oru ke kuiyal. Kutena mwet su oru mwe kulang lal, lela elan oru ke in se engan. 9

Kowos in lungse ke inse pwaye. Kwase ma koluk, ac mwet, kom ac tiana orekma koluk nu sel; ke ma inge surokya ku ma wo. **10** Kowos in arulana lungse sie sin lungse el mwe akfalye nufon ma sapkinyuk in Ma Sap sie oana mwet lili ac lulu in Christ, ac kowos in engan in uh. **11** Kowos enenu in oru ouinge, mweyen kowos etu akfulatye sie sin sie. **11** Kowos in alken in orekma ac tia lah pacl fuka inge: pacl in ngutalik liki motul. Tuh pacl se alsrangeser, ac insianauing in kulansupu Leum. **12** Engan in finsrak, mongfisrasr in keok, ac sikalani in pre. **13** God El ac fah molikutla foto me in pacl inge, liki ke kut Sang ma lowos in kasru mwet wiowos in lulalfong su tufahna mutawauk in lulalfongi ke Jesus Christ. **12** Fong oasr enenu la, ac paing mwet sac nu in lohm suwos. **14** Siyuk sin God Elan akinsewoyalos su oru koluk mwe mweun lun kalem. **13** Lela ouien moul lasr uh nu suwos — aok, siyuk Elan akinsewoyalos ac tia in suwohs, oana mwet su moul in kalem lun len — tia selngawelos. **15** Engan yorolos su engan; tung yorolos oror koluk ku sruhi, tia oru elahn kosro ku kutena lumah su tung. **16** Kowos in nunku ke mwet nukewa oana fohfkfok, tia pac anwuk ku sok. **14** A kowos in eis Leum sie. Kowos in tia inse fulat, a kowos in engan in oru Jesus Christ tuh in oana mwe loeyuk lun mweun, ac tia orekma pusisel. Kowos in tia sifacna nunku mu kowos sifil suk in akfalyela ma kena lun ikwa.

lalmwetmet. **17** Fin oasr kutena mwet oru ma koluk nu suwos, kowos in tia folokin nu sel ke ma koluk. Srike in oru ma su wo ye mutun mwet nukewa. **18** Kowos in oru kuiyowos nufon tuh kowos in moul misla yurin mwet nukewa. **19** Mwet kawuk luk, kowos in tia folosak, a lela God Elan multikin. Tuh Ma Simusla uh fahk, "Leum God El fahk, Ma luk in folosak; nga fah folokin molin ma koluk." **20** A kowos in oru oana Ma Simusla uh fahk: "Mwet lokoalok lom fin masrinsral, sang ma nat; el fin malu, sang kof nimal; tuh ke kom oru ouinge kom arulana akmwekinyalla." **21** Nik kom lela ma koluk in kutangkomla, a kom in kutangla ma koluk ke ma wo.

13 Mwet nukewa enenu in akos mwet kol fin acn uh, mweyen God mukena pa sang ku nu sin mwet inge, ac wal fulat inge ma oakwuk sin God. **2** Mwet se fin lain ku lun acn uh el lain oakwuk lun God; ac el sifacna oru in nununkeyuk el. **3** Elos su oru ma wo elos tia sangeng sin mwet kol fin acn uh, a elos na su oru ma koluk. Kom fin lungse in tia sangeng sin mwet kol fulat, na oru ma wo, ac el ac fah kaksakin kom, **4** mweyen el mwet kulansap lun God in akwoye kom. Tusrutu kom fin orekma koluk, fal kom in sangeng sel mweyen oasr suwohs lal in kai kom. El mwet kulansap lun God, ac el akkalemye mulat lun God nu selos su orekma koluk. **5** Ke sripa se inge kowos enenu in akos mwet kol fin acn uh — tia ke sripen kowos sangen ke kaiyuk lun God mukena, a mweyen kowos sifacna etu insiowos lah pa inge ma suwohs. **6** Pa pac inge sripa se ma pwanang kowos in moli tax, mweyen mwet kol fin acn uh elos orekma nu sin God ke elos akfalye ma kunalos. **7** Ke ma inge, kowos in akfalye kutena kain in tax ma oakwuk nu suwos in moli; ac akkalemye akfulat ac sunak lowos nu selos nukewa. **8** Kowos in tia soemoul nu sin kutena mwet — soemoul sefanna ma oasr yuruwos pa lungse sie sin sie. El su lungse mwet ngia el akfalye Ma Sap lal Moses. **9** Ma sap uh fahk: "Nik kom kosro; nik kom akmas; nik kom pisrapasr; nik kom rapku" — ma inge nukewa, ac kutena ma sap saya, tukeni oan ye ma sap sefanna: "Kom fah lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna." **10** Kom fin lungse sie

14 Eisal su munas in lulalfongi, ac nimet akukuin yorol ke nunak na lal sifacna. **2** Lulalfongi lun kutu mwet uh oru elos kang kain mongo nukewa, tusrutu kutu mwet su munas in lulalfongi jalos elos kang fokinsak ac fokin acn uh a elos tia mongo ikwa. **3** Mwet se ma kang kain mwe mongo nukewa elan tia akkolukye mwet se ma mongo fokinsak mukena; ac el su mongo fokinsak mukena elan tia nununkal su kang kain mongo nukewa; tuh God El insegewo kacitla kewa. **4** Su kom an ku kom in nununku mwet kulansap lun siena mwet? Ma na lun mwet kacto lal sifacna in fahk lah ma el oru uh suwohs ku tia. Ac el fah oru in suwohs, mweyen God El ku in Kasrel. **5** Sie mwet el ac nunku mu oasr len se oa liki len ngia, a sie pacna mwet el nunku mu len nukewa oana sie. Kais sie mwet in sifacna sulela sel lah mea nunak lal kac. **6** Kutena mwet su aksaokye sie len liki sie, el oru in akfulaty Leum God. Kutena mwet su kang kutena kain mwe mongo, el oru in akfulaty Leum God, mweyen el sang kulo nu sin God kac. Kutena mwet su tia kang kutena kain mwe mongo, el oru in akfulaty Leum God, ac el sang kulo nu sin God kac. **7** Wangin sie sesr moul na nu sel sifacna; oayapa wangin sie sesr misa nu sel sifacna. **8** Kut fin moul, kut moul nu sin Leum; ac kut fin misa, kut misa pac nu sin Leum. Ouinge kut fin moul ku misa, kut ma lun Leum. **9** Tuh Christ el misa ac moulyak tuh elan Leum lun mwet moul ac mwet misa. **10** Na efu ku kutu suwos nununku mwet wiowos in lulalfongi? Ac efu ku kutu suwos akkolukye mwet wiowos in lulalfongi? Kut nukewa fah tu ye mutun God in nununkeyuk sel. **11** Tuh Ma Simusla uh fahk, "Leum El fahk, in oana ke nga pa God moul, Mwet nukewa ac fah sikukmutunte ye mutuk, Ac kais sie mwet fah fahkak lemtulauk lah nga pa God." **12** Ke ma inge, kais sie sesr ac fah sifacna fahkulak ye mutun God. **13** Ke ma inge, kut in tia sifil nununku sie sin sie, a kowos in sifacna sulela in tia oru kutena ma su ac aktulkulkye mwet wiowos in lulalfongi, ku oru tuh elos in putatyang nu ke ma koluk. **14** Kupasr luk nu sin Leum Jesus oru nga etu na pwaye lah wangin mwe mongo ma sufal in mongo. A mwet se fin lulalfongi

mu oasr mwe mongo tia fal in mongo, na mwe mongo sayen mwet Jew, Ac elos fah filiya finsrak lalos in el." 13 sac ac koluk nu sel. 15 Kom fin aktoasrye sie sin mwet Lela God, su sessesla ke finsrak, Elan oru tuh kowos in wiom in lulalfongi ke sripen mwe mongo su kom kang, tingtingi ke engan ac misla ke sripen lulalfongi lowos na kom tila kolyuk ke lungse. Nik kom lela mwe mongo in El, tuh finsrak lowos fah yokyokelik ke ku lun Ngun ma kom kang in akkolukyela sie mwet su Christ el misa kac! 16 Nik kom oru kutena ma su ac pwanang ma kom nunku mu wo uh in mwe akkolukyeyuk sin mwet ngia. Mutual. 14 Mwet lili ac lulu, nga lulalfongi mu pwaye kowos sessesla ke ma wo, ac yohk pac etauk yuruwos, ac kowos ku in lutin sie sin sie. 15 Tusruklu in leta se 17 Tuh Tokosrai lun God tia ma ke mwe mongo ac mwe inge nga pulaikna in fahkak kutu sripa su ngan enenu nim, a ke suwoswos, misla, ac engan, su kut eis sin in akesmakinye kowos kac. Nga pulaik in kaskas ke Ngun Mutual. 18 Ke sie mwet el kulansupu Christ in ouuya sripen kunokon fulat ma God El ase nu sik, 16 tuh nga inge, el akinsewowy God, ac mwet uh insewowo pac in sie mwet kulansap lun Christ Jesus in orekma yurin sel. 19 Ke ma inge, kut enenu in sulk ma su ac orala misla pacl nukewa, oayapa ma su ac kasru in akkeye sie tol in lutin ke Pweng Wo sin God me, in oru tuh mwet sin sie. 20 Nikmet kunausla ma God El oru ke sripen na sayen mwet Jew fah ku in oana sie mwe kisa su God mwe mongo. Mwe mongo nukewa kowos ku in kang, El insewowo kac, su Ngun Mutual el akmatalyela nu sin tusruklu tia wo in kang kutena mwe mongo ma ac oru God. 17 Ke sripen asruoki luk yurin Christ Jesus, nga mwet saya uh in putatyang nu in ma koluk. 21 Ma se ku in konkin ke kulansap luk nu sin God. 18 Nga ac tia ma ac wo in orek uh pa in karinganang in tia mongo pulaik in kaskas ke kutena ma sayen ma Christ el oru ikwa, ku nim wain, ku oru kutena ma ac pwanang mwet keik in kolma mwet sayen mwet Jew tuh elos in akos viwows in lulalfongi in ikori kac. 22 Ke ma inge, ma kom God. Ma inge sikiyak ke sripen kas luk ac orekma luk, 19 lulalfongi ke ouiya inge ma na inmasrlom sifacna ac God. ke sripen mwenmen ac mwe akul, ac ke ku lun Ngun Insewowo mwet se su tia pula mu oasr mwata nu sel ke lun God. Ouinge, in fufahsryesr loeloes luk, apneni acn pacl se el oru kutu ma el nunku mu suwohs! 23 Tusruklu Jerusalem lac nwe ke sun facl Illyricum, nga sulkakinelik fin oasr alolo lal ke ma el kang, God El nununkal ke pacl ke sripen mwenmen ac mwe akul, ac ke ku lun Ngun se el kang, mweyem ma el oru uh tia ma ke lulalfongi. Ac pacl nukewa pa nga in sulkakinelik Pweng Wo in acn ma soenna lohng ke Christ, tuh nga in tia musa fin pwelung kutena ma su tia ma ke lulalfongi, ma inge koluk.

15 Lulalfongi lasr fin ku, na kut in kasrelos su munas ke ma toasr jalos. Kut in tia srike in akinsewowowove

Ke ma toas lalos. Kut in tia strike in akinsewowyoe kut sifacna, **2** a kais sie sesr in akinsewowyoe mwet wiasr in lulalfongi, ac oru ma ac wo nu selos tuh in mwe akkeyalos in lulalfongi lalos. **3** Finne Christ, el tuh tia moul in akinsewowyoyal sifacna. A oana Ma Simusla fahk, "Kas in akkoluk lun mwet keim, putati nu fuk." **4** Ma nukewa su simla in Ma Simusla uh ma in luti kut, tuh ke sripen mongfisrasr ac pulaik ma kut eis kac, oru in oasr finsrak lasr. **5** Ac lela God, su sessesla ke mongfisrasr ac mwe akkeye, Elan oru tuh kowos in inse sefanna ke kowos fahsr tukun mwe srikasrak lun Christ Jesus, **6** tuh kowos nukewa fah tukeni ke pusra sefanna in kaksakin God ac Papa tumun Leum lasr Jesus Christ. **7** Oana ke Christ el eis kowos, kowos in oayapa eis sie sin sie nu inmasrlowos, tuh ouinge kowos akfulateye God. **8** Tuh nga fahk nu suwos lah Christ el tuku oana sie mwet kulansap nu sin mwet Jew in akkalemye oaru lun God, ac in akpwayei wuleang lal nu sin papa matu tumalos, **9** oayapa in oru tuh mwet sayen mwet Jew elos in kaksakin God ke pakoten lal. Oana Ma Simusla fahk, "Ke ma inge, nga fah kaksakin kom inmasrlon mutanfahl uh; Nga fah onkakin on in kaksak nu sum." **10** Ma Simusla sifilpa fahk, "Kowos, mwet sayen mwet Jew, in enganak yurin mwet lun God!" **11** Ac sifilpa fahk, "Kaksakin Leum, kowos mutanfahl nukewa; Kaksakinul, kowos mwet nukewa!" **12** Isaiah el oayapa fahk, "Sie sin fita natul Jesse fah sikyak; El ac tuku in leumi mwet

mu oasr mwe mongo tia fal in mongo, na mwe mongo sac ac koluk nu sel. **15** Kom fin aktoasrye sie sin mwet wiom in lulalfongi ke sripen mwe mongo su kom kang, na kom tila kolyuk ke lungse. Nik kom lela mwe mongo ma kom kang in akkolukyela sie mwet su Christ el misa kac! **16** Nik kom oru kutena ma su ac pwanang ma kom nunku mu wo uh in mwe akkolukyeyuk sin mwet ngia. **17** Tuh Tokosrai lun God tia ma ke mwe mongo ac mwe nim, a ke suwoswos, misla, ac engan, su kut eis sin Ngun Mutual. **18** Ke sie mwet el kulansupu Christ in ouiya inge, el akinsewowyoe God, ac mwet uh insewowo pac sel. **19** Ke ma inge, kut enenu in suk ma su ac orala misla pacl nukewa, oayapa ma su ac kasru in akkeye sie sin sie. **20** Nikmet kunausla ma God El oru ke sripen na mwe mongo. Mwe mongo nukewa kowos ku in kang, tusructu tia wo in kang kutena mwe mongo ma ac oru mwet saya uh in putatyang nu in ma koluk. **21** Ma se ma ac wo in orek uh pa in karinganang in tia mongo ikwa, ku nim wain, ku oru kutena ma ac pwanang mwet wiwos in lulalfongi in ikori kac. **22** Ke ma inge, ma kom lulalfongi ke ouiya inge ma na inmasrlom sifacna ac God. Insewowo mwet se su tia pula mu oasr mwata nu sel ke pacl se el oru kutu ma el nunku mu suwohs! **23** Tusructu fin oasr alolo lal ke ma el kang, God El nununkai ke pacl se el kang, mweyen ma el oru uh tia ma ke lulalfongi. Ac kutena ma su tia ma ke lulalfongi, ma inge koluk.

15 Lulalfongi lasr fin ku, na kut in kasrelas su munas ke ma toasr lalos. Kut in tia srike in akinsewowyoe kut sifacna, 2 a kais sie sesr in akinsewowyoe mwet wiasr in lulalfongi, ac oru ma ac wo nu selos tuh in mwe akkeyalos in lulalfongi lalos. **3** Finne Christ, el tuh tia moul in akinsewowyol sifacna. A oana Ma Simusla fahk, "Kas in akkoluk lun mwet keim, putati nu fuk." **4** Ma nukewa su simla in Ma Simusla uh ma in lutu kut, tuh ke sripen mongfisrasr ac pulaik ma kut eis kac, oru in oasr finsrak lasr. **5** Ac lela God, su sessesla ke mongfisrasr ac mwe akkeye, Elan oru tuh kowos in inse sefanna ke kowos fahsr tukun mwe srikasrak lun Christ Jesus, **6** tuh kowos nukewa fah tukeni ke pusra sefanna in kaksakin God ac Papa tumun Leum lasr Jesus Christ. **7** Oana ke Christ el eis kowos, kowos in oayapa eis sie sin sie nu inmasrlowos, tuh ouinge kowos akfulatye God. **8** Tuh nga fahk nu suwos lah Christ el tuku oana sie mwet kulansap nu sin mwet Jew in akkalemye oaru lun God, ac in akpwayei wuleang lal nu sin papa matu malos, **9** oayapa in oru tuh mwet sayen mwet Jew elos in kaksakin God ke pakoten lal. Oana Ma Simusla fahk, "Ke ma inge, nga fah kaksakin kom inmasrlon mutanfahl uh; Nga fah onkakin on in kaksak nu sum." **10** Ma Simusla sifilpa fahk, "Kowos, mwet sayen mwet Jew, in enganak yurin mwet lun God!" **11** Ac sifilpa fahk, "Kaksakin Leum, kowos mutanfahl nukewa; Kaksakinul, kowos mwet nukewa!" **12** Isaiah el oayapa fahk, "Sie sin fita natul Jesse fah sikyak; El ac tuku in leumi mwet sayen mwet Jew, Ac elos fah filiya finsrak lalos in el." **13** Lela God, su sessesla ke finsrak, Elan oru tuh kowos in tingtingi ke engan ac misla ke sripen lulalfongi lowos in El, tuh finsrak lowos fah yokyokeklik ke ku lun Ngun Mutual. **14** Mwet lili ac lulu, nga lulalfongi mu pwaye kowos sessesla ke ma wo, ac yohk pac etauk yuruwos, ac kowos ku in lutu sie sin sie. **15** Tusrukutu in leta se inge nga pulaikna in fahkak kutu sripa su ngu enenu in akesmakinye kowos kac. Nga pulaik in kaskas ke sripen kunokon fulat ma God El ase nu sik, **16** tuh nga in sie mwet kulansap lun Christ Jesus in orekma yurin mwet sayen mwet Jew. Nga kulansap oana sie mwet tol in lutu ke Pweng Wo sin God me, in oru tuh mwet sayen mwet Jew fah ku in oana sie mwe kisa su God El insewowo kac, su Ngun Mutual el akmatalyela nu sin God. **17** Ke sripen asruoki luk yurin Christ Jesus, naga ku in konkin ke kulansap luk nu sin God. **18** Nga ac tia pulaik in kaskas ke kutena ma sayen ma Christ el oru keik in kolma mwet sayen mwet Jew tuh elos in akos God. Ma inge sikyak ke sripen kas luk ac orekma luk, **19** ke sripen mwenmen ac mwe akul, ac ke ku lun Ngun lun God. Ouinge, in fufahsryesr loeloes Luk, apneni acn Jerusalem lac nwe ke sun facl Illyricum, nga sulkakinelik Pweng Wo ke Christ yen nukewa. **20** Finsrak yohk luk pacl nukewa pa nga in sulkakinelik Pweng Wo in acn ma soenna lohng ke Christ, tuh nga in tia musa fin pwelung se ma oakwuki sin sienaw mwet. **21** Oana Ma Simusla fahk, "Ma su tia fwackyuk nu selos, elos fah liye, Ac elos su soenna lohng fah kalem kac." **22** Pacl puspis ikolyuk nga tuh nga in tia fahsrot nu yuruwos. **23** A inge, ke nga aksafyela orekma luk in acn inge, ac oayapa ke sripen yac puspis nga kena fahsrot liye kowos, **24** nga finsrak in orala inge ke nga ac som nu Spain. Nga ke osun nu suwos, ac tukun nga aengani yuruwos ke pacl foto, nga finsrak kowos in kasreyu ke inkanek luk nu Spain. **25** Tusrukutu, inge nga ac som nu Jerusalem in us mwe lung nu sin mwet lun God in acn we. **26** Tuh church in acn Macedonia ac Achaia elos sifacna sulela in oru mwe kite lalos in kasru mwet sukarsup inmasrlon mwet lun God in acn Jerusalem. **27** Sulela se inge ma na lalos sifacna; tusrukutu elos ac nuna enenu na in oasr kasru lalos nu sin mwet Jew we. Mweyen mwet Jew elos tuh kasru mwet sayen mwet Jew ke mwe insewowo lun ngun ma oasr yorolos, ouinge fal tuh mwet sayen mwet Jew in sang mwe insewowo lun faclu ma oasr yorolos in kasru mwet Jew. **28** Pacl se nga ac aksafyela ma se kunuk inge, ac sang nu selos mani nukewa ma orekeni lalos, na nga ac mukuiyak som nu Spain, ac nga akoo nga in tuwin yuruwos ke inkanek luk nu we. **29** Ke pacl se nga ac sun kowos, nga etu lah kowos fah eis mwe insewowo puspis sin Christ. **30** Ke sripen lulalfongi lasr in Leum lasr Jesus Christ, ac ke sripen lungse su Ngun Mutual ase nu sesr, nga kwafe suwos, mwet lili luk, kowos in wiyu pre akoaruye nu sin God keik. **31** Pre tuh God

Elan liyeyuyang liki poun mwet selulalfongi in acn Judea, Timothy, mwet wiyu orekma, el supu lung lal nu suwos. ac tuh orekma luk in Jerusalem in ku in mwe insewowo Lucius, Jason, ac Sosipater, mwet Jew wiasr, elos wi pac nu sin mwet lun God we. 32 Ac, fin ou lungse lun God, nga fah fahsrot nu yuruwos ke engan ma lulap, ac nga fah eis ku sasu ke pacl nga mongla yuruwos. 33 Lela tuh God, su ase misla nu sesr, Elan wi kowos nukewa. Amen.

16 Nga lungse tukakunul Phoebe, sie mutan su mwet kol ke church in acn Cenchreae. 2 Eisal nu inmaslowos Inen Leum, oana ma fal mwet lun God in oru nu sin sie sin sie, ac kasrel ke kutena enenu lal suwos; tuh el kulang nu sin mwet pupsis, ac oayapa nu sik. 3 Sang lung luk nu sel Priscilla ac Aquila, mwet wiyu orekma in kulansupu Christ Jesus. 4 Eltal pilesrala moul latal keik. Nga tarila seltal — ac tia nga mukena, a oayapa church nukewa lun mwet sayen mwet Jew uh wi pac. 5 Oayapa sang lung luk nu sin mwet in church su tukeni in lohm seltal. Lung luk pac nu sel Epaenetus, mwet kawuk saok luk. El mwet se oemeet in acn Asia su lulalfongi in Christ. 6 Lung luk nu sel Mary, su arulana oaru in orekma keiwas. 7 Paingul pac Andronicus ac Junias, mwet Jew wiuk su tuh wiyu muta in presin. Eteyuk eltal yohk inmasrion mwet sap, ac eltal weang mwet Christian meet likiyu. 8 Lung luk nu sel Ampliatus, kawuk fototo luk su wiyu lulalfongi in Leum. 9 Oayapa lung luk nu sel Urbanus, su wi kut orekma in kulansupu Christ, ac nu sel Stachys, mwet kawuk luk. 10 Paingul Apelles, su arulana kalem moniyuk lal nu sin Christ. Paingulos pac mwet in sou lal Aristobulus. 11 Lung luk nu sel Herodion, sie mwet Jew wiasr, ac nu sin mwet Christian in sou lal Narcissus. 12 Lung luk nu sel Tryphaena ac Tryphosa, su orekma in kulansupu Leum, ac oayapa nu sel Persis, mwet kawuk saok luk su oru orekma yohk pac nu sin Leum. 13 Sang pac lung luk nu sel Rufus, su ouiyen orekma lal nu sin Leum arulana pwengpeng, ac nu sin nina kial, su oana nina se pac nu sik. 14 Lung luk nu sel Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, ac mwet Christian nukewa yorolos. 15 Paingul Philologus ac Julia, oayapa Nereus ac mutan se wial, ac Olympas ac mwet lun God nukewa su welulos. 16 Kowos in paing sie sin sie ke lungse pwaye lowos. Church lun Christ nukewa supwaot lung lalos nu suwos. 17 Mwet lili ac lulu, nga kwafe nu suwos: taranulos su pwanang in oasr srirsi, su furokla lulalfongi lun mwet, ac elos kaskas lain mwe lutu su kowos eis. Nimet welulos! 18 Tuh elos su oru ouiya ingan elos tia kulansupu Christ, Leum lasr, a elos kulansupu mwel lalos sifacna. Ke kas in aklukuk ac eyeinse lalos elos kiapu mwet ma srik etaik la. 19 Mwet nukewa lohng tari ke inse pwaye lowos nu ke Wosasu, ac ke sripa se inge nga engan keiwas. Nga kena kowos in lalmwetmet ke ma su wo, a in wangin mwatuwos ke ma koluk. 20 Ac God, su ase misla nu sesr, fah sa in itungilya Satan ye niowos. Lungkulang lun Leum lasr Jesus in wi kowos. 21

Timothy, mwet wiyu orekma, el supu lung lal nu suwos. 22 Nga, Tertius, nga pa simis kas lal Paul ke leta se inge, ac nga wi pac paing kowos in Leum. 23 Gaius el paing kowos. El pa nga muta yoro, ac mwet in church yenu elos toeni in lohm sel. Erastus, mwet liyauung mani lun siti se inge, oayapa Quartus, mwet lili wiasr, eltal paing kowos. [24 Lungkulang lun Leum lasr Jesus Christ in wi kowos nukewa. Amen.] 25 Lela kut in kaksakin God! El pa oru kowos in tu ku in lulalfongi lowos, fal nu ke Pweng Wo su nga lutu kowos ke Jesus Christ, ac fal pac nu ke ma pwaye su tia eteyuk ke fwil pupsis somla. (aiōnios g166) 26 Tusruktu, inge ma pwaye sac fwackyuk lemtulauk ke sripen ma simusla lun mwet palu; oayapa mweyen God, su moul ma pahtpat, El sap in akkalemeyuk nu sin mutanfaahl nukewa, tuh mwet nukewa in ku in lulalfongi ac akos. (aiōnios g166) 27 Ke sripen ma Jesus Christ el oru, lela kut in kaksakin God sefanna, su mukena pa lalmwetmet, nwe tok ma pahtpat! Amen. (aiōn g165)

Sie Corinth

1 Ma sel Paul, su tuh pangonyuk ke lungse lun God in sie mwet sap lun Christ Jesus, ac oayapa sel Sosthenes, mwet lulalfongi wias — **2** Nu sin church lun God in acn Corinth, nu selos nukewa su pangonyuk tuh elos in mwet mutual lun God, su ma lal ke elos kupasryang nu sin Christ Jesus, weang mwet yen nukewa su alu nu sin Leum lasr Jesus Christ, su Leum lalos ac oayapa lasr: **3** Lungkulang ac misla nu suwos sin God Papa tumas ac Leum Jesus Christ. **4** Nga sang kulo nu sin God luk keiwas pacl nukewa, ke sripen kulang su El asot nu suwos ke Christ Jesus. **5** Tuh ke kowos kupasryang nu sin Christ kowos kasrupi in ma nukewa, ke kas in lutin nukewa ac etauk nukewa. **6** Mwe fahkak ke Christ oakwuki ku in kowos **7** pwanang kowos tia oalla liki in eis kutena mwe insewowa sin God ke kowos tupan sikme lun Leum lasr Jesus Christ. **8** God El fah akkeye kowos in tu ku nu ke safla, tuh in wangin mwatuwas ke Len lun Leum lasr Jesus Christ. **9** God El oaru, ac fal in lulalfongiyuk El, su pangon kowos in sie sin sie yurin Wen natul, Leum lasr Jesus Christ. **10** Ke inen Leum lasr Jesus Christ, nga kwafe nu suwos nukewa, mwet lili ac lulu, tuh kowos in insese ke ma kowos fahk, tuh in fah wangin srismielik inmasrlowos. Kowos nukewa in tukenina nunak sefanna ac pwapa sefanna. **11** Mwet lili ac lulu, kutu mwet in sou lal Chloe elos tuku fahk nu sik lah oasr akukuin inmasrlowos. **12** Kalem sik lah kas lowos uh tia oana sie. Sie fahk mu, "Nga ma lal Paul", sie fahk mu, "Nga ma lal Apollos", ac sie fahk mu, "Nga ma lal Peter", ac sie fahk mu, "Nga ma lun Christ." **13** Ya Christ el kitakatelik nu ke u pus? Ya Paul pa misa fin sakseng keiwas? Ya kowos baptaisla tuh kowos in mwet tuma lutlut lal Paul? **14** Nga kulo nu sin God lah nga tuh tia baptaisi kutena suwos, sayal Crispus ac Gaius. **15** Ke ma inge, wangin kutena suwos ku in fahk mu kowos baptaisla inek. **16** (O nga esamak lah nga baptaisla pac Stephanas ac sou lal; tusruktu nga tia esam lah oasr pac mwet saya nga baptaisela.) **17** Christ el tia supweyu ngan baptaisi mwet. El supweyu in fahkak ke Pweng Wo, ac fahkak luk in tia orekmakin kas lalmwetmet lun mwet, tuh ku lun misa lun Christ fin sakseng in tia pilesreyuk. **18** Tuh pweng ke misa lun Christ fin sakseng, ma lalfon nu selos su fahsr ke inkanek nu ke tuhlac; a nu sesr su fahsr ke inkanek in molela, pweng se inge ku lun God. **19** Tuh Ma Simusla uh fahk, "Nga fah kunausla etauk lun mwet lalmwetmet Ac akfohsyauk nunak lun mwet yohk etu la." **20** Ke ouinge, mea sripen mwet lalmwetmet? Ku mwet sasla ke ma sap? Ku mwet pah in sramsrar lun faclu? God El akkalemye tari lah lalmwetmet lun faclu ma lalfon. (*aiōn g165*) **21** Tuh ke lalmwetmet lun God, El oru tuh mwet uh in tia ku in etal ke lalmwetmet lalos sifacna. A El sulela in molela mwet su lulalfongi ke kas in lutin lasr ma pangpang "kas lalfon." **22** Mwet

Jew elos kena liye mwenmen, ac mwet sayen mwet Jew elos suk ke lalmwetmet. **23** A funu kut, kut fahkak Christ su sripsyak fin sakseng, sie pweng su mwe srungayuk nu sin mwet Jew, ac kas lalfon nu sin mwet sayen mwet Jew. **24** Tusruktu nu selos su pangonyuk tari sin God — mwet Jew oayapa mwet sayen mwet Jew — pweng se inge pa Christ, su fahkak ku lun God ac lalmwetmet lun God. **25** Tuh ma su oana mwe lalfon lun God, lalmwetmet liki lalmwetmet lun mwet uh; ac ma su oana munas lun God, ku liki ku lun mwet uh. **26** Inge, mwet lili luk, kowos in esam ouiyowos meet liki pacl se God El pangon kowos. Ke liye lun mwet uh, pu na suwos lalmwetmet, ku oasr ku la, ku oaoa in mwet fulat. **27** God El tuh sulela ma faclu pangon mu lalfon in akmwekinye mwet lalmwetmet, ac El sulela ma su faclu pangon mu munas in akmwekinye mwet ku. **28** El sulela ma faclu pilesru ac strunga ac pangon mu wargin sripa, in kunausla ma faclu nunku mu yohk sripa. **29** Kalmen ma inge pa wangin mwet ku in konkin ye mutun God. **30** Tusruktu God El oru tuh kowos in kupasryang nu sin Christ Jesus, ac tuh Christ elan ase lalmwetmet nu sesr. Ke Christ kut aksuwosseyuk ye mutun God; kut ekla mwet mutual lun God ac aksukosokyeyuk kut. **31** Ouinge, oana Ma Simusla uh fahk, "Kutena mwet su kena konkin, lela elan konkin ke ma Leum El oru."

2 Mwet lili luk, ke pacl se nga tuh tuku nu yuruwos in fahkak nu suwos ma pwaye lun God su tia eteyuk meet, nga tuh tia orekmakin kas loal ku kas in lalmwetmet. **2** Ke pacl nga muta yuruwos ah, nga tuh sulela sik in mulunkla ma nukewa sayen Jesus Christ, ac yokna ke misa lal fin sakseng. **3** Ouinge ke nga tuku nu yuruwos ah, nga tuh munas ac rarrar monuk nufon ke sangeng, **4** ac mwe lutin ac fahkak luk ah tuh tiana fahla ke kas oa ku kas lalmwetmet lun mwet, a ke kas ma arulana akkalemye ku lun Ngun lun God. **5** Ouinge, lulalfongi lowos tia oakwuki ke lalmwetmet lun mwet, a ke ku lun God. **6** Ne ouinge, nga sulkakin pweng lalmwetmet nu selos su matu tari ke moul in ngnun. Tusruktu lalmwetmet se inge tia ma lun faclu, ac tia pac ma lun ku su leumi faclu — ku sac fahfahla in wanginla. (*aiōn g165*) **7** Lalmwetmet se su nga sulkakin inge pa lalmwetmet lukma lun God, su wikla liki mwet uh, ac su El nuna sulela nu ke wolana lasr meet liki orekla faclu. (*aiōn g165*) **8** Wangin sie sin leum fin faclu etu ke lalmwetmet se inge. Elos funu etu, elos lukun tia srupekar Leum lun wolana. (*aiōn g165*) **9** Tusruktu, in oana Ma Simusla uh fahk, "Ma su mwet uh soenna liye ku lohng, Ma se su mwet uh soenna nunkauk mu ku in sryak, Pa ma se ma God El akola nu selos su lungse El." **10** Tuh God El akkalemye ma inge nu sesr ke Ngun lal. Ngun el tuni ma nukewa, finne sripa loallana lun God. **11** Ngunin mwet se sifacna pa etu ma nukewa kacl; in lumah sacna, Ngun lun God mukena pa etu ma nukewa ke God. **12** Kut tia eis ngun lun faclu, a kut eis

Ngun se su supweyukme sin God, tuh kut fah ku in etu lah kowos tempul lun God, ac Ngun lun God muta in ma nukewa ma God El ase nu sesr. **13** Ke ma inge, kowos! **17** Ouinge kutena mwet fin kunausla tempul lun kut tia lutu ke kas su lutiyuk ke lalmwetmet lun mwet, a God, God El ac kunausella. Mweyen tempul lun God ke kas ma lutiyuk sin Ngun Mutual, oana ke kut aketeya mutual, ac kowos pa tempul sac. **18** Kowos in tia sifacna ma pwaye lun ngun nu selos su oasr Ngun yoro. **14** Kutena mwet su Ngun Mutual tia oasr in el, el koflana kiapwekowosla. Kutena mwet inmasrlowos fin nunku mu eis mwe sang ma tuku sin Ngun lun God. El su ouinge koflana kalem kac; ma inge ma lalfon nu sel, mweyen saokiyen ma inge akilenyuk ke ngun mukena. **15** Kutena mwet su oasr Ngun yoro, oasr kalem lal in nununku ma nukewa, tusruktu wangin sie ac ku in nununkal. **16** Oana Ma Simusla uh fahk, "Su etu nunak lun Leum? Su ku in sang kas in kasru nu sel?" Tusruktu, nunak lun Christ ma lalfon yurin God. Oana Ma Simusla uh fahk, "God El sumrasrla mwet lalmwetmet in kutasrik lalos sifacna." **20** Ac sie pac kas in Ma Simusla uh fahk mu, "Leum El etu lah nunak lun mwet lalmwetmet uh ma lusrongten." **21** Ke ma inge, lela mwet in tia konkin ke ma mwet uh ku in oru. Pwayeiya uh, ma nukewa ma lowos: **22** Paul, Apollos, ac Peter; facl se inge, moul ac misa; pacl inge ac pacl fahsru uh — ma inge nukewa ma lowos, **23** ac kowos ma lun Christ, ac Christ el ma lun God.

3 Mwet lili luk, nga koflana kaskas nu suwos oana nu sin mwet ma oasr Ngun Mutual yoro; nga enenu in kaskas nu suwos oana kowos in mwet lun faclu, oana tulik srisrik ma srikla etu lalos ke moul in Christian uh. **2** Nga tuh enenu in kite kowos titi ac tia mwe mongo keke, mweyen kowos soenna akola nu kac. Ac nwe inge, kowos tia pacna akola nu kac, **3** mweyen kowos srakna moul oana moul lun mwet in fac se inge. Ke pacl se oasr sok inmasrlowos ac kowos amei yurin sie sin sie, ya ouiya inge tia apkwayei lah kowos ma lun faclu, ac kowos moul oana mwet faclu? **4** Ke sie suwos fahk mu, "Nga ma lal Paul," ac sie pac fahk mu, "Nga ma lal Apollos" — ya kowos tia moul oana mwet lun faclu? **5** Ku suwin Apollos? Ac su Paul? Kut mwet na kulansap lun God, su pwenkowosme nu ke lulafongi. Kais sie sesr oru na orekma ma Leum el ase nu sesr in oru: **6** nga yukwiya, ac Apollos el aksroksrokye, a God pa akkapeye. **7** El su yukwiya ac el su aksroksrokye tia pa yohk sripa. A God pa yohk sripa, mweyen El pa akkapeye. **8** Wangin ekla inmasrlon el su yukwiya ac el su aksroksrokye; God El fah sang mwe mol nu sin kais sie, fal nu ke orekma lal. **9** Tuh kut tukeni orekma nu sin God, ac kowos ima lun God. Kowos oayapa mwe musa lun God. **10** Ke nga orekmakin mwe kite ma God El ase nu sik, nga oru orekma lun sie mwet musa usrnguk ac oakiya pwelung uh, na sie pacna mwet musa fac. Tuh in Len sac, e uh ac fah kalem ke Len lun Christ. **11** Wangin sie pac pwelung ku in oakwuki sayen ma God El oakiya tari, pa Jesus Christ. **12** Kutu mwet uh fah orekmakin gold ku silver ku eot saok in musa loa. **13** Ac ouiyan orekma lun kais sie mwet musa ac fah tia firirla ke e sac, na mwet musa sac fah eis sie mwe moul. **15** Tusruktu orekma lun sie mwet fin firiryak, na orekma lal fah tuclac; a el sifacna fah moulla, oana mwet se ma muta in e firir sac ac kaingla. **16** Kowos etu na

4 Kowos in nunku kacsrlah kut mwet kulansap lun Christ, ac ituku kunasr in karingin ma pwaye lun God su tia eteyuk meet. **2** Ma se eneneyuk sin sie mwet kulansap uh pa elan orekma oaru nu sin mwet kacto lal. **3** Inge, wangin elya luk kowos ku mwet saya uh fin nununkeyu; nga sifacna nga tia pac nununkeyu. **4** Nga pulakin sik sifacna mu wangin ma sufal luk, tusruktu nga tia ku in sifacna apkwayei lah wangin mwetik. Leum pa ac nununkeyu. **5** Ouinge kowos in tia nununku kutena mwet meet liki pacl fal. Nununku safla uh ac fah soano tuku lun Leum. El ac fah use ma nukewa ma oan yen lohsr uh nu ke kalem, ac akkalemye ma lukma nukewa insien mwet uh. Na kais sie mwet ac fah eis kaksak sin God, fal nu ke orekma lal. **6** Mwet lili luk, nga fahk ma inge keik ac Apollos tuh in mwe srikasrak nu suwos, tuh kowos fah ku in etu kalmen fahk se inge, "Tia alukela ma oakwuk in Ma Simusla." Kowos in tia konkin ke sie sesr ac pilesru el ngia. **7** Su oru tuh kom in fulat liki mwet ngia? Ya tia God pa asot ma nukewa nu sum? Na fuka tuh kom in konkin, srulun oana ma su oan lun God. **8** Ku kowos falkin tari ma yurum tia ma itukot nu sum? **8** Ku kowos falkin tari ma nukewa kowos enenu? Ya kowos kasrupi tari? Ya kowos tokosrala tari, a kut tia? Kwal, nga kena tuh in pwaye lah Tuh ke sripen Christ kut mwet lalfon, a kowos nufon. **10** Tuh ke sripen Christ kut mwet lalfon, a kowos mewt lalmwetmet yurin Christ! Kut munas, a kowos ku! etok, oana mwet su wotla mu in misa ye mutun mwet uh, tuh in mwe intoe nu sin lipufan ac mwet fin faclu fin pwelung sac; ac kutu ac orekmakin sak ku mah ku nufon. **12** Ac kut orekma upa in afkalyeyuk kowos. **11** Nwe ke pacl se inge, kut masrinsral ac malu; kut nukum mahn nuknuk; woiya. **14** Ma musaiyuk fin pwelung sac fin oanna ac tia firirla ke e sac, na mwet musa sac fah eis sie mwe mewt lalmwetmet yurin Christ! Kut munas, a kowos ku! Pilesreyuk kut, a afkalyeyuk kowos. **13** Ke mwet uh kaskas koluk kacsrl, kut pre in akinsewoyalos; ke akkeokyeyuk kut, kut muteng na, **13** ke mwet uh akkolukye inesr, kut topuk ke kas kulang. Nwe ke pacl se inge, orek kut oana pus ma sisila lun faclu, ku kutuk

ma arulana fohkfol! 14 Nga simis ma inge nu suwos, mewet, ku sie mwet sruhi, ku sie mwet pisrapasr. Kowos tia mweyen nga lungse in akmwekinye kowos, a in lutin tiana welulos su oru ouinge, ku mongo yorolos. 12 kowos oana tulik saok nutik sifacna. 15 Tuh finne oasr singoul tausin mwet karingin kowos in moul in Christian lowos, a papa sefanna tomowos. Tuh ke kowos ma sefannala yurin Christ Jesus, nga pa papa tomowos, ke sripen nga use Pweng Wo nu suwos. 16 Ke ma inge nga kwafe suwos, kowos in oru oana ke nga oru uh. 17 Ke sripa se inge nga supwalot Timothy nu yuruwos, su tulik saok ac oaruu nutik in moul in Christian. El fah akesmakinye kowos ke ouiya nukewa su nga fahsr kac ke moul sasu in kupasryang nu sin Christ Jesus, ac su nga lutin in church nukewa yen nukewa. 18 Kutu suwos mutawauk inse fulat mweyen kowos nunku mu nga ac tia fahsrot nu yuruwos. 19 Fin ou lungse lun Leum, nga ac sa fahsrot nu yuruwos, ac nga fah sifacna liye fin pwaye oasr ku yurin mwet inse fulat ingan, ku mwe na sramsrang wel. 20 Tuh Tokosrai lun God tia ma ke kas, a ke ku. 21 Pia kac ma kowos lungse nga in oru? In fahsrot nu yuruwos ke sie mwe stringsring, ku ke ngunin lungse ac kulang?

5 Inge, oasr srumunya mu kutu mwet inmasrlowos oru inkane in kosro koluk liki na ouiya lun mwet pegan. Nga lohng mu sie mukul el oan yurin mutan se akluo kien papa tumal! 2 Ke ouinge uh, efu kowos ku inse fulat? Fal na kowos in arulana asor kac, ac lusla mwet se ma oru kain ouiya se inge liki inmasrlowos. 3 Tuh nga finne wangin yuruwos in mano, nga oasr na yuruwos in ngun, na ke sripa se inge. 4 inen Leum Jesus nga nununku tari mwet se su oru kain in ouiya koluk inge uh. Ke pacl kowos tukeni uh, ac ngunik wi kowos pac, ke ku lun Leum lasr Jesus su muta yoros, 5 kowos in fuhleang mwet se inge nu sel Satan, tuh manol in kunausyukla, ac tuh ngunal fah ku in moul in Len lun Leum. 6 Tia fal kowos in inse fulat. Kowos in esam soakas se ma fahk, "Kitin mwe akpulol na sririk, oru kar nufon se in pulolak." 7 Kowos enenu in eisla mwe pulol matu lun ma koluk liki kowos, tuh kowos fah nasnas na pwaye. Na kowos fah oana sie fwilin kar in flao sasu ma wanginna mwe pulol kac, oana ke nga nuna etu lah pa inge ouiyowos. Tuh Kufwen Alukela lasr akola inge, mweyen kisakinyukla tari Christ, su lamb lun Kufwen Alukela lasr. 8 Lela kut in akfulatye Kufwen Alukela lasr, tia ke bread ma oasr mwe akpulol matu lun ma koluk ac sulallal kac, a ke bread ma wangin mwe akpulol kac, bread ma mutual ac pwaye. 9 In leta se nga tuh simus nu suwos, nga tuh fahk kowos in tiana tukeni yurin mwet moulkin moul in kosro. 10 Nga tia kaskas ke mwet pegan su moulkin moul in kosro, ku rapku, ku mwet pisrapasr, ku alu nu sin ma sruloala. Kowos fin srikowosla liki mwet ouinge uh, kowos ac enenu in som liki na faclu. 11 Kalmen ma nga fahk uh pa kowos in tia tukeni yurin sie mwet su eteyuk mu el mwet wiasr in lulalfongi a el moulkin moul in kosro, ku rapku, ku alu nu sin ma sruloala, ku el kaskas in akkolukye

Tia ma kunuk in nununku mwet sayen church. Ya tia mwet na in church pa kowos ac nununku? 13 God El fah nununku mwet sayuh, oana Ma Simusa uh fahk, "Lusla mwet koluk sac liki inmasrlowos."

6 Fin oasr alein inmasrlon sie suwos ac sie pac mwet Christian, mwe mea elan usak nu ye mutun mwet nununku lun mwet pegan, ac tia sang nu sin mwet lun God in aksuwosye? 2 Mea, kowos tia etu lah mwet lun God pa ac nununku faclu? Na fuka, kowos fin ac nununku faclu, ya kowos tia ku in nununku alein sririk? 3 Ya kowos tia etu lah kut ac nununku pac lipufan uh? Na kalem lah kut arulana yolyak in nununku ma lun moul se inge! 4 Kain ouiya inge fin sikyak, ya kowos ac usak in nununkeyuk sin mwet su tia mwet in church? 5 Mea, kowos tia mwekin? Ya pwaye lah wangin sie mwet lalmwetmet inmasrlowos su ku in akmisyela alein inmasrlon mwet Christian? 6 A kowos tiana oru ouiya — sie mwet lulalfongi el usak mwet lulalfongi se wial nu ke nien nununku, ac sang tuh sie mwet tia lulalfongi in orekma kac. 7 Ke kowos usak alein lowos nu ke nien nununku, ma se inge akkalemye lah kowos arulana loesla liki ma pwaye. Mwet uh finne pisre ma lowos ku kutasrik nu suwos, ac wo liki ke kowos usak nu in nununku. 8 Kowos tia sruhk muteng lumah ouinge, a kowos sifacna forang ac pisre ac kutasrik nu sin mwet lulalfongi wiowos. 9 Kowos arulana etu lah mwet koluk fah tia wi ipeis ke Tokosrai lun God. Nimet kiapwekowos sifacna; mwet orekma kupatol, ku alu nu ke ma sruloala, ku kosro, ku oru ouiya sufal inmasrlon mukul nu sin mukul, 10 ku pisrapasr, ku rapku, ku sruhi, ku kaskas in akkolukye mwet, ku pisrapasr sulallal — wangin sin kain mwet inge fah ipeis ke Tokosrai lun God. 11 Kutu suwos tuh moul ouinge meet. Tusruktu kowos aknasanseyukla tari liki ma koluk; kowos kisakinyukyang nu sin God; ac Leum Jesus Christ, oayapa Ngun lun God lasr, aksuwosye kowos ye mutun God. 12 Kutu suwos fahk, "Wangin ma sap sruoky in oru kutena ma nga lungse." Pwaye, tusruktu tia ma nukewa wo nu sum. Nga ku pac in fahk mu wangin ma sap sruoky in oru kutena ma nga lungse, tusruktu nga ac tia fuhlela kutena ma in oru tuh nga in mwet kohs nu kac. 13 Oasr pac mwet ac fahk, "Mwe mongo uh ma nu insia, ac insia uh ma in eis mwe mongo." Pwaye, tusruktu God El ac kunausla kewana ma luo inge. Mano uh tia ma in orekma kinyuk nu ke inkane in kosro, a in mwe kulansupu Leum God; ac Leum God El sang mwe enenu lun mano. 14 God El akmoulyelak Leum liki misa, ac El fah oayapa akmoulyekutyak ke ku lulap la! 15 Kowos etu lah monuwos pa lahn Christ. Ya nga ac eisla sie lahn Christ ac oru tuh in lahn sie mutan kosro? Tiana ku! 16 Ya kowos tia etu lah sie mwet su sang manol nu ke monin sie mutan kosro eltal

mano sefannala? Ma Simusla uh fahk kalem na, "Mwet uh, tulik inge elos akmatalyeyuk ye mutun God. 15 luo ac fah mano sefannala." 17 A el su kupasryang nu Tusruktu, fin sie mwet su tia mwet Christian el ke fahrs sin Leum, el ma sefannala yorol in ngun. 18 Kaing liki liki mwet Christian se el payuk se, lela elan som. In ouyi inkanek in kosro. Kutena ma koluk saya ma sie mwet se inge, el su Christian seltal, finne mukul ku mutan, el el orala ac tia akkolukye manol; tusruktu mwet se su sukosokla. God El pangon kowos in moul in misla. 16 kosro el oru ma koluk nu ke manol sifacna. 19 Ya kowos Mutan Christian, kom ac etu fuka lah kom ac tia ku in tia etu lah monuwos tempul lun Ngun Mutual su oasr in kowos, ac su itukot nu suwos sin God? Kowos tia ma molela mukul tomom an? Ku mukul Christian, kom ac lowos sifacna, a ma lun God. 20 God El molikowosla ke etu fuka lah kom ac tia ku in molela mutan kiom an? 17 sie mwe moul. Ke ma inge orekmakin monuwos nu ke Kais sie mwet in moul fal nu ke mwe sang lun Leum nu wolana lun God. sel, oana moul el moulin ke paci se God El tuh pangnol.

7 Inge nga ac sroang nu ke ma kowos tuh sim nu sik

kac. Ac wona mwet se in tiana payuk. 2 Tusruktu ke sripen yokna mwe sruruh nu ke kosro, pwanang fal tuh kais sie mukul in oasr mutan kial sifacna, ac kais sie mutan in oasr mukul tumal sifacna. 3 Sie mukul enenu in akfalye ma kuna nu sin mutan kial, ac sie mutan in akfalye ma kuna nu sin mukul tumal, ac kais sie seltal in akfalye enenu lun el se ngia ke moul in payuk. 4 Sie mutan payuk el tia leum fin manol sifacna, a mukul tumal pa leumi. In ouyi sacna sie mukul payuk el tia leumi manol sifacna, a mutan kial pa leumi. 5 Nimet strangesr in akfalye enenu lun sin sie sie, sayen komtal fin insesela meet in oru ouinge ke kitin paci tuh komtal in eis paci lomtal in pre; na toko komtal fah sifil tukeni fal nu ke ouiya lun payuk se. Ke kowos oru ouinge, Satan el tia ku in sripe kowos ke sripen kowos munas in sifacna leum fowos. 6 Nga fahk ma se inge nu suwos, mweyen God El lela nu sik in fahk, a tia ma saplinskyuk. 7 Pwayeiya uh nga kena tuh kowos nukewa in oana nga; tusruktu oasr kain in mwe sang nu sin kais sie mwet sin God, su tia oana sie lumah. 8 Inge, nu sin mwet tia payuk ac oayapa katinmas, nga fahk mu ac wo nu suwos in mutana tia payuk, oana nga. 9 Tusruktu kowos fin tia ku in kutong lungse lowos an, tari payukyak — wo in payuk liki tuh kena lowos in sokoela insiowos. 10 Nu sin mwet payuk an, oasr sie sap ku yuruk, su tia ma sik sifacna a ma sin Leum God: sie mutan payuk fah tia som liki mukul tumal; 11 tusruktu el fin som, el enenu in mutana ac tia sifil payuk, ku elan suk in akwoye inmasrlotal ac sifil folokla nu yurin mukul tumal. Ac sie mukul payuk enenu in tia sisla mutan kial. 12 Nu sin mwet saya an, nga fahk (nga sifacna, tia Leum God): sie mukul Christian fin oasr mutan kial su tia sie mwet Christian, ac mutan sac el insese in mutana yorol, mukul sac enenu in tia sisella. 13 Ac sie mutan Christian fin payuk sin sie mukul su tia mwet Christian, ac mukul sac el insese in mutana yorol, mutan sac fah tia sisella. 14 Tuh mukul sac ma tia Christian el akmatalyeyuk ye mutun God ke sripen el payuk sin mutan Christian se. Ac mutan sac ma tia Christian el akmatalyeyuk ye mutun God ke sripen el payuk sin mukul Christian se. Fin tia ouinge, tulik natultal ac fah oana tulik nutin mwet pegan; tusruktu ke ouinge

Pa inge oakwuk se su nga lutin church nukewa. 18 Sie mwet el fin kosrala tari meet liki paci se God El pangnol, el fah tia srike in kunausla inken kosrala lal; ac sie mwet fin soenna kosrala ke God El pangnol, el tia enenu in kosrala. 19 Tuh kosrala ac tia kosrala wangin sripa; ma se ma yohk uh pa in akos ma God El sapkin. 20 Kais sie suwos enenu in mutana ke ouiya se el oasr kac ke paci se God El pangnolak ah. 21 Ya kom sie mwet kohs ke paci se God El pangon kom ah? Finne ouingan, mansis; tusruktu fin oasr paci nu sum in ekla sie mwet sukosok, tuyak eis. 22 Tuh sie mwet kohs su pangonyuk sin Leum God, el mwet sukosokla lun Leum. In lumah sacna, sie mwet sukosok su pangonyuk sin Christ el mwet kohs lun Christ. 23 God El molikowosla ke sie mwe moul; ke ma inge nimet kowos mwet kohs lun mwet uh. 24 Mwet lili ac lulu, kais sie suwos in mutana yurin God in ouiya se na el oasr kac ke paci se God El pangnol. 25 Inge, ke mwet lolap ku mwet lolaplak: wangin ma sap sin Leum nu sik, tusruktu nga fah fahk nunak luk sifacna, oana ke nga sie su ku in lulafongiyuk ke sripen lungkulang lun Leum. 26 Nga nunku mu ac wo sie mukul in mutana ke ouiya ma el oasr kac inge, ke sripen upa lun paci uh. 27 Fin oasr mutan kiom, nimet kom srike in sisella. Fin wangin mutan kiom, nimet kom suk in oasr. 28 Tusruktu kom fin payukyak, wangin ma koluk lom kac; ac sie mutan lolap fin payukyak, wangin pac ma koluk lal kac. Tusruktu nga ke karinginkowosyang liki mwe akfohs lun faclu ma kwacna sikiyak inmasrlon mwet payuk uh. 29 Mwet lili luk, kalmen ma nga fahk uh pa inge: tia yohk paci lula, na paci se ingela, mukul ma payuk uh enenu in moul oana elos tia payuk; 30 elos su tung, elos in oru oana elos in tia asor; elos su israsr, elos in oru oana elos tia engan; elos su moli kutena ma, elos in oru oana in tia ma lalos ma elos molela; 31 elos su orekmakin ma lun faclu, elos in orekma oana elos in tia liksreni kafofo kac. Tuh ouiya lun faclu in paci inge ac sa na wanginla. 32 Nga kena in wangin fosrnga lowos. Sie mukul lolap el nunku yohk ke orekma lun Leum, ke sripen el srike in akinsewowyoe Leum. 33 Tusruktu sie mukul payuk el nunku yohk ke ma lun faclu, mweyen el kena akinsewowyoe mutan kial, 34 ac ouinge el inseluvelik. Sie mutan tia payuk ku sie mutan soenna payuk el nunku yohk ke orekma lun Leum, mweyen el kena kisakunla kewana manol ac ngunal. A sie mutan payuk el nunku yohk ke ma lun faclu, mweyen

el kena akinsewowyen mukul tumal. 35 Nga fahk ma inge mweyen nga kena kasrekowos. Nga tia strike in sikulkowosi, a nga kena kowos in oru ma su suwohs ac fal, ac in sifacna eiskowosyang nufon nu ke orekma lun Leum, ac wangin ma ikolkowosi. 36 Funu mwet luo ma srakna ako ac eltal sulela in tia payuk: mukul sac fin pula mu ouiya lai tia fal nu sin mutan fusr sac, ac nunak lai fin arulana upa ac el pula mu eltal enenu in payuk, na fal eltal in payukyak, oana lungse lai. Wangin ma koluk ke ma se inge. 37 Tusruktu sie mukul fin sulela ku sel mu el ac tia payuk, ac nunak se inge ma lai sifacna ac tia ma ke sripa saya, el fin ku in kutongya nunak lai uh ac el sulela tari ma el ac oru — na ac wo elan tia payuk sin mutan fusr sac. 38 Ke ma inge mukul se fin payuk, wo ma el oru uh, a mukul se fin tia payuk ac wo liki na. 39 Mutan payuk se el tia sukosok ke lusenna moul lun mukul tumal. Tusruktu mukul tumal ah fin misa, na el fah sukosokla in payukyak sin sienia mukul ma el lungse, tusruktu mukul sac enenu in mwet Christian se. 40 El fah engan yohk liki el fin mutana tia payuk. Pa inge nunak luk, ac nga nunku mu Ngun lun God oasr pac yuruk.

8 Inge, ke mwe mongo ma mwet uh kisakunang nu ke ma sruloala. Pwaye kas se ma mwet uh fahk mu, "Kut nukewa oasr etauk lasr." Tusruktu, etauk mwe akfalusatyen insien mwet uh, a lungse mwe musaek mwet uh. 2 Kutena mwet su nunku mu el etu sie ma, pwayena lah el soenna sun etu ma fal elan etu kac. 3 Tusruktu mwet se su lungse God, God El etal. 4 Ouinge, ke mwe mongo ma itukyang nu ke ma sruloala: kut etu lah sie ma sruloala tia ma pwaye ac wangin moul la. Kut etu lah oasr God sefanna. 5 Finne oasr ma pangpang "god uh," in kusrao ku fin faclu, ac finne pukanten kain "god" ac "leum" ingan, 6 a nu sesr oasr God sefanna, Papa, su orala ma nukewa ac kacl kut moul. Ac oasr Leum sefanna, Jesus Christ, ke su ma nukewa orekla ac ke su kut moul. 7 Tusruktu tia mwet nukewa etu ma inge. Kutu mwet uh arulana pahla ke ma sruloala, pwanang nwe misenge elos fin kang kain in mongo inge elos srakna nunku kac mu ma nun ma sruloala. Ke sripen lulalfongi lalos munas, elos nunku mu mongo inge ac akfokhfokyalos. 8 Finne fuka, mwe mongo uh tia ku in akfototoye kut nu sin God. Kut fin tia kang kut tia kolukla kac; ku kut finne kang, kut tia pac wola kac. 9 Tusruktu kowos in karinganang tuh sukosok lowos ke ma kowos oru inge in tia aktukulkulyelos su munas in lulalfongi lalos. 10 Fin pa mwet se su nunak la munas in ouiya se inge el liye kom su pangpang oasr "etauk" yoro, ke kom mongo in tempul lun ma sruloala, ya ouiya se inge ac tia akkeyal elan kang pac mwe mongo ma kisayang nu ke ma sruloala? 11 Na ke sripen "etauk" lom an, mwet se su munas lulalfongi la el kunausyukla — a el inge mwet Christian se wiom su Christ el misa kacl. 12 Ac in lumah se inge, kowos orekma koluk lain Christ ke kowos oru ma koluk lain mwet Christian wiowos, ac sifil akmunasye

nunak in elos su munas. 13 Ke ma inge, mwe mongo uh fin aktukulkulye mwet wiuk in lulalfongi, nga fahk tia sifilpa mongo ikwa, tuh nga in tia pwanang ma wiuk in putatyang nu in ma koluk. (aiōn g165)

9 Ya nga tia mwet sukrosok se? Ya nga tia mwet sap?

Ku nga soenna liyal Jesus Leum lasr? Ac kowos tia fokin orekma luk nu sin Leum? 2 Mwet saya uh finne tia akilen lah nga sie mwet sap, tuh kowos eteyu! Ke sripen moul lowos kupasryang nu sin Leum, kowos sifacna mwe apkwayeye lah nga sie mwet sap. 3 Pacl mwet uh akkolukyeyu uh, pa inge top luk nu selos: 4 Ya tia fal nga in eis mwe mongo ac mwe nim ke orekma luk uh? 5 Ya ac tia fal nga in eis sie mutan Christian kiuk in wiyu in fufahsryesr luk, oana mwet sap ngia ac mwet wien Leum ac Peter elos oru? 6 Ku mea, ya nga na Barnabas pa enenu in orekma tuh kut in suk ma kut in moul kac? 7 Ma ya solse se su enenu in sifacna moli ma el orekmakin ke pacl in mweun uh? Pia mwet ima se su tia kang fahko ke ima grape lai sifacna? Su mwet shepherd se su tia nim titi ke sheep natul sifacna? 8 Mwe srikasrak ma nga fahk inge tia ma sik sifacna, a Ma Sap lai Moses fahk oapana. 9 Kut rit in Ma Sap fahk mu, "Nik kowos kapriya oalin soko cow mukul ke kom orekmakunul in lolongya wheat uh." Na fuka, ya God El nunku yohk ke cow mukul mukena? 10 Ya El tia fahk ma inge kacsr ke El fahk ouingan? Aok, pwaye lah ma ingan tuh simila kacsr. Mwet se ma pikin fohk uh in akfirsasyela, ac mwet se ma kosrani, fah oru orekma lalos ac finsrak tuh elos fah ipeis ke ma kosrani sac. 11 Kut yukwiya fita lun ngun insiowos — ya tia fal tuh kut in eis kosrani lasr suwos ke mwe kasru lun mano? 12 Fin oasr ku lun mwet saya in eis ma inge suwos me, ya ku lasr uh tia yohk lukebos? Tusruktu kut tiana orekmakin ku se inge. A kut muteng ma nukewa in oru tuh in wangin kutena mwe tukulkul in kutong Pweng Wo ke Christ. 13 Kowos etu na lah mwet su kulansap in Tempul elos eis mwe mongo nalos ke ma lun Tempul, ac ke elos kisakunang mwe kisa fin loang uh elos eis ip lalos kac. 14 In ouiya sacna, Leum God El sap tuh elos su fahkak Pweng Wo fah eis mwe moul lalos ke fahkak lalos ke Pweng Wo. 15 Tusruktu nga soenna orekmakin suwohs inge, ac nga tia pac simis ma inge in pwanang ngan mutawauk in orekmakin keik sifacna. Mansis nga in misa liki tuh sie mwet in eisla likiyu suwohs luk in konkin ke ma inge! 16 Wangin sripa nga in konkin lah nga fahkak Pweng Wo. God El nuna sapkin nu sik tuh nga in oru. Ac fuka kolukiya nu sik nga fin tia fahkak Pweng Wo! 17 Nga fin oru orekma luk ke lungse luk sifacna, na fal nga in eis mwe moul kac. Tusruktu nga oru oana kunokon se nu sik, mweyen God El ase nu sik in oru orekma se inge. 18 Na mea molin ma nga oru uh? Ac pa na inge: nga insewowo in fahkak Pweng Wo ac tiana siyuk in moul nu sik, ac nga tia pacna sik in afkalyeyuk orekma luk ke Pweng Wo uh. 19 Nga mwet sukosok se, ac nga

tia mwet kohs lun kutena mwet. Tusruktu nga sifacna safla. (aiōn g165) 12 Kutena mwet su nunku mu el tu na oru tuh nga in mwet kohs lun mwet nukewa, tuh nga in pwanma mwet pupsis tuh elos in lulalfongi in Christ. 13 Mwe sifice nukewa ma kowos sun uh, mwet 20 Ke nga orekma yurin mwet Jew, nga moul oana sie saya elos wi pac sun tari. Tusruktu God El liyaung na mwet Jew, tuh nga in kifasulosme. Finne nga sifacna wuleang lal, ac El ac tia fuhlela in sifeyuk kowos alukela nga tia oan ye Ma Sap lal Moses, a nga moul oana ngan ku lowos. Ke pacl se sifeyuk kowos, El ac fah akkeye oan ye Ma Sap ke nga orekma yorolos su oan ye Ma Sap, tuh nga in oayapa kifasulosme. 21 In lumah sacna, inge. 14 Ouinge, mwet kawuk saok luk, kowos in karingin ke nga orekma yurin mwet sayen mwet Jew, nga moul kowos liki alyalu nu ke ma sruloala. 15 Nga kaskas nu oana sie selos, ac nga tia fahsr tukun Ma Sap lun mwet suwos oana mwet kalem in nunak. Kowos in sifacna Jew, tuh nga in pwanma mwet sayen mwet Jew nu ke motkwala ma nga fahk uh. 16 Cup se ma kut sang kulo moul. Tia kalmen ouiya se inge pa nga seakos ma sap lun God, tuh pwayeiyu uh nga oan ye ma sap lun Christ. srahn Christ ke pacl se kut nim kac? Ac bread se su kut 22 Inmasrlon mwet su munas in lulalfongi, nga oru tuh kunsalik, ya kut tia ipeis ke monin Christ ke kut mongo naga in munas oana sie selos, tuh nga in kifasulosme. Ke kac? 17 Ke sripen oasr lof in bread sefanna, kut finne ma inge nga ekla ma nukewa nu sin mwet nukewa, tuh mwet pus a kut mano sefanna, mweyewn kut nukewa nga in ku in molela kutu selos ke kutena inkanek nga ku ipeis ke bread sefanna. 18 Nunku ke mwet Israel: elos in orekmakin. 23 Nga oru ma inge nukewa ke sripen su kang ma kisakinyuk fin loang uh, elos tukeni kulansap Pweng Wo, tuh nga in wi ipeis ke mwe insewowo kac. ke loang uh nu sin God. 19 Ya kalmen fahk luk uh pa, 24 Kowos etu na lah mwet kasrusr pupsis wi kasrusr ma sruloala ku mwe mongo ma kisayang nu kac, oasr akutun, a mwet sefanna selos eis molin kutangla. Ke sripa? 20 Mo! Kalmen ma nga fahk uh pa ma kisakinyuk ma inge, kasrusr ouinge tuh kowos in ku in eis molin fin loang lun mwet pegan ma itukyang nu sin demon uh, kutangla. 25 Mwet srital nukewa eisalosyang nu ke mwe ac tia nu sin God. Ac nga tia lungse kowos in asruoki akpah upa pupsis, tuh elos fah ku in sunya sie tefuro yurin demon uh. 21 Kowos tia ku in nim ke cup lun Leum sukawil, a kut orekma nu ke sie tefuro su ma na nwe tok. ac oayapa ke cup lun demon uh. Kowos tia ku in mongo 26 Pa oru nga kasrusr suwosna in sun saflaiya, ac nga ke tepu lun Leum ac oayapa ke tepu lun demon uh. 22 oana sie mwet fisik su tia fisik ke wangin sripa. 27 Nga Kut fin oru ouinge kut ac akkaskursrake Leum ac oru arulana akkeye monuk ke puopo, ac sifacna karinginyu elan lemta. Na mea, kut nunku mu kut ku lukel? 23 tuh nga in tia sufalla tukun nga fahkak Pweng Wo ac Kutu mwet uh fahk, "Ma nukewa fililla nu sesi." Pwaye, pwanma mwet nu ke moul in srike.

10 Mwet lili luk, nga kena kowos in esam ma sifyak nu sin mwet matu lasr su welul Moses meet ah. Elos nukewa muta ye karinginyuk lun sru in pukunyeng sac, ac elos nukewa fahsr sasla Meoa Srusra ke wo ouiya. 2 In pukunyeng uh ac in meoa uh elos nukewa baptaisla oana mwet fahsr tokol Moses. 3 Elos nukewa kang mwe mongo lun ngun se na, 4 ac nim mwe nim lun ngun se na. Elos nim ke eot ngun se na ma welulos fahsr; ac eot sac pa Christ sifacna. 5 Tusruk ne ouinge, pus selos God El tia insewowo se, pwanang mano misa lalos oalik in acn mwestis. 6 Ma inge nukewa mwe srikasrak nu sesr, in sensenkakin kut tuh kut in tia kena nu ke ma koluk, oana elos; 7 in tia pac alu nu ke ma sruloala, oana kutu selos tuh oru. Oana Ma imusla uh fahk, "Mwet uh pituki in mongo ac nimnim, na elos tuyak ac onrosro." 8 Kut in tia moulkin inkanek in kosro, oana kutu selos — ac in len sefanna, tausin longoul tolu selos misa. 9 Kut in tia srike Leum, oana kutu selos oru — ac anwuki elos ke serpent. 10 Kut in tia torkaskas, oana kutu selos tuh oru — ac elos kunausyukla sin Lipufan lun Misa. 11 Ma inge nukewa sifyak nu selos tuh in mwe srikasrak nu sin mwet saya, ac simla tuh in mwe sensenkakin kut. Mweyewn we se kut moul kac inge apkuran nu ke pacl

safla. (aiōn g165) 12 Kutena mwet su nunku mu el tu na ku, wo elan liyaung tuh elan tia putatyang nu in mwe srufh. 13 Mwe sifice nukewa ma kowos sun uh, mwet 20 Ke nga orekma yurin mwet Jew, nga moul oana sie saya elos wi pac sun tari. Tusruktu God El liyaung na mwet Jew, tuh nga in kifasulosme. Finne nga sifacna wuleang lal, ac El ac tia fuhlela in sifeyuk kowos alukela nga tia oan ye Ma Sap lal Moses, a nga moul oana ngan ku lowos. Ke pacl se sifeyuk kowos, El ac fah akkeye oan ye Ma Sap ke nga orekma yorolos su oan ye Ma Sap, tuh nga in oayapa kifasulosme. 14 Ouinge, mwet kawuk saok luk, kowos in karingin ke nga orekma yurin mwet sayen mwet Jew, nga moul kowos liki alyalu nu ke ma sruloala. 15 Nga kaskas nu oana sie selos, ac nga tia fahsr tukun Ma Sap lun mwet suwos oana mwet kalem in nunak. Kowos in sifacna Jew, tuh nga in pwanma mwet sayen mwet Jew nu ke motkwala ma nga fahk uh. 16 Cup se ma kut sang kulo moul. Tia kalmen ouiya se inge pa nga seakos ma sap lun God, tuh pwayeiyu uh nga oan ye ma sap lun Christ. srahn Christ ke pacl se kut nim kac? Ac bread se su kut 22 Inmasrlon mwet su munas in lulalfongi, nga oru tuh kunsalik, ya kut tia ipeis ke monin Christ ke kut mongo naga in munas oana sie selos, tuh nga in kifasulosme. Ke kac? 17 Ke sripen oasr lof in bread sefanna, kut finne ma inge nga ekla ma nukewa nu sin mwet nukewa, tuh mwet pus a kut mano sefanna, mweyewn kut nukewa nga in ku in molela kutu selos ke kutena inkanek nga ku ipeis ke bread sefanna. 18 Nunku ke mwet Israel: elos in orekmakin. 23 Nga oru ma inge nukewa ke sripen su kang ma kisakinyuk fin loang uh, elos tukeni kulansap Pweng Wo, tuh nga in wi ipeis ke mwe insewowo kac. ke loang uh nu sin God. 19 Ya kalmen fahk luk uh pa, 24 Kowos etu na lah mwet kasrusr pupsis wi kasrusr ma sruloala ku mwe mongo ma kisayang nu kac, oasr akutun, a mwet sefanna selos eis molin kutangla. Ke sripa? 20 Mo! Kalmen ma nga fahk uh pa ma kisakinyuk ma inge, kasrusr ouinge tuh kowos in ku in eis molin fin loang lun mwet pegan ma itukyang nu sin demon uh, kutangla. 25 Mwet srital nukewa eisalosyang nu ke mwe ac tia nu sin God. Ac nga tia lungse kowos in asruoki akpah upa pupsis, tuh elos fah ku in sunya sie tefuro yurin demon uh. 21 Kowos tia ku in nim ke cup lun Leum sukawil, a kut orekma nu ke sie tefuro su ma na nwe tok. ac oayapa ke cup lun demon uh. Kowos tia ku in mongo 26 Pa oru nga kasrusr suwosna in sun saflaiya, ac nga ke tepu lun Leum ac oayapa ke tepu lun demon uh. 22 oana sie mwet fisik su tia fisik ke wangin sripa. 27 Nga Kut fin oru ouinge kut ac akkaskursrake Leum ac oru arulana akkeye monuk ke puopo, ac sifacna karinginyu elan lemta. Na mea, kut nunku mu kut ku lukel? 23 tuh nga in tia sufalla tukun nga fahkak Pweng Wo ac Kutu mwet uh fahk, "Ma nukewa fililla nu sesi." Pwaye, tusruktu tia ma nukewa wo, ac tia ma nukewa mwe musaeak mwet uh. 24 Wangin sie mwet in suk ma ac wo nu sel sifacna, a elan suk ma ac wo nu sin mwet ngia. 25 Kowos sukosok in kang kutena ikwa ma kukakinyuk ke nien kuka, ac nimet elya in siyuk lah oal ku tia oal. 26 Tuh oana Ma Simusla uh fahk, "Faclu ac koano ma lun Leum God." 27 Sie mwet su tia lulalfongi ke Christ fin suli kowos in welul mongo, ac kowos fin som nu kac, kang ma filiyuki ye motowos ac tia kusen siyuk lah oal ku tia oal. 28 Tusruktu fin oasr sie mwet fahk nu suwos, "Mwe mongo inge ma kisakinyukyang nu ke ma sruloala," na nimet kang mwe mongo ingan, ke na sripen mwet se su fahkot nu suwos an. Finne ac wo suwos, 29 tuh mwet se ingan ku in fohsak mweyewn el pangon mu oal. Na mwet se fin siyuk, "Efū ku elya in nunak lun mwet saya in tuh sikulyuki sukosok luk?" 30 Nga fin sang kulo nu sin God ke mwe mongo nak, efū ku kutena mwet in akkolukyeyu ke mwe mongo ma nga sang kulo kac?" 31 Ke ma inge, kowos fin mongo ku nim, ku kutena ma kowos oru, oru ma nukewa nu ke wolana lun God. 32 Ouiyen moul lowos in tia mwe aklokoaloky mwet Jew, ku mwet sayen mwet Jew, ku mwet in church lun God. 33 Oru oana ke nga oru — ke ma nukewa nga oru, nga srike in akinsewwoye mwet nukewa. Nga tia nunku ke

ma ac wo nu sik sifacna, a ke ma ac wo nu sin mwet nukewa, tuh elos fah ku in moulla.

11 Kowos in etawiyu, in oana ke nga etawi Christ. 2 Nga kaksakin kowos mweyen kowos esamyu pacl nukewa, ac kowos fahsra tunuk mwe lutu nga tuh eis ac tafweot nu suwos. 3 Tusruku nga kena kowos in kalem kac lah Christ el sifen mukul nukewa, ac mukul tuma el sifen mutan kial, ac God El sifen Christ. 4 Ouinge sie mukul su pre ku fahkak kas lun God ye mutun mwet uh ke pacl in alu, fin sunya sifal, el aklusrontenyen sifal, su Christ. 5 Ac kutena mutan su pre ku fahkak kas lun God ye mutun mwet uh a wangin ma sunyen sifal, el aklusrontenyen mukul tumal, su sifal. Wangin ekla inmasrlon mutan sac ac mutan se su resayukla sifal. 6 Mutan se fin tia sunya sifal, ac fal na nu sel elan kalla aunsifal. Na ke sripen mwe mwekin se nu sin sie mutan in resaela sifal ku kalla aunsifal, enenu elan sunya sifal. 7 Mukul se tia enenu in sunya sifal, mweyen el orekla in luman God ac in wolana la! A mutan el orekla in fahkak wolana lun mukul; 8 tuh mukul uh tia orekla liki mutan, a mutan uh orekla liki mukul. 9 Oayapa mukul uh tia orekla ke sripen mutan, a mutan orekla ke sripen mukul. 10 Ouinge, ke sripen lipufan uh, sie mutan enenu in sunya sifal in fahkak lah el oan ye ku lun mukul tumal. 11 A funu nu ke moul lasr in Leum, mutan el tia ku in sifacna fin wangin mukul, ac mukul tia pac ku in sifacna fin wangin mutan. 12 Tuh oana ke mutan el tuh orekla liki mukul, in ouiya sacna, inge mukul uh isusla sin mutan; ac ma nukewa ma orekla sin God me. 13 Kowos in sifacna nunku lah ac fal sie mutan in pre nu sin God ke pacl in alu a wangin ma sunyen sifal. 14 Ya tia ma kalem se suwos, lah oemeet me aunsuf loeloes lun mukul uh mwe mwekin se, 15 a fin loes aunsifén sie mutan, sie ma kato? Itukyang aunsuf loeloes nu sin mutan tuh in ma afiyan sifal. 16 Tusruku kutena mwet fin lungse akukuin kac, pwayena ma nga ac fahk pa: yorosr, oayapa yurin church lun God nukewa, pa inge ouiya lasr ke pacl in alu uh. 17 Tusruku, kas in kasru luk nu suwos inge ma nu ke pacl kowos tukeni in alu — nga tia kaksakin kowos, mweyen yohk ma koluk sikiyak liki ma wo. 18 Ma se meet, nga lohng mu oasr srisrielik inmasrlowos ke pacl kowos tukeni uh; ac nga lulalfongi mu kuto ma nga lohng uh pwaye. 19 (Ac nuna oasr srisrielik inmasrlowos, tuh elos su inse pwaye inmasrlowos in akilenyuk.) 20 Pacl kowos tukeni nu sie, tia Kufwa lun Leum pa kowos oru. 21 Tuh ke kowos mongo, kais sie sa na kang ma nal sifacna, pwanang kutu mwet uh masrinsral a kutu sruhila. 22 Mea, wangin lohm suwos sifacna kowos in mongo ac nim we? Ya ac wo suwos in pilesru church lun God ac akmwekinyalos su muta in enenu? Mea kowos nunku mu nga ac fahk nu suwos ke ma inge? Ya nga ac kaksakin kowos? Tiana ku! 23 Tuh mwe lutu nga tuh eis sin Leum nga tafweot tari nu suwos: tuh Leum Jesus, in fong se ke tukakinyukyak el, el eis bread, 24 ac ke

el sang kulo tari, el kunsalik ac fahk, "Eis, mongo; ma inge monuk ma musalla keiwos. Kowos oru ma inge in esamu." 25 Oayapa, tukun el mongo tari, el eis cup sac ac fahk, "Cup se inge wuleang sasu ke srahk. Ke kowos nim, kowos in oru ma inge in esamu." 26 Tuh pacl e nukewa kowos mongo bread inge ac nim ke cup se inge, kowos fahkak misa lun Leum nwe ke pacl se el sifil tuku. 27 Ke ma inge, el su mongo bread inge ac nim ke cup lun Leum ke sie ouuya tia suwohs, oasr mwatal ke monin Leum ac srahn Leum. 28 A lela kais sie mwet in sifacna tuni ouiyen moul la! meet liki el mongo ke bread inge ac nim ke cup se inge. 29 Mweyen el fin tia akilen kalmen monin Leum ke pacl el mongo bread ac nim ke cup, el use nunurku nu facl sifacna ke el mongo ac nim. 30 Pa ingan sripa se oru mwet puspis inmasrlowos mas ac munas, ac kutu misa tari. 31 Kut fin sifacna tuni kut meet, kut fah tia nununkeyuk. 32 Tusruku Leum God El nununkeikut ac kai kut tuh kut fah tia wi faclu lisyukla. 33 Ke ma inge, mwet lili luk, ke kowos tukeni nu sie in mongo ke Kufwa lun Leum, kowos in tupan sie sin sie. 34 Ac fin oasr mwet masrinsral, lela elan mongoi in lohm sel, tuh kowos fah tia nununkeyuk ke kowos tukeni nu sie. Ac sripa saya an, nga fah akkalemye ke nga fahsrot nu yuruwos.

12 Inge, ke ma kowos sim kac ke mwe sang sin Ngun Mutual. Mwet lili, nga kena kowos in etu ma pwaye kac uh. 2 Kowos etu lah ke pacl se kowos srakna moulkin moul in lohsr, kowos tuh kolyukla ke inkanek tafongla puspis tuh kowos in alu nu ke ma sruloala ma wangin moul la. 3 Nga lungse kowos in etu lah wangin sie mwet su kolyuk sin Ngun lun God ku in fahk, "Jesus elan selngawiyuk!" Oayapa wangin sie mwet ku in sifacna fahkak, "Jesus el Leum," el fin tia kolyuk sin Ngun Mutual. 4 Oasr kain in mwe sang puspis lun ngun ac ma inge tia oana sie, tusruku ma sin Ngun sefanna. 5 Oasr kain in kulansap ma tia oana sie, tusruku ma inge kulanspu Leum sefanna. 6 Oasr kain in talan itukyang nu sin mwet uh ma tia oana sie, tusruku God sefanna pa sang talan inge nu sin mwet nukewa. 7 God El akkalemye nu sin kais sie mwet lah ngurnal oasr in elos, tuh in mwe akwoye mwet nukewa. 8 Ngun el sang nu sin sie mwet mwe fahkak ke lalmwetmet, ac Ngun sacna el sang nu sin sie pacna mwet mwe fahkak ke etauk. 9 Nuna Ngun sacna el sang lulalfongi nu sin sie mwet, ac nu sin sienia mwet el sang ku in akkeyala mas. 10 Ngun se inge el asang nu sin sie mwet ku in orek mwenmen; ac nu sin sienia, ku in fahkak kas lun God; ac nu sin sie pac, ku in akilen inmasrlon mwe sang ma tuku sin Ngun me ac ma tia tuku sin Ngun me. Nu sin sie mwet el sang ku in kaskaskin sienia kain in pusra, ac nu sin sie el sang ku in aketeya pusra inge. 11 Tusruku Ngun sacna pa oru ma inge nukewa. El sang nu sin kais sie mwet mwe sang su tia oana sie, fal nu ke lungse la!. 12 Christ el oana sie mano ma oasr lah puspis kac; finne

lah pupsis oasr kac, a mano sefanna. **13** Ouinge, kut palu, ma nu ke kitin pac; ac mwe sang in kaskas ke nukewa baptaisla ke Ngun sacna nu ke mano sefanna — sienai kain pusra ac fah tui; ac etauk ac fah wanginla kut finne mwet Jew ku mwet sayen mwet Jew, kut finne pac. **9** Tuh etauk lasr ac fahkak lasr ke kas lun God tiana mwet kohs ku mwet sukosok; ac God El okoama Ngun fonla; **10** a ke ma su fonla ac suwoslana ac tuku, na ma sefanna nu in kut nukewa. **14** Tuh mano se tia orekla su tia fonla ac fah wanginla. **11** Ke nga tulik, nga kaskas ke lah sefanna, a ke lah pupsis. **15** Sie nia fin fahk, oana tulik, etu luk oana etu lun tulik, ac nga nunku oana "Mweyen nga tia pao, nga tia ma lun mano," na mea pwaye lah el tia lahn mano sac? **16** Ac insrac fin fahk, **12** Liye lasr ke God in pacl inge, oana ke kut ngetang nu "Mweyen nga tia atronmuta se, nga tia lahn mano sacn," ke sie selngun ohk; a tok kut fah ngetani sie sin sie. Inge na mea, pwaye lah el tia lahn mano sac? **17** Mano nufon se fin atronmuta mukena, ac ku in lohng fuka? Ac fin insrac mukena, ac ku in ngok fuka? **18** A God El oakinya lah nukewa tia oana sie in mano se, fal nu ke lungse lal. **19** Ac tuh wangin mano fin lah nukewa kac kain sefanna! **20** Tusruktu, oasr lah pupsis, a mano sefanna. **21** Ouinge, atronmuta el tia ku in fahk nu sel pao, "Nga tia enenekom!" Ac sifa tia pac ku in fahk nu sel nia, "Nga tia enenekom!" **22** Pwayelya uh, lahn mano ma luman munas uh, arulana eneneyuk; **23** ac lah ma kut nunku mu tia arulana yohk sripa, pa kut karingin wo uh; ac lah ma tia arulana wo in liyeyuk, kut nokomla in wo, **24** a lah ma wo in liyeyuk tia enenu in orek ouinge. God sifacna El orani lah nukewa ke mano in sie ouiya ma ac akwoye lah ma oasr enenu la. **25** Ac ouinge wangin sralik in mano se, a lah nukewa akaringini. **26** Sie lah fin keok, lah nukewa wi keok; sie lah fin kakaksinyuk, lah nukewa wi engan. **27** Kowos nukewa monin Christ, ac kais sie suwos lahn manol. **28** God El oakikowosi nukewa in acn suwos in church: acn se meet nu sin mwet sap, akluo mwet palu, aktolu mwet lut; na tufah elos su orek mwenmen, elos su itukyang ku nu se in akkeyala mas, ku mwet kasru, mwet kol, ku elos su kaskaskin sienai kain pusra. **29** Tia elos nukewa mwet sap ku mwet palu ku mwet lut. Tia mwet nukewa oasr ku yoro in orek mwenmen. **30** ku in akkeyala mas ku in kaskaskin sienai kain pusra, ku aketeya kalmen pusra inge. **31** Ke ma inge kowos in sang insiowis in suk mwe sang ma yohk sripa uh. Tusruktu inge nga ac akkalemye ouiya se ma wo liki nukewa.

13 Nga finne ku in kaskas ke kas lun mwet ac kas lun lipufan, a fin wangin lungse yuruk, nga ac oana pusren brass su tungtung, ku cymbal su errarr. **2** Nga finne ku in fahkak kas lun God, ac etu ma lukma nukewa ac etauk nukewa; ac fin oasr yuruk lulalfongi nukewa in mokle eol, a fin wangin lungse yuruk, nga wangin. **3** Nga finne kitala ma luk nukewa ac sang monuk in firiryak — a fin wangin lungse yuruk, nga tia akwoyeyuk kac. **4** Lungse el mongfisrasr ac kulang; lungse el tia sok, lungse el tia sifacna konkin, el tia inse fulat; **5** lungse el tia oru ma sufal, el tia nunku kacl sifacna, el tia sa in mulat, el tia oakla ma koluk orek nu sel. **6** Lungse el tia engan ke ma koluk, a el engan ke ma pwaye. **7** Lungse el tiana fuhleak; el lulalfongi ac finsrak ac muteng in pacl nukewa. **8** Lungse el tiana wanginla. A funu ke kas in palu, ma nu ke kitin pac; ac mwe sang in kaskas ke nukewa baptaisla ke Ngun sacna nu ke mano sefanna — sienai kain pusra ac fah tui; ac etauk ac fah wanginla kut finne mwet Jew ku mwet sayen mwet Jew, kut finne pac. **9** Tuh etauk lasr ac fahkak lasr ke kas lun God tiana mwet kohs ku mwet sukosok; ac God El okoama Ngun fonla; **10** a ke ma su fonla ac suwoslana ac tuku, na ma sefanna nu in kut nukewa. **11** Ke nga tulik, nga kaskas ke lah sefanna, a ke lah pupsis. **12** Liye lasr ke God in pacl inge, oana ke kut ngetang nu "Mweyen nga tia atronmuta se, nga tia lahn mano sacn," ke sie selngun ohk; a tok kut fah ngetani sie sin sie. Inge na mea, pwaye lah el tia lahn mano sac? **13** Ac fin oasr lulalfongi, finsrak ac lungse; ac ma se ma yohk sin ma tolu inge pa lungse.

14 Ke ma inge, lungse pa kowos ac kwafe kowos nu ke kac. Kowos in oayapa kwafe kowos nu ke mwe sang lun ngun, yokna ke mwe sang lun sulkakin kas lun God. **2** Mwet se ma kaskaskin sienai kain pusra el tia kaskas nu sin mwet uh a nu sin God, mweyen wangin mwet kalem kac. El kaskas ke ma lukma ke ku lun Ngun. **3** Tusruktu mwet se su sulkakin kas lun God el kaskas nu sin mwet uh ke kas in kasrellos, kas in akkeyalos, ac kas in akwoyalos. **4** Mwet se ma kaskaskin sienai kain pusra el kasrel sifacna, a mwet se ma sulkakin kas lun God el kasru mwet nukewa su tukeni in church. **5** Wo sik kowos nukewa in kaskaskin sienai kain pusra; a wo liki na tuh in oasr mwe sang yuruwos in sulkakin kas lun God. Tuh yohk sripen mwet se su sulkakin kas lun God liki el su kaskaskin sienai kain pusra — sayen fin oasr sie su ku in aketeya ma el fahk, tuh church nufon sac fah eis kasru kac. **6** Ke ma inge, mwet wiuk in lulalfongi, nga fin fahsrot nu yuruwos, ya oasr sripa nu suwos nga fin kaskaskin sienai kain pusra? Ac wanginna, nga fin tia fahkak nu suwos sie mwe fahkak sin God me, ku kas in etauk, ku kas in purakan nunkowos, ku kas in lut. **7** Nunku ke sie flute ku harp, kain in mwe srital on ma wangin moul la — mwet uh ac etu fuka ahyen on soko fin tia kalem pusren kais sie note kac? **8** Ac mwet ukuk se fin tia ukya mwe ukuk uh in kalem, su ac akola nu ke mweun? **9** In ouiya sacna, mwet uh ac kalem fuka ke ma kowos fahk uh kowos fin kaskaskin sienai kain pusra ma tiana kalem uh? Kas lowos uh ac wanginla yen engyeng uh! **10** Pukanten kain in kas fin faclu ma tia oana sie, a kain in kas inge nukewa oasr kalmeya. **11** Sie mwet fin sramsram ke kas ma nga tia etu, na el oana sie mwet sac nu sik, ac nga mwet sac se pac nu sel. **12** Ke kowos kena eis mwe sang lun Ngun, kowos enenu in akyokyе orekmakinyen mwe sang ma ac kasru in musaeak mwet in church. **13** Mwet se ma kaskaskin sienai kain pusra, elan pre tuh in itukyang nu sel mwe sang in akkalemye ma el fahk. **14** Tuh nga fin pre ke sienai kain pusra, ngunik el pre, a nunkuk wangin kac. **15** Na mea nga ac oru? Nga fah pre ke ngunik, ac nga fah oayapa pre ke nunak luk; nga fah on ke ngunik, ac nga fah oayapa on ke nunak luk. **16** Ke kom sang kulo nu sin God ke ngun mukena, mwet saya se su wi

tukeni sac el ac ku in wi fahk "Amen" fuka nu ke pre mwe mwekin fin sie mutan el kaskas ke pacl in tukeni lun in sang kulo lom, ke el tia ku in etu ma kom fahk an? church. **36** Kowos mwet in church Corinth, mea pwaye **17** Pre in sang kulo lom nu sin God finne wo, ac tiana lah kas lun God tuku yuruwos me? Ya kowos mukena kasru mwet se ngia. **18** Nga kulo nu sin God lah nga pa kas lun God tuku nu se uh? **37** Mwet se fin nunku kaskaskin sien a kain pusra yohk liki kowos nukewa. **19** mu el mwet utuk kas lun God, ku oasr mwe sang lun Tusrukta ke pacl in alu in church, wo sik in kaskaskin kas ngun yorol, elan akilen lah ma nga simis nu suwos inge limekosr na ma mwet uh ku in kalem kac ac eis etauk ma Leum Jesus el sapkin. **38** Tusrukta el fin tia lohang kac, liki na in kaskaskin tausin puspis kas in sien a kain nu ke kas luk inge, nimet kowos lohang nu sel. **39** Ke pusra. **20** Mwet Christian wiuk, kowos in tia elahn tulik ma inge, mwet lulalfongi wiuk, kowos in insianaung in in nunak lowos. Tusrukta in ma koluk, lela in wangin sulkakin kas lun God, tusrukta nimet ikol mwet lulalfongi mwatuwos oana tulik srisrik; a in nunak lowos, kowos su kaskaskin sien a kain pusra. **40** Kowos in oru ma in nunak oana mwet matu. **21** In Ma Simusla oasr ma nukewa in ouiya fal ac in takla wo.

simla su fahk: "Ke kaskas lun mwet su sien a kais, Nga fah kaskas nu sin mwet luk, Leum El fahk. Nga fah kaskas ke oalin mwet sac uh, Tusrukta, ne ouinge, mwet luk fah tia porongeyu." **22** Ouinge, mwe sang lun kaskas ke sien a kain pusra el oana sie mwe akul nu sin mwet selulalfongi, ac tia nu sin mwet lulalfongi. Ac sulkakin yen kas lun God pa sie mwe akul nu sin mwet lulalfongi, ac tia nu sin mwet selulalfongi. **23** Ke ouinge uh, fin oasr tukeni lun mwet in church, ac mwet nukewa mutawauk in kaskaskin sien a kain pusra — ac kulu mwet saya, ku mwet sululalfongi uteyak wi, ya elos ac tia fahk mu kowos mwet wel? **24** A elos nukewa fin sulkakin kas lun God ke sie mwet selulalfongi ku sie mwet saya uteyak, na el ac ku in akilenak ma koluk lai ke ma el lohng uh. El ac fah nununkal sifacna ke ma el lohng inge, **25** ac el ac fahkak nunak lukma lai ye mutun mwet tukeni uh, ac el ac fah faksufi ac alu nu sin God ac fahk, "Pwayena lah God El oasr yuruwos!" **26** Mwet lulalfongi wiuk, pa inge kalmen ma nga fahk uh. Ke kowos tukeni nu ke alu, sie mwet uh ac on, sie elan lut, sie elan fahkak mwe fahkak sin God me, sie pac elan kaskaskin sien a kain pusra, ac sie pac elan aketeaya pusra inge. Ma nukewa enenu in mwe musaeak mwet in church. **27** Kutena mwet fin kaskaskin sien a kain pusra, lela in tia pus liki mwet luo ku tolu, ac elos in kais sie eis pacl lalos, ac sie pac mwet in aketeaya ma srumunyuk uh. **28** Tusrukta fin wangin mwet ku in aketeaya, na mwet se ma kaskaskin sien a kain pusra el enenu in misla, ac kaskas na nu sel sifacna ac nu sin God. **29** Mwet luo ku tolu su oasr mwe fahkak sin God me elos in eis kinalos, na mwet ngia in lohang akwoya nu ke ma elos fahk. **30** Tusrukta mwet se fin muta in tukeni uh ac el eis sie mwe fahkak sin God, mwet se ma kaskas uh enenu in tui. **31** Kais sie suwos ku in eis pacl la in fahkak kas lun God, tuh mwet nukewa in ku in lutut kac ac eis ku lalos kac. **32** Sie mwet su sulkakin kas lun God el enenu in karinganang mwe sang se ma itukyang nu sel, **33** mweyen God El tia pangon kut nu ke ouiya oraru, a nu ke ouiya misla. Oana in church nukewa lun mwet lun God, **34** mutan elos enenu in misla ke pacl in tukeni uh. Elos in tia kaskas, a elos in pusisel, fal nu ke Ma Sap lun mwet Jew. **35** Elos fin lungse etu ke kutena ma, elos fah siyuk sin mukul tumalos in lohm selos. Sie

15 Inge, mwet lili ac lulu, nga lungse akesmakinye kowos ke Pweng Wo su nga fahkak kac nu suwos, ac su kowos eis, ac su lulalfongi lowos tu ku kac. **2** Pa inge Wosasu su nga fahkak nu suwos. Kowos moliyukla ke sripen Wosasu, kowos fin sruokya na ku — a kowos fin tia, na lulalfongi lowos wangin sripa. **3** Nga tafweot nu suwos ma nga eis tari, su arulana yohk sripa: tuh Christ el misa ke ma koluk lasr, oana simla in Ma Simusla; **4** el tuh pukpuki, ac akmolyeyukyak el ke len se aktolu, fal nu ke Ma Simusla; **5** el sikyang nu sel Peter, ac toko nu sin mwet sap singoul luo. **6** Na sie pacl tok, el sikyang nu sin mwet pus liki lumfoko sin mwet fahrs tokol meet. Pus selos srakna moul, a kutu selos misa tari. **7** Na el sikyang nu sel James, ac toko nu sin mwet sap nukewa. **8** Na e tok, el sikme pac nu sik — finne nga oana sie su isusla meet liki pacl fal. **9** Tuh nga srik sin mwet sap nukewa — nga tia pac fal in pangpang sie mwet sap, mweyen nga tuh kalyei church lun God. **10** Tuh kulang lun God pa oru nga sie mwet sap inge, ac kulang lai nu sik tia wangin sripa. Tuh nga orekma yohk liki kutena mwet sap say. Tusrukta tia nga pa oru uh, a lungkulang lun God su orekma in nga. **11** Ke ma inge, oana sie finne ma sik ku ma selos, tuh pa inge ma kut nukewa fahkak in lutu lasr, ac pa inge ma kowos lulalfongi. **12** Inge, mwe fahkak lasr uh pa Christ el akmoulyeyukyak liki misa, na efu ku kutu suwos fahk mu wangin moulyak liki misa? **13** Fin pwaye, kalmac pa Christ el tiana moulyak; **14** ac Christ el fin tia moulyak liki misa, na wangin sripen mwe lutu lasr, ac wangin pac sripen lulalfongi lowos. **15** Tia ma inge mukena, a kut orek loh kikiap ke God, mweyen kut fahk mu El akmoulyelak Christ liki misa — a fin pwaye lah mwet misa fin tia moulyak, na El tia pac akmoulyelak Christ. **16** Tuh mwet misa fin tia moulyak, Christ el tia pac moulyak. **17** Ac Christ el fin tia moulyak, na lulalfongi lowos wangin sripa, ac kowos srakna tuhlacl in ma koluk lowos. **18** Ac oayapa kalmac pa mwet lulalfongi in Christ su misa tari, elos wanginla. **19** Finsrak lasr in Christ fin ma na nu ke moul se inge mukena, na fal mwet uh in pakomutasr yohk liki mwet nukewa. **20** Tusrukta suwosiya pa Christ el akmoulyeyukyak liki misa, in mwe akpwayei lah elos su motul in misa fah oayapa akmoulyeyukyak. **21** Tuh oana ke misa tuku ke

sie mwet, in lumah sacna moulyak liki misa tuku pac a mano se ma akmoulyeyukyak ac fah oasku ac ku. 44 ke sie mwet. 22 Tuh oana ke mwet nukewa misa ke Ke pukpuki, el sie mano ikwa; ke akmoulyeyukyak, el sripen kupasr lalos nu sel Adam, in lumah sacna mwet e nukewa fah akmoulyeyukyak ke sripen kupasr lalos nu sin Christ. 23 Tusrukta kais sie fah akmoulyeyukyak fal nu ke pacl oakwuki nu sel: Christ pa emeet; na elos nukewa su ma lal fah akmoulyeyukyak pac ke pacl se el ac foloko. 24 Na ac fah safla faclu. Christ el fah kutangla ku nukewa lun ngun koluk, oayapa mwet kol ac wal lun ngun inge, ac el ac fah sang Tokosrai nu sin God Papa. 25 Tuh Christ el fah leum nwe ke God El kutangla mwet lokoalok nukewa ac fuhlelosi ye nien Christ. 26 Mwet me. 27 fohk uh, ouinge kut ac fah nokomang luman Mwet se Tuh Ma Simusla uh fahk, "God El likiya [ma] nukewa nu ma tuku inkusrao me. 50 Mwet lulalfongi wiuk, kalmen ye nial." Kalem lah God sifacna El tia oasr in kas se inge ma nga fahk uh pa ma orekla ke ikwa ac srah koflana "ma nukewa" mweyen El pa filiya ma nukewa ye Christ. 28 Tusrukta ke ma nukewa filiyuki taru nu ye kolyuk lun Christ, na el, Wen, fah sifacna likilya ye God, su likiya ma nukewa yal; ac God El fah leum fin ma nukewa. 29 nukewa fah ekla 52 in kitin pacl na, oana sarup se, ke Inge, fuka mwet su baptaisla inen mwet misa? Efku mwe ukuk safla uh ac kasla. Tuh pacl se mwe ukuk elos in oru? Fin pwaye lah mwet misa tia moulyak, oana uh kas, mwet misa ac fah akmoulyeyukyak ac tia sifil ke kutu mwet uh fahk, na efu ku mwet inge baptaisla misa, ac kut nukewa ac fah ekla. 53 Tuh ma su kulawi ke inen mwet misa? 30 Ac funu kut, efu ku kut moul in enenu in ekla ac nokomang ma su ac tia kulawi; ma sensen ke ao nukewa? 31 Mwet lili ac lulu, nga suuya su ac misa enenu in ekla ac nokomang ma su tia ku in misa len nukewa! Konkin luk keiwos, ke sripen kupasr misa. 54 Na ke ma su misa ac kulawi ekla taru nu ke lasr yurin Christ Jesus Leum lasr, pa oru ngan fahkla ma ac tia ku in misa ku kulawi, na Ma Simusla se inge ma se inge. 32 Fin pa nga anwuk lain mwet su oana ac fah apkwayeyik, "Misa kutangyukla taru!" 55 "Misa, "kosro sulallal" in Ephesus, oana mwet su ac nuna misa na, ac mwe mea nu sik? Tusrukta fin mwet misa ac (Hadēs g86) 56 Mwe anwuk lun misa pa ma koluk, ac tia akmoulyeyukyak, na tari kut in oru oana kas se ma fahk mu, "Leila kut in mongo ac nim, tuh kut ac misa lalu." 33 Kowos in tia kiapweyukla. "Mwet kawuk koluk uh ku in kunausla elah wo uh." 34 Kowos in asmakla ac tulokinya ouiya koluk lowos. Nga fahk ma inge in akmwekinye kowos: kutu suwos tia etu God. 35 Oasr mwet ac siyuk, "Mwet misa uh ac akmoulyeyukyak fuka? Ac kain in mano fuka lalos?" 36 Kom lalfon! Ke kom yukwiya sie fita infohk uh, tia ku in srunak fin tia misa meet. 37 Ac ma kom yukwiya uh tia monin sak nufon soko, a fita se na — sahp fiten wheat se ku fiten sie pacna kain. 38 God El sang sie mano nu ke kais sie fita, fal nu ke lungse lal; El sang nu sin kais sie fita mano se ma ac fal nu kac. 39 Ac ikwen ma moul nukewa tia kain ikwa sefanna. Ikwen mwet uh sie kain, ikwen ma orakrak uh sie pac kain, ikwen won uh sie pac kain, ac ikwen ik uh sie pacna kain. 40 Ac oasr pac mano lun ma inkusrao, ac mano lun ma fin faclu. Wolana lun mano ke ma inkusrao sie liki wolana lun mano ke ma oan fin faclu. 41 Oasr wolana lun faht uh, ac sie pac wolana lun malem, ac oasr sie pacna wolana lun itu uh, tuh kais sie itu tia oana sie wolana la. 42 Ac fah oapaninge ke pacl se God El ac akmoulyauk mwet misa. Ke mano se pukpuki, ma ac kulawi; ke ac akmoulyeyukyak, mano sac ac tia kulawi. 43 Mano se ma pukpuki, sukato ac munas;

a mano se ma akmoulyeyukyak ac fah oasku ac ku. 44 ke sie mwet. 22 Tuh oana ke mwet nukewa misa ke Ke pukpuki, el sie mano ikwa; ke akmoulyeyukyak, el sripen kupasr lalos nu sel Adam, in lumah sacna mwet e nukewa fah akmoulyeyukyak ke sripen kupasr lalos nu sin Christ. 23 Tusrukta kais sie fah akmoulyeyukyak fal nu ke pacl oakwuki nu sel: Christ pa emeet; na elos nukewa su ma lal fah akmoulyeyukyak pac ke pacl se el ac foloko. 24 Na ac fah safla faclu. Christ el fah kutangla ku nukewa lun ngun koluk, oayapa mwet kol ac wal lun ngun inge, ac el ac fah sang Tokosrai nu sin God Papa. 25 Tuh Christ el fah leum nwe ke God El kutangla mwet lokoalok nukewa ac fuhlelosi ye nien Christ. 26 Mwet me. 27 fohk uh, ouinge kut ac fah nokomang luman Mwet se Tuh Ma Simusla uh fahk, "God El likiya [ma] nukewa nu ma tuku inkusrao me. 50 Mwet lulalfongi wiuk, kalmen ye nial." Kalem lah God sifacna El tia oasr in kas se inge ma nga fahk uh pa ma orekla ke ikwa ac srah koflana "ma nukewa" mweyen El pa filiya ma nukewa ye Christ. 28 Tusrukta ke ma nukewa filiyuki taru nu ye kolyuk lun Christ, na el, Wen, fah sifacna likilya ye God, su likiya ma nukewa yal; ac God El fah leum fin ma nukewa. 29 nukewa fah ekla 52 in kitin pacl na, oana sarup se, ke Inge, fuka mwet su baptaisla inen mwet misa? Efku mwe ukuk safla uh ac kasla. Tuh pacl se mwe ukuk elos in oru? Fin pwaye lah mwet misa tia moulyak, oana uh kas, mwet misa ac fah akmoulyeyukyak ac tia sifil ke kutu mwet uh fahk, na efu ku mwet inge baptaisla misa, ac kut nukewa ac fah ekla. 53 Tuh ma su kulawi ke inen mwet misa? 30 Ac funu kut, efu ku kut moul in enenu in ekla ac nokomang ma su ac tia kulawi; ma sensen ke ao nukewa? 31 Mwet lili ac lulu, nga suuya su ac misa enenu in ekla ac nokomang ma su tia ku in misa len nukewa! Konkin luk keiwos, ke sripen kupasr misa. 54 Na ke ma su misa ac kulawi ekla taru nu ke lasr yurin Christ Jesus Leum lasr, pa oru ngan fahkla ma ac tia ku in misa ku kulawi, na Ma Simusla se inge ma se inge. 32 Fin pa nga anwuk lain mwet su oana ac fah apkwayeyik, "Misa kutangyukla taru!" 55 "Misa, "kosro sulallal" in Ephesus, oana mwet su ac nuna misa na, ac mwe mea nu sik? Tusrukta fin mwet misa ac (Hadēs g86) 56 Mwe anwuk lun misa pa ma koluk, ac tia akmoulyeyukyak, na tari kut in oru oana kas se ma fahk mu, "Leila kut in mongo ac nim, tuh kut ac misa lalu." 33 Kowos in tia kiapweyukla. "Mwet kawuk koluk uh ku in kunausla elah wo uh." 34 Kowos in asmakla ac tulokinya ouiya koluk lowos. Nga fahk ma inge in akmwekinye kowos: kutu suwos tia etu God. 35 Oasr mwet ac siyuk, "Mwet misa uh ac akmoulyeyukyak fuka? Ac kain in mano fuka lalos?" 36 Kom lalfon! Ke kom yukwiya sie fita infohk uh, tia ku in srunak fin tia misa meet. 37 Ac ma kom yukwiya uh tia monin sak nufon soko, a fita se na — sahp fiten wheat se ku fiten sie pacna kain. 38 God El sang sie mano nu ke kais sie fita, fal nu ke lungse lal; El sang nu sin kais sie fita mano se ma ac fal nu kac. 39 Ac ikwen ma moul nukewa tia kain ikwa sefanna. Ikwen mwet uh sie kain, ikwen ma orakrak uh sie pac kain, ikwen won uh sie pac kain, ac ikwen ik uh sie pacna kain. 40 Ac oasr pac mano lun ma inkusrao, ac mano lun ma fin faclu. Wolana lun mano ke ma inkusrao sie liki wolana lun mano ke ma oan fin faclu. 41 Oasr wolana lun faht uh, ac sie pac wolana lun malem, ac oasr sie pacna wolana lun itu uh, tuh kais sie itu tia oana sie wolana la. 42 Ac fah oapaninge ke pacl se God El ac akmoulyauk mwet misa. Ke mano se pukpuki, ma ac kulawi; ke ac akmoulyeyukyak, mano sac ac tia kulawi. 43 Mano se ma pukpuki, sukato ac munas;

a mano se ma akmoulyeyukyak ac fah oasku ac ku. 44 ke sie mwet. 22 Tuh oana ke mwet nukewa misa ke Ke pukpuki, el sie mano ikwa; ke akmoulyeyukyak, el sripen kupasr lalos nu sel Adam, in lumah sacna mwet e nukewa fah akmoulyeyukyak ke sripen kupasr lalos nu sin Christ. 23 Tusrukta kais sie fah akmoulyeyukyak fal nu ke pacl oakwuki nu sel: Christ pa emeet; na elos nukewa su ma lal fah akmoulyeyukyak pac ke pacl se el ac foloko. 24 Na ac fah safla faclu. Christ el fah kutangla ku nukewa lun ngun koluk, oayapa mwet kol ac wal lun ngun inge, ac el ac fah sang Tokosrai nu sin God Papa. 25 Tuh Christ el fah leum nwe ke God El kutangla mwet lokoalok nukewa ac fuhlelosi ye nien Christ. 26 Mwet me. 27 fohk uh, ouinge kut ac fah nokomang luman Mwet se Tuh Ma Simusla uh fahk, "God El likiya [ma] nukewa nu ma tuku inkusrao me. 50 Mwet lulalfongi wiuk, kalmen ye nial." Kalem lah God sifacna El tia oasr in kas se inge ma nga fahk uh pa ma orekla ke ikwa ac srah koflana "ma nukewa" mweyen El pa filiya ma nukewa ye Christ. 28 Tusrukta ke ma nukewa filiyuki taru nu ye kolyuk lun Christ, na el, Wen, fah sifacna likilya ye God, su likiya ma nukewa yal; ac God El fah leum fin ma nukewa. 29 nukewa fah ekla 52 in kitin pacl na, oana sarup se, ke Inge, fuka mwet su baptaisla inen mwet misa? Efku mwe ukuk safla uh ac kasla. Tuh pacl se mwe ukuk elos in oru? Fin pwaye lah mwet misa tia moulyak, oana uh kas, mwet misa ac fah akmoulyeyukyak ac tia sifil ke kutu mwet uh fahk, na efu ku mwet inge baptaisla misa, ac kut nukewa ac fah ekla. 53 Tuh ma su kulawi ke inen mwet misa? 30 Ac funu kut, efu ku kut moul in enenu in ekla ac nokomang ma su ac tia kulawi; ma sensen ke ao nukewa? 31 Mwet lili ac lulu, nga suuya su ac misa enenu in ekla ac nokomang ma su tia ku in misa len nukewa! Konkin luk keiwos, ke sripen kupasr misa. 54 Na ke ma su misa ac kulawi ekla taru nu ke lasr yurin Christ Jesus Leum lasr, pa oru ngan fahkla ma ac tia ku in misa ku kulawi, na Ma Simusla se inge ma se inge. 32 Fin pa nga anwuk lain mwet su oana ac fah apkwayeyik, "Misa kutangyukla taru!" 55 "Misa, "kosro sulallal" in Ephesus, oana mwet su ac nuna misa na, ac mwe mea nu sik? Tusrukta fin mwet misa ac (Hadēs g86) 56 Mwe anwuk lun misa pa ma koluk, ac tia akmoulyeyukyak, na tari kut in oru oana kas se ma fahk mu, "Leila kut in mongo ac nim, tuh kut ac misa lalu." 33 Kowos in tia kiapweyukla. "Mwet kawuk koluk uh ku in kunausla elah wo uh." 34 Kowos in asmakla ac tulokinya ouiya koluk lowos. Nga fahk ma inge in akmwekinye kowos: kutu suwos tia etu God. 35 Oasr mwet ac siyuk, "Mwet misa uh ac akmoulyeyukyak fuka? Ac kain in mano fuka lalos?" 36 Kom lalfon! Ke kom yukwiya sie fita infohk uh, tia ku in srunak fin tia misa meet. 37 Ac ma kom yukwiya uh tia monin sak nufon soko, a fita se na — sahp fiten wheat se ku fiten sie pacna kain. 38 God El sang sie mano nu ke kais sie fita, fal nu ke lungse lal; El sang nu sin kais sie fita mano se ma ac fal nu kac. 39 Ac ikwen ma moul nukewa tia kain ikwa sefanna. Ikwen mwet uh sie kain, ikwen ma orakrak uh sie pac kain, ikwen won uh sie pac kain, ac ikwen ik uh sie pacna kain. 40 Ac oasr pac mano lun ma inkusrao, ac mano lun ma fin faclu. Wolana lun mano ke ma inkusrao sie liki wolana lun mano ke ma oan fin faclu. 41 Oasr wolana lun faht uh, ac sie pac wolana lun malem, ac oasr sie pacna wolana lun itu uh, tuh kais sie itu tia oana sie wolana la. 42 Ac fah oapaninge ke pacl se God El ac akmoulyauk mwet misa. Ke mano se pukpuki, ma ac kulawi; ke ac akmoulyeyukyak, mano sac ac tia kulawi. 43 Mano se ma pukpuki, sukato ac munas;

a mano se ma akmoulyeyukyak ac fah oasku ac ku. 44 ke sie mwet. 22 Tuh oana ke mwet nukewa misa ke Ke pukpuki, el sie mano ikwa; ke akmoulyeyukyak, el sripen kupasr lalos nu sel Adam, in lumah sacna mwet e nukewa fah akmoulyeyukyak ke sripen kupasr lalos nu sin Christ. 23 Tusrukta kais sie fah akmoulyeyukyak fal nu ke pacl oakwuki nu sel: Christ pa emeet; na elos nukewa su ma lal fah akmoulyeyukyak pac ke pacl se el ac foloko. 24 Na ac fah safla faclu. Christ el fah kutangla ku nukewa lun ngun koluk, oayapa mwet kol ac wal lun ngun inge, ac el ac fah sang Tokosrai nu sin God Papa. 25 Tuh Christ el fah leum nwe ke God El kutangla mwet lokoalok nukewa ac fuhlelosi ye nien Christ. 26 Mwet me. 27 fohk uh, ouinge kut ac fah nokomang luman Mwet se Tuh Ma Simusla uh fahk, "God El likiya [ma] nukewa nu ma tuku inkusrao me. 50 Mwet lulalfongi wiuk, kalmen ye nial." Kalem lah God sifacna El tia oasr in kas se inge ma nga fahk uh pa ma orekla ke ikwa ac srah koflana "ma nukewa" mweyen El pa filiya ma nukewa ye Christ. 28 Tusrukta ke ma nukewa filiyuki taru nu ye kolyuk lun Christ, na el, Wen, fah sifacna likilya ye God, su likiya ma nukewa yal; ac God El fah leum fin ma nukewa. 29 nukewa fah ekla 52 in kitin pacl na, oana sarup se, ke Inge, fuka mwet su baptaisla inen mwet misa? Efku mwe ukuk safla uh ac kasla. Tuh pacl se mwe ukuk elos in oru? Fin pwaye lah mwet misa tia moulyak, oana uh kas, mwet misa ac fah akmoulyeyukyak ac tia sifil ke kutu mwet uh fahk, na efu ku mwet inge baptaisla misa, ac kut nukewa ac fah ekla. 53 Tuh ma su kulawi ke inen mwet misa? 30 Ac funu kut, efu ku kut moul in enenu in ekla ac nokomang ma su ac tia kulawi; ma sensen ke ao nukewa? 31 Mwet lili ac lulu, nga suuya su ac misa enenu in ekla ac nokomang ma su tia ku in misa len nukewa! Konkin luk keiwos, ke sripen kupasr misa. 54 Na ke ma su misa ac kulawi ekla taru nu ke lasr yurin Christ Jesus Leum lasr, pa oru ngan fahkla ma ac tia ku in misa ku kulawi, na Ma Simusla se inge ma se inge. 32 Fin pa nga anwuk lain mwet su oana ac fah apkwayeyik, "Misa kutangyukla taru!" 55 "Misa, "kosro sulallal" in Ephesus, oana mwet su ac nuna misa na, ac mwe mea nu sik? Tusrukta fin mwet misa ac (Hadēs g86) 56 Mwe anwuk lun misa pa ma koluk, ac tia akmoulyeyukyak, na tari kut in oru oana kas se ma fahk mu, "Leila kut in mongo ac nim, tuh kut ac misa lalu." 33 Kowos in tia kiapweyukla. "Mwet kawuk koluk uh ku in kunausla elah wo uh." 34 Kowos in asmakla ac tulokinya ouiya koluk lowos. Nga fahk ma inge in akmwekinye kowos: kutu suwos tia etu God. 35 Oasr mwet ac siyuk, "Mwet misa uh ac akmoulyeyukyak fuka? Ac kain in mano fuka lalos?" 36 Kom lalfon! Ke kom yukwiya sie fita infohk uh, tia ku in srunak fin tia misa meet. 37 Ac ma kom yukwiya uh tia monin sak nufon soko, a fita se na — sahp fiten wheat se ku fiten sie pacna kain. 38 God El sang sie mano nu ke kais sie fita, fal nu ke lungse lal; El sang nu sin kais sie fita mano se ma ac fal nu kac. 39 Ac ikwen ma moul nukewa tia kain ikwa sefanna. Ikwen mwet uh sie kain, ikwen ma orakrak uh sie pac kain, ikwen won uh sie pac kain, ac ikwen ik uh sie pacna kain. 40 Ac oasr pac mano lun ma inkusrao, ac mano lun ma fin faclu. Wolana lun mano ke ma inkusrao sie liki wolana lun mano ke ma oan fin faclu. 41 Oasr wolana lun faht uh, ac sie pac wolana lun malem, ac oasr sie pacna wolana lun itu uh, tuh kais sie itu tia oana sie wolana la. 42 Ac fah oapaninge ke pacl se God El ac akmoulyauk mwet misa. Ke mano se pukpuki, ma ac kulawi; ke ac akmoulyeyukyak, mano sac ac tia kulawi. 43 Mano se ma pukpuki, sukato ac munas;

16 Inge, ke mani se ma kowos ac orani in sang kasru un mwet lun God in acn Judea: kowos enenu in oru oana ma nga tuh fahk nu sin church in acn Galatia. 2 Sunday nukewa kais sie suwos in srela kutu mani, fal nu ke lukan molin orekma lun kais sie. Orani ac karinganang ma inge, tuh in fah wangin sifil orani mani ke pacl se nga ac tuku. 3 Tukun nga sun kowos, nga ac fah supwala mwet ma kowos sulela in usla mwe sang lowos nu Jerusalem, wi leta in tukakunulos. 4 Fin fal nga in wi som, na elos ku in wiyu som. 5 Nga fah tuku nu yuruwos tukun nga oru fufahsryesr luk in acn Macedonia, mweyen nga akoo nga in som nu we. 6 Nga finsrak ngan muta yuruwos ke kutu pacl, sahp ke pacl in mihsrisr uh nufon, na kowos fah ku in kasreyu ke fufahsryesr luk nu in kutena acn nga ac som nu we toko. 7 Nga tia lungse sa fahsrot inge ac muta yuruwos ke kitin pacl na, a nga finsrak mu ngan fah fahsrot ac muta paht yuruwos, fin ou lungse lun Leum. 8 Nga ac

mutana Ephesus nwe ke len in Pentecost. **9** Oasr pacl na wowo nu sik in oru sie orekma yohk sripa in acn se inge, finne oasr mwet puppis lainyu. **10** Timothy el fin fahsrot, kowos in arulana liyalang wo tuh in wangin mwe fosrnge nu sel, mweyen el mwet orekma lun Leum, oana nga. **11** Nimet lela kutena mwet in pilesral, a kowos in kasrel ke fufahsryesr lal tuh in misla, elan ku in foloko nu yuruk; mweyen nga soano foloko lal wi mwet wiasr pac in orekma uh. **12** Ac funu kacl Apollos, sie pac mwet wiasr in orekma uh, pacl pus nga kwafe sel elan fahsrot nu yuruwos wi mwet lulalfongi pac wiasr saya, a el soenna nunku mu pacl fal elan fahsrot. Tusraktu el fin konauk pacl wo, el ac fah fahsrot. **13** Kowos in ngusrikyak, tu na ku in lulalfongi; kowos in pulaik na, ac akkeye insiowos. **14** Oru orekma lowos nukewa ke lungse. **15** Kowos etu kacl Stephanas ac sou lal; elos pa forla oemeet in acn Achaia, ac eisalosyang sifacna tuh elos in orekma in kasru mwet lun God. Mwet wiuk in lulalfongi, nga kwafe suwos, **16** tuh kowos in akos mwet kol ouinge, ac kutepacna mwet ma welulos orekma ac kulansap. **17** Nga engan ke Stephanas, Fortunatus, ac Achaius elos tuh tuku ah, mweyen elos aolkkowosla ke kowos wangin, **18** ac akkeyeyu, oana ke elos tuh akkeye kowos. Fal in akilenyuk mwet ouinge. **19** Church in kais sie acn in Asia paing kowos. Aquila ac Priscilla ac church se ma muta tukeni in lohm selos ah elos wi pac arulana paing kowos inen Leum lasr. **20** Mwet lulalfongi nukewa wiowos in acn se inge elos paing kowos. Kowos in paing sie sin sie ke lungse pwaye. **21** Nga simis kas inge ke pouk sifacna: [Lung luk nu suwos, nga Paul]. **22** Kutena mwet su tia lungse Leum — fal in selngawiyuk el! [Marana tha — Leum lasr, fahsru]! **23** Lungkulang lun Leum Jesus in wi kowos. **24** Lung luk nu suwos nukewa inen Christ Jesus.

Luo Corinth

1 Ma sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus ke lungse lun God, ac oayapa Timothy, mwet wiasr in lulalfongi — Nu sin church lun God in acn Corinth, ac nu sin mwet lun God nukewa apunla acn Achaia: **2** Lungkulang ac misla nu suwos sin God Papa tumasr ac Leum Jesus Christ. **3** Lela kut in sang kulo nu sin God, Papa tumun Leum lasr Jesus Christ, Papa su arulana pakoten, ac God su kasrekut ac akwoyekut! **4** El kasrekut in mwe lokoalok nukewa lasr, tuh kut in ku in kasru mwet ngia ke kutena mwe lokoalok ma oasr yorolos, ke ouiyen kasru se pacna ma God El kasrekut kac. **5** In oana ke kut wi ipeis ke mwe keok puspis lun Christ, ouinge in Christ kut oayapa ipeis ke kasru lulap lun God. **6** Kut fin keok, ma inge mwe kasru ac mwe molela nu suwos; fin kasreyuk kut, na kasreyuk pac kowos, ac ac fah itukot pac ku nu suwos tuh kowos in ku in mongfisrasr in mutangla mwe keok pacna ma kut mutangla. **7** Ke ma inge finsrak lasr in kowos arulana ku, ac kut etu lah ke kowos wi ipeis ke keok lasr, kowos oayapa ipeis ke mwe kasru nu sesr. **8** Mwet lili ac lulu, kut kena akesmakyne kowos ke ma upa su kut tuh pulakin in acn Asia. Ma toasr su filiyuki facsr arulana yohk ac toasrlana, oru kut fuheleak finsrak nukewa lasr mu kut ac moul. **9** Kut nunku mu kut ac misa. Tusruktu ma inge sikyak tuh kut in tia lulalfongi kacsra sifacna, a kut in lulalfongi God mukena, su akmoulyauk mwet misa. **10** El molikutla liki mwe sensen puspis ma kut ac ku in misa kac, ac El ac fah sifil molikutla; ouinge kut filiya finsrak lasr in El tuh El ac fah sifilpa molikutla. **11** oana ke kowos oayapa kasrekut ke pre lowos. Ouinge pre puspis lun mwet uh kacsra ac fah topukuy, ac God El fah akinsewowyke, kut, ac mwet puspis fah sang kulo nu sin God kacsra. **12** Kut sifacna konkin lah ma kut pulakin insiasr uh akkalemye lah ouiyen moul lasr fin faclu pwayena ac suwohs ye ac kalem kac. Nga finsrak kowos in arulana kalem kac, **13** kowos finne soenna arulana kalem kac inge — tuh ke Len lun Leum Jesus, kowos ac fah ku in insewowo kacsra oana ke kut insewowo keiwo. **15** Ke sripen nga etu na lah ouinge, pwanang nga tuh akoo in fahsrot nu **16** Mweyen nga lumahla tari ngan mutwata yuruwos ke fahsro se luk nu Macedonia, ac sifilpa ke folok luk we me uh, tuh nga in eis kasru luk suwos nu ke fahla luk nu **17** Ke nga aka ouinge, ya kowos nunku mu nga oana mwet ma sa in ekulla nunak la uh? Pacl nga oru pwapa luk uh, ya nga oru ke lungse luk sifacna, akola na in fahk, "Aok, aok" meet, na tok nga ekulla fahk mu **18** A oana ke God El pwaye ke ma El fahk "Mo, mo?" **19** A oana ke God El pwaye ke ma El fahk "Aok" ac oayapa "Mo."

19 Tuh Jesus Christ, Wen nutin God, su nga ac Silas ac Timothy tuh lutu nu suwos kacl, el tia sie su sisani "Aok" ac "Mo." Pacl nukewa el "Aok" na. **20** Mweyen el pa "Aok" nu ke wuleang nukewa lun God. Ke ma inge kut fahk "Amen" inen Jesus Christ, nu ke wolana lun God. **21** God sifacna pa akkeye kut oayapa kowos ke kut kupsaryang nu sin Christ. God sifacna pa srikutelik, **22** ac filiya sie mwe akul facsr in akkalemye lah kut ma la, ac El ase Ngun Mutal in oan insiasr tuh in mwe apkwayei ke ma nukewa su El akoela nu sesr. **23** Nga pang nu sin God tuh El etu nunak lun insiuk! Nga tuh tila fahsrot nu Corinth ke sripen nga tia lungse akleye kowos. **24** Kut tia strike in sapkin ma kowos in lulalfongi; kut etu lah kowos tu ku in lulalfongi. A kut wi kowos orekma, tuh in mwe akenganye kowos.

2 Ouinge nga tuh sifacna sulela sik in tia sifilpa fahsrot nu yuruwos, tuh nga in tia akasorye kowos. **2** Mweyen nga fin oru kowos in asor, na su ac ku in apkwayeyu? Elos na su nga tuh akasorye. **3** Pa inge sripen nga tuh sim nu suwos meet ah — nga tia lungse fahsrot nu yuruwos ac aksupwaryeyuk sin mwet na ma fal in akenganeyu. Tuh nga pula tari lah nga fin engan, na kowos nukewa wi pac engan. **4** Ke nga tuh sim nu suwos, nga tuh inse asor ac supwarlana ac nga tung pac; tia tuh nga in akasorye kowos, a tuh kowos in ku in akilen lapan lungse luk nu suwos nukewa. **5** Inge, fin oasr sie inmasrlowos su akasorye siena mwet, el tia oru nu sik, a nu suwos nukewa — ku sahp kutu na suwos. (Nga fahk ouinge mweyen nga tia lungse in upala nu sel.) **6** Fal tari kaiyuk ma inkaiyowos tuh sang nu sin mwet se ingan. **7** Na inge, kowos enenu in nunak munas nu sel ac akkeyal, tuh asor lal in tia yokelik, pwanang el fuheleak lulalfongi lal. **8** Ouinge nga kwafe suwos in akkalemye nu sel lah pwaye kowos lungse el. **9** Nga tuh sim nu suwos mweyen nga ke strike kowos, ac liye lah kowos akola pacl nukewa in akos kas in lutu luk. **10** Ke mutun God, ac yokna ke kut tuh muta inmasrlowos, ke kowos nunak munas nu sin sie mwet, nga wi pac nunak munas nu sel. Tuh pacl nga nunak munas — fin oasr ma fal nga in nunak munas kac — nga oru ma inge ye mutun Christ, ke sripowos, **11** in kutongilya Satan elan tia kutangkutla, mweyen kut etu ouiya kutasrik lal. **12** Ke nga sun acn Troas in fahkak Pweng Wo ke Christ we, nga konauk lah Leum el ikasla tari inkanek nu ke orekma uh. **13** Tusruktu nga tuh arulana fosrnga, mweyen nga yuruwos meet, tuh kowos in akinsewowyeyuk pacl luo. tia ku in konalak Titus, mwet wiasr in orekma uh. Ke ma inge nga wilkas nu sin mwet we, ac som nu Macedonia. **14** A kut in sang kulo nu sin God! Tuh ke kut ma sefanna yurin Christ, God El kol kut in kutangla pacl nukewa. Ac El orekma kin kut in oru tuh etauk ke Christ in fahsreluk nu yen nukewa oana sie foul na keng. **15** Tuh kut oana sie mwe kisa keng fohlo, ma Christ el kisakin nu sin God, ac fohlo se inge fahsreluk nu inmasrlolos su fahsre ke inkanek in moul, oayapa nu inmasrlolos su fahsre ke inku in tuhlac. **16** Tuh nu selos su ac tuhlac, ma inge

oana foulin ma misa su mwe uniya; a nu selos su ac moulia, ma inge sie foul keng ma ase moul. Na su ac fal in oru orekma ouinge uh? **17** Kut tia oana mwet pupsis saya, su orekma ke kas lun God oana ma lusronten ma elos kukakin; a ke sripen God El supweikut, kut fahk ma na pwaye ye mutual, oana mwet kulansap lun Christ.

3 Ya kut sifilpa konkin kacsr sifacna ke kut kaskas ouinge? Ya kut oana mwet saya ma enenu leta in tukakin kut nu suwos, ku leta in tukakin kut suwos me? **2** Kowos sifacna pa leta lasr ma simla insias, tuh mwet nukewa in riti ac kalem kac. **3** Kut etu lah Christ sifacna pa simusla leta se inge ac kut tafwela. Simla, tia ke ink, a ke Ngun lun God moul; tia fin eot, a ke insien mwet. **4** Kut fahk ouinge mweyen ke sripen Christ, yohk lulalfongi lasr ke God. **5** Wangin kutena ma yorosr ma oru tuh kut in fahk mu kut fal in oru orekma se inge. Kutena ku ma oasr yorosr ma sin God me. **6** El pa ase ku nu ses in kulansupu sie wuleang susu, su tia orekla oana ma sap simla uh, a ma ke Ngun. Tuh ma sap ma simla uh use misa, a Ngun ase moul. **7** Kais sie leta ke Ma Sap tuh tafteyuk ke eot, ac wolana lun God sikme ke pacl se orekla ah. Saromrom ke mutual Moses finne fahsr in efla, a srakna yohk kuiya pwanang mwet Israel koflana ngetang suilya. Wolana ke Ma Sap uh (su pwanang in oasr misa) fin ouinge, **8** fuka yokiyen wolana su tuku ke orekma lun Ngun! **9** Oasr wolana ke oakwuk se ma pwanang mwet uh lisuykla, na ac fuka yokiyen wolana ke oakwuk se su pwanang mwet uh moliyukla! **10** Ke sripen arulana yohk kalem lun wolana se inge, kut ku in fahk mu wolana se meet ah wanginla wolana kac. **11** Fin pwaye lah oasr wolana ke ma su tuh oan ke kitin pacl, ac fuka lupan yokiyen wolana ke ma su ac oan ma pahtpat! **12** Ke sripen oasr finsrak se inge yorosr, kut arulana pulaik. **13** Kut tia oana Moses, su tuh sang ipin nuknuk se in afinya mutual tuh mwet Israel in tia liye ke saromrom sac efla ac wanginla. **14** Aok pwaye lah nunak lalos kauli; ac nwe misenge nuknuklos srakna afyuf ke elos riti book lun wuleang matu. Mwe afyuf se inge ac fah tia itukla nwe ke pacl se sie mwet el kupasryang nu sin Christ. **15** Finne misenge, ke pacl elos riti Ma Sap lal Moses, mwe afyuf sac srakna lisringya nunak lalos. **16** Tusruktu ac ku in itukla, oana ke Ma Simusla uh fahk kac Moses: "Ma se ma afinya mutual itukla ke pacl el forang nu sin Leum." **17** "Leum" se ma srumunyuk in verse se inge pa Ngun, ac yen Ngun lun Leum oasr we, oasr sukosok we. **18** Ouinge kut nukewa tolyukyak ke wolana lun Leum, ac kalmelik nu saya ke wangin ma afinyen mutasr. Wolana se inge, su ma sin Leum, aok Ngun, pa ikilkutla nu ke lumahl sifacna, ac yokoyekelik in pacl nukewa.

4 Ke sripen pakoten lun God, El ase orekma se inge kunas, ouinge kut tia fuhleak. **2** Kut sisla orekma lukma ac mwe mwekin nukewa; kut tiana orekma in kiapu

mwet, kut tia pac aktafongye kas lun God. Ke kalem lulap lun ma pwaye, kut moul ye mutun God ac strike in fahkkyak tuh mwet nukewa in etekut ac lulalfongi kut. **3** Tuh Wosasu se su kut fahkak fin wikla, el wikla na nu selos su tuhlac. **4** Elos tia lulalfongi, mweyen god koluk lun facl se inge el aklohsrye nunak lalos. El kosrala tuh elos in tia liye kalem se ma srelosi — kalem se ma tuku liki Pweng Wo ke wolana lun Christ, su oapanan luman God. (aiōn g165) **5** Tuh kut tia fahkak kacsr sifacna; a kut fahkak ke Jesus Christ lah el Leum, ac kut fahkak lah kut mwet kulansap lowos inen Jesus. **6** God se na su tuh fahk, "Lela kalem in tolak in lohsr uh!" pa God se su oru kalem lal in tolak insias, in akkalemye nu sesr lah wolana lal pa kalem ke mutun Jesus Christ. **7** Tusruktu kut, su ma saok lun Ngun uh oasr yorosr, kut oana ahlu orekla ke fohk kle, tuh in kalem lah ku fulatlanma ma lun God, ac tia ma lasr. **8** Pacl pupsis akkeokyeyuk kut, tusruktu kut tiana kunausyukla; kutu pacl uh kut alolo, tusruktu kut tiana fuhleak; **9** kalyeiyuk kut, a kut tiana mukaimtalla; ac finne anwuk kut, kut tia misa. **10** Pacl nukewa kut pulakin misa lun Jesus in manosr, tuh mwet uh fah ku pac in liye moul lal in kut. **11** In moul lasr nufon kut apkuran in misa ke sripen Jesus, tuh moul lal in ku in liyeyuk in manosr. **12** Kalmeya pa, misa pa orekma in kut, a moul pa orekma in kowos. **13** Ma Simusla uh fahk, "Nga lulalfongi, na pa nga kaskas." Kain in lulalfongi sacna oasr yorosr, pa oru kut kaskas. **14** Kut etu lah God, su akmoulyauk Leum Jesus, El ac fah oayapa akmoulyukyak yurin Jesus, ac eis kut nukewa, wi kowos, nu ye mutual. **15** Ma inge nukewa orek keiwo; ac ke ac puseni mwet su eis kulang lun God, ac fah oayapa puseni pre in sang kulo lalos, nu ke wolana lun God. **16** Ke sripa inge nunak lasr uh tiana munasla. Manosr finne mutawauk in munasla, a moul in ngnun lasr uh aksasuyeyuk len nu ke len. **17** Ac mwe lokoalok srisrik ma kut keok kac inge, su ma nu ke kitin pacl na, ac fah pwanma wolana lulap ac kawil, su yohk liki na mwe lokoalok nu sesr uh. (aiōnios g166) **18** Tuh kut tiana lohang nu ke ma kut ku in liye, a nu ke ma su kut tia ku in liye. Ma ku in liyeyuk uh sukawil, a ma tia ku in liyeyuk uh pa kawil uh. (aiōnios g166)

5 Tuh kut etu lah ke manosr fin faclu ac fah musalla, su oana sie lohm nuknuk, oasr lohm sesr inkusrao su tia musa ke poum mwet a musaiyukla sin God, ac lohm se inge fah oan ma pahtpat. (aiōnios g166) **2** Ac inge kut sasao ke sripen kut arulana ke utyak nu in lohm sesr inkusrao. **3** Na ke kut ac muta loac, oana kut in nuknukyang kac ac kut tila koflufol. **4** Ke kut muta in lohm nuknuk sesr faclu, kut sasao ke ma upa su toankuti; tia mweyen kut lungse sisla mano lasr fin faclu, a mweyen kut kena taris eis mano lasr inkusrao, tuh ma su moul in kutangla misa. **5** God pa akoekutla nu ke ekla se inge, ac El ase nu sesr Ngun lal in mwe apkwayei ke ma nukewa su El akoela nu sesr. **6** Ouinge kut arulana

pulaik in paci nukewa. Kut etu lah lusen na paci kut oasr upa, ac mwe keok, tuh in kalem lah kut mwet kulansap in mano lasr fin faclu, kut srakna loesla nu ke lohm sin lun God. 5 Anwuk kut, kapiri kut, mwet uh wonak lain Leum. 7 Tuh kut moul ke ma kut lulalfongi, tia ke ma kut; akkemkatuyeyuk kut, ac wangin paci in motul ku kut liye. 8 Nga sifilpa fahk, kut arulana pulaik ac kena mongo. 6 Kut sifacna fahkkutyak lah kut mwet kulansap yohk in fahsr liki mano lasr faclu ac som nu yen sesr lun God ke moul nasnas lasr, ke etauk, ke mongfisrasr, yurin Leum. 9 Tusruktu ma se ma yohk sripa oemeet uh ke kulang — oayapa ke Ngun Mutual, ke lungse pwaye pa kut kena akinsewoyoyal, finne in acn sesr inge, ku lasr, 7 ke fahkak lasr ke ma pwaye, ac ke ku lun God. in kusrao. 10 Tuh kut nukewa fah tu ye mutun Christ Suwoswos pa mwe mweun lasr, in lain ma koluk ac in inunkeyuk sel. Kais sie sesr fah eis molin orekma loangekut. 8 Aklfulatoryuk ac oayapa aklusrontenyeyuk lal ke el moul in mano, fal nu ke ma nukewa el oru, kut; akkolukyeyuk ac kaksakinyuk pac kut. Orek kut oana finne wo ku koluk. 11 Kut etu lah mea kalmen sangeng mwet kikiap, sruk kut kaskas na pwaye; 9 oana kut in sin Leum, ouinge kut srike in pwanma mwet ngia. God mwet nikinyuk, sruk mwet nukewa etekut; oana kut in El etu ma nukewa kacs, ac nga finsrak mu nunak na mwet misa, a kut moul na, oana ke kowos liye. Finne pwaye lowos in arulana eteyu pac. 12 Kut tia srike in sifil kalyeyuk kut, a kut tiana anwuki; 10 ne aksupwaryeyuk yukin kut sifacna nu suwos; a kut srike in asot sie sripa kut, a kut insewoyo paci nukewa; oana kut in sukarsup, wo ma kowos ac ku in konkin kacs, tuh kowos fah ku in sruk kut akkasrupye mwet puspis; oana in wangin ma topkolos su konkin ke lumah lun mwet se, ac tia ke elahl. lasr, a pwayeiya uh ma nukewa oasr yorosr. 11 Mwet 13 Ya pwaye mwet uh fahk mu kut wel? Fin pwaye, kut kawuk saak in Corinth! Kut fahk ma na pwaye nu suwos; wel nu sin God. A kut fin etekut na, ma ke sripowos. 14 Inge, lungse lun Christ pa leum facs, ke kut akilen lah sie mwet el misa ke mwet nukewa, su kalmac pa 13 Inge nga kaskas nu suwos oana kowos in ma na mwet nukewa wi ipeis ke misa la. 15 El misa ke mwet nutik: kowos in oayapa lungse kut ke insiowos nufon. nukewa, tuh elos su moul fah tia moul nu selos sifacna, 14 Kowos in tia kupasryang nu sin mwet tia lulalfongi a nu sel su misa ac akmouleyukyak kaclos. 16 Ke ma ke orekma lowos, mweyen tiana ku. Ma suwohs ac ma inge, kut tia sifilpa nunku ke kutena mwet fal nu ke liye koluk ac akasrui fuka? Kalem ac lohrs ac tukeni fuka? lun mwet uh. Meet, kut tuh nunku kacl Christ fal nu ke 15 Ya Christ ac Devil ku in insese ke kutena ma? Mea liye lun mwet uh, a inge kut tia sifilpa oru. 17 Ke sie mwet lulalfongi se ac mwet selulalfongi se oana sie kac matu wanginla, ac ma sasu tuku. 18 Ma inge nukewa 15 Ya Christ ac Devil ku in insese ke kutena ma? Mea Pweng ma kut sulkakin uh pa inge: God El oru tuh mwet nutik: kowos in oayapa lungse kut ke insiowos nufon. nukewa in mwet kawuk la ke Christ. God El tia oakla 16 Ya Tempul lun God ac ma sruloala lun mwet God El sifacna fahk, "Nga fah oru lohm sik yurin mwet nu ke mwet kawuk la, ac El ase nu sesr kunokon se luk Ac muta inmasrlilos; Nga fah God lalos, Ac elos fah inge, in oru tuh mwet ngia in mwet kawuk pac la. 19 mwet luk." 17 Ouinge Leum God El fahk, "Kowos fah kahlya kutena ma su fohfkof, Na nga fah insewoyo in ma koluk lalos, ac El akkalemye nu sesr ouiya se ma eis kowos. 18 Nga ac fah papa tomomos, Ac kowos ac El oru tuh elos in mwet kawuk la. 20 Ke ma inge, kut fah wen ac acn nutik, Leum God Kulana El fahk."

6 Kut, su wi God in oru orekma la, kut kwafe suwos tuh kowos in tia pilesru kulang lun God su kowos eis tari. 2 Lohng ma God El fahk, "Ke sun paci fal in fahkak kulang luk nu sum, Nga tuh porongekom; Ke len in molela tuku, Nga tuh kasrekom." Kowos porongo! Pa inge paci wo in eis kulang lun God; misenge pa len in eis molela! 3 Kut tia lungse kutena mwet in pangon mu oasr ma sutuu ke orekma lasr, ke ma inge kut srike in tia oru mwe tukulkul nu sin kutena mwet. 4 A in ma nukewa kut oru, kut mongfisrasr in muteng ke mwe lokoalok, ma

7 Mwet kawuk soak luk, wulela inge nukewa ma nu sesr. Ke ma inge, lela kut in sifacna aknasnasye kut liki ma nukewa su ac akfohfkofye manosr ku ngunasr, ac lela kut in arulana mutual ke kut moul in aklfulatorye God. 2 Lela kowos in inse pwaye nu sesr. Wangin mwet kut orekma sulaf nu se; wangin mwet kut akkolukyela, wangin mwet kut kiapwela. 3 Nga tia fahk ma inge in aktosrye kowos; tuh oana ke nga fahk tari, kowos arulana saak sesr, ouinge insese lasr uh ac oanna, kut finne moul ku misa. 4 Nga arulana lulalfongi kowos; nga arulana yukin kowos! In mwe ongoiya nu sesr nukewa nga srakna sessesla ke pulaik; nga tingtingi ke engan. 5 Finne tukun kut sun tari acn Macedonia, wangin paci in mongla lasr. Oasr lokoalok yen nukewa — oasr amei sin mwet saya nu sesr, ac oasr sangeng insiars. 6 Tusruktu God, su akkeye mwet su sun ongoiya, El akkeye kut ke tuku lai Titus. 7 Tia tuku lai mukena pa apkwaryekutyak, a el srumun luman akku lowos nu sel. El fahkak nu sesr

lupan kena lowos in liyeyu, lusan pakomuta lowos, lusan lun Leum lasr Jesus Christ, el ne arulana kasrup a el akola lowos in kasreuy; na ke sripa inge engan luk uh sifacna aksukasrupyal tuh kowos in ku in kasrupi. **10** Pa arulana yokelik. **8** Tuh leta luk ah finne aktoasrye kowos, inge nunak luk ke ma se inge: ac wo kowos in aksafyela nga tia auli lah nga simusla. Nga lukun pakomuta ke inge ma kowos tuh mutawauk oru ke yac tari ah. Kowos nga liye lah leta sac oru kowos oela ke kitin pacl. **9** pa sramtauk ouiya se inge, ac tia ma inge mukena a Tusruklu inge nga engan — tia mwewen nga oru kowos kowos tuh arulana engan in oru. **11** Ke ma inge, kowos asor, a mwewen asor lowos tuh oru kowos auliyak. Asor in oru na nwe ke na kowos aksafyela! Kowos in moniyuk in oru na nwe ke na kowos aksafyela! Kowos in moniyuk in lumahla, kut tia akkolukye kowos kac. **10** Tuh asor su God El in aksafyela oana ke kowos tuh moniyuk in lumahla, orekmakin uh pa oru ekla lun nunak, su ac kolla mwet ac oru ke ma oasr yuruwos. **12** Kowos fin inse akola in orekmakin uh pa oru ekla lun nunak, su ac kolla mwet sang, God El ac engan eis mwe sang lowos, fal nu nu ke molela — ac wangin auli ke ma inge! A asor lun ke ma oasr yuruwos in sang, ac tia ke ma su wangin faclu ac kolla mwet nu ke misa. **11** Liye ma God El oru yuruwos. **13** Nga tia fahk mu in fisrasr nu sin mwet saya ke asor se lowos inge: pa oru kowos arulana moniyukla, ac in toasr nu suwos, **14** a ke sripen oasr suna yuruwos ac oru kowos kena akpwayeri lah wangin mwatuwos! ke pac se inge, ac fal na kowos in kasrelas su muta in Inge kowos koase ma koluk, yohk lohang lowos, ac enenu. Na tok, pacl kowos enenu ac mau oasr suna kena lowos, ac insianaung, ac kowos akola na in kai ma yorolos, na elos fah kasrekowos. In ouiya se inge kowos koluk! In ma inge nukewa kowos akkalemye lah wangin nukewa akasru oana sie. **15** Oana Ma Simusla uh fahk: ma sulaf lowos. **12** Ke ma inge, nga ne simusla leta “El su sifani yohk, wangin ma lula yorol; ac el su sifani sac, tia ma ke sripen mwet se ma orala ma koluk, ku srik, wangin enenu lal.” **16** Kut kulo nu sin God lah El mwet se ma akkolukyeyuk. A ngaluhukutuuh nukewa oru oru tuh Titus elan kena kasrekowos oana kut! **17** Ke in kalem suwos, ye mutun God, lusan nunak pwaye kut tuh siyuk elan kasru enenu lasr, el insese nu kac, lowos nu sesr. **13** Sripa inge nukewa oru kut arulana tusruklu ke sripen lungse yohk lal el sifacna sulela elan kui. Tia akkeyeyuk kut mukena, a Titus el akpwarye kut fahsrot in kasre kowos. **18** Ac kut oayapa supwaot, welul ke engan lal ke sripen kasru su kowos nukewa tuh oru Titus, sie mwet wiasr su arulana lulalfongiyuk in church ac akpwaryal kac! **14** Nga tuh yukin kowos nu sel, ac nukewa ke sripen orekma lal in fahkak Pweng Wo. **19** kowos akpwayerela konkin luk keiwo. Kas lasr pwaye Sayen ma ingan, el sulosolla ac srsrniguki in church nu suwos pacl nukewa, ac in lumah sacna, konkin lasr puspis in wi kut fufahsryesr ke kut us mwe lung inge, su keiwo. nu sel Titus ah akpwayeriyukla. **15** Ke ma inge, ma nu ke wolana lun Leum, ac mwe akkalemye lah kut lungse lal nu suwos uh yokyokelik ke el esam luman akola lowos nukewa in akos mwe lutu lal, ac ke kowos lungse kasru. **20** Kut arulana karinganang tuh in wangin eisal nu yuruwos ke akfulat na yohk. **16** Yohk engan luk kas in akkoluk lun mwet ke luman usyen mwe sang yohk lowos inge sesr. **21** Kut kena oru ma suwohs, tia ye mutun Leum God mukena, a oayapa ye mutun mwet uh. **22** Ke ma inge kut supwaot sie mwet wiasr in welulos. Kut srikal pacl pus ac kut konauk lah el kena kasru pacl nukewa. Ac inge, ke oasr lulalfongi yohk lal keiwo, el akola tari elan akyoyke orekma in kasru lal. **23** Ac funu kacl Titus, el mwet wiyu orekma in kasrekowos. Ac ke mwet wiasr saya su ac welul fahsrot, elos aol kais sie church in fahkak wolana nu sin Christ. **24** Akkalemye lungse lowos nu selos, tuh church nukewa fah akpwayeri, ac etu lah pwaye sesr in konkin keiwo.

8 Mwet lili ac lulu, kut kena kowos in etu ma orekla in church nukewa in acn Macedonia ke sripen lungkulang lun God nu selos. **2** Srikeyuk elos ke mwe lokoalok ac mwe keok puspis. Ne ouinge, engan lalos arulana yohk, pwanaang mwe sang lalos wi pac yohk, elos finne arulana sukasrup. **3** Nga ku in fahk pwaye nu suwos lah elos sang ke kuiyalos nufon, ac yohk liki pac. Ke engan lalos sifacna, **4** elos siyuk ac kwafe sesr in oasr kasru lalos nu sin mwet lun God in Judea. **5** Ma elos oru inge alukeluk mwe finsrak lasr nu kac! Meet, elos eisalosyang sifacna nu sin Leum; ac toko, elos eisalosme pac nu sesr, fal nu ke lungse lun God. **6** Ke ma inge kut kwafel Titus, su sramtauk orekma oa se inge inmasrlowos, elan tafwelana ac kasrekowos in aksafyela. **7** Kowos arulana kasrup in ouiya nukewa ma oasr yuruwos: in lulalfongi, in pah in sramsram, ac in etauk; oayapa ke kowos akola in kasru, ac ke lungse lowos nu sesr. Ke ma inge kut lungse kowos in oayapa etaten in orekma oa se inge. **8** Nga tia oakoya ma sap nu suwos. Tusruklu ke nga fahkak lusan moniyuk lun mwet lulalfongi saya in kasru, nga srike in konauk lusan lungse pwaye lowos uh. **9** Kowos etu lah ke sripen lungkulang

9 Nga tia enenu in sim nu suwos ke mwe kasru ma supweuyuk nu sin mwet lun God in Judea. **2** Nga etu lah kowos engan in kasru, ac nga konkin nu sin mwet Macedonia yohk keiwo. Nga fahk, “Mwet wiasr in Achaia elos nuna akola in kasru oe ke yac tari ah.” Pwar in kasru lowos inge purakak mwet puspis selos. **3** Na pa nga supu mwet wiasr inge. Kowos in akola mwe kasru lowos, oana ngaluhukutuuh nukewa oru oru tuh Titus, sie mwet wiasr su arulana lulalfongi ma kowos fahk liki — ke sripen kut tuh arulana lulalfongi ma kowos fahk uh! **5** Ke ma inge nga nunku mu ac wo nga in supwaot

mwet wiasr inge in fahsrot nu yuruwos meet likiyu, tuh tia lungse kowos in nunku mu nga srike in aksangengye mwe lung ma kowos wulela kac in ku in akoeyukla meet. kowos ke leta luk uh. 10 Oasr mwet ac fahk, "Leta Na fin akola meet liki nga sun kowos, ac fah akkalemye lal Paul uh upa ac ku, tusruktu pacl el muta yorosr, el lah kowos sang ke lungse lowos sifacna, ac tia mweyen munas ac kas lal uh wangin sripa!" 11 Kain mwet se sapkinyuk nu suwos. 6 Esam lah mwet se su yukwiya fita pus ac ingan enenu in kalem kac lah wangin ekla inmasrlon fita pu ac fah kosrani ma pu; ac el su yukwiya fita pus ac ma kut simus ke leta lasr ke pacl kut muta loesla, ac fah kosrani ma pus. 7 Ke ma inge, kais sie mwet in sang fal nu ke ma el sifacna sulela, tia ke inse toasr ku ke sripen sapkinyuk; tuh God El lungse el su insewovo in sang. 8 Ac God El ku in sot mwe insewovo nu suwos yohk liki ma kowos enenu, tuh pacl nukewa in fas ma yuruwos nu ke enenu lowos sifacna, ac oayapa in fal nu ke orekma wo nukewa saya. 9 Oana ke Ma Simusla uh fahk, "El sang yohk nu sin mwet enenu; Kulang lal oan ma pahtpat." (aiōn g165) 10 Ac God, su asang fita nu sin mwet yukwiya, ac mwe mongo nu sin mwet uh, El fah oayapa asot nu suwos fita nukewa su kowos enenu, ac El fah akkapye fita inge tuh in fokkakin sie kosrani lulap ke sripen kulang lulap lowos. 11 El fah akkasrupye kowos in ouiya nukewa tuh kowos fah ku in sang in yohk, ac mwet puspis fah sang kulo nu sin God ke mwe sang lowos su elos eis sesr. 12 Tuh orekma in kasru se inge su kowos oru, tia mwe afkalye enenu lun mwet lun God in mukena, a ac oayapa oru tuh mwet puspis saya in sang kulo lulap nu sin God. 13 Ke sripen orekma lowos inge akkalemye lupan inse pwaye lowos nu ke Wosasu lun Christ, su kowos lulalfongi, ouinge mwet puspis ac fah kakasakin God kac, oayapa ke mwe sang yohk lowos nu selos ac nu sin mwet pac saya. 14 Ouinge, ke lungse yohk lalos nu suwos elos fah pre keiwoes ke sripen kulang yoklana su God El akinsewowyoye kowos kac. 15 Kulo nu sin God ke mwe kite lal su yohk liki in fahk!

10 Nga Paul, kwafe nu suwos ke nunak luk sifacna — nga, su kutu mwet uh fahk mu nga filpap ac tupwek ke pacl nga wi kowos, a nga kaskas upa ke nga muta loes liki kowos. Ke pusingel ac kulang lun Christ nga kwafe suwos 2 in tia oru tuh nga in kaskas upa ke pacl nga ac tuku; tuh nga etu na pwaye lah nga ku in kaskas upa nu selos su fahk mu kut orekma ke ouiya lun faclu. 3 Pwaye lah kut mouf fin faclu, tusruktu kut tia mweun ke lumah lun faclu. 4 Kufwen mweun ma kut orekmakin in mweun lasr tia kufwen mweun lun faclu, a kufwen mwe mweun kulana lun God, ma kut orekmakin in kunausla pot ku lun mwet mweun. Kut kunausla kas in akukuin kikiap; 5 kut kunausla nunak fulat nukewa su kosrala mwet in etu ke God. Kut kutongya nunak nukewa lun mwet uh, ac oru elos in akos Christ. 6 Ac tukun kowos akpwayeye inse pwaye lowos, kut ac fah akola in kai kutena mwet su seakos. 7 Kowos liye na likin ma uh. Ya oasr sie mwet inmasrlowos su nunku mu el ma lun Christ? Lela elan sifacna tonel, mweyen kut ma lun Christ oapania el. 8 Tuh nga tia mwekin, nga finne konkin yokla ke ku se ma Leum El ase nu sesr — ku se inge ma in musaikowosyak, ac tia in kunauskowosla. 9 Nga

tia lungse kowos in nunku mu nga srike in aksangengye kowos ke leta luk uh. 10 Oasr mwet ac fahk, "Leta Na fin akola meet liki nga sun kowos, ac fah akkalemye lal Paul uh upa ac ku, tusruktu pacl el muta yorosr, el lah kowos sang ke lungse lowos sifacna, ac tia mweyen munas ac kas lal uh wangin sripa!" 11 Kain mwet se sapkinyuk nu suwos. 6 Esam lah mwet se su yukwiya fita pus ac ingan enenu in kalem kac lah wangin ekla inmasrlon fita pu ac fah kosrani ma pu; ac el su yukwiya fita pus ac ma kut simus ke leta lasr ke pacl kut muta loesla, ac fah kosrani ma pus. 7 Ke ma inge, kais sie mwet in sang fal nu ke ma el sifacna sulela, tia ke inse toasr ku ke sripen sapkinyuk; tuh God El lungse el su insewovo in sang. 8 Ac God El ku in sot mwe insewovo nu suwos yohk liki ma kowos enenu, tuh pacl nukewa in fas ma yuruwos nu ke enenu lowos sifacna, ac oayapa in fal nu ke orekma wo nukewa saya. 9 Oana ke Ma Simusla uh fahk, "El sang yohk nu sin mwet enenu; Kulang lal oan ma pahtpat." (aiōn g165) 10 Ac God, su asang fita nu sin mwet yukwiya, ac mwe mongo nu sin mwet uh, El fah oayapa asot nu suwos fita nukewa su kowos enenu, ac El fah akkapye fita inge tuh in fokkakin sie kosrani lulap ke sripen kulang lulap lowos. 11 El fah akkasrupye kowos in ouiya nukewa tuh kowos fah ku in sang in yohk, ac mwet puspis fah sang kulo nu sin God ke mwe sang lowos su elos eis sesr. 12 Tuh orekma in kasru se inge su kowos oru, tia mwe afkalye enenu lun mwet lun God in mukena, a ac oayapa oru tuh mwet puspis saya in sang kulo lulap nu sin God. 13 Ke sripen orekma lowos inge akkalemye lupan inse pwaye lowos nu ke Wosasu lun Christ, su kowos lulalfongi, ouinge mwet puspis ac fah kakasakin God kac, oayapa ke mwe sang yohk lowos nu selos ac nu sin mwet pac saya. 14 Ouinge, ke lungse yohk lalos nu suwos elos fah pre keiwoes ke sripen kulang yoklana su God El akinsewowyoye kowos kac. 15 Kulo nu sin God ke mwe kite lal su yohk liki in fahk!

11 Nga ke kowos in nunak munas nu sik ke ma nga ac fahk uh, fin tuh oana luman kas lun mwet laffon se. Aok, mongfisrasr nu sik! 2 Nga lemtai kowos, oana God El lemtai kowos. Kowos oana sie mutan nasnas su soenna payuk, su nga wulela kac mu elan payuk sin mukul sefanna, pa Christ. 3 Nga sensen tuh nunak lowos an ac ku in aktafongeyukla, na kowos ac fuhleak moniyuk ac inse pwaye lowos nu sin Christ, oana ke tuh kiapweyukla Eve sin serpent kutasrik soko ah. 4 Mweyen kowos lela tuh kutena mwet in tuku nu yuruwos ac luti ke sie pacna Jesus sayen el su kut luti kowos kac; ac kowos eis sie ngun ac sie wosasu su arulana sie liki Ngun se ac Wosasu se su kowos eis sesr! 5 Nga tia nunku mu nga sriklukelos su oru mu elos "mwet sap fulat" lowos! 6 Sahp nga mwet supah in kaskas se, tusruktu yohk etu luk. Kut akkalemye ma inge nu suwos pacl nukewa ac in ouiya nukewa. 7 Nga tiana siyuk kowos in moli nu sik ke nga fahkak Pweng Wo lun God nu suwos. Nga sifacna akpusiselyeu tuh kowos in akfulatyeyuk. Ya sutuela ma nga oru? 8 Ke pacl nga orekma inmasrlowos, churchaya pa moli orekma luk. Oana ngan pisre mani lalos, tuh nga in ku in kasrekowos. 9 Ac in pacl se nga tuh muta yuruwos, nga tiana akkwacoye kowos ke kutena mwe enenu luk. Mwet wiasr in lulalfongi su tuku Macedonia me use ma nukewa nga enenu. Oana in pacl somla, ac fah ouinge pac in

pac fahsru: nga fah tiana akelyaye kowos! **10** Oana ke ma pwaye lun Christ oan in nga, nga wuleang mu konkin se luk inge ac tiana tulokinyuki in acn Achaia nufon. **11** Ya nga fahk ma inge mweyen nga tia lungse kowos? God El etu lah nga lungse kowos! **12** Nga ac fah oru oana ma nga muta oru uh, tuh "mwet sap fulat" ingan in tia ku in konkin ac srumun mu ouiyen orekma lalos oapanma kut oru. **13** Mwet ingan tia mwet sap pwaye — elos mwet sap sutuu, su kikiap ke orekma lalos, ac elos kiapu mwet in nunku mu elos mwet sap lun Christ. **14** Ma inge tia mwe lut nu sesr! Finne Satan sifacna, el ku pac in ekulla lumahal elan oana sie lipufan lun kalem! **15** Ouinge tiana ma upa se mwet kulansap lun Satan in sifacna ekulla lumahlos in oana mwet kulansap lun suwoswos. Saflaiyalos elos ac fah eis kai fal nu ke orekma lalos. **16** Nga sifilpa fahk: wangin mwet in nunku mu nga lalfon. Tusrukutu kowos fin nunku ouinge, tari eisyu oana sie mwet lalfon, tuh nga fah ku in wi pac konkin kutu srisrik. **17** Aok, ma nga fahk inge tia ma sin Leum. Ke nga kaskas in konkin ouinge, nga kaskas oana sie mwet lalfon. **18** Tusrukutu ke sripen pus na mwet su konkin ke ouiya lun faclu, nga fah oru oapanma. **19** Lalmwetmet yohk lowos ingan, oru kowos ku in muteng mwet lalfon uh! **20** Kowos muteng kutena mwet su akkohsye kowos, ku aklalfonye kowos, ku kiapwekowos, ku pilesrekowos, ku sringil motowos. **21** Mwe mwekiin nu sik in fahkak lah ke sripen tupwek luk nga tiana oru lumah ingan nu suwos! Tusrukutu kutena mwet fin pulaik in konkin ke kutu ma, nga fah wi pac konkin. (Inge nga kaskas oana mwet lalfon.) **22** Ya elos mwet Hebrew? Nga pac. Ya elos mwet Israel? Nga pac. Ya elos filin tulik natul Abraham? Nga pac. **23** Ya elos mwet kulansap lun Christ? Nga finne kaskas oana sie mwet lalfon, a moul in kulansap luk wo lukelos! Nga orekma upa lukelos, nga kapir in presin pacl pus lukelos, stringsring nga pacl pus lukelos, ac pus na pacl nga apkuran in misa lukelos. **24** Oasr pacl limekosr mwet Jew elos sringilyu-kais sie pacl inge oasr stringsring tolngoul eu. **25** Pacl tolu puopo nga ke sak sin mwet Rome; ac pacl se tatngal nga ke eot. Pacl tolu nga wi oak musalla meoa, ac sie pacl ah nga muta in kof len se ac fong se. **26** Pus pacl nga sun fosrnge in fufahsryesr luk: ke sronot, ke mwet pisrapasr sulallal, sin mwet Jew wiuk, oayapa mwet sayen mwet Jew. Oasr pacl nga sun fosrnge in siti uh, ac yen loesta liki siti uh, fin meoa, ac sin mwet su tia mwet Christian pwaye. **27** Oasr orekma na upa ac toasr luk; pus pacl nga tia motul; oasr pacl nga masrinsral ac malu; pus na pacl tia fal mwe mongo, nuknuk ac nien muta luk. **28** Nga ac tia takin ma saya, a len nukewa nga keok ke nunkeyen church nukewa. **29** Ke pacl sie mwet el munas, na nga pula pac munas; ke pacl sie mwet el aktukulkulye sie pac in oru ma koluk, nga kasrusrak ac arulana toasr kac. **30** Nga fin ac konkin, nga ac konkin ke ma su akkalemye munas luk. **31** God ac Papa tumun

Leum Jesus El etu lah nga tia kikiap. Fal in kaksakinyuk Inel nwe tok ma pahtpat! (**aiōn g165**) **32** Ke nga muta Damascus, mwet se ma governor ke pacl lai Tokosra Aretas el filiya mwet topang ke mutunpot lun siti uh, in srukoysi. **33** Tusrukutu kwiyukla nga ke sie fotoh ke sie winto sisken pot sac, ac nga kaingla lukel.

12 Nga enenu na in konkin, finne ac wangin sripa.

Tusrukutu inge nga ac kaskas ke aruruma ac kutu pac ma saya ma Leum el akkalemye nu sik. **2** Nga etu sie mwet Christian su utukyak nu yen fulatlana inkusrao ke yac singoul akosr somla. (Nga tia etu lah utukyak el in manol ku ngunal mukena — God mukena pa etu.) **3** Ac nga etu lah mwet se inge utukyak nu in Paradise (nga tia pac etu lah ma se inge sokyak na pwaye ku aruruma se na — God mukena etu), **4** ac el lohng kutu ma we su el tia ku in aketaya, ma su tia fal mwet uh in sramsrakmin. **5** Na nga fah konkin ke mwet sac — a nga fah tia konkin keik sifacna, sayen ma su fahkak munas luk. **6** Nga fin ke konkin nga tia sie mwet lalfon, mweyen nga ac kaskas ke ma pwaye. Tusrukutu nga fah tia konkin, mweyen nga tia lungse kutena mwet in akfulatleyu in nunak lal yohk liki ma el sifacna liye nga oru, ac lohng nga fahk. **7** Tusrukutu in taranyu in tia fulatak nunak luk ke sripen ma wolana puspis su nga tuh liye, ituku nu in monuk sie mwe munas na akkeok, su oana in sie ma supweyuk sel Satan in fiskiyu ac sikulyu ngan tia inse fulat. **8** Pacl tolu nga pre nu sin Leum Jesus ke ma se inge, ac siyuk sel elan eisla likiyu. **9** Ac El fahk nu sik: "Pwayena ma kom enenu pa kulang luk, tuh ku luk uh arulana yohk ke pacl kom munas." Ke ma inge, nga arulana engan in konkin ke munas luk, tuh ku lun Christ in oan in nga. **10** Nga engankin mwe munas, kas in akkoluk, ma upa, mwe kalya, ac mwe keok ke sripen Christ. Tuh ke nga munas, pa inge pacl nga ku. **11** Nga kaskas oana sie mwet lalfon — tusrukutu kowos pa oru in ouinge uh. Kowos pa fal in akkalemye lulafongi lowos keik. Tuh nga finne mwet pilasr, nga tia srik liki "mwet sap fulat" lowos ingan. **12** Mwenmen oayapa mwe akul puspis orek immasrlowos in akpwayeri lah nga sie mwet sap, ac nga muteng in oru ma inge. **13** Ya oasr ma orek nu suwos koluk liki church ngia? Ma sefanna, nga tuh tia ngusr mani suwos. Kwal, nga siyuk kowos in nunak munas nu sik ke tafongla se inge. **14** Pa inge pacl se aktolu ma nga akoo in fahsrot nu yuruwos — ac nga fah tia oru kutena ma in akkwacoye kowos. Kowos pa nga enenu, tia mani lowos an. Nuna fal tulik uh in tia fosrngekina papa tumalos ac nina kialos, a papa ac nina in fosrngekina tulik natulos. **15** Nga fah engan in sot ma nukewa ma oasr yuruk, oayapa moul luk sifacna, tuh nga in kasrekowos. Ya kowos ac fah aksrikyela lungse lowos nu sik ke lungse luk nu suwos arulana yohk? **16** Nga mu kowos ac insese nu sik lah nga tiana akkwacoye kowos. Tusrukutu sahp ac oasr

mwet ac fahk mu nga aklalfonye kowos, ac sruokkowosi **12** Paing sie sin sie ke lungse pwaye. **13** Mwet lun God ke kas kikiap. **17** Fuka? Ya oasr mwet ma nga supwaot nukewa supwaot lung lalos nu suwos. **14** Lungkulang nu yuruwos tuh aklalfonye kowos? **18** Nga kwafel Titus lun Leum Jesus Christ, lungse lun God, ac sie sin sie lun elan fahsrot, ac nga supwaot pac sie mwet lulalfongi Ngun Mutual in wi kowos nukewa.

wiasr in welul. Ya kowos ku in fahk mu Titus el aklalfonye kowos? Ya nga Titus tia nunak sefanna ac oru ouiya sefanna? **19** Sahp kowos nunku mu ma nukewa kut oru fahfahsru ma in akwoye kut sifacna ye motowos. Mo, tia ouinge! Kut kaskas in ou lungse lun Christ ye mutun God, ac ma nukewa kut oru, kut oru in kasrekowos, mwet kawuk saak lasr. **20** Nga sensen mu ke nga ac sun kowos nga ac konauk lah kowos sie liki na ma nga motko kowos nu kac, ac kowos ac liye lah nga sie liki na motko lowos keik uh. Nga sensen lah ac oasr akukuin ac sok, mongsa ac nunku kac sifacna, akkasrkusrak ac lesrik, inse fulat ac fohs. **21** Ac mwe pakomuta nu sik lah ke nga ac sifil fahsrot, God luk El ac akmwekinyeyu ye motowos, ac nga fah tung ke mwet puspis su orekma koluk in pacl somla ac tiana auliyak ke lumah kupatol elos oru — orekma in kosro ac lung lun ikwa.

13 Pa inge pacl se aktolu nga ac fahsrot nu yuruwos. **1** "Kas in alein nukewa enenu in oasr akpwayeye sin mwet loh luo yak," oana ke Ma Simusla uh fahk. **2** Nga lungse fahk nu suwos su oasr koluk la ke pacl somla, ac mwet nukewa saya — nga tuh fahk meet ke fahsrot akluo luk nu yuruwos, ac nga ac sifilpa fahk inge ke nga wangin yuruwos: ke nga ac fahsrot inge, wangin sie fah tia eis mwe kai nu sel. **3** Kowos fah eis mwe akpwaye nukewa ma kowos enenu, in akkalemye lah Christ El kaskas in nga. Ke Christ el aksuwosye kowos, el tia munas; a el ac akkalemye ku lal inmasrlowos. **4** Tuh finne anwuki el fin sakseng ke munas, a inge God pa oru el moul. Ke kut ma sefanna yorol kut wi pac munas, tusrukta in akupasri lasr yuruwos kut fah ipeis ke ku lun God ke moul lal. **5** Kowos in sifacna srike kowos ac nununkekowos, in konauk lah kowos moul in lulalfongi ku tia. Mea, kowos tia akilen lah Jesus Christ el oasr in kowos? Kowos fin arulana tafongla liki ma pwaye, pa kowos ac tia akilen. **6** Nga lulalfongi mu kowos ac etu lah kut kutangla mwe srike nu sesr. **7** Kut pre nu sin God tuh kowos fah tia oru kutena ma koluk, a tuh kowos fah oru na ma suwohs. Kut tia suk in pwaye sesr, mansis kowos finne pangon mu kut tia oral. **8** Tuh kut koflana oru kutena ma in lain ma pwaye, a kut akkeye mukena. **9** Kut engan ke pacl kut munas a kowos ku na. Ouinge kut pre pac tuh in aksuwosyeyuk kowos. **10** Pa oru nga simis ma inge ke pacl ma nga wangin yuruwos; tuh ke pacl se nga ac sun kowos nga fah tia enenu in kai kowos ke ku ma Leum el ase nu sik — ku se ma ac musaikwosyak, ac tia in mwe kunauskowosla. **11** Inge, mwet lili ac lulu, nga ac aksafyela sim luk uh. Kowos in aksuwosye moul lowos; porongo mwe kwafe luk nu suwos; kowos in tukeni nunak se; ac in oasr misla inmasrlowos. Ac God lun lungse ac misla fah wi kowos.

Galatia

1 Ma sel Paul, su kuneuyuk nu ke orekma lun mwet sap, tia sin mwet ku ke oakwuk lun mwet, a sin Jesus Christ ac God Papa, su akmoulyalak Jesus liki misa. **2** Mwet lili nukewa su muta yuruk elos wiyu in supu lung lasr nu sin church nukewa in acn Galatia: **3** Lela God Papa tumasr ac Leum lasr Jesus Christ in asot lungkulang ac misla nu suwos. **4** Christ el sifacna eisalang ke ma koluk lasr in tulekutla liki pacl koluk se inge. Ke el oru ouinge el akos ma lungse lun God Papa tumasr. (aiōn g165) **5** Lela in kaksakinyuk God nwe tok ma pahtpat! Amen. (aiōn g165) **6** Nga lut suwos! Tuh kowos sa na in forla liki God, su pangon kowos ke lungkulang lun Christ, ac wela siena kain wosasu. **7** Pwayeiya uh, wanginna sie pac “wosasu saya,” tusructu nga fahk ouinge ke sripen oasr mwet afkohsyauk nunak lowos ke elos srike in ekulla Pweng Wo ke Christ. **8** Tusructu finne kut, ku sie lipufan lucng me, ac luti nu suwos sienas wosasu ma ekla liki ma kut luti nu suwos tari, lela God Elan lusulla nu in hell! (questioned) **9** Kut fahk tari meet, ac inge nga sifilpa fahk: fin oasr kutena mwet luti kowos ke siena wosasu ma ekla liki ma su kowos eis tari, lela mwet sacn in keok in hell! (questioned) **10** Ya kas luk inge oru kowos nunku mu nga suk ohi sin mwet? Mo, tia ouinge! Ma nga lungse uh pa nga in ohi sin God! Ya nga suk in akinsewowyoe mwet? Nga fin oru ouinge, na nga tia mwet kulansap lun Christ. **11** Mwet lili ac lulu, nga ke fahk nu suwos lah wosasu se ma nga luti uh tia ma sin mwet. **12** Nga tia eis sin kutena mwet ac wangin mwet luti nu sik. A Jesus Christ sifacna pa fahkak nu sik uh. **13** Kowos lohng tari ke ouyien moul luk in pacl se nga tuh wi alu lun mwet Jew, ke nga tuh arulana kalyei church lun God upana, ac nga sang kuiyuk nufon in kunausla. **14** Inmasrlon mwet Jew puspis su matwana nga, nga pa emeet in akfalye ouiya nukewa ke alu lalos, ac nga arulana moniyuk nu ke mwe luti lun mwet matu tumasr. **15** A ke lungkulang lun God, El nuna sriyula meet liki nga isusla, ac pangonyu ngan kulansupal. Ac ke El sulela tari **16** in akkalemye Wen natul nu sik, tuh nga in ku in fahkak Pweng Wo kaci nu sin mwet pegan, nga tuh tiana som nu yurin kutena mwet in eis kas in kasru selos. **17** Nga tuh tia pac som nu Jerusalem in sonolos su mwet sap meet likiyu. A nga sa na som nu Arabia, ac toko nga folokla nu Damascus. **18** Tukun yac tolu, na nga tufah som nu Jerusalem in osun nu sel Peter, ac nga muta yorol wik luo. **19** Nga tia liye kutena pac mwet sap sayal James, ma lin Leum. **20** Ma nga simis uh ma na pwaye. God El etu lah nga tia kikiap! **21** Toko nga som nu in acn Syria ac Cilicia. **22** In pacl sac mwet lun church nukewa in acn Judea elos tiana eteyu. **23** Elos lohng na ke mwet uh fahk: “Mwet se ma tuh kalyei kut meet, inge el luti ke lulalfongi se ma el tuh srike in kunausla ah!” **24** Ac ouinge elos kaksakin God ke sripuk.

2 Tukun yac singoul akosr nga welul Barnabas folokla nu Jerusalem, ac nga eisal Titus wiyu. **2** Nga som mweyen God El akkalemye nu sik lah nga enenu in som. Ke sie meeting lun mwet kol mukena, nga tuh aketeya ke Pweng Wo su nga lutu nu sin mwet pegan. Nga tia lungse tuh orekma luk ke pacl somla, ku ke pacl inge, in wangin sripa. **3** Na elos tiana sapkin tuh Titus, su wiyu som, elan kosreyukla, el finne sie mwet Greek, **4** tusructu oasr kutu mwet su nunku mu enenu na elan kosreyukla. Mwet inge oru mu elos mwet lulalfongi sruk elos tiana, na elos ilyak nu in u lasr oana mwet Kalngeyuk elos in mau konauk ouiyen sukosokla lasr ke sripen kut ma sefannala yurin Christ Jesus. Elos lungse in oru mu kut mwet kohs nu ke oakwuk nukewa lun Ma Sap uh, **5** tusructu kut tiana munasla kutu srisrik in lainulos, ke sripen kut kena karingin pwayeiyen wosasu nu suwos. **6** A elos su sruulin mwet kol inmasrlolos — nga fahk ouinge mweyen oana sie sik elos finne mwet kol ku tia; mweyen God El tia sulosol mwet. Aok, mwet kol ingan nga ku in fahk mu wanginna nunak sasu elos fahk tuh sie liki na ma nga oru. **7** Tuh elos liye lah God El ase ku nu sik in fahkak wosasu nu sin mwet pegan, in oana ke El sang nu sel Peter elan fahkak wosasu nu sin mwet Jew. **8** Mweyen ke ku lun God El oru tuh ngan mwet sap nu sin mwet pegan, oana ke Peter el orekla in mwet sap nu sin mwet Jew. **9** James, Peter, ac John, su pa mwet kol lun u sac, elos akilen lah God El srisngiyu in oru orekma se inge; ouinge elos usrusrpnu siak ac Barnabas in akkalemye lah kut nukewa tukeni sie sin sie in orekma. Kut insesela mu nga Barnabas in orekma yurinmwet pegan, ac elos in orekma yurin mwet Jew. **10** Pwayena ma elos wili sesr pa kut in esam mwet sukasrup lalos, su nuna pa ingan ma nga ke oru. **11** A ke Peter el tuku nu Antioch, nga lainul ye mutun mwet lulalfongi nukewa, ke sripen kalem na lah el tafongla. **12** Meet liki kutu mwet uh tuku yorol James me, Peter el tuh mongo yurin kutu mwet pegan su ekla mwet lulalfongi. A tutukn mwet ingan tuku, el srella ac tila wi mwet inge mongo, mweyen el sangeng selos su fahk mu mwet pegan su lulalfongi, elos enenu in kosreyukla. **13** Mwet lili saya sin mwet Jew uh elos oapano Peter, wikkik in orekma ke sripen elos sangeng. Finne Barnabas, el wela pacna usren orekma lalos. **14** Ke nga liye lah elos tia fahsruwos fal nu ke mwe luti pwaye lun wosasu, nga fahk nu sel Peter ye mutualos nukewa, “Kom sie mwet Jew, a kom moul oana sie mwet pegan ac tia oana mwet Jew uh. Na efu ku kom srike in akkohsyie mwet pegan in moul oana mwet Jew?” **15** Kut mwet Jew na pwaye mweyen kut isusla sin mwet Jew ac tia sin mwet pegan, su pangpang “mwet koluk.” **16** Tusructu kut etu lah God El aksuwosye sie mwet ke sripen lulalfongi lal in Jesus Christ, ac tia ke el akos ma sap lun Moses. Kut pac, kut lulalfongi ke Christ Jesus tuh kut fah ku in aksuwosyeuyuk ye mutun God ke sripen lulalfongi lasr in Christ, ac tia

ke sripen kut akfalye Ma Sap uh. Tuh wangin mwet in itukyang nu sin mwet pegan ke Christ Jesus, tuh ke aksuwoseyeyuk ye mutun God el finne akos Ma Sap. **17** sripen lulalfongi, kut fah ku in eis Ngun su God El wulela Na ke kut suk in aksuwoseyeyuk kut ye mutun God ke kut kac. **15** Mwet lili, nga ac srumun sie mwe srikasrak ma asruoki yurin Christ, ac fin koneyukyak lah kut oru ma kowos arulana kalem kac: ke pacl se mwet luo insesela koluk oana mwet pegan, na fuka — ya kalmac pa Christ ke sie ma, ac sainiya inelos kac, na wangin mwet ku el kulansupu ma koluk? Tiana ku in ouinge! **18** Nga ac in kunausla ku laesla kutena ma nu kac. **16** Ouinge, fin sifil folokonak ma nga tuh lain meet, na nga sifacna God El tuh orala wulela lal uh nu sel Abraham ac nu fahkyuyak lah nga sie mwet lain Ma Sap. **19** Tusruku, sin sie fita natul. Ma Simusla tia fahk ke fita puspis, a nga misa tari nu ke ku lun Ma Sap — aok, Ma Sap uh nu ke fita sefanna, su Christ. **17** Kalmen ma nga fahk sifacna uniyuwi — ac ma inge sikyak tuh nga fah moul uh pa God El orala sie wulela ku yorol Abraham, ac El nu sin God. **20** Nga wi Christ misa tari fin sakseng lal, wulela mu El ac karinganang na. Na Ma Sap, su tuh ouinge ke pacl sac me tia nga pa moul, a Christ su moul itukyang ke yac angfoko tolngoul toko, tia ku in kunausla in nga. Moul su nga moulkin inge, nga moul ke lulalfongi ku akwanginyala sripen wulela sac. **18** Tuh mwe kite ke Wen nutin God, su lungse nga ac sifacna asang moul lun God fin ma ke sripen Ma Sap, na tila ma ke wulela lal keik. **21** Nga tia lungse aklusrongtenye lungkulang lun God. Tuh sie mwet fin aksuwoseyeyuk nu sin God ke sripen Ma Sap, na kalmac pa wangin sripen misa lun Christ.

3 Mwet Galatia, kowos mwet lalfon! Su intikowosla uh?

Fwackyuk arulana kalem ye motowos ke misa lun Jesus Christ fin sakseng soko! **2** Fahkma nu sik ma se inge: ya kowos eis ngun lun God ke kowos oru ma sapkinyuk ke Ma Sap, ku ke kowos porongo wosasu ac lulalfongi? **3** Efu kowos ku arulana lalfon? Kowos tuh mutawauk moul sasu lowos ke ngun lun God; ya inge kowos lungse aksafye ke ku lowos sifacna? **4** Ya ma kowos pulakin in moul in Christian lowos uh wangin sripa? Tia ku in wangin sripa! **5** Ya God El asot ngun nu suwos ac oru mwenmen inmaslowos ke sripen ma sapkinyuk ke Ma Sap, ku ke sripen kowos porongo wosasu ac lulalfongi? **6** Nunku kacl Abraham, in oana ke Ma Simusla fahk: "Abraham el filya lulalfongi lal in Leum God ac ke sripen lulalfongi lal, God El oakulla sie mwet suwoswos." **7** Ke ma inge, kowos in kalem kac lah elos na su lulalfongi, pa fita na pwaye natul Abraham. **8** Ma Simusla uh fahkak tari meet lah God El ac aksuwoseye mwet pegan nu sel sifacna ke lulalfongi lalos. Ouinge, Ma Simusla fahkak Pweng Wo nu sel Abraham in kas inge: "Keim God El ac fah akinsewowyoye mutanfahl nukewa." **9** Abraham el lulalfongi ac akinsewowyeyuk kac; ouinge elos nukewa su lulalfongi elos ac akinsewowyeyuk oana el. **10** Elos su filya finsrak lalos ke ma elos oru in akfalye Ma Sap uh, elos muta ye selnga. Tuh Ma Simusla fahk, "Elos su tia akos ma nukewa ma simla in book lun Ma Sap in pacl nukewa, elos oan ye selnga lun God." **11** Inge kalem lah God El tia aksuwoseye kutena mwet ke Ma Sap, mweyen Ma Simusla fahk mu, "Mwet se su God El aksuwoseye ke sripen lulalfongi, el na pa ac moul." **12** Wangin kupasr lun Ma Sap nu ke lulalfongi. Mweyen Ma Simusla fahk, "Elos su oru ma nukewa sapkinyuk in Ma Sap fah moul ke Ma Sap." **13** Christ el molikutla liki selnga lun Ma Sap, ke el sifacna selngawiyuk kacs; tuh Ma Simusla fahk, "Kutena mwet su srapsripyak fin sak uh el oan ye selnga lun God." **14** Christ el oru ma inge tuh mwe insegewo ma God El wulela kac nu sel Abraham,

in kunausla ku laesla kutena ma nu kac. **16** Ouinge, fin sifil folokonak ma nga tuh lain meet, na nga sifacna God El tuh orala wulela lal uh nu sel Abraham ac nu fahkyuyak lah nga sie mwet lain Ma Sap. **19** Tusruku, sin sie fita natul. Ma Simusla tia fahk ke fita puspis, a nga misa tari nu ke ku lun Ma Sap — aok, Ma Sap uh nu ke fita sefanna, su Christ. **17** Kalmen ma nga fahk sifacna uniyuwi — ac ma inge sikyak tuh nga fah moul uh pa God El orala sie wulela ku yorol Abraham, ac El nu sin God. **20** Nga wi Christ misa tari fin sakseng lal, wulela mu El ac karinganang na. Na Ma Sap, su tuh ouinge ke yac angfoko tolngoul toko, tia ku in kunausla in nga. Moul su nga moulkin inge, nga moul ke lulalfongi ku akwanginyala sripen wulela sac. **18** Tuh mwe kite lun God fin ma ke sripen Ma Sap, na tila ma ke wulela sripen Ma Sap uh? Ma itukyang toko in akkalemye lah mea ma koluk uh, ac ku lun Ma Sap uh in oanna nwe ke fita se lai Abraham el tuku, su wulela sac oreklu nu se. Ma Sap uh tuh ituku nu sin liputan nu sin mwet uh, ac srisrngiyuki mwet se in tafwema. **20** Tuh, tia enenu in oasr mwet se tafwema fin mwet sefanna pa oru ma inge — ac God El ma sefanna. **21** Ya kalmac pa Ma Sap uh lain wulela lun God? Mo, tiana ouinge! Tuh fin oasr ma sap su ku in asang moul nu sin mwet, na mwet nukewa lukun ku in aksuwoseyeyuk ye mutun God ke elos akos ma sap sac. **22** Tusruku Ma Simusla fahk lah faclu nufon oan ye ku lun ma koluk; ouinge mwe kite su God El wulela kac ke sripen lulalfongi ke Jesus Christ, ac fah itukyang nu selos na su lulalfongi. **23** Tuh meet liki pacl lun lulalfongi ke Christ uh tuku, Ma Sap uh tuh kalikuti oana mwet kapir, nwe ke pacl lulalfongi se inge akkalemyeyukla. **24** Ouinge Ma Sap pa liyekutyang nwe ke Christ el tuku, na kut tutah ku in aksuwoseyeyuk ye mutun God ke lulalfongi. **25** Inge, ke pacl in lulalfongi ke Christ tuku tari, Ma Sap el tia sifil liyekutyang. **26** Ke sripen lulalfongi, kowos nukewa tulik nutin God ke kowos ma sefannala yurin Christ Jesus. **27** Kowos baptaisla in kurasryang nu yurin Christ, ac inge kowos nokomang tari moul lun Christ sifacna. **28** Ouinge wangin ekla inmasrlon mwet Jew ac mwet pegan, ku inmasrlon mwet kohs ac mwet sukosok, ku inmasrlon mukul ac mutan — kowos nukewa ma sefannala yurin Christ Jesus. **29** Kowos fin ma lun Christ, na kowos ma ke fita lai Abraham, ac kowos fah usrui ma God El wulela tari kac.

4 Inge nga sifilpa tafwela in fahk — sie wen su ac fah usrui ma lun papa tumal el tia ekla liki sie mwet kulansap in kutena ma ke el srakna fusr, finne pwaye ma lal pa ma nukewa. **2** Ke pacl el srak fusr, oasr mwet liyalang ac oru orekma lal nwe ke pacl se papa tumal sulela. **3** In ouiya se pacna inge, ke pacl se srakna srikla etauk lasr ke moul in ngun, kut oana mwet sruoh nu sin

ngun lusrongten ma leumi faclu. 4 Na ke sun pacl fal, in engan, kom su talap ac tia isus! Srukak pusrem ac God El supwama Wen natul, su isusla sin sie mutan wowoyak ke engan, kom su tia pulakin keok in isus! Tuh ac moul ye Ma Sap lun mwet Jew, 5 in tuh molelosa mutan se su mukul tumal ah sisulla, ac fah pus tulik su muta ye Ma Sap, tuh kut nukewa in ku in ekla tulik natul Liki mutan se su mukul tumal el mutana yorol.” 28 nutin God. 6 In akkalemye lah kowos ma natul, God El Inge, mwet lili ac lulu, kowos tulik nutin God, fal nu ke supwama Ngun lun Wen natul nu insiasr — ngun se su wuleang lal, oapano Isaac. 29 In pacl sac, wen se su tuh oru kut ku in wi fahk, “Papa, Papa.” 7 Ke ma inge kom isusla oana tulik nukewa, el kalyei el su isusla fal nu ke tia sifilpa mwet kulansap, a kom sie wen. Ac ke kom wen wuleang lun Ngun lun God; na ouiya se inge orek na natul, na kom fah usru ma nukewa su God El karingin nwe ke pacl inge. 30 Na mea Ma Simusla fahk? “Lusla nu sin tulik natul. 8 In pacl meet ah kowos tia etu God, mutan kulansap sac ac wen natul, tuh wangin ip lun wen ouinge kowos kulansupu ma pilasr su tia god pwaye. 9 nutin mutan kulansap sac ke mwe usru lun papa tumal, A inge ke kowos etu God tari — ku fal pac ngan fahk yurin wen nutin mutan sokosok sac.” 31 Ke ma inge, mu, ke God El etekowos — fuka tuh kowos lungse in sifil mwet lili ac lulu, kut tia tulik nutin mutan kulansap, a kut folokla nu yurin ngun lusrongten lun faclu su munas ac ma nutin mutan sokosok.

tia ku in oru kutena ma? Efu kowos ku lungse in sifilpa mwet kohs nu ke ma ingan? 10 Kowos arulana oaru in srela ac afkulatyat eku len, ku malem, ku pulan pacl, ku yac. 11 Nga fosrnga keiwas! Ya pwaye lah orekma luk yuruwos uh ac wangin sripa? 12 Nga kwafe nu suwos, mwet lili ac lulu, tuh kowos in oana nga. Tuh nga oapano kowos. Wangin ma kowos oru koluk nu sik. 13 Kowos esam na lah nga tuh mas ke pacl se oemeet ma nga fahkak ke wosasnu suwos. 14 Mas luk uh finne mwe elya yohk nu suwos, a kowos tia pilesreyu ku sisyla. A kowos tuh eisyu oana sie lipufan inkusrao me, ac paingyu oana kowos in paing Christ Jesus. 15 Na pia engan se ma kowos tuh pulakin meet ah? Nga ku na in fahk mu funu ma ku, kowos lukun tipalla atronmotowos use luk. 16 Ya nga ekla mwet lokoalok lowos ke sripen nga fahkak ma pwaye nu suwos? 17 Mwet lutu saya ingan elos arulana lohwot nu suwos, tusruktu nunak lalos an tia ma ac wo nu suwos. Elos kena srikowosla likiyu, tuh kowos in mau lohang yohk nu selos oana ke elos oru nu suwos. 18 Pacl nukewa, ma na wo se in lohang nu ke ma oasr sripa, nga finne tia muta yuruwos. 19 Tulik kulo nutik, keok luk keiwas oana keok se ma mutan uh pula ke elos isus uh, nwe ke na ouiyan moul lun Christ oan in kowos. 20 Aok nga kena nga in muta yuruwos inge, tuh ngan ku in ekulla ouiyan nunak luk keiwas. Nga arulana fosrnga keiwas! 21 Kutu suwos lungse na in muta ye Ma Sap. Nga ke siyuk suwos, ya kowos tia lohng ma Ma Sap uh fahk? 22 Fahk mu oasr wen luo natul Abraham: sie ma natul sin mutan kulansap se, ac sie ma natul sin mutan kial, su tia mutan kulansap se, a sokosok. 23 Wen se nutin mutan kulansap sac isusla oana isus lun tulik nukewa, a wen se natul sin mutan kial el isusla ke sripen oasr Wuleang lun God kacl. 24 Ma inge oana sie pupulyuk, mweyen mutan luo inge ku in lumweyuk nu ke wuleang luo. El su oswela tulik nu ke sruoh pa Hagar, su oana wuleang se ma orekla Fineol Sinai. 25 Hagar se inge pa Eol Sinai in Arabia, ac ku in lumweyuk nu ke siti lun Jerusalem in pacl inge, su muta in sruoh wi mwet we nukewa. 26 A Jerusalem se inkusrao el sokosok, ac el pa nina kiasr. 27 Tuh Ma Simusla fahk mu, “Kom

5 Inge kut mwet sokosok — Christ el aksukosokyekutla! Ke ma inge, kowos in tu ku oana mwet sokosok, ac nik kowos sifilpa folokla nu ke moul lun mwet kohs. 2 Porongeyu! Nga, Paul, fahk nu suwos lah kowos fin lela in kosreyukla kowos, kalmac pa wangin na pwaye sripen Christ nu suwos. 3 Aok, nga sifilpa sensenkakin kutena mukul su sifacna eisalang tuh elan kosreyukla, lah el ac enenu in afkalye ma sap nukewa. 4 Kowos su nunku mu akos Ma Sap uh pa mwe aksuwosye kowos nu sin God, kowos sifacna srikowosla liki Christ. Kowos muta loes liki lungkulang lun God. 5 Funu kut, finsrak lasr pa God Elan aksuwosye kut nu yorol ke lulalfongi lasr; ac kut tapan ku lun Ngun lun God in kasrekut. 6 Tuh ke kut kurasryang nu sin Christ Jesus, wangin sripen kosrala ku tia kosrala, a ma se ma yohk uh pa lulalfongi na, su orekma ke lungse. 7 Orekma lowos tuh arulana wo. Na su oru kowos in tila akos ma pwaye? El kifuskowosla fuka? 8 Tia ku in God, su pangon kowos nu yorol. 9 Oana soakas se ma fahk, “Kitin mwe pulol na srisrik ku in oru srukwal nufon se in pulolak.” 10 Ke sripen kut kewa ma sefanna yurin Leum, nga lulalfongi lah kowos ac tia ekla liki nunak luk, ac el na su aktafongyekowos, God El fah kai. 11 A funu nga, mwet lili, nga fin srakna lutu ac fahk mu enenu in kosrala, na efu ku srakna kalyeyiuk nga? Ma inge fin ma pwaye, na lutu luk ke sakseng lun Christ ac tia aktukulkulye mwet. 12 Nga kena tuh mwet su aklokoalokye kowos uh in oru na nwe ke na elos sifacna tahla acn ten kaclos! 13 A funu kowos, mwet lili, pangonyuk kowos nu ke sokosok. Tusruktu nikmet oru sokosok lowos in lela tuh lung lun ikwa in leum fowos; a ke lungse, kowos in kulansupu sie sin sie. 14 Tuh ma sap nukewa afkalyeyuk ke ma sap sefanna: “Kom in lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna.” 15 A kowos fin anwuk oana kosro lemjak uh in ngalisya ac kangla sie sin sie, taran tuh kowos in tia akwanginyekowosla kewa. 16 Ma nga fahk uh pa inge: sang tuh Ngun Mutual in kol moul lowos, a in tia lung lun ikwa. 17 Tuh lungse lun ikwa uh lain lungse lun Ngun, ac ma Ngun uh lungse, lain lungse lun ikwa. Ma

luo inge lain sie sin sie, na kalmac pa kowos tia ku in God nukewa! **17** In aksafye sim luk uh: lela in wangin oru oana ma lungse lowos sifacna. **18** Ngun el fin kol mwet sifilpa aklokoalokyeyu, mweyen inkens ringsring kowos, na Ma Sap uh tia leum fowos. **19** Orekma lun ke monuk akkalemye lah nga mwet kohs lun Jesus. **18** ikwa uh arulana kalem: pa ke kosro, lumah fohtfok, ac Mwet lili, lungkulang lun Leum lasr Jesus Christ in wi ouiya sufal inmasrlon mukul ac mutan; **20** alu nu sin kowos nukewa. Amen.

ma sruoloala, inutnut, asrungai, amei, lemata, kasrkusrak, nunku kac sifacna, sraclik ac srikasrak kas, **21** sok, sruhi, wowon, ac ma ouinge. Nga sensenkakin kowos inge oana ke nga oru meet: elos su oru ma inge fah tia usru Tokosrai lun God. **22** A fahko lun Ngun pa lungse, engan, misla, mongfisrasr, kulang, orekma wo, oaru, **23** pusisel, sifacna leum fac. Wangin ma sap lain ma inge. **24** Elos su ma lun Christ Jesus, elos uniya tari moul in ikwa lalos, wi ma nukewa ma ikwalos mwel. **25** Ngun pa ase moul lasr, ouinge enenu pac tuh Ngun in kol moul lasr. **26** Kut enenu in tia konkin, akangonye sie sin sie, ku sok sin sie sin sie.

6 Mwet lili ac lulu, sie mwet fin koneyukyak in oru kutena ma koluk, kowos su moul in ngun enenu in kasrel aksuwoosyalla ke kas fisrasr; tusrukku liyekowosyang tuh kowos in tia oayapa sifeyukla. **2** Kowos in kasru us ma toasr lun sie sin sie; tuh ke kowos oru ouinge kowos akfalye ma sap lun Christ. **3** Sie mwet fin nunku mu el mwet fulat se ke el tia ouinge, el sifacna kiapwella. **4** Lela kais sie mwet in sifacna tuni orekma lal. Fin wo, na ac oasr ma el ku in konkin kac, tusrukku elan tia srikani nu ke orekma lun mwet ngia. **5** Mweyen kais sie mwet enenu in sifacna fosngakin ma kunal. **6** El su eis mwe luti ke Wosasu, fal elan kasru mwet luti lal ke kutena ma wo su oasr yorol. **7** Kowos in tia sifacna kiapwekowosla, tuh God El tia ku in kiapweyukla. Kutena ma sie mwet el taknelik, el fah oayapa kosrani. **8** El fin taknelik ke ma lungse lun ikwa, el fah kosrani ke ma ac fah kulawi. El fin taknelik ke ma lun Ngun, el fah kosrani ke moul ma pahtpat. (aiōnios g166) **9** Ke ma inge, lela kut in tia totola in oru ma wo — ke paci fal kut fah eis kosrani lasr, kut fin tia fuhleak. **10** Ounge, ke oasr paci fal lasr, lela kut in oru wo nu sin mwet nukewa, ac yokna nu selos su mwet wiasr in lulalfongi. **11** Liye sim yohk in muta luk inge, ma nga simis nu suwos ke pouk sifacna! **12** Elos su srike in sap ke ku nu suwos tuh kowos in kosrala, elos pa mwet su lungse orekma nu ye mutun mwet, ac konkin ke ma lun ikwa. Elos oru ouinge tuh elos in tia kalyeyuk ke sripen elos luti ke misa lun Christ fin sakseng. **13** Finne elos su kosreyukla, elos tiana liyaung Ma Sap. Elos ke kowos in kosreyukla tuh elos in konkin lah kowos asang monuwos nu ke lumah se inge. **14** A funu nga, wanginna ma nga ac konkin kac sayen sakseng lun Leum lasr Jesus Christ; tuh ke sripen sakseng, nga luma mu faclu oana ma misa nu sik, ac nga oayapa misa nu sin faclu. **15** Tuh wangin sripen kosrala ku tia kosrala; a ma se ma eneneyuk uh pa mwet uh in orekla sasus sin God. **16** Ac nu selos su moul fal nu ke oakwuk inge, lela misla ac lungkulang lun God in welulos, ac oayapa mwet lun

Ephesus

1 Ma sel Paul, su suleyukla sin God tuh in sie mwet sap lun Christ Jesus — Nu sin mwet lun God in Ephesus, su oaru ke moul lalos in ma sefannala yurin Christ Jesus: **2** Lela God Papa tumasr ac Jesus Christ Leum lasr in asot lungkulang ac misla nu suwos. **3** Lela kut in sang kulo nu sin God, Papa tumun Leum lasr Jesus Christ! Ke sripen kut ma sefanna yurin Christ, God El akinsewowyte kut ke El ase mwe insewowo nukewa lun ngun nu sesr ke ma oan inkusrao. **4** Meet liki na orekla faclu, God El nuna sulekutla kut in ma lal ke kut ma sefannala yurin Christ, tuh kut in ku in mutual ac wangin mwatasr, ac kut in moul in lungse ye mutual. **5** God El nuna sulela tari tuh kut in tulik nutla natul sifacna ke sripen ma Jesus Christ el oru. Ma inge siyak fal nu ke oakwuk wolana lal. **6** Lela kut in kaksakin God ke lungkulang wolana lal, ke mwe sang yoklana lal nu sesr ke Wen kulo natul! **7** Tuh ke sripen Christ el sifacna kisakunla moul lal ac srahl sororla, kut sukosokla — aok, ma koluk lasr nunak munas nu sesr. Yoklana lungkulang lun God, **8** su El ase nu sesr! In lalmwetmet ac etauk nukewa lal **9** God El orala oakwuk lal ac akkalemye nu sesr pwapa lal su tia eteyuk sesr a El nuna sulela in aksafye ke Christ. **10** Pwapa se inge, su God El ac fah aksafye ke paci fal, pa ke El ac eisani ma orekla nukewa nu sie, ke ma inkusrao ac fin faclu, ac Christ pa ac leumi ma inge. **11** Ma nukewa orekla fal nu ke pwapa ac sulela lun God; ac ke oakwuk lal sifacna El sulela tuh kut in mwet lal ke kut ma sefannala yurin Christ, fal nu ke ma El lumahla ke mutaweyen faclu. **12** Lela kut, su oasr finsrak lasr ke Christ omeet, in kaksakin wolana lun God! **13** Ac kowos oayapa ekla mwet lun God ke kowos lohng kas ke Pweng Wo su fahkak inkanek in molela nu suwos. Ke kowos lulalfongi in Christ, God El akilenkowosi in akkalemye lah kowos ma lal, ke El sot nu suwos Ngun Mutual su El tuh wulela kac. **14** Ke sripen Ngun Mutual oasr yorosr, kut etu na pwaye lah kut fah eis ma God El wulela kac nu sin mwet lal, ac ma inge akpwayeri nu sesr lah God El ac aksukosokye mwet lal. Lela kut in kaksakin wolana lal! **15** Ke sripa se inge, oe ke paci se nga tuh lohngak ke lulalfongi lowos in Leum Jesus, ac ke lungse lowos nu sin mwet nukewa su mwet lun God, **16** nga tia tui in sang kulo nu sin God keiwas. Nga esam na in siyuk keiwas in pre luk **17** ac nga siyuk sin God lun Leum lasr Jesus Christ, Papa Wolana, Elan asot Ngun nu suwos, su ac fah akalmwetmetye kowos, ac fahkak God nu suwos, tuh kowos in etal. **18** Nga siyuk tuh nunak lowos in ikakla tuh kowos in ku in liye kalem lal, tuh kowos fah etu ke finsrak su El pangon kowos nu kac, oayapa kowos in etu kasrpen wolana ke mwe usru su El wuleang kac nu sin mwet lal, **19** ac ke yokiyan ku lal su orekma in kut su lulalfongi. Ku se pacna inge pa El tuh orekmakin **20** ke El akmoulyauk Christ liki misa, ac

oakilya ke lapo layot sel inkusrao. **21** Christ el fulat liki leum nukewa inkusrao, oayapa wal, ac ku, ac tokosra nukewa. Wal lal uh fulat liki wal nukewa fin faci se inge ac fin faci se su ac fah tuku. (aiōn g165) **22** God El filiya ma nukewa ye nien Christ, ac El eisalang nu sin church tuh elan Leum fulat fin ma nukewa. **23** Church pa monin Christ, ac ke sripen church, monin Christ fonla, oana ke ma nukewa yen nukewa fonla ke Christ.

2 In paci meet ah kowos misa in ngun ke sripen seakosten lowos ac ke ma koluk lowos. **2** Ke paci sac, kowos tuh fahsru tutuk ouiya koluk lun faclu; kowos tuh akos leum koluk su kol ngun koluk yen engyeng uh, ngun su leumi mwet su seakos God in paci inge. (aiōn g165) **3** Pwayeiya uh, kut nukewa oana elos in moulkin moul in mwet. Kut tuh ukwe na ma lungse lun manusr ac nunak lasr. In ouiyen moul lasr uh kut ac nuna eis mwatan kasrkusrak lun God, oana mwet nukewa. **4** Tusruktu yoklana pakoten lun God, ac lungse lal nu sesr arulana yohk, **5** pwanang ke kut misa in ngun ke seakos lasr, El akmoulyekutyak oana ke El akmoulyalak Christ. Kowos moliyukla ke lungkulang lun God. **6** Ke kut kupasryang nu sin Christ Jesus, God El akmoulyekutyak yurin Christ liki ngunin misa, tuh kut fah welul leumi acn inkusrao. **7** El oru ma inge in akkalemye nu ke fwil nukewa fahsru, kasrpen lungkulang lulap lal, ke lungse lal su El akkalemye in Christ Jesus. (aiōn g165) **8** Tuh ke lungkulang lun God, kowos moliyukla ke lulalfongi. Tia ma kowos sifacna oru, a mwe kite sin God me. **9** Ke sripen tia ma ke orekma lun mwet, na wangin mwet in ku in konkin kac. **10** God El orekutla inge tuh ke kut kupasr nu sin Christ Jesus kut in oru ma wo, fal nu ke lemlem lal nu sesr ma El akola nu sesr in oru. **11** Kowos in tia mukunla lah ke kowos isusla kowos mwet sayen mwet Jew. Mwet Jew elos pangon kowos “mwet tia kosrala,” ac elos pangnolos sifacna “mwet kosrala” (sruk “kosrala” pa ouiya se na ma mukul lalos uh oru nu ke manolos in akilenya lah elos mwet lun God.) **12** In paci sac wanginna etu lowos ke Christ. Kowos tuh mwet sac ac tia oaoa kowos yurin mwet sulosolla lun God. Wangin ip lowos ke wulela lun God su El tuh oakiya in wuleang lal nu sin mwet lal. Kowos moul muta fin faclu ke wangin finsrak lowos, ac wangin kupasr lowos nu sin God. **13** Meet kowos muta loesla, a inge ke kowos kupasryang nu sin Christ Jesus, kowos muta apkuran, ke sripen srahn Christ. **14** Tuh Christ sifacna pa akmisye inmasrlos ke el orani mwet Jew ac mwet sayen mwet Jew in ma sefannala. Ma se ma tuh sreloselik ac oru elos in mwet lokoalok, Christ el kunausla ke manol sifacna ke el misa fin sakseng. **15** Christ el sisla Ma Sap lun mwet Jew ac oakwuk puspis kac tuh elan orani kain in mwet luo inge nu ke sie u susu su kupasryang nu sel, na ouinge oasr misla. **16** Misa lun Christ fin sakseng pa kunausla asrungai lalos; ac ke sripen sakseng el orani kain in mwet luo inge nu ke mano sefanna, ac

folokunulosme nu sin God. **17** Ouinge Christ el tuku kaspen wolana lal, tuh El fah asot ku lun Ngun lal nu ac fahkak Pweng Wo ke misla nu sin mwet nukewa — suwos in akkeye moul in ngun lowos. **17** Ac nga pre tuh nu suwos mwet sayen mwet Jew su muta loesla liki Christ elan muta insiowos ke sripen lulalfongi lowos. God meet, ac nu sesr mwet Jew su muta apkuran nu Nga oayapa pre tuh kowos in tu ku ac okala in lungse, sel. **18** Ke sripen Christ, kut nukewa — mwet Jew ac **18** tuh kowos, ac oayapa mwet lun God nukewa, fah ku mwet sayen mwet Jew — ku in tukeni in Ngun sefanna in akilen sralapa, lusa, fulata ac loaliyen lungse yoklana nu ye mutun Papa. **19** Ouinge kowos su mwet sayen lun Christ nu suwos. **19** Aok, nga kena tuh kowos in etu mwet Jew tia sifil mwet sac ku mwet takusrkusr; a kowos ke lungse lal — finne alukela ma kut ku in kalem kac — mwet wien mwet lun God ac mwet in sou lun God. **20** tuh kowos ac arulana sessesla ke ouiya lun God. **20** Nu Kowos wi pac musaiyukyak fin pwelung su oakwuki sin sel, su ku in oru arulana yohk liki ma nukewa kut siyuk mwet sap ac mwet palu, ac Christ Jesus sifacna pa ku nunku kac, ke sripen ku lal ma orekma in kut: **21** eot insruwasrik. **21** El pa sruokani musa se inge nufon wolana nu sin God, in church ac in Christ Jesus, inge ac nu sie, ac oru in kapkapak nu ke sie tempul mutual, ma nwe tok ma pahtpat! Amen. (*aiōn g165*)

3 Ke sripa se inge, nga, Paul, nga sie mwet kapir lun

Christ Jesus keiowsu mwet sayen mwet Jew. **2** Nga lulalfongi mu kowos lohng tari lah ke sripen lungkulang lun God, El ase orekma se inge kunuk in akwoye kowos. **3** God El ikasla pwapa lukma lal nu sik tuh nga in kalem kac. (Nga sim tari ke ma inge ke kas pu, **4** ac kowos fin rit ke ma nga simusla inge, kowos ac etu ke ma nga kalem kac ke ouiyen pwapa lun God su tia eteyuk meet, a sikyak inge ke Christ.) **5** In pacl meet ah tiana fwackyuk ma lukma inge nu sin mwet uh, a inge Ngun lun God akkalemye nu sin mwet sap mutual ac mwet palu lal. **6** Ma lukma se inge pa: mwet sayen mwet Jew elos wi mwet Jew ipeis ke mwe insewowo lun God ke sripen Wosasu. Elos lahn mano sefanna, ac elos tukeni ipeis ke wulela lun God ma akpwawayeyuk in Christ Jesus. **7** Ke sripen lungkulang lun God nu sik, ac ku lal su orekma in nga, El kuneuywi sie mwet kulanap in fahkak Wosasu. **8** Nga srik liki el su srik oemeet sin mwet lun God nukewa. Ne ouinge, God El ase kunokon se inge nu sik, su arulana yohk sripa ac saok, tuh nga in sulkakinelik Pweng Wo ke kaspen wolana lun Christ su wangin eteyen saflaiyu, nu sin mwet sayen mwet Jew. **9** Su orala ma nukewa, El okanla pwapa lukma lal liki fwil nukewa meet ah, na ma kunuk in oru tuh mwet nukewa in kalem kac lah pwapa sac ac akpwawayeyuk fuka. (*aiōn g165*) **10** Na in pacl inge, God El orekmakin church in akkalemye nu sin leum ac lipufan su oasr ku la inkusrao, ke lalmwetmet yoklana lun God in ouiya puspis ac in ma nukewa. **11** God El oru ouinge fal nu ke ma El pu oemeet me, ac El akpwawayeyela ke Christ Jesus, Leum lasr. (*aiōn g165*) **12** Ke kut kupasryang nu sin Christ ac lulalfongi in el, kut pulaik in utyak nu ye mutun God ac arulana etu lah El ac lohme nu sesr. **13** Ke ma inge nga kwafe nu suwos tuh kowos in tia fuhleak ke sripen keok luk keiows; tuh ma inge nukewa ma in akwoye kowos. **14** Ke sripa se inge, nga sikukmutuntei ye mutun Papa, **15** su asang ine na pwaye lun sou kowos inen Leum: kowos in tia sifil moul oana mwet nukewa inkusrao ac fin faclu. **16** Nga siyuk sin God ke kaspen wolana lal, tuh El fah asot ku lun Ngun lal nu ac fahkak Pweng Wo ke misla nu sin mwet nukewa — suwos in akkeye moul in ngun lowos. **17** Ac nga pre tuh nu suwos mwet sayen mwet Jew su muta loesla liki Christ elan muta insiowos ke sripen lulalfongi lowos. God meet, ac nu sesr mwet Jew su muta apkuran nu Nga oayapa pre tuh kowos in tu ku ac okala in lungse, sel. **18** tuh kowos, ac oayapa mwet lun God nukewa, fah ku mwet sayen mwet Jew — ku in tukeni in Ngun sefanna in akilen sralapa, lusa, fulata ac loaliyen lungse yoklana nu ye mutun Papa. **19** Ouinge kowos su mwet sayen lun Christ nu suwos. **19** Aok, nga kena tuh kowos in etu mwet Jew tia sifil mwet sac ku mwet takusrkusr; a kowos ke lungse lal — finne alukela ma kut ku in kalem kac — mwet wien mwet lun God ac mwet in sou lun God. **20** tuh kowos ac arulana sessesla ke ouiya lun God. **20** Nu Kowos wi pac musaiyukyak fin pwelung su oakwuki sin sel, su ku in oru arulana yohk liki ma nukewa kut siyuk mwet sap ac mwet palu, ac Christ Jesus sifacna pa ku nunku kac, ke sripen ku lal ma orekma in kut: **21** wolana nu sin God, in church ac in Christ Jesus, inge ac nu sie, ac oru in kapkapak nu ke sie tempul mutual, ma nukewa. **22** Ke sripen akupasri lowos nu sin Christ, kowos wi pac musaiyukyak yorolos inge nukewa, nu ke sie nien muta lun Ngun lun God.

4 Ke ma inge, nga su sie mwet presin ke sripen nga

kulansupu Leum, nga kwafe nu suwos tuh kowos in moulkin ouiyen moul ma fal nu ke sriksarak se ma God El oakiya ke El pangon kowos. **2** Kowos in pusisel, efal, ac mongfisrasr pacl nukewa. Akkalemye lungse lowos nu sin sie sin sie ke muteng. **3** Kowos in moniyuk in karingin inse sefanna su Ngun el asot nu suwos, ke misla se su kaprikosori nu sie. **4** Oasr mano sefanna ac Ngun sefanna, oana ke oasr finsrak sefanna su God El pangon kowos nu kac. **5** Oasr Leum sefanna, lulalfongi sefanna, ac baptais sefanna; **6** oasr God sefanna, su Papa tumun mwet nukewa, ac su leumi ma nukewa, ac El orekma in ma nukewa ac muta in ma nukewa. **7** Kais sie sesr eis tari mwe sang ke lungkulang, fal nu ke ma Christ el ase nu sesr. **8** Oana ke Ma Simusla uh fahk: "El utyak nu yen fulatlana, El us mwet sruoh puspis welul, El asang mwe sang nu sin mwet uh." **9** Na mea kalmen "El utyak"? Kalmac pa el oatui meet nu yen loallana lun faclu. **10** Ouinge el su oatui, el pacna pa utyak nu yen fulatlana inkusrao, tuh el fah ku in oasr yen nukewa. **11** El pacna pa "asang mwe sang nu sin mwet uh" — el sang nu sin kutu tuh elos in mwet sap, ac kutu in mwet palu, ac kutu in mwet sulkakinelik Pweng Wo, ac kutu in mwet sropo ac mwet lutu. **12** El oru ma inge in akoela mwet lun God nukewa nu ke orekma lun mwet Christian in musaeak monin Christ. **13** Ouinge kut nukewa fah ma sefannala in lulalfongi ac in etauk lasr ke Wen nutin God. Kut kwafe kut in sun moul in mwet pwaye, ac kut oayapa akwot in sun fulatlan woiyen moul su oan in Christ. **14** Na kut fah tia sifil moul in tulik, ikwot ikme ke noa ac eng uh, oana elos su srifeyuk ke mwe lutu lun mwet kutasrik su klapwelos ac kololosia nu ke moul tafongla. **15** A ke kut fahkak ma pwaye in ngun lun lungse, kut in kapkapak in ouiya nukewa lun Christ, su sifa. **16** Ye karinginyuk lal, kain in lah nukewa ke mano kupasreni wo, ac mano nufon sac fah sruokyukeni ke kais sie kupasr kac. Ouinge, ke kais sie lahn mano el oru ma kunal in fal, na mano nufon sac kapkapak ac musaiyukyak ke lungse. **17** Ke ma inge nga sensenkakin pegan, su wangin sripen nunak lalos **18** ac nunkalos

lohsrla. Ke sripen lalfon ac likkeke lalos, wangin ip lalos su ma lusrongten. A kowos in use ma inge nu ke kalem. ke moul su God El ase. **19** Wangin pulakinyen mwekin **12** (Mwe mwekin se fin srumunyuk ma elos oru in lukma.) selos; elos sifacna eisalosyang nu ke lung lun ikwa, ac **13** Kutena ma su utuku nu ke kalem uh, ac fah ku in oru ma fohfkof nukewa ac kofla sifacna tulokinya. **20** Tia eteyuk wo; **14** tuh ma nukewa ma akkalemyeyukla uh ac pa ingan ma kowos lutu ke Christ! **21** Kowos lohng na ekla ma kalem. Oana ke fwack mu, "Ngutalik, kom su pwaye kacl, ac ke kowos mwet lulalfungi in el, lutiyuk motul, Ac tukakek liki misa, Ac Christ el fah tolkomyak." kowos tari ke ma pwaye lun Jesus. **22** Ouinge kowos in **15** Ke ma inge kowos in liyaung ouiyen moul lowos. sisla ouiyen moul matu lowos ma kowos moulkin in pacl Nikmet moul oana mwet nikin, a kowos in moul oana meet — moul se su kunauskowosla ke sripen kena lowos mwet lalmwetmet. **16** Molela pacl, mweyen len inge len nu ke ma kikiap. **23** Insiowos ac nunkowos enenu in koluk. **17** Kowos in tia lalfon, a kowos in suk ma Leum arulana aksasuyeyukla, **24** ac kowos enenu in nokomang el lungse kowos in oru. **18** Nik kowos suruh ke wain mwet susu, su orekla in luman God, ac su fwackyuk in mweyen ac kunauskowosla, a moul lowos in nwanala ke moul pwaye, su suwoswos ac mutual. **25** Ke ma inge Ngun Mutual. **19** Kaskas nu sin sie sin sie ke kas lun kowos in tia sifil kikiap! Kais sie mwet enenu in kaskas psalm ac om mutual; alullul ac onkakin psalm nu sin Leum pwaye nu sin mwet wialos in lulalfungi, mweyen kut ac kaksakunul ke insiowos kewa. **20** Pacl nukewa kowos nukewa lahn sie sin sie in Christ. **26** Kowos fin mulat, nik in sang kulo ke ma nukewa nu sin God Papa, ke inen kowos lela mulat lowos in kolkowosla nu ke ma koluk, ac Leum lasr Jesus Christ. **21** Kowos in akpusiselye kowos kowos in tia sruokya mulat lowos len fon se. **27** Nikmet nu sin sie sin sie in akkalemye lan kowos akfulatye sang pacl lun devil. **28** El su pisrapasr meet el enenu Christ. **22** Mutan kia, kowos in akpusiselye kowos nu sin elan tia sifil pur, a elan orekma tuh elan akfalye enenu mukul tomowos, oana nu sin Leum. **23** Tuh mukul tuma lal sifacna, ac elan ku pac in kasru mwet sukasrup. **29** el sifem mutan kial, oana ke Christ el sifin church; ac Nikmet orekmakin kas in akkolukye mwet, a kas in kasru Christ sifacna el Mwet Lango lun church, su manol. **24** mukena — kain in kas ma ac musaeak ac su fal nu Ouinge, mutan kia elos enenu in arulana akpusiselyalos ke enenu, tuh ma kowos fahk uh ac fah akwoyalos su nu sin mukul tumalos, oana ke church el akpusiselyalohng. **30** Ac nikmet aktorasrye Ngun lun God; tuh Ngun nu sin Christ. **25** Mukul tuma, kowos in lungse mutan el mwe akul lun God keiws in akpwayeye lah Len sac kiuws, oana ke Christ el lungse church ac asang moul ac fah tuku ke God El ac fah aksukosokyekowosla. **31** lal kac. **26** El oru ma inge tuh elan akmutalye church Sisla liki kowos lumah inge nukewa: sulung, mongsa, kasrkusrak, wowon, wenteir, ac kutena nunak koluk lain elan eis nu sel sifacna sie church su wolana — wangin mwet. **32** A kowos in kulang ac mongfisrasr nu sin sie tuhn kac, tia pac lupolop uh ku tuhneyukla ke kutena sin sie, ac kowos in nunak munas nu sin sie sin sie, oana ke God El nunak munas nu suwos ke Christ. ma. **28** Ouinge mukul tuma elos enenu in lungse mutan kialos oana ke elos lungse manolos sifacna. Mukul se fin lungse mutan kial, el lungse el sifacna. **29** (Wangin mwet srunga manol sifacna, a el kitaung ac arulana karinganang, oana ke Christ el oru nu ke church. **30** Kut etu lah ouinge mweyen kut lahn manol.) **31** Oana simla in Ma Simusla: "Pa ingan sripa se oru sie mukul el som liki papa tumal ac nina kial, ac fulyang nu sin mutan kial, ac eltal fah ma sefannata." **32** Oasr sie kalmac na yohk in kas inge ma tia eteyuk meet, su nga etu mu ma fahkyen Christ ac church. **33** Ma inge ma nu suwos pac: kais sie mukul tuma elan lungse mutan kial oana el sifacna, ac kais sie mutan kia elan akfulatye mukul tumal.

5 Ke kowos tulik kulo nutin God uh, kowos enenu in srike in oana El. **2** Lela lungse in kalem in ma nukewa kowos oru, oana ke Christ el lungse kut, ac sifacna lafwekulna moul lal kacls, tuh in oana sie mwe kisa keng su akinsewowyoe God. **3** Ke sripen kowos mwet lun God, tia wo in fwack keiws mu oasr kutena lumah inge inmasrlows: kosro, ouiya fohfkof, ku rapku. **4** Tia pac fal kowos in sopoklot in kas, kaskas suoac, ku aksruksruk koluk. A fal kowos in sang kulo nu sin God. **5** Kowos etu na lah mwet kosro, ku mwet moulkin ouiya fohfkof, ku mwet rapku ac fah tia wi ipeis ke Tokosrai lun Christ ac lun God. (Tuh rapku el oapanalalu nu ke ma sruloala.) **6** Nik kowos lela kutena mwet in kiapwekulnosa ke kas lusrongten; mweyen lumah inge nukewa ac oru tuh mulat lun God in oan faclos su tia aksol. **7** Ke ma inge kowos in tiana wi mwet ouinge uh. **8** Kowos sifacna tuh muta in lohsr meet, na inge ke kowos ekla mwet lun God, kowos muta in kalem. Ke ma inge kowos enenu in moul oana mwet su ma lun kalem. **9** Pa inge fahko lun kalem: ma wo nukewa, ma suwoswos nukewa, ac ma pwaye nukewa. **10** Kowos in suk in etu ma ac akinsewowyoe Leum. **11** Kowos in tia wi mwet su oru orekma in lohsr,

6 Tulik srisrik, kowos in akos papa tomowos ac nina kiuws, mweyen kowos ma lun Leum, ac ma inge suwos. **2** "Akfulatye papa tomom ac nina kiom" pa ma sap se emeet ma oasr wuleang kac, **3** fahk mu: "tuh in wo nu sum ac moul lom ac fah loes fin faclu." **4** Papa ac nina, nik kowos akangonye tulik nutuwos an, ku oru ouiya ma ac akkasrkusrakyalos, a kowos in kaelos ac lotelos elos in kapkapak ke ouiya lun mwet lulalfungi. **5** Mwet kohs, kowos in akos leum lowos fin faclu ac arulana akfulatyalos; ac kowos in oru ke inse pwaye,

oana nu sin Christ. **6** Tia oru ye mutualos mukena in mwe aklung nu selos; a ke sripen kowos mwet kohs lun Christ, kowos in oru ma God El lungse ke insiowos kewa. **7** Oru orekma lowos ke inse engan, oana kowos in oru nu sin Leum ac tia nu sin mwet uh. **8** Kowos etu lah Leum el ac sot molin orekma wo nukewa lowos, kowos finne mwet kohs ku mwet sukosok. **9** Ac kowos mwet leum, kowos in oru oapaninge nu sin mwet kohs lowos, ac tia sifil aksangengyalos. Esam lah kowos ac mwet kohs lowos uh oasr Leum sefanna lowos inkusrao, su ac nununku mwet nukewa oana sie. **10** In aksafye sim luk uh, lela ku lulap lun Leum in akkeye kowos ke kowos ma sefannala yorol. **11** Kowos in nokomang mwe mweun nukewa ma God El asot nu suwos, tuh kowos in ku in tu lain kutasrik lun Devil. **12** Mweyen tia un mwet se pa kut mweuni uh, a ngun fohkfol yen engyeng uh, ac mwet leum ac wal ac ngun koluk ma leumi mwet uh, ac ku lun we lohsr se inge. (**aīōn g165**) **13** Inge kowos in nokomang mwe loeyuk ma God El asot! Na ke len koluk ac tuku, kowos fah ku in lain mwet lokoalok lowos; ac ke safraiya kowos ac tu na ku ac tia fuhleak. **14** Ke ma inge, kowos in tuyak ac akola. Loseni infulwowos in ku ke pwaye, ac nokomang suwoswos tuh in mwe loeyuk nu ke iniwowos, **15** ac kena lowos in fahkelik Pweng Wo ke misla, in pa fahluk lowos. **16** Pacl nukewa kowos in us lulalfongi oana mwe loang lowos; kowos in ku in sang konela pisir firir nukewa sin el su Koluklana. **17** Ac kowos in eis lango sin God tuh in oana sie helmet, ac kas lun God in oana cutlass su Ngun Mutual sot nu suwos. **18** Oru ma inge nukewa ke pre, ac siyuk kasru sin God. In kutena ma kowos oru kowos in pre fal nu ke kolyuk lun Ngun. Ke sripa se inge, kowos in oaru in tupan ac tia fuhleak. Pre pacl nukewa ke mwet lun God nukewa. **19** Ac oayapa pre keik, tuh God El fah ase nu sik sie mwe fahkak ke pacl nga akola in kaskas, ac tuh nga in ku in kaskas pulaik, ac oru tuh mwet uh in kalem ke ma lukma lun Wosasu. **20** Ke sripen Wosasu se inge, nga sie mwet tutafpo fulat lun Jesus Christ, nga finne muta in presin. Pre tuh nga in ku in pulaik in fahkak ke Wosasu oana ma fal. **21** Kowos fin ke etu keik lah nga fuka, Tychicus el ac fah fahkak nu suwos. El sie mwet lili saok ac oaru ke orekma lun Leum. **22** Pa inge sripa se oru nga supwalot nu yuruwos uh — tuh elan fahkak nu suwos lah fuka ouiyasr nukewa, ac oayapa elan akkeye kowos. **23** Misla, lungse, ac lulalfongi sin God Papa, ac sin Leum Jesus Christ, nu sin mwet wiasr in lulalfongi nukewa. **24** Lungkulang nu selos nukewa su lungse Leum lasr Jesus Christ ke lungse su koflana wanginla.

Philippi

1 Ma sel Paul ac Timothy, mwet kulansap lun Christ Jesus — Nu sin mwet nukewa lun God in church Philippi su asruoki nu sin Christ Jesus, wi pac mwet kol lun church ac mwet kasru lalos: **2** Lungkulang ac misla nu suwos sin God Papa tumasr, ac Leum Jesus Christ. **3** Nga sang kulo nu sin God luk pacl nukewa ma nga nunku keiwo; **4** ac pacl nukewa nga pre keiwo; nga pre wi engan, **5** ke sripen kasreyuk su kowos oru nu sik ke orekma lun Wosasu ke mutawauk me nwe misenge. **6** Nga etu suwohs lah God, su mutawauk orekma wo se inge in kowos, El ac fah tafwela nwe ke safla ke Len lun Christ Jesus. **7** Kowos oan in nunak luk pacl nukewa! Ke ma inge fal nga in pulakin ouinge in nunak luk keiwo. Tuh kowos nukewa wiyu ipeis ke mwe insewowo su God El ase nu sik, in pacl se inge ke nga muta in presin, oayapa ke pacl nga tuh sukosok ac nga topuk kas nukewa lun mwet su lain Wosasu, ac nga tuh orekma in akkeye lulalfongi lun mwet kac tuh in oakwuki ku insialos. **8** God El etu lah nga kas na pwaye ke nga fahk mu lungse luk keiwo nukewa tuku liki insien Christ Jesus sifacna. **9** Nga pre tuh lungse su oan in kowos in yokyokelik in pacl e nukewa, tuh etauk lowos in pwaye ac nununku lowos in suwohs, **10** ac kowos fah ku in akilen ma su arulana wo. Na kowos fah nasnas ac wangin mwatuws ke Len lun Christ. **11** Moul lowos ac fah sessesla ke ouiya wowo su Jesus Christ mukena ku in ase, nu ke wolana ac mwe kaksak nu sin God. **12** Mwet lili, nga ke kowos in etu lah ma su sifyak nu sik uh arulana kasru yokyokelik lun Wosasu. **13** Ke sripa se inge mwet mweun su karingin lohm sin Tokosra Fulat ac mwet nukewa yenu elos etu lah nga muta in kapir mweyen nga mwet kulansap lun Christ. **14** Ac muta luk in presin uh oru tuh mwet pus wiasr in lulalfongi, yokelik finsrak lalos in Leum, na pacl nukewa elos pulaik in fahkak pweng wo sac ac tia sangeng. **15** Pwaye lah oasr kutu mwet fahkak Christ mweyen elos sok ac folkas, a kutu fahkulak ke inse na pwaye. **16** Elos inge oru ke lungse pwaye lalos, mweyen elos etu lah God El ase tuh in ma kunuk in akfahsrye Wosasu. **17** Mwet saya uh tiana fahkak Christ ke inse pwaye, a ke ngunin nunku kac sifacna. Elos nunku mu elos ac akyokelik ma upa nu sik ke nga muta in kapir. **18** Mansis in ouinge! Nga engan kac. Ma sefanna ma yohk sripa uh pa mwet uh in fahkulak Christ ke kutena ouiya ma ku in lutiyuk kac, finne ma ke nunak wo ku ke nunak koluk. Nga srakna insewowo, **19** mweyen nga etu lah ke sripen pre lowos, ac ke sripen kasru su tuku sin Ngun lun Jesus Christ, ac fah aksukosokyeyuk nga. **20** Ma se nga kena ac yohk finsrak luk nu kac oemeet pa nga in tiana fuhleak in oru ma kunuk, a nga in sessesla ke pulaik in pacl nukewa, yohkna nu ke pacl se inge, tuh moul luk nufon in mwe akfulatyel Christ, nga finne moul,

ku misa. **21** Tuh mea kalmen moul uh? Nu sik, kalmac pa in kulansupu Christ. Ac misa, mwe akyokelik ma wo uh. **22** Nga fin ku in moul paht na, ac srakna ku in oru kutu orekma ma ac oasr sripa, na nga tia etu lah pia kac ma nga ac sulela. **23** Nga nikanla inmasrlon ma luo inge. Nga kena yohk tuh nga in som liki moul se inge ac muta yurin Christ, su pa inge ma se ma ac arulana wo nu sik uh. **24** Tusrukta ke sripowos, ac arulana yohk sripa nga in moulwin. **25** Ke sripen arulana kalem sik lah ouinge, nga etu lah nga ac mounla. Nga ac fah wi kowos nukewa in akyokelik kapkapak lowos ac engan in lulalfongi lowos. **26** Na nga fin sifil fahsrot nu yuruwos, ac fah yohk sripen konkin lowos keik liki meet, ke moul in asruoki lowos yurin Christ Jesus. **27** Inge ma se ma oa uh pa ouuyen moul lowos in fal nu ke Pweng Wo ke Christ, na nga finne fahsrot nu yuruwos ku tia, nga fah lohng mu kowos tu na ku ke nunak sefanna, ac insese in tukeni kwafeang in orekma ke sripen lulalfongi fal nu ke Wosasu. **28** Nik kowos sangeng sin mwet lokoalok lowos; a kowos in pulaik pacl nukewa, ac ma inge ac fah akpwayei nu selos lah elos ac munas, ac kowos fah kutangla, mweyen God pa asot kutangla nu suwos. **29** Tuh ke sripen kulang lun God, itukot nu suwos tuh kowos in kulansupu Christ, tia ke lulalfongi mukena, a ke kowos ac keok pac kacl. **30** Inge kowos ku in wiyu mweun. Nuna mweun se na ma kowos liye nga mweuni in pacl meet, ac kowos lohng pac lah nga srakna mweuni.

2 Moul lowos yurin Christ mwe akkeye kowos, ac lungse lal akwoye kowos. Oasr aengani lowos yurin Ngun Mutual, ac oasr kulang ac pakoten lowos nu sin sie sin sie. **2** Ke ma inge nga kwafe nu suwos tuh kowos in oru tuh engan luk keiwo in arulana yohk, ke sripen kowos nunak sefanna, ipeis ke lungse sefanna, ac kowos ma sefanna in nunak ac in ngunuwo. **3** Nimet oru kutena ma ke nunku kac sifacna, ku ke konkin lusrongten, a kowos in pusisel nu sin sie sin sie, ac kowos in tia nunku mu kowos wo liki mwet njia. **4** Suk pac ma ac wo nu sin mwet njia, ac tia ma na ac wo nu suwos sifacna. **5** Ouiyen nunak lowos in oana ouuyen nunak lun Christ Jesus: **6** El nuna oana luman God in pacl nukewa, Tusrukta el tiana srike in orekmakin ku lal elan fulat oana God. **7** El tia oru ouinge, a ke sulela lal sifacna el fuhleak ma nukewa, Ac ekla nu ke lumah lun sie mwet kulansap. El ekla oana sie mwet, Ac sikme nu faclu in luman mwet. **8** El pusisel, ac fahsr inkanei lun akosten nwe ke el sun misa — Aok, misa lal fin sakseng. **9** Ke ma inge, God El srakalak nu yen fulatiana lucng, Ac sang nu sel ine se su fulat liki ine nukewa. **10** Ouinge, in akfulatyel inen Jesus, Ma moul nukewa inkusrao, ac fin faclu, ac ye faclu Fah sikukmutuntei, **11** Ac mwet nukewa fah pulaik in fahkak lah Jesus Christ el Leum, Nu ke wolana lun God Papa. **12** Ke ma inge, mwet kulo luk, oana ke kowos tuh akosyu in pacl nukewa

ke nga muta yuruwos, ac arulana yohk sripa kowos in lasr in kutena lumah ma orek nu ke mano. 4 Pwaye nga akosyu inge ke nga muta loes liki kowos. Kowos sikalan i lukun ku in filiya lulalfongi luk ke ma ouinge uh. Fin oasr in orekma tuh kowos in eis molela lun God ke kowos mwet nunku mu el ac lulalfongi ke kain in lumah ouingan sunakunul ke inse pwaye, 13 mweyen God El orekma in molella, nga alukela in afkalye ma ingan nukewa tari. 5 in kowos pacl nukewa, tuh kowos fah ku ac engan in Nga tuh koskrorsla ke nga len oalkosr matwa. Nga isusla akos ma lungse lal. 14 Kowos in oru ma nukewa, tia sie mwet Israel sin sruf lun Benjamin, sie mwet Hebrew ke torkaskas ku akukuin, 15 tuh kowos in nasnas ac na pwaye. Ac fin nu ke in liyaung Ma Sap lun mwet Jew, in wangin mwatuwos, oana tulik pwaye nutin God su muta in facl koluk se inge inmasrlon mwet koluk. Kowos oru nga akkeoye church. Ac funu ke suwoswos se ma in kalem inmasrlolos oana itu su tolak inkusrao, 16 ke sie mwet el eis ke sripen el akos Ma Sap, wanginna kowos sulkakunelik kas in moul nu selos. Kowos fin oru ma nga tafongla kac. 7 Tusrukta, ma nukewa su nga ouinge, ac fah oasr sripen yukin luk keiwois in Len lun tuh oakla mu ac ase wo ouiya nu sik, inge nga pilesrala Christ, mweyen ma inge ac fah akkalemye lah kemkatu oana ma tuhlac ke sripen Christ. 8 Tia ma inge mukena; luk ac orekma luk yuruwos tia wangin sripa. 17 Sahp a nga oakla ma nukewa oana ma tuhlac ke sripen sie srah keik ac enenu in ukwiyukla oana sie mwe kite ma su arulana saok liki, aok, etu luk ke Christ Jesus, fin lulalfongi lowos ma kowos kisakin nu sin God. Fin Leum luk. Nga sisla ma nukewa ke sripal; nga oakla ma ouinge, nga engan ac kut nukewa fah tukeni insewowo. inge oana kutkut, tuh nga fah eis Christ 9 ac in arulana 18 In lumah sac pacna, kowos in oayapa engan, ac fungyang nu sel. Wanginla suwoswos luk sifacna — kain wiyu insewowo. 19 Fin ou lungse lun Leum Jesus, nga suwoswos ma kut eis ke akos Ma Sap. Inge oasr yuruk finsrak mu nga in supwalot Timothy nu yuruwos in pacl suwoswos se ma ituku ke sripen lulalfongi in Christ, su na sa, tuh pweng keiwois in ku in akkeyeyuyak. 20 ma sin God me ac oakwuki ke lulalfongi. 10 Ma sefanna El mukefanna pa oana nga in nunku yohk keiwois. 21 nga enenu pa nga in etu Christ, tuh nga in pulakin ku lun Mwet nukewa saya uh nunkalana ke ma lalos sifacna, sifil moulyak lal, ac in welul keok; in oana el ke misa lal, ac tia ke sripen lun Jesus Christ. 22 Ac kowos sifacna 11 ke sripen nga finsrak tuh nga fah sifil akmouleyuyukak etal ac apkwayei lah arulana yohk sripal, ac lah nga el liki misa nu ke moul. 12 Nga tia fahk mu nga sun tari, ku tukeni orekma ke sripen Wosasu oana sie papa ac wen lah nga fas in ma nukewa. A nga kwafeyu na in sruokya se natull. 23 Ke ma inge nga finsrak mu nga in sa na molin kutangla, ke sripen Christ el eisuy tari tuh nga in supwalot nu yuruwos, tukun nga konauk lah mea ac ma la. 13 Aok, mwet lili ac lulu, nga tia nunku mu nga sikuak nu sik. 24 Ac nga arulana lulalfongi lah fin ou eis tari; ma sefanna nga oru, nga mulkunla mau ma oan lungse lun Leum, nga ac ku in sa pac fahsrot. 25 Nga tukuk ac saplakot nu ke ma su oan meet. 14 Ke ma tuh nunku mu fal pac nga in supwalot Epaphroditus, su inge, nga kwafeyu na in sun kutangla, tuh nga fah eis ma wiasr in lulalfongi, su kowos supwalma in aol kowos molin kutangla, su pa inge: pang lun God nu ke moul kasreyy. El wiyu orekma ac tu siskuk in lain ma koluk. susu ke Christ Jesus. 15 Kut nukewa su matu tari in 26 El arulana ke tari liye kowos nukewa, ac el arulana supwarla lah kowos lohng mu el tuh mas. 27 Aok, pwaye Tusrukta kutu suwos fin nunku sien, God El ac fah oru lah el tuh mas ac lukunna misa. Tusrukta God El kulang in kalem suwos. 16 Ouinge lela kut in fahsra nu meet, nu sel, ac tia el mukena a nu sik pac, mweyen ke El fal nu ke oakwuk ma kut fahsru kac nwae misenge. 17 sruokya moul lal oru asor lulap tia sunyu. 28 Ma inge Mwet lili, kowos in etawi ma nga oru, ac lohang nu selos liksreni na purakak nunak luk in supwalot nu yuruwos, tuh kowos in sifil enganak ke kowos liyalak, ac asor luk, fah wanginla. 29 Ke ma inge, kowos in eisal ke engan, oana sie mwet lili in Christ. Akkalemye sunak lowos nu selos nukewa su oana el, 30 mweyen el pilesrala moul lal ac apkuran in misa ke sripen orekma lun Christ, in kasreyy ke ma su kowos tia ku in kasreyy kac.

3 Mwet lili ac lulu, in aksafyela sim luk, kowos in arulana engan ke kowos ma sefanna in Leum. Nga tia totola in kalweni ma nga tuh simis nu suwos meet ah, mweyen ke nga sifilpa fahk uh ac fah mwe molela nu suwos. 2 Liyekowosyang lukelos su oana kosro ngalngul ac orek ma koluk inmasrlowos, su lungse sipik mano. 3 Kut pa eis kosrala pwaye uh ac tia elos, mweyen kut alu nu sin God fal nu ke Ngun lun God, ac kut engankin ma sefanna lasr yurin Christ Jesus. Kut tia filiya lulalfongi

lasr in kutena lumah ma orek nu ke mano. 4 Pwaye nga akosyu inge ke nga muta loes liki kowos. Kowos sikalan i lukun ku in filiya lulalfongi ke kain in lumah ouingan sunakunul ke inse pwaye, 13 mweyen God El orekma in molella, nga alukela in afkalye ma ingan nukewa tari. 5 in kowos pacl nukewa, tuh kowos fah ku ac engan in Nga tuh koskrorsla ke nga len oalkosr matwa. Nga isusla akos ma lungse lal. 14 Kowos in oru ma nukewa, tia sie mwet Israel sin sruf lun Benjamin, sie mwet Hebrew ke torkaskas ku akukuin, 15 tuh kowos in nasnas ac na pwaye. Ac fin nu ke in liyaung Ma Sap lun mwet Jew, in wangin mwatuwos, oana tulik pwaye nutin God su muta in facl koluk se inge inmasrlon mwet koluk. Kowos oru nga akkeoye church. Ac funu ke suwoswos se ma in kalem inmasrlolos oana itu su tolak inkusrao, 16 ke sie mwet el eis ke sripen el akos Ma Sap, wanginna kowos sulkakunelik kas in moul nu selos. Kowos fin oru ma nga tafongla kac. 7 Tusrukta, ma nukewa su nga ouinge, ac fah oasr sripen yukin luk keiwois in Len lun tuh oakla mu ac ase wo ouiya nu sik, inge nga pilesrala Christ, mweyen ma inge ac fah akkalemye lah kemkatu oana ma tuhlac ke sripen Christ. 8 Tia ma inge mukena; luk ac orekma luk yuruwos tia wangin sripa. 17 Sahp a nga oakla ma nukewa oana ma tuhlac ke sripen sie srah keik ac enenu in ukwiyukla oana sie mwe kite ma su arulana saok liki, aok, etu luk ke Christ Jesus, fin lulalfongi lowos ma kowos kisakin nu sin God. Fin Leum luk. Nga sisla ma nukewa ke sripal; nga oakla ma ouinge, nga engan ac kut nukewa fah tukeni insewowo. inge oana kutkut, tuh nga fah eis Christ 9 ac in arulana 18 In lumah sac pacna, kowos in oayapa engan, ac fungyang nu sel. Wanginla suwoswos luk sifacna — kain wiyu insewowo. 19 Fin ou lungse lun Leum Jesus, nga suwoswos ma kut eis ke akos Ma Sap. Inge oasr yuruk finsrak mu nga in supwalot Timothy nu yuruwos in pacl suwoswos se ma ituku ke sripen lulalfongi in Christ, su na sa, tuh pweng keiwois in ku in akkeyeyuyak. 20 ma sin God me ac oakwuki ke lulalfongi. 10 Ma sefanna El mukefanna pa oana nga in nunku yohk keiwois. 21 nga enenu pa nga in etu Christ, tuh nga in pulakin ku lun Mwet nukewa saya uh nunkalana ke ma lalos sifacna, sifil moulyak lal, ac in welul keok; in oana el ke misa lal, ac tia ke sripen lun Jesus Christ. 22 Ac kowos sifacna 11 ke sripen nga finsrak tuh nga fah sifil akmouleyuyukak etal ac apkwayei lah arulana yohk sripal, ac lah nga el liki misa nu ke moul. 12 Nga tia fahk mu nga sun tari, ku tukeni orekma ke sripen Wosasu oana sie papa ac wen lah nga fas in ma nukewa. A nga kwafeyu na in sruokya se natull. 23 Ke ma inge nga finsrak mu nga in sa na molin kutangla, ke sripen Christ el eisuy tari tuh nga in supwalot nu yuruwos, tukun nga konauk lah mea ac ma la. 13 Aok, mwet lili ac lulu, nga tia nunku mu nga sikuak nu sik. 24 Ac nga arulana lulalfongi lah fin ou eis tari; ma sefanna nga oru, nga mulkunla mau ma oan lungse lun Leum, nga ac ku in sa pac fahsrot. 25 Nga tukuk ac saplakot nu ke ma su oan meet. 14 Ke ma tuh nunku mu fal pac nga in supwalot Epaphroditus, su inge, nga kwafeyu na in sun kutangla, tuh nga fah oru lah el tuh mas ac lukunna misa. Tusrukta God El kulang in kalem suwos. 16 Ouinge lela kut in fahsra nu meet, nu sel, ac tia el mukena a nu sik pac, mweyen ke El fal nu ke oakwuk ma kut fahsru kac nwae misenge. 17 sruokya moul lal oru asor lulap tia sunyu. 28 Ma inge Mwet lili, kowos in etawi ma nga oru, ac lohang nu selos liksreni na purakak nunak luk in supwalot nu yuruwos, tuh kowos in sifil enganak ke kowos liyalak, ac asor luk, fah wanginla. 29 Ke ma inge, kowos in eisal ke engan, oana sie mwet lili in Christ. Akkalemye sunak lowos nu selos nukewa su oana el, 30 mweyen el pilesrala moul lal ac apkuran in misa ke sripen orekma lun Christ, in kasreyy ke ma su kowos tia ku in kasreyy kac.

4 Ke ma inge, mwet lili kulo luk, nga arulana asroekowosla! Kowos arulana akenganyeyu, ac nga

arulana yokin kowos! Mwet lili saok sik, pa inge ma Sang lung luk nu sin mwet lun God nukewa su ma lun su enenu kowos in tu na ku kac, tuh moul lowos ma Christ Jesus. Mwet wiasr in lulafongi elos supwaot pac sefannala yurin Christ. 2 Euodia ac Syntyche, nga kwafe lung lalos nu suwos. 22 Mwet lun God nukewa yenu elos sumtal tuh komtal in nunak sefanna, in oana sie tamtael oayapa supwaot lung lalos, ac yokna selos su muta inkul in Leum. 3 Ac kom pac, mwet kasru oaru luk, komin sin Caesar. 23 Lungkulang lun Leum Jesus Christ in wi kasru akwoyela inmasrlon mutan luo inge; tuh orekma kowos nukewa.

Ialtal arulana yohk in wiyu sulkakinelik Pweng Wo uh, welul Clement ac mwet orekma nukewa saya wiuk, su inelos oasr in book in moul lun God. 4 Kowos in engan pacl nukewa ke kowos ma sefanna yurin Leum. Nga sifilpa fahk, enganak! 5 Lela in kalem mongfisrasr lowos nu sin mwet nukewa. Leum el apkuran in tuku. 6 Nikmet fosrnge ke kutena ma, a in pre lowos nukewa, siyuk sin God ke mwe enemu lowos, ac pacl nukewa kowos in siyuk sel ke inse kulo. 7 Ac misla lun God, su yohk liki ma mwet uh ku in kalem kac, ac fah karinganang insiowos ac nunak lowos liki kutena mwe fosrnge, ke kowos ma sefannala yurin Christ Jesus. 8 In aksafye kas luk, mwet lili, pacl nukewa kowos in nunku ke ma su wo ac su fal in kaksakinyuk: ma su pwaye, ma su yohk sripa, ma su suwohs, ma su nasnas, ma su ohi, ac ma su pwengpeng wo. 9 Orekmakin ma su kowos lotela ac eis sik, kewana ke kas luk ac orekma su nga oru. Ac God, su ase misla nu sesr, El fah wi kowos. 10 Arulana yohk engan luk ke nga moul in asruoki yurin Leum, oayapa ke kowos sifilpa akkalemye lah kowos nunkeyu tukun sie pacl na loes. Nga tia fahk mu kowos tui ac tila nunkeyu, a tuh mweyen wangin pacl wo lowos in akkalemye. 11 Ac nga tia pac fahk ma inge mweyen nga mu kowos pilesreyu, tuh nga lotela tari in sifacna falkin ma su oasr yuruk. 12 Nga pula tari moul lun sie mwet enenu, ac nga pula pac moul lun mwet ma oasr ma lalos yohk liki ma elos enenu. Nga lotela ouiya lukma se inge, tuh in acn nukewa ac ke pacl nukewa, nga inse misla nga finne kihp ku masrinsral, ku fin ma su oasr yuruk srikla ku yohkla. 13 Oasr ku luk in oru ma nukewa ke ku su Christ el ase nu sik. 14 Tusrukta arulana wo ke kowos tuh kasreyu in pacl ongoiya nu sik. 15 Kowos mwet Philippi arulana etu lah ke nga tuh som liki acn Macedonia ke pacl nga mutawauk in fahkak Pweng Wo, kowos mukena pa church se ma tuh kasreyu ah; kowos mukena pa tuh insese nu sik ac supwama mani in kasreyu. 16 Pus liki pacl se ke oasr enenu luk in acn Thessalonica, kowos supwama ma nga enenu. 17 Tia tuh nga lungse in eis mwe sang, a nga kena liye tuh in oasr kapak lowos ke sripen mwe sang lowos. 18 Pa inge pwepu in fahkak mwe lung nukewa ma kowos ase nu sik, su arulana yohk! Oasr yuruk ma nukewa ma nga enenu, ke sripen mwe kite lowos ma Epaphroditus el use. Ma inge oana sie mwe kisa keng nu sin God, su wo ac mwe insewowo nu sel. 19 God luk El ac fah asot mwe enenu lowos nukewa liki mwe kasrup yoklana lal in Christ Jesus. 20 Wolana ac kaksak nu sin God Papa tumasr, inge ac nu tok ma pahtpat! Amen. (aiōn g165) 21

Colossae

1 Sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus ke sripen oakwuk lun God, oayapa sel Timothy, mwet wiasr in lulalfongi — **2** Nu sin mwet lun God in acn Colossae, mwet wiasr su oaru in fahsr tukun Christ: Lela tuh God Papa tumasr Elan asot kulang ac misla nu suwos. **3** Pacl nukewa kut sang kulo nu sin God, Papa tumun Leum lasr Jesus Christ, ke kut pre keiwer. **4** Tuh kut lohng tar ke lulalfongi lowos in Christ Jesus, ac ke lungse lowos nu sin mwet lun God nukewa. **5** Ke kowos tufahna lohng kas pwaye ke Pweng Wo uh, kowos lohng ke finsrak se ma pweng se inge asot nu suwos. Ouinge lulalfongi ac lungse lowos uh oakwuki fin ma su kowos finsrak kac, su oan soanekowos inkusrao. **6** Pweng wo uh tiana tui in ase mwe insewowo ac el fahsrelik nu fin faclu nufon, oana ma sikyak inmasrlowos, mutawauk ke len se emeet kowos tufahna lohng ke lungkulang lun God, ac mutawauk in kalem ke pwayeiyah. **7** Kowos tuh lohng ke lungkulang lun God uh sel Epaphras, mwet kulansap kulo wiasr, su sie mwet orekma oaru lun Christ in aol kut inmasrlowos. **8** El srumun nu sesr ke lungse su Ngun asot nu suwos. **9** Ke sripa se inge, ke pacl se kut tufahna lohng keiwer nwe misenge kut pre na keiwer, ac siyuk God Elan oru tuh kowos in arulana kalem ke ma lungse lal, ke etauk ac lalmwetmet nukewa su Ngun lal uh ase. **10** Na kowos fah ku in moul fal nu ke ma lungse lun Leum, ac oru ma su akinsewowyol pacl nukewa. Moul lowos uh ac ku in oswe kain orekma wo nukewa, ac kowos fah kapkapak in etauk lowos ke God. **11** Lela God Elan akkeye kowos ke ku wolana lal, tuh kowos fah ku in mutangla ma nukewa ke mongfisrasr, ac kowos in engan. **12** ac sang kulo nu sin Papa, su oru tuh kut in fal in wi ipeis ke ma su El akoela nu sin mwet lal in tokosrai lun kalem. **13** El molikutla liki ku lun lohsr uh, ac uskutme nu in tokosrai lun Wen kulo natul. **14** Ke sripal kut aksukosokyeyukla, su kalmeya pa God El nunak munas nu sesr ke ma koluk lasr. **15** Christ el oana luman God, su kut tia ku in liye, ac el pa Wounse, su fulat liki ma orekla nukewa. **16** Tuh ke el, God El orala ma nukewa inkusrao ac fin faclu, ma liyeyuk ac ma tia ku in liyeyuk, weang pac ku lun ngun inge nukewa: leum, ac mwet kol, ac wal fulat ma oan yen engyeng uh. God El orala ma nukewa inkusrao, fin faclu, ac yen engyeng uh kacl ac nu sel. **17** Christ el nuna oasr meet liki orekla ma nukewa, ac ma nukewa oakwuki wo in acn se ke sripal. **18** El pa sifern church, su pa mandol, ac el pa sang kuiyen moul nu ke mano. El pa Wounse, su akmouleyukyak liki misa, tuh in el pa oemeet in ma nukewa. **19** God El sifacna sulela in akkalemye ouiyal sifacna ac ma pwaye nukewa kacl in Wen natul. **20** Ke ma inge, God El sulela in folokoneni ma orekla nukewa nu sel sifacna ke Wen natul. God El iwekutla nu sel ke srahn Wen natul ke el misa fin sakseng, ac ouinge God

El folokoneni ma nukewa nu sel sifacna, ma inkusrao lucng ac fin faclu ten. **21** Meet kowos muta loesla liki God, ac kowos mwet lokoalok lal ke sripen orekma koluk ac nunak koluk lowos. **22** A inge, ke sripen misa in mano lun Wen natul, God El orala kowos mwet kawuk lac lal, tuh kowos in ku in tuku nu yorol ke mutual ac nasnas ac wangin mwatuwo. **23** Kowos enenu in sruokyana moul in lulalfongi lowos fin sie pwelung na ku ac pwaye, ac tia lela in mokleyukla kowos liki finsrak se kowos eis tari ke kowos lohng Wosasu. Nga, Paul, ekla sie mwet kulansap lun Wosasu se inge — Wosasu se ma fwackyuk nu sin mwet nukewa fin faclu. **24** Ac inge nga engan ke moul in keok luk keiwers, tuh ke sripen keok lun monuk, nga wi kasru in aksafyela ma lula ke keok lun Christ su el keok kac ke sripen mano se inge, su pa church. **25** God El kuneyuwu tuh nga in sie mwet kulansap lun church. El ase kunokon se inge nu sik nga in ori in kasrekowos. Kunokon se inge pa in fahkak nufon ke kas lal, **26** su oana sie ma saok ma God El okanla liki twil pupsis somla, a inge El akkalemyela nu sin mwet lal. (**aiōn g165**) **27** God El kena tuh mwet lal in etu ma su El tia akkalemye meet — ma su arulana saok ac wolana, su El akoo nu sin mwet nukewa. Ac pa inge ma wolana se ma tia eteyuk meet: Christ el oasr in kowos, ac kowos in arulana etu lah kowos ac wi ipeis ke wolana lun God. **28** Ouinge kut fahkak Christ nu sin mwet nukewa. In etauk nukewa su oasr yorosr, kut strike in sensenkakin ac lutu nu selos tuh kut fah ku in pwanma kais sie selos nu ye mutun God, oana sie mwet matula in nunak ac ma sefanna yurin Christ. **29** Nga orekma upa in ku in orala ma se inge, ac kwafeang in oru ma kunuk ke nga orekma kin lulap su Christ el ase nu sik, su orekma in nga.

2 Nga ke kowos in etu lulan kwafe luk keiwers ac ke mwet lulalfongi in acn Laodicea, ac oayapa kaclos nukewa su nga soenna sonolos. **2** Nga oru ma inge in akkeye insialos, ac in afkototyalos nu sin sie sin sie ke lungse, tuh elos fah ku in arulana lulalfongi ke sripen etauk lalos ke ma pwaye. In ouiya se inge elos fah etu ma lukma lun God ma tia eteyuk meet, su pa kacl Christ sifacna. **3** El na pa ku in ikasla kalmen etauk ac lalmwetmet nukewa lun God, su oana sie ma saok wikinyukla meet. **4** Ke ma inge nga fahk nu suwos, nikmet lela kutena mwet in kiapwekowosla ke kas in eyeinse lusrongten, finne wo srumunya selos. **5** Tuh nga finne wangin yuruwo, a nga wi kowos na in ngun. Ac nga engan ke nga lohng ke asruoki wo lowos, pwanang kowos tu na ku in lulalfongi lowos in Christ. **6** Ke sripen kowos eis tari Christ Jesus tuh elan Leum lowos, kowos in moul in ma sefanna nu sel. **7** Kowos in okala ac kapkapak in el, ac musaeak moul lowos an facl, ac akkeye lulalfongi lowos an oana ke lutiyuk nu suwos, ac kowos in sessesla in sang kulo. **8** Ke ma inge, kowos in arulana liyaung tuh wangin mwet in akkohsyne kowos nu

ke kutena lalmwetmet kikiap lun mwet, su elos eis ke sramsrmatu lusrongten lun fwi somla ac liki ngun sin Christ. **9** Tuh ouiya mutual ac ma pwaye nukewa kowos enenu in lela ma lungse lun faclu su orekma in lun God kalem in Christ, ke el moul in mwet lac. **10** kowos an in misa: kain ma koluk lun moul in kosro, Ac kw kowos fungyang nu sel, itukot nu suwos moul kutena lumah fohfkfok, lung lun ikwa, lungse koluk, ac pwaye. El leum fin ku ac wal nukewa lun ngun. **11** Ke rapku (tuh rapku el oapanalnu ke ma sruloala). **6** Ke kowos kupasryang nu sin Christ, kowos kosreyukla, tia sripen ouiya inge kasrkusrak lun God ac fah tuku nu ke kosrala ma orek sin mwet, a ke kosrala lun Christ, su faclos su tia aksol. **7** Kowos sifacna moulkin kain in lung aksukosokyewosla liki ku lun lung koluk ma oan in koluk inge meet, ke pacl lumah inge srakna leumi moul mano se inge. **12** Mweyen ke kowos baptaisla, kowos lowos. **8** A inge kowos enenu in tiana sifil oru lumah wi Christ pukpuki ac kowos oayapa akmoulyeyukyak inge: kasrkusrak, mongsra, srangesra; in wangin kas in yurin Christ, ke sripen lulalfongi lowos ke ku lun God, su akkolukye mwet ku kaskas enum in tuku liki oaluwas. **9** akmoulyalak liki misa. **13** In pacl meet ah, kowos misa Nimet kaskas kikiap nu sin sie sin sie, tuh kowos sisla in ngun ke sripen ma koluk lowos, ac mweyen kowos tari moul matu lowos, wi orekma koluk meet ha, **10** ac mwet pegan su muta sayen Ma Sap. Tusruktu God El inge kowos moulkin sie moul sasu. God pa orala moul akmoulyekowosyak yurin Christ. God El nunak munas sasu se inge, ac El akausuye pacl nukewa nu ke lumah nu ses nukewa ke ma koluk lasr. **14** El sacla ma simla sifacna, tuh kowos in ku in arulana etu ouiyal na pwaye. in akkalemye soemoul lasr, oayapa oakwuk lun ma sap **11** Ke sripa inge, tia sifilpa oasr ekla inmasrlon mwet Jew ma lain kut, ac patikya ma inge nu ke sakseng. **15** Fin ac mwet sayen mwet Jew, mwet kosrala ku mwet tia sakseng soko ah, Christ el sifacna aksukosokyalla liki kosrala, mwet lohsr moul la, mwet sulallal, mwet kohs ac ku ac wal nukewa lun ngun koluk yen engyeng uh, ac mwet sukosok, tuh Christ pa yohk sripa in ma nukewa, oru tuh elos in sie mwe intoe ke elos takla fahsr tokol ac el moul in kut nukewa. **12** Kowos mwet lun God. El oana mwet sruoh ke el akkalemye kutangla lal. **16** Ke lungse kowos ac sulekwosla tuh kowos in mwet lal. Ke ma inge, nik kowos lela kutena mwet in oakiya ma sap ma inge kowos enenu in moulkin pakoten, kulang, inse nu suwos ke ma kowos in kang ku nim, ku nu ke Kufwen pusisel, mongfisrasr, ac muteng. **13** Ke pacl nukewa Malem Sasu, ku ke len Sabbath, ku kutena len mutual ma kutena suwos oasr toasr la inmasrlowos, kowos in saysa. **17** Kain inge nukewa ngunnguninna ma su ac fah muteng ac nunak munas nu sin sie sin sie, oana ke tuku in pacl tok uh. Ma sefanna ma pwaye uh pa Christ. Leum El nunak munas nu suwos. **14** Ac kowos in sang **18** Nikmet lela kutena mwet in akkolukye kowos ke el lungse in kapreni ma inge nukewa in ma sefanna lac, sifacna fahk mu el fulat mweyen el liye aruruma, ac el mweyen lungse pa yohk sripa oemeet. **15** Misla, su sapkin tuh mwet uh in oru lumahlos in pusisel ac alu nu Christ el ase, in kol kowos ke sulela lowos nu ke ma sin lipufan uh. Mwet ouinge inse fulat ke wangin. **19** kowos ac oru; tuh God El pangon kowos nu ke misla El tila kupasru nu sin Christ, su sifenn mano. Ye ku lun se inge, in oru tuh kowos in mano sefanna. Ac kowos Christ, mano nufon se inge kiteyuk, ac kupasru ac alko in sang kulo nu sin God kac. **16** Lela kas wolana ke nukewa kupasreni wo ac kapkapak fal nu ke lungse lun Christ in oan in kowos pacl nukewa. Kowos in arulana God. **20** Kowos wi Christ misa, na kowos sukosokla liki lalmwetmet in luti ac sensenkakin sie sin sie. Kowos in ku lun ngun koluk ma leumi faclu ac yen engyeng uh. onkakin psalm, on in kaksak, ac on mutual; alullul nu sin Fin ouinge, efu ku kowos moul oana kowos in ma lun God ke ince kulo. **17** Ma nukewa kowos oru, in kas ku faclu? Efu ku kowos akos kain in ma sap su fahk, **21** orekma, kowos in oru ke inen Leum Jesus, ac kowos in "Nimet sruok ma se inge," ku "Nimet ema ma se ingan," sang kulo nu sin God Papa kac! **18** Mutan kia, kowos in ku "Nimet kahl ma se ingo"? **22** Oakwuk inge nukewa apkupiselye kowos nu sin mukul tomos, tuh pa inge fin orekma kinyukla tari na wanginla sripa. Ma sap inge ma fal mwet Christian uh in oru. **19** Mukul tuma, kowos ac mwe luti inge ma na mwet oru. **23** Aok, kutu mwet in lungse mutan kiosos ac tia oru koluk nu selos. **20** uh nunku mu kain oakwuk inge orekla ke lalmwetmet, Tulik, kowos in akos papa tomos ac nina kiosos pacl ma fahk mu in alu nu sin lipufan uh, ac oru lumahlos in nukewa, tuh ma inge mwe akinsewowy God. **21** Papa pusisel, ku akkeoyke manolos sifacna. Tusruktu wangin ac nina, kowos in tia kas kou nu sin tulik nutuwos pacl na pwaye sripen ma inge in sang kutongya ma lungse nukewa, tuh elos ac mau sangengla ac fuhleak in oru lun ikwa.

3 Kowos akmoulyeyukyak yurin Christ, ke ma inge, kowos in sang insiowos in nunku ke ma su oan lucng, yen Christ el muta fin tron lal, lac po layot sin God. **2** Lela nunak lowos in suiya ma su oan lucng, ac tia nu ke ma oan fin faclu. **3** Tuh kowos misa tari, ac moul

mwet. **24** Esam lah Leum el ac fah asot sie mwe moul nu sum, ma se su el akola nu sin mwet lal. Tuh Christ pa mwet Leum na pwaye lom su kom kulansupu. **25** Ac kutena mwet su orekma koluk ac fah eis kai fal nu ke ma koluk el oru, tuh God El tia srisri in nununku lal.

4 Mwet kacto, kowos in oru in pwaye ac suwohs ma kowos oru nu sin mwet kohs lowos an. Esam lah oasr pac sie mwet Kacto lowos inkusrao. **2** Kowos in sikalani in pre, ac esmak in pre lowos, wi sang kulo nu sin God. **3** Ac ke kowos pre, kowos in oayapa pre kacsr, tuh God El fah ase nu sesr sie pacl wo in fahkak kas lal ke Christ — kas se ma tia eteyuk meet. Tuh pa ingan sripen kapir luk in presin. **4** Ouinge kowos in pre tuh nga in ku in aketeya in kalem, oana ma fal nga in oru. **5** Kowos in aklalmwetmetye ke ma kowos oru nu sin mwet su tia lulalfongi uh, ac nwakla in wo pacl lowos yorolos. **6** Pacl nukewa kowos in oru sramsram lowos nu selos in akinsewowoyalos ac mwe pirakak nunak lalos, ac kowos in akola in topuk kutena mwe siyuk lalos ke top fal ac suwohs. **7** Tychicus, su mwet lili saok lasr, ac el oaru ke el wi kut kulansap in orekma lun Leum, el ac fah srumun pweng keik nu suwos. **8** Pa ingan sripa se sis nga supwalot nu yuruwos uh, elan tuh akpwarye kowos ke el srumun lah kut fuka inge. **9** Onesimus, mwet lili kulo ac oaru, su ma pac in u lowos an, el ac welul fahsrot. Eltal ac fah tuh srumun nu suwos ma nukewa ma orek inge uh. **10** Aristarchus, su wiyu oasr in presin, el supweyuk lung pac nu suwos, ac oayapa Mark, ma nutin ma lohl Barnabas. (Kowos eis tari kas kacl Mark, tuh kowos in eisal nu in masrlowos el fin ac fahsrot nu ingan.) **11** Joshua, su oayapa pangpang Justus, el supweyuk lung pac nu suwos. Mwet tolu inge mukena sin mwet Jew su ekla mwet lulalfongi Christ, pa wiyu orekma ke Tokosrai lun God, ac elos arulana kasreyu yohk. **12** Lung pac lal Epaphras, sie pac sin mwet in u lowos an, ac mwet kulansap lun Christ Jesus. El arulana moniyuk in pre keiwas pacl nukewa, ac siyuk God Elan akkeye kowos tuh kowos in tu na ku, oana mwet matu in nunak su okak ke moul in Christian, ke kowos akos ma lungse lun God. **13** Nga ku in sifacna akpwawaye lapan orekma yohk lal keiwas, ac oayapa ke mwet in acn Laodicea ac Hierapolis. **14** Luke, mwet ono kulo lasr, ac Demas eltal supweyuk lung pac nu suwos. **15** Sang lung lulap lasr nu sin mwet lulalfongi wiasr in Laodicea, ac nu sel Nympha ac oayapa mwet in church ma toeni alu in lohm sel. **16** Kowos fin rit tari leta se inge, esam na in supwala nu sin church in Laodicea. Oayapa kowos in riti pac leta se ma mwet lili in Laodicea elos ac supwaot nu suwos. **17** Fahk nu sel Archippus, "Esam na in aksafyela orekma se itukot kunom nu sin Leum." **18** Nga simusla kas inge ke pouk sifacna: [Lung luk nu suwos. Nga Paul] Kowos in tia mulkunla lah nga muta in kapir. Lungkulang lun God in wi kowos.

Sie Thessalonica

1 Sel Paul, Silas, ac Timothy — Nu sin mwet lun church in Thessalonica, su ma lun God Papa ac Leum Jesus Christ: Lungkulang ac misla in oan yuruwos. **2** Kut sang kulo nu sin God keiwas nukewa, ac esam kowos in pre lasr pacl nukewa. **3** Kut esam na ye mutun God ac Papa tumasr ouiyen orekmakinyen lulalfongi lowos, ac lungse lowos su pwanang kowos moniyuk in orekma, ac finsrak ku lowos ke Leum lasr Jesus Christ. **4** Mwet wiasr in Leum, kut etu lah God El lungse kowos ac sulekowosla tuh kowos in mwet lal. **5** Tuh kut fahkak Pweng Wo nu suwos, tia ke kas mukena, a ke ku ac ke Ngun Mutual, ac oayapa ke etu na pwaye lasr lah ma inge kas pwaye. Aok, kowos etu ouiyen moul lasr ke kut tuh muta yuruwos, lah ma kut oru ma in akwoye kowos. **6** Kowos etawi kut ac oayapa Leum; ac finne yohk keok lowos, kowos tuh eis pweng ke Jesus wi engan su tuku sin Ngun Mutual. **7** Ouinge kowos ekla mwe srikasrak nu sin mwet lulalfongi nukewa in acn Macedonia ac Achaia. **8** Ke sripowos, kas ke Leum inge sulkakinyukelik, tia nu in acn Macedonia ac Achaia mukena, a pweng ke lulalfongi lowos ke God fahsrelik nu yen nukewa. Ouinge wanginna ma kut enenu in fahk. **9** Mwet nukewa srumun ouiyen painguk wovo lowos nu sesr ke kut tuh fahsrot nu yuruwos, oayapa ke kowos forla liki alu nu ke ma sruloala, ac inge kowos kulansapu God pwaye ac moul, **10** ac kowos soano tuku lun Wen natul inkusrao me — aok Jesus, su God El akmoulyauk liki misa, ac su molikutla liki kasrkusrak lun God ke len in nununku ac tuku.

2 Mwet wiasr in lulalfongi, kowos sifacna etu lah muta lasr inmasrlowos ah tia wangin sripa. **2** Kowos nuna etu luman mwe keok ac kas in akkoluk ma orek nu sesr in acn Philippi meet liki kut tuku nu yuruwos. Ac finne oasr alein yohk orek, God lasr El apkulaikye kut in fahkak nu suwos Pweng Wo su tuku sel me. **3** Kas in kwafe lasr nu suwos tia ma ke ma sutuu, ku ke inkanek fohfkof, ku ma in kiapwela kutena mwet. **4** A pacl nukewa kut fahkak ma God El lungse kut in fahk, mweyean El srike kut tari, ac ase kunasr in fahkak Pweng Wo. Ouinge kut tia srike in akinsewowyne mwet, a in akinsewowyne God. **5** Kowos arulana etu lah kut tia orekmakin kas in aklukuk nu suwos, ku srike in eis ma lowos ke sripen kut nunku kacsar sifacna — God El etu lah pwaye. **6** Kut tia suk kaksak sin kutena mwet — tia ma suwos me ku sin mwet ngia, **7** finne pwaye lah kut mwet sap lun Christ, ac fal tuh kut in eis mwe enenu lasr suwos. A kut tuh inse kulang na ke kut muta yuruwos ah, oana sie nina ke el karingin tulik natul sifacna. **8** Ke sripen lungse lasr nu suwos, kut tuh akola in sot nu suwos Pweng Wo lun God ac oayapa moul lasr sifacna, mweyean kowos arulana saok sesr! **9** Mwet lili ac lulu, kowos esam

na ouiyen orekma upa ac toasr lasr inmasrlowos! Kut orekma ke len ac fong tuh kut in tia akkwacoye kowos ke kut fahkak Pweng Wo sin God. **10** Kowos mwet loh lasr, ac oayapa God, lah orekma lasr inmasrlowos mwet lulalfongi, tuh nasnas, suwohs, ac wangin kutu srisrik mwatasr. **11** Kowos etu na lah kut karingin kais sie suwos oana ke sie papa el karingin tulik natul sifacna. **12** Kut tuh akkeye kowos ac akwoye nunkowos, ac pacl nukewa kut tuh kwafe kowos in moulkin ouiyen moul ma ac akinsewowyne God, su pangon kowos in welul in tokosrai lal ac ipeis ke wolana lal. **13** Oasr pac sie sripa ma pwanang kut in sang kulo nu sin God pacl nukewa: ke kut tuh fahkak kas lun God nu suwos, kowos tuh porongo ac eis, tia oana kas lun mwet uh, a kas na pwaye sin God me. Tuh God El orekma in kowos su lulalfongi. **14** Mwet wiasr in lulalfongi, ma orek nu suwos ingan orek pac nu sin mwet in church lun God in acn Judea, aok nu sin mwet lun Jesus Christ in acn we. Akkeokyeyuk kowos sin mwet wiowos oapana mwe keok ma orek nu selos sin mwet Jew, **15** su unilya Leum Jesus ac mwet palu, ac oayapa liskutla liki acn sesr. Elos tuh arulana akkasrkusrake God, ac elos nunak sulallal nu sin mwet nukewa! **16** Elos srike pac in ikol kut tuh kut in tia fahkak kas lun God nu sin mwet sayen mwet Jew — kas su ac mwe molela nu selos. Ma koluk lalos inge arulana alukela ma koluk nukewa elos oru pacl nukewa. Ac inge, kasrkusrak lun God putati nu faclos! **17** Inge, mwet lili ac lulu, ke kitin pacl ma lisykla kut liki kowos — aok ke manosr, tuh tia in nunak lasr — kut asroekowosla ac srike ke kuiyasr in sifilpa liye kowos! **18** Kut kena in sifil folokot nu yuruwos, tuh Satan el ikolkuti. **19** Aok, ye mutun Leum lasr Jesus ke el ac tuku, kowos — ac tia kutena mwet say! — pa mwe finsrak lasr, ac mwe engan lasr, ac mwe konkin lasr, oana sie tefuro in kutangla. **20** Pwaye, kowos pa mwe konkin ac mwe engan lasr uh.

3 Ke ma inge, ke kut tia ku in sifil muteng in soano, kut sulela in mutana Athens, **2** ac supwalot Timothy, su wi kut orekma nu sin God in fahkak Pweng Wo ke Christ. Kut supwalot tuh elan akkeye kowos ac kasru lulalfongi lowos, **3** tuh wangin suwos in sisla lulalfongi lal ke sripen mwe keok inge. Kowos sifacna etu lah mwe keok inge ipin pacna oakwuk lun God nu sesr uh. **4** Tuh ke kut srakna muta yuruwos, kut tuh fahk nu suwos lah ac mau oasr mwe keok ac orek nu sesr; na pa sikyak nu sesr, oana ma kowos etu. **5** Pa ingan sripa pwanang nga supwalot Timothy. Nga tia ku in sifilpa muteng in soano, ouinge nga supwalot tuh elan ku in liye lah fuka lulalfongi lowos. Nga arulana fosrnga mu Devil el sifekowosla, oru orekma nukewa lasr yuruwos wanginla sripa! **6** Ac inge Timothy el foloko ac fahkak pweng na wovo nu sesr ke lulalfongi ac lungse lowos. Elakkalemye nu sesr lah kowos esam kut ac kena in liye kut, oapana ke kut

nunku keiwas ac kena liye kowos. **7** Ke ma inge, mwet sifacna ac fah oatui inkusrao me. Ac mwet su lulalfongi saok wiasr, in mwe lokoalok ac mwe keok nukewa nu in Christ ke elos misa, fah moulyak meet; **17** na kutu sesr, kowos arulana akkeye kut. Lulalfongi lowos an pa moul in pacl sac fah welulos utukyak nu in pukunyeng akkeye kut uh, **8** mwelen inge oasr moul susu in kut, uh in osun nu sin Leum yen engyengu. Ouinge kut fah ke sripen kowos tu ku ke moul in asruoki lowos yurin muta yurin Leum ma pahtpat. **18** Ke ma inge, kowos in Leum. **9** Inge kut ku in sang kulo nu sin God keiwas. Kut akkeye sie sin sie ke kas inge.

kulo nu sel ke engan lulap lasr ye mutual, ke sripowos.

10 Kut pre nu sel ke len ac fong ke insiasr kewa, tuh Elan ku in lela nu sesr in sifil liye kowos ac kasrekowos ke mwe enenu lun lulalfongi lowos. **11** Lela God, Papa tumasr, ac Leum lasr Jesus in akoela inkanek lasr kut in ku in fahsrot nu yuruwos! **12** Lela Leum Jesus in oru tuh lungse lowos nu sin sie sin sie ac nu sin mwet nukewa, in yokokelik in oana lapan lungse lasr nu suwos. **13** In ouiya se inge, El ac fah akkeye kowos, ac kowos fah mutual ac suwohs ye mutun God, Papa tumasr, ke Leum lasr Jesus el ac tuku wi mwet lal nukewa.

4 Na inge, mwet saok wiasr, kut lutu kowos taru ouiyen

moul su mwe akinsewowy God. Aok, kut etu lah kowos moulkin ouiya inge, ac kut siyuk ac kwafe suwos inen Leum lasr Jesus, tuh kowos in akyokyte ouiya inge in kowos. **2** Tuh kowos etu taru mwe lutu kut sot nu suwos ke ku lun Leum Jesus. **3** God El lungse tuh kowos in mutual ac arulana liyekowosyang liki lumah fohkfolik lun kosro. **4** Kais sie suwos mukul tuma enenu in etu ouiyen moul fal nu sin mutan kiowos, tuh in mutual ac in oasr sunak, **5** tia ke lungse lun ikwa mukena, oana mwet pegan su tia etu God. **6** In ouiya se inge, wangin mwet in oru ma sufal ku akalfonye sie mwet Christian wial. Kut fahk ma inge nu suwos meet, ac sensenkakin kowos tari lah Leum el ac kalyaelos su oru lumah ouinge. **7** God El tia pangon kut nu ke moul fohkfolik, a nu ke moul mutual. **8** Ke ma inge, el su pilesru mwe lutu inge el tia pilesru mwet, a God, su sot nu suwos Ngun Mutual la! **9** Kut tia enenu in sim nu suwos ke lungse lowos nu sin mwet wiowos in lulalfongi, mwelen God El sifacna lutu nu suwos ke ouiyan lungse sin sie sin sie. **10** Ac kowos akkalemye lungse lowos nu sin mwet wiowos nukewa in acn Macedonia nufon. Ke ma inge, mwet saok wiasr, kut kwafe kowos in akyokyte oru lowos. **11** Oru moul lowos in okak ac misla; lohang nu ke ma kunowos, ac sifacna suk ma ac karingin kowos, oana ke kut tuh fahk nu suwos meet. **12** Kowos fin oru ouinge, na elos su tia lulalfongi fah sunakin kowos, ac kowos ac tia tupan kutena mwet in asot mwe enenu lowos. **13** Mwet lulalfongi wiasr, kut lungse kowos in etu ma pwaye kaclos su misa tari, tuh kowos fah tia asor oana elos su wangin finsrak la. **14** Kut lulalfongi lah Jesus el tuh misa ac sifil moulyak, ouinge kut lulalfongi lah mwet su lulalfongi in Jesus ke elos misa, God El ac fah eisalos nu yorol. **15** Ma kut lutu nu suwos inge ma sin Leum me: kut su srakna moul ke misa. **16** Ac fah oasr sie pusra lulap, oayapa pusren lipufan fulatlana, ac pusren mwe ukuk lun God, na Leum

in Christ ke elos misa, fah moulyak meet; **17** na kutu sifacna arulana etu lah Len lun Leum ac tuku oana sie mwet pisrapasr ke fong. **3** Ke pacl se mwet uh ac fahk, "Ma nukewa misla ac wona," na in pacl sacna mwe keok lulap ac fah sonolos! Ac sifyak ke pacl na sa, oana mwaiok lun sie mutan su akola in isus, ac mwet uh tia ku in kaingkunla. **4** A kowos, mwet saok wiasr, kowos tia muta in lohsr; ke ma inge kowos ac fah tia lut ke Len lun Leum ac tuku oana sie mwet pisrapasr. **5** Kowos nukewa mwet lun kalem, su ma lun len. Kut tia ma lun fong ku lohsr. **6** Ke ma inge, lela kut in tia motul oana mwet ngia, a kut in ngetnget ac ngusrik na. **7** Mwet uh motul ke fong, ac elos oayapa sruhi ke fong. **8** A kut ma lun len, ouinge kut in arulana ngusrik. Kut enenu in nokomang lulalfongi ac lungse in mwe loango iniwasr, ac finsrak lasr nu ke molela in loango sifasr. **9** Tuh God El tia suleukula in kekokkin kasrkusrak la!, a in eis molela ke Jesus Christ, **10** su misa kacsr tuh kut in ku in tukeni moul yorol, kut finne misa ku moul ke el ac tuku. **11** Ke ma inge kowos in akkeye sie sin sie ac kasru sie sin sie, oana ke kowos oru inge. **12** Mwet lulalfongi wiasr, kut kwafe suwos tuh kowos in akfulatalos su orekma irmasrlowos, tuh elos inge pa kol kowos ac lutu kowos ke moul in lulalfongi. **13** Kowos in arulana akfulatalos ac lungse elos ke sripen orekma lalos. Kowos in moul in misla yurin sie sin sie. **14** Mwet lulalfongi wiasr, kut kwafe suwos tuh kowos in kaelos su alsrangesr, ac apkulaikyalos su sangeng, kasrelas su munas, ac mongfisrasr nu sin mwet nukewa. **15** Liyung tuh in wangin mwet folokin ma koluk ke ma koluk, a in pacl nukewa kowos in oru wo nu sin sie sin sie, ac oayapa nu sin mwet nukewa. **16** Kowos in engan pacl nukewa, **17** pre pacl nukewa, **18** ac sang kulo in ma nukewa. Pa inge ma God El lungse kowos in oru ke moul in asruoki lowos in Christ Jesus. **19** Nik kowos kutongya Ngun Mutual; **20** nikmet pilesru kas lun mwet su lutu ke Inen God. **21** Kowos in arulana tuni ac strike ma nukewa; sruokya ma wo, **22** ac fahsrl iki kutena ma koluk. **23** God, su ase misla nu sesr, Elan akmutalye kowos in ma nukewa, ac karinganang moul lowos — ngunuwos ac monuwos — tuh in wangin mwatuwos ke sikme lun Leum lasr Jesus Christ. **24** El su pangon kowos El ac fah oru ma inge, mwelen El oaru. **25** Mwet wiasr in lulalfongi, kowos in pre pac kacsr. **26** Paing pac mwet lulalfongi nukewa ke lungse pwaye. **27** Nga arulana kwafe suwos ke Inen Leum, kowos in riti leta se

inge nu sin mwet lulalfongi nukewa. **28** Lungkulang lun
Leum lasr Jesus Christ in wi kowos.

Luo Thessalonica

1 Ma sel Paul, Silas, ac Timothy — Nu sin mwet in church Thessalonica, su mwet lun God Papa tumasr, ac Leum lasr Jesus Christ: **2** Lungkulang ac misla nu suwos sin God Papa tumasr, ac Leum Jesus Christ. **3** Mwet wiasr in lulalfongi, kut enenu in sang kulo nu sin God keiwoes pacl nukewa. Fal nu sesr in oru ouinge ke sripen lulalfongi lowos arulana kapkapak, ac lungse lun kais sie suwos nu sin mwet ngia oayapa yokoyokelik. **4** Pa ingan sripa se pwanang kut konkin keiwoes nu sin mwet in church nukewa lun God. Kut konkin ke ouyen muteng lowos ac lulalfongi lowos ke pacl in kalya ac keok nukewa ma sun kowos. **5** Ma inge mwe akpwayeye lah nununku lun God suwosna, ac ke sripa inge kowos fal in wi oaoala nu ke Togosrai lal, su kowos keok kac. **6** God El ac fah oru ma suwos: El ac fah akkeokyatos su akkeokye kowos, **7** ac El ac fah sot mongla nu suwos su akkeokyeyuk, ac nu sesr oayapa. El ac fah oru ma inge ke pacl se Leum Jesus el ac sikme inkusrao me wi lipufan kulana lal, **8** ac wi e firir, in sang kalyaelos su pilesru God, oayapa elos su tia akos Pweng Wo ke Leum lasr Jesus Christ. **9** Ac fah kaiyuk elos, ac God El ac fah kunauselosla ma pahtpat, ac elos ac fah sisila liki ye mutun Leum ac liki ku wolana lal, (*aiōnios g166*) **10** ke el ac tuku ke Len sac in eis wolana sin mwet lal nukewa, ac eis sunak selos nukewa su lulalfongi. Kowos ac fah welulos pac mwelen kowos lulalfongi kas ma kut fahkak nu suwos. **11** Pa inge sripa se pwanang kut pre keiwoes pacl nukewa. Kut siyuk sin God lasr tuh Elan oru tuh kowos in moul fal nu ke moul su El pangon kowos nu kac. Kut pre tuh ku lun God in kasrekowos in oru ma wo nukewa ma kowos kena oru, ac oayapa aksafelya orekma in lulalfongi lowos. **12** In ouya se inge, kowos ac fah sang wolana nu ke Inen Jesus Leum lasr, ac el ac fah sot wolana nu suwos, ke sripen lungkulang lun God lasr ac lun Leum Jesus Christ.

2 Inge, ke tuku lun Leum lasr Jesus Christ ac ke tukeni lasr yorol: nga kwafe nu suwos, mwet lulalfongi wiasr, **2** kowos in tia sa in fohsak ke nunak lowos, ku toasra ke kas se ma fahk mu Len lun Leum sikme tari. Sahp oasr mwet nunku mu kut pa fahk ma inge ke kas in palu lasr, ku kas in lutu lasr, ku ke leta lasr. **3** Kowos in tia lela tuh kutena mwet in kiapwekowosla in kutena ouiya. Tuh Len sac ac fah tia tuku nwe ke na Amei safla sac orekla tari, ac El Su Koluklana el sikme, su ac fah kunausyuki in hell. (*questioned*) **4** El Su Koluklana ac fah lain ma nukewa ma mwet uh pangon ma mutual ac alu nu kac, ac el ac fah sifacna akfulatyal ac fahk mu el ku liki kutena nung ac god say. El ac oayapa utyak ac muta in Tempul lun God ac fahk mu el pa God. **5** Ya kowos tia esam? Nga nuna fahk ma inge tari ke nga tuh muta yuruwos. **6** Tusrukta oasr ma ikolya ma inge in tia sikiyak inge, ac

kowos etu lah mea se inge. Ke ma inge, in pacl fal, El Su Koluklana fah sikme. **7** Ma Koluk Lukma se mutawauk orekma tari, tuh ma ac sikiyak uh ac tia orek nwe ke na el su ikolya ma inge utukla. **8** Na El Su Koluklana fah sikme, tuh ke Leum Jesus el ac tuku el ac fah unilya ke mongin oalul, ac tuku wolana lal ac fah kunausulla El Su Koluklana. **9** El Su Koluklana ac fah tuku ke ku lal Satan ac oru kain in mwenmen kikiap ac mwe akul sakirik puspis, **10** ac oru kain in kutasrik nukewa nu selos su fah tuhlac. Elos ac fah tuhlac mwelen elos tia insewono in eis ac lungse ma pwaye, tuh elos in mau ku in moliyukla. **11** Ac ke sripa se inge God El supwama nu selos ku lun ma sutuu in orekma in elos tuh elos in lulalfongi ma kikiap. **12** Na safalaiyen ma inge pa: elos nukewa su tia lulalfongi ma pwaye, a engankin ma koluk, fah lisuykla. **13** Mwet wiasr su saok sin Leum God, kut enenu in sang kulo nu sin God keiwoes pacl nukewa. Tuh God El sulekowosla tuh kowos emeet in moliyukla ke ku lun Ngun Mutual, tuh Elan orekowos mwet mutual lal. El oayapa sulekowosla ke sripen lulalfongi lowos in mapwaye. **14** God El pangon kowos nu ke ma inge ke Pweng Wo su kut lutu nu suwos. El pangon kowos tuh kowos in wi ipeis ke wolana lun Leum lasr Jesus Christ. **15** Ke ma inge, mwet wiasr in lulalfongi, kowos in tu na ku ac sruokya ma pwaye su kut fahkak nu suwos ke kas in lutu lasr ac oayapa in leta lasr. **16** Inge, Leum lasr Jesus Christ sifacna, ac God Papa tumasr, su ke lungkulang lal El lungse kut ac ase nu sesr pulaik ac finsrak ku, su ac tiaa wanginla, (*aiōnios g166*) **17** Elan akpulaikye kowos ac akkeye kowos in oru ma wo ac kaskaskin ma wo pacl nukewa.

3 In aksafelya, mwet wiasr in lulalfongi, kowos in pre pacsru tuh kas lun Leum fah sa in pwengelik, ne ke mwet uh elos ac eis, in oasr sruu ac kaksak lalos oana ke kowos oru. **2** Kowos in oayapa pre tuh God El fah karingin kut liki mwet koluk uh; tuh tia mwet nukewa lulalfongi kas in lutu lasr. **3** Tuh God El oruu, ac El ac fah akkeye kowos, ac karinginkowosyang liki El su Koluklana. **4** Leum pa oru kut in lulalfongi kowos, ac kut etu lah kowos oru na ma kut lutu kowos kac, ac kowos ac fah tafwelana in oru. **5** Lela Leum elan kol kowos ac akyokye kalem lowos ke lungse lun God, ac tuh kowos in ku in muteng oana Christ. **6** Mwet saok wiasr, kut sapkin nu suwos inen Leum lasr Jesus Christ tuh kowos in tia ukwe kutena mwet lulalfongi wiowos su alsrangesr ac tia fahsrr tukun mwe lutu lasr nu selos. **7** Kowos arulana etu lah kowos enenu in orekma oana ke kut oru. Kut tiana alsrangesr ke kut tuh maya yuruwos. **8** Kut tiana eis kasru sin kutena mwet ke wangin molo. A kut sang kuiasr in orekma ke len ac fong tuh kut in tia akkwacoye kowos. **9** Kut oru ma inge, tia ke sripen sufal kowos in kasru enenu lasr, a kut oru tuh in mwe srikasrak nu suwos. **10** Ke kut muta yuruwos ah kut fahk nu suwos mu, "Kutena mwet fin srunga orekma, lela

elan tia mongo." **11** Kut fahk ma inge ke sripen kut lohng lah oasr mwet alsrangesr inmasrlowos su tia wi orekma, a elos isongolos na in akfohsye orekma lun mwet saya. **12** Kut sap nu sin mwet ingan, ac kwafelos inen Leum Jesus Christ, tuh elos in suk moul suwos ac okak, ac elos in orekma in sifacna fosrngakunulos. **13** A kowos, mwet lulalfongi wiasr, nik kowos totola in oru ma wo. **14** Sahp ac oasr sie suwos su ac tia akos kas lasr in leta se inge. Fin ouinge, kowos akilenya mwet sac, ac tia aengani yorol, elan mau mwekin. **15** Tusrukta, nik kowos oral sruun mwet lokoalok se, a kael oana sie mwet lulalfongi wiowos. **16** Lela Leum sifacna, su ase misla lasr, elan asot misla nu suwos in pacl nukewa ac in ouija nukewa. Leum elan wi kowos nukewa. **17** Nga simis kas inge ke poul sifacna: [Lung luk nu suwos, nga Paul]. Pa inge sainiyen leta luk nukewa. **18** Lungkulang lun Leum lasr Jesus Christ in wi kowos nukewa.

Sie Timothy

1 Ma sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus fal nu ke sap lun God Mwet Lango lasr, ac Christ Jesus, su mwe finsrak lasr — **2** Nu sel Timothy, tulik pwaye nutik in lulalfongi: Lungkulang, pakoten ac misla nu sum sin God Papa, ac Christ Jesus Leum lasr. **3** Nga lungse kom in mutana Ephesus, oana ke nga tuh kwafe sum ke nga fahsr in som nu Macedonia. Kutu sin mwet we ah elos luti ke mwe luti sutuu, ac kom enenu in sap elos in tui. **4** Fahk nu selos elos in tia sisla pacl lalos ke sramsrmatu lusrongten lalos, oayapa ke tak sou loeloes ke fwil matu lalos su mwe na purakak akukuin, ac tia ma ac kasru mwet nu ke orekma lun God, su ma ke lulalfongi mukena. **5** Sripen sap ku se inge ma in mokleak lungse, su tuku ke inse nasnas ac elah wo ac lulalfongi pwaye. **6** Kutu mwet uh forla liki ma inge ac kuhfla nu ke kaskas lusrongten. **7** Elos lungse tuh elos in mwet luti ke ma sap lun God, a elos tia kalem ke ma elos sifacna fahk, ku ke kalmen ma elos lulalfongi yohk kac. **8** Kut etu lah Ma Sap uh wo, fin orekmakinyuk oana ma oakwuk nu kac. **9** Kut enenu in esam lah ma sap uh tia orekla nu sin mwet suwoswos, a ma nu sin mwet su kunaus ma sap, mwet orekma koluk, mwet su nikin God, mwet koluk, mwet tia etu alu, mwet pilesru ma lun ngun, mwet su uniya papa ac nina, mwet akmas, **10** mwet kosro, mukul ma oru ouiya sulaf nu sin mukul, mwet su kukakin mwet tuh elos in mwet kohs, mwet kaskas kikiap ac mwet orek loh kikiap, ac kutepacna mwet su oru ma in lain mwe luti pwaye. **11** Mwe luti inge oasr ke Wosasu se su ituku nu sik in fahkak, aok Pweng Wolana sin God su fal in kaksakinyuk. **12** Nga sang kulo nu sin Christ Jesus Leum lasr, su akkeyeyu ke orekma luk. Nga sang kulo nu sel tuh el oekyu mu nga fal ac el srisrngiyuwi in kulansap nu sel, **13** nga finne sie mwet su fahk kas koluk kacl in pacl meet, ac sie su akkolukye ac kalyei orekma la. Tusruktu God El pakoten nu sik mweyen nga oru ma inge in ninikin, ac in selulalfongi luk. **14** Ac Leum lasr el akkalemye lungkulang yoklana lal nu sik, ac ase nu sik lulalfongi ac lungse, su ma lasr ke kut kupastryang yurin Christ Jesus. **15** Kas pwaye se pa inge, su fal in porongeyuk ac lulalfongiyuk: tuh Christ Jesus el tuku nu faclu in molela mwet koluk. Ac nga koluk yohk lukelos nukewa, **16** tusruktu pa inge sripa se God El pakoten nu sik, in akkalemye lupan muteng lun Christ Jesus nu sik, su koluk liki mwet koluk nukewa, tuh in mwe srikasrak nu selos su ac mau lulalfongi in el ke pacl tok, ac eis moul ma pahtpat. (aiōnios g166) **17** Inge, nu sin Tokosra se su moul ma pahtpat, su ac tia misa ac su koflana in liyeyuk, God sefanna — in kaksakinyuk ac akfulatyeyuk El ma pahtpat ac ma pahtpat! Amen. (aiōn g165) **18** Timothy, ma nutik, nga filiya kas in kai inge nu sum, su fal nu ke kas in palu ma fwack keim in pacl meet ah. Orekmakin kas inge in oana kufwen mweun tuh kom fah mweun wo, **19**

ac sruokya lulalfongi lom oayapa elah wo in kom. Kutu mwet uh tia taran elah wo in elos, pwanang lulalfongi lalos kunausyukla, oana soko oak ma musalla in meoa uh. **20** Ac luo selos pa Hymenaeus ac Alexander, su nga kaeltal ke nga eisaltalang nu ke ku lun Satan; ac ma inge ac lotelos in tia sifil kaskas enum lain God.

2 Ma se meet, nga kwafe tuh mwet uh in sikalani in pre ac fahkak mwe enenu lalos, oayapa pre ke mwet ngia ac sang kulo nu sin God ke mwet nukewa; **2** yokna ke tokosra ac mwet leum nukewa, tuh kut fah ku in moul misla ke wangin mwe lokoalok, ac akfulatyeyuk God ac oru ma wo. **3** Pa inge ma wo ac mwe akinsewowyey God, Mwet Lango lasr, **4** su lungse tuh mwet e nukewa in moliyukla ac in ku in etu ke ma pwaye. **5** Tuh oasr God sefanna, ac mwet akiwe sefanna su ku in eiskuteni nu sin God, ac mwet se inge pa Christ Jesus, **6** su sifacna eisalang in mwe molela nu sin mwet e nukewa. Pa inge ma sikyak in pacl fal in akpwayeyle lah God El lungse tuh mwet e nukewa in moliyukla, **7** ac pa inge sripen srisrnyuki nga in sie mwet sap ac mwet luti nu sin mwet sayen mwet Jew, in fahkak kas ke lulalfongi ac ke ma pwaye. Nga kaskas pwaye ac tia kikiap! **8** In pacl nukewa kowos tukeni ali, nga lungse tuh mukul uh in pre — elos su eisalosyang pwaye nu sin God, ac su ku in kolak paolos in pre ac tia mulat ku akukuin. **9** Ac nga lungse pac mutan uh in efal ac in etu ma wo nu ke naweyuk lalos; in tia yunela karak lun sifalos ke gold ku pearl, ac elos in tia nukum nuknuk yohk molo, **10** a mwe yun lalos pa orekma wo, oana ma fal nu sin mutan su fahkak lah elos mwet alu nu sin God. **11** Ke pacl in lutlut, mutan uh in misla ac pusisel. **12** Nga tia fuhlela nu sin mutan in luti ku in leum fin mukul; elos enenu in muta misla. **13** Tuh Adam el orekla meet, na toko Eve. **14** Ac tia Adam pa kiapweyukla, a mutan sac pa kiapweyukla ac kunausla ma sap lun God. **15** Tusruktu, sie mutan fah moliyukla ke el oswela tulik, el fin kwafeang ke moul in lulalfongi, ac lungse, ac mutual, wi efal.

3 Kas pwaye se pa inge: sie mwet fin kena tuh elan sie mwet sropo lun church, el sulela sie orekma arulana wo. **2** Sie mwet sropo lun church enenu in sie mwet wangin mwatal, su mukul tumun mutan sefanna; el sifacna etal, sifacna leum facl, wo elahl, engan in eis mwet sac nu in lohm sel, ac etu in luti. **3** Elan tia sie mwet sruhi, ku sie mwet anwuk, a elan kulang ac tia lungse akukuin; oayapa elan tia sie mwet nunkun mani. **4** Elan liyauung tuh ma nukewa in lohm sel in fahsr wo, ac oru tuh tulik natul in akosten ac etu sunak. **5** Tuh sie mwet fin tia ku in liyauung mwet in lohm sel sifacna, ac fuka tuh elan ku in liyauung church lun God? **6** Tia enenu elan tufahna forla nu ke moul in Christian, tuh el fah tia filangak insial ac lisyukla oana Devil. **7** Ac el fah sie su akfulatyeyuk sin mwet sayen mwet in church, ouinge el fah tia akmwekinyeyuk ac putatuya nu in

mwe kwasrip lun Devil. 8 Oayapa deacon ke church nasnas. 13 Kom in moniyuk in riti Ma Simusla nu sin enenu in mwet ohi, ac mwet kaskas suwohs. Elos in tia walil u, ac in fahkak ac luti nwe ke pacl se nga sun kom. mwet mwel wain ac tia rapkui mani. 9 Elos enenu in 14 Nikmet pilesru mwe sang lun ngun su oan in kom, sruokya ku ma pwaye su akkalemyeyuk ke lulalfongi, su itukot nu sum ke kas in palu, ac ke un mwet elder ke inse okak. 10 Elos enenu in srikeyuk meet, na fin 15 Kom in alken in oru ma inge wangjin mwatalos, elos fah ku in oru orekma lun deacon. ac sifacna eiskomyang nu kac, tuh kapkapak lom in ku 11 Mutan uh enenu pac in mwet ohi, tia lesrik, sifacna 16 Kom in sifacna taran etalos, ac oar in ma nukewa. 12 Lela sie deacon elan kom ac mwe luti lom. Akkeye kom in oru na ma inge, mukul tumun mutan sefanna, ac liyaung wo tulik natul mweyен kom fin oru ouinge, kom ac sifacna molikomla ac mwet nukewa in sou la. 13 Tuh deacon nukewa su ac oayapa elos su lohng kom.

kulansap wo in ma kunalos ac fah ohi yurin mwet uh, na elos ac pulaik in fahkak lulalfongi lalos in Christ Jesus. 14 Ke nga simis leta se inge nu sum, nga finsrak tuh nga in sa tuku nu yurum. 15 Tusruktu, nga fin pahtlac, leta se inge ac fah akkalemye ouiya ma fal nu sin mwet in sou lun God, aok church lun God moul, elos su sru ac pwelung lun ma pwaye. 16 Wangjin mwet ku in lafwekin yokiyen mwe luti pwaye lun God ma akkalemyeyuk nu sesr: El siyak in luman mwet, Ac Ngun el akkalemye pwaye ac suwohs la, El oayapa liyeyuk sin lipufan. Fwackyak el inmasrlon mutanfahl uh, Ac lulalfongiyuk el fin faclu nufon, Na utukyak el nu inkusrao.

4 Tuh Ngun el fahkak kalem na lah in pacl tok ah kutu mwet uh ac sisla lulalfongi lalos, ac porongo ngn kikiap ac fahsr tukun mwe luti lun dimon u. 2 Mwe luti inge sulkakinyuk sin mwet su lungse kinauk kas kikiap. Akilenyuk elos oana ke soko osra fol sang akileneosi, pwanang wanginla nunkalos in etu inmasrlon ma wo ac ma koluk. 3 Mwet ouinge elos luti mu tia wo in payuk, ac oasr kutu mwe mongo tia wo mwet uh in kang. Tusruktu God El orala mwe mongo inge tuh mwet su lulalfongi ac etu ma pwaye elos in eis tukun elos sang kulo kac. 4 Ma orekla nukewa sin God u wo; wangjin ma in pilesreyuk, a mwet uh in eis ma inge ac sang kulo kac, 5 mweyен kas lun God ac pre lalos u ac akwoye ma inge ye mutun God. 6 Kom fin akesmakinye mwet wiom in lulalfongi ke mwe luti inge, kom fah mwet kulansap wo lun Christ Jesus, ac kom in oayapa akkeye ngunum ke kas lun lulalfongi ac mwe luti pwaye su kom nuna fahsr kac. 7 Tusruktu, kom in taran kom liki sramsrar lusrongten ac tia pwaye, su wangjin sripa. Ac sifacna akpahye kom in moulkin moul in akinsewowy God. 8 Oasr sripen asrosr in akkeye mano, tusruktu yohk sripa in ouiya nukewa kom in akkeye kom ke moul in ngun, su oasr wuleang kac nu ke moul se inge, oayapa nu ke moul se su ac fah tuku. 9 Kas pwaye se pa inge, su arulana fal in eteyuk ac lulalfongiyuk. 10 Kut kwafe kut ac orekma upa mweyен kut filiya finsrak lasr in God moul, su Mwet Lango nu sin mwet e nukewa, ac yokna nu selos su lulalfongi. 11 Sang mwe luti inge nu selos ac kwafelos in fahsr kac. 12 Nik kom lela kutena mwet in pilesru fusr lom; a kom in mwe srikasrak nu selos su lulalfongi, in kas, in ouiyen moul, in lungse, in lulalfongi ac in moul

5 Kom in tia kai sie mukul su matu liki kom, a kwafe nu sel oana elan papa tomom; ac oru nu sin mukul fusr an oana elos in tamulel lom, 2 ac nu sin mutan matu oana nina kiom, ac mutan fusr oana ma wiom, ke ouiya nasnas nukewa. 3 Sunakin katinmas su mukaimtal na pwaye. 4 Tusruktu fin oasr tulik nutin sie katinmas, ku tulik nutin tulik natul, lela elos in etu in afkalye ma kunalos meet nu sin sou lalos, mweyен ma inge ipin na moul in lulalfongi lalos, in folokin orekma wo lun papa ac nina, ac ma inge mwe akinsewowy God. 5 Sie katinmas su muku ac wangjin kasreyal, el filiya finsrak la nukewa in God, ac sikalani in pre ac siyuk kasru sel ke len ac fong. 6 A sie katinmas su suk na mwe apkwar lusrongten, el misa tari el finne srakna moul. 7 Kom in fahkak mwe luti inge nu selos, tuh in wangjin mwet fahk kas in akkolukyalos. 8 Sie mwet fin tia karinganang sou la, yokna kaclos su muta in lohm sel, el lafwekin lulalfongi la, ac ke el oru ouinge el koluk liki na mwet se ma tia lulalfongi. 9 Nikmet simusang inen sie katinmas nu ke takin katinmas uh el fin soenna sun yac onngoul, ac oayapa enenu elan tuh payuk pacl sefanna, 10 ac in oasr pweng wo kacl ke orekma la. Elan sie su liyaung wo tulik natul, el kulang nu sin mwetsac in eisalos nu in lohm sel, pusisel in oru ma kunal nu sin mwet lulalfongi, kasru mwet muta in ongoiya, ac moniyuk in oru ma wo. 11 A kom in tia simusang inen sie katinmas fusr, mweyен elos fin mau kena yohk in sifil payukyak, elos ac forla liki Christ, 12 pwanang ac oasr mwatalos ke sripen elos kunausla wuleang se ma elos oru meet nu sin Christ. 13 Elos oayapa pahla in uti utyak nu in lohm sin mwet; ac koluk liki na, elos ac lesrik ac sifacna isongulos nu ke ma su tia ma kunalos, ac sramsrar kin ma tia eneneyuk in srumunyuk. 14 Ke ma inge, ac wo sik katinmas fusr in payukyak, isus tulik, ac liyaung lohm selos, na ac kosrala mwet lokoalok lasr in tia ku in kaskas akkolukye kut. 15 Tuh kutu sin katinmas uh forla tari in fahsr tukun Satan. 16 Tuh fin oasr katinmas ke sou lun kutena mutan Christian, lela elan karinganulosyang ac tia sang in aktosaerye ma kunen church, tuh church in ku in karingin katinmas su muku ac enenu na pwaye. 17 Mwet kol lun church su oar in ma kunalos, fal in akyokyke mololos, yokna nu selos su insianaung in fahkak kas ac lut. 18 Tuh Ma Simusla uh fahk, "Nik kom kapriya oalin soko cow mukul ke kom orekmakunul in lolongya wheat" ac

"Fal sie mwet orekma in eis molin orekma lal." **19** Nik kom porongo kas in akkoluk lain sie mwet kol fin tia sin tuh mwet lola elo in sensen. **21** Ye mutun God ac Christ Jesus ac lipufan sulosolla lal, nga wili nu sum tuh kom in liyaung kas inge ac tia srirsi ku wiwi mwet in kutena ma. **22** Kom in tia sulaklak in filiya poum fin kutena mwet in kisakunulosyng nu ke orekma lun Leum. Nimet kom wi mwet koluk ke ma elo oru. Sifacna karinginkomyang tuh kom in nasnas. **23** Kom in tia nim kof mukena, a karrauk ke kutu srirsi wain in kasru mas su fusus in sikyak ke insiom. **24** Ma koluk lun kutu mwet uh arulana kalem ac kololos nu ke nununku; a ma koluk lun kutu mwet uh fah kalem tok. **25** In ouiya se pacna inge, orekma wo uh liyeyuk kalem; ac finne ma su tia kalem uh, tia pac ku in wikinyukla.

6 Elos nukewa su mwet kohs elos in akilen lah fal elos in sunakin mwet leum lalos, tuh mwet uh in tia kaskas koluk ke Inen God ac ke kas in luti lasr. **2** Ac elos su mwet kohs lun mwet lulalfongi elos in tia pilesralos, mweyen elos ma wialos in lulalfongi. Na elos in kulansupwalos in wo, mweyen elos su eis woiyen orekma lalos elos mwet lulalfongi su elos lungse. Kom enenu in luti ac fahkak kas inge. **3** Kutena mwet fin luti sie pacna kas in luti, ac tia insese nu ke mwe luti pwaye lun Jesus Christ Leum lasr ac kas in luti ke ouiyen alu lasr uh, **4** el sie mwet filang ac wangin etu lal. El lungse kusen siyuk wel ac akukuin ke kalmen kas, ac ouiya inge purakak sok, amei, sufan, ac fweni koluk, **5** ac kwacna alein yurin mwet su lofongla ac wangin pwaye yoro. Elos nunku mu alu uh mwe akkasrupye mwet. **6** Pwaye, alu uh oru sie mwet in arulana kasrup, el fin falkin ma su oasr yorol. **7** Tuh wangin ma kut tuh us tuku nu faclu, ac wangin pac ma kut fah usla liki faclu! **8** Ouinge fin oasr yorosr mwe mongo nasr ac nuknuk lasr, lela kut in falkin ma inge. **9** A elos su lungse in kasrup, elos putatyang nu in mwe sruhf, ac sremla ke lung lun ikwa puspis lun ma lalfon ac mwe fosrnga, su amakunulosi ac kunauselosla. **10** Tuh lungse mani uh okan kain koluk nukewa, ac ke nunkun mani lun kutu mwet uh, oru elos fuhleak lulalfongi lalos ac sokoela nunak lalos ke mwe asor puspis. **11** A kom, Timothy, kom mwet lun God, na kom in sensenkin kom liki ma inge nukewa. Kwafeang tuh kom in suwoswos, mutual, lulalfongi, lungse, muteng, ac fakpap. **12** Kom in sang kuiyom ke kasrusr lun lulalfongi, ac sruokya ku moul ma pahtpat su kom pangonyuk nu kac ke kom tuh pulaik in fahkak lulalfongi lom ye mutun mwet loh puspis. **(aiōnios g166)** **13** Ye mutun God, su asang moul nu ke ma nukewa, ac ye mutun Christ Jesus, su tuh pulaik in fahkak ma el lulalfongi ye mutual Pontius Pilate, nga sap nu sum, **14** kom in liyaung ma sapkinyuk nu sum, tuh in nasnas moul lom ac wangin mwatum nu ke Len

se Jesus Christ, Leum lasr, el ac sikme. **15** Sikme lal ac fah tuku ke paci fal, su ma ac srisrnyiuk sin God — **16** El su fal in kaksakinyuk, ac wangin pac sie Leum saya, Tokosra lun tokosra uh, ac Leum lun leum uh. **17** El mukena pa moul oemeet me ac nu tok ma pahtpat, ac tia ku in misa. El muta in kalem su mwet uh tia ku in getang nu kac. Soenna oasr mwet liyal; ac wangin pac mwet ac fah ku in liyal. Lela mwet uh in akfulatul ac etu lahu ku lal oan ma pahtpat! Amen. **(aiōnios g166)** **17** Kom in sap nu selos su kasrupkin ma lun moul se inge elo in tia inse fulat, a elos in filiya finsrak lalos, tia ke mwe kasrup ma sukawil, a ke God, su ase yohk nu sesr ma nukewa in akenganye kut. **(aiōn g165)** **18** Sap nu selos in oru ma wo, in kasrup ke orekma wo, in insewowo in sang, ac akola in sang ma lalos in kasru mwet. **19** Elos fin oru ouinge, elos ac fah oakya sie pwelung wo nu selos sifacna nu ke paci fahsru, na elos fah ku in sruokya moul pwaye su moul ma pahtpat. **20** Timothy, liyaung ma itukot kom in karingin. Forla liki sramsrar lusrongten ac akukuin wangin sripa, ma kutu mwet uh tafongla in nunku mu "Etauk" pa ingan. **21** Kutu mwet uh fahk mu etauk ouinge oasr selos, oru elos tuhlae liki inkanek in lulalfongi. Lungkulang lun God in wi kowos nukewa.

Luo Timothy

1 Ma sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus ke lungse lun God, su supweyuk in fahkak ke moul se su oasr wuleang kac, su kut eis ke kut kupasryang nu sin Christ Jesus — **2** Nu sel Timothy, tulik kulo nutik: Lungkulang, pakoten, ac misla nu sum sin God Papa, ac Christ Jesus Leum lasr. **3** Nga sang kulo nu sin God su nga kulansupu ke inse okak oana ke mwet matu luk elos tuh oru. Nga sang kulo nu sel oana ke nga esam kom pacl nukewa in pre luk ke len ac fong. **4** Nga esamat sroninmotom, ac nga kena liyekomyak ngan mau arulana enganak. **5** Nga esam pac ke luman lulalfongi pwaye lom, su oan sel Lois nina matu kiom, ac Eunice nina kiom, ac nga lulalfongi lah oasr pac sum. **6** Ke sripa se inge, nga akesmakinye kom tuh kom in purakak mwe sang su God El sot nu sum ke pacl se nga tuh filiya pouk nu fom. **7** Tuh Ngun su God El ase nu sesr uh tia mwe aktongye kut; a ma in nwekkutla ke ngunin ku, ac lungse, ac in sifacna leum facsr. **8** Ke ma inge, nik kom mwekin in fahkak ma kom etu ke Leum lasr; ku mwekin keik, sie mwet kapir ke sripen Christ. A kom in wi keok ke sripen Pweng Wo, fal nu ke ku ma God El ac sot nu sum. **9** El molikutla ac pangon kut tuh kut in mwet lal sifacna, tia ke sripen ma kut oral, a ke sripa lal ac lungkulang lal sifacna. El ase nu sesr lungkulang se inge ke Christ Jesus meet liki na mutaweyen pacl uh, (*aionios g166*) **10** a inge, fwackyuk nu sesr ke tuku lun Christ Jesus, Mwet Lango lasr, su aksafyela ku lun misa, ac ke Wosasu el akkalemye nu sesr ke sie moul su wangin saflaiya. **11** God El srirngiyuwi in sie mwet sap ac mwet lutin in fahkak Pweng Wo, **12** ac ke sripa se inge akkeokyeyuk nga. Tusruktu srakna ku lulalfongi luk, mweyen nga etu el su nga lulalfongi, ac nga etu na pwaye lah el ku in liyaung na ma El ase ngan karingin nwe ke Len sac. **13** Sruokya ku kas pwaye su nga lutin nu sum tuh in mwe srikasrak nu sum, ac mutana in lulalfongi ac lungse su ma lasr ke kut kupasryang nu sin Christ Jesus. **14** Ma wo su itukot nu sum in liyaung, kom in karinganang ke ku lun Ngum Mutual su oan in kut. **15** Kom etu lah mwet nukewa su muta Asia elos forla likiyu, ac luo selos pa Phygelus ac Hermogenes. **16** Leum elan pakoten nu sel Onesiphorus ac sou lal, ke sripen el akkeyeyu pacl pus. El tuh tia mwekyekinyu lah nga muta in kapir, **17** a ke pacl se na el sun acn Rome el tuh sukuy nwe ke na el koneyuyak. **18** Nga pre tuh Leum elan pakoten nu sel ke Len sac! Ac kom arulana etu lapan kasru ma el oru nu sik ke nga muta Ephesus.

2 Ke ma inge, wen nutik, kom in akkeye kom ke lungkulang su ma lasr ke kut kupasryang nu sin Christ Jesus. **2** Eis mwe lutin su kom lohng sik ke nga fahkak ye mutun mwet puspis, ac sang ma inge nu sin mwet kom lulalfongi, su fah ku in lutin pac nu sin mwet

ngia. **3** Kom in wi pac keok, oana sie mwet mweun oaru lun Christ Jesus. **4** Sie mwet mweun su oru ma kuna el lungse akinsewowyne mwet kol lal, pwanang el tia akfohsyal sifacna ke orekma lun mwet ma tia mwet mweun. **5** Sie mwet srital su kasrusr in akutun el tia ku in eis molin kutangla el fin seakos ma sap uh. **6** Sie mwet ima su orekma upa, fal elan eis ip lal meet ke pacl in kosrani. **7** Nunku ke ma nga fahk nu sum inge, mweyen Leum El ac ku in oru kom in kalem kac nufon. **8** Esamul Jesus Christ, su akmoulyeyukyak liki misa, su sie sin fwilin tulik natul David, oana ma lutiyuk ke Pweng Wo su nag fahkak kac. **9** Ke sripen fahkak luk ke Pweng Wo nga akkeokyeyuk ac kapiri ke sein, oana sie mwet kunausla ma sap. Tusruktu kas lun God tia ku in kapriyuki. **10** Ke ma inge nga mutangla ma nukewa ke sripen mwet sulosolla lun God, tuh elos fah oayapa eis molela su tuku ke Christ Jesus, oayapa eis wolana su wangin saflaiya. (*aionios g166*) **11** Kas pwaye se pa inge: "Fin pwaye kut tuh welul misa, Kut fah oayapa welul moul. **12** Kut fin kwafeang in muteng, Kut fah oayapa welul leumi. Kut fin lafwekunul, El ac fah oayapa lafwekin kut. **13** Kut fin soaru nu sel, El ac nuna oaru na nu sesr, Mweyen el tia ku in sifacna aksufalyal." **14** Akesmakinye mwet lom ke ma inge, ac sensenkakunulos ye mutun God tuh elos in tia akkuuin ke kalmen kas. Tuh wangin ma wo ac tuku kac, a mwe na akkolukyela mwet su lohng. **15** Kom in akkeye kom tuh God Elan liye kom wo, sie mwet orekma su tia enenu in mwekin, su orekmakin suwosna kas lun God. **16** Kom in forla liki sramsrar lusrongten wangin sripa, tuh ma inge mwe akloesyaliq mwet uh liki God. **17** Mwe lutin ouinge oana ruf aryur su kangla ikwa. Hymenaeus ac Philetus pa luo sin mwet ma lutin ouinge. **18** Elos kuhfla liki ma pwaye ac fusauk lulalfongi lun kutu mwet, ke elos fahk mu sifil moulyak lun mwet uh sikyak tari. **19** Tuh pwelung ku su God El oakiya tia ku in mokleyukla; ac kas inge simla fac: "Leum El etu mwet lai" ac "Elos su fahk mu elos ma lun Leum, enenu elos in forla liki orekma koluk lalos." **20** In sie lohm lulap, oasr kain in ahlu ac pol puspis: kutu orekla ke silver ac gold, kutu ke sak ac kle; kutu ma nu ke tukeni fulat, ac kutu nu ke pacl nukewa. **21** Ke ma inge kutena mwet fin aknasnasyal liki ma koluk inge nukewa, ac fah orekmakin yu el nu ke ma yohk sripa, ke sripen el akmutableyuk tari ac fal in orekmakin yu sin leum lai, ac el akola nu ke orekma wo nukewa. **22** Kaing liki lung koluk lun mwet fusr, ac fahsr tukun suwoswos, lulalfongi, lungse, ac misla, welulos su pang nu sin Leum ke inse nasnas. **23** A kom in forla liki akkuuin lalfon ma wangin kalmeya; kom etu na lah ma inge ac pruakak lokoalok. **24** Mwet kulansap lun Leum uh tia fal elan mwet akkuuin, a elan kulang nu sin mwet nukewa; elan sie mwet lutin wo ac mongfisrasr. **25** Elan mongfisrasr ke pacl el aksuwosye mwet alein nu sel, sahp God El ac sang pacl wo nu selos elos in auliyak ac etu ma pwaye.

26 Ac toko elos fah asmakla ac kaingla liki mwe kwasrip lun Devil, su sruokolosi ac oru elos in akos lungse lal.

3 Kom in esam lah ke len safla uh ac fah oasr mwe ongoiya lulap sifyak. 2 Tuh mwet ac fah nunku kaclos sifacna, lungse mani, konkin, ac filang. Elos ac fah kaskas in akkolukye mwet, seakos papa ac nina, nikin sang kulo, ac wangin nunkeyen alu selo. 3 Elos ac tia kulang, tia pakoten; a elos mwet lesrik, sulallal, folo, ac kwase ma wo. 4 Elos ac mwet kutasrik, sopoklot, arulana inse fulat; elos fah lungse mwe pwar yohk liki God. 5 Elos oru alu lalos mwe na lumah, a wangin ku elos eis kac. Kom in srikomla liki mwet su ouinge. 6 Kutu selos ac utyak nu in lohm sin mwet ke inkanek kutasrik ac eis insien mutan lalfon su toanyuki ke ma koluk lalos, su kolyuk ke kain lung koluk pupsis. 7 Pacl nukewa mutan inge srike na in lutlut, a elos koflana in kalem ke ma pwaye. 8 Aok, oana ke Jannes ac jambres tuh lainul Moses, mwet ouinge elos oayapa lain ma pwaye — nunak lalos uh lolfongla, ac lulalfongi lalos tiana pwaye. 9 Na orekma lalos ac tia ku in fahlia wo, mweyen mwet nukewa ac akilen lapan lalfon lalos, oana ma tuh sifyak nu sel Jannes ac Jambres. 10 A kom nuna fahrs tukun mwe luti luk, ouiyen moul luk, ac sripa su nga kfafeyu in sun; kom liye tarì lulalfongi luk, mongfisrasr luk, lungse luk, muteng luk, 11 mwe kalya nu sik ac keok luk. Kom etu ma nukewa ma sifyak nu sik in Antioch, Iconium, ac Lystra — ke mwe kalya upa nukewa su nga mutangla! Tuh God El moliyula liki ma inge nukewa. 12 Aok elos nukewa su lungse in moulkin moul mutual yurin Christ Jesus, elos ac fah kalyeyuk. 13 Mwet koluk ac mwet wosoukas ac fah yokyokelik in ma koluk lalos; elos fah kiapwela mwet ac oayapa ac fah kiapweyukla elos. 14 A funu kom, kom in mutana in ma pwaye su lutiyuk kom kac ac kom arulana lulalfongi ku kac. Tuh kom etu lah su mwet luti lom, 15 ac tuh ke pacl se kom tulik me kom nuna etu ke Ma Simusla mutual, su ku in asot nu sum lalmwetmet in kol kom nu ke molela su tuku ke lulalfongi in Christ Jesus. 16 Ma Simusla nukewa ituku ke Ngun lun God, ac oasr sripa in luti ma pwaye, in kai, in aksuwosye, ac in aketeaya ouiyen moul suwohs, 17 tuh mwet lun God in suwosna ac akola fal nu ke orekma wo nukewa.

4 Nga kfafeyu sum ye mutun God ac ye mutun Christ Jesus, su ac fah nununku mwet moul ac mwet misa, ac ke sripen el ac tuku leumi oana sie Tokosra: 2 kom in luti pweng wo, ac kom in moniyuk in fahkak in pacl fal ac in pacl sufal. Kom in kaelos su tafongla, aksuwosyalos, akkeyalos, ac mongfisrasr in luti nu selos. 3 Pacl se ac fah tuku ke mwet uh fah tia porongo mwe luti pwaye, a elos fah fahsr tukun ma lungse lalos sifacna, ac akpusye nu selos mwet luti su ac fah luti nu selos ma elos kena lohng. 4 Elos ac srungala lohngyen ma pwaye, ac fah lohang nu ke sramasram lusrongten. 5 A kom in okak in

ma nukewa; muteng mwe keok, oru orekma lun mwet fahkak Pweng Wo, ac akfalye ma kunom oana ke kom sie mwet kulansap lun God. 6 A funu nga, nga akola in kisakunla moul luk, tuh apkuran me pacl luk in som liki moul se inge. 7 Nga sang nufon kuiyuk ke akutun luk; nga aksafyela kasrusr luk, ac nga sruokeya ku lulalfongi. 8 Ac inge, oasr sie tefuro in kutangla lemila soaneyu, su ma nu sin mwet moul suwohs. Leum, Mwet Nununku suwohs, el fah ase nu sik in Len sac — ac tia nu sik mukena, a oayapa nu selos nukewa su lungse ac tawi sikme lal. 9 Srike ke kuiyom kom in sa in tuku nu yuruk. 10 Demas el fahsri likiyu ac som nu Thessalonica, mweyen el lungse ma lun faclu. Crescens el somla nu Galatia, ac Titus nu Dalmatia. (aiōn g165) 11 Luke mukena oasr yuruk. Solal Mark elan wi kom tuku mweyen el ku in kasreyu ke orekma uh. 12 Nga supwalla Tychicus nu Ephesus. 13 Kom fin tuku, kom use nuknuk loeloess se luk nga tuh likiya Troas yorol Carpus, ac use pac book limlim nutik, ac yokna book ma orekla ke kulun kosro ah. 14 Alexander, mwet orekma ke osra, el oru ma koluk na lulap nu sik. Leum El ac fah folokin nu sel fal nu ke ma el oru ah. 15 Sifacna taran kom liki mwet sacn, mweyen el lain na pwaye luti lasr. 16 Ke pacl se emeet ma tuh nununkeyuk nga, wangin sie mwet wiyu lac. Elos nukewa fahrsr likiyu. Nga finsrak God Elan tia sang mwatalos ke ma se inge! 17 Tuh Leum el muta yuruk ac akkeyeyu, oru nga ku in sulkakinelik Pweng Wo tuh mwet sayen mwet Jew nukewa in lohng; ac nga painmoulla liki misa. 18 Ac Leum El ac fah moliyula liki ma koluk nukewa, ac El fah loangeyu ac usuyuk nu in Tokosra lal inkusrao. Lela mwet uh in kaksakunul ac akfulatyal ma pahtpat ac ma pahtpat! Amen. (aiōn g165) 19 Lung luk nu sel Priscilla, ac Aquila, ac nu sin sou lal Onesiphorus. 20 Erastus el mutana Corinth, ac nga filiya Trophimus in acn Miletus ke sripn el mas. 21 Kom in sulaklak tuku meet liki pacl mihsrisr. Eubulus, Pudens, Linus, Claudia, ac oayapa mwet nukewa wiasr in lulalfongi elos supu lung lalos nu sum. 22 Leum elan muta in ngunum. Lungkulang lun God in oan yuruwos nukewa.

Titua

1 Ma sel Paul, mwet kulansap lun God ac mwet sap lun Jesus Christ. Nga suleyukla ac supweyukla in kasru lulalfongi lun mwet sulosolla lun God, ac kololos nuh ke ma pwaye su lutiyuk in alu lasr uh, **2** su oakwuki ke finsrak nu ke moul ma pahtpat. God, su koflana kikiap, El wulema nu sesr moul se inge meet liki na mutaweyen paci uh, (aiōnios g166) **3** ac ke paci fal, El akkalemyela ke kas lal. Ma inge ituku nu sik, ac nga sulkakinelik fal nu ke sap lun God, Mwet Lango lasr. **4** Nga sim nu sum, Titus, wen na pwaye nutik in lulalfongi su kut tukeni ipeis kac. Lungkulang ac misla nu sum sin God Papa, ac Christ Jesus, Mwet Lango lasr. **5** Nga tuh likikomi fin acn Crete tuh kom in ku in aksafyela ma su soenna suwosla, ac tuh kom in sulela mwet elder lun church ke kais sie siti. Esam mwe luti luk nu sum inge: **6** sie mwet elder enenu elan mwet wangin mwatal, elan mukul tumun mutan sefanna, tulik natul in mwet lulalfongi ac tia tulik sununta ac seakosten. **7** Ke sripen sie mwet kol lun church el liyaung orekma lun God, enenu in wangin mwatal, elan tia orek lumah ke ma kinal, tia mongsa, tia sie mwet nim mwe sruhi, tia sie mwet lungse anwuk, ku rapkui mani. **8** Enenu elan kulang nu sin mwet nukewa, ac lungse oru ma wo. Elan leum faci sifacna, suwohs in orekma lal, mutual, ac ku in sifacna kutong lungse lal. **9** Enenu elan sruokyka ku kas su fal in lulalfongiyuk, ac luti in suwohs oana ma oakwuki tari. Fin ouinge, el ac ku in akkeye mwet ke mwe luti pwaye, ac oayapa aksuwosye tafongla lalos su lain mwe luti inge. **10** Tuh oasr mwet puspis, yokna sin mwet Jew su forla ac weang mwet Christian, su utuk nunak ac kiapu mwet uh ke kaskas lusrongten lalos. **11** Enenu in sikulyuki sramsrar lalos uh ke sripen elos akfohsye mwet in sou nufon se ke ma su tia fal in lutiyuk, ac elos oru ma inge in eis mani lalos kac. **12** Sie sin mwet palu lalos sifacna el fahk, "Mwet Crete uh elos kaskas kikiap paci nukewa. Elos oana kosro lemnik inima uh, ac elos mwet alsrangeser ac kainmongo." **13** Kas na pwaye se pa inge. Ouinge kom in arulana kaelos, tuh lulalfongi lalos in suwohs ac pwaye, **14** ac elos in tia sifil lohang nu ke sramsrar lusrongten lun mwet Jew, ku nu ke ma sap ma oakiyuki sin mwet su forla liki ma pwaye. **15** Ma nukewa nasnas nu selos su inse nasnas; a wangin ma nasnas nu selos su fohkfok insialos ac elos selulalfongi, tuh akfohfokseyukla tari nunak lalos ac insialos. **16** Elos fahk mu elos etu God, a orekma lalos sienia liki fahk lalos. Elos mwet srungayuk ac seakosten ac tia fal in oru kutena orekma wo.

2 A kom in luti ma fal nu ke mwe luti pwaye. **2** Luti mukul matu tuh elos in asmak ac tia sruhi, elos in etu nunak ac sifacna karingin ouiyalos; elos in okak in lulalfongi, in lungse, ac in muteng. **3** Oayapa kom in luti mutan matu tuh moul lalos in mutual, fal nu ke mutan

kulansap lun Leum. Elos in tia utukinmasrol ku mwel mwe sruhi, a elos in mwet luti ke ma wo, **4** tuh elos fahku in luti mutan fusr in lungse mukul tumalos ac tulik natulos, **5** ac in sifacna liyaung ouiyen moul lalos in nasnas ac kulang, in karinganang wo lohm selos, ac in akos mukul tumalos, tuh in wangin kutena kas mwet uh ac ku in fahk in akkolukye kas lun God. **6** In ouiya se pacna inge, kom in oayapa kwafe nu sin mukul fusr elos in sifacna liyaung ouiyen moul lalos. **7** Ouiyen moul lom in mwe srikasrak in ma nukewa, ac kom in oaru ac moniyuk in mwe luti lom. **8** Orekmakin kas suwohs ma ac tia ku in sufanyuk, tuh mwet lokoalok lom elos fah mwekin ac tia ku in fahk kas koluk kacs. **9** Mwet kohs elos in pusisel nu sin leum lalos ac akinsewowyolos in ma nukewa. Elos in tia folkas nu selos, **10** ku pisre ma lalos. A elos in akkalemye lah elos mwet wo ac oaru in paci nukewa, tuh elos in ku in nawela mwe luti ke God, Mwet Lango lasr, in ma nukewa elos oru. **11** Tuh God El akkalemye tari lungkulang lal ke El ase molela nu sin mwet e nukewa. **12** Lungkulang lal luti kut in fahs liki ma lungse lun facu ac ouiyen moul ma pilesru God; ac tuh kut in karingin kut sifacna, ac moulkin moul suwohs ac mutual fin faci se inge (aiōn g165) **13** ke kut tupan Len insewowo se kut finsrak kac, ke wolana lun God Fulat lasr ac Jesus Christ Mwet Lango lasr fah sikme. **14** El sifacna eisalang kacs tuh elan molikutla liki ma koluk nukewa, ac oru tuh kut in mwet nasnas su ma lal mukena, ac kena in oru ma wo. **15** Luti ma inge ac orekmakin ku lom nufon ke paci kom akkeye ac kaelos su porongekom. Nik kom lela elos in pilesrekem.

3 Kom in akesmakinyalos tuh elos in pusisel nu sin mwet kol ac mwet wal fulat, in aksolos ac akola in oru ma wo in ouiya nukewa. **2** Fahk nu selos tuh elos in tia fahk kas koluk ke kutena mwet, a elos in misla, kulang ac fakpap nu sin mwet nukewa. **3** Meet kut tuh oayapa lalfon, seakos, ac tafongla. Kut tuh kulansupu lung lun ikwa ac kain in mwe akpwar puspis. Kut kwacna nunak koluk ac sok; mwet uh srungakut ac kut oayapa srungalos. **4** Tusructu ke kulang ac lungse lun God Mwet Lango lasr akkalemyeyuk tari, **5** El loangekutla. Tia ke sripen kutena orekma wo su kut oru, a El molikutla ke sripen pakoten lal sifacna. El molikutla ke Ngun Mutual su oulkutla in ase isusla sasu ac moul sasu nu sesr. **6** Ke lungkulang yoklana lun God, El okoama Ngun Mutual nu facsr ke Jesus Christ Mwet Lango lasr, **7** tuh ke sripen lungkulang lal kut fah aksuwosyeuyuk yurin God ac usru moul ma pahtpat su kut finsrak kac. (aiōnios g166) **8** Kas pwaye se pa inge. Nga lungse kom in akyoyke fahk lom ke ma inge, tuh elos su lulalfongi ke God elos in ku in nunku kac ac sang paci lalos in oru orekma wo, ma ac oasr sripa nu sin mwet nukewa. **9** A kom in sensenkin kom liki mwe siyuk lalfon, ac tak sou loeloes ke fwil meet ah, ku akukuin, ac alein ke Ma Sap. Ma inge nukewa

pilasr ac wangin sripa. **10** Sang kas in kai pacl se ku luo nu sin mwet se su oru tuh in oasr sraclik inmasrlowos, na toko kom fah tia sifil aengani yorol. **11** Tuh kom etu lah mwet ouinge mwet koluk nunka, ac ma koluk lalos sifacna fahkak lah elos tafongla. **12** Ke pacl se nga ac supwalot Artemas ku Tychicus nu yurum uh, kom aksaye na tuku nu yuruk nu Nicopolis, mweyen nga wotela sik in muta we ke pacl in misrisr uh. **13** Sang kuiyom in kasrel Zenas, mwet orekma ke ma sap, ac Apollos, in akeelos nu ke fufahsryesr lalos, ac liye tuh ma nukewa elos enenu in oasr yorolos. **14** Mwet lasr uh enenu in akpahheyuk in sang pacl lalos in oru ma wo, ac in kasru ke ma eneneyuk na pwaye. Elos in tia sununtei moul lalos. **15** Elos nukeva su muta yuruk inge paing kom. Sang lung lasr nu sin mwet kawuk lasr in lulalfongi. Lungkulang lun God in wi kowos nukewa.

Philemon

1 Ma sel Paul, sie mwet kapir ke sripen Christ Jesus, ac sel Timothy, sie mwet lulalfongi wiasr — Nu sel Philemon, su mwet kawuk ac mwet orekma wiasr, 2 ac nu sin mwet in church su tukeni in lohm sum; oayapa Apphia, sie mutan wiasr in lulalfongi, ac Archippus, mwet wiasr in mweuni ma koluk. 3 Lela God Papa tumasr, ac Leum Jesus Christ in asot nu suwos lungkulang ac misla. 4 Philemon, mwet kawuk luk, pacl nukewa nga pre uh nga esam kom na, ac nga sang kulo nu sin God luk keim. 5 Mweyen nga lohng ke lungse lom nu selos nukewa mwet lun God, ac ke lulalfongi lom ke Leum Jesus. 6 Nga pre tuh sie sin sie lasr kewa mwet lulalfongi, fah mwe akyoye kalem lasr ke mwe insewowo nukewa su kut eis ke sripen moul in asruoki lasr yurin Christ. 7 Mwet kawuk saok luk, lungse lom inge akenganyeyu ac akkeyeyu ma lulap! Kom arulana akpwareyek insien mwet lun God nukewa. 8 Sripa inge oru oasr pulaik luk, oana ke nga mwet lili lom in Christ, in sapkin ma fal kom in oru. 9 Tusruktu ke sripen lungse luk nu sum, nga tia sap, a nga ngisre kom. Nga oru ouinge finne nga pa Paul, mwet tutafpo lun Christ Jesus, ac inge nga oayapa sie mwet kapir ke sripal. 10 Ouinge nga siyuk sum kacl Onesimus, su oana sie wen nutik in Christ; tuh ke nga muta in presin nga oana sie papa tumal in ngun. 11 Sie pacl ah tuh wangin sripal nu sum, tusrukту inge oasr sripal nu sum ac oayapa nu sik. 12 Inge nga folokunulot nu yurum, ac nunak luk kacl uh welul fahsrot. 13 Nga kena sruokilya elan wiyu muta inge, ke nga muta in presin ke sripen Wosasu, elan ku in aol kom kasreyu. 14 Tusruktu, nga tia lungse akkohsyе kom in kasreyu; a nga ke kom in oru ke lungse na lom. Ke ma inge nga ac tia oru kutena ma kom fin tia insese nu kac. 15 Sahp Onesimus el tuh som liki kom ke kitin pacl tuh kom in mau ku in sifil eisal elan mutana yurum rwe tok. (aiōnios g16) 16 El ne mwet kohs se lom, tuh el tia ana mwet kohs se, mweyen inge el sie mwet lulalfongi saok wiom in Christ. Yohk na pwaye sripal nu sik! Ac el fah arulana yohk pac sripal nu sum, ke el sie mwet foko lom ac oayapa sie mwet lulalfongi wiom in Leum! 17 Ke ma inge, kom fin motko mu kital tukeni in orekma se inge, kom in engan in sifilpa eisal nu yurum oana ke kom ac eisyu uh. 18 El fin tuh orala kutu ma tafongla, ku soemoul nu sum ke kutena ma, kom oakla mu ma nga ac akfalye. 19 Nga fah simis ma inge ke pouk sifacna: [Nga, Paul, ac fah moli nu sum]. (Nga tia sruk enenu in akesmakinye kom lah kom soemoul nu sik ke moul lom sifacna.) 20 Ouinge, mwet lili luk, nunak munas oru enenu se luk inge Inen Leum. Akpwareyeyuk, oana ke kital tukeni lulalfongi ke Christ! 21 Ke nga simis ma inge nga etu na lah kom ac fah oru ma nga siyuk uh — aok, nga etu lah kom ac fah laesla in oru yohk liki. 22 Ac oayapa nga siyuk kom in akoela nien muta luk,

mweyen nga finsrak mu God El ac fah topuk pre lowos an, ac folokinyuwot nu yuruwos. 23 Epaphras, su wiyu pac kapir ke sripen Christ Jesus, el supu lung lal nu suwos, 24 ac oayapa mwet ma wiyu orekma inge: Mark, Aristarchus, Demas, ac Luke. 25 Lungkulang lun Leum Jesus Christ in wi kowos nukewa.

Hebrew

1 In paci meet ah, God El kaskas nu sin mwet matu lasr paci na pus, ac in ouiya pus sin mwet palu, **2** a in len safla inge, El kaskas nu sesr sin Wen natul. God El orala kusrao ac faclu kacl, ac God El sulella tuh ma nukewa in ma lal ke safla uh (*aion g165*) **3** Wen el kalmeak kalem wolana lun God, ac lumahl oapania luman God, ac el sruokya faclu ac kusrao ke ku lun kas lal. Tukun el oakia tari inkanek in nunak munas ke ma koluk lun mwet uh, el muta inkusrao ke lapo layot sin God, su Kulana. **4** Akfulatyeyuk Wen liki lipufan uh, oana ke ine se ma God El sang nu sel fulat liki inelos. **5** Tuh God El tiana fahk nu sin kutena lipufan, "Kom Wen nutik; Misenge nga Papa lac tomom." Oayapa God El tiana fahk ke kutena lipufan, "Nga ac fah Papa tumal, Ac el ac fah Wen nutik." **6** A ke God El akola in supwama Wounse se natul nu faclu, El tuh fahk, "Lipufan lun God nukewa enenu in alu nu sel." **7** A God El fahk ke lipufan uh, "God El orala lipufan lal in oana eng uh, Ac mwet kulansap lal in oana firir in e uh." **8** Tusrukta God El fahk ke Wen: "Tokosrai lom, O God, ac fah oan nwe tok ma pahtpat! Kom leum fin mwet lom ke nununku suwohs. (*aion g165*) **9** Kom lungse ma suwohs, ac srunga ma sesuwos. Pa inge sripa se God, aok God lom, El tuh sulekomla Ac sot nu sum insewowo ac sunak arulana yohk liki Kutena mwet su wi kom." **10** El oayapa fahk, "Kom, Leum God, ke mutawauk kom orala faclu, Ac ke poum sifacna, kom orala kusrao. **11** Ma inge ac fah wanginla, a kom ac mutana; Ma inge nukewa ac kulawi oana nuknuk uh. **12** Kom ac fah lumwani oana sie nuknuk lik, Ac elos ac fah ayaolla oana nuknuk uh. A kom nuna oaya ah na, Ac moul lom wangin saflaya." **13** God El tiana fahk nu sin kutena sin lipufan lal: "Muta lapo layot sik Nwe ke na nga filiya mwet lokoalok lom In ma loangeyen niom." **14** Na fin ouinge, mea orekma lun lipufan uh? Elos ngun su kulanspu God, ac El supwalosme elos in tuh kasrelos su ac eis molela.

2 Pa inge sripa se sis kut in sruokya na ku ma pwaye su kut lohng tari kac, tuh kut fah tia tuhlac. **2** Kas su tuh itukyang nu sin mwet matu lasr sin lipufan uh kas na pwaye, ac kutena mwet su tia fahsr kac ku tia akos uh, ac fah eis kaiyuk ma fal nu sel. **3** Na kut ac kaing fuka kut fin tia lohang nu ke molela na yohk se inge? Leum El tuh sifacna fahkak meet ke inkanek in molela se inge, ac elos su tuh lohng kac elos apkwayei nu sesr lah ma inge pwaye. **4** In paci sac pacna, God El sang mwe apkwaye lal sifacna in weang ma loh lalos, ke El tuh oru kain in mwenmen ac ma usrngek puspis, ac ke El kitalik mwe kite ke Ngun Mutual, fal nu ke lungse lal. **5** God El tiana filiya tuh lipufan in leumi facl sasus se ma ac fah tuku — aok, facl se su kut kaskaskin uh. **6** A oasr verse in Ma Simusla fahk mu: "O God, mea mwet, tuh kom in nunku

kac; Ac mea se mwet uh, tuh kom in saokkin? **7** Kom tuh oru elos in pusisel liki lipufan uh ke kitin paci; Kom sonelosi ke wolana ac sunak, **8** Ac oru tuh elos in leumi ma nukewa." Oasr fahkya mu God El tuh oru mwet uh in "leumi ma nukewa"; ac kalmac pa wangin ma tia wi. Tusrukta kut tiana akilen mu mwet uh leumi ma nukewa in paci inge. **9** A kut liye Jesus, su tuh orekla in pusisel liki lipufan uh ke kitin paci, tuh ke lungkulang lun God, elan misa ke mwet nukewa. Inge kut liye lah akfulatyeyuk el ke sie tefuro lun wolana ac sunak ke sripen misa su el keok kac. **10** Nuna fal tuh God, su orala ac karingin ma nukewa, Elan oru tuh Jesus el fah arulana fulat ke sripen keok lal, in tuh pwanma wen puspis in ipeis ke wolana lal. Tuh Jesus pa pwanulosme nu ke molela se inge. **11** El aknasnasyela mwet uh liki ma koluk lalos, ouinge Jesus, ac elos nukewa su aknasnasyeyukla, elos ma nutin Papa sefanna. Ke sripa se inge, Jesus El tia mwekin in pangnolos mwet wial. **12** El fahk nu sin God, "Nga ac fahk nu sin mwet wiuk ke ma kom orala; Nga fah kaksakin kom in paci in tukeni lalos." **13** El oayapa fahk, "Nga fah filiya lulalfongi luk in God." Ac El oayapa fahk, "Nga pa inge, yurin tulik su God El ase nu sik." **14** Ke sripen elos inge su el pangon "tulik" elos orekla ke ikwa ac srah, ouinge Jesus el oayapa ekla in oana elos ac moulkin moul in mwet. El oru ma inge tuh ke sripen misa lal elan ku in kunausla Devil, su oasr ku la fin misa, **15** ac in ouiya se inge el aksukosokyelosla su mwet kohs in moul lalos nufon ke sripen elos sangeng ke misa. **16** Tuh kalem na lah tia lipufan pa el kasru uh. A "El kasru filin tulik natul Abraham," oana simla in Ma Simusla. **17** Kalmen ma inge pa el enenu in ekla in oana tulik wial uh in ouiya nukewa, tuh elan ku in Mwet Tol Fulat oaru ac pakoten lalos ke kulansap lal nu sin God, tuh mwet uh in ku in eis nunak munas ke ma koluk lalos. **18** Ac inge el ku in kasrelos su srifeyuk, mweyen el wi pac srifeyuk ac keok.

3 Mwet Christian wiuk, su pangonyuk pac sin God! Kowos in nunku ke Jesus, su God El supwama tuh in Mwet Tol Fulat ke lulalfongi se ma kut fahkak kac. **2** El tuh oaru in oru ma kuna lal nu sin God, su tuh sulella in oru orekma se inge, oana ke Moses el tuh oaru in oru orekma kuna lal in lohm sin God. **3** Sie mwet musa lohm el akfulatyeyuk yohk liki lohm sac. In ouiya se pacna inge, fal in akfulatyeyuk Jesus yohk lukel Moses. **4** Aok pwaye lah lohm nukewa musaiyuk sin mwet — ac God pa musaela ma nukewa. **5** Moses el tuh sie mwet kulansap oaru in lohm sin God, ac el tuh kaskaskin ma su God El ac mau fahk in paci fahsru uh. **6** A Christ El oaru oana ke el pa Wen, su leum fin lohm sin God. Kut pa lohm sel kut fin sruokiana ku pulaik lasr ac lulalfongi lasr ke ma kut finsrak nu kac. **7** Ke ma inge, in oana ke Ngun Mutual el fahk, "Kowos fin lohng pusren God misenge, **8** Kowos in tia akupaye insiowos, oana mwet matu lowos elos tuh oru ke elos forla lain God, Oana ke

elos tuh oru ke len se elos tuh srikal yen mwesis. **9** Ac God El fahk, In acn mwesis uh elos tuh srikeyu, Elos ne liye ma nga oru nu selos ke yac angngaul. **10** Ouinge nukewa elos likkeke, Ac strangesr akos ma sap luk! **11** Nga tuh kasrkusrak selos ac orala wulela na ku luk: ‘Elos ac fah tiana uteyak nu in facl se ma nga akoo in sang mongla nu selos we!’ **12** Mwet lulalfongi wiuk, kowos in arulana liyaung tuh in tia oasr sie inmasrlowos su inse koluk ac selulalfongi, pwanang el forla liki God moul. **13** In tia ouinge, a ke lusen na pacl ma kas se inge “Misenge,” su oan in Ma Simusla, ma nu sesr — na kowos in kasru sie sin sie len nukewa, tuh in wangin sie suwos kiapeyukla ke ma koluk ac ekla sie mwet likkeke. **14** Lulalfongi lasr tuh arulana ku ke kut tufahna mutawauk in eis Christ. Lela kut in surokyka ku lulalfongi se inge nu ke safla, na kut fah ku in mwet ipéis pwaye yurin Christ. **15** Pa inge ma fahk in Ma Simusla uh: “Kowos fin lohng pusren God misenge, Kowos in tia akupaye insiowos, oana mwet matu lowos elos tuh oru Ke elos forla lainul ah? Elos pa mwet nukewa su Moses el tuh kolla liki acn Egypt. **17** Ac su God El tuh kasrkusrak se ke yac angngaul ah? Elos su orekma koluk, su putatla ac misa in acn mwesis ah. **18** Ke God El tuh orala wulela ku se lal ma fahk mu, “Elos ac fah tiana uteyak nu in facl se ma nga akoo in sang mongla nu selos we” — su El tuh kaskas kac inge? Kaclos su forla lainul. **19** Ke ma inge kut liye lah elos tuh tia ku in uteyak nu in facl sac mweyen elos tuh tia lulalfongi.

misenge, Kowos in tia akupaye insiowos.” **8** Joshua el funu sang mongla se ma God El wulela kac inge nu sin mwet uh, God El lukun tia sifil sramsrakmink tok ke sie pac len. **9** Tusraktu ke ouinge uh, ac srakna oasr pac mongla se nu sin mwet lun God oana mongla lun God ke len se akitkosr ah. **10** Tuh kutena mwet su eis mongla se ma God El wulela kac inge, el ac fah mongla liki orekma lal, oana ke God El mongla liki orekma lal uh. **11** Ke ma inge, lela kut in oru kuiyars nufon in eis mongla sac, tuh in fah wangin sie sesr tia orala oana elos, ke sripen wangin lulalfongi lasos. **12** Kas lun God uh mounla ac oasr ku kac, ac kosroh liki kutena cutlass ma oasr muta luo kac. El fakisya na nwe yen ma moul ac ngun oasr we, yen ma kupasr ac koanon sri uh oasr we. El akilen nunak ac kena lun inse. **13** Wangin ma ku in liki God; ma orekla nukewa fin faclu oan lemtulauk ye mutual. Ac kut nukewa fah enenu in fahkkutyak nu sel. **14** Oasr sie Mwet Tol Fulatlana lasr — Jesus, Wen ninik pulakinyen pakomuta nu ke mwe munas lasr uh, mweyen tuh srifeyuk el in ouiya nukewa ma srifeyuk kut kac uh, a el tiana oru ma koluk. **16** Ke ma inge, lela kut in pulai in uteyak nu ye mutun tron lun God, yen lungkulang oasr we, ac kut ac fah eis pakoten ac konauk lungkulang in kasrekut ke pacl kut enenu.

5 Kais sie mwet tol fulat solla sin mwet uh ac srsirngiyuki tuh elan aolulos in kulansap nu sin God, in orek kisa

4 Wulela se lun God inge ma pac nu sesr, tuh kut in ku in utyak ac mongla yorol. Ke ma inge lela kut in karinganang tuh in wangin sie suwos tia wi sun mongla sac. 2 Tuh kut lohng tarì Pweng Wo uh oapano elos. Tusrukta wangin sripa nu selos mweyen ke elos lohng ah, elos tiana lulalfongi. 3 Ke ma inge, kut su lulalfongi ac fah eis mongla se ma God El wulela kac. Na oana ke El tuh fahk mu, "Nga tuh kaskrusruk selos ac orala wulela na ku luk: 'Elos ac fah tiana utyak nu in facl se ma nga akoo in sang mongla nu selos we!'" El tuh fahk ma inge, finne safla orekma lal ke pacl se el tuh orala faclu ah. 4 Tuh oasr fahkiyen len se akitkosr ke sie verse in Ma Simusla, fahk mu: "Ke len se akitkosr, God El aksafyela ma El oru ac mongla liki orekma lal." 5 Oasr pac fahkiyen ma se inge in kutu verse tok, fahk mu: "Elos ac fah tiana utyak nu in facl se ma nga tuh akoo in sang mongla nu selos we." 6 Elos su tuh lohng Pweng Wo sac meet, elos tiana eis mongla sac, mweyen elos tia lulalfongi. Ouinge God El fuhlela tuh in oasr mwet saya su ac fah eis mongla sac. 7 Ma inge akkalemyeyuk ke God El sifil oakiya sie pacna len su pangpang "Misenge." Tukun yac pupsis, El sifil kaskas kac in kas lal David, oana ma nga fahk tarì: "Kowos fin lohng pusren God

5 Kais sie mwet tol fulat solla sin mwet uh ac srsirngiyuki tuh elan aolulos in kulansap nu sin God, in orek kisa ac mwe sang ke sripen ma koluk lalos. 2 Ke sripen el sifacna el munas in ouiya pus, pwanang el ku in mongfisrasr nu sin mwet su nikin ac oru ma tafongla. 3 Ac ke sripen el sifacna el munas, el enenu in orek mwe kisa, tia nu ke ma koluk lun mwet lal mukena, a nu ke ma koluk pac lal sifacna. 4 Wangin sie mwet sifacna sulella in eis wal lun mwet tol fulat. Pang lun God mukena pa ac sulella sie mwet nu ke mwet tol fulat — oana ke tuh oayang nu sel Aaron. 5 Oapano Christ — el tia sifacna sulella nu ke wal lun mwet tol fulat. A God pa srsirngiyila ke El fahk mu, "Kom Wen nutik; Misenge nga Papa lac tomom." 6 El oayapa fahk in sie pac verse, "Kom ac fah sie mwet tol ma pahtpat, In oana Melchizedek." (aiōn g165) 7 Ke Jesus el moul muta faclu, el pre ac siyuk ke pusra lulap ac tung nu sin God, su ku in molella liki misa. Ac ke sripen pusisel ac inse pwaye lal, God El porongel. 8 Tusrukta el ne Wen nutin God, el lotela in akos ke keok lal. 9 Ke el aksafyela ma nukewa supweyukme el nu kac, el pa ku in sang molela ma pahtpat nu selos nukewa su aksol, (aiōnios g166) 10 ac God El fahkla mu el sie mwet tol fulat, in oru orekma lun mwet tol oana Melchizedek. 11 Yohk ma kut ku in fahk ke ma se inge, tusrukta ac upa in aketeyuki nu suwos, mweyen kowos arulana selalkung. 12 Fal tarl paci tuh kowos in mwet

luti lac — a kowos srakna enenu mwet in luti kowos ke mwe luti ma fal nu sin mwet ma tufahna lohng ke kas kowos srakna nim titi. **13** Kutena mwet su srakna nim titi, el srakna tulik srisrik, ac wangin etu lal ke ma pwaye ac ma tia pwaye. **14** A mongo ma keke u ma nu sin mwet matu, su ke orekma ac pahla lal, el ku in akilen inmasrlon ma wo ac ma koluk.

6 Ke ma inge, lela kut in tia kalwenina mwe luti ma fal nu sin mwet tufahna lutlutyak, a kut in fahsr nu meet nu ke mwe luti ma fal nu sin mwet pah tari. Lela kut in tia kalwenina in oaki pwelung lun lulalfongi ke God, ma fahk ke auliyak liki orekma wangin sripa; **2** ku ke ouyen baptais ac ke filiya pao fin sifa; ku ke sifil moulyak lun mwet misa ac nununku su ma nwe tok. (**aiōnios g166**) **3** Lela kut in fahsr nu meet! Ac pa inge ma kut ac oru, fin ou lungse lun God. **4** Ac folokinyukme fuka mwet ma sisla lulalfongi lalos, tuh elos in sifil auliyak? Elos tuh muta ke kalem lun God meet; elos pulakin tari mwe kite sin God me, ac wi pac ipeis ke Ngun Mutual; **5** elos pulakin tari woiyen kas lun God, ac oayapa pulakin ku lun paci se su ac fah tuku. (**aiōn g165**) **6** Na elos sisla lulalfongi lalos! Wangin mwet ku in sifil folokunulosma tuh elos in sifil auliyak, mweyen elos sifil pacna srupusrak Wen nutin God fin sakseng, ac akmwekinaly ye mutun mwet uh. **7** Sie ima ma aksroksrokkyuk ke af paci puspis, na akkapye fahko ma oasr sripa nu sin mwet orekma kac — ima se inge God El ac akinsewowy. **8** Tusruktu ima se fin akkapye kokul ac mah wet, na ac wangin sripa — ac mau mwe sensen mweyen ku in oan ye selnga lun God, ac tok ac fah isisyak. **9** Mwet kawuk saok lasr, kut finne kaskas ouinge, a yohk lulalfongi lasr keiwas. Kut etu lah oasr tari mwe insegewo yuriwos ke sripen molela su kowos eis. **10** God El tia oru ma sufal. El ac fah tia mulunkla orekma su kowos orala, ku lungse su kowos akkalemye nu sel ke kasru lowos, su kowos srakna oru pac nu sin mwet Christian wiowos. **11** Ma kut kena yohk uh pa kais sie suwos in kwafeang nwe ke safla, tuh ma su kowos finsrak nu kac fah akpwaeiyuk. **12** Kut tia lungse kowos in alsranges, a kowos in oana elos su lulalfongi ac muteng, na kowos fah eis ma God El wulela kac. **13** Ke God El tuh orala wulela lal nu sel Abraham, El tuh orala fulahk lal mu El ac fah oru oana ke El wulela. Ke sripen wangin sie wal fulat liki God, El tuh orekmakin Inel sifacna in akkeye fulahk lal. **14** El fahk, “Nga wulela nu sum lah nga ac akinsewowy kom ac sot fwilin tulik puspis nutum.” **15** Ke sripen muteng lal Abraham, el eis ma God El wulela kac. **16** Ke sie mwet el orala sie fulahk, el ac orekmakin inen sie su fulat lukel, na fulahk sac ac akmisyela kain in alein nukewa. **17** Nu selos su ac eis ma God El wulela kac, God El kena tuh in arulana kalem selos lah El ac tiana ekulla nunak **18** Ma luo inge tia ku in ekla, ac God El tia ku in kikiap

kac. Ke ma inge, nu sesr su kaing nu yorol in konauk nien molela lasr, ma inge arulana akkeye kut tuh kut in lun God. Fal kowos in mongo ke mwe mongo keke, a se lasr inge oana sie mwe kawuk ma kawukkinya moul lasr, su arulana ku ac pwaye. El su kut finsrak kac pa Jesus, su ac fahsrasla ke lisrlisr lun tempul inkusrao, nu in acn mutallana e loac. **20** Jesus El aolkutla ac utey taru ni in acn mutual se inge meet liki kut, ac inge el sie mwet tol fulat nwe tok in oru orekma lun mwet tol oana Melchizedek. (**aiōn g165**)

7 Melchizedek se inge el tuh tokosra lun acn Salem, ac el mwet tol lun God Fulatana. Ke Abraham el tuh foloko liki mweun se ma el kutangla tokosra akosr ah, Melchizedek el tuh osun nu sel ac akinsewowyalla. **2** Ac Abraham el tuh sang nu sel sie tafu singoul ke ma nukewa ma el sruokya ah. (Kalmen Melchizedek pa “Tokosra lun Suwoswos”; na ke sripen el pa tokosra lun Salem, pangpang pac el “Tokosra lun Misla.”) **3** Wangin ma simla ke papa tumal Melchizedek ku nina kial, ku kutena fwilin mwet matu lal. Wangin pac ma simla in akkalemye isusla ku misa lal. El oana Wen nutin God; el mwet tol na nwe tok. **4** Kowos ku in akilen lah el arulana fulat. Abraham, mwet matu pwengpeng lasr, el sang nu sel sie tafu singoul ke ma nukewa ma el sruokya ke mweun ah. **5** Ma Sap uh fahk mu mwet in fwilin tulik natul Levi su mwet tol, elos enenu in eisani sie tafu singoul sin mwet Israel wialos, mwet inge finne oayapa mwet in fwilin tulik natul Abraham. **6** Melchizedek el tia ma ke fwilin tulik natul Levi, a el tuh eis sie tafu singoul sel Abraham ac akinsewowy. Abraham pa mwet se wulela lun God oasr se. **7** Arulana kalem lah el su akinsewowy sie mwet, el fulat liki mwet se ma akinsewowyeyuk. **8** Fin nu ke mwet tol uh, sie tafu singoul tuh orekeni sin mwet ma ac misa; a funu Melchizedek, el mounha ac el pa eis sie tafu singoul sac, oana ke Ma Simusla uh fahk. **9** Na kut ku in fahk mu ke Abraham el sang sie tafu singoul sac, Levi (su fwilin tulik natul pa orani sie tafu singoul uh) el oayapa moli. **10** Mweyen Levi el soenna isusla in paci sac, tuh kut ku in fahk mu el oasr na in manol Abraham, papa matu se tumal, ke paci se Melchizedek el tuh sonol ah. **11** Orekma lun mwet tol ke sruf lal Levi pa sie oakwuk yohk in Ma Sap ma tuh itukyang nu sin mwet Israel. Na, funu ku in oasr suwoswos lun mwet ke sripen orekma lun mwet tol Levi inge, lukun tia eneneyuk in oasr sie pacna mwet tol saya sikiyak in oana Melchizedek, su tia ma ke sruf lal Aaron. **12** Tuh ke oakwuk nu ke suleyen mwet tol fin ayoalla, na enenu pac in oasr ayoal nu ke ma sap uh. **13** Ac Leum lasr, su ma inge fwack kacl, el ma in sienasru, ac soenna oasr mwet tol sikiyak in sruf se lal inge. **14** Arulana eteyuk lah el tuh isusla in sruf lal Judah; ac Moses el tiana srumun sruf se inge ke el kaskaskin mwet tol sikiyak taru su oapano Melchizedek. **16** El tuh ta-

orekla sie mwet tol ke sripen ma sap ku oakwuk lun sruf
ial uh, a ke ku lun moul lai ma wangin safla kac. **17** Tuh
Ma Simusla uh fahk, "Kom ac fah sie mwet tol nwe tok,
in oana mwet tol Melchizedek." (**aiōn g165**) **18** Ke ma
inge ma sap meet ah sisila tari ke sripen ma sap sac
munas ac wangin sripa. **19** Tuh ma sap lai Moses tia ku
in aksuwosyela kutena ma. Ac inge ituku nu sesr sie
finsrak su wo liki na ma kut tuh finsrak kac meet ah, su
akfototoye kut nu yurin God. **20** Sayen ma inge, oasr
fulahk se God El orala. Wangin kain in fulahk ouinge tuh
orekla se srisrnyuki mwet tol ngia. **21** A ke Jesus el tuh
orekla sie mwet tol, God El orala sie fulahk ac fahk nu
sel, "Leum El tuh orala sie wuleangku Ac El ac fah tiana
ekulla, su fahk: 'Kom ac fah sie mwet tol nwe tok.'" (**aiōn
g165**) **22** Kalmen ma inge pa Jesus el mwe akpwaye nu
sesr lah ac fah oasr sie wuleang immaslors ac God su
wo liki ma meet ah. **23** Oasr pac sie ma ekla: pus sunun
mwet tol in pacl meet ah, mweyen elos misa ac tia ku in
sifil oru orekma kinalos. **24** A Jesus el ac moulna nwe
tok, ac orekma in tol lai uh ac tia sifil itukyang nu sin
sie mwet sayo. (**aiōn g165**) **25** Ouinge el ku in molelosa
nukewa su tuku nu yurin God kacl, inge ac nwe tok,
mweyen el moul ma pahtpat tuh elan siyuk nu sin God
kaclos. **26** Ke ma inge, Jesus pa kain Mwet Tol Fulat se
ma kut enenu. El mutual; wangin mwatal ac wangin ma
fohfkof in el. El srisrla liki mwet koluk, ac akfulatyeyuk
el nu yen fulatana inkusrao. **27** El tia oana mwet tol fulat
ngia; el tia enenu in orek kisa ke len nukewa — nu ke ma
koluk lai sifacna meet, na tufah nu ke ma koluk lun mwet
uh. El oru kisa sefanna, ke pacl sefanna in akfalye pacl
nukewa, ke el kisakunul sifacna. **28** Ma Sap lai Moses
uh srisrnyi mwet sesuwos elos in mwet tol fulat; a wulela
se lun God wi fulahk sac, ma orekla tukun Ma Sap uh,
pa orekmakinyuk in sulela Wen natul nu ke mwet tol
fulat, ac Wen se inge suwoswoslana nwe tok. (**aiōn g165**)
mwet lai uh wo liki na wuleang se meet ah, mweyen
God El oakiya wuleang se inge fin ma su ac fah akwoye
moul lun mwet uh wo liki meet ah. **7** Wuleang se meet
ah funu ku in orala sripa ma orekla nu kac uh, lukun
tia enenu in oasr sie pac. **8** Tusruktu God El konauk
tuh oasr tafongla lun mwet lai uh ke El tuh fahk, "Len
ac fah tuku Ke nga ac sifilpa oakiya sie wuleang sasu
yurin mwet Israel, ac yurin mwet Judah. **9** Ac fah tia
oana wuleang se su nga tuh orala yurin mwet matu lalos
Ke len se nga tuh sruokya paolos, ac kololosla liki acn
Egypt. Elos tiana fahsor fal nu ke wuleang se su nga tuh
orala yorolos, Ouinge nga ngetai lukelos. **10** Leum God
El fahk ouinge, Pa inge wuleang se ma nga ac orala
yurin mwet Israel In pacl fahsru: Nga ac fah filiya ma sap
luk in nunak lalos Ac simusla insialos. Nga ac fah God
lalos, Ac elos fah mwet luk. **11** Wangin sie selos ac fah
enenu in fahk nu sin mwet in mutunfaci sel, Ku fahk nu
sin mwet wial, 'Kom in etu Leum God.' Mweyen elos
nukewa ac eteyu, Sin mwet srisrik nwe ke mwet lulap.
12 Nga fah mulunkuna ma koluk lalos, Ac tia sifil esam ma
sutuu lalos." **13** Ke God El sramsriram ke sie wuleang
sasu, El oru tuh wuleang se meet ah in mahi; ac kutena
ma su mahi ac kulawi, ac fah sa na wanginla.

9 Wuleang se meet ah oasr ma sap nu ke alu, ac
oayapa sie acn in alu ma orekla sin mwet. **2** Oasr
lohm nuknu se tulokyak, acn lik kac pangpang Acn
Mutal. In lohm se inge, oasr nien lam se, ac tepu se
neinyen bread ma kisakinyukla nu sin God. **3** Tukun mwe
lisrlis se akluo uh pa lohm nuknu se ma pangpang Acn
Mutal Na Mutual. **4** Ma oan infukil se inge pa loang gold
se ma in sang esukak mwe keng we, oayapa Tuptup in
Wuleang nukla ke gold nufon, su nein sufa gold soko
neinyen manna, wi pac sikal solo lai Aaron ma sra ah
tuh srunak kac ah, oayapa eot luo ma ma sap uh simla
Ma. Muoh laloh, hah, fi. Tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu,

8 Kalmen ma nukewa ma kut fahk inge pa oasr sie
Mwet Tol Fulat ouinge lasr, su muta lapo layot ke tron
lun God Fulatlana inkusrao. 2 El oru orekma lun Mwet
Tol Fulat in acn Mutual Na Mutual, aok, ke iwen aktuktuk
na pwaye, su tulokinyukyak sin God ac tia sin mwet. 3
Mwet tol fulat nukewa srirsngiyuki in orek kisa ke kosro
ac mwe sang nu sin God, ke ma inge Mwet Tol Fulat lasr
uh enenu in oasr pac ma el kisakin. 4 El funu muta fin
factu el lukun tiana sie mwet tol, mweyen oasr mwet tol
in oru mwe kisa oana ma sapkinyuk ke Ma Sap lun mwet
Jew. 5 Ke elos oru orekma lun tol uh, elos etai na ac
lumahla mukena ma orek inkusrao. Oapanma Moses
el tuh oru ah. Ke el akoo in oralia iwen aktuktuk mutual,
God El tuh fahk nu sel, "Strike kom in oru ma nukewa in
oana srikasrak ma akkalemyeyuk nu sum fineol ah." 6 A
inge, orekma kunen mwet tol su itukyang nu sin Jesus,
yohk sripa liki kunokon ma itukyang nu sin mwet tol ngia
— oapanma ke wuleang su el oralia inmasrlon God ac

mwet lal uh wo liki na wuleang se meet ah, mweyen God El oakiya wuleang se inge fin ma su ac fah akwoye moul lun mwet uh wo liki meet ah. 7 Wuleang se meet ah funu ku in orala sripa ma orekla nu kac uh, lukun tia enenu in oasr sie pac. 8 Tusruktu God El konauk tuh oasr tafongla lun mwet lal uh ke El tuh fahk, "Len ac fah tuku Ke nga ac sifilpa oakiya sie wuleang sasu yurin mwet Israel, ac yurin mwet Judah. 9 Ac fah tia oana wuleang se su nga tuh orala yurin mwet matu lalos Ke len se nga tuh sruokya paolos, ac kololosla liki acn Egypt. Elos tiana fahrs fal nu ke wuleang se su nga tuh orala yorolos, Ouinge nga ngetla lukelos. 10 Leum God El fahk ouinge, Pa inge wuleang se ma nga ac orala yurin mwet Israel In paci fahsru: Nga ac fah filiya ma sap luk in nunak lalos Ac simusla insialos. Nga ac fah God lalos, Ac elos fah mwet luk. 11 Wangin sie selos ac fah enenu in fahk nu sin mwet in mutunfaci sel, Ku fahk nu sin mwet wial, 'Kom in etu Leum God.' Mweyen elos nukewa ac eteyu, Sin mwet srisrik nwe ke mwet lulap. 12 Nga fah mulkunla ma koluk lalos, Ac tia sifil esam ma sutuu lalos." 13 Ke God El sramsriram ke sie wuleang sasu, El oru tuh wuleang se meet ah in mahi; ac kutena ma su mahi ac kulawi, ac fah sa na wanginla.

9 Wuleang se meet ah oasr ma sap nu ke alu, ac oayapa sie acn in alu ma orekla sin mwet. 2 Oasr lohm nuknuk se tulokyak, acn lik kac pangpang Acn Mutual. In lohm se inge, oasr nien lam se, ac tepu se neinyen bread ma kisakinyukla nu sin God. 3 Tukun mwe lisrlisr se akluo uh pa lohm nuknuk se ma pangpang Acn Mutual Na Mutual. 4 Ma oan infukil se inge pa loang gold se ma in sang esukak mwe keng we, oayapa Tuptup in Wuleang nukla ke gold nufon, su nein sufa gold soko neinyen manna, wi pac sikal soko lal Aaron ma sra ah tuh srunkac ah, oayapa eot luo ma ma sap uh simla fac. 5 Ma tufahlla luo oan fin Tuptup se inge, akilenyen acn God El muta we, ac posohksok lalatal asrosrelifik fin acn se ma nunak munas ke ma koluk uh orek we. Tusruktu srikla pacl se inge in aketeya ma inge nukewa. 6 Pa inge luman takinyen ma inge. Len nukewa mwet tol uh ac som nu ke lohm nuknuk se ma oan lik, in oru orekma kunalos. 7 Tusruktu mwet tol fulat mukena pa ac utyak nu ke infukil se akluo, ac el ac utyak nu loac pacl sefanna ke yac se. El ac us srah ma el ac kisakin nu sin God kacl sifacna, ac oayapa ke ma koluk ma mwet uh oralia ke elos tia akilen mu ma koluk. 8 Ngun Mutual el lutu arulana kalem ke oakwuk inge lah inkaneke nu ke Acn Mutual Na Mutual tiana ikakla ke lusen na pacl ma lohm se ma oan lik ah srakna orekmakinyuk. 9 Ma inge oana sie mwe akul in akkalemye ma orek in pacl inge. Kalmeya pa mwe sang ac kosro ma kisakinyuk nu sin God tia ku in aksuwosye insien mwet ma tuku in alu, 10 mweyeni ma inge ma na ke mwe mongo, mwe him ac ouiya nu ke aknasnas. Lumah inge nukewa ma na nu ke likin mwet uh, su ac orekmakinyuk na nwe ke God El oralia

oakwuk sasu lal. **11** A Christ el tuku tari tuh elan Mwet Tol Fulat nu ke ma wo su oasr yoro. Lohm nuknuk se ma el utsak nu loac fulat liki ac suwohs liki — tia ma orek ke poun mwet, aok, tia sie sin ma orekla faclu. **12** Ke Christ el fahsr sasla lohm nuknuk sac ac utsak nu in Acn Mutual Na Mutual ke pacl sefanna in akfalye pacl nukewa, el tiana us srahn nani ku srahn cow mukul mwe kisa; a ke srahl sifacna el ase nu sesr molela ma pahtpat. (**aiōnios g166**) **13** Srah ke nani ac cow mukul ac apat ke cow fusr ma isisyak uh, mwet tol uh muta osrokang nu fin mwet ma tia nasnas fal nu ke oakwuk ke alu lun mwet Jew, na ma inge aknasnasyalosla liki ma elos fohfkof kac. **14** Fin ac pwaye, na lupa kac yokiyen ma srahn Christ ac ku in oru! El eisalang sifacna nu sin God oana sie mwe kisa suwoswos ke Ngun su moul ma pahtpat. Srahl ac aknasnasyela nunak nukewa lasr liki alyalu wangin sripa, tuh kuh fah kulansup God moul. (**aiōnios g166**) **15** Ke sripa se inge, Christ pa orala wuleang sasu se inge, tuh elos su pangonyuk tari sin God fah eis mwe insewowo su ac oan ma pahtpat, su God El wulela tari kac. Ma se ma oru in ouinge uh pa oasr sie su misa tari in aksukosokyela mwet uh liki ma sufal su elos tuh orala ke elos srakna muta ye wuleang se meet ah. (**aiōnios g166**) **16** Fin nu ke oakwuk nu ke pwepu in usru uh, enenu in oasr akpwayaya lah mwet se ma simusla uh el misa tari. **17** Tuh sie pwepu in usru, wangin ku kac mwet se ma orala uh fin srakna moul; ac fah oasr ku la mwet se orala uh fin twe misa. **18** Pa inge sripa se oru oasr ku ke wuleang se meet ah, mweyen srah tuh orekmakinyuk. **19** Ma se meet, Moses el fahkak nu sin mwet uh ke ma sap nukewa ma simla in Ma Sap uh. Toko el eis sie lesak hyssop ac sie nuknuk srusra orekla ke kulun kosro, ac twanya ke srahn cow mukul ac nani ma karyak ke kof, ac sang aksroksrokye book limlim ke Ma Sap ac oayapa mwet nukewa. **20** Ac el fahk, "Pa inge srah su mwe akkeyala wuleang su God El sap kowos in akos uh." **21** In ouiya sacna, Moses el osrokang pac srah nu fin lohm nuknuk mutual sac, ac nu fin kufwa nukewa ma orekmakinyuk ke alu uh. **22** In oakwuk lun Ma Sap, akuran ma nukewa ac aknasnasyeyuk ke srah, ac wangin ma koluk fah tuleyukla, fin wangin srah ukuiyukla. **23** Ma inge nukewa orek in etai na ouiya ma orek inkusrao, na pa enenu in aknasnasyeyuk in lumah inge ma akkalemyeyuk tari. Tusrutku ouiya na pwaye inkusrao enenu mwe kisa ma wo liki na ma inge. **24** Tuh Christ el tia utsak nu in Acn Mutual ma orekla sin mwet, su orek in etai ouiya na pwaye uh. El som nu inkusrao, ac el muta we inge in kwafe kacsye yemutun God. **25** Ke Mwet Tol Fulat lun mwet Jew el utsak nu in Acn Mutual Na Mutual ke yac nukewa, el us srahn kosro. A Christ el tia utsak in kisakunul sifacna ke pacl pukanten, **26** mweyen funu ouinge el lukun keok pacl puspis oe ke mutaweyen orekla faclu me. El tia oru ouinge, a inge ke apkuran in safla faclu, el sifak ke

pacl sefanna mwe akfalye pacl nukewa, in eela ma koluk ke el sifacna kisakunull. (**aiōn g165**) **27** Oakiyku tuh kais sie mwet in misa pacl se, na toko elos fah nununkeyuk sin God. **28** In ouiya se na inge, Christ el oayapa sifacna kisakunul pacl se, in eela ma koluk lun mwet puspis. El ac fah sifil sifak pacl se akluo, tia tuh elan sifil orekma ke ma koluk, a in tuh molelosa su soanel.

10 Ma Sap lun mwet Jew uh tia sie mwe srikasrak kalem ku suwos nu ke ma na pwaye uh — lumah se na ma in akilenya ma wo su ac sifak in pacl fahsru. Kain in kisa sefanna orek na pacl nukewa, yac nu ke yac. Ke ma inge, Ma Sap uh tia ku in aksuwosyela mwet su oru mwe kisa inge tuh elos in foto nu sin God. **2** Mwet su alu nu sin God funu nasnasla na pwaye liki ma koluk lalos, elos lukun tia sifil pula mwatan ma koluk, na kain in kisa nukewa ac tui, tia sifil orek. **3** A ke kisa uh orek ke yac nukewa, mwe na akesmakinye mwet uh ke ma koluk lalos. **4** Mweyen srahn cow mukul ac nani tiana ku in eela ma koluk. **5** Ke sripa se inge, ke Christ el tuh akola in tuku nu faclu, el fahk nu sin God: "Kom tia lungse mwe kisa ac mwe sang. A kom akoela sie mano nu sik. **6** Kom tia insewowo ke kosro ma fonna isisyak fin loang uh, Ku ke mwe kisa in eela ma koluk. **7** Na nga fahk, 'O God, nga pa inge In oru ma lungse lom, Oana ke simla keik in book in Ma Sap.'" **8** El fahk meet mu, "Kom tia lungse ku insewowo ke mwe kisa ac mwe sang, ku ke kosro ma isikuyuk fin loang uh, ac ke kisa in eela ma koluk." El fahk ouinge finne mwe kisa inge nukewa orek fal nu ke Ma Sap. **9** Na el tutah fahk, "O God, nga pa inge, in oru ma lungse lom." Ouinge God El sisla mwe kisa nukewa ma orek meet, ac El sang kisa lun Christ in aolla. **10** Ac ke sripen Jesus Christ el oru ma lungse lun God, kut nukewa aknasnasyeyukla liki ma koluk, ke sripen el sifacna kisakin manol pacl sefanna in akfalye pacl nukewa. **11** Mwet tol nukewa lun mwet Jew uh elos oru orekma kusalos len nukewa, ac oru kain in kisa se na pacl nukewa. Tusrutku mwe kisa inge tiana ku in eela ma koluk uh. **12** A Christ el oru kisa sefanna nu ke ma koluk, su ma na nwe tok, na el muta ke lapo layot sin God. **13** El muta we ac soano pacl se ma God El ac oru tuh mwet lokoalok lal in oana sie ma loangeyen nial. **14** Ke mwe kisa sefanna el aksuwosyelosla nwe tok su aknasnasyeyuk tari liki ma kolok. **15** Ac Ngun Mutual el oayapa orek loh nu sesr ke el fahk mu, **16** "Leum God El fahk, Pa inge wuleang se ma nga ac oru yorolos Ke len su ac fah tuku: Nga ac fah filiya ma sap luk insialos Ac simusla in nunak lalos." **17** Na El fahk, "Nga ac fah tia sifil esam ma koluk ac orekma sufal lalos." **18** Ouinge ke ma koluk uh iyukla tari, sie mwe kisa nu ke eela ma koluk uh tia sifil eneneyuk. **19** Ke ma inge, mwet wiuk in lulafongi, oasr sukrosok lasr inge in utsak nwe in Acn Mutual Na Mutual ke sripen misa lun Jesus. **20** El ikasla nu sesr sie inkanek sasu, sie inkanek nu ke moul, ma sasla lun lisrlis sac, aok, ke manol sifacna. **21** Oasr

mwet tol fulat se lasr su ma kunal pa in leumi lohm sin oru sie mwe kisa nu sin God su wo liki mwe kisa lal Cain. God inkusrao. **22** Ke ma inge lela kut in kalukyang nu Ke sripen lulalfongi lal, God El insewowo sel ac oakalla yurin God ke inse pwaye ac lulalfongi pwaye, ke inse mu el sie mwet suwoswos, mweyen God El insewowo su aknasnasyeyukla tari liki ouiya koluk, ac mano su ke mwe sang lal ah. Ke sripen lulalfongi lal, Abel el ne oulyukla tari ke kof nasnas. **23** Lela kut in sruokyana ku misa, ma el oru uh srakna kaskas nu sesr. **5** Ke sripen finsrak se su kut fahkak inge, mweyen kut ku in lulalfongi lulalfongi lal Enoch, oru el tia pula misa, a utukyak el nu lah God El ac oru oana ma El wulela kac. **24** Lela kut in yurin God. Wangin mwet ku in konalak, mweyen God arulana nunku ke sie sin sie, ac akasrui in akkalemye El usalak nu lucng. Ma Simusla uh fahk mu meet liki lungse lasr nu sin sie sin sie ac in oru ma wo. **25** Lela utukyak Enoch nu lucng, el tuh akinsewowyoe God. kut in tia fuhleak tukeni lasr nu ke pacl in alu, oana ke **6** Wangin mwet ku in akinsewowyoe God fin wangin kutu mwet uh oru. A kut in akkeye sie sin sie yohk liki lulalfongi lalos. Tuh kutena mwet su tuku in alu nu sin meet, oana kowos liye tuh Len lun Leum apkuranme. **26** God, el enenu in lulalfongi lah pwaye oasr God moul se, Kut fin sulela in oru na ma koluk tukun ma pwaye uh ac El oru wo nu selos su sokol. **7** Lulalfongi lal Noah pa akkalemyeyuk tari nu sesr, na wangin mwe kisa ac ku oru elan lohng kas in sensenkakin lun God nu sel ke ma in eela ma koluk lasr. **27** Ac wangin ma kut ku in oru ac tuku tok, su el tia ku in liye. El akos God ac orala sayen soano ac sangeng ke nununku se su ac fah tuku, oak soko, su el ac sou lal moulla kac. Ke sripen ma el oayapa ke e upa se ma ac fah kunauselosa su lain oru inge, Noah el akkalemye lah faclu koluk, ac el pa God! **28** Kutena mwet su seakos Ma Sap lal Moses uh sie su aksuwyosyeyuk yurin God ke sripen lulalfongi lal. ac anwuki, ac wangin pakoten nu sel fin koneyukyak tuh **8** Lulalfongi lal Abraham pa oru el akos ke God El tuh na oasr mwatal ke sripen mwe loh lun mwet luo ku pus pangnol elan som nu in sie facl su God El tuh wuleang liki. **29** Na mea ac orek nu sin mwet se su kwase Wen mu El ac sang nu sel. El tuh som liki facl sel ac tia nutin God; su aklusrongtenye srah in wuleang lun God etu lah el ac som nu ya. **9** Ke sripen lulalfongi lal, el ma aknasnasyalla liki ma koluk; su kaskas enum lain muta oana sie mwet sac in facl se su God El wulela nu Ngun in kulang? Nunku lah fuka lupan mwe keok ac fal sel kac. El tuh muta in lohm nuknuk oapana Isaac ac nu sin mwet se inge! **30** Tuh kut etu El su fahk, "Nga ac Jacob, su oayapa eis wulela sac pacna sin God. **10** Tuh fah foloksak, nga fah mol!", ac su oayapa fahk, "Leum El Abraham el tuh soano siti se su God El ac fah lumahla ac fah nununku mwet lal." **31** Sie mwe sangeng na lulap ac musaela — sie siti su pwelung kac ac fah oan ma mwet se fin putatyang nu inpoun God moul! **32** Esam pahtpat. **11** Lulalfongi lal Abraham pa oru elan tuh ekla ouiya ma orek nu suwos in pacl meet ah, ke pacl se papa se el finne arulana matuoh, ac Sarah el mutan kalem lun God tufahna tolkowsyak. Kowos tuh keok talap se. El tuh lulalfongi God lah El ac oru ma El wulela ke ma puspis, tusraktu kowos tiana kutangyukla ke ma kac. **12** Abraham el finne apkuranna in misa, tulik puspis upa inge. **33** Oasr pacl mwet uh kaskas koluk keiwois ac fwil puspis tuku kacl me, oana pisen itu inkusrao, ac ac orekowos koluk ye mutun mwet uh, ac kutu pacl uh pisen puk su tia ku in oekyukla weacn uh. **13** Mwet inge kowos wi ipeis ke mwe keok ma orek nu sin mwet ngia. nukewa lulalfongi nwe ke na elos misa, a elos tiana eis **34** Kowos wi pac pulakin keok lun mwet kapir, ac ke ma God El wulela kac. Tusraktu elos liye ma inge ke sruoh ma lowos nukewa, kowos mutangla ac tia toasr oan yen loessula ac elos insewowo kac, ac elos sifacna kac, mweyen kowos etu lah srakna oasr ma lowos su wo fahk lah elos mwet sac nu in acn inge, ac mwet fahsr liki ma inge, su ac oanna nwe tok. **35** Ke ma inge, kowos su muta sayen acn selos fin faclu. **14** Elos su kaskas in pulaiak ac tia fuhleak, mweyen pulaike lowos ac sot sie ouinge elos oru tuh in kalem lah elos suk sie facl su ac mwe moul na yohk. **36** Kowos enenu in muteng, kowos ma lalos sifacna. **15** Elos tia nunku na ke facl se ma in mau oru ma lungse lun God ac eis ma su El wulela elos fahsr liki. Elos funu nunku na kac, lukun oasr na kac. **37** Tuh oana ke Ma Simusla uh fahk, "Kitin pacl na pacl wo lalos in folokla. **16** Elos tia nunku ouinge, a elos lula, Na el su ac tuku el fah tuku; El fah tia paht. **38** kena konauk sie facl ma ac wo liki, aok facl se inkusrao. Mwet suwoswos luk elos ac lulalfongi ac moul; A kutena Ke ma inge God El tiana mwekin tuh elos in pangnol selos fin forla likiyu, Nga ac fah tia insewowo sel." **39** Kut God lalos, mweyen El akoela tarisiti se nu selos. **17** Lulalfongi lal Abraham pa oru el eisalang Isaac, wen se tia oana mwet ma forla ac tuhlac. Oasr lulalfongi lasr, pwanang kut ac fah moliyukla.

11 Kalmen lulalfongi pa kut etu suwos ke ma su kut finsrak nu kac, ac oasr mwe apkwayeye lasr ke ma su kut tia ku in liye. **2** Ke sripen lulalfongi lun mwet matu lasr meet ah, God El insewowo kaclos. **3** Lulalfongi pa oru kut in etu lah kusrao ac faclu orekla ke kas lun God, ac tuh ma su ku in liyeyuk orekla ke ma su tia ku in liyeyuk. (aiōn g165) **4** Ke sripen lulalfongi lal, Abel el tuh

oru sie mwe kisa nu sin God su wo liki mwe kisa lal Cain. Ke sripen lulalfongi lal, God El insewowo sel ac oakalla yurin God ke inse pwaye ac lulalfongi pwaye, ke inse mu el sie mwet suwoswos, mweyen God El insewowo su aknasnasyeyukla tari liki ouiya koluk, ac mano su ke mwe sang lal ah. Ke sripen lulalfongi lal, Abel el ne oulyukla tari ke kof nasnas. **5** Ke sripen finsrak se su kut fahkak inge, mweyen kut ku in lulalfongi lulalfongi lal Enoch, oru el tia pula misa, a utukyak el nu lah God El ac oru oana ma El wulela kac. **6** Wangin mwet ku in akinsewowyoe God fin wangin kutu mwet uh oru. A kut in akkeye sie sin sie yohk liki lulalfongi lalos. Tuh kutena mwet su tuku in alu nu sin meet, oana kowos liye tuh Len lun Leum apkuranme. **7** Lulalfongi lal Noah pa akkalemyeyuk tari nu sesr, na wangin mwe kisa ac ku oru elan lohng kas in sensenkakin lun God nu sel ke ma in eela ma koluk lasr. **8** Lulalfongi lal Abraham pa oru el akos ke God El tuh na oasr mwatal ke sripen mwe loh lun mwet luo ku pus pangnol elan som nu in sie facl su God El tuh wuleang liki. **9** Ke sripen lulalfongi lal, el ma aknasnasyalla liki ma koluk; su kaskas enum lain muta oana sie mwet sac in facl se su God El wulela nu Ngun in kulang? Nunku lah fuka lupan mwe keok ac fal sel kac. El tuh muta in lohm nuknuk oapana Isaac ac nu sin mwet se inge! **10** Tuh kut etu El su fahk, "Nga ac Jacob, su oayapa eis wulela sac pacna sin God. **11** Lulalfongi lal Abraham pa oru elan tuh ekla ouiya ma orek nu suwos in pacl meet ah, ke pacl se papa se el finne arulana matuoh, ac Sarah el mutan kalem lun God tufahna tolkowsyak. Kowos tuh keok talap se. El tuh lulalfongi God lah El ac oru ma El wulela ke ma puspis, tusraktu kowos tiana kutangyukla ke ma kac. **12** Abraham el finne apkuranna in misa, tulik puspis upa inge. **13** Oasr pacl mwet uh kaskas koluk keiwois ac fwil puspis tuku kacl me, oana pisen itu inkusrao, ac ac orekowos koluk ye mutun mwet uh, ac kutu pacl uh pisen puk su tia ku in oekyukla weacn uh. **14** Mwet inge kowos wi ipeis ke mwe keok ma orek nu sin mwet ngia. nukewa lulalfongi nwe ke na elos misa, a elos tiana eis **15** Elos tia nunku na ke facl se ma in mau oru ma lungse lun God ac eis ma su El wulela elos fahsr liki. Elos funu nunku na kac, lukun oasr na kac. **16** Elos tia nunku ouinge, a elos lula, Na el su ac tuku el fah tuku; El fah tia paht. **17** kena konauk sie facl ma ac wo liki, aok facl se inkusrao. Mwet suwoswos luk elos ac lulalfongi ac moul; A kutena Ke ma inge God El tiana mwekin tuh elos in pangnol selos fin forla likiyu, Nga ac fah tia insewowo sel." **18** God El tuh fahk nu sel meet, "Fwilin tulik puspis nga wulela nu sum kac ac fah tuku kacl Isaac me." **19** Abraham el tuh nunku mu God El ku in akmoulyalak Isaac liki misa, na kut ku in fahk mu Abraham el sifilpa eisal Isaac liki misa. **20** Lulalfongi lal Isaac pa oru elan wulela nu sel Jacob ac

Esau ke mwe insewowo su ac fah tuku in paci tok uh. 21 su wo liki. Ac akoo lal pa elos in wikutyang, tuh kut in Lulalfongi lal Jacob pa oru el akinsewowyole tulik luo tukeni aksuwosyeyukla.

natul Joseph meet liki el misa. El fungyang nu fin sikal lal ac alu nu sin God. 22 Lulalfongi lal Joseph, ke el apkuran in misa, oru elan sramasram ke som lun mwet Israel liki faci Egypt, ac ke ma elos in oru ke srel tukun el misa. 23 Lulalfongi lun papa ac nina kial Moses oru eltal okanulla ke malem tolu tukun el isusla ah. Eltal liye lah tulik na oasku se pa el, ac eltal tia sangeng in seakos ma sap lun tokosra. 24 Lulalfongi lal Moses ke paci se el matula, oru el srangresr in pangpang el wen nutin acn natul tokosra Egypt. 25 El sifacna sulela in keok yurin mwet lun God, liki na in pwarkin ma koluk ke kitin paci. 26 El nunku tuh el fin keokkin mwee akkoluk ma orek pac nu sin Christ, ac yohk sripa liki mwee kasrup nukewa lun faci Egypt, tuh el nunkala yohk ke ma lacne su el ac fah eis tok. 27 Lulalfongi lal Moses pa oru el som liki acn Egypt ac tia sangeng ke kasrkusrak lal tokosra. El srunga folokla, mweyen oana elan liye God, su tia ku in liyeyuk. 28 Lulalfongi lal pa oru el tuh oakiya Kufwen Alukela. El sap in mosrweyukla mutunoa uh ke srah, tuh Lipufan su ac uniya wounse mukul in fah tia uniya wounse nutin mwet Israel. 29 Lulalfongi lun mwet Israel pa oru elos in ku in fahsr sasla luin Meoa Srusra oana elos in fahsr na fin acn pao; ac ke mwet Egypt elos srike in oru oana, na elos walomla inkof uh. 30 Lulalfongi lun mwet Israel pa oru pot in acn Jericho tuh mukukla tukun mwet Israel elos fahsr rauni ke len itkosr. 31 Lulalfongi lal Rahab, mutan kosro sac, pa oru el tia wi anwuki yurin mwet ma seakos God, mweyen el tuh kulang in kasru mwet kalgreyuk lun Israel. 32 Mea pac nga ac fahk? Sufalla paci ngan srumun kacl Gideon, Barak, Samson, Jephthah, David, Samuel, ac mwet palu ah. 33 Ke sripen lulalfongi lalos elos tuh mweuni mutunfaci saya ac kutangulosla. Elos oru ma suwohs, ac eis ma God El wulela kac. Elos kaliya oalin lion uh, 34 konela firir lulap, ac kaingkunla misa ke cutlass. Elos tuh munas, a ekla ku; elos pulaik ke mweun, ac kutangla un mwet mweun lun mutunfaci saya. 35 Ke lulalfongi lun kutu mutan uh, elos sifil eis sou lalos ma misa ac sifil akmoulyeyukak. A kutu mwet tia lungse in sukosaloka, na elos lungkin in misa ke keok, elos in mau ku in sifil moulyak nu ke sie moul wo liki. 36 Kutu selos aksruksruiyuk ac sringrsring, ac kutu kapiri ke sein ac sisiyang nu in presin. 37 Ac kutu pac tatngal nu ke misa, kutu tahtaelik nu ke ip luo, ac kutu anwuki ke cutlass. Kutu forfor ac wangin ma in nukum sayen kulun sheep ac nani — elos sukarsrup, akkeokkeyuk ac orek koluk, 38 ac faclu kupansuwolla nu selos! Elos forfor wel yen mwesis ac fineol, ac muta in luf pe eol uh ac luf infohk uh. 39 Arulana akiyenuk mwet inge nukewa in Ma Simusla ke sripen lulalfongi lalos. Tusrukku elos tiana eis ma God El wulela kac, 40 mweyen oasr akoo lun God nu selos ac oayapa nu sessi

12 A funu kut, oasr un mwet loh na lulap sin mwet lulalfongi inge su raunikutla. Ke ma inge lela kut in sisla ma nukewa ma ikus kut uh, ac ma koluk ma liksreni na sruokkuti, ac lela kut in moniyukyang in kasrusr lasr su oan ye mutasr uh. 2 Lela kut in suilya na Jesus, su kol kut ac aksuwosye lulalfongi lasr. El finne ac misa fin sakseng a el tiana fuhleak! A ke sripen engan su el akwot nu kac, el pilesrala mwekin lun misa fin sakseng, ac inge el muta lapo layot ke tron lun God. 3 Nunku ke ma upa ma orek nu sel; ac ma el mutangla ke sripen srunga lulap lun mwet koluk nu sel! Ke ma inge kowos in tia munasla ac fuhleak. 4 Tuh ke kowos alein lain ma koluk, kowos soenna sun alein ma ac oru in anwuki kowos. 5 Ya kowos mulunla kas in akku su God El fahk nu suwos ke kowos ma natul? "Wen nutik, kom in arulana loang ke paci Leum El aksuwosye kom, Ac kom in tia inse toasr ke El kai kom. 6 Tuh Leum El aksuwosye mwet nukewa su El lungse, Ac sang kai nu selos nukewa su El eis tuh in ma natul." 7 Kowos in muteng ma kowos keok kac oana kai lun sie papa; keok lowos an akkalemye lah God El orekowos oana ma natul. Mea, na oasr sie tulik ma papa tuma uh tia kai? 8 Fin tia kaiyuk kowos, oana ke orek nu sin tulik natul nukewa uh, kalmac pa kowos tia ma natul na pwaye, a kowos oana temti. 9 Kut fin nunku nu ke papa tumasr fin faclu uh, elos kai kut ac kut sunakunulos na. Ouinge, arulana fal kut in akpusiselye kut nu sin Papa tumasr in Ngun, tuh kut in mou! 10 Papa tumasr faclu uh elos kai kut ke kitin paci, fal nu ke liye lalos; a God El kai kut tuh in wo nu sesr, tuh kut in ipeis ke mutual lal. 11 Ke paci ma kaiyuk kut uh, kut ac liye oana in ma aksupwarye kut ke paci sac, ac tia ma in akenganye kut. Tusrukku tok, elos su aksuwosyeyuk ke kain kaiyuk inge elos kosrani moul in misla lun sie mou! suwohs. 12 Ke ma inge kowos in asroela po totola lowos, ac akkeyala inti rarrar lowos! 13 Sikalani in fahsr ke inkanek suwohs, tuh ne osaksak in fah tia munasla, a in kwela. 14 Kowos in srike in mou in misla yurin mwet nukewa, ac srike in moulkin sie mou! mutual, mweyen wangin mwet ku in liye Leum el fin tia mou! ouinge. 15 Liyaung tuh kowos in tia forla liki lungkulang lun God. Tia lela kutena suwos in ekla oana soko sak mwen su kapak ac oru kain in lokoalok pupsis inmasrlowos. 16 Nitmet lela kutena mwet in moulkin lumah fohfok lun kosro, ku pilesru moul in ngun in el oana Esau, su kitala mwe usru in wounse lal ke ahlu in mongo se. 17 Ac tok, oana ke kowos etu, el tuh siyuk papa tumal in akinsewoyal; tusrukku folokinyukla el mweyen wangin ma el ku in oru in ekulla ma el oral a tari, el nwe tung ac suk in wola. 18 Kowos tia oana mwet Israel, su tuh tuku nu ke ma su elos ku in pula, aok nu Fineol Sinai yen oasr e firir we, ac lohsr lulap, ac eng upa, 19 ac pusra lulap ke mwe ukuk, ac pusren God ke El kaskas. Ke mwet uh

lohng pusra sac elos kwafe tuh elos in tia sifil lohng, **20** ke iwen aktuktuk lun mwet Jew uh, wangin suwohs lalos mweyen elos tia ku in muteng ma sapkinyuk nu selos, in mongo ke kutena mwe kisa ma orek ke acn in alu las ma fahk mu, "Kutena mwet, ku finne kosro soko, fin uh. **21** Mwet tol fulat lun mwet Jew el ac us srahn kosro pusralla eol uh, kowos fah tanglal nwe ke el misa." **22** nu in Acn Mutual Na Mutual in tuh oru mwe kisa nu ke eela Ma elos liye inge arulana aksangengyalos, pwanang ma koluk; tusruktu monin kosro inge isisyak likin acn Moses el fahk, "Sangeng luk uh oru nga rarrar!" **23** A funu kowos, kowos tuku nu Fineol Zion, ac nu ke siti lun likin siti uh, in tuh aknasnasye mwet uh liki ma koluk God moul, Jerusalem inkusrao, yen tausin pupsis lipufan lalos ke srahl sifacna. **24** Ke ma inge, lela kut in som nu oasr we. **25** Kowos tuku nu ke tukeni engan se lun un yorol nu likin siti uh, ac welul keokkin mwe akmwekin ma mwet pangpang wounse nutin God, su inelos simla tari tuh orek nu sel. **26** Tuh wangin siti kawil sesr fin facl inkusrao. Kowos tuku nu yurin God su nununku mwet se inge. Kut tawi na siti se su ac fah tuku. **27** Ouinge nukewa, ac nu yurin ngunin mwet wo su aksuwosyeyukla lela kut in kaksakin God inen Jesus pacl nukewa tuh in tari. **28** Kowos tuku nu yurin Jesus, mwet akiwe su oana mwe kisa lasr — sie mwe kisa ma tuku ke oalin oakiya wuleang sasu inmasrlon God ac mwet uh, ac nu kutena mwet su fahkulak Jesus tuh el Leum. **29** Nikmet ke srah in aknasnas su kaskas ke ma su wo liki ma srahl mukunla in oru ma wo ac in kasru sie sin sie, tuh pa Abel tuh kaskas kac. **30** Ke ma inge kowos liyaung tuh inge mwe kisa ma God El insewowo kac. **31** Kowos in kowos in tia srunga porongo pusren el su kaskas. Elos akos mwet kol lowos ac fahsr tukun ma elos sapkin su tuh srangeser lohng pusren el su fahkak kas lun God nu suwos. Elos tia tui in karingin ngunuwos, mweyen fin faclu, elos tuh kofla kaingkunla. Na faska kut — kut ac elos enenu in akkalemye nu sin God fokin orekma lalos. kaingla fuka kut fin tia lohng el su kaskas inkusrao me! **32** In pacl meet ah, pusral osrokak faclu, tusruktu inge El Kowos fin aksolos, elos ac engan in oru ma kunalos; a wulela ac fahk, "Ke nga ac sifilpa osrokak faclu, kusrao kowos fin tia, na elos ac orekma ac toasr. Na fin ouinge, ac wi pac." **33** Kas se inge, "sifilpa" arulana akkalemye ac fah wangin kasru nu suwos kac. **34** Kowos in tia tui in pre kacsir. Kut pulakin na pwaye lah wangin ma sufal lah ma orekla nukewa ac fah usrusryak ac sisila, tuh ma lasr, mweyen kut kena tuh orekma lasr in suwohs pacl su tia ku in usrusryak in oanna. **35** Ke ma inge, lela kut nukewa. **36** Ac nga kwafe ma lulap tuh kowos in pre in sang kulo, mweyen kut eis tari sie tokosrai su tia ku in nu sin God tuh Elan sa in supweyuwot nu yuruwos. **37** God El akmoulyatik Jesus Leum lasr liki misa. El mwet mokleyukla. Lela kut in sang kulo ac alu nu sin God ke Shepherd Fulat lun sheep uh ke sripen el aksororye sie ouiya su ac akinsewowyoyal, ke sunak ac arulana srahl in oakiya sie wuleang kawil. (aiōnios g166) **38** Lela tuh God lun misla in sot ma wo nukewa ma kowos enenu akfulatyal; **39** mweyen pwaye lah God lasr El oana sie e ma ku in kunausla ma nukewa.

13 Kowos in sikalani na in lungse sie sin sie oana ke kowos sou sefanna in Christ. **2** Esam in eis mwetsac nu in lohm suwos ke kulang. Oasr mwet tuh oru ouinge, ac solauk lipufan nu in lohm selos ke elos tia etulah lipufan. **3** Esamulos su muta in kapir, oana kowos in welulos muta in kapir. Esamulos pac su keok, oana kowos in welulos keok. **4** Payuk uh enenu in sunakinyuk sin mwet nukewa, ac mwet payuk uh enenu in inse pwaye nu sin sie sin sie. God El ac fah nununkalos nukewa su moul in elahn kosro. **5** Kowos in tia nunkun mani, a kowos in falkin ma oasr yuruwos, tuh God El fahk, "Nga ac fah tiana fahsri liki kom; nga fah tiana siskomila." **6** Ke ma inge kut ku in pulaike in fahk, "Leum El kasreyu, Nga fah tiana sangeng. Mea mwet ac ku in oru nu sik?" **7** Esam mwet kol lowos meet, su tuh fahkak kas lun God nu suwos. Esamak ouiyen moul ac misalalos, ac etai ouiyen lulalfongi lalos. **8** Jesus Christ el tia ekyek — el oana sie, ekea, misenge, ac nu tok ma pahtpat. (*aion g165*) **9** Nikmet lela kutena kain in mwe lutu suutu in kifuskowosla liki inkaneck pwaye uh. Wo tuh insiasir in akkeyeyuk ke lungkulang lun God, ac tia ke kutu akos ma sap ke mwe mongo. Elos su akos ma sap inge tiana eis kasru kac. **10** Mwet tol su oru orekma kunalos

in oru ma lungse lat, ac Elan orekma in kuit tulit kuit lan
oru ma su akinsewoyal. El fah oru ma inge ke Jesus
Christ, su fal in kaksakinuk nwe tok ma pahtpat! Amen.
(aiōn g165) 22 Nga kwafe suwos, mwet wiuk in lulafongi,
kowos in mongfisrasr in porongo kas in akkeye luk inge;
tuh leta se nga simusla inge tiana loes. 23 Nga ke kowos
in etu lah Timothy, mwet wiasr, el ikakla liki kapir. El fin
sa in tuku, nga ac fah usal elan wiyu ke nga ac fahsrot
nu yuruwos. 24 Sang lung lasr nu sin mwet kol lowos an
kewa, ac nu sin mwet lun God nukewa. Mwet lulafongi
wiasr in acn Italy elos supu pac lung lalos nu suwos. 25
Lungkulang lun God in wi kowos nukewa.

James

1 Ma sel James, sie mwet kulansap lun God ac lun Leum Jesus Christ: Paing mwet lun God nukewa su fahsrelk fin faclu nufon. **2** Mwet lulalfongi wiuk, ke kain in mwe srike puspis sun kowos, kowos in oakla mu ma inge mwe insewowo nu suwos, **3** tuh kowos etu lah ke pacl se lulalfongi lowos kutangla fin mwe srike inge, saflaiya muteng lowos uh yokelik. **4** Kowos in sruokyana muteng lowos nwe ke safla, in tia munasla, tuh kowos in suwohs ac fal in ouiya nukewa, ac wangin ma kowos sufalla kac. **5** Tusruktu kutena suwos fin enenu in akyoyke lalmwetmet lal, enenu elan pre nu sin God, su ac fah sang nu sel; mweyen God El tia srowohsr a El insewowo in sang yohk nu sin mwet nukewa. **6** Ac ke pacl kowos pre, kowos enenu in lulalfongi ac in tia alolo. Elos su alolo elos oana noa in meoa su tuhyak ac eng uh pahlela. **7** Mwet ouinge in tia nunku mu elos ac eis kutena ma sin Leum. **8** Elos tafu luo in nunak lalos, ac seokak in ma nukewa. **9** Sie mwet Christian su sukasrup enenu in engan lah God El akfulatyala, **10** ac mwet Christian se su kasrup el enenu pac in engan lah God El ac akpusiselyal. Tuh mwe kasrup lal uh ac fah wanginla oana sie ros inima uh. **11** Fulen faht uh ke ac takak ac fulokla mah inima uh, na ros kac uh ac putatla ac wanginla katoiya. In lumah sacna, mwet kasrup se ac fah mwella ke el forfor ac oru orekma lal. **12** Insewowo mwet se su oaru na ke pacl srikeyuk el, tuh ke pacl se el kutangla ma upa inge, God El ac fah sang nu sel tefuro lun moul, tuh pa inge ma God El wuleang nu selos su lungse El. **13** Mwet se fin srikeyuk, elan tia fahk, "Mwe sruhf se inge ma sin God me," tuh God El tia srikeyuk ke ma koluk, ac El tia pac sripe mwet uh. **14** A mwet se el srikeyuk ke sripen lungse lal sifacna, su amakunlla nu ke ma koluk ac el sruhfla. **15** Ac ke kena koluk lal kui in el, ac oswela ma koluk lulap; ac ke ma koluk inge yokelikna, ac kololla nu ke misa. **16** Mwet kawuk saok luk, kowos in tia kiapweyukla! **17** Mwe kite wo ac fal nukewa, tuku lucng me; ma inge tuku sin God me su orala kalem nukewa inkusrao, ac su tiana ekyek pwanang lohrs uh tiana sikyak. **18** Ke lungse lal sifacna El oswekutla ac ase moul nu sesr ke kas pwaye lal, tuh kut fah oana fahko se meet inmasrlon ma orekla lal nukewa. **19** Mwet kawuk saok luk, esam ma se inge! Mwet nukewa enenu in sa lohng, a tia sa in kaskas, ac tia pac sa in kasrkusrakak. **20** Mweyen ke mwet uh kasrkusrak, elos tia ku in orala sripa suwoswos lun God. **21** Ke ma inge, sisla elah fohkfk nukewa ac orekma koluk nukewa. Ac kowos in akpusiselye kowos nu sin God, ac eis kas ma El oakiya insiowos, su ac ku in molikowosla. **22** Kowos in oru oana ma kas lun God uh fahk, ac tia lohng mukena; tuh kowos fin lohng ac tia oru, kowos sifacna kiapwekowos. **23** Kutena mwet su lohng na kas ac tia moulkin, el oana mwet se ma

ngetang ac liye lumahl in selngun uh. **24** Tukun el liye tari, el ac som ac sa na mulkunla lah fuka lumahl. **25** Kutena mwet su arulana lohang nu ke ma sap wowo su aksukosokye mwet uh, ac el kwafeang in nunku na kac, ac el tia lohng mukena ac mulkunla, a el orekma — mwet ouinge uh God El ac fah akinsewowyoe in ma el oru. **26** Ya oasr mwet nunku mu el akfalye oakwuk lun alu uh? El fin tia karingin lohul, ac wangin sripen alu lal ac el sifacna kiapwella. **27** Alu pwaye ac nasnas ye mutun God Papa pa inge: in karinganang tulik mukaimtal ac katinmas su muta in ongoiya, ac sifacna liyaung tuh ma koluk lun faclu in tia akfohkfokye kom.

2 Mwet kawuk luk, ke kut mwet lulalfongi in Leum las Jesus Christ, Leum lun wolana, kowos in tia srisri, ku sule mwet ke lumahlos. **2** Fin pa mwet kasrup se el ring gold ac nukum nuknuk wowo utsyak nu ke tukeni se lowos, ac mwet sukasrup se wi pac utsyak ac el nukum nuknuk mihsasa. **3** Kom fin akfulatyel mwet se ma nukum nuknuk wowo ac fahk nu sel, "Muta fin mwe muta wowo se inge," a kom fahk nu sin mwet sukasrup sac, "Tu inse ingo, ku muta infohk uh sisken niuk," **4** ya kom tia sifacna oru in oasr mwatum ke kom srisri ac nununku mwet ke ouiya sulaf? **5** Mwet kawuk saok luk, kowos in porong! God El sulela mwet sukasrup fin faclu tuh elos in kasrup in lulalfongi, ac in ipesis ke tokosrai se su El wuleang kac nu sin mwet su lungse El. **6** A kowos pilesru mwet sukasrup! Ya tia mwet kasrup pa akkolukye kowos ac uskowosyak nu in nununku? **7** Elos pa mwet ma kaskas enum ke ine wolana se su itukot nu suwos ac kowos ekin. **8** Ma se ma wo ac suwos kowos in oru uh pa kos ma sap lun Tokosrai, su simla in Ma Simusla: "Kom fah lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna." **9** A kowos fin srisri, kowos orekma koluk, ac Ma Sap uh ac nununkekowos oana mwet kunaus ma sap. **10** Kutena mwet su srike in karinganang ma sap nukewa a el kunausla sie, oasr mwatal kac nufon. **11** Tuh El su fahk, "Nik kom kosro," El oayapa fahk, "Nik kom akmas." Kom finne tia kosro, kom srakna sie mwet kunausla ma sap, kom fin akmas. **12** Kowos in kaskas ac orekma oana mwet su etu lah God El ac nununku mwet fal nu ke ma sap su ase sukosok. **13** Tuh ke God El ac nununku mwet uh, ac fah wangin pakomuta lal nu sin mwet su tia pakoten; a mwet se su pakoten el ac fah kutangla nununku. **14** Mwet lulalfongi wiuk, mea sripa sie mwet el fin fahk mu oasr lulalfongi lal, a orekma lal tia akpwayei? Lulalfongi sac ku in molella? **15** Fin oasr mwet lulalfongi wiasr, mukul ku mutan, su enenu nuknuk ac wangin ma nalos. **16** Mea sripa sie suwos fin fahk nu selos, "God Elan akinsewowyoe kom! Kom in fusrfusr ac kihp!" — kom fin tia sang mwe enenu lun manolos? **17** Oapania lulalfongi uh: el fin mukena ac wangin orekma wi, na lulalfongi sac misa. **18** Saha oasr sie mwet ac fahk mu, "Lulalfongi oan sum ac orekma oan sik." Na nga ac topuk ac fahk, "Akkalemye lulalfongi lom

sayen orekma. Ac nga ac akkalemye nu sum lulalfongi kom orekma koluk in kisrung ma pwaye ke kom konkin luk ke orekma luk.” **19** Ya kom lulalfongi lah oasr God lalmwetmet lom. **15** Lalmwetmet ouinge tia ma tuku sefanna? Wona! Demon uh elos lulalfongi pac, ac rarrar lucng me, a ma lun faclu — tia ma lun ngun, a ma lun ke sangeng. **20** Kom sie mwet lalfon! Ya kom lungse Devil. **16** Yen ma oasr sok ac nunku kac sifacna we, in oasr mwe akpwayerye nu sum lah lulalfongi sayen fohs ac kain in ma koluk nukewa oasr pac we. **17** Ma se orekma wanginna sripa? **21** Abraham, papa matu tumasr meet ke lalmwetmet lucng me uh pa nasnas; el oayapa meet ah, el aksuwoseyuk fuka ye mutun God? Ke misla, okak, ac kulang; sesesla ke pakoten ac fahko sripen orekma lal, ke el kisakunul Isaac, wen natul, fin wo puspis; wangin srirsi ac kutasrik. **18** Mwet iwe elos loang uh. **22** Kom tia akilen? Lulalfongi lal ac orekma lal yukwiya fita lun misla, na elos ac fah kosrani fahko lun tukenina orekma. Lulalfongi lal aksuwoseyuk ke orekma misla, su pa suwoswos.

23 Na akpwayeryeuk Ma Simusla se inge: “Abraham el lulalfongi God, ac ke sripen lulalfongi lal, God El oakalla sie mwet suwoswos.” Ouinge pangpang el kawuk lun God. **24** Inge, kowos liye lah sie mwet el aksuwoseyuk yurin God ke orekma lal, ac tia ke lulalfongi lal mukena. **25** Oapano Rahab, mutan kosro sac — God El tuh oakal sie mwet suwoswos ke sripen orekma lal, ke el tuh kulang nu sin mwet kahgeyuk lun Israel ac kasrelas ke el supwalosla in kaing ke soko pacna inkanek. **26** Na oana ke mano sayen ngun el misa, ouinge lulalfongi sayen orekma el misa.

3 Mwet lulalfongi wiuk, in tia pus suwos weang mwet lutu, tuh kowos etu lah kut mwet lutu uh fah nununkeyuk upa liki mwet ngia. **2** Kut nukewa tafongla pacl puspi. Tusruktu fin oasr mwet tia tafongla ke kas lal, el sie mwet suwobs su ku in leumi manol nufon. **3** Kut kapriya mwe kuhf se nu in oalin horse uh in sang kifasul elan akos kut ac fahsr nu yen kut lungse fahsr nu we. **4** Nunku pac ke oak nes lulap uh, finne yohk ac el kasrusr ke eng upa uh, ac ku in kifusyuk ke kitin ikwik na srirsi, ac ku in kasrusr nu kutena acn ma captain el lungse in som nu we. **5** Ouinge loh uh: ma na srirsi se, a el ku in konkin ke ma lulap. Nunku ke insak na lulap se ac ku in firirla ke kitin firir na srirsi! **6** Ac loh uh el oana sie e. El oana sie faclu ma sesesla ke ma sutuu, su oan in manusr ac osralik ma koluk in manusr nufon. El ku in furreak moul lasr nufon ke sie e na ngeng ma tuku in hell me. (**Geenna g1067**) **7** Ku in akmunayeyuk kain in kosro nukewa, ac mwet uh akmunaye tari kosro lemnan ac won, ma orakrak ac ik. **8** Tusruktu soenna oasr sie mwet ku in akmunaye loh uh — ma na koluk se ac koflana kifusyukla, sesesla ke pwasin in misa. **9** Kut orekma in loh uh in sang kulo nu sin Leum ac Papa tumasr, ac oayapa in selngawi mwet wiasr, su orekla in lemuman God. **10** Kas in sang kulo ac kas in selnga tukeni illa liki oalu sefanna. Mwet wiuk, tiana wo in ouinge! **11** Kof loslos ac kof taek tia ku in tukeni sororme liki unon in kof sefanna. **12** Mwet lulalfongi wiuk, sak fig soko tia ku in fokla tuh olive pa fahko, ac oa in grape tia ku in fokla tuh fig pa fahko uh. Unon in kof kifinte tia ku in use kofonot. **13** Ya oasr sie inmasrlowos su oasr etauk ac lalmwetmet orala ke inse pusisel ac lalmwetmet. **14** Tusruktu insiom fin sesesla ke sok, srunga, ac nunku kac sifacna, nik kom orekma koluk in kisrung ma pwaye ke kom konkin luk ke orekma luk.” **19** Ya kom lulalfongi lah oasr God lalmwetmet lom. **15** Lalmwetmet ouinge tia ma tuku sefanna? Wona! Demon uh elos lulalfongi pac, ac rarrar lucng me, a ma lun faclu — tia ma lun ngun, a ma lun ke sangeng. **20** Kom sie mwet lalfon! Ya kom lungse Devil. **16** Yen ma oasr sok ac nunku kac sifacna we, in oasr mwe akpwayerye nu sum lah lulalfongi sayen fohs ac kain in ma koluk nukewa oasr pac we. **17** Ma se orekma wanginna sripa? **21** Abraham, papa matu tumasr meet ke lalmwetmet lucng me uh pa nasnas; el oayapa meet ah, el aksuwoseyuk fuka ye mutun God? Ke misla, okak, ac kulang; sesesla ke pakoten ac fahko sripen orekma lal, ke el kisakunul Isaac, wen natul, fin wo puspis; wangin srirsi ac kutasrik. **18** Mwet iwe elos loang uh. **22** Kom tia akilen? Lulalfongi lal ac orekma lal yukwiya fita lun misla, na elos ac fah kosrani fahko lun tukenina orekma. Lulalfongi lal aksuwoseyuk ke orekma misla, su pa suwoswos.

4 Tuku ya me anwuk ac akkuuin inmasrlowos inge? Ma inge tuku liki kena lowos nu ke mwe pwar koluk, su amei na in kowos. **2** Kowos mwel ma lun mwet ac koflana eis, oru kowos akola in akmas; yokla nunkunma suwos, ac ke kowos tia ku in eis na kowos akkuuin ac anwuk. Kowos tia eis ma kowos lungse mweyen kowos tia siyuk sin God kac. **3** Ac pacl kowos siyuk uh kowos tiana eis, mweyen sripa lowos uh koluk. Kowos siyuk ke ma kowos in orekma in nu ke pwar lowos sifacna. **4** Tiana pwaye insiowos nu sin God! Ya kowos tia etu lah kowos fin mwet kawuk lun faclu, kalmac pa kowos mwet lokoalok lun God? Kutena mwet su lungse ma lun faclu el sifacna oru elan mwet lokoalok lun God. **5** Nik kowos nunku mu sutuu uh Ma Simusla ma fahk mu, “God El lematai ngun se su El filiya in kut.” **6** Tusruktu lungkulang se su God El ase, el ku liki na. Oana Ma Simusla uh fahk, “God El lainulos su inse fulat, a El sang lungkulang nu selos su pusisel.” **7** Ke ma inge, eiskowosyang sifacna nu sin God. Kowos in lain Devil, ac el fah kaingkin kowos. **8** Kowos in kalukyang nu yurin God, ac El ac fah apkuranwot nu yuruwos. Ohlla pouwos, kowos mwet koluk! Aknasnasye insiowos, kowos mwet wosounkas! **9** Kowos in arulana asor, ac tung ac mwemeli; ekulla israsr lowos an nu ke tung, ac engan lowos nu ke inse toasr! **10** Akpusiselye kowos sifacna ye mutun Leum, ac El fah akfulatyte kowos. **11** Mwet wiuk in lulalfongi, kowos in tia kaskas in sufan sie sin sie. Kutena mwet su sufan mwet lulalfongi wial ku nununkal, el lain Ma Sap ac orek nununku nu kac. Kom fin nununku Ma Sap, na kom tila sie su akos Ma Sap, a kom mwet nununku se. **12** God mukena pa orala Ma Sap ac orek nununku. El mukena ku in molela ac kunausla. Su kom an ku in nununku mwet wiom? **13** Ac inge porongeyu, kowos su fahk mu, “Misenge ku lutu kut ac som nu ke sie siti ac muta we yac se, sramtauk sie business lasr ac konauk mani na yohk.” **14** A kowos tia ku in etu lah moul lowos ac fuka lutu! Kowos oana sie kulasr, su sikyak ke kitin pacl na wanginla. **15** Ma fal kowos in fahk pa inge: “Fin oh lungse lun God, kut fah moul ac oru ma se inge, ku ma se ingo.” **16** A inge kowos inse fulat ac tungak. Koluk kain konkin inge kewa. **17** Ke ma inge, nu sel su etu in yoro? Elan akpwayeri ke moul wo lal, ac ke orekma wo el orala ke inse pusisel ac lalmwetmet. **18** Tusruktu insiom fin sesesla ke sok, srunga, ac nunku kac sifacna, nik

5 Ac inge, kowos mwet kasrup, porongeyu! Kowos in tung ac mwemelil ke mwe ongoiya su ac tuku nu fowos! **2** Mwe kasrup lowos kulamla, ac nuknuk lowos mongola ke watil. **3** Gold ac silver lowos nukla ke ras, ac ras se inge ac fah sie mwe loh lain kowos, su ac fah kangla ikowos oana e uh. Kowos elosak mwe kasrup in len safla inge. **4** Kowos tia moleang molin orekma lun mwet orekma inima lowos ah. Porongo torkaskas lalos! Pusren tung lun mwet su sifeni fokin ima lowos sun insren God, Leum Kulana. **5** Moul lowos fin faclu sessesla ke mwe kasrup lulap ac mwe engan. Kowos sifacna akfatye kowos nu ke len in anwuki. **6** Kowos lusla ac uniya mwet wangin mwata, ac elos tiana lain kowos. **7** Ke ma inge, mwet lulalfongi wiuk, kowos in mongfisrasr nwe ke pacl Leum el ac tuku. Liye luman mongfisrasr lun sie mwet ima ke el soano na ima lal in fokkakin fahko wowo kac. El mongfisrasr na in soano af in taknelik ac af in kosrani. **8** Kowos enenu in wi pac mongfisrasr ac akkeye insiowos, tuh len in tuku lun Leum apkuran. **9** Mwet lulalfongi wiuk, nik kowos torkaskas lain sie sin sie, tuh God Elan tia nununkekowos. Mwet Nununku El apkuran — El akola na in utsak. **10** Mwet kawuk luk, esam mwet palu puspis su fahkak ke Inen Leum. Elos in mwe srikasrak nu suwos mweyen elos nwe keok ke ma puspis a elos mongfisrasr na. **11** Kut pangon mu elos mwet engan mweyen elos mutangla mwe keok nu selos. Kowos lohng ke muteng lal Job, ac kowos etu luman kasreyuk lun Leum nu sel ke saflaiya. Tuh Leum El sessesla ke kulang ac pakoten. **12** A yohk liki ma nukewa, mwet lulalfongi wiuk, kowos in tia fulahk ke pacl kowos orek wulela. Nikmet fulahk ke inkusrao ku faclu ku ke kutena ma saya. Fahk na "Aok" ke ma ac aok, ac "Mo" ke ma ac mo, na God El ac fah tia nununkekowos. **13** Fin oasr mwet immasrlowos su oasr in ongoiya, el enenu in pre. Fin oasr mwet su engan, el enenu in on ke on in kaksak. **14** Fin oasr mwet mas, el enenu in suli mwet kol lun church, su fah pre kacl ac mosrwella ke oil in olive ke Inen Leum. **15** Pre su orek ke lulalfongi fah akkeyala mwet mas. Leum El fah taksalak elan kwela, ac fin oasr ma koluk el orala, ac fah nunak munas nu sel. **16** Ke ma inge, kowos in fahkak ma koluk lowos nu sin sie sin sie, ac pre ke sie sin sie, tuh kowos fah ku in kwela. Pre lun sie mwet suwohs arulana kalem ku kac. **17** Elijah el mwet se oapanan kut. El pre ke inse pwaye tuh in fah wangin af, na wangin af putati nu faclu ke yac tolu tafu. **18** Na el sifilpa pre, ac af na matol tuku inkusrao me, ac faclu sifil isus fahko. **19** Mwet lulalfongi wiuk, sie suwos fin fahsri liki inkanek pwaye, ac sie pac suwos sifil folokunulma, **20** esam na ma se inge: kutena mwet su folokonma sie mwet koluk liki tafongla lal, el molela ngunin mwet koluk sac liki misa, ac oru tuh in oasr nunak munas ke ma koluk puspis.

Sie Peter

1 Ma sel Peter, mwet sap lun Jesus Christ — Nu sin mwet sulosolla lun God su fahsrelik ac mwet sac in acn Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia, ac Bithynia.

2 God Papa El sulekwosla fal nu ke oakwuk lal, ac Ngun lal akmulyalye kowos tuh kowos in mwet lal, ac kowos in akos Jesus Christ, ac aknasnasyeyukla ke srahl. Lungkulang ac misla in arulana yokelik in kowos.

3 Lela kut in sang kulo nu sin God, Papa tumun Leum lasr Jesus Christ! Ke sripen pakoten lulap lal, El ase nu sesr sie moul sasu ke El akmoulyalak Jesus Christ liki misa. Ma se inge nwekkutla ke sie finsrak moul.

4 Ouinge kut tawi nu ke pacl se kut ac eis kasrpen mwe insewowo su God El karingin nu sin mwet lal uh. El karingin ma inge nu suwos in kusrao, yen ma ac tia ku in kulawi, ku kolukla, ku efla.

5 Ma inge ma lowos su, ke sripen lulalfongi lowos, God El karingin kowos ke ku lal nu ke molela lal su akola in akkalemyeyuk ke pacl safla uh.

6 Kowos in engan ke ma inge, kowos finne enenu in asor ke kitin pacl inge ke sripen kain in mwe srike puspis ma kowos keok kac.

7 Sripen mwe srike inge pa in suk lah lulalfongi lowos an ku na. Finne gold, su ku in kunausyukla, ac srikeyuk ke e. Ouinge lulalfongi lowos, su arulana saok liki gold, ac fah srikeyuk pac, in liyeyuk kuiya.

Na kowos fah eis kaksak ac wolana ac sunak ke Len se ma Jesus Christ el ac sikme.

8 Kowos finne soenna liyal, a kowos lungse el. Ac kowos lulalfongel, kowos finne tia liyal inge. Ke ma inge kowos engan ma lulap ke sie engan su sessesla ke ma wolana, su kas uh tia ku in aketeya,

9 mweyen inge kowos eis molela nu ke ngunuwas, su pa sripen lulalfongi lowos in el.

10 Mwet palu elos tuh arulana oarur in suk kalmen lango se inge, ac elos orek palu kac lah ac fah mau sie mwe sang lun God nu suwos.

11 Elos tuh srike in konauk lah pia pacl sac, ac fuka luman tuku lun len sac. Pa inge pacl se ma Ngun lun Christ su oan in elos tuh srirsngi nu kac, ke mwe keok su Christ el ac enenu in keok kac, ac wolana se su ac tuku toko.

12 God El akkalemye nu sin mwet palu inge lah orekma lalos uh tia ma ac wo nu selos sifacna, a ma nu suwos, ke elos kaskaskin ma su kowos tufahna lohng inge sin mwet utuk kas su fahkak Pweng Wo ke ku lun Ngun Mutual, su supweyuk inkusrao me.

Pa inge ma lipufan uh elos kena wi kalem kac.

13 Ke in ngusrik ac arulana finsrak nu ke mwe insewowo su ac fah itukot nu suwos ke Jesus Christ el ac sikme.

14 Kowos in akos God, ac tia lela moul lowos an in sifil

fal nu ke orekma lun kais sie mwet. Ouinge kowos in orekmakin pacl lula lowos fin faclu in sunakunul.

18 Tuh kowos etu ma su tuh aksukosoky kowos liki moul wangin sripa ma tutafma sin papa matu tomowos meet ah. Tia kutu ma su ac ku in kunanula oana silver ku gold;

19 a ke srah saoklana lun Christ, su oana soko lamb su wangin kutena ma koluk ke manol.

20 God El nuna sulelle meet liki orekla faclu, ac tufahna fwackyuk Christ in len safla inge ke sripowos.

21 Ke el, kowos lulalfongi in God, su akmoulyalak liki misa ac sang wolana nu sel.

Ouinge lulalfongi ac finsrak lowos an oan in God.

22 Inge, ke sripen akosten lowos nu ke ma pwaye, kowos aknasnasyekowosla ac etala in moulkin lungse nu sin mwet lulalfongi wiowos, na kowos in arulana lungse sie sin sie ke insiowos nufon.

23 Tuh ke sripen kas moul lun God su ac oan ma pahtpat, kowos sifilpa isusla,

oana tulik nutin El su moul lal uh kawil, ac tia ma nutin

mwet ma moul lalos uh sukawil.

(aiōn g165) **24** Tuh Ma Simusla uh fahk, "Mwet e nukewa oana mah uh, Ac

wolana nukewa lalos oana ros inima uh. Mah uh ac uli,

ac ros uh putatla.

25 A kas lun Leum God ac fah oan hwe tok."

Kas se inge pa Pweng Wo su fwackyak nu

suwos.

(aiōn g165) **2** Ke ma inge kowos in sisla liki kowos kain in ma koluk

nukewa; tia sifil kikiap, ku kaskas wosounkas, ku sok,

ku kas in akkolukye sie sin sie.

2 Kowos in oana tulik tufahna isusla, malu pacl nukewa nu ke sronin titi mutual lun Ngun, tuh ke kowos nim kowos in kapak ac moulla.

3 Oana ke Ma Simusla uh fahk, "Kowos sifacna konauk woien kulang lun Leum God."

4 Kowos in fahsr nu yurin Leum, eot moul su mwet uh pilesrala, a God El

sulela ac aksaoyke.

5 Kowos in fahsr oana eot moul, ac lela in orekmakinyuk kowos in musaela tempul lun

ngun, yen ma kowos ac fah kulansap oana mwet tol

mutal in sang mwe kisa su mwe akinsewowyte God, ac

akkalemyeyuk nu suwos sin ngun lal ke Jesus Christ.

6 Tuh Ma Simusla uh fahk, "Lieye, nga sulela sie eot saok,

Su nga ac filiya tuh in eot in suwasrik in Zion; Ac kutena mwet su lulalfongi ke el, ac fah tiana auli."

7 Eot se inge yohk sripa nu suwos su lulalfongi; a nu selos su tia

lulalfongi: "Eot se su mwet musa sisla mu wangin sripa

Ekla pa yohk sripa oeemeet uh."

8 Ac sie pac Ma Simusla

uh fahk, "Pa inge eot se ma ac oru mwet uh in tukulkul,

Eot se ma ac oru elos in ikori."

Elos tukulkul mweyen elos tia lulalfongi ke kas sin God me; ma inge fal nu ke

oakwuk lun God kaclos.

9 Tuh kowos pa mutanfahl se

mwet lun God sifacna, suleyukla in sulkakin orekma

forla nu ke lungse lowos oana ke pacl se kowos srakna

wo lun God, su pangonkowosme liki lohsr nu ke kalem

wolana lal.

10 Meet kowos tuh tia mwet lun God, a inge

kowos mwet lal. Meet kowos tia etu ke pakoten lun God,

Simusla uh fahk, "Kowos in mutual, mweyen nga mutual."

11 Mwet kawuk luk, su

17 Kowos fahk mu "Papa tumasr" ke kowos pre nu sin

moul oana mwet sac ac mwet fufahsryesr fin faclu, nga

God, su nununku mwet nukewa ke srikasrak sefanna,

kwafe tuh kowos in sisla ma koluk su monuwos kena nu

kac, su mweun lain moul in ngun. **12** Ouiyen moul lowos Sarah kowos fin oru ma wo ac tia sangeng ke kutena inmasrlon mwet selulalfongi uh enenu in arulana wo, ma. **7** In ouiya se pacna inge, mukul payuk uh kowos elos fin mau akkolukye kowos ac fahk mu kowos mwet in muta yurin mutan kiosos ac esam lah elos munas orekma koluk, elos ac akilen orekma wo lowos uh, ac liki kowos. Oralos in wo ac akfulatalos, tuh elos ac kaksakin God ke Len se El ac tuku uh. **13** Ke sripen wi kowos ipeis ke moul ma pahtpat, su mwe kite lun Leum, kowos in akos mwet kol nukewa fin faclu — nu sin God. Oru ma inge, tuh in fah wangin ma lusrong pre Tokosra Fulat, tuh el fulat oemeet, **14** ac nu sin governor lowos uh. **8** In aksafye mwe sramssram luk uh: kowos uh, su srirngiyuk sin Tokosra Fulat tuh elos in kalyei nukewa enenu in nunak sefanna ac ku in pulakin ma mwet orekma koluk, ac kaksakin mwet orekma wo. **15** mwet wiowos in lulalfongi elos pulakin. Kowos in lungse Tuh God El lungse kowos in tulokinya sramssram laffon sie sin sie, ac kowos in kulang ac inse pusisel nu sin lun mwet nikin, ke orekma wo lowos. **16** Kowos in moul sie sin sie. **9** Nimet folokin ma koluk ke ma koluk, ku oana mwet sukrosok, tusruktu nimet orekmakin sukrosok sang kas koluk in lain kas koluk. A kowos in folokin ke lowos in afinya kutena ma koluk, a kowos in moul oana kas in akinsewowyoye, mweyem mwe insewowo pa God mwet kohs lun God. **17** Kowos in sunakin mwet nukewa, El wulela kac mu El ac sot nu suwos ke El tuh pangon ac lungse mwet lulalfongi wiowos, ac akfulatyel, ac kowos ah. **10** Oana ke Ma Simusla uh fahk, "Kutena sunakin Tokosra Fulat. **18** Kowos mwet kulansap, kowos mwet su lungse engankin moul lal Ac kena liye pacl wo, in akos mwet kacto lowos an, ac arulana akfulatalos Enenu elan tia fahk kutena kas koluk Ac tia sifil kikiap. — tia nu selos na su kulang ac nunak wo keiwos, a **11** El enenu in forla liki ma koluk ac oru ma wo; El enenu nu selos pac su kou. **19** Kowos fin mutangla ngal lun in suk moul misla ke insial nufon. **12** Tuh Leum El tawi mwe keok su tia fal in orek nu suwos, mweyem kowos mwet suwos. Ac lipsre pre laulos; A El lainulos su akilen lah pa inge ma lungse lun God nu suwos, ma oru ma koluk." **13** Kowos fin moniyuk in oru ma wo, inge ac mwe insewowo nu suwos. **20** Tuh mwe mea in su ac fah akkolukye kowos? **14** Tusruktu kowos finne kaksakinyuk kom, kom fin muteng ke anwuk ma orek keok ke kowos oru ma wo, kowos insewowo na! Nimet nu sum ke sripen kom orala sie ma koluk? A kom fin sangeng sin kutena mwet, ac nimet fosrnga. **15** A kowos muteng mwe keok su orek nu sum ke kom oru ma wo, in akfulatyel Christ insiowos, ac akleumyal in moul lowos. God El ac fah akinsewowyoye kom. **21** Pa inge ma God Akola pacl nukewa in topuk kutena mwet su siyuk ke El pangon kowos nu kac, tuh Christ sifacna el tuh keok finsrak se su oan in kowos, **16** tusruktu oru ke kas fisrasr keiwos ac oakiya sie mwe srikasrak nu suwos tuh kowos ac ke sunak. Karingin nunak lun insiowos in nasnas na, fah fahsr in falkal. **22** Wangin ma koluk el orala, ac tuh mwet fin fahk kas in akkolukye kowos, elos su fahk wangin kas kikiap lohngyuk sel. **23** Ke mwet uh fahk kas kas koluk ke orekma wo lowos ke Christ, ac fah mwekiin in akkolukyal, el tia topkolas ke kas koluk; ke el keok, el ke ma elos fahk uh. **17** Tuh wo kowos in keok ke sripen tia fahk kutena kas in aksangeng, a el eisalang nu sin orekma wo lowos, fin pa inge ma lungse lun God, liki God, El su nununku suwohs. **24** Christ el sifacna usla keok ke sripen kowos oru ma koluk. **18** Tuh Christ el ma koluk lasr in manol nu fin sakseng, tuh kut in wi ma koluk lasr uh misa ac moulkin moul suwos. Kowos kwela ke sripen kinet kacl. **25** Kowos tuh oana sheep su tuhlac, tusruktu inge folokinyukme kowos tuh kowos in fahsruktu tukun Mwet Shepherd, su karingin ngunuwohs. kas koluk ke orekma wo lowos ke Christ, ac fah mwekiin

3 In ouiya sacna, mutan payuk kowos in akos mukul tomoows, tuh kutena selos fin tia lulalfongi ke kas lun God, orekma wo lowos an ac fah pwanulosme in wi lulalfongi. Ac tia enenu kowos in fahkla kutena kas, **2** mweyem elos ac liye na moul nasnas lowos, ac luman akfulatyen God suwos. **3** Kowos in tia orekmakin mwe yun ma liyeyuk lik tuh in akkatoye kowos, oana mwe naweyuk nu ke aunsuf, ku mwe walwal orek ke gold, ku nuknuk yohk molo. **4** A kato lowos uh in tuku liki nunak pwaye lun insiowos, su kalem ke inse misla ac efal, tuh ma inge ac fah oan paht, ac pa saok na pwaye ye mutun God. **5** Tuh mutan in pacl oemeet ah su lulalfongi ac finsrak yohk in God, elos sifacna nawelosla ke elos akos mukul tumalos uh. **6** Sarah el tuh ouinge; el aksol Abraham ac pangnol leum lal. Inge kowos acn natul

4 Ke sripen Christ el tuh keok ke moul in mano, kowos enenu in oayapa sifacna akkeye kowos tuh nunak lowos in oana nunak lun Christ, tuh kutena mwet su keok ke manol el tia sifil ke oru ma koluk. **2** Ac ingela, moul in mano lowos uh enenu in fal nu ke ma lungse lun

God, ac tia nu ke ma lungse lun mwet. **3** Fal tari pacl ma liyaung un mwet lulalfongi su God El asot nu inpouwos, kowos sisla in oru ouiya ma mwet tia lulalfongi God uh oana sie shepherd el liyaung un sheep natul. Kowos oru. Moul lowos tuh som yokna nu ke ouiya fohkfok, in tia srangresr, a kowos in insewowo in oru, mweyен lung lun ikwa, nim mwe sruhi, tukeni warongrong in oru pa inge ma God El lungse. Oru orekma lowos, tia tuh ma koluk, kufwen sruhi, ac alu nu ke ma sruloala su sie in moul nu suwos, a ke lungse na lowos in kulansap. mwe srungayuk yohk. **4** Ac inge, mwet tia lulalfongi God **3** Nimet orek funmwet nu sin mwet su itukot kowos uh elos lut lah kowos tila welulos ke moul in sununta in karingin, a kowos in mwe srikasrak nu selos. **4** Ac ac lumah fohkfok meet ah, pwanang elos fahk kas in ke Mwet Shepherd Fulat el sikme, kowos ac fah eis akkolukye kowos. **5** Tusruntu elos ac fah enenu in tefuro saromrom ac wolana, su ac fah tia ku in efla. sifacna fahkulosityak ye mutun God, su akola in nununku **5** In ouiya sacna, kowos mwet fusr enenu in sunakin mwet moul ac mwet misa. **6** Pa inge sripen Pweng Wo ac akos mwet matu. Ac kowos nukewa, mwet fusr ac uh tuh lutiyuk pac nu sin mwet misa uh, aok elos su tuh mwet matu, in nokomang nuknu in loeyuk lun pusisel nununkeyuk ke elos srakna moul, oana ke mwet nukewa ac kulansupu sie sin sie, tuh Ma Simusla uh fahk, "God nununkeyuk uh. Lutiyuk nu selos tuh in moul in ngun El lain mwet fulat nunak la, a El kulang nu sin mwet lalos elos fah ku in moul oana ke God El moul. **7** Safla pusisel." **6** Ke ma inge kowos in akpusiselye kowos ye lun ma nukewa apkuran me. Ouinge kowos in sifacna po kulana lun God, tuh El fah srukkowosyak ke pacl El liyekowosyng ac ngusrik in nunak lowos, tuh kowos in sifacna oakiya. **7** Sang mwe fosrnga lowos nukewa nu pre fal. **8** Yohk liki ma nukewa, kowos in lungse sie sin sel, mweyem El hunkekowos. **8** Kowos in ngusrik ac sie ke inse pwaye, mweyem elos su lungse elos akola tawi! Devil, mwet lokoalok lowos, el forfor oana soko pacl, na God lun lungkulang, su pangon kowos in ipeis kain keok ma kowos pula uh. **10** Tukun kowos keok kitin su kulansap, enenu in oru ke ku su God El sang nu sel, tuh in kaksakinyuk God in ma nukewa ke Christ Jesus, su ma lal wolana ac ku nwe tok ma pahtpat. Amen. (**aiōn g165**) **11** Kutena mwet kawuk saok luk, nimet kowos lut ke mwe strike upa ma kowos keok kac, oana in sulaf in sokyuk nu suwos. **13** A kowos in engan lah kowos ipeis ke keok lun Christ, tuh ac fah arulana yohk engan lowos ke wolana lal ac fah akkalemyeyuk. **14** Insewowo nu suwos mwet fin kaskas koluk lain kowos ke sripen kowos fahsr tukun Christ; kalmen ma inge pa Ngun wolana lun God oan fowos. **15** Kutena suwos fin keok, lela in tia ma ke el akmas, ku el pisrapasr, ku el sie mwet kunausla ma sap, ku el sifacna isongol in oru ma kunen mwet ngia. **16** Tusruntu, kowos fin keok mweyem kowos mwet Christian, nimet kowos mwekin kac, a kowos in sang kulo nu sin God lah kowos ekin inen Christ. **17** Mutawauk tari pacl in nunuku, ac mwet lun God uh pa ac nununkeyuk oemeet uh. Fin mutawauk yorosr, ac mau fuka nu sin mwet su tia lulalfongi ke Pweng Wo sin God uh? **18** Tuh Ma Simusla uh fahk, "Upa tuh mwet wo uh in moliyukla; Na ac fuka nu sin mwet koluk su selulalfongi God uh?" **19** Ouinge, elos su keok mweyem pa inge ma lungse lun God nu selos, fal elos in sukalani in oru ma wo, ac sifacna eiselosityang nu sin God su oralosla ac su liyaung wulela lal in pacl nukewa.

5 Nga kwafe nu suwos, mwet elder lun church. Nga mwet elder se pac, ac nga sie mwet loh ke keok lun Christ, ac nga ac fah wi ipeis ke wolana se su ac fah akkalemyeyuk. Nga kwafe nu suwos **2** tuh kowos in

Luo Peter

1 Ma sel Simon Peter, sie mwet kulansap ac mwet sap lun Jesus Christ — Nu sin mwet su itukyang tari nu selos sie lulalfongi su saok oana lulalfongi lasr uh, ke sripen suwoswos lun God ac Mwet Lango lasr Jesus Christ: **2** Lela in arulana yohk lungkulang ac misla in kowos ke sripen etu lowos ke God ac ke Jesus, Leum lasr. **3** Ku lun God ase tari nu sesr ma nukewa su kut enenu tuh kut in moul fal nu ke ma lungse lun God. Ku in ouinge ke sripen etu lasr ke El su pangon kut in ipeis ke fulatlana ac wolana lal. **4** In ouiya se inge El ase nu sesr mwe sang yohk ac saoklana su El wulela kac, tuh ke sripen mwe sang inge kowos fah ku in kaingla liki lung koluk su kunausla moul lun mwet fin faclu, ac kowos in ku wi ipeis ke moul mutual su ma lun God sifacna. **5** Ke sripa se inge, kowos in insianaung in akyokye lulalfongi lowos ke orekma wo; ac akyokye orekma wo lowos ke etauk ke God, **6** ac akyokye etauk lowos ke sifacna leum fowos, ac sang muteng in weang sifacna leum fac, na sang moul mutual nu ke muteng lowos; **7** ac kowos in akyokye moul mutual lowos ke kowos alungsei sie sin sie; ac akyokye alungsei sie sin sie ke lungse nu sin mwet nukewa. **8** Kowos enenu tuh ouiya inge nukewa in yokyokelik in kowos, na ac fah yohk sripowos ac orekmakinyuk kowos ke sripen etauk lowos ke Leum lasr Jesus Christ. **9** A ouiya inge fin wangin yurin sie mwet, el oana mwet se ma supal ngetngel lal, pwanang el mulunkun lah el aknasnasyeyukla tari liki ma koluk la meet ah. **10** Ke ma inge, mwet lulalfongi wiuk, sifilpa liksreni srike in oru tuh sulela ac pang kawil lun God nu suwos in ku in kalem ke moul lowos. Kowos fin oru ouinge, kowos ac fah tiana fuhleak lulalfongi lowos. **11** In ouiya se inge, ac fah itukot nu suwos ku suwoswos in ilyak nu in Tokosrai kawil lun Leum ac Mwet Lango lasr Jesus Christ. (aiōnios g166) **12** Na nga fah akesmakye kowos pacl nukewa ke ma inge, kowos finne etu tarikac, ac arulana okak ke mwe lutu pwaye ma kowos eis tar. **13** Nga nunku mu fal na nu sik in akesmakinye kowos ke ma inge ke lusen na moul luk. **14** Nga etu lah ac tia paht na nga ac misa, oana ke Leum Jesus Christ el fahkma kalem nu sik. **15** Ouinge, nga fah sang kuiyuk in oru sie ma in akesmakye kowos, tuh tukun nga misa kowos in ku in esam ma inge pacl nukewa. **16** Kut tiana orekmakin sramsram lusrongten ma mwet uh kinauk ke kut fahkak nu suwos ke tuku lun Leum lasr Jesus Christ. Kut sifacna liye ke mutasr lapan wolana lal. **17** Kut wi liye ke itukyang sunak ac wolana nu sel sin God lasr ke kas se su sulkakinyuk sin mwet palu. Ac fah wo kowos fin lohang nu kac, mweyen ma inge oana sie lam

su kalmelik acn lohsr uh, nu ke Kusrun Len uh sifyak ac Nasren in Lotutang sreya insiowos. **20** Tusrukta, ma se ma yohk sripa emeet uh, kowos in esam lah wangin sie ku in sifacna aketeya sie kas in palu in Ma Simusla. **21** Tuh wangin kas in palu fwackyak ke na lungse lun mwet, a mwet su kolyuk ke ku lun Ngun Mutual elos fahkak kas su tuku sin God me.

2 Mwet palu sutuu tuh sifyak inmasrlon mwet uh in pacl meet ah, ac in ouiya sacna mwet lutu sutuu ac fah sifyak pac inmasrlowos. Elos ac use mwe lutu sutuu ma ac pwanma ongoiya nu suwos. Elos ac fah lafwekin Leum se su molelosla, pwanang ongoiya ac fah sa na in tuku nu faclos. **2** Finne ouinge, mwet puspis ac fah fahsrrukun moul fohfkof lalos; ac ke sripen orekma lalos, mwet saya ac fah kaskas in akkolukye Inkanek pwaye. **3** Ke sripen rapku lun mwet lutu sutuu inge, elos ac kasrupi ke elos ac srumun nu suwos sramsram ma elos sifacna kinauk. Ke pacl na loeloes Mwet Nununku lalos El akola tari, ac El Su ac Kunauselosla El tiana mutul! **4** God El tia molela lipufan su orekma koluk, a El siselosla nu in hell, yen elos kapir we in acn lohsr lulap, ac soano Len in Nununku. (Tartaroō g5020) **5** God El tia molela faclu se meet ah, a El use sronot nu fin faclu su sessesla ke mwet su tia akos God. El molella Noah, su fahkak kas suwoswos lun God, wi mwet na itkosr saya. **6** God El furreak siti Sodom ac Gomorrah nwe ke apatla, ac oru tuh in mwe srikasrak ke ma ac fah sifyak nu sin mwet seakos God. **7** El molella Lot, sie mwet wo su toasrlana ke ouiyen moul fohfkof lun mwet koluk. **8** Mwet wo sac tuh muta in masrlolos, ac len nu ke len el keok ac toasr ke el liye ac lohng orekma koluk lalos. **9** Ouinge Leum God El etu lah El ac molela fuka mwet wo liki mwe srike nu selos, ac El ac fah tia tui in kalyei mwet koluk nwe ke Len in Nununku, **10** yokna nu selos su fahsrrukun lung koluk lun ikwa, ac pilesru ku lun God. Mwet lutu sutuu inge elos sumweken ac likkeke, ac wangin sunakinyen wolana lun mwet muta lucng; a elos kaskas in akkolukyalos. **11** Finne lipufan uh, su arulana ku liki mwet muta lucng inge, elos tia fahk kas in akkolukye mwe mwekin ac kupatol ke elos wi kowos in mongo, sruk elos mutana engankin inkanek kutasrik lalos! **12** Tusrukta mwet inge elos oana kosro lemnik ma wangin nunka, su nuna isusla in sruhu ac anwuki. Elos kaskas akkolukye kutena ma su elos tia kalem kac. Ac fah kunausyukla elos oana kosro lemnik uh, **13** ac elos ac fah akkeokeyeyuk oana ke elos akkeokeye mwet ngia. Elos pwarkin in orekma koluk ke srakna len, in akwoye lungse lun manolos. Elos mwe mwekin ac kupatol ke elos wi kowos in mongo, sruk elos tuhlac. Elos fahsrr ke inkanek ma Balaam wen natul selnga lun God! **15** Elos fahsrr liki inkanek suwos, ac Beor el fahsrr kac, su lungse mani ma el eis ke sripen

orekma koluk lal, 16 na kaiyuk el ke ma koluk lal. Donkey kunausyukla, ac ma su oan inkusrao ac fah kofelik ke natul ah kaskas ke pusren mwet, ac tulokinya orekma fol uh. 13 A kut tupan ma God El wulela kac: kusrao lalfon lun mwet palu sac. 17 Mwet inge oana unon paola, oana pukunyeng su ukyukla ke paka. God El akoela acn selos in acn lohsr matoltol. (questioned) 18 Elos fahk kas filang ac lalfon, ac orekmakin ouiya fohkfol lun mano in sang srifalos su tufahna mutawauk in kaingkunla mwet su moul koluk. 19 Mwet lutu sutuu inge elos wuleang mu elos ac aksukosokye mwet uh, sruk elos sifacna mwet kohs nu ke ouiyen moul koluk — tuh sie mwet el mwet kohs nu ke kutena ma su el kofla kutangla. 20 Ke mwet uh eis etauk lalos ke Leum ac Mwet Lango lasr Jesus Christ, elos kaingla liki ku kunausten lun faclu. Na elos fin sifil sruhu ac kutangyukla ke ma inge, saflaiyalos ac koluk liki na meet ah. 21 Ac wona nu selos elos funu tia etu inkanek suwohs, liki na in etu tari ac sifil forla liki mwe lutu mutual ma itukyang nu selos. 22 Ma sifyak nu selos uh akkalemye lah soakas inge pwayena: "Soko kosro ngalngul ac sifil lohela ma el wihtacla" ac "Soko pig ma tetekinyukla tarl el ac folokla ipippip ke fohk furarruh."

3 Mwet kawuk saok luk, leta akluo nga simis nu suwos pa inge. In leta inge kewa, nga srike in pirakak nunak nasnas lowos ke nga akesmakinye kowos ke ma inge. 2 Nga ke kowos in esam kas ma fwackyak nu suwos pacl loeloes somla sin mwet palu mutual, oayapa sap lun Leum ac Mwet Lango ma tuh itukot nu suwos sin mwet sap lowos ah. 3 Ma se meet, kowos enenu in akilen lah ke len safla ac oasr mwet ac sifyak su moul lalos leumiuk ke lung koluk lalos sifacna. Elos ac aksruksrukye kowos, 4 ac siyuk, "Ya El tia wuleot mu El ac foloko? Ac El aya? Papa tumasr ah misa tari, ac ma nukewa srakna oaya ah, oana ke faclu tufahna orekla!" 5 Elos nuna sulela in pilesru lah pacl loeloes somla God El orala kusrao ke kas lal. El sraclik faclu liki kof uh ke kas lal, ac oru tuh facl pao in sifyak liki kof uh, 6 ac oayapa ke kof, sronot uh tuh kunausla faclu se meet ah. 7 Tusraktu ke kas sacna, kusrao ac faclu se ma oasr inge karinginyuk tuh in fah kunausyukla ke e. Ma inge ac oanna nu ke len se ac fah nununkeyuk ac kunausyukla mwet su seakos God. 8 Tusraktu, mwet kawuk saok luk, kowos in tia mulkunla ma se inge: wangin ekla inmasrlon sie len ac sie tausin yac sin Leum God; yorol ma luo inge oana sie. 9 Leum God El tia pahtlac in oru ma El wulela kac, oana ke kutu mwet uh nunku uh. A El mongfisrasr nu suwos, mweyen El tia lungse kutena mwet in tuhlac, a El kena mwet nukewa in forla liki ma koluk lalos. 10 A Len lun Leum ac fah tuku oana sie mwet pisrapasr. In Len sac, kusrao ac fah wanginla ke sie pusra na lulap; ma su oan in kusrao ac fah firiryak ac kunausyukla, ac faclu ac ma nukewa loac fah wanginla. 11 Ke sripen ma inge nukewa ac fah kunausyukla in lumah se inge, moul lowos enenu in mutual ac kisakinyukyang nu sin God 12 ke kowos tupan Len lun God. Kowos in sang kuiyowos in oru tuh Len sac in sa tuku — Len se ke kusrao ac firiryak ac

kunausyukla, ac ma su oan inkusrao ac fah kofelik ke natul ah kaskas ke pusren mwet, ac tulokinya orekma fol uh. 13 A kut tupan ma God El wulela kac: kusrao lalfon lun mwet palu sac. 17 Mwet inge oana unon paola, oana pukunyeng su ukyukla ke paka. God El akoela acn selos in acn lohsr matoltol. (questioned) 18 Elos fahk kas filang ac lalfon, ac orekmakin ouiya fohkfol lun mano in sang srifalos su tufahna mutawauk in kaingkunla mwet su moul koluk. 19 Mwet lutu sutuu inge elos wuleang mu elos ac aksukosokye mwet uh, sruk elos sifacna mwet oana ke Paul, mwet saok wiasr, el sim fahk nu suwos ke el orekmakin lalmwetmet ma God El asang nu sel. 16 Pa ingle ma el srumun kac in leta lal nukewa. Oasr kutu ma upa in leta lal ma mwet selalkung ac mwet seokak elos tia aketeya pwaye kac, oana elos muta oru pac ke kutu kas in Ma Simusla uh. Ke ma inge elos sifacna oru tuh moul lalos in kunausyukla. 17 A kowos, mwet kawuk luk, kowos etu ma inge tari. Kowos in sifacna liyekowosyang tuh kowos fah tia aktafongyeyukla ke ma sutuu lun mwet pilesru ma sap, pwanang kowos putatla liki acn kowos muta okak we. 18 A kowos in kapkapak in lungkulang ac etauk lowos ke Leum ac Mwet Lango lasr Jesus Christ. Lela in kaksakinyuk el, inge ac nu tok ma pahtpat! Amen (aiōn g165)

Sie John

1 Kut sim nu suwos ke Kas in moul, su nuna oan oe ke mutawauk ah me. Kut tuh lohng, ac kut sifacna liye ke mutasr; aok, kut liye tari, ac paosr kahlyu tari. **2** Ke pacl se moul sac ku in liyeyuk, kut tuh wi liye; ouinge kut kaskaskin ac srumun nu suwos ke moul kawil se ma oan yurin Papa, su akkalemyeyuk nu sesr. (aiōnios g166) **3** Ma su kut tuh liye ac lohng, kut fahkak pac nu suwos, tuh kowos in wikutyang ke moul in sie sin sie lasr yurin God Papa, ac yurin Jesus Christ, Wen natul. **4** Kut simusla ma inge tuh engan lasr in arulana yohk. **5** Inge, mwe luti se ma kut lohng tari sin Wen natul ac fahkak uh pa inge: God El kalem, ac wangin kutena lohsr in El. **6** Kut fin fahk mu kut aengani yorol, a kut fufahsryesr in lohsr, kut kikiap ke ma kut fahk ac oayapa ke ma kut oru. **7** Tusrukta, kut fin fufahsryesr in kalem — oana ke El oasr in kalem — na oasr aengani lasr yurin sie sin sie, ac srahn Jesus, Wen natul, aknasnasyekutla liki ma koluk nukewa. **8** Kut fin fahk mu wangin ma koluk lasr, kut sifacna kiapwekutla ac wangin ma pwaye in kut. **9** A kut fin fahkak ma koluk lasr nu sin God, El ac fah akpwayei wulela lal ac oru ma suwos: El ac fah nunak munas nu sesr ke ma koluk lasr, ac aknasnasye kut liki ma sesuwos nukewa lasr. **10** Kut fin fahk mu kut soenna oru ma koluk, kut oru sruuln God El kikiap, ac kas lal tia oan in kut.

2 Tulik kulo nutik, nga simis ma inge nu suwos tuh kowos fah tia oru ma koluk. Tusrukta mwet se fin oru ma koluk, oasr sie Mwet Iwe lasr nu sin Papa — aok Jesus Christ — el su suwoswoslana. **2** Ac Christ sifacna pa ku in iwala ma koluk lasr, ac tia ma koluk lasr mukena, a ma koluk pac lun mwet nukewa. **3** Kut fin akos ma God El sapkin, na pwaye lah kut etal. **4** Mwet se fin fahk mu el etal, a el tia akos ma El sapkin, el sie mwet kikiap ac wangin ma pwaye in el. **5** A kutena mwet su akos kas lal, el pa akkalemye lah lungse lal nu sin God pwayena. Pa inge mwe akpwayei lah kut mwet lun God: **6** kutena mwet su fahk mu el mwet lun God, moul lal enenu in oana moul lun Jesus Christ. **7** Mwet kawuk saok luk, nga tia simis kutena ma sap sasu nu suwos, a ma sap matu se. Nuna ma sap se ma tuh oan yuruwos oe ke mutawauk me ah. Ma sap matu se inge pa mwe luti se na ma kowos lohng tari. **8** Tusrukta ma sap se nga simis inge sasu, mweyен akpwayeyuk in Christ ac oayapa in kowos. Tuh lohsr uh fahrs in wanginla ac kalem pwaye uh mutawauk kalmelik. **9** Kutena mwet su fahk mu el muta in kalem a el srunga sie sin mwet lulalfongi wial, el muta in lohsr nwe ke pacl se inge. **10** Kutena mwet su lungse mwet lulalfongi wial, el muta in kalem, ouinge wangin kutena ma ac aktukulkulyal. **11** A kutena mwet su srunga mwet lulalfongi wial, el muta in lohsr; el fufasryesr in lohsr ac

tia etu acn el fahsr nu we, mweyен el tia ku in liye in lohsr uh. **12** Nga sim nu suwos, tulik nutik, mweyен ma koluk lowos nunak munas nu suwos ke sripen Christ. **13** Nga sim nu suwos, papa, mweyен kowos etal su nuna muta ke mutawauk me. Nga sim nu suwos, mukul fusr, mweyен kowos kutangla el su Koluklana. **14** Nga sim nu suwos, tulik nutik, mweyен kowos etal Papa. Nga sim nu suwos, papa, mweyен kowos etal su nuna muta oe ke mutawauk me. Nga sim nu suwos, mukul fusr, mweyен kowos ku — kas lun God oan in kowos, ac kowos kutangla el su Koluklana. **15** Nimet kowos lungse faclu, ku kutena ma lun faclu. Kowos fin lungse faclu, kowos tia lungse Papa. **16** Ma nukewa lun faclu — lung lun ikwa, ma mwet uh liye ac mwel, ac ma lusrongten nukewa ma mwet uh konkin uh — ma inge tia tuku sin Papa me, a ma inge nukewa tuku sin faclu me. **17** Faclu ac ma nukewa loac ma mwet uh mwel uh mutawauk in wanginla; a el su oru ma lungse lun God fah moul ma pahtpat. (aiōn g165) **18** Tulik nutik, pacl safla uh apkuran me! Fwackot tari nu suwos lah el su Lain Christ ac fah tuku; ac inge mwet lain Christ puspis sikyak tari, ke ma inge kut etu lah pacl safla uh apkuran me. **19** Mwet ouinge uh tia ma wiasr, pa pwanang elos som liki kut uh. Elos funu ma wiasr elos lukun mutana yorosr, a elos som tuh in arulana kalem lah wangin sie selos ma wiasr. **20** A Christ el mosrwekowosla tari ke Ngun Mutal, ouinge kowos nukewa etu ke ma pwaye uh. **21** Nga tia sim nu suwos mweyен kowos soenna etu ma pwaye, a mweyен kowos etu tari, ac kowos etu pac lah wangin kas kikiap ku in tuku liki ma pwaye uh. **22** Na fin ouinge, su kac kikiap — El su fahk mu Jesus el tia Christ. Kain in mwet se inge pa Mwet Lain Christ — el tia lulalfongi ke Papa, ac el tia pac lulalfongi ke Wen. **23** Tuh kutena mwet su tia lulalfongi ke Wen, el tia pac lulalfongi ke Papa, ac kutena mwet su lulalfongi ke Wen, Papa El oasr pac yorol. **24** Ke ma inge kowos in sruokyana ku mwe luti su kowos lohng tari ke mutawauk me tuh in oanna insiowos. Kowos fin sruokyana kas inge, na kowos ac moul in ma sefannala yurin Wen ac yurin Papa pacl nukewa. **25** Ac pa inge ma Christ el sifacna wulela mu el ac ase nu sesr — moul ma pahtpat. (aiōnios g166) **26** Nga simis ma inge nu suwos kaclos su strike in kiapekowosla. **27** A funu kowos, Christ el mosrwekowosla tari ke Ngun lal. Na ke lusenna pacl Ngun lal oan in kowos, kowos tia enenu kutena mwet in luti kowos. Mweyен Ngun lal luti kowos ke ma nukewa, ac ma el luti nu suwos uh ma pwaye, ac tia kikiap. Ke ma inge kowos in akos mwe luti lun Ngun, ac moul lowos in kupasrna nu sin Christ. **28** Aok, tulik nutik, kowos in mutana in el, tuh ke pacl se el sikme kut fah arulana pulaik ac tia mwekin ye mutual ke Len sac. **29** Kowos etu lah Christ el arulana suwos; na fal kowos in etu lah kutena mwet su oru ma suwos el tulik nutin God.

3 Liye lukan lungse lun Papa nu sesr! Lungse lal uh arulana yohk, pwanang El pangon kut tulik natul — ac oasr pulaik lasr ye mutun God. **22** Kutena ma kut siyuk sin God kac El ase nu sesr, mweyen kut akos ma ac ma se inge ma na pwaye. Ke sripa se inge faclu tia El sapkin, ac oru ma El insewowo kac. **23** Ma El sapkin etekut, mweyen faclu tia pac etu God. **2** Mwet kawuk uh pa kut in lulalfongi Jesus Christ, Wen natul, ac lungse saok luk, inge kut tulik nutin God, tusructu soenna kalem sie sin sie, oana ke Christ el sapkin nu sesr. **24** Kutena lah kut ac mwet fuka tok. A kut etu lah ke Christ el ac mweyen su akos ma God El sapkin uh fah kurasryang nu sikme, kut ac fah oana el, mweyen kut ac fah liyal ke sin God, ac God El fah muta yorol. Ac kut etu lah God El lumahli na pwaye. **3** Mwet nukewa ma oasr finsrak la muta in kut ke sripen Ngun su El ase nu sesr.

4 Mwet kawuk saok luk, kowos in tia lulalfongi mwet nukewa ma sifacna fahk mu oasr Ngun lun God yorolos, a kowos in srikalos ac konauk lah ngun yorolos an ma sin God me ku tia. Tuh mwet palu kikiap puspis fahsreluk tari nu yen nukewa. **2** Pa inge ma ac akkalemye lah ngun sac ma sin God me: kutena mwet su fahkak lah Jesus Christ el tuku in luman mwet uh, Ngun yorol uh ma sin God me. **3** A kutena mwet su tia lulalfongi lah Jesus el tuku in luman mwet, wangin Ngun lun God yorol. Ngun su oan yorol uh ma lun el su Lain Christ; kowos lohng tari lah ac tuku, ac inge tuku tari oasr faclu. **4** Tulik saok nutik, kowos ma lun God, ac kowos kutangla tari mwet palu kikiap uh, mweyen Ngun se su oasr in kowos uh ku liki ngun su oan in elos su ma lun faclu. **5** Mwet palu kikiap elos kaskaskin ma lun faclu, ac faclu porongelos mweyen elos ma lun faclu. **6** A kut ma lun God. Kutena mwet su etu God elos porongekut; ac mwet su tia ma lun God elos tia lohng kut. Pa inge ma ac akkalemye nu sesr lah pia ngun pwaye, ac pia ngun sutuu. **7** Mwet kawuk saok luk, lela kut in lungse sie sin sie, mweyen lungse uh ma sin God me. Kutena mwet su lungse, el tulik nutin God ac el etu God. **8** Kutena mwet su tia lungse, el tia etu God, tuh God El lung. **9** Ac God El akkalemye lungse lal nu sesr ke El supwama Wen sefanna natul nu faclu tuh, kut fah kui in moul kacl. **10** Pa inge lungse uh: tia tuh kut lungse God, a tuh El lungse kut, ac El supwama Wen natul tuh kut fah ku in eis nunak munas ke ma koluk lasr kacl. **11** Mwet kawuk saok luk, God El fin lungse kut ouinge, kut enenu pac in lungse sie sin sie. **12** Soenna oasr sie mwet nu liye God, a kut fin lungse sie sin sie, God El muta in kut ac lungse lal uh akfalyeyuk in kut. **13** Kut etu na lah kut kurasryang nu sin God, ac El oasr in kut, mweyen El ase tari Ngun lal nu sesr. **14** Ac kut liye tari ac fahk pac nu sin mwet ngia, lah Papa El supwama Wen natul tuh elan Mwet Lango lun faclu. **15** Kutena mwet fin fahkak tuh Jesus el Wen nutin God, na moul lal kurasryang nu sin God, ac God El oasr in el. **16** Ac kut sifacna etu ac lulalfongi ke lungse lun God nu sesr. God El lung, ac kutena mwet su muta in moul in lungse, el muta in God ac God El muta in el. **17** Lungse el akfalyeyukla in kut tuh kut fah akpulaikyeyuk ke Len in Nununku uh. Ac kut ac fah eis ku lasr mweyen moul lasr fin faclu oana moul lun Christ. **18** Wangin sangeng in lungse. Lungse pwaye uh lusak sangeng nukewa lasr uh. Ke ma inge lungse el tia oan fonla in kutena mwet ma sangeng uh, mweyen sangeng

el ma wien akkeok uh. **19** Kut lungse, mweyen God El Christ, Wen natul. Pa inge God pwaye uh, ac pa inge lungse kut meet. **20** Mwet se fin fahk mu el lungse God, moul ma pahtpat. (aiōnios g166) **21** Tulik kulo nutik, kowos a el srunga mwet lulalfongi wial, el sie mwet kikiap. Tuh in karinginkowosyang liki god sutuu nukewa! el tia ku in lungse God, su el tia liye, el fin tia lungse mwet lulalfongi wial, su el liye. **21** Ma sap se ma Christ el ase nu sesr uh pa inge: kutena mwet su lungse God, enenu elan lungse pac mwet lulalfongi wial.

5 Kutena mwet su lulalfongi lah Jesus pa Christ, el ma nutin God; ac kutena mwet su lungse papa tumal fah lungse pac tulik natul. **2** Kut fin lungse God ac akos ma sap lal, ouiya se inge akkalemye lah kut lungse tulik natul. **3** Kut akkalemye lungse lasr nu sin God ke kut akos ma sap lal. Ac ma sap lal uh tia toasrla nu sesr, **4** mweyen tulik nutin God nukewa ku in kutangla faclu. Ac kut kutangla faclu ke lulalfongi lasr. **5** Su ku in kutangla faclu? Mwet na su lulalfongi lah Jesus el Wen nutin God. **6** Jesus Christ pa el su tuku ke kof lun baptais lal ac ke srah lun misa lal. El tia tuku ke kof mukena, a el tuku ke kewana kof ac srah. Ac Ngun el sifacna orek loh kac lah pwaye ma inge, mweyen Ngun pa ma pwaye uh. **7** Oasr mwe loh tolu: **8** ngun kof, ac srah; ac ma tolu inge kewa fahkak mwe loh sefanna. **9** Kut lulalfongi ma loh lun mwet uh; tusruktu ma loh lun God uh arulana ku liki loh lun mwet uh, ac God El orek loh tari ke Wen natul. **10** Quinge kutena mwet su lulalfongi ke Wen nutin God, ma loh lun God oasr insial. A kutena mwet su tia lulalfongi God, el oru mu God El kikiap, mweyen el tia lulalfongi ma God El fahk ke Wen natul. **11** Pa inge ma loh lun God: God El ase nu sesr moul ma pahtpat, ac kut eis moul se inge sin Wen natul. (aiōnios g166) **12** Kutena mwet su Wen el oasr yorol, oasr moul in el. Kutena mwet su Wen nutin God el tia oasr yorol, wangin moul in el. **13** Nga simis ma inge nu suwos, tuh kowos fah etu lah moul ma pahtpat oasr yuruwos — aok, kowos su lulalfongi ke inen Wen nutin God. (aiōnios g166) **14** Oasr pulaik lasr ye mutun God, mweyen kut etu na lah El lohng kut ke kut siyuk sel ke kutena ma su fal nu ke ma lungse lal. **15** Ke kut etu lah pwaye El lohng kut pacl nukewa kut siyuk, na kut etu pac lah El ac ase nu sesr ma kut siyuk sel. **16** Kom fin liye tuh sie mwet wiom in lulalfongi el oralma koluk se su tia ma nu ke misa, kom enenu in pre nu sin God, su ac fah sang moul nu sel. Ma se inge ma nu sin kutena mwet su oru ma koluk su tia ma nu ke misa. Tusruktu oasr ma koluk su ma nu ke misa, ac nga tia fahk mu kom in pre nu sin God kac. **17** Orekma sesuwos nukewa oaoala nu ke ma koluk, tusruktu oasr kain in ma koluk su tia ma nu ke misa. **18** Kut etu lah elos su tulik nutin God elos tia sruokyana in orekma koluk, mweyen Wen nutin God el liyalosyang, ac el su Koluklana el tia ku in akkolukyalos. **19** Kut etu lah kut ma lun God, faclu nufon finne oan ye ku lun el su Koluklana. **20** Kut etu lah Wen nutin God tuku tari ac ase etauk nu sesr, pwanang kut etu ke God pwaye. Moul lasr uh kupasryang nu sin God pwaye ke sripen kut kupasryang nu sin Jesus

Akluo John

1 Ma sel Mwet Elder — Nu sin sie Mutan Saok ac tulik natul, su nga lungse na pwaye. Ac tia nga mukena, a elos nukewa su etu ma pwaye, elos lungse pac kowos, 2 mweyen ma pwaye uh oan in kut, na ac fah oan yorosr ma pahtpat. (aiōn g165) 3 Lungkulang, pakoten, ac misla, sin God Papa ac sin Jesus Christ, Wen nutin God, in oan in kut su etu ma pwaye ac su lungse sie sin sie. 4 Nga arulana engan ke nga konauk lah kutu sin tulik nutum uh mutana in ma pwaye, oana ke Papa El sapkin nu sers uh. 5 Ke ma inge nga kwafe sum, Mutan Saok, lela kut nukewa in lungse sie sin sie. Tia ma sap sasu se pa nga simis inge — nuna ma sap se ma tuh oan yorosr oe ke mutawauk ah me. 6 Kalmen lungse se nga fahk inge pa kut in moul in akos ma sap lun God. Ac pa inge ma sap lal, oana ma kowos lohng ke mutawauk me, tuh kowos nukewa in moulkin moul in lungse. 7 Mwet kutasrik pulsip fahsrelik tari nu fin faclu in kiapu mwet uh. Mwet inge pa elos su tia lulalfongi lah Jesus Christ el tuku in luman mwet. Kain in mwet ouinge mwet kikiap, ac Mwet Lain Christ. 8 Kowos in taran tuh ma nukewa kut tukeni kwafe kut nu kac in tia wangin sripa, a kowos in eis nufon ma God El akoo nu suwos. 9 Kutena mwet su tia sruokyana mwe lutin Christ a el som alukela, God El wangin yorol. Ac elos nukewa su mutana in mwe lutin lal uh, Papa ac Wen tukeni na oasr yorol. 10 Ke ma inge kutena mwet fin tuku nu yuruwos ac tia lutin ke mwe lutin se inge, nimet eisal nu in lohm suwos uh, ac tia pac paingul. 11 Tuh kutena mwet su paing mwet ouinge, elos mwet ipeis ke orekma koluk lal. 12 Pus pac ma nga ke fahk nu suwos, tuh nga tia lungse simis ke ink ac pwepu. Nga finsrak nga in osun nu suwos ac sifacna sramsrar nu suwos, tuh kut nukewa fah arulana engan. 13 Tulik nutin Mutan Saok pac wiom elos supu lung lalos nu sum.

Tolu John

1 Ma sel Mwet Elder — Nu sel Gaius, kawuk saok luk, su nga lungse na pwaye. **2** Mwet kawuk saok luk, nga pre tuh in wo ouiyom in ma nukewa, ac tuh kom in ku in mano, oana ke nga etu lah kom ku in ngun. **3** Nga arulana engan ke kutu mwet Christian wiasr elos foloko tuh srumun nu sik ke ouiyen oaru lom nu ke ma pwaye, oana ke kom moulkin ma pwaye pacl nukewa. **4** Wangin ma nga engankin yohk liki ke nga ac lohng lah tulik nutik elos moul fal nu ke ma pwaye. **5** Mwet kawuk saok luk, kom arulana oaru ke ma kunom ke kom kasru mwet lulalfongi, elos finne mwet sac. **6** Elos tuku tuh srumun nu sin church se inge ke lungse lom nu selos. Nunak munas, kasrelas in tafwela fufahsryesr lalos an ke ouiya ma ac akinsewowyoe God. **7** Mweyen ke elos mukuiyak in fahsr lalos in kulansupu orekma lun Christ, elos tuh tia eis kutena kasru sin mwet su tia lulalfongi. **8** Ouinge, kut mwet Christian, enenu in kasru mwet inge, tuh kut fah ku in ipeis in orekma lalos nu ke ma pwaye. **9** Nga tuh simusla leta foto se nu sin church se ingan; tusrukta Diotrephe, su musmusen mwet kol, el tiana lohang nu ke ma nga fahk uh. **10** Ke ma inge, nga fin fahsrot, nga fah srumun ma nukewa el oru: ma na koluk el fahk kacsr ac kas kikiap ma el fahk! Ac tia ma inge mukena, a el tia pac lungse eis mwet lulalfongi wiasr ke pacl elos ac sun acn ingan, ac el oayapa sikululos su engan in eisalos, ac el strike elan luselosha liki church! **11** Mwet kawuk saok luk, nimet kom etai ma koluk, a kom in etai ma wo. Elos nukewa su oru wo elos ma nutin God; ac elos nukewa su oru ma koluk elos soenna liye God. **12** Mwet nukewa kaskas wo kacl Demetrius; ouiyen moul lal wi pac fahkak lah pwaye el wo. Ac kut wi pac loh ke orekma wo lal, ac kom etu lah ma kut fahk uh pwaye. **13** Pus na ma yuruk in fahk nu sum, tusrukta nga tia lungse simis ke pen ac ink. **14** Nga finsrak mu ngan sun kom ke pacl na foto, na kut ac fah ngetani ac sramsram. Misla nu sum. Mwet kawuk lom inge nukewa supweyuk lung nu sum. Sang lung lasr nu sin kais sie sin mwet kawuk lasr ingan.

Jude

1 Ma sel Jude, mwet kulansap lun Jesus Christ, ac tamulel lal James — Nu selos su pangonyuk tari sin God, su moul ac pulakin lungse lun God Papa, ac su karinginyuk sin Jesus Christ: **2** Lela pakoten, misla, ac lungse in yokyokelik in kowos. **3** Mwet kawuk saok luk, nga tuh kena ma lulap in sim nu suwos ke molela se su kut tukeni ipeis kac. Tusruktu nga pulauk lah oasr enenu yohk nga in sulaklak sim nu suwos inge in akkeye kowos tuh kowos in sruokya ku lulalfongi se su God El tuh sang tari nu sin mwet lal, ke pacl sefanna ma in akfalye pacl nukewa. **4** Tuh kutu mwet su pilesru God elos mahsrikyak nu inmasrlos ke kut tia akilen — mwet su ekulla mwe lutu ke lungkulang lun God lasr tuh elos in oru na lumah fohfkfok lalos, ac elos lafwekin Jesus Christ, su el mukena pa Mwet Kol Fulat lasr ac Leum lasr. In pacl oemeet ah Ma Simusla nuna fahk lah elos ac fah mau lisyukla. **5** Tuh kowos finne etu ma inge nukewa, a nga kena akesmakinye kowos ke Leum El tuh molela mwet Israel liki facl Egypt, na toko El kunausla mwet ma tia lulalfongi. **6** Kowos in esam pac lipufan su tia akfalye ku se ma itukyang nu selos, a elos sisla acn ma oakwuk elos in muta we: elos kapiri ke sein in acn lohsr ma pahtpat, yen God El fuhlelosi we in soano Len lulap sac su ac fah nununkeyuk elos. (aiōdios g126) **7** Esam acn Sodom ac Gomorrah, ac inkul ma oan apkuran, su mwet we orekma oana ma lipufan inge elos tuh oru, ac elos orek kosro ac oru pac lumah na fohfkfok: elos keok ke kaiyuk lun e su firir ma pahtpat, su oana sie mwe srikasrak na kalem nu sin mwet nukewa. (aiōnios g166) **8** In ouiya sac pacna, mwet inge liye aruruma su oru elos in oru ma koluk lain manolos sifacna; elos kwase ku lun God, ac fahk kas enum ke lipufan wo su muta lucng. **9** Finne Michael, su leum lun lipufan, el tia oru ouinge. Ke amei lal yorol Devil ke pacl se eltal akukuinla ke manol Moses lah su ac eis mano sac, Michael el tiana akkolukyal Devil ke kas enum, a el fahk, “Leum God Elan kai kom!” **10** A mwet inge kaskas enum in lain kutena ma su elos tia kalem kac; ac ma su elos pulakin ke lungse lun ikwa oana kosro lemnak, ma inge pa kunauselosla. **11** Ac fah arulana koluk nu selos! Elos fahsr tukun ouiya ma Cain el tuh oru. Ke sripen lungse mani, elos eisalosyang sifacna nu ke ouiya tafongla lal Balaam. Elos tunyuna lain God oana Korah el tuh oru, na ac fah kunausyukla elos oana el. **12** Ke elos orek wohwon ac sumwekin, elos oana tuhn fohfkfok ke pacl in kufwen sie sin sie lowos. Elos nunku kaclos sifacna. Elos oana pukunyeng tuhwot tuhme ma eng uh uk a wangin af kakla kac. Elos oana sak ma wangin fahko, finne ke pacl in fok — oana sak ma fifyak ac masla. **13** Elos oana noawot fin kof uh, ac orekma fohfkfok lalos pahtak oana wiawa uh. Elos oana itu ma fahsr sayen inkanek lalos, su God El srela sie acn nu selos in

acn lohsr matoltol. (aiōn g165) **14** Enoch, su ma ke fwil akonkoros natul Adam, pa tuh palye in pacl oemeet ah ke ma ac sikiyak nu selos, mu: “Leum God El fah tuku wi tausin puspis sin lipufan mutual lal, **15** in nununku mwet nukewa, ac in sang mwatalos nukewa ke orekma koluk ma mwet su tia akfulatyte God elos oru, oayapa ke kas koluk nukewa elos fahk lainul!” **16** Pacl nukewa mwet inge torkaskas ac sis koluk nu fin mwet ngia; elos fahsr tukun lung koluk lalos sifacna, ac sifacna yukunulos, ac oru kas in eyeinse nu sin mwet uh elos in welulos. **17** Tusruktu, mwet kawuk luk, kowos in esam kas ma mwet sap lun Leum lasr Jesus Christ elos tuh fahk nu suwos in pacl meet ah. **18** Elos tuh fahk nu suwos, “Ke len safla ac tuku, oasr mwet ac mau sikiyak su ac fahksruksruki kowos. Mwet inge elos pilesru God ac fahsr ke lungse koluk lalos sifacna.” **19** Pa inge mwet ma oru in oasr sririelik; lungse lun faclu leum faclos, ac Ngun lun God wangin in elos. **20** A funu kowos, mwet kawuk luk, kowos in sifacna musaikowosyak fin lulalfongi mutual lowos. Pre ke ku lun Ngun Mutual, **21** ac liyekowosyang sifacna in mutana in lungse lun God, oana ke kowos tupan Leum lasr Jesus Christ ke lungkulang lal in asot moul ma pahtpat nu suwos. (aiōnios g166) **22** Kowos in pakoten nu selos su alolo; **23** kowos in molela mwet su enenu in moliyukla, oana elos su kowos tulakunla liki e uh; ac nu sin mwet ngia, kowos in kulang nu selos ac sifacna sensenkin kowos; tusruktu kowos in kwase nuknuk fohfkfok elos nukum su tuhnla ke lung koluk lalos. **24** Nu sel su ku in sruokkowosi tuh kowos in tia ikori, ac su ac fah uskowosme ke engan lulap ac wangin mwatuwas nu ye mutual in wolana lal — **25** nu sin God sefanna, Mwet Lango lasr, ke Jesus Christ Leum lasr — nu sel wolana, fulatlna, ku, ac wal, ke fwil oemeet me, nu inge, ac nu tok ma pahtpat! Amen. (aiōn g165)

Fwackyuk

1 Pa inge ma God El fahkak nu sel Jesus Christ, tuh elan ku in fahkak nu sin mwet kulansap lal ke ma su ac fah sa in sifyak. Christ el akkalemye ma inge nu sel John, mwet kulansap lal, ke el supwala lipufan lal nu yorol, 2 ac John el fahkak ma nukewa ma el liye. Pa inge ma el fahkak ke kas ma tuku sin God me, ac ke ma pwaye su fwackyuk sin Jesus Christ. 3 Insewowo mwet su riti book se inge, ac elos su lohng kas in palu inge ac akos ma simla in book se inge! Tuh apkuran me pacl ac sifyak ma inge nukewa. 4 Ma sel John, nu sin church itkosr in acn Asia: Lungkulang ac misla nu suwos sin God, su oasr in pacl inge, ac su nuna oasr oemeet, ac su ac fah oasr ke pacl fahsru; oayapa sin ngun itkosr ye mutun tron lal, 5 ac sin Jesus Christ, mwet loh oaru, su akmoulyeyukyak oemeet liki misa, ac el leum fin tokosra nukewa fin faclu. Christ el lungse kut, ac ke srahl su sororla kacsr el tulekutla liki ma koluk lasr; 6 ac el orekutla in sie tokosrai in mwet tol, tuh kut in kulansupu God, Papa tumal. Wolana ac ku in ma lun Jesus Christ nwe tok ma pahtpat ac ma pahtpat! Amen. (aiōn g165) 7 Liye, el tuku fin pukunyeng uh. Mwet nukewa ac fah liyal, ac elos su faksilya elos ac wi pac liyal. Mwet nukewa fin faclu ac fah tungel. Aok, ac fah ouinge! 8 Leum God Kulana, su oasr inge, ac oomeet, ac ke pacl fahsru, El fahk, "Nga Alpha ac Omega." 9 Nga John, ma lwos su wi kowos fahsr tukun Jesus, ac kut tukeni mongfisrasr in muteng mwe keok su tuku nu sin mwet nukewa in Tokosrai Lal. Utuku nga nu fin tuka Patmos ke sripen nga sulkakin kas lun God ac oayapa ma pwaye su Jesus el fahkak nu sik. 10 Ke len lun Leum, ku lun Ngun ilyak nu in nga, ac nga lohng sie pusra lulap tukuk, oana pusren sie ukuk, 11 su fahk, "Simusla ma kom liye, ac supwala nu sin church itkosr in siti inge: Ephesus, Smyrna, Pergamum, Thyatira, Sardis, Philadelphia, ac Laodicea." 12 Nga tapulla in liye lah su kaskas nu sik, ac nga liye nien lam gold itkosr, 13 ac inmasrlon nien lam uh oasr sie ma su oana luman mwet se, ac el nokomang sie nuknuik loes nu ke nial, ac lolani iniwal ke mwe lohl gold. 14 Aunsifal fasfasr oana unen sheep ku snow, ac atronmutal firir oana e; 15 ac nial saromrom oana bronze su aknasnasyeyukla ac aksaromromyeyukla, ac pusracl oana pusren kof putat. 16 El sruok itu itkosr ke lac paol layot, ac sie cutlass kosroh ma oasr muta luo kac tume liki oalul. Mutual saromrom oana kalem lun fahkt ke infulwen len uh. 17 Ke nga liyal nga putati nu ke nial oana mwet misa se. Ac el likiya lac paol layot nu fuk ac fahk, "Nimet kom sangeng! Nga mutawauk ac nga oayapa safla. 18 Nga el su mou! Nga tuh misa, a inge nga moul ma pahtpat ac ma pahtpat. Oasr ku luk fin misa ac fin facl sin mwet misa. (aiōn g165, Hadēs g86) 19 Ke ma inge, simusla ma kom liye, kewana ke ma in pacl inge ac ke ma ac fah tuku tok uh. 20 Kalmen ma lukma

ke itu itkosr ma kom liye ke lac pouk layot, ac ke nien lam gold itkosr uh pa inge: itu itkosr uh pa lipufan lun church itkosr, ac nien lam itkosr uh pa church itkosr.

2 "Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Ephesus: "Pa inge kas sin el su sruok itu itkosr ke lac paol layot ac forfor inmasrlon nien lam gold itkosr. El fahk, 2 'Nga etu ma kom oru, ac upaiyen orekma lom, ac lupon mongfisrasr lom. Nga etu lah kom tia ku in muteng orekma lun mwet koluk, ac kom srikilos taru si facna fahk mu elos mwet sap a elos tia, ac kom konalosyak lah elos mwet kikiap. 3 Kom mongfisrasr na ac keok ke sripuk, ac kom tiana fuhleak. 4 Tusruktu oasr ma naga lain kom kac: kom tia lungse nga oana meet ah. 5 Kom in esam acn se kom muta we meet liki kom tuh ikori! Forla liki ma koluk lom, ac oru oana ma kom oru meet ah. Kom fin tia auliyak liki ma koluk lom, nga ac fah fahsrot ac eisla nien lam lom liki acn oan we. 6 Tuh oasr ma se wo sum: kom srunga orekma lun mwet lal Nicolas, oana ke nga srunga uh. 7 "Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh! "Nu sel su kutangla, nga fah sang tuh elan mongo fokinsak ke sak lun moul su kapak in Ima lun God. 8 "Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Smyrna: "Pa inge kas sin el su oemeet ac el su safla, su misa ac sifil moul. 9 Nga etu mwe lokoalok nu sum; nga etu lah kom sukasarup — tuh pwayeiya uh kom kasrup! Nga etu kas in akkoluk nu sum selos su fahk mu elos mwet Jew a elos tia. Elos inge ma in u lal Satan! 10 Nimet kom sangeng ke kutena mwe keok ma ac fah sun kom. Lohng! Devil el ac fah srike kowos ke el ac sisang kutu suwos nu in presin, ac kowos ac fah keok ke len singoul na. Kom in oaru nwe ke misa, na nga ac fah sot tefuro lun moul. 11 "Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh! "El su kutangla fah tia pula keok ke misa aktuo. 12 "Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Pergamum: "Pa inge kas sin el su oasr sie cutlass kosroh ma oasr muta luo kac. 13 Nga etu yen kom muta we, aok yen tron lal Satan oan we. Kom pwayera nu sik ac kom tia fahsr liki lulalfongi lom keik, finne ke pacl ma anwuki Antipas, mwet loh oaru luk, yen Satan el muta we. 14 Tusruktu oasr ma ekasr na ma nga lain kom kac: oasr kutu inmasrlowos su fahsr tukun lutu lal Balaam, su lutu nu sel Balak elan pwen mwet Israel in oru ma koluk ke el fahk elos in kang mwe mongo ma kisakinyukla nu ke ma sruloala, ac tuh elos in orek kosro. 15 In ouya se pacna inge, oasr pac kutu suwos su fahsr tukun lutu lun mwet lal Nicolas. 16 Inge, kom in auliyak liki ma koluk lom! Kom fin tia, nga fah sa in fahsrot ac mweuni mwet ingan ke cutlass lun oalik. 17 "Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh! "Nu sel su kutangla, nga fah sang kutu manna wikla. Nga fah oayapa sang nu sin kais sie mwet sie eot fasfasr su simla sie ine susu kac, su wangin mwet etu kac sayen el na su eis. 18 "Simusla

kas inge nu sin lipufan lun church Thyatira: "Pa inge kas sin Wen nutin God, su atronmutal firir oana e, ac nial saromrom oana bronze aksaromromyeyukla. **19** Nga etu ma kom oru. Nga etu lungse lom, oaru lom, orekma lom, ac mongfisrasr lom. Nga etu lah yohk ma kom oru in pacl inge liki ma kom oru meet ah. **20** Tusrukta pa inge ma se nga lain kom kac uh: ma ke mutan sac Jezebel, su sifacna fahk mu el mwet kulansap lun God. Kom fuhlela na elan lutti ac kiapwela mwet kulansap luk, tuh elos in orek kosro ac mongo ke ma kisakinyukla nu ke ma sruloala. **21** Nga sang pacl lal in auliayik ke ma koluk lal, tuh el tia lungse forla liki moul in kosro lal. **22** Ouinge nga fah sisella nu fin sie mwe oan, yen ma el, ac elos su kosro yorol, fah keok upa we. Nga fah oru ingena, elos fin tia auliayik liki ma koluk ma elos welul oru. **23** Nga fah oayapa onela mwet nukewa su fahsr tokol, na church nukewa fah etu lah nga pa etu nunak ac kena lun mwet nukewa. Nga fah moli nu sin kais sie suwos fal in Thyatira, su tia fahsr tukun mwe lutti koluk inge, ac kowos tia wi lutti ke ma mwet ingan pangon 'ma lukma loal lun Satan' — nga fahk nu suwos lah nga ac fah tia filiya kutena ma toasr nu fowos. **25** Tusrukta, kowos in ac nu sel su kutangla, ac su oru na ma lungse luk nwe ke safla, nga fah sang nu sel tuh in oasr ku lai oana ahuu orek ke kle uh. **28** Nga fah oayapa sang nu sel itu in lotutang. **29** "Fin oasr srem, kom in lohng ma Nqun el fahk nu sin church uh!

kom akos mwe lutti luk ac kom oaru na nu sik. Nga ikasla sie srungul ye motom su wangin sie mwet ku in kaliya. **9** Lohng! Kaclos su ma in U lul Satan, su mwet kikiap ac fahk mu elos mwet Jew a elos tia — nga fah oru elos in tuku ac faksufi ke niom. Elos ac fah etu lah nga lungse kom. **10** Mwewayen kom liyaung sap luk ac muteng, nga ac nu faclu in srike mwet nukewa fin faclu. **11** Nga ac fah sa tuku. Karinganang ma su oasr yurum, tuh wangin mwet in eisla tefuro in kutangla lom. **12** Nga fah oru tuh el su kutangla elan soko sru in tempul lun God luk, ac el ac fah tiana illa liki. Nga fah simusla Iren God luk facl, oayapa inen siti lun God luk — Jerusalem sasu — su ac oatui yurin God luk inkusrao me. Nga fah oayapa simusla ine sasu luk facl. **13** "Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh! **14** "Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Laodicea: "Pa inge kas sin el su pangpang Amen, su mwet loh oaru ac pwaye, ne orekma kom oralra tari. Nga etu lah kom tia mihsrisr ku fol, a nga kena kom in oasr ke sie sin ma luo inge! **16** Tuh ke sripen kom tia fol ku mihsrisr, a kom fusrfus na, nga fah wihtekomla liki oalik! **17** Kom fahk mu, 'Nga sruokya ku mwe lutti ma oan yuruwos nwe ke na nga foloko. **26** Ac nu sel su kutangla, ac su oru na ma lungse luk nwe ke safla, nga fah sang nu sel tuh in oasr ku lai elya lulap! Kom sukasarup, koflufol ac kun. **18** Ke ma fin mutanfahl uh, **27** ac nga fah sang nu sel ku se na ma nga eis sin Papa tumuk. El fah leum fin mutanfahlu ke soko sikal osra, ac el fah kunauselosla nu ke ip srisrik oana ahuu orek ke kle uh. **28** Nga fah oayapa sang nu sel itu in lotutang. **29** "Fin oasr srem, kom in lohng ma Nqun el fahk nu sin church uh!

kom akos mwe lutti luk ac kom oaru na nu sik, ac wangin ma nga enenu.' A kom tiana akilen lah kom muta in kwao ac elya lulap! Kom sukasarup, koflufol ac kun. **18** Ke ma inge, kas in kasru luk nu sum pa kom in moli gold yuruk, gold nasnas, tuh kom in kasrup. Ac oayapa moli nukrunk fasrfasr tuh kom in nokomang in afinya mwe mwekein lun koflufol lom. Kom in moli pac kutu mwe akmusra in mosrwe motom tuh kom in ku in liye. **19** Nga kai ac kalyei mwet nukewa su nga lungse. Ke ma inge kom in

3 "Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Sardis:

"Pa inge kas sin el su oasr ngun itkosr lun God ac itu itkosr yorol. Nga etu ma kom oru. Nga etu lah mwet uh fahk mu kom moul, sruk kom misa! 2 Tukakek, ac akkeye ma su srakna oan yurum meet liki ac misa na pwaye. Tuh nga liye lah orekma lom u soenna suwohs ye mutun God luk. 3 Esam ma kom lutu ac lohng tar; akos ma inge ac forla liki ma koluk lom. Kom fin tia esmakla, nga ac fah tuku nu yurum oana sie mwet pisrapasr, ac kom ac tiana etu pacl se nga ac tuku u. 4 Tusructu, srakna oasr mwet ekasr in Sardis su soenna akfokfokye nuknuk lalos. Elos ac nuknukyang ke nuknuk fasrfasr ac wiyu fwas, mweyen elos fal in oru ouinge. 5 El su kutangla el fah nokomang nuknuk fasrfasr, ac nga fah tia eela ineeel liki book in moul. Ye mutun Papa tumuk ac lipufan lal, nga fah fahkak lemtulaukah lah el ma luk. 6 "Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh! 7 "Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Philadelphia: "Pa inge kas sin el su mutual ac pwaye. Key lal David oasr sel, ac ke el ikasla strungul uh, wangin mwet ku in kaliya; ac ke el kaliya, wangin mwet ku in ikasla. 8 Nga etu ma kom oru. Nga etu lah oasr kutu srisrik ku lom;

kom akos mwe lutu luk ac kom oaru na nu sik. Nga ikasla sie srungul ye motom su wangin sie mwet ku in kaliya. 9 Lohng! Kaclos su ma in U lai Satan, su mwet kikiap ac fahk mu elos mwet Jew a elos tia — nga fah oru elos in tuku ac faksufi ke niom. Elos ac fah etu lah nga lungse kom. 10 Mwewayen kom liyaung sap luk ac muteng, nga ac fah oayapa liyekomyang liki pacl fosnrao su ac fah tuku nu faclu in srike mwet nukewa fin faclu. 11 Nga ac fah sa tuku. Karinganang ma su oasr yurum, tuh wangin mwet in eisla tefuro in kutangla lom. 12 Nga fah oru tuh el su kutangla elan soko sru in tempul lun God luk, ac el ac fah tiana illa liki. Nga fah simusla Inen God luk facl, oayapa inen siti lun God luk — Jerusalem sasu — su ac oatui yurin God luk inkusrao me. Nga fah oayapa simusla ine sasu luk facl. 13 ‘Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh! 14 ‘Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Laodicea: “Pa inge kas sin el su panggang Amen, su mwet loh oaru ac pwaye, ac el pa mutaweyen ma orekla nukewa lun God. 15 Nga etu orekma kom oral a tari. Nga etu lah kom tia mihsrisr ku fol, a nga kena kom in oasr ke sie sin ma luo inge! 16 Tuh ke sripen kom tia fol ku mihsrisr, a kom fusrfus na, nga fah wihtekomla liki calik! 17 Kom fahk mu, ‘Nga kasrup ac ma nukewa wo nu sik, ac wangin ma nga enenu.’ A kom tiana akilen lah kom muta in kwao ac delya lulap! Kom sukarsup, koflufol ac kun. 18 Ke ma inge, kas in kasru luk nu sum pa kom in moli gold yuruk, gold nasnas, tuh kom in kasrup. Ac oayapa moli nuknuk fasifasif tuh kom in nokomang in afinya mwe mwekin lun koflufol lom. Kom in moli pac kutu mwe akmusra in mosrwe motom tuh kom in ku in liye. 19 Nga kai ac kalyei mwet nukewa su nga lungse. Ke ma inge kom in akkeye kom ac forla liki ma koluk lom. 20 Lohng! Nga etu ke mutunoa uh ac towolak; kutena mwet fin lohng pusrek ac ikasla mutunoa uh, nga fah utyak ac mongo yorol, ac el fah mongo yuruk. 21 Nu sel su kutangla, nga fah sang tuh elan muta siskuk ke tron luk, in oana ke nga kutangla ac inge nga muta sisken Papa tumuk ke tron lal. 22 ‘Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh!’

4 Tukun ma inge, nga liye pac sie aruruma, ac nga liye sie arungul ikollo in Iweroa. Ac nyara se mo nge tub

" sie sungul ikakla in kusrao. Ac pusra se ma nga tuh lohng meet ah, ma oana pusren mwe ukuk, el kaskas nu sik ac fahk, "Fwanyak nu inge, ac nga fah fahkak nu sum ma ac fah sikiyak tok." 2 In pacd sacna, ku lun Ngun iliyak nu in nga. Ac nga liye sie tron in kusrao su oasr mwet se muta fac. 3 Mutual saromrom oana eot oa ma pangpang jasper ac carnelian, ac lelakem soko rauneak tron sac, ac tuhn kac ah oana eot oa emerald. 4 Ac oasr pac tron longoul akosr apunla tron se inge, ac mwet elder longoul akosr elos muta fin tron inge. Elos nuknum nuknum fasfasr, ac tefuro gold oan fin sifaclos. 5 Sarom u sarmelik, ac ngirngir, ac pusren pulahl tuku liki tron se infulwa ah. Ac srokrom in e itkosr firir ye mutun

tron sac, su pa inge ngun itkosr lun God. 6 Oayapa ye mutun tron se inge, oasr sie ma oana sie meoa in glass, su kalem oana eot oa crystal. Apunla siska kewa ke tron se inge, oasr ma moul akosr su oasr atronmutalos meet ac oayapa tokolos. 7 Luman ma moul soko meet ah oana lion soko; ma moul soko aktluo el oana cow mukul soko; ac mutun ma moul soko aktluo ah oana mutun mwet se; ac ma moul soko akakosr ah oana eagle sohksok se. 8 Kais soko sin ma moul akosr inge oasr po sohksok onkorsr kaclös, ac elos afta ke atronmuta loac ac lik. Wangin mongla lalos ke len ac fong in on ac fahk: "Mutan, mutal, mutal, Leum God Kulana, Su meet, su inge, ac su ac fah tuku." 9 Ac ma moul akosr inge elos onkakin on in kaksak ac on in aktkulat ac on in sang kulo nu sel su muta fin tron sac, su moul ma pahtpat ac ma pahtpat. Ke elos oru ouinge, (aiōn g165) 10 na mwet elder longoul akosr elos epasr ye mutun el su muta fin tron, ac elos alu nu sel su moul ma pahtpat ac ma pahtpat. Elos sisya tefuro lalos ye mutun tron sac ac fahk, (aiōn g165) 11 "Leum lasr ac God lasr! Fal nu sum In eis wolana, ac kaksak, ac kulana. Tuh kom orala ma nukewa, Ac ke lungse lom elos orekla ac moul."

5 Nga liye sie book limlim ke lac po layot sin el su muta fin tron; afta ke sim lik ac loac, ac siliyuki ke sil itkosr. 2 Ac nga liye sie lipufan kulana su fahk ke pusra lulap, "Su fal in kunausla sil inge ac ikasla book limlim se inge?" 3 A wangin sie inkusrao, ku fin faclu, ku ye faclu, su ku in ikasla book limlim sac ac liye ma oan loac. 4 Ac nga tung ma lulap, mweyen wangin sie koneyukyak su fal in ikasla book limlim sac, ku liye ma oan loac. 5 Na sie sin mwet elder uh fahk nu sik, "Nimet tung. Liye, Lion soko ke sruf lal Judah, su ma ke fwilin tulik natul David, el kutangla, ac el ku in kunausla sil itkosr kac ac ikasla book sac." 6 Na nga liye soko Lamb tu inflwen tron, ac ma moul akosr ac mwet elder elos raunella. Lamb soko ah oana elan anwuki. Oasr koac itkosr ac atronmuta itkosr kacl, su pa ngun itkosr lun God ma supweyukelik nu fin faclu nufon. 7 Lamb soko ah som ac eisla book limlim sac liki lac po layot sin el su muta fin tron. 8 Ke el oru ouinge, ma moul akosr ac mwet elder longoul akosr elos epasr ye mutun Lamb soko ah. Kais sie selos oasr sie harp yorol, ac ahlü gold sessesa ke mwe keng, su pa pre lun mwet lun God. 9 Elos yuk soko on sasu ac fahk: "Fallana nu sum in eis book limlim se inge Ac kunausla sil kac. Tuh kom anwuki, ac ke srahm kom sang molin sukosok nu sin God Ke mwet lun sruf nukewa ac kain in kas nukewa, mutanfahl nukewa, ac kain in tuhnin mwet nukewa. 10 Kom oru tuh elos in sie tokosrai in mwet tol, in kulansupu God lasr, Ac elos fah leumi faclu." 11 Ac nga sifilpa getak ac nga lohng pusren lipufan puspis — tausin ac million selos! Elos tu raunela tron ac ma moul akosr ac mwet elder uh, 12 ac elos on ke pusra lulap ac fahk: "Fallana tuh Lamb soko ma anwuki

tari Elan eis wal ac kasrup, lalmwetmet, ac ku, Sunak, ac wolana, ac kaksak!" 13 Ac nga lohng ke ma orekla nukewa inkusrao, ac fin faclu, ye faclu, ac in meoa — aok ma moul nukewa inkusrao lucng oayapa fin faclu ten — elos on ac fahk, "Kaksak, ac sunak, ac wolana, ac ku Ma pahtpat ac ma pahtpat, Nu sel su muta fin tron ac nu sin Lamb!" (aiōn g165) 14 Ac ma moul akosr elos topuk ac fahk, "Amen!" Ac mwet elder elos faksufi ac alu.

6 Na nga liye ke Lamb el kunausla sil se meet ke sil itkosr ah, ac nga lohng ke sie sin ma moul akosr ah fahk ke sie pusra oana pusren pulahl, "Fahsru!" 2 Nga getak ac liye soko horse fasrfasr. El su muta fac el surok sie pisr, ac itukyang nu sel sie tefuro. Ac el kasrusr som, oana sie mwet su eis kutangla ac el ac sifilpa kutangla. 3 Na Lamb el kunausla sil aktluo; ac nga lohng ma moul aktluo el fahk, "Fahsru!" 4 Ac soko pac horse sikme, ma srusra firirir soko. El su muta fac, itukyang nu sel ku lun mweun fin faclu, tuh mwet uh in unya sie sin sie. Ac itukyang pac nu sel sie cutlass lulap. 5 Na Lamb el kunausla sil se aktolu. Ac nga lohng ma moul aktolu el fahk, "Fahsru!" Nga getak ac liye soko horse sroalsral. El su muta fac oasr sie mwe paun in paol. 6

Ac nga lohng ma se oana pusra se tuku inmasrlon ma moul akosr ah, su fahk, "Molin sie srikasrak in wheat pa in orekma len fon se, ac molin tolu srikasrak in barley pa in orekma len fon se. Tusrukta niemet kunausla sak olive uh ac ima in grape uh!" 7 Na Lamb el kunausla sil se akakosr; ac nga lohng ma moul akakosr el fahk, "Fahsru!" 8 Nga getak ac liye soko horse ef tuhnl. El su muta fac pangpang Misa, ac Fulan Misa fahsrt tokol. Itukyang nu seltal ku fin sie tafu akosr faclu, in unya mwet uh ke mweun, sracl, mas, ac ke kosro sulallal.

(Hadés g86) 9 Na Lamb el kunausla sil se aklimekosr. Ac nga liye ngunin mwet oan ye loang in kisa uh. Mwet inge anwuki ke sripen elos fahkak kas lun God, ac ke sripen elos oaru in orek loh ke lulalfongi lalos. 10 Elos wowoyak ke pusra lulap ac fahk, "Leum God Kulana, su mutual ac pwaye! Kom ac soano nwe ngac in nununku ac kalyei mwet faclu su unikuti?" 11 Kais sie selos itukyang nuknuk fasrfasr se lal, ac fwackyng nu selos tuh elos in mongla pac ke kitin pacl, nwe ke faseni pisin mwet wialos su welulos orekma, ac fah anwukla in oana ke tuh orek nu selos. 12 Ac nga liye ke Lamb el kunausla sil se akonkosr. Ac oasr kusrusr lulap faclu, ac fah u ekla sroalsral oara nuknuk sroalsral matoltol, ac malem u ekla arulana srusra oana srah. 13 Itu inkusrao uh putatla nu faclu, oana ke eng uh usruk sak fig soko ac fig mangosr uh putatla nu infohk uh. 14 Kusrao wanginla, oana sie book limlim ma limlimeni, ac eol nukewa ac tuka nukewa mokleyukla liki acn oan we. 15 Na tokosra lun faclu, ac leum, ac mwet kol fulat lun un mwet mweun, mwet kasrup, mwet oasr ku la, ac mwet nukewa, wi mwet kohs ac mwet sukosok, elos wikwik in luf uh ac ye eot in eol uh. 16 Elos wowoyak nu ke eol u ac nu ke eot

u ac fahk, "Putati nu facsr ac wikinkutla liki mutun el su muta fin tron, ac liki mulat lun Lamb! 17 Tuh len koluk lun mulat lalos tuku tari, ac su ku in tuyak lain?"

7 Tukun ma inge nga liye lipufan akosr elos tu ke suwasrik akosr lun faclu, ac elos surokya eng akosr lun faclu, tuh in wangin eng fah tuhtuh fin faclu, ku fin meoa, ku nu ke kutena sak. 2 Ac nga liye sie pac lipufan tuku kutulap me, us sil se lun God moul. El wowoyak ke pusra lulap in pangon lipufan akosr su God El sang ku nu selos in kunausla faclu ac meoa. 3 Lipufan sac fahk, "Nimet kunausla faclu, ku meoa, ku sak uh, nwe ke kut akilanya mwet kulansap lun God lasr ke sie sil fin motonsrolos." 4 Ac nga lohng lah pisalos su akilenyuki ke sil lun God fin motonsrolos, oasr siofok angngaul akosr tausin. Mwet inge ma ke sruf singoul luo lun Israel. 5 Sin sruf lal Judah: silyuki singoul luo tausin; sin sruf lal Reuben: singoul luo tausin; sin sruf lal Gad: singoul luo tausin; 6 sin sruf lal Asher: singoul luo tausin; sin sruf lal Naphtali: singoul luo tausin; sin sruf lal Manasseh: singoul luo tausin; 7 sin sruf lal Simeon: singoul luo tausin; sin sruf lal Levi: singoul luo tausin; sin sruf lal Issachar: singoul luo tausin; 8 sin sruf lal Zebulun: singoul luo tausin; sin sruf lal Joseph: singoul luo tausin; ac sin sruf lal Benjamin: singoul luo tausin. 9 Tukun ma inge, nga ngetak ac liye u na lulap se, su wangin mwet ku in oakla pisalos. Elos ma ke kain in mwet nukewa, ke sruf nukewa, ke mutunfacl nukewa, ac ke kain in kas nukewa, ac elos tu ye mutun tron ac ye mutun Lamb, nukrukyang ke nuknuk fasfafar ac elos surok lesak palm in paolos. 10 Elos wowoyak ke pusra lulap ac fahk, "Molela tuku sin God lasr su muta fin tron, ac sin Lamb."

11 Ac lipufan nukewa tu raunela tron ac mwet elder ac ma moul akosr ah. Na elos faksufi ye mutun tron, ac alu nu sin God 12 ac fahk, "Amen! Kaksak, wolana, lalmwetmet, sang kulo, sunak, wal fulat, ac kulana ma lun God lasr ma pahtpat ac ma pahtpat! Amen!" (**aion g165**) 13 Ac sie sin mwet elder uh siyuk sik, "Su mwet ma nukum nuknuk fasfafar inge, ac elos tuku oya me?" 14 Ac nga fahk nu sel, "Nga nikin. Kom pa etu." Ac el fahk nu sik, "Elos inge pa mwet su painmoulla ke pacl in akkeok lulap. Elos ohlla nuknuk lalos ac akfasfafarye ke srahn Lamb. 15 Ke sripa se inge elos tu ye mutun tron lun God ac kulansupal in tempul ke len ac fong. El su muta fin tron el fah muta yorolos ac karinganulos. 16 Elos fah tia sifil masrinsral ku malu; ac fahnt uh, ku kutena fol upa, ac tia sifil afkfolayos, 17 ke sripen Lamb, su muta infulwen tron, el ac fah mwet shepherd lalos, ac el ac fah kololos nu ke unon in kof in moul. Ac God El ac fah eela sroninmutalos.

8 Ke pacl se Lamb el kunausla sil akitkosr ah, inkusrao misla ke tafun ao ma. 2 Na nga liye lipufan itkosr su tu ye mutun God — itukyang mwe ukuk itkosr nu selos. 3 Ac sie pac lipufan el tuku tu ke loang uh. Oasr sie mwe

neinyuk ma keng yorol, ma orekla ke gold. Itukyang nu sel mwe keng puspis in sisani nu ke pre lun mwet lun God nukewa, ac in kisakin fin mwe loang gold su oan mutun tron uh. 4 Ac kulars lun mwe keng uh, wi pre lun mwet lun God, sowak nu lucng liki poun lipufan su tu ye mutun God. 5 Na lipufan sac eisla ahlul se nein mwe keng uh, ac nwakla ke e liki loang uh, ac sisla nu fin faclu. Toko oasr ngirngir ac pusren pulahl, sarmelik lun sarom, ac faclu kusrusryak. 6 Na lipufan itkosr elos akola in ukya mwe ukuk itkosr natulos. 7 Lipufan se meet el ukya mwe ukuk natul. Toko, af yohk kosra ac e karkarak ke srah kahkla nu faclu. Sie tafu tolu faclu firiryak, ac sie tafu tolu ke sak firiryak, ac mah folfol nukewa firiryak. 8 Na lipufan se aktlu el ukya mwe ukuk natul. Ma se oana fineol na lulap soko firiryak ac sisila nu meoa. Sie tafu tolu lun meoa ekla nu ke srah, 9 ac sie tafu tolu ke ma moul meoa misa, ac sie tafu tolu ke oak meoa uh kunausyukla. 10 Na lipufan se aktolu el ukya mwe ukuk natul. Sie itu lulap, ma firir oana sie srokomin e, putatla liki acn lucng nu fin sie tafu tolu ke infacil ac nu fin unon in kof uh. 11 (Inen itu sac pa "Mwen.") Sie tafu tolu ke kof uh ekla mwen, ac mwet puspis misa ke elos nim, mweyén kof uh ekla mwen. 12 Toko, lipufan se akakosr el ukya mwe ukuk natul. Na puokuyki sie tafu tolu ke fahnt, ac sie tafu tolu ke malem, ac sie tafu tolu ke itu, ouinge lohsrla sie tafu tolu in kalem lalos. Na wangin kalem ke sie tafu tolu ke len uh, ac wangin pac kalem ke sie tafu tolu ke fong uh. 13 Na nga ngetak ac nga lohng pusren sie eagle sohksok oelucng yen engyeng uh ke el fahk, "We! Sensen! Sensen! We nu selos nukewa su muta faclu — pusren mwe ukuk lun lipufan tolu saya uh akuranna kasla!"

9 Na lipufan se aklimekosr el ukya ukuk natul uh. Ac nga liye itu se putatla nu faclu, ac itukyang nu sel key nu ke luf loallana pangpang abyss. (**Abyssos g12**) 2 Ac itu sac ikasla mutun luf sac, na kulars fosryak oana kulars ke sie funyu na lulap; ac kalmen fahnt ac yen engyeng uh lohsrla ke kulars ma tuku liki luf sac. (**Abyssos g12**) 3 Ac locust uh tuku nu faclu liki kulars inge, ac itukyang nu selos ku oana ku lun scorpión. 4 Fwackyang nu selos elos in tia kunausla mah, ku sak, ku kutena ma folfol finsroa; a mwet na su wangin mwe akul ke sil lun God fin motonsrolos pa elos ku in kunausla. 5 Tia lela nu sin locust inge in uniya mwet inge, a tuh elos in akkeokyilos ke malem limekosr. Waiok ke mwe akkeok inge oana waiok ke pacl se scorpión uh ngalisya mwet uh. 6 Ac ke lusen malem limekosr, mwet elos ac suk elos in misa, tuh elos ac tia ku. Elos ac kena in misa, tuh misa ac kaingla lukelos. 7 Locust inge oana luman horse ma akola nu ke mweun; oasr ma oan fin sifalos oana luman tefuro gold, ac mutualos oana mutun mwet.

8 Ac aunsifalos oana aunsifen mutan, wihselos oana wihsen lion. 9 Iniwalos loeyukla ke ma su oana mwe loeyuk osra; ac pusren posohksok lalos oana kusen

horse pupsis ke elos amakin chariot ac kasrusr nu ke mweun. 10 Oasr pula kaclos oana pulun scorpion uh, ac mwe fakfuk ke pulalos pa elos sang akwaiokye mwet uh ke malem limekos. 11 Oasr tokosra se leum faclos, pa lipufan se su karingin luf lun abyss. Inel in kas Hebrew pa Abaddon, ac inel in kas Greek pa Apollyon (kalmac pa "Mwet Kunausla"). (Abyssos g12) 12 Mwe aksangang se meet uh safia. Tukun ma se inge oasr pac luo fwilin keok ac sifil tuku. 13 Na lipufan se akonkosr el ukya ukuk natul uh, ac nga lohng sie pusra tuku liki sruwasrik akosr ke loang in kisa gold ma oan ye mutun God. 14 Pusra sac fahk nu sin lipufan se akonkosr, "Tulala lipufan akosr su kapiri sisken Infact lulap Euphrates!" 15 Na lipufan akosr ah tuleyukla. Elos nuna akola nu ke ao se inge ke len se inge ke malem se inge, ac ke yac se na inge, elos in uniya sie tafu tolu sin mwet nukewa. 16 Fwackme nu sik pisen mwet mweun kasrusr fin horse uh, su oasr ke mwet luofoko million. 17 Ac in aruruma luk ah, nga liye horse uh ac elos su muta fac. Mwe loeyuk iniwalos srusra oana e, ac folfol oana sapphire, ac rangrang oana sulphur. Sifen horse uh oana sifen lion uh. E, kulasr, ac sulphur tuku liki oalulos. 18 Mwe lokoalok tolu inge: e, kulasr, ac sulphur ma tuku liki oalin horse uh, uniya sie tafu tolu sin mwet nukewa. 19 Ku lun horse inge oan in oalulos ac oayapa ke pulalos. Pulalos oana serpent ma oasr sifa. Horse uh elos orekmakin pulalos in akkeokyte mwet uh. 20 Ac mwet nukewa lula, su tia misa ke mwe lokoalok inge, elos tia forla liki ma elos sifacna oru ke paolos. Elos tiana tui in alu nu sin demon, ku ma sruoloa orek ke gold, silver, bronze, eot, ku sak — ma inge tia ku in liye, ku lohng, ku fahsr. 21 Elos tia pac aulyak liki akmas lahos, susfa lahos, kosro lahos, ku pisrapasr lahos.

10 Ac nga liye sie pac lipufan na ku sikme inkusrao me. Nukumyukla el ke sie pukunyeng, ac lelakem oan fin sifal; mutual oana faht, ac nial oana sruen e. 2 Oasr sie book limlim srisrik ikakelik inpao. El filiya lac ne layot lal fin meoa, ac lac ne lasa lal fin acn uh, 3 ac el wowoyak ke pusra lulap, oana pusren ngutngut lun lion uh. Tukun el wowoyak, na pulahl itkosr ngirla ke pusra na lulap in topkol. 4 Ke pac se na pulahl uh kasla, nga ako in sim. A nga lohng pusra se tuku inkusrao me ac fahk, "Nimet simis ma pulahl itkosr ah fahk. Liyaung in tia eteyuk!" 5 Na lipufan se ma nga liye tu fin meoa ac fin acn uh, el kolak lac paol layot nu inkusrao 6 ac el fulahk ke Inen God su moui ma pahtpat ac ma pahtpat, su orala kusrao, faclu, meoa, ac ma nukewa loac. Ac lipufan sac fahk, "Wanginla pac in sifil tupan! (aiōn g165) 7 Ke pac se lipufan akitkosr el ukya mwe ukuk natul uh, God El ac fah apkwayeye pwapa lukma lal, oana ke El tuh fahkak nu sin mwet kularsap lal, su mwet palu." 8 Na pusra se ma nga lohng kaskas inkusrao me sifilpa kaskas nu sik ac fahk, "Fahla ac eis book limlim sac su ikakla oan inpoun lipufan se ma tu fin meoa ac fin acn uh." 9 Na nga som nu yurin lipufan sac ac siyuk sel elan

ase book limlim srisrik sac nu sik. El fahk nu sik, "Eis ac kangla; ac fah akmwenye insiom, a ke ac oan inwalum uh ac fah emwem oana honey." 10 Nga eisla book limlim srisrik sac liki inpoun lipufan sac, ac kangla, ac emwem oana honey in oalki. Ac ke nga ukumya, mwenla insiu kac. 11 Na pusra se sifilpa fahk nu sik, "Kom enenu in sifilpa sulkakinelik kas lun God nu sin mutanfahl pupsis, oayapa sruf, ac kain in kas, ac tokosra pupsis."

11 Na ituku nu sik soko sak su oana sak in sriksarak soko, ac fwackme nu sik ouinge, "Fahla ac srikeya tempul lun God ac loang in kisa uh, ac oakla pisen mwet alu in tempul. 2 Tusructu nimet srikeya kalkal se likin tempul uh, mweyen itukyang tari nu sin mwet su tia alu nu sik, su ac fah lolongya Siti Mutual uh ke malem angngaul luo. 3 Nga ac fah supwaot mwet loh luo luk, nuknuyang ke nuknuk yohk eoa, ac eltal fah fahkak kas lun God ke len sie tausin luofoko onngoul." 4 Mwet loh luo uh pa sak olive lukwa ac lam luo su tu ye mutun God, Leum lun faclu nufon. 5 Kutena mwet fin srike in akkeokyaltal, e ac fah tuku liki oalultal ac kunauselosa; ac in ouiya se inge, kutena mwet su akkeokyaltal uh ac fah anwuki. 6 Oasr ku ac suwohs laltal in kaliya kusrao tuh in tia af ke pac se eltal fahkak kas lun God. Oasr pac ku yoroltal in ekulla kof uh nu ke srah, ac oasr pac ku yoroltal in uniya mwet faclu ke kain in mwe akkeok nukewa, pacl na eltal lungse. 7 Ke pac se eltal ac aksafyela fahkak laltal uh, kosro sulallal soko su ac utyak liki luf in abyss ac fah anwuk lainultal. El ac fah kutangultalla ac oneltauh, (Abyssos g12) 8 ac manoltal ac fah oan innek in siti lulap, yen ma Leum laltal el anwuki we fin sakseng soko. Ac fah mau lumweyuk siti sac nu ke siti Sodom, ku facl Egypt. 9 Ac mwet in mutunfacl nukewa, sruf nukewa, kain in kas ac kain in tuhniin mwet nukewa, ac fah liye manoltal ke len tolu tafu, ac elos fah tia lela manoltal in pukpuki. 10 Ac mwet faclu ac fah engan ke sripen misa lun mwet luo inge. Elos ac fah orek engan ac supwalik mwe sang nu sin sie sin sie ke sripen mwet palu luo inge tuh arulana akkeokyte mwet uh. 11 Tukun len tolu tafu, sie momong in sang moul tuku sin God me ac ihyak nu in eltal, ac eltal tuyak; ac mwet nukewa su liyaltal elos arulana sangengla. 12 Na mwet palu luo ah lohng sie pusra lulap tuku inkusrao me ac fahk nu seltal, "Utyak nu inge!" Ac mwet lokoalok laltal elos liye ke eltal sowak nu inkusrao fin sie pukunyeng. 13 In pacl sacna, faclu kusrusryak; ac sie tafu singoul ke siti uh musalla, ac mwet itkosr tausin misa. Mwet lula uh sangeng ac kaksakin fulatlana lun God inkusrao. 14 Mwe aksangang aktluo safla, ac ma se aktolu uh apkuran me! 15 Na lipufan akitkosr el ukya mwe ukuk natul uh, ac toko oasr pusra lulap pupsis tuku inkusrao me ac fahk, "Inge, Leum God lasr, ac Christ Mwet Sulosolla lal, pa leumi faclu nufon, ac God El ac fah leum ma pahtpat ac ma pahtpat!" (aiōn g165) 16 Na mwet elder longoul akosr su muta fin tron lahos ye mutun God elos faksufi ac alu

nu sin God, 17 ac fahk: "Leum God Kulana, El su oasr in pahtkakunulla. 16 Tuh faclu kasru mutan sac; ac faclu inge ac oemeet me! Kut kulo nu sum, tuh kom eis ku mangelik ac okomla kof ma dragon el filakunla liki oalul lulap lom Ac mutawauk in leumi faclu! 18 Mutanfahl su uh. 17 Na dragon el arulana kasrkusrakak sin mutan tia alu nu sum arulana kasrkusrak, Mweleny pacl in mulat sac, ac el som in mweuni fwilin tulik lula natul, aok elos nukewa su akos ma sap lun God, ac sruoqua ku ma sang ma lacna nu sin mwet palu, su mwet kulansap lom, pwaye su Jesus el fahkak.

Ac nu sin mwet lom nukewa su afkulatyek kom, Kewana mwet fulat ac mwet pusisel. Inge pacl fal in kunausla mwet su kunausla faclu!" 19 Tempul lun God in kusrao ikakla, ac Tuptup in Wuleang lun God liyeuyuk we. Toko sarom uh sarmelik, oasr kusen ngirngir ac pulahl, faclu kusrusr, ac af upa ma yohk kosra kahkla.

12 Na sie mwe akul na yohk ac sakirk sikyak yen engyeng uh. Oasr sie mutan su nukumyukla ke faht, ac malem ah oan ye nial, ac itu singoul luo oan fin sifal oana sie tefuro. 2 Apkuran me pacl in isus lal, ac ke sripen el keok ke ngal in isus lal uh, el wowoyak ac tung. 3 Ac sie pac mwe akul na sakirk sikyak yen engyeng uh. Oasr soko dragon srusra lulap su oasr sifa itkosr ac koac singoul kacl, ac sie tefuro oan fin kais sie sifa inge. 4 Ac el sang pulal amakinya sie tafu tolul ke itu inkusrao ac siselosla nu fin faclu. Na el tu ye mutun mutan sac ac akola elan kangla tulik fusr se natul ke pacl se el oswela. 5 Ac mutan sac oswela sie wen, su fah leum fin mutunfacl uh nufon ke soko sikal osra. Tusrukta tulik sac tuliknyukla ac utukla nu sin God nu ke tron lal. 6 Ac mutan sac kaingla nu yen mweisis, nu ke sie acn ma God El akola nu sel, yen ma ac karinginyuk el we ke len sie tausin luofoko onngoul. 7 Na oasr sie mweun orek inkusrao. Michael ac lipufan lal mweun lainul dragon, ac dragon soko ac lipufan lal elos mweun lainulos pac. 8 Na kutangyukla dragon, ac tia sifil lela nu sel ac lipufan lal in muta inkusrao. 9 Ac dragon lulap soko ah sisila — el inge serpent soko in pacl oemeet ah, su pangpang Devil, ku Satan, ac el pa tuh kiapwela faclu nufon. Sisila el nu faclu, wi lipufan lal nukewa. 10 Na nga lohng sie pusra lulap inkusrao me fahk, "Inge, God El fah molela mwet lal! Inge God Elakkalemye ku in tokosra lal! Inge Christ, Mwet Sulosolla lun God, elakkalemye ku lal! Tuh el su tu ye mutun God lasr ac akkolukye inen mwet lulalfongi wiasr len ac fong, el sisila tari liki inkusrao. 11 Mwet lulalfongi wiasr elos kutangulla ke srahn Lamb, ac ke mwe luti pwaye ma elos fahkak uh; oayapa elos tia seko moul lalos in misa. 12 Ke ma inge, acn inkusrao ac kowos nukewa su muta we, kowos in enganak! A we nu sin faclu ac meoa; tuh Devil el oatuwot tari ac el arulana kasrkusrak, mweyen el etu lah foto pacl lula lal." 13 Ac ke dragon el akilen tuh el sisila tari nu faclu, el mutawauk in ukwe mutan se ma oswela tulik mukul sac. 14 Ac itukyang nu sin mutan sac luu poun eagle lulap tuh elan ku in sohkla nu yen sel in acn mweisis, yen ac fah karinginyuk el we ke yac tolul tafu, tuh el fah moulla liki lokoalok lal dragon. 15 Ke ma inge dragon el filakunla kof liki oalul tuluk mutan sac, oana sie sronot,

in pahtkakunulla. 16 Tuh faclu kasru mutan sac; ac faclu inge ac oemeet me! Kut kulo nu sum, tuh kom eis ku mangelik ac okomla kof ma dragon el filakunla liki oalul lulap lom Ac mutawauk in leumi faclu! 18 Mutanfahl su uh. 17 Na dragon el arulana kasrkusrakak sin mutan tia alu nu sum arulana kasrkusrak, Mweleny pacl in mulat sac, ac el som in mweuni fwilin tulik lula natul, aok elos nukewa su akos ma sap lun God, ac sruoqua ku ma sang ma lacna nu sin mwet palu, su mwet kulansap lom, pwaye su Jesus el fahkak.

13 Ac dragon el tu fin puk weach uh. Ac nga liye kosro sulallal soko tuku inkof ah me. Oasr koac singoul ac sifa itkosr kacl; ac fin kais soko koac inge oasr kais sie tefuro kacl, ac fin kais sie sifa oasr sie ine su mwe aklusrongtenye God. 2 Kosro sulallal soko uh oana luman soko leopard, ac nial oana nien bear ac oalul oana oalin lion. Ac dragon el sang ku lal sifacna nu sin kosro sulallal soko ah, wi tron lal ac wal lulap lal. 3 Sie sin sifa ke kosro sulallal soko ah oana in ma kanteyuki in misa, tuh mahla tari kinet kacl. Ac mwet faclu nufon arulana lut sin kosro soko, ac ukwal. 4 Mwet nukewa alu nu sel dragon soko ah ke sripen el sang wal lal nu sin kosro sulallal soko. Elos oayapa alu nu sin kosro sulallal soko ac fahk, "Wangin sie oana kosro soko inge! Wangin mwet ku in lainul!" 5 God El lela nu sin kosro soko ah in fahk kas enum mu ku lun God itukyang nu sel, ac filfilla ku se inge nu sel ke lusen malem angngaul luo. 6 Kosro soko ah mutawauk in selngawi God, oayapa Inen God, acn God El muta we, ac elos nukewa su muta inkusrao. 7 Itukyang nu sel tuh elan mweuni mwet lun God ac kutangulosla, ac itukyang pac ku nu sel in leumi sruf nukewa, ac mutunfacl, ac kain in kas, ac tuh nukewa faclu. 8 Ac mwet nukewa su muta faclu fah alu nu sel, sayalos na su simla inelos in book in moul meet liki orekla faclu, tuh book se inge ma lun Lamb su anwuki tari. 9 "Kutena mwet fin oasr sracl, lela elan lohng! 10 Kutena mwet fin ma nu ke sruoh, el ac som nu ke sruoh; kutena mwet ma ac nuna anwuki ke cutlass, ac fah anwuki el ke cutlass. Kalmac pa mwet lun God enenu in oasr muteng ac lulalfongi lalos." 11 Na nga liye soko pac kosro sulallal sikyak faclu me. Oasr koac lukwa kacl oana koen Lamb, ac el kaskas oana soko dragon. 12 El orekmakin ku lulap lun kosro sulallal soko meet ah ke el tu ye mutual. El sap ku nu sin faclu ac nu sin mwet nukewa su muta fac in alu nu sin kosro soko meet ah, su mahla tari kinet kacl. 13 Kosro soko aklukwa inge oru mwenmen lulap; el oru tuh e in tuku inkusrao me nu faclu ye mutun mwet nukewa. 14 Ac el kiapwela mwet nukewa muta faclu ke mwenmen ma itukyang nu sel elan oru ye mutun kosro soko meet ah. Kosro soko ah fahk nu selos in oru sie ma sruoala in akfulatyek kosro soko ma tuh kinet ke cutlass ac srakna moul. 15 Ac kosro soko aklukwa ah itukyang nu sel in sang momong in moul nu ke ma sruoala se lun kosro soko meet ah, tuh elan ku in kaskas ac onelosla nukewa su tia wi alu nu ke ma sruoala sac. 16 Kosro soko ah sap ku nu sin mwet nukewa — mwet pusisel ac mwet filakunla kof liki oalul tuluk mutan sac, oana sie sronot,

fulat, mwet kasrup ac mwet sukasrup, mwet kohs ac liki orekma upa lalos, mweyen fokin orekma lalos ac mwet sukosok — in akilenyuki lac po layot selos ku welulos na.” 14 Na nga getak ac liye sie pukunyeng motonsrolos. 17 Wangin mwet ku in moli ku kukakunla fasfasr, ac ma se oan fac oana luman mwet se. Oas kutena ma, sayalos su akilenyuk ke inen kosro soko ah, sie tefuro gold fin sifal, ac oasr sie mitmit in kalkul na ku ke nempu ma aolla inel uh. 18 Eneneyuk lalmwetmet kosroh oan inpaol. 15 Ac sie pac lipufan uh tuku liki nu ke ma inge. El su oasr etauk yorol el ku in konauk tempul ac wowoyak ke sie pusra lulap nu sin el su muta kalmen nempu lun kosro soko uh, mweyen nempu se inge orekla nu ke inen mwet se. Nempu lal uh pa onfoko fin pukunyeng uh ac fahk, “Orekma kin mitmit nutum in ongoul onkosr.

14 Ac nga getela ac liye Lamb el tu Fineol Zion, ac oasr mwet siofok angngaul akosr tausin yorol, su simla inel ac Inen Papa tumal fin motonsrolos. 2 Ac nga lohng sie pusra tuku inkusrao me oana kusen kof putat uh, oana pusren pulahl lulap. Pusra ah oana pusren on lun mwet srital ke harp natulos uh. 3 Mwet siofok angngaul akosr tausin inge tu ye mutun tron ac ye mutun ma moul akosr ac mwet elder; elos yuk soko on sasu su elos mukena ku in etu. Ac elos mukena sin mwet nukewa faclu pa moliyukla. 4 Elos inge pa mukul su soenna oan yurin mutan, pwanang elos nasnas na. Elos fahsr tukun Lamb yen nukewa el fahsr we. Elos pa moliyukla inmasrlon mwet uh, ac elos pa fahko se meet ma itukyang nu sin God ac nu sin Lamb. 5 Elos tia fahk kas kikiap, ac wangin ma koluk in elos. 6 Ac nga liye sie pac lipufan sohksok oelung yen engyeng uh, oasr yorol sie Pweng Wo ac kawil ma el enenu in fahkak nu sin mwet su muta faclu — mwet lun sruf nukewa ac kain in kas nukewa, mutanfahl nukewa, ac kain in tuhnin mwet nukewa. (*aiōnios g166*) 7 El fahk ke sie pusra lulap, “Kowos in akfulatyel God ac kaksakin fulatlana lal! Tuh pacl in nununku lal nu sin mwet faclu tuku tari. Kowos alu nu sel su orala kusrao, faclu, meoa, ac unon in kof uh!” 8 Ac lipufan se aktolu tuku tukun lipufan luo meet ah, ac fahk ke sie pusra lulap, “Kutena mwet su alu nu sin kosro sulallal soko ah, ac nu ke ma sruloala lal, ac akilenyuki motonsrol ku paol, 10 el ac fah nim wain lun God, aok wain in kasrkusrak lal, su tia karak ac El okoauing nu in cup in mulat lal! Elos nukewa su oru ouinge fah keok ke e ac sulfur ye mutun lipufan mutual puspis ac ye mutun Lamb. 11 Kulasr ke e se ma akkeokyalo sowak nu lucng ma pahtpat ac ma pahtpat. Ac fah wangin mongla ke len ku fong nu selos su alu nu sin kosro sulallal soko, ac ma sruloala lal, ac oasr akul lun inel yorolos.” (*aiōn g165*) 12 Kalmen ma inge nukewa pa enenu na in oasr muteng yurin mwet lun God, aok elos su akos ma sap lun God ac inse pwaye nu sin Jesus. 13 Na nga lohng sie pusra tuku inkusrao me ac fahk, “Simusla ma inge: Insewowo mwet su misa ingela ke sripen elos oaru in fahsr tukun Leum!” Ngun el fahk, “Aok, pwaye! Elos fah insewowo ke elos mongla liki orekma upa lalos, mweyen fokin orekma lalos ac mwet su muta fin pukunyeng uh ac fahk, “Orekma kin mitmit nutum in sang kosrani fahko lun kosrani, mweyen pacl uh summatari; tuh faclu mwesrla nu ke pacl in kosrani!” 16 Ac mwet se su muta fin pukunyeng uh furok mitmit natul nu fin faclu, ac sifani fahko in kosrani lun faclu. 17 Na nga liye sie pac lipufan illa liki tempul inkusrao, ac oasr pac sie mitmit in kalkul kosroh yorol. 18 Ac sie pac lipufan su liyaung e uh el tuku liki loang uh, ac wowoyak ke pusra lulap nu sin lipufan su oasr mitmit in kalkul kosro yorol ac fahk, “Orekma kin mitmit nutum, ac sang kosrani unjin grape liki ima in grape lun faclu, mweyen grape uh matula!” 19 Ouinge lipufan sac furok mitmit natul nu fin faclu, ac sifani grape liki ima in grape, ac sisang nu nien fut wain in kasrkusrak lun God. 20 Grape uh futungyuki in nien fut wain likin siti uh, ac srah sororma liki nien fut wain uh oana sie sronot, akuran mael luofoko lusa ac fitimekosr loaliya.

15 Ac nga liye sie pac mwe akul na yohk kalmeya ac mwe lut inkusrao. Oasr lipufan itkosr su oasr yorolos mwe lokoalok itkosr safia, mweyen ma inge pa fahkak safraiyan mulat lun God. 2 Ac nga liye sie ma oana luman meoa glass se karak ke e. Nga oayapa liyalos su kutangla kosro sulallal soko ah, ac ma sruloala lal, ac el su eekin sie nembu. Elos tu sisken meoa glass u, ac sruok harp ma God El sang nu selos, 3 ac elos yuk on soko lal Moses, mwet kulansap lun God, ac on lun Lamb, ac fahk: “O Leum God Kulana, Orekma lom yoklana ac wolana! Kom pa tokosra lun mutunfacl uh, Ma nukewa kom oru suwohs ac pwaye! 4 O Leum God, mwet nukewa ac fah akfulatyel kom, Ac kaksakin ine fulatlana lom! Tuh kom mukena mutual. Mwet in mutunfacl nukewa fah tuku Ac alu nu sum, Mweyen elos liye oakwuk suwoswos lom.” 5 Tukun ma inge, nga liye tempul inkusrao ikakla, ac Lohm Nuknuk su Nien Mutu lun Leum God oan loac. 6 Ac lipufan itkosr su oasr mwe lokoalok itkosr yorolos elos illa liki tempul. Elos nuknukyang ke nuknuk linen nasnas ac saromrom, ac lolani iniwalos ke mwe lohl gold. 7 Na sie sin ma moul akosr el sang nu sin lipufan itkosr inge ahlu gold itkosr, sesesla ke mulat lun God su moul ma pahtpat ac ma pahtpat. (*aiōn g165*) 8 Tempul u sessesla ke kulasr ma tuku ke wolana ac ku lun God, ac wangin mwet ku in utyak nu in tempul nwe ke na pacl se ac aksafyeyukla mwe lokoalok itkosr sin lipufan itkosr u.

16 Na nga lohng sie pusra lulap kasma in tempul me su fahk nu sin lipufan itkosr, “Fahla ac okoala ahlu in mulat itkosr lun God nu fin faclu!” 2 Lipufan se

meet ah som ac okoala ahlū se sel nu fin faclu. Ruf arayur ac waiok upa sikuak fin mwet ma akul lun kosro sulallal soko ah oan kaclōs, ac oayapa fin mwet su tuh alu nu ke ma sruloala lal. 3 Na lipufan se aktolu el okoala ahlū lal nu fin meoa uh, na kof uh ekla oana srahn sie mwet misa, ac ma moul nukewa in meoa uh misa. 4 Na lipufan se aktolu el okoala ahlū se sel nu fin infac ac nu ke unon in kof uh, na kof inge ekla nu ke srah. 5 Ac nga lohng lipufan se ma karingin kof uh el fahk, "Nununku lom suwoswos, O Kom su Mutual, su oasr inge ac su oasr oemeet me! 6 Elos okoala srahn mwet lun God ac srahn mwet palu, ac inge kom sang nu selos srahn tuh elos in nim. Elos eis ma fal nu selos!" 7 Ac nga lohng sie pusra tuku liki loang ah su fahk, "Leum God Kulana! Pwayena lah nununku lom uh suwohs ac pwaye!" 8 Na lipufan se akakosr el okoala ahlū se sel nu fin faht uh, tuh in akfolye mwet uh ke fol na upa. 9 Elos firriyukak ke fol upa uh, ac elos selngawi Inen God, su pa ku fin mwe lokoalok inge. Tusructu elos tiana forla liki ma koluk lalos, ku kaksakin fulatlana lal. 10 Na lipufan se aklimekosr el okoala ahlū se sel nu fin tron lun kosro sulallal soko ah. Ac tokosrai lun kosro soko inge lohsrla, ac mwet uh ngalis lohulos ke sripen keok lalos, 11 ac elos selngawi God lun kusrao ke sripen keok lalos ac ke ruf arayur kaclōs. Tusructu elos tiana forla liki orekma koluk lalos. 12 Ac lipufan akonkosr el okoala ahlū se sel nu fin infac lalup Euphrates, na infac uh paola in sang inkanek nu sin tokosra su tuku liki acn kutulap. 13 Na nga liye ngun fohfkof tolu ma oana luman frog uh. Elos illa liki oalin dragon soko ah, ac liki oalin kosro sulallal soko, ac liki oalin mwet palu kikiap sac. 14 Elos inge pa ngun lun demon su orek mwenmen. Ngun tolu inge fahsreluk nu yurin tokosra nukewa fin faclu in usaloiseni nu ke sie mweun ke Len lulap lun God Kulana. 15 Leum el fahk, "Lohng! Nga ac tuku oana sie mwet pisrapasr! Insewowo el su tawi na ac liyaung nuknuk lal, tuh el fah tia fufahsryesr koflufol ac mwekin ye mutun walluh." 16 Na ngun inge elos usani tokosra nukewa nu in acn se pangpang Armageddon in kas Hebrew. 17 Na lipufan se akitkosr el okoala ahlū se sel nu yen engyeng uh. Na sie pusra lulap tuku liki tron in tempul me, ac fahk, "Safla ma nukewa!" 18 Oasr sarom, ac ngirngir, ac pulahl, ac kusrusr lulap. Wangin kusrusr ouinge fin faclu oemeet me ke pacl se orekla mwet uh — kusrusr se inge pa koluk emeet! 19 Kusrusr lulap se inge oru tuh siti lulap sac in musalelik nu ke ip tolu, ac siti lun mutunfacl nukewa kunausyukla. God El esamak siti pwengpeng Babylon ac El oru tuh elan nim wain ke cup lal, aok wain in kasrkusrak lal. 20 Tuka nukewa ac fineol nukewa wanginla. 21 Af yohk kosra kahki inkusrao me nu fin mwet uh. Kain af se inge oana eot lulap pupsis, ac toasriyen kais sie kosra sun paun siofok. Mwet uh selngawi God ke sripen upala mwe lokoalok se inge ke af yohk kosra uh.

17 Na sie sin lipufan itkosr ma oasr ahlū itkosr yorolos el tuku ac fahk nu sik, "Fahsru, ac nga fahakkalemye nu sum luman kalya se ma ac orek nu sin mutan kosro sac su eis molin kosro lal, aok siti lulap se ma musaiyukla sisken infacl pupsis. 2 Tokosra nukewa fin faclu elos orek kosro yorol, ac ouiyen moul fohfkof lal oana wain ma mwet faclu elos sruhi kac ke elos nim." 3 Ku lun Ngun ilyak nu in nga, ac sie lipufan usyula nu yen mwesis. Ac nga liye sie mutan we su muta fin kosrosrusa sulallal soko, ma oasr ine su mwe angyang nu sin God simla yen nukewa kacl; ac oasr sifa itkosr ac koac singoul ke kosro soko ah. 4 Mutan sac nuknukyang ke nuknuksroninmutuk ac srsura firirr, ac el yunla ke mwe naweyuk gold, eot saok, ac pearl. El sruok sie cup gold inpaol, sessesla ke ma fohfkof ac ma srungayuk ke moul in kosro lal. 5 Ac fin motonsrol simla sie ine su oasr kalmac lukma kac, ma fahk mu, "Nga Babylon Kulana, nina kien mutan kosro nukewa, ac nga pa sramtauk lumah fohfkof nukewa fin faclu." 6 Ac nga liye lah mutan sac sruhi ke srahn mwet lun God, ac ke srahn mwet su anwuki ke sripen elos moniyuk in fahsr tukun Jesus. Ac ke nga liyal, nga arulana lut. 7 Ac lipufan sac siyuk sik, "Efū kom ku lut? Nga fah fahkak nu sum kalmac lukma lun mutan se inge ac ke kosro soko ma el muta fac — kosro soko ma oasr sifa itkosr ac koac singoul kacl. 8 Kosro soko ma kom tuh liye ah el tuh moul meet, a inge el misa. El apkuran in fanyak liki luf lun abyss tuh elan som in kunausyukla el. Mwet su muta faclu, su tiana simla inelos in book in moul meet liki orekla faclu, elos nukewa ac fah arulana lut ke elos liye kosro soko ah. El tuh moul meet ac inge el wanginla, tusructu el ac fah silif siyak. (Abyssos g12) 9 "Eneneyuk lalmwetmet ac etauk nu ke ma inge. Sifa itkosr inge pa eol itkosr su mutan sac el muta fac. Elos oayapa tokosra itkosr: 10 limekosr selos misa tari, ac sie selos el leum inge, ac sie el soenna tuku; na ke el ac tuku, el ac leum ke kitin pacl na. 11 Ac kosro sulallal soko ma moul meet ac inge el tia moul, el sie sin tokosra itkosr, tusructu el ac silif foloko tokosra akoalkosr, ac el ac som in kunausyukla el. 12 "Koac singoul ma kom liye ah, pa tokosra singoul su soenna mutawauk in leumi, tusructu ac fah itukyang wal nu selos in leumi ke ao sefanna wi kosro soko ah. 13 Tokosra singoul inge elos inse sefanna tuh elos in sang ku ac wal lalos nu sin kosro sulallal soko ah. 14 Elos inge nukewa ac fah mweun lainul Lamb; tusructu Lamb, ac elos su fahs tokol, fah kutangulosla mweway Lamb el Leum lun leum uh ac Tokosra lun tokosra uh. Elos su fahs tokol pa mwet su God El pangnolos ac sulelosla, ac elos oaru nu sel." 15 Lipufan sac el oayapa fahk nu sik, "Kof ma kom liye mutan kosro sac muta fac, pa mutanfahl uh, un mwet pupsis, kain in tuhniin mwet, ac kain in kas. 16 Koac singoul ac kosro sulallal soko kom tuh liye, elos ac fah srungala mutan kosro sac. Elos ac fah eisla ma lal nukewa ac sarukulla elan koflufol. Elos

ac fah kangla ikwal, na esukulak ke e. 17 God pa oru tuh elos in nunak sefanna ac sang ku in leum lalos nu sin kosro sulallal soko ah, pwanang elos oru ma lungse lun God nu ke pacl se kas lun God akpwayeyuk. 18 "Mutan se ma kom tuh liye ah, pa siti lulap se ma leumi tokosra lun faclu."

18 Tukun ma inge nga liye sie pac lipufan oatui inkusrao me. Oasr ku lulap lal, ac wolana lal kalmelik faclu nufon. 2 El wowoyak ke sie pusra lulap ac fahk, "El musalla! Babylon kulana el musalla! Inge, ngun fohfkof ac demon, ac kain in won fohfkof ac sunrayuk nukewa pa muta we. 3 Mutanfahl nukewa elos nim ke wain lal — wain ku lun moul in kosro lal. Tokosra lun faclu elos kosro yorol, ac mwet kuka lun faclu elos kasrupi ke sripen yoklana lungse lal nu ke moul in kosro." 4 Na nga lohng sie pac pusra inkusrao me fahk, "Mwet luk, kowos in kaingla liki siti sac! Illa liki, Tuh kowos in tia ipeis ke ma koluk lal; Ac kowos in tia wi eis kaiyuk nu sell! 5 Tuh ma koluk lal ilusuyukak nwe sun inkusrao, Ac God El esam orekma koluk lal. 6 Oru nu sel in oana ke el oru nu sin mwet uh; Akfalye nu sel pacl luo ke ouiya nukewa el tuh oru. Nwakla cup lal ke mwe nim ku, ac in ku pacl luo Liki ma el tuh orala ac sang nu sin mwet uh. 7 Sang in yohk mwe keok ac asor nu sel In oana lulan wolana ac mwe kasrup el tuh sifacna insewowo kac. El fahk nu sel sifacna mu: 'Nga kasra se, ac nga muta fin tron luk! Ke sripen wangin mukul tumuk, Nga fah tia pulakin asor lun katinmas!' 8 Ke sripa se inge, mwe akkeok nu sel ac fah sonol ke len sefanna — Mas upa, asor, ac sracl. Ac el fah firirla ke e, Mwegen Leum God, su nununkal, El arulana ku." 9 Tokosra lun faclu su tuh kosro yorol ac welul ke lung lun ikwa lal elos wowoyak ac tung ke siti uh ke elos ac liye kulars lun e ma esukulak. 10 Elos ac tu loessula mweyen elos sangeng in wi ipeis ke keok lal. Elos fahk, "Pakomuta Babylon! Pakomuta siti lulap ac ku sac! Kaiyuk kom ke ao sefanna!" 11 Mwet kuka lun faclu elos oayapa wowoyak ac tung kacl, mwegen wanginla mwet sifil moli mwe kuka lalos. 12 Wanginla mwet moli gold, silver, eot saok, ac pearl; nuknuk linen srik ea, nuknuk sroninmutuk, silk, ac nuknuk srusra firirrir; ac kain in sak keng ac yohk molo, ac ma orekla ke ivory, bronze, osra, ac marble; 13 oayapa cinnamon, mwe akyuye mongo, ma keng, myrrh, ac franku; wain ac oil, flao ac wheat, cow ac sheep, horse ac chariot, ac oayapa mwet su kohs. 14 Mwet kuka elos fahk nu sel, "Ma wo nukewa ma kom lungse ac rapkui wanginla, ac mwe kasrup lom nukewa ac oasku lom wanginla pac, ac kom ac fah tia ku in sifil konauk!" 15 Mwet kuka su kasrupi ke elos orek kuka in siti sac, elos tu loessula ke sripen elos sangeng in ipeis ke keok lal. Elos ac wowoyak ac tung, 16 ac fahk, "Pakomuta na pwaye siti lulap se ingan! Meet el lungse nukum nuknuk linen, sroninmutuk, ac srusra firirrir, ac el naweyukla ke

gold, eot saok, ac pearl pukanten! 17 Ac in ao sefanna mwe kasrup lal inge nukewa tuhlac!" Captain ac selu ac mwet wi oak nukewa, oayapa elos nukewa su eis lun God nu ke elos liye kulars lulap ke e se ma esukak siti sac, ac fahk, "Wangin sie pac siti oana siti lulap se inge!" 19

Ac elos sisak fohfkof nu fin sifalos in akkalemye asor lalos, ac wowoyak ke tung ac fahk, "Pakomuta siti lulap sac, acn se ma mwet nukewa su oasr oak okoalos fin meoa uh elos eis mwe kasrup lalos we! A in ao sefanna mwe kasrup lal nukewa wanginla!" 20 Acn inkusrao ac kowos nukewa su muta we, kowos in enganak mweyen sikiyukla el! Kowos in enganak, mwet lun God, mwet sap, ac mwet palu, tuh God El nununkal ac sang kai nu sel ke ma el tuh oru nu suwos! 21 Ac sie lipufan na ku el srukak sie eot oana lulan eot in illi lulap, ac sisla nu meoa ac fahk, "Pa inge luman ma ac orek nu ke siti lulap Babylon: ac fah liksreni sisila el ac el fah tili ac tia ku in sifil otyak. 22 Pusren on lun mwet srital ke harp ac pusralos su on, ac elos su srital ke flute ac mwe ukuk fah tia sifil lohngyuk in kom! Wangin mwet pah in orekma ke kutena kain ac fah sifil liyeyuk in kom, ac pusren eot in illi fah tia sifilpa lohngyuk! 23 Wangin mwet ac sifil liye kalmen lam in kom, ku lohng kusen wuleang lun mwet marut in kom. Mwet kuka lom pa ku ac pwengpeng emeet fin faclu nufon, ac kom kiapela mwet nukewa fin faclu ke susfa lom!" 24 Kaiyuk acn Babylon ke sripen srahn mwet palu ac mwet lun God u koneyukyak in el — aok, srah kaclos nukewa su anwuki fin faclu.

19 Tukun ma inge, nga lohng pusra se oana pusren u na lulap se ke mwet inkusrao, ac elos fahk, "Kaksakin God! Moleta, wolana, ac ku ma lun God lasr! 2 Nununku lal uh pwaye ac suwohs! El sulela tari mwe kalya nu sin mutan kosro se su akkolukyela faclu ke moul in kosro lal uh. God El kalyael mwegen el uniya mwet kulansap lal." 3 Elos sifilpa wowoyak ac fahk, "Kaksakin God! Kulars ke e ma furreak siti lulap se ingo fosryak ma pahtpat ac ma pahtpat!" (aiōn g165) 4 Ac mwet elder longoul akosr ac ma moul akosr elos epasr ac alu nu sin God su muta fin tron. Elos fahk, "Amen! Kaksakin God!" 5 Ac sie pusra tuku liki tron ac fahk, "Kowos in kaksakin God lasr, kowos mwet kulansap lal nukewa ac mwet nukewa su sunakunul — mwet fulat ac mwet pusise!" 6 Na nga lohng sie pusra oana pusren sie u lulap, oana kusen kof putat ac oana kusen pulahl upa. Nga lohng ke elos fahk, "Kaksakin God! Leum, God Kulana lasr, El pa Tokosra! 7 Lela kut in arulana engan ac insewowo; lela kut in kaksakin fulatiana lal! Tuh pacl in marut lun Lamb pa inge, ac mutan kial el akola. 8 Itukyang nu sin mutan sac nuknuk linen nasnas ac saromrom elan nokomang." (Nuknuk linen inge pa orekma wo lun mwet lun God.) 9 Na lipufan se fahk nu sik, "Simusia ma inge: Insewowo nu selos su suliuk nu ke kufwen marut lun Lamb." Ac lipufan sac sifilpa fahk, "Kas inge kas pwaye lun God."

10 Ac nga putati nu ke nial in alu nu sel, a el fahk nu 5 (Mwet misa ngia elos tia moulyak nwe ke safla sie sik, "Nimet oru ouingan! Nga sie mwet kulansap wiom tausin yac.) Pa inge moulyak se meet lun mwet misa. ac ma wien mwet lulalfongi nukewa su sruokya ku kas 6 Engan ac arulana insewowo elos su wi moulyak se pwaye su Jesus El fahkak. Kom in alu nu sin God!" Tuh meet. Wangin ku lun misa akluo nu faclos. Elos fah ma pwaye ma Jesus El fahkak kac pa akkeye mwet su mwet tol lun God ac lun Christ, ac elos fah welul leumi fahkak kas lun God. **11** Na nga liye kusrao ikakla, ac 7 Tukun safla sie tausin yac, na Satan oasr soko horse fasrfasr we. El su muta fac pangpang el ac fah tuleyukla liki presin lal, **8** ac el ac fah ilme in Oaru ac Pwaye; el oru nununku lal ac mweuni meun kiapu mutunfaci nukewa fin faclu nufon, su pangpang lal ke suwoswos. **12** Atronmutal firirir oana e, ac oasr Gog ac Magog. Satan el ac fah eisaloseni nukewa in tefuro puspis fin sifal. Oasr sie ee simla kacl, su wangin mweun; pisalos oana puk weacn uh. **9** Elos fahsrelak ac mwet etu kac a el mukena. **13** El nokomang sie nuknuk apunla siti se ma God El lungse, yen mwet lal muta we. loeloes twenyuki ke srah, ac ineel pa "Kas lun God." **14** Tusraktu, e tuku inkusrao me ac esukulosyak. **10** Na Devil, su kiapwelosla, el sisila nu in lulu in e ac sulfur, Ac un mwet mweun inkusrao elos kasrusr tokol fin horse yen ma kosro sulallal soko ac mwet palu kikiap eltal fasrfasr pac, ac nuknukyang ke nuknuk linen nasnas ac sisila tari nu we; ac elos fah akkeokyeyuk ke len ac fong fasrfasr. **15** Sie cutlass kosroh tume liki oalul, ma el ac hwe tok ma pahtpat. (*aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442*) **11** sang kutangla mutunfaclu. El ac fah leum faclos ke soko Na nga liye sie tron lulap fasrfasr, ac el su muta fac. sikal osra. Ac el ac fac lolongya grape ke nien fut wain in kasrusrak lun God Kulana. **16** Simla ke nuknuk lal ac Faclu ac kusrao wanginla ac tia sifil liyeyuk. **12** Ac nga finyepal ee se inge: "Tokosra lun tokosra uh, ac Leum liye mwet misa uh, mwet fulat ac mwet pusisel, elos tu lun leum uh." **17** Ac nga liye sie lipufan tu fin fahf uh. El ye mutun tron. Book nukewa ma fahkak ouien orekma wowoyak ke sie pusra lulap nu sin won nukewa sohksok lun mwet uh ikakla. Ac sie pac book ikakla, su simla inen yen engyeng uh ac fahk, "Fahsru wi tukeni ke kufwa mwet nukewa su ac fah moul ma pahtpat yurin God — lulap lun God!" **18** Fahsru ac kang ikwen tokosra, ikwen pa inge book in moul. Ac mwet misa elos nununkeyuk fal captain, ikwen mwet mweun, ac ikwen horse ac elos nu ke ma simla in book inge. **13** Na meoa el fuhleak su mukul tuman ke paci in marut uh. **19** Na nga liye kosro sulallal soko ah ac tokosra lun faclu ac un mwet misa in meoa uh. Misa ac facl sin mwet misa elos su muta fac, ac ikwen mwet nukewa — mwet kohs ac mwet sukrosok, mwet fulat ac mwet pusisel!" **20** Na nga mweun lalos ke elos toeni in mweun lain el su muta fin horse soko ac un mwet mweun lal. **21** Un mwet mweun lalos uh anwuki ke cutlass se ma tume liki oalin el su muta fin horse soko ah. Ac won nukewa elos kang ikwalos nwe ke na elos kihpi.

20 Ac nga liye sie lipufan oatui inkusrao me, el sruok key nu ke luf lun abyss ac soko sein lulap. (*Abyssos g12*) **2** Ac el sruokilya dragon — el inge serpent soko in paci oemeet ah, su pangpang Devil ku Satan — ac el kaprilya ke sie tausin yac. **3** Ac lipufan sac sisella nu in luf in abyss, ac lakiya ac siliya tuh elan tia sifil kiapu mutanfahl uh nwe ke safla sie tausin yac. Tukun ma inge el ac fah tuleyukla ke kitin paci. (*Abyssos g12*) **4** Ac nga liye tron puspis, ac itukyang nu selos su muta fac ku in orek nununku — elos inge pa ngunalos su anwuki ke sripen elos sulkakin ma pwaye su Jesus el fahkak, oayapa kas lun God. Elos tia wi alu nu sin kosro sulallal soko ah ku ma sruloala lal, ac elos tia pac wi eis akul lun kosro soko ah fin motonsrolos ku fin paolos. Elos moulyak ac elos welul Christ leumi ke sie tausin yac.

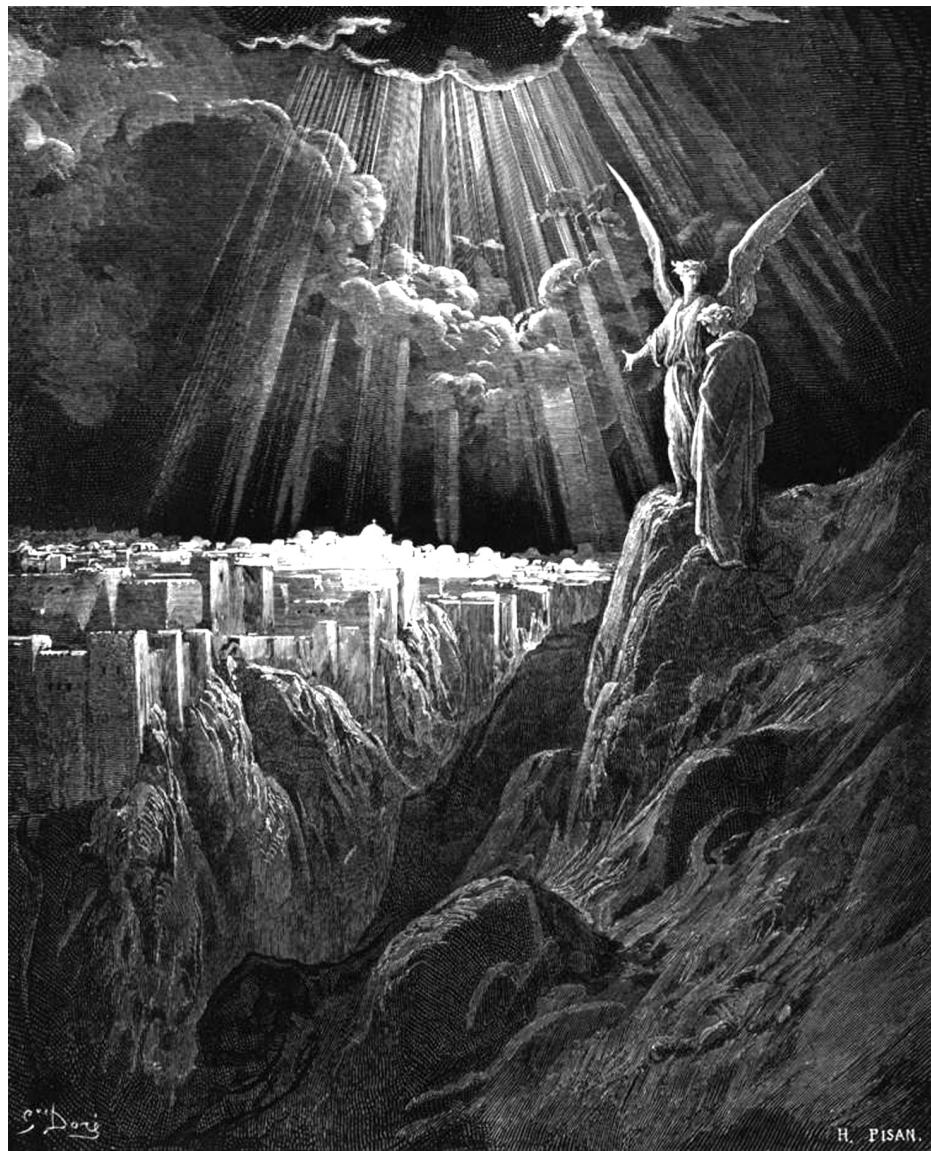
21 Ac nga liye sie kusrao sasu ac sie faclu sasu. Kusrao se meet ac faclu se meet ah wanginla, ac meoa wanginla pac. **2** Ac nga liye Siti Mutual, Jerusalem sasu, oatui liki kusrao yurin God me, naweyukla tari oana sie mutan akola in osun nu sin mukul tuman ke paci in marut uh. **3** Ac nga lohng sie pusra lulap tuku liki tron ac fahk, "Inge, lohm sin God oan yurin mwet uh! El ac muta yorolos, ac elos fah mwet lal. God sifacna El ac fah muta yorolos ac El ac fah God lalos. **4** El ac fah eela sroninmutalos nukewa. Ac fah wangin misa, wangin asor ku tung ku keok, mweyen ma nukewa meet ah wanginla." **5** Na El su muta fin tron el fahk, "Inge nga oru ma nukewa sasu!" El oayapa fahk nu sik, "Simusia ma inge, mweyen kas inge kas pwaye ac fal in lulalfongiyuk." **6** Ac El fahk, "Safla ma nukewa! Nga Alpha ac Omega, mutawauk ac safla. Nga fah sang nu sin kutena mwet su malu tuh elos in nim ke unon in kof in moul, ke wangin molo. **7** Nga fah sang ma inge nukewa nu selos su kutangla. Ac nga ac fah God lalos ac elos ac fah ma nutik. **8** Tuh elos su sangengtot, elos su forla liki lulalfongi, elos su moulkin lumah fohkfok, mwet akmas ac mwet kosro, elos su orek inutnut, elos su alu nu ke ma sruloala, ac mwet kikiap nukewa — acn

selos pa lulu su firir ke e ac sulfur, su pa misa aktluo." 8 Iuo ke yac se, pacl se ke malem se. Sra ke sak soko (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Sie sin lipufan itkosr, su oasr inge mwe akkeyala mas lun mutunfacl uh. 3 Wangin ahlu itkosr yorolos ma sessesla ke mwe lokoalok itkosr kutena ma God El selngai ac fah ku in koneyukyak in safla, el tuku ac fahk nu sik, "Fahlsru, ac nga fah fahkak siti uh. Tron lun God ac lun Lamb ac fah oan in siti uh, nu sum mutan se su akola in marut nu sin Lamb." 10 Ku ac mwet kulansap lal ac fah kulansupal. 4 Elos ac fah lun Ngun iiyak nu in nga, ac lipufan sac usuyuk nu fin liye mutual ac Inen God ac fah simla fin motomsrolos. 5 mangon soko eol fulat, ac el fahkak Jerusalem nu sik, Ac fah tia sifil oasr fong, ac elos fah tia enenu kalmen Siti Mutual su oatui inkusrao me yurin God. 11 Wolana lun lam ku kalmen fah, mweyen Leum God El ac fah kalem God oru siti sac arulana saromrom ac kalem, oana eot lalos, ac elos ac fah leumi oana tokosra nwe tok ma saak jasper, ac nasnas oana crystal. 12 Oasr pot lulap pahtpat. (aiōn g165) 6 Na lipufan sac fahk nu sik, "Kas ac fahkac; ac oasr singoul luo mutunpot, ac singoul inge nukewa kas pwaye ac fal in lulafongiyuk. Leum luo lipufan tu karingin mutunpot inge. Simla inen sruf God su sang Ngun lal nu sin mwet palu, El supwama singoul luo lun mwet Israel fin kais sie mutunpot. 13 Tolu lipufan lal in fahkak nu sin mwet kulansap lal ke ma ac mutunpot uh oan siska nu kutulap, tolu nu epang, tolu nu fah sa in sokyak." 7 Jesus el fahk, "Kowos in lohng! Nga eir, ac tolu nu roto. 14 Pot lun siti sac tuh musaeak fin ac sa na tuku! Insewowo elos su akos kas in book se eot in pwelung singoul luo, ac kais sie inen mwet sap inge su fahkak ke ma sokyak in pacl inge ac ke ma ac singoul luo lun Lamb simla fin kais sie eot lulap inge. fah tuku tok!" 8 Nga, John, nga lohng ac liye ma inge 15 Lipufan se su kaskas nu sik oasr sie mwe srikasrak nukewa. Ac ke nga lohng ac liye ma inge tar, nga putati gold yorol, ma in srikeya siti uh, pot uh, ac mutunpot uh. nu ke nien lipufan se su fahkak ma inge nu sik tuh nga 16 Siti se inge maspang — lusa ac sralapa oana sie. in alu nu sel. 9 Tuh el fahk nu sik, "Nimet oru ouingan! Lipufan sac srikeya siti sac ke mwe srikasrak lal: lusa Nga sie mwet kulansap wiom ac ma wien mwet palu ah oasr sie tausin lumfoko mael, ac sralapa ac fulata wiom ac elos nukewa su akos kas in book se inge. Kom oapano lusa. 17 Ac lipufan sac srikeya pac pot uh, tuh in alu nu sin God!" 10 Ac el fahk nu sik, "Nimet lukmai oasr luofoko singoul onkosr fit fulata, fal nu ke mwe kas in palu in book se inge, mweyen apkuranme pacl in srikasrak ma mwet uh orekmakin. 18 Pot uh orekla ke sokyak ma inge nukewa. 11 El su orekma koluk lela elan eot jasper, ac siti sac nufon orekla ke gold na pwaye, oru na ma koluk, ac el su moul fohkfok lela elan oru su kalem oana glass uh. 19 Eot in pwelung ke pot lun na ma fohkfok; ac el su oru ma wo lela elan oru na ma siti uh yunla ke kain in eot saok nukewa. Pwelung se wo, ac el su mutual lela elan mutana in moul mutual." 12 meet ah orekla ke eot jasper, aktluo sapphire, aktolu Jesus el fahk, "Kowos in lohng! Nga ac sa na tuku! Nga agate, akakos emerald, 20 aktlimekosr onyx, akonkosr ac us ma lacne in sang nu sin kais sie mwet fal nu ke carnelian, akitkosr quartz rangrang, akoalkosr beryl, akeu orekma lal. 13 Nga Alpha ac Omega, ma se meet ac topaz, aksingoul chalcedony, aksingoul sie turquoise, ac ma se tok, mutawauk ac safla." 14 Insewowo elos su aksingoul luo amethyst. 21 Mutunpot singoul luo kac ohlla nuknuk lalos in nasnas, tuh elos in ku in mongo ke inge orekla ke pearl singoul luo; kais sie orekla ke kais fahko ke sak lun moul, ac iyyak ke mutunpot nu in siti sie pearl. Inkanek lun siti sac orekla ke gold na pwaye, uh. 15 Tusruktu, likin siti uh oasr mwet su moul kupatol, su kalem oana glass nasnas. 22 Wangin tempul nga in sulkakin ma inge nu suwos in church. Nga ma in fwilin kalem la. 24 Mwet faclu nufon ac fah fahsr in kalem lun tulik natul David; nga pa itu saromrom in lotutang." 17 siti se inge, ac tokosra lun faclu elos fah usak ma saok Ngun ac Mutan su akola in marut eltal fahk, "Fahlsru!" lalos nu loac. 25 Mutunpot lun siti se inge ac fah ikak Mwet nukewa su lohng ma inge, elos in wi pac fahk, pacl nukewa; ac fah tiana kaul mweyen wangin fong we. "Fahlsru!" Kutena mwet su malu lela elan fahlsru. Kutena 26 Mwe kasrup ac ma oa nukewa lun mutunfacl uh ac mwet su enenu kof in moul, elan tuku ac eis oana sie fah utuku nu in siti uh. 27 Ac wangin ma fohkfok ac fah mwe sang, wangin molo. 18 Nga, John, nga fahk kas in utuku nu in siti uh, ku mwet su oru ma kupatol, ku fah wili luk in sensenkakinulos nukewa su lohng kas in palu kas kikiap. Elos na su simla inelos in book in moul lun in book se inge: kutena mwet fin laesla kas inge, God El Lamb fah iyyak nu in siti uh.

22 Ac lipufan sac oayapa fahkak nu sik infacl lun kof in moul, su saromrom oana crystal, ac sororma liki tron lun God ac lun Lamb 2 ac sororla ke infulwen inkanek lulap in siti sac. Ac sak lun moul oan sisken infacl uh, lefahlo ac lefahlu, su isus fahko pacl singoul

Lela in ouinge. Leum Jesus, fahsrū! 21 Lungkulang lun
Leum Jesus in wi mwet lun God nukewa.

Ac nga liye Siti Mutual, Jerusalem sasu, oatui liki kusrao yurin God me, naweyukla tari oana sie
mutan akola in osun nu sin mukul tumal ke pacl in marut uh. Ac nga lohng sie pusra lulap tuku
liki tron ac fahk, "Inge, lohm sin God oan yurin mwet uh! El ac muta yorolos, ac elos fah
mwet lal. God sifacna El ac fah muta yorolos ac El ac fah God lalos.

Fwackyuk 21:2-3

Reader's Guide

Kusaiean at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Kusaiean at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Kosraean---Kosraean-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Rome 10:7
Fwackyuk 9:1
Fwackyuk 9:2
Fwackyuk 9:11
Fwackyuk 11:7
Fwackyuk 17:8
Fwackyuk 20:1
Fwackyuk 20:3

Orekma 3:21
Orekma 15:18
Rome 1:25
Rome 9:5
Rome 11:36
Rome 12:2
Rome 16:27
Sie Corinth 1:20
Sie Corinth 2:6
Sie Corinth 2:7
Sie Corinth 2:8
Sie Corinth 3:18
Sie Corinth 8:13
Sie Corinth 10:11
Luo Corinth 4:4
Luo Corinth 9:9
Luo Corinth 11:31
Galatia 1:4
Galatia 1:5
Ephesus 1:21
Ephesus 2:2
Ephesus 2:7
Ephesus 3:9
Ephesus 3:11
Ephesus 3:21
Ephesus 6:12
Philippi 4:20
Colossae 1:26
Sie Timothy 1:17
Sie Timothy 6:17
Luo Timothy 4:10
Luo Timothy 4:18
Titua 2:12
Hebrew 1:2
Hebrew 1:8
Hebrew 5:6
Hebrew 6:5
Hebrew 6:20
Hebrew 7:17
Hebrew 7:21
Hebrew 7:24
Hebrew 7:28
Hebrew 9:26
Hebrew 11:3
Hebrew 13:8
Hebrew 13:21
Sie Peter 1:23

Sie Peter 1:25

Sie Peter 4:11

Sie Peter 5:11

Luo Peter 3:18

Sie John 2:17

Akluo John 1:2

Jude 1:13

Jude 1:25

Fwackyuk 1:6

Fwackyuk 1:18

Fwackyuk 4:9

Fwackyuk 4:10

Fwackyuk 5:13

Fwackyuk 7:12

Fwackyuk 10:6

Fwackyuk 11:15

Fwackyuk 14:11

Fwackyuk 15:7

Fwackyuk 19:3

Fwackyuk 20:10

Fwackyuk 22:5

aïdos

Rome 1:20
Jude 1:6

Sie Corinth 3:18
Sie Corinth 8:13
Sie Corinth 10:11
Luo Corinth 4:4

Fwackyuk 5:13
Fwackyuk 7:12
Fwackyuk 10:6

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49

Luo Corinth 9:9
Luo Corinth 11:31
Galatia 1:4
Galatia 1:5
Ephesus 1:21

Fwackyuk 11:15
Fwackyuk 14:11
Fwackyuk 15:7
Fwackyuk 19:3
Fwackyuk 20:10

Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19

Ephesus 2:2
Ephesus 2:7
Ephesus 3:9
Ephesus 3:11
Ephesus 3:21

Fwackyuk 22:5
Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41

Mark 10:30
Mark 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55

Philippi 4:20
Colossae 1:26
Sie Timothy 1:17
Sie Timothy 6:17

Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30

Luke 1:70
Luke 1:68
Luke 18:30
Luke 20:34

Luo Timothy 4:10
Luo Timothy 4:18
Titua 2:12
Hebrew 1:2

Luke 10:25
Luke 16:9
Luke 18:18
Luke 18:30

Luke 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58

Hebrew 1:8
Hebrew 5:6
Hebrew 6:5
Hebrew 6:20

John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14

John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32

Hebrew 7:17
Hebrew 7:21
Hebrew 7:24
Hebrew 7:28

John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27

John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8

Hebrew 11:3
Hebrew 13:8
Hebrew 13:21

John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 14:16

Sie Peter 1:23

aiōnios

Matthew 18:8

Matthew 19:16

Matthew 19:29

Matthew 25:41

Matthew 25:46

Mark 3:29

Mark 10:17

Mark 10:30

Luke 10:25

Luke 16:9

Luke 18:18

Luke 18:30

John 3:15

John 3:16

John 3:36

John 4:14

John 4:36

John 5:24

John 5:39

John 6:27

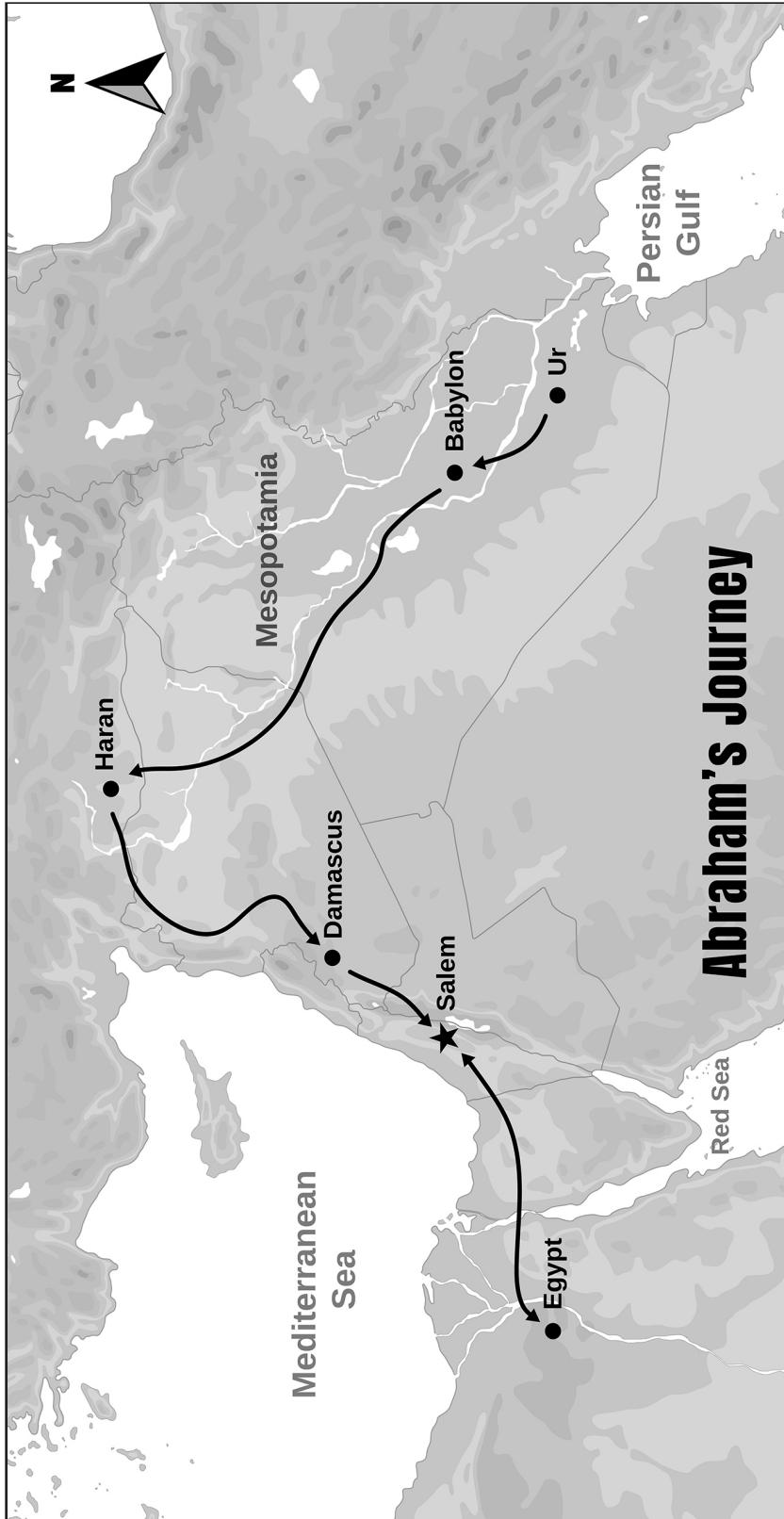
John 6:40

John 6:47

John 6:54

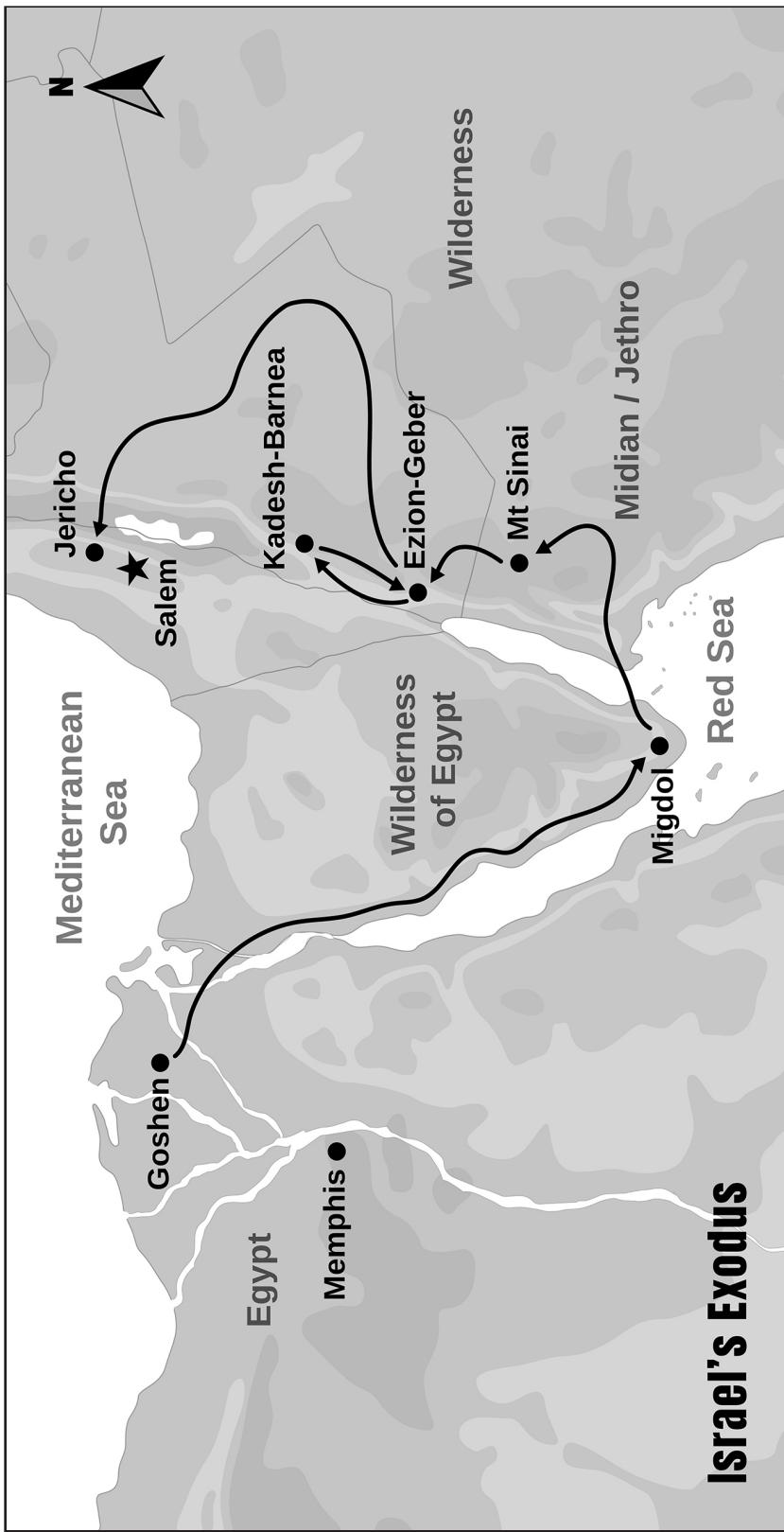
John 6:68

John 10:28	Mark 9:45	Psalm 116:3
John 12:25	Mark 9:47	Psalm 139:8
John 12:50	Luke 12:5	Psalm 141:7
John 17:2	James 3:6	Soakas 1:12
John 17:3		Soakas 5:5
Orekma 13:46		Soakas 7:27
Orekma 13:48	Matthew 11:23	Soakas 9:18
Rome 2:7	Matthew 16:18	Soakas 15:11
Rome 5:21	Luke 10:15	Soakas 15:24
Rome 6:22	Luke 16:23	Soakas 23:14
Rome 6:23	Orekma 2:27	Soakas 27:20
Rome 16:25	Orekma 2:31	Soakas 30:16
Rome 16:26	Sie Corinth 15:55	Ecclesiastes 9:10
Luo Corinth 4:17	Fwackyuk 1:18	On Lal Solomon 8:6
Luo Corinth 4:18	Fwackyuk 6:8	Isaiah 5:14
Luo Corinth 5:1	Fwackyuk 20:13	Isaiah 7:11
Galatia 6:8	Fwackyuk 20:14	Isaiah 14:9
Luo Thessalonica 1:9		Isaiah 14:11
Luo Thessalonica 2:16		Isaiah 14:15
Sie Timothy 1:16	Fwackyuk 19:20	Isaiah 28:15
Sie Timothy 6:12	Fwackyuk 20:10	Isaiah 28:18
Sie Timothy 6:16	Fwackyuk 20:14	Isaiah 38:10
Luo Timothy 1:9	Fwackyuk 20:15	Isaiah 38:18
Luo Timothy 2:10	Fwackyuk 21:8	Isaiah 57:9
Titua 1:2		Ezekiel 31:15
Titua 3:7		Ezekiel 31:16
Philemon 1:15	Genesis 37:35	Ezekiel 31:17
Hebrew 5:9	Genesis 42:38	Ezekiel 32:21
Hebrew 6:2	Genesis 44:29	Ezekiel 32:27
Hebrew 9:12	Genesis 44:31	Hosea 13:14
Hebrew 9:14	Oekyuk 16:30	Amos 9:2
Hebrew 9:15	Oekyuk 16:33	Jonah 2:2
Hebrew 13:20	Deuteronomy 32:22	Habakkuk 2:5
Sie Peter 5:10	Sie Samuel 2:6	
Luo Peter 1:11	Luo Samuel 22:6	
Sie John 1:2	Sie Tokosra 2:6	
Sie John 2:25	Sie Tokosra 2:9	
Sie John 3:15	Job 7:9	
Sie John 5:11	Job 11:8	
Sie John 5:13	Job 14:13	
Sie John 5:20	Job 17:13	
Jude 1:7	Job 17:16	
Jude 1:21	Job 21:13	
Fwackyuk 14:6	Job 24:19	
	Job 26:6	
eleēsē	Psalm 6:5	
Rome 11:32	Psalm 9:17	
	Psalm 16:10	
Geenna	Psalm 18:5	
Matthew 5:22	Psalm 30:3	
Matthew 5:29	Psalm 31:17	
Matthew 5:30	Psalm 49:14	
Matthew 10:28	Psalm 49:15	
Matthew 18:9	Psalm 55:15	
Matthew 23:15	Psalm 86:13	
Matthew 23:33	Psalm 88:3	
Mark 9:43	Psalm 89:48	

Abraham's Journey

Lulaffongi lai Abraham pa oru el akos ke God El tuh pangnol elan som nu in sie faci su God El tuh wolleang mu El ac sang nu sel.
El tuh som liki faci sel ac tia etu lah el ac som nu ya. - Hebrew 11:8

Israel's Exodus

Paci se ke tokosra lun Egypt el fuhlela mwet uh in som, God El tia usalos ke inkaneck soko ma ut weacn uh nu Philistia, finne pa fotoo uh. God El fank mu, "Nga tia lungse mwet uh in ekulla nunak jalos ac folok nu Egypt ke elbos liye lah elos ac enenu in mweuni mwet lokoaldoj jalos." - Exodus 13:17

Mediterranean Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-Philippi

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem ★
Bethany

Bethlehem

Judea

► Egypt

Decapolis

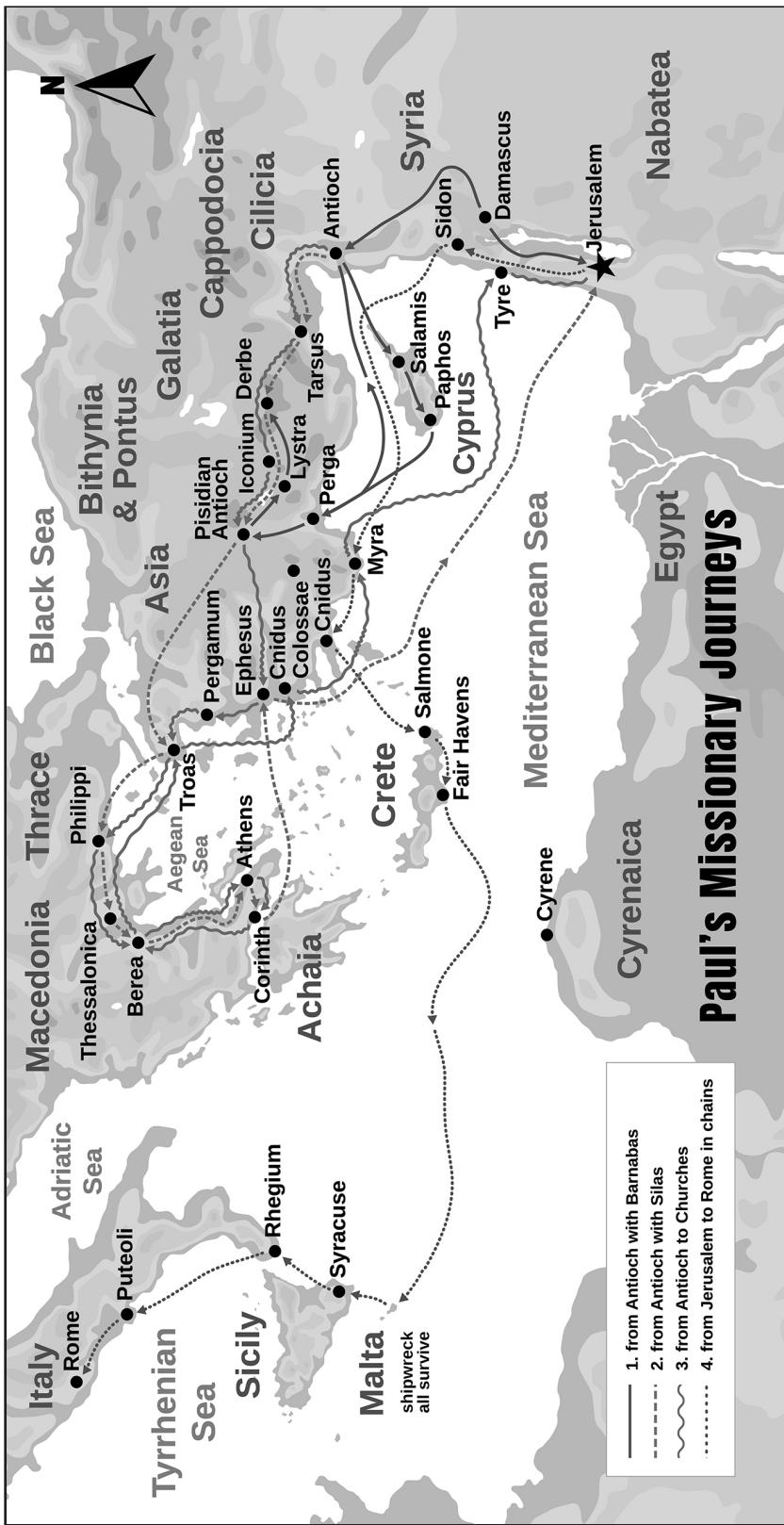
Peraea

Jericho

Jesus' Journeys

Finne Wen nutin Mwet, el tå tuku tuh in kulansupweyük el; a el tuku in kulansap ac sang moul lai in molela mwet puspis. - Mark 10:45

Paul's Missionary Journeys

Ma sei Paul, mwet kulan sap lun Christ Jesus, ac sie mwet sap su God El sulera ac pangon in fahkak Pweng Wo la! - Rome 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3
John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Revelation 20:13 Thalaasa		
		Revelation 19:20 Lake of Fire		
		Revelation 20:2 Abyss		

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Kusaiean at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Ké ma inge kowos som nu yurin mwet in mutunfac nukewa fin faclu, ac oru tuh elo in mwet tumuk lutut: baptaiselos inen Papa, Wen, ac Ngun Mutal, - Matthew 28:19

